Broj 1 U Trstu 7. jenara 1897. Godina XX[illegible]-Emi[illegible]

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cienku ili po dogovoru. Iste take ja se prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta vrlo bitno označiti.

Kamo list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamazija".

NAŠA SLOGA

Pučki, gospodarski i politički list.

Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Izlazi svakog četvrtka na [illegible] arka.

Dopisi se nevraćaju ako se neštampaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom na cielu [illegible] for., na seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine

Na malo jedna broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Anno 1894—1900

Čitateljem „Naše Sloge".

Po svojoj dužnosti pregledao sam ovih dana nekoliko računa „Naše Sloge", jer je i to jedan diel naše narodne uboštine.

Osvjedočio sam se na žalost, da mnogi, koje poznam u lice i znam, da primaju list, ipak zaostaše mnogo izplaćivanjem. Drugi opeta, za koje sam stalan, da bi uz dobru volju mogli platiti na početku godine, to čine jedva na svršetku. Ipak svi znaju, da papir, štampu, marke i druge troške treba plaćati svakog mjeseca, dapače svakoga čedna redom.

Pozivam dakle uljudno sve one poštovane primaoce „Naše Sloge", koji su budi koliko u zastanku, da se požure i po mogućnosti poravnaju račune.

To je tim potrebnije, što smo Božjom pomoći odlučili čim prije pribaviti vlastitu tiskarnu iliti štamparij narodnu.

Zato preporučam našu svetu stvar dobroj volji i pripomoći takodjer onih, koji do sada nisu bili predplatnici ovoga lista, barem da se na isti predplate. Čim više buda primalaca „Naše Sloge", tim će ona laglje moći vršiti svoje dužnosti prema puku.

Želeć svakomu, koj ovo čita i čuje, dobru sreću u novom ljetu; zahvaljujem istodobno ovim putem svim onim, koji me se spomenuše ovih blagdana.

Trst, 2. jenara 1897.

Dr. M. Laginja
zastupnik naroda.

Pula.

Prije 40 godina neznatno mjestance na ruševinah nekadanjeg velikoga grada iz rimske dobe, postala je Pula znamenita, odkad ju je Austrija odlučila za svoju glavnu pomorsku tvrdjavu i vojeni arsenal.

Tko bi danas izračunao, koliko je pustih milijuna ukopano u one utvrde na okolo morskoga zaljeva, u one zgrade uz obalu, u ona skladišta u arsenalu? Svi su jih narodi Austrije mučni, a danas mnogi već i žalostni.

Kako se je grad dizao i rasao, naravska je stvar, da se je u Pulu sletilo iz bliza i iz daleka dosta naroda razne krvi i jezika; no ogromna je većina danas u njem slavenske krvi, to Hrvata iz Istre i Primorja, to Slovenaca iz Krasa i Kranjske, to Čeha i Poljaka. Žalibože sve skoro mrtvo i nekoristno za svoj narod i njegovu budućnost. Razlog je tomu, što se mnogi nisu pravo okućili, a mnogi pod uplivom tudjinstva, koje nam ni u našoj kući neda mirnoga razvitka, moraju ili misle da moraju prikrivati u srcu svetu iskru domoljubne ljubavi, najčišće ljubavi, što je ima osim vjere, a to je ona do svojega roda i jezika.

Da hrvatski stanovnici Pule neimaju onoga upliva, koji bi jim po broju i plaćanju poreza pripadao u upravi občine, krivo je i to, što naša braća po jeziku rodjena u primorju izmedju Rieke i Senja, tobože jer iz druge države, ne imaju prava pri izborih občinskih. A ipak nam se čini, da bi bilo posve naravno i pravedno, da svi takozvani „ugarski" državljani u Puli imaju ista prava do občine, kao i državljani s ove strane Austrije. Jer napokon u Puli je glavna stvar i za dobitak i za potrošak zajednička, da cielu državu.

Ako sa toga nije htjelo, onda je bilo Puli dati posebno tredjenje, i to vojničko, da se nijedna narodnost ne nadimlje nad drugu, nego da budu sve jednake, a da se ona vojničkom strogosti pazi na javni mir, na čistoću, na zdravstvenost.

Jest, osobito na čistoću i zdravstvenost, jer u Puli proboravi dobru dobu godine ljudi od sve države, biranih u mornare od svih krajeva. Pa kako priprostomu mornaru strepe za život i otac i majka, koji su ga odgojili, tako opeta častnici iliti pomorski oficiri imaju svoje roditelje i rodjake razsijane po svih krajevih prostrane naše države.

Takova točka dakle, kao što je Pula, ima je biti pažena i njegovana kao zjenica u oku, osobito proti zalegu kužnih bolesti, proti epidemijam.

* * *

Po tom, što je do sada rečeno, lahko je razumjeti, da je svakomu čovjeku dužnost, da zavapi i opomene na svaku pogibelj, u koju Pula pada. Još je veća, pravo sveta takova dužnost onim ljudom, koji su povjerenjem naroda imenovani njegovimi zastupnici.

Koji pametan može uztvrditi, da naši zastupnici, kojegagod jezika bili, kojigod stranci pripadali, u kojem god kraju države bili odabrani, ne imaju prava, da se zauzmu za napradak, za pravi probitak Pule, one Pule, u koju je država [illegible] muke.

Da, takovomu zastupniku svagdje na svietu priznali bi, da vrši svoju dužnost, zahvalili bi mu. Samo u onih krajevih Istre nije tako, u kojih vladaju Talijani.

Kada se naš zastupnik zauzme za dobro svoga naroda, makar to nastojanje bude od koristi i samom talijanskom puku, onda se uvjek nadje medju Talijani, bolje rekuć medju našimi poturicami, takove čeljadi, koja je proti tomu, koja se srdi, da naš koji zastupnik, makar i za Pulu, učini svoju dužnost.

Tako se je opeta nedavno oborio na našega zastupnika dra. Laginju onaj zakutni listić, što se na talijanskom jeziku tiska u Puli pod imenom „Giovine Pensiero". On je doduše na našeg zastupnika kroz ovo 6 godina bacio toliko poruge i blata, da dr. Laginja nebi već mogao hoditi, kad bi ga se ono blato bilo primilo. Ali čovjeka, koji sdušno i bez obzira na stanovitu kamoru vrši svoju dužnost, ne prima se ono blato, što ga na nj bacaju zakleti neprijatelji našega naroda i svakoga njegovog napredka.

* * *

Pred 2 mjeseca nastala je u Puli pošalina, tif, bolest, koja se može vrlo razširiti i mnoge pokositi; bolest takova, koja navadno ostavlja pogibeljnih tragova i kod onih, koji je prebiju.

Narodni zastupnik dr. Laginja, znajuć, da se bolest sve više širi i da bi mogla imati težkih posljedica za mnogobrojne naše mornare i njihov rod, kao i za stanovničtvo Pule u obće, učinio je na državnom saboru u Beču dne 15. decembra prošle godine prešan predlog, po kojem se vlada poziva, da poduzme sve, što je zgodno proti bolesti tifa u Puli.

Taj predlog podpisala su 42 zastupnika bez razlike stranaka i narodnosti.

Taj predlog razpravljen je odmah u sljedećoj sjednici od 16. decembra i primljen je jednoglasno.

Kako je zastupnik dr. Laginja tom prilikom govorio, uviditi će naši čitatelji iz točnoga prevoda njegovoga govora po stenografskom zapisniku. Ni rieči uvriede, ni trunka stranačke strasti, nego žalostan, istiniti opis stanja stvari i osvjedočavanje vlade, da se tu ne radi o jednoj jedinoj občini, već o dobrobiti cielе države, i da treba krepke, izdašne, brze pomoći.

I našlo se je pogane čeljadi, koja se je svojom navadnom grdobom oborila na spomenutog zastupnika, što se on tobože mješa u njihove posle. Dakle i tif bi po sudu tih nekih ljudi morao spadati u talijansku politiku, o kojoj da sami Talijani odlučuju. Na zdravlje vam takova pamet i politika!

A znate li zašto se Talijani srde? Recimo, ne pravi Talijani, nego ona klika, koja se je naučila gospodariti po Istri, kao da ima sve javne posle u zakupu. Oni se srde, jer u državnom saboru u Beču ne sjede sami Bartoli i Rizzi Talijani, Spinčić i Laginja Hrvati, nego sjedi svega skupa 353 zastupnika, od kojih svaki no zna za naše jade i nevolje.

Pa kad je onaj prešni predlog dra. Laginje došao u razgovor, onda nije govorio samo dr. Laginja, koji je imao dosta i previše obzira prema jednoj občini, koja toga njegovog obzira nije zaslužila, nego je mogao govoriti svaki i čuo je svaki, što so govori. A baš to je glavno. Ustao je govoriti takodjer jedan Niemac, zastupnik vitez Kraus, pak je on nemilo razkrio neke nepodobštine u Puli i bez ikojeg okolišanja izrekao, neka država uzme u ruke policiju u Puli, ako občina nije kadra zadovoljavati svojim dužnostim. Taj govor tiskan je već u izvadku u 52. broju „Naše Sloge" od 24. decembra.

Eto zato se neka klika srdi. Žao im je, da je jednom zgodom došao razgovor i na Pulu i da su se mjere, koje je vlada usljed onog predloga preduzela, svakako brze, nego [illegible] trebitimi. Žao im je, da im je dosadanji prijatelj Niemac odčitao litanije, kakovih im zastupnik Laginja još nikad nije odčitao. Žao im je, da se je na odlučujućem mjestu, u Beču, počelo uvidjati, da su tužajke naših zastupnika glede svih grana javnoga života u ovoj tužnoj Istri žalibože istinite i da treba korenitih promjenah.

* * *

Je li bio potrebit onaj prešni predlog našega zastupnika? Jest, jer se je do onda bilo učinilo premalo i od strane občine i od strane drugih oblasti. Talijanske neke novine same su tomu prigovarale.

Je li bio koristan onaj predlog našega zastupnika? Jest, jer se je od onda učinilo mnogo toga, što bi se bilo imalo po našem sudu učiniti već prije.

Što mi znamo i od vlastitoga znanja i po novinskih glasovih, poslje onoga Laginjevog predloga, koj je primila cisla zastupnička kuća, učinilo se je ovo, i da samo glavno nabrojimo: razkužilo se iliti desinfetalo se je ulice i stanove, pomnožalo se je barake za bolestnike, imenovan je posebni ministerijalni odasłanik dr. Meeraus kao zdravstveni izvjestitelj; poslan je ovamo suviše i jedan ministerijalni savjetnik, dr. Kusi, da savjetuje i upućuje; dana je občini brzojavno od države novčana pomoć; cesarski namjestnik i zemaljski kapetan obnašli su takodjer posljе onog predloga za uputno i potrebito, da skoče do Pule i da se na svoje oči osvjedoče, što je i kako je. Pregledalo se je opeta vodu od glavnog vrela Karoline i obnašlo (što se je i prije davno znalo), da je ona voda okužena, da nije za piće, pak da se sada prodaje zdrava pitka voda tivolska. Obnašlo se je, da je občinska klaonica u neredu, u kakvom u jednoj Puli nebi smjela biti; našlo se je, kako talijanske novine pišu, da je u gradskoj klaonici bilo blaga okuženoga od bolesti, pak je takovoga okuženog blaga valjda već i prije bilo prodano i dalje bi se takovo meso bilo sjeklo, da nije pregledano i uništeno. Našlo se je, da ribarnica, koju premještaju već desetak godina, nimale ne odgovara svojoj svrhi, da je skladište riba u neposrednoj blizini nekih javnih zaboda itd.

Našlo se je — tako bar piše u Beču izlazeća novina „Reichswehr" od 29. decembra, da se smetje i blato od zaboda bacaju blizu u more, od kuda lahko da dodju po kanalih do Karolinske vode, pak ju sve više okužuju.

Ako je sve to istina, pitamo mi, kakov obraz ima ona čeljad, koja u talijanskih novinah napada upravo fakinskim načinom jednoga zastupnika, što je putem prešnoga predloga u parlamentu upozorio vladu i cieli parlamenat, da u Puli treba raditi drugačije, nego li se je radilo do sada? Ne, ona klika neima obraza, ona ga je davno, davno izgubila. Za nju neobstoji poštenje, pojam dužnosti, pojam pravice.

Klika se boji, da su žice popucale, boji se, da će država občini uzeti policiju. A kad bi se to dogodilo, onda se nebi usried bielog dana nekažnjeno i pod očima policije grdilo hrvatske istarske zastupnike, niti bi se moglo nekažnjeno vikati svakovrstne psovke proti miruim ljudem i proti narodu, koji je svojom krvi spašavao Austriju, kad su joj njezini prijatelji kopali grob.

Zato se klika srdi i siče kao zmija u procjepu. Dobro je, da narod i to vidi, i čuje, pak da i ovu zapiše. A pravi zastupnici naroda i unapred će, kako i do sada, bez obzira na onu kliku i na njezine prirepnice, raditi, kako zapovjeda Bog i duša!

Govor

zastupnika [illegible] izrečen u sjednici carevinskoga [illegible] t. mj. prigodom proračunske razprave.

(Nastavak.)

Osvrnem li samo letimice na pravu političku upravu Primorja, to mi je dostatno, gospodo moja, vašu pozornost samo na nekoje slučajeve svratiti. Spominjem slučaj, koji je poznat pod imenom Moskovics. O njemu se je govorilo u sjednici od dne 22. oktobra 1894. te se je u tom pogledu prihvatilo resoluciju, koja glasi (čita):

„Ovu molbu predaje se visokomu c. kr ministarstvu nutarnjih posala sa pozivom, da ovaj posao najstrožije izpita, te da učini potrebite korake, da se pribavi svestrano pravici i zakonu zadovoljština"

Moskovics bijaše praktičnim liečnikom, te ga je namjestničtvo u Trstu dvim občinam, Buzetu i Roču, koje imadu zajedničkoga liečnika uzdržavati, za tri godine narinulo uzprkos pravici i zakonu i usuprot protimbi dotičnih občina.

Ove bi bile morale plaćati ga, nu uloživše proti tomu pritužbu. Pri tomu je namjestničtvo postupalo tako, da se to nikako opravdati nedade.

Ovaj dr. Moskovics bijaše dakle občinam od političke oblasti narinut, a da uzmogne prigodom tadašnjih državnih izbora svoju zadaću ovršiti na korist stranke, koja je Hrvatom protivna. Kod toga opažam, da imademo u Istri mnogo občinah, koje ne imaju liečnika, te su vrlo odaljene od sjela jednog liečnika, te nije namjestničtvu nikada palo u glavu, da bi nastojalo o tom, kako bi narod tamo došao do liečnika.

U izvješću tvrdilo se, da je imao taj čovjek na troškove občinah proti dobro shvaćenim probitkom pučanstva prigodom državnih izbora agitirati. Tu stoji u zapisniku (čita):

„Dočim se je Moskovics pred izborom grozio, izticuć hrvatski mišlećim muževom grozio, izticuć osobito grožnju, da će načelnika satrti; dočim je izbornike nastojao podmititi, da pore (u Slumu n. pr. za vodnjak); dočim je prije izbora onaj kotar proputovao govoreći proti hrvatskoj stranci, predstavljajuć se narodu kao prijatelj namjestnikov i istomu svako dobro od strane vlade obe-

čivajuć, bude li njegov savjet sliedio, izrazio se je nakon izbora mjeseca novembra 1891. na svojem putovanju u tom smislu, da bolestnici ne trebaju svećenika, da se ne smije svećenikom vjerovati — skoro iste rieči, koje bijahu u isto doba u „*žutoj kući*“ u Trstu od najviše postavljene osobe jednoj deputaciji iz Pomjana izušćene —, da više ne smije načelnika Flega kao takova izabrati; da se je narod tim, što je glasovao za dra. Laginju, upropastio (Čujte! Čujte!), jer će narod radi toga punim pravom vlada pritiskati, te mu neće pružiti nikakve podpore. Kod toga se je uviek kao dobar prijatelj namjestnikov izticao“.

Mislite li, da se je štogod dogodilo na našu resoluciju, koja bijaše u ovoj visokoj kući prihvaćena? Tada ne bijaše niti jednog protivnog glasa. Naravski je, da se je Moskovicsu dogodilo ono, što se često događa polag stare rečenice: učinio si svoju i sad se nosi; on se je u istinu tužio više na one, koji ga poslaše u Buzet, nego li proti občini.

Kako se u istom poslu različito postupa, pokazuju nam nekoje odluke političke oblasti u Primorju u pitanju vodogradnja. Občina Podgrad u Istri obratila se na političku oblast za pripomoć kod graduje jednog otvorenog vodujaka u Žejanah. Dobila je odgovor, da se državnu pripomoć ne može pružiti s različitih razloga, medju kojimi i radi toga, jer vlada, dotično ministarstvo poljodjelstva ne daje više za otvorene vodujake načelno nikakvih podpora.

Mislim, da je iste godine ili najviše jednu godinu kasnije, ista politička oblast u istoj občini stavila na razpolaganje za gradnju otvorenog vodujaka za blago u Obrovom jednoj privatnoj osobi znatnu svotu, mimoišav pri tom posve zakonito postavljenu občinsku oblast, občinskoga naime predstojnika. Kasnije se je dokazalo, da je taj vodujak životu pogibeljan ne samo za blago, već takodjer i za ljude, da ne bijaše po nacrtu izradjen, te da bi trebalo dalnjeg troška od 200—300 for., a da ne bude pogibeljnim i da odgovara svojoj svrsi, t. j. za napajalište blaga.

K velikim prosvjetnim zadaćam jednog pučanstva, koje obitava raztrešeno po selih, spada bez dvojbe i to, da se nekoje podružne crkve podigne na župe ili bar na samostalne kuracije. Spominjem tuj samo jedan primjer. Župna občina Kastav broji kakvih 9000 duša, od kojih pripada k podružnoj crkvi u Sv. Križu u Trstu, da se imade podružnu crkvu u Sv. Križu podignuti na samostalnu kuraciju, ili da se tamo nastani bar jedan izloženi kapelan, vleče se od g. 1854. amo. Isto tako dugo vleče se pitanje o takovom ustanovljenju na Vrhu kod Krka i u Pregari kod Buzeta.

Kad bi se što takova u grieh upisalo središnjoj vladi, bila bi to po mojem sudu zloba ili kleveta, nu da se to zemaljskoj političkoj oblasti u grieh ne upiše, bio bi to po mojoj misli velik grieh narodnog zastupnika. Mi ne možemo nikako zahtjevati, da budu o takovih malenkostih točno obavješteni u Beču, gdje se valja obazirati na velika politička pitanja, kao što je češko državno pravo, hrvatsko državno pravo, svakojake nagodbe, velika financijalna pitanja itd. Smješno je doduše, što moramo takove stvari u središnjem parlamentu razpravljati, nu to nije naša krivnja.

Kako se inače s nama postupa, dozvolite mi, da vam navedem letimice nekoje primjere. Ruže se uviek metnga tako, da bi se ponajliepše iz bašče uzelo, već tako, da ovdje il ondje po koja radi simetrije ostane.

Ja neću navesti možda najpikantnije, ali svakako žalostne primjere. Na čelu občine Podgrad u Istri stoji muž, komu se nemože u nijednom pogledu kakve krivinje pripisati. Povelo se je doduše iztraga proti njemu, nu on je tim čišćim čelom iz toga izašao Ali taj muž ima taj grieh što brani čvrsto svoje narodnostno osvjedočenje, osobito u pogledu jezikovnom, i to možda čvršće nego li drugi načelnici itd. Bilo je doba kad ga odstaviše izručiv upravu posebnom odboru.

Taj odbor izradio je po svojoj dužnosti proračun, koji bijaše potvrdjen od oblasti, naime od zemaljskog odbora dogovorno sa namjestničtvom. Kad je načelnik došao opet na svoje mjesto, bijahu one stavke, koje se je u prije potvrdjenom proračunu odobrilo, zabačene, te se je moralo opetovno u občinskom zastupstvu o tomu razpravljati i političkoj oblasti dokazivati, da bijaše uvrštenje pojedinih stavaka proračuna, napose onih u školske svrhe, upravo od političke oblasti naloženo, da se ih mora uvrstiti.

Eto drugog slučaja. Tej je doduše osamljen, ali je za naše prosvjetne odnošaje od velikog znamenovanja. Pokojni biskup Dobrila, dobre uspomene, ostavio je nekoliko štipendija, izmedju kojih dvie, koje pripadaju njegovoj obitelji, naime njegovim netjakom, koji bi učili, i kod kojih nemože imati politička oblast toliko upliva, koliko ga imade inače kod podieljivanja štipendija. Ali dogodio se slučaj, da se je jedan od netjaka pokojnoga biskupa, koji je u Zagrebu polazio sveučilište, ogriešio prošle godine o čin, radi kojega bijaše kažnjen. Taj čin smatrali su tamošnji sudovi kano kaznjivo djelo. On je pretrpio kaznu, te bi bio imao doći u svoje pravo po naših zakonih, pošto se neradi o prekršaju ili o kaznjivom činu radi koristoljublja u obće, pošto je pretrpio pedepsu. Tomu mladiću, premda nemа inače nikakvih sredstva za dalnju nauku, oduzeše štipendiju. On nije počinio nikakvo nemoralno djelo. Ja moram ovdje kao zastupnik naroda izjaviti, da bi bio onaj čin, što ga je on počinio, za koga od nas možda, koji moramo računati sa postojećimi odnošaji i sa obstojećimi zakoni, pošto ovdje sjedimo, kaznjiv ili malo moralan.

Nu za mladića, koji je sudjelovao u času mladenačkog i narodnog oduševljenja kod spaljenja jedne zastave, koja u Hrvatskoj neima prava — što su ugarski odvjetnici i pravnici bez okolišanja priznali — nije taj čin stalno nemoralan. (Tako je!) Ja neznam, da li se poduzimlje jednake mjere proti drugim mladićem, koji počinjaju u protivnom smjeru možda štogod i gorega, nego li je Juro Červar počinio, i koje se je poduzelo proti tomu siromahu.

Kod nas imade jošte mnogo i mnogo slučajeva, koji dokazuju, da nosi medalju, koju kuje politička oblast Primorja, u istinu dvie strane.

Občinski načelnik u Baški bijaše obtužen radi zloporabe uredovne vlasti.

Razumije se samo po sebi, da je morao načelničtvo odložiti.

Nakon dugotrajnog natezanja ano i tamo bijaše taj muž riešen obtužbe. Politička oblast nije pako pronašla pravednim, da toga muža u službi uzpostavi i u občinske poslove uvede. (*Zast. Spinčić: Ali to je učinio puk!*)

Puk je dašto učinio kasnije i ako se ne varam jednoglasno. Taj jednoglasni izbor občinskoga načelnika Pamića — nuzgredno budi rečeno jednog Hrvata — jest jednoglasna odsuda proti postupanju političke oblasti u Primorju. Na drugoj strani postupa se napram onim občinskim načelnikom, koji ne spadaju našoj stranci i koji nerade po pravici i zakonu, posve drugače. (*Posve pravo!*)

U Malom Lošinju obavilo se pred godinu i nešto više naknadne izvore za zemaljski sabor.

Kao što je propisano za zemaljske i državne izbore, morato se je i kod tih pročitati dotične paragrafe zemaljskog izbornog reda, kao što je gospodi poznato.

Našao se je tuj jedan birač, koji je u ime svoje i u ime više drugih birača zahtjevao, da se pročita one zakonske ustanove ne samo italijanski, proti čemu nije prigovorio, nego i u zemlji običajnom hrvatskom jeziku. (*Zast. Spinčić:* U mjestu običajnom jeziku!) Da je takodjer hrvatski jezik u mjestu običajan, dokazuje najbolje i to, da je kod netom obavljenih občinskih izbora zadobila hrvatska stranka bar trećinu glasova, premda su naši prosvjedovali proti uspjehu izbora, koji prosvjed imade se tekar riešiti. Puk imade dakle pravo ako smatra hrvatski jezik kao materinski i u mjestu običajni jezik.

Dotični gospod. načelnik nije pako dozvolio, da se pročita zakonske ustanove i u hrvatskom jeziku, a prisutni politički komisar nije imao toliko odvažnosti, da odbita načelniku čitulju, kao što bi bio morao, već je imao odlučnosti toliko, da je poletio za odbjeglim načelnikom, te ovoga sklomuo na povratak tim, da se hrvatski neće ništa čitati.

Gospodo moja! Muž, koji se pokazuje toli pristranim napram svomu vlastitom puku, ili recimo bar proti jakoj manjini istoga, ako se već hoće većinu u Malom Lošinju smatrati talijanskom; takovog muža se je iz sjela političke oblasti u Trstu kano umjerena čovjeka za zamjenika zemaljskog kapetana Istre najtoplije preporučilo. (Čujte! Čujte! *Zast. Spinčić: A kako se je ponio u slučaju sa Ostromanom?*) To je još sudovom u ruci, te neću da o tom govorim, meni bi se to kao odvjetniku zamjerilo.

Sada dolazim na upliv političke oblasti što no ga usljed zakonskih ustanova i na temelju postojećih odnošaja vrši u poslovih vrlo važnih za nas, naime kod raznih zemaljskih i državnih izbora. (Konac sliedi.)

Franina i Jurina

Fr. Ča da su dobili neki ter neki vražja fugi?
Jur. Ni bila vražja ne, leg mačja.
Fr. Toliko bolje.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri priposlao nam je forinta 3 veleč. gospodin Anton Kranc župnik u Materadi. U istu svrhu poslao je g. Anton Kozlović Krančić iz Materade for. 1; nadalje u istu je svrhu dao g. Tonkela Mate iz Materade 1 for. U istu svrhu dao je g. Anton Kozlović Ros 1 for.

O izborih u Oprtlju jošte se ništa ne čuje. Toliko do znanja poglavitomu gosp. Lasciac-u, c. k. kotarskomu upravitelju u Poreču.

† Joso Gržetić. Iz Raba dolazi nam tužna viest, da je tamo preminuo dne 29. decembra 1896 veleč. g. Joso Gržetić, rodom s otoka Krka a nastanjen odavna u Rabu. Pokojnik bijaše vrlo čestit svećenik, rodoljub i hrvatski pisac. Njegovi poglavari cienili su ga i štovali, a puk, komu je dielio sv. sakramente ljubio ga kano svoga otca. Umiljat, gostoljubiv, značajan i mudar, uživao je štovanje svojih znanaca i ljubav mnogobrojnih prijatelja, koje će bez dvojbe ova tužna viest veoma raztužiti. Za mladjih dana bavio se književnošću t. j. pjesničtvom i pisanjem pripovjedaka, koje su izašle tiskane u raznih beletrističkih listovih, i koje se ći tale pravom nasladom. Tomu vriednomu svećeniku i rodoljubu bila duga uspomena [illegible]

K predstojećim izborom za carevinsko vieće. Iz nekojih občina koparskoga kotara pišu nam, da su načelnici jur dobili nalog, da do 20 t. mj. predlože političkoj oblasti listine za izbor zastupnika u Beč u II. IV. i V. kuriji. Sudeć po ovom nalazimo se pred vrati novim izborom za carevinsko vieće i radi toga preporučamo toplo našim jednomišljenikom i prijateljem širom Istre i kvarnerskih otoka, da se dadu odmah na posao, da sastave mjestne odbore, koji će rukovoditi izbore i poduzeti sve potrebito, da se kod izbora zakon vrši i pravica jednako dieli. Na djelo dakle rodoljubi i prijatelji, jer nas čeka ljuta borba, kakve nije valjda jošte Istra doživjela.

Iz carevinskoga vieća. U školskom obziru, kao i u mnogo drugom, bijaše sjednica od dne 5. t. m. car. vieća jako znamenita. Na glasovanje su došle sredstve škole. Tu su Niemci postavili poseban predlog smjerajući proti takozvanoj *slovenskoj gimnaziji u Celju*, i nadvladali su sa 109 glasova proti 98 ostalih. Medju prvimi 109 su njemački liberalci, njemački Fortschrittleri, njemački antisemiti i njemački nacijonalci. Medju 98 su Poljaci, Česi, Slovenci i Hrvati, te par njemačkih konservativaca. Žaliti je, što je manjkalo toliko zastupnika slavenskih. Članova njemačke katoličke stranke nebijaše nikoga. Što jih bijaše, odaljili su se. Uspjehu glasovanja Niemci pljeskaju, dr. *Šusteršić* njim dovikuje, da se moradu sramiti; oni još jače viču.

Kod razprave o pučkom školstvu progovorio je prvi zast. *Spinčić*, i crtao jednu uru stanje pučkoga školstva u Istri i postupak oblasti. Na svrsi rekao jih je par o slovenskoj školi u Gorici i Trstu, te odgovorio na kratko al smočno zast. Luzzattu na njegov jučerašnji govor. Govorniku su odobravali Hrvati Slovenci, Česi i Poljaci, i čestitali mu.

Iza njega govorio je zastup. *Kobler* o školstvu u Koruškoj, Štajerskoj, Trstu i Gorici. I njemu se je odobravalo.

Pučka škola u Materadi Naši će se čitatelji jošte možda sjećati, kako je nas vriedni puk u župi Materada (občina Umag) zamolio više školske oblasti i samo ministarstvo nauke, da bi se njegovu djecu učilo u školi, koja se tamo gradi, u domaćem ili materinskom jeziku djece, t. j. u hrvatskom jeziku, a kao predmet da bi se učio i talijanski i njemački jezik u viših školskih razredih. Talijani i šarenjaci one občine silno se srde, što se puk neda više pod njihov jaram, što je puk progledao i što nevjeruje njihovim sleparijam. Radi toga truse po onoj občini; osobito po župi Materada glas, da se puk buni proti načelniku, koji da je Talijan i koji da hoće talijansku školu (Neka ju ima za svoju djecu. Op. slagara.), da se neće puku dozvoliti više lov, da mu se neće graditi cesta i mnogo ovakvih i sličnih ludorija.

Našim prijateljem i rodoljubom u onoj občini i u onoj župi preporučamo, da se nedaju ni prestrašit ni zasliepit. Oni su učinili molbu na temelju zakona i od te molbe nesmiju odstupiti niti za jedan vlas.

Svaki ima po zakonu pravo, da se uči u školi u svojem jeziku: Talijan u talijanskom, Hrvat u hrvatskom, Niemac u njemačkom; pak mirna Bosna. U talijanskih školah Istre neuči se nigdje hrvatski, a riedko gdje njemački; u hrvatskih uči se posvuda i talijanski il njemački, a tako će biti i u Materadi, ako budu muži — muži.

Zadnji javni sastanak političkoga družtva „Edinost“ održavan na prvi dan nove godine u susjednom Rojanu, dično se pridružio svim svojim predšastnikom i što se tiče mnogobrojnosti občinstva, te živahnosti i oduševljenja.

„Bratovščini hrv. ljudi u Istri“ darovaše kao oprost od čestitanje prigodom promjene godine:

Jelušić Rajmund Beršeč 2 for., Dr. Stanger Andrija Volosko 2 for., Dr. Trinajstić M. Buzet 2 for.

Povjerenik Andrijčić Ante u Baški sakupio tamo i doposlao godišnje prinose od sliedećih: Pop Ante Andrijčić, pop Iv. Žic dušobrižnik u Dragi, pop Matej Oršić duh. pomoćnik u Baški, Seršić Dinko veletržac, Magašić Nikola učitelj u Dragi, Jurinović Vjekoslav učitelj na Susku. Čubranić Juraj obć. savjetnik, Frančić Marko veletržac, Hero Marko obć. tajnik, Hero Ivan brodovlastnik, Magašić Niko trg., Kaftanić Grgur svaki po 1 for. M. P. Dorčić trgovac, Bogdešić obć. savjetnik i Petar Dorčić mesar po 50 nč.

Pop Ante Andrijčić župnik u Baški poklanja „Bratovščini“ 1 for., da počasti uspomenu blagopokojnog Ivana vit. Karabaića.

Povjerenik Jelušić Rajmund u Berseču doposlao god. članarinu za sliedeće: Jelušić Rajmund i Kumičić Toma po 2 for., Pajalić Niko i Deškević Petar po 1 for., Rosović Marjan, Galović Ivan, Rubinić Marija i Velčić Petar po 50 novč., Barković Ivan 40 novč., Jedretić Kuzma, Petar de Karina i Manrović Josip po 30 novč.

Mužina pop Miho povjerenik u Dubašnici sakupio i doposlao od sliedećih god. prinose: Milovčić pop Pave, Milovčić pop Šime i Rode Fran po 1 for., Šabalja Juraj i Filipić Zaharija po 50 novč, Radivoj Juraj i Kraljić ud. Franka po 30 nvč.

Komanić Luka kamenolomac u Pakracu doposlao kano podupirajući član 1 for.

Javni sastanak političkoga družtva „Edinost“ obdržavati će se u nedjelju dne 10. t. mj. poslie podne u sv. Mariji Magdaleni gornjoj, t. j. u I. izbornom kotaru naše okolice.

Iz Voloske okolice pišu nam početkom nove godine 1897.: Čudom se začudih, gdje već ovo njekoliko puta čujem djecu Voloske škole milosrdnih sestara putem kući medju sobom govoriti talijanski. Kad se popitah bolje o stvari, kazalo mi se, da se i drugčije ne govori osim talijanski, da je to uredovni jezik sa djecom u i izvan škole. — Hrvatski da se govori samo dok djeca nauče talijanski, po tom bi jih hrvatski jezik služio kao sredstvo potatjančivanja — možda i ne hotimičnog. — Vele je to loša svjedočba za Volosko! Dok se sa svih strana vapije za narodnom školom, to mi ostavljamo, da nam se neprijatelj potajno uvlači pod krov, da truje našu djecu. — Mnogi će grakunti radi toga na mene, nu ja ću im biti vrlo zahvalan, ako me budu kadri o protivnom osvjedočiti. Reći će mi se, da se djeca uče sva tri jezika. Što mene hasni, ako koje talijansko ili njemačko diete nauči hrvatski čitati? Kad medju sobom i kasnija već odrasle govore talijanski. Napisah ove redke, ne možda, da koga napadam ili obiedim, već u plemenitoj namjeri, da se zlu doskoči dok nezahvati veceg maha.

Na djelo dakle, da ne bude prekasno!

Oprost od čestitanja: Za „Bratovščinu hrvatskih ljudi u Istri“ izručio g. Dr. F. Mandić u Trstu for. 1. Veleč. g. Josip Vodička kapelan u Rukavcu izručio nam 1 for. za družbu Sv. Cirila i Meto da

Mjesto u Pulu u Palestinu. Iz Pule doznajemo koliko sliedi: Ovdašnjemu rodoljubu i prvaku našem, g. D.ru M. Laginji dolazi Vaš velecienjeni list pod posve točno tiskanim naslovom. Nu. broj 50. od dne 10. decembra 1896. bijaše toli sretan, da je vidio bezplatno i svetu zemlju, jer je iz Beiruta nakon devetnaestdnevnog putovanja sretno u Pulu prispio.

Ovo nedonašamo na javnost kao pritužbu proti poštanskim uredom, jer pritužbe više ništa nepomažu i neće pomoći dok budu kod ravnateljstvu pošta i brzojava poznati prijatelji našega naroda i jezika.

Glavna skupština čitaonice u Mihotićih. Onaj sl. odbor javlja nam, da je sazvao skupštinu svojih članova za dne 10 t. mj. u 4 sata poslije podne sliedećim dnevnim redom: 1) Ivješće tajnika. 2) izvješće blagajnika. 3) izvješće revizionalnoga odbora. 4) obračun za god. 1896 i proračun za god. 1897. 5) izbor novog odbora i 6) možebitni predlogi. Bilo sretno!

Koncert pjevačkega družtva „Kolo". Ovdješnje mlado pjevačko družtvo „Kolo" priređuje u nedjelju dne 10. t. mj. u prostorijah „Tršaškega Sokola" svoj prvi koncert sa obilatim i zanimivim programom. Početak u 6 i pol sati na večer. Ulazmna 50 novč. Slavni odbor očekuje, da će ga u rodoljubnom nastojanju obilato poduprieti naše občinstvo.

Prostačka navala na kapelana gosp. *Ivana Luka* u Oprtlju. Od tamo nam pišu u kratko o divljačkoj navali na rečenog g. kapelana jedino radi toga, što je oglasio pod sv. misom nekoliko hrvatskih riečih, namienjenih izvanjskom puku. Pred crkvom dočekala ga oprtaljska fukara žviždanjem, psikanjem, krikom: *„fuori il šćavo, ćićo, porco!"* te se je ta čeljad napokon poslužila proti svećeniku i kamenjem. Na čelu te talijanski prosvjetljene svietine bijaše neki Timeus, dobro poznat policijskoj oblasti. O tomu drugi put više.

Pučko školstvo na Labinštini. Ala tužnih li nas posvuda, gdje nam Talijani zapovjedaju, a osobito tužnih li nas na Labinštini. Zapušteni smo, gospodine uredniče, na milost i nemilost ostavljeni ljutih nam neprijatelja, krnjelom i Talijanom. Oni rade s nama što i kako ih volja. Niti sam „Nečisti" nebi mogao raditi s nama, kao što rade oni.

Občina Labin broji okolo 14 tisuća duša, razdieljenih na 12 podobćina nebrojeć gradić Labin. Ovdje Vam živu sami Hrvati osim par „dotepuha krnjela" i eno malo Talijana, kojim imena svršavaju na ić (po njihom na ich!) u Labinu. Ti Talijani iz Bosne, Dalmacije itd., imadu u gradu svoje učitelje i učiteljice, a mi na vanjščini, pogodite koliko učitelja? Da nebiste možda mislili, da ih imade više, kazat ću Vam, da nije nego samo jedan i to u Šumbregu. Svi ostali, tl podobćina jesmo bez škole. Pitali smo ju toliko i toliko puta, ali sve uzalud. Labinjani nam je ne daju, veleć, da nije novaca, ali za dizanje spomenika i za Legu imade stotina; a druge školske oblasti valjda niti neznaju da nas imade!?

Bila je doduše škola i u sv. Nedelji — paralelka na papiru —, dočim je u istini bila samo talijanska ili bolje rečeno, da potalijančuje našu djecu. Nu, učitelj je otišao, a drugog nema, pa neće valjda nitko ni doći. Govorilo se, da će doći neki novi učitelj iz Labina, kojeg bismo mi radi imati, ali po svoj prilici zalud ga očekujemo. Bio bi stalno i došao, nu budući su Talijani i krnjeli u Istri svemogući, prepriečili su to na veoma liep ali malo častan način.

Kad se najme držalo za stalno, da će rečeni učitelj doći (a valjda ne puše u njihov rog) kazaše, nema stana, gdje bi se moglo školu smjestiti jer da šljora Marijeta neda kuće, gdje je prije bila. Bacila je bila dapače i klupe van, a poslije ih natrag smjestila pod krov iste kuće. Pitamo sada ovime šijor Vitorija Škampića zašto ne nadje drugu kuću, ta u sv. Nedelji ih imade dosta na razpolaganje, dapače i kod samih krnjela, ako neće druge? Ili što bi bilo još bolje, mogli su nam već pristojnu školsku zgradu učiniti samimi novci, koje su davali već toliko godina „šijori Marijeti" za najamnine i učitelju za stanarinu. Zašto ste davali pako gosp. učitelju povrh svega onih 80 ili 100 for. na godinu, da poitalijančuje našu djecu, šta ne? Ali poslije tuče ne koristi zvoniti, tako ni nama pitali ih, jer nam neće na ništa valjano odgovoriti.

Mi smo sada liepo bez škole, a krnjeli nam govore, da je bolje za nas, da je nemamo, jer da nećemo plaćati barem učitelja. Nećemo plaćati učitelja, a koji će dakle plaćati za nas namet ili adicijonal, možda krnjeli?!

Ono par dotepuha krnjela htjeli bi imati onu zlosretnu Leginu školu. Mi im toga nebranimo, ako hoće makar turaku, ali mi za našu djecu je nećemo, jer znamo dobro kamo oni smjeraju tom svojom Legom; eteti bi nam htjeli iz mašćina krila našu tužnu djecu, usgojit ju na svoj način (kako oni to znaju), da poslije proklinju naše kosti u grobovih. Ne, mi toga nećemo. Mi hoćemo za našu djecu (ovakovu) školu, u kojoj se uči po naše; nećemo da nam djeca govore (pod morat) svakomu na putu: Bon jorno ili bona šera, kako su to morala pod prvašnjim učiteljem, kojemu mi želimo svaku sreću, ali sa nas daleko od nas. Pa jesu li djeca razumjela, što su govorila? A da razumjela! Šta nije ljepše i Bogu draže, kad se liepo reče: Hvaljen Isus i Marija? po našu, što razumije i dieteiml.

Zapitali bi dakle ovime školske oblasti gdje god su, je li im rečeno, poznato, i ako je, što misle sa našom djecom u sv. Nedelji i po cieloj Labinštini? Ovom prilikom dozvolite mi, gospodine uredniče, još ovo: U Rabcu bila se našla dobra duša, koja nije mogla gledati onoliko djece bez ikakvog nauka. Počela podučavati to ubogu djecu u pisanju i čitanju bezplatno. Ali šta ćete, Talijani nemogoše ni toga trpjeti, prijavili to školskim oblastim, i ove mjesto da tog poštenjaka pohvale na požrtvovnosti, zabranile mu svako daljnje podučavanje. Eto, danas se u Istri nemože ni privatno podučavati našu djecu u hrvatskom jeziku. Ali da je onaj naš poštenjak kojom nesrećom započeo podučavanje u talijanskom jeziku, u tudjem naime djeci jeziku, evo moje glave ako bi se bila ni mukunula nijedna školska oblast. Sve bi bilo u redu i sve bi to tada valjalo.

Prijateljem, štovateljem i rodoljubom širom Istre! Zuj mrtvačke kose uspavao ga u proljeću njegova života a starica Učka, kao brižna majka diete svoje, lagašno privinula ga na čemerne grudi, da na njezinu srcu nadje mira, koga mu ovaj svieta nemogaše dati.

Tek što je letnuo u bieli svieta, da domovini milenoj pomaže utirati suzice, nemila smrt poljubi ga hladnim svojim cielovom.

Oh, koliko neizpunjenih nada, koliko divnih želja leže s njim pod crnu grudu:

Rajka Revelante-a

uzor svećenika, iskrenog prijatelja, čeličnog rodoljuba neima više medju nami! Njegovi mrtvi ostanci leže na pustom groblju u Lupoglavi (Gorenjavas.) Još samo malo, i nestati će drvenog onog križa, koji je jedini ures njegova prerana groba. Zar da mi njegovi prijatelji, štovatelji i rodoljubi smijemo to mirne duše dopustiti? Da nismo vriedni smoći toliko, da na njegovu grobu podignemo skromni spomenik, vidljivi znak ljubavi i štovanja? Pokazati ćemo time, da naša ljubav do milog pokojnika i preko groba traje; učiniti ćemo čin rodoljubnog pietetа, dužnost prijatelja i štovatelja.

U tu svrhu ustrojio se odbor osim podpisanog i od sliedeće p. n. gg.: Monsignor Vinko Zamlić, župnik u Voloskom, Petar Pikulić župnik, Josip Svetličić učitelj oba u Gorenjojvasi i Ljudevit Čikvić, kapelan u Opatiji; ovaj zadnji će takodjer lakšega pregleda radi, sa zahvalnošću primati prinose.

U Opatiji, 4. jenara 1897.

Za odbor
Julij Miran.

Iz Rieke pišu nam 4. t. mj. Stupili smo u novu godinu, pa evo i mene, da staroj „Našoj Slogi" čestitam, želeć joj, da i u napred ostane kako do sada na braniku žalostne i biedne Istre, koja se neda ili bar prosvjeduje, da se manjina većini nameće.

Mi s ove strane Kantride (tako zvane granice) radostno čitamo, kada tamo naši pod dičnim vodstvom prvaka sretno odbijaju napadaje, i kada nastoje izvojštiti ono, šta je naše negda bilo. Mi se ne imamo ovdje čim hvaliti (za reći pravu istinu) to vriedi i za vas doduše u Cislajtaniji, ali nam je velika većina našoj stvari protivna. Magjari i Talijani za nevolju braća, mrzeći se medju sobom, ruku si podavaju, da nam prave neprilike svakakove, ali ipak uzprkos svim njihovim javnim tvrdnjam, da nas neima, da je zemlja magjarska, *„madre patria"* da su oni, stranac u ovom gradu da zaroni i da pregleda place i tržišta, bi stalno rekao, da se tu živo govori i razpravlja, ali jezikom, koji nije ni talijanski niti magjarski; a da bi bio pak zavirio u crkve prošloga mjeseca, kada se pjevalo zornice, onda bi se bio za stalno morao osvjedočiti o tom, koji je taj narod, i koja mu je *madre patria*, te da granice na mostu i na Kantride ne diele nikakav narod i da je *„sangue latino"* ludorija, kojom se nespašenjaci i dotepenci tješe. To vrlo dobro znaju naši protivnici, te žmireć kako i mačka, imaju vazda na nas oči uprte, jer njim je trun u oku naša čitaonica. Za ovo družtvo oni vazda pitaju i izpitivaju, te bi reć, da ih to jako zanima. Ako je skupština, izbori, plozovi, sve se komentira i o svemu se kroji tabare po kavanama; koji su u čitaonicu primljeni, koji se je zahvalio i zašto i koji je njima po ćudi ili ne. Da nekojim članovom nije po ćudi novi odbor, to je stvar naravska, jer svima nije nigda sve po volji, ali da naši protivnici u to nas zabadaju, to je i smješno i pažnje vriedno. Mi njim ipak mrčimo račune, jer da nije Hrvata, pao bi provizorijum i Bachov zakon za štampu, postao bi suvišan guvurner i ono bahato veličanstvo, kojim se Magjari biserom diče. Mi smo njim *„un mal necessario"*.

O našem budućem župniku nečuje se ništa, a gledе budućeg guvernera priohćiti vam mogu samo to, da se pogovara, da će nas usrećiti riečki zastupnik na ugarskom saboru grof Todor Bathyany.

Za načelničku stolicu bore se poznati naš odpadnik dr. Stanko Dall'Asta i Vaš poštovani zemljak dr. Gelletich (Jelčić), nu moguće, da se i ovdje dogodi, da će treći zasjesti stolicu, dok se bude prva dvojica borila. Taj treći mogao bi biti barun Letis, gradski viećnik. Ovaj reć bi da imade dvie mane, t. j. da ga nekoji sumnjiče, da je Hrvat i da neima dostatno imetka za obnašati onu čast.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Kastvu članarinu zagod. 1896 uplatile sliedeće:

Deškoviđ Ljubica, Vasilić Ivanka, A. S., Buršić ud. Adelina, Juretić Klementina, Munić Amalija sve u. Kastvu i Cila Mogorović u Gračišću svaka po 1 for. —

Prigodom mlade sv. mise gosp. Frana Jurinčića dne 2. agusta t. g. u Kastvu sakupilo se 14 for. 30 nvč.

U nedelju dne 23. agusta t. g. u veselom družtvu kod Brnasi ostatak računa u iznosu od 1 for. 50 nvč. darovao se družbi.

„Lovor". Početkom nove godine početi će izlaziti u Zadru, tiskom „Narodnoga Lista", beletristični list „Lovor", i to dvaput mjesečno, u formatu bivše „Iskre". Uredjivat će ga priznati pjesnik i književnik Rikard Katalinić-Jeretov. Potrebu takovog lista već smo davno osjećali u Dalmaciji, pa se nadamo, da će rodoljubno občinstvo rado primiti na znanje ovu viest i list pripravnom predplatom što izdašnije podupriteti. Do točnih je p edplatnika, hoće li taj pohvalni podhvat uspjeti. S toga najtoplije preporučamo svakom izobraženom Hrvatu, da nesustegne ruku, već da ju rado pruži u tu svrhu, koja će biti na diku ovoj „kolievci hrvatstva". „Lovor" će izlaziti svakog 10 i 25 u mjesecu, a ciena će mu biti na cielu godinu florina 4; za učitelje i dijake florina 3.

„Pravi dalmatinac". Čitamo u „Nar. Listu": „Dalmata" javlja, da će dosvom 5. jenara početi u Zadru izlaziti na hrvatskom jeziku jedan pučki listić pod naslovom „Pravi dalmatinac". Taj listić izlaziti će triput na mjesec, a pokrećn ga talijanaši občine zadarske, da ga šire u prosti seoski puk zadarske okolice. Vidi se i po ovomu, koliko je autentično taljanstvo občine zadarske, kad su usilovani hrvatskim jezikom služiti se, a da u narodu šire talijanašku propagandu. Svakako ove pobjede hrvatskog jezika u gradu Zadru nas moraju veseliti. Neka žive „Pravi dalmatinac", koji hoće, da hrvatski govori! Eto kakvimi sredstvi služe se Talijanaši; u Dalmaciji „Pravi Dalmatinac" u Istri „Prava" itd.

„Slovenka". Glasilo slovenskoga ženstva. Ovdje je počeo izlaziti kao prilog „Edinosti" sa novom godinom list pod gornjim naslovom. Prvi broj. sastavljen je raznolitko i marljivo te sudeći po duhu, koji se ističe u prvom broju, dobiti će slovenske krasotice liep, zabavan i poučan svoj časopis. Želimo ovomu novomu prilogu „Edinosti" najbolji usjeh, te časopis „Slovenka" preporučamo i Hrvaticam, koje se zanzimlju za žensko i narodno pitanje.

„Slovenka" izlazi svake druge subote na cielom arku u velikoj osmini, te stoji na cielu godinu 3 for. Predplata se šalje upravi „Edinosti". Predplatnici „Edinosti" dobivaju časopis „Slovenka" za 2 for. na godinu.

Putujući zastupnik banke „Slavija" za Istru. Iz kotara porečkoga pišu nam, da očekuju tamo najavljenoga im putujućeg zastupnika banke „Slavija" u osobi našega rodoljuba iz Barbane g. Pavla Špada, kojega preporučamo toplo gg. svećenikom, učiteljem i ostalim našim znancem i prijateljem.

„Vienac" broj 1. od 2. jenara izišao je s ovim sadržajem: Proslov, zboren na koncertu za postradale Zagorce 18 prosinca 1896. Spjevao Hugo Badalić. — Obajani. Crtica iz Slavonije. Napisao ju Josip Lovretić. — Dva standarta. Spjevao Silvije Str. Kranjčević. — Na novu godinu. Spjevao Aleksij Rožić. — Paron Vice. Crta iz Istre, napisali Jeretov-Emin. — Na Silvestrovo. Napisao Rikard Katalinić Jeretov. — Ženidba. Sasma nevjerojatan dogodjaj. Komedija u dva čina. Napisao ju N. Gogolj. — Glazba i religija. Napisao dr. Josip Florschütz. — Listak: K slikama. Književnost. Umjetnost. — Slike: Kninska tvrdjava. Pogled na Fužinu (gorski kotar). Kuća u Fužini, u kojoj se rodio dr. Franjo Rački. — „Vienac" izlazi svake subote ne dva arka. Ciena mu je na čitavu godinu poštom 7 for. inače 6 for.

Knjigovežа „Matice Hrvatske". Po starom običaju preporučamo i ljetos gospodina Ivana Schneidera, poznatoga knjigovežu „Matice Hrvatske", koji si je stekao liepo ime svojom krasnom i solidnom radnjom eko „Matičinih" knjiga. Vidi poblize o tom oglas niže.

Pjevnik — Cantuale. U zadnjem ko madu „Službenoga Glasnika" obnašla je hrvatska kr. zem. vlada odjel za bogoštovje i nastavu pod br. 13.763 obzirom na povoljnu stručnjačku ocjenu toga djela pripustiti kao pomoćnu knjigu na svim onozemaljskim k. *muškim učiteljskim školama a preporučiti* za nabavu knjižnicama *svih srednjih učilišta te svih viših i nižih pučkih škola u zemlji.*

U Pjevniku nalazi orguljaš po izboru raznih misa, popjevaka o presv. olt. sakramentu, adventskih, krasnih božićnih, zatim korizmenih, uzkrsnih. Majke Božje, svetačkih i prigodnih itd. uz to ima zgodnih preludija i sve uputе kod ceremonijah, i stoga nebi smjelo biti crkve niti škole bez Pjevnika.

U mnogih crkvah, gdje dušobrižnici i orguljaši pregnuše učiti i pjevati po Cantualu u kratko vrieme se je pokazao i poluclo liep napredak i polag njega postignuti će se korektno i jedinstveno pjevanje, samo treba dakako imati dobru volju, mara i ustrajnosti.

Pjevnik se dobiva kod samih izdavatelja — Kindleina i Kolandera, u svih zagrebačkih knj žara, zatim u tiskari Antuna Scholza, Gajeva ulica i stoji tvrdo vezan 1 for. 80 nč. sa odpremom i poštarinom 57 nč. više.

Listnica uredničtva.

O n o i g o s p o d i širom Istre, koja nas pitaju, da li imade u zalihi još te „O t č e b u d i v o l j a T v o j a" javljamo, a ih žalibože više nemade, i da se radi o novom izdanju toli obljubljenega molitvenika nezaboravnog Dobrile. Od ist ga pisca može se dobiti u biskupskoj pisarni ovdje takodjer krasan molitvenik „M l a d i B o g o l j u b".

Listnica uprave.

G o s p. V. U. u M. Ono se tiče Vaših odnošaja; šaljemo Vam unapried list; zdravo!

P. n. gg. članovom „Matice Hrvatske".

Čast mi je upozoriti p. n. gg. povjerenike i članove „Matice Hrvatske", da će knjige „Matice" za god 1896. koncem siečnja gotove biti i da se iste ukusno vezane mogu kod mene i ove godine naručiti.

Vezovi „Matičinih" knjiga vrlo su ukusni i originalni.

Ciene vezanih knjiga:

Gjurašin: „Iz bilinskoga svieta"
Knjiga IV. . . . . for. —·70
Valta: „Poviest srednjega vieka".
Dio III. 2 . . . . . „ —·60
Adamović: „Francuzka drama".
(Slike iz svjetske knjiž. IV.) . „ —·50
„Niz novijih ruskih priporjestih".
(Slaven. knjiž. IV.) . . . . „ —·40
Dežman: „Izabrani spisi" . . „ —·30
Novak: „Nikola Baretić" . . „ —·30
Badalić: „Izabrane pjesme" . . „ —·30
Osman-Azis: „Na pragu novoga doba" . . . . . „ —·30
Leskovar: „Prokan dvori" . . „ —·30
Tomić Herm.: „Ljubav i sjaj" . „ —·30
Ukupno . . for. 4·—

Prievodi grčkih i rimskih klasika:
Virgil. Djela I „Encide" . . for. —·40
Macaulay: „Odabrani esay-i" . „ —·40

Hrvatske narodne pjesme:
„Junačke pjesme". Knjiga I. . for. —·08

Pošto mi je slavni odbor „Matice Hrvatske" povjerio i ove godine odpremu „Matičinih" knjiga, to ću naručene uvezane knjige zajedno sa drugimi knjigami p. n. gg. povjerenikom „Matice" priposlati.

S toga p. n. gg. članove „Matice" najuljudnije molim, da mi svoje cienjene narudžbe kao što i odpadajuću svotu poštanskom doznačnicom čim prije priposlati blagoizvole.

U Zagrebu, mjeseca siečnja 1897.

Ivan Schneider
knjigovežа „Matice Hrvatske"
Frankopanska ulica broj 4.

Zidni koledar za god. 1897.

Tiskara Dolenc, Trg vidite vojaštva u Trstu br. 3 pripravila je za god. 1897. zidni koledar, te ga prodaje po 20 nč. komad, poštom 25 novč. komad.

Sve vrsti

tambura

dobivaju se kod tvrdke

J. Stjepušin

SSAK

Cienike šaljem na zahtjev svakomu franko.

„Tržaška posojilnica in hranilnica"

(registrirana zadruga s ograničenom jamčevinom).

u Trstu Via Molin piccolo br. 1, I. kat

(blizu nove poštanske zgrade.)

Daje posude na uknjižbe uz 5½%; na mjenice po 6%; na zaloge po 5½%. — Prima štedovne uložke uz 4%. — Ureduje svaki dan od 9—12 sati prije podne i od 3—4 sata poslije podne, a u nedjelju i u praznici od 10—12 sati prije podne. — Izplaćuje se svaki ponedjeljak od 11—12 sati prije podne i svaki četvrtak od 3—4 sata poslije podne. Glavne dionice vriede 200 kruna. Zadružne dionice mogu se plaćati u mjesečnih obrocih po 1 for. a vriedi svaka 10 for.

Pserhoferova

ljekarna „K zlatnoj državnoj jabuki"

Beč I., — Singerstrasse broj 15 — Beč I.

J. Pserhoferove krugljice za čišćenje

jesu davno prokušano, lahko čisteće i od više liječnika občinstvu preporučeno domaće sredstvo.

Ove krugljice su iste, poznane občinstvu već više desetletja pod imenom „J. Pserhoferove krv čisteće krugljice", te se izdjeluju prave jedino u ljekarni „Kod zlatne državne jabuke", Beč I., Singerstrasse br. 15.

Ciena krugljicam: 1 škatulja sa 15 krugljica 21 nč.; jedan omot sa 6 škatulja 1 for. 5 nč. Ako se iznos unapried plati, stane se poštarinom zajedno: 1 omot 1 for. 25 nvč.; 2 omota 2 for. 30 nvč.; 3 omota 3 for. 35 nvč.; 4 omota 4 for. 40 nvč.; 5 omota 5 for. 20 nvč.; 10 omota 9 for. 20 nvč. (Manje od jednog omcta se ne raxpošilje).

Molimo da se izričito zahtjeva: „J. Pserhoferove krv čisteće krugljice" i pazi valja, da poklopac svake škatulje imade isti podpis: J. Pserhorfer sa crvenim mastilom napisan, kojega je vidjeti u naputku za porabu.

Balsam za ozebline *J. Pserpofera*, 1 posuda 40 nov.; prosto poštarine 65 nvo.

Trputčev sok za liečenje sleza 1 bočica 50 nč.

Balsam za guše 1 bočica 40 nov., prosto poštarine 65 novčica.

Stellavi kola preparati, izvrstno krepčajuće sredstvo za želudac i živce; 1 litra kola-vina ili elikira stoji 3 for., ½ litre 1 for. 60 nov., ¼ litre 85 nvč.

Gorka želudačna tinktura (prije životna esenca zvana) jako raztopljujuće sredstvo kod oživljuje ili krepi želudac, kada je pokvaren; 1 bočica 22 nvč., 1 ducet (12 kom.) 2 for.

Mast za rane, 1 bočica 50 nč.

Tamarindinska pomada *J. Pserhoferova* uzgajanje raščešanje vlasuja, 1 škatulja 2 for.

Smola za cieljenje rana od pok. prof. *Steudla*; 1 lončić 50 nvč.; prosto poštarine 75 nvč.

Universalna čisteća sol *A. W. Bulricha*; domaće sredstvo proti prsljeđicam slabe probave; 1 omot 1 for.

Osim imenovanih pripravah nalaze se djelomično u pohrani svi u austrijskih novinah tuzemski farmaceutički specijaliteti. Na zahtjevanje priskrbljuje se točno sve u skladištu nalazeće se tvorine po vrlo niskoj cieni.

Razpošiljanje po pošti izvršuje se točno, a novac valja unapried odposlati; veća naručba šilje se također uz poštansko pouzetje.

Kod odaslanja novca po poštanskoj naputnici stane porto manje nego uz pouzetje.

Velka lutrija u Inomostu po 50 novčića

Vučenje neoporecivo 20. februara 1897.

Glavni zgoditak

75.000 krunah.

u gotovom sa 20% odbitka.

Srećke po 50 novč. preporuča: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Handel & Če, Girolamo Morpurgo, Ign. Neuman, Marco Nigris, Enrico Schiffmann.

Gosp.

Gabrijel Piccoli

ljekarnik

u Ljubljani.

Molim Vas pošaljite mi 30 bočica Vaše čudotvorne želudačne tinkture, koju se doista može nazvati „božjom rukom".

S. P. Fiegar

kapnik

Žminj — Istra.

Odkada se je počela moja supruga ljeciti Vašom želudačnom tinkturom, pobojšalo se je njezino stanje u tolike, da se čini kao da je pomladjena.

Francesco Fatetti

ljekovitar

Vižinada — Istra.

11

„Želudačnu tinkturu Piccoli-a razprodaje se u ljekarnah po 15 nvč. bočica.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

Preporuča kao najbolje sredstvo proti kašlju, promuklosti, hrapavosti, prsobolji i plućnom kataru svježi

trputčev sok.

Ciena bočici 75 novč.

Uz taj iz svježeg bilja priredjen sok preporučam moj izvrstno djelujući:

Gorski čaj proti kašlju,

koji znatno pospješuje djelovanje istoga

Ciena omotu 35 nvč.

Sok proti kašlju za djecu.

Djeluje izvrstno kod djeca kod prehlade, kašlja, bripavca i plućnih bolestih. Ciena bočici 50 nvč.

Najbolje sredstvo je:

Mazilo proti kostobolji

kod trganja, reumatizma, ischiasa, bolih u zglobovima, kukovima, te kod svih podkožnih bolestih, koje nastaju uslied prehlade i nazebloti.

Ciena boci sa naputkom 75 nvč.

Obširni cienici na zahtiev badava i franko

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

Tko pije

Kathreiner-

Kneippovu sladovu kavu?

Najbolje mi prija."

Svi koji žele biti i ostati zdravi, bez da se ostave ugodnoga užitka kave. Primjesa Kathreinerove kave odstranjuje obće poznato i naročito kod redovitoga užitka zdravlju škodljivo i živce uzrujavajuće djelovanje zrnate kave.

Svi kojima je zdravlje poremećeno. Naročito se je kod bolestnih na živcima i želudcu u hiljadama slučajeva „čista" Kathreinerova kava pokazala kao izvrstno, zdravo i lako probavljivo piće.

Sve gospodje i djeca nježnoga ustroja, kojima hraniva Kathreinerova kava dobro prija i s toga ju „čistu" ili sa zrnatom kavom pomješanu osobito vole radi njenog ugodnog i voljkog teka.

Svi koji u svom kućanstvu hoće šteditи, a ipak žele piti ćudnu i zdravu kavu. To pruža jedino i u punoj mjeri Kathreinerova kava kao primjesa zrnatoj ili ako se „čista" pije.

Kathreiner-Kneippova sladova kava

prava je zdravstvena i obite jska kava, najčišći naravni produkt u cielim zrnima iz najboljega slada tvorena, te joj se po priznanju prvih liečničkih autoritetu prokušanim Kathreinerovim načinom podaje omiljeo okus zrnate kave. Jedino Kathreinerova kava sjedinjuje u sebi, sa ugodnim tekom eksotičke zrnate kave, sve zdravstvene liečnički priznate i potvrdjene prednosti domaće sladove kavo.

Molba: Tko neželi biti zaveden ili oštećen neka kod kupovanja točno pazi na polag otisnuti zaštitni znak, koji se nalazi i na svakom originalnom omotu sa imenom „Kathreiner".

Omoti bez imena „Kathreiner" patvoreni su.

---

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolenc

Broj 2 U Trstu 14. jenara 1897. Godina XXVII

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše sloge“. Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka za sutrašnju arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za cielu godinu 2 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari. Max. pesn.

Poziv na predplatu.

Ovim mjesecem nastala je nova godina pa se utičemo ovim našim starim predplatnikom, da izvole na vrieme obnoviti svoju predplatu na naš list za godinu 1897.

Novom godinom stupiti će naš list u XXVII. tečaj svoga obstanka. Za dugih 26. godina imao je svakojakih neprilika sa pojedincima, sa oblastmi i mogućnicima, al se nije hvala Bogu nikada pred nikim ponizio na uštrb narodne časti i svoga programa. Nije se uplitao u zamašna svietska pitanja, jer mu to nije zadaća, niti je ulazio u malenkostne razmirice, kojim je povod sebičnjačtvo ili koja druga ljudska strast.

Znajuć za koga bijaše ustrojen i radi koga izlazi, nastojao je vazda, da se ne zaleti previsoko niti da pade prenizko. U koliko je u tom uspio, nije na nas, da sudimo, već na občinstvu, osobito na našem čitateljstvu.

Izdavanje puškoga lista kod nas je vrlo mučno, ako se neima dostatne moralne i materijalne podpore. Prve nam prijatelji, istomišljenici i naši čitatelji nikada ne uzkraćuju, ali sa drugom nije žalibože tako. List, koji ne ima stalnih i redovito plaćajućih čitatelja, a koji je i onako zazoran mogućnikom i vlastodržcem, težko da ovrši svoju zadaću, pa bila ona još plemenitija.

Mi se moramo težkim srcem i ovom prigodom pritužiti na mnoge i mnoge naše nemarne predbrojnike, koji valjda misle, da zadovolje svojoj dužnosti tim, ako se udostoje naš list čitati. Nemile su ovakove tužaljke nama, a neće biti ugodne valjda niti spomenutim nemarnikom.

Da nam se olakša izdavanje lista i da uzmognemo i mi zadovoljiti mnogobrojnim našim dužnostim, molimo stare dužnike, da izvole svoj dug što prije sa našom upravom poravnati; vjerne naše i redovito plaćajuće čitatelje molimo, da izvole predplatu na vrieme obnoviti, a sve one pako, kojim je do napredka i do oslobodjenja hrvatske grane u Istri, molimo, da nas novom predplatom poduprieti izvole.

„Naša Sloga“ stoji na godinu za imućnije 5 for. a za seljake 2 for.; na pol godine polovicu gornjih ciena. Za inozemstvo k tomu biljegovina. Novce neka se šalje upravi lista novčanom nakaznicom.

U Trstu, jenara 1897.

Uprava „Naše Sloge“.

Govor

zastupnika dra. M. Laginja, izrečen u sjednici carevinskoga vieća od dne 14. t. mj. prigodom proračunske razprave.

(Konac.)

Gospodo moja! Mi ne možemo zahtjevati od svakoga izmedju vas, kao što ne zahtjevate ni vi, da budete obavješteni najpodrobnije o odnošajih u pojedinih pokrajinah, nu ako bi koga od gospode zanimalo saznati, kako se je do sada u Istri obavljalo izbore zemaljske i državne, i kako je kukavnu ulogu kod toga igrala politička oblast, tomu bi čitao interpelaciju našega druga g. Spinčića, koju je sa drugovi postavio dne 14. junija 1895. To je tako rekuć jedna brošurica, ili bar više brošura nego li interpelacija. U njoj se pripovjeda o groznih slučajevih, te ću odatle samo nešto navesti.

Našim biračem nije se dopustilo primjerice da glasuju pod izlikom, da su prije 25 ili 30 godina nekoliko dana u zatvoru sjedili; k izboru nije se pripustilo osobe, gdje bijahu primjerice tri suvlastnici nekog posjeda k izboru došli, jer u dotičnoj občini drugo izborno tjelo, recimo, sa 10 for. svrčava; rečeni tri suvlastnici plaćaju skupno 25 for. zemljištnog poreza, pa ipak im je kazao predsjednik izborne komisije, premda bijahu sva trojica prisutna i akoprem su htjeli svi tri za jednu listu glasovati: *e, vi ne možete glasovati*, jer ako podielimo vaš porez, ne odpade na svakoga 10 for. Ali je, gospodo moja, po slovu naših zakona istina upravo protivno, t. j. da se po zakonskih ustanovah ne smije dieliti ovakav porez. U jednom drugom kotaru ili kod jednog drugog izbora — ako im dobro stoji — vriedi za talijansku stranku baš protivno. Kod nas se može dogoditi, da se jednomu mjestnomu kuratu, koji je poznat dotičnomu načelniku kao predsjedniku komisije, kano i ostalim članovom iste, jer služi taj svećenik tamo možda 20 god. i više i jer drži tamo pomoćnu školu itd. dopusti primjerice u jutro glasovati — on bijaše hrvatski fiducijar — poslije podne pako kod užeg izbora, kod novog izbornog čina, ne daju mu glasovati pod izlikom, da on nije isti birač, koji je kao takav u listu unešen.

Svi poznaju toga muža, jer je jedini svećenik u vanjskoj občini, on je jedini učitelj u istoj občini i jer je tisuću puta došao u doticaj sa muževi, koji su u komisiji sjedili. Koji li bijaše zakoniti razlog? Taj, što bijaše unesen u izbornoj listi sa „W“, dočim ga je kotarsko poglavarstvo u potvrdnici sa „V“ napisalo. (Čujte! Čujte!) Taj fiducijar imenuje se Velikanje, te je i danas tamo, te bi isti bio morao biti — budi nuzgredno rečeno — da imamo pravednu političku oblast, već davno, možda već prije 10 ili 15 godina previšnjim odlikovanjem odlikovan, jer je on za prosvjetu i gospodarstvo u onih krajevih upravo čudesa stvorio.

Pak što rade politički komisari kad vide takove stvari? Ništa. Stoje postrance, zabilježe si ovakve nezakonitosti, dodju kući, predlože spis, dotični kotarski kapetan proglasi izbor zakonitim, a namjestničtvo šuti o tomu uzprkos svim pritužbam, koje se proti tomu podnese.

Spomenuo sam, gospodo moja, izbore, kano jednog od najvažnijih predmeta i rukovodjenje sa istimi kano najglavniju pritužbu, što ih u obće imademo. Zašto? Radi toga, jer bismo mi u Istri kod pravednog, jednakog, nepristranog, strogo zakonitog postupanja sa izbornimi propisi, ako i ne većinu, to ipak takovu manjinu u saboru zadobili, koja bi nam bila dostatnom, da sa dvojicom ili trojicom drugih pravednih muževa stvorimo takove odnošaje u pokrajini, koji bi bar stojali u suglasju sa temeljnimi državnimi zakoni Austrije, napose sa jezikovnom i drugom ravnopravnosti različitih narodnostih. Gospodo moja! mi imamo u Istri — kako već znate — jako velike mjestne občine.

Molim vas, da ne zaboravite na to, da znači izraz *mjestna občina* u sjevernih zemljah nešto posve različna od onoga, što, je kod nas mjestna občina. Dočim znači, koliko znadem, u Českoj i drugdje *mjestna občina* obično jednu posve malenu samostalnu občinu, kod nas su mjestne občine tako sastavljene, da je k talijanskomu gradiću i k talijanskomu trgovištu prikloplieno množtvo seoskih občina, koje se zatim u političkom, gospodarskom i narodnostnom pogledu upravo upropašćuju. Ja ću se pobliže o tomu progovoriti, kako stvar stoji sa teritorijalnom diobom mjestnih občinah u Istri i kako se na našu davno izraženu želju za novom diobom tih občina upravo u protivnom smislu postupa, nego li to zahtjeva pravednost i politička nuždna. U današnjoj razpravi neću više niti rieči o tomu kazati, te velim samo to, da se je nam tobože za volju podielilo par občinah baš tamo, gdje se je htjelo, da talijanska manjina dodje u novoj i samostalnoj mjestnoj občini do vlade, i da se je s istih tobožnjih razloga htjelo podieliti občinu Pazin na takav način, koji bi se svakoj političkoj nuždi, svakoj pravici i koristi pučanstva upravo protivio.

Namjera bijaše upravo ta, da se neznatnoj talijanskoj manjini pomogne do vlade.

Ovdje moram napose naglasiti oškodjenje hrvatskoga, dotično slovenskoga pučanstva kod izbora i radi toga, jer se ne provadja zemaljske ni državne izbore ni teritorijalno tako, kako to pravica i zakon zahtjeva.

Koji imade pred očima diobu naših probitaka u zastupstu, taj će odmah uviditi, da su izbori u seoskih občinah i seosko-občinski kotari nešto posve drugoga, i točno odieljeni od gradskih izbornih kotara, izuzam sada petu kurija. Kod nas moraju pako stanovnici na selu, koji imadu u većini slučajeva, osobito u zapadnoj Istri, svoja občinska sjela u dotičnih gradovih, iz okružja seoskih občina u grad putovati, u glavno sjelo mjestne občine, i tuj svoje izborno pravo vršiti; oni idu dakle u istinu izvan svoga izbornoga kotara u drugi kotar, u gradski naime, te biraju upravo proti zakonu. Što se tuj dogadja, poznato je visokoj vladi dostatno.

U Istri stanuje u gradovih izključivo ili većinom talijansko pučanstvo, dočim stanuje na selu skoro izključivo hrvatski dotično slovenski puk; radi toga dogadjaju se kod izbora, koje se proti duhu zakona u gradovih provadja, prepiri, prežestoke izborne borbe, tučnje i u obće nemiri.

Politička oblast imala je svetu dužnost već od 28 godina amo, odkada postoje takovi odnošaji, mjesto da pomnožava oružničke postaje i mjesto da povećava troškove koli državi toli pokrajini, koja mora za oružničke stanove skrbiti, da upozori središnju vladu na to, kako je onaj način provadjanja izbora posve neopravdan, dapače bezuvjetno protuzakonit, te da bi se imalo provadjati izbore u seoskih občinah baš u okružju tih seoskih občinah. Tako bi nestalo mnogih pritužba od strane dvih različitih plemena jedno proti drugomu i proti dotičnim prvakom stranaka; nestalo bi tačnja i obće nemira prigodom izbora i kod dotičnih priprava. Nu čini se, da je baš htjela politička oblast Primorja drugomu dielu pučanstva, koje stanuje u onoj zemlji i tamo se u znatno malenoj manjini nalazi, do političkog posjeda i do stalne političke vlasti pripomoći.

Kakove li škode prouzročuje to ujedinjenje seoskih občina sa gradskimi občinami druge narodnosti u Istri, osobito obzirom na školstvo i obzirom na gospodarstvo u obće, to ću pokušati razjasniti jednom drugom prigodom, pošto mi se neće danas obširnije govoriti.

Eto me pri kraju. Još mi valja stvoriti zaključak iz svega onoga, što sam kazao, a ta je, da političke oblasti Primorja, sav politički stroj nipošto neodgovara našim željam i našim potrebam. (Posve pravo!) Neću da ovdje dalje iztražujem, dali je taj stroj u kojem drugom obziru pomankljiv. Neću da iztražujem i nadalje, da li je taj stroj obterećen možda i drugimi elementi, koji k istomu ne spadaju. Neću da izpitujem, da li su osobe, kojim je povjerena politička uprava Primorja, sposobne ili ne. Neću takodjer onu sposobnost, u koju bi mogli naši da rodnostnimi, političkimi i gospodarskimi potrebami tamošnjeg slavenskog pučanstva. Zaključiti ću svoj govor s tem samo opazkom, da nas je sve ono, što smo više godina čuli, vidjeli i izkusili, dovelo do osvjedočenja, da oni ljudi tamo dole vide pod teretom nekog višeg državnog probitka svu svoju djelatnost bezuspješnom, da imadu možda i dobrih namjera, da imadu i sposobnostih za to, ali da ne mogu te svoje sposobnosti na korist većine pučanstva upotrebiti radi viših državnih probitaka. To nije više nikakva tajna, da si kod nas krči put osvjedočenje, da smo mi primorski Hrvati i Slovenci, osobito Hrvati žrtvom trojnoga saveza. (Tako je!) To, kaošto hvale Niemci trojni savez i kao što žele oni čvršću svezu sa trojnim savezom, kako je to poštovani zastupnik g. dr. Menger kazao, mi što takova ne možemo želiti. Mi ga ne možemo odobriti, pošto on kaže, da bijahu tečajem svietske poviesti ove tri države već češće manje ili više čvrstim savezničkim vezom spojene. Ja sam takodjer nekoliko poviest čitao. Ja mislim, da nije stalno sedmogodišnji rat, držim, da nije ni sjevero-njemački carinarski savez, mislim, da nisu ni ratovi od 1849. i 1866., najnovija odkrića, uzvratna osjeguranja i t. d. absolutno poviestnička vrela, u kojih se je tražilo savez ovih trih velevlastih. (Posve pravo!) Ne nanaša li nam se krivicu možda radi toga, gospodo moja, jer se hoće sa susjednim kraljevstvom absolutno i pod svaku cienu u miru živiti? Mi ne imamo ništa proti miru. Nu mi smo pri tom osvjedočeni, da ako Austrija, ako ova monarhija u obće svoju zadaću napram nam posvema rieši, ako li nam pripomogne do gospodarskog, političkog i narodnostnog poleta, ne može i neće Italija proti tomu ništa imati, jer je Italija narodnostna država, te ono, što su Talijani za sebe tražili, ne mogu nama prieći. Nije li tomu tako, ne kuburimo li mi pod višimi državnimi probitci jednog nepovoljnog političkog saveza, tada mora biti nešto drugo, — a to me dovadja do dvoratca — tada može biti samo to, da su ljudi tamo dolje nesposobni, da zadovolje našim potrebam, ili da primaju ravno odavle zapoviedi, neka tako postupaju, kao što postupaju. Ja neću, kako rekoh, iztraživati ni jedno ni drugo. To je stvar visoke vlade, nipošto naša, jer mi nismo tamo dole onih ljudi namjestili.

Mi ih ne možemo ni odlikovati ni sbaciti. Visokoj vladi pripada dakle, da sama sebi na ona pitanja odgovori (Posve pravo!) t. j. kako stvar stoji sa sposobnošću ljudi tamo dole, kako sa njihovom dobrom voljom i treće, u kakvom su odnošaju napram središnjoj vladi.

Ako misli središnja vlada, što bijaše u ostalom ovdje za zvaničnog mjesta rečeno — da nas se je u mnogom obziru zanemarilo; ako ista misli, da se mora postojeće odnošaje Primorja izliečiti; misli li ona nadalje, da one osobe, koje rukovode sada političku upravu u Primorju, a tim i ostalu upravu, nisu sposobne, da neće njezine naputke slieditи, tada njoj preostaje samo ovo: *dnevna zapovied i stražu u žutoj kući u Trstu valja promjeniti.* (Odobravanje).

Dopisi.

Iz Sovinjaka pišu nam dne 8. t. mj.: Veleučeni gospodine uredniče! Eto nas opet, da Vam se javimo iz središta plemenite Toskanije. Bezglavoj onoj muhi, što ne je doletjela sa one strane drevnu Učke amo, rek bi da ne prija podnebje mirnog ovog kraja. Nu ipak je ostalo jedno zrno, da se učini pokus, nebi li s vremenom moglo uspjevati

i ovdje to izdajničko stablo —, nebi li se ukorjenilo i ovdje to posljednje sredstvo latinske gospode, kojim so poslužiše u posljednje vrieme u krilu jadne majke Istre. Sva je pako prilika, veleučeni gospodine uredniče, da će vjetar, što no i u ovim krajevima sve to više duva, odnesti i to posliednje zrno, te ga odteturati onamo, odakle je i došlo sa poklikom: „Izdajicě ne valja ti posao!“ Nu pustimo to, jer je baš, ko što već jednom spomenusmo u dičnoj „Našoj Slogi“, smrtni grieh primiti pero za tu gnjusobu, jer će i to zrno, koje je dobilo taj komadić plodnoga tla, izginuti čim prestane onaj *„gratis“*.

Predjimo radje na druge po nas zanimivije stvari. U zadnjem dopisu iz ovog nanlenog gnjezda „plemenitih izdajnika hrvatskog nam roda“ čitali smo koješta ob onom odpadniku, koji se je mnogo potio, da usreći (?) ovu našu podobčinu, te koji još i danas za tim ide

U onom broju bilo je u kratko rečeno, kakovimi su sve laži smutjivali naši narodni protivnici naše mirne selake. Ne ćemo govoriti, da ćemo činiti otići kapelana u osobi našeg dičnog rodoljuba gosp Kazimira Mandića iz Sovinjaka, pa da oni neće imati misu, jer da gosp. župnik nije sposoban služiti tako na dugo. Mudre lije, gospodine uredniče! Bilo je nadulje spomenuto, da ima gospodin Sirotich parnicu za stari jaz, čemu jošte dodajemo, da su radnici prevalili jedan voz kamenja preko njegovog zemljišta i on je odmah sazvao na lice mjesta sudbenu komisiju i občina je morala platiti 15 for. za troškove. On je želio prisvojiti si komad zemljišta i občina je morala to sudbenim putem braniti, što joj je dakako i pošlo za rukom, ali on nije htio mirovati, dok mu napokon ne dodje iz carskoga Beča, da mora platiti občini troškove. On nije položio nadalje računne od občinske uprave od god. 1881. do 1886. itd. itd.

Ako ima dotični gospodin štogod proti ovomu, neka se javi, a mi smo pripravni sa spisi u ruci i sa svjedoci dokazati istinu.

Sada predjimo na sliedeća pitanja:

1. Zašto se je otac Sirotich odrekao godine 1887. občinske uprave? Mi dobro znamo zašto. Mislio je naime, da pošto se je upropastilo občinski mlin, kao što bijaše jur javljeno, da se neće naći osobe, koja će ga na novo podignuti, a ako se tkogod nadje, da će on prosvjedovati (kao što nam je poznato da i jest), ali mu se račun pomrsilo.

2 Zašto bi pako sada htio njegov sin biti občinskim upraviteljem? E Bože moj! ako kužemo, da rjeka Mirna opeta vrti kola občinskoga mlina, od kojeg prima občina godimice 399 for., to je dosta. Možda želi, da se za koju godinu upropasti mlin, pa da onda svoga sagradi, ali neka znade, da nam ne izkopaše vrano oči!

3. Tko je prouzročio namet za izplatu 600 for., koje je pokrajinski odbor na posudu dao, da se na novo podigne občinski mlin?

4. Tko je uzrok nametu za ostale skupne troškove? (što ih je posudilo občinsko glavarstvo u Buzetu).

Eto mila braćo Senjci, kakove ste si ljude izabrali. — Žalostno! Zar ne? Tim pitanjima nadovezujemo jošte ova:

5. Pitamo Siroticha, pošte meštra, kada će već jednom nabaviti hrvatskih dopisnica i drugih poštanskih tiskanica? Veli se: „Kucaj i otvoriti će ti se — moli i dati će ti se“. Ali ja molim, ja kucam već evo po 13. put na vrata pošte meštra u Sovinjaku i meni se doduše otvara, ali dati mi se neće ono, što ja zahtjeram, naime hrvatskih tiskanica. Nije dosti, gospodine moj, onaj vaš suhoparni „naručit ćemo!“ „ustrpite se“, nije to dosta, nego već treba dati jednom čovjeku ono, što zahtjeva, jer na taj način izgubio bi ustrpljenje i sam strpljivi Job . . . Dakle do viđova gosp. Siroticha dok zakucamo i 14. put.

Predjimo napokon na drugu točku našeg dopisa: Ugledno mjestno školsko vieće u Buzetu naložilo je voditeljstvu pučke ove učione, da prijavi djevojčicu (za koju je isto voditeljstvo molilo, da se ju oslobodi od polazka škole, budući da je otišla služiti negdje na Grožnjanšćini) voditeljstvu njoj najbliže škole, koje ju ima upisati medju redovite učenice na tamošnjoj školi. Voditeljstro pučke ove učione ovršilo je to, ali budući da roditelji iste djevojčice, stanujući u Brnasi (Sovinjak) ne znadoše kazati, u kojem selu im diete služi, kazaše samo, da služhuje na Grožnjanšćini kod gosp. Antuna Sinkovića, prijavilo je voditeljstvo ove, ne znajući bolje, to jest ne znajući pod koju školu dieto spada, djevojčicu glavarstvu občine Grožnjan, gdje je jedno predsjedničtvo mjestnoga školskoga vieća, da se ono pobrine i prijavi djevojčicu voditelju njojzi najbliže škole. — Pozor sada! Slavno glavarstvo občine Grožnjana poslalo je spis ovog voditeljstva natrag sa sliedećim popratnim pismom:

Nr. 2236

Alla spettabile Dirigenza scolastica

di Sovignaco

Si restituisce unito atto, che appena oggi si potè rilevare partito de codesta spettabile Dirigenza perchè scritto in una lingua, che non è quella di questo Comune, nè vi è qui conosciuta; locchè si deve ritenere essera a cognizione dé codesto sig. Dirigante scolastico, il quale anche perciò vorrà tenere la corrispondenza con questo Ufficio nella lingua italiana, e non in una lingua che può far supporre venghi usata nel caso concreto dimostrativamente, quindi in modo non conforme certo alle mansioni civili ed educative di un docente della scuola popolare.

Dal Municipio di

Grisignano, 21 dicembre 1896

Il Podestà

C a l c i n a.

Eto, tako su vam mudra i uljudna latinjaše odposlan uz popratno pismo na slavni c. kr. kapitanat u Poreč, da se naime prisili slavnog predsjednika mjestnog školskog vieća u Grožnjanu, da ovrši ono, što bijaše napisano od voditeljstva pučke učione u Sovinjaku. To je eto dalnji dokaz, da smo, kao što ja uviek tvrdim, u Piemontu a ne u Istri.

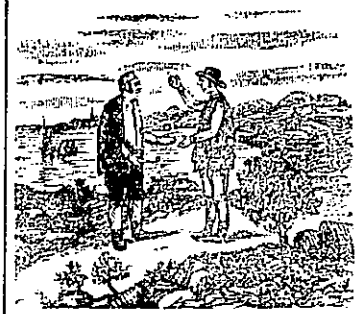

Franina i Jurina

Fr. Tarski krnjeli straše našim Vabrežanom, da te njim morat pomoć školu zidat.

Jur. Aj te bolje storit naši vridni Vabrežani, da se od krnjeli dugo drže i da sami za sebe doma školu sazidaju.

Fr. Vero bi bilo mudro i pametno, da zidaju zajedno plovansku kuću i školu.

Jur. A soldi?

Fr. Ništo sami, ništo dobri ljudi, ništo guveran a ništo naša školska družba.

Različite viesti.

Na 7. t. mj. na 35 času poslie ponoći, iza kratke ali težke bolesti, usljed potajne upale pluća, previdjen svetotajstvima umirućih, usnuo je u Gospodu prečastni pragospodin

Ivan dr. Černčić.

kanonik-ravnatelj zavoda sv. Jerolima u Rimu i tajni komornik Njeg. Svetosti

u 66. godini dobe.

Pokojnik rodio se u Poljanah kod Dobrinja na otoku Krku. Izučio je gimnaziju na Rieci a bogoslovje u Gorici, pa u Augustineumu u Beču najboljim uspjehom više bogoslovne nauke, gdje bijaše promaknut na čast doktora.

Prvih godina svojeg svećeničtva bio je tajnikom blage uspomene biskupa Vitezića u Krku, odakle podje u Rim, gdje je preko 30 godina boravio najprvo kao kanonik pa kao nadpop zborne crkve sv. Jeronima, a kasnje kao i ravnatelj istoimenog zavoda i gostinjca.

Svi ga ljubili, štovali i u velike cienili, a to jer je bio uzoran i neporočan svećenik. Svagdan pohadjao je Svetotajstvo Oltara, gdje je bilo izloženo javnom poklonu. U jednu rieč, bio je dobar, učen, radišan i pobožan.

Premda je mnogo godina boravio u tudjini, ipak u njemu je vruće kucalo srce za hrvatskim narodom, iz kojeg je nikao. On je budnim okom pratio razvitak svojeg naroda bilo na književnom bilo na političkom polju. A sjedokom su ovome navlaš njegove mnogobrojne književne radnje. Hrvatskim hodočastnikom u Rimu bio je uviek tako pri ruci, da nisu mogli donahvaliti njegovu susretljivost.

Na 9. t. mj. bio mu sprovod, kojem učestvovaše svi Hrvati ondje nastanjeni. Prisustvova glavom i austrijski poslanik pri sv. stolici.

Prečastni dr. Ivane, lahka bila tvojim ostancima ova tudja zemlja, a plemenita i poštena ti se duša nauživala raja! A ti pred prestoljem Svemožnoga moli za tvoj mukotrpni hrvatski narod, koji za tobom suze žalostnice roni, i kojeg si ti svesrdne ljubio! Moli za tvoje neutješive znance i prijatelje, a ne zaboravi tvoje domorodce boraveće u vječnom gradu, kojima te nagle nemila smrt pokosila:

Tvoja golubinja čud, tvoje sladke i iskrene rieči, tvoji mudri savjeti, ostati će na vieke u njihovim srdcim usadjeni! Slava ti!

Priprave k izborom. Doznajemo iz posve pouzdanih izvora, da su c. kr. kotarska glavarstva dala nalog občinskim glavarom u Istri, da do 16. tekućega mjeseca sastave izborne listine za peti, občeniti izborni razred, za seoske občine i eventualno za gradove.

uvrstiti svi muški, koji su navršili 24. godinu, koji su austrijski državljani, i koji su naseljeni u občini barem 6 mjeseci, te koji nisu odsjedili kakvih težkih kazna, a da se posliedice nisu još izbrisale.

U imenik birača za seoske občine imadu doći svi oni muški, koji imadu pravo izabirati kod občinskih izbora u prvom i drugom razredu i oni od trećega razreda, koji plaćaju najmanje 5 for. izravnoga poreza Ovaj imenik birača za seoske občine ima se sastaviti na temelju listine posliednjih občinskih izbora, koje se sada imadu usljed nastalih promjena popraviti. U isti imenik treba zabilježiti svotu poreza, što ju svaki birač plaća.

U imenik birača za gradske izbore ima se ubilježiti sve izbornike, stanujuće u gradu, koji bijahu u prvom ili drugom tjelu kod občinskih izbora i oni trećega, koji plaćaju najmanje 5 forinta izravnoga poreza.

Izbori bi mogli biti razpisani već u drugoj polovici ovoga mjeseca, a obaviti se u drugoj polovici febrara.

Budući javni sastanci političnoga družtva „Edinost“. Za nedjelju dne 17. t. mj. ureklo je političko družtvo „Edinost“ dva javna sastanka, i to jednoga u Kolonji (II izborni kotar) a drugoga u Trebčah (V. izborni kotar.

U carevinskom vieću. Dne 9. t. mj. započela je razprava o proračunu ministarstva trgovine i svršila ona ministarstva financija. Kod ove govorio je zastupnik L a g i n j a o utjerivanju poreza u Istri. Zastupnik S p i n č i ć govorio je kod proračuna ministarstva trgovine o lučkih radnjah, hrvatskom jeziku, o poštah, o ravnateljstvu pošta u Trstu itd. Te govore donieti ćemo u prevodu. — Dne 12. jenara razpravljalo se je posebice naslov proračuna p o š t e i b r z o j a v i. Medju ostalimi govorili su i zastupnici dr. L a g i n j a i K o b l a r, iztičuć obojica razne potrebe naših južnih zemalja, zahtjevajuć više obzira na hrvatski i slovenski jezik, i pozivajuć se glede nekih osoba na one, što je govorio drug S p i n č i ć. Dr. Laginja se je posebice zauzeo za gradnju zgrade poštanske i brzojavne u Puli, kao za veći obzir na tamošnje činovnike i poslužnike. — Dne 11. t. mj. govorio je takodjer zastupnik B i a n k i n i, iztičuć i on, kaošto je to učinio bio i S p i n č i ć, da je trgovačko ministarstvo ono, koje već nekoliko godina radi takodjer za hrvatski narod u Dalmaciji i Istri. — Zast. K o b l a r iztaknuo je razliku ministra trgovine i onoga bogoštovja i nastave, da naime prvi ne zanemaruje hrvatskoga i slovenskoga naroda kako posliednji. — Kod ministarstva željeznica, kojega razprava je 12. t. mj. počela, zabilježen je kao govornik takodjer dr. L a g i n j a, da ponovi neke potrebe za pokrajinu u tom obziru.

* * *

Jučer se je počela, a danas će se završiti razprava proračuna kod minstarstva željeznica. Već jučer je govorio zastupnik Stalitz a danas Burgstaller za bolju zvezu s Tratom. On je u prvom redu za Predilski željeznicu. Nu kad nebi bud s kakovih razloga moglo do nje doći, on bi se zadovoljio pod njekim uvjeti i sa Bohinjskom željeznicom.

Danas je govorio o istoj svezi zast. Burgstaller. Dr. L a g i n j a govorio je obzirom na željeznicu Trst—Poreč, gdje je imenito naglasio da se o toj željeznici u posliednje vrieme posve pristano i po političkih motivih jedne stvanke radi proti onomu, što je sabor jednoglasno godine 1894. poprimio. Ako i kad se bude ta željeznica gradila, ima se gledati na to, da takne i Rižanu po mogućnosti kod njezinih izvora i na Motovunski lug, gdje na jednom i drugom mjestu je prilike, da bi se razvio obrt, da bude za kotare sudbene koparski, buzetsko-bujski, motovunski porečki odnosno i pazinski. Obnovio je također težnju hrvatskih slovenskih zastupnika Istre, da se Trst odnosno i Istra zbliži Rieci, navlastito sa prugom izmed Herpelje—Kozina i Jurdani.

Dvorski objed. K objedu Njegovoga Veličanstva, k kojemu su jučer, dne 13. t. m., bili pozvani glavno predsjednici raznih parlamentarnih klubova, bio je pozvan takodjer g. Dr. Matko Laginja, predsjednik kluba neodvisnih hrvatskih zastupnika.

Na korist „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“ priredjuju hrvatski akademički gradjani (svečilištni djaci) iz Opatije i Voloskoga u subotu dne 16. t. mj. u prostorijah družtva „Zora“ u Opatiji s j a j n i p l e s s a k o n c e r t o m. Ulaznina za gospodu 2 kruna, za gospodje i gospodjice 1 kruna. Igrati će vojnička glasba iz Rieke. Početak točno u 8 i pol sati na večer.

Pošto je čisti prihod ove zabave namienjen toli plemenitoj svrsi, nadamo se, da će naša dična omladina svojim rodoljubnim podupiranjem u svakom pogledu uspjeti.

Iz Nerezina pišu nam 11. t. mj.: Molimo Vas g. urednice, da blagoizvolite ustupiti malo prostora u „Našoj“ dičnoj „Slogi“, da Vaši čitaoci znadu, da još u Nerezinah obstojimo, živimo i da se mičemo, usupret brutalnom nasilju naših dušmanah, naše zabludjele krvorodjene bratje, koji bezobrazno i divljački napadaju svimi silami na naše svećenstvo i na sve one, koji neće da pušu u njihov rog.

Ovo se osobito sbilo dne 8. t. mj. pri otvorenju *„Hrvatske čitaonice“* u Nerezinah. Na večer se sakupila družba *djelovske kulture* u Boželovu krčmu; ondje dobro zalili grlo, da njim bolje uspije nečisti posao, pak se ota družba podigla i pošla do S. Marije Madalene izpod čitaonice. Bilo ih je na broju okolo 13 do 14, pak ta fukara stala žviždati, psikati i urlikati, kao divlji Afrikanci kad vide bielega čovjeka, koga hoće da živa požderu. Tuj su urlikali: *fuora čitagoviničari, fuora preti e frati, fuora il prete de Čunski* i. t. d., zatim su zapjevali onu krasnu pjesmu: *Nella patria dei Rossetti, non si parla che talijan*, i onu: *Croati maledetti, li volemo fulminar, Preti e Frati cali — caligheri, li volemo trucidar* itd. Jest, dostine krasne pjesme, kojom se ponose naši kulturonosci i njihove podrepnice! Ova se pjesma malo ne opetuje svaki blagdan po noći sa dodatkom: *Eviva l' Istria italiana!* Mi smo sva ova urlikanja i rugobe motrili mirnim okom i ako jesmo sve čuli, što se sbiva vani, a stali smo se čuditi, gdje je redarstvo, gdje je žandarmerija, koju nam je obećao gospodin poglavar, da će on dan poslati žandarme za svaki slučaj, da se uzdrži red i mir, i da raztjeraju onu bjesnu fukaru izpod čitaonice. Doista bili su one večeri žandarmi u Nerezinah, ali valja viditi, koji nalog su primili od njihovega glavara, tko je njih ovamo poslao i zašto? Možebit za to, da ako budu čitaoničari što izvan družtvenih prostorijah zapjevali, da se ih odmah sveže i nek budu dovedeni u Lošinj, a čitaonica nek se zatvori? Ako pak nasuprot budu Kalabrezi psikali i urlikali, neka njih puste na miru. Valjda biti će istinita ova zadnja, jer kad smo doznali, da su u Nerezinah žandari, odmah je dvojica naših pošla njih iskati. Kad tamo njih našli kod Žorovoga, koji njim je rekao, da su pošli spati, a ovi k njima pak njim govore, da što nečuju ili nehaju, što nas napastuju Puljezi i da bi moglo doći do krvi. Oni njim odgovore, da su čuli sve, ali da oni se ne miču iz pestelje, a vi se pazite, pak mirna Bosna. Oni ostali lepo spavajući, a to je bilo okolo 9 sati večer. Sve ove činjenice bile su javljene g. poglavaru Zuecku, pak neznamo, koje mjere je poduzeo proti svojim oruđnikom u ovom slučaju. Bili će one iste, kakove je bio poduzeo proti napadačem od drugog blagdana Vazmenoga i c onih od 19. setembra pr. god.

Vidite g. urednice kako gladko se pod našim glavarstvom rješavaju toli važne stvari, pak da nismo mi najaretniji narod na svietu? e baš jesmo! Dakle sve naše opravdane tužbe na sudu pak na glavarstvu bile su glas vapijućega u pustinji. Ovo neka bude i na znanje našim hvalevriednim zastupnikom na carevinskom vieću, da predoče naše tužbe i nevolje na uzvišenom mjestu i da pokažu, kako se s nami postupa, jer i mi jesmo austrijski podanici koji za uzdržanje države žrtvujemo u krvi i u novcu kao i ostali državljani i jesmo vjerni podanici habsburske kuće.

Još da vam spomenemo onaj gadni članak uvršten u gnjusnom puljskom „O š l i n“, koji navaljuje na naše svećenstvo i na naše prvake, kao začetnike čitaonice (ili kako je on opisuje bezsramno čitaonice). A te je dobro nam poznati piskarić, koji se toliko hvali u svojem dopisu, da je toliko uzvišen i naukom obdaren, podpisujući su sa *Absirtus II.* E, ludo momče, nisi još dorastao tomu,

da tvojim mrzkim i gudnim dopisivanjem navaljuješ na-nas, jer si golobrado momče kao žaba, pak tvojim dopisom samo lažeš, kad kažeš, da je u odbor čitaonice predsjednikom izabran O. Fr. Smolje, i da čitaonica nema više nego 17 članova, od kojih da je 10 popova sa svega otoka. U tvojem mrzkom dopisu smiešno navaljuješ i na župnika Osorskoga g. Lužinu, i na naše zastupnike dra. Laginju i Spinčića, ali neznaš, jadni stvore, da nisi dostojan niti da njima odrišiš gnjake na postolima. Tebe lažidopisniče i tvoje jednomišljenike bi oni mogli pameti dovesti, budeš li i nadalje ovako svojim bogumrzkim pisanjem tjerao ludu politiku. Mi ovim javljamo tebi i tvojim jednomišljenikom, da ako vam je tiesno medju nama, da se slobodno selite preko mora u blaženu zemlju, za kojom toliko ginete, pak čemo vas pozdraviti sa onom vašom *quanti giorni in là, tanti anni in quà*, daleko vam bila kuća od naše. *Rapočani.*

Iz Berma (občina Pazin) pišu nam 10. Dne 26. prošlog mjeseca abdržavala se ovdje godišnja skupščina podružnice sv. Cirila i Metoda u prisutnosti mnogobrojnih članova. Poslije pozdravnog govora predsjednika, položio je blagajnik račun, iz kojeg proizlazi, da je unišlo u blagajnu tekom godine for. 47.39. Kod izbora novog odbora bio je na predlog g. Martinčića potvrdjen za g. 1897 stari odbor sastojeć od gg: Jos. Grašića, Martina Gortana i Simuna Gortana. Na svršetku priredilo se takodjer tombolu, kojoj se najviše i danas raduje mladić Martin Jurčić, pošto je sa glavnim dobitkom, komadom sukna za zimsku odjeću, veselim srdcem potrčao kući.

Prošla godina ostati će našim občinarom — kao u obće cieloj Istri — u žalostnoj uspomeni. Nekoja sela bila su oštećena od grada — a najviše od peronospore (pala). Gospodarom pako, koji su škropili loze pravodobno — i ovih je ipak priličan broj — bio je trud dobro naplaćen. Pripravili jesu — dakako godini primjerno dobra vina, te isto dielomice takodjer prodali; ostali još čekaju na kupovce — i mi ih ovim našoj braći u Hrvatskoj i Kranjskoj preporučamo.

Netom izmakla godina biti će mnogim „za školu" te će unapred bez dvojbe svimi silami — i to umom i rukom — obraditi valjano lozu. Nemarnost počinjena u god. 1896. ne dade se platiti ni sa milijunom forinta.

Mnogi naši občinari naručiše zato već sada galica (vitrijol) izravno iz tvornice u Češkoj, a štrealjke nabaviše dosta jeftine i dobre iz Gorice. I tako valja da bude! Oboružan treba da čovjek čeka neprijatelja. Nevalja se obazirati na one smutljivce, koji bi rado odvrnuti narod od razumnog obradjivanja zemljišta.

Vrieme ide napred noseći sobom dobro i zlo; prihvatimo prvo — a izbjegavajmo drugo. Jedino dobrim i razumnim gospodarstvom, marljivošću i štednjom čemo moći napredovati, — okriepiti starinu svoju — te time utvrditi takodjer ostavščinu otaca naših — mili materinski jezik hrvatski. Jedno i drugo mora biti sdruženo.

Konačno moramo još te zabilježiti, da su sagradili naši Beramci u prošloj godini novu školu sa velikom školskom sobom, u kojoj će biti mjesta za 70 učenika. To služi njima na čast, što su si u okolici pazinskoj najprvi proskrbeli učionu — i to najviše sudjelovanjem domaćih radnika. Živili!

Prije nego svršimo valja nam oteti zaboravi još ovo. U Bermu postojala je jurve pred 40 godina škola sa školskim vrtlom. No naši „dobri prijatelji iz Pazina" prodali su po prilici pred 28 godina taj vrtal za malenu svotu od 15 for., klupe pako su dali odpeljati proti volji ovdašnjeg puka, kako se govori, u Gologoricu, gdje je bila talij. škola. I tako ostao je naš narod bez svake pouke do najzadnjih godina. Bogu hvala, što su prošla ona po naš narod toliko tužna vremena. Nevratila nam se nikada više!

Iz Vabrige (občina Poreč) pišu nam 10. t. m. Već odavna nismo sproveli tako veselo sv. božićne blagdane kako ovoga puta. Na prošnju naših vrednih prvaka izposlovao je dični naš župnik u Taru, da smo dobili za sv. Božić svećenika, našega jezika i naše krvi, koji nas je poslužio u kući božjoj. Došao je naime simo poznati naš rodoljub veleč. g. Ante Legović iz Kaštelira, te nam je čitao na Božić tri sv. mise. Prve dvie bijahu tihe a zadnja pjevana.

Da Vam je bilo viditi, g. uredniče, veselje i zadovoljstvo ovoga dobroga našega puka kad je veleč. g. Legović zvonkim glasom zapjevao u milom našem hrvatskom jeziku: Slava vašnjih Bogu! Od radosti drhtalo nam srce a ustnice naše šaptale su molitvu zahvalnicu Svemogućemu, da nam je podielio ovu milost. Naše veselje bijaše još veće kad su naši pjevači zaorili uviek krasnu i uviek milu pjesmu: „U svevrime godišta". Suze radostnice pobiliše nas od zahvalnosti i veselja. Pod cielom misom pjevali su naši pjevači.

Nemožemo dakle od manje a da se javno nezahvalimo veleč. g. Legoviću, što se do nas potrudio i što nam je ovako veselje pripravio; isto tako zahvaljujemo se i veleč g. župniku Koraci iz Tara, što je svoga prijatelja naprosio, da nam dodje misiti za sv. božićne blagdane. Bog naplatio obojici obilato njih trud.

Ustanoviteljna skupština za otvorenje hrvatske čitaonice u Čunskom. Od tamo nam javlja prijatelj, da je privremeni odbor za otvorenje „Hrvatske čitaonice" u Čunskom prekao ustanoviteljnu skupštinu za nedjelju dne 17. t. mj. u 4 sata poslije podne. Bilo sretno i narodu korisno.

Novi pomorski kapetani i podkapetani u trgovačkoj mornarici. Kr. pomorska vlada na Rieci imenovala je kapetane duge plovitbe podkapetane (poručnike) gg. Ivana Ćosida i Matu Sarinića iz sv. Lucije-Kostrene; a podkapetane (poručnike) gg. Frana Suzanića iz sv. Lucije i Ernesta Srića iz Trsta.

Zadnji javni sastanak političkoga družtva „Edinost", obdržavan prošle nedjelje u sv. Mariji Magdaleni gornjoj (I izborni kotar) izpao je vrlo krasno kano i svi njegovi predsastnici. Mnogo bijaše oduševljenoga naroda, koji je prihvatio jednoglasno većinu resolucija.

„L' Eco di Pola" p.ginuo! Talijanaški list, izlazeći u Puli svakoga čedna, poginuo je ovih dana, jer mu se osušila koritа. Svako zlo za njim!

Iz Poljana (občina Veprinac) pišu nam: Dne 23. decembra prošle godine bila je kod nas riedka svečanost, kakve još nedoživješe Poljane, a niti naša občina. Toga naime dana prikuza Svevišnjemu prvu nekrvnu žrtvu Poljanac rodom, Josip Aničić. Misio je tiho bez ikakvog sjaja, budući je to sam želio a i bilo je vrieme, u koje se ne smije pirovati, t. j. advent. Svieta se sakupilo već u crkvi i pred crkvom tako mnogo, kako ga običaje biti samo o Petrovi, kad je kod nas sajam, i to riedko kada toliko, već u 8 sati u jutro. Misa je počela ob 9 i pol. Da vam je bilo pogledati starca mu oca, bolestna već 20 godina, kako lije suze radostnice nad sinom si; častnog starinu Frana, gdje se veselo okreće i rekao bi, da se je pomladio, jer znade, da je i on pripomogao k našoj slavi i da je velika njegova zasluga, što je izučio mladomisnik školu; rodbinu i prijatelje kako su vesela srca, a najviše pako bio je veseo sam mladomisnik.

Iz kuće preuzlužnog gospodina kapelana Frana Zupana pošao je mladomisnik uz pratnju mnogg. Zamlića, veleč, Laginje, veleuč gosp. prof. Spinčića i Frana Zupana, te otca si i sestre u crkvu, gdje je zvonkim i čvrstim glasom, kao da je već u službi dugi niz godina, zapjevao „Dodji duše", te po tom uz asistenciju mnogg. Zamlića i Laginje odeložio tihu sv. misu.

Mnogim i mnogim se prisutnim službi božjoj oresilo oko suzom radostnicom, a još većma pako na Božić, kad je misio prvu pjevanu sv. misu.

Objed je bio kod g. kapelana Zupana; bijaše prisutnih samo desetak i to gospoda svećenici sa još nekoliko prijatelja mladomisnikovih uz otca i sestru. Gospoda ostali skupa do 4 sata popodne, te se onda razišli svaki svojoj kući. Bilo je kod objeda i nazdravica, od kojih spominjem samo onu preč. g. Zamlića mladomisniku, veleuč. gosp. prof. Spinčića g. Zupanu i pravnika Josipa Stangera zastupniku Spinčiću.

Ni ovdje se nije zaboravile na miljenicu našu „Družbu sv. Cirila i Metoda", jer na predlog gosp. Iv. Fr. Tancabela sakupila se svotica od 12 for. za našu podružnicu. Malena je svota, ali ipak velika za broj prisutnih. Mladomisnik je, kako rekoh, rodjen u Poljanah, te pomoću dobrih ljudih došao do toga što jest. Najveća pako zasluga ide gosp. Zupana, starca Frana, koji je učinio sve, što je mogao, samo da ga izuči. Za njega se brinuo kano i za nekoje druge. Tko ne pozna našeg suobćinara, veleuč. gosp. dra. Ivanića, bivšog biskupskog kancelara a sada ravnatelja biskupskog sjemeništa u Trstu? Njega je takodjer duo na nauke gosp. Zupan i za nj se brinuo najviše on. Ali tako i za druge. Sada je još jedan bogoslov u sjemeništu u Gorici, koji će naskoro misiti, jedan pako uči pravo u Beču. Svi su ovi izučeni, a i mnogi drugi najvećma zaslugom gosp. Zupana.

Poljanci pako su mu sve što dalje to nezahvalniji, što je žalostno i sramotno. Oni ne znadu, da pred 40 godina, kad je on došao u Poljane, nisu imali crkve, nego jednu malu kapelicu, a sad imaju takvu, kakva nebi ni gradovom bila na sramotu. Gdje im je bila tada škola, gdje sv. misa? Svega toga naš puk sada ne vidi i kao da se ne sjeća svojih starijih, koji su toliko ljubili i štovali njega, a oni u mrze. Pak se ne sjeća više, kako su prva občinska zastupstva cienila i štovala dičnoga nam starca Frana. Tada mu bijahu zahvalna djeca i roditelji, a danas? Poljanci braćo! osviestite se, te poslušajte ovo, biti će bolje za vas i za potomke vaše. Ne mrzite bez ikakva razloga svećenika, već bježite od onoga, koji vam prvi takav primjer pokaže. Onomu smutljivcu kažite: Ne, ti nam nisi učinio dobra, koliko kapelan, on je čovjek a ne ti. On radi za naše bolje, i duševno i tjelesno, a što ti? Gdje ti je Bog, kamo tvoja duša nesretniče.

Za danas Vas gospodine uredniče ostavljam, to ću Vam se javiti još doskora.

Iz Volunskoga piše nam 12. toga taj. Tamno, magleno i žalostno vrieme odgovara žalibože našem narodnom mrtvilu, koje je ovdje zavladalo. Ovaj naš gradić, koji se u zadnje doba tako liepo razvio i poljepšao, te koji se sve što dalje, sve to liepše razvija, morao bi prednjačiti u narodnom pogledu svim ostalim mjestima u iztočnoj Istri i to ponajpače radi toga, što se ovdje stekao priličan broj naše inteligencije, koja je u prvom redu pozvana, da na narodnom polju bez prestanka radi i što imade medju nami priličan broj imućnika. A mjesto toga, što vidimo? „Nit tko zbori nit se smije, od sto glasa, glasa čuti nije", kako naš neumrli pjesnik veli. Poglaviti uzrok tomu jest, što su pojedinci od inteligencije odvše zaokupljeni svojimi privatnimi poslovi i tako se nebrinu za visoke narodne ciljeve, naše ideale kako bi morali. Naravski vriedi i tu ona: nijedno pravilo bez iznimke! Da, zbilja imademo ovdje hvalevriednih iznimaka i te čine oni, koji uži občinski i širi narodni interes vlastitomu predpostavljaju. Drugi uzrok narodnomu mrtvilu u ovom gradiću jest taj, što neimamo ovdje zgodnih prostorija za našu čitaonu „Bratimstvo". Ovo naše družtvo nalazi se na onom stupnju razvitka, u kojem ga pustio velezaslužni gosp. Dr Laginja pri njegovom osnutku. —

Prostorije toga družtva nikako neodgovaraju svrsi toga. (To budi bez svake zamjere rečeno!) Dužnost bi dakle bila naših prvaka, da se već jednom odluče graditi „Bratimstvu" dostojan hram.

Napried dakle braćo Vološčani, složno na posao! Doprinesimo svaki kamenčac, pa biti će što nam najnuždnije treba. Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača, veli naša narodna poslovica

Kad budu sagradjene nuždne prostorije, onda će sve drugčije biti. Sastajati čemo se više puta, prijateljski porazgovoriti i pozabaviti se. Baš u pokladno doba najviše ćutimo nestašicu prikladnih prostorija. — A ipak koliko bi se toga dalo učiniti, poduzeti, probuditi da imademo za narodne svrhe zgodne prostorije!

Najveća zapreka narodnom razvitku u ovom gradiću jesu bez dvojbe osobnosti i osobne razmirice: Petar posvadio se sa Pavlom radi sasma privatne stvari, pa Petar neće da bude, gdje je Pavao, pa makar se radilo o čisto narodnoj stvari. — Nije li to za razborite ljude smiešno? U narodnim stvarima moramo biti svi složni rame uz rame. Samo tako moći čemo se obraniti proti nebrojenim neprijateljem, koji na nas sa svih strana navaljuju, i kojim se na našu žalost a svoju sramotu pridružuju i nekoji domaći izdajice, koji za materijalnu korist svoju vlastitu domovinu izdaju. —

Kako ste jur u dičnoj „Našoj Slogi" javili, bio je nedavno imenovan novi cestovni odbor za političku občinu Volosko-Opatija. Očekivamo od tog odbora, da će za ceste i puteve Voloskoga i Opatije štogod poduzeti. — Napose moramo li taj odbor nastojati, da se sagradi cesta, koja bi spajala Opatiju—Volosko—Matulje sa sadanjom carskom cestom paralelno. — To je tim nuždnije, što se promet izmedju Matulja i Opatije tako pomnožio, da neprestano idu kola izmedju tih dvih mjesta, pa je prašina dotično blato na sadanjoj cesti izmedju Voloskoga i Opatije baš nesnosljivo a bogme i za kuće u n posrednoj blizini ceste zdravlju škodljivo. Neka se dakle i o tom razmišlja.

Kako čete iz jur dospjelog Vam poziva razviditi, priredjuju u subotu 16. t. m. naši akademički gradjani iz Opatije i Voloskog u prostorijah „Zore" u Opatiji sjajni ples sa koncertom a u korist naše vriedne družbe sv. Cirila in Metoda. Nadati se je, da će se tomu pozivu svi prijatelji družbe odazvati.

Tim plesom otvoriti će se pokladno doba u Voloskom i Opatiji.

Javiti ću Vam se češće unapried ako bude Vama po volji. (Dopisi i viesti obćenitog narodnog interesa biti će nam uviek dobro došle. Op. Ured.

Domaći ljek proti grožnici (fabri.) U šalicu tople crne kave, koja nesmije biti osladjena, iztisne se limunova soka, pak se to dade bolestniku popiti; groznica će brzo popustiti, pa ako nebi posve prestala, opetuje se isti liek.

Izkaz

prinosa na ravnateljstvo „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru tekom mjeseca prosinca pr. god. 1896.

Ivan Španjol u Dobrinju pripošilje iznos sabran po gospodjici Mariji Španjol prigodom vjenčanja Ivana Spanjola sa Maricom Kirinčićevom . .	for. 10.50
R. K. Jeretov, povjerenik u Zadru dostavlja poštanskim checkom sakupljenih u prošlom mjesecu u Dalmaciji — poviše svoj mjesečni članarni forint	„ 25.04
Albin Klun, kapelan u Buzetu pripošilje u ime „Bank Jonah and the Wahle"	„ 5.—
Josip Mandić iz Pazina pripošilje na ime Antona Matejčića za prodanog „mačka"	„ —.50
Gavde Sokolić iz Nerezina pripošilje svotu, sakupljenu u veselom družtvu pri otvorenju hrv. čitaonice u Nerezinah — kao njezin blagajnik . .	„ 12.45
Ante Volarić, povjerenik na Rieci, pripošilje sakupljenih u veselom družtvu od viteza Tončića	„ 4·50
M. Z. u V. dostavlja sakupljenih u družtvu na Stjepanje u Mihotićih za hrv. školu u Malom selu	„ 14.50
Mužka podružnica u Kastvu dostavlja članarinu u iznosu poviše sakupljenih dne 20./9. u prijateljskom krugu pijuć češko pivo	„ 4.— „ 9.—
jednu englezku rupiju . .	„ 1.60
onda: od Rajmunda Rubeše, mehanika darovani . . .	„ 1.—
napokon: od veleučenog g. Vjekoslava Spinčića, narodnog zastupnika utemeljiteljnu svotu od	„ 100.—
Fran Stefanutti, župnik na Pazu pripošilje na ime podružnice na Boljunskom polju sakupljenih prigodom mlade mise č. g. Frana Frankolu u Keršanu	„ 26.66
Dr. M. Trinajstić u Buzetu izračuje iznos od prodanih 10 komada govora Kumičićeva poviše: od prodanih fotografijah iz Bergudca . .	„ 5.— „ 5.—
Podružnica u Boljunu pripošilje sabranih u družtvu kod Petra Pikulića, župnika prigodom odkrića spomenika pok. A. Troštu u Dolenjoj vasi . .	„ 16.89
Ženska podružnica u Omišlju pripošilje članarinu za tek. god. u iznosu od	„ 8.20

Lovranske pačuharije.

— Terente, hiz, kilenc magjar baratom leveleze lap . . .".

— Ča ti je, da tako *hunderhtaš*, pitali su me prijatelji, kada sam neki dan hodil pod *lodonjicum* i tako celo vreme sam sobum gc voril. Ja sam njim rekal, da se vadim, kako bim va poteštarije pital nekakovu hartu. — Pak ča ćes š njimi ungarezki govorit? nasmeli su mi se prijatelji. — Nego kako drugačije, Bog vas šental, rekal sam ja. Talijanski ne znam, zač sam Lovranac, hrvatski nete da me razumeju, nemški me brižni ne moru razumet, a ja valja, da se nekako *inženjam*. Pitat ća ih po ungarezki. *Šior Njanji* je *sudito ungarese*, donke on će za sigurno znat, kako se govori ta zajik.

I šal sam va poteštariju. Nutre je bil sam šior *Njanji*. Hodil je gore i dole po sale i sve sam sobum govoril: — „Fater unzer ter tu pist . . ." Vadil se je nemšku gramatiku. Prišlo mu je teplo pod noge. Pridem i pozdravim ga: — Joreget fekete! A on mane: — „Kilenc baratum! i veselo me je prijel za ruku i po ungarezki zahvalil Bogu, da je već *ala fin* našal va Lovrane človeka, s kim će moć malo podeškurit ungarezki. Posel sam se kraj njega i počel mi je povodat, kako ga je direcion od Adrije prosila i molila, da bi storil *supliku* za poć na vapori zač da oni znaju dobro, da nima strel ubij marnara od Lovrana pak sve do Ljubljani, ki bi znal *brže* navigat, kako on. Direcion je za sve to znala, i za to ga je otela imet, ma on njoj je „*šćelo i neto*" odgovoril, da je

njemu bolje za sada va lovranskoj podeštarije nego na njijeh vaporeh. Kameje ako kada budu zopeta vanjski zapovedali, kako kada je bil Tarčić za podeštu, onputa da će morda poć na novo navigat. I još mi je tega puno povedal, pak mi je dal onu hartu, ku sam pital i pozdravil sam ga: — *Kynem hajolny.* a on mane: — *Kilenc baratum*, i šal sam vonka, i proštel sam, ča mi je napisal. Napisano je bilo: — *Condizione celibe, stato maritimo.* To je kinezki, rekal sam ju i jadil sam se na barbu Čenća, ča govori, da šior *Njanji* ne pozna dosta zajik. Terentete i barba Čenčo! . . .

* * *

Homo malo do Blejaminove poteštarije. Tu ćemo nać njega, fameju, Kenića i starega Tonića. Seduta — boga ti prava seduta. Govorili su od „Slogi" i od barbe Čenća. — „Ki tiafolo ti ziduto parpa Šienšio per „Naža Sloga". Korpo te pako — parpa Šienšio tefeeser štrihone, ja, per mej duš štrihone, parke saper duto parpa Šienšio".

Tako je govoril Kenić, a drugi su svi žalostno klimali s glavum i misleli, ki bi to mogal bit. Ah! da njim ga je znat! Fameja bi kako mačka na njega skočila i zavrisnula: — *In nome de la jele marš in perjon.*

A ovako? Uh! ke pegula!

Stari Tonić njim je dal malo „koraja". Čujte, rekal njim je, danas sam štel va kalendarije, da je vas svet jedanput bil od Romani, i mi da smo bili anka Romani.

— A vraga? je to moguće? skočili su svi od fameje, pak i Blejamin. — Tinfolo, ja ja, mi ga višto — ja mi ša — že in zaitung de tudečki, ja — potvrdil je Kenić. Ma fameja ga ni već poslušala. — To valja videt, to valja dobro videt. Ačijo Crovati, ako je to istina. Skočili su po Tonićev kalendarić, i jušto, kakogod je Tonić govoril, onako je i bilo. Mi Lovranci bili smo svi Romani! ja Romani! I pleskali su s rukami, buševali su jedan drugoga, pak i potancali su malo, a Kenić njim je sopal va armoniku onu: — „Nella patria dei poperdili, non se parla che taljan. Adio Crovati".

I veselili se, kantali i taucali, a zavrtela se je i Marieta. A kako ne bi, kada stoji belo na črnem, da su Lovranci Romani — dunke Taljani. Onputa su zapovedali Kobule, da neka pernese bisagi i strpaču, pak neka gre s njimi. Najprvo su šli va Kozlinu i počeli su kopat. Tu su našli puno starih patakuni, za keh je meštar Sventulini garantil, da su svi *romani*. Šli su onputa va Jorjetov vrt, i tu su našli nekeh stvari, ke su dole široke i tondo, a gore skrivljene i na puntu sterene. Ča je, ča ni, pokle puno, puno razmišljanja i študija obnašli su, da su to bili rogi, — rogi *stile romano*. Kobula ih je nekoliko pohral va bisagi, i to da te pak pošlat va Napoli va muzej. Šli su onputa va staru školu i tu su našli jednu velu *kukumu*, ma ta je bila *stile kranjolin*, pak ju nisu zeli sobum. Našli su tu još jedan *kušin*. Stari Tonić je štal va svojem kalendarije o o tem kušinu ovo:

Jedan put, a bit će tega više od sto let, kada su va Lovrane zapovedali Romani, bil je tu za profešora neki Kukumibus. Pul sebe va *kamarine* imel je vavek jedan kušin. Kad bi školani doma prišli, pitali bi materi, to se zna po romanski: — Mumibus, zač rabibus našemu profesoribus onibus kušinibus? A materi bi se zacrjenile i odgovorile: — *„Mučibus takovibus stvaribus se ne govoribus"*. Dunke one su neč znale, i ja znam, zač je rabil on *„kušinibus"*, ma znam i to, da kad bi se ga bilo našlo puli kakovega drugega profesoribus, da bi bil siromah šal *gambe-levadibus* od Lovranibus.

Dobro mu stojibus, kada ni Romanibus kako Kukumibus. — Kako se vidi, mi smo svi Romani, a ki ne veruje, neka gre kopat po Lovrane! *Barba Tončić.*

Listuica uredničtva.

Gosp. „Kozjavuna". Radi bolesti nije mogao prijatelj ono dovršiti, obećano je čim prije. Živio!

Gosp. „Ženso" u B. i I. B. u L. U budućem broju. Srdačan odzdrav!

Gosp. A. G. uv. Iv. Imate pravo, da je ono smrad i gnjus, kojega se valja čuvati. Da ste nam zdravo!

Gosp. F. K. u P. Vaša pritužba nebi koristila u našem listu; izvolite se obratiti na koje uredničtvo u banovini. Živio!

Prijatelju I. V. Ono su prodane mješine, koje će za novce i kosti svojih pokojnih razmetati. Bratski odzdrav!

Gosp. dopisnikom iz Šumbroga. Razgovora nemožemo tiskati dok nam neraztumačite o čemu radi i na koga cilja, jer smo i mi pred sudom snodgovorni. Živili!

Gosp. dopisniku: Riponda-Rabac. Doći će u budući broj. Prijateljski ozdrav!

Listuica uprave.

Gosp. Ante Šiljan Ivanov Marčana. Sa pošte u Vodnjanu dobili smo natrag sve iztiske prvoga broja sa opazkom: „Ritorno non voglio ricevere piu." Javite nam kako stvar stoji.

Prsni sirup.

Rabi se kod hripavosti kao kašalj ublažujuće, slez odstranjujuće sredstvo. Odrasli uzimalu 3 do 4 žlice, djeca: isto toliko žličica. Cena bočici 35 nvč.

Antirrheumon

Najbolje sredstvo proti trganju. S time se tri put na dan obeljele dielove namaže. Bočica 25 novč. III

Živinski prah

Izvrstna i najbolja pripomoć, da se konji, krave i voli zdravi uzčuvaju. 1 omot 25 novč.; 10 omota 2 for.

Ljekarna Piccoli

„Pri Angjelu"

Ljubljana, Dunajska cesta

Šilje se prema poštanskom pouzeću.

Važno za usnare!

Posujilnica u Konjicah kupila je iz ostavštine poznatoga tvorničara **Ivana Stanzera** tvornicu za usnje (kožu) te kuću sa gospodarskom zgradom.

Tvornica za usnje pripravljena je za 20 do 30 radnika, te se ovim nudja u najam ili na prodaju.

Više o tomu podaje

Dr. Ivan Rudolf

odvjetnik

u Konjicah, na Štajerskom.

Zidni koledar za god. 1897. Tiskara Dolenc, Trg velike vojašnice u Trs pripravila je za god. 1897. zidi ledar, te ga prodaje po 20 nč. komad, poštom 25 novč. komad.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cest broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu pr

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2.45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jami sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po v nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lucrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarin

Velka lutrija u Inomostu po 50 novčića

Glavni zgoditak

75.000 krunah

U gotovo za 20% odbitk

Srećke po 50 novč. preporuča: Giuseppe Bolaffio, Al sandro Levi, Mandel C-e; Girolamo Morpurgo, Ign. Neuman, Marco Nigris, Enrico Schiffmar

Učenje neoporecivo 20. febrara 189

U ljekarni E. Tomaja nasljednik

A. VINGER

u Zagrebu, Ilica broj 12.

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo korisni osobite preporuke vriedni liekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, reumatizmu, kalanju i trganje u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pogancu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Cena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težke disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Cena 50 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bljedoći, škrofulozi, nosti, podbuhlosti, djetinjoj krživanosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Cena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, olakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u slučici, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Cena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski keh ili kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado ždrati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Cena jednom omotu 45 nvč.

Svajcarske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Cena škatulici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kosteno boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini poslie težkoga napora, za oljačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, poručini i osipotinam. — Jedan lončić 50 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolja, učvršćuje meso oko zubi, razfrišikavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćanje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Cena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Cena većem lončiću 1 for. — K tomu spada još boraksov sapun po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariškoj izložbi zaćastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Cena kutiji 1 for.

Savon Eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredne ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 nvč.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi preugodan miris. — Flašica 30 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake. — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici — Munja bočica 70 novčića.

Polibronov sirup po dru. Nikoli Selaku lieči uspješno bolesti živaca, nepokoj, glavobolju, trzanje, histeriju, zadahu, razne grčeve. — Cena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudčanom kataru, lošoj probavi. — Cena 1 for.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. — Cena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boja za farbanje kose, da siede kose poerne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskog čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

ZALIHA MINERALNIH VODA.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinta vriednosti, plaćam sam poštarinu.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dole

Broj 3 U Trstu 21. jenara 1897. Godina XXVII.

Nepopisani se dopisi ne tiskaju. Pripeslana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se ivana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka na osmoj arku.

Dopisi se nevraćaju ako se neštiskaju.

Nebilježovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for. za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 z. pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na male jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rastu male stvari, a neslogа sve pokvari. Nar. pos.

Govor

zastupnika prof. Vjekoslava Spinčića, izgovoren dne 16. decembra 1896. prigodom rasprave proračuna ministarstva nutarnjih posala, kod naslova: ceste i vode.

(Gosp. zastupnik počeo je svoj govor hrvatski pak nastavio njemački):

Visoka kućo! U istinu ja kod ovoga naslova nisam proti govornik. Oglasio sam se za rieč samo s toga, da mogu iztaknuti neke potrebe pokrajine Istre. Visoka kuća poprimila je već više po gosp. dru. Laginji i meni potaknutih predloga proračunskoga odbora, odnosno izvjestitelja, i to obzirom skoro na sva ministarstva, za što se ja ovim zahvaljujem. Zahvaljujem takodjer visokoj vladi u koliko je te predloge provela, i preporučam, da bliže provede druge predloge. Visoka vlada neka izvoli držati na pameti latinsku rečenicu: „Bis dat qui cito dat", što će reći, da dvostruko daje tko brzo daje.

Godine 1895. poprimila je visoka kuća sliedeći predlog proračunskoga odbora (čita):

„Poziva se c. kr. vlada, da svrati osobitu pozornost na odnošaje u Primorju, i da poprimi sve one mjere, kojimi bi mogla dignuti narodne i gospodarstvene probitke pučanstva".

Govoriti ovom prilikom o narodnih probitcih neide. Dovoljno je spomenuti, da ima u Istri 17 do 18 tisuća djece dužne polaziti školu, skoro polovica sve djece dužne polaziti školu velikom većinom hrvatske i slovenske narodnosti, koja nemadu škole; nadalje da mi Hrvati i Slovenci neimamo gimnazija, i konačno da ima mnogo činovnika, koji ne mogu sa pučanstvom obćiti, jer nepoznadu njegovoga jezika.

Dok se tu ne pomogne, ne može se govoriti o pospješivanju narodnih probitaka najvećega diela pučanstva Istre.

U pospješivanje gospodarstvenih probitaka spadaju takodjer cesto- i vodogradnje. I u tom obziru poprimila je visoka kuća resoluciju proračunskoga odbora. Tako n. pr. kod razprave proračuna za godinu 1896. sliedeću (čita):

„Poziva se c. kr. vlada, da bez dalnjega zavlačenja započme sa gradnjom cesta, potrebitih za dignuće gospodarstvenoga stanja Istre, i da si pribavi potrebite za to novce po mogućnosti već u proračunu za godinu 1897".

Drugi jedan predlog, koga je kuća prihvatila, glasi (čita):

„C. kr. vlada se poziva, neka se pobrine, da se izvidi, započeti obzirom na podržavljenje ceste Podgrad-Rupa-Lipa-Pehlin, što prije uspješno dovrše, te da se ta cesta po mogućnosti preuzme u državnu upravu, i da se dade odgovarajuća podpora za njezino uzdržavanje".

Ja ću, gospodo, odmah pročitati i predlog, što ga ljetos postavlja proračunski odbor, i onda reći koju dalje.

Riešujuć naime jednu resoluciju druga Biankini-ja, predlaže proračunski odbor (čita):

„C. kr. vlada se poziva, da uzme u obzir gospodarstvene potrebe obzirom na cesto- i vodo-gradnje u Dalmaciji i Istri i da u budućem proračunu povisi potrebite za to svote".

Iza toga predloga vidi se, da je vlada doista štogod učinila za Dalmaciju i Istru, za Istru vrlo malo, i da ima još mnogo toga učiniti za jednu i drugu pokrajinu (Tako je!), da je dakle c. kr. vlada uzela premalo obzira na oba predloga od prošle godine.

Neću da krivim središnju vladu. Mislim da glavnu krivnju nosi primorska vlada i zemaljsko zastupstvo. Čini se, da se opravdava i sa zemaljskim zastupstvom. Mi hrvatski i slovenski zastupnici postavili smo tečajem više od 10 godina u saboru razne predloge radi raznih cesta u raznih kotarih, i postavili smo ih u talijanskom jeziku. Tako poimence u kotaru koparskom za obćinu Pomjan, koja je skoro baz cesta; premda je velika obćina; nadalje u istom kotaru, u obćini Buzet, gdje se je navlastito iztaknula cesta medju Lupoglavom i Lanišćem; a tako i u drugih kotarih porečkom, puljskom, pazinskom, voloskom i na otocih. Ti predlozi bili su pod jednom ili drugom izlikom od saborske većine zabačeni; nije se učinilo ništa, nego naime, da su pred jednimi ili drugimi izbori inžiniri u stanovite obćine poslani bili.

Jenara tekuće godine postavili su isti zastupnici (hrvatski i slovenski) obćeniti predlog, obćenit u toliko, u koliko su u njem navedene potanko sve ceste u Istri, koje bi bile potrebite za da se digne gospodarstvene probitke pučanstva.

Član zemaljskoga odbora izvjestio je u jednoj sjednici istoga mjeseca jenara o tom predlogu, naveo po računih stanovitih inžinira, koliko bi bila duga svaka cesta, koliko bi svaka stojala, i došao do zaključka, da bi sve u predlogu navedene ceste stajale preko milijuna forinti, te je predložio, da se preko predloga predje na dnevni red. Na to je saborska većina (talijanska) i pristala.

Milijun forinti za pokrajinu, kakva je Istra, je mnogo, ali uz dobru volju moglo bi se poslovnu osnovu, sadržanu u predlogu, po prilici u 25 godina provesti, i to sa 20.000 forinti godišnjih od pokrajine, sa 20.000 forinti godišnjih od države, i sa prinosi od obćina. Tim bi se bilo jako digло gospodarstvo u pokrajini. Ovako, kako je, ne troši se nit godišnji odnosni iznos proračuna; a ljudi i živine moraju se i nadalje mučiti; težko izvažaju ako i malene svoje proizvode i uvažaju u svoja mjesta ono, što trebaju.

Dok ne bude zemaljsko zastupstvo (njegova većina) boljih nazora, nego je do sada, nek pomogne vlada, a neka izvoli pomoći na dva načina: prvo, da sama gradi ceste ili popravlja obstojeće, drugo, da daje podpore.

Mnogo je toga učiniti, ja ću samo neke potrebe kao primjer navesti.

Imalo bi se, po onom, kako već spomenuh, graditi u koparskom kotaru cesta za obćinu Pomjan, i onu izmed Lupoglave i Lanišća, koja je silno nuždna za one čelične Krašane.

Silno je nuždna cesta medju Podgradom, Mugami i Žejanami, u kotaru Voloskom, takodjer za čelične Krašane. Potrebna je takodjer u istom kotaru cesta Klana-Paka, o kojoj bijaše već često govora koli u zemaljskom saboru, toli ovdje u carevinskom vieću. Čini se, da se ima krivnju, što se u toj stvari još ništa učinilo nije, pripisati primorskoj vladi. (Čujte!)

Nadalje imala bi se graditi spojna cesta izmed puljskoga i pazinskoga kotara, cesta naime Barbau-Labin, o kojoj bilo je govora već i u carevinskom vieću.

Trebalo bi graditi više cesta i na otocih.

C. kr. vlada čuti se stalno dužnom, da štogod učini, i čini se, da je obzirom na one ceste, koje bijahu u carevinskom vieću potaknute, štogod učinila.

Imadu se popraviti komadi ceste Podgrad-Rupa-Lipa Pehlin, ceste Rieka-Učka-Pazin, navlastito izpod Paza, kao takodjer ceste Volosko-Plomin.

Na ovoj posliednjoj radi se već sada, i za nju je predvidjena u proračunu za godinu 1897. jedina svota postavljena u obće u tom proračunu za ceste u Istri. Na toj cesti, i to izmedju Voloskoga i Opatije, radi se. Na toj cesti nalazi se Opatija, svjetoznano lječilište. Izuzev lučke radnje nije c. kr. vlada učinila skoro ništa za to lječilište (Čujte!) Moglo bi se tak reći, da je n. pr. sa mitnicami uzradila baš protivno, naime otežćala promet. Bolje cesta od željezničke postaje do Opatije i dalje bila bi već davno imala biti sagradjena; — i to ne samo za gospodu, koja tamo dolaze i kojim svako dobro želim, nego i za pučanstvo, može se reći trijuh Istara, koji su se digli dignutjem Opatije. (Posve pravo!) Što nije c. kr. vlada do sada učinila, neka učini u budnće.

Podpore neka vlada dàje onim obćinam, koje su voljne i same u tom obziru štogod učiniti.

Navadjam za primjer moju rodnu obćinu, u kojoj sam od kratko doba takodjer član obćinskoga zastupstva. U proračunu za godinu 1897. predvidilo je zastupstvo te obćine razmjerno mnogo cestnih radnja. Ono bi učinilo i više, i bilo bi mu lagljе učiniti, kad bi mu priskočila u pomoć c. kr. vlada. (Vladin zastupnik odjelni savjetnik Iszkowski: Kako se zove ta obćina?) Kastav se zove. Bila bi ponekle dužnost c. kr. vlade, da pomogne ne samo toj obćini, nego i svim onim, koje kažu volje, da i same učine što mogu.

Obzirom na vodogradnje zahvaljujem se gospodinu izvjestitelju, što je postavio predlog odnosno na Dalmaciju i Istru. Moram opaziti, da u proračunu za godinu 1897. nelma niti novčića bud za Istru bud za Primorje u obće. (Čujte! Čujte!) Moram se ovdje pozvati na moj predlog, kojega je visoka kuća prihvatila i kojim bijaše c. kr. vlada pozvana, da provede potrebite vodogradnje na rieci Mirna, na potoku Reka u Osapskoj dolini, i na potoku u obćini Bašćanskoj na otoku Krku. Molio bih, da se te kao i ostale potrebite vodogradnje u Istri provedu.

Na svrsi reći mi je nekoliko rieči o potrebi pitne vode. Netrebam nego pozvati se na upit moga druga dra. Laginje i drugova od 28. oktobra 1893. U točki 1. a) toga upita je rečeno, da u Istri ciela mjesta, gradovi, obćine, pače i kotari, na nestašici pitne vode trpe; a u točki b) da je voda iz najizdašnijega vrela u Puli već više vremena smješana i pokvarena sa nezdravimi tvarinami, te da je s toga stanovničtvo onoga grada i pomorske tvrdjave u zdravstvenom obziru najvećim pogibeljim izloženo.

Gospodo moja! Gospodin zastupnik dr. Laginja prorekao je ono, što je sada žalibože obistinjeno, i o čem je predsjedničtvu predan prešan predlog. Neka gledaju na to zvani, da se takova što ne dogodi i u drugih dielovih Istre. Zastupnici učinili su svoju već prije više godina, nek učini svoju i c. kr. vlada!

Spomenuti ću još, da se podpore, ako se kakove obćinam ili inače dade, ne smiju upotrebljavati u stranačke svrhe, kao što bijaše slučaj kod Kala u Obrovom, o čem je gospodin dr. Laginja ovih dana opet govorio, i kao što je slučaj sa cestom Podgrad-Mune-Žejane.

Mjeseca oktobra 1893. naime bio je visoki predstavnik c. kr. vlade na onoj cesti, i obećao je, da će u nekoliko tjedana poslati tamo inžinira, i da će se u nekoliko mjeseci početi provadjati radnje. Od tada su prošle pune tri godine, gospodo moja, nit bijaše inžinira, niti se je što uzradilo, i to se čini samo s toga, jer je tamošnji obćinski načelnik iskren Slovenac (Čujte!), jer ljubi svoj narod, i jer je s toga u očiju primorske vlade njezin neprijatelj.

Kao glavnom govorniku u ovoj razpravi budi mi dozvoljeno opaziti, da sam zahvalan za izjavu, koju je dao jučer gospodin zastupnik c. kr. vlade, da će se naime sve želje u obzir uzeti. Nek se uzmu u obzir te želje, došle od kud mu drago, i nek se uzme u obzir predlog gospodina druga Purgharta, koji nije došao do rieči i kojega evo čitam. (Govornik je na to pročitao taj predlog glede kanala Dunav-Vltava-Laba, i tim svršio. Govorniku se je povladjivalo i čestitalo.)

* * *

Izvjestitelj na govor Spinčićev.

Izvjestitelj o proračunu ministarstva nutarnjih posala, prvi podpredsjednik dr Kathrein, rekao je u svojem zaključnom govoru, obzirom na govor zastupnika Spinčića ovo i ovako:

„Gospodin zastupnik Spinčić je govorio danas kao i drugih godina ob odnošajih u Primorju. Sa strane vlade izreklo mu se je uvjerenje — i on ga je zahvalno na znanje uzeo — da će vlada nastojati, da dodje u susret pučanstvu u Primorju i obzirom na ceste- i vodo-gradnje. To želim takodjer i ja, i mislim, da vlada u istinu uvidja, da ima u tom obziru u Primorju mnogo toga nadoknaditi. (Živio!)

Govor

zastupnika prof. Vjekoslava Spinčića izrečen u carevinskom vieću 18. decembra 1896 kod poglavarja „Bogoštovje".

Visoka kućo! Prijašnjih godina nisam se odlučio, da kod ovoga velevažnoga poglavlja uzmem rieč. Ove godine bio je za me u tom pogledu odlučan list, što sam ga juče dobio, a o sadržaju njegovu govoriti ću kasnije. Neću da besjedim o svem, što mi na srcu leži, nego ću samo nešto spomenuti. Prije svega osvrnuo bih se sa par rieči na dvie stvari, koje je g. predgovornik napomenuo, a to su oružnički izvještaji o svećenicih i štolarina.

Ne riedko, nego dnevice donose oružnici izvještaje političkim oblastim. Ob ovih izvještajih ovisi vrlo često budućnost i sreća svećenika.

Ja to ne računam oružnikom u krivnju, jer čine, što im njihove oblasti zapovjedaju, a ne predbacujem to ni oblastim. To je samo sistem, po kojem se kod nas sa oružničtvom vlada.

Glede štolarine, naveo je g. predgovornik, da su veće, nego što su nekoć bile. Istina, u teoriji je moguće, da je veća, a moguće je takodjer, da je u mnogo slučajeva i u istinu veća. Ali je i istina, gospodo, da je ova često mnogo manja, dapače, da često nikakve ne pobiru, jer je pučanstvo tako siromašno, te ne može plaćati, da se zadužuje, te svećenik ima onda neprilika i u obće ne može da dobije, što ga ide.

Prelazeć na odnošaje kod nas dolje, spominjem prije svega, da je jedna stranka dolje već tako daleko došla, te hoće, da imade i u crkvi vlast. Ja sam prigodom nastupa na vladu njegove excelencije gospodina ministra-predsjednika, a po tom i prigodom drugog nastupa na vladu njegove excelencije ministra nastave čitao list, gdje se je rešetao program njegove excelencije, te se izrično reklo, da bi po ovom programu imali Talijanci dobiti vlast ne samo u školi, nego i u crkvi.

Gospodo moja! Ovaj glas nije osamljen i ima mnogo u sebi; vlast u školi, a potom i skoro u čitavom javnom životu, poimence u Trstu i Istri imade već ta stranka, a sad hoće, da tu vlast dobije i u crkvi pomoću svog novinstva i inače. Nije to jedan jedini put, što su ti listovi to izrekli, a nisu ni pisali bez uspjeha. Odmah primećujem, gospodo, da mnoge te listove uredjuju ljudi, koji nisu katoličke vjere.

Gospodo! Ja sigurno ne mrzim nijednoga čovjeka radi narodnosti ili vjere njegove, ali mislim, da bi bilo bolje, da ona gospoda ostanu u svojih sinagogah i da se ne mješaju u stvari katoličke crkve. (Dobro!)

Ali, žalostno je, da se kod nas dolje žalibože i postupa pod uplivom tih listova i ljudih, koji ih nadahnjuju. Danas baš dobio sam jedan list, te sam si na istom povodom jedne vieti napisao nekoliko bilježaka. Kod nas je već tako daleko došlo, da se u župah, u kojih su katolici župljani u većini hrvatske narodnosti, hrvatskog jezika recimo, namiještaju župnici, koji ne poznaju hrvatskog jezika. Ljudi su se — ne znam, je li njegova excelencija već

bila tu ili još njegov predšastnik — tužili ovdje u Beču kod ministarstva za bogoštovje, ali im je tužba bila odbijena. Ljudi ne mogu obćiti sa svojim svećenikom, svojim župnikom. Istina ima tamo i duhovni pomoćnik, ali župnik mora da sa ljudmi mnogo više obći, nego li samo kod propovjedi, (Zast. dr. Laginja: Župa se zove Vižinada!) Jest, župa se zove Vižinada i dotični župnik bio je još k tomu talijanski državljanin ili je još i sad. Htjeo sam, da to zašutim. To je bilo uprav tamo, gdje se tu nedavno demonstriralo proti biskupu Flappu. Meni je o toj stvari pisac jedan svećenik i nadodao, da je pravo bilo biskupu Flappu, jer je prije uvjek vjerovao onim i onakvim ljudem, koji su proti njemu demonstrirali, te sve činio po njihovih naputcih i željah. (Zast. dr. Laginja: A naše svećenike nazivao „Kanonenfutter des Laginja“!) I ova je rieč značajna. Dok se s jednimi vrlo dobrodušno postupa, zovu se drugi, svećenici slavenske narodnosti, nabojem za top Laginjin, Spinčićev ili Mandićev, u obće političkih ljudi. Jer tamo se može u obće talijanski osjećati, kako se hoće, ali hrvatski, slavenski čutiti jest u očijuh stanovitih ljudi uprav zabranjeno. Zova jih nabojem za top.

Pod pritiskom i uplivom prije spomenutih listova došlo je i do toga, da su se u jednom Primorskom gradu ukinule slovenske propovjedi, koje su se dugo godina držale, a kako čitam po novinah, uvadjaju se u okolici toga grada talijanske propovjedi, koje se nikad do sad nisu držale. Po tom se imade sad iz grada sve slovensko odstraniti, a u okolici i talijanski propovjedati, a kako sam čuo, došlo je do tih propovjedih samo agitacijem onih listova i onih, koje zastupaju.

Imade u ovih okolnostih i pod duhom, kojim se upravlja u Primorju, mladih ljudi — moram reći to su svećenici koji se zovu katexohen katolici — ali, kojim je svaka slovenska rieč za same Slovence odurna i koji su izrično kao uvredu pučanstva čitave pokrajine označili, kada se je kod nekog pokopa pjevalo slovenski, i to u pokrajini, u kojoj je barem jedna trećina pučanstva slovenska! I tu je za nje uvreda, ako se pjeva slovenski! A kod nas je i tako daleko došlo, da je jedan spomenik već deset godina bez nadpisa, jer poglavarstvo obćinsko nedozvoljava, da se metne slovenski nadpis i jer se tršćansko namjestničtvo uviek osjeća preslabim, da takim ljudem s onom energijom stane na put, s kojom bi moralo da stane.

Obzirom na odgoj budućih svećenika — to mi je baš dalo povoda, te sam učinio ove primjetbe — ne možemo se nimalo tješiti budućnošću. U Kopru imade t. zv. mali seminar, gdje se odgajaju mladići, koji se imaju kasnije posvetiti dušobrižničtvu u biskupiji porečko-pulskoj. U tom seminaru imade sada 61 djak, a od tih je po službenom listu istarske zemaljske vlade 60 Talijana a jedan jedini Slaven! (Čujte! Čujte!)

Za taj seminar moraju doprinašati hrvatski župnici, i postoji u gradu, gdje je samo talijanska gimnazija, pa se mladi ljudi i za hrvatsko pučanstvo sasma i samo talijanski uzgajaju.

Druga stvar, koju želim spomenuti, stoji u savezu sa vodjenjem matica. Radi vodjenja matica bilo je već češće tužaba i to imenito od hrvatskih i slovenskih svećenika, koji izključivo služe hrvatskom ili slovenskom pučanstvu.

Dolazilo njim je na pr. dopisa samo u njemačkom jeziku; svećenici su jih povratili s molbom, da bi jim se pisalo u jeziku pučanstva, u jeziku njihovih župljana, u onom jeziku, koji oni najbolje razumiju.

Što je dobilo svećenstvo na to za odgovor? Da su oni kao voditelji matica državni službenici i da se kao takvi nesmiju prituživati, nego samo slušati, (Čujte! Čujte!) da se pritužba ni utok nedozvoljava. Imadem ovdje medju mnogimi drugimi vrlo liep primjer.

To je u njemačkom jeziku pisani odpis c. kr. u namjestničtva u Trstu od 1. julija nja 1895. (Zast. dr. Laginja: da se ovdje razumije!) Jest, i da se ne mučim s prevodom (čita):

„Ne mogu, a da ne stavim do znanja, da su dušobrižnici“ — ovdje sam izpustio dvie tri rieči — „u Hrušici, Munah, Pregarju i u Podgradu i opet svoj nepomirljivi narodni duh sliedećimi dogodjaji dokumentirali“. (Čujte! Čujte!)

Dakle čujte, u čem su ova četiri svećenika u očijuh c. kr. namjestničtva u Trstu svoj nepomirljivi narodni duh dokumentirala (čita):

„Uvedeni su novi formulari za ciepljenje kozica, koje imadu voditelji matica kotarskim poglavarstvom u tih poslovih izpunjene priposlati. Pošto troškove ciepljenja imade nositi zemlja: pozvan je zemaljski odbor u Poreču, da te formulare po priposlanom mu trojezičnom uzorku dade tiskati“.

Dakle do sad ništa zla. Sad dolazi liepo.

Zemaljski odbor dao je tiskati formulare samo sa talijanskim nadpisom rubrika. Ali s toga se zemaljski odbor u Poreču, koji nije poslušao naloga trščanskoga namjestničtva, zove umjerenim, dočim se svećenici, koji nisu htjeli takve formulare primiti ili izpuniti, nepomirljivo narodnimi označuju. Veli se dalje doslovno (čita):

„Kotarsko poglavarstvo u Voloskom priobćilo je u njemačkom jeziku poziv za izpunjenje formulara i to hektografiranom okružnicom“.

Dakle hrvatski i slovenski svećenici treba da talijanske formulare izpune, a to im se naredjuje njemačkim dopisom! Oni su proti tomu utok podnesli, i to, kako se ovdje kaže (čita):

„Puncto talijanskih formulara i puncto njemačkih odpisa. Namjestničtvo pronašlo je pritužbu u toliko opravdanom, što formulari nisu izdani u više jezika, te se je dne 22. junija u tom smislu obratilo na zamaljski odbor, ali je kolektivnu pritužbu imenovanih dušobrižnika njedno odbilo, jerbo oni u svojstvu državno delegovanih voditelja matica ne imaju prava prziva proti političkim oblastim, koje su u tom slučaju nad njimi“. (Čujte! Čujte!)

Dakle svećenici prestaju biti državljani, kad čine uslugu, te obavljaju vodjenje matica. Sad sliede dosta liepe rieči, kojim pak djela neodgovaraju.

„Ne može se voditeljem matica poreći pravo, da poradi povreda njihova narodnoga čuvstva, kao što je izdanje talijanskih formulara u čisto slavenske župe, primjerene predstavke podastru kod namjestničtva, koje ovo neće zanemariti.“ A ono samo piše njemački, pa onda još kaže: „Ali pokuditi se ima, što se postupak ciepljenja, koje je vezano na neki rok, smeta takvimi zadjevicami“. Ova zadnja točka sama je kriva, jer su dvojica gore rečenih svećenika već prije u formularih, koje su sami učinili, nuždno napravili, a dva druga svakako prije roka za ciepljenje (Čujte!). Ali i kad nebi bili učinili, imali bi pravo. Kad jih se u njihovih državnih temeljnih pravih prikraćuje, onda se nesmiju siliti, da takve stvari čine. To je opet u savezu sa narodnostnim čuvstvom, koje se nam Slavenom uzimlje za takvo zlo. Kad dakle tražimo naša prava, onda smo nepomirljivi narodnjaci, onda smo puni nepomirljivoga na rodnoga duha. Ovoga duha, gospodo moja, neće moći nitko iz nas izkorieniti.

Za se imademo državne temeljne zakone, za nas su sami zakoni božji, i u tom radimo takodjer u smislu svetoga Otca, koji se je u novembru 1895. prama jednomu dopisniku izrazio: svećenici treba da budu narodnog mišljenja. Narodno misliti znači narod ljubiti i za narod raditi, a to će svećenici uz sve odpise trščanskoga namjestničtva i na dalje činiti.

Uprav tako postupa i gradsko poglavarstvo u Trstu. Isto naime piše župnikom u okolici Trsta, da moraju samo talijanski, a ako neće talijanski, onda svakako njemački pisati, dakle u svih jezicih, možda i u kinezkom, ali samo ne u svom jeziku, nit u jeziku svojih župljana. Ovdje imadem prepis takove odluke na jednog župnika u okolici.

Prije spomenutim svećenikom iz subdenoga kotara Podgrada — za oblast je to Castelnuovo — ili bar nekim od njih dogodilo se i nešto drugo, o čem nemam spisa, al česa se dobro sjećam. (dr. Laginja donosi govorniku spise, koji se na to odnose.) Dobro.

Prije nekoliko vremena bila su u tom kotaru osnovana neka gospodarska družtva. Pri tom je htjelo namjestničtvo, da sva družtva ustanove pravila po jednom primjerku. Nu, svećenici, koji medju pučanstvom žive, koji poznaju mnogo bolje potrebe pučanstva, nego li politički činovnici, koji skoro nikada ne zalaze medju puk, imenito ne radi njegovih narodnogospodarskih probitaka, učinili su neke promjene u pravilih, pak su, gospodo, radi toga, što su te promjene predlagali u dobrovoljnih družtvih, od c. kr. kotar. poglavarstva proglašeni agitatori, buntovnici, i to od poglavarstva, na čelu kojega stoji činovnik, koji je na glasu kao najbolji u Istri; i taj se je pritužio kod biskupa za to, te je skoro zahtjevao, da jih odanle odmah premjesti. Samo s toga, gospodo, što su učestvovali kod popravka pravila, bili su agitatori, smutljivci, te su imali biti odstranjeni sa svojih mjesta! A da su svećenici imali pravo, vidi se iz toga, što su kasnije pravila potvrdjena onako, kako su ih njihovo sudjelovanje bila učinila i to od iste c. kr. političke oblasti.

Oni su ipak bili smutljivci i agitatori, te su imali biti premješteni, i to, jer se je imao obaviti izbor, kod kojeg su se c. kr. političke oblasti sasma nepovlašteno umiešale. Ovdje imadem sve dopise o svem, što sam iznio, pa i o ovom slučaju predao mi je dr. Laginja dopis, što sam mu ga prije jednom dao.

Kako se inače sa svećenici kod nas, i to, ja to naglasujem, sa hrvatskimi i slovenskimi postupa — od drugih ne čujem barem tužba — neka se vidi i iz ovoga što sliedi.

Kod visokog c. kr. ministarstva za bogoštovje i nastavu imao bi biti utok Antuna Požara u Pregarju.

Kad su ga prije tri godine iz Paza u Pregarje premjestili, tražilo se je od njega da preko 1000 forinti u jednoj godini vrati, da li s pravom ili ne, neću da ovdje razlažem: ja sam osvjedočen, da nepravom, ali, kad bi bilo pravom, pitam kako se može, gospodo, tražiti od jednog svećenika, koji imade godišnje plaće 300 for., da odplati 1000 for. u jednoj godini? Ovaj je svećenik, kako mislim, već tri godine na svom mjestu pa nije još ni novčića dobio iz blagajne.

Utok još nije riešen. (Ministar za bogoštovje i nastavu dr. barun Gautsch poriče to glavom.)

Dakle još nije došao od namjestničtva na ministarstvo ili je tek valjda ovih dana riešen, što meni nije poznato.

Slavljam to na znanje njegovoj excelenciji, pa će me vrlo uzradovati, ako se budu takovi utoci, što je moguće prije, riešavali, i to na zadovoljstvo svećenika! puka, kod kojega ovi pošteno služe.

Kod spomenutoga slučaja čudno je, što je namjestničtvo kao dan uložka fasije navelo 4. agusta 1891., dočim je onaj svećenik predložio fasiju 25. oktobra 1890. A i radi paušala za konja leži kod visokoga ministarstva utok svećenika Ante Požara iz Pregarja od febrara 1895. Isto tako utok svećenika Franje Steffanutti iz Paza od maja 1896. Ovaj je mislim 16. maja bio uručen kotarskomu poglavarstvu, te je imao po namjestničtvu biti odposlan na ministarstvo. I ovdje se radi o fasiji. Namjestničtvo je tude čekalo dvie godine i dva mjeseca sa riešenjem, pa je iza tako dugoga proučavanja potvrdilo staru fasiju, a nije uzelo u obzir novu, premda su se prilike vrlo promjenile.

Drugi jedan slučaj tiče se župnika buzetskog. Taj slučaj barem sada nije kod vis. ministarstva. To je prepirka radi paušala za konja, koja je trajala od 1885. do 1895, dakle 10 godina. Tu je namjestničtvo odlučilo, da se paušal prizna, ali se još nije dao. Po svoj prilici hoće se još 10 godina čekati, dok se pak možda taj paušal plati iz crkvenog vlastničtva. Povlačiti će se valjda stvar amo tamo dotle, dok župnik ne bude u obće trebao paušala.

Kod ministarstva je valjda još i utok župnika Ivana Kraljića. Ne, taj je već riešen — i to nepovoljno. Isti je premješten u sv. Petar Ilovik 24. maja 1893., moram da se poslužim sa imeni, kako ih narod upotrebljuje, ne sa onimi, koje upotrebljuju činovnici, u svom slučaju S. Pietro de Nembi.

On se nije odmah sa fasijom javio, jer je još tada bila likvidacija njegovoga predšastnika kod visokog ministarstva u toku, pa je mislio, da mora čekati, dok se fasija onoga rieši. On dakle nije u dva mjeseca, koja su u na to odnosećoj se ministarskoj naredbi od godine 1890. predvidjena, predložio fasiju, te s toga nije za vrieme od 24. marča do 19. agusta 1893. dobio popune kongrue. Ja mislim, ako je i kasno predložio fasiju za poboljšanje kongrue, da bi je barem morao dobiti po staroj fasiji, ali on nije za spomenuto vrieme ništa dobio.

A sada na koncu još nekoliko želja glede sistemiziranja dušobrižničkih mjesta. Tu je najprije mjesto Rizika kod Vrbnika na otoku Krku, sa školom i sa 350 stanovnika. Ovo mjesto odaljeno je više od sata od crkve, želi svećenika, te preporučujem povoljno riešenje te stvari. Isto tako je kod ministarstva molba sa Vrbnika na otoku Krku, koje mjesto je više od sata odaljeno od crkve, sa preko 400 stanovnika, za svećenika, pa molim, da se i toj molbi udovolji.

Onda je molba sv. Križa u mojoj rodnoj obćini Kastvu radi sistemiziranja mjesta izloženoga kapelana. Već godine 1856. molilo se za to. Tada su crkvene i političke oblasti pristale, da se tamo podigne izložena kapelanija. Ali došle su zle godine, navlastito bijaše malo grožđa, pa sviet nije mogao graditi. Stvar se je otegla do 1860. Pokojna carica i kraljica Marija Ana, koja je možda bila prva od visoke novije gospode, te je naš predjedi to češće puta posjećivala, dozvolila je podporu od 1000 for. u spomenutu svrhu. Ali onda je stvar zaspala i tek godine 1892. ili 1893. opet pobudjena bila, pa se od toga vremena povlači neprestano izmedju obćine i župnog ureda u Kastvu, medju političkom oblasti u Voloskom i medju namjestničtvom i ordinarijatom u Trstu.

Obćina je učinila svoje, ona se je u ime odnosnih obćinara obvezala, da će sagraditi kuću i prema zahtjevu namjestničtva plaćati k dohodku svećenika godišnje 100 for. Uza sve to nije to sistemiziranje još izrečeno. Molio bih s toga, da se ta stvar već jednom dokonča.

O kapelanskoj ekspozituri u Pregari interpelirao se je pod 29. novembra 1895., ali se nije, žalibože, na tu interpelaciju odgovorile. To mjesto i ne obći sa župom ni sa crkvom, sviet obavlja molitve i službu božju u svojoj vlastitoj crkvi. Oni su uprav nevjerojatno učinili, kad su vrlo liepu kuću za izloženoga kapelana i, ako bude moguće i za školu sagradili, ali do sada nisu mogli doći do toga, da se sistemizira mjesto svećenika, koji bi u crkvi i možda u školi podučavao. Tako tamo nema službe božje, osim one, što ju sami u crkvi obavljaju, niti poduke. (Zastupnik dr. Laginja: samo porez smiju plaćati!) To smiju. (Veselost).

Država, kojoj narodi najbolje sinove i poreze daju, trebalo bi da njim barem toliko dade, da njim svećenik obavlja službu božju i djecu podučaje u svetoj vjeri, a kad bi bilo moguće i u obćoj obući.

O drugoj jednoj stvari govorit ću možda kod rasprave o noveli o kongrui, koja će, nadati se je, doći na dnevni red. Neću praviti nikakvih novih potežkoća glede bira — biti će valjda sasma nova stvar — nego ću si onda dozvoliti, da predložim resoluciju. Danas bih se toga samo dotaknuo, mislim kolekturu svećenika za popunitbu njihove kongrue.

Svećenici moraju naime sami ići naokolo, te groždje, vunu i druge stvari pobirati, da mogu popuniti kongrue i živjeti. Mora se s toga misliti na to, da se ta kolektura ukine, jer ponizuje svećenika. (Vrlo pravo!)

Napokon uzeo bih si slobodu, da u suglasju sa generalnim govornikom pri obćoj razpravi o bogoštovju i nastavi spomenem, da što prije bude gotov zakon o kongrui. U tom pogledu neka se pravedno uzme u obzir stališ, koji imade najvažniju zadaću u ljudskom družtvu! (Živio! — Govorniku čestitaju).

Govor

zastupnika Vjekoslava Spinčića izrečen u proračunskoj razpravi carevinskoga vieća dne 5. jenara 1897.

Govornik je započeo svoj govor hrvatskim jezikom, te je zatim njemački nastavio: Visoka kućo! Ja sam po više puta u ovoj visokoj kući govorio o pučkih školah, medju inim u proračunskoj razpravi g. 1893. Tada sam predložio i resoluciju, koja je dovoljno podupirta i upućena na proračunski odbor, koji je o toj resoluciji viećao god. 1894. u aprilu, te ju prihvatio po predlogu velepoštovanog izvjestitelja u koliko se je ticalo Primorja.

I ova kuća primila je tu resoluciju, nu što se je kašnje sbilo s tim predlogom, nije nam poznato. Odnošaji u Primorju ostali su isti, ako se nisu razmjerno i pogoršali. U ovoj resoluciji bila je vlada pozvana, da prvo dade prigodu svim školskim obvezanikom, da mogu polaziti školu; drugo, da uvede materinji jezik u škole i treće, da pouku obavljaju osposobljeni učitelji. Kako je taj predlog bio nuždan, dokazao sam i kod proračunske razprave od godine 1895. te ću i danas nekoliko podataka navesti, i to najprije što se tiče prve točke, naime, da gdje nema škola, neka se podignu. U Istri bilo je prema posliednjem godišnjem izkazu, koga sam mogao dobiti u knjižnici carevinskog vieća, u svemu 17.673 djece, koja godine 1893/4. nisu mogla polaziti škole, jer nije bilo kuda ih poslati (Čujte! — Čujte! — Okrenut prama ministru nastavo:) Više od 17.000 djece, Vaša prenzvišenosti. To je skoro polovica svih školskih obveznika Istre.

U kojih okružjih manjka škola, vidi se iz sliedećih brojeva, koje sam izvadio iz godišnjeg izvještaja za g. 1893/4. U kotaru koparskom bilo je 4272 djeteta, koja nisu mogla polaziti škole, u kotaru Volosko 2181, a u porečkom kotaru 1586.

U tom kotaru imaju premalo iztak-

Dalje u prilogu

Objed na dvoru. Kako već naši čitatelji znaju, bio je dne 13. jenara ove godine pozvan na dvorski objed k Njegovomu Veličanstvu cesaru i kralju, naš narodni zastupnik g. dr. Matko Laginja.

Ako se uzme u obzir, da je to bio prvi objed za ovoga zasjedanja, na koji su zastupnici u obće pozivani; ako se nadalje promotri lica i maleni broj onih, koji su bili pozvani, onda se taj poziv našega zastupnika ima smatrati za osobito odlikovanje njegovo i naroda, kojega zastupa.

Nećemo tim, da predjemo granice pristojnosti, ako rečemo, da se neide na objed u cesarev i kraljev dom, zato, da se pozvanik dobro najede i napije. Ne, dapače protivno. Od svega onoga silnoga obilja, što je na stolu tako bogatoga vladara, kao što je naš, svaki pozvanik uživa samo koliko je dostojno i pristojno. Ali ovakovo pozvanje znamenuje za naš hrvatski puk u Istri prvi dokaz onog zbliženja, što mora da obstoji izmedju vladarske kuće i naroda, ako će se, da bude sreće za jednoga i drugoga.

Ako promislimo, da zastupnik Laginja stanuje u Puli, pak, da nijedan put nije bio prizvan bliže, kadgod bi se u Puli desio koji član cesarske i kraljevske obitelji, moramo to zapostavljenje pripisati uplivu onih, koji su se na silu postavili medju vladarsku kuću i ujezin hrvatski narod u Istri.

Sada bi reći, da to po malo prestaje; našim zastupnikom, koji nisu ni knezovi ni grofovi, nego su kmetski sinovi i to javno izpovjedaju, otvara se pomalo put, da mogu Njegovomu Veličanstvu u lice reći štogod o narodu, koji zastupaju.

Tako je bilo i ovoga puta. Mi nećemo, da cieli razgovor iznesemo, što je bio izmedju Njegova Veličanstva i našega zastupnika dr. Laginje.

Samo ćemo spomenuti jednu točku za naš puk vrlo utješljivu, a ta je, da je medju drugimi stvari cesar i kralj rekao:

„Vi ste ove prošle godine imali dosta nezgoda u Istri".

— Da Veličanstvo! Bilo je u nekih krajevih proloma oblaka, pak su povodnje oškodile; drugdje tuča (grad), a skoro svuda, gdje rodi vino, jedini proizvod, koji se izvan pokrajine prodaje, slabo je poneslo radi poronospore". —

„Žalostno!", reče Njeg. Veličanstvo.

— Da, ali narod ima uviek tvrdu vjeru u milost Vašega Veličanstva, da ga nećete zapustiti u njegovih nevoljah". —

Iz toga se vidi, da je Vladar dobro obavješten, i da mu je zastupnik preporučio narod.

Po službenom oglasu u novinah bili su pozvani i evo njihov sljedeći:

Generalmajor knez Pavao Metternich, tajni savjetnici grof Karlo Hohenwarth, vitez Pražak, vrhovni meštar grof Wolkenstein, glavni pobočnik grof Paar, odjelni predstojnik Szent-Györgyi, grof Adolf Dubsky, grof Makso Montecuccoli, odjelni predstojnik vitez Plappart, članovi gospodske kuće opat Hauswirt i vitez Leitenberger, zastupnici opat Treuinfels, Dr. Emanuel Engel, Dr. Matko Laginja, Dr. Otto Steinwender, dvorski savjetnik Dr. Adolf Beer i baron Malfatti, napokon krilni adjutant major baron Kulmer.

Znamenovanje toga poziva zastupnika dr. Laginje je tim veće, kad se pomisli, da je on bio pozvan k objedu Njegova Veličanstva kao predsjednik kluba neodvisnih hrvatskih zastupnika. Malaa je to klub po broju, klubić, brojeći sa *Laginjom* samo pet članova, sastojeći naime iz njega, iz zast. *Spinčića*, te iz zastupnika iz Dalmacije, *Biankini-a*, *Dapara* i *Perića*; al mu se daje velika znamenitost, kako upravo rečena činjenica kaže. A pošto je g. dr. *Laginja* bio jedini od *Hrvata* i *Slovenaca*, to se može stalno reći, da bijaše upravo on pozvan s toga, što je uzeo inicijativu za ustrojenje hrvatsko-slovenskoga kluba u carevinskom vieću, da je dakle bio pozvan kao zastupnik hrvatskih i slovenskih zastupnika u carevinskom vieću, kao zastupnik Hrvata i Slovenaca kod kraljevskoga objeda, tako da su onim pozivom bili počašćeni svi hrvatski i slovenski zastupnici, sav hrvatski i slovenski narod. Mi se tomu iz svega srca radujemo. Njegovo Veličanstvo, naš premilostivi cesar i kralj, koji kao da svake godine mladji postaje, koji je veselo lica gledao svoje goste za svojim stolom te poslie objeda sa svima najprijazuije razgovarao.

Občinski izbori u Pomjanu započeti će budućega četka. U ponedeljak početi će izbor u III. tjelu te će se nastaviti sledeća dana za isto tjelo pak za II. i za I.

U budućem broju javiti ćemo svakako uspjeh tih izbora bar za III. i II. izborno tjelo.

K govoru zastupnika Vjekoslava Spinčića. Upozorujuć naše čitatelje na govor našega zast. g. Vjekoslava Spinčića o cestah i vodah, opažamo, da su resolucije i predlozi, koji se u njem spominju, kao oni, koje je postavio proračunski odbor a carevinsko vieće poprimilo, bili prije toga postavljeni po naših zastupnicih Spinčiću, odnosno Laginji i obrazloženi u oduljih govorih, i da je samo usljed njihova truda i obrazloženja te predloge proračunski odbor ustrojio, a kuća poprimila. Jednu resoluciju postavio je bio u ime njihovo njihov drug, zastupnik Biankini.

Javni sastanci političkoga družtva „Edinost" obdržavani prošle nedjelje u Trebčah i u Kolonji, bijahu mnogobrojno posjećeni i na istih sve predložene resolucije jednoglasno prihvaćene. U Trebčah htjela je šarenjačka fukara proti našim rodoljubom demonstrirati, ali njoj to nije uspjelo, radi toga silna ogorčenost medju tršćanskimi obrezanci.

Prva talijanska propovied u Rojanu bijaše u nedjelju dne 17. Kako izvješćuje „Edinost" propoviedi je prisustvovalo 13 Rojančana, nešto Gretana (Kraševci, Vipavci i Brkini) a svi ostali talijanaši iz grada Trsta. Ovi su dakle bez dvojbe došli u crkvu u Rojan jedino radi toga, da pokažu, kako je potrebita talijanska propovied u Rojanu za Talijane . . . . iz Trsta.

Sada će biti tršćanski židovi zadovoljni što se u slovenskoj župi prodiče talijanski. Ovo je njihov i jedino njihov uspjeh!

Zadnji javni sastanak političkog družtva „Edinost". Naše političko družtvo ureklo je za nedjelju dne 24. t. m. poslije podne svoj zadnji sastanak ove vrsti u sv. Križu — u gornjoj okolici t. j. u VI. izbornom kotaru. To će biti naime zadnji javni sastanak, na kojem će se razpravljati resolucija o ustrojenju kotarskoga poglavarstva za tršćansku okolicu.

Ostermanovi ubojice pred sudom. Dne 19. t. mj. započela je pred porotnim sudištem u Gradcu glavna razprava proti talijanskim stražarom, koji su lanjske godine na glavnom trgu u Malom Lošinju proboli mladog hrvatskog mornara Oktavija Ostermana, jer je pjevao hrvatske pjesme. Kao glavni svjedok pozvan je k razpravi poznati hrvatski tenorista Lošinjan g. Ivan Rašković, danas član ljubljanskog kazališta, koji je bio prisutan kod čina. S prva je bilo odlučeno, da se razprava povede u Rovinju, no kašnje je delegiran gradački kazneni sud.

Kako nas je prijatelj dne 19. noću brzojavno obaviestio proglašena je osuda proti obtuženim u noći od 19. na 20. i to u 1 sat poslije pol noći. Radoslovich bijaše odsudjen na 2 godine tamnice a Skopinich na tri dana zatvora. Talijanaši i iredentiste koji su razpravi prisustvovali, da su ostali kod proglašenja osude pokunjeni, jer su se nadali, da će obtuženici biti riešeni.

Našim soljakom i vinogradarom po Istri preporučamo vruće, da se paze od putujućih agenta, koji njim nudjaju svakojake gospodarske strojeve, kojih sobom neimadu, i radi kojih bijaše već mnogi naš kmet grdo prevaren. Komu treba kakav stroj, neka se obrati slobodno na naše uredničtvo, a gdje su gospodarske zadruge, na predsjedničtvo iste. Na Porečini čujemo, da nudja već sada kmetovom neki agent štrcaljke proti peronospori, koje da će svim iz Beča poslati. Ljudi pamet u glavu, nedajte se varati od kojekakvih varalica i potepuha!

Naputak k predstojećim izborom za carevinsko vieće. Na prednjoj stranici današnjega lista naći će naši čitatelji „Naputak" k predstojećim izborom za carevinsko vieće, na što upozorujemo sve naše istomišljenike i prijatelje, moleći ih, da puk na u poslu tih izbora na vrieme poduči izvole.

Iz Dubašnice (otok Krk) pišu nam 18. t. mj Protivnici naše vjere i našega jezika, onako ljuto potučeni kod zadnjih občinskih izbora, nemogu se nikako umiriti. Tetke rane, koje su onom prigodom zadobili nedaju im mirno spavati, pak smišljaju danju i noću, kako bi se osvetili našim duševnim i tjelesnim pravkom i voditeljem. Nije se dakle čuditi, što su naperili svoje otrovne strielice u prvom redu na našega obće ljubljenoga i velezaslužnoga župnika, komu nisu vriedni riešiti ni oputa na obuvalu. Proti njemu ruju i rogobore te propalice i prodanci drže se one poznate: udari po pastiru, pak će se ovce razbježati, ali se ti nitkovi u svojem računu ljuto varaju.

Gluhi i sliepi kao što jesu, nevide i nečuju ti nesretnici, da neima sile na svietu, koja bi nas od našega premiloga župnika odtela, da neima sreištva, kojim bi se ga moglo kod svih poštenih župljana ocrniti ili osramotiti. On jest i ostaje naš pastir, naš vodja, naš savjetnik i naš otac.

To neka znadu noćne sovurine iz Dubašnice, osobito one iz Maline, pak neka se opamete dok je vrieme, jer inače stići će ih osim našeg prezira, i prst božji.

Kad bi sve naše župe širom mile naše Istre imale ovakve pastire, nebi zaisto naš puk ni duševno ni tjelesno trpio, koliko na žalost trpiti mora. Radi toga viečna naša harnost veleč. g. župniku a njegovim crniteljem — još crniji obraz!

S.

Zabava u čitaonici u Mihotićih. Ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru priredjuje dne 24. febrara u prostorijah čitaonice u Mihotićih zabavu na korist podružnice. Program zabave priobćiti će se naknadno.

Na zdár pane Sékyra! U glasilu lažiliberalne talijanske stranke u Istri čitamo, da je prisustvovao „Božičnici" koju su priredili porečki talijanaši djeci „Legine" škole u sv. Nedilji takodjer „il M. R. don Sékyra" (veleč. g. S.) *„župeupravitelj i vjeroučitelj u leginoj školi"*. Rečeni listić ističe to očitnim zadovoljstvom, što će veleč. Sékyru bez dvojbe silno uzradovati, te neće stalno ni nama zamjeriti ako mu uz talijansku pohvalu doviknemo još jednom: *Na zdár pane Sékyra!*

Za oprost od čestitanja dao je gosp. Dr. Fr. Mandić liečnik u Trstu for. 2 ni pošto for. 1, kako bijaše u prošlom pogriešno objavljeno.

„Bratovščini hrvatskih ljudi u Istri" podario je g. Vjekoslav Vlah u Trstu 1 krunu.

Čitaonica u Mihotićih priredjuje dne 8. febrara t. g. zabavu sa pjevanjem, tamburanjem, predstavom, tombulom i plesom, na koju se p. n. gospoda članovi i prijatelji najuljudnije pozivliu. Početak točno u 7 sati večer. Ulaznina po osobi 1 krunu.

Odbor.

Iz Vabrige (občina Poreč) pišu nam 18. t. mj. Ni mi se nemožemo pohvaliti, g. uredniče, dobrom ljetinom jer nam je nesretna tuča odnesla dobar dio našega najboljega pridjelka t. j. vina. Proti peronospori branili smo se uspješno, i da nebijaše nesretne tuče, mogli bismo se danas pohvaliti dobrom ljetinom. Dočim je naše selo pridjelalo prvašnjih godina i preko 2000 hektolitara vina, imademo ga ljetos jedva nešto okolo 200 hektolitara. Malo je to doduše, ali ono štoje, dobro je i zdravo.

Gospoda trgovci sa vinom i krčmari mogu dakle k nam pouzdanjem doći, jer ćemo ih poslužiti dobrom kapljicom i nevisokom cienom (Tko bi želio o tomu pobližih viestih, neka se obrati na naše uredničtvo. Op. Ured.)

Iz Rieke pišu nam 17. t. mj. Naše *„Ungareze"* tare još uviek briga radi budućeg guvernera. Nadaju se svačemu, ali još se pravo nezna tko će ih nasrećiti. Bio ovaj ili onaj, tolike je stalno, da će biti osobu, koja će u prvom redu promicati ovdje madjarske interese.

Vi znate, da vlada izmedju naših „Ungareza" i njihove vitežke braće veliko prijateljstvo, ali to je sve umjetno. Pravi Madjar nevjeruje riečkomu ungarezu, kao što ni ovaj nevjeruje Madjaru. Oni su si za nevolju braća i prijatelji, a da uzmognu zajednički i složno raditi proti trećemu t. j. proti Hrvatu.

Madjar znade, da je riečki *ungarez* najveći *egoista*, i da se drži Madjara jer mu to računa podnaša. On znade nadalje, da je „Ungarezu" prva i zadnja misao — poslije trbuha — iredentizam, koj su unj malo po malo uhvatili istarski nespašenci.

„Ungarez" nasuprot znade, da madjarski cigani i cifuti nenose na Rieku milijune radi *krasnih* oči riečkih „Ungareza", već radi sebe, radi svoje taštine i nadutosti.

Kao što mori naše *Ungareze* pitanje o guverneru, isto im tako razbija san pitanje o budućem načelniku. Imena *Gelletich* i *Dall' Asta* drže se još uviek na površini. Škoda, da im naši susjedi sa Sušaka nemogu posuditi svoga *Bachicha*!

Vaš suzemljak i mladi umjetnik g. Pavačić slikar iz Omišlja, izložio je ovdje krasnu sliku starca samostanca. Slika je toli krasna i tako uspjela, da se nečuje drugo nego obćenitu pohvalu Riečkoj novine, koje doista nisu ni prijazne ni sklone Hrvatom, hvale u veliko to umjetničko djelo.

Isti umjetnik naslikao je u naravnoj veličini i dra. *Benzana* il *Bencana* il *Benčana*, kako se komu svidja, jer se on na sva tri načina jur pisao.

Kod mladoga umjetnika naručilo je gradsko poglavarstvo sliku bivšeg načelnika Ciotte.

„Lovor" list zabavi i pouci. Na mjesto vriedne „Iskre" koja je prestala izlaziti u Zadru, niknuo je pod uredničtvom dičnog našeg zemljaka, pjesnika i suradnika g. R. Katalinića-Jeretova „Lovor", te je jurve izašao prvi broj. U tom krasno uredjenom broju nalazimo kano suradnike poznate hrvatske pjesnike i pisce gg. D.ra Tresića, Sirovicu, Kuničića, Ostojića, Karamana itd.

Mi se nadamo, da će „Lovor" pod spretnim uredničtvom našeg Jeretova i sudjelovanjem spomenutih mladih književnika procvasti i donieti željena ploda — što neka Bog dade!

Prilog. Današnjemu broju dodali smo „Prilog" od dvie stranice.

Listnica uredničtva.

Gospodin N. N. Puljčina: primili smo pismo od dne 17. oktobra 1896., ali dopis ne bijaše za javnost, jer se bojasmo neprilika. Mi ne štedimo onakvih stvorova, ali moramo paziti i na svoju kožu, jer smo pred sudom suodgovorni. Lahko je udariti, ali treba uzeti na sebe i odgovornost za taj udarac.

Gosp. y—x u P. Preporučamo Vam, da pišete u buduće što jednostavnije; da ne birate naučenije izraze; ne zaboravite, da pišete za hrvatski puk Istre, nipošto za profesora ili za akademiju. To vriedi i mnogim drugim našim dopisnikom. Živili!

Gosp. S. Z. u V. Štrcaljke proti peronospori daju gospodarske podružnice na posudu same svojim članovom, a pošto ne imate tamo takove podružnice, morali ćete sami nabaviti si štrcaljke ili više od vas zajedno. Ovdje izradjuje takove štrcaljke naš inžinir g. M. V. Živic. Da ste nam zdravo Vi i svi tamo naši!

Zahvala.

Hrvatski akadamički gradjani iz Volosko-Opatije zahvaljuje se najljepše na dobrovoljno ustupljenim prostorijam družtva „Zora" u Opatiji; pjevačko-tamburaškom družtvu „Lovor" u Opatiji; na dobrovoljnom prinosu „Narodne Čitaonice" na Rieci, napokon svoj onoj slavnoj p. n. gg. koja su bud prisutnošću bud dobrovoljnim prinosima pomogla i omogućila, da je zabava ovako lieno uspjela.

Srdačna hvala svima!

ODBOR.

Volosko-Opatija 19. siečnja 1897

Zahvala.

Niže podpisani zahvaljuje se najerdačnije u ime svoje i u ime svojih susjedinara, veleučenom g. dru. Ivanu Kalčiću, vojničkomu štabnomu liečniku, rodom iz Lipe (občina Jelšane) a sada službujućem u Budimpešti, koji je naše selo bogato nadario do tri puta to jest prvi put dao nam je kao podporu za školu for. 200; drugi put dao (maja 1896.) za potrebe školske djece 75 for. i napokon treći put darovao je našoj crkvi novembra 1896. crkvenu svetišnju u vriednosti od 150 for. Osim toga podario je neku školu na Kastavšćini sa 75 for., a podpisanomu plaća dičnu „Našu Slogu" eto već devetu godinu.

Bog platio stostruko našemu velikomu dobrotvoru i mojemu predobromu stricu!

U Lipi, 17. jenara 1897.

Anton Kalčić-Barela

Javna zahvala

Hrv. akad. družtvo „Velebit" u Innsbrucku primalo je tekom prošle godine sliedeće novine: bez platno. Agramer Tagblatt, Obzor, Narodne Novine, Posavska Hrvatska, Hrvatski Branik, Tjednik bjelovarsko križevački, Banovac, Vjesnik županije Virovitičke, Subotičke Novine, Narodni List, Jedinstvo, Katolička Dalmacija, Hrvatska kruna, Crvena Hrvatska, Pensiero Slavo, Naša Sloga, Bošnjak, Bosanske Post, Vienac, Dom in Svist, Nastavni Vjesnik, Vrhbosna, Pobratim, Hrvatska, Bollettino di archeologia e storia dalmata, Pučki list, Katolički list, Obrtnik, Seljak, Slovenski Narod, Edinost, Slovanski Svet, Domovina, Plavinski Vestnik, Dom in Svet, Rimski Katolik, Ljubljanski Zvon — Narodni Listy, Politik, Velehrad, Narodnie Noviny Niva — Swiet, Besjeda, Strahopud, Priroda i Gudi

Uz polcieno: Hrvatska, Světozor. Smatrajući si družtvo osobitom dužnošću, najljepše se slavnim uredničtvima zahvaliti, preporuča se daljnjoj njihovoj naklonosti. S odličnim štovanjem

Za odbor:

Ciril Kalobić cand. med., t. č. podpredsjednik. **M. Crkvenac,** tajnik.

Važno za usnare!

Posujilnica u Konjicah kupila je iz ostavštine poznatoga tvorničara **Ivana Stanzera** tvornicu za usnje (kožu) te kuću sa gospodarskom zgradom.

Tvornica za usnje pripravljena je za 20 do 30 radnika, te se ovim nudja u najam ili na prodaju.

Više o tomu podaje

Dr. Ivan Rudolf
odvjetnik
u Konjicah, na Štajerskom.

Zidni koledar za god. 1897.

Tiskara Dolenc, Trg velike vojašnice u Trstu hr. 2

pripravila je za god. 1897. zidni koledar, te ga prodaje po 20 nč. komad, poštom 25 novč. komad.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednostnih papirjih na		V napoleonih na	
1-dnevni odkaz	2½ %	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½ %	3-mesečni „	2½ %
30- „	3%	6- „	2½ %

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takso v kreposti z dnem 5. februara, 9. februara in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostih, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1‰ provizije.
skaze vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Krediti na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.
Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijansko v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 9. februara 1896.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2.45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000 kruna.**

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Pserhoferova
ljekarna „K zlatnoj državnoj jabuki“
Beč I, — Singerstrasse broj 15 — Beč I.

J. Pserhoferove krugljice za čišćenje

Jesu davno prokušano, lahko čišćeće i od više liječnika občinstvu preporučeno domaće sredstvo.

Ove krugljice su isto, poznate občinstvu već više desetlietja pod imenom „J. Pserhoferove krv čišćeće krugljice“, te se izdjeluju prave jedino u ljekarni „Kod zlatne državne jabuke“, Beč I., Singerstrasse hr. 15.

Ciena krugljicam: 1 škatulja sa 15 krugljica 21 nč.; jedan omot sa 6 škatulja 1 for. 5 nč. Ako se iznos unapried plati, stane sa poštarinom zajedno: 1 omot 1 for. 25 nvč.; 2 omota 2 for. 30 nvč.; 3 omota 3 for. 35 nvč.; 4 omota 4 for. 40 nvč.; 5 omota 5 for. 20 nvč.; 10 omota 9 for. 20 nvč. (Manje od jednog omota se ne razpošilje).

Molimo da se izričito zahtjeva: „J. Pserhoferove krv čišćeće krugljice“ i paziti valja, da poklopac svake škatulje imade isti podpis: J. Pserhofer sa crvenim mastilom napisan, kojega je vidjeti u naputku za porabu.

Balsam za ozebline *J. Pserpoferov*, 1 posuda 40 nov.; prosto poštarine 65 nvo.

Trputčev sok za liečenje sljeza 1 bočica 50 nč.

Balsam za guše 1 bočica 40 nov., prosto poštarine 65 novčića.

Stullovi kola preparati, izvrstno krepčajuće sredstvo za želudac i živce; 1 litra kola-vina ili slikara stoji 3 for., ½ litre 1 for. 60 nov., ¼ litre 65 nvč.

Gorka želudačna tinktura (prije životna esenca zvana) rahlo raztopljujuće sredstvo koje oživljuje ili kriepi želudac, kada je pokvaren; 1 bočica 25 nvč., 1 duzet (12 kom.) 2 for.

Mast za rane, 1 bočica 50 nč.

Tanakininska pomada *J. Pserhoferov* pospješuje raščenje vlasija, 1 škatulja 2 for.

Smola za cieljenje rana od pok. prof. *Stendla*; 1 lončić 50 nč.; prosto poštarine 75 nvč.

Universalna čisteća sol *A. W. Dulrieha*; domaće sredstvo proti posljedicam slabe probave; 1 omot 1 for.

Osim imenovanih pripravah nalaze se djelomično u pohrani svi u austrijskih novinah tudi inozemski farmaceutički specijalitati. Na zahtjevanje priskrbljuje se točno sve u skladištu nalazeće se tvorine po vrlo nizkoj cieni.

Razpošiljanje po pošti izvršuje se točno, a novac valja unapried odposlati; veća naručba šilje se takodjer uz poštansko pouzetje.

Kod odaslanja novca po poštanskoj naputnici stane porto manje nego uz pouzetje.

Velika lutrija u Inomostu po 50 novčića

Vučenje neopozivo 20. februara 1897.

Glavni zgoditak

75.000 krunah.

U gotovom sa 20% odbitka.

Srećke po 50 novč. preporuča: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Mandel & Co, Girolamo Morpurgo, Ign. Neuman, Marco Nigris, Enrico Schiffmann.

Železnato vino

proticvetnega, zaželjenega okusa in duha, ima v sebi lehko prebavljivi železnat preparat, kateri učinkuje pri slabokrvnih, na prsih trpečih osebah in na živcih trpečih osebah, pripomaga posebno tudi za zboljšanje krvi.

Dosti gimnazij, kraj. in drž. realnih gimnazij, učiteljišč, kmetijskih in obrtnih šol, kakor tudi mnogo drugih zavodov, rabi to vino pri telovadnih vajah. Steklenica (majhna pol litra velja 1 gld., 4 polliterske steklenice 3 gld. 60 kr., franko s poštnino vred 4 gld.

Lekarnar Piccoli v Ljubljani jamči za naše sredstvo, potrjeno po komisijah zdravnikov, imenj. dr. Hagenja v Frankobrodu na Odri in prof. Balt. Knapitscha, zavitelenega sodnijskega komika v Ljubljani.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

Preporuča kao najbolje sredstvo proti kašlju, promuklosti, hrapavosti, prsobolji i plućnom kataru svježi

trputčev sok.

Ciena bočici 75 novč.

Uz taj iz svježeg bilja prirodjen sok preporučam moj izvrstno djelujući:

Gorski čaj proti kašlju,

koji znatno pospješuje djelovanje istoga

Ciena omotu 35 nvč

Sok proti kašlju za djecu.

Djeluje izvrstno kod djece kod prehlade, kašlja, hripavca i plućnih bolestih. Ciena bočici 50 nvč.

Najbolje sredstvo je:

Mazilo proti kostobolji

kod trganja, reumatizma, ischiasa, bolih u zglobovima kukovima, te kod svih podkožnih bolestih, koje nastaju uslied prehlade i nazeblosti.

Ciena boci sa naputkom 75 nvč.

Obširni cienici na zahtiev badava i franko.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

Tko pije Kathreiner-Kneippovu sladovu kavu?

Najbolje mi prija!

Svi koji žele biti i ostati zdravi, bez da se osta.a ugodnosa užitka kave. Primjesa Kathreinerove kave od tra.je obće poznato i naročito kod redovitog užitka zdravlju škodljivo i živce uzrujavajuće djelovanje zrnate kave. ****

Svi kojima je zdravlje poremećeno. Naročito se je kod bolestnih na živcima i želucu u hiljadama slučajeva „čista“ Kathreinerova kava pokazala kao izvrstno, zdravo i lako probavljivo piće. ****

Sve gospodje i djeca nježnoga ustroja, kojima hraniva Kathreinerova kava dobro prija i s toga ju „čistu“ ili sa zrnatom kavom pomješanu osobito vole radi njenog ugodnog i voljkog teka. ****

Svi koji u svom kućanstvu hoće šteditи, a isak želi piti tečnu i zdravu kavu. To pruža jedino i u punoj mjeri Kathreinerova kava kao primjesa zrnatoj ili ako se „čista“ pije. ****

Kathreiner-Kneippova sladova kava

prava je zdravstvena i obiteljska kava, najčišći naravni produkt u cielim zrnima iz najboljega sladа tvorena, te joj se po priznanju prvih liečničkih autoritata prokušanim Kathreinerovim načinom podaje omiljeo okus zrnate kave. Jedino Kathreinerova kava sjedinjuje u sebi, sa ugodnim tekom egsotičke zrnate kave, sve zdravstvene liečnički priznate i potvrdjene prednosti domaće sladove kave. ****

Molba: Tko neželi biti zaveden ili oštećen neka kod kupovanja točno pazi na polog otisnuti zaštitni znak, koji se nalazi i na svakom originalnom omotu sa imenom *„Kathreiner“*.

Omoti bez imena **„Kathreiner“** patvoreni su.

---

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolenc u Trstu

nuti, da za 11.000 Hrvata nema ni jedne hrvatske škole, a u koliko ih ima, to su talijanske, dakle zavodi za potalijančivanje. (Čujte!) U kotaru Pula bilo je 914 djece, koja nemaju škole, a u kotaru pazinskom 5919, te u kotaru Lošinju 2677. Ako se uvaži, moja gospodo, da svaki i najmanji talijanski grad ima pučku školu, da i u najmanjem mestu, u kojem ima Talijana, postoji talijanska škola, te se od tuda razabire, da pomanjkanje škola obstoji samo za hrvatsku i slovensku školu i da 17.000 djece, koja nemaju škole, jesu hrvatskoga ili slovenskoga porekla. Da je tomu tako, da naime manjkaju škole za hrvatsku i slovensku djecu, vidi se iz toga, koliko razreda postoji za Talijane, koliko za Hrvate, koliko za Slovence. Prema poslednjem obćem popisu ima 180.000 Talijana — govorim uviek u okruglih brojevih — a ovi su imali 175 talijanskih razreda; zatim ima u Istri 140.000 Hrvata a ovi imadu 75 škola. Dakle Talijani koji je po broju manje od Hrvata, imadu 100 razreda više od nas! 44.000 Slovenaca Istre imadu 30 razreda.

N.

Iz navedenoga može školska uprava razabrati, gdje i za koju djecu se imadu dizati škole, da se zakonom i zaključkom ove kuće udovolji. Ako se u zadnje vrieme i nešto radi, to ovo povećanje ne ide u korist onih, koji najmanje imadu, nego u korist onih, koji imadu puno.

To se je primjerice u školskoj godini 1892/3. na 1893/4. podignulo 16 razreda i to 12 za Talijane, 3 za Hrvate i samo 1 za Slovence. Dakle oni, koji već imadu više, dobivaju još više nego oni, koji imadu manje.

Školska uprava imala bi i drugu dužnost, naime ona bi morala, da udovolji državnom temeljnom zakonu, školskom zakonu, pedagožko-dadaktičnim načelom i naloga kuće, paziti na to, da se materinji jezik uvede kao nastavni jezik. Da u Istri imade jako puno škola, u kojih nastavni jezik nije onaj školske djece, vidi se iz spomenutog godišnjeg izvještaja, dakle službeno.

U godišnjem izvještaju možete čitati, da se nepovoljni uspjesi pučke škole imadu pripisati tome, da mnogo djece nekih pučkih škola u Istri ne poznaju nastavnoga jezika. Školska uprava morala bi dakle izpitati, a ona bi lahko kroz vlastite organe mogla doznati, gdje materinji jezik nije nastavnim, pak bi onda imala uvesti onuje materinji jezik. Ja bih Vam mogao tu navesti jako puno primjera, pošto čitavu zemlju dobro poznam, ali Vam neću brojkami dalje dosadjivati, pošto imam da navedem još drugih primjera.

Niti pomanjkanje škola, niti okolnost, da materinji jezik nije nastavni, nisu Hrvati ili Slovenci skrivili.

Ovi mole, da im se škole ustroje i da se uvede njihov materinji jezik, ali im se molbe ne uvažuju. Tako su moliti za škole: u koparskom kotaru u Škofiji, Plaviji, Dragi i Truškah; u voloskom kotaru u Pehlinu i Pasjaku; u kotaru porečkom u Gradini, Vabregi, Zrenju i Svetom Lovreču itd. U kotaru pazinskom u Zabrežanih, Svetom Lovreču, Predubcu itd. a nisu još otvorene škole u Martinščici i Sv. Ivanu na otoku Cresu. Molilo se u kotaru pazinskom i za mjesto Sušnjevica školu, kako mi se javlja u listu, kojega sam danas primio i iz kojega ću ja još više spomenuti (Zastup. dr. Schleicher: Koji je tamo nastavni jezik?) Nema ga, gospodine zastupniče, u ovih spomenutih mjestih. Znadem ja i to, da su neka mjesta u raznih kotarih molila za uredjenje materinjeg jezika kao nastavnoga, tako n. pr. u Porečkom stanovnici iz Fontane, Krasice i Materada. Ali ovi su molili za kruh, a kamenjem su ih tukli, jer su imali talijansku školu, da ih se lagje potalijanči.

Mnoga su učiteljska mjesta u Istri odavna privremeno, premda su učitelji osposobljeni, da budu definitivno namješteni, a to biva zato, jer se zemaljski odbor duži pravila, da gdje ima samo jedan molitelj, a ne trojica, ne može biti nitko definitivno imenovan. Na medjutim to vriedi samo za hrvatske učitelje, kako ćemo kasnije pokazati.

Prošle sam godine čitao, da je u kotaru koparskom, gdje je 18 slovenskih mjesta sistemizovano, u svemu samo 9 popunjeno, jer nema učiteljah. Ovdje je dodušte primljen predlog radi povišenja kredita za štipendije, pa bih ja visoku vladu molio, da taj predlog uvaži i da navlastito dade podpore hrvatskim i slovenskim pitomcem, jer tršćanski i istarski talijanski djaci dobiju i onako dosta štipendija, da mogu svoje nauke dovršiti u Trientu i Roveretu.

Imade stanovitih čimbenika u Istri, koji sve moguće čine, da Hrvati i Slovenci o tamu nenaobraženi. Tà to je u njihovom interesu i u interesu onih, koje oni zastupaju. Oni stavljaju skoro svakoj hrvatskoj školi sve moguće zaprieke, ili, ako ustroje koju školu, onda mora, je li samo moguće, biti ta škola talijanska. Imenito jesu to talijanska i talijanskog mišljenja občinska zastupstva, zemaljski sabor i zemaljski odbor. Visoka školska uprava znati će to valjda iz utoka, koji vrlo često dolaze od zemaljskog odbora, gdje se isti svakom ustrojenju hrvatske ili slovenske škole protivi.

Ona će također znati, da dolaze pritužbe na upravno sudište proti osnutku hrvatskih škola i razreda. Zemaljski sabor nam je u zadnjem svojem zasjedanju pokazao svoje mišljenje u tom pogledu, navlastito s dvjemi činjenicami. Prvo, što je prihvatio zakonsku osnovu o školskih taksah, a drugo, što je zabacio kredit za osnovanje novih škola.

Gospodo moja! Zakonska osnova o školskih taksa bila je već godine 1894. jednoglasno od talijanske većine prihvaćena. Tada se visoko ministarstvo nastave nije našlo prinukanim, da ova zakonsku osnovu podastre na sankciju. Zemaljski odbor je istu i god. 1895. predložio, ali onda je radi brutalnog postupanja proti manjini zemaljski sabor razpušten bio. Ustrajnošću, koja bi bila nečeg boljeg dostojna, iznio je zemaljski odbor i godine 1896. ovu zakonsku osnovu, koja je i od čitave većine zemaljskog sabora, od 20 zastupnika, bila primljena. Hrvatski i slovenski zastupnici, manjina zemaljskog sabora, bili su protiv tih školskih taksa.

Godine 1894. govorili su proti osnovi i naveli razloge, predložili, da se predje na dnevni red, ali nije ništa pomoglo, zakonska je osnova bila prihvaćena.

Pošto jenara i febrara 1896. radi brutalnog postupanja nisu više mogli ostati u zemaljskom saboru, poslali su na gospodina ministra nastave spomenica i naveli razloge proti toj zakonskoj osnovi o školskih taksah; stavio sam također prošle godine u proračunskoj razpravi predlog proti uvedenju školskih taksa, ali sve bijaše uzalud.

Ova zakonska osnova bila je potvrdjena i sad se više ne može proti njoj govoriti, te se može samo kod nastavnog ministarstva i kod zemaljskog sabora umoliti, da barem za sad ne stupi u život, i da se dobije vremena, da se što boljega stvori.

Najljepše pako kod toga je, da oni, koji su ovu zakonsku osnovu prihvatili, na sve načine u najnižih slojevih pučanstva razturuju glasine, da smo mi hrvatski i slovenski zastupnici tu zakonsku osnovu pouzrokovali.

Oni naime vide, da su i Slovenci i Hrvati i Talijani nezadovoljni s tim zakonom, pa hoće sad, da svale krivnju na one, koji su sasma nedužni u toj stvari, i koji su dapače sva sredstva, koja su im pri ruci bila, upotriebili, da tu zakonsku osnovu osujete.

Školske takse uvedene su samo u nekih pokrajinah, ali u svih tih zemljah — ja sam stvar proučio — postoje također razredi školskih taksa, viši i niži, za bogatije i siromašnije. U Istri moraju svi roditelji, bili bogati ili siromašni, platiti 6 kruna školske takse.

Kako čujem, u Češkoj se školska taksa preživila, pa mi prijatelj dr. Slavik reče, da se misli na to, kako da se taj zakon ukine, jer zadaje mnogo posla, a vrlo malo koristi; ali kod nas se hoće baš to uvesti, što je u drugih zemljah na smrt odsudjeno, samo da se zaprieči podizanje pučkih škola.

Nije to pouzročilo š olske takse, što treba vrlo mnogo novaca, da se škole utemelje, jer za talijanske škole troši se novac razsipno, nego talijanska većina zemaljskog sabora hoće, da uvede školsku taksu, da podizanje škola po §. 52. drž. zakona o pučkih škola otežica.

Ljudi se naime zastrašuju školskom taksom, oni su tako siromašni, da u mnogo slučajeva ne mogu, da podignu školske zgrade, a sad da još plaćaju školsku taksu, gdje nemogu ni svoju djecu odjenuti, ako hoće da imadu školu.

To vam dakle nijo ništa drugo, nego sredstvo zastrašivanja proti podizanju škola, imenito za Hrvate i Slovence, kojim ih još mnogo treba, dočim dosta, pače više nego dosta, postoji talijanskih škola u zemlji.

Namjestnik sam, prem nije prijatelj nas Hrvata i Slovenaca, naglasio je u svom govoru 8. jenara 1896. potrebu, da se podignu nove škole i tražio za to i kredito, ali talijanska većina zemaljskoga sahora je u sjednici od 5. febrara pr. g. njemu, odnosno c. kr. zemaljskom školskom vieću uzkratila nuždne kredite za podizanje novih škola, dok se ne uvedu školske takse.

Takovim prilikam morao bi se ipak jednom kraj učiniti, a to bi mogla školska uprava i učiniti, kad bi samo htjela, i to po §. 59. drž. zak. o pučkih školah.

Stanovnici, također Hrvati i Slovenci, plaćaju već 27 godina namete za pučke škole i njima se čini najveća nepravica, ako nemaju potrebitih škola.

Ako pako zakon zahtjeva, da se škole osnivaju, onda se imaju i sredstva za osnivanje pučkih škola priskrbiti. A to bi moglo biti ili povišenjem zemaljske školske zaklade, ili također utemeljenjem kotarskih školskih zaklada, kao što takove već u drugih pokrajinah postoje.

Vlada bi se imala i za to pobrinuti, da se upotrebe posebne školske zaklade za škole.

Možda gospoda ne znadu, da u Istri postoje stanovite bratovšćine, i da se od kamata njihove glavnice mora upotriebiti po jedna trećina za crkve, uboge i škole.

Imade mnogo hrvatskih i slovenskih poreznih občina, s kojimi upravljaju talijanska občinska zastupstva, te imadu takove školske zaklade, koje iznose tisuće i tisuće, pa te porezne občine nemogu dobiti školah, akoprem imadu takovih zaklada, te bi se novac iz bratovšćina morao rabiti za uzdržanje škola.

Navodim ovdje za primjer porezne občine Žbandaj i Baderna u mjestnoj občini Poreč, i više poreznih občina u mjestnoj občini Cresu. Što se nadalje tiče sredstava, da se podižu škole, morala bi po mom nazoru priskočiti država. U Češkoj, u Bukovini, pa i u drugih zemljah podupire zemlja podizanje pučkih škola. Zemlja Istra, njezino zastupstvo naime, ne samo da ne podupire, nego stavlja na put još zaprieka. Po slovu zakona nije država obvezana pomoć pružiti, ali jest moralno po poslovici, što sam ju prijašnje godine u jednom ovdješnjem listu čitao: „ubi aequitas evidens poscit, subveniendum est“. (Gdje pravednost traži, mora se pomoći.) Ako hoćemo škole, onda se moraju i sredstva za to odobriti, eventualno i dati. To nekažem samo visokom upraviteljstvu nastave, nego i veleslavnom proračunskom odboru i veleštovanom gospodinu izvjestitelju u školskih stvarih.

s. (Sliedit će).

Naputak

za izbore zastupnika u Beč.

Marko je neuk, ali bistar. Ive je učio zakone. Marko pita, Ive odgovara i tumači.

Poglavlje prvo.

Občenito.

Marko: Tko čini za sva Austriju zakone?

Ive: Zakone čini za sva Austriju cesar i kralj naš i parlamenat skupa.

Marko: Kako to?

Ive: Vladar, to je cesar i kralj naš, ne posveti nijednoga zakona, ako parlamenat nije dao privolu k tomu zakonu.

Marko: A što je parlamenat?

Ive: Parlamenat je zbor ljudi, kojih je jedan dio boz narodnje volje imenovan, a zovu se gospodska kuća, iliti gospadski dom, a drugi odabrani su voljom naroda, da budu tamo mjesto njega, da ga zastupaju; zato se takovi zovu zastupnici naroda, i njihov zbor zove se zastupnička kuća, iliti zastupnički dom.

Marko: Kako se to drugačije i još zove?

Ive: Sve skupa zove se još: carevinsko vieće, jer se tamo razpravlja, iliti vieća, za cielu carevinu, kakova je sada.

Marko: Šalje li svaka zemlja jednak broj svojih zastupnika u Beč?

Ive: Ne, nego malo po veličini, a više po bogatstvu, odlučeno je za sada ovako:

1. Češka ili Bohemija šalje jih . .	110
2. Dalmacija	11
3. Galicija	78
4. Austrija doluja	46
5. Austrija gornja	20
6. Salcburg	6
7. Stajerska	27
8. Koruška	10
9. Kranjska	11
10. Bukovina	11
11. Moravska	43
12. Slezka	12
13. Voralberg	4
14. Tirol	21
15. Istra	5
16. Gorica	5
17. Trst s okolicom	5

Marko: Dakle koliko je svih skupa?

Ive: Svih je skupa 425 zastupnika.

Marko: A Istra izabira samo pet?

Ive: Dà samo pet; zato moraju biti ljudi, koji što znaju i imaju krepku volju, da pred onolikimi tvrdo brane Istru.

Marko: Kako to, da Istra izabira pet zastupnika, a do sada cam ja čuo uvjek, da samo četiri?

Ive: Istina je, do sada je Istra birala samo 4, ali je pred malo mjeseci učinjen novi zakon, gdje su prema broju do sada, još navrgli svakoj zemlji nekoliko, tako, jednoga Istri, jednoga Goričkomu, jednoga Trstu, jednoga Kranjskoj, dva Dalmaciji, drugim zemljam budi jednoga, budi više, na primjer Češkoj punih 18, jer je vrlo prostrana i vrlo mnogo plaća.

Marko: Ima li zakona, gdje bi sve to bilo popisano?

Ive: Ima, i možeš jih dobiti u dvorskoj tiskari u Beču, ali malo biš razumio, jer su zakoni pisani tvrdo i sabijeni, pak koji nije baš učio većih škola, težko bi jih razumio, premda su pisani u sve jezike, što se govore u Austriji.

Hočeš li baš naručiti, a ti naruči na dvorsku i državnu tiskaru u Beč i reci u kojem češ jeziku. Zakoni su ovi:

1. Koliko koja zemlja izabire i što ima carevinsko vieće razpravljati, to kaže zakon od 21. decembra 1867. broj 141, onda onaj od 2 aprila 1873. broj 40, pak zakon od 14. junija 1896. broj 168.
2. Kako se izabiraju zastupnici za Beč, to kaže zakon od 2. aprila 1873. broj 41, pak onaj od 12. novembra 1886. broj 162, napokon onaj od 14. junija 1896. broj 169.

Marko: Izabiraju li si ljudi jedne zemlje sve svoje zastupnike skupa?

Ive: Ne, nego su zakonom določene različite skupine ljudi, koji biraju po jednoga ili po više njih.

Marko: Kakove su to skupine?

Ive: Evo ovakove: Jedna, *prva skupina iliti kurija, to su veliki posjednici.*

Druga skupina, iliti kurija, to su gradovi.

Treća skupina iliti kurija, to su trgovačke komore.

Ali ta druga i treća kurija u nekih su zemljah složene, te biraju zastupnika skupa.

Četvrta skupina iliti kurija, to su ranjske iliti seoske občine.

Peta skupina iliti kurija zove se občenita, jer se u njoj ne gleda, jesi li veliki posjednik, ili si gradjan, ili trgovac, ili seljak. To je nova kurija učinjena zakonom od 14. junija 1896., za to da prevagne mali narod sa svojimi glasi nad one, koji su bogati.

Marko: I može prevagnuti, samo ako ga je volja, kad se broje lica, a ne žepovi.

Ive: E, ma nemoj misliti, da će ti i žena i djeca glasovati; ima i tu svoj red.

Marko: Pa kakov je to red?

Ive: Evo ovakov, kako je razloženo dalje.

Poglavje drugo

Občenito izborno skupina iliti občenito izborništvo, iliti občenita kurija.

Marko: Tko izabira zastupnika za občenitu skupinu?

Ive: Zastupnika za občenitu skupinu izabirat će izabrani birači iliti fiducijari.

Marko: A tko će moći izabirati te fiducijare za občenitu skupinu?

Ive: Tu je lahka! Tu se ne pita plaćaš li kralju davak, ili ga ne plaćaš, jesi li bogat ili siromah, jesi li veliki posjednik ili si mali kmetić. Tu ti je dosta, da si muška glava i da si navršio 24 godine i da si barem 6 mjeseci nastanjen tamo, gdje stanuješ kad se izbori. Dakako da moraš biti austrijski državljanin, jer tko je od drugoga kralja, on ne ima prava glasovati. (§. 9-a zakona 14. junija 1896. br. 169.)

Marko: Lahko za te, mi smo svi od našega kralja i doma smo. Ali kako je za one, koji su ikogod bili kažnjeni, iliti kašnjeni?

Ive: Za nje je ovako: Ako te je sudila politička vlast, recimo kapitanat, makar da si bio zatvoren, to ti ne škodi. Druga je, ako te je sudio sud! Tu je zakon ovakov: Ako si bio suljen za veliki kriminal, onda valja da je proteklo vrieme odkad si izašao iz kriminala, i to: valja da je proteklo deset godina, odkad si odsjedio, ako si bio sudjen na pet ili više godina. Ako si bio sudjen na manje od pet godina, ali svejedno na veliki kriminal, onda treba da je proteklo pet godina, odkad si izašao iz tamnice. Ali ima i manjih čina, makar nisu od veloga kriminala, radi kojih treba da je proteklo tri godine, odkad si odsjedio zatvor.

Ti se čini zovu prekršaji prevare, pronevjerenja i krađe. (§. 20. 4. zakona 14 junija 1896. br. 169.)

Marko: Dakle recimo, ja ga znam, koga je lani mali sud sudio na kradju na mjesec dana zatvora iliti arešta i odsjedio ga je. Hoće li on moći ove godine glasovati?

Ive: Neće! Valja da bude prošlo tri godine, odkad je odsjedio.

Marko: Recimo jedan je sjedio u Kopru pet godina i više, ali već je prošlo deset godina, da je odsjedio; kako će biti s njim?

Ive: On može glasovati, jer je vrieme pokrilo slabi glas ili nesrećn.

Marko: A recimo jedan je sjedio manje od pet godina u Rovinju ili Kopru, ali je prošlo već pet godina, odkada je odsjedio: kako će biti s njim?

Ive: I on može glasovati, jer je i za njega po zakonu vrieme pokrilo slabi glas ili nesrećn.

Marko: Sad razumim! Hoće se od velikoga kriminala, da je prošlo već 10 godina ili barem 5 godina odkad sam odsjedio. A mali kriminali ništa ne škode; samo ako su od kradje ili prevare, oni krate glas, ako nisu prošle tri godine.

Ali recimo jedan takov dodje na glasovanje, pak mu koji od komisiuna iliti povjerenstva reče: Ti si bio u zatvoru, ne imaš prava glasa. Što će on, koj je sada miran i uredan?

Ive: Ako nije prošlo vrieme po zakonu, neka ni ne dodje na glasovanje. Ali ako je vrieme prošlo, takov bi dobro učinio, da pri onom tribunalu ili sudu, koji ga je sudio, pita potvrdu, da je prošlo toliko i toliko vremena, odkad je odsjedio, i da je utrnula zapricka, koja mu je prieèila glasovati.

Marko: Ali kad mu ni uz takovu potvrdu nebi pustili glasovati?

Ive: Onda neka čini, što ga Bog nadahne. Zakone moraju poštivati oni, koji su u komisiunu iliti povjerenstvu izbornom, kao i oni, koji imaju pravo izabirati.

Marko: Sada razumijem dobrahne. Svaku muška glava, što je navršila 24 godine života i nema poroka od kriminala, ili je od poroka po zakonu već očišćena, može glasovati fiducijara u novoj iliti petoj skupini. To je dobro izborničtvo. Tu se ne pita koliko plaćaš. Ja bi i dobrim gospodaricam i svakoj pametnoj blagarici dao takovu pravicu.

Ive: I ja bih joj dao takovu pravicu, a uzkratio bih je svim onim muškim, koji prekoredno piju ili drugačije razsipiju muku svoju i svoje djece i svojih starijih.

Marko: Ja znam čovjeka, koji je navršio 24 godine, ali ima sirota kuratura, kao da je diete, jer su obuašli, da mu je glava pomućena. Hoće li glasovati on ili kuratur?

Ive: Neće ni on ni kuratur (§. 21, 1, zakona 14. junija 1896. br. 169.)

Marko: Ma ima ljudi, koji misle, da su još pod kuraturom makar su navršili 24 godine. Kako je s njima?

Ive: Oni misle krivo. Kad si navršio 24 godine, sve jedno si za glasovanje sam svoj, makar da ti sudac nije dao pisano.

Marko: Ima jih koji su se naselili ovamo iz Italije pred 10 ili više godina, a tako jih je u Istri iz Trsta, iz Dalmacije, iz Kranjske. Kako će biti s njima?

Ive: S njima će biti tako, da oni doseljeni iz Trsta, Dalmacije ili Kranjske mogu glasovati kao i mi; a onaj, koji je došao iz Italije, ne smije glasovati, ako ne dokaže, da je primljen za našega, da je prisegao našemu cesaru i kralju. —

Marko: Još mi je jedno mutno. Ne znam hoće li u tom novom izborničtvu, u toj obćenitoj kuriji moći glasovati i otac i svi sinovi od njegove kuće, koji su navršili 24 godine?

Ive: Hoće! Liepo će glasovati i otac i sinovi, jer se računa, da je ovo novo izborničtvo dano i onim, koji su služili vojsku; a ako nisu, plaćaju i onako vojačku taksu, dakle je pravo, da imaju glas. Dapače uz gospodara, moći će glasovati i njegov sluga. Pastir će moći sviralom doći do svoje obćine i ako je navršio 24 godine, moći će glasovati.

Marko: To je prave. Sada razumim: Fiducijare za *jed ogu* zastupnika glasovati ćemo svi skupa, ni bogat ni ubog, ni stariji ni mladji, samo da si preko 24 godine i da nisi odmala obrežen od kriminala.

Samo mi je još mutno: Može li glasovati i biti glasovan jedan trgovac, koji je pod stečaj ili ti falimenat?

Ive: Ne može! (§ 20. 3. zakona 14 junija 1896. br. 169.)

Marko: A može li glasovati jedan, kojega uzdržaje obćina na milost?

Ive: Ne može! (§ 20. 2. rečenog zakona)

Marko: A može li glasovati jedan, komu je oblast dala jedan ili dva puta štogodar pomoći, da se prehrani, jer je bila slaba ljetina?

Ive: Taj može glasovati, jer milost nije trajna, nego prolazna. (§ 20. 2. rečenog zakona).

Marko: A može li glasovati vojnik, dok služi?

Ive: Ne može ni oficir, a kamo li podčastnik ni momak. (§ 20 *a* zakona navedenog).

Marko: A može li glasovati žandar?

Ive: Ne može, ni ako je na dopustu za kratko vrieme (§ 20 *a*).

Marko: Rekli ste „dok služi". Dakle onaj, koj ne ima još odpusta iliti obšida iliti konjeda, zar ne smije gasovati, ako je i prevalio 24 godine?

Ive: Nije tako! Nego samo ono vrieme dok istinito služi, kako se reče dok je kod kumpanije, ne smije glasovati. A kad ga odpuste od stojne službe, jer je izvršijo svoje tri ili četiri godine, on može glasovati na mila volju.

Marko: Da moj sin dobije od kumpanije dva tri dana dopusta, on baš navršuje 24 godine, pak da su po sreći izbori, bi li smio glasovati, da nas bude više?

Ive: Ne bi, jer je samo privremeno na dopustu; on je svejedno, kako zakon kaže „od momčadi oružane sile" i ne smije glasovati. (§ 20 *a*)

Marko: Reservaš i domobranac ili ti landver, može li on glasovati?

Ive: Može, bez straha, ako je doma.

Marko: O, hvala Bogu! Sada smo za svaku na čistu, samo ne znam, kada će biti ti izbori, ni kada imamo birati fiducijare, ni komu da se oglasimo?

Ive: To ćemo proučiti odmah sada.

Marko: Ali dà, samo još jednu sam bio zaboravio. Ja znam mladića, koji je navršio 24 godine, ali je ostao nekako mladovan, pak mu ne bi dali ni 22. Hoće li mu vjerovati?

Ive: Dobro bi, da ide u veleèastnoga svoga župnika iliti plovana, pak da od njega primo pisano pod pečatom, da je navršio 24 godine. To da nese sobom na izbore.

Marko: Hoće li se biljeg iliti bula?

Ive: Neće, jer su naši za te poslo vrgli doli biljeg.

Zakon od 14. junija 1896. broj 169. odredjuje, da izprave iliti štrumenti, kojimi se dokazuje pravo izbora, prosto su od biljegovine (§. 9 a)

Marko: Bome, po mojoj glavi htjelo bi se, da ljudi svakuda dignu krste, gdjegod se boje, da bi jim tahijansko izborno povjerenstvo činilo neprilike. Još bi dobro bilo, da nami plovan vrže na pismo svih, koji smo do konca ovoga mjeseca navršili 24 godine, pak da nam poreda prezimena po slovima i da udre plovanijski pečat i svoj podpis. Onda bi se odmah lieno svakoga moglo naći. Malo je truda, ali kad ne treba biljega iliti bula, ta bi još majkrača bila.

Ive: Da, to bi bilo dobro! Gdje ne možete toga dobiti, pitajte u kapitanata, neka prosi župnika i vi ga prosite, da na dan izbora bude tamo, neka se nebi dogadjala sila ni prevara kao druge pute.

Marko: Aj, po ovi križ gospodina Boga, neka se ne budu šalili s narodom, nego neka lieno po zakonu čine, jer kada je takova množica skupa i u tolikih loncih zakipi, moglo bi i prekipiti.

Ma što mislite, hoće li biti nevjere od samoga našega puka?

Ive: Ja se ufam, da ne će, jer je puk pregledao ter ide od usta do usta pjesma, kako je Zrinović ban u Sigetu nastavio sobu na gradske zide i svojoj družbi rekao, da će objesiti na njn onoga, koj bi samo spomenuo, da se Turkom predaju. „Pak naperi tanahna višala na bedemih od biloga grada i svojoj je družbi govorio: Čujete li braćo vitezovi, ako bi se koji od vas našâ, pak spomene, da se pridademo, dizat ću ga na višala tanka, makar bila ista moja majka!"

Marko: Tako je! Ali ja se bojim, da će Talijani premoć sa svojimi glasi, jer u gradu da svaki ima svoj glas, a mi tek po fidnecijarih izabiramo zastupnika.

Ive: Nije tako u ovoj novoj kuriji, nego će u ovom novom izborničtvu morati birati fiducijare i gradovi, ne samo sela (članak II. slovo C zakona 14. junija 1896. br. 168), pak budući da se fiducijari broje po dušah, a nas je u Istri puno više, nego li Talijana, tako mi moramo pridobiti ovoga jednoga zastupnika, koj će biti od pete nove kurije

Marko: Da tako će i biti, ako svaki od naše strane učini svoju dužnost i ako drži za svoju krv, ako ne bude prodanac.

Ive: Bog će dati dobro i satrti neprijatelje njegove i naše. Nego nèmo mi napred, kako ti posli gredu.

Poglavlje treće.

Marko: Kada, gdje i kako se obavlja izbor fiducijara pote kurije? Kada ćemo biti zvani na izboro?

Ive: Ne zna se još dana, nego biti će brzo, možda glas, da su izbori, dodje još prije nego li bude tiskan ovaj naš razgovor.

Marko: Tko ima pravo odrediti izbore?

Ive: Ministar nutrnjih poslova u Beču izda na sve zemaljske poglavare, da su po volji cesara i kralja razpisani izbori. Zemaljski poglavari onda objave svaki u svojoj zemlji i u sve jezike velikimi oglasi izboro i odrede dan, u koji će izabrati zastupnike jedna, u koji dan druga skupina.

Prema tomu kapitanati se dogovore s obćinami kada će narod izabrati fiducijare.

Marko: A koja skupina izabira prvo, koja kasnije?

Ive: Zakon je ovako: *Najprvo će izabirati nova, peta skupina, to jest veliki broj naroda*, onda *kmetska skupina*, onda *gradovi i trgovačka kamara, a najkasnije veliki posjednici* (§ 22. zakona 14. junija 1896. broj 169).

Marko: Dobro, a hoće li nam biti oglašeno, kada imamo birati fiduciare od obćenite nove skupine?

Ive: Hoće, jer mora biti oglašeno od obćine (§ 26. istoga zakona), pak itako dozna se jedan od drugoga.

Marko: Pak što nam je prije toga činiti?

Ive: Odmah, kad znaš da su razpisani izbori, treba, da pismen koji ide na obćinu iliti podestariju, pak da pregleda listine i da po mogućnosti uzme prepis od njih, pak da se dobro razpitate, jesto li sve muške glave od 24 godine napred upisano u listinah, to one muške glave, kojim zakon nekrati, kako smo prije vidili.

Marko: Ako li se nadje, da su mnogi izpušteni?

Ive: Osam dana, odkad je lista oglašena, ima se pravo prigovoriti ili reklamirati u obćinskoga načelnika ili podestata (§ 25 zakona 2 aprila 1873. br. 41).

A imaš pravo prigovoriti, da taj ili onaj nije u listini, a morao bi biti; možeš se još pritužiti, da taj ili onaj jest u listini, a ne ima prava biti u njoj.

Marko: Ja znam budi koliko pisati, ali ako mi zakrate prepis listine u mojoj obćini, što ću učiniti?

Ive: Reći ćeš naj prije da, je naredba od ministarstva još od godine 1888., da se mora dati prepisati listine, i tužiti ćeš se kotarskomu kapetanu.

Marko: Ako ne bi ni to pomoglo?

Ive: Onda udri brzojav na telegrafu ovako: „Prezvišeni Namjestnik, Trst. Ovdje nam obćina ne da prepisati izborne listine. Molimo zapovjed." I podpiši ime i prezime svoje i drugih, koji bi s tobom bili.

Marko: A da obćinski načelnik ili podestat ne pošalje napred onih prigovora, koje bismo proti listini učinili?

Ive: Mora, i to u 3 dana, jer mu je tako zakon, (§ 26 od 2 aprila 1873 br. 41) Ali ako se bojiš, da ne bi, pošalji drugi jednak obrazac prigovora takodjer kapitanatu.

Marko: A tko ima po zakonu viditi je li prigovor dobar, i, ako je, popraviti listinu?

Ive: Tu pravicu i dužnost ima kotarski poglavar ili kapitanat.

Marko: A ako nam ni on ne da pravo, a mi mislimo, da imamo pravo, komu ćemo se tužiti?

Ive: Onda se imate pravo pritužiti cesarskomu kraljerskomu Namjestniku u Trstu.

Marko: Koliko je vremena za takovu dalnju pritužbu?

Ive: Samo tri dana, odkad si dobio od kapitanata pisano, da ti prigovor nije uslišan (§, 26. zakona 2. aprila 1873. br. 41.) I onih 8 dana za prigovor proti listini od obćine kratki su, zato se treba žuriti, da se odmah prvo dane pregleda sve što treba.

Marko: Pa kad je to popravljeno i listina ispravljena, može li ju još kapitanat popraviti za budi koga, komu je krivo?

Ive: Može sve do 24 ure prije, nego li počne izbor fiducijara (§. 26.), ali svaki čovjek ima samo dvie ruke, pak i kapitanatu treba na dobu dati razloge i prigovore, da može popraviti, što je krivo.

Marko: Dobro, pak kada dodje dan za izbirati fiduciare, kamo ćemo?

Ive: Evo ti nauka: Navadno se fiducijari izabiru ondje, gdje je obćinski ured iliti podestarija. Ali novi je zakon mudro odredio, da gdje su velike obćine i velik broj puka, ondje može kapitanat odrediti manja birališta i svakomu tomu biralištu dati na petsto duša svega puka po jednoga fiducijara (§. 28 zakona 14. junija 1896. br. 169. naredjuje tako za veće obćine i za mjesta sa više od 1000 birača.) Dakle po nekih velikih obćinah biti će odredjeni izborni odsjeci, talijanski će se reći: sezioni elettorali.

Bogu hvala, da smo do toga došli. To je pravi zakon, neka se nemora daleko putovati i trošiti.

Marko: A znate li mi reći, kako je za koju obćinu odsječeno?

Ive: Neznam još sve, nego kada doznam, javiti ću Vam u „Našoj Slogi" ili posebice. Za sada znam samo ovo: Obćina Pazin će biti za glasovanje podeljena u četiri odsjeka, obćina Buzet barem u tri, obćina Kastavska u četiri, obćina Pula u osam. Kako rekoh, javiti ću Vam na dobu, koji će biti odsjeci i koliko će se u kojem birati fiducijara.

Marko: Dobro, pak kada pride dan od izbora, kako ćemo?

Ive: Liepo kao rodjena braća! Dogovorite se prije medju Vami za one muže, koji su pošteni za držati vjeru i glasovati zastupnika, kojega sva naša Istra hoće, pak napišite njihova imena i pridjerke i prebiralište na listiće i pazite, da su svi jednaki, pa kada budete redom zvani u dvorani po prvom slovu Vašega imena, onda prikažite povjerenstvu iliti komisijunu onaj listić, da to su fiducijari, koje izabirate. Tako će izaći oni fiducijari, za koje bude više naroda, i njih će proglasiti za izabrane.

Marko: Pak što će činiti fiducijari?

Ive: To ćemo se naučiti kasnije. Sada pak valja da vidimo, kako se izabira fiducijare u kmetskoj skupini vanjskih obćina iliti u četvrtom izborničtvu ili četvrtoj kuriji. Ali zapamtimo još jedanput ovo: da nova kurija, to jest muški stariji od 24 godine kolikogod jih je u cieloj Istri, biraju kroz fiducijare samo jednoga zastupnika. Dakle valja biti na oprezu, da izaberemo u toj obćenitoj kuriji tvrde, valjane ljude, koji će glasovati za onoga čovjeka, koj bude barem većemu dielu Istre pogodan, čovjeka naše krvi i jezika, koj će stati za našu narodnu stranku, za hrvatski iliti slovenski narod u Istri.

Marko: A zašto te sada biti novi izbori?

Ive: Zato, jer je prošlo 6 godina, pak se svakih 6 godina bira na novo, makar iste ljude.

(Dalje sliedi.)

Franina i Jurina

Fr. Vero Jurino čuj ovu, zač je lipa i smišna.

Jur. Nu!

Fr. Da će u Pulu za kanonika niki šarenjački pop, ki ni znâ pokojnemu Dobrili *„Oče naš"* izmolit.

Jur. Morda se je odpotle navadia.

Fr. Varamente, to pak neznam.

Različite viesti.

Najuljudnije pozivamo gg. predplatnike, da svaki pregleda svoj naslov, pod kojim mu sada naš list dolazi, i ako je u istom koja pogrieška ili što nepodpuna ili netočna, da nam to čim prije javiti izvole, jer će se u kratko vrieme obnoviti tisak svih naslova, pak bi rado, da se tom prilikom sve netočnosti izprave.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri priposlala nam je „Hrvatska Čitaonica" u Škrljevu 5 for. mjesto vienca na odar bivšeg svojeg predsjednika prečastnog gosp. Nikole Pobora, kanonika i arcidjakona bakarskopa, odazivajuć se našem pozivu: „Spasimo Lošinj", uvrštenu u „Našoj Slogi" od 24. decembra. — Gosp. Vjekoslav Vlah podario i krunu.

Sazov zemaljskih sabora. Danas prije podne dobili smo od prijatelja iz Beča sliedeću brzojavnu viest: Za dne 26. tekućega mjeseca sazvani su svi zemaljski sabori — dakle i istarski.

Broj 4 U Trstu 28. jenara 1897. Godina XXVIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripodana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cenniku i po dogovoru. Iste take ja se prilozi. Novci se šalju poštarskom napravljenie (assegno postale) na administraciju „Naše sloge“. Ime, prezime i najbliži pošim valja tačno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenom pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na 6 araka.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 3 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno fcr. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 6 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Našemu puku po Istri!

Od nekoliko mjeseci ovamo javljaju se krivi proroci, da svade brata s bratom, oca sa sinom, občinu sa občinom, a da poruga bude veća, pljuju na sve i svakoga, koje su do nedavno hvalili.

Je li oholost, je li zlo srce, je li Judina plaća, za koju rade, to prosudite sami.

Kad bi naše javne posle razpravljali mirno, trezno i iskreno, kad bi dostojnim načinom rekli svoju misao o budi kojem javnom činu Petra ili Pavla, meni toga nebi žao; ja bih veseljem pozdravio takovu protimbu, jer bi mi bila dokaz, da se sviet ozbiljno brine za naše javne posle.

Ali što čini u istinu ta neka pogana čeljad?

Mi smo vas učili, da je u slogi moć, i vi ste to više put izkusili na svoje oči. Složno se boreći, oduzeli smo narodnim našim protivnikom občine i kotare, ter smo već mogli na mnogih mjestih pomišljati i razpravljati o sreći i napredku svojega naroda, a tako će, ako Bog dá, biti i unapred.

Mi, koje zovete vašimi prvaci, držali smo se i sami ove nauke. Od pet prsta jedne ruke ni dva nisu posve jednaka; tako je medju drugimi ljudi, tako i medju nami. Svi, u svem, i u najmanjih stvarih nomislimo jednako. Ali svi jednako postupamo prema protivnikom našega naroda. Mi smo proti njima stojali uvjek kao jedan, i o jedinstvo naše kršila se je njihova moć.

A sada dolaze krivi proroci, koji neće sloge, nego razdor medju rodjenom braćom, i druže se sa onima, koji su uvjek radili o našoj narodnoj propasti.

Mi smo vas učili, da živete trezno i skrbno, jer samo tako možete jedanput biti svoji na svojem.

A medju novimi krivimi proroci naći ćete skoro same takove, koji živu na lahku ruku, i još se osmjehuju okolo onih, na čijem živu.

Mi smo vas učili, da skrbite za svoje obitelji, a poglavice krivih proroka neznaju za tu nauku, jer oni ne mare za rod ni porod, a razvrgli su obitelj, ako su ju imali.

Mi smo vas učili, da branite svoj jezik hrvatski, jer su vas majke učile, da se tako zove govor našega naroda. Mi smo vam ga u svečanih prigodah prikazivali čista i u blagdanjskoj odori. Mi smo vas učili, da hrvatski puk, gdjegod živi, ima pravo, da se ujedini i sa svojim cesarom i kraljem sebi čini zakone, kakovi mu najbolje pristoje i najviše koriste.

A ona neka pogana čeljad govori vam jezikom odrapanim, mješajuć više riečih talijanskih nego li hrvatskih, i govori, da mi smo samo Slaveni i ništa drugo, a dok to govori, istu dobu druži se sa onimi, koji u svojih poslih pišu talijanski i odmeću se od svoje starine.

Mi smo vas učili, da za dobro naroda treba štogod i pretrpiti, jer je narod naša krv. Spinčić je to primjerom pokazao, zauzev se pred 6 godina za to, da za hrvatski puk u zapadnoj Istri ne bude Talijan zastupnik u Beču. Spinčić je zato izgubio liepu profesorsku plaću. Cesar i kralj naš spoznao je, da mu je krivica učinjena, pak je krivicu popravio; ali sa svim tim Spinčić uživa samo polovicu onoga, što mu ide po školah, naukah i zakonu. Vendar pogana čeljad ima obraza lagati vam i prikazivati, kako da Spinčić Bog zna koliko plaće dobiva i Bog zna kako lagodno živi.

Ta pogana željad znade vrlo dobro, ili bi barem morala znati, da Spinčić pomaže koliko može, svaku vrednu sirotu, koja se k njemu uteče, da podupira ubogoga učenika i uboge škole, da nije nikad požalio truda sastati se s narodom, uputiti ga i podučiti.

Spinčić je vladi predočio sto i sto narodnih potreba, i vlada jih je dielom odstranila, a dielom hoće odstraniti, jer su pitanja pravedna, potrebe istinite. Zato je poganoj čeljadi Spinčić izdajica naroda!

I o sebi moram danas govoriti. Krivi proroci ne mogu pokazati na moje zlato ni srebro, jer ga nisam sakupio, ni na moje palače, jer jih nisam imao kada ni čim sagraditi. To djelo pripuštao sam onim, koji danas psuju na svoje dobročinitelje. Ja sam zidao u narodu tempal mira, sloge, medjusobnog potrpljenja i pomaganja, znajuć, da je svakomu danu svoga jada dosta.

A eto danas ustadoše Herostrati, koji, ne znajući čim bi se proslavili, hoće, da razruše, što su drugi sagradili. Toga veselja jim ne smijemo dopustiti! Pogana čeljad nije me mogla u narodu omraziti, da sam njegovimi žulji nakupio blaga i bogatstva, pak je na me bacila sumnju, da mi jedna občina bez potrebe daje. Pogana čeljad htjela me je u nekoj novinici obružiti tim, da je, kako čujem, napisala, da mi je sadanje poglavarstvo občine Kastavske odpustilo nekog duga i još mi dalo par stotina forintih. Jedna laž krupnija od druge!

Ja sam odvjetnik. Kadgod su me poglavari občine Kastavske, i prijašnji i sadašnji, pozvali, da za občinu što učinim, učinio sam, kako sam najbolje znao i mogao. Svega računa, moje krvave muke, još nisam primio; neću svega ni primiti, jer mi občina ne može povratiti noći, koje sam za nju probdio, ni vida, koji sam radeći za nju, izgubio. I za sadanju občinsku upravu izgubio sam više dana, obavio više poslova, potrošio gotovoga. Ipak je sveta istina, da ja nisam pitao, niti su mi sadanji občinski poglavari za moj trud i trošak dali ni novčića, a kamo li stotine forintih.

I moja Jobova strpljivost mora dakle da popuca na onakove lopovštine, osvade, laži, koje se u narod šire.

Hajdmo dalje! Svaki pametan znade, da je Hrvatska zemlja jedna od najljepših i najrodnijih, što ih je Bog dao. Hoćeš li liepoga vola ili konja, nadješ jih u Hrvatskoj; hoćeš li ubavih livada, nadješ jih tamo; hoćeš li plovne vode i zelene gore, nadješ je tamo; hoćeš li za narod pametnu knjigu, nadješ je tamo; hoćeš li čuti milotu svojega materinjeg jezika, čuješ je tamo. Svaki pametan znade, da bi ona zemlja bila presretna, kad bi narod bio svoj i slobodan, kako želimo, da i mi hrvatski puk u Istri budemo svoji i slobodni. Zato mi vapijemo i za nje, a oni vapiju i za nas; tako se bolje čuje nevolja s jedne i s druge strane. Pogana čeljad muti vas zato, da vas mi predajemo u sužanjstvo, u kojem je Hrvatska danas.

Zašto krivi proroci to čine? Zato, da ne otvorite oči svi po Istri, pak da blagoslivljete ovo nesretno stanje, u kojem ste danas. Pogana čeljad hoće, da rečete, da vam je dobro, kada od para, vola morate jednoga prodati, da drugoga prekrmite; krivi proroci hoće, da na sva usta kričite, kako vam je liepo, što na mnogih mjestih ne imate ni pitke vode, ni kolnoga poštenoga puta, ni škole, ni svoga učenoga, komu biste se utekli. Krivi proroci hoće, da pljujete na Spinčića i na mene, koji smo ovdje iznesli sve nevolje našega puka i potražili, da mu se pomogne. Krivi proroci žele, da vi kričite, kako vam je pravo, da vam tudja čeljad izpod nosa lovi ribu u našem moru i da vam otima onu žalostnu nadnicu, gdje se što gradi.

Zato pogana čeljad ustaje proti nam, da vam pomuti vid i pamet.

Do predlani smo tim krivim prorokom bili premalo Hrvati, sada smo jim preveć Hrvati. Kako se to tumači? Koliko srebrenjaka dobiva svaki taj Juda, što izdaje učitelja, kojega je do nedavno u lice ljubio?

Da pravo ne upoznate svoje nevolje i da se nesložite u načinu, kako biste jim odmogli, krivi proroci eto mute vas i lažu vam, da mi hrvatska stranka, to jest mi pravi Istrani, predajemo Istru pod tudju vlast.

A dočim smo mi predlani proti samomu glasu o odstupu Kastavšćine podigli svoj glas u Beču, agenti pogane čeljadi trčali su kako mahniti okolo i peštanskim Židovom nudili sve, što je kastavskoga, sve, što je našega na moru od Voloskoga do Rieke.

Izdajice naroda, tko je prodavao Kastavšćinu? Vi i samo vi, ali vam nije pošlo za rukom ni neće tako nam Boga i naroda!

Eto ja završujem! Negda, kad bi zavladala kuga, narod je nosio duge palice, da se ne takne drugih. Činite i vi tako; sa krivimi proroci ni pogovora, ni kumstva ni prijateljstva! Oni su za pravi napredak naše svete stvari u Istri prava kuga. Oni bi htjeli porušiti ono, što je naša narodna strana težkom mukom zidala od 25 godina ovamo. Ako su već kojega poštenoga smutili, taj će uz pametnu vašu rieč i bratsku opomenu opeta u naše bratsko kolo.

A onim, za koje znate, da hotomice vrše službu krivih proroka, da se ne trude, nego leže i dangube, pak uza sve to dobro živu, za one možete biti stalni, da živu od Judinoga novca. Za nje je u „grobu Kaludjera“ već davno rečeno: *„Prošteno je grišnicima, razbojniku, ubojici, prošteno je svima, svima, samo nije izdajici!“*

BEČ, 23. jenara 1897.

Dr. M. Laginja

zastupnik naroda.

Govor

zastupnika Vjekoslava Spinčića izrečen u proračunskoj razpravi carevinskoga vieća dne 5. jenara 1897.

(Konac)

Kako kod nas školske oblasti postupaju, već sam češće pokazao, a i danas ću neke slučajeve navesti. Godine 1895. zaključila je većina občinskog zastupstva u Lošinju Velikom, da uvede hrvatski jezik kao predmet u tamošnje pučke škole. Morate bo znati, da je pučanstvo Lošinja Velikog u velikoj većini hrvatsko i da tame postoji samo talijanska škola. Puk je molio samo za hrvatski kao predmet. Nekoliko ih je rekuriralo na zemaljski odbor protiv zaključka većine občinskog zastupstva, i ovaj je ukinuo zaključak većine občinskog zastupstva, jer da ono u toj stvari nije kompetentno.

Proti ovoj nekompetentnoj odluci zemaljskog odbora prizvali su se na ministarstvo, i ovo je tražilo informacije kod kotarskog školskog vieća Predsjednik kot. školskog vieća, poznati kotarski poglavar Zneck, koji stoji na čelu kotaru, u kojem ima 30.000 Hrvata a nezna rieči hrvatski. (Čujte! Čujte!) izviestio je, da se zaključak većine občinskog zastupstva ne smije uzeti ozbiljno i zaključak da stoji u opreci sa § 6. državnog zakona o pučkih školah. Dakle za tog čovjeka nije se imao zaključak, koji se samo imao uzeti kao mnienje da se uvede hrvatski jezik u školu, koju polaze većinom Hrvati, ozbiljno uzeti, i bio je u opreci sa §. 6. državnoga zakona o pučkih školah.

S obzirom na ovaj slučaj, kao i s obzirom na mnoge druge, od kojih su nekoji prigodimice već navedeni, mislim, da bi bila dužnost nastavne uprave, da se takav čovjek poduči, da smo u državi, gdje se imade sa svimi državljani jednako postupati i da se Istra još uviek nalazi u toj državi. Ovaj čovjek je na primjer molbe za uvedenje talijanskog nastavnog jezika u čisto hrvatskih školah uzeo ozbiljno.

To mu je bila zbilja. Tako u Ćunskom i na Sušku, gdje su se pod stanovitimi spletkami kupili podpisi za uvedenje talijanskog jezika.

U ostalom vlada se taj čovjek u školskih i drugih stvari u obće tako, te se više nebi smio trpjeti na njegovu mjestu. Mene bi vodilo predaleko, kad bih njegove čine opisivao, a nebi mi to ni g. predsjedn k ovom zgodom dozvolio.

Ostati ću još kod ovog kotara. U Lošinju Malom bilo je razpisano mjesto učitelja prvog razreda. Među ostalim molio je neki Skopinić i neki Raffael. Skopinić bio je usposobljen za talijanski, za njemački jezik kao predmet i hrvatski, koje poznavanje se je i u razpisih natječaja prije tražilo; Raffael je bio usposobljen samo za talijanski jezik.

U občinskom zastupstvu učinili su trojni-predlog, i tu je dobio na prvom mjestu prvi dvanaest glasova, a i drugi dvanaest. Al na drugog se nije smjelo ni osvrnuti, kad nije odgovarao uvjetom, nego samo na onog, koji je udovoljavao uvjetom. Što se je dogodilo? Nije bio ni prvi ni drugi imenovan, čekalo se godina dana, da se dadne Raffaelu vremena, te uzmogne položiti izpit iz njemačkog jezika, pa se je občinsko zastupstvo po drugi put saslušalo. Taj je onda bio na prvo mjesto stavljen i imenovan.

To je sasma protuzakonito, jer občinsko zastupstvo, pošto je već bilo preslušano, izgubilo je pravo, da se i po drugi put u istoj stvari sasluša.

Ali, još ljepši slučaj o postupku c. k. oblasti jest popunjenje mjesta u talijanskoj školi u Opatiji.

Tamo se je, prem nije zato bilo zakonitog temelja, podigla talijanska škola i razpisalo mjesto učitelja. Javilo se više molitelja; iz tih molitelja učinilo je občinsko vieće trojni-predlog i u predlog postavilo sasma kvalificirane i vrstne učitelje.

A mjesto da se jednog od tih imenuje, stavilo je zemaljsko školsko vieće po kot. školskom vieću do znanja občinskomu zastupstvu, da zemaljski odbor neće nijednog da predloži, te preporuči kotarskomu školskomu vieću, da imenuje provizornog učitelja, što je kot. školsko vieće sa najvećom pripravnošću i učinilo.

Tim su bila ona trojica učitelja prikraćena u svom pravu, tim je bio §. 8. drž. tem. zakona od 21. decembra 1867. br. 142 povriedjen, a tim su bili povriedjeni i §§. 48. i 50. drž. zakona o pučkih školah, a i §. 12. istarskog zemaljskog školskog zakona od 3. novembra 1874. br. 30. O tom sam slučaju već 23. novembra 1895. predao interpelaciju, u kojoj se sve pobliže osvietljuje, ali mi se do danas nije na nju odgovorilo. Isto je tako i občinsko zastupstvo 20. novembra 1895. uložilo priziv kod nastavne uprave, koji takodjer još iza više od 13 mjeseci nije riešen.

Medjutim je za god. 1895/96. imenovani provizorni učitelj otišao, mjesto je opet bilo razpisano, i postupalo se opet onako, kao i prvi put. Predložena su trojica posve sposobnih molitelja, a nijedan nije opet bio imenovan, nego po drugi put poslan onamo do daljuje odluke provizoran učitelj. Občina je početkom novembra prošnje godine proti tomu kod zem. školskog vieća prosvjedovala i kod nastavnog ministarstva tražila, da se riešenje utoka od 20. novembra 1895. pospieši. Nu, još uviek, već drugu godinu vlada na talijanskoj školi u Opatiji samovolja mjesto zakona. Ja neću govoriti o djelatnosti drugoga u Opatiju samovlastno poslatog učitelja Zaratina iz Poreča, dokle je bio na tom zadnjem mjestu, ta nastavna uprava može se lahko o njemu obaviestiti. Ali moram da iznesem dvie činjenice iz vremena, od kad u Opatiji službuje. On je učitelj prvoga razreda, poteže 600 for. stalne plaće, imade više quinquenija i poteže sa nadoplatkom aktivitetnim sigurno 1000 for. godišnje, a to za 31 dieto. Drugi učitelj na hrvatskoj školi poteže 500 for. stalne plaće za 80 djece. Imade drugih učitelja u Volovskom kotaru, koji imadu samo 400 for. stalne plaće a 120 i više djece, dapače i 150 djece u jednom razredu podučuju. K tomu imade mnogo djece u pokrajini, koja u obće nemaju nikakove škole, za koje se neda ni novčića, a ovdje se plaća za 30 djece toliki iznos, za djecu, koja većinom nisu talijanska, već većinom njemačka djeca onih, koji su se tamo naselili, jer domaća idu većim djelom u hrvatsku školu.

Slična razsipnost kao što na talijanskoj školi u Opatiji, vlada i na talijanskoj djevojačkoj školi u Poreču. Tamo postoji petrazredna djevojačka škola dakle sa 5 učiteljskih sila. Ako se na svaku učiteljicu poprečno izdade 500 for, stoji škola 2500 for., a tu je školu jedne zadnjih godina polazilo 148 školske djece, dočim skoro svaki hrv. ili slovenski učitelj, koji samo imade 400 for. stalne plaće, imade toliko djece u školi.

Druga činjenica, koja se tiče drugog poslanog učitelja u Opatiju, jest ova: taj čovjek je poslan u Opatiju s nekom stanovitom misijom, jer već prvih mjeseci mami školsku djecu iz hrvatske škole u talijansku, i to sa najodurnijimi sredstvi, naime s novcem. Zna se za sigurno, da je otcu jednog hrvatskog školskog djeteta ponudio 10 for., da svoje dieto dadne iz hrvatske škole u talijansku (Čujte!) Oblasti sve to puštaju, premda im je već 11. decembra odmah iza tog čina učinjena prijava o tom. Sa tako odurnimi sredstvi hoće se tamo da utemelji sasma neosnovana i nezakonita škola.

Uz to ću još nadovezati, da se je u ovom kotaru Volovskom nedavno stavio predlog, da se tri učiteljska mjesta iz trećeg u drugi red uvrste. Zemaljski oddor bio je proti tomu, pa je i na visoko ministarstvo rekurirao.

Medjutim bili su učitelj i učiteljica hrvatske škole u Opatiji promaknuti u drugi red.

A treći je još uvjek u trećoj kategoriji, premda taj, nadučitelj u sv. Mateju, sa stalnom plaćom od 400 for. upravlja školom, koja imade preko 400 djece, a u samom njegovom razredu 150. (Čujte!) Takove se nepravde nebi ipak smjele trpjeti kod nastavne aprave.

Kako jednostrano kod nas školske oblasti postupaju, pokazuju nam slučajevi popunjenja mjesta zadnjih godina. Navesti ću nekoje. U Punta uzkratilo se je definitivno imenovanje pomoćne učiteljice, neka Fučić, radi toga, jer je bila žena nadučiteljeva i jedina moliteljica. Isto se zbilo učiteljici Marki u Vrbniku zato navodno, da je jedina moliteljica bila. U Baški bilo je mjesto podučitelja nekom Magašiću uzkraćeno, jer je bio jedini molitelj. U Dubašnici isto tako nekom Matačiću. Ovaj zadnji i spomenuta podučiteljica bili su kašnje imenovani, ali još nisu dobili dekreta.

A igralo se i s imenovanjem nadučiteljice u Baški. Učiteljica Kuret u kotaru koparskom ne može već više godina dobiti niti mjesta podučiteljice, što je tobože žena nadučitelja.

A naprotiv — sad dolaze protivni primjeri — bio je imenovan učitelj Tribušan za Krk, premda je bio jedini molitelj; učitelj i učiteljica Maračić, muž i žena, imenovani su na jednu te istu školu na Sušku, muž kao nadučitelj, žena kao učiteljica; učitelj Zorzeron je imenovan za školu u Osoru, premda je bio jedini molitelj i premda nije dokazao poznavanje hrvatskoga jezika, koji se je u razpisu natječaja tražio te ga u istinu ni malo nit nepoznaje. To je justitia distributiva u Istri! Razlika medju prvimi i drugimi je samo ta, što se u prvih slučajevih radi o Hrvatih, odnosno o Slovencih, u zadnjih pak o Talijancih ili o mjerodavnim Talijancem ugodnih osoba. I to se sve zbiva pod tvrdkom c. k. vlade.

U Lovranu, gospodo moja, gdje se je par force zadnjih godina podigla talijanska škola, nastavljen je na ovoj školi jedan nadučitelj drugog razreda, jedan učitelj trećeg razreda i jedna učiteljica trećeg razreda, a za hrvatsku školu, koju polazi preko 100 djece, namješten je još uviek samo jedan pomoćitelj. (Čujte!)

Danas sam, kako rekoh, dobio list, koji takodjer pokazuje, kako se kod nas postupa kod podizanja škola. U Sušnjevici u kotaru pazinskom podastrli su ljudi već god. 1888. molbu, da se osnuje škola. Godine 1894. priposlan je plan za gradnju školsku zgradu ili ne. Dakle iza dvie godine šalje se plan natrag, a ljudi ne znadu ni sada, što da čine.

Kad se je tamo htjela osnovati rumunjska škola, onda su zastupnici oblastih — — (Zastupnik dr. Gregorec: rumunjska?) da, zbilja rumunjska škola, došli su bili agitatori iz Rumunjske. Sviet naime govori tamo i rumunjski, i s ovimi ljudmi agitiralo se iz Rumunjske, da se podigne rumunjska škola u mjestu — onda su predstavnici oblastih bili na nogah, da se ta škola podigne. Ali, kad je došlo tamo povjerenstvo, te se ljudi svi osim jednoga izjaviše za hrvatsku školu, nestade ih, rek bi, svijuh, pa se postupa, kao što sam prije spomenuo.

A sad, gospodo moja, samo dvie tri o učiteljištu u Kopru. Proti tomu zavodu podigle su se već mnoge tužbe, ali ne samo s naše strane, od naših profesora i naših djaka, protiv kojih se tamo vrlo često demonstrira, nego i sa strane Talijana. Moram da kažem, da se uredba tog zavoda ne može odobriti. Na tom se zavodu naime odgajaju budući hrvatski, slovenski i talijanski učitelji. To možda nebi bilo zlo, ali se oni svi skupa u njemačkom jeziku podučavaju u nekih predmetih, a u viših razredih još više.

Moja gospodo! Kad se već hoće, nek se u njemačkom jeziku koliko je moguće kao predmetu podučaje, ali se djaci ne smiju s njim mučiti u predmetih, jer onda ne uče ni njim mučiti u predmetih, jer onda ne uče ni jezika ni predmeta. Ja sam to najbolje izkusio i u Kopru i u Gorici.

Nu, govori se u zadnje vrieme o tom, da se imade to učiteljišće u Kopru razdieliti, naime, da će tamo ostati talijanski djaci, a još se nezna, kuda će se metnuti hrvatski i slovenski. Principielno bi, gospodo, bio je za to, da to učiteljišće ostane sjedinjeno — u takvom se mogu pitomci naučiti medjusobno poznavati i ljubiti, pa onda ljubav u pučanstvu širiti — samo se mora preurediti, ako je moguće naći grad, gdje bi učiteljišće imalo sve preuduvjete. Ali ako to nije moguće, kad se podieli, onda se ne smije na to ići, da valjda budu hrvatski pitomci primorani ići u koju drugu pokrajinu, jer do sada uči ih vrlo malo, onda bi ih pak još manje učilo, kad bi bili obvezani, da iz svoje pokrajine idu učiti u koju drugu.

Što se tiče slovenske pučke škole u Gorici, neću da gubim na to rieči, samo pitam, da li nastavnoj upravi, da li državi služi na čast, da se občinsko zastupstvo Goričko uprav igra sa naredbami c. i kr. vlade, ministarstva i sa zemaljskim školskim viećem.

Što se tiče slovenske pučke škole u u Trstu, isto si dozvoljavam pitanje, da li je nastavnoj upravi, državi, gdje su svi državljani jednaki, na čast, da toliko tisuća Slovenaca, koji imadu preko tisuću slovenske školske djece, već od g. 1883. mole za slovensku pučku školu (Čujte! Čujte!) i da je iza 13 godina još nisu dobili? (Zast. dr. Gregorec: Sablazan!)

Jednom obustavi molbu gradsko poglavarstvo, drugi put zemaljsko školsko vieće, treći put opet ministarstvo i tako to ide medju ovimi trimi oblastmi neprestano, a Slovenci ne dobiju škole. To se zbiva uzprkos svim zakonom, uzprkos državnim temeljnim zakonom o jednakosti i jednakopravnosti svih naroda u državi. I s tim dolazim na gospodina druga Luzzatta, s kojim ću sasma kratko svršiti. On se je naime jučer tužio, kako se nadušinski postupa s Talijanci u Trstu i u Primorju, da se s njimi postupa kao i sa Parijani, kako u obće od c. k. vlade ne imaju ništa, i on je mislio, da i kao austrijski liberalac — u Trstu je konservativac — i kao Tršćanin i Talijanac i kao Židov mora biti proti vladi, te je i svoj govor zaključio gromkimi riečmi: Roma deliberante, Saguntum periit.

Talijanci u Trstu neće Slovencem tršćanskim niti pučke škole da dopuste. Talijanci tršćanski imadu talijanske srednje škole. Državna uprava hijela ih je takodjer uzeti u vlastitu režiju, ali gradsko zastupstvo izjavilo se je, koliko je meni poznato, proti tomu. Oni imadu pomorskih škola, oni imadu obrtnih škola, gdje se hrvatski jezik ne uči ni kao predmet. Ova zadnja postoji za čitavo Primorje, a na većinu zemlje ne uzima se obzir. Talijancem su na svemilištu dane najveće pogodnosti. A Talijanci tršćanski, liberalci — konservativci, Židovi imadu još smjelosti, da se ovdje tuže, da vlada s njimi maćuhinski postupa. Poznam ja tu njihovu metodu. Tako se govori u Primorju i od strane zastupnika c. kr. oblasti. Često se takodjer kaže, da se Slaveni moraju potlačiti. da im se ne smije ništa dati samo da budu Talijanci zadovoljni. Medjutim se pokrajina talijanči Ali, što će se onda sa pokrajinom, dogoditi, kad se jednom popotalijanči na to neka misle konzuli. (Povladjivanje i pleskanje rukami).

Istarski sabor.

Prva sjednica dne 26. jenara 1897.

Otvorenje sabora.

Opodne sabrala se u sabornici 22 zastupnika i porečko puljski biskup presvj. g. Flapp.

Predsjedničku stolicu zauzeo je gosp. Dr. Campitelli a podpredsjedničku g. Dr A. Stanger. Od većine bijahu prisutnih 16 od manjine 6 članova. Galerija bijaše dobro posjećena.

Predsjednik otvori zasjedanje sa čitanjem govora; pozdravi zastupnike, reče, da bi bio imao biti sazvan sabor mjeseca decembra radi proračuna ali to da nebijaše nuždno, jer je na molbu zem. odbora bio odobren privremeni proračun kano i prošle godine, pridržav sabora naknadno odobrenje; spomenu biedu u pokrajini radi loše godine, te će zastupstvo imati. da se zauzme za trpeće pučanstvo; dotaknu se bolesti tifus-a u Puli. Tuj je pritekao u pomoć zemaljski odbor i nade je, da će cesarska vlada učiniti svoju, t. j. gradu pružiti one pomoći, koje onako znamenit grad treba.

Govori o posjetu ministra predsjednika Badenia u Istri. Tim je g. ministar predsjednik hotio pokazati svoju osobitu pažnju naprama pokrajini. On ga je pratio širom pokrajine, te se uvjerio, da se je njeg. preuzvišenost za potrebe i težnje pučanstva živahno zanima. Tom prigodom osjegurao mu je ministar predsjednik, da će se graditi željeznica Trst-Poreč. Ovo mu je obećao kasnije i ministar za željeznice Guttenberg, kojega je posjetio u Trstu.

Ovo zasjedanje reče, biti će kratko, jer imade medju nami više načelnika, koji imadu sada sa predstojećimi izbori za carevinsko vieće mnogo posla. Radi toga pozivlje zastupnike, da mirno i trieznо razpravljaju ob onom, što im bude na razpravu dano. da tim zadovolje svojoj rodoljubnoj dužnosti i nakanam Njeg. Veličanstva, komu neka visoki sabor uzkliknе u znak odanosti i podanicke ljubavi srdačni Evviva! Većina uzkliknе: Evviva! a mannna Živio!

Tada proglasi predsjednik zasjedanje otvorenim.

Nakon toga predstavi sabora zastupnika cesarske vlade g. viteza Fabiania, komu je dodieljen g. Dragić (stenograf).

Zastupnik vlade g. Fabiani najprije talijanski pak slovenski pozdravlja sabor u ime c. k. vlade i obećaja da će cesarska vlada djelovanje sabora takodjer u ovom zasjedanju podupirati.

Iza toga pročita predsjednik talijanski formulu obećanja rekav, da je gg. zastupnikom slobodno kazati: „prometto“ ili opetovati čitavu formulu.

Zastupnici Kozulić, Jenko i Mandić pročitaju hrvatsku, dotično slovensku formulu, koju im je bio prije predsjednik tiskanu u predsjedničkoj pisarni izručio.

Dalje u prilogu

po tom zvane, da zaštite javni poredak i sjegurnost, dale zavesti svojom sliepom stranačkom mržnjom da postanu zločinci. Gradski stražari u Malom Lošinju, Giuseppe Radoslovich i Giovanni Scopinich, stražarili su 2. kolovoza — bila je nedjelja — oko 11 sati noću na ulici. Tom su sgodom čuli u blizini kavane „Argovi“ pjevanje. Pošavši onamo, našli su o zidu naslonjene Oktavija Ostromana, Karla Pičinića i Ivana Vidulića, koji su umjerenim glasom pjevali hrvatske pjesme. Stražari su opomenuli momke, neka ne bune noćnoga mira i nek prestanu pjevati. Ostroman im reče: „Jer pjevamo hrvatski branite nam, a kad se je onomad pjevalo talijanski, nijesto nikomu branili. Smiju li drugi pjevati talijanski, smijem i ja pjevati hrvatski. Nitko me ne može zatvoriti, ja ostajem do ponoći ovdje, pa ću vidjeti tko mi šta može“. Svjedoci tvrde, da je stražar Radoslovich na to odgovorio: „Pjevajte talijanski a ne hrvatski, talijanski možete pjevati, koliko vas volja. Zapjevaš li talijanski, dat ću ti pet forinti“. Karlo Pičinić reče: „Smije li se pjevati talijanski, tad ćemo pjevati i hrvatski“; — a Ostroman doda: „Ja ću pjevati hrvatski, što god mogu.“

Na to su stražari pozvali Ostromana, da podje s njima u stražarnicu, ali mu nijesu kazali, da je uapšen. Pošto se je opirao, pograbili su ga stražari, da ga odvuku. „Pustite me, inače će biti udaraca!“ Pri tom se je počeo braniti, a stražari su povukli sablje i stali udarati po Ostromanu, Pičiniću i Vidulića, koji su kušali, da oslobode Ostromana. Skupilo se naroda, koji se je stao zauzimati za Ostromana. No ni molbe naroda ni molbe Ostromanove nijesu koristile, Radoslovich biesnio je i dražio svoga druga: „Udri ga, gdje možeš, ureži mu u noge!“ Pičinić i Vidulić pobjegoše, a Ostroman, obnemogao udarci, htio je također bježati, ali su ga stražari opet pograbili i zlostavili. Pošli su s njime kakovih 80 koračaja do blizu ljekarne Colombisove, gdje se u neposrednoj blizini nalazi i stražarnica. Onamo bi bili mogli Ostromana bez odpora dovesti, jer je bio jako obnemogao. — nije dakle trebalo sile. No upravo na tom mjestu sbio se je najžalostniji čin. Stojeći Ostroman pred ljekarnom razkrčnih ruku, pograbiše ga stražari, a Scopinich uze s nova po njem sabljom udarati. Tlme još nezadovoljan, pozvao je Radoslovich svoga druga: „Probodi ga, inače ću ja to učiniti“. Pošto Scopinich nije udovoljio tom pozivu, probo je sam Radoslovich svojom sabljom prsa Ostromanova svom snagom. Ostroman pado na zemlju i kliknu dva puta: „Ubili su me!“ i umre.

Izkazi mnogobrojnih svjedoka koji su bili prisutno, utvrdjeno je, da nije bilo potrebe, da se upotriebi sila oružja, dočim obtuženici tvrde, da su morali uporabiti oružje, jer da se je Ostroman branio i htio grizti. Nu protiv tomu stoji, da je Ostroman već bio tako obnemogao, kad su ga doveli do ljekarne, da se više nije mogao opirati, odakle proizlazi. da je Radoslovich namjerice izveo čin, a Scopinich da mu je pripomogao, držeći Ostromana.

Sudbenom obdukcijom liečnici su konstatovali, da je Ostroman zadobio smrtonosnu ozledu do srca i da je morao s mjesta umrieti. Ozleda je izvedena velikom snagom. Na tjelu ubogoga mladića nadjeno je i drugih ozleda od sablje.

Iz Maloga Lošinja došlo je k razpravi 12 svjedoka, a neki nisu mogli stići rad ružna vremena na moru. Obtuženici ne priznaju da su krivi i tvrde, da su upotriebili oružje, jer se je Ostroman opirao.

Prvi je bio zaslušan Radoslovich. On izjavljuje da mu nebijaše ni na kraj pameti, da ubije Ostromana. Ovaj da bijaše poznat kao oporben mladić, pa je u kolovozu 1895. bio odsudjen na 6 mjesečnu težku tamnicu radi javnoga nasilja proti Radoslovichu i Scopinichu. Radoslovich pripovieda: „Momci su glasno pjevali, na što sam ja sa svojim drugom pošao k njim te im rekao: „Nije dozvoljeno pjevati, ni talijanski ni hrvatski; podjite kući, jer pravite neprilike sebi i straži“. Ostroman odgovori: „Kad bude 12 sati, je ću prestati pjevati“. Radoslovich: „Tu neima nikakova sata“. Ostroman: „Jučer su mnogi pjevali cielu noć talijanski, a uza to su bubnjali i fućkali, a vi ih niste smetali; no jer mi hrvatski pjevamo, napadate na nas; ali mi ćemo pjevati, dok nam se bude htjelo“. Radoslovich: „Ja mu odgovorih, da nesmije pjevati, na što je Ostroman planuo, izrekao hrvatsku kletvu i stao rukama mahati Mi smo ga na to pograbili, a njegovi drugovi htjeli su ga osloboditi, vičući: „Mi ga ne damo zatvoriti“. Na to smo mi povukli sablje, naročito za to, da odstranimo občinstvo, koje je prianjalo uz Ostromana“. — Predsjednik: Vi ste se vrlo zlo poslužili sabljom. — Obt.: Ja ga udarih okrenutom sabljom po desnoj ruci, da bude miran. — Pred.: Ta vi ste Ostromana probili već onda, kad se više nije mogao braniti, jer je bio obnemogao. — Obt.: On još nije bio obnemogao, jer me je ugrizo; da ga svladam, htio sam ga ubosti u rame, no on je bio tako nemiran, da sam ga zahvatio u prsa, mjesto u rame. — Pred.: Nije li vam Ostroman putem od gostione Argari do ljekarne Colombisove pobjegao? — Obt.: Jest, no ne daleko. jer smo ga namah ulovili. — Obtuženik izjavljuje, da se je uslied prietnja drugova i občinstva bojao, da će njega i druga mu razoružati, a možda i ubiti, — a poriče, da je Scopinicha pozvao, neka ubode Ostromana, već mu je samo doviknuo, neka sabljom odstrani ljude, koji su se k njima gurali.

I obtuženi Scopinich tvrdi, da nije kriv. On i Radoslovich morali su povući sablje, jer se je Ostroman jako opirao i upravo njega udario šakom u lice, da mu je kapa daleko odletila. Na to je on povukao sablju i okrenutom oštricom udario Ostromana po nogama, a ovaj ga obim rukama udarao po glavi. — Pred.: Tvrdi se, da ste vi i Radoslovich Ostromana zadnjih deset do petnajt koračaja vukli po zemlji kao svinju. — Obt. To nije istina. Ja nisam kriv Ostromanovoj smrti, a nije kriv ni Radoslovich.

Porotnikom predočena je za tim sablja Radoslovicheva. Sudbeni liečnici izjavljuju za tim, da je sablja prodrla Ostromanu u prsa, gdje se peto rebro spaja s prsnom kosti. Time je pogodjeno srce. Udarac je došao s dola gore, jer je velika žila kucavica na pludima s dola bila prorezana. Moguće je da je Radoslovich htio ubosti Ostromana u lievo rame i da je krivo pogodio.

Za tim su čitani zapisnici o preslušanju svjedoka u Malom Lošinju. Jedan svjedok izpovjeda, da se je občinstvo upravo zgrašalo nad postupkom stražara proti Ostromanu. Ostroman je bio jak momak. Stražari su uzalud tražili pomoć u občinstvu. Drugi svjedoci pripovjedali su potankosti o zlostavljanju Ostromana. Obtuženici ostaju kod izkaza, da su bili prisiljeni upotriebiti oružje. Radoslovich priznaje, da je htio Ostromana raniti, da ga svlada, ali ubiti ga nije htio. Još su čitani daljnji spisi. Razprava je trajala do ½2 sata u jutro. Iza predloga c. k. državnoga odvjetnika Steinera i plaidoyera branitelja dra. Neumayera, predsjednik barun Neugebauer držao je reasume a za tim su se porotnici povukli na većunje. Predloženo je bilo 7 pitanja. Nakon većanja od pol sata vratili su se porotnici u dvoranu te je njihov prvak, dr. Teofil pl. Schicki proglasio pravorieк. Na pitanje, da li je Radoslovich **kriv umorstva** odgovorila je porota **jednoglasno ne**, a na pitanje, da li je **kriv ubojstva**, sa 10 proti 2 glasa **da**. Glede Scopinicha odgovorila je porota na pitanje rad prestupka § 331. (uvrieda činom za vršenja službe) sa 10 proti 2 glasa **da**. Na to je sud osudio Radoslovicha na **2 godine težke tamnice, pooštrene svakog mjeseca jedan put tvrdim ležištem**, a Scopinicha na **trodnevni zatvor**. To je kazan ubojici čestitoga mladoga Hrvata iz Maloga Lošinja, te žrtve hrvatske pjesme i čuvstva!

Franina i Jurina

Jur. Dakle izbori za Beč su razpisani.

Fr. Dá, i za jednoga zastupnika više neg do sad.

Jur. Treba dobro postole podkovat i jezik nabrusit.

Fr. I kako, pul toliko vrazi ča jih imamo.

Različite viesti.

Izbori u Pomjanu. Nekoliko vremena trajali su pregovori izmed občinskoga glavarstva u Pomjanu i c. kr. kotar. glavarstva u Kopru radi mjesta u kojem, da se izbori provedu. Občinski glavar bio je za to, da se neobave u Pomjanu, gdje se je već više puta neredа dogodilo, nego u jednom manjem selu, gdje su se jednom izbori proveli, i to posve mirno. C. kr. kot. glavar, a s njim i Talijani i Talijanaši, htjeo je da se obave u Pomjanu. Občinski glavar pozivao se je na svoje pravo, da on ustanovljuje mjesto izbora, i pozivao se na to, da su se c. kr. oblasti, n. pr. gledé Veprinačke občine, izjavile da ima občinski glavar pravo ustanoviti mjesto izbora, i da c. kr. oblasti nemogu ništa proti tomu. Nije koristilo ništa. C. kr. kotarski glavar grozio se je občinskomu glavaru, da će zastupstvo razpustiti, ako nerazpiše izbor u Pomjanu. Občinski glavar učinio je utok na c. kr. namjestničtvo, ali mu ni to nije koristilo. Kao da su drugi zakoni u koparskom a drugi u voloskom kotaru, premda su oba u istoj pokrajini. U pomjanskoj občini kotara koparskoga je občinski glavar Slovenac, u občini veprinačkoj Talijanaš. To je sva razlika različitoga postupka, ako nije sad drugi zakon.

Dakle u Pomjanu počeli su občinski izbori dne 25. t. m. C. kr. vladu zastupa komisar, koj nepozna slovenskoga jezika. jezika pučanstva, koj ali da se je neprestrano držao. Dodieljen mu je bio prvi dan tajnik c. kr. kot. glavarstva, koj zna slovenski, al taj se nije pačao Biralo se je prvoga dana do preko 11 u večer, i naši imali su, uz sav strašan pritisak protivnika, 97 glasova, a protivnici 76, dakle naši 21 glas većine. Drugi dan dne 26. je razmjer ostao skoro isti, nijme naši su u sve imali 22 glasa većine. Odlučan bio je treći dan dne 27. Talijanaši poslali su svoje Poljane iz Kopra, koji imadu zemljišta na Pomjanštini, i u tom obstojala je pogibelj. Ali i Poljani su počeli pogledavati. Nede s gospodom. Naši su to jače napeli svoje sile. Borba, vodjena sa naše strane posve u redu i zakonito, bila je žestoka. Konačan uspjeh je povoljan. **Naši su pobjedili, poslie trodnevne borbe**, sa 36 glasova većine. Živili junački pošteni izbornici pomjanske občine, zajedno sa njihovimi voditelji.

Danas i sutra bira II. tjelo. Subotu I. tjelo Opravdane je nade, da će pobjediti naši u oba. Dao Bog!

Izbori za upravne vieće u Zrinju. O tih izborih već smo pisali. U III. tjelu bilo je nezakonitosti, pobjeda se je upisala za talijanašku stranku. U II. tjelu pobjedili su bili naši, u I. talijanaši. Naši su učinili utok proti izborom u III. tjelu, i taj utok njim je obvaljao. C. kr. kotar. glavarstvo, putem občinskoga glavarstva, javilo je da je pobjeda u III. tjelu naša. Tako imadu naši svoje zastupnike u III. i II. tjelu. Sliedeći tjedan će se vieće urediti. Mi nemožemo nego čestitati iz svega srca svim našim čestitim izbornikom iz Zrinske občine. Živio jih Bog! Držali se pak junački i kod skorih občinskih izbora za mjestnu občinu Oprtaljsku, a tako i kod izbora za carevinsko vieće, u kolu svih naših vrednih i poštenih izbornika širom ciele Istre.

Iz Pule piše nam prijatelj: Tifus u ovom gradu neda nam još uvjek mirno spavati: činilo se je, kao da će prestati, ali broj prijavljenih još kaže da nismo sigurni.

Za vodu govore da je izpod svake kritike. Bečki list „Reichswehr“ vjerno opisuje stanje u Puli i očito kaže, odkuda sve zlo na nju. Od naših je uemila smrt pokosila medju drugim i gosp. Frana Bregant-a, c. kr. poštnoga kontrola, koji je iza sebe ostavio mladu udovicu sa petnejakih sirota. Bog ga pomiluj!

Pred nekoliko vremena bio se ovdje dogodio slučaj pogrdjenja slike Njegovog Veličanstva, našega cesara i kralja — i to baš u mjestnoj stražarnici da po jednom policaju. Neki, koji za svoj račun istinu pokrivaju, učinili su sve i svešta, da se stvar zabašuri. Tako vam je uviek ovdje: i kad se hacaju petardi, i kad se grdi kralja. i kad se uzdiše preko mora. S druge strane mogu se usa svu občinsku policiju i po bielom danu dogadjati gadne uličarske demonstracije proti ljudem, koji ljube ovu zemlju, ali nisu Talijani. Tako se dogadja da što je drugdje kažnjivo, u Puli može sasvim dobro proći.

Poznato je svima kako graku proti nami crne vrane, talijanske novine, kad se u našoj pšenici nadje koje zrno ljulja. A mislite, da to isto čine kad se osramote koji od njihovih? Dr. Rohba, bivši občinski činovnik u Puli, glasovit radi primjene čuške na javnom trgu pred tisuću i tisuću naroda, taj mrki delija od poznatih demonstracija, zatvoren je na nalog drž. odvjetničtva, jer da su podnesene proti njemu prijave sa više strana i radi prevare i radi drugih zločina. Ala „Somiero“, gdje ti je sada ljubav prama tom tvomu iskrnjemu, da ga niti nespominješ?

Izbori su na vratima: kako se govori, u Puli će peta kurija birati u gradu na 6 mjesta a na vanjštini u 3. Istotako čuo sam iz pouzdanog izvora, da će ovdje i svagdje po Istri, gdje je grad središte mjestne občine (podestarija), prvotni izbori za fiducijare seoskih občina, biti na vanjštini ali samo na jednom mjestu. Nije sve, ali je ipak dobro, da naš puk nemora u grad. Eto Vam prilike, slavna braćo Istrijanci našega jezika i roda, da si osvjetlate lice: eto prilike da tri zastupnika u Beču budu naša. A vjerujte mi ljudi, od toga će sve dalnje ovisiti: ako mi dobijemo tri zastupnika, vlada u Beču će nam pomoći u svih nevoljah, ako li predobiju Talijani, pritiskat će nas još više, dok nepuknemo. Da se ovo nedogodi, valja da svi učine svoju dužnost; nitko neka se neprodaje!

Na noge, braćo, ako si želite dobra!

Iz Kanfanarštine (zametavanje hrvatskoga jezika u crkvi — Obnovljena crkvica u Babanšk — Blatna karta).

Odkad su posli od nas kapelani častni Čedomil Korbar i I. Poročnik (Bog ga pomiluj!), bili su za njima ovdje častni Toso i Čeke, (sada upravitelj župe u Selu Rovinjskom) pak, recimo pravo, ako se i drže za talijane, ali su nam poštovali našu starinu. naš slavni materinski jezik u crkvi.

Za njima je došao Pre Blaž rodom Vodnjanac. Taži se puk, da on nečita u našem jeziku ni epistulu ni evandjelje, kako je stara navada naša. Ni „Budi hvaljeno“ nečujemo, kako je bila navada. Ni na sveta tri kralja nije napovjedao u našem jeziku, koliko je bilo krštenih i zakonjenih i koliko jih je umrlo u prošloj godini. Znamo, da je naš velečastni župnik g. Petar Studenac u težkoj staračkoj dobi, ali svejedno ga molimo, neka mladjemu zapovjeda, da se ima držati starinskoga reda i poštivati naš jezik i navade. Crkva nije za kaprice. Javljamo ovoliko, neka se i viši poglavari maknu, da nam sačuvaju što je naše.

Na vrhu Lima bila je davna crkvica sv. Martina, porušena i zaboravljena. Djelovanjem dobrih ljudi nešto Babani sami, nešto milodari od drugih, i eto hvala Bogu, obnovila se je crkvica. Bilo je gonjenja od Juda do Pilata, jer je jedan jedini tamošnji čovjek, zaveden od drugih, htio da je crkvište njegovo. a kasnije je prijašnje občinske zastupstvo htjelo vrći na ime občine; a puk je pitao neka se „sveti Martin“ ukiniti sam na se, kako je i pravo i rod Babanski vezao se je služiti crkvicu za njene potrebe. Liepo i dostojno dobra naroda. Na 25 ovoga, prošli ponedeljak, imalo je biti blagoslovljenje i prva sveta maša u obnovljenoj crkvici.

Velika zasluga ide častnoga g. Cotelja, pak zastupnike Marića i Mišana, da se je sakupljalo dobrovoljne prinose. I radi toga su imali neprilike i sumničanja, kako mnogi, koji čini dobra. A da je svaka stvar dovršena, imamo još napose zahvaliti prečastnoma župniku g. Petru Studencu i sadašnjim poglavarom čestitomu Antonu Okrotu i Ivanu Filiću. Tako imaju vredni Babanci obnovljenu crkvicu, koja je zadužbina njihovih starijih od davne davnine, još od onda kada se je naš rod ovamo doselijvao iz Dalmacije. Sveti Martine, budi milostiv zagovornik svega puka pred Višnjim Bogom! —

Ono mrzko stvorenje, što su rodili Talijanci, a po framašunsku krstili naši odmetnici tamo negdje u Matuljah, posilali su i nam ovamo zabadava. Ma baš je bilo i gratiš i zabadava, jer nismo mi više ćuki ni papagali, da idemo izrodom na visak. Računali su, da ćemo lažim vjerovati, ako ukradu ime našoj Slogi, i ako nam budu nekoliko po naše pisali. Ali neuode pogače iz te muke Poznamo mi sva-nu družbu i njezine pomagače, koji pod talijanskimi adresami huće da šire otrov u narod.

Za danas dosta, a do zgode, ako Bog dà, više!

Zabava u Mihotićih. Odbor čitaonice u Mihotićih poziva na zabavu za dan 3. febrara 1897. Početak o 7. uri večer. Ulaznina po osobi 1 kruna.

Listnica uredničtva.

Gg. A. L. — J. i J. B. u Š. V. Vašim razgovorom neznamo kamo smjerata nit što mislite, pak ga za to nemožemo priobćiti. Inače rado bi tiskali što i od Vas i iz Vaših strana, al to treba da su stvari općenite vrednosti, a ne osobne, i da nebude uvrieda.

Raznu gospodu prijatelje molimo lieno, da nam nezamjere, što nemogosmo uvrstiti u današnjem broju njihovih dopisa, pogovora ili pjesama. To isto poručamo naročito čestitomu M. K. u Sv. N. L. Ne bijaše nikako moguće ni za danas.

Velka lutrija u Inomostu po 50 novčića

Glavni zgoditak

75.000 krunah.

U gotovom sa 20% odbitka.

Srećke po 50 novč. preporuča: Giuseppe Belaffo, Alessandro Levi, Mandel & C-o, Girolamo Morpurgo, Ign. Neuman, Marco Nigris, Mariee Schiffmann.

Učenje neopercsivo 20. febrara 1897.

Tko pije Kathreiner-

Kneippovu sladovu kavu?

Svaki tko ljubi tečnu kavu a prištedit hoće i zdravlje sačuvat.

Važno za usnare!

Posujilnica u Konjicah kupila j iz ostavštine poznatoga tvorničar **Ivana Stanzera** tvornic za usnje (kožu) te kuću sa gospodar skom zgradom.

Tvornica za usnje pripravljena je za 20 do 30 radnika, te se ovim nudj u najam ili na prodaju.

Više o tomu podaje

Dr. Ivan Rudolf

odvjetnik

u Konjicah, na Štajerskom.

Dobra i jeftina roba.

Podpisani časte se dati na znanje p. n. občinstvu, da su otvorili na Rieci, na korsu izpod kuće Mohovićeve novu trgovinu rukotvorina, predenina, rubenine i malih sličnih stvari.

Obzirom na to, da podpuno obskrbljeni sa dotičnimi stvarmi i obzirom na nizke ciene, goje agodnu nadu, da će se mnogi kod njih poslužiti.

Preporučujuć se podpori p. n. občinstva, bilježe se najuljudnije

Teodor i Emilij braća Rade.

Zidni koledar za god. 1897.

Tiskara Deluxe, Trg velike tržnice u Trstu br. 2 pripravila je za god. 1897. zidni koledar, te ga prodaje po 20 nč. komad, potkom 25 novč. komad.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

Preporuča kao najbolje sredstvo proti kašlju, promuklosti, hrapavosti, prohladi i plućnom katarn svježi

trputčev sok.

Cieua bočici 75 novč.

Uz taj iz svjeđog bilja pripravljen sok preporučam moj izvrstno djelujući:

Gorski aj proti kašlju,

koji znatno pospješuje djelovanje istoga

Cieua omotu 25 nč.

Sok proti kašlju za djecu.

Djeluje izvrstno kod djeca kod prehlade, kašlja, hripavca i plućnih boletih. Cieua bočici 50 nvč.

Mazilo proti kostobolji

kod trganja, reumatizma, ischiasu, bolih u zglobovima tukovima, te kod svih poškožnih bolestih, koje nastaju uslied prohlade i nazebloti.

Cieua boci sa napatkom 75 nvč.

Obširni cienici na zahtjev badava i franko.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

Njegova svetost papa Leon XIII. poručio je po svojem liečniku prof. dru. Lapposiju **ljekarniku Piccoliju u Ljubljani** najsrdačniju zahvalu za Nj. Svetosti odposlatu

tinktura za želudac.

Spomenuti liečnik, kako i mnogo drugih odličnih profesora medicine istražili su Piccolijevu tinkturu za želudac, te ju preporučuju kao izvrstno sredstvo za kriepčanje želudca, pomnožuje tek ter pospješuje probavu i čišćenje. Ciena: 1 bočica 10 kr., 12 bočica sa zavitkom 1 for. 36 nč.; pošiljka po pošti od 66 bočica 6 for. 20 nvč.

I

Najviše priznanje

ljekarniku Piccoliju u Ljubljani kao priredioca **kapljicah za zube**, koje je sa zadovoljnim uspiehom Njez. c. i kr. visost prejasna gospodja priestolonasliednica udova nadvojvodkinja

STEFANIJA

ivolila opetovano uporabiti. — Ciena 1 bočici 20 nvč., 10 bočica 1 for. 50. nvč.

Ljekarna Piccoli

„pri angjelu“

Ljubljana, Dunajska cesta

Pošiljke se šilju prama poštanskom pouzeću.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednih papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½	3-mesečni „	2½
30- „	3%	6- „ „	2½

Za pisma, katera se morejo inplečati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopije nove obrezine takse v krepost s dnem 5. febrara, 9. febrara in odnosno 2. marča t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vrednih papirjih 2% na vsako svoto.

V napoleonih brez obrestí.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešte, Brne, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec Elbinj, Inomost, Colovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.

Skaze vseh vrst pod najumesnejšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. **Kredit** na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jake umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 9. febrara 1896.

U ljekarni E. Tomaja nasljednik

A. VINGER

u Zagrebu, Ilica broj 12.

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji ohće prokušani i vrlo koristni osobite preporuke vriedni liekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, tiksu, kalenju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostonom poganeu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se liši kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težke disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 60 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bljedoći, škrofulesnosti, podbuhlosti, djetinjoj krživjavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, slaksava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlicici, želudačne grčeve, žutica, grozniea ili simnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću **švedsku tinkturu** redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s napatkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski keh ili kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za otvaranje proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatuljici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, zgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini posliie težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, poručini i osipotinam. — Jedan lončić 50 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi. razfrižkavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili fiekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena večam lončiću 1 for. — K tomu spada još **boraksov sapun** po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariškoj izložbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Savon Eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkom mirisom. Jedan komad stoji 50 nvč.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekolliko kapi preugodan miris. — Flašica 80 nvč. šire po sobi

Otrov ili čemer za stienice ili kimake. — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici — Manja bočica 70 novčića.

Polibronov sirup po dru. Nikol Selaku liečí uspješno bolesti živca, nepokoj, glavobolju, trzanje, histeriju, zadahu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. - Ciena 1 for.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. — Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boja za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskog čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

ZALIHA MINERALNIH VODA.

Sve po novinah oglašene medicinske sperijalitete.

Tko naruči za pet forinta vriednosti, plaćam sam poštarinu.

---

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Deluxe u Trstu

Konačno zaključi sjednicu, te ureče buduću za četvrtak sliedećim dnevnim redom: 1. Priobćenja; 2. Izviešće zemaljskoga odbora o izborih pokrajinskih zastupnika u vanjskih občinah na kvarnerskih otocih i u političkom kotaru Volosko.

Koli u saboru toli na galeriji vladao je mir za čitave sjednice.

Naputak

za izbore zastupnika u Beč.

Marko je neuk, ali bistar. Ive je učio zakone. Marko pita, Ive odgevara i tumači.

(Nastavak i konac.)

Poglavlje četvrto.

Izbor fiducijara za četvrtu skupinu iliti za kmetske občine.

Marko: Tako smo završili razgovor od občenite, novo skupine, sve do izbora fiducijara.

Sada dolazi na red skupina kmetskih občina, iliti četvrta kurija. Podučite me o njoj.

Najprvo ću Vas pitati, hoće li i ovdje sve muške glave izabirati fiducijare?

Ive: Neće, nego kako do sada, ono pred 6 godina, kada je Kanfanar i Savičenta spasila narodnu čast. U ovoj skupini izabiraju fiducijare samo oni, koji nešto plaćaju i stanuju po selih izvan grada, vani. Zato se ta skupina zove: izborničtvo iliti kurija vanjskih občina, iliti seoskih občina.

Marko: Razumijem, tu se već pita: plaćaš li od zemlje, ili od kuće, ili od trgovine, kakovoga davka i živeš li na selu. Onda moreš glasovati fiducijara i za vanjsko občine.

Ive: Tako je!

Marko: A molim Vas, koliko je dosta da se plaća?

Ive: To ti je malo teži račun, jer nije svuda jednako. Računaj ovako: Ako plaćaš bez nameta iliti bez adicijonala barem **pet** forintih na godinu, onda si već dobar, nitko ti ne može uzeti glasa, da tobože premalo plaćaš.

Marko: Ali ja jih znam, koji ni toliko ne plaćaju, pak da svejedno mogu glasovati. Kako je to?

Ive: I to može biti. Evo ti jedan primjer! Ako je u jednoj občini mnogo onakovih, koji plaćaju visoke davke (šteure), onda te i pamet uči, da treba mnogo manjih za pojednačiti one debље. Hodi od najdebљega plaćanoca na najnižega, pak sve, što svi plaćaju skupa, razdieli na troje, onda ako si u prve dvie trećine i ti, svejedno ćeš izabirati fiducijara, makar da i ne plaćaš 5 forinti davka bez nameta.

Marko: Tako to je kao lista za občinske izbore?

Ive: Da upravo tako! Treba popraviti listinu za občinske izbore, izlučiti sve gradske, a iz vanjštine vrći sve plaćanoce unutra, onda vriedi ono što sam ti malo prije rekao. Dakle zakon odredjuje drugimi besjedami ovako:

U četvrtoj skupini iliti izborničtvu vanjskih občina imaju pravo glasa za fiducijare svi austrijanski državljani, mužke glave, od preko 24 godine, ako za izbore občinske padaju u prve dvie trećine poreza (šteure) složenog od većega na manji. A isto tako, ako padaju makar u treće tielo izborno, ali plaćaju davka bez nametka barem 5 forinti na godinu (§ 9 zakona izbornoga).

Marko: Po tičevu dušu bolji je zakon za Beč, nego za Poreč. Za Beč ću moći glasovati, jer od moga siromaštva plaćam kralju samih pet forinti i neke novčiće. A za Poreč ga predlani nisu pustili glasovati, koji plaća i 10 forinti i više i nikad se nije ogrešio o zakon. Muči vraže, ma svaka palica ima dva kraja!

Čini mi se, da ni za ove fiducijare ženska nemože glasovati.

Ive: Ne, ni ženska glava, ni drugi za nju, ni čeljade, koje je pod tutora, ni tutor za njega.

Marko: A smije li odrasli sin uz oca?

Ive: Može, ako na svoje ime plaća toliko, za koliko mu zakon daje glas.

Marko: A može li otac, ako je već izručio kmeštinu sinu, i ako plaćilo već dolazi na samoga sina?

Ive: Onda otac ne može glasovati. Tako ni vojak, dok je kod kumpanije.

Marko: A molim Vas, kako će biti, gdje su dva brata i više na jednu kmeštinu i s njimi sestra ili majka, pak na svih ide plaćilo?

Ive: Ondje će biti tako, da žensku glavu moraju izbrisati, kao da je nije u plaćilu.

Marko: A molim Vas, kako će biti gdje su skupa u plaćilu strici ili braća s djecom, koja su pod tutorom?

Ive: Ondje se djecu briše iz listine, kako da jih nije, jer ne smiju glasovati. Ne piše u listinu zemlju, nego ljude, a za glasovanje se hoće ljude, kojim je glava na ramenu. Eto za to se djeca brišu.

Marko: A molim Vas, mi smo tri punoljetna brata, bez bruke pred zakonom i plaćamo samoga kraljevoga poreza preko 15 forinti, ali nas zove skupa u plaćilo. Hoćemo li mi imati svaki svoj glas, ili kako?

Ive: Po mojem sudu imali biste pitati, da vas vrže u listinu svakoga po se, polag diela od plaćila, koj na svakoga pada, jer smo već prije rekli, da ne glasuje kuća ni zemlja, nego čovjek, koji plaća od kuće i zemlje. Za to bi vas morali u listinu posebice imenovati i čim pade na svakoga toliko, da bi došao u drugo tielo, (ili makar u treće ali sa 5 forintih), imali biste pravo glasa.

Marko: Ali, ako po nikoj način ni s rekursom nedobijemo te pravice; kako onda?

Ive: Onda valja, da svi dojdete zajedno, pak da dogovorno jedan od vas reče fiducijare.

Marko: Dobro! ali jedan brat služi u reservi ili landveru, nije ga doma; kako onda?

Ive: Onda drugi brat nije tomu kriv, pak mu svejedno moraju dozvoliti da glasuje, kao da drugoga brata nije.

Marko: Ta je dobra! Ajdmo dalje:

Stric je umro, a dva punoljetna stričevića živu na istoj kmeštini, od koje je plaćilo skupno. Odluke od suda još nije o stričevom dielu. Kako onda?

Ive: I tada ona dva mužka mogu dogovorno glasovati, ako kmeština dosta plaća, kao da strica nije ni bilo.

Marko: I ta je dobra. Ajdmo dalje!

Od dva punoljetna brata jedan je po moru, ne zna se za njim; a koji je doma, plaća za oba i plaća dosta. Može li on glasovati?

Ive: Može, on sam, kao da drugoga nije.

Marko: Da dodje prilika, kako sto mi ovdje rekli od onoga, što je u vojski, ili od onoga strica što je umro, ili od onoga brata, što je po svietu, pak da svejedno onomu drugomu ne daju glasovati, što mu je onda činiti?

Ive: Onda bi takov imao reći gospodi od povjerenstva i kraljevomu komisaru ovako: „Gospodo, Vi meni treba da po zakonu dute glas. O tih stvarih već je sudio vrhovni upravni sud u Beču na 19. maja 1883. pod broj 1162, i rekao je, da gdje jih je više skupa u plaćilu poreza ili šteure, pak je jedan umro, ili je u vojski ili je drugamo odpao, onim drugim ne smije biti zakraćeno glasovanje.“

Marko: Ta je pravedna! Ali recimo, da sve to ništa ne koristi, i da me gone odonud?

Ive: Onda bi to bilo proti pravu, a izborno povjerenstvo iliti komisijun ne smije raditi proti pravu, a cesarske vlade komisar koj je tamo, ne smije dozvoliti nezakonitosti, i onda ti učini, što te Bog nadahne!

Marko: Dobro! a recite mi hoće li se fiducijare za kmetsku skupinu izabirati kako do sada na občinah iliti podestarijah?

Ive: Ne znam još pravo, ali ja mislim, da će u velikih občinah i za te izbore biti odsječeno više krajeva. Dakle birati će se na više odsjeka i svaki odsjek imati će broj fiducijara polag broja svega puka, koj pada u oni odsjek. Računa se jedan fiducijar na pet sto duša. Ako na konac računa ostane još štogodar, onda dajo zakon još jednoga fiducijara za kmetske občine. Ali ako baš ne bude više odsjeka za jednu občinu, biti će ipak učinjeno tako, da se fiducijare kmetskih občina bude biralo izvan grada, gdjegodar to bude prilično.

Marko: Ja ću Vas prositi, da vržete u Našu Slogu, kada bude znano, koji su gdje odlučeni odsjeci.

Ive: Hoću, ako Bog dà!

Marko: Sada molim Vas, uputite me, hoće li za fiducijare kmetskih občina moći glasovati onaj plaćajući kmet, koji je već prije sa svimi odraslimi mužkimi glasovao fiducijare za občenito izborničtvo, iliti za novu, petu, kuriju?

Ive: Hoće brate! jer ovako je zakon: u novoj iliti občenitoj skupini glasuju i oni, koji imaju pravo glasovati takodjer u drugih skupinah. Ali dalje već nije tako, jer u skupini kmetskih občina ne smije glasovati gradjan, koj živi u gradu, a u skupini gradova ne smije glasovati ni vanjski kmet ni veliki posjednik, a u skupini velikoga posjeda ne smije glasovati ni kmetski ni gradski birač, nego samo veliki posjednik.

Marko: To je pravi zakon, za to ne ćemo ni fiducijare birati, nego od plaćajućih naših ljudi po selima, sve tvrdu našu vjeru!

Ive: I tako će biti pravo.

Marko: A molim Vas, hoće li fiducijari kmetske skupine od sve Istre izabrati samo jednoga zastupnika u Beč, kako i u občenitoj skupini?

Ive: Ne će, nego će izabrati dva, kako i do sada, jer u našoj državi još nije zakon, da posve premažu oni koji rade, makar i ništa ne imali, nego daje se veći broj zastupnika onim, koji plaćaju poreze iliti šteure.

Marko: A kako će biti svi plaćajući kmeti podieljeni za izabrati dva zastupnika?

Ive: Evo ovako: Svi dosta plaćajući vanjski kmetovi, koji živu pod kapitanatom Koparskim, Porečkim i Puljskim, izabrati će po svojih fiducijarih jednoga zastupnika. A svi dosta plaćajući vanjski kmetovi, koji živu pod kapitanatom Pazinskim, Lošinjskim i Volojskim, izabrati će po svojih fiducijarih opet jednoga zastupnika.

Marko: Po majku svita, to ćemo mi, ako se budemo dobro držali, imati tri zastupnika, a Talijani samo dva.

Ive: Da! jer u velikom izborničtvu je više našega puka, to bi bio jedan, a u kmetskom izborničtvu od strane Poreča opet nas je više, to bi bio još jedan, a od Učko i preko opet nas je više, to bi bio još jedan, dakle svega skupa tri. A talijanom ostao bi jedan za gradove, a jedan za veliki posjed, to su dva.

Marko: I tako bi bilo pravo, jer se računa, da na naše dvie duše, ne dojde nego jedna talijanska. Tako, ako mi dobijemo tri zastupnika, na njih bi po pravici imao poći samo jedan i pô. Ako jim je zakon navrgao još polovicu, mogu biti zadovoljni i pustiti nas u miru, kako puštamo i mi njih.

Sada postupimo dalje na

Poglavlje peto.

Marko. Kada, gdje i kako će se obavljati izbori fiducijara od četvrtoga izborničtva iliti od kurije dosta plaćajućih vanjskih?

Ive: Kada će vas baš pozvati, ne znam; ali biti će brzo. Neka ti bude na pameti ono, što smo rekli za izbore fiduciara občenite iliti pete kurije.

Marko: Dakle će nam oglasiti?

Ive: Hoće najprvo veliki oglas od cesarskoga kraljevskoga namjestnika, za sve izbore, a onda oglasi od občine za izbore fiduciara.

Marko: A molim vas, mora li občina i za te izbore sastaviti listinu?

Ive: Dakako da mora, jer tu idu kmetovi poredani po plaćanju poreza iliti šteure. Na te listine valja paziti isto tako kao i na one od občenite skupine, dapače još više, jer je lagje pomutiti ovu listinu, nego li onu od občenite kurije, u koju te mora upisati bez računa koliko plaćaš; a u ovoj već odlučuje plaćilo.

Marko: Pako valja i ove listine od kmetske kurije, da pregledamo?

Ive: Da, i dobro, i da ju po mogućnosti prepišete, gdjegod možete.

Marko: Pak ako ne najdemo, da je pravo, što onda?

Ive: Onda reklam iliti prigovor na kapitanat, ali u prvih 8 dana, odkad je oglašena lista. I tvrdo pazite na oglašenje.

Marko: Proti čemu se može činiti reklam iliti prigovor?

Ive: Prigovor se može činiti proti tomu, da je neki upisan u listinu, koji ne ima prava; na primjer, da ne plaća, koliko zakon nosi; onda proti tomu, da ovi i ovi nisu u listini, premda plaćaju dosta i da nije iz listine izbrisana ženska, niti malodobno čeljade.

Za dokaz, koliko koji plaća, valja priložiti reklamu knjižicu od poreza iliti kase (libretto steorale).

Marko: Kamo nesti taj reklam?

Ive: Na občinu, to jest na podestarију, na ruke poglavara ili njegovoga namjestnika.

Marko: Ako neće da primo?

Ive: Mora, po zakonu. Ali ako baš nebi, a ti nosi ravno na kotarskoga poglavara, to jest na kapitanat. On će primiti ili zapovjediti, da se zakon vrši.

Marko: Ako mi sve to nebi pomoglo?

Ive: Onda složite se više vas i udarite brzojav na cesarskoga kraljevskoga namjestnika u Trstu.

Marko: Recimo, da se podnese reklam, pak da nam ga odvrže, što onda?

Ive: I to se može dogoditi, da nisi prigovorio temeljito, po zakonu. Ali ako vidiš, da ti je krivo prema ovomu našemu nauku, onda se prituži dalje na c. kr. namjestnika u Trst, ali samo u **tri** dana, odkud ti je došla odluka od kapitanata.

Marko: Ima li koga od naših ljudi, da se obratimo u sili na njega.

Ive: Ima! Biti će vam dano na znanje, na koga ćete se moći obratiti u Pazinu, Tratu i Beču; ali sve ti je u tom, da paziš, kakove će biti listine.

Marko: No, u ime Božje. Recimo, da su listine nekoliko dobre. Hoće li nam biti javljeno, koji dan i kamo da gremo birati fiduciare?

Ive: Hoće, jer mora biti, pak i onako doznati ćete jedan do drugoga.

Marko: Pa kako ćemo se vladati?

Ive: Poći ćete mirom Božjim na biralište. Već prije dogovoriti ćete se za fiduciare. Fiduciari valja da su ljudi od one iste izborne skupine, pak ćete jih imenovati, ili predati napisana njihova imena, da to su vaši pouzdani ljudi. I pazite, da budu pouzdani, da vam ne krenu vjerom. Sva sela, koja budete u jednom biralištu, dogovorite se već prije za najvrednije vaše ljude, koji su i druge puta za narodnu stranu držali i glasovali. Ne birajte jih ni po bogatstvu ni po ljepoti, već po srcu junačkomu.

Marko: Ma da vas još jednu pitam: Jedan koji stanuje u gradu, a ima zemlje i u vanjskih občinah: može li on doći u listinu vanjskih občina za birati fiduciare?

Ive: Ne može; on ide u listinu grada, u kojem stanuje, i samo tamo može glasovati.

Za to dobro pazi, ako nadješ u listini kmetske skupine unesenoga gospodina iz grada, reklamaj ga, da ga imaju brisati.

Marko: Bože moj, za što?

Ive: Za to, da bude svakomu pravo, jer mi se ne mješamo u listine od gospode po gradovih, pak da takovoga pustiš i u kmetskoj listini, on bi tegnuo dvaput glasovati, i to, jedanput s nami za vanjske, a drugi put u gradu za gradske. A za što, da on ima dvie časti, kad mu ne grede nego jedna. Pak ne boj se, moj Marko, ne će tebe vrći u gradsku listinu, premda više plaćaš od mnogih, koji stanuju u gradu; pak za što bi mi onda trpili u kmetskoj listini gospodu iz gradova, kad oni i onako u gradovih glasuju.

Marko: Molim vas još to, je li se za izbore sve računa za grad ono, što mi zovemo „grad“?

Ive: Ne, Marko moj, i to dobro drži na pameti, da se nebiš pomutio i ogriešio. Na priliku: *Pomjan* nije grad, nego glasuje s vanjskimi, *Podgrad* isto tako ne računa u izborih za „grad“, tako recimo ni *Grižnjan* ni *Oprtal* iliti *Portule* za Beč nisu „grad“, ni *Višnjan* ni *Dobrinj*.

A sada ću ti nabrojiti sva mjesta, koja se u izbornom zakonu za Beč računaju za gradove i dobro jih zapamti. To su ova mjesta:

Pula, Vodnjan, Pazin, Rovinj, Poreč, Citanova, Umag, Buje, Motovun, Višnjada, Buzet, Milje (Muggia), *Izula, Kopar, Piran*, pak *Kastuo, Volosko, Lovran* sa Sv. Fračiškom, *Mošćenice, Lošinj Veli, Lošinj Mali, Krk i Cres, Labin* i *Plomin*. Neki od tih gradova imaju pod svoju mapu dosta veliku okolicu i u njih premaže naš narod, na primjer u *Pazinu*, u *Buzetu*, u *Plominu* i t. d.

Marko: Dobro! Sada recite mi, možemo li za fiducijare izabrati gradske stanovnike?

Ive: Ne možete! jer §. 10. zakona od 14. junija 1896. br. 169 govori, da fiducijare imate izabrati izmedju sebe, dakle ni onoga, koj glasuje u gradskoj skupini, ni velikoga posjednika.

Marko: Dobro! Ali da onaj, koji je u listini i koga bismo mi rado izabrali za fiducijara, baš onaj dan ne može doći na glasovanje, kada mi izabiramo fiducijare. Bismo li ga svejedno mogli vrći za fiducijara?

Ive: Biste. Ali valja dobro viditi, za što je ostao doma; to nije dobro znamenje, jer samo nesreća u kući ili težka bolest mogla bi ga prostiti, a sve drugo mogle bi biti čačare, da se tobože ne zamjeri kojoj tadjoj prirepnici. Takovoga se čuvajte?

Marko: O hvala Bogu, dobro nam skladaju misli; valja biti svi Božji, a nijedan vražji!

Ive: Tako je! Sada prodjimo na sljedeće:

Poglavlje šesto

Fiducijari, njihova prava i dužnosti.

Marko: Recite mi malo, da meni zapade ta čast, da budem izabran za fiducijara jedne skupine, bilo občenite, bilo kmetske, kako mi se je vladati? Najprvo, hoću li dobiti pisme?

Ive: Hoćeš, jer je zakon, da ti kapitanat javi, da si izabran za fiducijara, i da ti javi

na dobu, i da ti pošalje pisanu valovnicu iliti legitimaciju i glasovnicu iliti škedu. To sve zapovjeda zakon od 14. junija 1896. br. 169 u §. 32.

Na valovnici ima biti zapisano mjesto, dan i doba, gdje i kada će fiducijari glasovati zastupnika, a na glasovnici morr. biti pečat od kapitanata.

Marko: Dobro! Ali da mi ne pride na dobu? Ali da izgubim?

Ive: Mogio bi se i to dogoditi, ali težko. Svakako fiducijar treba da drži na umu, koliku je čast i dužnost njemu narod izkazao, da za njega izubira zastupnika. Zato, ako dan prije izbora još ne bi imao u ruki valovnicu ili glasovnicu, treba se požuriti do občine (podestarije), da ne leži tamo, ili ravne kapitanatu. A treba kruto paziti, da se ti spisi drže čisti i da se ne izgube, Koji bi po ne sreći izgubio, može još dan prije kapitanatu. Koji bi izgubio glasovnicu, mogao bi je i na dan izbora dobiti od komisara, koji bude, ali legitimacije nebi dobio tako lahko, za to ju valja čurati, kao oko u glavi.

Marko: Dobro razumijem! Fiducijar valja da nefaljeno dodje u mjesto, dan i uru kako mu piše kapitanat i kako je dozuno po vjerovanih ljudih.

Recite mi, kako onda napried?

Ive: Ovako: Ondje će biti jedan izborni povjerenik iliti komisar od cesarske kraljave vlade. On ima paziti na to, da bude mir i da se vrši zakon, i da nitko ne ide preko zakona. To zapovjeda § 37. zakona od 2. aprila 1873. br. 41.

Kada dodje odlučena doba, taj će komisar pozvati fiducijare, neka cedulicami sebi izaberu tri člana za izborno povjerenstvo iliti komisiju. (§. 33).

Marko: Ma nisam pravo nagal na pismo; hoće li to moći drugi meni napisati?

Ive: Hoće, ali pazi, da je od naše strane.

Marko: Puk onda kako napred?

Ive: Onda će komisar pobrojiti imena od cedulica, pak će javiti ona tri imena, koja budu najviše put napisana (§. 33.)

Marko: Pak dalje?

Ive: Zatim će komisar imenovati još druga tri fiducijara za članove u komisiju, to će ih biti šest. A ovih šest izabrati će onda sebi sedmoga druga, i to po većini glasova. (§. 33)

Marko: Dobro, sad jih je svih sedam. Kako napred?

Ive: Onda onih sedam izabira sebi predsjednika.

Marko: Ali da budu tri za jednoga, tri za drugoga, a jedan opet za trećega?

Ive: Onda će komisar od ona dva imena, što imaju jednako glasova, dignuti jedno na sreću.

Marko: A može li fiducijar i malo zakasniti?

Ive: Može, ali bez težkoga razloga ne valja da zakasni.

Marko: Onda započme glasovanje, je li?

Ive: Da! i to ovako: Predsjednik izborne komisije pročita fiducijarom neke parngrafe, koji propisuju, koga se ne smije izabrati za zastupnika i pozove fiducijare da glasuju po duši.

Marko: Ma baš po duši! Svaki neka vrže na svoj narod, pak je dobro, i na čovjeka, za koga zna on i drugi, da je za narod. A kako je onda s tim glasovanjem?

Ive: Ovako je! Najprije vrže svoju glasovnicu u žaru članovi od komisije, onda po redu liste drugi fiducijari, kako budu zvani. Ali dobro pazi, da ti na glasovnici bude napisano pravo ime onoga zastupnika, koj bude s voljom narodu i tebi. Zato gledaj, ako sam ne znaš vrlo napisati, da ti to napiše pravi, vjerovani naš čovjek.

Marko: Ima li komisija pravo prigovoriti komu fiducijaru i ne dati mu, da glasuje?

Ive: Ima, ali samo, ako je razlog od zakona, ako ne, nè. I to nemoj misliti, da je dosta, ako jedan prigovori. Svaki od komisije ima pravo reći štogod, ali onda imaju razgovarati o tom i odlučiti po većini glasova, hoće li pustiti fiducijaru da glasuje ili ne; i ako odluče, da ne ima glasovati, onda moraju reći razlog, za što ne.

Marko: A recite vi meni, koji su razlozi od zakona, radi kojih komisija može uzkratiti fiducijaru glas?

Ive: Ti razlozi jesu po §. 36. zakona od 2. aprila 1873. br. 41, samo ovi:

1.) kada bi nastala sumnja, da je namjesto fiducijara pravoga prikazao se krivi.

2.) kada bi komisija obnašla, da je jedan fiducijar izgubio izbornu pravicu *poslje* što su izborne listine bile ustanovljene.

3.) kada se ne bi pravo moglo razlučiti, koga bi baš htio glasovati za zastupnika. *Samo u tih prilikah može komisija odlučiti, da se fiducijaru ne dade glasovati.*

Marko: Ma recimo, kako je jur bilo, da većina komisije, koja u lice dobro pozna fiducijara, reče: to nije taj, a svi znamo, da jo?

Ive: Onda bi se komisar morao osvjedočiti i kod ostalih članova komisije i kod drugih fiducijara, da je čovjek u istinu onaj i ne pustiti, da se zakon gazi, *jer § 37. kaže, da izborni komisar ima paziti i braniti, da komisija ne prekoračuje svoga djelokruga.*

Marko: Ali da mu ni to nepomaže?

Ive: Onda ja mislim, da bi komisar morao reći: gospodo, ja ne dam dalje glasovati, jer sam ovdje, da se zakon vrši, a ne da se gazi.

Marko: I tako bi moralo biti, jer po mojku svita, nije pravo, kada se nam počnu oči svitliti.

Ive: Ostavi stat, Marko, ne teče voda kud je tekla.

Marko: Bože daj, dobro, ma i onako, svi smo jedne misli. Ja računam, da kada su svi fiducijari odglasovali, onda komisar reče: Izabran je zastupnik taj i taj, pak hote doma.

Ive: O ne, moj Marko! Pazi ti, da bi fiducijari mogli puno naškoditi dobroj narodnoj stvari, kad bi se odmah poslje prvoga glasovanja odalečili. Jer posao ide ovako: Ne biraju zastupnika svi fiducijari na jednom mjestu, nego ga biraju u svih onih mjestih, gdje su kapitanati i još u Krku (Veji), gdje nije kapitanata.

Dakle za znati, koji je izabran, hoće se da svi izborni komisari dojave komisaru u Poreč, koliko su glasova za koga zastupnika pribrali. Onda onaj vladin komisar u Poreču vidi račun. Tu bi se moglo dati, da je na našega zastupnika palo upravo jednako glasa kao na talijanskoga; onda bi trebalo ponovno izabirati. Za to vidiš ne smiju fiducijari odaljiti se odmah poslje prvoga glasovanja.

Marko: To je pravo! A tko će fiducijarom dati nove glasovnice za ponovni izbor?

Ive: Onaj komisar, koj je ondje.

Marko: Dobro! A da po drugi put opeta svi glasuju kao prije?

Ive: Onda bi onaj komisar u Poreču, digao na sreću jedno od ona dva imena.

Marko: Sad razumijem, za što je sveta dužnost fiducijara, da dodje glasovati i da tvrdo drži do kraja, jer nijedan glas za našega zastupnika ne smije pofaliti, jer da jedan pofali, mogao bi svim drugim trud biti uzaludan.

Ive: Tako je! A kada komisar napokon reče fiducijarom, da je sve gotovo, da ne trebaju više čekati, onda je znamenje, mu je onaj iz Poreča po žici javio, da je u redu. Onda je znamenje, da je zastupnik izabran.

Marko: Bog zna na čiju je stranu puklo?

Ive: Znat ćeš i ti Marko moj, jer ili će reći komisar, ili ćeš znati po licu drugih.

Marko: E tako mi višnjega Boga, boriti ćemo se kako i zadnjega puta, ne bi li Bog dao, da od naše strane izadju tri, a od Talijana dva, jer onda bismo mi u Beču bili teži, pak bi se sve štogod i na našu stranu priteglo.

Ive: Tako je Marko! Vidiš da ti tvojom bistrom glavom sudiš baš kako učeni ljudi.

Marko: Ja bih sudio i drugu. Kada se na tolike kraje izabira, bogme onda nije što ciepati se: mi ćemo ovoga, mi onoga zastupnika, nego ćemo se svi slovinski ili hrvatski kmeti morati dogovoriti s našimi ljudi, koji što znadu i vide dalje od nosa. pak tvrdo upreti, da svi naši fiducijari glasuju isto ime.

Ive: Da, baš tako! Jer koja bi ti korist bilu, da u jednom kraju Izaberete jednoga, a u drugom drugoga. Tako bi se raztepli glasi naših fiducijara, a talijanski bi bili svi jedni, i onda Bog naši!

Marko: I ja sam tako razumio! Pravedno je, da na našu stranu budu tri zastupnika, a na talijansku dva, i to jedan u gradovih, a jedan u velikom posjedu. Naši valja da su tri, jer je nas toliko puka više i jer su naše kmetske potreboće veće. Ja bih rekao još više. Ja sudim, da bi se za našega zastupnika s nami morali složiti i oni talijanski fiducijari, koji budu od kmetske ruke. Jer talijanski zastupnici da će imati samo programmo nazionale. Tako mi je rečeno, a naši borme govorili su i o vodah i o cestah i o mnogo drugoga načina, kojim da nam se pomogne.

Ive: Eto Marko moj, sada znaš, kako se imaju vladati i fiducijari. To nam je za sada dosta, a drugo potrebno saznati ćeš i od „Naše Sloge" u Trstu i od drugih stalnih naših ljudi. Samo se i ti čuvaj i druge čuvaj od neprijatelja našega puka.

Marko: Hvala vam, i Bog daj dobro!

Izbori u carevinsko vieće.

Što bijaše dugo, eto je blizu. Izbori za carevinsko vieće su na vratih. Od tih izbora na mnogo će odvisiti sreća i našega naroda u Istri. Izabere li mužove koji imadu srca za njega, i koji su to već rieču i djelom pokazali, za njegove duševne i tjelesne potrebe, za njegovu vjeru i njegov jezik, za njegov napredak i blagostanje, onda će stalno i narod duševno i tjelesno napredovati. S toga je dužan svatko, koj iskreno želi napredak narodnji, da učini svoju dužnost, da uznastoji da budu onakvi prokušani muževi izabrani za zastupnike, da svi koji imadu pravo birati nesamo vrše svoje izborno pravo nego da i nagovaraju nemarne do glasuju, da jih poduče, da jih potaknu, da jih odvraćaju od krivih proroka i od poznatih neprijatelja našega naroda, koji bi htjeli da ga nestane sa lica istarske zemlje.

Ne radi se tu ni za dan ni dva, ni za mjesec ni za dva, ni za godinu ni za dvie, nego se radi za cielih šest godina.

Kako se sad uzradi, tako će biti za cielih šest godina. Nek nepožali nitko truda nit vremena. Sad se sije i kopa ne za jednu ljetinu, nego za cielih šest. Nek se niko neda zavarati nit zapeljati po lopovskih naucih nekih krivih proroka, antikrsta, koji bi htjeli razdvojiti naš narod, koji bi ga htjeli njegovim jezikom, dobro plaćeni, baciti u ždrjelo njegovih zakletih neprijatelja. Nek se niko nevara nit nezavadja. U Istri stojati će si naproti dva tabora: hrvatsko - slovenski i talijanski. Ko neće u tabor hrvatski - slovenski, taj radi ma bilo kako za talijanski, taj izdaje svoj rod i porod, svoj jezik i svoju krv, svoju narodnost i svoju vjeru.

O jednoj vrsti izdajica govori Dr. Laginja u svojem proglasu na puk u Istri. U poslieđnjem i današnjem broju priobćujemo najpunak za izboro, i priobćit ćemo ga u posebnom izdanju.

Dokako da ćemo još govoriti o izborih. I danas evo ovdje priobćujemo ujekoliko stvari.

* * *

Cesarski patenti.

Njegovo ces. i kr. Veličanstvo izdalo je 22. jenara t. g. dva patenta, ili dvie previšnje odluke. Prvom razpušča do onoga dana obstojavše carevinsko vieće i nalaže razpis novih izbora za isto carevinsko vieće. Drugim saziva izabrat se imajuće carevinsko vieće za dan 27. marča t. g.

Sve hoće se da ide brzo. Još istoga dana dao je ministar predsjednik odnosno upravitelj nutarnjih poslova nalog podredjenim si c. kr. namjestničtvom da bezodvlačno razpišu izbore. Takov nalog došao je i c. kr. namjestničtvu u Trstu, koje je takodjer već istoga dana 22. jenara izdalo sliedeću

naredbu glede izbora u Istri

I. za obći izborni razred ili petu kuriju.

Svi državljani muškoga spola, koji nisu upisani u občinskih izbornih listinah a zahtjevaju izborno pravo u občem izbornom razredu, moradu javiti i dokazati to svoje pravo u občinskom uredu svojega boravišta, i to najdalje u **osam** dana od dana razpisa ovih izbora u občini.

Izbor izbornika ili fiducijara u občem izbornom razredu ima se obaviti pravodobno. Svi izbornici ili fiducijari ciele Istre za izbor jednoga zastupnika u občem izbornom razredu izabirati će toga jednoga zastupnika dne 10. marča t. g. i to: izbornici sudbenih kotara Poreč, Motovun, Buje, u Poreču; Kopar, Piran, Buzet u Kopru; Pazin, Labin u Pazinu; Pula, Rovinj, Vodnjan u Puli; Lošinj u M. Lošinju; Krk, Cres u Krku; Volosko, Podgrad na Voloskom.

II. za izborni razred seoskih občina.

Izbor izbornika u seoskih občinah ima se obaviti pravodobno u raznih občinah.

Ti izbornici seoskih občinah birati će svoga zastupnika dne 16. marča t. g., i to jednoga izbornici sudbenih kotara porečkoga, motovunskoga i bujskoga u Poreču, izbornici sudbenih kotara koparskoga, piranskoga i buzetskoga u Kopru, i izbornici sudbenih kotara vodnjanskoga, puljskoga i rovinjskoga u Vodnjanu; te jednoga izbornici sudbenih kotara pazinskoga i labinskoga u Pazinu, voloskoga i podgradskoga na Voloskom, krčkoga i creskoga u Krku, lošinjskoga u M. Lošinju.

III. Izborni razred gradova.

U taj razred spadaju izbornici gradova: Poreč, Kopar, Piran, Rovinj, Buzet, Izola, Milje, Cittanova, Umag, Motovun, Buje, Vižinada, Pazin, Labin, Plomin, Vodnjan, Pula, M. Lošinj, V. Lošinj, Cres, Krk, Volosko, Kastav, Lovran, Mošćenice.

Oni će birati svoga zastupnika dne 18. marča t. g. svaki u svojem gradu.

IV. Izborni razred trgovačke i obrtne komore.

Trgovačka i obrtna komora u Rovinju birati će zajedno sa izbornici gradova, navedenimi pod III. jednoga zastupnika, i pozvana je da dade svoje glasove dne 20. marča t. g. u Rovinju.

V. izborni razred velikoga posjeda.

Oni koji imadu pravo izbora u velikom posjedu birati će jednoga zastupnika dne 22. marča t. g. u Poreču.

* * *

Biskupski pastirski list povodom izbora.

Svi državljani kojim je boljak narodna sreu, brinu se za predstojeće izbore u carevinsko vieće. Nije čudo, da to čine i biskupi, ti višii duhovni pastiri katoličkoga pučanstva, kakvo je velikom većinom pučanstvo, zastupano u carevinskom vieću. Svi biskupi ove polovice monarhije odlučili su objaviti svojim stadom skupni pastirski list, i dati u njem naputke svojim vjernikom povodom predstojećih izbora. Koliko je do sada poznato, glavne točke toga pastirskoga lista biti će sliedeće: Podloga blagostanja i sreće naroda jest vjera. S toga treba da zastupnici koje se ima izabrati budu odani vjeri svojih birača, vjeri pučanstva koje će zastupati, katoličkoj vjeri. Kao dobri vjernici oni će se imati brinuti za poboljšanje školskih odnošaja, za to najme da se bude kršćansko-katoličku djecu uzgojalo više u kršćansko-katoličkom duhu. Kao dobri vjernici imati će se brinuti za pravedno riešavanja narodnostnih i družtvenih pitanja. Kršćansko-katolički nauk nepoznaje razlika narodnosti, on uči da imadu biti svi narodi jednaki, da moradu svi imati jednaka prava, da nejma jedan narod nad drugim vladati, da nejma biti jedan rob drugi gospodar, da su svi na ovom i na drugom svietu jednaki. Taj nauk uči takodjer da nejma stališ nad stališem vladati, da imadu svi uzporedo koracati, da su svi koristni i potrebiti, da se valja za sve jednakomjerno brinuti i raditi. I pošto još nejma u ovoj polovici monarhije te jednakosti nit naro da nit stališa, pošto su jedni nad drugimi pošto je to glavni uzrok zla stanja u ljudskom družtvu, za to preporučaju i žele mole naši prečastni biskupi da se izabere takove zastupnike u carevinsko vieće, koji bi odstranili taj uzrok — a to upravo znači riešavati pravedno narodnostna i družtvena pitanja. Uslišao jih Svemogući Bog!

* * *

Zna se stalno da će se za izbor izbornika u občoj kuriji napraviti u većih občinah više odjela ili sekcija, odnosno da će se birati u više krajeva jedne te iste občine. U kojih krajevih upravo će se birati, to se još stalno nezna. Biti će na dobu javljeno.

* * *

Doznaje se takodjer iz stalna izvora, da se izbornike za biranje zastupnika seoskih občina neće birati u gradovih, nego u kojem središnjem selu. U kojem, i to će bit oglašeno na dobu.

Parnica proti Ostromanovim ubojicam.

Dne 19. t. mj. bila je u Gradcu porotna razprava proti ubojicam gorko oplakivanoga Oktavija Ostromana. Razpravi predsjedao je viećnik prizivnog suda barun Neugebauer, obtužbu zastupao je drž. odvjetnik Steiner, obranu dr. Neumayer, kao tumač talijanskog jezika bio je kapetan Battistig, kao tumač hrvatskog jezika Vjekoslav Benković. Sudbeni liečnici dr. Kantzner i dr. Hoffmann. Sudnica bila je dubokom puna. Prisustvovalo je mnoge hrvatskih i talijanskih djaka.

Državno odvjetničtvo u Rovinju tuži 44-godišnjeg Giuseppe Radoslovich, quondam Martin, vulgo Martincich, iz Malog Lošinja, gradskoga stražara, da je 9. kolovoza pr. g. u večer, u Malom Lošinju, kad je s gradskim stražarom Giovanni Skopinich pratio Josipa Oktavija Ostromana u stražarnicu, istoga, s namjerom, da ga ubije, probo sabljom i pogodio ga u srdce, uslied čega je Ostroman za nekoliko časova umro. 42-godišnji Scopinich tom je zgodom opetovano udarao sabljom po Ostromanu, te ga u onom času, kad ga je Radoslovich probo, držao za ruku, uslied čega je pripomogao umorstvu i postao sukrivcem čina.

Drž. odvjetnik u Rovinju obrazlaže obtužbu ovako: „Ako su i mužne narodne borbe vazda uznemirivale javni mir i poredak u našoj pokrajini, to imademo pred sobom vrlo težak dogodjaj, jer su se dapače osobe, koje su bile u javnoj službi i

Broj 5 U Trstu 4. februara 1897. Godina XXVIII

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom nakaznicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Lanci svakog četvrtka uvečer.

Dopisi se nevraćaju ni netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake 2 for. na godina. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Izbori u carevinsko vieće.

Pod tim naslovom smo već posliednji put priobćili nekoliko stvari i pod tim naslovom priobćivati ćemo sve, što je znamenitijega, dok ne budu izbori obavljeni.

Neprijatelji našega naroda u Istri dižu se sa svih strana, u različnoj odori, kako da zatome glas našega puka, kako da ga zavedu, kako da ga prevare, a sve za to, da ga potište, da ga izbrišu sa lica istarske zemlje, i da tu zemlju prikažu talijanskom zemljom. Ako bi izbori izpali na njihovu, onda bi naš narod u Istri spao na ono, što su Slovaci u Ugarskoj: ljudi bez ikakvoga prava u crkvi, u školi, u uredih, u javnom životu, po svuda, robovi, sužnji, ščavi drugih. Oni bi radili za druge, a njihov jezik izgibao bi malo po malo i u samih seoskih kućaricah.

To ne smijemo dopustiti. Svaki, u kojega žilah teče još starinska naša krv, koj ćuti za svoju vjeru, za svoju narodnost, za svoj jezik; svaki, koji hoće, da naš narod ostane u životu, koji neće, da zamrie, koj hoće, da narod napreduje duševno i tjelesno; svaki, koj hoće, da ova naša zemlja zadrži svoje starinsko lice, koj neće, da se potalijanči, i da pak s vremenom pade pod tudje kraljestvo; svaki, velimo, takav valja, da učini svoju izborničku dužnost, da ide birati, kad bude za to pozvan, izbornike i fiducijare, nu ževe naše vjere i našega jezika, koji nisu niti neće izdati svoga roda nit poroda, svoje krvi, svoje vjere, svoga jezika, svojih muževa.

Već smo zadnji put rekli, da će u Istri stojati dva tabora jedan proti drugomu: talijanski i hrvatske-slovenski. Ovaj, hrvatsko - slovenski, zastupa političko tvo družtvo „Edinost" i „Naša Sloga" u Trstu; onaj, naime talijanski, svi oni, koji su proti prvomu. Svi, svi, pa zvali se oni Talijani ili Istrani ili još kako, svi ti su proti našem narodu, svi služe talijanskom taboru, svi rade za Talijane, svi su u talijanskoj službi, i mnogi dobro za to plaćeni.

Sad se već u toku priprave za izbore, priprave navlastito za izbor fiducijara u običnoj ili petoj kuriji, i u kuriji seoskih občina.

☞Priobćujemo ovdje nalog na občinska poglavarstva glede izbornih listina i objavu, koju imadu razglasiti občinska glavarstva, i što su već i učinila, radi izloženja i pregledanja tih listina.

Nalog c. kr. kotarskih glavarstva na občinska glavarstva glede izbornih listina.

C. kr. kotarska poglavarstva razaslala su dne 24. pr. mjeseca na sva občinska poglavarstva u kotaru dopis.

U tom dopisu pozivaju se občinska glavarstva:

1. da sastave bezodvlačno drugi eksemplar izbornih listina za *petu* kuriju;

2. da podpišu sve izborne listine i da na nje utisnu pečat;

3. da priprave objavu za izbore, predvidjenu u zakonu (§. 25. izbornoga reda, odnosno §. 4. ministarske naredbe od 28. septembra 1896.);

4. da dne 3. f e b r a r a 1897. izlože jedan eksemplar izbornih listina za petu kuriju, jedan za seoske občine i jedan za gradove u občinskom uredu, na uvid občinstvu, i neka ogluse to u občini gori spomenutom objavom, koja se niže priobćuje;

5. da isti dan, dne 3. febrara 1897., pošalju drugi eksemplar listina koliko za petu kuriju, toliko za kuriju seoskih občina i za kuriju gradova, c. kr. kotarskomu poglavarstvu, ujedno sa občinskimi izbornimi listinami, koje su služile za temelj sastava rečenih listina;

6. da prigovore ili reklame proti izbornim listinam pripošalju c. kr. kotarskomu glavarstvu 3 dana pošto su uloženi.

7. da poslie roka izloženja, to jest poslie 10. febrara 1897., pošalju izborne listine, koje bijahu izložene, c. kr. kotarskomu glavarstvu, sa dokazom, da je izloženje listina bilo objavljeno.

8. da, pošto su jednom listine izložene, neimaju na njih ništa promjenjivati, osim da c. kr. kotarsko glavarstvo koju promjenu naredi.

C. kr. kotarsko glavarstvo poziva k tomu občinska glavarstva, da se strogo drže svega tuga, što je tu rečeno, kao i rokova tu ustanovljenih, i dodaje, da je svaki občinski glavar osobno odgovoran za sve ono, što se tu naredjuje.

Javna objava glede izloženja listina.

Objava glede izloženja izbornih listina u svakoj občini Istre glasi, na temelju rečenoga zakona i rečene ministerijalne naredbe, ovako:

I. Počev sa 3. febrara 1897. su u občinskom uredu, u uredovnih urah, izložene na uvid izborne listine, prvo za petu kuriju, drugo za kuriju seoskih občina, treće za kuriju grada ili trgovišta.

II. Prigovore ili reklame proti izbornim listinam za upisivanje onih, koji nisu upisani, a imadu prava na to, i za brisanje onih, koji su upisani, a ne imadu prava, imadu se uručiti občinskomu glavaru (a nasloviti na c. kr. kotarsko poglavarstvo) u osam dana, što su listine izložene, to jest od 3. do 10. febrara 1897. uključivo.

Reklamom ili prigovorom imati će se priložiti dokazala za ono, što se u njih tvrdi, ako nije ono, što se tvrdi, notorno, ili posve poznato. Prigovori ili reklami, uloženi poslie 10. febrara 1897., neće se uzeti u obzir nit u razpravu.

* * *

Tim eto već smo u dobi, u kojoj su sve izborne listine izložene na uvid u svih občinskih uredih u Istri, u kojoj ima svaki birač pravo za se i za druge pregledati listine, i za se i za svakoga drugoga učiniti prigovor ili reklam, t. j., zahtjevati, da se unese u izborne listine onoga, koji ima pravo biti u njih, a nije unešen, i da se briše onoga, koji je unešen u listine, a neima prava na to. To se može činiti od 3. febrara, od jučer, napried, i sve do 10. febrara, to jest do budućе sriede, i sriedu.

Takav prigovor ima biti naslovljen na ono c. kr. kotarsko glavarstvo, u kojem obsegu nalazi se občina, i izručiti občinskom glavaru, koj je pak dužan poslati prigovor na dotično c. kr. kotarsko glavarstvo.

Kao dokaz u občoj kuriji je glavni potvrda župnoga ureda, da je onaj, koga se hoće upisati u listine, navršio 24 godine, ili da onaj, koga se ima brisati, nije navršio 24 godine. Gospoda župnici dati će takve potvrde bez ikakvoga troška. A te dokaze treba priložiti prigovorom ili reklamom. Kao dokaz može biti i odpust od vojničtva ili sličan koji spis.

Glavni dokaz za kuriju seoskih občina jesu porezne knjižice, i te valja da prilože reklamu oni, koji nisu unešeni u izborne listine, a hoće da budu. Svaki, koji plaća 5 for. izravnoga poreza, ima pravo glasa. K tomu i svaki onaj, koji bijaše kod posliednjih občinskih izbora u prvom ili drugom izbornom tjelu, ako plaća i manje od 5 for. izravnoga poreza.

* * *

Glede suposjednika, to jest glede onih, koji imadu zajednički posjed i gospodarstvo, izdale su c. i kr. oblasti u najnovije doba znamenitu naredbu. Svaki suposjednik ima pravo glasa također u kuriji za seoske občine, ako je porez svih tolik, da na svakoga njih pada 5 for. izravnoga poreza, ili toliko, koliko iznaša najniži porez u drugom tjelu kod posliednjih občinskih izbora. Na primjer, ako su tri brata skupa u gospodarstvu i plaćaju 15 for. ili više izravnoga poreza, onda ima svaki brat pravo na svoj glas. Ili, ako najniži porezovnik u drugom tjelu občinskih izbora plaća 3 for. izravnoga poreza, onda imadu tri brata ili tri druga suposjednika svaki svoj glas, ako plaćaju 9 for. ili više izravnog poreza. Prema tomu moraju se listine službeno urediti; i ako nisu, nek jih čine urediti birači; a svaki u svojoj občini ima pravo na to.

* * *

Prvanjih godina dogadjalo se je po talijanskih istarskih gradićih toliko nezakonitosti i nereda i napadaja, da su naši ljudi govorili, da neće već ići birati, ako budu morali ići za to u gradić.

Hvala Bogu i u tom obziru biti će sada bolje.

Veće občine, i gdje bijaše nereda i gdje ga ne bijaše, se je razdielilo za izbor fiducijara za občù ili petu kuriju na više birališta Birati će se na više mjesta. U obće neće naši ljudi morati ići birati fiducijare ni za tu kuriju u gradiće. Gradjani Talijani birati će većinom sami, a birači seoskih občina za se u jednom ili drugom mjestu.

Nam je poznato na pr. da će birači cieloknjne občine porečke birati na tri mjesta; jedni u gradu Poreču, drugi najbrže u Novoj vasi, a tretji u Žbandaju ili Baderni. Tako će biti i birači občine creske razdieljeni u tri odjela ili sekcije. Jedni, gradjani, kopači i vlastela, birati će u gradu: drugi, birači seoskih občina, jedan dio u Beleju, drugi u Belom.

Slično i drugnda, po svih većih i prostranijih občinah. Koja sela će imati gdje birati, to mogu naši ljudi saznati, ako ne kod občine, a ono stalno kod kapitanata. I mi preporučamo ovim svim našim domoljubom u svih občinah Istre, da na dobu saznadu, u kojih mjestih će birači pojedinih poreznih občinah birati.

Izbornike ili fiducijare za seoske občine izabirati će se na jednom mjestu

PODLISTAK.

Pod večer.

Paron Jovani danas celi dan neč sam sobum gudnja. Poslušal sam ga s pod gromači i toliko da nisam pukal od smeha, kako je sam sebe štocal, da mu negredu računi pravo. Ovako je govoril: Per la m. santa, nis nečemo opravit. Ja san jin govoril dosta sladko, kako da san z Vedeza, ma svejeno ni pravo uhitilo. San mislel, da ću najboje trefit, ako zapleten va nasu mrezu onega od blizu svetega Petra. San racunal, da je pred malo let pokojni postolar va Loyrane posalno storil talijansku politiku sve kola poligana, pak zac nebi tako i pul nas. Ma jos ni pravo uhitilo: ovi vrazi od Hervati, via ovi nasi studjani. su svejeno svetu dosta oci operli. Ja san mislel, da kad jin va glavu zabijemo, da nisu Hervati, da je sve spaseno za blazenu mater talijansku. Ma ni slo. Ki vrah bi se spametil ca mi je nekidan jedan zbokunul. Ja san ga na saki nacin tormental i mucil, da mu dokazen, da mi nismo Hervati, a kada san se vas spotil od muki i od nauka, ta figura p. se nasmeje, kako da je sve skoli pasal, pak mi govori: ma cuju paron Jovani, zac se oni toliko riskalduju zato? Oni moraju bit va svojen serce pravi terdi Talijan, eh oni tega neto reć, zac znaju, da bimo jin uje kabanicu obernuli. Ja sar. na to skocil uje leh Tonin, kad ja na dolnje usta udren telefon, a on zakrici: Komandi! Fiol d'un c., san mu rekal, kako mores ti reć da san ja Talijan? Ja san pravi Slovinac, Ilirik, kako me je mat rodila. A on, mane un to: Aj nisu paron Jovani ni Slovinac ni Ilirik, zac da su, onput bi oni va posleh od nasegu komuna kapitanatu pisali va nasen zajike i junte bi va nasen zajike, a mane je receno, da oni pisu stvari od nasega komuna oblasten talijanski, pak mi je receno, da se Talijani hrale, da se nas komun nahaja in bone mani italiane. Dunke vide oni sior Jovani, da oni nisu ni pravi Slovinac ni pravi Ilirac, nego jena pasta za tuju muku. — Ja san na te besedi skocil jos duplo vise leg Tonin kada mu podupio zatelefonan i pocel san ga spotat kako jenega prasca, da kako se more postupit te besedi govorit — A on na to ni pet ni sest, leh mi ju odbrusi judi moji ovako: Znaju ca jin je paron Jovani! istina je, da su oni nekoliko tić ulovili, ma to će sve prit na se, zac jin bisak nevaja vrah sleda. Vidu ja ću jin povedet nec, ca se je zgojevnlo na Vedeze kude san ja bil mlad. San poznaval jenega suseda, ki je imel sina, ki je kasneje bil sprosal nekamo dugo, dugo, kade da se zlato kopa. Kada je ta sin bil mići, pak ni otel materi cut, bi mu pokojna mat, Boh joj daj duse lahko, jos s jacen glason ponovila, ca je otela, i bi mu rekla: progunn ne bil, ca nerazumes *hervaski*! Dunke polag tega oni, paron Jovani, jako lahko mogu razumet, da puli nas hervaski, ale slovinski, ale ilirski, je svejena pasta. Ona pokojna starica n[illegible] govorila justo onako terdo, kako je navajan Spinčić, ma sejeno je rekla. da je to hervaski. Dunke vidu malo oni paron Jovani, kako oni praznu slamu mlate, kada svet smućuju, da neka nebude Hervat i neka nerece, da govori hervaski. — Ta mercina me je s ten tako smutil, da mu nisan znal ca odgovorit, nego san zatelefonal ca san jace mogal Toninu. On pritece berzo, berzo i govori: ca bis kunjado? Na to san se jes jace razjadil, zac san poznal, da mi već i Tonin obernja herbat; i on mi govori hervaski: Ca bis?, a ne po talijansku kako do sada: Komandi sijor? San otel znat razlog temu promenjenju i pitan Tonina, da nebi on drugi razumel: Come stà l' affar? A Tonin, na mesto da govori po talijansku, kako smo se već navadili, pocne na moje velo cudo ovako: Po svetega slabo! Ov nemi svetina se već neda na bisak. Su bili jeno dva tri pul mane keh san derzal, da su najterji suprot Hrvaten, pak san jin stal ono, ca smo mi dva va onu pravu neslogu dali nastampat. Ma mi smo ten juden dali preveć konfidenci, tropa libertà go gavemo dà si, pak san slabo pasal; ma slabo do kraja. Kada san jin spijegeval, da su Hervati zapuščali komun, ki su pred nami va ten bili i su samo s popi boće igrali, a sada da sve gre, kako po rige, mi je jedan zabrusil: i on put je slo kako po rige, dokle su oni pervasnji va ten bili; za ovedocit se pravo, treba sako toliko oneh ki su va ten znet i drugi klast, pak onput o najde, da saki novi onon pervasnjen ka- kovu buhu najde. Dunke sior Tonin nehvalite dana pervo noći. Sakako mislimo storit jenu provu. Ćemo Vas malo poslat na spas, pak ćemo, da drugi malo vide, ako je to tako bas sve va skvadru. Bi moglo bit anke da ni, zac ako se je nasio gnoja, kade je bila blizu sveta crekav (a Bog mu prosti, ako je ki kriv), bi ga se moglo nać i kade ni blizu ni crekve ni sveteh sakramenti. — Ja san na to estal terd kako kamik, anci ne, nego san se zel va se, pak san jin otel dat jedan drugi nauk, pak san jin prosial iz prave nase neslоge ono ca smo napisali, da ti Hervati ete, da se samo hervaski vadi i nis drugo. A na to mi jedan od eneh mercin rece: Sior Tonin, to neka oni povedaju kakovemu tovaru, a ne nan drugen, ken pomalo hvala Bogu opet vid sluzi. Ca morda ni Hervat nas mladi duhtor Ivanić, a ca on nezna i latinski i nemski i talijanski boje leh vi sior Tonin i vas podesta i vasa siora Rosa? A kade dete sior Tonin nać terjega Hervata leh je Laginja, pak ja san ga na svoje usi cul va Porece na dicte, kade je govoril talijanski, kako da bi na makinu repu rezal, a oveh sest let ca je na velen parlamento va Bece, da govori nemski boje leh mlogi Tudesak. Dunke s ten nan vi sior Tonin, kuko bimo rekli po nasu, neruzbijajte nec. — Dunke Jovani moj dragi, s nasemi komedijami s pukon mi demo berzo na kraj. Puk je progledal, pak vidi, da Hervat, ale Slovinac, ale Ilirac, da to pride na svejeno, i da ga mi slepimo, kad ga nemo, da mi

samo, *ali tako, da se neće nigdje birati u gradu* za seoske općine, nego u jednoj ili drugoj seoskoj poreznoj općini. I to je pravo. Stanovnici seoskih općina, neka biraju u selih. Ta naredba dobro je došla za naše ljude, koji su morali u talijanske gradiće na izbore; dočim je ravnodušno za naše općine, gdje su grad i seoske općine iste narodnosti.

U kojem baš selu će se birati u svakoj občini, to bi reć, da još nije ustanovljeno. Nek naši to na dobu sazandu, i nek po mogućnosti i nam to jave.

* * *

Neki Talijani dali su javiti u svoje židovske novine u Beču, da se istarski Talijani nadaju, da će oni dobiti nesamo petu ili obću kuriju, nego i oba zastupnika kurije seoskih općina. Dobar apetit!

Kad bi bilo tako, onda bi Istra u Beču bila zastupana po samih Talijanih, onda bi se svietu prikazala kao talijanska zemlja; onda bi to značilo smrt za naš narod u Istri. Nas je u Istri mnogo više, nego li Talijana. Ako svaki učinimo svoju dužnost, onda će presesti Talijanom i njihovim pomoćnikom, plaćenikom, i njihovim prijateljem, Židovom i ostalim.

Na noge dakle! sad je doba, da pokažemo, da jesmo, da hoćemo da budemo, i da napredujemo kao narod.

* * *

Pravo izbora u petoj kuriji i u izvanjskih općinah. Premda smo u „Naputku" k predstojećim izborom u petoj kuriji za državni sabor dosta jasno kazali, tko ima pravo birati u toj kuriji, ipak nam dolaze upiti s raznih strana Istre da li će oni, koji biraju u petoj kuriji, imati pravo izbora i u jednoj od ostalih kurijah.

O ovom pitanju tiče se osobito naših birača na vanjskim u seoskih općinah pak njim evo ovo još jednom kažemo, da će imati pravo izbora u petoj kuriji i u izvanjskih općinah svi oni, koji su do sada birali za Beč u izvanjskih općinah. Tko je dakle do sada birao fiducijare za Beč ili Poreč, taj će birati sada fiducijare u petoj kuriji i fiducijare u staroj ili četvrtoj kuriji t. j. u izvanjskih općinah. Takovi birači imati će dakle dva glasa — ako budu pazili, da dodju u izborne listine.

Svih birača je sada glavni posao, da pregledaju izborne listine i da reklamiraju izborno pravo, ako nisu u izbornoj listini upisani.

Naši prijatelji širom Istre dobili su naputke kako im je postupati kod reklamiranja za petu kuriju i za izvanjske općine. Oni birači dakle, koji nebi znali, što im je činiti, da dodju u izbornu listinu, neka se obrate na gg. svećenike ili druge mudrije glave.

* * *

Tko ima pravo u petoj kuriji? Protivnici naši truse medju narod glas, da neće imati pravo izbora u petoj kuriji onaj mladić ili muž, koji je navršio 24 godinu, ako nezna pisati i čitati.

Mi smo jurve o tom pisali čim su občine počele sastavljati izborne listine za petu kuriju. Tada smo naime doznali iz poročkoga kotara, da načelnici pitaju župane popis občinara, koji su dovršili 24 godine i koji znadu čitati i pisati.

Tako se dogodilo primjerice u občini Motovun. Tako postupanje je protuzakonito. Po zakonu nije dužan nitko znati ni čitati ni pisati u ipak ima pravo izbora u petoj kuriji kano i u svih drugih kurijah.

Preporučamo dakle našim prijateljem, da poduče puk i da mu budu na ruku kod reklamiranja izbornoga prava.

Talijanskim načelnikom došlo bi svakako dobro kad bi se mogli poslužiti spomenutom nezakonitošću, jer ima na žulost mnogo našega puka, koji nezna čitati ni pisati.

U obće preporučamo svim našim jednomišljenikom, da se strogo drže *„Naputka"* k izboru za petu kuriju, što smo ga napisali u zadnjih dvih brojevih. Tko se bude onoga držao, neće pogriešiti i zadobiti će izborno pravo u slučaju, da mu ga talijanska gospoda zataje.

Istarski sabor.

U Poreču, 28 jenara 1897.

II. sjednica.

Prisutni: predsjednik gosp. vitez M Campitelli; vladin povjerenik gosp. Alois Fabiani i 19 zastupnika (galerija srednje posjećena.

Predsjednik otvori sjednicu u 11 in pol sati, te reče, da će se zapisnik prošle sjednice pročitati u budućoj sjednici, jer sabor nejima jošte tajnika, koje će se danas izabrati. Spominje žalost u vladajućoj obitelji, koja ju je stigla 19. maja 1896 smrću nadvojvode Karla Ljudevita, brata Njeg. Veličanstva, te pozivlje sabor, da dade izraza dubokoj sučuti tim, da gg. zastupnici ustanu sa svojih stolica.

Preč. poreč-puljski ordinarijat pozvao je saborske članove otvorenju k sv. misi, kojoj su saborski članovi prisustvovati; predsjedničtvo se je pismeno zahvalilo preč. ordinarijatu.

Presvj. g. biskup Šterk izpričava se, da nemože radi posala prisustvovati ovom zasjedanju.

Zapriečeni bijahu doći k I. sjednici zastupnici Vidulich, Spinčić, Laginja i Dr. Venier.

Zastupnici Rizzi i Glezer neće prisustvovati kod više sjednica.

Medju zastupnike razdieliti će se razna izvješća, obraćnne i druge spise.

Zast. Vareton pita predsjedničtvo, koje korake je učinio zem. odbor u pitanju željeznice Trst—Poreč i kakav se te do sada potiglo uspjeh.

Prisjednik Gambini odgovara vrlo obširno dokazujuć sa pripravljenimi spisi što je sve zemaljski odbor u tom pitanju učinio. (Iz upita i odgovora moglo se je odmah uviditi, da bijahu sve prije dogovoreno, te bijaše umjestna primjetba zastupnika Mandića, koji je na koncu doviknuo: dobro su odigrali svoje uloge.)

Zast. Dr. Venier zahvaljuje se prisjedniku Gambini-u, te obrazloži i stavi prešan predlog, da se pozove putem zem. odbora visoku vladu, da pospješi i dovrši pitanje o željeznici.

Za prešnost glasovao je čitav sabor.

Prisjednik Gambini pozdravlja sa veseljem predlog, koji će imati bez dvojbe povoljnih posliedica, pošto ga je podupro čitav sabor. Predlogu dodaje, da se ga odmah proboći brzojavno ministru željeznica i ministru financija.

Predlog bijaše prihvaćen jednoglasno.

Predsjednik konstatuje sa zadovoljstvom tu jednoglasnost.

Zatim se prešlo na izbor saborskih tajnika i revizora.

Tajnici bijahu izabrani sa 14 glasova zastupnici Polesini i Vareton. Predana bijahu 4 čista listića.

Revizori bijahu izabrani sa 14 glasova: Canciani, Polesini, Tamaro, Gambini, Cleva i Vergottini. Manjina predala je 4 bieła listića.

Predsjednik priobćuje razne podneske gospodarskog sadržaja. Izručaju se financijalnomu odboru od 7 lica; izabrani bijahu u taj odbor sa 15 glasova: Bubba, Canciani, Dublanovich, Polesini, Vareton, Vidulich, Venier N. Četiri listića biela.

Predsjednik javlja podneske stigle na sabor o školstvu, molbe za podpore, milostinje itd. Izabire se odbor od 5 lica sa 15 glasova i to Costantini, Bennati, Glezer, Rizzi i Tamaro. Četiri listića biela.

Zatim pozove predsjednik sve te odbore, da se čim prije konstituiraju.

Zadnja točka dnevnoga reda bijaše: Izvješće zemaljskoga odbora o naknadnih izborih za sabor u izvanjskih občinah polit. kotara Lošinj i Volosko.

Prisjednik Chersich čita dotično izvješće s predlogom, da se odobri izbor zast. Kozulića, a onaj zast. Jenka i Mandića, pošto da bijahu kod ovoga počinjene nekoje nepravilnosti, da se izruči posebnom odboru.

Za odobrenje izbora zast. Kozulića glasuju skoro svi zastupnici a za drugi predlog sama većina.

Na predlog zast. Vergottinia izruče se izborni spisi o izboru u izvanjskih občinah polit. kotara Volosko jur izabranomu političko-pravnomu odboru.

Tim bijaše izcrpljen dnevni red te predsjednik diže sjednicu i određuje budući za ponedjeljak dne 1. febrara u 11 sati.

Razgovor

medju *Antunom* i *Menigom* kod Zrnićevega vrta u sv. Nedilji-Labinci.

Menigo: Dobro jutro kunjado.

Antun: Bog ti daj dobro jutro.

M: Kudi si to bija?

A: Vero da nemi zamiriš, san goni živinčeta u pašu.

M: Sedmo tu, ću ti ništo povidat naših novic od Labinci. Si bija u nediju poli svete maše?

A: Nisan, kunjado moj, zač sam bija bolan.

M: Joh, da biš bi ti vidil kako je mučal naš ilustrišimo delegato kada su pivali pozdrav Majke Božje u hrvatskom jeziku! Ma ni stia mučat kada su kod svete maše za nike pokojne pivale gospodične pismu od mrtvih po latinski. Onaj put san misli, da će u njemu mih puknut kako se je napinja. Dragi moj kunjado, kada san njega čul da piva, san se bogme obazrel da vidin i čujen bolje našeg Farlana kako škriplje na organu.

A: Ma ča misliš, da naš, kako biš ti reka ilustrišimo delegato nezna hrvatski; ter vero doma ne govori ako ne hrvatski; i kada grede po hišah da votaju za njega, i onda zna govorit lipo hrvatski.

M: Za sedan lit nazad se spominjen kako su lipo pivali u crkvi u veliken tjednu u našen lipem jeziku, i molitve za mrtve, i pakc upravi on, a sada neće čuti niti glasa za pivat hrvatski.

A: Kunjado moj dragi, da ti povidan neč drugo, da znaš ča me je tokalo u torak jutro.

M: A ča, nu da čujemo.

A: San se usta na četiri ure u jutro, da ću pojti k maši i san iša, da se jeno malo pomolim prije maše. Kada dojdoh na pol puta, mi je jedan prijatelj reka, da maše ne bude to jutro. Dragi kunjado sudi ti jeli to pravo?

M: Slabo je biti, bi reka talian, „beki e bastonai". Tako toka nas s ten našen pastirom. Bog pomozi na bolje.

A: Drugi kunjado, sada ću ti još ništo novoga povidat, ma te molin ne moj ti nijenomu povidat. Neki dan u nediju san hodil po cesti u Labincih i san vidi poli šterne komunjake jedan čapić talianaši i evi su me zvali neka grem i ja bliže. Šal san i mislil, da drže čuretu u rukah, i to doboto, da ti ne morem povidat od smiha. Ha, ha, ha!

M: Ča, ča?!

A: A vero za ti reč pravo su držali niki listićinu od Matulja, koji je sada se poče izdavat, da će on svet pomutit.

M: Ha, ha, ha! Vero san vidil i ja, da toto u Labinci niki rošo ih nosi u ruci kako mačak miša u zubi.

A: Kunjado moj, svaki brek laje za čapat kruha, tako i naš rošo misli čapat na bisak jeno malo tići bez kreljuti, ali ja znam da neće.

M: Vidiš kako su privariti ti ljudi. Nigdar nebi bia reka, da tako skaču na ljude kako nikaki prazi.

A: Ha, ha, ha! Ala Bog ti prosti dragi moj kunjado. Da smo čuda skupa, biš me učinia puknut od smiha. Donke mislliš, da su oni kako prazi.

M: Ni se ča smijat. Delaju s nami baš kako prazi. I do Poreča se seli strču, i naše mliko nam sača. Ma ne bude dugo duralo, zač in je jeno malo propalo. I ona kuća, koja ima one tabele, će pojti brzo loviti srdelo.

A: Kada je tako, i ja ću poslušat moju ženu, ću pojti protiva njim votat seli od sada naprid. I ti ćeš tako. I neka učine svi muški. Poslušajmo naše žene. Nemojmo da budu ženske pametnije od muških.

M: Ne bojse ne, svi te poć ki su pravi muški. Drugi put ću ti još ko povidat. Za danas dosta, moram pojti doma. Bog s tobom.

A: Bog i s tobom!

---

jeno ale drugo. To bi bilo sejeno, kako da jenemu coveku, kega zovu Ivić, pocnes dokazevat da on je Zvanić, kad znas, da jeno i drugo je Ivan. Anci jedan mi je zabrusil, da jes tovar ima tri imena va samoj Istre, zac negde „ zovu tovar, negde osal, negde magarac, pak da recimo mi njin kako ćemo, oni da te bit pravi istars i Hervati, to je Slovinci, za razliku od istarskih talijani, zac nas zajik da je hervaski, a naša zemlja da je Istra, zato, da oni nete bit Talijani ni derzat s njimi, zac da onput komaj bi bili prodanci. — Na te besedi mi je uternut zajik i san mogal samo reć: alora persi per persi! — A ja nato: ku strelu! ca jin nisi mogal udrit na popi onako, kako ja znan, pak bis jih bil vaje opet obernul na ono ca ćemo mi! A Tonio mi na to rece: San skusil i to, pak san i tu dobil kope. San pocel govorit suprot popi ca san gerje mogal, pak svejeno ni obvaljalo. Jur znas, da ga ni pod suncen ki je bil terji kuntro popa ca je Porobanja. I pur on sam od Saula postal je Poval, preobrazil se je kako dan od noći. Jos se justo ne ufa pred svemi zac ga je kako sram kakov je bil, ma i on mi ju je zabrusil, da ni gnjusa ca nismo zrekli suprot pokojnemu, kega su pred malo dan zakopali, da jur je bil terdi Kranjac od hervaske partide, ma da kulikeh je navadil i stat i pisat najpervo po nasu po hervaski, a potle i nemski i talijanski, i da su bili pogani, ki su onako suprot njemu delali za dobro ko je puku storil. — Insema nasa partida je zgubljena, zac konac konca jos mi je on taneki zabrusil, da bi nas podesta otel bit prave ono ca je, da bil mural na vrata od sela zapisat „Rožino selo" a ne po talijanski „villa Rosa". Dunke da ni trebe jenu govorit, a drugu delat, i da oni se nedaju kupit ni prodat od nas Talijani i Boh!

Izkaz

prinosa na ravnateljstvo „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru tekom mjeseca siečnja

Pop Ante Andrijčić, blagajnik čitaonice u Baški dostavlja prihod od zabave od iste naredne čitaonice dane . . .	for.	16.88
Marija Mavrović, blagajnica podružnice ženske u Mihotićih dostavlja članarinu za god. 1896. u iznosu od . . .	„	6.—
poviše kao uiazninu na zabavu na Silvestrovo priposlanih od dra. Vitezića . .	„	2.—
„Budislav" iz Antinjana pripošilje svoj godišnji dar za g. 1897.	„	10.—
Ivan Prebilić, Pasjak-Jelšane pripošilje kao dar	„	1.—
Anton Šterk, pomorski kapetan i član ravnateljstva ugarsko-hrvatskog parobrodarskog družtva na Rieci dostavlja kao dar za „mlado leto" (drugih 5 for od istoga priposlanih u istu svrhu „Bratovšćini hrv. ljudi u Istri" odposlani su na njihovo opredielište).	„	5.—
U istu svrhu kao gori dostavlja g. M. Pollich, član ravnateljstva ug.-hrv. parobrodarskog družtva na Rieci	„	10.—
Mate Šorić, ravnajući učitelj u Kukuljanovu pripošilje u mjesto vienca na odar svog milog prijatelja i kuma preč. g. Nikole Pobora, kanonika i arcidjakona bakarskoga .	„	5.—
Rikard K. Jeretov, povjerenik u Zadru pripošilje poštanskim checkom sabranih u Dalmaciji tekom prošlog mjeseca uz svoj mjesečni prinos od 1 for. ukupno	„	41.77
Priposlaše zagreb. gimnazijalci	„	26.06
Pop Ante Ragusin, župe-upravitelj u Lubenicah pripošilje članarine za godinu 1896. u iznosu	„	2.—
Sveučilištni gradjani iz Opatije i Voloskog izručnju po gosp. drnd. med. Ivanu Letišu čisti prihod od plesne zabave i koncerta, priredjena dne 16. tek. mj. u prostorijah hrv. čitaonice „Zore" u Opatiji	„	26.—
Gospodja Šabec izručuje prihod banke „Trick-Dogg" u Opatiji	„	2.40
Albin Klun, kapelan u Buzetu pripošilje svoticu crkvenih pievača na uspomenu smrti mučenika Ostromana za hrv. školu u Malom Lošinju (medju darovatelji je jedan Slovenac iz kraljevine Italije) .	„	6.40
Častni g. Ant. Jakić, urednik „Pensiero Slavo" pripošilje od Andreis iz Novorossijske 8 rubalja . . .	„	10.50
od P. Karlovića, kapetana pomorskoga	„	5.—
od M. Bratičevića	„	2.50
od Matjanića	„	2.—
Mč. g Fr. Ryšlavy, župnik u Munah daruje za oprost od čestitanja prigodom mjene godine	„	1.—
Božo Bakmaš iz Trsata pripošilje sakupljenih na piru g. Ivana Zavarisa sa gdjicom Franicom Glazan iznos od .	„	5.—
Ant. Greblo, blagajnik podružnice u Ciritežu pripošilje godišnje prinose za god. 1896. većine članova u iznosu . .	„	22.07
Kristijan Bogatec, nadučitelj u Podgradu pripošilje iznos, sabran u krčmi g. Martina Pirca, prigodom njegovog (ovog potonjeg) praznovanja dne 20. jenara t. g. mjesto u novembru pr. god. u družtvu g. Frana Dubrovića c. kr. bilj-žnika	„	5.77

Opazka. Moli se, da se od gospode pripošiljatelja novčanih prinosa i inih dopisa uvaži već jednom objavljena izjava blagajnikova, uvrštena u br. 39. od dne 24. septembra pr. god. „Naše Sloge",

po kojoj da se dotične pošiljke izvole slati direktno na „Ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda u Volosko“, a nipošto na pojedine članove odbora ili čak na osobe, koje u poslove družbe ne utječu. To se traži radi točnijeg vođenja računa kao što i sbog prikrate suvišnog dangubljenja pojedincem.

Volosko, dne 1. febrara 1897.

Dr. Fabianić
blagajnik.

Franina i Jurina

Fr. Ma ča bi reć, da se noki *prodanci* sbajaju va Poreč?

Jur. Nebudi trubilo, ter za to su *prodanci*.

* * *

Fr. Va Ičićeh da misle od sada talijanske naranči sadit.

Jur. A seme?

Fr. Te poć po nje va Vedež.

Jur. Dragi ti, neka se oni drže domaćega kapuza i repi.

Različite viesti.

† **Fran Zupan.** Tužnim srdcem javljamo rodu viest, da je u Poljanah — občina Veprinac — preminuo dne 28. jenara velezaslužni kapelan poljanski i obće štovani rodoljub veleč. g. Frane Zupan, nakon kratke boleati providjen sv. sakramenti za umiruće. O smrti i pogrebu toga uzornoga svećenika i rodoljuba imademo gotovu obširnu viest, koju smo radi nestašice prostora ostavili za budući broj.

† **Stjepan Nadlišek.** Jučer u jutro preminuo je u našoj okolici (Sv. Ivan) nakon podulje bolesti Stjepan Nadlišek, civilni zemljomjerac i jedan od najstarijih slovenskih rodoljuba rečene okolice. Dugi niz godina sjedio je velevriedni pokojnik u gradskom zastupstvu, branič i zagovarajuć potlačena prava tršćanskih Slovenaca. Vječni pokoj zaslužnomu rodoljubu, a njegovim milim naša iskrena sućut!

Odobrenje izbora. U IV. sjednici istarskoga sabora dne 3. t. mj. bijaše odobren na predlog dotičnog odbora izbor zastupnika Jenka i Mandića. U saboru nalazila se jedino talijanska saborska većina. O toj sjednici više drugi put.

O prenosu saboru iz Poreča u Pulu. U četvrtoj sjednici istarskoga sabora dne 3. t. mj. pročitan bijaše dopis namjestničtva, kojim se javlja saboru, da kani Njeg. Veličanstvo sazvati god. 1898 zasjedanje istarskoga sabora u Pulu, te se pozivlje sabor, da poduzme potriebite korake za prenos zemaljskog odbora iz Poreča u Pulu. O tomu govorili su Cancian i Bubba, te bijaše na predlog Benatti-a izručena stvar polit. gospodarskom odboru na izviešće.

Premješten. Ogromna većina poštansko-brzojavih činovnika tršćanskoga ravnateljstva uzdahnula je bez dvojbe ovih dana kad je dočula, da je napokon uvidjelo i visoko ministarstvo u Beču, da treba odavle maknuti poznatoga postanskoga nadkomesara Petra Corà. Taj gospodin premješten je naime odavle u Lsomost usljed mnogobrojnih pritužba, podnešenih proti njemu kod ravnateljstva, suda, parlamenta i ministarstva. Ravnatelj Pokorny gubi u njemu prvoga savjetnika, pa kao što nežalimo za takovim savjetnikom, nebismo požalili ni za ravnateljem kad bi hotio ili morao u druge krajeve.

Konačni uspjeh občinskih izbora u Pomjanu Kako smo javili u zadnjem broju pobjedila je slovenska narodna stranka u III. izbornom tjelu nakon žestoke borbe proti domaćim odpadnikom i koparskim talijanašem.

U četvrtak i petak biralo je II izborno tjelo. I tuj su htjeli koparski smutljivci proturati svoje pristaše, prodance i šarenjake, ale ostaše u manjini za 44 glasa.

U subotu biralo je konačno I. tjelo, koje su do sada držali Koprani i njihove podrepnice. Nakon žestoke izborne borbe propali su šarenjaci i u tom tjelu sa jednim glasom manjine.

I tako se je očistila i ova naša občina šarenjačkog smrada, na čemu čast i hvala tamošnjemu svietnomu puku i njegovim prvakom. Živili!

Vjenčali se. Poznati naš mladi pjesnik i pisac g. Viktor Car-Emin vjenčao se dne 27. pr. mj. u Opatiji sa dražestnom gospodjicom Emom Jurkovićevom. Sretnomu paru naše najsrdačnije čestitke.

Javni sastanci u našoj okolici. Pošto su izbori za gradsko, dotično zemaljsko zastupstvo u Trstu pred vratima, ureklo je političko družtvo „Edinost“ za budući nedjelju javne sastanke za svih šest izbornih kotara naše okolice, na kojih će se proglasiti kandidati za pojedine kotare.

Zadnji javni sastanak, obdržavan prošloga ponedjelka u prostranih prostorijah „Tržaškega Sokola“, bijaše neočekivano mnogobrojno posjećen.

Izbori za zastupstvo grada Trsta, dotično za tršćanski zemaljski sabor, obaviti će se u drugoj polovici tekućega mjeseca. Ako smo dobro obaviešćeni izbori će započeti dne 17. t. mj. u gradu, a svršiti će dne 28. t. mj. u okolici. Ako se pomisli, da su nam pred vrati i obćeniti državni izbori, to će se lahko pojmiti, u kakvoj se razdraženosti nalazi naše gradjanstvo.

Poštarski ured u Zametu. Iz Beča stigao je glas od visoke nadležne osobe, da je ustanovljenje c. kr. poštanskoga ureda u Zametu već dozvoljeno i da će se čim prije otvoriti. Radujemo se iskreno sa tamošnjim našim narodom.

„Hrvatsko pravo“ organ Dra Franka, napada hrvatske i slovenske zastupnike u Beču, i to one, koji pripadaju stranci prava. O tim napadajima nije vrijedno ni voditi računa, samo je vrijedno da se zabilježi, kako se s „Pravom“ slaže Krsticeva „Prava naša Sloga“, koja u zadnjem broju donosi za Istrane izborni proglas, a u kojemu se kaže, da se ne bira ni jedan *Hrvat*. Dok ovoliko bilježimo objelodanjujemo vijest saopćenu nam od pouzdane osobe, da je g. presjednik glavnoga odijeljenja „Lega Nazionale“ u Trstu na 4 siečnja u 10 sati u jutro poštarskom naputnicom broj 415 poslao for. 536.42 nv. štamparij na Rijeci.

Mi, naravno, iz ovoga niti stvaramo niti možemo stvoriti nikakova zaključka. Zašto „Lega Nazionale“ n. pr. nije mogla poslati te novce za kukovu svoju radnju? Ali prijatelj nas moli, da naznačimo, da se u toj štamparij slaže „Prava Naša Sloga“, dok su mnogi uvjereni da se i „Pravi Dalmatinac“ izdaje troškom „Lega“.

Jedinstvo.

Iz občine Ripenda-Rabac dobili smo posve opravdanu jadikovku. Ono je znamenita luka, u koju dolaze svaki dan parobrodi, i po dva na dan, i u koju se utiče za zla vremena i do 20 brodova. Ima lučki, financijalni i poštarski ured. Ima 30 kuća, i prama tomu stanovnika i djece. Ima i liepu crkvu Sv. Andrije — al se u njoj samo dva put u godini misi. Inače nemaju sv mise, nemaju nikakve pobožnosti, nemaju nauka Božjega ni za odrasle ni za djecu, nemaju nauka. Mučno je to sve ljudem, tim više ako pomisle, da se i medju divlje narode šalje blagovjestnike da šire kršćansku vjeru, a da oni te dobrote, što ju divljaci zabitih krajeva Afrike ili Amerike imadu, neimaju. Mučno njim je osobito za velikih blagdana, kad se svako kršćansko srce veseli svešanoj službi Božjoj, uzvišenim i izabranim naukom, a kad svega toga oni neimaju. Mučno je starijim koli za se, toli za svoju djecu, koja rastu kao da bi bila u najzadnjoj zemlji svieta. Mučno njim je, kad znadu, da plaćaju porez, da daju i oni svoju djecu na obranu kralja i kraljestva, a da neimaju nit duhovnoga nit kakvoga pastira. I tu, ako i za malen broj vidi se kako se razne i duhovne i svjetovne oblasti za naš puk brinu. Znamo ćak da su se neke upravo zubmi i nokti protivile, samo da zapreče da se naša djeca što nauče. Takovi su Italijani, žalibože i naši poglavari, takove je njihova ljubav za naš hrvatski puk i narod.

Je li moguće? Njeki dan su žandari vodili do Divače ubojicu oplakivanoga Ostromana i susta,i se u gostioni čekajuć na dalnji vlak. Tu su se okriepili. Čujemo da su se na razstanku sa ubojicom i njegovim drugom srdačno pozdravili i kod toga porabili riečí, koje se mi ovdje žacamo priobćiti. Priloćena su nadležnoj oblasti, pak ćemo viditi što će slieditи. Svakako nećemo toga zaboraviti, i nastojati ćemo, da stvar svojedobno na svjetlo dodje, u koliko je istiniita.

Red na naših poštah. Zadnji broj našega lista sa točnim i jasnim naslovom: Oprtalj-Žrnovo putovao je odavle u Sen, pak u Zagreb, a od tamo natrag u Trst. Toliko do znanja ravnatelja gosp. Pokorny-u, moleći ga, da se nebi za Boga na nas razsrdio radi ove slavenske agitacije.

Štipendij za pravnika ili medicinara. Od prvoga semestra tekuće školske godine 1896-97 razpisan je istarski državni štipendij iz kameralne zaklade za slušatelja prava ili medicine iz istarskoga poluotoka na jednoj c. kr. univerzi u iznosu 157 forinti 50 novčića godišnjih. Ako nebi bilo pravnika ili medicinara, podieliti će se štipendij od 84 forinta jednomu gimnazijalcu. Molbe redovito obložene imadu se slati na vis. c. kr. namjestničtvo u Trstu do 15. febrara t. g.

Ostavka većine gradskoga zastupstva u Trstu. U ponedjeljak dne 1. t. mj. dala je takozvana liberalna većina zastupstva grada Trsta ostavku radi toga, što je došla u sukob sa c. k. namjestničtvom radi riešavanja izbornih reklama za predstojeće gradske dotično zemaljske izbore. Ta nazovi-liberalna većina vična do sada samovoljno vladati, mislila je, da može proti zakonu i svakoj pravici riešiti rečene reklame onako, kako njoj ide to najbolje u prilog. A kad je uvidila, da je naišla na odlučan odpor, dala je ostavku kano i prpošno il razmaženo dieto, kojemu uzkratiš izpunjenje bile koli neopravdane želje. Sa većinom zastupstva dao je ostavku i načelnik Pitteri i članovi delegacije, te će morati vlada imenovati radi izbora i uprave posebnoga komesara.

Hrvatska čitaonica u Kastvu priredjuje u nedjelju dne 7. t. mj. u prostorijah „Narodnoga Doma“ zabavu sliedećim razporedom: 1. Koračnica: „Mandić, Spinčić i Laginja“, spjevao Emin, uglasbio M. Brajša 2. Igrokaz: „Seljuci u gradu“, napisao Nikola Kos. 3. Sbor: „Slovenac i Hrvat“. 4. Tombola. 5. Ples. Početak u 7 i pol sati na večer. Ulaznina za gospodu 2 krune, a za gospodje i gospodjice 1 kruna. Darovi primaju se sa zahvalnošću.

Veliki družtveni ples priredjuje u subotu dne 6. t. mj. „Tržaško podporno in bralno društvo“ u redutnoj dvorani kazališta „Politeama Rossetti“. Početak na 9 sati u večer.

Koncert s plesom priredjuje hrvatsko akademičko družtvo „Zvonimir“ u Beču u slavu svoga petnajstgodišnjeg obstanka na dan 12. veljače 1897. uz blagonaklono sudjelovanje gljzice Paule pl. Gaj, kvarteta Fitzner-Žert, podpune glazbe bosansko-hercegovačkoga pješ. pukovnije br. 1 i svoga tamburaškoga zbora u „Ronacherovoj dvorani“ (I. Schellinggasse 4.) — Početak u 8 sati. — Čisti prihod namjenjen je postradalim Zagorcima, Dalmatincima i Bosancima. — Darovi primaju se sa zahvalnošću.

Poštanske stvari. Iz Sv. Nedelje Labinci nam se tuže, da tamo dobivaju naš list tekar u subotu, dočim ga predbrojnici iz Kaštelira dobivaju već u petak. U Labincih je pošta, pak držimo, da nemože biti nego zloba nekoga, ako se tu za cieli dan kasnije dobiva list nego u Kašteliru. Kod redovitoga poslovanja mogli bi i moruli i Labinci i Kaštelirci dobiti list već petak svakoga tjedna.

Iz Barbanštine. (Razne stvari). Znaš što, dična i vrla „Naša Sloga“! dobro bi bilo, da biš i jedanput o nas što čula.

U ovo zadnje doba počeli su se trsiti svi Barbanci, e da učine njekoje potrebite ceste. Tako su učinili zadosta liepu cestu od Kancelirih do kunfina naše barbanske občine i biskupije puljske proti Ceri, odkuda su ju i dalje učinili do Žminja. Drugu cestu učiniše sami naši vrli Pontierci od Pontere do ceste, koja pelje u Vodnjan, a malu cesticu stvorili si jesu i praktični Melničani od svog sela do svetvinčenske ceste. Ove su godine projektirane dvie oveće ceste. I od medje svetivanske do Dunaja, t. j. do ceste svetvinčenske. Ovu će činit djelati — kako se čuje — i naša gospoda: plovan barbanski i kapelan pornjanski, koji rado skrbe za dobro brižnog puka. Ovo zadnje doba mjerio je njeki gospodin inžinir iz Poreča odviše potrebnu cestu preko Raše proti Labinu, da bi se tako lakše doslo u doticaj sa Rickom. Za tu cestu govoriti su ponovno naši zastupnici Dr. Laginja i prof. Spinčić, i nade je, da će se već jednom napraviti. Reklo se je više puta, da smo na koncu svieta, pošto dvie ceste peljaju do Barbana, a napried nijedna. Bože daj, da bi tako brzo dobili toli željenu komunikaciju sa Labinom i na svu onu stranu!

A to valja, da bude prije ili kasnije, pošto su ju nam ministri uslied mnogih molbenicah za stalno obećali. Još jedna bliža cesta bi se nam htjela u Pulu, a druga bliža u Vodnjan. Bi ga Bog, ćemo li i ovu sreću imati?

Od godine 1891 amo stvorile se jesu nami škole na Pornjani, u Svetoj Mariji od Zdravlja ili u Hrelji te se na novo otvorila ona u Šajinih 'Dalje su nam visokom dozvolom dozvolili onu u Raklju i u Petehih, ali slaba godišta i druge preke nužde nam jošter ne dopustiše iste graditi. Ćemo s vremenom malo po malo, ko će Bog. Samo veoma velika škoda, da njekoji roditelji premalo cienе školu, zašto ju premalo pohadjaju školska djeca.

U Raklju polag Karnice, što spada pod občinu Barban, su si — još nije odviše tomu — učinili svoje posebno upravno vieće, da bi lakše proskrbili za boljak onog mjesta.

Dvie tri obitelji sagradiše si težkom mukom liepu šternu, a onu veliku, jur dozvoljenu, u Šajinih odgadjaju od dana do dana. Ako se pomisli, da je u Puli tifa osobito radi slabe vode, to bi nam bilo liepo, da bi nam dieta i ministarstvo pružilo obilatu podporu za ovaj glede vode nesretni komad zemlje, da nam ne bi bilo treba poradi oskudice dobre pitke vode piti ogavnu vodu iz kaljužá. O, vi više oblasti smilujte se nami!

Govore, da će kapelan tamo na Pornjani srčano početi graditi malu crkvu usried svoje toli raširene kapelanije, koja da je najveća u cieloj porečko-puljskoj biskupiji, čim mu stigne visoka dozvola. Kažu, da su već počeli voziti vapno i kamenje. Svi dobri ljudi ga podpomažu. Nješto da ima novca sabranoga za gradnju, no da mu nedostaje još puno toga. Pošto ima dobru želju, neka se ga sjete sretnici dobrotvorci! Treba je učiti i karati puk, pošto se, osobito ljetos, radi oskudice vina i novca čuju svakojake novosti i što je na slavu Boga, plemenita jest svrha.

Prošla jest godina za mnoge veoma nesretna. Osim malo vina, čuda mokrine i drugih nesreća čusmo odviše tutanj gromová i strjelá. Trojicu iz komuna barbanskog je lani strjela ubila, jednog iz Raklja a dva iz Koromanih na Pornjani. Onda je još strjela udarila u crkvu pornjansku kao i u kuću na postaji u Vodnjanu. Molimo Boga, e da bi nas očuvao ovake srčbe svoje!

Napokon možda po svoj Istri ili barem po dolnjoj je nješto skrbi nam je davala obilica biesnih pasá i sad u blizini našoj u Puli tif, kamo naš narod mora da hodi u potrebah i poslovih.

Mili Bože nas očuvao u ovoj novoj godini svakoga zla, ter nam darovao sreće svakojake! *T.*

Iz Vrbnika pišu nam 30/1 t. g.

Napokon pao sam i ja po nesreći u trgovačkim poslovima na Bodulìju i prispio vas isprebijan od slabog puta a i lošog vremena u drevni Vrbnik. U skromnoj sobici pitam se sad kame si došao i kud ćeš? Gornji kraj hrvatskog primorja kao da ćeš rukom dohvatiti a k njemu nemožeš, jer (molim ne smijte se) nema š njim nikakve zveze. Kočija neima ni ista pošta, da bi s njom do Krka. Jutros pregledao sam luku. Tamo nadjoh zbilja ljepu luku sa još ljepšom rivom. U njoj bito smješteno njekoliko ovećih baraka i malenih brodica. Tuj sretiv jednog pomorca, zapitah ga: kako to, da k vama ne dolazi parobrod kad imate tako ljepu luku i rivu? Ej gospodine, odgovori, k nama šalju vapor samo po letu „zarugo“ kada i paljak brodìti more a po zimi kad je potriba, ne gre. A zašto? Zapitah ja. A zašto? Zač za nas nemare. Na občini se malo skrbe, a kapitani od vapora morda govore, da nemoru do nas. I tako gre naprvo. Blaženo vam je po Englezkoj i Americi, kadi ima više vapor nego u nas barak. Ta jih ima dosta i kod nas, odvratih mu. Ima, ima, al ne za boduleе, zač boduli kakor da nebi bili u Europi. Nasmijah se baš od srca i rekoh mu: bome prav velite kad kažete da boduli po ovakoj svezi ne živu u Europi. A šta biste Vi nato gospodine uredniče? (Kad bi bilo u našoj moći, nebi bilo tih maćuhinskih mjera. Imala bi občina obratiti se na ministarstvo trgovine u Beč i izposlovati, da dolazi parobrod i u zimi u Vrbnik. To je doista žalostno ma... Op. ured.)

Listnica uredničtva.

Gosp. V. S. J. Beč. Izvolite nam poslati dotičnu objavu, koju do sada neprimismo

Gosp. „Rodoljub“ Rieka: Izvolite nam javiti naslov one osobe, koja diže i šita onaj broj našega lista, pak ćemo mi s njim obračunati. Hvala Vam na ubaviesti i prijateljski odzdrav!

Listnica uprave.

Gosp. I. R. Rieka (tvornica torpeda). Slati ćemo od sada Vašim velevriednim drugovom — kako nam pišete; krivnja je na pošti ako njim nije list redovito dolazio. Srim prijateljski pozdrav. Živili!

Slavna uprava „Hrvatske kavane“ Ložišće na Braču. Poslali smo Vam jedan broj na ogled. Pristajemo na želju gledе predbrojbe.

G. B. D. u Sv. M. Poslali smo do sad izašla tri broja za dvojicu; pošiljati ćemo 19 iztiskaka ukupno. Željeni račun sliedi.

Sl. Hrv. čitaonica Brinj. Poslali smo ovih dana dosadanje brojeve šaljemo danas današnji, i pošiljati ćemo sliedeće.

G. M. K. u T. Primili smo predplatu, šaljemo i pošiljati ćemo list.

„M. I.“ Primio sam pismo, račun će sliediti.

G. K. u K. Šaljemo Vam list i slati ćemo kako želite.

G. I. A. K. u P. Uredili će se u budućim brojem.

75.000 kruna iznaša glavni zgoditak velike loterije u Insbruku. Loze po 50 kr. Izplaćuje se u gotovom uz 20% odbitka. Upozorujemo naše cienjene čitatelje, da je vučenje neoporecivo 20. febrara.

Dobra i jeftina roba.

Podpisani časte se dati na znanje p. n. občinstvu, da su otvorili na Rieci, na korsu izpod kuće Mohovićeve novu **trgovinu rukotvorina, predenina, rubenine i malih sličnih stvari.**

Obzirom na to, da podpuno obskrbljeni sa dotičnimi stvarmi i obzirom na nizke ciene, goje ugodnu nadu, da će se mnogi kod njih poslužiti.

Preporučnjuć se podpori p. n. občinstva, bilježe se najuljudnije

Teodor i Emilij braća Rade.

Br. 61 [illegible]

Razpis natječaja

Podpisano občinsko glavarstvo razpisuje ovim natječaj za službu občinskog tajnika uz godišnju plaću od 500 forinti, izplativih u mjesečnim antecipatnim obrocima.

Natjecatelji imaju do 28. febrara t. g. podnieti podpisanomu svoje molbe uz krstni list, svjedočbu dosadašnje službe i prakse u občinskoj manipulaciji, dokaz poznavanja hrvatskog kao uredovnog jezika kod občine, onda talijanskog, a po mogućnosti i njemačkog jezika.

Glavarstvo občine

Boljun dne 30. jenara 1897.

načelnik

Jakov Buretić.

Velka lutrija u Inomostu po 50 novčića.

Vučenje
Predzadnji tjedan

Glavni zgoditak

75.000 krunah.

U gotovom sa 20% odbitka.

Srećke po 50 novč. preporuča: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Mandel & Co, Girolamo Morpurgo, Ign. Neuman, Marco Nigris, Enrico Schiffmann.

Svećar u GORICI **J. Kopač** **Solkanska cesta** broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2.45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000 kruna.**

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po	for.	1.20
„ obični	„ „	„	1.—
Granis	„ „	„	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Pserhoferova
ljekarna „K zlatnoj državnoj jabuki“
Beč I., — Singerstrasse broj 15 — Beč I.

J. Pserhoferove krugljice za čišćenje

jesu davno prokušano, lahko čisteće i od više ljećnika občinstvu preporučeno domaće sredstvo.

Ove krugljice su iste, poznane občinstvu već više desetletja pod imenom „J. Pserhoferove krv čisteće krugljice“, te se izdjeluju prave jedino u ljekarni „Kod zlatne državne jabuke“, Beč I., Singerstrasse br. 15.

Ciena krugljicam: 1 škatulja sa 15 krugljica 21 nč.; jedan omot sa 6 škatulja 1 for. 5 nč. Ako se iznos unapried plati, stane sa poštarinom zajedno: 1 omot 1 for. 25 nvč.; 2 omota 2 for. 30 nvč.; 3 omota 3 for. 35 nvč.; 4 omota 4 for. 40 nvč.; 5 omota 5 for. 20 nvč.; 10 omota 9 for. 20 nvč. (Manje od jednog omota se ne raspošilje).

Molimo da se izričito zahtjeva: „J. Pserhoferove krv čisteće krugljice“ i pazi valja, da poklopac svake škatulje imade isti podpis: J. Pserhofer sa crvenim mastilom napisan, kojega je vidjeti u naputku za porabu.

Balsam za ozebline *J. Pserhoferov*, 1 posuda 40 nov.; prosto poštarine 65 nvc.

Trputčev sok za liečenje sleza 1 bočica 50 nč.

Balsam za grlo 1 bočica 40 nov., prosto poštarine 65 novčića.

Stollovi kola preparati, izvrstno krepčajuće sredstvo za želudac i živce; 1 litra kola-vina ili elikira stoji 3 for., 1/2 litra 1 for. 60 nov., 1/4 litre 85 nvč.

Gorka želudačna tinktura (prije životna esenca zvana) rahlo raztvorljujuće sredstvo koje oživljuje ili kriepi želudac, kada je pokvaren; 1 bočica 22 nvč., 1 duzet (12 kom.) 2 for.

Mast za rane, 1 bočica 50 nč.

Tanokininska pomada *J. Pserhoferova* pospišuje zaraštenje rana, 1 škatulja 2 for.

Smola za cieljenje rana od pok. prof. *Stendla*; 1 lončić 50 nvč.; prosto poštarine 75 nvč.

Universalna čisteća sol *A. W. Rulricha*; domaće sredstvo proti posljedicam slabe probave; 1 omot 1 for.

Osim imenovanih pripravah nalaze se djelomično u pohrani svi u austrijskih novinah tuji inozemski farmaceutički specijaliteti. Na zahtjevanje priskrbljuje se točno sve u skladištu nalazeće se tvorine po vrlo nizkoj cieni.

Razpošiljanje po pošti izvršuje se točno, a novac valja unapried odposlati; veća naručba šilje se takodjer uz poštansko pouzetje.

Kod odaslanja novca po poštanskoj naputnici stane porto manje nego uz pouzetje.

Gosp. **Gabrijel Piccoli** ljekarnik u *Ljubljani.*

Molim Vas pošaljite mi 30 bočica Vaše čudotvorne želudačne tinkture, koju se dosada može nazvati „božjom rukom“.

S. F. Fieger župnik
Žamlji — Istra.

Odkada se je počela moja supruga lječiti Vašom želudačnom tinkturom, poboljšalo se je njezino stanje u toliko, da se čini kao da je pomladjena.

Francesco Patetti vlastelin i ljekarničar
Višnjada — Istra.

Želudačnu tinkturu Piccoli-a razprodaje se u ljekarnah po 15 nvč. bočica.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

Preporuča kao najbolje sredstvo proti kašlju, promuklosti, hrapavosti, prsobolji i plućnom kataru svježi

trputčev sok.

Ciena bočici 75 novč.

Uz taj iz svježeg bilja priredjen sok preporučam moj izvrstno djelujući:

Gorski čaj proti kašlju,

koji znatno pospješuje djelovanje istoga

Ciena omotu 35 nvč.

Sok proti kašlju za djecu.

Djeluje izvrstno kod djece kod prehlade, kašlja, hripavca i plućnih bolestih. **Ciena bočici 50 nvč.**

Najbolje sredstvo je:

Mazilo proti kostobolji

kod trganja, reumatizma, ischiasa, bolih u zglobovima kukovima, te kod svih podkožnih bolestih, koje nastaju uslied prehlade i nazeblosti.

Ciena boci sa naputkom 75 nvč.

Obširni cienici na zahtjev badava i franko.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

Tko pije Kathreiner-Kneippovu sladovu kavu?

Najbolje mi prija!

Svi koji žele biti i ostati zdravi, bez da se ostave uobičajenoga užitka kave. Primjesa Kathreinerove kave odstranjuje obće poznato i naročito kod redovitoga užitka zdravlju škodljivo i živce uzrujavajuće djelovanje zrnate kave.

Svi kojima je zdravlje poremećeno. Naročito se je kod bolestnih na živcima i želudcu u hiljadama slučajeva „čista“ Kathreinerova kava pokazala kao izvrstno, zdravo i lako probavljivo piće.

Svo gospodje i djeca nježnoga ustroja, kojima hraniva Kathreinerova kava dobro prija i s toga ju „čistu“ ili sa zrnatom kavom pomješanu osobito vole radi njenog ugodnog i voljkog teka.

Svi koji u svom kućanstvu hoće šteditи, a ipak žele piti tečnu i zdravu kavu. To pruža jedino i u punoj mjeri Kathreinerova kava kao primjesa zrnatoj ili ako se „čista“ pije.

Kathreiner-Kneippova sladova kava

prava je zdravstvena i obiteljska kava, najčišći naravni produkt u cielim zrnima iz najboljega slada tvorena, te joj se po priznanju prvih liečničkih autoriteta prokušanim Kathreinerovim načinom podaje omiljeo okus zrnate kave. Jedino Kathreinerova kava sjedinjuje u sebi, sa ugodnim tekom eksotičke zrnate kave, sve zdravstvene liečnički priznate i potvrdjene prednosti domaće sladove kave.

Molba: Tko neželi biti zaveden ili oštećen neka kod kupovanja točno gazi na polag otisnuti zaštitni znak, koji se nalazi i na svakom originalnom omotu sa imenom *„Kathreiner“.*

Omoti bez imena **„Kathreiner“** patvoreni su.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolenc u Trstu

Br. 6. U Trstu 11. febrara 1897. Godina XXVIII

Nepodpisana pisma ne tiskaju. Priposlje pisma, oglasi itd. imaju biti na dogovoreno tako je za prilom. Novci šilju poštarskom naputnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja jasno označiti.

Komu nedodje na vrieme, neka tiži odpravničtva u otvorenu pismu za koje se ne plaća poštarake se izvana napiše: Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nefrankirani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Kazmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Birači Istre!

Po zakonu ste pozvani, da do malo dana izabirate vaše pouzdane ljude ili fiducijare u općenitoj izbornoj skupini (V. kurija), koji će u ime ciele Istre zabrati jednoga zastupnika za Beč.

U našem „Naputku“, koj smo i posebice razposlali širom Istre, potanko Vam je razložen način kojim se bira, i prava, koja Vam zakon u to ie daje.

Zastupnik ciele Istre od općenite skupine po dogovoru pouzdanih ljudi i prvaka naše stranke i po jednodušnoj želji našega puka, imao bi biti dosašnji zastupnik za izvanjske općine zapadne Istre

Dr. Matko Laginja

odvjetnik u Puli.

On je sin kmetske kuće, krv naše krvi, muž odgojen u težkih dnovih, kada se je za naš rod još jako malo znalo.

Mnogi i mnogi od Vas poznate ga u lice, jer ili Vas je učio ugodnim i mudrim razgovorom, ili Vas je branio pred sudovi, ili je s Vami dielio svoju težko zasluženu muku, ili Vas je tješio u Vaših nevoljah ili je mirno i strpljeno podnašao izgrede i sramote, kojimi je zavedena čeljad crnila i samotila naš hrvatski ili slovinski narod, a u prvom redu njega, koji je uvjek medju prvimi stojao na braniku naroda.

On je bio prvi medje onimi zaslužnimi muževi našega naroda, koji je započeo ljutu borbu proti nepravdi i proti nasilju u Istri. Prvi je on počeo uvadjati u život toli potrebita i koristna družtva i zadruge, kojimi nastojimo pridignuti narod i na gospodarstvenom polju. Tomu nam je za dokaz oživotorenje „Istarske posujilnice“ u Puli i „Vinarske zadruge“ isto tamo.

Birači Istre! Iz našega lista znate, što je on učinio u zemaljskom saboru Istre, a poznato Vam je takodjer njegovo djelovanje u Beču od proših šest godina. Nije bilo znamenitijega pitanja, u kojem on nebi govorio i razlagao na korist pučanstva Istre. Sve što je govorio i predlagao svrhivalo bi tim, da treba pomoći narodu, koji siromašno žive skoro svuda u Istri, koji je zaostao u naukah, koji je pritisnut nesrećami i dugovi od proših vremena.

Dr. Laginji i njegovim drugovom u Beču ima se zahvaliti, da je cesarska vlada danas osvjedočena, da u Istri treba vladati drugčije, i to bolje nego li do sada, i da treba našemu puku namaknuti načina, kako bi se okrepčao i kako bi se postavio na svoje noge.

On je pred čitavim zastupstvom naše polovice monarhije istinito opisao istarskoga mučenika, pokazav vladi, da kaošto se daje palicu onomu, koji ustane od težke bolesti, tako treba dati pomoći narodu po Istri, da se okrepi i ojača i da se u svojih gospodarstvih pomogne.

Neprijatelji našega napredka stavljali su mu svuda mnoge zaprieke, križali su mu osnove i račune, ali on je uvjek odrešitije i krepče ustajao, da zagovara pravicu i da brani istinu.

Radi toga ima **Dr. Laginja** mnoge neprijatelje, ali ima takodjer i velikog prijatelja, a to je narod. Taj narod treba, da sada pokaže, da ima podpunu vjeru u čovjeka, koji mu je stotinu i stotinu puta činom dokazao, da je voljan i sposoban uputiti ga i svesti na put pravoga napredka.

Program Dr. Laginje a ujedno i program naše stranke jest sliedeći:

1. Prosvjetliti čitav narod hrvatski ili slovinski u Istri, da upozna svoje pogrieške, pak da ih se čuva; da upozna svoje pravice, pak da ih pita; da svi tvrdo i složno držimo kako jedan muž, dokle Istra nezadobije ono, što joj treba i što joj po božjih i ljudskih zakonih pristoji. Zato treba narod učiti i u crkvi i u školi i na skupštinah i na malih razgovorih. Za to smo ustanovili „Bratovšćinu hrvatskih ljudi u Istri“, koja daje podpore mladićom kmetskoga stališa, da se izškolaju i da budu narodu danas jutra na korist i utjehu; radi toga smo oživotvorili školsku družbu „Sv. Cirila i Metoda“, koja je i pomoćju naše braće izvan Istre, dala narodu po koju školu ondje, gdje je nije nikada bilo i gdje su mu ju mogućnici kratili,
2. Pribaviti narodu načine i sredstva, kojimi bi si u nevolji pomogao: da svoje drugove obrati na manje interese i na laglji način odplaćivanja, da očisti od duga svoje kmeštine, da poboljša svoje zemlje, ter da se malo po malo oslobodi svačijega jarma.
   Za to smo ustanovili nekoje „Posujilnice“ i nećemo mirovati, dok barem svaka veća župa ili plovanija po Istri nebude imala svoju, pak da budu sve vezane u jedan savez, i da se u Istri pomaže od jednoga kraja na drugi, kako brat brata, kako svaki sam sebe.
3. Ujediniti narod u družtva gospodarska i prometna, da se složnimi silami postigne ono, što pojedinci nemogu postignuti.
   Obširan predlog o tomu znano, da je vladi učinio baš **Dr. Laginja**, samo mi nekoji, jer on ne bubnja u sviet, dok stvar nije gotova.

Naš program dakle i njegov glasi u kratko: izvesti narod iz tmine neznanstva, zagovarati i braniti ga, prikazivati njegove potrebe, zahtjevati njegova prava i olahkotiti mu težko živovanje.

Mi sami nemožemo svega. Da se naš puk pridigne od zapuštenosti, u kojoj je stotine ljeta bio, treba mu obilate pomoći od vlade. Neima ga danas u Istri, koji bi očitije, razložnije i većim osvjedočenjem predočio vladi naše potrebe, što je zastupnik **Laginja**.

Njegovom proučavanju, njegovomu zagovoru, njegovomu trudu i naporu imamo najviše zahvaliti, što je s naroda skinuto ono težko breme, što se je zvalo zemljo-razteretni dug ili czoner, i da su istarske kmeštine očišćene od kakvih pet, šest milijuna duga, koj je u istinu bio malen, a u knjigah velik, duga, koj se je tjerao nesmiljeno, nerazložno, nepravedno.

Dok po zastupniku **Laginji** protivnici narodni mlate lievo i desno, ipak priznaju nehotice njegove zasluge za sav puk Istre, dapače izvršuju kaošto i ono, za čim je on vapio. Miran i postojan koracao je svuda usred pogibelji, izložen porugam zavedene svjetine, koja je mislila, da dobro čini kad žviždi i pljuva na dobročinitelja ciele Istre, ali njegove muke i njegova ustrpljivost donesoše dobar plod. Isti talijanski puk u gradovih Istre, koji se bavi obradjivanjem zemlje, danas već priznaje, da je zastupnik **Dr. Laginja** prvi zagovornik istarskoga poljodjelca. Za to ga poštuje ako ga i neljubi.

Proti našoj stranki i proti našemu zastupniku buniti će neprijatelji puka na sve moguće načine.

Birači Istre! Nedajte se ni smutiti, ni zamamiti ni ustrašiti. Oni će za čas pokušati novcem, što nemogu postignuti poštenjem. Oni se boje, jer znaju, da se izbori neće više obavljati kako i do sada.

Na noge junaci! Nepožalite ni puta, ni truda, ma ni žedje i glada za jedan dan. Našemu rodu u Istri mora, da zasja zora boljih dana, da mu svane krasni Jurjev-danak narodnoga veselja. Kuda naš slovinski rod zemlju ore, nikada božje sunce nezapada. I mi drobna grančica toga veličanstvenoga stabla, valja, da se očuvamo i ohranimo. Općenita skupina izborna treba da svietu pokaže, da smo jedni, složni u misli i u djelu, te da mi premažemo protivnike, jer je nas velika većina.

Birači Istre! Pristupite k izborom svi kao jedan muž i birajte samo one izbornike ili fiducijare, za koje ste stalni, da će na odlučeni dan dati kako jedan sve svoje glasove našemu predloženiku g. **Dr. Laginji**. On se nesrami reći, da je potekao od seljačkoga stališa, a toga je najviše u Istri. Proslavimo ponovnim općenitim izborom muža, koji je proslavio doma i vami Vas i koji traži samo Vašu korist. On će biti Vaš vierni glas u zastupničkoj kući u Beču. On će svimi silami braniti Istru, dapače još bolje nego do sada, jer će moći reći: Do sada su me slali ovamo samo plaćajući kmeti od pol Istre; sada su me poslali svi, ne od polu, nego od ciele Istre; poslali su me stari i mladi, oci i sinovi; ovo nije glas jednoga čovjeka, ovo je glas ciele Istre; ovo nije vapaj nevolje moje, nego je vapaj ciele Istre. Takov glas će se poslušati, jer će znati, da za njim stoji tristo i dvadeset tisuća naroda.

Birači Istre! Uprimo sve sile, da se bude čulo i poslušalo u Beču glas narodnog miljenika i našega kandidata za obću skupinu gosp. **D.ra Matka Laginje!**

Političko družtvo „Edinost“. **Uredničtvo „Naše Sloge“.**

Izbori u carevinsko vieće.

Jučer, to jest dne 10. febrara svršilo je doba za za *reklame*. Občinska glavarstva, kojim su reklami predani, imadu ih odmah poslati c. kr. kotarskom glavarstvu, da jih rieši. Ovo jih ima brzo riešiti i riešitbu priobćiti onim, koji su reklamovali. Ako se ovim čini, da im je krivo sa riešenjem, onda imadu pravo učiniti utok na c. kr. namjestničtvo u Trstu. To imadu učiniti najdalje u tri dana, pošto su dobili riešitbu od c. kr. kotarskoga glavarstva. To valja za sve listine, navlastito za listine pete kurije i kurije seoskih občina.

* * *

Izbor fiducijara.

Kad namjestničtvo rieši utoke, onda su svršene sve priprave k izboru fiducijara, onda će c. kr. poglavarstva razglasiti dane i mjesta, kada i gdje se imadu birati fiducijari. Ondje, gdje neima reklama nit utoka, moglo bi to skoro biti; moglo bi biti možda već budućega tjedna. Neka svatko pročita, ili si dade pročitati još jednom „naputak za izbore zastupnika u Beč", kojeg smo tiskali u našem listu, i u posebnom izdanju, i neka se drži toga naputka. Neka svaki imajući pravo u petoj kuriji, ide birati fiducijare za tu kuriju, kad bude za nju pozvan; i svaki imajući pravo birati u kuriji seoskih občina, za nju, kad bude za nju pozvan. Neka se dogovorno sa svom braćom iz svih mjesta, koja skupa biraju fiducijare, bira one muževe za fiducijare, koje su si postavili medju sobom, ili koje su postavili muževi, u koje ima vjere. Po svuda ili skoro po svuda prikazati će se dvie stranke, i biti će dvie listine fiducijara, jedna naša, druga talijanska. Koj je naš, koj čuti za naš narod, taj će glasovati za naše fiducijare. Za talijansku glasovati će samo onaj, koji znajuć ili ne znajuć, hoće da budemo tudji robovi, podložnici Talijanom.

* * *

Talijanski kandidati.

Talijanska stranka da je postavila za kandidata u petoj kuriji dr. Bartoli-a. Dr. Bartoli bio je i do sada, šest godina, *kao zastupnik onoliko, koliko i zastupnik* Spinčić i koliko svaki drugi zastupnik u Beču. Dr. Bartoli je osim toga rukao preko četiri godine po 2500 for. na godinu iz zemaljske blagajne u Poreču, u koju teče novac svih nas, što nas je u Istri. Je li što učinio za naš narod, ili ga barem odvjetovao? Ni jedno ni drugo. Dapače govorio je i interpelirao proti našemu narodu i njegovim predstavnikom i zagovornikom. Možda čemo za budući broj navesti štogod obširnije o tom. Za danas samo par rieči iz njegovoga govora, što ga je držao dne 21. prošloga junija u Malom Lošinju. Rekao je, da treba često ići medju puk na vanjštini i podučiti ga o potrebi mira. Od vjekova da se bijaše naučio, da gradovi žive u miru sa vanjštinom. To bi bile liepe rieči, ali kako on to razumije? Dr. Bartoli to sam kaže. *On i s njim svi Talijani Istre bili su toliko vremena naučni vjerovati i prisiliti u talijanstvo Istre.* Sad toga već ne mogu. Kriva da im je *šaka ljudi, došlih iz vana, krivi su novi napadaći, krivci su tudjinski smutljivci.* Te valja utući, glas tih udušiti, a to se može tim, da se pokaže onu srčanost, koju se je pokazalo za vriem dvojezičnih tabla, onda kad se je htjelo uvesti i slavenski jezik u urede. *To valja pokazati kod izbora u carevinsko vieće, opet dobiti zapadni kotar vanjskih občina, pridobiti petu kuriju, i pridržati dne dosadanja njihova mandata, i tim svim pokazati*, da Istra bijaše i da hoće da ostane talijanska. Dakle dr. Bartoli hoće mir medju svimi u Istri, ali pod uvjet, da budu svi Talijani, da nijedan osim Talijana neima nikakva prava, da je Istra pokrajina talijanska. Toga muža postavlja dakle talijansko-istarska stranka u Istri za kandidata u petoj kuriji. Njega hoće imati za zastupnika u toj kuriji. Pak za njega da glasuju naši ljudi širom ciele Istre, svi koji su navršili 24 godine!! To bi značilo zabosti si nož u srce. To bi značilo samoubojstvo s naše strane. I još ima poganih ljudi, koji nas na to nagovaraju! I svaki, koj nebude glasovao za naše fiducijare po svih obćinah Istre, taj će neizravno glasovati za dra. Bartolija, kakvoga gori u kratko prikazasmo, raditi će za Talijana, koj hoće, da je Istra talijanska! — Koji toga neće, neka glasuje za naše fiducijare.

* * *

Dvojako pravo glasovanja

Kako već ponovno rekosmo, po novom zakonu izbornom, imadu svi, koji su imali do sada pravo glasa za Beč, dvojako pravo glasa; zvani su dva puta, da biraju prvi put u petoj kuriji, zajedno sa svimi drugimi muškimi, koji su navršili 24 godine; drugi put u kuriji seoskih občina, ili gradova ili velikoga posjeda, kamo već spadaju.

* * *

Politički kotar Lošinj

bira fiducijare za petu kuriju ovim redom:

dne 15. veljače (febrara) *Veli Lošinj sa Ilovikom* 5 fiducijara.

dne 17. veljače *Mali Lošinj i Ćunski* 11 fiducijara.

dne 20. veljače *Susak* (*Sansego*) 3 fiducijara.

dne 22. veljače *Unije* 1 fiducijar.

dne 24. veljače *Osor, Nerezine, Sv. Jakob i Puntakriža* 4 fiducijara.

dne 16. veljače *Cres grad za sebe* 12 fiducijara.

dne 19. veljače *Beli, Dragozići, Predošćica* 2 fiducijara.

dne 26. veljače *Štivan, Belej, Ustrine, Vrana, Martinšćica, Orlec, Lubenice, Valun* 8 fiducijara.

dne 22. veljače *Krk su Vrhom* 4 fiducijara.

dne 24. veljače *Dubašnica* 6 fiducijara.
dne 16. veljače *Punat* 5 fiducijara.
dne 18. veljače *Baška* 8 fiducijara.
dne 20. veljače *Vrbnik* 5 fiducijara.
dne 22. veljače *Dobrinj* 7 fiducijara.
dne 24. veljače *Omišalj* 4 fiducijara

Fiducijari izabrani u prvih pet biralištih, njih 24 na broju, biraju zastupnika u Malomsetu, a svi drugi, njih 56 na broju, biraju ga u Krku. Ajd narode na djelo, da spasimo milu nam hrvatsku Istru!

* * *

Politički kotar Pazin

bira fiducijare za petu kuriju ovim redom:

dne 26. veljače biraju občine: *Tinjan, Boljun i Žminj.*

dne 22. veljače za občinu *Plomin u Plominu* i *Čepiću.*

dne 23. veljače za občinu *Labin u Labinu* i *Sv. Nedelji.*

dne 24. veljače *Trviž.*

dne 25. veljače *Gračišće i Gologorica.*

* * *

Izbor fiducijara za izvanjske občine u pazinskom kotaru

dne 27. febrara u *Tinjanu, Žminju i Boljunu.*

dne 1. marča u *Plominu* i *Labinu.*

dne 4. marča u *Pazinu.*

* * *

Pritisak na radnike iz kastavske občine u riečkih tvornicah.

Dne 7. t. mj. piše „Obzora" iz Rieke: „U naših tvornicah radi na stotine radnika, koji prebivaju u bližnjem Kastvu, i imaju pravo glasa kod izbora pete kurije u Istri. Ovdje se čini na nje nedostojan pritisak, da bi glasovali za talijanskoga kandidata, ali ne vjerujemo, da će se ti dobri i pošteni radnici iznevjeriti svomu materinskomu jeziku". — Žalimo, ako je zbilja tako nedostojne agitacije. Ne vjerujemo ni mi, da će se naši dobri i pošteni radnici iznevjeriti svomu materinskomu jeziku. Poznamo mnoge. Sviestni su si svoje narodnosti i svojih radnih sila. Te sile daju oni gospodarom tvornice za ono zaslužbe, što dobivaju. Više od tih sila ne smiju gospodari tvornicah od njih zahtjevati, a najmanje učiniti pritisak na njihovu savjest i na njihovo osvjedočenje.

Govor

zastupnika Vjekoslava Spinčića, izrečen prigodom rasprave proračuna ministarstva trgovine dne 9. jenara 1897.

(Govornik počeo je svoj govor hrvatski, a nadaljevao njemački. U prvom djelu govorio je o raznih pomorskih stvarih, a onda o poštanskih. Donašamo njegov govor prema tomu razdieljen).

Pomorske stvari.

Visoka kućo! Neću se upuštati u obćenita pitanja, tičuća se ministarstva trgovine, nego ću kako i drugih godina, spomenuti neke želje i potrebe moje rodne zemlje Istre.

Prije svega iztičem sa zahvalnostju, da se je koješta i od onoga, što sam ja u ovoj visokoj kući potaknuo, i to glavno glede lučkih radnja, provelo ili se ima po proračunu provesti. Tako lučke radnje na *Volovskom*, u *Opatiji*, u *Lovranu*, u *Berseču*, na iztočnoj obali istarskoga poluotoka; nadalje na otoku Krku u *Malinskoj, Baški, Šilu, Omišlju, Njivicah, Klimnu*, kao i u samom *Krku*; dalje na otoku *Cresu u Martinšćici*, kao i u samom *Cresu*; na otoku Lošinju u *Nerezinah* i u *Malom Lošinju*; konačno na otočiću *Susku*.

Opetujuć moju zahvalu za te radnje, preporučam visokom ministarstvu još neke radnje, pozivom na ono, što sam kod ove rasprave prvanjih godina rekao i predložio, i što je visoka kuća poprimila.

To bi bila najprvo riva u *Baški*. Priznajem rado, da se je zadnjih godina u Baški mnogo učinilo, ali potrebita je još riva, jer bi se inače više kuća moralo srušiti. Ako se je već toliko izdalo, nek se učini još nješto malo, što je nuždno učiniti.

Nadalje valjalo bi njekoliko udubiti okolo mula u *Puntu* i napraviti komad rive, prove-ti jako potrebite radnje u *Moščeničkoj Dragi* na iztočnoj obali istarskoga poluotoka, te u *Valunu*, u *Belom* i u *Sv. Ivanu* na otoku Cresu. U nekih tih mjestih, kao i u *Sv. Petru Ilovika* nedaleko od Veloga Lošinja, ne treba baš mnogo učiniti, al je jako potrebito, da se učini. Stanovnici tih mjesta već su često molili za te radnje, i bilo bi doba i molim, da se već jednom učini, što je potrebito.

Iztičem ovdje takodjer potrebu mula u *Kantridi*, na medji Rieke, o kojem je sada i predlog u razpravi. Spominjem takodjer radnje u *Staroj Baški* i u *Unijah*, radnje, koje je odlučila kuća već prije više godina.

Preporučam i jednu novu radnju, i to u *Risiki*, u zatonu Sv. Marka na otoku Krku. Tamošnji stanovnici imadu kakvih dvadeset ladja, ali ne imaju sigurna pristaništa. Moglo bi se ga napraviti u rečenom zatonu, kakav četvrt sata daleko od mjesta; i to tako, da se napravi dign, koja nebi mnoge stojala, jer more tamo nije duboko.

Preporučam dakle i tu radnju visokomu ministarstvu, i konačno napravljenje jednoga svietionika na *Glavati* u občini Dobrinjskoj takodjer na otoku Krku.

Mnogo je tu radnja, koje sam naveo, ali medju timi ima ih više, koje nebi stajale mnogo, a koje sve su jako potrebite za tamošnje stanovnike. Za nje i za one luke postaje na velikom mo-

skom putu. Znam, da se ne može sve na jedanput, ali nek se radi nješto brže. Ne krivim zato, što se brže ne radi, nikoga, a najmanje pomorsku vladu u Primorju. Mislim, da je uzrok tomu, što se posliednjih godina nije više učinilo, taj, što manjka tehničkih sila. Neka se za to pobrine, da se to sile pomnože, i da se možda bolje nagrade. Tehničari mogu dan danas dobiti zaslužbe kod mnogih posala, i oni idu tamo, gdje su bolje plaćeni. Čini se, da su tehničari, osim malo njih, upravo kod lučkih radnja slabo plaćeni.

Obzirom na te radnje, opažam još samo jedno. Ako bi se imala graditi veća luka na iztočnoj obali istarskoga poluotoka, neka visoka uprava dobro promisli, gdje da se gradi. Po mojoj misli kaže sama priroda, gdje bi se imala graditi.

Glede podpora iz *dobrotvorne ustanove za pomorce* molim, da se diele nepristrano bez obzira na narodnost ili na što drugo. Često sam već čuo pritužba o tomu, nješkoje i naveo, kao n. pr. glede udove Valčić iz Moščenicah, i nekoga Josipa Manzona iz Dobrinja. Ovih dana dobio sam pismo od jednoga 77 godišnjega starca imenom Jura Moskulina. Muž mi piše, da je on i njegov prijatelj Katarinčić Anton takodjer 77 godišnji starac i 72 godišnji Lolić Mate, svi tri iz Maliuske, koji brijahu svi mornari, pisac pisma 60 godina, prosio pred tri ili četiri godine za podporu, i da se je jedva prije godinu dana pitalo, da li ti stari još živu (Razdraženost). Čeka se valjda, da im se dade podpora kad već umru. Takovi muževi, koji imadu već 77 godina i koji neimaju nikakva imetka, neka se uzmu u obzir, pak će prestuti česte i opravdane pritužbe. Lanjske godine sam u toj stvari postavio predlog, koj je dielomično proračunski odbor i primio.

Preporučam i ljetos *bolju svezu za Baški i Punat* sa parobrodi ugarsko-hrvatskoga parobrodarskoga družtva, koje podupire i naša vlada. To su veća mjesta, koja žive mnogo sa prevozom. Osobito posliednjih godina imala su slabu ljetinu, naposeb vinsku. Trebaju bolju svezu ciele godine osim 3—4 mjeseca u zimi. Zimi, 3—4 mjeseca, mogle bi njeke veležje prestati, ali u ostalih imale bi biti.

Preporučam još ustanovljenje lučke expoziture u *Šilu*. Neću o tom govoriti, jer sam već drugda govorio.

Konačno preporučam kitoga naslova veći obzir na hrvatski jezik jezik velike većine stanovnika, osobito obalah kvarnerskoga mora. Primjera, ka nebi smjelo biti, naveo sam već u drugigodah. Danas spominjem još samo, nje, da se vidi kako se još uvjek postupa.

U Malinskoj, čisto hrvatskom mjestu, napisano je na mulu: „Landgsplatz" i „Luogo d' approdo". Hrvatim jezikom ništa. Napisi u lukah na Veskom i u Opatiji su u njemačkom, tjanskom i francezkom jeziku. (Razdraženost). Već sam to jednom spomenuo. U hrvatskom jeziku, u jeziku velike većine pučanstva, neima ni rieči. Napis na tamnjoj lučkoj expoziturl je samo njemački talijanski, a činovnik, kako je eto rekl gospodin zastupnik doktor Laginja, neza ni rieči hrvatski. To se nebi imalo trpiti u državi, u kojoj temeljni državni zakon kaže, da su sve narodnosti jednakopravne i jednakovaljane.

Poštanske, telegrafske i telefonske stvari.

Prelazim k drugomu naslov, nalme k onomu o poštah, telegrafih i telefonih.

Lanjske godine postavio sam predlog, koji glasi:

„C. kr. vlada se poziva, da naloži c. kr. ravnateljstva pošta i telegrafa za Primorje i Kranjsku u Trstu, da dade uživati u poštarskih, telegrafskih stvarih 814.000 Slovenaca i Hrvata Primorja i Kranjske u jezikovnom pogledu ba toliko prava, koliko ga uživaju 294.000 Talijana ili 43.000 Njemaca obijuh rečenih zemalja".

Slavni proračunski odbor nije preporučio, da se taj predlog primi, to iz dviju razloga. Prvo navodno zato, jer je odnosni predlog bio prihvaćen već prošle godine, drugo zato, jer da je moj predlog preobćenit.

Što se tiče predloga, koji bijaše prihvaćen prošle godine, to taj glasi tako, nek se rabi trojezične tiskovine u Primorju, ako jih stranke zahtjevaju. Ja sam o toj resoluciji već prošle godine govorio, i pitao, zašto moraju Hrvati i Slovenci tek zahtjevati ono, što se daje Talijanom i Niemcem, bez da to zahtjevaju? A do česa se dolazi tim postupkom? Navesti ću samo njeke primjere.

Dne 8. septembra 1896. pitala je stranka kod pošte u Trstu slovensku predatnicu. Jedan činovnik nije stranke razumio, drugi činovnik je doista dao predatnicu, ali pri tom i dodao: „Non siamo qui per agitare!", to će reći: „mi nismo ovdje za agitirati!" Onoga dakle, koji zahtjeva, što mu resolucija privoljuje, zove činovnik agitatorom.

Na pošti u Opatiji zahtjevala je stranka tiskovinu trojezičnu, ne čisto hrvatsku. Činovnik je nije imao pri ruci i morao ju je tek iskati. Stranka se je na to srdila, kako je to, da se svaki put, kad se hoće takovu tiskovinu imati, mora tražiti ju i neima se je pri ruci. To isto dogodilo se je meni dne 30. decembra pr. g., dakle pred kakvih dese: dana, i drugda više put. Tako se gubi vrieme i draži stranke. Nije mi na kraj pameti, da u svih takovih slučajevih okrivljujem dotične činovnike, niti upravitelje pojedinih pošta; to se većinom događja u smislu viših činovnika. Mislim, da bi bilo posve naravski — ako se već hoće tamo doli imati i njemački, premda ima imenito u Istri malo Njemaca — ako b. se za cielu zemlju izdavale tiskovine u trih jezicih. Tim se nebi imali uvriediti Niemci ili Talijani, ako bi dobivali uz njemačke i talijanske napise takodjer hrvatske ili slovenske, kako se ne vriedaju nit Hrvati i Slovenci, ako uz hrvatske ili slovenske napise takodjer njemačke i talijanske dobivaju.

Nu, za resolucijom, koja bijaše primljena prošle godine, uzelo se je u obzir samo tiskovine, i to ne tako, kako bi se moralo, naime, da se i bez zahtjeva dobije tiskovine u trih jezicih. Ali na moj predlog, koji se ne predlaže na prihvat, išlo se i dalje, i ide se takodjer sada.

U području ravnateljstva pošta i telegrafa ima 814.000 Hrvata i Slovenaca, 294.000 Talijana i 43.000 Njemaca. Ista prava, koja uživaju dvoji posliednji, imali bi uživati i prvanji, i to tim više, što ih ima više.

Predlog, reklo se je, da je preobćenit, da se ga nije razumilo. Uz dobru volju moglo se ga je razumjeti, i to tim više, što sam ga u svojem govoru 14. marča 1896. obrazložio.

Moj predlog ide za tim, da se na zgradi ravnateljstva u Trstu postavi uz

Dalje u prilogu

Župan, koj je najviše doprinesao spomenutom nedavnom našem veselju, od dne 23. prošloga decembra. Preminuo je četvrtak dne 28. jenara prije podne, a pogreb mu je bio dne 30. jenara. Sakupila se je tu velika množina ljudi kapelanije poljanske, kojih možda svaki bio je od pokojnika bud kršćen, bud izpovjedan, bud pričešćen, bud vjenčan, bud podučavan, bud sve to. Došlo je ljudi i iz matice poljanske, Veprinca, i iz susjedne Lovranščine, a bio je tu i prvi savjetnik kastavske občine i zamjenik tamošnjega občinskoga glavara. Iz Trsta došao je gojenac i miljenik pokojnikov g. dr. Josip Ivanić, iz Gorice bogoslov, također gojenac pokojnikov Žiganto. Došao je i zastupnik naroda Vjekoslav Spinčić, kao i c. kr. školski nadzornik Uršić. Došli su u velikom broju gg. svećenici, inenice preč. g. Vinko Zamlić, veleč. gg. župnici Laginja, Puž, Jelušić, te čč. gospoda kapelani Vrabec, Petrak, Vodička i Jurinčić. Sprovod je vodio preč. g. Vinko Zamlić, a sv. misu pjevao je veleč. gosp. župnik Mijo Laginja, dočim je tihu sv. misu čitao do dna duše razžalošćeni doktor Ivanić. Poslie svršene sv. mise stupio je na propovjedaonicu prečastni gosp. Vinko Zamlić, da za posliednji put pozdravi pokojnika. Iz rieči, što ih je izrekao nek i občinstvo znade, tko je bio pokojnik i što je za puk poljanski učinio.

Fran Zupan rodio se je u susjednoj Kranjskoj, bijaše sin bratskoga slovenskoga naroda. Izučio je škole u svojem rodnom mjestu Smokuču, u Ljubljani i u Gorici. Služio je kao kapelan u Žminju, u Kastvu i u Lovranu kakvih devet godina, a punih četvrdeset godina u Poljanah. Ljetos bio bi slavio petdesetgodišnjicu svoga misnikovanja, zlatnu misu. Veselio se je tomu danu, al ga nije dočekao! Za svoga boravka u Poljanah brinuo se je mnogo za povjereno mu stado. Njegovom brigom i žrtvami puka sagradiła se je u Poljanah crkva, kakva bi na čast služila i gradićem. I u svojoj nutranjosti se je malo po malo ljepšala, u najnovije doba napravio se je kor, na koji se ima orgulje namjestiti. Napravilo se je grobље, na kojem je sam izabrao mjesto, kamo da bude pokopan. U novije doba sagradila se je tamo i školska zgrada. Pokojnik je kakvih 35 godina držao školu, podučavao po stotinu i više muške i ženske djece. Nastojao je, da najbolji medju muškimi idu dalje u škole; i sam je na nje potrošio, i nastojao, da za nje dobije drugih dobročinitelja, i nadzirao je njihov napredak. Jedan njih je dr. Ivanić, s kojim se je najlaće dičio, i koj već uživa odličan glas, dragi je mladomisnik Aničić, tretji je bogoslov Žiganto. K tomu njegovi učenici bijahu tajnik Peršić, pravnik Žiganto, kancelista Tancabel, kao i mnogi pomorski kapetani. Uspjehom u školi njegovoj divili su se svi, koji su kada u nju zašli. Navlaš su hodili učitelji tamo, da vide i čuju, kako podučaje. Glavno kod svega bilo je njegovo zauzimanje za školu. Nije gledao, kad će ura odzvoniti, nego ga je trebalo po više put zvati, da dodje objedovati; tako bijaše zanešen podučavajuć. Oblasti su često pohvalile njegovo djelovanje, a pripoznalo ga je i Njegovo Veličanstvo naš premilostivi cesar i kralj, kad mu je već prije više godina podielio križ sa krunom za njegove zasluge.

Da, takav bio je pokojni Fran Zupan. Tako je radio kroz četrdeset godina u Poljanah. Toliko si je zasluga stekao, zasluga, koje je pripoznao i naš premilostivi cesar i kralj. A ipak — ipak je taj isti Fran Zupan morao skusiti zadnjih godina svoga života gorkih u svojoj kapelaniji, morao je okusiti nezahvalnost svieta. Nije za to kriviti onih dobrih ljudi, koliko one, koji su jih zavadjali. Upravo framasonski radilo se je medju tim pukom. Odvraćalo se je činom i rieču od crkve. Psovalo se je svećenike i sve one, koji mu žele dobra duševnoga i tjelesnoga. U najnovije vrieme počela je i pisati pogana ćeljad proti toli zaslužnom pokojniku. U istih listovih, u kojih je klicala „živio Franjo Josip“, koji je odlikovao Frana Zupana, nabacivala se je svakojakim blatom na pokojnika i širila to medju sviet, kad je već pokojnik ležao na mrtvačkom odru! Toga nije rekao prečastni Zamlić. to mi dodajemo. On je samo rekao, da neće da spominje u onom hipu onog, što je pokojnik zadnjih godina izkusio; i dodao, da je vlastitom rukom u svojoj zadnjoj volji napisao, da oprašta svim, koji su mu što zla učinili, i da moli sve, kojim je možda nehotice što zla učinio ili rekao, neka mu oproste. Za govora, kratkoga ali jezgrovitoga, često je morao govornik zatomljivati bolne uzdahe i brisati suze žalostinke. A njemu odgovarala je plačem i bolnimi uzdasi dubkom puna crkva. Završio je stalnom nadom, da ga je, kako car i kralj naš na ovom svietu, car i kralj careva i kraljeva, Svemogući Bog, okrunio krunom nebeskom. Tom nadom kličemo i mi pokojniku: Počivao Frane u miru i molio za svoj puk i za sav naš narod na nebu, kako si za njega radio na zemlji.

S malimi darovi sjetio se je pokojnik i u oporuci „družbe sv. Cirila i Metoda“ i „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“, a i gg. svećenici su doprinieli kod toga svoj dio u dobrotvorne svrhe.

Izbori za V. kuriju. Kako nam se javlja s nekojih strana Istre, započeti će u raznih kotarih Istre izbori fiducijari za petu kuriju već budućega čedna. U koliko nam je to poznato, izvieščujemo na drugom mjestu, a žalimo, da nas nisu prijatelji i iz ostalih krajeva na vrieme o tomu obaviestili.

Molimo dakle sve naše jednomišljenike, da nas o svemu, što se tiče predstojećih izbora, odmah obaviestiti izvole. Napose pako molimo ih, da nas o uspjehu izbora fiducijara brzojavno obavieste, gdje je to iole moguće.

Vremena su ozbiljna i težka, pak treba, da smo svi o svemu točno obavišteni, a da uzmognemo jedan drugomu u eventualnoj potrebi dobrim savjetom na pomoć priteći.

Javni sastanci političkoga družtva „Edinost“. Na javnih sastancih obdržavanih prošle nedjelje u sv. Križu, na Proseku, Kontovelju, u Bazovici, Padriču i u Lonjeri, bijahu proglašeni jednoglasno narodni kandidati za zastupstvo grada i pokrajine Trsta: gg. Ivan Goriup, Vjekoslav Goriup i Frane Kosec, župnik na Katinari. Buduće nedjelje obdržavati će se javni sastanci na Opčinah, kod Lovca, u Rocolu, u sv. Mariji Magdaleni gornjoj, u Škednju, u Barkovljah i Rojanu. Na tih sastancih proglasiti će se ostali kandidati za našu okolicu.

Za subotu na večer sazivlje političko družtvo „Edinost“ na javni sastanak u prostorije „Tržaškega Sokola“ birače za gradske izbore i one za petu kuriju iz grada Trsta.

Iz Malog Sala pišu nam 6. febrara 1897. Veleučeni g. Uredniče, evo i mene, da Vam se javim iz našeg grada i to poslje nekojih dovršenih događaja. Izbori občinski bili i prošli; Vi znate kako smo se mi tu borili i za pravicom vapili, ali sve je bilo uzalud, jer sila Boga ne moli. Sada su opet izabrali bivšeg načelnika, koji da se je tomu živo opirao, jer se govori, da je občina ne u najboljem stanju.

Ali ova vam je najvažnija i koju mi nemožemo zaboraviti, gledajući raztuženu majku, koja plače za svojim štapom starosti. Opet smo ovih dana ugledali medju nama občinskog redara.... te u koliko on i bio proglašen nevinim, svak ga izpod oka gleda i žali mladu žrtvu nezaboravnog našeg Ostromana.

A sada još jednu o školi. Naša je vruća želja, da bi se i nas usrećilo hrvatskom školom, koju stavljamo na dušu našim hrvatskim zastupnicima, koji bi imali uložiti sve sile, da ju dobijemo. U 52. br. p. g. vašeg cienjenog lista, jedan je vrli rodoljub predložio u vieści „Spasimo Lošinj“, da se svdje osnuje hrv. školu sa strane družbe sv. Cirila i Metoda i to osobitim dobrovoljnim prinosima hrvatskih rodoljuba. Ale, braćo Hrvati, Istrani, Dalmatinci, Banovci, Bošnjaci itd., svaki, tko jedno tko dva zrna, pak eto nam hrvatske škole u našem Lošinju. Najbolja će vam za to plaća biti osviešćenje hrvatskoga puka u ovom gradu.

U to ime šaljem ja i moj prijatelj M. for. I. —h—

Izborni sastanak u Pazinu. Pišu nam iz Pazina. U nedjelju 7. t. mjeseca poslie podne, obdržavao se je sastanak birača Pazina i pazinskoga polja. Uzprkos lošem vremenu do 200 birača našlo se u selu Gustini. Dr. D. Trinajstić prvi je oslovio birače odužim govorom, razlažuć i predočujući im važnost nastajućih izbora za cielu Istru u obće, a naposeb za občinu Pazin, na koju su naši narodni protivnici ukumili i sve sile uprieli, nebi li ju preoteli, znajuć koli je Pazin važna točka u našem narodnome pokretu. Govornik pozivlje sve bez razlike, da složno pristupe k biranju biranih birača za zastupnika pete kurije, pušto taj izbor, kaže govornik najbolje će dokazati ne čiji je koji kraj, već i čija je ciela pokrajina. Zatim stao je govoriti o značaju, načinu, pravu i dobi izbora, toli onoj za petu kuriju koli i za gradske obćine. Kada je pri koncu svog izcrpivog govora spomenuo dosadašnji rad naših zastupnika D.ra Laginje i Spinčića, nasta dugo oduševljeno klicanje živio. Zatim Dr. Ivan Majstrović tu mučeć živu želju ciele skupštine predloži, da se zastupnicima D.ru Matku Laginji i Vjekoslavu Spinčiću izrazi zahvalnost za dosadašnji a neograničeno pouzdanje za budući njihov rad na uhar hrvatske misli u Istri. Skupština se odazva tom predlogu ponovnim, oduševljenim, jednoglasnim živio, koji najbolje svjedoči, koli je naš narod svojim prvacima odan i zahvalan i koje pouzdanje pram istima goji. — Nakon njekoliko zaključnih rieči Dr. D. Trinajstića skupština se razišla, a tko je prisutan bio sastanku taj nemože da dvoji o pobjedi hrvatske stranke u ovom kraju.

Iz Kastavščine nam javljaju: Na Majku Božju sviećnicu odpravio se je naš zastupnik g. Vjekoslav Spinčić ponovno put Poreča. Njeki su za to doznali, i pošli su u Matulje, da ga na odlazku pozdrave. Pričekali su ga u gostioni kod Vjekoslava Sinčića. On njim je priobćio glas o premještaju sabora iz Poreča u Pulu, i nadovezao na to njekoliko rieči. Viest bila je oduševljeno primljena i zastupnik oduševljeno pozdravljen. Občinski naš načelnik ga je pozdravio, a on je odvratio, obazriev se kratko na svoje zastupstvo u občini, u pokrajini i u carevinskom vieću. Prisutni, a bila jih je puna gostiona, odobravali su mu burno, i odpratili ga pak na postaju, gdje su ga i krasnom pjesmom i iskrenom rieču pozdravili najsrdačnije. Kajfe i Jude i svakojaki pogani ljudi, prodanci i izdajice, uzalud vam nečisti posao proti našem zastupniku! Koliko više proti njemu pujete i bljujete, toliko se više od vas svi poštenjaci odvraćaju, toliko više vas preziru. Daleko od Vas, kako od kuge, propalice jadni.

Iz Žminja pišu nam početkom t. mj.: (Kamo vodi prezir občinskih naloga.)

Da bi bio znao Ivan Grizila od Antuna, dobar i štedljiv, neumoram pristaša hrvatske stranke, što ga čeka na večer dne 23. jenara u paromlinu Karla Petcha pokraj Žminja, za stalno ostao bi bio u krugu svoje dobre i drage obitelji, da nepostane žrtvom nesretnog vodnjaka, koji služi za paromlin.

Dvorište paromlina obgradjeno je prilično visokim zidom, koji zid zanemaren pod prijašnjim i sadašnjim vlastnikom, počeo se rušiti na mnogo mjesta. Nekoje komade palog zida dalo se popraviti; nu onaj komad palog zida uz put, koji vodi u paromlin i koji komad zida leži uprav pokraj i nad vodojakom, nalazi se onako razrušen preko dva mjeseca. Vlastnik Karlo Peteh bi pozvan od občinskog glavarstva u Žminju na red, da digne pali komad zida, te da se tim izbiegne kakvoj nesreći prolazećih iz paromlina, u kojem se najviše po noći melje na temelju kakve povlastice — naime što po dana najviše počiva kroz cielu godinu — da po noći većom hitrinom melje.

Spomenuti Karlo Peteh, mjesto da se odazove pozivu i svojoj dužnosti, te da dade popraviti pali zid — odnašao je poprav kom — jer ljudi moji, bogataš, kakovim se hvali da je, koji bi rado dao sve Hrvate za „Legu“, akoprem je rodom Žminjac, čiji roditelji nisu znali ni italijanski pisnuti, taj bogataš, molio se na občini, da se imade s njim nekoliko uztrpljenja, pošto da neimade za sadu novaca, kojimi bi mogao dignuti mali komad zida.

Kad nije mogao pali zid dignuti, onda je morao barem gredami ili konopima pogibeljno mjesto ograditi, te nebi bio danas i nehotičnim povodom nesreći Ivana Grizila, jer da je zid cio bio, danas bi Grizila u svojoj obitelji sjedio uz svoju djećicu. —

Vračajuć se Ivan iz paromlina po noći pade nesrećom u vodnjak paromlina, u kojem neznajući plivati, uz svu pomoć njegovog druga Bartula Modrušana, potonu, te su nakon jednog sata, okolo osam sati u večer mrtvo truplo pokojnog Ivana iz vodnjaka izvadili. — Dok se je pokojni borio vodom i u ono vrieme kad su ga vadili, paromlin kretao neprestano svojima kolesima.

Kod pogreba sabralo se dosta naroda — a medju odsutnima bili su oni, koji bi bili morali svojom prisutnošću bol razveljene djece i udove blažiti; — oj zide, nesretni zide!

Bio sam po svetu kao vojnik — i kad bi se gdje dogodila ovoj slična nesreća, k pogrebu nesretnog sve bi pohrlilo, ali naša gospoda Sijori u Žminju — jer je pokojni pristajao uz hrvatsku stranku, htjedoše demonstrirati. Živila njihova djedovska izobraženost!

Velika žalost i uzrujanost vlada medj nama kmetovima, kad skoro zaademo u napried, što će se dogoditi, da će naime Karlo Peteh pali zid dignuti moguće jedva onda, kad bude imao novaca, ili da će onako ležati zid dugo i dugo.

Uztrpite se gosp. uredniče; drugi put na kraće i to o „fraji“ koju se je učinilo u Žminju na večer u Legianom plesu.

Izmirili se. U zadnjem smo broju izviestili o ostavci načelnika grada Trsta i njegovih istomišljenika, članova većine gradskoga zastupstva. C. kr. namjestničtvu nije preostajalo drugo van postaviti posebnoga komesara, da upravlja gradom, dok ne svrše predstojeći gradski izbori ili naprositi načelnika i članove delegacije, da ostanu na svojih mjestih dok se neobave izbori. Kako se je občenito predvidjalo, dogodilo se ovo drugo, a tomu se neće čuditi nit najmanje onaj, kojemu su poznati odnošaji u Primorju. I tako su gospoda nazovi liberalci zasjeli opet svoja stara mjesta smijući se izpod brka, kako njim je krasno uspjela najnovija komedija. I tako su hvala Bogu ostali vuci siti i koze ciele!

Iz Boljuna početkom febrara. Već davno neima novosti iz ove občine; misliti će koji, da teče sada samo mljeko po Boljunščini. Ali nije tomu tako. Težko ozdravi čovjek, koj je smrtno ranjen, treba puno vremena, velike njege, ustrpljivosti. Isto je i sa našom občinom, koju su nam protivnici smrtno ranjenu predali. Neprijatelji, krvnici nemili, šarenjaci zadali su našoj občini smrtnih rana, pa nemoguće, da te rane odmah zaciele, treba zato vremena.

Primiti u ruke gospodarstvo zapušteno u svakom pogledu, a još k tomu obterećeno dugovima, mučno je i žalostno. To je sa našom občinom; zapuščena u svakom obziru, kao da bijaše bez gospodara (tudjinac bio bi se više skrbio za napredak u občini, nego su to činili domaći ljudi), zadužena na sve strane, občinska dobra lahkoumnim načinom raztepena n. pr. na Pazu; glavnice neosigurane, putevi u skrajnoj zapuštenosti, ured u velikom neredu, računi nečisti, to su eto rane zadane občini, rane, koje mora novo zastupstvo vidati i cieliti. K tomu nadošla slaba ljetina, — kmet neima ni novčića, da nosi u občinsku blagajnu, a troškovi svaki dan to veći. Rane ipak treba liečiti; mučno je to za sve, najmačnije za gospodara; ne lieče li se rane valjano, otvaraju se sve to više, pa dodje vrieme da su neizlječive. Kako zlu doskočiti? Za najnuždnije potrebe, za platiti dugove osobito zaostali porez, ekvivalent i t. d. posudilo je občinsko zastupstvo nekoliko stotina forinta i tako se zapriečilo veću rak-ranu na tjelu občine. Medjutim pozvalo se razne dužnike občine, da učine svoju dužnost. Učinilo se proračun za g. 1897., koji je odobren od zemaljskog odbora. Buduć su dohodci podobćina neznatni, metnulo se u nekojih podobćinah namet na izravni porez. Pravo je rekao jedan član bivšeg zastupstva, da drugog izlaza nije bilo nego namet; staro zastupstvo da je uvjek *„krpalo i krpalo Strace sa Stracami“*, tako da nije moglo nikada napredovati. Občinske šume su se posjekle i porazdielile; glavnice se izgubile, nije preostalo drugo, nego nametom pokriti občinske potrebe nekojih podobćina. Prigovaruje, njurgange, tužaljke da prije nije bilo nameta, bile su na dnevnom redu. Istina, da prije ne bijaše nameta, ali zato su i občinski poslovi onako slabo napredovali zato je občina ostala dužna občinskom tajniku i županu i potešatau i kasi i Petru i Pavlu i to na stotine i stotine. Onako napred nije moglo ići, to uvidjaju i stari zastupnici, samo hoće da rabe namet kao sredstvo svojih gnjusnih agitacija. Občina je nalićila čovjeku, koji se sam bori; da se tog čovjeka spasi, valja upotrebiti sva moguća sredstva, ljekarije ma bilo i najžuće i najskuplje; tako je i sa občinom trebalo uporabiti sredstva ma bila i nepočudna, samo da su zakonita i dopuštena; sredstva takova upotrabio bi svaki razuman gospodar. Ne koristi s toga dizati lajku na novo zastupstvo, koje mora da vrši svoju dužnost i naći način, kako da pokrije godišnje občinske troškove, jer ima nad sobom više oblasti, koje bdiju nad postupkom občinskog zastupstva. Bude li obć. zastupstvo prekoračilo svoj djelokrug, više će oblasti već doviknuti: stoj! tako se neide napred. Vikačima, šarlatanom, koji znadu samo klepetati, preporučujemo, neka klepeću ali proti starom zastupstvu, koje je občinu dovelo do ruba propasti.

Samo pogledajte, što ste učinili sa podobćinom Paz i Ruku na prsa, pa kažite: grieh leži u starom zastupstvu; od 7000 for. glavnice, može se kazati, da neima danas niti 1 for. osjeguranog i baš u Pazu ima najviše tih mutikaša, koji misle, da od njih odvisi spas Istre. Dokažite, gdje je dohodak za pokriti občinske troškove, pa onda nebude nameta; samo vikati, to ne koristi ništa. Ili misle nekoji, da će im občinski zastupnici plaćati obć. troškove? (Konac sliedi.)

Hrvatska čitaonica u Buzetu priredjuje dne 21. t. mj. u nedjelju na večer u selu Šterped zabavu sa biranim programom: tamburanjem, pjevanjem, predstavom i plesom. Čisti prihod namjenjen „družbi sv. Cirila i Metoda u Istri“. Za mnogobrojno udioničtvovanje pozivlje najuljudnije ODBOR.

75.000 kruna iznaša glavni zgoditak velike loterije u Innsbruku. Loze po 50 kr. Izplaćuje se u gotovom uz 20% odbitka. Upozorujemo naše cienjene čitatelje, da je vučenje neopozivo 20. febrara.

Listnica uredničtva.

Gosp. M. S. u sv. L. Stiglo prekasno za ovaj broj, držite se junački. Živili!

Gosp. F. F. Ux sav prilog nismo svega mogli priobćiti; u budućem svakako. Prijateljski odzdrav!

Gosp. B. J. Keršan. Onaj gospodin, koji se je dne 8. t. mj. s Vami voxio željeznicom iz Trsta, pogovarajuć se o nesretnoj školskoj taksi (koju Vam naprtiše latinska gospoda) i ob onoj lažitorbi, koja se badava svakomu nudja, kazao Vam je božju istinu. Držite se onoga nauka i nećete pogriešiti. Živili!

Gosp. F. P. Nevidimo ni dopisa ni novca. Da ste nam zdravo i veselo.

Oglas.

Ponuda izvrstnog sjena, kukuruza i žita!!!

Podpisani časti se dati na znanje, da u selu Manjidvorci (izpod Vodnjana) imade svake vrsti sjena, napose: djeteline (crbaspanje) krašina (koje je takodjer izvrstno za volove) svibanjskog sjena (il fieno maggenca); sjena od Raše (il fieno d'Arsa) koje je pak za konje izvrstno.

Istotako imade i kukuruze (turkinje) i ječma, žita itd. Radi toga upozorujem gg. trgovce i tko ima potribu od sjena oliti kukuruza i žita, neka se obrati na nižepodpisanoga posjednika. Obzirom na to, da sam podpuno obskrbljen sa više vrsti izvrstnih sjena, kukuruza i žita, i obzirom na nizke ciene, gojim ugodnu nadu, da će se mnogi kod mene poslužiti.

Antun Bergić Ivanov (Bergelin)
Manjidvorci
(pošta Barbana, izpod Vodnjana — Istra)

Sve vrsti

tambura

dobivaju se kod tvrdke

J. Stjepušin

SSAK

Cienike šaljem na zahtjev svakomu franko.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-vošćene svieće

kilogram po for. 2.45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Velka lutrija u Inomostu po 50 novčića

Vučenje
Predzadnji tjedan

Glavni zgoditak

75.000 krunah.

U gotovom sa 20% odbitka.

Srećke po 50 novč. preporuča: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Mandel & C-o, Girolamo Morpurgo, Ign. Neuman, Marco Nigris, Enrico Schiffmann.

„Tržaška posojilnica in hranilnica“

(registrirana zadruga s ograničenom jamčevinom).

u Trstu Via Molin piccolo br. 1, I. kat

(blizu nove poštanske zgrade.)

Daje posude na uknjižbe uz 5½% ; na mjenice po 6% ; na zaloge po 5½%. — Prima štedovne uložke uz 4%. — Uredje svaki dan od 9—12 sati prije podne i od 3—4 sata poslije podne, a u nedjelju i u praznici od 10—12 sati prije podne. — Izplaćuje se svaki ponedjeljak od 11—12 sati prije podne i svaki četvrtak od 3—4 sata poslije podne. Glavne dionice vriede 200 kruna. Zadružne dionice mogu se plaćati u mjesečnih obrocih po 1 for. a vriedi svaka 10 for.

Prsni sirup.

Rabi se kod hripavosti kao kašalj ublažujuće, slez odstranjujuće sredstvo. Odrasli uzimlju 3 do 4 žlice, djeca isto toliko žličica. Ciena bočici 35 nvč.

Antirrheumon

Najbolje sredstvo proti trganju. S time se tri put na dan oboljele dielove namaže.

Bočica 25 novč. III

Živinski prah

Izvrstna i najbolja pripomoć, da se konji, krave i voli zdravi uzčuvaju.

1 omot 25 novč., 10 omota 2 for.

Ljekarna Piccoli
„Pri Angjelu“
Ljubljana, Dunajska cesta

Šilje se prema poštanskom pouzeću.

PILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na	V napoleonih na
4-dnovni odkaz 2½	30-dnovni odkaz 2½
8- „ 2¾	3-mesečni „ 2¾
30- „ 3%	6- „ 2¾

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopija novo obrestne takse v krepost z dnem 5. febrara, 9. febrara in odnosno 2. marča t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto
V napoleonih brez obrestí

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reke kakor za Zagrob, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec Sibinj. Inomost, Celoves, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.

zkazo vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu Parizu, Beroline ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohranu.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje zakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 2. febrara 1896.

U ljekarni E. Tomaja nasljednik

A. VINGER

u Zagrebu, Ilica broj 12.

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni osobito preporuke vriedni liekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalenju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križcah, kostenom poganeu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težke disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bljedoći, škrofuloznosti, podbuhlosti, djetinjoj krživavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, olakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žličici, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski keh ili kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mliska, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Svajcarske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatuljici 70 nvč.

Mazilo za blago osobito za konjo i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini poslje težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, peručini i osipotinam. — Jedan lončić 50 novč.

Antiseptična voda za usta i zube čuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolja, učvršćuje meso oko zubi, razfriškavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjelodn i ljepotu obraza i ruku. — Ciena večem lončiću 1 for. — K tomu spada još boraksov sapun po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariškoj izložbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Savon Eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se zamašno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 nvč.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi prengodan miris. — Flašica 80 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimske. — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinina proti groznici ili zimnici — Manja bočica 70 novčića.

Polibronov sirup — dru. Fikoli Selaku liečí najsigurnije bolesti živaca, nepokoj, glavobolju, trzanje, histeriju, sadahu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom katara, lošoj probavi. Ciena 1 for.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. — Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boja za farbanje kose, da siede kose poerne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kiruržke sprave.

Ruskog čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

ZALIHA MINERALNIH VODA.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinta vriednosti, plaćam sam poštarinu.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolenc u Trstu

znati, neka se nešto bolje o tomu obavieste. To bi već jednom moralo prestati.

(Sliedi)

Istarski sabor.

U Poreču, 1. febrara 1897.

III. sjednica.

U 11 satih 25 časaka otvori sjednicu predsjednik dr. M. Campitelli u prisutnosti zastupnika c. kr. vlade A. Fabiania i 16 zastupnika većine a 2 manjine.

Zastupnik dr. Vareton čita zapisnik prve i druge sjednice. Proti zapisnikom neima primjetbe, te se verificiraju.

Zatim javlja predsjednik saboru izpriku odsutnosti nekih saborskih članova, te konstituiranje pojedinih komisija i razne podneske, koji su saboru prispjeli.

Među podnescima prispjeo je saboru upit c. kr. ministarstva za pravosuđje glede premještenja okružnog suda iz Rovinja u Pulu, te glede ustrojenja kotarskog suda u Rovinju i u Dolini, o čem se neka sabor izjavi. Ovaj predmed predan je političko-pravnoj komisiji.

Zast. Costantini i drugovi podnašaju interpelaciju na ministarstvo pravosuđja, tičuću se kaznene razprave proti Legovića, u kojoj, nakon što bi ista održana u talijanskom jeziku, c. k. pristav g. Žic u Motovunu izrekao odsudu u hrvatskom jeziku.

Prelazi se na drugu točku dnevnoga reda. Pojedina gg. izvjestitelji čitaju svoja izvješća i predlažu ih saboru na razpravu i odobrenje i to obračun zaklade vatrogasaca za 1895.; obračun zaklade uloženih tuđjih novaca za g. 1895.; obračun za g. 1895 i proračun za g. 1897. mirovinske zaklade zemaljskih činovnika; obračun bratovština za g. 1895; obračun zaklade ezonera za g. 1895.; obračun za 1895. i proračun za g. 1897. zemaljske poljodjelske zaklade; obračun zemaljske zaklade za 1895.

Na koncu sjednice javlja predsjednik, da mu je netom stigla brzojavna izprika zast. Spinčića za odsutnost od sjednice.

Današnju sjednicu digne predsjednik u 12 satih i 5 časova, a buduću ureče za sriedu dne 3. o. mj. u 11 satih i 30 časova prije podne.

RAZGOVOR MED ŠIMOM I MATOM.

U Tinjanu (Iduć̆i po blagoslovu doma).

Mate: Hvaljen Isus i Marija, kume Šime!

Šime: Na vike, kume Mate!

Mate: A ča podupiraš, kume, hrbtom ovu kuću, ča se bojiš, da pade?

Šime: A neće pasti, ne, nego sam se malo naslonija, da odpočinem, ać u crikvi nisam moga ni kleknuti pred tolikimi ljudi, a sisti opet nisam ima kamo; mi Tinjanci ćemo morati najbrže po lovransku razširiti crikvu.

Mate: Pred deset lit biš bia moga lahko lahko na prste izbrojiti ljude na večernji, ali sada, posla ča imamo toga plovana, je sve drugače.

Šime: Pravo imaš, kume, poli oboh maš i poli večernji je crikva puna, a vidimo i to, da sada se ne spi nijednomu pod predikom. Naši popi se mučiju i trudiju za nas, nu vidi se, da njihove beside ne padu na kamenje, ać imaju ča spovidati svaku nediju.

Mate: Da, da sve je drugače, sada je jena milina doći u našu crikvu onako lipo popravljenu, pak ki nebi pošo, kad čujemo onako lipo pivanje. U istinu zahvalni moramo biti jako našemu gosp. učitelju, da se toliko, i kako čujem, skoro bez plaće trudi s pivanjem.

Šime: Ali ča čekamo tote; ljudi su se već razmaknuli, hoću i mi ovde dole po mostu, da vidimo, kako napridujo naša poštarija.

Mate: A homo!

Šime: U istinu, kume, to će biti lipa kuća, da lipše nebude u Tinjanu, ali ne samo lipa ma i čvrsta, ać su ju zidali mešari od oka i to sve pod nadziranjem gosp. podštata.

Mate: Ma ni nekim drago, da su ju sada dvignuli.

Šime: Sigurno da ni, ać se je podeštarija dvignula pod hrvatskom reprezentancom, a vrh toga će biti unutri dvi kamere za hrvatske škole, a to je, ča ih najviše peče.

Mate: Sada imamo, hvala Bogu i dva učitelja, a to je bilo od velike potribe.

Šime: I od kakove potribe! Imaš doma jednoga, dva tri otročića, a još ih nemoreš dobro naučiti Boga moliti, a kako će jedan učitelj moći učiti sam 215 dice?!

Mate: Sad smo vidili i to, pa homo doma kume!...

Šime: Ajdmo, ać ako ćemo biti pravi gospodari, treba da ovršimo najprija svoje dužnosti u crikvi, a kad ovršimo svoje kršćanske dužnosti, treba da gremo valje doma, da doma našu dičicu ča podučimo, i onako smo mi muzki malo kada doma.

Mate: Ti, kume, dobro slušaš naše pope, ać si sve zapamtiš, ča oni govore u crikvi.

Šime: Za Boga! ako ne slušamo njih, koga ćemo drugoga slušati?

Mate: Isus propeti smiluj se nam! (odkriju se oba). Evo kume kakovu lipu kalvariju imamo mi, da u našoj blizini nima takove.

Šime: Da, ma prija smo bili toliko lit prez nje: naši talijani su nam ju srušili, ma nisu bili vridni dragu ozidati, dokle se ni dvignuja gosp. plovan i gosp. podeštat na noge, da ju ozidaju. A ipak se najdeju neki zlobni jeziki, ki bi htili na svaki način našim duhovnim i svitovnim poglavarom skopati jamu, ma će najzad sami u nju pasti. A ima žalibog i ljudi naše krvi, koji su se pustili uloviti u talijanske mreže, ter bi htih imati za poglavare ljude, koji bi znali žderati i rušiti.

Mate: Ma ti kume si pravi avokat!

Šime: Ja nisam avokat, ać u školi sam se naučija samo malo štiti i pisati, ali ono branim, ča je pravo i dokle imamo ovakove duhovne i svitovne poglavare, valja, da njih slušamo!

Mate: Da pravo imaš, kume, njih slušajmo i nećemo zaći s puta.

Šime: A ki ih nebi slušo, ta oni nam sami kažu put, kako da budemo složni, ać ih vidimo vavik složne doma i na šetnji.

Mate: Marijo pomozi nam! (Odkriju se pred kapelicom Majke Božje.) Evo i to je lipo, da su uzdignuli pobožni ljudi kapelicu Majki Božjoj na čast.

Šime: A da, kume moj, vidi se, da Tinjanci napriduju u pobožnosti, u ponašanju i u svemu. Ma kako i nebi, kad nas naši poglavari uzdižu s besidom, primerom, u crikvi, u školi i vani.

Mate: Si bia, kume, u školi, kad se je bila ona svršila škola?

Šime: A nisam, kume, ać mi srce neda, kad ne vidim u njoj svoje dičice, [illegible]

Mate: To ti je bila, kume, jena milina gledati onu dičicu kako se lipo ponašaju na svaki mig gosp. učitelja, kako lipo Boga mole skupa i kako lipo pivaju.

Šime: Ja mislim, da će se Tinjanci još više poboljšati, kad ona mladež uzraste, ać poslovica je, da na mladih svit ostaje.

Mate: Da, da, tako je kume, bolje vrime će doći i za nas, pa nećemo biti već, da mi na zamiriš, tovari, za koje nas drže naši talijani.

Šime: Ala drago mi je, kume, da si i ti to uvidija!

Mate: Hvala Bogu, došli smo do kapelice sv. Cirila i Metoda. Zidari Stipe Ivetić i drugovi postavili su lip spomenik našim apostolom.

Šime: Pravo i lipo je to, da imamo mi Tinjanci uz cestu Kalvariju, kapelicu Majke Božje i kapelicu sv. Cirila i Metoda, nek svit zna, da mi ljubimo Isusa propetoga, da štujemo i Majku Božju i da znamo častiti naše slovinske apostole.

Mate: A za to sve su se pobrinuli naši duhovni i svitovni poglavari s besidom i s dilom.

Šime: Da, tako je kume, homo za njima i nećemo pogrešiti put, nek ih Bog poživi!

Mate: Amen!

Šime: Pomolimo se sada sv. Cirilu i Metodu za naš slovinski red i recimo svaki put, kad pojdemo ovuda, kako je gori napisano: Sv. Cirile i Metode, molite za nas! (Pomole se i pojdoše dalje.) Još ništo, kume, ću ti reći! Po gradu su bili raznesli, da ide naš plovan ča, pak je reka neki, neka gre, neka, ter tako slabega da nisu još znali.

Mate: To je sigurno reklo kakvo blago od „legla“!

Šime: A ča češ, sarad! S Bogom kume!

Mate: Bog budi i s tobom! Do vidova!

Razgovor iz Poreštine:

Marko: Ala se je lipo svit važga ovoga puta za glasovanjo!

Ive: Je hvala Bogu, dobro kaže, i dobro se je narod okoristia s onim našim razgovorom, gdi sam ti tumačia zakon od izbora.

Marko: E, čuja sam ja, da su se i gospoda od oficija spominjali, da mora biti fina glava oni Ive, koji je tumačia zakon, zašto i njima je razbistria ništo, što jim je bilo tamno.

Ive: Pak jeste li se već tvrdo dogovorili za fiduciare?

Marko: Jesmo, ma talijanske podrepnice silno oblišu naša sela i rado bi, da nebudu izabrani Laginjevi fiduciari; a sve što je narodnoga, sve vapije, da njega ili nikoga, makar do zgubljenja glave.

Ive: I tako držite, ako Vam se nije smutia mozak. Ja ću ti još samo jednu reći: Laginja je guverneru u brk reka: Daj narodu ovo, daj ono, jer je narod potriban, na jednom kraju nauke, na drugom ceste, na trećem vede, a svagdi je potriban svoga jezika, gdigodar dari u svetoj crikvi. — Sada pak bi Talijani rado, da Laginji puntate falimenat, pak da na misto njega pojde u Beč Talijan, pak da tamo reče, da je u Istri sve dobro, da narod nepotribuje ničesa. Zato vas oblitaju i mame.

Marko: Po majku svita, tako je! Mi ćemo Laginjeve fiduciare u ovom prvom izboru, da on izajde. Mi smo se u Istri pobrojili po svim komunih, i broj izlazja naš veći nego talijanski. Još malo dana pak ćemo se ogledati, mila majko moja, da kako pravi junaci pridobijemo i laži i mamljenje i Judine bečе. Ja sam već nevisti naručia, da mi pripremi sve lipo čisto i da mi speče kolač, ako bi dugo čekati. Oni dan ću se, ako Bog dà, lahko proći; tovarskoga mesa mi tudjih bigula, ni Judinih beći, meni netreba, a tako ni svoj mojoj družini. Z Bogom Ive do lipega Vidovdana!

Ive: Z Bogom Marko moj, budite svi tvrdi za narod kako i za viru kršćansku!

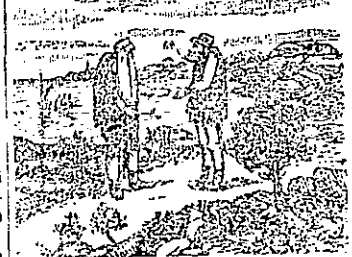

Franina i Jurina

Fr. Zašto su Tartufo i Tankoglavić onega nikega razbuštali?

Jur Da zato, ać da je preveć „kava made“.

Fr. To je za njega velika nesriča.

Jur. Lahko bi još za njega bilo, da je samo to, da mu nisu Rovinježi sve imanje stavili na inkanat.

Fr. Dakle ča ima čuda duga?

Jur. O nima jako ne, samo jedno osam miljarići fiorini.

Fr. To nje velika stvar; a njegovo imanje koliko podnaša?

Jur. A vero čuda, polovicu koliko je duga, ali okolo toliko.

Fr. Još je učinia bravuru, da ih je zna tako lipo namazati, zato merita medalju.

Jur. Ter su mu ju dali.

Fr. Ki mu ju je dal?

Jur. A Čereža.

Fr. Kako vranića da su ga Rovinježi toliko verovali?

Jur. Kako ga nebi bili verovali, kad on je bil agente od njihovega partita, ter zna da naši šjori na dan izbori polude, samo to je škoda žalibože, da sutra dan se odmah opamete.

Fr. Ča nije znal, da ki gre s njima češnje zobati, da mu repi u gutu ostanu.

Jur. Da, ma on je mislil, da te mu šjori vavek beći davati, samo da drži s njima, ma se je jadan prevaril.

Fr. Ja neznam u što je špendal tolike bečе.

Jur. U što? A brate moj, niš ne delati, dobro živiti, lipo se nositi, hoditi po sanjih, po frajah i po lovu, pak štiti Istrijo i Jovane Pensiero, beći se brzo špendaju.

Fr. Dakle on je dela kako bi rekli naši Talijani: La vita del Michelasso, mangiar e bever e andar a spasso. Ča pak sada govori, da misli delati?

Jur. Pred nekoliko vremena je hodil advokatu va Rovinj, da ga uzme u svoju kancelariju za pisara. On ga je činil zapisati ime i prezime, da vidi, kako piše, i kad je svršil, se je zapuhal i spotil, pak dohtor mu je rekal, neka se uztrpi za sada da nima mista za njega do 31. febrara.

Fr. Dakle moru biti stešo fina glavica!

Jur. A sada ča misli delati za živiti?

Fr. Govore, da će poći u Pulu i da će se gledati pasati budi kako, a da je srdit, kako pas na Talijane, ča su mu svaki dan šjali na vrata peticijone, penjure i eštime.

Jur. Bože mili, kako sve dojde i sve projde. Prije naši Talijani nije manjkalo nego da izdahnu u njega, i da bi oni bili p . . . . ., on bi jim bil rekal „grazie, šjori“, a sada su najveći neprijatelji. Dobro mu stoji, i svakom takovom, ki se s njima prijatelji.

Različite viesti.

Narodu po Istri! Učinili smo točan račun, kako bi mogli izpasti izbori fiducijara občenite skupine. Naši bi svakako morali predobiti. Svejedno polažemo na srce svim dobromislećim, neka rade svimi silami, da predobijemo i ondje, gdje do sada nismo. Treba da broj naših fiducijara bude mnogo veći nego li Talijana i prodanaca, neka se zna, da imamo ne samo većinu, nego vrlo veliku većinu u petoj kuriji. Dakle na noge! Neštedite truda, ni puta ni noći, nego radite dok je doba.

Posvećen za biskupa. U nedjelju bijnše posvećen za krčkoga biskupa u Gorici novoimenovani biskup presvj. g. dr. Anton Mahnič. Svetom činu prisustvovali su nadbiskupi, dotično biskupi Zorn, Glavina, Missia, Šterk i Flapp.

† **Gustav Eim.** Ovih dana preminuo je u Firenci poznati mladočeski zastupnik na carevinskom vieću i jedan od prvih slavenskih novinara g. Gustav Eim. U Firenci pošao je tražiti zdravlje, pak je na žalost tamo našao prerano smrt. Bilo mu je tekar 47 godina. Počivao u miru!

Odgodjeno saborsko zasjedanje. Istarski sabor otvoren bijaše u svemu 11 dana dočim je imao samo 5 sjednica. Dog[illegible] reče, da se nada, da će se sabor do mala opet sastati. Po tomu bilo bi ovo zasjedanje samo odgodjeno.

Radi nestašice prostora morali smo izpustiti i kratko izvješće o zadnjih saborskih sjednicah.

Izborne sekcije za petu kuriju. S raznih strana Istre, osobito iz političkoga kotara porečkoga tuži nam se puk, da nije pravedno razdieljen u izborne sekcije za petu kuriju. Glavne občine kano *Poreč, Višnjan, Motovun, Oprtalj, Vrsar* itd. razdieljene su u izborne sekcije kano da bi bili sami talijanaši tu razdiobu proveli. Nisu bo gradići odieljeni od izvanjskih podobćina ili sela posve, nego je svakomu gradiću pridieljeno toliko sela, za koliko se može unaprieda sa stalnošću kazati, da će gradjani kod izbora nadvladati izvanjska sela i mjesta. Takova razdioba ne stoji u suglasju sa dotičnom naredbom niti odgovara pravednosti. Kad se je već moralo uvesti sekcije, tad se je imalo gradove posve odieliti od izvanjskih sela i podobćina, pak neka bira svaki po svoju u miru božjem.

U tom smislu podnesli su naši rodoljubi molbe na politička poglavarstva i mi se čvrsto nadamo, da će se tim molbam zadovoljiti, ako je dotičnim oblastim u istinu do toga stalo, da izbori prodju u miru i u redu i ako ne žele, da bude pritužba kod ministarstva i u parlamentu. Ovih dana čitamo, da je ministarstvo naložilo onim, već ne pristranost političkim činovnikom u izbornih poslovih, pa ako je tomu tako, očekujemo od političkih oblastih u Istri, da će opravdanim i pravednim zahtjevom našega puka zadovoljiti i tim sa sebe svaku sjenu pristranosti svaliti.

Iz Poljana dne 7. febrara 1897. Nije tomu davno, što smo javili od ovuje veselu viest, da je naime kod nas promisio domaći sin Aničić, da je darovao u ovoj našoj lipoj crkvi prvu nekrvnu žrtvu Svevišnjemu. Bilo je to nješto, česa Poljane još nisu nikad doživjele, i radi česa se je veselilo staro i mlado. Danas, eto nas, gdje moramo saznim očima javiti žalostnu viest. Naglo, providjen svetom pomastju, preminuo je Fran Zupan, onaj isti Zupan, bez kojega si sadašnji naraštaj nije mogao nit pomisliti Poljana, onaj isti

njemački i talijanski, takodjer hrvatski ili slovenski natpis, da se već u napisu vidi, koje se narodnosti nalaze u tom području.

Imali bi se nadalje postaviti trojezični napisi na svih poštanskih uredih i navlastito u Istri.

Nadalje imale bi se sve objave takodjer hrvatskim i slovenskim jezikom izdavati, imao bi i u tih jezicih izlaziti naredbeni list, imalo bi biti dozvoljeno i hrvatskim i slovenskim jezikom polagati izpite, osobito za pošte u pokrajini; i konačno imalo bi biti dozvoljeno, da mogu poštanski uredi u pokrajini uredovati takodjer hrvatski i slovenski.

To misle stanovita gospoda, da se ne može poprimiti, ali to je posve naravski i odgovara temeljnim državnim zakonom. Gospodi kod pošte u Trstu čini se, da za nje obstoji samo njemački državni jezik i tršćegodišnji kulturni talijanski jezik. Oni niti ne sanjaju o temeljnom državnom zakonu, koji obstoji već tridesetu godinu.

Mislim, da je dužnost više uprave, da tamošnje ljude na bolje poduči, i to ne samo obzirom na jezik, nego i obzirom na druge odnošaje. Navesti ću njeke.

Ja sam već nekoliko puta spomenuo, da se za pošte u pokrajini imenuje nekom osobitom ljubavlju ljude, koji su najžešći agitatori proti Hrvatom, i to i u hrvatskih mjestih. Nek i oni vrše svoje pravo, al neka pod austrijskim orlom, kadkad dvojakim, ne kleveću nit ne lažu proti Hrvatom u hrvatskih obćinah, kako se je to na primjer prošle godine dogodilo u Lovranu. Prave iztrage, čini se, da se nije provelo, premda se je u toj stvari, kako mi je posve dobro poznato, pritužilo na više mjesto.

U posliednje doba dogodilo se je također nješto, što kaže na mišljenje gospode kod ravnateljstva u Trstu. Dobio je jednu pošu u Istri — neću da ju imenujem — čovjek, koji je radio proti Slavenom čak u Ljubljani, i koj je tamo sablazni prouzrokovao. Taj čovjek dakle dobio je jednu poštu u Istri i to poštu podržavljenu i unosnu, premda bijaše starijih, sposobnijih i boljih, koji su za nju prosili, i to valjda iz zahvalnosti, što je proti Slavenom radio.

Postupak gospode kod ravnateljstva u Trstu može se prosuditi i po ovoj okolnosti. Prije dvie ili tri godine poprimilo se je ovdje predlog, da se ustanovi pošta ne u Kašteliru, nego u Sv. Nedelji, odkud ne bijaše nikakve prošnje, gdje se nije niti sanjalo o kakvoj pošti. Nek se reče što se hoće — oba mjesta su si blizu — to se je dogodilo s toga, što se u Svetoj Nedelji više talijanski, a u Kašteliru više hrvatski čuti. Htjelo se je imati tu jedan zavod talijančenja više. (Škola od „Lega nazionale" već obstoji. Op. prevodioca). Te stvari neće biti poznate visokomu ministarstvu, al upravo zato dajem jih ovdje do znanja.

Naprama željam Talijana postupa se drugčije, i ako nisu te želje opravdane. Dogodilo se je pred kratko vrieme u pr. u Trstu, da se je anonimnim (bez podpisa) pismom javno zahtjevalo, da bude poštanski ured kod burze otvoren također poslje treće ure popodne i u nedjeljah. Malo iza toga se je to i dogodilo. A što se je kasnije izpostavilo, gospodo moja? Da se je njeki gospodin, koji pozna slabosti gospode kod poštanskoga ravnateljstva u Trstu, okladio s drugim, da će se to dogoditi (Razdraženost). Tako je, to je činjenica, i zgodilo se je usljed oklade javnim anonimnim pismom.

Viesti, koje se odnose na poštu i telegrafe, pošilje se njemačkim i najpače talijanskim novinam; u hrvatske i slovenske novine, kojih ima i u Trstu, ne pošilja se takve viesti, da o njih i Hrvati i Slovenci iz svojih novina saznadu.

Prigodice se veli, da neima ljudi našega jezika za konceptne i u obće za poštansku i telegrafsku službu. Ja znam pako, da ima ljudi, koji dvie i tri i četiri godine sa podpunimi izpiti čekaju i nikakva mjesta ne dobivaju, i to posve vriednih ljudi, muških i ženskih. Čini se, da kod ravnateljstva u Trstu vladaju neki osobiti nazori proti Slavenom, tako da su u posliednje vrieme počeli od tamo bježati. Čini se također, da im se zamjera, ako i privatno među sobom svojim materinskim jezikom obće. Ako koj reče ravnatelju pošte ili kojemu drugomu višemu činovniku, da zna hrvatski ili slovenski, tad mu se veli: toga mi ne trebamo. S druge strane veli isti ravnatelj, da ne ima ljudi, koji poznaju jezike. On upravo takovih neće.

Zadnjega mjeseca dobio sam iz Trsta množinu pritužba, i to o zgodah, koje se ovdje ne može lako lahko izniet', i koje se glavno s jedne strane na jednoga višega komesara, s druge više na osobe talijanske nego slavenske narodnosti odnose.

S toga sam neke izpisao, da ne podjem predsjedniku dalje stogod neraćem, što se ovdje nebi pristojalo. Dozvolom gospodina predsjednika pročitati ću te izpiske, kako sam ih u obliku pitanja napisao (čita):

„Pravo: je li istina, da bijaše jedna manipulantica u Trstu, s uzroka koje nije ovdje navadjati, odpuštena, i skoro zatim poslana kao ekspeditorica u Sv. Lovreč pazenatički i pak predbilježena za jedno mjesto u Trsta? — Je-li poznato visokoj upravi pošta, da i poštanski ured u Sv. Lovreču nadzire kao i druge onaj isti viši komesar, radi kojega bijaše ona manipulantica iz Trsta odpuštena?

Drugo: Je li poznato visokoj poštnoj upravi, da bijaše, prije u Trstu namještena Karolina Caleari, odpuštena radi toga, što da se je kod pregledanja našao manjak od 10 for. 35½ nov., i da ne bijaše usupor ponovnih molba opet namještena, premda je poznato, da nebijaše izključena pogrieška kod samoga pregledanja, dapače da bijaše opažena već istoga dana od jednoga c. k. poštanskoga činovnika? Je li treće istina, da je ta Karolina Caleari žrtva spomenutoga višega komesara, kao što su i mnoge druge osobe? I ako to nje istina, zašto nisu poštanske oblasti silile, da se nisu tužbe, podnešene od njega i proti njemu kod kaznenoga suda u Trstu dalje iztraživale i redovitim postupkom provele, nego medju spise kacile?

Je li četvrto istina, da jedan poštni poslužnik u Trstu, imenom Gorlatto, koj bijaše težko okrivio višega komesara, po zagovoru istoga višega komisara, ne samo ne bijaše kažnjen, kako bi slučaj bio zahtjevao, nego mu bijaše odmah, pošto je iztekao rok utoka na ministarstvo, a nagovorilo se ga je na to, da pusti da rok izteče, dan trimjesečni predujam, i on pušten u Trstu, gdje se je prikazivao kao prijatelj gospodina višega komesara? Misli li najviša poštna uprava, da je taj viši komesar prema Gorlattu postupao tako iz kršćanske ljubavi, prema Gorlattu, koji je prije toga bio pisao, da će si uzeti život radi šikaniranja gospodina višega komesara?

Peto: Je li poznato najvišoj poštnoj oblasti, da se je podiglo tužba javno već [illegible] komesari radi njegova postupka proti slavenskim strankam i njihovom jeziku? Pri tom dozvoljavam si visoku poštnu upravu sjetiti na podneske, koje njoj bijahu podnešene posliednjih trijuh godina od povriedjenih osoba, i koje navadjaju veliki broj činjenica, koje bi morale poukati na temeljito iztragu, i na temeljito popravljenje odnošaja kod poštnoga ravnateljstva u Trstu, ako su one činjenice istinite. (Tako je!)

Veličanstvena zgrada u Trstu je u istim prenova i preliepa, a da bude Augiasovom stajom. (Čujte! Čujte! — Zast. dr. Menger: Kako se zove taj viši komesar? — Zast. grof Coronini: U Trstu i Primorju ne treba toga tek pitati! Tako je!)

Preporučam na svrsi toplo poštnoj upravi, da uzme u obzir mjestne odnošaje u Istri, imenito i one, koje sam zagovarao u resoluciji prošle godine, odnosno na *Žminj* i *Kastav*, i na ustanovljenje pošte u *Zamet*u; i da aktivitetu činovnikom i poslužnikom kod pošte u *Opatiji* povisi (Posve pravo! dobro!)

Ja nisam dakle neprijatelj poštnih činovnika, dapače želim, da njim dobro bude i da dobiju što je pravo, ali također da dobro postupaju.

Opatija je, kako je poznato, svietsko lječilište i zabavište, činovnici i poslužnici imadu mnogo posla, a ipak su u četvrtom, najposliednjem razredu aktivitete. Mojim dakle, da se jih uvrsti, ne u treći, nego u drugi razred aktivitete, u kojem su u Primorju samo činovnici i poslužnici u Trstu. Uvjeravam vas, da su stanovi i hrana u Opatiji još dražji nego u Trstu. Poslužnici na pr. dobivaju tamo 80 do 100 for. aktivitete, a moraju platiti za jednu sobicu i kuhinjicu najmanje 150 forinti. (Čujte!) Bilo bi dakle pravo, da se ta kao i u sličnih mjestih povisi aktivitet činovnikom i poslužnikom.

Konačno molim, da se ne dogadjaju stvari, kakve kažu dva primjera, koja evo navadjam.

Ovdje imam jasan nasliev za Opatiju. Novina, koja bijaše u njem, išla je ipak najprije u „Portole", a onda jedva u Opatiju.

Drugi slučaj tiče se jedne brzojavke. Ja sam već češće brzojavio od ovdje u Opatiju ili na Volosko i dobio sam brzojavka iz Voloskoga i Opatije, koje bijahu posve pravilno pisane. Brzojavka pako ova (kaže ju), koja bijaše poslana iz Voloskoga, gdje živu Hrvati u velikoj večini i poslana na ured u Punat, gdje isključivo Hrvati žive, ali je takova prispjela, da njoj je srdažaj nerazumljiv. (Čujte! Čujte!) Brzojavka ima broj 23 i glasi ovako: „Kamo izlet Kosljun sriedu ili četvrtak popoldne 60 do 80 nasih izposloj privedu u rataru svkrki juzinu obznani nasin liedi pismo".

To se može u obće jedva i čitati, a ne razumjeti. Molim dakle visoku upravu, da se takova šta nedogadja. I tim svršujem. (Živahno odobravanje).

— — —

Govor

zastupnika g. dra. M. Laginje izrečen u sjednici carevinskoga vieća dne 8. jenara 1897.

Visoka kuć'! Govoriti mi je doduše kano generalnomu govorniku *za*, nu moram ipak odmah spomenuti, da ću govoriti samo u svoje ime, jer nisam imao prigode, da sintetiziram govore ostale gospode, pošto sam se bio oglasio za riečju još jedini ja.

Ograničiti ću se, kako se samo po sebi razumije, samo na malo točaka, pošto odgovaranja u istinu kod nas saborske razprave onoj brzini, kojam se današnji dan sa parom i elektricitetom radi.

Govoriti ću najprije o načinu, kojim se ujeruje porez i o postupanju dotičnih državnih činovnika prama porezovnikom, i to prije svega u kratko o jednom za takovo postupanje vrlo značajnom slučaju, kojeg sam prije jedno dvie godine upotriebio za predmet interpelacije, na koju se nije, u koliko je meni poznato, do danas odgovorilo.

Ova okolnost i činjenica, što nije dotična državna oblast joste ništa stalna odlučila, služe nam najboljim dokazom, da je ono — što sam i drugom prilikom spomenuo — što bijaše u interpelaciji navedeno, i na što se nije odgovorilo, posve temeljito.

Moram u tom pogledu poseguti nešto malo natrag. Dopisom c. kr. poreznog ureda u Motovunu od dne 20 septembra 1879. br. 1821 bijaše na temelju odluke [illegible] c. kr. financijalnog ravnateljstva u Trstu [illegible] javljeno, neka svoj porezni zaostatak od for. 196 i 39 novč. plati, jer će se njezino eksekutirano imanje sudbeno staviti na dražbu. Ta udova, koja je imala već tada, ako se nevaram, od dvojice sinova jednoga u vojničkoj službi, dočim nije mogao drugi povrh redovitih poslova na svojem posjedu ništa zaslužiti, nije toga mogla platiti, te je došlo još iste godine do eksekutivne dražbe, i to za tobožnji dug od for. 702 i 66 novč., dočim je spomenuta naredba zaostatak duga od for. 196 i 39 novč. tražila. Došlo je do sudbene dražbe, kod koje se dogodilo to, da je jedan veliki posjednik, neki jur danas mrtvi Cemerich iz Tara, četiri parcele kupio, da tim svoj posjed zaokruži, i to tim više, pošto mu je jedna od dotičnih parcela već tada kao nedieljiva polovica pripadala. On je kupio te četiri parcele za 125 for. koju svotu je također položio; ostalih 27 parcela — malene parcele, kao što je to kod nas u običaju, ali ipak sačinjavaju podpuno kmetsko gospodarstvo, bijahu kupljene od strane c. kr. poreznog ureda u Motovunu za 1 for. (Uzklici: Nevjerojatno!) na temelju zapisnika od dne 22 jenara 1879., od kojeg imadem točan prepis, i te parcele prešle su u posjed erara.

One 125 for. pako, što ih je Cemerich platio, pustio je porezni ured kao sudbeni ulošak od godine 1879. do 1893. ležati, te nedadoše nikakvih kamata. Tekar dekretom od dne 18. junija 1895. br. 3666 kotarskoga suda u Motovunu bijaše predaja toga iznosa naložena. Kako se je to računalo, nije stranki niti danas poznato. Stranka je platila od 22. septembra 1880. do 5. decembra 1890. na ove parcele, koje joj više kao vlastničtvo nepripadahu, ukupni iznos od okolo 800 for., što mogu gospodi, koja se za to brinu, sa namiranimi dokazati (Čujte! Čujte!) Porezni propis iznašao bi na temelju izkaza o čistom prihodu, što sam ga ja izračunao, sa svimi nameti okolo for. 17 i 50 novč. godišnjih, ukupno dakle od godine 1879. do uključivo god. 1896. iznašao bi okolo for. 315.

Ako se pribroji k ovim for. 315. onaj ostatak od for. 200, što ga je naznačila oblast, tada bi bila stranka do konca godine 1896. u svemu okolo for. 515 za državne poreze sa svimi nameti dužna. Kao što je rečeno, platila je stranka poreza za svoj posjed polag namira, koje imadem u ruci, u svemu for. 800. Sada, gospodo moja, najlijepše je pri tom, da nije htio porezni erar, to jest porezni ured u Motovunu, rečeno imanje, jer ga je prejeftino kupio, za jedan našme forint, uneseti kao svoje, kao posjed naime erarni u zemljištne knjige, već je prepustio taj upis staroj stranci kao vlastnici, te ga je tada obteretio sa svimi mogućimi poreznimi zaostatci; tako primjerice proizlazi iz jednog izvadka iz zemljištne knjige, upis 156. iz Kaštelira — o tomu se bo radi — da je porezom obteređen iz god. 1881. sa for. 783 i 23 novč., zatim jedan drugi prijašnji, kao novi teret pod Praes. dne 3. agusta 1880. br. 3900 u iznosu od for. 1107 i 66 nvč.; nadalje množtvo obteređenja na korist istarske zemljorazteretno zaklade, koju se ima smatrati, na čemu budi izrečena hvala vladi i nastojanju svih zemaljskih zastupnika Istre, današnji dan već namirenom, i kojoj stranka više ništa ne duguje. Pod takovim okolnostim bilo bi jedva vjerojatno, da je taj posjed na zahtjev poreznog ureda u Motovunu opetovno došao na dražbu.

Zadnju sudbenu dražbu imalo se provesti dne 16. oktobra 1896. te je zastupnik ove stranke, pošto nije mogao proti poreznom uredu ništa izposlovati, pronašao shodnim obratiti se u interesu stranke na financijalnu prokuru u Trstu, gdje je stvar raztumačio i za obustavu eksekutivnog postupka zamolio. Fancijalna uprava uslišala je hvalevriednom brzinom istog ili sliedećeg dana nakon podneska molbe, sa odlukom br. 12.040 da se obustavi postupanje, a obzirom na dalnju molbu, da se naime stranci izrči jasan i točan račun o svih zaostatcih, uz opazku, da će se to od strane poreznog ureda u Motovunu dogoditi.

Do sada, koliko je meni poznato, nije jošte do takvog obračuna i obaviešćenja stranaka došlo, te je lahko moguće, da će sada na proljeće pitati, kadno puk ne ima ništa više u kući, opetovno radi for. 1107 i nekoliko novčića i dalnjih 600 i više forinta nepostojećeg duga za eksekutivnu dražbu.

Kao što rekoh, služio je ovaj slučaj za gradivo jednoj interpelaciji u ovoj visokoj kući, i to po prilici prije dvie godine, te mislim, gospodo moja, da bi već bilo doba, da se takovim neuredностim [illegible] i da se dotična stranka uzme pod zaštitu, bez obzira na to, da li je ili nije zastupana slučajno po jednom zastupniku, koji je možda tamo nemio, i bez obzira na to, što je dotični zastupnik slučajno odvjetnikom te prima par forinta za svoj trud, kao što je slučaj u ovom dogodjaju.

Mogao bih iz moje prakse navesti stotinu takovih slučajeva, radi kojih se čovjek mora sgroziti. Neću da tim dosadjujem visokoj kući, ta poznate su takove stvari putem tolikih pritužba kod najviših upravnih oblastih i kod ministarstva. Vrlo je žalostno, da se čeka na riešitbe u takovih poslovih koli kod financijalnog ministarstva, toli kod financijalnih ravnateljstava tako dugo, da se mora često na iste čekati godine i godine. Da to slabo upliva na pučanstvo, razumije se samo po sebi. Uza sve to udariti ću ja, u koliko mi je to moguće, u ugodne strune. Ja sam uviek naglašivao i naglašujem najsiromašnijem pučanstvu, da ne može današnji dan obstojati ni država ni ikakva uprava bez nekih žrtava od strane pučanstva; porez se dakle mora plaćati, i gdje je to moguće, također točno. Nu s druge strane ima i pučanstvo pravo saznati bar to, što i koliko mu je platiti.

Što se tiče jezika, kojim se kod nas uredi za pučanstvom služe, to mogu samo opetovati ono, što se je već toliko puta naglasilo, da porezni uredi razašilju još uviek hrvatskomu pučanstvu talijanskim jezikom izpunjene plateżne naloge i druge obavieści. Ovom prigodom hotio bih svratiti pozornost vlade na jednu nedozvoljenu i ako mi se dozvoli taj izraz, bezsramnu agitaciju od pojedinih činovnika, osobito prigodom utjerivanja poreza.

Imade pojedinih činovnika, koji na upit: kako je to, da se letos ima nešto više platiti, nego li prošlih godina, ne samo da narodu toga neprotumače, kako je zemaljska zaklada ili kotarski cestovni odbor ili koja druga korporacija viši nameta razpisala, nego oni svaljuju pred poreznici dotično breme uviek na obćinu, ali to naravski uviek tada, ako je tuj slavenske obćinske zastupstvo, inače ne. Poznati su mi pojedini slučaji, mu imena neću odati, već ako to gospoda žele do-

Broj 7 U Trstu 17. februara 1897. Godina XXVIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom zamputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Koga list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za cieljake 2 for. na godinu. Razmjerne for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Mar. pos.

G. Dr. Ivanu Krstiću Matulje.

Sve što sam ja u proglasu, objavljenom u „Našoj Slogi“ rekao o poganoj čeljadi, protegli ste na se i dielomice već odgovorili.

Ja Vam u onom proglasu nisam rekao, da imate tudjih novaca i da niste o njih dali računa.

Ja Vam u onom proglasu nisam rekao, da ste budi komu, koj se je u Vaše ruke dao, krivo učinili. To je posao Vaš i onih, kojih se tiče.

Tim je bezočnije, kada Vi meni, kako čujem, u broju od predprošle subote spodbadate, da nisam Klanjcem dao računa o 700 forintih, primljenih za podieljenje občinske šume.

Još je bezočnije, kada Vi spominjete u mojih poslih gospoju Mariju Rubeša iz Kastva, kao da sam ja njoj Bog zna što zakrivio.

Doktore Krstiću! kada ste se već tako duboko udubili u moje privatne posle, ako ste čovjek, javite u svoj list još i ovo: Da ja pitanje razdieljenja občinske šume Klanjske nesmatram konačno riešenim, dok nebude riešeno pitanje o gradnji ceste iz Pake na Klanu, makar je već jedanput ministarstvo reklo svoju u tom poslu. Nadalje recite, ako ste čovjek, da ja za moje trude u tom pitanju nisam sebi zaračunao još *niti jednog novčića*; nadalje recite, ako ste čovjek, da je momu trudu i dokazivanju potrebe bolje ceste za Klanu i okolne občine pošlo za rukom izhoditi od ministarstva za poljodjelstvo osjeguranje prinosa od šest tisuća forintih. (Odpis 11. januara 1896. Br. 25174 od g. 1895.).

Nadalje recite, da je momu trudu zahvaliti, ako je c. kr. namjestničtvo predložilo ministarstvu nutrnjih poslova dalnju podporu od šest tisuća forinti za istu cestu, dotično za onu od Klane na Rečinu.

Nadalje recite narodu, ako ste čovjek, da ja nezapovjedam kada će se te stvari riešiti, nego da radim o tom, da se povoljno rieše, i da je pri tom pisarije, truda i troškova, *za koje ja nisam primio niti koliko je pod noktom crna.* Recite nadalje, da nije moguće izgraditi cestu troškom same občine i okolnih i cestovnoga odbora, dok se konačno neustanovi prinos od strane države, i da zato treba potrpljenja, a ne huškanja.

Recite nadalje narodu, ako ste čovjek, da ste ljuto pogrešili bacajuć na me sumnju glede postupka s gospojom Marijom Rubešovom, rodjenom Zamlić, jer sam ja njoj, u koliko sam smio, učinio samo dobra, a nikakva zla ni štete.

Ako Vi to sve neobjavite, jer nevjerujete mojoj rieči, pozivam Vas na poštenje, da izaberemo svaki svoga sudiju, pak da sude iz javnih i privatnih spisa, koje ću ja poštenim ljudem dati na uvid, je li koje krivnje u mene.

Nećete-li tako, javite se, želite li, da ova dva posla obavimo na sudu? Ja sam pripravan.

Vidite, doktore Krstiću, ja sam Vami učinio čast, koju Talijanom nikada nisam htio učiniti, premda me svakojako ogovaraju, kleveću, u blato bacaju. Ali prema Vami učinio sam to zato, jer se nadam, da ćete ipak doći do spoznanja, kako ste ljuto pogrešili kad ste pošli ovim putem, kojim od nekoliko mjesecih stupate.

S Vašim ocrnjivanjem nevjerujem, da ćete niti jednoga izbornika moje rodne občine imati za se. Klanjci, ni okolne občine, do sada nisu zatajivali svoju krv. Nadam se, da neće ni ovoga puta.

Pula, 15. febrara 1897.

Dr. M. Laginja.

Izbori u carevinsko vieće.

Politički kotar Volosko

bira fiducijare za petu i kmetsku kuriju ovim redom:

Jelšane bira dne 18. t. mj. za V. kuriju 8 fiducijara; dne 19. mj. za izvanjske občine fiducijara 8.

* * *

Materija bira za V. kuriju dne 18. t. mj. fiducijara 11, dne 19. t. mj. za izvanjske občine fiducijara 11.

* * *

Občina Kastav razdieljena je za V. kuriju na 4 sekcije:

1. Kastav, Jurčići, Jurdani, Jušići, Puži, Rubeši, Spinčići, Trinajstići, Zvoneća, Brgud. Brnčići biraju dne 18. t. m. u Kastvu za V. kurija fiducijara 13.

2. Dolnji Rukavac, Gornji Rukavac, Kučeli, Bregi, Pobri, Perenići, Matulji u dolnjem Rukavcu biraju dne 19. za V. kurija fiducijara 6.

3. Sv. Matej, Bernasi, Blažići, Hosti, Marčelji, Rečina, Saršoni, Sroki, Srdoči, Zamet biraju dne 20. t. mj. za V. kuriju u Sv. Mateju fiducijara 10.

4. Klana, Lisac, Studena, Škalnica, Breza biraju dne 22. t. m. u Klani za V. kuriju fiducijara 4.

Za izvanjske občine u Jurčićevoj županiji (kod Šporove jame) bira ciela občina skupa dne 27. t. mj. fiducijara 32.

* * *

Občina Veprinac bira u Bernardovoj dne 20. t. mj. za V. kuriju fiducijara 4.

Dne 24. t. mj. za istu občinu u istoj županiji za izvanjske občine fiducijara 4.

(Mnogi občinari žele i mole, da se nebi biralo u načelnikovoj kući u Ičićih, nego u starinskoj občinskoj kući na Veprincu; i pravo bi bilo, da toj opravdanoj molbi već jednom zadovolje).

* * *

Občina Lovran bira dne 22. t. mj. za V. kuriju u Lovranu fiducijara 6.

Dne 23. t. mj. za istu občinu bira se za izvanjske občine u Sv. Franćišku fiducijara 5.

* * *

Občina Volosko bira u Voloskom za V. kuriju dne 23. t. m. fiducijara 5.

Dne 24. t. mj. za izvanjske občine u Opatiji birati će se fiducijara 2.

* * *

Občina Mošćenice bira za V. kuriju u Mošćenicah dne 25. t. m. fiducijara 6.

Dne 26. t. mj. za izvanjske občine bira se fiducijara 6.

(Neznamo još pravo, da li će se birati kod Sv. Jelene ili u Dragi za izvanjske občine).

* * *

Občina Podgrad razdieljena je za V. kuriju u 4 sekcije i to:

1. U Velih Munah bira se za V. kuriju dne 25. t. mj. fiducijara 4.

2. U Hrušici bira se za V. kuriju dne 25. t. mj. fiducijara 4.

3. U Podgradu bira se za V. kuriju dne 26. t. mj. fiducijara 4.

4. Na Pregarju bira se za V. kuriju dne 26. t. mj. fiducijara 2.

Dne 1. marča bira ciela občina Podgrad za izvanjske občine u Podgradu fiducijara 14.

* * *

Izbori fiducijara za V. kuriju u mjestnoj občini *Buzet*. Kako doznajemo od tamo birati će se:

Dne 22. t. mj. odsjek Buzet 14 fiducijara
dne 22. t. mj. odsjek Dragući 4 fiducijara,
dne 24. t. mj. odsjek Vrh 7 fiducijara,
dne 24. t. mj odsjek Lanišće 5 fiducijara.

Za IV. kuriju odnosno za izvanjske občine, birati će se 26. t. mj. 25 fiducijara u kraju Sv. Ulderik.

* * *

Iz Labinskoga sudbenoga kotara pišu nam: Javite u Vašem cienjenom listu, kako će se obavljati izbori za petu skupinu u mjestnih občinah Labin i Plomin.

U Labinu biraju 23. t. mj. 12 fiducijara porezne občine: Labin i predgradje, Bergod, Cerovica, Krmenica, Ripenda i Vlahovo.

Druga sekcija iste mjestne občine birati će u Sv. Nedelji i to porezne občine: Cere, Dubrova, Kunj, Sv. Nedelja, Šumbreg i Vettua, ove će birati 9 fiducijara i to istog dana.

Mjestna občina Plomin razdieljena je u dvie sekcije, t. j. Plomin i Čepić.

U Plominu birati će porezne občine Plomin, Kozljak i Malakraska 22. t. m. 4 fiducijara; a u Čepiću istog dana porezne občine Brdo, Čepić, Kršan, Jesenovik i Novavas 6 fiducijara. Mjestna občina Labin ima 2280 izbornika, unešenih u listine i to 1273 za sekciju Labin a 1007 za sekciju Sv. Nedelja.

Plomin ima izbornika 1458 i to sekcija Plomin 622 a sekcija Čepić 836.

* * *

Občina *Boljun* bira subotu 20. t. m. 7 fiducijara.

* * *

Občina *Tinjan* bira 20. t. m. (a ne 26. kako je bilo zadnji put javljeno) 7 fiducijara.

* * *

Občina *Žminj* bira isto 20. t. m. 9 fiducijara.

* * *

Mjestna občina *Pazin* razdieljena je u pet sekcija, te biraju:

1. u Trviżu porezne občine Beram, Kašćerga, Trviž i Zamask sriedu 24. t. m. 4 fiducijara.

2. U Gračišću porezne občine Gračišće, Pićan i Skopljak četvrtak 25. t. m. 8 fiducijara.

3. U selu Piljani kuće br. 28. u poreznoj občini Gologorica porezne občine Cerovlje, Gologorica, Grobnik, Kerbune, Prviž i Tupljak četvrtak 25. t. m. 4 fiduc.

4. Lindaru porezne občine Botonega, Grdoselo, Kršikla, Lindar, Novaki i Zarec petak 26. t. mj. 6 fiducijara.

5. U Pazinu porezna občina Pazin sa starim Pazinom u petak 26. t. m. 8 fiducijara.

* * *

Za četvrtu kuriju biraju seoske občine mjestne občine Labin u Sv. Nedelji ponedeljak 1. marča 16 fiducijara.

Seoske občine Pazin četvrtak 4. marča u Lindaru 23 fiducijara.

Seoske občine mjestne občine Plomin biraju u Čepiću ponedeljak 1. marča 8 fiducijara.

Mjestna občina Boljun na Boljunskom polju u kući Jakova Buretića subotu 27. febrara 7 fiducijara.

Mjestna občina Tinjan u Tinjanu subotu 27. t. m. 7 fiducijara.

Mjestna občina Žminj u Žminju subotu 27. t. m. 10 fiducijara.

* * *

Izbori fiducijara za občinu Roč za V. kuriju obaviti će se dne 18. t. mj. Izbori fiducijara u istoj občini za seoske (izvanjske) občine obaviti će se dne 19 tek. mjeseca.

Govor

zastupnika g. dra. M. Laginje, izrečen u sjednici carevinskoga vieća dne 8. jenara 1897.

(Nastavak i konac.)

Ja sam, gospodo moja, i drugom prigodom naglasivao, kako sam tvrdog osvjedočenja, da nije još te u Austriji nitko poginuo pod poreznim bremenom — ne obazirajuć se na strogost i na mnoge slučajeve nepravednog utjerivanja poreza. To kažem otvoreno i iskreno, bez obzira na to, što sam danas upisan kao govornik *za*; ali ja sam na to priključio jednom prigodom jednu opazku, a to činim i danas opet, da je naime neohodno potrebita nužda, te jedina pravo-gospodarstvena i državno-politička opravdanost za utjerivanje poreza, da se povrati pučanstvu raznimi putevi javne uprave ono, što država od njega dobiva.

Nebiva li to, tad postaje porez plienitbom pučanstva, te izgleda, kao da je narod ili pučanstvo predano tadjoj državi u robstvo. Uporavite li to na naše okolnosti, osobito na popeljuhu austrijskih pokrajina, na Istru, tada ćete naći, da je vrlo malo domaćih sinova kod javnih, osobito viših služba namješteno; službe namjestnika, ravnatelja finance, predsjednika prizivnog suda i većina drugih ovim podredjenih služba nezauzimlju domaći sinovi. Mi ne možemo to doduše absolutno zahtjevati, ali možemo tražiti, ako vidimo, da Istrani niti u drugih pokrajinah ne dolaze do služba, jer tada je tvrdnja svakako pravedna, da se puku niti u ovom smislu ne vraća ono, što on plaća.

Promatramo li druge grane javne uprave, tada nam se pokazuje, da je gornja tvrdnja žalibože jošte opravdanija. Zemlji ne vraća se niti iz daleka ono, što zemlja putem raznih poreza, izravnih i neizravnih poreza, pristojba i taksa itd. plaća. Na koji način bi se to imalo dogoditi, moglo bi k tomu pripomoći po mojem nazoru i visoko ministarstvo financija, da se narodu nekoliko pomogne, bez obzira na djelokrug ministarstva poljodjelstva, koje nas zanima najviše i neglededе na djelokrug ministarstva trgovine. U tom obziru potaknuo bih u kratko ono, što sam jurve privatnim putem njegovoj preuzvišenosti g. ministru financija do znanja stavio.

Gospodo moja! Mi smo upozorili drugom prilikom na veliku korist takozvanih tečevnih i gospodarstvenih zadruga i vjeresijskih družtava, koje bijahu ustrojene na temelju poznatog zakona od dne 9. aprila 1873. br. 70. Ako je koja pokrajina, koja treba za maleni gospodarski i maleni obrtnički stališ vjeresije, to je doista pokrajina Istra, u koju su kapitale, kao što znate, iz drugih po krajina i od velikih bankovnih zavoda vrlo težko do sada ulagali.

No mi imademo državni zakon, i to zakon od dne 19. novembra 1887. kojim bijahu nekoje ustanove prijašnjeg zakona od dne 22. maja 1882 D. Z. L. br. 56. o poštanskih štedionicah, promjenjene. U tom zakonu od dne 19. novembra 1887. jest članak 13, §. 7, točka

5, predvidjen, da može poštanska štedionica izabrati način, kako da uloži suvišan njoj novac (čita):

„Eskomptiranjem mjenica, koje bijahu već od jedne banke, od štedionica ili od jedne na temelju zakona od dne 9. aprila. 1873. D. Z. L. br. 70. upisane posujilnice ili vjeresijskog zavoda".

Ured poštanskih štedionica može naravski na temelju ovoga zakona također druge zahtjeve odabrati, kao na primjer stečenje hipotekarnih nakaznica ili takozvanih solnih izkaznica, zatim predaju na bankovne zavode u tekućem računu sa kratkim rokom propadnutja; zatim zajmove uz zapljenu zadužnica jediničnog državnoga duga i državnoga duga u carevinskom vieću zastupanih kraljevina i pokrajina, eskomptiranje kupona itd.

Ali po dobivenih obaviestih, koje sam dobrotom njegove preuzvišenosti g. ministra financija sam dobio, nije se do sada vlada timi zakonitimi ustanovami obzirom na vjeresijske zadruge poslužila, premda je jurve prošlo devet godina od postanka ovoga zakona.

Dopustiti ću odmah, da mi nije poznato, u koliko se je ured poštanskih štedionica drugimi, zakonom mu dozvoljenimi načini ulaganja poslužio. Nu mislim ipak, da se nije ured poštanskih štedionica nalazio uviek u tako žalostnih odnošajih, a da nebi bio mogao u bilo kojem smislu § 7. navedenog zakona novaca uložiti. Ako je tomu tako, tada mislim, da bi bila dužnost vlade, da podupire onaj po meni spomenuti način ulaganja na korist vjeresijskih i posujilničnih društava. postojećih na temelju zakona od dne 9. aprila 1873.

Rado priznajem, da bi to zahtjevalo neki novi odio kod ureda poštanskih štedionica, nadalje nove naputke itd. Nu pred tim nebi se imalo plašiti, moralo bi se jednom započeti, pa ako se ne može svim pokrajinam pomoći, moralo bi se započeti pri onih, gdje je priznata potreba najveća.

Ja sam se toga kratko dotaknuo upravo radi toga, jer stoji pisano na koncu spomenutog §. 7. navedenog zakona, „da sliedi izbor onih predmeta, koje se ima založiti ili nabaviti, utanačenje založne cienе, kano i ustanovljenje zavoda, s kojimi imade ured poštanskih štedionicah radi uložbenih poslova, označenih u broju 2 i 5, stupti u doticaj, suglasno sa ministarstvom financija".

Ja nisam pako ovo spomenuo ovdje samo radi toga, što podpada dogovoru sa ministarstvom financija, već i radi toga, da visoko ministarstvo financija na to sjetim, kako bi možda bio najlagljji i najbolji način ulaganja onaj, što ga ja spomenuh, i to, ako neima ured poštanskih štedionica velikih svota razpoloživih tim, da visoko ministarstvo stavi na razpolaganje uredu poštanskih štedionica u tu svrhu jedan maleni dio od blagajničkih zaostataka, o kojih se je već toliko govorilo.

Ovo bi bio po mojem mnienju jedan od najboljih načina uporabe istih, jer bi se tim dalo pučanstvu jedan dio onoga natrag, što se je od raznih govornika ove visoke kuće prijašnjih godina označilo kano podvezani porezni novac t. j. blagajnički preostatci.

Preporučujuć visokomu ministarstvu financija da se ovog pitanja što prije prihvati, zaključujem ova moja kratka razmatranja. (Dobro! Dobro!)

Izborni sastanak u Šumbregu

Hrvatska ideja u Istri napreduje stalnim korakom uzprkos svim naporom naših narodnih protivnika, odmetnika i ćeno kupljenih Iskariota Tomu je najbolji dokaz izborni sastanak, obdržavan u nedjelju dne 14 tek. mu. u 2 i pol sata poslje podne u Šumbregu (občina Plomin, sudbeni kotar Labin). Vriedni i preko 90.godišnji starina Martin Šote, negdašnji zastupnik na pokrajinskome saboru, stavio je na razpoloženje odboru svoje prostorije za sastanak, te je već od rana jutra na kući bila izvješena zastava, da birači znadu, kamo i gdje da se okupe.

Okolo 10 sati u jutro puk se počeo sakupljati sa svih i najodaljenijih strana Labinštine, Pazinštine i Plominštine; čitave čete naroda u svečanom ruhu oda svud vrvile na sastanak kao na pir. Bila vam je to kao seoba naroda. Osobito mnogo birača sakupilo se iz Šumbrega, Sv. Nedelje, Sv. Martina, iz Čepića, Sv. Ivana, Kršana, Pićna, Barbana, Skitače, Sv. Lovreča, Brgoda, Krmenjice, Tupljaka, Brda i iz Karbuna. Nabrojismo poprieko daleko preko **4000** ljudi! Tim čudniji bijaše taj silni, nečekivani odziv, kad se pomisli, da je dobra polovica nadošla iz krajeva, odaljenih debela četiri sata od Šumbrega i da je sastanak bio najavljen tek od 3 dana. U odredjeno doba ta silna narodna vojska slegla se u okolici kuće Martina Šote, jedva i težko oče kujnč početak sastanka. Mnogo njih popelo se na prozore, na krovove i čak na stabla, da bolje vide i čuju. Već je nadošao i čas, da se počme; narod počeo se napinjati na prste i gledati prama strani, odkle je morao da se pokaže zastupnik naroda g. Spinčić. Kad se je pak ovaj pojavio, nasta urnebesno klicanje: Živio! mahanje šeširа i rubaca. U družtvu gosp. zastupnika vidismo pazinskoga načelnika dra. D. Trinajstića kao predsjednika prireditelјnog odbora, uz nekoliko gg. svećenika i drugih rodoljuba.

Prvi se javlja na provizorno upriličenoj govornici dr. D. Trinajstić; pozdravlja skupštinu i predstavlja joj zastupnika g. Vjekoslava Spinčića. Kad se je g. zastupnik zatim pojavio, da progovori narodu, zaorila je uzhićenim množtvom prava oluja oduševljenog klicanja, a trebalo je nekoliko časaka, da se utiša i da se uzmogne početi. Govornik pozdravlja skupštinu i kaže, da se je on rado odazvao želji gospode od odbora, te evo danas pristupa pred birače, da položi račun vrhu svoga djela kao narodni zastupnik koli na carevinskom vieću toli u zemaljskom saboru; u kratko iztiče glavnije točke svoga javnoga i obsežnoga rada. Osobito razumači postanak zakona za školske takse, za koje se je, veli govornik, htjelo odgovornim učiniti hrvatske zastupnike, dočim jedini su za to odgovorni zastupnici talijanaške stranke, koji i tim, kao što i sa svim ostalim svojim za tim idu, da naš narod prikrate u njegovom pravu na obstanak i duševni razvitak. Iztiče potrebu hrvatske gimnazije u Pazinu i sve ono, što se je za oživotvorenje tog važnog pitanja poduzelo i uradilo. Hrvatski i slovenski zastupnici Istre nisu propustili nijedne zgode, a da naj odlučnije zahtjevaju ravnopravnost narodnog jezika sa talijanskim, jer ako su državi dobri naši novci, ako su dobri naši sinovi za njenu vojsku, mora da je vriedan i dobar naš jezik u crkvi, u uredu i školi (burni, oduševljeni: živio!) te zato najveća je nepravica, kad se zahtjeva, da narod uči tudji jezik, jer da ga tobože činovnici ne razumiju. Činovnici moraju da uče narodni jezik, a tko to neće, neka traži drugdje svoj kruh (burni: živio! tako je!) i neka se nosi iz ove naše hrvatske pokrajine. Prelazi zatim na proglas, što ga je talijanaška stranka upravila na svoje birače za nastajući izbor: govori o talijanaškom kandidatu dru. Bartoli-u, kojemu je geslo: Istra je talijanska (Nikada! Nećemo Bartoli-a), koji u onoj našoj pokrajini ne vidi nego Talijane, koji škilje tamo preko jadranskoga mora i hoće, da dokaže, da je ovo talijanska zemlja (Nikada! Nikada! Dolje Bartoli!) Sravnjuje sa tim talijanskim junakom hrvatskog kandidata dra. Matka Laginju (dugotrajni: živio!) te iztiče velike njegove zasluge za narodnu stvar u Istri; njegov samopriegor i poštovnost. Spominje, kako se naši narodni dušmani u najnovije doba latiše lukavog sredstva, te sa nekoliko srebrenjaka kupiše izdajice *Efialte*, kojim je naredjeno, da pomute narod i umanje povjerenje, kojim je narod do sada pratio rad svojih prvaka; ali tim klevetnikom to neće nikada poći za rukom (Nikada!)

Završuje svoj govor, koji je trajao čitavi 1 sat, uzklikom, da Bog poživi naš hrvatski narod u Istri! Govor djelovao je na skupštinu kao neka tajna električna struja. Oduševljenje bijaše postiglo svoj vrhunac, a tome se neće čuditi nitko, tko znade, kakovim oduševljenjem znade narodu govoriti zastupnik g. Spinčić. Prijavio se za rieč Marko Tragetarić, koji pozove prisutne, da odobre rad svojih zastupnika, pošto je taj rad urodio blagoslovljenim plodom za naš narod u Istri. Skupština se odazove tomu predlogu sa poklici: Živio Laginja! živio Spinčić! živili naši zastupnici! Još jednom uzme rieč dr. D. Trinajstić i protumači narodu, kako mu se je kod dojdućih izbora vladati, kako će se i kada i gdje birati; preporučuje slogu, jer je u pravoj, bratskoj slogi jedini naš spas. Zahvaljuje narodu, što je u takovomu množtvu pohrlio na sastanak, te misli, da kao što se je mirno sakupio, tako da se mirno i razidje.

Još je dugo za sastankom narod ostao na mjestu, sve dok se zastupnik Spinčić ne bijaše odaljio. — Na koncu valja nam primjetiti, da se ima narodni preporod u Labinštini, te ovaj ogromni odziv naroda za sastanak dobrim dielom upisati u zaslugu vriednomu rodoljubu gosp. Ivanu Kosu Noskoviću, koji uz pomoć drugih domaćih rodoljuba već od nekoliko vremena o tom preporodu živo radi. Bog živio njega i njegove pomagače!

Franina i Jurina

Fr. Ča bi reć, da po Sveto-Matejščini onako grdo mački njavču.

Jur. Zač su brižni misleli, da te nać kega slepega miša, pak su se grdo prevarili.

Fr. Ča su mislili, da su Sveto-Matejci čuki?

Jur. Ča ćeš no, ča mačka zleže, to rado miši lovi.

* * *

Fr. Si l' ti Jurino za domaćinu ali proti njoj?

Jur. Ja sam za nju, zač ju iman, ma se ćudim neken ter neken ciganom, ki je nimaju, zač su ju prokućkali al prošundrali, a oni paraju, da su ju celu na kante kupili.

Fr. Dragi ti, onakoven ni zamerit, zač deju, da ki va jamu leti, da se i slamice lovi.

Jur. Namor je tako!

Različite viesti.

Talijanska lopovština. Poznati puljski poturice bacili su u sviet viest, da je naš dični zastupnik Dr. Matko Laginja duševno neizličevo obolio (poludio) i za to da se je morao odreći kandidature za predstojeće izbore. Mi smo odmah shvatili, da je to izborni manevar, da je to talijanska lopovština, koju su vrgli u sviet za one, koji svim drugim njihovim lopovštinam više nevjeruju, pak su mislili koga i koga barem ovako zapeljati. Ali neće Vam ni to pomoći, Vi abrucki lopovi i razbojnici tudjega poštenja. Vas, i jedino Vas preporučamo puljskomu živoderu (šintaru) da Vam stavi željeznu brnjicu na trubac, da biesni popuc biesnih pseta koga pandžami i zubmi nerazderete, kao što biste ga htjeli Vašom paklenom izmišljetinom moralno ubiti. U goru razbojnici! u šumu lopovi!

Slava Veloselcem! Prvi u Istri a valjda medju prvimi u čitavoj monarhiji stupili su u izbornu borbu u občenitoj ili V. kuriji naši dični Veloselci, i to u ponedjeljak dne 15. t. mj. Oni izvojevaše neočekivano sjajnu pobjedu. Izabraše naime sa **115** glasova 6 fiducijara dočim su narodni protivnici dobili samo **18** glasova. Pobliže o tom naći će naši čitatelji na drugom mjestu.

Čestitajuć srdačno našim junačkim Veloselcem, kličemo im gromoviti: Živili!

Današnji broj izašao je dozvolom c. kr. državnoga odvjetničtva radi predstojećih izbora za carevinsko vieće danas u sriedu mjesto u četvrtak.

Dobri glasi iz Velog sela. Velika borba, koju mora ovih dana podnesti hrvatski narod u Istri, započela je u Velom selu na 15. o. mj. Hvala Bogu i dobroj volji našega hrvatskoga puka predobili smo, i bilo je izabrano pet naših fiducijara. Taj će glas razveseliti svu braću našeg roda po Istri, kako je obradovao nas. To je prvi put, da je naš vriedni hrvatski puk u Velom selu digao se složno na noge i Bog je blagoslovio njihov trud. Oni su predobili sa 115 glasova proti 18! — Nek vam je čast i dika, draga braćo Veloselska. Eto, kad se braća slože i olovo plivat može. Budite uviek složni i poštujte svakoga, koji vas poštuje, ali nedajte se nikomu pod noge, koji bi vam htio ugrabiti vaš liepi hrvatski govor. Čozotom nek Bog da svako dobro u Čozi, ali u nas doma budimo gospodari mi. Valja da spomenemo i braću Hrvate iz Ilovika, koji se uviek ponesu kao ljudi. Živili i jedni i drugi!

Protivnički kandidat za V. kuriju. Kako smo već javili u zadnjem broju postavila je talijanaška stranka Istre svojim kandidatom za občenitu ili V. kuriju poznatoga našega ljutoga protivnika Dra. M. Bartoli-a. Naš narod u Istri neima većega protivnika nego li je rečeni Bartoli, što je on pokazao u talijanskih skupštinah u saboru u Poreču i u carevinskom vieću u Beču.

Mi emo pripravili za današnji broj glavne točke djelovanja toga našega narodnoga protivnika u carevinskom vieću, kojimi ćemo dokazati, da je taj muž sve što je rekao ili predložio, jedino na škodu i zator našega naroda učinio. Radi pomanjkanja prostora morali smo taj opis ostaviti za budući broj. Ovdje spominjemo za danas samo to, da bi za tako ljutoga našega protivnika mogli raditi ili glasovati s naše strane samo izdajice, odpadniki i prodanci. Naš pošten čovjek nemože ni kako birač ni kako fiducijar dati svoj glas Bartoli-u. To neka čine izdajice, koji su i tako prokleti od ljudi a zavrženi od Boga!

Mladi doktor prava. Dne 10. t. mj. bijaše promaknut na čast doktora prava na sveučilištu u Gracu čestiti naš rodoljub, kandidat odvjetničtva i koncipient kod D.ra M. Trinajstića u Buzetu, velečg. Šime Kurelić, rodom iz Pićna.

Mladomu doktoru i milomu prijatelju naše najsrdačnije čestitke!

Sastanak birača u Baderni. Nedjelju poslie podne bio je u Baderni sastanak izbornika, što smo ga najavili u zadnjem broju našega lista na brzojavnu viest iz Pule.

Sastanak je sazvao narodni zastupnik gosp. dr. M. Laginja, kandidat pete kurije.

Proti svakom očekivanju došlo je naroda toliko, da nije bilo moguće ni pomisliti, da bi jedna trećina njih mogla budi koliko naredno stojati u velikoj dvorani zgrade istarske vinarske zadruge, a veće ni neima u Baderni.

Nije bilo dakle druge, nego odlučiti se za skupštinu pod milim nebom, a tako je i bilo.

Na odredjenu dobu stupio je zastupnik pred narod.

Prije nego o izborih, govorio je o mjestnoj jednoj potrebi občine Baderne. Školska soba u kući družbe sv. Cirila i Metoda pretesna je za svu djecu, koja polaze školu. Zato podučio nas je zastupnik: gledajte, da se učini veći prostor, da se prizida velika školska dvorana. Netreba vam zato posegnuti u žepove, ni nebi koristilo, jer je lanjska ljetina bila slaba. Dosta je, da vam občinska uprava u Poreču dade na ruke interes od kapitala bratovščine baderske, koji kapital nosi svake godine okolo 75 forinti za samu školsku trećinu, a netroši se za baderansku školu.

Poučio nas je, da izaberemo tri pismena prokuratura, koji bi to na čisto spravili s občinom u Poreču.

Mnogi od nas nije ni sanjao, da imamo Bog zna od kada kapitala gotovoga, namienjenoga za uboge i za škole, a da nam za školu nije služio nigda.

Tako je zastupnik spomenuo i za Selinu u bližnjoj občini Svetolovrečkoj, jer i Selina da imade jedno 50 for. dohodka na godinu od bratovščine iliti konfraterna.

Zatim je zastupnik prešao govoriti o izborih, raztumačio njihov pomen i prava, koja narod ima. Naročito je spomenuo, neka na glasovanje dodje svaki, koji znade, da ima u listini pravicu glasa, makar da mu nije došao poziv, jer se lahko dogodi, da poziv ne dodje, ili da bude uručen drugomu; ali i bez poziva ima se pravo glasovati, kada si izbornik.

Govor trajajući od prilike uru, često je bio prekidan povoljnimi uzklici, a kada je na koncu g. dr. Laginja pozvao prisutne izbornike, neka dignu ruku oni, u kojih je „tvrda vira", sve su ruke u vis pošle i gromoviti živio glasio se je zrakom iz tisuću grla.

Tako velikog, oduševljenog, a ujedno ničim nebunjenoga sastanka nemože imati nego u našem puku.

Bila je tu na okupu občina Baderna, pak SvetoLovrešćine, i još od najbliže okolice Poreča bio je dobar broj naroda.

Medju poznatije (a bez uvrede drugim) bilježimo, da su tamo bili naši prvaci iz Radoši, mladi Jurkovići iz Fošknlina, čestiti prvoborci Svetolovrečki sa svojim pukom i g. načelnik občine Tinjana.

Isti dan nam je vredni župnik veleč. Fran Gorec dočitao poslanicu biskupsku o izborih i bilo je izloženo svetotajstvo. Da Bog dâ u dobri čas, a mi u junački boj!

Razpušćeno občinsko zastupstvo u Pomjanu. Večernji prilog polusluzbenog „Il Mattino" od dne 16. t. mj. donaša viest, da je c. kr. namjestničtvo u Trstu razpustilo občinsko zastupstvo u Pomjanu radi sliedećih tobož razloga:

1.) da je zemaljsko računovodstvo u

Poreču našlo mnogo nepravilnostih u občinskoj upravi;

2.) da je rok sadašnjemu zastupstvu iztekao prije četvrt godine i

3.) da bijaše kod zadnjih občinskih izbora težkih nepravilnosti.

Čudno, nepojmljivo nam je, kako je slavno zemaljsko računovodstvo pronašlo spomenute nepravilnosti upravo sada, baš sada pred samimi izbori za carevinsko vieće i kako se taj tobožnji razlog upravo sada moglo i htjelo na namjestničtvu uvažiti. Ovo i jedino ovo mogao bi biti razlog razpustu — ali i taj ne može vrieditи u ovaj čas uimalo. Što se tiče drugih dvih razloga, prekoračenje roka za četvrt godine i nepravilno tobož provedenje izbora, to moramo opaziti, da talijanaška občinska zastupstva po četave godine i više preko roka vladaju, pak njim radi toga ne pade sa glave niti vlas, a o netom svršenih izborih primilo je c. kr. namjestničtvo tekar ovih dana vrlo obširno izvješće, koje treba tekar proučiti. Ali o tomu govoriti će se u Beču, jer mi se pravim razlogom razpusta ne smijemo na svietlo.

Mjesto razpuštenoga zastupstva upravljati će privremeno tajnik c. kr. kot. poglavarstva g. Mlekuš, a predstojeće izbore za carevinsko vieće provesti će politički komesar g. dr. Fabrizzi.

Izbor fiducijara u Malomselu obavlja se danas. Da je bila občina kod pravedno u sekcije razdieljena, pobiedila bi bila stalno hrvatska narodna stranka. Ovako će ići vrlo težko, ali naši će ipak stupiti u izbornu borbu. Svoju eventualnu pobjedu imati će da zahvale talijanaši jedino nepravedno podieljenim sekcijam. Tko je tako odredio?

Izborni sastanak u Malomselu. U nedjelju dne 14. t. mj. sazvao je zemaljski zastupnik gosp. Šime Kozulić braće Malogsela na izborni sastanak, koji bijaše vrlo dobro posjećen i na kojem je on razlagao o novoj kuriji i o važnosti predstojećih izbora. Mnogobrojni birači obdariše govornika burnim odobranjem.

Izborna zanke. Iz Gradina (občina Oprtalj) pišu nam, da je zemaljski odbor obećao onomu pučanstvu 500 for. što bijaše tučom unesrećeno. Onaj, koji je to puku priobćio, kazao je, da će podporu dobiti samo oni, koji budu za talijanaše glasovali. Jeli to pravedno, je li to pošteno?

Izbor fiducijara za V. kuriju u mjestnoj občini Buje. Od tamo nam prijatelj brzojavlja, da su urečeni izbori za prvu sekciju (Buje) za dne 17. t. mj. a za drugu sekciju (Triban) za dne 19. t. mj.

Za izbor u izvanjskih občinah, koji bi se imao obaviti ne u Bujah, nego u Krasici, nije oglašeno puku ništa. Naše političko družtvo obratilo se radi toga na predsjedničtvo ministarstva brzojavno!

Izbori fiducijara u občini Moščenice. Za biranje fiducijara pete kurije ovdje je ustanovljen dan 25. tekućega mjeseca. Ima se izabrati 6 fiducijara. Nekoji bezdušni agitatori, koji se kupe oko „Pravog Trubila“ već su počeli buniti ovaj pošteni narod; nagovaraju ga, da ne bira fiducijare, koji će glasovati za našega dičnoga Dra. Laginju, koji neumorno radi za nas, da nam bude bolje nego je sada. Nije se čuditi, što stanovita klika agitira proti našemu prezaslužnomu Laginji; ona to mora činiti jer zato je plaćena, a njoj je svejedno, makar narod prosjačio, samo da je njoj dobro; i zato dragi Moščeničani treba je, da kod izbora budemo složni, te nevjerujmo ništa onim vucima u ovčjoj koži, koji nam govore zlo proti našemu Laginji, nego svi složni, na dan izbora, jednoglasno izaberimo one fiducijare, one poštene naše muževe, koji će dne 10 marča na Voloskom složno glasovati za našega predobroga Dr. Laginju. On je naš domaći čovjek, kmetski je sin, potekao je od siromaha, dakle zna šta je siromašćina i pozna naše potrebe mnogo bolje nego neki Bartoli, talijan, koga bi nam htjeli narinuti naši najveći protivnici. Svi složno dakle za Dra Laginju.

Iz **Premanture** (občina Pula) pišu nam 12. t. mj. Evo što se dogodilo ovih dana u našem selu. Naš Matić je rekao jednom našem djaku, neka se pazi u buduće, ako bude čitao list „Našu Slogu“, i ako bude pjevao pjesmu pok. Ostromana medju pukom premauturskim. A zašto? Zato, jer da bi mogao imati velikih neprilikah od strane svojih profesora! Mili Bože, ali mu „Naša Sloga“ neugodno zaudara kao crnomu tamjan! Ali mi poznajemo dobro bolest našega Matića; on se sirota straši, da bi mogla sad pred izbore obolliti na želudcu koja njegova podrepnićina, ako bi čula čitat „Našu Slogu“ ili pjesmu pokojnoga Ostromana.

Iz **Podgrada** piše nam 15. febrara. Na pismene i ustmene upite postavljene mi od ljudi iz Podgradskoga i Voloskoga kotara, a osobito iz rodne mi občine, izjavljam ovim javnim putem, da nisam niti pomislio kandidirati u predstojećih izborih za carevinsko vieće, dapače, da nebi, ma me izabrali, toga mandata za sada prihvatiti htjeo.

U oči pretežke borbe za narodni karakter naše Istre, dà, za obstanak slavjskog roda u Istri, kruto je potrebna sloga svih poštenih njegovih sinova, a preduvjet je taj, da izčeznu bezvjetno, kano magla izpred sunca, svi osobni ljuti napadaji i uvriede, sve lokalne maljušne razmirice, da nam se ne reče, da rastuć, rastuć postajemo sve to manji!

Bio sam u ovo par zadnjih godinah nepravedno napadan, i javno se tja u „Edinosti“ i „N. Slogi“[1]) u nekih dopisih pozivalo moj narod, da s menom kao tobož nenarodnim ili protunarodnim čovjekom obračuna, krnjilo se bezobzirno moj zaslužak — al ja sam u isti čas svakom zgodom upućivao moje ljude, da lokalna borba nesmije prekoračivati granice našega kotara; „kandidirao“ sam kao „protukandidat“ tim, što sam uvjek izticao svoje mnienje, da valja našega zastupnika birati u Poreč makar deset puta, dokgod ga budu Talijani iz Poreča kući odpravljali. Divio sam se muževnoj borbi naših zastupnika za pravice svoga naroda, a proti tudjim elementom. Nasuprot odsudjivah krvave napadaje na neke pojedine ljude naše krvi i jezika, makar ovi možda i posrnuli ili došli dalje negoli su mislili! Svidja mi se kadkad bolje razložna terapeutika, koja lieči, nego kirurgija, koja reže!

Bio sam i ja mnienja, da je koristan dapače potreban za obe strane, nekakav „modus vivendi“ protivne nam narodnosti — al da je taj „modus vivendi“ moguć tek iza priznanja naše ravnopravnosti, tek iza kako nebudu više odzvanjale dvoranom porečkoga sabora zlokobne rieči piranskoga zastupnika, koji je, uz odobravanje većine, svečanim tonom prisizao usaditi u srca svoje djece mržnju i jal na slavski rod!

A što da rečem o spočitanom mi tobožnjem neprijateljskom odnošaju prama našemu svećenstvu? Reći ću, da se sa zalivalnošću sjećam, da mi je upravo poštvovnost starca svećenika izbacila iz rukuh bačvarski pobojac i batić, odnosno težku motiku, koja mi je kao najstarijemu sinu svoga otca sjegurno namenjena bila, ter me pripomogla dovesti konačno do lagje zaslužbe svagdanjeg kruha. Toga i više toga se sa zahvalnostju sjećam, a brojim upravo medju svoje osobne prijatelje častne muževe toga stališa uzdu čitave liepe Liburnije.

Na te i druge kojekakve osobne napadaje nisam odgovarao, već radje zapjevao „oj lepa moja livado zelena“, a pri tom snivah ne o tržovih mlakah talijanske Lombardije, već o šumicah i livadicah moje tužne Istre, pak i dalje o livadah i vrletih gdjeno jadan — jer razkomadan, razciepkan — živi život moj hrvatski narod. U oči predstojeće borbe kličem: na stran osobne zadjevice i napadaji! Naprieđ, složno, sinci hrvatskog i slovenskoga roda u Istri. (Da nam je do podžiganja, a ne do gašenja, kao što u istinu jest, prišili bismo po koju krpicu, al ovako neka prodje u miru božjem.)

Notar Dubrović Franjo.

Iz **Voloskog-Opatije** pišu nam 10. t. mj. Domala obaviti će se izbori za carevinsko vieće. Krivi proroci lete i obletavaju naš puk napose u Kastavšćini, nebi li koga zaveli i zavarali. Nu loša će jim sreća biti! Narod znade što ima očekivati od prodanih mješina. Prodanci učiniti će sve za trbušinu, pak će izdati i vlastitu majku za novac, a nekmo li puk, za koga niti ćute niti trpe. Očekivati je, da će svi naši pohriliti na izbor, da time vrše svoju dužnost napram domovini i da pokažu izdajicam, da njihovo izdajničko poduzeće nije kadro naškoditi probudjenoj narodnoj svijesti.

Složne podružnice sv. Cirila i Metoda iz Voloskoga i Opatije priredjuju 20. tek. mj. u 8 i pol sati na večer zabavu sa predstavom, tombolom itd. u prostorijah čitaonice „Zore“. Predstavljati će se originalna šaloigra iz narodnog života od domaćega pjesnika Emina. Očekivati je, da će se pozivu složnih podružnicah odazvati veliki broj gostova, da time pokažu, da su zbilja pripravni za našu družbu štogod i žrtvovati. Naprieđ dakle za družbu! Darovi za tombolu, koja će se na zabavi 20. t. mj. igrati, primaju se na Voloskom kod gdje. ud. pl. Märzthal, prodaja kruha, a u Opatiji u trafiki g. P. Justi-a. Odbor za zabavu preporuča se svim prijateljem družbe.

[1]) To bi valjalo gledo „N. Sl.“ tekar dokazati, jer mi zato nezname. Op. Urod.

Iz **Dubašnice** pišu nam 14. t. mj.: Iz naših strana dolaze Vam riedki glasovi, jer — — — hvaliti se nemamo šta, a tužiti se radi vlastite naše nesloge, to nam je sramota u svietu. Da, dočim su se sve izvanjske občine našeg otoka složile u hrvatskom duhu, u jedinoj Dubašnici, u plodnoj i pitomoj Dubašnici još ima ljudi izdajica materinjeg mlieka, odmetnika Boga i njegovih svetinja, talijanskih podrepnica, ili, kako ih naš njeki rodoljub zove: „servi dei fra massoni“. Ti ljudi (njih 5—6 u čitavoj občini) tako nam smućuju mirni ovaj narod, da bi zaslužili, kao u grčko doba, prognani biti u blaženu zemlju naranča, za koju rade. Osobito Vam se u tom odlikuje poznati odpadnik. Iza posljednjih občinskih izbora, što se obavili u novembru pr. godine i gdje nije bilo, možemo reći niti traga talijanašem, ne daje mu savjest mira. Kao pomaman leti po noći kao grabežljiva zvier naokolo moleć, zaklinjajuć, nagovarajuć, da bi mu dali po koju krunu za mladu dubašijansku „Legu“, varajuć neuki puk, da tko se u „Legu“ upiše, neće morati plaćati školske takse! Pri tom nosi okolo veliku jednu hartušinu, na kojoj ima zabilježena njekoja imena, te kao krivi prorok stane i čita mnogobrojnu tobož članove njihove „Lege“. Pa nije čudo, da se jadan neuk naš seljak, tužna udovica, nedozrelo siroče, žena, kojoj je muž po svietu, dadu uloviti u poganu njegovu mrežu pred strahom nemile školske takse.

Crni neprijatelj providilo im je k tomu onu sramotu, što u Kastavščini izlazi, što piše za Talijane, što talijanski na znaju. Ta sramota prima od svojih prijatelja odavle sobi dostojne članke proti našemu vriednomu svećenstvu itd., a ovdješnji ih talijanaši razpačavaju po Dubašnici i čitaju kod svojeg plesa.

Na to im se isti njihovi privrženici rugaju, a naši ih ljudi još većma preziru. Na čast vam bilo gospodo talijanaška, kad ne znate trenutje i pristojnije pisati i govoriti. Tim uprav na našu radost pokazujete se svietu kako ste duboku pali.

Ovog mesopusta imamo u Dubašnici ples na tri mjesta: u čitaonici na Malinskoj, u Milovčićih i u sv. Antonu. U ovom posljednjem mjestu su talijanaši podigli ples na uztuk dvojim hrvatskim u čitaonici i u Milovčićih. Ipak posjećuju onaj ples i njekoji naši na rieči valjani rodoljubi i to u družtvu Talijana. Nevalja vam ta braćo!

I novoustrojena „Lega“ htjela je dati oduška mesopustnomu veselju. Trubilo se širom naše Dubašnice, pa i dalje, da će doći iz Krka koliikogod ima tamo muzikaša. To — brbljale bake — biti će nještina još nečuvena i nevidjena. Pošla gazdarica navlaš na Rieku kupiti limune i naranče, pozvalo se kuharice, da pripreve što sljajnije sladkiše, i sve ostalo nestrpljivo očekujuć kočije iz Krka s muzikaši i s njekojimi finimi gospodjicami. Najednom pod večer u nedjelju dne 7. t. mj. začuo se daleki žamor, koji je sve većma tutnjio, dok opazismo kočiju, a unutra — — — aoh: kočijaš, jedan ćoro i dva mora. Sobom nose, kažu babe, jedan organet, jednu sopelicu i jednu harmoniku. Porukovali se s odpadnici, a gazdarica, blažena s tolike sreće, nezna im mjesta naći. Iza kratke večere daj da slože glasbila: Jeste li čuli kada pripoviest o frkljevačkih muzikaših? — Isto! Odlučiše, da će izmjenice igrati harmonium sam, a harmonika i klarinet skupa. I uspjelo divno, da se je na daleko čulo pljeskanje ruku prisutnih blaženih slušatelja i plesača. A bio vam je tu ribar Celebrini s gospodjom, Streinz ricevitor, onaj koji se nebi smio izticati kao strančar, tajnik Fiorentin s gospodjom, Tončić Riko, Dekanić s kćerju, Mandić s kćerju, Ivan Juranić s kćerju, dva mladića iz Bogović i jedna djevojka. Kolovodja i kućegazda sa dva sina, ženom i tri kćeri. Brojite dakle, pa ćete moći pomisliti lieno i mnogobrojno družtvo naše „Lege“. Da, skoro da ne zaboravih: bio je tu i jedan svećenik, koji je djevojkam kupovao i nudio frite i naranče i plesao do sata po ponoći. I bio bi i do zore uztrajao, da ga nije družtvo već sito bilo i na silu iz kuće odpravilo. Pomislite, gospodo Talijani i talijanaši (talijanaše zovemo ovdje podrepnice talijanske), što biste rekli, ako bi to jedan naš svećenik učinio n. pr. u čitaonici u Malinskoj. Ali ovaj je vaš; pa neka vam bude, ta i ne zaslužujete boljega, pa vam ga u obće i ne treba, kad se javno na Malinskoj propovieda, da nema Boga ni duše.

Još nješto o tom plesu. Ulaznina bila je 80 nvč. Obično pivo hmmmada, kao bolestnikom, a slašice — — — frite i naranče. Bilo je i vina, ali ono je ćiena one večeri poskočila, pa se ga malo potrošilo. Ništa zato, veli gazdarica, samo da se znade i za njezinu kuću, a bogme i za gazdaricu, koja je u kući. Bože moj! ona koje je u občinskoj obitelji dosta kukavno živjela, ona koja je slabo odjevena u Dubašnicu došla i svakomu djetetu po jedan krumpir za večeru davala, ona je danas sita dubašljanskog kruha, predsjednica, tajnica, da faktotum „Lege“ u Dubašnici!

Okružnice zemaljskoga odbora u Poreču. Okružnicom 8. jenara t. g. Br. 160 pozvao je zemaljski odbor u Poreču sva občinska glavarstva po pokrajini, da mu, kako veli za volju statistike, prijave najvećom pospješnošću čim to bude odlučeno po nadležnoj kotarskoj političkoj oblasti (colla massima sollecitudine, tosto che sarà fissato dall'Autorità politica distrettuale) a) u koliko je birališta razdieljena pojedina občina za izbor fiducijara u petoj kuriji; b) koje porezne občine obsiže svako pojedino takovo biralište; c) koliko je broj birača unešen u listine; i d) kolik fiducijara bira svako biralište za sebe.

Okružnicom 9 febrara t. g. br. 792 poziva opet zemaljski odbor u Poreču, bez sumnje, sva občinska glavarstva po Istri, da mu sa svom pospješnošću (con tutta sollecitudine) dojave, za volju statistike dakako, ukupni broj birača: a) u petoj kuriji; b) u izvanjskih občinah; c) u gradovih.

Dosada se barem nije znalo, da ima zemaljski odbor u Poreču, vazda slavan bez dvojbe, i taj zadatak, da sastavlja statističke izkaze za izbore u carevinsko vieće. Sada znamo i to. Nije što pogovoriti, naš se, slavni dakako, zemaljski odbor u Poreču brine „colla massima sollecitune“ za pučko dobro — u vrieme izbora. Hoće li mu ova upaliti? Ufamo se u pravdu Boga i u pravdu zakona te u svjest našeg naroda, da neće. Videt-dan je blizu, a doći će i crni potuk za sve izjelice i izdajice mukotrpnog nam naroda. Živio nam uz to prvi i pravi istarski sin Dr. Matko Laginja!

Iz **Boljuna.** (Nast.) U Boljunu moralo se staviti namet, jer ostali obć. dohodci jesu neznatni; u Posertu su obć. šume razdieljene, u Gradinu pojećene, na Pazu glavnice izgubljene — darovane; moralo se dakle staviti namet. Zašto se ga nije stavilo na Vranju, Brestu, Letaju i Sušnjevici? Za to, jer će ondje sjekom drva iz občinkih šuma pokriti troškove godišnje! Jeste li razumjeli vi šarlatani?

Proračun je potvrđen — troškovi za 1897. pokriti će se polag proračuna. Nu čim platiti troškove za minulu g. 1896. — čim platiti posuđene stotine? Odgovor je lahak: na temelju proračuna od god. 1896. učinjenog od starog zastupstva. Odgovor je lahak, ali težko izvediv. Ono nije proračun — ono je neka krparija, ono je učinjeno sve na vjetru. Stalni troškovi imadu se pokriti nestalnimi dohodci! Nu valja i tomu naći lieka ili novim računom ili petljanjijom — krpanjem starog; novac treba namaknuti ili s oka ili s boka. Nepreostaje drugo, ako ne sudbenim putem; kad ne koristi milom, daj silom. Ali opeta eto hajke proti načelniku, proti zastupstvu. Ali ljudi božji, tko da vam plati troškove za g. 1896., tko da plati zaostale dugove kasi, sekretaru, županom, državštatu? Zar novi občinski zastupnici? Tko vam je kriv, da vam se čine tužbe kod suda? Sami i staro zastupstvo, koje da se uzdrži na vladanju, popuštalo je vašim željam, vašim čakulam, pa tim naškodilo pojedincem i cieloj občini. Ne ima za sada druge, nego platiti i mučati, a ne klepetati bez ikakvog temelja. Drugi put dalje.

Jedan stari zastupnik, koji je sada progledal.

Brzojav „Naše Sloge“.

Punat (otok Krk) 17. febrara. — Jučer smo izabrali jednoglasno 5 Hrvata za fiducijare.

Br. 336.

Razpis natječaja

Na temelju zaključka sjednice občinskog zastupstva od 8. febrara 1897., razpisuje se natječaj za mjesto občinskog kanceliste u Voloskom sa mjesečnom postecipatnom plaćom od 45 forinti.

Molitelji na to mjesto imaju dokazati, da poznaju hrvatski kao uredovni, te njemački i talijanski jezik, a prednost imati će oni, koji su do sada služili kod koje občine.

Molbe imaju se podnesti podpisanomu najdalje do 28. febrara t. g.

Glavarstvo občine
Volosko, 16. febrara 1897.
načelnik
Dr. Stanger.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2,45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000** kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Velka lutrija u Inomostu po 50 novčića

Vučenje Zadnji tjedan

Glavni zgoditak

75.000 krunah.

U gotovom sa 20% odbitka.

Srećke po 50 novč. preporuča: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Mandel & C-o, Girolamo Morpurgo, Ign. Neuman, Marco Nigris, Enrico Schiffmann.

Liekarna Dragutina Accurti-a na Rieci

Corsia Deák

odlikovana zlatnom kolajnom na hygijeničkoj izložbi u Beču godine 1894.

preporučuje štovanom občinstvu sliedeće liekove:

Željezovito Kinovno vino (Vino Chino ferrato) ovaj liek upotrobljava se veoma uspješno u svih bolestih, kojima je povod novaljana krv, kao u bljedobolji, kod glji vah (Scrofulosi), uzro u kostiju (rachitis), kod odraslih, kod anemičnih djevojaka i kod slabe djece, djeluje veoma dobro za oporavu poslie slabećih bolesti, kod nestašice krvi, neprobavivosti i u obće za pojačenjo i okriepu tiela. — 1 caklenka sa naputkom stoji 1 forintu.

Sok od Salsaparigle — Honduros (Estratto Salsapariglia) za čišćenje krvi, osobito u proljeće dobro je uzimati najbolje sredstvo proti svakim posliedicam veneričkih bolesti, proti kostobolji, poganici i ulogam, u obće za sve bolesti, koje su prouzrokovano od pokvarene i nečiste krvi. 1 caklenka naputkom stoji 80 nvč.; tri caklenke jesu dostatne za čitavu proljetnu kuru to stoje 2 for.

Majčinje ulje od bakalara (olio di fegato di Merluzzo obće poznato, i izvrstnim priznano sredstvo za slabu i škrofuloznu djecu.

1 boca 1 forint.

Sredstvo proti kurjim očima (Essenza per i calli) odstranjuje sigurno kurja oka i bradavice. — 1 bočica sa naputkom 85 novč.

Slaščice proti kašlju i promuklosti grla. Izvrstno sredstvo proti kašlju i bronhijalnom kataru. 1 kutija stoji 35 nvč.

Izim navedenih liekova imade u zalihi sve tu i inozemne specijalitete, kozmetična sredstva medicinskih sapuna, svakojakih kirurgičnih spravah, minoralnih vodah, te obavlja točno sve naručbe bezodvlačno uz poštansko pouzeće.

Pserhoferova

ljekarna „K zlatnoj državnoj jabuki“

Beč I., — Singerstrasse broj 15 — Beč I.

J. Pserhoferove krugljice za čišćenje

jesu davno prokušano, lahko čistiće i od više ljećnika občinstvu preporučeno domaće sredstvo.

Ove krugljice su iste, poznane občinstvu već više desetljeja pod imenom „J. Pserhoferove krv čistiće krugljice“, te se izdjelaju prave jedino u ljekarni „Kod zlatne državne jabuke“, Beč I., Singerstrasse br. 15.

Ciena krugljicam: 1 škatulja sa 15 krugljica 21 nč.; jedan omot sa 6 škatulja 1 for. 5 nč. Ako se iznos unapried plati, stane sa poštarinom zajedno: 1 omot 1 for. 25 nvč.; 2 omota 2 for. 30 nvč.; 3 omota 3 for. 35 nvč.; 4 omota 4 for. 40 nvč.; 5 omota 5 for. 20 nvč.; 10 omota 9 for. 20 nvč. (Manje od jednog omota se ne razpošilje).

Molimo da se izričito zahtjeva: „J. Pserhoferove krv čistiće krugljice“ i paziti valja, da poklopac svake škatulje imade isti podpis: J. Pserhofer sa crvenim mastilom napisan, kojega je vidjeti u naputku za porabu.

Balsam za ozlieline *J. Pserhofera*, 1 posuda 40 nov.; prosto poštarine 65 nvo.

Trputčev sok za liečenje sleza 1 bočica 70 nč.

Balsam za gušu 1 bočica 40 nov., prosto poštarine 65 novčića.

Stolllovi kola preparati, izvrstno krepčajuće sredstvo za želudac i živce; 1 litra kola-vina ili eliksira stoji 3 for., 1/2 litre 1 for. 60 nov., 1/4 litre 85 nvč.

Gorka želudačna tinktura (prije životna esenca zvana) rahlo raztepljujuće sredstvo koje oživljuje ili krieplje želudac, kada je pokvaren; 1 bočica 22 nvč., 1 ducet (12 kom.) 2 for.

Mast za rane, 1 bočica 50 nč.

Tanokininska pomada *J. Pserhofera* pospiešuje zaćeljenje vlasulja, 1 škatulja 2 for.

Smola za cieljenje rana od pok. prof. *Steudla*; 1 lončić 50 nvč.; prosto poštarine 75 nvč.

Universalna čisteća sol *A. W. Bulrycha*; čemsko sredstvo proti posljedicam slabe probave; 1 omot 1 for.

Osim imenovanih pripravah nalaze se djelomično u pohrani svi u austrijskih novinah tu i inozemski farmaceutički specijaliteti. Na zahtjevanje priskrbljuje se točno sve u skladištu nalazeće se tvorine po vrlo nizkoj cieni.

Razpošiljanje po pošti izvršuje se točno, a novac valja unapried odposlati; veća naručba šilje se također uz poštansko pouzeće.

Kod odašlanja novca po poštanskoj naputnici stane porto manje nego uz pouzeće.

Železnato vino

preizkušenega, znanstvenega učinka, ima v sebi lehko prebavljivi železnat preparat, kateri učinkuje pri slabotnih, na pomanjkanje krvi in živcih trpečih osebah, priporočljiv posebno tudi za slabotne, bledo otroke.

Deset steklenic tega preparata ima v sebi 25 miligramov železnatega klorida in je milijonkrat tešiko iz skorje Kinovega drevesa.

Lekarnar Piccoli v Ljubljani jamči za označeno, zmerej jednako sestavo, potrjeno po kemični raztrkoljbi dr. Hogerja v Frankobrodu na Odri in prof. Balt. Kompitscha, zaprisiženega sodnijskega kemika v Ljubljani.

Steklenica imajoča poleg litra veliko 1 gld. 4 palčnega steklenica 3 gld. 60 kr., franko s poštnino vred 4 gld.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg bro 20.

Preporuča kao najbolje sredstvo proti kašlju, promuklosti, hrapavosti, prsobolji i plućnom kataru svježi

trputčev sok.

Ciena bočici 75 novč.

Uz taj iz svježeg bilja priredjen sok preporučam moj izvrstno djelujući:

Gorski čaj proti kašlju,

koji znatno pospješuje djelovanje istoga

Ciena omotu 35 nvč.

Sok proti kašlju za djecu.

Djeluje izvrstno kod djece kod prehlade, kašlja, hripavca i plućnih bolestih. Ciena bočici 50 nvč.

Najbolje sredstvo je:

Mazilo proti kostobolji

kod trganja, reumatizma, ischiasa, bolih u zglobovima kukovima, te kod svih podkožnih bolestih, koje nastaju uslied prehlade i nazeblosti.

Ciena boci sa naputkom 75 nvč.

Obširni cienici na zahtjev badava i franko

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

Tko pije Kathreiner-Kneippovu sladovu kavu?

Najbolje mi prija!

Svi koji žele biti i ostati zdravi, bez da se ostave ugodnoga užitka kave. Primjesa Kathreinerove kave odstranjuje obće poznato i naročito kod redovitoga užitka zdravlju škodljivo i živce uzrujavajuće djelovanje zrnate kave. ✱✱✱✱

Svi kojima je zdravlje poremećeno. Naročito se je kod bolestnih na živcima i želucu u hiljadama slučajeva „čista“ Kathreinerova kava pokazala kao izvrstno, zdravo i lako probavljivo piće. ✱✱✱✱

Broj 8 U Trstu 25. febrara 1897. Godina XXVIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom zapuštnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošiu valja točno označiti.

Komu list nedođje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka u [illegible] arku.

Dopisi se nevraćaju ako [illegible] netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za [illegible] for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farnete br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Izbori u carevinsko vieće.

Valja reći istinu: u petoj kuriji ide za kožu ili Talijanom ili nama. Dvie, tri manje občine odlučiti će konačno za jednu ili drugu stranu. U nedjelju naš je položaj već nekoliko poboljšan tim, što smo u subotu dobili kao uviek do sada fiducijare *Tinjana* i *Žminja*, a za prvi put nakon velikega napora takodjer občinu *Boljun*. Kažemo prvi put, jer premda se sada radi o petoj kuriji, ni u kmetskih občinah nismo se mogli pouzdavati u boljunsku občinu, gdje je naroda mnogo siromašnoga i mnogo, žalibože, zavedenoga. Naši narodni protivnici raztrubili su, da su predobili takodjer u *Materiji*, u *Rukavcu* i u *Sv. Mateju*. Ova posljednja birališta jesu dvie sekoije velike občine kastavske, koja ukupno bira 33 fiducijara. Ne dvojimo, da će se naći, niti jedan od svih tih izabranika, koji nebi glasovao za našega narodnoga predloženika.

Kao sjajna zviezda za naš napredak u Istri, prikazuje se naše predobiće u *Šijanskoj* sekciji grada Pule i borba, koju je naša stranka imala u drugoj velikoj sekciji, u predgradju *Polikarpo*, istoga grada, gdje bismo bili takodjer prodrli, da nije onolikoga nasilja i nepravde, koliko ga je bilo, nu o tom imamo posebni dopis.

* * *

U *Poreštini* naši se dobro drže. Tvrda je nada za *Svetvinčenat*, *Bale* i *Ro[illegible]*, samo opominjemo naše jednomišljenike, neka se u svih sekcijah, ali osobito u *Taru*, čvrsto drže; neka se ne dadu zavarati pustimi obećanji ni strahovanjem. Da su onomu našemu puku Talijani htjeli dobra, kako mu sada govore, bili bi mu dali odavna nauke i prosvietljenja i pomoći, da kukavni svoj život prožive priličnije i dostojnije za narod, koji radi od jutra do večera, a mnogi, mučeć se i trudeć, nezna, što će sutra jesti. Takovomu gospodstvu jedne političke stranke valja već jedan put učiniti konac. A to će moć biti jedino tim, ako i u petoj kuriji bude izabran naš predloženik. Protivnici vrše već svoje zlodjelo„ ali i njima doći će crni petak. Siroti Cvetku Cepinu iz Vabrige posjekli su do 150 komada trsja ovih prošlih dana. Njega će pomoći Bog i dobri ljudi, jer vjeruje u pravu vjeru i drži za nju, a zločince stignuti će sjegurno ruka božja.

* * *

U *Sanvičenti* propali smo za nekoliko glasova. Nije čudo za onoga, koji pozna siromaštvo i zapuštenost onoga naroda. Dočim je naša stranka kao u svatove pošla na izborni boj, vedra čela i ponosita lica, sužnji talijanskih begova pritvoreni kao stado ovaca, morali su prodavati svoju krv, da očuvaju od zadnje nevolje svoju djecu i pognute glave izlazili bi iz izborne dvorane, dieleć se od ostalih na lievu ruku, potišteni i kao da bi htjeli reći: Zla sreća i pritisak, a ne naša volja. Dok ovo pišemo neznamo za uspjeh izbora u *Kanfanaru*; ali tamo su na žalost, kao i u *Sanvičenti*, gospodari do grla zaduženi Rovinjcem, a mlada čeljad od bruke neće da prevriedi otcem i kućnim gospodarom.

Za te dvie občine, koje pak ne daju velik broj fiducijara, valja se domisliti, što je pisano u svetih knjigah: otci zobaše kiselo grožđje, a sinovom utrnuše zubi. Na njihovo mjesto dolazi *Valtura* i *Premantura* sa isto tolikim brojem narodnih fiducijara. Dakle s te strane puljski se kotar izjednačuje, jer vanjske občine Pule dosada su, na žalost, glasovale proti nami i proti sebi, a ovoga puta opoštenile i nas i sebe. Tako se nadamo čuti dobar glas od izvanjskih u okolici Pule, takodjer buduće subote 27. o. mj., gdje svi zajedno biraju u Šišanu 15 fiducijara za izvanjske občine. Za drugo upućujemo naše čitatelje na posebne viesti iz raznih krajeva.

Izbor fiducijara občine Pula.

Prekratko je bilo vrieme za dobru pripravu k izborom od naše strane, koja ima mnogo naroda a žalibože, malo ljudi, što se razumiju u zakone i gradjanske pravice i što bi imali vremena, da podučuju narod i da rade za njegovu korist. Ipak nam je dužnost popisati u kratko, kako su ovdje izbori prošli.

Ciela občina Pula razdieljena je za izbor fiducijara pete kurije na 8 dielova. U svih 8 borila se je naša narodna hrvatska iliti kako ovdje puk običnije reče, slovinska stranka. Predobili smo u 3 sekcijah i to: u gradu u *Šijanskoj*, u vani u *Valturskoj* i *Premanturskoj* sekciji.

Nedjelju prije izbora imali su naši veliki sastanak izbornika na šljanskoj cesti u gostioni kod *„Michela“*. Bilo je mnogo naroda, sve natrpano u dvorani, a dva puta više vani. Razni govornici podučavali su narod o izborih i predloženik g. dr. Laginja razvio je u kratko program svojega djelovanja u Beču za slučaj, da bude izabran. Veliko je bilo veselje i zadovoljstvo naroda i tomu prvomu većemu sastanku u Puli ima se pripisati, da je u onoj sekciji naša stranka imala prošlu sriedu 130 glasova većine. Na tom sastanku govorilo se je samo hrvatski i svi su dobro razumjeli.

U ponedjeljak na večer sazvao je naš kandidat g. dr. Laginja sastanak izbornika u sekciji *Polikarpo*, u gostioni [illegible] u stanuju mnogi [illegible] mornarice, koji nisu svi našega roda i navadno se služe njemačkim jezikom. Naš zastupnik govorio je na toj skupštini u oboja jezika razviviši svoj program. Poslovoda mornarice g. Nedvich govorio je talijanski, drugi još hrvatski. Sutradan bio je i u toj sekciji izbor; išlo je za 25. fiducijara. Pali smo za samih tridesetak glasova; a kako, evo kažemo u kratko. Nekoji predpostavljeni u vojnom arsenalu, ljuti Talijani, ako i svi ne imaju talijanskoga imena, kidali su našim ljudem glasovnice Laginjevih fiducijara iz rukuh i utiskivali im glasovnice talijanske stranke i izjavljali, da pod gubitak službe valja za nje glasovati. Občinski kojekakvi službenici i plaćeni agitatori, skakali su kao pomamni okolo naših izbornika i na sve načine zastrašivali ih; nepismenim mjenjali glasovnice, i timi načini izvračali pravo mnienje velike većine naroda. Proti tomu izboru podnešen je u pravo doba utok i ako je pravice, taj izbor ima biti obnovljen, tim više, što su tobože izabrana barem trojica, koji po zakonu ne imaju prava, da budu fiducijari. Vrhovnom zapovieničtvu c. i kr. arsenala preporučamo, da učini kraj takovoj agitaciji u prilog talijanske stranke, jer je velika razlika, ako jedan ili drugi u arsenalu preporuči biračem hrvatskoga kandidata sa programom, koji talijanskoj narodnosti ne čini nikakve krivice, a s druge strane, da talijanski agitatori u samom arsenalu baš zapoviedaju radnikom, da imaju glasovati talijansku glasovnicu i kidaju im iz rukuh hrvatsku, ako ju dotični ima, kad se znade občenito, da talijanski kandidat baš niti ne priznaje naše narodnosti u Istri i hoće, da ova zemlja pod svaku cienu bude talijanska.

* * *

U *Valturi* glasovalo je naših okolo 170; a protivnih tridesetak. U Premanturi naših okolo 400, a protivnih dvadesetak. Pod prvu sekciju glasovali su osim Valture još Loborika, Montić, Kavran i Sišan; a pod Premanturom glasovali su još Medulin, Ližnjan i Pomer. Sva su ta sela ovim izborom opoštenila svoje lice, a ono malo, što su ih Talijanci ili kupili ili zaveli, doći će ako Bog da k sebi i biti će sve jedno bratsko kolo. Za drugi put, ako budete htjeli, javiti ćemo, bude li ikako moguće, imena fiducijara od pomenutih naših sekcija.

Izbori fiducijara za V. kuriju.

I. Politički kotar Volosko.

1. *Občina Kastav*:
   a) *Izborna sekcija Klana* izabra dne 22. t. mj. jednoglasno 4 fiducijara, koji će glasovati za svoga domorodca g. dra. M. Laginju. Glasovalo je u svemu 464 birača. Živili!
   b) *Izborna sekcija sv. Matej* izabra jednoglasno 10 naših fiducijara, koji će glasovati kano i svi ostali pošteni občinari občine Kastav. Glasovalo je skupno 573 birača. Živili sviestni Sveto-Matejci!

* * *

2. *Občina Volosko-Opatija* izabra jednoglasno 5 naših fiducijara sa 110 glasova. Živili!

Ostale občine: Mošćenice i Podgrad birati će danas i sutra (25. i 26. t. mj.) u novoj kuriji.

* * *

II. Politički kotar Pazin:

1. *Občina Labin* razdieljena bijaše, kako smo već javili u dvie sekcije:
   a) *Sekcija Labin* birala je dne 23. t. mj. 12 fiducijara. Izabrani bijahu protuzakonito talijanaški pristaši. Evo što govore stigle nam

I.

„Našim biračem u Labinu onemogućeno kod izbora sudjelovati. Neimajuć nikakve zaštite, moradoše odstupiti premda u ogromnoj većini.“

II.

„Užasno nasilje i svakojake nezakonitosti vladaše kod izbora. *900* naših birača moralo je odstupiti. Pritužismo se namjestničtvu i ministarstvu“. (Predsjedničtvo političkoga družtva „Edinost“ prijavilo je odmah sve ovo predsjedničtvu ministarstva zamoliv, da se ponovi izbor izvan grada Labina, i mi se čvrsto nadamo, da će se to dogokiti, ako imade još ikoliko zakona na svietu.)

   b) *Sekcija Sv. Nedelja* izabrala je istog dana ogromnom većinom 9 naših čestitih fiducijara. Živili sviestni birači i fiducijari!

* * *

2. *Občina Plomin* razdieljena bijaše na dvie sekcije:
   a) *Sekcija Plomin* izabra 22. t. mj. 4 fiducijara.
   b) *Sekcija Čepić* izabra sa 207 glasova većine 6 naših narodnih fiducijara. Živili!

   I tako bijahu izabrani u ovom kotaru u svih občinah i sekcijah naši narodni fiducijari (osim nasilno izabranih u Labinu i valjda u Plominu). Još imadu se izbori obaviti u občini Pazin (pet sekcija) danas i sutra.

   Občine Tinjan i Žmini izabraše jednoglasno naše fiducijare. U občini Boljun bijaše žestoka borba, ali ipak pobjediše naši sa 268 proti 237 protivničkih glasova. Pobliže viesti o izboru u pojedinih občinah priobćiti ćemo kasnije — u koliko nam na vrieme stignu.

* * *

III. Politički kotar Kopar:

1. *Občina Buzet* razdieljena bijaše u 4 sekcije.
   a) *Sekcija Buzet* izabra dne 22. t. mj. sa 700 glasova 14 naših fiducijara. Protivnici dobiše 78 glasova. Oduševljenje naroda veliko.
   b) *Sekcija Dragué* izabra istoga dana 4 protivna fiducijara.
   c) *Sekcija Vrh* izabra dne 24. t. mj. 7 narodnih fiducijara. Živili!
   d) *Sekcija Laništće* izabra istoga dana 5 narodnih fiducijara. Živili!

* * *

2. *Občina Pomjan* razdieljena je u dvie sekcije.
   a) *Sekcija Marezige* izabra dne 22. t. mj. 7 narodnih fiducijara.
   b) *Sekcija Šmarje* izabra nakon ljute borbe, nasilja i kupovanja glasova dne 24. fiducijara t. mj. 6 protivnih fiducijara.

* * *

3. *Občina Milje*, razdieljena bijaše u dvie sekcije.

   Sekcija Milje izabrala je dne 23. t. mj. 10 socijalno-demokratskih fiducijara.

   (Sekcija Škofije bira danas 25. t. mj. te se nadamo, da će tuj prodrieti naši fiducijari.)

* * *

4. *Občina Dekani* izabra dne 24. t. mj 12 narodnih fiducijara.

* * *

IV. Politički kotar Poreč[illegible]

1. [illegible]:
   a) *Sekcija Zrenj* birala je dne 24. t. mj. 4 fiducijara. Tamo se dogodilo nezakonitosti i nasilja kano i u Labinu. Brzojavno o tomu obaviešćeni, pritužismo se ustmeno na c. k. namjestničtvu i brzojavno kod predsjedničtva ministarstva nutarnjih posala. Konačno ipak naši pobjediše. Slava im!

   Iz *občine Grožnjan* pisao nam je prijatelj 19. t. mj. Koliko sliedi: Nama ovdje u ovoj občini nisu jošte ništa javili. Neznamo da li su niti liste izložili; neznamo ni za mjesto izbora u nijednoj kuriji.

* * *

V. Politički kotar Pula:

1. *Občina Barban* izabra dne 22. t. mj. sa 415 glasova proti 8 protivničkih, 7 naših fiducijara.

* * *

2. Sekcija Karnica, Filipan (občina Vodnjan) izabra dne 22. t. mj. jednoglasno 8 naših fiducijara.

* * *

VI. Politički kotar Lošinj:

1. *Občina Dubašnica* izabra 24. t. mj. 6 naših fiducijara sa 179 proti 72 glasa.

* * *

2. *Občina Dobrinj* izabra 7. naših fiducijara.

* * *

3. *Občina Omišalj* izabra 4 naša fiducijara.

* * *

Sekcija Unije (občina Lošinj) izabra dne 22. t. mj. našega fiducijara.

Sekcija Beli (občina Cres) izabra 2 naša fiducijara dne 19. t. mj.

* * *

Iz Krka brzojavljaju nam 24. t. mj.: „Ovdje stupismo u izbornu borbu radi Višana. Protivnici sluteć zlo zatvoriše vrata već u 9 sati u jutro nepripustiv više nijednoga od naših k izboru. Brzojavismo ministarstvu i uložismo utok na namjestničtvo.

Izbori fiducijara za izvanjske občine:

1. *Občina Barban* izabra jednoglasno 7 naših fiducijara.

Dr. Francesco Coglievina

Od prijateljske strane dospjelo nam je u ruke pismo, koje želimo do slova priobćiti. Pisano je talijanski, a mi ga donašamo u vjernom prevodu hrvatskom. Ono glasi ovako:

„Čestiti i poštovani gospodine! Pripravan žrtvovati se *„alla Patria nostra“* i uvjeren, da ću propasti, ali takodjer uvjeren o gradjanskoj dužnosti, da se dokaže, da nepogodnost sadanjih okolnosti ne može u nas utući nade u izbornu pobjedu, imam srčanosti, da se postavim proti prevelikomu broju naših protivnika, i da predložim svoju kandidatura za zastupnika u carevinskom vieću u izborničtvu seoskih občina iztočne Istre i otoka, *gdje je upravo sada hrvatska stranka razdieljena u dvie frakcie.*

Ja ne spadam nit u jednu nit u drugu. Austrijanac, liberalac i prijatelj napredka kao i obćega blagostanja, držim, da moj program odgovara potrebam našega puka, i da ga svaki birač bez predsuda i umjeren može svakako poduprieti svojim glasom. Uzdanjem molim tu podporu i nadam njoj se u interesu onoga izmirenja, koje jedino može u Istri i sa Istrom uspješno promakniti naš udes.

Sa svim poštovanjem

Cres 15. febrara.

Najponizniji sluga

Dr. Fran Coglievina

bivši c. k. svenč. prof. i glavar u Cresu“.

Tako eto glasi to famozno pismo. Dodana mu je posjetnica, koja glasi ovako:

„U ime ovoga trajnoga izbornoga odbora *„„Il Podestà di Cherso dr. Francesco Coglierina““* preporuča Vam svoju kandidaturu u seoskom izborničtvu iztočne Istre i otoka“.

Zaista famozno pismo i posjetnica, famozna kandidatura i famozan program. Treba mu iskati para na daleko i široko. Može ga izdati samo . . . šta da rečemo, samo jedan *dr. Francesco Coglievina.*

On je pripravan žrtvovati se *„alla* Patria nostra“, a koja je to *„Patria nostra“*, toga nekaže.

On je uvjeren, da će propasti, a ipak mu gradjanska srčanost nalaže, da dokaže, da se unatoč okolnosti u njem i njegovih su to njegovi, toga nekaže. Niu nekaže izrično, koji su njegovi i njegovih mnogobrojni protivnici. Neizravno to kaže, kad predlaže sam svoju kandidaturu za carevinsko vieće u seoskih občina iztočne Istre i otoka, kad veli, da je upravo tu sada hrvatska stranka razdieljena u dvie frakcije, i kad dodaje, da ne spada nit u jednu nit u drugu tih frakcija, dakle nit u tu stranku.

Pošto su pak u Istri dvie narodnostne stranke, hrvatsko-slovenska i talijanska, to on ne može spadati nego u talijansku.

On kaže, da je *Austrijanac.* K čemu to?! On, bivši c. kr. profesor austrijski, on načelnik občine u Istri, on izbornik u Istri, nalazeći se u Austriji, pak kaže, da je Austrijanac!?

Da nije Austrijanac, on nebi mogao nit uživati profesorske penzije, nebi mogao biti načelnik u Cresu, a nebi mogao nit birati nit izabran biti.

Kaže nadalje, da je *liberalac.* Liepo je biti liberalac u pravom smislu rieči; slobodouman, ljubeći slobodu i želeći ju svim. Takav težko da je dr. Francesco Coglievina. On bijaše u Beču ono doba, kad bijahu „liberalci“ na kormilu, u cvietu; oni liberalci, koje se je u posliednje doba razkrinkalo, koji su liberalni za se, a najveći protivnici slobode za druge; koji su prezirali i zatirali katoličku vjeru i proganjali njezine predstavnike; koji bijahu za robstvo svih narodnosti, osim gospodujućih, osobito za robstvo svih slavenskih narodnosti; koji bi bili htjeli, da slavenske narodnosti ne dobiju svojih jezikovnih prava nit u školi nit u uredih; koji su htjeli, da njim sve služi, a da se oni bogate i tove na račun nižih razreda pučanstva.

I ti liberalci su uvjek vikali ne samo za slobodom za se, nego i za napredkom i za obćim blagostanjem, a i pod tim su samo sebe razumjevali. Napredak i blagostanje njihovo!

Ono što veli o biračih bez predsuda i umjerenih, označuje ga možda još najbolje. Dr. Rizzi je sebe i svoju stranku talijansku u Istri nazvao javno u parlamentu *umjerenom.* Tu umjerenost Talijana poznamo iz carevinskoga vieća, iz zemaljskoga sabora, iz talijanskih skupština, iz talijanskih listova, iz dobe dvojezičnih tabla itd.; poznamo ju iz svega javnoga djelovanja Talijana; iz postupka prema našem narodu, koji se daje najbolje označiti tim: Sve za Talijane, ništa za Hrvate i Slovence, prema devizi, da Istra bijaše, jest i mora ostati talijanska.

Je li tako signor dr. Francesco Coglievina?!

Kako postupate kao načelnik občine, u kojoj ima većina puka hrvatskoga roda i jezika? Koliko se je htjelo, da se ustrojila jedna hrvatska pučka škola, makar i proti vašoj volji, i to novcem onoga puka? Jeste li se pobrinuli za škole u drugih mjestih na otoku, i u samom gradu Cresu za naše kopače? Kako pišete u občinskom uredu, i za naš puk? Talijanski i talijanski i nikako drugčije, nego talijanski. Dà, i vaša bezpredsudnost i vaša umjerenost sastoje u tom, da bude u Istri sve talijansko, da ne bude ništa nit hrvatskoga nit slovenskoga. A takav je i interes onog izmirenja, koje jedino može u Istri i sa Istrom uspješno promakniti naš udes. Odkad su Hrvati i Slovenci počeli zahtjevati svoja prava, odtad viču Talijani Istre za izmirenjem, za mirom, plaču za bivšim mirom. Taj mir je obstojao, dok su Talijani bili nemućeni gospodari, a Hrvati i Slovenci *ščavi.* Ovi pak neće, da budu već *ščavi.* Oni žele iskreno pravi mir, ali taj mir može se dosedi samo tim, da se ne samo prizna nego i oživotvore pravice Hrvata i Slovenaca u Istri, prava u svem i svačem jednaka pravom Talijana.

Mira u smislu vašem i odlučujućih Talijana Istre naš hrvatski i slovenski narod neće. Uzalud su vam preporuke onakove, kakove ste razaslali, uzalud su vam samosvoje preporuke, u ime nekoga „permanentnoga izbornoga komitata“, koga ali neimenujete, a imati ćete valjda i za to svojih razloga.

Kad bi vam bilo u istinu do mira u Istri, vi bi apelirali na talijansko pučanstvo u gradovih, ponudili mu se za kandidata u gradovih, napisali bi u svoj program bezpredsudnost i umjerenost i ravnopravnost obiju narodnosti u Istri i pozvali ih, da za vas kao takova glasuju. To bi bilo nuždno, to neobhodno potrebito. Toga pak vi ne činite. Vi ste za mir, kakova hoće odlučujući Talijani Istre, koji imadu predsuda, koji nisu umjereni, koji neće ravnopravnosti, koji hoće prava samo za se, koji neće, da se oživotvore napram Hrvatom i Slovencem u Istri austrijski za se, koji hoće, da Istra ostane talijanska, kako vi činom kažete, da je občina kojoj ste na čelu, talijanska.

Daleko vam od nas kuća!

Dru. M. Laginji.

Živio naš Laginja!
Koji naša prava
U kraljevom Beču
Dobro zagovara.

Ezoner zbrisati
Vieću predložio,
Car prime pečati
To je potvrdio.

Otročiće ljubi,
Za nje škole gradi.
Da njima protivnik
Srce ne pokvari.

Da novcem pomože,
Učinio kase.
Ovce da naš protivnik,
Na našem ne pase.

Da vino prodamo,
Stvorio zadruge
Da se sviet ne vara,
Ne pije fatture.

Laginja naš ljubimac,
Za Istru se bori:
Istrijansko srdašce,
Sve za njega gori.

Zato ga i biramo,
Da rodu pomože
A da ga izaberemo
Pomozi nam Bože!

Glas sa Učke.

---

*) Priobćujemo bez promjene kako nam je stiglo iz seljačkih ruku. — Op. ured.

Franina i Jurina

Fr. Si čuja, kako se je on potalijančeni pop z oltara hvalia, da hodi va Leginu školu samo za ljubav.

Jur. Vero imati će pravo, zač ta ljubav more biti za Talijane, za dicu, za šolde, za krune, za fijurine itd.

Fr. Vero imate obadva pravo.

* * *

Fr. Od kada bergujskemu Gregoriću bože z žepa?

Jur. A, bože novolju.

Fr. Aš neki dan da je pul Spinčić hital beči na grabanju.

Jur. Treba da je na lot dobil.

Fr. Ja, kako i Pepić oni kabli vina.

* * *

Fr. Kade su bili graski mački na dan izbora?

Jur. Deju, da su se neki po konobah igrali na skrivalca, a neki debeli z dno grada da je šal nać svoju rodbinu v Lužinu.

Različite viesti.

Čisti izbori? Kaže se, da je austrijski ministar predsjednik grof Badeni nedavno izjavio, da je njegova želja i nakana, da budu predstojeći izbori za carevinsko vieće čisti. U koliko će se toj nakani g. ministra u drugih austrijskih pokrajinah zadovoljiti neznamo još danas, nu glede nakane izvjestitelja gosp. ministra već unaprieda osvjedočiti, da će naši izbori (u koliko su samo do sada provedeni) biti nečisti, dapače blatni i veoma zamazani.

Glasoviti izbori za V. kuriju u Kopru, gdje nestvoriše za 2500 izvanjskih slovenskih birača nikakve sekcije da ih lagje u gradu navladaju; glasoviti nadalje izbori fiducijara u Labinu, gdje je moralo 900 naših birača radi nasilja talijanske gospode odstupiti i glasoviti izbori u Zrenju, gdje nepripustiše nijednoga našega pouzdanika u izbornu dvoranu i gdje priečise našim vršiti izborno pravo — dokaz su nam nepobitan, da se u Istri vrše izbori po starom talijanaškom receptu. Ali o tomu biti će još obilno govora.

Neka se znade! Našim narodnim protivnikom u Istri, koji počinjaju kod izbora u raznih občinah turska nedjela, pritekao je na pomoć onih dana i jedan politički činovnik.

Mi imademo dokaze u ruku h, kako je neki kotarski kapetan napinjao sve svoje sile proti hrvatsko-slovenskoj stranci u svojem kotaru — a na korist istarskih Talijana.

Toliko za danas, neka se znade ovdje i u Beču, kako se čisto provadjaju izbori u Istri i kako su nepristrani poličći činovnici u javnom djelovanju u Istri.

† **Veleč. A. Durych.** Iz Pomera pišu nam 23. t. mj. U petak dne 19. febrara t. g. preminuo je nakon težke bolesti u civilnom špitalu u Puli pop Anton Durych, naš mili župe-upravitelj. Rodjen u posestrimi Českoj god. 1859. došao je u našu biskupiju i dovršio bogoslovne nauke u Gorici. Služio je nješto vremena na Barbarštini, u kapelaniji barbanskoj. Odonuda premjesti ga biskup u Pomer i ovdje odsluži liepi broj godina na obće zadovoljstva našega puka. Rodjen Čeh, prionuo je dušom i tjelom uz naš narodni pokret i vršio je rodoljubne dužnosti sve do konca svoga života. Eto opet nam smrt nemila ugrabi mladog radnika u vinogradu gospodnjem, eto se opet zavi u crno naša crkva! A težki su to udarci za naš narod, gdje redovi dobrih svećenika postaju sve rjedji, a nitko neskrbi, da bi se takvih odgajalo i za nas, već se samo pita jesu li zadovoljni Talijani. Bože daj, da čim prije bude bolje

Plemenita dušo, čestiti značaju, pope Tone! Bog nam te pomiluj, a ti se Njemu moli, da ti dobijemo valjana nasljednika, koji će biti s narodom i za narod.

Mladi doktori prava. Iz štajerskoga Graca javlja nad prijatelj, da bijahu jučer (u sriedu) promaknuti na čast doktora prava g. Franko Dorčić i g. Ivo Ucović, prvi Istran, rodom iz Baške, i netjak nezaboravnog župnika Dorčića, a drugi Dubrovčanin. Mladim doktorom i vriednim Hrvatom naše srdačne čestitke!

Nečuveno postupanje Talijanaša u Vižinadi. Od tamo pišu nam 24. t. mj. Naši Kaštelirci prepisali su na občini u Vižinadi listine za IV. kuriju. Danas je občinski sluga razdielio pozivnice k izboru, *ali ne na temelju izložene i prepisane listine,* nego po nekoj drugoj listini, u kojoj je *izpušteno* 18 *posjednika i to najimućnih Kaštelirca.* Koliko su svojih u tu listinu uvrstili, to sam Bog znade. Naši su uložili proti tomu utok na namjestničtvo. Ovaj put je občina Vižinada za IV. kuriju razdieljena u dvie sekcije t. j. a) Vižinada sa okolicom b) Labinci sa Kaštelirom. Da je zakona i pravice naši bi igrajuć predobili u drugoj sekciji jer ih imade 1100 u Kaštelira, napram 500 u Labincih. Biti će ljuta borba.

Protivnički kandidat za izvanjske občine iztočne Istre. Iz Liburnije pišu nam, da se tamo preporuča za kandidata za rečeni izborni kotar načelnik grada Cresa, g. Coglievina. U svojoj preporuci da ističe taj gospodin, kako se on želi žrtvovati za neku „patriu“, da je on *„Liberalac“* i da ne pripada nijednoj od *„dvih hrvatskih stranaka“.*

Mi savjetujemo prijateljski tomu gospodinu, da se okani ćorava posla, jer će doživiti sramotu, kakve možda još doživio nije. On će se najbolje žrtvovati za svoju „Patriu“, ako se nenarivava onim, koji ga neće i ako nesije tamo vjetra, gdje bi mu mogla bura niknuti. Nam bijaše rečeno od prijatelja g. Coglievine, da je on miran čovjek, pomirljiv i umjeren Talijan, ali ova njegova najnovija kandidatura osvjedočava nas o protivnom.

Iz Velog Sela pišu nam 16. tek. mj. Već vam je brzojavno i pismeno javljeno, kako smo se u Velom selu opoštenili. Liepo je bilo od onog Vašeg dopisnika iz ovog grada, da je i nas potaknuo na rad za narodnu stvar, da se i mi probudimo i da počnemo misliti svojom glavom. I evo uz malo dobre volje i sloge, mi smo liepo pobiedili junački i slavno na 15. t. mj. u izboru za peti kuriju — i to kako je bilo javljeno sa 115 proti 15 glasova šarenjačkih i poturica. Po ovom se vidi, jeli više Talijana ili Hrvata u našem gradu. Kod zadnjeg popisa g. 1890. morali su se naši gospodari prebrojit, kad su dali, da je u našem gradu, bez Ilovika, 895 Talijana a 822 Hrvata, stalne je Talijana 400 manje.

Kod ovih izbora dali su nam pomoć i Iločani, kojim nije prečio ni pat prekomora, a ni zlo vrieme, da dodju na biralište i da dadu svi kao jedan muž svoje glasove za narodne predloženike, da tim pokažu, da su jedno s nami, da smo braća. Pa nije ovo zadnji put, nego se nadamo, da ćemo se naći opet zajedno u borbi, kad budu obć izbori, da pokažemo, da je Velo Selo hrvatsko, a ne taljansko i da smo mi ovdje doma u svojoj kući i da imamo pravo sami u njoj zapovjedati, a ne nekoji, koji su k nam prišli trbuhom za kruhom.

Hvalevriedno je i od našeg vriednog veleč. g. plovana, koji kao pravi pastir svoga stada, nije bio proti njemu, nego je i on glasovao s njim i tim pokazao, da ljubi svoj dobri narod i da mu se netudji kao neki drugi, koji nije došao glasovati, jer se nada, da će za plovana u Cres ili u Malo Selo, ma kako se čini, postat će grožđje kiselo, jer i tamo već se sve više budi naš narod.

Najviše pak zasluge ima naš vodja poštenjačina Šime Vukošić, občinski savjetnik, koji je trud u oku našoj gospodi, da smo ovako liepo prošli, pa se nadamo, da će nas on do mala voditi i na občinske izbore, gdje se nadamo pobjediti u dva tjela, samo ako budemo ovako složni kako smo bili i sada. A to će biti, jer imamo volje i želje postati svoji u svojem i otresti se tudjega gospodstva. Svršujem kličući: evala Vam i živili svjestni birači Velog Sela! Dao Bog, doskora opet osvjetlali obraz u borbi za se i za narod naš hrvatski!

Izbor fiducijara V. kurije na Voloskom. Od tamo primismo dne 23. t. mj. sliedeću viest: „Danas izabrali smo jednoglasno pet naših fiducijara za izbore u V. kuriji Protivnici se niti ne pokazaše, jer ih valjda sram bijaše. Sjegurno se pred nekoliko godina niesu nadali, da će se Volosko toli brzo probuditi i to tako, da se protivnici našega naroda, našega jezika, izdajice svoga roda neće podufati niti stu-

piti na biralište kod izbora za carevinsko vieće. Nu još veća iznenadjenja pružiti će im najbliža budućnost. Zahman im kopr-canje, zaludo buncanje neukog puka, zaludu im svi Jude i svi „desperadosi“ jerbo istina doći će jamačno do pobjede.

Narod hrvatski bio je već dosti bitaka za svoj obstanak, dosti je jurve neprijatelja svladao pa još obstoji živ, čil sviestan, a neće ga za stalno smesti niti najnoviji „banditi“ narodne časti i poštenja. Prokleto im sjeme bilo!

Zasluzeni odgovor. Na drugom mjestu pišemo obširno o novopečenoj kandidaturi g. dra. *Francesco Coglievina*, umirovljenog c. kr. sveučilištnog profesora, načelnika grada Cresa itd. Spominjemo i posjetnicu njegovu, kojom se je napose kao kandidat preporučivao. Jedna takova preporuka stigla je i jednomu našemu čestitomu načelniku iztočne Istre. Na tu preporuku bijaše odaslana g. *Coglievini* kao odgovor sliedeća brzojavka u talijanskom jeziku:

„Procurerò possibile preparavi solenne fiasco“ (Učinit ću sve moguće, da vam pripravim svečan fiasko).

G. dr. Francesco Coglievina može za uspomenu na svoju kandidaturu metnuti u pozlaćeni okvir ovu brzojavku.

Talijanaški merčini. Po davnom talijanaškom običaju bacili su se njihovi mjernici i nemjernici u razne krajeve Istre, da izmjere željezne ceste i mostove, crkve, vodnjake itd., koji će se graditi u njihovoj ludoj pameti, dok budu trajali — izbori. Mi ne smatramo više te spletkare ludjacima, nego su ludjaci oni, koji im još vjeruju.

Gradski dotično zemaljski izbori za Trst i okolicu i nečuven poraz konservativnca. Danas su svršili izbori u gradu Trstu za gradsko, dotično zemaljsko zastupstvo u sva četiri izborna tjela. Progresova ili lažliberalna stranka proturala je u svih tjelih svoje kandidate Konservativna ili vladina stranka, koja se je smatrala do sada nepobjedivom u III tjelu (do 1200 državnih činovnika) propala je grozno ostavši za 2—300 glasova u manjini. Ona neće imati u novom zastupstvu nijednog svog zastupnika.

Okolica bira u nedjelju.

Kandidati za gradsko, dotično zemaljsko zastupstvo za tršćansku okolicu: Političko društvo „Edinost“ postavilo je dogovorno sa birači i pojedinih kotarih naše okolice ove kandidate:

1. Za I. izborni kotar g. Ivana Nabergoja, posjednika na Proseku.
2. Za II. izborni kotar g. Frana Kosca, župnika na Kinari.
3. Za III. izborni kotar g. Iv. M. Vatovca, posjednika u sv. Ivanu.
4. Za IV. kotar Frana Dolenca, posjednika u Trtu.
5. Za V. kotar g. Vjekoslava Goriupa, trgovca i posjednika na Proseku.
6. Za VI. kotar g. Ivana Goriupa, trgovca i posjednika na Opčinah.

Izbor se vrši u nedjelju dne 28. t. mj.

Veliki ples „slavskega podpornega društva“ u Trstu, održavan prošle subote u najvećem kazalištu tršćanskom „Politeama Rossetti“, odkrilio je i brojem posjetnika i živahnošću sve svoje predšastnike. Materijali uspjeh biti će bez dvojbe sjajan uzprkos velikim troškovom za kazalište, glasbu, plin, tiskovine itd.

Kaka družba. Već smo javili kako se postupalo sa našim Slovenci u koparskoj i izolanskoj obćini. Groznije nam se je brzojarilo o izboru Labinu. K izboru je „pristupila naša ogromna većina, ali odstupila jer nasilu onemogućeno sudjelovanje“. Tako gle brzojavni glasovi. „Il Piccolo“ pozivao neizravno oblasti, da upotrebe silu proti našemu narodu, koj se je digao, da vrši svoje izborno pravo, i reći da se ga je poslušalo. Valjda će naći lieka. Inače možemo toga svakitan te više očekivati. Talijani, gdje znadu da će propasti, počine svakojake nekonitosti. Računajmo: ili će njim valjati, i dobro; ili će bit novi izbor, pa će nzda biti sretniji. Dobiju, ili bar ništa nzgube. Tako je bivalo 1891., tako pri te godine i za njom, tako eto i ljetos. Oblasti?

Iz dolnje Istre (K predstojećim izborom). Što je to, t se o Talijanih tuda daleko na okolo sko ništa ne čuje? Jesu li oni tako sjegurn za svoje svakojake pobjede, ili kane o osobitoga izvesti u zadnje dane ili čaka dan samog izbora? Naučili su nas izne djivati u najposlieduji čas, za to čuvajmoe! Nu i naši sinci ne spavaju, premda i na žalost još tu i tamo više ravnodušji nego Talijani. Deder junaci hrvatskiiti slovenski ne dajte se mutiti i varati. Uvlastito neka Vas u ovoj slaboj godini zanami Judin novac jerbo znajte, da jena njem proklestvo. Jedan Judin „gro može sto pravičnih pojesti; kriv novace ima teku, ne ima sreće, nego rodi baš nesreću velikn prije ili kasnije. Tko se proda, taj nije čovjek, nego niemo blago. Budite srčani, te ako svi učinimo svoju dužnost, i bude li iole zakona i pravice, to ćemo za stalno mi predobiti. Budite i gibki i šegavi ili mudri, čuvajte dobro naše i njihove, da tko od naših ne postane pogana podrepnica, ter ne idite kući, komu nije skrajna sila, barem razumnici ne, dok se izbor ne svrši, pošto protivnici radi što „tentaju“, ako jo izbor bio po nas ugodan.

(Izpustismo imena osoba, koje preporučate kao eventualne kandidate, jer to moramo prepustiti našim prvakom i političkomu družtva „Edinost“, da oni odluče.)

Sokolova maskarada, biti će, sudeć po pripravah i sveobćem zanimanju naše omladine — sjajna. Tko temu napried ne vjeruje, neka se požuri u nedjelju dne 28. t. mj. na večer u kazalište „Armonia“.

Uspjeh zabave u Voloskom Opatiji za našu družbu. Od tamo primamo: Kako bijaše jur javljeno, u subotu dne 20. t. mj. priredile su složne podružnice sv. Cirila i Metoda iz Voloskoga i Opatije u prostorijama „Zore“ u Opatiji zabavu sa predstavom, plesom itd. Ova je zabava u svakom pogledu sijajno uspjela. Osobiti interes pobudila je predstava originalne šaloigre: „Kontra srcu se ne more“ od našega vrlog Emina. U toj umjetnički savršenoj šaloigri imade dosti zdrave šale i liepe poduke za naš puk, te će ista bez dvojbe uspjeti na svih naših diletantskih pozornicah. Veliku zaslugu, da je predstava tako uspjela, imadu gdce predstavljačice i gospoda predstavljači, koji nisu štedili truda, da svoje uloge dobro nauče i da se u iste udube. Baš savršeno igrali su svoje uloge gdca Pia Pečić i g. A. Letiš. Ovo su dvie sile, koje služe našoj diletantskoj pozornici na čast. I u materijalnom pogledu more se reći, da je spomenita zabava liepo uspjela. Čisti prihod iste namjenjen družbi sv. Cirila i Metoda iznaša fr. 75:15. Na mesopustni ponedeljak 1. marča priredjuje Voloska, a na dan mesopusta Opatijska ženska podružnica zabave, kojimi će biti ovogodišnje pokladno doba zatvoreno.

Izpod biele Učke polovicom febrara. Učka nosi bieli klobuk na glavi, tko pod njom biva, noge ga zebu. Slučajno se nadjoh i ja ovih dana pod Učkom — zebu me ruke i noge — kamo ću — najbolje prijatelju Franu — kod njegovog ognja okriepit ću se dobro. Namišljeno — učinjeno. — Kod ognja nadjoh svu obitelj i još druga tri meni dobro poznata seljaka. „Hvaljen Isus“ — rekoh — „na vieke“ — odgovore mi. Sjedoh k ognju i zapalih lulu; poče razgovor o letini, o vremenu, a napokon i o predstojećim izborima. Svaki reče svoju; prijatelj Frane prinese vrčvina, — oprasmo si par puta jezik, koji se je onda sve to gladje micao. Sve je bilo veselo kod ognja, osobito dvojica, koji će letos za prvi put glasovati u petoj kuriji; samo se žena prijatelja Frana nešto žestila, da nije i ženskom spolu ta sreća u dio pala, da budu i one glasovale. Što nije, to može biti s vremenom — rekoh. Jedan od one trojice, koju ondje naljoh, držao se ipak nekako kiselo, pa najzad zabrunda: i ja iman pravo za *votat* i to dvaput letos, kako su mi rekli naš gospodin plovan, ma neću poć, ač od tega nimamo nikakove koristi. — Nećeš poć, nimaš koristi! zavapih što me grlo nosilo, tako da su se i djeca kod ognja prestrašila. Kako možeš to kazati; čekaj, ja ću ti protivno dokazati; samo da si grlo okvasim. Gucnuh i počeh: Talijanska klika u Istri i š njom združeni šarenjaci, koji već dobro uvidjaju, da glas našin zastupnika u Beču ne ostaje glas vapijućeg u pustinji, nego da dobro odjekuje, licumjerno i himbeno prikrivaju i izvračaju sve ono, što naši zastupnici dobroga i koristnoga učine, govore, postigan. Kad se sastane Talijanaš-šarenjak sa našim kmetom, pred kojim želi naše zastupnike samo ocrniti, obično mu veli: no, ča vam je storil koristnega taj vaš Spinčić al Laginja va Beču tih 6 let, a neuk kmet, koji obično nezna, što i kako da odgovori prevejanomu šarenjaku, ostane obično zabezeknut. Što i koliko su Spinčić i Laginja kroz ovo zadnjih 6 godina u Beču govorili, koliko su se zauzeli za sirotu istarskog kmeta, ma bilo u kojem pogledu, što su nadalje postigli, neću da vam sve nabrajam, jer za sve to trebalo bi prst debelu knjigu štampat. Nu tko je pratio djelovanje naših dvih zastupnikah kroz ovo 6 godina, mora priznati, da su oni točno vršili svoje težke zastupničke dužnosti; mora priznati, da su se oni svojimi govori dotakli svih potrebočа, koje tišću Istrane, osobito seljake, koji su ostali zanemareni u svakom pogledu od vladajuće talijanske stranke u Istri. Niti najljući protivnik ne može našim dičnim zastupnikom predbaciti, da bi bili zanemarili svoje zastupničke dužnosti. Istina je, da nisu bile njihove molbe sve uslišane, ali iz toga ne sliedi, da njihovi govori nisu donieli svoga ploda; ako nisu do sada, to će sjegurno više u buduće. Znate i sami, da ni vi u šumi ne posječete dub jednim mahom, jer ne pada dub od jednoga udarca. Ni grad Rim se nije u dva dana sagradio, kao što se nisu ni Talijani u Istri kroz jednu noć obogatili. Svako djelo zahtjeva svoje vrieme — truda, požrtvovnosti, ustrpljivosti. Nemoguće je odnošaje u Istri preko noći promjeniti; ono što su Talijani umjetno kroz više godina gradili, nije moguće tako brzo popraviti; i umjetno sazidanu kulu talijanstva je ne moguće jednim potezom, jednim udarcem razoriti, kao što nije moguće ni poravnati sve briegove, ni popuniti sve doline u jedan hip.

Prije nego se zida jedna kuća, što valja sve pripraviti? Treba nacrt, troškovnik — treba pripraviti potrebiti materijal, treba novac, treba nać zidare i onda se tek počme graditi. I naši zastupnici, ako i nisu u ovo 6 godina sagradili zgradu, ako i nisu postigli sve, što su želili i pitali, ipak su pripravili put — materijal, nacrt, troškovnik k novoj zgradi i to dobrahno, jer kako se vidi, njihov glas bio je napeto slušan, dapače i uvažen u mnogom od najvažnijih faktora U Beču bila je vlada naučena čuti o istarskim odnošajima sasvim drugčije nego su to orisali Spinčić i Laginja; oni su u pravom svjetlu opisali žalostne odnošaje u Istri; vlada nije mogla ili bolje rečeno nije htjela na sliepo vjerovat sve našim zastupnikom, htjela se je prvo osvjedočiti, da li je sve tako, kako govore Spinčić i Laginja; vlada je s toga poslala lani prvoga ministra, da ide sam u Istru, da se osvjedoči na svoje oči i uši, što i kako je u Istri, koga naroda je više, koga manje, koji ima veću potrebu, a koji manju. Kako je u istinu u Istri, da li imaju pravo talijanski zastupnici ili naši, reć bi, da je vlada sada spoznala kroz usta Spinčića i Laginje — reć, bi, da je spoznala, da vladaju u Istri nezdravi odnošaji, da je Istra u svakom pogledu zapuščena, pa reć bi, da želi vlada tomu doskočiti. Naši zastupnici kroz 6 godina sijali su u Beču dobro sjeme, koje mora uroditi dobrim plodom, što ćete viditi vi i ja, akog Bog da u kratkom vremenu, osobito ako budemo sada složni i izabrali još trećega našega zastupnika u novoj kuriji.

Protivnici naši, Talijani i šarenjaci dobro to uvidjaju i govore to sve u svojih tajnih konferencah, ali javno se plaše o tom govoriti. Talijani znaju dobro, da su jedino naša dva zastupnika Spinčić i Laginja svoje dužnosti točno i savjestno vršili, kao što dobro znadu, da su njihovi dva Bartoli i Rizzi bili u Beču samo da se prošeću po carskom gradu — da tople stolice, koje su njim dobro plaćene i da se kadšto obore svojimi praznimi govori na nepobitne odnošaje istarske, orisane tako istinitimi ali žalostnimi bojami (kolori) od naših zastupnika Spinčića i Laginje.

Da nisu naši zastupnici ništa nam koristili, to mogu samo himbeni, lažljivi i zlobni ljudi govoriti, samo Talijani i šarenjaci mogu što takovoga tvrditi. Da nebi bilo nijedne druge stvari, sko ne *odpustak vzonera* to bi bilo već dosta, što su oni postigli; ono, što nisu bili vriedni ili nisu htjeli talijanski zastupnici kroz toliko godina, ono su naši postigli radom i uztrajnošću. A kako je tišćao najviše još *vzoner*, i to najviše siromašnoga kmeta!

A gdje su ostale pogodnosti u jezikovnom pogledu, u školskim stvarima, u radnjama? Tko da sve to izbroji, to prepuštam učenijoj glavi, koja bude u svoje vrieme rad Spinčića i Laginje opisala.

Da vam još samo spomenem, čiji je plod premještenje sabora ili „diete“ iz Poreča u Pulu, okružnog suda iz Rovinja u Pulu, razdor tršćanskog municipija, premještaj savjetnika Corà iz Trsta, Švarca iz Pazina, umirovljenje Ellusheggа iz Poreča, tog zakletog neprijatelja istarskih Slavena; zakon o izborih u sekcijah, odredbu, da se ne bude bivalo u gradovih, nego na vanjščini itd., čiji je plod, pitam vas to, ako ne većinom Spinčića i Laginje? To je plod istinitih pritužba i govora naših dičnih zastupnika. Samo napred dakle dragi moji, birajte ta dva muža ponovno, a nima uz bok još trećega, pa viditi ćete, da će njihovo djelovanje biti okrunjeno obilatim plodom. Nesustajte na pol puta, — složno idite u borbu proti neprijatelju, koj se već trese pred vamc. Tako eto sam kazao tomu seljaku, koj se je držao kiselo kod ognja, pa mi nakon toga reče, da će poć i on glasovati i da će druge nagovarati. Prijatelj Frane ponudi mi onda vrč, srknem par puta, zapalim opet lulu, pozdravim sve, pa put pod noge.

Nova pošta. Dne 1. marča otvoriti će se u Trvižu — občina Pazin — novi poštanski ured, koji će se baviti listovnom i voznom poštom, te će vršiti takodjer službu poštanske štedionice. U savezu će stojati sa poštanskimi uredi u Pazinu i Motovunu.

Cvietni corso priredjuje ravnateljstvo kluba dvokoličara (biciklista) u Opatiji dne 1. marča. Sudjelovati će takodjer klubovi dvokoličara iz Trsta, Gorice, Ljubljane i Postojne.

Hrvatska čitaonica u Kastvu priredjuje na pustnu nedjelju dne 28. t. mj. zabavu s plesom.

Hrvatska Čitaonica u Čunskom. Dne 17. pr. mj., kako je jur bilo javljeno u dičnoj „Našoj Slogi“, otvorismo ovdje „Hrvatsku Čitaonicu“. Prem je bilo sudjeno, da nas tmurno zimsko nebo onoga dana obdari neprestanom obilatom kišom, ipak sve to nije zapriečilo nekoju našu braću iz Lošinja i Nerezina, da budu učestnici našega veselja. Sretni smo se ocienili, gledajuć med nama našeg dičnog zastupnika i vodju Kozulića sa osam drugih lošinjskih junaka, medju kojima i mladi kapetan Čačević. Njiho a razigranost, bratska ljubav i susretljivost prigodom večere, ostati će duboko utisnuta u našim srcima. Srdačna im hvala na liepom užitku, kojeg nam pružiše svojom prisutnošću. Tim su jasno dokazali, da med nama Hrvatima ne smije više biti one ukočene sustezljivosti, koja žalibože već kroz mnogo na našu štetu vlada med gradjanima i seljacima, već da smo svi sinovi jedne majke, jedne krvi, jednog jezika i jednih uzvišenih težnja. Za to bratsko priznanje, za taj nepobitni dokaz iskrene ljubavi, živio ih Bog! Živila i ona junačka lošinjska majka, koja je uza sve nepogode onoga dana sa svojom veselom i ljubeznom kćerkom dohrlila k nam, da nas počasti svojom prisutnošću i da pokaže, kako je dužnost svake rodoljubke majke, da uz sveto čuvstvo vjere usadi u njezno srce djece i najdragocjeniji biser čista rodoljublja. Kad bi sve majke onakove bile, ne bi nam sa trebalo bojati šarolikih kukavica, niti podlih i očitih izdajica. Junačka majko i dostojna kćerko živio Vas Bog! Živili nam i Vi nerizinski junaci, hrabri zatočnici i neustrašivi poborniei za sve, što je pošteno i sveto. Niti tamni puti, niti vodene jaruge nisu vas priečile, da nas usrećite vašom prisutnošću. Tako treba, jer naša srca jedno s drugim biju i dok tako bude, ne bojmo se dušmanina kleta. Živili napokon svi, koji su budićime doprinieli, da nam otvor naše zjenice oka, naše mlade čitaonice što svečaniji bude. Sveta i najugodnija nam je dužnost spomenuti, da nas se iz vana sjetio naš dični starina i prvak presvj. Dr. Vitezić. Njegova rodoljubna brzojavka uzbudila je u srcima prisutnih neizrecivo odušerljenje. Žaleć, što ne može osobno prisustvovati, čestita otvorenju i moli, da ga se začlani.

Kad je po pročitanoj brzojavci predsjednik Čitaonice u kratko orisao mnogogodišnji rad dičnoga staroga za dobrobit potištena istarskoga roba, iztaknue pri koncu, kolika li je za nas čast, što tako odlična i zaslužna muža možemo brojiti med svoje članove, tad trokratni urnebesni živio-uzklik zaori dvoranom. Nemanjim oduševljenjem biła je popraćena i liepa rodoljubna brzojavka rabskoga „Naprodka“. Sutradam primismo liepo rodoljubno pismo jednog našeg zemljaka i člana u Trstu, koji žaleć, što ne može osobno prisustvovati, raduje se u duhu i želi mladoj Čitaonici svaku sreću. Sličnom željom u srca, zaključujem i ja ove redke: Neka dragi Bog dade, da nam naša mlada Čitaonica sve više raste i bujno procvate, ne bi li jednom iz složna rada i bratske ljubavi mogli ubrati žnjdjeni plod svojih svetih težnja.

Družtvu „Rodoljub“ na Puntu, na mjesto vienca na grob poglavara Ivana vit. Karabaića, pokoniše: vč. pop Juraj Maračić župnik u miru tor. 10.—; N. N. for. 5; vč. pop A. Andrijčić župnik u Baški for. 3. Ukupno for. 18.

Brzojavi „Naše Sloge“.

Iz Oprtlja brzojavljaju nam 25. t. mj. Podobćine Gradina, Topolovac i Zrenj izabrale jučer u Zrenju 4 naših narodnih fiducijara sa 300 glasova svaki, a sa 120 glasova većine svaki. Sa svim tim nam bijaše jedan fiducijar odbit jer da neima nikakva otčinstva (paternità), napisana u listini! Od protivnika pao kamen medju oružnike i vojnike; drugi pao medju ogromnu množinu naših birača; težko ranio našega Tončić - Cekina, koj krvavom glavom bijaše donesen na biralište.

Listnica uredničtva.

Gosp. N. N. Sv. Matej-Blažići: Drugi put, jer nam nestalo prostora.

Br. 336.

Razpis natječaja.

Na temelju zaključka sjednice občinskog zastupstva od 8. febrara 1897., razpisuje se natječaj za mjesto občinskog kanceliste u Volosko sa mjesečnom postecipatnom plaćom od 45 forinti.

Molitelji na to mjesto imaju dokazati, da poznaju hrvatski kao uredovni, te njemački i talijanski jezik, a prednost imati će oni, koji su do sada služili kod koje občine.

Molbe imaju se podnesti podpisanomu najdalje do 28. febrara t. g.

Glavarstvo občine

Volosko, 16. febrara 1897.

načelnik

Dr. Stanger.

Važno za usnare!

Posujilnica u Konjicah kupila je iz ostavštine poznatoga tvorničara **Ivana Stanzera** tvornicu za usnje (kožu) te kuću sa gospodarskom zgradom.

Tvornica za usnje pripravljena je za 20 do 30 radnika, te se ovim nudja u najam ili na prodaju.

Više o tomu podaje

Dr. Ivan Rudolf

odvjetnik

u Konjicah, na Štajerskom.

Prave brnske sukrene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muško odjelo stoji samo	for. 3·10 iz dobre „ 4·10 iz dobre „ 4·50 iz dobre „ 6·— iz bolje „ 7·75 iz fine „ 9·— iz najfinije „ 10·50 iz još finije	parve svěže vune

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za geraje kapute, Boden, Peruvienne, Doskings. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviste itd. razašilje uz tvorničke cijene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna **Kisel-Amhof u Brnu**

Uzorci badava i franco. Pošiljke vjerne uzorku.

Pozor! P. n. občinstvo upozoruje se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kisel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke cijene bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Tko pije

Kathreiner-

Kneippovu sladovu kavu?

Svaki

tko ljubi tešnu kavu a prištedit hoće i zdravlje sačuvat.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2,45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije preste od poštarine.

Ljekarna Dragutina Accurti-a na Rieci

Corsia Deák

odlikovana zlatnom kolajnom na hygijeničkoj izložbi u Beču godine 1894.

preporučuje štovanom občinstvu sliedeće liekove:

Željezovito Kinovno vino (Vino Chino ferrato) oraj lick upotrebljava se veoma uspješno u svih bolestih, kojima je povod nevaljana krv, kao u bljedoboljl, kod gljivah (Scrofulosi), uzre u kostijuh (rachitis), kod odraslih, kod anemičnih djevojaka i kod slabe djece, djeluju veoma dobro za oporavu poslie slabećih bolesti, kod nestašice krvi, neprobavivosti i u obće za pojačenje i okriepa tiela. — 1 caklenka sa naputkom stoji 1 forintu.

Sok od Salsaparigle — Honderos (Estratto Salsapariglia) za čišćenje krvi, osobito u proljeće dobro je uzimati najbolje sredstvo proti svakim posliedicam veneričkih bolesti, proti kostobolji, poganici i ulogam, u obće za sve bolesti, koje su prouzrokovane od pokvarene i nečiste krvi. 1 caklenka naputkom stoji 80 nvč.; tri caklenke jesu dostatne za čitavu proljetnu kuru te stoje 2 for.

Najfinije ulje od bakalara (olio di fegato di Merluzzo) obće poznato, i izvrstnim priznano sredstvo za slabu i škrofulozmu djecu.

1 boca 1 forint.

Sredstvo proti kurjim očima (Essenza per i calli) odstranjuje sjegurno kurja oka i bradavice. — 1 bočica sa naputkom 35 novč.

Slaščica proti kašlju i promuklosti grla. Izvrstno sredstvo proti kašlju i hronijičnom kataru. 1 kutija stoji 85 nvč.

Izim navedenih liekova imade u zalihi ave tu i inozemne specijalitete, kozmetična sredstva medicinskih sapuna, svakojakih kirurgičnih spravah, mineralnih vodah, te obavlja točno sve naručbe bezodvlačno uz poštansko pouzeće.

Njegova svetost papa Leon XIII. poručio je po svojem liečniku prof. dru. Lapponiju **ljekarniku Piccoliju u Ljubljani** najsrdačniju zahvalu za Nj. Svetosti odposlatu

tinkturu za želudac.

Spomenuti liečnik, kako i mnogo drugih odličnih profesora medicine iztražili su Piccolijevu tinkturu za želudac, te ju preporučuju kao izvrstno sredstvo za kriepčanje želudca, pomnožnje tek. ter pospješuje probavu i čišćenje. Cieni: 1 bočica 10 kr., 12 bočica sa zavitkom 1 for. 36 nč.; pošiljka po pošti od 66 bočica 6 for. 20 nvč.

I **Najviše priznanje**

ljekarniku Piccoliju u Ljubljani kao prirediocu kapljicah za zube, koje je sa zadovoljnim uspjehom Mjez. c. i kr. visost prejasna gospodja priestolonasliednica udova nadvojvodkinja

STEFANIJA

ivolila opetovano uporabiti. — Cieni 1 bočici 20 nvč., 10 bočica 1 for. 50. nvč.

Ljekarna Piccoli

„pri angjelu“

Ljubljana, Dunajska cesta

Pošiljke se šilju prama poštanskom pouzeću.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2¼	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2¼	3-mesečni „	2¼%
30- „	3%	6- „ „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sodanjih bankovcih avstr. velj., stopije novo obrestne takso v kropost z dnem 5. febrara, 9. febrara in odnosno 2. marča t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Rokitzan, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.

skaso vseh vrst pod najumostnejšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Krediti na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati in srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnom kursu.

Trst, 2. febrara 1896.

U ljekarni E. Tomaja nasljednik

A. VINGER

u Zagrebu, Ilica broj 12.

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni osobite preporuke vridni liekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalenju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganou, probadanju, svakovratnim nazebam. — Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težke disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bljedoći, škrofuloznosti, podbuhlosti, djetinjoj krživosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, slakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u šlicici, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski kob ili kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za obljačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Kruve davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Svajcarske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatuljici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini poslie težkoga napora, za obljačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, peručini i osipotinam. — Jedan lončić 30 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolja, učvršćuje meso oko zubi, razfrižkavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežom, raznim pjegam ili fickovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hraparost, osipotine na licu; prouzrad gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena veom lončiću 1 for. — K tomu spada još boraksov sapun po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica i posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariškoj izbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Savon Eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje ta pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 nvč.

Mirisna žesta za sobe kadit nekoliko kapi širo po sobi preugodan miris. — Flašica 80 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimak — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimici — Manja bočica 70 novčića.

Polibronov sirup po dru. Nikoli Seku lieči uspješno bolesti živaca, nekoj, glavobolju, trzanje, bisteriju, zaduhu, razne grčeve. — Ciena for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 for.

Seker Extrakt za bolest jetara slezene. — Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boja za farbanje kose, da sieđe kose pocrne, fine spune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube. od kojih zubobolja ujuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskog čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognca.

ZALIHA MINERALNIH VODA.

Sve po novinah oglašene medicinske sperijalitete.

Tko naruči za pet forinta vriednosti, plaćam sam poštarinu.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiska Dolene u Trstu

Broj 9 U Trstu 4. marča 1897. Godina XXVIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po pogovoru. Isto tako je za prilozi. Listovi se šalju poštarskom zatvaricom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i različita pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farnete br. 14.

Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Narodnim izbornikom (fiducijarom) V. kurije!

Dne **10.** t. mj. pozvani ste, da izvršite ono uzvišeno poslanstvo, koje Vam je dao hrvatsko-slovinski puk Istre, da najme glasujete za Beč muža, kojega Vam je već preporučilo naše političko družtvo „Edinost" i naš list i kojega cieni, štuje i ljubi u Istri sve, što je naše krvi i našega jezika, a to je naš dični Dr. **Matko Laginja**, odvjetnik u Puli.

Izbornici! Vaši suobćinari, Vaša braća i prijatelji dali su Vam minulih dana to poslanstvo, da je u njihovo ime duševno i pošteno ovršite. Vi niste više gospodari sa Vašim glasom, on pripada svemu našemu narodu u Istri. Vi nemožete po Vašoj volji glasovati za Petra il Pavla, već samo za onoga, pod imenom kojega ste pošli u izbornu borbu, koji je na jeziku svemu našemu puku, a taj je Dr. **Matko Laginja.**

Nitko izmedju Vas nesmije se iznevjeriti tomu obćenitomu glasu hrvatsko-slovinskoga puka Istre, jer bi inače palo na njega proklestvo naroda i zaslužio bi najružniji i najgrozniji naziv, što se ga propalim stvorovom dati može: **izdajice naroda!**

Svatko izmedju Vas neka ide na opredieljeno mjesto dne **10.** t. mj. vedra čela i vesela lica i čvrstim osvjedočenjem, da vrši vruću želju i čistu volju **185.000** Slavena Istre. Oči svega našega naroda uprte su u Vas, i nedaj Bog, da biste ikada pred tim bratskim pogledom morali poniknuti.

Na dan izbora biti će u svih izbornih mjestih dostatno providjeno za osobnu sjegurnost svakoga i nitko neka se ne plaši, da bi mu se išta zla moglo pripetiti

Iz svakoga sela, iz svake obćine, iz svakoga kotara složite se već prije, nego stupite na izborno mjesto, i tuj dajte svi složno, kao jedan muž, Vaše glasove narodnomu miljeniku i predloženiku

Dr. Matku Laginji.

Birati ćete u ovih mjestih:
Izbornici ili fiducijari sudbenih kotara: Poreč, Motovun i Buje u **Poreču.**
Izbornici ili fiducijari sudbenih kotara: Kopar, Piran, Buzet u **Kopru.**
Izbornici ili fiducijari sudbenih kotara Pazin i Labin u **Pazinu.**
Izbornici ili fiducijari sudbenih kotara: Pula, Rovinj, i Vodnjan u **Puli.**
Izbornici ili fiducijari sudbenih kotara: Volosko i Podgrad u **Voloskom.**
Izbornici ili fiducijari sudbenih kotara: Krk i Cres u **Krku.**
Izbornici ili fiducijari jenog i drugog Lošinja u **Malom Lošinju.**

Izbori u carevinsko vieće.

Izbori fiducijara za V. kuriju.

I. Politički kotar Volosko:

U ovom kotaru preostala je bila još jedina obćina Podgrad, da izabere fiducijare u V. kuriji.

1. *Obćina Podgrad* bijaše podieljena u četiri sekcije, i to:
   a) *Vele Mune* birale su dne 25. pr. mj. jednoglasno 4 naša čestita fiducijara. Glasovalo je u svemu 160 birača.
   b) *Hrušica* izabrala je jednoglasno 4 naša dična fiducijara. Glasovalo je 181 birača
   c) *Podgrad* je izabrano sa 231 glasova 4 naša narodna fiducijara.
   d) *Pregorje* izabra jednoglasno 3 naša fiducijara. Živili sviestni birači i fiducijari obćine Podgrad!

* * *

1. *Obćina Mošćenice* izabra dne 25. pr. mj. 6 čestitih narodnih fiducijara. Živili dični obćinari mošćenički!

* * *

II. Politički kotar Pazin:

1. *Obćina Pazin*, razdieljena u pet sekcija, birala je dne 24., 25. i 26. pr. mj. i to:
   a) *Trviž* dne 25. pr. mj. izabra jednoglasno sa 470 glasova 4 narodna fiducijara.
   b) *Gračišće* izabra dne 25. pr. mj. ogromnom većinom 8 narodnih fiducijara.
   c) *Gologorica* (selo Piljani) izabra dne 25. pr. mj. sa 238 glasova proti 59 protivničkih glasova 4 narodna fiducijara.
   d) *Lindar* izabra dne 26. pr. mj. jednoglasno i to sa 496 glasova 6 narodnih fiducijara.
   e) *Pazin* izabra dne 26. pr. mj. sa 470 proti 327 protivničkih glasova 8 narodnih fiducijara.

   I tako je ciela mjestna obćina Pazin u svih pet sekcija, medju kojimi nalazi se i tobožnji talijanski grad Pazin, izabrala jednoglasno ili ogromnom većinom glasova sve narodne predloženike, sve same čestite naše muževe, koji će svi kao jedan glasovati za dičnoga nam dra. Laginju. Živili naši sviestni birači obćine Pazin i njihovi neutrudni vojvode.

III. Politički kotar Kopar:

1. *Obćina Milje*, sekcija *Škofije* izabra dne 25. pr. mj. nakon žestoke borbe narodnih 5 fiducijara. Gospoda iz Kopra i Miljah upregoše sve sile, da podkupe i ostlepe onaj čestiti puk, ali im to ipak nepodje za rukom Slava dičnim našim biračem na Škofijah. Sram bilo uradnice i izdajice!

IV. Politički kotar Poreč

1. *Obćina Motovun*, sekcija Karojba izabra dne 26. pr. mj. jednoglasno 4 naša fiducijara.
2. *Obćina Višnjan* sekcija *Sv. Ivan Šterna* izabra dne 25. pr. mj. jednoglasno 3 naša fiducijare
   Obćina Poreč sekcija Baderna izabra dne 1. t. mj. jednoglasno sa 391 glasova narodna 4 fiducijara

V. Politički kotar Lošinj.

Obćina Cres, sekcija Belej izabra dne 26. pr. mj. jednoglasno 3 naša fiducijara

Izbori fiducijara za IV. kuriju.

I. Politički kotar Volosko:

1. *Obćina Mošćenice* izabra dne 26. pr. mj. *jednoglasno* 6 vriednih narodnih fiducijara. Tom prigodom brzojavio nam je prijatelj od tamo ovo:

   „Danas pobjedismo jednoglasno. Narod je odušeljen kličući: živio Spinčić! Živio Laginja!

   Slava dičnim Mošćeničanom, živili svi pravi boritelji za naša sveta prava"!

* * *

2. *Obćina Volosko-Opatija* izabra dne 24. pr. mj. u Opatiji 2 narodna fiducijara. Živili!

   Obćina Kastav izabra dne 27. pr. mj. sjajno 32 narodna fiducijara.

   Obćina Podgrad izabra dne 1. mj jednoglasno 15 narodnih fiduciara.

Politički kotar Kopar.

1. *Obćina Buzet* izabra dne 26. pr. mj. jednoglasno sa 326 glasova 25 narodnih fiducijara, koji će svi složno glasovati za narodnoga predloženika. Živili!
2. *Obćina Milje* izabra u Škofijah dne 26. pr. mj. nakon ljutog boja 9 narodnih fiducijara sa 112 proti 78 glasova. U 3 sata čekala je glazba, te su naši birači uputili se nakon izbora sa glazbom i zastavom na čelu u gostionu našega prvaka g. Postonje. Kano pećina cvrsti i stalni bijahu naši birači iz Škofijah srednjih i gornjih, te oni iz Eferib, Plavja, Korošci. Božići i Žavlah. Proti nam bijahu birači iz Škofijah donjih, iz Hrvatina i iz Valle d' Oltra. Poslije izbora odvezoše se Talijani iz Kopra i Miljah pokunjeni i biesni od jada dočim su ih naši pratili sa buruimi živio-klici.

   Obćina Pomjan izabrala je dne 26. i 27. pr. mj. 13 narodnih fiducijara.

Politički kotar Pazin.

Općina Tinjan izabra dne 27. pr. mj. jednoglasno 7 naših fiducijara.

* * *

IV Politički kotar Poreč

Općina Višnjan izabra sa 170 proti 40 glasova 8 narodnih fiducijara.

III. Politički kotar Lošinj:

Općina Dubašnica: izabra dne 26. t. mj. 6 naših fiducijara.

Općina Vrbnik izabra dne 3. t. mj. 6 narodnih fiducijara.

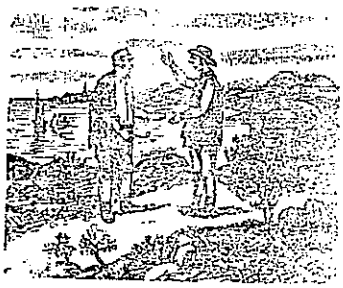

Franina i Jurina

Fr. Tarski karaj-li, da škriplju zubi kako i bisan brek.

Jur. Ča su se vero pomutili?

Fr. Još huje, zač su njim pošteni Tarčani obrnuli hrbat.

Jur. Tako su ih i oni siti i štufi.

Fr. Ma bi se ih i Job štufal.

Različite viesti.

Konačni uspjeh izbora fiducijara nije niti danas ustanovljen, te će se jedva na dan izbora zastupnika dne 10. t. mj. točno znati, koliko je koja stranka imala fiducijara.

Kazali smo u prošlih brojevih, a danas opetujemo, da bijahu u nekojih općinah protivnički fiducijari izabrani protuzakonito i nasilno, te ovi izbori moraju prije ili poslije biti uništeni.

Talijanaši izbori fiducijara u Labinu, Oprtlju itd. nisu i nemogu biti čisti izraz pučke volje dotičnih općina. Mi smo čvrsto osvjedočeni, da taj izbor nemože ni ovdašnja vlada a još manje carevinsko vieće potvrditi.

Dok ovo pišemo, nije nam poznato, što je [illegible] na ustmene, pismene i brzojavne pritužbe odredila.

Talijanaši mogli bi imati većinu jedino pomoćju ovih nezakonito provedenih izbora.

Budući da neznamo što će vlada proti rečenim izborom, sveta je dužnost naših fiducijara V. kurije, da se svi dne 10. t. mj. kod izbora zastupnika prikažu i složno za narodnoga predloženika glasuju. Čim manja bude razlika glasova izmedju naše i protivničke stranke, tim veće imati ćemo pravo zahtjevati, bar u carevinskom vieću, da se eventualni izbor našega protivnika uniši.

Izkustvo nas uči, da u Beču uvažavaju opravdane i zakonite pritužbe proti nezakonito provedenim izborom. *Tomažo Vergottini* morao je god. 1892. svamotno iz Beča kući, jer bijaše nezakonito izabran. Tako će se dogoditi i svakomu drugomu, koji se nezakonito dočepa zastupničkog mandata. 800 naših birača općine Labin prosvjedilo unapried proti eventualnom izboru narodnog protivnika. Ove stotine birača bile bi odlučile nam na korist u V. kuriji. Tolike stotine birača nemože se jednostavno ignorirati.

Osjegurana narodna pobjeda u seoskih ili izvanjskih općinah Istre u iztočnom i zapadnom dielu.

Po do sad obavljenih izborih izbornika ili fiducijara u izvanjskih općinah (IV kurija) Istre, osjegurana je pobjeda hrvatsko-slovenskoj ili našoj narodnoj stranci i tako neima dvojbe o tom, da će te općine zastupati dvojica narodnih muževa u budućem carevinskom vieću. Koliko nam je do danas poznato, izabrale su ove općine narodne fiducijare:

I. iztočni dio Istre: Jelšane, Materija, Pod grad, Kastav, Volosko-Opatija, Mošćenice, Pazin, Labin, Plomin Boljun, Tinjan, Žminj, Baška Punat, Dubašnica, Omišalj, Vrbnik i Dobrinj. Za općine Krk (Vrh), Cres, Lošinj Veli, kojo bi bilo imale birati narodne predloženike, nije nam do danas pozoat uspjeh izbora. U rečenih općinah izabrana je ogromna većina narodnih fiducijara.

Protivnikom preostale bi u ovom izborničtvu općine: Veprinac, Lovran, Lošinj Mali i Osor, koje ukupno nebiraju fiducijara toliko, koliko primjerice sama općina Kastav.

II. Zapadni dio Istre: Dolina, Dekani, Izola, Pomjan, Milje, Buzet, Barban, Vodnjan, Motovun i Višnjan.

Ove općine izabrale su nadpolovičnu većinu narodnih fiducijara. Još imadu birati fiducijare u ovom izborničtvu općine Vrsar, Poreč, Vižinada, Grožnjan itd., u kojih imade većina naših birača, koji će takodjer stupiti u izbornu borbu.

U obih je dakle izbornih kotarih već sada osjegurana pobjeda našoj narodnoj stranki.

Sjajna pobjeda u tršćanskoj okolici. Prošle nedjelje birale je 6 izbornih kotara naše okolice zastupnike za gradsko, dotično zemaljsko zastupstvo grada i pokrajine Trsta. Narodni protivnici, lažiliberalci napeli su sve sile nebili u kojem kotaru protural kojeg svog pristašu. Postavili su kandidate u svih 6 kotara. Al im loša sreća bila. Novac, obećanja, grožnje i slieparije ujiliove nepomogoše im ovaj put ništa. Naša okolica izabrala je za prvi put odkad bira zastupnike u gradsko vieće, svu šestoricu slovenskih kandidata, predloženika političkoga družtva „Edinost". Izabrani bijahu: Ivan vitez Nabergoj, Fran Kosec, župnik, Ivan Marija Vatovac, Fran Dolenc, Ivan Goriup i Vjekoslav Goriup.

Slava našim sviesnim biračem! Živili dični naši zastupnici!

Osvrt na izbore za V. kuriju u Pazinskoj e kotaru. Pišu nam iz Pazina dne 1 ožujka t. g.: Dnevom 26. veljače završilo se je sa izborima za V. kuriju u ovome kotaru. Javljen vam je brzojavno uspjeh kod raznih odsjeka, a možemo već sada uztvrditi, da se je cieli kotar Pazin odlikovao, te da ne bude protivnička talijanaška stranka i kod ovih izbora rabila običaja gadna nasilja, u cielome pazinskome kotaru nebi bio izabran niti sami jedan talijanaški fiducijar. Ali žalibože i kod ovog izbora talijanaši, vierni načelu svoga prvaka Bartoli-a, latili su se starih svojih sredstava, bez obzira dali poštena ili nepoštena, a najžalostnije pak to, da i stanoviti faktori pružiše u odlučnome času izdašnu svoju pomoć našim narodnim protivnicima. Izborna nasilja postigla su svoj vrhunac pri izborima u Labinu, gdje 800 naših birača moralo je da kapitulira i da od izbora odustane, pošto nije im bio dozvoljen pristup u izbornu dvoranu. Sa strane talijanaške fakinaže nije bilo propušteno nijedno sredstvo e da se naši mirni i blagoćudni seoski birači nezatraše; sa prozora svih kuća, kao što i sa prozora same municipalne zgrade dovikivalo se našemu ljudstvu: ghe butteremo oglio caldo come ke i ga fatto si Croati a Milan; buttemo ghe acqua calda addosso.

Do 12 sati nije bio pripušten u dvoranu niti jedan od naših birača a od 8 sati jutra ne bijaše glasovalo nego 100 talijanaša. Očito se je dakle za tim hodilo zatezati na svaki moguć način do noći, pak tada navaliti na naše ljudstvo ili u najboljem slučaju zatezanjem izmoriti i ozlovoljiti naše birače te ih prisiliti da odustane. Bijaše uzaludno svako prosvjedovanje kod vladinog povjerenika g. Galli-a; dapače kad ga se je za treći put zamolilo, da shodna poduzme, da naši birači uzmogu glasovati, on je zamjernom hladnoćom odgovorio, da će na njih red doći tek u 6 sati na večer.

Medjutim po naredbi političke vlasti bijahu cieli dan zatvorene sve krčme i gostione tako, da naši ljudi nisu mogli nigdje dobiti niti mrve kruha. Kako je moguće bilo dakle, da tolika sila ljudstva očekiva 6 sati večera i tada da tek počme birati i da ostane tu cielu noć bez hrane i konaka, neračunajuć na pogibelj života, kojoj su kroz noć u tiesnim gradskim ulicam bili sjegurno izvrgnuti. Odigrala se je tog znamenitog dana, koji će ostati pisan crnim slovima u izbornom zgodopisju naše pokrajine, i po koja zanimljiva epizoda. Kada je n. pr. Svetolovreški župnik naš dični starina g. Živković, koji je inače jedini od naših birača bio pripušćen u općinsku zgradu, htio da udje u izbornu dvoranu da glasuje, napala ga je najmljena fakinaža sa riečima: „porco de prete! invece de dir la messa ti xe venudo qua agitar; p . . . . madonna mazzemolo questa cavra de prete!" Pri tim riečima nepoznata kukavica pokaza siedom svećeniku razbojnički talijanski bodež, tako da je biedni starac izašao iz dvorane te suznih očiju pripovjećio to lopovsko nasilje svojim župljanom. Zaprietilo se je nožem i tu prisutnome Dr. Ivanu Majstroviću, kada je ovaj uz veliki napor došao do izbornoga povjerenika i zamolio ga, da kao austrijski činovnik i postenjak stane na kraj tomu talijanskomu lopovluku. Bijaše sve uzalud, pošto je bilo valjda negdje pisano, da onog dana, ma pod koju bilo cienu, talijanaši moraju da pobiede. Što da kažemo pako o ponašanju c. kr. oružničtva? bolje da za sada šutimo, pošto bi vaš list bio zapljenjen, a u svoje vrieme pružit ćemo našem zastupniku dosta podataka, a da vierno predoći saboru kako se u Istri ponaša oružničtvo kod izbora. Prosvjedovasmo proti tome nečuvenome nasilju i protuzakonitostima kod nj. preuz. ministra predsjednika grofa Badeni-a, kod namjestničtva u Trstu i kod kotarskog poglavarstva u Pazinu, a podnesosmo takodjer pismeni prigovor na poglavarstvo uz molbu, da ne potvrdi tog monstruoznog izbora. Inače mi držimo odgovornim c. kr. kotarsko poglavarstvo u Pazinu za to izborno zločinstvo. Bilo je umoljeno, da grad Labin bude sačinjavao sam po sebi jedan odsjek, a da ostale pcrezne občine budu ili same birale, ili pripojene odsjeku Svete Nedelje. Mi smo predvidjali, pošto nas je tome naučilo tužno iskustvo, da će gradjanstvo labinsko zaprieći ti naše birače pri vršenju njihovog izbornog prava, ali — bilo je negdje pisano da ono 12 birača moralo je da bude šarenjačko.

Druga crna točka jest izbor u Plominu. I tu su talijanaši razvili opet svoju poštenu djelatnost; osobito se je, kao obično, odlikovao poznati plominski gavan a naš narodni protivnik, koji je prietio i zastrašivao naše zaduženo ljudstvo tužbam i ovrham.

U Sv. Nedelji i Čepiću šarenjaci su jedva nekoliko glasova smogli; narod se je u onim krajevima dostatno osvjestio te obrnuo ledja svojim starim gospodarima.

U mjestnih općinah Žminj i Tinjan bili su izabrani jednoglasno, a u općini Boljun velikom većinom predloženici naše hrvatske stranke. Istotako u odsjecih Tviž, Gračišće i Lindar mjestne općine Pazin, svugdje uz veliko sudjelovanje i zanimanje izbornika.

U odsjeku Gologorica iste mjestne općine uspjeli su naši narodni predloženici ogromnom većinom

Najnapetije očekivalo se je uspjeh izbora u samom gradu Pazinu. Ne treba spominjati, da su šarenjaci sve svoje sile uprieli osobito na grad Pazin; spravljali su se dapače na sjajnu pobjedu, a kažu da je pazinska glasba već od nekoliko dana učila koračnicu nazvanu vittoria, koja je bila sastavljena i naučena uprav da se proslavi ta pobjeda. Već nekoliko dana prije točilo se je pravovjernim šarenjacima vino, držali se sastanci, kupio se novac, bučilo se i halabučilo u čast talijanske kulture Pazin-grada, u kojemu, medju zaporcima, živu čisti talijani na žalost sa čisto hrvatskim imenima. Ti današnji biesni talijani u Pazinu došli su ili iz Kranjske ili iz Hrvatske; ima ih dapače, i to med najbjesnijimi, koji su još dandanas hrvatski državljani. Nego ta pusta pobjeda prebrodila se je u sramotan poraz, pošto pazinski šarenjaci nisu računali na probudjenu sviest pazinskih poljana, koji su svi bez iznimke k izboru pristupili i glasovali za hrvatske predložnike. Živili naši sviestni poljani, živili njihovi dični vodje!

Možda dok budete primili ove redke biti će već odlučeno čija će biti V. kurija ali ovdašnji vodje i ovdašnje pučanstvo može podpunim zadovoljstvom reći, da je svatko odazvao se svojoj dužnosti. Da su se naši protivnici borili plemenitim oružjem, kao što se je borila hrvatska stranka, pobjeda bi sjegurno bila naša.

Trgovci ruske politike. Tako nazivlje porečka baba naše rodoljube gg. Laginju, Jenka, Mandića, Spinčića, Staugera i Zamlića, jer su njoj valjda najviše njezine djavolske mreže u Istri pretrgali. Nu ako su rečena gospoda trgovci ruske politike, što bi rekla porečka piljarica, da se njezine istomišljenike i prijatelje à la Bartoli, Rizzi, Campitelli, Tamaro, Vidulich itd. nazove trgovcima „Irredente"? Bi li njoj to bilo pravo? Ako da, neka nam izvoli odgovoriti, pak ćemo s njom govoriti jasnije.

Izbor fiducijara za izvanjske općine u Oprtlju obavio se dne 28. t. mj. Pobjedile talijanaški predloženici sa 2 glasa većine. Očevidci, naši pouzdanici i birači kažu, da takvoga izbora nije još bilo u Istri. S protivne strane glasovalo je više mrtvih, naših imajućih pravo glasa nepustilo se glasovati; zabacilo našim glasove, jer da bijahu kažnjeni, dočim nisu nikada nikakve kazne pretrpili. Kad se je na te očite nezakonitosti jedan od naših potužio političkomu komesaru, zagrozio mu se ovaj, naloživ mu, da šuti. I tako skrpaše naši narodni dušmani 2 glasa većine. Proti tomu izboru uložen je utok. Od strane političke oblasti prisustvovao je komesar g. Karminsky.

Izbor V. kurije u Oprtlju. Prošloga četvrtka biralo se u Oprtlju fiducijare za V. kuriju. Nijedan od naših nije smio izboru prisustvovati. Talijanaši su zatezali sa izborom samo da naše izvanjske birače zasite. Naši su držali stalno, da će pobjediti, te su računali, da će imati skoro 100 glasova većine, a kad tamo nakon 28 satnog trajanja izbora, proglašeni bijahu kao izabrani talijanaški fiducijari sa skoro 100 glasova većine. Kako je došlo do te i tolike većine, znade samo Bog i izborna komisija. Naši birači ostali su u Oprtlju kroz čitav dan i čitavu noć bez hrane, jela i počivališta. Oprtljani zatvorili su naším krčme i trgovine, tako, da nisu imali kamo sklonuti trudnu glavu niti okriepiti oslabljeno tjelo. O tomu izboru pripoviedaju očevidci nevjerojatnih stvari, o kojih će i drugdje biti govora.

Iz Karojbe pišu nam, da je tamošnji posjednik i trgovac *Anzelo Gerselich* sa poznatim *Tomasicem* agitirao proti hrvatskoj narodnoj stranci, te se daleko držao našega puka, kad je bilo glasovati za naše poštene narodne fiducijare. Radi toga treba, da se naš puk sada daleko drži njegove trgovine i njegove kuće.

Izbor fiducijara za izvanjske općine u općini Kastav obavio se je u Jurčićevoj kod Sporove jame dne 27. febrara. Od 926 birača glasovalo jih 543. Od tih glasovalo jih 492 složno i oduševljeno za listu fiducijara pod geslom: „Živio naš cesar i kralj Franjo Josip I." — Živio naš domorodac zastupnik prof. Vjekoslav Spinčić"! Pod tim geslom glasovala je **nadpolovična većina svih upisanih birača**, i izabrala **32** fiducijara. Da ti je bilo viditi, kolikim veseljem, srčanostju, oduševljenjem i sa vjestno su koracali birači sa svih strana prostrane Kastavšćine i pridruženih općina, izpod Snježnika, izpod Lisine i od mora, kao i iz bližnje okolice Kastva. Da nije ljudi u šumah i drugud po poslu, koliko bi jih i više bilo! Protivnih glasova bilo je 51. Ovih bilo je: 14 iz Gornjeg Rukavca, 7 iz Kućela, 6 iz Matulja, 5 iz Perenićeve, po 4 iz Bregi i Donjeg Rukavca, po 2 iz Jurčićeve i Puževe, po 1 iz Hostove, Jušićeve, Pobrove, Rubešove, Saršonove, Spinčićeve i Trinajstićeve. Ni jedan iz Bernasove, Bručićeve, Blažićeve, Breze, Jurdanove, Marčeljeve, Rečine, Srdočeve, Srekove, Zameta i Zvoneće. kao niti iz Vel. Berguda, Mal. Berguda. Klane, Lisca, Skalnice i Studene. Već za vrieme izbora čulo se je često klicati: živio Spinčić. a kad se je proglasio uspjeh. onda nebi klicanju ni kraja ni konca. Kakvih dviesto muževa čekalo je do svrhe izbora, u noć, i kad je svršio, koracali su kličuć i pjevajuć, da pozdrave zastupnika Spinčića, koj bijaše kod svoje sestre i svaka Iv. Karlevarisa. On je izašao na klicaje, koji su onda to gromovitiji postali. Dugo je trebalo dok su se utišali, da progovori. I progovorio je od srca k srcu, dubokim uvjerenjem, kličuć iz dna duše: živili sviestni birači i izbornici!

Izbor fiducijara za seoske općine u Boljunu. Nečudite se, da smo predobili samo sa 30 plasova većine. Vragovi su pomoću talijanskih djavolskih spletaka pučanstvo uzbunili, osobito Sušnjevicu, Letaj, Paz. Posljedice tomu se već vide. U subotu na večer, kad su došli Sušnjevčani kući, razbili župniku vrata i prozore — jedan koš kamenja vele. da je ležao pred kućom. Na vratima napravili takovu rupu, da može čovjek nutra. Isto se dogodilo županu Belulloviću.

Županka su pratili žandari kući oko 9 sati — kad su došli kući, imali su se čemu čuditi.

Odmah u jutro rano u nedelju svezali jih žandari 9 i peljali jih u Pazin; za njimi će još drugi; čuli smo danas u Bojunu, da je ta devetorica već izdala one, koji su jih naputili. Dopeljali su na vozu 4 hektolitra vina pod Boljun, jer k Bureiću nisu smjeli. Pojeli su okolo 20 for. kruha i jednu „*breju tocarica*", koju su valjda spekli na Pazu pred crkvom na vilju izbora.

Na Pazu su isto poraztjerali prozore jednomu, koji je s nami glasovao —; govore u Boljunu, da su prošle noći navalili kamenjem na kuću učitelja i Iv. Paraja, koj zadnji je s nami glasovao; prošle su noći opet navalili na Flegarovu kuću kamenjem. Mnogi srame se već danas za korak, što ga učiniše. Lakomost, zaslepljenost i ništa drugo. Protivnici su jako pokunjeni, — držali su pobjedu u ruci ali sreća im se iznevjerila. Začetnike moralne tih nemira nadamo se, da će oblasti, ako budu htjele, pronaći. Da vidimo.

Iz Kanfanara pišu 2. marča. Prošli su izbori, žalibože skoro u čistoj hrvatskoj Kanfanarščini u prilog taljanaša. Znalo se

i prije, da ćemo propasti, ali s tolikom sramotom nikad! Pravo za pravo birali su Rovinježi i Bumbari, a ne naši kmetovi. Bilo je na dane izbora kao na samnju, razlika je bila ta, da na samnju ljudi „blago“ prodavaju i kupuju, a ovdje su Rovinježi i compagnia prodavali i kupovali ljude po što po to, za jedan „cigar“ za pol litra vina i za strah petičijona. Rovinježa bilo je malo manje nego biračа. U oštarijah se popivalo tako, da je kojigod težko i do „podešterije“ došao, sve „alla-maka“, a danas kojigod ni zdrave vode neima. Propasti smo morali, jerbo proti nama bilo je sve. Naši radoljubi i prvaci u zadnjih izborih, ili se produli za novac šarenjački ili se još više zadužili bez potrebe, da moraju služiti Rovinježom. Prokletstvo je bilo na Judinu novcu, prokletstvo će biti i na rovinježkih novcih. Drugi dan nije bilo u dućanih ni biguli, jer prodanci su sve sa svojimi ženami pojeli. Bilo kako bilo, ali nečemu se nemožemo načuditi i to našemu kapelanu pre Blažu. Njemu smrdi sve, što je hrvatski, a ipak je došao u županiju hrvatsku, nas služiti i nas učiti, a ne da ćemo se mi od njega uciti u bumbaršćini. On je mnogo radio u vrieme izborâ; pomagao pisati u općini, a na dan izbora plaćao i butiljke kod Mihe — prodancem. Našim svećenikom su takoreć ruke vezane, a jedan svećenik Taljan može sve i to u općini, koja je posve hrvatska. U crkvi nečujemo od njega ništa, nego latinski. Hrvatski „Zdrave Marije“ nezna ni sad moliti premda je jur pet mjeseca kod nas; ne propovjeda nikad, a ono što u crkvi nečini, radi vam. Nas će biti ovdje i naše djece, kad njega nebude i ćemo moliti „Otče naš“, kad nebude više Bumbarije.

U subotu 27. pošao je jedan naš seljak u Rovinj po svom poslu. Kad ga rovinjska fukara ugleda i dozna, da je hrvatske stranke, udri po njemu; do 200 rovinježa se nabralo i hitili bi ga bili u more, da nije posredovala napokon policija, koja ga pratila do postaje. A toga se dogadja više, dočim se gospod. kr. njsoj nije dogodilo kod nas nista, premda nisu došli ovamo po svom poslu. Plod podivljale taljanske kulture.

Za danas neka bude dosta, kad bude trebalo, javiti ćemo se još. Živili Laginja i Spinčić!

Moščenica - Brsać (Izbor fiducijara). Bersečani su poznati kao sviestni svojih prava. Oni kod svakih izbora kako malo koji dolaze k izborom za općinu, za zemaljski sabor i za carevinsko vieće. Hoće da stute svoju pravu starinu, svoju vjeru, svoju narodnost, svoj jezik, a nedaju se zavarati sa starinom, koja nije starina, nego pod kojom se skriva tudjuština, podložničtvo pod druge, predana pod Taljane. Neki Moščenićani, osobito oni, koji su bliže Lovranu, bili su se dali smutiti kod svojih prvih općinskih izbora. Bili su se dali smutiti od nekih mutikaša iz Lovrana, koji kod svega negledaju nego na svoju vlastitu korist, nagovoreni i svakojako plaćeni od naših protivnika Taljana. Neki smućeni i zavedeni bili su kažnjeni, a oni koji su jih smutili, skrili su se.

Nego i Moščenićani su počeli dobro progledavati, razlikovati laž od istine, zlo od dobra, neprijatelja od prijatelja. Najveći dio Moščenica grada, Falca, skoro svi iz Drage sviestni su. Samo je još možda ljudi u poreznoj općini Kraju, susjednoj Lovranu, koji još više manje vjeruju mutikašam. Ako će Bog i oni će progledati, kao i ljudi na Lovranščini.

Kada se je u Lovranu biralo općinsko zastupstvo, onda se je puku govorilo, da će oni „starinu“, po „domaću“, istrijanski, slavinski. A sada kad su dobili, što vidimo?! Oni koji su došli na općinu, koji su govorili, da su za starinu, za domaću, za istrijanski i slavinski jezik, oni pišu u svojem uredu samo t a l i j a n s k i. Pokazalo se je da se je varalo puk, da se je delalo i da se dela za T a l i j a n e, i da će se zatreti sve što je starinskoga i domaćega, ako ljudi neprogledaju.

Na taj način eto htjeli su prevariti i Moščenice, i još se trude, da jih prevare, al se Moščenićani nedaju varati.

Nedelju dne 21. febrara pred izbori sastali su se neki Moščenićani i Bersecani, da odluče muže, koji bi bili fiducijari za obću kuriju. Medju timi bili su dva, kojih jedan je rekao da se neima staviti za muža ijednoga Bersečana, a drugi da on nebi glasovao za Dr. Laginju. Već to je dalo mnogim poštenim ljudem. Bersečana je preko 1000, njim pripadaju po pravu i zakonom dva muža. Dr. Laginja je toliko dobra govorio za naš narod i za njega se zanzimao, da bi morao svaki naš čovjek za njega glasovati.

Odlučilo se je ipak muže, i postavilo i ona dva. Nego nije se imalo prave vjere. I pazilo se je, što će biti. I došlo se je skoro na prevaru. Oni neki protivnici dali su tiskati listiće fiducijara, i to u talijanskom jeziku i talijanskim pravopisom; i u te listiće nisu postavili ni jednoga Brsečana. To bijaše očita prevara onih nekih. Za to su naši sa svim pravom sastavili listić fiducijara, u kojega su postavili po jednoga muža iz svake porezne obćine, to je jednoga iz Moščenica, jednoga iz Kalca, jednoga iz Drage, jednoga iz Kraja, jednoga iz Berseča i jednoga iz Martine, sve muže u koje ima puk povjerenje.

K izboru došlo je kako uvjek mnogo Bersečana, može se reći svi koji mogu. Došlo jih je mnogo skoro svi takodjer iz Drage, a prilično i iz Kalca.

Kad su bili ljudi na okupu, došao je medju nje veleč. župnik brsečki Rajmund Jelušić i zastupnik naroda Vjekoslav Spinčić. Gospodin župnik počeo je liepo sa „Hvaljen Isus i Marija“, a puk pobožno odgovorio sa „vazda tako budi“. Razložio njim je znamenitost izbora, potaknuo jih je na slogu, opomenuo jih je, da nevjeruju lažcem, klevetnikom i bezbožcem. Spomenuo je, da i on potiče iz Kraja, i da je njegov djed i svi drugi govorio jezikom, kojim govori on, i koji neki zovu slovinski a drugi hrvatski. Spomenuo je kako se je Dr. Laginja zauzimao uvjek i u svakoj priliki za tai naš jezik, kao i za svetu katoličku vjeru, i za svako dobro našega puka. Taj doktor Laginja da je naš kandidat u V. kuriji za cielu Istru, za njega da je sav naš rod u Istri, za njega nek glasuju i oni, to je nek zlasuju za fiducijare, za koje su stubni, da će glasovati za D.ra Laginju. Na svrsi spomenuo je, da imadu još sliedeći dan birati fiducijare za zastupnika izvanjskih obćina, kakav je bio prisutni zast. Vjekoslav Spinčić, koga puka predstavlja.

Puk pozdravi Spinčića burnimi živiokici, a Spinčić mu progovori. Poslie govora, komu se je živo odobravalo, nije se čulo drugo nego: „Svi ćemo danas za dr. Laginju“, premda bijahu troji listići fiducijara. Izabrano je pak 6 posve odlučnih fiducijara naše stranke, neki su svih 308 glasova, drugi sa 243. Počelo se je izaoibirati u obćinskom uredu. Kasnije biralo se je pod vedrim nebom, na trgu. Izbor je prošao posve mirno i u najvećem redu Koja razlika sada i onda kad se je obavljalo prve obćinske izbore. Onda ciela buna. Komesar i komisija morali bježati, žandarmom se suprotstavljalo, ljudi odvedeno vezanih. Sada podpun mir i red, bez vike, bez kletve, bez ista. Onda bio je narod nahuškan po plaćenih talijanskih mutikašah; sada su narodu progovorili pošteni muževi, proizašli iz naroda i želeći mu svako dobro, i duševno i tjelesno.

Sliedeći dan obavili su se izbori fiducijara seoske obćine u Dragi (Moščeničkoj). Poslie izbora prošloga dana, prestala je svaka protimba. Moščenićani i Bersečani iz svih 5 poreznih obćina birali su složno, i izabrali jednoglasno naše fiducijare. Živili sviestni Brsećani i Moščenićani! Nedali se već u ruke plaćenih smutljivaca. Ako jim je što nejasno, nek se obrate na poštene muževe, nek pitaju za razjašnjenje i svoje zastupnike. Oni su jim uvjek pripravni odgovarati.

Uspjeh izbora bio je popraćen sa živio Spinčić! — živio Laginja! kako smo već javili.

Izbor u Baderni za V. kuriju. Od tamo pišu nam: Danas 1. marča birali smo 4 fiducijara u Baderni, koji bijahu izabrani *jednoglasno* sa 391 glasa. Izbor započeo je u 9½ sati u jutro a svršio točno o podne. Već u 9 sati bio je sakupljen narod svih pet poreznih obćina Baderne, Žbandaja, Vrvari, Dračevca i Monšalisa. Sve je bilo na okupu čekajući, da izvrši svoju svetu dužnost. Bilo je staraca preko 70 godina, oduševljenih za narodnu stvar, jednom rečju, sve je bilo na okupu — samo prodanaca nebijaše, jer im nije traga na ovom tlu To je lepi i radostni znak narodnog osviešćenja. Red je bio uzoran i nije bilo ni najmanjeg povoda nemiru ili budi čemu, gdje bi oružnici bili morali posredovati. Kakve razlike izmedju našeg poštenog seljaka i pristaša takozvane „*avite kolture*“. Al da, što ćemo, zahljevati od proste fukare kad ni njezini prvaci nisu bolji. Na molbu kot. glavara u Poreču dozvolila je „Istarska Vinarska zadruga“, da se izbori vrše u velikoj dvorani iste. Zadruga je toj molbi zadovoljila.

Zar mislite, da se je tko od tih blaženih ljudi preds avio veleč. gosp. župniku ili ravnatelju „Zadruge“ u Baderni? — To bi v ljda izpod njihovi časti bilo, nu kada su ta visoka gospoda rabiti znala i pera i crnilo i papir i stolice, mogli su barem : hvala ili Bog plati reći! Značajno je ipak, da je pisar morao sjetiti gospodina načelnika porečkog na tu uljudnost, pa se onda kasnije sa pismeno opravdavao, želeći što nije tobože imao prilike osobno se upoznati! Dakako, kad su naši bili *tri koraka* od njega odaljeni, nije mu bilo muguće upoznati ih. A što ćemo takva su vremena. Peri cruca koliko hoćeš, on ti ostane uvjek crn.

Ovaj čas dohrlila dva seljaka radostnom viesti, da smo u Višnjanu za seosko obćine sjajno pobiedili za 170 glasa proti 42 protivna. Napred braćo! *Crux.*

Radi istine. U subotnom prilogu ovdašnje „Edinosti“ bijaše priobćen brzojav iz Podgrada o izboru za V. kuriju, te medju ostalim rečeno, da je g. M. *Brajša* glasovao *jedini* proti narodnim predloženikom. G. Brajša izpravlja tu viest tim:

1. Da je od 4 fiducijara predloženih od Jenkove (!) stranke, glasovao 3, a mjesto četvrtoga — Stembergera — da je glasovao za g. Fr. *Dubrovića*;

2. Da je znao, da to njegovo glasovanje nemože nikomu škoditi; da je g. *Dubrović* bar toliko narodan, koliko i g. *Stemberger* i da je imao, tako glasujuć, dobru namjeru.

Milosrdan župnik. Iz Oprtlja pišu nam, da je tamošnji župnik g. I. *Ivich* na dan izbora dne 25. t. mj. protjerao po noći iznemogle i utrudjene starce iz kapelanove kuće. Biralo se naime tamo čitav dan i cielu noć, te je g. kapelan L u k, ganut od milosrdja, uzeo po noći u svoju kuću nekoje starce, koji nisu mogli više radi hladne noći i utrudjenosti na noguh stati.

Iredentisti i framašuni doznali su za to djelo milosrdja, pak skočili k župniku *Ivichu* te mu stvar priobćili, a on nebudi lien, podje u kuću g. kapelana, te iztjera iz nje siromašne naše starce kano niemu životinju u gluho doba noći na ulicu.

Znajte, da su bile ondje zatvorene sve krčme i svi dućani i da je to gosp. župnik učinio *našim* biračem. Ovaj čin njegovoga junačtva mogao bi mu služiti kano predmet za krasnu prodiku o kršćanskoj ljubavi i milosrdju.

Talijanaška esveta. Pristaši i prodanci koparske gospode osvetili se brutalnim načinom našemu čestitomu biraču Franu Omahenu iz Manžana — obćina Pomjan — nakon svršenih izbora u onoj obćini za IV. kuriju. Ti divljaci porušili su rečenomu kmetu skadanj pak mu za palili sjeno. Nezadovoljni tim junaćtvom posjekli su mu i nekoliko maslinovih stabala. Taj divljački čin nije počinio nitko drugi, van njegovi susjedi, koji su se koparskim iredentistom prodali prigodom zadnjih izbora. Stvar je prijavljena oblasti, na kojoj je sada, da pronadje krivce.

Konac izborne borbe na Puljšćini. Izborom u Sišanu za v a n j s k e obćine grada Pule dovršala se je izborna borba u puljskom kotaru. Neznam bih žalio ili bi se veselio javljajući Vam, da smo u gorispomenutom izbornom mjestu podlegli sa 12 glasova manjine. Mislim, da nam se je veseliti i ponositi, jer taj tobožnji poraz pogledan iz bliza, prikazuje se kao pravi naš triunf. — Imali smo 162 biraća, koji su glasovali za narodne fiducijare, a protivnika nije bilo više od 140. Oni su ipak znali nas preskočiti. A kako? — Evo: njihova komisija sastavljena od poznatih naših protivnika, prepuštala je, da glasuju i malodobni i mrtvi i odsutni, samo kad bi vidjeli, da dolaze zelenom *škadom*. Na desetke se broji mrtvih i odsutnih, za koje su drugi glasovali, ne jedan nego i po dva puta, što je politički komesar zabilježio u zapisniku a našim se nije dopuščala niti najmanja opazka. Da smo mi imali i stotinu biraća više, nego protivnici, na taj način bili bi svejedno podlegli. Načelnik grada Pule i kandidat za carevinsko vieće u vanjskim obćinama zapadne Istre, ne može se sjegurno dićiti takovom pobjedom pred svatima njegova rodnoga grada, gdje sjedi pomoću c. kr. ratne mornarice na načelničkoj stolici. Obljasti ga mora sjegurno rumenilo stida kad pomisli, da se je za takov posao smizio do prostoga kortešа, te agitirao javno po cesti. Liepa preporuka za mjesto zemaljskoga kapetana, na koje kažu, da aspirira. Nu već ima je odzvonilo, i njemu i svim njegovim u ovom izborništvu, jer ili puk mrzi i ne sliedi. To se vidi iz usjeha izbora, gdje smo prije propadali sa 150 do 180 glasova. A nadamo se, da im ni sada neće poći za rukom njihova crna spletka, jer ako je morala i pravice u ovoj državi, moraju biti proglašom bicanim naši fiducijari. Drugčije bi bio posvećen nemoral i nepravda, pred očima stotine poštenih ljudi, koji su mrka lica i ogorčena srca slušali proklamaciju protivno- *škode* i vapili jednoglasno: „*ovdje nije zakona ni pravice, nego nasilja i prevara kako u T..... carevini*“. —

Žalostno je samo, da svi naši nisu izvršili svoju dužnost. Bilo ih je, koji su u oči dana biranja tvrdo bili obećali, da će doći, pak su u jutro pošli u Pulu pod izlikom, da prodavaju jance. Takovi su bogati posjednici iz Valture: *Antun Kaić, Jakov Perić, Tome Ušić* i drugi. U Banjolam ostaše doma *Mate Jurlina*; u Premanturi *Mate Bogetić* u u Medulinu dva brata *Zokuni-Margankini* i *Ive Sugar*. Tu su im imena, da ostanu za pripoviedanje narodu. I nešto svećenika nam se iznevj-rilo. Nisu se pokazali gg. *Peruthe* iz Kavrana, *Buzolić* iz Valture i *Košara* iz Loborike. Oj neviero nigdje te ne bilo! Nisu bili takovi kukavice talijansku popi, na čelu sa odpadnik Dalmatinac pop *Matić* Premanturski, koji je gonio pred sobom kao marvu, biednog učitelja *Stihovića*, rodjenog Liudarca, te je i ovaj pljunuo u lice materi svojoj. Uz Ližnjance, Medulince i Pomerce, koji su skoro svi došli birati za narodnu stranku, ide pohvala i njeke Perojce a osobito njihova dičnoga starinu paroha *Jovana Maričevića*, i brata mu *Špiru*, koje naši liepo pozdravište sa klicanjem: „Živio“.

Znamo, da sa svim našim porazom u Sišanu, kurija zapadnih izvanjskih obćina mora biti naša, ali ako oblast u Puli neće, da ju še drži upletenom u ovake izborne sablazni, mora da budu proglašeni kao izabranimi naši fiducijari, za koje je u istini većina naroda. Dakle gospodine Sv-ideru-Rossetti, na Vami je zadnja riec. —

Iz Beloga na otoku Cresu. (Izbori za carevinsko vieće, koledvanje cresloga načelnika.)

Dne 10. pr. mj. stigla je iz obćine creske „*Objava*“ našim županom, da će se dne 19. istoga obaviti u pučkoj školi Beljskoj izbor izbornika za V. kuriju (obsel I.), kojemu spadaju izbornici obćinah *Beli, Dragozetići, Predošćica* i odnosni odlomci.

Dne 14. pr. mj. bila je „Objava“ spomenuta, od dotičnih županah oglašena pučanstvu. Isti dan tajnik načelnika creskoga g. Dinko Vitković pok. Iva iz Vodica Predošćice, javi pučanstvu župaudje Predoške, neka u četvrtak, t. j. dne 19. t. mj. u jutro svi kući gospodari čekaju kod kuće jer da će doći *poštšat* creski. Kad eto, ta visoka osoba, što je imala doći u četvrtak, došla je u sriedu t. j. dne 17. na 9 sati u jutro, pračena, to se već razumije, od spomenutoga svoga tajnika!

Posjetiv župnu crkvu, dodje u stan ondješnjega upravitelja popa Iva Sinčića, gdje nije imao mira ni pokoja, dok ga upravitelj nije upeljao u zupni ured. Tu poćme pripovjedati o neredu i o sablazmih, koje su se dogodile u gradu Cresu dne 15. t. mj. prigodom izbora izbornika za carevinsko vieće, i to od gg. župe-upraviteljah Lubeničkoga, Valunskoga i od pučanstva tih ladanjskih obćinah. Kazao je, da je bio prisiljen pozvati više puta na pomoć žandare, jer da su svi skoro ladanjski izbornici bili pijani. Rekao je, kako je okorio našega rodoljuba g. Tentora iz Cresa u kremi Marije Karvić, i kako je bio silovan pozvati obćinske straže, da se uzpostavi prijašnji mir i red, kojeg je bio pomutio i nastojao pomutiti spomenuti g. *Antun Tentor*. Čim je sve potanko i što ljepše je mogao orisao, onda tek predje na predmet. (Dalje sliedi.)

Zadnje zasjedanje istarskoga sab a zaključeno. Predsjednik istarskoga sa ora g. M a t e C a m p i t e l i rekao je u s v o j e m zadnjem govoru, kad se je pratio sa zemaljskimi zastupnici, da se nada, da će se sabor opet do mala sastati i ovo zasjedanje nastaviti. On je naime mislio da će vladi predložiti, da se sabor opet čim prije u Poreču sastane. Nu ovaj put će bi, da se je g. Campitelli prevario, ono se, da je pravio račun bez krčmara jer je zemaljski sabor zaključen.

Prave brnske suknene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug. do stan za kuž. ko odjelo stoji samo

(for 3·10 iz Jobre
„ 4·10 iz dobre
„ 4·50 iz dobre
„ 6·— iz bolje
„ 7·75 iz fine
„ 9·— iz najfinije
„ 10·50 iz još finije)

parve
vrste
vune

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gornje kaputе, Baden, Peruvienne, Doskings. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviote itd. razašilje uz tvorničke cienе kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna **Kisel-Amhof u Brnu**

Uzorci badava i franco. Pošiljka vjerna uzorka.

Pozor! P. n. občinstvo upozorujo se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kisel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke cienе bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Sve strojeve za poljodjeljstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

PREŠE ZA GROŽDJE, DIFERENCIALNI SUSTAV.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav; ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

IG. HELLER, BEČ

II/2 PRATERSTRASSE 49 — Cienike i sviedočbe gratis! — Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafacija!

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2,45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000** kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije preste od poštarine.

Ljekarna Dragutina Accurti-a na Rieci

Corsia Deák

odlikovana zlatnom kolajnom na hygijeničkoj izložbi u Beču godine 1894.

preporučuje štovanom občinstvu sliedeće liekove:

Željezovito Kinovno vino (Vino Chino ferrato) ovaj liek upotrebljava se veoma uspješno u svih bolestih, kojima je povod novaljana krv, kao u bljedobolji, kod gljivah (Scrofulosi), uzro u kostijuh (rachitis), kod odraslih, kod anemičnih djevojaka i kod slabe djece, djeluje veoma dobro za oporavu poslie slabećih bolesti, kod nestašice krvi, neprobavivosti i u obće za pojačenje i okriepu tiela. — 1 caklenka sa naputkom stoji 1 forintu.

Sok od Salsaparigle — Honduras (Estratto Salsapariglia) za čišćenje krvi, osobito u proljeće dobro je uzimati najbolje sredstvo proti svakim posliedicam veneričkih bolesti, proti kostobolji, poganici i ulogam, u obće za sve bolesti, koje su prouzrokovane od pokvarene i nečiste krvi. 1 caklenka naputkom stoji 80 nvč.; tri caklenke dostatne za čitavu proljetnu kuru te stoje 2 for.

Najfinije ulje od bakalara (olio di fegato di Merluzzo obće poznato, i izvrstnim priznano sredstvo za slabu i škrofuloznu djecu. 1 boca 1 forint.

Sredstvo proti kurjim očima (Essenza per i calli) odstranjuje sigurno kurja oka i bradavice. — 1 bočica sa naputkom 35 novč.

Slaščice proti kašlju i promuklosti grla. Izvrstno sredstvo proti kašlju i bronhijalnom kataru. 1 kutija stoji 35 nvč.

Izim navedenih ljekova imade u zalihi sve tu i inozemne specijalitete, kozmetična sredstva medicinskih sapuna, svakojakih kirurgičnih spravah, mineralnih vodah, te obavlja točno sve naručbe bezodvlačno uz poštansko pouzeće.

Pserhoferova

ljekarna „K zlatnoj državnoj jabuki“

Beč I, — Singerstrasse broj 15 — Beč I.

J. Pserhoferove krugljice za čišćenje

jesu davno prokušano, lahko čisteće i od više lječnika občinstvu preporučeno domaće sredstvo.

Ovo krugljice su iste, poznane občinstvu već više desetletja pod imenom „J. Pserhoferove krv čisteće krugljice“, te se izdjeluju prave jedino u ljekarni „Kod zlatne državne jabuke“, Beč I., Singerstrasse hr. 15.

Ciena krugljicam: 1 škatulja sa 15 krugljica 21 nč.; jedan omot sa 6 škatulja 1 for. 5 nč. Ako se iznos unapried plati, stane sa poštarinom zajedno: 1 omot 1 for. 25 nvč.; 2 omota 2 for. 30 nvč.; 3 omota 3 for. 35 nvč.; 4 omota 4 for. 40 nvč.; 5 omota 5 for. 20 nvč.; 10 omota 9 for. 20 nvč. (Manje od jednog omota se ne razpošilje).

Molimo da se izričito zahtjeva: „J. Pserhoferove krv čisteće krugljice“ i paziti valja, da poklopac svake škatulje imade isti podpis: J. Pserhorfer sa crvenim mastilom napisan, koji se vidjeti u naputku za porabu.

Balsam za ozebline *J. Pserhoferov*, 1 posuda 40 nov.; prosto poštarine 65 nvo.

Trputčev sok za liečenje sleza 1 bočica 50 nč.

Balsam za guju 1 bočica 40 nov., prosto poštarine 65 novčića.

Stollovi kola preparati, izvrstno krepčajuće sredstvo za želudac i živce; 1 litra kola-vina ili elikstra stoji 3 for., 1/2 litre 1 for. 60 nov., 1/4 litre 65 nvč.

Gorka želudačna tinktura (prije životna esenca zvana) rašlo raztopljujuće sredstvo

Osim imenovanih pripravah nalaze se djelomično u pohrani svi u austrijskih novinah tu i inozemski farmaceutički specijaliteti. Na zahtjevanje priskrbljuje se točno sve u skladištu nalazeće se tvorine po vrlo nizkoj cieni.

Razpošiljanje po pošti izvršuje se točno, a novac valja unapried odposlati; veća naručba šilje se takodjer uz poštansko pouzeće.

Kod odsalanja novca po poštanskoj naputnici stane porto manje nego uz pouzeće.

kojе oživljuje ili kriepi želudac, kada je pokvaren; 1 bočica 22 nvč., 1 ducet (12 kom.) 2 for.

Mast za rane, 1 bočica 50 nč.

Tanakininska pomada *J. Pserhofera* pospješuje raščešanje vlasja, 1 škatulja 2 for.

Smola za cieljenje rana od pok. prof. *Steudla*; 1 lončić 50 nvč.; prosto poštarine 75 nvč.

Universalna čisteća sol *A. W. Sutricha*; domaće sredstvo proti posliedicam slabe probave; 1 omot 1 for.

Železnato vino

se preporučuje proti: Želodčnemu, crevnemu in živčnemu trpljenju, zlatenici, mrzlici, bolezni na jetrih, zapeki, glavobolu, omotici, slabokrvnosti, bledici otrok, nerednemu mesečnemu čiščenju, histeriji, bolezni na ledvicah, mehurju, protinu, revmatizmu, kožnih izpuščajih, gnojnih ranah, trpkih hemoroidih, zlatenici, kamnu, peščenici, zastajanju urina, ima v sebi lekovite prabavljivo železnat preparat, kateri učinkuje pri slabokrvnih, na živcih trpečih osobah, in na tonenjkanje krvi priporočujte rodbino naš za slabokrvne, bledice otroke.

Deset stranov fosa preparata ima v sebi 25 miligramov železnatega kislika in 10 miligramov lekovitega lužnatega citronskega dervesa.

Lekarnar Piccoli v Ljubljani jamči za nako sestavo, potrjeno po kemičnih raziskavah dr. Haperja v Frankobrodu na Oder in prof. Bat. Knaptscha, zaprisežen. sodnijskega kemika v Ljubljani.

Steklenica dunajske pol litra velike 1 gld., 4 politerske steklenice 3 gld. 50 kr., franko s poštnino vred 4 gld.

Tko pije Kathreiner-Kneippovu sladovu kavu?

Najbolje mi prija!

Svi koji žele biti i ostati zdravi, bez da se ostave ugodnoga užitka kave. Primjesa Kathreinerove kave odstranjuje obće poznato i naročito kod redovitog užitka zdravlju štetno i živce uzrujavajuće djelovanje zrnate kave.

Svi kojima je zdravlje poremećeno. Naročito se je kod bolestnih na živcima i želudcu u hiljadama slučajeva „čista“ Kathreinerova kava pokazala kao izvrstno, zdravo i lakc probavljivo piće.

Sve gospodje i djeca nježnoga ustroja, kojima hraniva Kathreinerova kava dobro prija i s toga ju „čistu“ ili sa zrnatom kavom pomješanu osobito vole radi njenog ugodnog i voljkog taka.

Svi koji u svom kućanstvu koće štediti, a ipak žele piti tečnu i zdravu kavu. To pruža jedino i u punoj mjeri Kathreinerova kava kao primjesa zrnatoj ili ako se „čista“ pije.

Kathreiner-Kneippova sladova kava

prava je zdravstvena i osiguvajuća kava, najčišći naravni produkt u cielim zrnima iz najboljega slada tvorena, te joj se po priznanju prvih liečničkih autoriteta prokušanim Kathreinerovim načinom podaje omiljeo okus zrnate kave. Jedino Kathreinerova kava sjedinjuje u sebi, sa ugodnim tokom oksotičke zrnate kave, sve zdravstveno liečnički priznate i potvrdjene prednosti domaće sladove kave.

Molba: Tko želi biti zaveden ili oštećen neka kod kupovanja točno pazi na polag otisnuti zaštitni znak, koji se nalazi i na svakom originalnom omotu sa imenom *„Kathreiner“*.

Omoti bez imena **„Kathreiner“** patvoreni su.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

Preporuča kao najbolje sredstvo proti kašlju, promuklosti, hripavosti, prsobolji i plućnom kataru svježi

trputčev sok.

Ciena bočici 75 novč.

Uz taj iz svježeg bilja priredjen sok preporučam moj izvrstno djelujući:

Gorski čaj proti kašlju,

koji znatno pospješuje djelovanje istoga

Ciena omotu 35 nvč.

Sok proti kašlju za djecu.

djeluje izvrstno kod djece kod prehlade, kašlja, hripavca i plućnih bolestih. Ciena bočici 50 nvč.

Najbolje sredstvo je:

Mazilo proti kostobolji

kod tr.ganja, reumatizma, ischiasa, bolih u zglobovima kukovima, te kod svih podkožnih bolestih, koje nastaju uslied prehlade i nazeblosti.

Ciena boci sa naputkom 75 nvč.

Obširni cienici na zahtjev badava i franko.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolena u Trstu

Broj 10 U Trstu 11. marča 1897. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 3 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 16.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Narodnim izbornikom Istre i kvarnerskih otoka!

Ovih dana je prošlo 6 godina, kad smo izbornike Istre zadnji put pozvali na ovom mjestu da složno glasuju za dvojicu naših perjanica, koji su imali u Beču zastupati seoske ili izvanjske obćine ciele Istre. Tadašnji izbornici naši odazvaše se složno našemu pozivu, odazvaše se obćenitoj želji svega našega naroda u Istri, složno glasovaše za narodne miljenike i prvake, za gg. prof. **Vjekoslava Spinčića** i dra. **Matka Laginju.**

Danas stupamo opet pred Vas, pred izbornike ili fiducijare izvanjskih obćinah Istre istim pozivom, jednakom molbom.

Dne 16. marča pozvani ste, da ovršite najuzvišenije državljansko pravo na temelju punomoći, koju Vam dadoše Vaši istomišljenici, Vaši suobćinari, birači svih hrvatskih i slovenskih obćina Istre.

Pozvani ste, da izaberete dvojicu zastupnika na državni sabor ili u carevinsko vieće u Beču, koji će tamo svimi silami zagovarati i braniti koristi i potrebe svega našega naroda.

Izbornici Istre! Vaši suobćinari izručili su Vam punomoć, da mjesto njih izaberete dne 16. t. mj. dvojicu sinova našega naroda, koji će u cesarskom vieću raditi Vam na korist, a cielomu našemu narodu na čast i diku.

Izbor Vam nije težak. U Vašoj sredini imate tu dvojicu, kojih se je ime i slava pronesla daleke preko granicah naše premile Istre. Muževi ti zastupali su Vas zadnjih 6 godina na državnom saboru tako častno i toli duševno, da im zahvalnosti nikada zaboraviti nesmijemo.

Njihova imena, njihova prošlost jesu nam tvrdim jamstvom, da si boljih zastupnika netrebamo tražiti ni želiti. Sav njihov dosadašnji rad posvećen je duševnom i tjelesnom blagostanju našega naroda. To su Vam naši dični prvaci **Vjekoslav Spinčić i dr. Matko Laginja.**

Vam izbornici političkih kotara **Lošinj, Volosko** i **Pazin** preporučamo dosadašnjega Vašega zastupnika gospodina

Vjekoslava Spinčića,

zastupnika na istarskom saboru.

Vam pako junački izbornici političkih kotara **Kopar, Poreč** i **Pula,** Vam koji ste prije 6 godina po dva puta glasovali za našega predloženika, preporučamo i sada gospodina

Dra. Matka Laginju,

odvjetnika u Puli.

Izbornici Istre i kvarnerskih otoka!

Muževi, koje Vam ovim toplo preporučamo, predujačili su do sada uviek u našoj narodnoj borbi. Oni su sinovi naše mile Istre, naše su krvi i našega jezika. Njih preporuča najbolje njihovo poštenje, njihov značaj i njihovo uzorno djelovanje na korist našega naroda. Oni su naš ponos i naša dika. Njim povjerite mirne duše najveće pravo, koje uživate kao državljani. Naši zastupnici na carevinskom vieću neka budu gg **Vjekoslav Spinčić** i **Dr. Matko Laginja.**

Političko družtvo „Edinost" Uredničtvo „Naše Sloge"

...peti kuriju.

Evo u kratko nekoje glasove, na žalost istinite o tih izborih.

Posljednji je ostao kotar Porečki. Na pustni ponedjeljak birala je Baderna sa Žbandajem, Dračevcem i Varvari 4 fiducijara, kako smo već javili. Ti su pravi narodni fiducijari, o kojih neima sumnje.

Provarstva nije pri izboru moglo biti nikakovog, jer protivna stranka talijanska nije imala za se *niti jednoga* glasa. Talijanske komisije onda nemogu šarati ništa i tako je prošlo sve gladko u Baderni. Narod se je liepo ponio, i Bog će mu blagosloviti stostruko onu koru kruha i bočicu vina, što je svaki sobom ponesao i užio za pravu potrebu.

* * *

Na sám mesopustni utorak bili su izbori fiducijara u Vižinadi i u gradu Poreču. Za grad Poreč nećemo govoriti, jer tamo prevladuju Talijani, pak neka jim bude. Ali nije pravo i proti tomu se tužimo, što je politička oblast u sekciju grada Poreča vrgla takodjer narod iz Fuškulina i Monsaleža ili Mougeba, kad se znade, da onaj narod nisu Talijani, i da su oni sami želili glasovati takodjer u V. kuriji s izvanjskim pukom, bilo u Žbandaju, bilo makar u Baderni, i prosili su tako.

Tim načinom izgubili smo jednog fiducijara, kojega bi više bila imala sekcija Baderna, a dobio je grad Poreč jednoga više, kojega nebi bio imao; to su već 2 na naš gubitak. I još će Talijani imati obraza reći, *da je vlada s nami*.

Nè, žalibože nije s nami još koliko bi po pravici morala biti. Dakle u Poreču gradu izabrani su u petoj kuriji talijanski fiducijari bez protimbe, jer naša okolica nije došla i pravo je učinila. Kad budu za petu kuriju novi izbori, koji bude živ, neka se odmah svi ljudi iz vanjštine oglase, da jim je mirnije, zgodnije i ljepše glasovati sa svojom braćom po krvi i jeziku na vanjšćini, nego li u gradu, i neka tu želju izjave odmah ne samo kapitanatu, nego i cesarskom namjestniku u Trstu i ministru nutarnjih posala u Beču. Ali odmah na početku, da se kasnije neizpričuju, da je prekasno.

* * *

U Vižinadi izgubili smo, a imali smo dobiti. Doistine, da se broje glave, a ne „šikede", naša bi bila! To je prvi put, što je narod, koj spada u grad Vižinadu, a stanuje vani po polju, kao jedan čovjek ustao za narodno glasovanje. Oni, na stotine njih, i Kaštelirci, osim malog broja zavedenih, bili bi lahko premogli grad i nesretne Labince, kojim je još tmina na očima, pak pljuju na svoju starinu. Ali što će? Našega pismenoga nepuste, da bi za cieloga izbora mogao biti u dvorani i činiti svoje opazke i prigovore; nego čim odglasuješ, hajde van! Talijancem netreba njihovih pouzdanika, kad je komisija njihova. Tako se je dogodilo mnogo toga, što se u prosvjetljenoj državi nebi smjelo dogoditi. Sve je popisano u pritužbi. Imati će i tribunali posla, jer jih je, koji su na talijansku stranu metali, po dva, a i Bog zna po koliko puta isti čovjek! Stojeć na daždu i zlu od jutra do večera, kad je pao mrak, naših do 150 otišlo je svojim kućam. Morali su, jer ni vojska ni žandari nemogu u mraku u tesnom gradiću, gdje neposnaju svakoga kuta, osjegurati čovjeku zdravlje i život.

I ovdje nam se nameće pitanje: Zašto da dvie trećine birača budu siljene poći glasovati u tesne ulice gradske, za volju same jedne trećine građjana? Zašto, da se ti gradjani, ako jih je volja glasovati, nećine petruditi do zgodnog mjesta izvana, gdje bi drugim bilo bliže i zgodnije, i gdje bi se vidilo ljepše tko i odkuda dolazi glasovati?

* * *

Na čistu sredu izbiralo se je u sekciji Tar, u koju su bile ubrojene takodjer občine Novavas, Fratta i Vabriga. Prošli smo kao u Vižinadi. Narod se samo gleda začudjen na *„bušolote"*. I o tom izboru podnesena je pritužba. I tu se je za talijansku stranku glasovalo po dva, a možda i pet puta ista glava. Vesela je viest, da su ovoga puta mnogi Tarani glasovali rado za Laginjeve fiducijare, dočim u nijednom dosadanjem izboru nismo imali od njih jednoga glasa.

Narod se u Porečkom sudbenom kotaru vrlo liepo budi. „Zora puca, bit će dana".

* * *

Ako sve skupa zbrojimo, mi se nemamo žaliti, makar izgubili petu kuriju. Ako smo ju izgubili, jesmo samo zato, što se je naš puk usilio u izborne sekcije sa gradom, pak nam je tako oteto nekoliko i Labinu. Drugi su nam oteti bezakonjem.

Prigovara se, da od naše strane idu pritužbe svagdje, gdje izgubimo. Nije istina. Pritužili smo se za Labingrad, za Motovun, za Oprtalj, za Vižinadu, za Sv. Lovreč i za Tar, i to zato, jer nam se je ondje krivo činilo. Nismo se pritužili proti izborom u Kanfanaru i Sanvičenti, jer premda nije ni tamo sve bilo u redu, ipak priznajemo, da je valjanih glasova za talijansku stranku bilo više, nego li za našu. Tu nam je samo žao, da je predobio pritisak na zaduženi narod i skopci i janjci i bakala i novci.

Kakogod bude proglašen izbor pete kurije, mi smo ju dobili, jer glasovi talijanskih fiducijara iz grada Labina, Oprtlja, Vižinade, Svet-Lovreča i Tara po našem osvjedočenju nisu valjani. Zašto ne, to imaju prosuditi oblasti; pojedine nespodobe biti će u našem listu tiskane malo po malo. U ostalom sa svimi onimi nezakonitimi glasovi, još so nezna pravo (dok ovo pišemo) kako je. Naše je osvjedočenje, da bi imao biti proglašen naš kandidat Dr. Laginja.

P. S. Proglašen je protivnik narodni, ali mu mi na tom nezavidjamo.

Franina i Jurina

Jur. Od kada imaju u Kanfanaru dva šekretara?

Fr. Odkad je „pre Blaž" ondi.

Jur. Da će se u Kanfanaru i tabak podražiti.

Fr. Mora, odkad ga popi prodavaju.

Jur. Da je rekâ neki Kanfanarski pop u oštariji med pijanci m...a ai kroati.

Fr. Je imâ pravo, kad im se dopada njegova kultura.

* * *

Fr. Bartol s Kufina, da je zgubil palju s muškemi, pak da se plete okol ženskeh.

Jur. Neka se čuva kakove metli, zač naše ženi nepoznaju *mačjeh* nohat.

* * *

Jur. Si bil na zadnji šeduti komunski u Boljunu?

Fr. Nisan bil, ma san čul, da će se kigod zarad stareh računi još defara dobavit.

Različite viesti.

Naš kandidat za istarske gradove. Danas osam dana t. j. 18. t. mj. birati će istarski gradovi jednoga zastupnika za carevinsko vieće. Upozorujuć na to naše jednomišljenike u svih gradovih Istre, molimo ih, da se priprave i za taj izbor, koji ima dokazati samo to, da nas imade, i to mnogo u istarskih gradovih, za koje tvrde naši narodni protivnici, da su čisto talijanski. Ime našega kandidata priobćiti ćemo drugim načinom.

O izboru zastupnika za V. kuriju u pojedinih izbornih kotarih dobili smo sliedeće brzojavne viesti:

Pula: K izboru je pristupilo svih 102 protivnih i 35 naših fiducijara. Jednoga od naših nije pripustila k izboru izborna komisija.

Pazin: Glasovalo je naših fiducijara 68, protivna 4 i 12 uvjetno.

Volosko: Za Dr. Laginju predan je 71 glas, za Bartoli-a 16, t. j. 6 Rukavačkih, 4 Veprinačka i 6 Lovranskih.

Krk: Ovdje glasovalo naših 40 a protivnih 16.

Motovun: Naše fiducijare iz Oprtaljščine, prolazeće kroz Oprtalj napali su kamenjem.

Poreč: Ovdje je proglašen zastupnikom V. kurije sa Istru Dr. Bartoli, koji je dobio 326 glasova. Na Dr. Laginju palo je 297 glasova, na socijalistu Gerina 10 glasova, i glas zabačen.

Izraz sučuti. Predprošloga čednа umrla je u Galiciji majka Njegove Preuzvišenosti gosp. ministra predsjednika grofa *Kazimira Badeni*. Ovomu je izrazio zastupnik *Vjekoslav Spinčić*, kao predsjednik kluba hrvatsko-slovenskih zastupnika u zemaljskom saboru, svoje sožalje, a ministar-predsjednik zahvalio mu se iskreno na tom izrazu bolne sučuti.

Pobjeda nasilja. Jučer dne 10. t. mj. bijaše izabran zastupnikom V. kurije u Istri talijanski kandidat Bartoli. Kod toga izbora glasovalo je u svemu 633 fiducijara; 1 glas bijaše uništen. Bartoli je dobio 326 glasova, dr. Laginja 297, a socijalista Gerin 10 glasova. Onaj 1 glas pripadao je našoj narodnoj stranci, te smo znatiželjni čuti razloge, radi kojih bijaše onaj glas uništen.

Ovaj uspjeh talijanaša jest samo posliedica njihovog postupanja kod izbora fiducijara. U našoj novijoj izbornoj povjesti ostati će za uviek crnimi slovi zabilježeni glasoviti izbori fiducijara u Labinu, Oprtlju, Vižinadi, Taru itd. Proti tim nezakonito provedenim izborom podnesli su naši birači na vrieme temeljito obrazložene utoke na c. kr. namjastničtvo. Ti utoci ostaše neuslišani. Zašto? Toga ovdje reći nesmijemo, al će se to kazati drugdje jasno i glasno.

Izbori u rečenih občinah ili sekcijah provedeni su strogo po receptu ili propisu talijanaškoga kandidata Bartoli. On je dao svojim jednomišljenikom na glasovitoj skupštini talijanskoga političkoga družtva u Lošinju jasne i točne naputke: kušajte sve. Toga su se oni strogo držali. Kušali su sve i nepitajuć jeli to pošteno, pravedno il zakonito. „Osar tutto" doviknuo je rečeni gospodin svojim jednomišljenikom javno, pred licem zastupnika c. k. vlade. Taj „osar tutto" (pokušati sve) urodio je privremeno obilatim plodom. Kažemo privremeno, jer smo stalni, da u carevinskom vieću, kamo će poći i utoci naših birača, neće htjeti ni moći potvrditi sve one slieparije, sve one prevare, sva ona nasilja, koja počiniše talijanaši Istre u rečenih izbornih sekcijah.

Talijani Istre doživjeli su prije 6 godina strašan moralni poraz kadno je ono morao njihov nezakonito izabrani zastupnik Vergottini sramotno bježati iz Beča. Ona grozna lekcija reć bi, da ih nije opametila. Oni su valjda već zaboravili, da carevinsko vieće nije istarski sabor, u kojem se odobrava i potvrdjuje najnezakonitije i najgrubije protuzakonitosti. U Beču, pred čitavim državnim saborom, razpravljati će se i o glasovitom izboru g. Bartoli-a; tamo neće suditi ni odlučivati talijanaške izborne komisije niti dotični komesari, nego muževi pravedni, strogi i nepristrani, koji nepoznaju ni prijateljstva ni simpatija, već samo pravicu i zakon. Oni će imati, da kažu zadnju o nečuvenih nepodobštinah, nepravilnostih i nezakonitostih, počinjenih kod netom minulih izbora fiducijara u spomenutih jurve sekcijah. Taj sud, ta odsuda nemože glasiti inače, nego li je glasila glasovita odsuda proti Vergottini-u, koji je morao sramotno zapustiti Beč.

Takova odsuda biti će jedina zadovoljština našemu težko izmučenomu narodu, biti će istiniti i zakoniti pravoriek, proti kojemu neima daljega priziva.

Birači i izbornici V. kurije u Istri i na Kvarnerskih otocih! Ak imade još pravice i zakona na svietu, ako živimo u pravnoj i na temelju zakona uredjenoj državi, Vi morate biti opet do mala pozvani, da vršite pod zaštitom zakona svoje najveće državljansko pravo, da birate fiducijare i zastupnika za V. kuriju.

Medjutim srdačna Vam hvala na Vašem rodoljubnom i muževnom držanju. Neklonite duhom, jer pravica mora prije il kasnije pobjediti. Danas slavi pobjedu nasilje, ali ono nemože naći odobrenja ni kod Boga ni kod poštenih ljudi!

Iz Voloskoga nam pišu dne 10. marča Danas već rano prošao je Dr. Krstić par puta Voloskom. Najprije lovranski pak veprinački fiducijari sustali pred kućom c. kr. notara Miroslava Puovića, rodjena Dalmatinca. Došli su pak i oni, koji bijahu izabrani u Rukavcu, a vodio jih je Vinko Dobrović Slocarić. Svi, no zajedno, išli su u pisarnu rečenoga c. kr. notara Puovića, gdje bijaše i Dr. Krstić. Tamo da su njim izpunili prostor za kandidata na glasovnici. Što su njim rekli i dali, to se nezna. Jedan, kojega je jedan naših nagovorio, odgovorio je, što je učinjeno, učinjeno je. Kako se je vidilo iz uspjeha, glasovali su svi u *Rukavcu* izabrani (6 njih) za *Dr. Bartoli-a*. I... i svi izabrani na Veprincu (4) i u L... (6). Eto, to su oni, koji su za dom... u u, koji spadaju u *stranku istarsku-slav...* koji su *istarski Slaveni, umjereni S...* Takovimi su se sami proglašivali. Ta... jih zvali i organi c. kr. vlade. Tj i ... glasovali su za Dra. Bartolića, ... *Bartolić*, koji je javno rekao, da se sa ... ima dokazati, da „Istra bijaše, jest i ... talijanska provincija". Glasovali ... kandidata ove stranke, koje glavni org... prošle subote pisao, da se sa timi izbo... utvrditi *idea - idea talijanska*. Neimam... kojim da to označimo. Nego još jednu.

Iz ovoga kotara javljalo se je u s... jake tršćanske i druge novine, da je u ... izabrano 60 fiducijara hrvatsko-slovenske talijanske (iz Lovrana i Veprinca), i 1 ... sidenta (iz Materije i Rukavca). U ko... izabrala je većina, od 60 glasova, t... između sebe. C. kr. kotarski kapetan A... *Fabiani*, rodjen iz **Kebdila na Krzeu**, ... izborni komesar, imenovao je trojicu u k... giju, i to dvojicu poznato talijanske str... jednoga iz Lovrana drugoga iz Veprin... jednoga iz onih, koje se je za disider... proglasilo bilo, na ime *G. Kastelica*. D... onaj c. kr. kapetan imenovao je dvojic... med desetorice, jednoga izmed sedamnaest... **nijednoga iz od šesidesetorice!!**

Glede sedmoga člana nisu se mogli ... žiti. Trojica su glasovali za župnika-rek... Rogača, trojica za podešta veprinač... Andrejcicha. C. k. kot. kapetan Alojzij ... biani, poslije dvojakoga uzaludnoga gl... vanja; imenovao je za sedmoga člana reč... ga i poznatoga Andricicha. Od 4 f... cijara veprinačka bili su 2 u komisiji, i ... onojica imenovani od **ces. kr.** kot. kapetan... Nepišemo o tom dalje. Bilo je prosv... proti umješavanju c. kr. kapetana. A bilo ... i klicaja: **Sad ga bar svi poznamo.** I hv... Bogu, da je dao takova dokaza za to, da ... svatko upozna! (Neima dakle što da zavi... Pazin Voloskomu, ni obratno. Op. ...

Iz Poreščine pišu nam 9. t. mj. In... smo zadnje dane mesopusta i prve ko... mene u ovom kotaru našega zastupni... g. D-ra Laginju.

Na mesopustni utorak bio je g... naše čestite obitelji Tome Vilenika i ... bića u Vilenikih nedaleko Poreča. Doš... je tamo iz Varvari, gdje ga je u ime c... log sela zajecano sa družtvom nazdrav... časom vina vrli Marko Lindi. Prenočio ... u Vilenikih, podvoren svakim ljepim i p... stojnim načinom. Na čistu sredu išao ... poljskimi putevi, jer su javne ceste ... Poreča onaj dan za njega bile pogibelj... pješice i po zlu vremenu u dosta dale... Vabrigu. Tamo se je pozdravio s narodo... s onim dičnim narodom i s bližnjimi ... Frate. Pogostio ga je naš vrli Svet... Zepin i čestiti dobri Anton Bibulić, u k... jega je i prenočio. Kad se je saznalo z... zloglasni korac izbora u Taru, progovor... je narodu dvie rieči (u Vabrigi), nek... diži „tvrdu viru", a on da će, ako Bo... dà svejedno u Beč, ako ne od ove, pe... kurije, a to od koje druge. Gromovi... živio! popratio je te rieči. Drugi da... jutro (posije izbora) zaustavio se je D... Laginja za jednu uru u Taru pregleda... crkvu i porazgovoriv se s veleč. župniko... Koracom, koj ga je također pogostio. ... Taru prošao je posve mirno, premda j... onuda bivalo u prijašnje vrieme buke ... vike. Odonuda u Kaštelir, pak drugi da... u Pazin.

Iz Voloskoga pišu nam 9. t. mj.: Dn... 1. t. mj. priredila je ženska podružnic... sv. Cirila i Metoda u Voloskom u rest... uraciji „kod Rose", zabavu sa tambura... njem, predstavom i plesom. Predstavljal... se je šaloigra našeg domaćeg pisca ... pjesnika „Emina". Osobita zasluga, d... je ta predstava dobro uspjela, ide g... spodjicam: Piji Perčić i Mariji Ra... čić, koje su svoje uloge baš savršen... odigrale. Ta je zabava u svakom pogled... liepo izpala. Želiti je samo, što su pr... storije bile odviše tiesne. Bilo bi krajn... doba, da se naši rodoljubi u Voloskom ve... jednom odluče na gradnju jedne dvorar... za priredjivanje hrvatskih zabava. Ti... zabavami dalo bi se polučiti mnogo tog... Ili zar nekoji rodoljubi misle, da su uč... nili svoju dužnost, ako se priznavaju H... vatima? Ne gospodo! to nije dosti. Treb... i raditi i žrtvovati se za hrvatstvo, inač... ne zaslužujemo toli krasnog naslova. I ... materijalnom pogledu je gori spomenu... zabava baš liepo uspjela. Moram kliknuti ... Žvila ženska podružnica u Voloskom ... samo tako dalje za družbu!

Muška podružnica sv. Cirila i Metod... u Voloskom obdržavati će dne 18. t. m... u prostorijah „Bratimstva" svoj... glavnu skupštinu. Članovi umoljeni su, d... se mnogobrojno odazovu pozivu odbora.

Talijanske slieparije. Porečki jasla...

ski list, a po njem tršćanske i bečke židovske novine, javljaju, da su u iztočnom dielu Istre dva slavenska kandidata, dosadanji *Vjekoslav Spinčić*, i drugi *Francesco Coglievina, podestà di Cherso*! Prvoga zovu *fanatičnim Slavenom*, drugoga *umjerenim Slavenom*. Na babino-jaslarsku fanatičnost Spinčića nećemo se nit obazirati. Za nju i njezine saveznike u Trstu je sve fanatično, što neće da bude talijansko u Istri. A što da rečemo o *umjerenim Slavenu* Francesco Coglievina?! On se je postavio sam kandidatom, on sam sebe preporuča, i u dotičnom pismu nekakav svoj program iztiče! Mi smo to već posliednji put priobćili i prosudili. Sada samo iztičemo, da je Francesco Coglievina načelnik obćine, u kojoj većina hrvatski govori, pak da se u obćini samo *talijanski* uraduje. Iztičemo također, da je svoju kandidaturu oglasio samo *talijanskim* jezikom, i na hrvatske i na slovenske obćine. I to da je slavo „di tendenze più moderate". Varalice talijanske, zajedne sa onimi, koji s vami drže i koji vas svuda, gdje mogu podapiru!

Viditi ćete pak poslie, koliko će glasova dobiti taj vaš umjereni Slaven, u istinu Talijan dr. *Francesco Coglievina, Podestà di Cherso*!

Iz Buzeta pišu nam 1. t. mj.: Znajući, da biste i tri put toliko prostora trebali koliko ga ima „*Naša Sloga*", da obaviestite o zamašnim događajima, što se u ovo vrieme zgadjaju po Istri, osvrnuti ću se sasvim u kratko na veselicu obdržavanu dne 21. febr. u Štrpedu. Već više dana prije tražile su se djevojke i mladići iz Štrpeda i Buzeta, da ukrase dvoranu, koju je bezplatno odstupio krčmar Ant. Flego, na čemu im svima srdačna hvala. Osim domaćih bilo je i brojno zastupan Sovinjak i Ždrenj, Črnica i Ćiritež, te je velika dvorana dubkom puna bila, a svi se tiskahu, kako će liepše čuti cilik tamburica i pjevanje Štrpedskih pjevača. Kad se je pjevala pjesma: „*Istarskim Sokolovom*", udari narod u oduševljeno kličanje: *Živio Laginja, živio Spinčić i Mandić*! Veoma se dojmila naroda deklamacija „*Braća*" od Praradovića. Sliedila je šaloigra a po tom ples. Liepa hvala rodoljubnim Svetoivančanom, koji su ples u svom selu pustili i došli badava svirati. Talijanom je žuč pucala, kad su svirajući i pjevajući to kličući: *Živio Laginja*! (drugi dan je bio izbor za petu kuriju!) prošli izpod Buzeta u Štrped.

S velikim dohodkom veselice se nemožemo ponositi, jer je Buzeštinu ljetos ruka božja taknula, ali se je liepa svotica ipak sakupila i predala podružnici sv. Cirila in Metoda u Štrpedu. Priposlali su darove sliedeća gospoda, na čem im liepa hvala: Dr. M. Trinajstić f. 3, A. Kalac župnik-dekan f. 3, Dr. Dinko Vitezić f. 3, Fran Matejčić iz Kopra f. 3, Kazimir Mandić 1 K. i X. iz Buzeta f. 2. Javna i srdačna hvala rodoljubnoj tiskari And. Gabrščeka u Gorici, koja je pozive za veselicu badava naredila. — Bog plati svima!

Odrekao se kandidature. G. Leander Körschner c. k. carinarski činovnik, koji je namjeravao kandidirati u II. i III. izbornom kotaru grada Trsta za carevinsko vieće, odrekao se svojevoljno kandidature. U tom izbornom kotaru kandidiraju konservativci Burgstallera a liberalci D'Angeli-a.

Iz porečkoga kotara: U četvrtoj kuriji iliti izborničtvu vanjskih obćina predobili smo hvala Bogu liepo obćine Motovun u Karojbi, Višnjan u Višnjanu i Poreč u Novoj vasi! Slava Vam svima, koji ste se trudili i junački držali. Nismo se plašili za izvanjske od Motovuna, jer su oni već liepo čvrsti, nego u Višnjanu je bila teža, u Novojvasi još teža. Ovdje su prodanci kušali izvarati izbor glasujuć po *više puta jedan*; nu prevara se je opazila, dvojica su na cinu zatečeni i zatvoreni, pak je od onda pošlo ravnije, i tako je naša strana predobila. Evala Vam braćo draga iz Porečke okolice; sada već nije nego grad protunarodan!

Talijane silno peče, što su izgubili vanjsku obćinu Poreča, a nas silno veseli, što smo ju predobili.

U Vrsaru smo po drugi put izgubili. Kako, to ćemo, ako Bog dade na dlaznu opisati. Naučiti ćemo možda i na Tribunalu nekoga gospodina paragrafe, da Mate Sinožić Malina ima pravo glasovati, po zakonu nije se moglo otimati glasa. Naših je pristupilo na glasovanje okolo 280 a pustili su jih glasovati 35.

Tako se s nami zgadja, nu svaka sila sila za vremena.

U vanjskoj obćini Vižinadi, gdje glasuju Kaštelir i Labinci, izgubili smo. Izbor se bio u Labincih, dvaput manji od Kastelirske obćine, jer da u Kasteliru nije mjesta. Ljudi koji su dok je bilo vreme reklamali, bili su redoviti u listini, kašnje su izbrisani. To dakako naši. Na primjer: pop Anton I. brat mu Marko Legović plaćaju skupa do 68 forinta samo kraljevoga poreza bez nametka. Nije jim dalo glasovati ni pojedincem, ni skupa. I tako napred. Od 50 došlo je 100, od 100 došlo je 50. Narod gleda jedan u drugoga, a pametniji govore: Svaka sila do vremena, a nevolja redom ide. Popu Antonu reklo se je u izbornoj sobi: „La vada fora!" Drugi glas: marš hinaus!

Izborni komisar Gironceli nije došao živ u Poreč. Pala mu je srdačna kaplja na putu negdi kod Spadići. Okolo 11. ure večer, da je preminuo! Ovo su mu bili zadnji izbori.

Sloboda izbora u porečkom kotaru. Da u porečkom kotaru bude malo drugačije, nego po ostalej Istri, kao je uvjek do sada bivalo, učinjena je ovoga puta i ta razlika, da su tamo poslani vojnici, tri voda iliti čuga.

Liepo je brinuti se za mir i red, kojega bi u ostalom bila kadra držati također sama žandarmerija, jer je i njih bilo dosta. Ali nećini nam se liepo ni pravo, što su bile izdane sliedeće naredbe, koje po našem sudu ipak idu malo predaleko.

Na primjer: Bila je oglašena zabrana, da tko nije izbornik, nesmije doći u grad ili selo (luogo elettorale) gdje je onaj dan izbor. Tamo su u običaju slati pozivnice izbornikom, pak mi pitamo: Kojim pravom se je kratilo ulaz onim, što su izbornici i u listu uneseni, a nisu dobili poziva.

Dapače, kojim pravom se je moglo zakratiti pristup i onim, koji navršivši 24 godine i neporočni, imali su pravo doći na biralište, da se osvjedoče, jesu li u listini onaj dan kad se izabira, kako su biti odmah na početku, kad se znade, da su se kasnije listine popravljale, i da je mnogi mogao biti iz njih brisan bez svoga uticanja i bez svoje krivnje? Kojim pravom se pristupnu izborno selo ili grad (skoro uvjek talijanski), krati onim, koji nisu dosta birači u onom kraju, ali su austrijanski državljani, narodnosti i stranke, kojoj pripada većina istarskoga puka, pak imaju pravo, zakonom ustanovljeno, činiti dozvoljenu agitaciju za svoju stranku, makar na dan izbora?

Kojim pravom mogla se je izdati ona naredba, kojom je istomu našemu kandidatu bilo nemoguće neposredno pred izborom doma sami dan izbora stupiti medju narod i do potrebe progovoriti mu? A to mu je u istinu bilo uzkraćeno, ako nije htio izložiti sebe i narod neugodnim i kadgod nedogledniim posljedicam one zabrane?

Bilo je nadalje zabranjeno na dan izbora nositi oružje. Ali komu? Izbor se je obavljao na pr. u Vižinadi, a Taru, u Motovunu-gradu, u Vrsaru itd.

Politička vlast može doista zabraniti dolazećim u takova mjesta, da nose sobom oružje. Ali ako je to pravo, onda bi moglo biti pravo jedno, kad bi se cieli ovaj grad i ono mjesto pretražilo, pak bi se gradjanom i mještanom za osaj dan preotelo i sahranilo pod stražu sve oružje, svi noži, kosiri, revolveri itd., što bi se ondje našli. A tega je, neka nam gosp. upravitelj porečkoga kotara dozvoli, mnogo više u gradovih i drugih većih biralištih, nego li medju seljaci.

Mi dakle tvrdimo, da je ovom odredbom stisnuta državljanska sloboda naših ljudi, izbornika i neizbornika, a dalnji sud o tom prepuštamo drugim.

Iz Žminja pišu nam 1. t. mj.: Javljamo Vam uspjeh obijuh izbora u Žminju.

U V. kuriji glasovalo je 379 naših, jedna stotina išla ih doma, jer im nije bilo lazno čekati, a u IV. 180 naših; izabrani su bili dakle naši *jednoglasno*.

Šarenjaci videć liepi broj naših sokolova, ostali su kod kuće, ipak razgledavajuć jeli naših dosta došlo. Jedan kmet šarenjak (Poteh), da je nudjao njihove buletine kmetom, nu naši ga odstranili prezirom.

On je još jedini od kmetave, kojemu dolazi ona sliepica talijanska iz Matuljah.

Na večer toga dana bi ga bili pijana kako čep, izprebijali, da mu nisu pritekli na pomoć njekoji trezniji kmeti, med kojimi članovi občinskoga odbora.

Jučer takli su njekoje mlade kmete, koji su se ženili, te došli amo na ples; nu pravica će i tu učiniti svoju.

Danas prirediuju kolo, kod kojega će sudjelovati svi šarenjački gladuhi. Hrvatskomu odpadniku, su od ljubavi, što je nagovarao kmete za Italiju, oblatili kuću.

Iz Pična pišu nam 6. t. mj.: Poslie toliko vremena, ča smo mučali, trebe, da Vam se čagod oglasimo, da ne bite rekli, da smo morda zaspali? Bimo van, radi povedali, kako su prošli naši tmoplesarski izbori. Kako ste i vi sami pisali va vašen liste, mi. tmoplesari? Smo imeli poć balotat za petu kuriju va Gračišće, a za četrtu va Lindar. Druga leta, kada su imeli biti izbori, to su vân naši drugi Talijanići iz grada po naših selih doletavali, hej bože moj, kako da smo njim imeli dielit srebrni i zlatni cekini. A ovo leto ča, niti blizu. Su štorili jenu sednicu kod sijora Pepića i tamo su bili svi ča je ovde njihih. I šijor Vučetina i Bočica i Pinčurić i Mokulić i Cure i Jance i slavni Barbarošu, ki ni bil vredan va četiri meseci i pol storit jedan bokunić od *ližamena* i naš *biškup*, to su van sve ti njihi, ki su se dogovorili, da nete poć balotat. Pobožka su pravo storili, aš ča bi bili opravili dvajsetak onih s onimi dvimi, trimi z Gračišća, ni pokazat se puli onoliko naših ljudi, kade jih je bilo preko osam stotina onih, ki su balotali, a ča jih je još čekalo. Tišuće i više bi bilo tega. Pak da sto vidili kako su van ti naši kmeti more se reć baš tekli na izbore. Kako da njin je bilo poć na pir i ne bi bili išli veselje. Za petu kuriju je va koj god kuće did, brat njigov, i sin njigov z dvojan, trojun decun, ala svi homo, neka žene kuću čuvaju. Tako van je i bilo. Da je išal čovek od sela do sela, od kuće do kuće, ne bi bil našal ako ne žene sa dicum. Iz sakega sela pošli su svi ljudi skupa cela kumpanija ljučuć i kličuć „živio" i sve van je njevalo:

„Istrijanci si Hrvati,
Bog ili poživi!"

Gračišanski Talijanići nisu drugačije znali kako bi se *sfogali*, nego su poslali svu svoju *mulariju* neka pred gradom kriči *„m.. da ai Krovati, eviva Bartoli, fora i ščavi"*. Ma naši ljudi nisu za to marili, nego su šli dalje kantajuć, aš su znali, da su ono zadnji trenutki *dišperanih* ljudi. U Gračišću i Lindaru vladao je takav mir i sloga, da ni bilo trebe pitat bolje ni lepše. Ljudi su jedan za drugim glasovali, sad ti sad ja, pak homo. A ča su van ovi naši *dišperani* govorili poklo kada su finili izbori, da su Hrvati lahko mogli predobit aš da oni nisu šli glasovat. Hahal Velik *deš pet* bi nan bili storili, sami sebe sramotu.

Čujte još dve sada. Kada su čuli ti naši *„dišperani"*, da Pičanci moraju poć glasovat va *Gračišće* i va *Lindar*, čujte, su napisali nekakvu *„šupljiku"* i su ju poslali na governatori, ali su brzo z dugim nosom ostali, kada njin je prišta od kapitanata *lejenda*, koja te dobro zapametit. Pak ča nisu van unutra stavili, da neka se pusti glasovat va Pićne, aš da drugamo poć oni nisu sigurni, da njin koža ni sigurna pred Gračišćani a još manje Lindarci i ča van ja znan ča su još rekli — da su raz bojniki, da se ubijaju i takove nemotarije. A podpisal je to *„Primo omo delu Prava di Pedena"*, jedan otročić, kega mama saki dan tepe s šibama; on brižan plaće, da ne će već sramotu delat svojoj poštenoj familije i va žepe nosi *„Našu Slogu"* samo da mater prevari, al mama tega ne pozna, leg udri cibom po njin kako po onen, kemu pleni od zada još vise. I naš *Barboroša*, ki je soldatiju finil, još kriči saki dan: *„Mama mija, šaro bon, šaro bon, no faro più!"* Čuda let ima i kosmatu braću, ma ih i dobi šibicon od mami još više leg naš *„Brimo omo"*. Sada, sada oveh zadnjeh šetiman ih je dobil i s kolčicen.

Kada su njin poslali nazad onu *„šupljiku"*, šijor *Papičić* se je žako razjadil, da je otel od jada puknut. I mandat al poziv je poslal na *poteštariju* nazad, aš da ni dal nijednomu prmeša *„de inkorsar el šuo konjome"*. Znate ča, namesto ga pisat — oich — su mu storili kako gre — *čić*. — H! majko moja, ki bi ga bil ubil bolje bi bil storil, leg onako ga napisat.

Sirota misli, da je Bog zna ča, neka se piše kako će, njegovo jime ale pridevak zapravo je bil i je i će biti naš — hrvatski.

A kada je bil tabor ono u Šumbregu naši podrepničari su bili odlučili, da te g. Spinčića, i one ki su njim bili, gosp. načelnik obćine Pazin i njegov koncepijent, dakle kada se ovi budu vračali, da te njim načinit *„serenadu"* po njihu *„all' avita coltura"*. Kako je vrlo uzbrdo poć iz luga našega u grad išli su da konje previše ne muče hodeć, a kočija lagano za njima. Kada su se približili gradu ala žviždaj, viči, tuli, baš kako munjeno blago zkočila je ta rulja — *fora s Krvati, morte, non volemo i preti m..da* i sve tako bilo je da se čovjeku gadi niti govoriti. Ma su se brzo *ofulili*, kad je pritekla žandarmerija, rep mej noge i bježi kako da te svi hjegovi gone. *„Že venju el, orso, ma lo focevo scanpar ankora mejo, se non fose la spija, ke ne varda sempre in tei oči"* tako je rekal šijor onput Pepičić, on ki je tako korajož, ča je trebe da se kega boji. Tr on je rekal, da je on svemogać, tako ala napred; rogi kazat va žepe, ps, to delaju kukavice; ki će bit pravi, udri napred pak neka i ti zlodeji naskoče. Da naši junaci bi znali i kamenovat drugeh, al kad je trebe odgovarat, skriju se, neka drugi trpi! To su junaci, takovi su pičanski prodanci, podrepnice i nespašenci! Do vidova! Tmoplesar.

Iz Porešćine pišu nam 5. marča 1897. Prošli četvrtak t. j. 4. t. m. imali su izbore izbornika iti fiducijara za porečku obćinu za seoske obćine u Novojvasi. Izabrano bi 10 naših fiducijara sa 99 glasova većine, koja pak morala bi biti barem dva puta veća, da se nije *sve* zaklelo, te u skupno djelovanje proti nami složilo. Da se nebojimo, da Vam list zapljene, napisali bi mnogo toga, nu nadamo se, da će se naš glas o glasovitih izborih u porečkom pol. kotaru u carevinskom vieću čuti. Do tamo, dakle, uztrajenje!

Takovih nezakonitostih, prostih prevara i slieparija u svih izbornih poslih, jedva će se moći igdje na svietu naći Što se sve to sbilo i sbiva, nespada vi pred javno mnienje, već ravno pred ve neni sud. U pogledu svega toga čov mora zbilja posumnjati, da-li živimo pravnoj državi. Što se dogadja, kak pravici, istini, zakonu i ljudskom poš u obraz bije, kod sastavljanja iz listina, kašnje kod izkrivljenja istil pokon pred očima vladinog činov izbornih komisijah, je nemogu rovati, ako čovek sam neizkusi Pak to neka bi bilo slobodno ljudskog mišljenja?! O ironija okrutno nasilje, krivotvorenja mnienja, to je prosto lopovstvo!

Dosad u vrieme svakih izbora zločinci kakovu takovu škodu ba skom županiku, velečastnom g. G sad htjeli su — potaknuti od t — svoju žuč izliti na našu „Vina drugu". Na večer izbora u Novo ulomiše lupeži u stan konobara r drage u Baderni, te odnesoše kojoj je bilo odjeće i gotovo vriednosti prieko 300 for. Vi li svetlovrečki oružnici tu — — gdje ide našu krv — toliko revnos pokazati, k liku znadu kod izbora pr ći na našim čima razviti. (Ovim kot rom upravlja kr. namjestnički tajnik gosp. Lasciac Op. ured.)

Iz Filipana (obćir a Vodnjan) pišu nam 24. febrara.

Kako prije dv e godine za zemaljsk sabor, tako su se ovršili i evih dana najljepšem redu i miru izbori za carevinsko vieće. Dne 22 t. mj. pozva i su bili birači iz V. kurije na biralište u Filipan. Sakupili su se birači najprije iz filipanske *kontrade*, kojim su se doskora pridružili uz čestite *Proštinace*, vriedni *Marčanci* u neobično velikom broju, predvodjeni po svojem občinskom upravitelju g. *Marotti-u*, a pratjeni svojom domaćom glasbom na sopele. Čim su se pako približali biralištu junački *Roverci*, opet sa svojom glasbom i zastavom na čelu, te se sa ostalimi već sakupljenimi birači bratski pozdravili, pričinilo ti se, da se je tu mnogobrojna vojska sakupila ne na ozbiljno glasovanje, nego na veselo pirovanje. Tolika skupna oduševljena radost svih prisutnih braća svjedočila je o jednodušnom njihovom mišljenju. I zbilja 382 birača glasovali su kao *jedan muž* za predložene fiducijare.

Istim oduševljenjem i jednakim suglasjem biralo se opet dne 24. t. mj. u IV. kuriji. Tako će poslati ovaj puk svojih *8 jednoglasnim izborom* počašćenih fiducijara dva puta na glasovanje svojih zastupnika na carevinskom vieću.

Među birači bili su nam osobito ugledni mnogi čestiti starci, tako iz Roverije, iz Filipanšćine kao iz Marčane. Imali smo čast viditi među sobom, kako su oduševiljeni muževnom ozbiljnosti vršili svoju izbornu dužnost Marko Nadenić iz Jurišći, starac od *86* godina, onda Ivan Marčaneze i Tone Falaš iz Orbanići. A komu nisu poznata čestita bratja Belasi iz Marčane? Niti barba Mate, niti barba Stipe, pak niti barba Mate Macan, a bome niti barba Ive Dominić iz Pavićini, nisu se plašili za njih tegotnoga puta, već su mladonačkim oduševljenjem i muževnim svojim ponašanjem prednjačili mladjim svojim suobćinarom učeći jih vlastitim svojim izgledom, kako valja vršiti izbornu dužnost i stati za svoja vjerska i narodna prava.

Svim svjestnim biračem, napose svim jur spomenutim i drugim čestitim stanjam,

kličemo ovim: *evala vam i živili!* Ugledali se u vaš izgled sva bratja širom Istre!

Javno pak moramo kuditi *Prodoljane, Krničare* i *Peruškaše* radi velike njihove nehajnosti. Iz Krnice došao je neznatan broj, Peruškaši izostali su posvema, a Prodoljanom pomutio je valjda onaj krastavi matuljski smrad pamet, da je hotio *kovač Ive* narinuti se još nam za fiducijara. Nu, po našem sudu učinio bi bolje, da se marljivo drži svoga nakovala i batića, pak da se okani jalova posla: loviti u mutnoj vodi lude ribice, gdje jih neima.

Iz Beloga na otoku Cresu. (Dalje.) Sada, dragi moj rode, slušaj i pamti, jer ovo su rieči creskoga načelnika g. Francesca Coglievine:

„Pred nekoliko dana bio jesam pozvan na sastanak u Trst, gdje se sakupio pristojan broj načelnika, sve, to se već razumije, najodličnije, najmudrije muževe skoro sve Istre, i to na broju 45. Kad eto, hvale vriedan dr. *Bartoli* (ljuti protivnik našeg naroda. Op. pisca) preuzme rieč i počne razvijati političko stanje Istre, te medju ostalim reče: Ja mnijem, da u nastajućih izborih za carevinsko vieće bilo bi shodno, ne dirati u Liburniju niti u Kvarnerske otoke, jer u tih stranah za nas neima pomoći. Sa ovom izjavom ja se najdoh uvriedjen, počekah da dr. Bartoli svrši svoj govor, pak prihvatih: Nipošto nesmije se pustiti bez obzira Liburniju i Kvarnerske otoke, dapače ja mislim, da taj nesretni narod treba više negoli ikoji drugi naše pomoći, zato, ako svi odstupite, kako je rekao sv. Petar Isusu, ja odstupiti neću, pa makar i podlegao. Na ovu moju opravdanu i hrabrenu izjavu, svi mi izrazili svoju zahvalu i sućut, zato se odlučih preduzeti ovo moje, premda težko putovanje".

Nakon kratke stanke poče opet taj načelnik: „Kako Vam je poznato, u Beču jesu dvie stranke, jedna većina a druga manjine, ter ova zadnja, nemogući se nikako složiti s prvom, nemože dobiti nikakve polakšice, radi toga kod sadašnjih izbora trebalo bi izabrati čovjeka razumna i vješta, koj pripada većini. Mi ovdje trebamo posebni šumarski zakon, jer ovaj za naše strane nije prikladan, dapače veoma škodljiv. Mi trebamo puteva itd. A kako ćemo uspjeti i doći do cilja, ako se ne sdružimo sa većinom? Kako ste čitao i doznao, u Liburniji se diže druga stranka zvana „*Prava naša Sloga*", koja nipošto neće da bira Spinčića (*spretato*) već nekoga drugoga protupredloženika, dakle treba, da se mi složimo!"

U nadi, da je predobio i uspjeo sa upraviteljem popom *Ivom Sinčićem*, okolo 10 sati krenuo je put kuće svoga poznanca *Iva Velčića* pok. Iva (Buškaronić), gdje se sakupi nekoliko kućnih glavara t. j. *Dinko Vitković* pok. Iva (tajnik), *Ivo Vitković* pok. Iva, obojica iz Vodica, *Anton Velčić* od Anta i *Andre Velčić* pok. Andra iz Predošćice. Ovaj zadnji nebi se bio približao, ali tužan imade sina za novačenje, pak se sirota nada, da će ga pomoćju i zaštitom spomenutoga načelnika osloboditi! U tom družtvu načelnik držao je isti govor, kano i u mjestnog upravitelja, dodavši, da popi neka nastoje crkvu a u druge poslove nek nediraju. (Negunek puste gnječiti biedni i tužni svoj narod. Op. pisca.)

(Dalje sliedi)

Molba.

Molim uljudno onog gospodina, koji je dne 15. januvarja 1897. iz Zadra odpravio pismo pod naslovom W. S. Sušak kraj Rieke, da točno i bistro podpiše svoje cienjeno ime.

Sušak, 8. marča 1897. **Naslovnik.**

Prave brnske suknene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muško odjelo stoji samo
for. 3·10 iz dobre
„ 4·10 iz dobre
„ 4·50 iz dobre
„ 6·— iz bolje
„ 7·75 iz fine
„ 9·— iz najfinije
„ 10·50 iz još finije
} farve ovčje vune

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gornje kapute, Boden, Peruvleune, Doskings. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviste itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničnog sukna **Kisel-Amhof u Brnu**

Uzorci badava i franco. Pošiljke vjerne uzorku.

Pozor! P. n. občinstvo upozoruje se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravne naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kisel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačom, koji škodi silno privatnim strankam.

Prsni sirup.

Rabi se kod hripavosti kao kašalj ublažujuće, slez odstranjujuće sredstvo. Odrasli uzimlju 3 do 4 žlice, djeca isto toliko žličica. Cieua bočici 35 nvč

Antirrheumon

Najbolju sredstvo proti trganju. S time se tri put na dan oboljele dielove namaže.

Bočica 25 novč. III

Živinski prah

Izvrstna i najbolja pripomoć, da se konji, krave i voli zdravi uzčuvaju.

1 omot 25 novč., 10 omota 2 for.

Ljekarna Piccoli

„Pri Angjelu"

Ljubljana, Dunajska cesta

Šilje se prema poštanskom pouzeću.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
3-dnevni odkaz	2½	30-dnevni odkaz	2%
30- „	2¼	3-mesečni „	2½%
60- „	3%	6- „ „	2¾%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v kropost z dnom 5. febrara, 9. febrara in odnosno 2. marča t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddelj.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakazuice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reku, kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupuje in prodaja

vrednostnih, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.

nkaze vsoh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi,

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu, Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizijo po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati in srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 2. febrera 1896.

Svečar u GORICI J. Kopač Selkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2,45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Roba šalje na sve strane austro-ugarske monarkije presto od poštarine.

Sve vrsti

tambura

dobivaju se kod tvrdke

J. Stjepušn

SISAK

Cienike šaljem na zahtjev svakomu franko.

„Tržaška posojilnica in hranilnica"

(registrirana zadruga s ograničenom jamčevinom).

u Trstu Via Molin piccolo br. 1, I. kat

(blizu nova poštanske zgrade.)

Daje posude na ukuijžbe uz 5½% ; na mjenice po 6% ; na zaloge po 5½% . — Prima štedovne uložke uz 4% . — Uređuje svaki dan od 9—12 sati prije podne i od 3—4 sata poslije podne, a u nedjelju i u praznici od 10—12 sati prije podne. — Izplaćuje se svaki ponedjeljak od 11—12 sati prije podne i svaki četvrtak od 3—4 sata poslije podne. Glavne dionice vriede 200 kruna. Zadružne dionice mogu se plaćati u mjesečnih obrocih po 1 for. a vriedi svaka 10 for.

Ljekarna Dragutina Accurti-a na Rieci

Corsia Deák

odlikovana zlatnom kolajnom na hygijeničkoj izložbi u Beču godine 1894.

preporučuje štovanom občinstvu sliedeće liekove:

Željezovito Kinovno vino (Vino Chino ferrato) ovaj liek upotrebljava se veoma uspješno u svih bolestih, kojima je povod nevaljana krv, kano u bljedobolji, kod gljivah (Scrofulosi), uzro u kostijuh (rachitis), kod odraslih, kod anemičnih djevojaka i kod slabe djece. djelnje veoma dobro za oporavu poslie slabećih bolesti, kod nestašice krvi, neprobavivosti i u obće za pojačenje i okriepu tiela. — 1 caklenka sa napuikom stoji 1 forintu.

Sok od Salsaparigle — Honduros (Estratto Salsapariglia) za čišćenje krvi, osobito u prolječe dobro je uzimati najbolje sredstvo proti svakim posliedicam veneričkih bolesti, proti kostobolji, poganici i ulogam, u obće za sve bolesti, koje su prouzrokovane od pokvarene i nečiste krvi. 1 caklenka napuikom stoji 80 nrč.; tri caklenke jesu dostatne za čitavu proljetnu kuru te stoje 2 for.

Najfinije ulje od bakalara (olio di fegato di Merluzzo obće poznato, i izvrstnim priznano sredstvo za slabu i škrofuloznu djecu. 1 boca 1 forint.

Sredstvo proti kurjim očima (Essenza per i calli) odstranjuje sigurno kurja oka i b vice. — 1 bočica sa napuikom 55 novč.

Slatkice proti kašlju i promuklosti grla. Izvrstno sredstvo proti kašlju i bronhijalnom kataru. 1 kutija stoji 35 nvč.

Izim navedenih ljekova imade u zalihi sve tu i inozemne specijalitete, kozmetična sredstva medicinskih sapuna, svakojakih kirurgičnih spravah, mineralnih vodah, te obavlja točno sve naruđbe bezodvlačno uz poštansko pouzeće.

Tko pije **Kathreiner-** Kneippovu sladovu kavu?

Svaki tko ljubi tečnu kavu a prištedit hoće i zdravlje sačuvat.

Zidni koledar za god. 1897.

Tiskara Dolene u Trstu ga je izdala i tiska.

Ovaj velika vrsta zidnih koledara, te ga prodaje po 20 nč. komad, pripravila je za god. 1897. zidni kopošom 25 novč. komad.

Ljekarna k Zrinjskomu H. BRODJOVIN Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

preporuča kao najbolje sredstvo proti kašlju, promuklosti, hrapavosti, prsobolji i plućnom kataru svijeh

trputčev sok.

Cieua bočici 75 novč.

Uz taj iz svjetog bilja pripravljen sok preporučam moj izvrstno djelovanje istoga

Gorski čaj proti kašlju,

koji znatno pospješuje djelovanje istoga

Cieua omotu 35 nvč

Sok proti kašlju za djecu.

Djeluje izvrstno kod djeca kod prehlade, kašlja, hripavca i plućnih bolestih. Cieua bočici 50 nvč.

Mazilo proti kostoboljji

Najbolje sredstvo je:

kod trganja, reumatizma, ischiasa, bolih u zglobovim kokovima, te kod svih podkožnih bolestih, koje nastaju uslied preblade i nazebloste.

Cieua boci sa napuikom 75 nrč.

Obširni cienici na zahtjev badava i franko.

Ljekarna k Zrinjskomu H. BRODJOVIN Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolene u Trstu

Broj 11 U Trstu 18. marča 1897. Godina XXVIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se no plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na dolazi arku.

Dopisi se nevraćaju, ako se ne tiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 2 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Slava.

Izbornikom seoskih občina Istre i kvarnerskih otoka!

Gospodo izbornici!

Sjajna narodna pobjeda u izvanjskih občinah čitave Istre, koju ste Vi izvojevali dne 16. t. mj. u svih 6 izbornih sjela, napunjuje nas iskrenim ponosom. Mi nismo ni časak podvojili o Vašem poštenju, o Vašoj postojanosti i čvrstoći, ali znajuć za sve paklenske spletke naših narodnih protivnika, bijasmo zabrinuti, da bi jednoga ili drugoga izmedju Vas mogli u zadnjem času zapriečiti, da ovršite svoje najveće državljansko pravo. Hvala Vašemu značaju i Vašemu narodnomu poštenju narodni dušmani neusudiše se napostovati Vas i tako pristupiste svi složno na biralište, te predaste Vaše glasove narodnim prvakom gg. D.ru **Matku Laginji** i Prof. **Vjekoslavu Spinčiću**.

Porečki spletkari oduzeše doduše protuzakonito trojici naših fiducijara u Poreču pravo glasa, al taj nezakoniti čin nije im pomogao.

Obojica narodnih predloženika bijaše izabrana takovom većinom, da je to moralo smesti i naše narodne protivnike i njihove tajne i javne zaštitnike.

Taj krasni uspjeh narodne svjesti i narodne odlučnosti razveseliti će sav naš rod, te će se uz ime dičnih naših zastupnika svuda sa ponosom i radošću spominjati i imena Vaša, velevriedni naši izbornici.

Radost našu dielite iz punog srca i Vi čestiti naši izbornici a dieli ju bez dvojbe i sav hrvatski i slovenski svjet, gdjegod ga imade. Hvalić Vam iz dubine srca na uzornom postupanju, kličemo oduševljeno: Živili narodni prvaci i novoizabrani zastupnici Dr. **M. Laginja** i Prof. **Vjekoslav Spinčić**! Živili dični naši izbornici Istre i kvarnerskih otoka! Živili čestiti naši birači svih izvanjskih občinah Istre, koji posegnuše prvi u narodni boj osvietlav si toli krasno svoja poštena lica!

Novinski glasovi o uspjehu izbora u občoj kuriji u Istri.

Donašamo nekoliko glasova iz novina, koje su nam u ruke došle, o uspjehu izbora u Istri.

Kako su slabo bečke novine obavještene, a valjda i neće da budu bolje, kaže list konservativnoga plemstva „*Vaterland*".

U večernjem broju od 10. marča pisao je, da su u Istri četiri kandidata: hrvatski dr. *Laginja*, slovenski župnik Kirac, talijansko-liberalni dr. *Bartoli*, i socijalistički *Gerin*.

„Vaterland" kako se vidi crpio je te viesti iz glavnoga židovsko-liberalnoga lista „Neue Freie Presse", neobazirajuć se na okolnost, da taj list o Slavenih uvjek tendencijozno piše, i to onako, kako mu to židovsko-liberalni talijanski listovi iz Trsta, Poreča i Pule dojave. Ti listovi bili su prije negdje javili, da je dr. Laginja pogibeljno obolio, i izrazili su licumjerski svoju sućut. Bila je varka. Tik pred izbor javili su, da je kandidat slavenske stranke ližnjanski župnik Luka Kirac. Bila je i opet varka, koju je mogao opaziti svatko, koj i malo pozna naše odnošaje, i imenito naše protivnike. Hrvati i Slovenci u Istri idu tako složno, da svi pokušaji razvrći njihovu slogu, nisu do sad nikakva uspjeha imali.

Isti bečki „Vaterland" javio je dne 11., da su si stranke u Istri odlučno stojale jedna proti drugoj, *i da je rezultat izbora taj, da ima u Istri talijanski element za sada još prevladu.*

To tvrdi „*Vaterland*" neznajuć ili nemareć za to, kako je došlo do toga rezultata i neznajuć ili nemareć za to, da su političke oblasti stvorile tako sekcije, da po mogućnosti osjeguraju većinu Talijanom; da su predstavnici nekih tih oblasti nagovorili naše uplivnije muževe, da glasuju proti kandidatu hrvatsko-slovenske stranke; da su se na oči takovih predstavnika zbivale nečuvene nezakonitosti, navlastito u Labinu, Motovunu, Oprtlju, Sv. Lovreču pazenatičkom, Vižinadi i Taru.

* * *

Jako značajno je, kako pišu talijanske novine. Već je poznato, kako porečka baba „*L' Istria*", prije *izbora* uvjek o nekakovu *istrijanskom* patriotizmu bubnja, a kako poslie *obavljenih izbora svoje istrijanstvo u talijanstvo* izvrne. Tako je činila svaki put, tako i ovoga puta. U broju od 6. marča, kad bijahu već obavljeni izbori izbornika, pisala je medju ostalimi, da su u Poreču glasovali *za njihovu, gradsku, talijansku listu fiducijara takodjer c. kr. činovnici raznih ureda, i zahvalila iz svega srca u ime* patrie *svim onim veledušnim, koji su se zauzeli ozbiljno, junački, složno, za pobjedu* talijanske *idejo.*

U istom broju zaklinjala je socijaliste, da glasuju za kandidata talijanske stranke, predočujuć njim, da će pak možda naskoro doći vrieme, kad će ta stranka njim vratiti ono, što bi oni sada njoj dali.

* * *

List magjarske vlade, izlazeći talijanskim jezikom na Rieci, „*La Bilancia*", ima u svojem broju od 11. marča dopis iz Opatije, pod naslovom „Izbori u Istri". Tu se čita od rieči do rieči ovo: „Jučer su se obavili obći izbori u Istri; ti su jako znameniti, pače odlučni, *pošto se je njimi pokazao* narodni *karakter pokrajine.* Vriedno je iztaknuti činjenicu, da je Liburnija nesamo sudjelovala u narodnoj borbi, nego da je odlučila pobjedu. Pobjeda prikazuje se još sjajnijom obzirom na uzorno držanje Kastavaca, sekcije Rukavac, koji su poslie 25 godina sbacili jaram **protunarodni**, glasujuć jednoglasno za **narodnoga** kandidata dra. *Bartoli*, koj je dobio 327 glasova, dočim jih je *Laginja* imao jedva 296. Veliko oduševljenje. Ništa nisu pomogla obećanja i ponude znatnih svota dr. *Krstića*, kojemu se mora biti zahvalni, što je izvadio kamen iz predmjerne tvrdnjave hrvatstva, Kastva. Mi predvidjamo, da će sloga *umjerene slavske stranke sa narodno istrijanskom* postati činjenicom u nedaleko budućnosti, i da će razkrabuljati poglavice hrvatske stranke; i da će dobri istrijanski Slaveni zapustiti redove onih, koji bi jih htjeli pripojiti *narodu njim posve tudjem.*"

Značajno je i vriedno, da svaki naš ovo sve dobro zapamti.

Uspjeh izbora pokazao je **narodni** značaj Istre, a to će reći **talijanski**, jer je izabran kandidat talijanske stranke, Talijan, koji i nije za druge kandidovao, nego da se taj **talijanski** značaj Istre pokaže.

U toj **narodnoj**, to jest **talijanskoj** borbi sudjelovala je i Liburnija, to jest liburnske občine Lovranska i Veprinačka, i sekcija Rukavac. Oni su sbacili jaram *protunarodni*, to jest **protutalijanski**, i dali se pod jaram *narodni*, to jest **talijanski**, glasujuć za *narodnoga, talijanskoga* kandidata.

Govori se o obećanjih i ponudah znatnih svota dr. *Krstiću*, a zna se, da nije trošio novca iz svoga, i bilo je tiskano od kud da jih dobiva; zna se za njegove puteve u Poreč i u Trst; zna se, da se je u sekciji Rukavac radilo novci, „žurnadami", bačvami vina i mnogimi litri rakije; zna se, da je jednomu izborniku volosko-opatijskomu došla iz Poreča ponuda znatne svote od 2000 for., ako hoće, da agituje za *narodnoga, talijanskoga* kandidata.

Dr. Krstiću mora biti narodna, talijanska stranka zahvalna, a takovom mu se je već pokazala, kad su ga riečki odlučujući krugovi, koji stoje blizu listu „Bilancia", bili izagnali iz Rieke, a sada kada je dobivao ljude iz sekcije Rukavac, dozvolili mu, da može opet na Rieku, pa bilo to i u kancelariju dra. *Andre Bakarčića.*

Sloga *slavske umjerene stranke u Istri sa narodnom strankom istrijanskom* znači dakle birati *Talijana* za zastupnika, i pokazivati tim narodni, **talijanski** značaj Istre! Dobri istrijanski Slaveni su oni, koji to pomogu činiti, koji se daju pod talijanski jaram! Mi se ufamo u Boga i pravicu, u sviest ljudsku, da će baš ovo, što se je dogodilo u Rukavačkoj sekciji, kao i u Veprinačkoj i ovranskoj Lobćini, osvjestiti naše ljude u tih dielovih Istre, da se već drugi put neće dati varati i zavadjati nikim, nego da će biti u redovih poglavica hrvatske ili hrvatsko-slovenske stranke, ne radi ovih, nego radi poštenja načela, koje zastupaju, radi dobra cieloga hrvatskoga ili hoćete li slavenskoga naroda u Istri.

* * *

„*Il Piccolo della Sera*" od 10. marča, taj židovsko-liberalni list, donesao je već večer dana izbora brzojava o uspjehu i o radosti nad uspjehom. U brzojavki iz Pule veli, da je nekoliko tisuća gradjana išlo po gradu, kad su saznali za uspjeh, i da su klicali **talijanskoj Istri**.

Isti list ima u brojevih od 11. i 12. dopisa iz raznih gradova Istre, kao naročito iz Kopra, Ižule, Buzeta, Pazina, Rovinja, Voloskoga, pod naslovom „*vittoria nazionale in Istria*". Tu se pripovjeda o glasbah, o „*patriotičkih*" pjesmah, koje da su se završivale sa „croati mai più". Svuda se je vikalo „*Evviva l' Istria italiana*", imenito pak u rodnom gradu dra. *Bartoli*, i u njegovoj prisutnosti, u Rovinju, gdje da se je vidilo i „candele e palloncini veneziani". Iz Opatije se ističe osobitim zadovoljstvom, da su u izbornoj komisiji bila četiri člana spadajuća stranki „istarsko-narodnoj", čitaj *talijanskoj*, na koje čelu bio je „sig. *Andricich*, podestà di Veprinaz". Za to hvala c. kr. kotarskomu kapetanu Alojziju *Fabiani*-u, koj je sva četiri imenovao kako je već poznato. „Panslavisti" da su predvidjali poraz, pak da su kušali sve moguće načine, da podkupe „i fiduciari di Rukavaz", i dospjeli su tako daleko, da su dr. *Krstiću* nudjali pet tisuć forinti! Nazov *„panslavisti"* je već preludo nego da bi se nanj obaziralo. Nego, ako bi se u Kastavščini imao tko nazivati „panslavisti", to bi bili *Krstić* i njegova družba, koja je izabirala pod lozinkom „Slaveni da, Hrvati nikad". A ti Slaveni su pak glasovali za žestokoga Talijana dra. *Bartoli*, koj hoće, da je sva Istra talijanska. A i to dolazi dobro onim, koji uzdržaju izdajice, kako su mislili, da njim bijaše dobro, kad su hrvatske zastave kupovali za puk po Kastavščini, da pak malo kašnje proti njim dignu nebo i zemlju. Hrvatski i slovenski muževi Istre neimaju novaca ni za komu jih dati, ni za-komu jih nudjati. Oni rade poštenjem, dočim stranka, koju židovsko-talijanski list zagovara, radi samo novcem, pijankami, varanjem svakojakim. To je i preveć dokazano i u Rukavcu i drugdje po Istri.

Dopisi.

Izbor fiducijara za V. kuriju u Krku. U netom minulih izborih za V. kuriju bilo je seoce Vrh pripojeno talijanskom gradiću Krku. Vrh broji 417 stanovnika hrvatske narodnosti tako, da u toj kuriji smaže kakovih 70 glasova. U Krku obitava k tomu i kojih dvadeset Hrvata. Pa i med samimi Krčani imade jih njekolicina, koji rado podupiru našu stranku, upoznavajuć u naših zastupnicih bolje prijatelje puka nego li u svojih. Obzirom na sve to upustismo se dne 22. febrara o. g. i u Krku u izbornu borbu za V. kuriju. Učinili smo to ne možda u nadi, da ćemo poljediti, već jedino za to, da pokažemo Krčanom, da Vršani i ostali ovdješnji Hrvati nisu s njima, s Talijanima istog mnienja u izboru zajedničke četvorice fiducijara. — Pomenutog dana ili zatekosmo nepripravne. Od 8 do 9 sati u jutro glasovalo je njihovih 40 naših 12; nu reć bi, da su se oni sa onom četrdesetoricom bili jur izcrpili; jer netom nadodje kakovih 50 naših Vršana, zatvori njihova komisija izbore već u 9¼ sati u jutro, nepripustiv više nit Vršana nit u obće naših k glasovanju prem je zadnji od danih glasova bio naš. Utekoše se tomu bezakonju u bojazni, da ne doživu sramotan poraz u pretežno talijanskom gradiću Krku. — Proti tom postupku uložismo utok, ne nadajuć se nimalo, da bi u današnjih naših okolnostih bio uvažen. Kad na naše veliko čudo izbori gradića Krka s Vrhom za V. kuriju od 22. febrara budu uništeni i razpisani novi za dan 6. o. m. Razveselilo nas je to nesbog izbora u Krku, gdje za nas nije absolutno bilo izgleda za pobjedu, već što smo iz toga smjeli očekivati, da će se tako uvažiti i naši utoci poduešeni proti nezakonitostim obavljenim izborom u Labinu, Vižinadi, Sv. Lovreču pazenatičkom i Oprtlju, gdje je naše pučanstvo u većini i gdje bismo po tom bili u iznovičnih izborih najbuže odnieli pobjedu. Prevarismo se u tom našem očekivanju. *Uvažilo se samo utok proti izborom u Krku, gdje Hrvati nisu nit išli za pobjedom, pa nam se i nekoje namiče pitanje: nije li to postupak, kojim se je njekto htjeo pokazati tobož pravednim pramа Hrvatom onđje, gdje Talijanom nije prietila nikakva pogibelj?*

Krčka su gospoda bila uprave pobiesnila kad su saznala, da jim je uništen izbor. Njihov bies lahko je shvatljiv netom se uvaži, da su jim prvi izbori prošli bez potroška. Nije tako bilo s drugima. Sazvav za uništenje, začeše obhetati i svoje Krčane i naše Vršane baš grozničavom gorljivešću. Prvim, kako se čuje, prietila su gospoda, da će jih kao svoje dužnike predat sudu; druge su pak zastrašili zamećnućem pravda radi tobožnjih obćinskih prisvojaka. Do 70 i ćkih občinara uzeše onog jutra uz duevnicu od 70 novč. za popravak puta uz more; a u istinu pak za to, da jim budu pod okom i da glasuju za nje, što i učiniše. Za svoje pristaše kupili su „*Signori*" do 50 kgr. kruha, četiri hektolitra vina, desetak litara rakije i ruma. Sav taj dar božji čekao je njihove birače u blizini izborne dvorane, gdje bi si svaki od njih najprije natrpao želudac i okvasio grlo, a onda tek pošao na junačko (?) djelo. A kvasili su si grlo i te kako!! Ta već iz prvoga jutra mnogo je njihovih birača mjerilo ulice. Kroz tu vinsku maglu težak je naduše bio našim pristup k izbornoj žari: žaliti je ipak, da su se Vršani dali zastrašiti, te jih je tek šačica došlo. Čast pak toj šačici i onoj dvadesetorici naših birača, koji su usprkos naručenim zviždulinom glasovali za naše predloženike i time po-

lučili ono, za čim se je jedino išlo: onjetiti naime radi Vršana ovdašnjim Talijanom jednoglasan izbor njihovih fiducijara. Za to baš bila je upravo komična ona mahaita razigranost krčkih Talijana nakon slavno (?) izvojštene pobjede. Ta to je bila P i r h o v a pobjeda! Biti će, da su s glasbom i plesom na trgu u korizmi (što — mimogred budi rečeno — ne služi nimalo na čast krčkom municipiju (?), koji je to dozvolio) htjeli ušutkati žalbu za potrošenim novcem u te izbore. I nije bogme šala! Nakon pobjede naručiše ti „*Signori*“ dva objeda: jednog za finije, drugog za prostije svoje birače. K tomu svaki birač dobio je i cigara. Obćenito se govorkalo, da su gospoda (neznamo da li iz svog žepa ili iz koje izborne zaklade) za svu tu komediju potrošila kakovih 800 forinta. Najkomičniji bio je završetak te komedije. Krčki siromasi — a tih ima u izobilju — šaputali su medju sobom: „*Naši „Signori“ ne bi nas bili ovako pogostili, da jim nisu Hrvati porušili račune*“ te su nas doista ti siromasi nakon pobjede nekom zahvalnošću susretali. Gospodi pak, napastovanoj od siromaka, da jim ona udieli još cigara, vinu bi se ovdje ondje iz grudih uzdah: *a questi diavoli mai ghe basta* (ovim vragovom nikad nije dosta).

Franina i Jurina

Fr. Biž, biž, glej ce se valja za tobu.
Jur. Ce ti je Frane, ce si bantav?
Fr. Nisam ja bantav, ni munjen, leh neki za manu teče.
Jur. Po bošnjic, ne varaš se, Kokošić je, skrijmo se za ov kantun, glej ondi je njeban venjski Ancijan, pohebajmo ce će mu mudroga govorit.

Frane i Jure sakriveni hebaju.

P o t e š t a t K o k o š i ć: Ce ste i vi ovuda Ancijane?

A n c i j a n: O! šijor ši gospodine!

P o t e š t a t: Ce Vam se čini od ovih balotacijoni, ce nebi oni popi dva merituli šib, da smo mi Hrvati, su mi oteli grad smutit, da nisam se inženjat poslat ih na cimiter i furbarija s dobrin ljudi mi pomogla. Ste videl, ja sam on dan bil zvan sebe, ni sam znal ni ce govorim, ni ce delam, ni kud hodim; Bog nas čuvaj; meni ni pamet služila on dan. — Ancijane, ću Vam praviti kako prijatelju jedan šekret. Za mene je va Istriji 27 poteštati, da budem za deputata za Beč. Ce Vam je S p i n č i ć, ce je L a g i n j a, njim ne će nijedan dobra, ako ne dva tri sela kolo Lovrana.

Oni gredu u Beč i tamo se sprave zi Cehi i Kranjeć, zač se ne sprave zi pametnimi ljudi, s kimi bih se ja, da sam deputat.

A n c i j a n: Ma skužajte šijor potešta, i ja sam moj vot dal za Laginju, zač on je naš čovik od težačke ruke, on pozna naše potribe, i Vi ste, ma....

P o t e š t a t: Ce! Ce! melčte, ja ću govorit: Mene su molili, da budem deputat za Beč, ako bih ja otel prijet, onda bi bilo dobro za našu Istriju, ce će S p i n č i ć, ce L a g i n j a, ja se poznam, ja sam prijatelj zi samim, samim....

Čuš iz kuta, a Kokošić opali pete.

Fr. O! Ancijane, kega mudroga poteštata imate Vi.

A n c i j a n: Govori, da je bil u Beču, da ga tamo žele, da bi jimal velu karijeru, ma ja mislim, zač dobro ga poznam, da bi on bil najbolji za med naše ženi, zač je dobar za čakulat, kolikogod češ.

Fr. Dobro ste poznal njegove maganje.

A n c i j a n: Frane i Vi prijatelju dragi, Vi se imate tornat do 8 dan u grad, a mene plav čeka moram doma, čemo se onda bolje porazgovorit, a recite svakemu, ki Vas pita za *Kokošića*, da je on sablja u tudjih rukah, Bog mi prosti, zač da dela na svoju ruku, bi se moglo reć, da mu fali il je luda daščica u glavi, ili su mu vrane mozag izisale. Do vidjenja!

* * *

Fr. Ča da je po Kastavščini još pust?
Jur. Nemeh i munjeneh more bit i va korizme.
Fr. Po moju grešnu oni stepihlepi iz Bregi, Rukavca, Matulji itd. su stoputi huji nego brižan Tančina.
Jur. Dragi ti, ča neznaš da je marač.
Fr. Pak?
Jur. Žene se mački i tovari.

* * *

Fr. Ča da njavču i na Brgude?
Jur. Bože moj, kade se va marče nenjavče!

Različite viesti.

Izbor zastupnika za izvanjske obćine Istre. Dne 16. t. mj. primili smo prije podne brzojavnu vist iz Vodnjana, kojom nam je prijatelj javio, da je pristupilo k izboru svih 15 naših i svih 32 protivnih fiducijara.

U K o p r u i P o r e č u biralo se valjda izvan grada ili bijaše tako uredjeno, da naši izbornici nemogoše u grad, a tim ni do brzojavnog ureda i tako nismo do poslije četvrte ure po podne znali za konačni uspjeh izbora. Tada smo jedva doznali, da bijaše izabran dr. L a g i n j a sa 18 glasova većine.

Sliedećeg dana doznali smo iz novina, da je izborna komisija u P o r e č u protuzakonito uništila *3* naša glasa i tako mjesto da je dobio dr. Laginja 118 glasova, dobio je samo 115 glasova. Proti tomu uništenju, da je govorio i c. kr. upravitelj onoga kotara. Naš narodni protivnik i protukandidat dr. R i z z i dobio je samo 97 glasova. I tako bijaše proglašen izabranim g. dr. Matko L a g i n j a za izvanjske obćine zapadne Istre.

U iztočnom dielu Istre t. j. u Volovskom, Pazinu i Krku prošao je izbor zastupnika posve u redu.

Iz Pazina javilo nam se najprije, da je dobio g. S p i n č i ć tamo svih 70 glasova; zatim primismo brzojav u iz Volovskog, kojom nam javiše, da bijaše i tamo jednoglasno izabran S p i n č i ć sa 73 glasa. Konačno stigla nam brzojavka iz Krka, po kojoj doznasmo, da je tamo dobio S p i n č i ć 39 a protivnik Francesco C o g l i e v i n a 8 glasova. G. S p i n č i ć dobio je dakle u svemu 182 glasa a narodni protivnik „*Signor Francesco Coglievina, Podestà di Cherso*“ čitavih 8 glasova. Altrochè f i a s c o, što mu ga proricaše rodoljubi iz Baške.

Ovo je doista sjajna pobjeda, na kojoj čestitamo srdačno gg. zastupnikom i njihovim dičnim biračem.

Izgredi kod izbora zastupnika za V. kuriju u Kopru. Prijatelj izbornik piše nam kao očevidac sliedeće: Dani izbora kod nas u Istri jesu dani grozote; nečuvena nečovječtva, divljačtva i biesnoće neda se opisati. Ja Ti očito kažem, da idjem radje u najkrvaviji rat nego li medju talijansku podivljalu rulju. Ako šutiš i mirueš, izrigati će na Tebe sve što mu dodje na smradni jezik i baciti će u u Tebe, sve što mu dodje pod ruke. Ako se braniš samo riečju, onda Ti se smije u brk isti... i hvata te.... Mi imademo zahvaliti što smo ostali živi samo brzim nogam naših konja. Kad su nam najzagluši-nije žviždali, rekao mi je poglavar: š t a j e t o n e k a ž v i ž d a j u! Dalje nesmiješ ništa priobćiti, jer bi ti list zaplienili. Priobći sve zastupnikom pak neka oni čine svoju tamo, gdje nemogu naši mogućnici plieniti (Iz prijateljskog pisma vadimo ove redke izpustiv sve ono, što bi nam se moglo u današnjih okolnostih zaplieniti. Op. Ured.)

Napadaj na naše fiducijare kod izbora zastupnika za V. kuriju u Poreču. Od tamo nam piše prijatelj. Naši fiducijari ovoga kotara pripravili su i podpisali utok proti nezakonito obavljenim izborom za ovu kuriju u L a b i n u, O p r t l j u, V i ž i n a d i, T a r u itd., te su htjeli taj utok izručiti poslije obavljenog izbora na zapisnik. Ali nebijaše za to vremena ni prigode. U Poreču mjesto, da nadju potrebit broj oružnika ili vojnika, našli su silno množtvo biesnih Talijana, koji su na nje režili kano i na divlju zvierad. Ni u izbornoj dvorani nenadjoše potrebita reda i mira. Čim je svršio izbor naši fiducijari od silnoga straha nisu se podufali ni pokazati spomenuti utok, bojeći se za svoju kožu.

Po dovršenom izboru zamolili su naši fiducijari g. komesara, da im dade pratnju, da mogu mirno izaći iz mjesta, ali molba osta neuslišana. Ostavši sami u izbornoj dvorani upita ih komesar zašto neidu objedovat, na što mu rekoše, da se neufaju ostati niti časa u P o r e č u, već da mole po t r e ć i put neka im dade pratnju, da mogu kući. Na to im dade jednoga j e d i n o g a oružnika, koji ih je pratio porečkimi ulicami put pokapališta svuda izsmjehivani i psovani od porečke fukare. Na više mjesta zatvorili im Porečani proluz. Na jednom mjestu htjede oružnik preseći put, ali tuj se nalazio vlastnik zemljišta, koji je natrag potjerao i oružnika i fiducijare.

S našimi fiducijari došlo je do Poreča i nekoliko prijatelja iz vana. Po dovršenom izboru skočili Porečani — muško i žensko — te sve napali kamenjem, kad su počeli naši bježati, Porečani za njimi i jedva jedvice, da naši živu kožu odnesoše. Nekoji naši fiducijari rekoše, da nisu toliko straha pretrpeli niti u ratu kad je okolo njih žviždalo olovno zrnje.

Politički komesar rekao je našim, da neima oružnika, koji bi ih dopratili samo izvan grada dočim je u svakoj kočiji, kojom su pošli kući talijanaški fiducijari, sjedio po jedan oružnik i dopratio ih do kuće.

G. kapelana iz Gradine, koji bijaše naš fiducijar, kad je prolazio kroz Oprtalj, napadoše tamo kamenjem i jedva je živ utekao; konja mu raniše u nogu. U Poreču rekao je oružnik našim: B o ž i t e, B o ž e a k o m o ž e t e, j e r n i s t e s i g u r n i n i V i n i j a.

Sada jedva uvidjamo i znamo zašto su bili poslani vojnici u naš politički kotar. I za to neka Talijani zahvale Bogu! Ovo sve neka sprave dični zastupnici gg. Laginja i Spinčić u svoju torbicu, pak neka ju iztresu u carovinskom vieću, gdje navladaju istarski Talijani i njihovi zaštitnici.

Izbor za gradove u Istri. Kazali smo u zadnjem broju, da će hrvatsko-slovenska stranka u Istri postaviti svoga kandidata za carevinsko vieće u istarskih gradovih jedino u tu svrhu, da time dokažemo, *da nas imade i u gradovih Istre*. Političko družtvo „Edinost“ sporazumno sa našimi narodnimi pravci preporučilo je privatno našim jednomišljenikom u rečenih gradovih, da glasuju za urednika našega lista g. *Matka Mandića*.

Izbor se vrši danas i to bez ikakve agitacije s naše strane. Ono glasova, što bude dobio naš predloženik, imade biti prosvjed proti tvrdnji talijanskih vikača, da su svi gradovi Istre izključivo talijanski. Kad bi bilo ikoliko agitacije s naše strane, dobio bi naš kandidat bar dvostruko glasova više nego li će ih dobiti.

Iz Voloskoga pišu nam dne 15. t. m.: Stvar postaje sve to jasnija. Koji je za *Krstićem* i s njim, za to se je imalo već prije znakova, i doć će sve na svjetlo u svoje vrieme i na svojem mjestu. Glasovanje dne 10. t. mj. i imenovanje članova komisije otvorilo je oči i onim, koji nisu nekako mogli shvatiti sve stvari. Jučerašnji dan donio i novih dokaza, kojih u ostalom već nikomu netreba.

U Matuljih, u krčmi *Ivana Matulja*, počela je jučer već za rana svirati glasba. Na upite *Krstićevaca*, što je to, odgovaralo se je, to je „*Krstićeva muzika*“. Od nekih tobož izabrani župan i *Mateša* išli su po kućah, i pozivali su ljude, da dodju k „*Zvanctu*“ pak da će od tamo u Lovran, *i da će cieli dan badava jesti i piti*. Ljudi se je sabralo. Pod zastavom, koju je nosio *Mateša*, pod vodstvom dra. *Krstića* i *Vinka Dobrovića Slocarića*, i uz svirku glasbe „*provažara*“, išla je četa put Voloskoga. Pred uredom c. kr. kotarskoga glavarstva zastavila se je. Na povike vodja, klicala je četa: *Živila Istra! Živila Austrija! Živio kapelan Fabiani!* A glasba pak svirala cesarsku. Fabiani je izašao na shod u družtvu c. kr. komesara baruna *Reinleina*, i smehljao se gledajuć i slušajuć četu. Na to je ova sa glasbom išla u Černikovicu, pak tu klicala, a glasba svirala pred Njez. Visosti nadvojvodkinjom Toskanskom. Četa s glasbom, zastavom i vodjami išla je pak kroz Volosko, i došla do kuće dra. *Minaka*. Tu je bila zaustavljena po žandarih, upozorenih po obćinskom glavarstvu. Žandari pitali su vodje, da li imadu dozvolu za povoru i glasbu, a kad su vodje odgovorili, da ne, zapovjedili su, da prestanu svirati i da se razidju. „*Provažari*“ stisli su brzo svoja svirala pod pazuho, ljudi su se pokunjeno razilazili, a ona dvojica vodja pokočila je do c. kr. kotarskoga kapetana *Alojzija Fabiania*. — — —

Put u Lovran bio je tako zapriečen, bar za onaj dan, objed pripravan kod *Zupara* u Lovranu morali su, ili su radi, pojeli sami Lovranci.

Za to su pak odmah poslie objeda oni vodje sa glasbom opet sakupljali čete, išli su u *Rukavac*, u *Frančiće*, u obće hodili ovamo onamo izazivajuć svakojako. Žandari su jih stiedili neko doba. A došla je neka ura po podne takodjer, kad su pitali dra. *Krstića*, dali ima dozvolu za sakupljati ljude i to, da svira glasba. *Krstić* je odgovorio, *da pismene dozvole neima, al da ima usmenu dozvolu od c. kr. kotarskoga kapetana*, **Alojzija Fabiani-a**, *i da ima od njega šaku ruke*. Žandari su si to dali reći pred svjedoci, jer njim se je to *činilo nevjerojatno*. Kako i što su kasnije opravili s kapetanom, koga da su iskali dugo po Voloskom i Opatiji, neznamo. Već mrak naložili su žandari glasbi, da već nesmie svirati. Dakle cieli dan dozvolilo se je, ako i ne pismeno, svirati; cieli dan pustilo se, da se puk buni, da se mirne izaziva, a jedva večer zabranilo svirati.

Kako smo se mogli obavjestiti, obćina Voloska, kao ni Kastavska nije za sve to ništa znala. Da li se je dogodilo sve sa dozvolom ili bar sa znanjem c. kr. kotarskoga glavara *Alojzija Fabiani*, to mi neznamo. Reć bi, da je. Ugadjalo mu je. Svakako smo u neprilici, komu bi više čestitali, da li g. c. kr. kotarskomu kapetanu *Alojziju Fabiani*-u, komu je dr. *Krstić* sa onakovom četom priredio serenadu, ili dr. *Krstiću*, koj je c. kr. kotarskomu glavaru Alojziju Fabiani-u priredio onu serenadu.

Nevjerujemo, da je za serenadu znala Njezina Visost, nit vjerujemo, da bi njoj to drago bilo. Ona je starica; ona je u žalosti; bila je nedjelja, i to postna, i bila je upravo onu uru, kad je četa i glasba sa vodjami na Volosko došla, svečana služba božja u glavnoj crkvi. Ljude da su bezdušnici nagovorili, nek idu, da će dobiti od Njezine Visosti *1000* f. rinti. Možda bi bili išli i Njez. Visosti prestolonasliednici *Štefaniji* u Opatiju, da njim nisu zabranili žandari — na molbu obćinskoga glavarstva Voloskoga. — I za danas dosta!

Demonstracije u Puli. Dne 10. t. mj. proglašen je izbor kandidata za petu kuriju. Sat kasnije prolazila je hrpa ljudi ulicami vičuć i urličuć „*Viva l' Istria*“ i Bog ti ga zna što sve ne. Nije vriedno opisivati tu ludu procesiju, nego valja opaziti tri važna, smiešna a ipak karakteristična slučaja:

Povorka, o kojoj pišu, da je na hiljade brojila, sastojala se iz jedno petdeset dječurlije, recte *mularije* i jedno 100—150 odraslijih ljudi, ribara, fakina, tipografa Martinolićeve tiskare i činovnika obćine puljske. Kada su ti junaci vidjeli kojeg našeg čovjeka, onda je došao od komandanta „*befel*“ „*Muli zighè!*“ a mlada četa zaori vrištećim glasom „*Viva Istria*“ a hrapavi basi pijane čete podupirali su tu divlju harmoniju.

Četu vodio je neki Pola i nosio barjak. Da, samo on je svoju zadaću pošteno vršio, on zna zašto je barjak nosio, on zna zašto je vikao i agitirao. O da bi svake godine bili izbori, onda *fraia Pola*!

Treće. U povorci vidjeli smo Martinolića. Blied, ponikunute glave, zamišljen! Čemu? — ta dobili ste, dakle kurajo Carleto! A da! Misli moje kud bludite a na Rossia uvjek mislite! To su prave muke, ajtrohe „Viva Bartoli“! Do vidova Carleto!

Crux.

Iz Kašteliera pišu nam 15. t. mj.: Blatni izbori u Vižinadi pol. kotar Poreč. Izborne listine nisu još bile izložene kad smo molili kot. glavarstvo, da nam posebnu sekciju dozvoli — molba bijaše odbijena. Molili smo pismeno, da se našim prvakom dozvoli prisustvovati u dvorani izbornom činu; istu molbu poslali smo, brzojavno na namjestničtvo, i dodali smo, da se radi javnoga mira izbori svrše u 6 sati na večer. Odgovore čekamo još danas. Listine smo prepisivali ali zaludo, jer su nam jedne dali za prepis a drugimi su izbornike zvali. Jedan naš reklam za V. kuriju još danas nije riešen, jer za nas neobstoji §. 26. izb. zak. Za V. kuriju bili su nekoji naši reklami govoljno riešeni, ali izborna komisija nije dekrete priznala — što ćemo kasnije dokazati.

Dne 2. t. m. bili su izbori za V. kuriju u Vižinadi. Kašteliraca i našeg naroda iz vižinadskog polja došlo je u tolikom broju, da nam pobjeda bijaše osigurana — što su isti gradjani uvidili. To je prvi put, da su se ova naša braća sdružila — i ako buda u buduće tako složni, osloboditi će se u kratko tudjeg jarma. Što smo počekom izbora predvidjali, to se je dogodilo proti svakom zakonu. Glasovali su mnogi od protivne stranke po dva, po tri puta, *premda se je to političkom komesaru javilo, i premda je on isti jednoga pripoznao i protjerao ga kad je po drugi put glasovati došao*. Dokaza sa svjedoci imamo dosta. Sa izbori zatezalo se je do kasne noći, premda su nas proti tomu protestirali. Bila je velika kiša i tamno jer su u gradiću gorile samo dvie svietilike. Fakini i druge sumljive osobe počele se turati medju naše, te je nastala velika pogibelj

za naš narod. Preko 250 njih, koji nisu još glasovali, morali su otići pračeni do izvan grada od žandara i vojnika, ako su želili zdravu kožu kući odnesti. Izbori bili bi lako svršeni i nezakonitosti odstranjene, kad bi se bilo barem jednom našem čovjeku dopustilo u dvorani prisustvovati. Odlučeno je bilo i proračunano, da mora protivna stranka predobiti i tako se je moralo dogoditi uzprkos zakonu i pravici.

Dne 4. t. m. vršili su se izbori za IV. kuriju u Labincih. Pobjeda bila nam je i ovdje osjegurana. Boriti smo se morali ne proti Talijanom, nego proti rodjenoj braći, koja su zatajila Boga i narod za komad žerila i malo pijače. Ovi naši protivnici imali su sukno i škare u rukah i odlučili su pobjediti, bilo zakonitim ili nezakonitim načinom. Od naše stranke pošao je prvi glasovati pop Ante Legović, umirovljeni c. kr. kurat. Gospodin Fattor, nesar i načelnik vižinadski, predsjednik izborne komisije, odbio je njegov glas i brata mu Marka, jer da nije njihov porez razdieljen. Na to je pop Ante protestirao, jer je on imao pravo glasa kao svećenik i kao umir. c. kr. kurat, makar ne bio posjednik. Politički komesar odgovorio mu je, da neima pravo protestirati i surovim načinom protjeraše ga iz dvorane. Ob ovom gospodinu nećemo dalje govoriti, pošto ga je Svevišnji na pravedni sud još onaj isti dan pozvao i neka počiva u miru!

Istom motivacijom, kojom je izborna komisija odbila ona dva glasa, odbila je još drugih naših *15* glasova. Neki Perkavac, naš čovjek iz Labinci h, koji je usljed rekursa na namjestničtvo dobio pravo glasa, bijaše odbijen motivacijom, da se broj njegove poziv nice ne slaže sa brojem listina. (Važna motivacija šta ne?!) Neki Labinac Mate, Kaštelirac, naš čovjek, došao je na glasovanje dekretom, što ga je od glavarstva primio usljed reklamacije; komisija ga je odbila motivacijom, da plaća porez u Labincih a ne u Kaštelir u. (I to je krasna motivacija, šta ne?!)

Neki Brečević, tudjinac, u Kaštelir u oženjen, koji ništa nepo jeduje, bio je iz listine brisan usljed reklama, na on je ipak od komisije bio primljen, jer je za protivnu nam stranku glasovao.

Čim su naši glasovali, morali su odmah pete pobrati, da budu njihovi slobodniji za više puta glasovati, što su zbilja i učinili.

Tako se zakon poštuje u Istri, u Austriji, god. 1897. po Isukrstu. Kaštelirci neka si dobro zapamete, da je proti našem narodu glasovao i Riosa Momolo, koji svojom trgovinom od našega naroda živi. Isto tako i kovač Škaton.

Naš narod je uzrujan i razdražen nad tolikimi nezakonitosti, ali on je ipak ostao miran, jer živi u čvrstoj nadi, da će istina i pravica nadvladati. Protivna stranka, premda je pobjedila, ipak je pokunjena i poparena. Utok je uložen.

Utok proti izboru zastupnika u V. kuriji u lošinjskom kotaru. Veleč. g. Ante Andrijčić župnik u Baški, kao predsjednik izborne komisije kod izbora zastupnika za V. kuriju upravio je c. kr. namjestniku u Trstu sliedeći utok:

Preuzvišeni!

U svojstvu predsjednika izbornog povjerenstva u Krku 10. marča t. g.

a) prosvjedovah na zapisnik protiva postupku c. kr. kot. poglavarstva u Lošinju, koje je, mimoišav svaku pristojnost, imena više fiducijara unesše u listinu fiducijara krčkog birališta talijanskim jezikom, premda im je to isto c. kr. poglavarstvo izdalo izkaznice u hrvat. jeziku i premda su oni u prvotne listine birača unešeni hrvatskim jezikom. Na dokaz toga prilažem svoju izkaznicu i pitam Vaša Preuzvišenost: ako se c. kr. kot. poglavar lošinjski nezaca zanemarivati na takav način hrvatski jezik za vrieme izbora, u času kad bivaju strasti uzrujane, kako ga neće zanemarivati onda kad su strasti utišane? i ako jedna javna oblast radi tako, kako neće s nami postupati naši protivnici? ili se možda takovim postupkom utire put željenom izmirenju stranaka u Istri?

b) prosvjedovah na zapisnik i izjavih ništetnimi *in radice* sve izbore fiducijara obavljenim u lošinjskom kotaru za petu kuriju, izim drugih izbora krčkih obavljenih tamo na 4. t. mj. Svoj prosvjed izjavu obrazložih motivacijom, kojom je c. kr. kot. poglavarstvo u Lošinju uništilo prve izbore fiducijara u Krku, tim naime, što nije bila ustanovljena ura od kada pak do kada ima izbor trajati. Ta ura nije bila ustanovljena za nijednu občinu i za nijednu sekciju u kotaru lošinjskom, pa ako je taj vi-

di u m bio dostatan za uništenje prvih izbora krčkih, držanih 22. veljače t. g. dosliedno tomu ima da bude dostatan i za uništenje svih ostalih izbora fiducijara za petu kuriju obavljenih u lošinjskom kotaru, navlastito onih, koji nisu bili jednoglasni. Na dokaz toga prilažem okružnicu i formular istog c. kr. poglavarstva u Lošinju, kojom su se naredjivali izbori u pojedinih sekcijah ovoga kotara i molim Vašu Preuzvišenost, da uzme u obzir ovaj moj utok, te ga ujedno sa ostalimi ovamo spadajućimi izbornimi spisi prosliedi visokom Ministarstvu unutarnjih posala.

c) pogledom na ustanovu §. 36 izbornog reda za car. vieće, i jer creskom fiducijaru Moise Francesco di Benedetto nije nestalo kojega svojstva odkako je bio sastavljen imenik fiducijara, pripustio sam ga glasovanju, premda je bio proti istomu podignut prigovor, da je državljanin kraljevine Italije i premda mi na odnosni upit nije znao izvjestno odgovoriti, da li je i na čije je ruke položio prisegu vjernosti, već samo tvrdio, da je dobio austrijansko državljanstvo negdje god. 1892 ili 1893. Tu okolnost molim Vašu Preuzvišenost, da dade točno izviditi i iztražiti te naprama izpadku same iztrage pozove eventualno na odgovornost toli njega samoga koli c. kr. kot. poglavara u Lošinju,

d) Naprama drugoj alineji §. 51. izbornog reda za car. vieće opažam konačno, da mi izborni spisi biranih birača nisu bili izručeni nit ih je izborno povjerenstvo vidjelo, kamo li pak zapečatilo. Na taj način nisam se mogao uvjeriti, da li je tim spisom pridodana privita poglavarstvena okružnica. To je dalo povoda ovom utoku, a na dopunitbu mojih opazaka učinjenih na zapisnik dneva 10. marča 1897.

U Baški 13. marča 1897.

Pop Ante Andrijčić.

Bartoli — umjeren Talijan!! Bečke židovske novine objavile su izbor u V. kuriji u Istri po svoju navodši da bijaše izabran zastupnikom umjeren (?!) Talijan Bartoli. To mu se nečudimo nimalo, ali se veoma čudimo staročeškomu glasilu, pražkoj *„Politiki“* koja tura u svieta tu drzovitu laž bečkih obrezanaca ako nije Bartoli do skrajnosti radikalan Talijan, onda već neznamo tko bi u obće u Istri mogao biti radikalan i bezobziran

Rukavački talijani!! Poznato je našim čitateljem kako je pošlo za rukom *nesretnomu Krstiću* zasliepiti većinu birača izborne sekcije *Rukavac* (občina Kastav), da se odmetnu od svoje starine, i od svih ostalih občinara one naše starodavne občine, da izdadu svoj rod, svoj jezik i sve ostalo, što bi im moralo biti najmilije na ovom svietu.

Nas su doduše prijatelji s onih stranah uvjeravali, da će se ti zavedenjaci opametiti, da će uviditi u koli grdnu moralnu propast ih je turio rečeni *nesretnik* i da će na dan izbora svi ili većina njih pristati uz narodnoga predloženika, za dra. *Laginju* — ali to se žalibože nije dogodilo.

Nama nije toliko žao za one 6 njihovih glasova, jer i tako nemogosmo pobiediti nakon nezakonito provedenih izbora u raznih občinah zapadne Istre, ali nas silno boli, da su oni muževi toli nizko pali, da su bacili obraz i narodno poštenje pod noge, te glasovali dne 10. t. mj. za najbiesnijega našega narodnoga protivnika, za *talijanskoga* kandidata *Bartoli-a*. Da su ti zavedenjaci ostali na dan izbora bar kod kuće, ni pol muke, ali poći glasovati za svoga i narodnoga dušmana, to je svakako odviše. Ako ti muževi imadu u sebi još samo klicu narodnoga poštenja, oni moraju sami pred sobom zacrviniti, oni moraju pred svakom poštenom osobom u zemlju pogledati. Kad bismo bili osvjedočeni, da su ti muževi znali kako grozno griješe proti svomu narodu glasujuć za ljutoga narodnoga dušmana, mi bismo im doviknuli sa pjesnikom: *„Proklet bio izdajica svoje domovine!“*, ali ovako neka pade narodno prokletstvo na ono propalo stvorenje, koje ih je zavelo. Da bude medjutim znalo i daleko potomstvo za izdajničko djelo *„Rukavačkih Talijana“*, evo njihovih slavnih imena: 1) *Frane Kinkela Lovrinov*, Donji Rukavac br. 1. 2) *Vicko Dobrović-Slocarić*, Pobri. 3) *Frane Sušanj*, Kućeli br. 22. 4) *Ivan Poščić* stolar, Breg. 5) *Jože Serdoč-Marinčić*, Matulji. 6) *Josip Dernjević-Kamenjak*. Perenići.

Znak vremena. U Poreču glasovali su u V. kuriji za tužiliberalnu talijanašku stranku proti našoj narodnoj. *činovnici svih* c. kr. ureda. Tomu netreba valjda tumača.

Spinčić posvuda. Prošloga čedna bi-pale se za V. kuriju u porečkom kotaru. Medju *„panslavističkimi“* agitatori vidila je porečka *„baba“* i g. *Spinčića*, koji je u ostalom bio u to vrieme u Voloskom kotaru i koji nije bio u porečkom kotaru već dvie godine. Cvako istuito pišu talijanski listovi Istre i Primorja u obće.

Izbor lit. kolegija u Trstu i okolici vrši se danas. Kod toga izbora sudjeluje naša okolica i svi oni birači četvrtog izbornog tjela za gradske izbore u Trstu. Narodni kandidat je g. Ivan Nabergoj a protukandidat poznati Poldo Mauroner. Nadamo se, da će si naša okolica i ovaj put osvietlati svoje pošteno lice.

Izbor za V. kuriju u susjednoj Goričkoj. Dne 10. t. mj. bijaše izabran zastupnikom V. kurije za čitavu Goričku-Gradišku slovenski rodoljub g. dr. *Anton Gregorčič*. K izboru je pristupilo 437 fiducijara. Od ovih glasovalo je za dra. *Gregorčića* 256 fiducijara, za talijanskoga kandidata *Weiza* 173 fiducijara, a za socijalistu *Marna* 6 glasova.

Prva žrtva sramotne pobjede židovske stranke u Trstu. U ponedeljak dne 8. t. mj. na večer kadno je pijana rulja po gradu Trstu bučila i urlikala u slavu božnje pobjede lažiliberalne stranke, bijaše nožem proboden 26 godišnji mladić, rodom Hrvat, imenom *Gašparović*, radnik u jednoj ovdašnjoj tvornici. Kano uzrok tomu divljačkomu činu navadja se taj, što je rečeni mladić pristaša socijalista, izazvan od trojice pristaša lažiliberalne stranke sa pogrdnim nazivom: *ti si ščavo*, jednomu od njih jednostavno odgovorio: *jesam kano i ti*. Židovski listovi nastoje zabašuriti ovaj nesretni događaj. Naš mladić ostao je na mjestu mrtav.

Izbor za V. kuriju u Trstu i okolici obavio se dne 8. t. mj. Ovdje u Trstu obavio se izbor za V. kuriju po uzoru istarskih izbora. Prevarom, sliepar ijom i nasiljem proturali su lažiliberalci svoga kandidata. Ovdje je glasovalo bar toliko *talijanskih* podanika, koliko je glasova većine imao taj židovski kandidat. Našim biračem uzkratilo se pozivnice u tolikom broju, da je naš kandidat tim izgubio više hiljada glasova.

Nečuvena drzovitost židovsko-lažiliberalne stranke s jedne, a skrajni nemar s neke druge strane, pomogao je do sramotne pobjede kandidatu *Hortisu*, tobož liberalcu.

Iz Velog Sela pišu nam 15. t. mj.: Kod izbora za V. kuriju liepo se opošteniemo: pokazasmo, što jesmo. Izabrasmo 5 fiducijara, koji su imali glasovati za dičnog dr. *Laginju*, — al od tih dva nas izdaše; crn im bio obraz! Od 639 fiducijara sama naša dva pokazaše se kao *kukavice*. Mišljasmo, da su to najtvrdji, a oni ovako pred našom braćom nas osramotiše. Drago nam je, da znamo sad na čemu smo i gdje je prava vjera. Pravi pošteni ljudi nesmiju gledat svoju korist, već obću, tim više moraju to delat, koji su izbrani od puka, tako, da onaj glas nije samo njihov, nego svih onih, koji su za nje glasovali. Jednoga od njih prestrašiše da mu neće brat imati štipendije — a za drugog neznamo zašto je pobjegao u Trst u vrieme izbora. Valjda i njega čim god zastrašiše, jer su njeki govorili našim fiducijarom, da je Laginja *framasun*. A jedan pop pisao je amo, da nas zastraši, *da neće nam dati junta nikakove pripomoći*. Neznam, što nam je kada dala junta, ako nemisli, da nam je i ona pomogla dati onaj zakon, po kojemu će se morat plaćat za svako diete, koje pohadja školu 3 for. — to nam je liepa korist! Ili misli, da nam koristi s tim, da gre na ruku našoj gospodi na komunu, da neće hrvatski, da se uči našu djecu.

Čudni su naši Taljani *popridili*; kad nemogu puk nagovorit, da bude njihova podrepnica, onda mu počnu govorit svakakove laži o našim prvacima. Tako su o dičnom *Laginji* pronijeli baš po onoj — reci mi, da ti ne rečem — da je *framasun*. Misle, da kakovi su njihovi ljudi, da su i naši takovi. Za *Laginju* zna svaki, da je težačke ruke sin, i da mu je prirasla srcu vjera otaca i dobro hrvatskog seljaka. Živi kako mora svaki kršćanin, pošten je od glave do pete, dobar sa svakim, a osobito sa seljaci, za koji h korist on govori i radi. Takov je *Laginja* — a kakov je njihov *Bartoli*? Za njega se zna, da mu smrdi crkva i svećenici, za dobro puka se ne skrbi niti riečju ni djelom — njemu je samo do potadijančenja Istre. Pa i potom se može vidit kakov je, kad se pomisli, koji su za njega delali, to su *svi framasuni* od Trsta pa do naših *„figli d' Italia“* u M. Selu; da nije njihov nebi se bili trudili toliko za njega i onako po *framazunski židovsko* *agitirali* sljepareć, strašeć, kupujuć ljude kao blago a i krv liev ajuć. Nadalje re o je njeki, da nije dobro za *Laginju* glasovat, jer da je preveć radikalan, da se neće sporazumit s Taljani. Neznam, što bi htjeli od nas još Taljani, ta i onako oni gospodare s nami u Istri, i ako ćemo štogod dobit, moramo se borit, premda smo u ogromnoj većini. Valjda bi htjeli, da nas mogu ubijat i derat, i tad bi bili zadovoljni, kad bi s nami delali kako sa *„ščavi“*. A to je proti naravskom i božjem zakonu, po komu smo svi stvorovi božji i svi pred Bogom jednaki, i svi imamo pravo sačuvati našu narav, dakle i jezik, koji nam je od naravi po Bogu.

I bar onaj, koji je rekao, da je *Laginja* preveć radikalan — jer čuva svetinju naroda t. j. naš liepi jezik —, morao bi znati, jer je učio viši moral, da moramo uzdržavat naravni zakon i da *Laginja* braneći jezik, narod, iz kojeg je nikao, nije radikalan, već hoće, da se pripozna naravski zakon. A griješe proti tomu zakonu, koji nam Hrvatom ne daju škole u našem jeziku, koji nam ne daju pravica i koji nam prete, ako branimo taj zakon. Jeli ovo pravo, da imamo mi taljansku školu i komun? To je grieh proti naravi, a ipak ga podržavaju oni, koji su dužni pazit, da se naravski i božji zakon ovršiva. Čudo je, da su na 9. t. mj. onako glasovali. Tog naime dana bila je obć. sjednica, na kojoj se razpravljalo, da se uči u školi hrvatski kao predmet a i vjeronauk predaje hrvatski. Proti tomu je bio, to se zna naš *Skarpa*, no ga je pop *Anton Petrina* ušutkao i zaključilo se jednoglasno, *da se oboje uvede*. Čim smo se mi zadovoljili s mrvicom mjesto da pitamo sve, jer i onako to nam neće puno koristit, jer tko zna kad će se to uvest, pa i stalno neće se dobro ovršivati, osobito radi jezika, jer učitelj će učit djecu hrvatski kako i koliko bude on htio.

No nadat se je, da se neće bit zadovoljno ovom mrvicom, nego da će se pitat hrvatsku školu, na koju imamo pravo. I to bi se moralo čim prije, da neubijamo više sebe i djecu našu kad ih šaljemo u taljansku školu. *„Appetito vien mangiando“* rekao je Skarpa na sjednici, pa mi mu pokažimo, da se nije prevario. Dakle bez obzira na koga, iščimo naše pravo a i dobit ćemo ga, počnimo se već sada pripravljati za občinske izbore. I onda kad budemo sami gospodari, ćemo učiniti ono, zašto se moramo sada mučiti i boriti. Bog će nam tada dati dobro!

Osveta našemu fiducijaru. Talijani nemogu pregoriti onih 10 fiducijara, što su u Puli za našu izašli i glasovali. Ova ih rana ljuto peče. Osobito se srde na fiducijara u Šijani, na J. Travičić Šiklu, koji imade tamo liepu i veliku gostionu. Čujemo, da ti ljudi djedovske kulture dvlaze pred kuću, kao tobože, da će u gostionu, a onda viču: *„non andar drento perchè že osteria di Laginja d' un ščavo!* Čujemo, da se je čak i fijakerom zabranilo da stanu i stoje pred njegovom kućom.

Znademo, da ove malnitosti talijančića neće ni najmanje škoditi čestitomu Travičiću, jer njegovu izvrstnu gostionu pohadjaju — ne *mularija*, već ljudi, koji se hoće, da okriepe izvrstnom kapljicom. Zato našima iz Alture, Loborike, Montiž a, i Šijane toplo preporučamo, da se vračajući kući, svrnu k našemu Šikuli, te radje u njega založe komad kruha i izpiju čašu vina. Biti će im ljepše, pametnije i koristnije!

Iz Cresa pišu nam 15. t. mj. Kod izbora fiducijara za izvanjsko občine propadosmo ovdje za sama tri glasa i to usljed nezakonitostih, počinjenid od protivne stranke. Prem je pobjeda osjegurana Spinčiću sa ogromnom većinom glasova, mi smo ipak uložili utok neka se i odatle razvidi kako se u sadašnje doba vrše izbori u Istri.

Občinske sjednica u Kastvu obdržavaći će se u občinskoj viećnici u subotu 20. marča 1897 ob 9 sati jutro napred sa sledećim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnje sjednice od 16. febrara 1897. 2. Razprava o izgonu Ivana Dra. Krstića iz občine Kastav. 3. Imenovanje njekojih župana. 4. Odluka vrhu raznih molba za podporu siromaštva, prodaja obć. zemljišta i slična.

Iz Beloga na otoku Cresu. (Konac.) Isti dan popodne pošao je signor Francesco Coglievina u *Dragozeliće* i to u kuću nekoga *Iva Burburana* pok. Iva. Tu je dao od poniznoga šumarskoga sluge, Iva Bresca pok. Iva sakupiti što je više mogao kućnih glavara, kojim je odkrio cilj svoga putovanja, ponavljajuć ono isto, što je kokodakao u Predošćici. Dne 18. oko podne, praćen uviek od svoga tajnika Vitkovića prispio je u drevnu našu župu *Beli*, u kojoj su imali započeti izbori dojnjega dan, na 8 sati; poslao je svoje *pandure*

po kućah sa nalogom, nek svi, koji imadu pravo glasa, dojdu u krčmu *Iva Vičića* pok. Iva, u kojoj je bio uzeo stan taj putujući načelnik. Pak Beljski, koji se je uviekiz kazao prijatan, zahvalan i ljubeznjiv prama svećenicima i ostalima katoličkima poglavarima, pak koji bi za Boga, cara, vjeru i domovinu prolio svoju krv, pokorio se i odazvao glasu i pozivu g. načelnika, ter pošao u krčmu rečenog Vičića. Dok je načelnik pripovjedao kako je bio pozvan u Trst, što su u Trstu govorili, kako imade poznanja sa različnimi vladari i kako treba izabrati razumna, pametna i učena čovjeka za carevinsko vieće, pak je mirno slušao, nu kada je počeo govoriti: Popovci prediču za svoju korist, popovci brblju bez znati što govore, dojdu popovi iz Dalmacije i iz Istre kako Spinčić (*spretato*) bez mise u Beč, pak se složeš sa Slovencima, sa Česima itd. s kojima se nemože ništa učiniti.... tada su stali proti tomu klevetanju prosvjedovati i da nebude veće sablazni ostaviše u gostioni skoro samoga načelnika. Pu čanstvo tako je bilo razjareno, čuti iz ustijuh jednoga načelnika onakve gadne i gnjusne potvore proti svećenstvu, da nebijnše trojice rodoljubnih svećenika, koja ih je mirila, stalno šijor Francesco nebi bio zdrav došao svojoj kući. Takovi gosti nek stoje daleko od nas i nek čuvaju svoj dvor, jer ako smo mu na molbe dobrih svećenikah oprostili, drugi put nećemo,

Protivnici, nekoliko dana prije izbora kusaše, da bi zaveli puk u svoje mreže, ali kruto se prevariše. Oni hodjahu u noćno doba od sela do sela obećivajuć, kako već je njihova navada, ovo i ono, ali sve zaludo. A koji su bili glavni ti protivnici? To Vam je bio: *Regolo Moise* od Nika, dr. *Anton de Petris de Plauno* iz Cresa i *Ivo Bandera* od Iva iz Vodica. Naši uzorni svećenici doznavši za to, probudi se, dignuli se na noge i nemareć niti na trud niti na pogibelj, nastojali su, da osvjedoče ljude nek se čuvaju od onih, koji dolaze k njima u odjeći ovčjoj. Savjetovali su puku nek saviestno vrši svoju svetu dužnost, kano i jest. Tà od 86 izbornika, samo 12 glasovalo je za protivnu stranku, dočim drugi svi za našu. Živili naši hrabreni borioci i junaci! Bog Vas nadario svakim blagoslovom ter blagoslovio utrobu, koja Vas je nosila, prsa koja jeste sasnuli i zemlju koju tlačite. Svane napokon žudnjeni dan 19. pr. mj, ter kucne osmi sat. Sakupi se kod školske sgrade, u kojoj, kano rekoh, imali se obaviti izbor, prilično broj naših izbornika i komisija, ali od protivne stranke, nije još bilo nijednoga, zato je gosp. načelnik kano „presjednik" zatezao do 8 i pol sati i još bi bio, ali nekoji od naše stranke poć li mrmljati, dapače i c. kr. kotarski poglavar Lošinjski upozorio ga nek izvoli započeti. Na to je načelnik težkom mukom zasjeo svoje mjesto. Čim je izustio par riečih u našem jeziku, pozvao je prisutne, da zaklikne: Živio naš prem. cesar i kralj Franjo Josip I.! tada začne čitati poznate paragrafe, a zatim zvati jednoga po jednoga, koji su imali pravo glasa. Kad je došao na *Bortulina Dinka* pok. Toma iz Beloga, ter kad mu je ovaj predao cedulju, tada mu reče: *„Sada ste kontenct, ni straha da ćete poć ta pekel ač ćeju vas popi braniti"*.....!! Na ove uvriedljive izraze stane se pop Ivo Sintić i pozove načelnika na red, govoreć mu: Vi morate nepristrano postupati sa strankama. A on čuvši ove, počme zubima škripati, nrtvački pot. ga polio, svuče kaput i počme vikati: *„Voi preti tendete l' altare e non state immischiarvi nelle cose profane"*. Na ove rieči jave se sva tri svećenika t. j. pop Blaz Soldatić, pop Tome Kraljić i pop Ivo Sintić, te prosvjedovaše najodlučnije proti brutalnom postupanju toga *uzornoga* (!?) predsjednika izborne komisije. Na 10. i pol sati prije podne izbori su bili gotovi. ter za fiducijare izabrani: Pop Ivo Sintić iz Predošćice i Jure Bandera pok. Frana iz Beloga sa 74 glasova proti 12.

Kad je vidio načelnik, da mu nije spasa sa svimi Vodičari, koje je očekivao i dočekao, pošao je suzuim okom na prozor, u nadi, da je možda još koja ptica, koja će nasjesti .... ali badava! Kad je politički poglavar opazio, da se tuj badava gubi vrieme okrenuv se napram načelniku reče: „Dichiaro chiusa l' elezione", na što je ovaj ostao kano da si ga polijo najhladnijom vodom.

Poslie podne odplovio je politički poglavar sa načelnikom u barčici na Smerag; svećenici ih pratili do zala. Na jednom načelniku popuzne noga, ter malo da nije ondje ostao. Da se ona nesreća pripetila slučajno komu svećeniku, reklo bi se bilo: *Ubbriaconi di preti*.....! Svršujuć ove redke pozivljem mili moj rod neka se ne pusti varati od nikoga, neka pokaže, kako i sada, da znade braniti i čuvati svoja prava, svoju vjeru, svoj jezik, tako neka čini i unaprieda. Drži uviek pred očima rieči sv. pisma: „Ne onaj, koj dobro počme, nego onaj, koj dobro počme i dobro svrši će biti spasen". Živili naši sviestni birači.

X.

Listnica uredničtva.

Gospodu dopisnike o raznih strana Istre itd. molimo da se izvole ustupiti jer imamo o netom obavljenih izborih toliko gradiva, da smo morali za danas mnogo toga izpustiti.

Poziv.

Pošto se je na zadnjoj glavnoj skupštini ove zadruge, obdržavanoj u Omišlju dne 29. oktobra pr. g., pometnjom propustilo izabrati novi odbor, s toga pozivljem p. n. gg. članove na izvanrednu glavnu skupštinu, koja će biti u Krku dne 3. aprila t. g. u 10 sati u jutro sa sljedećim dnevnim redom:

1. Izbor novog odbora.
2. Slučajni predlozi.

U Krku, 18. marča 1897.

Za „Kotarsku gospodarsku zadrugu"
Dr. Dinko Vitezić, predsjednik.

Železnato vino

proizkušenega, zanesljivega učinka, ima v sebi lehko prebavljiv železnat preparat, kateri učinkuje pri slabotnih, na romanjkanju krvi in na živčih trpečih osebah, priporočljiv posebno tudi za slabotne, bleđe otroke.

Deset gramov tega preparata ima v sebi 25 miligramov železnatega klalika in 10 miligramov izločka iz skorje činčkega drevesa.

Lekarnar Piccoli v Ljubljani jamči za označeno, zmeraj jednako sestavo, potrjeno po kemični razkrojbi dr. Hagerja v Frankobrodu na Odri in prof. Batt. Knapitscha, zaprisežengega sodnijskega kemika v Ljubljani.

Steklenica imajoča pol litra velja 1 gld., 4 polliterske steklenice 3 gld. 60 kr., franko s poštnino vred 4 gld.

Prave brnske suknene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, do statan za mužko odjelo stoji samo

for. 3·10 iz dobre
„ 4·10 iz dobre
„ 4·50 iz dobre
„ 6·— iz bolje
„ 7·75 iz fine
„ 9·— iz najfinije
„ 10·50 iz još finije

} parve ovčje vune

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gorje kapute, Boden, Peruvienne, Doskings. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviste itd. razašilje uz tvorničke cienе kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna Kisel-Amhof u Brnu

Uzorci badava i franco. Pošiljke vjerne uzorku.

Pozor! P. n. občinstvo upozoruje se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovca nabavi. Tvrdka **Kisel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke cienе bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Brzojavi „Naše Sloge".

Iz Pićna Našoj diki, našim miljenicima prvoboriteljima Spinčiću Laginji čestitaju oduševljenimi i složni Pićanski birači. Sin očnima kriesovima, pucanjem urnebeskimi Živio — klicima po brdima pokazao je zahvalni narod svoje oduševljenje.

Izbori gradova Istre.

Pazin, 18. marča. Ovdje Mandić 198, Rizzi 109, biela 3.

Važno za usnare!

Posujilnica u Konjicah kupila je iz ostavštine poznatoga tvorničara **Ivana Stanzera** tvornicu za usnje (kožu) te kuću sa gospodarskom zgradom.

Tvornica za usnje pripravljena je za 20 do 30 radnika, te se ovim nudja u najam ili na prodaju.

Više o tomu podaje

Dr. Ivan Rudolf
u Konjicah, na Štajerskom

Sve strojeve za poljodjeljstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

PREŠE ZA GROŽDJE, DIFERENCIJALNI SUSTAV.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav; ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

IG. HELLER, BEČ

II/2 PRATERSTRASSE 49 — Cienike i sviedočbe gratis! — Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafacija!

Svećar u GORICI **J. Kopač** **Solkanska cesta broj 9.**

proporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2,45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Ljekarna Dragutina Accurti-a na Rieci

Corsia Deák

odlikovana zlatnom kolajnom na hygijeničkoj izložbi u Beču godine 1894.

preporučuje štovanom občinstvu sliedeće liekove:

Željezovito Kinovno vino (Vino Chino ferrato) ovaj lick upotrebljava se veoma uspješno u svih bolestih, kojima je porod nevaljana krv, kano u bljedoboljl, kod gljivah (Scrofulosi), uzro u kostijuh (rachitis), kod odraslih, kod anemičnih djevojaka i kod slabe djece, djeluje veoma dobro za oporavu poslie slabećih bolesti, kod nestašice krvi, neprobavirosti i u obće za pojačenje i okriepu tiela. — 1 caklenka sa naputkom stoji 1 forintu.

Sok od Salsapariglie — Honduros (Estratto Salsapariglia) za čišćenje krvi, osobito u prolječe dobro je uzimati najbolje sredstvo proti svakim posliedicam veneričkih bolesti, proti kostobolji, poganici i ulogam, u obće za sve bolesti, koje su prouzrokovano od pokvarene i nečiste krvi. 1 caklenka naputkom stoji 80 nvč.; tri caklenke jesu dostatne za čitavu proljetnu kuru to stoje 2 for.

Najfinije ulje od bakalara (olio di fegato di Merluzzo obće poznato, i izvrstnim priznano sredstvo za slabu i škrofuloznu djecu. 1 boca 1 forint.

Sredstvo proti kurjim očima (Essenza per i calli) odstranjuje sigurno kurja oka i bradavice. — 1 bočica sa naputkom 35 nvč.

Slatčice proti kašlju i promuklosti grla. Izvrstno sredstvo proti kašlju i bronhijalnom katarru. 1 kutija stoji 35 nvč.

Izim navedenih ljekova imade u zalihi sve tu i inozemne specijalitete, kozmetična sredstva medicinskih sapuna, svakojakih kirurgičnih sprava, minoralnih vodah, te obavlja točno sve naručbe bezodvlačno uz poštansko pouzeće.

Ljekarna k Zrinjskomu
H. BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

preporuča kao najbolje sredstvo proti kašlju, promuklosti, hrapavosti, prsobolji i plućnom kataru sviježi

trputčev sok.

Cieno bočici 75 novč.

Uz taj iz svježeg bilja pripravljen sok preporučam moj izvrsno djelujući:

Gorski čaj proti kašlju,

koji znatno pospješuje djelovanje istoga

Cieno omotu 35 nvč

Sok proti kašlju za djecu.

Djeluje izvrsno kod djece kod prehlade, kašlja, hripavca i plućnih bolestih. Cieno bočici 50 nvč.

Najbolje sredstvo je:

Mazilo proti kostobolji

kod trganja, reumatizma, ischiasa, bolih u zglobovima, kukovima, te kod svih podkožnih bolestih, koje manje ili više uslied prehlade i nazeblosti.

Cieno boci sa naputkom 75 nvč.

Obširni cienici na zahtjev badava i franko.

Ljekarna k Zrinjskomu
H. BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

Zidni koledar za god. 1897.

Tiskara Dolenc, Trg velike vojašnice u Trstu br. 2 pripravila je za god. 1897. zidni koledar, te ga prodaje po 20 nč. komad, poštom 25 novč. komad.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolenc u Trstu

Broj 12 U Trstu 25. marča 1897. Godina XXVI

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja tocno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se povraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farnete br. 14.

Slogom rasta male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Daleko smo!

Dne 10. marča završen je izbor zastupnika za petu kuriju.

Naših fiducijara bilo je po dužnosti nekoliko onaj dan u Poreču, jer su tamo po zakonu imali glasovati zastupnika.

Bili su ruženi po običaju i neki od njih nabacivani kamenjem. Izborni komisar, kad su tražili neka jim se zajamči posvema sjegurnost, da jim je rekao, da on neima dosta sile proti velikoj množici svjetine.

Mi smo tako čuli iz ustiju fiducijara, koji su onaj dan bili u Poreču i nemislimo da lažu.

Neki od njih bili su na povratku u Oprtlju takodjer napadnuti. Prije konačnog izbora pete kurije bio je u Poreču banditski napaden, udaren otraga po plećima komadom drva, čovjek, koj je tamo došao iz Pule po poslu, koj onda nije bio u Poreču, dakle nitko nije s njim mogao imati nikakve zadjevice. Kašnje, bježeć iz Poreča, pogodjen je kamenom u glavu.

To nam je pripovjedao taj isti čovjek i drugi, koji su mu oprali krv sa rane, u selu izvan Poreča.

Nedjelju 14. marča, opet usred biela dana udarili su pred crkvom Svetice u Poreču čovjeka slabotnoga i dosta staroga, jer je počeo vikati, da se ide tužiti kapetanu, što mu sina kamenjem gone. Najprije ga peljali ljječniku a onda, mjesto u bolnicu ili doma u bližnje selo, zatvorili ga u zatvor.

Kakvo je to stanje, kako se imaju okrstiti ti odnošaji?

* * *

Od naše strane učinjeno je sve moguće, da na 16. marča, kad je imao biti izbor četvrte kurije, bude podpuno osjegurana sloboda i život naših fiducijara, koji su ovaj dan imali poći u Poreč.

Kandidat naše stranke pritužio se je i molio je stroge naloge u Beču i u Trstu, a fiducijari pisali su u istom smislu na kapitanat.

Što mi znamo, fiducijari nisu dobili, barem ne na dobu, nikakvoga zagotovljenja. Je li čudo dakle, da se je našla množina naroda, koja oružana kako je bolje mogla, i neoružana, htjela u sami Poreč, da osjegura one, koje je narod izabrao za imenovanje zastupnika? Nije doista nikakovo čudo poslje onoga, što se je i zastupnikom i fiducijarom i drugim našim ljudem, ni krivim ni dužnim dogadjalo u Poreču već godine i godine.

Ipak, narod doznavši, da je za mir i red došla u Poreč satnija vojnika, nije se ni za korak maknuo od Varvarske medje prema gradu, nego je izručio svoje fiducijare oblasti i čekao mirno uspjeh izbora.

Taj narod, kojega će biti bilo okolo dvie tisuće, nije se ni ondu uzrujao, kad je dočuo, da je komisija odvrgla tri naša fiducijara. Toliki broj naroda samo je oduševljeno popratio uspjeh izbora, kad je dočuo, da je u sva tri izborničtva „njegov čovik", Dr. Laginja dobio većinu glasova i ostao izabran.

To oduševljenje, te mirno ponašanje ovolike množice služi samo na čast narodu i onomu, koj ga je putio i savjetovao, neka mirno i dostojno ide svojim kućam, kako je i došao, bez zla i štete ikomu.

* * *

Rekao bi čovjek, bilo pa prošlo. Ali nije tako. Dan ili dva poslje izbora dogodilo se je što mi nikad nismo odobravali, da su nekim posjednikom posječene loze, razvaljen neki osamljeni dvor, što li, i zapaljen stog sena. Tko ima pravo takove čine pripisati u grieh cielomu narodu? Nitko, ni oblast ne, nego mora tražiti prave krivce, pak njih kazniti, a miran narod pustiti u miru.

Oblasti u Poreču obnašle su, da je bolje postupati drugačije, i kako čujemo, danas je u porečkom kotaru pet kumpanjà vojske, kojoj da je zadatak „razoružati" narod.

Vojska je, kako nam javljaju posjela osim grada Poreča još i Svet-Lovreč, Dračevac, Žbandaje, Badernu, Višnjan, Kastelir, Karojbu i Rakotole. Čujemo, da se vojnici i njihovi častnici liepo vladaju, ali nam dolaze tužbe na neke oružnike, koji da su preko mjere strogi.

U ovoj težkoj kušnji našega puka u porečkom kotaru, mi ćemo izvršiti još jedanput našu domoljubnu dužnost, ako svim doviknemo: Iztrpite do kraja, nedajte veselja našim neprijateljem, nedajte povoda zlu. Preko vaših glava proći će i ova težka kušnja, pak će iza nje stalno Bog dati bolje.

A oblastim reći ćemo samo jednu: Dajte u porečki kotar mjeru na jednake bate, dajte pravicu u svih granah javne uprave, i bez straha lahko pošaljite natrag u svoje posadke onu vojsku, koja danas sjedi u selih, koja su uvjek mirna dok jih nitko neizaziva.

* * *

A onoj bezbožnoj štampi, koja hotice izvraća čine i prikazuje stvari drugačije nego li jesu, i onim, koji svu krivnju bacaju na narod, što i sto put težko poružen, sramoćen, svakojako oškodjen, odgovoriti ćemo, ako Bog dà, na jaka usta i pred jačimi sudijami. Za sada samo prezirom odbijamo najbezobraznije laži, pak bile one pisane i Novoj Pressi, koje u pogledu stanja u porečkom kotaru, naši zakleti protivnici šire proti zastupniku d.ru Laginji i proti zaslužnomu župniku badernskomu veleč. Franu Gorcu, u svakom pogledu uzornom svećeniku Ti su ljudi pred našimi neprijatelji svemu zlu krivi, jer nisu htjeli naroda učiti, neka pljune na svoj jezik i narodnost i pravice dane mu od Boga i od kralja potvrdjene zakone!

Izgredi u Puli.

Dne 10. ovoga mjeseca, bio je izbor jednoga zastupnika u petoj kuriji. U Puli se je čin obavio kako smo već javili, a spomenite se u „Našoj Slogi" i podle demonstracije talijanaške fukare, koja je već usvojila običaj, da uz svoj „Viva l' Istria italiana" (čitaj: „dell' Italia") stavlja uvjek drugi poklik: „m.... per i Croati". Doista za talijanska usta krasne brane, a za talijanski „flni" nos ugodnoga mirisa!

Dne 16. t. mj. bijahu izabrani naši sokolovi Laginja i Spinčić, pa što naravnije, nego da radi toga i naš puk dade oduška svome veselju? Kad je došao vlak ob 9½ na večer, kojim se je dovezao u Pulu Dr. Laginja, bilo je na kolodvoru i pred njim preko tisuće glava, da ga pozdrave. Odmah zatim sakupilo se mnogobrojno naroda u prostorijah „Čitaonice" i tu smo se veselili do pred ponoći, kadno se razstadosmo. Neprestano je bilo čuti po gradu i okolici vesele „živio-uzklike", koji su odzvanjali od Verude do Sijane. Osobito naši dični Sijanci ponieli se baš junački: Slava jim!

To naše veselje, sasvim nedužno i za nikoga uvredljivo, potreslo je grozno živcima njekoje latinske gospode. Radi toga počeli se već dne 17. dogovarati i pripravljati, kako će sutradan poslije proklamacije izbora u gradovih osvetiti tobože okaljanu slavu *miletačkoga lava i rimskoga divića* u gradu Puli.

Rečeno učinjeno. Čim se doznalo, da je dr. Rizzi izabran, gospoda pošalju prve čete, da ove izazivlju, a to bijaše *mularija puških škola!* Valjda da su ih učitelji vježbali dugo vremena dok su ih naučili izreke: *„m...a per i Croati, fora i šćavi"*, i slična.

Ali glavna trupa izašla je tek na večer. Na 6 sati izdana je *naredba* („Somiero" piše, da je to dragovoljno učinjeno), da se zatvore svi dućani i radionice i da se razsvjetli grad. Svaki pedeseti prozor u srednjem gradu dobio je sbilja po koju vošteniću, ali u predgradjih i okolici niti znaka. Malo po malo sakupila se rulja predvodjena od *bodulskih rencgata*, i nekojih občinskih činovnika, te stražara na „Portarati", gdje je imala izaći „muzika". Kad je ova izašla, kakve 2—3 tisuće puka, medju njima najviše *mularija* puških škola, išlo je po gradu vičuć već iztaknute poklike. Glavna ovacija išla je dra. Rizzi, a nemanja njegovu desnu ruku Rossetti-a, koji je sva tu pogrdu trpio na diku grada u kojem živimo, veseleć se valjda, da se nas napada i da mu se pjeva pod prozorom *„Nella patria de Rossetti no se parla che talian"*.

Naši ljudi pustili su nek stvar ide, a bilo ih je njekoliko, kao obično, na okupu u čitaonici. Talijanaši su bili prisegli, da će izbiti „šćave", a posao jim nije bio težak pod okriljem mjestne policije. I u istinu oni poslije svršene demonstracije dodjoše svi pred čitaonicu, da tamo nastave i svrše. Doduše došlo tamo jedno pet žandara i istotoliko redara, nu ovi nisu bili kadri ili nisu htjeli ili pak nisu smjeli, da raztjeraju onu rulju pred čitaonicom.

Kada je odbila jedanajsta ura večer i dok se rulja pred čitaonicom još nije bila razišla, podje dvojica članova upitati komisara za uzrok tomu, i da li su sjegurni izaći i proći ulicami, da se u slučaju koje bune i nemira nebi reklo, da smo mi tome krivi.

Pol sata zatim dodje jedan agent policije javiti, da mogu članovi mirno kući poći, jer da nema ni žive duše vani. Članovi izadjoše mirno, uvjek jedan drugog opominjući, da šuti i mirno dalje ide. Više se nije moglo zahtjevati. Kad su naši popošli kojih 100 koračaja, sliedilo ih više stotina Talijanaca, koji su iz svih ulicah poskriveni skupa dolazili. Policija i žandari na mjesto, da izmed jednih i drugih načine jaz, i jedne zaustave, druge napred puste, oni su sliedili cielu povorku. Kod kazališta pukne puška, a to bje znak Talijanima, da navale, jer su se naši onda baš u sredini četirih ulica nalazili. Prvu pušku izpalio je jedan talijanac, koji je onda pobjegao u kuću br. 5. ulica „Via Giulia", o čemu imamo dva svjedoka.

U čas dva, letjelo je kamenje iz svih ulicah, puške su grmile, vikalo se i zvalo u pomoć. Jedni naših spasili se prokršiv si put palicami, drugi bjegom na brieg „Zaro". Ove ulovila je žandarmerija, a njekoje nedužne seljake, koji su htjeli mirno kući poći, ulovila je policija, koja je svu svoju zuč nad njima izlila, lupajući ih šakami po glavi i ledjama, o čemu će seljak Luka Rosanda prijavu podnieti. U samoj stražarnici ponieli su se stražari baš fino. Tu su jih sa „merli", „mascalzoni" i drugimi izrazi častili, pa je i u tome već podnešena pritužba.

Sva krivnja sada je svaljena na nas, jer velo, da je naših osam zatvoreno a od talijanaca ni jedan!! Hvala liepa! Dakle lupaju nas, proganjaju nas, pucaju na nas, a mi se nesmijemo ni braniti, ni bježati, ni zagovarati, jer moraš biti kriv i basta!

Istom kad je vojničtvo došlo, učinjen je posvemašnji red i to velikom mukom, jer policija nije htjela slušati zapovjedi drugih, pa je zapovjednik sabljom u ruci morao, da ih prisili na točno izvršivanje dužnosti.

Izkaz

prinosa na ravnateljstvo „Družbe sv. Cirila Metoda" za Istru tekom mjeseca veljače tek. god.

Mužka podružnica u Kastvu šalje iznos, sakupljen u prijateljskom krugu dne 31. siečnja t. god. u gostioni Vjekoslava Jelušića u Kastvu . . . . . f. 5·30

Predsjedničtvo čitaonice u Kastvu izručuje iznos, sabran prigodom zabave i plesa, danog dne 7. tek. mj. u svojih prostorijah f. 10·20

Frau Flego, predsjednik podružnice u Štrpeju pošilje članarinu za god. 1896 u iznosu od . . f. 19·60

poviše: sakupljenih pri večeri prigodom odlazka g. Guzelja . f. 32·82

prigodom dobrog družtva u Štrpeju kod Nježe u dva puta f. 3·47

Josip K. Vidošić iz Pazina pripošilje darovanih od veleč. g. dr. D. Trinajstića, gosp. Bertoše, gdje. Tonine Načinović — svaki po 1 krunu i svoje 4 krune mjesto odazvati se pozivu k jednoj zabavi . . . f. 3·50

R. K. Jeretov - Zadar pripošilje poštanskim checkom uz svoj mjesečni prinos od 1 for., unišilih putem „Narodnog Lista" tekom pr. mj. jenara u Dalmaciji . . . . . f. 14·—

Jakov Draščić, predsjednik podružnice u Sv. Martinu kod Buzeta pripošilje sabrani iznos po Zorici Flego-Franjevoj u njezinoj kući prigodom krštenja uz licitiranje pojedinih komada torte . . . . . f. 8·99

F. Ferlan Ivanov, blagajnik podružnice u Kastvu dostavlja članarine za pr. god. 1896 u iznosu od . . . . . f. 2·—

poviše sakupljenih na novu godinu u krčmi Frana Rubeše u Kastvu . . . . . f. 6·—

G.dja udova pl. Marija Märzthal blagajnica podružnice u Voloskom predaje članarine za pr. god. u iznosu od . . . . . f. 47·—

poviše: od igre u njezinom domu . . . . . f. —·60

Skupni odbor podružnica „Družbe sv. Cir. i Met." u Opatiji i Voloskom predaje iznos, unišavši uslied zabave i plesa, priredjena dne 20. veljače u prostorijah Zore u Opatiji . . . . . f. 75·15

Ivan Blagar, blagajnik podružnice u Veprincu predaje za godinu 1896 članarinu u iznosu od . f. 25·60

darove u iznosu . . . . . f. 44·40

Podružnica ljubljanske družbe sv. Cir. i Met. u Podgradu pripošilje darove: na piru Ane i Cirila Kumar u Podgradu . . f. 15·50

mohorjani u Podgradu . . . . f. 1·—

Josip Bratina u Podgradu . . f. —·50

gdč. Lina Jenko „pristojbine za samovar . . . . . f. 2·76

Miho Poduje, kandidat prava na gradačkom sveučilištu prijošilje iznos, sakupljen pri oprostnoj zabavi prigodom promocije dra. Dorčića i dra. Ucovića . . . f. 8·—

Laginji i Spinčiću.

I eto Vas opet jake
Na poprištu za slobodu,
Svetom vatrom zadahnute
Na utjeha našem rodu.
Podlegla je tudja sila
I izdaja rodnog sina
Urnebesnim, gromkim klikom
Pozdravlja vas otačbina!

Zdravo zviezde, zdravo luči
Na mračnome nebu našem,
Mi se puni pouzdanja
Predajemo vodstvu Vašem.
Vodite nas, putite nas
Kroz te klance jadikove,
Do pobjede i do slave
I do grane lovorove.

Dušmanina, dmetnika
Zahman laži, zahman varke:
Za Vas biju naša srca,
Za Vas naše duše žarke.

Poznamo Vas i Vi znate
Naše jade, naše suze
I tražite, da se vrati
Ono što nam zloba uze.

Poletite dva sokola,
Do sjevera lednog sada,
I nosite naše tužbe
Velje čislo naših jada.
Bog je s nama, on će dati
I treći će doći k Vama,
Kom je krila tudja sila
Salomila podlo sama!

Zadar. *R. Katalinić-Jeretov.*

Franina i Jurina

Fr. Sul' se ča nedelju rukavački mački lepo zabavljali va Lovrane?

Jur. A su zlomara! Preselo je nebogen, preselo. Bežali su ti drago moje, lih kot Talijani va Afrike. Prvi da je podbrusil peti njih nejeral, a za njin banderaš Mateša i Vražić.

* * *

Fr. U Poli, da se jedan talijanski inžinjer posle sakih balotacioni lipo nosi.

Jur. Ča neće kada mu daju škare i sukno, pak sam meri i kroji.

Fr. To mora bit fina glavica.

Jur. Dosta, da ga vidiš.

* * *

Fr. Ča da se je tužil na Brajde debeli mačak s pod Grada, onemu z Lipi, da njin ni niš dal?!

Jur. A ki?

Fr. A on, ki j' dosti dobil, da nemeh smuti.

Jur. Ča neznaš, da j' Bog najpreja sebe bradu storil.

* * *

Fr. Da vrišće na Matuljah: živio Bartolić!

Jur. Ma nebi brižni vrišćali, kad bi njim bil mačji povedel, da je taj Bartolić pomogal otesat zakon za školske taksi.

Fr. Bi ga s kamenen nagnali.

Jur. Da nebudu još.

* * *

Fr. Kako je pasalo na 10. marča u Pazinu?

Jur. A tako brate, naših fiducijari bilo je 68 sve skoro sami kmeti i 16 Labinjani i Plominci, sve sami duhteri, baruni i gospoda, samo jedan kmet u kratkih bragešah, i naši u većini su se jako lipo ponašali, a gospoda duhteri pak nepristojno, tako, da jih je moral naš predsjednik *Šime Defar* više puta opomenuti, da se pristojno ponašaju.

Fr. Zato mu valja pišu va poročkoj *babe* i u drugih talijanskih novinah, da je *maškalzon, vilan, car, kapural itd.*

Jur. A bogme sam sve lipo videl; on jim je još previše ugajal, ač jim sve najprije hrvatski pak talijanski rekal, ali vero, da sam ja bil na njegovem mestu, nebi bili imeli tega gušta.

Fr. A ča češ, se ni valjda ni on nadal, da će se ta *„fior di coltura"* tako ponašat i još tako proti njemu pisat.

Jur. Pak još se hvalo, da su jim Pazinska gospoda bili *„sempre cortesi e ospitali"*.

Fr. Su valjda pozabili na „korteziju i ošpitalità", koju su pokazali i dali pok. deputatu dr. *Milevoju*, kad ga bolestnoga nije hotio nitko u kuću, nego su ga dali ponesti u sirotišće kadi je umro, i ga mrtvoga na zamazanom vozu od gnoja popeljali u Labin.

Jur. Oni su valjda to pozabili, ma nismo mi, ač se je u istinu i nam grdo vidilo, da su tako *„fino korteži i ošpitali"* pazinska gospoda. Nu neka bude to jednim i drugim na čast.

Fr. A kako je pasalo na 16. marča?

Jur. A Bogme lipo, sve gladko, jednoglasno i mirno, tako da se mogu gospoda i duhteri, ako jim se rači, lipe kulture od naših kmeti naučit.

Razgovor

izmedju g. Iv. Defara i Krstića u Tinjanu.

Dne 5. marča Krstić vračao se iz Poreča u Tinjan poštom te se zaustavio kod g. *Ivana Defara* dok se pošta odpravila i bio med njima sljedeći razgovor:

Krstić: Vidiv na stolu *„Našu Slogu"* koja je bila onaj dan poštom stigla, reče: Ha! O! to je ta zadnja!

Ivan: Da, ali ne ona kriva, koja za Učkom izhaja, nego ona naša stara *Sloga* iz Trsta.

Krstić: Ali bi imala kazati, da smo Slavjani a ne Hrvati.

Ivan: Mi smo Slavjani i Hrvati.

Krstić: Da, dobro ali *Spinčić* bi nas bilo prodat pod Hrvatsku.

Ivan: Mi ćemo ostati Hrvati i Slavjani u Istri, a ovo je laž što kažete, da bi nas Spinčić prodao pod Hrvatsku.

Krstić: U prvoj sjednici kad ide *Spinčić* u Beč, ćemo čuti valje, da će nas gledat stavit pod Hrvatsku, a to je slabo.

Ivan: *Spinčić* i *Laginja* uviek pošteno govore za nas u Beču i za nje ako je do potribe, ćemo i život dati.

Krstić: Dà, on je pravi branitelj, ali za ovo ima krivo. Koje je ovo mjesto?

Ivan: Tinjan!

Krstić: A kako ovdje?

Ivan: A kako drugaće, nego za drage *Laginju* i *Spinčića* svi jednoglasno.

Krstić: Dobro! (propenta žuhko)

Ivan: Nećemo se mi pustit podkupit od one *krive Sloge*, kako u Liburniji.

Krstić: Ča su se pustili u Liburniji podkupiti?

Ivan: Tako da nebi, od onog **vražjeg Krstića**, ali uvidjaju, da su pogriešili kako se čuje, i to je samo sekcija Rukavac.

Krstić: Tako treba, sve složno!

Ivan: Pravo je, ali znajte, da *Laginja* i *Spinčić* su pravi naši angjeli zemaljski, a oni koji bune Liburniju, neka dodju ovamo (Krstiću kažuć šakom pod nos) buniti, pak te znati s kim računaju.

Krstić: Nu pravo imate. (Na to otide poštom put Pazina.)

Različite viesti.

Obiteljska nesreća. Našu rodoljubnu obitelj prijatelja i druga g. dra. Andrije Stangera i njegovu čestitu svojtu na Voloskom zadesila je grdna obiteljska nesreća.

Dne 20. t. mj. preminula im velevriedna stavica majka ostaviv uzcviljena starca supruga, raztužene sinove i ostalu svojtu.

Čestitoj pokojnici podielio Svevišnji raj nebeski a njezinim milim toliko srčanosti i krieposti, da bi uzmogli strpljeno podnesti ovu težku ranu. Naše im najsrdačnije sućutje!

Znak vremena. Nočas sabrao je u svojoj palači tršćanski bogataš i vodja takozvane konservativne stranke baron Reinelt novoizabrane gradske i državne zastupnike progresove ili židovsko-liberalne stranke i prvake konservativne stranke, koje je počastio bogatom gostbom i sjajnim plesom. Prisustvovao je svečanosti i c. kr. namjestnik vitez Rinaldini.

Carevinsko vieće u Beču otvara se dne 27. t. mj. Ovo je prvi put što se sastaje pomnoženo carevinsko vieće usljed novog ili proširenog izbornog reda. U budućem broju donesti ćemo broj svih zastupnika razdieljenih po klubovih ili strankah i strančicah.

II proti 4. Takozvano austrijsko Primorje biralo je ovih dana 15 zastupnika za carevinsko vieće i to Istra 5, Trst sa okolicom 5 i Gorička-Gradiška 5. Ako sbrojimo pučanstvo Primorja po narodnosti, to proizlazi, da imade po službenoj, nam neprijaznoj statistici, Hrvato-Slovenaca bar 60—70.000 više negoli Talijana pa uzprkos tolikoj većini pučanstva naše krvi i našega jezika imati će u novom parlamentu Hrvato-Slovenci samo *4* zastupnika, a Talijani, premda u ogromnoj manjini, *11* zastupnika. Koji nepozna naših nezdravih odnošaja nebi zaista hotio vjerovati ovim brojkam, a ipak je tomu tako Al kako je došlo do toga, pitati će neupućene osobe. Evo kako:

Ovdje u Trstu pogovaralo se odavna, da bijaše stvoren pod konac prošle godine tajni nacrt, kako će se provesti u prilog Talijana novi izbori za carevinsko vieće. Naši čitatelji će se jošte možda sjećati na sastanke i gosthe u kući jednog ovdašnjeg bogataša i vidljive glave tako zvane umjerene talijanske stranke. Kod tih gosthah sudjelovali su najradikalniji kolovodje ov. dašnje lažiliberalne talijanske stranke. Bilo je i drugih osoba, ali te nespominjemo s lahko razumljivih razloga. Na tih sastancih radilo se o tomu, kako bi se spravilo u carevinsko vieće ovdje svemoguće liberalce, koji — kako je poznato — nisu do ljetos postavljali svojih kandidata za državni sabor. Trst sa okolicom šiljao je naime u Beč tri nazovi umjerena Talijana i jednoga Slovenca.

Ugovoreno bijaše dakle, da se liberalci kane pasivne politike i da stupe u carevinsko vieće. Ali oni nisu luda djeca. Njim se je htjelo jamstva, da će kod izbora koli u Trstu, toli u Istri i u Goričkoj uspjeti na čitavoj liniji. Mi doduše neznamo, što im se obećalo, ali uspjeh izbora u rečenih pokrajinah svjedoči, da im se jamstvo dalo i rieč održalo.

Rečenomu bogatašu i onomu, koji stoji za njim, bijaše glavno do toga, da liberalce sprave u Beč, pak bilo pod kojim uvjetom. To se je dogodilo i tim se dade raztumačiti nečuveni i nepredvidjeni uspjeh talijanaša u Istri, Trstu i Goričkoj.

Hrvati i Slovenci Primorja nisu dakle drugo nego žrtve tajnih namjera i spletaka. Tako, i jedino tako valja tumačiti poraz Hrvato-Slovenaca i sjajnu pobjedu Talijana.

Ponuda 2000 forinti jednom fiducijaru. Poznato je, i netom minulih izbora dokazano, da Talijani u Istri ono malo našega naroda što pridobe za se, postignu to varkami, pijankami i novcem. Tu ide ne na stotine, nego na tisuće pojedinim osobam. Jedan naš izbornik volosko-opatijske občine za V. kuriju dobio je litografovano pismo, talijanskim jezikom, u kojem mu se nudja 200, slovom dvie tisuće forinti, ako hoće, da agituje za talijansku stranku, odnosno za njezinoga kandidata d.ra Bartoli. Za slučaj, da bi to htjeo, naznačila mu se i adresa, bud u Poreču, bud u Puli. Eto, to su medju ostalim sredstva, kojimi agituju istarski Talijani, to načini, kojimi su izvojevali „pobjedu", koju toliko slave! Demoralizacija, i ništa drugo, nego demoralizacija. Pita se samo, odkud Talijanom tolik novac? Ima li „Lega nazionale" toliko, i smije li svoj novac po svojem štatutu trošiti u takove svrhe? Nije li tu i novca, kojega hrvatski i slovenski porezovnici Istre težkom mukom i u znoju lica svoga zaslužuju? Jedno i drugo mogle bi konstatovati c. kr. oblasti, kad bi htjele.

Iz Kastva pišu nam dne 16. t. mj.: Od kada je u Matuljah počela izlaziti „Prava nesloga", nestalo je mira u našoj Kastavšćini. Čovjek nije sjeguran, tako rekuć, ni u sried biela dana ići cestom, a da ga neće napasti podkupljena fukara. Svake nedjelje dogadjaju se neredi i tučnjave, a došlo je pred nekoliko dana i do krvi. Kroz njekoja sela pošten čovjek nemože da prodje mirno, a da se za njim neviče, tuli, ruli i što šta radi. Dapače i sama školska mladež nezaostaje za starijimi. Narod se demoralizira, osobito onaj zapadne Kastavšćine, opija, hucka, zavadja na sve moguće načine. Sada u korizmeno doba dobavlja mu se glasbu, pusti se ga plesati, hucka ga se protiv svećenika i nobće proti svakomu, koji nedrži sa stanovitom klikom. Kroz selo Matulje gotovo nemoguće je proći pojedincu i u sried dana. Tamo se napada rieču i tvorno, ne samo domaće, nego ćak i tudjince.

A što na sve to oblasti? Taru si valjda ruke, jer se radi o hrvatskom narodu. Al nek se sva ona visokopoložena gospoda sjete zadnjih kastavskih nemira, kad se je napadalo i same carske činovnike. Nek se sjete, da je nečijom krivnjom više nedužnih ljudi sjedilo u hladu. — Jeli napokon častno za kotarsku oblast, da pod njezinim djelokrugom vladaju toli nesnosni odnošaji, a dosta je malim prstom maknut i bilo bi svemu kraj.

Pusti li se stanovitoj kliki i unapried proste ruke, moglo bi doć i do pokolja, kako se već glasa Kastavšćinom, a iko bi svemu tomu bio kriv? — E, onda bi se tražilo najnižu oblast, glavarstvo. — (Ovaj put nebi izbjegao pravi krivac, jer ga pozna čitav sviet. Nije ostala tajnom njegova paklenska spletka u Materiji. Op. ured.)

Jednako pravo za sve i po svuda. Liepi su zakoni o ravnopravnosti, al kako se kod nas izvršuju?! To kaže i konštituiranje izbornih komisijah s jedne strane u Kopru s druge strane na Voloskom dne 10. marča 1897. U Kopru bilo je 75 izbornika talijanskih, 65 hrvatsko-slovenskih. Talijanski u Kopru kao većina, izabrali su u komisiju 3 svoja, c. kr. izborni komesar, Adolf pl. Schaffenhauer-Neyss imenovao je 2 Talijana i 1 Slovenca. Pet Talijana imenovalo je još šestoga Talijana. Na Voloskom bilo je 60 izbornika hrvatsko-slovenske stranke, 10 talijanske, 17 „disidenta", kako se jih je nazivalo. Hrvatsko-slovenski izbornici, kao većina, izabrali su 3 svoja, c. kr. izborni komesar, Alojzij Fabiani, imenovao je 1 od tako zvanih „disidenta", 2 od talijanske stranke prije, 1 još kasnije, i nijednoga od većine. To je eto jednako pravo za sve u Istri, za Talijane s jedne, za Hrvate i Slovence s druge strane! C. kr. kotarski kapetan Fabiani, da se je kašnje izpričavao, da je onako učinio, jer je čuo, da će izbornici hrvatsko-slovenske stranke uništivati glasove izbornika talijanske stranke i „disidenta"!! Smješno i valjano za c. kr. kotarskoga glavara Alojzija Fabiani-a!! Izbornici hrvatsko-slovenske stranke nisu još nikad ni jednoga glasa protivne si stranke uništili, a najmanje protuzakonito. Talijani jesu već više puta. Talijanske izbornike nalazeće se u većini, nije nigdje postavio u manjinu c. kr. izborni komesar, hrvatsko-slovenske postavio je izborni komesar Alojzij Fabiani, i to na jedan „on dit". Kad bi se radilo po svakom, često i dosta opravdanom, govori se „neznamo kamo bi morao doći c. kr. kotarski kapetan Alojzij Fabiani!

Uništenje izbora gradskoga zastupnika g. Ivana Nabergoja. Kod netom minulih izbora za tršćansko gradsko, dočino zemaljsko zastupstvo bijaše izabran u I. izbornom kotaru naše okolice i slovenski prvak g. Ivan Nabergoj.

Taj izbor je uništila židovskoliberalna većina zastupstva po istarskom receptu t. j. bez ikakva razloga, uzprkos predlogu verifikacijonalnoga odbora, koji je glasio, da se izbor ovjerovi. Proti izboru nebijaše utoka. I tako se pomalo uvadja svuda u Primorju zloglasni istarsko-talijanski recept.

Izbor zastupnika ladanjskih občina na Voloskom dne 16. marča. Pristupili su svi izbornici občine kastavske (32), svi podgradske (14), svi materijske (11), svi jelšanske (8), svi volosko-opatijske (3) i 4 mošćenički-brsečke, u sve dakle 73. Izostala su sva četiri veprinačka i 2 mošćenička. Neznamo što će njim reći njihovi birači, koji jih biraju, da idu glasovati za zastupnika, a oni doma ostaju. To nije muški. Onu dvojicu pak iz mošćeničke občine, jednoga iz Kraja, drugoga iz Sv. Antona, nek sude njihovi birači. Ona dvojica su se sami našim ponudili, i molili jih, da jih biraju, obećav, da će glasovati za naše predloženike. Naši su njim povjerovali. A oni su prelomili vjeru. Blizu su Lovrana. Molimo naše tamo, da nam priobće imena te dvojice, da jih svaki znade, i da se jih čuva kao vjerolomaca. C. kr. kotarski kapetan Alojzij Fabiani, kao izborni komesar, nije ovaj put mogao turiti većinu izbornika u manjinu u komisiji. Bili su svi jedne misli, morala je biti i komisija takovom. Sada se već nije moglo smatrati ni g. Kastelica ni njegovih kao disidente. Kad su izbornici izabrali trojicu članova komisije, a komisar imenovao trojicu, medju kojimi nebijaše veleč. gosp. dekana Rogača, zaklikneli su svi izbornici glasno jasno: „Živio Rogač!", onaj Rogač, kojega je bio g. izborni komesar dne 10. marča zapostavio jednomu Giovanni Andreicich iz Vedeža. I Rogač bio je jednoglasno izabran sednim članom, i pak sa svimi glasovi, osim svoga, predsjednikom komisije: „Živio Rogač!" i opet se je dvoranom orilo. Svi glasovi bili su odani za g. Vjekoslava Spinčića. Izbor je tekao posve gladko. Samo kod sastava zapisnika bilo je nješto prigovora. C. kr. kot. kapetan, kao izborni komesar, imao je pripravan arak za zapisnik „Land Istrien, Bezirk Volosca" itd. Tomu se je većina članova komisije na predlog člana Jenko uzprotivila, te se je moralo brisati i napisati hrvatski ili slovenski. Mi smo znatiželjni, da li bi c. kr. kotarski kapetan Alojzij Fabiani *talijanskim* izbornikom onakova što htjeo narinuti, i znatiželjni smo, da li je koji drugi izborni komesar, n. p. u Poreču ili u Puli, gdje imadu Talijani većinu, predložio njemačke nazove u zapisniku!....

Čim je izbor voloski svršio, došla je deputacija izbornika pozvati izabranoga zastupnika g. Vjekoslava Spinčića medju izbornike. Došao je i bio od svih na cesti burno pozdravljen, i pak, pošto se je zahvalio, odpraćen u krčmu „Jurižanke", gdje su rodoljubi volosko-opatijski priredili skupni objed.

Kod objeda vladalo je veliko oduševljenje. Zdravica se je redala za zdravicom u prisutnosti svih 73 izbornika i bar 50 neizbornika. Prvu je izrekao spomenuti veleč. g. Rogač izabranom zastupniku g. Vjekoslavu Spinčiću. Ovaj oduševljeno i srdačno pozdravljen je odmah odgovorio oduljim i vrućim domoljubnim govorom, i nazdravio svim izbornikom nesamo volo-

skoga, nego i pazinskoga i lošinjskoga kotara, svim biračem, kao i cielom sviestnom hrvatskom i slovenskom puku u Istri. Medju govorom i poslie govora orili su burni „živio“. Govorili su još Božo Dubrović, Dr. Poščić u ime voloških i opatijskih rodoljuba, Slavoj Jenko, Gašpar Kastelic, Kazimir Jelušić, A. Ryšlavy i opet Vjekoslav Spinčić i Anton Rogač. Svi govori bili su pozorno slušani i odobravani. Svih je jako obradovalo što je občinski glavar materijski g. Gašpar Kastelic nazdravio izabranom zastupniku, i pri tom izjavio, da su kušali njega i njegove odvrnuti od hrvatsko-slovenske stranke, al da su on i njegovi odbili napastnike odlučno, odlučiv, da će glasovati za narodne predloženike, kako su to uvjek bar za carevinsko vieće i kako će stalno uvjek i unapried.

Veselje bilo je podpuno kad se je saznalo, da je izabran u zapadnih kotarih Dr. M. Laginja. Klicanjo: Živio Spinčić, živio Laginja!“ nebijaše ni kraja ni konca, do kasne ure noći, po kraju i po moru.

U večer bio je Kastav grad krasno razsvjetljen, sav kao da je u ognju. Po kastavšćini koliko se jè je vidilo, bilo je mnogo kriesova. Veprinac bio je razsvjetljen. Mošćenice upravo divno. Na parobrod „Iku“ skupila se množina gospode i gospodja i gospodjica iz Voloskoga i Opatije i bližnjih krajeva. Parobrod pun svetionika, na kojemu se je gorilo bengalske ognje, ukrcao je najprije ljude na Volosko, pak u Opatiji, kuda bijaše sve puno klicaja. Uz pjevanje i klicanje išlo se lagano uz obalu. Odziva bilo je po cieloj obali, u Ikoj, u Ičićih, u Lovranu, gdje se je s ladjom nekoliko domoljuba lovranskih i ukrcalo. Draga Mošćenička bila je krasno razsvietljena. Klicaji lijahu tuj jači nego drugdje, jer se je znalo, da će parobrod tu izkrcati izbornike mošćeničke. Parobrod išao je još do pod Berseč, da se izkrcaju brsečki izbornici.

U samom Kastvu sakupilo se je toliko ljudi, da jih toliko neima nit na najveći sajam. Jedva se je micati moglo. Klicali su i pjevali stari i mladi, muški i ženske, svi, svi. Veselje se je jedva kasno u noć moglo utišati. Što bijaše u Kastvu u veliko, to se je zgadjalo po kastavšćini u manjem na svih stranah.

Takova slavlja, na kraju i po moru, nije još doživila iztočna strana Istre.

Bog živi sviestan i pošten narod i njegove zastupnike!

Otvoreno pismo dr.u Ivanu Krstiću u Matuljah priobćuje urednik „Il Pensiero Slavo“ gosp. Ante Jakić u 35. broju ovdašnje „Edinosti“, kojim je do temelja pobio grdnu klevetu rečenog odmetnika, da mu je tobož g. Jakić ponudio 1000 for. i naš list „Našu Slogu“ ako budu njegovi Rukavčani glasovali u izboru za V. kuriju za gosp. Dr. Laginju. Bude li naim iole moguće priobćiti ćemo i mi to pismo u budućem broju u cielosti ili bar u izvadku.

„71 baucoli 16 nostri“. Ljekarnik u Opatiji Camus naručio je dne 10., nek se brzojavi Dru. Tamaro u Poreč: „71 baucoli 16 nostri“. Onoga dana se je biralo zastupnika za petu kuriju. Za kandidata hrvatsko-slovenske stranke glasovao je 71 izbornik, za kandidata talijanske stranke 16 izbornika. Oni prvi su za ljekarnika u Opatiji Camusa, rodjenoga Pazinčana, „baucoli“, ovi posliednji „naši“. Eto, tako naslovljuje naše čestite izbornike čovjek, koj se je prije njekoliko godina dotepao na Volosko, išćuć svakdanjega kruha, koj ga je dobio i podkožio se i preobukao, imajuć jedno vrieme ljekarnu na Voloskom i filialku u Opatiji, i dobio u posliedje vrieme ljekarnu u Opatiji — sve to pomoćju i preporukom c. kr. oblasti, imenito c. kr. kot. glavara Alojzija Fabiani-a. Iz okolnosti, da je on d.ra Tamara u Poreču, urednika listića „L'Istria“, koj zna onako bljuvati na sve što je u Istri hrvatskoga i slovenskoga, izvjestio o uspjehu izbora, vidi se, da je on izvjestitelj onoga bljutavoga lista.

Iz Kastavšćine pišu nam 20. t. mj. Prijatelj mi pripoviedao, da je čitao brzojavku odaslanu iz ovih strana od poznatog odpadnika upravljenu jednomu c. kr. bilježniku u Trst u talijanskom jeziku u glaseću:

„Pošaljite mi odmah, inače ću obustaviti“.

Neka svatko sam odgoneta: 1) od koga bijaše brzojavka poslana 2) na koga je poslana i 3) koja njoj bijaše svrha.

Iz Dobrinja pišu nam 19. t. mj.: Čim smo dne 16. t. mj. u večer doznali, da je malne *jednoglasno* izabran zastupnikom za ovu stran Istre naš ljubimac g. prof. *Vjek. Spinčić*, odmah dadosmo oduška našim čuvstvima uz paljenje mužara i kriesova. Braća po Kastavšćini odgovoriše takodjer sa kriesovima. Tako i valja; dok Talijani proslavljaju svoje pobjede sa muzikama, pijankama, plesovima, akoprem vrieme korizme, to smo mi i ovom prilikom pokazali, da smo kršćani katolici, koji poštuju naredbe naše sv. matere crkve, a s druge strane pokazujemo tim, da si pridržajemo običaje starih Slavena, koji su svako narodno slavlje proslavili u najčišćem elementu — ognju. Živio dakle naš miljenik Spinčić!

Nu kao što redko koja radost dolazi bez žalosti, tako i nas u Dobrinju dva dana iza toga silno razžalila viest, da je naša mila i dobra gospodja *Marija Dražić*, supruga našeg obljubljenog obć. ljećnika dr. *Mata Dražića*, upravo dne 16. t. mj. u rodnom si mjestu Bribiru preminula. U najljepšem cvietu svoje dobe, jedva joj bila 23 godina, i već nas ostavlja! Kroz ovo 8 mjeseci, što je u Dobrinju proboravila, zadobila bje svačiju ljubav i zato je svih nemilo kosnula prežalostna viest o njezinoj smrti. Kad se je pred njekoliko dana odavle kući odselila, da promieni zrak, tko bi nam bio rekao, da je nikada više nevidimo! Nu proti božjim odredbam se nemože, što osobito stavljamo na srce našemu obljubljenomu liečniku, neka ovu kušnju božje providnosti čim uztrpljivlje podnese. Miloj pokojnici pako bila lahka hrvatska zemljica, koju je toli vrućе za života ljubila! (I naše iskreno sućutje velevriednomu g. dru. Dražiću. Op. ur.)

Izbori u Trstu po istarskom receptu. Dne 18. t. mj. birala je naša okolica sa četvrtim razredom u gradu Trstu (koji bira za gradske izbore) jednoga zastupnika za carevinsko vieće.

Taj izborni kotar zastupao je častno gosp. Ivan Nabergoj kroz 25 godina. I ovaj put je njega kandidiralo polit. družtvo „Edinost“ i želili ga imati svojim zastupnikom svi naši neodvisni i pošteni okoličani.

Lažiliberalna stranka kandidirala je poznatog Leopolda Mauronera, bivšega garibaldinca. Ta stranka poprimila je kod tog izbora sva poznata sredstva istarskih Talijana. Ona se nije plašila ni sramila nikakva oružja samo da sa svojim kandidatom prodre. Molbe, grožnje, zastrašivanja i nesretni Judin groš imao je tršćanskim židovom pomoći do pobjede. Naša okolica opoštenila ni i ovaj put svoje lice, ali proti onakvom oružju, proti onako smradnom sredstvu morala je podleći. Naši obrezanci slave pobjedu izvojevanu najgadnijimi sredstvi t. j. pljačom, žerilom, novcem i strahovanjem. Jedino tako mogao je biti izabran Mauroner, komu nijedan čestit državljanin nemože zavidjati pobjede. Ovim izborom ovjenčala si je glávu lažiliberalna stranka u Trstu nezavidljivom slavom, kojom se doista ponositi nemože.

Svaka čast našoj sviestnoj okolici, koja je učinila svoju rodoljubnu dužnost.

Izbori u Goričkoj. Slovenska narodna stranka imati će i u novom carevinskom vieću dva zastupnika, dočim će imati talijanaši i furlani trojicu. Od slovenske stranke bijahu izabrani gg. dr. Gregorčić i grof Alfred Coronini. Ovaj posliednji kandidirao je i u izborničtvu veleposjeda, ali je prepao usljed nasilja i slieparija talijanaške stranke, koja se je kod izbora poslužila recepta istarskih talijanaša. Furlane i talijanaše zastupati će u carevinskom vieću odvjetnik Versegnassi, posjednik Lenassi i župnik-dekan Zanetti.

Čujte školske oblasti! Više djece pučke škole u Puli, koja nosi naslov *„Scuola popolare maschile di 5 classi“* (Piazza Alighieri) pripovjedalo nam je, da je jedan učitelj već dva mjeseca podučavao o izborih. Na tabli činio je račune, koliko imade talijana i koliko *„ščava“* u Istri i ako jedno od drugog odbijemo, da je za toliko hiljada Talijana više u Istri i da usljed toga moraju oni sjajno pobjediti. To je već vrhunac bezobraznosti! Sada se ne čudimo kako i zašto su školska djeca znala i pozvala tako točno sve izborne poklike i pjesme i živiždanja, kao da im tko komandira. Nećemo ni rieči tome dodati, ništa pitati i . . . . . ništa! Ovo zrcalo naših odnošaja netreba nikakvog komentara. Viditi ćemo i čekati samo što će školske oblasti nato. *Crux.*

Talijanski zastupnik za istarski veliki posjed. Dne 22. t. mj. birali su istarski veleposjednici svoga zastupnika za carevinsko vieće u Poreču. Kandidata reć bi, da bijaše više. Izmedju ostalih spominjalo se prije izbora odvjetnika Bennatti-a iz Kopra, mladjega markiza Polesini-a iz Poreča, zemaljskoga prisjednika P. A. Gambini-a. Talijansko političko družtvo nije se usudilo postaviti jednoga il drugoga, jer se je bojalo učiniti „fiasco“. Ono je prepustilo biračem, da biraju koga hoće. Birači sastali se dan prije u Poreču, ali se ni tuj nemogoše složiti. I tako neložni stupiše k izboru. Većinu glasova dobio je P. A. Gambini, dočim su sve ostale glasovnice (skoro polovica — 26) predane biele. Tim su dokazali talijanski veleposjednici Istre koliko vlada medju njimi sloga i zapt.

Davno prije izbora pisali su talijanski listovi Trsta proti kandidaturi P. A. Gambini-a, jer da on kao zemaljski prisjednik nebi mogao valjano ovršivali službu prisjednika i dužnosti zastupnika. Ali k tomu dolazi jošte jedno važno pitanje. Mi se naime dobro sjećamo, da su talijanski listovi Istre silno napadali na g. dra. Laginju, koji je neko vrieme bio prisjednikom i zastupnikom u Beču. Njemu predbacivaše, da to nije častno ni pošteno, da uživa na lahku ruku pučke žuljeve iz zemaljsko blagajne.

Sada smo znatiželjni: hoće li g. P. A. Gambini odložiti službu zemaljskoga prisjednika ili će ju pridržati i na lahku ruku uživati pučke žuljeve iz zemaljske blagajne. Prosimo za odgovor porečku „babu“.

Izbor u istarskih gradovih za carevinsko vieće obavio se dne 18. t. mj. Izabran bijaše propali kandidat talijanaške stranke u izvanjskih občinah zapadne Istre, puljski načelnik Rizzi. P ročka baba nemože zatajiti svoje srčbe, što je hrv.-slov. stranka postavila svoga kandidata i u gradovih. Bila bi sirota htjela svietu pripoviedati, kako je njezin kandidat izabran jednoglasno i kako u gradovih neima nijednoga Hrvata i Slovenca. To njoj se nije posrećilo i odatle njezino smješno koprcanje. Naš narodni kandidat, urednik našega lista, dobio je bezobzirnake agitacije skoro 500 glasova, čim smo dokazali one, za čim smo išli t. j. da imado i u istarskih gradovih mnogo Hrvata i Slovenaca braćа.

Izbori u Dalmaciji za carevinsko vieće. U našoj kršnoj Dalmaciji izabrao je narod složno 11 narodnih zastupnika i to 9 Hrvata i 2 Srba. Ovo je prvi put, da nedolazi nijedan zastupnik talijanske narodnosti iz Dalmacije u carevinsko vieće.

Mi se nadamo, da će gg. zastupnici u Beču onako složno raditi na korist našega naroda kako ih je složno narod izabrao.

Iz Kastavšćine pišu nam 17. t. mj.: Ne čitam niti marim čitat onaj matuljski smrad, nu iza zadnjih izbora jedva sam čekao da izadje, pak da vidim, kako će opravdat rukavačke fiducijare, koji su glasovali za Talijana Bartoli-a.

Srećom (?) dobio sam ga nedjelju u ruke. Pročitao sam ga pomujvo od početka do kraja, ali od Bartoli-a nisam našao ni slova. Nu ipak našao sam mjesto, gdje se o njegovom izboru govori. Evo kako.

„Po cieloj Istroj bila je živahna agitacija i to sa jedne strane, *s kojom i mi držimo*, da se sačuva istoj zemlji karakter narodno-istarski bez razlike jezika bilo slavenskoga bilo talijanskoga; s druge strane, a na čelu iste Laginja, Spinčić, Mandić... itd.“

Čujte dakle. Dvie dakle bile su stranke. Druga je Laginjeva, a prva da je s kom i vi držite. Koja je ta prva? — Jeli to slavenska? Jeli to domaćinska? Jeli ta prva stranka, koja bi htjela, kako govore njoki, da bude sve po starinsku? Ne. Ta prva stranka, to je talijanska stranka, a na čelu stoji joj muž, koji je rekao pred izbori, da se mora sve učinit, samo da se Istra pokaže kao talijansku zemlju.

Rukavčani! Vi i vaši govorite, da niste Talijani, ni da nećete nikad biti, nego da ste Slaveni, a kad tamo vi i vaši poglavice drže sa Talijanom, kako sami pišu, s onimi Talijani, koji su odlučili na svaki način pokazat pred svietom, da je naša mila Istra talijanska zemlja, a nas u njoj da nije. Sto to znači? Znači, da kad vi držite sa Talijani i pomažete ih proti Hrvatom, ne delate drugo, nego im davate u ruke lopate, da vas zakopaju, pak da se za vas nikad više nezna. Kad bi Talijani u Istri vašom pomoću predobili, što neće nikad biti, mislite li, da bi onda govorili da i vi Slaveni u njoj negdje živite? A jok! Ta i sada već govore, da je Istra talijanska zemlja. To se je čulo i čitalo sto i sto puta.

Idimo za korak napred. Vi ste uvjek vikali i kričali: Živila domaćina! — Pak kako ste se ponesli kod izbora? Jeste li glasovali za domaćinu? Niste, jer Talijan, komu ste dali svoj glas, nije naša domaćina, nije naš čovjek. — Kričite i vičete: Živila starina! A jeste li glasovali za starinu? Ne i opet ne. Jer Talijan, za koga ste glasovali, nije naša starina, niti od kada obstoji Kastavšćina nisu nikad Kastavci izabrali Talijana za zastupnika. Vi vičete: Živili Slaveni! A kad tamo, svoj glas niste dali Slavenu, nego Talijanu, tom zakletom protivniku svih Slavena, u koje se ubrajamo i mi Hrvati.

Vidite dakle, ako niste slieni, kako se slažu vaše rieči i vaše djelo. Jedno govorite i kričite a drugo delate. Kad niste htjeli glasovat za Kastavca dr. Laginju, po vaših riečih niste smjeli glasovat ni za Talijana, našega ljutoga neprijatelja, već ste morali glasovat za koga Slavena, pa bio taj makar i nesretni Kajfa, ili jednostavno morali ste ostat kod kuće.

Nezamjerite, al moram vam reći, da se niste muški ponesli. Muževan je onaj, koji kako govori onako i dela.

Rukavčani! Stavite ruku na prsa, pak promislite ove moje rieči. Možda će ipak koji uvidit, da negovorim baš krivo, već da su vas drugi grdo prevarili, kojim je domovina i narod ljanjski snieg, a njihova trbušina prva skrb. Oni, koji su vas smutili, činili su to samo za svoju korist, a vi ste jim bili sliepo orudje, kojim su oni punili svoje žepove.

Ah, gdje je ona starina, za kojom vi toliko uzdišete; ona stara starina, kad je Kastavščina složna bila, kad se je govorilo: *„Ja san ga, i moj brat i od mojga brata brat, i sudac Kinkela i svi do tragu tega!“* — Nije više u Kastavšćini one stare starinske sloge, koju ste baš vi sami razvrgli. Vi ste baš jedini kopali i oralí za tu mrzku neslogu. Pak još vičete: Živila starina! — Jeli to kastavska starina, da u sveto korizmeno vrieme, kad svaki kršćan mora činit pokoru za svoje griehe, vi pohadjate okolo sa muzikom, pjevate, plešete kao o pustu? Jeli to kastavska starina, da zaničujete i sramotite božje namestnike? Jeli to kastavska starina, da se po cestah napada razbojnički na mirno prolazeće ljude, ili da se iz osvete svojemu bližnjemu dela škoda? Jeli to kastavska starina, da nije Kastavac već sjeguran pod svojim krovom?

Kada je tako bilo u Kastavšćini? Popitajte malo vaše starce, jeli se nekada kod nas podkupljevalo ljude za frakuljić rakije ili mericu vina? Pitajte jih malo, jeli su se nekada Kastavci pustili peljati za nos od kojekakvih propalica i pritepenaca? Pitajte ih, pak što će vam odgovorit? Suzna oka uzdahnut će i reći: *„Sinko moj! Nekada ni pul nas srega teća bilo. Nekada je pul nas vladalu ljubav i blagoslov božji.“*

Dakako, da nije ovako nekada bilo a vi ipak vičete: Živila starina! a podupirate novinu, mrzku i ljutu neslogu, s kojom doći će prokljetstvo božje i ljudsko nad našu miu i dragu Kastavšćinu, ako se brzo neopametite.

Iz Kanfanarščine pišu nam 14. marča. (*Blagoslovljenje crkve sv. Martina*). Tri godine su jur prošle, odkad smo sagradili mukom našom i dobrih naših prijatelja zdavna jur porušenu crkvu sv. Martina vrhu Lima. Naši neprijatelji stavljali nam uvjek zaprieke, te ova crkva još do danas nije blagoslovljena na obću žalost i nevolju naroda našega i svijuh darovatelja. Nu sad tekar dobismo dozvolu i naš vlč. g. župnik odlučio, da se crkva sv. Martina blagoslovi na blagdan navješćenja B. D. M. to jest na 25. marča ako bude ugodno vrieme, t. j. bez kiše. *Slava Svišnjemu!*

Iz Zadra pišu nam 22. t. mj. Uvjek zaposlen ne mogu se javljati češće u miloj mi „Našoj Slogi“. Evo me danas, kad su već naši izbori ovdje pri koncu. Još sutra imademo odlučnu bitku, pa pobjedimo li, iztisnut ćemo iz Beča zadnjeg taljanaša kneza Bondu. Naši taljanaši pokunjeni, ubijeni. Nekoji vele, da će unajmiti porobrod, pa će se svi preseliti u obećanu zemlju, gdje cvatu naranče i panamini. Sretan im put! To su već davno imali učiniti, a ne trovati ovdje biedni narod sa „Krivim Dalmatincem“ rodjenim bratom Vaše „Zrave Nesloge“. Ali žalibože istinita je naša rečenica: Neimaš li dušmana, majka ti ga rodi. Jatagan.

Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču izabrale je na glavnoj skupštini dne 27. veljače o. g. ovu gospodu u odbor: Predsjednikom Marka Jurja Juhna, veleposjednika; podpredsjednikom Antuna Sablića, pravnoga vježbenika kod c. kr. bečkoga zemaljskog sudišta; tajnikom Špiru Perućića, svršenoga pravnika; blagajnikom don Stipu Bratanića, svećenika; odbornicima dra. I. Škaricu, praktičnoga ljećnika i Rudolfa Milovčića, kućevlastnika; revizorima Dragana Altmana, Josipa Brozovića i Milivoja Javanda.

Toplo preporučujući naše družtvo daljnjoj blagohotnosti plemenitih dobrotvora, molimo, da se plemeniti darovi u buduće šalju na podpisanu adresu.

Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču,
VIII. Piaristengasse, 43.

Priposlano.

Izvolite primiti ovo par redaka u Vaš velecienjeni list, dičnu „Našu Slogu“ neka se znade, kako se podlim sredstvom služe istarski talijanski listovi proti svakomu poštenu čovjeku.

Ja načelno nečitam lažiliberalnih listova, pisanih bilo kojim jezikom, dakle ni poznate porečke lažitorbe.

Prijatelji me često upozoriše, kako se taj smrad već puta bavi i mojom osobom. Nikali me više puta, da odgovorim, odnosno izpravim njezine laži i klevete, ali se nisam hotio nikada toliko poniziti, da radi nje ni pero umočim.

Ovih dana poslao mi prijatelj br. 792 rečene lažitorbe sa pozivom, da ju tužim. Toga učiniti nemogu radi svoje časti i dostojanstva. Pa nebi ni koristilo tužiti, jer bi mi se dogodilo kano pokojnim prijateljem Semeliću, Velniću itd. Došla bi pred talijansku porotu u Rovinj a ja bih imao štete i sramote.

Radi toga kažem to, da me onaj smrad uvrieditи nemože svojimi lažmi i klevetami, koje do mene nedosižu. Bilo bi izpod mojeg dostojanstva kad bi hotio ni dirnuti u onu kriješ smrada i smetja. Neka ostane u njoj sam urednik i njegovi istomišljenici.

Meni se takova stvorenja neizmjerno gade.

Baderna, dne 22. marča 1897.

Fran Gorec s. r.,
župnik.

Listnica uredničtva.

Gosp. Kozjavuna. Primili smo onaj svezak i odpremili dalje; prijatelj nam dannajavlja, da će se sada dati na posao. Zdravo!

Gosp. X. & Y. Težko nam je pučati se sa onako propalim strorenjem bez stida i poštenja. U ostalom od slučaja do slučaja žigosati ćemo njegovo izdajničko djelo. Živili!

Bika na prodaju

nudja Anton Kalčić - Barela pok. Mateja iz Lipe — občina i pošta Jelšane (Istra) slavnim občinam, gospodarskim zadrugam, posjednikom itd. Bik je vrlo dobroga plemena, krasno uzrastao, 2 godine star, srnaste dlake, bez ikakve pogriješke.

Tko želi pobližih viestih, neka se obrati na vlastnika.

Njegova svetost papa Leon XIII.

poručio je po svojem liečniku prof. dru. Lapponiju ljekarniku Piccoliju u Ljubljani najsrdačniju zahvalu za Nj. Svetosti odposlatu

tinkturu za želudac.

Spomenuti liečnik, kako i mnogo drugih odličnih profesora medicine iztražili su Piccolijevu tinkturu za želudac, te ju preporučuju kao izvrstno sredstvo za kriepčanje želudca, pomnožuje tek ter pospješuje probavu i čišćenje. Cieno: 1 bočica 10 kr., 12 bočica sa zavitkom 1 for. 36 nč.; pošiljka po pošti od 6 bočica 6 for. 26 nvč.

I **Najviše priznanje**

ljekarniku Piccoliju u Ljubljani kao priredioca kapljicah za zube, koje je sa zadovoljnim uspjehom Njez. c. i kr. visost prejasna gospodja prestolonaslednica udova nadvojvodkinja

STEFANIJA

ivolila opetovan, uporabiti. — Cieno 1 bočici 20 nvč 10, bočica 1 for. 50. nvč.

Ljekarna Piccoli
„pri angjelu“
Ljubljana, Dunajska cesta

Pošiljke se šilju prama poštanskom pouzeću.

Dobro poznate i obljubljene

štrcaljke

inžinira Živica

dobivaju se još uviek uz obične nizke cieno na skladištu tvrdke

ŽIVIC i drug.
(Schlivitz Comp.)
ulica Zonta br. 5.
TRST

Tko želi, pošalje mu se cienik.

Ljekarna Dragutina Accurti-a na Rieci

Corsia Deák

odlikovana zlatnom kolajnom na hygijeničkoj izložbi u Beču godine 1894.

preporučuje štovanom občinstvu slieđeće liekove:

Željezovito kinovno vino (Vino Chino ferrato) ovaj liek upotrebljava se veoma uspješno u svih bolestih, kojima je povod novaljana krv, kao u bljedulobulji, kod gljivah (Scrofulosi), uzro u kostijuh (rachitis), kod odraslih, kod anemičnih djevojaka i kod slabe djece, djeluje veoma dobro za oporavu poslie slabećih bolesti, kod nestašice krvi, neprobavivosti i u obće za pojačenje i okriepu tiela. — 1 caklenka sa naputkom stoji 1 forintu.

Sok od Salsaparigle — Honduros (Estratto Salsapariglia) za čišćenje krvi, osobito u proljeće dobro je uzimati najbolje sredstvo proti svakim posliedicam veneričkih bolesti, proti kostobolji, poganici i ulogam, u obće za sve bolesti, koje su prouzrokovane od pokvarene i nečiste krvi. 1 caklenka naputkom stoji 80 nvč.; tri caklenke jesu dostatne za čitavu proljetnu kuru to stoje 2 for.

Najfinije ulje od bakalara (olio di fegato di Merluzzo obće poznato, i izvrstnim priznano sredstvo za slabu i škrofuloznu djecu.

1 boca 1 forint.

Sredstvo proti kurjim očima (Essenza per i calli) odstranjuje sigurno kurja oka i bradavice. — 1 bočica sa naputkom 35 novč.

Slaštice proti kašlju i promuklosti grla. Izvrstno sredstvo proti kašlju i bronhijalnom kataru. 1 kutija stoji 35 nvč.

Izim navedenih ljekova imade u zalihi sve tu i inozemne specijalitete, kozmetična sredstva medicinskih sapuna, svakojakih kirurgičnih spravah, mineralnih vodah, te obavlja točno sve naručbe bezodvlačno uz poštansko pouzeće.

Prave brusko suknene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za mužko odjelo stoji samo	for. 3·10 iz dobre „ 4·10 iz dobre „ 4·50 iz dobre „ 6·— iz bolje „ 7·75 iz fine „ 9·— iz najfinije „ 10·50 iz još finije	parve ovčje vune

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gornje kaputo, Boden, Peruvieuno, Doskings. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviste itd. razašilje uz tvorničke cieno kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna Kisel-Amhof u Brnu

Uzorci badava i franco. Pošiljke vierne uzorku.

Pozor! P. n. občinstvo upozoruje se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kisel-Amhof u Brnu** razašiljo sve tvari uz prave tvorničke cieno bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Zidni koledar za god. 1897.

Tiskara Dolenc, Trg velike vojničke u Trstu br. 2 pripravila je za god. 1897. zidni koledar, te ga prodaje po 20 nč. komad, poštom 25 novč. komad.

Zahvala.

Svim koji su prigodom bolesti, smrti i pokopa naše premile i nezaboravne supruge, odnosno majke, bilo kako ublažili ili nastojali ublažiti našu veliku bol ili izkazali posliednju čast blagoj pokojnici sprovodeć ju do hladnog groba, navlastito pako prečastnomu svećenstvu i raznim društvom i svim prijateljem i znancem izrazujemo ovim najiskreneju zahvalnost.

Volosko, dne 23. marča 1897.

Obitelj Stanger.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na	V napolenonih na
1-dnevni odkaz 2½	30-dnevni odkaz 2½
„ 2¼	3-mesečni „ 2½
„ 2%	6- „ „ 2¾

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrazine tekso v kropost z dnem 5. febrara, 9. febrara in odnosno 2. marča t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napolenonih brez obrestí

Nakazuje
na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reka, Sisek, Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupuje in prodaje
vrednostnij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.
Inkaso vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.
na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredi na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija p jako umestnih pogojih.
Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.
Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zla ali srebrni denar, inozemski bankovci itd — p pogodbi.
Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne bank Italijansko v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.
Trst, 2. febrara 1896.

Svećar u GORICI
J. Kopač
Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2.45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000** kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Sve strojeve za poljodielistvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

Preše za grožđje, diferencialni sustav.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč
II/2 Praterstrasse 49.

Cienike i sviedočbe gratis! *Traže se zastupnici!* *Čuvati se kontrafrakcija!*

Ljekarna k Zrinjskomu
H. BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

preporuča kao najbolje sredstvo proti kašlju, promuklosti, hrapavosti, prsobolji i plućnom kataru svježi

trputčev sok.

Cieno bočici 75 novč.

Uzetaj iz svieżeg bilja priređen sok preporučamo moj izvrstno djelujući:

Gorski čaj proti kašlju,

koji znatno pospiešuje djelovanje soka

Cieno omotu 35 nvč

Sok proti kašlju za djecu.

Djeluje izvrstno kod djece kod prehlade, kašlja, hripavca i plućnih bolestih. Cieno bočici 50 nvč

Mazilo proti kostobolji

Najbolje sredstvo je:

kod trganja, reumatizma, ischiasa, bolih u zglobovima kukovima, te kod svih poškodnih bolestih, koje nastaju uslied prehlade i nezgodnosti.

Cieno boci sa naputkom 75 nvč.

Obširni cienici na zahtiev badava i franko.

Ljekarna k Zrinjskomu
H. BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolenc u Trstu

Broj 13 U Trstu 1. aprila 1897. Godina XX

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielu arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Iz carevinskoga vieća.

Dne 27. marča sakupila se je i gospodska i zastupnička kuća carevinskoga vieća, svaka u svojih prostorijah.

U gospodskoj kući, u koju je došlo od cesara i kralja novoimenovanih članova, stvar je išla posve jednostavno. Njegovo Veličanstvo bilo je već prije imenovalo predsjednika i dva podpredsjednika. Predsjednik gospodske kuće je knez *Windisch-Grätz*, onaj isti, koj bijaše kratko vrieme predsjednik ministarstva. Njega je predstavio sadanji predsjednik ministarstva grof *Badeni*. On je onda položio svečano obećanje, držao kratak govor, i pak pozvao sve članove gospodske kuće, da polože svečano obećanje, što su dakako i učinili.

* * *

U zastupničkoj kući neide to tako jednostavno. Zastupnika, izabranih od puka, je mnogo više, nego onih imenovanih od Njegova Veličanstva. Njih je sada 425. Velika mora biti dvorana, u koju se svi smjeste. I jest, svi imadu dovoljno mjesta, svaki svoje sjedalo, svaki svoj pisaći prostor i pisaću spravu, kao i ladicu i torbu za spraviti spise i tiskovine. K tomu imade mjesta za gospodu ministre, njeke činovnike i mnoge stenografe. Na galerijah pak bijaše koje tisuće ljudi, muških i ženskih. Svi prostori su zauzeti. Sve je puno radoznalih. Svaki, koji može, hoće, da vidi nove izabranike puka. I vani pred zgradom ima koje tisuće ljudi, koji već nemogu unutra, koji se moraju zadovoljiti tim, da vide bar dolazeće zastupnike. Od bivših već prije zastupnika ima jih 229, posve novih 196, dakle skoro polovica posve novih. Raznih stranaka ima blizu 30. Svaka stranka gleda, da njezini pripadnici koliko je moguće skupa sjede. U glavnom sjede ovako: Na desnom krilu, gledajuć od predsjedničtva, su *Poljaci* i *Rusini*; njim sljede *Česi*, pak *Hrvati i Slovenci*, onda *njemački konservativci* i *Rumunji*. Iza ovih dolaze *Talijani* i *njemački liberalci*, pak zastupnici *njemačke pučke stranke* i *socijalni demokrati* raznih narodnosti, i konačno *kršćanski socijalisti* ili *antisemiti*, koji su tako na skrajnoj ljevici.

Točno o 11. uri progovorio je, ovlašten od Njegovoga Veličanstva, ministar-predsjednik grof *Badeni*. Pozvao je naime najstarijega zastupnika, skoro osamdesetgodišnjega muža *Proskowetza*, da zauzme predsjedničku stolicu. Prije nego li ju je zasjeo, položio je svečano obećanje u ruke gospodina ministra predsjednika, to jest, obećao je vjernost cesaru i kralju i ovršivanje zakona. Onda je držao kratak pozdravni govor i imenovao privremene perovodje iz svih narodnosti. Ovi su pročitali formulu svečanoga obećanja u *svih* jezicih, dakako i u *hrvatskom* i u *slovenskom*. Zastupnici su bili onda pozivani po abecednom redu, i polagali svečano obećanje svaki u svojem jeziku, Hrvati u hrvatskom „*obećajem*". Pravo je kod toga opazila jedna novina, da već to „obećanje" u raznih jezicih kaže, da naša monarhija obstoji iz mnogih narodnosti i naroda, i da se već po tom može viditi, kako bi bilo potrebito federativno uredjenje monarhije, to će reći, uredjenje takovo, da se napravi više skupina, u kojih bi saborovali zastupnici, koji jedan ili sličan jezik govore.

Poslije svečanoga obećanja svršila je prva sjednica, a gospoda zastupnici bili su pozvani k svečanom otvorenju carevinskoga vieća u kraljevski dvor.

* * *

Dne 29. marča o 12. uri bilo je svečano otvorenje carevinskoga vieća u kraljevskom dvoru. Već posilje jedanajste ure jurile su kočije do dvora, i zaustavljale se pred ulažom u „*svajcarski dvor*". Tu je stajalo dvorskih sluga, koji su kočije otvarali. Iz njih stupali su zastupnici iz svih strana ove polovice monarhije, razno obučeni. Bilo jih je obučeno svečenički, dvorjanički, vojnički, činovnički, crno, a i u raznih narodnih nošnjah, kao *poljačkih, českih, hrvatskih*. Po hodnicih bilo je sluga i vojnika. Sve što dalje to viših dvorskih činovnika, i članova tjelesne straže Njegovoga Veličanstva. Okolo tri četvrta na dvanajst napunila se liepa i prostrana dvorana sa kakvih 500 zastupnika naroda i članova gospodske kuće. Više od toliko ljudi, gospode i gospodja bilo je na galerijah s jedne i druge strane. Na dnu dvorane bilo je pripravno „*prestolje*". Na nještо uzvišenom mjestu bila je pozlaćena stolica, a pokraj nje mali pozlaćeni okrugli stolić. Nad tim bogato urešeno nebo ili baldakin. Točno o 12. bio je dan znak, da Njegovo Veličanstvo dolazi. Pred njim stupalo je njekoliko dvorskih činovnika, pak gospoda ministri, onda razni nadvojvode, te Njegovo Veličanstvo odkrivene glave. Prošao je posred zastupnika i članova gospodske kuće, odzdravljajuć na podaničke pozdrave. Došav do prestolja, sjeo se je na onu zlatnu stolicu, pokrio glavu, i čitao prestolni govor, kojeg mu je podao gospodin ministar-predsjednik grof *Badeni*. Tečajem govora čulo se je više puta „*bravo!*" Na svrsi sazvao je blagoslov božji nad rad carevinskoga vieća na korist svih naroda monarhije.

Poslije govora ustao je, odkrio se i izašao opet posred dvorane, praćen kao kod ulaza. Kako kod ulaza tako kod izlaza klicalo se je u raznih jezicih: Njegovo Veličanstvo cesar i kralj živio!

* * *

U prestolnom govoru se kaže, što će vlada Njegovoga Veličanstva u carevinskom vieću predložiti, i za čim će težiti. Tu se naglasuje potreba socijalnih reforma; nuždа da se ukriepi obrtnički i poljodjelski stališ; nuždа poboljšanja obćila. Vlada će se brinuti za izobrazbu i uzgoj, al osobito za u z g o j, u svrhu kojega biti će nekih promjena na učiteljištih. Spominju se takodjer neke promjene u pravosudju, kao i pobiranju poreza. Pomoći će se i raznim pokrajinam, i nastojati osobito o tom, da se ublaže i izglade narodnostne opreke u pojedinih pokrajinah, tako da bude osjegurano svakomu njegovo pravo. Kao jedna prvih i glavnih zadaća carev. vieća spominje se austro-ugarska nagoda. Na svrsi spominje se metež na iztoku, koga je izazvala Grčka. Ukrotiti će ju velevlasti, al ujedno i ozbiljno opomenuti Tursku, da uvede potrebite preinake u raznih pokrajinah.

Dr.u Ivanu Krstiću

u Matuljah.

U br. 22 od tebe uredjivane „Prave Naše Sloge" od prošaste subote, ti se usudjuješ tvrditi, „da sam ti ja dan prije izbora za V. kuriju u Istri, biva dne 9 ožujka, ponudio pet hiljada for. i list „Našu Slogu" (ovo potonje u ime Dr. Laginje) za slučaj, da bi Rukavčani glasovali za hrvata Laginju".

Da je tvoja tvrdnja ništa drugo nego jedna od mnogobrojnih i smiešnih tvojih izmišljotina, to ti veoma dobro znaš isto kao i ja, i ako misliš, da ćeš se tom najnovijom tvojom izmišljotinom budikako reabilirati pred občinstvom rádi tvoga djela počinjena dne 10. tek. mj. — promašio si cilj — vjera ti je moja!

Tebi je, dragane moj, iza 10 ožujka 1897. tako odzvonilo, da se ti već nemoreš reabilirati niti pred onim, koje, s ovu stranu blizu dva leta, vjerno služiš.

Pošto smo se prije izbora, koji su se obavili u Istri dne 10. ožujka, mi dva isključivo u četri oka razgovarali, ti moreš tvrditi, ili; da se točnije izrazim, izmišljati što te je volja, znajuć dobro, da te ja nemogu pobiti sa svjedoci, kojih nije bilo pri našemu razgovoru.

Kad bi tvoja savjest bila čista, ter kad bi ista mogla progovoriti, ona bi najbolje mogla zasvjedočiti, da meni niti preko pameti nije prošlo nudjati tebi niti for. 5000, niti „Našu Slogu".

Ti, bolje neg itko drugi, znaš, da preveć malo težiš a da bi budi tko za te izbrojio 5000 for. Što se pak „Naše Sloge", glasila hrvatskoga naroda u Istri, tiče, ti takodjer dobro znaš, da nisi za istu dorastao. Ti si dorastao samo za „Pravu Našu Slogu", ili, bolje rekuć, za „Pravu Našu Neslogu".

Nego — *dato e non concesso* — da bi i vriedilo za te izbrojiti 5000 for. i da si ti dorastno za „Našu Slogu", nije bilo treba, da ti ja nudjam ni jedno ni drugo, jer si mi ti tvojom poštenom besjedom — najprije u Trstu, u kavani *Specchi*, a zatim u željezničkom *coupe*-u, kad smo se dne 9. tek. jutrom rano vozili izmedju Matulja i Šepljanah — bez ikakva ujeta, mita i nudjanja zajamčio, da će svi oni fiduciari, na koje ti uplivaš, glasovati dne 10. tek. za Dr. Laginju; a to si mi ti zajamčio iza kako sam te ja bratski upozorio na kakovu se krivomu putu nahodiš, s kojega, ako nesadješ, da će te hrvatski narod proklinjati; a s kojega ako sadješ i staviš se na pravi put, da će te hrvatski narod blagosivljati i da će ju ja uznastojat, da naše novine, koje su prije nepovoljno o tebi pisale, pohvale tvoj korak.

Ovo je sve ono što sam ti ja ponudio.

Gornje tvoje obećanje ti si obnovio po podne istoga dneva, iza kako sam se ja vrnuo u Trst, u tvojoj, na me upravljenoj brzojavci iz Kozine pod br. 141, koja brzojavka doslovce glasi:

Redattore Jakić — Trieste. — Nostri voti Laginja, semprechè candidato comuni foresi occidentali Ribar. — Risposta Matulje. — Krstić.

Na ovu brzojavku, u prisutnosti gosp. Maksa Cotića, urednika „Edinosti" — iza kako sam se sporazumio sa gosp. Predsjednikom i nekim članovom političkoga društva „Edinost", i iza kako je Dr. Ribar primio kandidaturu od tebe postavljenu kao *conditio sine qua non* — ja sam ti odgovorio pred večer istoga dneva u brzojavci pod br. 2190 ovo što sliedi:

Dr. Krstić — Matulje — Parlai persona competenti. Accettiamo volentieri proposta — Jakić.

Da je pak tebi ova moja brzojavka bila uručena na večer pomenutoga dneva, svjedoči sliedeća službena brzojavka, koju sam dobio iz Matulja od onoga brzojavnoga ureda. Ista glasi:

Jakić — Triest: Telegram N. 2190 zugestellt an Dr. Krstić am 9/3 7.20 Nachmittag.

Nego, usprkos svemu ovomu, ti sutradan (10 ožujka) nisi održao tvoje besjede, jer su svi od tebe odvisedi fiduciari glasovali za talijanskog kandidata Bartolia i tako osjegurali talijansku pobjedu u V. kuriji u Istri.

Ovo su gole činjenice. Ne bulazni dakle o hiljadama niti o nudjanju „Naše Sloge" na ime dičnoga Dr. Laginje, koji, skupa samnom neima da ti što drugo ponudi nego sažaljenje za tvoje djelo, koje si počinio dne 10. tek. mj.

Za to djelo neka ti Bog i arbanaški narod sude!

Hrvatski pak narod nek se tješi, da to djelo nije počinio njegov sin, nego ti, kojega je arbanaška rodila, zadojila i odgojila.

Ako ja nisam uspio, da te s krive na pravu stazu obratim, nije do mene nego do tvojih posrnuća ovo zadnjih godinah.

Koja razlika izmedju onoga arbanasa Krstića, koji je jednoć u Zagrebu i na Rječi bio spravan i krv svoju proliti za hrvatsku stvar — i onoga arbanasa Krstića, koji dandanas, iza kako je prešao u Austriju, neće niti da znade, za hrvatsko ime!

S ovim uzklikom zaključujem puštajuć ti slobodne ruke, da, ako hoćeš, smišljaš i promišljaš što ćeš opet izmisliti.

Tvst, 23./III./1897.

Ante Jakić
urednik lista „*Il Pensiero Slavo*".

Dopisi.

Iz Tinjana pišu nam 27. marča. — Riedki gosti posjetili su na blagdan Majke Božje naš Tinjan. Okolo 4 ure poslije poldne dojurile su tri kočije u Tinjan iz Poreča noseći do 7 muževa. Ostavile se pred *Zvaničevom* krčmom i se izkrcali. Bilo je medju njima brkača i bradaša i neki skoro golobradci. Odmah po narječju poznalo se, da su Kastavci. Nadošlo družtvo htjede u krčmu k *Zvaniću* ali najmanji izmed njih, sa očali na nosu reče, da ne onamo, nego u drugu krčmu. *Bože moj rekoše medjusobom prisutni Tinjanci, po naše govore a k našim neće, to moraju biti nekakve izdajice il prodanci*, i zbilja su pogodili. Onaj sa očali poče hvaliti „Pravu Našu Slogu" i nudjati, da će ju svakomu, koji želi, badava pošiljati, te onamo ljudem počeo držati nekakav govor.

Zatim se ugnjezdiše u kući raznačelnika Antona Depiera, gdje su valjda računali koliko koji ima poročkog novca.

Upozoren o došašću ove *krive braće* g. načelnik, poboja se, da se može lahko baš u toj dobi kad je sviet razdražen što neugodna dogoditi, te izadje iz obć. ureda. Sve u jedan glas se govorilo, da je to zloglasni Krstić sa izgubljenimi sinovi Rukavčani.

G. načelnik počekao je na *placi* dok su ti izdajice svoga roda i krvi izašli iz Depierove kuće, da svojom prisutnošću zaprieči budi kakovo izazivanje od tih krivih proroka, i da nebi usljed kakvog izazivanja došlo do velikog škandala.

G. načelnik stupio je bliže, te se nesudiše zapjevati nekakvu pjesmu, kako su bili namislili. Dok su se Rukavčani pogovarali o Tinjanu, naime kako su ovdje bačve i obruče prodavali, približio se Krstić nekojim izdajicam iz Tinjana, sa kojima se rukovao i pozdravljao vičuć u pol glasa „*živila Istra*".

Nato se čuo uzklik u drugom taboru: *živila stara „Nzša Sloga"*! Vidivši prodanci, da im tinjansko podnebje neprija, pobrzaše na kočije, sa kojih još doviknuše trojici tinjanskih podrepnicah: živila Istra, koji jim se odazvaše, ali zastidjeni pred našimi, koji su ondje bili. Najžalostniju ulogu igrao je pri odlazku g. Anton Depiera strastven talijan, koji se je derao na sve grlo dižuć klobuk, neprestano: živila Istra! što su si vrlo dobro zapamtili naši ljudi. Ovaj biva u Tinjanu, a supruga mu u Trstu, tako kažu, da Krstić u Matuljah a žena mu u Trstu. Krstić, Hrvat rodom izdao svoj narod i drži za Talijane, a Depiera kliče: živila Istra! Pravo kažu naši ljudi, *da par para i u crkvi nadje*.

Pripovjedaju ljudi, da su jih na putu iz Tinjana u Pazin kod nekog sela muži, žene i djeca pozdravili, kako se onakovim prodancem dolikuje.

Mora se zahvaliti našemu g. načelniku, da se nije i ovdje kakvo zlo dogodilo, jer je on uplivao na svoj puk, da se mirno vlada i prezirom motri takove prodance. Rekao bih: *Fuj! sram jih bilo!* ali da jih je sram, nebi toga činili, zato daleko vam od našeg mirnog Tinjana vaša mrzka izdajnička kuća.

Nećemo Krstićeve „Sloge" niti bačava od izdajicah Rukavčana.

Iz Dubašnice 28. marča 1897. Dragi uredniče! Molim vas, da ovo upišete u „Našu Slogu" jer mi nemožemo već živiti.

Nas naši prokljeti protivnici nepuste nigdi na miru ni u kući, ni na polju, ni u crikvi.

Prvi naš protivnik to je niki *črni gospodin*, nike stare kontesi sin, ki traži marku štanjaru; on puca od jada zač ga nismo otili u raprežentancu, zač nećemo, da nam zapovedaju črni gospodini. To je ribar, kako su i svi njegovi patrioti Čozoti; al ovi barem imaju postoli od drva, a on je više puti bez nikakvih.

Njegov kumpanj, isto naš ljuti protivnik, je niki uckar, ča je višeput hodil ovuda i po naših državah s mišnjaki. Zasel se je ordi, i je delal palac, a na njem dva prozora. Bi jih bil delal više, ma ga je bilo strah, da ako pademo pod Hrvatsku, to bi moral plaćat na prozori. To je poteklo od onih ljudi, ki nose uske brageše i se mažu z lojem, a mi vero neznamo mu ni za rod ni za pleme.

Tretoga jimamo protivnika, slugu Jorkovu, ki je delal bokun kuće i s ostanki od novci, ča mu je kupoval voti od nikih suludnih Dubašljani; ali ni on tratil čuda za voti, nego gradi on kuću, evala mu; on je forbenji nego Jork, al isto gre prez brageš.

Četvrti je on blizu kreketulje, ča je pokril sramotu domaću za niki bokun mesta; al da mu se još jedna po kući tače — živili njegovi prijatelji!

Ovoj četvorici mora se još jedan pridat: on šenac pomoreni, ki nas Dubašljani pogrdjuje i ruži, da smo mu svi dužni, da on od nas nima potribe; a kad bi Dubašljani otili u samo leto dan, ščeznul bi: neka dobro zapamti, da to mu se more lahko zgodit; drugi pak je on s poganke, ki misli morda, da se pravica kroji s kacoti, kako u niki kraji Amerike; ma ni se ča čudit zaš onakov kakov je, on al zbeče oli skače.

To su vam desna ruka Talijanom z Veje i s Poreča. Koliko besed proti nam progovore, toliko laži zagule. Odpadniki su od svoga roda i svoje krvi. Govore, da su Slovinci, i nebogim ljudem, priproščim, dali su popit, da će njihovi fiducijari votat za Slovinca, kako i oni Krstićevi, ki su votali za najljućega Talijana *Bartulića*. Otili bi, da mi rečemo, da negovorimo već hrvatski: mi govorimo mej sobu hrvatski, po tom sudimo, da smo roda i plemena hrvatskoga; a oni da govore slavinski i da su Slavinci; a to će dat popit munjenim, ma ne nam, zač mi znamo, da ti Slovinci, da to nisu drugo ako ne Talijani, ki bi otili naš jezik hrvatski skorenit, a posvuda i u školu, i u u občinu, i u crikvu postavit jezik talijanski — ter se vidi — nisu ljudi slipi, ki bi radi, da naši popi budu kako i ov njihov, kakovoga nima biškupija; ma od njega niš ne govore, leho ruže našega dobroga plovana i našega dobroga gvardijana, ki još posujuje novci onim dobrim z Vantačić, ki neznaju da su živi.

Nesmimo pustit još jednoga. To je on verbenigo grbavi, on škurogljedac; bolje da bi skrbil za svoju mater, ka mu gre od vrat do vrat, i ka je prijela više karitadi od našega plovana, nego od sina, zač plovan ju pohaja va onu štalicu dosta puti, a nje sin od plovana i gvardijana zlo govori, a ni dostojan niti njim razvezat žužnje na postoli. Ta verbenigo i črni gospodin jimaju gabinet; drugi put ćemo vam pravit u koga.

To su ti naši Talijani, fini ljudi, ki nisu morda ni Talije vidili, ako ni bil onamo učkar mišnjaki prodavat, ali črni gospodin ugori — bižati lovit. Pak još ima ta lipa čeljad dubašljanska zlo govorit od naših vridnih i poštenih ljudi, ki su više dobra delali za naš narod nego će oni i sav njihov rod i porod dokleged jih bude. Mi njim nismo krivi, da jih je svit spoznal i pustil jih na cidilo i kad smo votali za komun i za *Laginju* i za *Spinčića*; mi njim nismo krivi, ako nim sada s Poreča ni prišlo beči, ako su tako lepijeg zgubili, mi njim nismo krivi, ča nisu sada lipih beči u svoj žep spravili, ko niki su dvi leta nazad; mi njim nismo krivi ako jih neće već ljudi, da s pukom vladaju. Neka nas nepotežu za jezik, zač će njim prit na vidilo nike njihove maći, da će jih bit sram pred svim svitom . . . al barem će svi naši Dubašljani, i ki su doma i ki su po svitu, doznat, ki su ti delije, ki su ti spahije, ki bi radi pljucat na svoj materinski jezik, na vridni popi i fratri, na veru svetu i na pošteni ljudi.

Za ov put dosta; molimo vas gospodine uredniče, pišite ovo u *„Našu Slogu"*; ako nebiste, bi nam bilo žal, zač je dosta pravih ljudi, ki govore, da ča nemoremo i mi čagod reć, kad ti naši izrodi, ti naši odpadniki svoga zla rigaju proti našim prvakom, i on smradni bezdušni *foljinu* ištiju drugim i svakomu ga rivaju; i mi se moramo branit.

Na finjetak šaljemo pozdrav svoj našoj pravoj stranki. Živili naši dobri ljudi i naš dobri plovan i gvardijan i svi naši pošteni i vridni Dubašljani. Živile naše dvi dike *Spinčić i Laginja*! Mi svi smo verni *„Našoj Slogi"* i našemu slavnomu i milostivomu cesaru i kralju *Franu Josipu* prvomu. — Živila naša lipa i ravna Dubašnica!

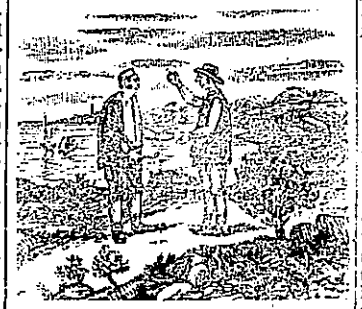

Franina i Jurina

Fr. Brežanski talijani, da su slamom palili Bartolića.

Jur. Dragi ti, ter su ono sami opaljenci, ma bi još kemu mogal rabit kakov škopnjak slami.

Fr. Ter će njim je dat koliko budu oteli Slocarić.

Jur. Če, ma te ju krvavo zaslužit.

* * *

Fr. Ča biš ti rekal Jurino, koliko će još matuljska mačka njavkat?

Jur. Jedni deju, da dokle njoj budu Talijani trbušinu nadevali, a drugi, da dokle bude trubil, kakovi su i neki Rukavčani.

* * *

Fr. Ča bi roć, da hodi Bartol s Kalića po trih va štalu?

Jur. Bil je va Lovrane na *mačjen* pire.

Fr. Tako mu je preselo.

Jur. Ja paran, da će se ga i kletu spominjat.

* * *

Fr. Jeli Rismanjanski pohlistanac i ov put bragešice napunil kako onda, kad jih je hodil iz Popićeve sali po noći na funtanu prat?

Jur. Ne znam, dokle šupoglavića ne popitam. Mislim da je.

Različite viesti.

Croski načelnik Francesco Dr. Coglievina bijaše usljed tužbe proti njemu podnesene od veleč. gg. Volarića i Raguzina odsudjen na globu od 40 for. dne 30. marča. Očekujemo od prijatelja sa onoga otoka o toj odsudi pobližih viesti.

Kako se vrši izborni zakon u Istri. Pod tim naslovom pišu nam iz sela Mihotići — občina Kastav — koliko sliedi:

Dne 26. pr. mj. došao je k čestitomu rodoljubu i trgovcu *Antunu Spinčiću* neki *Giovanni Pachielat di Pietro* iz sela Šegari kod Draguća. Dopeljao je na prodaju vino.

Razgovarajući se sa nekojimi našimi rodoljubi o minulih izborih za carevinsko vieće, reče taj čovjek, da mi t. j. naša narodna hrvatska stranka u Istri nemože kod izbora predobiti, jer da kod njih u občini Draguć može jedan čovjek po tri *puta glasovati*, te da je on i kod izbora za V. kuriju tri puta glasovao. Prvi put za sebe a dva puta za svoja dva brata. On da je vazda pripravan na to priseći. Tu izjavu dao je pred rečenim Antunom Spinčićem, Vikom Dukićem, Antunom Šestanom iz Draguća i Klementom Cimbićem, koji su takodjer sa svoje strane vazda pripravni gornju izjavu potvrditi.

Toliko do znanja sl. c. k. državnomu odvjetničtvu u Rovinju i našim dičnim zastupnikom u carevinskom viću.

Dopisak: Ovih dana bio je mačji sastanak u Bregih. Sastali se kod pozna tog odpadnika prijatelji matuljske *„mačje"* iz Rukavca, Matulja, Veprinca i Lovrana. Govori se, da je dan prije ovuda prošao cigan sa starom kobilinom.

O ustrojenju jugoslavenskoga kluba na car. vieću javljaju iz Beča „Slov. Narodu", da još nije konačno ništa odlučeno. Kranjski konservativni zastupnici protive se zajedničkom jugoslavenskom klubu, a to se vidi odatle, što je dr. Šušteršić sudjelovao kod viećanja o ustrojenju njemačke katoličke stranke! Dipaulijeve, u kojoj bi se imali sjediniti svi njemački konservativci. Pošto ne ima nade, da će uslied toga odpora kranjskih konservativaca doći do jedinstvenog jugoslavenskoga kluba, predložio je g. *Šuklje* organizaciju, koja bi u §. 1. glasiti imala: Hrvatski, slovenski i srbski zastupnici u car. vieću ustrajaju savez zastupnika iz jugoslavenskih pokrajina u tu svrhu, da zajedno viećaju i zajedno odlučuju o svih narodnih, narodno gospodarstvenih i socijalno-političkih pitanjih. Druga stavka toga organizacionog nacrta izuzimlje izričeno državo-pravna i crkveno-politička pitanja. Ipak neka i glede tih pitanja jugoslavenski zastupnici zajedno viećaju, ako to zahtjeva 5 ili 6 članova ove organizacije. Za sjedinjenje govorili su gg. *Šuklje*, dr. *Ferjančić*, dr. *Gregorec*, *Einšpieler i Berks*, proti sjedinjenju klubova bio je jedini dr. *Šušteršić* kao vodja konservativaca. Hrvatski zastupnici, odnosno njihov vodja dr. *Bulat*, služu se za Šukljetovim predlogom, ali će se konačno odlučiti, kad dodju svi u Beč.

P. S. Doznajemo zadnji čas, da je izabran odbor, koji će izravnati put klubu ili savezu.

Bački list „Reichswehr" pisao je prošlih dana opetovno o nesnosnom i nezdravom političkom stanju u našem Primorju ertajuć oštro ali posve istinito postupanje oblastih proti slavenskom pučanstvu trih naših južnih pokrajina. Žalimo, što nam prostor nedopušća niti u izvadku donieti važnija mjesta iz rečenog popisa.

Reć bi, da dobro nosi! Kastavcem je poznato, kako su Dr. I. Krstić i Vinko Dobrović Slocarić sve do pred malo slabo izlazili. Dr. Krstić kušao je na Rieci kao koncipijent kod njekih odvjetnika, kušao je sa zakutnim pisarstvom u Matuljah i na Voloskom, kušao je sa prodajom vina, i neznamo sve čim. Al sve to kao da nije nosilo. Vinko Slocarić kušao je već svega i doma i druguda, al sve slabo je nosilo. Jedva u posliednje doba, odkad su se vezali s Talijani, kao da njim ide dobro. Jedan i drugi ima svaki svoju kočijicu i svaki svoga konjića. Dr. Krstić si je čak činio doći i brata iz Arbanasa, da mu bude kao kučer. Razsvjete, za proslavu talijanskih zastupnika, činili su takove, da se vidi kod njih upravo obilićina. Novaca mora biti kao blata. Vinko Dobrović Slocarić da je dobio od vjeresijskoga zavoda u Poreču 5000 for., kao posudu na svoje imanje, koje da je cienjeno kakve 4000 forinti. Eto kako njim je dobro i liepo! A što imadu od toga birači rukavačke sekcije? Osim žurnade na dan izbora, žerila i napoja, rakije i vina, onda i kadgod kasnije, držimo ništa. To će sami najbolje znati.

Argonautika. Sriedu 24. marča ukrcali su se na parobrod u Opatiji Dr. Krstić, praćen do tame po svojih vjernih Robertu Vlahu i Mateši, Vinko Dobrović Slocarić, i neki ako ne svi fiducijari izabrani u rukavačkoj sekciji. Kuda su sve lutali, kakva je njihova ciela argonautika, to će valjda sami opisati onim, koji njim još vjeruju. Čuli smo pak, da bijahu u Puli, i tu u „Gabinetto di lettura" od ljutih Talijana bogato pogošćeni. Od tuda uputili su se u Rovinj, da pozdrave valjda svoga izabranika Talijana Bartoli i da mu kažu svoje nevolje, a iz Rovinja u Poreč, da se prikažu gospodi na matici talijanstva Istre, odkud se materijalno i moralno ubija sve ono, što je hrvatskoga i slovinskoga u Istri, i to sa novcem, koj plaćaju i Hrvati i Slovinci Istre. Govori se, da su pošli raditi tamo proti svojoj braći po krvi i jeziku, proti svojim susbćinarom, proti kastavšćini. Nek njim sude njihovi birači, kojih mnogi su već uvidili i sve više uvidjaju kako su prevareni i izdani.

Iz Mošćenica pišu nam 28. marča. Od zadnje izborne borbe počeli se buditi i oni, koji su do tada spavali. Pak uvidja i sam tko mu je prijatelj a tko neprijatelj. Mnogim je ovdje otvorio oči onaj „Mačji list", te se živo zanimaju za dičnu „Našu Slogu" tražeći je kod naših prvaka. I u ovom je dakle zlu nešto dobra.

U izboru za gradove dobio je ovdje glasoviti *Rizzi* čitav jedan glas i to od poznatog talijana *puro sangue* „*Vidossicha* a i taj glas dan bi radi privatnih razloga. Javili ste već, da su dva naša fiducijara pogazila pošteno zadanu riec t. j. da su se iznevjerili ostavši kod kuće a mi Vam ih javljamo po imenu, da se znade za njih i izvan Mošćenica, da se opamete ili da ih brišemo iz broja poštenih Mošćenicana; ti jesu Ivan Saudalj — Pavlić i Josip Ivančić — Škrbac.

Iz Kastavšćine pišu nam: Liepo je ono, što ste donieli u posliednjem broju, kako se je one iz Rukavačke sekcije varalo. Glasovalo se je pod gesli: *Živila domaćina! Živilu Kastavšćina!* Vikalo se: *Mi smo za starinu! Mi ćemo domaćega! Mi smo Slaveni!* A kad tamo, fiducijari tamo izabrani, dali su svoje glasove čovjeku, koj nije domaći, koji mrzi i uvjek radi proti jeziku, koj se u Kastavšćini govori, koj nezna toga jezika, koj nije za našu starinu, koj nije Slaven, nego ljuti neprijatelj svega što je slavensko osobito u Istri. U onom dopisu veli se takodjer, da bi bili, po onom, što se je ljudem govorilo i trubilo nekoliko mjeseci, morali oni fiducijari birati makar *Kajfu*. A ja velim, da bi bili mogli glasovati makar i za *Mateša* iz Matulja, i nebi se bili iznevjerili, nebi bili izdali onoga, što su govorili, jer je *Mateša* starinom Kastavac, jer je i sad domaći, i jer je Slaven.

Neka ih sviet znade i po imenu, da im ostane sramotna uspomena do devetoga koljena. Pod tim naslovom primamo iz Rukavca (občina Kastav) ove redke: Doznali ste bez dvojbe, g. uredniče, da su naši novopečeni Talijani putovali u Pulu i u Poreč, da se predstave talijanskoj gospodi kakovi su oni delije i junaci i da si omaste *„poštene"* brkove kod bogatog talijanskog stola. Da tim narodnim odpadnikom ostane u narodu dugo i dugo crna uspomena, eto Vam njihovih slavnih imena: *Ivan Krstić, Vice Dobrović-Slocarić, Andre Šepić Ivićac, Anton Andretić Medina, Frane Sušan-Ivak, Mate Rubeša-Mateša* i *Vjekoslav Kinkela-Ferlić*. Kako vidite sve sami čisti Kalabrezi.

Talijanske razbojaičke navale na naše mirne seljake u Vižinadi. Na blagdan sv. Josipa došli su naši izvanjski seljaci po običaju u talijanaško gnjezdo Vižinadu k sv. misi i da obave potrebite poslove na občini. Talijanska podivljala fukara navalila je po bielo n danu usried toga gojezda na naše mirne seljake kamenjem, te su jedva odnesli žive glave.

I tako se dogadja u nesretnom političkom kotaru poračkom češće proti našim seljakom, kojim su poslali na vanjšćinu oružnike i vojnike, dočim se pušta talijanaškoj fakinaži slobodne ruke, da navaljuje i napada u talijanaških gnjezdih čestite naše seljake.

Iz Kastva pišu nam dne 17. marča. Jučerašnji dan bio je za grad Kastav i njegovu okolicu veseo dan, dan narodne slave. Dok su se u Kastvu cieli dan pripravljali kako će na večer razsvjetlit grad i svoje stanove, dotle su u okolici spremali kresove, da ih u večer užgu u slavu novoizabranih naših zastupnika Spinčića i Laginje. Čim se doznalo po skoroteči, da su izabrani, odjenuo se grad Kastav u blagdanjsko ruho. Zastave se veselo uzvijale, veselim poklicima ozvanjala ciela Kastavšćina, kojoj su radostnu viest najavili mužari sa staroga grada. A istom na večer! U Kastvu nije bilo gotovo kuće, a da nije bila rasvjetljena, akoprem su se gradjani poskrbili već prije, da i grad bude dostojno rasvjetljen. Vidio ih se liepi broj takodjer po Kastavšćini. Kresovi palili se kao o Petrovu, u čemu su se osobito iztaknuli naši dični Halubljani, gdje nije skoro ostalo sela brez kriesa. Dapače vidjeli smo ih i na Veprinašćini i Rukavašćini. — Čim se noć spustila, stali u grad dolaziti okoličani, da dočekaju svoje fiducijare, koji su imali doć iz Voloskoga, gdje su ih naši dični Vološčaci baš gospodski pogostili. Kad napokon uljegeše u grad, pozdravi ih sakupljen sviet gromkimi poklici: Živio Spinčić! Živio Laginja! Živili sviestni fiducijari! A čulo se je takodjer ogorčenih proti poznatim izdajicam, koji su došli simo, da siju razdor, mržnju i neslogu.

Kašnje došla u Kastav sa sopelami i harmonikom na čelu liepa kita čestitih Halubljana, da se i oni skupa s nami vesele i čim dostojnije proslave narodni pir. Evala vam dični Halubljani! Vi ste kod minulih izbora pokazali, da ste ljudi na svomu mjestu. Vi ste najljepše dokazali svoju ogavnost do poznatih smutljivaca, što ste uzeli ključe vašemu mežnjaru, koji je bio glavni — jedini — sluga njihov na Halublju. Živili! Tko nije s vami, taj je proti vam. Samo i unapried tako, pa će Bog dati, da će bolje biti.

Došlo je takodjer više kmetova iz Spinčići, da i oni dadu oduška svomu veselju, što je opet njihov Lojzić počašćem češću, koju su mu njekoji htjeli na svaki način da oduzmu.

Vriedno je ovdje spomenuti i naše „fundariste", radnike u riečkoj tvornici torpeda, koji su mnogobrojno pohrlili sa bakljami na brieg Sv. Križa, da odanli pozdrave grad Kastav i u njen sakupljene fiducijare. Čast im svaka, što su ostali narodni, akoprem od tamošnjih svojih surodnika drugé narodnosti moraju češće pretrpit ruglа i sramote, a to lih zato, jer ljube svoj narod i jezik. „Živili vrli fundaristi"!

Dakako, kad je sva Kastavšćina bila u svjetlu, da su se mački i kukavice povukle u škulje.

Borave rukavačkih „Talijana“ u Poreču. Od tamo piše nam prijatelj 30. pr. mj. Po talijanskih listovih doznali ste, da bijahu ovdje *najnoviji* Talijani iz Kastavske občine, poznati ovdje pod imenom „*Rucovzani*“. Talijanska gospoda lizali se okolo njih kako i nevjerna mačka okolo čovjeka. Oni jih vodili amo tamo, gostili ih i obećivali im zlatna brda i srebrne doline — ako im budu vazda vjerni ostali. Tako su im govorili i prijaznimi se izkazivali u lice, ali čim bi se od njih obrnuli, smijali su im se i rugali na sve moguće načine. Talijanski jezik neima ružne rieči, koju nisu porečki Talijani iza ledja tim odpadnikom izrigali. Na vlastite uši čuo sam, gdje su za njimi govorili: „*moštri da, ščavi, figure p...., carne cenduda, se con noi perchè ve rende il conto*“ itd. Jesu li ti zaveđenjaci u istinu zaslužili te krasne nazive, iza onakve usluge pružene Talijanom?

Iz Pule pišu nam 30. marča. (Rukavački kalabrezi na putu). Osam „Pracht-exemplara“ ili po našu „kampijuna“ a pod pokroviteljstvom i ravnateljstvom *Krstića* Albaneza, posjetili su našu i njihovu nesudjenu braću ovdje u Puli, da ih vide, pozdrave ter bratski izljube.

Intanto jedna stranica knjige „*storije*“ okrenula se, i na novoj stranici napisan je debeli i mastni „*Živio!*“ Tko bi bio mogao ni pomisliti, da će u dvorani talijanskog „*Gabinetto di lettura*“, poslije „slavno“ izvojevanog talijanskog „*plebiscita*“ zaoriti gromki „živio“! Samo treba to u obzir uzeti, da su *furbi* Rukavčani „živio“ zakričali „*in slavo istriano*“, a ne in „*croato*“! Pa da ne pukneš od smjeha! Albanez pozdravio je braću dakako *talijanski* dočim je notar *Stanić* i naš dragi (!) Carletto *Martinolich* napio vrlim, junačkim i poštenim Rukavčanom „*hrvatski* — pardon! „*in slavo istriano*“! O harlekinade!

Najljepši prizor bio je, kad je jedan Rovinjež govorio proti nama i u svom govoru zavikao „*sti ščavi*“! Jedan je stariji Rukavčan šapnuo susjedu u uho „*čuj kumpare, mane se parà, da gre ta nam, ki neznamo talijanski*“!

To ipak ih nije ništa smetalo; braća su pila dalje veselo, govorî se redali, a sve u slavu braće Talijana i „*Slavi istriani*“ odnosno *Rukavčana*. Tako je mir sklopljen dne 22. marča 1897. po Isusovom rodjenju izmedju *Talijani i Slavi istriani*. E pa hvala Bogu! Nama je samo to drago, da je ipak jednom i u talijanski „*Gabinetto*“ prodro naš *živio!* Dà, dà, nisu našli Talijančići tako divlji, kako se misli; polako će se i oni mnogo čemu priučiti. Pa i to nešto vriedi, da je *Carletto* govorio „*in slavo*“. Uh, da mi ga je bilo vidjeti! *fijol d'una taća!*

Rukavački Talijani odputovali su drugi dan u Poreč, da im se i Porečani nadive. Govori se, da će ih ravnatelj Krstić do mala odpeljati i u Rim. Crux.

Dvojaka mjera. U občini Pomjan, osobito u selih Pomjan, Krkavce, Koštabona i u Šmarju bilo je u vrieme izbora i poslije svakojakih nemira, izazvanih od prodanaca, talijanskih pristaša. Prijavljeno ih bijaše više njih radi javnog nasilja, ali nebijaše nitko niti preslušan. Istoga vladinoga komesara napali su u Pomjanu zviždanjem i uvriedljivimi povici — ali tamo se nešalje ni oružnike ni vojnike, niti se je ikoga zatvorilo — a što se čini u porečkom kotaru?

Iz Vabrige (občina Poreč) pišu nam 30. marča. Javljamo Vam se ovaj put, g. uredniče, tužnim srcem. U ovom nesretnom kotaru nastali su za naš puk teški dani. Progonjeni smo od Talijana kamo god dodjemo, a kao da to nije dosti, oblasti love naše ljude i zatvaraju lievo i desno u svih skoro občinah ovoga kotara. I naše selo zadela je ta nesreća ni krive ni dužne. Odvedeno je mnogo naših u tamnicu u Rovinj a da ni sami neznamo za što. Radi toga molimo dične naše zastupnike u Beču, da se zauzmu za naš siromašni i progonjeni puk u ovom kotaru, jer inače čeka nas još veća bieda i nevolja.

Iz občine Vižinada piše nam prijatelj, da se tamo dogadjaju uprav nečuvene stvari. Narod se izazivlje, proganja i zatvara bez ikakvog povoda ni razloga. Tako su medju ostalim odpeljali u Rovinj poznatoga našega rodoljuba *Markovića*, jer da je dne 14. marča na „*božjem polju*“ narod nagovarao, da dodje dne 16. istoga mjeseca na obranu fiducijara u Poreč, a sirote *Markovića* niti nebijaše rečenoga dana na „*božjem polju*“. Gg. zastupnici, pomozite narodu, ako Boga znate.

Iz Suska (občina Malosel.) pišu nam 19. marča. Davno je tomu, g. uredniče, što neimate odavle glasa, dočim Vam je odavle jednoč neki mešetar možda i odviše dosadjivao. Na žalost našu neimamo se ni sada čim pohvaliti. Ljetina nas je posve izdala. Kod nas je glavni pridjelak vino, a toga je malo i neima prave ciene. Nadali smo se u ribu, ali ni tu prave sreće. Ljeti nebijaše sardela a sada u zimi neima ni druge ribe. Toj našoj nesreći krivi su u prvoj vrsti nesretni ribari Čozoti, koji su već po dnu poderali kamenje i alge, a kamo li nebi uništili ribu i njezin zarod. Bog nas oslobodi takovih prijatelja i onih, koji nam ih preporučaju, a to su Maloselski iredentaši ili gospodski nespašenci, protivnici ljuti našega puka, koji bi došli, radje danas pod Italiju, nego li sutra. Obiestni su, jer su siti.

Iz občine Oprtaljske pišu nam: Obzirom na razpust občine Pomjanske, poslali smo takodjer mi na namjestničtvo sliedeću molbu:

Visoko c. kr. Namjestničtvo!

U novinah smo čitali, da je To Visoko c. k. Namjestničtvo razpustilo občinsko zastupstvo u Pomjanu iz sliedećih razloga:

1) da je zemaljsko računovodstvo u Poreču našlo mnogo nepravilnosti, 2) da je doba tomu občinskomu zastupstvu iztekla prije ¼ godine i 3) da je bilo nepravilnosti kod zadnjih izbora.

U nadi, da Ta Visoka c. k. oblast neće imati dvojake mjere, jednu za Slavene a drugu za Italijane, molimo neka izvoli Visokoista razpustiti takodjer občinsko zastupstvo u Oprtlju (Portole) iz istih razloga,

jer 1) sami Italijani u gradiću Oprtlju tvrde, da već 26 godina nije bilo položenih od strane občinskog glavarstva redovitih računa, i da vlada u občinskim poslovima veliki nered. 2) Iztekla je našemu zastupstvu zakonita doba već prije ¼ godine. 3) Dogodile se kao kod posliednih izbora za zemaljski sabor, tako i kod izbora fiducijara za V. i IV. kuriju dne 24, 25, i 27. febrara t. g. ne samo velike nepravilnosti, već protizakonitosti i nepravde, što je razvidno iz utoka uloženih na c. k. kapetanat u Poreču.

Pouzdavajuć se u nepristranost Te Visoke vlade, nadamo se, da će zadovoljiti ovoj molbi.

Podobćine: Gornji i Dolnji Kras i Zrenj sliedi 124 podpisa.

Knjige „Matice Hrvatske“ razaslao je neumorni odbor iste svim povjerenikom i članovom. Knjiga imade na broju 10, sve jedna bolja i ljepša od druge. Članovi trščanskoga povjereničtva, koji još svojih knjiga dobili nisu, neka je potraže kod čuvara slavjanske čitalnice.

Tko se nije prijavio za letošnje knjige, može još to učiniti i zaista neće požaliti ona 3 for. jer su knjige te doista krasne u svakom obziru.

Iz Labinšćine pišu nam dne 15. t. mj.: Narodna se sviest počela, hvala Bogu, buditi već dobralno i u najzapuštenijih krajevih Istre. Labinšćina, koju se je smatralo do pred malo vremena, a u istinu je i bila uz male iznimke, najzaduja u narodnom pogledu, probudila se već dobrahno. Narod je uvidio i spoznao talijanske spletke i težnje, pak im liepo okrenuo ledja. Dokaz tomu su netom svršeni izbori za carevinsko vieće. Talijani prije u ovih krajevih pobjedjivali u svih izborih jednoglasno. A sada? Sada se bogme niti ne pokazaše. Takav poraz za jednu stranku u ovako kratko vrieme, mora da je neizlječljiv!

Izbori pete kurije na Labinšćini moraju ostati nam i njim za uvjek na vječnu spomen. Njim zato, što su se morali prihvatiti najgroznijeg i najsramotnijeg čina, prevare naime u Labingradu, a nam, što smo prvi put predobili sjajno ljute talijanaše.

Občina Labin, kako je jur cienjenim čitateljem poznato, bila je razdieljena u dvie sekcije za petu kuriju, Labin i sv. Nedelja. Radi sekcije Labin bili smo molili namjestničtvo, da se bira gdjegod izvan grada. Izkustvo nas bo učilo od novembra prošle godine, što su sve kadri učiniti takozvani „*gradjanski šijori*“. Nadalje nas je spadalo u tu sekciju barem tri put više nego njih. Nu sasvim tim odgovorilo nam se: *da imademo doduše pravo, ali da je molba prekasno učinjena.*

Puste ironije!? Naši sasvim tim došli svi iz svih podobćinah. Uzmanjkali su samo ovi: Iz *Vlahova* onaj „Debeli“, komu se nije dalo ići, bojeć se valjda, da bi izgubio ono svoje tustilo, ako bi išao. Iz *Repende*, u koju su se Talijani najviše pouzdavali, bili su svi za nas, osim par podrepnica „Mazalovih“. Iz podobćinah pako *Cerovica, Kermenica* i *Bergoda* nije uzmanjkao niti jedan. Što se pako dogodilo prigodom izbora, poznato je svima; te ja neću više kazati nit rieči, bojeć se, da Vam list zapliene, a blažimi rieči se to nemože izreći, već samo ovo: Od 1272 izbornika glasovalo za Talijana nješto preko 300 (?), dočim je naših bilo pripravno glasovati preko 800. Nu o tom glasovitom izboru bit će i drugdje govora.

U sekciji: *sv. Nedelja* bili su isto napeli Talijani sve sile e du predobe, ali na našu veliku radost prevarili se ljuto. Od 1007 izbornika, glasovalo za nas 730, a za Talijane 91. Oni Vam se mučili silno; mamili, nagovarali, obećivali, strašili na sve moguće načine, ali uzalud. Pozna dobro naš narod kakav je i što misli onaj „Zelenoškornjar“, dotepuhi krnjeli, Fržulini, Picine, Kotlarići itd.

Ovdje nam je pako iztaknuti vriedne *Šumbrce*, koje ide osobita hvala, što se je Labinšćina probudila, tà koji su išli svi glasovati, osim onog plemenitog župana sa svojim još plemenitijim otcem, Milhovilcicha naime. Bili su svi takodjer, uz male iznimke, iz sv. *Martina* i iz sv. *Nedelje*.

U četvrtoj smo pako kuriji izabrali *jednoglasno* 16 naših čestitih fiducijara. Da zaista, liepo proljeće; došad uviek Talijani pobjedjivali jednoglasno, a sad najednom opet jednoglasno mi!! Ej gospodo Talijani, što na to kažete?

Sada, pošto su izbori svršili, par rieči našim ljudem u ovih stranah. Svi znamo tko će nam dobro, a tko opet zlo. Kod nas imade pako ljudi, koji živu s našim *krvavo* zasluženim novcem a ipak bili su skoro svi proti nam, a tko je proti nam, on nam nemisli dobra, već zla. Najbolje ćemo dakle učini i najlaglje ukrotit te „*Oholiće*“; ako im nebudemo davali više dobitka. Neidimo više ni u butege nit u oštarije Talijanom, već idimo i dajmo radje dobitka našim poštenim ljudem, koji su i će biti uviek s nama.

Svršavam za danas riečima: Nitko dakle više Talijanašem, nitko više Krnjelom u sv. Nedelji, već k našemu poštenomu *Jačetu*!

Iz Boljuna pišu nam 17. t. mj. (Plodovi djedovske kulture). U večer dneva narodne pobjede 16. t. mj. okolo 9 sati u večer vračali se iz Pazina u Boljun ovdašnji fiducijari, načelnik g Jakov Buretić te tajnik g. Josip K. Vidošić, kada pri izlazku iz mjestanca Paza baciše nepoznati razbojnici prema kočiji te konjima, na kojim se više spomenuti vozili, težak kamen i pogodiše potonjeg gospodina straga u glavu na način, da je od sile udarca siromašnog mladića obilna krv oblila, te se odmah težko ranjen srušio. Ufamo se, da će rana našeg *milog* i rodoljubnog tajnika naskoro ipak zacieliti, no toli crne ljage neće Pažani nikada oprati. Sramota!

Nije dosta, da je „djedovska kultura“ one seljane „mižolom“ benzina zavela, da pljuju majci u lice; ne, nije dosta, da ih natjerala bezsramnimi lažmi, da gaze po kostih svojih djedova i pokojnika, već s njih stvara i razbojnike, koji iz zasjede vrebaju na mirne putnike te ih ubijaju. Krivci neće izbjeći pravici zaista.

Živila „avita kultura“!

Iz Roščine pišu nam 21. t. mj. Molim Vas, veleučeni gospodine uredniče, da priobćite ove redke u cienjeno naše glasilo. Pošto se nije nitko oglasio u dičnoj „Našoj Slogi“ kako smo prošli krnjasto kod izbora fiducijara to jest 18. febrara, kada smo ostali u manjini i kako smo ostali žalostni, budući do četiri sata popodne smo uvjek bili napreda su glasovi, ali tada su protivnici pošli po okolici pobirat sve svoje, bilo žive bilo mrtve, i obećavali im svašto i plaćali ih samo da glasuju na njihovu stran. Imali smo i mi toliko glasova, da iz jutra nismo se ufali ovoliko ih imati.

Ali na tu žalost smo laglje pozabili 16. ovoga mjeseca kada nam je dospio brzojav, da su izabrani zastupnici naroda g. Dr. Laginja i profesor Spinčić u četiri sata po podne. Onda su počeli pucat mužari u Ciritežu i Nugli, a čulo se jih i iz odaljene Buzeščine i Lupoglavščine. Kada pokri mrak noćni zemlju, tada svanu sve sjajno razsvjetljeno u Ciritežu i Nugli i po svih brežuljcih. Kresovom i pucanju nije bilo kraja ni konca. Ovo veselje nije svršilo toga dana. Na 19. ovoga mjeseca na dan Sv. Josipa smo se sakupili Ciritežani, Nuglani i nekoji rodoljubi buzetski u Ciritežu i priredili novo rodoljubno veselje. Naše selo bijaše liepo razsvjetljeno a naše pucanje uznemirivalo je silno rečke šarenjake, koji od jada nisu znali što učiniti. Jedan občinski zastupnik skoči k oružnikom, da moraju ići u Ciritež budući da nemože nitko proći putem, jer da je tamo strašni požar, ali oružnici mirno im odgovore, neka oni ostanu kod kuće, jer da njima ono ništa ne smeta.

Iz Medulina pišu nam 20. marča. Do nedavna hvalili su se naši neprijatelji Talijani u svojih bezobrazni novinah, da su sela oko Pule za nje, da naš narod tamo neima mjesta. Sadašnji izbori pokazali su, da Latini lažu: da Valtura, Loborika, Muntić, Kavran, Ližnjan, Medulin, Pomer a bogme ovaj put i Šišan i Premantura, nisu za Talju. Latini i podrepnice nisu dobili u Valturi i u Premanturi niti 10 po sto glasova, a naši su se brojili na stotine. Nismo više ni Ćići ni Šćavi, već smo ljudi „slovinskoga roda i plemena“, te nećemo posla sa čeljadi, koja nemoguć živiti doma radi svojih lopovština, dolazi u Pulu, mutiti mir medju narodom. Da, to se lahko reče: Puljćina je bila mirna, dok nisu se usidrili ovdje njeki petepuhi iz Italije i njeki Boduli *renegati*. Kad ove pognemo odkud su došli, biti će opet mir u puku.

Naše veselje radi pobjeda, koju smo izvojštili izabrav na Puljštini 20 naših fiducijara, smućuje Latine i njihove podrepnice: ali mi jim nemožemo pomoći: htjeli su, da puk reče svoju, i puk je rekao: „*ča od nas kugo šarenjačka*!“ Mi smo našu učinili, neka isto učine druga braća po Istri pa je narodna čast spašena.

Iz Voloskoga kotara pišu nam 16. pr. mj. Dan danas dogadjaju se u ovom kotaru stvari nevjerojatne. Čovjek bi skoro pomislio, da se ovdje nalazimo u zadrugi anarhističkoj (bezvladnoj) a ne u kotaru zakonom uredjenom, kojeg poglavar razpolaže sa sijaset organa javne sigurnosti i poredka. Glasoviti odpadnik Ivan Krstić poznati Slocarić, ljudi koji su već svega i svašta doživjeli pobuniše dobar dio županija Matulje, Rukavac i Bregi te dižu onaj dobri ali priprosti puk proti mirnim, vrednim i zaslužnim občinarom kastavskim, košto je proti našim dičnim zastupnikom dr. Laginji i Spinčiću. Ta dva junaka talijanske misli, ljudi koji su raztrgali obiteljske sveze i od kojih je jedan, protjeran doklatio se u kastavsku občinu, imadu pravo da bez ikakve prijave drže sastanke, da zavedeni narod potiču na mržnju proti drugim suobćiuarom i proti vlastitoj narodnosti a to sve na očigled c. k. kotarskog glavara. Narod je već tako zaveden od odvetnika Krstića, da su ovih dana nekoje žene iz Puhari napale našega presvietloga biskupa, koji je ovamo došao da probavi koji dan u krugu svojih rodjaka. — Nekojemu Brajanu iz Bregih posjekli su ti zavedeni stvorovi jedno 10 komada trsja a sve to jer se priznaje Hrvatom i jer je Krstić narod pobunio da svi oni, koji se priznavaju Hrvatin... hoće ovaj kraj „prodat pod Hrvatsku“.

Sve to znade politička oblast a mislite, da je poduzela koji korak proti braniteljem javnoga mira i poredka, proti širiteljem krivih viesti? Nipošto! U ostalom neka znade g. poglavar, da će naši zastupnici u državnom saboru učiniti svoju dužnost bilo to komu pravo ili krivo.

Priposlano.*)

Budite tako dobri, gospodine uredniče, uvrstite ove redke u cienjeni Vaš list, da dokažem svietu, koli lažljiv i gnjusan jest dopis iz Draguća, tičući se moje osobe, tiskan kao priposlano u jezičavoj „Istriji“ od dne 6. marča o. g. br. 790.

Nije vriedno, da se obazirem na slične izmišljotine i klevete zlobnoga čovjeka, ali istini za volju valja, da navedem koliko sliedi:

Infamna je izmišljotina, grdna laž i kleveta, što može samo iz pokvarenoga i zlobnoga srca izaći, da sam tobož ikeda komu obećao, da se neću pačati u politiku, a kamo li da sam to obećanje pismeno potvrdio, kad sam pitao za župu Draguć.

Pitam vas ovim gosp. predsjedniče, gdje je i koja je ta oblast, ili po vašem „Autorità“, pred kojom sam to obećao budi ustmeno budi pismeno? Nedokažete li toliko — želite li makar pred c. k. sudom, smatrati ću vas zlobnim klevetnikom i crniteljem tudjeg poštenja i časti. Na svietlo dana, na dan s onim pismom, sa tom pogodbom!

Gdje vam glava, gdje pamet, da bi mogao pošten čovjek radi jednog mjesta, radi jedne župe, žrtvovati svoju slobodu!!

Popitajte se malko „*šior Presidente*“ kod Ivana Zanelli, župana, i kod Silvestra Krivičića, što sam sve njima kazao u župnom stanu, beraveći još u Humu, kad su k meni došli, neka pitam za župu Draguć. Istinu nek vam kažu, drugčije vidjeti ćemo se na sudu! Bio je prisutan tada i Franjo Gržinić župan iz Huma, koji će stalno i prisegom potvrditi što sam tada njima rekao, to naime, da me poznadu još za doba, što sam boravio na Grimaldi i kad sam upravljao župom Draguć, da ono što sam bio, jesam i biti ću, Hrvat sam bio, jesam i biti ću i da ću raditi unapried kako sam

*) Za članke pod ovim naslovom ne odgovara uredničtvo. Op. ured.

radio do sada — a l t r o c h è da se neću pačati u politiku.

Izpoviedam i priznajem, da sam rekao njima kao i vami, da se neću mješati u vašu mjestnu upravu, kao što želim, da se vi nepačate u crkvene poslove. Toliko sam i činom pokazao, pošto, kad ste imali izbore za mjestnu upravu, nisam vam bio niti blizu i nisam vam smetao! Jesam li se možda protivio, da vas dižu na stolicu predsjednika??

Ali znadem, vi po svojem laktu mjerite i po svojem oku sudite. Mislite li, da čovjek može biti danas biel sutra crn; danas Hrvat sutra Talijan?

Ali kažem vam, da tako rade samo beznačajnici. Znajte dobro, da onaj, koji nepokaže činom, što jest u istinu, iliti drugimi riečmi: onaj, koji ne ljubi svoj narod i ne goji svoj materinski jezik ne zasluži da ga trpi mati zemlja. Zapamtite si ove rieči našega pjesnika Niemčića:

„Oprošteno jest griešnicima:
Zulumčaru, ubojici
Oprošteno svima, svima —
Samo nije izdajici!" —

Zaista grozne rieči — strašna misao! Dobro bi, da si jih svaki do smrti u pameti drži.

Konačno Vam g. predsjedniče velim: pišite i nadalje ne samo u „Istriju" nego hoćete li i u sve talijanske listove, ja se na vaše dopise više obazirati neću.

D r a g u ć, dne 13. ožujka 1897.

Eduard Gržetić, župnik.

Listnica uredničtva.

G o s p. F. M. u M. Za danas stiglo prekasno; drugi put. Živio!

R a z n u g g. d o p i s n i k e molimo opetovano, da se ustrpe i da nam nezamjere, što neviđe svojih dopisa u listu. O netom minulih izborih nagomilalo nam se toliko gradiva, da svega na jednom nemožemo upotrebiti.

Br. 21.

Oglas.

Javlja se gg. članovom, da će se dne 15 aprila t. g. držati glavna skupština u občinskom uredu u Buzetu uz sliedeći

D n e v n i r e d:

1. Priobćenja.
2. Izvješće tajnikovo.
3. Obračun godine 1896.
4. Proračun za godine 1897.
5. Izbor novoga odbora.

Kotarska Gospodarska zadruga

Buzet, 30. marča 1897.

Fran Flego
predsjednik.

Posojilnica in hranilnica u Kopru

Poziv

k redovitoj glavnoj skupštini, koja će se obdržavati u Kopru u zadružnom stanu dne 11. aprila t. g. u 11 sati prije podne sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izvješće tajnikovo o djelovanju zadruge u godini 1896.
2. Izvješće nadzornog odbora o zadružnih računih u godini 1896.
3. Izbor upravnog odbora.
4. Izbor nadzornog odbora.

Opazka. **Ako se dne 11. aprila ne sastane zakoniti broj zadružnih članova, obdržavat će se glavna skupština sliedećega dana, t. j. dne 12. aprila o istoj uri u istom mjestu i s istim dnevnim redom uz bilo koji broj prisutnih članova.**

K o p a r, dne 29. marča 1897.

Odbor.

Bika na prodaju

nudja **Anton Kalčić - Barela** pok. Mateja iz Lipe — občina i pošta Jelšane (Istra) slavnim občinam, gospodarskim zadrugam, posjednikom itd. Bik je vrlo dobroga plemena, krasno uzrastao, 2 godine star, srnaste dlake, bez ikakve pogrieške.

Tko želi pobližih viestih, neka se obrati na vlastnika.

Javna zahvala.

U težkoj žalosti prigodom smrti mile i nezaboravne supruge odnosno ćerke i sestre

Marije Dražić rodjene Brozović

bilo nam je što ustmeno što pismeno izkazano toliko izkrene sučuti, da nedospjevamo u ovoj velikoj tuzi svakomu na poseb zahvaliti — zato se putem javnosti svim skupa iz dna srca zahvaljujemo.

Naročito nam se zahvaliti mnogobrojnim prijateljem, koji su odar mile pokojnice ukrasili cviećem i vjencima i to: obitelji preč. g. *Lorčeka*, g. *Dr. M. Barcu*; obiteljima gg. *Jos. Kršula, Pave Kombola, Jos. Franciskovića, P. Corića, M. Pavletića* te gg. *Gianom* i *Bozzel*; svećenstvu mjestnom i okolice, koje je čitalo zadušnice, prijateljem i znancima bližnjih občina: Novoga, Seiaca, Crikvenice, Grižana, Senja, te rodne občine Bribir, koji su u velikom broju smrtne ostanke nezaboravne nam pokojnice do hladnoga groba sproveli i zadušnicam prisustvovali.

Osobita hvala i barnost g. *Franciškoviću* preč. gosp. kanoniku i župniku bribirskomu *Lorbeku* i veleuč. g. *Dr. Barcu*, koji su nastojali, da bude sprovod sto liepši a ova posliednja dvojica i ganutljivom besjedom u crkvi odnosno pred otvorenom rakom miloj pokojnici zadnji z Bogom rekli.

Od srca im hvala a od Boga plaća!

B r i b i r, 26. ožujka 1897.

U ime ožalošćene obitelji

Ivan Brozović
otac.

Dr. Mate Dražić
suprug.

Dobro poznate i obljubljene

štrcaljke

inžinira Živica

dobivaju se još uviek uz obične nizke ciene na skladišću tvrdke

ŽIVIC i drug.
(Schivitz Comp.)
ulica Zonta br. 5.
TRST

Tko želi, pošalje mu se cienik.

Liekarna Dragutina Accurti-a na Rieci

Corsia Deák

odlikovana zlatnom kolajnom na hygijeničkoj izložbi u Beču godine 1894.

preporučuje štovanom občinstvu sliedeće liekove:

Željezovito Kinovno vino (Vino Chino ferrato) ovaj liek upotrebljava se veoma uspješno u svih bolestih, kojima je povod nevaljana krv, kao u bljedoboljи, kod gljivah (Scrofulosi), uzro u kostijuh (rachitis), kod odraslih, kod anemičnih djevojaka i kod slabe djece, djelujo veoma dobro za oporavu poslie slabećih bolesti, kod nestašice krvi, neprobavivosti i u obće za pojačenje i okriepu tiela. — 1 caklenka sa naputkom stoji 1 forintu.

Sok od Salsaparigle — Honduras (Estratto Salsapariglia) za čišćenje krvi, osobito u. proljeće dobro je uzimati najbolje sredstvo proti svakim posliedicam veneričkih bolesti, proti kostobolji, poganici i ulogam, u obće za sve bolesti, koje su prouzrokovane od pokvarene i nečiste krvi. 1 caklenka naputkom stoji 80 nvč.; t r i caklenke jesu dostatne za čitavu proljetnu kuru te stoje 2 for.

Najfinije ulje od bakalara (olio di fegato di Merluzzo obće poznato, i izvrstnim priznano sredstvo za slabu i škrofuloznu djecu. 1 boca 1 forint.

Sredstvo proti kurjim očima (Essenza per i calli) odstranjuje sigurno kurja oka i bradavice. — 1 bočica sa naputkom 35 novč.

Slaštice proti kašlju i promuklosti grla. Izvrstno sredstvo proti kašlju i bronhijalnom kataru. 1 kutija stoji 35 nvč.

Izim navedenih ljekova imade u zalihi sve tu i inozemne špecijalitete, kozmetična sredstva medicinskih sapuna, svakojakih kirurgičnih spravah, mineralnih vodah, te obavlja točno sve naručbe bezodvlačno uz poštansko pouzeće.

Železnato vino

proizkušenega, zanesljivega učinka, ima v sebi lehko prebavljiv železnat preparat, kateri učinkuje pri slabotnih, na pomanjkanju krvi in na živcih trpečih osebah, priporočljiv posebno tudi za slabotne, bledo otroke.

Deset gramov tega preparata ima v sebi 25 miligramov železnatega kislika in 10 miligramov izlečka iz skorja kinečkega drevesa.

Lekarnar Piccoli v Ljubljani jamči za označeno, zmeraj jednako sestavo, potrjeno po kemični razkrojbi dr. Hagerja v Frankobrodu na Odri in prof. Balt. Knapitscha, zaprisečenega sodnijskega kemika v Ljubljani.

Steklenica imajoča pol litra velja 1 gld., 4 polliterske steklenice 3 gld. 60 kr., franko s poštnino vred 4 gld.

Tko pije

Kathreiner-

Kneippovu sladovu kavu?

Svaki

tko ljubi tešnu kavu a prištedit hoće i zdravlje sačuvat.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2,45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000 kruna.**

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Prave bruske suknene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za mužko odjelo stoji samo

for. 3·10 iz dobre		
„ 4·10 iz dobro		
„ 4·50 iz dobro		parve
„ 6·— iz bolje		ovčje
„ 7·75 iz fine		vune
„ 9·— iz najfinije		
„ 10·50 iz još finije		

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gornje kapute, Boden, Peruvienne, Doskings. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviote itd. razašilje uz tvorničke cieno kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna **Kisel-Amhof u Brnu**

Uzorci badava i franco. Pošiljka vjerne uzorku.

Pozor! P. n. občinstvo upozorujo se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kisel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke cieno bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Zidni koledar za god. 1897.

Tiskara Dolenc, Trg nad vodnjakom u Trstu št. 2.

priravila je za god. 1897. zidni koledar, te ga prodaje po 20 nč. komad, poštom 25 novč. komad.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BROJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

reporuča kao najbolje sredstvo proti kašlju, promuklosti, hripavosti, prsobolji i plućnom kataru svojoj

trputčev sok.

Cieno, bočici 75 novč.

Uz taj iz svježeg bilja priredjen sok preporučam moj izvrsno djelujući:

Gorski čaj proti kašlju,

koji znatno pospješuje djelovanje istoga

Cieno omotu 35 novč

Sok proti kašlju za djecu.

Djeluje izvrsno kod djece kod prehlade, kašlja, hripavca i plućnih bolestih. Cieno bočici 50 nvč

Najbolje sredstvo je:

Mazilo proti kostobolji

kod trgnuća, reumatizma, ischiasa, bolih u zglobovima kukovima, te kod svih podkožnih bolestih, koje manju naied prehlade i nazeblosti.

Cieno boci sa naputkom 75 nvč.

Obširni cienici na zahtjev badava i franko.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BROJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolenc u Trstu

Broj 14 U Trstu 8. aprila 1897. Godina XXVIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. šalaju po običnom cienika il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom zapuznicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na male jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farnete br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Slavenski kršćansko-narodni savez.

Dne 1. t. mj. došlo je napokon na carevinskom vieću u Beču do željenoga saveza slavenskih zastupnika raznih plemena. Vruće naše želje nisu se doduše posve izpunile, ali učinjeno je već tim mnogo, da se je u obće ustrojilo klub slavenskih zastupnika, s kojimi će morati da računa vlada i naši narodni protivnici.

Nakon višednevnih dogovora složili se naši zastupnici u jedan klub pod imenom „*Slavenski kršćansko-narodni savez*", koji broji već danas 36 članova i kojemu će bez dvojbe pristupiti u nedalekoj budućnosti i drugih zastupnika slavenske nam braće.

U tom klubu jesu svi slovenski zastupnici, svi Hrvati, nekoliko Rusina i Čeha. Žalimo što neima u njemu i dvojice zastupnika Srba.

Klubu na čelu nalaze se privremeno kao predsjednici dr. *Bulat* (Hrvat), *Barzinski* (Rusin) i dr. *Šušteršič* (Slovenac). U parlamentarnu komisiju bijahu izabrani: dr. *Laginja*, Biankini, dr. Ferjančić i dr. Gregorec.

Program saveza glasi: U tom savezu sjedinjeni državni zastupnici sačinjavaju pod imenom „*Slavenski kršćansko-narodni savez*" samostalnu parlamentarnu skupinu, pa se obvezuju, da će se držati sliedećega programa: Slavenski kršćansko-narodni savez nastojat će oko toga, da se *unapriedi javni život u vjerskom, kulturnom, socijalnom i gospodarskom pogledu na pozitivno kršćanskom temelju*; da će se svom odlučnošću boriti za bezuslovnu *ravnopravnost svih naroda*, napose za *narodne probitke i prava* svih slavenskih naroda na temelju narodnoga prava i kršćanske pravednosti, kao što i za *podpunu slobodu crkve*.

Poglavita će zadaća biti, raditi u smislu kršćansko-socijalne reforme za kulturno i materijalno poboljšanje ljudstva, nada sve radničkih razreda: poljodjelskoga, obrtničkoga i radničkoga na osnovu zadružne organizacije i autonomije staleža. Savez uvažuje državno-pravne programe onih svojih članova, koji sadanje državne uredbe obzirom na svoj povjestnički razvitak ne smatraju definitivnimi, te prima na znanje odnosne u parlamentu dne 30. marča 1897. predane državnopravne ograde glede českoga i hrvatskoga državnoga prava.

Savez će podržavati prijateljske odnošaje s katoličkom strankom i slavenskimi klubovi Čeha i Poljaka; suzbijat će liberalne i nacijonalne Niemce glede predsjedničtva i većine.

Novi će klub svakako igrati znamenitu ulogu u carevinskom vieću. — Samo je žaliti postupak dvojice srbskih zastupnika. — Od početka, pa do posliednjega časa oni su sudjelovali kod razprava za ustrojenje jugoslavenskoga kluba. U posliedni čas su odstupili, a to radi kršćanske strane klubskoga programa. Zar ti Srbi i pravoslavni nisu također kršćani? Mi mislimo pače, da bi kršćanski pravac kluba mogao biti u prilog njihovim posebnim težnjam. Moguće, da hrvatski zastupnici neimaju razloga žaliti, što su se dva srbska druga odielila, jer će tako imati slobodnije ruke i ne će biti vezani na nikakav obzir; ali je žaliti, što se srbski predstavnici iznevjeruju slavenskoj uzajemnosti i odjeluju od slavenske braće, stavljajući tako zaprieke onom razvoju jedinstva, za kojim toliko težimo.

Hrvati, dobrodušni i popustljivi, tolikokrat začmu nadu kao da će ipak biti moguće doći do nekoga sporazumka; ali što u najodlučniji čas braća Srbi okrenu ledja i hoće, da nas razočaraju. Hrvati iz Dalmacije i Istre, njih jedanast na broju, bili su spremni, da s obzirom na dva srbska zastupnika nazovu klub jugoslovenskim klubom a ne klubom hrvatskih i slovenskih zastupnika. Na sva popustljivost nije pomogla. Bila je dostatna rieč „kršćanska", a da pruži izliku srbskoj braći, kako bi jedinstvo pokopali. Nu jedinstvo ostaje uzprkos njim, koji će sada osamljeni bez uporišta i dodira lutati po parlamentu. Koliko je Slavena u Beču, svi su našli svoj klub, kojemu da se priključe: samo dva Srbina stoje van svake kombinacije.

Dopisi.

Iz Beča, 7. aprila 1897. — Prošlih dana bilo je ovdje silnoga komešanja. Ministarstvo dalo je ostavku. Zastupnička kuća još nebi konstituirana. Pune su bile novine glasova, da je grof Badeni želio imati većinu iz Poljaka, Čeha, njemačkoga ustavovjernoga veleposjeda, njekih njemačkih liberalaca i njihove pririepine Talijana. Kad nije mogao toga doseći, da je dao ostavku. Kriza je trajala tri dana, i svršila tim, da Njegovo Veličanstvo nije primilo ostavke, nego hoće da isto ministarstvo Badeni-a bude i na dalje na čelu izvršujućih oblasti.

Da nije došlo do gori spomenute većine, ima se pripisati Mladočehom. Oni su imali u rukuh, hoće li se stvoriti ona većina ujedno sa njemačkimi ustavovjerci i liberalci, ili sa Poljaci, Hrvati, Slovenci, Rusini i njemačkimi katolici. Oni su se odlučili za ove. Tako je nastala parlamentarna većina, neodvisna od vlade, koja se je jučer kao takova i pokazala. A pokazala se je poglavito kod izbora predsjedničtva. Za predsjednika bio je izabran Dr. Kathrein, za I. podpredsjednika David vit. Abrahamovicz, za II. podpredsjednika Dr. Kramař. Prvi je katol. Niemac, drugi Poljak, treći Čeh. Da se je prvom i drugom dalo prvenstvo pred trećim, uzrok je u tom, što su obojica bili već prije podpredsjednici.

Medju zastupnici, proti kojim neima prosvjeda, te koji su već u jučerašnjoj sjednici ovjerovljeni, jesu iz Istre prof. Spinčić, Dr. Rizzi i Dr. Gambini; a nisu medju njimi nit Dr. Bartoli nit Dr. Laginja. Medju neovjerovljenimi iz Trsta jesu Hortis i Mauroner; a medju neovjerovljenimi iz Gorice Dr. Verzegnassi.

Gospoda Latini podali su jučer upit na gospoda ministra predsjednika glede tobožnjega progonjanja Talijana u svih trih pokrajinah Primorja. Traže od vlade, da poduzme shodne mjere, da budu Talijani slobodni u izvršivanju svojih prava, osobito prava izbora. Kod svega još su tako drzoviti!! Pravo je doviknuo Spinčić, kad se čitalo o slobodi koju zahtjevaju Talijani: „da sve nas pobiju!" Drugu slobodu neznam već koju trebaju.

Zastupnici dr. Laginja i prof. Spinčić, te dr. Gregorčić i grof Coronini postavili su jučer prešne predloge glede posve abnormalnih odnošaja u Primorju, glede toga, da dobiju Hrvati i Slovenci Primorja državljanska prava, i imenito glede množine zatvorenih Hrvata i Slovenaca u Istri, Trstu i Gorici.

Ti prešni predlozi razpraviti će se neki u današnjoj neki u sutrašnjoj sjednici.

Većina parlamentarna je jučer također odbila adresu na prestolni govor.

Danas su na dnevnom redu razni prešni predlozi, prvi o postupku kod izbora u Galiciji. Postavlja ga soc. demokrat Dašinski i drugovi, i zagovara jako žestoko, uz neke druge. Prešnost predloga primila se je jednoglasno, te se predlog stvarno već razpravlja.

Iza njega dolaze razni predlozi obzirom na jezikovnu naredbu za Česku; onda jedan glede poslovanja na željeznicah; pak spomenuti glede Primorja. Ovi će jedva sutra doći na razpravu.

Buzet 3. aprila 1897. — Odavle vam se nije nitko javio ni u vrieme izbora, ni poslije izbora. Skoro nije bilo ni razloga, jer su kod nas izbori protekli kako uviek od desetak godina amo. Naš je puk već tako osviešćen, da znade dobro razlikovati prijatelja od neprijatelja i da se ne dade zavarati ni od novca, ni od strahovanja, ni od praznih obećanja, ni od laži, koje su se u novo doba stale širiti od izdajica tamo preko Učke. Proputujte našu obćinu i širinom i daljinom nećete naći ni jednoga, koji bi povjerovao novim krivim prorokom, osim starih prodanaca, kojim su dobro došle stare laži u novoj odjeći, da uguše glas savjesti i da se izkažu kao slabi sluge slabijih gospodara. Izključite zaslieplјene Dragućane i Humljane i uvidit ćete, da ovdje neima više tla šarenjačtvu. To se je dokazalo najbolje kod izbora u petoj kuriji. U odsjeku buzetskom nisu smogli ni osamdeset glasova od 2000 izbornika. Tih osamdeset dao je grad Buzet sa nekoliko njih iz Reparca i iz Podrečaka. Da ste ih videli, kako su bili pokunjeni! Ta kako neće kad je naših, bez ikakove agitacije, dalo 700 svoj glas, a barem 300 jih otišlo, jer njim se nije dalo čekati na red, kad su vidili, da smo u preogromnoj većini. Protivnici su polagali nešto nade u Crnicu, ali njim se nada izjalovila, jer su Crničani i opet pokazali, da u bratskom kolu neće da budu zadnji. Nećemo vam kazati, koje se je selo najviše odlikovalo. Svi su učinili svoju dužnost kako pravi Hrvati i kako pravi Slovenci.

Ni u Vrhu nije bilo drugče. Nekoje prodane duše htjele su pomutiti Svisvečane sa novo skovanim slovinstvom, al nisu ništa polučile. Svisvečani su bistre glave i poštenjaci, pa su razumjeli kamo bi jih se htjelo zapeljati. U Račicah su propali grofovi također htjeli zavesti puk, al se ovaj ne daje peljati od onih, koji vriedjaju poštenje račiških žena i trube u sviet, da su Račičani njihova kopilad, njihove sluge, njihovi sočali. Vrhunci i Sovinjci su se i taj put pokazali kako pravi junaci. Prema njihovoj slozi protivnici nisu smogli ni deseti dio glasova, premda su, proti dosadašnjem običaju dielili glasovnice hrvatskim jezikom pisane.

U odsjeku laniškom, gdje su birali samo naši kršni Krašani, nisu se protivnici podufali otvoreno u borbu. Htjeli su prevarom izvojštiti pobjedu. Turali su ljudem listiće u ruke veleć, da to je slovinska lista. Razkrinkalo jih se brzo i ostali su osramoćeni. A znate koje su to delije? Privandrani kernjel i sladki medeni Jakov Marčelja sa svojimi sinovi. Kako nemaju sreće nigdje, tako je nisu imali ni ovdje, a neće je imati ni drugdje, jer od ovakove muke ne može nikako smiesiti pogače!

Izbori u četvrtoj kuriji su prošli gladko. Šarenjaci ili lažni slovinci nisu se ni pokazali. Doduše došlo jih je nekoliko njih pitati, da li se plaća žurnada, a kad njim je spasitelj kazao, da za to nema kredita, otišli su doma sa repom med nogama.

Sirote Talijani nisu bili ni u gradskih izborih sretni. Diglo se na noge sve činovničtvo, sva „inteligencija", sav veliki „censo", pa ipak nisu smogli nego pukih 27 glasova, a naših je bilo do 100. O tužno buzetsko talijanstvo, na što si ti spalo!

Kako drugdje, tako je i ovdje svaka stranka dala oduška svojoj izbornoj pobjedi. Naši su na dan izbora naših dičnih perjanica *Laginje* i *Spinčića* palili kresove kako nikad jošte. Odlikovali se osobito Grimalda. Račice, Vrh, Sovinjak, pa okolo Buzeta Sv. Ivan, Štrped, Sv. Martin, Počekaj i Juričići. Svi kažu, da takove razsvjete još se ovdje nije vidilo. Slumci su pak nad stanicom buzetskom zapalili kries do neba. Dva su dana sjekli smrekovinu.

Grad Buzet se je također veselio ne svojoj, nego tudjoj pobjedi, jer po njemu bi sve bilo prqpalo. Al to nije bilo pravo veselje, to je bio tek izliev srčbe i jada, što on po sebi ništa ne može. Svoj jad, svoju avitu kulturu je izkalio pred stanovi Hrvata i Slovenaca u Buzetu. Razsvjetom je ravnao spasitelj, a serenadami buzetski „čići". Od ovih sjede danas u zatvoru otac, majka i sin, kao okrivljeni sbog provalne kradje. Ne zavidjamo „spasitelju" tako plemenitih vodja i suradnika. I ti ljudi imali su prvu rieč u Buzetu. Njihova je svagdje valjala. O Buzete, Buzete, mogli bi sbilja nad tobom proplakati kako i Jeremija!

Cres mjeseca marča. Poznat je jur čitaocem „*Naše Sloge*" uspjeh izbora fiducijara na otoku Cresu. Za petu kuriju imali smo naše fiducijare u *Belom* i u *Štivanu*; protivnici su pobiedili u gradu, s kojim su morali glasovati, ako i proti pravici. *Valun*, *Lubenice* i *Orlec*. Na 3. marča birali smo u *Batajinah* fiducijare za vanjske obćine, gdje smo za tri glasa podlegli, kako i zašto, vidit ćemo niže. Što se tiče izbora pete kurije u gradu *Cresu*, reći ćemo, da je tu bilo kod ovakovih okolnosti nemoguće pobiediti. Puk u gradu Cresu dieli se u tako zvane *vlastele, trgovce, zanatlije* i *kopače*. Prvi su talijani *puro sangue*; trgovci i zanatlije vladaju se po onom: *ubi bene, ibi patria*, to su šarenjaci u pravom smislu rieči, kopači su čisti, tvrdi i odlučni *Hrvati*. Vlastela, trgovci i zanatlije, koliko su probudjeni i upućeni barem u glavnih načelih narodnostne politike, to se ima najveć zahvaliti zlosretnoj *Legi*, u koju su svi upisani, ako svi i nerazume čisto kamo smjera ta nesreća. S druge strane creski kopač nezna, što je politika, što narodnost, što političko-narodna borba. Za čudo je u istinu, kako se u sadašnje vrieme može naći puk, i to puk, koji stanuje u gradu, a tako je neuk u tom pogledu. Tomu su dva uzroka: Prvi je, da su misli creskog kopača, radina kao mrav, uprte u zemlju, nad kojom se poti od rana jutra do crne noći; on malo mari za sve, što je okolo njega, kada to ne spada na obradjivanje zemlje. Drugi je uzrok, da je u vrieme izbora, budi obćinskih, budi zemaljskih ili državnih, creski kopač naučan poći s onim, koji ga prvi najmi ili bolje plati, a to ne iz zlobe, nego zato upravo, jer nepozna važnost izbora i njegovih posliedica. Creska gospoda drže navlaš kopače u neznanstvu o toj stvari; ali je žalostno, da se nije našla s naše strane nijedna osoba, kojih je ipak u Cresu bilo, a ima ih i sada, da ih nije o tomu podučila.

Da je gori navedeno istinito, neka svjedoči što sliedi:

Dne 16. febrara, kad su se u Cresu birali fiducijari za petu kuriju, došlo ih je na izbor prilično iz *Lubenica* i *Valuna* (iz Orleca niti jedan, ni za nas ni proti), iz grada glasovalo ih je s nama kakovih desetak, dočim od protivne strane nije za stalno nitko izosrac. Pitati će se: gdje su bili kopači? Sto osamdeset (180) sakupio ih načelnik tobož na radnju na pokopalištu, ti su došli o podne kao na zapovied na glasovanje, prodali su dakle sebe i svoju narodnost za jednu nadnicu ili žurnadu.

Osamdeset imao ih je ne radnji liekarnik *Colombis*, a šestdeset biskup *Petris*. (budi rečeno mimogred, da nije biskup najbrže zato ni znao).

Po njekoje smo poslali na polje, gdje su bili na radnji, jer, čudite se, isti fiducijari iz grada, za koje smo glasovali, nisu došli na glasovanje, nego su otišli svaki za svojim poslom, pa mislite, da se je na poziv tko odazvao? Niti jedan.

Med ostalimi bio je brat onoga, koji je znao sve tako liepo pripraviti, i koji je istotako bio fiducijar, pa sasvim da pozvan, ostao je na polju kopajuć do tamne noći.

Kad se je izbor dovršio, sakupilo se njekoliko trmuntanskih bravara u civilnom odielu (sinovi vlastelskih obitelji, koji nisu bili sposobni za nauke, pa su veći dio godine po svojih stanih, a takovih ima u svakoj vlastelskoj obitelji) i drugog smetišta, prošli su ficukajuć pred kućom, u kojoj su bili naši sakupljeni. Kad je pak ta dostojna družina došla do trga, a na čelu joj capo-bravar, zapjevali onu: *„nella patria dei Rossetti"*.

Došlo je vrieme za nas, da odputujemo iz Cresa, te se naši uputili iz kuće do morske obale, pjevajući: *„Još Hrvatska ni propala"*. Kada to začu je u svoj stan načelnik, izadje na ulicu i poče kao malniti prietit zatvorom sad ovomu sad onomu, jer da je u Cresu jednom samo na godinu dopušteno vanjskim pjevati i to na dan sajma. U to dodju na morsku obalu upravitelji valunski i lubenički, koje napade načelnik svojom prirodjenom neotesanošću i neuljudnošću, te će za svoje izraze pred sudom odgovarati, kamo je već od Valunskoga upravitelja predana tužba. (Već bijaše odsudjen na globu od 40 for. Op. ured.) Dodje i c. k. kotarski poglavar i oružnici, kojim načelnik naredi, da zatvore *Dinka Krivičića* iz Valuna, našto strašnještar odgovori, da nema uzroka, a da nije oružnika, načelnik nas dade po svojih čauših sve zatvoriti.

Jednoga je mladića iz Valuna u istinu redar uhvatio, ali je zato na sudu tužba proti njemu i proti načelniku.

Kod svega toga nije bilo nijednoga creskoga kopača, a *bravari* su uviek načelnika pratili. Kad su nedjelju zatim kopači doćuli što se je sve dogodilo, sakupili se u liepom broju, svakako ih preko petdeset, i u znak prosvjeda šetali cielo popodne gradom pjevajuć: *„Još Hrvatska ni propala"*, a jače bi pjevali, gdje su vidili vlastelu na okupu, ovi morali su slušati i mučati. To se je druge nedjelje i na pustni četvrtak ponovilo. Imali smo sgodu progovoriti sa više Creskih kopača, pa svi jednoglasno vele: *zač nam ni kigod stumačil ča su to rotacijoni, nebi bilo šlo tako ne. Kada bi nam bili naši popi stumačili onu poslanicu biskupa, kako su to vanjski popi učinili, bilo bi drugčije. Našemu Erkolu, kad je štil na ranoj misi, pala je više put karta iz ruke, a napokon i svića; plovan su nan, istina je, proštili na veloj misi, ali ča mi razumimo ako nam se ne raztumači.*

Jeli dakle istina što sam gori naveo, da je naime creski kopač, čisti, tvrdi i odlučni Hrvat ali u pogledu narodnostne borbe sa svim još spava. Na komu je da ga probudi? Ostaje pitanje. Takovi su bili i vanjski nazad desetak godina.

Dva, tri dana prije izbora došao bi po koji kaputaš iz Cresa po selih, pa bi rekao: ako dodje taj i taj dan u grad, dobiti će forint. To bi ti sve hrlilo, bez pitat, kamo i za koga. Ali danas je na vanjščini sve drugčije, nudjali su jur i pet forinti pa nije hasnilo.

Da predjemo na izbore fiducijara za vanjske obćine, koji su se obavili dne 3. tekućeg marča na Batajinah, moramo reći, da smo sami krivi, što smo izgubili. Prije svega slaba je bila i mlitava priprava. Vidi se, da su se njekoji sveć-nici zauzeli kod svojih, drugi malo ili nimalo. I ono što je najgore, nije bilo glave, koja bi svim tim ravnala, svaki svećenik radio je u okružju svoje postaje. Neznamo jeli bilo komu što preporučeno od naših prvaka, svakako u dielu se toga nije opazilo. Došlo ih na glasovanje iz svih sela. Iz *Štivana, Martinšćice, Lubenic* i *Valuna*; nismo imali nijednog protivnika a iz svih drugih sela bilo ih više proti nego za nas; iz *Orleca* pako svi protivni. O podne bili smo jednaki sa 41—41 glasova, ni jedna ni druga stranka nije već imala izbornika; izbor se nije imao zatvorit do 2 sata poslie podne. To videći *Osipić Roko* (Bajcić) zajaše na konja, poleti u Orlec i dovede trojicu, dignuv jednoga od tih iz postelje, koji glasovaše za protivnike i tim bi odlučen uspjeh izbora.

Da je kod njih glasovalo i onih, koji nemaju pravo glasa, jer neplaćaju pet forinta poreza, to znamo, i za nekoje smo ondje, ako i bez koristi, prosvjedovali.

Nije čudo, što su svi Orlećani glasovali za protivnike, jer treba znati, da Orlec, *koji broji 331 stanovnika, ima* **300.000**, *velim tristo hiljada forinti, uknjižena duga; ako se pribroji što nije uknjiženo, dodje na svakoga stanovnika hiljada forinti duga, to duguju sve cresanom, ponajviše* Bajčićem-Rokom. I ostali, koji su glasovali za protivnike, morali su to učiniti, jer zaduženi svi izvan dvojice, trojice. Na našoj strani bilo je desetak staraca od blizu **80** godina, bilo je *devet svećenika*; žalibože nije bilo med njima popa *Iva* iz Vrane, a njegov je *bravar* proti nama glasovao. Pope *Ive*, ja neznam kako bi to tumačio, tim više, što se radilo proti onomu Koljevini, koji Vam je toliko zla učinio, a da nije hrvatskih svećenika, bio bi i više!?

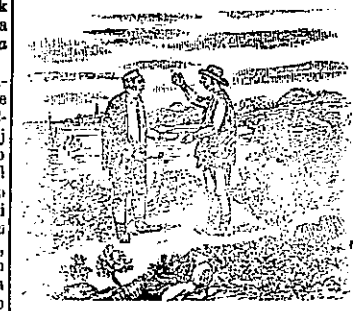

Franina i Jurina

Fr. Spamećuješ se Jurino, kako je ono Lubertićina batil za Hrvatsku dok se ni na mačka nameril?

Jur. Bože moj, ter je bil frigan i pečen s Mirotom, Mandićem, Spinčićem i s drugemi Hrvati.

Fr. Tako ča bi to reć, da je banderu obernul?

Jur. Napuni prasca korita kada kvili, pak češ videt ča će storit.

Fr. Ča je temu tako!

* * *

Fr. Da je počelo njavkat i pul Turak.

Jur. Za sada još tamo cvili, ma bi moglo još s vremenom njavkat, ako komu nepresede.

* * *

Fr. Ki bi mi bil rekal još pred leto dan, da će se jedan Lovrinov al jedan Vlah, jedan Dukić proto, Marotić, Serdoč, al on Svetomatejski bradaš, bratit sa izdajicami naroda, jas bi mu bil pljunil v nos.

Jur. Dagi ti, jas njim nisam veroval ni kada su bili va zastupstvu.

Fr. Si jih jur čul kakovi su ono bili Hrvati?

Jur. Ja na zajiku.

* * *

Fr. Ča biš rekal, ki će bit va Rukavcu za poteštu?

Jur. A ki drugi lego Slocarić.

Fr. Ča tako misliš, da j' Medina za miš va Poreč h dil?

Jur. Aj ni, zač se j' nebore dobrahno najil i napil zmulita.

* * *

Fr. Ča je istina, da bi niki Pomerski nadutac hotio postati delegat?

Jur. Za nešto se nadimlje u Šomieru.

Fr. Je tako je, ali se dan danas crikve nerone, niti od njih ne delaju vrli, a Bog očuvaj sakega, ki bi ča na kakoven teštamente promenia.

Jur. Prodanci misle, da im je poli nas sve slobodno, ma će ih puk krianci navadit.

* * *

Fr. Ma da j' Mačji na 6 aprila na Voloskem slabo pasal.

Jur. Ča paraš, da će mu vavek dobro pasat kako va Pule i Parence.

Fr. Ter bi dobro, da bi ga kigod pameti navadil.

Jur. Namerit će se i namuškardina, neboj se.

* * *

Fr. Ča bi reć, da hode mačići k našemu advokatu na Volosko kada imaju svojga pul Matulj?

Jur. Pak ča jih nisu vredni splašit.

Fr. Borme su imeli obćen doma poć dva od njih na prvi ovega meseca.

Jur. Dobro njim stoji!

* * *

Fr. Neki propali pazinski šijor nudil je našemu kmetu 10 fijurini ako gre za talijansku stran glasovat.

Jur. Pak?

Fr. Naš vridni kmet rekal mu je ovako: Ja sam siromah, ma ću vam dat sejeno 50 fijurim ako greste vi za našu stran glasovat.

Jur. Pak?

Fr. Propali šijor zasramljen reče, da ne gre ni za 50 miljari.

Jur. A pasja capa, ča on misli, da naš glas manje valja nego njigov.

Fr. Aj vero ga je naš kmet pušteno opral, da će se tega i kletu spamećevat.

* * *

Fr. Biš ti veroval, da su buzetski šijori, kaši lačni, delali luminacijon na dug?

Jur. Kako je to moguće?

Fr. Lipo. Šijor Čenčo uzeja je na račun spasitelja poli paron Pleriću karatel petrolja i ulja a sada ga ni, ki bi to platil.

Jur. Vero onakov šijor kakov je spasitelj, neće se oblatit za desetak fijurini.

Fr. Slabo ga poznaš, a gdi će ih zet?

Različite viesti.

Visokomu c. k. namjestničtvu u Trstu. Bivše obćinsko glavarstvo u Dabašnici — na otoku Krku — bilo je izložilo nove obćinske listine oglasom od dne 15. julija 1896 br. 408.

Dne 17., 18. i 19. novembra 1896. obavljeni su tamo izbori posve u redu i sasma zakonito. *Treće* tjelo izabralo je naime *jednoglasno* osam zastupnika i četiri zamjenika; *drugo* tjelo izabra sa *157* glasova proti sama *2* glasa isti broj zastupni a *prvo* tjelo izabra sa *32* protiv *3* glasa (sva ova tri iz komisije) isti broj zastupnika.

U takovom miru i redu jošte se izbori u Dubašnici nikada neobaviše. Ipak to nebijaše nekim po volji i oni ulože proti izboru utok.

Od tada protekla su puna *4* mjeseca a staro zastupstvo je i danas na upravi. Radi toga upravljamo ovim putem upit na to visoko c. k. namjest., da izvoli navesti one bez dvojbe težke razloge, zbog kojih nije moglo jošte riešiti navedenog utoka.

Uredničtvo „Naše Sloge".

Pročasnomu ordinarijatu u Trstu do znanja. Iz Lovrana piše nam prijatelj pod gornjim naslovom koliko sliedi:

Ovih dana sretio sam u Medveji tri djaka ili školana talijanske pučke škole u Lovranu. Približiv im se, uvidio sam odmah, da me nekane pozdraviti, jer su u mene debelo *žbalili*. Radi toga pozdravim ih ja sa našim krasnim: „Hvaljen Isus i Marija!" na što oni meni: „Bona šera!"

Zabolio me taj neumjestni ozdrav na moj kršćanski pozdrav pak rečem djeci: Zar se tako ozdravlja djeca na onako krasan naš pozdrav? Oni mi odgovoriše, da nesmiju drugače pozdravljati il odzdravljati, jer da im je tako naložio talijanski meštar, „zač da smo mi Istriani".

Eto g. uredniče, kako se odgaja našu djecu u pravom kršćanskom duhu, kako se u njiha nlada srca uljeva za rana otrov mržnje i prezira do iskrnjega i brata svoga!

Iz Voloskoga piše nam 2. t. mj. Dne 30. marča bio je ovdje nesretni odpadnik Krstić u jednoj krčmi sa svojimi prijatelji i jednomišljenici, i to sa Vikom Dukićem, Josipom Marotti-em, Franom Brnčićem i Vickom oštarom sa kunfina. Nakon poduljeg razgovora ustao Krstić te počeo pripoviedati kako će preuzeti pisarnu od odvjetnika Minach-a u Voloskom i kako će radi toga pogostiti svoje prijatelje u gostioni kod Rože, kamo je i svoje *djerne* pozvao.

Sudeć po ovom preseliti će se taj odmetnik u naše mirno Volosko, da i ovdje smućuje, al naša mu tvrda vjera, da će mu presesti bude li i ovdje nastavljao svoje djavolsko djelo.

Iz Beča. Na drugom mjestu priobćujemo radostnu viest o ustrojstvu slavenskoga kluba na cerevinskom vieću pod naslovom „Slavenski kršćansko-narodni savez" u koj su stupili svi hrvatski, svi slovenski i nekoliko rusinskih i českih zastupnika — u svemu njih 36. Istoga dana, kadno se je ustrojio taj klub, nastala je ministarska kriza i to reć bi radi toga, što je ministarstvo odlučilo izdati naredbu o jezikovnoj ravnopravnosti u svih javnih uredih kraljevine Češke i što nije moglo sklonuti njemačke veleposjednike, da stupe u vladinu stranku. Ministarstvo dalo je 2. t. mj. ostavku, koju nije Njeg. Veličanstvo primilo već dne 5. t. mj. ministarstvu naložilo, da ostane i nadalje u službi.

U sjednici carevinskoga vieća od dne 6. t. mj. bijaše na dnevnom redu u prvoj vrsti izbor predsjednika i dvojice podpredsjednika. Predsjednikom bijaše izabran njemački konservativac dr. Kathrein, podpredsjednici Poljak vitez Abrahamovics i Čeh dr. Kramař. Prigodom tog izbora pokazalo se, da sačinjavaju većinu carevinskoga vieća Česi, Poljaci, južni Slaveni i niemački konservativci.

Iz podivljalog Kopra pišu nam 6. t. mj.: Mila „Naša Sloga"! Biti će Vam već davno poznato naše tužno stanje na učiteljištu u Kopru. Ne možete si pomisliti koliko zla mi pretrpimo u ovom nesretnom gradu. Uvjek treba, da se krijemo pred biesnimi širitelji *„avite coltureˮ*: Nigdje nismo sigurni, ako samo iz kuće izadjemo, već zviždaju i viču za nami: *„šćavi porchi"* itd. itd. Ali nije dosta to, već i napadaju na nas oružjem i kamenjem. Čujte što se je netom dogodilo! Utorak, 6. ovog mjeseca, kad nam je u 4 sata po podne škola svršila, čekali su nas fakini, postolari i „signoria" kamenjem pred vratima učiteljišta, te nas počeli lupati i kamenovati. Četiri djaka su skoro ubili a druge sve kojeg veće kojeg manje dobro natukli. Naš ravnatelj, koji je rodom Slovenac, smijao se je s vratiju učiteljišta, videći, kako nas talijanska „fakinaža" mrcvari i bije. Žalostno ali istinito!

Do kad će nas Talijani ovako biti bez razloga? Do kad ćemo trpiti toliku sramotu? Do kad ćemo živjeti u ovom divljem gnjezdu a u šakah framažona i fakinaža? Kad će doći vrieme premještenja ovog učiteljišta? Bože! Bože! smiluj se nam sirotam!

P. S. Dočim Vam ovo pišemo, pod prozorom baca nam „mularija" fakinaža" stjene u smiku vičuć: fora i šćavi! *Slavenski djaci.*

Napredak talijanske kulture u Libarniji. Iz mošćeničke Drage pišu nam 5. t. mj. I ovdje opažamo, g. uredniče, da ako i nismo Talijani, da bismo mogli s vremenom postati. Najbolji dokaz za to daje nam neki odnarodjeni Ćiribirac, koji se je ovdje naselio, i koji vam piše i govori talijanski, da ga je milota slušati.

Znajuć, da će istarskim Talijanom od veselja srca popucati čim doznaju za *silni* napredak talijanstva u ovoj našoj krasnoj Dragi, šaljemo Vam u talijanskom izvorniku jedno pismo toga novopečenoga Talijana sa molbom, da isto u cielosti i bez ikakve promjene tiskati izvolite. Ono glasi:

„te go da 1. Lira sterlina ze presto un anno ai 19. Magio una tego da dell' meze di Dicembre ma noso che jorno

jera 8 e 35 soldi e ti timea adeso me vien di qua f. 2 soldi 12

adeso fa conto suu quele 2 L. quanto me vie i 6 per cento

1 tego da ti mega dito che tila alla Chiarica e una altra tego da e ti time ga dito che tila dara alla molije dell' Andrich di Chraj quelli 5 che tego da in ultima jera della Rossa"

Nije to krasan, divan, veličanstven jezik?

Surove navale koparskih talijanaša. Na drugom mjestu priobćujemo pismo naših djaka iz Kopra, u kojem nas obaviešćuju o razbojničkih navalah na slovenske djake od strane koparske „Signorie".

Tomu dodajemo sliedeća junačtva, počinjena od vriednih sinova djedovske kulture: Dne 3. t. mj. vraćao se g. profesor Frankoviće sa šetnje kući. U prvoj ulici kod nekog Lampića opazio je 7—8 mužkaraca i 1 ženu. Kad je prošao jedno 15 do 20 koračaja, udari mu kamen u glavu tolikom silom, da mu je odmah klobuk na tla pao. Pobrav klobuk, vrati se napram onim junakom, ali se ovi naglo odalečiše.

Dne 7. t. mj. bijaše u Kopru novačenje; nadošlo je naših mladića iz čitave bližnje i daluje okolice.

Biesni Talijani napadoše opetovno na mirne mladiće, s početka pogrdami i porugami, a kasnije batinami i kamenjem. Naših mladića je više ranjeno a nekoji izgubiše u bjegu klobuke. Mi smo brzojavno obaviestili naše zastupnike o tom divljačkom postupanju koparskih talijanaša.

Iz Voloskoga pisu nam 6. t. mj. I ovdje doživili smo u prošlom tjednu jedan slučaj, koji tobožnju talijansku „avita coltura e civiltà" prikazuje u njezinom pravom svjetlu. U noći prvoga t. m. bučilo je na javnoj ulici nekoliko mladića odviše glasno, radi česa ih je noćni stražar opomenuo, da miruju. Među timi mladići bio je i neki Mih Abba, činovnik u poreznom uredu na Voloskom, koji se na umjestnu i uljudnu opomenu stražara odazvao sa riečima: „La vadi via se no ghe daro an per de schiaffi po la ghe vadi contar al suo podestà". Doista liepih rieči za jednoga potomka „dell'avita coltura e civiltà". Proti tomu Abba učinila se i kaznena prijava, što je sasma u redu. — Njekoji ljudi dodju ovamo Bog sam znade odakle, ovdje im ide jako dobro pa se tako uzobjeste, da vrieđaju sve i svakoga, koji nije njihovog političkog osvjedočenja.

Negdje oko 15. prošlog mj. susreo je ovdje na javnoj cesti jedan c. k. poslužnik poreznog ureda na Voloskom nesretnog Krstića, pa ga lepo pohvalio riečima: *„Bravo signor dottor, questa volta la ga salvà l'Istria"*. Nije li ovo bezobraznost jednoga c. k. poslužnika? Ako hoća taj delija, da bude Talijanac, premda rodjeni Slovenac, ako hoće dakle, da bude i on

izdajica svoga roda i jezika, neka bude, malena šteta, ali kako dolazi on do toga, da nas tim izazivlje, on c. k. poslužnik? Ili nije to provokacija tvrditi javno, da je jedan Krstić spasio Istru? A od česa molimo ju je spasio? Jednomu ovakvom činovniku prosto je pred svojim predpostavljenim izdati svoj narod i jezik, ali mu nije prosto provocirati nikoga sa ovakvimi izrazi.

Kako vidite u c. k. poreznom uredu u Voloskom su liepo zastupani naši zakleti neprijatelji. Što gori navedoh pripravan sam dokazati svjedoci a te činjenice postavljamo do znanja slavne c. k. financijalne direkcije u Trstu, da se znade kakve ljude imademo ovdje pri poreznom uredu.

Danas je bila kaznena razprava proti Arbanasu Krstiću radi uvriede poštenja. Isti bje odsudjen na tri dana zatvora, nu prijavio je priziv pa hoćemo, da vidimo što će zemaljski sud u Trstu odlučiti na njegov priziv. Čudno je ipak, da toga čovjeka ovdješnje oblasti svedjer nazivlju doktorom, premda je on izgubio već prije taj častni naslov. U ostalom mislim, da će akademički senat građačkog sveučilišta već učiniti shodne korake, da se tomu stvorenju zabrani pisati se i nazivati se doktorom.

Krstićev učenik i sliedbenik Slocarić podnio je bio jednu pritužbu na c. k. zapovjedničtvo oružničtva u Trstu proti tobožnjem nezakonitom postupku Voloske žandarmerije, a osobito vodje žandarmerijske postaje napram Krstićevim zavedencima. Uslied ove pritužbe došao je nevjerojatnom brzinom ritmajstor žandarmerije iz Trsta, da vodi istragu proti voloskim oružnikom i njihovom zapovjedniku. U nedelju bili su preslušani u Rukavcu svi od Slocarića navedeni svjedoci, nu niti jedan nije mogao potvrditi, da su oružnici postupali nekorektno a sam Slocarić (Vinko Dobrović) tvrdio je, da on nije podpisao gorispomemte pritužbe. Vidjet ćemo, što će oblasti na ovakovu krivu pritužbu, na ovakovo zavarivanja oblasti i javnoga mnienja.

O razpravi proti Krstiću izvjestit ću Vas dojduć put obširnije.

Kako je mislio i radio prije 12 godina Mate Radošević pok. Vida iz Medulina i kako misli i radi danas? Pred 12 godina prigodom izbora za carevinsko vieće na Puljšćini pisao nam je *Mate Radošević* pok. Vida iz Medulina, današnji veliki Talijanaš ovo:

„*Dična Naša Slogo*“

Već kuhan u sebi toliko lit kako lonac u ognju, ali sada mi je pošlo priko; ja ću Vam dokazat lipih stvarih od naše gospode puljske, koji se drže za ljude poštene i naučene *nobile.*

N.. 26. maja p. .. kada je bio izbor fiduciarah u Puli po zakonu kako presidente bio je naš Podeštat g. Vaserman i drugi fiduciari i jedan komisar Kapitanatov G. Izbor držao se je u sali od pošćarie (nella sala municipale): dakle ni bilo dosta, da drže red ovi sgora imenovani; došao je u salu g. dotur Barsan, G. nodar Stanić, nodar Glezer i jedan drugi, pak praznoglavac gospodin Ludovico Artuzi, nečak po ženi Dotura Barsana, ovoga neznamo kako počastiti; eli dotur eli što drugo; znamo, da kad je bio njegov stric Barsan podeštat, bi ga rapreženti va u judicija. Vidite dakle, kada mi zovemo naše avokate, da dodu s nami u sudstvo za kakovu pravdu, onda jim je triba zadosta dati, dva, tri i pet fiorini, a oni dan su došli prez plaće. Vam dokazujemo od ovoga gospodina Artuža: nekoji naši Medulinci su sidili u redu od pet šest od njih, i među njima je bio g. *Grgo Smak* plovan od Ližnjana; a ta pogrda od Artuža napinjao je roge uza se protiva podu kuntra tim ljudim i tom popu, i po tri puta je refivao.

Malo pokle dojde siditi tim ljudem naš šegretario komunski g. *Jakov Diminić* i jedan od ovih ljudi reče *Antonu Kircu*, da neka kaže tom sekretaru, da ti gospodin *Artuži* roge napinje i da bi merita, da ga dedenuncia sudstvu; i ti Kirac pojde i mu reče tako: i tako ti Vaš dotur čini u jednom mistu ovakovom, a ti g. *Diminić* da mu odgovori: „*cosa ande drio Ze lui che se un uomo matto!*“ Kada donese odgovor ti *Anton Kirac*, da je munjen, onda je umiria i te naše ljude, da valja mu oprostiti, kad je munjen: dakle vidite da imamo u našoj Puli i Doturih munjenih.

Jedna druga: Kad je bilo podne g. podeštat reče: „*si chiuda la porta della šala e nessun più puol entrar!*“ Ne od strane naše ni moga ulizti, ma ben od strane njihove vidili smo kad su zaprli vrata, ostao je vani *Grgo Dobrović* od Galežane i na druga vrata priko kamare od g. inženjera Matijaša došao je unutra on i koliko ih je potribovalo za nje.

Da bi Vam bilo viditi kako mi od naše strane smo morali stati, kako oni reču: „*col silenzio in coro*“, a prodanci i šarenjaci su se štali s vratimi otvorenimi po kamari podeštatovoj i sekretarovoj, kako da su deventali impiegati; nego nisu ih počastili, da jim nisu dali baguline: forsi su imali strah, da su jim ruke šporke, da jim ih zvaljaju od crnila od sip“.

Pitajte danas toga čovjeka bi li on podpisao ovo, što je pisao prije 12 godina. Mi se nismo promjenili a je li on? Neka mu saviest kaže — ako je jošte ima.

Iz Poreščine pišu nam 5. t. mj. Dani kušnje su došli vrhu našeg naroda, jer nije bilo dosta, da su se počinile velike nezakonitosti u vrieme prošlih izbora u svih trih djelih našeg Primorja, nego još sada i Bog zna do kada mora naš mili narod trpjeti zbog talijanskog nasilja. Na osobiti način trpi naša Poreščina, koju su poplavili vojnici bez potriebe. Talijanska gospoda hoće prikriti svoje nasilje tim, da su izprosili vojničku silu za poreču okolicu. Da se pak prikaže svietu, da je sve to opravdano, zatvara se još uviek mnogo ljudi, koji su većinom kuće-gospodari i posjednici. Ovi imadu doma žalujuće obitelji, a njihovo posestvo očekuje u najboljem vremenu žilave kmetske ruke. Nu poreški seljaci izkazuju izvanrednu ljubav napram zatvorenim. Pohvaliti se mora tršćanske okoličane, koji sabiru milodare za obitelji zatvorenih, a još više hvale vriedni su naši poreški okoličani, koji se dižu jatomice na polja zatvorene braće, da oprave sve bezplatno. Tako će se utješiti oni gospodari, kad budu došli iz zatvora, jer će naći sve opravno. To je sloga, to je ljubav, da mora čovjeku navrieti suza radostnica na oči, kad sve to opaža. Samo tako napried mili poreški okoličani, Bog će vam platiti ovo djelo milosrdja i On će sve obratiti na bolje. Nedopustite, da polja vaše zatvorene braće ostanu neopravna, te tješite se, da ne trpite samo vi, već s vami i sva hrvatska i slovenska srca. Ustrpljenje dakle, jer je svaka sila do vremena, a vašoj slogi i ljubavi slava!

Izborne viesti iz Poreščine. Počnimo sa Vrsarom. — U tom talijanskom gnjezdu dogodilo se pri izboru za V. kuriju baš svakojakih nepodobština, kako su to naši javili ustmeno i pismeno našim dičnim zastupnikom. Naši vanjščaki nisu mogli u mjesto, a kojim se posrećilo glasovati, morali su odmah kući. Komisiji je predsjedao c. k. komisar Gironcoli, koji se je javno na komisiji izrazio: „*koša andè drio de quei m . . . . de preti, che ve inšempia la testa*“, — sasvim tim da popova nije bilo ni blizu ni daleko. Takovi su vam sadašnji c. k. komisari! To je javna sablazan! Preporučujemo ovdje našim zastupnikom, da se puk našega jezika odieli sasvim od talijanskoga pučanstva pri izborih za buduće!

* * *

Glavni agitator iz Vrsara bio je občinski liečnik Dr. Volpi. On je oblietao osobito selo Fontane, osobito u noćno doba, i kada ljudi već bijahu na počitku u družtvu Conte Pietro Barisi i Zvuna Cerlenko. Mi bi želili, da bi bio taj likar tako marljiv u svojih službenih poslih! U kaštelu priredjivali su bakalaj, — a kašnje u Kamenariji i u Cerlenkih nije manjkalo smradnih pijaća! Dakako, da su letili fiurinići amo tamo kako i bieli metulji! — Ljudi kažu, da što nije išlo mitom, to da se opravilo prevarom i silom. Baš uzor poštenjaci!!

* * *

Naše vanjščake iz Gradine i Lima krstili su sa kulturnim izrazom prije izbora: „*koša ke špuca šti moštri de šćavi*“, a pri izborih ti šćavi nisu već smrdili, nego su ugodno mirisali. Ali naši su to dobro zapamtili, pa su talijanom obrnuli pleća. Napred braćo!

* * *

Jednomu čestitomu talijanskomu kmetu iz Vrsara posjekla je talijanska rulja poslije izbora za V. kuriju loze (jer je ostao pasivan pri izboru) namesav mu prieko 400 for. škode. To je bio početak o sjeku loza letos na Poreščini. U svakom zlu prednjače talijani i talijanaši, koji daju poguban izgled našim kmetom!

* * *

U Foškulinu glasovao je sa talijanci neki „perit“, a čovjek naše krvi. Dao Bog, pa se u buduće oslobodio od talijanaških veriga!

* * *

U Funtani slavo se ponieli Lovrinovići i neki Tonkuvići. Ljudi božji, pazite što radite! Nedajte se tako na liepak u ruke talijanske gospode! Najhuje se pak ponio stari Marko Talić. Čovjek obučen u benevreke, krožat i kamižolu, pak talijanaš! On da je nudjao po fiurinić svojoj kneteli!

* * *

U Poreču prije izbora fiducijara za IV. kuriju nastale tučnje na naše. Našega dičnoga Pauletića (Fažolića) iz Vrvari ranili sjekirom težko po glavi, a kćer mu ružno zlostavili. Druge opet naše tukli i ranili! Onda stalno nije čudo, ako se kmeti osvećuju, pa vraćaju šilo za ognjilo!

* * *

Jednomu svećeniku na Poreščini zamazali vrata, akoprem se nije ma baš ništa pačao u izbore. Tà njega niti nije poznati na Poreščini izvan njegovog službenog crkvenog djelovanja! Al bi reć, da nekojim neugadja okružnica svih austrijnadbiskupa i biskupa!

* * *

U komisiji pri izboru za V. kuriju naši su prosvjedovali, što neimadu poziva za IV. kuriju, dočim protivnicim bijahu jurve pozivi porazdieljeni. Preksutra u subotu imalo se glasovati za IV. kuriju. U skrajnoj dobi neznajući već kamo bi se utekli, jer svi prosvjedi kod c. k. komisara Gironcoli u Vrsaru nisu pomogli, naši stavili put pod noge, pak hajde u Pulu dičnomu Lagioji. I pomoglo je. Izbori one subote nisu bili, nego preneseni za dojduć četvrtak. Talijanaši ostali su pokunjeni. Tolikoj sramoti se nisu nadali onoga dana. Nu tako će biti i unapred, jer sleparija ima kratke noge, kaže naš narod.

* * *

Pri izboru za IV. kuriju u Vrsaru predsjedao je glavom tajnik c. k. namjestničtva g. Lasciac. Naši došli u liepom broju glasovati. Došli su na red i braća Stifanići, ti naši dični borioci i birači iz Funtane.

Birač Stifanić pripovjeda, da ga je izborni komesar gosp. Lasciac oštro pokarao, što je smutio ministarstvo, namjestničtvo, kapetanat, dà i iste žandare. A pri tom da ga je močno udarao po prsih. Ta sve to su si mogli prišteditil! Naučite se biti pravedni, vi, gospodo, koju naš prejasni vladar šalje, da brane zakon i pravicu. Rudite dostojni sluge svoga pravičnoga gospodara! *Putnik.*

Iz Huma pišu nam 4. t. mj.: Poslije izbora pete kurije, poslije izbora seoskih občina, poslije izbora gradova i velikog posjeda sliedio je izbor novog upravnog vieća u Humu. To se nije dogodilo tek onako slučajno, nego se moralo tako dogoditi jer više od parlamenta moralo bi sjediti novo upravno vieće u Humu. Toga svi ljudi nevjeruju, al kada to kaže sior Tonio „tako — tako“ iz Kotla, mora da je „tako“. On znade, da bez ovoga vieća ne bi se moglo rieliti iztočno pitanje i da bi čitava Evropa propala, kada se ne bi čuo njegov močni glas. U tom vieću dakako mora on imati prvu reč, a da bude ta reč slušana, treba da bude u njem i ljudi, koji će ju slušati. To je rekao i „spasitelj“, koji ga u svem vodi iliti čije je on sliepo orudje. Zato je na dan izbora pokupio svoju rodbinu i dao birati u upravno vieće sebe sa trojicom netjaka i jednim bratučedom. Tako nad devet članova njih petorica će biti uvjek u većini i sve će poći gladko kako bude obitelji i rodbini Gržinića milo i drago. Humljani kimaju glavom i čude se kako su bili tako bedasti, da su se dali peljati za nos od matora starca, koji jih je nagovorio, da mole za posebno upravno vieće, jer da će njim biti tako bolje, a sada vide, da je to on radio samo za to, jer mu se htjelo prije smrti nositi ime „presidenta“ kada ga drugi nisu htjeli ni za zastupnika u občini. Oni vide danas još i to, da će s tim imati samo više troška, koristi nikakove, pa njim je zbilja žao. U kasnu uru njim se počelo svitliti pred očima i stali su misliti kako bi učinili kraj politiki jedne obitelji same. Kako čujemo, uložili su utok ili reklam proti izborom, a mi se nadamo, da oblasti ne će dopustiti, da se o dobru i sreći jedne ciele občine odlučuje za ognjištem jedne familije.

Lovranske paćuharije. Neka vratja „diferenca“ mi se je bila zatukla va ove moje stare kosti, pak ni mi dala, da kako po užance pišem moje „Paćuharije“. Sada sam se hvala Bogu malo pomogal, a nadam se, da ću za ko vreme hit posvema zdrav, i da ću moć moje Lovrance onako lepo po domaću zabavljat. Nego ča ćete. Naši su stari govorili, da bol pride na centi, a da hodi ča komać na unći, osobito ako ni človek justo od kremika, kako recimo nas stari Tonić. E, blaze njemu, staremu Toniću, ni čuj me. Ako si človek od poštenja, ja te miga svakemu kako njemu. Briga njega za njegovih osamdeset let, on pušća lepo svojim starim kolegam krunicu, a sam uzimlje žeućicu, ni ne mareć za onu: — Oj ti starče ni divojka za te.

On se je „intanto“ oženil, a reć bi, da mu „kunferi“ ženitba, pak i dragoj njegovoj polovici. Pak pomislite samo kakovu lunu de mijele imaju! Votacioni na votacioni a sve na veselje njihovo, zač su Taljani do nogi potukli Hrvate. Kega veselja za starega Tonića „romano puro sangue“. Borme, neka bude ča mu drago, oni su lepo oženjeni, a neka mane već nijedan ne pride reć, da „brodi lungi“ ne valeju. Barba Tončić na dan pira poslal njim je ov televrag, (to se zna romanski napisan zač je Tonić Romano). „Srećibus, zdravljibus i bećibus punu vrećibus a do letibus jednega sinibus“.

Pak kakovo čudo bi to bilo. Vidite Marietu, pokle njoj je muž kunžiljer valje je naštrapala. Morda će sarsnut kakov mali Bartolić. Bog daj kletu dva, a do prekleto, četiri sve zdraveh i jedrasteh. Pak još će se reć, da su Hrvati zločesti! Teremtette, bi rekal Njanji. To se zna, da joj nebogoj to malo brani, da ne more Hrvatom zubi pokazat kako po navade. Ma neka se strpi — će benj prit vreme, kada se bude mogla opeta mešat va politiku.

Dunke kako već svi znate va Lovrane su bili balotacioni za deputate. Dobil je, to se zna, „partit od vina“. Poperdili, kaporioni, već su pripravljali bumbe i maškuli, da će pucat od veselja, kada ti temu zlodeju nebeše, pride ti jedan večer pred Lovran jedan vapor vas razsvetljen, a na njem sveta brez broja. Ča je, ča ni — Taljani poteču na more misleć, da je to talijanski vapor, ki im nosi glas, da Spinčić i Laginja nete poć va Beč. Gredu na more, a kad tamo, to ti s vapora vapiju stotine njih: Živio Spinčić! živio Laginja!“ Da vam je bilo onputa videt naše Poperdile! Nekega svija od jada madrum, nekega trbuh, nekega štumih, neki plače, neki kljane, neki vapije, neki se grize — neki gre iskat duhtora, da njim da kakovu purgu ale ča to Brižui ljudi, su mi proprio smiljenje storili, kako su se nebogi prevarili. A oni na vapore vapiju: Živio Spinčić! Živio Laginja! i pivaju, a ćeš bože lepše. Va Opriceh su njim važgali kresi, a naši s kraja su njim vapili: Živio Spinčić! Živio Laginja! Dunke Spinčić i Laginja te poć va Beč. Ah! ka pokora za Taljane.

Zatim je vapor šal put Mošćenice, kade su naši dočekali svoju braću kako trebe. Bilo je veselja. A Brsečani! Svi kako jedan. Živili! A ča će na to naši Poperdili? Komad su nalo va se prišli, onputa su se zbrali, da se dogovore ča te storit kada vapor nazad pasa. Pikaroba govori, da gre oca pitat. Neki govore, da nè, da neka se zame nekoliko rogi pak da neka se va nje tuli. Dobro, dobro! su zavapili svi, ma kade nać toliko rogi ovu dobu. — Ne bojte se, rekal je Pikaroba, ja grem doma po nje, zio Jure ima ih puun vreću. Sreća da su ih onputa skopali. Kad je pernesal oni barbovi rogi, počeli su va nje tulit, a on na vapore, ki su valje znali, da su to rogi „stile romano“, počeli su se smet i smet, da se dugo nisu mogli smirit.

Kada su pak zbrali Rizzia bilo je velega veselja. Partit od vina je skakal kako nem od veselja, a da brižam ne zna ni zač. Kenić, da se je ofendil, zač ga nisu zvali na njihove fraje, ter da bi njim bil sopal va ermoniku. — „*Mi ešer pono šolo kvanto švodacioni, mi pono per švodar — ma per pefer fino e beteš, že poni šolo borbetili. Sakropojt ti najner!* plakal mi se je na gorke suzi Kenić. Sad čekaju Rukavčane. Već su armali Marina, da na Kozline puca kada budu prišli. Partid od vina mora bit on dan va Lovrane, kade će imet jist i pit ala maka, i kade će morat poslušat onega poturica Krstića, ki će njim govorit sada proti Hrvatom jušto onako, kako je pred dve, tri leta govoril proti Taljanom, ki su ga s Reki „sfratali“. I pomislet, da će bit ljudi, ki će va njega žbalit z otvorenimi usti. A brižan svet! A jer će bit mej njimi i moj nekadanji prijatelj Kobula, to ću prvo nego svršim, s dopuščenjem gospodina direhtura od „Naše Slogi“ malo da i š njim podeškurim.

Dragi moj Kobula! Mi smo stari prijatelji, ti se dobro spamećuješ, da smo i ovce skupa pasli. Onda ti je bilo i bolje i lepše, zač si bil ono ča si, a danas? Odkada s gospodum črešnji jidaš, već nisi on človek, ki si jedanpat bil. Nego

sada pozivljem, da mi po istini odgovoriš na ovo ča te budem pital:

1. Reci mi, moreš ti dokazat, da ti je naš premilostivi Cesar pisal, da se ni ča bat, zač da pokle je Jeletić za podešt, da ćemo mi Lovranci ostat kako smo jedanput bili? Ako mi moreš pokazat ta list ti, ale ki od tvojeh kumpari, nać ćeš pul gospodina redaktora od „Naše Sloge“ 1000 fiorini, ako ne, onputa ćeš mi dopustit, da tebe i tvoje prijatelje, ki to govorite, nazovem, da ste slipci i varalice, ki nebogi puk s laži smućujete.

2. Dobit ćeš 10.000 fiorini (deset tisuć znaš) ako dokažeš, da bi Spinčić i Laginja prodali Istru Hrvatskoj. Ako ne moreš to dokazat i ako si pošten, pljuni u obraz onim, ki su te to naputili.

Za sada toliko a drugi put nać ćemo još ča. Za beči se ne boj, oni te ti bit depožitani kada odgovoriš na moja dva pitanja. Dunke Kobula na delo, ako si junak. *Barba Tončić.*

Izkaz

prinosa na ravnateljstvo „Družbe sv. Cirila Metoda“ za Istru tekom mjeseca ožujka tek. god.

Mate S. Hero, Rieka, pripošilje iznos, sabran u Bakru u družtvancu iza držane skupštine stranke prava a na zdravicu prisutnim Istranom	f. 6·39
Gaude Sokolić iz Nerezina, pripošilje svoticu, sakupljenu pri večeri, držanoj od one hrvat. čitaonice	f. 9·39
Marko Frančić na Rieci pripošilje svoticu, sakupljenu po gosp. Matu Frančiću prigodom vjenčanja gospodjice Antonije Moise s gospod. Ivanom Herom iz Baške dne 22. febr.	f. 4·33
Ženska podružnica u Opatiji predaje za prošlu godinu: članarine	f. 60·—
dohodka od kolačnice „Istarskim Sokolovom“	f. 4·—
od zabave 2. marča ove god. (na pustni večer)	f. 36·90
Mužka podružnica u Kastvu pripošilje sakupljenih u veselom družtvu u gostioni Vi. Jelušića u Kastvu dne 4. marča tek. god. prigodom proslave imendana obljubljenog obć. glavara Kaz. Jelušića na korist ustrojenja hrvatske škole u Malom Lošinju	f. 10·—
Podružnica mužka u Štrpedu pripošilje čisti prihod od zabave, dane po tamošnjoj hrvatskej čitaonici	f. 25·06
R. K. Jeretov, povjerenik Zadar javlja, da je poslao poštanskim Checkom sakupljenih putem „Narodnog Lista“ u Dalmaciji tekom pr. mjeseca uz svoj mj. 1 for.	f. 63·74
Dragutin Nanicini iz Djakova pripošilje sabranih od odvjetnika g. Šabarića u svojoj vili . .	f. 5·16
od njega istoga pako u više prilikah	f. 5·—
Predsjedničtvo ženske podružnice u Voloskom predaje čisti prihod od zabave i plesa danog dne 1. marča tek. god. u Voloskom (mesopustni ponedeljak)	f. 51·—
Gosp. Adolf pl. Mürzthal, posjednik i vatreni domoljub iz Voloskoga predaje sakupljenih prigodom na proslavu izbora zastupnika gosp. Vj. Spinčića i gosp. dr. M. Laginje u carevinsko vieće pjevanjem inglezkih pjesama	f. 15·—
Prof. I. Rabar iz Osieka kao predsjednik „činovničke zadruge“, ibidem, pripošilje zaključkom glavne njene skupštine od čistog dobitka u god. 1896 dar od .	f. 20·—
N. N. rodoljub u Kastvu polaže utemeljiteljnu svotu uz opazku. Žalec što su fiducijari za V. kuriju rukavačke sekcije glasovali za svoga i narodnoga protivnika	f. 100·—
Čitaonica u Voloskom sakupila putem izpostavljene u svojih prostorijah škrabice	f. 1·60
Ladislav Havel, kapelan u Humu pripošilje iznos, sabran od družtva takozvanih „vr.... forešta“	f. 6·06
Albin Klun, kapelan u Buzetu pripošilje u ime banke Jonah and the Wahle	f. 2·50
Miho Poduje, pravnik u Gradcu pripošilje sakupljenih na sjednici akademič. družtva „Hrvatska“	f. 5·55
Ant. Ellner, kapelan u Poljanah predaje iznos darova od čeških svećenika, službujućih u Istri, kojim se pridružiše i med. dri. gosp. Ivan Čepelka, obć. liječnik u Pazinu i gosp. Josip Šebesta, obć. liečnik u Kastvu i to na počast uspomene svojih suzemljaka, preminulih u Istri	f. 100·—

Priposlano.*)

Otvoreno pismo

Vseč. popu Stipi Vučetiću kapelanu

u Kraljevici.

Dne 8. proš. mjeseca, Vi ste mi u Kraljevici, u prisutnosti sedmorice svjedoka (gospode: Higina Pajkurića, Rudolfa Sačera, Eduarda Giusti a, Stjepana Miku ličića, Jure Turine, Gavre Turine i občinskoga tajnika Polića) svečano obetali, da će te, do konca ožujka 1897. ili matematično dokazati, ono što ste proti meni napisali u „Katoličkoj Dalmaciji“ od 4. ožujka 1897. ili opovrgnuti.

Utanačeni rok jur je iztekao bez da ste Vi održali Vaše besjede.

Nije mi do toga da sada kvalificiram Vaše ponašanje.

To prepuštam poštenomu občinstvu. Gospoda svjedoci, čijemu sam se sudu podvrgao, odlučiti će, koje stanovište, da ja sada zauzmem prama Vami.

U onomu pako, što ste Vi, odnosno na naš sastanak u Kraljevici (8. ožujka 1897.) napisali i što će te valjda i unapried napisati u „Hrvatskomu Pravu“ i u „Katoličkoj Dalmaciji“, neka ista gospoda svjedoci sude, koliko ima i koliko će eventualno biti istine.

Trst, 3. travnja 1897.

Ante Jakić.

*) Za članke pod ovim naslovom ne odgovara uredničtvo. Op. ured.

Listnica uredničtva.

Gosp. V. H. u K. Primili smo sve u redu. Vašim seljakom slati ćemo uz najnižu cienu, nešto žrtvujte Vi a nešto ćemo mi, dok nas Bog pomogne. Živili!

Gosp. A. V. Vašu opravdanu pritužbu izručili smo dotičnoj oblasti neka ona pozove na red nevriedna muža. Zdravo!

Listnica uprave.

Gosp. T. S. B. u sv. I. Onaj smo novac primili; poslati ćemo Vam čim prije koledar. — Živili svi tamo naši!

Bika na prodaju

rudja Anton Kalčić-Barela pok. Mateja iz Lipe — občina i pošta Jelšane (Istra) slavnim občinam, gospodarskim zadrugam, posjednikom itd. Bik je vrlo dobroga plemena, krasno uzrastao, 2 godine star, srnaste dlake, bez ikakve pogrieške.

Tko želi pobližih viestih, neka se obrati na vlastnika.

Dobro poznate i obljubljene

štrcaljke

inžinira Živica

dobivaju se još uviek uz obične nizke cene na skladišću tvrdke

ŽIVIC i drug.

(Schivitz Comp.)

ulica Zonta br. 5.

TRST

Tko želi, pošalje mu se cienik.

Ljekarna Dragutina Accurti-a na Rieci

Corsia Deák

odlikovana zlatnom kolajnom na hygijeničkoj izložbi u Beču godine 1894.

preporučuje štovanom občinstvu sliedeće liekove:

Željezovito Kinovno vino (Vino Chino ferrato) ovaj liek upotrebljava se veoma uspješno u svih bolestih, kojima je povod nevaljana krv, kao u bljedobolji, kod glijvah (Scrofulosi), uzro u kostijuh (rachitis), kod odraslih, kod anemičnih djevojaka i kod slabe djece, djeluje veoma dobro za oporavu poslie slabećih bolesti, kod nestaćce krvi, neprobavivosti i u obće za pojačenje i okriepu tiela. — 1 caklenka sa naputkom stoji 1 forintu.

Sok od Salsaparigle — Honduras (Estratto Salsapariglia) za čišćenje krvi, osobito u proljeće dobro je uzimati najbolje sredstvo proti svakim posliedicam veneričkih bolesti, proti kostobolji, poganici i ulogam, u obće za sve bolesti, koje su prouzrokovane od pokvarene i nečiste krvi. 1 caklenka naputkom stoji 80 nvč.; tri caklenke jesu dostatno za čitavu proljetnu kuru to stoje 2 for.

Najfinije ulje od bakalara (olio di fegato di Merluzzo obće poznato, i izvrstnim priznano sredstvo za slabu i škrofulozno djecu. 1 boca 1 forint.

Sredstvo proti kurjim očima (Essenza per i calli) odstranjuje sjegurno kurja oka i iradavice. — 1 bočica sa naputkom 35 novč.

Slaščice proti kašlju i promuklosti grla. Izvrstno sredstvo proti kašlju i bronhijalnom kataru. 1 kutija stoji 35 nvč.

Izim navedenih ljekova imado u zalihi sve tu i inozemne specijalitete, kozmetična sredstva medicinskih sapuna svakojakih kirurgičnih spravah, mineralnih vodah, te obavlja točno sve naručbe bezodvlačno uz poštansko pouzeće.

Železnato vino

preizkušenega, zanesljivega učinka, ima v sebi lelko prebavljiv železnat preparat, kateri učinkuje pri slabotnih, na pomanjkanju krvi in na živcih trpečih osebah, priporočljiv posebno tudi za slabotne, blede otroke.

Deset gramov tega preparata ima v sebi 25 miligramov železnatega klobka in 50 miligramov izlečka iz skorje kinesknga drevesa.

Lekarnar Piccoli iv Ljubljani jamči za označeno, zmeraj jednako sestavo, potrjeno po kemični razkrojbi dr. Hagerja v Frankobrodu na Odri in prof. Balt. Knapitscha, zaprisežnega sodnijskega kemika v Ljubljani

Steklenica imajoča pol litra velja 1 gld., 4 polliterske steklenice 3 gld. 50 kr., franko s poštalno vred 4 gld.

Tko pije

Kathreiner-

Kneippovu sladovu kavu?

Svaki

tko ljubi tešnu kavu a prištedit hoće i zdravlje sačuvat.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2.45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000** kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postrana razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	Klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Prave brnske suknene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muško odielo stoji samo	for. 3·10 iz dobre	parve svieže vune
	„ 4·10 iz dobre	
	„ 4·50 iz dobre	
	„ 6·— iz bolje	
	„ 7·75 iz fine	
	„ 9· iz najfinije	
	„ 10·50 iz još finije	

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvarl za gornje kapute, Boden, Peruvienne, Doskings. Tvarl za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviote itd. razašilje uz tvorničke cieno kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna **Kisel-Amhof u Brnu**

Uzorci badava i franco. Pošiljka vjerne uzorku.

Pozor! P. n. občinstvo upozoruje se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavl. Tvrdka **Kisel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke cieno bez odbitka, što ga daju krojačom, koji škodi silno privatnim strankam.

Zidni koledar za god. 1897.

Tiskara Dolenc, Trg velike vojščice u Trstu br. 2 pripravila je za god. 1897. zidni koledar, te ga prodaje po 20 nč. komad, poštom 25 novč. komad.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

reporuča kao najbolje sredstvo proti kašlju, promuklosti, hripavosti, prsobolji i plućnom kataru svježi

trputčev sok.

Ciena bočici 75 novč.

Uz taj iz svježeg bilja pripravljen sok preporučam moj izvrstno djelujući:

Gorski čaj proti kašlju,

koji znatno pospješuje djelovanje istoga

Ciena omotu 30 nvč

Sok proti kašlju za djecu.

Djeluje izvrstno kod djece kod prehlade, kašlja, hripavca i plućnih bolesti. Cieno bočici 50 nvč

Najbolje sredstvo je:

Mazilo proti kostobolji

kod tiganja, reumatizma, ischiasa, bolih u zglobovima kukovima, te kod svih podkožnih bolestih, koje nastaju uslied prehlade i nazeblosti.

Cieno boci sa naputkom 75 nvč.

Obširni cienici na zahtjev badava i franko.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolenc u Trstu

Broj 15 U Trstu 15. aprila 1897. Godina XXVIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom napotnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje, na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za seljake 2 for., za saljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 1½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na male jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Uskrs.

Od težkog zimskog sna probudila se božja priroda, da i ona uzveliča veličanstvene uskrsne blagdane, koje svetkuje ovih dana katolički sviet širom čitave zemlje. Sva priroda oblači se u svečano ruho, da pozdravi smjerno ali iskreno slavodobitno uskrsnuće Onoga, koji je na Golgoti prolio svoju dragocienu krv za spas čovječanstva. U najkrasnijoj dobi godine slavi kršćanski sviet veličanstveni blagdan Krstova uskrsnuća. Sa uskrsnućem prirode slavimo dakle i uspomenu na uskrsnuće Boga-čovjeka.

U velikom čednu hrlio je pobožni kršćanski sviet u hramove božje, da bude dionikom tuge i žalosti radi muke i smrti, što ju je podnio naš Spasitelj, da nam otvori vrata nebeska, koja bijahu tvrdo zatvorena usljed neizmjerne pokvarenosti nezahvalnog svieta. Bolnim srcem sjećali smo se u tamnih crkvah grozne muke i strašne smrti na gori Kalvariji. U duhu pratili smo Isusa u maslinovu goru, gdje mu se prikazao odaslanik otca nebeskoga, da ga utješi u neizmjernoj tugi i boli. Vidismo ga vezana, ranjena, izsmjehivana i obruženа, vučena od Iruda do Pilata, pratismo ga oprćena težkim križem na Golgotu, gdje je izpio gorku čašu do dna.

Spasitelj naš bijaše, kako nam prorok kaže: *„mučen i zlostavljen, ali neotvori usta svojih: kao janje na zaklanje vođjen bi i kao niema ova pred onim, koji ju strže, neotvori usta svojih“*, jedino za to, što je došao na sviet propovjedati svetu vjeru, koje nauka bijaše u najvećoj oprieci sa nazori, načeli i životom tadašnjih vlastodržaca. Propovjedao je istinu, čistu, svetu istinu, za nju je živio, za nju svoj život žrtvovao. Podnio je radje najgrozniju smrt, nego li da odstupi ni za dlaku od svete nauke, kojoj bijaše utemeljiteljem i širiteljem.

U velikom čednu sjetili smo se ove godine osobito muka i nevolja, što ih mora da podnosi naš narod svuda, napose pako u Istri. I naše braće čami u tamnicah, jer se oprieše vlastodržcem, koji bijahu proti istini i pravici; i naš rod u Istri mučilo se i razapinjalo na svakojake duševne i tjelesne muke, jer nije mogao dulje trpiti nepravdu. Ovi nesretnici, većinom ni krivi ni dužni, proslaviti će tužno i žalostno uzvišene uskrsne blagdane u crnih tamnicah, daleko od svojih milih i dragih, koji će sa suzami poškropiti vazmenoga janjca.

Nu nezdvajaj mili rode, jer poslije velikoga petka dolazi Uskrs. Imaj pred očima u ovih težkih danih kušnje rieči Isaije proroka: *„On neotvori usta svojih“*. Podnesi mirno i strpljivo progone i zlostavljanja dušmana tvojih, koji se boje istine i pravice i koji se poput židova i farizeja danas vesele nad tvojom nesrećom. Ugledaj se u Spasitelja tvoga na Njegovom križnom putu; nekloni duhom, uztraj u borbi za pravo i istinu, od koje zaziru mogućnici i nasilnici i danas upravo onako, kao što su od nje zazirali u vrieme Isusovog boravka na zemlji.

U toj borbi nemoži te minuti sjajna pobjeda, jer se boriš proti zlobi i himbi, proti licumjerju i farizejstvu, proti nasilju i nepravici. Krivi proroci, koji se pojaviše u tvojoj sredini, izginuti će netragom kano i snieg na proljetnom suncu. Jude Iškarioti, koje zasliepiše svietli srebrnjaci neprijatelja tvojih, progutati će zemlja a njihova imena spominjati će daleko potomstvo sa prezirom i proklestvom na ustnah. Izdajicam tvojim, kojimi se danas služe nasilnici tvoji, da te tvojim jezikom pred svietom crne, mraze i kleveću, izbaciti će zemlja iz utrobe svoje njihove kosti a njihove zloduhe sjene obilaziti će svietom kano strašila svim onim, koji zataje materino mlieko, svoj jezik, svoj rod i sve svoje svetinje radi mrzkog Judinog groša.

Znaj, mili rode, da put do spasa nije ravan i ugladnjen, nego briegovit i trnjem posut. Na takvom putu nesmiješ sustati ako želiš, da ti bude bolje na ovom i na drugom svietu. Naši su djedovi, slavni Hrvati umirali za krst častni i slobodu zlatnu, a mi njihovi potomci nesmijemo okaljati uspomenu njihovu.

Dušmani tvoji veselili su se više puta tvojoj nesreći, oni gledaju i danas zlorado tvoj crni petak, ali zaboravljaju pri tom jadnici, da iza velikog petka dolazi uskrsnuće. Nijedna žrtva nije uzaludna, a najmanje ona žrtva, koju prinosimo na oltar domovine naše.

Va višnji srca! — dakle mili rode. Uztraj u pravoj i čistoj vjeri u Onoga, koji je pred 2000 godina svalio grobnu ploču, da svietu neviesti spasenje. Njegov sveti nauk odvaliti će ploču i sa tvoje rake i ti ćeš slaviti sretnije uskrsnutje. U to ime čestit ti i letošnji Uskrs!

Interpelacija

zastupnika Spinčića, dr. Laginje i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika kao glavu cielokupne c. kr. vlade.

Dne 7. t. m., kasno nocju, dobio je prvopodpisani iz Trsta sliedeću brzojavku:

„Subotu (dne 3. t. mj.) udaren je u Kopru Franković (profesor na c. kr. učiteljištu) kamenom u glavu. Utorak (dne 6. t. mj.) napala „signoria“ pred učiteljištem kamenjem slavenske pitomce; mnogo težko ranjenih. Večer istoga dana napali opet pitomce posve mirne. U 9 sati napali kamenjem stanove slavenskih djaka. Danas od straha djaci nisu došli u školu. Od pozvane strane neima nikakve zaštite. Danas (dne 7. t. mj.) mladići, došli k novačenju, razbojnički napadnuti; niekoji ranjeni; drugi izgubili bježeć klobuke; njekoji došli amo tužiti se. Pomozite.“

Prvopodpisani htjeo je ob ovoj brzojavki govoriti pri razpravi prešnih predloga, što su jih već dne 6. t. m. podnieli zastupnici dr. Laginja, Spinčić i drugovi i zastupnici dr. Gregorčić, grof Coronini i drugovi predsjedničtvu zastupničke kuće.

Pošto se pako s jedne strane na kompetentnom mjestu kaže, da će rečeni predlozi doći u razpravu jedva poslie uskrsnih blagdana;

i pošto bijaše s druge strane sličnih napadaja na slavenske profesore i djake kao i na slavenske mladiće i u obće na slavenske seljake iz kotara u Kopru — u sjelu njihovih političkih, porezuih i sudbenih oblasti — već druge puta, i pošto su c. kr. oblasti — u prvom slučaju sudjelovanjem c. kr. ravnateljstva učiteljišta — nastojale zabašuriti takove napadaje; pošto ima takovih napadaja proti Slavenom bez razlike skoro svaki dan u jednom ili drugom talijanskom mjestu Istre i u obće Primorja, i pošto je na taj način pogibelj u zavlaci, smatraju se podpisani primoranimi, postaviti na njeg. preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika kao glavu cielokupne c. kr. vlade sliedeći upit:

„Jeli Vaša preuzvišenost voljna sadržaj ovdje doslovno navedene brzojavke, odnosno na napadaje i ranjenja jednoga slavenskoga profesora i slavenskih djaka kao i slavenskih mladića dužnih u vojsku, strogo sa nepristrane strane, dati izpitati, proti dotičnim zločincem, njihovim vodjam i zaštitnikom po pravu i zakonu postupati, i dati uživati Slavenom u Kopru, kao i u drugih talijanskih mjestih Istre i u obće Primorja podpunu osobnu sigurnost?

Beč 9. aprila 1897.

Spinčić, dr. Laginja, dr. Gregorčić, grof Coronini, dr. Ferjančić, dr. Šusteršić, dr. Krek, dr. Žitnik, Povše, Pfeifer, Einspieler, Žičkar, dr. Gregorec, vit. Berks, vit. Vuković, dr. Bulat, Biankini, Perić, dr. Klaić, dr. Trumbić, Zore, Robič, Šupuk, Pogačnik, Barwinski, Mandičevski, dr. Grobelški, Winnicki, Wachunianin, Kušar.

* * *

Dodatno tomu upitu priložio je zast. Spinčić brzojavku, što ju je dobio dne 9. aprila, glaseću ovako:

„Svi naši djaci zapustili bjegom Kopar radi neprestanih napadaja. Jučer napali opet naše. Župana iz Škofj Muzlovića ranili kamenjem. Naš puk boji se u grad.“

Prešni predlozi glede Primorja.

Dr. Laginja. Spinčić i drugovi, dr. Gregorčić, grof Coronini i drugovi, postavili su već dne 6. aprila prešne predloge glede abnormalnoga stanja u Primorju, glede nevršenja državnih temeljnih prava naprama Hrvatom i Slovencem i glede zatvaranja naših ljudi. Žalibože ti predlozi nedolaze na razpravu do poslije Uskrsa kako i mnogi razni drugi.

Pošto je pak zast. Spinčić dobio već dne 7. aprila večer, pak opet 9. aprila brzojavku glede lupežkih napadaju na naše u Kopru, i saznav, da neće oni predlozi biti razpravljani, postavio je zajedno sa drom Laginjem i drugovi upit na Nj. preuz. ministra-predsjednika, u toj stvari.

Dopisi.

Gologorica početkom aprila.

Pobjeda! slava! Dne 25. febrara kako bje javljeno u dičnoj „Našoj Slogi“ provedeni su ovdje izbori za V. kuriju. Naši narodni protivnici napeli su sve svoje sile, da zavedu naše poštene mladiće i naše čestite gospodare. Mišljahu jadni, da će im čestiti ljudi na liepak. Bili smo tamo! odgovorilo im se. Strašili vjerovnici dužnikom, da će ih uništiti. Zvali mladiće baš taj dan na nadnicu, kako nebi mogli na biralište, plaćali im „*žurnadu*“ mastnije nego obično, naime po 2 for. dočim je drugi dan bilo dosta 25 novčića; pozivali nekoje prolazeće kroz Gologoricu na rakiju. Držali sastanak u jednoj krčmi u Cerovlju, gdje se sve i svašta izrigalo proti našoj strani. Sastanku je predsjedovao poznati „jahač“ iz Pazina. Tamo se potrudio i Krbunski prosvjetitelj, gologorička krnjelija i ostala šarenjačka svojta, te jedan pek iz Rizmanjice (por. obć. Gologorica), koji da, mu nebi dali naši čestiti seljaci iz Gologorice i Krbuna zasluge za svagdanji kruh, morao bi se vratiti k svojoj staroj družici motiki. Nu nebijaše im koristi! Sve to im malo ili ništa pomoglo, jer prem da su za njihovu stranku glasovali svi Previžani, njekoje propalice iz Cerovlja i šaka Gologoričkih šerenjaka, nabrali su u svemu — čujte u svemu suhoparnih 60 glasova. Naši čestiti Gologoričani, Krbunci, Tupljačani i Grobničani pohrlili svi sa svojimi vriednimi vodjami, koji nisu požalili ni truda ni muke za narodnu stvar.

Da Vam je bilo vidjeti g. uredniče, one čestite mladiće i muževe iz krbunske plovanije kako su se svi kao vojnici poredali izpod brda sv. Križa na zgodnom brežuljku iznad Opašićeve kuće, gdje se je imao izbor vršiti, zaključili biste bili, da je tamo ciela regimenta po izbor momaka. Med njima moglo se razabrati i njekoliko konjanika a to su bili stareci, koji nisu mogli pješice do birališta. Kad je na našem tornju odbila 9. ura povjerenstvo je već prispjelo na opredieljeno mjesto a povorka krenula k biralištu, da oda svoj pošteni glas na obranu naše katoličke vjere, i mile domovine. Dvorana bila je odmah dubkom puna sve čestitih Hrvata, a samo u jednom kutiću moglo se je opaziti šaku — Krnjela i poturica sve mrkog lica. Vidjeli smo i nepoznatih lica, medju kojimi je jedno nadmudrilo cielu dvoranu svojim velenmom. Popitah se kod susjeda Martina za njegovo ime a on mi odgovorio, da je to veliki bilježnik Dr. „Selio“. Da, Dr. „Selio“ je mudra glava, okolo koje se vrti sva krnjelska inteligencija u Gologorici.

U opredjeljenu dobu započelo je glasovanje; lice se svakomu sjajilo od radosti, kad bi odao svoj glas. Glasovala je tridesetorica naših pa odnekle prileti, kao dobar početak, jedan krnjelski glas koji donese šarenjačku listu sa pravopisom „a la“ Krstić, sve same fiorentinca. Eto da ih poznate: *Ancich Jose, pok. Toneta, Gollogorizza. Crismanich Jure, pok. Simeta Gollogorizza, Mezzar* (čitaj Mečar) *Tone od Martina Previs, Sestan Jose od Josefa Cerovlie.* Ovo su dakle krnjelski fiducijari i to *„puro sangue“*.

Protivnici pokušali su sva moguća sredstva, čak donieli na stolici nekog starog dugobradača, bolna i nemoćna, misleć valjda, da će njegov glas vrieditи koliko deset naših. Komisija sastojeća od čestitih Hrvata, iz velikodušnosti dopustila mu glasovati odmah čim je stupio na biralište, jer je vidila, da jedva pridržan od drugog dostojnog pajdaša na nogama stoji.

Slava Gologoričanom a napose *Doljanom* i *Barunom*, koji su svi pohrlili na izbor osim dvojice plašivica — kamušovaca *Jura Železko* sa šurjakom *Marinom Puhar*, koji, da se niesu stidili bili bi glasovali za protivnike. Osobita slava dičnim *Krbuncem, Tupljačanom* i *Grobničanom* i njihovomu vodji, od kojih nitko ne izosta osim jednoga i ovomu ufamo se, da će Bog razsvetlit pamet. Slava svim našim 239 izbornikom. Živjeli svi!

Da Vam je bilo vidjeti, g. uredniče, kad je svanula zora dana 4. marca, dan opredjeljen za izbor IV. kurije, usprkos slabo vremenu, usprkos velikim vodam i lošim putevom, kako je naš puk hrlio složno na biralište u Lindar ne žaleć ni truda ni novca, sve pod geslom *„za vjeru i domovinu.“*

To je najsjajniji dokaz, da je naš narod počeo misliti svojom glavom, premda zapušten i ubežan, bez škola, bez puteva, mostova itd. Za škole sreća po naš narod, što se naši čestiti svećenici žrtvuju, te poučavaju svojevoljno djecu. Ali za puteve jao i naopako. To preporučamo osobito našim čestitim i požrtvovnim zastupnikom

na pokrajinskom saboru i u carevinskom vieću, da se oni toplo zauzmu za ovu materijalnu nevolju najzapuštenijeg kraja ciele naše pokraine.

Halubaljščina početkom aprila t. g. Halubljani sviestni i zadovoljni, ne samo izborne pobjede, nego s druge strane opet zadovoljni, što je Halublje po svema mirno: nit se napada, niti se tuče, nit se mlati, nit se moraju u neobično vrieme zatvarati krčme, nit se koga vodi u zatvor.

Žandari, koji su u sv. Mateju nastanjeni, ne samo da neimaju nikakva posla, nego slobodno mogu ići svi iz Halubla, kamo ih služba zove, jer ovdje nije nijednomu niti vlas sa glave pao.

Uzev sve to u obzir možemo si lahko predstaviti, da je i Halublje, kao što i ciela Istra, prosiavilo i pozdravilo izbor za izvanjske občine dičnih naših sokolova gg. *Spinčića* i *Laginje* dne 16. marča, do sad jošte nevidjenim načinom, naime paljenjem kriesova i pucanjem po svih selih na najviših vrhuncih.

Osobito moramo iztaknuti kries u Marčeljih, koji je veličinom nadkrilio sve ostale. Možete si samo predstaviti kolik je bio. kadno vam spomenemo, da ga je do 50 odraslih muževa pripravljalo od podna do noći.

Brieg „*Plešivac*“ iznad sela *Mladenići* izgledao je kao da se na njemu pale umjetni ognji. Svačije se oko nanj obazrielo

U selu Grbci, županija Srloči, takodjer palili kriesove, te je i staro i mlado i mužko i žensko i malo i veliko uzhitjenjem klicalo i pjevalo. Par njih da je pucalo od jada, nu bilo im se zut, pa bi im bio jad prosao.

Sad jošte nješto, pak smo gotovi.

Živio je u staro grčko doba njeki čovjek imenom Themistokle, čovjek častohiepan. U isto doba živio je i tako zvani Milcijad, koga se po cieloj Grčkoj spominjalo i slavilo, jer je bio potukao silnu vojsku cara perzijanskoga na ravnici marathonskoj. Da se sve spominje, da sve slavi samo Milcijada, nije bilo po volji Themistoklu, zato se odreče svojih najboljih prijatelja, postade zamišljen i ozbiljan, te počne više noći redomice bditi. Kada su ga pitali, zašto to čini, odgovori, da mu slava Milcijadova neda mirno počivati.

I u občini Kastav živi vam takav jedan Themistokle, komu slava nečija neda, da mirno spava, ter skače i kopriče se, kao da ga svi komari i sršeni bodu. Žao nam ga je, vrlo žao, da se jadan muči, nu dok je Halubljanom na ramenu glava, dok žene, starci i djeca u slavu njemu nievaju i kliču, sve njegove pakleuske striele njemu naškoditi neće, a to je našemu obljubljenomu glavaru g. Mirku Jelušiću, komu taj novi Themistokle nije dorasao niti do pasa, akoprem godinami mnogo, mnogo godina stariji. Nek kopa, i prekapa, nek se valja u kalu — koliko će, al bog i bogme neće dokle će!

Iz Voloskoga-Opatije početkom aprila.

Sada, kad su izbori za carevinsko vieće svršeni, talijanske novine iz Istre i Trsta trube u sviet, da izid tih izbora u Istri i Trstu bezdvojbeno dokazuje, da je Istra a š njom i Trst izključivo talijanska pokrajina. Daklem prije izbora: „*partito nazionale*“a poslje izbora: „*partito italiano, provincia italiana*“ itd. To je u ostalom stara taktika naših neprijatelja. Ovoga puta ima ipak nešto novoga. Glede Rukavčana. Lovrančana i Veprinčana pisale su talijanske novine prije 10. marča, da su u Rukavcu, Lovrana i Veprincu pobjedili „*slavi moderati*“ u izborima za V. kuriju, a iza tobožnje njihove pobjede, polućene pomoću Rukavca, Lovrana i Veprinca nije se pako više govorilo ni pisalo o *slavima*; nije se više reklo, da je *Bartoli „deputato istriano-slavo-moderato“* nego se reklo i pisalo, da je Bartoli „*deputato itoliano*“ košto piše židovski „Piccolo“ od 11. marča 1897. u svojim brzojavkam govoreć samo o izboru *talijanskog* zastupnika, o pučanstvu veselećemu se Istri *talijanskoj*, o tome, da je Bog stvarajuć narode stvorio Istru i Trst talijanskimi. Dakle u Istri polag toga upray sve je talijansko pa i *Rukavac*. Nu najljepše kod toga je, da ni *Lovranci* ni *Veprinčani* ni *Rukavčani neće da budu Talijani* — što u ostalom nemogu ni *biti* — Talijani ih ipak u Talijane ubrajaju. Ste čuli sudac *Kinkela*, *Golac* e compagnia bella? Altrochè Slaveni dà a Hrvati ne. Netko je s Vami lepo trgovao. Bilo Vam na čast! Sad nesmijete biti niti Slaveni više, sad ste Talijani pak bašta! Ako Bog da sreću još ćemo imati u Kvarneru domaćih Čozota iz Rukavca i Matulja, koji će nam na bragocih ribe lovit. A kako se srdio, kako je protestirao gosp. *Josip Bačić*, fiducijar iz Veprinca kad mu se je 10. marča spočitavalo na Voloskom, da je Talijan! „*Ca ja, ja Talijan, nikada! Ja sam*“, govorio „*66etega leta 4 Talijani preskujal, pak da sam ja Talijan. To je za me ofesa!*“ Vidite g. *Bačiću*, sada se srdite na te Vaše prijatelje, koji sada tvrde, *da je cela Istra talijanska*, da smo *svi* Talijani d' origine, recite im malko Vi i *Golac*, da je to za Vas *ofesa*. Nečete? Ne, jerbo ste zatajili svoj rod izdali svoju majku, svoj jezik. Ali znajte, da prokletstvo božje stigne svakoga izdajicu. Zemlja će im, koju su izdali, izbaciti izdajničke kosti.

Čini se, da smo mi Hrvati i Slovenci u Istri izvan zakona. U Voloskom kotaru, napose u Kastavšćini buni jedan doklaćeni odpadnik narod sa lažnim viestim, zavarava i hueka ga proti svećenikom i svim drugim mirnim i poštenim ljudem, koji neće, da svoju narodnost, svoj jezik za Judin novac izdaju. Taj nesretnik sakuplja zavedeni narod, opija ga novcem što od naših neprijatelja u izdajničke svrhe dobiva, podiže narod do biesnoće tako, da čovjek nije više siguran ni za svoj život, ni za svoj imetak, a sve to na očigled javnih oblastih, sve na očigled c. k. kotarskog glavara Fabiani a, koji ne poduzima ni najmanje mjere za poredak i javnu sjegurnost u ovim krajevima, već Antikristi slave svoje orgije, kako, gdje i kada ih je volja! A zašto? Gonetajte! Ja samo velim: kažini s kime obćiš, reći ću ti tko si. Niti političke niti sudbene oblasti nemaju odvažnosti, da se s njimi ulove u koštac. A zašto? Gonetajte! Sapienti pauca!

A kako je na Poreščini? Ja, to je druga stvar, tamo se radi o Hrvatima a ovdje o njihovim neprijateljima.

Tamo ih nedužne vode u tamnice a ovdje dužne i krive puštaju na slobodi. Zašto ta razlika? Biedni narode, stvoren si za patnika i mučenika, ali nemoj zdvajati! Tvoje muke i patnje dovesti će te prije do željene slobode.

Kastavščina mjeseca aprila t. g. Milo je ne samo ljudem, te angjelom, nego dapače i samomu Bogu pogledati na mirnu ljubeću se i složnu braću, kamo pak neki bilo milo pogledati na miran i složan puk. Puk, koji se digne kao jedan čovjek, kad treba da brani svoja sveta prava, a uz to svoju čast, i poštenje i ne pusti, da se njegovoni čašću, njegovim poštenjem igraju u svoje izdajničke svrhe kojekakvi prišlići, propalice, klevetnici — otimači tudjeg poštenja.

Takav mio pogled vriedno je, da se danas baci na dičan, čelični i čestiti naš puk halubaljski.

Držimo, da kolikogod je vriedno, da se iznaša u javnost, te kudi i žigoše pojedinca, a i cio puk, koji se pusti zavarati i tim svoju čast i poštenje pod noge baci i pred cielim se svietom osramoti, toliko je opet vriedno, da se Halubljane diči, uzvelića, da i kasnije potomstvo bude znalo, kako se njihovi djedi, njihovi oci nisu pustili smutiti, zavarati niti ustrašiti.

U povjesti se pripovjeda, kako je htjeo neki kralj Pyrrho (čitaj Piro) glasovitog vojvodu Fabricija, kad je došao k njemu kao poslanik, premamiti na svoju stran.

Iz prva ponudio mu zlata, ponudio mu čast i drugo i nebrojeno blaga, al on ne htjede svega toga primiti, već reče, da mu je i malo dosta za pošteno živjeti.

Šećuć kraljevskom dvoranom, razgledajuć dragocienosti, kojimi bijaše dvorana okićena, najednom kralj odgrne zastor, a grdan slon (elefant) pruži rilo, da zahvati Fabricija. Fabricijo ostao je miran na svomu mjestu i reče: „*Kao što me nisi podmitio zlatom, tako me nećeš preplašiti slonom*“. —

Kako taj Fabricij i Halubljani ostali su mirni i nisu se dali podmititi ni ustrašiti kojekakvimi budalaštinami, izmišljotinami paklenih, crnih, propalih stvorova.

Nećemo, da te crne stvorove odsudjujemo, sud je Bog sebi zadržao.

Nećemo, da je pobliže opisujemo, što su i kakvi su, ta djela njihova nam ih u pravom svietlu prikazuju, a puk halubaljski pozna je kao „*stari krajcari*“.

Kad bismo se pako na taj posao dali, prije nego bismo svršili, ponestalo bi nam papira, pera i crnila, zato dosta budi rečeno: sadašnjost i prošlost njihova crna je.

Da će Halubljani biti jedini, da će biti složni u misli i u djelu, znali smo već davno prije, pri u dopisu od tamo, ne varamo li se, negdje pod konac prošle godine, shodno je bilo rečeno; „Uzdajuć se u razboritost puka i u pomoć božju, ufamo se, da će nam vode preostati, te moći ćemo ju izposuditi onim, koji su si već do sada obrazinu silno ocrnili i crne ju“.

Ta ih dakle nada nije prevarila, a dobri Bog bio im u pomoći, te je ovaj kruj ostao čisto ne taknut od onih smutljivaca, tamo doli izpod Kastva. Da, sama Salamunova mudrost nebi bila cvaj puk krenula sa staze krieposti, kojom hodaju i hodati će pa makar se svi *mačji* na glavu postavili. Čim se je čulo, da jeu Matuljih po drugi put počela glavu dizati Talijanom prodana *lažitorba*, našlo se u svakom selu pametnih ljudi, a na čelu im vriedni župani pojedinih županija, koji su rečitošću i uplivom znali ljude odvratiti od iste, te su znali liepo naro l poduciti o izdajničkoj nakani patentirane *lažitorbe*.

Pošto se počelo *lažitorbu* badava ne samo na pozorate, nego dapače i na neznane ljude šiljati, pošto se počelo tajno po pozratih agentih oblietati ljude, pošto se počelo tajno i javno navaljivati i sramotiti pojedine poštenjake, nakanom, da se je ocrni, a da se zatim uzmogne u svoje mreže zamamiti što više puka, našlo se tamo i opet pametnih ljudi, koji umjesto da po svom običaju u nedjelje i blagdane u svojih selih popiju litricu vina, išli su na kupicu vina od jednoga sela do drugoga, da tom prilikom sviet podučuju, da ga upute i raztumače mu, zašto njekoji *mutikaše* u zdjelu, iz koje su malo prije sladko jeli, sad tako mrsko pljuju. Zašto mrsko pljuju u svoje dobre majke, koje su je rodile i odgojile. Zašto grde i ruže pope, fratre, svoje prijatelje, a i prijatelje i dobročinitelje naroda.

Jesu li naišli na tomu nevjernoga Pavla il Agustina, obratili ga na pravu vjeru i može se reci, da nema djeteta, koje nebi znalo što su „*mačji*“ — altroche bradati i brkati Rukavčani.

U poslovici do sad se govorilo: „*Duga kosa, kratka pamet*“ od sad moći će se zamieniti i reći: „*Duga brada, kratka pamet*“. „*Brkato, bradato, a u glavi šupkasto*“ što je to?

Jest, svuda bilo bi treba tako raditi, i ne pustiti, da izdajničko sjeme korien ulovi.

Poslovica veli: „*Kaži mi s kim si do podne, kazat ću ti, kakav si poslije podne*“. Čudimo se, kako nije, ako išta, barem to moglo jedinome u Istri zavedenomu puku otvoriti oči i uvjeriti ga, da oni, koji ga varaju, nisu domaćini, nit za domaćinu, kako vele, nego tudjinci, a ponajpače, da im je vlastita trbušina sve: i Bog i narod i dobrobit i boljak naroda i domaćina Istre, koju toliko ižtiču.

Bolji je dobar glas, nego zlatan pás. Halubljani dobar glas očuvali ste i prouio se širom zemlje. Slava vam i hvala! Samo i u napred tako! Samo složno proti roda izdajicam; samo složno proti otrovu naroda i dobri Bog blagoslovit i usrediti će složni vaš rad! Prvog je to puta, da ste bili napastovani, al znali ste se tako liepo ponesti. Skupa se branimo, skupa se borimo slogom, tim svietlim oružjem i ne pustimo, da nam zardia, pa o prsi naše razbiti će se i najbiesniji napadaji dušmanâ naših. Živili!

U Cresu dne 10. aprila 1897. Kako ste jur u predzadnjem broju dične „Naše Sloge“ javili, dr. Francesco Coglievina, načelnik grada Cresa, bio je dne 30. marča odsudjen od ovoga c. kr. kotarskoga suda na 40 forinti globe ili osam dana zatvora. Pošto je ta osuda učinila neobičan utisak na pučanstvo ciela ovoga otoka, biti će dobro, da o stvari znadu štogod i čitatelji „Naše Sloge“. Dne 16. febrara, kad su se u gradu Cresu birali fiducijari za petu kuriju, pošli su u svrhu izbora u grad upravitelji iz Valuna i Lubenica Kad su zapodne okolo tri sata spomenuti upravitelji sakupljali svoje izbornike, da bi se kući povratili, načelnik napade na njih, te med ostalim reče: „*preti scandalosi*“. Sliedećeg dana, kad je načelnik išao put Beloga, svratio se za svoje izborne svrhe popu Ivu Sinticu u Predošćicu, gdje med ostalim reče, da su upravitelji valunski i lubenički bili u Cresu napiti (bevati) na dan izbora. Radi jednoga i drugoga izraza upravitelj valunski predao je tužbu sudu, a kašnje je to učinio i upravitelj lubenički. Razprava držana dne 30. marča, bila je javna; dvie sobe c. kr. suda bile su dubkom pune, na ulazu i po stubah bilo je isto tako puno ljudi, med kojimi i mnoge žene. Čim bi razprava otvorena. tužitelj Volarić predluži, da, pošto su tužbe podnešene u hrvatskom jeziku i tuženiku prilično poznatom, vodi se u istom jeziku zapisnik i izreče osuda. Sudac odgovori, da mu to nije moguće, jer da nelma pisara, koji poznaje toliko hrvatski jezik (dosta žalosno, kako je jednako žalostno, da neima u ovom sudu ni jedne hrvatske tiskanice, nego se našim seljakom šilju talijanski pozivi). Tomu je sliedilo saslušanje dvih svjedoka tužbe, koji su potvrdili kako je tuženik izrekao rieči: preti scandalosi; pošto je pak tuženik tajio, tužitelji su zahtjevali, da budu svjedoci zapriseženi, na što sudac odvrati, da će se kašnje vidjeti, bude li to potrebito. Za ovimi bio je izpitan pop Ive Sintić, koji potvrdi prisegom okolnost u Predošćici, koju je tuženik ističe tako tajio. Zatim je bilo saslušano kakvih petnajst svjedoka tuženika, koji su morali dokazati, da nije on rabio izraza „*preti scandalosi*“ niti što slična. Od tih. dva občinska liečnika, jedan redar i jedan poljski čuvar, napokon odvjetnik Petris, koji su tvrdili, da absolutno tuženik nije što takova izrekao, svi ostali nisu izključili mogućnost, ali svakako, da oni toga nisu čuli. Tužitelji su ponovno pitali zapriseženje svojih svjedoka, ali njihov zahtjev bi odbijen. Kroz razpravu tuženik je držao u rukah nekakvo pismo, najbiže dra. Zadra iz Pule, iz kojeg je davao svjedokom nekoja neslana pitanja. U početku razprave često je u rieč upadao, tako, da ga je sudac više puta, a jednom posve oštro, opomenuo; kad je pak na konco mogao i morao govoriti, nije niti pisnuo. Upravitelj valunski reče u talijanskom jeziku, kako je on puku pročitao i protumačio u crkvi pastirski list austrijskih biskupa, koji preporučuje svećenikom i puku, da glasuju za ljude, koji im će braniti vjeru, štititi narodnost, za ljude, koji poznaju potrebe puka i koji imaju dobre volje, da im budu po mogućnosti koristni. Reče, kako je došao poslušan glasu tolikih biskupa i glasu svoje saviesti, na odredjeni dan na izbore; pozove se na prisutne jesu li što opazili onaj dan u njegovom ponašanju, što bi bilo ukora dostojno, dodavši, da kad bi što bilo, tuženik po svojem običaju, bio bi već prijavio oblastim. Opazi, kako se nije čuliti, što je on nekoliko časa zatim, što ga je tuženik uvriedio, s njim prijateljski razgovarao i na odlazku se rukovao, jer je takova njegova ćud; te ako je danas povukao tuženika pred sud, nije to učinio zato, da traži osvetu, nego pravicu, a ni toga nebi bio učinio, kad nebi znao, da je njegova najveća naslada kad može ogovarati svećenike, kao što je na primjer učinio u Martinšćici. u Štivanu i u Belom, pa bi trebalo, da se tomu jednom kraj učini. Spomene, da je bio više puta u raznih mjestih kod izbora, pa se nije, koliko je od njega ovisilo, nikad s nijednim protivnikom radi toga povadio. Reče, kako je on rodjen Hrvat, kako hrvatski ćuti, želi živjeti i umrieti Hrvat; ali ipak štuje svaku narodnost, a najpače poštena Talijana (ne šarenjaka), jer je škole izučio većinom u talijanskom jeziku; ali kako on štuje svakoga i svačiju narodnost, zahtjeva i hoće, da drugi štuje njega i njegovu narodnost.

Zatim doda nekoliko rieči upravitelj lubenički, koji kad svrši, sudac se okrene tuženiku, te mu reče, da je sada na njemu red da odgovori. On zapenta nekoliko nerazumljivih rieči i umukne, stojeć nepomično kao da bi bio od striele udaren. Na to sudac izreče osudu, kojom ga ričši glede rieči *preti scandalosi*, jer nije dokazano, da bi ih bio izustio, a za izraz u Predošćici osudi ga na 40 forinti globe ili osam dana tamnice. Tužitelji prijavili su utok za prvi dio, a tuženik za drugi dio osude.

Iz Boljuna pišu nam 11. t. mj. Znam g. uredniče, da imate sa više strana mnogo stvari za tisak, pa eto samo u kratko nekoliko crtica o izborima V. i IV. kurije u ovoj občini.

Već mjesec dana pred izbori bilo je predvidjeti, da će biti ovdje dvie stranke, akoprav za pravo nebi imala biti, ako ne sama jedna i to hrvatska, ili kako ju vole nekoji nazvati, *slavenska*.

Kako su protivnici Talijani već unapried proračunali, da će izbor zastupnika V. kurije odvisiti od malo fiducijara, bacili su oko i na ovu občinu. Tajnimi svojimi spletkami, pomoću zloglasne „*Sporkulje*“ onkraj Učke i pomoću nekoliko ovdešnjih poturica, pošlo Talijanom za rukom, da privremeno smute pučanstvo u Sušnjevici i na Pazu. Prevarom i slieparijom sakupili znatnu masjinu. Glavni cilj bio jim ocrniti svećenike. *Nemojte držati s popi, oni te vas prodati pod Hrcatsku*, — govorili su,— *budite s nami, mi smo „Slavić“, mi ćemo birati deputata ki je „Slavo“*. Daj danas, daj sutra, napunili ljudem glavu *„plevom“*, pokazali jim rog za svieću, va-

Dalje u prilogu

Izuzam malenog medju čina, kojega se uprizorilo „mačjim“, biralo se vrlo mirno.

Naši Rečinšćaki došli svi skupa sa svojim „mehom“. Kroz cielo vrieme, a ne samo oni, nego i drugi se uz nje zabavljali pjevajuć i plešuć sve u šestnajst.

Kadno je bio izborni čin gotov, tek tada me ju pukom nastalo je neopisivo veselje, dva biela danka nije bilo takvoga.

Više stotina puka ostalo je u mjestu i dalo oduška svojemu oduševljenju kličuć: Živio Spinčić! Laginja! Mandić!

Od jutra tuj prisutni gosp. Vjek. Spinčić par puta nagovorio narod, koji ga velikim čeznućem slušao, a na koncu svaki put burno pozdravio. Na odlazku njegovom i druge gospode iz Kastva, kano na odlasku političkoga komesara gosp barona Schmiedt-a-Zabierowa urnebesnom klicanju i pozdravljanju nije bilo kraja.

Kasno u noć razstali se birači bližnjih i dalnjih županija i podali se na počinak sretni i zadovoljni.

Zadovoljnost, a ne slava,
Čovječja je sreća prava.

Ovim završujemo o izboru u V. kuriji kličuć: Živili sviestni birači halubaljski i iz ostalih županija.

Iz srednje Istre pišu nam 13. t. mj.: U devetnajstom smo vieku, u vieku napredka, pa se zbilja vidi, da naši Talijani baš fino napreduju. Njihova najveća kriepost je klaveta, kojom se ponose, i koja izriče pravi sud o njihovoj „avitoj kulturi“. Tko čita talijanske novine, koje izlaze u Primorju, i pozna ovuda razmjere i odnošaje, te ima samo iskricu čovjekoljublja, mora se zgroziti i najoštriji sud o tih pobjesnilih stvorovih izreći. Nije čudo pak, da si svieta, koji čita te ogavne novine, i nepozna odnošaje, predstavlja hrvatsko-slovenski puk u najcrnijoj slici.

Talijani su još pred izbori učinili medjusobom svečanu zakletvu, da se imadu i najsmradnijimi sredstvi služiti samo da naš puk i pred vanjskim svietom pokažu barbarskim narodom. Namišljeno izvadjaju, vjerni svojem programu, pismeno i ustmeno.

Ovih dana bio naš čovjek u Trstu po svojih poslovih i morao poslušati na više mjestih krivi sud, koji se izriče nad našim narodom u Istri. Težko mu bilo pri srcu, i nemogavši se više obuzdati, zamoli riec, te upita gospodu, kako mogu tako oštro suditi kad odnošaje nepoznadu. Odgovor je primio: mi sudimo po novinah.

Na to poceo opisivati odnošaje i dogodjaje u istinitoj slici u Istri, našto su ovi prem zaslieplieni, uprav začudjeni ostali i priznali, da bijahu novinami zavedeni.

Vraćajuć se vlakom iz Trsta bio u kupeju sa dvojicom gospode, koji se medjusobom njemački razgovarali o svaćem i napokon o najnovijih dogodjajih u Istri. Po svoj prilici bio jedan Rovinjac a drugi tudjinac. Rovinjac opisivao najružnijim načinom naš puk u Istri, poglavito onaj na Poreščini i Pazinšćini, što je njegov drug pozorno slušao i tomu se vrlo čudio.

Naš čovjek sve mirno poslušao i razumio, i težko mu bilo pri srcu, kad je opazio, da je već opojio lažnjivimi dokazi svog sudruga, te se napokon i on morao oglasiti.

Kad je dokazao sve protivno i pobio istinitimi dokazi sve što je Rovinjac o našem dobrom puku izrigao, presenetio se je tudjinac i ostao zamišljen.

Rovinjac pak, neznajuć dalje kud ni kamo, poceo govoriti: „mi Talijani imamo pravo na Istru, Murlaki su došli ovamo kašnje nam služiti i delati i pak sada bi nam htjeli zapoviedati.

I na to mu nije naš čovjek ostao dužan, te ga upitao medju ostalim: „Dali Vi gospodine plaćate porez za te Murlake? Tko daje više momakah u carsku vojsku? Dali Murlaki ili Latini? Pred malo vremena ste govorili i pisali, da Slava i Hrvata neima u Istri a sad kad ste vidili samo u Poreščkom kotaru množinu hrvatskog puka, koji je išao platiti svoje fiducijare, da jih osjegura pred prostačkom navalom biesnih Talijana, priznajete, da jih ima i da će Talijani morati s njima računati, zato neznate drugo nego jih kratiti sa šćavi, Murlaki i barbari“.

Na to zažvizdnu vlak na stanici i naš čovjek izadje pustiv putnike neka o tomu promišljaju.

Tako eto crne biesni Talijani mirni puk, zato svaki, koji je pošten, bio on kojeg mu drago stališa, mora da stane svigdje i svagda na obranu istine i pravice.

A Vam Talijani, koji tako podlim oružjem vojujete proti većini naroda, medju kojim živite, dovikujem, da pazite, što radite, jer bi moglo s vremenom, kad bude i naš prosti puk za to saznao, komu do nokata dogoriti.

Iz Rukavašćine polovicom aprila. Kod nas inače još i danas ljudi, koji vjeruju onim dvim propalicam. Muogi se pametniji ljudi po Kastavšćini čude, kako da ti ljudi ne pogledaju, ne opaze kako se ih očito vara, vodi za nos, zaslieplјuje i osramoćuje pred domaćim i tudjim svietom. Nu tomu se nije što čuditi. Moja mi je pokojna baba (nona), Bog joj dao laiko duši, više puta rekla, reci čovjeku: češ dobro — ne, reci mu, češ zlo — da, sa obima rukama. Tako vam je i kod nas. Ljube palicu, koja ih je već takla i koja će ih još tući. Kako to? Evo tako. Dok se ljudi našega jezika, naše krvi po cieloj Istri bore proti staromu našemu neprijatelju Talijanu, koji nam je već dosti izpio krvi, oni se s njim bratime i ljube.

Ljudi, gdje vam je pamet? Kad i gdje je Talijanac učinio našemu čovjeku šta dobra, gdje vas je on u nevolji pomogao, ako nije pri tomu imao velike koristi? Tko vam je naprtio breme školskih taksa, koje ako se još neplaćaju, možete jedino zahvaliti našim dičnim zastupnikom Spinčiću i Laginji. Koliko bi naših ljudi u svakoj stvari bolje živilo, da nije nesretnog Talijana, koji tužnomu našemu čovjeku uzima kruh na njegovoj vlastitoj grudi. Stavite ruku na prsi, pa recite, nije li tako? Vi znate i vidite, da je tako, pa još vjerujete onomu nesretniku na Matuljah. Neznate jadni, da su ga morali Talijani slano platiti, da vam pomuti pamet. Njemu vjerujete, njegovim sladkim riečima, neznajuć, da ima u njih puno otrova. Zašto ne poslušate svoje čestite i domaće učene ljude, a ne dotepuhe i propalice? Recite po duši, koji od ovih će vas prije na zlo napeljati? Mudro govori naš narod, da svoj svoga do jami vuče ali ga u nju neće baciti. Vi radje vjerujete onomu, koji nima ni kuće ni kućišta, doma nit domovine, vjere ni duševnosti. Kako će on braniti vašu domaćinu — kad je od svoje pobjegao? Njemu vjerujete, koji je s vama napunio tamnice? Njemu vjerujete, koji vas je medju sobom posvadio, osramotio pred cielim svietom, oskvrnuo vam obiteljsku sreću — njemu vjerujete!! — Da, obećati će vam oi zlata brda, al od toga ćete malo dobiti, stara je to talijanska mudrost, kojoj šegavi ne idu već na lepak. Ovo sam napisao u nadi, da će koji početi promišljati i redi — borme tako je! Domoljub.

Čast našim dičnim Vabrižanom! Od tamo pišu nam, da se je novi cestovni odbor konštituirao još dne 3 prošloga decembra 1896. Zapisnik o izboru predsjednika i podpredsjednika bio je pisan u hrvatskom jeziku, jer je kao najstariji predsjednog izboru jedan Hrvat.

Dr. Sandrin bijaše pomoću novog zakona (po kojem je zemaljski odbor u Poreču imenovao dva člana oba zagriženа Talijana, najme Ant. Saudrina i Silvio Crevato, prvi rodjen u Kopru, drugi u Oprtlju) izabran većinom glasova predsjednikom te je zahtjevao, da bude zapisnik pisan u talijanskom jeziku. Ali nebijaše uslišan. Radi toga je on rekurirao, ali pošto je imala pravo zapisnik voditi komisija, sastojeća od najstarijega člana i dviuh pomoćnika, bijaše Sandrinov utok zabačen.

Istog je dana odstupajući predsjednik g. Fran Flego ponudio Sandrina kao predsjedniku nastupajućemu predsju cestovnog odbora. Sandrin nije toga hotio primiti, već je kao mahnit pobjegao iz obć. dvorane, jer mu se je Flego predstavio u svojem hrvatskom jeziku.

Na temelju dekreta zemaljskog odbora u Poreču od dne pr. jenara broj 27 bilo se odlučilo, da će slieditи predaja dne 15 istoga mjeseca, ali nemogavši doći do sporazumka za tu predaju, jer Sandrin nije hotio podpisati zapisnika u hrvatskom jeziku, premda mu je Flego dozvoljavao neka si sam slobodno učini prevod u talijanskom jeziku, izjaviv ujedno, da ako bude točno preveden, da će ga kao prevod podpisati.

Od strane bivšeg predsjednika Flega je čitava stvar priobćena zemalj. odboru u Poreč, c. k. kotarskomu poglarstvu u Kopar, ali neznajući nikakva riešenja, prituži se čak na c. k. namjestničtvo. Od nikuda nema riešenja. Već teče četvrti mjesec od kad su ceste zapuščene, niti djelavci koji su plaćeni, popravljali cestu još prve dane jenara t. g. Zbilja to pokazuje preveliku nemarnost dotičnih oblasti, koje mora za veliku potrebu i prosti kmet kritizirati, zahtjevajuć, da bolje vrše u tom pogledu svoje dužnosti.

Laž nevečera tamo, gdje je ručala. Pod tim naslovom piše nam iz Buzeta dne 6. t. mj.:

Zloglasni poreški list „L'Istria“ u broju od 27. p. m. donosi nekoje viesti tičuće se pučanstva ove občine. Čita se u rečenom listu, da je na štetu Talijana bilo porezano u selu Sovinjaku mnogo trsja, da je u istom selu bačeno nečistih stvari u javnu vodu, te napokon, da su bile iztrgnute grede na jednom mostu kod Buzeta, da tako preprieče prolaz i osvete se Taljanom.

Istini na čast moram reći, da je u selu Sovinjaku bilo porezano nešto traja i radi toga pozatvarano nekoliko Hrvata, za koje pred sudom se dokazalo, da su nevini i stoga na slobodu pušteni. Porezane su pak bile samo slabe a poštedjene dobre trte; s toga mnogi misle, da ih je Taljan porezao, a zlodjelo Hrvatom prišlo. Što se pak tiče vode, to je prosta izmišljotina, jer za to nedjelo ni sami taljanaši u Buzetu ne znadu. Mostne grede takodjer nisu Hrvati strgnuli, već podkupljena rulja s namjerom, da onemogući našim biračem (izvanjskih občina) polazak u Kopar.

Istina je pak i nepobitna istina, da buzetska plaćena fakinaža, buzetski dječaci talijanske škole i buzetske djevojke, svi opojeni faustizmom lažne kulture, i nedostojne pobjede, pravili su svakojakih izgreda i nasilja proti Hrvatom i Slovencom u Buzetu stanujućim. O svakdanjih izgredih sa strane taljanaša bilo bi i suvišno govoriti. Sve one neuredności sa kompetentne strane dojavilo se c. k. kapetanatu u Kopar, koji, kako je našao shodno zapriečiti, da izvanjski ljudi kliču i samo nevino klicanje „živio“, stalni smo, da će postupati strogo proti osobam miru, poredku i svakom dobru pogibeljnim. Čekamo da vidimo.

Toliko na odgovor našim mudrim taljanašem i njihovim čifutskim novinam.

Upozorujemo naše vinogradare na prašak g. Slavoljuba Široša, kojim se brzo čisti pemutjeno vino, rakija itd. Vidi oglas.

Izpravak u izkazu o prinosih za družbu sv. Cirila i Metoda. U zadnjem broju pogriešno je tiskano, da je g. L. Havel, kapelan u Humu priposlao itd., dočim bi moralo biti: kapelan u Slumu, što ovim izpravljamo.

Listnica uredničtva.

Prijatelju u Puli: Hvala na ubaviesti; ne čitamo onoga smrada.

Gosp. „Bozbrigović“ srdačna Vam hvala; slati ćemo list kojemu siromašnomu seljaku Živili!

Gosp. F. J. u K. — Dr. F. u B. — J. V. u J. — M. S. u R. — B. D. i J. M. u Sv. M. itd. itd. Vam svima i svemu našemu biednomu narodu bili čestiti sveti uskrsni blagdani!

Otvoreno pismo*)

g. Martinu Ribarich-u

ex županu

u Vodicah.

Za Vašega zapovjedničtva ili županovanja čovjek bi pametan svaki rada znati za ona dobra, za koja ste vi postavljen bio tolika ljeta! Tako bih i ja želio znati za ona dobra, koja ste rodnomu mi selu Vodice učinio.

Ako se ne mutim ste vi sam rekao, da ste bio 21 ljeto županom u Vodicah, i to sve za dobro sela. Vi za dobro svima u selu kao dužnost vaša bijaše pri sudu i drugdje zašto nieste uredio stvari u Podgradu, kada ste znao da su pokrivljene; toje radi tako zvanih „jusi“ oni koji znadu u selu stari i mladi, da mogu i po božjem i ljudskom pravu upisani biti, nisu upisani u pravomu kraju, a oni, koji ne mogu biti (Franin ili Ivanov) upisani jesu. A zašto?! Kada ste vi vidio, da se ljudi protive ne jedno leto toga, nego i više od 10, 15, vi kao načelnik sela ste mogao reći ovako, da se mir u selu učini i to već pred od 10—15 ljet, ako ste imao čistu i pravu viest: „Ljudi i braćo! hodmo pogledati u knjige u Pograd 3—4, ćemo učiniti kako je pravo! Zašto niste učinio to pravo? Tako da ste selu napalio, da svaki dan troškove ima bez potrebe za pravdu radi „jusa“. I radi toga žalim, da se je i krv prolila i u zatvoru sjedili, i čini mi se, da i danas sjede još nekoji. i u Trst na sud morati će nekoji doći. Jeli to odobravate vi gospodine il ko drugi? I to se radi slaboga gospodarskoga reda! Kada je novo županstvo nastupilo, zašto nieste račune novomu županstvu izručio? Pak još ste molio vi g. občinskoga načelnika u Materiji, da on dà ukaz novomu županu, da plati iznos ili tù dug, kojega da imate za primiti vi i Tereza udova Ribarić i g. Kaštelic u Materiji. Jeli se ne zove to ljude buniti radi česa su i morali oružnici posredovati! Jeli to liepo! Ne, i tri put ne! Od onda do danas je prošlo 13 mjeseca a vi nieste još računne položio, i to od jednoga sela od 700 stanovnika, kao da je to u carskomu Beču. Tako morate sudbenim putem položiti račune i troškove delati selu, koje je vele siromašno radi slabe ljetine i 3 ljetne povodnje.

Ali vjera vam moja, da su ti troškovi vaši kao što su bili oni, radi 300 for. od mojega otca i oni, koje ste morao platiti radi vašeg klevetanja na naše poštenje po deželi kranjskoj, s kojom vi nimate ni časti, da bi ste s tvrdkom „Braće Ribarić“ imao posla.

Čekam odgovor.

U Trstu, aprila mjeseca 1897.

Šime Ribarić - Slimarov.

*) Za članke pod ovim naslovom ne odgovara uredničtvo. Op. ured.

Javna zahvala.

Presvietli Gospodin S. Kv. Kozulić, posjednik u Lošinju i zastupnik za zemaljskom saboru, izvolio je izručiti podpisanomu dvie serije (8 komada) ovogodišnjih knjiga društva Sv. Jeronima, da se razdiele medju marljivijom djecom ove škole.

Iznoseć ovaj rodoljubni čin na javnost, podpisano se plemenitom darovatelju u ime nadarenih učenika najtoplije zahvaljuje. Ugledali se u nj i drugi rodoljubi.

Upraviteljstvo pučke hrvatske škole

Nerezine, 25. ožujka 1897.

Galzinja.

Poziv.

Posujilnica u Voloskom registrana zadruga na ograničeno jamčenje obdržavati će svoju prvu redovitu glavnu skupštinu u ponedeljak dne 26. aprila 1897. u 3 sata popodne u prostorijama društva „Bratimstvo“ u Voloskom.

Dnevni red:

1. Čitanje i tumačenje zadružnog ugovora.
2. Izbor nadzornog odbora.
3. Izbor družtvenog suda.
4. Slučajni predlozi.

Volosko, 10. aprila 1897.

Ravnateljstvo.

Natječaj

Na temelju zaključka odborske sjednice držane dne 24. septembra 1896., podpisani razpisuje ovim natječaj na podpore „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri“ za god. 1897. i to:

1) 10 podpora po 30 for. za djake srednjih škola.

2) 5 podpora po 50 for. za sveučilištne djake.

Prošnje obložene svjedočbom prvog polugodišta (polokvija) te izkazom siromaštva, imaju se dostaviti podpisanomu kroz dotična ravnateljstva (dekanate) najdalje do 10 maja tek. g. Svjedočbe siromaštva moraju sadržavati takove podatke, da se materijalno stanje molitelja i njegovih roditelja može posve točno suditi; inače se dotična molba neće uvažiti.

Odbor „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri“.

Kastav, dne 10. aprila 1897.

Predsjednik:

Ante Turak.

Vino čisto već za 24 sata.

Mnogogodišnjom svojom praktičnom radnjom te iztraživanjem u struci vinarskoj naišao sam na izvanredno sposobno čistilo za svako i najmutnije vino i rakiju. To čistilo je stanoviti prašak iz Francezke. Imade to izvrstno svojstvo, da i najmutnije vino mehaničkim načinom već za **24 sata** očisti. Takovo vino ne samo da je stalno i **radikalno** čisto, već i tečno te ugodna mirisa i prave žućkaste boje. Čistilo ovo čisti vrlo liepo i brzo i šiljere i crna vina kao i svaku maglovitu rakiju. Na hektolitar treba 25 grama, na 50 lit. 15 grama. Da bude mjerenje grama točno, a po tom i uspjeh već za 24 sata, pribavio sam i takove limene findžane, koji su izmjereni na tri obruča i to: prvi na 25 grama, drugi na 15 grama, a treći na 10 grama. Timi findžani se prašak samo zagrabi, u škafu vina dobro promiješa, metlicom stuče dok se zapjeni, u bure nalije te u burotu drvenim kolcem dobro promiješa. Za 24 sata već se to vino (ako inače ne vrije) može točiti i prodavati. Procedura čišćenja je kod toga praška najbrža i najlaglja. Niti tuj treba kakovih drugih prašaka dodavati, niti kuhati, a niti dugo na čisto vino čekati. Tuj netreba niti pipe, niti lanca, već se pipa udara tek nakon 24 sata, kada se vino toči. Samo se ipak svako mutno vino prije čišćenja pretočiti mora. Kutija takovoga praška stoji sa findžanom i naputkom 3 for. koji se plaćaju pouzećem. Ako je vino samo mutno a inače zdravoga teka i staro (ako više tiho ne vrije), dosta je, da mu se označi godina i boja; ako je pako pokvareno, treba, da se pismeni opis teka, boje i pokvarenosti pošalje. Taj izvrstni prašak razašilje te potrebne naputke pismeno i ustmeno daje:

Slavoljub Sivoš

izpitani oenolog i učitelj, odbornik gospodarske podružnice te vlastelinsko-biskupov pivničar u Djakovu

---

Liekarna Dragutina Accurti-a na Rieci

Corsia Deák

odlikovana zlatnom kolajnom na hygijeničkoj izložbi u Beču godine 1894.

preporučuje štovanom občinstvu sliedeće liekove:

Željezovito Kinovno vino (Vino Chino ferrato) ovaj lick upotrebljava se veoma uspješno u svih bolestih, kojima je povod neuravnjana krv, kao u bljedobolji, kod gljivah (Scrofulosi), uzro u kostijah (rachitis), kod odraslih, kod anemičnih djevojaka i kod slabo djece, djeluje veoma dobro za oporavu poslie slabećih bolesti, kod nestašice krvi, neprobavivosti i u obće za pojačenje i okriepu tiela. — 1 caklenka sa naputkom stoji 1 forint.

Sok od Salsapariglie — Honduras (Estratto Salsapariglia) za čišćenje krvi, osobito u proljeće dobro je uzimati najbolje sredstvo proti svakim posliedicam veneričkih bolesti, proti kostobolji, poganici i ulogan, u obće za sve bolesti, koje su prouzrokovane od pokvarene i nečiste krvi. 1 caklenka naputkom stoji 80 nvč.; tri caklenke jesu dostatne za čitavu proljetnu kuru te stoje 2 for.

Najfinije ulje od bakalara (olio di fegato di Merluzzo obće poznato, i izvrstnim priznano sredstvo za slabu i škrofuloznu djecu. 1 boca 1 forint.

Sredstvo proti kurjim očima (Essenza per i calli) odstranjuje sigurno kurja oka i bradavice. — 1 bočica sa naputkom 85 novč.

Slaščice proti kašlju i promuklosti grla. Izvrstno sredstvo proti kašlju i bronhijalnom kataru. 1 kutija stoji 35 nvč.

Izim navedenih liekova imade u zalihi sve tu i inozemne specijalitete, kozmetična sredstva medicinskih sapuna, svakojakih kirurgičnih spravah, mineralnih vodah, te obavlja točno sve naručbe bezodvlačno uz poštansko pouzeće.

Dobro poznate i obljubljene

štrcaljke

inžinira Živica

dobivaju se još uviek uz obične nizke ciene na skladištu tvrdke

ŽIVIC i drug.

(Schivitz Comp.)

ulica Zonta br. 5.

TRST

Tko želi, pošalje mu se cienik.

Prsni sirup.

Rabi se kod hripavosti kao kašalj ublažujuće, slez odstranjujuće sredstvo. Odrasli uzimlju 3 do 4 žlice, djeca isto toliko žličica. Cieno bočici 35 nvč

Antirrheumon

Najbolje sredstvo proti trganju. S time se tri put na dan oboljele dielove namaže.

Bočica 25 novč. III

Živinski prah

Izvrstna i najbolja pripomoć, da se konji, krave i voli zdravi uzčuvaju

1 omot 25 novč., 10 omota 2 for.

Ljekarna Piccoli

„Pri Angjelu"

Ljubljana, Dunajska cesta

Šilje se prema poštanskom pouzeću.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2,45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Sve vrsti

tambura

dobivaju se kod tvrdke

J. Stjepušn

SISAK

Cienike šaljem na zahtjev svakomu franko.

Sve strojeve za poljodieljstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

Preše za grožđje, diferencialni sustav.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč

II/2 Praterstrasse 49.

Cienike i svjedočbe gratis!

Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafrakcija!

„Tržaška posojilnica in hranilnica"

(registrirana zadruga s ograničenom jamčevinom).

u Trstu Via Molin piccolo br. 1, I. kat

(blizu nove poštanske zgrade.)

Daje posude na uknjižbe uz 5½%; na mjenice po 6%; na zaloge po 5½%. — Prima štedovne uložke uz 4%. — Uređuje svaki dan od 9—12 sati prije podne i od 3—4 sata poslije podne, a u nedjelju i u praznici od 10—12 sati prije podne. — Izplaćuje se svaki ponedjeljak od 11—12 sati prije podne i svaki četvrtak od 3—4 sata poslije podne. Glavne dionice vriede 200 kruna. Zadružne dionice mogu se plaćati u mjesečnih obrocih po 1 for. a vriedi svaka 10 for.

Prave brnske suknene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muško odjelo stoji samo

for. 3·10 iz dobre		
„ 4·10 iz dobre		
„ 4·50 iz dobre		parve
„ 6·— iz bolje		ovčje
„ 7·75 iz fine		vune
„ 9·— iz najfinije		
„ 10·50 iz još finije		

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gornje kaputе, Boden, Peruvienne, Doskings. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviote itd. razašilje uz tvorničke cieno kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna **Kiesel-Amhof u Brnu**

Uzorci badava i franco. Pošiljke vjerne uzorku.

Pozor! P. n. občinstvo upozoruje se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvori uz prave tvorničke cieno bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Zidni koledar za god. 1897.

Tiskara Dolenc, Trg velike vojščine u Trstu br. 2 pripravila je za god. 1897. zidni koledar, te ga prodaje po 20 nč. komad, poštom 25 novč. komad.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

preporuča kao najbolje sredstvo proti kašlju, promuklosti, hrapavosti, prsobolji i plućnom kataru svježi

trputčev sok.

Cieno bočici 75 novč.

Uz taj iz svježeg bilja pripravljen sok preporučam moj izvrstno djelujući:

Gorski čaj proti kašlju,

koji znatno pospješuje djelovanje istoga

Cieno omotu 35 nvč

Sok proti kašlju za djecu.

Djeluje izvrstno kod djece kod prehlade, kašlja, hripavca i plućnih bolestih. Cieno bočici 50 nvč

Najbolje sredstvo je:

Mazilo proti kostobolji

kod trganja, raumatizma, ischiasa, bolih u zglobovima tukovima, te kod svih podkožnih bolestih, koje nastaju uslied prehlade i nazeblosti.

Cieno boci sa naputkom 75 nvč.

Obširni cienici na zahtjev badava i franko.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

---

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolenc u Trstu

Ako se uvaži, da je izabrano izmedju 425 zastupnika, iz cielega dakle parlamenta, samo 10 članova u tu deputaciju i da se nalazi izmedju te desetorice i naš dični zastupnik dr. Laginja, to je zaisto odlikovanje nesamo za njega već i za njegove birače, za njegov klub i za sav naš narod. U tom odboru jesu svakako najsposobnije i najmudrije glave čitavoga austrijskoga parlamenta, koje će razpravljati sa drugom polovicom monarhije o težkom i zapletenom pitanju, te nam, našim biračem i našemu narodu služi na osobitu čast, što se nalazi medju timi odličnjaci naš dični zastupnik dr. Laginja.

Put Nj. Veličanstva u Petrograd. Nj. Veličanstvo odputovati će 25. t. mj. u jutro posebnim dvorskim vlakom iz Beča u Petrograd. U pratnji carevoj biti će: glavni pobočnik grof Paar, krilni pobočnici grof Alberti, knez Dietrichstein i kapetan Dittl; chef vojnog ureda glavni pobočnik Bolfras, pukovnik Wanke, dvorski tajnik Wimmer i vojni attaché u Petrogradu, GM. Klepsch; dvorski tajnik Hawerda, dvorski savjetnik Klaudy, tjelesni liečnik dr. Kerzl; ministar vanjskih posala grof Goluchowski, izvanredni poslanik baron Zwiedinek i odjelni savjetnik Merey. S Nj. Veličanstvom putuje i nadvojvoda Otto u pratnji svoga vrh. nadzornika kneza Montenuova i nadporučnika grofa Leebura.

Iz Opatije pišu nam 14. t. mj.: Njezina Visost kraljevna udova nadvojvotkinja Štefanija odputovala je u petak iz Opatije u Firenzu i Beaulieux, gdje će sprovesti uskrsne praznike. Kraljevna će udova 27. t. mj. prisustvovati u Trstu koncertu u korist crvenoga križa, a 29. polaganju temeljnog kamena liečilišta za činovnike u Opatiji.

Iz carevinskoga vieća. Na drugom mjestu donašamo prešni predlog i interpelaciju naših zastupnika u carevinskom vieću o poslu najnovijih dogadjaja u Istri.

Zastupnici Goričke gg. grof Coronini i dr. Gregorčić postavili su takodjer prešni predlog, kojim se vladu upozoruje na nezdrave i nenaravne odnošaje u Primorju, sa pozivom, da već jednom oživotvori u državnih temeljnih zakonih zajamčena prava našemu narodu. Talijanski zastupnici Istre interpelirali su u istom poslu svaliv dakako svu krivnju radi izgreda na slavensko pučanstvo Istre i na njegove prvake. Nam se čini, da su se pri tom gg. Talijani držali one naše poznate: Reci mu, da ti nereče. U ostalom o izgredih u Istri biti će u parlamentu još govora i tada će se pokazati, tko je izgrede i nemire pronzročio ili izveo.

Cesarska vlada izdala je posebnu naredbu za kraljevinu Češku, kojom se tamo uredjuje jezikovno pitanje ili kojom se uvadja jezikovna ravnopravnost. Izabrana bijaše u zadnjoj sjednici i kvotna deputacija, o čemu govorimo na drugom mjestu. Ta deputacija se jur sastala na sjednici i izabrala predsjednika, podpredsjednika i izviestitelja.

Načelnikom novoustrojene občine u Klanecu bijaše izabran poznati naš rodoljub g. Ivan Metlika. Čestitamo občini i njemu!

Kako se u Voloskom novine cenzuriraju? Glasilo ovdašnjih židova „Il Piccolo“ od pr. mj. donilo je iz Voloskoga viest, da je bio presvj. g. Andrija M. Šterk, biskup tršćansko-koparski, u onih stranah u vrieme izbora radi agitacije, da ga je puk kod Matulja napao i da je bio pritužiti se kapetanu g. A. Fabiani-u. Tu viest izpravio je g. A. Fabiani, c. k. kot. kapetan u Voloskom službeno u spomenutom židovskom listu kano posve izmišljenu.

Ovu istu viest doniela je poznata Matuljska lažitorba dva puta u onom smislu, kano i židovski listić. Ta lažitorba prošla je kroz ruke g. A Fabiani-a prije nego li je pošla u svjet, jer ju c. k. kotarsko poglavarstvo u Voloskom cenzurira; g. Fabiani nije onu grdnu laž ni zaplenio ni izpravio. Kako se takovo postupanje krsti u poštenom svietu, ostavljame odgovor g. Fabiani-u, c. k. kotarskomu kapetanu u Voloskom.

Biesni Talijanaši. Iz Kopra pišu nam 6. t. mj. Danas bijaše ovdje novačenje. Naši okoličani, na čelu im Dekanci, došli sa narodnom zastavom u grad na novačenje. Talijani htjeli da polude. Govore, da su Slovenci učinili veliku škodu koparskoj gospodi t. j. da su im porezali trsje i druge stvari.

U četiri sata, kad su djaci učiteljišta htjeli kući, dočekala ih koparska fakinaža pred školskom zgradom. Trojica će se sjećati današnjeg dana, jer su ih grdno iztukli. Moram reći, da je to sve vidio ravnatelj, pak što mislite, da se je pobrinuo za mir i red? Zar niste mogli g. ravnatelju poslati po žandare ili inače predusresti djačku nesreću, osobito one trojice?

Zbilja djaci morali su kući, a g. ravnatelj im nije znao pomoći!? Nevjerojatno je to ali istinito. „Šćava i ćića“ ovdje ima svakomu na smjeh i porugu. Tu se napada djake, profesore i sve što se našim ćuti. — Drugi put više.

Iz Malog Sela pišu nam 14. t. mj. (Puku na izgled). Naš poglavar g. German diže se više nad ostale obične ljude. O nekojih njegovih djelih obaviestili smo drugom prigodom, ali ovu iznašamo na javu, da sviet vidi do čega sve može kod nas doći jedan poglavar, koji napokon nije valjda ušier, nego hoćeš nećeš poglavar cieloga jednoga kotara.

Evo na prosto činjenice. Na maslinsku nedjelju i dvih sliedećih dana biva ovdje izloženo presveto Otajstvo kroz 40 sati i svakog večera drži se prigodna prodika, dakako na hrvatskom jeziku. Razumije se ver po sebi, da kod takvih funkcija nema naših činovnika, pa skoro da je to bogoljubnom puku i draže s više razloga. Kad na obće čudo, eto ti na maslinsku nedjelju u večer, nešto prije propoviedi, u crkvu našeg gosp. kapetana Zuscha. Skoro pomislismo, da bi to moglo biti obzirom na kršćansku većinu u bečkom parlamentu. „È inutile, io so fare“ običaje reći o sebi g. German sa mosvješću pravoga genija. Podvonjao je kakvo će vrieme iz Beča, pa hoće čovjek, da bude „sovra vento“, tako pomislismo, ali ne kaže zaludu Čozoti: go parlao, go falao, tako i mi pomislismo, ali se prevarismo. — Prodikač izgovori prve dvie rieči hrvatski, a moj ti čovjek, na obće iznenadjenje, bježi iz crkve!

Zar tako g. Germane? Zar nieste mogli ostati doma ili u uredu, kad itako još nije bilo 6 sati, radje nego svraćati na se pažnju svega bogoljubnoga puka u crkvi, ova vam postupkom? Mi Vas riedko vidjamo u crkvi, ali bolje će biti i riedje nego ovako.

Ta za Boga, gospodine, Vi ste poglavar, pa što bi se moglo trpiti kod Vašega uredovnoga sluga Frana, to opet nije valaj tako s Vama. Ipak moramo po saviesti dodati, da smo mi uvjereni, da se Vaš sluga nebi nikad ovako poulo.

Vidite, g. Germane, drugi put liepo promislite prije nego ovakvu nespretnost učinite, jer kad je jednom učinjeno — podji ti začepi svietu usta.

Da drugi štogod slična učini, reklo bi se, da je pripravlio javnu demonstraciju, a ima na svietu ljudi, koji znadu svim jednako suditi. Mi kao mi naučeni smo sa odvoć strahopočitanja govoriti osobito o poglavarih, a da bi nam došla napast ustvrditi štogod slična.

Ipak dobro bi bilo, da se ovo ne ponovi. A sada dobar Vam Alleluja.

Izpravak g. Schaffenhauera. Politički poglavar u Kopru g. Schaffenhauer izpravlja u „La Sera“ od dne 14. t. m. dvie činjenice, navedene u interpelaciji gg. zastupnika Spinčića i Laginje, što ju donašamo na drugom mjestu.

On tvrdi nimne:

1. da smo čuli od posve vjerodostojne osobe, kojoj smo dužni vjerovati bar koliko i g. Schaffenhaueru, da bijaše gosp. profesor Franković udaren dne 3. t. mj. kamenom u glavu tolikom silom, da mu je klobuk s glave opao;
2. da smo primili od istih napadnutih i udaranih djaka mi i uredničtvo „Edinosti“ priobćene viesti i da su nam sami djaci sve navedene činjenice u interpelaciji ustmeno potvrdili.

Čudno nam je, da g. Schaffenhauer izpravlja interpelaciju onako površno, da negovori ništa o navalah kamenjem na djačke stanove, o navali na g. Muzlovića itd. itd. U ostalom očekujemo od prijatelja, da o ovom izpravku svoju rekuu.

Konačno moramo i sami priznati, da nebijaše kod spomenutih izgreda nijednoga mrtvoga, koji bi bio valjda dokazom, da u Kopru nema obstanka nego Talijanom.

Iz Kaštelira otišli su vojnici 10. t. mj. Od tamo nam javlja prijatelj, da su ono mirno mjesto dne 10. t. mj. zapustili vojnici. Žao nam je, da se je naše čestite vojnike bez ikakve potrebe onamo slalo, jer se naš puk tamo liepo ponašao, kao što i drugdje, gdje ga nisu Talijani hotomice i brutalno izazivali.

Izvieše o djelovanju ravnateljstva „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“ od 1. siečnja do 31. prosinca 1895. — Žalimo, što nam prostor nedopušća obširno izcrpiti ovo zanimivo izvieše naše plemenite družbe.

Što je sa obtužbom? Prigodom bera vka grofa Badeni-a ministra predsjednika u Poreču, bijaše tamo nemira i izgreda, po činjenih od strane poreče „Signorie“. Našim se grozilo, njih tjemalo, a nekoje i udarilo. Naši nekoji bijahu preslušani i svjedočanstvom ove činjenice potvrdili, ali od tada neima više nikakva glasa. Neznamo dakle jeli se postupa proti izgrednikom ili ne, pak molimo dotičnu oblast, da nam kaže što je sa obtužbom. Ili se možda čeka na to, da zastupnici u Beču ovo pitanje potaknu?

Djavolske spletke. Javili smo zadnji put, da se narod skrbi, da opravi djelo na polju zatvorenoj braći i pohvalili to djelo milosrdja, nu i tu valja, da naši talijanski farizeji zadirkuju strašeć ljude, da će biti svi oni, koji pomogu djelo opraviti, kažnjeni kao sukrivci.

Puče! nemoj vjerovati takovim lopovom, već učini svoju bratsku dužnost, nagraditi će te predobri Bog, jer koji učini milosrdje će i milosrdje, dostignuti.

Ah da mogu zapovjedati ti lopovi pr tivnici, oteli bi nam i sunce, da negrije nas i naša polja.

Pak još vapiju „la pace fra città e campagna“, nu mi nećemo mira, koj bi značio za nas smrt.

Iz Voloskoga pišu nam 5. aprila: Toda negda — naravski iza izbora — bila su potvrdjena pravila „Posujilnice“ u Voloskom. Ista započeti će odmah svoje djelovanje. Rodoljubi iz Voloskoga i okolice pristupite toj zadrugi, podupirajte to rodoljubno poduzeće, da se bude razvijalo i cvalo. Mi pako kličemo: Srećan početak!

Dne 22. pr m. u jutro preminuo je ovdje čestit mladić Karlo Bačić, sin vriednih hrvatskih roditelja Antona i Marte Bačić. Bio je po moru, gdje ga bolest spopala. Dospjeo u Marsilju pa morao u bolnicu, da popravi poremećeno zdravlje, nu brižni roditelji su odmah zeljevali, da dodje kući, da bude u njihovoj njezi. Par dana odkako dodje kući sbrvala ga nemila bolest u mladjanoj dobi od 18 godina. Biedni roditelji gube u njemu bistrog i umnog sinka, blago čudi, koji bi bio jednom dika svojih roditelja. Dne 31. pr. m. dopratili smo ga do hladnog groba. Lahka ti bila, dragi Karlo, domaća zemljica!

Družov tamburaški zbor u Malom Lošinju. Na uskrsne blagdane priredjuje dična hrv. čitaonica u Malom Lošinju dva dobrotvorna koncerta pod ravnanjem poznatog hrvatskog skladatelja g. Vilima Gustava Broža iz Sušaka. Na obilnom programu ima mnogo krasnih i umjetnih točaka, kao: „San“ „Nazdravica mornara“, „Pod slavjanskim krovom“, „Iz hrv. Primorja“, „Na brauku domovine“ i dr. — Uvjereni smo, da će se i ovom zgodom pokazati naš narodni instrumenat u najboljem svjetlu, i da će se Lošinjani pokazati da su — Hrvati.

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda na „boljunskom polju“ držati će dne 19. tek. mj. to jest u ponedeljak po Vazmu svoju glavnu skupščinu u kući g. J. Buretića sa sliedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednika; 2. Izvješće tajnika; 3. Izvješće blagajnika; 4. Izbor novoga odbora; 5. Izbor dvaju odastlanika na glavnu skupščinu družbe; 6. Možebitni predlozi. — Poslje izcrpljenog dnevnog reda igrati će se „tombola“. — Pozivlju se gg. članovi, da u što većem broju pristupa na skupščinu. Oni, koji nisu još uplatili članarinu za g. 1896. neka to učine prije skupščine.

Boljunsko polje 10. aprila 7897.

Odbor.

Iz Opatije polovicom aprila. Onaj smradni prodani list, što ga nekoji „mačak“ nazivlju — donesao je u svojem zadnjem broju lažnu viest, kako da bi gosp. Iv. F. župan opatijski, dao zabraniti pucanje prigodom povratka Nj. V. nadvojvotkinje Štefanije. Kamo s tim oni ciljaju, svatko lahko razumije. Zašto nisu pitali dopust za pucanje? Tu svatko zna, da se takove stvari bez dopusta u jednomu lječilištnomu mjesta ne smiju činiti. Red i zakon valja, da se vrši. Zašto nisu pucali kasnije, kad se je gosp. F. sam obratio telefonično na občinu za dopust, te njim ga dao? — Kad ćemo bit pametniji?

Za spomenik pok. Rajku Revelantu u Lupoglavi, sabrno je podpisani u gostoljubnoj kući veleč. gospodina Iv. Gabrijelića, župnika u Gračišću prigodom pokopa preminuvšeg učitelja Mogorovića 38 kruna Osim toga darovao je veleč. g. Josip Elsnic, župe-upravitelj u Humu 2 kruni. Darovateljem platio dobri Bog!

Jos. Svjetličić, odbornik.

Odsudjeni Sušnjevičani. Naši će čitatelji naći u dopisu iz Boljuna razlog, radi kojeg bijaše sedam Sušnjevičana odsudjeno na tamnicu od 6 i 7 mjeseci. Ti zavedenici navalili su naime dne 20. febrara na kuću župnika g. Fiegara kamenjem, jer da ih kani župnik prodati pod Hrvatsku. Evo imena tih nesretnika: Anton Stonta, Franc Pikljen, Vilhelm Nelle, Miho Stonta, Anton Zvecich, Anton Berkarich i Josip Kerzulich; prvi tri kazujeni su na 7, a svi ostali na 6 mjeseci tamnice.

Vriedno je iztaknuti, da je g. župnik Flegar pod prisegom izjavio na sudu, da je mirno njegovo pučanstvo pobunila „Prava Naša Sloga“ lažmi i klevetami.

Preporučamo, da promišlja ob ovoj izjavi c. kr. kotarski kapetan g. A. Fabiani u Voloskom i da ju uvaži ako neželi, da bi mogao i on želi buru. Žalimo siromašne Sušnjevičare, koji će dugo sjediti u tamnici a pravi krivci ostaju nekažnjeni.

Darovi za poplavom ponesrećene i to za Ivana Tonkovića i malodobne Marije Tonković iz sv. Martina kod Buzeta priposlali su: veleč. g. Mikiša, župnik u Lanišća f. 5, g. Anton Flego Tončićev stanujući u Lošinju f. 1.

Iz Vodica (občina Buzet) pišu nam 8. t. m.: Svi se tuže, g. uredniče, na nerede, koji vladaju na poštah širom Istre, pak zašto nebih i ja dodao tomu poglavju jedan novi paragraf. Čujte dakle! Broj 4 Vašega cienjenoga lista od dne 28. jenara putovao je iz Trsta do Vodica sve do 5. febrara. Da je sniega il leda — rekli bismo: smrznuo se na putu, al ovako neznamo, što da kažemo. Na sebi je nosio pečat pošte u Trstu i u Vodicah, zaspao je dakle na ravnom putu — jer znade kadšto krenuti stranputicom — shoće mu se kadšto i naše kršne Dalmacije.

Za uzcviljenu majku pokojnoga nasrdnoga mučenika *Oktavija Ostromana* sakupio je i priposlao naš dični *Rikard Katalinić-Jercleo* iz Zadra dne 24. decembra 1896 for. 30·60, a dne 9. marča 1897 f. 50·85. U ime nesretne majke udovice izričemo gg. darovateljem i g. sakupljaču najsrdačniju zahvalu. Bog im platio!

Sv. Matej pod konac marča t. g. Kako je već poznato, ciela občina Kastav bila je razdieljena u četiri izborne sekcije i to: sekcija Kastav, Rukavac, sv. Matej i Klana.

Pod sekciju sv. Matej spadale su osim pod mjestnu kapelaniju spadajuće županije Saršoni, Marčelji, Sroki, Brnasi, Blažići, jošte županije: Rečina, Hosti, Srdoči i Zamet.

Mjesto izbora od učeno bi u zgradi pučke škole u sv. Mateju, a dan izbora 20. febrara.

Ne može se opisati, kolikom željom očekivalo se taj dan; ne možda radi toga, što su Halubljani bili unapried uvjereni o slavodobiću, da će odniet pobjedu, nego lih s razloga, da vide, hoće li doći „protivnici“ k glasovanju, budući se govorilo par dana prije izbora, da misle doći pod „banderom“ iz dolnjih strana, kano: iz Hosti, Srdoči i Zameta.

Dan 20. febrara svanuo krasan, koga su mnogi dočekali bdijuć. A zašto? Evo zašto:

Kad se doznalo, a bilo je to 19. febrara okolo 10. ure u večer, da su naši u Rukavcu izgubili, ta je viest tako na ljude djelovala, da su se oni, koji su ju najprije doznali, odmah dignuli i išli od sela do sela zvati i opominjati ljude za drugi dan, da nebi koji kod kuće ostao.

Iz tog noćnog budjenja pripovieda se baš liepih i zanimivih stvari, koje se mogu zbiti samo u slučaju, ako čovjeku krov nad glavom plane ili ako se nenadoma dozna, da je komu tko od najbližjeg roda n. pr. otac, majka, brat sestra u velikoj životnoj pogibelji.

Ljudi iz kuća trčali bosonogi, gologlavi, goloruki i već takovi bili pripravni, da ih vode kamogod hoće, ako je od potrebe.

Već prije veliko zanimanje do izbora, a napokon ovo posliednje sakupilo je birača već rano u jutro na stotine.

Glasovanje odpočelo u označeno doba. Birači veselo i muževno stupali u izborni dvoranu. U svemu glasovalo ih 573. Onih, koji nisu bili prisutni, kad im se ime pozivalo i onih, koji su badava čekali, da na nje red dodje, budući su bili iz listine izpušćeni, bilo preko stotine.

Prvi, kad bi bili htjeli, došli bi bili na red, nu da se izborom dalje ne zavlači, odustali od glasovanja ili pako otišli jošte prije kući, pošto se protivnici naroda nisu pokazali pod svojom „banderom“. Drugim nije bilo baš po volji, da nisu mogli glasovati, jer to su smatrali njekakvom uvriedom. Pošto im se dokazalo, da tomu su nešto i sami krivi, da su izpušteni, budući nisu na vrieme rekla irali, da se ih u listine unese, odlučio je mnogi, da će drugi put biti oprezniji.

Ljudi vele, da je negdje „bandera“ bila izvešena, ni da se pod nju nitko nije dao. Govorilo se nadalje, da će njekoji taj dan doći namjerom, da ljude bune i da će ih ljudi slušati kao svećenika na predikaonici. Njetko se usudio nješto kroz zube propentati, al mu u grlu brzo rieč zapela.

rali jih, prevarili jih. Najviše smutila se Sušnjevica. — Pomislite, da su i brzojavili na Nj. Veličanstvo u Beč, da njihov župnik jih misli prodati u Hrvatsku. Smutili su i Pažane, un ovi reć bi, da su glasovali složno za „talijansku" stranku na *srtu*, što ih občina tuži, da plate zaostale kamate občinskih glavnica. Glavnu reć vodio je u Sušnjevici *Frane Škrobe*, onaj Škrobe, koji je pred godinu dana toliko govorio i radio proti talijanskoj stranki prigodom občinskih izbora, onaj Škrobe, koj je javno svagdi i pred svakim zagovarao, da se u občinsko zastupstvo stavi svećenike, onaj Škrobe, koj je mislio postati načelnikom, konžiljerom, županom, poštemeštrom, a postao je samo zastupnikom, da, taj Škrobe bio je glavni agitator proti našoj stranki a u prilog talijanske. Na Pazu vodio glavnu reć *Ivan Fabian*. Neobično zanzeo se je Fabian ovaj put za izbore, neobično bio je požrtvovan klatarenjem od sela do sela, pozivanjem ljudi u svoju kuću, nagovaranjem i gostenjem, što sve kod njega običaj nije bio, jer obitelj njegova nije naučna razsipavati svoje. Kako da si raztumačimo tu izvanrednu njegovu požrtvovnost? Eh nije težko; iz svojega žepa nije potrošio sjegurno ni za jednu cigaru, što je i sam priznao, kad mu je njegov župnik u izbornom lokalu spočitnuo: *„questo la ghe costa sta volta"*, odgovoriv: *„niente di mia scarsela"*. U gnjezdu Boljunu vodili su glavnu reć *Feranda* i *Krosilla*, golobradi mladići, koji su se stavili na čelo talijanske stranke pa *„vodili za nos sive starce, zrele muže i neuke mladiće"* iz Sušnjevice, Paza i grada Boljuna. Eh, došlo je doba, da *„pilići vode kvočku"*.

Neznamo ni sami, kako se sve tajno, da nije nitko ništa znao ni sumnjao, složilo iz rečenih mjesta.

Svanuo dan izbora. „Talijani" iz Sušnjevice dolaze veselo pjevajuć ili bolje tuleć, tako, da se tresla i Učka; bilo ih okolo 100 na broju; iz Paza ide trupa *„fatoranih Talijani"* s muzikom; iz grada Boljuna stupaju složno *„Kalabrezi"*, svi se sakupe kod kapelice izpod Boljuna. Pobjedu su držali stalnom, unapred su već bili pripravili rakete, ustanovili veliku večeru, ples, maškaradu, na kojoj su imali prikazati *Bartolia* u ruci sa napisom: *„Viva l' Istria italiana e m.... per i Croati"*.

Na 9. sati došlo pred izborni lokal najedanput sjegurno 200 tih novopečenih Talijana; svi veseli i oholi, što će smrviti te proklete Hrvate, i tako spasiti Istru, da je *Laginja* ne proda. Naših taj čas nebijaše još niti 30; da vam istinu kažem, ostali smo zabezeknuti, tu je bilo staro i mlado, sloga neočekivana. Propadosmo, šaptali smo jedan drugomu. Počelo glasovanje; u početku njihovih 100 a naših jedva 15. Po malo počeše naši rasti, o poldan jih već pretekosmo i kašnje uvjek sa nekoliko glasova naši napred. A kako to? Neustrašivi *Učkari*, nepodmitljivi *Brešćani*, hrabri *Vranjčani* na čelu sa svojim pastirom-župnikom g. *Marčinkom*, pitomo *Boljunsko polje*, složni *Gradinci*, vjerni *Borućani* slomili Talijanom - Kalabrežum vrat. Veselje i radost Talijana počela se prama koncu pretvarat u žalost, u bolest, žuhku bolest, a zdvojnost naših pretvarala se sve više i više u radost, u veselje. — Svršilo se glasovanje.

Pred kućom čekaju obje stranke. — Talijani nisu nikako mogli doći u se, da bi bili oni izgubili, njihovi *kapi-generali* su jih osjegurali, da će dobiti. Po obavljenom brojenju glasova pokaže se načelnik *Buretić* na prozora i proglasi uspjeh.

Ah, da vam je bilo viditi kako su ostali Talijani opareni, zasramljeni, žalostni; gorke suze su jim kapale, jedan je drugoga gledao, ali rieči nije mogao nitko izgovoriti od silne bolesti i žalosti. Nisu rekli ni crne ni biele, nego su se odalečili, a naši se kašnje uz čašu vina i pjevanje veselili do kasne dobe.

Sramota i jad nedala Talijanom mira. Na povratku kod kapelice čekalo jih 400 litri *„benzine"* i na svaku glavu *„dve bige kruha"*, što su sve iz Sušnjevice i Paza dopeljali. *„Natrinkali"* se liepo *„benzinom"* a *„bigi"* stavili u žep; *benzina*, budući jako piće, smutila mnogim glave; psovali i grdili Borućane kad su mimo prošli; Sušnjevčani, reć bi, da su najviše vrć nagnali, jer putem navališe kamenjem na kuću g. Stjep. Glavića, a kad dodjoše kući, razoriše župniku vrata i prozore, načiniše preko 100 for. škode. — Rano jutro odpratiše žandari 9 Talijana svezanih u Pazin; danas su u Rovinju a iz Rovinja će valjda u Kopar, da razmišljaju kamo su jih njihovi generali zapeljali.

Obećao sam u početku, da ću biti kratak, ali vidite, da nije moguće, stvari su to znamenite, kojih se nemože minoći.

Dali smo Talijanom jednu „nažadu", mislim, da jih nebude volja dod glasovati za IV. kuriju; njihovi generali, „momci golobradci" biti će valjda toliko naučili, da jim se je zaludo boriti nesamo u Boljunu, nego u cielo istočnoj Istri za zastupnika. Jok paša! Ne vide prst pred nosom, sliepi su i vode sliepe. Šteta za dangubu.

Svane izborni dan. Kako Talijani navadno delaju račune bez oštara, mislili su si ovaj put: *će videt, da Hrvati od velikega veselja ne priđe ni polovica, pa ćemo mi predobit i tako barem jeno malo sprat sramoto od pasane sabote.* Sakupe se opeta kod kapelice, žalostni, nije čuti pjevanja ni smjeha, sve tiho, baš obratno od prve subote; klapa jedan, klapa drugi, u svemu 57; a naših više nego smo mislili 113. Kako to? Mnogi njihovi su se opametili kroz osam dana, vidili su, da su jih Talijani prevarili, da su glasovali sa talijanskimi listići a ne sa slavjanskimi, kako su jim bili obećali, dapače da su i čuli, kade su se dva njihovi generali pogovarali „da kako su budasti ti Sušnjevčani i Pažani kad su si pustili glavu inšempiat", pak su ostali Pažani drugu subotu liepo u velikom broju doma, a bili bi šli i s nami, ali bi jim se bil sviet smijal, kako tako brzo banderu obračaju. Svršili izbori, *„Talijani-palentari"* vratili se svojim kućnan žalostni, da razmišljaju o sramoti, koju su jim Hrvati zadali, da promišljaju o izdajstvu, koje počiniše napram svomu rodu naprtiv si tim ružno ime *„prodanci"*.

Učkar.

Iz **Buzeta** pišu nam 12. t. mj. Razvikalo se na sve strane o neredih što kažu, da su se dogodili u Poreču[ni]; i sve se bacilo na prebijena ledja mukotrpnoga „ščavu". I ovdje se je išlo tim putem: ovdje nešto se je izmislilo, a ovo, što se doista dogodilo, prišilo se prezrenomu „ščavu". Paše govorilo se u gradu, da je imalo i amo doći vojničtvo, al da se treba zahvaliti nekoj gospodi u gradu, ako se od toga odustalo. Mi tomu ne vjerujemo, kako ne vjerujemo, da je tko od naših ljudi što skrivio.

Pisalo se, da su nekomu Nežiću zapalili rozge nagomilane i svezane u nekom vinogradu, da se porušilo most kod sv. Ulderika i da se porezalo traje nekim u Sovinjaku, porušilo kuću i otrovalo pitku vodu.

Onaj Nežić ima vinograd pod samim gradom Buzetom. Tu su bila dva tri snopa rozga. Kad su Talijani slavili svoje junačke izborne pobjede, netko jih je zapalio. To su dakako počinili Hrvati, jer su Hrvati došli pod sam Buzet, da pale kresove na slavu Rizzi-a i Bartoli-a sa rožjem talijanaša Nežića! Ne znamo tko jih je zapalio, al Hrvati sigurno nisu.

Kad je rieka Mirna koncem prošle godine zapustila svoje korito i prelila se po livadah, tako da je i kotarska cesta ostala pod vodom, biváši predsjednik cestovnog odbora, g. Fran Flego, dao je sa nekoliko greda i sa nekoliko dasaka napraviti provizoran most, da mogu ljudi u Buzet i iz Buzeta, a da njim ne treba u vodu gaziti. Taj most je kod samog Sv. Ulderika, gdje se je kašnje obavio izbor fiducijara četvrte kurije. Jednu ili dvie noći prije toga izbora bacio je netko u vodu jednu gredu i dvie tri daske, tako, da se nije moglo za čas prieko. Na zapovied občine — jer se novi predsjednik cestovnog odbora, dr. Sandrin, nije htio brinuti — dva čovjeka su most u jednu uru uzpostavila povukav gredu i daske iz vode. U novine se pisalo, da su Hrvati porušili most, da ne mogu Talijani u grad. Ne znamo koji Talijani? S one strane mosta nema Talijana, a s ove je samo ono nekoliko Buzećana. Mi bi radje rekli, da su most porušili Talijani, da zaprieče Krašanom, Rakitljanom, Crnićanom, Movražanom i Sažežanom pristup k izborom u četvrtoj kuriji. To njima dakako nije pošlo za rukom, pa onda udri blatom na Hrvate!

U Sovinjaku je netko posjekao dvojici 204 trsa, bacio na tla kućicu i zasmradio jedan puć vode. Digla se graja do neba, pošao na lice mjesta sudac istražitelj, zatvorilo se šest poštenih mladića od najboljih obitelji i držalo jih se desetak dana u zatvoru, pa se sve razplinulo u ništa. Mogli bi ovdje kojagod kazati, koja bi kogagod ljuto pekla, al ćemo ju zadržati u peru, jer će ju se možda drugdje čuti. Tko je vidio vinograde, gdje je šteta počinjena, kazao je, da su bile posječene baš najlošije loze, i to ne redoma, nego na skokove. Zločinac ne bi bio išao birati po vinogradu lošije, nego bi bio redom rezao. Kuća porušena bila je procienjena 10 forinta!! Puć vode, u kojem se našlo živinskog blata i živinskih kosti, a ne ljudskih kosti, izkopanih iz groba, kako se je pisalo, služi samo vlastniku zemljišta iza hiše. Obzirom na to, da su bile porezane samo najlošije loze, da se je kod rezanja baš biralo najlošije, da jih se porezalo samo 204, dočim jih se moglo mnogo stotina, da škoda težko da je bila veća od 30 forinta, dočim je mogla biti mnogo i mnogo veća, da ona kućica nije bila, nego prosto skrovište, kakovo težak u dan dva sagradi suhim kamenjem i da je puć vode od nezuatne vriednosti i od nikakve velike potrebe — obzirom na sve to sumnja se, da je to netko navlaš učinio, da dade drugomu ili trećemu povoda, da se baci sumnja na Hrvate, pa da od ovih kojigod i nedužan pade u zatvor. Mi ne kažemo niti, da tko je štetu prijavio, ju je slabom vjerom prijavio, niti da je sudac slabo postupao.

To su ta grozna nedjela na buzetšćini, o kojih se pisalo i na koja će se možda naši prijatelji pozvat u carevinskom vieću okitiv je frazumi, kojimi obilnju. Mi smo to priobćili, da se znade što i kako se je dogodilo.

Franina i Jurina

Fr. Jure znaš kako se kod nas dandanas pozna dobroga popa?

Jur. A kako?

Fr. Onaj pop, koji je u izborih za naš narod drža, budi siguran, da je dobar pop, a ki je s protivnici drža ili doma ustá, taj ima sigurno kú tú maganju.

Jur. A kako to sudiš?

Fr. Vidiš: koji ima kakovu maganju, onaj mora s našimi protivnici glasovati ili doma stati i nepačati se u izbore, jer ga je strah, da bi mu Talijanaši u njihovih N e - S l o g a h počeli rubine prati, da bi ga njihova l e g a poglavaru tužila i da nebi do plovanije došâ; a oni naši popi, koji su sa svojim narodom držali — je znamenje, da nimaju nikakva straha, jer je njihovo rublje čisto, jer protivnici nimaju ča bi poglavaru dojavili, jer ovi neprodavaju svoj narod za dobru plovanju.

Jur. Kako to Frane, da niki naši popi, koji nisu do sada s nami glasovali, ovoga puta bili su za narod, a niki, koji su prije bili tepli za narodnu stvar, ovoga puta su doma ostali s preslicom?

Fr. Eh! Frane moj, oni prvi su od niko doba počeli svetije življenje i uzljubili Boga i narod, a oni drugi su pali u kakovu dižgraciju.

Jur. Mišliš, da je uprav tako?

Fr. Tako je; Obadji naše kraje, počmi od Prmanture pak idi na Valturu u Kavran ter priko Krnice do Skitače, pak ako hoćeš i u Plomin, ili na drugu stranu iz Prmanture podji na Loboriku priko Kanfanara sve do Labinčih, proštudijaj one ljude, pak pljuni mi u brk ako nije istina ča sam ti rekâ.

Jur. Ti si Frane nikoliko lit bija u crnoj školi, kako biš reka ovim kukavicam?

Fr. Reći ću im: Montes Gelboe, nubes sine aqua, arbores autumnales, sidera errantia, mercenarii, et reliqua . . . . služite najprije vjerno Bogu, komu ste se zakleli, pa onda ljubite i držite za ovaj trpeći narod, iz koga ste potekli i koji vas hrani!

* * *

Fr. Ma ki zloděj je Kujfe, da ga ima va mačjoj onoliko s našemi popi?

Jur. Ča neznaš, da je već profrnštal popovsko, pak ga lovi jad i čemer, da ni već ča papat.

Fr. A tako ni mane reci.

* * *

Fr. Mačji, da su si našli i va Moščenicah sliku i priliku.

Jur. Čul sam ja, ma da njoj malo kožina valja.

Fr. A ča bi reć?

Jur. Pogledaj njoj na stare škrbini, pak češ benj znat.

* * *

Fr. Ma se brižan Žakvarić jadi.

Jur. Neka se zuje.

Fr. Ča nevidiš, da ni lego kost i koža.

Jur. Hnje mu budi!

* * *

Fr. Doju, da te Talijani va Kastavšćine pleme promenit.

Jur. Ter da j' već prazina tamo.

* * *

Fr. Češ i ti Kajfine na pir?

Jur. Ča se j' pod starost zmutil?

Fr. Po boštrića, da ma j' kunpanj stara cedil.

Jur. Deju po pravice, da par para i va crekve najde.

* * *

Fr. Ipak da će on žijor plovan sada razdielit one solde za siromahe polle, 30 lit.

Jur. Ča češ, on je čeka slabo li.

Fr. Će bit valja ča drugo ač je bilo slabijih lit, ali zato, jer je hljzu berma.

Različite viesti.

Veliki tjedan. Svake godine spomiuje se u velikom tjednu pobožni puk kršćanski širom cielog svieta pregorke muke i smrti našeg Spasitelja, te razmišljajuć o tomu, se tješi i hrabri u trpljenju i nevoljah, koje ga snalju.

Naš mukotrpni narod u Istri moći će ovaj put još bolje promišljati, jer su i proti njemu kleti protivnici služili se primjerom farizeja i židova.

Ljudi našeg naroda je progonjenili, zlostavljenih i mrcvarenih, popljuvanih i poruganih bez da bi smjeli prigovoriti. T zašto? Zato, jer ljube svoj narod i pitaju svoje pravice.

Vrhu toga cio naš narod farizejskom drzovitošću i hinbenom laži po svietu ozloglasuju i opisuju kako najvećeg razbojnika i zločinca, te ga hoće činiti odgovornimi u oči svieta za sva zla djela, koja su sami počinili.

O mukotrpni naš narode, pomisli na muku i trpljenje našeg Spasitelja i sve podnesi evandjelskom strpljivošću, te ufaj, da kako je stigla ruka božja licumjerne farizeje i okrutne židove, neće mimoići zaslužena pedepsa niti današnje naše farizeje i židove.

† Mate Mogorović. Iz Gračišća dolazi nam tužna viest, da je tamo preminuo nakon dugotrajne bolesti providjen sv. Otajstvi za umiruće dne 12. t. mj. g. Mate Mogorović čestiti učitelj i velevriedni hrvatski rodoljub. Pokojnikov drug iz onog kotara šalje nam ovom tužnom prigodom podulji dopis o blagom pokojniku, ali ga moradosmo radi pomanjkanja prostora ostaviti za budući broj.

† Fran Zupančić. Dne 31. marča t. g. umro je na Rieci Fran Z u p a n č i ć k. porezni uredník u miru. Bilo mu osamdeset godina. Za mladih godina pokojnik je bio vatren Ilirac, a do posliednjeg časa svoga života osjećao se pravim i žarkim Hrvatom. Za nas Istrane napose, a za hrvatsku knjigu u obće vriedni je Fran mnogo doprinieo time, što nam je uzgojio onu našu diku, vrstnoga mešega pjesnika i pisca Rikarda Katalinića-Jeretova. Da ne bi bilo brižne i otčinske rake ujaka Frana, Bog zna, da li bi sirota Istra smjela, da našeg Rikarda postavlja uz bok ponajboljih njezinih sinova.

Pokojnik se rodio u Jablanca u hrvatskom Primorju, a bio je i začastnim građaninom grada Senja.

Često puta dolazio bi u Draguć Mošćenički, gdje se ga puk i danas dobro sjeća. Tko ga je poznavao, svatko žali za njegovim gubitkom, a žali za njime Istra, kojoj je bio žarki i iskreni prijatelj. Bila mu lahka hrvatska grudá, a harna uspomena u hrvatskom narodu!

Izbor kvotne deputacije. U zadnjoj sjednici carevinskoga vieća izabrana bijaše deputacija od 10 članova, koja će se dogovarati sa deputacijom ugarskoga sabora o novoj nagodbi izmedju Austrije i Ugarske, dotično o prinosu, što ga ima Ugarska doprinašati za skupne austro-ugarske potrebe. U tom najvažnijem odboru carevinskoga vieća imado samo 10 članova, i to dva Čeha, dva Poljaka, dva njemačka liberalca, jedan njemački narodnjak, dva njemačka konservativca i jedan Hrvat ili član kluba *„slavenskoga kršćansko-narodnoga saveza"* t. j. g. zastupnik dr. Laginja.

Broj 16 U Trstu 22. aprila 1897. Godina XXVIII.

Mogu dizati se dopisi se tiskaju. Pismenaka se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku i po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom nalogom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Imena, pazite i najbliju pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielo arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji: K for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerne for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Stogodišnjica.

Na sam uzkrs svršilo je sto godina, što je u Leobenu podpisan predtečni mir, koji je pak pol godine kašnje urodio mirom campo-formijskim, te Istru i Dalmaciju oslobodio od mletačkog gospodstva i pripojio Austriji. Vojna s Napoleonom odkinula je doduše opet Dalmaciju požunskim mirom od g. 1805. od Austrije, te ju sjedinila s kraljevinom Italijom, ali već g. 1814. povraćena je Dalmacija Austriji, pod kojom je sve do danas ostala. Istra je pako g. 1808. postala francezka pokrajina, te je tekar 1815. spojena sa austrijskom carevinom.

Povodom ovog osobito za nas Hrvate važnog spomendana, donosi bečka „Reichswehr" članak, kojim žali, što će 18 aprila 1897. proći bez svake slave i spomena, a dovodi to u svezu s tim, što se u Dalmaciji ne osjeća ova stogodišnja skupnost s Austrijom. To izazivlje spomenuti list na sliedeća razmatranja:

Nećemo da prigovaramo državnom patriotizmu pučanstva Dalmacije. Divno pleme, koje stanuje u toj siromašnoj zemlji, posjednje mnogobrojne krieposti. Naša mornarica obnavlja se većim dielom Dalmatincima, koji su n. pr. kod Visa stvorili hrabrošću čudo od čudesa. Pojedini žalostni dogodjaji kao ustanak u Boki, ne mogu da pomute ove prijatne slike. A ipak postoji od mnogo godina veliko odtudjenje izmedju daleke Dalmacije i austrijskih pokrajina. To se ne može tumačiti samo velikimi narodnimi i kulturnimi razlikami. Nećemo da posižemo u Metternichovo i Bachovo doba, no moramo naglasiti, da su osobito njemačko-liberalne vlade učinile Dalmaciju pokušalištem vrlo sumnjivih pokušaja. Nastojalo se je, da se Dalmaciji dade talijanski značaj, akoprem ondje slavensko pučanstvo iznosi 96·2, a talijansko samo 3·1 postotka. Tekar okupacija Bosne i Hercegovine doniela je promjene. Sjetili su se, da se s obzira više državne koristi ne smije nastavljati umjetni uzgoj talijanskog elementa. Tada su i točno razgledali kartu Dalmacije i odkrili, da je za jako zapuštenu kraljevinu treba već radi Bosne i Hercegovine mnogo uraditi. Je li se što uradilo? Ne, izvelo se samo malo. A ipak posjeduje Dalmacija unatoč svom siromaštvu sve preduvjete za povoljan razvitak. Već njezine mnogobrojne luke upućuju, gdje bi valjalo staviti polugu. U savezu sa shodnimi željeznicami mogla bi se trgovini otvoriti nova važna područja i glede mnogih proizvoda stvoriti konkurenciju, koja već danas i uz najpriprostija sredstva postoji u pripravi i izvozu vina. Tu bi dakako trebalo velikog i odlučnog rada, trebalo bi uložiti novca u velikoj mjeri uz radnje, koje bi se izvodile s dizanjem kulture. U mjesto toga vidjamo medjutim svigdje mirovanje ili u najboljem slučaju veoma čedne početke. Krivnja tomu nalazi se i tu u našoj državopravnoj i narodnoj nevolji. Dalmacija smatra se dielom trojedne kraljevine, smatra se pripadnim dielom Hrvatske i Slavonije, pa se i u službenih državnih spisih Ugarske i Hrvatske tako nazivlje. U tom su smislu i dalmatinski zastupnici kod otvorenja carevinskog vieća podnieli državopravnu ogradu. Mi imademo dakle, govoreći u užem smislu, Austrijance „na vrieme", koji i ovo sto godina austrijskog gospodstva smatraju samo putem do trojedne kraljevine. Može li se s toga prikoriti naše krzmanje, da žrtvujemo milijune, kad smo izloženi strahu, da bi ugarska mogla jednog dana, kad bude u Dalmaciji sve na naše troškove sgodno uredjeno, doći sa svojimi „historijskim zahtjevi" i zahtjevati Dalmaciju? S toga gorčina, koja se razabire iz rieči dalmatinskih zastupnika u zast. kući, nije opravdana. Neka se jednom u Dalmaciji izjave za pripadnost s Austrijom, neka napuste sve državnopravne snove — s Austrija će za stalno podpuno udovoljiti svojim dužnostim. Sutrašnja stogodišnjica sgodan je čas, da se na to od Zadra do Budve misli.

Glede Istre ne ima materijala za takovo razmatranje, no i tu valja iztaknuti velika pogrieške, potičuće većim dielom s narodnih grieha. Upravo sada vlada ondje velika uzrujanost. Slavensko pučanstvo, koje reprezentira ugledan postotak, (po puškom popisu od god. 1890 bilo je u Istri 143.713 Hrvata, 44.418 Slovenaca ili ukupno 60 post. slavenskog pučanstva, a 118.027 Talijana, 5904 Niemca i nešto malo inih narodnosti, ili ukupno 38 post. Talijana i 2% drugih), izloženo je od dugo vremena stalnoj brutalnosti Talijana, dapače autonomna uprava zemlje taji eksistenciju Slavena. Još je u živoj pameti, da su Talijani prije koju godinu razprášili sabor, jer su se slavenski zastupnici usudili, da polože obećanje na svom materinskom jeziku. Kad su u Piranu pribili dvojezične službene nadpise, ondje je došlo do formalnog ustanka. Posljednji izbori obavljeni su uz bezbrojna nasilja, pak još i sada traje u zo·ji uzrujanost, koja se ne smije omalovažiti. Talijani su si zabili u glavu, da Istru pod svaku cienu stvore talijanskom pokrajinom. Zašto? Odgovor je blizu, ali i spoznanje, da stanoviti dio istarskog pučanstva smatra posljednjih sto godina ustrijske vladavine samo prolaznom dobom".

Gospodarska zadruga Kastav.

I.

Urednik našega lista, nahodeći se za vazmene blagdane na svojoj *starini*, nije mogao propustiti zgodu, da bude nazočan godišnjoj glavnoj skupštini „Gospodarske zadruge" u Kastvu, koja se je vršila prošli ponedjelak dne 19. aprila 1897. u Kastvu u zgradi *„Narodnoga Doma"* poslje 3. ure po podne sve do pod noć.

Dati ćemo ponajprije kratak opis, kako je skupština tekla.

Ponajprije opažamo, da su članovi pristupili mnogobrojno, jer ih je na prvo prozivanje bilo već sto i deset, a ništa manje od toliko nadošlo jih je tečajem razpravljanja. Osim članova bilo je i mnogo slušalaca; to je sve velikim zadovoljstvom naglasio predsjednik skupštine g. dr. *M. Laginja*. Bio je nazočan takodjer drugi naš državni zastupnik g. profesor *Spinčić*, občinski načelnik g. *Kazimir Jelušić*, koj je takodjer član odbora i druga vidjenija lica one prostrane občine.

* * *

Prva točka razporeda bila je izvješće o djelovanju za prošlu godinu 1896. i obračun za istu godinu.

Prvo je čitao tajnik zadruge gosp. *Anton Dukić*, a drugo blagajnik g. *Vjekoslav Jelušić*. — Jedno i drugo tiskati ćemo u našem listu i biti će posebice pretiskano za članove zadruge.

Druga točka bila je proračun za tekuću godinu sa predvidjenim prihodom f. 701·40, i isto tolikim razhodom.

Primljeno sa odlukami i promjenami u pojedinih stavkah, ali istom konačnom svotom ovako:

1) Namjesto predvidjenih 8 škropilnica za trsove, odlučila je skupština da se nabavi 12 novih.
2) Povećani trošak za te 4 više prenaša se u tu rubriku iz rubrike razni nepredvidjeni troškovi.

Treća točka bila je izbor novog odbora. Izabrani su nakon kratkog dogovora medju članovi sljedeći odbornici:

Laginja dr. Matko, zastupnik — Jelušić Kazimir, občinski načelnik — Jelušić Vjekoslav — Šepić Mate — Dukić Fran, svi u Kastvu — Kinkela Vjekoslav u dolnjem Rukavcu — Trinajstić Mate u Bernasovoj (Sirolova vožišća) — Lučić Anton Petrov u Saršonovoj — Spinčić Kuzma u Spinčićevoj — Mavrić Frane u Jurdanovoj.

Četvrta točka bila je pogovor i odluka o malih posujilnicah. Ta je izpuštena iz razprave, jer bi bila morala biti nešto obširnija, a vreme je bilo poodmaklo.

Ta je nauka dakle puštena za jednu drugu prigodu.

Peta točka bila je podieljenje nekolikih darova medju zadrugare; najviše su to bile pilice i škare za obrezavanje loze i drugoga. Podieljeno je 36 takovih darova. Osim toga dignuta su imena dvojice zadrugara na sreću, koje onda gospodarska zadruga upiše o svojem trošku za doživotne članove društva sv. Jerolima, što daje svake godine koledar „Danicu" i drugih poučnih i bogoljubnih knjiga. Ta dva člana, na koje je ove godine pala sreća, jesu: Ivan Karlevaris posjednik u Kastvu i Saršon Mate Matešić br. 121 (novi) iz Saršoni.

Napokon je pročitan kratki naputak o škropljenju loze i drugih rastlina, o sumporanju, pak o čuvanju vina.

Taj će naputak takodjer biti tiskan i podieljen medju članove.

Nakon toga zahvalio je predsjednik dosadanjemu odborniku i tajniku odstupajućemu A. Dukiću na trudu i liepom zanimanju za napredak zadruge i završio skupštinu kratkim oduševljeno primljenim govorom, gdje je opomenuo zadrugare, neka goje sve više ovo društvo i neka unapriedjuju svoja gospodarstva, jer seljački je stališ temelj svakomu napretku, on drži žive narode i države, ako se taj stališ pokvari, padaju vladarom krune, ginu ljudska pokoljenja. A zašto? Zato jer pravi seljanin mora čekati blagoslov svomu trudu od neba, od Boga, za njega nije na svietu, koj bi mogao činiti da daždi kad je potreba i da sunce svieti, kad je potreba i da se zametne život svakoj klici priroda bilo od blaga, bilo od zemlje. Dakle dok traje u seljačkom stališ̌u tvrda vjera u Boga i u dobre starinske običaje, dotle je seljački stališ zdrav, a buduć on velika većina puka, zdrav ostaje cieli narod u svojoj velikoj većini.

Tim je završena ova liepa i dostojna skupština u najboljem miru i redu. Najveći broj nazočnih bio je od gornje strane občine, to jest od Halubaljske, dočim je od Rukavačke strane bilo manje prisutnih.

* * *

Stara je rieč: Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača, a druga je da slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Vrlo nam je ugodno naglasiti, da kastavska gospodarska zadruga liepo napreduje i od nje će korist biti sve to veća, čim se više bude razgranila.

Mi možemo biti ponositi na tako koristno društvo, koje broji okolo *300 članova*, a kako smo se obavjestili, zaostanka članarine koncem 1896 nije bilo više od kakovih 35 forintih, nu i ti zaostatci skoro su svi plaćeni do dana glavne skupštine. To služi na veliku čast onomu dielu puka, koj je u zadrugu začlanjen.

O kropljenju loze osvjedočeni su već sada i oni, koji su bili najjući protivnici te „novotarije", jer su lanjske godine uvidili, kako je gdje se nije kropilo. Zadruga sama ima *blizu 60 škropilnica* proti peronospori, od kojih 52 podpuno dobre za porabu, a eto ove godine još će nabaviti 12 novih i postaviti jih na razpolaganje po raznih selih, kuda bivaju njezini članovi.

Zadruga, koja je lanjske godine dala narodu priliku, da bez ikojeg dobitka na preprodaji porabi *32 kvintala* galice za kropljenje loze, može biti zadovoljna s uspjehom, makar da nije ništa drugo učinila.

* * *

Ali na spomenutoj skupštini imali smo priliku čuti razpravu još o jednom velezanemenitom pitanju, koje je doduše jedva u zametku, ali će po vremenu bez sumnje zakvatiti u puku korena, i biti, od velike koristi. To je medjusobno dobrovoljno *osiguranje* proti crkalini domaćega blaga.

Već pred više godina nikla je od kmetske glave misao, da bi svaki zadrugar, koga je dobra volja, povrh članarine platio malu jednu taksicu, pak sve što se tako sakupi u jednoj godini, da se podieli za odškodninu onim zadrugarom, kojim je crklo štogod blaga.

Zadrugari Lučić Anton Petrov i Kazimir Jelušić bili su već predlani uplatili u to ime jednom za uvjek po 20 forintih. Od tih i od svih, koji bi još tako bili uplaćeni, troše se samo interesi.

Dobrovoljna osjegurna taksa bila je do sada po 50 novčića, a članarina za svakoga bez razlike je jedan forint na godinu.

Ova je zadnja skupština u pogledu osjeguranja blaga učinila ove dobre odluke:

1) Dokle neprestane kuga na prasadi, neima se davati za crkle prasce nikakove odškodnine, jer bi izašla premalena, dakle osjeguranje se preuzima i odškodnina daje samo za goveda.
2) Dobrovoljna je taksa po 20 novčića od glave na godinu.
3) Odškodnina se daje jednaka, ili je crknula manje ili više vredna glava.

To su tako zadrugari odlučili, jer su računali: kada platim jednaku osjegurinu za govedo od 100 forinti kao i za ono od 50 forinti, onda je pravo, da i jednaku odškodninu dobijem. To je i kršćanski, jer slabije blago navadno ima siromašniji čovjek, pak ako njemu crkne što je vredno 50, on to ošuti barem koliko bogatiji, komu crkne što je vredno 100 forinti i dapače ošuti i više; zato je pravo, barem da jednaku odškodninu dobije.

Eto, to su znamenitije točke iz skupštine kastavske „Gospodarske zadruge", koja, Bože daj, cvala i napredovala kako joj mora želiti svaki pošten čovjek, svaki pravi rodoljub.

(Konac sliedi.)

Dopisi.

Gračišće 7. aprila 1897. — Snašla nas ove dane grdna nesreća, eto, kao da nam izmaklo pola duše, a u grlu dah zapeo, pa ne možeš, da se snadješ. I bojasmo se za taj život krasni, što nam izmicao pred očima, kao da bi ga nekud uzicom vukao. Tako ga sirotana današnjega dne sahranismo tik uz našu župnu crkvu, uza zid do ulaza, da bi ga se spominjali svednevice polazeći u crkvu.

Tako se odielio od nas čestiti naš učitelj, *Mate Mogorović*, preminuv ponedeljku o podnevu.

Rodio se podno Dubovlaka, u Grdoselu god. 1856 od vriednih seljačkih roditelja. Tada, a niti dvadeset godina kasnije, nije bilo u čitavoj občini pazinskoj niti jedne hrvatske učione, pa je s toga naš *Matić* morao ići na talijansku pučku učionu u Pazin. Svršiv niže gimnazijske razrede, posveti se učiteljskome stališ̌u, te svrši sa odličnim uspjehom tadanje učiteljište u Trstu.

Službovao je kano učitelj na c. kr. pripravnici za učitelje u Kastvu, pa u istome svojstvu u Vrbniku i Žminju. Iz svih tih krajeva, gdjeno je on službovao, dolazile krasne viesti o *Matu* u njegovu rodnu občinu, ne samo od njegovih učenika, nego i od svih, koji su imali sreću, da i malo š njime obće.

Nakon što je bio dignut pripravni tečaj u Žminju, zadobi mjesto učitelja u Gračišću, gdje ostade do konca svoga vieka. Ako igdje, a to je i ovdje pokazao svoju djelatnost. Duboko naobražen u svojoj struci, izkazao se kao vrstan teoretički pedagog, a tim, vrstniji, učitelj, znajući uvadjati i uporabljivati velika načela pedagogička u mali onaj sviet, što djecom

zovemo, pa je on, razborit i tih kako je bio, počinjao silna čudesa, gdje bi mi ostali sustali bili pred velikim trudom i svjetskom nezahvalnošću. Pa ipak unatoč svemu tome, viekomice uvjeren, da nije još sve svršio svoju učiteljsku dužnost, podvrgao se izpitu za gradjanske učione iz matematičko-prirodoslovnog odjela, te je i tudjer sjajno uspio.

I ostade u Gračišću do zadnjeg svog dana. Molio doista drugamo, jer svatko želi za boljim obstankom, nu odbilo ga, hoćeš, nijesi da vodiš školu druge narodnosti, a zašto? — Bože dobri, jer si Hrvat!

Zadnjih godina narušilo mu se zdravlje. Rad čega? Da vam kažem. Vi nijeste poznali stare školske sobe? Da bi tko od vas imao koje živo, ele nebi ga bio pritvorio u onu staju, štono se zvala školskom sobom. Narode moj, boravi u vlažnoj i tamnoj sobi dan na danak, godine i godine, govori vječno onim mališem, pa, dok bi rdja izgrizta i samo tvrdo željezo, kud neće da izpije one pluća, što ih sobom nosimo. Tako i naš *Mato*. Čuteć se i slabim, pa on svedjer polazio, da vrši sveto svoje zvanje, unatoč tome, da ga i liečnici i prijatelji savjetovaše, nek zapita veći dopust, da si svoje izmučene grudi osvježi bistrijim zrakom. Nu Mato, svjestan si do najmanje tančine svoje dužnosti, osta u školi i — za istu pade.

U zadnje vrieme nebje niti mjesec dana privezan uz krevet, pa se dne 5. ovog mjeseca odielio od svojih dragih. Ostavlja sirotan za sobom vjernu i dobru suprugu *Cilu* sa petero nejačadi, od kojih ponajstariji, zlatni *Bogdan* polazi prvu gimnaziju u Puli. Dao Bog gospoji toliko jakosti, da uzmogne snositi taj pretežki udarac, nek se pako tješi u tome, da joj je pokojnik ostavio krasnu djecu, koja će majci biti ponajljepša utjeha.

Na dan pogreba skupili se u Gračišću skoro svi sudrugovi pokojnikovi iz pazinskog kotara, donijev svojem dobrom Matu krasan vienac, kano posliednje uzdarje najboljem svojem drugu. Pa usuprot nepovoljnom vremenu dohrlilo u Gračišće devet svećenika-župnika, da svom prijatelju i suobćinaru izkažu posliednju počast.

Sprovod je vodio domaći župnik mg. *Gabrijelić* uz kapelana svog *Skalsky-a* i župnika *Vitezića*, a ostala gospoda župnici odpjevali žalobne one psalme. Oko pokojnika su nosili učitelji voštanice, da bi mu svjetlilo u vječni raj, a trojica pako žalostno uzdarje — nadgrobni vienac.

I smjestili smo ga tamo uz župnu našu crkvu, uza zid do ulaza, da bi ga se spominjali svednevice polazeći u crkvu.

Tako eto ode naš *Mato*, uman i tih i dobar kako je bio, i mravu bi se bio umaknuo s puta, da ga ne pogazi. Uz živuća srca, sjećat će se ga i same zidine gračaškog grada, kadno okolo njih bude večernji dašak polagoma zujio i pjevao pjesan o tihom i dobrom Matu.

Uz sudrugove i gg. svećenike, prisustvovao sprovodu pokojnikov prijatelj pazinski načelnik veleuč. g. dr. *Trinajstić*, onda veleuč. g. *Križnić* c. kr. nadzornik i više cienjenih okolišnih župana. Kotar koparski zastupala gospoda *Bačić* i *Svjetličić*, a kotare Poreč i Pulu g. *Zidarić* Gospoda učitelji iz Kastva-grada, nemogavši prisustvovati pogrebu, opunovlastiše brzojavno, da ih zastupa pazinski učitelj g. Jelušić. Tako posla, zapriečen poslovima, načelnik Tinjana, vriedni *Defar*, svoga zastupnika. Čestita hvala svima!

Nakon minulog turobnog opiela i mise, okol sata i pol po podne, skupili se daljnji dolaznici kod mnogoč. g. župnika i velevriednog domaćine *Gabrijelića* na doručak a uz nje i pokojnikovi svaki *Petar* i *Frano*. I naskoro se razišli tko bliže, tko dalje, ostaviv za sobom svog druga i prijatelja, tamo u ledenom grobu.

A ti *Mato*, tamo te u božjim dvorovima, moli za svoje, e da strpljivo podnesu ovaj gorki udes, prosi i za svoje sudrugove, da im Vječni dade jakosti, da ovrše svoje dično zvanje, a tebi bila lahka ova gruda ti rodna, za koju si ti toli strepio i radio.

Iz Voloskoga pišu nam 12. t. mj. Kako Vam jur javih 16. marča vršila se je pred ovim c. kr. kotarskim sudom kaznena razprava proti Ivanu Krstiću radi uvrede poštenja. — Zasebna obtužba proti istomu bila je predana na sud 1. jenara 1897. a kaznena razprava vršila se je tek 16. marča t. g. Kad se prošle godine jednom prilikom vršila kaznena razprava proti jednomu našemu čovjeku a Krstić zastupao zasebnog tužitelja, zahtjevao je, da se vodi razpravni zapisnik u hrvatskom jeziku, dočim je 16. marča t. g. zahtjevao, da se isti vodi u talijanskom jeziku. Tada bijaše još Slavenom a sada? „Quantum mutatus ab illo"! Iza preslušanja svjedoka i zaključene razprave branio se Krstić, da je on bio od kastavskih mladića, koji su ga tužili, tobože izazvan, jer da su mu isti pred njegovim stanom „njavkali" (za njega u ostalom dostojan pozdrav). To da mu je tako dirnulo u živce, da je morao jednoga ili drugoga od tužitelja ćušnuti. Divne li akademičke naobražbe u Krstića jeli? Pravo je naglasio Dr. K. Janežić zastupnik tužitelja, da je baš on Krstić, onaj, koji mirne i triezne kastavske obćinare na nečuveni način izazivlje, on čovjek, koji se doklatio u Kastavščinu pošto nije mogao već nigdje obstojati. Njegovo ponašanje napram domaćemu pučanstvu, da se upravo gadi.

Iza toga bio je Krstić odsudjen na tri dana zatvora i nošenje troškova. Može biti zadovoljan, da mu je tako gladko prošlo. Ima na ovdješnem sudu barem 5 kaznenih prijava proti istomu Krstiću i radi bunenja javnog mira i religije, radi silovanja i javnog nasilja itd. nu sve te prijave rek bi, da spavaju (ili kako se izjavio jedan, koji kod toga ima nešto posla: da neće od tih prijava biti ništa) dočim se u slučaju koje kaznene prijave proti komu od naših ljudi, ako i nemaju nikakvog temelja, odmah i energično postupa. I to se može nazvati: „signum temporis". Nadamo se u ostalom, da će se i proti tomu naći lieka. Kako oblasti rade obzirno napram našim hrvatsko-slovenskim neprijateljem, razviditi ćete najbolje iz sliedeće činjenice:

Židovski „Piccolo della Sera" od 17. marča 1897 br. 5547 donio je dopis iz Voloskoga: da je došao prečastni i presvjetli naš biskup tršćanski za vrieme izbora u ove krajeve u svrhu agitacije za hrvatsku stranku, da su se občinari Puharske županije nanj nabacivali kamenjem, krumpirom itd., da se je on išao potužiti radi toga c. k. kot. glavaru u Voloskom gosp. A. Fabiani-u a ovaj, da ga odpravio opazkom, da je presvjetli biskup mogao ostati kod kuće, pa da mu se ništa neugodna nebi bilo dogodilo. Ovu od početka do konca izmišljenu viest izpravio je g. A. Fabiani izpravkom u „Piccolo della sera" od 26. marča 1897 br. 5556, a „Prava Naša Sloga" (Krstićeva Lažitorba) od dne 27. marča 1897 br. 23 doniela je u svom uvodnom članku skoro doslovno gornju lažljivu viest „Piccolo della Sera" glede biskupa ipak je slobodno prošla kroz cenzuru, premda cenzorom „Prave Naše Sloge" je isti g. A. Fabiani, koji je prije izpravio tu lažljivu viest. A zašto to, pitamo se ovdje? Nu mi znademo ovdje dobro što taj postupak znači.

Samo dalje tako, nek se puni gorka časa. Znajte pak gospodo, koji sada vedrite i oblačite u Primorju, da smo mi Hrvati imali jur drugčijih neprijatelja nego li ste vi i Vaš najnoviji saveznik, odpadnik Krstić, pa smo ih sve svladali. — Hoćemo Božjom pomoću i Vas.

U zadnjem dopisu iz Voloskoga podkrala se jedna pogrieška. Onaj čovjek, koji je Krstiću na javnoj ulici rekao: *„bravo signor dottor, questa volta la ga salvà l'Istria"* nije c. k. posluženik poreznog ureda u Voloskom, već je to porezni eksekutor u Voloskom: Ivan Pavletić, čovjek koga osobito preporučamo pažnji naših ljudi u ovom kotaru, jerbo čini se, da bi i on htio vršiti nekakvu političku misiju u ovom kotaru. U toliko molimo, da izpravite zadnji dopis iz Voloskoga tiskan u broju od 8. t. m. dične „Naše Sloge".

Razgovor

med mužem i ženom, u jednoj kopačkoj obitelji marča 1897.

Žuva: Čuješ Kekica, kako je pasal denes naš Kokošić na sudu zi popi?

Kekica: Pustite me, dragi moj Žuva, va miste ni denes drugoga govora ko ne od toga. Kokošić mora platit 40 fiorini, ali poć osen dan va peržun.

Žuva: Ako je to istina, mene ni trebe, da veceram, volim cut to, nego ki bi mi dal ma neznam ce.

Kekica: Tu vam je veli smih, zac da poklen se je finila na sudu ta stvar, šel je doma i rekel je zeni: Marijeta moja, osudili su me.

Žuva: Ce mu je ona odgovorela?

Kekica: Ter žnate, da ga ona brižna uvik kara ža benastoće.

Žuva: Ce, ti govoriš, za benastoće, da biš cula, kako on čakula kada je pred njim ki kopac ali ka nasa čakulona.

Kekica: Da, da, ma denes da ga ni bilo voja čakulat. Deržal je u rukah niku hartu, govore, da je to bil list albokata, pe je z nje štil ce je govorel; nego kada šu mu jeden pop dal najzada jednu pridiku, va koj šu mu rekel, kako on uvik vridjuje popi, sudec ga je pital ce će na to odgovorit, a on je pocel obračat hartu po rukah i nic je žamralijal, ma se ni moglo razumit ce.

Žuva: Tako će bit istina ce sen cul ovih dan, da mu je preporučil nodar neka nečakula preveć.

Kekica: A zac to?

Žuva: Zec da će bude menje govorel, će bit mudreji.

Kekica: Tako će bit. Jajte sada, jajte, dragi Žuva, zac će vam palenta ustinut, pe ćemo još od toga govorit.

Franina i Jurina

Fr. Jel' još ki kade, ki „mačju" šte?

Jur. A je ki ter ki. Neki ju štu, da se malo nasmeju, a neki zač misle još vavek, da će morda kada ter kada ča pametnega va njoj nać.

Fr. Ma ter vavek jenu pili.

Jur. Onako, kako j' Kajfa prej klepetal z jezičinun, onako sada črčka s peresinun va listićine, kega plaćaju Talijani i još neki.

Fr. Ki su ga čujevali klepetat, oni se smeju i pomiluju oneh, ki još misle, da te ča va njoj pametnega nać; ovisti pak sve jače kimaju s glavum i hitaju ju jedan za drugem ča.

Jur. Još malo, pak te Kajfu poznat i onisti, ki nepoznaju njegove peršone i ki nisu imali časti čut ga klepetat s jezičinun.

Fr. I pak će se svi skupa smet i prezirat onisteh, ki su se za Judine srebrnjake prodali tujincen.

* * *

Fr. Ma da „mačja" dobro nosi onen, ki ju pišu i štampaju.

Jur. Bi reć, aš neki su prišli š njun i do konjića i do karocice i kućera, a Kajfa, da nepotrebuje već čuda ni svoje teti ni svoje sestri; i da se je već dobrahno pokrpal, odkad se pul štacijona valja.

* * *

Fr. Mačji da su našli već i principa.

Jur. Su, su, ma mu motika rabi.

Fr. Aj će pod stare dni i palica, ako nebude bolje nastal svoji posli.

Jur. Će ga benj Slocarić pomoć.

Fr. Ma će treflt.

* * *

Fr. Straši l' još pul Mihotić?

Jur. Ča ti se vrti?

Fr. Aj da j' nekeh tamo zelo.

Jur. Je, je, ma su ih našli.

Fr. Kade zlodeja?

Jur. Pod smokvun.

* * *

Fr. Ča biš rekal, će l' se nać ki tovar, ki će poverovat onen rukavaćken merčinom, da te oni cesti onuda podelat.

Jur. Po moju grešnu je tamo takoveh trubil, da ako njin rečeš, da tovar va zrake leti, te poverovat.

Fr. Onda se nečudim, da jih mačji na brljan peljaju

Jur. Aj bi meritali palic na se a slami va se.

* * *

Fr. Kako to, da ona „mačja" već niš ne spominje stare naprežentante?

Jur. Aš su njoj računi usta začepili.

Različite viesti.

Uskrsni blagdani bijahu letos vrlo krasni. Njihov sjaj povisilo je prekrasno vrieme, koje ih je pratilo. Blago proljetno sunašca grijalo j' božju narav oba blagdana. Zelene livade i polja, gajevi i šumice, podavale su ovim velikim blagdanom još veći sjaj, uzvišeniji značaj. Crkvene svečanosti obavljene su svuda u prisutnosti mnogobrojnog pobožnog naroda. U gradovih i većih mjestih bježalo je pučanstvo svakog poslije podna u krasnu prirodu, da se nauživa čista zraka i topla sunašca. U obće može se reći, da nismo imali već dugi niz gućina krasnijih uskrsnih blagdana, nego li bijahu letošnji.

† **Frane Rubeša.** Preminuo je prošloga tjedna na Voloskom F. Rubeša, rodom Kastavac a nastanjen u Voloskom, gdje je na Lipovici imao svoju kljesariju. Svojim trudom, marljivostju i umjećem znao si je steći liep imetak. Zdravljem bio je junačina, da mu ima malo para, do preč kakvu godinu dana. Već kakvu godinu dana je u zdravlju padao skoro vidljivo od dana na dan. Pripovjedaju, da je počeo padati u zdravlju, odkad je izčeznuo iz Voloskoga i Opatije Ivan Škrlj, poznati poduzetnik za gradnju kuća. Škrlj bio je dužan mnogim, nit isti radnici nisu nit danas plaćeni za svoje krvavo zaslužene dnevnice. Baš i taj slučaj razjasnjuje postupak c. kr. oblasti na Voloskom, i onoga c. kr. kotarskoga glavarstva, komu je na čelu g. Alojzij Fabiani. Škrlj je ostao dužan liepu svotu novaca i pokojnomu F. Rubeši za kljesariju. Škrlj je imao koješta i za dobiti, i da je izručio iztjeranje poznatomu Dr. Ivanu Krstiću, i naručio mu, da najprije plati upravo Rubeši. Dr. I. Krstić da je neku svotu i iztjerao, al nije Rubeša od toga ništa dobio. Dr. I. Krstić da je rekao, da neće on badava gaziti blato od Matulja do Voloskoga i Opatije, i da si je pridržao novce, što je iztjerao za svoj trud i trošak. Rubeša, gubeć sve više nadu, da će dobiti svoj težko i dulje vremena zasluženi novac, a toga novca da bijaše blizu 2000 for. kod Škrlja, postajao je sve jače zdvojan; svoju zdvojnost htjeo zadušiti vinom; od zdvojnosti nije mogao spavati. I tako je gubio sve malo po malo zdravlje, nabrao bolest, i podlegao njoj — premlad, ostavljajuć mladu udovu i dvoje neobskrbljene djece. Po drugi put bio je oženjen sa Karlom, kćerju čestitoga Mikule Dubrovića. Sprovod je bio liep. Bilo je pri njem reda i prijatelja i štovatelja pokojnikovih i njegovih. Prostio Bog onim, koji su krivi toj preranoj smrti, kriepio one, koji su prerano ostali bez supruga i otca, a njemu dao pokoj vječni!

Iz Beča pišu nam 20. t. mj. da će hrv. omladina u Beču držati u petak dne 30 aprila t. g. svečane zadušnice za pokoj duša nepreživjelih hrvatskih mučenika *bana Petra Zrinjskoga* i šure mu *Krste Frankopana* u crkvi „Maria Treu" (VIII. Piaristengasse) u 8 sati u jutro.

Istog će dana u 10 sati u jutro otići brojna deputacija hrv. omladine u Beču osobnim vlakom u bečko Novo Mjesto, gdje će na grob neumrlih velikana položiti vienac, a g. K. K. stud. phil. držati svečani govor.

Njemački cesar u Beču. Dne 21. t. mj. u 11 sati u jutro stigao je njemački cesar Vilim u Beč, gdje će biti gost našega cesara i kralja. Na kolodvoru dočekao je svoga gosta naš vladar, više nadvojvoda i dostojanstvenika.

Grčko-turski rat. Iz Carigrada proniela je dne 18. t. mj. žica širom svieta viest, da je tursko ministarsko viećе zaključilo, da Turska navieсti rat Grčkoj. O tomu bijaše obaviešćen odmah grčki poslanik na turskom dvoru. Povod tomu navieštenju rata nalazi Turska u tom, što su grčki ustaše opetovno prodrli na tursko zemljište, na tursko-grčkoj granici.

Pravi povod svemu tomu treba tražiti u pobuni kršćana na otoku Kreti, koji nemogu više podnašati turskoga nasilja. Pučanstvo toga otoka, po većini grčke vjere i narodnosti, htjelo bi, da se otok pripoji Grčkoj, čemu se dakako Turska protivi. Na ot ku traju mjesece i mjesece nemiri i bojevi izmedju grčkih ustaša i turske vojske. Tamo su poslale i europejske velevlasti svoje ratno brodovlje i nešto četa, da zaprieče pokolj i da uvedu red i mir na otoku. Velevlasti su doduše zapriečile grčkim četam, da zauzmu otok, ali odatle se porodio rat na kopnu.

Grčki ustaše sakupljali se na grčko-turskoj granici neprestano. Tamo je pošiljala i Grčka svoju redovitu vojsku hoteći postignuti od Turske silom ono, što nije mogla diplomatičkim putem. I Turska sakupljala je svoje čete na granici, da budu pripravne na odmazdu, ako bi prekoračile grčke čete njezinu granicu. To se je dogodilo i radi toga bieni danas okolo granica krvavi rat. Grčki dobrovoljci provalili su u Macedoniju kod mjesta Kranije i Grevene opetovno. Dne 16. t. mj. prešli

su Grci granicu s velikom silom, te navalili na turske čete.

Ako svi znaci nevaraju, Grci neće moći odoljeti premoći turskih četa, koje su dobro uvježbane, ratobome i mnogobrojnije. Rat će se prenesti po svoj prilici na grčko tlo i turske čete doprieti će u nutarnjost Grčke tako daleko, kako budu te velevlasti dopustile.

Obiteljska svečanost. Ovih uskrsnih blagdana slavila je ovdašnja rodoljubna obitelj Mankočeva riedku svečanost. Glava obitelji g. *Jakov Mankoč* slavio je svoju 85 godišnjicu, kći, gospodja Karolina, udata Margreiter, svoj srebrni pir, a trgovačka tvrdka Mankočeva 50. godišnjicu svoga obstanka.

Mnogobrojnim čestitkam, rodbine i prijatelja pridružujemo se i mi živom željom, da bi pratila tu uzornu slovensku obitelj najbolja sreća.

Glasbeni večer priredjuje sl. odbor „Slavjanske čitalnice" u Trstu u subotu dne 24. aprila. Ova zabava bijaše uređena za 10. t. mj. ali moralo se ju odročiti radi bolesti gdjice T. Lavričeve, na kojoj su glavne točke programa.

Nova divljačtva. Ovdašnjoj „Edinosti" brzojavljaju iz Kopra dne 21. t. mj. da je koparska „Signoria" ponovno navalila na parobrodu izmedju Trsta i Kopra — na otvorenom dakle moru, gdje nije moguće bježati — na slavenske djake, koji su se u Kopar vraćali. Siromašne djake oslobodili su najveće pogibelji oružnici i c. k. kapetan Boronio. Kad će već jednom prestati u Istri ovakva talijanska divljačtva?

Glavnu skupštinu obdržavati će u nedjelju poslije podne „Delalsko podporno društvo" u prostorijah „Tržaškega Sokola" sa običnim dnevnim redom.

Iz godišnjeg izvieśća, što ga je odstupajući odbor tiskom izdao, doznajemo, da je to naše najveće i najvažnije narodno družtvo prištedilo u minuloj družtvenoj godini skoro za 3000 for.; da iznaša družtvena imovina okolo 22.000 for.; da je družtvo izdalo za podpore svojim članovom u minuloj godini skoro 10.000 for., za liekove 1193 for.; da bijaše bolnih članova tečajem godine 468, od tih je umrlo 11.

K nesnosnim odnošajem u Kopru. Iz onih strana piše nam prijatelj: Bio sam u Kopru dne 8. o. mj. po svjem poslu. Sasvim mirno prošao sam velim vratima u Kopru, kad u jednoj ulici počmu vikati za menom: *Čičo, porko krovato, m . . . ild.* a na Peškariji dočekala me gospoda s fakini i drobnom čeljadju krompirom, gnjilim lukom, limunima, i klobuk su mi s glave sbili pred dućanom Frana Štolfe. Išao sam mirno svojim putem u samostan kod sv. Ane gdje me čekala moja ko ija. Za menom vas Kopar, zviždući, vapeć — gotovi pakao. Kočiju su mi na odlazku opet napali blizu mora kamenjem, premda su u blizini bili na straži dva oružnika. Znam, da smo u Istri, gdjeno za nas pravice nije, ali zar smiju ovako, mene u Kopru njim nepoznata a tako valjda svakoga bezkaznjeno napadati? Javit ću isto i našim zastupnicima.

Medju prijatelji. Već nekoliko puta bila je razpisana dražba na imanje *Josipa Marotti-a* iz Spinčića. Svaki put je nekako znao odložiti prodaju. Medju tim tjera on nesmiljeno svoje dužnike, bez da on razne svoje dugove plaća. Ima jih njekoliko i u Spinčićevoj, koji su mislili, da nešto malo duguju *„Pepiću"*, a kad tamo, bilo je toga i dva, tri puta više. Pomutili su se, i moraju plaćati, koliko *„Pepić"* od njih traži. Neki su morali prodati i njive i sjenokoše, da mu mogu platiti dugove, a drugi su se morali drugdje zadužiti. Nego najgore do sad dogodilo se je *Antonu Spinčiću Reparu*, vjernomu prijatelju *Josipa Marotti-a*. Anton Spinčić Repar bio si je uzeo posudu od kakovih 800 forinti kod zemaljske banke u Poreču, da ujedini svoje dugove, i da pak malo po malo svoj dug odplaćuje. On je zanemarivao svoje dužnosti, zaostajao je sa odplaćivanjem rokova. Od mala da je platio za njega *Josip Marotti* kakvih 150 forinti. Valjda mu je štogod i posudio. Stvar je došla k kraju. Prije nekoliko dana bila je prodana na dražbi skoro sva imovina Antona Spinčića Repara. Prodali su ju zemaljska banka u Poreču i *Josip Marotti*. Žena mu plače i nariče, djeca trpe svakojako pomanjkanje, a on prijateljuje i na dalje sa svojimi prijatelji. Imanje *Andre Spinčića* Repara bilo je jedno od najboljih u Spinčićevoj. Poslije njegove smrti došao je jedan dio u ruke rečenoga Antona, drugi dio u ruke mladjega mu brata Frana. Fran je sagradio novu liepu kuću, pošteno radi i zadovoljava svoju dužnostim, ter napreduje. Anton je ostao u starinskoj kući, a sada su mu i nju prodali njegovi prijatelji. I to je jedan primjer, kakvi su *„naši"*, i kakvi su naši *Tone* je prijatelj *mačjih, Franić je naš.*

Brzojavna postaja u Žminju. Doznajemo iz posve pouzdana izvora, da je dozvoljena brzojavna postaja, sdružena s poštom, u Žminju. Nit občina nit občinari nisu dužni za to ništa doprinašati. Tako se je izpunila i ta želja i težnja one naše občine. Tako su uslišane ponovne molbe one občinske uprave, podupirane i zagovarane po zastupniku g. *Vjekoslavu Spinčiću* javno i privatno. Sad da se onoj pošti i brzojavnom uredu dozvoli jednoga listonošu, bilo bi občini i občinarom zadovoljeno u poštanskih i brzojavnih stvarih.

Izborne vieśti iz Poreščine. Pod ovim naslovom priobćili smo u br. 14. od dne 8. t. mj. obširniji opis o izborih na Poreščini. Upozoreni od kotarskoga poglavara u Poreču g. *Lasciaca* o netočnosti ili neistinitosti jednog mjesta u rečenom opisu, izpravljamo rado pogrieśku nehoteć, da se nikomu s naše strane nanešse ikakva krivnja:

Tamo stoji naime, na 3. stranici u III. stupcu koliko sliedi:

„Birač Stifanić pripoviedа. da ga je izborni komesar g. Lasciac ošro pokarao, što je smutio ministarstvo, namjestničtvo, kapetanat, da i isto žandare. A pri tom, da ga je močno udarao po prsih."

Gospodin kotarski upravitelj izjavlja, kako je Stifaniću rekao, da se neima zavaravati oblasti, bilo to ministarstvo, namjestničtvo, kapitanat ili oružničtvo. Stifanić da je stojeo odaljen od njega 4—5 koračaja t. j. pred komisijom, dočim je on sjedio u kutu, te da je posve izključeno, da bi se ga bio ni dodirnuo, a kamo li udario. Sve to da je u zapisniku komisije ubilježeno pred svjedoci. Izpravljajuć ovim spomenutu neistinu, žalimo, što bijasmo tako obaviešćeni. Gg. dopisnike molimo pako, da nas izviešćuju jedino ob onom, što je istinito i što nemože ni njim ni listu škoditi.

Iz Malinske pišu nam 17. aprila 1897.

Priobćujemo Vam, veleučeni gospodine uredniče, da imamo napokon novu r i v u.

Preko deset godina radilo se od strane občine i pojedinaca o postignuću toli potrebite r i v e; ali sve badava!

Trebalo je — nesamo za uredjenje ove, nego za čitavi niz lučkih radnja na raznih mjestih divlje romantičnog kvarnera — žive rieči i tople preporuke našeg dičnog zastupnika na carevinskom vieću, bez kojega nebismo je ni danas imali.

Na prvom mjestu dakle zahvaljujemo narodnom zastupniku gospodinu profesoru S p i n č i ć u, čijeg zagovora nezaslužnju, pravo govoreć, nekoji ovdješnji nezahvalni Talijani, nebrojeć onaj par amo zalutalih purana, koji su se bili baš onda, kad je gosp. Bog ljudem talente djelio, s jelapom potrovali.

Hvala ide nadalje i visoku c. kr. pomorsku vladu u Trstu, koja se doista sa provedenjem radnje požurila, te koja se prema občini ćak darežljivom izkazala. Mi se dapače nadamo od sadašnjeg njezinog gosp. predsjednika, da će nam i ovaj posve nevaljali lučki svetionik, do kojega se brodari i na kojeg se radi njegove vrlo slabe svjetlosti neprestano tuže, čim prije sa jednim boljim, odgovarajućim današnjim potrebam izmjeniti.

Zahvaljujemo napokon i gosp. inžiniru B e c k e r u za trud, što ga je uložio, da čim lipše i mjestnim okolnostim prikladnije izpade njemu povjereno djelo.

Toliko časte se izjaviti Malinskari!

Meni pako, kao piscu ovih redaka, budi dozvoljeno opaziti, da se žalibože nedade toliko reći u pogledu njivičarskih lučkih radnja. O tom bit će se valjda osvjedočili i tada putujuća gg. gradjevni savjetnici pomorske vlade.

Osim Malinske, draga i naravska luka njivičarska u svakom je pogledu jedna od najvažnijih cielog zapadnog djela otoka; pak se tamo htjelo učiniti nešto ali se u istinu još nije učinilo ništa. Ja se ipak uz njivičare nadam, da neće trebati ponovne preporuke na carevinskom vieću, već da će sama visoka c. k. pomorska vlada, kao također i g. inžinir B e c k e r uvidjati potrebu sniženja sadašnjeg m u l i ć a i produženje istoga u onom smjeru i smislu, kako su svojedobno i opetovano njivičari molili.

Talijansko izborno sredstvo. Prijatelj u Liburniji izračio nam izvorno pismo talijanaške gospode u Istri, kojim su za sebe kod izbora radili i koje glasi:

Fiduciari

Pozor!

Slovenska ideja u Istri napreduje stalnim korakom uzprkos svim naporom naših narodnih protivnika. Oi strana Hrvata i Talijana. Dase obrani naši domaći Istriski zaik Slovenski. Je potrebito daše izabere zastupnika za carevinsko viecje i to izabirat će tada 10./3.

Mi kako zastupnici Slovenskiga Naroda o našoj Istri. Vas molimo de radite i izabirate zastupnika kojega. Vam mi pravi Isterski Slovenci priporučama Koj će segurno radit de bode ostala naša Istra slovenska a nikad ne Hrvatska ili Talianska.

Ako će te kakovih pojasnila i v to sverhu novac kojeh morate dobiti do dve hiljadi javite nam pod naslovom što neće nitko znad od ovoga što.

Poreč Isterski Slovenci
ili Pulji Isterski Slovenci
Post arestante.

Našla poruga pogrdu. U porečkoj *dabi* br. 795 od dne 10. t. mj. nalazimo posebni članak pod naslovom *„Divagazioni nel campo clericale"*, u kojem pjeva silne slavospjeve zloglasnomu *lažikatoličkomu* listiću *„L'Amico"* radi njegovog odlučnog talijanstva. Pak još ima tobož Slavena i katolika, koji svojim novcem podupiru to židovsko-lažliberalno poduzetje.

Izviešće a sjednicah občinskoga zastupstva u Kastvu, održavanih dne 16. febrara i 20. marča t. g. Ta zanimiva izviešća dalo je ono rodoljubno glavarstvo tiskati, te će tako lahko u ruke svakomu občinaru, koji se za to zanima.

G. Frank! — pošta! Iz Pule pišu nam 15. aprila: Već više vremena nije se nitko oglasio, da što javi o neredu ovdje na pošti. Neću ni ja nego s a m o četiri slučaja navesti — pa neka o tom sudi svaki po svoju:

1) O činovnicima slovenske i hrvatske narodnosti, da se je izrazio gospodin upravitelj na sliedeći način:

„Immer schickt man mir hieher diese krainische Bande". — (Uvjek mi samo tu kranjsku bandu [četu] amo šalju.) Bravo!

2) Gospodin Mardešić donio je na poštu novac zavit u komadu „Narodnog Lista". Kad je činovnik Trigari vidio taj nedužni list, planuo je na g. M a r d e š i ć a: *„cosa anche sto folio ščavo porte qua"*! Gosp. Frank! *altroche krainische Bande.*

3) Gosp. Lacko Križ primio je od g. Fr. F l e g a brzojav, koji je platio i odgovor. Brzojav donieli, a blanketu za odgovor ne; istom kada je gosp. F l e g o pisno i čudio se, kako to, da g. Križ ne odgovara na plaćeni odgovor i sam gosp. Križ na brzojavu pitao za uzrok, tada istom našao je činovnik vriednim blanketu poslati!

Herr Frank! *altroche krainische Bande!*

4) Gospodja P a v l i n a P a v e š i ć u Puli doniela je preporučeno pismo na poštu, dakako hrvatskim naslovom. Činovnik morao je izdati i primnicu (recepis) sa hrvatskim tekstom. Dakako, da je to mučno za jednog činovnika, pa da u buduće toga nebude, poručio on liepo gospodju P a v e š i ć, neka ona u buduće napiše naslov talijanski ili njemački. Bit će te služeni! odgovorila mu vriedna gospodja i došla meni javiti stvar. *Altroche krainische Bande!* Da Vi gosp. F r a n k u neimate na pošti baš *„krainische Bande"* mogli i morali biste sa „V a š o m B a n d o m" brzo zatvoriti butegu.

Vrabac nad poštom.

Lovranske pačuharije. Ovi dni prišla je va Lovran prejasna princeza Marija Jožefa i šla je bivat va kuću gospodina Pia de P e r s i ć a, vrednega i dičnega našega prijatelja. Svaki pravi Lovranac veseli se od srca, da se je prejasna kneginja udostojala prit va ovo naše mesto, i želi Njoj i svem Njijem dobro zdravlje, mir i zadovoljstvo, i to sve za onu vruću ljubav, ku su naši stari lovranski i austrijanski Hrvati svako doba izkazevali svoj rodbini presvitlega našega cesara Frana Josipa I. To se zna, ja govorim samo va imene od nas Hrvati, ki smo za našega cesara rado svoju krv levali, a ne kako Taljani r e d e n t i š t i, ki su va Trste na njega hitali b o m b e i druge stvari, samo da nam ga hudobe ubiju. Mi lovranski Hrvati bimo i danas šli pod *Lisu* kako na pir, samo da nam je obranit našega dobrega cesara onako, kako su to delali i naši stareji. Živio Franjo Josip I. naš premilostivni cesar, živila i prejasna princeza M a r i j a J o ž e f a, živila!

* * *

. . . . . Kada je *fameja* doznala, da će princeza prit va Lovran, sva se je nekako važgala od veselja. „— *Čaparemo fiške,* govorili su, i počeli se pogajat, ki će ju poć pozdravit. Pokle su se cele četiri ure pravdali, odlučili su, da će ju poć prijet *Capovilla*, — pak on s crjenum bradum i mudri Francelin. Bilo je smeha s Kenićem: — *„Mi antare kul ermonika, mi ša šon are. Ratecki mari: tiruli, tiruli, tiruli, ti-ti-i..."* *Fameja* mu je vaje odbrusila, da to nebi bilo lepo, a on se je razjadil, pak je za *dešpet* šal z Mojzićem k Ide na žmujić „šlivovice", i sve je promišljal, kako bi opet postal Hrvat, kako je ono prvo bil: — *„Korpo te pako, jera štiri folte Krovato, mi štare ankora una folta".* Pak je Mojzića pital, da ako bi ga još zeli za Hrvata, a Mojzić mu je *varamente* rekal, da ga lepo moli i prosi, da neka ostane još Talijan, zač da ča bi nebogi Taljani storili prez njega. A i neki vanjščaki su se jadili, da žač se nebi i kega z vani zelo, ter da ča su grajani više nego vanjščaki, da ča nebi i oni bili dostojni reć prejasnoj gospe, da ju i oni ljube i štimaju. Nato je on s crljenum bradun rekal, da vanjščaki ne znaju onako lepo govorit kako neki grajani. — *Ja ma znaju za vas vapit jura! jura! i hip! hip!* rekli su vanjščaki. I pravo je, kada su bili blizu balotacioni, ala vanjščaki braćo naša, dragi kumpare semo, dragi kumpare tamo, kako je doma, à? Su vam ča doma zdravi? Ej, to su se okolo njih mazali deš Rože više, a sada kada je *fameja* prišla na korito, neće nebogega kmeta ni da *abadà*. I ja ću reć, ča bi bilo zbrat va deputacion jednega kmeta, ča ih ni morda vredneh i razumneh? Ma ne, oni te sve sami. Ča je bolje je za njih, a ti kmete gloji kosti. Uh!... pak da se nebi čovek razjadil! Ma homo mi napred s našun *storijum.* Mudri Francelin je vaje rekal, da on ne more poć, zač da je namoran, pak da ne bi mogal govorit. *Dizeghelo ai buzdi,* ma ne miga mane. Ma viš ga malo, *namoran* je brižan. A ja da ne bimo znali, da mora siromah četiri ure *„štroligat"* va sebe, ako će samo jednu besedu reć. Ča ne more reć: — Ja ne grem — zač nisam zato, pak nikomu ništa. Nego kega će sada na mesto njega? Da kega, ako ne Rozmana! Ki veseleji od njega. Dencijo mu je posudil dugu črnu veladu, a Jure cilindar, on veli cilindar, ki mu služi za pokrit oni ... vlasi na glave. Brageše su mu istina malo žmarene, ma niš zato, ter će ih benj *velada* pokrit. Žena mu je dala rukavice, i tako se je Rozman spravil kako jedan *figurin.* Gre ti on k onemu s crjenum bradun, i najde ti ga obučenega va *mondure.* Da vidite sada ka *jelošija.* Rozman vrišći, da to ni lepo, da ale svi jednako, ale niš. *Capovilla* je dal pravo Rozmanu, i tako se je brižan *Barboroša* pokle su se dve debele ure pravdali, najzada moral poć suć. — *Djavolo, i farebe mislet, ke že luji podešta.* rekal je *Capovilla* Rozmanu, dokle se je *Barboroša* sučeval. Kada je bilo sve pripravno šli su svi tri put Komunšćaka. Pred Ferdinandovum *barakum* ih je Rozman *fermal.*

— E, digo, rekal je, kako ćemo ju pak pozdravit? — E, taljanski, da kako drugćije, otresal se je on s crjenum bradum. A Rozman: — Ja pak mislim, da bi bilo puno bolje, da se ju pozdravi nemški. Da vidite sada Barbarošu. S te kada čuli staru Čozotu dole na peškarije? Benj, jušto tako je i on počel vrišćat na Rozmana: — O to pak ne — a viš ga malo! Zato, zač on zna nemški, bi otel, da se ju pozdravi nemški. Će ti se dat! — *de kra se kava sangue.* — Češ mučat, perača nijedna, zavapil je na njega Rozman, češ bolje storit, da zameš kopito, i da delaš postoli. — A ti kranjska viro.... počel je Barboroša, ma ga je *Capovilla* valje prekinul i dal mu je pravo i rekal: — „Greste ale ne greste!" I ši su dalje jadni, kako da su jedan drugemu obed pojili. Pridu ti pred *„Pankaus"*, pak kada ti temu nebeše, doznaju ti oni, da je prejasna princeza, dokle su se oni po cesto drengali i pravdali, već bila prišla, i da želi, da se ju pusti s mirom. Pomislite si sam, s kakovemi se je nosi brižna *„fameja"* vratila va Lovran.

. . . Nebore, neki je ovi dni raznesal po Lovrane, da misli on Krstić s Matulj prit bivat va Lovran. Neki govore, da je otel ostat na Volosken, ma da je čul, da su Vološćaki puno *navigevali* po Amerike, i da znaju kako se s *boksi maniža.* Zato ga i ne *komodà* Volosko, kade te muži, da ako njim Bog da dočekat starost, da im bude glava *liša*, a ne grebujava, kako nekem nebogem Rukavčanom i Matuljcem! Kada je naš Jure doznal, da će Krstić va Lovran valje ga je *tremarjola* spopala. Šal je vaje staromu Toniću, kega je *frac* popal, kada je čul zato.

Puno vremena su mej sobun govorili to se zna kako vavek latinski. Govorili su jako tiho, pak nisam mogal čut ako ne: *„ja imat strahibus od trinketibus i od rogibus"* brrr! Brižni starci, da bi ih ki te malo utešil. Mo će, još će njim se smet

rugat, kako onput, ako se spametujete, kada se je pivalo po Lovrane: *Cara Burina, bela biondina per far amor*.... K vragu, i ja sam već pozabil.

* * *

.... I ova valja zlata. Francerlinova mat je neki dan pasevala po Stubice. Pod jelšun je bilo nekoliko ljudi, kem je stari Tonić štel onu „Pravu zločn", ka se štampuje gore na Matuljah. Štel ju je na glas pak je zazval šioru Viliju, da neka pride i ona malo poslušat, ča je va foje. Ona je valje odgovorila: *Nerazumen ja hrvatski, ne.* A stari Tonić: — ja, ma ovde je neč kontro Spinčiću i Laginje. A stara Vilija brže bolje: *Dunke razumem, dunke razumem. Dijo mijo ke jente!*

* * *

A moj srdačni Kobulić? Odgovora još ni blizu ni dugo. A ke nova la? I tu se *tratà* za jedanajst tisuć florini. Još mu ih obećajem devet tisuć, ako mi je vredan dokazat črno na belem, da on ni Hrvat. Toliko Kobuli, a Krstiću ću darovat najlepšega mačka, ako mi je vredan dokazat, da on ni v nekoj „Pravoj Sloge" napisal, da ima v Istre i Hrvati i Slovenci. Ako je vredan dokazat, da lažem ja, kada to govorim, onputa ću mu dat 100.000 flor. Ljudi obogatite se, dokle sam od volji.

Barba Tončić.

Još neč. Ljudi moji, kako mora bit lepo nekemu postmajšteru va neken meste na oven svete, kada jutro zname fašicu od Slogi, pak najde nutre onako kakovu dobru *prešicu* tabačića, ča mu ga kada i kada dam ja ale pak ki drugi!

Uredničtvu
Naše sloge
u Trstu

Temeljem §. 19 tiskovnog zakona uvistiti u dojdućim broju Vašeg lista sliedeći

„Izpravak"

Puka je izmišljotina, da sam ja bude kada, a još manje dne 15. marča t. g. rekao g. Doktoru Kratiću, koga mimogred budi rečeno, samo lično poznajim, rieči „Bravo Signor Dottor questa volta la ga salvà l' Istria.

Volosko dne 13. Travanj 1897.

Ivan Wolf
c. k. porezni podvornik

(Gornji izprak stigao nam je prekasno za poslednji broj a pošto nam je pisao istodobno naš dopisnik, da je zamjenio osobe, javili smo g. Wolfu, da će naš dopisnik sam izpraviti ovu nehoticnu pogrieŝku (kao što ju takodjer izpravlja na drugom mjestu), te da bi ovaj izpravak izostati moga, nu g. Wolf nehtjede na to pristati i tako donašamo danas dva izpravka o istom predmetu. Op. Ured.)

Listnica uredničtva.

Gosp. A. B. u M. Primili smo sve i upotrebiti ćemo. Živio!

Gosp. I. M. u L. Pretekao Vas drug, hvala Vam; primismo prodplatu. Živili!

Gosp. „Zemljak" u P. Izvolite nam priobćiti imena promaknutih, pak ćemo je rado tiskati. Živili!

Gosp. J. K. u T. Obaviestiti ćemo se u Vašem poslu te Vam priobćiti, što Vam bude činiti. Da ste nam zdravo!

Gosp. N. N. Pićan. List, što ste ga naručili za „Haćnac Ivana Franova" bijaše nam već dva puta od tamošnje pošte povraćen sa opazkom „Rifiutato". Kako da ei to protumačimo?

Listnica uprave.

Gosp. A. P. u V. Reklamacije proste su od poštarine, ako su u otvorenom pismu; novalja dakle omot (kuvertu) zaliepit. Zdravo!

Njegova svetost papa Leon XIII. poručio je po svojem liečniku prof. dru. Lapponiju **ljekarniku Piccoliju u Ljubljani** najsrdačnije zahvalu za Nj. Svetosti odposlatu

tinkturu za želudac.

Spomenuti liečnik, kako i mnogo drugih odličnih profesora medicine iztražili su Piccolijevu tinkturu za želudac, te ju preporučuju kao izvrstno sredstvo za krieplanje želudca, pomnožuje tek, ter pospješuje probavu i čišćenje. Cieno: 1 bočica 10 kr., 12 bočica sa zavitkom 1 for. 86 nč.; pošiljka po pošti od 66 bočica 6 for. 20 nvč.

I **Najviše priznanje** ljekarniku Piccolija u Ljubljani kao priredioca kapljicah za zube, koje je sa zadovoljnim uspiehom Njez. c. i kr. visost prejasna gospodja prestolonasliednica udova nadvojvodkinja

STEFANIJA

ivolila opetovan, uporabiti. — Cieno 1 bočici 20 nvč 10. bočica 1 for. 50. nvč.

Ljekarna Piccoli
„pri angjelu"
Ljubljana, Dunajska cesta
Pošiljke se šilju prama poštanskom pouzeću.

Dobro poznate i obljubljene

štrcaljke

inžinira Živica

dobivaju se još uviek uz obične nizke cieno na skladišću tvrdke

ŽIVIC i drug.
(Schlivitz Comp.)
ulica Zonta br. 5.
TRST

Tko želi, pošalje mu se cienik.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih za
4-dnevni odkaz	2½	30-dnevni odkaz 3%
8- „	2¾	3-mesečni „ 2½%
90- „	3%	6- „ 2¾%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v kroposť z dnem 5. febrara, 9. febrara in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih oblavah.

Okrožni oddel.
V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice
za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Colovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja
vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.
Lahnase vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.
na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.
Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.
Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnovnem oursu.

Trst, 2. febrara 1896.

Javna zahvala.

Svoj rodbini, prijateljem i znancem koji su mog nezaboravnog supruga

Frana Rubešu

sproveli na vječni počinak, izrazujem ovim putem svoju duboku zahvalnost.

Volosko, 18. aprila 1897.

Karla ud. Rubeša,
rodj. Dubrović.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2,45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Ljekarna Dragutina Accurti-a na Rieci
Corsia Deák

odlikovana zlatnom kolajnom na hygijeničkoj izložbi u Beču godine 1894.

preporučuje štovanom občinstvu sliedeće liekove:

Željezovito Kinovno vino (Vino Chino ferrato) ovaj lick upotrebljava se veoma uspješno u svih bolestih, kojima je povod novaljana krv, kao u bljedoboji, kod gljivah (Scrofulosi), uzro u kostijah (rachitis), kod odraslih, kod anemičnih djevojaka i kod slabo djece, djeluje veoma dobro za oporavu poslie slabećih bolesti, kod nestašice krvi, neprobavivosti i u obće za pojačenje i okriepu tiela. — 1 caklenka sa naputkom stoji 1 forintu.

Sok od Salsaparigle — Honduros (Estratto Salsapariglia) za čišćenje krvi, osobito u prolječe dobro je uzimati najbolje sredstvo proti svakim posliedicam veneričkih bolesti, proti kostobolji, poganici i ulogam, u obće za sve bolesti, koje su prouzrokovano od pokvarene i nečiste krvi. 1 caklenka naputkom stoji 80 nvč.; tri caklenke jesu dostatne za čitavu proljetnu kuru to stoje 2 for.

Najfinije ulje od bakalara (olio di fegato di Merluzzo) obće poznato, i izvrstnim priznano sredstvo za slabu i škrofuloznu djecu.

1 boca 1 forint.

Sredstvo proti kurjim očima (Essenza per i calli) odstranjuje sigurno kurja oka i bradavice. — 1 bočica sa naputkom 35 nvč.

Slaščice proti kašlju i promuklosti grla. Izvrstno sredstvo proti kašlju i bronhijalnom kataru. 1 kutija stoji 35 nvč.

Izim navedenih ljekova imade u zalihi sve tu i inozemne specijalitete, kozmetična sredstva medicinskih sapuna, svakojakih kirurgičnih spravah, mineralnih vodah, te obavlja točno sve naručbe bezodvlačno uz poštansko pouzeće.

Prave brnske sukneno tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muško odjelo stoji samo

for. 3·10 iz dobre		parve ovčje vune
„ 4·10 iz dobre		
„ 4·50 iz dobre		
„ 6·— iz bolje		
„ 7·75 iz fine		
„ 9·— iz najfinije		
„ 10·50 iz još finije		

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gornje kaputo, Boden, Peruvleune, Doskings. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Chevlote itd. razašilje uz tvorničke cieno kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna **Kiesel-Amhof u Brnu**

Uzorci badava i franco. Pošiljke vjerno uzorku.

Pozor! P. n. občinstvo upozoruje se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke cieno bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Zidni koledar za god. 1897.

Tiskara Dolenc, Trst valja valjanca u Trstu br. 2

priredila je za god. 1897. zidni kalendar, te ga prodaje po 20 nč. komad, poštom 25 novč. komad.

Ljekarna k Zrinjskomu
H. BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

Preporuča kao najbolje sredstvo proti kašlju, promuklosti, hripavosti, prsobolji i plućnom kataru sviježi

trputčev sok.

Cieno bočici 75 novč.

Uz taj iz svježeg bilja pripravljen sok preporučam moj izvrstno djelujući

Gorski čaj proti kašlju,

koji znatno pospješuje djelovanje istoga

Cieno omotu 35 novč

Sok proti kašlju za djecu.

Djeluje izvrstno kod djece kod prehlade, kašlja, hripavca i plućnih bolestih. Cieno bočici 50 nvč.

Najbolje sredstvo je:

Mazilo proti kostobolji

kod trganja, reumatizma, išchiasa, bolih u zglobovima kokovima, te kod svih podkožnih bolestih, koje nastaju usled prohlade i nazebloći.

Cieno boci sa naputkom 75 nvč.

Obširni cjenici na zahtjev badava i franko.

Ljekarna k Zrinjskomu
H. BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolenc u Trstu

Broj 17 U Trstu 29. aprila 1897. Godina XXVIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Prijedlozi se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cienику ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi.

Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Inače, primljene i najbližu poštu valja točno oznaćiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se ovako napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na c... arka.

Dopisi se nevraćaju ako se neštampaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji ... for., za zeljake ... for. na godinu. Razmjerno for. ...½ i ... za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Njeg. Veličanstvo u Rusiji.

Čim je stupio cesar i kralj Fran Josip I. na priestolje, odlučio je uz odobravanje austrijskih naroda, da posjeti tadanjega ruskoga cara Nikolu I. kao vjernoga saveznika i prokušanoga prijatelja austrijske vladajuće kuće.

To se je dogodilo 20. maja god. 1849. Naš vladar bijaše već tada svečano dočekan od ruskoga dvora i naroda, medju kojim je boravio puna tri dana. Od tada sastao se naš vladar sa ruskimi carevi češće, i to već god. 1850. u Varšavi, zatim 1852. u Beču, god. 1853. a Olomuncu, iste godine u Skiernewicah i u Varšavi.

Godine 1860. posjetio je cesar i kralj Fran Josip I. ruskoga cara Aleksandra I. u Varšavi a sa njegovim sinom Aleksandrom II. sastao se god. 1881. u poljskom mjestu Skiernewice, gdje bijaše prisutan i njemački cesar Vilim I.

Dne 27. t. mj. stigao je naš cesar i kralj sa velikom pratnjom u ruski priestolnicu, u bajni Petrograd. Uz vladara našega nalazi se nadvojvoda Oto sa svojom pratnjom, zatim ministar izvanjskih posala grof Goluhowski i predstojnik generalnoga štopa baron Beck, kojega je cesar uzeo sobom na izričitu želju cara Nikole.

Ovo putovanje našega vladara u priestolnicu sjevernoga susjeda neima se smatrati jedino kao uzvrat posjetu cara Nikole II. od prošle godine u Beču. Ovu tvrdnju oslanjamo na prevažne dogodjaje na iztoku, gdje plamti zublja rata, i na osoblje, koje prati našega vladara.

Tajni i javni protivnici prijateljstva Austro-Ugarske i Rusije nastojali su svakako, da osujete ovo putovanje našeg vladara u Rusiju, pa kad im to nijo pošlo za rukom, neprepisuju mu drugu važnost, van kao svakom drugom posjetu okrunjenih glava. Niemci u i izvan Austrije nevide rado cesara i kralja Frana Josipa u Petrogradu, jer se boje, da bi odatle mogli nastati tesni prijateljski odnošaji izmedju Austro-Ugarske i Rusije. Niti Madjarom, tim starim neprijateljem Slavenstva u obće, napose Rusije, nije nimalo pońudan taj sastanak u Petrogradu. Imade i drugih spletkara, koji su svoje učinili, da nedodje do sastanka, il koji sada sami sebe varaju tim, da ovaj sastanak neima političke važnosti.

Nu ako se pomisli, da se na iztoku odigrava jedan čin one tragedije, koja drži u trzavici čitavu Europu već desetke godina, i koja se bez složnoga sudjelovanja Austro-Ugarske i Rusije povoljno za balkanske narode i susjedne velevlasti do konca odigrati nemože; ako se nadalje uvaži, da prate našega vladara njegovi prvi i ponajbolji savjetnici, tada nije težko zaključiti, da će se u Petrogradu razpravljati izmedju obiju vladara i njihovih savjetnika o vrlo važnih političkih dogodjajih.

Iztočno pitanje, koje bi se imalo riešiti po mnienju neprijatelja i Rusije i Austrije jedino ratom izmedju ovih dvih naroda, riešiti će se najlagljе i najnaravnije složnim djelovanjem Austro-Ugarske i Rusije.

Svi dakle pravi prijatelji mira pozdraviti će iskrenom radošću sastanak dvojice moćnih vladara u Petrogradu. U njihovih bo rukah stoji tako rekuć sudbina čitave Europe, koja čeka sa nepouzdanjem na dogodjaje, koji bi mogli lahko nastati. Srećom po narode sastali se ovaj par najmiroljubiviji vladari Europe, koji će uložiti sve svoje sile, da sačuvaju Europu koliko im bude iole moguće dugo od grozota rata.

Nu ako se imadu radovati u obće prijatelji mira sastanku dvojice okrunjenih vladara u Petrogradu, imadu tim više razloga sa veseljem pozdraviti taj sastanak Slaveni naše monarhije.

Tko prati javni život u našoj poli države, sjećati će se kako su hrvatski, slovenski i českí zastupnici u parlamentu i u delegacijah opetovno preporučivali i zagovarali savez izmedju Austro-Ugarske i Rusije, te iskrene prijateljice i pomoćnice austrijske vladajuće kuće. U tom smislu pozdravlja i ruski narod na usta svoga vladara i putem najodličnijih zastupnika štampe našega viteškoga cesara i kralja.

Od posjeta uzvišenoga našega vladara u Petrogradu mogu dakle narodi sa pouzdanjem očekivati, da će ih minuti prieteća pogibelj strašnog europejskog rata, jer se tamo sastaše silni vladari kao najveći i najuplivniji zagovornici i branitelji mira.

Kano Slaveni i kao pravi prijatelji mira pozdravljamo i mi najsrdačnije sastanak našega viteškoga cesara i kralja sa najsilnijim slavenskim vladarom, sa pravednim i miroljubivim Nikolom II.

Gospodarska zadruga Kastav.

II.

Izviešće tajnika

o djelovanju gospodarske Zadruge u Kastvu od 8. marča 1896. do 19. aprila 1897.

Slavna skupštino!

Dužnost me zove, da vama — gospodo zadrugari — u ovo kratko predočim poslovanje i napredak ove Zadruge od lanjske glavne skupštine do danas.

Budući je vino glavna i ponajbolja privreda našega kmeta, skrbio je odbor, da za dobe nabavi škropilnice, modri kamen i mješiće za sumporanje, da članovi uzmognu svoje loze očuvati od peronospore ilitи pali, kano i od takozvanoga „popela" (Oïdium Tuckeri). Kupilo se 10 novih škropilnica, te se iste uz prijašnjih 46 dalo članovom na porabu. Sasvim tim nije posluga bila najbolja, te su mnogi vinogradi ostali nepoškropljeni. Krivo je tomu bilo doduše i nepovoljno vrieme, ali ponekle i odaljenost članova od onih središta, kamo su se škropilnice izručile. Gdje je u osamljenom selu jedan ili dva člana, tu ovi nemogu zadobiti posebne štrcaljke, dok ih nije barem pet—šest na broju. Neka se dakle takovi ne tuže na društvenu upravu, koja tobože za nje ne haje, već neka nastoje pribavlti par novih članova, pak će onda biti svi dobro posluženi. Da posluga bude još bolja, odredio je odbor, da se za ovu godinu nabavi jošte 12 novih štrcaljkah. Privezujem svakomu na dušu, neka sa škropilnicom ne postupa kako s tudjom, nego kako sa svojom, navlastito neka ju svaki iza porabe čistom vodom dobro izpere; a djeci neka se ove stvari ne davaju u ruke, već samo takomu čeljadetu, koje zna što radi.

Modre galice porabilo se lani 3200 kg. Za ljetos nabavio je odbor od tvornice u Aussig-u 5000 kg., od kojih će sigurno malo ostati, jer je puk dobrahno proglodao i spoznao korist škropljenja. Galica će se moći dobiti u Kastvu kod g. blagajnika, u Rukavcu kod odbornika g. Vjek. Kinkele, a u Sv. Mateju kod odbornika g. Trinajstića Mata na Vozišču. Ciena se je odlučila na 29 novč. po kg., ali će manjkati okolo 16 for., koje mislimo, da bi mogla društvena blagajna doložiti. Roba je ljetos nešto skuplja, ali to neka nikoga ne plaši. U trgovini se nalazi modre galice, u kojoj je primješano željezne ili zelene galice. Taku smjesu možete doduše jeftinije kupiti, ali vam ne valja posao, jer onaka galica ofuri lišće. Zato uzmite galicu od Zadruge, pak ćete moći mirno spavati. — Da se loza uzčuva od luga, ili — kako mi kažemo — od „popela", treba ju prašiti sa vrlo sitnim i suhim sumporom. Sumpor treba prije porabe dobro prosušiti i na sitno sito prosijati, da nebude u njemu grudica, a posipati ga valja na sasma suho lišće (nipošto na rosno), i to za tiha vremena, da ga vjetar ne odnaša. K dosadanjim 20 mješićem predlaže odbor, da se nabavi još 10. — U minuloj godini nabavili smo još jednu ožimalnicu, tako da sada imademo tri. Jedna je za Kastav i okolicu, druga za Halublje, a treća za Rukavačku stranu.

Na tih ožimalnicah nešto se poprekidalo. Istina, da se je ožimalo vino, a ne voda, nu i kod vina pametan će imati pazku na ono, što radi. — Kako predlani, tako sam i lani dao oglasiti, da se može svatko kod mene najaviti, koji ima koliko sumnje, da mu je u vinogradu filoksera. Nije se najavio nitko, i tako nisam bio nigdje da pregledam. Nu držim svejedno, da tomu nemilomu gostu kod nas, hvala Bogu, nema traga. Kako se spominjete, na 8. septembra bio je ovdje putujući učitelj poljodjelstva iz Krka, g. Fran Trampuž, te vam je pokazao više crknulih trsnih ušenaca, koje ste mogli na staklo lieno razmotriti. Po onomu, što ste tada čuli i vidjeli, moći ćete u ljetu i sami vaše vinograde pretraživati. — Za lozišće na Križišću bilo je svedjer više troška nego koristi; zato je odbor u sjednici dne 3. septembra p. g. jednoglasno odlučio, da se isto napusti i stavi na razpolaganje sl. upravi nadarbine „Drnjević—Polašić", od koje bilo se je ono ugovorom od 6. decembra 1889 uzelo u najam za 20 godina. — Pokrajinsko gospodarstveno vieće ima podieliti 1000 for. med Zadruge u Istri, da se ustroje loznjaci za američko trsje, gdje je to potreba, i da se u jurve postojeće loznjake uvede nove vriedne vrsti loza. Mi smo od te svote zapitali 200 for., a dobili smo 100 for., te kanimo gojiti američku lozu, ali ravno iz sjemena, da ne unesemo filokseru. Te loze i sjemenje dielila bi se onim, koji žele unapred činiti kakve pokuse, što u ostalom nebi škodilo, jer ako nas i nikad ne zarazi filoksera, loze naše na američkih ocepljene bolje će rasti i obilnije roditi, buduć će imati jače i razgranjenije korenje, koje će dublje u zemlju prodirati i više sokova lozi privadjati. — Osim toga dobili smo od istoga vieća 100 for. podpore za voćnjak, koji se baš neće ni osnivati, već novac taj uporabiti će se za pokriće onoga duga, što smo ga imali poradi voćnjaka u Klani.

U našoj poli države ima više tvornica ili fabrika, u kojih se načinja vino. Zakon to dopušća, ali zahtieva, da se takvo vino mora prodavati pod imenom načinjanoga vina. Nu koliko je poznato, nigdje se u cieloj Cislajtaniji ne toči vina pod tim imenom, već skoro sve načinjano vino prodje za pravu Božju kapljicu. I blizu nas je jedna takova tvornica, naime u Barkovljah kod Trsta. Iz ove tvornice ide vino k raznim trgovcem po istarskoj obali. Tu neko vrieme leži u konobah, onda ide u svieť pod imenom istarskoga vina. Takva vina došlo je od novembra predprošle ljeta do maja mjeseca prošloga ljeta u samu našu susjednu Rieku okolo 12 milijona litara, dočim u Trstu se je u isto vrieme popilo više „istarskoga" vina, nego li ga je u svoj Istri urodilo. Takva nepoštena trgovina škodi vrlo siromaku kmetu, koji se trudi i muči oko loze. On ne može svomu vinu sniziti cienu kako onaj fabrikant, koga 100 litara košta jedva 5—6 for. I tako načinjamo vino tjera iz prodaje pravo naravsko vino, koje mora onda u konobah čekati. Da, ovo zdravo naravsko vino mora istom čekati kupca, koji će voljeti robu i nešto draže platiti, samo da bude prava. Nu na što dolazimo? Da kod tolikih slieparja nitko već ne vjeruje ni pravomu vinu. Načinjano vino iz Barkovlja škodi dakle istarskomu vinu na dva načina: ono mu čini nesavladivu konkurenciju i pored toga uzimlje mu kredit. Da se tomu zlu na rep stane, obratilo se zemaljsko gospodarstveno vieće sa posebnom spomenicom na visoko c. k. ministarstvo poljodjelstva i trgovine i sazvalo posebni sastanak istarskih vinogradara, da i on o tomu reče svoju. Taj je sastanak držan 10 septembra p. g. u Trstu, a bila je na njem zastupana i naša Zadruga po svome tajniku. Primljene su tri resolucije, od kojih prva i glavna jest ta, da fabriciranje vina valja zakonom sasma prepovjedati, kako je to np. već do sada u Ugarskoj. Primljena je nadalje poznata ideja našega predsjednika Dra Laginje, da se u Istri osnuju vinarske zadruge, koje će prema konsumentom pružati željenoga jamstva, da im je vino u istinu naravsko i istarsko. Dok zadobijemo željeni prepovjedni zakon, trebalo bi u sve stvari, koje služe za pravljenje vina, staviati u svakih 100 kg. po 2 g. fenolftaleine, po kojoj bi se kasnije lahko prapoznalo načinjano vino. Ova treća resolucija prihvaćena je tekar nakon dulje razprave. — Moram ovdje sa radošću dodati, da je u smislu jedne interpelacije našega predsjednika zastupnik vitez Berks jurve podastro carevinskom vieću gotovu zakonsku osnovu glede načinjanih vina u ovoj poli države.

I tako bih bio gotov sa stvarima, koje se tiču našega glavnoga proizvoda, naime vina.

Kako se spominjete, odlučeno je na lanskoj skupštini, da se kroz godinu drži javni sastanak, na kojem bi se pokazale i raztumačile nove košnice iliti uli i razne pčelarske sprave. To je obavljeno 14. junija p. g. u dvorani muške pučke škole. Pristup občinstva nije bio baš onolik, kolikomu sam se nadao, nu sve jedno nastojao sam, da prisutne udovoljim i uputim u narav, život i gojenje pčela, od kojih ako samo hoćemo, možemo uz malo truda imati prilično korist. Pojmiv je u ostalom nehaj naših ljudi do pčela. Oni ne žive samo od zemlje, već i od zanata, pa radje hrle za brzim dobitkom; vendar ima u občini ljudi, koji bi se lagodno mogli sa pčelarenjem baviti, kad bi samo počeli. Neka dakle počnu, pa se u istinu neće kajati. Još je ostalo od lani 26 knjižica o pčelarstvu, te će se iste danas podieliti med one, koji imadu za to želje. U Komorske Moravice nije se poslalo odredjenoga člana, jer je dotični g. učitelj prekasno najavio svoje predavanje. Kano pripomoć k troškom, koje smo imali za pčelarske sprave, ule i knjige, dalo nam je pokrajinsko kulturno vieće for. 40. Od sprava podieliti će se nešto med članove,

koji su se prijavili, nešto pak med škole, jer su one prve zvane, da dadu početak svakomu dobromu i koristnomu nauku.

Što se tiče gojenja marve (ili blaga) nismo u prošloj godini učinili koliko smo želili, al smo učinili ipak nešto. Kupio se naime jedan bik za naskok i taj izručio Franu Račetiću u Trinajstićih. — Neke Zadruge izrekle su zem. kult. vieću želju, da bi se sadašnji pravilnik za izložbe goveda promienio na način, da budu za bikove nagrade veće nego li do sada — pak je rečeno vieće pitalo mnienje i našu Zadrugu. Mi smo na to rekli, da bi se kod nas moralo naiprije priskrbiti dovoljan broj bikova i onda istom govoriti o kakvoj izložbi istih, pak smo tom prilikom zajedno razložili, da bi se kod nas marvogojstvu mnogo više pomoglo, da se nabavi dostatan broj bikova, nego da se drži izložba; i prema tomu smo molili, neka nam veleslavno ono vieće doluči, da novac, koji bi nam pripadao za držanje jedne govedje izložbe, možemo uporabiti za nabavu bikova. Do sad još nema ni novca ni odluke, premda je naša Zadruga još aprila g. 1887, dakle pred 10 godina, držala jednu izložbu goveda u Kastvu o samom svojem trošku. — Doplatka od strane zadrugara za pripomoći u slučaju nesreće na blagu uniišlo je minule godine for. 106.27. To je prilična svotica, ali je i nesreća bilo mnogo, tako da će svakomu doći pripomoć vrlo malena. Ukupne škode bilo je, i to na kratko računajuć, 844 for. Uzporediv ŝ njome prihod, dolazi jedva 13 novčića na svaki forint, u koju svrhu je još društvena blagajna morala doložiti for. 3·45. Tako je ukupne pomoći odredjeno 109 for. 72 novč. Ta je svota u odborskoj sjednici 4 jenara o. g. podieljena među 20 članova kano u priklopljenom izkazu. Buduć je prošle godine crknulo mnogo prasaca, a bolest na njima još traje, predlaže odbor, da se za ovu godinu izpusti plaćanje za prasce, a da se plaća povišak jedino za rogato blago i to 30 novčića po glavi. Ob ovom jednom i drugom predlogu razpravljati će se i glasovati kasnije.

Naše društvo imalo je koncem g. 1895 u svemu 317 članova, a koncem g. 1896 za 6 više naime 323; danas pako brojimo 332 člana — dakle je u tek. god. 1897 narasao broj za 9. Sadašnji broj članova pada po županijah ovako:

Kastav 33 (ubrojiv amo i g. predsjednika) — Brnčići 35 — Sroki 23 — Marčelji 24 — Blažići 5 — Brnasi 17 — Hosti 4 — Zamet 8 — Srdoči 13 — Jurčići 8 — Rubeši 9 — Spinčići 24 — Trinajstići 4 — Jušići 3 — Matulji 6 — Pobri 8 — Perenići 3 — Bregi 1 — Donji Rukavac 10 — Gornji Rukavac 7 — Kućeli 2 — Jardani 10 — Pazi 3 — Zvoneća 25 — Klana 2 — Rečina 1 — Lisac 1 — Brgud 5 — Veprinac 3: ukupno 332.

U ovaj izkaz uneseni su samo oni, koji redovito plaćaju godišnju članarinu. Koji zanemare uplatu, njih se briše, kao da su se sami izpisali.

Da obavi razne društvene poslove, koje sam u ovom izvieŝću spomenuo, imao je odbor kroz ovo upravno godište tri sjednice, naime 3. septembra i 17. decembra p. g., i 14. jenara tek. godine. I time sržavam.

Kastav, 19. aprila 1897.

Ante Dukić, tajnik.

III.

Račun

gospodarske Zadruge u Kastvu za god. 1896.

Prihod:

1.	Ostatak koncem g. 1895.	f. 181	nč. 76½
2.	Članarina:		
	a) od članovah po f. 1 .	„ 312	„ —
	b) od „ po nč. 50	„ 105	„ 65
3.	Darovi	„ —	„ —
4.	Prihod društvenih podu-zetja	„ 20	„ —
5.	Interesi uloženog novca .	„ 5	„ 01
6.	Lovne Karte	„ 145	„ 83
7.	Prinos za voćnjak u Klani .	„ —	„ —
8.	Zemaljsko vieće u Poreču	„ 43	„ 12
9.	Razni dohodci	„ 15	„ 27
	svota prihoda .	f. 828	nč. 64½
	svota razhoda .	„ 760	„ 83
	više prihoda .	f. 67	nč. 81½

Razhod:

1.	Uprava	f. 40	nč. —
2.	Izložba blaga	„ —	„ —
3.	Pripomoć napredjenju go-spodarstva	„ 96	„ 83
4.	Dobava orudja, blaga, sje-mena	„ 498	„ 22
5.	Pokušalište Križišće . .	„ 66	„ 23
6.	Prinos društvenom listu .	„ —	„ —
7.	Uložen novac na kamate .	„ —	„ —
8.	Razni troškovi	„ 59	„ 55
	svota razhoda .	f. 760	nč. 83

IV.

Proračun za godinu 1897.

Prihod:

1.	Članarina po 1 for. . .	f. 800	nč. —
	Povišak za osjegurninu blaga	„ 100	„ —
2.	Darovi	„ —	„ —
3.	Prihod od društvenih po-duzeća	„ —	„ —
4.	Interesi uloženog novca .	„ 1	„ 40
5.	Prihod od takse lovnih karta	„ 100	„ —
6.	Prinos zemaljskoga gospo-darstvenog vieća:		
	a) za škropilnice . . .	„ 100	„ —
	b) za nabavu bikova (ju-naca za pleme) . . .	„ 100	„ —
7.	Razni prihodi	„ —	„ —
	svota .	f. 701	„ 40

Potrošak:

1.	Uprava:		
	a) pisarnički paušal . .	f. 20	nč. —
	b) nagrada blagajniku .	„ 10	„ —
	c) istomu za brigu i po-hranu zadružnog orudja	„ 10	„ —
	d) občinskim dvornikom za uručivanje poziva i drugih spisa	„ 6	„ —
2.	Izložbe	„ —	„ —
3.	Pripomoći za unapredjenje gospodarstva:		
	a) za pčelarstvo . . .	„ —	„ —
	b) odškodnina za blago što crkne	„ 100	„ —
	c) Upisnina dvojice čla-nova u društvo sv. Je-rolima	„ 10	„ —
	d) Gospodarski poučnik	„ 3	„ —
	Pučki list	„ 1	„ 20
4.	Dobava orudja, sjemenja, blaga:		
	a) dva bika po 90 for. .	„ 180	„ —
	b) 12 škropilnica po 13 f.	„ 156	„ —
	c) 10 mješića za sum-poranje	„ 24	„ —
	d) popunjak škropilnica	„ 40	„ —
	e) orudje za podieljenje na glavnoj skupštini .	„ 60	„ —
	f) 1 plug	„ 14	„ —
5.	Ložište	„ —	„ —
6.	Listu „Naša Sloga“ pripo-moć za gospodarstveni diel za 1896 i 1897 .	„ 20	„ —
7.	Novac uložen na interese (osjegurne glavnice 2 po 20 forinta).	„ 40	„ —
	Razni neprevidjeni troškovi	„ 7	„ 20
	Skupa kao gore	f. 701	nč. 40

Dopisi.

Iz Kopra pišu nam 25. t. mj. Koparski slavenski djaci pobjegli su, kako vam je već poznato, po ponoći u petak 9 travnja u 2 sata a vratili se utorak 20. t. m. Kad su djaci plovili parobrodom iz Trsta u Kopar, digla se je proti njima već na istom vika i buka: *„fora i ščavi, in acqua con lori“*, itd. i bili bi u istinu navalili na nje, da nije bilo čestitog gospodina vojničkog kapetana *Baronija*, koji se je stavio pred djake, da ih obrani od biesnih krvopija. Naši djaci su se liepo zahvalili čestitom mužu na tom dobrotvornom činu, te otišli kućam i zatvorili se od straha u svoje sobe. Kad su drugi dan pošli u školu, morali su odgovarati, zašto su za-pustili učiteljište i pobjegli iz Kopra. U sriedu i četrtak bili su izpitivani jedan po jedan pred komisijom, koja je sastojala od gosp. *Markelja*, gg. profesora *Schaffenhauera* i *Finšgera*. Strogo se je ŝ njima postupalo i strogo izpitivalo svaku stvar. Na svako pitanje djaci su jasno odgovarali i sve liepo razložili. Kako svagde, tako i ovdje postupalo se nepravedno proti njima. Gospodin ravnatelj, od svega onog, što su oni govorili, primao je u zapisnik, što je njemu dobro stalo, a za drugo bi rekao *„das ist nicht nöthig, das gehört nicht hieher“*. Sbog toga njekoji djaci nisu mu htjeli podpisati zapisnika. Je li to pravo i pošteno? Govorilo se, da im nitko ništa nije učinio i da su otišli bez razloga, jer da je Kopar sasma mirno mjesto. Dogodjaj, koji se je sbio, kad su slavenski djaci u Kopar plovili, najveća je pljuska ovoj gospodi, koja su to tvrdila.

Sasma je naravno, da bi ova gospoda svalila krivnju na djake, da nije bilo poštenih osoba, koje su vidjele što i kako se je sbilo (obširniji opis donaša „Edinost“ od 23. t. m.) Kad je Kopar tako mirno mjesto, kako ga opisuje gosp. ravnatelj, zašto se dakle naše djake neprestano napastuje, ruži i napada? Zašto se navaljuje na iste c. k. profesore? Kako to da se jednog našeg profesora sa gimnazije javno popljuvalo, obruzilo i opsovalo? Dati ćete to piti iz prazne tikve kakvom lončaru a ne nama, jer što i kako je ovdje, toga neće jedino znati gluho-nieme, strašivice i kukavice, prilizavci i smušenjaci, pódle duše i prodanci.

Izpod Barbina — Otok Cres. Primite, g. uredniče, ove redke na dokaz kako se s nami u Istri pravedno i pošteno nepostupa.

Dne 13. prosinca god. 1895, gospodin Anton Zadro pok. Antona iz Cresa, prodao je svoje posjedstvo, koje je baštinio od pok. Franice Malabotić rodjene Petris, bratji Ivu, Dinku i Juru Burbu-ran iz Dragazetić. Spomenuta bratja zadržala su od rečena posjedstva jedan 1/7 dio, a druga 6/7 diela prodaše Ivu Vitkoviću pok. Iva, Dinku Vitkoviću pok. Iva, Ivu Banderu od Iva, Josipu Velčiću pok. Anta iz Vodic, popu Ivu Sinčiću iz Predošćice i bratji Ivu Velčiću pok. Dinka i sestri mu Andrici udovi pok. Iva Milohnića iz Dragozetić. Čim bijaše pogodba zakonito sklopljena, kupovci dali su sjeći šumu pod imenom „Brešk a Ograjca“ (recte „Nova Ograjca“). Kad eto, čim rečena šuma bi posječena, stigao je nalog od slav. c. k. glavarstva Lošinjskoga, od dne 23. srpnja god. 1896 Br. 4358, s kojim se obvezivalo dotične kupovce pod globom nek do dne 31. prosinca p. g. 1896, iz zemlje posjeku Br. 100 jasenovina i nekoliko stotina hrastova, a ovo na temelju §. 4 šumarskog zakona. Nadajući se gospodari posjedstva, da će usljed molba c. k. Lošinjsko glavarstvo ukinuti spomenuti nalog, oni ga nisu ovršili. Kad eto, neznam baš koj dan, opomenuo je šumarski činovnik Lodes nekoga od dotičnih posjednika nek nastoje čim prije ovršiti nalog slav. c. k. glavarstva, jer drugčije, da će biti prisiljen stvar javiti višoj vlasti i nje kazniti. Gospodari pojeda, videći da neima pomoći, pogovorili se i odredili poći dne 23. p. mj. veljača posjeći sve, kako zakon zahtjeva. Kad eto, Dinko Vitković pok. Iva, Ivo Vitković pok. Iva i još nekoj iz Vodica, prošli dne 21. pr. mj. veljača u Cres k načelniku Coglievini, zamoliti ga, da nastoji nje i drugove riešiti spomenute naredbe. Načelnik odmah poslao tražiti šumara Lodesa, ali budući da mu nije bilo traga, moradu svojim kućam neopraviv ništa. Buduć bijahu na vratih izbori za IV. kuriju, i buduć iesu spomenuti Vodičari vjerni pristaše gosp. načelnika, ovaj izposlova što su oni želili, ter dne 22. p. mj. veljača, u jutro rano, poslao svoga brata „Pera“ na Vodice, da njima javi radostnu viest. Vodičari, za ovaj uspjeh, mal da nisu od radosti poludili, ter brže bolje odredili koji će poći veselu viest odnesti na Predošćicu i u Dragozetići. Sreća pade na Dinka Vitkovića pok. Iva, ter ovaj, dne 22. p. mj. veljače na 2 sata poslie podne došao pobjedosno na Predošćicu govoreći: *Sutra t. j. dne 23. istoga mj., ne treba poći sjeć ni jesen ni dubac za Brešku Ograjcu (Novograjcu) jer gosp. načelnik je sve izposlovao.*

Eto, kako se vrše nek je naredbe i zakoni! Odavle sliedi, da zakon već nije zakon, nego volja pojedinca, jer ako je zakon, ovaj se morao vršiti, jeli? Tužni mi, našto smo pali.

Ovako se mili moj rode s nami postupa! Sve moguće i istinite razloge i molbe, nemogu ništa pomoći, a prijatelj? on može sve! I hvala Bogu!!

No čuj dragi rode, i ovu, pak se osvjedoči o žalostnom stanju, u kojem se nalazimo.

Mate Tentor iz Cresa, težačkog staleža, imade dječka u III. razredu na k. hrvatskoj gimnaziji na Rieci. Pošto bijaše razpisana od creskoga zastupstva jedna štipendija od pok. Lucisa, koji je bio nešto u rodu sa Tentorom, on zaprosi, da bi se ista dala njegovomu sinu. Nakoliko dana prije, nego li je zastupstvo imalo sjednicu, posla je majka dječka gospodinu, načelniku, ter potanko izkazala mu njezine obiteljske okolnosti i potrebočе, a ovaj njoj odgovori: *„Podporu nikako nemožemo dati vašemu sinu kad je u hrvskoj gimnaziji, jer s' vremenom on bi postao kano i drugi Hrvati, najljući i najveći naš neprijatelji, zato bolje da ide kopat“*. Konačno reče žalostnoj majki: *„Pošaljite vašega dječka u koparski ili puljski gimnazij, pak onda ćemo nastojati mu dati podporu!!* Iste rieči žalostnoj i širomašnoj majki je opetovao I. občinski savjetnik, Dr. Josip Petris, bilježnik u Cresu. I doistine, jer majka dječka Tentora nije htjela pristati na predlog spomenutih osoba, dne 4. t. mj. u občinskoj sjednici, podpora iz zaklade Lucisa, odlučena bi dječku iz gospodske kuće, a ne Matu Tentoru od Mata, siromahu kopačke ruke. Sada sudite i recite jeli ovo pravedno i pošteno.

Gospodin načelnik Dr. Coglievina, premda težačkoga ili kopačka staleža, i njegovi nekoji drugovi, voljeli bi, da ostanemo u tmini neznanstva, nego da se štogod naučimo u materinskom hrvatskom jeziku? Pak možeš li ti rode trpiti i hvaliti to postupanje? Ja mnijem, da ne. Zato ustoj, ako je kako moguće, da budeš gospodar u svojoj kući, ter pazi dobro, koj ti je prijatelj a koj neprijatelj. *X.*

Iz Tinjana pišu nam 26. aprila. Riedka svečanost obavila se ovdje na bielu nedjelju, koja će sigurno ostati u pameti svim onim, koji njoj prisustvovaše.

Taj dan naime blagoslovi ovdešnji veleč. gosp. župnik uz podvorbu drugu školsku sobu i ostale prostorije u ponovljenoj občinskoj zgradi, koja nebi bila na sramotu ni velikomu gradu. Domaći i tudjinac mora, ako i neće, pohvaliti ovo majstorsko djelo. Kako bijaše javljeno, uputi se procesija među zvonenjem i pucanjem po svečanoj večernji iz crkve u novu školsku sobu, gdje su zapjevala školska djeca: *„Pridi Duše presveti“*. Zatim blagoslovi veleč. gosp. župnik najprije školsku sobu a onda ostale prostorije. Medjutim pjevala djeca razne nabožne pjesme. Po blagoslovu prozbori g. naduči-telj par rieči školskoj djeci, da ih sjeti na školske dužnosti. Pošto odpjevaše: „Djačka pjesma“ i „Liepa naša domovina“, izreče veleč. gosp. župnik jezgrovit govor iztaknuv najprije preliep crkveni običaj, da se škole i druga stanovanja blagoslivljaju i postavljaju pod zaštitu božju. Zatim reče sakupljenim občinarom, da mogu biti svojom obnovljenom občinskom zgradom ponosi i zahvalni veleštovanom g. načelniku, koji nije žalio ni muke ni truda, da bude zgrada čim manjim troškom i čim čvršće sagradjena. Nadalje protumači im korist škole za pojedince, za vjeru i domovinu. Sladko nasmijehnuše se svi, kad je veleč. g. župnik prispodobio djecu, koja neznaju čitati ni pisati s jabučicom, a onu, koja znaju čitati i pisati s ciepljenom jabukom. Na koncu pozove sve prisutne, da uzkliknu trokratni „živio“ našem premilostivom cesaru, čemu se svi odazvaše. Zatim razdieli gosp. načelnik školskoj djeci po jednu sličicu za uspomenu blagoslova nove školske sobe, našto se svečanost zaključi s „Carevkom“. Tako svrši se ova svečanost u ponovljenoj, zastavami ukrašenoj obć. zgradi. Tinjanci prisustvovaše ovoj svečanosti u velikom broju, a dodje s njima dieliti radost i veselje i nekoliko Križanaca i liep broj Supetaraca, med kojima su bili veleč. gosp. župnik Sloković, gosp. učitelj Zidarić, župani obih podobćina i jedan bogoslov. Sve prostorije su bile dubkom pune, a poslije što su si ogledali zgrada iznutra i izvana, razišli su se svi u miru i zadovoljstvu.

Franina i Jurina

Fr. Ča je istina, da je medulinski Juda skupio vojsku za poći u Afriku proti Menelíku?

Jur. Bi reći, da se niki vrag spravlja, jer škola gre dobro naprid?

Fr. E brate! Kad ga Medulinci neće slušati, on je mora učiniti aleaucu s dotepenci, propal cami i s drugimi gladuhi, ki su došli iz blažene zemlje, da sa najidu našega kruha.

Jur. Čuj, po boštrića to se vrag leže! U Sugara već pivaju ti junaci: „Andremo in Africa, per veudicar il sangue sparso dagli Italiani“!

Fr. Ča nebi bilo mudro, da kapitanat vrže tu svoje prste, pa pošalje klateže odkud su došli, da nemute mir?

Jur. Ko neće kapitanat, će Medulinci sami!

Fr. Dobro će učiniti. Van s Kalabrežim!

* * *

Fr. Znaš ki će se donajdalje spominjat oneh izbori na boljunskem polje?

ih rekal, da svi oni, ki su se ta-
kega vina naleli pul kapelici.
la ga morajo neki za vrati plaćat.
ilo bolje, da je s njimi duhtor,
a ga je dal.

* * *

da drži z mačjemi i on rečki un-
z, starinom od Franšić?
ti neki dan sam rekal, da par
i va crekve najde.
tužna mu majka!
e se parà, ma će on sin mačjem
ion preskrbet.
nebudi veće trubilo nego j' on.

---

azličite viesti.

vojvodkinja Štefanija u Trstu. Nje-
rska visost prestolonasliednica
advodkinja Štefanija boravila je
leli dan u Trstu, kamo je došla
, da prisustvuje koncertu, što ga
lilo dobrotvorno družtvo „Zlatni
mu je Njez. Visost pokroviteljicom.
odkinja bijaše svuda od dobro mi-
ćinstva prijazno susretana i odu-
pozdravljena. Odavle je pošla u
a dulji boravak u Opatiju.

kovanje. Iz Pule pišu nam 27. t.
našnji „*Tagsbefehl*“ c. kr. morna-
lija, da su gg. kapelani c. kr.
e *Ante Zupan* i *Dašo Marinić*,
venac, drugi Hrvat, odlikovani
križem sa krunom radi njihovog
nog rada i brige oko bolestnih
kod tifus-epidemije.

je viest ovdje razveselila iskreno
tko ovu dvojicu uzor poštenjaka
pa im i mi srdačno čestitamo na
om odlikovanju! (Pridružujemo se
. Ured.) „*Briškulant*“.

ljevski rumunjski supruzi u Opa-
24. t. mj. stigao je rumunjski
rol sa kraljicom Jelisavom i obič-
tujom u Opatiju, gdje se nasta-
lvorcu Angiolina. Kraljevskim go-
poklonio se medju ostalimi i Vo-
patijski načelnik, gosp. Dr. Andrija
, koga su veoma prijazno primili.

arevinsko vieće. Dne 28. t. mj. sa-
opet carevinsko vieće. Niemci li-
narodnjaci itd. silno su ogorčeni
u radi poznate jezikovne naredbe
su. Radi toga upotrebiše već u
dnici sva dopuštena sredstva, kojimi
vladi dokažu svoje nezadovoljstvo.
la se naplaši tih grožnja austrijskih
emaca, jer je jednaku naredbu iz-
za Moravsku, premda su rečeni
kroz uskrsne praznike dizali nebo
proti spomenutoj naredbi i proti
em ministarstvu. Takovu naredbu
oj se provesti i u naših južnih po-
h obzirom na hrvatsko, dotično slo-
pučanstvo.

terpelacija zastupnika grofa Coro-
i drugova u carevinskom vieću. U
i carev. vieća 28. t. mj. u Beču inter-
je grof Coronini sa drugovi ministra
ednika radi postupanja c. k. namjest-
iteza Rinaldini-a u Trstu proti nad-
u Zornu u Gorici prigodom zadnjih
za carevinsko vieće, usljed česa da
biskup težko obolio.

olest goričkoga nadbiskupa. Gorički
izviešćuju, da je preuz. g. dr. Vj.
nadbiskup gorički, težko obolio.
skupovu bolest dovadjaju nekoji bečki
u savez sa prošlimi izbori za ca-
ko vieće i kažu prstom na osobu,
da je tu nesreću prouzročila. Bolest
ala biti duševna. Mi nećemo dalje,
bojimo modre cenzorove olovke.

lužka i ženska podružnica družbe sv.
i Metoda za Istru u Kastvu pri-
u nedelju dne 2. maja u prosto-
„Narodnoga Doma“ u Kastvu zaba-
s korist družbe sa biranim pogramom.
ak u 8 sati; ulaznina za gospodu 2
, za gospoje i gospice 1 kruna.

Narodna čitalnica u Dekanih prire-
u nedjelju dne 2. maja veselicu su-
vanjem domaće glasbe i tamburaško-
bora iz Škednja. Program veselice je
i vrlo bogat. U slučaju slaboga vre-
se veselica prenese dne 9. maja.

Izjava nekoliko Kastavaca iz Pule. Tri
avca napisala su i poslala dne 26.
ra 1897. značajnu izjavu u Kastav.
glasi:

„Mi ozdol podpisani molimo Vas u
naše i svih Kastavaca naseljenih u
lu Puli, koji jesmo cielih 50 godina
jeni od naše mile majke i rodjene
lje kastavske i našega zvučnoga hr-
koga jezika, za koga sa mi svi skupno
čki borimo i podnašamo težke muke.
smo njoj i njenu bili vazda vjerni,
ti ćemo unapried još više, dokgod nas
oga bude; i ne samo mi, nego i djeca
, i pripravni jesmo sàto i krv proliti.

Ali težko nam je čuti žalostnu viest za neke kastavske prodance, koji su se iznevjerili svojoj rodnoj zemlji i milomu nam hrvatskomu jeziku, koji bi rado zatajiti materino mlieko i prodavati naš mili narod najvećemu neprijatelju hrvatskoga jezika. Molimo Vas, da dadete pročitati ovu našu knjigu našoj bratji Kastavcem u sjednici ili na taboru. Neka se složno svi skupa drže u svakovoj borbi proti lopovom i izdajicam“, ... (sliedi i drugih poduka, koje nećemo tiskati, prem su posve na mjestu.)

Tko je kriv? Iz Pule pišu nam 26. aprila. Neki dan zatvorili su ovdje kavanara Laresé radi bogumrzkog čina, što je u vagonu putujuć iz Trsta u Pulu htio silovati jednu osam godišnju djevojčicu. Jadnicu oslobodiše odmah u Herpelju od te ljudske zvierine, pozvav ju u drugi vagon, gdje je izpitno jedan kondukter cielu stvar. Došavši vlakom u Pulu, zahtjevaše otac djevojke i kondukter od stražara neka odmah Larese uapse, ali stražar nije hotio ni čuti o tome, jer da je osoba „*stimata*“ i „*conosciuta*“, pa bude li od potrebe, to se može drugi dan lahko izvesti. — Čujemo, da će biti sada taj junak izagnan iz Austrije, jer je talijanski podanik i jer mu je to već drugi slučaj. Bože daj, da bi jednom sve takove nitkove poslali u njihovu blaženu zemlju, jer bi onda barem mir i red vladao med našim narodom, koji znaje što je red i vjeruje u Boga.

Kad je bio ministar predsjednik ovdje tko je najviše bučio, zviždao i kamenje hitao? — Nekakvi talijanski dotepenac brijač, koji nije ni austrijski podanik. Za vrieme izbora on se je takodjer izkazno, a uz njega dva ribara, jedan trgovac i jedan fakin, svi talijanski podanici. Neki dan je naš Jakov Radešić upozorio jednog našeg ribara, kako mu talijani ribe kradu (jer u tom su pravi majstori), pa što su onda ovi junaci učinili? — Pošli su za *Radešićem* i u sedam sati u večer kamenjem ga razbojnički napali; a medju njima dva su opet talijanski podanici.

Ovdje bilo je po nalogu oblasti zapljenjeno 6 redaka.

Tko je dakle kriv svemu zlu, svim nemirom i svakomu izgredu po Istri?

Drugo putovanje. Već smo javili kako su neki iz Rukavca, Bregi i Matulja putovali kojekuda do Poreča, kako su jih gostili i primali, i kako su njim se gospoda Latini istodobno rugali. Iza onog putovanja mjerile su se po Rukavaščini ceste, i obedivalo se je ljudem zlatna brda i doline. Glavno pak govorilo se je o tom, kako će občinu kastavsku razdieliti — staro maslo naših protivnika iz Poreča i Trsta, i njihovih vjernih na Volоskom. Trebalo je dobiti još neka sela, da se može reći, da će se kastavskoj občini uzeti svu *Lisinu*. U tu svrhu vrtilo se je više vremena okolo župana u Zvonečoj, njekoga *Ružića*. I konačno se ga je dobilo. On sa još dvojicom podao se je nekuda preko Lisine, a da to drugi ni znali nisu. Imali su se naći u Puli sa *Krstićem*, koj jih imao voditi u Poreč i tamo predvoditi. Nisu se našli. Išli su sami iz Pule u Poreč u nadi, da će ga tamo naći. Nisu ga našli. Osokolili su se sami do zemaljskoga kapetana dra. Mata viteza *Campitelli*. On nezna nego talijanski, ni neznaju nego hrvatski. Samo *Ružić* zna nješto talijanski, pak je *peškao* talijanski što i kako je znao. Zemaljski kapetan dr. *Campitelli* je nješto malo razumio, i obećao njim svu pomoć, nego da treba, da svu stvar pismeno izlože. Pitao jih: poznate dra. *Minaka?* — Poznamo. — Poznate *nodara Puovića?* — Poznamo! — Poznate nekoga dra. *Krstića* u Matuljah? — Poznamo! — Dobro je, kad jih poznate, hodte k jednomu ili drugomu ili tretjemu, i oni će vam napisati što želite. Bilo je to u velikom tjednu. *Ružić* i drugovi išli su *Krstiću*. On da njim je rekao, da će napraviti nesamo molbu za dieljenje občine, nego i napravljati sve spise za dielitbu občine kastavske i za dobitje *Lisine bezplatno*, dokgod njim nebude mogao izručiti u ruke i občinu i Lisinu. I napravio valjda molbu; velimo *valjda*, jer se je po Zvonečoj pobiralo podpise na čistih arkih papira, i ljudi su davali podpise ili križe, kad njim se je reklo, *da će dobiti svu Lisinu za se. Ki nebi za to jedan križić storil?!* A nit nepita se, što će reći drugi kastavski občinari, što će u obće reći cielokupna občina kastavska. Dosta je, da se narod muti, buni i zavarava. Odkuda je došlo novaca za izbore i odkud dolazi za „*mačju*“, odtamo će ga doći i za druge pisarije. Glavno je, da bude nemira i nereda. Kad je netko spomenuo ljudem, da je škoda za Zvoneču zamjerati se občini baš sada, kad je obećala dati za tamošnju uru 100 for., onda je odgovorio *Ružić*: ako jih neda Kastav 100, dat će ih Poreč 200.

Dodajemo za danas svemu tomu samo ove tri:

1. Jedan od glavnih agitatora na Zvonečoj došao je nedjelju u Rukavac, i bio je sa drugom dvojicom izgrednika od vedeh po žandarih okovan na Volosko.
3. Brezani hoće „*Lužinu*“ već davno, kako će sada Zvonečani „*Lisinu*“, tako da nebi ostalim občinarom ni cielokupnoj občini ništa ostalo.
3. Brezani govore jasno, da njim se je reklo kod c. kr. kotarskoga glavarstva na Volоskom, da je sve, što je občinskoga u Brezanskoj, njihovo.

Jeli tako c. kr. kotarski kapetane Alojzije Fabiani?!

Još jedan glas o kastavskih prodanih. Jedan kastavac, nastanjen na Puljšćini, pišao je svomu prijatelju i rodjaku na Kastavšćini dne 18. marča 1897. po prilici ovako: „Glede politike ili izbora najveća je sramota, što se na tom svietu može viditi i čuti, da jedan Rukavac i što je zajedno s njim izabiralo, a tako i Veprinac, ima glasovati za jednoga tudjinca i najvećega neprijatelja našega i naše matere, a našega domaćega čovjeka mraziti i grditi. Ja malo doma dohadjam, ali ipak mislim, da sve znam kako stvari stoje. Kod zadnjih izbora za naše občinsko zastupstvo kastavsko porodilo se je to velo neprijateljstvo, i onda se je rodio Krstić i njegovi prijatelji, a prije najveći naši. I u toj stvari, kako sam ja čuo, bio je mnogo kriv gospodin Lojzić. Što se je njemu bilo vrći u te stvari. Imao je dati njim predloku i reći: ja bih rad mir i ljubav, mi smo svi naša krv, učinite kako je lipše i kako vam je drago. Tako bi bilo sve drugačije. Ipak protivnici imadu posve krivo, jer, kada je podi na tudjinca, mora se ići složno kako jedan. Da bi ovdje imali ljudi čovjeka medju sobom, može se reći u selu, za glasovati, išli bi ubiti se za njega. Ovdje njim je Talijan Bartoli susjed, a glede Spinčića i Laginje govore njim, da što će glasovati za tudjince. I sa svim tim, ako i na veliku muku, svi su se obrnuli, samo da njim se reče, da su glasovali za našega čovjeka, i da drže za kmeta i za sromaha. Tako, koliko za žene toliko za muže, koji su naše i Vaše matere mlieko sisali, molite za nje Boga, da njim dá pamet. Najprvo mjesto u Istri, koje se je počelo buditi i osvješćivati i razvijati u narodnom duhu, počelo se je prvo buniti: to je grdo! Još bih Vas molio, da mi dadete znati, kako se je ponašao kod prošlih izbora Viko Dukić-Tišljarić i Ivan Vlah trgovac“. Na svrsi pozdravlja ovaj Kastavac, naseljen na Puljšćini, svoga prijatelja i rodjaka, kao i rod, a medju ostalimi i svoju sestru, za koju veli porugljivo, da mu je drago njezino ponašanje (ona ima jako dug jezik proti našim a za Talijane), i da će ju ovaj tjedan doći posjetiti Bartoli iz Rovinja.

Mi na ovo neimamo drugo opaziti, nego da je naš prijatelj iz Puljšćine stalno uprave od one dvojice, za koje pita kako su se ponašali kod izbora, u toliko zlo podučen, u koliko krivi za stanje u Kastavšćini gospodina „Lojzića“. Koliko smo mogli doznati, naš prijatelj na Puljšćini dobio je kasnije izvještaje občinskih sjednica, pak će iz njih i sam vidit, da je svakoga Kastavca, dakle i gospodina „Lojzića“, bila dužnost zamješati se u občinske stvari kastavske. Da se nije radilo onako, kako je, občina bila bi za koju godinu gospodarstveno propala. Ol pro- pasti oslobodilo ju je i od odvislosti od najgorih neprijatelja našega roda i jezika. Mnoga gospoda od prvanjega zastupstva kazali su se dobri Hrvati, a bili su kroz druge već posve odvisni od neprijatelja Hrvata. Kakvi su bili Hrvati, pokazali su neki imenito kod izbora za carevinsko vieće. Radili su i glasovali za ljute Talijane. Glede dvojice, za koje pita, kako su se ponašali za tih izbora, reći ćemo u kratko samo to, da Viko Dukić-Tišljarić obći jako često sa glavom izdajničkoga djela, da pomaže pjevati „nije Istra hrvatska, neg je istarska“, i da mjeri njekakve ceste po Rukavaščini, odkad se tamo radi za razkusanje občine kastavske. Ivan Vlah trgovac, drži se nješto od daljega, al ipak kao da se nemože oddružiti od pogane družbe. I kad bi imao opravdanoga razloga, kako ga neima, da se srdi na sadanje občinsko zastupstvo, i on je u očijuh našega prijatelja iz Puljšćine krivac u toliko, u koliko nije išao složno s drugimi kao jedan, kad bijaše ići na tudjinca.

Tursko-grčki rat. Kako se je moglo predvidjati, podleći će junačke čete malene kraljevine Grčke premoći i hrabrosti turske vojske. Grčka sama nije dorasla, da vodi rat sa Turskom, što ga je ponešto prelahkoumno izazvala. Ona se je doduše junački branila u brdovitih klancih i predielih na grčko-turskoj medji, nu nije ipak mogla zapriečiti prelaz turskoj vojsci sa raznih strana na grčko tlo.

Grčke čete bijahu ovo zadnjih osam dana ponovno silno potučene, te uzmiču naglo pred neprijateljem, koji prodire sve to više u nutarnjost kraljevine.

Turske čete zauzele su već do sada vrlo važnih mjesta, medju kojimi se nalazi i jedan od većih grčkih gradova Larisa, koju su Grci bez boja ostavili.

Danas se općenito sudi, da će Grčka izaći iz ovoga rata posve slomljena, ako nebudu na njezinu korist posredovale velevlasti. Uz sve ratne nevolje buknuli su u grčkoj prieстolnici, u drevnoj Ateni, nemiri i izgredi, napereni proti kraljevskoj porodici, a u prvom redu proti kralju Jurju.

Položaj je dakle za Grčku vrlo ozbiljan i nebude li njoj pomoći od velevlastih, mogao bi grdno nastradati i narod i dinastija. Mi sudimo, da njoj neima drugog izlaza nego li zamoliti velevlasti, da posreduju kod Turske na njezinu korist.

Glas Kastavca iz Azije. Dne 20. febrara 1896. pisao je mornar Kastavac, svomu rodjaku medju ostalim ovo: „Kako se pripravljate na izbore? Čete imati valjda poteškoća?! Neznam kako učite te neke ljude kastavske, da jih svaki tovar, koji dodje u Kastavšćinu, može tako lahko smutiti i na krivi put zavesti?! Što piše „Prava“ iz Kastavšćine ili iz Srdočeve, neima nikakva smoka, uvjek jedno pili....“ Da sam ja u koži . . . . . Boga mi bi onoga iz Matulja pozvao na račun, da mu već nebi došla volja onako pisati“, (Sliedi žestokih, te prem su opravdane, žacamo se priobćiti jih).

Iz Foškulina piše nam g. Mate Jurković sudbeni perit, obzirom na dopis, uvršten u 14. br našega lista pod naslovom „Izborne viesti iz Poreščine“, da nije istina, da je on glasovao za Talijane, jer da u V. kuriji nije nitko iz Foškulina glasovao pošto bijahu pridieljeni sekciji Poreč. Za IV. kuriju radi bolesti i slaba vremena da nije ni pošao glasovati u Novavas.

Izborni pabirci po Puljšćini. Izmedju glavnih agitatora u gradu Puli za talijansku stranku nevalja zaboraviti na dvojicu liečnika, koji dobivaju svoju plaću većinom od hrvatskih žuljeva, a to su Dr. Peschle i Dr. Padovani, prvi u službi kotarske bolestničke blagajne, drugi u službi prometne bolestničke blagajne c. i k. arsenala: obojica su bili i fiducijari talijanski u petoj kuriji. Osobito Dr. Peschle, sin našega Pazina, učinio je sve moguće, da predobije radnike za glasovanje za „patriu“ talijansku. A kad su dne 18. febrara t. g. bili izbori za gradove, taj nepristrani (?) liečnik agitirao je u samoj dvorani izbornoj za talijanskoga kandidata. O tom bi znao štogod pripoviedati star U—ić iz Siane, koga je nagovarao, da glasuje za Rizzia, jer da „Rizzi je partit istrianski (?) a ne Mandić ili drugi“. Svakako nije to opravdan postupak za jednoga liečnika kotarske bolestničke blagajne.

* * *

Za ništa sa neostavlja Dalmacija, kad se tko iz nje seli „per forza“ u Istriju! Tako je i s popom Matićem u Premanturi, da ga Bog vidio! On, koji je slavodobitno vikao nakon izbora u Šišanu: „Viva l'Istria italiana“ (a jadan zna, da u talijanske zemlje nitko nebježi da se najede, već samo iz njih) htio se je proslaviti i drugačije. Odmah iza izbora pozvao je sve dužnike crkvene, koji su ostali narodni, neka plate duge pod prietnjom sudbenog progona. Dobro se je naučio od naših Talijana „stisnuti za gut“ pa nevalja se s njim šaliti. Ali . . . babo „*L'Istria*“, da ti znaš kakov ti je taj Matić: u talijanskom (!) mjestu Premanturi on obavlja sve crkvene službe hrvatski: zašto ga neprimeš za uši? Ili zar nije to najgadnija manovra, da jednomu talijanskom Matiću bude dozvoljeno (što je u ostalom pravedno) blagoslivljati, krstiti, zakonjivati itd. hrvatski, a našim narodnim svećenikom, da to bude zabranjeno?

Bravo! Kad je u nedjelju prije izbora pročitao biskupsku poslanicu, rekao je g. Matić na svršetku Premanturcim: Vi od grada živete, dakle držte s gradom; (mislio je valjda reći s talijanskimi framasuni). Nema dvojbe: Abyssus abyssum invocat!

Hajdmo u Šišan! U listu „*L'Eco del Litorale*“ što izlazi u Gorici, čitalo se pred izborim njekoliko fulminantnih dopisa iz Istrije proti talijanskim liberalcima; a govorilo se, da su ti dopisi iz pera njekoga iz Šišana. Bit će, da je pop, jer drugi tamo nebi onako znao. Kad je bilo dan izbora, naš Monti bježi „per finta“ u Pulu, da u podne dođje natrag pa u bratskom zagrljaju sa Glezerom i Matićem oda svoj glas za framasune, kakvim! rečeni dopisnik liberalce i sam smatra! Prosit!

* * *

Jesu ili nisu naši protivnici framasuni, to je njihov posao, ali mi ih sudimo po njihovih djelih: *licumjerci, lihvari, bez Boga i bez duše, neprijatelji svakoga, napredka u puku, griešnici proti težkim zapovjedim božjim* itd. I još ima zaslijepljenih ljudi, koji slušaju takve podle stvorove, još ima kmeta, koji misle, da će ih Talijanaši usrećiti!? Kako se može slušati onoga, o komu znaš, da je hunout, jer uzimlje i do 60 po što interesa? Kako možeš vjerovati onomu, koji nešpara niti vlastitu nevjestu? Sliepi, otvorite oči: služili ste ovakve Talijane kroz stotine i stotine godina, pa koja Vam korist; još i danas ste „ščavi“, kako ste bili na mletačkim galeram! Ako hoćete, da Vam bolje bude, ako hoćete, da Vas svaki drži za ljude, postavite se na vlastite noge, složite se sa svojom bracom, sbacite jaram tudjinstva, koji Vas tišti. Naš dom nije „Istria italiana“ (kako su rekli na 10. marča Mijo župan iz Vinkurana i debeli Bože iz Valdebeka), jer nije Kalabrija: naš dom je Istrija naša, u kojoj hrvatski iliti slovinski narod hoće, da živi bez da Talijanu služi. Doli karte!

Br. 904.

Oglas jeftimbe.

Dne **8. maja** t. g. u 11 ura u jutro držati će se u ovom uredu javna jeftimba zakupa gradnje vodovoda za grad Buzet proračunane ukupno za for. **14,933.97**.

Ponude imaju se podnesti pismeno najdalje do onoga jutra u 11 ura. Primaju se ponude ne samo za izvedbu svih radnja ukupno nego i za izvedbu pojedine vrsti radnje. Svakoj ponudi ima se priložiti zapečaćen omotak sa jamčevinom od 5% svote proračunane za radnju, za koju idje ponuda.

Tehnički operat i gradjevni uvjeti stoje svakomu na uvid u ovom uredu u uredovne ure.

Podpisano si pridržaje povjeriti radnje onomu nuditelju, koji se bude njemu činio najprikladnjim bez obzira na jeftinije ponude.

Občinsko glavarstvo

Buzet, 20. aprila 1897.

Glavar: **Dr M. Trinajtić.**

Železnato vino

preizkušenega, zanesljivega učinka, ima v sebi lehko prebavljiv železnat preparat, kateri učinkuje pri slabotnih, na pomanjkanju krvi in na živcih trpečih osebah, priporočljiv posebno tudi za slabotne, bledo otroke.

Deset gramov tega preparata ima v sebi 25 miligramov železnatega klelika in 10 miligramov izlečka iz skorje kininskega drevesa.

Lekarnar Piccoli v Ljubljani jamči za označeno, zmeraj jednako sestavo, potrjeno po komični razkrojbi dr. Hagerja v Frankobrodu na Odri in prof. Balt. Knapitscha, zaprisežengega sodnijskega kemika v Ljubljani.

Steklenica imajoča pol litra velja 1 gld., 4 polliterske steklenice 3 gld. 60 kr., franko s poštnino vred 4 gld.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2¾	3-mesečni „	2¼%
30- „	3%	6- „ „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sodanjih bankovcih avstr. velj., stopilo novo obrestne takse v kropost s dnem 5. febrara, 9. febrara in odnosno 2. marča t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vzako svoto.
V napoleonih brez obrosti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Rokitzan, Reichenberg, Sinaj in Solnograd, — brez troškov kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Colovec, Ljubljana, Linc, Olomuc,

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.

Inkaso vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Krediti na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnom cursu.

Trst, 2. febrara 1896.

Javna zahvala.

Bolnim srcem najsrdačnije se zahvaljujem u ime svoje, moje siročadi i cielog roda, svoj rodbini, prijateljem i znancem, koji nas u vrieme kratke ali težke bolesti tješiše i izrazišе budi ustmeno ili pismeno svoju sućut nad nedoknadivim gubitkom nezaboravnog druga, otca, itd.

Mata Mogorovića

učitelja u Gračišću.

Svesrdna hvala mjestnom občinstvu, koje mnogobrojno prisustvovaše sprovodu milog pokojnika, naročito veleč. gg. I. Gabrijeliću, mjestnom duhovnom pomoćniku i županu, častnom okolišnom svećenstvu i veleštovanoj gospodi učiteljem, koji sva uznastojaše, da bude sprovod što sjajniji; svoj gospodi, koji nošahu mrtvački lies nezaboravnog pokojnika, kao i onim, koji nošahu svieće oko liesa.

Svim i svakomu najsrdačnija hvala a plaća onoga od koji vedri i oblači!

Gračišće, dne 21. aprila 1897.

Cilka Mogorović rodj. Munić.

Svećar u GORICI **J. Kopač** **Solkanska cesta broj 9.**

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2.45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000 kruna**.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Sve strojeve za poljodjelstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

PREŠE ZA GROŽDJE, DIFERENCIJALNI SUSTAV.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije; automatične štrcaljke: mastilnice sa sprajvom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd.

tvori u najboljem proizvodu

IG. HELLER, BEČ

II/2 PRATERSTRASSE 49 — Cienike i sviedočbe gratis! — Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafacija!

Ljekarna Dragutina Accurti-a na Rieci

Corsia Deák

odlikovana zlatnom kolajnom na hygijeničkoj izložbi u Beču godine 1894.

preporučuje štovanom občinstvu sliedeće liekove:

Željezovito Kinovno vino (Vino Chino ferrato) ovaj liek upotrebljava se veoma uspješno u svih bolestih, kojima je povod nevaljana krv, kao u bljedobolji, kod gljivah (Scrofulosi), uzro u kostijuh (rachitis), kod odraslih, kod anemičnih djevojaka i kod slabe djece, djeluje veoma dobro za oporavu poslie slabećih bolesti, kod nestašice krvi, neprobavivosti i u obće za pojačenje i okriepu tiela. — 1 caklenka za naputkom stoji 1 forintu.

Sok od Salsapariglie — Honduros (Estratto Salsapariglia) za čišćenje krvi, osobito u proljeće dobro je uzimati najbolje sredstvo proti svakim posliedicam veneričkih bolesti, proti kostobolji, poganici i ulogam, u obće za sve bolesti, koje su prouzrokovane od pokvarene i nečiste krvi. 1 caklenka naputkom stoji 80 nvč.; tri caklenke jesu dostatne za čitavu prejetnu kuru te stoje 2 for.

Najfinije ulje od bakalara (olio di fegato di Merluzzo) obće poznato, i izvrstnim priznano sredstvo za slabu i škrofuloznu djecu.

1 boca 1 forint.

Sredstvo proti kurjim očima (Essenza per i calli) odstranjuje sigurno kurja oka i bradavice. — 1 bočica sa naputkom 85 novč.

Slaštice proti kašlju i promuklosti grla. Izvrstno sredstvo proti kašlju i bronhijalnom kataru. 1 kutija stoji 85 nvč.

Izim navedenih ljekova imado u zalihi sve tu i inozemne specijalitete, kozmetična sredstva medicinskih sapuna, svakojakih kirurgičnih spravah, mineralnih vodah, te obavlja točno sve naručbe bezodvlačno uz poštansko pouzeće.

Prave bruske sukmene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za mužko odjelo stoji samo	for. 3·10 iz dobre „ 4·10 iz dobre „ 4·50 iz dobre „ 6·— iz boljo „ 7·75 iz fine „ 9·— iz najfinije „ 10·50 iz još finije	parve ovčje vune

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gornje kapute, Baden, Peruvienne, Doskings. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviote itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna **Kiesel-Amhof u Brnu**

Uzorci badava i franco. Pošiljka vjerne uzorku.

Pozor! P. n. občinstvo upozoruje se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje svo tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačom, koji škodi silno privatnim strankam.

Zidni koledar za god. 1897.

Tiskara Dolenc, Trst ulica Caserma br. 2 pripravila je za god. 1897. zidni koledar, te ga prodaje po 20 nč. komad, poštom 25 novč. komad.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

trputčev sok.

Cieni bolest 75 novč.

Preporuča kao najbolje sredstvo proti kašlju, promuklosti, hrapavosti, bronholi i plućnom kataru svježi

Cieni bolest 75 novč.

Da taj iz svježeg bilja pripravljen sok preporučam moj izvrstno djelujući:

Gorski čaj proti kašlju,

koji znatno pospješuje djelovanje istoga

Ciena omotu 35 nvč

Sok proti kašlju za djecu.

Djeluje izvrstno kod djece kod prehlade, kašlja, hripavca i pločnih bolestih. Ciena bočici 50 nvč

Najbolje sredstvo je:

Mazilo proti kostobolji

kod tegnje, reumatizma, ischiasa, bolih u zglobovima kukovima, te kod svih podkožnih bolestih, koje nastanu usled prehlade i nazeblosti.

Ciena loci sa naputkom 75 nvč.

Obširni cienici na zahtjev badava i franko.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolenc u Trstu

Broj 18 U Trstu 6. maja 1897. Godina XXVII

Nefrankirani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi, itd. tiskaju po običnom cienku ili po dogovoru. Isto tako je sa pitlori. Novci se šalju poštarskom uputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se ivana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake for. na godinu. Razmjerno for. i za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Kamo to vodi?

Za posliednjih občenitih izbora za carevinsko vieće bilo je što većih što manjih izgreda i nemira jedino u Galiciji i u našem Primorju, t. j. u Istri, Trstu i Goričkoj. Za izborne borbe, kadno su strasti više manje razpaljene, i kad se bore za pobjedu dvie protivne si stranke, ili čak dvie narodnosti, dade se takove nemire kojekako pojmiti, premda ih je često težko opravdati, ali, da ti nemiri traju i nakon izbora, dapače i mjesece poslije izbora, to je zaista mučno shvatiti a kamo li običnimi razlozi opravdati. —

Takovo nezdravo stanje traje žalibože još i danas u ovih naših južnih pokrajinah, napose u našoj tužnoj Istri, kojoj smo namienili ovo par redaka.

U zapadnom dielu Istre, osobito u puljskom i porečkom kotaru čami i danas mnoštvo naših seljaka u državnih zatvorih, kamo su došli više zlobom naših narodnih protivnika, nego li krivnjom svojom. Njih čeka ruka zakona, koja će svakako morati, da uvaži tu važnu okolnost, da bijahu oni ljudi svakojako zlostavljeni, te izazivani, i da se ih je izbornimi zloporabami na nemir ili izgred upravo sililo od protivničke im strauke.

Ti muževi jesu već i tako dugim iztražnim zatvorom dostatno kažnjeni, pa ako se tomu doda, da se oni nalaze kroz dulje vremena u zatvoru u ovo doba godine, kad imade svaki od njih i previše posla kod kuće, i da će ti nesretnici i novčanih žrtava morati da podnesu radi vojničtva, koje bijaše u njihova sela a na njihove troškove izaslano, tada neima dvojbe, da će sudovi imati blago s njimi da postupaju.

Drugo je pitanje mnogo važnije po našem sudu ono o nemirih i izgredih u iztočnom dielu Istre, napose u političkom kotaru Volosko. U tom kotaru jesu još uviek izgredi i nemiri na dnevnom redu kano da se nalazimo usred ljute izborne borbe.

Poznati narodni odpadnici u službi talijanske gospode i njihovih zaštitnika hoće silomice, da uzdrže u narodu razpaljene strasti, pak da uzmognu i nadalje na štetu onoga inače dobroga puka svoje izdajničko djelo provadjati.

Čim se je začulo, da su izbori za državni sabor razpisani, baciše u narod putem svog zloglasnog listića sjeme razdora, te sad brižno njegaju onu prokletu klicu nesloge, nebi li tim kod svojih gospodara još većih zasluga i mastnija plaću stekli.

Poput njihovih gospodara u Poreču i Puli navališe najprije na čestito naše svećenstvo, ne štedeć pri tom ni siedu glavu do skrajnosti miroljubivoga i pravednoga našega biskupa.

Neima pogrdne rieči, niti ružnoga čina, a da ga nije ta pogana čeljad proti najčestitijim našim svećenikom izmislila i u sviet turila.

Za svećenici dodjoše na red naši velezaslužni državni zastupnici, kojim nije ona čeljad dostojna niti prah sa obuće otrti, i s kojimi se neponosi samo istarski Hrvat i Slovenac, nego i svaki čestit Slaven, koji može i znade uvažiti njihovo požrtvovno i nesebično djelovanje za duševni i tjelesni boljak našega puka.

Kroz mjesece i mjesece crni i grdi rečena čeljad u svom smradnom listu sve, što je svakomu poštenomu čovjeku sveto i milo, dà, ona riže i pljuje bezsramno i na one naše svetinje, za koje je svaki pravi rodoljub pripravan i svoju krv proljeti, i za koje bi bili srnuli u boj i oni nesretnici, dok bijaše u njih nepokvareno srce i čista duša.

Za sva ta nemoralna sredstva, za sve te gnjusne čine rečenih propalica znala je politička oblast, jer se dogodiše u njezinom kotaru il pod njezinim nadzorom. Ali ona ipak nepoduze ništa, da se tomu na put stane, da se smutljivce i nemirnjake na red pozove, il da im se preprieči dražiti strasti, sijati nemir i razdor u onom kotaru. Oni nesretnici uvidiše napokon i sami, da se nitko zdravih moždjana njihovom smradnom pisarijom zavesti nedade, pak se latiše drugoga, još pogubnijega sredstva. Stali su naime sazivati puk na sastanke i pijanke, te ga tuj nagovarati, podžigati i huckati proti svećenstvu, proti našim prvakom i proti svakoj našoj vidjenijoj osobi. Usried posta upriličili oni obhode sa glasbom na čelu po kotaru, te počastiše *serenadom* i samog političkog poglavara, koji je mirno i zadovoljno sa prozora motrio tu šarenu družbu. Zahvaliti se imade jedino odlučnosti občinskoga načelnika u Voloskom, što nije došlo onom zgodom do većih izgreda. Raztjerana rulja razprišila se po občini kastavskoj, da i ostali puk smućuje i buni kano da neima za nju oblasti ni zakona.

U jednom dielu občine Kastav tako je već puk podivljao, da nemari više ni za crkvu, ni za svećenika, ni za sv. sakramente. Došlo je dapače tako daleko, da je u jednoj kapelaniji u iztočnom dielu občine svećenik oba uskrsna blagdana pjevao sv. misu uz asistenciju oružnika, koji su vani stražili, da smutljivci i buntovnici svoje grožnje neizvedu.

Proti občinskoj oblasti, proti zastupstvu, napose proti čestitomu glavaru občine Kastav buni ta prodana čeljad onaj puk na sve moguće načine. Nakon poznatih putovanja u Pulu i Poreč glasovitih prjanica te krasne družbe, počelo su dražiti občinare drevne kastavske občine sa dielitbom. Lahkoviernim občinarom obećuju ti nesretnici sva občinska dobra, ako se odiele od matice, te ako uz njih pristanu i njihovu nauku sliede. Usljed toga došlo je ovih dana do nemira i izgreda u sjevernom dielu občine, te će nevoljni izgrednici imati i sa sudovi posla.

Ovo su gole činjenice, kojih nitko zaniekati nemože i koje su poznate svim javnim oblastim. Ogromna većina puka prati zgražanjem to djelovanje zavedene svietine i njezinih vodja, koji ovako slobodno i bezkažnjeno pripravljaju narod na pobunu proti svakoj oblasti. Nitko bo neka nemisli, da će onaj, koji se odriče crkve i njezinih svećenika, koji neće da znade za sv. izpovjed, koji izvrgava smjehu i ruglu občinsko poglavarstvo, koji propovjeda il sliedi zamamne ali krive socijalističke nauke, koji baca pod noge svetost obiteljskog života, koji razstavlja muža od zakonite žene, koji zavadja nevine djevojke, koji sastavlja i podpisuje krive zapisnike proti istim c. kr. oružnikom, velimo, neka se nitko nevara, da ne bi tako propali stvorovi danas sutra mogli postati pogibeljnimi i onoj oblasti, koja nije znala ili htjela do sada proti izgrednikom i buniteljem puka, a u interesu javnoga mira i reda, ništa poduzeti.

Dopisi.

Iz Sovinjaka koncem aprila t. g. Da ne pomislite možda, da nas je satrla noga istarskih nasilnika, te da nam je time izbrisano ime sa lica istarskog tla (pardon, Piemonta) primih pero, da Vam u kratko kažem o prodanom mesu, o potlačiteljima majčinog mljeka, te o slavlju nasilne pobjede pete kurije u krilu nesretne nam majke Istre. Prije nego li predjem na samo slavlje, osvrnuti ću se u kratko na izbore sekcije Vrh, gdje bijaše sudionikom i kalabrеško gnjezdo prodani Sovinjak. Biralište to, naime Vrh, odaljeno je odavle po prilici 1 sat.

— — — Njekoliko dana pred samimi izbori letili su naši narodni protivnici kao biesni psi od sela do sela, od kuće do kuće, bacajući svoju prokletu mrežu nebi li ulovili koju ribicu. U tomu odlikovaše se osobito dva poznata gospodina sa „žutu jaketun" i „engleskun kapun" iz samoga Sovinjaka, koji nisu jeli ni pili nego pomamno letili, košto već spomenusmo od sela do sela, obećavajući, nagovarajući, zaklinjajući mirne seljake, da glasuju s njima, jer da ih mi varamo, da smo im mi najveći neprijatelji, da ih mislimo prodati pod Hrvatsku i sijaset drugih izmišljotina tako, da bi se od tih groznih laži moralo i samo nebo survati. Ako Vam kažem, gosp. uredniče, da su pri tom „divljačkom lovu" uvjek uza se imali i čitali onu prekoučkarsku *lažitorbu* mačjeg kluba ili, da se bolje izrazim, glasilo istarskih Talijana, štono se porodilo u koljevci hrvatstva, u mirnoj Kastavščini pod uredničtvom prokletog izdajice, nećete se ni najmanje začuditi, budući, da i sami najbolje znadete, da je to posledne sredstvo, kojim se poslužiše istarski Talijani. Kličući onom klevetniku: *„Idajico, crn ti obraz!"*, prelazim za korak napried. — Sve klevete, nagovaranja, spletke i podmicivanja reć bi, da ne urodiše dobrim plodom, čemu nam je najbolji svjedok uspjeh izbora u toj sekciji, gdje bijaše tek 65 poturica proti preko 500 naših svjestnih izbornika.

Svanuo dan izbora. — U Sovinjaku bijaše već ranim jutrom sve živo, sve zaodjenuto svečanim ruhom, očiti znak, da im je pobjeda u šaki (što se dakako podrepnice i nadaše, izraziv se više puta, da je ogromna većina s njima) — Valjda da zastraše naše!! Toga dana kotrljalo se je takodjer nešto crna po Sovinjačkom trgu — ali ..... ali ..... mir za sada. Što pako da Vam kažem o signori Paprini? — Bože dobri! — Prava milota bilo ju je gledati, kako ona toga jutra kao kakva paunica poskakuje sad do ovoga, da mu nješto šapne na uho, sad do onoga, da ga podraga po licu, sad opet do trećega, da ga potepka po ramenu.

— Ah milota, velim gosp. uredniče i ništa više!!

Taj poraz na Vrhu je naše narodne protivnike u vele razljutio, što se je moglo najbolje opaziti iz nasilnog pjevanja (koje se dakako svršavalo sa „In Istria croati ..... !") vraćajućih se Sovinjačana kućam svojim. — Puknuti su htjeli od jada ali su tomu hitro doskočila poznata gospoda sa *„žutun jaketun"* i *„engleskun kapun"* velemudrimi savjeti i krepostnom utjehom. Da dadu te podrepnice oduška svojim čuvstvima i valjda, da se izgube iz svog kluba i onu šestdeset i petoricu izazivali su i bunili mirni sviet sa klicima: *Viva l' Istria! Viva Bartoli! Fuori con i croati!* itd. tako, da bi bio ustrpljivi Job izgubio ustrpljivost, te poletio med te divlje stvore, da ih ulovi i zatvori med željezne rešetke, jer očuvaj te Bog od biesnih pasa! Pravo je dok viču: *Viva l' Istria! Viva Rizzi!* ali prekomjerno izazivanje ali .... ali .... recept istarskih iredenta ne smije se zabaciti. Kraj svega toga mirni Slavljan ostaje pri svojem, te ne zaboraví, da se na ludjake ne smije obazirati.

Sunce se nagnulo zapadu a tamna noć stala je rasprostirati svoja krila. Sa briegu i brežuljčića prostrane Sovinjščine, susjedne Vrhuvšćine i drugih mjesta spadajućih pod ovu sekciju, čuli se burni „živio"-klici! začinjani velikimi kriesovi tako, da biš pomislio, da se je u tisti čas pretvorilo Sovinjsko tlo u plavetnomore, gdje se odraznje množtvo mjeseca i sijaset maljušnih zviezdica. — Prije nego li koraknemo dalje, spomenuti mi je naše Senjce, one Senjce, koje su kod zadnjih izbora za upravno vieće u Sovinjaku naši narodni protivnici sa groznimi laži zasliepili a oni nas pustili na cjedilu. Ali evo! Kratko vrieme od tada proteklo, a naši se Senjci opeta okrenuli svojoj majci, svomu narodu, ljudem, koji ih ljube i štuju, a pljunuli su u lice izrodom, koji su ih na tanak led vodili, ljudem, koji uzdišu za prekomorskim kraljestvom. Evo gospodo Sovinjska i istomišljenici okolice, evo kako su u laži kratke noge, evo, da gdje laž ruča, tu ne večera! Gospodo (seljaci prodani) pošteno valja ići, inače zlo! Pustimo ih neka sanjare o zemlji, gdje samo mljeko i med teče a polutbimo naše Senjce i viknimo im glasno: *„Živio Senj!"* Živili sviestni Senjski izbornici! Ako oduzmemo Sovinjak i Sirotići (prodano selo) ne mogu Vam se, gosp. uredniče, ni o drugim selima potužiti. Sve je to odušević leno letjelo k izborima kao na pir kakav, a u tome se osobito odlikovaše *Jermanija* (selo strašljivih ljudi!!), *Brda* i *Polje*. Ivan Sirotić (Matiša) iz Polja pokazao je ovoga puta, da smo bili slabo nagovoreni kad smo onomadne javili, da je on izdajica. Nije on izdajica nego pravi rodoljub, ali ga treba poznati. Živio ga Bog!

Još njekoliko dana trpila je Istra težku borbu proti odpadnikom naroda i napokon prevrtom i nasiljem bijaše imenovan zastupnikom V. kurije *Bartoli*. Već one večeri čim je dospio glas, da je izabran Bartolić, u Sovinjaku je sve poludilo, sve pobjesnilo. Sjajno je bilo slavlje, koje su učinili naši odpadnici tome zastupniku. Jeste li vidili kada divlje Afrikance? Ako niste, to Vam je bila zgodna prigoda, da ih vidite u sredini Istre!

Na vrhu visokih palica obavili su mnogo cunja (krpetina), valjda zadnje *bragče*, pa to namočili kamenim uljem i užgali, te su tekli što ih noge nosile po Sovinjačkom trgu. Sudite sada sami, jeli to europejski ili afrikanski!? Uz to pako još one divlje urlikanje, tako, da si morao začepiti uši, inače si se morao zgražati, misleći, da je iznenada od njekle doletjelo množtvo divljih stvorova. Ah, da vidite te večeri signoru *Paprinu* i onu nezrelu *Smokvu*, zatim mnoge druge, medju kojima bijaše i sig .... sig .... Mamma .... pst .... mir, ah, da ih vidite one

večeri, kako su one letjele po trgu nagovarajući školsku djecu (kojim je naš učitelj strogo zabranio ulične demonstracije) da viču: *Viva Bartoli*! *Viva l' Istria*! *Abbasso con i croati*! i sijaset drugih nepodobština, bodreći ih pri tome, da im učitelj neće ništa učiniti, da on samo straši. Kad ih je pako učitelj drugoga dana u školi pokarao i njekoje zatvorio (a zaslužili bi, da ih iztjera) imali su srca lagati ti neutrudivi babiji jezici proti našem učitelju, ne bi li ga tako pred svietom ocrniii. Ali gospodo, poznamo Vas baš u pravoj slici!

Pustimo i to pa koraknimo za koračaj još dalje. Žarko sunašce najavilo je dan 16. marča, dan onaj, kada bijahu opeta izabrani za zastupnike na car. vieću naše gore listi, prof. *Vjekoslav Spinčić* i dr. *M. Laginja*. — Na njekoliko sata poslie podne najavilo nam je gruvanje mužara sa buzetske okolice i drugih strana, da je za ove kotare izabran zastupnikom narodni miljenac dr. *M. Laginja*. Oduševljenje naroda, koji se je u svečanom ruhu sakupio na Sovinjačke stenice, postane tim veće, čim jedan mladić donese glas iz Buzeta, da je za iztočne kotare zastupnikom naša perjanica prof. *V. Spinčić*. Čim je te večeri sunce zapalo okitili su se brežuljci i doline velikimi ognjevi, zrakom lepršale su rakete poput ognjenih zmija, a iz bliza i daleka čulo se gruvanje mužara. I ovdje bijaše narod vele oduševljen, što je najbolje dokazao mnogimi ognjevi, bacanjem raketa te veselimi klici: „*Živio Spinčić*! *Živio Laginja*!! Veselju u obće ne bijaše ni kraja ni konca. Sovinjčana te večeri nebijaše izvan kuće. Sve se zatvorilo u svoje stanove, de ne čuje tih živio klika, koji, kako vele Sovinjački Talijani (prodanci), vredjaju Boga. — —

Dan za danom hitro je prolazio te bijaše napokon izabran zastupnikom za gradove talijan *Rizzi*. Toga dana dala je opeta Sovinjačka iredenta oduška svojem čuvstvu, te razsvjetliše „korso“ mnogobrojnimi puževimi kućicami, koje bijahu napunjene uljem. Nu bolje bi bili učinili, košto je jedan našinac kazao, da si onim uljem začine kod večere salatu ili fažol. Ali to je ipak nješto — tim pokazali bi bili, da ima i u njima estetičkog smisla, ali šta ćete kada je i te večeri sliedila divljačka trka, urlikanje i izazivanje. — Na dan izbora, kada bijaše izabran zastupnik za veleposjednike, bijaše slavlje nedokučivo po receptu dakako prvih dviju, samo što se je te večeri u svemu odlikovao jedan naš odpadnik (koji je jošte kada se je slavila ovdje pobjeda pete kurije, bio s nama). On je nosio velik svetionik (feral) sa nadpisima na sve četiri strane i to: „*Viva Bartoli, viva Rizzi, viva l' Istria, viva Concordia*!“ O biela glavo, crna pameti! Te večeri palili su ti odpadnici, koji nas ščavima nazivlju, ognjeve niti potpuna dva koračaja od pokopališta, gdje snivaju mirni sanak naši pokojni. Završujem sa riečma: „Ljudi božji, gdje Vam ja pamet!“

Iz Lupoglava. Sviet je doznao, da je u Roču na 18. febrara predobila talijanaška stranka za V. kuriju, a kako je ta stranka predobila, je povedala ona gnjusna klepetača od Matulja u svojemu broju od 17. aprila, u kojem se braća medju sobom vesele nad gnjusnom svojom kulturom, koju su pokazali oni razdrapani golobradci Ročki na dan 18. febrara proti našemu pravednomu plovanu P. Pikuliću. Znadeš odpadniče Krstiću, on se piše P. Pikulić, a rodjen je na Vranji, jer do sada, reć bi, da ga nisi poznao, pošto ga tvoj laži-dopisnik neimenuje.

Neka pako sviet znade, da je proti složnom puku Dolenjovaškom, Goronjovaškom i nekojim Lesičanom glasovala sva Roščina; pomoći skoro nikakve nisu nam Jali Nugljani ni Ciritežani, akoprem su bili bliza i za našu slogu tri dana prije znali. Semićani po svojem starom običaju su se tim izkazali, da su doma ostali, jer je g. Tomažo valjda i njim obećao nešto, kao n. pr. da će nekojim dati košnju na Krasu, kao i Veprinčanom košnju u vali Lupoglavskoj. Govori se, da je svakomu bila obećana jedna kruna, koji neide taj dan u Roč; svakako pako čini nam se, da nije primio jednu krunu svaki, ki je doma ostal, i bi se potužio već od jednega, da jih nije sram, kako se je tužio jedan iz Ročkoga polja: *O . . . ., so me ga provarili, namesto mi ga dat korona, so mi ga dali hlebac i kvartin* (12 soldi), a za mladega mačkića treba dat 35 soldi). Dakle ročka mrha prodana (carne venduta) valja manje nego mačkić. Na sve to bi se morali jedan put opametit Semićani, i nasledovati svojega starega al poštenoga *Jadreta Prušjana* i *Maleta Sušikića*, koji su izmedju Semićani svoje poštenje i ovaj put izkazali; čast Vama vierna braćo i slava!!

Da jih nije iz Lesičine više došlo, to su opet najbrže kako se čuje *korone* krive. Svakako se znade dobro, da *Jure Luketić*, župan Lesički, nije nikada s nami *balotal*, da je valjda zato se onako oceril na plovana g. *Pikulića* na sednici u Roču na 23. t. m.

Onde se je razpravljalo, kako se ima farož Dolenjovaški popraviti, koliko moraju crkve, občine itd. za trošak dati, pa kad mu je g. plovan kazao, da to zakon, potvrdjen od ces. Frana Josipa prepisuje, se je taj junak Luketić onako grdo oceril i rekal: *Ča će nam tu cesar zapovidati, kada nimamo, nimamo*!

Oj Jure! Ča će nam cesar zapovidati? Tako govorite, i tako zdrav i čitovat još penžijon od cesara potežete.

Znajte, da se svakomu plovanu pristoji pristojnije stanovanje nego nekojim žmukljarom, koji se po lětu i po zimi kako mačke na stative poli oguja tačui!!

Da su Ročani četiri naših iztukli, to su se Ročani u gnjusnoj od Matulja sami pohvalili, tako su i povedali, kako su g. plovana onako dostojno sprovodili celi dan po Roču, kako stalno njednoga popa u celoj Istri prigodom zadujih balotacioni. A još dostojnije pako po svojoj ročkoj kulturi — *baš rozzo* — u večer, kad se uz pratnju oružnikah htio vratiti na štacion. Tako je pokazal Roč ono ča je, kad je mlado i staro (po prilici celi Roč je bil skupa) tulilo, rulilo, vikalo, švikalo, rukami pljoskalo, razlupanu staru mišnicu proti g. Pikuliću hitilo. Menelikovci su lepšu kreancu pokazali poznatim talijanskim junakom i više jih štovali, negoli Ročani onaj dan Lupoglavce i njihovog plovana. Neka nemisle, da će nas prestrašiti, neće nè, nego baš neka znaju, da koliko se breka više draži, toliko postaje ljući i jače ugrizne.

G. učitelju Ročkomu treba priporučiti, da se drugi put med onim družtvom nebude videlo djece, koja školu pohadjaju, pa ako je ondje medju onimi naobraženimi Ročani na placi bila možebiti njegova mila ženica i stara šijora Nani, neka znaju, da medju svimi Ročani je njih bilo najgrje onde videti, i da one kao žene izkušene, kao matere i *none*, bi morale djecu ća gontti od tako grdoga ponašanja, a ne na veću svoju sramotu i ogrešenje svoje duše još pomagati i podpirati tako nečevičansko i divo ponašanje.

Ročani! Vi mirno i sigurno po Lupoglavštini hodite, a mi za plaću skoro se nećemo smeti pokazati u Roču!! Sudite sami, pa recite po duši, koji od nas je već civiliziran?

Neki Lupoglavci.

Razgovor

medju Jožetom i Franom pod lipom na štacionu u Pazinu.

Jože: Si čul, da te na Buraju storit neko novo školo i da te za profesora stavit onega šijorića iz Gradina?

Frane: Kakovo školo?

Jože: Školo „*Avite kulture*“, apošta za nos kmete i da te nas onde vadit moderno talijanskin krijancu, zač da smo nespretni z gospodon.

Frane: Ha! ha! ha! vidiš vraga va lisice! Ča se je jur našim šijorim zamerilo, da njim ne buševamo ruke i kolena kako smo bili navadni. Mi njim nismo krivi; oni za navadit nas krijancije, zgubili su i ono malo ča su je imali.

Jože: A još ni ni sekira na drievo pala. Čekaj kume moj dragi, do malo te oni z pod ruke gledat za nami.

Frane: Onput te *morat* baratat s'čozoti.

Jože: Nedeljo san bi na šamnju va Pazinu i to na uličnicu. Bilo je sila našega puka. Va ošterije puli *Šepuka*, *Jedrejčića* i *Marinčića* sve je bilo puno i natlačeno, da se ni moglo več ni stat.

Frane: A ča so druga gospoda oštari i lokandieri delali?

Jože: Škiljili so kroz okna i puhali va piesti, ala malo so beći dobili.

Frane: Pravo je; z' našemi beći so se dosta pomogli, ma za napred naši beći nete va njihe žepe.

* * *

Jože: Vara i naš Zvanić da je čiui prit s' Švicarske šest krav, pak da će po kućah mleko prodavat.

Fraňe: Istina je, ma govore, da ih nima s' čijem krmit, nego da ih goni va patok na pašo.

Jože: Pusti ga neka se malo *šfoga*, ma verujmi, da će se *štufat*.

Frane: I mane se parà, da će se *štufat*, zač je bilo po svietu *furbejch* od njega, pak so sejeno zahitili ordienje.

* * *

Jože: Da so se dva Mateti pul Novaki na 18. marča potanečili va brageše.

Frane: I mane so povidali, ma da je zaudaralo po . . .

Jože: Dragi ti Š . . . me da njim je posla na dar petrolja za ono ča so goreli kriesi za Rizza.

Jože: A koliko njim je ta šjor Š...me posla tega petrolja?

Frane: Jeno butačo.

Jože: To je preveć mala plaća za onakove glave.

Frane: A ja! brek triebe da zame ča mu gospodar dà.

Franina i Jurina

Fr. Ča da su se naši m a č k i počeli va hlade skrivat?

Jur. Ter ni još te silne vrućini.

Fr. Aj da j' već nekem pod taneku teplo prišlo.

Jur. Ma ni još pravo neken rukavačken.

Fr. Neboj se, nete ni oni lišo pasat.

Jur. Leh tamo da imaju i par baš pitomeh mačic.

Fr. Neka se čuvaju matuljskega mačka, zač bi njim moglo zanjavkat, kako i nekoj pul Turak.

* * *

Fr. Nebore Kajf-š zna već i kranjski.

Jur. Zna, zna, samo mu se kadagod zmeša f a j m o š t e r s p u r g e r m o j s t e r o m.

Fr. Ča ćeš, leta su leta, pak mu škodi koliko toliko i teplina.

Jur. Ter je trebeda va Obroven još leda...

* * *

Fr. Mačji da se spravljaju po treti put na putovanje po Istroj i Bodulije.

Jur. Škoda, da nejave napred našen kada te prit, da ih gosposki primu i pozdrave.

* * *

Fr. On mačji proto, da se štima, kako mu gre sada sve po loje odpotle cesti mereva.

Jur. A kada presahnu poreška korita?

Fr. Lahko za to, ter ima Slocarić 20.000, princip Mihotićev dva puta toliko, za Marotićeva se nezna ni broja.

Jur. Će mu bit blaze će kako i onemu, ki se j' va brageše . . . potanečil.

* * *

Fr. Jure! si čul vraga nu?

Jur. Ča se je to pripetilo?

Fr. A vero da je Mačji priša na vilijo malega vazma semo va Pazin, pak da će ovde storit spolovine z mački.

Jur. Bog mi grehi prosti, ki vrag će š njim spolovino imet?

Fr. Pur da će neki!

Jur. Valja da Fidel i on kranjac starinum.

Fr. Zač imaju baš prilične mačke.

Jur. Eee!! va Pazine vero je čuda mačkic zreleh za spolovino.

Fr. Tako će dobri posli storit š i o r mačji Kapo!

Jur. Ma neka se čuva da ne budu kaštelani napustili svoji breki na mačke i mačići, pak te sveskupa va jamu zagnat.

Fr. Tako će morat i bit, ako ćemo mira imet.

Jur. A vero će i poljanci dopeljat svoji breki, i Lindarci i Beramci i Trvižani i svi drugi pošteni ljudi, pak ćemo videt ćeli bit mira ali ne.

Fr. Ja, tako se mora delat, kada se ima s mački posla.

* * *

Fr. Ča dela svetomatejski mačak?

Jur. A niš, zač nima s ken.

Fr. Čul sam, daj našal pul Široli jedno dva šegava, ki mu veruju.

Jur. Ja oni, ki čuju kako trava raste.

Fr. Ter se on mlaji drži, da je neč.

Jur. Ma je no, on brižan i danas misli daj Bartulić Istru spasti, a Spinčić i Laginja, da bi ju prodali pod Hrvatsku.

Fr. Ča ćeš no, ta bol je od nekada va onoj vase, od vavek i delaju sramotu našemu Halublju.

Jur. Bože moj, ča kada slepci progledat!

* * *

Fr. Znaš kamo se je sada počel mačak shajat?

Jur. Kamo zlodeja?

Fr. U Opatiju.

Jur. Samo neka se ne napuhne i tamo trinketina kako i na Halublju.

Fr. Ter je bila pul meštra škole.

Jur. A sada j' pul dirijenta.

Fr. Ma si Jure malicijož, ha, ha!

* * *

Fr. Mačji z Vrha da misli bit brzo prezentant i župan.

Jur. On će to bit kada bude matuljaki mačak potežitat.

Fr. Tako vero će se načekat.

Jur. Će mu mejten pamet narast.

Različite viesti.

Važna odluka vrhovnoga suda u Beču. Nakon smrti pokojnoga Dragutina Martelanca, čestitoga rodoljuba iz susjednih Barkovlja, sastavio se ovdje odbor, koji je imao dičnomu pokojniku podignuti u rodnom mjestu dostojan spomenik. Kad bijaše spomenik gotov, prijavilo je predsjedničtvo rečenoga odbora gradskomu magistratu slovenskim podneskom, da će taj spomenik sa slovenskim napisom toga i toga dana svečano na groblju u Barkovljah odkriti. Gradski magistrat vratio je spomenuti podnesak, jer da je sastavljen u jeziku, koji nije običajan na magistratu grada Trsta. Proti takovoj riešitbi uložilo je predsjedničtvo odbora utok na vrhovno sudište u Beču, koje je ovih dana izreklo odluku, da je spomenutom riešitbom gradska delegacija prekršila zakon, jer je u Tratu slovenski jezik pripoznat kao zemaljski jezik i jer se tomu priznanju od strane države mora pokoriti takodjer zastupstvo grada Trsta.

Ova odluka je svakako za nas vrlo važna, nu praktične vriednosti žalibože neima, jer će naš magistrat i nadalje jednako riešavati slovenske podneske dokle god mu se bude dozvoljavalo od strane državnih oblastih na ovaj način kršiti državne temeljne zakone.

Iz carevinskoga vieća. Dogovori, vodjeni izmedju podobora carevinskoga vieća i ugarskoga sabora o poslu svote, što ju imadu obje pole monarhije doprinašati za skupne poslove, nisu ni ovaj put uspjeli.

Barun D i p a u l i priobćio je pouzdanikom većine, svoju zakonsku osnovu o promjeni državnog zakona za pučke škole.

Pouzdanici većine dogovorili se, da će u svih odborih birati predsjednika i drugog podpredsjednika izmedju članova većine a prvog podpredsjednika izmedju manjine.

Ovaj par razpravlja se u carevinskom vieću o prešnih predlozih, koje postaviše zastupnici raznih stranaka. Razprave otežčuju Niemci raznih klubova, koji su kao biesni radi poznatih jezikovnih naredaba u Českoj i Moravskoj. U sjednici od dne 4. t. mj. stavio je predlog poznati vikač i veliko-Niemac *Schönerer*, da se odieli Galiciju i Bukovinu od pokrajina, koje sačinjavahu jednom njemački savez i da se pri druži Dalmaciju Ugarskoj. Tako bi zadobili Niemci opet prevlast u Austriji.

Gorički zastupnik *Verzegnassi* pita vladu o uzrocih bolesti nadbiskupa Zorna uzev pri tom u obranu namjestnika Rinaldini-a. Zast. *Laginja* predloži, da bi prešni predlozi njegovi, zastupnika *Spinčića*, *Grogorčića*, *Coronini-a* i drugova o odnošajih u Primorju došli čim prije na razpravu.

Pouzdanici klubova car. vieća odlučiše u konferenci, da prije te predloge razpravi ministarstvo.

Novi načelnik občine Dolina. Dne 8. t. mj. sastalo se je novoizabrano zastupstvo občine Dolina, da si izabere načelnika i občinske savjetnike. Načelnikom izabraše poznatoga rodoljuba g. Ivana Sancina, posjednika i predsjednika kotarsko gospodarske zadruge. Savjetnici bijahu izabrani sve čestiti domaći posjednici. Medju zastupnici te občine nalazi se i naš zemaljski zastupnik veleč. gosp. Josip Kompare i dvojica pučkih učitelja.

Zdravica vladara u Petrogradu. Zdravica, kojom je 27. aprila ruski car Nikola kod svečana-objeda nazdravio našemu cesaru i kralju, glasi doslovno: „Uvjeren prisutnošću Vašega Veličanstva medju nama, polažem važnost u to, da se za ovaj novi dokaz iskrenog prijateljstva, koje Nas sjedinjuje, zahvalim. Ovo je prijateljstvo utvrdjeno istovjetnošću nazora i načela, koja

du za tim, da Našim narodom osiguraju blagodati mira. Vaše Veličanstvo poznaje *srdačne osjećaje, što ih gojim za Vašu osobu, kao i posve osobitu važnost, što ju prilažem podpunoj solidarnosti među Nama glede uzvišenog cilja, za kojim težimo.* Pijem u zdravlje Vašega Veličanstva, u zdravlje Njeg. Veličanstva casarice i ciele casarske obitelji".

Nj. Veličanstvo cesar i kralj Franjo Josip odgovorio je ovako:

„Duboko ganut ljubeznim i srdačnim dočekom, što Mi ga je Vaše Veličanstvo dobrostivo priredilo, i mnogobrojnimi dokazi pažnje, kojimi Me okružuju, od kako sam stupio preko medje ove države, osobito Mi je na srdcu, da Vašemu Veličanstvu izrečem Svoju najživlju i najdublju zahvalnost. Radujem se, što u tom vidim novo jamstvo *tjesnog prijateljstva*, koje Nas sjedinjuje, i koje, osnovano na osjećajih medjusobna štovanja i loyaliteta, za Naše narode sačinjava trajnu garanciju mira i blagostanja. Tvrdo se uzdajući u pobjedu ove stvari, bit ću vazda spretan, što mogu u tu svrhu računati na dragocjenu podporu Vašeg Veličanstva. Uvjeren o uspjehu, što Nam ga zajamčuje Naše zajedničko nastojanje, pijem u zdravlje Vašega Veličanstva, u zdravlje Njez. Veličanstva carice i carske obitelji".

U obih ovih zdravicah jasno se zrcali srdačnost osobnog prijateljstva izmedju oba vladara kao i veliki politički momenat petrogradskog vladarskog sastanka. Car *Nikolaj* govori o utvrdjenju iskrenog prijateljstva „istovjetnosti nazora i načela", što smjeraju na uzdržanje mira, pa tu istovjetnost označuje još jasnije riečima „podpuna solidarnost". Cesar i kralj *Franjo Josip* odgovara, da u srdačnom doček nazrieva jamstvo „tiesna prijateljstva", koje, osnovano na štovanju i loyalitetu, pruža „trajnu garanciju mira i blagostanja", pa još ističe „zajedničko nastojanje". Zdravice ozvanjaju dakle jekom prijateljstva, solidarnosti i mira, te su najbolji dokaz za to, koliko se s obih strana želi uzdržanje mira na Balkanu u interesu obćeg mira. Obje su zdravice ovaj put tako jasne, da se same tumače, a njihov politički sadržaj tako je važan, da ih zaista možemo ubrojiti medju historičke izjave prvog reda.

Što je s našom molbom? Pod tim naslovom piše nam prijatelj iz Matera de (občina Umag) koliko sliedi: Prošle godine mjeseca septembra poslali smo molbu na visoko ministarstvo nauke u Beču, da se uvede u novu pučku školu u Materadi poduka u našem materinskom hrvatskom jeziku. Na tu molbu neimamo do danas odgovara a naši talijanaši i prodanci govore, da će škola biti čisto talijanska, premda nema medju nami nijednoga pravoga Talijana. Škotska zgrada bijaše gotova jur prošloga mjeseca, te stavište od zvana napis samo talijanski t. j. *„Scuola popolare"*. Ovoliko do znanja našim dičnim zastupnikom u Beču.

„Istarska posujilnica u Puli" ima skupštinu dne 16. maja u 10 sati u jutro u tamošnjoj čitaonici. Tko iz vana nebude mogao doći, neka pošalje ovlastnicu (punomoć) za kojega člana u Puli, jer je pravo, da bude na skupštini zastupano što više članova.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Kastvu, obdržavala je svoju skupštinu dne 28. marča ove godine; u toj izabrao se novi odbor.

Predsjednica Eugenija Grosman, zamjenica Adelina ud. Buršić, tajnica Jelisava Šepić, zamjenica Klementina Juretić, blagajnica Ema Jelušić, zamjenica Petra Rubeša.

Članarinu za g. 1896 su uplatile slijedeće: Ema pl. Kleinmayr, Paskvala Dukić, Ana Karlavaris, Eugenija Grosman, Alba Rubeša, Josipa Milneršić majka, Julijana Gregorić, Cilka Buzdon, Marija Rubeša, Amalija Bakarčić, Cilka Bačić, Marija Jelušić, Roža Šepić, Josipa Milneršić kći, Albina Munić, Dragica Dukić, Ema Grosman, sve iz Kastva. Marija Petrak iz Zvoneće, Marija Debrović, Roža Beniger, Milka Sašon iz sv. Mateja, svaka po 1 f. Dorina Munić, Hedvina Jurinac i Josipa Brozović iz Kastva svaka po 50 nč.

Članarinu za g. 1897 su uplatile slijedeće: Jelisava ud. Kormüller, Lodovika Jelušić, Matilda Skender, Marija Karlavaris, Alba Rubeša, Ernesta Jelušić, Cilka Bačić, Nadala Jelušić, Cilka Buzdon, Marija Jelušić, Amalija Rubeša, Amalija Babić, Tonka Jurinac, Marija Jurinac, Tonka Dukić, Ljubica Dešković, Jelisava Šepić, Tereza Bačić, Ema Jelušić, Ivana Jurinčić, Albina Munić, sve iz Kastva i Marija Petrak iz Zvoneće, svaka po 1 for. Hermenegilda Brozović iz Kastva 50 nč.

Ema Grosman, blagajnica.

Izbori za Hrvatski sabor. Hrvatska vlada razpisala je izbore za sabor kraljevine Hrvatske za dne 19, 20, 21 i 22. t. mj. Kako danas tamo stvari stoje, imade malo nade, da bi mogla opozicija do pobjede. Opozicija stupa naime razdvojena u izbornu borbu. Jedan dio stranke prava postavio je složno sa neodvisnom strankom 39 kandidata dočim kandidira drugo krilo stranke prava 17 svojih pristaša.

Dogoditi će se dakle žalibože i kod ovih izbora, kao što se svuda dogadja kad se dvojica njih pravdaju, uživa naime treći.

Mi žalimo duboko što neće sva opozicija složno u boj proti podržavateljem ovog tužnog stanja.

Uskrsna propovjed u Puli. Uskrsnog ponedjeljka tudjinac-svećenik, koji je propovjedao u stolnoj ili župnoj crkvi, opetovano je naglasivao tobožnje talijanstvo puljskog gradjanstva, a pri kraju je svoje propovjedi uzkliknuo sjinom enfazom: *„Se siete Italiani, come lo siete, dovete essere anche romani cattolici!"* Pak onda će razni talijanski revolver-listići graknuti, da hrvatski i slovenski svećenici propagiraju hrvatstvo u crkvi i sa propovjedaonica! Kad bi naši svećenici i propovjedali svojim vjernikom o narodnih svetinjah, ovi ih razumiju i čute svetom intuicijom svoje sviesti, ali kad tudjinac *d'oltre mare*, osvjedočen, da se nalazi „nella provincia irredenta", bezobraznim cinizmom vriedja najsvetija čuvstva svojih slušalaca, kada ih baš moralno sili, da ogorčeni izadju iz crkve, u koju su došli, da čuju rieč božju, a ne razne bezsmislene i nenarodne tvrdnje, tada se to nikora smatrati ne samo propagandom, nego dapače i izazivanjem pogrdom narodnih čuvstva vjernika u i pogrdom narodnih čuvstva vjernika u ovom gradu, gdje je ljudi razne krvi i jezika a najmanje talijana. Koliko pak služi takova propaganda vjeri i crkvi, a koristi državi, nećemo iztraživati.

Nekršćanska osveta. Iz Lovrana pišu nam ovih dana, da se uvadja tamo u najnovije doba nekršćanska osveta i u samu crkvu. Do sada bijaše naime tamo davni običnj, da se na dan Uskrsa sakuplja milodar (elemosina) za crkvene poslužnike. Lovranski šarenjaci i talijanaši govore javno, da je g. župnik pravo učinio, što je taj milodar ukinuo letos, jer da su crkveni poslužnici glasovali za hrvatsku stranku. Ako je ovo istina — o čemu neimamo razloga dvojiti — tad nam to pokazuje, kako daleko zavede strast i to bož mudre, učene i svete ljude.

Iz Kastavšćine početkom maja. Kad čovjek razmišlja o prilikah u Kastavšćini, mora doć do uvjerenja, ili da je nekim ljudem sve dopušteno, ili pak, da oblasti — spavaju. Već preko jedne godine ruje se i truje u našoj občini na sve moguće načine. Puk se smućuje i buni proti občinskom glavarstvu; na najgnjusniji način ocrnjuje se i kleveće občinskoga glavara i narodne zastupnike; hucka se jedan diel Kastavšćine proti drugomu dielu, da češće i do tučnjave dodje; mladiće, koji se vraćaju sa novačenja, napada se po talijansku sa kamenjem, da su se neki morali vraćat kući iz Voloskoga preko Rieke; kod jednog diela puka tako se ocrnilo svećenike, da na smrtnoj postelji nemare za njih, dapače svojim ukućanom brane poći k izpovjedi; medju narod siju se i truse pogibelne socialističke ideje; renitente občinske podupira se proti občini i navadja na zločine nasilja; zapeljuje se tudje žene; ljude se nagovara zamamnimi obećanji na dieljenje občine, što bi moglo prouzročit velikih nemira u občini; pišе se javno i govori proti c. kr. žandarmeriji; šilje se kojekakve tužbe i utoke sa patvorenimi podpisi, — jednom riečju: napeljuje se ljude na kažnjive čine, a svega toga kao da nevidi poglaviti gospodin kotarski kapetan *Alojzije vitez Fabiani* u Voloskom.

Iz Mošćenica pišu nam 27. t. mj. Izvolite gospodine uredniče tiskati ovaj dopis u Vašem cienjenom listu, da može svet i ljudi kod nas pozuati nekoje osobe, koje se obrnu na svaku stranu, odkud vjetar puše, kad je to njihova korist.

Čuo sam, da su u zadnjih izborih ovdje u Mošćenicah dobili Kalabrezi, i to za jedan glas, koga je dal naš Tonić Dr. Rizzi-u. Baš sam se začudil kako je to mogal naš Tončić storit, on koji je jednoć bio pravi domaći čovek t. j. pravi Hrvat, kako smo svi skoro ovdje u ovom našem mjestu.

Ali i njega je *Kristalovo* svietlo očaravelo, i zabliščilo mu oči, kako i skoro pol Lovranščine t. j. svi oni, do kojih su kristalni zraki dospjeli, ostali oslavi, jer nevide kako jih ona gospoda varaju, ali ufam se, da će brzo progledat, pak onda sa kamenjem razbiti ta silni kristal. Ali vratimo se k našemu Toniću; on koji je *puro sangue*.

Da bi se malo njegovoj majki digunut pak sada za viditi, kako li njega lepo karala, i ovako bi mu rekla, baš po domaću, jerbo ni znala niti kako se kruh zove po talijanski: Tonić moj dragi, tebi su se možđani obernuli, a prokleti kristal kako te je očaravel, ja sam vavek mislela, da kada budeš velik narasel i pišaličovek jedanput, da će ča s tebe bit, a ti si mi luji došal nego kada si imel deset let; ondu bio si malo dete, ali sada si muž, jo leteli, ali po starini nisi baš ni mrvi. A ja znam dobro, da svaki ima potrebi dobit novac, ali pak znam i to, da se ni treba nikomu predat a najme onem, koji merze na naš puk i rod; oni su takovi, kad te imaju u potrebi sve ti obećaju, a kad ne, onda ti peti obrnu; ki s njimi črešnji zoblje, nu repi ostanu.

Prvi put si si oženil i pomešal se s talijani t. j. z našem Zvanićem, alj posle toliko let mislila sam, da si to požabil, kako baš si i bil. Ali sada pak nazad si u vreču. Slepe te kristalovi zraki sa panuo si u vreču. Slepe te kristalovi zraki sa jedne strane, a sa druge bandi tvoja dojduća rodica, koja je puro sangue fiorentino, kako bi ona rekla, a ja se spomečujen, kad njoj je gosp. Teodoro z Plomina, nekada, kad je bila mlaja, daval lecioni . . . po talijanski.

Još ću ti jednu reč, da si bil malo pametniji, nebiš dopustil, da se sporad tebe po klanceh devojki pravdaju, i laju i da po našoj plovanji od tebe govore, ja od zgora sve vidim i čujem, pak zato te moram malo pokarat, sada pak ću ti reč, da mi budeš pametan, nepusti se prevarit, i neka ti kristal već oči ne zablešći, ako nemoreš drugačije, a ti kupi očali zeleni, pak ti neće kristal ni svi talijani naškodit.

Pusti onu starikovu na bandu, neka ona po malo kanta žmuljićem u rukah: *mi ho fatto due in una volta*, a ti mi budi čovek domaći, kakovih ima mnogo u ovom našem gradu; ljubi svoju domovinu i nepogrdi naš pošteni rod i to ti je za danas dosta, Tončić moj dragi!

Još sam jednu pozabila, budući se misliš oženiti koliko prije, tako ću prosit Gospodina diretora od *„Naše Sloge"* neka ovo ča prije more naštampa i ti pošalje, ovo ti je moj blagoslov.

Neprijatelj tujega kristala.

Iz Voloskoga pišu nam 28. pr. mj. Dne 23. t. m. prispjeo je u našu krasnu Opatiju kraljevski par Rumunjski, pa će ovdje proboraviti nekoliko tjedana. Za njihov dolazak bila je Opatija a isto tako i Volosko nakićeno zastavami, da izkažu tako svoju radost na posjetu tako visokih gostova. Sada je u Opatiji baš *„saisone haute"* te je sve puno stranaca. U ponedeljak 26. t. m. obdržavala je Posujilnica u Voloskom svoju prvu glavnu redovitu skupštinu. Drago mi je iztaknuti, da se većina naših rodoljuba živo zanima za ovo najnovije naše poduzeće. Pozivu na glavnu skupštinu odazvao se liepi broj rodoljuba iz Voloskoga, Opatije, Mihotići, Rieke itd. Ovom prigodom pristupilo je posujilnici do 30 novih zadrugara sa različitim brojem zadružnih dielova.

Baš pri ovoj skupštini moglo se opet jednom uviditi od kakve je nužde, da se već jednom sagradi narodni dom na Voloskom. Ovdje neimamo naime niti jedne prostorije, gdje bi se mogao sastati veći broj ljudi. Ajde gospodo započnite jednom sa gradnjom!

Posujilnica je već započela svoje djelovanje. Do sada dakle u par dana digunulo se od iste na posudu nekoliko stotina a uložilo se u istu nekoliko hiljada. Stalni smo, da će to narodno i gospodarstveno poduzeće krasno uspjeti, kano što uspjevaju i druge naše posujilnice širom Istre.

Paćuharije Voloske. Sada, kada su sve te elecijoni pasale, sada nismo v Istre već ni *„partito istriano"* ni *„mačke moderate"* (skužajte, sami otel reč: *„slavi moderati"*). Sada smo kako ona *Pikulo* s Trsta piše: *„di nazionalità italiana, provincia italiana, tutti italiani"*. No, barem moremo i mi Vološćaki reč: *„me ne consolo che non son solo"*. I Rukavčani su na jedanput postali Talijani: Puljezi i Kalabrezi. Ča će sada reč on fiducijar z Veprinca, ki je na 10. marča vriščal, da on ni talijan, ni da neće da bude, zač da je to za njega *ofeža*. Ma zaludo ti je moj stari, sada su *Bartolićevi* prijatelji obnašli, da smo svi va Istroj Talijani, tako pobožtrića si i ti. Šti samo malo *Pikulo* od 11. marča pak češ videt. Ako nimaš tega *Pikula* hodi *Pikulice* i njijen prijatelicam, pak te ti ga benj one dat.

* * *

Patrijarka, *Furešt* i *Mačji*, da su storili kuntrat, da će va kumpanije delat. *Mačji* da će beči inkasevat (to mu se je veramente i otelo), *Patrijarka* da će blagoslov dat a *Furešt* da će kadit. Baš dobra kumpanija; so se iskali na su se i našli. Nijenemu se ni za čudit kako Patrijarke, zač on je već i unešto star i — kako se kalkula — pametan, pak se poč z mačjem spravljat. On misli, da će s tem nekemu dišpet storit. Bora će, on će samo od svojga zgubit zač će svaki reč: „reci mi s kem greš, pak ću ti reč ki si". Kako se vidi *mačji* rado zahaja na Volosko a najraje Furešta. A, Bože moj, t r su nekakovi kumpanji, obadva odpadniki svoga roda, pak se rado vide. — Njihov veran sluga je *„Tancizeba"*, ki se je komač na Voloskem malo obukal.

Neki dan da su imeli *Mačji*, *Furešt* i *Tancizeba* nekakovu sedutu pak da su ovo odlučili: 1) Jedan od njih mora bit do dve leta Voloski podeštà, 2) Mačji da će bit do pet let *deputato provinciale* ako se dieta prenese va Kopar, 3) Tancizeba da mora do dve leta dat *Bratovšćine* kastavskoj svi beči nazada, ki mu je jedan put dala za študijat se. (Veseli se Bratovšćina, ćeš ih videt).

* * *

Sam čul da mačji jako rado neken gospan na Volosken vižiti dela. Samo da nebude ki ter ki moral poć va Lovran po onu vreču rogi, kako su ono neki dan par od njih z Matulj, Turak i Reki hodili.

Podvijlaja čeljad. Dne 16. marča imali su se obaviti izbori u Poreču za zastupnika seoskih občina zapadnih kotara Istre. Naša stranka imala je osjegurana većinu od 21 glasa predpostavljajuć, da se nedogode nezakonitosti od strane izborne komisije. Talijani, izoboljeni što su nečuvenim nasiljem i sleparijom nekako se dočepali mandata pete skupine, odlučili su bili proglasiti na svaki način izabranim njihovog kandidata, makar i upotrebili najpodlija sredstva. Već odmah posije oviršenog izbora Bartoli-a t. j 10. t. m. govorkalo se po gradovih, da će oni t. j. Talijani imati 4 zastupnika, a mi t. j. Hrvato-Slovenci samo jednoga. Ovo već dalo je misliti našim ljudem, i mogli smo biti pripravni na najskrajnija sredstva. Već 10. marča na dan izbora Bartoli-a navalilo se je bilo na naše fiducijare, a sama politička oblast pokazala je, da je imao naš zastupnik g. *Vjekoslav Spinčić* posvema pravo, kad je izustio na sjednici političkoga družtva *„Edinost"* one znamenite rieči glede prilikah u Istri. Ista je naime dala odpremiti talijanske fiducijare u pratnji žandara sve do njihovih kuća, a našim svima dala je samo jednog, koji se i sam od straha tresao. Iza toga došli su seljaci porečke okolice u Poreč u svojih poslovih, nu ondje strašilo im se, da ako dodju naši fiducijari 16. marča u Poreč, da će sa njihovima glavama štrkati po Poreču, kao sa naračama. Da je odlučila talijanska stranka ići do skrajnoga, svjedoči članak *„L' Istria"* od 13. marča, br. 791 *„Le elezioni degli comuni rurali"*, u kojem straši našim ljudem, sa *„legge di taglione"*, i da će se onda vidjeti, koji će imati *„le corna più rotte"*. Još bolje izdali su se nedelju pred izbori t. j. 14. marča. Kao običajno došli su naši kmeti iz Vrvari k misi k *Sretici*, da izvrše svoju bogoljubnu dužnost. Usried mise dohajali su u crkvu porečki gospodičići i fakini, da namah istu zapuste; došli su naime gledati koliko ima našeg naroda; slučajno kod one mise nije ih bilo puno, te time dobili su *Baratierovci* nekoliko *kurajže* ali kakove! Čim je naime naš seljak *N. Kalac* izašao iz crkve, napali ga, nu on potegnuo je svoj kosir, koga naš seljak uvjek uz sebe ima, jer mu je to orudje na polju veoma potrebito, zatim učinio si sajesta, te pošto je bio izlaz iz Poreča posvema zatvoren, stao bježati u grad i to ravno u postaju žandarmerije, koja ga je zatvorila.

Kako je on bježao, htio je uz druge takodjer jedan porečki delija pokazati svoju jakost u bacanju kamenja, nu istog zadržao je mladi *Pauletić* (Fažulić) ali u zlo za se, jer porečki divljaci su navalili na njega, te morao jedino u bjegu iskati si spas. U to na svoju nesreću izajde otac istog iz crkve, nu tek što se je pokazao, navalili su na njega fakinčad i vatrogasci, te udarali ga sa batom, sekirami i kamenjem u zatiljak i glavu. Nevideć od nikud pomoći, a sam nije mogao obraniti se od toliko abruckih razbojnika, htio je vas iztučen pobjegnuti kotarskom poglavarstvu, da ovaj gadni zločin istomu ujedno prijavi; ali sada nahrupi na njega gradski stražar, te ga odvede u zatvor.

Ovaj dogodjaj nije mogao ostati tajna za naš mučni ali požrtvovni narod, komu se moramo uprav diviti.

Za to nečuveno razbojničtvo doznalo se u svih obćinah zapadne Istre, te stali

su naši seljaci misliti, što će biti sa našimi fiducijari utorak, tim: više, što su i isti dan u Poreču strašili, da je danas onako prošlo ali 16. t. m. da će oni izvesti još veća junačtva. U obće nastalo je jedno mnienje, bio je jedan glas: „Naše fiducijare nesmijemo pustiti same u Poreč, moramo se skupiti i braniti ih do zadnje kapije krvi". To je sveta istina. Dogovorili su se, da će se sakupiti u Vrvarih i onđje, da će odlučiti, kako da se ravnaju. Bezsramna je laž, da je budi koji od naših prvaka na to natjerao ljude, to su oni sami svojevoljno odlučili. I tako su ljudi odgovarali na opazke, da što gube dan bez djela: „Ova žurnada nama valja miljar, ja deset miljari fiorini".

(Konac sliedi.)

Listnica uredničtva.

Gosp. E. B. Pregledati ćemo dali bijaše priobćeno, pa ako nije bilo, priobćiti ćemo. — Zdravo!

Gosp. dopisniko molimo i danas, da se izvolo ustrpiti, jer nemožemo svega na jednom priobćiti.

Sl. Club „Figetia" Grac: Srdačna Vam hvala!

Gosp. F. Ž. Dopisnica stigla prekasno za današnji broj; dakle drugi put. Živili!

„Istarska Posujilnica u Puli"

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Poziv.

Zadrugari pozvani su na

šestu redovitu skupštinu

koja će bit

u nedjelju 16. maja 1897 u 10 ura prije podne

u velikoj dvorani

Čitaonice u Puli.

RAZPORED:

1. Izvješće i obračuni za godinu 1896.
2. Izvješće nadzornog odbora*).
3. Odluka o porabi čistog dobitka.
4. Izbor starešinstva, nadzornog odbora i društvenog suda za vrieme do sedme redovite skupštine.
5. Što koji predloži.

Opazka: Na skupštini treba, da je zastupano barem jedna desetina svih zadružnih dielova. Za slučaj, da nebude toliko zastupanih, biti će skupština isti dan u 3 ure po podne sa budi kojim brojem zadrugara.

Svaki zadrugar može ovlastiti pismeno drugoga, da ga zastupa na skupštini.

Pula, 26. aprila 1897.

Starešinstvo.

*) Obračuni za 1896. izloženi su na ogled zadrugarom u družtvenoj pisarni (via Giulia 5).

Dobro poznate i obljubljene

štrcaljke

inžinira Živica

dobivaju se još uviek uz obične nizke ciene na skladišču tvrdke

ŽIVIC i drug.

(Schivitz Comp.)

ulica Zonta br. 5.

TRST

Tko želi, pošalje mu se cienik.

Gosp.

Gabrijel Piccoli

ljekarnik

u Ljubljani

Molim Vas pošaljite mi 30 bočica Vaše čudotvorne želudačne tinkture, koju se doista može nazvati „božjom rukom".

S. P. Flegar
župnik
Žminj — Istra.

Odkada se je počela moja supruga ljeciti Vašom želudačnom tinkturom, poboljšalo se je njezino stanje u toliko, da se čini kao da je pomladjena.

Francesco Patelli
ljekarničar
Višnjana — Istra.

II

„Želudačnu tinkturu Piccoli-a razprodaje se u ljekarnah po 15 nvč. bočica.

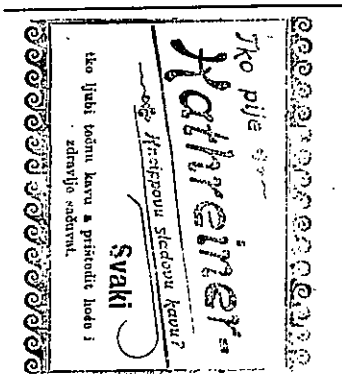

Br. 904.

Oglas jeftimbe.

Dne **8. maja** t. g. u 11 ura u jutro držati će se u ovom uredu javna jeftimba zakupa gradnje vodovoda za grad Buzet proračunane ukupno za for. **14,933.97.**

Ponude imaju se podnesti pismeno najdalje do onoga jutra u 11 ura. Primaju se ponude ne samo za izvedbu svih radnja ukupno, nego i za izvedbu pojedine vrsti radnje. Svakoj ponudi ima se priložiti zapečaćen omotak sa jamčevinom od 5% svote proračunane za radnju, za koju idje ponuda.

Tehnički operat i gradjevni uvjeti stoje svakomu na uvid u ovom uredu u uredovne ure.

Podpisano si pridržaje povjeriti radnje onomu nuditelju, koji se bude njemu činio najprikladnijim bez obzira na jeftinije ponude.

Občinsko glavarstvo

Buzet, 20. aprila 1897.

Glavar: **Dr M. Trinajtić.**

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrsd. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovih avstr. velj. stopilo nove obrestne takse v krepost z dnem 5. febrara, 9. febrara in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vrsd. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reka kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Selnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.

Inkase vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

za jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 2. febrara 1896.

Svečar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2.45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000 kruna.**

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj ciени.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

„Tržaška posojilnica in hranilnica"

(registrirana zadruga s ograničenom jamčevinom).

u Trstu Via Molin piccolo br. 1, I. kat

(blizu nove poštanske zgrade.)

Daje posude na ukamjižbe uz 5½%; na mjenice po **6%**; na zaloge po 5½%. — Prima Štedovne uložke uz 4%. — Uredje svaki dan od 9—12 sati prije podne i od 3—4 sata poslije podne, a u nedjelju i u praznici od 10—12 sati prije podne. — Izplaćuje se svaki ponedjeljak od 11—12 sati prije podne i svaki četvrtak od 3—4 sata poslije podne. Glavne dionice iznose 200 kruna. Zadružne dionice mogu se plaćati u mjesečnih obrocih po 1 for. a vriedi svaka 10 for.

Ljekarna Dragutina Accurti-a na Rieci

Corsia Deák

odlikovana zlatnom kolajnom na hygijeničkoj izložbi u Beču godine 1894.

preporučuje štovanom občinstvu sliedeće liekove:

Željezovito Kinovo vino (Vino Chino ferrato) ovaj lick upotrebljava se veoma uspješno u svih bolestih, kojima je povod nevaljana krv, kao u bljedobolji, kod gljivah (Scrofulosi), uzre u kostijah (rachitis), kod odraslih, kod anemičnih djevojaka i kod slabe djece, djeluje veoma dobro za oporavu poslie slabećih bolesti, kod nestašico krvi, neprobavivosti i u obće za pojačenje i okriepu tiela. — 1 caklenka sa naputkom stoji 1 forintu.

Sok od Salsaparigle — Honduros (Estratto Salsapariglio) za čišćenje krvi, osobito u proljeće dobro je uzimati najbolje sredstvo proti svakim posliedicam veneričkih bolesti, proti kostobolji, poganici i ulcgam, u obće za sve bolesti, koje su prouzrokovano od pokvarene i nečiste krvi. 1 caklenka naputkom stoji 80 nvč.; tri caklenke jesu dostatne za čitavu proljetnu kuru te stoje 2 for.

Najfinije ulje od bakalara (olio di fegato di Merluzzo obće poznato, i izvrstnim priznano sredstvo za slabu i škrofuloznu djecu.

1 boca 1 forint.

Sredstvo proti kurjim očima (Essenza per i calli) odstranjuje sigurno kurja oka i bradavice. — 1 bočica sa naputkom 85 novč.

Slatice proti kašlju i promuklosti grla. Izvrstno sredstvo proti kašlju i bronhijalnom kataru. 1 kutija stoji 35 nvč.

Izim navedenih liekova imade u zalihi sve tu i inozemne špccijalitete, kozmetična sredstva medicinskih sapuna, svakojakih kirurgičnih spravah, mineralnih vodah, te obavlja točno sve naručbe bezodlačno uz poštansko pouzeće.

Prave brnske sukuene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za mužko odjelo stoji samo

for. 3·10	iz dobre	parve ovčje vune
„ 4·10	iz dobre	
„ 4·50	iz dobre	
„ 6·—	iz bolje	
„ 7·75	iz fine	
„ 9·—	iz najfinije	
„ 10·50	iz još finije	

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gornje kapute, Boden, Peruvienne, Doskings. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviots itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna **Kiesel-Ambof u Brnu**

Uzorci badava i franco. Pošiljka vjerna uzorku.

Pozor! P. n. občinstvo upozoruje se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Ambof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno, privatnim strankam.

Zidni koledar za god. 1897.

Tiskara Dolenc, Trg velike vojašnice u Trstu br. 2 pripravila je za god. 1897. zidni koledar, te ga prodaje po 20 nč. komad, poštom 25 novč. komad.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

preporuča kao najbolje sredstvo proti kašlju, promuklosti, hrapavosti, pasobolji i plućnom katru sviježi

trputčev sok.

Cieua bočici 75 novč.

Uz taj iz svježeg bilja pripravljen sok preporučam moj izvrstno djelujući:

Gorski čaj proti kašlju,

koji znatno pospješuje djelovanje istoga

Cieua omotu 35 novč

Sok proti kašlju za djecu.

Djeluje izvrstno kod djece kod prehlade, kašlja, hripavca i plućnih bolestih. Cieua bočici 50 novč

Mazilo proti kostoboljí

kod trganja, ranmatizma, ischiasa, bolih u zglobovima kukovima, te kod svih poškodnih bolestih, koje nastaju uslied prehlade i nazeblosti.

Cieua boci sa naputkom 75 nvč.

Obširni cienici na zahtjev badava i franko.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc u Trstu

Broj 19 U Trstu 13. maja 1897. Godina XXVIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliže pošta valja točno označiti.

Koga list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se ivana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielu arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji fl. for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarin

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Iz carevinskoga vieća.

(Razprava o jezikovnoj naredbi.)

Radi poznate jezikovne naredbe za Češku i Moravsku utekao se je jedan dio zastupnika njemačke narodnosti u carevinskom vieću skrajnomu sredstvu proti vladi t. j. takozvanoj obstrukciji, čim zapriečuje svako uspješno djelovanje državnoga zastupstva. U tomu se odlikuju osobito Niemci iz Češke i Moravske, koji su rečenom naredbom najviše razdraženi.

Radi te naredbe stavili su spomenuti Niemci predlog u carevinskom vieću, da se stavi nekoje članove ministarstva pod obtužbu, jer da su onom naredbom povriedili ustav. O tom predlogu započela je razprava u carevinskom vieću dne 6. t. mj.

Sjednica je započela sa izjavom najdubljeg sažaljenja povodom smrti vojvodkinje alençonske, cesaričine sestre, i pošto su stavljeni neki predlozi i interpelacije, prešla je kuća na prvo čitanje prešnih predloga zast. Kaisera, Wolfa i Funkea, da se ministar predsjednik, te ministri pravosudja, trgovine, financija i poljodjelstva stave pod obtužbu radi naredbe o jeziku za Češku i Moravsku.

Ministar predsjednik grof Badeni dao je na ime vlade izjavu, u kojoj je opravdao s pravnoga stanovišta vladine naredbe. Vlada je po zakonu odgovorna samo u slučaju povriede ustava i zakona, s toga i treba ustanoviti, da li predleži takova povrieda ili ne. Vladi se danas poriče pravo, da naredbenim putem išta odredi. Medjutim su isto tako postupale i prijašnje vlade. To je uradio ministar pravosudja Herbst svojom naredbom od 26. febrara 1869., to isto cjelokupno ministarstvo naredbom od 5. junija 1869. glede uporabe jezika u Galiciji, za tim ministri Lasser i Glaser naredbom od 20. aprila 1877. glede uporabe jezika u Dalmaciji, nadalje ministri Taaffe i Stremayer naredbom od 19. aprila 1880. za Češku i Moravsku itd. S obzirom na sve to izpostavilo se, da predlogom manjka svaka faktična podloga, te vlada drži, da nije povriedila zakona.

Za tim su predlagači redom obrazlagali prešnost svojih predloga. Zastupnik Kaiser (njem. pučka stranka) obasuo je ministra predsjednika punom pregršti prikora rad spomenutih naredaba, te uztvrdio, da je vlada samovoljno, nasilno i brutalno povriedila ustav, da su naredbe obročna odplata Mladočehom za podporu proti Niemcem, — i da vlada kani Austriju prodati Magjarom. Radi takovih izdajstva spada vlada pred sud.

Još dalje je pošao zast. Wolf (Schönererova stranka). Što je grof Badeni izjavio kući, reče on, to je najotvorenija i najdrzovitija sprdnja i poruga njemačkom narodu. Obara se na naredbe, koje su onemogućile sporazum u Českoj i Moravskoj. Grof Badeni za stalno nosi u žepu kakovu priznanicu. Nagodbeni pregovori dakako nisu ničim urodili, ali je vjerojatno, da će se Austriji opet ponuditi nagodba, koja će njezine narode prisiliti, da Magjarom plate njihovu industriju i željeznice. Da se za to predobiju Česi, izdane su naredbe. Grof Badeni se vara. Sada će izkusiti njemačku snagu i upoznati, da se mi ne sagibljemo pred *Česi, Slovenci i ostalimi mnogo manje vriednimi narodi* .... Ove rieči izazvale su silnu buku i neopisive prizore. Govornika sa svih strana okružuju zastupnici te mu priete. Punih 10 minuta ne može se ništa razabrati no buka i vika. Predsjednik Abrahamovicz zvoni uzalud, pa da svrši taj prizor, prekida sjednicu i ostavlja svoje mjesto. Mladočesi traže, da Wolf opozove svoje uvriede, što ih je nanio nenjemačkim narodom Austrije.

Iza dulje stranke, kad su se strasti umirile, pozivlje predsjednik zast. Wolfa rad njegovih uvrieda na red.

Zast. Wolf nastavlja svoj govor i hoće, da kulturnom povješću dokaže, kako su Niemci uzvišeni nad sve ostale inferiorne rase, naročito nad Slavene. Nisu svi narodi jednake vriednosti. Izmedju Zulukafra i Franceza ima razlike, a tako i izmedju Čeha i Niemaca. (Nova buka). Ja nisam htio uvriediti českog naroda, već sam u svojoj prirodjenoj ljubežljivosti htio upozoriti češke zastupnike na to, da su dužni zahvalnosti njemačkoj kulturi. Kulturno stanje Niemaca u Českoj ne će se nimalo podići, budu li oni morali učiti češki. (Silno prekidanje i buka.) Današnja austrijska nutarnja i vanjska politika ne valja ništa, jer stoji u opriesi sa njemačkim saveznikom; ona je naperena proti Austriji i glavne su joj stvari veliko-pojačke ideje. (Dugotrajno prekidanje i negodovanje. Predsjednik oduzimlje govorniku rieč. Na to nastaje s ljevice silna buka, te se redom javljaju govornici. Predsjednik Abrahamowicz ostavlja mjesto i prekida sjednicu po drugi put. Svi ministri izlaze iz dvorane. Ljevica im kliče: Abzug! Abzug!)

Kad je sjednica po treći put nastavljena, nakon kratkih izjava s raznih strana, dobiva rieč zast. Funke kao treći predlagač. Pošto je i dr. Funke obrazložio svoj predlog novimi napadaji na vladu, započela je debata, za koju je najavljen velik broj govornika. Prvi je govorio čeh dr. Kaizl, koji je požalio, da je s nova uzplamtila narodnostna borba, te je izjavio negodovanje radi Wolfovih uvrieda ostalim narodnostim.

Sliedećeg dana nastavilo se razpravu o istom predmetu. Kad je sjednica otvorena, odgovorio je ministar pravosudja, grof Gleispach, na interpelaciju zast. dr. Sylvestra i drugova glede uvedenja novog gradj. parb. postupnika, te obrekao, da će on svakako s 1. siečnjom 1898. u život stupiti. Namah za tim nastavljena je debata o prešnih predlozih glede obtužbe ministara, te je ustao ministar grof Gleispach, da brani stanovište vlade. Sarkastičnim načinom uhvatio se je s ljevicom u koštac. Ne će, reče on, da iztražuje, da li se obstrukcija može spojiti s parlamentarnim moralom, — ali znade, da se na takav način stvarno ne pobija zakonitost i opravdanost vladinih djela. Vlada, koja stupa do sada sankcioniranim putem, ne može se okriviti ni s grieha ni sa zle namjere, pa se mora predmnievati, da i predlagači obtužbe nikada nisu ozbiljno mislili na takovu obtužbu.

Na ove rieči stala je ljevica bučiti kao divlja. Vikalo se je s njezine strane: Opozvati! To je uvriedа! U strahovitoj vici predsjednik nije mogao uzpostaviti reda, te je ministar, kad mu nisu dalje dali govoriti, ostavio dvoranu, a predsjednik je prekinuo sjednicu. U neopisivoj uzrujanosti grupiraju se zastupnici svih stranaka, ministri izlaze na polje, da viečaju.

Kad je iza stanke od 2 sata sjednica nastavljena, podjeljuje predsjednik s nova rieč ministru pravosudja. Niemci neprekidno prekidaju govornika, ne dadu mu dapače ni do rieči doći i traže sveudili, da opozove uvriedu, koju je nanio. Predsjednik se uzalud trudi, da povrati red i mir. Buka ne popušta. Napokon diktira ministar Gleispach po dogovoru sa drugovi i predsjedničtvom svoje rieči stenografu, a kad to razabire ljevica, diže takovu groznu buku, da se ne može razabrati ni jedna rieč. Medju zastupnici dolazi dapače i do šaka, Schönererovci su biesni. Predsjedniku se razbija zvonce te mu moraju drugo donieti. Jedan za drugim od njemačkih „liberala" ustajali su, da bez ovlasti prosvjeduju, buče, to se tuže na „nasilje" i „uvriede". Napokon je predsjednik dr Kathrein pročitao stenogram ministrova govora, kojim on izjavljuje, da u samom predlogu o obtužbi vidi čin parlamentarne taktike, ali da nije namjeravao ni jedne stranke uvrieditи. Na to su nastala nova prekidanja i buka, te je istom u 4 sata poslje podne nastavljena razprava.

Nakon trodnevne azprave, koja je urodila brezprimjernimi škandali sa strane ljevice, je carevinsko vieće u subotu poimeničnim glasovanjem sa 203 proti 163 glasa prihvatilo predlog dra. Kaizla, da se preko sviju predloga za obtužbu ministara predje na dnevni red. I posliednji dan debate bio je žestok, ako i ne više onako buran kao oba prijašnja. Činilo se, da su gospoda na lievoj strani sama uvidjela, da je način njihove borbe upravo nedostojan. Za Kaizlov predlog glasovali su Poljaci, Česi, katolič. pučka stranka i južni Slaveni, proti njemu ciela lievica, kršćanski socialisti, Talijani i socialisti.

U istoj sjednici obavljeni su izbori u nekoje odbore. U legitimacioni odbor izabran je medju ostalimi dr. Laginja, a u imunitetni dr. Trumbić.

Iza skrutinija uzela je kuća u razpravu prešni predlog dra. Gregorčića glede odnošaja u Primorju. Dr. Gregorčić obrazlagao je puna dva sata svoj predlog, da se strogo izpitaju mnogobrojna napšenja naroda u Goričkoj i tršćanskoj okolici. Pri tom je oštro napao taljanski propagandu i naveo za ilustraciju silu božju slučajeva, koji dokazuju, kako radi irredenta proti Slovencem i proti državi. Naravno, da su ga Talijani burno prekidali, a kad na ponovni poziv predsjednikov nije skratio obrazlaganje, oduzeta mu je rieč. Debata će se još nastaviti.

Dopisi.

Iz Barbana. (O prošlih izborih.) — Čudim se, da nije nitko naše prošle upravo lieпe izbore u „N. Sl." opisao. Kako su se trsili Talijani za ovogodišnje izbore za carevinsko vieće, da najmanje 3 zastupnika, medju timi i onoga za V. kuriju, zadobiju, tako nismo, hvala Bogu, ni mi spali. Nego kako su oni radili po tolikim krajevima sleparski, tako smo radili mi pošteno, ali odriešito, neustrašivo. No znadu naši talijančići mučati, što rade njihove tikve. Ipak nas je iznenadilo kad opazismo, kako oblietavaju njihove podrepnice i njekoji naši prodanci sa mnogo novca sva naša oveća sela. Zadnje dane su marljivi naši agitatori gledali noć i dan, da nebi došao vuk med naše stado, te ugrablo svojim pandžama mile ovce naše.

Ali najgore zlo stoprav imalo je doći. Imao je Barban ovaj put veliku kušnju. Naš najdelavniji i najpraktičniji agitator pokuni se sa protivničkim vodjom, dozna za tajne njihove nakane, te primi liste njihovih izbornika — ali gle, kukavice, kažu, da podkupljen — u istinu počme loviti naše birače u svoje mreže. Rado vjerujemo, da nije mislio zlo, no svakako igrao je dvoličnu ulogu. Govorilo se, da tolike glasove, skoro polovicu, da imaju Talijani na Ponteri, tolike u Raklju, na Melnici, u Rojnićih, u Vorihih, u Grandićih, sva Goleševa da je njihova, a skoro vas gradić Barban, i to premnogi da su kupljeni novcem radi slabe ljetine, a mnogi namamljeni po agitatorih. Njihovi da će doći svi na biralište, naši pak, pošto je bilo prije dugo ružno vrieme, da će radje raditi na polju. Po barbanskom trgu se je govorilo od Talijanaša: „Namamili smo hrvatskog glavnog agitatora, koj djela za nas, sad ćemo još druge predobiti." Samo pol dana prije glasovanja sa strahom dodju nam javit, da smo izgubljeni. Što? Mi Barbanci da smo izgubljeni, mi koji smo jur toliko puta tako slavno pobjedili, mi, koji smo vazda stali kano hridina usried uzburkanog mora?

Nipošto! Raditi valja žurno i odlučno. I tako bi. Hvala Bogu! zasvietli nam trak nade. Naši vjerni sokoli, doznavši za sve, skoro da nisu zgnječili nesrećnoga napolprodanca. Ali djelajmo! Već tri noći nisu njekoji naši sokoli spali.

Na dan izbora sastali se naši voditelji već o 4. uri; tamo je pošao jedan junak budit birače po selih, onda skupa zvonit ter zapali pred crkvom velik kries. Drugi prvak ima zbranu veliku četu; prvaci niže vrsti sabiraju ljude na okup, da ne bi tko ostao doma, od sela do sela, od kuće do kuće. Na drugoj strani eto ti već ide množtvo vjernih biraća. Kod crkvice „*Marija na Oranici*" združe se svi, osobito oni najmnogobrojniji, pravi sokoli iz Pornjane, koji su kao voditelji drugim. Urnebesni „živio" se ori po briegovih i dolinah, kuda se giblju. Sad se oduševljeni bratinski izrukuju i mnogi poljube. Crni prodanci su šegavo kano zmije već za rano doba usuljali se u Barban.

Ali budimo oprezni! Zato ide jedna četa napried u Barban gledat, što misle malovriedne tikve talijanske i šaronjačke. Ugledavši ih na velikih vratih Barbana Talijani i Talijanaši ostaše zabezeknuti. Tako ih to prenerazi, da su odustali od glasovanja.

Naši se poredaju izpred izbornog mjesta. Prvaci gledaju kao u vojsci na sve krajeve, e da nebi protivnici i nadošli Talijani iz Vodnjana koga naših prevarili Nijedan naših se ne smije upustati u pogovor sa dušmanima. Čuju se uzklici: „Mi nismo Sanvičenćani! Mi se ne prodamo! Zašto pustimo mi vas Talijane na miru pri izborih, a vi nas hodite simo „tentat". Hod'te s vr.... !"

Ali što je pak to, da tako dugo ne dolaze naši drugi junaci. Šajinci, koji su se slavodobitno prvi probudili, nisu se prodali. Nego što je s Rakljani? Mnogi su se prodali, tako smo čuli. Udrimo pak mi u grad, da oduševimo druge. Pri tolikoj našoj množini poražena je plakala talijančad i sve njezine podrepnice. Nakon toga se prikažu birači iz Raklja. Odmah planuše na nje naši sokolići. Da nisu u nastalo stisci najmudriji naši muži i oružnici ih čuvali, joh! strli bi bili njekoje smutljivce Rakljance. No Bogu hvala, nisu se toliki prodali, kako smo čuli.

Napokon eto ti dičnih Šajinaca s prvakom na čelu. Porjanci i ovi bijahu ovaj put za dobro kano lavi. A tko su polag ovih ona gospoda? O to vam je jedan prvih, posve poštenih, neokaljenih agitatora naših, velezaslužni g. I. „naša perjanica" i š njim ljubežljivi g. L., namjestnik našeg dičnoga zastupnika. Sad je naraslo veselje do vrhunca. „Živio"-klicima ne bje konca ni kraja.

Za Boga miloga, što je ono tamo pod ložom? Najbiesnijega talijanskoga agitatora, našega prodanca L. proklinjaju i suvaju sa svih strana. Cieli hvat daleko porinu ga, kad je pošao glasovat proti svome narodu. Oružnik ga svuda mora, da prati. Evo, tu od razjarene množine iznebuha ih kažnjih 100—200 nahrupi nanj uz strašne psovke. Njetko ga poljubi porugljivo. Onda se sakrije u jednoj kući. Preko plota pobjegne iz grada sav pokunjen, smućen i srdit. O to ti je bila grozna ljudska osvjeta! Za jedan milijun nebi čovjek rado što slična doživio! Mislimo, da je izliečen za uviek od svoje strasti: zavadjati našu poštenu čeljad. Samo on je činio smutnje kod skoro svakog izbora. Ali bio je pred izborom lieпo upozoren. Njekomu svećeniku je obećao, da će glasovati za nas. Ta on se javno hvali, da prodava lieпo istarsko kamenje u bielu Ljubljanu i lieпi Zagreb. Nesretniče — žalostna ti majka!

Kod glasovanja za V. kuriju smo mi Hrvati dobili 415 glasova, a Talijani 8. Odpodne za IV. kuriju smo dobili 155 glasova, od protivnika nije bio javljen nijedan glas.

U susjednom nam Vodnjanu je još okolo 170 pravih Latina odalo svoj glas

za nas, za dr. Laginju. Kazaše naime ti poštenjaci: „Dr. Laginja è padre dei poveri. Tu gre za kruh. Ča su nam učinili naši deputati i avokati dr. Rizzi, dr. Glezer e tutti quanti!“ — Bravo! S ovakimi poštenimi Talijani ćemo se lahko lie.o nagoditi, ali s prokletimi izdajicami, mnogimi talijanskimi odvjetniki i arbanaš.ii Krstićem *nikada*.

Braćo! Ove činjenice nas dižu: Zora puc., bit će dana! *L.*

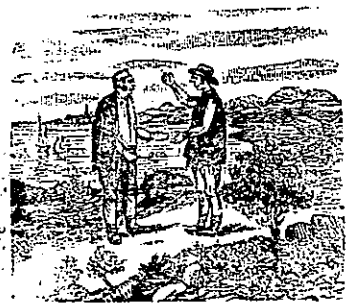

Franina i Jurina

Fr. Je l' se i Kajfa s Matešum zajedno kot soldat b o r i l?

Jur. Ni ne, zač Mateša je bil beli soldat a Kajfe su va Pule palice brojili.

Fr. Ča to Jure deš?

Jur. A to, da jih je dobil pul soldati više lego tovar Belićev.

Fr. Tako se ni čudit da j' onakov.

Jur. Dragi ti, vavek je bil ča Bog dà.

* * *

Fr. Na Zvonećoj da su kričali: živio Bartolić!

Jur. Oni su nemo misleli na onega baka, ča su ga jur imeli Bartolići.

Fr. Tako je tako!

* * *

Fr. Mač i su toliko proti semu, ča je hrvatsko, a onu matuljsku sramotu štampaju va ten zajike.

Jur. Ma oni te reč, da ono ni hrvatski, lego slavenski.

Fr. Te bi onda moglo bit i českí, ruski, poljski itd. a ja san čul tisuće puti z ust Lubertićinovih, da smo mi Hervati, naš jezik hrvatski itd.

Jur. Dragi ti, ter bi on to i danas rekal, da mu korito bolje napuniš lego mačji paron.

* * *

Fr. Golac da j' otel skoži skočit kada j' proštil zadnji dopis va „M a č j o j“ iz Veprinšćine.

Jur. Ča bi reč, ter su ono stenfali njegove podrepnice.

Fr. Su su, lego su nutar zaboli brez njegovega znanja neč za Afriku i kako se zlato kopa.

Jur. Pak?

Fr. Tega da mu se nesme ni spomenut, zač da ga valje febra čapa.

* * *

Fr. Ča da j' ono Mateša?

Jur. Ča i njigovi stareji.

Fr. Sada znan koliko i prije.

Jur. Će bit trebe da medig.

Fr. Od ljudi al blaga?

Jur. Mačji, ki bi tel Halubljanom na zdraveh očeh operacijon storit.

Fr. Brižan!

* * *

Fr. Biš veroval, da j' K a j f e š počel bisk ponujat.

Jur. A la pusti ga ća, zač mu dosta jada zadava Ribotov poštar.

Fr. Ča ga nemore nabiskat?

Jur. Ja, da se i svoje seni neboji.

* * *

Fr. Brezanom Lužina a Zvonećanom Lisinu.

Jur. Čemu j' to svoje?

Fr. D' ote dat mačji duhtor i Kajfa.

Jur. Kada se namoči!

Fr. Jur je čuda tovar i trubil, ke temu veruju.

Jur. A la meritalo bi narezat malo drenovimi baš v Lužine, pak ju ovit okolo oneh, ki siromašni puk smućuju i va nesreću rivaju.

* * *

Fr. Na Solini kraj Vrha, da se i danas bele kosti, kade su kres netili na čast Rizzi-a.

Jur. Čigove kosti?

Fr. Ma baš od jedne stare tovarice.

Jur. Tako su ju na krese spekli i tu pojeli.

Fr. Bi reč, da ja!

* * *

Fr. Ma ča bi reč, da on mačji va mošćeničkoj Drage onako rado leji' ono, ča je va m a č j o j proti popom?

Jur. Zač da ga j' nedih čapal pak da neće moć poć po staroj užance k onemu popu ovo leto na obed.

Fr. Tako to je kot da bi za dišpet.

Jur. Ma bi reč.

I z k a z

prinosa na ravnateljstvo „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru tekom mjeseca travnja tek. god.

Podružnica muška u Kastvu pripošilje na ime uplaćene članarine za god. 1866	f. 2·50
na ime članarine za tek. god.	f. 8·—
Gosp. R. K. Jeretov iz Zadra pripošilje uz svoj mjesečni prinos od 1 for. svotu po njem sakupljenu i putem „Narodnog Lista“ tekom mjeseca ožujka uništu	f. 61·40
Zagrebački gimnazijalci pripošilju po M. N. sakupljenih među sobom	f. 28·11
Salem Alejkum Abisinčev Flenčkajnarjem s prijavo svojega nastopa pod Ras-Magnusom (P. Istrianus prov) pripošilju . .	f. 4·25
Marica Šabalja iz Dubašnice pripošilje na ime ženske podružnice na račun članarine za godinu 1896	f. —·80
članarine za tek. godinu . .	f. 9·80
čisti dobitak od tombole, držane pri zadnjoj glavnoj skupštini	f. 3·82
M. Č. Gosp. Viko Ćiković, kapelan u Opatiji, pristuplja kao podpirajući član svotom od . .	f. 25.—
Marija Mavrović, blagajnica podružnice u Mihotićih pripošilje ostatak prihoda od zabave, držane dne 24. febrara tek. g.	f. 11·50
Prof. Stjepan Kućak pripošilje u ime profesorskog zbora kr. gorojugradske gimnazije u Zagrebu, mjesto vienca na odar pok. prof. Valjavca	f. 10·—
Ema Grosman, bivša blagajnica ženske podružnice u Kastvu pripošilje drugi dio članarine za god. 1896	f. 31·68
Muška podružnica u Omišju pripošilje članarinu za god. 1896 u iznosu	f. 5·60
Šime Kvirin Kozulić iz Malog Lošinja pripošilje sabranih kod: Sante udove Antončić . . .	f. 3·—
Ivanke žene Marka Skopinića	f. 1·50
u Čitaonici	f. 3·15
Odbor muške podružnice u Dubašnici pripošilje članarinu .	f. 5·68
Muška podružnica u Vrbniku pripošilje polag priloženog izkaza uniše kod nje darove kroz g. 1896 u iznosu od	f. 128·68
poviše svotu kao člana podpirajućega od gosp. popa Frana Vitezića	f. 25·—
Goriška tiskarna A. Gabršček pripošilje kao dar mjesto novogodišnjih čestitaka	f. 5·—
Muška podružnica u Boljunskom polju pripošilje članarinu .	f. 10·35
Nikola Baffo, blagajnik podružnice u Omišju pripošilje članarinu za lanjsku god. u iznosu od .	f. 6·36
te kao svoj dar	f. 1·64
I. Kirac, blagajnik podružnice muške u Medulinu pripošilje iznos članarine i darova od prošle god. u svoti od . . .	f. 12·70
Dr. Andro Stanger — Volosko predaje sakupljenih pri objedu prigodom glasovanja fiduciarija pete kurije dne 10. marča .	f. 10·—
M. č. gosp. Pop Ante Volarić, povjerenik na Rieci pripošilje predanih mu po gosp. Tončiću Smokvini, a sakupljenih po gdji Josipi Veiber, kumici pri krščenju Darinke, kćeri Jakova Viškanića	f. 7·70

Različite viesti.

Njeg. Visost nadvojvoda Oto u političkoj službi. U Spljetskom „Jedinstvu“ od dne 5. t. mj. čitamo, da će Njeg. Visost, nadvojvoda Oto, netjak Njeg. Veličanstva Frana Josipa, doći u Trst i ovdje stupiti u političku službu. Ta viest, da se raznosi u bečkih političkih krugovih, nu mi njoj za sada malo vjerujemo.

Iz carevinskoga vieća. Ovih dana bijahu izabrani razni odbori, kojim su izručeni svi poslovi, koji na nje spadaju. U svih odborih nalaze se i naši zastupnici t. j. članovi kršćansko slavenske sveze. Tako su primjerici u verifikacijonalnom odboru gg. Dr. Laginja i Dr. Ferjančić. Ovaj će odbor imati da podnese izvješće ob onih izborih zastupnika, proti kojim bijahu podneseni utoci. O izboru zastupnika *Bartoli a* imati će da izvesti Dr. Ferjančić, o izbori zastupnika *Hortisa* i *Mauroner* Dr. Laginja. Talijanaški listovi srde se silno, što je taj posao izručen našim zastupnikom. O prešnom predlogu zastupnika D.ra Laginje i drugova glede na odnošaje u našem Primorju razpravljati će se danas t. j. 13. t. mj.

Odgovori na interpelacije. U sjednici carevinskoga vieća od dne 11. t. mj. odgovorio je ministar predsjednik grof Badeni na poznate interpelacije talijanskih i naših zastupnika obzirom na događaje kod netom minulih državnih izborah i na izgrede talijanaša koparskih. Odgovor nije zadovoljio ni talijanske ni naše zastupnike. Naši će se zastupnici bez dvojbe na taj ministrov odgovor još osvrnuti, a mi ćemo ga donesti barem u izvadku.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri darovao je Miroslav Babić iz Fužina 4 f.

Izlet „Slavjanske čitaonice“. Odbor naše čitaonice pozivlje sva gg. članove, da izvole sudjelovati kod izleta, što ga priređuje u nedjelju dne 16. t. mj. žar-dinierami u Sežanu. Odlazak iz Trsta u 6 sati u jutro. Vožnja tamo i natrag za osobu for. 1·20.

Glavna skupština „Istarske posujilnice“ u Puli. Upozorujemo još jednom sve članove ili dioničare rečene posujilnice, da će biti godišnja skupština dne 16. maja u 10 sati u jutro u čitaonici u Puli. Tko izvana nemože doći, neka pošaljé ovlastnicu za kojega člana u Puli.

Otvorenje hrv. pučke čitaonice na Unijah kod Lošinja. Od tamo javlja nam privremeni odbor, da je urekao za nedjelju dne 16. maja t. g. u 6 sati poslie podne glavnu skupštinu novog družtva za pouku i zabavu, na koju se ovim pozivlju i vanjski prijatelji družtva. Bilo sretno i koristno puku Unijskomu!

Iz Kaštelira pišu nam 5. maja 1897. Prošle jeseni ugniezdili su se ovdje tri krnjeli, malo vriedni zidari, goli i gladni, i našli su kruha, kojim su se opili. Na dan Uskrsa bila je naša crkvica i sakreštija dubkom pukom napunjena, a mnogo naroda bilo je i na groblju okolo crkvice. Među ovimi bio je i jedan bezobrazni krnjel, koji je našim kroz prozor sakreštije dovikivao: *„porki šćavi!* Da se nije veliki škandal dogodio, moramo zahvaliti jedino ustrpljivosti našega naroda. Neka si pako zapameti onaj bezsramni delija, da i strpljivost ima svoje granice, te bi se moglo drugi put dogoditi, što se na dan vazma nije dogodilo.

Našem županu Mekišu preporučamo, da svrne svoju pažnju na gladne dotepuhe, a ne na mirne Kaštelirce, koje se ni krive ni dužne proganja kao najveće razbojnike.

Na 25. pr. mj. razoružalo se je ovaj puk, — stotine puškara predalo se je na občinu. Poslje malo dana dobili su nekoji svoje puške natrag — dakako da samo oni, koji su za talijansku stranku glasovali, jer su dakako samo oni osobe nepogibeljne. Mnogo drugih je molilo — i za molbu platili koji više koji manje —, puške su još ipak uvjek na občini. U toj prigodi je vižinadski mažikarta pitao svakoga *za koju je stranku glasovao?* — Za platiti troškove za vojnike, koji su ovdje dvadesetak dana boravili, platili su *svi* Kaštelirci 3% na izravni porez; dakle imali su *svi* jednake dužnosti — zašto pako nebi uživali *svi* jednaka prava? Nije li to javno izzivanje? Neka sviet sudi! Za danas dosta.

K predstojećim izborom za občinu Oprtalj Od tamo nam piše prijatelj, da su izborne listine za predstojeće izbore na občinskom uredu u Oprtlju izložene, te da se naši rodoljubi živo pripravljaju za izbornu borbu.

Deder braćo složno na rad za dom i rod!

Iz sv. Mateja pišu nam 10. maja. Neočekivana, nagla i nemila smrt, koja je pred dvanaest godina u razdoblju od 3 mjeseca ugrabila narodu hrvatskog jezika u Istri u najlepšoj njihovoj dobi velezaslužne njegove sinove, profesore braću *Mata i Ivana Baštijana*, takva smrt ovih dana ugrabi i njihovog jedinog brata Antuna u 59 godini života. Njega oplakuje žena, dva sina i kćerka. Ovim ostavio lepo imanje, kojim se može malo koje u blizini uzporediti.

Pokojnik bio je sudbeni procienitelj, koju službu obavljao je punih 27 godina bezprikorno.

Motika, plug i brana kano baštiniku svoga oca bila mu namienjena, al u laznih časovih, što se vrlo-riedko među seljačkim stališem nadje, bavio se knjigom. Osobito vollo dičnu *„Našu Slogu“*, koju je primao odkako je počela izlaziti neprekidno. Rado je čitao gospodarstvene i druge u hrvatskom jeziku izašle poučne knjige.

Čitanjem *„Naše Sloge“* i knjigom, toliko se učvrtio i naobrazio, da je svagdje javno izpovjedao i priznavao se istarskim Hrvatom. Nije se rad toga bojao, da će spasti pod Hrvatsku, nit da će ga tamo tkogod prodati, čim se daju zastrašiti i zasliepiti njekoji Kastavci. Za života znao je ljudem, u okolnostih, u kojih smo sada, predočivati, kako kod zdravih očiju ne vide jadni, da je cielo strahovanje samo voda na nečiji mlin, da je sredstvo, kojim bi htjeli u mutnom loviti i narod zavarati, da tada lagljе občinom zlavladaju i predadu ju na milost i nemilost našim najljućim narodnim neprijateljem Talijanom. Oprosti, mi, Bože, jer ne znaju, što čine, a tebe pokojniče pomilovao po velikom milosrdju svomu!

Rodoljubom na znanje. Na pritužbu *„Istarske Posujilnice“* odredilo je ravnateljstvo financija u Trstu, da se staye na prodaju po apaltima (trafikama) u gradu Puli mjenične bjelice (Cambiali) izdane od države, također u hrvatskom jeziku.

Do sada toga nije bilo, nego su naši ljudi bili prisiljeni pisati mjenice samo talijanski ili njemački.

Kako je dozvoljeno za Pulu, tako će biti za svako drugo mjesto u Istri samo ako se pita. Rodoljubi dakle, koji u Puli rade mjenicama, neka samo kupuju od sada unapried hrvatske, a u mjestima, gdje mjenice nema na prodaju, neka samo naprave molbu na ravnateljstvo financija u Trstu, pak će biti odredjeno, da ih bude.

Naši ljudi posadjuju i primaju posude (zajmove) maldane samo na zadužnice, jer od mjenica, zaziru.

Medju pismenim a poštenim ljudima bolje je upotrebit mjenicu kada se daje, odnosno prima zajam, nego li zadužnicu.

M-dju pismenim, velimo, jer tko nije pismen, za njega nije lahak posao mjenica.

Tko podpiše mjenicu obveziva se, da će platit za nju koliko je napisano i baš onaj dan, kad je napisano. Nesmije se na mjenici napisat, da novac mora biti plaćen do dulje od 6 mjeseci, jer bi se tad moralo biljegovat mjenicu kako i zadužnicu po skali II., već valja naznačit rok plaćanja najdalje za 6 mjeseca, a kraće od 6 mjeseca koliko te volja.

Ako dužnik ne može platit taj dan, pak ako mu je vjerovnik prijatelj i dobar čovjek, neće ga gonit da plati, nego će ga čekat, pa mu nije potreba niti da piše novu mjenicu, jer po zakonu mjenica ne gubi svoje kreposti 3 godine dana, od dana kad je bilo vrieme, da se ju plati, unapried. I kroz cielo to vrieme dužnik može biti tužen po mjenbenomu zakonu. Kad bi prošle te 3 godine, tad ne može bit tužen po mjenbenomu zakonu, ali može civilnim putem, svejedno kao da bi bila zadužnica podpisana, a ne mjenica.

Dakle za vjerovnika neima nikakve pogibelji, već mu je korist, pošto pravda i postupak u slučaju mjenične tužbe ide stoputa brže, nego kod zadužnica.

Dužniku je korist, jer troši za biljege mnogo manje ako uzme novac na mjenicu nego na zadužnicu.

Da budu znali i naši priprosti ljudi izpunit jednu mjenicu, pošto su hrvatske mjenice novost, dajemo ovdje primjer jedne takove za iznos od for. 100.

Što je slovima od štampe, to je već tiskano na svakoj mjenici, a što je nakrivljenim (cursivno) slovima, to treba izpunit.

Evo je dakle:

Pula dne *26. aprila* 1897 Za *f. 100 a. v. Dne 26. oktobra 1897* platite za ovu moju *prvu* mjenicu po naredbi *mojoj r'astitoj* svotu od *forinti jednu stotinu austrijske vriednosti*, vriednost *primljenu* koju, ćete uračunati *po* obaviesti.

(Ime dužnika) (podpis vjerovnika)

(podpis dužnika).

Našla slika priliku. U zadnjem broju matuljskog izdajničkog listića udaraju prodani piskari na one, koji su podnesli u carevinskom vieću interpelaciju na vladu radi bolesti preuzv. g. nadbiskupa *Zorna*. Ti plaćeni junaci užimlju dakako u zaštitu c. k. namjestnika dočim kažu: *„dacajuć onda krivnju na Namjestnika, činec se braniteljі slobode crkvene, to je takova jedna nepodobna preuzetnost, da još takve mi nebi mogli naći“*. (To je divota od jezika Op. slagara). Ali mi držimo, da će im gosp. namjestnik za to malo zahvalan biti i da će zamjeriti cenzoru, g. c. k. školskomu nadzorniku *Uršiću* u Volosku, što ovakve ludosti mudrom olovkom neprekriži, jer

mogao sviet kazati, da je naša slika prilika.

Novi odbor „Hrvatske" u Gracu. Akademičko družtvo „Hrvatska" u Gradcu na svojoj glavnoj skupštini držanoj 7. ov. mj. 1897 izabralo je za ljetni semestar slijedeći odbor: Predsjednik: med. Brašić Ante. Podpredsjednik: med. Korsano Fran. Poslovodja: med. Tkalčić Zlatko. Bilježnik: jur. Fabris Dinko. Blagajnik: jur. Poduje Miho. Knjižničar: jur. Rajčić Hermes. Gospodar: jur. Oštrić Ferdinand. Odbornici zamjenici: jur. Saraca pl. Artur, med. Obradović Antun. Revizori: med. Uzorinac pl. Živko, jur. Blažičević Miroslav, jur. Tironi Ivan. Obranbeni sud: med. Kovačević Ante.

Narodna utrka. Prvo hrvatsko družtvo biciklista je u svojoj dne 6. t. mj. obdržavanoj odborskoj sjednici zaključilo, da se na dne 9. maja opredieljena narodna utrka obzirom na plemenitu svrhu, koju družtvo sv. Vida sa svojom na isti dan odredjenom tombolom postići želi i koje uspjeh bi se kroz gore navedenu utrku poremetiti mogao — na buduću nedjelju t. j. na dan 16. t. mj. odgodi.

M.o Brož i njegovi tamburaši u Lošinju*) Mali-Lošinj, 20. aprila 1897.

Mirno, dostojanstveno i bez reklame priuštila je Lošinjska *Čitaonica* svojim članovima i pozvanicima dne 19. o. mj., pravu umjetničku večer. Pred mjesec dana dodje poruka odboru Čitaonice, bi li mogao doći u Lošinj djački tamburaški zbor *Domoljub*, da o Uskrsu dade jedan koncerat u družtvenoj dvorani. Odbor prini obje ručke ponudu i bude imenovan posebni odbor, koji je imao urediti, koliko treba. Bijahu ti mladi tamburaši učenici M.o Broža, koji za svoj prvi koncerat divnom i patriotičkom idejom odabraše naš Lošinj, „mjesto posvećeno mučeničkom krvlju Josipa Oktavia Ostromana" — kako u proslovu reče njihov mali Benjamin. Ali jer je ovo imao biti njihov prvi korak u javnost, čedni kako jesu, pobojaše se, da bi ih mogle i izdati njihove mladenačke sile, te mišljahu, da ne smiju izlagati svoga na glasu učitelja Broža, i o lučiše doći sami, ali za to doznaje njihov učitelj, te on iz ljubavi napram svojim učenicima i poznavajući njihovu vještinu hoće, da ih prati. Iznašamo ovo, da istaknemo plemenito i delikatno osjećanje naše mladeži, kao takodjer ljubav učitelja do svojih učenika.

Iz obćeg zanimanja, koje je doskora nastalo za ovaj koncerat, odbor uvidi, da je družtvena dvorana pretiesna, te se je pobrinuo i pohvalnom uslužnošću dobio liepu i prostranu dvoranu Premuda, koja bje iskićena trobojnicama i narodnim slikama.

Bje razdieljeno 500 pozivnica — ali što je to naprama onomu, što bi se ih bilo moralo razdieliti, da se koliko toliko zadovolji upitima?

Napokon osvanu izčekivana večer 19. aprila. U tren navali toliko mnoštvo svieta, da je bio zapremljen i zadnji kutić u dvorani i na galeriji — te da ne pretjeravamo, možemo reći, da je na koncertu bilo preko 600 osoba! Kad se je vidjelo, da nije više koga čekati, jer koji su pridolazili, morali su ostajati na vratima, započe koncerat. Iza proslova udarao je tamburaški zbor narodnu himnu *Liepa naša domovina*, koja bje stojećke slušana i na koncu živo odobravana.

Što da kažem o veličanstvenoj glazbenoj slici *Moj san?* Slušajuć one divne motive, one nježne prelaze, one akorde, ostaneš gdje si nepomičan, gotovo bez daha. Entuzijazam, koji je nastao pri koncu, bjaše podpuno na mjestu. J-st: Živio Brož! Živjeli tamburaši! Evala im, kad znadu na našim hrv. tamburicama izvadjati onakve divote! Nije čudo što je publika na svrsi koncerta jednoglasno izjavila želju, da još jednom čuje ovo divno djelo M.a Broža. Hvala njegovoj dobroti mi smo ga dva puta čuli, ali nije bilo toga u dvorani, koji nebi bio u sebi poželio, da ga čim prije opet čuje. Još te bijahu izvedeni komadi *Pod Slavjanskim krovom*, *Vienac češko-moravskih pjesama*, i *Nazdravice mornara*, a medju komadima razne popuntnice, kao: *Složno pod hrvatskom zastavom*, *Na braniku domovine*, *Banovac* i poznata arija *Oj ti vilo*, koja je i u Lošinju postala uprav pučka pjesma, te se je samo vlas hotio, da nije oduševljena publika uz tambure složno na glas zapjevala. Zahtjevasmo *bis* i mladi tamburaši se odazvaše.

Sve bijaše krasno: i birani program i vještа izvedba i plemenito ravnanje kapalnikovo i uzorno držanje tamburaša pod crvenkapama.

Bilo je i deklamacija, od kojih je jedan djak, a *Zora puca* jedna gospodjica iz Lošinja, koja je morala i ponoviti ovu zgodnu i karakterističnu pjesmu. Svatko je izpunio svoju dužnost, ali je medju deklamatorima iznio pobjedu onaj mladi gospodin, koji je čuvstveno i vješto deklamovao Šenoinu *Kuginu kuću*, te mi još ni danas nemožemo gotovo da vjerujemo tvrdnji njegovoj, kad je čedno odvratio na čestitanju, da je ono bio prvi put, da on javno deklamira. Ali ako je tako, mladi gospodine, mi se uprav radujemo, jer ćete vi sa veoma malo truda u toj umjeći postići krasnih uspjeha. Na posao!

I onoj maloj desetgodišnjoj curici, koja nam je na koncu sa Preradovićem nazvala *Laku noć*, odvraćamo po našu: *I od Boga pomoć.*

* * *

Još smo svi pod utiskom sinoćnje uprav umjetničke, večeri, te moguće da samo kažemo, da ovako nježna, ovako birana i vješto izvedena koncerta, pa uz ovoliku mnogobrojnu publiku, nije bilo u Lošinju! Evala odboru naše Čitaonice, evala odboru za ovu svečanost, evala svima, koji su požrtvovno doprinieli stogod k uspjehu, k ovom našem triumfu! Hvala Vama g. Brožu, koji ste hotio počastiti nas svojom prisutnošću; lošinjski Vas Hrvati lje ne zaboraviše! A Vi dragi i zlatni mladići naši, uzmite za se najveći dio zahvalnosti naše, jer Vi to i zaslužujete! Dozvolite da na javu iznesem plemeniti i patriotički vaš čin, kojim se odrekoste *svake* koristi od ovoga vašega prvoga koncerta. To zaista zaslužuje javnu pohvalu. Svojim vladanjem Vi si osvjetlaste lice, i dokazaste koli plemenito osjećate i koli ste valjano odgajani. Ovo naglasujemo, jer nije ovdje u Lošinju uvlek tako. Vidjamo mi ovdje djaka sa jednog drugog zavoda, koji hrvatski nije, ali kolika razlika! Vi dodjoste k nama sa nježnim tamburicama, da nu njima izvadjate divne harmonije, a oni dolaze sa debelim batinama, prave prilike *budaline Tale* iz naših narodnih pjesama. Čast Vam!

Na rastanku rekosmo si *S Bogom!* ali dodasmo: *Do vidjenja.* Zar ne?

Podvijala čeljad. (Konac.) Utorak došlo je zarana mnoštvo naroda u Vrvare, gdje su se sakupili takodjer naši fiducijari. A došao je tamo i dr. *Laginja* sa dr. Majstrovićem. Sakupilo se ih je od 3 do 4 hiljada krepkih junaka; uz to bilo je kakvih 300 žena. Nek protivnici kazivaju što im drago, ovo nam svjedoči, da je naš narod svjestan svog prava, te da nekoga ni nasilju popustiti, a gledati ovaj mukotrpni narod oko svog ljubimca dr. Laginje, moralo se razveseliti svako rodoljubno srce.

Ljudi htjeli su u grad Poreč, nu odazvali su se molbi dr. *Laginje*, te ostali u Vrvarih. U to približavala se sve više ura izbora t. j. 12 sati. U Vrvare došli su dva častnika te pitali što žele naši seljaci, a oni su im odgovorili: „*mir*", dokler bude osiguran život naših fiducijara, ali inače, da će ih znati braniti oni sami. Častnici umirili su ljude, pozvali su fiducijare, te kazali im, da ih sliede; oni su se postavili sprieda te koracali pred našim fiducijarama sa otvorenom sabljom, a na svakoj strani bila su po četiri žandara. Dakle u jednoj srednjo-europevskoj državi došli smo do ovog nečuvenog prizora, pak talijanska gospoda, koja najradje gledaju preko mora, bacaju još krivnju na naš narod!!

Med tim ovršavali su se izbori, a narod htio je u Poreč, jer se je uviek bojao, da će se dogoditi stogod našim fiducijarima, nu dr. Laginja zaklinjao ih je, da ostanu, te da miruju, i jedino njemu ima se zahvaliti, da nisu naši ljudi osvetili se na onaj grozan napadaj od 14. t. m. na Vrvarane.

Željno su očekivali naši pred gradom svršetak izbora, jer još isti dan tvrdilo se je n. pr. u Pazinu, da će Talijani imati 4 zastupnika; dakle su naši bili osvjedočeni, da će talijanska komisija odbaciti protuzakonito naše glasove, ali onda jaoh, jer narod bi bio nahrupio u Poreč i nastalo bi bilo klanje i ubijanje. Nu valjda su se Talijani toga prestrašili, jer su i toliki pobjegli iz Poreča na otočić markiza Pollesini pred Porečom, te rado ili nerado morali su proglasiti zastupnikom naroda dr. *Matka Laginju*. Čim je to naš narod iz ustiju fiducijara doznao, pao mu je kamen sa srca, te nastalo je neopisivo veselje; tu je vas prah izpucao, što su ga ljudi sobom nosili; a žene, u znak radosti, objesile rubce kao zastave na štapove, te stale klicati „živio" dr. Laginja!

To je bilo oko dva i pol sata. Dr. Laginja odputio se je zatim kroz Badernu u Sv. Petar, pa vlakom od 8. u Pulu.

Naš narod pako razišao se je, da dodje čim prije kući, te da pripravi krsove, kakove nije Istra još nikada vidila.

Puka je laž, što piše „*L' Istria*", da se je naš narod opijalo u Baderni, jer tamo ga nije ni bilo, već se je namah u dva sata i tri četvrt odputio svaki svojoj kući. Najveća zahvala ide svakako čestite seljake sela Vrvari, koji su vas ovaj narod nahranili. Ako čovjek pomisli, kako je bila letina prošle godine slaba, te čuje, da ovo požrtvovno pučanstvo otvara svoje konobe za tako brojno množtvo, mora se uprav diviti takovoj blagodarnosti. Nekojim prodancem posjekoše u noći loze, ali opet ne toliko, kako opisuju Talijani. Ali pri tom neka nezaborave Talijani, da su upravo oni bili, koji su *prvi* počeli sjeći loze. U noći od 8. na 9. febrara posjekli su loze talijanaši u Vabrigi našemu čovjeku *Svetku Čepiću*, i to zato, jer je išao prepisivati listine u Poreč. Dakle pazi na jezik „*babo*", jer su uprav tvoji pristaše pokazali put drugim.

Odmah drugi dan zatvorili su više naših seljaka, te malo zatim poslalo je kotarsko poglavarstvo vojništvo u više sela mjestne obćine Poreč itd.

Laž je što piše „*L' Istria*", da su došli Čići iz Lanišća i toliko drugih stvari, što bi bilo preveć dugo navesti u podrobnost. Malo dana zatim govorilo se, da je umro čestiti naš rodoljub Pauletić iz Vrvari u sriedu u jutro usljed težkih rana. Istog pohodili su dr. *Laginja* i dr. *Majstrović*, te nešto su vidili njegovo žalostno stanje, poručili su dr. *Trinajstiću*, da umoli obćinskog liečnika iz Pazina, g. dr. *Čepelku*, da dodje k bolestniku. Isti je bio dne 17. marča kod njega, te konstatirao, da su udarci u glavu i zatiljak pogibeljni za njegov život izim toga, da je uboden u ruku sa oštrim orudjem najlažje sa bodežom. Ujedno doznao je, da ga je obašao u zatvoru jedan liečnik iz Poreča, te opazio, da mu je kod vezanja rane vlase zavezao izpod kože, tako, da je bila velika pogibelj, da ide gnoj iz rane u moždjane, te da se razvije upala moždjana. Suviše doznao je, da nije bila kod njega još nikakva sudbena komisija. (U zatvoru bio je u nedjelju, te su ga bili iz ustili u ponedjeljak.) Sve to prijavio je sudbenoj oblasti dr. *Čepelka*. Posije posjeta kod bolestnoga pošao je g. Čepelka u Poreč, nu morao je i on bježati. Splašili su mu bili konja te za njim urlikali, bacali kamenje i jedino konju ima zahvaliti, da je živ utekao iz Poreča.

U četvrtak razglasilo se u sv h župah mjestnih obćina *Poreč*, *Vrsar*, *Višnjan*, *Vižinada* i *Motovun*, da moraju svi ponieti oružje na obćinsko poglavarstvo, inače da će im se pretražiti kuće, te da će biti kažnjeni, ako se kod njih nadje oružje, globom od 1—100 for. iliti zatvorom od 1—30 dana. Oni koji budu dobili dozvolu nositi oružje od kotarskog poglavarstva, moći će poć uzeti oružje na obćinsko poglavarstvo. Ova naredba izdana je usljed odredbe namjestničtva od kot. poglavarstva u Poreču kroz obćinska glavarstva po cesarskom dekretu od oktobra 1852.

Iz Opatije pišu nam 11. t. mj. Rumunjski kraljevski suprug odputovali su odavle srdačno pozdravljeni od oblastih, tudjinaca i domaćega puka. Kralj Karol odlikovao je jednoga poštanskoga činovnika rumunskim redom, drugomu je darovao prsten a telegrafistici g.dnoj Perčić zlatnu zapinjaču. Još prije odlikovao je komesara pl. Manussi-a, koji je sada u Trstu, vitežkim redom. Svojom prijaznošću i ljubeznivošću stekoše si visoki naši gostovi sveobće simpatije. Bog ih pratio i vratili se na godinu opet amo!

Strašan požar u Parizu. U dobrotvornom bazaru, kojega svake godine u Parizu priredjuju visoke gospodje za pomoć sirotinji, porodila se je ovih dana vatra, koja je cieli bazar uništila. Vatra je nastala od kinematografa. U bazaru se je nalazilo preko 1000 osoba. Požar je odmah buknuo elementarnom snagom i medju prisutnim obćinstvom pobudio užasan strah. Svi nagrnuše k vratima, te tim prouzročili nemogućnost uzmaka. Oganj se je biesnom brzinom razširivao bazarnim prostorijama. Broj mrtvih, koji su posve izgorjeli, zatim lahko i težko ranjenih iznaša preko dve stotine. Od ozledjenih se spominju i imena najuglednijih gospodja. Mnogi su od straha poludili. Budući je bazar bio od drva, za deset minuta ga je oganj bio svega obuhvatio. Za štetu se i ne pita. Misli se, da je broj žrtava kod požara dvie stotine i pol. Vojvodkinja d' Alençon, sestra Njenog Veličanstva naše cesarice, takodjer se medju mrtve ubraju. Vojvoda d' Alençon ozledjen je lahko na nogi. Kod požara su se mnogi požrtvovno napregnuli, da odklone veću nesreću. Ministar Hanotaux javno je čestitao onim, koji su radili kod spasavanja. U 7 sati je nadjeno mnogo osoba zasutih izpod ruševine. Skoro kod svih je utroba i meso posve izgorjelo. Pravi uzrok požara još nije poznat.

*) Zakasnilo radi preobilnosti gradiva. Op. Uredničtva.

Narodno-gospodarske stvari.

Malo nauke za naše vinogradare.

I. Škropljenje.

U riedku vrećicu stavi modroga vitrijola ili galice. Objesi vrećicu na palicu i polož ju nad pun čabrić, da se sva moći, a čabrića da ne tiče. Galica će se sama raztopiti. Ako ju večer postaviš, jutro će biti stalno sva raztopljena. Ako ju raztapaš po dnevu, prohladi kadgod s vrećicom vodu, pak će se brže raztopiti.

Za prvo škropljenje stavi 1 kilo galice na 100 litara vode. Ako si kilo galice raztopio u kablu od 20 litara, moraš dolieti još 80 litara. Nu bolje je galicu topitu u većoj, nego u manjoj vodi.

Vapno se može razmutiti i u manjoj vodi. Stavi dakle do pol kablića vapno, onda dolij vodu pak dobro razmuti. Prohladi još jedan put dobro modru vodu, pak lievaj u nju po malo vapnenog mlieka, i zajedno s palicom mješaj. Ne lievaj nikada modru vodu u bielu. — Kad si u 100 litara modre vode ulio 3 litra vapnenoga mlieka, imalo bi biti dosta; ali ako vidiš, da ti je mješavina modro zelenkasta, lievaj još vapnenoga mlieka, dokle god bude mješavina modra kako vedro nebo. — Svaki put, kada puniš škropilnicu, tekućinu u čabriću prije dobro prohladi i promiešaj. — Škropi obje strane reda, da bude svako pero posvema mokro. Što daž opere, prije nego se posuši, ne valja ništa: moraš škropit opet. Ne škropi na rosno, ni po velikoj vrućini. Ako ti je čabrić na suncu, da je tekućina mlačna, moreš i po vrućini škropiti. Kad prestaneš škropiti, makar samo za jednu uru, izperi dobro škropilnicu čistom vodom.

Škropi *prvi* put, kada se je grozdje poleglo. Za ovo škropljenje ide na 100 litara vode 1 kilo galice i od prilike 1 kilo vapna. Ako si koliko zakasnio, stavi nešto više galice na primjer jedan kilo i četvrt, i isto toliko vapna. — Škropi *drugi* put odmah čim je grozdje ocvalo. Za ovo škropljenje ide jedan i pol kilo galice i toliko vapna na 100 litara vode, ili, ako si nekoliko zakasnio, svačesa po četvrt kila više. U cvietu nemoj škropiti do velike sile. — *Treći* put škropi, kad je grozdje odebljalo kako grah. Ovaj put ide dva kila galice i toliko vapna na 100 litara vode. S ovakovom tekućinom možeš škropiti poslije još *četverti*, a slobodno i *peti* put, ako su topli i močni dnevi.

Možeš škropiti takodjer praskve, šljive (šišpe), trešnje, krompir, rajčicu ili pomodoru, i žukvu (ovu radi mravi).

II. Sumporanje.

Ako ti škodi „popel" na lozah, sumporaj barem dva puta: *prvi* put, kad se je grozdje poleglo, sa paprenicom — a *drugi* put, kad je grozdje ocvalo, sa mješićem. Sumpor mora biti suh i na fino prosijan, da nije u njemu grudica. Ne sumporaj na rosno, ni onda, kad je zrak vlažan (ili umidan), ni kad je vjetar. Za sumporanje mora biti suho, tiho i vedro vrieme. Za četvrtom urom za podne, ne sumporaj više, jer mora sumpor biti na lozi tri ure prije noći.

III. Loza i vino.

Reži lozu prije mezge. Mlade i slabije loze goji na 1 glavu, a jake, ako nisu preguste, goji na 2 glave. Puštaj na glavi 6 do 10 oka, polag jakosti loze.

Nikad ne drži vina zajedno na matici, nego ga pretoči barem dva puta, i to prvi put pred Božićem, a drugi put u prvoj polovici marča. Pretoči vino iz bačve u čist čabar, osnaži i operi dobro bačvu, pak vino stavi nazada u nju. Tko je lozu škropio i sumporao, a vino na čisto pretakao, neka se ne boji, da će mu se smutiti ili pokvariti.

Priposlano*).

Izvolite, g. uredniče, ovratiti na moju odgovornost u Vaš cienjeni list sliedeće redke:

Svi oni, kojim sam ostao dužan bud ja bud koji član moje obitelji u vrieme mojeg boravka u rodnom mjestu Kraljevici, bilo za vino bilo za rakiju, koju nismo platili, neka mi pošalju što prije dotične račune, koje ću odmah podmiriti.

Port-Said, 29. aprila 1897.

Nikola Jakovčić.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Priposlano.*)

Izvolite g. uredniče uvrstiti u Vaš cienjeni list ovo malo redaka na odgovor poznatomu nitkoviću, dopisniku iz Previža u onom smradnom matuljskom mazalu.

U 25. broju one lažitorbe od dne 10. pr. mj. napada uprav lopovski moju čast i mcje poštenje poznati ovdašnji odpadnik i talijanaški prodanac. Ta propalica zadira u vršenje mojih dužnosti i u moju plaću misleć, na sam ja o jednom ili drugom dužan polagati račun baš njemu. Tobožnji Previžan grozi se, da će tamošnji puk prestupiti na protestantizam, tobož radi mene, kao da nezna, da je pred dvie godine glasoviti *Antonio Mezzar* — taj talijanaški stup — u Cerovlju pred komisijom izjavio, da će on sa Previžani odreći se svoje vjere i preći k pravoslavnim radje nego li pomoći gradnju župne cerkve u Cerovlju.

Što taj smušenjak bunca o vienčanju neke djevojke, odgovaram mu, da to njegov posao nije, već crkvenih i svietskih oblastih, kojim je taj posao prijavljen.

Njemu i njegovim malobrojnim istomišljenikom pripuštam čast i slavu, što su zamazali obnoć pred izbori u Gologorici župni stan onakvim smradom i blatom, u kakvom se vazda nalaze i valjaju. Bačva daje što ima a po tom nemožete ni Vi ničim boljim sebe ni drugoga poslužiti. Ponosite se dakle time!

U Cerovlju, dne 4. maja 1897.

Blaž Dekleva
župnik.

*) Za članke pod ovim naslovom ne odgovara uredničtvo. Op. ured.

Listnica uredničtva.

Gosp. dopisnike molimo i danas, da se izvole ustrpiti, jer nemožemo svoga gradiva na jednom priobćiti. Sve će doći na red, što je za javnost.

„Mladomu Hrvatu" Pula. Nije za tisak; možda ćete s vremenom uspjeti, ali za sada valja Vam mnogo učiti. Zdravo!

Gosp. N. J. Port-Said: Primili smo u redu priposlano nam novce; šaljemo Vam traženi broj. Sjetite se tamo medju prijatelji naše plemenite družbe sv. Cirila i Metoda. Bog Vas uzdržao čila i zdrava u dalekoj tudjini!

Gosp. P. P. C. Murter. Vaš posao izručili smo po Vašem savjetu narodnomu odvjetniku, koji će Vas zastupati ali nemožemo od mnje a da Vam se nečudimo, kako se možete upuštati u trgovačke poslove s našimi čifuti, kako da nebi ovdje bilo poštenih i rodoljubnih naših trgovaca. Imajte urjek na umu onu našu zlatnu: „Svoj k svomu". Zdravo!

Dobro poznate i obljubljene

štrcaljke

inžinira Živica

dobivaju se još uviek uz obične nizke ciene na skladišću tvrdke

ŽIVIC i drug.

(Schivitz Comp.)

ulica Zonta br. 5.

TRST

Tko želi, pošalje mu se cienik.

Javna zahvala.

Raztuženim srcem izrazuje svoj rodbini, prijateljem i znancem, koji su našeg nezaboravnog supruga i oca

Antuna Baštijana

sproveli na vječni počinak svoju duboku zahvalnost.

Baštijani-Sv. Matej, 6. maja 1897.

Tugujuća obitelj.

Gosp.

Gabrijel Piccoli

ljekarnik

u Ljubljani

Molim Vas pošaljite mi 30 bočica Vaše čudotvorne želudačne tinkture, koju se doista može nazvati „božjom rukom".

S. P. Flegar
župnik
Žminj — Istra.

Odkada se je počela moja supruga lječiti Vašom želudačnom tinkturom, poboljšalo se je njezino stanje u toliko, da se čini kao da je pomladjena.

Francesco Patelli
ljekarničar
Vižinada — Istra.

„Želudačnu tinkturu Piccoli-a razprodaje se u ljekarnah po 15 nvč. bočica.

Tko pije

Kathreiner-

Kneippovu sladovu kavu?

Svaki

tko ljubi točnu kavu a prištedit hoće i zdravlje sačuvat.

Sve strojeve za poljodjeljstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

Preše za grožđje, diferencialni sustav.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč

II/2 Praterstrasse 49.

Cienike i svjedočbe gratis! *Traže se zastupnici!* *Čuvati se kontrafrakcija!*

Ljekarna Dragutina Accurti-a na Rieci

Corsia Deák

odlikovana zlatnom kolajnom na hygijeničkoj izložbi u Beču godine 1894.

preporučuje štovanom občinstvu sliedeće liekove:

Željezovito Kinovno vino (Vino Chino ferrato) ovaj liek upotrebljava se veoma uspješno u svih bolestih, kojima je povod novaljana krv, kao u bljedobulji, kod glijivah (Scrofulosi), uzro u kostijuh (rachitis), kod odraslih, kod anemičnih djerojaka i kod slabe djece, djeluje veoma dobro za oporavu poslie slabećih bolesti, kod nestašice krvi, neprobavivosti i u obće za pojačenje i okriepu tiela. — 1 caklenka sa naputkom stoji 1 forintu.

Sok od Salsaparigle — Honduros (Estratto Salsapariglia) za čišćenje krvi, osobito u prolječe dobro je uzimati najbolje sredstvo proti svakim posliedicam veneričkih bolesti, proti kostobolji, poganici i ulogam, u obće za sve bolesti, koje su prouzrokovane od pokvarene i nečiste krvi. 1 caklenka naputkom stoji 60 nvč.; tri caklenke jesu dostatne za čitavu proljetnu kuru te stoje 2 for.

Najfinije ulje od bakalara (olio di fegato di Merlazzo) obće poznato, i izvrstnim priznano sredstvo za slabu i škrofulozno djecu. 1 boca 1 forint.

Sredstvo proti kurjim očima (Essenza per i calli) odstranjuje sigurno kurja oka i bradavice. — 1 bočica sa naputkom 35 novč.

Slaštice proti kašlju i promuklosti grla. Izvrstno sredstvo proti kašlju i bronhijalnom kataru. 1 kutija stoji 35 nvč.

Izim navedenih ljekova imade u zalihi sve ine i inozemne specijalitete, kozmetična sredstva medicinskih sapuna, svakojakih kirurgičnih sprava, mineralnih vodah, te obavlja točno sve naručbe bezodvlačno uz poštansko pouzeće.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2.45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Prave brnske sukneno tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muško odjelo stoji samo

for. 3·10 iz dobre		parve ovčje vune
„ 4·10 iz dobre		
„ 4·50 iz dobre		
„ 6·— iz bolje		
„ 7·75 iz fine		
„ 9·— iz najfinije		
„ 10·50 iz još finije		

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gornje kapute, Boden, Peruvienne, Doskings. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviste itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna **Kiesel-Amhof u Brnu**

Uzorci badava i franco. Pošiljke vjerne uzorku.

Pozor! P. n. občinstvo upozoruje se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje svo tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačum, koji škodi silno privatnim strankam.

Zidni kolendar za god. 1897.

Tiskara Dolenc, Trg velike vojničke vježbe u Trstu br. 2 pripravila je za god. 1897. zidni kolendar, te ga prodaje po 20 nč. komad, poštom 25 novč. komad.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

Preporuča kao najbolje sredstvo proti kašlju, promuklosti, hrapavosti, prsobolji i plućnom kataru svježi

trputčev sok.

Ciena bočici 75 novč.

Uz taj iz svježeg bilja pripravljen sok preporučam moj izvrstno djelujući:

Gorski čaj proti kašlju,

koji znatno pospješuje djelovanje istoga

Ciena omotu 35 novč

Sok proti kašlju za djecu.

Djeluje izvrstno kod djece kod prehlade, kašlja, hripavca i plućnih bolestih. Cieno bočici 50 nvč.

Najbolje sredstvo je:

Mazilo proti kostobolji

kod trgnuja, reumatizma, ischiasa, bolih u zglobovima kukovima, te kod svih podkožnih bolestih, koje mi-staju uslied prehlade i nazeblosti.

Cieno boci sa naputkom 75 nvč.

Obširni cienici na zahtjev badava i franko.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc u Trstu

Broj 20 U Trstu 20. maja 1897. Godina X

Nefrankirani ili dopisi se ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom ceniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom napotnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Koga list ne dolazi na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog [illegible]

Dopisi se povraćaju [illegible]

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za [illegible] for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, 1 i ½ za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Razprava o prešnih predlozih

zastupnika Spinčića, Laginje i drugova u sjednici carevinskoga vieća dne 18. maja 1897.

I.

Govor zastupnika Spinčića.

(Poče hrvatski pak nastavi:)

Njemački: Visoka kućo! Nakon jednog mjeseca i sedam dana razpravljamo po drugi put o našem prešnom predlogu. Taj se proteže u prvoj vrsti na obnormalne odnošaje u Primorju, a u drugoj vrsti na to, da se moraju državni temelini zakoni i napram hrvatskomu te slovenskomu narodu u onoj pokrajini u krepost uvesti a u trećoj vrsti na to, da se izpita ona mnogobrojna uapšenja našega puka, provedena u ovo zadnje doba. (Nemir u kući. Predsjednik zvoni). Ovo su dosta valjani razlozi a da se predlog razpravi kao prešan.

Uputno je također, da se baš letos o tih poslovih govori, pošto je upravo letos sto godina, odkad je i onaj dio Istre našoj monarhiji pripao, koj je kroz mnogo godina bio pod upravom mljetačke republike. Još tada, kao što i pod republikom smatrao je sviet, a smatrali su i vladari ovu pokrajinu napučenu poglavito sa Hrvati i Slovenci (Tako je! na desnici).

Još godine 1843. bijaše javnih činovnika, koji su Istru kao takovu pokrajinu označili.

God. 1857. prigodom popisa pučanstva našlo se je u Istri i u cielom Primorju ogromnu većinu slavenskoga pučanstva, a što vidimo od tada?

Mi vidimo kako brojno padaju Hrvati i Slovenci i kako rastu Talijani. (Čujte! čujte! na desnici).

U samom Trstu jesu ti odnošaji upravo grozni. Godine 1857. našlo se je tamo 27.000 Talijana, a 1890. godine, 100.000, dakle četiri puta toliko; iste godine 1857. bijaše u Trstu i u okolici 39.000 Slovenaca, a godine 1890. samo 27.000. (Čujte! čujte! na desnici).

Ovi brojevi govore jasnije nego li knjige. (Posve pravo!)

U Istri nije doduše tako slabo, nu ipak je tamo narasla većina za 25.000 a manjina za 46.000 (Čujte! čujte!). Tomu nismo krivi mi, već je tomu kriv sistem (Tako je!), kojim se tako vlada; abnormalni jesu tamo odnošaji ako se uzme u obzir školstvo. U Istri imade preko 17.000 djece, dužne polaziti školu, koji nepolaze školu (Čujte! čujte!), jer je neimaju. U cielom Primorju neima srednje škole, u obće nijedne strukovne škole, u kojoj bi se u hrvatskom ili slovenskom jeziku podučavalo. Za 400.000 stanovnika nikakve srednje škole ili strukovne škole u njihovom jeziku! (Čujte! čujte! glasovi: *gdje su tu zakoni?*)

Abnormalne odnošaje pokazuje nam i uredovanje; tamo se ureduje od strane c. k. oblastih sa hrvatskimi i slovenskimi občinami također u tudjem im jeziku; često su dapače kaznjene, jer neće da takovih spisa primaju.

Imade kotarskih poglavara, koji neznaju hrvatski, premda stanuje u dotičnom kotaru 30.000 Hrvata i 8000 Talijana. (Čujte! čujte! — Glasovi: *i to trpi vlada?*)

Imade namjestničkih savjetnika, koji neznaju hrvatski ili slovenski, te se tamo u obće ništa nepiše ni hrvatski ni slovenski. Abnormalne odnošaje vidimo i u tom, da se malo ili ništa brige neulaže za dobrobit hrvatskoga ili slovenskoga pučanstva. Daje li vlada kadšto kakvu podporu, tada se istu upotrebljuje kano sredstvo agitacije proti Slavenom. Abnormalne odnošaje pokazuje nam i zemaljski sabor, dalje i ta okolnost, da imadu tudji ribari, tudji trgovci sa vinom, tudji trgovci i poduzetnici i tudji radnici prednost pred domaćimi, i da uzimlju tudjinci svagdanji kruh domaćim. Najnezdraviji su pako odnošaji i događaji prigodom izbora; tada se događaju već kroz više godina svakojake nezakonitosti, tako g. 1885. kod državnih izbora te god. 1891. isto kod državnih izbora.

Nu što se dogodilo ove godine, gospodo moja, toga nebijaše još te. Njeduna tudja vlada, dapače ni kraljevska talijanska vlada nebi bila tako postupala, kako je postupala c. k. vlada u Primorju.

Kao pripravu za ove izbore može se uzeti stalno godišnju skupštinu „*Società politica Istriana*", obdržavanu u Malom Lošinju dne 21. junija 1896. Tamo se je stvorilo temeljno načelo, da imade pripasti Talijanom barem četvorica, ako i ne svih pet zastupnika, i to jedino u tu svrhu, da se tim dokaže, da bijaše Istra talijanskom, da jest i da će takvom biti. (Zastupnik *Dr. Gambini*: Naravski! Smjeh na desnici.) U tu svrhu zagrozilo se cesarskoj i kraljevskoj vladi samo da ostane na talijanskoj strani. U tu svrhu izdalo se geslo *Osar tutto* — kušati sve. Tim se je obstanak Hervata i Slovenaca u Istri upravo zaniekalo. To se je izreklo slobodno, tiskalo slobodno i razširilo na sve strane slobodno. Tim se je Hrvate i Slovence dražilo a razdraživalo se ih je nadalje i nekimi svečanostmi, o kojih neće da išta znade središnja vlada, ili zbilja ništa nezna. Koncem maja i početkom junija prošle godine u Poreču, zatim neke svečanosti na 28. junija u Kopru na kopnu i kod Pirana na moru. Dražilo se čitavo vrieme i novinami, navlastito talijanskimi novinami.

Prigodom samih izbora, za čitavog trajanja počinilo se svakojakih nezakonitostih. Kod sastavljanja izbornih lista, kod reklamacija, kod utoka, kod poziva kano i kod samog izbornog čina bilo je s jedne strane nezakonitostih, s druge strane nasilja, a oboje proti Hrvatom.

Izborni komesari motrili su to mirno ili su još pomogli, sjegurnostne oblasti bijahu prisutne samo radi toga, da štite krštitelje zakona. (Čujte! čujte!) Ako se koji od naših usudio progovoriti samo rieč, bijaše odmah odtjeran. Potrebito je, da se sve to izpita. Izborne događaje u Istri izpitati će se u kratko doba. Potrebito je, da se odmah razpravi taj posao, i to tim više, što su turile u sviet silnih viestih talijanske i njemačke novine Primorja, službene, poluslužbene i neslužbene, kao što i jedan veliki list ovdje u Beču, o nasilju i nepravilnostih Hrvata. I radi toga je nuždno, da se to bezodvlačno obavi, jer su stigla takova izvješća i visokoj c. kr. središnjoj vladi, što možemo također iz odgovora od prekjučer njegove preuzvišenosti gospodina ministra predsjednika na interpelacije zaključiti. Vrlo je potrebito, da se odmah razpravi o odnošajih i obzirom na događaje od dne 16. marča 1897., događaje, koji su dali navodno povoda primorskoj vladi, da pošalje u kotar porečki vojnike.

Ja nisam vidio nego sam čitao i čuo, od naših i od protivnika, da je rečenoga dana około 3000 Hrvata pratilo hrvatske izbornike put Poreča. Oni su pratili ove izbornike, nu nisu pošli u Poreč kad su doćuli, da će biti izbornici od vojnika štićeni. U Poreču bijaše naime već tada vojništvo. Oni su pratili izbornike, a za to bijahu nesamo u pravu, nego također prisiljeni obzirom na preddogodjaje, koji su nastali kod svih prijašnjih izbora. Kod svakog izbora, gospodo moja, g. 1885. i 1891. prigodom drž. izbora, g. 1889. i 1895. prigodom zemaljskih izbora, istotako i kod občinskih izbora bijahu uviek Hrvati, dotično hrvatski izbornici napadnuti te izgredom izloženi. Dne 10. marča, kadno se je biralo zastupnika V. kurije — a to pripoznaje i sam gospodin ministar predsjednik — došlo je do izgreda, i to nesamo u Poreču, nego i u Kopru, Oprtlju i na drugih mjestih.

Dne 11. i 12. marča kazali su nekoji Talijani nekojim Hrvatom — ja znam za imena jednih i drugih — da su Hrvati dne 10. marča dobro prošli, nu da će se dne 16. márča igrati s njihovimi glavami kano li s narančami. (Čujte! čujte! na desnici.)

Dne 13. marča grozio se je list „*L'Istria*" a to je glavni list vladajuće i toli sjajno gospodujuće stranke u Istri. Gospoda neka izvole list „*L'Istria*" od 13. marča pročitati, te će uviditi kako se je u njoj Hrvatom grozilo. Dne 14. marča — a to potvrdjuje i njegova preuzvišenost gospodin ministar predsjednik — bijaše *Marko Pavletić* iz Vrvarih bez ikakvog razloga napadnut, na zemlju bačen i ranjen. (Glasovi: Čujte! čujte! na desnici) te mjesto da se ga odvede k jednomu liečniku, bacše ga u zatvor, u tamnicu.

To je kultura (Zastupnik *Dr. Gambini*: to ćemo već razjasniti!) Gospodo moja, kod takovih dogodjaja, koji se zbiše 4, 3, 2 dana prije izbora, nisu li Hrvati imali dužnost i pravo svoje izbornike pratiti? Pa što su tamo učinili. To ćemo vidjeti kasnije, kakva li im se silna nasilja pripisuje!

Silno je nuždno povesti o tih odnošajih Primorja razpravu i obzirom na jednu interpelaciju, koja bijaše dne 6. aprila u ovoj visokoj kući postavljena. Dozvoliti ću si dotaknuti se rečene interpejacije na temelju bilježaka, koje si učinih već dne 6. i 7. aprila. Sa svoje strane ja konstatiram već sada, da ta interpelacija nebijaše ništa drugo, nego li sredstvo za pokritje zlodjela, koje je u vrieme izbora talijanska stranka i c. k. vlada proti Hrvatom počinila (*Talijani se smiju. Slaveni kliču*: *Tako je!*) i da se od toga svrati pozornost. (Odobravanje na desnici. — Prosvjed.) Tamo se kaže, da je pred kakvih 15 godina vladala podpuna sloga. Dakako, dok su Talijani sa Hrvati kano sa robovi postupali i robovi (ščavi) ih nazivali i dok su ovi to dopuščali. Od tada nastala je tobož slavenska propaganda, potaknuta od tudjinaca i činovnika.

Političko-slavenska propaganda sastoji u tom, što se je hrvatski i slovenski narod probudio. Tudji agitatori su talijanskoj gospodi svi oni, koji nisu Talijani, a Talijani su domaći, bili oni iz ove ili iz druge koje države.

Što se tiče činovnika, mogao bih mnoge imenovali počam od poreznog utjeratelja, pa sve do namjestnika, koji su agitirali, nu nipošto u smislu hrvatskom ili slovenskom, već u smislu talijanskom. (Zastupnik *Dr. Gambini*: Van sa imeni!) Doći ću van i sa imeni.

Od onog doba, kažu gospoda, započele su navale i nasilja kod svih izbora proti Talijanom, polja i vinograde opustošuje se divljački.

Ovo je sve, gospodo moja, oružje talijanske stranke (Talijani prosvjeduju. Slaveni: Tako je!) a to nam dokazuje najbolje kotar Volosko, gdje se nije nikada prije, dok se tamo nije talijanska stranka ukorenila, trsje sjeklo tečajem izbora, niti se je ikada koga ranilo il bilo proti komu izgrede pravilo. Sada se pravi izgrede, režu trsje, rane se, u Mošćenicah, Lovranu, Veprincu kano i u najnovije doba također u Kastavščini, pošto se je tamo talijanska stranka ustrojila. (Zastupnik *Dr. Gambini*: Tà Vi kažete, da su tamo sami Hrvati!) Jest samo su Hrvati i od tal. stranke podkupljeni stvorovi, koji stoje u najužoj svezi sa zemalj. kapet. *Campitelli-em* i sa raznimi članovi zemaljskoga odbora. (Čujte! čujte! na desnici. Talijani prigovaraju. — Zastupnik *Dr. Gambini*: Možda i sa njegovom preuzvišenosti *Badeni-em*?) Gospoda navadjaju u interpelaciji, da bijaše promet u okolici Poreča prekinut, u Vrsaru izbornici zatrašivani, u Žbandaju jedan voz razlupan i vozar zlostavljen, u Sv. Lovreču jedan spomenik porušen, u Kašteliru jedan oružnik potajno napadnut i ranjen, pa da bijahu samo nekoji od tih ljudi kažnjeni. Pošto nemogahu navesti činjenica od godina 1891—1897. spominju ove činjenice iz godine 1891. (Čujte! čujte! i smjeh na desnici.) Ja Vas pitam, tko je zapriečio promet u okolici Poreča? (Zastupnik *Dr. Gambini*: slavenski seljaci!) Jeste li to dokazali? (Zastupnik *Dr. Gambini*: da!) Tà Vi kažete sami u interpelaciji, da nisu mogli sudovi ni oblasti ništa pronaći, zašto dotičnike neimenujete? Ja sam Vam već htio kazati, što bi Vas kod ove prigode išlo.

Tko je zastrašivao u Vrsaru izbornike? tko je razlupao u Žbandaju voz i vozara zlostavio? Tko je porušio spomenik u sv. Lovreču? Onaj slučaj u Kašteliru nebiste imali ni spominjati, jer se o tomu razpravljalo kod najviše sudbene oblasti, te se možete i Vi i svatko drugi iz dopisa osvjedočiti, kako su u onom slučaju pristrano postupale sjegurnostne oblasti, te političke i sudbene oblasti.

Dà, gospodo moja, zavirite samo u one spise, te ćete se o tom uvjeriti. Samo ovoga slučaja nespominjajte, jer taj je upravo sramotan za úpravu Primorja.

Kaže se nadalje, gospodo moja, da su poznati agitatori od kuće do kuće putovali. Je li to kakov prekršaj? Tamo se nekaže, što su ondje radili. Nadalje se govori o odnošajih u Gorici. O tomu je već govorio gospodin drug *Gregorčič* a ja moram izraziti jedino svoje sažaljenje, da se ga nije pustilo i dalje govoriti.

Mi nismo krivi, gospodo moja, ako je vrsta naših tužba tako duga.

Govori se dalje o odnošajih u Trstu. Ja se nadam, da će koji drugi o tih odnošajih progovoriti, nu ja molim gospodu iz Trsta, sa magistrata i sa namjestničtva, da promisle, kako postupaju proti Slavencem na ulicah, u svojih uredih i u gradskom zastupstvu, te će stalno doći do zaključka, da ako postoji u istinu kakvo trvenje u Trstu i u tršćanskoj okolici, tomu nisu krivi Slovenci, nego postupanje oblasti proti istim. (*Odobravanje na desnici*).

Tada prelaze opet na Istru, te kažu, da se je sjeklo trsje. Trsje se je sjeklo.

U jednom slučaju, Gospodo moja, koji bijaše i ovdje naveden, u slučaju naime u Sovinjaku, doznao sam pouzdano, da bijaše najlošije trsje posječeno (*Smjeh na desnici*) i to ovdje, ondje.

Gospodo moja! Ovdje nastaje slutnja, da je ono trsje talijanska stranka posjekla, ili da se je na to ljude nagovorilo, da se pak uzmogne krivnju na Hrvate baciti.

Govori se i o jednom talijanskom župniku u Žbandaju, a to nam pokazuje na novo abnormalne odnošaje u Istri, jer Žbandati ili Žbandaj jest hrvatsko selo i tuj bi imao biti namješćen talijanski župnik?

Govori se nadalje i o jednom hitcu, koji da bijaše izbačen pred Čitaonicom u Puli. Nu tuj se nespominje, da se je pred čitaonicom dva ili tri sata proti Hrvatom demonstriralo, i da je pao prvi hitac — kao što sam čuo — sa talijanske strane.

Što se tiče slučaja od dne 16. marča — onuje je pogrješno navedeno 15. marča — to bih samo gospodu umolio, da uvide, kako su ovdje sami 3000 Hrvata iz kotara Poreč i njihovih pratioca naveli, dočim obično kažu, da nema u Istri ni Hrvata ni Slovenaca (*Smjeh i odobravanje na desnici*). Što su počinile ove 3000 naroda? Kaže se, da su nekoga Monfalcona zlostavili, nekomu Cortese nešto štete nanesli i da su oružničkom postajovodji put zatvorili.

Tko je zlostavio Monfalcona, nije još ustanovljeno, toliko mi se ipak čini

kao stalno, da je on sakupljene muževe sa „*porchi croati*“ izasivao.

Ja slutim, a do te slutnje moram doći usljed događaja kod nas, da bijaše on tamo po svoj prilici poslan, samo da izazivlje. Cortese naneslo se nekoliko oštećenja, nu tko je to počinio, nije do sada poznato.

Onomu postajevodji nije se preprečilo puta, on je uzeo sobom jednoga našega muža, a ostali su željeli, da ga izpusti. To je sve. Kad bi bili imali zlu nakanu, bili bi ju zaista i izveli, pošto nisu pako postajevodji ništa učinili, nisu ni imali slabu nakanu, a postajevodja je slobodno dalje pošao.

Krasan je i onaj slučaj u interpelaciji, koji da se je dogodio u Koparskom kotaru, da bijahu naime grede sa mosta na rieci Mirni odstranjene.

Jest, gospodo moja, ove bijahu odstranjene i to da se tim zapreči hrvatskim izbornikom k izboru. (*Čujte! Čujte! smjeh*).

Gospoda kažu nadalje, da se je u Sovinjaku neki javni zdenac zamazalo i ljudske kosti unj bacilo. Nu to je mali privatni vrutak, koji bijaše zamazan, ali se nezna od koga.

To nije dakle javni zdenac, niti bijahu u njemu ljudske kosti! Kaže se nadalje, da su u Oprtlju i na drugih mjestih odnesli dinamit, samokrese, kosire itd.

Ja neznam, dali se je to našlo, pa ako je tomu tako, u koju su svrhu to ljudi trebali, nu ja se nebih čudio, kad bi baš naši ljudi u Oprtlju dinamita imali, jer osim u Poreču, nisu naši ljudi toliko trpili, kao tamo u ovo zadnjih 15 do 20 godina. Svjedoke zato imademo kapelane, koji bijahu tamo zadnjih 15 godina za hrvatsko pučanstvo namješteni.

Napram koncu kažu gospoda interpelanti, cesarka vlada neka izvoli to, što su naveli, do znanja uzeti.

Nipošto, gospodo moja, neima to „do znanja uzeti“ vlada, već ona neka izpita odnošaje Primorja, nu ne putem činovnika iz Primorja, već po nepristranih osobah, (*Tako je!*), koje će pronaći istinu. Gospoda Talijani govorili su tako u svoj interpelaciji, a ja sam im odgovorio, te dodajem tomu, neka se tamo pošalje nepristrane osobe, koje neka iztražuju gdje je istina (*Posve pravo!*).Oni kažu na koncu: pučanstvo hoće, da mu bude budućnost osjegurana. Da, talijanski vodje, da im bude osjegurano, da Istra bijaše i da jest taljanska. (*Tako je! sa strane Talijana!*) Ja Vam govorim dakle iz srca. Vi govorite sami u upitu, da se dade Talijanom Istre, Gorice i Trsta slobodno izvršivanje njihovih prava. Ja zaista neznam, koja prava jošte nemaju, ta „*Osar tutto*“ upotrebili su jurve posvuda, te im drugo nepreostaje više, nego da im se dade pravo, da nas umore.

(*Smjeh sa strane Talijana. — Zastupnik D. Verzegnassi: To je pretjerano, kako si to možete misliti!*) kako bijahu već mnogi umoreni.

Predsjednik: molim gospodina zastupnika Spinčića, da se ne razgovora, nego da govori.

Zast. Spinčić: A što kaže gospodin ministar predsjednik u svojem odgovoru na ovu interpelaciju? Toga ću se samo dotaknuti. Tuj se priznaje, da su se poslije izbora nekoja zlostavljanja i grožnje od strane Slavena dogodile. Govori se, da su se veći izgredi u kotaru Poreču od strane Slavena dogodili, nu ne navadja se nijednoga slučaja, koga bi se moglo Hrvatom u grieh upisati.

Govori se nadalje, da je i protivna stranka, to jest Talijani, nekoje izgrede počinila, i tuj se navadja, gospodo moja, činjenice, i to izgrede od dne 10. marča t. g. u Poreču i ranjenje Marka Pavletića. Govori se, da se je poduzelo razoružanje. Da, gospodo moja, razoružanjo i odnzéce orudja i ovo orudje nije se ni sada narodu povratilo, nego razloga tomu nema ni u interpelaciji ni u odgovoru. (Pokazuje jedan *kosirić*).

Ovo je gospodo moja orudje — a to sam jurve prekjučer istaknuo — koje nose naši ljudi sobom i kojim režu kruh, kaošto imamo mi periš. i to se im je oduzelo, dočim se je bodeže i mačeve i samokrese i drugo slično „orudje“ Talijanom pustilo.

I ovako orudje pridržalo je kotarsko poglavarstvo, i radi ovakva orudja mora narod osam sati daleko u Poreč putovati i bude jošte kažnjen, jer nosi ovakvo orudje uviek sobom, pošto mu rabi i kod gospodarstva. I pozivi na Hrvate glase u talijanskom jeziku (Čujte! čujte! — Usklici na desnici: *u Abisiniju s njimi!* Smjeh!). Kaže se, da moraju gospoda koli sa jedne toli sa druge stranke nastojati, da se u zemlji povrati mir. Mi smo uvjek na umirenje pripravni, nu vi ste prije čuli, kako nisu talijanski zastupnici na riječ „*Osar tutto*“ ništa odgovorili, te da oni naš obstanak u Istri ničeu. Umirenje nastalo bi samo tada, kad bi se već jednom c. kr. vlada odlučila takodjer Hrvatom i Slovencem njihova prava dati. (Posve pravo!)

Interpelacija govorila je takodjer o oštećenjih, nasiljih i o drugih djelih i odgovor gospodina ministra predsjednika slaže se s tim.

Ali nadjite mi u cieloj interpelaciji samo jedan jedini slučaj naveden, koj bi se Hrvatom i Slovencem prije izbora moglo u grieh upisati, i koji bi bio dao povoda namještenju vojnika u porečkom kotaru?

Tekar iza izbora nastala su tri gori navedena slučaja: Monfalcone, Cortese i postajevodja.

Pa i u slučaju, kad bi ovi preddogodjaji istiniti bili, jesu li oni dostatni, da se občenito narod razoruža i da mu se oduzimlje potrebito gospodarsko orudje?

Toli mnogobrojna utamničenja i razoružanje dogodilo se je samo tom namjerom, da se time prikrije nedjela talijanske stranke i c. kr. vlade naproti Hrvatom, (Tako je!) i da se pozornost od toga odvrati. Kako sam već spomenuo, Talijane se nije razoružalo, premda bi se ih bilo moralo već odavna razoružati, kad bi se bilo proti njim postupalo istom mjerom, kao i proti Hrvatom (Sasma pravo!)

Ja moram mjesto izvraćanja, slutnja i kleveta, koli u interpelaciji, toli u odgovoru, činjenice navadjati.

U malih gradovih Primorja često se događaju oštećenja i pri tomu se ne štedi ni siromašne peračice, prodavačice kruha ni mlekarice. U Malom Selu slavilo se dne 29. agusta bez prigovora stanovitu slavu, a jednomu izletu Hrvata se je prigovorilo. U Nerezinah se je proti jednomu svećeniku demonstriralo i ekscediralo, kad je izlazio iz crkve, tako, da se je tekar u kući spasiti mogao. Dapače i proti mirnim ljudem, koji su *Čitaonicu* otvorili, demonstriralo se je. Žandari su već ob 9. uri spavati pošli, i kad se ih zvalo na pomoć, odgovorili su. da oni neizlaze više. (Čujte! čujte! *Veselje*!

U blizini Malog Lošinja grozio se je c. kr. državni odvjetnik hrvatskim radnikom sa punom puškom i pretećimi riečmi,

(*Zastupnik Dr. Hortis*: *Pošto su mu o glavi radili!*) jer su pjevali hrvatske pjesme, gospodine druže. To bijaše koncem novembra, a državni odvjetnik uredje i plieni marljivo slovenske novine. Velikih izgreda bijaše posliednje doba i u Mošćenicah, gdje je morao bježati občinski savjetnik i izborni komesar a da izbora neobavišo, jer bijahu napadnuti. U Lovranu bijaše bivši načelnik od nahuckanih — Talijana neima tamo — bačen na zemlju i ranjen, a istotako i jedan drugi. U Veprincu je ljubimac c. k. oblastih, mjestni načelnik jednoga svećenika, koji je nosio Svetotajstvo, uvriedio. (*Čujte! čujte!*) I u drugih občinah bijaše ovakvih navala. U porečkom kotaru se je „*bogati muž*“ iz Motovuna Corazza prošlog mjeseca julija u dvih prigodah našim ljudem punim samokresom grozio, jer su medjusobno živio klicali. (*Čujte! čujte!*); prigodom putovanja njegove preuzvišenosti gospodina ministra predsjednika po Istri nabacivalo se je na naše ljude u Kopru rajčicami a jedam bijaše i tučen. U Vižinadi bijahu otjerani i to takodjer od oružnika, koji rekoše, da ih nemogu braniti. U Višnjanu bijaše Ivan Kuzma težko ranjen, u Poreču su gospoda naše ljude ranili palicami i bodeži, koje su imali u palicah sakrivene (*Čujte! čujte!*) a glazbari svojimi strojevi, fakini navališe na nje kamenjem. Oružnici otjerali ih 500 koračaja iz grada a uz to je jedan oružnik jednog svećenika često uvriedio (*Čujte! čujte!*) U Puli paljvište se jošte u novinah, što su čitav dan proti Hrvatom i njihovim zastupnikom demonstrirali. U Vižinadi su dne 18. oktobra 1896. proti biskupu Flappu (*Čujte! čujte!*) radi toga demonstrirali — on je Talijan — što je hrvatskim vjernikom njekoliko hrvatskih riečih kazao. On je morao tražiti zaštitu oružnika za doći iz mjesta. (*Čujte! čujte!*) Tako su prigodom izbora u Sušnjevici od talijanske strane pobunjene osobe župniku prozore i vrata razbili (*Čujte! čujte!*), u Roču natukli su nekoje naše muževe a župnika čitav dan uznemirivali. (*Čujte! čujte!*) Kad se je pako pritužio kotarskomu kapetanu, dotično namjestničkomu savjetniku kao izbornomu komesaru, rekao nu je ovaj: tužite ih radi uvriede poštenja na sudu. (*Čujte! čujte!*) On znade ale vrlo dobre, kako izgledaju kod nas sudovi, osobito porotni sudovi. Dne 20. marča bijaše izgreda u Poreču — a to potvrdjuje i njegova preuzvišenost gospodin ministar predsjednik; dne 19. bijahu napadnuti Ivan Marković i Ivan Ferenec u Vižinadi, gdje je njihova crkva i župa i kamo su došli k sv. misi. Nekoji djaci realke u Trstu strieljali su na množtvo prigodom izbora. (*Zast. Dr. Hortis prigovara*). Molim, oni bijahu već i odsudjeni (*Veselje*), oni se zovu *Zanantoni* i *Zucolin* (*Čujte! čujte!*), u Poreču bijaše dne 14. *Marko Pavletić* težko ranjen, a dne 3. agusta pr. god. mladi Ostroman umoren (*Čujte! čujte!*), u Trstu mladi Gašparović prigodom izbora takodje umoren. (*Čujte! čujte! Glas: to je laž!*) Nipošto, to je činjenica! u nedjelju dne 9. t. mj. u 10 i pol sati na večer bijaše mladi Sošić na Općinah radi uzklika: Živio naš presvetli cesar, živila Austrija! nedoduše umoren, nu od jednoga oružnika, koji se zove Sardegna, bajonetom proboden (*Čujte! čujte! Talijani hoće, da nieču*). Ovo nepriobćuju vaše novine, nu to donose druge novine, a mi čutimo ono, što se sve tamo dogadja.

Takove oružnike, koji ne poznaju niti jezika naroda šalje se tamo, pa ovi dovikuju ljudem neka nevičo, kao što bijaše u ovom slučaju. Ljudi misle pako, da mogu klicati barem „*živio naš cesar, živila Austrija*“. Tada je nadošao otac, za njim drugi. Oružnici svezaše tada mladića, bacišе ga na zemlju, te pošto je jurve na zemlji vezan ležao, bijaše proboden. (*Živahni poklici ogorčenja.*) I radi navedene činjenice razoružanja i mnoga utamničenja Slovenaca. Drugi pako, Talijani mogu i nadalje oružje nositi i proti nam upotrebljavati.

Imao bih jošte da govorim o odnošajih na učiteljišću u Kopru. Nu to ću prepustiti komu drugomu govorniku. Kažem samo to, da ostajem posve pri onom, što sam naveo u interpelaciji od dne 9. pr. mj. i da je sve istinito, što sam kazao u interpelaciji i glede mladića, koji bijahu u Kopru kod novačenja i glede navala na djake. Spomenuti ću samo, da se od strane vlade kad se radi o navalah Talijana na Hrvate nazivlje Talijane „uličnjaci“, „derani“ i „smutljivci“; nu ja znadem, da bijaše kod tih demonstracija i gospode ili na gospodsku obučenih muževa, primjerice jedan postolar Decarli i jedan brijač. A kad neide inače, kaže se — kad se radi o navalah na Hrvate — da su ostale povedene iztrage do sada bezuspješne. (*Čujte! Čujte!*) Ako se uspjeha neće, tada ga neima (*Odobravanje.*) Ja sam toj pjesmi vičan od Taaffe-ove dobe i nakon navala u okolici Pirana na hrvatske zastupnike dne 10. jenara 1896. Tamo se je naime reklo primjerice, da su nas Signori napali; a odgovor je glasio pako, da bijahu to uličnjaci, nu da su nepoznati. (*Smjeh!*) Da bijahu dakle uličnjaci, znalo se je, nu koji su to, toga se nije znalo.

Još nešto nemogu mimoići, premda bih rado o tomu dulje govorio. Kaže se, da bijahu dalnji izvidi glede odnošaja na c. k. učiteljišću školskim oblastim prepušćeni. Gospodo moja, ja moram sa veseljem iztaknuti, da kad bijaše jednom mjeseca marča tek. godine gimnazijalni profesor Matejčić napadnut, izrekao mu je ravnatelj sa čitavim učiteljskim zborom sućutje. Kako se pako postupa na učiteljišću, to je doista i previše. Prije htjelo se sve zabašuriti a sada nečini ravnatelj drugo, nego da opet zabašuruje.

Kod iztrage, koju je on proti slavenskim djakom vodio, kazao je uviek: to ne spada amo, to se neprima na zapisnik. (*Čujte! Čujte!*) Medjutim bijahu štipendije slavenskim djakom radi toga uztegnute, što nemogahu navalah dulje podnašati. (Čujte! Čujte!) a talijanski djaci mogu i nadalje svoje sudrugove „*Ščavi*“ nazivati i štipendije uživati.

Dolazim koncu. Nuždno je odmah ove odnošaje izpitati i obzirom na prosvjedne izjave raznih municipija Istre, Trsta i Gorice. Ovi prosvjeduju — uzprkos svemu tomu, što sam naveo — proti divljačtvu Slavena (*Smjeh*). To je ipak najveća hinbenost, cviet lažiliberalizma, a kod toga pozivlju se jošte na rimsku i talijansku kulturu. Ja imadem bolje mnienje o jednoj i drugoj (*Posve dobro!*) nego li da bi se imalo ovakve odnošaje trpiti. U tih prosvjedih oslanjaju se i na to — kaošto primjerice municipij u Izoli — da su jedino oni zvani, da vladaju u Istri. (*Čujte! čujte!*)

Oni misle, da moraju sami vladati, a mi držimo, da smo i mi državljani i da imamo takodjer svoja prava. Vrlo je potrebito, da se odmah izpitaju ti odnošaji takodjer obzirom na kotar Volosko, gdje se osobito zadnjih pet godina, odkada vlada tamo kotarski poglavar *Fabiani*, slavenskim občinam zanoveta, slavenske učitelje i svećenike proganja i kazni, te sije nemoral i bezvjerstvo, gdje se u obće širi medju narod pokvarenost. I kod toga sudjeluje upravo sam *Fabiani* ili njegovi podredjeni. (*Čujte! Čujte! na desnici.*)

Vrlo je potrebito, da se te odnošaje odmah izpita i obzirom na interpelacije, koje postaviše gospoda na 9. t. mj. Tamo su orisani vodje kao klevetnici, slavenska dakle stranka u Gorici i u Primorju.

Gospodo moja! Ja nepoznam drugih novinah — a ja čitam mnoge u mnogo jezika — koje bi danomice toliko klevetale, kano upravo talijanske. One nebi bez toga mogle niti obstojati. Uzmite koju hoće e novinu, „*Corriere di Gorizia*“, „*Piccolo*“, „*L' Istria*“, „*Giovine Pensiero*“ kojigod broj, nijedan nije bez kleveta. Ja znadem iz vlastitoga izkustva, kako visoko postavljena gospoda, ugledni pristaše italijanske stranke ustmeno i pismeno kleveću. Dapače i sama druga interpelacija nije drugo, nego kleveta proti dvojici Slovenaca.

Vrlo je nuždno, da se odmah izpita odnošaje i obzirom na viest, koju nalazimo u „*Piccolo della sera*“ od dne 9. maja, i koju je zatim donieła „*Reichswehr*“. Tamo stoji (*čita*):

„*Dopo il discorso dell' Dr. Gregorcich, il conte Badeni disse ad un deputato italiano: Dal momento che voi avete abbandonato me, anch' io abbandonerò voi*“.

Pošto ste vi mene zapustili, zapustiti ću i ja vas!

Ove riečі su — kaže dalje „*Piccolo*“ izazvale medju opozicijonalnimi zastupnici živahno nezadovoljstvo proti ministru predsjedniku. To isto možemo i mi većim pravom kazati. Ove bo riečі, ako su u obće istinite, kano što i odgovor na interpelacije, kažu, dotično potvrdjuju nam toga mnogo obzirom na nedavnu prošlost, budućnost ostaje otvorena.

Hoću da svršim. Talijani, gospodo moja, pripadnici talijanske stranke, postali su zadnjih godina preobiestni, napose naproti Hrvatom i Slovencem. Oni se nebore, kao što se je već jedna novina jednom izjavila, za svoja prava, već se bore za to, da Hrvati i Slovenci svoja prava nezadobiju. (*Tako je! na desnici.*)

Do te objesti došli su usljed postupanja c. k. vlade, s jedne strane proti Hrvatom i Slovencem, s drage strane naproti Talijanom. Oni su došli do te objesti usljed mnogoljetnog vladinog sistema u Primorju. Nemiri, uznemirivanja, prekršaji zakona, nasilja, ranjenja, ista umorstva jesu samo posliedica toga sistema. (Tako je!) djeca, za mjesece i godine osirođena, obudovljene žene, majke plačuće za sinovi, proljevena krv Muzlovića, Ulčnika, Pavletića, Ostromana, Gašparovića i drugih, nije drugo nego žrtva toga sistema, koji naliči razmjerno samo onomu, koj je neko doba pod Stambulovom u Bugarskoj vladao (Dobro! Dobro!)

Da se tomu sistemu konac učini, gospodo moja, sistemu, koji nije vriedan jedne srednjo-evropejske i posvjetljene države, dužnost je svake vlade našega uzvišenoga vladara, a tomu sistemu biti će jedino tada konac, bude li se takodjer Hrvatom i Slovencem priznalo ljudska, i u državnih temeljnih zakonih zajamčena im prava (Odobravanje).

Sve one, koji istinu ljube i koji se drže načela: jednaka prava svim narodom monarhije! molim da glasuju za prešnost našega predloga. (*Živahno odobravanje i pleskanje na desnici; govorniku čestitaju.*)

Talijanski zastupnici u Beču.

Zna se kako, čijom pomoćju, na koj način i kojimi sredstvi je došlo 11 talijanskih zastupnika iz Primorja u carevinsko vieće.

Podučeni od svojih štitnika, što i kako imadu raditi, odjurili su u Beč i oni, koji se do ljetos u Beč nisu dati, i koji su mislili, da bi imali drugamo u parlament ići.

Tu su se odmah sastali sa talijanskimi zastupnici iz Trentina, i to svi sa svimi. Prvanji zastupnici furlanskih občina, sadanji knez-biskup Valussi u Trentu i sadanji prepožit Jordan u Gorici, bili su članovi konservativnoga kluba ili divljaci. Sadanji njihov zastupnik, katolički župnik, dao se je u jedno kolo sa liberalci iz Primorja, i svi zajedno u jedno kolo sa svimi Talijani iz Trenta. Prije su bivali i ovi uvjek razdieljeni u konservativce i liberalce, i išli svaki svojim putem, a ni jedni ni drugi nisu marili ići zajedno sa primorskimi Talijani. Govorili su, da su njim različni interesi, a u istinu nisu ni odobravali postupka primorskih Talijana sa Hrvati i Slovenci.

Sad su se svi sdružili u jedan klub, „club italiano“, na zaštitu talijanskoga jezika. I gospodarska i vjerska i družtvena

Dalje u prilogu

Dalmaciji za fratra, gdje je bio jur pet godina, bar bi bio onda uviek medju svojom braćom, jer tko nemože vjerno služiti s. Franu, neće dobro ni sv. Petra. Bar sad bite mogli hoditi vi barba Martine s vašom kumpanijom na misu kad imate svoga popa, ali mi se vidi, da se radje hladite pod bristom, jer bi vam arija u crkvi medjr esmimi benevrekari-hrvati nauditi mogla. Sada dosti a drugi put štogod o našoj školi, koja je jur 3 mjeseca bez učitelja, a tko je kriv?

Iz Ičića (občina Veprinac) pišu nam, da je tamo preminula dne 16. t. mj. nakon duge i težke bolesti providjena Svetotajstvi velevriedna gospodja Marija Bačić, rodjena Peršić, sestra rodoljubne gospode Peršića iz Poljana i supruga čestitoga našega kapetana g. Ivana Bačića. Dičnoj pokojnici podielio Svevišnji raj nebeški a razcviljenoj rodbini i svojti naše iskreno sučutje!

Iz Sovinjaka primili smo obširan dopis o izgredih, koje su tamo počinili domaći šarenjaci i prodanci i o proganjanju radi toga nedužnih osoba. Dopis taj morali smo ostaviti za budući broj, jer nam nedostaje prostora.

Iz blažene zemlje. U talijanskih novinah iz kraljevine čitamo, kako su prošloga ćadna boravili talijanski kraljević Viktor Emanuel i kraljevna Jelena u Mljetcih, da otvore umjetničku izložbu. U Mljetcih boravili su samo tri dana a za to kratko vrieme primili su 1100 prosjačkih listova. Mnogo osoba vezilo se je u ladjicah za njimi, da bace u kraljevsku gondolu (ladju) molbe za podporu ili milodar. Ovo dajemo do znanja našim prodancem u Istri, osobito rukavaškim i matuljskim Talijanom.

Izborni pahirci po Puljštini. Govori se, da je povedena kaznena iztraga proti onim, koji su krivci izbornih nepobodština, što su se dogodile dne 27. febrara t. g. u Šišanu, gdje je sjajno (?) pobjedila talijanska stranka pomoću kupljenih glasova, pomoću mrtvih i odsutnih. Nadati se je, da će se iztraga voditi bezpristrano i da će dobiti, što ih ide svi, koji su sudjelovali u krivotvorenju javnoga mnienja na Puljščini.

I treba već jednom, da te zlobne komedije svrše, treba, da oblast zaprieči nezakonitosti; treba, da Vodnjanci neglasuju u izvanjskih občinah Pule, treba, da Galežanci i Fazanci neglasuju po dva i tri puta; treba, da Premanturci, Perojci, Muntićani i drugi neprodavaju svoje glase, treba da . . . bude reda i zakona, pa je nespasencem za uvjek odzvonilo.

* * *

Barba Mate u Medulinu ima vražku moć, ali za zadnjih izbora mu nije valjala, jer jedini „socio“ mu je bio Rovinjac iz Maline, koji bi malo bolje učinio, kad bi se neodvajao od Medulinaca, jer će mu inače zlo proći. Nu barba Mate je ipak pokazao svoju moć. Govori se naime, da je on mogao pomoći djetetu, što je umrlo njegovomu nećaku Antonu Radoševiću, jer kad ga je ovaj molio neka učini raporat po običaju kao delegat na oblast o slučaju grlene boli ili „difterite“ i da prizove kotarskog liečnika, koji bi bio uciepio liek pod kožu i bio bi spasio diete, on da se izderao na sinovca s besjedami: „Viš tamo hodi Laginji, neka ti on učini certifikat, kad si za nj vota: ja ti ga nečinim“. I ovakve ljude oblast trpi kao predstavnike vlasti u Medulinu — a morali bi — ako je istinit slučaj, što se pripovjeda — sjediti na obtuženičkoj klupi.

Nebi bilo s gorega, da državno odvjetničtvo razpita stvar ako ne drugo, da osvjedoči Medulince kako je zastupnik puljskih Latina u Medulinu milosrdna dušica.

* * *

Dočim se naša hrvatska strana može veseliti, da su izbori na Puljščini prošli kao nikad do sada — dobro, i talijanska stranka ima u svojih redovih novih sila, naših izdajica. U prvoj je vrsti Marko Stermotić iz Altare: čovjek neima ni hlada talijanskoga na sebi a ulovio se, brate, pod ruku s Talijanim kao da će pojisti sve druge Valturce, koji su ostali pošteni narodnjaci. Za Markom dolazi Matesina iz Pomera, zet Matijov. Sram ih bilo obojicu, jer zapuščati svoju braću a slagati se s bumbari i Krnjeli, s prodanimi mješinami i pijavicam naroda, to mogu samo ljudi bez obraza i srca, ljudi o kojim se mora reći, da su jedniaki onim, s kojim se slažu: drug druga i u crkvi nadje.

Svoji k svojim. Slovenski listovi Primorja pisali su prošlih dana opetovno o tomu, kako bi se naš puk imao strogo držati ove zlatne rečenice. To vriedi osobito za naš narod, koji se služi kod talijansko-židovskih trgovaca i obertnika, i koji nosi svoj težko zasluženi novac u žepove naših narodnih protivnika. Ako gdje a to osobito u našoj Istri imao bi se naš puk čuvati kako i ognja talijanaških trgovaca i obrtnika, koji se tuste i bogate s našimi novci a utopili bi nas inače sve skupa u žlici vode.

Mi ćemo se prvom zgodom vratiti još na ovaj velevažni predmet, a za danas navadjamo samo dva slučaja, kako su se dali naši znanci nasmariti od židovsko-talijanaških trgovaca u gradu Trstu. Jedan narodni trgovac iz Dalmacije služio se ovdje kod židova, koji ga sada tuži za neku svotu novca, za koju tvrdi naš trgovac, da je poštenu platio, za dokaz čega imade u ruci i novčanc recepise.

Čestit naš rodoljub iz Višnjanšćine kupio je ovih dana ovdje kod židova modre galice, sumpora itd. za preko 300 for. Kad je isti došao kasnije k našemu trgovcu i pokazao mu račun, dokazao mu ovaj sa cienikom u ruci, da ga je židov prevario na cieni za punih 50 for.

Ako nisu kadre ovakve činjenice opametiti naš puk i uputiti ga na gornja rečenicu „*Svoji k svojim*“ tada mu nepomaže dobra poduka ni prijateljski savjeti.

Ljudi škropite brajde (trsje!) Čini se, da lanjska nesretna godina, još nije naučila naše seljake na opreznost kod trsja ili brajda. Nekoji vele, da će prije sumporati, a u mjesecu junija da će škropiti; drugi kažu, da neće škropiti nego samo sumporati, jer da galica iliti vitriol upali lišće, i Bog zna što sve ne. Dok ovako mudruju i premišljavaju, pojavila se već na Puljščini peronospora i nekoje zatekla nepripravne.

Preporučamo našim seljakom i vinogradarom neka odmah počmu škropljenjem, jer čim je mladica 15 centimetara velika valja početi škropiti prvi put, dočim sumporanje onaj put posve ništa ne vriedi.

Kod prvog škropljenja neka se na 100 litara vode uzme 1 kilo galice i 1 kilo vapna.

Pojavili su se takodjer takozvani „zavijači“ itu u velikoj množini, koji haraju po vinogradih baš nesmiljeno. I na ove veoma dobro djeluje ako se škropi galicom, jer je nemogu podnašati.

Istotako su u njekojih vinogradih puževi ili balavci mnogo štete učinili, pa treba, da je seljak uvjek na oprezu i da čisti svoje trsje od gamadi, koja je doduše malena, ali veoma hitra u svojem nesretnom poslu.

Sušnjevičani i Pažani čujte! Bil san va Pazine sega maja po svojeh afareh; pil san va jenu oštariju samo polič vina pak san šal doma na noge; s poten mi je bilo nekako slabo, neznan ni sam ča je bilo temu krivo, jeli vino all ča drugo; opočinul sam malo i lega za jeno grajo tamo pod Ivančića. Sretili su se onde jedan šarenjak z Boljuna i jedan s Paza. Med drugen čul san ov razgovor:

Pažan: Bu jorno!

Boljunčan: Bon dì!

Pažan: Ča ste bil va Pazine;

Boljunac: Aj nisan, „bil san puli Šimeta pitat ga kada te razdelit oni šoldi od votacijoni“.

Pažan: Bap ča je rekal!

Boljunac: Da neka gren „Jovaninu zač da ima on za komun boljunski beći“.

Pažan: Mane sa para, da su si oni kupili lep kapot, a mi smo ostali stoliko (ovdi je stavil ruku na nos) nosa!

Boljunac: Ma pasja vira tega se i ja bojin; dunke niste ni vi niš prijel?

Pažan: Ma ni šolda.

Boljunac: Inšoma ki s gospodon čerešnje zoblje mu repi ostaju.

Pažan: Oni tamo (pokazujuć rukom tamo na Sušnjevicu) i ovi ovde (pokazujuć na Paz) su si dobro brke namazali.

Govorili su onda još o šulfuru, vitriolu i drugih stvari. To sam sve čul na svoje uši, a oni, ki budu ovo prošteli, neka sami store sud, ki je taj „Šime i Jovanin“ i kako talijani votacijoni delaju. Čujte zavedeni Sušnjevičani i Pažani i vi kalabrezi u Boljunu, kako vas gospoda za nos potežu!

Kmet iz boljunskoga polja.

Lovranske pačuharije. Danas njsam baš od volji. Ma ne bite ni vi bili. Čujte no. Ono blažino, ča se je k nam dotcplo od tamo nejde, kade Bog svojga nima, imelo je obraza napisat va onem puljskem *Tovare* svega i svačesa proti našemu čestitomu kapitanu g. *Tominiću*.

Ja neću, da branim gosp. kapitana, jer nima on tega potrebi, njega brane one duge lėta ke je častno navigeval po svih morch ovega sveta, obranit će ga oni ki su zato pozvani, a ne on armirajzner, ki dokle ni k nam prišal ni mora ni videl. Trubilo nemo! On bi otel sudit o stvareh, va ke se razume justo toliko, koliko i ja va oni listići s lumeri, ke je dobivala ona neka taneka. I to ti piše kako da ima va žepe brevet od kapitana, a kad tamo i va lokve bi se sgubil. Peršona! Dajte mu zabadat va sve svoj gajusni nos. Če ti se dat, nevoljo grda.

Nego zuate ča. Ja vidim, da naši kapitani ne moru već pred Taljani ni živet ni umret. Ako njim se najmanja nesreća dogodi, to ti proti njim vapiju, govore i napišu, ča nebi ni pas na masle pojil; zato te, i ti naši kapitani najbolje storit, ako lepo *surgaju* sidro, kako ga je *surgal* naš *Minjinjanji*. On je lepo *surgal*. I pravo je storil, ter se je siromah svoji dni dosta *natarcarolal* i dosta *nakaceval trinketi*, pak sve prez koristi. Najzada se je tega štufal, pak je rekal: — *Fondo!*“ I surgal je brate po sakrabojsku na tvrdo . . . . Fameja je sva vesela od svojga Minjinjanja. A kako da ne bude!? Ča ni morda pokazal, da i on neč ume, ča ni morda on storil čast i *onor* svoj fameje „*de Rogibus et de Kušinibus*“? . . Da ste mu videli tetu Tamburinu, kada je čula za to silno delo od njijega neputa. Kako strela je skočila k barbo, pak mu je pogladila onu lepu bradinu i sve mu je govorila: Vidiš, amor mijo, da nisi mi ga ti sam, ki nosiš oni taneki — i šiora nevodica će bit sada okrunjena niš manje nego ti, drago moje. Ale to gre sve po race. Tako se je valje dat na posal, da bi i on storil kako njegov barba ma kako čujem on se je nameril baš na pravu peršonu, ka mu je zasvetilla jednu dobru palamuzgu, da ga je valje na obraze bulala. Njegov oča, da ni justo svetac va takoveh posleh, a za Rešpa zna malo i veliko ča je storil onoj nebogoj device, tako da se ni ča bat. Fameja napreduje baš lepo, a ako bude to šlo tako napreda, ja se ufam, da će naš Lovran mesto „logo de kura“, postat pravi „logo de korni. . .“

Ma Minjanji! Minjanji! — to je junak, altro ke *Edem* ale *Osman* paša. Va Lovrane se i već negovori o gveri s Turčinom, ni o *Bartoliću*, ki bi se gubil va te pačuharije. Lovran ima sada većega posla: — *ajar de Minjanji*. Stari Tonić ni otel valje tega verovat, zato je šal pogledat va svoj kalendarij, da vidi, ako će se kade pokazat kakova zvezda kometa, zač to bi bilo velo čudo — Minjinjanji papidol! Jedini Kenić ni nekako po sem sega kuntenat: „— Ki ša ke tjafolo vinjirà heraus! Mi no ešer kuši prafo, kome Minjijanji, šaperlot! Mi tire mija molžije, ke mi jera anka prafo, kvanto mi seržente — tešo no pijù — perke — hé, he, he! ferfluhte kombinacion“.

In šoma Minjijanji je va Lovrane čašćen, kako malo ki. Svi mu se raduju i govore mu, da nebi bili nikada verovali, da je tako brav. A kada su čuli Ungarezi za junačtvo svojga patriota, poslali su mu vaje ov televrah: — „Eljen baratum Minjinjanji kečkeretet az familijaban rogilni magjarum fekete“. Ča će to reć, to valja da pitate njega, ki je Ungarez.

Samo šior domine de Pustimesmirom nisu tega nekako kuntenti. To će reć prvo nisu bili, zač kada su zato doznali, tu je bilo ljudi moji samnja, kakovega ni va Lovrane ni na Jurjevu. Tu se je šior domine Pustimesmirom kosmal za vlasi, tu je vapil, kričal — a ma kako da je zvan sebe. Stiral je kunjadu ča, a brižna šiorica je pala va afan. Drugi dan — niš. Prijatelji kako i prvo. Ča je ča ni, ja znam samo to, da ako bi se tako ponesal ki šior domine hrvatski, da bi obe „Prave naše zloći“, ona od Matulj i ona druga s Pula rekle najedanput, da su šior domine i ta drugi šociji. Barba Tončić, ki je „fior de galantomino“ neće poć tako dugo, ne, on će reć, da je to maslo morda i od samega kunjadića. Pak neka reče! To je almeno prava talijanska civiltà i kultura, to je baš pravi talijanski progresso, kako bi rekal stari Tonić vulgo Tabakin.

Ja bim imel još samo jednu malu besedicu reć z dopuščenjem našega gospodina Minjinjanjice. Ja bim samo pital njegove kolege kapitane i škrivane, ako je to va brevete od kapitana de lungo corso, ako je to čast jednega čoveka, ki se drži, da je civilizan, da onako unesreći jednu devojku, ka je neboga još mlada i prosta? Pak kako ju je nagovaral, pak ju je varal: — Znaš, tezoro mijo, govoril njoj je, ja ću sve reditat, znaš tamo va Komunjšćake, pak ću ti sve dat, znaš anjelo mijo, ja sam jedini réd, pak ni dece nimam . . . znaš, ne budi nema . . . I brižna mala je pala, zgubila je čast i poštenje, i to kade? — deju da va plovanskoj kuće . . .

A vi kmeti, čujte malo, kako vam pivaju vaši Talijani va Lovrane:

Lassè pur che i canti e subii,
Che i se tegna i cornetti,
Che ghe femo ai kmeti
Del partito talijan. . .“

Dobro vam stoji, kada niste oteli poslušat *Barbu Tončića*.

Još neč: On drugi kunjado nas tira va Tursku, a mi njega i fameju šaljemo va Grčku, morda te ih Grci malo *rinfreškat*.

Proslava stogodišnjice. Glasilo istarsko-talijanske vladajuće družbe, porečka „*L'Istria*“ posvetila je u broju od dne 8. t. mj. uvodni članak pod naslovom „*12. Maggio 1797*“ proslavi stogodišnjice odkad je Istra spala pod Austriju. U tom članku slavi rečeni listić mljetačku republiku i njezinu vladavinu nad Istrom, koja bijaše sretna i blažena pod pandžami lava sv. Marka. „L'Istria“ roni debele suze što je Talijanom Istre ostala samo sladka uspomena na ona blažena vremena, koja se više vratiti neće. *Sami Istrani* — dakako Talijani — zaključuje spomenuti listić — *sjećaju se danas s toliko čuvstva one prošlosti, koju su gotovi čini razoriti i plaču za slavnom vladom, kojoj se bijahu svojevoljno podali a od koje bijahu silovito otrgnuti.* Šteta, što nemože naše Talijančiće još i danas lav sv. Marka svojimi padžami milo gladiti!!

Stogodišnjica pada mletačke republike. Dne 12. t. mj., navršilo je sto godina, od kako je propala mletačka republika. Napoleon I. Bonaparte stajao je pred vratima Mletaka i sporučio senatu, da mu je kucuno posliednji čas. Na čelu republike stajao je slab starac Luigi Manin, osljedjuji dužd, koji se nije uzdao ni u ono 47 000 redovite mletačke vojske, ni u 27.000 dobrovoljaca, ni u mnoge čete, koje su mu upravo stigle iz Dalmacije, ni u ono 5293 topa u arsenalu, te u veliko brodovlje. Nasljednici slavnih Orseola, Foscola, Dandola bili se izrodili. Veliko vieće bilo se je sabralo u posljednju sjednicu, u kojoj se je imalo odluciti o daljnjem obstanku republike ili nje inom padu. 512 senatora glasovalo je za predaju Bonapartu, 20 za uzdržanje republike, 5 nije glasovalo. Tako je odstupio zadnji dužd sa svojim vićem i još istoga dana ušao je Bonaparte u Mletke.

Vjenčanje princa Battenberga. Na svome putu na Cetinje, da se vjenča sa knegnjicom Ankom crnogorsom, stigao je ovih dana na Cetinje Franjo Josip Battenberg. U njegovoj su pratnji uasljednji grof Erbach-Schönberg, kabinetski savjetnik grof Menges, kao zastupnik princa Ljudevita Battenberškoga, kapetan-pobočnik Vrantschitsch te župnik Hager iz Offenbacha, negdašnji princev odgojitelj, koji je mladence vjenčao 18. t. mj. po evangeličkom obredu. Mladi kneževski vjenčanje u Italiju, ljeto će provesti u Jugenheimu, a u jesen idu u Petrograd i Moskvu.

Očitovanje.

Staromu

Matijašu Rubeši Mateši,

banderašu

u **Matuljah.**

Mi smo ti se, stari Mateša, od srca nasmeli, tebe imaju neki ter neki za bulina. Poručuješ nam jadan va talijanskoj „Sloge“ z Matulj, da odpremo oči kako Zvonečani i Puži! Nam su, Bogu hvala, odprte, nego tebe i njim su zaprte, ne vidite, pul zdraveh oči pedalj pred nosom. Govoriš brižan, da si se boril proti Talijanu i još da biš šal, kad bi te premilostivi Cesar pozval. Mi smo znali, da si smešan, ma nismo znali, da kada biš bil velik koliko si zapućen, da biš mesec dosegal. Ti češ reć kako to? Ovako čuj! Boril si se proti Talijanu ča ne, a zadnji put si glasoval ti i rukavački fiducijari za Talijana Bartolića, je tako? To se zna, da te ti reć tvoji gončini, da on ni Talijan, tebe brižnemu i još kemu zapućenemu, ki njim veruje. Ma mi ćemo sto puti prisać, da Bartoli je Talijan, trdi Talijan, si čul? Popitaj se malo ča dela i govori on i naši istarski Talijani, pa češ videt daj tako. Ovi naši Talijani su, moj stari, huji od oneh va Italije, proti ken si se boril. To ti neće tvoji gončini reć, zač njim račun hita; znaju oni, kako se zapućenem govori. Ma mi Halubljani tega zlomara znamo, zač čitamo novine i čujemo ča sve delaju Talijani va bečkem parlamente i po Istroj. — Oni bi, moj dragi stari Mateša, teli, da nas ni, ni nas ni našega lepega hrvatskega zajika, kega smo se od materi naučili, ni naše starini;

oni gledaju i škilje tamo, tamo preko mora. Vidiš kako je to? Ti si valjada dobil, one medalji boreć se proti Talijanu, no sada bi ti je meritalo *kako banderašu* zet, zač se boriš š njimi, proti sebe, proti svojmu zajiku i svojoj starini. — Ni tako, stari banderašu! Vidiš dakle, stari Mateša, kako si slep ti i oni, ki veruju onem prodanen propalicam, ki bi i dušu prodali za puno korito. Veruj nam, da će svemu temu kraj prit; ljudi te videt, kako se ih vara a prst će božji al prije al kasneje stignut oneh, po keh smutnja dolazi. Rekli smo ti ča nam je bilo na srcu, no ti moreš svejedno malo do nas prit, češ s banderun, češ prez nje. Ljudi, gledajte s keh se počata, gledajte njihova dela, gledajte njihovu prošlost; a ti stari naš Mateša, ne budi svakemu loncu pokrovac.

Halublje, 11. aprila 1897.

Tvoji
stari znanci i prijatelji:
Franina i Jurina s Halublja.

Dobro poznate i obljubljene

štrcaljke

inžinira Živica

dobivaju se još uviek uz obične nizke ciene na skladišću tvrdke

ŽIVIC i drug.

(Schivitz Comp.)
ulica Zonta br. 5.
TRST

Tko želi, pošalje mu se cienik.

Železnato vino

preizkušenega, zanesljivega učinka, ima v sebi lehko prebavljiv železnat preparat, kateri učinkuje pri slabotnih, na pomanjkanju krvi in na živcih trpečih osebah, priporočljiv posebno tudi za slabotne, bledo otroke.

Deset gramov tega preparata ima v sebi 25 miligramov železnatega kisika in 10 miligramov kisička iz skorje kinečkega drevesa.

Lekarnar Piccoli v Ljubljani jamči za označeno, zmeraj jednako sestavo, potrjeno po kemični razkrojbi dr. Hagerja v Frankobrodu na Odri in prof. Balt. Knapitscha, zaprisečenega sodnijskega kemika v Ljubljani.

Steklenica imajoča pol litra velja 1 gld., 4 polliterska steklenice 3 gld. 60 kr., franko s poštnino vred 4 gld.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	3%
8- „	2¾%	3-mesečni „	2½%
80- „	3%	8- „ „	2¾%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. volj, stopijo nove obrestne takse v kropost z dnem 5. febrara, 9. febrara in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vzako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Rekkakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celoves, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.

Lukaso vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija pojako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijansko v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem oursu.

Trst, 2. febrara 1896.

Br. 1045.

Razpis natječaja

Uslied zaključka sjednice obć. zastupstva od 31. marča 1897 razpisuje se natječaj za gradnju pokritog trga u Opatiji.

Minuendo dražbovanje slieditі će dne 3. junija t. g. od 11-12 ure prije podne u občinskom uredu u Voloskom, i to ustmenimi ponudami, uz predhodno položenje vadiuma od 50% od proračuna ciene od for. 26500.

Radnja stolarska, slikarska i klesparsko-klesarska moći će se posebice odati, odnosno prenzeti.

Nacrti i proračuni i dražbene pogodbe mogu se pregledati u uredu podpisanoga glavarstva svaki dan za vrieme uredovnih ura.

Glavarstvo občine
VOLOSKO, 19. maja 1897.
NAČELNIK
Dr. Stanger.

Ljekarna Dragutina Accurti-a na Rieci

Corsia Deák

odlikovana zlatnom kolajnom na hygijeničkoj izložbi u Beču godine 1894.

preporučuje štovanom občinstvu sliedeće liekove:

Željezovito Kinovno vino (Vino Cbino ferrato) ovaj lick upotrebljava se veoma uspješno u svih bolestih, kojima je povod novalјana krv, kao u bljedobolji, kod gljivah (Scrofulosi), uzro u kostijuh (rachitis), kod odraslih, kod anemičnih djevojaka i kod slabe djece, djeluje veoma dobro za oporavu poslie slabećih bolestî, kod nestašice krvi, neprobavivosti i u obće za pojačenje i okriepu tiela. — 1 caklenka sa naputkom stoji 1 forintu.

Sok od Salsaparigle — Honduros (Estratto Salsapariglia) za čišćenje krvi, osobito u proljeće dobro je uzimati najbolje sredstvo proti svakim posliedicam veneričkih bolesti, proti kostobolji, poganici i ulogam, u obće za sve bolesti, koje su prouzrokovane od pokvarene i nečiste krvi. 1 caklenka naputkom stoji 80 nvč.; tri caklenke jesu dostatno za čitavu proljetnu kuru te stoje 2 for.

Najfinije ulje od bakalara (olio di fegato di Merluzzo) obćo poznato, i izvrstnim priznano sredstvo za slabu i škrofuloznu djecu.

1 boca 1 forint.

Sredstvo proti kurjim očima (Essenza per i calli) odstranjuje sigurno kurja oka i bradavice. — 1 bočica sa naputkom 35 novč.

Slatčice proti kašlju i promuklosti grla. Izvrstno sredstvo proti kašlju i bronhijalnom kataru. 1 kutija stoji 35 nvč.

Izim navedenih ljekova imado u zalihi sve tu i inozemne specijalitete, kozmetična sredstva medicinskih sapuna, svakojakih kirurgičnih spravah, mineralnih vodah, te obavlja točno sve naručbe bezodvlačno uz poštansko pouzeće.

Svećar u GORICI **J. Kopač** **Solkanska cesta** broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2,45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000 kruna.**

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj ciени.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Opunovlašćena Agencija za putovanja u tu - i inozemstvo

KARLA PIRELLI-a

dozvoljena odlukom namjestničtva br. 6996/3

Via Arsenale 2 — **TRST** — Via Arsenale 2

Izdaje vozne karte za željezničke postaje i parobrode za tu - i inozemstvo.

Poduzimlje izletne vlakove i posebne vlakove, izlete parobrodi i skupna putovanja.

Odašilje putnu prtljagu i trgovačku robu brzimi putevi i u sve krajeve.

Za cienu neboji se natjecanja.

Sve strojeve za poljodieljstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

Preše za grožđje, diferencialni sustav.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč
II/2 Praterstrasse 49.

Cienike i sviedočbe gratis!
Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafrakcija!

Prave brnske sukuene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muško odjelo stoji samo

for. 3·10	iz dobre	parve ovčje vune
„ 4·10	iz dobre	
„ 4·50	iz dobre	
„ 6·—	iz bolje	
„ 7·75	iz fine	
„ 9·—	iz najfinije	
„ 10·50	iz još finije	

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gornje kaputе, Boden, Peruvienne, Doskings. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviste itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna Kiesel-Amhof u Brnu

Uzorci badava i franco. Pošiljke vjerne uzorku.

Pozor! P. n. občinstvo upozorujo se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Zidni koledar za god. 1897.

Tiskara Dolenc, Trg velika vijećnica u Trstu br. 2 pripravila je za god. 1897. zidni koledar, te ga prodaje po 20 nč. komad, prostom 25 novč. komad.

Ljekarna k Zrinjskomu
H. BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

Preporuča kao najbolje sredstvo proti kašlju, promuklosti, hrapavosti, prsobolji i plućnom kataru svježi

trputčev sok.

Cieua bočici 75 novč.

Uz taj iz svježeg bilja pripravljen sok preporučam moj izvrstno djelujući:

Gorski čaj proti kašlju,

koji znatno pospješuje djelovanje istoga

Cieua omotu 35 nvč

Sok proti kašlju za djecu.

Djeluje izvrstno kod djece kod prehlade, kašlja, hripavca i plućnih bolestih. Cieua bočici 50 nvč

Mazilo proti kostobolji

Najbolje sredstvo je:

kod trganja, reumatizma, ischiasa, bolih u zglobovima kokovima, te kod svih podkožnih bolestih, koje nastaju uslied prehlade i nazeblosti.

Cieua boci sa naputkom 75 nvč.

Obširni cienici na zahtjev badava i franko.

Ljekarna k Zrinjskomu
H. BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc u Trstu

pitanja, sva su izcezla. Talijanstvo nada sve, dapače sve. Šta će gospodarski napredak, šta vjera, šta družtvena preimake. Sve to nek spava. Narod nek se brani talijanskim jezikom. To neka pamte i oni naši, koji su glasovali za „Bartolića“ koji je dakako također u „klubu talijanskom“ i koji se za naše drugo i nebrine nego za talijanstvo.

Sastavivši klub, po naputku svojih šutnika, mislili su, da će igrati Bog zna kakovu ulogu u parlamentu. Visoko su drž'li glavu, kao da govore: to smo mi, i sva monarhija vrti se okolo nas. Jedan među njimi drži kao paun glavu — da nerecemo stoji kao prazan klas — i šeće se s rukavicami po dvorani među zastupnici.

Bili su odlučeni, da budu zajedno sa Poljaci i Česi i njemačkimi veleposjednici u većini parlamenta. Držali su se, jer su si mislili, kako će na taj način činiti pritiskati još jače Hrvate i Slovence.

Prevarili su se jadni. Poljaci i Česi nisu marili za nje. Radje su se dali u kolo Hrvata, Slovenaca i Rusina, te u kolo njemačkih katolika.

Talijani došli su tamo, gdje njim je pravo mjesto, među njemačke liberalce i njemačke nacijonalce.

Nastojali su to prekriti, nastojali su utajiti se, al su pak morali pokazati lice. Učinili su to prigodom glasovanja glede obtužbe petorice ministara radi jezikovnih naredaba u Češkoj i Moravskoj. Ako glasuju proti obtužbi, onda će se zamjeriti njemačkim liberalcem i nacionalcem. Izabrali su nješto srednjega, čim su se valjda zamjerili na obje te strane. Njihove novine su javno pisale, da njim je gospodin ministar predsjednik poslie glasovanja ob onih predlozih rekao: „Vi ste zapustili mene, ja ću zapustiti Vas!“

Posliednjih dana nastoje, da poprave svoju pogrešku: sve se sile, da glasuju onako, kako misle, da bi možda vladi ugodili.

A da si jih vidio utorak, dne 11. t. m. kako su se previjali i prigibali, ... iskali kod raznih zastupnika i parlamentarne većine. Jedan, baš „Bartolić“, je skrušeno govorio sa opatom Treuenfelsom i grofom Falkenheinom, obojicom konservativci; drugi sa jednim češkim zastupnikom; tretji s jednim Poljakom; a razni opet s nekimi i pred nekimi s njemačkimi liberalci i nacionalci. Jedan za drugim trčali su k predsjedniku saborskom i od toga htjeli nješto imati.

A o čem se je radilo? I, — O dvih stvarih.

Ponedeljak u večer i utorak u jutro, pred sjednicom, imao je svoje sjednice legitimacioni odbor, najme onaj odbor, koj ima pročuti protestirane izbore.

„Bartolićev“ izbor kao i Laginjin dobio je na ispitanje i izvještaj Dr. Ferjančić; Hortisov pak i Mauronerov Dr. Laginja; a Versegnassiev iz Gorice Dr. Dyk (Čeh).

S toga i glavno s toga pokunjenost gospode Talijana. S toga moljakanje kod raznih zastupnika. S toga ulagivanje i kod onih, koje inače nemogu vidjeti.

Gospoda Talijani mjere druge po svojem laktu pak nemogu si ni misliti, da bi mogao njihov politički protivnik pravedan izvještaj učiniti. S druge strane, valjda njim nije čista savjest — znadu i sami najbolje kako su se izbori u Primorju proveli. Inače neću biti onako pokunjeni.

Druga stvar, radi koje su trčali k predsjedniku, jest razprava o prešnih predlozih glede odnosaja u Primorju. Da su htjeli na svaki način, da dodju na dnevni red stopram utorak dne 18. maja. Neznamo, zašto. Razni misle, da su želili odložiti jih za to, da pak utorak što drugo dolje, i da budu u obće pokopani, da se o njih nerazpravlja. Valjda nije njim ni tu savjest čista.

Nego nije njim valjala ni ta.

Prešni predlozi su se razpravili dne 13. maja. Sva sjednica bila je njim posvećena. Gospoda bila su prikazana u pravom svjetlu. Nego o tom na drugom mjestu.

Krivi smo jer smo živi!

Težke dane i još teže jade prolazi naš narod u Istri: urotilo se proti njemu sve, što ima moći, a on se upire samo o svoje pošteno pravo, o svoje ljudsko dostojanstvo: i jedno i drugo mu gaze združeni protivnici.

Za izbora moralo je na stotine naših birača uzmaknuti, neodav glasa, pred oružanom silom ili biesnom rulјom; velike naše većine vidile su se, nepravedno porinute u manjine; dviesto hiljada Hrvata i Slovenaca imalo je trpiti, da im ni sto hiljada Talijana otimlje jednoga zastupnika, a to sve, jer se tako njekomu htjelo, dario je rumunjski kralj tijekom čitovnike na pošti u Opatiji, a među njima i gospodicu F. Perčić iz Voloskoga upravi kraljevskimi darovi.

* * *

Matuljski Talijan svedjer buni puk po Kastavštini proti kastavskoj obćini; drži sastanke i zavarava narod svakojakimi lažnimi i uznemirujućimi vjestmi, a to uvi sa znanjem i na odgled političke oblasti u Voloskom. Sad opet agitira sa davno već izrabljenim sredstvom: dielitbom ... u Lužine i Lisine i odcieplјenjem od kastavske obćine. Imade ludih ljudi, koji mu idu na liepak, premda znaju, da se sa strane neprijatelja kastavskoga puka već jedinom sve poskusilo, da se dodje do te dielitbe i do toga odcieplјenja, al sve badava. Nije napokon ni čudo, jer je narod prost a veli mu se: moramo doć do toga: s nami je Trst, kapetanat, Poreč i sve. Dakle sve se složilo sa odpadnikom proti hrvatskoj obćini u Kastvu. — Misli se: što nije uspjelo u Podgradu, uspjet će možda u Kastvu. Naždravlje Vam liepa družbo! Ali unapried vam velimo: opeć će to si pogane prste pri tom poslu.

* * *

Posujilnica u Voloskom liepo uspjeva. Evo je tek mjesec dana odkad je započeća svoje djelovanje, a već imade preko 30.000 kr. prometa. Dosta liep početak. Onim, koji hoće, da dignu zajam (posudu) ili da dadu novac na štedjenju, preporučamo ovaj naš narodni novčani zavod. Treba, da se i u ovom pogledu ravnamo po načelu: „svoj k svomu“.

Talijani na glasu junaci svagdje su jednaci. Lanjske godine bježali su kod *Abba-Karime* pred Menelikovim četami baš nenadkriljivom brzinom; ove godine htjeli se pokazati junacima, pa išli nekoji iz kraljevine, nekoji iz Trsta kao dobrovoljci u pomoć Grkom proti Turčinu. Kako javlja Talijanom prijazna „*Neue Freie Presse*“ od 28. aprila t. g. br. 11739 donašajuć jedan lopis „danske novine „*Politiken*“, bijahu za bitke kod *Mati*, najlitriji u bježanju talijanski dobrovoljci. Bježali su takvom brzinom napram *Larissi*, da su odbacivi sa sebe oružje, bježeć rušili djecu i žene, koje su pred neprijateljem bježale. Tu junačku ćud nijesu zatajili niti talijanski zastupnici na carevinskom vieću, koji su na sjednici od 10. t. m. glasovali proti predlogu *Kaizela*, da se naime prako predloga opozicije, da se ministre radi jezikovnih naredaba metne pod obtužbu, predje na dnevni red. Oni su dakle glasovali proti ministarstvu, a kad im se radi toga *Badeni* zagrozio, udri oni u svakojaka izpričavanja i izvinjivanja radi toga glasovanja, a to samo radi toga, što im fali kuraža, da ćiito proti vladi nastupe. Silnih li junaka!

* * *

Naša gospoda Talijani se razgovorjedili što su *Dr. Laginja*, *Ferjančić* i *Dr. Dyck* bili imenovani izvjestiteljima u verifikacionalnoj komisiji za izbore u Primorju. Nazivlju to imenovanje: „*giustizia distributtiva*“. Peče Vas gospodo jeli? A kad ste Vi poslali iz Poreča zastupnike *Mandića* i *Jenka* kući, premda nebijaše proti izborima istih nikakva utoka i premda je njihov čelar bio u svakom pogledu zakonit? Onda bijaste vi i komisija i referenti. To bijaše divna *giustizia*, jelte? A Vaše nebrojene nepravde učinjene našim zastupnikom u Poreču, to je „*giustizia*“ jeli? Vi bite naravski najvolili, da se učinite krivcima najgrdjih nepravda proti nama, pa da onda sudite sami sebi, kako bi Vi\$ bilo volja. Sada, kad su naši zastupnici bez svoga sujelovanja bili imenovani izvjestitelji za verifikaciju izbora u Primorju, sada Vam pada na um nekakva „*giustizia*“; sad ju dozivate, dočim ju Vašim postupkom proti većini pučanstva u Primorju baš pod noge bacate. Gadni farizeji!

Iz Beča 18 maja 1897. Današnja sjednica u carevinskom vieću pruža opet žalostnu sliku odnošaja, u kojih se nalazi isto vieće, pa i ciela monarhija; sa narodi i vladom zajedno. Sjednica počela je o 11. uri pr. p.; sada su prošle 4 posliie podne, još se nije ništa razpravljalo. Preko dvie ure izgubilo se je sa kojekakvimi upiti na predsjednika, po dva put 10 minuta po čitka, po dva put poimenično glasovanje. Drugo poimenično glasovanje bilo je o tom, da li da se smetne sa dnevnoga reda prvo čitanje zakonske osnove glede sudbenih pristojba. I to bila je jedina točka dnevnoga reda, pošto se prešnji predlozi nestavljaju na dnevni red. Većina izjavila se je za to, da se ta jedina točka nesmetne sa dnevnoga reda. Predsjednik je sad mislio, da se ima preći na razpravu te točke, i pozvao je prvoga zapisanoga govornika Dr. Schücera, da govori. Na to je nastala buka. Mnogi su se oglasili za rieč po pravilniku. Tako Dr. Pergelt, njemački liberalac, prof. Kaiser njem. nacionalac, Dašinski socialni demokrat, i drugi. Predsjednik njim je i pustio govoriti, ali izjavio, da nemože njihovih predloga glede dnevnoga reda u obzir uzeti. Pozvao je Dra. Schückera, da govori. On se kaže kao da želi govoriti, jer bi inače rieč izgubio, al mu je i drago, što mu okolo njega stojeći nepuste govoriti. Viču kao divlji, naskaču na one, koji što prigovore, izazivlju upravo na šake. I udrili bi ča se nedrže pametniji trieznо. Glavni nemirnjaci su njemački liberalci, njemački nacionalci, Schönererianci, socijalni demokrati. Predsjednik svaki čas veli: Dr. Schücker ima rieč, ili ga imenom poziva, da govori. Ovaj kaže se kao da hoće, al ga utomljuju glasovi vikača. Predsjednik misli, da nemože popustiti; vikači drže da nemogu ni oni. Kani se držati sjednicu cielo po podne i cielu noć, da se vikače zasiti. Al konačno predsjednik o 4½ izjavlja, da diže sjednicu, i da će buduću uredi pismeno. Eto izgubljena dana 425 muževa, izabranih da za narode rade, ne rade ništa. Nemirnjaci među njim ne puste. Eto sa najprostijimi potezi sile parlamenta, zastupnika naroda, monarhije. Šta će slieditі, to nemože nitko znati. Parlamentarno se kod nas nikad nije vladalo. Sva ustavnost je više prah u oči nego drugo. Al sada kao da se približaje konac i toj i takovoj ustavnosti. Ovako nemože dugo trajati. Mnogi kažu, već sada, da neće bit druge nego da se ustavnost ukine bar za koje vrieme. Možda stanoviti krugovi i idu na to. Ovakova smetenost u ovoj polovici monarhije! Raznorodnost izmed jedne i druge polovice. Izvanjski zamršaji i zapletaji!!

Sve to kaže na nenormalno stanje, kakova već davno nebijaše. Sličnost, velim, sličnost ne jednakost, nemože mu se naći ... u 1848. godinu. Hrvati i Slovenci neimaju šta izgubiti.

Franina i Jurina

Fr. Tako Preluk i Lisina Rukavčanon i Zvonečanon, Lažina Brezanon, a Hubljanon si dolci do Lisini, a povrh tega, ako buda pametni, će dohjem svetomatejski Talijan štivrat „Sovjak“ a gornjen „Lončarevu njivu“.

Jur. Ki j' to tako odlučil?

Fr. Talijani i Kalabrezi Kastavski.

Jur. Kade si pak to doznal?

Fr. Nedelja da je to pul Široli proročil nekakov krivi prorok.

Jur. A veruju mu to Široli?

Fr. A ne, nego dva, tri zalupanci, ki ne znaju drugo nego ovce past — pak laiko zamu rog za sveću.

Jur. Tako ima i tamo još pametneh ljudi, ki se ne puste za nos peljat od onega zmutljivca Halubaljskega.

Fr. Imá, ima vredneh i pošteneh.

* * *

Fr. Tako i Sbcarić nas je zapustil!

Jur. Ča, kako, kade?

Fr. Ča nisi čul, da on ni više Hrvat.

Jur. Zabvali Bogu, da ni va našoj kumpanije odpotle mu j' sin v Reke va hrvatskeh školah propal.

* * *

Fr. Ča da j' počel Mateša pisat va talijansku „Slogu“?

Jur. Još njim fali Jože Pipa, pak te bit svi jednaki.

Fr. Já brate, kad se osuši talijansko koritо.

* * *

Fr. Ma, će vero ona talijanska podrepnica u Kalduru znat koliko gusta jedan glas.

Jur. Drago će ga vero platit, morda draže nego ga je sam proda Talijanom.

* *

Dopisi.

Iz Voloskoga-Opatija pišu nam 16. t. mj. Dne 12. t. m. odputovao je iz naše krasne Opatije rumunjski kraljevski par iza 20 dnevnoga boravka među nama. Za ovog boravka u Opatiji pojetiše Njihova Veličanstva čestokrat naše Volosko a svaki put svratiše se u vrt, gdje *Antonije Uk, pl. Mirrthal*, te se divljahu krasnom položaju istog na morskoj obali i bujnom razcvatu raznolikog cvieća u njemu. Pri svom odlazku iz Opatije naručiše kod Matuljskoga Talijana, koji ima najljepši vrt u Opatiji, a među njima i gospodjici F. Perčić iz Voloskoga upravi kraljevskimi darovi.

* * *

Matuljski Talijan svedjer buni puk po Kastavštini proti kastavskoj obćini; drži sastanke i zavarava narod svakojakimi lažnimi i uznemirujućimi vjestmi, a to uvi sa znanjem i na odgled političke oblasti u Voloskom. Sad opet agitira sa davno već izrabljenim sredstvom: dielitbom ... u Lužine i Lisine i odcieplјenjem od kastavske obćine. Imade ludih ljudi, koji mu idu na liepak, premda znaju, da se sa strane neprijatelja kastavskoga puka već jedinom sve poskusilo, da se dodje do te dielitbe i do toga odcieplјenja, al sve badava. Nije napokon ni čudo, jer je narod prost a veli mu se: moramo doć do toga: s nami je Trst, kapetanat, Poreč i sve. Dakle sve se složilo sa odpadnikom proti hrvatskoj obćini u Kastvu. — Misli se: što nije uspjelo u Podgradu, uspjet će možda u Kastvu. Naždravlje Vam liepa družbo! Ali unapried vam velimo: opeć će to si pogane prste pri tom poslu.

* * *

Posujilnica u Voloskom liepo uspjeva. Evo je tek mjesec dana odkad je započeća svoje djelovanje, a već imade preko 30.000 kr. prometa. Dosta liep početak. Onim, koji hoće, da dignu zajam (posudu) ili da dadu novac na štedjenju, preporučamo ovaj naš narodni novčani zavod. Treba, da se i u ovom pogledu ravnamo po načelu: „svoj k svomu“.

Talijani na glasu junaci svagdje su jednaci. Lanjske godine bježali su kod *Abba-Karime* pred Menelikovim četami baš nenadkriljivom brzinom; ove godine htjeli se pokazati junacima, pa išli nekoji iz kraljevine, nekoji iz Trsta kao dobrovoljci u pomoć Grkom proti Turčinu. Kako javlja Talijanom prijazna „*Neue Freie Presse*“ od 28. aprila t. g. br. 11739 donašajuć jedan lopis „danske novine „*Politiken*“, bijahu za bitke kod *Mati*, najlitriji u bježanju talijanski dobrovoljci. Bježali su takvom brzinom napram *Larissi*, da su odbacivi sa sebe oružje, bježeć rušili djecu i žene, koje su pred neprijateljem bježale. Tu junačku ćud nijesu zatajili niti talijanski zastupnici na carevinskom vieću, koji su na sjednici od 10. t. m. glasovali proti predlogu *Kaizela*, da se naime prako predloga opozicije, da se ministre radi jezikovnih naredaba metne pod obtužbu, predje na dnevni red. Oni su dakle glasovali proti ministarstvu, a kad im se radi toga *Badeni* zagrozio, udri oni u svakojaka izpričavanja i izvinjivanja radi toga glasovanja, a to samo radi toga, što im fali kuraža, da ćiito proti vladi nastupe. Silnih li junaka!

* * *

Naša gospoda Talijani se razgovorjedili što su *Dr. Laginja*, *Ferjančić* i *Dr. Dyck* bili imenovani izvjestiteljima u verifikacionalnoj komisiji za izbore u Primorju. Nazivlju to imenovanje: „*giustizia distributtiva*“. Peče Vas gospodo jeli? A kad ste Vi poslali iz Poreča zastupnike *Mandića* i *Jenka* kući, premda nebijaše proti izborima istih nikakva utoka i premda je njihov čelar bio u svakom pogledu zakonit? Onda bijaste vi i komisija i referenti. To bijaše divna *giustizia*, jelte? A Vaše nebrojene nepravde učinjene našim zastupnikom u Poreču, to je „*giustizia*“ jeli? Vi bite naravski najvolili, da se učinite krivcima najgrdjih nepravda proti nama, pa da onda sudite sami sebi, kako bi Vi\$ bilo volja. Sada, kad su naši zastupnici bez svoga sujelovanja bili imenovani izvjestitelji za verifikaciju izbora u Primorju, sada Vam pada na um nekakva „*giustizia*“; sad ju dozivate, dočim ju Vašim postupkom proti većini pučanstva u Primorju baš pod noge bacate. Gadni farizeji!

Iz Beča 18 maja 1897. Današnja sjednica u carevinskom vieću pruža opet žalostnu sliku odnošaja, u kojih se nalazi isto vieće, pa i ciela monarhija; sa narodi i vladom zajedno. Sjednica počela je o 11. uri pr. p.; sada su prošle 4 posliie podne, još se nije ništa razpravljalo. Preko dvie ure izgubilo se je sa kojekakvimi upiti na predsjednika, po dva put 10 minuta po čitka, po dva put poimenično glasovanje. Drugo poimenično glasovanje bilo je o tom, da li da se smetne sa dnevnoga reda prvo čitanje zakonske osnove glede sudbenih pristojba. I to bila je jedina točka dnevnoga reda, pošto se prešnji predlozi nestavljaju na dnevni red. Većina izjavila se je za to, da se ta jedina točka nesmetne sa dnevnoga reda. Predsjednik je sad mislio, da se ima preći na razpravu te točke, i pozvao je prvoga zapisanoga govornika Dr. Schückera, da govori. Na to je nastala buka. Mnogi su se oglasili za rieč po pravilniku. Tako Dr. Pergelt, njemački liberalac, prof. Kaiser njem. nacionalac, Dašinski socialni demokrat, i drugi. Predsjednik njim je i pustio govoriti, ali izjavio, da nemože njihovih predloga glede dnevnoga reda u obzir uzeti. Pozvao je Dra. Schückera, da govori. On se kaže kao da želi govoriti, jer bi inače rieč izgubio, al mu je i drago, što mu okolo njega stojeći nepuste govoriti. Viču kao divlji, naskaču na one, koji što prigovore, izazivlju upravo na šake. I udrili bi ča se nedrže pametniji trieznо. Glavni nemirnjaci su njemački liberalci, njemački nacionalci, Schönererianci, socijalni demokrati. Predsjednik svaki čas veli: Dr. Schücker ima rieč, ili ga imenom poziva, da govori. Ovaj kaže se kao da hoće, al ga utomljuju glasovi vikača. Predsjednik misli, da nemože popustiti; vikači drže da nemogu ni oni. Kani se držati sjednicu cielo po podne i cielu noć, da se vikače zasiti. Al konačno predsjednik o 4½ izjavlja, da diže sjednicu, i da će buduću uredi pismeno. Eto izgubljena dana 425 muževa, izabranih da za narode rade, ne rade ništa. Nemirnjaci među njim ne puste. Eto sa najprostijimi potezi sile parlamenta, zastupnika naroda, monarhije. Šta će slieditі, to nemože nitko znati. Parlamentarno se kod nas nikad nije vladalo. Sva ustavnost je više prah u oči nego drugo. Al sada kao da se približaje konac i toj i takovoj ustavnosti. Ovako nemože dugo trajati. Mnogi kažu, već sada, da neće bit druge nego da se ustavnost ukine bar za koje vrieme. Možda stanoviti krugovi i idu na to. Ovakova smetenost u ovoj polovici monarhije! Raznorodnost izmed jedne i druge polovice. Izvanjski zamršaji i zapletaji!!

Sve to kaže na nenormalno stanje, kakova već davno nebijaše. Sličnost, velim, sličnost ne jednakost, nemože mu se naći ... u 1848. godinu. Hrvati i Slovenci neimaju šta izgubiti.

Franina i Jurina

Fr. Tako Preluk i Lisina Rukavčanon i Zvonečanon, Lažina Brezanon, a Hubljanon si dolci do Lisini, a povrh tega, ako buda pametni, će dohjem svetomatejski Talijan štivrat „Sovjak“ a gornjen „Lončarevu njivu“.

Jur. Ki j' to tako odlučil?

Fr. Talijani i Kalabrezi Kastavski.

Jur. Kade si pak to doznal?

Fr. Nedelja da je to pul Široli proročil nekakov krivi prorok.

Jur. A verujumu to Široli?

Fr. A ne, nego dva, tri zalupanci, ki ne znaju drugo nego ovce past — pak laiko zamu rog za sveću.

Jur. Tako ima i tamo još pametneh ljudi, ki se ne puste za nos peljat od onega zmutljivca Halubaljskega.

Fr. Imá, ima vredneh i pošteneh.

* * *

Fr. Tako i Sbcarić nas je zapustil!

Jur. Ča, kako, kade?

Fr. Ča nisi čul, da on ni više Hrvat.

Jur. Zabvali Bogu, da ni va našoj kumpanije odpotle mu j' sin v Reke va hrvatskeh školah propal.

* * *

Fr. Ča da j' počel Mateša pisat va talijansku „Slogu“?

Jur. Još njim fali Jože Pipa, pak te bit svi jednaki.

Fr. Já brate, kad se osuši talijansko koritо.

* * *

Fr. Ma, će vero ona talijanska podrepnica u Kalduru znat koliko gusta jedan glas.

Jur. Drago će ga vero platit, morda draže nego ga je sam proda Talijanom.

* *

Fr. Tako Mačku da su dali pul Belić nedelju vražjega vetra.

Jur. Ja! po pravice mora ti puno zahvalan svojoj kobili.

Fr. Znaš za kakovega doktora mestra, ki bi napravil luminal na kući.

Jur. U Sušnjevici ili je šest ali sedam, ki su vredni s ceste, bez da gredu na krov, napravit luminal.

Fr. A kade su se navadili ta ari?

Jur. Va Sušnjevice je škola.

Fr. Odkuda to Jure?

Jur. Bil sam iskat mestra za popravit kuću.

Fr. Ter jih imate va Sušnjevici, i to jako fine, ki su za svojiart dobili *gratis* kvartir i košt zal pol leta.

Jur. Ti su prevel fini za me.

Različite viesti.

Vjenčao se. Poznati slovenski rodoljub, c. k. pošt. oficijal i ravnatelj c. k. pošt. ureda u Sv. Petru gosp. **Ferdo Karlić** vjenčao se dne 16. t. mj. sa finetnom gdjicom Ružom Lenassi iz Plemine. Naše iskrene čestitke novovjenčanim!

August Kermavner. U ponedjeljak pokopali smo mladog novinara, vlastelodržnog strudnika ondašnje naše družarice „Edinosti“, g. A. Kermavnera, koji je u nedjelju u jutro nakon dugotrajne bolesti proviđen Svetotajstvi blago usnuo. Ostavio je siroту udovu i dvoje drobne nejačadi. Na pogrebu bijaše zastupano i predsjedničtvo političkoga družtva „Edinost“ lijepa kita znanaca i prijatelja pokojnikovih.

Veleviedenomu pokojniku i drugu podielio Svevišnji vječni pokoj!

Interpelacije zastupnika dr. Laginje, Spinčića i drugova. U sjednici carevinskoga vieća dne 18. t. mj. postavili su naši dični zastupnici gg. dr. Laginja i prof. Spinčić sa drugovi dvie interpelacije na visoku c. k. vladu i to:

1. Da li kani c. k. vlada naložiti političkoj oblasti u Istri, da odmah povrati narodu oružje, oduzeto mu prigodom razoružanja u zapadnom dielu Istre, i to u porečkom kotaru?

2. Hoće li c. k. vlada nastojati, da se predstojeći občinski izbori u Oprtlju provedu redovito i zakonito.

Obje te interpelacije donesti ćemo u hrvatskom prevodu.

Obtuženi Križani. Subota na večer svršila je kod ovdašnjeg zemaljskog sudišta rasprava proti 17 Križana, koji bijahu obtuženi radi izgreda, dogođivših se prigodom zadnjih izbora za državni sabor. Obtužene branili su gg. odvjetnici dr. G. Gregorin, dr. Pretner i dr. Otokar Rybář. Odsuđeni bijahu svi osim jednoga, a podpese ostrije nego li se je očekivalo; dobili su naime pojedinci zatvora izmedju 7 i 15 mjeseci, kako i naši seljaci, kojim je sudio sud rovinjski.

Iz carevinskoga vieća. Utorak dne 18. t. mj. bijaše opet jedna od najburnijih sjednica. Na početku stavili su Niemci-liberalci prešan predlog, kojim pitaju ce sarsku vladu razjasnjenja o zadnjih dogodjajih na iztoku, o nedavnom sastanku vladara u Petrogradu i usljed toga nastavšoj promjeni u trojnom savezu. Zatim su postavili naši zastupnici dvie interpelacije, o kojih govorimo na drugom mjestu. Nakon toga htjeli su Niemci-liberalci, da se razpravlja dnevni red onako, kako to oni žele i predlažu, no pošto nebijaše za to većina vieća, stali su buciti i uznemirivati tako, da nije mogao nitko više do rieči.

Buka i vika trajala je puna dva sata i napokon je morao predsjednik dignuti sjednicu, uvidiv, da je nemoguće svako mirno i trieznо razpravljanje kod toli razdraženih duhova. Većina carevinskoga vieća izradila je nacrt adrese, koja će se izručiti Njeg. Veličanstvu. Odbor većine za adresu imao je dne 17. t. mj. sjednicu, u kojoj bijaše taj nacrt prihvaćen. Predložene bijahu odboru na razpravu tri osnove, i to osnova većine, osnova ustavovjernog veleposjeda i osnova njemačke liberalne stranke. Osnova većine kaže medju ostalim, da će se u državi postići narodnostni mir jedino medjusobnim priznavanjem historičkih i prirodnih prava austrijskih naroda u svih kraljevinah i pokrajinah. Jamstvo za postignuće ovog visokog cilja jest pravedno vršenje zakonito priznane ravnopravnosti svih narodnostih u cielokupnosti kraljevina i pokrajina, koje imaju ostati svezane realnim vezom, koji ih veže.

Proti ovoj osnovi adrese glasovati će ne samo Niemci raznih struja, nego i socijalisti, Talijani, itd., an biti će ipak uz malena valjda promjena prihvaćena.

Ob odnošajih u Istri. Izvjestiti ćemo našim čitateljem a budućih brojevih potanko, kako je tekla razprava u zastupničkoj kući u Beču o odnošajih u Primorju, Talijanske, židovske i od Talijana plaćene novine u ranogom su iskrivile nistinu ali i nadalje zasljepe još kogamogu. Mirsno u ruke dobiji službena buzopisna izvješća od jučerašnje 18. maja, pak ćemo po njih prikazati razpravu, onako, kako je bilai Danas donašamo govor zastupnika Spinčića. Za sada spominjemo samo to, da i talijanske novine i neki domaći izrodi najviše udaraju na vrloga narodnoga borca zastupnika Spinčića, a to zato, jer on baš najmanje obzira ima prema ovim, koji bi nas htjeli posve potalaniti i prema njihovim podrepnicam. Spinčić je onaj dan govorio kako do onda nikada. Kako svaki put, samo krepče i većim oduševljenjem iznašao je samo čipe i dokazivao, kako se u Istri, draži ju na kušnju mede hrvatski i slovenski puk, pak da nije čulo ako je gdjegod i prekipilo. Taj je govor tako djelovao, da je bio često prekidan burnim odobravanjem i na koncu popraćen velikim pljeskanjem čestitkam od prerazniih strana. Razumije se samo to sebi, da Talijani i pak Židova, koji s njimi drže, nisu mu se naradovali.

Prazne besjede talijanskoga zastupnika Dr. Rizzi nisu mogle pobiti čine, koja je naveo zastupnik Spinčić, niti su jih pobile. To mu je Spinčić i dovikuo.

Rizzi se je takuo i Voloskoga kotara. Spinčić mu je na to povikao, da tamo u talijanskom stranku pristiju oni, koji su plaćeni i vladni zastupnik Czapka govori: je On je navadjao protuzakonite čine pojedinih ljudi jedne i druge strane. Naši čitatelji će se kasnije osvjedočiti, da je bezakonja mnogo više na talijanskoj strani i da su naši ljudi, gdje su isli s zakonom ogrešili, bili upravo izazvani. Nitи jednog čina navedenog od Spinčića, vladin zastupnik nije pobio, dapače i glede same ocjene postupka pojedinih političkih vlasti izjavio je sam, da su predaleko išle, ako je ovako i da će se gledati popraviti. Toliko za sada, a iz govora, što ga pribočnjemo osvjedočiti će se naši čitatelji, da je zastupnik Spinčić i ovaj put, kao uvjek, bez obzira i bez klanjanja branio narod i njegovu čast.

Talijanski zastupnici u parlamentu. Najkukavniju igru igraju u parlamentu gospoda Talijani. Njemački liberalci, nacionalci Schönererjanci, love svakoga koga mogu u svoje kolo. I naši Talijančići su kadgod s njimi. Al uvjek ne. Njim se neda odtegnuti posve od većine, a još manje od vlade. Oni znadu, da s njom stoje i padaju. S svojim postupkom pobudjuju upravo smjeh. Najsmješniji medju njimi pokazuje se „Bartolić“. Četvrtak za cielu razpravu, u kojoj su se onako muški zauzeli za naš narod Spinčić i Laginja, kao i drugi Hrvati, i Slovenci, za cielo te razpravе on je šutio kao cok. Za danas se je dao upisati u govornike; a kako, tim ozbiljno misli, kaže najbolje okolnost, da ga nit u sjednici nije bilo, a valjda nit u Beču, Kumedijanti!

K razpravi o prešnih predlozih glede odnošaja u Primorju. Neki krugovi željili su zapriečiti razpravu o prešnih predlozih, koje su postavili još 6. aprila t. g. hrvatski i slovenski zastupnici iz Istre i Gorice. Zadnji hip pokazalo se je, da su i gospoda Talijani pastojali o tom, da se razprava tih predloga odroči, da se pak valjda posve pokopaju. Nego hrvatski i slovenski zastupnici, kao i svi članovi kršćanskog narodno-slovenskoga saveza, htjeli su svakako, da se razprave, i razpravljali su se opet jučer dne 13. maja. Skoro cielu sjednicu od 10. pr. do 5 po podne razpravljalo se je o odnošajih u Primorju. Prešnost predloga poglavito obzirom na Istru utemeljivao je zast. *prof. Spinčić.* Govorio je dobru uru, navadjajuć činjenice, nad kojim su se slušaoci upravo zgražali, dočim su gospoda Talijani početkom nješto cvilili, a onda zamukli kao panj. Govorio je tako, da se je vidilo iz svake rieči i kreta, da čuti što govori. Iza njega govorio je *Dr. Rizzi*, bolje rekuć čitao iz njekih papirica. Bile su to prazne rieči. Al kad mu je zast. *Spinčić* uzklikom to predbacio, rekao je, da oni neidu u pojedinosti. Navedu jih kad jih imadu, dapače i kuju jih po mogućnosti. Sliedio mu je *Dr. Žitnik.* Govorio je za prvi put, govorio je krepkim, glasom, oduševljeno, izvrstno upozorujuć na srbenovo gnjezdo na jugu monarhije. Progovorio je zatim gorički zastupnik *Leussi.* Nastojao je oslabiti ono, što je *Dr. Gregorčić* rekao prošle subote, al prem ima prilično glasa i okretnosti u govoru, slabo je uspio. Zast. *Biankini* govorio je, kao obično, mučno i kratko, prispodobu izmed stanja u Istri danas i stanja u Dalmaciji prije više godina, i došao do uvjerenja, da je talijanski hrvatkratizam u Dalmaciji, bio ipak nješto blaži nego li je primorski. Iza *Biankinia* priskočio je na pomoć gospodi Talijanom zast. *Iversche*, mlado momče, židovče. Reci mi, kita se družiš, reć ću ti tko si. Primorski Talijani su davni prijatelji i saveznici krivih liberalaca i židova, i ovi onim *Iversche* govorio je kao slepac o bojah. Slabo se ga je i slušalo. Tim bolje zasti *Drai Ferjančića.* On je govorio poglavito ob odnošajih u Trstu. Prosvjedovao je i požalio odgovor gospodina ministra predsjednika na interpelacije ob odnošajih u Primorju. Bio je i on jako sretan. Zaključila se je pak razprava, a kao glavni govornici bili su izabrani *Dr. Hortis* i *Dr. Laginja.* Od *Dra. Hortisa*, čovječuljka, koj sa svim svojim dižanjem i osobito sa dugimi vlasi kaže, da mnogo sjedi medju knjigami, od njega očekivalo se je slogod boljega. Nebijaše! Na klupu postavio je dviev knjižure, a na nje svoj sastavčić, pak ga upravo tentralično, većinom čitajuć, deklamovao. I to je, za stanja krščanska zvieda! pomislio si je mnogi. I citirao je nješto iz prošlih vjekova, hoteć dokazati, kakvi barbari bijahu Hrvati.

Krasno upravo pobio ga je ii, u tom *Dr. Laginja*, i to iz talijanske knjige „*Notizie storiche di Pola*“. Iz nje je naveo četiri mjesta, četvorice Talijana, proveditora u Istri, koji su u svojih dopisih na mletačku vladu opisivali starije stanovnike Istre, iz kojih su pak postali Talijani, kako su naradili, i kako sjeku i uljike i loze i druge žlete, čine, a kako su novodošli Hrvati u Istru marljivi i radini. I nije dosta, da je Hrvat *Laginja* Talijana *Hortisa* pobio sa njegovim, nego mu se je, i mazgao, iztaknuv, da ga je držao do sad za izvrstnoga povjestničara, dočim je danas vidio, da je samo pjesnik i to ne dobar. I u drugih izvadjanjih bio je Dr. *Laginja* jako sretan. Talijani su si dakako medju sobom čestitali, i pridružio njim se koji ter koji, žid i Schönerianac. Al naše, slušala je množina zastupnika, i svim jako, neobično, nikad tako, odobravala. Ni protivnici nisu mogli njim prigovarati. Talijanska gospoda bili su pokunjeni, i koliko su drzoviti.

Tu, kako i neće, kad su bili do noguh pobiti. Znamenit dan, dne 13. maja, bio je dan primorja u carevinskom vieću, dan parlamentarne borbe izmed Hrvata i Slovenaca na jednoj i Talijana na drugoj strani. A iz te borbe sjajno su izašli. Hrvati i Slovenci, ma koliko, to gledale prikati židovske i neke druge novine. „*Bartolić*“ nije ni muknuo.

Prešnost predloga bijaše primljena skoro jednoglasno. O predmetu, predloga samoga imalo se razpravljati dne 18. tek. mjeseca.

Glavna skupština „Slavjanske čitalnice“ u Trstu sprečena je za subotu dne 29. maja u 8 sati na večer, sliedećim dnevnim redom: 1. Govor predsjednika. 2. Izvieće tajnika. 3. Izvieće blagajnika. 4. Izvieće pregledaoca računa. 5. Predlozi i upiti. 6. Izbor predsjednika i odbora. 7. Izbor trojice pregledaoca računa.

Odlikovanje. Prokurator ovdašnje trgovačke banke, g. Gustav Štorle, dobio je srbskog kralja Aleksandra viteški križ reda, Takovo. Čestitamo!

Gradnja školske zgrade u Brezovici (občina Materija). Glavarstvo ove občine razpisuje dražbu za gradnju škole u Brezovici, koja će se vršiti dne 24. t. mj. do podne. Uzklična cieua iznaša 4666 i. 39 nvč. Pobliže o tom na občini u Materiji.

Iz Grimalde (občina Buzet) pišu nam 17. t. m.:

Najprvo Vas, g. urednice, najsrdačnije pozdravljamo. Sa izbori, je išlo na Grimaldi dobro, niti jedan nije glasovao za talijansku stranku u nijednoj kuriji. Naš velevriedni svećenik vračajuć se kao fiducijar IV. kurije iz Kopra kući, bijaše napadnut sa županom Andrijom Krivičićem u Cerovljah od podkupljene fakinaže, koja ih je sliedila malo dalje od postaje. Kad su uvideli, da su sigurni, trčao je jedan za njimi imajuć u ruki za hrbtom kamenja. Kad je naglo do njih dotrčao zapita ih: „Čujte, čigovisu ženci debeli, talijanski ili hrvatski?“ U tom ga prepozna Andrija Krivičić, a g. župe upravitelj reče: „Čujte prijatelju, ki s vami govori? Jesmo-li mi progovorili protiva Vami ikoju slabu rieč?“ Kad se je bio taj prodanac uvjerio, da bi njegovo junačko ime lahko mpglo u javnost, prestrašio se je, pustio oružje na zemlju i odtrčao natrag k svojim, k „Martinu“. Tako bijahu naši spašeni. Takovi su vam ti junaci i Siritelji italijanske kulture.

Dne 12-13 t. mj. po noći od srieda na četvrtak od 11 zatim prot ponoći do 1 sata po ponoći navalili su nepoznati tati kroz prozor u župni stan. Malo kod prozora su tiho izvadili prozor odprli i u župnom uredu su sve karte privatne i službene pregledali i razmetali po sobi. U kralj su nješto novca srebrnoga i oko 1200 pol novčića, pak više komada starinarskoga novca, što ga je bio g. župe upravitelj marljivo sakupio. Na sreću je spavao u kući **André Pachor**, crkvenik iz pazinskog samostana, star ok. 70 godina. Ovomu siromahu ukrali su iz mošnje, koju je sobom donio i koju je pustio u uredu, oko 80 novčića, propelo su mu iz nje izvadili i bacili na tle. Sveto ulje za bolne su isto bacili na tle i nogama pogazili. Kad su bili gotovi sa jednom sobom, pošli su u drugu, tu je na sreću spavao starac, kojega su se valjda preplašili i bježali natrag od kuće su bili došli. Kad su bježali kroz prozor, polomile su im se sjestve, koje su bili pristavili da mogu do prozora. Radi toga nastao je okolo kuće strahotne se ukućani probudili i tada tekar doznali, što im se dogodilo. Stvar je bila odmah prijavljena oružnikom. Delje moraju biti iz okoline, koji ove dobro poznadu.

Još niesu vani iz tamnice oni, koji su bili svezani povrali i hoću ubiti administratora Kamuća, a eto opet novi pokušaj lopovski.

Odsudjeni radi izbornih nemira. Dne 7. t. mj. održavala se pred okružnim sudom u Rovinju razprava proti sliedećim seljakom iz okolice Poreške, koji bijahu obtuženi radi izbornih nemira: Ivanu Vilenik, Martinu Mališa, Jihoviju Bumin, Grguru Banko, Petru Rudak, Tomi Baleić, Ivanu Dumović, Ivanu Rudak, Tomi Jurcan i Ivanu Segon.

Obtužene branahili su naši odvjetnici gg. Dr. D. Trinajstić i Dr. K. Janežić. Razpravi je predsjedao savjetnik g. Zörer a sudci bijahu savjetnik g. Cazafura, prisav. g. Orlić; državno odvjetničtvo zastupao je g. Dr. Cheršich. Obtuženi bijahu odsudjeni svi osim jednoga na zatvor od 7 mjeseci do jedne godine.

Ovu bilsdu nesmijemo kritizarati, već ju prepuštamo našim državnim zastupnikom.

Iz Kanfanara pišu nam 16. maja. Koji čita lažnjivu i smradnu štampu talijansku, ili vjerovao, da smo ovdje sami, „puro sangue cozzeto“, a ne pravo čista krv hrvatska. Da se radi od straće karnjelosarenjačke na to, da se pred svietom dokaže, da ovdje neima Hrvata, je dosta poznato, ali to im ništa nepomaže, jer imali mi popove same bumbare, i oni molili samo talijanski, mi ćemo ostati, što su bili naši starji, pravi Hrvati. Nije li tako barba Martine? Kako je bilo od starine u crkvi, ćete znati vi, kao i ja. Se spominjate još kapelana Jakova Tvrsića glagoljaša? Još drži nas stari plovan „glagoljaški ščavet i rituale“ rečenoga kapelana, a tko zna, da nisté bili vi i vaši stariji krščeni baš glagoljski. Onda se molilo hrvatski, krstilo, čitala misa se pjevala hrvatski, pa su morali biti prije 60 lét ovdje sami Hrvati, kako su i danas, a vaše stare benevreke, koje su vam toliko liepo stale, „altroke“ santaloni i kana“, kamo ste ih obesili? Čudnovato mi se vidi, da je naš dični plovan pohvatio toboženje Talijane! Znate dobro, da je kod njega ćio pok. konseljer Burić, a kakav Hrvat je bio on! Pop pre Antun iz Pule, o njem nećete reći, da ga je plovan pohvatio, sad mu je zato toliko zahvalan, da ga niti naći nedoćeje, ako dodje ovamo, nego se drži svoga Mišela. Znate i sami i svi Kanfanarci, da doma ne govorite fiorentinski, nego „tipo po naša istarsko-hrvatsku,“ jerbo jezik materinski vam je ostao, ako ste i benevreke zavrgli.

Ali da se ovdje ne hrvati, nego baš poitalijančuje, to na sve načine, to znate najbolje vi, Zoilo, fra Blaž i ostala družba vaša. Od 20 godina ovamo se je ovdje sve potatinilo, gdje se jedanput glagoljalo. Ako idete kada u crkvu k sv. misi, nećujete drugo nego Dominus vobiscum, a ništa hrvatskoga; Gdje vidite vi i vaši Hrvatozeri ono pohvaćenje, od koga se više bojite nego vrag križa. Vi bite rado, da se moli „Oče naš“ po latinski, a kako ga molite vi i vjeru, i litanije, nije li istina? Mi ćemo reći popom, neka latinski mole i litanije pjevaju, ali morate doći i vi a s vami sva vaša klapa. Nego ni vi ni oni nemate tega papira. Vami svima ovdje su narasli rogovi! Osobito odkad nam je presv. biskup poslao ovamo pre. Blaža. On s vami brije Hrvate, njemu zapira put svaka hrvatska beseda, prije nego ju izgovori, zato u 8 mjeseca nije još ni jedanput predikao, jer bi obezčastio tako svoj talijanski jezik. Bolje bi bilo zanj i za nas, da je ostao u

Broj 21 U Trstu 27. maja 1897. Godina XXVII

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom mandatnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koje se ne pleća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka u večer. Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju. Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za cielo godište 2 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, 1 i ½ za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan krej 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Interpelacija

zastupnika dr. Laginje, Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra predsjednika kano upravitelja ministarstva nutarnjih posala.

„Jeseni god. 1896. u Pomjan odposlani prisjednik zemaljskoga odbora za Istru, našao je glasom odnosnoga zapisnika tamošnju občinsku upravu kao odnošajem primjerenu i pravilnu.

Ako se je to moglo ustanoviti obzirom na samu upravu občine, moglo se je to tim više obzirom na poslove preneše-noga djelokruga, za koje je imao občinski ured na razpolaganje jednu prokušanu silu.

Činjenica dakle ta, da se je malo mjeseci nakon toga občinsko zastupstvo u Pomjanu, baš usried državnih izbora, od strane c. kr. namjestničtva dogovorno, dapače valjda po želji zemaljskoga odbora razpustilo, morala je izazvati opravdano začudjenje.

Kao razlozi tomu bijahu navedeni:

1. Mnoge nepravilnosti u upravi vlastitoga djelokruga;
2. što mu bijaše iztekao rok za četvrt godine;
3. nezakonitosti prigodom novoobavljenih občinskih izbora.

Nuzgredno neka bude spomenuto, da protestirani glasovi od strane nadzornoga komesara, kad bi se ih i bilo pribrojilo talijanskoj stranci, ipak njoj nebi bili do pobjede pomogli.

Oslanjajuć se na gorespomenuto javno priobćeno utemeljenje o razpustu občinskoga zastupstva u Pomjanu, zamolilo je više od 300 porezovnika slavenskoga jezika iz jedne druge mjestne občine, naime iz Oprtlja, kojih se občinska uprava nalazi u talijanskih rukuh, mjeseca marča t. g. c. kr. namjestničtvo u Trstu, da bi ono razpustilo njihovo občinsko zastupstvo sa utemeljenjem, da vlada po izkazu samih talijanskih suobćinara u občinskoj upravi velik nered, pošto se nije već preko 20 godina pravilnih računa položilo, da je nadalje rok sadašnjemu občinskomu zastupstvu već za tri četvrta godine iztekao i napokon — da se je — kano i prije kod svih izbora — prigodom zadnjih izbora fiducijara počinilo nepravilnostih i nezakonitostih, koje bi već imale biti poznate oblastim iz drugih podnesaka.

Ono 300 i više porezovnika ište je svojom molbom za tim, da se provedu občinski izbori po jednom javnom činovniku, stojećem izvan stranaka, a to je i pravom očekivalo.

Nu to se žalibože nedogodi; čini se dapače, da predstoji neposredni razpis izbora za novo občinsko zastupstvo, koj izbor imala bi provesti sadašnja občinska uprava, čim bi opet ostali slavenski birači one občine za čitavog izbornog postupka bez ikakve pravne zaštite.

Podpisani stavljaju radi toga na njegovu preuzvišenost gospodina ministra predsjednika kano upravitelja ministarstva nutarnjih posala sliedeći upit:

„„Je-li voljna njegova preuzvišenost poduzeti ajegurne mjere, da se pruži čvrsto jamstvo, da će se provesti predstojeće občinske izbore u Oprtlju sa pripustom javnosti izbornog čina i slobode na temelju izborne liste, koju će imati da točno pregleda politička oblast i pod nadzorom jednoga javnoga činovnika, nalazećega se izvan stranaka, i koji pozna oba zemaljska jezika?""

U Beču, 18. maja 1897.

Dr. *Laginja, Spinčić,* Perić, Barwinski, dr. Gregorčić, Coronini, Einspieler, dr. Stojan, Robić, Zore, dr. Žitnik, Biankini, dr. Ferjančić, Winnicki, dr. Krek, Žičkar, Pfeifer, Suklje."

Interpelacija

zastupnika dr. Laginje, Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra predsjednika kano upravitelja ministarstva nutarnjih posala.

„Prigodom zadnjih državnih izbora bijahu oduzeti u Istri, imenito takodjer u mjestnoj občini Oprtalj, tamo. obični krivi noževi, koje rabe i za kruh rezati i koje zovu kosiri; nekojim svećenikom oduzeše ćak i štapove, nekojim šepavim ili inače slabim osobam palice za oslon, i to kao pogibeljno oboš oružje, a do sada to im. nebijaše povraćeno. Dogodilo se dapače i to, da bijahu istom prigodom nekoji stanovnici iz rečene mjestne občine — kao što se dogadja često i u drugih stranah Istre — stranom od političke oblasti, stranom od sudova radi nošenja kosira na više il manje dnevni zatvor odsudjeni.

Pošto se je c. kr. vlada dne 13. t. mj. uvjeriti mogla, da ti krivi noževi, od kojih je jednoga najveće vrsti zastupnik *Spinčić* u visokoj kući pokazao, kada je rečenoga dana govorio o odnošajih Primorja — spadaju neprieporno medju gospodarsko orudje, te da bi se štapove svećenika na ladanju i palice za oslon šepavim ili inače slabim osobam vrlo težko dalo pod pojam pogibeljnog oružja spraviti; pošto je nadalje i zastupnik c. kr. vlade sam priznao, da bijaše oduzetje spomenutih noževa *„predaleko sižuća mjera opreznosti"*, stavljaju podpisani na njegovu preuzvišenost gospodina ministra predsjednika kano upravitelja ministarstva nutarnjih posala sliedeći upit:

„„I. Jeli njeg. preuzvišenost voljna odmah podredjenim oblastim u Istri sa naputkom naložiti, da ove bezodvlačno tamošnjim stanovnikom oduzete kosire, štapove i palice za oslon povrate i da se dotičnim vlastnikom kod toga neprouzročuje dangubu i težka putovanja?

II. Je-li njegova preuzvišenost voljna overšenje odnosnih podepsa, izrečenih od političkih oblasti čim prije obustaviti.

Beč, 18. maja 1897.

Dr. Laginja, Spinčić, Perić, Karatnicki, Barwinski, Coronini, dr. Gregorčić, Einspieler, dr. Grobelski, Zore, dr. Žitnik, Winnicki, dr. Ferjančić, dr. Stojan, dr. Krek, Biankini, Robić, Žičkar, Pfeifer.

Iz carevinskoga vieća.

Jezikovne naredbe skoro svih ministara, izdane mjeseca aprila ove god., krive su tobože, da se u parlamentu skoro ništa koristna neradi. Rekli smo „tobože", jer u istinu ove naredbe nebi imale nikoga bosti u oči. Ministri su odredili češkomu jeziku u Češkej i Moravskoj nešto više pravice, nego li ju je do sada imao. Ali nisu uzele njemačkomu jeziku ništa od njegovih pravica. Svejedno Niemci tule i rogobore, da jim je krivo učinjeno, jer će se plaćnici njemačkoga roda morat učiti češki, kako se i Česi moraju učiti njemački, ako hoće, da jedu kruh od državne službe.

Rogoborenje ponavlja se svake sjednice, jer sad jedan, sada drugi od koje njemačke stranke postavi budi koji predlog, što i kojim redom, da se razpravlja i zajedno pita neka se glasuje poimence i neka se za promišljanje prije svakoga glasovanja dade 10 minuta vremena.

Uvjek se nadje još 35 Njemaca, a kadgod jim pomogne i koji Talijan, pak obvalja, da se ima poimence glasovati. Pet, šest i više puta na dan tako, pak je dan prošao, a da se nije ni pristupilo k pravomu djelu.

Vlada je želila, da se prodje barem prvo čitanje zakona o biljegah za sudbene posle, jer od nove godine imali bi sudovi brže i lagje poslovati, a da se namakne troškove za povećanje sudova, trebalo bi promjeniti zakon o biljegah iliti bulah, jer ministar pravde misli, da kad plaćaš biljeg za pravdu, gdje pravo svoje tražiš ili pravo svoje braniš, imao bi se toliko više platiti na primjer, kad se babe poganjaju po sudu, da je jedna rekla drugoj ovo, a druga onoj ono, a obe su jednake. Ministar ima pravo. Ali Niemci, kojim su se ministri zamjerili sa jezikovnimi naredbami, neće da išta bude razpravljeno, što ministri žele i tako se opiraju.

Većina, medju kojom su i naši zastupnici, gleda mirno što se tu zgadja i nadglasuje nemirnjake kada dodje do glasovanja; ali svejedno posao ide prepomalo napred.

Pravi razlog zašto se Niemci tuže jest taj, što većina razpravlja dosta brzo u odboru adresu iliti odgovor na priestolni govor, kojim je cesar i kralj otvorio zasjedanje carevinskog vieća. A u toj adresi spominje se naročito, da treba za svaki narod, što žive u Austriji, jednaka prava i da se neke takodjer veće stvari imaju uzakoniti doma u pokrajinskih saborih, a ne u Beču.

Niemcem to neide u prilog, jer su bili naučeni posve gospodariti, kao na pr. naši Talijani u Primorju, pak bi radi, da takova adresa nebude uspjela.

Pogovara se, da bi moglo biti za više mjeseci odgodjeno zasjedanje carevinskoga vieća, a čuje se i drugih, težih glasova, da bi moglo doći i do toga, da se mimo parlamenta promjene zakoni. Jedan naš zastupnik da je rekao, da bi devedeset od sto ljudi našega pulka Bogu zahvalilo, kad bi cesar i kralj opeta sam počeo vladati ili kad bi ujedinio svaki narod za se, pak neka skrbi svaki svoju skrb.

Ipak većina još misli, da će se nemir steći i da će se moći početi opeta mirno, koristno razpravljanje, a to neka Bog uskori! Nebude li pak tako, onda će Niemci sami biti krivi svim promjenam, koje bi se dogodile, a budući su oni do sada imali najbolji dieo pogače i dielili ju za naše zemlje s Talijani, to je očito, da kojagod promjena dodje, za hrvatski i slovenski puk neće biti za slabije, nego za bolje.

Dopisi.

Iz Voloskoga pišu nam 23. t. mj. Hrvatska se svjest u našem dragom Voloskom sve to više budi, te i oni Vološčaci, koji su se do sada družili sa našim neprijateljima, sa neprijateljima svega, što je na svietu slavenskoga, malom iznimkom dolaze do spoznaje, da bijahu na krivom putu, te se vraćaju na majčino krilo.

Stalno je, da no doprinaša ništa toliko do probudjenja narodne svjesti koliko narodna škola. Mi ovdje, premda smo svi Hrvati — jerbo u ostalom drugo nemožemo niti biti — i premda se skoro svi priznajemo Hrvatima, ipak imademo još uvjek talijansku pučku školu, te se sa kompetentne strane ništa ne poduzima, da se već jednom na Voloskom ustroji barem hrvatska paralelka. — Ili zar ćemo morat uvjek trpjeti, da se naša djeca u našim školama uzgajaju u tudjem jeziku? Na posao dakle *patres patriae* dok nebude prekasno. Zar nevidite, kako se usljed pomanjkanja hrvatske škole zapostavlja ovdje naš jezik?

Na svoju vlastitu sramotu moram priznati, da se u mnogim Voloskim obiteljima, koje ćute hrvatski i koje se priznaju hrvatskimi, još uvjek samo talijanski *„čakula"*. Osobito moramo pokuditi nekoje naše gospodjice „Hrvatice" iz Voloskoga, koje materinski jezik tudjemu zapostavljaju i u medjusobnom saobraćaju samo talijanski govore. Pa kako, Bože mili! Neznaš dali je furlanski ili talijanski! Najžalostnije pri tomu je, da se u tom zapostavljanju materinskoga jezika ističu, neću reći sve, ali većina onih gospodjica, koj pripadaju najvatrenijim hrvatskim obiteljima u Voloskom. Tako nevalja gospodjice krasne! Naša je domovina naš jezik ili kako naš neumrli *Preradović* veli:

„Ti jezikom svojim sbori,
Slakim glasom materinim,
Odlikuj se medju inim..."

Dobro je ako znadete tudji jezik, još bolje ako ih više znadete, sve morate poštivati ali nijednoga predpostavljati jeziku Vaših roditelja, Vaših djedova. Ako ovo zadnje činite, onda niste već Hrvatice, jerbo Hrvatica mora ljubiti svoju domovinu a čest, dio, naše domovine je naš milj, naš sladki jezik. Nije dosti priznavati se Hrvaticami, već se mora takodjer hrvatski misliti, hrvatski govoriti i hrvatski čutiti i raditi; to je pravo rodoljublje. Ili se možda sramite našeg jezika? Nevjerujem, jer neimate razloga za to i jer:

„Njim carevi carevahu
Njim kraljevi kraljevahu".

Nezahtjeva se od vas, da govorite književnim jezikom, jer žalibože nieste imale prilike, da ga naučite — premda bi te ga mogle naučiti, kad to ga naučiše nekoje vaše družice: čitanjem i razgovorom —, njegujte barem dijalekt, koji je barem onoliko čist i barem onako liep, kao i vaša talijanština — makaronština, kojom vi govorite. A i vi majke i otci gojite malo više u vašim obiteljima naš hrvatski jezik, da nebudu vaša djeca izrodi i izdajice, kojim je na ovom i drugom svjetu prokljeto ime.

Iz Kanfanara pišu nam 22. maja. O našoj školi bi napisao lahko malu knjižicu, ali dobra ništa. Kuća sama po sebi je kao razpala b a r a k a, na veliku čast svim občinskim poglavarom, koji su do sada bili. Kako se učilo u školi poslije odlazka nezaboravnog Š a u l a, vidi se na djeci, koja su polaziła školu. Od 100 djece se je jedva naučilo 10 čitati; a pisati! Zašto tako malo? Mjesto Š a u l a došao je ovamo neki Dalmatinac Valeš, koga su naši šarenjaci srdačno primili, budući je bio njihovog p a r t i t a. U to doba razdjelila su gospodujuća gospoda pouk u školi u 2 odiela, u hrvatski i taljanski. A kako se ovdje radilo pristrano, kazao mi je jedan naš kapelan, da je u hrvatski odiel upisane djece 28 a u talijanski 96! A sve djece tobož taljanske je bilo u školi 3, reci tri.

Radilo se kao kod izbora; roditelji su morali djecu upisati u talijansku školu, a učitelj sam ih je mnogo upisao u taljanski odiel bez znanja roditelja, a tim se je lahko školskimi oblastim pokazalo, da je ovdje talijanska škola potrebita. Ljudi su se tužili, da se djeca ništa nenauče u školi, nu kako će naučiti u jeziku, kojega nerazumiju. Jedino vjeronauk se učilo hrvatski, nu odkad je ovdje bivši fratar Blaž, promjenilo se i to. Nije dosta, da se djeca tako nisu ništa naučile, treba je bilo, da budu i Boga molili u talijanskom jeziku, valjda se Bogu više dopada molitva u b u m b a r s k o m dijalektu, nego po š ć a v u n s k i. Ali da znate kako je brzo fra Blaž htio djecu p o b u m b a r i t i? Donesao je u školu talijanskih katekizma i dao ih svima, dapače i onim, koji nisu ni slova poznali, kao i onaj, koji je tovara učio čitati sa ovsem: *i, a!* Djeca su bila vesela ovih katekizma, nu ne tako stariji. Valjda mu je dala „lega" one katekizme, ili pak onaj gospodin iz Pule, koji mu je jedan put ovdje na cesti rekao: *„la tieni duro in scuola"*. Mi se čudimo odkuda da ima on toliku oblast, a što naše školske oblasti? S 1. marčem nas je zapustio na našu radost V a l e š, a od onda smo bez učitelja i kako se vidi čemo biti još dugo, a tomu je opet krivo naše mjestno školsko vieće, u kojem sjedi takodjer i poznati naš prijatelj (!) M i ć e l. Prosili su za prazno mjesto izvrstni učitelji, dakako Hrvati i jedan talijanaš, koji nema ni izpit

a baš onoga su izabrali, jer je njihov, nu zem. školsko viće im ga je odbacilo. Ovako rade bezobzirno ovi ljudi sa narodom; kmeti se tuže, jer će djeca i ono malo, što su znala zaboraviti, pošto se samo klatare. Nekim ljudem je tako draže, da ostanu naši kmeti bedaki, da se laglje mogu varati. Školske oblasti maknite se i dajte nam dobroga učitelja, kao što je bio naš Šaule.

Što će reći *„quattro cani e un gatto“* ću vam kazati drugi put.

Franina i Jurina

Fr. Ča biš rekal, zač su bili neki ter neki va Sušnjevici i na Pazu, ki bi bukvu odrli i kožu prodali, kod pasanek balotacioni jako darežljivi?

Jur. Ne budi nem, ča misliš da su svoje sipali; jušto ono je šklatal nisu ni ono ča su prijeli.

* * *

Fr. Mateša mi j' povedal, da se Kajfa svojmu gončinu grozi, da će se obesit ako mu korito zapru.

Jur. Tr da su mu nejde ostale obešene škornje, zač da se je proval za nogi obesit.

Fr. Dragi ti, njegova grožnja i mačji kašalj — jednako valja.

* * *

Fr. Jur su ga mogli za poteštu storit, pak nebi bil ovako kumedijal!

Jur. Ča Kajfu?

Fr. Ma jušto njega, tr je jur sam rekal, da će se s Talijani složit kada ni vrag više za njéga nemari.

Jur. Ča bi neki s njega!

* * *

Fr. Pitaj malo Krstnika pul Škrbić, ako mu j' mačak vrnul oneh 50 florini, keh mu j' bil posudil nejde okol pusta, da žena ne zna?

Jur. Ča bi mu ih ni vrnjal, z onen se j' odkupil, da ne pride pod Hrvatsku.

Fr. Ma s temi slepemi miši dobro mačak brki maže.

Jur. Ki njim je kriv, da su sto let nase.

* * *

Fr. Ma reci mi malo, ča ga imaju toliko s popi i fratri oni matuljski prodanci?

Jur. Udri po pastiru i razbežat će se ovce. Rado bi nam omrazili sv. veru, pak da budemo blago kako su i oni; ter znaš ča je bilo va Sodomi i Gomori, ako neznaš, hodi k Matuljani.

* * *

Fr. Kaldirski šarenjaki i prodanci da bi volili motovunskega kapelana lego novačkega plovana.

Jur. Ča češ, da ti blago voli; oni gredu i delaju ča, kamo i kako će njihovi gospodari u Motovunu, ken su prodali dušu i tilo.

* * *

Jur. Ča će reć, da ni niš Kajfi vidjevat va grade?

Fr. Deju neki, da se trebeda boji još kakov s k o s dobit.

Jur. Ča j' pak z njigovun kućinam?

Fr. Ne znan ča je, ni ča ni, lego san čul, da mu je zapenjana na poteštarije.

Jur. Aha! Zato, zato ga ima toliko s tum poteštarijum!

* * *

Fr. Po kega fratra hodi naš Blaž svaku šetimanu va Vodnjan?

Jur. E ča češ, lazno mu je, doma nima baš niš posla pak nese bumbarom *tortufiće* na placu.

* * *

Fr. Po kakovem poslu se najdeju va Kanfanare *kana luštrada* i *bareta frakada*?

Jur. Špediteri su šveditori, šalju plesnjivu slamu puljskemu *oslu*.

Fr. Ča nebi mogli zet u ruki malo i hrvatsku gramatiku?

Jur. Aj bi raje gorući ugljen.

* * *

Fr. Ki zlodej je Mateše, da se onoliko pohićuje s halubaljskemi mulci?

Jur. Ča neznaš, da pohaja okolo s Krstićem.

Fr. Viš vraga!

* * *

Fr. Ma zač se Lubertićina onoliko ripi va svojoj talijanskoj sloge proti svojmu posinku Mandiću?

Jur. Zač se boji, da će mu po smrti bogatiju pofruštat.

* * *

Fr. Biš veroval, da j' imel naš Mateša okapanja zaradi false munidi?

Jur. Ma ne odpotle j' Talijan?

Fr. Ajbo, sada prihaja k Matuljan s Poreča i Trsta dobra munida.

* * *

Fr. Ča će baš reć ta beseda farmažon?

Jur. To je čovek bez Boga i vere; a zač to pitaš?

Fr. Zač da su m a č j i kapi farmažoni.

Jur. Ter je bil zabran va Kopre za deputata Bartolić pod farmažonskun banderun.

Jur. To ti mane raci; sada znan zač su Rukavčani, Brežani i Matulji za svoju starinu.

* * *

Fr. Ma lipo te prosim, jeli kade prišav oni mačak iz one gajbe nazada, kaj je biv nutri na 22 sičnja ovo lito?

Jur. Ajbo! ni nigdar maj majovice, ni ga neće najbrže ni bit već; ma tr ni ni onimu žav za njin čiji je.

Fr. Ma pustimo njega ča, nego ja bin jako rad znat, za oniga veliga Matuljskiga mačka, kaj je još prvi večer prišav, jeli se kada vrniv?

Jur. Ala ni ne Frane moj dragi, zač da je rekav poli svetiga Roka, kada je počivat: *očuvaj me Bože kuge, glada, vojske, Halubljani i Klanjci*!

Fr. I pamet mu rabi, pak kaj je imev lazno počivat?

Jur. A vrazi ga znali kada se je jako prašilo.

Fr. Da se nebi drugi put još već.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri sakupili su gg. svećenici prigodom pogreba M. č. gosp. F r a n a Z u p ' a n a s, kapelana u Poljanah 30 for. i 20 novč.

Društvance, koje se dne 18. maja po pogrebu gospodje Marije Bačić u Poljanah, podalo na Veprinac, sakupilo u Blagarovoj gostioni 21 forint.

Ukupna svota predana blagajniku mužke podružnice u Veprincu.

Veleč. gosp. Andre Mikiša, župnik u Lanišću sabrao je u Brestu prigodom blagoslova župne i školske kuće na 2. maja o. g. 30 for. 15 nč.

Imenovanje kod pošte. Ministar trgovine imenovao je g. Dr. F r a n a D o r č i ć a - - rodom iz Baške na otoku Krku — konceptim vježbenikom kod c. k. ravnateljstva pošta i brzojava u Trstu.

Blagoslov crkvice sv. Martina nad Limom. Dne 25. proš. m. obavio se blagoslov crkvice S. Martina na vrh Lima. Nekoliko dana prije raznio se glas o blagoslovu i da će doći 80 Rovinjaca sa muzikom, te da će svakom dati piti i jesti do mile volje, ito onim, koji su u Kanfanaru za posliednjih izbora glasovali za talijansku listu. Onaj dan dakle je došlo tamo puno ljudi, neki radi pobožnosti, drugi da će se tobože badava najesti i napiti, kako na dan izbora, ali se ljuto ovi prevarili! Na mjesto 80 Rovinjaca, došlo ih je 10—15, medju timi jedno 10 muzikaša, i 5—6 mesara (bikari), kako ih naš puk zove, a to su poznati rovinjski agitatori. Jadni kmeti, prazne glave, kako mogu ni sanjati, da će im Rovinjci dati piti i jesti, šta neznaju, ča se u Puli govori, da je Rovinj istarski get (ghetto) i da dva Rovinjca idu u kavanu, i da na obadva zovu jednu crnu kavu. Akoprem bijaše 6 žandara, ipak reć bi, da su se bojali, da im svirala na strani ostanu. Poslije sv. mise *škripali* su nešto, kako mački po noći febrara mjeseca, te nešto malo pili i jeli, a neki kmeti *škiljili* su u nje, kako žaba u jaja, nadajuć se, da će im baciti kakovu koščicu ili podati čašu vina; nu onaj dan ih nisu više poznali kako ni blato, što im izpod postola pade. Okolo dvie ure poslje podne su pošli čekati vlak u Sošiće, da odputnju u Rovinj. Čujte i ovu smješnu. Za crkvicom bijaše jedno klubko naših ljudi, od 10—15 njih s ove i one strane Lima, pogovarjajućih se o dnevnih stvari, ali *„nećudi se puče kud sć vrag vuče“*. Oružnici, valjda upozoreni od Rovinjaca, hodili su sve naokolo naših, nasluškivajući o čemu se pogovaraju. Napokon se odluči poštovodja, da ih opomene, da nebi učinili smutnju, što oni nisu ni na kraj pameti imali. Jedan čovjek imao je u žepu pod pazuhom butilju vina, i hljeb kruha, zato je neki *žbiro*, zagriženi *Talijan*, u sirku odgojen, neprestano hodio okolo njega i ga pazio, misleć, da ima pune žepove kamenja.

Naša gospoda Kanfanarska, akoprem puro sangue Talijani, nisu se baš ništa mješala s Rovinjci, jer njim svejedno nije pravo, da Rovinjci u Kanfanaru obraćaju liepo vrieme u daž. Ljudi bijaše od svuda, svečanost je liepo u miru svršila, kako bi bila stalno i bez oružnika.

Opet „junačtvo“ talijanskih zastupnika. Već smo javili, kako su se ponieli talijanski zastupnici, medju njimi istarski, kod glasovanja glede predloga, da se pet ministara stavi pod obtužbu. Glasovali su proti predlogu za prelaz na dnevni red preko obtužbe, dakle nepravno, al su se pak izgovarali, i opravdali, i ulagivali. Slično junačtvo su pokazali talijanski zastupnici u odboru za adresu, u kojem su dva, i to tirolski bar. Campi, i istarski dr. Rizzi. Istarski dr. Rizzi nije se kod odnosne razprave nit riečju oglasio; a kad se je glasovalo za ili proti adresi, onda ga nit u sjednici nije bilo. Tirolski baron Campi izjavio je u razpravi, da će glasovati p r o t i adresi; a u sjednici, kad se je imalo glasovati za ili proti njoj, nije ni on u sjednicu došao. To su junaci, baš poput onih u Abesiniji, ili onih u Grčkoj u zadnje vrieme. Kad ga nije, držmo se, kad dodje, bježmo!

Zemaljski prisjednik Dr. Cherslch u Kastvu. Od tamo nam javljaju, da je bio u Kastvu ponedeljak dne 10. t. mj. prisjednik zemaljskog odbora u Poreču gosp. Chersich. Na postaji u Matuljah dočekali ga m a č j i sa svojim prvakom. U Kastav dopeljao se sa glasovitim Krstićem. U občinskom uredu bio je malo više od pol sata a u školah nesto više.

Došao je bez dvojbe u one strane, da se sviet još više smuti radi dielitbe občine, jer se je u tom smislu viećalo kod Matuljah, kako piše talijanaška „Sloga“. G. Chersich je obećao T a l i j a n o m iz Rukavca, da će se ih dielit i da će dobiti što traže, a mi sporučujemo i g. Chersichu i rukavačkim Talijanom onu poznatu: će vam se dat!

Iz Kopra pišu nam 12. t. mj. Danas do podne daždilo je nešto jače a to su odutili djaci ovdašnjeg učiteljšta najbolje premda bijahu u školi. Voda je naime pljuštala kroz razbite starinske prozore tog zavoda u pojedine sobe, a djaci morali su mirno sjediti u klupah kano i u crkvi. Pod klupami tekla je voda kano u potoku, te je svatko morao dizati noge, da voda obuću nenapuni. Zaista veće udobnosti nemogu si želiti ni profesori ni djaci tog zavoda.

Iz Lovrana pišu nam 18. t. mj. U Vašem velecienjenom listu bijaše jur češće pritužba na posilno tjeranje hrvatskoga jezika iz naše crkve pod sadašnjim župnikom, ali sve je ostalo uzalud. jer se i nadalje kod nas širi latinščina na štetu narodnoga jezika. Na prvu sriedu posta (pepelnicu) dielio se je ovdje od davne starine blagoslovljen pepel uz poznatu hrvatsku formulu: S p o m e n i s e č o v j e č e itd. ali letos je g. župnik latinski m e n t i r a l. I kod sv. pričesti u crkvi služi se g. župnik latinskom formulom, premda se je kod nas od starine hrvatski pričešćivalo.

Djeca ovdašnje talijanske pučke škole napreduju krasno u liepom ponašanju! A kako i nebi kad im je slobodno nazivati bezkašnjeno djecu hrvatske pučke škole „h r v a t s k i m i p r a s c i“. Za to neboli glava ni učitelja, ni ravnatelja ni nadzornika. Imademo dakle pravu školu pristojnosti i krasnog ponašanja.

Nu nije se čuditi djeci kad neimaju liepog primjera ni kod roditelja, ni kod druge tobož talijanske inteligencije.

Nedavno pripoviedao mi prijatelj, kako je nekog dana na javnom trgu uljudno i pristojno pozdravio župnika g. D r a g o v i n u, s kojim je živio u prijateljstvu i s njim stojao u trgovačkom poslu. Ali gosp. župnik se na uljudan pozdrav niti obazreo nije, premda ga je čno i vidio. Prijatelj moj toga si nezna protumačiti inače van tim, što je župnika hrvatski pozdravio, il što se je g. župnik možda radi toga pooholio, d a m u j e k u n j a d o o d n o v i l k u b i n j u, kako kaže njegova služkinja.

Glavna skupština „Istarske posujilnice“ u Puli obdržavala se dne 16. t. mj. te vadimo iz odnosnog izvieśća sliedeće važnije podatke: Godina 1896. nije bila osobito pogodna za našu zadrugu. Zla vinska ljetina uzrokom je, da su seljaci manje odplatili duga, a bolest tifa u Puli kriva je opet, da naši dužnici u gradu i bližnjoj okolici nisu mogli redovito odplaćivati dužnih obroka, niti ulagati malih novčanih iznosa.

Ako smo sa svim tim imali promet veći nego li godine 1895., to nam je znak, da bi naša zadruga u boljih okolnostih bila znamenito više napredovala.

Broj naših zadrugara koncem 1895. bio je 715 sa 814 zadružnih dielova. Tečajem 1896. pridošlo jih je kod matice u Puli 38, a odstupilo 16; kod podružnice u Pazinu pridošlo 48, odstupili 3. Broj zadrugara povećao se je dakle kod matice za 20, a kod podružnice za 45. Tako imamo koncem 1896. svih zadrugara 760 sa 886 uplaćenih zadružnih dielova. Jamčevina zadrugara, povrh uplaćenih 8860 forintih, iznaša po statutu 79.740 forintih.

Prihoda imali smo godine 1896, neračunajuć blagajnički ostatak od konca 1895: *a*) kod matice u Puli for. 141.757·85 a razhoda kod nje for. 142.535·61½. Skupa for. 284.293·46½. *b*) kod podružnice u Pazinu prihoda: (takodjer bez blagajničkog ostatka od konca 1895.) for. 23.657·34 a razhoda for. 25.667·27 skupa for. 49.324·61 Ukupni promet bio je dakle for. 333.618·07½ Štedioničkih uložaka bilo je koncem 1896: kod matice u Puli for. 130.079·96 a kod podružnice u Pazinu for. 26·473·93. Ukupno dakle for. 156.553·89. U toj svoti zadržani su takodjer nedignuti interesi, što se konac godine pribijaju kapitalu. Zajmova (posude) kod članova imala je Posujilnica koncem prošle godine: 1) matica u Puli for. 163.512·43½, 2) podružnica u Pazinu for. 23.118·54. Ukupno for. 186.630·97½.

Od svih zajmova dano je na hipoteku for. 121.684·86, a na osobni kredit (mjenice i proste zadužnice) uz poruke iliti garante for. 63.936·11½. Buduć dakle dvie trećine našega novca na hipoteke, a tim i na duže odplaćivanje, to smo doduše sjegurniji, ali je promet s novcem laganiji, te nismo mogli ni iz daleka zadovoljiti, kako bismo bili rado, svim vriednim, koji su u nas pitali pomoći.

Radi nestašice novca nismo mogli tečajem 1896. osnovati nijedne podružnice. Tečajem ove godine (1897) biti će nam to moguće, a nastojati ćemo, da pomognemo osnovati u Istri barem dvie samostalne male zadruge po sistemu Raiffeisen. Zagovarali smo osnutak samostalne posujilnice u Voloskom, koja je ovih dana počela djelovati.

Starešinstvo imalo je tečajem godine 12 sjednica, u kojih je primalo članove, dozvoljavalo zajmove i obavljalo ostale, društvene poslove. Nadzorni je odbor imao tri sjednice, u kojih je pregledao kujige i blagajnu.

Čistog dohodka imali smo za 1896, kod matice u Puli for. 234·24½, a kod podružnice u Pazinu for. 152·84, skupa for. 387·08½ te bijaše zaključeno, da se sve uloži u rezervni fond (prihranu), koji ima služiti samo za pokriće gubitka.

Prihrana iznosila je koncem 1895. ukupno 3311 forintih 13½, nvč., pobranjenih pri „mestnoj hranilnici“ u Ljubljani, djelomice u gotovom, djelomice u zadužnicah austrijske srebrene rente. Dobitkom god. 1896. povećuje se naša prihrana (reservni fond) na for. 3698·22.

Školska komisija u Materadi. Od tamo nam piše prijatelj, da je bila ondje školska komisija, sastojeća od upravitelja kotarskoga poglavarstva u Poreču, gosp. Lasciaca, člana zemaljskoga školskoga vieća g. *Druscovicha*, odaslanika zemaljskoga odbora i mjestne občine Umag. Komisija pregledala je novosagradjenu školsku zgradu i da izvidi kojim jezikom govore djeca, dužna polaziti školu.

G. Lasciac da je pitao tom prigodom poznatoga narodnog odpadnika *Jurissevicha*, kojim se jezikom govori u selu, na što on mu je ovaj odgovorio, da svi govore u selu *po našu*, u našem dijalektu, jer se bojao pred gospodom reći, da puk govori hrvatski ili slovinski. Nu budući je g. *Lasciac* hotio znati, koji je to dijalekt (jer su gospoda talijanski razgovarala) pomogao je *Jurissevichu* odgovoriti dekan *Druscovich*, rekav: *„Signor Capitano, qui si parla quel dialetto come a Verteneglio, attorno Cittanova e anche nei dintorni di Parenzo, cioè: Compare počekaj.* (Ovdje se govori onaj dijalekt, koji i u Bertonigli, okolo Novigrada i u okolici Poreča t. j. kume počekaj.)

Kako vidite gospoda nisu se podjufala reći, da puk govori talijanski, jer bi ih bio sam puk osramotio, koji govori u kući i na ulici jedino hrvatski, a to vriedi još više za djecu, koja neznaju ni rieči talijanske.

Sada idemo, da vidimo, koji će gospoda uvesti poučni jezik u našu školu.

Bude li uveden kao temelj narodni hrvatski jezik, kako smo molili na više školske oblasti i na ministarstvo, biti će napredka i nauke; ne bude li tako, onda možemo unapried kazati, da napredka nebude i da je škoda novca, uložena u školsku zgradu i što bi ga učitelj uživao. Mi želimo, kako to zakon i pravica hoće, da se podučaje u školi u materinskom jeziku djece, a kasnije neka se djeca uče i talijanski i njemački, jer će im to sve koristiti u budućem životu. Temelj ili fundament mora biti čvrst i jak ako nećemo, da nam se kuća poruši.

Nastavak o vrlo važnoj i zanimivoj razpravi o prešnih predlozih, podnešenih od naših zastupnika u carevinskom vieću (glede odnošaja u Primorju) morali smo za danas radi preobilnosti gradiva izpustiti. Nastavak i konac te razprave ćemo donesti valjda već u budućem broju i to ono, što je važnijega u cielosti, a manje važno u izvadcih.

Tajni sastanak talijanskih svećenikah Primorja. Pouzdana osoba javlja nam, da razašilju gg. svećenici- Zanetti (talij. zastupnik za Goričku u Beču, član talij. liberalnog kluba) *Bonifacio*, *Tempesta*, *Stacul*, *Janossevich* i *Mioni* (poznati prijatelj naroda) na talijansko svećenstvo Istre, Trsta i Goričke pisani oglas, kojim pozivlju na konferencu u prostorije „Circolo S. Giusto“ u Trstu za dne 2 junija t. g. Taj sastanak imao bi trajati od 8½—1 a od 3—5 ure a razpravljati će se „dell'azione cattolica nel Litorale“ (o katoličkom djelovanju u Primorju).

Pošto se u spomenutom oglasu osobito naglasuje, da treba držati tajnim ono, što se bude govorilo i zaključivalo, to nas sili vjerovati, da će se na sastanku malo govoriti o djelovanju katoličizma (koji se neboji javnosti) a mnogo o talijanskoj politici.

Lopovska kleveta. Pod tim naslovom piše nam prijatelj iz Roča koliko sliedi. U predzadnjem broju Matuljskog smrada navalio je upravo lopovski neki nepoznati razbojnik na poštenje našega vriednoga kapelana g. Ružičke. Prodani piskar prodanoga lista bezsramno laže naime, da je naš kapelan dne 18. aprila došao o pol noći doma tako pijan, da su ga trojica njih morali voditi. Hoćete li veće lopovštine il ružnije pogrde? Nije istina bezsramna huljo, da je g. kapelan došao ni pijan ni o pol noći kući, već je došao u 9 sati na večer doma i kano obično posve trieznan.

Ako je kadar plaćeni i prodani piskar prodanog lista ovo svojim podpisom pobiti, neka se oglasi pak će doznati i za naš podpis.

Izbori u Hrvatskoj. Izbori, provedeni prošloga čedna za zemaljski sabor u Zagrebu, izpali su po opoziciju upravo sjajno. Izabrano je naime 25 zastupnika združene opozicije t. j. stranke prava i neodvisne stranke Osim toga izabrana su dva zastupnika „čiste stranke prava“ i dva diviljaka, u svemu dakle biti će u opoziciji proti vladi i vladajućemu sustavu u Hrvatskoj 29 zastupnika. Vlada ima doduše još uvjek veliku većinu, nu zadnji su izbori pokazali, da se hrvatski narod želi otresti tudjeg gospodstva, kojega nemilosrdno tišći. Mi se od srca veselimo sjajnomu uspjehu složne opozicije, te želimo iskreno, da bi i nadalje složno i jedinstveno radili za spas i slobodu hrvatskoga naroda.

Iz Lovrana pišu nam 22. t. mj. U četvrtak dne 13. o. mj. ostavila nas je Nj. visost nadvojvodkinja Marija Josipa, supruga nadvojvode Otona, pošto je medju nami proboravila mjesec dana. Svojom poboţnošću i ljubežljivošću osvojila je srca svih, što se je pokazalo osobito u večer prije odlazka, kada njoj na čast u mjestu i u Iki prireditše liepu razsvietu a vanj šćina palila kresove. Nj. visost sjetila se je ovdašnjih siromaha, kojim je poklonila 250 for.

Došla je bila k nam iz zdravstvenih obzira, pak se je u tom pogledu o Lovranu vrlo pohvalno izrazila i obećala, da će se u prilici opet k nam svratiti. Sretno nam se vratila.

Čudne nazore ima ta „mačja“ o politiki i izborih! Po zakonu potvrdjenom od našega prejas. cesara ima pravo pačati se u izbore svaki, tko je neporočan državljan star 24 godine, pak bio on makar pastir, ili čovjek sasma neuki.

Ali polag „mačje“ imaju to pravo i pastiri i kravari i bedaci, i svi drugi, samo ne — popi.

Dapače na čelu agitacije može stati i čovjek od svuda već protjerani ili i čovjek, koji već nema ni zalogaj kruha svoga, te koji je po svojem stricu toliko baštinjenih *poporskih tisuća zafrustao* — ali pop? — to ne! Dakle kravari, landrovci, oprosjačeni razsipnici — da, ali pop! — ne! Tako razumiju zakon i pravicu „mačji“.

Kamo ste dali pamet, vi sliepi mačići? Kad bi to bila istina, čim vi naš mili puk varate, onda bi se bilo već davno našim svećenikom uzelo tu pravicu, da nebi smjeli niti birati niti birani biti.

A najbolji dokaz, kako gnjusno lažete našemu puku u vašoj „pravoj neslogi“ je to, da su kod svakog izbora po zakonu zvani svećenici medju prvimi, da glasuju. Pišite i trubite i nadalje laži, tà to Vam je jedino sredstvo, da se na površini održite i da nepoginete od smrada i glada.

Iz Labinščine piše nam seljak-predplatnik 16. t. mj.*) Molim, gospodine uredniče, da izvolite tiskati ovaj dopis u vašem cienjenom listu, da može svet spoznati što su i kakovi, a kako kleveću i što rade podrepnice protivničkih Krnjela i propalice Talijana u Labinščini. Još dan danas bune i pišu u nesretnu Nesložu iz Matulja. Ono nije „Prava Naša Sloga“, nego kriva i prokleta sloga, koja je nešto našega naroda smutila i na krivi put dovela, uvik pišuć i govoreć proti popom i crkvi; brižan onaj čovik, koji se odmiče od popa i crkve. Imamo dosta ovih podrepnica krnjelskih i talijanskih u naših krajevih Labinščine, koji imaju crkvu i popa pred samimi vrati a nikada se ih nevidi u crkvi kod svete maše ni kod spoverdi potle su se udali, da primu svete Sakramente. Možemo reći, da takovi ljudi nisu kršćani nego pogani i krivoverci. Uvik tule i kleveću proti našim zastupnikom gg. Spinčiću i Laginji, koji su dosti dobra storili za nas i za nje nevernike, a sada govore i pišu proti popom i gredu kao nemi po putevih i po cestah, razmišljajuć krivoverje, što i kako bi mogli grje napisat proti popom u krivu onu Slogu. Žal vam je gospoda taljanska u naših krajevih Labinščine, da su se naši kmetovi probudili i počeli promišljevat. Nedavno hodili su nekoji kmeti u občinu Labin, da im dokažu račune što su primili i što su potrošili; lepo oni prave, što su potrošili, ali od prijamka ništa. Pitali su naši kmeti, da jim dadu račune na pismo a odgovorili su, da nije zakona, da im daju račune prepisati. Veleučeni uredniče, neznam kamo to smira i zašto ne daju račune pismeno; ako su ljepo i pošteno činjeni, to je na čast one gospode, koji delaju račune. Vidjeli smo kako ljepo postupaju i rade u občini Šumbreg; načinili su jedan kanal na putu kod Bataljina na rabotu a neki da su uzeli plaću. Načinili su ognjišće u kući občinskoj u Šumbregu; računa je za 10 opeka i 5 tavela for. 280 a nisu ni od zlata ni od srebra nego od zemlje. Kod sv. Nedelje Klapčićevo selo okolo kala tuku mučí i delaju mučí, ali naši ljudi toga nesmiju već njihove podrepnice, kako da novce u kasu samo oni daju a ne mi. Mislim, da mi nebimo plaćali, oni nebi tako nemilo gadno hitali novce kamo nije potrebito. Gospodine uredniče našlo bi se više toga all za sada neka bude ovo, drugi pu kazat ćemo više.

Jedan kmet.

Sastanak talijanskih radikalaca Istre u Trstu. U ovdašnjih novinah čitamo, da su se u utorak ovdje u Trstu sastali mladi Talijančići iz Istre na dogovor, kako će u buduće odlučnije i oštrije postupati proti Hrvatom i Slovencem Istre. Porečka „*baba*“ piše u zadnjem broju takodjer o tom sastanku, ter savjetuje istarsko-talijanskoj mladjariji, da bude oprezna i da pazi, da nedodje u sukob sa prokušanimi talijanskimi patrioti.

Mlada gospoda iz Istre utanačiše ovdje program, koji će predložiti skupštini talijanskoga polit. družtva u Istri na odobrenje.

Očekivati nam je dakle još većih nasilja i drzovitijeg postupanja talijanaške gospode u Istri. Neka bude, dočekati ćemo ih na junačkom mejdanu.

Kastavske pačuharije. Tako, sada je svet spašen! Rukavački Talijani moru na mire spat. Odelenje od Kastva već je gotovo, kako je i sigurno, da te dobit Lisinu, Brezani Lužinu, a drugi Kastavci — putac. (To će se pak kašnje videt. Opazka Kajfe.) To će bit življenje, ćeš tako!! Cesti, ke meri na svu silu inžinjer *Tišljarić*, te bit lepje leh va. Beče; poteštarija, za ku već pripravlja *Ivak* „kagaru i blazinu“, će bit kako governaturov palac v Reke; a poboštrića ni talijanska škola pul Matulj, ku je obećal Mačak va dva meseca ozidat na svoji stroški, neće njin bit vrag sliđa na sramotu. Ja, ki more, more. (Ali čini mi se, da uprav sada nemože gosp. doktor. Opazka Kajfe.) Lisina Rukavačka! (Če njin se ju dat! Opazka „Mačje žalosti“.) Barem sada te moć Rukavčani po Istroj za pol cene prodavat golice, levadurice i barilice, pak neće najzada ni bit vele škodi, ako njin jih kade Istrani razbiju va njihe glavi. (Ta vrag njin se lahko pripeti. Opazka Tišljarića.)

Ja, stari ljudi deju, da blaze onemu, ki se pod srećnum zvezdum rodi. Nekakova sakrabojska zvezda mora viset negde i nad tun Rukavaščinun, aš po svetega Kirina, nebi ni njin šlo sve kako njin gre. (Samo da njin netude ta zvezda prebrzo pomrknula. Opazka Bisera halabaljskoga.) Nego, ako su Rukavčani ljudi, morali bi poć prej lego gredu o Duhove pozdravit *Bartolića*, zahvalit se po goleh kolenah rečken Talijanon, da su Hrvata Krstića jušto k njin „pod žub“ zagnali. (Ja san temu kontrarij, aš bi bolje, da redu prej *šalutat* Bartola, dokle je na dobu, aš kapaci do Duhovi te ga s parlamenta doma poslat. Opazka Golca.) Aš za pravo reć, da ni Krstića, nebi svega tega bilo, kako ni nečesa pul Turak. Lego pustimo to ća. To su sve stvari od male vrednosti, pak će bit bolje da obrnemo karticu.

Prvu nedelju skupilo se je pul Matulj teh Talijani nebore uneštalno. Kad su se ljudi neč naleli, počel njin je govorit jedan gospodin s Poreča, dakako talijanski, da te dobit Lisinu i Lužinu i svoju poděstariju, aš poteštu, da već imajn (Dakle prijo kravicu, onda štalicu. E, vidi se i po tomu, da tamo ide sve naopako. Op. slagara.) i lepe cesti i lepu školu; z jednun besedun: svega i svačesa, al samo ontrat, — ako budu držali s Talijani.

Rukavački Talijani, dokle je on govoril, neki su zehavci prodavali, drugi spet čiku žvakali, a svi va onega gospodina nemo žbalili, kako telac va nove vrata, aš kako su se kašnje tužili, da ga nisu ni bili razumeli, samo *Mateša*, da je neč potreseval svojun dugun bradun. Kada je gospodin s Poreča videl, da govori zidu, obrnul je na bodulsku, al kako bimo mi rekli na hrvaski. A, sada ja, sadu. Nebore to su ti svi zdignuli uše, kako zec va kapuze i sve mu neč prikuntenevali i kimali s glavun. Samo jedneumu, da se nisu to videli čisti posli, pak da je rekal gospodinu Bodulu s Poreča: Šijor gospodine, mane se para, da od svega tega neće bit niš. (Tako se i meni čini, nu dok rendi, batimo za to. Op. Kajfe.) Bolje bi bil storil, da je zajik progrizal, leh ono rekal. To su ti, sinko moj dragi, naskočili na njega, kako pàsi na mačku, i da ni Kajfa činil brzo prnest par litroni, bi se bil vrag skuhal. Lego kada je pred njih stavil oni ferali, su se umirili, lih kot taneko blago, kad se pred njega biti fermenti. Gospodin Bodul da je bil od jada bled kako smrt, pak da je Krstiću prišaptnul: Imbecili! Da nesreća čul je ovu besedu *Mateša*, ki se je jako dobro talijanski navadil, kada se je proti Talijanom boril, pak je prikuntenal gospodinu Bodulu i rekal: *Ja, ja i beći bi!* Na ove besedi naskočili su ti, drago moje, drugi na gospodina s Poreča kako osi na med i kričali kako nemi: *Ja, ja i beći bimo! Kada drugi Talijani dobivaju na stotine i tisuća, zač nebimo i mi na petači i desetači.* (Vrag ih odnesao, tko im je ovo kazao? Opazka Kajfe.) I da ih ni Krstić nekako umiril, zaklinjajuć se i plačuć po užance, da ni nikad ni videl talijanskega solda, bili bi ti ljudi gospodina s Poreča stisnuli kako bodulsku smokvu. Tako su se jako okole njega rivali za dobit ki krajcar. — Gospodin je ozelenel kako kuščer, zato je k njemu priskočil *Kajfa* i miril ga s besedami: *Scusa signor dotor. Cosa la vol? Gente rozza.*

„No, no. Oštar noga njente boca“ — oglasil se je spet *Mateša*, ki razume jako dobro talijanski. — *Lu ga mo'ta boca de pol litri, da litra, anke de duplica. Se vole, vado portarle in konoba.*

Najzad su se ljudi nekako umirili, pak je počel govorit i ovisti i oništi. *Kajfa* n. pr. spomenul je va svojen govore, da zato piše vavek proti popou, aš da mu već nemisli nijedan niš pustit, a oni, ki mu je bil neč pustil, da ni bil najpametneji. Mačak pak je rekal, da je još lane va febrare bil veli Hrvat, ča se more i pismeno dokazat, ma sada da već ni, aš da mu meće račun držat s Talijani. (Sijor paron, tu ste mi izvadio sa jezika. Tako je i s menom. Opazka Kajfe.) I Krnjelić je neč lazanjal, ma ga ni bilo niš razumet, aš je govoril brez soli i smoka. Ma niš zato. Svojeno za poteštu će bit fanjski.

Onda se je stal Medina, pak reče: Prosin, ako je *ferlabnost* reč par besed. Gospoda su mu dopustili, a on je počel onako: *Mi jera stado per tuti mondi kvando go fato navigat.* — Nego reč mu je zastajala, kako i klanjski voli va „Tošine“, pak da se već nepdti, rekal mu je on *Bodul* s crnun bradun: *La parli in croato.* Na ove besedi ostal je nebogi *Kajfa* kako oparen, a tužni *Krstić*, kot da ga je neki s mrzlun vodun polel. Ma videjte malo doktore ovoga Bodula — rekal je *Kajfa* Krstiću — mi njin vavek predikamo, da negovore *hrvaski*, leh *slavenski*, — ča je mej nami govoreć bedasto i pomislet — a on mu govori, neka govori *hrvatski*. — Ništa zato, Roberte — miril ga je paron i pospravljal maju va brageše, ka mu vavek vanka beži. — Ljudi su prilično podkureni, pak neće zapazit, što mu je rekao onaj nespretni Bodul.

— Ja san bil po celen svete — nadaljeval je *Medina* — i va Talije san bil, ma Bog me očuvaj još tamo prit. Tamo, dragi moji ljudi, ni kmetu za život. Kmet umira od glada, a gospoda pasu debeli trbuhi. Pak ne samo to, leh tamo va Talije dele kurteladi kako pul nas čepi. — Tako je! — potvrdii je *Mateša*, ki je do sada žmirel i gladil svoju dugu bradu. — Ja neću bit nikad Talijan — govoril je Ivak, a *Mateša* mu smiron prikunteneval. — Ja ću bit, ča su bili naši stareji i Bog; kemu ni pravo, neka se zuje. Zarad Talijani mane doma rijavi „*kagara*“ i brišiveje „*plazina*“. Sve bolje žurnadi nan prezimlju Talijani. — Tako je! — potvrdil je opet *Mateša* i nadaljeval: Mane bi bili skoro Talijani krivi pržuna, a i tako san imel vnogo potrkanji. Ni ja neću bit Talijan, magari se svi na glavu nasadili. — Pravo imate! — rekal je *M. dina*. — Prvo ću bit Hrvat, lego Talijan, aš Talijani delaju više škodi nasoj Kastavšćine lego Hrvati. Tako je i Bog! Amen.

Za njim otel je govorit *Mateša*, aš je već gladil svoju sivu bradu, leh mu je kimnul *Kajfa*, da neka mnči, aš bi bil i on onako kampanal proti Talijanon, kako i *Medina*.

Kada su gospoda videla, da ni već s ljudi posla, opalili su lepo prasicu i pobegnuli va Krstićevu kuću, da se onde dogovore, kako te Kastavšćini najlaglje dat: „*un colpo di grazia*“.

Povedaju, da je kašnje Mateša obašal svi kuti i kantuni za banderun, pak da je od jada počel skust svoju bradu, kada su mu neki rekli, da je bil prez nje prišal.

Za danas dosta, a drugi put, ako vas je volja poslušat me, ću van neč povedet, ča je Kajfa sam sobun misel, aš on najviše puti misli na glas, pak tako san dozual ća misli.

„Mačji kašalj“.

25-godišnjica grofa Haracha. Ovih dana prošlo je 25 godina odkada zasjeda ovaj češki velikaš poznatoe narod. zavodu banski „Slavija“. Ravnateljstvo banke odlikovalo je svoga predsjednika na razne načine, a na glavnoj skupčini banke dne dne 14. t. mj. slavilo se ga kano odlična predsjednika i odlučna rodoljuba Na toj skupščini govorio je i ravnatelj banke, g. Ivan Hribar, načelnik ljubljanski, slaveći g. predsjednika i kano izvanrednoga prijatelja i zaštitnika Slovenaca, na što mu je g. grof u glavnom odgovorio, da žele Česi u bratskoj slozi živjeti sa Slovenci.

Druga navika. Kako je Nitzsche-ovom pobudom nastala druga vriednost ahvaćanja, tako se nasuprot takodjer već od neko doba govori o promjeni (drugoj navici) upor.e važnoga svakdanjega hraniva, što paće i isti ličnici sve više i toplije preporučuju. Radi se naime o tom, da se što znatnije umanji uporaba zdravlju škodljive jačmenove kave, a da se nadomjesti sa sladnom kavom, koja, kako su to pokazala razna znanstvena istraživanja, ima mnoge prednosti. Ovo pitanje, koje se postepeno sve jače i jače širi, potječe od onda, kada je poznatom kemičara Trillichu, bivšem asistentu glasovitoga profesora Pettenkofera u Monakovu, jednim iznašašćem pošlo za rukom, da je ekstraktom kavne bilne vuris i okus jačmenove kave za čudo u podpunoj mjeri prenjeo na sladnu kavu. Ali tvrdci Kathreiner pripada svakako zasluga, da je upoznala veliku znamonitost toga pronašašća i da je provedbu Trillichove metode počela u velikom obsegu proizvadjati. Tvorničkim pako priugotavljanjem pod markom „Kneippova kava“ stvorila je ova tvrdka u trgovini poznate Kathreinerove sladne kave ukusom za cenovo kave novu, zamašnu industriju, koja se proteže daleko izvan granica Njemačke i Austro - Ugarske, to je danas naša pristanište već u devet velikih tvornica u najudaljenijim krajevima čovječje kulture.

Listnica uredničtva.

Gosp. N. N. Volosko: Učiniti ćemo odmah molbu kako nam savjetujete, jedino Vas molimo, da nam javite čim prije koliko, da šaljemo pojedinen brojeva. Prijateljski Vam odzdrav!

Gosp. N. N. Punat. Ona stvar spada pred sud, nipošto u novine, jer bi nam pravdu naprtili. Priobdite ovo, kako nam pišete, našemu odvjetniku u Krku i on će bez dvojbe proti krivcem postupati, ako bude imao temelja. Da ste nam zdravi!

Gosp. N. N. Beč. Izpraviti ćemo i priobćiti čim nam dopusti prostor. Nezaboravite na naš list ni u buduće. Živili!

Gosp. N. B. Naslov glasi: N. N. Carevinsko vieće. (Abgeordnetenhaus) Beč. Zdravo!

Gosp. Fr. G. u B. U onom poslu valja obratiti se na posuljnicu u Pazinu, koja posreduje izmedju ovdašnjo. Živio!

Gosp. I. K. Slati ćemo uz najnižu cienu, samo da se podmiri gotova izdatka; javite nam se. Prijateljski Vam odzdrav!

*) Ostavljamo kako što je pisano od pripros ta seljaka. Op. Ured.

Javna zahvala.

Razveseljenim srcem najsrdačnije zahvaljujem u ime svoje i sinova IVANA, STJEPANA i VLADIMIRA, svoj rodbini, prijateljima i znancima, koji su nas u vrieme duge i težke bolesti nezaboravne mi supruge, odnosno majke

Marije

tješili i budi ustmeno ili pismeno izrazili svoju sućut i uznastojali, da nam ublaže bol nad tolikim gubitkom.

Dužnost mi je, da se u prvom redu zahvalim veleučenom gosp. dru. Nikoli Fabianiću, obć. liječniku u Voloskom, koji je svojim znanjem i riedkom revnošću nastojao, da miloj pokojnici produlji život. Nadalje svesrdna budi hvala prečastnom gosp. Miji Laginji, župniku u Veprincu, kao i č. gg. kapelanom Ellneru i L. Ćkoviću, koji nisu žalili ni muke ni truda, te došli u Ičići, da joj za života pruže utjehe naše svete vjere, a po smrti, da joj izkažu posljednju počast. Konačno svoj onoj mnogobrojnoj i veleštovanoj gospodi, koja su u tu svrhu došla iz Voloskog, Opatije, Lovrana, Rieke i drugud budi ovim putem izražena moja najdublja zahvala.

Bog im platio svima!

ICIĆI, 24. maja 1897.

Ivan Bačić, pom. kapitan.

Br. 1045.

Razpis natječaja

Uslied zaključka sjednice obć. zastupstva od 31. marča 1897 razpisuje se natječaj za gradnju pokritog trga u Opatiji.

Minuendo dražbovanje slediti će dne 3. junija t. g. od 11-12 ure prije podne u občinskom uredu u Voloskom, i to ustmenimi ponudami, uz predhodno položenje vadiuma od 50% od proračuna ciene od for. 26500.

Radnja stolarska, slikarska i klesarsko-klesarska moći će se posebice odati, odnosno preuzeti.

Nacrti i proračuni i dražbene pogodbe mogu se pregledati u uredu podpisanoga glavarstva svaki dan u vrieme uredovnih ura.

Glavarstvo občine

VOLOSKO, 19. maja 1897.

NAČELNIK

Dr. Stanger.

Opunovlašćena Agencija za putovanja u tu - i inozemstvo

KARLA PIRELLI-a

dozvoljena odlukom namjestničtva br. 6996/3

Via Arsenale 2 — **TRST** — Via Arsenale 2

Izdaje vozne karte za željezničke postaje i parobrode za tu - i inozemstvo.

Poduzimlje izletne vlakove i posebne vlakove, izlete parobrodi i skupna putovanja.

Odašilje putnu prtljagu i trgovačku robu brzimi putevi i u sve krajeve.

Za cienu neboji se natjecanja.

Prsni sirup.

Rabi se kod hripavosti kao kašalj ublažujuće, sluz odstranjujuće sredstvo. Odrasli uzimlju 3 do 4 žlice, djeca isto toliko žličica. Ciena bočici 35 nvč

Antirrheumon

Najbolje sredstvo proti trganju. S time se tri put na dan oboljele dielove namaže.

Bočica 25 novč. III

Živinski prah

Izvrstna i najbolja pripomoć, da se konji, krave i voli zdravi uzčuvaju

1 omot 25 novč., 10 omota 2 for.

Ljekarna Piccoli

„Pri Angjelu"

Ljubljana, Dunajska cesta

Šilje se prema poštanskom pouzeću.

Tko pije

Kathreiner-

Kneippovu sladovu kavu?

Svaki

tko ljubi točnu kavu a prištedit hoće i zdravlje sačuvat.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2.45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogreše i postrane razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	. . . . .	klgr. po for.	1.20
„ obični	. . . . .	„ „ „	1.—
Granis	. . . . .	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije presto od poštarine.

Ljekarna Dragutina Accurti-a na Rieci

Corsia Deák

odlikovana zlatnom kolajnom na hygijeničkoj izložbi u Beču godine 1894.

preporučuje štovanom občinstvu sliedeće liekove:

Željezovito Kinovno vino (Vino Chino ferrato) ovaj lick upotrebljava se veoma uspješno u svih bolestih, kojima je povod nevaljana krv, kao u bljedoboljі, kod gljivah (Scrofulosi), uzro u kostijuh (rachitis), kod odraslih, kod anemičnih djevojaka i kod slabe djece, djeluje veoma dobro za oporavu poslie slabećih bolesti, kod nestašice krvi, neprobavivosti i u obće za pojačenje i okriepu tiela. — 1 caklenka sa naputkom stoji 1 forintu.

Sok od Salsaparigle — Honduras (Estratto Salsapariglia) za čišćenje krvi, osobito u proljeće dobro je uzimati najbolje sredstvo proti svakim posliedicam veneričkih bolesti, proti kostoboljі, poganici i ulogam, u obće za sve bolesti, koje su prouzrokovano od pokvarene i nečiste krvi. 1 caklenka naputkom stoji 80 nvč.; tri caklenke jesu dostatne za čitavu proljetnu kuru to stoje 2 for.

Najfinije ulje od bakalara (olio di fegato di Merluzzo obće poznato, i izvrstnim priznano sredstvo za slabu i škrofulozno djecu.

1 boca 1 forint.

Sredstvo proti kurjim očima (Essenza per i calli) odstranjuje ejegarno kurja oka i bradavice. — 1 bočica sa naputkom 35 novč.

Slaštice proti kašlju i promuklosti grla. Izvrstno sredstvo proti kašlju i bronhijalnom kataru. 1 kutija stoji 35 nvč.

Izim navedenih ljekova imade u zalihi sve tu i inozemne špecijalitete, kozmetična sredstva medicinskih sapuna, svakojakih kirurgičnih spravah, mineralnih vodah, te obavlja točno sve naručbe bezodvlačno uz poštansko pouzeće.

Sve strojeve za poljodjeljstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

PREŠE ZA GROŽDJE, DIFERENCIALNI SUSTAV.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav; ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

IG. HELLER, BEC

II/2 PRATERSTRASSE 49 — Cienike i sviedočbe gratis! — Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafacija!

Prave brnske suknene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muško odjelo stoji samo

for. 3·10	iz dobre	parve ovčje vune
„ 4·10	iz dobre	
„ 4·50	iz dobre	
„ 6·—	iz bolje	
„ 7·75	iz fine	
„ 9·—	iz najfinije	
„ 10·50	iz još finije	

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gornje kapute, Boden, Peruvieune, Doskings. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviste itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

skladište tvorničkog sukna Kiesel-Amhof u Brnu

Uzorci badava i franco. Pošiljke vjerne uzorku.

Pozor! P. n. občinstvo upozoruje se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrtka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Zidni koledar za god. 1897.

Tiskara Dolenc, Trg velike vojske u Trstu br. 2 priuzavila je za god. 1897. zidni koledar, te ga prodaje po 20 nč. komad, poštom 25 novč. komad.

Preporuča kao najbolje sredstvo proti kašlju, promuklosti, hripavosti, presbolji i plućnom kataru svježi

trputčev sok.

Ciena bočici 75 novč.

Uz taj iz svježeg bilja pripravljen sok preporučam moj izvrstno djelujući:

Gorski čaj proti kašlju,

koji znatno pospješuje djelovanje istoga

Ciena omotu 35 nvč

Sok proti kašlju za djecu.

Djeluje izvrstno kod djece kod prehlade, kašlja, hripavca i plućnih bolestih. Ciena bočici 50 nvč

Najbolje sredstvo je:

Mazilo proti kostoboljі

kod trganja, reumatizma, ischiasa, bolih u zglobovima kukovima, te kod svih podkožnih bolestih, koje nastaju usled prehlade i nazeblosti.

Ciena boci sa naputkom 75 nvč.

Obširni cenici na zahtjev badava i franko.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

odgovorni urednik i izdavatelj Mato Manđić

Tiskara Dolenc u Trstu

Broj 22 U Trstu 3. junija 1897. Godina XXVIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom zapuštaicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Koga list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielu arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji: za 1 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2·½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Razprava

o prošnih predlozih u carevinskom vieću dne 13. maja 1897.

U prošlih brojevih donieli smo što u cielosti što u izvadcih govore narodnih zastupnika Drs. *Gregorčića* i prof. *Spinčića*, kojimi su utemeljivali svoje predloge i dokazivali njihovu prešnost. Niže donašamo izvadke iz govora naših i protivnih nam zastupnika o istom predmetu, dočim ćemo u budućem broju donesti u cielosti govor zastupnika Dr. *Laginje*.

* * *

Iz govora zast. Dr. Rizzia.

Talijanski zastupnik iz Istre g. Rizzi ustao je nakon Spinčića, da ovoga tobož pobije, što mu nije niti iz daleka pošlo za rukom. On reče u glavnom, da u Primorju širi strah i trepet slavensko pučanstvo nahuckano na to od prvaka, koji su za sve izgrede odgovorni. Predlozi, da bijahu samo radi toga postavljeni, da sa zavede javno mnienje kao da bi bila talijanska stranka kriva radi izgreda prigodom zadnjih izbora. U Istri nisu tlačeni ni zapostavljeni Hrvati ni Slovenci, nego Talijani. Talijani su žrtve nasilja u Primorju. Tomu za dokaz neće govornik ništa da navede, već prepušta to svojim prijateljem.

Za tim prelazi na odgovor ministra predsjednika na interpelaciju zastupnika Malfatti-a i drugova. Spominje sudbenu razpravu u Rovinju od dne 7. t. mj. radi izbornih izgreda od dne 16. marča. Tuj navadja svjedočanstvo oružnika Theierta, koji da je vjerodostojan i pouzdan, na što je nastao smjeh medju Hrvati i Slovenci. Tuži se što su izvješća o izborih zastupnika *Bartolića* i *Hortisa* izručena *Ferjančiću* i *Laginji*. Povraća se na izgrede počinjene prigodom zadnjih izbora, te navadja bez ikakvog dokaza ono, što su talijanske novine proti našemu puku i proti našim prvakom pisale. Izjavi konačno, da će on sa drugovi glasovati za prešnost. Govorniku su hrvatski i slovenski zastupnici često prigovarali.

* * *

Iz govora zast. D.ra Žitnika.

Drugom zgodom naglasili smo jurve, da je ovaj mladi slovenski zastupnik govorio vatreno, odlučno, krasno. U uvodu reče, da si je izprosio rieč kako bi dao izraza solidarnosti južnih Slavena i da se zauzme za suplemenjake u Trstu i okolici. Naši drugovi — reče — nacrtali su Vam sliku odnošaja u Primorju, ali ni ta nije podpuna, jer je težko sve ono izreći, što južni Slaveni kroz više desetletja trpe. Nad Adrijom pripravlja se grdna oluja, koja će stalno tamo nastati, ako budu i nadalje tamo stvari išle kao do sada. Mi smo tamo izručeni na milost i nemilost stranke, koja se ničesa neplaši i koja hoće, da i nadalje gospodari na štetu austrijske misli i na teret Austriji odanog slavenskog pučanstva.

Zatim predje govornik na zadnje izbore, koji se na jugu provadjaju kano i u Madjarskoj. Navadja osobnu nesigurnost hrvatskih i slovenskih zastupnika u Poreču. Porezni uredi utjeruju porez nemilosrdno upravo od Slavena, da ih kazne, što su izabrali svoje muževe. Spominje jedan slučaj, kako su u porečkom kotaru starcu uzeli kosirić. Kaznili ga globom, zaplienili mu vola itd., i drugi slučaj sa živoderom u istom kotaru, koji sam priznaje, da radi što gu je volja.

Iza toga predje na tršćanske odnošaje; govori o uzaludnom nastojanju Slovenaca za ustrojenje slovenske škole u Trstu; o postupanju kod izbora proti g. Nabergoju, o uništenju izbora g. Nabergoja u gradskom vieću. Njega izključiše bez ikakvog razloga, premda bijaše posve zakonito izabran. *To se nije dogodilo* u Abruzih, u Piemontu ili u Apuliji, nego u austrijskom gradu.

Slavenskim rodoljubom tamo dolje predbacuje se, da oni bune i uznemiruju pučanstvo, proti čemu govornik prosvjeduje iztičuć, kako naš puk već zdvaja, da bi ikad mogao do svojih pravica, jer se čuti bezpravnim napram svemogućoj gospodi u tršćanskom municipiju. Medju pukom širi se sve to više misao, da se je već i na višem mjestu odlučilo odstupiti onu zemlju Italiji (Talijani prosvjeduju).

Govori za tim o izborih u Trstu i okolici, i to kako je preko 2000 slavenskih birača bilo od izbora izključeno, dočim se je dalo izborno pravo 5000 talijanskih podanika. Grozilo se odvisnim biračem, da će izgubiti djelo; medju pučanstvom nastala je razdraženost. Jedan redarstveni nadzornik zabranio je našemu pučanstvu klicati: Živila Austrija! jer da bi se tim Talijane uznemirilo. U Trstu se neufaju dobri rodoljubi niti pisnuti, a imade tamo činovnika, koji izsmjehuju svoje drugove dobre austrijske rodoljube. Spominje knjigu „*Libero pensiero*", koju nadješ svuda u Istri, i u kojoj su opisani talijanski rodoljubi *Garibaldi*, *Imbriani* itd. Niti vojničkih glasbah neće da slušaju *italianissimi* u Trstu i u Gorici, a imade i občinskih ureda u Primorju, u kojih se nalazi slika *Garibaldieva*. Navadja zemljopisnu kartu, na kojoj su uvrštene naše južne pokrajine pod kraljevinu Italiju.

Žalostne odnošaje u Primorju pokazuje nam i savez progresove stranke u Trstu sa c. k. namjestničtvom, što mora da silno ogorči slavensko pučanstvo. Namjestnik Rinaldini, da se je dapače hvalio, kako je on spravio progresovu stranku u bečko carevinsko vieće. Ali radi toga je dao vladine činovnike u službu stranke, koja hoće, da uniši Slavene i da pripravi Primorje za „*ujedinjenu Italiju*".

Nu mi ni nismo tuj, da služimo *italianissimom* za nakovalo u onom gradu, kamo šalju austrijski podanici godimice. svoje milijune; mi nemožemo odobriti onaj sistem, što vlada tamo dolje, koji pomaže irredenti i koji nas je stojao svojedobno dvie pokrajine.

Pozivajuć se na onu točku odgovora ministra predsjednika na spomenutu interpelaciju, u kojoj kaže, da bi se imao naći neki način sporazumljenja izmedju Slavena i Talijana, navadja govornik jedan slučaj, kako je u Beču pred nekoliko godina talijanski zastupnik Slovencu izjavio, da je nemoguće sporazumiti se, da se na jugu nemože provesti ravnopravnost, tamo mora podleći jedan ili drugi. Dobačenu nam rukavicu *prihvaćamo*, mi se boja neplašimo, jer se borimo za ljudska prava i za svoj obstanak.

Sve navedemo — reče govornik — potvrdjuje, da su u Primorju nezdravi odnošaji, ali bi reć, da se je hotomice podržaje, jer se namjestnik *Rinaldini* drži starog svog nacrta.

Mi se netužimo na talijansko pučanstvo, nego na vladine činovnike, koji nemadu nikakve uvidjavnosti.

Tamo dolje mora vlada zahvatiti čvrstom rukom u ono sršenovo gnjezdo; ondje se mora promjeniti postojeći sustav, jer je nuzgredno *sjedi li tamo Rinaldini ili Imbriani*.

Govornik izreče konačno svoju želju, da bi se u Gorici, Poreču i Trstu strogo izpitali počinjeni izgredi i da bi se našemu pučanstvu već jednom dalo ona prava, koja su mu zajamčena u državnih temeljnih zakonih. Na jugu je tlo silno razrovano i neka nas Bog očuva kakve nesreće. (Govorniku se je često odobravalo a na koncu pljeskali mu i čestitali).

(Dalje sliedi.)

Dopisi.

Iz Sovinjaka pišu nam 28. pr. mj. U br. 15 dične „*Naše Sloge*" od 15. pr. mjeseca čitali smo dopis iz Buzeta, u kojem bijaše pisano, da je u Sovinjaku mnogo trsja posjećeno, da je u istom selu bačeno nečistih stvari u javnu vodu i zrušena mala kućica, to da je bilo tiskano i u novini talijanskoj „*L'Istria*" od dne 27. predprošloga mjeseca.

Mi se nato ni svračali nebi, ali pošto oni nas crne po javnih novinah, te pošto u Buzetu ne znadu dobro kako stvar stoji, mi ćemo Vam to gosp. Uredniče bolje razjasnit, t. j. kako nas naši protivnici traže na svaki način ocrnit i oškodit moralno i materijalno po sudovih, na trgu, u crkvi i gdje njim je moguće, te stoga molimo Vas, da date mjesta ovim redkom u dičnom Vašem listu.

Kako u svakih izborih, tako su i za prošlih za carevinsko vieće, šarenjaki u Sovinjaku (jer osim Mantovana talijana nema) izbljuvali svoj otrov i pokazali svoju *avitu bruturu* štrašenjem, laganjem, izazivanjem, demonstriranjem i drugim, što bijaše već tiskano u br. 18 „*Naše Sloge*" od dne 6. pr. mjes.; dne 18. ožujka na dan imenovanja zastupnika g. *Rizzi-a*, bilo je najgore.

Poslje što se dobro nakitili u Sovinjaku vinom najviše iz one pivnice, gdje

PODLISTAK.

Prodanci.

Tragi-komedija u jednom činu, po istinitom dogodjaju.

OSOBE:

Izdajić, nadripisar. *Sotonić*, brijač. *Kajfović*, lazaron. *Lovrinović*, krčmar.

I. Prizor.

Soba u stanu Izdajića u „Mačjoj kuli".

Izdajić, Sotonić i Kajfović.

Izdajić: Dragi moji prijatelji i drugi, meni se slaba piše. Plene me sa svih strana. Novce, što dobih od naših prijatelja tamo „preko", već sam pofuckao, a dobitak slab, troškovi veliki. K tomu ću morat skrbit za desetak svoje drobne djećice, a odkuda, molim Vas?

Sotonić: Ti misliš, da gre mane bolje.

Kajfović: Najhuje gre pak mane siromahu. Nimam ni kući ni kućišća, a nanke patakuna va žepe, da kupim cigaru. Ma ča nebi mogli oni tamo „preko" ča poslat?

Izdajić: Vele, da su nam dosti toga već dali i da više dat neće dok nebudu novi izbori.

Kajfović: Ti govoriš, da su nam oni već dosti dali; reci radje, da su tebe dali, zač ja sam od svega tega sakraboljski malo užival.

Sotonić: Muči no Kajfina, sad biš se otel malo fali posvadit, šad mi je jušto prišla jedna lepa ideja.

Izdajić: } Da čujemo!
Kajfović: }

Sotonić: Znate ča, pozovimo svi oni trubili iz Rukavca i drugega našega pašiluka nedelju k Lovrinoviću pak njim počnimo lamentat kako smo već sve svoje zapravili, da ih obranimo od tega „Hrvatskega", pak ćete videt, da ćemo z njih zmust još kakoveh sto fiorini. Ti češ Izdajiću govorit njim kako se ti trudiš i mučiš, da ne pridu pod Hrvatsku, koliko imaš već troška, ja ću pritrdit, pak ću ih pozvat, da i oni daju ča za ti stroški i za našu patriju (potepta se po trbuhu), a da ih još lepše namamimo, ću ja dat onde valje desetaču. Ča dobijemo, ćemo onda delit. Ma naprvo vam govorim: onu desetaču, ku budem ja dal, nećemo pasat va del. — Onu ćete mi celu dat nazada: — O!

Izdajić i Kajfović: Bravo Sotonić, lepo si se izmislel!

Izdajić: Dobro, ja pristajem na to. Ti Sotonić pozvat češ za nedelju k Lovrinoviću sve naše „trubile", ja ću one iz moga pašiluka, a ti Kajfović, one iz granice našega carstva.

Sotonić: Ćete videt kako će to lepo poć. Ja intanto grem, zač danas je već petak pak nebim otel, da nezakasnim sveh pozvat. Dunke veselo, beči će bit kako blata!

Kajfović: I ja grem, zač me je strah poć po noće va grad, da me nebi još jedanput onako stresli, kako su neki dan.

Izdajić (rukuje se sa obojicom): Zdravi bili vjerni drüzi, dakle u nedelju.

II. Prizor.

Prostrana soba u krčmi M. Lovrinovića.

Izdajić, Sotonić, Kajfović, Lovrinović i mnogo seljačkog puka.

Izdajić: Braćo! (Narod, koji je dosada bučno razgovarao, umukne.) Pozvali smo vas danas, da vam jednu vrlo ozbiljnu stvar na srdce postavimo. Ja sam u borbi proti gradu, popovom i Hrvatstvu sve svoje potrošio...

Kajfović (za sebe): Veramente nisi nikada niš ni imel.

Izdajić: Sada sam u toj borbi malaksao, jerbo nemam čime da ju dalje vodim, a ista iziskuje, kako sami znadete, mnogo novaca. Koliko smo samo duplica skupa izpraznili od zadnjih izbora, a to sve na račun mojega džepa. — Ja više novaca nemam. Mene i moju staru već na sve strane plene. Dapače i kobilu, moju spasiteljicu su mi već zaplienili radi dugova. Ja, braćo, nemogu tako dalje. Valja da mi i vi pomognete!

Sotonić: Bravo! Živio! I ja, braćo, moram vam preporučit tega čoveka, ki kako i ja sve svoje žrtvuje za svoj trbuh... ah! oprostite, sam otel reć za svoj puk. (za sebe) Ta vražji zajik neće nego na škrbinu! (glasno.) Da uprav. takovega čoveka moramo svi pomoć. Ja od svoje strani davam desetaču. (Vadi iz rabuša desetaču, te ju položi na stol.) A i vi, braćo, morate dat koliko morete, da bude „mačka" mogla i naprvo njavkat i da naš apuštol ne umre od glada.

Lovrinović: Ja ja, puče, takovega čoveka, ki nas je spasil, da nas nisu kako ovce prodali pod Hrvatsku, moramo svi *rešpetat*, a najbolje ćemo ga *rešpetat*, ako mu davamo beči. On drugo od nas ni ne pita...

Kajfović (ga na te rieči šukne šakom u rebra i prišaptne mu: Kega vraga to Mate govoriš, ča si se smetil.)

Lovrinović (dalje): Mi dakle moramo temu čoveku pomoć koliko moremo, zač i on je nam i našem ženam dosti pomogal i smiloval se. Zato dajte i vi koliko morete. — Ja pak neću da mi platite, ča ste danas puli mane popili.

Svi: Živio Mate Lovrinović! Živio!

Kajfović (pošto mu Sotonić namigne, pretražuje sve džepove, al novcu ni traga, pa veli glasno): Viš vraga, sam pozabil takujin va „*Mačjoj kuli*"; grem po njega, pa ću valje nazada prit.

Sotonić; Dakle braćo, molim vas, dajte i vi čagodar.

(Iza dugog nečkanja, daje svatko od prisutnoga puka koji 1 for., koji 2 for., koji krunu te postavljaju sve na stol pred Izdajića, koji se gladko i zadovoljno smiješi novcu. Kad su svi dali, onda Sotonić i Izdajić broje novce, a ovaj ih metne u džep pa se digne.)

Izdajić: Braćo! Sakupilo se 100 for., a ja vam gospodo od srdca zahvaljujem na vašoj požrtvovnosti; (za sebe): *intanto per un mesetto semo*

svaki seljak spravi malo grozdja, onda išli su k novomu grobju na kaštel paliti ognje, to se zna, na čelu bio je *Vjekoslav Sirotić*, koji je palio oganj kraj svoje majke, koja bijaše nedavno ondje zakopana, i sin one žene, koja se najviše u Sovinjaku mješa u politiku; tuj bijahu i mnogi drugi iz Sovinjaka, vikali kao iz pameti; medju ostalim vikalo se je i „*Viva l'Italia*“ tako glasno, da se to čulo i u selo Pračana, koje je daleko okolo 20 časova od onog mjesta. — Od ondje vratili se u Sovinjak, da se opet naliju, te podjoše izazivat one naše mirne Jermance; jednoga dapače zvali su po imenu, bacajući oganj proti onom selu; Vjekoslav Sirotić pucao je iz puške, proti istom selu, i tamo se vikalo sve do poslje 9 sati u večer.

To sve se dogodilo kod same one kućice, za koju bijaše javljeno u „*L'Istria*“, da je bila razrušena, niti podpunih 100 metara daleko od jarka, gdje kažu, da su bile kosti u vodu pobacane, te ni ciglih 200 met. od njive, gdje da su bile posječene loze.

Drugi dan t. j. dne 19. i. m. odmah su kazali, da su u onom mjestu posječene loze, osmradjena voda i bačen krov one kućice. — Mi ne tvrdimo, da su baš oni to učinili, već pitamo ih kako su mogli kazat na javnom trgu, da su to učinili Hrvati, kad je ondje ono večer bilo staro i mlado, žensko i muško pa sve iz Sovinjaka, za koga drže, da je posvema talijanski. Pitamo g. Antona Sirotića zašto nije bacio sumnju na onoga, koji mu je nehotice zapalio šumu i morao mu platiti za odštetu 166 for? zašto ne na one iz Cunjci, koji su mu za 5 ili 6 posuda (brenta) tučenoga kamena morali platiti preko 10 for.? zašto ne na one obitelji, od kojih kupuje on i njegov sin Vjekoslav dugove, da ih time osiromaši ili im veliku štetu nanese? Ali da se ocrni cviet hrvatskih mladića i njihove obitelji, tuženi su dva Žigantova sina i jedan drugi iz Sovinjaka i šestorica iz Jermanije, te bijahu dovedeni od žandara u Sovinjak u župnikovu stanu, gdje mu crknula kobila od zamora, kako da nije drugih kuća bilo u Sovinjaku. — Osim jednoga svi oni su pjevači t. j. najoštrije trnje u oči šarenjaka, i zato pod noge s njima. I to je nješto!

Što neima u drugih selih naše obćine Hrvata? Zašto se nije imalo sumje i tužilo iz drugih sela i barem kojega od onih koji su bili ono večer ondje?

Nedao nam Bog prije umrjeti, dok se ne obistine rieči Sv. pisma: „zaklela se zemlja raju, da se sve otajne znaju“. Dao Bog, da se i ova brzo odkrije, što bi nas osobito zadovoljilo. Poslje, što je sudac iztražitelj izpitao sve one mladiće u kući g. Mantovana, obnašao je odmah nevine jednog iz Jermanije i Žigantove sine, koje je pustio kući. — Znao je i tužitelj, da su oni nevini, ali mu se prohtjelo, da ih vode žandari.

Predprošlih izbora bili su Žigantovi sini po svuda i od svakoga pohvaljeni, da takovih nema ni jedan otac, sada pak najednom, da su prvi *barufanti* i zločinci, za koje se medjutim znade, da nisu nikad još nijednomu dali ni „čepn“ (zaušnicu) ni drugog zla učinili. Jednoga dapače okrivili kao tata, što im medjutim nije poslo za rukom.

Isto tako traže na svaki način, da ocrne i oškode moralno i materijalno njihovog otca, našeg Ivana Žigante. Košto je bio više puta tužen te istodobno izjavljen nevinim, tuže ga oni za svaku malenkost. I sada još visi jedna debela na sudu, vidit ćemo, što će se iz ove izleći.

Idimo u crkvu, vidit ćete kako se i ondje na njega navaljuje. On je sjedio u crkvi u pjevačkoj klupi, jer je pjevao do nedavno sa svojimi dvimi sini; od nedavno pak starost ne dopustila, pa mu g. župnik dao stoga razloga mjesto u drugoj klupi, gdje sjede crkvenari, učitelj i po koji drugi starac. Poslje izbora za V. kuriju u sekciji Vrh, zaključilo se, da mu se uzme ono mjesto, pa tako se i učinilo. Na njegovo mjesto dodjoše nekoji bezobrazni mladići naravski poslani, medju drugimi i sin župnikove kuharice, znajuć oni, da Žigante ima više karaktera neg oni i neg onaj, koji ih onamo pošilja, stoga da će on ovdje ostati. Tako se i dogodi.

Znajuć Žigante, da u crkvi mora držati red njezina uprava, išao g. župniku te ga zamolio za ono mjesto, a g. župnik nekako težkim srcem naloži onim fakinom, da ono mjesto zapuste, premda samo za malo dana. Žigante kao obć. župan držao je za svoju dužnost, da prijavi obć. glavarstvu nekoje demonstracije, što su se zbile na dan imenovanja zastupnika, na što su došli c. k. žandari izpitivati. Od tog dana se je opet u njegovu klupu ušuljala ona šmrkarija i on starac mora stati u crkvi ili ne dolazit u nju. Župnik sa svojimi crkvenari vidi to dobro a ipak šuti. Netreba dakle mnogo pročitavati tko je tomu uzrok; ne tvrdimo doduše, da to crkvenjari čine iz zlobe, nego njima se neda zamjeriti župniku a župniku se neda stati na rep njekojim bezobraznim golobradcem t. j. šačici šarene gospode Sovinjačke. Čast komu, ide!

Na taj se način naplaćuje čovjeka, koji od malih nogu pomagao služiti u crkvi sv. misu, čovjeka, koji je služio preko 10 godina kao mežnjar, onoga, koji je uvjek dok je mogao pjevao u crkvi sa dvojicom sinova, onoga, koga je poslao sam župnik zvat u kuću, da dodje u crkvu jer bez njega da nemože ništa.

Sada pak će biti zadovoljna ona vela žena, koja se toliko mješa u politiku, koja bi ljeta zapovjedat na trgu i u crkvi, samo škoda, da će skoro morat zapustit onu kuću, u kojoj stanuje.

Pitamo mi našu crkvenu upravu, zašto ne dade Žigantu ono mjesto u crkvi, koje je kupio njegov pok. otac još godine 1860 ili 1861 i služio se s njim punih 27 godina t. j. do njegove smrti. Njegov je otac to mjesto pustio njemu i svojim baštinikom i to pred svjedoci pri zdravoj pameti na smrtnoj postelji. Težko da on to pusti tako na labko ruku.

Čujte još jednu vrlo liepu! Da bolje ocrne našega Žiganta već prvo su govorili, da je on protivan, da bude kapelan u Sovinjaku; nije prošlo ni 8 dana, što je kuharica župnika javno kazivala, da Žigante nije hotio, da dodje kapelan i sada da traži način, da otidje. Ljudi Božji! čujte tko to govori! Znade li ona, da je Žigante sa dva druga bio kod preč. Ordinarijata, da im dade kapelana? U svojoj zaslijepljenosti tako daleko sižu, da ga ne pozdravljaju niti s njim osim par obitelji govore. Bog im prosti!

Oni misle, da će nas pomutiti s njihovimi laži i da će nas opet dobiti u svoje kolo, ali mi njim u brke kažemo, da su oni mrtvi za nas, da mi dobro poznamo njih i Žiganta. I oni sami tvrde, da nema njega, da bi naša obćina bila već pala, pa da je već mnogo dobra učinio za nas i našu obćinu, što ćemo Vam drugom prilikom — ako dozvolite — navesti.

Sovinjački seljak.

Iz puljskoga kotara pišu nam: Kod nas ide sve kao po loju odkada naš gosp. tajnik ili sekretarij poteže tustu plaću, koju mi našimi žulji plaćamo. On je bio s početka proti izboru g. *Okreta* za načelnika, ali mu s njim žalibože ide još bolje nego s *Tankovićem*, jer g. *Okret* ne zna ni čitati ni pisati, pa g. tajnik radi što hoće. Već pet mjeseci nije bilo sjednice te nisu niti računi prošle godine položeni a niti se puno skrbe za druge obćinske potrebe. — U našoj školi ne ima napredka odkad nas je ostavio naš vriedni učitelj g. Šauli. Pošto je bio raspisan natječaj predložilo je obć. zastupstvo u tertu učitelje gg. *Bolonića*, *Mogorovićića* i *Galzinju*. Već su dva mjeseca, da naša djeca ne idu u školu, te se čudimo, da se naši školski poglavari ne poskrbe barem za jednoga provizornoga učitelja. Mislimo, da bi se i g. inspektor u Puli morao zauzeti, da se pospješi sa imenovanjem učitelja, da nam djeca ne zaborave i ono malo, što znadu.

Na našega kapelana. Vam se moramo opet potužiti. Kod nas se je od starih vremena uviek čitalo i pjevalo pjesme i molitve u našem jeziku za sv. mise i litanije i križni put itd., kako to najbolje znaju naši starci i taj jezik su poštovali kanonik pre *Martin Medes* i kapelan *Močibob*. Na velu subotu pjevao je *don Biagio* talijanski litanije a puk mu je odgovarao hrvatski, jer drugačije ni ne zna. Na dan Vazma nije se čitalo ni epistule ni evangjelja niti se molilo „zdravu Marija“ ni pozdravljenje angjeosko. Čudimo se g. plovanu, da dopušta kapelanu, da radi što hoće, te želimo od njega neka uputi g. kapelana, da je on ovdje za nas, a ne mi za njega i neka poštuje naše svetinje i naš jezik u crkvi. G. župnik bi mogao i g. orguljaša opomenut, da ima on na orguljah svirati samo crkvene pjesme, a druge pjesme da ne spadaju u crkvu. Do zgode ću Vam se g. uredniče opet javiti.

Franina i Jurina

Jur. Ala, ma biš se bil Frane nasmijal da si videl jenu komediju.

Fr. A Bože moj koju komediju?

Jur. A vero neki dan va Pazine, va Pepićevoj oštarije su igrali dva vokata z nekemi botegari, pak na jedan put udri vokati po onem botegare, ki mora poć subotu na postelju ako će nedelju čistu maću obuć, zać stomanje ni nikad na sebe ni ime.

Fr. Ča da mu mora žena svaki dan dat jedan fijurin za cigari i za druge speže?

Jur. Ja, ja brižna, johtiga ženi, kâ se na takovega muža nameri.

Fr. Kako je pak finila komedija z botegari vokati?

Jur. A nič, ki je ča uhitil je drža, ma tr to se više puti dogodi kad na Moru igra familja od patrije.

* * *

Jur. Ala Franić, ma su Lindarski mladići vranići!

Fr. A zać?

Jur. Već da su storili težu za Bartulića, s kun će pazinske p e r u š u l e lovit kada bude poltronu zgubil.

Jur. Ha! ha! haa! ma su vranić te pasje noge.

* * *

Fr. Ča biš rekal Jurino, ki drži na Buraju s talijani?

Jur. Neznam, ki su ti „puro sangue“.

Fr. A oni dva susedi: Jožić i Vučetina!

Jur. Ala će ih na pravi put napeljat talijani!

Fr. Znaš da će. Vučetinu su već regulali tako, da ni bi sit potle izbori, a neće ni bit, kodo drugi ne pridu, a i Jožić će se do malo domisliti, s kem je čerešnje zobal!

* * *

Fr. Kako su se sbersili oni dva brati na pazinskem polju! Jedanput su bili naši ljudi, a sad da misle i hrvatski spomenik, kega su bili podigli svojemu pokojnemu otcu, promenit u talijanskega.

Jur. Ča ne znaš, da pazinska gospodska bersa zbersi pamet sakemu kmetu, tako se je zgodilo i njim.

Fr. Ma neka se čuvaju, zać će ih pazinski talijani zbersit!

Jur. E znaš ča ti je! jedan si je već svoje zafiskal, a ni „kinkela“ neće milijuna prišparat.

* * *

Fr. Znaš, Jurino, ki vadi pazinske talijane kastavski, da morejo štet „mačju“ iz Matulj?

Jur. A ki?!

Fr. A barba Jožić, ali kako mu govorijo: „p u h a p o j e l a“ iz Zvoneć.

Jur. Ala dobrega meštra su si našli!

Fr. A ča nisu! nego da ga pred svakim lecionom moraju špiritom oblembat!

* * *

Fr. Ugoni Jure, kamo moraš poć, ako češ čuti lipih stvari, osobito od hrvatskih popi?

Jur. A valja pod ladonje tinjanske?

Fr. Ki ti je povidâ.

* * *

Jur. Si dal ti ča za mačju?

Fr. A kemu?

Jur. Mazzapadre da po Voloskem koletu dela za mačju.

Fr. Njemu ni za zamerit, zać kako se mane para, njemu fali jena daščica.

Jur. Je veramente od raci!

* * *

Fr. Ča biš rekal, sam trefil al falil?

Jur. Čujmo najprije.

Fr. Pisal sân Kajfe, da ću mu kupit zlato pero, ako mi dokaže samo s jednem poštenem svedokom, da je njih deputat Bartolić kada rekal: *„da mi va Istroj nismo nit Talijani nit Hrvati“*.

Jur. Falil si nebore; jedno da Kajfa nebi mogal nać poštenega čoveka, ki bi se dostojal postol okolo njega otri, a za drugo, si mu obećal previše; dosta mu j' obećat, da češ ga za puno korito privezat.

* * *

Fr. Va Rovinje, da su ženi na su prešu prale i luštrale oni taneki kablići i golice.

Jur. Ča bi reć?

Fr. Zać je mačji mislel tamo peljat Kajfu, Žukvarića, Matešu, rukavačkega poteštu, Medinu, balubaljski biser, sladkega Pepića od Spinčić, tišljarićevega inžinjera i ono brežansko trubilo.

Jur. Pak ča bi bili s kablići?

Fr Ča nisi još bil va Rovinje?

Jur. Ja ja, tako ti mane reci, ja sam mislel na oni kablići, s kemi nose va korita.

Različite viesti.

Pozivljemo ovim gg. predplatnike, da izvole ponoviti na vrieme predplatu za drugi tečaj, a dužnike, da podmire čim prije svoje zaostatke.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri sakupio je g. K. Krilc pri svečanom komersu hrvatske omladine u Beču u slavu triumfa sdružene opozicije pri izborima svotu 14 for. 65 nvč.

Gosp. Ernest Bašu iz Podgrada pripošilje svotu 2 for. 70 nč., sabranu ovako: Dne 16. maja kod „Tineta“ u veselom družtvu 60 nč. na predlog „Kuntra Trim“, i f. 2 10 nč. dne 22. maja isto kod „Tineta“ u družtvu Hrvata i Slovenaca uz gromoviti živio dičnim sokolovom Laginji i Spinčiću.

Imenovanje dotično premještenje. G. dr. A. Mahkovec, c. kr. redarstveni nadkomesar premješten je iz Trsta k c. kr. kot. poglavarstvu u Kotor. Naša braća u Kotoru naći će u g. dr. Mahkovcu uzorna činovnika.

Interpelacija zastupnika dra. Laginje, prof. Spinčića i drugova. U sjednici carevinskoga vieća od dne 29. pr. mj. podnesli su naši neumorni zastupnici interpelaciju na njeg. preuzvišenost g. ministra predsjednika obzirom na odnošaje i događaje u Primorja. Interpelaciju ćemo donesti u cielosti u jednom od budućih brojeva.

Interpelacija zastupnika prof. Spinčića, dra. Laginje i drugova. Dne 24. pr. mj. stavili su naši dični zastupnici interpelaciju na ministra predsjednika i ministra za zemaljsku obranu, kojom pitaju, da li je vladi poznato, kako je pr. mj. jedan c. kr. oficir na Općinah jednoga mladića bodežom ranio, da li će krivce strogo kazniti i da li kani u tršćanskoj okolici namjestiti nepristrane oružnike, koji poznaju jezik puka?

Interpelacija zastupnika Bartolia i drugova na ministra predsjednika. U sjednici carevinskoga vieća od dne 1. t. mj. stavio je talijanski zastupnik Bartoli sa drugovi interpelaciju na ministra predsjednika u poslu prenosa istarskoga sabora iz Poreča u Pulu.

Zatvorenje zasjedanja carevinskoga vieća. Jučer dobili smo žicom viest iz Beča, da je cesarska vlada zatvorila sadašnje zasjedanje carevinskoga vieća do neopredieljeno vrieme. Na taj su korak prisilili vladu nečuveni do sada izgredi i nemiri, koje prouzročiše u vieću Niemci liberalci, narodnjaci, Schönererovci itd., ti vjerni prijatelji i savezhici naših Talijančića.

---

provisti. (Glasno): Sada pako možete ići vašim kućam, a dojduće nedelje ću vam nešto lepoga pripovedat, dojdite k meni. — S Bogom!

Sotonić: Bog ljudi!

Sotonić i Izdajić odlaze veselo; ostali ostaju kod Lovrinovića žalostni i potmureni, kao da su sav svoj imetak prokartali.

III. Prizor.

Soba u Sotonićevoj kući: Izdajić, Sotonić i Kajfović.

Izdajić, Sotonić, Kajfović: Ha! ha! ha! ma smo ih oskubli!

Sotonić: Ala su ti ovi naši prodanci zalupani i bedasti, kako ti se puste od nas za nos peljat!

Izdajić: Što se ti čudiš njim; ima ih u okolici, dapače i doli kod mora još bedastijih.

Kajfović: I hvala Bogu da su, zać bi nam drugačje po vražju va trbuhe krulilo. Nego sada pustimo te čakuli po bande, pak razdelimo ti beči. Čete mi barem dat jedan par desetać.

Sotonić: Po malo s temi lonci, eh! Najprej van onu moju desetaću, pak ćemo delit; da se razumemo!

Izdajić: Gladni vuci, evo vam (dobaci svakomu nekoliko novca pa odlazi).

Kajfović (bježeć za njim): Bog Sotonić, da bi te Sotona zela.

Sotonić: Joh će, će i mane i tebe i našega meštra, neboj se!

Zastor pade.

Tajni sastanak talijanskih svećenika Primorja u Trstu. Kako smo javili u zadnjem broju, da će se sastati gg. talijanski svećenici Istre, Trsta i Gorice, to se dogodilo jučer dne 2. t. mj. Gospoda se sastaše u prostorijah društva *Circolo S. Giusto*“, u kući najvećeg liberalca i židova Mojzesa Luzzatto. Što se je tuj razpravljalo, nije nam još sada poznato, no sudeć po izjavi veleč. g. *Orlandini-a*, koju donašamo na drugom mjestu, gg. sazivačem je više stalo do širenja talijanstva u Primorju, nego li do interesa crkvenih i vjerskih. U ovom smislu pišu iz Istre i ovdašnjoj „*Edinosti*“u br. 64. te smo stalni, da će se mladi talijanski reformatori do mala posve razkrinkati.

Krasna „braniteljica, zagovornica i zaštitnica“ g. A. Fabiani-a. Iz Voloskoga pišu nam, da je poznata matuljska lažitorba opasala britku sabju i nabila težke topove na obranu i zaštitu g. *Alojzija Fabiani-a*, te da je radi njega u zadnjem broju polomila sva svoja brživa koplja.

Mi čestitamo srdačno g. *Alojziju Fabiani-u*, što je našao u onom prodanom smradu toliko milosti, ali dvojimo, da bi mu milo bilo, kad bi se i nanj htjelo upórabiti onu našu poznatu: „Kaži mi s kim se družiš, da ti rečem tko si“.

P. S. Ovom bismo prilikom upozorili cenzora ročenog listića, c. kr. kotarskog školskog nadzornika g. *Uršića* u Voloskom, da u interesu svoga šefa bolje u buduće na ovakve obrane i pohvale pripazi, držeći se one poznate: Bog me očuvao od ovakvih prijatelja, jer od neprijatelja očuvati ću se sam.

Novi svetci. Na Tjelovo proglasio je sv. otac Lav XIII. svećano u crkvi sv. Petra u Rimu novimi svetci katoličke crkve blažene *Petra Fouriera i Zachariju*. Svećanost bijaše toli sjajna i veličanstvenk, da se slične nitko od živućih nesjeća.

Hodočašće sa Trsata u Loret. Kano god. 1895 sastao se i sada odbor, koji kani prirediti hodočašće sa Trsata u Loret k čudotvornoj Majci Božjoj. Iz Rieke odvesti će hodočasnike parobrod u Jakin a odavle željeznica u Loret. Čim bude odbor gotov sa pripravami, oglasiti će to bogoljubnim osobam, koje bi htjele sudjelovati kod tog hodočašća.

„Il nostro partito“. Pod tim naslovom pišu „Edinosti“ od dne 25. pr. mj. medju ostalim i ovo: Bio sam u Poreču, objedovao sa poznatim političkim činovnikom, razgovarasmo o politici, izborih itd. Talijansku stranku nazivao je: „il nostro partito“, a naše kmeto: „questi salvadighi, queste bestie di campagna“.

U Poreču je upraviteljem c. kr. poglavarstva g. *Lasciac*, od kojega očekujemo, da će gornju viest u „*Edinosti*“ dati izpraviti, ili da će pronaći medju svojim osobljem onu *krasnu dušu*, kojoj je naš puk „*blago*“ te ju eksemplarno kazniti. Da vidimo, hoćemo li se prevariti.

Talijanske pokrajine. U carevinskom vieću pozvao se prošloga četna talijanski zastupnik iz Tirola *Ciani* na talijanske pokrajine Primorja t. j. Istru, Trst i Goricu. Zastupnik *Laginja* odgovorio mu odmah prosvjedujuć proti nazivu *talijanske* pokrajine, jer takovih neima, pošto u tih pokrajinah stanuje ogromna većina Slovena t. j. Hrvata i Slovenaca.

Iz Voloskoga pišu nam 1. t. mj.: Sada u „*eri*“ jezikovnih naredaba, dobro bi bilo, da se već jednom obrati pozornost nekojih nadležnih oblasti i na Volosko. — Ovdje imade još uvjek na pošti pečat sa izključivo talijanskim napisom. Čini se kao da smo u Čozi. — Molimo slavno ravnateljstvo pošta, da tomu zlu doskoči, pa da uvede i kod nas, ako ne izključivo hrvatski, ali bar hrvatsko-talijanski pečat. — Zar zahtjevamo previše? I pri ovom c. kr. kotarskom sudu jest pečat još uvjek talijanski kano u doba mletačke republike. Obraćamo se na visoko nadsudište u Trstu, da izvoli odrediti, da bude u smislu zakona uveden u porabu i hrvatski sudbeni pečat.

Iz Opatije. Neki dan je na *portide* bila šeduta. Tu su bili svi naši Talijani, al kako se oni zovu *Istrajani*, keh je Bog v Opatiji posadil, a za presidenta bil njim je *Čarlatin*. Svi muče i svi gledaju z otvorenimi usti. On va bragošan do kolena, a skalcetami kako da gre sheh gazit, baš pravi frakanapa, najprvo je navil *patinane* brki, pak onputa počel vam je diškurit „*nela lingva di dajte Kaligeri*“. Oni ga gledaju, sve poslušaju i čuju, a vragu sleda ne razumeju. Ma niš zato, neka govori kako ga volja, magari ako će i kinezki, samo ne po domaću, hrvatski. — Počel njim je on povedat na dugo i široko kako bi lepo poć pozdravit *Bartulića* va Rovinj, i to s napoštnim vapororm. Skočil je na to *Jerudino* i zakričal: Aj bite bolje storili, da pustite divertimenti, i da platite kažin, va keh streu niši i pažinski *bakuli*. *Čarlatin* je na to rekal: Ne bojte se vi niš, mi ćemo još nazad beći prnest i to puno beći, pak ćemo s njimi platit kažin. Dragi moji ljudi, znajte dobre, da kada mi pridemo va Rovinj, da će se dignut staro i mlado, da nas samo malo vidi. Prit te na *paladu*, pak te gledat na vapor — a naš nete videt: E, che nova là, ča je to? te reć Rovinjezi. Kade su ti novi Talijani, pače *Istrajani*, za keh ni još svet znal, kade su ta naša braća po krve i zajike? „*Dekra si kava sangve*“ ćemo mi reć, ako ćete nas videt, pridite pod *provu*. I ljudi kurioži, vraga neće bit kurioži, te lepo prit dole i morat te platit, recimo deset soldi za svakega od nas, kega budu oteli videt. I tako će se nabrat lepeh krajcari. A tako ši tako, prikuntena *Jerudina*, ma to će bit kako nekakova minežerija. Jušto, jušto, kako menažerija. Dunke budite pripravni za poć s nami. I *Čarlatin* je šal naprvo. Pride ti on na Slatinu. *Borduleza* mu se valje dotal pokloni pak mu reče: „*Mi la leveršo šijor Čarlatin*“. I drugo ni znala reć. Prišla njoj je na pomoć *milostiva*. Eh! ona ši „*ke la ša lunga*“. Počela je lepo govorit, da neka oprosti *Borduleži*, ako ne zna pravo talijanski: „*Koša la vol, la še ga partorido povera in Abbazia, e ter la ša komp že, la že puoko tempo Talijana*“. — Pustimo to, rekal je *Čarlatin*, govorimo malo za tu našu *jilu*. Već sam ih nekoliko namamil, a vi ste pak druge zato? Ona mu je rekla: *Bova* će poć — a ona sama valja za devet ter bi *agvantala* četiri *vašeli* ako i ne više. Madama *Angò infallibile*, za našu *famejiu* se ne govori; *La Pica kul Budina*, ako bude treba *kacat trinketinu*, *Marija Longa* za pulenu. Ako bude *kaliga*, da se mora tulit, smo kaparali Matića z rogi, ke ste mu vi *prokural*, zač nismo sigurni ako ćemo moć *provištu* storit va Lovrane. Prit će neki naši lepši z Voloskega, rukavačići i matuljski Talijani svojen *albukaton*. Oh! to pak ne, počel se je jadit *Čarlatin*, kara mia, to ne gre. On se okolo vas *puja*, a mane ni to pravo, *la me kapiše*. — Mi la ga kapišo, ma dragi moj, valja sveh malo *kuntentat*, a ne samo vas. A viš ga, dajmo mu sve ča će! Nego dosta tega, govorimo malo sada kako će to bit? — A lepo je rekal *Čarlatin*, vapor će bit dve noći na more, ča će lepše. Na vapore će bit po noće škuro — — draga ti, do sto let ni koži ni mesa. Ja mu mala? Muč, će on bit š njun! Nego preporučit valja svakomu, da zame sobom kiblicu, zač znaš, ako bi bila potreba — — va Rovinje ni oneh tanekeh... Još neka svaki zame malo domaćega osta za va facol, zač va Rovinje ni kako va Opatije; tamo valja držat nos va buške. I tako će lepo sve sami novi Talijani poć va Rovinj. — Bit će lepo, dve noći na vapore! A poć te tamo, da zâhvale svomu zastupniku, da ni još, pokle je deputat, sprobelil ni črne ni bele va Beče. — Mi njim pak želimo dobar put, a neka se vrate kad ih budemo mi zvali, nego bi mogli poć s jednun špendijun i malo do *Čozi*. — Kada se budu vratili, će vapor *peškat* više! Viva i perči! *Glog.*

Iz Pule 31. maja 1898. (*Prilog ilustraciji odnošaja u Primorju*). Doznajemo, da je dovršio kazan u ovdješnjem zatvoru neki *Eufrasiano Cibin*, odsudjen na tri tjedna zatvora, što je već evo *po treći put* u javnosti vikao „*Eviva l' Italia*! *Abbasso l' Austria*!“, i k tomu vriedjao i carsku obitelj. Neznamo, koji ga je sudac toli blago sudio, ali znamo, da proti tomu talijanskomu podaniku, porieklom iz Udinah, nije izrečen izgon iz ove monarhije —, znamo sve to i snebivamo se!

* * *

Kad su tršćanske novine doniele brzojave o razpravi u parlamentu o odnošajima u Primorju, namjestnik Rinaldini se nalazio u Puli i vidjeli smo ga po korsu uz bok prvomu občinskomu prisjedniku *Glezeru*, ljutom našem narodnom protivniku, čitati brzojave „*Piccola*“ i glasno se smijati.

* * *

Neki dan dovršila se razprava pred ovim sudom proti dvojici mladića, tuženih od občinskog redarstva. I tu se dokazalo: 1) da jih je redarstvo nevino tužilo, 2) da redarstvo ovdje nema važnijeg posla, nego nasrtati na svakoga, tko izusti i ciglu besjedu u hrvatskom jeziku, pa ga tada tužiti. — Ima više takovih slučajeva, što će sve doć u svoje vrieme na vidjelo.

Izopačivanje hrvatskih imena mjesta. Iz bujskoga sudbenoga kotara piše nam prijatelj 23. p. mj. Naši narodni neprijatelji u ovom kotaru hoće pod svaku silu, da nas raznarode il potaljančе. Nije još dosta, da pišu naša krstna imena i prezimena talijanskim pravopisom, da nam u školah, uredih u crkvi i na občini silom nariravaju talijanski jezik, već hoćeju u novije vrieme, da i naša mjestna imena, čisto hrvatska, ili kako puk ovdje kaže, slovinska, posve potalijanče.

Tako su naše lepo narodno ime sela Kmeti u ovom kotaru u novije vrieme počeli pisati po talijanski „*Metti*“ što ništa neznači i što je očito proti svakomu pravu i proti svakom zakonu, jer ga službeno nemože naći nijedna oblast pod tim imenom u nijednoj matici, u nijednom zapisniku, u gruntovnoj knjizi ili u popisu pučanstva, statistici itd.

Cesarske oblasti nepodizimlju proti tomu izopačivanju mjestnih imena ništa i tako morati će, da nastanu pomutnje i neprilike, kad bude trebalo službeno ili privatne potražiti koju osobu iz novopečenih „*Metti*“.

U ostalom bude li Talijanom dozvoljeno ovako krivliti i izopačivati naša mjestna imena, latiti ćemo se i mi toga posla, pak imena talijanskih mjesta i gradića posve izopačati, te neka nastane još veća smetnja ili konfuzija, kad je gospoda hoće da imaju. Ni nama neći biti primjerice težko stvoriti iz Umaga — Umok, iz Pirana — Tabelari, iz Rovinja — Trebinje itd. itd. Hoće li to javnim oblastim biti pravo?

U tom našem seocu nakanili su naši talijanaši ustrojiti podružnicu zlosretne „*Lege*“, pomoćju koje žele potaljančiti i one, koji su se dosada uzprkos svim talijanskim navalam narodno očuvali.

Na našu nesreću tamo se nalazi svećenik, po rodu i jeziku Slovenac, koji se nebrine nimalo za svoje ovčice, du ih i narodno spasi, već pušća vuku razderavcu, da ih narodno kolje i razdire. Nebi li nam se u tom pogledu mogao smilovati prečastni biskupski ordinarijat 2.1 ... ...

Otvoreno pismo.

Dragi moj Mateša!

Ja ti nebi ni pisal, no sam si me izazval, kad nam Halubljanom poručuješ va onoj talijanskoj „*N. Pravoj Nesreće*“, da otvorimo oči; človek bi mislel, da su tebe odprte kad tamo. kako sam videl i čital, ča si ono neki dan odgovoril našemu Franine i Jurine, tebe su još nebore za sven sega zaprte; ti još ne znaš ni ča si, a odgovaraš sve neč drugo neg te oni pitaju; ja, istinu se težko ovrže. Dragi moj, ljudem, ki misle i delaju kako i ti, treba malo školi, zato i ne zameri, da ti ovo pišem. Još ću te prosit, prija neg počnem, ako ti i ku grdu rečem, oprosti mi, jer si me, da ti istinu rečem, do zuča razjadil. A sada na delo!

Ti, dragi Mateša, ni oni, koji veruju Krstiću i Robertićine, ne znaju razlikovat Talijana od človeka našega zajika i naše krvi, to je prva. Pitat češ kako to? Čuj!

Kad su bili zadnji put izbori, rekli ste, da vi ćete za Istrana a ne za Hrvata. Kako je to bedasto rečeno, a još bedasteje storeno, čuj — pak sudi ti i oni, ki su to učinili. Najpreje ti moram razložit ča si, jer znam, da ti još ni danas ne znaš ča si, a takoveh je još čuda po Istri, a najveć na lovranščini, leprinašćini i rukavašćini, vi svi govorite, da ste Istrani.

Imel je neki va štale dvoje vrsti blaga, oprosti da ti s blagom razlažem, ma češ laglje razumet. Imel je voli i konji, da mi je prostiš. Jedni i drugi su Istrani zač su u Istri izleženi, ma jedni su voli a drugi konji, je tako? Tako ti je i s nami! Talijani i mi smo Istrani, jer smo u Istri rodjeni, ma oni su Talijani a ča smo pak mi? Ni to dosta reć Istrani, svaki je Istran, ki se u Istri rodi, i Talijan, i Hrvat, i Nemac, i Madjar i drugi. Ti, ja znam, dragi Mateša, da ne znaš ča si, ni čigov si? Čuj, pak onda odgovori. Kako se zove zajik, kega je govorila tvoja mat, tvoj otac, ded i praded? Hrvatski, su nas učili, da se zove naš zajik. Sada odgovori, ako nećeš, da ti se i deca rugaju, kako se zovu i ča su oni ljudi, ki hrvatski govore. Tebe je strah reć Hrvati vidim, jer misliš brižan, da češ valje na kokošu plaćat. Zač ni Talijana u Istri strah reć, da je Talijan, ter ni u toj Italiji ne cvatu rožice. Ti češ od straha reć, da si Slovinac. I to je neč. Ma Slovinac je i Čeh, i Rus, i Poljak, i Slovak, i Hrvat, i Srb i Crnogorac, to su sve Slovinci. Kad biš govoril češki, biš bil Čeh, kad ruski, Rus, ma kad govoriš hrvatski — ča si onda? Nebudi te strah odgovorit, nećeš zato spast pod Hrvatsku, kako to Krstić uči — ne. Zna on dobro ča smo mi, jer je to pred malo vremena govoril i priznal, nego ča češ, sada mu hita račun drugačija govorit. Ča misliš, da se človek mora u Hrvatskoj rodit, ako će bit Hrvat, al ako reče, da je Hrvat, da će valje pod Zagreb bit zapisan. Ma kade ti je glava, prosim te!? Ti još ne znaš, a s tobom ni čuda drugeh, ča su već drugi narodi pozabili; svaki na svetu, pak i on črni u Afriki zna ča je, pitaj Golca — pak češ videt ča će ti on reć. — Nego Talijani znaju kade našega človeka postol tišći, pak mu s tem i straše, a nadje se i domaćeh smutljivac ki bi na zdelicu leći prodali i dušu, pak njim pomažu Morda te je pak sram reć, da si Hrvat? Čaj to ime sramotno al nečastno? Nima, moj dragi, na svetu imena, koje je častno i slavno kako naše, kako sunce se lašći med drugemi imeni, ime Hrvat. To su priznali cesari, kraji i papi. Obranili su celu Europu od Turak. A ča se nisu Hrvati častno borili proti Talijanom, Nemcem i Madjarom i tako pomogli spasit naše cesarstvo. Ter si se moral nejde va Talije i s temi Hrvati skupa proti Talijanom borit. Sam naš premilostivi Cesar štuje i ljubi Hrvata, bil on z Istre, z Hrvatske, Dalmacije al od kuda mu drago.

Pak ča bi tebe morda sram reć, da si Hrvat, kad hrvatski govoriš!? Tebe ne gre nikako z glavi, nego da biš pod Hrvatsku. A brižan ti i oni, ki tako misle, ki su još tako zapućeni.

Rekal sam ti preja, da je bilo bedasto rečeno a još bedasteje storeno, govorit i glasovat, ne za Hrvata nego za Talijana, sada potle sam ti razložil, mislim, da znaš ča i kako je to. Oni naši ljudi, ki glasuju za Talijana i za njega drže, kako si ti i rukavački fiducijari, oni delaju proti samen sebe, proti svojoj starine i svojemu zajiku, a ne za starinu, kako ste one govorili kad su bili izbori. Opetnjem ti ono, ča ti je neki dan rekal Franina i Jurina, da bi Talijani teli, da nas uči, ni nas ni naše starine ni našega zajika. Zuniš ča su ti Talijani delali po Istri s našega ubogega kmeta, dokle ni malo pogledal; koliko delaju za nas i naš zajik va bečkem parlamente, ča dela za nas i našu starinu slavna junta va Poreče, ka hita kade god more naš zajik pod noge, pitaj malo Krstića i Robertićinu ako ni tako. Obećivat te vam Talijani zlata brda, ma veruj mojoj poštenoj besede, ako vam ča store i daju, bit će na vašu škodu. Ovde kod nas ni Talijani, ako ne naših izdajic, ki drže za Talijana, ma da bi ih bilo, proklinjal biš njim rod i seme. — Ne samo to, nego već ima u Istri Talijani, ki bi teli, da ova naša lepa Istra pride pod Italiju. Čital sam neki dan, da su ti naši Talijančići poslali pokojnemu talijanskemu kralju velu krunu, na njoj je bilo napisano: „Trieste ed Istria“. Ti znaš ča će to reć, znaš po čen to smrdi? Pak još s njimi držite, izdavate materino mleko i starinu; ki drži sa takovemi Talijani, on je izdajica i svojega premilostivega cesara, kemu ću ja kako Hrvat, da ostanem veran do zadnje kapi krvi. — Bog živi našega premilostivega cesara Franju Josipa!

Ja sam ti nastojal va ovem pisme razlozit ča smo, kako slabo delaju oni, koji drže i glasuju za Talijana, jer s tim sami sebe pod nogami grob kopaju; kako Talijani lažu i varaju i kako ima naših ljudi, ki njim pomažu.

To ti je vidiš ta Hrvatska, pod ku imamo spast! Ako mi bude kade lazno, ću ti se još javit, zač imam sada čuda posla okolo ruž!

Još neć Mateša! Ča ti se čini, al su svi naši kastavci svećenici, učitelji, profesori, albukati i drugi učeni ljudi tepci zato, jer brane svoju starinu i svoj lepi hrvatski jezik i neće držat s Talijanom svojim neprijateljem, al su Krstić i Robrtićina i ki s njimi drže? Promisli dobro, gledaj na njihova dela, ponašanje i prošlost, pak sudi, onda mi odgovori.

Svršujem, moleć Boga, da opru slepci oči pak da vide, ki im je prijatelj a ki neprijatelj. S Bogom!

Halubljje, 27. maja 1897.

Mate Halubljan.

Očitovanje.*)

Ropotarnica laži, izvračanja i ocrnjivanja napada me i prijeti denunciranjem na nadležne mi oblasti kao tobožnjem referentu „Franine i Jurine“ te piscu „Kastavskih paćuharija“. Ja nijesam ni jedno ni drugo, pa ne ću da odgovaram, ne samo radi toga, već i s razloga, što si držim ispod časti odgovarati listu, koji više ne vjeruje ni svećeniku kad misi; listu, koji nahacuje se na svoje neprijatelje čak njihovim tjelesnim manama, a da ne spominjem ostalih blezgavih pisanija.

KASTAV, 1. juna 1897. *R.*

*) Potvrdjujemo ovim rado i mi, da gosp. R. nije pisao niti nam poslao jedno ni drugo. Medjutim savjetujemo prijateljem u onih stranah, da se neobaziru nimalo na ono što pišu izdajice i prodane duše. Op. Ured.

Listnica uredničtva.

Gosp. I. H. u L. Izvješće o glavnoj skupštini morali smo izostaviti radi preobilnosti gradiva; drugi put. Živio!

Listnica uprave.

Gosp. A. M. Kringa: Kažite Vašim čitateljem, da onaj, koji jo naručio list mora ga i platiti milom ili silom; primili smo 1 for. Prijateljski odzd...!

Izjava.

Pošto sam bio službeno pozvan od nekoje gospode talijanskih svećenika u Trst na današnji sastanak, za koj sam mislio, da će biti jedino katoličkog sadržaja; budući da niesam mogao pristati na tajnost, koju se tuj zahtjevalo i uvidiv konačno, da imadu gg. sazivači u svojem programu, koj mi niesu prvo dostavili, i drugih svrha, osim katoličke, to izjavljujem ovim, da sam sa sastanka izstupio i da sa gg. osnivači neimam nikakvog dalnjeg posla.

U TRSTU, dne 2. junija 1897.

Vinko Orlandini
župnik rakotolski.

Učiteljsko društvo „Narodna Prosvjeta“

Poziv.

Pozivlju se p. n. gg. učitolji (učiteljice), podučitelji (podučiteljice), pomoćni učitelji, te članovi jur opstojećih hrvatskih i slovenskih društva Istre k otvorenju učiteljskog društva „Narodna Prosvjeta“, koje će se obdržavati na duhovski ponedeljak t. g. o 3 sata poslijo podne u općinskoj dvorani u gradu Pazinu uz slijedeći

DNEVNI RED:

1. Čitanje društvenih pravila.
2. Konštituiranje društva.
3. Izbor mjesta i dana buduće glavne skupštine.
4. Prijedlozi.

PAZIN, dne 31. svibnja 1897.

Privremeni odbor.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednih papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2¾	3-mesečni „	2¼%
30- „	3%	6- „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takso v krepost s dnem 5. febiara, 9. febrara in odnosno 2. marča t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vrednih papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrosti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov. Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc. Reichenberg, Saas in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1‰ provizije.
skazo vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.
Kreditna pisma za katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.
Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijansko v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 2. febrara 1896.

Dobro poznate i obljubljene

štrcaljke

inžinira Živica

dobivaju se još uviek uz obične nizke cieno na skladištu tvrdke

ŽIVIĆ i drug.
(Schivitz Comp.)
ulica Zonta br. 5.
TRST

Tko želi, pošalje mu se cienik.

Gosp.

Gabrijel Piccoli

ljekarnik

u Ljubljani

Molim Vas pošaljite mi 30 bočica Vaše čudotvorne želudačne tinkture, koju se doista može nazvati „božjom rukom“.

S. P. Fiegar
Župnik
Žminj — Istra.

Odkada se je počela moja supruga lječiti Vašom želudačnom tinkturom, poboljšalo se je njezino stanje u toliko, da se čini kao da je pomladjena.

Francesco Patelli
Ljekarničar
Višinada — Istra.

„Želudačnu tinkturu Piccoli-a razprodaje se u ljekarnah po 15 nvč. bočica.

Sve strojeve za poljodjelstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

Preše za grožđje, diferencialni sustav.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč
II/2 Praterstrasse 49.

Cienike i svedočbe gratis!
Traže se zastupnici! *Čuvati se kontrafrakcija!*

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2.45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000** kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Ljekarna Dragutina Accurti-a na Rieci

Corsia Deák

odlikovana zlatnom kolajnom na hygjieničkoj izložbi u Beču godine 1894.

preporučuje štovanom občinstvu sliedeće liekove:

Željezovito Kinovno vino (Vino Chino ferrato) ovaj liek upotrebljava se veoma uspješno u svih bolestih, kojima je povod novaljana krv, kao u hljedobolji, kod gljivah (Scrofulosi), uzro u kostijah (rachitis), kod odraslih, kod anomičnih djevojaka i kod slabe djece, djeluje veoma dobro za oporavu poslie slabećih bolesti, kod nestašice krvi, neprobavirosti i u obće za pojačenje i okriepu tiela. — 1 caklenka sa naputkom stoji 1 forintu.

Sok od Salsaparigle — Honduros (Estratto Salsapariglia) za čišćenje krvi, osobito u proljeće dobro je uzimati najbolje sredstvo proti svakim posliedicam veneričkih bolesti, proti kostobolji, poganici i ulogam, u obće za sve bolesti, koje su prouzrokovano od pokvarene i nečiste krvi. 1 caklenka naputkom stoji 80 nvč.; tri caklenke jesu dostatno za čitavu proljetnu kuru te stoje 2 for.

Najfinije ulje od bakalara (olio di fegato di Merluzzo obće poznato, i izvrstnim priznano sredstvo za slabu i škrofuloznu djecu. 1 boca 1 forint.

Sredstvo proti kurjim očima (Essenza per i calli) odstranjuje sjegurno kurja oka i bradavice. — 1 bočica sa naputkom 35 nvč.

Slaščice proti kašlju i promuklosti grla. Izvrstno sredstvo proti kašlju i bronhijalnom kataru. 1 kutija stoji 35 nvč.

Izim navedenih ljekova imado u zalihi sve tu i inozemne specijalitete, kozmetična sredstva medicinskih sapuna, svakojakih kirurgičnih spravah, mineralnih vodah, te obavlja točno sve naručbe bezodvlačno uz poštansko pouzeće.

Opunovlašćena Agencija za putovanja u tu - i inozemstvo

KARLA PIRELLI-a

dozvoljena odlukom namjestničtva br. 6996/3

Via Arsenale 2 — **TRST** — Via Arsenale 2

Izdaje vozne karte za željezničke postaje i parobrode za tu - i inozemstvo.

Poduzimlje izletne vlakove i posebne vlakove, izlete parobrodi i skupna putovanja.

Odašilje putnu prtljagu i trgovačku robu brzimi putevi i u sve krajeve.

Za cienu neboji se natjecanja.

Prave brnske suknene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muško odielo stoji samo

for. 3·10	iz dobre	parve
„ 4·10	iz dobre	ovčje
„ 4·50	iz dobre	vune
„ 6·—	iz bolje	
„ 7·75	iz fino	
„ 9·—	iz najfinije	
„ 10·50	iz još finije	

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gornje kapute, Boden, Peruvienne, Doskinge. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviste itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna Kiesel-Amhof u Brnu

Uzorci badava i franco. Pošiljka vjerne uzorku.

Pozor! P. n. občinstvo upozoruje se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari za prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Zidni kolendar za god. 1897.

Izdan Odborom, koj vlada podružnicom u Trstu br. 2 pripravila je za god. 1897. zidni kolendar, te ga prodajo po 20 nč. komad, poštom 25 novč. komad.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

Preporuča kao najbolje sredstvo proti kašlju, promuklosti, hrapavosti, prsobolji i plućnom kataru svježi

trputčev sok.

Cieno bočici 75 novč.

Uz taj iz svježeg bilja pripravljen sok preporučam moj izvrstno djelujući:

Gorski čaj proti kašlju,

koji znatno pospješuje djelovanje istoga.

Ciena omotu 35 nvč.

Sok proti kašlju za djecu.

Djeluje izvrstno kod djece kod prehlade, kašlja, hripavca i plućnih bolestih. Ciena bočici 50 nvč

Mazilo proti kostobolji

kod trgnuća, reumatizma, ischiasa, bolih u zglobovima kuksovima, za kod svih poljočnih bolestih, koje nastaju uslied prehlade i nazebnosti.

Najbolje sredstvo je:

Ciena boci sa naputkom 75 nvč.

Obširni cienici na zahtjev badava i franko.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

Tiskara Dolene u Trstu

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Broj 23 U Trstu 10. junija 1897. Godina XX

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliju poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se ixvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka uveče.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju: Predplata s poštarinom stoji k for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Crtice iz carevinskoga vieća poslie zaključenja.

Novo carevinske vieće.

Bilo je vrieme, kada su sami plemići ili velikaši duhovni i svjetovni u ime cielih naroda odlučivali. Počeli su pak i stanovnici gradova zahtjevati pravo, da mogu i oni u ime naroda svoju reći. Iza njih su to isto zahtjevali seljaci. I dobili su malo po malo to pravo svi ti, i u obće svi oni, koji plaćaju stanovitu svotu poreza ili davka.

Oni, koji plaćaju jako malo davka ili ništa, nisu kod nas do lani imali nikakva prava kod izbora u carevinsko vieće, dakle nit kod odluka za naprode. Lani dalo se je to pravo sa novim glavnim zakonom, kojim bila je ustanovljena peta kurija, svim muškim, koji su navršili 24 godine i koji su neporočni.

Tim zakonom bio je pomnožen broj zastupnika za 72. Prije bilo jih je 353, a sad jih je 425.

Kakovo će biti to vieće, što će raditi, kako postupati, to nije mogao nitko proreći.

Mnogi su stavljali unj velike nade; mnogi su zdvajali; a najveći dio je čekao: vidjet ćemo, što će biti.

Poslie dobra dva mjeseca eto zaključeno ili zatvoreno vieće. Nije se mogło dalje.

Tko je kriv, da se je carevinsko vieće naglo zatvorilo?

Nije nit misliti, da je naglomu zatvoru carevinskoga vieća bilo to krivo, što se je pomnožio broj zastupnika. Nješto veći, nješto manji broj, to neodlučuje.

Nisu ni oni krivi, kojih se je najviše bojalo, naime socijalni demokrati. Oni su oštri, oni imadu neizvedivih zahtjeva, ali nit jih je mnogo, nit su prešli najskrajnije mjere pristojnosti. Oni imadu svoje uvjerenje, makar i krivo, al nisu pokazali, da će ga silom drugim nametnuti. Oni su raznih jezika i narodnosti, i nisu nesnosni u narodnom i političkom obziru.

Da se je carevinsko vieće naglo zatvorilo, krivi su oni, koji teže preko medja monarhije, i to očito kažu i u parlamentu, kaošto su Schönerer i njegova četiri učenika; i oni zastupnici, koji bi htjeli, da jedni narodi prevladjuju nad drugimi.

Za nje su zakoni, na priliku ravnopravnosti, za to, da iza njih sakriju svoje tajne svrhe, da pod krinkom ravnopravnosti uzdrže najveću neravnopravnost, prevlast jednoga naroda nad drugim. Njim su zakoni o ravnopravnosti za to, da oni uzdrže što imadu, makar to i nepravedno dobili i uživali, a da drugim nedadu ništa ili ni iz daleka ono, što jih po zakonu ide.

Takovi su Madjari u drugoj polovici monarhije. Takovi su u ovoj polovici monarhije „njemački naprednjaci" i „njemački pučki zastupnici", a takovi su i zastupnici „talijanskoga kluba".

Madjari.

Već godine 1867. učinili su se zakoni, po kojih se je naša monarhija razdielila u dva vieća diela. Prije se je sva neko doba imenovala Austrija, od onda se imenuje Austro-Ugarska. Svoj monarhiji „austro-ugarskoj" je jedan vladar, naš premilostivi cesar i kralj Franjo Josip I. Sva imade jednu skupnu redovitu vojsku na kraju i na moru. Sva je jedna u izvanjskih poslovih. Inače je „Ugarska" za se, „Austrija" za se. U jednom dielu monarhije, naime u tako zvanoj „Ugarskoj" imadu svu ili skoro svu moć Madjari. Većinom, ako ne svu moć imadu Madjari i nad banovinom Hrvatskom i Slavonijom. Kako se tamo vlada, kako je tamo našoj braći po vjeri, krvi i jeziku, kako se s onim dielom hrvatskoga naroda postupa, koliko on poreza ili davka plaća, i za što, za to sve nisu u prvom redu krivi oni Hrvati. Krivi su oni, koji imadu tamo vlast, to jest Madjari. Kad bi oni Hrvati bili sami svoji, i kad bi još k tomu bili sjedinjeni sa Hrvati u drugih zemljah, onda jedva bi se vidilo, što mogu Hrvati kad bi bili svi u jednom kolu.

Do sad vladaju nad Hrvati u banovini Hrvatskoj i Slavoniji Madjari, kaošto vladaju drugi nad Hrvati u ovom dielu monarhije.

„Njemački naprednjaci."

Novo ime, stari ljudi, „Njemački naprednjaci" zovu se sada oni ljudi i zastupnici, koji su se prije zvali „ustavovjerci", kasnije „njemački liberalci". Mienjaju kabanicu, mienjaju dlaku, mnienjaju nazov, al su uvjek jedno. Napravili su ustav, i zagovarali su ga, dok je njim u prilog išlo. Bili su vjerni ustavu — za to „ustavovjerci" nazvani —, al samo dok je njim koristilo. Kad su se i drugi htjeli ili želili poslužiti ustavom, nisu već marili za ustav. Bili su liberalci ili slobodnjaci; za slobodu, ali za slobodu samo za se, a za robstvo drugih. Za to su jih muogi i zvali „krivi liberalci", i sa svim pravom. I kršćanska nauka hoće slobodu ljudi, al slobodu svih, a ne slobodu samo jednih, a robstvo drugih. Kad nisu već mogli varati svieta nit sa ustavom nit sa slobodom, onda su uzeli za svoju zastavu „napredak". I tim nebi htjeli nego varati. Oni bi htjeli naprednovati, a druge rivati natrag, do u jamu.

Njemački naprednjaci, prije nazvani ustavojerci pak liberalci, jesu najveća nesreća za monarhiju Habsburga i za njezine narode. Oni zajedno s Madjari stvorili su zakone, po kojih se je monarhija razdielila u dvie polovice. Oni su stvorili ustav i tumačili ga po svoju; oni su širili krivo liberalstvo, oni su zabacivali kršćanska načela, progonili svećenike, i pri tom se bogatili na štetu drugih. Njihovo glavno uporište imali su u Židovih, pak su jih s toga mnogi zvali židovski liberalci. Njihova glavna zagovornica je list „Neue Freie Presse", izlazeća u Beču.

Proti njim bili su uvjek svi pravi zastupnici slavenskih naroda, dakle i hrvatskoga, kao i svi pravedno i kršćanski misleći ljudi. Proti njim digli su se najzad i mnogi Niemci, i metnuli se s njimi u boj. U gradu Beču kao i u cielој pokrajini Dolnjoj Austriji su njim uzeli moć. Druguda su njim ju drugi oslabili, al je još uvjek imaju. U Primorju n. pr., naime u Trstu, Goričkoj i Istri, je još cielo javno življenje zaraženo tobožnjom ustavovjernošću i tobožnjim liberalstvom, u istinu težnjom, da se Hrvatom i Slovencem neda nikakvih ustavnih prava nit nikakve slobode, da budu bezpravni i robovi.

Na Hrvatih i Slovencih je, da dobiju prava i pravu slobodu. I dobit će jih, ako budu uztrajni u započetoj borbi, ako se nebudu dali prestrašiti od nikoga nit ničesa u njihovoj zakonitoj i pravednoj borbi, i ako se nebudu dali varati od kojekakvih varalica, propalica i tepaca, kojim neima mjesta medju poštenimi ljudmi, a koji su plaćeni od prijatelja i saveznika židovskih liberalaca za njihovo izdajničko djelo.

„Njemački pučki zastupnici".

Tako se zovu sada zastupnici, koji su se prije zvali njemački nacionalci ili narodnjaci. Njim bijaše prije glavno načelo narodnjaštvo, koje nije poznavalo državnih medja. Ustavovjerce ili liberalce, sadanje „naprednjake" držali su za premalo Niemce. Taj biljeg su i na dalje pridržali, nego svietu su se htjeli pokazati, kao da bi se više za niži *puk* brinuli, i za to su se nazvali *pučki*. Imadu i dobrih misli za puk, al i to samo za to, da lakše predru sa svojom glavnom misli, sa njemačtvom. I ta njihova glavna misao kriva je, da nemogu nit misliti pravedno za ostale narode u monarhiji, a najmanje za slavenske narode, medju njimi osobito Čehe, Hrvate i Slovence. Za to bijahu i jesu uvjek na strani naših protivnika i neprijatelja.

„Talijanski klub".

Na koji način su neki ljudi iz Primorja došli u carevinsko vieće, nemožemo ovdje govoriti. Dosta je reći, da je došlo 11 živih Talijana iz Primorja u carevinsko vieće, i da su nekim pomogli da dodju i neki naši zaslieplјeni ili zavedeni ili plaćeni ljudi. K tomu došlo je 8 Talijana iz južnoga Tirola. Svih skupa je 19. Ti svi stvorili su si ljetos svoju skupinu, i nazvali ju „club italiano". U tom, ne istranskom ili tršćanskom ili goričkom ili južno-tirolskom, nego **talijanskom** klubu, su i istarski zastupnici Dr. Rizzi, Dr. Gambini i Dr. Bartoli. Glavna zadaća toga *talijanskoga* kluba je ta, da zagovara i brani, ne istarske ili tršćanske ili goričke ili južno-tirolske, nego *talijanske* probitke ili interese. Tu nije mjesta za interese onih, koji nisu Talijani; tu nije govora o Hrvatih, ili Slovenih, ili Slavincih, ili domaćih, ili kako ćete jih zvati. Ovaj *talijanski* klub, u kojem su i rečeni istarski zastupnici, je samo za to, da zagovara interese, koristi, dobro, napredak Talijana. Talijanski zastupnici, medju njimi i rečeni istarski, toga nit netaje, to javno izpovjedaju, pak nemogu biti nego sliepi i zlobni oni naši, koji toga nevide, i koji se daju voditi od plaćenih varalica.

Talijanski zastupnici neidu za drugim u Istri i Primorju, nego kako da uzdrže pod sobom naš hrvatski i slovenski narod. Njihovi i oni sami kažu, da je Istra *talijanska* provincija, da imadu u njoj samo Talijani imati moć i vlast, i da ima u njoj samo talijanski jezik vladati. Za Hrvate ili Slovence, pa zvalo jih Slovinci ili domaći ili kako se hoće, neima po misli talijanskih zastupnika u Istri mjesta, a tako nit za hrvatski ni slovenski, ili „slovinski", „domaći" naš jezik.

Po njih smo mi u Istri tudjinci, gostovi, koji se ili moramo seliti, ili zaboraviti na svoj sladki materinski jezik, kao i na svu našu starinu, i biti talijanski robovi ili ščavi, kako nas oni i zovu.

I njemački liberalci, medju njimi Židovi, kao i njihova glavna novina spomenuta „Neue Freie Presse", i njemački nacionalci, bili su i prijašnja vremena uvjek najbolji prijatelji i najvjerniji saveznici talijanskih zastupnika. Njih veže nazajemno ista težnja, naime težnja vladati nad drugimi narodi, osobito nad slavenskimi, a medju njimi i nad hrvatskim.

Nisu si medju sobom prijatelji od srca nit saveznici od uvjerenja. Zna se, koja je mržnja vladala i koja još i sad tinja u Talijanih proti Niemcem, proti „patatam", kako jih oni rado zovu. Zna se takodjer, kako Niemci čeznu za vlastju do Adrije, do mora, i nad slovenskim i hrvatskim narodom, al jih veže protimba naprama slavenskim narodom. Jedni i drugi misle navlastito, da će zavladati sami nad Primorjem, ako nestane Slovenaca i Hrvata, ako ove zatare. Jedni i drugi su misli, da se slavenskim narodom neima dati državnjanskih ni ljudskih prava.

I „klub talijanski" ustrojio se je po savjetu mogućih štitnika talijanskih, za to, da u družtvu zastupnika nekih drugih gospodujućih naroda učini sve moguće, da potišteni narodi nedodju do svojih prava.

Talijanski zastupnici, medju njimi i spomenuti itarski, došli su u Beč u tvrdoj vjeri, da će moći kroz carevinsko vieće tlačiti Hrvate i Slovence Primorja.

Računali su, da će moći u kolo, gdje budu, osim nekih Njemaca, takodjer Poljaci i Česi.

Nego na skoro su se uvjerili, da Poljaci i Česi neće s njimi u jedno družtvo.

To jih je nesamo razočavalo nego u prvom hipu i toliko razžestilo, da su se u prvom početku pridružili onim, koji su metnuli pod obtužbu pet ministara, medju njimi i ministra-predsjednika grofa Badeni-a.

Ministar-predsjednik grof Badeni, da njim je tom prilikom rekao: Kad ste vi ostavili mene, ostavit ću i ja vas.

Talijani kao da su se toga prestrašili. I kad su vidili, da se njihove protimbe ministarstvo ne boji, i kad se jih je u razpravi o stanju u Primorju prikazalo kakvi jesu, i da su što su najviše pomoćju drugih, onda su uzmakli, nisu već glasovali sa Niemci liberalci i nacionalci, nego sa većinom zastupnika carevinskoga vieća, u kojoj se nalaze svi zastupnici hrvatskoga i slovenskoga naroda, medju njimi i naši zastupnici Dr. Laginja i prof. Spinčić.

Učinili su to iz nužde i iz straha, da jih nezapuste oni, pomoćju kojih su kod nas ono što su, i bez kojih nebi nad nami mogli vladati kako vladaju.

Svojim postupkom čine se mnogim smješni. Oni očijukaju sa njemačkimi liberalci i nacionalci, a glasuju proti njim, i najviše puta onako, kako omraženi njim slavenski i njemački konservativni zastupnici. Ni oni prvi ni ovi drugi nemogu do njih mnogo držati. Sve njihovo držanje neide za tim, da obrane koje pravo svoga naroda, nego de zabrane, da Hrvati i Slovenci nedodju do svojih prava.

Razprava

o prešnih predlozih u carevinskom vieću dne 13. maja 1897.

(Nastavak.)

Iz govora vladinog zastupnika ministerijalnoga savjetnika baruna **Czapke**: Prigodom zadnjih državnih izbora razvila se u Primorju živahna agitacija: Slaveni bijahu ogorčeni, što su propali nekoji njihovi kandidati. Do izgreda došlo je osobito u kotaru Goričkom, Porečkom i u Trstu. Zatim nabraju vladin zastupnik izgrede nastavše u pojedinih mjestih rečenih kotara. Krivnju baca sad na Slavene sad na Talijane tako, da nije zadovoljio ni jedne ni druge.

* * *

Iz govora zastupnika **Lenassi-a**: Ovaj nastoji najprije pobiti poznati govor zastupnika Gregorčića, kojim je ovaj razkrio pred parlamentom sve nezakonitosti i nasilja, počinjena od Talijana proti Slovencem. Zast.: **Lenassi** tuži se na Slovence, koji svuda zlostavljaju Talijane. Grad Gorica da je talijanski. Talijani da nisu prigodom izbora demonstrirali proti Austriji a za Italiju. Obara se na slovenske listove u Gorici, osobito proti „Soči", koja da buni i uznemiruje pucanstvo proti Talijanom. Uzimlje u obranu vladu i njezine činovnike, na koje da se tobož bezrazložno napada u novinah i u samom parlamentu. Činovnici da postupaju mirno i blago sa Slovenci, dočim su strogi i nemilosrdni sa Talijani. Udara na slovensko svećenstvo, koje da sije mržnju medju jednu i drugu narodnost služeć se u tu svrhu i predikaonicom. Konačno uzme u obranu talijansko pučanstvo u Goričkoj, koje da neima iredentskih težnja, kako mu se to sa strane Slavena pripisuje. Govorniku su često njegovi istomišljenici povladjivali, dočim su ga slavenski zastupnici više puta razniši povici prekidali. I predsjednik ga je opetovano pozvao, da se drži predmeta i da se služi parlamentarnimi izrazi.

* * *

Iz govora zast. **Biankini-a**. Poče govoriti hrvatski pak nastavi njemački: On reče u glavnom, da su prešni predlozi njegovih drugova iz Primorja posve opravdani: reče, da negovori na obranu svoje braće u Primorju već jedino radi toga, jer se sada radi o pitanju pravednosti, o pitanju čovječnosti i o časti države. I u Dalmaciji trpio je hrvatski narod radi nepravda vlade, njezinih činovnika i radi nasilja nazovi talijanske stranke. I danas dogodjaju se krivde hrvatskomu narodu u javnih uredih, u kojih banuje talijanština, premda imade tamo na pol milijuna Hrvata jedva 16.000 Talijana. Nu hrvatski

narod u Dalmaciji otresao se je talijanskoga gospodstva, komu je dugo robovao. Premda je hrvatski narod u Dalmaciji mnogo pretrpio, nu njegove muke bijahu jedva sjena napram onomu, što trpi hrvatski i slovenski narod u Istri, i u obće u Primorju.

Opis žalostnoga stanja našega naroda u Primorju razdire srce čovjeku, koji se mora i nehotice zapitati, da li sačinjava Primorje jošte jedan dio monarhije.

Meni je poznato što je trpila naša raja u Bosni i u Hercegovini prije zaposjedanja, nu ono, što se u Primorju provadja službeno i privatno proti Hrvatom i Slovencem, nadmašuje sve rajine muke.

Umjetno sastavljena izvješća i upute g. namjestnika *Rinaldini-a* — bile one još umjetnije i hinbenije sastavljene nego li bijaše predjučerašnji odgovor njeg. preuzvišenosti ministra predsjednika na interpelaciju *Laginje*, *Spinčića* i drugova — nemogu razoriti: naših dubokih osvjedočenja. U našoj Danskoj imade mnogo, jako mnogo gnjila. Najviše oblasti nisu tamo zdrave. U austrijskoj Danskoj mora se jednom već pomesti, ali temeljito pomesti.

U Primorju radi se sada o obstanku nešega naroda. Tomu narodu — premda je tamo u velikoj većini — tjera se jezik iz ureda, čitavi upravni stroj se tamo potalijančuje; njegovu djecu raznarodjuje se danomice u školah, jer neima za nju dostatnih pučkih škola u narodnom jeziku, a nijedne srednje škole. Jezik puka i njegova prava proganja se i mrzi, dapače niti u saboru nesmije se hrvatski govoriti.

Bude li se ovako i nadalje postupalo u Primorju, izgubiti će država tamo naravsku obranu proti nezasitnim težnjan pohlepnog susjeda, te će se tamo stvoriti jedan komad Italije, koga će Italija u zgodno doba potražiti.

Kod svega toga je glavno pitanje: kako dugo će se moći u Primorju očuvati hrvatsko-slovensko pleme na korist i zaštitu države. Primorsko pitanje mora se povoljno riešiti s obzira državnih i onih čovječnosti. Nijedan zastupnik, koji imade srca i ljubavi do čovječanstva, nesmije dozvoliti, da se tamo i nadalje tlači i zanemaruje do pol milijuna naroda hrvatskoga i slovenskoga jezika.

Nu ni čast prosvjetljene države nesmije dulje trpiti nezdravih i nenaravskih odnošaja u Primorju, gdje se nalaze u borbi proti tomu narodu isti vladini činovnici.

Mi idemo zatim — zaključi govornik — da se već jednom oživotvore i u Primorju ustavni zakoni i radi toga ćemo mi zastupnici Dalmacije glasovati za prešne predloge naših drugova. Govorniku su istomišljenici [illegible] pevladjivali a na koncu ga živalnim pljeskanje pozdravili.

(Konac sliedi).

Dopisi.

Kanfanar zadnji dan maja. Prije dvie godine htjelo se nekojim *„šinjorinam“*, da zamole veleč. gosp. župnika, da im učini svaki večer mjeseca maja u čast Majki Božjoj kakovu pobožnost, un nipošto radi bogoljubja, već da čine komedija u crkvi. Ugodilo im se, i to se čulo svaku večer vrhu talijanskoga štenja i litanije Majke Božje, u latinskom dakako jeziku, gdje se posebno neka šinjorina kano u kazalištu primadona izkazala. A crkva bijaše dubkom puna *„praha i paučine“* popom i zvonarom na čast, jer ljude tobož fiorentince, lahko si na prste pobrojio. Mi nismo ipak tako bezsramni, da bi ljude krstili sa *„psi i mački“*, kako to čine ona dva naša lazanjona u puljskom smradu. A zašto? Zato, jer, kao što iz Vezuva kraj Napulja skače ogenj i dim, tako izbija iz njih jal, srčba, zavist, talijanska oholost i mržnja proti svemu, što znači il jest: „slavo“. Zato pucaju od jada, jer su vidili množtvo naroda svaku večer, kako rado polazi crkvu, gdje je bilo naroda do 200 i više svaku večer, da čuje u svom hrvatskom jeziku čitanja iz Marijina života, i da pjeva skupno, kako je to od starine, litanije Majke Božje u svom jeziku. Divota bijaše gledati, kako narod vjerno sluša i ustraje, dolazeć svaku večer redovito u crkvu; dapače su neki govorili, da bi hodili ovako kroz cielo leto. Dolazile su u crkvu i neke talijanske osobe, osobito ženske, koje se nisu sramile benevrekara, kako je to učinio jedan svećenik. I naš starina, 87 godišnji starac župnik-dekan *Studenac*, dolazio je u koliko mu je starost i zdravje dopuščalo, samo pre Blaža nije bilo. Ne, lagati ne smijem, prvu večer je došao, zatukao se u sakristiju, valjda plašit miševe, a kad je čuo, da se sve to pjeva i moli u *barbarskoj* hrvaščini, nije ga bilo više u crkvi; nije mu u ostalom zamjeriti, jer tko bi čuvao *„butige“*. Osmiešio se ipak, jer to mu je za pedepsu, da je htjeo učiniti neku „konkurencu“. Nije znao valjda kako se osvetiti, pak zato ga vidimo 4. maja kako nosi 3 svieće u crkvicu sv. Valentina, da bi tamo sabirao svoje vjernike (i barba Martin bi bio došao, jer je blizu ili bi bio slušao kroz prozor), ali mu se sve izjalovilo, i tako je ponesao razbit *fiaškun* u *butigus*. Altrochè *„quattro cani e un gallo“*. Nas dakle za pse, nu ipak bi nas morali hraniti drugom hranom, nego su do sada, jer oni su za nas a ne mi radi njih ovdje. Nebude li ovo dosti, kazati ćemo nekomu o prilici od prvoga do zadnjega maja, o kojih urah je hodio u večer doma i pokazat mu mjesto, gdje smo ga očekivali i još štogod takovoga.

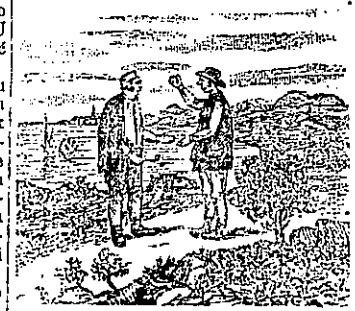

Franina i Jurina

Fr. Joh, kamo grnu toliko dica s Kringi?
Jur. Vero na batimenat.
Fr. Ča su kega uvridili ali s kamenjem nagnali.
Jur. Ajbò, kričali su živio!
Fr. A la da bi oglušla, ki tega neće čut!

* * *

Fr. Ča bi reć, da Lubertićina va zadnjoj mačjoj za staremi popi plače?
Jur. Njemu j' sejeno za mladeh i stareh, lego se plače oneh beči, kè su stari zapustili i ke je on pofruštal.

* * *

Fr. Iz Rukavca pišu talijanskoj „Sloge“, da je prišal Antikrst na svet.
Jur. Tr je, uža pul Lovrini napajal oni tovari rukavački, brežanski i matuljski.
Fr. Tako viš kako ga oni dobro poznaju.

* * *

Fr. Je istina Jure, da su se one dve pul Škrbić na skode pohrvatile?
Jur. Ča to govoriš?
Fr. Borme, da sej tužila ona, kà j' bila v Reke na talijanskoj predike, da ni vrag to razumela, a ona druga, kà j' bila va Kastve na trdo hrvatskoj — da j' razumela sve.
Jur. Viš, viš, kako j' to lepo, Hrvatice su a brižne tega ni same ne znaju. —
Fr. Hodi njim ti to malo reć.

* * *

Fr. Znaš, da njim mora bit mučno!
Jur. Kemu, ča?
Fr. Našem Kalabrezom, ki su teli poć va Rovinj.
Jur. Krstnik da j' već bil toliko tega obtekal i beči nabral a sada ih mora nazad nosit.
Fr. Neka se ferma manjko oneh 60.
Jur. A kamo te sviti, patinu za brki i kiblice?
Fr. Rabit će im za drugi put, kad budu Bartolića doma spašili. —

* * *

Fr. Sad već nečemo poć Hrvatsku potle naši *Kalabrezi*, al kako smo ih ono po moru zvali *Poperdili*, beči pobirajo.
Jur. Za ku stvar?
Fr. Za talijansku „*Slogu*“!
Jur. Ma ča j' još ljudi tako nemeh, ki izdajicam i propalicam žepi napunjuju?
Fr. Te se brzo štufat, kad su z beči počeli.
Jur. Trebe ih ni već s Poreča.

* * *

Fr. Bekar Matić se tuži, da ne more već vrag te breje kravi dobit.
Jur. Ča će dobit ni nać, kad ih je sam mačji već jeno pet-šest kaparal.
Fr. Neka se dakle njemu preporuči, ter su prijatelji.

* * *

Fr. A la ma sam ti se nasmijal nedelju va Lipi.
Jur. Čemu to?
Fr. Vridne naše Lipljanki su se pogovarale, kako te lipo oplest Antikrsta, ki se pripravlja prit v Lipu dobri naš puk zmučivat.
Jur. A, more se znat ča mu to pripravljaju?
Fr. Ne, zač se boje, da neb pak prišal.

* * *

Fr. Ča, da se je borduleza škandalirala?
Jur. Ča se more borduleza škandalirat?
Fr. I kako? A da ni milostive, ona bi i danas verovala, da je videla dirijenta va mudandah.
Jur. A vraga? A ča njoj je rekla milostiva?
Fr. Da ono nisu mudande, nego v e š t i t o k r e m a.
Jur. Viš malo, kako se milostiva razume va tuje šotobrage!
Fr. Lep, te prosim, reci mi malo, va čigove šotobrage se nebi onakova glava razumela.

* * *

Fr. Ma ga je cmrknula.
Jur. A kega?
Fr. Dubtora.
Jur. A kako?
Fr. Vajer, do pežo, pak vanka s kući.
Jur. A kade?
Fr. Puli Mihotić.
Jur. Aha! sada znam. Ma j' letel.
Fr. Dobro mu stoji. Ča miali, da su naše ženi, kako one taneke pul štaciona.

Različite viesti.

Pozivljemo ovim gg. predplatnike, da izvole ponoviti na vrieme predplatu za drugi tečaj, a dužnike, da podmire čim prije svoje zaostatke.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri platio je g. Krančić Josip, kapelan u Krkavcu for. 2.

Duhovski blagdani bijahu letos vrlo krasni, što je dalo povoda mnogobrojnom narodu osobito u gradovih, da izieti u bujnu božju prirodu i da se nauživa njezinih slasti. Tudjinaca je došao samo u Trst neobično velik broj.

Vjenčali se. Dne 5. t. mj. vjenčao se ovdje u crkvi sv. Ant. veleviedni naš mladi roduljub g. A. Bogdanović, rodom iz Šibenika, knjigovodja kod veletrčca g. T r u d e n a, sa gč. nom A. Umekovom. Novovjenčanim naše srdačne čestitke!

† **Dragutin Neureutter.** Iz Praga dobismo tužnu viest, da je tamo preminuo dne 1. t. m. poznati prijatelj i dobrotvor našega naroda g. Dragutin N e u r e u t t e r, c. kr. umirovljeni vojnički intendant itd. suprug obće poznate češke rodoljubke g.dje Maruše N e u r e u t t e r o-ve, koje stan u zlatnom Pragu je vazda otvoreu svakom poštenom Slavenu. Čestitomu pokojniku vječni pokoj a velezaslužnoj g.dji udovi naše iskreno sućutje.

† **Ilija Okrugić.** U Petrovaradinu preminuo je prošloga čedna tamošnji župnik opat starina Okrugić, koji je u ilirsko doba perom i riečju oduševljavao hrvatski narod. Pokojni Okrugić obogatio je hrvatsku literaturu mnogimi djeli u pjesni i u prozi. Vječni pokoj dičnomu starini!

Interpelaciju zastupnika prof. *Spinčića*, Dr.a *Laginja* i drugova na ministra predsjednika i ministra nauke radi poznatih izgreda u Kopru proti slovenskim djakom, podnesenu dne 28. maja u carev. vieću, priobćiti ćemo čim nam bude to dopustio prostor lista.

Nemiri u Škednju. Prošla subote došlo je pod susjednim Škednjom izmedju talijanskih radnika s jedne, a slov. i njem. radnika s druge strane do tučnje. Izgred izazvali su talijanski radnici iz kraljevine, koji misle, da je cio sviet njihov. Oni su uvjek isti te nije čudo, da su ih već tjerali iz Švicarske, Francuzke, dapače i iz Amerike. Kod izgreda u Škednju sudjelovalo je više stotina radnika, nu na sreću nije došlo do težkih posledica.

Govor zastupnika dr.a Laginje izrečen u sjednici carevinskoga vieća od dne 13. maja t. g. nismo mogli priobćiti ni danas, jer nam je obećao g. zastupnik, da će ga sam za tisak pripraviti.

Učiteljska skupština „Krčkog učiteljskog društva“. Dana 12. maja obdržavala se u Vrbuiku glavna godišnja skupština *„Krčkog učiteljskog društva“*. Predsjedatelj g. T o n č i ć otvori skupštinu oko 10 sati, pozdraviv prisutne, te radošću iztaknuv prisutnost svećenstva i predstavnika obćine. Napomenuo je kako svake godine i izvan učiteljskog kruga raste zanimanje za društvene razprave, što je dokaz, da društvo nije mrtvo, da ima života i da ono u svojim skupštinama gleda dodati kamenčak velebnoj zgradi — pučkoj prosvjeti. Poznavajuć slabe sveze otoka, vesela je pojava, što se učiteljstvo odazvalo u liepom broju pozivu, što mnogi nežaleć truda a možda i zdravstvenih patnja, rado dolaze na skupštinu, a i učiteljice-majke žrtvuju po jedan i do dva dana, da mogu prisustvovati, čega nisu učinile nekoje gospodične, čemu neznamo pravoga razloga.

Izvješće uzornoga tajnika-blagajnika g. B r o z o v i ć a podalo je prisutnim sliku o liepom radu istog, pokazalo je da društvo kroči uviek odmjerenim korakom. Imovina se društva sve polako primjereno sredstvima razvija; samo je zamjeriti, što se nije našlo oslona i veće susretljivosti kod više školske oblasti. Pitalo se je ono pred dvie godine njeka poboljšanja i njeki veći obzir prema učiteljstvu, osobito prigodom kojekakvih tužaba, a med ostalim, da buduć se u ovom kotaru ne obdržavaju kotarske učiteljske konferencije, koje bi se po zakonu imale obdržavati svake godine, ili ako to okolnosti nedopuščaju, svake druge — a u ovom kotaru nije se već obdržavala osmu godinu! —, da se društvu dade godišnju podporu.

Prošle je godine odgovor glasio: „da se društvo neima pačati u nutrnje (!) školske poslove, jer da to spada na kotarske konference!“ Nu pošto je društvo ponovilo molbu radi podpore, dobilo je napokon ove godine jasan odgovor, da u tu svrhu nije raspoloživih sredstava.

Čuha se nješto o sazivu konferencije ove godine, ali čekamo, da vidimo, jer komisija, koja ima prirediti pitanja za istu, nije bila za to još niti pozvana; stoga držimo, da je nebude pa i čemu, ta učiteljstvo ovog kotara je tomu jur priviklo! Konferencije svakih deset godina, rešavanje spisa biva poslije jedne, jedne i po godine, pa da ne mogu učiteljі pjevati: *Veseli se Izraile!*

Rad skupštine i ove godine bio je izgledan.

Praktično predavanje učenicima g. *Brozovića „o pisanju i čitanju desetinskih ulomaka u pučkoj školi“*, pružilo je liepi naputak svakomu učitelju, kako će postupati.

Gosp. *Magašić*, odabranik poslijednje skupštine razpravljao je temeljito svoju zadaću: *„Kada treba početi uzgajati“*, koju je marljivo i svestrano izradio. Upoznao je sa početcim manjkavosti uzgoja, strašne pogreške od strane roditelja, dapače kod njekih razvratni uzgoj, po tom veliki trud, koji čeka učitelja; pokazao je koliko mu treba pregora, samozataje, a i pomoći zgora, da se može uspješhom boriti, proti suprotivštinam. Još je jedan liepi i pohvalni korak učinila skupština, zaključila je naime, da društvo pristupi *„Zavezi“* t. j. zajednici učiteljskih društava: Kranjske, Štajerske, Koruške i Primorja. Da, treba saveza, i to čvrstog saveza, gdje će braći slovenske i hrvatske učiteljo voditi ista ideja, nesebična svrha i podignuće našeg mukotrpnog hrvatskog i slovenskog naroda, putem prosvjete.

Za novog predsjednika bi izabran g. *Fučić*, podpresjednika g. *Tončić*, tajnik-blagajnika gosp. *Brozović*, a za odbornike gg. *Žic* i *Polonijo*. Još bijaše razpravljeno njekih manjih pitanja i predloga, te se tada novoizabrani presjednik zahvalio na povjerenoj mu časti, zahvalio odstupajućem odboru, te uz trokratni živio našem premilostivom vladaru zaključio skupštinu iza 1 sata poslije podne.

Iza toga sliedio je skupni objed, na kojem su očestvovali i gg. svećenici, kao i g. načelnik, gdje se je iz medjusobnih nazdravica zrcalio, rekli bismo bratski vez, koji spaja učiteljstvo i svećenstvo, gdje su se svi slagali u istom načelu, da se uzgoj mora temeljiti na vjerskoj i narodnoj podlozi, ako će biti pravi uzgoj, uzgoj uma i srca.

To Vam u kratkim crtama izvješće skupštine *„Krčkog učiteljskog društva“*, društva, gdje se može ustvrditi, da se svi članovi nalaze u medjusobnoj ljubavi, slogi i bratinstvu, koju neka Bog uzdrži med našim učiteljstvom, jer mu to još jedina utjeha u mučnom i požrtvovnom radu.

Kako talijanski svećenici tumače i provadjaju poslanice biskupa Flappa. O tomu pišu nam iz Kanfanara koliko sliedi: Jur 20 let hodim u procesiji i drugi sa mnom ali još nikad nismo bili toliko uvriedjani, kako baš ovaj put. Približavajuć se Lim, uviek se je pjevalo kod svećenika i kod križa litanije Majke Božje u hrvatskom jeziku, a kad se došlo u crkvu sv. Andrije na Lim, se pjevalo skupno. Nu ne, tomu nebijaše tako ovo ljeto. Don Biaggio pjevao je od zada latinski, a mi spreda hrvatski. Kad dodje *Don* u crkvu, poče vikati, da tu je on gospodar *„qua mi komando, ne vescovo, ne parroco ne nessun, qua se kanta come che vojo mi.* U sretan čas za njega, da su bili naši ljudi pametni pak videć kako se vlada išli su iz Sošića željeznicom doma. Don Biaggio je valjda mislio, da bi možda mogao koga, koji bi mu se protivio, spraviti u „pržun“, nu prevario se ovaj put. Mi pak pitamo presvj. biskupa i našega starca plovana, je li to pravo i pošteno, da se nam oduzimlje ono, što je naše Bog zna odkada, i da mi napokon nebudemo mogli Boga moliti ni u

svomu materinskomu jeziku? I na izpoviedi nas je pitao i karao više talijanski, nego hrvatski; ako je ovdje među nami, neka se ne zna naš jezik, mi se njegova sigurno nećemo učiti i neka nas služi, kako su nas služili drugi naši svećenici, pa mu neće nijedan ništa prigovarati, bio on Taljan ili Hrvat.

Hajduk.

Drażba o gradnji pokritog trga u Opatiji, koja se imala polag razpisa natječaja obaviti dne 3. tek. mjeseca, nije se obavila nego je prenešena na dan 16. tek. od 10—12 ure prije podne

Ponude mogu se sada dati i pismeno uz prilog vadiuma od 5% (ne 50% kako bijaše pogrešno tiskano u natječaju objavljenom) na temelju pogodbah, vidljivih u občinskom uredu u Voloskom. —

Utrka dvokoličara u Opatiji. — Višemjesečno natucanje, pogadjanje i odlučivanje dvokoličara „Abbazianer Bicycle-Club", o pripravah za bud kakove utrke, bje napokon na Duhovo, 6. t. mj., ostvareno.

Utrka je bila razdieljena u četiri točke: prva — „za prvenstvo Istre" (Meisterschaft von Istrien) — na 10 kilometara, i to od izhoda (starta) u Kraju (kod Mošćenica) do mete u Opatiji pred c. kr. lječilištem za častnike, druga iz Medveje, treća iz Lovrana i četvrta iz Ike do Opatije.

Prvu je nagradu — veliku zlatnu medalju — odnio naš sumješčanin gosp. *Dragutin Jurković.*

Niemci nas Opatijce neprestaju u svojoj nadutosti krstiti svakojakimi nečastnimi nazivi, koji bi inače njima najljepše pristajali, pak nam je i s toga vrlo drago, da im je odnio častno to odlikanje baš jedan Hrvat. Gosp. Jurković izvrstan je bicyklista, te vjerujemo, da bi se mogao ogledati i sa najglasovitijimi.

Ostale su nagrade odnesli većim dielom Riečani, tako da su naši „prijatelji" ostali — duga nosa.

Na koncu bi se usudili ovo skromno pitanje upraviti na onoga, na koga već to spada: s kojim pravom je to dvokoličarsko društvo moglo zapremiti državnu cestu duž Slatina-šetališta, gdje je bila meta, i siliti prolaznike, da plate 20 nč. prolaznine? Nije li to u opreci sa kakovim cestovnim propisom il možda čak i sa zakonom? Jer se po našem skromnom sudu za takove prilike ne smije zabraniti prolaz cestom — ben intesi — državnom, — nit ikoga siliti, da plaća kojekakve prolazne pristojbe. Za namaknuće potrebite svote u svrhu pokrića ogromnog troška, mogla su gospoda dvokoličari pred občinstvo stupiti kojimgod im drago drugim načinom, primjerice sa kakim proglasom — kako su to jurve učinili u svoje veliko njemačke svrhe: za podignuće njemačke škole ovdje, — pa smo uvjereni, da bi deseterostruko više bili utjerali, nego što u istinu jesu.

Na koncu nam je preporučiti, da bi se naši dvokoličari Hrvati što življe zauzeli, da se što skorije ustroji hrvatsko dvokoličarsko društvo, da tim i tudjincem pokažemo, da ni na tom polju za njima ne zaostajemo.

Mogući pomoćnici. Iz Pule pišu nam 1. t. mj. Nije davno tomu, što je jedan slagar, zapustivši *Martinolichevu* tiskaru, zamolio dozvolu, da smije otvoriti u Puli svoju tiskaru.

Ovdje bila je samo jedna tiskara, naime *Martinolichevoa*, odnosno *Yorkova* pa bi za to pravo bilo, da se u takovom gradu, koji broji preko 30 hiljada duša, dade dozvola ne samo za jednu nego i za dvie tiskare. Nu naš *Carletto* ima saveznika dobrih a iskrenih prijatelja. Medju ove spada u prvom redu gdja *Pitnerica*, a u drugom redu sam gradonačelnik g. Dr. *Rizzi*, koji je izvjestio ovdašnje c. kr. kot glavarstvo, da je druga tiskara posve suvišna i predlagao, da se ta dozvola rečenom slagaru ne izda. I sretni je *Carletto* dobio trećeg saveznika u osobi samog glavara g. *Rossettia*, koji u istinu nije izdao dozvole za otvorenje druge tiskare u Puli.

Nu rečeni je slagar, primiv odluku, sabrao u gradu Puli preko stotine podpisa uglednih trgovca, gostioničara i drugih, koji žele i izjavljuju potrebu druge tiskare, budući se u Martinolichevoj služiti nemogu i neće.

S timi podpisi ode slagar u Trst namjestničtvu, pa je još iste večeri došao brzojavni nalog kapitanatu u Puli, da se ima rečenom slagaru izdati dozvola za otvorenje druge tiskare.

S bogom sladke nade, dragi *Carletto*! Ne valjaju Ti ovaj put tvoje spletke, pa bili u nje zapleteni i tvoji najbolji prijatelji i saveznici.

* * *

Ovih dana biti će občinska sjednica grada Pule, a na dnevnom je redu i točka glede produženja roka odplate onih 60 tisuća, što ih je pustio pokojni *Funganel* občini puljskoj; govori se, da njegova udovica, sestra *Martinolichevoa* sada ne može da ih plati. Ljudi govore, da se sabire novac za odkupit našega Carletta, komu da je na vratu neka parnica za više tisuća. Govori se još kojesta, ali čekajmo pak ćemo vidjet, kako će stvar svršit — ali je simptomatično, da su se sve bolje talijanske ličnosti odalečile od *Carletta*, te je ovaj dapače i propao kod izbora za tajnika dobrotvornog društva, na koje mjesto bijaše, kako znate, izabran poznati naš (!!) odvjetnik *Baretun*. Ele *Carlettova* zvijezda, rekbi, da se približa zapadu.

Izborni pabirci po Puljščini. Talijani sa najviše tuže na hrvatske pope, jer da nije ovih, misle, da bi prestala narodna borba i oni bi mogli mirno kao do sada baniti se u našoj zemlji kao gospodari. Ali ljuto se varaju: u prvom redu neka znadu, da naši svećenici čine samo svoju dužnost i neprekoračuju granice propisane od evangielja, a u drugom oni vide slamku u očiju brata svoga, a nevide gredu u svojim očima. Nećemo spominjati *Pre Blaža* iz Kanfanara, niti popa *Koronike* iz Sanvinčenti: zabaviti ćemo sa malo s dekanom Mitton-om iz Vodnjana. Ovaj pop jest jedan od najodličnijih Talijana i naravska je stvar, da zato ugadja svomu biskupu. Dobro; kad su bili zadnji izbori za carevinsko vieće, pa kad su mnogi gradjani vodnjanski ustanovili stranku protivnu talijanskoj kliki, tad se je umješao u stvar i dekan Mitton, koji je pozvao k sebi poglavice onih Vodnjanaca, koji su imali glasovati za Laginju i tu da se je čulo i ovu: „Se da una parte že il diavolo e da l'altra Laginja, mi stago piutosto col diavolo che con Laginja".

Poštени Vodnjanci rekli su odmah: „Grazie šiori; lori i staga col diavolo e noi staremo piutosto con Laginja, perke savemo ke že el pare dei poveri Istriani". Nije dvojbe, ta gospoda mora da poznaju vrlo dobro vraga, kad znadu onako govoriti; mi im nemožemo nego čestitati najprije na kršćanskoj ljubavi, pa na svećeničkom ponosu, pa na liepoj „kriauciji". Altroche preti agitatori!

* * *

Jedan komisar mornarice i jedan civilni činovnik u Puli razgovarali su se nedavno u jednom lokalu ovako:

A. Što Vi mislite o tih istarskih stvarih? Najveća moć puka biva izcrpljena u izbornoj borbi, u demonstracijama, u izgredima.

B. Jest, to je istina, ali ne za obe narodnosti; jer dočim po gradovih ima uvjek skupa Talijana, koji misle samo na izgrede a ništa nerade, Hrvati se muče na svojih poljih, a samo na dan izbora daju se politici.

A. Pravo je, i to sam baš htio reći: što misle vodje Talijana sa neprestanim demoralizovanjem svojih masa; što misli visoka vlada gledajući takvi zator poštenoga rada i življenja?

B. Sbilja čudnovato! Mi smo u Austriji izkusili već stotinu puta, kakvi su rodoljubi naši Talijani; vidili smo ih uvjek protivne austrijskoj misli; pa ipak oni uživaju sa strane vlade sve pogodnosti a Hrvate, te prave stupove monarhije na jugu, tišti se i proganja sve to više.

A. Vrag si ga zna, kakva su to načela politike i ja u istinu nebi znao je li tomu kriv Beč ili Trst.

B. Meni se čini, da to nisu čisti posli: ako je uzakonjena ravnopravnost, ako je popisano dvieste hiljada Hrvata u Istri, zašto da oni budu sužnji Talijana?

A. Mir bi bio odmah gotov: svakomu svoje! Ali pri tom bi morali znati mjerodavni krugovi, da za Hrvate nisu samo palice, porezi i plaćila, nego i sva prava gradjanska.

B. Zar nije to sramota, da naše oblasti u gradovih brane i pomažu više Talijane iz Italije, nego domaće austrijance, a to samo zato, jer su ovi Slaveni, a svakomu poduzeću, čak i od vojničkih oblasti?

A. Tu se hoće dobra metla, da se sve očisti; ali do sada nije bilo dobroga pometača.

B. Bog daj da bi došao čim prije, jer je Istrija drugčije propala.

Voloske pačuharije. Dunke aleluja! Matuljski kapomačak da će prit na Volosko bivat. — *Neki* i *neke*, ma najviše *neke* gospe da se jako vesele temu. A ni *veramente* ni za čudit se zač kapo-mačak, kako povedaju, ne nori samo va marče, nego celo leto a to je ono ča ih veseli. — No ma svejeno se te gospe prerano počele veselit zač kapo-mačak, da se već i ovde imbarkal. On da će poć bivat k Mariji Longi. — Hvala Bogu! to neki zdahnut, barem nam neće već pzit Marija Longa šekat da njoj tri soldi mesa va našoj juhe skuhamo! Nego kako će ona s kapo-mačkom skladat kada on nemari ni za popa, ni za fratra, ni za Boga, ni za crekav, a ona je tako pobožna? Ćemo videt! Su mi povedali, da se mačak va matuljskem smrade ruga jenemu mojmu patriotu, da mu se pristoji čast, ku obnaša kako i tovaru sedlo. Bravo! sam rekal, jušto si *indovinal*. Ja sam, mače, priprosti mornarina, ma svojeno znan još toliko misliet, da morem razpoznat, da si ti s tem ruganjem storil jedan od tvojeh navadneh „falop." Pristoji se jena čast onemu, ki ju častno obnaša, al onemu, ki njoj svagda i svagdere sramotu dela, onemu ki ljudi a „*bona fede*" vára, onemu ki je već poradi prevari ječmik srebal, onemu, ki ih je opravil više nego Bertoldo? Povej malo. Ja sam trejset let po more bil i dosti se *natiramolal* i nisam imel ni lazno ni beči za poć študijat, ma svejeno ovako priprost kako sam, morem reć, da su se jedan put jako pomutili, oni ki su *mačku* diplomu dali. Zač ako je trebal dvajset let va školu hodit za navadit se svoj zajik, svoj rod, svoju domovinu i sve ča je poštenemu človeku najdraže na ovem svete pod nogi hitat, i na sve ono pljuvat, ča je do sada hvalil i branil, onputa se mora reć: *brižni soldi va moro hićeni*! A ča se onemu pristoji čast duhtora, ki svojmu protivniku pod nos stavlja, da je gluh al. čorav al šepast? Ala bim mu se na delo potanečil, ki takovemu človeku tako velu čast dâ. —

Za danas dosti a drugi put ću Vam se još oglasit ako bude Vaša dobra volja!

Mornar

Uzajamno osiguravajuća banka „Slavija" u Pragu imala je 14. maja t. g. svoju 29. glavnu skupštinu, koja je tim važnija, što je tom prigodom na osobiti način odlikovan predsjednik toga blagotvornog družtva grof *Ivan Harrach*. Grof *Harrach*, poznat i našim čitateljem kao predsjednik družtva za promicanje interesa krške naše Dalmacije, slavio je toga dana 25 godišnjicu od kako obnaša čast predsjednika banke „Slavije". Čim je stupio do predsjedničke stolice, bude od članova pozdravljen burnimi poklici, na čemu se on, otvorivši skupštinu, duboko ganut najsrdačnije zahvali. Iz izvještaja za g. 1896. bude u prvom redu pročitana stavka o svečaru, iz koje vidimo, da je isti dne 16. maja 1872. izabran predsjednikom spomenute banke, te je tu čast obnašao neprekidno kroz čitavo četvrt stoljeće. Zasluge su njegove za procvat zavoda, kojemu bijaše i u težkih časovih osobitim zaštitnikom, neprocjenjive; on je družtvu bio iskreno odan i vjeran, unapredjujući sborom i tvorom plemenite njegove ciljeve. Pošto je još pročitana bilanca za prošlu godinu, usta ravnatelj narodnog kazališta g. Šubert, da u ime članova „Slavije" izrazi radost, što je uvaženi predsjednik kroz tolike godine na čelu zavoda. Znanost i umjetnost u Českoj u velikom je cvietu tako, da u tome Česi nadkriljuju svoje zemljake Niemce, da su se pak i u gospodarstvenom pogledu podigli, prva ide zasluga groša Harracha. U ime skupštine izrazuje želju, da bi isti još dugo uztrajao na tom mjestu u interesu zavoda.

Poslije toga govora, koji bijaše popraćen srdačnimi poklici, ustade J. Hribar, odlični slovenski rodoljub ljubljanski načelnik i ravnatelj banke da u ime Slovenaca izruči svečaru najtoplije čestitke. Napredku i razvitku „Slavije", da su prema skromnim silam doprinieli i Slovenci. Istina, to da je zasluga ideje slavenske uzajamnosti, no i kraj toga teško da bi si banka utrla tako put, da joj na čelu ne bi bio takav muž, kao što je grof Harrach. Slovenci nemaju svojih plemića, zato visoko ciene velikaše, kakav je predsjednik, što više, smatraju ga i svojim, jer biednom slovenskom narodu nije samo jednom pomogao; dapače za vrieme potresa u Ljubljani bio je grof Harrach prvi, koji je pokrenuo akciju u korist postradalih Slovenaca. U ime ovih i danas ga pozdravlja sa slovenskim „Živio!"

Pošto je još i gosp. Kontecky pozdravio predsjednika, zahvali se grof Harrach na toj laskavoj ovaciji: Zasluga njegova za uspjeh zavoda da nije tako velika, zasluga je to svih članova, koji su nastojali, da prošire načelo uzajamnosti, svi su bili apoštoli te ideje. Zahvaljuje se za diplomu začastnog gradjanina kojom ga je odlikovala Ljubljana, uvjeravajući, da je vazda bilo geslo njegovo i českog naroda, podpomagati tlačene i vojevati protiv tlačitelju. Lik pak njegov, što mu ga u čast postavilo u ovoj dvorani upravno vieće, neka ih sve i po smrti njegovoj sjeća, da je on bio suradnik na narodnoj njivi, pošten Čeh i vjeran sin svoje otačbine. Skupština je taj govor popratila burnimi poklici i pljeskom.

Otvoreno pismo.

Al Si Matissimo si nor

Lum Ertićina

puli Sure la zgora de Loqua.

Srdačni moj Lum Ertićina!

Z vami sam ti napisala talijanski, a z nutri morala sam hrvatski. A ča češ no! Va ovo malo vremena, odkada smo se mi Rukavčani storili Taljani, ja se nisam mogla navadit govorit taljanski onako franjko, kako naš stari *Mateša*. Ma strpi se, već sam nekoliko lecioni zela pul duhtora, pak ufam se, da ću se brzo navadit sve ča god od njega. Nego srdačni moj Lum Ertićina ja sam ti ovi dni sve nekako tužna i to sve zaradi tebe. Sree moje, kako mi te ono šibaju *Jurina i Franina* va *Sloge* z Trsta! Ljudi božji, mane se je valje utroba stresla, kada sam ono štela. Ma ča mučiš, ča njim ne odgovoriš?! Galioti nijedni, neka se samo spamete, koliko si ti dobra storil za to hrvatsko va Kastve, zač mej nami govoreć, ti si bil pred nekoliko meseci veći Hrvat nego je morda ni Spinčić ni Laginja. Ča se ne spamećuješ, kako si njim ono delal za *pojacota* i *kumedijanta* va čitalnic, i kako si ono govoril i vapil: — Živila Hrvatska! i živio Starčević! A sada, *capa sù porta a casa*! Vidiš kako su ti zahvalni u Jurini i Franini. *Huncuti* nijedni — da su mi ovde, oči bim njim skopala, a da nisam va *cirkostancah*, va keh sam, šla bim sama va Trst, pak bim njim ja vražjega dala. Onako se rugat mojemu Lum Ertićini! Ale se ti niš nejadi zato. Znaš, da ti nebi ča poškodilo. Va *šofite* si siromah bil vavek slab, zato i si ih svoji dni skrojil više nego Brtoldo. Dunke čuvaj se, Lepi i dragi moj Lum Ertićina, ti znaš, da si ti mane sve na ovem svete — zato još ti jedan put govorim: Čuvaj mi se! Uh! da mi te je malo *bušnut* va ta tvoj lepi obraz, drago moje, — — lepa moja glavica — — ah! ki se nebi va te *namural*! Ja mislim, da je i duhtor va te *namuran*, zač te sve stišće k sebe kada greste skupa va *karoce*: — Oćo ve! ja sam *jeloša* znaš, zač duhtor je naprasit. — Nego pustime to. Kako vaši posli? Ste se ča nadelali Taljani, ti i duhtor? To će reć, ako Vam ča verciju oni, kem — mej nami rečeno — davate rog za sveću? Ale ste huncuti obadva. Mužkem davate rogi za sveći, nam ženskem sveći za rogi! Strupa ne pojili, ale ste prefrigani. Nebore, naši muži ti se ne jade ni malo. Borme imate i jedan i drugi više sreći, nego pameti. Još se spravljaju, da će duhtora storit *„luminacijon"* kada mu bude god. Ala neka dobro bi storili, da na svaki rog, kega ste njim *regalali*, nataknu po jednu sveću. Ha-ha-ha! Halubljani. I tamo ste provali. Ma — tamo *no že fari*... he! tvrdka kost — *non taka*! Pasje noge, a pul nas vam gre sve lišo. Brežan vam sve veruje — a ako je trebe zapre jedno i dve oči, a vi — galioti onputa delate s nami ča vas je volja i drago. Pak neka! Ter niste ni prvi ni zadnji. Vidiš onu *šioricu* pul duhtora. Koliko je bila oženjena? A niš — mesec al dva najviše. Pak je već ono opravila mužu. Borme, delaju tako gospoda Taljani zač ne bimo i mi. *„Prava Naša Sloga"* govori kontra popom — dunke, ča će nam već ni Bog ni vera — —; delat ćemo ča je nas volja, a muži, ako njim ni pravo, neka preberu. Pak ča je to, ako se i drugem da malo *kunfidonci*, ter se zato more bit isto dobri prijatelji. Vidiš Ivak. Ki bi rekal, da je z Grizilom onolik prijatelj? A zaspravlje se Ivak ne more potužit, da mu ni glava zarašćena i okrunjena, ama baš kako trebe. A to sve mora da zahvali svojemu dobremu kumparu Griziću, ki bi mu još po pravoj pravice — kako ja mislim — moral kupit i jedan cilindar, ma velik, da mu moru nutre lepo stat oni taneki. I ti biš ga moral kupit mojemu mužu — vraže, a za duhtora ni ne govorim, ki bi mu dal toliki beči za onoliki cilindri. Neka, neka, ma reci ti duhtoru, da neka se čuva, i ter već je suh kako bakalar. Ča bi brižne brežanske mačice, da bi mu ča bilo.

Dragi moj Lum Ertićina! Moram, da ti još neč rečem. Ča mi je na duše. On foj, ki se štampuje va Pule pisal je neki đau, da je duhtor *„jentilomiso"* a za te ni besedi. Ma te lepo prosim, je to pravo. Koliko si se ti namučil, dokle si Rukavčane i Brežane prevaril, pak vara malo! Njemu *„jentilomino"* a tebe — štrfić! Ja neću tega, zač po moju dušu ću najzad i Taljanom uos razbit, ako ne budu znali rešpetat takovu peršonu, kakov je moj Lum Ertićina. A koliko se ti za njih mu-

čiš? Ki piše sve ono od Jušić, od Halublja, s Kunfina, s Rukavca, s Voloskega, s Leprinca, ako ne ti drago moje! Pak nanke da bi te zbadali! Znaš ča, ako ne budu s tobum *tratali*, kako si to zaslužil, ti njim lepo zabrusi, da češ nazad bit Hrvat, i da češ jušto onako govorit kontro Talijanom, kako sada govoriš kontra Hrvatom, a to bi ti jako lahko bilo, zač si se, ne zameri — svoji dni dosti nahrvatal...

A sada, dragi moj bijondo, *mi te ga šaluda, mi te ga imbraza kule mani e kuli piji, mi te ga šaludo de tuta mija utroba, ti ti že ga mijo*... Kako se ono reče?... A k vragu — ne gre i ne gre, ću malo *Matešu* pitat, on zna, he, ča ne bi on znal. — Ma, dunke još jedanput: *te šaludo, e te ga manda buši cento e te ga manda*... Bim otela reć, da ti pošiljem lepo pozdravljenje. Neka bude za danas dosti. Bog dragi Lum Ertićina

pozdravlja te tvoja verna

Mačka breja.

I ako ti ovi dni pošalju slebernjaki od Parenca, pošalji mi ki krajcar, aš ću brzo poć va slamu.

Pozdravi mi *Matešu* i reci mu, da ima tovar ne samo s četirimi, nego i s dvemi nogami.

Listnica uredničtva.

Gosp. X+Y. u P. Diocezanskih viesti nemožemo donašati uz najbolju volju, jer nemožemo nikako do službenoga lista našega ordinarijata, premda smo ga po više puta i kod raznih osoba za zamjenu zamolili. Strpite se dakle dok nastupe bolja vremena. Srdačan odzdrav!

I danas molimo razun gg. dopisnike, da nam nezamjere što nevide već sada svojih dopisa.

Njegova svetost pap Leon XIII. poručio je po svojem liečniku prof. dru. Lapponiju ljekarniku Piccoliju u Ljubljani najsrdačniju zahvalu za Nj. Svetosti odposlatu

tinkturu za želudac.

Spomenuti liečnik, kako i mnogo drugih odličnih profesora medicine iztražili su Piccolijevu tinkturu za želudac, to ju preporučuju kao izvrstno sredstvo za kriopčanje želudca, pomnožuje tek ter pospješuje probavu i čišćenje. Cieno: 1 bočica 10 kr., 12 bočica sa zavitkom 1 for. 36 nč.; pošiljka po pošti od 66 bočica 6 for. 26 nvč.

I

Najviše priznanje

ljekarniku Piccoliju u Ljubljani kao priredioca kapljica za zube, koje je sa zadovoljnim uspjehom Njez. c. i kr. visost prejosna gospodja priestolonasliednica udova nadvojvodkinja

STEFANIJA

ivolila opetovan, uporabiti. — Ciena 1 bočici 20 nvč 10. bočica 1 for. 50. nvč.

Ljekarna Piccoli

„pri angjelu"

Ljubljana, Dunajska cesta

Pošiljke se šilju prama poštanskom ponzeću.

Skladišče pokućstva

tvrdke Aleksandra Levi Minzi

Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladišće pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladišće zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

Liekarna Dragutina Accurti-a na Rieci

Corsia Deák

odlikovana zlatnom kolajnom na hygijeničkoj izložbi u Beču godine 1894.

preporučuje štovanom občinstvu sliedeće liekove:

Željezovito Kinovno vino (Vino Chino ferrato) ovaj liek upotrebljava se veoma uspješno u svih bolestih, kojima je povod neraljana krv, kao u bljedobolji, kod gljivah (Scrofulosi), uzre u kostijuh (rachitis), kod odraslih, kod anemičnih djevojaka i kod slabe djece, djeluje veoma dobro za oporavu poslie slabećih bolesti, kod nestašice krvi, neprobavivosti i u obće za pojačenje i okriepu tiela. — 1 caklenka sa naputkom stoji 1 forintu.

Sok od Salsaparigle — Honduros (Estratto Salsapariglia) za čišćenje krvi, osobito u proljeće dobro je uzimati najbolje sredstvo proti svakim posliedicam veneričkih bolesti, proti kostobolji, poganici i ulogam, u obće za sve bolesti, koje su prouzrokovane od pokvarene i nečiste krvi. 1 caklenka naputkom stoji 80 nvč.; tri caklenke jesu dostatne za čitavu proljetnu kuru te stoje 2 for.

Najfinije ulje od bakalara (olio di fegato di Merluzzo obće poznato, i izvrstnim priznano sredstvo za slabu i škrofuloznu djecu. 1 boca 1 forint.

Sredstvo proti kurjim očima (Essenza per i calli) odstranjuje sigurno kurja oka i bradavice. — 1 bočica sa naputkom 85 novč.

Slaštica proti kašlju i promuklosti grla. Izvrstno sredstvo proti kašlju i bronhijalnom kataru. 1 kutija stoji 85 nvč.

Izim navedenih ljekova imade u zalihi sve tu i inozemne specijalitete, kozmetična sredstva medicinskih sapuna, svakojakih kirurgičnih spravah, mineralnih vodah, te obavlja točno sve naručbe bezodvlačno uz poštansko pouzeće.

Dobro poznate i obljubljene

štrcaljke

inžinira Živica

dobivaju se još uviek uz obične nizke ciene na skladišću tvrdke

ŽIVIC i drug.

(Schivitz Comp.)

ulica Zonta br. 5.

TRST

Tko želi, pošalje mu se cienik.

Tko pije

Kathreiner-a

Kneippovu sladovu kavu?

Svaki

tko ljubi tečnu kavu a prištodit hoće i zdravlje sačuvat.

Svećar u GORICI

J. Kopač

Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2,45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Opunovlašćena Agencija za putovanja u tu - i inozemstvo

KARLA PIRELLI-a

dozvoljena odlukom namjestničtva br. 6996/3

Via Arsenale 2 — **TRST** — Via Arsenale 2

Izdaje vozne karte za željezničke postaje i parobrode za tu - i inozemstvo.

Poduzimlje izletne vlakove i posebne vlakove, izlete parobrodi i skupna putovanja.

Odašilje putnu prtljagu i trgovačku robu brzimi putevi i u sve krajeve.

Za cienu neboji se natjecanja.

„Tržaška posojilnica in hranilnica"

(registrirana zadruga s ograničenom jamčevinom).

u Trstu Via Molin piccolo br. 1, I. kat

(blizu nove poštanske zgrade.)

Daje posude na uknjižbe uz 5½%; na mjenice po 6%; na zaloge po 5½%. — Prima štedovne uložke uz 4%. — Ureduje svaki dan od 9—12 sati prije podne i od 3—4 sata poslije podne, a u nedjelju i u praznici od 10—12 sati prije podne. — Izplaćuje se svaki ponedjeljak od 11—12 sati prije podne i svaki četvrtak od 3—4 sata poslije podne. Glavne dionice vriede 200 kruna. Zadružne dionice mogu se plaćati u mjesečnih obrocih po 1 for. a vriedi svaka 10 for.

Prave brnske suknene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muško odjelo stoji samo

for.	3·10	iz dobre	parve ovčje vune
„	4·10	iz dobre	
„	4·50	iz dobre	
„	6·—	iz bolje	
„	7·75	iz fine	
„	9·—	iz najfinije	
„	10·50	iz još finije	

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gornje kaputе, Boden, Peruvleune, Deskings. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviots itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna **Kiesel-Amhof u Brnu**

Uzorci badava i franco. Pošiljke vjerne uzorku.

Fozor! P. n. občinstvo upozorujo se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Zidni koledar za god. 1897.

Tiskara Dolenc, Trg velike vojščine u Trstu br. 2 pripravila je za god. 1897. zidni koledar, te ga prodaje po 20 nč. komad, poštom 25 novč. komad.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

Preporuča kao najbolje sredstvo proti kašlju, promuklosti, hrapavosti, prsobolji i plućnom kataru sviježi

trputčev sok.

Ciena, bočici 75 novč.

Uz taj iz svježeg bilja priredjen sok preporučam moj izvrstno djelujući:

Gorski čaj proti kašlju,

koji znatno pospješuje djelovanje istoga

Ciena omotu 30 nvč

Sok proti kašlju za djecu.

Djeluje izvrstno kod djece kod prehlade, kašlja, hripavca i plućnih bolestih. Ciena bočici 50 nvč

Najbolje sredstvo je:

Mazilo proti kostobolji

kod bgnanja, reumatizma, ischiasa, bolih u zglobovima kukovima, te kod svih podkožnih bolestih, koje nastaju usled prehlade i nazeblosti.

Ciena boci sa naputkom 75 nvč.

Obširni cienici na zahtjev badava i franko.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc u Trstu

Broj 24 U Trstu 17. junija 1897. Godina XXV

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cienika il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Koga list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na svaki broj.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 2 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarin.

Na male jedan broj 5 novč

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Crtice iz carevinskoga vieća poslie zakljućenja.

(Dalje.)

„Njemački veleposjednici".

Njemački veleposjednici iz Moravske, neki iz Češke, Austrije, Tirolske, Štajerske i Kranjske, bili su prije u skupu „ustavovjeraca" te „njemačkih liberalača". A kad su se neki ovih nazvali „njemački naprednjaci", onda su si njemački veleposjednici ustrojili svoj posebni klub. Oni, upravo zato, jer su veleposjednici, nemogu biti nijednoj vladi odlučni protivnici. S druge strane nemogu se izbaviti raznih predsuda. Oni su u glavnom „ustavovjerci" i „liberalci" onako, kako smo jih prije ocrtali. Oni misle, da 'moradu Niemci imati prevlast u ovoj polovici monarhije, a da drugi narodi moradu biti u podredjenom položaju. I gdjegod opaze, da bi se nenjemačkim narodom htjelo dati koju pravicu, oni doista nestupaju odlučno proti tomu, nego iščn kojekakve stranputice, kako da svoje nezadovoljstvo izraze. Tako su svoje nezadovoljstvo izrazili i ministarstvu Badeni za to, što je izdao poznate jezikovne naredbe za Česku i Moravsku.

Njim slični su članovi „slobodnoga njemačkoga saveza". Protivni su ravnopravnosti, al neizrazuju ju odlučno.

„Kršćansko-socijalna sveza."

U tu svezu spadaju oni zastupnici, kojim je na čelu sadašnji bečki načelnik Dr. Lueger. To su zastupnici one stranke, koja je u posliednje doba slomila moć židovskoga liberalizma u Beču i u cieloj Dolnjoj Austriji. Zadnjih pet šest godina vojevali su takovu borbu, kakovu nijedna druga stranka. Pokazali su takovu radinost i žilavost, da njoj se svak mora diviti. Držali su skupštine na skupštine, i pridobivali pučanstvo za svoje nazore.

Početkom bili su skoro od svih prezreni. Proti njima tada vladajuća židovsko-liberalna stranka, proti njim nogataši prvoga reda, i sam Rotschild; proti njim vlada nesamo u ovoj polovici monarhije nego i u onoj, naime magjarska. Ipak su nad svimi pobjedu izvojevali. Dakako, da su imali i svojih dosta visokih i odličnih, više tajnih nego li javnih, zagovornika. Svećenstvo, osobito niže, bilo je i jest javno na njihovoj strani. Sudilo se jih kako mu drago, njihova je zasluga, što se je slomilo židovsko-liberalnu stranku, tu najveću zlotvornicu naroda monarhije.

Njim i bijaše to glavna zadaća. Oni su htjeli izbaviti ljudsko družtvo u svojem djelokrugu izpod more, koja ga je kroz desetletja tlačila, naime od krivoga liberalizma i framasunstva. Postavili su si za temelj kršćansku nauku i kršćanska načela. Htjeli su učiniti kraj bezboštvu, koje bijaše medju pučanstvom zavladalo. I uspjeli su. Vidi se to i u tom, što su prije n. pr. u Beču bile slabo posjećivane crkve, što su se ljudi skoro sramili pokazivati, da su kršćani: i što su sada u svakoj prilici crkve bečke pune, i što se svaki diči priznavati se i pokazivati se kršćaninom.

Ipak nit oni nisu se još otresli svih predsuda. Spadaju medju najpravednije Niemce, al ipak nemogu biti još posve ni svuda pravedni nenjemačkim narodom. Obzirom na odnošaje u Primorju, bili su uvjek na hrvatskoj i slovenskoj strani, a proti Talijanom. A to je i naravski, jer talijanska stranka nije drugo nego podružnica njemačkoga krivoga liberalizma.

„Katolička pučka stranka".

Tako se zovu zastupnici Niemci, kojim je glavna zadaća zauzimati se za katolička načela. To su tako zvani *klerikalci*, takozvani po „kleru", svećenstvu, i to klerikalci njemački. Njihov vodja je barun Dipauli iz Tirola, dočim je prije vodio njih i razne druge grof Hohenwart. Uz svoju vjeru ljube i svoju narodnost, njemačku. Al pošto Niemci imadu sva prava, i više nego li jih njim ide, neiztično mnogo narodnost. Bivalo jih je i medju njimi, a bit će jih i danas, koji nisu ji nemogu biti sasvim pravedni svim nenjemačkim narodnostim. Ipak su se u novom carevinskom vieću pokazali najpravedniji medju svimi Niemci.

„Poljsko kolo".

Tako se zove klub, u kojem je velika većina zastupnika poljskoga naroda iz kraljevine Galicije i Lodomerije. To je kraljevina, koja spada pod monarhiju Habsburga tekar iz konca prošloga stoljetja, od onda naime, odkad su si Prusi, Rusi i naši vladari razdielili njekad slavno poljsko kraljestvo. U toj kraljevini stanuju po prilici po pol Poljaci po pol Rusini. Poljaci imadu prevlast nad Rusini. U novije doba ipak popuštaju prvi drugim, dozvoljavaju njim malo po malo pravice u školah i uredih. Poljski zastupnici odlučuju u posliednjih desetcih godina u carevinskom vieću najviše, a u najnovije doba su i glavni ministri Poljaci. Tako vodi jedan Poljak izvanjsku politiku — a to je Goluchovski-a, drugi nutarnju — a to je Badeni. Do te moći došli su s jedne strane smjerom izvanjske politike naše monarhije, koj jest ili bijaše do najnovijega doba proturuski, a Poljaci su protivnici Rusa, jer drže, da su Rusi najveći krivci propasti poljskoga kraljestva. A došli su do moći i tim, što su se do najnovijega doba prikazivali svi kao jedan, složni, prem ima medju njimi dosta velikih razlika. Oni imadu svoje ideale, al jih neobješaju na veliko zvono, nego rade prama njim, u duševnom i materijalnom obziru; kod njih nepišu oblasti, ni najviše, njemačkim jezikom. Njim se daje najviše novaca za gradnje željeznica i puteva kao i za uredjivanje rieka. Radi njihove protivnosti Rusom smatra se jih često kao neprijatelje slavenske uzajemnosti u monarhiji. Bar dielomice nije to opravdano. Oni su doista u prvom redu Poljaci, i gledaju koristi poljskoga naroda; ali podupru gdje mogu i probitke drugih slavenskih naroda. To ponekle i za to, jer se u Galiciji i Lodomerliji diže niže pučanstvo, koje više slavenski čuti. U novom carevinskom vieću nisu svi poljski zastupnici u poljskom kolu. Neki su struje kršćansko-socijalne, neki pak su u družtvu socijalnih demokrata. U poljskom kolu je najviše plemića i svećenika. Drže se katoličke vjere, i teže za čim većom samoupravom kraljevina i zemalja.

Za to što su sad glavni ministri Poljaci, viču proti njim najviše „njemački naprednjaci", koji, navični vladati, nemogu snositi drugih na vladi.

Talijanski zastupnici Primorja mislili su u njih naći najbolje savezuike za to, jer misle, ili su bar mislili, da su Poljaci tako nepravedni prema Rusinom, kako su Talijani Primorja neprama Hrvatom i Slovencem. To pak Poljaci nisu. Takovih nepravednika i silnika prema svojim suzemljakom druge narodnosti, kao što su Talijani prema svojim, neima u nijednoj kraljevini ni zemlji. I Niemci su bolji, prem u njih nalaze Talijani najsrodnije življe.

(Sliedi.)

Razprava

o prešnih predlozih u carevinskom vieću dne 13. maja 1897.

(Konac.)

Iz govora zast. Dr. Pfersche-a.

Član njemačke lievice ili njemački liberalac zastupnik *Dr. Pfersche* stupio je takodjer u parlamentarnu borbu u ovoj razpravi, i to na korist Talijana a proti Hrvatom i Slovencem. On je polemio svoje koplje kod obrane nesnosnih i nezdravih odnošaja u Primorju; zauzeo se je za Talijane, za vladu u Primorju i za postojeće odnošaje u ovih naših stranah, koje su mu kano i rečeni odnošaji posve nepoznati, ili samo u toliko poznati, koliko je o njih doznao od prijatelja i Talijana. Taj Niemac-liberalac govorio je dakle o naših odnošajih kao što bi govorio sliepac od poroda o bojah. On primjerice niti nezna, da ima i Slovenaca u Primorju već govori jedino o Hrvatih, koji su svemu zlu krivi. Pozivlje se i na vladu, koja da mora i sama priznati, da izazivlju Hrvati i da su tužbe Talijana proti Hrvatom opravdane. On si predstavlja posjedovne odnošaje kano i u Italiji, jer govori, da talijanski posjednici iznajmljuju hrvatskim seljakom polja i vinograde. Da su tomu Niemcu izvrstno poznati naši odnošaji, pokazao je i time, što je uztvrdio, da bijahu u nekojih talijanskih gradovih vodnjaci ili zdenci zamazani, i to po njegovom sudu, jedino od Hrvata. Uhvatio se je i on za poznatu drzovitu i bezsramnu laž naših narodnih protivnika, da su htjeli naši seljaci navaliti na Poreč jedino radi toga, da unište zemljištne knjige i druge spise na sudu. Ovakve ludorije može vjerovati samo onaj, komu su posve nepoznati odnošaji Primorja.

* * *

Iz govora zast. Dra. Ferjančića:

Ovaj slovenski zastupnik govorio je vrlo temeljito o odnošajih Primorja, napose pako o stanju Slovenaca u Trstu, koji su ostali usljed talijanskog nasilja bez zastupnika u carevinskom vieću.

Talijani Primorja izjavili su doduše, da će glasovati za prešnost naših predloga, nu neka nemisle, da će tim ikoga obsjeniti, kao da bi im ti predlozi mili bili. Oni odklanjaju od sebe odgovornost za postojeće odnošaje na jugu; to isto činimo i mi za sebe i za naš narod, nu nětko mora ipak za te odnošaje odgovarati. Jest, za nje mora da odgovara tamo póstojeći vladin sustav. Taj je sustav kriv za nezdrave i nenaravske odnošaje u Primorju. Vladni sustav izručio je uzde posve u ruke Talijana, dočim je težkom rukom pritisnuo glavu Slovenaca. Talijanski zastupnici, neimajuć pravih razloga, da se potuže na Slavene, vraćaju se 15 godina natrag, pa se tuže, da neima više mira ni reda, koj je još onda u Primorju vladao. Oni se pozivlju na ono doba, *kad su mogli po miloj volji Slavene tlačiti, i kad su im ovi ljubili onu desnicu, koja ih je nemilosrdno šibala.*

Talijani, premda u Primorju u manjini, zadobili su od 15 zastupničkih mjesta njih 11, a Slaveni, koji su u većini, samo 4 mjesta. Pak još imadu obraza tužiti se na tobožnja slavenska nasilja. Oni su došli do takove pobjede jedino pomoću novca, putem divljačkog nasilja i prevarom.

Od god. 1873. sjedio je u ovoj visokoj kući jedan zastupnik trščanskih Slovena sve do sada. Grad Trst sa okolicom birao je do sada 4 zastupnika, a sada kadno ih imade 5, ostali su Slovenci bez svoga zastupnika. I do ove pobjede došli su Talijani jedino nepoštenimi sredstvi. Pak još hoće, da narod na sve to šuti?

Zatim je prešao govornik na podrobno opisivanje zadnjih izbora u Trstu i okolici za carevinsko vieće. Pripovjeda na temelju istinitih dogodjaja sve ono, što su oblasti, kao mjestni magistrat i pojedini činovnici na štetu Slovenaca počinili.

Spominje uništenje izbora gradskoga, odnosno zemaljskoga zastupnika g. *Nabergoja*, krsteć taj čin talijanske gospode infamijom. To sve dogadjalo se usljed slaboće i nemarnosti oblastih, koje su bile dužne paziti, da se zakon vrši. Nije li dakle opravdano pitanje: kako će dugo središnja vlada trpiti te odnošaje u Primorju u obće, napose one u Trstu? Možda tako dugo dok izgube Slaveni i ovu četvoricu svojih zastupnika, ali tada će biti Primorje posve zrelo za Italiju.

Mi se tužimo s razlogom na mjestni vladni sustav u Primorju radi nezdravih odnošaja, a vlada neima prečijega posla, nego da se izviešćuje kod onih, koji su tuženi: *Obtuženi dakle sude sami sebi.*

Zatim navadja pojedine izgrede, počinjene na jugu proti Slavenom, te uz često povladjivanje i smjeh pripovieda kako izviešćaju iz Primorja središnju vladu o tih izgredih. Kad su izgrednici Talijani, tad se i u izviešću kaže, da su to djeca, derani itd., a kad se opisuje Slavene kano izgrednike, nastoji se predstaviti ih kano divljake, smutljivce i buntovnike, koje treba razoružati. Tamo na jugu upotrebljuje se dvojaku mjeru, jednu za Talijane, drugu za Slavene i u tom smislu se amo izviešćuje.

Govornik prosvjeduje proti takovomu postupanju i proti odgovoru ministra predsjednika na interpelaciju naših zastupnika. Istomišljenici i drugovi povladjuju i pleskaju govorniku na koncu živahno.

(U ovoj razpravi govorili su još generalni govornici *Hortis* i *Laginja*; prvi proti, drugi za. U svoje smo vrieme jurve kazali, da je Hortis govorio bez soli i smoka, nenavedši niti jednoga dogodjaja il slušaja na teret Slavena il na obranu Talijana. Govor zastup. Laginje donesti ćemo u cielosti.)

Otvorenje učiteljskog družtva „Narodna Prosvjeta".

„Prosvjetom k slobodi"
Udrugarstvom k moći.
a moćju k napredku.

Iz drobna sjemena doraslo stablo. . . Bijasmo na grobu pokojnog nam prijatelja i suzvanika *Trošta*. Nakon što je tu u crkvici naš starina župnik Pikulić odslužio sv. misu, prijatelj *Sejetličić* i ja podjosmo bliže svježem grobu. Izmolih jedan Očenaš za pokoj njegove duše baš tronutom dušom. Sjedosmo pustomu groblju na gromaču kamenjá, ne prosboriv nit cigle rieči. Sjeta nas popala: ta onđje smo, gdje svemu zemaljskomu bude kraj. U duši nam se nizale slike života čovjeka — zemnika. Eto, tute počiva naš mali Tone! izlanuh iza šutnje; daleko od svake huke i buke: nedugo zamienio sviet, a eto već mu grobni humak izravnan i obrašten travom. Čuješ! reče mi drug — ne bismo li podignuli skroman spomenik prijatelju? Predlog, misao izvanredno mi se sviknula. Tuj na licu mjesta utanačismo, ukonačismo sve što i kako da uzradimo, da postignemo naumljeno. I pok. Buršića! rekoh. Dobro! Al još nešto: valja da prigodu koristno upotrebimo. Kod odkritja dvaju spomenika — računasmo — sastati će se svakako većina naših učitelja, a mi ćemo nastojati, da osnujemo svoje učiteljsko družtvo. Dakle na dvojaki rad! rekosmo — ne žaleć truda ni troška. U broju od 15. novembra 1894 zaslužne *„Naše Sloge"* već bi tiskan dotični proglas odboroy, gdje izjavismo, da želimo podignuti spomenike, da budu oni vidljivi spomenici uzajemne učiteljske ljubavi i štovanja — i — znaci hrvatske plemenite duše i srca. Prvo sjeme palo! I drugo: da potaknemo braću učitelje na osnuće svoga družtva, napisasmo članak *„Učiteljske zadruge"*, tiskan u broju *„Naše Sloge"* od 26. segtembra 1895. Tamo se čita: Nitko nećuti više od učitelja potrebu udruživanja, koje je donielo u novije doba pojedinim razredom il staliem ljudstva velikih uspjeha. Malo komu su bolje poznate nego li našemu pučkomu učitelju one zlatne: Sloga jači, a nesloga tlači; zatim: Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari"; il napokon: „Gdje se bratska grla slože i olovo plivat može". Povucimo se za naprednimi zemljami, koje već odavna imadu svoje učiteljske zemaljske zadruge, sa svrhom, da se učitelji za svoje težko zvanje sve to više usavršuju uzajamnom podukom, te da brane, štite i promiču materijalne probitke učit. stališa. Istra potrebuje savršenih učitelja, a ovim

trebalo bi neobhodno poboljšati njihovo materijalno stanje. Od velikog zamašaja bila bi zadruga učitelja ciele Istre, jer ovi živa u takovih okolnostih, da su potrebniji — nego li sudrugovi drugih susjednih zemalja — nauka, izobrazbe i izkustva. Težnja svakog pučkog učitelja mora biti napredak škole u svakom obziru. Da napreduje škola svestrano, napredovati mora svestrano i sam učitelj: duša i srce škole. Valjan učitelj — valjana škola i obratno. Mi istarski učitelji valja da se naobrazujemo i napredujemo prama mjestnim okolnostim. Treba, da dobro poznamo ćud i potrebe puka, medju kojim učiteljujemo, pa gledeć na njegove nevolje, dužnost nam je svoj rad udesiti njemu na korist u školi i izvan nje. Vriedan učitelj valja da gradi, a ne ruši; valja da vida a ne rani: želi li to, mora da pozna ranu i bolestnika. Da sve ovo može postići i plodonosno djelovati, valja mu posebnog truda i nastojanja, a tu će mu poći na ruku samo družtvo, bolje njegov rad i uredba. Prema ovim sveobćim zahtjevom valja da budu naša učiteljska družtva i uredjena. Mnogim nedostatkom učiteljskog uzgoja i školovanja mogu jedino doskočiti dobro uredjena družtva, učit. konferencije, sastanci, škol. predavanja i. t. d. Time bismo se nekako specijalno naobrazivali prema posebnim domaćim okolnostim. Istarski učitelj, hoćeš nećeš, dolazi u doticaj sa ljudmi, s kojimi vladaju strasti; njemu se je boriti sa prijatelj i neprijatelji, sa neukim narodom i sa zlobnimi stvorovi, i sa sto drugih neprilika, koje većinoma izviru iz njegovog lošeg materijalnog stanja. Ako ne ima takav učitelj zaslombe, podpore i pobude sa strane svojih sudrugova, mora da malakše, da duhom klone. Učiteljska pedagogična zadruga imala bi u drugu ruku gojiti *solidarnost* i *ljubav* medju pučkim učiteljstvom. Imenovani članak završismo s uzklikom: Učitelji, složimo se!

(Dalje sliedi)

Dopisi.

Novavas kod Poreča, 10. junija 1897.

Prošle su tri godine, da je naša prostrana župa bez svećenika iz uzroka, što neimadosmo pristojnog župničkog stana. Ovom župom upravlja glasoviti češki Talijan pop Sekyra, župe upravitelj iz Labincih. Kako smo posluženi, nećemo ovdje opisati, jer bismo potrebovali više araka papira. Iz dogodjaja, što ćemo ga u kratko navesti, neka sviet sudi.

Prošlog ćedna umrla je kuće gospodarica jedne naše ćestite obitelji. Naš pobožni narod ima liep običaj, da svoje pokojne posvećenoj zemlji izruči uz pjevanje sv. Mise, i po mogućnosti cielog oficija. Onog dana morao je g. Sekyra voditi obhod ili procesiju na Božje Polje, te nije mogao za pokojnu pjevati sv. Misu. Kuće gospodar molio ga je opetovno za dozvolu pozvati za sprovod drugoga svećenika, koji bi takodjer i sv. Misu odpjevao. Badava svaka prošnja — g. Sekyra se uzprotivio i odbio molbu surovim načinom veleć: Ja štolu ne predajem nikomu. — Tužna i razcviljena obitelj morala se je pokoriti neusmiljenom i tvrdokornom dušobrižniku, premda ga je mastno platila.

Taj čin neka prime na znanje presv. porečki Ordinariat, koji je zahtjevao od nas novi župni stan, ako želimo župnika imati.

Velikom požrtvovnošću — što ćemo mnogo godina materijalno obćutiti — sagradili smo od temelja novu krasnu palaću, te se ufamo, da će presv. biskup Flapp učiniti svoju dužnost i razpisati natječaj za stalnoga župnika, kojega toliko želimo i potrebujemo, da jednom prestane ta provizornost na najveću našu duševnu propast.

G. Sekyra neka si pako zapamti, da dobar pastir ne smije samo muzti i strići svoje stado, nego mu mora i dobre paše preskrbiti.

Iz Gorice piše nam prijatelj 5. t. mj. U nedjelju boravio je u našem gradu ravnatelj pošta i brzojava g. vitez Pokorny iz Trsta, koji je došao navlaš amo, da pričvrsti križ za zasluge na častna prsa našega postanskoga nadupravitelja g. Petra Augschellera.

Ovim neočekivanim odlikovanjem htjelo se je — reć bi — nadariti g. nadupravitelja, što je on u škakljivom pitanju sa novčanimi globami ili kaznami radi novina, pisma itd. znao prištediti eraru više stotina forinta godišnjih — premda taj novac nepodpada strogomu nadzoru. Iztičuć ovo pitanje htjeli smo baciti trak svietla na rečeni škakljivi posao, o kojem su obični zlobnici brusili svoje jezike tumačeć ga svakojako. Medjutim g. vitez Pokorny malo se za nje brinuo postaviv se nad nizke ljudske strasti, kao što se pokazao plemenitim i onom zgodom, kad je bio za visoko odlikovanje predložio i pošt. nadkomesara g. Corà, jedinoga činovnika kod ravnateljstva, vriednoga takvog odlikovanja.

Priznavajuć ovim g. vitezu nepriepornu zaslugu, što znade ovako otvoreno cieniti i nagraditi zasluge svojih podredjenih, molimo ga istodobno za razjasnjenje: da li bijaše naime naš odlikovani nadupravitelj onaj isti Augscheller, kojega je ovdašnji sud odsudio na zatvor — promjenjen u novčanu globu, — ili bijaše taj koji drugi?

Prijatelj istine.

Razgovor

među Lojzom i Androm jedne nedelje k večeru kod navadnoga žmuljića.

Lojzo: Baš mi j' drago, da smo se ovako skupa našli. Povej mi pravu istinu, si i ti hodil u vreme izbori k Matuljam, ti ki si bil prije vavek s našom pravičnom strankom.

Andre: Pusti me ča. Ono j' sve šlo na prevarstvo. Šal sam bil i ja tamo, zač su mi rekli, da će se tamo mir storit.

L.: Pak?

A.: Pak, oni, ki su nas činili pozvat, pokazali su nam c. kr. nodara *Frana Dubrovića*, i rekli su, da će on bit bolji za zastupnika nego dr. *Laginju*.

L.: A ča j' rekal gospodin *Dubrović*?

A.: Rekal je, da bi se on dal zibirat, kad bi bilo za potrebu, ali te potrebi nevidi; naš narod po Istroj se je izrekal za gospodina *Laginju*, i on bi držal za greh, kad bi se dal zibirat proti volji našega naroda i naše krvi.

L.: A ča su na to oni, ki su vas činili pozvat?

A.: Obrnuli su pečenju i počeli su s drugemi laži i pogrdami proti popom i proti crekve, proti svemu ča nam je sveto, proti svim, koji su nam mili i dragi.

L.: Čudim se tebe i tvojmu bratu, da ste se bili dali ni za hip zapeljat.

A.: Ne rani ranjenoga. Sram me je ni govorit o tem. Ljudi su bili prevareni. Namesto da njim se j' dopovedalo o izboreh, kako Bog zapoveda, lagalo njim se je, da će nas neki prodat, kako da su ljudi smokve, ke se v Reku prodavat nove. Pak čuda nas nebi bilo ni prišlo, ni tamo onoliko ostalo, da nam se ni reklo, da će prit k Matuljam zastupniki i drugi muži, ki su se bili oni dan skupili u Kastvu baš zaradi izbori.

L.: Vidiš, i tu vam se j' lagalo. U Kastvu nisu za to znali, a kamo li obećali, da će doć k Matuljam. Oni su se lepo i pošteno pogovorili o izborih, o mužih ali fiducijarih i o zastupniku.

A.: Kod Matulj niš takovega, nit se je reklo, ki će bit fiducijari. nit koga će se glasovat za zastupnika, kad je gospodin *Dubrović* rekal, da on toga neće.

L.: Vidi se, da nisu bili čisti posli, i da se je i tu mislilo na prevarstvo.

A.: Toga ni mi trebe ni govorit. Svaki, ki ima malo soli u glavi, je to valje videl. U laži su kratke noge. Laž kade stane tamo nedodje spat.

* * *

L.: Pijmo, pak reci mi, Andre, neć drugo: Kako mi dva sad govorimo?

A.: Kako govorimo?! Kako su nas naši stareji navadili!

L.: Da, al kako se zove ta jezik, kega su nas naši stareji navadili, talijanski, nemški, turski?

A.: Kakov talijanski, kakov nemški, kakov turski? Mi govorimo *hrvatski*, kako svi naši ljudi po Istroj, i mnogi drugi druguda. I svi, ki govore svoj materinski jezik hrvatski, su Hrvati, kako su oni, kem je materinski jezik talijanski, Talijani, nemški Nemci, turski Turci. A za to, zač mi bivamo u Istri, i hrvatski govorimo, smo istarski Hrvati, za razliku od drugeh Hrvati, ki bivaju u drugeh zemljah.

L.: I za to, zač je u Istri i oneh, ki talijanski materinski jezik govore, i ki su za to Talijani, je najveća nemotarija rec, da mi *istarski* govorimo.

A.: Al nemotarija, al prevarstvo i izdajstvo.

* * *

L.: Dajmo jednu našu, kastavsku, hrvatsku, pak ćuknimo malo.

A.: Dajmo.... Dobra kanjica.

L.: Dobra! Kako smo sad mi zapivali, tako su pivali i naši stareji, baš po hrvatsku. A moja nona, Bog ju pomiluj, i ti si ju poznal, kad nas je zvala, al kad nam je ča naručevala, pak nismo je valje poslušali, zakričala bi bila: ča ne čuješ, ter govoriš *hrvatski*?!

A.: A sada ti neki *antihristi* oteli, da govorimo *istarski*, zač da ako govorimo *hrvatski*, al da rečemo, da smo *Hrvati* i to istarski, da ćemo i od kokoši plaćevati.

L.: Dragi ti! reci mu da ti nereče! Bržini naši ljudi preko Učke, ki više s Talijani posluju, moraju njim za svaku najmanju debelo platit; a u Taliji plaćaju bulić, kako mi j' ov dan Frane Dirakov rekal, i za svaku škatulicu žigic al fulminanti.

A.: Strašili su s plaćili, a delali su za Talijane, a s tim i za Taliju, kade su veća plaćila nego morda nigde na svetu.

L.: Varali su i mnoge prevarili, zač nisu svojom glavom mislili. Kod drugeh izbori će se stalno nać prodanci, ki će opet lagat i varat, al ja se ufam u Boga, da će jih bit malo, ki će njim verovat. Svaki pametan, ako malo promisli, znat će, da će domaći čovek više gledat za svoj kraj i za svoju krv, nego čovek, ki ni naše krvi, ki nepozna naših potreb, s kojim se mi ni razumet nemoremo. Stara je beseda, da more domaći kadagod — ča se nemore reć za nikad od naših zastupniki — svojga do jami zapeljat, al da ga neće nikad u jamu hitit; a da će tudjinac porinuti našega čoveka i u jamu, samo da može u našoj zemlji sam vladat.

A.: Neće, ako će Bog, dok nam je na ramenu glava.

L.: Kad bismo bili svi kako Halubljani i Klanjci i mnogi drugi, nebi nas Talijanci i njihovi zagovornici ni napastovali, ni k nam ni skušat prihajali lovit.

A.: Al kako bi se reklo, Bog mi je prosti, kade ni mrcini, ni ni gavrani.

L.: Tako je! A sad pijmo još jedan put, pak hodmo.

A.: Poć je, zač je jutra rano stat.

Franina i Jurina

Fr. Matuljski mačak, da j' i va Pazine neku mačku za rep ulovil.

Jur. Ča nimaju naši šib?

Fr. Ma bi reć, da ne.

Jur. A ki mu j' valje tamo put pokazal?

Fr. Govore, da neki majestro i črni grobar.

Jur. Tako su se baš pravi našli.

* * *

Fr. Si čul kako su naši dali fugu onim dvim šarenjakom na vilju izbora za petu kuriju u Zrinju?

Jur. Ta mi je nova, nego ja znam drugu od tamo.

Fr. Nu?

Jur. Jedan šarenjak došal se je na dan izbora nažerat i nalokat va ostariju a brez buletina.

Fr. Pak?

Jur. Oštar mu je pokazal vrata

* * *

Fr. U Kanfanaru da su prodanci polokali u vrimo izbora za 48 fiurina špiritane rakije a za 1200 fiurini da su požerali kobiline i polokali mišturanega vina.

Jur. Otrova i žuča požerali i polokali!

* * *

Fr. Pišu mi, da bi dobro poslat Lucu na Volosko; biš ti pustil da gre i Mara š njom?

Jur. Svakako jedna brez druge nete poć v' one strani, ter znaš, da ni tamo sada ni mladoj ni staroj. . . .

Fr. A zato je neć ona skrbela za preslicu.

Jur. Ma znaš, kada poju one te i poštentat, aš njim je puno vižit storit. Nejde te morat ča prišaptat, a nejde i pokričat.

Fr. Ma te i kade ča pohvalit.

Jur. To se zna, da te — sve kako ki merita — pak te morda pasat i u Opatiju, pak i va Lovran barem pozdravit onega našega *Tonića*, ki one lepe pačuharije piše, aš su neki dan obedve, Luca i Mara, kantale od veselja kad su ono čitale.

* * *

Fr. Ča bi reć, da Krstnika toliko štimaju neke ženićini pul Matulj, pul Mihotić, v Rukavce i va Bregeh?

Jur. Zač bi trebeda rade naštrapat kako i ona pul Turak.

* * *

Fr. I va Leprince da su mačji našli hrvatskeh beći.

Jur. Juda Škariot da je sve do svoje sramotne smrti sanjal samo od srebrnjaki.

Fr. Ča misliš, ča bi rekal kapitan Fabiani, da se njega al njegovu oblast onako nedužno blati, kako to delaju matuljski izdajice i propalice sa zastupstvom va Kastve?

Jur. Ja paran, da bi s one plemenite koži s kočil.

Fr. Ma uža se reć, da ča ni tebe drago itd.

Jur. Ter on nepiše, leh mu se samo srce narunda kada mu ono rešpehtur pokaže.

Fr. Ma ki bi bil rekal od onega rešpehtura.

Jur. Ej, tičič ti j' ono tičič.

* * *

Fr. Mačji da će k Minaku.

Jur. Tako će se moć i ovemu reć, da par para i va crekve najde.

* * *

Fr. Ha! ha! ha!

Jur. Čemu se Frane rozgotaš?

Fr. Ča se nećeš smet Krstiću, ki piše Halubljanom, pak se na svoje poštenje pozivlje.

Jur. I da ujim dé bratjo.

Fr. A on je vlih neken pul Turak kunjado.

* * *

Fr. Znaš ča se je mačjemu s hotelo?

Jur. Vej se ga zlodej.

Fr. Bit za komisara na občini va Kastve.

Jur. A ča s Lumpertićinum?

Fr. Za kasera.

Jur. A la ma bi se živelo!

* * *

Fr. Si videl kako se cede Kajfine slin z oneh škrbin?

Jur. Za čen vraže?

Fr. Za oneh 190.000, ke su prišle s Hrvatske.

Jur. Ča neće! Dokle je on bil Hrvat, nikad Bog ubil solda s te blažene Hrvatske, a sada kad je on Talijan, hitaju ti Hrvati te tisuća s lopatami, kako i po zime sneg.

Fr. Mora mu to bit za vranića, mora.

* * *

Fr. Spamećuješ se još koliko ima ono svojega Slocarić?

Jur. Mi se para da 20 tisuć.

Fr. Tako mu j' sada kalalo za 500 fiurini.

Jur. Ča j' morda na žukve zgubil?

Fr. Će ti benj sam svoju dižgraciju va mačjoj povedet.

* * *

Fr. Si jih čul?

Jur. Keh?

Fr. A oveh dveh, ki su sad prošli.

Jur. Bil sam neć zamišljen, pak nisam šal za ten.

Fr. A jedan je rekal, da mu j' Izdajić zmuzal desetaču, a drugi da j' i njemu.

Jur. Tako ga imaju obadva na lakat.

Fr. Ma da mu se več neće dat nsmamit.

Jur. Su mogli i prej od manje storit, pak bi bili mogli svaki svoju desetaču za svoju rodbinu al za ča poštenega i pametnega porabit.

* * *

Fr. Ča da sivi Žvane ni još plaćen za vino, ko su mu nejde u vreme izbori popili?!

Jur. Ma da ne.

Fr. Tako ni vina ni beći?

Jur. Ma da ne.

Fr. Ča ni mogal gledat kemu ga dava?

Jur. Bili su i njemu oči zamazali.

Različite viesti.

Pozivljemo ovim gg. predplatnike, da izvole **ponoviti na vriemje predplatu** za drugi tečaj, a dužnike, da podmire čim prije svoje zaostatke.

Tjelovo. Danas slave katolici čitavog svieta veliki blagdan sv. Tjela ili Tjelovo. Iz svih glavnih crkava kreću gdje skromni gdje veličanstveni obhodi bogoljubnih duša, koje prate sv. Tjelo, da mu izkažu dužnu počast i da se pomole Svevišnjemu za razne milosti i potrebe.

Obiteljska nesreća. Ovdašnju rodoljubnu obitelj Kalister zadesila je u nedjelju grdna

obiteljska nesreća. Preminula njoj je naime nakon duge i teške bolesti uzorna starica majka, udova Jelena Kalister. Vriednoj pokojnici vječni pokoj a njezinim milim naše iskreno saučešće!

Novi tajnik občine Pomjan. Novoimenovani komesar za občinu Pomjan — neki umirovljeni računarski činovnik — imenovao je občinskim tajnikom poznatoga narodnoga protivnika Bartolića, t. kr. pošte meštra u Pomjanu.

Od dobro mislećih domaćih občinara bijaše preporučen komesaru za tajnika jedan gospodin iz Trsta, koji se nije nikada politikom bavio, nu njega nehtjede g. komesar, jer da njemu ne treba strančara. Medjutim imenovao je tajnikom občine najstrastvenijega strančara i kolovodju tamošnje sarenjačke stranke.

Nezname da li je to imenovanje sliedilo samovoljno ili po naputku c. kr. poglavara u Kopru.

Na ovo imenovanje upozorujemo našu gg. zastupnike, kojim valja proti tomu tražiti lieka u Beču, jer ga u Primorju u današnjih okolnostih nebi našli.

Crtice iz carevinskoga vieća poslije zaključenja. Pod tim naslovom donesli smo već posliednji put nekoliko crtica iz carevinskoga vieća. Danas donašamo drugih. I još ćemo jih donieti. Želimo predočiti našim čitateljem koliko moguće jednostavnim načinom lice carevinskoga vieća, da uzmogu razumjeti to lakše sve, što se je u njem dogodilo do zaključenja i poslije zaključenja, i što će se u bližoj budućnosti dogoditi.

Pametan odgovor Bečke novine pripovieduju, da su se nekoji zastupnici Istre, Trsta i Goričke tužili ministru pravosudja, da se u nekih sudovih Primorja trpi hrvatski ili slovenski jezik, te da im je na to odgovorio g. ministar: ja Vam nemogu pomoći, već učite i vi taj jezik.

Ministar trgovine u Trstu. Austrijski ministar trgovine baron Glanz dovorio je ovdje dva dana, kamo je došao radi porinutja Lloydovog parobroda „*Trieste*".

Porinutje Lloydovog parobroda „*Trieste*": U ponedjeljak porinuli su u more u Lloydovom arsenalu novi parobrod „Trieste" u prisutnosti ministra baruna *Glanza* i drugih dostojanstvenika svečanim načinom u more. Pobliže nemožemo izvjestiti o toj svečanosti, jer sl. ravnateljstvo Lloyda nije pronašlo za shodno, da pozove i uredničtva slavenskih listova na svečanost. Ta i čemu? Dosta je da austrijski Slaveni pomažu doprinašati svoje žuljeve za bogate državne podpore austrijskomu Lloydu!!

Iz Opatije pišu nam 15. t. mj.: Opatijsko tamburaško društvo „Lovor" priredjuje u proslavu godišnjice svojega obstanka u nedjelju, 20. ovoga mjeseca, u predjoj dvorani „Zore" u Opatiji pri pokritim stolima svoj drugi koncerat, na koji se ovime pozivlju sva ona rodoljubna p. n. gospoda, koja nebi slučajno primila posebnoga poziva. Početak u 8 i pol sati na večer. Ulaznina za gospodu 2 krune, za gospodje i gospodjice 1 kruna.

ODBOR.

Neka se zna ča j' pravo! Gospodin direhtur! Ovde pul nas se je reklo i prvo nego su Nemci i Talijani k nam privandrali, da reci pravo pak se neboj nijenega. Ale vi znate gospodine predobro, da se ni istinu vavek nesme povedet. Tako misle i naša gospoda Talijanaši al šarenjaki. Njim smrdi istina kako i vragu — Bog nas očuvaj — tamijan. Za to su se dogovorili, da te storit *suplika* na ministerij, da bi se vašoj „*Našoj Sloge*" zabranilo od sada napred pisat istinu, ka jih jako žari i peče.

Još da bi potrpeli kada bi se ki zadel va njihi brhani, ale zabadat nos va onega zlatega njihovega bačića, va onega nedužnega Antikrsta, tega nemoru nikako podnest ni potrpet. Tr ono je tako mudra, študijana i fina glava, da je težko kada ku bolju ni naš prijatelj Kundić s Karlovca prignal. Naše te talijanki radi tega grdega dela s koži skočit; ma joh ti ga onda još nekemu. S njimi će potegnut najbrže i on naš, za kega deju, da j' dal mačjemu 50 fiurini a da žena tega nezna. On se jadi i ripi kako i purman zač da su mogli znat, da on i žena imaju „*ištešu*" kastu.

To sam otel gosp. direhtur popravit, zač trebe dat i sotone pravo, ako ga nima.

Lepo Vas pozdravlja Vaš

Pupić.

Opatija, 10. junija 1897.

Za siromašne naše seljake, koji bijahu radi izgreda kod posliedujih državnih izbora na tamnicu odsudjeni, priposlao nam je velevriedni naš rodoljub g. Bole iz Rieke for. 12·50, koje je tamo medju prijatelji sabrao.

Novac šaljemo zastupniku Dr. Laginji u Pulu, da ga po svojoj uvidjavnosti medju najsiromašnije obitelji porazdieli.

— Dočim se ovim zahvaljujemo g. Boletu i plemenitim darovateljem na tom djelu prave kršćanske ljubavi, preporučamo i drugim našim imućnijim rodoljubom, da se sjete naše junesrećene sirotinje.

Hrvatska čitaonica u Medulinu imati će u nedjelju dne 20. t. mj. domaću zabavu u svojih prostorijah. Početak u 5 sati poslije podne.

Umoljeni su gg. članovi, čitaonice — domaći i izvanjski, da se mnogobrojno na tu zabavu dostaviti izvole.

Istarsko družtvo sv. Cirila i Metoda. Pod tim naslovom donaša rodoljubno karlovačko „Svjetlo" krasan članak, u kojem poziv'je hrvatske domoljube, da se sjete milodari hrvatske sirotinje prigodom predstojeđeg blagdana slavenskih blagoviestnika svete braće *Cirila i Metoda.*

Dočim se ovim srdačno zahvaljujemo dičnomu karlovačkomu listu na bratskoj sudati i toploj preporuci, upozorujemo i ostale naše rodoljube, da se sjete naše plemenite družbe prigodom predstojećeg blagdana sv. Cirila i Metoda.

Kako se sudi izdajice. Odkad je svieta i vieka, izdajice su u svakom narodu najodurniji stvorovi. Juda, izdav Spasitelja, sam je čutio toliko svoje zločinstvo, i da se je objesio. U naših pjesmah' moli se obično za svakoga, nad izdajicom sazivlje se prokletstvo: „bio proklet izdajica svake domovine!" Naš narodni pjesnik pravom pjeva u jednoj svojoj pjesmi: „Prošteno je svima, svima .... samo nije izdajici!"

Jedan francezki učenjak veli, da je izdajica gori od najgorega potepuha, jer i potepuh kod svih svojih opačina, ipak još svoj jezik i svoju domovinu ljubi.

U izdajicah združene su sve opačine; oni su kadri počiniti svaki grieh. Izdajice, iznevjerujuć ono, što je i živinam milo, iznevjere se lahko svemu i svakomu. Usljed nestalnosti u značaju, oni su kadri biti nevjerni u prijateljstvu, u ljubavi, u poštenju. Oni mogu postati tatovi, varalice, lažci, lupeži, ubojice, samoubojice, ako njim se tomu prilika pruži i ako se u nuždi nalaze. Podloga svemu tomu zlu jest nestalnost u značaju. Ako može izdati svoj jezik i svoju domovinu, što je uz vjeru najveće blago, može izdati i vjernoga prijatelja, i rodjenu sestru, i staricu majku, i zakonitu ženu.

U Americi su jednom odsudili lupeža na smrt. Kad je odsudu čuo, prokleo je svoju domovinu. Sudci su ga to promjenili kazan, odsudili su ga na progonstvo iz domovine, mjesto na smrt. Odsudjenik bio je odpravljen iz domovine, i nije smjeo nikud već viditi svoje domovine, niti što iz nje ili o njoj čuti. Trpio je strašno. Njegove posliednje rieči bile su: *Nije vecega grieha nego iznevjeriti se svomu narodu, svojoj domovini; kako nije ni veće muke, nego nevidiť svoju domovinu, nesaznavati ništa o njoj, ni nečuti svoga materinskoga jezika.*

Braćo Hrvati i sestre Hrvatice u Istri! Ogledajte se okolo sebe, i pogledajte, ima li takovih izdajica u Istri, koji su se iznevjerili svojim prijateljem, svojoj domovini, svojoj vjeri. Netreba da jih sudite. Odsuda nad njimi je izrečena, odkad je svieta. Prokleti su izdajice!

Dvie razprave proti koparskim izgrednikom. U subotu i u ponedjeljak obdržavalo se kod ovdašnjeg c. k. zemaljskog suda dvie razprave proti onim Talijanom iz Kopra, koji su naše mladiće napadali u vrieme izbora i u vrieme novačenja, i to jednom u Kopru, drugi put na parobrodu izmedju Trsta i Kopra.

Kod prve razprave bijahu odsudjeni: postolar Decarli na 5 mjeseca tamnice, dva brata Dreolin svaki na 4 mjeseca, te Basseggio na 3 mjeseca.

Kod druge razprave bijahu odsudjeni: Josip Minca na 10 mjeseca a brijač Pieri na 8 mjeseca težke tamnice. Sada neka opet kaže ravnatelj učiteljišća, da su sami djaci sakrivili spomenute izgrede.

Krstić i Halubljani. Lepr i jedri su naši Halubljani, a još lepši i jedreje su njihove ženi i divojki, zato ni nikakovo čudo, ako se je *šior albukat de cause perse namural* va te naše dike muškega i ženskega roda. A kako njim je dobar i ljubezniv! Ki nebi proplakal, kada bi čital ono njegovo otvoreno pismo našim Halubljanom! On ih zove „*bratjo Halubljani*", on ih draga i tepa njim kako *namurani* mladić mladoj i lepoj divojčice! Pak njim se opeta tuži i plače — — ah! ja već ne morem od silnoga tronuća — — ja, tuži im se, da ga mrze, njega, ki da njim je već toliko dobra storil. Kada su to pročitali Halubljani, oni su se ćeli svi smutit od tugi i žalosti. — Ki mu je rekal, da ga mrzimo. Kako bimo mi njega mogli mrzit? To se mrzi neprijatelja, protivnika i magari vraga, ma njega, njega mi samo — preziremo, govorili su Halubljani, i obećali su storit jednu velu „koleta" za „*Talijansku Slogu*", ako ga je samo toliko va bragešah, da pride sam po nju. Pak kako njim lepo govori i pripoveda, da je on pošten čovek. Nego Halubljani vragolani govore, da su i oni pošteni ljudi, ma da to oni ne *trumbetaju* okole, sa svim tim, da ni nijedan od njih onako sramotno, gnjusno i lupežki navaral i preslepil nekega brižnega *impiepata* od željeznice — kako je to storil neki drugi. Vi nas dobro razumete šior Krstić ča ne? Nego s druge strani Halubljani su dobri ljudi, pak oni ne zameraju nekim ter nekim, da govore, da su pošteni, ako su već i va „*katafiće*" bili . . . Ma ako su Halubljani dobri i čestiti ljudi, mane se sve nekako čini, da su malo i nezahvalni, onako, recimo, samo jedan bobić. Zač vidite! Krstić va svojoj kršćanskoj ljubave (kada s Halubljani govori on vavek predika svoju kršćansku ljubav) obećaje njim nekakovu pomoć. Njega te neki „*dobri ljudi*" (Bože moj, a svet govori, da su već svi dobri ljudi pomrli,) dunke njega da će neki dobri ljudi, (ki bi mogli bit i Taljani, zač ne?) storit za *albukata*, i on da prosi Halubljane, da bi prišli k njemu, kada bi imeli kakovu pravdu. To će reć: Halubljani moji ja imam doma karocu i konja i *tri stajoni*, tu treba beći. „Kravu Slogu" muzem za svoje potrebice a Vi, dobri i srdačni Halubljani, dat ćete mi za naše pravdi *almeno* za seno, zob i za hlapca. — A Halubljani? Kada su se grohotom dobro izsmeli rekli su ovako: — Dragi Krstiću: Vi, ako i ne pozvan, stavil ste se pred leto i pol za albukata istarskih Hrvati i Slovenci. Njih ste branil proti Taljanom i u članku „*Quousque tandem*"; izrigali ste svu zuč na istarske i na dalmatinske Taljane. Ni pasalo ni pol leta za tim, a vi ste obrnul kabanicu i šćap, pak udri po Hrvatih, a brani Taljane, da ih ni sami Talijani iz Talije nebi kapaci branit tako. Zato, bi nas bilo strah poverovat se takovemu čoveku, a osobito pak ako bi pravda *durala* više vremena. Ki bi nam *garantil*, da nebite posle mesec dan mesto, da branite nas, počeli branit onega, s kim se mi pravdamo? Pak ako ćemo, vi niste *albukat* — vi ste jedan *vinkleršrajbar*, a to će reć po domaću: *šporka karta*. Tako su evo Halubljani odgovorili i rekli, da ako njim bude treba, da ih ki pred sudom brani, da te poć pravim advokatom gg. *Stangeru* i *Janežiću* a ne landrovcem, cavatinom i carlatanom, ki bi za kus zlata pridali i vragu dušu, ako njim i ona još ni zapenjana. A vi gosp. Krstiću ne šekajte Halubljanom, zač ako oni i nisu mađji, mogli bi vas po vražju ogrest. Halublje je domačina naših Baštijana — a to je dosta.

Niks Taljano.

„Zbor duh. mladeži zagrebačke" preporuča za nagradu školskoj mladeži ove knjižice, izašle njezinom nakladom:

„Jesus prijatelj maleních". Molitvena knjižica za mladež Tvrdo vezana u platno 25 nvč. Zlatorez 40. nvč. *„Sv. križni put"* Molitvenik a pobožnošću sv. križnog puta tvrdo vezana u platno 28 nvč. *„Mali Goffine"* ili život kat. crkve. Tumačenje evangjelja i svetih čina. Tvrdo vezan u platno 60 nvč. *„Savjaj drvo dok je mlado"* Pripovijest za mladež sa slikama. Tvrdo vezana 45 nvč. *„Ružica Garička i Drveni križ"* Dvije pripovijesti sa dv je slike. Tvrdo vezana 25 nvč. *„Genovera"* Pripovijest za matere i djecu. Sa slikom. Tvrdo vezana 25. nvč. Zlatorez 40 nvč. *„Osveta je moja, ja ću ju vratiti"* Sa slikom. pripovijest za mladež. Tvrdo vezana 25 nvč. Iveković: *„Evanjelja"* Broširana 50 nvč. *„Dobri Radojica i zločesti Ivica"* Pripovijest za mladež. Sa slikom, Tvrdo vezana 30. nvč.

Listnica uredničtva.

Gosp. N. N. Pula: Upotrebiti ćemo ono čim prije; ne zaboravite nas. Živili svi naši!

Gosp. Fr. J. u B. Čim nam dopusti prostor početi ćemo sa onom podlekom. Živio!

Iz raznu gg. dopisnike molimo i danas da se izvole ustrpiti.

Gosp. F. M. u Sv. P. Doći ćemo listu — kako želite. Zdravo!

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vred. papirjih sa		V napoleonih sa	
4-dnevni odkaz	2½	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½	3-mesečni „	1½%
30- „	3%	6- „ „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopilo nove obrestno takso v krepost z dnem 5. febrara, 9. febrara in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vred. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Šliuj, Inomošt, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.
Skaze vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 9. febrara 1896.

ZAHVALA.

Podpisana družina izreka svojo iskreno, globoko čutjeno zahvalo na tolikih ganljivih pojavih blažilnega sočutja, došlih jej od mnogih strani povodom smrti nepozabne nam matere, gospe

Helene udove Kalister.

Posebna zahvala bodi izrečena vsem onim, ki so skazali poslednjo čast nepozabni pokojnici. Bog poplati toliko ljubav!

V Trstu, 15. junija 1897.

Obitelj Kalister.

Posojilnica in hranilnica u Podgradu
registrovana zadruga z neomejenim poroštvom

Broj 464.

Vabilo
na
OBČNI ZBOR
„Podgradske posojilnice in hranilnice",
registrovane zadruge z neomejenim poroštvom
ki bode
v Podgradu, dne 24. junija ob 3. uri pop.
v prostorih
Zadružne pisarne.

DNEVNI RED:

1. Poročilo starešinstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje letnega računa.
5. Določitev plač, nagrad, odškodnin in daril v zmislu §. 20. zadružnih pravil
5. Izvolitev starešinstva, nadzorstva in sodišča.
6. Eventuelni predlogi.

Podgrad, dne 14. junija 1897.

Starešinstvo.

OPAZKA. Ako bi ob določeni uri ne bil zastopan v zmislu §. 49. zadružnih pravil zakoniti broj zadružnikov, obdržaval se bode občni zbor pod istimi pogoji isti dan ob 3½ uri popoludne, kateri sme brezpogojno sklepati.

Oglas natječaja.

Otvara se natječaj na mjesto občinskoga redara-poslužnika, uz plaću od for. 250 godišnjih, koje će vući iz občinske blagajne u mjesečnih anticipatnih obrocih.

Natjecatelji imadu dokazati dobu, s posobnost za službu, da poznaju u govoru i pismu hrvatski jezik.

Prednost imati će izsužene financialne straže, ili oni, koji su služili u c. kr. žandarmeriji, ili drugdje kao redari.

Molbe imadu se podnesti podpisanomu do dne 6. junija.

Glavarstvo občine
Žminj, 14. junija 1897.
Glavar:
Bančić s. r.

Gosp.
Gabrijel Piccoli
ljekarnik
u Ljubljani

Molim Vas pošaljite mi 30 bočica Vaše čudotvorne želudačne tinkture, koju se doista može nazvati „božjom rukom".
S. P. Flegar
župnik
Žminj — Istra.

Odkada se je počela moja supruga lječiti Vašom želudačnom tinkturom, poboljšalo se je njezino stanje u toliko, da se čini kao da je pomladjena.
Francesco Patelli
ljekarničar
Višnada — Istra.

II
„Želudačnu tinkturu Piccoli-a razprodaje se u ljekarnah po 15 nvč. bočica.

Dobro poznate i obljubljene
štrcaljke
inžinira Živica

dobivaju se još uviek uz obične nizke ciene na skladišću tvrdke
ŽIVIC i drug.
(Schivitz Comp.)
ulica Zonta br. 5.
TRST
Tko želi, pošalje mu se cienik.

Skladište pokućstva
tvrdke Aleksandra Levi Minzi
Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1
Skladište pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladište zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.
Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

Sve strojeve za poljodjelstvo i vinogradarstvo
Ciene iznova snižene
PREŠE ZA GROŽDJE, DIFERENCIALNI SUSTAV.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.
Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;
ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd.
tvori u najboljem proizvodu
IG. HELLER, BEC
II/2 PRATERSTRASSE 49 — Cienike i sviedočbe gratis! — Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafacija!

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.
preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave
pčelno-voščene svieće
kilogram po for. 2.45
Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000 kruna.**
Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.
Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Ljekarna Dragutina Accurti-a na Rieci
Corsia Deák
odlikovana zlatnom kolajnom na hygijeničkoj izložbi u Beču godine 1894.
preporučuje štovanom občinstvu sliedeće liekove:

Željezovito Kinovno vino (Vino Chino ferrato) ovaj lick upotrebljava se veoma uspješno u svih bolestih, kojima je povod nevaljana krv, kao u bljedobolji, kod gljivah (Scrofulosi), uzro u kostijuh (rachitis), kod odraslih, kod anemičnih djevojaka i kod slabe djece, djeluje veoma dobro za oporavu poslie slabećih bolesti, kod nestašice krvi, neprobavivosti i u obće za pojačenje i okriepu tiela. — 1 caklenka sa naputkom stoji 1 forintu.

Sok od Salsaparigle — Honduros (Estratto Salsapariglia) za čišćenje krvi, osobito u proljeće dobro je uzimati najbolje sredstvo proti svakim posliedicam veneričkih bolesti, proti kostobolji, poganici i ulogam, u obće za sve bolesti, koje su pronzrokovano od pokvarene i nečiste krvi. 1 caklenka naputkom stoji 60 nvč.; tri caklenke jesu dostatne za čitavu proljetnu kuru te stoje 2 for.

Najfinije ulje od bakalara (olio di fegato di Merluzzo obće poznato, i izvrstnim priznano sredstvo za slabu i škrofuloznu djecu. 1 boca 1 forint.

Sredstvo proti kurjim očima (Essenza per i calli) odstranjuje sigurno kurja oka i bradavice. — 1 bočica sa naputkom 35 nvč.

Slaščice proti kašlju i promuklosti grla. Izvrstno sredstvo proti kašlju i bronhijalnom kataru. 1 kutija stoji 35 nvč.

Izim navedenih liekova imadu u zalihi sve tu i inozemne specijalitete, kozmetična sredstva medicinskih sapuna, svakojakih kirurgičnih spravah, mineralnih vodah, te obavlja točno sve naručbe bezodvlačno uz poštansko ponzeće.

Opunovlašćena Agencija za putovanja u tu - i inozemstvo
KARLA PIRELLI-a
dozvoljena odlukom namjestničtva br. 6996/3
Via Arsenale 2 — **TRST** — Via Arsenale 2

Izdaje vozne karte za željezničke postaje i parobrode za tu - i inozemstvo.
Poduzimlje izletne vlakove i posebne vlakove, izlete parobrodi i skupna putovanja.
Odašilje putnu prtljagu i trgovačku robu brzimi putevi i u sve krajeve.
Za cienu neboji se natjecanja.

Prave brnske suknene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muško odielo stoji samo

for. 3·10	iz dobre	parve ovčje vune
„ 4·10	iz dobre	
„ 4·50	iz dobre	
„ 6·—	iz bolje	
„ 7·75	iz fine	
„ 9·—	iz najfinije	
„ 10·50	iz još finije	

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gornje kaputе, Boden, Peruvleune, Doskings. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviste itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna **Kiesel-Amhof u Brnu**

Uzorci badava i franco. Pošiljke vjerne uzorku.

Pozor! P. n. občinstvo upozoruje se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Zidni koledar za god. 1897.
Tiskara Dolenc u Trstu valuta volgarna u Istri in 2 lediar, te ga prodaje po 20 nč. komad, poštom 25 novč. komad.

Ljekarna k Zrinjskomu
H. BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

reporuka kao najbolje sredstvo proti kašlju, promuklosti, hrapavosti, presobolji i plućnom kataru svojeg
trputčev sok.
Cieno bočici 75 novč.
Uz taj iz svježeg bilja priredjen sok preporučam moj izvrstno djelujući:
Gorski čaj proti kašlju,
koji znatno pospješuje djelovanje istoga
Ciena omotu 35 nvč
Sok proti kašlju za djecu.
Djeluje izvrsno kod djece kod prehlade, kašlja, hripavca i plućnih bolestih. Ciena bočici 50 nvč
Mazilo proti kostobolji
kod trgnuća, reumatizma, ischiasa, bolih u zglobovima kukovima, te kod svih podkožnih bolestih, koje imaju uzrok nalieđi prehlade i nazeblosti.
Ciena boci sa naputkom 75 nvč.
Obširni cienici na zahtjev badava i franko.

Ljekarna k Zrinjskomu
H. BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc u Trstu

Broj 25 U Trstu 24. junija 1897. Godina XXVI

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošту valja točno označiti.

Koga list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji: for., za seljake 2 for. na god. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Poziv na predplatu.

Prvim danom mjeseca julija otvara se nova predplata na naš list za drugu polovicu godine. S toga molimo sve naše štovane predplatnike, kojim ističe predplata koncem ovoga mjeseca, da ju čim prije obnoviti izvole.

One pako čitatelje naše, koji nisu još za ovu godinu ništa uplatili, molimo, da nam cielogodišnju predplatu odaslati izvole.

Naše mnogobrojne dužnike opominjemo konačno, da već jednom napram našoj upravi svoju dužnost učine.

Ciene lista izložene su na čelu lista.

Za odpremanje predplate neka se upotrebljuju jedino poštanske naputnice.

Uprava „Naše Sloge."

Crtice iz carevinskoga vieća poslije zaključenja.

(Dalje.)

Češki zastupnici.

Ti su poznati pod imenom Mladočeha, za razliku od prvašnjih zastupnika češkoga naroda, Staročeha. Popustljivost ovih kriva je, da su već za prošloga zasjedanja skoro posve izčezli iz carevinskoga vieća, i da su na njihova mjesta zasjeli Mladočesi. Ovoga puta došli su iz Češke sami Mladočesi, a k tomu pridružili su njim se svi narodni zastupnici iz Moravske, osim jednoga. Oni su sad najmnogobrojnija i najjača stranka u carevinskom vieću.

Uz kršćanske socijaliste bili su Mladočesi do posliednje godine prošle periode najžešći protivnici vlade, a i vlada najžešća protivnica Mladočeha. Mrazilo se jih je na sve načine, poduzimalo se proti njim svega i svašta. Radi njih i proti njim bilo se je u jednom dielu Češke i obsadno stanje proglasilo, dočim su oni bili postavili na obtuženičku klupu jednoga ministra. Ministar onaj je kasnije i pao, Mladočesi su ostali, uza sva nasilja, koja se je proti njim upotrebilo. Grof Badeni, kao ministar predsjednik, nastojao jih je umiriti i ublažiti, te po mogućnosti pridobiti za vladu, širiti njihovu oporbu. Ponekle je to i dostigao, ali ne u tolikoj mjeri, da bi ga sliepo sliedili. Kad i nebi bilo druge, udes Staročeha jih uči, da nesmiju biti preveć popustljivi.

Njihova glavna načela su: česko državno pravo, narodnostna ravnopravnost, i slobodoumje. Žele što veće jedinstvo i samoupravu za zemlje češkoga kraljestva; a žele, da se sva uprava uredi na temelju ravnopravnosti narodnostne, kako u čeških zemljah, tako i u cieloj monarhiji; i žele, da bude uprava što slobodoumnija, poglavito u njihovih zemljah.

Njihovo slobodoumje siže možda predaleko, al ipak nisu ni iz daleka ono, što su njemački ili talijanski liberalci. Onoliku slobodu koliku žele za se, žele ju i drugim. Škole n. pr. htjeli bi urediti u čeških zemljah po svoju, al za to puštaju, da se jih u drugih zemljah uredi kako se najbolje znade.

Česi su, pa i Mladočesi, bili su i jesu prijatelji slavenske uzajemnosti. To njim je tako rekuć prirodjeno, možda, ako se smije tako reći, i iz nužde. Neima naroda u monarhiji, koj bi bio tako obkoljen sa jakimi Niemci, kaošto su Česi. S toga žilavost u čuvanju i obrani svoga, a s toga takodjer jače čuvstvo uzajemnosti s ostalimi slevenskimi narodi.

Ne svojom krivnjom bili su se prošle periode odielili od ostalih slavenskih zastupnika. Prvi, koji su bili uza nje pristali, bili su naši zastupnici Spinčić i Laginja, te Perić, Biankini i Dapar.

Sad idu uzporedo s njimi svi hrvatski i slovenski zastupnici, kao i skoro svi ostali slavenski.

Češki veleposlednici.

Kaošto je Hrvatska imala svoje narodne veleposjednike do katastrofe Zrinsko-Frankopanske, tako je imala Češka svoje do bitke na Bielој gori. Ona bila je koncem, ova početkom 17. stoljeća. Neizpitujuć sad uzroke onih dviju dogodjaja, istina je, da je poslije njih obumro *narodni* život u jednom i drugom kraljevstvu. Inorodci dobili su većinu zemljišta i skoro svu vlast. U jednoj i drugoj su se branili. Jedva u ovom stoletju počeo je opet narodni život u jednoj i drugoj. U Hrvatskoj su velikaši manje sudjelovali kod njega nego u Češkoj. Muževa sa njemačkimi imeni bilo je i jest u redovih prvih boraca za češka narodna i državna prava.

Za prošle periode carevinskoga vieća bili su i češki velikaši proti Mladočehom, i ovi proti onim. Sad su i jedni i drugi uvidjeli, da mogu narodu više koristiti, ako zajednički postupaju. Popustili su jedni prema drugim. Mladočesi u svojem predaleko sizajućem demokratizmu, koji jih je prije tukodjer označivao; velikaši u svojoj uznositosti. Mladočesi uvidili su, da će više dosedi ako su uza nje i velikaši. Ovi pak čutili su, da su velikaši, ma još bogatiji, odieljeni od naroda, ono, što je grana odsječena od svoga stabla. I u svojem vlastitom interesu čutili su potrebu sjediniti se sa zastupnici naroda. Al stalno i plemenština srca, ljubav do naroda tjerala jih je na to, dapače mnoge poglavito to dvoje.

Mladi, bogati, učeni, razboriti, ljubeznivi knez Bedrih (Fridrih) Schwarzenberg može se smatrati sa strane čeških velikaša glavom te plemenštine srca i domoljuba, početnikom preokreta, što se je dogodio u odnošajih izmedju Mladočeha i čeških veleposjednika.

Jedni i drugi idu ruku o ruku nesamo u parlamentu, nego i inače u javnom životu, a oboji zajedno uzporedno sa zastupnici ostalih slavenskih naroda. Kod nedavnoga otvorenja „Narodnoga doma" u Beču dali su tomu izražaja pred mnogobrojnim češkim občinstvom bečkim, koje jih je oduševljeno slušalo; a dali su ga i kod banketa većine poslije zaključenja carevinskoga vieća. Sloga obojih daje životne snage nesamo Čehom gdjegod oni bili, nego i ostalim Slavenom.

„Slavenska kršćansko-narodna sveza".

U toj svezi, u tom skupu ili klubu zastupnika, su svi slovenski, njih 16, svi hrvatski, njih 11, rusinskih 7 i češki 1 zastupnik. U njoj je 9 zastupnika iz *Dalmacije*, 2 iz *Istre*, 2 iz *Goričke*, 9 iz *Kranjske*, 4 iz *Štajerske*, 1 iz *Koruške*, to sve Hrvati i Slovenci; nadalje 6 *Rusina* iz *Galicije*, 1 iz *Bukovine*, i 1 *Čeh* iz *Moravske*.

Iskreno kažemo, da bi sve koji god bio volio, da su Hrvati i Slovenci stvorili jedan klub za se. Oni su si najsrodnija braća po vjeri, krvi, jeziku, po položaju, po probitcih, po povjesti, po jadih i nevoljah, po težnjah i željah. Sami bi se lakše medju sobom i pogovorili i razumjeli.

Nego bilo je drugih, koji su navrnuli drugače, na ono, kako je. Pa i tako je dobro, to ima dapače svoju jako dobru stranu.

Kuko medju Hrvati u Dalmaciji tako i medju Slovenci u Kranjskoj obstoje dvie struje. Oboji u jednoj i drugoj zemlji lakše se susprezaju u svojih posebnih težnjah, ako ima i drugoge roda u njihovom kolu, nego da su sami Hrvati i Slovenci. U društvu drugih lakše se glade obstojeće protimbe, lakše se približaju jedni drugim, lakše se snašaju, i postaju malo po malo jedno.

Njihovi saveznici Rusini čestiti su ljudi, a spadaju u umjereniju struju rusinskih zastupnika. Njihov saveznik Čeh je doktor bogoslovja i župnik u okružju velegradskom, onom okružju, gdje su imali svoje sjelo sv. braća *Ciril* i *Metod*.

Sve skupa vežu kršćanska načela. Na temelju tih žele, da se ljudsko društvo uredi.

Svi su *Slaveni, i hoće, da se kako drugim narodom, tako i svim slavenskim dadu jednaka narodna prava.*

U većem dielu pokrajina nalaze se u manjinah zastupani, koli u zemaljskih saborih, toli u carevinskom vieću.

Narodi, koje zastupaju, imadu najmanje onih prava, koja jih idu po Božjih i ljudskih zakonih, a koja njim valja izvojevati.

Srećom imadu i druge braće i druguda, pak njim je borba tim olakšana, i uspjeh prije ili kasnije stalniji.

Tri dana su se pogovarali kako da ustanove svoju svezu, a da skoro nitko o tom ni znao nije. Jednoga krasnoga jutra eto ti viesti o ustrojenju *„Slavenske kršćansko-narodne sveze"*. Svako kršćansko i slavensko srce nadovalo se je tomu. Krive liberalce, bilo njemačke bilo talijanske, kao da je njela zmija ljutica: ciknuli su na tu viest. I nekim drugim krugovom kao da je sveza pomrsila račune.

(Dalje sliedi.)

Otvorenje učiteljskog družtva „Narodna Prosvjeta".

„Prosvjetom k slobodi"
Udrugarstvom k moći.
a moćju k napredku".

(Nastavak.)

Rieči se ostaše puka slova. Bude 12. novembra 1896. kada odkrismo spomenik pok. drugu Buršiću u Juršićih.

„Rod bo samo, koj' si mrtve štuje,
Na prošasti budućnost si snuje."

Al štovanjem bez rada i oživotvorenja ideala, ne snuje se sretna budućnost. U opisu svečanosti blagoslovljenja spomenika nailazimo na ove krasne rieči: „I nek stanoviti ljudi omalovažuju učitelje, pametni ih drže za stupove *prosvjete*; nek ih muče gladom i žedjom, oni neutrudivo rade od zore do mraka na polju *„narodne prosvjete"*.

Čitamo tu dalje, da je g. *V. Šepić* pozdravio sakupljene gostove, pozvavši gg. učitelje, da izvole istoga dana zaključiti konkretan predlog o družtvu učitelja Istre, na što je ustao gosp. učit. *Bačić* i predložio privremeni odbor, sastojeći se od triju lica, naime gg. *Ernesta Jelušića*, *Vinka Zidarića* i *Vinka Šepića*, koji nek shodna priprave, da se u što kraćem roku osnuje toli željeno i potrebito družtvo. Predlog bi jednoglasno primljen. Privremeni odbor bio si svjestan svoje zadaće. Nastojao je, da već u budućem sastanku predloži nacrt družtvenih pravila. Tako i bijaše! Dne 3. decembra 1896. postavismo nadgrobni spomenik pok. *A. Trošiu*. Liepoj kiti sastalih učitelja i svećenika pročitala se družtvena pravila. Nakon što se pojedine točke nadopunile i izpravile, te poprimili neki predlozi, pravila se sa zadovoljstvom prihvatilo, te se preporučilo odboru, da odašalje pravila družtva *„Narodna Prosvjeta"* na potvrdu nadležnoj oblasti. Odlukom vis. c. k. namjestničtva od 19. febrara tek. god. Br. 3514 pravila bijahu odbijena. Bijahu napadnuta sa pet točaka, koje je odbor smjesta uvažio, s nova preradio i na potvrdu odposlao. Ovako preradjena bijahu konačno pravila „Narodne Prosvjete" potvrdjena mjeseca maja t. g. Privremeni odbor časa nečased, uhvatio prvu prigodu dokolice, da novorodjeno naše družtvo započme svoj prvi rad. Pozvao je u to ime sve učitelje (učiteljice), podučitelje (podučiteljice), pomoćne učitelje, te članove jur obstojećih hrvatskih i slovenskih družtva Istre k otvorenju učiteljskoga družtva „Narodna Prosvjeta", koje se sbilo na duhovski ponedjeljak u občinskoj dvorani u gradu Pazinu uz sliedeći dnevni red:

1. Čitanje družtvenih pravila.
2. Konštituiranje družtva.
3. Izbor mjesta i dana buduće glavne skupštine.
4. Priedlozi.

(Dalje sliedi)

Dopisi.

Iz Voloskoga pišu nam 18. t. mj.

„Ugarsko Hrvatsko parobrodarsko družtvo" usreći nas svako malo sa kakovim „iznenadjenjem". Pred nedavno iznajmilo je spomenuto družtvo od naše občine jednu kućicu — paviljon — na našem pristaništu u svrhu, da se putnici uklone u istoj nepogodam vremena. To je hvalevriedno. Što pako moramo pokuditi jest, da „Ugarsko-hrvatsko družtvo" upotrebljuje taj paviljon, da na isti pribija svoje oglase — u talijanskom jeziku. Gospodo od *„ungaro croate"* to već prekoračuje granice naše strpljivosti. Ako hoćete se nazivati ugarsko-*hrvatskim* družtvom, onda morate i hrvatskomu jeziku izkazati onu počast, koja ga ide a ne zapostavljati ga tudjemu jeziku. Ili zar vaša korist raste usljed poslova sa Italijom ili sa hrvatskimi pokrajinami? Da u Vašem družtvu dajete prvenstvo magjarskomu jeziku, moglo bi se pojmiti, jer dobivate od Magjarije podporu, ali zašto predpostavljate talijanski svomu jeziku, to nam je nepojmljivo. Ovako, kako stvari sada stoje, bilo bi zgodnije kad bi se vaše družtvo nazivalo ugarsko-talijansko, a ne ugarsko-*hrvatsko*, jer u istomu nema skoro ništa hrvatskoga dali — imena skoro svih dioničara. Naši renegati i dokladeni izdajice neprestaju rovariti med prostim pukom proti našem zaslužnom občinskom načelniku i občinskom zastupstvu. Sada kad imademo ovdje kao u prvom velegradu monarhije električnu razsvjetu, pruža našim neprijateljem ista kadgod priliku, da psuju na načelnika i zastupstvo, a zašto? Zato, jer se dogodi, da jedne ili druge večeri po koja svetiljka ne gori a onda: grdi, psuj, rugaj se občini. Ništarije! Do pred nedavna imali ste od Adamovih vremena vaše *kalabreze* na občini, pa što su Vam učinili? Blagajnu izpraznili drugo ništa! A sada u par godina i električna razsvjeta i župni stan i putevi popravljeni i novaca u blagajni i veći red i 5% manji namet (adicijonal). I još imate obraza grditi! Nu mislimo, da je prošlo doba kad se je prije občinske sjednice pripravljao zapisnik sjednice a *mameluci* — zastupnici morali glasovati kako bijaše u zapisniku, da se ne mora u slučaju protimbe, mienjati zapisnik. Ljudi su progledali i vide koji radi i koji nije ništa radio, pa neće našim *renegalom* pomoći ni savjeti dalmatinskog odpadnika ni smrad matuljskog mačka, njihovog najnovijeg saveznika i pijavice.

Iz Poreščine, dne 20. junija. (Tko izazivlje). Nešto za dnevnik velezaslužnim našim zastupnikom na car. vieću:

Tko izazivlje? Taljani-gradjani, ili Hrvati — seljaci? Bilo je to na 12. aprila t. g. Dopeljao naš seljak u Poreč vina za *„Istarsku vinarsku zadrugu"* u Puli. Vino je imalo poći parobrodom u Pulu. Naš čovjek (St. P. iz B.) stupi u parobrodarski ured (agenciju), da mu se potriebiti popratni list za vino napiše. Nu *šef* tog ureda imao je druge muhe po glavi, nego da vrši svoju dužnost. Otrese se — kako ga to njegova „avita coltura" naučila — na našega čovjeka: *„Porko! porko! porko! e ti ga ankora korajo da venir a Parenzo"*! te se zaleti šakami protiva istom, udari ga u rebra, da se ovaj — nesluteć zla — odmah na njeke tamo ležeće vrieće svalio.

Taj isti St. P. bio je opet u Poreču na veli četvrtak o. g. Išao po svojih poslih

n dućan N., kamo stupi za njim gospodski obučeni mladić (sa imeni možemo Vas p služiti), koji reče našemu čovjeku: *„Perkè non ze venudo a Parenzo oji il vostro prete?“* Seljak odgovori: *„Neznam, to je njegov posao“*. Gospodičić: *„Il vostro prete ze una figura porka. Ga paura de capar bote a Parenzo. Un porko ze il vostro prete!“* Krasni, doistine, su to izlievi srca i duše „dell' avita coltura“. A znamo, da je taj svećenik najmirnija duša, te ga cijene i pošteni narodni protivnici, dočim ga njegov puk kao uzornog svećenika i rodoljuba vrlo štuje, ljubi i sluša. Dakle tko izazivlje?

Ipak se napokon zadovoljilo narodu, bar u tom, da se je odstranilo odnosno premjestilo iz Svetlovreča pazenat. odlučnog narodnog protivnika *Theihert a*, vođju tamošnje oruž. postaje Čujemo, da je pošao u Krk. Koliko od nas dalje,- toliko nam bolje. Mi ljubimo red i one, koji su za red postavni, i koje mi krvavimi našimi žuljevi plaćamo, da red čuvaju, odnosno da ga uzpostavljaju. Nu, ako pak ti tobožnji čuvari reda puk smućuju, izazivlju i grde, tada je bolje po javni red, da ih nema.

Osvjedočeni smo, i ovo osvjedočenje nam nitko i ništa nemože oduzeti, niti odsuda naših ljudi u Rovinju, da narod svojim postupanjem dne 16. marča t. g. pred Porečom nije zlo mislio, niti htio zla učiniti.

Taj postupak dakle nije bio pogibeljan. *Pogibeljno pak nedvojbeno jest*, pošto se je narod razoružalo, davati natrag oružje pogibeljnim ludem — recimo zločincem, osobam, koje se nahode radi kradje pod obtužbom, ljude *na slabom glasu* — dočim se ga poštenim i na njihove molbe uzkratilo!! *Videant et cavcant consules!*

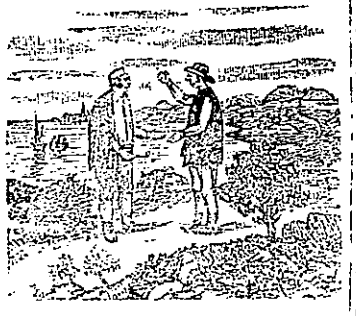

Franina i Jurina

Fr. Kako se vade deca va talijanskoj škole v Opatije?

Jur. Talijanski, tako kako?

Fr. Da i molit?

Jur. A ja, zac da je neki dece rekal, da ne smeju ni molit hrvatski.

Fr. A ča tako je to?

Jur. A ja, neka se zna, kako se mora po istrijanski, slovinski i naški molit.

Fr. A ča te reč oni domaći zapućenci, ki govore: Živila starjna?

Jur. Ča te reč? Živila novina! Ha, ha, ha!

* * *

Fr. Ča da neki na Volosken ima raji va crekve latinski zajik nego hrvatski?

Jur. Ja neznan, nego toliko Ti moren reć, da pul sprogoda najraji zakanta na organe „Libera“ namesto „Oslobodi mene Bože“, i da na najveći blagdani kantevaju jenu latinsku mašu, ku već si orebci na crekve znaju.

Fr. Ter neki vavek obećuje, da te se brzo drugu neku mašu navadit, neznam pak te opet latinski, ni kako.

Jur. Dragi moj, obećevat je jeno, a storit je drugo. Bog Frane!

* * *

Fr. Kako to da je jedan Mateša pul soldati medalje dobil, a jedan Kajta, ki se šnjim zajedno boril, palice.?

Jur. Ter je i on medalje dobil kako i Mateša, je.

Fr. Zač jih pak nenosi?

Jur. Zač jih je pasu na vrat obesil, pak su mu se nekamo zamešale.

Fr. Ča je tako rišpetal onega, ki mu jih je dal?

Jur. Ma jušto tako, ter kada si čul al videl ku pametnu od njega?

Fr. Valjada se je bal, da će mu pasa šintar zet.

Jur. Mala škoda bila bi za pasa i gospodara.

* * *

Fr. Jedan m a č j i od Mihotić, da se je već preselil na Sušak.

Jur. Al vraže ono j' va Hrvatskoj!

Fr. A la nebore, ni ti maćka ni mačice, ka nebi i Boga za trbušinu prodala.

Jur. To pak varamente imaš pravo.

* * *

Fr. Joh meni, bolje bi mi bilo, da sam nem i mutast!

Jur. Ča si polidiá?

Fr. Kako nebi, taljanski neznam Boga moliti, a hrvatski nesmim, jer bi s tim Boga uvridija.

Jur. Nemunjesaj, ča ti se u glavi miša?

Fr. Bolje bi bilo, jer pre Blaž je reká na Lime, kad smo po rašu molili i pivali, da je to Boga o f e n d i t i, joh meni!

Jur. Neka kantevaju pur bumbari „Santa M a r e j a“, a mi ćemo po našu kako od vajka, jer smo i mi božji, a ne samo bumbari.

* * *

Fr. Pre Blaž mora biti jako študijana glava, kad svaki večer študija na zvizde do polnoći bilo vedro il oblačno.

Jur. Bi mu bilo bolje, da se uči naš lipi zajik, da nebude vajka molia A v e m a r i j a za one, ki ga nerazume.

Fr. Ča mu ne more nidan zapovidati?

Jur. Nehaje čuda ni za puk ni za plovana „dragi moj on ima „h a r t u b i a n k u“.

Fr. Bog nas oslobodi od bumbari!

* * *

Fr. Deju, da se j' mačji hitil na gospodarstvo.

Jur. Ča morda kopa al kosi?

Fr. Ne, lego da škropi po Zalukah.

Jur. To će bit jarboli.

Fr. Vej se ga zlamar.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri darovali su gg. Stjepan pl. Galeković i Dr. A. Gašparac u Vel. Gorici for. 5.

Mužki podružnici sv. Cirila i Metoda u Kastvu daruju Mirko i Dušan Bunc 20 kruna mjesto vienca na lies pok. nonici g. J e l e n i udovi K a l i e t e r.

Blagdan slavenskih blagoviestnika sv. braće Cirila i Metoda Dne 4. julija slavi katolička crkva blagdan sv. solunske braće, slavenskih blagoviestnika sv. Cirila i Metoda. Našim blagoviestnikom imademo zahvaliti ne samo to, što su pokrstili naše pradjedove i tako u naše strane donesli svietlo istine, nego i radi toga, što je veliki papa Hadrijan II. proglasio slavenski jezik crkvenim jezikom, podav tim nam Slavenom riedku povlasticu u katoličkoj crkvi.

Radi toga pozivljemo naše rodoljube, da se toga dana uteku sv. braći vrućom molbom, da nas brane i štite od svakoga zla, duševnoga i tjelesnoga; nadalje, da se sjete naše plemenite družbe, koja stoji pod zaštitom sv. braće, družbe sv. Cirila i Metoda, a naš puk širom Istre pozivljemo, da pali u predvečer blagdana kresove na uspomenu svetaca, koji su donieli medju Slavene svietlo sv. vjere i prosvjete.

Glavna skupština „družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“ obdržavati će se dne 1. julija t. g. u blagobetno odstupljenim prostorijama družtva „Z o r a“ u Opatiji. Početak viećanja u 2 sata poslije podne. Dnevni red skupštine priobćujemo na drugom mjestu. O važnosti i znamenitosti družbe ne treba ni da govorimo. Nu ako ikada to se u ovim težkim časovima, gdje se na naše svetinje digla strašna hajka narodnih naših neprijatelja i izroda, osjeća potreba, da nas se što više okupi okolo barjaka naše dične d r u ž b e. Upozorujemo pako osobito naše P o d r u ž n i c e, e da se nebi nijedna od njih oglušila ovome pozivu.

Občinski izbori u Oprtlju. Naši će se čitatelji sjećati, kako su se naši državni zastupnici u Beču zauzeli, da bi se sadašnje občinsko zastupstvo u Oprtlju razpustilo i da bi vlada odaslala posebnoga pravednoga komesara, koji bi nove izbore tamo proveo. I puk je to isto molio sa mnogobrojnimi podpisi od c. kr. namjestničtva. Da se to ni jedno ni drugo dogodilo nije, netreba nam valjda ni spominjati.

Staro zastupstvo izložilo je nakon mnogih molba i pritužba na razne oblasti listine za nove izbore dne 20. aprila. Puku bijaše pako službeno javljeno dne 25. aprila od občinskoga sluge (klicano), da su izborne listine izložene od toga dana (25) i da će ostati kroz 4 čedna izložene, a 8 dana da ostaje za reklame. Naši prvaci povjerovali su tomu ustmenomu proglasu, priredili mnogobrojne reklame i odnesli je dne 27 i 29 maja na občinu. Riešitba je sliedila nepovoljno, jer da bijahu reklami prekasno podneseni, što nije istina, ako su listine izložili 25. aprila, kako se je občinarom službeno javilo. U odgovoru kaže, odbor za reklame, da bijaše u občini p i s m e n o i na zidu obješen proglas dne 20. aprila, čega dakako izvanjski občinari znali nisu. Videći se prevarenimi podnesoše reklame na c. kr. kotarsko glavarstvo u Poreču, koje ih takodjer odbilo s istih razloga, s kojih i občina.

Naši prvaci utekoše se pritužbom na upravno sudište u Beču; dojavila cielu stvar brzojavno predsjedničtvu ministarstva zamolivši, da se obustavi izborni čin, urečen za dne 28. t. mj. a kad se to dogodilo nebi, neka se bar dopusti našim pouzdanikom ostati u izbornoj dvorani. Na molbu naših na c. kr. kotarsko poglavarstvo u Poreču, da se dozvoli našim pouzdanikom prisustvovati izbornomu činu, dobili su odgovor, da će se to dogoditi, ako bude potrebito (se sarà neccesario). Što to znači? Stvar radi izloženja listina prijavljena je i c. kr. državnomu odvjetničtvu.

Medjutim izbori su započeli prekjučer dne 22. t. mj. Kako doznajemo odputovali su vojnici iz Poreča u Oprtalj, da t a m o p a z e n a m i r i r e d. Kako se bira, ni koji je uspjeh prvih dana, nije nam jošte poznato, ali se dobru nenadamo, jer su izborne liste silno izkvarene i jer nije bez razloga vladajuća stranka u Oprtlju zamolila vojničku pomoć, da uzmogne p o t a l i j a n s k u provesti izbore.

Je li to austrijanski? Naša mornarica u Puli broji preko 8 hiljada vojnika, koje treba dan na dan hraniti. Dakako, da se tu potroši uz meso i silu božju krompira, zelja, povrća, konserva za juhu itd.

Prije 6 godina sve je ovo mornarica nabavljala i kupovala od naših seljaka, pa je tako *naš* novac ostao i u ruku *domaćih* seljaka. A danas, što mislite? — *Sve* i upravo *sve* do zadnjeg krumpira nabavlja se iz blažene Italije. Čozoti dolaze dan za dnevom svojimi brodovi kreati hranom, a naš jadni seljak kuburi dan za dnevom čekajući, kako da proda ono malo povrća i druge hrane, što mu je zemlja dade.

Zakupnik mornarice je židov Thorsch, a zakupnik ili bolje rekuć talijanski dobavljač hrane za c. kr. austrijsku mornaricu jest Čozot *Beltrame*! Bravo! Daleko smo došli! A to gospodarstvo već 6 godina traje, bez da bi se itko oglasio i proti tomu pritužio, pa ni u državnom saboru u Beču! Zar nebi koji naš iskreni prijatelj u Italiji mogao u slučaju rata n. pr. u konservu za juhu pridodati par kapljica kakove *„medižije“*, koja u želudcu baš dobro ne kuha? — Tko bi onda odgovarao pred Bogom i narodom za hiljade nevinih žrtava? *Ja ne.*

Podružnici družbe sv. Cirila i Metoda u Pazinu darovali su godine 1895. gca. Franković Evgenija f. 1·50, na imendan gosp. župnika Iv. Gabrielića sabrano f. 19·56, kod krštenja Mogorović Cirila Metoda sabrano f. 2·60, gg. Bančić Mate i Buretić Jakov za vino izplaćeno f. 1, prigodom otvorenja škole u Kašteliru sabrano u kući braće Legovića f. 22, prigodom odlazka g. Ivana Španjola iz Pazina sabrano f. 3·85, g. Vitezić Bartul za bezplatni prevod njemačke rješitbe c. kr. poštarskog ravnateljstva n. 30, g. Jelušić Ernest za fotografije iz Bigudca f. 1, g. Črnja Blaž f. 1, g.ca Karolina Pečenko za prodane stare novine i karanfile f. 2·19.

Matuljski klateži. Iz Tinjana pišu nam 16. t. mj. Prošle noći u 11 sati doklatio se amo zloglasni Krstić sa 8 svojih pristaša iz Poreča. Odsjeli su ovdje u šarenjačkoj krčmi i popili 7 litara *kiselića*. Doklatili se amo iz Poreča i to pješice, što znači, da im gospodari i gončini u Poreču više nebacaju srebrnjake na pune pesti, te nemogoše naručiti si kožije, kako prvi put. Ti potepuhi krasuli su odavle kratice preko Drage na Kanfanar, odakle su valjda željeznicom kući ili su pošli prosjačit u Pulu.

Kroz Tinjan je prošao poštom pred njimi *šijor Francesko Marotti* iz Obrovoga sa dva Veprinčana — isto po noći. Što traže ti narodni odpudnici i neprijatelji u Poreču, lahko će svatko i sam pogoditi. Isto tako lahko dade se protumačiti zašto se prodanci po noći svietom klate.

Iz Opatije pišu nam 21. t. mj. Jur prošle godine bio je na jednoj občinskoj sjednici izabran jedan odbor od devet lica za gradnju novog groblja u Opatiji. U taj odbor dao se izabrati i občinski zastupnik takozvane talijanske stranke dr. *Ivan Tamaro*, c. kr. kotarski liečnik. Pošto je pitanje o gradnji novog groblja u Opatiji postalo sada akutno, odlučio je pred nedavno gorispomenuti odbor, da to pitanje čim prije konačno rieši. U ta svrhu bijahu svi članovi odbora okružnicom pozvani, da se u petak 18. t. m. popodne sastanu u našoj školskoj zgradi, odakle da će odbor krenuti da razvidi, gdje bi bilo najzgodnije graditi groblje. — Svi članovi odbora su se odazvali tomu pozivu, samo nije dr. Ivan Tamaro, koji se izpričao, da je zapriečen („impedito“). Odbor, pošto se bijaše sakupio, krenu, da razvidi sva zemljišta, na kojih bi se moglo to buduće naše groblje graditi. Kod toga razgledavanja došao je odbor slučajno i na šetalište kralja Karola i tamo našao dr. *Ivana Tamara*, c. kr. kotarskoga liečnika u neslužbenom poslu. To je dakle bila njegova zaprieka, pomisliše svi odbornici. C. kr. kotarski liečnik, koji ima vršiti ovdje u kotaru zadaću jednoga fizika, radje je pošao na zabavu, nego da sudjeluje u komisiji, koja se trsi, da rieši pitanje silno i odlučno zdravstvene naravi. Prepuštamo to njemu, njegovim poglavarom i biračem, neka sude, jeli pravo postupao u ovom toli važnom pitanju. Kad su izbori, onda se nekoja talijanska gospoda dadu birati u občinsko zastupstvo, a kad su izabrani, niti ne misle na to, da vrše svoje dužnosti. Oni se valjda dadu birati samo da spase čast (?) kalabrezke falirane stranke. Dr. Tamaro nije naime jedini od predstavnika *„talijanske stranke“* u našem občinskom zastupstvu, koji niti ne misli, da mora svoje dužnosti kao obć. zastupnik izvršivati. Eno Vam notara *Puovicha*, koji mari iza naše občinske interese kao i za lanjski snieg. Niti on niti Tamaro nedolaze nikada na občinske sjednice. A vi opatijski *„barkarioli“* zagovarajte i nadalje te vaše prijatelje, koji za vas nit haju nit mare. Birajte ih i drugi put, pak će vaši interesi biti zagovarani onako à la *Tamaro* i à la *Puovich*!

Doskora biti ćemo u stanju, da Vam javimo štogod stalnoga o gradnji novog groblja.

Pa še enkrat „krainische Bande“. Šaljem Vam listovni zavitak (kuverta) jedn-g pisma, koje je dne 4. aprila o.,g. odaslano iz Kanfanara u Pulu na gosp. *Frana Benasića*. Naslov glasi:

Poštovani gospodin
Frane Benasić
krčmar blizu mosta
u
Puli.

To je tako jasan naslov, da jasnijega čovjek ni pomisliti nemože, jer je izraz *„na mostu“* ili *„kraj mosta“* (al ponte) u Puli svakomu djetetu poznat, samo neki činovnik na ovoj c. kr. pošti bio je tako mudar i pametan, da je to pismo poslao u *Kretu* na ratni brod *„Blitz“*. Od tamo je pismo putovalo opet nazad kopnom i morem, dok nije 15. maja prispjelo u ruke jednomu činovniku od *„krainische Bande“*, koji je ozdol napisao *„Wirth bei der Brücke“*.

Sada istom našlo se Frana Benasića, kog tamo svako diete pozna, samo slavna c. kr. pošta u Puli ne. Altročhè *krainische Bande*! *Ja wohl!*

Posebni vlak iz Trsta u Ljubljanu. U nedjelju dne 27. t. mj. blagosloviti će pjevačko družtvo „L j u b l j a n a“ u Ljubljani svoju zastavu. Tom prigodom zastati će se u glavnom gradu Kranjske mnogobrojna slovenska i hrvatska pjevačka družtva, čitaonice i razna druga družtva. Iz Trsta poći će u Ljubljanu posebni vlak i to nedjelju jutro u 4 sata, a vratiti će se istoga dana oko 3 sata po ponoći. Vožnja tamo i natrag stajati će for. 3·50.

Ovjekovječenja mudar predlog. Čujte što je u zadnjoj sjednici obć. glavarstva u Puli mudrac premanturski predlagao:

„Neka občina puljska podpomogne iz svojih sredstava list *„Pravu Našu Slogu“*, jer da je to jedini list, koji pravo i pošteno piše za Istriane. Nu kako trpi list *mizeriju*, valja mu pomoći iz kase občinske. Zatim neka občina puljska piše na sve druge občine u Istri, da i one isto učine.“

Predlog premanturskog mudraca pao je, a matuljski mačak, koji je onaj dan došao u Pulu, spavao je na klupi u kavani *„Circolo e Militare“*, jer mu je *širokal* mastni plien, a *beći* ni bilo za poći kamo barem pošteno prespati.

Pilat.

Ceste i putevi u Kastavšćini. Nemislite, da ću Vam pisati o cestah i putevih, koje su za vrieme izbora obećivali neki te neki, a drugi mjerili, premda bi možda bilo vriedno i o tom koju napisati. Ne radi onih, koji su jih obećivali i mjerili, nego radi njihovih stanovitih saveznika, koji reć bi, da bijahu i u toj stvari s njimi u savezu. Nego o tom možda u kojoj drugoj zgodi. Danas želimo spomenuti, što se je cesta i puteva u zadnje doba u Kastavšćini u istinu učinilo ili popravilo, i to bez ikakve buke i vike.

Tu, na prvom mjestu, zaslužuje spomena ono, što je učinio naš kapetan g. *Anton Štrk*. On je n pravio krasan put iz Voloskoga u Varljene, i uredio voznu cestu iz Matulja kroz Pobre na Varljene, tako, da se može sravniti s najboljimi ce-

stami. Potrošio je tisuće i više forinti, a da nije pitao od občine nego prāh. Reč će mnogi, da je to obuje učinio radi sēbe i svojih, da mogu lakše do svoga ljetovišća u Varljenih. Pa i neka je, al je za to i onaj put i ona cesta otvorena svēkom, i rabi osobito Varljenom i svim okulnim občinarom kastavskim. Oni su mu za to zahvalni, a zahvalna mu je i občina kastavska, koja mu je za to naročito zahvalu izrekla. Iznašamo ta djela velevriednoga gospodina *Antona Šrka*, da se vidi, što i kako rade istinski i pravi rodoljubi.

S tim u savezu je cesta k Sv. Ani na Puževbreg, liepa kao i prva i služi na čast onim, koji su ju napravili. A napravili su ju stanovnici *Puževoga* brega sa nekom podporom od občine.

Stanovnici *Pižēve* županije učinili su pomoću občine cestu od Brežaca na glavnu cestu prema Permanom, i tim mnogo prikratili put za one, koji će iz Brežaca u gornje strane. Čast njim i županu.

Stanovnici *Spinčićeve* županije popravili su ponekle put, što vodi iz gornjih Spinčića kroz doline na Kal, pak u Rubešovoj na glavnu cestu; i napravili su vozni put, koj vodi nad Spinčići u njihove posjede. Uz pomoć občine od 100 forinti napravili su djelo cienjeno bar na 500 forinti. Radili su skōro svi, koji su mogli. Sad se svi mogu radovati, i vriedno je, da se pohvali sve zajedno sa njihovim županom *Kuzmom Spinčićem*, koj je skoro svaki dan kad se se je radilo, bio medju radnici.

Isto su tako hvalevredni stanovnici *Jurčićeve* zajedno sa svojim županom, koji su uz pripomoć občine popravili vozni put *Jurčići-So. Križ* kod Cingulati.

Stanovnika u seocu *Bani* u Bernasovoj je malo, al bave se vēćinom klēsarijom, pak njim bijaše živa potreba, da njim se od glavne ceste vodeće na Sv. Matej napravi cesta do njihova seoca. Vriedni muži toga seoca zauzeli su se za to, občina njim je sa znatnom podporom priteklā u pomoć, i eto i oni imadu cestu do svojih kuća.

Eto, tako rade vriedni občinari i čestita občinska uprava, bez ikakve buke i vike, za istinsku korist puka kastavskoga.

Občinsko zastupstvo dozvolilo je i nekih drugih podpora za ceste i puteve, i dozvoljavati će jih i u buduće koliko mu bude moguće, gdjegod bude uvidilo, da je potrebito. Želi, da se toga još mnogo po Kastavščini napravi i popravi. Svega nesmaže občina sama, pak se je s toga već jenara mjeseca tekuće godine obratila molbom za podporu na visoko ministarstvo nutarnjih posala. Tu molbu se je i privatno preporučilo, a njegova preuzvišenost gospodin ministar-predsjednik kao upravitelj ministarstva nutarnjih posala obećao je uslišati ju. . . .

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Puli držati će dne 27. o. mj. u prostorijah Čitaonice svoju redovitu godišnju glavnu skupštinu sa sliedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Izvješće tajnika. 3. Izvješće blagajnika. 4. Razni predlozi. 5. Izbor novog odbora.

ODBOR.

Iz Šajini občina Barban. Želim Vam, dobri gospodine Uredniče, nešto žalostna javiti, da štampate u lipoj „Našoj Slogi“ sliedeće:

Bila je dne 13. pomajca (junija) nedilja presvetoga Trojstva, sv. kvaternica i sv. Antun od Padove. Morate znati, da smo svi došli k sv. Maši na taj trojni svetac, pokloniti se sv. Trojstvu, pomoliti se za naše pokojne i sv. Antunu od Padove, da nam očuva naše blago. Došli smo, jer smo čuli po navadbi, kako na svaki svetac, k Maši zvoniti. Čekali smo popa sve do 11. ure; a popa nije. Ča će to reći? Nu, hvala Bogu, sada gre, kada smo vidili svoga popa izaći iz kuće prema crkvi. Hodmo u crkvu, bit će Maša! Naš Gospodin gre ravno u sakristiju; nu mjesto da pristupi k oltaru, izadje pred puk i navisti mu, da ne smi mašiti zarad toga, što pjevamo medj sv. Mašom hrvatski. I da se moremo još bolje sami osvjedočiti, dade nam biskupski dekret u ruke, da ga naši pismenici pročitaju puku pred crkvom. Narod je izašao iz crkve, pa čuje biskupovo pismo. Kad je bilo pismo pročitano i protumačeno, svi smo ostali kao omamljeni, ter smo duboko uzdahnuli: Bože moj, kamo smo došli! da ne smimo više Bogu slavu pivati u našem materinskom jeziku! Nu lipo je učinija naš Gospodin, da je nas tužne pozvā opet u crkvu, gdi smo molili suznim očima sv. krunicu presv. Trojstvu na slavu a sv. Antunu na čast. Pak smo se razišli svaki svojim putem; a za pravo reći, imali smo mnogi poredno srce na onoga, koji je kriv, da smo u taj veliki blagdan ostali brez sv. Maše.

Još ću Vam povidati, da smo ostali bez sv. Maše na Tilovo i u nediju za Tilovom. A to jur je sada 15ti dan, da sv. Tilo stoji samo u crkvi i da nitko ne maši. Čudimo se onomu, koji je zabranija našemu Gospodinu mašiti, da nije barem drugoga svećenika smo poslā nam u Šajine u te svete dane, da nam maši i da služimo sv. Mašu kako zapovida sv. mati crkva.

Ovo Vam, dragi Gospodine, dajemo na znanje, da po svojoj, volji, štampate i svitu prijavite, kako se s nama u porečkoj biskupiji postupa. Tužni mi, što nam je činit!? Nebo je visoko a Rim je daleko.

(Sliede podpisi.)

Jubilej kraljice Viktorije. Dne 22. t. mj. započele su u Londonu izvanredno sjajne svečanosti na uspomenu šestdesetgodišnjice vladarja kraljice engleske Viktorije. Sve vladajuće kuće poslale su k tim svečanostim posebne odaslanike, koji zastupaju tamo okrunjene glave, knezove, vojvode itd.

Glavna skupština „Matice Hrvatske“. Dne 20. t. mj. obdržavala se je redovita godišnja skupština „Matice Hrvatske“, na kojoj je položio odbor račun o svom velekoristnom i požrtvovnom djelovanju.

Sa Suska primili smo pritužba proti tamošnjemu poglavici šarenjaka, koji je strpao u jednu sobicu trgovinu sa živežom, prodaju tabaka i poštanski ured, i koji se ponaša napram našemu puku osorno, uvriedljivo i divljački. Radi pomanjkanja prostora morali smo i taj dopis izostaviti za budući broj.

Tužno stanje našega svećenstva i puka u porečko-puljskoj biskupiji. Zamoljeni smo, da priobćimo u talijanskom izvorniku sliedeći *dekret* kano ilustraciju tužnog stānja našega svećenstva i puka u rečenoj biskupiji. (Vidi k tomu dopis iz Šajini i otvoreno pismo g. Vrbke. Op. Ured.)

Veleučenomu Gospodinu
prof. Matku Mandiću,
Uredniku „Naše Sloge“
u Trstu.

Molim izvolite tiskati doslovce na moju odgovornost sliedeći biskupski Dekret dd. 31. Maja 1897. u dičnu *„Našu Slogu“* s uzroka, da pohijem razna sumničenja nekoje subratje svećenika (kojih imena neću za sada imenovati) i drugih zlobnih ljudi radi *„suspensije“* Josipa Vrbke, kapelana u Šajinih — občina Barban.

N. 990.

Al R.do Sig. Giuseppe Vrbka, Cappelano
in S a i n i.

Da concordi deposizioni di parecchi che conoscono l' uso riguardo la lingua liturgica vigente in addietro, è introdotto di recente, in codesta Cappellania, e confermato in sostanza ufficiosamente dalla Spettabile Podestaria, risulta che la S. V. R.da introdusse parecchie novità circa la lingua degli Offici e della Santa Messa. Risulta anche da testimonianze ch' Ella se ne vantava ed eccitava qualche altro Suo Confratello a fare lo stesso, oltrochè istruiva e subornava a ciò il popolo, segnando perfuone' Libri di preghiera dei fedeli le pause e le cadenze del canto. Con ciò sta in contraddizione quanto Ella mi riferiva col Suo rapporto dd. 13. maggio spirante. Rilevando la *menzogna* volutami persuadere, *La dichiaro*, con riferimento al mio Decreto dd. 7. maggio 1897 N. 836 *caduta in sospensione*, e lascio a Lei di regolare le cose di Sua conscienza anche per la *irregolarità* e *inabilità* a benefici ecclesiastici e alle loro rendite che avesse contrata *„ob violatam censuram“*; avvertendo La che l' assoluzione della predetta sospensione è *riservata* al Vescovo. Le intimo poi a scanso di ulteriori misure più gravi (per avventura mettendomi d' accordo coll' i. r. Governo), di fare i passi opportuni, per togliere in codesta Chiesa tutti gli abussi da Lei introdotti in riguardo a lingua liturgica, e per indurre i fedeli da Lei subornati ad attenervisi e ottemperarvi, — riservandomi di dichiarar La prosciolta dalla sospensione appena allora, che l' Ufficio Parrochiale mi avrà assicurato ch' Ella si è gia uniformato, e pienamente, a queste ingiunzioni; lo che, *a scanso delle accennate misure più gravi*, attendo alla più lunga il 15. Giugno pr. v.

Non è capriccio, ne sentimento di avversione ad una lingua o ad un' altra, che m' indusse a emanare fin dal 1888 i „Sancita“ contenuti a pag. 6 dell' Ordo liturgicus de 1897, e il Decreto personale a Lei rivolto in data 7 cadente, ma il sentimento del mio dovere dirimpetto a precise e tassative disposizioni canoniche, quali fra altro in particolare le Risoluzioni della S. C. R. dd. 13. febbraro 1893 (cfr. Folium Dioec. de 1894 pag. 137) con le quali si proibisce affatto *ogni mescolanza di latino e slavo*, e l' uso della lingua *vernacola* proscritto già tante altre volte e in via di principio dalla s. Chiesa.

Dall' Ordinariato Vescovile di Parenzo e Pola.

Parenzo, 31. Maggio 1897.

† Glam. Batista m. p.

P. S. Podpisani čita i pjeva svu sv. Misu u latinskom jeziku polag liturgičkog propisa i kako „Folium Dipec“ od god. 1894 str. 137. zahtjeva. Puk isto odgovara latinski; ali što podpisani je dopustio puku pjevati „Kyrie“, „Gloria“, „Credo“, „Sanctus“ i „Agnus Dei“ u hrvatskom jeziku polag knjige „Otče budi volja tvoja“, bi od Presvietlog Biskupa Glam. Battista Flapp-a suspendiran.

U Šajinih, dne 17. Junija 1897.

Josip Vrbka,
kapelan, exposit.

Slučice iz Italije. Poznato je kako neki čēzzu za blaženom Italijom, kako Istru pripravljaju za nju, kako ju već sad zovu pokrajinom talijanskom, i kako je i naših ljudi, koji se za njimi povadjaju.

Kako je u toj blaženoj Italiji; kako je tamo malo slobodnih seljaka, a najviše kmetova bez svoja zemlje; kako stanovnike njēžine pritišću davki; kako je u mnogih krajevih pravoga glada; kako gladnih i skoro nagih dolazi u naše krajeve, pak našim uzimlju zaslugu — to i mnogo drugega sličnoga je poznato.

Poznato je, takodjer, kako su neki jako visoki činovnici upotrebljavali državne novce za svoje svrhe, i bogatili se sa novcem opredieljenim za siromahe.

Danas donašamo dvie slučice od tamo.

Prošlih dana je izginuo iz Nápulja neki *vojvoda* koj je ostavio za sobom silu dugova, i koj *je ukrao u jednoj plementaškoj obitelji 80.000 lira.*

To je jedna. Eto druge.

U Napulju obstoji sirotište, zavod za siromašnu djecu, za koj troši napuljska pokrajina miljune lira. Kamo je upravs s novci, to se nezna — za djecu jih nije trošila, pače može se reći, djecu je morila. Godine 1895. izručilo se je zavodu 856 djece; od tih ostala su živa do ove godine *samo tri.* U sedmih godinah izručilo se jih je u zavod nekoliko tisuća; od tih jih je živih *samo dvadeset.* Uprava kaže, da jih je poslala mnogo u druge zavode, al nekaže u koje. S onimi, koji su bili unutri, postupalo se je upravo nečovječji, gore nego živinski. Rublje zdravih i bolnih se je skupa bacalo; čistilo se nije ništa. I prestare i ružno bolestne dojilije dojille su djecu, i tako ju uništivale. To je zbilja blažena zemlja.

Proti tekutom. Poznato je, da patke, kokoši i druga domaća perad puno trpe od tekuta; da ih se mnogi ne znaju riešiti. — Izvrstno sredstvo proti tekutom jest pelin; ako se pravi uvarak od pelina, pa se njim mažu patke i kokoši, nestane tekutih. Pelin posušen, smrvljen i prosijan jeste takodjer izvrstno sredstvo proti tekutom, dapače ako se hrani primješa nešto pelina, to takodjer pomaže proti tomu gadu.

Izkaz

prinosa na ravnateljstvo „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru tekom mjeseca svibnja tek. god.

Mč. gosp. Miho Laginja, župnik u Veprincu predaje puštenih oporukom od dne 26. febrara 1896 od č. g. Frana Župana, kapelana u Poljanah . . . . . f. 30·—

Sakupljenih po gosp. R. K. Jeretovu i uništih putem „Narodnog lista“ u Dalmaciji tekom mjes. travnja . . . . . f. 14·—

Ema Jelušić, blagajnica ženske podružnice u Kastvu dostavlja sakupljenih u veselom druženju u krčmi Vjek. Jelušića Šundrića dne 5. aprila tek. god. . . . f. 3·55

Podružnica muška u Kastvu dostavlja poštovnim checkom:

a) na počast uspomene pok. učitelja Mata Mogorovića podarenih od njegovih kolega i kolegica . . . . . f. 6.—

b) u veselom druženju u gostioni Vjek Jelušića u Kastvu prigodom proslave imendana Frana Dukića-Diračića dne 11. aprila sakupljenih . . . . . f. 11·10

c) čisti dohodak zabave, obdržavane od muške i ženske podružnice u Kastvu dne 2. t. mj. u korist iste Družbe . . f. 80·—

G. Ivan Blagar, blagajnik muške podružnice u Veprincu izručuje:

a) sakupljenih medju svećenici prigodom sprovoda i pogreba Mč. gosp. Frana Župana, kapelana u Poljanah . . . . f. 30·20

b) u družtvu, sakupljenom poslije sprovoda pok. gdje. Marije Bačić rodj. Peršić dne 18. maja u Blagarevoj gostioni u Veprincu . . . . . f. 21·—

Dr. Diniko Vitezić predaje darovanih od preč. gosp. Gabre Babića, kanonika u Djakovu . . f. 10·—

Podružnica u Sv. Martinu kod Buzeta pripošilje iznose od plesnih zabava, ostalih darova uz mali unos članarine (nije točnije specificirano) . . . . . f. 17·86

Otvoreno pismo.

Dragi Mateša!

Čekal sam od tebe, moj dragi Mateša, kako od starega soldata i banderaša odgovor, dostojan tvojeh sivih vlasi i tvoje sive bradi, kad tamo, ti mučiš, kako riba. Tebe, kako poštenemu čoveku, bila je baš dužnost odgovorit na neke stvari, a ti, ni črne ni bele. Da ti istinu rečem, tega se od tebe nisam nadal.

Zač mi nisi na priliku odgovoril i dokazal, da ni istina, da su oni ljudi, ki hrvatski govore Hrvati? Zač mi nisi odgovoril, da Bartoli, ta vaš zastupnik ni Talijan? Zač mi nisi odgovoril, da Talijani, keh ta vaša *„Prava“* do neba hvali, od prvega do zadnjega, delaju proti nam i našoj starini i našemu lepemu hrvatskemu zajiku, kega smo se od materi naučili? Zač mi nisi odgovoril, da baš radi tega slabo delaju, ki drže i glasuju za Talijana? Zač mi nisi dokazal, da oni naši ljudi, ki za Talijana delaju i š njim drže, a proti našoj starine, našemu zajiku, nisu izdajice i propalice? Zač mučiš na oni moju, da ima u Istri Talijani, ki bi teli, da ova naša Istra pride pod Italiju? Na sve to si mi, moj dragi starče, ostal dužan odgovora. Čital sam pak neč, va toj vašoj talijanskoj *„Pravoj Sloge“*, pisanoj hrvatski. (To je ta prava roba. Op. sl.) za hitit vam malo popela u oči, ča bi imelo bit, kako nekakov odgovor na ono moje odprto pismo, kō sam neki dan tebe poslal. Ti si dakle poslal nekega drugoga s tvojun torbicun va malin, a to ni, moj dragi, lepo od tebe. Ako se je pak sam zabol, reci mu onu talijansku, tr ti znaš dobro ta zajik: *avokato non ćamato*. . . . Pak da biš barem bil kega šegavega poslal? Na prvi mah sam mislel, da z ognja govori. On mora, moj dragi Mateša, bit još čuda zapućeneji i od samega tebe. — On ne odgovara ni s duga na ono, ča bi bil moral. Kako on, ki u jamu pada, pak se maha lovi. On sve neč govori za Božu, za njegovoga učenika, za volj, za koji. ma baš kako bi sanjal. Ja tako nećemo, moj dragi, nikad na čisto, nikad na kraj. Još kad si ono bil ti neki dan odgovoril *„Franine* i *Jurine“*, je bilo neč. Rekal si bil na priliku, da *muli* imaju dve naravi i to, da su oni bili Hrvati, a sada su Talijani (Krstić i Robertićina Op. sl.) i još si bil neč rekal za nekakovi mulci pul Turak, i ova je unešto bolja — ova ti valja beći. Ma ča sada ovo neki odgovor, brate, ni nego za puknut od smeha. Govori ne bore, da ja morem bit i vol i konj, i ako ću lepo oboje zajedno. Ča biš ti na to odgovoril? Ja bin ovako viš: Voli su oni ljudi, ken je neki gospodin, ti već znaš ki, rogi prokural; a konji su oni ljudi, ki su si pustili uzdi stavit od nekeh propalic, pak ih gone desno i levo, i va jamu te još š njimi, a oni brižni niš ne pitaju, niš ne znaju, brate kljuseta prava. Ti si šegav, pak mislim, da ćeš ugonit ki su ti ljudi, ki se puste tako za nos peljat i ki su oni, ki ih to pelju.

To bi bil odgovor na onu blezgariju prez soli i smok. A sada na drugo. Ti si rul ja znam, dragi Mateša, već puti reć, da dobrega nauka ni nikad dosti, zato čuj ovu: Ono ča sam ti bil neki dan razložil, da u Istri živu ljudi, ki hrvatski govore — Talijani, i drugi ki talijanski govore — Talijani. Iz tega lahko vidiš, da u Istri su dve strauki, zapameti dobro, samo dve stranki. Jedna je stranka naša, naših ljudi, ku zovemo hrvatska stranka, verna našoj sv. veri i našemu premilostivemu cesaru a druga je stranka talijanska.

Ki govori al piše za nekakvu istarsku stranku, mora vavek reć ku stranku, al našu hrvatsku, al pak talijansku. Ako to ne reče, ako ne reče ka istarska strauka, on neč pod ten skriva, boji se reć istinu, on laže, slepi, vara, dava nekemu rog za svečū.

Kako iz ovega vidiš, istarske, čisto istarske strauki ni, al je stranka istarsko hrvatska, naša stranka, al je pak istarsko talijanska stranka. Va našoj stranke, su

svi ljudi po Istri i bogati i siromahi, učeni i neuki, ki su našega govora, osim nekoliko zapeljanch i prevarench na Lovranščini, Leprinašćini i Rukavašćini, oni, a med njimi i ti, još ne znaju, ne razumeju ča i kako je to, oni misle, da ki stupi va našu stranku, će valje pod Hrvatsku. Neki šegaveji znaju, da ni tako, nego njim to rendi, pak tako govore. Talijani, ti naši dobri prijatelji, još od vremena *Lisi* i *Kustoci*, znaju s čim je našega čoveka strašit, pak ča store, kupe i plate dobro nekoliko naših ljudi, ki poznaju bolje našu bol, pak ala udri lagat, ki će bolje. A čovek više nagujen na zlo neg na dobro, brižan valje poveruje. Zato češ i nać, da oni ljudi naše krvi i našega govora, ki ljuden lažu, ki ih varaju i slepe, da ćemo pod Hrvatsku bit prodani i ovo i ono, to su ti same propalice. Pogledaj samo malo po Kastavšćine. To su ljudi brez veri i Boga, ki bi prodali i vragu dušu za beči a zadušeni su do vrata. Je tako, Mateša? Pošten čovek se neće dat na to delo. Sada ti je ja mislim čisto i bistro, zač se toliko laže do našega *Spinčića* i *Laginje*. Oni su glavni, ki vode našu stranku, ki su već dosti pretrpeli za svoj narod, da ni njih, bi nas Taljani još jače tlačili i mastili, zato se i najviše proti njim dela. Talijani računaju: kad šundramo njih, kmeta ćemo lahko. Je tako, al ne?!

Ovo sam ti moral spomenut, zaš sam čital va vašoj pravoj talijanskoj „*Sloge*", da Kastavci ne drže ni za Krstića ni za Robertićinu, (Pravo je! Op. sl.) nego za *istarsku* (viš! ovo je kučica) stranku. Sada pogledaj na ono, ča sam ti preja stumačil, pak češ videt kakova je to buncutarija! Zač ne piše i ne reču odprto za *talijansku stranku*! Boje se reć, da delaju s Talijani proti našoj krvi, boje se reć, da su se dali u njihovu službu! Preja sam ti rekal, da oni za plaću lažu a la ki će bolje. Čuj ovu debelu! Pišu, ma ne znam za kega, da nam je za izbori prišlo s Hrvatske 190.000. Bum! Ja ću samo ovo reć: Kad bi se ta tisuća tako s te blažene Hrvatske sipalo, bi se bili Krstić i Luberto zubi i z nokti tega korita držali, kad su do lani bili veli veli Hrvati! Oni se hitaju tamo kade je bolje, kade su korita veća i punija.

Oprosti, da ti danas toliko tega pišem; nedelja je pak imam lazno, a dobrega nauka, kako sam već rekal, ni nikad previše! Va prilike ću ti se još javit. Budi mi zdrav i Bog ti pamet razsvetli.

Halublje, 13. junija 1896.

M. Halubljan.

Listnica uredničtva.

Gosp. F. R. Rieka. Stiglo u redu, ali morate čekati kano i mnogi drugi. Živili!

Gosp. F. S. u P. Neka pošalje. Zdravo!

Gosp. V. S. sv. N. Drugi put, jer stiglo prekasno.

Otvoreno pismo*)

Č. g. Čedomilu Korbaru, kapelanu kod *Sv. Marije od Zdravlja* na Barbanštini.

Budući da ne „*ejeruješ*", da sam ja podpisani suspendiran biskupskim dekretom dd. 31. Maja 1897. zarad toga, što sam dopuštao puku pjevati u crkvi „*Kyrie*", „*Gloria*", „*Credo*", „*Sanctus*" i „*Agnus Dei*" u njegovom hrvatskom jeziku polag knjige „*Otče budi volja Tvoja*", i premda Ti je sadržaj toga dekreta posvema dobro poznat; pa ipak me javno pred ljudima sumnjičiš, da sam ja zarad druge stvari suspendiran, pozivljem Te kano „*poštenoga*" subrata ovim javnim putem, da mi javno naveđeš taj drugi uzrok, s kojeg bih ja bio tobož suspendiran.

Šajini, dne 21. junija 1897.

Josip Vrbka,
kapelan exposit.

Priposlano.*)

Izvolite primiti, gosp. uredniče, u Vaš velecienj-ni list sliedeće redke: Jur dulje vremena pronosi se ovud glas, da sam ja dopisnik zloglasne matuljske „*Sloge*". Taj glas širi medju ostalimi i g. *Ivan Brajša*, koga pozivljem ovim putem, da mi dokaže u roku od osam dana ustmeno il pismeno, da sam ja u istinu dopisnikom onog smradnog lista. Neučini li toga, predati ću ga sudu. Na polje dakle sa dokazi ili opozovite crnu klevetu.

Pićan, dne 21. junija 1897.

Ante Brajša v. r.

*) Za članke pod ovim naslovom ne odgovara uredničtvo. Op. ured.

Poziv!

U četvrtak dne 1. julija t. g. u 2 sata poslije podna obdržavati će se u Opatiji u dobrohotno ustupljenim prostorijama *družtva „Zore"*

godišnja glavna skupština

„družbe sv. Cirila i Metoda za Istru", sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Čitanje zapisnika posliednje glavne skupštine.
3. Izvješće tajnika.
4. Izvješće blagajnika.
5. Izvješće nadzornoga vieća.
6. Razprava o pragmatici za učitelje na družbinim školama.
7. Izbor Uprave, t. j. Ravnateljstva, Nadzornoga Vieća i Obrambenog suda.
8. Možebitni predlozi.

Za ravnateljstvo „družbe sv. Cirila i Metoda za Istru"

Opatija, dne 16. junija 1897.

Dr Dinko Vitezić
predsjednik.

Broj 464.

Oglas natječaja.

Otvara se natječaj na mjesto občinskoga redara-poslužnika, uz plaću od for. 250 godišnjih, koje će vući iz občinske blagajne u mjesečnih antecipatnih obrocih.

Natjecatelji imadu dokazati dobu, s posobnost za službu, da poznaju u govoru i pismu hrvatski jezik.

Prednost imati će izslužene financialne straže, ili oni, koji su služili u c. kr. žandarmeriji, ili drugdje kao redari.

Molbe imadu se podnesti podpisanomu do dne 15. julija.

Glavarstvo občine

Žminj, 14. junija 1897.

Glavar:

Bančić s. r.

Dobro poznate i obljubljene

štrcaljke

inžinira Živica

dobivaju se još uviek uz obične nizke ciene na skladišću tvrdke

ŽIVIC i drug.
(Schivitz Comp.)
ulica Zonta br. 5.
TRST

Tko želi, pošalje mu se cienik.

Prave brnske sukneno tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muško odjelo stoji samo

for. 3·10 iz dobre
„ 4·10 iz dobre
„ 4·50 iz dobre
„ 6·— iz bolje
„ 7·75 iz fine
„ 9·— iz najfinije
„ 10·50 iz još finije

} parve ovčje vune

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gornje kaputе, Boden, Peruvieune, Doskings. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviote itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna **Kiesel-Amhof u Brnu**

Uzorci badava i franco. Pošiljke vjerne uzorku.

Pozor! P. n. občinstvo upozoruje se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2.45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim za svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji . . . . . klgr. po for. 1.20
„ obični . . . . . „ „ „ 1.—
Granis . . . . . „ „ „ —.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije preste od poštarine.

Tko pije „Kathreiner"
Kneippovu sladovu kavu?
Svaki
tko ljubi tečnu kavu a prištedit hoće i zdravlje sačuvat.

Prsni sirup.

Rabi se kod hripavosti kao kašalj ublažujuće, slez odstranjujuće sredstvo. Odrasli uzimlju 3 do 4 žlice, djeca isto toliko žličica. Cieua bočici 35 novč.

Antirrheumon

Najbolje sredstvo proti trganju. S time se tri put na dan oboljele dielove namaže. Bočica 25 novč. III

Živinski prah

Izvrstna i najbolja pripomoć, da se konji, krave i voli zdravi uzčuvaju. 1 omot 25 novč., 10 omota 2 for.

Lekarna Piccoli
„Pri Angelu"
Ljubljana, Dunajska cesta
Šilje se prema poštanskom pouzeću.

Skladište pokućstva

tvrdke Aleksandra Levi Minzi

Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladište pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladište zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

Svi strojeve za poljodjeljstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

Preše za groždje, diferencialni sustav.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč
II/2 Praterstrasse 49.

Cienike i sviedočbe gratis!

Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafrakcija!

Opunovlašćena Agencija za putovanja u tu - i inozemstvo

KARLA PIRELLI-a

dozvoljena odlukom namjestničtva br. 6996/3

Via Arsenale 2 — TRST — Via Arsenale 2

Izdaje vozne karte za željezničke postaje i parobrode za tu - i inozemstvo.

Poduzimlje izletne vlakove i posebne vlakove, izlete parobrodi i skupna putovanja.

Odašilje putnu prtljagu i trgovačku robu brzimi putevi i u sve krajeve.

Za cienu neboji se natjecanja.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc u Trstu.

Broj 26 U Trstu 1. julija 1897. Godina XXVII.

Nefrankirani se dopisi ne tiskaju. Nefrankirana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Imo, prosimo i najbližu poštu valja točno označiti.

Kimu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka navečer.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for. za seljake for. na godinu. Razmjerno for. i za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Poziv na predplatu.

Prvim danom mjeseca julija otvara se nova predplata na naš list za drugu polovicu godine. S toga molimo sve naše štovane predplatnike, kojim je iztekla predplata koncem prošloga mjeseca, da ju čim prije obnoviti izvole.

One pako čitatelje naše, koji nisu jošte za ovu godinu ništa uplatili, molimo, da nam cielogodišnju predplatu odaslati izvole.

Naše mnogobrojne dužnike opominjemo konačno, da već jednom naprám našoj upravi svoju dužnost učine.

Ciene lista izložene su na čelu lista.

Za odpremanje predplate neka se upotrebljuju jedino poštanske naputnice.

Uprava „Naše Sloge."

Značajna nota.

Kod sudbenih razprava, usljed kojih bijaše *Dr. I. Krstić* odsudjen prije odsudom c. kr. kotarskoga suda na Voloskom od dne 18. febrara 1895. br. 399/1043, pak odsudom c. kr. zemaljskoga kao prizivnoga suda u Trstu od dne 24. julija 1895. broj 148/208, bijaše pročitana sliedeća nota:

„*N. 37. Löbliches k. k. Bezirksgericht* in Volosca.

In Erledigung der geschätzten Note vom 9. December 1894. Z. 399 wird diensthöflichst mitgetheilt, dass Dr. Ivan Krstić *ein sehr aufbrausender Character ist und sich nicht des* besten *Rufes erfreut.*

So wurde derselbe schon in Fiume *mehrmahls polizeilich gestraft* und aus Gründen der öffentlichen Ordnung *aus Fiume sammt Gebiet ausgewiesen.*

Derselbe wurde *wegen Ehrenbeleidigung zweimal in erster Instanz verurtheilt* und geht aus den hieramts gepflogenen Erhebungen hervor, dass derselbe *fähig ist aus Gewinnsucht strafbare Handlungen zu begehen — und wird derselbe hieramts auch für fähig gehalten Amtspersonen in der Ausübung ihres Amtes zu beleidigen.*

Ebenso herrscht die Meinung, dass *Krstić* in *sittlicher Beziehung nicht makellos dasteht, und es ist Thatsache, dass er fern von seiner rechtmässigen Gattin lebt und sich um seine Familie nicht kümmert.*

VOLOSCA, am 14. Februar 1895.

Der k. k. Bezirks-Hauptmann

Fabiani m. p."

Tako glasi njemački izvornik. Prenešen vjerno na hrvatski glasi ovako:

„*Br. 37. Slavni c. kr. kotarski sude* na Voloskom.

U riešenju cienjene note 9. decembra 1894. br. 399. priobćuje se službeno-uljudno, da je Dr. Ivan Krstić *veoma naprasita značaja, i da neuživa najbolji glas.*

Tako bio je on već na Rieci *više puta policajno kažnjen*, i s razloga javnoga reda *iz Rieke i okolice izagnan.*

On bio je radi *uvriede poštenja dva puta u prvoj inštanci odsudjen*, i proizlazi iz izvida povedenih po ovom uredu, *da je kadar iz požude za dobitkom kažnjive činove počiniti i drži se ga ovim uredom takodjer kadrim vriedjati službene osobe u obavljanju njihove službe.*

Isto tako vlada mnienje, da Krstić *nije bez ljage u čudorednom obziru, i činjenica je, da živi daleko od svoje zakonite supruge i da se za svoja obitelj nebrine.*

VOLOSKO, 14. febrara 1895.

C. kr. kotarski poglavar

Fabiani v. r."

Naši čitatelji neće nam zamjeriti, što ovu značajnu notu c. k. kotarskoga poglavara *Fabiani* iz početka godine 1895 donašamo i u njemačkom izvorniku, i u hrvatskom prevodu.

Donašamo ju pak na prvom mjestu, ne radi osobe, o kojoj je govor, nego zbog onih, kojih bijaše on imenito tekuće godine tjesni prijatelj, saveznik, pouzdanik, štićenik.

I za danas nedodajemo ni rieči više. Mnogi čitatelji će nas već danas razumjeti, a ostalim će s vremenom sve jasno biti.

Crtice iz carevinskoga vieća poslije zaključenja.

(Dalje.)

„Socijalno-demokratička sveza".

Usljed novoga izbornoga reda bilo je izabrano 15 zastupnika *„Socijalnih demokrata"*. Bili su izabrani u većih gradovih ciele polovice monarhije, najviše po radnicih. U prvanjem carevinskom vieću bio je samo jedan takov. U novi parlament nije pak došao ni on ni drugi vodja socijalnih demokrata u ovom dielu monarhije. Oni bi tobož htjeli urediti ljudsko družtvo strogo na temelju vlade puka. Nepriznavaju tako rekuć [illegible] i svjetovno. Mnogi ih označuju tako, da vele, da hoće, da ruše oltare i prestolja. Oni su i proti svakoj vjeri i proti svakoj vladi. Narodnost njim je neznatna stvar. Jezik je malenkost. Svaki nek rabi jezik, koji mu je drago. Po svojoj zadaći oni nisu omedjašeni nit na koj grad, nit na koju pokrajinu ili državu, nit na koju narodnost. Oni stoje u savezu sa socijalnimi demokrati cieloga svieta svih narodnosti. I u parlamentu u Beču ima jih Niemaca. Poljaka, Čeha, Rusina. Neodvisni nisu. Rade po nekoj višoj zapovjedi. Zauzimaju se tobož za prosti puk, a u savezu su sa najvećimi novčari, kojim nije stalo za prosti puk nego toliko, koliko jih pomaže bogatiti. U Beču n. pr. vojuju zajedno sa njemačkimi krivimi liberalci proti kršćanskim socijalistom. Ove smatraju za svoje najveće protivnike, jer rade takodjer za preuredjenje ljudskoga družtva, al na temelju kršćanstva i uz pripoznavanje oblasti.

Strančice ili klubići.

Osim dosada spomenutih stranaka, kluba, sveza, ima još drugih malobrojnih.

Tako je *„Rumunjski klub"* brojeći pet zastupnika rumunjske narodnosti iz Bukovine. Obično su u vladinoj strani, i broje se medju autonomiste, i medju one, koji bi htjeli jednaka prava za sve.

Nadalje ima šest zastupnika *„Poljsko-kršćansko pučke stranke"*, i tri *„Poljske pučke stranke"*. Prvi su pristaše svećenika *Stojalovskoga*, koj je zbilja za puk zauzet, al je malo predaleko zašao obzirom na crkvenu vlast. Sad je u Rimu, da se izmiri, odnosno pokori crkvenoj vlasti.

Ima također skupina *Schönerer*, brojeća zajedno s ovim 5 zastupnika. Schönerer bio je nedavno zatvoren radi svojih veleizdajničkih činova. Pošto su prestale posliedice kazni, on je opet izabran, a s njim zajedno 4 druga njegovih misli. Oni nepoznadu medja njemačtvu, htjeli bi radje danas nego sutra pod njemačkoga cara. U javnih sjednicah viču: *„Hoch Germania irredenta!"*, što će reći *„Živila nespašena Njemačka"*. Vikači su prvoga reda. Psuju bezobrazno ministre i svakoga svoga protivnika.

Bune u carevinskom vieću, da se često nemože napried. U netom zaključenom vieću vodili su glavnu rieč, i bili su kao vrhovni vodje svih onih, koji su činili nemire, osobito *„Njemačkih naprednjaka"* i *„Njemačke pučke stranke"*. [illegible] spadaju k nijednom klubu ni svezi, i koje se obično naziva *„divljaci"*. Medju njimi su i dvojica Srba iz Dalmacije, koji nisu htjeli stupiti u *Slavensku kršćansko-narodnu svezu"* tobož za to, jer ima začela preveć vjerska, dočim oni sami svu svoju politiku uzko vežu sa vjerom.

Vlada i većina.

Početak vlade grofa Badenija označuje najbolja to, da je gledao slomiti oporbu dvih najžilavijih stranaka prošlog zasjedanja carevinskoga vieća, naime mladočeske i kršćansko-socijalne. Česku oporbu je gledao slomiti ne tim možda, da proti njim silu uporabi, jer to su činile bezuspješno prvašnje vlade, nego da njim popusti koliko mu se je činilo moguće.

U Češkoj je ukinuo obsadno stanje, činio je pomilovati mnoge odsudjenike. Kod zemaljskih izbora pustio je Mladočehom slobodne ruke, kao i kasnije kod izbora u carevinsko vieće. K tomu je po-

PODLISTAK.

Buratin

ali

prekršćenje banderijaša.

Komedija za plakat.

Napisal ju Lovrinović.

I. Prizor.

Domaća barufa.

Bertoldo Kajfić i drug mu Izdajić. (Sjede za stolom u krčmi i piju.)

Kajfić: Češ ih dat, ali ih ne češ dat?

Izdajić: Ma kada ti. govorim, da nisam prijel ni šolda!

Kajfić: A ja govorim, da si.

Izdajić: Ma nisam — jur bim ti rekal, da sam.

Kajfić (Tuče po stole): Prijel si ih — sakrabojt! Češ ih dat vanka ale ne?! Čera si ih prijel s Parenca.

Izdajić: Uh! ma si čudan!...

Kajfić: Ti daj mane moj del, si me razumel. (Tuče po stole.)

Izdajić: Ma kada...

Kajfić: Daj ga vanka. Vanka ga daj, aš po moju grešnu dušu češ znat, ki dan ti je danas! (Tuče još jače po stole.)

Izdajić: Ma čuj me... ne vrišći tako... Mogli bi te čut Hrvati.

Kajfić: Ča će mane Hrvati ni Taljani. Ti daj mane moj del, pak mirna Bosna.

Izdajić: Ma...

Kajfić: Ni tu „ma" ni ne „ma"... ja ću moj del, si čul, moj del ću, moj del. — Ja sam ga pošteno zaslužil...

Izdajić: Uh — pošteno...

Kajfić: Češ mučat, vražja hudobo... Ča si već tako počel, a? Još mi se rugaš? A ki me je smutil, da se prodam Talijanom ako ne ti.. ti.. ti.. sotono grda. Nego, ča ja govorim! Ja ću moj del — i daj mi ga znaš, aš ako ne.... gledaj ča ću ti storit. (Digne se i stavi dva kacota na Izdajićevu glavu.)

Izdajić: Bertoldo — miruj. — Daj — no — Hodi ća s temi rukami, ča ti je?

Kajfić: Ča mi je? Ča i saki dan. Beči mi fali, a ti nećeš ni da mi daš ono, ča mi gre.

Izdajić: Ma smiri se. Ča ću kada me ne pustiš govorit. Znami barem te ručini... Uh!... No tako. A sada čuj me. Poslali su mi...

Kajfić: Dunke su ti poslali, a?

Izdajić: Ma ja — — ter bim ti bil to valje rekal — — ja sam ti to tajil onako za špas — — ter me poznaš, kakov sam.

Kajfić: Poznam te, poznam — ni straha. Ma kade su beči?

Izdajić: Sada me lepo poslušaj. Pij malo — da ti jad pasà — — Tako. A sada — da znaš — poslali su mi nebore dve sto fiorini. Sto za me, a sto...

Kajfić: Tararara! Ale misliš, da češ mi dat rog za sveću? Pak jušto mane! Uh! brižan — prekasno si se rodil.

Izdajić: Ale Bertoldo, ča ti je, da si takav. Tebe ni nikada dosti. — Poslali su mi četiri sto fiorini.

Kajfić: Četiri sto, dunke? Sada smo već krešili. Nego još ćemo krešit, aj ćemo. Čuj me! Za zaduji put ti govorim. Ale daj mi moj del — ale ću storit, ča sam namislel!

Izdajić: A ča?

Kajfić: Poć ću samo, kade sam prvo bil, pak ću im povedet, kako ti varaš ovaj puk ovuda.

Izdajić: Hodi, hodi slobodno nazad mej Hrvati. Nego ne znam, ako bi te oteli zet — to je vrag.

Kajfić: Ne jadi me. Daj mi del..

Izdajić: Češ dve sto?

Kajfić: Ne — ja ću moj del.

Izdajić: Hodi ga iskat!

Kajfić: A tako je to? (Skoči na nogi, i ćapa Izdajića za vrat od kapota.) Moj del daj vanka!

Izdajić: O to je pak malo previše. (Prime Kajfu okole pasa i cmrkne ga na tla.) A sada? (Klekne mu na trbuh.)

Kajfić: A joj! oj! ajuto! ajuto!

Izdajić: Ne vrišći. Češ dve sto?

Kajfić: Ai oj! aj oj! Ubit će me.

Izdajić: Češ dve sto?

Kajfić: Neka te hudoba zame, vražji slepar! Daj — ma samo me pusti s mirom. (Oba se dignu. Izdajić mu izbroji beči.) Na — sad imaš.

Kajfić: Zahvali Bogu, da mi ih je za potrebu, aš da ne... bim te benjja činil viđet — aj bim! (Pipa se za rebra.) Sve me ovo boli — ajaj! Ma znaš, da si čudan! Ti bi otel, da se ja mučim i napinjem, a ti da žanješ. Meremeu! A ča biš ti prez mane, ča? Koliko ja samo pišem, a koliko tega se ja izmislim, ja ki znam i poznam svi kastavski posli. A ti? Ti pišeš samo za tvoj trbuh, kako i on list Halubljanom, kade ih lepo i srdačno moliš, da pridu k tebe, da njim oguliš kožu. A ja? Hm! dragi moj! Tvoja *gazeta* bi slabo prohajala, da ni mane, a i Taljani bi te slabije plaćali, kad nebi va njoj bilo onoliko pogrdi i laži proti *Spinčiću* i *Laginji*. Ti pak dobro znaš, kako je težko pisat proti tem dvem — zač recimo malo pak pravo — ljudi su to, kem moremo ča prigovarat samo mi — mi dva, ki to delamo, jer smo za to plaćeni.

glavicam Mladočeha obećao, da će izdati jezikovne naredbe povoljne Čehom, što je kasnije i učinio, a što je opet dovelo do toga, da su mu se oprli „*njemački naprednjaci*“ i „*njemačka pučka stranka*.“ Čehe je primirio i udobrovoljio, ali opet nije jih dobio za se pod svaku cienu. „*Njemačke naprednjake*“ je izgubio, dočim „*Njemačke pučke stranke*“ nije ni prije za se imao: „*Kršćanskim socijalistom*“ u Beču bio se je početkom svoje vlade suprotstavio; nije htio dati potvrditi *Dr.a Luegera* za bečkoga načelnika. Izmedju *Badenija* i *Luegera* bio je nastao u parlamentu i izvan njega pravi žestoki dvoboj. Pobjednik izašao je konačno Lueger, ili puk Beča, koji je uz njega u ogromnoj većini stojao i još stoji. Dr. Lueger, ponovno izabran od velike većine zastupnika bečkoga gradskoga vieća za načelnika, bio je takovim od Njegovoga Veličanstva i potvrdjen. Kršćanskim socijalistom je tim Badeni jako zadovoljio, slomio njihovu oporbu, ali jih nije za se pridobio. A opet tim, što se je približio, odbio je od sebe još jače „*Njemačko naprednjake*.“

Kako da vlada grofa Badenija stvori većinu pri tom stanju i kod onolikih stranaka u novom carevinskom vieću?

Nije to lahak posao. To kažu najbolje puna dva mjeseca zasjedanja carevinskoga vieća, a da vlada grofa Badenija nije dobila većine. Neko doba se je govorilo, da gospoda ministri nisu složni, pak da će neki odstupiti, i to oni, koji više manje naginju „njemačkim naprednjakom“. Došlo bijaše i do toga, da je grof Badeni dao ostavku cieloga ministarstva, koje pak Njegovo Veličanstvo nije primilo, već mu izreklo podpuno priznanje. I uza sve to ipak nije išlo.

Vlada grofa Badenija došla je u carevinsko vieće mišlju, da će njezinu većinu sačinjavati, „*Poljsko kolo*“, 59 zastupnika, *Mladočesi*, 60 zastupnika, *češki velikaši*, 19 zastupnika, nadalje 6 članova *Centruma*, 5 *Rumunja*; — te 30 *njemačkih veleposjednika*, 15 članova *slobodne njemačke sveze* i 19 *Talijana*. To bi bilo 213 zastupnika, većina od jednoga glasa. K tomu je stalno računao na pojedine glasove, možda i na rusinske i na te, da ostali zastupnici neće biti u ničem složni proti njemu.

[illegible] podnjeo shodne korake za predobliće Mladočeha, na skupine, kojih zastupani imadu većinom oživotvorena prava, ili kako bi u običnom životu rekli, na bogatije, dočim je one također bogatije, koje je ozlovoljio za dobiti Mladočebe, kanio držati u ne izvjestnosti, a one, koji imadu najmanje oživotvorenih prava, i druge, koji bi htjeli promjena obzirom na školu i crkvu, pustio s vida.

Ti, koje je pustio s vida, su s jedne strane naročito hrvatski i slovenski zastupnici, s druge strane „*katolička pučka stranka*“, ili kako jih inače zovu, *njemački klerikalci*.

Slovence i Hrvate pustio je s vida također obzirom na Talijane, a možda i zato, jer nije znao, da će se prikazati u carevinskom vieću složnimi. Za njemačke klerikalce držao je također stalno, da njim nije mjesta zajedno sa Mladočesi, koji su u svojih nazorih slobodoumniji.

Takovim se je u istinu prikazivao. Je li tako i u duši mislio, toga se nemože ni danas reći. Za mnoge nije izključeno, da se je drugčijim kazao nego li misli.

Njegova kombinacija za većinu, kako se je pokazalo, nije uspjela. Razne predpostave, na kojih ju je osnovao, bile su krive.

Hrvatski i slovenski zastupnici sjedinili su se. Oni, zajedno sa 7 Rusina i 1 Čehom, ustrojili su svezu broječu 35 članа. Ta sveza kao da je osujetila većinu, koju je bar kazala, da snuje vlada grofa Badenija. Sveza bila je ustrojena u posliednji hip, al još u pravo doba.

Pojedini njezini članovi ugovarali su istodobno, jedni sa njemačkimi klerikalci, drugi sa češkimi velikaši, treći sa Mladočesi, četvrti sa Poljaci.

I sa svoje strane dogovarali su se medju sobom svi ovdje spomenuti, i sastavili konačno većinu, brojeću stalnih 215 glasova (60 Mladočeha, 19 čeških velikaša, 59 Poljaka, 35 članova slavenske kršćansko-narodne sveze, 31 član katoličke pučke stranke i 6 članova centruma njoj srodnih, te 5 Rumunja), koji su mogli često računati na glasove po dvojice Čeha, Srba i Rumunja, stojećih izvan stranaka, a mnogo put također na druge.

Uza sve opreke, koje medju raznimi timi skupinami obstoje, našlo se je dodirne točke, i to znamenite.

Sve skupine slavenskih zastupnika teže za ravnopravnostju; teže za što većom samoupravom kraljevstva i zemalja, al više manje tako, da bude i manjinam u njih zajamčena ravnopravnost. Većina njih stoji strogo uz kršćanska načelа; a u koliko je u tom medju njekimi razlike, pripušta se uredjenje istih autonomim oblastim, da jih svaka po svoju uredi. Uza to je Čehe i Poljake privezala uz Hrvate, Slovence i Rusine, ljubav do svoje plemenske bratje, uzajamnost probitaka slavenskih naroda monarhije.

Vlada se je kazala kao da nije sporazumna s tom većinom. Vlada bi bila sklona vladati njom ali ne s njom, kako se je zgodno jedan češki zastupnik izrazio. Većina pako htjela je, da vlada s njom vlada a ne njom.

I tako prošla su više od dva mjeseca, da je obstojala vlada, koja nije imala većine, i da je obstojala većina, koja nije imala vlade.

[illegible] druguda u ustavnih državah nebi to bilo moguće nit jedan dan.

Vuklo se je tako. Vlada je stojala na svojem, većina na svojem. Uz dogodjaje, koji su se zbivali u parlamentu, postajali su u većini vezovi sve jači, vlada se je čutila sve slabijom. Pretrgalo se je zaključenjem carevinkoga vieća.

(Dalje sliedi.)

Otvorenje učiteljskog družtva „Narodna Prosvjeta“.

„Prosvjetom k slobodi
Udrugarstvom k moći.
a močju k napredku“.

(Nastavak.)

Oko 3 sata poslije podne bijasmo već sakupljeni u krasno uredjenoj občinskoj dvorani. Stolovi obastrti platnom, po kojih ponamjestiše pisaćeg papira sa olovkami. Da istinu kažem, sve to je na moju ćud tako djelovalo, da sam i nehotice turio svoja šaljiva svirala u žep i stao ozbiljno, umjerenim, skoro vojničkim korakom, dvoranom koracati, rekao biš: eto zastupnika na carevinskom vieću! Ipak nisam još dopro do časti nit občinskoga zastupnika; a moj osjetljivi — (računajuć po objemu) nos. nije nanjušio još hvala Bogu ma ni časkom okuženi zrak zemaljskoga nit carevinskoga vieća. O jadni Vice i Rukavice zaboravih doma.

. . . Čavrljajući i pozdravljajući se očekivasmo političkog povjerenika. Ovo „primirje“ koristno upotrebismo — nemirom Stisni ruku staromu — mladomu prijatelju, pitajući se za junačko zdravlje, a i za ostalo, što više spada u skromni kutić duše i srca; predstavi se, il to obavi prijan tvoj, nepoznanca drugu; bi-ćeni onako u zrak jednu, da ti se prijo, ako ponešto i uvriedjen, i nehote mora nasmjehnuti; reci opet koju ozbiljno oštru suzvaniku, koj možda ne dieli u svem tvoje misli ...

Al koncem kraja, il se šalili il žalovali, il o zabavi samo il o težkih stvarih govorili, svi se ćutismo kô jedan.

A to za to, jer nas taru iste brige i misli vodeće k istoj svrsi; ista zemlja majka nam, a narod isti otac. Još nebijaše političkoga povjerenika. Ja upotrebih zgodu i stao sam brojiti na prste nuzočne učitelje. Zadnji broj glasio 22, a pao redom na „mali“ prst . . . Pobrojimo ih još jedanput glasno, sada po kotarih, da račun izadje točan.

Pazin: Jelušić Ernest, Jelušić Zora, Židarić, Martinčić, Jurinčić, Baf, Filinić, Diminić, Tomašić;

Kopar: Svjetličić, Jakac, Bačić, Jelušić Rihard, Rade, Tereza Golmajer, Kraljić;

Pula: Žiža, Šepić, Žmak, Zuccon;

Poreč: (učitelji „Družbe sv. Cirila i Metoda“) Pećarić, Ryšlavi.

Mužkoga spola bilo nas dakle 20, ženskoga 2.

Jedva na čistacu sa brojem prisutnika, stupi u dvoranu pol. komesar. Svak zasio svoju stolicu. Zašutismo, a bilo i doba, jer naskoro odbit će četvrta.

Ustade g. nadučitelj Ernest Jelušić, koji se je morao priučiti kaligrafično pisati sastavljajući i prepisivajući družtvena pravila, te u ime privremenog odbora pozdravi jezgrovitim govorom nadošle učitelje, spomenuv u kratko važnost učit. zadruga. Predstavi pol. povjerenika u osobi c. k. komesara pl. Galli, koga skupština ustajanjem pozdravi. Pozvao konačno slavnu skupštinu, da izvoli trezno razpravljati o pojedinih točkah dnevnoga reda. Govorniku se povladjivalo vrlo živahno. Isti zatim pročita dnevni red i uruči družtvena pravila g. Šepiću, da ih pročita.

Skupština sa zadovoljnošću i bez prigovora prihvati pravila. Zatim se konstituiralo družtva G. Jakac predloži u stalni odbor gg. učitelje: Ernesta Jelušića, Zidarića, Martinčića, Šepića i Bafa, naime one, koji se najlakše mogu sastajati. Predlog dao se na glasovanje, a skupština ga prihvati jednoglasno. Predsjednikom bio odabran čestiti i radini nadučit. hrvatske paziske učione, najme g E. Jelušić; podpredsjednikom g. Vinko Šepić, učit. u Juršićih; tajnikom Ivan Martinčić, učit. u Lindaru; blagajnikom: g. Branko Baf iz Tinjana, a zborovodjom g. Vinko Zidarić, učit. u Sv. Petru u Šumi. Revizori bijahu odabrani gg. učit. Jakov Jakac iz Lanišća i Josip Bačić iz Buzeta. Hvala Bogu: najteže obavismo, al „gdje se bratska grla slože i olovo plivat može“. — Prešlo se na 3. točku dnevnoga reda: Izbor mjesta i dana buduće glavne skupštine. Jakac predlaže sjelom Pazin, a dobu Svesvete. Netko drugi predlaže dobu — praznika. G. Diminić predlaže sjelom Buzet. Častni Svjetličić je za praznike. Drugi ga pobija, navadjajući, da u praznicih mora nekolicina učitelja k vojničkim vježbam, a drugi, da imadu u to doba na domu silnih posala — službenih. G. Bačić reče, da valja odabrati za buduću skupštinu školski dan a ne praznik, i to negdje u mjesecu septembru, oktobru, jer u pravilih stoji, da će se uz ostalo držati praktična školska predavanja. Taj ima pravo! rekoh u sebi. Kad se već nitko neoglasi za rieč, predsjednik postavi na glasovanje predlog ponajprije onaj, dal' Pazin il Buzet bude sjelom buduće skupštine. Skupština većinom glasova odluči se za Pazin. Kada?

Prihvatio se predlog Bačićev: mjeseca oktobra u školski dan. — Predsjednik najavljuje posliedniu točku dnevnoga reda: Priedlozi. Poštovani Svjetličić želio bi, da list „*Napredak*“ ili „*Popotnik*“ bude glasilo „*Narodne Prosvjete*“.

(Dalje sliedi.)

Dopisi.

Iz Voloskoga pišu nam 26. pr. mj. Ima žalibože i ovdje na Voloskom ljudi, premda vrlo malo, koji još uvjek što se narodnosti tiče, blude u egipatskoj tmini. Medju timi imade i par pomorskih kapetana, koji su dosti svieta proputovali, koji su vidjeli mnoge narode i mnoge države, pak još neznaju, ili da bolje rečem, neće da znadu, kojoj narodnosti pripadaju. Baš ih moras sažaliti kad ovako glupo — bedasto tvrde: mi smo „Austrijaki a ne Hrvati“, mi smo „Istrani“ ili mi smo „Slavi istrani“. Pomorski kapetan, pa nezna razlikovati državljanstvo od narodnosti!! Niesu li, pitam ih, Niemci, Talijani, Slovenci. Česi, Poljaci, Rusini i Rumunji također „Austrijaki“, pa ipak se priznavaju uvjek i svagdje Niemcima, Talijanima itd. „Mi smo istrani“. vele nadalje, kao da neznaju, da je Istra samo provincija i da u njoj živu tri narodnosti: Hrvati, Slovenci i Talijani, te da polog toga onaj, koji je Istran, mora da bude po narodnosti ili Hrvat i Slovenac ili Talijan. Oni, koji ipak nemogu posvema zatajiti svoje narodnosti i svoga jezika kažu: „Mi smo Slavi na ne Hrvati, Hrvati su tamo preko mosta“. A mi velimo na to: „Blaženi siromasi duhom, jer je njihovo kraljestvo nebesko“! Jadna Vam majka! zar nisu Rusi, Bulgari, Srbi, Česi, Poljaci i Rusini također „Slavi“?. Recite malo, vi kapetane-trgovče, koji cielu svoju političku mudrost crpite iz puljskoga „Somiera“ te nikad druge novine ni ne čitate, jeli ovako ili nije.

Zar Rus zato, što je Slavjan ili kako vi velite „Slavo“ prestaje biti Rusom? Naši renegati misle, da kad su rekli: „Mi jesmo Slavi“ da su rekli sve. Al zaludo im, mogu zatajivati svoju narodnost koliko hoće, oni ipak nemogu biti drugo nego ono što jesu, to jest Hrvati ili odpadnici. *Rajčići, Perčići, Sučići, Simunići, Simotići, Tomašići, Poščići* i svi drugi „ići“ iz Voloskoga nisu došli na Volosko ni iz Padove ni iz Firenza, kao ni iz Odese. Za *Rajčić-e* svi znaju, da su došli iz Mrkoplja u Hrvatskoj a *Sučić-a* i *Tomašića* i drugih naših prezimena ima svagdje po Hrvatskoj. Samo *Puović* je možda došao na Volosko iz Abruzza u Italiji, nu on nije Vološčak (Hvala Bogu da nije!!!) Naši renegati uvjek opetuju onu staru muziku: „Hrvati su preko mosta a ne ovde“! Zar jedan Talijan, koji dodje u Ameriku, prestaje biti Talijanom? Po njihovom umovanju može samo onaj biti Hrvatom, koji je u Hrvatskoj.

Zašto, molim Vas, naši istarski Talijani ne kažu nikada: mi smo „Istrijani“ mi smo „Austrijaki“, nego svagdje i uvjek kažu, da su Talijani, premda neživu u Italiji nego u Austriji i u Istri. Samo izdajice i renegati zatajivaju svoj jezik, narodnost, kako je to matuljski mačak učinio, koji se sada okolo voloskih neznalica liže i maže samo, da kakovu petaču iznami pa da ju onda profućka. Baš služi na čast nekojim Vološčakom — inače uzor poštenjakom — da se sa takovim odpadnikom pajdaše. Čovjek, koji kako Krstić vara košto je prevario u febraru o. g. g. Frana Šepića Tometovega iz Rukavca za 10 for. nije vredan, da nijedan pošten čovjek s njim obći, a koji pošteni čovjek s njim obći, tomu poštenje i ugled trpi. On, koji je na primjer učinio Rubeši Ivanu iz Jurčići tužbu proti Antonu Dukiću i Franu Jardas pak proti toj tužbi učinio Franu Jardas-u odgovor, htio bi igrati ulogu uzor-poštenjakovića (kao da ga ne poznamo) te se nabacuje blatom na naše uzor-rodoljube, koji sve žrtvuju za korist puka. Nego, to je njegov zanat i njegova korist a čudimo se samo nekojim Vološčakom, koji još njegov izdajnički i smradni list podupiru. Pravo je rekao g. c. k. karlovački kapetan Fabijani u svjedočbi, koju je o Krstiću izdao 14. febrara 1894: „*Krstić wird für fähig gehalten aus Gewinnssucht strafbare Handlungen zu begehen*“ — što hrvatski znači: „*Krstića drži se kadrim, da iz pohlepe za dobitkom počini kažnjive čine*“. Nebismo ni spominjali „mačka“, jerbo on nije vredan, da ga se ni metlom potjera, a nekmoli, da se o njemu u pristojnom listu piše, nu ako se to čini, biva radi toga, da se našoj zavedenoj braći otvore oči, ako je moguće.

Franina i Jurina

Fr. Ma ča ona debela mačka z jami vavek po kučah onu m a č j u ponaša?

Jur. Zač da ju Kajfa silu božju p i j a š a.

Fr. Samo da ne i Juda!

* * *

Fr. Si čul, da se matuljski mačak na svoje poštenje pozivlje?

Jur. Ako ima koraja, neka malo pokaže ateštat kapitana Fabiani-a, ki ga proteji češ Bože više.

Fr. Ča neće, ter da mu j'jur mantinjadu dal.

* * *

Jur. Pazinska gospoda, da te poslat svoju bandu va Pariž, zač da takôve ni do tamo.

Fr. Vero ti se šališ.

Jur. Hodi ju malo poslušat i ja nebil Jurina, ako te nete uši bolit osam dan.

Jur. Brižni šoldi komunjski.

Fr. A ja, zvonar poli sv. Ivana i Pavla neka čeka plaću.

Jur. Tr imaju pravo krnjeli i talijanaši

Izdajić: No, no! — Tebe kako da je žal, da već nisi š njimi.

Kajfić: Mane ni žal — — ma pridu neki *momenti* — ča češ da ti rečem — — i ja sam se učil, i znam ča će reć bit izdajica svoga roda. — — Vidiš, kada se spametim na moja prijašnja leta, kada sam bil još čovek, kada bim za to hrvatstvo, ko danas proganjam, bil dal i krv svoju — ah! da biš znal, kako me onputa zebe puli srca — i onputa komać vidim, da sam ništarija, da sam gujus i smrad. Ja, ja, dragi moj Izdajiću, krv ni voda — — ja znam — ja vidim ča mi delamo i — — ča češ da ti rečem: veruj mi, da mi je kadagod tako duša smućena, da bim najvolel zet revolver, pak se skončat. Koliko bim ja, Izdajiću dragi, va teh momenteh dal, da mi je opet bit, kako sam ono jedanput bil — — — Kada smo ono s Kastva ništarija *Cudera* gonili! Znaš, da smo jedanput sami s *Mandićem* hodeć s Kastva o pol noći va Kianu nesli neč podpisat proti *Cuderu*. A koliko sam baš š njim koraki storil i besed zrekal i njemu napisal i dopisi i *Franin* i *Jurin* za to blaženo hrvatstvo!! Da se moru vrnut ona vremena!!

(Još će tega bit.)

kad reku kmetu: **paga šćavo e tažil**

Fr. Neka, ma neće dokle ih volja.

* * *

Fr. Zvanić da si je vero na Pazinščine kupil lipo blago.

Jur. Ča ni, kada ga i gospoda čuvaju.

Fr. Dragi ti, ča mačka zleže, to rado miši lovi.

* * *

Fr. Si videl Frane na Telovo onih pusteh križi?

Jur. A la sam sam, ter sam se sam sobun smel, zač mi je prišlo na pamet ono, kako su nekada razbojnike na križ obešali, a. . . .

Fr. Dosta, dosta, san te kapil.

* * *

Fr. Ma san baš kurijož ča će reć albokat Minak na on ateštat svojga kumpanjona Krstića?

Jur. Albokata drži do sada vas svet za poštenega, ma ako se intriga z nič eren, će mu se moć reć, da par para i va crkve najde.

* * *

Fr. Na Telovu za podne da j' bilo silnega muzikanā na ceste mej Rubeši i Jušići.

Jur. Čul sam i ja, i to sve kada j' mačji onoda po mačju prolazil.

Fr. Od silnega veselja, da j' nekoliko put onuda naglo kako znoreli mačak prošal, pak onda vas razdragan zapustil onu cestu.

* * *

Fr. Ča da njavču kad kuda prolazi?

Jur. To j' sve niš proti onemu, ča jih je on zrigal.

Fr. A ipak da j' prošlu nedelju imel počastnu stražu.

Jur. Ono da j' proti hrvatskoj i talj a n s k o j dece pul Jušić, Spinčić i Rubeš.

* * *

Fr. Lubertićina, da se va mačjoj p l a č e, da te za ragseć.

Jur. Ča misli za kumbasice al za salam?

Fr. Talijani da delaju salami s tovarskega mesa.

* * *

Fr. Matuljski mačak štima svoju kožu na 300 fijurini.

Jur. Varamente je debela, ma ni za drugo nego za ženske natikači.

* * *

Fr. Marija Longa se j' komać malo va mačjoj s praznila.

Jur. Ča j' zela purgant?

* * *

Fr. Ma ča se Kajfa toliko Hrvatske boji?

Jur. Strah ga je, da bi moral tamo Turopoljići past.

Fr. A la po [svetega Kirina ni baš za drugo.

* * *

Fr. Ča će sada matuljski mačak počet, kada j' zbljuval ča ni bilo ni ča neće bit?

Jur. Ča on? Človek, ki zataji svoju mater, svoj zajik, svoj rod, svoju krv, materino mleko, neboji se ničesa na svete.

Fr. Ni Boga ni ljudi?

Jur. Tr Bog prašča najvećemu grešniku, samo ne izdajici; a ljudi su još nekada kosti izdajice z groba razhitali na sve četiri strani sveta.

Fr. Ki zna misli on kada na to?

* * *

Fr. Ča da se nekemu mlademu popiću za dražkom plovanijom zubi cede?

Jur. More bit, ma Dražani išću celega muža za plovana.

Različite viesti.

† **Josip Albertini.** Iz Frančići (županija Pobri, občina Kastav) dolazi nam tužna viest, da je tamo preminuo dne 27. t. m. nakon duge i težke bolesti providjen sv. Otajstvi za umiruće veleučiti mladić Josip Albertini, učenik VIII. razreda hrvatske gimnazije na Sušaku. Velevriedni naš Albertini ponesrećio se o Božiću padši sa dvokolice, te je od tada skoro neprekidno ležao podnašajuć strpljivo sve muke grdne bolesti — sušice.

Miran bijaše pokojnik i blag kano janje, te ga radi toga vrlo cienili i profesori i suučenici i svatko, koji ga je poznavao. On je sirota ležao na smrtnoj postelji dočim su njegovi suučenici polagali izpite zrielosti, čemu se je prije pol godine i sam toliko veselio.

Čestitomu mladiću bila lahka domaća gruda a njegovim težko razveljenim roditeljem podielio Svevišnji toliko jakosti, da strpljeno podnesu ovaj grozni udarac.

Serenada biskupu Flappu. Porečka glasba priredila je za imendan presvj. g. biskupu Flappu serenadu, kod koje da su sudjelovali bolji krugovi grada Poreča.

Pok. biskupu Dobrilli obješali su Porečani crknute mačke i pse na vrata a biskupu Flappu priredjuju serenade. Imaju i zašto!

Znak vremena. Gosp. c. k. namjestnik vitez *Rinaldini* putovao je prošlih dana Istrom (Labin, Plomin, Keršan itd.) te bijaše od najradikalnijih Talijana najsvečanije dočekan i pozdravljen.

Imenovanje. Talijanske novine Istre jesu izvan sebe od radosti radi imenovanja preč. g. Fr. P e t r o n i o, kanonika u Kopru prošlom stolnoga kaptola u Trstu. Mi njim toga veselja, što je imenovan odlučan i odličan Talijan toli visokim crkvenim dostojanstvenikom, nekratimo, nu viditi ćemo što će oni kazati o presvj. biskupu i ordinarijatu bude li jednom tako odlikovan i koji od naših.

Iz sjednice občinskoga zastupstva u Kastvu. Občinsko zastupstvo kastavsko obdržavalo je sjednicu dne 24. junija t. g. Prilikom priobćenja sa strane občinskoga glavarstva bila su postavljena dva prešna predloga: jedan tičući se dielitbe cielokupne mjestne občine, drugi tičući se izgona dra. I. K r s t i ć a, trgovca s vinom na veliko u Matuljah. Prešnost obiju predloga bila je primljena j e d n o g l a s n o. Predlog sam glede izgona rečenoga trgovca s vinom na veliko takodjer j e d n o g l a s n o: predlog pako glede dielitbe občine sa svimi proti jednomu glasu. Zastupnik, koji se nije dlgao za to, rekao je, da se boji, da bi ga neki ubili, kad bi proti dielitbi glasovao.

Predlog glede izgona onoga trgovca s vinom na veliko priobćiti ćemo na drugom broju u koliko se odnaša na formalnu stranu.

Predlog glede dielitbe občine sastoji poglavito u tom, da se je občinsko zastupstvo izreklo proti dielitbi, i da se ima na puk kastavski izdati poseban oglas, u kojem se ga ima podučiti, kako bi dielitba svim skupa škodna bila.

Tom prilikom bila je pročitana odluka svih predstavnika občine kastavske iz godine 1819. i odluka občinskoga zastupstva iz godine 1880. Onda, godine 1819. sakupili su se bili občinski poglavari i zastupnici i župani svih županija kastavskih, i odlučili su i podpisali ili podkrižali svi, svi, da ima občina ostati nerazdieljena, i da njezino imanje ostaje skupno, svih županija jednako. Godine 1880. potvrdilo je občinsko zastupstvo u svojoj sjednici tu odluku. A dne 24. junija 1897. učinilo je to sadanje zastupstvo.

Ljude iz nekih županija se mami na dielitbu tim, da njim se veli, da će oni sami onda imati šumu Lisinu. A ja velim: Dielitbu občine bi se moglo dosećі, kad bi se za dielitbu izrazilo občinsko zastupstvo i većina kućnih gospodara ciele Kastavšćine; na dalje kad bi takov zakonski predlog napravio zemaljski sabor, i kad bi tim bila sporazumna c. k. vlada, te konačno kad bi Njegovo Veličanstvo potvrdilo takov zakonski predlog. Šume Lisine pako, kao nit Lužine, nit ičesa što je občinskoga, nemogu dobiti pojedine županije, jer je sve občinska vlastnost svih županija Kastavšćine, uključeno takodjer na cielu mjestnu občinu. Što bi dakle imale one županije, koje se nagovara na dielitbu, kad bi bile zbilja odieljene?! Morale bi graditi kuću za občinski ured, morale bi imati posebnoga glavara, posebne činovnike občinske, i to sve dakako plaćati. Šuma občinskih pak nebi dobile; najviše bi mogla nastati pravda, da dobiju jedan diel po razmjerju pučanstva. I kad bi dobile pravdu, dobile bi malo, potrošile mnogo, tako da bi pravdanje moglo pojesti i taj diel, što bi ga dobile.

S toga je občinsko zastupstvo jako pametno i koristno za sve občinare kastavske učinilo, kad se je izreklo proti dielitbi, kaošto su učinili otci Kastavšćine 1819. i 1880.

Osim rečenih predloga razpravljalo se je drugih raznih stvari, i primilo na znanje razna priobćenja. Medju ovimi takodjer priobćenje, da občina kao takva nemože uzeti lova u zakup, već da to mogu učiniti samo pojedinci.

Sjednica je trajala skoro 6 ura nepretrgnuto.

Glavna skupština političkoga družtva „E d i n o s t". U zadnjoj sjednici odbora polit. družtva „E d i n o s t" bijaše zaključeno sazvati godišnju glavnu skupštinu toga družtva za nedjelju dne 11. julija t. g. sa običnim dnevnim redom u prostorije tršćanskoga „Sokola". Na skupštinu očekujemo državne zastupnike gg. Dra. Laginju i prof. Spinčića a nadamo se, da će istoj prisustvovati i svi naši zemaljski zastupnici iz Istre i tršćanske okolice. Početak skupštine određen je u 9 sati u jutro. Gg. članove iz vana upozorujemo već danas da se svakako priprave za tu skupštinu, koja će biti bez dvojbe kano i njezine predšastnice zanimivom.

Dr. Krstić — trgovac s vinom na veliko. Do pred malo znalo se je, da Dr. I. Krstić radi kao nadripisar, da je izdavatelj i vlastnik nekoga listića, da je vidljivi vodja agitacije proti hrvatsko-slovenskoj stranci u hrvatskom ili domaćem jeziku, zagovornik talijanskih zastupnika Istre, navlastito D.ra B a r t o l i, pa i nekih drugih nezastupnika, predvodja deputacija u Poreč k zemaljskomu odboru i k zemaljskomu kapetanu, dočekivatelj člana zemaljskoga odbora Dra. Chersicha, i tako dalje. Posliednje vrieme saznalo se je službeno od strane c. kr. oblasti, da on plaća porez za obrt trgovine sa vinom na veliko, dakle da je trgovac vinom na veliko, i to u Matuljah.

Ajde dè, dobro je, da se i to zna.

Carlo Frank „podeštat" grada Pule! To je jedina sladka misao, srdačna želja i sve ufanje njegovo. Prije, čini mi se 6 godina, onda je bio g. Frank ozbiljan kandidat za načelničko mjesto. Zapisao se je bio u „G a b i n e t t o d i l e t t u r a" i bio „segretario" tog družtva, vodeći njedno glavnu rieč, nu budući je bio onda propao, izbrisao se iz družtva i motrio stvari iz prikrajka. Danas je načelničko pitanje opet na dnevnom redu, a gosp. je F r a n k skorom već izvan sebe, a kako i nebi. Sada će navršiti 40 godina službe i poći u mirno stanje sa zlatnim križom, a onda načelnik grada Pule.

Da gradjanstvu omili počeo je priredjivati izlete. Jedan takav bio je priredjen pod imenom c. kr. poštarskih činovnika prošli ponedeljak na otoke Brionske, gdje ima gosp. K u p e l w i e s e r svoj posjed. Tu je bio cviet puljskih radikalaca i svi činovnici pošte, tako, da su brzojavnu službu obavljali dva vojnika i jedna gospodjica, dočim je na blagajni bio jedan jedini činovnik.

Kad su izletnici došli u štaje, da vide krasno blago, počeli su volovi strahovito tuliti. Nitko nije znao uzroka, ali je ipak taj, da su se volovi prestrašili silnog nosa nekog a b o k a t a, koji naliči kakvoj sjekiri. Kod banketa svirali su mandolinisti same „patriotičke komade" kao onu „N e l l a p a t r i a . . . kojoj da su gosp. Nasso i Antonich silno povidjivali.

Eto, ovako je počela misija gospodina Franka, koji je posve zadovoljan prvim početkom. Pa kako da nebi on bio onda načelnik grada Pule, tà sva ima svojstva zato. U mornarici ima zeta, u gradjanstvu dužnika, kumova i probratimstva, a što je glavno, zakleti je prijatelj (!) Hrvata i uboče ciele „k r a i n i s c h e B a n d e".

Brionski.

Občinski izbori u Oprtlju. Kako smo javili u zadnjem broju imali se obaviti občinski izbori u Oprtlju utorak, sriedu i četvrtak prošloga čedna. U kakovih su okolnostih ti izbori obavljeni, kazali smo zadnji put. Ipak uza sve neurednosti kod sastavljanja listina i protivšćine oprtaljskih Talijana i njihovih prijatelja iz Buja, Motovuna itd., oni neuspješe svojimi sliepar skimi spletkami. Od tamo javlja nam naš prijatelj, da bijaše izabrana većina narodnih zastupnika i to 17, dočim ih je odpalo na protivnike samo 13.

Talijanski listovi u Trstu rekoše, da bijaše tamo talijanska pobjeda ali nekažu u kojem tjelu. Očekujemo od tamošnjih prijatelja poblizih viesti.

Iz Poreščine tuže nam se, da se je mnogim talijanašem i šarenjakom povratilo oruđje, dočim ga našim ljudem pod njednu cienu nedaju. Oruđje i oružje dobili su dapače natrag i takovi šarenjaci il talijanaši, koji su pod obtužbom radi zločina. dočim nemogu naši ni najpošteniji muževi do svojih stvarih.

(Ovoliko nam pišu a mi molimo c. k. kot. upravitelja g. *Lasciac*-a, da ovo oprovrgne ili da jednako pravicu kroji. Op. ur.)

Predstojeća gradnja luke u Nerezinah. Od tamo piše nam prijatelj prošloga čedna koliko sliedi: Neumornomu djelovanju našega dičnoga zastupnika prof. Spinčića imademo zahvaliti, da su prošlih dana ovdje bili mjernici radi predstojeće gradnje naše luke. Kako čujemo odlučeno je za ovu godinu 18·000 for. za rečenu gradnju.

U ime svega dobromislećega i poštenoga puka izričemo već sada iskrenu zahvalu velezaslužnomu g. zastupniku što nam je tu gradnju izposlovao. Nimalo neka ga glava neboli, što ga narodni izdajice i zavedeni *„popardili"* u svojim novinam ruže i grde, za što su Judinim novcem plaćeni od narodnih dušmana, ali će za to pasti na nje i na njihovo potomstvo prokletstvo božje i naroda. „Hrdja se zlata nehvata" — Vi prodane duše!

Nerezinski Hrvati.

Liek proti opeklini. Izkusni ljudi preporučuju kao najbolji liek kad se čovjek opeče ognjem ili čim drugim vodu, u kojoj se razstopi nešto soli. U takovu vodu urine se opeklina ili se namoči kakva cunja takovom vodom, te se njom povije rana.

Priposlano*).

Dopisniku iz Kašteliра — Novavas kod Poreča:

U Vašem cien. listu napada mene opeta dopisom Novavas kod Poreča, koji je pisao nije potriba daleko tražiti, poznade se po ričih istih. O' nesričan glasoviti češki talijan pop Sekyra? primio je drugi krst od popa Tadina, koji ga je prokrstil iz Čeha na Talijana kako i druge Čehe na Horvate o blažena ruka koja pisala i sveta glava koja mislila. Da bih činio po volji drugih i poslušal himbenoga glasa mnogih, blažen ja, jer neću, evo tebi plače. Više puta čitao jesam Vaš cien. list, hotio odgovoriti dopisnikom ali imajuć na pameti danas meni, sutra tebi, negleda sam na klevete i laži kojimi dopisnik blatio mene. Jer prisilio mene evo tebi:

U svakom broju kadi dopis ik pisao i blatio mene, bio je za liturgiju: (Naša Sloga Br. 36. 29/8/95, Br. 42 10/10/95) Znaj dakle glavo mudra dobro da imaš djela sa Sekyrom i ne s drugim. Meni prietjeno bilo da neka se zatvori crkva kada jesam pjevao sv. misu za pok. M ikša, da sam pjevao u latinskom jeziku i pišeš da je bilo po običaju starom po horvatsku. — Laž je — spomeni se da pok. plovan Pelhan je pjevao po latinsku samo, sequentia i offertorium po horvatsku — sve šta imaš sada je učinjeno godine 1891. svidoki ako hoćeš imam i tvoje prijatelje. — Na mene si vidio da jesam prijatelj Mekiša, kako svakoga drugoga, šta misi pisao kada sam hodio u kuću Tadina? opravdaj se, ako imaš čelo čisto: Dalje si taknul mene za S. Nedilju — dobro brate u službi mojoj od tebe zapovjedati si nedam. — Zaradi bolnoga kako pišeno sam se nasmijal, za drugo da sam iz crkve jezik horvatski koji meni drago nezvoni zabacio — laž je, i ja pitam, odgovori — koji je to bio koji zapustil profocie od vele šetimane? koji je to bio koji zapustil epistolu na sv. maši? neznaš, muči i pomeli ono svojim pragom, poslušati ujednoga nečn z vas ili da si idem u Kašteliг kadi je nova congregatio ritnum, uzeto — školu? Dalje za Novovas. — Opomenuo jesi u jednom broju Naše Sloge neka se čuvaju Novovasani od mene i ja odgovaram tebi, neka se čuvaju meni brige nije, moguće više od kega drugoga nego od mene o ili je tvoje oko zlobno, da nemutim i neslipim ljude? Pišeš da bi treba araka papira napisati, kako jesu posluženi u Novojvasi? piši brate ako si tako učen i ako si bio svidokom moje službe, mojega života u ona tri lita moreš meni iztaknuti da jesam kada zanemario, moreš meni naći da jesam ih zapustio u potribah njihovih hodi u Novovas tamo doznadeš bolje i napokon znaj da imamo dekreta za sv. Nedilju; samo excurrendo Novavas, ako razumiš šta reči ovo razumij ako ne primi ovo: si tacuisses philosophus mansisses. Preporučaš dalje da Bisk. Ord. primi na znanje ovaj čin o dobre volje zadovoljan straha neimam ale nebilo bi dobro da bi si preporučio da Presv. Bisk. Ord. gleda kako svaki pop po svojoj volji obrača službu božju u crkvi i radi kako hoće — ovo je brez kaznje i mene odsudjuješ! i zašto? da nisam hotio poslušati kmeta da meni zapovida u crkvenoj službi, dokle sam gospodar ja, zapovidam drugi nema prava i napokon meni su svi jednaki bogat, siromah, Talijan, Horvat, šta sam učinio, dobro učinjeno, niti nisam se srdio niti surovim načinom odbio, ako sam tvrdokorni dušebrižnik rado sam, znanje, da se nedam vrtiti i obračati od svakoga kola. — Istu pokojnu znaj, dobro da bi bilo po zapovjedi zakopati poslje poldne i onđje sam znao šta činim, ako sam mastno plačen prosim tebe učini tarifu od štote novu sam za se, Novavas tebe nepotrebuje — kako plačaju, tako njihov običaj — ako se srdiš da je previše dadem tebi malo da se debeliš i ti. — Da nisam postio drugoga svećenika, zašto? nebilo potriba, dokle služim ja, hoću služiti, kada nemorem, pozovem kojega hoću ja a ne drugi da meni zapovjeda. —

---

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Ovim dadosmo mjesta i g. S., da se opravda kako znade, puštajuć g. dopisnikom, da mu pravedno sude. Izpustili smo samo nekoje nevriedljive izraze. Op. ured.

Opomena, koja sliedi da muzem i strižem malo mene taknula, u srce odgovaram na nju načinom ovim: dobar pastir nesmije kokoše ubijati, nego sa svojim stadom uljudno, u miru, slogi živiti. Na konac pako rečem, piši kako drago unaprieda, odgovorim na sve istinu i pravo, na pameti pako imaj, da koji dade mira drugim, dobro da se dade i njemu.

Češki pop talijan *Sekyra*.

Listnica uprave.

Gosp. A. M. Kringa: Primili smo for. 3; ostalo izvolite izvolite iztjerati od čitatelja, koji su dužni platiti kao i svaki drugi predplatnik.

Listnica uredničtva.

Gosp. N. N. Pula: Stiglo prekasno za danas.
Gosp. Lodonjo itd. itd. valja da se ustrpite jer smo preobloženi gradivom. Živili!

Poziv na predplatu.

Štujuć uspomenu neumrloga pjesnika našega užjega kraja Podravine, F e r d e K u s a n a, odlučio sam izdavati list za zabavu i pouku namienjen hrvatskomu narodu, pod naslovom

„Rusanova zviezda".

Kako je poznato, dosada neizlazi nijedan sličan list, pa se stoga nadam, da će me hrvatski narod u mojem nastojanju podupriieti predplatom.

Narod mora da i duševno napreduje, ako neće, da se medju drugimi narodi izgubi, zato je dakle potreba sličnog lista posve opravdana.

Prema tomu donašati će „Rusanova zviezda" sastavke, pripovjesti, crtice, pjesme itd. kojima je svrha plemeniti srce ljudsko. Osim toga nastojati će se „Rusanova zviezda" oduživati svojim čitateljem poučnimi članci iz raznih grana znanja i umienja, a pratiti će i važnije svjetske dogodjaje, družtveni život, našu i obću književnost, donašajuć u tom pogledu kratke crtice o najbitnijem. Sgodnom šalom nastojati će „Rusanova zviezda" takodjer ugoditi svojim čitateljem.

„Rusanova zviezda" izilaziti će dva puta mjesečno na osam strana velike četvrtine i stajati će 2 for. na godinu.

Prvi broj izašao je koncem prošloga mjeseca, a u buduće svakoga 8 i 23. u mjesecu.

U nadi, da će prijateli hrvatske knjige i hrvatskog naroda širiti i preporučivati taj po narod koristan i potreban list, pozivam čestiti hrvatski narod, da se na nj predbrojiti izvoli.

Molim slavna uredničtva, da taj poziv preštampati izvole.

U Virju, 3. lipnja 1897.

Paroslav Ljubić.

Broj 464.

Oglas natječaja.

Otvara se natječaj na mjesto občinskoga redara-poslužnika, uz plaću od for. 250 godišnjih, koje će vući iz občinske blagajne u mjesečnih antecipatnih obrocih.

Natjecatelji imadu dokazati dobu, s posobnost za službu, da poznaju u govoru i pismu hrvatski jezik.

Prednost imati će izsluženo financialne straže, ili oni, koji su služili u c. kr. žandarmeriji, ili drugdje kao redari.

Molbe imadu se podnesti podpisanomu do dne 15. julija.

Glavarstvo občine
Žminj, 14. junija 1897.
Glavar:
Bančić s. r.

Javna zahvala.

S raznih hrvatskih i slovenskih strana, navlastito iz Istre, dobio sam preprijaznih iskrenih čestitaka k mojomu imendanu.

Nedospjevajuć odgovoriti svakomu posebice, i moleć, da se me s toga blagoizvoli izvinuti, zahvaljujem se ovim javno svim najsrdačnije. Njihova čuvstva izražena mi i tom prilikom osokoljuju me u radu za duševni i tjelesni napredak hrvatskoga i slovenskoga naroda. Na stazi, kojom stupam zajedno sa svojimi drugovi, obstojati ću dok budem živ, uvjeren, da će nas svi dobro mieleći u našem radu podupirati. U težkih, pretežkih kušnjah hrvatskoga i slovenskoga naroda, treba je poštena, uztrajna, požrtvovna, samopriegorna rada svih njegovih sinova.

Dobri Bog budi nam u pomoć svim skupa!

Kastav-Opatija, 28. junija 1897.

Vjekoslav Spinčić.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „ „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sodanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takso v kropost z dnem 5. februara, 9. februara in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrosti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc Reichenberg, Saaz in Solnograd, — b r e z troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.
nkaso vseh vrst pod najumestnojšimi pogoji.

P r e d u j m i.

na lamčevne listine pogoji po dogovoru. Krediti na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.
Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — p pogodbi.
Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 2. februara 1896.

Železnato vino

preizkušenega, zanesljivega učinka, ima v sebi lehko prebavljiv železnat preparat, kteri učinkuje pri slabotnih, na pomanjkanju krvi in na živcih trpečih osebah, priporočljiv posebno tudi za slabotne, bledo otroke.

Deset gramov tega preparata ima v sebi 25 miligramov železnatega kislika in 10 miligramov izlečka iz skorje slineškega drevesa.

Lekarnar Piccoli v Ljubljani jamči za označeno, zmeraj jednako sestavo, potrjeno po kemičnej razkrojbi dr. Hagerja v Frankobrodu na Odri in prof. Balt. Knapitscha, zaprisežencga sodnijskoga kemika v Ljubljani.

Steklenica imajoča pol litra velja 1 gld., 4 polliterske steklenice 3 gld. 60 kr., franko s poštnino vred 4 gld.

Javna zahvala.

Podpisani zahvaljuju se ovim najsrdačnije svoj rodbini, susjedom i prijateljem, koji su za dugotrajne bolesti pohadjali i tješili našu nezaboravnu

PAVICU,

te ju nakon njezine prerane smrti dne 14. junija 1897 do zadnjega počinka onako mnogobrojno dopratili. Napose naša iskrena hvala velevriednom g. Franu Rubeši, učitelju, koji je milu nam pokojnicu do hladna groba sa školskom dječicom dopratio. Bog platio svima toliku ljubav stostruko!

Zamet 25. junija 1897.

Razveljeni: **Ivan Srdoč-Peršić**, otac; **Marija Srdoč-Monjac**, mati; **Marija Srdoč**, sestra.

Prave brnske suknene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muško odjelo stoji samo

(for. 3·10 iz dobre
„ 4·10 iz dobre
„ 4·50 iz dobre
„ 6·— iz bolje
„ 7·75 iz fine
„ 9·— iz najfinije
„ 10·50 iz još finije)

parve ovčje vune

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gornje kapute, Boden, Peruvicune, Doskings. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviste itd. razašilje uz tvorničke cene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna Kiesel-Amhof u Brnu

Uzorci badava i franco. Pošiljka vjerne uzorku.

Pozor! P. n. občinstvo upozorjuje se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke cene bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Dobro poznate i obljubljene

štrcaljke

i nžinira Živica

dobivaju se još uviek uz obične nizke cene na skladištu tvrdke

ŽIVIC i drug.
(Schivitz Comp.)
ulica Zonta br. 5.
TRST

Tko želi, pošalje mu se cienik.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2.45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000** kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	kilgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Skladišče pokućstva

tvrdke Aleksandra Levi Minzi

Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladišče pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladišče zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

Opunovlašćena Agencija za putovanja u tu- i inozemstvo

KARLA PIRELLI-a

dozvoljena odlukom namjestničtva br. 6996/3

Via Arsenale 2 — **TRST** — Via Arsenale 2

Izdaje vozne karte za željezničke postaje i parobrode za tu- i inozemstvo.

Poduzimlje izletne vlakove i posebne vlakove, izlete parobrodi i skupna putovanja.

Odašilje putnu prtljagu i trgovačku robu brzimi putevi i u sve krajeve.

Za cienu neboji se natjecanja.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolenc u Trstu

Broj 27 U Trstu 8. julija 1897. Godina XXVI

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom napisnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Kasni list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka ujutro.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2·50 i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farnete br. 14.

Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Poziv na predplatu.

Prvim danon mjeseca julija otvara se nova predplata na naš list za drugu polovicu godine. S toga molimo sve naše štovane predplatnike, kojim je iztekla predplata koncem prošloga mjeseca, da ju čim prije obnoviti izvole.

One pako čitatelje naše, koji nisu jošte za ovu godinu ništa uplatili, molimo, da nam cielogodišnju predplatu odaslati izvole.

Naše mnogobrojne dužnike opominjemo konačno, da već jednom napram našoj upravi svoju dužnost učine.

Ciene lista izložene su na čelu lista.

Za odpremanje predplate neka se upotrebljuju jedino poštanske naputnice.

Uprava „Naše Sloge.“

Crtice iz carevinskoga vieća poslije zaključenja.

(Dalje.)

Jezikovne naredbe za Češku i Moravsku.

Bilo je vrieme kad je u Češkoj bio jedini uredovni jezik češki. Kasnije se je uzanj počelo uvadjati i njemački. Pak se je i na to došlo, da se je češki jezik počeo ukidati kod njekih oblasti za Češku. Sad se ide za tim, da bude češki jezik ravnopravan njemačkomu u Češkoj i Moravskoj. Samo se vraća, što se je nekad uzelo, i radi se na temelju temeljnih državnih zakona. To hoće, i ne u podpunoj mjeri, naredbe jezikovne za Češku i Moravsku, koje je izdala vlada grofa Badenija.

I za to koliko vike i buke, kakovih sablazni!

I neprotivi se tomu samo Schönerer i družbica, i njemačka pučka stranka, nego protive se žestoko i „njemački naprednjaci“, koji rado drže sebe i svoju stranku kao onu, koja uzdržuje državu; a protive se svojim načinom takodjer njemački veleposjednici, kao i kršćanski socijalisti; u obće svi Niemci, osim onih katoličke pučke stranke, a k tomu ponekle i Talijani.

Jer se je dalo komad pravice jednomu slavenskomu narodu, Niemci čine nemogućim raspravu, nemare za ugled parlamenta, zaboravljaju na svaku pristojnost, nemare za prohitke monarhije.

Radi naredbe za Češku postavljaju prešan predlog, da se ju opozove. Drugi prešan predlog stavljaju radi naredbe za Moravsku. Medju tim radi obojih postavljaju predlog, da se svi ministri, koji su podpisali naredbe, stave pod obtužbu.

Rasprava je žestoka, burna, često sablazniva, traje tri dana. Predlog na obtužbu se neprima. Hoće da prešan predlog glede naredbe za Moravsku dodje na raspravu, da se opet razviču; al jer nije prvi na redu, zahtjevaju, da se rieše oni, koji su pred njim, medju njimi i onaj naših zastupnika ob odnošajih u Primorju.

Uz najbolju volju i naših zastupnika, jedva se je prešnost razpravila, do rasprave o samom predlogu nije moglo doći. Predsjedničtvo, poticano vladom, i svakako željno, da se neki predlozi vlade rieše, i da se uzmogne razpraviti adresa, htjelo je potisnuti prešne predloge natrag. Kad su to Niemci opazili, uzbjesnili su još jače. Tražili su sve moguće načine, kako da zaprieče svaki rad u parlamentu. Tjerali su, štono rieč, *obstrukciju*, i to do skrajnosti, i preko medja svake pristojnosti.

Za svaku najmanju stvar, i za takovu, za koju su znali, da će bit primljena od svih zastupnika, postavljali su predloge, da se glasuje po imenih, to jest, da se prozove zastupnike po imenih, i da svaki reče *da* ili *ne*. Tako se je zgubilo po pol ure za ono, što bi se bilo moglo obaviti u par sekunda. Takovih posve uzaludnih glasovanja bilo je u jednoj sjednici 15. Zastupnici bili su u sjednici 9 ura, a da nisu obavili ništa. Drugda nisu pustili govoriti ministru, zastupniku, komu mu drago. Vikali su, koliko njim je grlo dalo, a vičuć psovali sve i svakoga. Što nisu smogla njihova grla, to su gledali nadomjestiti lupanjem nogami, rukami, ili čak i komadi drva. Došlo je i do toga, da su knjižice poslovnika derali i bacali prema predsjedničtvu. Često bilo bi došlo i do šaka, da nisu neki obranili. Radi uvrieda došlo je i do dvoboja, dakako vani.

Tim i takovim Njemcem dovikivali su razni slavenski zastupnici: To je njemačka kultura! Tako radi stranka, koja veli, da ona uzdržaje državu!

Kod takova postupka nije se razpravilo prešnih predloga, al se nije razpravila nit adresa.

Adresa.

Početkom svake šestgodišnje dobe carevinskoga vieća čita Njegovo Veličanstvo prestolni govor.

U takovom govoru pozdravlja Njegovo Veličanstvo zastupnike i narode, koje zastupaju, i predočuje njim rád, na koj bi se imali dati. Svaki takav govor sadržaje program i nakane svakodobne vlade. Tako je prestolni govor ljetos pročitan sadržavao program vlade grofa Badenija.

Na prestolni govor odgovara i gospodska i zastupnička kuća. Takov odgovor zove se adresa. U njoj se izrazuje čuvstva odanosti i vjernosti Njegovem Veličanstvu, i izrazuje načela i nazore zastupnika, kako naime oni žele, da se vlada, što da se čini.

Svi zastupnici nemisle jednako. Svih 425 nebi složio za nijednu adresu. Valja dakle gledat, da se dobije barem nadpolovičnu većinu svih zastupnika, ako se hoće, da vlada na nju obzir uzme.

Razne skupine zastupničke kuće podastrle su svoje osnove za adresu u odboru za to izabranom. Članovi adresnoga odbora onih skupina, koje su sastavile većinu u zastupničkoj kući, složili su se u jednom odgovora na cesara i kralja, u jednoj osnovi adrese, te je za nju bila većina članova adresnoga odbora. Osnove drugih skupina imale su samo po nekoliko glasova. Tako se je u osnovi većine adresnoga odbora zrcalila većina zastupničke kuće. A u toj osnovi samoj vidilo se načela, po kojih hoće ta većina, da vlada.

Ta načela su nešto različita od onih, koja je vlada razvila u prestolnom govoru.

Kad bi adresa većine adresnoga odbora bila primljena i u zastupničkoj kući, tad bi vlada morala promjeniti svoj program i udesiti ga prema programu većine, ili odstupiti i dati mjesta drugoj, koja bi to htjela učiniti.

Vlada nije htjela učiniti toga ni jednoga ni drugoga. Ona je nastojala sklonuti većinu, da odustane od svoje adrese. Većina nije dugo htjela popustiti. Htjela je i proti vladi i proti oporbenim strankam, da se adresa razpravi.

Oporbene stranke bilo su takodjer proti adresi većine, jedno s taktičkih, drugo sa stvarnih obzira. Njih mnogi, poglavito „njemački naprednjaci“ i njemački veleposjednici su za *centralističnu* upravu države, većina za više *federalističnu*. To će reći, oni Niemci bi htjeli, da je koliko više vlasti uredotočeno u centru, u Beču; većina pako bi htjela, da zadobiju koliko više vlasti sabori kraljestava i zemalja, pak da ove budu u stanovitom vezu – „foedus“. Zastupnici, koji teže za federalizmom, zovu se federalisti, ili takodjer „autonomisti“, za to, jer teže za autonomijom ili samoupravom kraljestava i zemalja. Oni, koji su za centralizam, zovu se centralisti.

Pred zaključkom.

Dne 2. junija bila je predposliednja sjednica prve sesije nove zastupničke kuće, a da do toga dana za to nitko nije znao, a taj dan samo načelnici većine i gospoda ministri.

I u toj sjednici postavili su Niemci sve puno predloga za glasovanje po imenih, samo da se dan gubi.

Osobitost te sjednice su dvie izjave. Jednu su dali „njemački naprednjaci“. U njoj su naveli točke, u kojih da su gospoda podpredsjednici vit. Abrahamović i Dr. Kramař povredili poslovnik; onda rekli, da su se ako ne drugo pokazali nesposobni za predsjedanje; te konačno zahtjevali, da se obojica svojih častnih služba odreku.

Drugu izjavu dali su načelnici skupina većine. U njoj su opravdali postupak obojice gospode podpredsjednika i izrekli ujim pouzdanje; označili njihov težki položaj; — ožigosali neopravdani nemir i razdraženje oporbenih Njemaca, kao i njihova nasilja i najgrubiju zloporabu poslovnika; rekli njim u brk, da su osramotili parlamenat i državu, i da su oni krivi, što se kroz dva mjeseca novce državljana uzalud troši; te sbacili sa sebe svu odgovornost za zla netom prošla i koja imadu doći usljed nečuvenoga postupka prošlih dana.

Niemce izjava ujela u srce. Vikali su i vredjali ministre, podpredsjednike i osobito perovodju Dra. Ebenhocha, katoličkoga Niemca, koj je izjavu čitao.

Neki su se nastojali i opravdati. Al je pak i podpredsjednik Dr. Kramař rekao svoju, i onda posve neočekivano pretrgnuo sjednicu za dvie ure.

PODLISTAK.

Buratin

ali

prekršćenje banderijaša.

Komedija za plakat.

Napisal ju Lovrinović.

I. Prizor.

Domaća barufa.

(Nastavak).

Izdajić: Biš tel mizeriju batit, ča ne?

Kajfić: A misliš ti, da te nas vavek Talijani držat i krmit?

Izdajić: Ako ne budu oni — te drugi. Sada držimo s njimi, pak ćemo s Nemci — a kada nebudemo s Nemci, ćemo s Turci, sa svakim, ki bude više dal.

Kajfić: Jà ja — ma tako je juštо delal Juda.

Izdajić: Pak ćemo se najzada i mi obesit kako i on. Nego Brtoldo, — ča ti je danas? Korajo, korajo! Imaš dvesto fijorini, i još će bit tega — pak ćemo poć još va Pulj, Parenc, Rovinj, Golcu i svakamo, kade budemo mogli *frajat ala maka*. Ala . . šû — pij! Korpo dela veća pij?

Kajfić: Imaš pravo. Kamo vraga sam ovo zašal. Nego ča češ no, još se j' bil nejde va mane našal sledić kušencije.

Izdajić: To je djaval! To ti se samo pari . . . . A sada pustimo to. Banderjaš će brzo prit.

Kajfić: Čudim se, da ga još ni.

Izdajić: Dunke on će pod silu, da ga vadiš Talijansku gramatiku?

Kajfić: Ne samo, nego on bi otel, da ga još danas storiš za *Buratina*.

Izdajić: A ter je pravi *Buratin* — ča mu trebe drugo.

Kajfić: Ma isto pridi storit tu funcion kako smo ju storili z *Ivačinom* i *Sotonićem*.

Izdajić: Prit ću valje. Grem malo gore do moje stare. — Ma su bedasti ti ljudi, a ča ćes, da nebi takovi bili, ča bi bilo z nas? Nego čujem hodit. Banderjaš gre. Bog s tobum!

Kajfić: Bog! Bog! (Izdajić gre ća, a nutar pride Banderjaš.)

II. Prizor.

Meštar i školan.

Bertoldo Kajfić i Banderjaš.

Banderijaš: A, tu ste već? Baš mi je drago. Ćemo moć valje početi, ča ne?

Kajfić: Valje — ov čas!

Band.: Bolje tako. (sjedne, pogladi dugu bradu i zagleda se nekamo va *štuk*). Ni ti bolje stvari na svete, leh bit čovek študijan. Verujte mi, da mi gre jad na moje stareje, da me nisu dali va školu, dokle sam još bil mlad. Koliko bi mi to sada valjalo! Nego sada pod stari dni moram, da si razbijam glavu, ako će ča z mane vanka prit. A ma. . . tako je. Ma ča mora čovek toliko tega znat, ako će postat Bulatin?

Kajfić: I kako! Velika je to čast bit Buratin. Zato valja bit dobro pripravni. Nego veramente vam je to lahko, zač imate dobru glavu, pak ćete se brzo navadit sve ča j' trebe. Ja sam pak siguran, da vi već do sada znate puno tega, ča ne?

Band.: He, ja ću sam proštet svaki lumer do deset. To mi gre kako s puški, samo on vražji a, b, c, vidite, ne morem nikako zapametit.

Kajfić: To je najmanja, a ja mislim, da će bit najbolje ako već danas počnemo s tim.

Band.: I ja mislim, a kada budem znal a, b, c, onputa ću se lahko navadit štat i talijansku pratiku, zač već neću držat kranjske, a još manje hrvatske. Će njim se dat Hrvatom! Imam pravo, à? . .

Kajfić: Sto puti. Čuvajte se hrvatskeh lunarij, da vam ne pridu težka plačila. A sada počnimo.

Band.: Počnimo no!

Kajfić: Dunke Talijani imaju *vokali* i...

Band.: A ter je najbolje. Ča će ti ove *litrićini*, to je juštо kako i naprŝnjak. Koliko je puli vas bilo bolje, dokle se je vino merilo na *bukali*. . .

Kajfić: Ma ja ne govorim *bukali*, leh vokali . . .

Band.: Po našu — bukali, — ča ni morda pravo.

Kajfić: Ne, ne bukali. Vokali, vokali — to su glasi, ke mora znat svaki čovek, ako će da mu se reče, da je študijan.

Band.: To se zna! to se zna!

Kajfić: Ni to ni još dosti, zač svaka mudreja glava mora znat kako se ti glasi zgovaraju.

Band.: To je ono, ča je varak den.

Kajfić: Dunke poslušajte. Glas A se zgovori, ako se jako odpre usta. Vidite ovako: AAA.

Band.: (razširi usta.) A A — — No, no, ki bi bil rekal.

Kajfić: E, ćete zgovorit, ako na pol ust zmete, na, ovako: E, E, A, E.

Band.: A, E, A, E. Po boštrića imate pravo. Viš vraga kako je to lepo: A, E, A, E.

Kajfić: *I* je malo teže. Približite jednu usnicu drugoj, onputa raširite usta put vaših ušij, pak imate I. No gledajte: I, I, A. E, I.

Band.: A. E, I, I, I, I, I, Ja, ja, tako je, tako. *Živilo*, pače *aviva*, to znanje. I, I, Joj, joj! Pak se ne vadi!

Kajfić: Oprite usta na kolo, pak ćete zreć: O.

Band.: O, O, Na, kamo ćete bolje, O, O. A, E, I, O, I, O, I, O. Joj mane, kako je to lepo! I, O, I, O.

Kajfić: A sada stisnite usta, kako da ćete se kemu narugat pak zatulite malo i zgovorit ćete: *U*.

(Još će toga bit.)

U tih dvih urah razpravili su načelnici većine i ministar-predsjednik grof Badeni, što se ima dalje dogoditi. Što su odlučili, nije se znalo do sutra dan.

Iza ponovnoga otvorenja sjednice glasovalo se je kako su predlagali Niemci, i prepiralo između njih i predsjedničtva; pročitalo razne predloge i interpelacije, pak već večer zaključilo sjednicu. Napeto se je očekivalo sljedeću.

Zaključenje sesije.

Za dan 2. junija sazvana sjednica počela je točno u 12. uri i trajala samo do 12¼, dakle samo četvrt ure. A ipak je jedna najznamenitijih, što jih je kad zastupnička kuća imala.

Niemci su dakako bili pripravni sa predlozi za dangubu, viku i kriku.

Nego predsjednik, čim je otvorio sjednicu i neke neznatne stvari priobćio, dao je rieč načelniku poljskoga kola, njeg. preuzvišenosti zastup. vitezu Javorskomu.

Zastupnik vit. Javorski progovori od rieči do rieči ovako:

„Visoka kućo! U ime većine čast mi je dati sliedeću izjavu:

Mi i s nami većina naroda Austrije došli smo do neoborivoga uvjerenja, da je u odnošajih, koje se je uvelo u ovu kuću, nemoguć nesamo svaki uspješan parlamentaran rad (Na ljevici prekidaju i dovikuju), nego da je njimi došao u pogibelj i sam parlamentarizam. (Burni uzklici na ljevici: dakako!)

Mi s toga izjavljujemo, da smatramo uzaludnim voditi za sada formalno sjednice i nadalje. Mi izjavljujemo, da mi svakako čvrsto stojimo na temeljnih načelih, koja smo u našoj, u odboru poprimljenoj osnovi adrese izrazili, i koja glase: „priznanje povjestno-političkih prava i autonomije kraljestava i zemalja, pravedna provedba ravnopravnosti svih naroda monarhije. (Na ljevici prekidaju i kliču: U Galiciji! Na desnici kliču burno: Mir!), gojenje prave religioznosti i čudorednosti, i plodonosan rad za gospodarsko i društveno podignutje svih razreda pučanstva“. Jedino od provedbe tih načela očekujemo ozdravljenje odnošaja u monarhiji, i jedino obzirom na obstojeće stanje parlamentarno napuštamo za sad formalnu razpravu adrese, po nas zasnovane, koju su sve skupine većine jednoglasno prihvatile, i koju su odlučile čvrsto držati kao svoj program za sad i za budućnost. (Na desnici živo i dugotrajno odobravaju i pljeskaju. — Na ljevici nemir i buka.)“

(Dalje sliedi.)

Glavna skupština družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

Dne 1. julija poslije podne obdržavala se je u „Zorinu Domu“ u Opatiji redovita glavna skupština družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

U toj skupštini držao je g. dr. Dinko Vitezić kao predsjednik družbe govor, koji ovdje donosimo:

Slavna skupštino!

Častna gospodo!

Otvarajući četvrtu redovitu glavnu skupštinu družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, dopustite, č. g., da Vas prije svega u ime odstupajućeg društvenog ravnateljstva pozdravim.

Polag zadnje točke § 24. družtvenih pravila toli družtveno ravnateljstvo koli nadzorno vieće i obranički sud, jednom riečju cielo središnja uprava biraju se na tri godine dana; a pošto je sadašnja uprava birana bila u glavnoj skupštini, obdržavanoj dne 12. julija 1894., to njoj do malo dana ističe rok trogodišnjeg obstanka.

Na koncu našega djelovanja najsvetija nam je dužnost, da se najtoplije zahvalimo cielomu hrvatskomu i slovenskomu novinarstvu, nadobudnoj našoj mladeži, ženskim i muškim podružnicama, te velikom broju pojedinih osoba obojega spola, koje neumornim svojim radom podpomagahu odstupajuće ravnateljstvo i tako mu olakotiše težku njegovu zadaću, izražavajući istodobno vruću želju, da sve ove pojedine i skupne osobe izvole i prema našim nasljednikom izkazivati onákovu blagohotnost, kakovu su oni svedjerno izkazivali prama nama.

Kroz ovo razdoblje od triju godina, što nas je dopala čest biti na kormilu našoj družbi, ova je doduše napredovala, ali taj napredak nije onakov, kakovog bi izisklvale velike potrebe našeg zanemarenoga puka.

Ustrojilo se nekoliko pučkih učiona; ali malen je to broj prama velikoj oskudici hrvatskih, dočim slovenskih pučkih učiona u našoj pokrajini.

Ustanovilo se do sada 26, što ženskih, što muških podružnica naše družbe. Ali premalen je taj broj za uspješni joj rad; jer kako smo jur u drugoj prigodi razložili, trebalo bi u tu svrhu ustrojiti barem jednu podružnicu u svakoj župi, u kojoj stanuju izključivo Hrvati i Slovenci, ili u kojoj jesu oni u velikoj većini. A mjesto toga što vidimo? Vidimo, da bez obzira na naše opetovane vruće molbe i zaklinjanje ima i napučenijih naših župa čak sa preko 3000 čistih Hrvata ili Slovenaca, u kojima kao da nikomu ni nepada na um poduzeti potrebite korake, da bi se ondje ustrojila muška ili ženska ili mješovita podružnica. Ja neću navesti imena, jer nomina sunt odiosa; ali nemogu nikako mimoići, da stanovnikom takovih mjesta i u ovoj prigodi nedoviknem, da se jednom probude, te uvide, kakovoj se sramoti oni takovom nemarnošću izvrgavaju.

Kako pak da prekorim nehajstvo, što preuzimlje mah u našoj pokrajini, gdje no se propušta pristupiti družbi, koja je od najveće važnosti i od neizmjerne potrebe za naše pučanstvo, kao što je to družba svetog Cirila i Metoda za Istru. Žalibože ima kod nas ljudi, koji se hvastaju, da su najvatreniji rodoljubi, a kad tamo nisu očutili ni potrebu, da postanu članovi ovakove družbe. Hvala liepa na takovom rodoljublju! — Nadajmo se, da će naši nasljednici u upravi biti u tom pogledu sretniji od nas, te da će im uspjeti pribaviti družtvu razmjerno više članova i ustrojiti više podružnica, nego li nama.

U radu naše družbe u minuloj sunčanoj godini, koja je polag naših pravila istodobno i upravna godina, izviestit će vas družtveni tajnik, a družtveni blagajnik podat će vam točan račun o ekonomičnom stanju družbe u istom razdobju.

Meni neka bude dopušteno nadovesti samo njekoliko rieči u jednom i drugom pogledu. Gledom na rad, red mi je prije svega opaziti, da s razloga, što su prinosi Istre, kao malene i ne baš bogate pokrajine razmjerno premaleni prama raznovrstnim nuždam i potrebam naše družbe, družtveno je ravnateljstvo pred kakov mjesec dana umolilo vis. c. kr. ministarstvo nutarnjih posala za dozvolu, da bude, izim u Istri, i u drugih pokrajinah ove poludržave dopušteno ustrojiti podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Na tu molbu nije se još dobilo nikakova odgovora.

(Sliedi.)

Otvorenje učiteljskog družtva „Narodna Prosvjeta“.

„Prosvjetom k slobodi
Udrugarstvom k moći.
a moćju k napredku“.

(Nastavak.)

Jakac veli, da se izbor novine prepusti uvidjavnosti pojedinaca. Šepić se ovomu protivi naglasujuć, da su nama Zagreb i Ljubljana najbliži, gledom na školske odnošaje, pa je i on za Svjetličićev predlog, jer pedagogične novine tako su različne, kano što različni ljudi i zemlje. Bačić predlaže, nek se za sada moli sl. uredničtvo „*Naše Sloge*“, da bi bilo blagonaklono našem družtvu, te izvoljevalo tiskati naše izvještaje. Skupština se izrekla za predlog gosp. Bačića, da bude dična „*Naša Sloga*“ — uz dozvolu njene uprave — bar privremeno organom „*Narodne Prosvjete*“.

Bačić dalje želi, da se družtvena pravila dadu tiskati. Predlog se prima jednoglasno. Još bi bili nekoji radi izaći sa koristnimi predlozi, od čega su pako odustali, jer su shodni za buduću skupštinu.

Kad bijaše dnevni red izcrpljen, g. predsjednik pročita prispjele pozdrave. Brzojavno pozdravili su našu prvu skupštinu: Kotarsko družtvo Krčko i Učiteljsko družtvo kotara Voloskoga. Pismeno: Veleučeni gosp. Dr. Dinko Trinajstić, načelnik pazinski, koji je morao radi svojih posala izvan svoje občine. Dalje pozdravili su skupštinu gg. Dukić Ante, učit. u Kastvu, Načinović Ivan, učit. u Marčani i „Učiteljsko družtvo za Sežanski okraj“. Skupština saslušala je i odzdravljala sa toplim „živio“ pozdrave, osobito onoga Dr. D. Trinajstića. Konačno predsjednik Jelušić zaključi prvo zasjedanje „*Narodne Prosvjete*“ i zahvali se u ime odbora na podieljenoj časti i obećaje svimi silami raditi u prospjeh družtva, vršiti odluke skupštinske, zamoli njednog da svak nek izvoli po svojih silah i u svomu okolišu nastojati o napredku mladog družtva. Svršio je s pozivom, da sl. skupština u znak odanosti, Njeg. Vel. cesaru i kralju zaklikne trokratni živio! Skupština stojećke odazove se pozivu.

(Dalje sliedi.)

Dopisi.

Iz Voloskoga pišu nam 5. t. mj. Veliki utisak učinila je ovdje: „*Značajna nota*“, koja priobćiste u zadnjem broju dične „*Naše Sloge*“. Svatko se snebiva, kako može jedan kotarski kapetan obćiti sa čovjekom, koga je sam onako „liepo“ i vjerno orisao, kako ga može podupirati i kako štititi. Ako se pak pomisli, da je Krstić od god. 1895, kada bijaše izdana ta „Značajna nota“, počinio ih još svakojakih, onda se zbilja mora čovjek čuditi, kako to da Krstić uživa protekciju našega gosp. kapetana. Ili zar će možda g. kapetan moći uztvrditi, da on Krstića ne protežira? No, no, gospodine kapetane, nismo tako naivni, da bite nas mogli o protivnom uvjeriti! Vidjesmo kako je Krstić agitirao za vrieme prošlih izbora za carevinsko vieće; vidjesmo kako je bez svake dozvole oblasti držao sastanke i govore na otvorenom, kako je med puk on širio lažne i uznemirjuće viesti, dočim znamo, da ga nije nitko nikada pozvao na odgovornost. A da tkogod od naših takva šta učini? Vidjesmo Vaš postupak kod izbora komisije za V. kuriju na 10. marča t. g., znamo n. p. da je Krstić bio prijavljen, da nosi bez dozvole samokres, da je to bilo konstatirano, a da mu se ništa dogodilo nije, premda stoji u glasovitoj noti od 14./2./1895, da je s razloga javnoga poredka bio iz Rieke i područja izagnan, da je naprasitog značaja i da je kadar *iz požude za dobitkom počiniti kažnjive čine*, napokon da *Krstić* nije ni u čudovrednom pogledu bez ljage“. Vidjesmo kako je na kažnjivi način, jerbo bez prijave došao sa četom od 300 zavedenih seljaka i sa glasbom u nedelju 14. marča t. g. na Volosko; vidjesmo kako je Vama pred Vašim stanom „mantinjadu dal“ a Vi mjesto, da dadete razpršiti po oružnicima tu zavedenu i izazivajuću četu, pustili ste, nebrineći se za ono, što bi se bilo moglo dogoditi, istu, da ide urlikat i bučit k prejasnoj nadvojvodkinji Mariji Antoniji u Črnikovicu. Znamo, da niste radi tog kažnjivog čina niti pozvali Krstića na odgovornost. — Vidimo nadalje kako Krstić krivo obtužuje c. k. oružnike; vidimo, gdje je svaki čas kažnjen radi uvrede poštenja, vidimo što u svojem *revolver-listu* piše a znamo, da ste Vi cenzor i da sve to biva Vašim znanjem, Vašom dozvolom. Pa da ne budemo uvjereni, da obstoji tu nekakova protekcija. Morali bismo biti zbilja glupaci kad nebi došli do takvog zaključka. Mi smo u Kastavščini od tabelarskog doba amo imali mira, dok nije *Krstić* dozvolom oblasti počeo u Kastavščini mješat na veselje naših neprijatelja. Nu znajte, gospodine, da nam jedna guja nauditi neće, dočim bi po svoj prilici mogao izaći iz ovog okršaja gdjekoji osakaćen na svom poštenju, nu mi ni naš narod za cielo ne. — Na čast bilo svakomu, koji se bilo kako druži sa stvorom, kojeg ste Vi gospodine onako divno fotografirali. „*Paribus cum paribus*“ — kažu lovranske latinki.

Iz Baderne 4. julija. (Dvojaka mjera). Njekim krugovom htjelo bi se, da bude u Baderni nemira i nereda, i to zato, da se ima štogod u talijanske novine pisati, klevetati i naše ljude ni krive ni dužne mučiti. U tu svrhu izazivala podkupljena čeljad pucanjem iz pušaka i revolvera, i drugimi neredi, dá, počinjala i zločinstva; i krivilo se za sve to naše ljude, najradje odlične rodoljube.

Lani aretirao poznati *Teihert* dvojica naših, da su oni tobož njeku večer pred kućom njekog Sch. pucali iz pušaka. Čitavo selo je tvrdilo, da taj večer se pucanja nije čulo, te bijaše ciela stvar na prosto izmišljena samo za to, da se može onoj dvojici, koju je oružnik *Teichert* uvjek na zubu imao, nauditi.

C. kr. kot. glavarstvo u Poreču osudilo je obojicu *bez ikakva sjedoka i bez ikakve iztrage* na 15 dana zatvora, što su morali odmah odsjediti. Na njihovu pritužbu došla je kasnije ova stvar pred c. kr. sud u Poreču, gdje su oba *svoju nedužnost sjedocima dokazali, i sud ih je nekrivima proglasio.* A što je to njima koristilo, kad su bili svojih 15 dana već odsjedili?! Što govorite na ovaj slučaj i postupak vi gg. pravnici? (Mi čekamo odgovor g. *Lasciaca* Op. Ured.)

Tako se radi sa našima, a sad čujte, kako se postupa sa šarenjacima.

Poslje razoružanja dalo se natrag oružje i glasovitom talijanskomu gončinu P. Taj oboružao što brže svog 18 godišnjeg sina, mladića na najslabijem glasu, koji je bez ikakvog uzroka na 24. pr. junija težko ranio kamenom najuzornijeg i najmirnijeg mladića P. D.; na 27. istog mjeseca u jutro prietio mirnim ljudem s a revolverom u ruci, i u večer istog dana probo bi bio stalno bodežom (štiletom) I. D. . . . . u, da mu nisu drugi blizu stojeći to zabranili, iztrgnuv mu bodež iz ruku. Oružničtvo je tog delija, koji je uoljed toga, što su njima oblasti dale oružje natrag, a našim ne, sasvim pobjesnio, doduše uapsilo, i oblastim u Poreč predalo, no ove ga *odmah na slobodu puzilo*.

To je dvojaka mjera najgore vrsti!

Mi navadjamo gole činjenice, a daljnjeg tumačenja nečinimo, jer neželimo, da Vam list zapliene.

Da zbilo se u Baderni nereda i zločinstva, i još se ima tamo i zbijaju, nu reći možemo, da su nedjela većinom importirana izvana, naručena ili podkupljena. Zašto? Odgovor čitaj u navalah u talijanskih novinah na župnika *Gorca*, na „*Istarsku vin. zadrugu*, na školu družbe sv. Cirila i Metoda, i na sve, što ima u Baderni hrvatskoga. A najžalostnije u toj stvari jest, da su se u taj vrtlog strastih i strančarstva i iste oblasti zaplesti dale. Župnik Gorec je svoj puk i u crkvi čestoputa opozorio, opomenuo i pokarao, da se nedade od nikoga na nerede zavesti, jer se od njeke strane zatim ide, da se Baderljane pred svietom kao najveće smutljivce, i nemirnjake prikaže. Na tom se već od 15 godina sistematično radi. Na dan mladog ljeta 1894. je župnik Gorec sve to svom puku liepo iztumačio u priliki basne od lisice i vuka! Rekao je, neka se Baderljani nedadu varati od lisica, jer bi napokon poput vuka ostati mogli gladnim želudcem i razbijenom glavom. Neidemo dalje dokazivanjem, što i kako su mnogi već dosad zavedeni, došli — i drugi će brzo doći do prazna želudca, dá, i do razbijene glave.

U ostalom neka se znade: mi šutimo i trpimo, nu sotonske spletke dobro vidimo i — razumijemo; svaku bilježimo, kojimi pak ćemo na vidjelo u *zgodno doba*, jer u zrak pucati nemarimo.

Franina i Jurina

Fr. Kanfanarski krnjeli i bumbari iščudiaku našemu popu va oku, a svojmu nevide ni gredu.

Jur. Zač ga valjada po noći negledaju, kada gre od sijor Menega.

Fr. Znaju oni sve znaju, lego se drže one, da vrana nesmi vrani oka skopat.

* * *

Fr. Mačji se tuži, da ga njegova impreža čuda gušta.

Jur. Kakova to zlodeja impreža?

Fr. Davat nemotan rog za sveću.

* * *

Fr. Ma su njim se morale kresit oči.

Jur. Kemu, zač?

Fr. Ča neznaš, da j' neki dal popit Kajne i' Izdajiću, da će se Miro zahvalit.

Jur. Pak ča zato?

Fr. Još pitaš; ter znaš, da bi oteli bit obadva za potoštu.

Jur. A la ma bi se papalo!

Fr. Bože moj, ki bi znal bolja!

Jur. Kajfa je stareji, ma Izdajić ima bolji zubi.

* * *

Fr. Ča da „Mačji“, premda „duhtor“, nemore odgovarat na postavljena mu pitanja?

Jur. Ma da ne, ni onput, kada mu se za to ponuja lepeh krajcari, keli je Bože potreban. On bi otel odgovarat s revolverom, kega nima ni pravice nosit.

Fr. I strašit ljude s kapitanatom, pul kega jih krivično tuži.

* * *

Fr. „Mačjem“ ni ča verovat“.

Jur. Kako ni mačkom: v nijednem ni vere.

Fr. Ma j' tulil va rog sega jutra on, ki poštu peljeva.

Jur. Va rog, ča ne va trumbetu:

Fr. Baš va rog, kega šalje Jure lovranski na dar mačjemu kapotu.

Jur. Za kampijun al . . .

Fr. Ajbò, mačji, da hojeva na nov va Tošinu, pak da će mu rog za prah rabit.

Jur. Tr bi bil mogal jenega Bože zavitega i pul Škrbić dobit.

Različite viesti.

Glavna skupština političkoga družtva „Edinost“ određena. Na želju naših državnih zastupnika određio je odbor pol. družtva „Edinost“ uređenu jurve glavnu skupštinu za osam dana. Skupština obdržavati će se dakle mjesto 11. t. mj. dne 18. t. mj.

Vjenčanje. Poznati hrvatski književnik i braniteljuknaznemih poslovih u Zagrebu Dr. August Harambašić vjenčao se je dne 5. t. mj. sa dražestnom gospodjicom Maricom Folnegovićevom, kćerkom bivšeg narodnog zastupnika g. Frana Folnegovića. Novovjenčanim naše srdačne čestitke!

„Edinost“ zapljenjena. Ovdašnja „Edinost“ br. 80 od utorka dne 6. t. mj. bijaše od državnoga odvjetničtva zaplienjena radi uvodnoga članka *„Iznimno stanje u Primorju“*, pretiskanoga iz „Novica“. Uredničtvo nije moglo pripraviti drugo izdanje jer mu bijaše zapljena prekasno priobćena.

Duhovne vježbe za svećenike. Biskupski ordinarijat za Trst-Kopar pozivlje veleč. svećenstvo na duhovne vježbe, koje će se obdržavati u Trstu (u malom sjemeništu) na dva puta, i to dne 16.—23. agusta te od 23.—28. agusta. Svi svećenici združenih biskupija dužni su prisustvovati tim duhovnim vježbam.

Talijansko političko družtvo za Istru imalo je u subotu 26. junija svoju redovitu godišnju skupštinu u Kopru.

Sastali su se u občinskoj dvorani u 11½ ura pred podne, a u 12 su već bili gotovi. Njihove novine pišu, da jih je bilo okolo stotine.

Nisu razpravljali ničesa, što je bilo na dnevnom redu, nego su primili predlog, da devetorica njih ima posebice dogovoriti način o budućem djelovanju i izabrati predloženike, koje bi bez razdora buduća skupština imenovala za ravnatelje.

Neki mladji, da nisu posve zadovoljni s dosadašnjimi i da se nečesa, mi neznamo česa, silno boje od naše strane.

Reć bi dakle, da kane biti još ješći i nepravedniji prama našemu puku. Za one nekoje naše *Rukavčane*, koji su se prigodom zadnjih izbora dali zavesti na tanak led i glasovali u petoj kuriji *Bartola*, dobro je opet spomenuti, da je taj gospodin jedan od najtvrdjih članova talijan. političkog družtva, koje neće, da zna za naš jezik i njegove pravice. U gose spomenuti odbor da su izabrani, tobože mladji: *Dr. Appolonio, Dr. Basseggio* (iz Trsta) *Dr. Depiera* notar u Trstu, *Dr. Costantini* iz Pazina (mladić od 70 godina), od starijih: conte *Becich, Dr Bubba, Cobol* (koparski ne lovranski), *Dr. Venier i Dr. Rizzi*, načelnik Pule, „starac“ od jedno 34 godine. Talijani su u istinu majstori za „dat jn popit“, da tobože nisu svi jednaki, a jedan je na dlaku, kako i drugi!

Predlog občinskoga zastupstva Kastavskoga glede izgona Dra. I. Krstića, trgovca sa vinom na veliko u Matuljah, sa zemljišta kastavske mjestne občine. Taj predlog občinskoga zastupstva, kako bijaše u sjednici postavljen, glasi od rieči do rieči, s formalne strane, ovako:

Občinsko zastupstvo zaključuje: *„Daje se nalog občinskomu odboru, da učini shodne, zakonom predvidjene korake u svrhu, da odnosno kompetentna oblast izvoli izreći i provesti izgon Dra. Ivana Krstića, nastanjenoga u Matuljak, iz područja mjestne občine Kastav“*.

Občinsko zastupstvo zaključilo je već o tom u svojoj sjednici dne 20. marča t. g.; al pošto taj njegov zaključak nije imao jestnoga uspjeha, i pošto se je i iza 20. marča t. g više toga dogodilo, što se pripisuje na teret rečenoga Dra. Krstića, občinsko zastupstvo, kao tumač ogromnoga diela puka Kastavšćine, čini svoj gori navedeni zaključak.

Občinsko zastupstvo smatra se ovlaštenim učiniti taj zaključak, koj se ima uzeti kao njegovo mienje i predlog u stvari nuždnoj za javni red i sigurnost u mjestnoj občini, utemeljen u državnom zakonu 27. julija 1871. D. Z. L. br. 88.

Ustanova §. 8. toga zakona daje izričito vlast občinskomu odboru, da poduzme shodne korake ako obnadje, da ima uzroka za izgon koje osobe, nalazeće se na njegovom zemljištu a neimajuće prave domovinstva na njem, i propisuje način kako imade u tom slučaju postupati.

Občinski odbor je izliev občinskoga zastupstva, a ovo kao takovomu ima pravo paće i dužnost, kad vidi, da je potrebito, dati prvomu nalog u svem, što u njegov djelokrug spada.

U djelokrug občinskoga odbora spada, kako rečeno, po §. 8. navedenoga zakona, i to, da poduzme shodne, u zakonu predvidjene korake, glede izgona koje osobe, nalazeće se na zemljištu mjestne občine.

Dosliedno ovlašteno je občinsko zastupstvo, da dade i u tom nalog občinskomu odboru.

„Uzrok za izgon Dra. Krstića sa zemljišta Kastavske mjestne občine nalazi občinsko zastupstvo utemeljenim u §. 2. odstavku petom rečenoga zakona.“

Taj odstavak glasi u hrvatskom prevodu:

„Osim toga mogu biti izagnane iz cielóga zemljišta, u kojem ima valjanost nazočni zakon, ili iz stanovitoga diela istoga, osobe, koje nemaju prava domovinstva na istom zemljištu, ako se s obzirom na javni mir ili sigurnost prikazuju nedopustivim njihov boravak na istom.“

Občina Kastav je stanovit dio zemljišta, u kojem ima valjanost rečeni državni zakon 27. julija 1871., naime Istre u Austriji.

U toj občini smatra se doista Dr. Krstić za njezina člana, kad plaća, kaošto se to službeno tvrdi, dobitni porez za vršenje obrta prodaje vina na veliko u njoj.

Tim pako smatra se on članom občine kastavske, predvidjenim u §. 6. slovo *b*, občinskoga reda za Istru, to jest kao osoba, koja, *neimajuć prava domovinstva u njoj*, plaća godišnji iznos izravnoga poreza; a ne članom občine predvidjenim u §. 6. slovo *a*, istoga občinskoga reda: *On nije pripadnik občine kastavske, to jest onom osobom, koja bi imala pravo domovinstva u njoj.*

Dr. Krstić neima prava domovinstva na zemljištu kastavskom, pa je s toga uporaviva na njega prije doslovno navedena ustanova toga zakona, §. 2. odstavak peti, glede izgona.

A da bi se on imao izagnati, na temelju istoga toga odstavka, sa zemljišta mjestne občine kastavske, dokazuju to obziri na javni red i sigurnost, prikazujući nedopustivim njegov boravak na njem.

U svrhu sastava zapisnika, koj ima po ustanovi zakona sastaviti občinski odbor, navadja občinsko zastupstvo sliedeće činjenice, koje nek občinski odbor upotrebi po svojoj uvidjavnosti kao uzroke obzirom na izgon Dra. Krstića, i njegove osobne okolnosti“.

Iza toga navadja se silu činjenica, koje se pripisuje na teret Dra. I. Krstića, trgovca s vinom na veliko u Matuljah, u kojih občinsko zastupstvo nalazi dovoljno i na pretek uzroka za izgon toga trgovca s vinom na veliko.

Subotu dne 26. junija sastao se je občinski odbor u podpunom broju, da sastavi zakonom propisani zapisnik ob uzrocih izgona i osobnih okolnostih onoga trgovca vinom, i o njegovih opravdanjih. Ovaj bio je pozvan redovito, i potvrdio poziv, u kojem mu bijaše rečeno, da će se smatrati, da se nemože opravdati ako nedodje, i poslati spise na dalnje uredovanje. On zbilja nije došao, pozivajuć se na odluku c. kr. kotarskoga glavarstva, uzsliedilu na prvi predlog, i na §. 1. zakona 27. julija 1871. — Kao da taj zakon nebi imao i drugih paragrafa.

Zapisnik bio je poslan c. kr. kotarskomu glavarstvu na Voloskom, komu je glava c. kr. kotarski kapetan Fabiani.

Po zakonu je c. kr. kotarsko poglavarstvo, odnosno njegova glava, pozvano, da izgon bud koje osobe stanujuće u njegovom području izreče i izvrši.

Čekajmo, da vidimo i čujemo.

Koparski Talijani zadovoljni. Dok je bio upraviteljem občine Pomjan g. Mlekuš, rovali su koparski talijanaši danomice proti njemu u tršćanskih židovskih listovih, a odpotle je postao na tamošnjoj občini svemogućim najstrastveniji talijanski pristaša Bartolich, gospoda umuknuše. Njim je sada pravo. a valjda i gospodi na c. k. glavarstvu u Kopru.

Bogoslovi, koji će biti redjeni: Za tršćansko-koparsku biskupiju gg. Červar Šime iz Berma, Peršić Franjo iz Mošćenica, Jedrejčić Frane iz Lindara, Vaselli i Urdich iz Trsta.

Za krčku biskupiju gg. Žic Ivan, Kremenić Ivan, Pavačić Josip i Papić Josip.

Za poreču biskupiju samo trojica talijana i to gg. Fulin, Corva i Pavan.

Obzirom na vlast, priobćenu u broju 26. pod naslovom „Iz Poreščine“ piše nam c. k. kot. upravitelj gosp. Al. Lasciac, da bijahu puške povraćene: dvojici gg. župnika, trojici posjednika na samini, upravitelju jednog pošt. ureda i jednomu posjedniku iz Baderne, koji ju je već vratio. Dobili su nadalje puške poljski, šumarski i lovački čuvari, te osobe, koje love lisice do 16. t. mj. U vrieme lova dobiti će puške natrag oni, koji imadu pravo loviti.

Naputak za župane občine Kastav i njoj pridruženih kano i za sve občinare. Pod ovim naslovom izdalo je tiskom sl. občinsko glavarstvo u Kastvu poduku županom i občinarom, kako im se je vladati t. j. koja su njihova prava i koje dužnosti. Taj naputak odobrilo je i c. k. kotarsko poglavarstvo.

Pitanje o popravku crkve u Baški. Još pred 15 godina stala se voditi razprava izmed vlade, kao predstavnice patrona, i naše občine glede popravka ove župne crkve. Nakon bogzna kolikih izvida bila su sa strane vlade predložena dva trebovnika, jedan sa proračunom od 14000 for. — a to bi bio koreniti popravak crkve — drugi pako sa proračunom od 7000 for. — popravak krpanja. Občina, koja doprinaša preko ½ k potrošku, izjavila se za proračun od 14000 for. Kako se za vrieme tih vječnih pisanja nije na crkvi ništa popravljalo, jer se uvjek čekao taj blaženi glavni popravak, to je ona dnevnice sve to više propadala. Mislilo se s toga, da će se patron, koji doprinaša jedva jedvice ½ svega troška, takodjer odlučiti za proračun od 14000 f., jer i ako bi recimo bio prije 15 godina donekle umješan popravak sa proračunanim potroškom od 7000 for., podpuno se to nije moglo uztvrditi nakon toliko vremena što je proteklo u uzaludnu pisarenju. Ali patron, koji je istodobno stranka i sudija, odlučio se za proračun od 7000 for. Tada se otvorila dugovječna razprava o tomu, kako da se taj potrošak pokrije, i pod konac 1893. odredilo se: 1. da će crkva dati 1000 forinta; 2. župna občina for. 4366·67, a 3. patron for. 1633·33. Naprama tomu držala se dražba i stao izvadjati popravak po trebovniku od 7000 for. U tom trebovniku medjutim nije bio predvidjen potrošak za popravak i popločanje sakristije, koja je, mimogred budi rečeno, godine 1886. izgorjela sa svim ruhom i crkvenim posudjem što se u njoj nalazilo; zatim nije bio predvidjen dovoljan potrošak za žbuku, pak onaj za pragove i vratnice četirijuh vrata, za kantoriju nad glavnimi vrati, za zvjezbice itd. itd. Opaziv to, dogovorno sa občinom, obratio se naš. vč. g. župnik na patronatskog predstavnika molbom, da bi se uzput sa glavnim popravkom izvele i ove neobhodno nuždne radnje. Odgovorilo se, da treba za te radnje sastaviti novi trebovnik i otvoriti novu razpravu. Trebovnik za te neknadne radnje bio je sastavljen u siečnju 1896. načelno po vladi odobren u siečnju 1897., a ovamo priobćen koncem svibnja 1897. Ležao je dakle u Trstu skoro puna 4 mjeseca. Sada se otvorila razprava o doprinosu k tim naknadnim potroškom, koji su proračunani na for. 2030; a razprava pak sama svršiti će — daj Bože — tamo možda do 3—4 godine.

Medjutim dogodila se druga nepredvidjena, i za koju nismo na vrieme izmolili Očenaša. Poduzetnik naime propustio izvesti nekoje radnje po svojem trebovniku od 7000 for., a izveo druge, koje predvidja tekar najnoviji trebovnik od godine 1896. Nemarimo izpitivati kako je do toga došlo, već samo konstatujemo činjenicu, koja bi mogla biti povodom, da se otegne još više ovaj naknadni popravak, dok se naime pročiste papiri, kojih treba da bude pol vaguna, da se s njimi tkogod izkaže pred ministarstvom i pokaže koliko je on zaslužan za popravak ove župne crkve.

Predvidjajući, da se uz ta pisana otezanja i natezanja neće ova crkva nikad popraviti, jer dok se bude pokrpala jedna škulja otvorit će ih se desetak na drugoj strani, naš se g. načelnik ponudio, da će od svoga bezkamatno predujmiti potrebiti iznos od for. 2030 — ako se te naknadne radnje izvedu još u ovoj godini, i obećaje čekati na podmiru tri godine, u nadi, da će do tamo biti privedena kraju razprava o doprinosu k tim potroškom. Tu ponudu čestitoga g. Bara Pajalića bila je predstavniku patronata priobćena podneskom Občinskog Upraviteljstva i Crkvene Uprave dne 26. svibnja t. g. uz molbu da bude pribvaćena i dozvoljena odmah dražba, neka bi se te radnje mogle izvesti još u tekućoj godini, te se u to ime članovi občinskog Upraviteljstva i Crkvene Uprave obvezaše, da će solidarno jamčiti za izpunjenje načelnikove ponude. Nevideći nikakova odgovora ponoviše svoju molbu početkom druge polovice lipnja t. g, daljnjom izjavom, da će se neizvedene radnje glavnog proračuna od 7000 for. moći nedvojbeno izvesti onim iznosom, koji je u naknadnom trebovniku od g. 1896. bio proračunan za one radnje, koje su bile jur izvedene medjutim po poduzetniku, i to na račun glavnog proračuna od 7000 for. Ali dočekasmo Bogu hvala i konac lipnja, a odgovora ni biela ni crna mi nevidimo. I tako će proći i ovo ljeto, a naša crkva ostati većinom onakva, kakva je bila prije 15 godina. A tko će biti kriv? Hartinšina, Bog ju ubio, koje još valjda nemaju dosta tamo u Trstu. A nije trebalo drugo, nego na načelnikovu ponudu reći: prima se ili se neprima! Ali pravo veli naš šaljivdžija Grga Božov, da se tomu hoće puno razmišljanja, jer da od tog pitanja može ovisiti obstanak Italije.

Kod nas u Baški izvela je pomorska vlada dosada više radnja, a i još hoće; pak koliko smo joj na tomu zahvalni toliko joj još više blagodarimo na tomu, što se negubi u suvišna suludna pisarenja, već pospješuje radnjami pohvalnom brzinom. Kolika li razlika izmed ove i one druge vlade u Trstu? Ali mi nepišemo ovo nit za jednu nit za drugu, već za one naše domorodce, koji su razsijani po svietu, neka znadu, da im rodoljubi kod kuće nespavaju, i da nije s njihove krivine, ako se popravkom naše crkve toliko zateže. O zvoniku pak danas nećemo ni rieči. Vremenom govorit ćemo ako bog da i o njemu.

(Nepostupa se tako jedino sa Baškom; ima i drugih naših občina i župa, koje jadikuju kako i vi. Obratite se našim zastupnikom, koji neće propustiti, da na nadležnom mjestu reku svoju. To će služit, ujedno i kao ilustracija sustava, koji u Primorju vlada. Op. Ur.)

Priposlano*).

Veleč. g. uredniče! Na moju odgovornost i mojim podpisom izvolite priobćiti sliedeću crticu o životu nesretnog *Krstića*.

God. 1888. bio je g. Dr. vitez *Thierry*, odvjetnik na Rieci, zastupnikom ugarske državne željeznice kod opredieljivanja zemljištnih medja sa privatnici na susjednom Sušaku.

Tom prigodom bio je *Dr. Ivan Krstić*, tadanji koncipient kod g. Dra. *Tierri-a*, izaslan na lice mjesta zastupajuć erar napram nam privatnikom.

Taj čovjek dodje jednoč u moj stan, te mi predloži, *da mu dadem* ***500 for.*** *te da će on meni koristiti kao zastupnik erara ili meni protivne stranke.*

Odgovorih mu, da ja novca niesam na cesti našao, da ja netražim povlastica, već samo zakon i pravicu, na što se je on odmah pobrao.

Već tada iznenadilo me silno, da jedan doktor prava kao zastupnik protu stranke traži od mene mito. Zgadilo mi se dcista njegovo ponašanje!

Ovoliko do znanja onim zavedenim i zasliepljenim ljudem u Istri, koji tomu čovjeku još možda vjeruju.

Na Rieci, 3. julija 1897.

Gjuro Ružić.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredništvo.

Na znanje!

U nedelju dne 11. t. m. biti će u delavskoj školi izložba risarija učenika iste škole. Istu može posjetiti svatko od 8. ure u jutro do 4. poslje podne.

Dojduća školska godina počima 16. septembra. Upisivanje biti će dne 14. i 15. septembra. Neka se svatko gleda na dobu prijaviti, jer se ga kasnije nebi više moglo primiti, ako sva mjesta budu popunjena, kako je bilo ove školske godine.

Ravnateljstvo delavske škole

Kastav, dne 6. junija 1897.

M. Šepić.

Listnica uredničtva.

Gosp. X+Y. Nitl u snu nije mislio na Vas pisac onog Fr. i Jur. Zdravo!

Gosp. N. N. Pula: Nebijuše nam dosada nikako moguće. Zivili!

Gosp. A. B. Primili smo, ali morate se ustrpiti. Zdravo!

Oglas natječaja.

Otvara se natječaj na mjesto občinskoga redara-poslužnika, uz plaću od for. 250 godišnjih, koje će vući iz občinske blagajne u mjesečnih antecipatnih obrocih.

Natjecatelji imadu dokazati dobu, s posobnost za službu, da poznaju u govoru i pismu hrvatski jezik.

Prednost imati će izsluženе finančialne straže, ili oni, koji su služili u c. kr. žandarmeriji, ili drugdje kao redari.

Molbe imadu se podnesti podpisanomu do dne 15. julija.

Glavarstvo občine
Žminj, 14. junija 1897.
Glavar:
Bančić s. r.

Nova radionica
opanaka.

Sl. občinstvu javljam ovim, da sam otvorio dne 1. t. mj.

„Primorsku radionicu opanaka"

svake vrsti, za gospodje, gospodu, djecu, radnike itd. uz najniže ciene te molim za mnogobrojne naručbe.

Čavle (kod Rieke) 5. julija 1897.
Josip Jugović.

Njegova svetost pap Leon XIII. poručio je po svojem liečniku prof. dru. Lapponiju ljekarniku Piccoliju u Ljubljani najsrdačniju zahvalu za Nj. Svetosti odposlatu

tinkturu za želudac.

Spomenuti liječnik, kako i mnogo drugih odličnih profesora medicine iztražili su Piccolijevu tinkturu za želudac, te ju preporučuju kao izvrstno sredstvo za krieplanje želudca, pomnožuje tek ter pospješuje probavu i čišćenje. Cieua: 1 bočica 10 kr., 12 bočica sa zavitkom 1 for. 30 nč.; pošiljka po pošti od 66 bočica 6 for. 26 nvč.

I **Najviše priznanje**

ljekarniku Piccoliju u Ljubljani kno prirediocu kapljicah za zube, koje je sa zadovoljnim uspjehom Njez. c. i kr. visost prejasna gospodja prestolonasliednica udova nadvojvotkinja

STEFANIJA

ivolila opetovan, uporabiti. — Ciena 1 bočici 20 nvč 10. bočica 1 for. 50. nvč.

Ljekarna Piccoli
„pri angjelu"
Ljubljana, Dunajska cesta
Pošiljke se šilju prama poštanskom pouzeću.

Broj 1984.

Natječaj!

Zaključkom občinskoga zastupetva u sjednici 24. juna 1897 točka II/30, zapisnika razpisuje se mjesto *privremenoga občinskoga likvidatora.*

Isti ima se baviti vodjenjem glavnih knjiga ove občinske blagajne i likvidacijom o prigradah (štivrah) občinskih zemljišta sa privratnimi strankami.

Godišnja plaća ustanovljena je na 800 for. (osam stotina forinti) koja će se i povisiti za slučaj dokazane sposobnostii a plativa anticipatno mjesečno.

Molitelj ima dokazati, da se razumije u posao likvidacije, da ja vješt, okretan i pouzdan u računarskoj struci, da poznaje i dobro rukovodi sa kata stralnimi mapami, da se razumije u zastupanje občine kod suda u poslovih utuživanja dužnika.

Uredovni jezik je hrvatski. Prvenstvo dati će se molitelju, koji stoji ili je stojao u sličnoj ili blagajničkoj službi kod občine.

Molbe neka se dostave podpisatom do 15. agusta o. g.

GLAVARSTVO OBĆINE.
Kastav, 4. julija 1897.
obć. glavar:
M. Jelušić.

Broj 254.

Razpis

stalne službe ravnajućeg učitelja II. reda na jednorazrednoj mješovitoj pučkoj učioni u Gračišću hrvatskim i talijanskim nastavnim jezikom i plaćom ustanovljenom pokrajinskim zakonom od 14. decembra 1888 zem. zak. broj 1 ex 1889.

Natjecatelji od kojih se takodjer zahtjeva usposobljenje za naknadno poučavanje vjeronauka podnesti imadu ovamo svoje molbe propisanim putem do konca mjeseca julija o. g.

Od c. k. kotarskog škol. vieća
PAZIN, dne 17. junija 1897.
Predsednik:
Šorli m. p.

Dobro poznate i obljubljene
štrcaljke
inžinira Živica

dobivaju se još uvick uz obične nizke ciene na skladišću tvrdke

ŽIVIC i drug.
(Schivitz Comp.)
ulica Zonta br. 5.
TRST

Tko želi, pošalje mu se cienik.

Javna zahvala.

Do dna duše poraženi smrću premilog sina i brata

Josipa Albertini-a,

zahvaljuje se ovime svima, koji su pokojniku bilo za života Kršćanskom ljubavlju bili ublaživali bilo pak zadnju ljubav izkazali sprovedši ga do zadnjeg počivališta.

Osobito pak zahvaljuje mons. prof. *M. Marušiću* i gg. *abiturijentima* sušačke gimnazije, koji su svomu učeniku, odnosne drugu sprovedši ga do hladna groba, izkazali zaduju počist Nadalje izriče vruću hvalu čč. gg. kapelanom g. *Vodički, g. Vrabcu i g. Petraku.* Najtoplije se zahvaljuje *g. prof. Spinčić i č. g. kapelanu Cirkoviću,* koji su svojom prisutnošću pri sprovodu pokazali ljubav prema pokojniku, kao što i *abiturijentu g. D. Bubnju,* koji je krasnim nadgrobnim slovom milomu pokojniku rekao posljednji: „S Bogom".

za ojadjenu obitelj,
Alberto Albertini, otac.

Frančići, dne 6. srpnja 1897.

Pravo brnske suknene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muško odjelo stoji samo

for. 3·10	iz dobre	parve ovčje vune
„ 4·10	iz dobre	
„ 4·50	iz dobre	
„ 6·—	iz bolje	
„ 7·75	iz fine	
„ 9·—	iz najfinije	
„ 10·50	iz još finije	

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gornje kapute, Boden, Peruvienne, Cheskings. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviote itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna Kiesel-Ambof u Brnu

Uzorci badava i franco. Pošiljka vjerne uzorku.

Pozor! P. n. občinstvo upozoruje se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Ambof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačom, koji škodi silno privatnim strankam.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-vošćene svieće

kilogram po for. 2.45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000** kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Skladište pokućstva

tvrdke Aleksandra Levi Minzi

Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladište pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladište zrcala i svakojakih stika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

Svi stroeve za poljodjeljstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

Preše za grožđje, diferencialni sustav.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidraulične preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč
II/2 Praterstrasse 49.

Cienike i sviedočbe gratis!
Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafrakcija!

Opunovlašćena Agencija za putovanja u tu - i inozemstvo
KARLA PIRELLI-a

dozvoljena odlukom namjestničtva br. 6996/3

Via Arsenale 2 — **TRST** — Via Arsenale 2

Izdaje vozne karte za željezničke postaje i parobrode za tu - i inozemstvo.

Poduzimlje izletne vlakove i posebne vlakove, izlete parobrodi i skupna putovanja.

Odašilje putnu prtljagu i trgovačku robu brzimi putevi i u sve krajove.

Za cienu neboji se natjecanja.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc u Trstu

Broj 28. U Trstu, 15. julija 1897. Godina XXVIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom ceniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielo arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovni listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za 6 for., za seljake 2 for., na godinu. Razmjerno for. 3, 1½ i ¾ za pol g., dine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan kroj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Poziv na predplatu.

Prvim danom mjeseca julija otvara se nova predplata na naš list za drugu polovicu godine. S toga molimo sve naše štovane predplatnike, kojim je iztekla predplata koncem prošloga mjeseca, da ju čim prije obnoviti izvole.

One pako čitatelje naše, koji nisu jošte za ovu godinu ništa uplatili, molimo, da nam cielogodišnju predplatu odaslati izvole.

Naše mnogobrojne dužnike opominjemo konačno, da već jednom napram našoj upravi svoju dužnost učine.

Ciene lista izložene su na čelu lista.

Za odpremanje predplate neka se upotrebljuju jedino poštanske naputnice.

Uprava „Naše Sloge."

Crtice iz carevinskoga vieća poslije zaključenja.

(Nastavak.)

Podpredsjednik Abrahamović moli na to, da bude mir, i da zastupnici zauzmu svoja mjesta. *Ljevičari* prigovaraju tomu, zastupnik *Dr. Pergelt*, ljevičar, moli za rieč. Nego podpredsjednik daje rieč njegovoj preuzvišenosti gospodinu ministru predsjedniku.

Ministar predsjednik i upravitelj ministarstva nutarnjih posala grof Badeni prosbori ovako:

„U ime vlade moram reći, ma koliko to žalio, da je očita činjenica, da je visoka kuća dogodjaji, koji su se u ovih prostorijah od neko doba sbivali, bila nasilno zapriečena izvršavati poslove ustavno njoj pripadajuće. (Na ljevici burno prekidaju i kliču: po jezikovnih naredbah! Po Vas samom!)

Tim je tok javnih stvari nasjeo na zaprieku, škodnu za državne probitke i protivnu jasnim ustanovam ustava. (Na ljevici burno prekidaju.)

Visoka kuća za stalno pripoznaje, da javnomu životu prieti velika pogibelj ako se i na dalje nastavi i trpi takov postupak, kojim se podkopavaju temelji parlamentarnih uredaba. (Na ljevici buče.) Da se tomu konac učini, nalaže državna potreba. Vlada, koja drži uvjek pred očima izvršivanje njezinih zadaća u kući i izvan nje. (Na ljevici se burno smiju i prekidaju. — Na desnici kliču: mir!), uvjerena je, da kod toga postupa sporazumno sa pretežnom većinom visoke kuće. Ona si je pak i sa svoje strane svjestna odgovornosti (Na ljevici prekidaju) i smatra se dužnom, da odvrati oštećenje državnoga interesa, oštećenje koje mora nastati iz osujećenja parlamentarne djelatnosti.

Uslied previšnjega naloga proglasujem XII. sesiju carevinskoga vieća zaključenom". (Na desnici živo odobravaju i pljeskaju. Na ljevici odobravaju ironično i buče jako. Obćenito i dugotrajno gibanje.)

Podpredsjednik *Abrahamović* kaže na to, uza svu buku, koja je vladala, da mu sada neprestaje drugo, nego sjednicu zaključiti. Zaželi svako dobro svim zastupnikom i članovom vlade, te pozove kuću, da uzklikne trokratni živio Njegovom Veličanstvu!

Kod toga nastao je mir, i zastupnici su klicali u raznih jezicih, da živi Njegovo Veličantvo cesar i kralj Franjo Josip I. — te pak razgovarali u većih ili manjih skupinah, ili spravljali svoje spise.

Oprostni banket većine.

Niemci oporbenjaci nastojali su osujetiti svaki rad u parlamentu, pa su valjda i očekivali, da će se zasjedanje carevinskoga vieća *odročiti*, al jih je iznenadilo i jako iznenadilo, kad su čuli, da je zasjedanje *zaključeno*. Razlika je u odročenju i zaključenju velika. Odroči se svake godine, zaključilo se je samo jedan put, godine 1869., dočim se svakih šest godina carevinsko vieće *razpušta*. Poslie zaključenja prekida se sav rad carevinskoga vieća Kad se opet sastane, imat će se na novo birati predsjedničtvo, odbore, izvjestitelje, sve. Svi predlozi za zasjedanja postavljeni, kao da nisu postavljeni. Dok se opet nesastane carevinsko vieće, zastupnici neuživaju *imunitete*, to jest može se jih sudbeno progoniti, bez privole carevinskoga vieća, kao i svakoga drugoga državljanina.

To osobito peče Niemce, jer bi inače bili prekomjerno razdraživali pučanstvo, i to posve neopravdano.

Postupak Njemaca oporbenjaka je sbližio članove i skupine većine. U koliko možda nisu bile sveze medju njimi jake, one su se učvrstile.

Odlučna i dostojanstveno izrečena izjava Javorskoga u ime većine kaže tu čvrstoću. Većina je čvrsta, ona je složna u načelih, i proti manjini i proti vladi ako treba.

Znajuć što će se dogoditi, većina je upriličila banket, da se njezini članovi kod njega oproste i pozdrave — al i da dadu oduška svojim čvrstvom složnosti i čvrstoće.

Na čelu stola sjedio je častni starac Poljak *zast. vit. Javorski*. Mladenačkim tonom i odlučnostju, koja ga resi, naglasio je, da je uzajamni rad većine njezin najčvršći vez, te pozvao na trokratni živio Njegovomu Veličanstvu. *Češki velikaš grof Palffy* izrazio je nadu, da će se većina opet sastati u novoj sili i staroj vjernosti, i da neće odstupiti ni koraka od svojih načela, te nazdravio njezinom vodji sa sjedom glavom ali mladenačkim ognjem Javorskomu. *Načelnik katoličke pučke stranke bar. Dipauli* iztaknuv, da drže većinu i navale na predsjedničtvo neoborivo skupa, nazdravi predsjedničtvo. Podpredsjednik *Abrahamović* žali, što je još bolestan predsjednik, zahvaljuje na zdravici predsjedničtvu i diže čašu za pravi parlamentarizam. Podpredsjednik *Dr. Kramař* zahvaljuje takodjer na zdravici, i nazdravlja većini radi toga, jer ona hoće pravednost, i opet pravednost i samo pravednost naprama svim narodom monarhije. Njemu je osobito drago, što je za tu pravednost i jedan dio Njemaca. Oni i sva većina neće povlastica kako to hoće oporbeni Niemci (A tako i Talijani), nego hoće jednaka prava za sve. Trajno može samo jedno pobjediti, a to je velika prava kršćanska pravednost. I *Dr. Herold*, u ime Mladočeha, nazdravlja većini, radujuć se što, se je opet našla, ne umjetno nego naravski; želeć da sve skupine većine sačinjavaju čvrst zid, i ističuć, da je većina za onu i onakvu Austriju, kakova se je razvila, naime za Austriju, koja se temelji na autonomiji narodnosti. Spominje takodjer, da se je razkrinkala ona stranka, koja se je zvala državna stranka, a sad je pokazala, da je razorna stranka; smjerao je na njemačku liberalnu stranku, koje je talijanska stranka Primorja podružnica. U ime *slavenske kršćansko-narodne sveze* digao je čašu *Dr. Šusteršič* vjernosti sveze skupina većine, koja je očeličila usljed udaraca oporbe, i bez koje neće se ništa moći, dok bude vjerna sebi i svojim načelom. Zast. grof *Dzedušicki*, u ime Poljaka, obazriev se na osnov adrese, tvrdi, da je savezna desnica po svojih načelih ona, koja uzdržaje monarhiju, u koje sreću diže čašu.

Tko je čuo te zdravice, njihov sadržaj, oduševljenje i iskrenost, kojom bijahu izrečene, slušane i povladjivane od kakih 180 muževa, pa sve to ili slično čuo i u privatnom razgovoru, taj je ostavljao večer i Beč s uvjerenjem, da će nastati bolji dani za narode monarhije, osobito za one, koji su tlačeni, da su pojedine osobe pa i strančice, ma bile one koje mu drago, neznatne čestice proti većini, kakova se je toga večera pokazala. Ona bi imala, a nade je i da će, raditi za to, da se provede što je bio već Belcredi godine 1865, zasnovao, najme upravno razdieljenje ciele monarhije u pet narodnostnih i historičkih skupina. I u to ime Bog blagoslovio njezin trud i rad.

(Dalje sliedi.)

Glavna skupština družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

(Dalje.)

U glavnoj skupštini obdržavanoj dne 12. srpnja 1894. bijaše prihvaćena sliedeća rezolucija:

„Nalaže se odboru, da izradi do buduće glavne skupštine nacrt o mirovini učitelja".

Ma da je i bila ova rezolucija jednoglasno primljena, odbor ipak nije nacrta izradio, pošto družba u ono vrieme nije imala svojih učitelja, a bilo bi smješno izraditi naredbu o mirovini učitelja, kad učitelja nema. Nego buduć je sada družba osnovala svoje učione, te iste obskrbila učiteljskim silama, pitanje je postalo zrelim, te je ravnateljstvo scienilo, da se možo s njim baviti.

Ono je doista izradilo nacrt naredbe, kojom ne samo, da se ustanovljuje mirovina, nego se u obće uredjuju svi odnošaji družbe sv. Cirila i Metoda prema njezinim učiteljem i učiteljicam, t. j. sve medjusobne dužnosti i prava. Taj tako razšireni nacrt pretresat će se kao 6. točka današnjeg dnevog reda. Da pak svaki član, komu pripada pravo glasovanja, može što temeljitije o stvari razpravljati, to se taj nacrt dalo tiskati i po jedan ko-

PODLISTAK.

Buratin

ali

prekršćenje banderijaša.

Komedija za plakat.

Napisal ju Lovrinović.

II. Prizor.

Meštar i školan.

(Nastavak).

Banderijaš: U, U, U. Joj! istina je prava. Bože moj dragi, kako je lepo znat čagod. Dunke, ako ću se narugat Hrvatom, dosta mi je, da....

Kajfić: Dosta vam je, da zatulite: Uuuu!

Banderijaš: Uuuu! Uuuu! Bože! Bože! kako sam ja falil, da se nisam dal prvo na študiji..... A viš! Od staciona pasuje *Kundić Mato* A ma ću mu se narugat. (Digne se i podje do vrata i stane tulit: Uuuu!) Uuuu! Uuuu! A glejte malo no. Ja mu se rugam, a on se još smeje. Se vidi, da ni čovek študijan, zač da je, bi valje znal, da mu se rugam. (Banderijaš se vrne na svoje mesto i se posede.)

Kajfić: A to je još niš. A ča ćete jutra reć, kada vam budem stumačil *konsonanti*.

Band.: *Kunšulanti*!.. Bože moj! A ča je pak to?

Kajfić; Na priliku: D, Da.

Band.: Da, Da, Da, Da... Vidiš, vidiš čudo božje!

Kajfić: A, F, Fa...

Band.: I to?... Fa, Fa, Fa, Fa... Ah! to je neč, to!

Kajfić: A, R — Ra...

Band.: R, R, Ra, Ra, R, R, R, R, R, Ra, Ra. Al čoveče božji, kakova je ta vaša glava, da more va njoj toliko tega držat. Ah! blaze vam, blaze vam. Ćaća moj, ćaća moj, zač niste i vi mane dali na ovake študije. Ma... neka je, ter ni Hrvati ne znaju takoveh stvari, ča ne da ne?

Kajfić: A ča bi oni znali, prosim vas.

Band.: Ma te pucat od jada, kada budu doznali, da ja znam ča su *bukali*. A, E, I, O, I, O, I, O i *kunšulanti*: R, R, Ra, Ra, Ra, Ra, — jej, jej, ma te se jadit. Nego recite mi, kada ću ja moć počet pisat va talijanske gazeti.

Kajfić: Bravo!

Band.: A kada najdalje.

Kajfić: Sekondo, kako se zame. Ako ćete napisat kakovu pismicu, onputa ćete kasneje, zač su pismice jako težke.

Band.: A, ča te mi pisme: neću ja pisat mic, ne!

Kajfić: Dunke vi bite radi pisat va proze, ča ne?

Band.: Aj bo, neću pisat ni va pismice ni va prože.

Kajfić: Ja, ma morate, ale va jednoj, ale va drugoj.

Band.: A zač, ako se sme znat.

Kajfić: Zač ki će ča reć, ale napisat, mora da to reče, ale napiše budi va pismice, budi va proze.

Band.: To je slabo, vidite, jako slabo.

Kajfić: A zač?

Band.: Zač bi bolje bilo, da bi se moglo pisat na više načini, tako, da ki nebi znal pismicu bi znal tu — kako praza se već ono zove...

Kajfić: Prozu....

Band.: Prožu ja, ja! A ki nebi znal ni pismicu ni prožu, bi mogal znat ča trećega — lagljega.

Kajfić: Ale ča ćete lagljega, nego je proza. Nju zna i svako malo dete.

Band.: Ma stumačite mi malo, ča je ta proža.

Kajfić: Sve ono ča ni proza je pismica, a ča ni pismica je proza.

Band.: A tako ja, tako. Ma ovo ča mi govorimo je pismica ale proža.

Kajfić: To je proza.

Band.: Proža, proža..... Vara, vara malo. Dunke ako ja ričem žene: Stara pernesi mi opanki, ale ako pak ričem device: Ti grda sotono, hodi ča delat, aš ćete taneki zet, ča je i to morda proža?

Kajfić: To se zna.

Band.: Si vrazi, već je preko pedeset let, da govorim va prožc, a da nisam tega vraga ni znal. Ja vam lepo zahvaljujem, da ste me to navadili. Vidi, vidi malo, bi ti se vrag smutil! Ča ti mane tuka čut! Ma Hrvati ne znaju govorit va proža, ča ne da ne?

Kajfić: Aj bo!

Band: A kako govore pak oni? Trebe da ne va pismice?

Kajfić: (Sam sobom). Hodi već jedanput k vragu. Svu glavu će mi smutit. (Glasno.) Oni govore.... govore — hrvatski.

Band.: Znal sam ja to. Bogme, neka njim bude, oni neka slobodno govore hrvatski, a mi ćemo lepo va prože. Ja, jušto va prože. Ča ne, da su štimaneji ljudi, ki govore va prože?

Kajfić: I koliko! (Sam sobom.) Da biš znal, kako si zapućen.

Band.: Bog vas je prnesal, vas i doktora k nam. A ja vam moram bit još najveć zahvalan. I još ćete me storit za Bulatina?

Kajfić: Svakako, i to još danas.

Band.: Ćete bit i vi tu?

Kajfić: Prez mane ne more se niš storit. Bit će još i duhtor Izdajić, Sotonić i Ivačić.

Band.: Dunke vi govorite, da je to vela čast bit Bulatin.

mad uručilo svakomu, komu pripada pravo sudjelovati kod razprave.

Družtveno ravnateljstvo ovršilo je naloge, podane mu u zadnjoj glavnoj skupštini, obdržavanoj dne 30. srpnja 1896, kako će Vam to potanko razložiti družtveni tajnik u svojem izvješću.

Odbornik dr. Matko *Laginja* primio je punomoć od družtvenog ravnateljstva, da zastupa u Sarajevu družbu sv. Cirila i Metoda za Istru u razpravi ostavine blagopokojnog Mihajla *Babića*. Slične punomoći primio je dr. Laginja i od drugih ležatara istog pokojnika, a imenice od „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri", od družtva „sv. Jeronima", „Matice Hrvatske" i od „Saveza hrvatskih pjevačkih družtva u Zagrebu".

Početkom kolovoza 1896 odputovao je dr. Laginja u Sarajevo i zadržao se ondje preko dvadeset dana.

Dne 1. rujna iste godine držalo je ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda odborsku sjednicu u Voloskom, u kojoj je on predao obširno izvješće o svojem radu do onoga dana, u pogledu Babićeve ostavine i predložio nacrt budućeg daljnjeg djelovanja. Pošto sam pak ja početkom svibnja t. g. imao poći u Slavoniju, to sam odlučio upotriebiti ovu okolnost, da pohitim do Sarajeva, i da se što točuje obaviestim o stanju ovoga velevažnoga posla. Oko polovice svibnja došao sam u Sarajevo i ostao ondje ciela četiri dana. U isto vrieme imao sam zgode sastati se sa različitim osebama, koje se ovim poslom bave, te ga potanko proučiti.

Radó bih vam, častno gospodo, kazao, kakav je ustanak to moje iztraživanje na mene učinilo, ali za sada u interesu same stvari treba, da to propustim.

Početkom minulog lipnja dr. *Laginja* pošao je drugi put u Sarajevo i ondje ostao nekoliko dana. Do mala, kako čujem, opet će onamo.

Dr. Mile *Starčević* saobćio mi je svojim pismom od 31. prosinca 1896, odnosno na moje pismo 12. istoga mjeseca, da će se zapis od 1000 for., koje je njegov blagopokojni stric ostavio družbi sv. Cirila i Metoda, izplatiti istom onda, kad budu ostali dugovi u iznosu od 60.000 for., koji su na „Domu" pravom zaloga osjegurani, sasvim izplaćeni. U istom pismu dodao je dr. Mile Starčević, da je navedeni zapis jur uknjižen na „Domu", tako da nema pogibelji, da bi družba svoju tražbinu izgubila.

Osim ovih zapisa učinjeni su tečajem god. 1896. na korist naše družbe još sliedeći:

Mate *Matešan*, posjednik u Karlovcu, zapisao je družbi sv. Cirila i Metoda za Istru 500 for.

Stjepan *Srkulj*, župnik u Županji (Slavonija), naredio je svomu universalnomu nasljedniku Ivanu Svirčeviću, kapelanu u Županji, da plati 100 for. istoj družbi; napokon

Adolf *Holjac* u Vinkovcih (Slavonija) oporukom od 20. srpnja 1896 zapisao je družbi sv. Cirila i Metoda za Istru 100 for.

Pozivljem vas, častna gospodo, da u znak vaše harnosti prama ovim preminulim dobročiniteljima naše družbe uzkliknete „Slava im" i da se to zabilježi u zapisnik današnje sjednice.

U izvanrednoj glavnoj skupštini prve hrvatske štedione u Zagrebu obdržavanoj dne 20. prosinca 1896, bijaše prihvaćen predlog ravnateljstva, polag kojeg bila je među ostalim humanitarnim, znanstvenim i kulturalnim zavodima obdarena i družba sv. Cirila i Metoda za Istru, sa liepom svotom od 1000 for. Premda predsjedničtvo družbe nije propustilo zamoliti posebnim pismom upravljenim na blagorodnog gospodina Andrija Jakčina, predsjednika navedenog kreditnog zavoda, da bi izvolio biti tumačem njegove neizmierne zahvalnosti za taj plemeniti dar prema onomu slavnomu družtvu, nemogu ipak propustiti, a da i u ovoj svečanoj prigodi ne izrazim našu najtoplija harnost prema istomu družtvu na toj izvanrednoj darežljivosti.

Što se tiče ekonomičkog stanja, uprava god. 1896 nebi se imala smatrati kao najlošija od svih prijašnjih godina, uzme li se u obzir samo utjerane novce (većinom redoviti dohodci), te ne uračunavajući i onih svota, pripadajućih družbi, kojih ona nije još utjerala kako su n. p. zapisi i darovi još ne izplaćeni.

(Dalje sliedi.)

Dopisi.

Vižinadska občina dne 5. julija 1897. Nakon *pet godina i jedan mjesec* vrćli su se prošlog čedna izbori za zastupstvo občine vižinadske. — Radi poviesti našim potomkom, kako se je zakon vršio u Istri, u poreškom kotaru, na koncu devetnajstoga stoljeća po Isukrstu, vriedno je, da se znade, što ćemo u kratko javiti. Izborne listine bijahu izložene koncem prošle godine. Još je manjkalo osam dana, da izteče propisani rok, kad je jedan naš rodoljub došlo, da mu se listine dadu za prepis. Občinski tajnik ga odpravi veleć: *že troppo tardi, saremo za mandà via tutto.* — Isti naš rodoljub molio vodju kot. glavarstva u Poreču, da dozvoli dvojici naših izbornika prisustvovati u dvorani izbornom činu. Na to je dobio odgovor: *Domandarò al sig. Podestà.*

Pozivnice imale opredieljenu uru za početak izbora a ne za svršetak; — a to za upotrebiti noćne tmine kako se je dogodilo kod izbora za V. kuriju.

No to su sve stare gusle kod nas u Istri dobro poznate. Videći, da i ove neidu uvjek za rukom, izmislili su jednu novu, ovdje nevidjenu, po receptu glasovitog *Bartoli-a „osar tutto"*. Svi naši protivnici i njihovi privrženici dobili su pozivnicu — nekoji po dvie — po tri — a nekoji čak i više. Četiri obitelji primile su dvanajst pozivnica. Tom manevrom narasao je broj izbornika skoro na jednu tisuću kao za petu kuriju. U prvo tielo stavili su dva posjednika iz *Kaštelira*, a druge bacili su iz prvoga u drugo tjelo, gdje im je prietila najveća pogibelj. Mnogi od naših nisu dobili pozivnice, premda plaćaju znatnu svotu poreza. — Ovdje moramo opaziti da su se pozivnice razdielile samo malo dana pred izbori i u isto vrieme dielili su se *monitori* za platiti porez. — U starije doba tjerali su u vrieme izbora za ezoner. Svaka obitelj primila je svoj monitorij, jer imamo svi iste dužnosti u plaćanju poreza. Mili Bože! kada ćemo pa imati svi jednaka prava?

Doznali smo za ovo novo nezakonito orudje, proti kojemu se poštenim načinom nedade boriti i proti kojemu je kod nas uzaludna svaka pritužba dok vlada *„osar tutto"*; Toga radi uztegli su se svi naši izbornici od glasovanja puštajući neka vlada bezakonje i brutalno nasilje na sramotu onim, koji ga podupiru. Svaka sila do vremena!

Naši protivnici sakupiše velikom mukom u sva tri tiela kakovih 50 glasova i to: u *Kaštelira*, u *Labinčih* i na *Vižinadskom polju* izmedju 2500 stanovnika. Da su pošli na glasovanje samo *neimavci* i *gladne propalice*, to se već razumije. Koritо bilo je puno, a prodanci *žerali* su meso kano vuci, premda bijaše p e t a k i v i l i j a s v. P e t r a i P a v l a. Na te malenkosti *framazuni* negledaju, samo da je pun njihov Bog — trbuh, kojemu jedino služe kao neumna živina. Sada neka bude na sav glas i na puna usta da su bili izabrani jednoglasno i po volji svega puka. Mi im pripuštamo ovo zadovoljstvo, koje bi svakom poštenjaku služilo na najveću sramotu. — Prezir pako i ogorčenje ogromne većine raste donomice proti barbarstvu i brutalnom nasilju. — U vižinadske zastupstvo nemožemo imati ni povjerenja ni ponzdanja dok neprikaže točne i jasne račune za cielu občinu i pojedine podobćine.

Novavas kod Poreča 4. julija 1897. Na naš dopis od 10 pr. mj. odgovorio je častni pop *Sekyra* u otvorenom pismu nekomu *Tadinu* smatrajući ga dopisnikom iz Novevasi. Odmah smo prolistali šematizam porečke biskupije, no onog prezimena nismo našli. Neka se uvjeri g. *Sekyra*, da onaj dopis nije pisao ni pop ni tratar. (I nije! Op. Ured.)

Žalimo, što je g. Sekyra u svojem otvorenom pismu prekoračio granice pristojnosti, te mu preporučujemu kao vrstoučitelju talijanske *Lagine* škole, da dobro prouči *„Il galateo di Ms. Della Casa"* za nepristiliti g. Urednika, da mu izpusti nekoje izraze, koji se ni najmanje ne pristoje izobraženom svećeniku. Istodobno mu preporučujemo, da se ozbiljno lati hrvatske slovnice, te da nauči jezik naroda, kojemu služi i kojeg kruh jede.

Očekivali smo, da će g. Sekyra navesti svjedoka i da će nas u laži uhvatiti, nu opazili smo najvećim zadovoljstvom, da g. *Sekyra* potvrdjuje naš dopis. On se dapače ljuti, u svojem *Otvorenom pismu*, da nas nije zapustio i da bezprikorno vrši svoju svećeničku dužnost. Gosp. *Sekyra* bi ipak morao priznati, da taj sud pripada nama a ne njemu.

Molimo g. *Sekyru*, da nam saviestno odgovori, ako je svake nedelje držao propoviedi, krščanski nauk za odrasle i kako je *katekizirao* školsku mladež, kroz tri godine, što je dušobrižnik *excurrendo* u Novojvasi. — Žao nam je, da nemamo stenografa, jer nekoje propoviedi g. *Sekyre* bile su zbilja vriedne, da se javnoj štampi predadu —, za kratak čas, muogi bi ih bili zalsta veselo čitali.

Mi opetujemu želju, da nam što brže presv. biskup digne g. Sekyru i da nam dade stalnoga župnika.

Franina i Jurina

Fr. Mi ga j' baš bržnega žal.

Jur. Ča, kega?

Fr. Piturić se tuži, da j' storil tabelu za maćju a sada da ju ni gdo platit.

Jur. Neka nese račun veloj Mari, će ga benj ona šoldat.

Fr. Bi kapaci z metlun.

* * *

Fr. Joh mane, do sada se ni mogal čovek pul Matulj pred maćkami maknut a sada se nemore pred pasi ni ganut.

Jur Bi dobro šintara tamo poslat.

Fr. Ja, ma da gospodara va zanku uhiti, ki ni vredan bržnemu blagu potrebu dat, pak naskače na sakega.

* * *

Fr. Va Klanoj da imaju većeg mudraca nego je bil pokojni kralj Salomon.

Jur. Po čen ga to poznaju?

Fr. Halubaljske ženi da vadi, da ljudi, ki hrvatski govore, nisu Hrvati nego Istrani.

Jur. A la pusti ga s mirom, ča neznaš da mu j' talijanski tovar pamet ogloda!.

* * *

Fr. Nedelju da se j' zavukal Kajfa na Volosko, da gre malo račun pitat za on lepi ateštat svojmu paronu.

Jur. Pak?

Fr. Da j' pokucal na vrata pak ih sledić odprl ter po njegovu kroz nos zapental: Smem lustrišimo? Šijor lustrišimo, da su neč po nemšku zaštroncali i na to se je Kajfa spuznul va kamaru. Mej njimi počel je ov razgovor:

Kajfa: Neka skužaju šijor lustrišimo, ma per la mor de drio ča su ono z mojga parona storili?

Lustrišimo: Tertajfel hudič, ki bi bil mogal jedan put ni sajnat, da će Vaš paron postat tako velika peršona.

Kajfa: Ja san to vavek del, zač ki se smanun spravi, mora bit neč al niš.

Luštr. A ja, ja, vi ste pravi mož.

Kajfa: Ča mi to deju?

Lustr.: Maršnaus!

* * *

Fr. Bog zna ča misle Talijani s Kajfi, kada već nebude mogal varat, lagat ni slepit?

Jur. Dat te mu pest za uho i nogu v.... pak neka gre s trbuhom za kruhom.

Fr. A za to su mu spravili pul Ivančićeven on klobučinu.

Jur. Ja, kada bude po Halubilje gobast i čorav s palicicun šlatal.

* * *

Fr. Bi ti veroval, da je pul gorenjeh Spičić staro i mlado znoreło?

Jur. Nanor je tam dosta munjench, ma i dosta pametneh, ki znaju, da ni ča z mački kaša srebat.

* * *

Fr. Mačji duhtor i Marija longa, da su hodili va Trst prsteni kupovat.

Jur. A joj ti nebudi, ča te pak starum s mački?

Fr. Neboj se za to, ona će se o Katarinine pisat šijora Kajfovica.

Jur. A, Bog daj sreću jednem i drugem.

Fr. I (k)lock supie!

Različite viesti.

† Knez-nadbiskup dr. Vjekoslav Mihael Zorn.

Upravo danas osam dana izpustio je svoju plemenitu dušu nadbiskup gorički preuzv. gosp. *Dr. Zorn* u Beču, kamo ga odvedoše nedavno radi težko poremećenog zdravlja.

Predobri nadbiskup rodio se godine 1834 u Prvačini u Goričkoj; god. 1857 bijaše redjen za svećenika; godine 1882 postao je biskupom u Poreču a godinu zatim knez-nadbiskupom u Gorici. Uzvišeni taj vladika bijaše predobar i preblag za današnje strašću, nemiri i narodnostnimi borbami vladajuće doba. On se radi toga čvrsto otimao svakoj višoj crkvenoj časti, misleći u pravelikoj skromnosti, da nije za ništa višega stvoren.

Za posliednjih državnih izbora mnogo se o tom govorilo i pisalo, kako se je i toga predobroga nadpastira silomice hacilo u vrlog narodnostnih borba. Plemenitoj duši uzornoga nadbiskupa vječni pokoj, a onim, koji mu smrt uzkorise — oprostio Bog!

Vjenčanje. Iz Omišlja, na otoku Krku, javljaju nam, da će se tamo dne 17. t. mj. vjenčati poznati i dični naš slikar g. *Franjo Pavačić*, brat rodoljubnih naših trgovaca *„Rrada Pavačić"* na Rieci, sa gospodjicom *Cesirom Viligiardi* iz Rima. Mladence će vjenčati veleč. gosp. dr. *Ante Franki*. Mladencem šaljemo unapried srdačne čestitke.

Glavna skupština političkoga družtva „Edinost". Upozorujemo još jednom svu gg. članove, domaće i izvanjske, da se svakako potruditi izvole u nedjelju dne 18. t. mj. na glavnu skupštinu našega polit. družtva. Početak točno u 9 sati u jutro. Dnevni red: Pozdrav predsjednika; izviešće tajnika; izviešće blagajnika; izviešće reviz. odbora; izviešće zastupnika o položaju; predlozi i interpelacije; izbor novoga odbora.

Nova žrtva sustava. Prošloga čedna bijaše od službe odstavljen bivši školski nadzornik za slovenske pučke škole u Trstu sa okolicom g. *Ivan Dolinar*, uzoran učitelj i odličan pedagogički pisac. On bijaše *irredenti* trn u peti i zato je morao past!

40 Godišnjicu svoga službovanja slavio je ovih dana g. *Ivan Macák* c. k. viši evidenčni nadzornik kod financ. ravnateljstva u Trstu. Naše srdačne čestitke uzornomu činovniku i rodoljubu.

Sazov hrvatskoga sabora. Prvi put nakon novih izbora sastati će se hrvatski sabor u Zagrebu dne 29. t. mj. Združenu opoziciju, koja će i u saboru složno postupati, čeka u novom saboru vrlo častna ali i vrlo težka zadaća. Predsjednikom kluba združene opozicije izabran bijaše poznat hrvatski velikaš i rodoljub presv. g. *Gjuro* barun *Rukavina*; drugim predsjednikom izabraše zastupnika dra. *Brestenskv*-a, umirovljenoga sveuč. profesora, vrlo učenoga i znađajnoga muža.

Crtičice iz Kastavščine. Za dne 23. junija bila je razpisana treća i posliednja prodaja na dražbi skoro cieloga imanja *Josipa Marotti-a* iz županije Spinčićeve. Prije toga da je njegov brat *Francesco* bio u Poreču, neki misle, da možda i radi te prodaje. Tri četiri dana prije 23. bilo je velike potrkanje. *Pepića* i *Krstića* vidilo se je na raznih mjestih. Zadnjih par dana pridružili su njim se *Frane Dubrović*, Francesco, i tast Pepićev. Radili su svi o tom, da nagovore vjerovnike *Frana Šepića* i *Ivana Grgurinu*, da odustanu od prodaje. Ovi podućeni izkustvom nisu htjeli, dapače Fran Šepić nije se ni blizu dao, dok nije bilo jamstva drugih osim

---

Kajfić: I kako velika. Kada gospoda va Parence doznaju, da smo vas storili za Buratina, vaje te vas zapisat va jedan lepi, zlati libar. Ki je va onem libre zapisan, neka se ničesa ne boji. Kada mu bude kakova potreba, neka gre va Parenc, pak neka reče: Vidite, ja sam *buratin*, pomozite mi. I valje te mu pomoć.

Band.: Ma Hrvatom nete dat nikakove pomoći?

Kajfić: Aj bo. Hrvati nisu buratini.

Band.: Huje mjim budi. Kada pak budem Bulatin, ću moć pak nosit banderu, a?

Kajfić: To se zna.

Band.: Tako, dunke. Ah! Kako sam kurioš, kada te me storit za Bulatina.

Kajfić: Brzo, brzo. Strpite se samo. Nego ta funcion će vas nekoliko i guštat znate. A ja, tako je, ki će bit čašćen.

Band.: Ča će mane, ako će mi sve pod bubanj poć, samo da sam ja Bulatin.

Kajfić: Tako se govori. Ja ih grem zvat. (Digne se.)

Band.: Hote, hote. Ja ne znam, kada ću vas platit.

Kajfić: Ne znam, kada ću ni ja vas. Koliko ste mi već tega do sada posudil. Ma ne bojte se, ću vas benj platit.

(Još će toga bit.)

Popića za izplatu duga. To jamstvo dao je njegov šaš, obvezav se platiti, kako čujemo, 1000 forinti odmah, 5000 za nekoliko mjeseci, a ostalo, do 15 ili 16 000, za stanovito dulje vrieme.

Prošlih dana bila je razpisana prodajna dražba nekih komada *Josipa Kalčića* iz Sv. Mateja. Do prodaje nije došlo. Našlo se je načine, da se pokopa.

Dne 30. junija bili su pozvani na c. kr. kotarsko poglavarstvo ili kapitanat Augustin Spinčić, Franjo Sinčić i Ivan Puž svi tri iz Spinčićeve. C. kr. komesar baron Reinlein njim je pročitao nekakvu tužbu Dra. Krstića, trgovca vinom na veliko u Matuljah. Tužba bila je pisana talijanskim jezikom. Rečeni komesar njim ju je tumačio i rekao njim, da će njim dati ukor radi onoga, što je u tužbi. U tužbi da je rečeno, da je množica ljudi na dan presvetoga tiela Isusova, napala na cesti kod Belića na rečenoga trgovca vinom na veliko, i zapriečila mu put. U toj množici da bijahu glavni rečeni tri. Ovi su prosvjedovali i proti sadržaju tužbe i proti svakomu ukoru. Ni oni ni drugi nisu bili na cesti, pak nisu već s toga mogli zaprečiti puta nikomu. Priznali su, da se je *njavkalo*, kad je prolazio, ne na cesti nego pred Šmitićevom krčmom. Augustin Spinčić pripovjedao je, kako mu je pred neko vrieme kod Marotića Dr. Krstić pružao ruku na pozdrav, i kako se on nije dostojao dati mu jê. Rekao mu je bio onom prilikom kako piše neistinu u svojemu listu, i nudjao 100 forinti, ako dokaže, da je istina nješto što bijaše u tom listu pisano. Dr. Krstić nije toga učinio, pače ga je uvriedio. Na Tjelovo kod Belića kad je Krstić sašao s kočijice svoje i do glavne ceste pred krčmu pitao ga je za razjašnjenje te uvriede posve pristojnim načinom. Dr. Krstić je šutio i počeo tražiti revolver. Ivan Puž je skočio bio, hoteć mu uzeti revolver, al ga je u tom Augustin Spinčić zaprečio. Franjo Sinčić je njavkao i rekao rezkih u lice Dr. Krstiću. — U sobu rečenoga komesara bio je pak došao i c. kr. kotarski kapetan Fabiani. Komesar i kapetan su činili razne primjetbe, i odgovarali na primjetbe trojice rečenih. Augustinu Spinčiću rekli su, da je inteligentniji, pak da bi imao gledati, da bude mir. On njim je na to odgovorio, da bi se imalo to radje reći Dr. Krstiću, koji bi imao biti kao doktor prava mnogo inteligentiji nego li on, mekanik niže vrsti. Zašto je došao do Belić medju ljude i htjeo njim govorit, kad je znao, da su proti njemu? Rekao je na dalje kapetan, da se i druguda po svietu dogadjaju neredi za vrieme izbora, ali kad svrše, da je red i mir. I to, rekoše, imalo bi se upraviti na Dra. Krstića —, da nije njega, bio bi red i mir. Ljudi po kastavšćini nisu ovce ni janjci, da bi mogli mirno snašati sve, što govori i radi. Njegove laži i psovke dodijale su već svim poštenim. Kapetan reče na to, *da mogu dati po tom i po tom paragrafu izpravke u Krstićev list.* Oni mu odgovorise, da se u obće nedostoje pisati u taj list, a kad bi i htjeli neimaju za to vremena, a trebali bi ga mnogo, kad bi htjeli sve izpraviti, što je krivoga i lažnoga. Kad su rekli, da se i ženske bune proti Dru. Krstiću, rekao njim je kapetan, nek kažu svojim ženam, da se u te stvari nepanjaju, a oni su mu odgovorili, da je i ženskim Bog dao glavu i volju, pak da mogu misliti, reći i suditi, što je pravo a što krivo. Kad bi njim pak i htjeli zapovjediti, oni nisu po ciele dane s njimi. Komesar reče: da ima svaka stranka pravo raditi po svojih mislih, i da se je za to neima napadati. Posve pravo, rekoše oni, al to valja reći Dr. Krstiću; nek nenapada, nek netrusi laži, nek ne psuje. On pak reć bi nit nezna drugčije, pak s toga, ako će se mir u Kastavšćini, onda je jedino sredstvo, da se ga iz nje prorene. Kapetan će na to, da se ga po zakonu *nemože* prognati, jer da je zadrugar kastavski kad plaća porez za obrt na trgovinu s. vinom. (Jest zadrugar al neima domovinstva u Kastavšćini, pak se ga s toga može, ako se hoće, prognati. Budimo bar iskreni, gospodine kapetane! Negovorimo: *nemožemo* ga iztjerati, nego recimo, *nećemo* da ga iztjeramo! Op. Ur.) Sva trojica su tvrdili, da je Dr. Krstić imao onaj dan kod Belića revolver; a gg. kapetan i komesar odgovarali njim, da neznaju, da će razviditi, da je to stvar suda, da će bit kažnjen. (Dakle jedva će biti, i to radi revolvera, a radi *krive obtužbe* već su zvana na odgovor?! Op. Ur.) Augustin Spinčić je pitao prepis tužbe Krstićeve, da može proti njemu sudbeno postupati, al mu se je nije dalo, nego da će ju se dati, ako ju bude sud zahtjevao. Na svrsi da je g. kapetan dao ruku svoj trojici, i rekao njim, nek mu jave, kad bude što. Augustin Spinčić primetnu na to: Evo sam javio koještа!

Na Petrovu kod *Lovrine* došao je Dr. Krstić za jedan stol ili počeo govoriti, a da je malo ko što mario slušati ga. Spominjao je §. 8. nekoga zakona i govorio, da se njega nemože izagnati. U ostalom, rekao je, da je on neki dan, kad je čuo, da je gosp. namjestnik ili guvernator došao na Volosko, zapregao kobilice, odvezao se tamo, išao najprije k gospodinu kapetanu *Fabiani-u, koj ga ima rad, jako rad, radje nego svoga brata.*

Još dne 8. aprila bio je *Dr. Krstić odsudjen na tri dana zatvora* radi toga, što je uvriedio bio kod Matulja na cesti neke mladiće iz Kastva. Prilikom te razprave uvriedio je Dr. Krstić iste mladiće u samom sudu. Za to bila je razprava dne 1. julija. *Dr. Krstić bio je odsudjen na 8 dana zatvora.*

Dne 4. julija podnesao je *Franjo Marot* kovač tužbu kod suda proti jednomu Krstićevcu za to, jer mu je rekao poruglivih izraza, kako jih je naučio valjda iz Krstićevoga lista. Istodobno potužio se je kod c. kr. kotarskoga glavara radi nekih poruglivih izraza u Krstićevom listu. C. kr. kapetan ga je uputio da dade izpravak, ili nek tuži kod suda. Čudno! *Obranu Krstićevu uzima sam, a one, koji se tuže proti Krstiću, šalje na sud, ili upućuje jih na izpravak!!*

Glavna skupština „Učiteljskoga družtva, kotara Volosko. Odbor toga družtva razaslao je na svoje članove sliedeći poziv.

Podpisani cieni se pozvati Vas na VI. redovitu glavnu skupštinu, koja će se obdržavati dne 22 srpnja o. g. u dclavskoj školi u Kastvu uz sliedeći dnevni red: 1. Pozdrav predsjednika; 2. Čitanje zapisnika zadnje glavne skupštine i odborskih sjednica; 3. Čitanje i razprava o slovnici i pism. sastavcih za niži stepen pučke škole — sastavili Aug. Rajčić i Božo Dubrović; 4. Izvješće blagajnika; 5. Pregledanje računa, event. biranje revizionalnog odbora; 6. Izvješće gg. delegata o zadnjoj glavnoj skupštini „Zaveze"; 7. Izbor delegata za glavnu skupštinu „Zaveze"; 8. Razni predlozi, koje se ima bar 8 dana prije najavit odboru; 9. Biranje novog upravnog odbora; 10. Čitanje prom. družt. pravila; 11. Uplata članarine. Početak na 9 ura izjutra. Prijatelji učiteljstva i škole bit će dobrodošli

Odbor Učiteljskoga družtva kotara Volosko.

Iz Prémanture pišu nam 10. t. mj.: Vi ćete, g. urednice, znati o nesreći, koja se dogodila na brodu *„Donau"*, to jest, da je nastala vatra, koja je mnogo štete učinila. Nu Vama neće biti poznato, da je kod te nesreće morao životom platiti naš sveobće obljubljeni i štovani *Ante Mišković*, koji je bio *dispenzir* na rečenom brodu. Drugi dan poslije nesreće izpustio je jadnik svoju blagu dušu. Tjelo sahranili smo mu na ovdašnjem grobliu uz plač i jauk njegovih rodjaka i prijatelja a množtvo naroda izpratilo nezaboravnog *Zuška* do hladnog groba, samo podrepnice i izdajice držale se daleko, jer im njihova paklenska duša ni mrtvog nije vidjeti htjela. Dapače i sam pop *Matich* da je govorio, da ga neće pokopati u svetu zemlju, jer da se nije o uskrsu izpovjedao. Mi pako znademo svi, da se je pokojnik kao pravi kršćanin o uskrsu i izpovjedao i pričestio, a jeli kod svojeg popa ili drugog, to je svejedno, ali nije svejedno, da li pop *Matich* kao pop u *12* sati po noći kod kuće spava ili na šp-kuli u Puli zviezde broji. To se pope izpoviedaj!

Hrvatska čitaonica u Pazinu. Predložena pravila za to družtvo bila su odobrena, te će naskoro slieditи ustanovljenje istog. Bilo sretno!

Iz Gorice pišu nam 12. t. mj.: Obzirom na viest, koju sam Vam poslao za br. 24 Vašeg velecienjenog lista odavle imadem istini na volju izjaviti, da bijaše doduše pošt. činovnik g. A. u prvoj molbi na globu odsudjen, nu druga molba proglasila ga nevinim.

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Mihotićih obdržavati će nedelju dne 18 t. m. okolo 5 sata poslje podne redovitu godišnju skupštinu, na koju se ovim najučtivije pozivlje članice.

Istodobno biti će uplaćivanje članarine za g. 1897.

Plemenit čin. Slavno zastupstvo biele Ljubljane opredielilo je for. *250* za obitelji onih nesretnika naše okolice, koji se nalaze u zatvoru radi izgreda kod posliednjih izbora za državni sabor. Kry nije voda!

Ovacija dru. Laginji u Puli. Dana kad je bio izabran dr. Laginja zastupnikom zapadne Istre, dočekalo ga na povratku iz Baderne množtvo od 1500 ljudi na kolodvoru u Puli, te mu priredilo sjajni dočekanje. To množtvo htjelo se za tim uputiti u čitaonicu, da u njezinih prostorijah proslavi taj izbor svojeg predsjednika. Redarstvo sa oružničtvom su to zapriečili. Taj dogodjaj imao je svoj odraz dne 6. tek. mj. pred sudom u Rovinju. *Mate Valetić bio* je naime tužen radi prestupka strke po §. 283 k. z. počinjenog time, što se nije pokorio naredbi redara, da se množtvo razidje.

Redar *Ragazzoni iz Vidima*, preslušan kao svjedok, izkazao je, da je umolio *Valetića*, koga je smatrao vodjom množtva, nek reče ljudem, da se razidju. Pošto Valetić nije toga učinio, stupio je on pred množtvo, te naložio ljudi, nek se zaustavi i polagano razišli. Isto je učinio i *Valetić*, primjećujuć ipak, da njima krate u grad, dočim Talijanom dopuštaju, da dodju priredjivat buku u njihov kraj Šijanu.

Svjedok oružnički stražmeštar *Patzelt* izkazao je, da kad je redarstvo stupilo pred ono množtvo, pristupio je i on, te će ljudstvo polagano razišlo. Nezna štalno, da li je *Valetić* što govorio sa redarom Ragazzoni ali mu se to pričinilo iz gibanja njegovih ustna. *Poriče, da je on pred sudcem iztražiteljem, u Puli izkazao*, da je upitao Ragazzoni-a zašto krati ljudstvu u grad, da mu je ovaj odgovorio, kako je bio uzalud uložio *Valetiću*, da se uztegne, da je on usljed toga pozvao Valetića k sebi, te mu rekao: *„Pošto niste htjeli poslušati redara, tada Vam ja nalažem, da se razidjete"*. Veli, da taj navod u njegovom pismenom izkazu nije istinit, te se valjda temelji na neporazumku sa sudcem iztražiteljem (pristav *Signori*).

Valetić tvrdi, da sa *Ragazzonijem* nije upitnom sgodom niti rieči progovorio. Jedino je nekoliko rieči izmjenio sa redarom *Dajčićem*.

Ragazzoni tvrdi, da Dajčić upitnom sgodom nije niti bliže bio, ali ga tjera u laž stražmeštar Patzelt, koji izkazuje, da je redar Dajčić tom sgodom bio baš uz bok Valetiću.

Sud je odbio predlog obrane, da se pozove na razpravu redara *Dajčića* i dvojicu drugih svjedoka koji bi imali izkazati, da Valetić nije niti rieči progovorio sa *Ragazzonijem*

Iza toga bio je *Valetić* osudjen na tjedan dana zatvora.

Kod ove se razprave najbolje ustanovila točnost sudca iztražitelja u Puli kod pobilježenja izkaza svjedoka. Neka se sad razsudi, što će se dogadjat sa drugimi u kaznene stvari neupućenimi i nepismenimi osobami, ako se to dogadja sa c. k. oružničkim stražmeštrom!

Izbori upravnog vieća porezne občine Pazin se bližaju, te izbijaju na površinu isti oni pojavi, kaošto pred tri godine. Mjeseca junija umolilo je dvadesetak njih obrtnu dozvolu. C. kr. kot. poglavarstvo sili občinu, da jih na vrat na nas rieši, akoprem mu mora bit poznato, da ti *nazovi obrtnici* ničи samo za čas izbora, te da nakana većine njih nije druga nego izkriviti uspjeh izbora. U tom pogledu izjavio je upravitelj c. kr. poglavarstva, da se on neima obazirati na slučajnu nuzgrednu njihovu nakanu. Medjutim dne 9. tek. mj. upravno vieće u Paziuu podneslo je na c. kr. poglavarstvo predstavku, kojom zahtjeva, da njemu pripada priprema i provedba izbora. C. k. poglavarstvo je odbilo taj zahtjev, ali naredilo istodobno občinskomu glavarstvu, da do pravomoćnosti iste odluke nesmje izložiti listina, odredjujuć, da slučajni utok proti toj naredbi neima suspenzivne moći. Time se htjelo zategnuti izloženjem listina, dok ne budu riešene molbe tobožnjih patentaša. Vrlo je to poučno pogledom na izjavu, da se molbe *patentaša* neima stavljati u savez sa izbori. Proti toj naredbi uložen je sa strane občinskog glavarstva utok.

Opaža se, da izborno razdobje za upravno vieće u Paziuu ističe 14. kolovoza. Računajuć 4 tjedna, za koja imadu biti listine izložene, i vrieme potrebno za provedbu izbora, uvidja se, da je bilo skrajnje vrieme, da se listine izlože. Polag §. 9 občinskog izbornog reda kotarske političke oblasti su pozvane, da paze, nek pri izteku izbornog razdobja nastupi novo zastupstvo. Tu imamo praktični slučaj, kako se tu ustanovu upotrebljuje kod kotarskog poglavarstva u Pazinu.

Uhojstvo Ostromana još jednom pred sudom. — Dvojaki sud. Našim čitateljem bit će još svježe u pameti divljačko uboj stvo počinjeno u Malom Lošinju dne 2. kolovoza 1896. na mladiću *Oktavijanu Ostromanu*, po redaru ondješnjeg občinskog glavarstva. Taj redar *Radoslovich* bio je od delegovanog suda gradačkog osudjen na dvie godine težke tamnice. Istom sgodom bio je Ostroman nebrojeno puta udaren ploštimice sabljom od obih djelujućih redara naime *Radoslovich-a i Scopinich-a*, tako, da su nekoji svjedoci izkazali, da su mu pojedini udovi bili crni kao ugljen, a konačno, kad bje ubijem, vukli ga obojica kao zvier tako, da mu se glava korljala po zemlji. Taj drugi redar dobio je od suda gradačkog *3 dana* zatvora. Povod svemu dala je hrvatska pjesma pjevana od *Ostromana* i njegovih trih drugova.

Dne 24. pr. mj. obdržavala se pred okružnim sudom u Rovinju glavna razprava proti dvim drugovom Ostromanovim, naime *Antonu Vidulići u i Dragutinu Pičiniću* radi zločina javnog nasilja po §. 81 k. z. počinjenog time, što su nastojali iztrgnuti iz ruku redarom uapšenog *Ostromana*. Sudu je predsjedao savjetnik Wurmbrand, kao prisjednici bili su tajnik de Kümmerlin, te pristavi Callegari i Orlić; obtužbu je zastupao drž. odvj. dr. Chersich, a obranu dr. D. Trinajstić. Obtuženi *Pičinić* je priznao, a *Vidulić* nije porekao, da su pokušali iztrgnuti redarom Ostromana, veleć, da su to učinili obzirom na zvierski napadaj nanj.

Glavni svjedok bio je bivši redar *Scopinich*, koji bje pripušten prisegi uzprkos protivnom zahtjevu obrane. On je svjedočio, da su obtuženici trikrat iztrgali iz ruku njemu i Radoslovichu Ostromana, te se kod toga ponašali silovito i drzovito, zaoštrujuć time priepor i Ostromanov odpor.

U tomu medjutim bje utjeran u laž proditanim izkazom mnogobrojnih drugih svjedoka, koji su svi potvrdili, da obtuženici potežuć Ostromana iz ruku redara, jesu molili i zaklinjali, da ga puste slobodna, obećujuć odpeljati ga kući.

Predlogu obrane, da se odgodi razpravu i pozove na istu iste svjedoke, nebje udovoljeno.

Državni odvjetnik je u konačnih svojih izvedbah predlagao, da se dade mjesta obtužbi, te da budu obtuženici kažnjeni po strožijoj ustanovi §. 82 obzirom na to, da su redari kod onoga *Ostromanova* odpora zadobili lahkih ozlielica.

Sud je osudio obojicu obtuženika radi zločina javnog nasilja po §§. 86 i 82 blažijoj ustanovi, i to *Pičinića*, jer oženjenog i sa djecom na *4* mjeseca, a *Vidulića* na *5* mjeseca.

Obtuženici su prijavili ništovnu žaobu.

U savezu s tom osudom priobćujemo sliedeću izrečenu od c. kr. suda u Pazinu:

Osudom 19 maja 1897 br. 102|599 bje Albino Zandegiacomo, *talijanski pripadnik* i višeputa kažnjen, priznat krivim, da je u ožujku tek. god. iztrgnuto uapšenika iz ruku redara u Pazinu i postavio ruku na istog redara u tu svrhu, te bje kažnjen radi prekršaja po §. 312 k. z. na 4 dana zatvora!!

Uganka. Piše nam prijatelj iz Kastavšćine: Iz znatiželjnosti uzmem kodgod „Mačju" u ruke. Tako sam i onu od 26. prošloga mjeseca, i navlastito članić „Terrorizam", pod kojim je slovo F. i u kojem su i sliedeće rieči: *„I drugdje na svetu bivaju izbori, i drugdje su po dve i tri stranke, ali kad svrši sve, pak je mir."*

Te isti po prilici rieči rekao je gosp. kapetan Fabiani trojici iz župan. je Spinčićeve dne 30. junija, koji su jih i drugim pripovjedali, tako da su po Kastavšćini občenito poznate! Mnogi se pitaju: odkud ta jednakost misli kod urednictva „Mačje"? i kod gospodina ces. k. kot. kapetana *Fabianija*? Ili se ma samoga njega razumjevati pod F., kao pisca onoga članka, te po tom i kao surodnika „Mačje?" Pitamo i mi, i pitamo samo, i molimo za riešenje uganke?

Glavna skupština „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Iz Opatije pišu nam 6. t. mj. Naša plemenita.

Družba sv. Cirila i Metoda imala je dne 1. t. m. u prostorijama. „Zore" u Opatiji, svoju godišnju glavnu skupštinu. bijaše mnogo gospodja i krasnih gospodjica te veći broj gospode, koja zastupaše različite družbine podružnice. Naš dični starina, predsjednik družbe prezaslužni Dr. D. Vitezić otvorio je skupštinu sa lieпim govorom. O teku skupštinu izvjestit ću Vas za buduć broj. Javljam Vam za sada samo navoizabrani odbor: Predsjednik: Dr. D. Vitezić, podpreds., Dr. K. Janežić; blagajnik Dr. Niko Fabianić; tajnik; Dr. Ivan Poščić, odbornici: Preč. g. Vinko Zamlić, Viktor Tomičić, Dr. Laginja, Ante Smrnić; u nadzorni odbor bijahu izabrani Dr. D. Trinajstić, Slavoj Jenko i Miroslav Jelušić; a u obranički sud: Dr. Mate Trinajstić, Dr. A. Stanger i veleč. Ante Turak.

Posveta kapelice sv. Cirila i Metoda u Loretu. Na blagdan slavenskih apostola sv. braće Cirila i Metoda posvetio je nad-

biskup sarajevski presvj. g. J. dr. *Stadler* kapelu, sagradjenu u Loretu milodari na čast svetih naših apostola. Svetomu činu prisustvovalo je veliko množtvo pobožnoga puka, najviše hodočastnika iz hrvatskih zemalja.

Iz programa kr. velike gimnazije na Sušaku vadimo sliedeće podatke: Školska godina svršila je dne 24. junija. Na gimnaziji podučavalo je 18 profesorskih sila za obvezatne a 4 za neobvezatne predmete. Učenika je *bilo 393* t. j. 32 više nego prošle godine. Po zavičaju diele se: 234 iz Hrvatske i Slavonije; 6 iz Dalmacije, 2 iz Kranjske; 117 iz austrijskog Primorja i 3 iz ostalih pokrajina monarhije. Po ocieni dobilo ih 67 prvi red s odlikon, 211 prvi red, ostali drugi i treći red. Izpit zrielosti svršio je 28 junija, a podvrglo mu se 30 djaka, od kojih bijahu 4 proglašeni zrieli s odlikom, 20 zrielimi a sestorica mora izpit popraviti. Od 117 djaka austrijskog Primorja odpada ih na Istru 114. Od 67 odlikaša, imade 23 Istrana, t. j. preko trećina svih odlikaša. Eto imena tih naših vriednih mladića, koji čine istarskim Hrvatom čast: *VIII. razred:* Butković Milan iz Vrbnika, Grgurina Ant. iz Rukavca, Polonijo Matija iz Vrbnika (Medju odlikaši nalazi se u ovom razredu i Stanko Trnovec, rodom iz susjedne Sežane).

VII.: Mrakovčić Vladimir iz Punta i Šabalja Pavao iz Malinske. VI. razred: Oršić Mate iz Vrbnika. V. razred: Brechler Ivan iz Omišlja, Fabijanić Antun iz Omišlja i Stanger Egidije iz Voloskoga. IV. razred: Kaftanić Božo iz Baške. III. razred: Jedretić Kuzma iz Berseča, Mrakovčić Anton iz Punta, Štanger Marko iz Voloskoga i Tentor Mate iz Cresa. II. razred: Grbac Ivan iz Kastva i Iskra Matija iz Lisca. I. razred: Brajan Antun iz Kastva, Kumbatović Filip iz Omišlja, Pindulić Ivan iz Omišlja, Šavrom Ivan iz Gradina, Turato Tomo iz Omišlja, Dešković Ivan iz Kraja, Seršić Zvonimir iz Baške.

Uništenje stjenica. (čamži) Stjenice se najlakše uniši sa koceljem (alaunom). U tri litre vode skuhaj 50 grama kocelja, dok se on sasvim raztopi. Ovom razstopinom, pomoću kista namažu se oni predmeti, gdje su se izgtegle i ukazale stjenice. Ovim vrlo jednostavnim sredstvom očiste se stanovi od toga gadnoga zareznika.

Odprt list*)

trubilu „Liburno".

Dragi moj trubilo! Va onem puljskem *buce***) si se zadel i va mene, premda si znal, da ja njemu rada dužna neostanem, pak tako neću ni tebe, moj dragi trubilo.

Spametuješ se još kad si ono došal va naš Lovran bez postol, s jednun jedinun stomanjum, bez šotobrag, pak ti još živuća pršona jene darovala iz milosrdja? Prišal si gol i bos kako i šenac va hrastu. Mi smo te nahranili i napojili, obukli i udomovili, a za to si nam tako zahvalan, da nedaš mira ni Bogu ni djavlu, lego hincaš s nogami i rukami kako i bersečka mula, kada ju muha pod repom ubada.

Ale veruj mi, dragi *Liburno*, da češ *nać nogu na tvoj postol*, ako još koliko poživeš. Namerit češ se na pravega, ako ne na brkatega, a to češ sigurno na brkatu. Nepačaj se va tuji posli, osobito va moji, zač se ja nedostojim ni blatnu nogu va te otrt.

Ti znaš, da ja nisam *baba*, kako me ti krstiš va gnjusnem *tovariće*, ale mi je žal, da nisam *baba*, zač bim gledala svakako poć prijet ono nedužno dete, ko je bilo začeto va plovanskoj kuće. A da bi me ona tužna i nesrećna divojka, ku je onako djavolski prevaril *Minjinjanji*, otela zvat za kumu, storila bi njoj lepi dar i onputa bim bila baba i kuma.

Mesto da va tuji lonci nos zabadaš, mogal bis malo oni stari *kušini* na zrak zinest, da jih tarci nepojedu. Pak ako ti još vremena ostane, biš mogal po ovoj suše malo zalet onu travu z onum kapelicum, neka se siromašna malo podigne.

Nisam ti ja, drago moje, stavila vanka banderu rusku, ne, lego našu lepu banderu hrvatsku, pak ako ti ni pravo, znaj, da ću ju vanka stavit još kada bude mane volja.

Još ti sporučujem, da se nepačaj ni puno ni malo va *babu faribondu*, zač će ti ona na sred placi povedet ono, ča ti ni još nikada nijedan povedal. Ona nosi berhani, ale ni poperdilka lovranska, ni mačka matuljska.

Stoj s mirom i budi već jedanput pametan To ti sporučuje:

Iz Lovrana 12. julija 1897.

Francika ud. Lenac.

*) Za članke pod ovim naslovom ne odgovara uredništvo. Op. ured.

**) Buc = kaljuža, smetište. Op. Ured.

Listnica uredničtva.

Gosp. N. N. Rieka. Vaš „Fr. Ljur. bio je priobćen, ali tako, da nas nije mogao tužiti onaj, proti komu bijaše naperen. Mi smo pravda i troškova i presiti. Živili!

Gosp. Urkulić. Stiglo u redu ali mora čekati na red: Šaljemo naručene brojeve. Živio!

Gosp. F. Ž. Pisali smo prijatelju u onom poslu i nadamo se upiehu. Do mala više. Zdravo!

Broj 254.

Razpis

stalne službe ravnajućeg učitelja II. reda na jednorazrednoj mješovitoj pučkoj učioni u Gračišću hrvatskim i talijanskim nastavnim jezikom i plaćom ustanovljenom pokrajinskim zakonom od 14. decembra 1888 zem. zak. broj 1 ex 1889.

Natjecatelji od kojih se takodjer zahtjeva usposobljenje za naknadno poučavanje vjeronauka podnesti imadu ovamo svoje molbe propisanim putem do konca mjeseca julija o. g.

Od c. k. kotarskog škol. vieća

PAZIN, dne 17. junija 1897.

Predsednik:

Šorli m. p.

Nova radionica

opanaka.

Sl. občinstvu javljam ovim, da sam otvorio dne 1. t. mj.

„Primorsku radionicu opanaka"

svake vrsti, za gospodje, gospodu, djecu, radnike itd. uz najniže cene te molim za mnogobrojne naručbe.

Čavle (kod Rieke) 5. julija 1897.

Josip Jugović.

Gosp.

Gabrijel Piccoli

ljekarnik

u Ljubljani

Molim Vas pošaljite mi 30 bočica Vaše čudotvorne želudačne tinkture, koju se doista može nazvati „božjom rukom".

S. P. Flegar
župnik
Žminj — Istra.

Odkada se je počela moja supruga lječiti Vašom želudačnom tinkturom, poboljšalo se je njezino stanje u toliko, da se čini kao da je pomladjena.

Francesco Patelli
ljekarničar
Višnada — Istra.

„Želudačnu tinkturu Piccoli-a razprodaje se u ljekarnah po 15 nvč. bočica.

Prave brnske suknene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za mužko odjelo stoji samo

for. 3·10 iz dobre
„ 4·10 iz dobre
„ 4·50 iz dobre
„ 6·— iz bolje
„ 7·75 iz fine
„ 9·— iz najfinije
„ 10·50 iz još finije

parve ovčje vune

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gornje kaputе, Boden, Peruvienne, Dosklags. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviote itd. razašilje uz tvorničke cieno kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna Kiesel-Amhof u Brnu

Uzorci badava i franco. Pošiljka vjerne uzorku.

Pozor! P. n. občinstvo upozoruje se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke cieno bez odbitka, što ga daju krojačom, koji škodi silno privatnim strankam.

Broj 1984.

Natječaj!

Zaključkom občinskoga zastupstva u sjednici 24. juna 1897 točka II/30, zapisnika, razpisuje se mjesto *privremenoga občinskoga likvidatora.*

Isti ima se baviti vodjenjem glavnih knjiga ove občinske blagajne i likvidacijom o prigradah (štivrah) občinskih zemljišta sa privratnimi strankami.

Godišnja plaća ustanovljena je na 800 for. (osam stotina forinti) koja će se i povisiti za slučaj dokazane sposobnostii a plativa anticipatno mjesečno.

Molitelj ima dokazati, da se razumije u posao likvidacije, da ja vješt, okretan i pouzdan u računarskoj struci, da poznaje i dobro rukovodi sa katastralnimi mapami, da se razumije u zastupanje občine kod suda u poslovih utuživanja dužnika.

Uredovni jezik je hrvatski. Prvenstvo dati će se molitelju, koji stoji ili je stojao u sličnoj ili blagajničkoj službi kod občine.

Molbe neka se dostave podpisatom do 15. agusta o. g.

GLAVARSTVO OBĆINE.

Kastav, 4. julija 1897.

obć. glavar:

M. Jelušić.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavod

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednostnih papirjih na		V zapečatenih na	
6-dnevni odkaz	2½	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½	3-mesečni „	2½
30- „	3%	6- „ „	2½

Za pisma, katera se morejo izplačati v sedanji bankovcih avstr. velj, stopilo nove obrestne takse v krepost z dnem 5. febrara, 9. febrara odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vrednostnih papirjih 2% na vsako svoto.
V zapečatenih brez obresti.

Nakaznice

za Ducaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Bek kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troška

Kupnja in prodaja

vrednostnih; diviz, kakor tudi vnovčanje kupone proti odbitku 1% provizije.
nkaze vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na lamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredi na dokumente v Londonu Parizu, Beroli ali v drugih mestih — provizija p jako umestnih pogojih.
Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zla ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — p pogodbi.
Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 2. febrara 1896.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2.45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000** kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije proste od poštarine.

Skladišče pokućstva

tvrdke Aleksandra Levi Minzi

Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladišće pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladišće zrcala i svakojakih slika. Na zehtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

Opunovlašćena Agencija za putovanja u tu - i inozemstvo

KARLA PIRELLI-a

dozvoljena odlukom namjestničtva br. 6996/3

Via Arsenale 2 — **TRST** — Via Arsenale 2

Izdaje vozne karte za željezničke postaje i parobrode za tu - i inozemstvo.

Poduzimlje izletne vlakove i posebne vlakove, izlete parobrodi i skupna putovanja.

Odašilje putnu prtljagu i trgovačku robu brzimi putevi i u sve krajeve.

Za cienu neboji se natjecanja.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolenc u Trstu

Broj 29 U Trstu 22. julija 1897. Godina XXIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku i po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“, ime, prezime i najbliju poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi upravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka [illegible] arka.

Dopisi se nevraćaju [illegible] netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprima. Predplata s poštarinom stoji [illegible] for., za seljake 2 for. na godir Razmjerno for. 2½, i 1 za pol g dine. Izvan carevine više poštar

Na malo jedan broj 5 novč

Uredničtvo i administracija nal se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Poziv na predplatu.

Prvim danom mjeseca julija otvara se nova predplata na naš list za drugu polovicu godine. S toga molimo sve naše štovane predplatnike, kojim je izteklа predplata koncem prošloga mjeseca, da ju čim prije obnoviti izvole.

One pako čitatelje naše, koji nisu jošte za ovu godinu ništa uplatili, molimo, da nam cielogodišnju predplatu odaslati izvole.

Naše mnogobrojne dužnike opominjemo konačno, da već jednom napram našoj upravi svoju dužnost učine.

Ciene lista izložene su na čelu lista.

Za odpremanje predplate neka se upotrebljuju jedino poštanske naputnice.

Uprava „Naše Sloge.“

Crtice iz carevinskoga vieća poslije zaključenja.

(Konac)

Načelnici većine kod Njeg. Veličanstva.

Kako je oparilo oporbenjake zaključenje carevinskoga vieća i banket većine, tako njim bijaše neugodno i to, što je dan iza toga Njegovo Veličanstvo primilo u audjenciju oba podpredsjednika i načelnike svih skupina većine, jednoga po jednoga. Svi su izrazili cesaru i kralju odanost i vjernost, a ujedno i žalost, da se dalje nije moglo. Njegovo Veličanstvo primilo je sve najprijaznije, odsudilo one, koji su krivi da, se s poslovi za boljak naroda i pojedinih razreda nije moglo ništa učiniti, a ujedno pohvalilo držanje većine. Pred barunom Dipauliem je osobito naglasilo, kako mu je drago, da se jedan dio Njemaca nije dao na stranputice, nego je stojao uz većinu, uz one, koji su za jednako pravo prema svim.

Parlamentarni odbor većine ostaje.

Da većina ozbiljno smatra položaj i da kani ozbiljno raditi, kaže obstojnost, da se njezin parlamentarni odbor nije razpao, nego da i na dalje ostaje. Kad bude trebalo, on će viećati, a sazivati će ga za to opredieljen ugledan muž, vodja većine stanujući u Beču. Nanj se imadu obraćati i načelnici pojedinih skupina većine, kad to drže potrebitim, a ovi opet imadu i ostale članove načelničtva, pače i sve članove odnosne skupine, sazvati, kad bi njim se to shodnim i nuždnim pričinilo. Izbornici neka se obraćaju u znamenitih stvarih na svoje zastupnike.

Što će biti?

Proreći budućnost već danas nitko nemože.

Vlada kao da je mislila još kod zaključenja vieća, da izmiri Čehe i Niemce. Kod razpoloženja kakvo je, to nije moguće. Česi nemogu napustiti svoja prava, Niemci neće, da se odreku svojih privilegija, onako po prilici, kako ni Talijani svojih. Dok to neučine jedni na sjeveru, dielomice i na jugu, drugi na jugu, dotle neima ni govora o kakovom trajnom izmirenju. Izmirenje može se dogoditi samo na temelju neokaljane prave kršćanske pravice, na temelju jednakih prava za sve narode, i to ne samo na papiru, nego i u životu.

Svoju protimbu tomu pokazali su Niemci žestokim, grubim načinom u parlamentu. Nješto blaže su to pokazali Talijani; oni se u obće kažu u Beču drugčijimi nego li u istinu jesu. Prikrivaju se. Njih se naredbe za Češku i Moravsku nisu ticale, ipak su se izrazili proti njim, i to s toga, jer misle, da bi takove mogle slieditи i za Primorje. Da nisu skloni biti pravedni svojim suzemljakom, kaže to cieli njihov postupak, kažu to svaki dan. Njemački liberalci i Talijani su još zadnje vrieme radili na to, da se izpusti iz većine njemačke klerikalce i Hrvate i Slovence, a njih jedne i druge u većinu primi Vlada reć bi bila bi to i rada učinila, al obstojeća većina kako nit početkom tako nit svršetkom nije na to pristala. Talijani su i privatno nastojali, da stanu na put pravom Hrvata i Slovenaca u Primorju. Bili su među ostalim i kod ministra pravosudja grofa Gleispacha i potužili mu se, da se sve više uvadja u sudove hrvatski i slovenski jezik. Gospodin ministar odpravio jih je kako su zaslužili. *Ja vam neznam*, reče njim, *što drugo savjetovati, nego da se hrvatski i slovenski učite.*

Kako se vidi Niemci liberalci i Talijani neće prave kršćanske pravednosti za sve. —

Dok su takovi, pravoga mira nemože biti, i uzrok nemiru su samo oni.

A ipak će se, makar i usupor njim, morati poduzeti shodna, da se zadovolji sve narode, da se svim narodom jednaka prava dadu.

I odgovor, što ga je dao gospodin ministar pravosudja talijanskim zastupnikom može se uzeti znakom, da se na to misli.

Većina članova zastupničke kuće je za to. Ona se izjavila složnom, voljnom i odlučnom, da za to radi i da se za to do skrajnih medja bori. Njezina osnova adrese, njezina izjava u zaključnoj sjednici carevinskoga vieća, izjave načelnika pojedinih njezinih skupina kod banketa, daju pravom slutiti, da se radi o većih promjenah.

Obstojeći većini će se u mnogom pridružiti kršćanski socijalisti. Oni su se već ponovno izrekli proti centralizmu a za federalizam.

Njegovo Veličanstvo je pohvalilo postupak većine, a tim neizravno i njezina načela.

Većina gospodske kuće carevinskoga vieća podastrla je svoj odgovor, svoju adresu Njegovomu Veličanstvu. Ta adresa je slična osnovi adrese većine zastupničke kuće. Njegovo Veličanstvo primile ju je sa zadovoljstvom.

Zašto je Njegovo Veličanstvo i zašto su većine obijuh kuća carevinskoga vieća, proti tomu nemogu pojedine stranke nit pojedinci ništa stalna nit trajna.

Veće promjene zahtjevaju i nutarnje i izvanjske obstojnosti.

Konsekventan postupak nekih na jugu, osobito u Primorju, i čak neki namjeravani „puči“ netom prošlih dana i prije par godina; postupak drugih na sjeveru, koji su i poslije zaključenja carevinskoga vieća na zemljištu izvan monarhije izkazali svoje čuvstva, te poznata odkrića „Hamburžkih viesti“ ! — drugo koješta — moralo je konačno otvoriti oči.

Potištene i u svojih pravih prikraćene narode valja zadovoljiti, da budu stalnom i jakom obranom za sve slučajeve.

Njekakve „Lipske novine“ pišu silno ogorčeno obzirom na nedavni put Njegovoga Veličanstva našega cesara i kralja k caru u Petrograd, i htjele bi znati što se je tamo izmedju obiju vladara utanačilo.

Ovaj put smatraju mnogi izhodištem promjena u izvanjskoj i nutarnjoj politici.

Divljačtvo u Rovinju.

Dne 14 ovog mjeseca počela je razprava na tribunalu u Rovinju proti 17 naših ljudi iz Pule i bližnje okolice i protiv tri Talijana.

Najviše naših obtuženo je za javno nasilje, jer da su se u večer 18. marča to jest u dan, kad je za istarske gradove izabran dr. Rizzi, kamenjem i oružjem uzprotivili občinskim redarom i državnim oružnikom.

Tri Talijana obtužena su za manje zlo. to jest jedan za ruženje hrvatskoga iliti slovinskoga naroda, a druga dva, da su se oprli zapovjedi oblastnoj, kad je bio izdan nalog neka se svjetina razidje. Opažamo, da je u taj čas već bila u poslu vojska.

Naše su branili odvjetnici dr. Laginja iz Pule i vitez Filip Wolff, čestit rodoljub i izvrstan govornik iz Zadra u Dalmaciji.

Dr. Laginja, već prije nego li je pošao prvi dan u Rovinj, bio je s prijateljske strane opomenut, da mu se tamo pripravlja štogod, na što je on naučan, pak buduć, da kad bi i bio hotio, nije mogao naći zamjenika prema sebi, pošao je vršiti svoju svetu dužnost branitelja, jer kako svećenik nesmije vjerske utjehe uzkratiti nikomu, tako je i odvjetniku dužnost, da se zauzme za one, koji se uzdaju u njega i da jih brani, makar bili još veći zločinci. A kamo li neće u ovakvoj priliki, gdje je bilo tuženo toliko ljudi našega roda i jezika, koji po njegovom nisu u obće ništa krivi, ili ako jest koji, biti će, da se je ogriešio o koji mnogo lagji zakon, nego li je ovaj o javnom nasilju proti oružanoj sili.

Drugom prilikom gledati ćemo budi koliko izcrpiti taj znameniti proces, navodeć u kratko izkaze svjedoka i obtunika i stanje stvari, kakvo je moralo biti.

Za danas dužnost nam je dati našim čitateljem do znanja, da vide, kako se postupa s našimi ljudi, koji su cieli svoj dosadanji život posvetili napredku Istre i svoga naroda.

Prvi dan razprave prošao je mirno, jer oni nekoliki nemirnjaci nisu valjda poznali još drugoga branitelja i jer je dr. Laginja, dok je razprava jednu uru po podne bila prekinuta, bio na objedu kod predsjednika tribunala g. dra. Tušara, čija je gospodja teta Laginjevih pastoraka, i u dobrih odnošajih s obitelju.

Po podne prekinuta je razprava za drugi dan, te su skoro svi obtuženici išli prenoćiti u bližnje selo a odvjetnici u Pulu. Učinili su to, da niti svojom prisutnošću u Rovinju u večer nedaju razloga nikakim opazkam, povikom itd.

Kako je bilo drugi dan, o tom svjedoči pritužba spomenutih naših odvjetnika, upravljena na predsjedničtvo ministarstva pravosudja u Beču, koju niže donašamo.

Razprava je odgodjena na neizvjestno vrieme treći dan u jutro. Samo se je dalje razpravljalo proti trojici obtuženika Talijana, koje je branio dr. Bartoli, te su bili spoznani krivimi i sudjeni neki na više neki na manje dana zatvora.

Da nas tkogod pita, kako se mogu u Rovinju, gdje ima dosta dobra naroda, dogadjati onakova divjačtva, mi bismo po duš: morali odgovoriti samo toliko: da ima u Trstu i Istri talijanskih novina, kojim je svaka rugoba dozvoljena proti pojedinim našim ljudem i proti našoj narodnosti. I te se novine štampaju u tiz karnah, kojih gospodari kadgod i neimaju usposobljenja obrtnoga za to, i te se novine slobodno prodavaju po trafikama i druguda.

Nije čudo, da ovi lazaroni, koji mjesto učiti se i raditi, samo dangube, mjesto čuvati i večati, što su jim stariji ostavili, samo troše, pasuć se onakovimi novicami, misle, da jim je slobodno sve, upravo sve proti nam i našim poštenim nakanam.

Onda se zablazni i zavede nekoliko drugih neukih, pak se opije nekoliko fakina, pak se zastraši nekoliko svojih poštenih i mirnih ali strašivih i tako nastanu rugobe, kojih smo već u Istri do skrajnosti siti.

PODLISTAK.

Buratin

ali

prekršćenje banderijaša.

Komedija za plakat.

Napisal ju Lovrinović.

(Nastavak).

III. Prizor.

Kajfić, Banderijaš i njegova Tonka.

Kako Kajfić dela račune.

Tonka: Aj bite bolje storil, da mu ih valje daste.

Band.: Hudobo ćeš mučat!

Kajfić: Za vaši beči se vi niš ne bojte. Ja sam pošten čovek.

Tonka: Uh! Strašno pošten!

Band.: Trubilo, muči, aš . . .

Kajfić: Pustite ju. Ja vidim, da se ona va me ne fida, zato vas lepo prosim, da storimo račun.

Band.: Ne čakulajte. Pustite ju neka bleje.

Kajfić: Ne, ne — ja ću da storimo račun. Koliko sam vam dužan?

Band.: Ma niš — mižerija. Ne abadajte ju, prosim vas. (Tonki) Strel te . . . uh! jušto sada te je moral djaval pernest semo.

Tonka: Odkrižaj se od teh pijavic, pak ću mirovat.

Band.: Češ mučat!

Tonka: Ča će mi ta potepuh po kuće. Pokle je sve pofrustal . . .

Band.: Češ mučat.

Kajfić: (V ruke drži nekakovu kartu i piše po njoj z lapišom.) Jedan put ste mi posudil sto fiorini.

Band.: Bit će tako. Ja se već ne spominjem. (Tiho žene.) Viš ga, kako je pošten!

Tonka: Čemo pokle videt.

Band.: (Tiho žene.) Zajik ti odpal. (Glasno.) Ma govorim vam, pustimo to za drugi put.

Kajfić: Ne, ne! Najbolje je imet sve na čistem. Drugi put ste mi posudil 22 fijorina, ča ne?

Band.: Velu stvar!

Kajfić: To je skupa 122 fiorina.

Band.: (Žene.) No sada ti je na meste, ča ne?

Tonka: Kada budeš plaćen, onputa ću bit smirom, prvo ne.

Kajfić: Kada sam ono hodil merit Lužinu i Lisinu dali ste mi bili 50 fiorini.

Band.: Pak ča j' zato, ako sam. Bog daj, da bim i k letu.

Kajfić: Sve računano skupa dela jušto 172 fiorina.

Band.: Kada ćete po sile, da ih zamem, ću ih zet, ma znajte dobro, da ni ove nesreći ovde, ja vas ih nebim bil nikada pital.

Kajfić: Niš zato, niš. Konti čari, amici kari. Svakemu svoje. Nego ja mislim, da bimo se mogli načinit drugačeje.

Tonka: Aha! Sada ćemo čut, sada.

Kajfić: Vidite. Ja vam imam dat 172 fijorina. Nego za laglje računanje ni vam bolje stvari leh imet posla z lumeri tondi. Dunke 200 je *lumero tondo*, a od 172 do 200 će se jušto 28. Dajte vi mane još 28 fiorini, pak ću vam imet za dat jušto 200 fiorini — *lumero tondo.*

Tonka: Ča sam ti ja rekla, a?

Band.: Muć . . . strel te! . . . Ča ti znaš ča je „lumero tondo“ . . . Pravo je, pravo, kako vi govorite. Na vam 28 fiorini, pak ćemo imet jušto 200.

Kajfić: Hvala lepa. Za lecioni pak i za funcion za vas storit Buratina odbit ćemo koliko bude treba. A ono pak ča bude ostalo, ću vam lepo i pošteno vrnut.

Tonka: Češ ti vrnut vraca, ki te zami!

Band.: Dunke ćemo se brzo videt, a?

Kajfić: Za kvarat uri. Budite pripravni.

Band.: Nebojte se.

(Kajfić gre ća, a muž i žena ostanu malo na same.) (Još će toga bit.)

Stotine sličnih i inakih slučajeva pretrpio je dr. Laginja u zadnjih 25 godina. Mnoge nije ni razglasivao, nego ih je popovjedao samo u krugu najtješnjih prijatelja, tješeć se uviek, da će bolji dio talijanskoga puka napokon progledati i otresti se onih nekolikih svojih nemirnjaka i strahovatelja.

Sve zaludu do sada! Napokon se je i radi svoga obraza i radi svoga druga odlučio na pritužbu na najvišu sudbenu oblast, na ministarstvo. Vidjeti ćemo što bude. Nadamo se još, da nas oblasti neće baš natjerati na to, da si sami pravicu krojimo!

Pritužba glasi:

Visoko Predsjedničtvo!

Na obtužnicu pres. 27. aprila 1897 br. 2493 započela je dne 14. julija na c. kr. okružnom sudu u Rovinju glavna razprava proti Ivanu Kušaru i drugovom, koje sve, osim trojice Talijana, obtuženih po §§ 283 i 305, brane podpisani odvjetnici.

Danas, to jest, treći dan razprave bili smo prisiljeni ne doći na istu, i upravili smo na predsjedničtvo Tribunala, da pravodobno obavjesti predsjedatelja konačne razprave, g. savjetnika Zörrer-a, sljedeći podnesak:

„Veleslavno Predsjedničtvo!

Jučer dne 15. julija, kad je glavna razprava proti Ivanu Kušaru i drugovom bila radi olmora pretrgnuta, nismo mi podpisani našli (u restauranta blizu Tribunala) ništa za objed, premda je objed za *četiri* osobe, to jest za nas i za dva obtuženika, pravodobno bio naručen i proti naručbi nije učinjen nikakov prigovor.

Išli smo tada prema željezničkoj postaji do gostione blizu zatvora. Tamo nam je bilo rečeno, da neimaju ništa pripravljenoga kuhanoga.

Na naš upit na brodu družtva „Topić i družina", koj je brod ondje bio uz obalu, bi nam jelo dali vrlo rado, ali je parobrod imao upravo odploviti za 10 minuta.

Putem do rečene gostione i natrag bili smo popraćeni vikanjem, žviždanjem i hrekanjem.

U gostioni „all' arrivo" našli smo kasnije objedovati, nu i tu je krčmar na naročiti upit dra. Laginje izjavio, da ga nemože primiti u krčmu, jer se boji neprilika.

Iz svega toga i iz rieči, što su se jučer amo tamo čule, podpisani osvjedočili su se, ne samo, da je izpod dostojanstva njih kao kaznenih branitelja, nego da je i nemoguće pod gore navedenimi okolnostmi podpuno, slobodno, nebunjeno, vršiti dužnosti branitelja.

Zato izjavljuju u ime svoje i branjenika, da neće pristupiti k današnjoj razpravi i pitaju u interesu pravice i slobode obrane:

I. Da razprava proti Ivanu Kušaru i drugovom, započeta dne 14. julija, bude do dalnje odredbe odgodjena:

II. Da obtuženi Ivan Kušar (jedini zatvoren. Op. ured.) bude puštan bez oklievanja na slobodu, pošto dalnjemu njegovomu zatvoru neima nikakva temeljita razloga.

Glede nastavka konačne razprave, eventualno u Puli, pridržajemo si shodne predloge i molbe u drugi čas.

Pula, 16. julija 1897.

Dr. M. Laginja mp. *Dr. F. Wolff* mp

(Nadalje kažu): Mi neznamo, koju je odluku sudbeni dvor učinio.

Opažamo još, da smo dne 14. i 15. pod. večer putovali u Pulu, jedino s razloga, da ni sama naša prisutnost u Rovinju, preko vremena neobhodno potrebitog, neda prilike budi kakvim izgredom od strane onoga diela pučanstva, koj stoji pod strahovanjem jedne klike, nadamo se, malene na broju.

Putovati svaki večer u Pulu kazalo nam je tim više, što po prilici pred dvie godine, kad je bio proces Gologorički, braniteljem dru. Laginji i dru. Dinku Trinajstiću bilo je malo poslje naručenja odkazano stanovanje i objed, i to jedino radi strahovanja od strane svjetine.

Napokon nam je čast izjaviti, da je jučer morala posredovati policija a da razprši množicu, koja se je između 1 i 2 ure, po podne sakupila pred tribunalom i da preprieči dalnje sakupljanje.

Nu reć bi, da u Rovinju gradu od okolo 11.000 stanovnika, sa vlastitim štatutom, neima nego malo stražara, i ne možda više od 5—6 oružnika, koji i van grada imaju da vrše svoju službu.

Spominjemo napokon, da neima rieče, kojom bismo bili uvriedili talijansku narodnost, i da smo pri razpravi, polag prilike, govorili takodjer talijanski jezik.

Slobodni smo smjerne upitati, da Visoko Ministarstvo, kao vrhovni čuvar sudbenosti:

I. Brzojavnim putem obustavi za sada spomenutu razpravu, ako ju sudbeni dvor sam nije obustavio.

II. Da okružno sudište u Rovinju bude upućeno, neka odvjetniku, koj se služi hrvatskim jezikom, kaznene spise dane na molbu pregledati, u slučajevih, kad je pregled a obće moguć, također izvan sjedišta tribunala, a poimence kod c. k. kotarskoga suda u Puli i u Pazinu.

Neka bude odlučeno, da u slučajih, gdje je branitelj odvjetnik, koj se služi hrvatskim jezikom, ako to zapita, glavna razprava bude držana u Puli, a ne u Rovinju.

Pula, 16. julija 1897.

Podpisana oba odvjetnika, kao gore.

* * *

Primamo o tom događaju još sljedeće viesti:

Za nekimi obtuženici, koji su ona dva dana među sobom dakako govorili hrvatski, jer među sobom uvjek tako govore, vikali su neki javno na cesti, neka govore talijanski, jer da će i sutra doći.

Dne 17. u jutro, kad je imao biti treći dan razprave, bila je na mulu u Rovinju velika množina svjetine. Čekali su mnogi valjda odvjetnike, nu ostali su s dugim nosom i morali sabraniti pomidore, što su imali u pripremi.

Mnogo stanovnika rovinjskih, osobito oni, koji su poljodjelci, vrlo žale, što se je dogodilo, jer oni ako i jesu Talijanci, jer su tako rodjeni, ipak poštuju zastupnika Laginju, i dobro znaju, da sumpor za loze i druge potrebočе kmetske u Rovinju su od onda pojeftinile, odkad je naš zastupnik u Beču uzeo u zaštitu jedno tamošnje poljodjelsko družtvo.

Doznajemo i to, da je naš puk do skrajnosti ogorčen proti ovako barbarskom postupku ugrijanih prekolokvara.

Medjutim čita se i to, da su neki gradski savjetnici u Rovinju odstupili. Našli su dobru izpriku, jer jim poslovi občinski gredu slabo, da nemogu gore, pak mjesto raditi idu u kut! To baš nije nikakvo junačtvo!

Otvorenje učiteljskog družtva „Narodna Prosvjeta".

„Prosvjetom k slobodi
Udrugarstvom k moći.
a moćju k napredku".

(Konac.)

Na to pol. komesar pozdravljen otidje, a mi opet ustadosmo na junačke noge. Već nekoji bili na vratima dvorane, da odmaknu pete; al dà: više za njima družtveni blagajnik Branko Baf, učit. u Tinjanu: nek se izvole gospoda učlaniti uplatom. Da pravo kažem, svi se nisu tomu *neugodnomu* pozivu odazvali; a ja — opet istinu da kažem — platih 1 for. ulaznine (uplatnine), a for. 1.20 članarine, da se obezbrižim za jednu godinu.

Gosp. E. Jelušić najavi s druge strane ugodnu viest, da nam je već pripravan zalogaj na utjehu želudca i grla. Vrlo dobro! odjavi se jedan hrapavi glas... Krenusmo put novosazidane sgrade kremenjaka g. *Bertoše*, gdje nas na svečće odobravanje služio gospar *Šupuk*. Počastio učitelje g. občinski liečnik, obć. činovnici, te gg. *Pučić*, *Bertoša*, obć. savjetnici.

Uredismo hrvatski stol, gdje neizkusni stolo-ravnatelj veoma blago upotrabljaše križovačke statute. Redale se, dakako uobičajene nazdravice. Spomenuti ću samo onu u lepo zdravlje vel. gosp. *Dr. Dinka Trinajstića*, pazinskoga vriednog načelnika i zemalj. zastupnika, koji je nama ustupio za sboravanje obć. prostorije i inače nam pokazao svoju naklonost. Prisutnici nazdravici burno se odazvaše sa „Živio" i „Evala". Da se pjevalo sve u šestnaest opet nije potrebno da naglasujem.

U veselom pjevanju i razgovoru, kamo se umješalo i ozbiljne pogovore, prohadjalo vrieme neopazice, pa prispjelo doba razstanka i mi se razidjosmo u miru božjem — tražeći sebi počinka. Dužnost mi je još spomenuti, da su nekoji otišli one iste večeri, a drugi svi došastog dana jutrem.

Još dvie tri želje. Ove bi bile, da svi naši učitelji što skorije uplatom članarine pristupe *„Narodnoj prosvjeti"*; da se svi pomoćni učitelji, naime naši čestiti i požrtvovni svećenici takodjer učlane; da se doskora tiskaju družtvena pravila i razašilju među članove i med zasužne naše rodoljube na školskom i narodnom polju; da se uznastoji sakupiti što veća glavnica, kojom bi se moglo podupirati nevoljne udovice i sirote učitelja i njih samih u teških nesrećah; da *„Narodna Prosvjeta"* uznastoji biti uplivnom priključenjem lepe većeg br obstojećem učit. družtvu i sakupljanjem nekih bolarskih družtava. — A ti sada družbo, neda — rasti-ovaljedi; nego ime nek ti budu njedno geslom u tvom radu na naučnom i narodnom. *„Narodna Prosvjeta"* neka bude čvrsta poluga našeg narodnog napredka, prosvjete, i uljudbe. Sakupi pod svoj barjak narodne prosvjete sve istarske učitelje, sinove iste majke zemlje i istog naroda; spri sve svoje složne sile na uhar milе nam rodne grude.

Uzgajaj nejača-l hrvatsku, budućnost i ufanje naše za Boga i — bolju budućnost. Ulievaj u dušu naroda osvjedočenje, da nema očekivati budućnosti sretnije bez napredka, bez prosvjete; uči ga, da prosvjeta bez vjerskog osvjedočenja i kršćanskog života, bez temelja je i prolazna; uči narod, da prosvjeta njegova na njegovom se jeziku imade temeljiti — inače sve je obsjana, sve varka. Sve za Boga i za narod!

U to ime „Narodna Prosvjeta!", ti miljenice moja, pratio te dobri Bog!

Dopisi.

Iz Dubašnice pišu nam 15. t. m. Već više vremena nije bilo odavle glasa u cienjenoj „N. S.", pa će mnogi držati, da se stvari na bolje promieniše, nu ljuto bi se prevario, koji bi tako mislio. Nakanismo izniesti njeke činjenice, puščajuć sud čitaocu i onim, na koje spada.

Sjećati će se mnogi i mnogi čitalac, da su se ovdje obavili občinski izbori pred kakvih osam mjeseca, koji su zadali ljutu ranu našim novopečenim Talijanom, kojim je narod kazao: dosta je! Zna se, kako su i isti bili provedeni; komisija bila je u šarenjačkih rukuh, koja je radila alto e basso; odbacivala je glasove, pušćala svoje glasovati, a pri konca, gle belaja, zabacila glas dvojici svojih najvjernijih, akoprem se naši — znajuć namjeru — tomu opirahu.

Sve je to bilo proračunano po nacrtu da mogu i oni poslje rekurirati. Proračunano učinjeno; kad sve nije pomoglo, kad su bili izabrani sami narodni predloženici, onda ti stup talijanstva, sladki Jorkić uložio utok proti izborom, proti svojim nezakonitostim! Zatezalo se riešenjem, ta Bože moj u Istri smo, a našim ti pašam porasla pera; nisu niti u snu mislili, da će ih sreća zapustiti. Javno su trubili, da će izbori biti uništeni; oni će opet biti u komisiji, ponoviti još drzovitije staru igru pri izborim, i tako će prisiliti, da bude imenovan komisar, koji će voditi občinske poslove, ovaj će, o tom nema dvojbe, biti njihov, a Hrvati nikad na vlast. Ali kadkad „u junaka drhtne ipak ruka laka"; puče grom iz vedra neba, izbori bili potvrdjeni! Da puknuo je glas, dapače znale su to i babe u Krku kazivati, ali politička vlast, valjda preveć obterećena, nije imala vremena to službeno javiti. Pustilo se nek stvar malo dozrije, ta radi se o Hrvatim, ne treba se prenagliti. Hoćeš nećeš, napokon došlo negdje oko 15. junija i službeno riešenje, koje i kaže, da možebitni rekurs nespriečava izbor načelnika. Ipak se nove zastupnike nezove i mi bi mogli prorokovati, da će se opet natezati i odgadjati, dok se bude moglo. Da se pako koji potuži na pristranost, taj je buntovnik, nemirnjak, stoga moramo šutiti i čekati i unapred prorokovati!

Kako kazasmo, rekurs bio odbit, a naš ti Tome, da pobjesni, skakao i trčao okolo, pa napokom odlučio opet rekurirati na administrativno sudišće. Svu krivnju bacio na nekog glasovitog krčkog Doktora, jer da on nije dobro pisao rekurs, jer njemu nemože u glavu, kako bi nji dali krivo. To je malo ignorante e ville gosp. Dr. pardon g. S? Tome pobrao spise, pa ajd u Cres, jer tamo, da ima mudrih glavicah, koji kad maknu perom, biti će uslišani. Tomu i mi rado vjerujemo, jer Cres n. pr. ima mudru glavicu glasovitog Holjevinu, kako ga njeki drže ili što je još znamenitije, kako se on sam drži!

Čudimo se samo, kako se može tako postupati od strane pol. vlasti. Njoj rek bi veoma na srcu leže ti izbori i ona, da je jur poslala dvaput(!) opomenu na občinu, da se bira novi načelnik, ali oni potežu napred! Nisu li to krasni odnošaji; neima li pravo naš puk, kad ih objedjuje i smatra pristranimi? Nu kako smo čuli o tom biti će i drugdje govora, a i naši da su poduzeli već korake na više vlasti. To mačuhinsko postupanje mora i slieposu otvoriti oči. A još u Beču toga ne vide!

Iz Kukuljaneva. (Hrv. Primorje) piše nam dne 16. srpnja 1897. Pučanstvo našeg krasnog hrvatskog Primorja, vazda željno očekuje onaj čas, kad će koji od njegovih sinova pristupiti k stolu Gospodnjem, te prinesti Bogu Svevišnjemu žrtvu neokrvnog Jagnjeta Sina Božjega.

Obično taj dan dohrli u ono mjesto, gdje se ta svečanost obavlja velika množina pobožnih vjernika, uz častno svećenstvo i ostalu gospodu.

Takav svečani dan doživjelo je ovo naše ubavo mjestance. Od kad ovo selo postoji, nije još do sada nijedan njegov sin posvetio se uzvišenom svećeničkom stališu.

Pobožni puk Kukuljanski čuo je jučer zapjevati za prvi put glagoljicom „Slava va višnih Bogu", od svog domaćeg sina mnogočastnog g. Jurja Maračića.

Dobri pučani već unaprid tri dana stali se pripavljati, da što dostojnije ta riedku svečanost proslave. Okitiše mjesto po mogućnosti zelenilom, cviećem i narodnim trobojnicama —; išlo se jednom rieči zatim, da se udovolji zahtjevu same svečanosti.

Da puk shvati važnost svečanosti, koja se imala obaviti, dao je naš veleč. gosp. župe upravitelj Andrija Pobor unapred kroz osam dana u predvečerje zvoniti i iz mužara pucati. Najviše nas je zanimalo kako i gdje da se ta crkvena svečanost obavi. Naša je stara župna crkva tiesna i trošna, a očekivao se k tomu veliki broj naroda, zato zamolismo presvjet. g. biskupa dozvolu, da može mladomisnik svoju prvu svetu misu obaviti pod vedrim nebom u debelom hladu starodrevnih lipa. Nu nevrieme osujetilo nam nakanu. Toga radi zamolismo sl. kr. kotarsku oblast, da možemo tu svečanost obaviti u još ne sasma gotovoj novoj župnoj crkvi. Tako i bi.

Nedelja 11. srpnja osvanula nam zastrta oblaci i vjetrovita, toga radi nije bilo druge već se zakloniti u spomenutu novu crkvu.

Naš veleč. g. župe upravitelj dao prirediti u novoj župnoj crkvi oltar okitivši ga zelenilom i cviećem.

Već okolo 8. sati okolo crkve sakupila se sva sila naroda, isto tako i okolo mladomisnikova stana. U župnom stanu sakupilo se *častno* svećenstvo, na čelu sa prečastnim g. Matijom Marušić, koji je obnašao službu manuductora i ostali mladosnikovi gosti, medju kojimi opazismo presvjet. gospodina Dra. Vinka baruna Zmajića.

Prigodnu rieč u crkvi držao je prečastni g. otac Agustin, guardijan riečkih kapucina. Kao kumovi prisutni bijahu naš domaći ravn. učitelj g. Mate Šorić i g. Stanko Cuculić, trgovac.

Poslije deset sati zapjeva na kućnih vratih mladomisnik „Tebe Boga hvalimo".

Povorka krene put župno crkve, teje u povorci osobito u oči upadala desetorica djeveruša sa svojimi djeveri. Putem do crkve izmjenice pjevalo svećenstvo i posebno pjevačko družtvo a k tomu gruvahu mužari i zvonjahu zvonovi. Sama služba božja započe u 10½ sati sa „Pridi Duše presveti". Možemo mirne duše računati, da je službi božjoj pristvovalo do 4000 duša. U jedan sat poslije podne svršila svečana služba božja, te poslije sv. mise mladomisnik dielio svoji mladomisnički blagoslov. U dva sata p. p. započeo objed, komu je prisustvovalo preko sto gostova. Izreklo se liepih zdravica vjeri i domovini. Prigodom te svečanosti sjetismo se plemenite družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

Bog dao, da bismo još doživjeli takovih riedkih svečanosti na uhar vjeri i hrvatskoj nam miloj domovini.

Iz dolnje Istre. (Kriesovi na čast sv. Cirila i Metoda). Prelieva je navada v Koruškoj, Štajerskoj i Kranjskoj, da se pali kriesove na dan vilij sv. Cirila i Metoda. To biva tamo jur više godina, t. j od vremena, što je sadašnji slavno vladajući i Slavene ljubeći veliki papa Lav XIII. razširio čašćenje naših sv. blagoviestnika po vasionoj crkvi katoličkoj.

Svaku godinu motrim ovo čašćenje medju tužnim Slavenima u Austro-Ugarskoj. Što ja znam, počeli su kriesovi najprvo u zelenoj Štajerskoj. Tamo se je do danas sačuvala ustmena predaja, da su u njekojim krajevima Štajerske naviešćali rieč Božju sveta braća našim pradjedovom. Od tamo se širilo ovo čašćenje po svoj Štajerskoj i Koruškoj, gdje je sad postiglo vrhunac, a kasnije stopro po Kranjskoj, gdje su se ljetos — kako čitamo u novinah — na premnogih mjestih već bliešćali kriesovi. Polag kriesa praskale su rakete u divnim bojama, te orile se do-

koljubne igrame. Uz to su na mnogim mjestima strijeljali mužari i vladalo je sve obće veselje.

Od četiri godine amo opažalo je radostno oko moje kriesove i u našoj tužnoj Istri. Ove godine bilo je najljepše po dolnjoj Istri. Vidjelo se je 10 kriesova pod Učkom, na Labinštini, kod sv. Martina i na Barbanštini. A prijatelj mi zavjestio, da su se žarili i po gornjoj Istri, osobito po Koparštini, da ih je bilo mnogo. A i tršćanska „Edinost" pripovjeda, da je bilo sve puno kriesova po Istri, blizu Trsta itd. Hvala Bogu!

Braco Slaveni! očuvajmo ovaj veleliepi običaj, čim kažemo zahvalnost svojim zr. Bogom najvećim dobrotvorcem, koji su nam donieli ne samo sv. vjeru, nego i prosvjetu. Ovim i sami sebe nukamo da sliedimo njihovu ljubav za Boga i za narod. Zar nije i sv. arcibiskup Metod bio bačen u tamnicu kao zločinac, upravo kako što i sada njekoji naših čame u tamnicah. A njihova uspomena nam je draga, nam je sveta, ta sv. braća za se su jur davno postigli liepu diku nebesku. Protivnici nisu niti njima mnogo naškodili, niti njihovu uspomenu in slavu uništili i tako neće ni nas uništiti naši neprijatelji. Ele draga istarska slavenska srca! nemojmo zdvajati, premda je naše stanje pretužno; znajte bo, da gdje gori naš slavenski kries, tu gori u srcima našim i ljubav do Boga i do milog naroda našeg; gdje se ori glas sladke naše pjesme slavenske, tamo neće naškoditi nam svi neprijatelji. Makar nas pozatvarali na hiljade, pobili pol Istre dušmani naši, i proliali se mnogi pogani prolanci: *ipak nas neće zatrti.* Do sad smo se u Istri još uvjek silavo branili. Jedanput će nestati „viših obzira". Pomoći će nam Bog i braća naša drugi Slaveni, koji čute s nami.

Franina i Jurina

Biš i ti Jurino rad prišal va mačju?
Bin, kako i svi pošteni Halubljani, zač se manjko onda zna, da nismo mej izdajicami i prodanci.

* * *

Neku pul Široli, da vadi mačji duhtor talijanski.
Ča će poć š njim po kapulu?
Vej se ju zlodej, samo da ju nenavadi i njavkat.

* * *

Joh ti čoveku, ki se rodi za pero, pak se mora pod starost bataljat z motikum.
Čemu j' to svoje?
Prišal mi j' na pamet halubaljski *biser*, ki ima preženeu kako i pokojni Čubetić, a sada ponaša motiku kako i jas.
Tako mu j' propala Hrvatska.
Ter on ni Hrvat, lego Talijan.

* * *

Biš Jurino veroval, da je neki *mačji* va Drago golož na zelenu piturn kako i ženi na kafe?
Tr ga poznam, ma on to nedela po svojoj tikve, lego po komande one fiorentinki z vrha.
Ča češ, brižan nesme pozabit na onu dobru jušicu i mehki kušini kada ga spopade madrun.

* * *

Ši cul Maravu kako še pini?
Ca šu šioru Matiju maravele špopale, ali jin je papagalo krepal?
Ke maravele, ke papagalo . . . . . .
Bandere, bandere šu mu v oci dale — ali v oci, ali va glavu!
Varamente onin kin je pamet šmućena, šu koluri vavek v oci davale.
Ti ši pravi Jurina, kada me nerazumiš! Na Ivanju šu batile bandere na crikvi a to je Žiža razjadilo, bo da on toga nemore gledat, da će on lahko pobrat kopita i tornat v Lošinj ko še to bude još kada žgodilo.
A kada te dunke batit ko ne na Ivanju, tar ono je naš najveći blagdan!
Neka bate, šamo da ni hervaške bandere, bo da će Marava škoze škocitgolici, pak držimo, da bijaše možda poslana od jada.
Jur. Sada znan kadi ga boli. Ma Vara malo! ko ga će pijaza kol nas neka gre žnopeta onamo kadi mu kapitani i šuci i komišari klobuk žmiju i konplimenti delaju; nišmo delali veselja, kada je prišal, nećemo plakat ni ko bude žal žnopeta ča.
Fr. Ma znaš, Jure, ča ću ti ja reć! Ti ši prijatelj z onimi Vuki na manji, i švimi od naše mornarica, pa jin malo pošepći neka k letu na Ivanju bate harvaške bandere i na krucah i na brodih, pa neka oni vrazi na Narcel manko cikaju.
Jur. Baš gren jutra na Riku, pa ću svin našin to reć, znaš, da će oni švi bandere kupit, bo še šilno gode, kada oni namo cikaju.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda sakupio je, veleč. g. J. Ptašinsky u Sv. Ivanu od Šterne u družtvu gg. svećenika i učitelja dne 21. junija na proslavu imendana dičnoga zastupnika Istre g. prof. Vjekoslava Spinčića for. 8·25. Novce odposla sl. ravnateljstvu u Volosko. Isti je poslao našem uredničtvu već prije for. 5 molbom, da družba tamo ustroji hrvatsku školu te se obvezao, da bi u tu svrhu položio dalnjih 50 for.

— Na rieči S. D. o istarskim prilikama sakupila je sjedinjena hrvatska i srpska akad. omladina hrvatskog svenč. u Zagrebu na prijateljskoj večeri u oči svoga rastanka na ferije svotu od 30 for.

— Veleč. gosp. Josip Marok, župeupravitelj u Karojbi, priposlao nam je for. 5.50 sakupljenih u svojem stanu u prijateljskom družtvu.

Glavna skupština političkoga družtva „Edinost", obdržavana u nedjelju u velikih prostorijah *„Tržaškega Sokola"*, nadmašila je sve svoje predšastnice i što se tiče broja prisutnih članova, i važnosti razpravljenih predmeta i zbog načina, kojim se je sve razpravilo. Kako nas uče ljetopisi našega družtva nije još bila nikada posjećena nijedna skupština toli mnogobrojno kano ova. Osobito nas veseli što bijaše izvanredno mnogo članova iz vana, napose iz Istre, iz občinah Pomjan, Dolina, Dekani, Oprtalj, Umag, Kanfanar, Pazin, Buzet itd. itd. Medju zastupnici opazismo državnog i zemaljskog zastupnika g. prof. Spinčića (g. Dr. Laginja izpričao se pismeno), pak zemaljske zastupnike iz Istre gg. Jenka, Kompareta, braću Trinajstiće i Mandića; gradske dotično zemaljske zastupnike Trsta gg. Nabergoju, Vjek. Goriupa, I. M. Vatovca, zastupnike naše štampe iz Trsta i Gorice itd. itd.

Skupština je trajala puna 4 sata t. j. od 9 u jutro do prošle 1 po podne. Sve točke dnevnoga reda bijahu podrobno razpravljene. Predloženo bijaše više resolucija i predloga.

Točan opis te skupštine naći će naši čitatelji u brojevih *„Edinosti"* ovoga čednа, a mi ćemo donieti u budućem broju sve važnije točke, makar u posebnom prilogu.

Milodari za unesrećenoga uzor-svećenika veleč. g. Josipa Vrbku, bivšeg kapelana u Šajnih, kojega su zlobni i zavidni jezici talijanaških popova bacili u biedu i nevolju potvoriv ga krivo, da uvadja tobož novotarije u crkvu kod službe božje, i kojega je usljed tih potvora bi skup Flapp dignuo koncem junija od službe i plaće s jedinog razloga, što je u čisto hrvatskoj kapelaniji dopustio svomu puku, da pjeva pod sv. misom na „Kyrie", „Gloria", „Credo", „Sanctus" i „Agnus Dei" u hrvatskom jeziku. Vel. gosp. Vrbka, mladi svećenik, bačen je na ulicu bez mise, bez plaće, bez ikakve zaslužbe.

Za toga u svakom obziru uzornoga svećenika stigli su sljedeći milodari:

N. N.	—	—	—	—	—	5 kruna
D. P.	—	—	—	—	—	2 „
D. M.	—	—	—	—	—	2 „
M. V.	—	—	—	—	—	1 „
T. V.	—	—	—	—	—	1 „
V. Š.	—	—	—	—	—	1 „
M. Mandić, Trst	—	—	—	—	—	2 „

Bog platio plemenitim darovateljem!

Vraćena knjiga biskupu Flappu. Spljetskomu *„Jedinstvu"* brzojavljaju dne 2. t. mj. iz Rima, da bijaše njeka knjiga biskupa Flappa proti širenju glagolice istomu od kardinala *Rampolle* povraćena nerieše-na i neprotokolizirana. Tim da je sv. Stolica odsudila tu knjigu.

Nama nije poznato ništa, da bi bio presvj. g. biskup *Flapp* napisao ili izdao pod *svojim* imenom kakovu knjigu o gla-

Sa onimi, koji su izlupali biednog slugu *Smolara-a* i koji su se usudili, da krivotvore službovnu tablicu, ne bi valjalo imati kojekakvih obzira, da se ne reče, da je zakon strog samo za nizke činovnike i slabe, polmence ako su Slaveni.

Gosp. dvorski savjetnik vit. *Pokorny*, koji je bistar čovjek, može lahko da pogodi na koga ciljamo, te se nadamo, da će on, već radi ugleda činovničkog, shodna preduzeti, kako bi sablazan prestala, a to valjda još prije nego li se otvori carevinsko vieće.

Intelligenti pauca!

Iz Mošćenicah pišu nam 18. t. mj.: Ovdje na Mošćenišćini je stanovita klika, koja se kupi oko zloglasnih *matuljskih odpadnikah*, u najnovije vrieme tako podivljala, tako nizko pala, da ni poštene i mirno prolazeće ljude ne pusti na miru, već za njimi više te ih razbojnički napada. U nedjelju dne 4. t. mj. nas je posjetio prezaslužni naš zastupnik veleučeni g. *Vjekoslav Spinčić*, i ovdje je misio. Po podne je išao posjetiti bolestnog svog prijatelja velečastnog g. *Rajmunda Jelušića*, župnika u Berseču. Na večer kad se vratio iz Berseča zaustavio se čas kod svoga prijatelja gosp. *Vinka Mavričića* u mošćeničkoj Dragi, te kad je od njega otišao pred kočijom čekao ga neki Fortunat Dašković iz mošćeničke Drage i napao ga svakovrstnimi pogrdami na način nečuven kod prosvjetljenih naroda. Sad je red na kotarskom glavarstvu, da ovu stvar iztraži i krivca strogo kazni. I ovaj delija odvažio se sam na ovaj diviačkih napadaj. Radi ovog, diviačkog napadaja svi dobro misleći se ovdje zgražaju, te se podpunim pravom pitaju: Jesmo li u Austriji ili u .....? Kamo to vodi? Do kada će to potrajati? Kad će oblast malo više paziti na bezdušne agitatore i bunitelje ovog poštenog puka? Jer ovdje nekoji stvorovi misle, da mogu govoriti i raditi što hoće. Pisac ovih redakah čuo je na svoje vlastite uši, gdje se je nekojim ljudem govorilo, da naši prezaslužni zastupnici *Spinčić* i *Laginja* po Istri ljude kupuju kao blago i da Istru kane Rusiji prodati. Dakle ne više Hrvatskoj, kako su prije smješno trubili i sada još trube, nego Rusiji!? Jesu li ovo pristojne agitacije? Koja stranka na svietu se služi ovakvimi sredstvi proti svomu političkomu protivniku, kao što se eto služi talijanska u Istri, a osobito u ovom kotaru, komu je na čelu c. k. kapetan *Fabiani*? Kod ovakvih bezdušnih agitacijah nije čudo, da je jedan dio naroda smućen, prestrašen, jer se ga na sve moguće načine bezdušno vara. Krivi proroci, vuci u ovčjoj koži, koji crpe političku svoju mudrost iz *matuljskog smrada*, moralno bi ga rado poživinčili, smutili, samo da ga u leglje ulove u svoje paklenske mreže, pa da onda po miloj voljі s njime pazare. Ali podkupljeim krivim prorokom posao će biti uzaludan, jer narod, hvala Bogu, je dobrahno probudjen i znade razlučivati dobro od zla; znade tko mu je prijatelj, a tko krvni neprijatelj. Čuvaj se naroda ovih krivih prorokah, jer oni ti ne žele dobra, njim je deveta briga za te, nego kad ti što govore s prezirom ih od sebe odbij, i ne čudi se što ovako rade, oni to moraju, jer za to su plaćeni.

Mošćeničan.

Iz Sišana (občina Pula) pišu nam 18. t. mj.: Čujemo, da se zametnula iztraga radi izbornih nepodobština, što su se dogodile ovdje u Šišanu prigodom izbora za četvrtu kuriju. — Iztraga je povjerena sudu puljskomu, te se nadamo, da će ovaj, kao što i državno odvjetničtvo u Rovinju, postupati sa svom strogošću, da izadju na vidjelo nedjela, počinjena od talijanaške stranke. — Tim više imamo razloga nadati se tomu, što su sudbene oblasti, barem do sada, pokazale strogost prama hrvatskim ljudem, koji su po mnienju državnog odvjetničtva, počinili kakovu nezakonitost prigodom izbora. — Nadamo se, da neće iztraga biti ograničena na ono njekoliko nesretnika, koji su za mrtve glasovali, već da će se potražiti *moralne* krivce korupcije i bezakonja, te izčupati bolest u korjenu, tim lakše, što su pravi krivci poznati i nije ih težko pronaći.

Iz Suska tuže nam se, da ima tamo jedan trgovčić u jednoj sobi trgovinu sa hranom, tabakom i ujedno poštu, što nebi smjelo biti, jer hrana nemože biti zdrava ako se u istom prostoru nalazi tabak. Da imade takovu trgovinu koji naš čovjek, lošinjski šarenjaci i talijanaši nebi toga trpili, nu jer je rečeni trgovac naš odpadnik, zatvore lošinjska gospoda obje oči. U toj trgovini nije u ostalom čovjek sjegnran od batina, jer je 14. prošloga mjeseca na večer jedan čovjek bio tuj težko ranjen sa željeznim utezom (pezom)

[1]) Radlonica op. p.

te mu bijaše lubanja razbijena na trih mjestih. Stvar je sudu u ruknh, a da je to učinio koji naš čovjek, bile bi ga pune sve talijanske novine. Barem poštu bi se imalo izručiti drugomu, nu morao bi ju dovažati parobrod, čega sada žalibože neimamo.

Iz Baderne piše nam g. P. Burić, da je doduše njemu vratilo c. k. poglavarstvo u Poreču pušku za obranu njegove trgovine i poštanskog sabirališta, pošto je na samini, nu da je isto glavarstvo njemu kasnije pušku oduzelo po oružnicih, koji ju uzeše sa obješala, gdje je visila neprestano od onog časa, kad ju je donio iz Poreča. I tako, da nije na stvari ništa istinita gledenjegove osobe, što bijaše priobćeno u našem listu od dne 4. t. mj. Doznajemo nadalje, da se ona vieste nije ticala ni Parentina (Štifanica) iz istog mjesta. Glede one dvojice, spomenutih u istoj vieti, koji bijahu zatvoreni prošle godine, doznajemo, da bijahu kaznjeni radi nereda i prestupka po §. 86. oruž. patenta, dočim bijahu kod suda obtuženi radi drugoga kaznjivoga čina.

Iz Kaštelira pišu nam 10. t. mj. Dne 4. t. m. zadesila je grdna nesreća čestitu našu obitelj *Mata Rušića - Ivaša*. Toga dana im naime poslije blagoslova nemila i neočekivana smrt ugrabi milu i dražestnu kćerku *Antoniju*. Pokojnica bila je u osmoj godini mladjanog si života. Polazila je našu školu *„Družbe sv. Cirila i Metoda“*, te je izvanredno napredovala. Marljiva tiha, poslušna i dobra bijaše sirota Antonija. Jedva 10 mjeseca postoji naša škola i već moradosmo sprovesti do hladnoga groba jednu od najboljih i marljivih učenica. Sprovod bijaše krasan. Bezbroj školske djece iskazao je praćen svojim učiteljem, dobroj pokojnici zadnju počast. Velečg. *Franjo Stavelik*, župe upravitelj i *An. Legović*, svećenik u miru, podigli su znatno sjaj sprovoda.

Ovo javljam u sviet, draga Antonijo, da Ti time podignem skroman spomenik i da svict vidi, da nije puk u Kašteliru divlji i razbojnički, kako se ga u javnosti prikazuje. A Ti, dragi andjele, moli gori Boga za Tvoju ucviljenu obitelj, dobroga Ti oca, za nas nevoljne Kašteličane i za tužnu našu domovinu Istru. Lahka Ti bila domaća zemljica!

Potres u Ljubljani. Danas osam dana posjetio je opet bielu Ljubljanu nemili gost — potres. Od tamo pišu, da je bio potres jak kano i prije dvie godine nu srećom bijaše kratak. Nastao je u 7 sati manje 5 časova u jutro. Škode je učinio mnogo na starih i novo sagradjenih zgradah. Istodobno ćutismo i ovdje u Trstu slabašan potres. Bog nas čuvao tih nesreća!

Glavna skupština našega čiloga „Sokola“ obdržavala se u subotu na večer u družtvenih prostorijah u prisutnosti mnogobrojnih članova. U novi odbor izabrana bijaše većina bivših odbornika, koji su uložili prošle godine mnogo truda i veliku požrtvovnost, da je uzmoglo družtvo postići upravo sjajan uspjeh.

Godišnje izvješće. Iz Kastva primili smo zahvalnošću „Godišnje izvješće pučkih škola spadajućih pod okružje mjestnoga školskoga vieća u Kastu koncem školske god. 1896—97.“ i to o školah u Kastvu, Sv. Mateju, Rukavcu, Klani, Brgudu, Zametu, Brešćih i Zvonečoj.

Izvješće o djelovanju „Podgradske posojilnice in hranilnice“. Primili smo sa zahvalom od predsjedničtva posujilnice za drugu upravnu god. 1896, iz kojega vadimo sljedeće podatke: Prometa je imala posujilnica for. 115.746·28½ t. j. dohodaka for. 58.971·57½ i izdataka for. 56.774·71; zadrugara bilo je 341. Dobitka je imala zadruga for. 522·75. U odbor bijahu izabrana gg. Rogač, Jenko, Bogatec, Stanić i Stemberger.

Nova parobrodarska sveza Ravnateljstvo lošinjskoga parobroda „Flink“, objavilo je ovih dana, da će u svojoj liniji Trst-Lošnj Mali-Šibenik, ticati također svaki drugi četvrtak počamši od 15. t. mj. otoke *Unie* i *Susak*, a na povratku nedjeljom jutro. Visoka pak vlada neka pripomogne družtvu, koje će se starbiti onda više za te naše zapuštene krajeve.

Čuvanje mesa ljeti. Meso, koje se želi ljeti očuvati svježe do upotrebe, treba sa svju strana posuti debelim slojem drobno istučenog ugljena pa onda u štogod zaviti i staviti u hladovinu. Ovo je, kao što se vidi, jedno vrlo prosto sredstvo i vrlo lahak način, a time se može da očuva svježina mesa čak i 6—8 dana. Pa ne samo da se na ovaj način može da održi svježina mesa, no i ono meso, koje već zaudara, može na taj način da se povrati. I još nešto: Ako bi se tko pri kupovini mesa prevario, i tek onda primjetio, da meso zaudara, kad se je već počelo kuhati, treba samo da baci u lonac nekoliko živih, čistih ugljena i meso će odmah izgubiti neprijatan miris.

Listnica uredničtva.

Gosp. N. N. u V. Ono Vaše „Mojim prijateljem“ nemože u javnost, jer se osude nesmije onako kritizirati. Pišite prijateljem privatno neka se drže i neka neklonu duhom u narodnoj borbi. Da sto nam zdravo!

Gosp. J. M. u B. Radi molitvenika „Otče tudi volja Tvoja“ izvolite se obratiti na preč. bišk. ordinarijat. Knjige su dotiskane. Ovo vriedi i za mnoge druge, koji se radi tih molitvenika na nas obratiše.

Gosp. I. V. Onakvi prinosi u njednu svrhu bez dozvole namjestničtva nemogu se kupiti. — Živili!

Gosp. M. C. u P. te N. T. u P. itd. itd. primili smo Vaše dopise ali jer su predugi i radi preobilnosti gradiva moraju čekati do budućeg broja. S istog razloga morali smo izpustiti i nastavak izvješća o skupštini družbe sv. C. i M.

O poljodjelskih strojevih.

Stanje urjeva jest po došlih nam viestih većinom povoljno i radi toga upozorujemo poljodjelce na prednosti dobrih i prokušanih strojeva gospodarskih.

Tko treba takovih strojeva, neka se obrati bez straha na dobro poznatu tvrdku Ig. Heller-a Praterstrasse 49, u Beču, koja izdjelava i razašilje izvrstne strojevo i pruža jamstvo za svoje proizvode. Cieno su vrlo umjerene a uz to dajo tvrdka naputke i poduku o postupanju sa strojevi. Kataloge u svih jezicih šalje svakomu na zahtjev.

Broj 1984.

Natječaj!

Zaključkom občinskoga zastupstva u sjednici 24. juna 1897 točka II/30, zapisnika razpisuje se mjesto *privremenoga občinskoga likvidatora*.

Isti ima se baviti vodjenjem glavnih knjiga ove občinske blagajne i likvidacijom o prigradah (štivrah) občinskih zemljišta sa privratnimi strankami.

Godišnja plaća ustanovljena je na 800 for. (osam stotina forinti) koja će se i povisiti za slučaj dokazane sposobnostii a plativa anticipatno mjesečno.

Molitelj ima dokazati, da se razumije u posao likvidacije, da je vješt, okretan i pouzdan u računarskoj struci, da poznaje i dobro rukovodi sa katastralnimi mapami, da se razumije u zastupanje občine kod suda u poslovih utužívanja dužnika.

Uredovni jezik je hrvatski. Prvenstvo dati će se molitelju, koji stoji ili je stojao u sličnoj ili blagajničkoj službi kod občine.

Molbe neka se dostave podpisatom do 15. agusta o. g.

GLAVARSTVO OBĆINE.

Kastav, 4. julija 1897.

obć. glavar:

M. Jelušić.

Prsni sirup.

Rabi se kod hripavosti kao kašalj ublažujuće, slez odstranjujuće sredstvo. Odrasli uzimlju 3 do 4 žlice, djeca isto toliko žličica. **Cieno bočici 35 novč**

Antirrheumon

Najbolje sredstvo proti trganju. S time se tri put na dan oboljele dielove namaže.

Bočica 25 novč. III

Živinski prah

Izvrstna i najbolja pripomoć, da se konji, krave i voli zdravi uzčuvaju

1 omot 25 novč., 10 omota 2 for.

Lekarna Piccoli

„Pri Angjelu“

Ljubljana, Dunajska cesta

Šilje se prema poštanskom pouzeću.

Prave brnske suknene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muško odjelo stoji samo

(for. 3·10 iz dobre
„ 4·10 iz dobre
„ 4·50 iz dobre
„ 6·— iz bolje
„ 7·75 iz fine
„ 9·— iz najfinije
„ 10·50 iz još finije)

parve svieje vune

Jedan coupon za crno salonske odielo for. 10. Tvari za gornje kapute, Boden, Peruvienne, Doskinge. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviote itd. razašilje uz tvorničke cieno kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna Kiesel-Amhof u Brnu

Uzorci badava i franco. Pošiljka vjerne uzorka.

Pozor! P. n. občinstvo upozorujo se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje so posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke cieno bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Tko pije Kathreiner-

Kneippovu sladovu kavu?

Svaki

tko ljubi točnu kavu a prištedi, hoće i zdravije sačuvat.

Svećar J. Kopač Selkanska cesta

u GORICI broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2.45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takod er tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji . . . . . klgr. po for. 1.20
„ obični . . . . . „ „ „ 1.—
Granis . . . . . „ „ „ —.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Skladište pokućstva

tvrdke Aleksandra Levi Minzi

Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladište pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladište zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

Sve strojeve za poljodjelstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

PREŠE ZA GROŽDJE, DIFERENCIALNI SUSTAV.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidraulične preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav; ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd.

tvori u najboljem proizvodu

IG. HELLER, BEC

II/2 PRATERSTRASSE 49 — Cienike i sviedočbe gratis! — Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafacija!

Opunovlašćena Agencija za putovanja u tu - i inozemstvo

KARLA PIRELLI-a

dozvoljena odlukom namjestničtva br. 6996/3

Via Arsenale 2 — **TRST** — Via Arsenale 2

Izdaje vozne karte za željezničke postaje i parobrode za tu - i inozemstvo.

Poduzimlje izletne vlakove i posebne vlakove, izlete parobrodi i skupna putovanja.

Odašilje putnu prtljagu i trgovačku robu brzimi putevi i u sve krajeve.

Za cienu neboji se natjecanja.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Doleno u Trstu

Broj 30 U Trstu 29. julija 1897. Godina XXV

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka ...

Dopisi se neprimaju ...

Na malo ... novčić

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Tarsatto br. 14.

Glavna skupština političkoga društva „Edinost“.

Dokaz postoji naše političko društvo, nije zakupilo najednom toliko članova i gostova na ljetošnjoj skupštini, koliko na onoj, održanoj dne 18. t. mj. u prostranoj dvorani „*Trgovačkega Sokola*“ Trst sa okolicom te mnoga občine Istre odaslane amo svoje ponajbolje sinove.

U određeni sat otvori predsjednik *Mandić* skupštinu pozdravivši u ime odbora mnogobrojne članove i mile nam goste najsrdačnije, i im se zahvali na tolikom odzivu, čim su pokazali, da uvažuju važnost današnje skupštine i ozbiljnost tužnog položaja, u kojem se nalazimo.

Predstavi vladinoga zastupnika, ravnateljstvenoga nadkomesara g. *Bachera*, pak narodne zastupnike iz Istre gg. *Spinčića*, oba *Trinajstića*, *Jenka*, *Stangera*, *Kompareta*, koje pozdrave skupštinari burnimi živio-klici; predstavi nadalje načelnika Doline g. *Sancina*; tršćanske zastupnike gg. *Nabergoja*, *Vj. Gorupa* i *Vatovca*, koji bijahu također oduševljeno pozdravljeni; predstavi nadalje izvjestitelje slavenske štampe u Trstu i to „*Edinosti*“, „*Brivca*“, „*Naše Sloge*“ i „*Pensiero Slavo*“; pozdravi članove i goste kmetske ruke iz Istre, iz občina: *Pomjan*, *Oprtalj*, *Umag*, *Pazin*, *Kanfanar* itd. i konačno predstavi gosp. *A. Gabrščeka*, urednika goričke „Soče“, koji je upravo tada u dvoranu stupio. Sve ove pozdrave skupštinari srdačnimi živio-klici.

Zatim izreče predsjednik poduljī govor, kojim razloži uzroke, zašto je odbor letos kasno sazvao godišnju skupštinu, te opiše odborovo djelovanje tečajem minule društvene godine, koje se je većinom vrtilo oko izbora za grad Trst, te skupnih izbora za državni sabor i oko poznatih javnih sastanaka u Trstu i u okolici radi osnutja posebnoga kotarskoga poglavarstva za tršćansku okolicu.

Iza toga pročitao je tajnik g. *Cotić* vrlo obsirno i točno sastavljeno izvješće, koje nam je podalo vjerno ogledalo odborova djelovanja i pravu sliku odnošaja, u kojih se nalazimo, i koje bijaše na koncu živahnim odobravanjem prihvaćeno.

Inžinir g. *V. M. Živic*, dobiv riječ, izrekao je odstupajućemu odboru najlaskaviju zahvalu za njegovo uprav uzorno djelovanje tečajem prošle društvene godine.

Blagajnik g. *A. Bogdanović* izvjesti skupštinu o novčanom stanju preporučiv ujedno skupštinarem, da bi se vrnće zaostale članarine, kako se izvana napilo [illegible] „Reklamacija“.

Konačno bi [illegible] ... ovom [illegible] ... mjestu [illegible] ... to javi odmah ... ako ... koje se ... plaća ... [illegible]

Nakon toga izadoh riječ zastupnik *Klabergoj*, koji bijaše od občinstva oduševljeno pozdravljen. On reče, da će kazati samo par riječi, jer bi morao inače kazati istinu, a to se kod nas nesmije reći. Opisuje postupanje vlade, njezinih činovnika, te naših narodnih protivnika prigodom zadnjih državnih izbora u Trstu i u okolici. Navadja pojedine slučajeve u raznih krajevih okolice, spominje nemire i izgrede, nastavše usljed izazivanja naših protivnika u pojedinih izbornih kotarih okolice. Burno bijaše pozdravljen g. *Nabergoj* i na koncu svoga kratkoga ali potresnoga govora.

Predsjednik *Mandić* prijavi skupštini, da je odbor zaključio stupiti pred današnju skupštinu sa više resolucija, koje će pojedini odbornici staviti i obrazložiti. U tu svrhu podieljuje prvoma riječ tajniku g. *M. Cotiću*.

Ovaj obrazloži poduljim govorom, kako nam valja raditi složnimi silami, da postignemo zajednički nam cilj; zato treba nam pomoći ostale naše braće po krvi i jeziku, živuće u ovoj monarkiji; trebamo slavenske uzajemnosti, valja da smo jedan za drugoga, svi za jednoga i jedan za sve. Liep dokaz slavenske uzajemnosti pružio je dne 4. t. mj. knez dr. *Bedrih Schwarzenberg*, koji je pred svojimi izbornici izjavio u Budjejovicah, *da moramo biti svi Slaveni složni i uzajemni*. On reče nadalje, da se mora u čitavoj Austriji urediti odnošaje na temelju ravnopravnosti.

Govornik predloži u znak zahvale i prizuanja tomu odličnomu članu českoga narodnoga zastupstva sliedeću resoluciju:

„Glavna skupština polit. društva „Edinost“, obdržavana dne 18. t. mj. izriče čuvstvom najdublje blagodarnosti iskrenu zahvalu dru. *Bedrihu Schwarzenbergu* radi njegovog važnog govora od dne 4. julija 1897. u Budjejovicah, osobito pako radi njegove izjave, da treba raditi oko pobjede ravnopravnosti u čitavoj državi, te na laskavih, sučutnih i bratskih riečih, kojimi se je plemeniti taj muž sjetio našega potlačenoga hrvatsko-slovenskega naroda.“

Ova resolucija kano i sve sliedeće, bijaše oduševljeno od svih prisutnih prihvaćena.

Podpredsjednik dr. *Rybař* obrazlaže svoju resoluciju najnovijimi doživljaji u carevinskom vieću, koji su nastali usljed izdanja poznatih jezikovnih naredaba u Českoj i Moravskoj. Govori o jezikovnih odnošajih u Primorju kod svih javnih oblastih, a rieči podkriepljuje sa primjeri i dokazi, te stavi konačno ovu resoluciju:

Nakon toga izadoh riječ zastupnik *Klabergoj*, koji bijaše od občinstva oduševljeno pozdravljen. On reče, da će kazati samo par riječi, jer bi morao inače kazati istinu, a to se kod nas nesmije reći. Opisuje postupanje vlade, njezinih činovnika, te naših narodnih protivnika prigodom zadnjih državnih izbora u Trstu i u okolici. Navadja pojedine slučajeve u raznih krajevih okolice, spominje nemire i izgrede, nastavše usljed izazivanja naših protivnika u pojedinih izbornih kotarih okolice. Burno bijaše pozdravljen g. *Nabergoj* i na koncu svoga kratkoga ali potresnoga govora.

Predsjednik *Mandić* prijavi skupštini, da je odbor zaključio stupiti pred današnju skupštinu sa više resolucija, koje će pojedini odbornici staviti i obrazložiti. U tu svrhu podieljuje prvoma riječ tajniku g. *M. Cotiću*.

Ovaj obrazloži poduljim govorom, kako nam valja raditi složnimi silami, da postignemo zajednički nam cilj; zato treba nam pomoći ostale naše braće po krvi i jeziku, živuće u ovoj monarkiji; trebamo slavenske uzajemnosti, valja da smo jedan za drugoga, svi za jednoga i jedan za sve. Liep dokaz slavenske uzajemnosti pružio je dne 4. t. mj. knez dr. *Bedrih Schwarzenberg*, koji je pred svojimi izbornici izjavio u Budjejovicah, *da moramo biti svi Slaveni složni i uzajemni*. On reče nadalje, da se mora u čitavoj Austriji urediti odnošaje na temelju ravnopravnosti.

Govornik predloži u znak zahvale i prizuanja tomu odličnomu članu českoga narodnoga zastupstva sliedeću resoluciju:

„Glavna skupština polit. društva „Edinost“, obdržavana dne 18. t. mj. izriče čuvstvom najdublje blagodarnosti iskrenu zahvalu dru. *Bedrihu Schwarzenbergu* radi njegovog važnog govora od dne 4. julija 1897. u Budjejovicah, osobito pako radi njegove izjave, da treba raditi oko pobjede ravnopravnosti u čitavoj državi, te na laskavih, sučutnih i bratskih riečih, kojimi se je plemeniti taj muž sjetio našega potlačenoga hrvatsko-slovenskega naroda.“

Ova resolucija kano i sve sliedeće, bijaše oduševljeno od svih prisutnih prihvaćena.

Podpredsjednik dr. *Rybař* obrazlaže svoju resoluciju najnovijimi doživljaji u carevinskom vieću, koji su nastali usljed izdanja poznatih jezikovnih naredaba u Českoj i Moravskoj. Govori o jezikovnih odnošajih u Primorju kod svih javnih oblastih, a rieči podkriepljuje sa primjeri i dokazi, te stavi konačno ovu resoluciju:

zeli za to, da naše društvo zadobije što veći broj članova, izvješće to odobri skupština bez [illegible] govora.

Čim je predsjednik oglasio petu točku dnevnoga reda *Izvješće o političkom položaju*, čulo se sa više strana glasove *Spinčić! Spinčić!* koji se doista oglasi za riječ i koji bijaše tada burno pozdravljen.

Radi pomanjkanja prostora donašamo danas samo važnija mjesta iz tog zanimivog govora, a bude li nam iole moguće, donjeti demo ga po brzopisnih bilježkah u cielosti.

Govornik izreče ponajprije svoje veselje što se je toli mnogobrojno občinstvo odborovu pozivu odazvalo. Reče, da neće izviestiti o djelovanju u državnom saboru, jer su o tom pisale naše novine. Zatim crta rad ili nerad svih onih ministarstva, koja su vladala odkad je on u carevinskom vieću. U to doba promjenila se 4 ministarstva, što je dokaz, da se moraju u našoj državi temeljito promjeniti sadašnji odnošaji. Narodom se mora dati njihova prava. Oduzeti se mora onim, koji imadu previše i dati onim, koji imadu premalo ili ništa.

U čitavoj monarhiji podieliše si moć i pravice *Madjari* i *Niemci* i prijatelji ovih. Taljani.

Uzrok težkomu današnjemu položaju valja tražiti u borbi krivoga židovskoga liberalizma proti pravomu kršćanskomu liberalizmu.

Govori o ministarstvu grofa *Taaffe-a*, o ministarstvu *Windischgraetza* ili koalicije, zatim o ministarstvu *činovnika*, pak konačno o sadašnjem ministarstvu grofa *Badeni-a*. Ovo ministarstvo nije imalo na početku ni odlučnih prijatelja ni odlučnih protivnika. Tekar nakon izdanja poznatih jezikovnih naredaba za Česku i Moravsku našlo je na odlučne protivnike. Niemci liberalci, nacionalci, a osobito Schönererovci digoše se proti njemu nebo i pakao. Nastala je među Niemci krika i vika proti naredbam i proti ministarstvu. Tomu je *Badeni* popustio zaključivši najednom zasjedanje carevinskoga vieća. Grof *Badeni* nije pokazao odlučnosti napram Niemcem — vikačem, a jedino odlučnostju i točnim provadjanjem državnih temeljnih zakona dao bi se i kod nas uvesti mir i red.

Zatim opisuje govornik sastav parlamentarne većine, koja se temelji na kršćansko-liberalnih načelih. *Glavna skupina* te većine jesu Mladočesi i česki velikaši, među kojim se nalazi i knez *Schwarzenberg*, koji je nedavno naglasio, da valja zadovoljiti i nas Hrvate i Slovence. *Druga skupina* jesu Poljaci, kojim je na čelu odličan muž, koji je pokazao, da znade biti i neodvisnim i napram svomu suzemljaku grofu *Badeni-u*, i koji je odlučio ostati u većini, hotio il nehotio to ministar *Badeni*. *Treća skupina* jesu umjereni Niemci, koji hoće, da se napram svim državljanom ravnopravno postupa. *Četvrtu skupinu* sačinjava naša *slavenska kršćansko-narodna sveza*, u kojoj se nalaze svi slovenski i svi hrvatski zastupnici. Ta sveza je postala usljed općenite želje našega naroda. Ona je bila i jest *neodvisna* od svakoga, dapače i od same *vlade*. Ona je zapriečila, da Badeni nije sastavio odlučno protivne nam većine, i nade imade, da će se ova sveza i sadašnja većina i nadalje uzdržati.

Zatim je prešao govornik na odnošaje u Primorju, za koje veli, da su tužni i težki; naše stanje je nesnosljivo; mi se borimo za puki obstanak — *za biti ili nebiti*. Navadja zatim razne dogodjaje i postupanje vlade i Taljana u Trstu i u Istri za dokaz o nesnosljivom stanju kod nas. U Primorju nesmije se ništa mienjati što bi bilo nam na korist, ali što je nam na škodu, to se lahko uvede.

Govor taj odobravalo je često oduševljeno občinstvo a na koncu nije se mogla sleći bura klicanja i pleskanja.

Na upit predsjednika, da li želi još koji rieč, priglasio se zastupnik *Kompare*, koji započe sa dolazkom *Badeni-a* u naše strane. Iz toga nagloga posjeta zaključivali su i priprosti seljaci, da će nam taj ministar malo pomoći. Opisuje ministrovo putovanje kroz Istru i taljanske spletke, da se nečuje tom prigodom naš glas. Navadja kako je našao u arhivu proglas zemaljske vlade iz god. 1848. na naše narodne svećenstvo, koje bijaše tada pozvano, da sakupi narod pod oružje proti neprijateljskim navalam Italije.

Govornik se pita, kako se danas postupa od strane vlade sa narodnim svećenstvom i sa našim pukom? Danas se kvari na sve moguće načine puk, da se ga tim oslabi, uniši, što se ipak neće našim protivnikom posrećiti. Govorniku se je takodjer mnogo odobravalo i klicalo.

Gosp. *Negode* pita predgovornika, koju su plaću dobili za svoju odanost i privrženost vladi i državi naši stariji, koji bijahu na pomoć pozvani spomenutim proglasom.

Na taj upit sliedio je odgovor sa više strana: *tà znate kakovu plaću dobivamo i sada od vladajućega sustava za našu lojalnost i odanost državi.*

PODLISTAK.

Buratin

ali

prekršćenje banderijaša.

Komedija za plakat.

Napisal iu Lovrinović.

(Nastavak).

IV. Prizor.

I ženske imaju kadgod pravo!

Band. Tonka pak Jele.

Tonka: Uća sram te bilo — vas svet ti se ruga.

Band.: A ti je ta vas svet — bim malo otel ja znat.

Tonka: Vas svet — to će reć svi pametni ljudi, ki se još nisu s pametun svadili, kako ti. Svi te imaju za norca, svi. . . .

Jele: (ka je baš nato prišla). Ja, pravo — govori gospodarica, svi vas imaju za norca, svi a najprva ja. . . .

Band.: Odkada su se device počele mešat va gospodarske posli, a?

Tonka: Jele ima pravo. Mane je već sram, da sam ti žena, ja sram me je. Ma reci mi malo, ča će tebe već tako staremu taljanska gramatika?

Band.: Ti ženo muči, a ti Jele govori kada budu kokoše. . . .

Jele: Ja ću govorit, kada me bude volja i drago, ste me razumeli?

Tonka: Taljanska gramatika će ti dat jist, ča ne?

Jele: Aj bite još najbolje storili, da greste va kakov kolej, pak da vas tamo sbiksaju kako trebe.

Band.: Misliš, da bi mi žal bilo? Magari, da bin ja mogal poć va školu, magari pak da bi me i šibali niš zato.

Jele: Za pravo reć, tega bi vam malo i za potrebu bilo.

Tonka: I tako ti misliš, da će nam kuća poć napreda.

Band.: To se zna da će. Nego s kem ja govorim. Vi ste obe tako bedaste, tako trubaste, da se ja sramujem s vašega neznanja. (Svojoj ženi:) Ma čuj malo, ča ću te sada pitat. Znaš ti ča si rekla malo prvo?

Tonka: Kako ne bim znala! Ja sam ti rekla, da biš bolje storil, da malo više nastojiš okole kući.

Band.: Ja te ne pitam to, nego, da mi rečeš, ča su te besedi, ke si ti malo prvo rekla.

Tonka: Besedi ke sam ja rekla pametne su i lepe.

Band.: Ma ja negovorim od tega, si čula već jedanput. Ja te pitam, da mi rečeš, ča ti ja sada govorim?

Tonka: Ča mi govoriš? A ča, ako ne nemotarije i bedastoće.

Band.: I ne češ? Uh! ma si tvrda. Kako se zove ovakovo govorenje?

Tonka: Zove se onako — kako se zove.

Band.: A — trubilo! To je proža — no!

Tonka: Proža? Kakova vr... proža?

Band.: Ja, ja, proža. Sve ča je proža ni pesmica, a sve ča ni pesmica je proža. To će reć učit. Sada vidiš. Češ mi još kada reć, da se ne vadim taljansku gramatiku. (Jeleti:) a znaš ti, ča valja storit, ako će se reć. U?

Jele: Ča—a—a—a?

Band.: Čaaa? Pitam te, da mi rečeš, ča storiš, ako češ reć: U.

Jele: Kako? Ča?

Band.: Onako! . . . Reci malo U, pak češ videt.

Jele: No — neka vam je: U.

Band.: No — pak ča si storila?

Jele: Rekla sam U.

Band.: Ja, ma ča si storila, kada si rekla U?

Jele: Storila sam ono, ča ste mi vi rekli.

Band.: Zlodjej zel i takove šupe glavi. No gledaj va me. Ako češ reć U moraš zatulit, kako da češ se kemu narugat, no glej! — Uuu!

Jele: Videj, videj malo kako je to lepo.

Tonka: A to je neč, to.

Band.: Temu se vi čudite. A da ste pak videle R, R, Da, Da, F, Fa, Fa, I, O, I, O.

Tonka: Ti si nebore najbrže nejde naštrapal.

Jele: Ja mislim, da bi te dobro storil, da greste malo va Lisinu, da se malo ohladite.

Tonka: Veruj, veruj, ča ti one pijavice deju.

Band.: Pijavica je tebe jedan duhtor Izdajić i Kajfić, ki najvećoj gospode va Trste va Parenze i na Vološćem deju *ti*. Ča ni to jedna vela čast za me, kada mi takovi ljudi govore: *Moj prijatelju, moj dragi prijatelju!*

Tonka: Ja, dokle ti zmuzu i najzadnji groš. Šegavi su oni, neboj se. Ma je to moguće, da ti ne vidiš, ča okole tebe delaju?

Jele: Slepega miša se š njim igraju.

Band.: Pst. Neka vas zlodjej ča, nese. K mane gredu gospoda . . . ala mare.

Jele: Bit će sopeta kakova kumedija.

Tonka: A brišan moj muž. Tako ja zdrava, ako nebi dobro, da ga zapeljem malo na Trsat fratrom, da ga blagoslove. (Gredu ča.)

(Još će toga bit.)

„Poziva se visoku vladu, da izdade obzirom na jezikovne odnošaje, slične onim u Českoj, čim prije takodjer za naše Primorje jezikovne naredbe, slične onim za kraljevinu Česku i medjašnu grofoviju Moravsku."

Podpredsjednik dr. *Gregorin* stavi i obrazloži resoluciju gleđe posebnog zastupmandata za tršćansku okolicu. Govornik navadja najočitije nesrednosti i nezakonitosti, koje su počinili narodni protivnici prigodom zadnjih državnih izbora. Nebijaše varke, neima slieparije ili toli nemoralnoga sredstva, kojim se oni nebi bili poslužili. Proti takovom protivniku nije moguća dalnja borba. Radi toga stavlja sliedeću resoluciju:

„Glavna skupština politič. družtva „Edinost" od dne 18. t. mj. izjavlja, da je sadašnji državni izborni red, u koliko spada na Trst i okolicu, nepravedan, jer pomaže Talijanom do svih pet mandata, dočim nemogu Slovenci niti do jednoga, premda sačinjavaju Slovenci u Trstu skoro trećinu svega pučanstva. Pravica zahtjeva dakle, da se Slovencem u Trstu zajamči bar jedan mandat za državni sabor, i to tako, da se putem zakonodavstva odlučí posebni mandat za našu okolicu. Takav je zahtjev opravdan ne samo iz narodnih, već takodjer i gospodarskih obzira, jer imade tršćanska okolica značaj seoskih občina, dočim imade grad Trst značaj trgovački, čemu dolazi još te, da broj pučanstva okolice (preko 35.000) opravdava posve takav zahtjev. Ovako pravedna odredba prepriečila bi opetovanje izgreda, kojih bijaše prigodom zadnjih državnih izbora, što bi služilo na korist gradu Trstu i državi.

„Nalaže se dakle budućemu odboru polit. družtva „Edinost", da poduzme sve potrebito, da se postavi u budućem zasjedanju državnoga sabora od naših i nam prijaznih zastupnika primjeren predlog u gornjem smislu."

Predsjednik *Mandić* stavi zatim i obrazloži sliedeću resoluciju:

„Uvažujuć, da su ostale neizpunjene sve naše, u zakonu osnovane pravice i sva obećanja središnje vlade, učinjena zemaljskim i državnim zastupnikom naroda hrvatsko-slovenskoga u Primorju;

uvažujuć nepobitnu činjenicu, da je postalo upravo nesnosnim kulturno-političko i narodno-gospodarsko stanje primorskih Hrvata i Slovenaca;

uvažujuć konačno, da se nalaze naši državni zastupnici u klubu, koji sa drugimi srodnimi klubovi sačinjava većinu carevinskoga vieća,

pozivlje današnja glavna skupština polit. družtva „Edinost" svoje državne zastupnike, neka uzrade u toj većini svimi silami na to, da se spomenuto nesnosno stanje primorskih Hrvata i Slovenaca promjeni na temelju zakona, te da nepodupiru nijedne vlade, koja nebi htjela toga učiniti."

Zastupnik *Kompare* stavi resoluciju, kojom se nalaže odboru pol. družtva,

da pozove visoku vladu neka ustroji u Istri potrebitih škola u narodnom jeziku, i da se ustroje čim prije na temelju narodno-vjerskih načela.

Zastupnik *Spinčić* predloži „neka pozove pol. družtvo „Edinost" visoku vladu, da ovrši svoje obećanje, učinjeno zast. Spinčiću u Beču, a do danas neovršeno, da vrati naime istarskim seljakom prepotrebno orudje i oružje, oduzeto im prigodom zadnjih izbora."

Pošto su jošte govorili g. *M. Pečar* o izvraćanju narodnih imena i naziva od Talijana i g. drd. *Slavik* o zaslugah naših zastupnika, kojim izriče zahvalu i pouzdanje, stavi zastupnik *Kompare* konačno ovu resoluciju:

„Sl. odbor pol. družtva „Edinost" neka se popita na preč. biskupskom ordinarijatu, koje uzroke je navela slavna vlada kad je odreklа dvoici naših bogoslova „titulum mensae" i tim zapriečila njihovo redjenje."

Napokon se prešlo na zadnju točku dnevnoga reda t. j. na izbor novoga odbora, u koj bijaše izabrana većina bivših odbornika, o čemu govorimo na drugom mjestu.

Izcrpiv tako nakom puna 4 sata mirna i trezna razpravljanja dnevni red, predsjednik se zahvali svim članovom i govornikom, preporuči im naše družtvo, ter zaključi oko 1 sata pp. ovu važnu skupštinu.

Glavna skupština družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

(Nastavak.)

I dosta polag položenih računa imovno je stanje družbe sliedeće:

a) U prvoj godini (od početka srpnja 1893 do ožujka 1894):

Prihod	for. 12.416·75
Razhod	for. 2.261·78
Po tom višak for.	10.154·97

b) U drugoj upravnoj godini (od 1. travnja do 31. prosinca 1894):

Prihod	for. 9.210·50
Razhod	for. 7.528·42
Po tom višak for.	1.682·08

c) U trećoj godini (od 1. siečnja do 31. prosinca 1895):

Prihod	for. 10.023·72
Razhod	for. 7·295·60
Po tom višak for.	2.728·12

d) U četvrtoj godini (od 1. siečnja do 31. prosinca 1896, o kojoj se sada radi):

Prihod	for. 8.298·73
Razhod	for. 2.957·24
Po tom višak for.	5.341·49

Stanje prikazuje se još povoljnije, kad se uzmu u obzir, kako se i moraju, *zapisi i darovi učinjeni na korist družbe u upravnoj godini, o kojoj se radi, ali u istoj još neuljerani.*

Polag §-a 684 gr. zak. pripada pravo legataru na legate počamši od dana smrti oporučitelja, ali polag susljednog § 685 istoga zakonika, baštinik nije po pravilu dužan ovršiti ili izplatiti legate prije godinu dana iza smrti oporučitelja.

Tačajem godine 1896 preminuli su, kako smo jurve kazali, sliedeći dobrotvorci naše druzbe sa sliedećim zapisima na njezinu korist:

1.	Mih. D. Babić sa zapisom od	25.000 f.
2.	Dr. A. Starčević „	1.000 f.
3.	Mate Matešan „	500 f.
4.	Stjepan Srkulj „	100 f.
5.	Adolf Holjac „	100 f.

Ad 1. Što se tiče prvoga najvažnijega zapisa, naime onoga M. Babića od 25.000 for., budući da će radi istoga po svoj prilici nastati priepor medju našom družbom i ostalimi legatari s jedne, te medju tvrdkom „Braća Racher u Sarajevu", s druge strane, to se za sada svotu ovoga zapisa može, dapače mora uvrstiti u prihod za godinu 1896, ali u stupac *dvojbena vjerosija* (credito dubbioso).

ad 2. Obzirom na gori navedene zakonske ostanove ćenim, da je družbeni blagajnik zapisanu svotu od 1000 f. punim pravom uvrstio u prihod upravne godine 1896, a to u stupac bezkamatna vjeresija (credito infruttuoso).

ad 3., 4. i 5. Pošto gleđe ovršbe ostalih triju zapisa nije još iztekao rok od jedne godine, a i nijedan od istih nije još izplaćen, to pogledom na navedene zakonske odredbe imaju se isti uvrstiti kao prihod za g. 1896 i to u stupac bezkamatna vjeresija.

Nu gleđe zapisa Adolfa Holjca (br. 5) opazit ću, da je već kotarski sud u Vinkovcih svojom odlukom od 2. svibnja 1897. br. 5822 medju ostalim legatarima obaviestio i družbu sv. Cirila i Metoda, da joj je slobodno dignuti kod kr. poreznog ureda u Vinkovcima, kao ostavinskog ureda, svotu od 100 for. sačinjavajuću zapis pokojnoga Adolfa Holjca. Družtveno ravnateljstvo podnielo je već dotičnu molbu kr. kotarskom sudu u Vinkovcima.

Pošto tekom upravne godine 1896 nije bila isplaćena ni svota od 1000 for., kojom je obdar la našu družbu prva hrvatska štedionica u Zagrebu, to gleđe ubrojbe u račun lanjske godine valja isto, što se je kazalo u pogledu zapisa; t. j. da dotična svota ima biti unešena u stupac bezkamatna vjeresija.

I gleđe ove svote red mi je opaziti, da je slavno ravnateljstvo spomenutog zavoda svojim dopisom od 15. lipnja 1897. stavilo jur istu svotu na razpolaganje ravnateljstvu naše družbe.

Iz navedenoga sliedi, da

se svoti od	for. 8298·73

koja se polag računa družtvenog blagajnika utjerala u novcu tekom g. 1896, imaju dodati sliedeći iznosi, naime

Zapis p. dr. A. Starčevića	f. 1000
Zapis pok. Mata Matešana	f. 500
Zapis „ Stjepana Srkulja	f. 100
Zapis „ Adolfa Holjca	f. 100
Dar I. hrv. štedionice u Zagrebu	f. 1000
Dakle ukupno	f. 2700·—

tako da prihod družbe za 1896

iznaša ukupno for. 10.998·73

Budući će se, kako sam jur kazao, o zapisu pokojnog Mihajla Babića po svoj prilici zametnuti pravda, iznos se tog zapisa uvršta doduše u prihod upravne godine 1896, ali pošto je ova točka dvojbene naravi, to se za sada ne uvrstuje kao dohodak u ukupni račun.

Danas biti ćete pozvani da po treći put izaberete družtveno ravnateljstvo.

Prvo je obavljalo svoju službu, odkad je družba stupila u život, naime od mjeseca srpnja 1893. do 12. srpnja 1894, dakle kroz godinu dana od prilike. Ono bijaše izabrano na temelju prijašnjih pravila i radilo je do prve redovite glavne skupštine, držane dne 4. travnja 1894, kao privremeni družtveni odbor; a pošto su svi odborski članovi u ovoj sjednici potvrdjeni bili, to je isti odbor za ostalo kratko vrieme od privremenoga postao stalnim.

U glavnoj skupštini držanoj dne 12. srpnja 1894., kako sam jur na početku spomenuo, izabrala se na temelju novih pravila središnja uprava, t. j sadašnje družtveno ravnateljstvo, nadzorno vieće i obranički sud.

Budući da baš sada svršava trogodište njihovog djelovanja, to će se u današnjoj sjednici obaviti izbor članova svih navedenih tiela, polag propisa § 24. družtvenih pravila.

Pošto napredak družbe ovisi najviše o sposobnosti, valjanosti i radinosti uprave, to ne sumnjam ni najmanje, da ćete, č. g., postupati kod tog čina onom ozbiljnošću i opreznošću, kakovu iziskuje važnost samogu posla.

Na posljedku neka mi bude dopušteno odazvati se žalostnoj jednoj dužnosti.

Dne 7. siečnja t. g. nemila smrt ugrabila nam je utemeljiteljnog člana dr. Ivana Crnčića, nadpopa kolegijalnog kaptola i bivšega ravnatelja zavoda sv. Jerolima u Rimu, te člana jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu. Premda je pokojnik preko 30 godina boravio u tudjini, ipak je u njegovim grudima vazda kucalo srce za hrvatski narod, iz koga je nikao. Njegove mnogobrojne književne radnje pružaju nam očevidni dokaz, kako je on iz daljine budnim okom pratio razvitak svoga naroda, bilo na književnom bilo na političkom polju. U znak naše žalosti nad gubitkom tak svoga muža, pozivljem Vas č. g. uzklikom: „Slava mu", te ustanete i da se to zabilježi u zapisnik današnje sjednice.

Na to je pročitao tajnik sliedeće:

Izvješće.

„— Po koji lav! — rieči su omiljelog našeg pjesnika, — po koja podrlina iz davno minule dobe, dodajem ja: sto po sudu naših protivnika nepobitnih dokaza i svjedočanstva njihovog prava na ovu po krajinu našu. I prevrću se starodavne, iskrivljene listine, izvrsća se, krnji i nateže poviestnica, pišu se omašne razprave takozvanih povjestničkih crtica Istre, više se i buči, naklapanjem i zvučnim frazama objenjuje se lakovjerni sviet hoteći pod silu, da se našu zemlju prikaže drugačijom nego li u istinu jest.

Nu dokle se u sjajnim gospodskim dvoranama osnuje, kako da se što uspješnije mistificira javno mnienje, — tamo u tišini gorskoj u gluhoj zabiti ubavih dolinica, na veličajnom žalu sinjega mora tihe i čedne izbljaju uboge kućerke istarskog mučenika, gdje se potomstvu čuva i goji najvelebniji merner-spomenik, svjedočanstvo našeg bivstva, naše moći — božanstvenim dahom u srdca naših otaca udahnuta sladka majčina rieč. —

Rimski orlovi izginuli, mletački lav pogođen franačkim topom protegnuo svoje pandže sa svetog ovog tla, kroz stoljeća i stoljeća otimali se mogućnici za prvenstvom i gospodstvom nad nama, nu kano što sunce božje iza burnih i olujnih oblačina još uvjek žarko sije, tako je kroz čitavo to vrieme cvao i sjao naš divni jezik premila naša hrvatska rieč. U kući i u crkvi bujila je ona jedrim životom i očuvala nam se do dana današnjega čista i bistra ko alem-kam, našem srdcu jednako i draga i mila. Nu sliedeći nekršćansku i nečovječju onu: Mors tua, vita mea, — dušmani so naše krvi oboriše na tu našu svetinju nečuvenom drzkosti. — Podpomagani od kojekuda, hoće da silom ugnjetu svoj jezik nevinoj našoj djećici nastojeći, da nas za uvjek nestane sa lica ove Istre, natopljene krvlju i znojem naših otaca. — Ište se našu duševnu smrt i propast e da bi se na ruševinama naše moći uvrstila tudja vlast nad liepim ovim hrvatskim krajem. Nu prije neg bi imalo, da slavskome plemenu u Istri kucne tužno zvono, javljajući svietu njegovu smrt, istarski se Hrvati, svjestni svete svoje dužnosti pred Bogom i pred mučeničkom svojom braćom podigli na noge i da se odupru brutalnoj sili naših dušmana okupili se oko barjaka ove dične naše družbe sv. Cirila i Metoda i pod egidom otih naših dioskura dali se na ozbiljni rad, čiji se plodovi danas već u narodu liepo zamjećuju. —

Da su istarski Hrvati podpunoma shvatili zamašnu zadaću naše družbe, vidi se to iz broja njezinih podružnica, koje su se ustanovile u ovom kratkom razdoblju njezinog obstanka. Kako je razvidno iz imenika družbinih podružnica, štampanog u izvješću od god. 1895. družba sv. Cirila i Metoda za Istru imala je u svemu 22 podružnice. Uračunav k tomu novo ustrojene podružnice: mužku u Voloskom, Ciritežu, te na novo uspostavljenu mužku podružnicu u Dubašnici, to bi naša družba koncem god. 1896 brojila 25 podružnica. Krivo bi učinio našemu narodu u Istri, kad bi pomislio samo, da taj broj podružnica neće pomnožiti a njegovo naše rodoljubje jamčí, da će u što skorijoj budućnosti ustanoviti take podružnice svagdje, gdjegod imade dvadesetak dobrih rodoljuba. — Postojećim pako postavljam na srdce, da uznastoje, kako bi njihovo djelovanje što više odgovaralo uzvišenoj svrsi družbe. Istina je, svaki je početak težak, a još ga težim čine nesnosne naše prilike, nu ipak scienim, da bi se uz malo dobre volje mogle svladati i veće oprieke i potežkoće. Zato budi i s ovog mjesta preporučeno svim ugledniim odborima pojedinih podružnica, da se što toplije zauzimlju za procvat povjerene im podružnice. Svoje djelovanje nek ne ograniče na samu godišnju glavnu skupštinu. Izdani i na sve podružnice razaslani „Naputak" govori jasno o dužnostima odbora podružnica. Svaki odbornik neka taj naputak dobro prouči, i bude li se točno držao svih unutri sadržanih norma, podružnice a s njima i čitava družba osjetiti će iz toga veliku korist. Svakako bilo bi želješti, da naše podružnice djaju još više života o sebi, i da si udruživanjem, izletima i inim zabavama pribave veći broj članova, čime će i njim prinosi biti to izdašniji.

O imovnom stanju družbe izvjestit će Vas gosp. blagajnik. Moja je namjera, da tek mimogredce natuknem štogodj o toj točki. Razmim prinosima imovno se stanje i u prošloj godini znatno povećalo. — Mimo podružnica, svjestnih povjerenika i novoustupivših članova pridonielo je k tomu mnogo i hrvatsko novinstvo, koje je kô i prošlih godina bez razlike stranaka jednodušno zagovaralo našu „Družbu", toplo ju preporučivalo, sabiralo i oglašivalo prinose darežljivih rodoljuba. Na tim patriotičkim izkazima domaćeg našeg novinstva mi nemamo dovoljno rieči, da im izkažemo vruću našu zahvalnost. Nu neka znadu slavna Uredničtva hrvatskih novina, da im ljubavi i susretljivosti istarski patnik nikada zaboravit neće i da će se do vjeka rado sjećati svojih prijatelja i dičnih zagovornika. Bog im platio svima, svima, i uzdržao ih i krepio u svetom radu oko narodnog spasa!

(Dalje sliedi.)

Dopisi.

Punat 25. julija 1897. Marom i nastojanjem raznih čimbenika, a osobito našeg neumornog zastupnika *Spinčića* došlo se napokon do izdubljenja naše luke, u svrhu, da bi i naš Punat uživao blagodati parobrodarske sveze sa Rieckom, koju blagodat uživaju već davno sva ostala mjesta našeg otoka. — Pred dva mjeseca doplovio u našu luku stroj za vadjenje blata (cavafango) i tu započeo radnjom, koja se je većinom vrijela oko naše rive, pak iza njekoliko dana radnje vratio se taj stroj odkud je i došao, najme u Krk. Uvidiv naše občinsko poglavarstvo nedostatnost tih radnja, jer je pristup k obali bio još uvjek spriečen radi izvanjske plitčine, o kojoj se je baš poglavito radilo, pobiti brže bolje posebno odaslanstvo u Trst, da ponovno predoči stvar visokoj c. kr. pomorskoj vladi, te da istu zamoli za daljnu radnju. Pomorska oblast uvidiv zbilja potrebu te radnje, odpravi naše odaslanike obećav im izkopat kanal iz ušća luke do obale u širini od 50 mtr. držeć se dubljine, koja je na ušću i koja se nemože izkopat, jer kamenita, dakle od 3 mtr. — Iza malo dana dodje zbilja k nama c. kr. inžinir, koji izmjeri i označi pravac kanala, a za njim eto nam ponovno i spomenutog stroja na obću radost i zahvalnost

Dalje u prilogu

Ljudi su zato ogorčeni, da njim se u toj dobi leta zdrava voda muti, radi toga bi morali pozvati gosp. postajovođju njegovi poglavari na odgovornost, a ostale *šabare* pak neka bi pozvala i pedepsala občinska poglavarstva.

Nas siromašne kmete seljake se za svako malo tuži, a mi da imamo biti sužnji svačiji i mučati i trpiti sve. To nije pravo ni Bogu drago.

Iz Voloskoga pišu nam 26. t. mj.: U Goričkoj začeli su nedavno tamošnji Slovenci trgovački boj proti svojim neprijateljem, te čim se, da taj njihov narodnogospodarski i politički podhvat nije ostao bez uspjeha. — To je jedino sredstvo, da ukrotimo obiest bezobraznih naših narodnih neprijatelja i njihovih saveznika, naših renegata. — I kod nas u Istri naposeb u Voloskom, moglo bi se započeti ovakav trgovački boj, te bi isti jamačno imao uspjeha. Imade ovdje svakojakih trgovaca i trgovčića, krčmara i drugih obrtnika, koji su zakleti neprijatelji svega, što se hrvatskim nazivlje. Imademo također solidnih naših trgovaca i drugih obrtnika pa ipak što vidimo? Naši ljudi služe se većinom kod tih naših neprijatelja, a naše trgovce zanemaruju. Tako neide, braćo, geslom nam mora biti: *„Svoj k svomu“*, — Zašto da podupiramo one, koji bi nas, da mogu, sve zatrli? Svatko od nas neka se služi kod naših ljudi, a ovi opet neka nastoje, da občinstvo, što se ciene i vrati uče, podpunoj zadovolje. I sramota je, da podupiramo one, koji nas kod svake prigode grde i psuju.

* * *

Matuljski mačak bio je nedavno u svojem smradnom listiću raztrubio, da će stupiti u kancelariju gosp. odvjetnika dr. *Minacha* u Voloskom. — Svaki pošten čovjek posumnjao je o istinitosti te vijesti — Svi ovdje drže dr. *Minach-a* prepoštenim čovjekom, a da bi se mogao družiti sa onakom propalicom, kakav je matuljski *ober-mačak*, i zbilja g. dr. *Minach* ne samo da nije primio *ober-mačka* u svoju kancelariju, nego dapače s njime više ne će obći, te neće, da mu više ni na vrata dolazi. Altrochè u kancelariju! U obće opaža se, da spomenuti nesretni mačak nema već skoro kod nikoga na Voloskom pristupa izuzev notara Puovicha i kapelana, koja dvojica su mačku još uvijek *njerni prijatelji i druzi*“. Na čast im bilo! Ali ih nemožemo nego sažaliti jerbo možemo suditi, da dielo i njegove nazore o moralu i poštenju, čega im nezavidjamo.

Kod nas se marljivo popravljaju občinski putevi i naš se gradić sve to više poljepšava. — Što nisu *mameluci* u 30 godina svoga vladanja bili kadri uraditi, to je novo hrvatsko zastupstvo učinilo u par godina. U Opatiji počeo se jur graditi okriveni trg, trošak kojega je proračunan na 30.000 forinti. Pa još se sa stanovite strane postavljaju našoj občini svakojake zapreke, a to sve na veselje našim neprijateljem. Samo dalje, nek se puni gorka vaša . . . ! Jednom bljaše ovdje Wilhelmin, a ga šiljasmo uvjek u Berlin, nekoga dragoga pako morali bismo poslati u Kabriju . . . !

Pišu nam iz Kastavščine jučeranjim danom: Kastavski puk izkazuje osobitu čast sv. Ani. Za vriemo suše ide često obhodom sv. Ani na Puževom bregu, a na dan sv. Ane svakako k sv. misi. Ljetos se je to moje sdružilo. Počast sv. Ani i obhod-procija za daž. Skupilo se je mnogo pobožnoga puka iz župe u užem smislu rieči i iz svih tih kapelanija. Kod sv. Ane služila se je jevana sv. misa i tri tihe; u Kastvu na povratku obhodom i opet pjevnna sv. misa. Dobri Bog se je smilovao. Utorak pripravilo je za kišu, a danas u jutro izlila se je u silnoj mjeri, bez zla ovuda, a nadamo se drugduda, po cielој našoj Istri.

Politički zločin, da je počinio učitelj kasbe u Bujah, neki Crevato, koji se nalazi di toga, po kazivanju talijanskih novina, u tvoru. U stanu toga učitelja bijaše po nagu političke oblasti premetačina i zaplieeno mu neko glasbeno djelo, koje da tvori ćeni zločin. Dakle i glasbom demonstrirajuć naši evili susjedi proti državi, koja im nje i više nego ih ide!

Iz Brguda (občina Kastav) piše nam rijatelj, da se tamo *širi* i *šepiri* poznati ristaša matuljske mačje. On hoće silomice ti Talijanom premda nezna ni kruha talinski pitati. Taj delija zaboravlja, da živi edju hrvatskim pukom, da ga je potreban da bi riedku kašu srebao, kad bi hotio ži-ti od talijanskoga groša. Ako mu nije pravo vdje biti ono što su bili njegovi djedovi, eka se seli u Kalabriju, gdje će moći *pipe* rodavati i *kapulu* čistiti.

Preporučamo mu dakle, neka bude pametan i neka miruje, jer i naša nestrpljivost nade granice.

Kolesarsko natrkivanje. „Zveza slovenskih kolesarjev“ priredjuje dne 8. a g u s t a prigodom blagoslov. zastave „Sokola“ u Celju, kolesarsko natrkivanje izmedju Trsta i Celje. Vožnja nesmije trajati preko 8 sati. Iz Trsta odlazak od kavane Fabris (trg caserma) u 4 sata u jutro. Razpisana su tri darila, prvo u vriednosti 25 for. Osim toga, dobi svaki član „daljavne vožnje“ častnu svetinju, ako prevozi prugu u 8 ura.

Kuća na prodaju. Iz Voloskoga pišu nam, da će se tamo prodati u subotu dne 31. t. mj.: ovršnim putem kuća br. 121 jednom vlastničtvo pok Janeza Kernena. Kuća ta je procienjena na 5.556 for. 5 sastoji od prizemlja sa velikom štalom, šternom i 1. kat. Pred kućom nalazi se i maleni vrt. Koji bi želio kupiti ovu kuću neka se nadje rečenoga dana u 11 sati tia sudu u Voloskom.

Kastavske pačuharije Bil sam prvi čedan neč po posle va grade, kade me je i noć zatekla. Skoro da sam se doma reduć pokazal, da sam toliko zakasnil, ali je već bilo oneštahno škuro, pak i ljudi deju, da noć ima svoju moć. A nebudi Bogu na žal, bil sam se i kakovega nastrapa, aš deju, da je po Kastavšćine zmorel jedan del mačak, pak da lih ako ki stane na njihu stopinju, da to zlomar naškodi, da ni brgujski Krsnik nemore pomoć. A za pravo reć, mi je šla po glave i žena, čuda ju ne bi napal on črni *mačak*, pred ken beže poštene ženi kako vrag pred tamjanom, Bog mi je prosti! Ča ću, ča neću, stavil sam na se sveti križ, pak pomalo švendrljal zdolun.

Kada ti ja nebore, pridem do pod *„Vilijarićev breg“*, skoro da sam se ustrašil. Va umjake, to ti je, brate moj dragi, neć njavkalo, skulilo, njurgalo, cepetalo i najbrže plakalo. Dal sam se koraja, pak sam se nazr! preko zida, da vidim, ko čudo božje je to. Ha, ha, ha! Još me i sada smeh lovi. Va trave vam je zgorun kopiti ležal stari Kajfa i sve neč sam sobum laločil i gundrnjal a z nogami petsal, kako tovar, kada mu muhi ne daju mira. Najprvo sam mislel, da ga madrun svija, a pokle pomozi me pomislel sam, da je zvan sebe. Stisnul sam ti se k zidu, da vidim ka štroka će s tega van prit.

— Ja, neki ter neki va grade gledaju me z grdem okom odzkad sam se prodal Talijanom — govoril je Kajfa sam sobum. — Ma niš za to. Ter njim ne grem na vrata. Pak ako ćemo na to, ki je temu kriv? Ja sam bil jedan put največi Hrvat va grade, to znaju svi. Su me mogli stavjt za poteštu kastavskega, pak bim bil i danas Hrvat, niš manje lego oni. Ma šijor no! Kad sam se ja gnjel za poteštu, rekli su mi ti lepi prijatelji, da ja nisam za onu poltronu i me sramotno *abandonali*, kako jednega tovara. Pak za pravo reć, ni ljudi nisu bili mane kuntenti, aš me nisu više štimali lego najzadnjega grajana. Kad sam ja videl, da neće s tum poltronum niš bit, počel sam jim križat račune. Obrnul sam, nabore, banderu na vetar, kako sam najbolje znal i umel. Složil sam se s *Jožićinum*, kega bim bil do čera va žlice vode utopil, i kemu sam jih dosta storil; složil sam se z onem *Jožićem*, ki me je službeno opisal, da sam ja *„poznati bezposlenjak“* i ki je još od mane ovako pisal: — — *„Naša je savjest čista i nadamo se, da dokle budemo živi, nećemo stalno trebati jednoga* Roberta Vlaha, *da nam bude za odvjetnika (zagovornika), jer bimo se bojali, da nam tko predoči onu poslovicu, koja veli, kaži mi s kojim ideš (običš) kazat ću ti koji jesi*“. — To je bila svejemo malo prežubka svedočba aliti ateštat, kega su podpisali: *Marković*, *Lovrina*, *Vičić*, *Garić* i *Tišljarić*. (Korajo Kajfa! Niš straha. Ter vidiš, da su ti brkači pokazali, da su pravi mužaki, aš su već pozabili na ono pismo i sa la su tvoji najveći prijatelji. Op. Mačjega kašlja?) Ma niš zato. Ja sam Mačjega Bogu dobrega štumiha, ki je vredan i veće piruli pogutnut. Ja sam čovek, ki je vredan i vraga zajahat, samo da se kemu osveti. Ja sam se počel pajdašit z mojmi najvećemi neprijatelji. Ča ćete, Bože moj. Neki ima na obraze finu kožicu, kako i naša gospićina pod bradun, a drugi spet kako zvonečanska škornja, da bi i Vice postolar svi zubi va nju polomil.

Tako, kako sam već rekal, otel sam se zasest na poltronu, aš me je već bilo sram živet kako orebac od tudje muki, pak da se morem svetu pohvalit, da barem jedan put već, barem va mojoj staroste živem od svojeh žulji. A oni: ne i ne *nikada maj*! Ča je to krščansko delo miloserja: lačnega nahranit, žejnega napojit, golega obuć — a takov sam sć jas bil. Kad sam doznal, da prijatelj *Krstić*, kemu su se tulikajše slini cedile za poltronum, misli štampovat nekakov folj, skočil sam jedan dan do njega, da mu se malo dobriham. I nisam za škodu. Pogodili smo se, sinko moj dragi, za trideset srebrnjaki na mesec, da ću ja pisat ta folj. Za pravo reć, lepo mi pala ta cepa, aš mi je va želuđce počela pavučina gospodarit, kako i va petljarskoj torbe.

Kada je Kajfa storil jedno dva tombula po trave, počel je naprvo govorit: Tako sam počel pisat lepu i srdačnu *„Pravu Našu Slogu“*. Neću reć, da je svaka va njoj bila živa istina, aš ja sam već takove *raci*, pak ter znamo. Još kada sam bil mulac, zval me je va škole oni nemški kompir *„der Lügner“*, al kako bi se po hrvatski reklo lažac, pače ne po hrvatski, lego po slavenski. Ma Bog očuvaj, da smo ča pisali proti hrvatskemu, pače jedno par puti smo Talijanom dali i „fačolić“. Mi smo samo pisali proti onem, koji su nam zel koricu kruha s pred ust, a Hrvati smo svejeno bili. To se nemore zatajit.

Leh kada su Talijani čuli, da pul tega našega folja nam svejeno va trbuhe kruli, sporučili su nam, drago moje, da neka pišemo proti Hrvatom, pak da te nas dobro platit. Mi, za pravo reć, smo jako malo okol tega studjali, leh smo valje privoleli. Ja po, železe treba tuć, dokle je gorko. O, sada ja, sada. Počele su ti, sinko moj dragi, frčet figurice vele i male, baš kako na kordijn. To ti je bilo beći kako blata. Ja neznam kako ni ča leh doznali su oni vrazi va Kastve, da su nas Talijani podkupili, pak su to valje raztrubili po svojeh novinah. Mi smo tajili, aš, za pravo reć, bilo nas je još malo sram, da smo se prodali i smo njih stražili, da smo ih tužili, aš, da krivo proti nam pisali. Ja, človek treba, da se pomore, kako more. Mi smo se bali, da će narod zapazit s kem ima posla, pak da će nam obrnut hrbat. Mano svejeno nisu ali nekako v dušu oni *Judini srebrnjaki*. Ma ča ćete? Hrvati su me pustili na čedile, kogoru i starega tdvara, pak zato sam se moral nekamo vreć. Pak ja nisam najzada človek, ki bi do smrti samo jednu batil. Za promenu more se malo i banderu obrnut. Ja znam, da sam jednemu dosta jih storil, pak nisam ga pustil, tužnega, na mire ni kada je bolan bil, a kada je umrl sam plakal nad njim na gorke suzi i još sam ga i probukal; ja znam spet, da sam sve svoje sile uprl, da bi se nekega biškupa ča lepše prijelo, ako pride va Kastav, a sada pišem proti njemu. Ja sam takov človek i baštа. Ča ćete? Svi nismo na sveté jednaki. Bite videli kako bim ja bil još Hrvat i pisal proti Talijanom, kada bi mi oteli Hrvati napunit korito.

Kada je Kajfa napunil pipicu i nažgal ju, guslal je dalje ovako:

— Duhtor žive lepo okol *„Prave“*, da mu i za mačke ostane lepi krajcar, a ja siromah, ki se toliko mučim i trudim okolo njo, komad svakeh osam dan imam lazno *divertit* se po kanaleh i grabah. (Ni treba, da te Mateša kumpanja, pak biš še divertil svaki dan. Op. „Mačjega kašlja“). Justo kada ter kada šukne mi ku petaću. A ča je jedna petača za moje grlo? (Vernjem. Aš kuda je pasala ona starina va Kastve, onde se ni *neskompone* za jednu petaću. Op. „Mačjega kašlja“.) Lego neka bude: *„Fin che dura, non paura“*. Storimo račun, da je bolje i tako. Pak najzada, još par dan, dokle se prigne grmić, prožive du budi kako.

Ja — zdihoval je Kajfa — mane srce boli, da sam prodal ovu staru kožinu, ma. Znam, da sam storil s tem velu sramotu sebe i svojoj rodbine. Lego za me je najlaglje. Do sto let ni kosti ni mesa. Mojoj pak nekoj rodbine drago je, da me barem ne mora sada hranit, aš i tako kruli okol nje jedno dve *duzini* prazneh prćuh. Ako sam pak osramotil i pokojnu svoju rodtinu, dobro njoj stoji. Ča mi nisu mogli sve pustit, pak bim se bil od silnoga lumpanja *osažunal* i umrl dokle sam još bil Hrvat. Nego korajo! Dajmo dokle gre, a jedanput kad bude ta *trajna finila*, ćemo storit, ča budemo. Pak najzada imam krepak *cinturin*. Ako bude silna sila, bi mogal i on pomoć.

(Kajfo pamet, pamet. Ča već na to misliš? Tovaru se reče, kad fini osam let, da je pul svo pameti, a ti, brate moj dragi, već si skoro pasal osam puti po osam let, pak — još. . . No, tr znaš, ča mislim reć. Opazka „Mačjega kašlja“).

Kada sam videl, da ta kumedija neće tako brzo finit sam potekal brzo doma, da mi se nebi *Mačak* k žene zatukal. Nismo jušto va marče, ma svejeno tanekemu je svavek marač Kad ti ja, brate, pridem doma, najdem ženu više mrtvu leh živu. Komać sam na nju duh povrnul. Onda mi je povedala, da je baš malo prvo naša suseda zirivala mačka s kuće. Ma da njoj ni žal, ča ga je va ceste ovaljala, leh za metlu, ku je va njega prekinula. Huje mu budi! sam ja rekal. Takoveh Belzebub svejedno još ni bivalo po Kastavščine.

„Mačji kašalj.“

U Škrljevu (hrv. primorje) 28. srpnja 1897. *Gradnja nove crkve.* Tik starodrevnoga grada Bakra prostire se na ubavom mjestu — uz željezničku stanicu istoimenovanog grada — ponosito seoce Škrljevo, koje je dobro poznato i našoj braći Hrvatima u Istri sa svojih marvinskih sajmova, koji se obdržavaju svakog petka. Selo Škrljevo broji do 230 liepo uzidanih kućah (sa 1200 dušah), koje se mogu uzporediti sa malogradskimi, a osobito radi reda i čistoće. Žiteljstvo je mirne i blage ćudi — doduše siromašno ali marljivo, koje putuje radi zaslužbe u daleke krajeve Amerike, Afrike, Azije, i Australije, te dobiveni gorkom mukom novac šalje svojoj obitelji, a nakon 3 do 5 godina svoje odsutnosti, vrati se k svojim milim, s kojima sprovedu u veselju i radosti par mjeseci — pa ponovno polaze u svjet dok su mladji, dok ih tjelesna snaga neostavi. — Uz svoju marljivost, krotkost i poniznost Škrljevčan je i pobožan, te osobito ljubi svećenike — namjestnike Kristove, s toga rado pohadja hramove božje, gdje se skrušeno Bogu moli i sveta otajstva krima.

Pošto selo Škrljevo nije imalo u svom mjestu hrama gospodnjeg, to su oni uz složan rad sa dozvolom kralj. zem. vlade početkom ovog proljeća počeli graditi novu crkvu namjenjenu „Presvjetom Srdcu Isusovom“, a to će biti prva crkva tog presvetog Imena u našoj Hrvatskoj domovini, a treća u cieloj monarhiji. —

Crkva je dugačka 26½ m., široka 10 m., a visoka 8 m., dočim sam toranj će biti visok 25½ metara — a to će biti dosta prostora, gdje će ovaj pobožni narod svoje vruće molitve Svevišnjemu slasti.

Ovih dana već je crkva došla pod krov, a do 1. listopada ove god. nadamo se, da će biti sasma gotova i do tog vremena će se već moći žrtva Svevišnjemu prikazivati. Ovaj sv. hram će uresiti i ukrasiti naše malo mjestance — pošto se isti nalazi na najlepšoj i uzvišenoj točki u sredini sela, od kuda nadkriljuje sa svojom visinom sve kuće — gdje će se na tornju vijati naša hrv. trobojnica i pozdravljati „Učku“ goru ponositu i izpod nje raštrkana bjela sela, na jugozapadu zelene nam otoke „Krk i Cres“, a na jugoistoku starca nam „Velebita“.

Gradnja ovakove crkve skopčana je doduše sa velikimi troškovi i žrtvami pojedinaca u ovakova vremena, gdje godina za godinom sve to gorja dolazi. Lanjske godine nam je peronospera, a ove godine suša sav vinogradarski i ostalih gospodarskih plodina — prihod uništila: u Americi su siabe zaslužbe, gdje se većina naših sinova nalazi.

Ali mi uza sva zla, koja nas biju, neočajavamo, i neklonemo duhom, nego sa svimi silami polag mogućnosti doprinašamo, da nam se prije sv. hram zgotovi i uredi. A imademo i čvrstu nadu, da će se i koji rodoljub, osobito koji naš domaći sin Škrljevčan — čitajući ovaj dopis dične „Naše Sloge“ — sjetiti nas i polag svoje mogućnosti u pripomoć nam skočiti, a mi ćemo njihova imena u spomenaru naše crkve ovjekovječiti.

Dobrovoljni prinosi se šalju na našega dičnoga glavara g. Petra Mičetića u Škrljevo — pošta Bakar ili na našeg župeupravitelja velečastnog gosp. Andriju Pobora u Kukuljanovo — pošta Bakar.

I po tom se vidi koliko je naš narod zauzet za svoju crkvu — jer još ista nije sasma gotova — a našlo se je naših dobrih duša, koje su iz svojih sredstva nabavile skoro već sve svećeničko ruho, kalež, moštranca, ciborij itd. u vrednosti preko 500 for. — Naše pako dične djevojke — radnice u tvornici duhana u susjednom nam gradu Rieci skupljaju za jedno zvono, koje od svoje krvavo zasluženo nadnice — svake subote odkidaju svaka po 10 nvč. i tim su već liepu svotu sakupile. — Ovih dana naručismo i oltar sa kipom presvj. Srdca Isusova od kipara Slovenca iz Novog-mjesta g. Frana Kušlana, — a nakanismo i zvonove naručiti iz Spleta, tvornice Zukarove. Sve se dade učiniti samo gdje je sloga i volja naroda.

Da smo došli do gradnje naše crkve na prvom mjestu zahvaliti se imademo našemu mjestnomu glavaru gosp. P. Mičetiću i uz njegov bok stojećemu starešinstvu, koji su narod bodrili na zajednički rad i slogu — a to njim i pripoznavaju i priznaju svi.

Da nam presveto Srdce Isusovo dade dočekati što prije onoj čas, gdje ćemo moći čuti sa oltara svećenički glas „Slava na višnjih“! Tko će biti tada sretniji i zadovoljniji od nas? **Škrljevčan.**

Izkaz

prinosa na ravnateljstvo „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za istru tekom mjeseca junija tek. god.

Uprava „Narodnih Novina“ u Zagrebu pripošilje iznos, sabran po g. Gjuri Cesariću, kr. sumaru u Jaski . . . . . f. 39·—

Gosp. R. K. Jeretov u Zadru pripošilje poštovnim checkom poslanu mu skupljenih, a putem „Narodnog Lista“ unišlih, tekom m. svibnja uz svoj mjesečni prinos od 1 for. ukupno . . . . . f. 18·60

Gospod. Anton Fučić, učitelj na Puntu, ot. Krk, pripošilje sakupljenih među puntarskimi občinari razprodajom knjižica „Mlađi poljodjelac“ od popa E. Vusia a darovanih od č. o. Guardijana reda sv. Frana Leonarda Matkovića u Zadru . f. 12.74

Gosp. Josip Barberić, kapelan u Varažd. toplicah pripošilje iznos, sabran u malom družtvancu prigodom krščenja maloga Borisa Andrejevića Longhina . f. 22·—

Muška podružnica u Vrbniku dostavlja na svoj račun članarine i darova . . . . . f. 17·26

na račun ženske ondješnje podružnice . . . . . f. 8·60

Podružnica muška u Vrbniku pripošilje državnu obveznicu nominalne vriednosti od 100 for. ostavljenu na korist družbe od blagopokojnog Drà. Crnčića, kanonika svetojeronimskog u Rimu a predane po Dru D. Viteziću . . . . . f. 105·—

Gosp. Dinko Sršić, trgovac na Rieci predaje iznos, sabran po g. Milošu Frančeviću u malom ali liepom družtvancu Hrvata u Belovaru u gostioni kod Hercega . . . . . f. 3·—

Priposlano*).

Veleučenomu gospodinu

MATKU MANDIĆU

odgovornomu uredniku „Naše Sloge“

u Trstu.

Molim Vas izvolite uvrstiti u Vaš velecienjen list „*Naša Sloga*“ koliko sliedi:

Dr. Ivanu Krstiću

trgovcu vinom na veliko

Matulje.

Ovdje mi kaže *svaki pošten čovjek*, napose veleučena gospoda *Dr. Andre Baračić* i *Erasmo Barčić*, da bih ja Vašoj osobi odviše časti izkazao, ako bih se osvrnuo na lažno i bezsramno Vaše pismo, koje ste se drznuli objelodaniti u Vašem smradnom listiću dne 17. t. mj.

Podvrdjujuć ovim moje pismo od dne 3. t. mj. u svoj cielini, prekidam s vama kano i svi osteli čestiti i pošteni ljudi i najmanji dodir.

Na Rieci, 22. julija 1897.

Gjuro Ružić v. r.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Poziv!

Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu izdala je „Osnovu za sabiranje i proučavanje gradje o narodnom životu“, što ju je napisao sadanji urednik akademijskoga „Zbornika za narodni život i običaje južnih Slavena“ Dr. Ant. Radić.

Iskustvo je pokazalo, da sabiranje gradje o narodnom životu ne može biti uspješno, ako se ne sabire nekim redom i po nekoj osnovi. Za to, da bi sabirači imali pri ruci naputak: što treba, kojim redom i kako treba sabirati stvari o narodnom životu, izdala je ova akademija spomenutu „Osnovu“ za sradnike svoga „Zbornika“.

Ove će stvari najuspješnije sabirati oni svećilišni djaci, zatim gimnazijski djaci viših razreda, koji su i djetinjstvo svoje sproveli medju narodom, a i praznike medju narodom sprovode pa imadu u narodu roda i znanaca.

S najvećom će sabirati ove stvari i pučki učitelji, župnici i kapelani (koliko in dopušta njihov posao), osobito ako su dulje vremena u kojem kraju. Koliko ne bi dospjeli sami, mogu u to uputiti pametnijega pismena seljaka.

Upravni činovnici, suci, odvjetnici i vlastela mogli bi također barem pogledati o čem se tu radi.

Potanju uputu, koliko je za početak potrebno, naći će svatko u „Osnovi“.

I za proučavanje narodnoga života treba akademijskomu „Zborniku“ radnika, pa je i akademijskomu „Osnovi“ nekoliko riječi o tom kazano u „Osnovi“.

Jugoslovenska akademija pozivlje ovim sve one, koji se bave historijom pradavnine (prehistorijom), historijom bilo koje grane kulturne historijom) prava, historijom vjera i vjerovanja, da barem pogledaju, bi li svojim naučnim radom mogli razsvjetliti kulturu prošlost i sadašnjost svoga naroda.

Svaki će se prilog primjerenu nagraditi.

Tkogod se oduševljuje želi u tu svrhu upućen biti i latiti se ili sabiranja ili proučavanja gradje o narodnom životu, neka najzgodnijim načinom (dopisnicom) zamoli upravu Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu, pa će mu se spomenuta „Osnova“ poslati.

U Zagrebu mjeseca srpnja 1897.

Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.

Listnica uredničtva.

Gosp. N. N., Kastav. Nijo nam poznata ona osoba. Prijateljski odzdrav.

Listnica uprave.

Gosp. I. D. P. u I. a. Stiglo u redu, kako pišete. Zdravo!

Klesarska radionica.

Podpisani časti se javiti p. n. občinstvu, da je u Voloskom — Černikovica — otvorio

novu klesarsku radionicu.

Isti preuzima naručbe svih u klesarsku struku zasjecajućih radnja iz svakovrstnog kamena i mramora, te obavlja iste na zahtjev po nacrtu točno i sjegurno; izradjuje također na zahtjev crkvene stvari: žrtvenike, spomenike itd. Naručbe obavlja uz najniže ciene brzo i točno, te se preporuča p. u. občinstvu za mnogobrojne naručbe.

Volosko, 26. julija 1897.

Frane Ferlan

Volosko-Černikovica.

Železnato vino

prezkušenega, zanesljivega učinka, ima v sebi lahko prebavljiv železnat preparat, kateri učinkuje pri slabotnih, na pomanjkanje krvi in na živcih trpečih osebah; priporočljiv posebno tudi za slabotne, bleđe otroke.

Deset gramov tega preparata ima v sebi 25 miligramov železnatega, kislika in 10 miligramov izličeka iz skorje kininskega drevesa.

Lekarnar Piccoli v Ljubljani jamči za označeno, zmeraj jednako sestavo, potrjeno po kemični razkrojbi dr. Hagerja v Frankobrodu na Odri in prof. Balt. Knapitscha, zaprisežnega sodnijskega kemika v Ljubljani.

Steklenica imajoča pol litra velja 1 gld., 4 polliterske steklenice 3 gld. 60 kr., franko e poštnino vred. 4 gld.

Prave brnske suknene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muško odjelo stoji samo

for. 3·10 iz dobre
„ 4·10 iz dobre
„ 4·50 iz dobre
„ 6·— iz bolje
„ 7·75 iz fine
„ 9·— iz najfinije
„ 10·50 iz još finije

parva ovčje vune

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gornje kapute, Boden, Péravleune, Doskings. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinje Kammgarne i Cheviste itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobre poznato

Skladište tvorničkog sukna **Kiesel-Amhof u Brnu**

Uzorci badava i franco. Pošiljka vjerno uzorku.

Pozor! P. n. občinstvo upozorujo se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Svi strojevi za poljodjelstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

Preše za grožđe, diferencialni sustav.

Ovaj sustav preša ima najveću tiskujuću moć od svih drugih, na kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke ste poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke; mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč

Cienike i svieđočbe gratis! II/2 Praterstrasse 49.

Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafrakcija!

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2,45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem također tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Skladište pokućstva

tvrdke Aleksandra Levi Minzi

Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladište pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladište zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

Opunovlašćena Agencija za putovanje u tu - i inozemstvo

KARLA PIRELLI-a

dozvoljena odlukom namjestničtva br. 6996/3

Via Arsenale 2 — **TRST** — Via Arsenale 2

Izdaje vozne karte za željezničke postaje i parobrode za tu - i inozemstvo.

Poduzimlje izletne vlakove i posebne vlakove, izlete parobrodi i skupna putovanja.

Odašilje putnu prtljagu i trgovačku robu brzimi putevi i u sve krajeve.

Za cienu neboji se natjecanja.

Javna zahvala.

Niže podpisani zahvaljuje se ovim putem svoj rodbini, prijateljem i susjedi na mrtve ostanke, našeg nezaboravnog otca, dotično djeda

Mateja Antića Sirovića,

umrlšeg u Brgudu dne 22. t. mj. nakon težke i nagle bolesti u 86. godini svoga vieka, do hladna groba sproveli i tim njemu posliednju čast, a nama sućut i ljubav izkazali. Bog nagradio za taj čin milosrdja, sućuti i ljubavi obilato svakoga.

U Trstu, dne 25. julija 1897.

Za raztužene sinove i unuke

Mare Antić.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Deleno u Trstu

Jur. Ima pravo kada ni siromah zadnji put loka v Portuluk.

Fr. Bože daj, da nebi nikad više, limo plačali manji dicionali.

* * *

Fr. Ča bis reka kamo bize najrajše labinska gospoda na Telovo?

Jur. Čuja sam, da u neku kafetarija, kade se cera kako i pinki.

Fr. A naš vanjski puk još viruje takovim brezbožcem.

Jur. Lušto na Labinščine nevirnje baš jako grajanom, zač su mi se dobrano odprle oči.

Fr. Bože daj, da bi bizo posve pogledal.

* * *

Fr. Ča j' ono neki dan vapil on m a đ j a va meščeščkoj Drage?

Jur. Trbuh ga j' svijal zač da j' na Volosken pul prijatelja starega miša poškobljal.

Fr. Preselo mu!

* * *

Fr. Jel još ki pošten, kega ni blatila „mačja sloga"?

Jur. Ja ti brate neznan, leg znan da kapitana Fabijana silno hvali.

Fr. Ima i ki i kega i zač!

* * *

Fr. Šior kapitan da su bili danas petnajst dan va Trste!

Jur. A valje drugi dan za njimi mačji albukat i Marija Longa.

Fr. I već on dan večer da su šijor kapitan šli put Boča.

Jur. Bog zna jel za njim potegnol i on lepi par.

* * *

Fr. Deju, da on obešenjak od Kajfi sada najraje murvi zoblje.

Jur. Zač će bit bura va žepe al mu već ni škrbini nevaljaju.

Fr. Neznam ča je ni ča ni, lego to se zna, da brani poštarovemu blapcu murvi zobat i da ih sam zoblje.

Jur. Nebogo, va čen ti se ono zgubljal.

Fr. Star človek dva puta otrok.

Različite viesti.

Novi odbor političkoga družtva „Edinost". Na glavnoj skupštini našega političkoga družtva, obdržavanoj dne 18. t. mj. ovdje u Trstu, bijahu izabrani sliedeći članovi u novi odbor: Predsjednikom M. Mandić, odbornici: Dr. G. Gregorin, Dr. Otok. Rybar, M. Cotić, A. Bogdanović, K. Gorup, J. Fajdiga, I. Balanč, J. Turk, J. Katalan. Zamjenici: Vjek. Goriup, Ivan Goriup, Iv. Martelanc, A. Miklavec, M. Pečar, Fr. Šuman, M. Hrovatin, J. Perhavec, I. M. Vatovec. Pregledatelji računa: Dr. J. Abram i I. Prelog. U svojoj prvoj sjednici obdržavanoj prošle nedjelje k o n š t i t u i r a o se odbor ovako: I. podpredsjednik Dr. Gregorin; II. podpredsjednik Dr. Rybar; tajnik M. Cotić; njegov zamjenik Fajdiga; blagajnik A. Bogdanović, njegov zamjenik M. Hrvatin.

Novi doktor prava. Naš suzemljak g. Dragutin L u k e ž, rodom iz Pićna, c. kr. perovodja kod financijalne prokure u Trstu, promaknut bijaše ovih dana na sveučilištu u Gracu na čast doktora prava. Iskrene čestitke mladomu doktoru!

Brzojavna zahvala knezu Schwarzenbergu i njegov odgovor. Predsjedničtvo političkoga družtva „Edinost" poslalo je u nedjelju poslije glavne skupštine brzojavnu zahvalu češkomu velikašu g. dru. *Bedřihu knezu Schwarzenbergu* za njegov dosti krasan i domoljuban govor, izrečen pred izbornici u Budjejovicah dne 4. t. mj, o čemu govorimo i u izvješću o glavnoj skupštini.

Na tu zahvalu stigao je od prejasnoga kneza jučer dne 28. t. mj. sliedeći češki odgovor na predsjednika Mandića:

„Slovutný Pane!

Za projev soutčasnu muž jmenem spolku „Edinost" zaslaný dovolnji sobě Vám, Slovutný Pane, nejhlubší dik složiti.

Povždy vděčné pocty této vzpomínaje žádám toliko byste, Slovutný Pane, ujištěn byl že důvěru tuto i nadále ospravedlniti mně povždy drahým úkolem ostane.

V hluboké úctě Vám, Slovutný Pane, vdaný

Dr, Bedřich Schwarzenberg v. r.

Tochovice 27/7 1897."

(Poglaviti gospodine!

Za izjavu suglasja moni u ime družtva „Edinost" priposlanu, dozvoljavam si Vam, Poglaviti Gospodine, izreći najdublju zahvalu.

Sjećajuć se vazda sa zahvalom tolike čusti, molim Vas jedino to, da bisto bio uvjeren, Poglaviti Gospodine, da će mi ostati za uviek milom zadaćom to povjerenje i nadalje opravdati.

Dobokim počitanjem Vam, Poglaviti Gospodine, odani

Dr. Bedřich Schwarzenberg v. r.

Tochovice 27/7 1897."

Ravnateljem biskupske ili ordinarijatske pisarne u Trstu imenovan je — ako smo dobro obaviešćeni, — veleuč. g. dr. *Josip Ivanić*, ravnatelj biskupskog konvikta.

† **Janko Kersnik.** Dne 27. t. mj. preminuo je u Ljubljani glasoviti slovenski pisac i narodni zastupnik g. Janko Kersnik, c. kr. bilježnik u Brdah, na Gorenjskem. Vječni pokoj čestitomu rodoljubu!

Biskupov blagoslov! Već davno nije nas toli neugodno iznenadila nijedna viest, — premda nam dakomice u našem javnom životu stižu neugodne viesti — kano sliedeća, što ju čitamo u ovdašnjem glasilu židovskih lažiliberalaca. Židovski taj listić, koji je običajno dobro obaviešćen o čisto *katoličkih* pitanjih Primorja, priobćuje nam u nedjelnom broju viest pod naslovom „*Za imati talijanskih svećenika*", da se je u Kopru ustrojio odbor pod predsjedničtvom tamošnjeg prošta preč. g. Petronia, (koji će doći usrećiti do mala ovaj kaptol), kojemu je zadaća sabirati milodare, za odgoj *talijanskih svećenika* za tršćansko-koparsku biskupiju. Prvobitno kanio je taj odbor ustrojiti posebni konvikt, nu se boji, da nebi za to imao dostatnih sredstva, pa će umjestiti svoje pitomce u postojeći konvikt u Kopru, za poročko-puljsku biskupiju dozvolom dakako prosvj. g. biskupa Flappa. Pitomci polaziti će talijansku gimnaziju u Kopru i primati će, samo takove, koji budu mogli taj napredovati. — dakle same Talijane ili one, koji se budu htjeli potalijančiti.

U spomenutom odboru nalaze se sve sami talijanski svećenici iz Kopra i Trsta i to svećenici, koji su skoro bez iznimke poznati kano žestoki protivnici naših crkvenih svetinja. Taj odbor izdao je proglas, u kojem kaže medju ostalim, da imademo za našu biskupiju jedan konvikt u Trstu, ali da nijo pristupan mladićem, koji nepoznaju njemački ili slavski jezik, što je gruba neistina, jer znamo, da je izašlo iz toga konvikta svećenika, koji su odlučni Talijani i koji ni danas nepoznaju toga slavskoga jezika. U proglasu izliču gospoda svećenici osobitim zadovoljstvom, da im je presvj. biskup Sterk dao nesamo svoju privolu, nego dapače i svoj blagoslov. Mi znademo, da im presvj. g. biskup nije mogao zaniekati privole, ali nepojmimo, kako je on mogao dati blagoslov *poduzetju*, koje ide očito za tim, da se danas sutra i u našoj biskupiji dogodi ono, što se na našu nesreću dogadja u poročko-puljskoj biskupiji, da se naime čisto hrvatskim župam i kapelanijam šalje talijanske svećenike, koji u obće nemogu s našim pukom čuvstvovati. Već danas imade u našoj biskupiji previše talijanskih svećenika, dočim je velika nestašica svećenika hrvatskoga ili slovenskoga jezika. U talijanskih gradićih ove biskupije neima niti jednoga svećenika našega jezika, dočim imado Talijana ili poitalijančenih u naših župah i kapelanijah. Presvj. g. biskup znati će najbolje koliko je bilo prije 15—20 godina naših svećenika u Trstu i koliko ih je danas, a podje li ovako dalje danas 10—15 godina neće biti nikoga.

Pravo je, da se presvj. biskup brine i za odgoj talijanskog svećenstva, nu mi pitamo: što se čini za odgoj svećenstva hrvatsko-slovenskog jezika? Zar se baš mora naša mladež ubijati tudjimi jezici u Kopru, Puli i Trstu ako će danas sutra laglje do komada kruha, dočim se našim susjedom drugoga jezika čini svakojake polakšice? Nebi li bilo pravednije, da se je mislilo na odgoj svećenstva u obće bez razlike narodnosti i jezika? Ali dà na to nebi pristali italijanski svećenici, kojim lebdi pred očima — kako pušteno priznaje židovski listić — *propria patria e la nazionalità* (vlastita domovina i narodnost).

Tužna Istro, što si Bogu zagriešila, da te toli strogo pedepsa!

Vjenčali se. Dne 25. tek. mjes. vjenčao se u Juršičih čestiti učitelj i rodoljub gosp. *Josip Sefetličić* sa dražestnom gospodjicom i vrlom Hrvaticom *Katicom Ribarić*. Mladencima želimo kićenu i zlatnu budućnost!

Knez Bedřich Schwarzenberg zastupniku Vjekoslavu Spinčiću. Medju ostalimi bio je čestitao njeg. prejasnosti knezu Bedřihu Schwarzenbergu na njegovih riečih, progovorenih u Budjejovicah u prilog Hrvata i Slovenaca takodjer zast. Vjekoslav Spinčić. Knez mu je odgovorio doslovno ovako: „Izvolite dostojni gospodine primiti izraz najvrućije moje zahvale za prijazan izjavu suglasja, koja će mi ostati za uviek dragom uspomenom. Želeć, da bisto mi svoje prijateljstvo i na dalje sačuvali, ostajem iskrenim poštovanjem Vam, dostojni gospodine, posve odani — dr. Bedřih Schwarzenberg. Tochovice u Českoj 11. 7. 1897.

U audienciji kod cesara i kralja Franu Josipa u Išlu bio je dne 22. t. m. ljubljanski načelnik g. Hribar, koji je izvieštio vladara o zadnjem potresu u Ljubljani zamoliv podporu od strane vlade unesrećenoj Ljubljani. Cesar i kralj primio je i saslušao neumornoga g. načelnika vrlo prijazno i obećao učiniti za Ljubljanu, što bude moguće.

Odbor političkoga družtva „Edinost" preporuča svim rodoljubom u Trstu i u Istri, da se upišu kao članovi ovoga veoma važnoga družtva. Članarina iznosi samo f. *1·20* na godinu. — Preporuča se osobito inteligentnim rodoljubom, da sakupljaju članove svaki u svojem, kotaru ili občini. Novac neka šalju blagajniku političkoga družtva g. Anti Bogdanoviću u Trstu, Via Ghega broj 8. Članovi se iz prijaznosti primaju takodjer u „Del. poporno društvu" Via Molin piccolo broj 1, I. pod.

Dva upita sl. c. kr. kot. poglavarstvu u Poreču. Mjeseca novembra prošle godine izabirao je puk podobćine Zrenj — mjestna občina Oprtalj — svoje upravno vieće. Izabrani bijahu u dvih tielih pristaše istarsko-hrvatske narodne stranke. Imali su dakle većinu u novoizabranom vieću. Od tada je prošlo 8 mjeseci a staro vieće nalazi se još uviek na upravi. To vieće upravlja dapače onom poreznom občinom već punih 6 godina uzastopce. Molimo dakle c. k. kotarsko poglavarstvo u Poreču, da nam izvole kazati: što je sa spomenutim izborom i koliko će još godina vladati nezakonito postojeće upravno vieće u Zrenju?

Našom župom upravlja već dvie godine sadašnji župe upravitelj veleč. gosp. Vranjac. Mi občinari imademo pravo izbora župnika. Tim pravom želimo već odavna poslužiti se, jer nije pravo ni nam ni g. upravitelju, da je on bez župe a mi bez župnika. U Trstu za ordinarijatu rekoše nam opetovno, da su oni sve potrebito učinili za izbor župnika u Zrenju, te da ako se tim izborom zateže, da je tomu netko drugi kriv. Pitamo Vas dakle poglaviti gospodine: bili nam znali kuzati, na komu je krivnja, da mi nemožemo do stalnoga župnika, kojega imamo pravo izabrati. Za odgovor vas mole Zrenjci.

Novi ravnatelj zavoda sv Jerolima u Rimu. Kako izvješćuju hrvatski listovi odabran je za ravnatelja pozantoga našega zavoda „Sv. Jerolima u Rimu" kanonik P a l u n k o vrlo čestit rodoljub i uzoran svećenik iz Dubrovnika, što će bez dvojbe razveseliti svako pošteno misleće slavensko srce.

Odlikovanje. G. Gustav Šterle, prokurator ovdašnjeg novčanog zavoda „*Banca Commerciale Triestina*" dobio je od crnogorskoga kneza Nikole vitežki red Danila I. Čestitamo!

Skrajna lopovština! Dok zloglasni matuljski propalice i izdajice u svojem smradnom glasilu navaljuju na pojedine naše rodoljube, dok oni ruže i grde i najuzvišenije naše narodne težnje; dok poganom nogom gaze po onih narodnih svetinjah, koje bijahu i njima do nedavna svete (dok ih nije 30 srebrnjaka zasliepilo) nemirski stvoni drzno ozloglašivati, dapače dok denuncirati najplemenitije i najuzvišenije naše školsko družtvo, „*Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru*" tada prestaje sve, tada neima više s njima govora i nemože se na ino, nego doviknuti im prezirno: *proklet bio izdajica* itd.

Imenovanje kod pošte u Trstu. Viši upravitelj kod ravnateljstva pošta i brzojava u Trstu g. L. Kostantin bijaše imenovan ovih dana ravnateljem ureda. Gosp. Kostantin nije naš ni po rodu ni po jeziku, ali što ga čini svakoga štovanja vrednim jest to, da je u svojoj službi pravedan i nepristran napram svakomu.

Na ovo novoustrojeno mjesto nadno se zasjesti netko drugi, koji već dugo kopa jamu pod svojimi drugovi više i niže položaja, nu to mu se nije za sada posrećilo, dapače ako svi znaci nevaraju, izkopao je sam sebi grob. I pravo je, da visoka i puna odgovornosti mjesta zasjednu sposobni, strogi ali vriedni činovnici, kakav je g. *Konstantin*.

Starčevićev dom. Kako doznajemo, ponudio je odvjetnik d r. Milo S t a r č e v i ć, vlastnik Starčevićevog doma, družbi sv. Cirila i Metoda za Istru, da od njega preuzme dom u podpuno vlastničtvo, sa svimi hipotekarnimi tražbinami, koje su na njem ukujižene i koje ne premašuju svote od 60.000 for. Primivši tu ponudu, izaslala je družba u Zagreb svoga pred sjednika dra. Dinka V i t e z i ć a i tajnika dra. P o š č i ć a, koji bijahu posliednjih dana u Zagrebu, te sa dosadašnjim vlastnikom „Doma" ustanovili uvjete, uz koje bi dom imao preći u njezino vlastničtvo. Izaslanici družbe, koji su već iz Zagreba odputovali, predložit će sada družtvenom odboru ponudu dra. Starčevića, koju će, kako doznajemo, u odboru zagovarati. Ako družtvo sv. Cirila i Metoda ne bi primilo ponude dosadašnjega vlastnika, koji joj je postavio rok do konca ovoga mjeseca, da se o njoj konačno izjavi, odlučio je dr. Starčević, da Starčevićev dom proda javnom dražbom, a u koliko bi utržak od doma nadmašio na njem uknjiženi dug, poklonio bi taj višak nano-prorodsvjetnim zavodom, kojim je već prvobitni vlastnik doma, pokojni dr. Ante Starčević, ostavio u svojoj oporuci zapise. Dr. Milé Starčević nije dulje vrieme, da nosi teret, što mu ga dom nameće, pa hoće uz odobrenje svojih prijatelja, da ga se po što po to reši. Kad bi ga preuzela istarska družba, adaptirala bi ga za stanove, čim bi se povećao prihod doma, koji je za današnjega vlastnika sa više hiljada forinti na godinu pasivan.

„*N. N.*"

Novo slovensko družtvo u Trstu. Ovih dana stupilo je u život na temelju družtvenih pravila novo slovensko družtvo pod naslovom: „*Kolesarski klub Sokol*", kojemu je na čelu poznati naš mladi rodoljub g. Dr. Josip Abram. Bilo i to na korist, i čast našemu narodu!

Za unesrećenoga svećenika g Ivana Vrbka primili smo nadalje od veleč. g. *J. Ž.* kr. 2 uz geslo: pošten Tibbras pravi pastiru puka, Tvojim progoniteljem prezir naroda.

Ženska podružnica Sv. Cirila i Metoda za Istru, u Mihotićih, obdržavala je dne 18 julija t. g. godišnju skupštinu u prostorijah ondašnje čitaonice. Skupštini je prisustvovao liepi broj članica, što je najbolji dokaz, da im ta plemenita družba vruće na srcu leži.

Skupštinu je otvorila predsjednica gospodja *Anastazija Kundić*, pozdravi prisutne bodreći ih na daljnji uspješni rad. Zatim se zahvali na povjerenoj joj časti, i predloži, da se bira novi odbor. Ali uz živo odobravanje i povladjivanje odbora i prisutnih bude prinudjena prihvatiti opet obnašanu čast. Tajnicu zamjeni pako Ivanka Spinčić, blagajnicu Emilija Osojnak. Nepokom bijaše pročitan godišnji račun i tom prigodom uplatiše članarinu po 2 krune sljedeće gospodje: Čović Anka, Franki Cecilija, Grgurina Jelena, Grgurina Tereza, Kundić Anastazija, Mavrović Marija (rodj. Kinkela) Mavrović Marija (rodj. Mandić), Pospišil Marija, Slavić Roža, Spinčić Ivanka, Kinkela Josipa (Kinkelova), Šepić Marija (Tometova), Širola Milka. Gospodjice: Dubrović Marija, Grgurina Francika, Kinkela Milka, Košak Katinka, Kundić Ana, Osojnak Emilija, Osojnak Ivka, Slavić Luzarija, Šepić Ivka (Tometova), Šepić Ida, Šepić Ivka (Tonkina), Spinčić Ivanka, Zabija Savka. Po 1 krunu gospodje i gdjice: Dubrović Francika, Dubrović Jenka, Franki Katarina, Gratoni Jenka, Kinkela Josipa, Osojnak Marija, Šepić Antonija, Kinkela Amalija.

Skupštini prisustvovao je i g. *Mate Kundić*, te tom prigodom podario je podružnici 2 for. Hvala mu!

Čisti dohodak iznaša 32 for. 36 nvč.

Ližjan. Ono što su želili naši pošteno misleći mladići, dogodilo se na 18. t. m. Toga dne bila je naime prva redovita glavna skupština naše čitaonice. Skupština započela je na 4 sata poslije podne u prisutnosti od više od 20 članova. Odbor sačinjavaju sliedeća gospoda: Anton R a v n i ć presjednik, Mate J u k o p i l a podpresjednik, A u t o n V o j n i ć blagajnik, Anton R a j č i ć tajnik, Josip F e d e l odbornik. To naše mlado družtvo zove se „Hrvatska čitaonica". U okolici Pule imamo već dva takva družtva t. j. u Medulinu i Ližjanu. Neka budu to ogujšta, iz kojih neka se širi narodna sviest po svoj okolici grada Pule. Bilo dakle sretno!"

(Ugledali se u dične naše Medulince, Ližnjance, Supetarce itd. njihovi susjedi Žminjci, Tinjanci itd. itd. Op. Ured.)

I opet dražbe nepokretnina. Za 21. julija bila je razpisana obava prve dražbe, a za 21. agusta razpisana je obava druge dražbe raznih nepokretnina, u vriednosti od priko 5000 for., Ljudevita Dukića Tršljariće. Bilježimo to ne da se veselimo, nego upravo žalostju, i samo zato, da upozorimo naše čestite ljude, kakvi su i što se dogadja s onimi, koji su odpali od naše stranke u Kastavštini, a od hrvatsko slovenske u Istri.

Iz sela Rusci (Beram) mj. žetvenjaka. Težko nam se vidi, da i oni, koji su dužni paziti na čistoću i čuvanje zdravlja, za nas malo mare.

Prošli utorak večer došli su loviti žabe na našu vodu, koju si mi čistu čuvamo, gosp. postajovodja od žandarmerije iz Tinjana sa dvojicom svojih prijatelja, ne žandarmi, i su onamo na vodi petrolijom i lugom mutili i smradili vodu.

Naša djeca, jer velikih ni bilo blizu, su jih tjerali, ali postajovodja jim se grozio i jim rekao, da ako ne otidu, bi jih mogli crvi provrtati. Neznamo šta će to reći?

Čuli smo, da se tuže Ježenci i Montriljci, da je taj gospodin hodio sa družtvom i na njihove lokve žabe loviti sa petrolijom i lugom.

Neznamo, da li može on to bez dopuščenja svojih predpostavnih činiti.

ovih radišnih i poduzetnih občinara. Nego, dok su se u Puntu smijali i radovali, u susjednom Krku digla se *kilka* i motika, da osujeti nakane puntarskih občinarâ. — Nama je napokon i ponjatna ta uzrujanost; ta bila bi to prava sramota, kad bi jedan *cittadin* očekivao parobrod, kad će se na puntarskom puncalu prikazat krcat puntarskih *contadina* — To bi bila prava kapitulacija kulture i kapitala pred barbarstvom i prosjačtvom! Privezali i predobili za se već i onako njihovu čeljad, na stroju odtuđili ju od nas, da niti soli kod nas nekupuje, a kamo li, da s nogom pristupi na naše tlo, dočim su stanoviti gospodičići uznastojali, da im po nedjeljah i blagdanih zaslade nesnosno i dugočasno stanovanje medju nami sa večernjimi zabavicami na otočiću Košljunu, gdje se je koješta, pjevalo, psikalo i podrugivalo mimo prolazećim, onako sve po avitoj colturi, okruniv te košljunarske frajade sa bacanjem pod čisto modro nebo praskavica u obliku *astra quinquepunctata*, naravski u bojama stanovite matere ze lje.

Medjutim počelo se po našem mjestu čuhati, da će nas naskoro *kavafango* ostaviti, i da se obećanog i označenog kanala neće kopati. Na tu viest podje načelnik zapovjedniku kavafanga i zamoli ga, da mu javi jeli koliko istine na onom što se govorka. — Gosp. zapovjednik mu odgovori, da se nesmućuje, jer da on ima nalog kopat kanal, nego da mu još nacrt nije došao, ali da mora koliko brže doći. — Kad tamo mjesto nacrta eto ti predprošlu sriedu na večer k nama inžinira, koji odmah obustavi radnju i naredi shodna, da kavafango odplovi, kako čujemo, u *Nerezine*, na objestnu radost Krka a na pravednu ogorčenost Punta. — Nego ta ogorčenost dosegnula je svoj vrhunac, kad dne 17. t. mj. u zoru gospoda na kavafangu na polazku, valjda za pozdrav, *izpraviše jednu krcatu barku (bâžu) blata i kamenja baš na ušću naše luke*, u očitoj nakani, da se u mraku osvete, prouzroćiv time, da postane naša luka parobrodu još nepristupnija radi već i onako plitkog dna na ušću.

Stvar je prijavljena nadležnoj pomorskoj oblasti a naš načelnik putuje u Trst, da se osobno prituži nad tim gjusnim postupkom. Na parobrodu, koji je potezao kavafango bio je i gosp. c. kr. inžinir *Pruscha*. Bez komenta!

U predprošlu subotu bilo je ovdje odaslanstvo ugar.-hr.-parobrodarskog družtva, da razvidi dubljinu naše luke, i da se popita o drugih mjestnih prilikah i okolnostih. Što se dubljine u samoj luki tiče uzpostavilo se, da bi mogao stanoviti parobrod plovit, ali na ušću, da imade i za taj parobrod malo vode. — Neznamo da li pozvan ili nepozvan a moguće, da i naručen, morao je tu i naš *pilota guardiano* inače kapetan duge plovitbe, dakako zagriženi taljančić, svoj upljuvak izvalit izjaviv, da na ušću luke imade u danima velike osjeke 7—7½ noga vode, dočim svi naši ribari, svi naši brodari tvrde jednoglasno, da na ušću nije nikada izpod 8½ noga vode! — U tom smislu sastavili su izjavu, koju je podpisalo prieko 80 brodara i odposlalo ju na ravnateljstvo *Ungaro-croate*, koje će, stalni smo, u interesu svojem a osobito u interesu ovog nesretnog pučanstva, kojemu je u ovo zadnje vrieme nemila *filoksera* oduzela zadnji i jedini zalog njegove sreće i blagostanja, znati uvažiti. — U toj golemoj nesreći nazrieva ovo pučanstvo u parobrodarskoj svezi, bar donekle lek i uztuk posvemašnjoj svojoj propasti — Mi smo tvrdo uvjereni, da će odlučujući krugovi, a osobito *ugarsko-hrvatsko* parobrodarsko družtvo, znati otačbeničkim prezirom preći preko svih mogućih spletaka stanovite družbe u ovome mjestu, koje je i po broju pučanstva (2500) i po svojem prometnom položaju najznamenitije mjesto na cielom našem otoku, a ipak ono je jedino, kako rekosmo, izključeno od blagodati parobrodarske sveze, koju blagodat dan današnji uživaju i zakutna selca našeg otoka. — Kad jednom dodje k nama parobrod, budite stalni, da se neće nikada pa nikada dogoditi, da neće moći rad plitčine u našu dragu k mulu i stalni smo, da će vrieme podpunoma potvrditi ovu našu tvrdnju i dokazati svu golotinju nedostojnih spletaka naših susjeda.

Zalovčan.

Kastavština u mjesecu juliju. Slava je prava u Liburniji, kad kmet vino otače ili prodaje, pa takvu slavu i veselje imao i jedan ovih dana u Ičićih. Dobričina seljak, točeći svoje vino, po dravnom običaju priredio i veselje, a pozvao i njekog mačka iz Matulja, da ga podvori dobrim kastavskim prštutom i dobrom kapljicom. Gustovi došli, koji bio prilično broj, sjeli k stolu, od koga se nije moguće bilo razstati, jer je domaćina bio toli gostoljubiv, a pršut i vino toli sladko. Pa se vino pije i pije, a kako je vino dobro i čisto, tako i djeluje svojom snagom. Gostovom se uhvatili jezici, a napose gost mačak bio svladan — da napokon nije ni znao za se. Mačak ne može već ni s mjesta, oborio sumrtvo ruke niza se, a duhovita glava pala na prsi. A to je bilo već u samu noć. „Što sada?“ pitao se gostoljubivi domaćina.

Mačak ni maknuti nemože, niti šta čuti niti osjeća — a mrkla noć! Gdje i kuda s njime? Spavati se nema gdje, jer mnogo domaće čeljadi u kući. E nije kud kamo, već upregnuti kola, pa ga odvesti u Kalabriju. A jer je kasno doba bilo i sve spavalo, tako nije bilo moguće nigdje naći konja i kola. Kako pak u kritičnih časovih često neka viša sila nadahne čovjeka dosjetljivošću, tako se i domaćina nečemu dosjetio. „Andre!“ zovnu on slugu, „upregni magarce pod voz, da ga odvezemo u Kalabriju“. Rečeno, učinjeno. Magarci budu upregnuti, a u voz iztresoše ni živa ni mrtva mačka, koji je sladko spavao, a još sladje i svetčanije hrkao. Da se ne ozledi, potoža podanj slamu, a slamom ga i odozgor svega prekriše, da se nije mogao ni vidjeti. S mo se izpod slame čulo čudno hrkanje. Voz podje; magarci koracahu lagano, tromo. Napokon — eto ih neko doba kod Statiuske strange (mitnice). Stražarski stražar, videći kola i hrkanje, hitro se zaleti. „Ovaj lopov“, pomisli u sebi, gledajući kočijaša, „hoće, da prokrieomčari dobelo prase!“ te u svojoj službenoj revnosti zaustavi kočijaša i stade nanj vikati, a i svojim željeznim štapom (šipkom) u slamu zabadati. Izpod slame rokćalo, a kočijaš badava dokazivao, da ne vozi svinju, već — čovjeka. Stražar ne htio vjerovati, već sbaci napokon slamu . . . „Hm, hm!“ začudi se stražar; *„mislio sam, da je svinja — al sve jedno, nije velike razlike!“*

Iz Lovrana pišu nam 20. t. mj.: Pačuharje su pripravne. Poslat će vam ih za drugi put. Za danas čujte samo ovu: Neki *Minador* va onoj taljanskoj *„Slogi“*, ka se hrvatski piše, sano da more lagljе varat naš nebogi puk, tuži se, da domaći čovek va Lovrane niš ne zaslužuje, nego sve tuji ljudi, kako *Marino*, i toliki drugi Taljani, ki nisu, kako pripoveda *Minador*, *šuditi* austrijaki. To je lepo i dobro. Ma ča je trebalo Minadoru, da sada piše proti *Marinu*, *Maskaretu* i drugim? Ča ni morda ona stara i dična *„Naša Sloga“* s Trsta dosta pisala nesamo proti njim nego i proti *Čozotom* i drugim fureštom, ki nam kradu naš kruh? Svakako čudno mi je, da se nebogega *Marina* i njegovi pajdaši *„furešti“* napada jušto va taljanskoj *„Zlo-će“* z Mutulj! Nego ča ćemo mi — na ovem svete, ki je više nezahvalneji, njemu je najbolje. Ja — tako je! A s pravem *Marina* mi je jako žal, za svem tem, da i mane jadi kako i *Minadora*, da su brižni Lovranci *kondanani*, da najzad zamu krampu, karijolu i palicu. Vidite sirotu *Cmoleta* Mane ga je jako milo. Ribi ni — zač su ju *Čozoti dištrujili*, dela ni — zač ga zimlju Taljani — a on sirota mora da čeka, da se oženi ki Hrvat, pak da mu kumpar *Turčić* biti desetak kruc, da more onputa poć na mericu, ale po cigari. Siromah *Cmole!*

Nego za pravo reć, nekako me još više začudilo, kako je *Minador finil* svoj *„artikulo mortis“*. (Ja zovem svi *artikuli* va taljanskoj *„Sloge“* *artikuli de mortis*, to će reć pisanje mrtvih — zač mi je tako čudno gledat, kade Taljani moraju pisat hrvatski, ako te ih razumet ti njihovi Istrijani, tako, da valje pomislim: ovi ljudi se utapljaju već — pak se zato i slamice love — i sve mi se pará — kako da umiraju . . .) Pital bin ja dunke *Minadora*, ča ga on ima s gosp. *Štangerom?* Kako da je gosp. *Štanger* kriv, da nam pribajaju furešti Taljani zimat kruh z ust, kako da je on kriv, da moraju Lovranci z *larga* gledat, kade Taljani puno žepi i trbuh našemi žulji. To mi je nekako čudno — a još mi je čudnije, kada čitam, da Hrvati ljube onega, ki je zvan *Štata*. Recite nam malo, ki su ti ljudi z van *Štata*, ke Hrvati ljube? Ča morda našu braću Hrvate? Ako je tako, onputa hote još va školu (*Minador* je svaki dan va škole!), pak se vadite *jegrafiju* i videt će, da su svi Hrvati, koliko ih je Bog dal, pod otčinskom brigom našega dobrega cesara, i da su va našem štate s nami, kako jedna družina va kuće. Onò pak ča piše za gosp. *Milja*; ni mi čudno ni malo. Ter već i vrobci znaju, koliko vremena ta *Minador minò* pod tim gospodinom, samo da bi ga podminal, pak da bi mogal sest na njegovo mesto. Če ti se dat — brižan — nisi nego rekal.

Homo naprei, na drugi *artikulo mortis*, kega je i opet napisal slov *Minador* Napisal ga je spod *Knezgrada*; trebeda pul Kozminićeveh, puli kunjadeve rodbini. Siromahu moralo je bit va glave jako teplo, zač kako da bi sve noć z ognja govoril; ljulj — pšenica — pšenica — ljulj — — Toliko, da ne znaš ča misli ni ča govori. Najedanput ga je spopala taka vrućina, da već ni ni sam znal ča piše, pak je s perom načaral: — Ljudi, znate — Istra je — — pšenica. Ne verujete? Štejte, ako ste dobreha štumiha talijansku *Slogu*, ka na Matuljah hrvatski pišu, pak ćete videt. Istra je — pšenica. Dunke, kada vidite zrno pšenice, onputa recite: To je Istra, a kada ne budete imeli kruha, hote va Medveju va malin, pak bitite pod kamik Istru, sameljite ju, omesite, specite, pojijte — pak bona petide! A zač ja znam dobro, da vam se neće dat tako lahko z dolum, hote lepo popit mericu dobrega domaćega k *Zvanetu*, a da još bolje zalejete, hote malo i do *Mimice*, pak neka se talijanski *Minador* jadi kako ga volja i drago, a svoj jad neka lepo spravi va domaći rogi, va keh ta *Minador* drži prah, ale pak ako mu oni nebi bili dosta, neka ga zapre va svoju famožu — *kukumu*.

Burba Tončić.

Još neč! Lane ovu dobu su se naši *poperdili* zvali *Slavinci*, a sada već kako da su se opet prekrstili. *Minador* na primer piše o istrijanskoj oštariji, i o istrijanskem Lovrane, samo još ni spomenul istrijansku -- črnu pamet.

Klana 20. julija 1897. Rieđko kad, da Vam se odavle javimo, a ma baš kao da kod nas teče samo med i mlieko, kao u obećanoj zemlji; nu, nije tako. Žalibože imamo i ovdje kad kada neprilike sa dvojicom tobožnjih Talijanaca *„puro sangue“*, koji moraju govoriti hrvatski ili kako oni kažu istarski, jer drugoga jezika ne znadu.

Kad su bili ovdje izbori za peti kuriju, par dana prije imali smo veliko veselje; a kako i nebi, kad smo bili toliko sretni, da nas je pohodio naš dični zastupnik g. *Spinčić*. Kako smo doznali, pohrlili smo svi koliki da vidimo i pozdravimo našu diku. Iza srdačnog pozdrava nagovorio je narod u kući g. Mate Medvedića kako on već to znade. Nastalo je veselje medju nami, jer nas je bilo mnogo, koji nismo znali zašto su izbori i što će to reći izbori, nu tada svi su saznali od kakove su potrebe ti izbori i od kakve je nuždе, da pošljemo u Beč našeg čovjeka, koji znade sve naše jade krute i nevolje ljute.

Po onoj *Martićevoj* „Iza sreće i nesreća grede“, tako i mi doživismo istinu ove rečenice:

Došao je naime, da naše mirne seljane pobuni glasoviti *Krstić*, ali on nije došao kao naš dični *Spinčić* po bielom danu, nego kao vuk za crne noći; mi-lio je jadan pokupiti koliko naših, ali izjalovila mu se gnjusna nakana. Odsjeo je u prvoj krčmi kod Istrana *„talijana“*, i tu nakanio ostati dok povečera.

Tuj ga mnogi pozdravište sa njavkanjem: bilo bi reći, da je barem stotina mačaka na skupu, kako se njavkalo. A kad nije bilo nade, da će van izaći, razišli su se svi njavkači. On, kad je čuo, da su se umirili i da nije nijedhoga više, na 10 ura u večer išao je u drugu krčmu k *„mladomu mačku“*, koji nemože a da nviek ne njavče po danu i po noći; tako, da sve mirne seljane iz sna uviek budi. Ali i tuj je jadan zle sreće bio, jer se i tamo njavkalo da do 11½ u večer. Drhćući kao prut pitao je što je to u toj Klani, kakov narod, a njegov mudri *mačić* odgovorio, da ovako je navada o pustu, da to nije ništa. Iza pol noći, pošto su se nekoji tamo napili i najeli a kašnje izranjali s njime, kad je čuo, da je sve mirno, išao je po kočiju, da utječe ali eto i tamo jada Zašao je u takovo blato, da je težkom mukom izašao van iz njega i onako mučan, jadan i blatan utekao je, da mu se moglo kazati: Martin u Zagreb, Martin iz Zagreba, jer nije ništa opravio za sebe povoljna. Silno jadan uzklikuo je bolno: *„Klana! Klana! nevidiš-li mene više“*, a mi želimo, da bude barem ovaj put, što nije možda nikad bio, postojan u svojoj odluci, i da nas ne pohodi nikad više — Po ovome možete lahko razumjeti, da je prošao praznih ruku, jer sutradan pri izborima sva se Klana listom digla i pohrlila, da glasuje za svoga ljubljenoga dr. M. *Laginju*.

To je bio dobar *tuš* i za poznatega smutljivca, koji izdaje list *„Il giovine So-*

micro“ i koji je pisao, da će rodno mjesto dr. *Laginje* glasovati proti njemu. Što se babi sniło, to se babi litilo!

Klanjac.

Iz Rieke pišu nam 10. t. mj.: Ima već mnogo vremena, da nisam umočio pero, da Vam se odavle javim. Treba mi priznat, da stvar nije u redu, jer sam Vam obećao, da ću Vas točno obavjestiti, kada se štogod izvanredna ovdje dogodi. Ima već nekoliko, da su nam imenovali župnika; to naravski nije ništa izvanredna, jer skoro svako selo ima svog župnika, dakle opetujem, tu nema ništa izvanredna, nego jedino u slučaju, kada bi se uzele u obzir župnikova mlada ljeta i njegovo nikakvo izkustvo u obrađivanju u njivi Gospodinovoj. Ali to se sve dade lahko tumačiti kada se zna, koliko naš *municipij* mari da li je župnik sposoban ili nije, kada se o stranki radi. Novoizabranog gospodina *Kukanića* skoro nitko nepozna, ali se zna, da je *magjarski* učio i da *magjarski* govori, i da je pristaša talijanšćine, premda gomilar i rodjen od hrvatskih roditelja. Zna se, da je bio profesor u senjskom sjemeništu, nu uza sve to naši su *ultra Talijani* zabrinuti u njihovom tjedniku *„Vita fiumana“*. Oni se skoro boje, da bi *Senj* mogao na Kukanića dielovati i uplivati, pa da se uzprotivi kada budu od njega zahtjevali, da se sva starodavnu hrvaštinu iz crkve iztjera. Nedaleka budućnost će pokazati misli li Kukanić nas činit *kukati* po *magjarsko-talijanskom* receptu ili ne.

Kod izbora župnika bio je dobar dio zastupnika pripravan glasovati za preč. gospodina *Marušića*, biskupova kandidata i jedinoga sposobnoga za riečku plovanију; ali nezadovoljna stranka zastupstva, kojoj je propao načelnik, *Ciotta*, i koja u svojih redovih broji istrane i *irredente*, ova je stranka iz prkosa, glasovala za popa *Cassia*, za koga je u svoje vrieme, kada je bila ta stranka pri vladi, izposlovala, da su ga kanonikom imenovali, i, taj kanonik je dobio dvanajst glasova, dočim je dobio prečastni *Marušić* samo jednoga.

Zastupnici, koji su željeli Marušića za župnika, videći, da se Istrani potežu za svoga *Cassia*, svi se složiše za *Kukanića*, jer da ima bar tu prednost, što je Riečanin, i da nije još pokazao one nesposobnosti, koja odliknje gosp. *Cassia*. Radi toga je prodro Kukanić, komu ne manjka ništa drugo nego viša potvrda, i onda ćemo imati župnika, recimo baš izvanrednoga, jer u ovoj našoj župi, odkad grad obstoji, nije bilo župnika, koji je magjarski govorio.

Do vidova!

Bokac.

Franina de Jurina

Fr. Ča da se on mačić va Drage gozi, da ki bi ga stavil va folji, da bi ga valje ubil.

Jur. Ala neka se samo nijenemu onakov negrozi, zač je jur dosti naružen.

Fr. Ča biš ti reka, su li Hrvati veće krese napalili na „Vrh Dračа“ miseca marča na čast našim zastupkom, oli ti su talijanske podrepnice miseca julja na čast svojim?

Jur. Po svetega Kirina povidaju, da su talijanske podrepnice Bartuliću na čast štale zapalil, a naši su smiljem kresili.

* * *

Fr. Topolovski mudrac, da se srdi na svojga prijatelja.

Jur. Ter su se štimali kada su čukali z mižoli.

Fr. Ja ma da mu nisu izašli računi po volji.

Jur. Kaj deš, već ni komunjskeh fijurini a naši vridni koneti raštrkali su im patrijun.

Fr. Izdajač va Topolovcu da se je opet proda Taljanom.

Broj 31 U Trstu 5. agusta 1897. Godina XXVIII.

Rukopisi se ne vraćaju, ne uzimaju se na diskusiju. Pretplatna se pisma, oglasi itd. plaćaju po običnom cjeniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom nalogu (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Imena, prezime i najbliju poštu valja točno označiti.

Komu list nedolazi na vrieme, neka to javi odgovarajućem uredništvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for. za seljake for. na godinu. Razmjerno for. i za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo ježaji broj 6 novč

Uredništvo i administracija (ulazi se u Via Farneto br. 14.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Sastanak državnih zastupnika.

Na poziv g. Dra. Šusteršića, državnoga zastupnika za susjednu Kranjsku, i jednoga od predsjednika „*Slavenske narodno krščanske veze*" sastali se dne 30. julija u bieloj Ljubljani, da se pogovore o položaju i da stvore rosolucijah, tomu položaju odgovarajućih, sliedeći slovenski i hrvatski zastupnici na carevinskom vieću: gg. vitez *Berks*, grof *Coronini*, kanonik *Einspieler*, *dr. Fajančič*, *dr. Gregorčič*, *dr. Gregorec*, *dr. Krek*, *Kušar*, *Pfeifer*, *Pogačnik*, *Povše*, *Robič*, profesor *Spinčič*, *Suklje*, *dr. Šusteršič*, vitez *Vuković*, *Žičkar* i *dr. Žitnik*.

Tršćanske Slavene, koji su bez zakonitog zastupnika, zastupao je g. vitez *Nabergoj*. *Dr. Laginja* izpričao se poslovi, izjaviv, da će pristati na zaključke.

Sastanku je predsjedao dr. *Šusteršič*, koji se je prisutnim srdačno zahvalio, što su se njegovu pozivu odazvali, te im nazvao dobrodošlicu u središću Kranjske.

Nakon pozdrava priobćio je predsjednik drugovom pismo člana kluba, rusinskoga zastupnika *Barwinskoga*, koji je u ime svoje i svojih drugova pisao, da će oni uviek biti solidarni sa slovenskimi i hrvatskimi zastupnici. Nadalje prijavi predsjednik brzojavni pozdrav združene opozicije na hrvatskom saboru u Zagrebu, i odgovor koli ovoj toli zast. Barwinskomu.

Konačno priobći išti, da je nedavno primio pismo jednog uglednog člana poljskoga kluba, u kojem izjavlja, da Poljaci žele ostati uviek u većini i podupirati pravedne želje i težnje Hrvata i Slovenaca.

Nakon toga povela se razprava o političkom položaju u obće, o pitanju slovenske gimnazije u Celju, o nešnosnih odnošajih u našem Primorju i u Koruškoj, te o sveslovenskom i istarsko-hrvatskom sastanku u Ljubljani.

Iza podulje razprave prihvatili su tuj sakupljeni zastupnici *jednoglasno* sliedeće resolucije:

Sakupljeni zastupnici priznavaju jednoglasno potrebu, da se održi sadašnja parlamentarna većina.

Oni hoće ostati vjerni toj većini, dok ona ostane vjerna načelom, izraženim u naertu adrese, prihvaćenom od odbora za odresu na carevinskom vieću. Ujedno odsudjuju najoštrije parlamentarnu obstrukciju, koja je zaprieèila, da se nisu razpravile pučanstvu toli nuždne reforme, *te odlučno odbijaju svaku vladinu promjenu, kojom bi pokazala, da je na škodu slavenskih naroda popustila bilo u čemu neopravdanim zahtjevom u obstrukciji združenih stranaka.*

Na sastanku sakupljeni zastupnici pronašli su napose neobhodno potrebitim, da naglase sliedeće životne zahtjeve slovenskoga i hrvatskoga pučanstva:

I. *Celjsko pitanje* mora se čim prije i konačno urediti u smislu opravdanih zahtjeva i prosvjetnih potreba štajerskih Slovenaca.

II. *Sadašnji vladin sistem u Primorju* mora se obzirom na nesnosne odnošaje slavenskoga stanovništva u što kraćem roku promjeniti, tim više, što su se ti odnošaji nakon posliednjega zasjedanja carevinskoga vieća u svakom obziru pooštrili.

III. *Prigodom promjene u zemaljskom predsjedničtvu u Koruškoj mora se računati sa opravdanimi zahtjevi koruških Slovenaca*; zemaljskim predsjednikom neka se imenuje muža, koji će biti pravedan obim narodnostim u zemlji stanujućim.

IV. Sakupljeni zastupnici nebi mogli podupirati vladu, koja nebi htjela zadovoljiti ovdje izraženim zahtjevom.

V. Konačno zaključio je sastanak zastupnika, *da se sazove u Ljubljani sveslovenski te istarsko-hrvatski sastanak.* Da se to izvede, izabran bijaše odmah stalni odbor, čiji su članovi svi u Ljubljani stanujući državni zastupnici. Povrh toga odlučilo se, da se u taj odbor pozovu takodjer kranjskoga zemaljskoga poglavara i ljubljanskoga gradskoga načelnika.

Svi zaključci sastanka zastupnika prihvaćeni bijahu jednoglasno.

Kako je razvidno iz priobćenoga, stvorio je taj sastanak vrlo važnih zaključaka, za kojih provedbu će, kako se čvrsto nadamo, naši državni zastupnici svimi silami nastojati.

Što nas kod ovoga sastanka osobito veseli, to je ono liepo suglasje, ona krasna jednodušnost hrvatsko-slovenskih zastupnika.

Izmedju svih resolucija za nas je najvažnija ona, koja govori o nesnosnom stanju u Primorju, koje stanje mora se čim prije promjeniti, ako nećemo svi skupa potonuti u moru tudjinstva. Naš narodni obstanak i državni interesi zahtevaju živo, da se već jednom urede nezdravi i abnormalni odnošaji ovdje na jugu monarhije. Muška, odlučna rieč naših zastupnika pruža nam jamstvo, da će oni prvom prigodom u tu svrhu baciti bilo i zadnju kartu na stol visokoga ministarstva.

Glavna skupština družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

(Konac.)

Njihovoj brizi i bratskomu nastojanju svih rodoljuba preporučujemo našu „*Družbu*" i vrude ih molimo, da bi joj tvorom i sborom utirali put u srce hrvatskoga naroda. Potrebe naše družbe bivaju svakim danom veće, a hoće li se, da ona odgovara svojoj svrsi, to je nuždno, da svi, koliko nas ima, upremo svim silama, ne bi li joj olahšali težko doduše, ali i krasno djelo oko narodnog osvještenja. Za to svaki, tko iole može, bilo u veselim bilo u tužnim zgodama, neka se sjeti onog jadnog mučenika pòdno hrvatske drevne Učke gore, a i imućnike širom prostrane naše domovine zaklinjemo, da ne kasne stupiti k našoj „*Družbi*" budi kao članovi utemeljitelji ili podupirajući.

Da predjem sada na djelovanje samoga ravnateljstva „Družbe". Sliedeći liepi običaj prijašnjih godina, središnji je odbor „Družbe" obdržavao svakog mjeseca svoje odborske sjednice. Tim sjednicama, koje se obdržavale u dobrohotno ustupljenim prostorijama družtva „*Bratimstva*" u Voloskom, predsjedao je svakog puta naš velezaslužni starina, veleuč. gosp. *Dr. Vitezić*, koji nije ni za najnepogodnijih zimskih dana požalio ni muke ni truda, već se uvjek našao medju prvimi na odredjenom mjestu. Sakupljeni bi odbornici čitali i pretresivali razne podneske pridošle na ravnateljstvo tekom minulog mjeseca. O svim tim sjednicama vodio se i posebni zapisnik.

Izim odborskih sjednica održavala se i godišnja glavna skupština družbe, i to kao običajno u Opatiji. Dne 30. julija prošlo godine sastala se u sjajnim prostorijama „*Zorin-doma*" liepa kita gospodja i gospodjica, te odabrano kolo prokušanih naših rodoljuba. O teku skupštine govori pobliže tiskano i medju članove razaslano „izvješće", za to meni ne preostaje drugo, no da iznesem predloge, koje je glavna skupština prihvatila a ravnateljstvo izvršilo.

1) Usljed predloga gg. *Dinka* i *Mata Trinajstića*, te *Dr. Matka Laginje*, podnesio je ravnateljstvo „Družbe" na c. kr. ministarstvo bogoštovlja i nastave, te na njeg. preuzvišenost gosp. ministra predsjednika spomenice, glede ustanovljenja hrvatske gimnazije u Pazinu, i glede ustrojenja pučkih škola s hrvatskim nastavnim jezikom svagdje ondje, gdje imade dostatan broj djece dužne polaziti školu.

2. Polag predloga gosp. *Lacka Križa*, odaslanika družbine podružnice u Puli, ravnateljstvo je pozvalo istu, da izvede sve predizvide i predradnje za ustanovljenje barem jedne pučke škole u Puli, i da gotovim predlogom dodje pred ravnateljstvo družbe.

Podružnica u Puli odazvala se je pozivu ravnateljstva, a o predlogu, što mu ga podniela, viećalo se u jednoj od posliednjih odborskih sjednica. Konačno rješenje sliediti će pako naskoro.

3) Ravnateljstvo je poprimilo preporuku veleuč. Dr. *Dinka Trinajstića*, i uvelo čekovne knjižice za jeftinije i laglje dostavljanje novca na centralni odbor. Na glavni uspjeh rada našega ravnateljstva u prošastoj godini bilo je otvorenje škola u Kašteliu i Baderni. Ova dva sela nalaze se u kotaru porečkom, koji je napučen u velikom broju pučanstvom hrvatske narodnosti, a ipak neima nijedne javne redovite pučke škole sa hrvatskim nastavnim jezikom. Dodajmo k tomu još i to, što su ta dva odabrana mjesta dvie važne točke, s kojih bi se vremenom moglo najuspješnije razmaknuti blagotvorno djelo oko narodnog osvještenja u svim onim okolnim mjestima, to će biti svakomu jasno, za što se je „Družba" već u prvom svom zametku trsila, da ustanovi svoje škole u *Kašteliru* i *Baderni*.

Kako je poštovanoj skupštini znano već iz izvještaja prošlih godina s otvorenjem škole u Baderni zatezalo se sa strane nadležne oblasti. Već se bilo imenovalo i učitelja, već se dogradila i druga škola u Kašteliru, a rješenja za Baderni nema. Ravnateljstvo „Družbe" je u više zgoda nastojalo, da stvar pospješi, dok je konačno visoko ces. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru u sjednici dd. 29./9. 1896. odobrilo, da se otvori škola u Kašteliru, a za Baderni sljedilo je odobrenje sa strane visokoistoga vieća u sjednici od 31./10 iste godine.

Ravnateljstvo se požurilo, da o tome obavjesti dotične učitelje naloživ im, da što prije započnu svoje školsko djelovanje. I tako već vidimo gdje se dne 22. oktobra 1896 svečanim načinom otvara škola u Kašteliru, a dva u Baderni mjesec dana kasnije.

PODLISTAK.

Buratin

ali

prekršćenje banderijaša.

Komedija za plakat.

Napisal iu Lovrinović.

(Nastavak)

V. Prizor.

Funcijon.

(Sada pridu nutar Izdajić, Kajfić, Sotonić i Ivačić. Sotonić nosi jednu vreću a Ivačić jednu debelu, veliku knjigu. Ivačić i Sotonić potancaju malo okole, a onputa reče Izdajić Banderijašu: *Makako.*)

Band. (Kajficu): Ča to dè?

Kajf.: Rekal vam je: — Dobar dan, dragi prijatelju!

Band.: Toliko tega va jenoj besede?

Kajf.: A ja vidite, to je vrednost talijanskega zajika.

Sada stavi Sotonić onu vreću pred Banderijaša. Izdajić mu kimne s glavom, da neka poklekne na vreću. Banderijaš stori, kako mu je on rekal, klekne na kolena, a s rukami se podupre o pod. Izdajić mu stavi onu debelu knjigu na pleća i počne ave tiho govorit: Strif, straf, strof, struf. Band. (sam sobom): Ovo je latinski

Ka glava, ka glava je ov naš duhtor!
Dokle Izdajić ono mrmlje. Kajfić, Sotonić i Ivačić tancaju okole Banderijaša i pivaju:

Bradašina — Banderina
Per šta noštra arlekina
Mi pregar šera e matina
Per Bradina, Banderina
Vojo bever bira e vina
Vojo far una feština
Šule špale de Bradina,
Bandorina — Buratina.

Dokle pivaju, svako toliko gredu na stran i toče vino s jedne bačvice i piju ga — udri ga Bleža! Onputa se obrne dva puta i Izdajić zame žmulj vina, kega mu da Kajfić i pije pivajuć: Ha, la, bà, bo, la, ha, la, ha, la, bà, hop, hop, hop. Sotonić, Ivačić i Kajfić: Hop, hop, hop. (piju)

Band.: Uf! već nemorem.

(Izdajić mu znamе s pleći knjigu i hiti na njega jednu dugu kalabrežku veladu, a na glavu mu nataknе kalabrežki klobuk. Onputa mu opet stavi knjigu na pleći i počne sam sobum govorit kako i prvo. Na jedanput ga Izdajić, udri šibum tako jako, da je sirota Banderijaš od boli jeknul. Dokle on to dela, Ivačić, Sotonić i Kajfić piju vino kako vodu a i Izdajić svako toliko spražni po ki žmuljić.)

Izdajić: Ti no štar furba. — Mi te beve vina, ti štar Buratina.

(Izdajić mu znamе s pleći knjigu, udri ga s palicum, pak hodi okole njega i piva: Ti no štar furba — mi te beve vina — ti štar buratina. Onputa skoči Kajfić, a za njim Ivačić i Sotonić pak tancaju okole njega, pivaju kako i Izdajić i paličaju Banderijaša.)

Izdajić (tancajuć okolo): Dara, dara bastonara.

Kajf., Ivačić i Sotonić (tancajuć okolo): Dara, dara bastonara.

Izdajić: Non paura, non paura — questo poko, poko dura.

Kajfić, Ivačić i Sotonić: Non paura, non paura. — questo poko, poko dura.

Izdajić stane i počne još neč sam sobum govorit. Ivačić, Kajfić i Sotonić ga drže za veladu. Izdajić udri još jedanput Banderijaša po debelem mesc, pak zavapije: Ti štar Taljana — ti štar Buratina. — Z vani se čuju koraki. Izdajić, Sotonić, Ivačić i Kajfić bežе. Oni na vrata a Tonka ih poleje s loncem vodi. Kajfić je ustal jedan čas i rekal Banderijašu, ki je još onako stal: Sada smo glih! Ja vam nisam već ni šolda dužan!

Band.: A sam pak ja Bulatin?

Kajfić: To se zna. (Pobegne za drugemi, a Tonka mu hiti za vrat malo vodi.

(Konac sliedi.)

Bili su to dani radosti i utjehe za nevoljni onaj narod, koji je sada vidio izpunjene svoje davne želje. U Kašteliru upisalo se već prigodom otvorenja škole do 123 djece obojega spola. Tu je namješten za učitelja gosp. Anton Ryšlavi, dočim je vjersku obuku preuzeo dobrohotno tamošnji župe upravitelj velečastni gospodin Stavčlik. U Baderni pako, gdje je namješten za učitelja gosp. Ivan Pečarić, podučuje u vjeronauku velečastni tamošnji župnik Fran Gorec. Koli jednomu toli i drugomu gosp. vjeroučitelju ravnateljstvo „Družbe“ je najusrdnije zahvalilo na trudu. Živili i množili se takvi dični rodoljubi!

Kao što je u svoje doba školi u *Krkavcima* i u *Slumu*, tako je onoj u Brgudcu (občina Buzet) „Družba“ Sv. Cirila i Metoda priskočila u pomoć s izdatnom podporom. Njezina je dakle zasluga, te se je uz dobru volju čestitoga onoga pučanstva mogla dograditi pomenuta škola, koja bje svečanim načinom blagoslovljena dne 8. oktobra 1896.

Družba je izim toga podarila pomoćnu školu u *Kršanu* liepom svotom, a u najnovije doba doznačila je čestitomu gosp. *Korbaru*, kapelanu u *so. Mariji od zdravlja*, primjerenu podporu.

Ni siromašnu našu učeću se mladež nije naša „Družba“ pustila s vida.

Tekom prošle godine podielilo je ravnateljstvo među potrebnije i vrednije najbolje učenike srednjih učilišta nekoliko podpora, a nade je, da će te žrtve donieti našemu narodu obilnu ploda.

Ravnateljstvo se je bavilo u svojim sjednicama i inim životnim pitanjem, zasjecajućim u prosvjetu našega naroda, te uznastojalo, da doskoči savjetom i tvorom ondje, gdje je najveća nuždа.

Početak je učinjen — bude li u narodu malo dobre volje, konačni će uspjeh okruniti golemo djelo naših prvaka. Težki se na nas svalili dani; odasvud se na nas vreba. Hrvati! Naši djedi obranili su Evropu od ljutog Azijata, mi pako nastojmo, da obranimo sebe i ovu našu grudu, koja nas je rodila. Da to postignemo, u prvom nam se je redu što čvršće stisnuti uz naše vodje pod svetim i plamtećim barjakom „Družbe“ Sv. Cirila i Metoda za Istru.

Dopisi.

Šiana kod Pule. 1. agusta 1897. Stari je običaj, da se na jutrnjoj sv. misi u svetomu Domu u Puli čita evandjelje i drži propovied u hrvatskomu jeziku, a tako se mole i one 3 zdrave Marija poslje mise. — Nego ovdješnji „*Giorine Pensiero*“ prot malo dana oborio se oštro proti tomu staromu običaju, nazivajuć ga provokacijom, i ta navala bila je tako uspješna, da se je već u sliedećem broju taj list pohvalio, kako su mu dali „*piena soddisfazione*“. Dà, Basilisco dao je podpunu satisfakciju *Martinolichu* i iztjerao, Bog mu oprosti, hrvatsku rieč iz hrama Gospodnjega. Biskup *Flapp* zato naravno ne mari, on je budan čuvar starinskih običaja, kad su na štetu hrvatskog jezika, a kad su na korist našu, nije ga briga!

Ali ako je hrvatska molitva, koja je od vjekova puljskim hramom odzvanjala, sad najednoć postala u očima naših renegata provokacijom, pitamo mi gg. *Basilisca* i *Flappa*: Zar nije provokacija, da u crkvi majke Božje Šijanske, koju je narod svojim znojem sagradio, nedjeljom po podne crkveni zvonar moli krunicu i intonira pjesme u slavu Blažene Gospe samo u talijanskom jeziku? Jest, to je gore od provokacije, u Šiani, u našoj Šiani, gdje je 90% našega puka, i gdje smo zadnjih izbora za petu kuriju sjajno pobiedili. U ovom podpuno hrvatskom kraju grada, takovo zlorabljenje jezika u crkvi je zločin, jer taj molitva ne služi drugo nego sredstvom odnarodjenja naših kćeri i sinova. Srdce zaboli čovjeka, kad čuje i vidi dječica naših šijanskih rodoljuba talijanski pjevati i moliti, ali što će nevoljni kad im drugčije nedadu? Oči njihovi trebalo bi, da se pobrinu malo, te da skrše intoleranciju talijanskih popova, koja je dotle doprla, da se n. p. enaj uzor talijanskoga popa Škarpe, komu je rodbina u Dalmaciji među dobrimi rodoljubi, nije ustručavao javno vikati na cesti, kad je vidio, da crkvene ključe drži vriedni naš posjednik i krčmar g. Travičić: „*Cosa lascè a questo croato che tegni le ciavi*“. To je liepi moral narodu!

A zar neznaš ti vriedni pope, da je sašao duh sveti vrhu apostola u prilici ognjevitih jezika samo zato, da budu mogli propoviedati svetu vjeru u svim jezicima, svim narodima! Da je Bog htio, da se propoviedа samo latinski ili talijanski, onda bi poslao bio duha svetoga ne na apostole, nego na narode, da ovim s glava ujera latinski i talijanski jezik. Ali koja korist vama govoriti. Duboko ste zagrezli! Narod naš imao je do sada u svojoj nevoljі jedino utočište u crkvi. Tu je mogao izlijati srce pred Višnjim Bogom u materinskom jeziku. Ali sada već ni to nema. Svećenici su naši proganjani, prieti se žandarima, ako narod bude u crkvam našim hrvatski pjevao i molio. Crkve su mjesta, gdje se vodi akcija raznarodjenja. Ne manjka drugo nego da povedete na Slavene u Istri križarsku vojnu, kao u srednjem vieku pomeranski biskupi, a da se Istra pokrije slavenskim „bielim grobovima“!

Iz Rieke pišu nam 2. t. mj.: U prošlom mom dopisu javio sam, da ću samo nekoje izvanredne stvari priobćiti, ali ovu sam mimoišao misleći, da tu nema izvanrednosti, nu vidim, kako se ovdje još o tome piše i razpravlja, pa evo ma, da i ja dvie o toj stvari napišem.

Bit će ym poznato keko su zadnje polovice prošloga mjeseca riečke, zadarski i tršćanske novine udarale u velike bubnje, da će riečko-magjarsko družtvo *Arpad* ići u pohode braći u Zadar.

Baš na Petrovdan o ponoći parobrod *Pannonia* krenuo je iz Rieke sa skoro 200 izletnika muških i ženskih. Kada oni osvanuli izvan Zadra, tu im zadarski *Talijančići* s parobrodići i glasbom dodjoše na susret

Tu se vikalo i urlikalo „*Evviva*“ i „*Eljen*“; tu izvanredne svečanosti, tu riečko-magjarska braća dala predstavu talijansku u zadarskom kazalištu. Tu se deklamiralo, tu se pjevalo, tu se trošilo sve po šestnajst, samo da ta talijanska svečanost što bolje izpade. Poslije kazališta Arpadovci pošli su pozdravljeni na parobrod. Razstali se i jedni i drugi zadovoljni. Parobrod je odplovio, ali nakon povratka ovamo počele su „*dolenti note*“.

Arpadovci, kojim je grof *Becker* predsjednik, poznata ličnost za predsjedati vazda tamo, gdje se troši, kadasu vidjeli, da neima više novaca, poslali su zadarskoj braći račun, da njim pomognu platit troškove. Zadrani dakako platiše, ali takodjer izbuljiše oči, jer nije njim to po volji bilo, kako ni onomu, koga se pozove na objed, pak da mu se pošalje račun. Za tu se stvar brzo doznalo, pa onda nekoji Riečani počeli javno udarati na Arpadovce, a ovi brže bolje prosili u Zadar, da se to za Boga zabašuri. Zadrani se odazvali i poslali ovamo listove, u kojih se hvali braću Arpadovce, njihov odbor, rad, ponašanje, darežljivost itd. Tim se punili stupci u „*Voce del Popolo*“. Na ove izjave opet dobiše druge listove iz Zadra, te tako nastao metež, iz koga se je pokušalo izaći udarajuć u poznate stare diple, da su tomu nesporazumku izključivo sve Hrvati krivi, i to se pisalo u „Voce del popolo“; no radi toga nas glava neboli jer se ovdje i bez toga taj listić zove „*v' oče popela.*“

Ali i taj recept nije pomogao, jer stvar ne samo da nije svršena, nego se i tkar razvijati počela. Više od pedeset Riečana je tuženo i odgovarat će morat pred sudom Arpadskoj direkciji za uvriedu nekakvog poštenja. Ovi će se ljudi med sobom bockati, što je i naravno, jer Magjari, Riečani i Zadrani Talijani mogu jedni druge kako takve prividno slaviti i dizati nebu pod oblake, ali da se u jednom kotlu kuhaju, nebi nim se (kako piesnik veli) niti čorbe pomješale.

Do vidova!

Roka.

Iz Opatije pišu nam 3. t. mj.: U nedjelju dne 1. t. mj. priredio je naš „*Lovor*“ u „*Zorinim*“ prostorijama, kraj pokritih stolova, svoj treći koncert. Obje dvorane malo da nisu bile dubkom pune. Občinstvo je bilo birano. Drago nam je zabilježiti, da se je pozivu odazvala i nekolicina braće Srba iz Banovine, koji su sada naši lječilištni gosti. Hrvata od tamo valjda još neima ovdje. Sve točke programa, a navlastice Brožova glasbena slika „*Moj san*“ bijahu vrlo točno izvedene. Silno povladjivanje i neprekidno klicanje svjedoči vještinu i zbora i kapelnika gosp. Kellersbergera, tako, da smo se opet jednom uvjerili, da se na našoj tamburi mogu proizvadjati glasbeni umotvori svake vrsti.

Kad već govorimo o „*Lovoru*“, reći nam je podjedno još nešto. Želili bismo naime, da uprava toga miloga nam družtva neizbjegava odviše hrvatsko ime, jer ima zlobnika, koji se nestide kazati, da to *hrvatsko* nekomu zaudara. Svoju tvrdnju podkriepljuju naime time, što se je onoga dana, kad se je „*Lovor*“ konstituirao, govorilo i o promjenah pravila u tom smislu, da se dotadanje patrijarkalno ime „Opatijsko pjev. družtvo Lovor“ zamjeni jedino opravdanim imenom „Hrvatsko pjev.-tamb. družtvo „Lovor“ u Opatiji“. Ta primjetba nekomu nije bila pogodna, pak se je *neopazice* mukom preko nje prešlo. Tadanja uprava, koja je i ponovno ostala na vladi, bila je posredno i privatnim putem i po neki, lahko shvatljivi način, štampom podsjećivana, da se u tom smislu popravi. To još ni danas na našu žalost nije izvedeno.

Ma da i spada u njegovanje glasbe — što je zadatak našega „Lovora“, i tamburanje i pjevanje, ipak je naša skromna želja, da bi se uz tamburu primjereno njegovala i pjesma. Jer kad je hvalovriedno, da se udomaćuje narodno to naše glasbalo, tako i bilo opet žalostno, da se naskroz napusti miloglasno pjevanje. Da blagotvornije na um i srce ljudsko utječe čista i iskrena pjesma, nego li tambura — priznat će nam valjda svatko. — A dobro bi i liepo bilo, kad bi nam „Lovor“ toli jedno koli drugo — u jednakoj mjeri — počešće priuštivao.

Uzradite dakle gospodo prema kratkim ovim našim željam, pak vam neće izostati općenito priznanje.

Dr. Pravica.

Iz Labina pišu nam 29. pr. mj. Kolika razlika g. uredniče, izmedju danas i izmedju nedavne prošlosti.

U vrieme izbora za V. kuriju grdila su i ružila školska djeca naše izvanjske ljude na sve moguće načine; ona se dapače na seljake i kamenjem nabacivala. Učitelj, rodom Talijan, videći taj divljački čin školske djece, pokara ih sliedećeg dana u školi rekavši im, da se nisu jučer ponijeli na ulicah ni pristojno ni kršćanski. *Zar nevidite, reče im učitelj, da ti vanjski ljudi obdjelavaju vaša polja i vinograde, da sav svoj dobitak iz ugljevarne nose u grad, da Vas hrane i uzdržuju . . . ?*

Za ovo otčinsko i kršćansko pokaranje djece doznali su roditelji, labinska gospoda pak udri pisati na sve strane proti učitelju zahtjevajuć, da se odmah odstrani. Školsko oblasti povele iztragu, a pošto se stvar dugo zateže, reć bi, da će učitelj i nadalje u ovom gnjezdu učiteljevati i tekar onda otići, kad bude mogao zadobiti bolje ili bar jednako mjesto. Otići će bez dvojbe odavle ali kad bude njega volja ili kad nebude nikako oškodjen ili bilo pred kim poniżen.

Sada čujte kako su postupale prije desetak godina duhovne oblasti proti jednomu našemu svećeniku, službujućemu u ovom talijanaškom gnjezdu. Taj svećenik nije glasovao kod jednih izbora po svojoj duševnosti sa talijanskom gospodom. Ova gospoda napisala proti njemu a na njegove starešine crnu knjigu laži i klevetа. Tri dana kasnije bio je taj svećenik premješten na svoju materijalnu štetu i na duševnu štetu našega izvanjskoga bogoljubnoga puka. Tomu se radovali gradjani, kojim je crkva i sv. vjera deveta briga. Svećenik morao seliti kano kakav zločinac, da se razmaženoj framasanskoj gospodi zadovolji. U tom Vam leži gorispomenuta razlika.

Franina i Jurina

Jur. Ča da imaju g. kapitan jenega novega prijatelja i šocija?

Fr. A je onega od devic z Opatije.

Jur. Viš vraga, veramente su pred nekoliko vremena sudeći bili. Oni su se valjada onputa sprijateljili.

Fr Će bit, zač prej da je govoril kapitan: tega se mora ča z Opatije stirat, a sada se gledaju kako da su brati.

Jur. Ča češ no, su se našli. Sad je barem Krstića naraslа kumpanija.

* * *

Fr. Si čuja, Jure, da već neće falit popi u našoj biskupiji?

Jur. Oš kuda će doći?

Fr. Čuja sam, da se odprlo novo seminario u Premanturi.

Jur. Ča u Premanturi?

Fr. Ma dà, u staroj školi.

Jur. Vidi vraga, a sada će Premantura lipo napredovat i pop misli gradit štalu.

Fr. Stija bi on, ali da mu narod gradi za niš; zato delegat i buba na okolo, ali mislim, da mu neće valjat. Pozna narod svoje prijatelje.

Jur. A pa ča bi mu štala služila?

Fr. Govore da će počet gojit kravice u veliko.

Jur. Ča ti se para, ne bi i zato bila dobra stara škola?

* * *

Fr. Ž ni đeju, da su poneđeljak videle kako j' Izdajić svojun kripičinun frčel kako da bi ga si prazi gonili.

Jur. Po svetega Kirina imel je zač frčet, zač bi bil tačas bez kripičini i one marcini ostal.

Fr. Oho!

Jur. Ča neznaš, da su ga oteli rubat?

* * *

Fr. Po Rukavačdine, da će bit, ako će Bog, ovo leto dobrahna letina od mladeh mačić.

Jur. Tr neka Bog da kada ni druge letini.

Fr. Ja, temu neškodi ni saša ni grašica.

Jur. Neznan kako će bit kada počne njavkat.

* * *

Fr. Kajfu, da su storili za mačjega kuratura pul Turak.

Jur. Tr on je za to fanjski; zna pištamenti krojit, po šekucineh klatit, leventariji tenfat, i kada zemlju mere, verugi ponašat.

Fr. Ma pul Turak da neće bit ča glodat.

Jur. Paraš, da neće on i tamo kakovu košćinu nać.

* * *

Fr. Kajfina, da se već jadi, da ga tako zovu.

Jur. Tr je sam to ime zibral.

Fr. Po pravice lepše bi mu pristalo *Jeđa*, kada j' svoju starinu izdal.

Jur. A ča češ pak dat njegovemu kumpanju?

Fr. Imaš i ti pravo.

* * *

Fr. Ugoni, ako si vredan, koliko je trubil ki plaćaju mačju „Slogu“?

Jur. Ja, ako računamo po onen, kako va njoj lažu, moralo bi jih bit barem 10 jezer.

Fr. Ala dan valje svoju glavu ako jih je ni sto.

Jur. A ki plaća tako špendije?

Fr. Istarski Talijani, ken su se mačji prodali.

Jur. Je l' to moguće?

Fr. Samo jedan s Parenca, ki se je Kastavščini pretil, da će ju za vavek šundrat, šalje mačjoj na mesec 8—10 petač.

Jur. Onda njim je lahko munjesat i sprelutat. —

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri bilo je sabrano u Kapeli kod domoljubnoga upravitelja L. Lukačića-a 2 fôr. 50 nč.

† **Jelisava Vlah-Maurel.** Iz Kastva javljaju nam tužnu viest, da je tamo preminula dne 3. t. mj. nakon duge i težke bolesti okriepljena svetotajstvi naše sv. vjere, vrlo čestita učiteljica g.đja *Jelisava Vlah-Maurel*, supruga prerano umrlšega blagopokojnoga učitelja *Josipa Vlaha*. Sprovod krenuti će danas iz kuće žalosti na groblje sv. Lucije, a zadušnice za pokojnicu pjevati će se sutra dne 6. t. mj. Vječni pokoj vrlej učiteljici i čestitoj Hrvatici.

K našoj viesti „Biskup-v blagoslov“ priobćenoj u zadnjem broju, javlja nam jedan naš svećenik ovdje iz mjesta koliko žledi. Ona Vaša viest iznemirila je silno nekoje talijanske svećenike, koji medju sobom priznaju, da se je onim odkrilo njihovu političku svrhu. Koli bezobzirna su nekoja gospoda iz onog odbora, razvidno je odatle, što imade medju njimi i takovih, koji su u sadašnjem biskupskom konviktu u Trstu izškolani, a u proglasu tvrđe, da je taj konvikt samo za one, koji govore njemački i slavski.

Jedan vrlo čestit svećenik po rodu, jeziku i čuvstvu Talijan rekao je očito, da rečeni odbor neima druge svrhe nego potalijančevanje puka ove biskupije; on da će to, uztreba li, i sam presv. gosp. biskupu kazati. Rekao je dapače, da će gospodu od odnora otjerati, ako dodju k njemu po novac. Biskupov blagoslov odsudjuje taj svećenik najodlučnije. Bude li trebalo, mi ćemo i imenovati toga svećenika onomu, koji je interesiran.

Za našu družbu sv. Cirila i Metoda za Istru. Svakomu Hrvatu, gdjegod se on nalazio, mora biti poznato kako je očajno stanje nas Hrvata u Istri. Sa svih strana se navaljuje na nas Hrvate i Slovence u Istri. Naši neprijatelji nalaze izdašnu pomoć proti nama u oblastim i kod onih, koji dozvoljavaju, da se naša, zakonom zajamčena prava od naših neprijatelja krnje, te se nas Hrvate i Slovence u Istri postavlja izvan zakona. — Svemu bi možda pomoću Božjom i naše braće odolili, ali težko ćemo odoliti pokušajima naših din-dušmana, da našu djecu odnarode. — I silom — kao janjičari — i mitom — kao hajduci — tjeraju našu nevinu djecicu u svoje „Legine“ škole, gdje tu djecu uče mrziti svoj materinski jezik i svoju domovinu, gdje iz naše djece pripravljaju buduće izdajice i hulitelje svoje domovine. A sve to biva ponajpače radi toga, što mi Hrvati i Slovenci nemamo — premda bi po Bogu i zakonu morali imati — svojih pučkih škola. Družba sv. Cirila i Metoda postavila si zadaćom, da tomu zlu doskoči i da po mogućnosti preduzretne našoj narodnoj propasti — našem posvemašnjemu odnarodjenju! Težke li zadaće ako se pomisli, — da u Istri imade do 17.000 najviše hrvatske odnosno slovenske djece bez škole, bez obuke. Odkle da družba namakne sredstva za ustrojenje i uzdržavanje tolikih škola? Dužnost je dakle svakoga pravoga prijatelja naše još zelene grane u Istri, da družbi priskoči na pomoć u koliko njegove sile dopuštaju. U tu svrhu postavljamo sliedeći predlog:

Neka se širom naše domovine nadje bar *stotina* rodoljuba, koji će se obvezati, da će blagajniku družbe u Volosko šiljati svaki mjesec dobrovoljni prinos od 1 for. i koji će taj prinos takodjer točno šiljati. Mi ni najmanje ne dvojimo, da će se širom naše domovine naći toliko požrtvovnih rodoljuba. Doprinašanjem prinosa imalo bi se započeti već ovaj tekući mjesec a prestalo bi se kad nebi pojedini bio već u stanju da žrtvuje taj forint na mjesec ili kad bi stanje družbe postalo tako povoljno, da nebi trebalo takvih prinosa. — Rodoljubi, koji pristaju na ovaj predlog, neka izvole poslati svoje mjesečne prinose po 1 for. na velečast. g. dr. *Nika Fabianića*, blagajnika družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Volosku. Podpisani evo prvi šalju u to ime na ruke družbinog blagajnika po 1 for. kličući: *vivant sequentes!* Molimo sve hrvatske i slovenske drugove, da ovaj poziv-predlog preštampati izvole.

Istran Hrvojić. *Hrvoj Istranić.*

C. kr. poštni nadkomesar Petar Corrà odlazi. Poznati prijatelj našega jezika i naroda c. k. poštni nadkomesar g. *Petar Corrà* odlučio se napokon, da nakon više mjeseca, što je imao odavle u Trent se liti, naposlied ipak već jednom odputuje na svoje novo mjesto.

Za „*populicu*“ doznao je ovih dana, da je umro onaj neumorni *Maister*, bivši poštni odpravitelj u Logatcu, kojega je on moralno upropastio i siromak usljed toga težku bolest zadobio.

Doznajemo, da se je g. *Corrà* nekomu od riedkih prijatelja pohvalio, da je sada bogatiji nego li ikada prije, jer da je primio mnogo novaca pod raznimi nazivi, kano *doplatak, putni troškovi, odškodnine, nagrade* itd. itd. Mi mu želimo, da taj novac uživa u miru, da bude sretan tamo, kamo ide, i da nam se više nevrati ovakav.

Kako se i tko širi anarhizam? Poznat je izgred, što se ga je počinilo jedne nedjelje prošle korizme s glasbom na Volosku, bez da se je od koje strane imalo redovitu dozvolu za obhod ni za glasbu. Glasba, pod vodstvom izgrednika svirala je c. kr. kotarskom kapetanu Alojziju Fabianiu na Volosku i on ju je zadovoljstvom slušao. Dalnji obhod u Lovran bio je zapriečen po obć. glavaru Voloskom Dr. Andriji Stangeru. Izgrednici išli su istom c. kr. kotarskomu kapetanu, te pak s glasbom u Matulje, a po podne s istom po raznih selih Kastavšćine. Žandarom, pitajućim jih za dozvolu odgovorili su, da neimaju pismene dozvole nego ustmene od c. kr. kotarskoga glavara. Stvar da je oblastim u rukah, al do sad nije još po stupak proti izgrednikom proveden, premda se je ono dogodilo u ožujku a sad smo već u agustu. Koje čudo, ako se je sličan pače i gori, slučaj dogodio prošlih dana u Podgradu. Tamo je obćinski glavar, na temelju zakona, dozvolio jedan ples za blagdan sv. Jakova, kako svake godine. Drugoga nije dozvolio. Oni što su ga željeli prirediti, napravili su pismenu pritužbu ili molbu na c. kr. namjestničtvo u Trstu, i neki njih odnesli ju sami tamo. Tu na c. kr. namjestničtvu, da su im rekli, da imadu prije ići na c. kr. kotarsko glavarstvo, te su sami tako uljudni bili, da su precrtali naslov na c. kr. namjestničtvo, i zamjenili ga sa onim na c. kr. kotarsko poglavarstvo. Pravo bi bilo, da su ih poučili o zakonu, po kojem spadaju dopusti za plesove na obćinskoga glavara, odnosno, putem priziva, na obćinsko zastupstvo, i da c. kr. oblasti neimaju ništa kod toga. Odnesli su pritužbu ili molbu već početkom tjedna na c. kr. kotarsko glavarstvo. Kad su se tu tužili, da njim se dozvole dalo nije, primetnuo njim je c. kr. kotarski glavar: *Kako ste si, izabrali, tako imate!* To bijaše naperено proti zakonito postavljenomu poglavaru obćine, bez da je c. kr. kotarski poglavar njega nit saslušao. Što njim je dalje c. kr. kot. poglavar rekao, nisu pripovjedali. Svakako, najmili su glasbu i priredili prostor za ples. Neimajuć nit petak, dakle dva dana prije blagdana, pismenoga odgovora od c. kr. kotarskoga poglavara, brzojavili su na istoga i platili odgovor.

Sav akt ujedno sa čistom blanketom za odgovor poslao je c. kr. kotarski poglavar obćinskomu glavaru, i pozivao ga, da stvar reši u smislu § 38. obć. reda. Taj § kaže, da se medju ostalim onaj komu se nedozvoli plesa, može prizvati na obćinsko zastupstvo. Pravo bi bilo, da je c. kr. kotarsko glavarstvo poslalo stvar pritužiteljem, nek se obrate sami na zastupstvo, kako to zakon hoće. Nu uzev da je pravo i ovako, svakomu je jasno, da se obćinske sjednice nije moglo sazvati da odluči o stvari za dan 25. julija, kad je stvar dobilo 24. julija, pošto se poziv k sjednici mora razaslati bar tri dana prije sjednice.

Obćinski glavar javio je stvar pritužiteljem odmah subotu dne 24. julija, opazkom, da će stvar predložiti obćinskom zastupstvu i daljnjem, da ostaje kod svoje prvanje odluke, naime da drugoga plesa nedozvoljava.

Došao je dan 25. julija. Malo prije svršetka svečane sv. mise, išli su ti pritužitelji, prireditelji plesa bez dozvole, s glasbom na obično mjesto, i kad je sv. misa svršila, zasvirala je glasba pak svirajuć išla Podgradom, zaigrala pred c. kr. sudom, i onda išla na plesište, i svirala tu, i plesalo se sve u šestnaest. Mjestni župan i poljski čuvar rekli mužem glasbe, da neimaju dozvole svirati; oni su odgovorili, da sviraju jer su najmljeni, i svirali su. Jedan od naručitelja glasbe rekao je, da on vodi glasbu. Župan išao je sa obć. slugom pitati jih za imena; prvi koga je pitao, rekao je, da se zove „Ivan Nabergoj“ — dakako, da se tako ne zove. Ć. kr. oružnici, da su već prije jednom rekli, da njim netreba javljati o plesovih, jer to na nje nespada. Obćinski glavar u 11¼ htjeo je brzojavno obavjestiti o tom c. kr. kot. glavarstvo, i pitati asistenciju žandarmerije, al expeditorica nit meštar pošte nisu htjeli brzojavke primiti, jer da je već 11½ prošlo. I to nek bude dokazom odnošajem u kotaru, komu je na čelu c. kr. kotarski poglavar Alojzij Fabiani. Ljudi, koji neće da znaju ni za zakon ni za oblasti zakonito obstojeće slave upravo orgije, pod. . . .

Opažamo još samo, da su muzikaši iz Materije, a da se je taj nedozvoljeni ples priredio kod muža, stojećega u rodbinskoj svezi sa Francescom Marottijom i meštrom c. kr. pošte Petechom.

Razprava proti bivšemu obćinskomu blagajniku u Motovunu L. Corazza. Dne 27., 28. i 29. pr. mj. vodila se pred porotom u Rovinju razprava proti bivšemu obćinskomu blagajniku u Motovunu L. *Corazza* radi pronevjerenja obćinskoga novca. Obtužnica glasi, da si je obtuženi prisvojio obćinskoga novca u iznosu od for. 4669·43. Pošto bijaše to pronevjerenje otkriveno i oblasti dojavljeno, vratio je obtuženi nešto od gornje svote obćini a za ostatak podložio je svoj posjed.

Porota ga je riešila obtužbe, jer da bijaše u službi samo *nemaran* i *lien*.

Ovo je u kratkom roku druga porotna razprava u Rovinju, kod koje bijaše obtuženi radi pronevjerenja obtužen, pak od porote riešen. Prvi je nai e bio poznati Leopoldo Ivancich, a sada eto L. Corazza. Mi doista neznamo, tko je kod tih obtužba i razprava na lahku ruku postupao, državno odvjetničtvo ili porota.

Poštanski pečati u talijanskom ili njemačkom jeziku. Opažamo na pismih, dopisnicah itd., dolazećih iz čisto hrvatskih ili iz mješovitih mjesta, u čisto talijanskom ili njemačkom jeziku. Za danas imenujemo samo, nekoje od tih pošta, pozivljuć njedno obć. glavarstva i pojedine rodoljube, da učine svoju svetu dužnost, te da odlučno zahtjevaju našemu jeziku na pečatih ono mjesto, koje ga ide. Te pošte jesu: Volosko, Opatija, Boljun, Pazin, Tinjan, Cerovlje, Oprtalj itd.

Iz Zumeska, občina Motovun, pišu nam, da je tamo preminuo čestit naš rodoljub Šebastijan Sebenić, koji bijaše u kući tamošnjega vriednoga Hrvata obć. župana i zastupnika Petra Labinjana. — Vječni pokoj podieli mu Gospodine!

Promjene na vladi i odlikovanja u Hrvatskoj. Službeni list „Narodne Novine“ donosi ovo: Odjelni predstojnik g. Dane *Stanković* umirovljen je, pa je prigodom svoga umirovljenja dobio velekrst reda Franje Josipa; Svetozar *Kušević*, komanderski krst istoga reda; bivši podpredsjednik sabora Hinko pl. *Francisci* vitežki krst Leopoldova reda; zastupnik i sveučilištni profesor Armin *Pavić* i Gjuro pl. *Gjurković* red željezne krune III. stepena. — Nadalje imenovani su: Odjelni predstojnik Oto pl. *Krajcovics* dignut je sa svoga dosadašnjega mjesta i imenovan predstojnikom notarnjega odjela; državni odvjetnik Tomo pl. *Kraljević* državnim nadodvjetnikom, zamjenik drž. nadodvjetnika dr. Njkodem *Jakšić* i odsječni savjetnik dr. Ivo *Malin* banskim savjetnicima kod zemaljske vlade. I tako se je sve obistinilo, što su prije iste novine oprovrgavale.

Vrhunac talijanske kulture u Istri. Iz Materade — obćine Umag — piše nam prijatelj koliko sliedi: Našega velevriednoga posjednika M. Tonkelu zadesila je prije 4 mjeseca velika obiteljska nesreća. Umrla mu je naime vriedna i dobra supruga ostavliv njega i drobnu djecicu u velikoj tuzi i žalosti. Da se odluži bar nekoliko miloj pokojnici dao je u Trstu izklesati spomenik sa kratkim hrvatskim napisom. Taj spomenik postavio na grob prijaviv obćini u Umagu, da će platiti dužnu taksu za mjesto. Obćina mu pošalje nalog, da plati kupljeno mjesto i da baci sa groblja spomenik u roku od tri dana, jer da mu nedozvoljava spomenika sa hrvatskim napisom. Stobodno mu je postaviti spomenik sa talijanskim ili latinskim napisom, nu niposto sa s l a v s k i m.

Naš Tonkela nije dakako hotio pokoriti se tomu neopravdanomu i nezakonitomu zahtjevu. Na to pošalje obćinsko glavarstvo svoga slugu i jednoga težaka, da bace doli spomenik. Taj nalog bijaše izveden i danas se nalazi spomenik na ulici rastavljen na više komada.

Tonkela učinio je proti nalogu obćinskoga glavarstva pritužbu na c. k. kotarsko glavarstvo u Poreču. Ovo se je, reć bi odmah popitalo na obćini u Umagu kako stvar stoji, ali obćina ili nije odgovorila na taj upit, ili njoj je politička oblast u Poreču dala pravo, jer prije nego li je Tonkela dobio riešitbu iz Poreča spomenik bijaše već porušen. I proti tomu postupku učinio je Tonkela utok na na mjestničtvo, odakle očekuje riešitbu. Nedobije li povoljna odgovora poći će dalje dok nezadobije svoje pravo. Gospoda na obćini u Umagu nehtjedoše dapače ni primiti spomenutu taksu već se je načelnik Tonkeli zagrozio, da će mu dati izkopati suprugu i zakopati ju u skupni grob. Ti širitelji talijanske kulture se pozivlju na nekakav pravilnik (regolamento) za svoja groblja, kano da njihovi r e g o l a m e n t i više vriede nego li zakoni, koje je naš cesar i kralj potvrdio i po kojih imademo pravo svuda rabiti naš materinski jezik. Ovaj čin talijanske gospode u Umagu pokazaju koliko njim je stalo do zakona i pravice.

Izlet „Slovanskega pevskega društva“ u Vipavu. Odbor našega pjevačkoga društva priredjuje za nedelju dne 15. agusta za svoje članove i gostove izlet vozovi u Vipavu. Odlazak iz Trsta u 4 sata u jutro; povratak iz Vipave na večer u 9 sati. U Vipavi pjevati će pjevači kod sv. mise i poslije podne na koncertu, kod kojega će sudjelovati i tamburaški zbor iz Trsta. U Vipavi čine za taj izlet tamošnji rodoljubi velike priprave. Vožnja za pjevače tamo i natrag stojati će for. 2; pjevačice su proste od vozarine. Odbor se nada obilnomu sudjelovanju pjevačica i pjevača.

Iz Buja piču nam 26. pr. mj. Čitali ste bez dvojbe, da bijaše zatvoren učitelj glasbenog družtva C r e v a t o radi nekog ugiasbenog komada, kojim se je hotio prikupiti prekomorskoj braći. Takovih Talijančića imade medju nama i više, nu oni su oprezni, pak znaju prijateljski obćiti i sa carskimi službenici u Poreču, Trstu i drugdje. Inače je ovdje zlo vidjen svatko, koji iskreno izpovieda, da je odan našoj slavno vladajućoj dinastiji. To vriedi osobito za našu gospodu. Eto Vam primjera:

Prošloga sprila navali dvojica građjana na našeg trgovca A. D. iz Krasice radi toga, što je bio nedjelju pred tim u Bujah u družtvu prijatelja, koji su tražili od krčmarice, da skine sliku kralja Umberta sa zida. Jedino radi toga, što je bio u rečenom družtvu, navališe nanj, udriše ga i jedva se u bjegu spasio.

Kako pišu krasne talijanski novopečene talijanke u Libarnij. Od tamo nam šalje prijatelj u prepisu jedno talijansko tobož pismo jedne pristašice matuljske *mačje*, koje ovako glasi:

Carrisima mija conjata

con queste per di rige io ti facijo savere il nostro bon statto di salutte e cusi spero seque losteso di te e di tuva Familija cara Tonka io ti spedisa oto s Buttigle Duve te mandamo a ti che ve sija per le Feste Fele in Bona Allerija e noi procureremo pararle in Bona allerija come duve vecetti la Catiza vinira sabatto vijen asptarla per che come ogi nonla poteva venio

io ti salutemo tuti di corre con tuti una parola

Adijo Boh

Resto tua cara conjata

N. N.

Naslov jest:

Egria Sinora

N. N. . . . ch

fiume.

Pak da nije ovo divna talijanština!! Njom se mogu doista ponositi širitelji nove kulture u onih stranah. Il je to možda ona izticana *starina* tamošnjih propalica, izdajica i odmetnika?

Tuča. Iz srednje Istre javljaju nam, da je prošloga četvrtka žestoka tuča potukla obćinu Tinjan sa sv. Petrom u šumi, poreznu obćinu sv. Lovreč pazenatički i dlo susjednih obćinah. Oblasti! sjetite se unesrećenog puka!

IX. skupština „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ obdržaje se jučer i danas u Celju.

Lovranske pačuharlje. Kada onako jako stepli, kamo ćete drugamo, ako ne na *Stubicu* pod *jelši*. Tu ćete navadno nać naše starce s pipicami i čut ćete ih, kako po cele ure *kunšijaju* i *štroligaju*, a to sve samo od *pulitiki*, od te blazene *pulitiki*. Tu jedan kritikuje ovo, drugi ono, treći se jadi i skače na nogi i maše s rukami, da mu valje tabak s pipice odleta, onde pak četvrti preti i vapije proti Hrvatom, proti „*Našoj Slogi*“, proti *Mandiću, Spinčiću, Laginji, Stangeru, Turčiću*, proti barbe *Tončiću*, proti svim i svakomu . . . tu se *vrišči, kljane, sakrabolta, pljuva* i *tuče* po koljenah, kako da su brižna kolena kriva, ako je z Lovrana *salpala* pamet i razum zvišel; tu je celi samaoj, potrkanja, škrabatanja, *inšoma* prava Babilonija i Babilonija. Starci se napuhnjuju, crljenè, blede, tresu se, svadjaju se, grme, kako da su na brode, kada je *ragan*. Tu oni kroje *karti jografiki* od celega sveta; naveščuju *gveri*, njave Hrvate — ah! te Hrvate, da bi njim ih poklat, podavit. I ako njim ki ča prebije, najmanje ča bi dobil, bilo bi: *Tače, vu še un ažino, un anjorante, un štupido*. Nijedan ih ne zna *saldat* onako, kako naša *Franceska*. Vi ju poznate dobro, onu staru i dobru Francesku, ka nas je sveh pokrpala. Zlata je to ruka i igla od vavek bila. Čujte, kako bi ih ona osapunala: — „*Mrske jetiki, aj bite bolje storili, da greste doma, i da zamete krunicu — dizgracije. Dajte im po celi božji dan lazanjat i test . . . kapje, ter kapja.*“ A ako bi tu videla i svojga starega, odbrusila bi mu: A ti, ča negreš doma! Ala, hodi potaknut i nastavit, dokle ja pridem, ala poberi se najedanput, si me razumel *hrvaski?*

Za to *hrvaski* prehtali bi se sada cele četiri ure. — Kakov vratji *hrvaski*, mi govorimo *istrijanski*, skočil bi stari *Tonić*, kako da ga je buha ujila. Jedan dan sam mu pak ja rekal:

— *Tonić, drakole čire na lovranso buondo?* On je va me žbalil z otvorenimi usti. — Ča ne odgovarate, sam mu rekal. — Ne razumem ja tega, ne, rekal je on mane. — A kako to, sam se ja na to nasmel, ter „*drakole čire*“ je po istrijanski. Stari *Tonić* je mučal kako i zid. I drugi su već bili počeli govorit. — Š, el ga rajon — fiol dun can, ga rajon! Na to skoči *Beljamin*: „Mi šmo Slavinci, Slavinci šmo mi.“ On je mislel, da sam ja, kako oni neki tovari, ki se daju prestrašit od njega. — Ma ja! Speta merlo! — Počel sam ja onput: — Vi govorite, mi šmo Slavinci. I ja znam, da smo, i zahvaljujem zato dobremu Bogu. Vela je fameja slavenskoga puka; ima nas preko sto milijuni, to će reć — više lego je zvezd na nebe. Nego Beljamine, da Vas ja malo pitam: — *Jak: mluvite, pane Beljamine?* — *Baaaa!* Ča stojite tu z otvorenimi usti, mi ne odgovarate. Ter je i to čisto po

slavinski. Homo *dunke* napred: — Beljamin, *barzo goronce, co nje*? — No, odgovorite *almeno* sada a ne žbalite va me, kako da ćete me na žive pojist. I to je slavinski. Homo još napred: — *Promčalji oni, kak velmija vödi*? — *Bačuška Beljamin čremoa*? Ča ni to, a? Ter je i to po slavinski. He, sada vidite, da je puno laglje lazanjat i predikat nebogim Dražanom i drugim vanjščakom va vašoj *tabakarije* nego mane odgovarat. Tó se zna, zač siromah vanjščak ni imel škole, pak vam lahko veruje, ča mu vi stroligate. Ma s manum je, dragi moj, drugi par rukavi. Vi vavek vrišćite, da ste Slovinac, a nja sam vas već tri puta peč pital po slovinski, a vi mučite, kako riba. Ma da bi na jedno rečene prišal jedan Hrvat iz Dalmacije, iz Bosne, ale iz Hrvatske, pak da vam reče: — „Ej gazda Beljamine, evo ti pedeset tisuća forinti, primi ih iz ruke prijatelja, koji ti je po krvi i po jeziku brat." Ča vam se čini, Beljamine, bite mu vi rekli: — Ja ne razumem. — ja sam Slavo ištrijan. — Glavu bim svoju *Škometil*, da nebite tega rekal, lego da bite brzo spravil va žep one tisuća, i zvali bite Marjetu, i rekli njoj: — „Boga ti, što ne doneseš prijatelju malo vina. Liepo počasti brata Hrvata." Tako bi te rekal, ja, tako. A ja, dragi moj, zaludo vam je sve. Vi mučite sada — ne znate ča bite rekal, zač sam vas *atrapal*, kako miša va *trapulu*. Nego vas je strah, da bi i naši kmeti počeli malo razmišljat sami svojum glavum, zač da bi se to dogodilo, va trbuhe bi vam krulilo, kako i onputa, kada ste se pital s oblicami. *Zato* isti dan, kada se bude ovo po Lovrane štelo, vi ćete kako po užance počet vrišćat, grmet i triskat, i mutit ćete nebogi puk, da neka ne veruje *„Našoj staroj Sloge"*, zač da svi, ki va nju pišu, da su bili po pržuneh, i sto drugeh nemotarij. A Beljamine, vi to govorite, kako da ne znate koliko je *inocenteh* bilo po *pržuneh*; a koliko tati i lupeži ni još pržuna ni videlo. Pitam vas ja malo: je bil va pržune on, ki je pokral kasu svetega Juri? Svi znamo, da je to bil neki suhi, visoki čovek — ma va pržune ni bil. A je bil va pržune on, ki je pokral one škatuli kristala, a? Vi mučite? I pravo delate. Nego prit će dan, kada će više stvari prit na svetlo, a oni, ki danas najveć vrišće, i ki se drže najpošteneji, morda neće bit najzadnji va nekem črnem libre.

(Konac sliedi.(

Listnica uredničtva.

Gosp. X+Y Volosko. Upozorite onu mladu gospodu neka se kane pogubne kalabrešćine, a nebude li to pomoglo, goveriti ćemo jasnije

Gosp. I. D. Z. Za našu plemenitu družbu slobodno Vam je sakupljati članove i milodare. Živili!

Javna zahvala.

Ovime zahvaljujem se svim onim, koji su budi čim nastojali uzveličati onaj dan, kada sam prvi put prikazao nekrvnu žrtvu Svevišnjemu. Napose zahvaljujem se veleč. gosp. župniku *Josipu Grašiću*, koji se je najviše skrbio, da čim ljepše izpade ova za mene toli važna svečanost; prečast. gosp. *Antunu Kalcu*, koji mi je onako divno propovjedao; veleuč. gosp. Dru. *Dinku Trinajstiću* i *Anici Jurković*, koji su se dostojali biti mi duhovnimi roditelji, te konačno tamburaškomu zboru u Pazinu. Isto zahvaljujem se i onim, koji su se mene budi pismeno budi brzojavnim putem sjetili.

Kličuć im: predobri Bog poživio ih na mnogo godina, bilježim se

Šime Červar.
mladomisnik.

Beram, 3. agusta 1897.

N. 537/B. S. R.

Razpis učiteljske službe.

Na mešani jednorazredni ljudski šoli sè slovenskim učnim jezikom v Brezovici (občina Materija) popolniti je mesto učitelja-voditelja.

Plača in užitki, združeni s to službo, razvidni so iz deželne postave za Istro iz dne 14. decembra 1888, dež. zak. št. 1 ex 1889.

Prositelji naj svoje pravilno opremljene prošnje predpisanim potem tekom 14 dni sem predlože.

Volosko, dne 24. julija 1897.

Predsednik:
Fabiani.

Priposlano.*)

Gospodinu
Alojziju Fabiani
c. kr. kotarskomu poglavaru
u Volоskom

Velika je pogibelj, da se poruši zvonik župne crkve u Hrušici Jeseni prošle godine bijaste na to upozoreni od ovdašnjeg glavarstva, a kasnije od c. kr. inženira. Kolika škoda i kolika nesreća, ako se to dogodi?

A ipak nije niti sada riešen podnesak ovdašnjega glavarstva iz prvih dana mjeseca septembra 1896, kojim bijaste zamoljeni, da to pitanje pospješite, a da se uzmogne provesti popravke na *proljeće* god. 1897.

Gradjevna doba je u ovih briegovitih stranah kratka, te će skoro i preći. Dvojbeno je dakle, da bi se još ljetos moglo zvonik popraviti. A šta će biti preko zime?

Poznato Vam je, da je ovdašnje obdinsko glavarstvo u tom obziru učinilo svoju dužnost. Od god. 1892. amo uvrščivalo je potrebitu svotu svake godine u občinski proračun. Za god. 1895. brisala je tu svotu iz proračuna bivša občinska uprava, od c. k. vlade imenovana, premda bijaše na taj predmet po odstupivšemu glavaru u predajnom zapisniku napose upozorena. Brisala je ovu svotu kano i mnogo drugih potrebitih svota jedino radi toga, da je mogla pokazati na niži namet na porez, nego li bijaše ustanovljen u vrieme zastupstva, izabranoga od občinara.

Kadno je novo občinsko zastupstvo uvrstilo onu svotu opet u proračun za god. 1896. podnesena bijaše — a Vama je poznato od koje strane — pritužba, jer da će biti dosta, ako se zvonik samo pobieli.

Ob ovom predmetu razpravlja se već eto sedmu godinu, čitavo dakle vrieme odkad ste Vi kao c. kr. kot. poglavar na Volоskom. Zavleklo se je tim jedino radi prinosa od strane patrona, koj je visoki erar.

Obzirom pako na preteću pogibelj, bilo bi ipak vrlo potrebito, da se rieši bar onaj podnesak ovdašnjega glavarstva od prošle jeseni. Rok od 11 mjeseca, odnosno od 7 godina nije baš toli kratak.

Molim dakle, da se nešto učini.

Podgrad, dne 1. agusta 1897.

Slavoj Jenko, zemaljski zastupnik.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Klesarska radionica.

Podpisani časti se javiti p. n. občinstvu, da je u Voloskom — Černikovica — otvorio

novu klesarsku radionicu.

Isti prenzima naručbe svih u klesarsku struku zasjecajućih radnja iz svakovrstnog kamena i mramora, te obavlja iste na zahtjev po nacrtu točno i sjegurno; izradjuje takodjer na zahtjev crkvene stvari: žrtvenike, spomenike itd. Naručbe obavlja uz najniže cienе brzo i točno, te se preporuča p. n. občinstvu za mnogobrojne naručbe.

Volosko, 26. julija 1897.

Frane Ferlan
Volosko-Černikovica.

Njegova svetost papa Leon XIII. poručio je po svojem liečniku prof. dru. Lapponiju ljekarniku Piccoliju u Ljubljani najzadnjiju zahvalu za Nj. Svetosti odposlatu **tinkturu za želudac.**

Spomenuti liečnik, kako i mnogo drugih odličnih profesora medicine iztražili su Piccolijevu tinkturu za želudac, te ju preporučuju kao izvrstno sredstvo za krieopčanje želudca, pomnožuje tek, ter pospješujo probavu i čišćenje. Cieno: 1 bočica 10 kr., 12 bočica sa zavitkom 1 for. 36 nč.; pošiljka po pošti od 66 bočica 6 for. 26 nvč.

Najviše priznanje

ljekarniku Piccoliju u Ljubljani kao prirodnoga kapljicah za zube, koje je sa zadovoljnim uspjehom Njez. c. i kr. visost prejasna gospodja prieatolonasliednica udova nadvojvodkinja

STEFANIJA

ivolila opotovan, uporabiti. — Cieno 1 bočici 20 nvč 10. bočica 1 for. 50. nvč.

Ljekarna Piccoli
„pri angjelu"
Ljubljana, Dunajska cesta
Pošiljke se šilju prama poštanskom ponzeću.

Prave bruske suknene tvari

Jeden coupon	3.10 m. dug, do.	4.50
	3.10 m. dug, do.	6.—
	3.10 m. dug, do.	7.25
	3.10 m. dug, do.	10.50

za muško odielo stoji | fin | vrlo dobre | prve i najnovije | vrsti | finije | vrsti

Jeden coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gornje kapute Boden, Perzijune, Doskinge. Tvari za uniforme i Zeljezničke činovnike, najfinije. Kamgarne i Cheviote itd. razašilje uz tvorničke cieno kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna **Kiesel-Amhof u Brnu**

Uzorci badava i franco. Pošiljka vjerne uzorku.

Pozor! P. n. občinstvo upozoruje se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu**, razašilje sve tvari uz prave tvorničke cieno bez odbitka, što ga daju krojačam, koji škodi silno privatnim stankam.

Tko pije **Kathreiner** *Kneippovu sladovu kavu?!*

Svaki — tko ljubi točnu kavu a prištedit hoće i zdravlje sačuvat.

Opunovlašćena Agencija za putovanja u tu- i inozemstvo

KARLA PIRELLI-a

odzvoljena odlukom namjestničtva br. 6996/3

Via Arsenale 2 — **TRST** — Via Arsenale 2

Izdaje vožne karte za željezničke postaje i parobrode za tu- i inozemstvo.

Poduzimlje izletne vlakove i posebne vlakove, izlete parobrodi i skupna putovanja.

Odašilje putnu prtljagu i trgovačku robu brzimi putevi i u sve krajeve.

Za cienu neboji se natjecanja.

Svi strojeve za poljodjeljstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

Preše za grožđje, diferencialni sustav.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermiorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč
II/2 Praterstrasse 49.

Cienike i svjedočbe gratis!
Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafrakcija!

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravnm, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2.45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000** kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takod er tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Skladište pokućstva

tvrdke Aleksandra Levi Minzi

Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladište pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladište zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić** — Tiskara Dolenc u Tratu

Broj 32 U Trstu 12. agusta 1897. Godina XXVII

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku i po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom zapuniicom (assegno postale) na Administraciju „Naše Sloge". Ima, prama tome i najbliža pošta vlja točno označiti.

Komu list nedolazi na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se ivrana napilo: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielu arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevina više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pesl.

Zakonite zloporabe.

Reći će se, da što je zakonito, nemože biti zloporabom, ali izkustvo nas uči, da je gornji naslov posve opravdan, kad se promotri očajno stanje, u kojem se nalaze Slaveni u Istri obzirom na javni život, na političku slobodu.

Mi smo do sada obličavali sve trpiti pod dojmom „zakona"; mi smo se kao janjci pokoravali svakoj oblasti, jer smo uvjek držali, da ni pojedinci ni oblasti neće zlorabiti „zakone" u nepoštena svrhe.

Ali danas je naše osvjedočenje drugačije; do danas smo doživjeli već toliko razočaranja, da smo prisiljeni govoriti o *„zakonitih zloporabah"*.

I zbilja: pitamo li političku državnu oblast, kako može dopustiti, da jedna ili druga autonomna oblast počinja svakojake nepravde proti istim svojim pripadnikom, samo zato, jer su druge narodnosti i jer neće, da se odreku svoje starinske narodnosti, — odgovor je skoro uvjek kategoričan: „Zakon propisuje tako i mi nemožemo ništa proti tomu."

U istinu zakon daje njeke ovlasti n. pr. zemaljskomu odboru u pitanju škola, o namještenju učitelja, pa kako vrši ta autonomna oblast to pravo? Ona prieči ustrojenje hrvatskih škola; ona neprizuaje imenovanja učitelja, ako nije talijanska kreatura; ona podnaša prosvjede i utoke proti odredbam državne oblasti kad iste priznaju Hrvatom koje pravo; ona podpomaže nezakonite agitacije proti hrvatskim občinam i čak proti državnim naredbam, o čemu nas uče dvojezični napisi na sudovih, sastav listine porotnika i t. d. i t. d.,

Pa zar nisu to zloporabe pod okriljem zakona? Zar nebi zemaljski odbor *morao* skrbiti jednako za Talijane i za Hrvate? Oblast kao takva morala bi stojati visoko nad strankami i nad strastim pojedinaca, a samo osobe kao takve mogu tjerati politiku u svakoj stvari i baviti se strančaranjem.

Po primjeru slavne *„junte"* vladaju se i talijanske občine u Istri, to jest one občine, gdje su Talijani gospodari, bilo radi većine bilo radi zle uprave.

„Zakonite zloporabe" občina talijanskih vide se osobito u vrieme raznih izbora: uništivanje valjanih glasova, odbijanje poznatih porezovnika od glasovanja, krivotvorenje rezultata izbora, pripuštanje k izboru onih, koji nemaju pravo, pritisak na podredjene ili zadužene osobe, itd.

Ali u zaduje doba *„talijanske"* občine počinjanju takvih zločina proti našoj narodnostila, i proti javnom moralu, i to sve pod okriljem zakona, da se zbilja moramo križati i pitati: jesmo li u pravnoj državi, jesmo li slobodni i ravnopravni državljani, ili moramo biti sužnji za uvjek? Zar nije „zakonita zloporaba" ako pojedina občinska zastupstva podnašaju najgadnije prosvjede, koji vriedjaju većinu pučanstva u Istri; ako pojedina občinska zastupstva, odlučuju plaćati godišnji prinos zlosretnoj *„Lega Nazionale"*; ako občinski činovnici pod okriljem občinskih redara mogu priredjivati najnedostojnije demonstracije; ako občine, gdje je deset, puta više Slavena nego Talijana, mogu činiti svašta proti prvim itd. itd. Ta tko bi nabrojio sve takve *„zakonite zloporabe"*.

Što je pak nedavno odlučilo občinsko zastupstvo u Puli, to prekoračuje granice svakog smisla za moral i pravicu, to je pljuska u lice pravednosti i gradjanskoj slobodi, to je zakonita poruga zakona.

Svaki od nas zna, što je Pula: ona nije talijanski grad, ona je stjecište svih naroda austrijanskih; u njoj ima liepi broj Slavena i Niemaca. Skupa s gradom su pak spojene u jednu mjestnu občinu razne porezne občine kao *Medulin, Pomer, Altura, Ližnjan, Galežan, Fuzana* itd. U toj mjestnoj občini ima, kako se može viditi po samom popisu pučanstva iz g. 1890, najmanje 15.000 Hrvata i Slovenaca, te najmanje 5000 Niemaca.

Što mari za to občinsko zastupstvo u Puli? Nesretna politika uzdigla je stanovitu kliku na občinsku stolicu i danas ta rieč i vladi, u brk većini pučanstva, [illegible] nasiljem, koje se je razvilo sa strane te klike, nitko nediže glasa proti nepravednoj upravi, a tko ga digne, taj izkusi svakojake neprilike i progonstva. A drž. oblasti? Što na sve i bezbrižno motre nastojnje poštenih občinara, koji bi već jednom htjeli skinuti sa sebe težku moru, što ih tlači sa občine.

Taj glasoviti zaključak, proti kojemu državna oblast nije našla shodnim, da pricovori, jest sljedeći: *da se imaju kazniti i odpustiti od službe svi stražari, podvornici, poglavari gradskih odiela, seoski župani itd., koji nisu glasovali prigodom zadnjih državnih izbora za talijanskoga kandidata, i koji nisu htjeli počinjati izbornih nasilja na štetu hrvatske stranke"*.

Zaključak spominje naročito župane pomerskog, *Martina Cokuna* i ližnjanskog, *Ivana Garbina Vidovića*, koji su na 27. febrara t. g. u Šišanu glasovali za narodne fiducijare.

Tko nevjeruje, da jedno občinsko zastupstvo može ovakva šta zaključiti, neka čita talijanske novine (*„Il Piccolo della Sera"*, *„Il Giovine Pensiero"*) od posliednjih dana i uvjeriti će se, da pišemo istinu.

Predlog je izašao od njekog zlatara Fonde, Piranca, koji je valjda došao u Pulu trbuhom za kruhom, pa se sada bani u tudjoj kući, kad mu u Piranu nisu cvale ruže; a to se zna, da su mu priskočili u pomoć i c. k. notar *Glezer* i odvjetnik *Vareton* i odpadnik premanturski i fazanski i sva vojska odmetnika i šarenjaka.

Načelnik občine, *Dr. Rizzi*, lisica da njoj je težko naći para, pitao je i sam u čudu, da kako i zašto su mogli glasovati proti njemu župani pomerski i ližnjanski. A jadan nezna, da čovjek može biti župan i ujedno pošten; da može vršiti svoju dužnost prama glavarstvu neodričuć se zato svoje narodnosti i nepostajuć izdajicom, prodanom dušom.

Glavno je pak to, da su ti naši narodni neprijatelji tom prigodom rekli osim svakojakih nesmisla i običnih neistina kao: *„siamo in maggioranza e vogliamo comandare"*, *favorire il partito nemico alla città" attentare alla nazionalità del comune"* itd.

Koja je narodnost občine puljske? Gdje je ono 15.000 Slavena i 5000 Niemaca?

Medju zastupnici našao se samo *jedan (a ima ih 12 od mornarice)*, koji je prigovorio spomenutom predlogu, te izjavio, da takve stvari nespadaju u razpravu, da je svakomu slobodno glasovati za koga mu drago itd. To je bio gospodin maštnista *Molitor*; a gdje su bili drugi, kano [illegible] stupstvo i susljedno glavarstvo postavilo na stanovište, da ovdje nesmje živjeti tko nije Talijan ili nedrži s Talijani; da svako selo, svaka ulica mora imati na glavi čovjeka, koji će biti talijanski agitator, koji će kupovati glasove, strašiti izbornike; da Hrvati po selih, ako žele štogod imati od občine, moraju zatajiti svoj narod i jezik, pljunuti u lice materi, koja ih je rodila, ako jim se hoće biti župani.

Kad politička oblast nenalazi, da stavi svoj „veto" proti takvim zaključkom, znak je, da ih smatra praveduimi i zakonitimi. I tako vidimo, da Talijani mogu činiti sve i svašta, jer po mnienju njekih krugova, sve što oni čine, jest zakonito.

A mi?

Bili smo dosta dugo u tmini neznanstva, trpili smo bez vapaja svakojake duševne i tjelesne nevolje; šutili smo na sva izazivanja, poruge, uvriede; tješili smo se nadom u bolju budućnost, u pobjedu svete pravice; a medjutim stanje nam se nije nimalo poboljšalo: odkuda bi nas imalo sunce grijati, bije nas led; sve je naperено proti našemu obstanku, sve se roti proti nama; čini se, da je odlučen njegje sistematični zator sinova Slave u Istri.

Hoćemo li i dalje sve to trpiti? Hoćemo li ljubiti šibu, koja nas bije? Hoćemo li ostati za uvjek *„ščavi?"*

Ne; čaša gorkosti je puna, mi dalje nemožemo podnašati tolike nepravde, mi se moramo braniti čim možemo i ako je tu zakon, koji nas tare, mi smo prisiljeni, da ustanemo proti takvomu zakonu!

Nećete mira poštivajuć jedni druge? Dobro, imajte što pitate, ali nekrivite poslie nas, ako vam se što nemila dogodi.

A Vi visoki krugovi, i tršćanski i bečki, gledajte i nadalje, kako ćemo se mi klati, ali znajte, da Hrvat nije nikada jeftino prodao svoje ruse glave.

Dopisi.

Iz Cresa pišu nam: Dne 26. pr. mj. junija na 11 sati p. p., iza duge i težke bolesti, preminuo je u svojem rodnom mjestu, u gradu Cresu M. Č. pop *Anton Bravdica*. Pokojnik bio je siromašna i kopačkoga staleža, ter izučivši nauke, posvetio se je svećenstvu. U tom uzvišenomu zvanju radio je poput mrava, uviek starajuć se za dobrobit tjelesnu i duhovnu bliedna svoga naroda. Premda mu je bilo zapriečeno stupiti javno u narodnu borbu, kano i mnogoj njegovoj bratji, kako to već rodnu pobjedu i svaki napredak prosiavio što svećanije, dočim svaki i najmanji poraz il nazadak, bila mu je težka i neizlječiva rana.

Službovao je iz početka u rodnom si mjestu, pak u Dubašnici, u Iloviku, u Velom Lošinju, u Predošćici, u Ustrinah a najzadu u Vrani kod Cresa. Gdjegod je boravio, od svakoga bio je ljubljen ter svakomu mio i drag.

Naporom, požrtvovanjem prištedio si je bio koj novčić, i sreća da je, jer drugčije, u zadnoj bolesti, morao bi bio od glada poginuti. U godinu i pol — što je bolovao, niti jednoga novčića nije dobio iz vjerozaskouske — zaklade!! Eto, kako se postupa sa svećenstvom u našoj Istri. A što bi bilo pako, da se je naš pokojnik slučajno borio javno za narodni boljak? Ah! tužni mi, kamo smo dospjeli! Dobro je rekao u zadnjem zasjedanju carevinska vieća naš velečasni zastupnik *Spinčić* nekomu talijanskomu zastupniku, kada se je tužio na postupanje Hrvata u I-tri. *„da ne treba drugo, nego da nas ubijete"*; tako je, mili moj narode.

Blagi pokojniče i brate, laška Ti bila gruda crne zemlje, te majke nate, ter dragi Bog smilovao se Tvojoj plemenitoj duši. U nebeskoj otčbini, u kojoj se nalaziš, moli Svevišnjega za nas nesretne, za biedni naš narod, a mi nećemo propustiti preporučiti Bogu Tvoju plemenitu dušicu na sv. oltaru. Pokoj vječni daruj njemu Gospodine i svietlost vječna svietila njemu!

Pokojnik rodio se je u gradu Cresu dne 11. listopada godine 1834.

Iz Malog Sela pišu nam 6. toga mj.

Na godišnjicu

smrti hrv. mučenika

JOSIPA OKTAVIJA OSTROMANA.

„Bila, braćo, nedilјica sveta
Baš na drugi agusta miseca,
A tisuću i osam stotina
Devedeset i šesta godina
Za desetom urom večer bilo
Kada se je ovo dogodilo."

I potom pjeva nepoznati pjesnik o mučeničkoj smrti mile uspomene *Oktavija Ostromana*. Eto, već godina prošla na 2. t. mj. kobnog onog dana, kad je nevina žrtva pala od ubojite ruke; godina već

PODLISTAK.

Buratin

ali

prekršćenje banderijaša.

Komedija za plakat.

Napisal iz Lovrinović.

(Konac)

Zadnji prizor.

Banderijaš, Tonka i *Jele* (s metlum u ruke).

Jele: Hi, hi, hi! (Ona se smeje celo vreme).

Tonka: Mrcine nijedne! (Gleda muža). Za Boga milega, a ča je to? Ča j' morda pust? Ča se ne stane? stari....

Band.: (se digne). Ča se tako govori jednemu Bulatinu?

Jele: Hi, hi, hi!

Tonka: Bulatinu! Ča je pak sopeta to?

Band.: Znaj, da ja sam Bulatin, drugo ne pitaj! (Jele: Hi, hi, hi!) A ti ča se tu smeješ, nemoto nemal'.

Jele: Bim pukla, da, hi, hi, hi, hi — da se nebim . . hi, hi, hi, malo zismela — hi, hi, hi! kada vas vidim va toj velade. Hi, hi, hi.

Tonka: Ma ča j' ta zlodej, ta Bulatin?

Band.: Bradašina Bandierina.

Tonka: Ale reci barem, ča je to? (Jele: hi, hi, hi.)

Band.: Kvešta noštra Bulatina.

Tonka: Ma ča je to?

Band.: Dara, dara baštonara.

Tonka: Ja vidim, da ni druge, valja da grem po lekara. (Jele: hi, hi, hi.)

Band.: Ha, la bà, ha la bà, hop, hop, hop. (Potanca malo.)

Tonka: Joj mane, on je zvišeł.

Band.: Ja grem vanka! Grem se svetu pokazat va robe od Bulatina, ha! (Jele: hi, hi hi!)

Tonka: Aj ne greši!

Band: Aj grem! (Jele: hi, hi, hi!)

Tonka: Aj ne greš: Bližino! Ča češ, da ti se svet ruga. Sram te bilo, sram. S jednum nogum si već va grobe, pak se još daš peljat za nos od onega ništčeta i slepara. Sram te bilo, tako star, pak takov taneki. Ma ni mane za te toliko, koliko za one Rukavčane i Brežane, ki još moru da veruju onakovém sleparom. Prvo su ti tvoji kapurioni bili najveći Hrvati, danas su najveći Taljani, a ča te bit pak jutra? Te nas sopeta prit smučevat i govorit nam, da smo Kinezi, ale ča drugo Takovi ljudi bi za beči sve storili, a kada su sebe prodali, bi još brže prodali nas, za veh oni mare, kako i za lanjski snog. Vidi samo ča su ti s vina storili.

Band.: Neka su, to je za me čast, da se takovi ljudi dinjaju pit va mojoj kuće. A sada zajikom za zubi. A ti trubilo (govori Jeli, ka se još smeje) ne smej mi se tu, zač ću te zamlatit, da ćeš sve zvezdi videt. Nego ča delam ja tu. Mesto, da grem mej ljudi, da me vide, ja se tu s babami prehtam. (Gre do vrat. Žena skoči za njim i čapa ga za bradu. Jele digne metlu pa ga s njum tuče).

Tonka: Doma ostani. Dole ta kalabrški klobučina. Dole tu talijansku veladu. Čovek budi, ono, ča si, i ča su bili i tvoji stareji, budi pošten čovek — Hrvat budi, kakor si vavek bil — a ne trubilo i talijanski norac.

(Tonka ga još poteže za bradu, a Jele ga s metlum mlati; on sirota joče, vapije, tuče s nogami. Nato kalè tenda, a z nutri se još čuje kade Banderijaš vrišći: Pustiteme — ne vidite da sam Bulatin — Bu—la—tin. . .)

je onom žalostnom činu, nečuvenom zločinu, da se usmrćuje nedužna mladića radi nevine pjesme, izljeva njegova srca, kako i pjeva pjesnik:

„Jer poginu: Slava mu i dika,
Jer poginu radi pisme mile,
Radi pisme hrvatice vile".

Godina je prošla krvoprolića te nedužne žrtve i mnoga bura je preko nas kroz to vrieme prohujila, i mnogu gorku nadnosismo — ali to nas ne plaši, toga se nebojimo, jer imamo za uzor Tebe mučeniče, koji si radi hrvatskog osjećanja svoj vlastiti život pregorio. Tvoja je zasluga milii *Oltariju*, da se u M. Lošinju hrvatska sviest budi i liepo napreduje, jer uvidjamo, koji nam je pravi brat i koji je zauzet za nas.

Doduše po malo napredujemo, ali udri danas, udri sutra, pada i najdeblje stablo, tako i mi pot cejem: Tvoje mučeničke smrti i uz malo veće požrtvovanje i dobre volje svršilo bi nesnosno pašovanje izroda, koji pljuvaju na spomen otaca svojih, pljuvaju na jezik, kojim ih je majka zadojila.

Mnogu ćemo još gorku čašu izpit i velika nas borba čeka. No uz Tvoj primjer, požrtvovnim radom stupat ćemo junački napried boreći se protiv *„Hrvatskih dušmana od Lošinja ljutih Talijana"*. Slobodno je izrodom voditi nas po sudovima i tu lagati proti nami; slobodno njim je prietiti i pucati ubojitim oružjem na nas; slobodno njim je ogovarati i klevetati nas, mi se svega toga neplašimo i nebojimo, jer se borimo za istinu, za pravo. Jače tišteno više skače, se veli, tako i oni čim nas više proganjaju, tim mi postajemo čvršći, jači. Branili su nam prije i pisnut hrvatski — svieduči to Tvoja smrt mučeniče, ali to njim se je ljuto osvetilo! Tvoja je zasluga milii naš *mučeniče*, da se sad pjesma *„Hrvatice vile"*, — radi koje si Ti postradao, ori po svemu Lošinju od Privlake do Bukovice, od Prika do Kalka, kao na osvetu i jad domaćih izroda. Tvoju omiljelju *„Pismu"* pjeva i mlado i staro, malo i veliko! Još nejako diete, pa već i ono pjeva:

„Plače njega kita Lošinjana,
Plače svoga mlada Ostromana
Plače stara majka udovica."

A mlade Lošinjke ne sramedi se jezika oca i majke, kojeg njim je htjela škola istrgnuti iz srca, i one sladkim glasom pjevaju naše mile hrvatske pjesme. A čovjeku suze navru na oči, kad zapjevaju tužnim glasom *pjesmu Tvoju mučeniče*.

Tužnu pismu dosad nečuvenu.
Velegorkim suzam zalivenu.

Zato hvala i slava Tebi Oktavije, naš mučeniče, da si nas probudio! Nemamo drugoga uzdarja na godišnjicu Tvoje mučeničke smrti no obećanje, da ćemo To sliedit u ljubavi materinjeg jezika, i da će s ponosom svaki lošinjski Hrvat spominjat tvoje slavno ime, dok bude i jednog od nas raznosit ćemo širom svieta tvoju slavu s pjesnikom:

Dokle bude jednog Lošinjana,
Neće umrit ime Ostromana;
Dokle jednog bude med Hrvati,
Njegovo će ime spominjati,
Spominjat će mlada mučenika
Ostromana: slava mu i dika,
Koj poginu radi pisme mile
Radi pisme hrvatice vile.

Franina i Jurina

Fr. Matuljski mačak diže do devetega neba guvernatura trščanskega i biskupa poreškega.

Jur. Ter jih dižu i židovsko-talijanske-lažiliberalne novine Trsta, Istre i Gorice.

Fr. A kako ti to razumeš?

Jur. Da své z jednega korita žeru.

* * *

Fr. Svetomatejski *biser* da je počel širolski mački vadit *inglezki, francezki, španjolski, nemški* i *talijanski*.

Jur. Ај štroka, ki bi rekal, da stoji tega tollika va onen tikviče.

Fr. Si ti zajiki je zmastil tamo, kade jedanput hrvatski zajik stal.

Jur. Tako ča nezna već hrvatski?

Fr. Aibo, sada [illegible] samo latinski.

Jur. Aj bra[illegible]

Različite viesti.

Četvrta sjednica političkega družtva „Edinost": Predsjedničtvo našega političkoga družtva poziva gg. odbornike i zamjenike za petak dne 14. t. mj. u 7 sati poslije podne k sjednici, na kojoj će se razpravljati medju ostalim i o pripravah za sveslovenski i istarsko hrvatski sastanak u Ljubljani.

Za unesrećenoga svećenika g. Josipa Vrbku sakupilo je veselo družtvo u surviama u Puli pod geslom *„Petar u okovima"* svotu od for. 5. Vivant sequentes! U istu plemenitu svrhu izručio nam je ovdje urednik g. Ante Jakić 10 kruna i g. N. N. 2 krune. Na Puljščini darovao M. D. 10 kruna; D. R. 2 krune; Tebi nedužni patniče svaka čast i poštenje, a Tvojim gnjusnim progoniteljem duboki prezir.

Češki gosti u Trstu. Utorak poslie podne stiglo je amo desetak čeških rodoljuba, koji su prisustvovali u nedjelju svečanosti otvorenja „Narodnoga doma" i blagoslovljenja zastave „Sokola" u Celju.

Mile goste dočekali su na kolodvoru nekoji naši rodoljubi, koji su im na čast u ovdašnjoj čitaonici priredili prijateljsku večer. Kod večere bijaše obilato zabave. Prijateljski razgovor sladile velikomu broju občinstva rodoljubne pjesme, milozvučni glasovi tamburice i oduševljene zdravice.

Češki gosti zapustili su naše mjesto sriedu na večer posve zadovoljni na milom, bratskom susretaju trščanskih Slavena.

Nova sv. misa u Trnovom - Bistrici. Dne 8. t. mj. zapjevao je u Trnovskoj župnoj crkvi prvu sv. misu velečastni g. *Josip Ličan* iz Ilirske Bistrice. Sve od onda kad je promislo velečastni Bilc, a tomu je već preko 32 godine, nije nijedan Bistričan promišio. Već to bilo je povodom, da je svečanost bila izvanredno svečana. Drugi povod tako svečanoj svečanoj jest taj, što mladomisnik potiče iz dvih velecienjenih bistričkih obitelji. Po otcu je on Ličan, sin pokojnoga Aleksandra Ličana, bivšega čestitoga trgovca mi je rodjena Tomšić, hći pokojnoga i veleštovanoga „Iveta". Pošto je njezin suprug umro već prije 7 godina, preuzela je velevredna gospodja i majka i četvrti ugao kuće, vodila s jedne strane trgovinu, i nastojala, da uzgaja čim bolje svoju djecu. Željno je očekivala i dočekala dan, u kojem je njezin prvorodjenac Pepić žrtvovao prvu nekrvavu žrtvu. A taj dan htjela je i proslaviti čim svečanije, pak pozvala gostova s raznih strana, koji su se u velikom broju i odazvali. Bio jih je pun prezbiterij, a pobožnóga puka bijaše toliko, da bi bio napunio i dvie onakve crkve. Kao vodič mladomisniku bio je veleč. župnik-dekan Vesel, kao pomoćnici domaći gg. kapelani, uz mnogo drugih svećenika. Propovjedno je veleč. i veleuč. gosp. dr. Žitnik, zastupnik naroda. Kod bogatoga stola izreklo se je krasnih zdravica, koje su sve odisale pravim kršćanskim i domoljubnim duhom. Mladomisniku može se radovati i naša sv. crkva i naša liepa domovina. Uzdržao ga Bog zdrava i zadovoljna!

Iz Čabra pišu nam 10. t. mj. da je tamo dan prije preminuo čestiti rodoljub, starina g. Ivan Križ, trgovac i posjednik i glava rodoljubne istoimene obitelji. Vriednomu pokojniku podielio Svevišnji raj nebeski a ucviljenoj obitelji, napose vrlim sinovom i našim prijateljeljem naša najsrdačnija sućut!

Premještenje istarskoga sabora Bečki listovi donose kao gotovu činjenicu viest o premještenju istarskoga sabora iz Poreča u Pulu. Ako se viest obistini valja od središnje vlade odlučno zahtjevali, da se prije otvorenja sabora redarstvo u Puli podržavi, jer bi inače bili naši zastupnici izloženi većoj pogibelji života nego li bijahu u Poreču.

Za družine zatvorenih na Poreščini primili smo od rodoljuba iz „Podgrada f. 24 nč. 16 ovako sabranih:

Ras Hospeat	. . . . .	for. 5.46
Ras Čušdenski	. . . . .	„ 6.82
Ras Malumat	. . . . .	„ 6.53
Ras Ostoja	. . . . .	„ 5 35

Ukupno for 24 16, koje smo poslali narodnomu zastupniku g. dru. M. Laginji. Živila takova gg. *Rasi*!

Talijanaški spis o glagoljici i ćestitke piscu. Neki mladić imenom Salata a rodom iz Osora izdao je nedavno nekakav sastavak o glagoljici, kojim je hotio dokazati, kako nema razloga obstanku te naše svetinje u naših stranah ili kako nije u obće nikada tamo [illegible] glagoljaši, gdje ju nalaze svi ozbiljni [illegible] kristi[illegible] pisci.

Taj [illegible] poslao [illegible] občine [illegible] (otac [illegible] je [illegible] načelnik [illegible] apostol[illegible] preč. [illegible] k. nam[illegible] vitezu [illegible] maldini-[illegible] Kako čitamo [illegible] pismom listine [illegible] se nunci [illegible] radi njegovih [illegible] stva izraziv nadu, [illegible] spasonosnih posljedica. Občinskomu zastupstvu tamo, da je stiglo u tom obziru vrlo laskavo pismo i od c. k. namjestnika. Tomu netreba tumača.

Iz Opatije piše nam prijatelj, da se uprava družtva *„Lovor"* čuti uvriedjenom radi zadnjeg dopisa od tamo, jer da neodgovara istini, da bi ona izbjegavala hrvatsko ime niti da bijaše ikada govora o promjeni pravila rečenog družtva.

Zadovoljiv ovim uvriedjenim, molimo usrdno gg. dopisnike, da budu što stvarniji i nepristraniji, jer nama za nas nemiljeg posla nego li su ovakvi izpravci.

Umorstvo španjolskog predsjednika ministarstva g. Canovas del Castillo. Dne 8. t. mj. umoren bijaše u kupelji Santa Agueda predsjednik španjolskog ministarstva, najveći živući Španjolac, starac *Canovas del Castillo*. To grozno djelo počinio je talijanski anarhist Golli (Angiolillo) izpaliv tri hitca iz revolvera iz bliza u starca. Sve se viesti o tomu slažu, da je to djelo razvratnika ili anarhista, koji su izabrali Talijana, da je izvede. I tako pada na Talijane crna sjena radi umorstva predsjednika francezke republike Carnota, radi atentata na kralja Umberta i radi najnovijeg umorstva, koje zločine počiniše sve sami Talijani.

Sulla riviera liburnica. (Na obalah Liburnije) naslov je pamfletu, što ga načrčkao neki *Menigo Venturini* učitelj u Lovranu. Tko čita *„Jovane Pensiero"* ne treba mu da segne za tom črčkarijom. Stvar je posve prikladna za *„Paćuharije"* i stoga je preporučujemo našemu barbi Tončiću.

Iz pouzdana izvora doznajemo pako, da su školske oblasti, ne imajuć za sada pri kot. škol. vieću nikako mjesto prazno, — odlučile, da će pomenutoga učitelja kakogodj drugčije nagraditi, pa bilo to ma i s jakim [illegible] učitelji poveli za njihovim kolegama nesudjene nam brače, pa se i oni „iztakli" remek-djelima à la Venturini, Grosman i. t. d. Ipak bi i njima po našem sudu dobro došla kaka višnja polivala, ili — što je još više — promakuće kakovo. Na posao dakle, hrvatski učitelji.

Iz Punta pišu nam 6. t. mj. *U sreći nesreća*: U nedjelju 8. o. mj. imao je čitati prvu svetu misu uz svečanu asistenciju domaći sin velečastni gospodin *Ivan Žic*. — Po starinskom običaju to narodno veselje imalo je započeti već sriedom o podne slavljenjem zvonova i dakako pucanjem mužara. — Nesreća htjede, da, dok se je gori u kući mješilo i peklo kolače i pogače, podje starina otac sav uzbičen u dvorište, da uz još jednog druga ukrca i nabije prvu maškulu, koja je dakako morala baš najjače zagrmit! — Odmah iza prvog čepa uslied jakog udarca nabijača upali se prah u maškuli, koja se raztresne i odnese lievu ruku nesretnom otcu!

Strašna ta nesreća potresla je srcem svega ovog pučanstva, a osobito prijatelja i štovatelja vrlog našeg mlado-misnika popa *Iva* koji mjesto pirmom oltaru, morade satrven odpratiti biednog otca u riečku bolnicu na operaciju!! —

Dočim i ovim putem izkazujemo iskrenu sućut čestitoj obitelj Žic (Tolonar) nemožemo prepustiti, da opet i ovom zgodom ne opomenemo naše ljude, da se neigraju vatrom, jer se na žalost ovakvih nesreća češće i češće na našem otoku događa. Medjutim hvalimo dobrom Bogu, da se nije još i veće nesreće dogodilo, osobito na djeci, koja su u tih prilikah uvjek prva. — Sreća je bila, da se je krcao prvi mužar i da su djeca bila u školi.

Čujemo, da će mladomisnik misiti u nedelju na Rieci kod M. čč. oo. kapucina. Čestitamo! *Galovčan.*

Iz Buzeta pišu nam pod naslovom: „Jednaka mjera" koliko sliedi: Kao očevidci bilježimo sliedeća dva slučaja, da uvide poštenjaci kako je nam Hrvatom ovdje u Istri. Minulog marča, u kojem su se obavljali izbori za Beč, i od občinskog glavarstva i od žandarske postaje u Buzetu bijaše tuženo na slavni kapstanat u Kopru nekoliko Buzetskih šarenih-nemirnjaka radi pucanja iz mužara bez dozvole. Opazit je, da je isti kapetanat takvo pucanje bez dozvole strogo zabranio. Pa što bite rekli, kako je stvar svršila? Tek na 22 minulog julija pozvao je kapetanat na [illegible] tužnike, a gosp. komisar jedno[illegible] riekne s opaskom, da ih nemože [illegible] jer je već prošla tri mjeseca. [illegible] Medjutim znadeno za stalno, da [illegible] slučajevih onaj kapetanat daje [illegible] ruku putem občine uračiti pozive [illegible], da ako se hitro strankam ne [illegible] tuk će izteći, a občina za to odgovarati.

Ok gospodina kapetana u Kopru, koji rado znade službene popravke i izjave pisati, čekamo čim prije, da navedeno oprovrgne ili da nam raztumači ova stvar.

Eto pak i druge, koju je vriedno u crni raboš unieti: — Par mjeseca natrag bijaše odsudjena od okružnog sudišta u Rovinju neka buzećanka *„puro sangue"* a to na [illegible] tamjica radi sudioništva u kradnji. Ona medjutim mirno po Buzetu šeće, pa niti takuta niti vrediana, svakiput prolazeće Hrvate podsmieha i vriedja. Neimade, koliko se znade razloga, da njezina kazan budo odgodjena, pa ne razumimo stoga, zašto ju okružno sudište ne pozove, da primi zasluženu nagradu. Eh, da je Hrvatica! Postupali se tako i s nama?!!

Nek sada slobodno taljanski lažiliberalni listovi izadju na svietlo sa tobožnjimi povlasticami za Hrvate. Altroché Benissimo del governo!

Još imade gnjileža i rak-rana, s kojimi ćemo na vidjelo, al tamo, dokad nemoljiva ruka trščanskog censora nesmože doprieti.

Otvorenje nove čitaonice. Iz Pomera, občina Pula, dolazi nam ugodna viest, da će tamošnji naši rodoljubi dne 22. agusta u 3 sata poslije podne otvoriti novu „Hrvatsku čitaonicu" za ono najestance i bližu okolicu.

Čestitajuć srdačno onomu privremenomu odboru i svim tamošnjim rodoljubom na tom domoljubnom koraku, želimo unapried mladoj čitaonici što veći uspjeh u duševnom i tjelesnom pogledu.

Rodoljubi širom Istre! sliedite primjer Hrvata na Puljščini!

Njemački cesarski supruzi u Petrogradu. Cesar Vilim i cesarica Augusta stigli su dne 5. t. mj. u Petrograd ruskomu carskomu dvoru u posjete. Visoke goste susreće ruski narod svuda najprijaznije, ućimi mi dvor i gradjanstvo priredjuje veličanstvene svečanosti i zabave.

Na prvoj svečanoj gostbi izrekoše oba vladara nazdravice, u kojih izticahu uzajemno prijateljstvo dvorova i naroda, te občenitu želju za uzdržanje europejskoga mira.

Ruske novine naglasuju u pozdravnih člancih okolnost, kako traže što uže prijateljstvo sa Rusijom i najmoćniji vladari Europe.

Sveslovenski i istarsko-hrvatski sastanak u Ljubljani U zadnjem sastanku slovenskih i hrvatskih državnih zastupnika u Ljubljani bijaše zaključeno, da se sazove što prije u isto mjesto sveslovenski i istarsko-hrvatski sastanak. U tu svrhu bijaše izabran odbor, kojemu su na čelu državni zastupnici gg. dr. Šusteršič, dr. Ferjančič i dr. Žitnik. Taj odbor razaslao je jurve pozive pojedinim rodoljubom u slovenskih pokrajinah te u Istru za taj sastanak, koji bi se imao obdržavati u prvoj polovici mjeseca septembra.

Osim državnih i zemaljskih zastupnika rečenih zemalja biti će pozvani i drugi odlični rodoljubi slovenski i hrvatski. Toliko za danas o tem sastanku.

Iz Baderne pišu nam dne 8. agusta. U broju 29. „Naše Sloge" izpravlja *P. Burić* iz Baderne nešto o čemu mi nismo pisali. U svojih dopisih nikad nismo ni *P. Buriča* ni *Parentina* (Stifanića) spomenuli. — Nam nije do osoba, nam je do *stvari*; i zato spominjemo osobe samo nuzgredno, i to samo onda, kad se osobe od stvari nikako djeliti nedadu. — Ako dakle spomenuta dvojica ono, što mi u dopisu rekosmo, na se obračaju, bio bi to znak, da ono na nje spada, da su krivi, te se sami takovimi izpovjedaju. Neka njim bude!

Lahko je reći: to i to nije istina, nu što se tvrdi, valja i dokazati, posvjedočiti. A to Vam nije moguće, jer sve, što mi napisasmo, neda se izpraviti, jer je sve *živa istina*.

Da ona dvojica bijahu *kada* kažnjeni radi nereda i prestupka po §. 36. ordž. patenta, i da bijahu kada možda i kod suda obtuženi, to sve može možda i biti; nu mi o tom ništa neznamo, niti smo o tom pisali. Mi u svom dopisu spomenusmo slučaj, što se je dogodio 16. maja lanjske godine, budući onaj dan bijaše spomenuta dvojica napšena i od c. kr. kot. glavarstva u Poreču nevini osudjeni, te su sudjenih njim 15 dana odmah odsjediti morali, a

kapuje na pritužbu radi jela stvari od c. kr. suda u Poreču oslobođeni, odnosno nekrivimi proglašeni bili. To je činjenica, koje se neda i nemože izpariti. U ostalom će se ob ovom slučaju u svoje vreme na drugom mjestu i pred drugim sudci još raspravljati.

Onaj izpravak bio Ti je, Pere, najbrže, naručen, jer sâm, cienimo, ipak nebi se bio uz sva svoju poznatu drzovitost usudio izpravjati nešto, o čemu može sva občina posvjedočiti, da je sve istinito, i onako, kako smo mi izvjestili. U Poreča — kako vidimo — možeš još rog za svieću prodati, ali ne naniz, koji Te poznamo. Zapamti si to dobro! Mi igramo sa otvorenimi kartami.

Vodnjanski Taljani pred okružnim sudom u Rovinju — od obtužbe riešeni. Dne 6. i 7. t. mj. vodila se pred okruž. sudom u Rovinju razprava proti petorici vodnjanskih Talijana radi javnog nasilja, počinjenog dne 20. febrara t. g. prigodom izbora za petu kuriju u Vodnjanu. Sudu predsjeda savjetnik *Zörrer*; sudci: savjetnik *Cazafura*, tajnik *Devescovi*, pristav *Orlić*, državni odvjetnik dr. *Zencovich*. Obtuženi bijahu: *Ivan dr. Mrach, Augusto Sottocorona, Fr. Davanzo, Petar Marchesi* i *dr. Sanlo Lorenzetto*.

Obtužnica kaže, da je rečenoga dana ova petorica predvodila demonstraciju proti onim gradjanom vodnjanskim, koji su glasovali za hrvatske fiducijare; da bijahu na čelu demonstranta, koji su vikali „*fora i croati*“; da se nisu htjeli pokoriti nalogom oružničtva; da su se trepirali sa oružničkim stražmeštrom; da su se oružnikom grozili riečmi: „*za to čete nam odgovarati*“: da su oružnikom predbacili: „*da od nenaobraženih ljudi nije drugo očekivati*“; da su oružnike oklevetali kao da bi bili ranili nekog dječka bodežom u ruku, što nije istina itd. itd.

Obtužene je branio odvjetnik Bartoli.

Na razpravi su oružnici kao svjedoci svoje izkaze potvrdili. Obtuženi su u obtužnici navedene čine djelomice priznali djelomice tajili.

——Sud je riešio svu petoricu obtuženih radi javnog nasilja odsudiv samo Marchesi-a na 20 for. globe, što se je oružnikom grozio.

Za ovakav zločin odsudjeni bijahu naši seljaci iz Poreščine na više godina tamnice, nu mi te riešitbe tumačiti nećemo, prepuštajuć ju našim državnim zastupnikom.

Iz Tinjana pišu 5. t. m. Prošlog četvrtka okolo 1 i pol ure poslije podne snašla je ovu občinu velika nesreća. Izsula se naime neusmiljena tuča na naša polja i vinograde, te svuda, kuda je prošla, je sve uništila. Padala je tako debela kao pitomi liešnjaci promješana jednom trećinom debela kao orasi, te je trajala do 25 časaka.

Bolje od dvie trećine Tinjanske i Supetarske občine je tako poškodila, da na više mjestih izgledaju vinogradi kao u Božiću, i nije nade za drugo leto, jer je i trsje u glavah izprebijala. Jedina nam utjeha, da su skoro svi bili bielo žito poželi, inače bilo bi još gore.

Suznima očima i bolnim srdcem motrili smo taj užasan prizor, kako naime nemili gost pustoši naša polja i vinograde, koje smo baš ove godine svi bez iznimke tako njegovali, škropili i sumporali, te se nadali prilično dobroj trgatbi.

Tužan moj puče, koliko žalujem za sebe, još više boli me srce radi Tebe! Pomozi nam Bože i dobri ljudi.

Iz Veloga Sela pišu nam početkom agusta. Doba je, da se i od nas štogod čuje. Doduše nema ništa osobita, ali kogagod će zanimat i odavle štogod doznati. U nas je po starom običaju sve mirno; kod nas se nezna još za narodnostne borbe, kako po drugim mjestima. Počeli smo se malo učiti, osobito od ono doba, kad su došli k nam čč. franjevci glagolaši. Nije nam se moglo ljepše usluge učiniti od strane preč. Ordinarijata, no što se je povjerilo samostan sv. Josipa III. redu franjevaca. Taj samostan utemeljio je domaći svećenik M. Raguzin za jednu redovničku obitelj. Najprije su bili pozvani Isusovci, no ovi neimadjaju uspjeha, jer nisu razumili puka, a ni on njih, i zato oni napustiše samostan, koji je bio god. 1894 predan čč. trećoredcem. I od tada pod vještom upravom mgč. N. Zeca liepo napreduje, tako, da ga se sasvim popravilo i obnovilo, a i nedavno dobavilo se krasne orgulje, koje je učinio uz obću pohvalu i zadovoljnost, ne stedeći ni truda ni troška G. Bazzani, vriedni nasljednik Callida. Ali napram tim orgujlam potreba je i to velika, da se crkvicu poveća, jer kakova je sada, nije dosatna za pobožni puk, koji najradje sad ide na pobožnosti u tu crkvicu, a i mnogo više bi ga dolazilo, da je crkva veća. Zato neka je na dpi sevnom mgč. guardijanu, koji je uviek na ruku puku, da i u toj puku nakovoj je ju. Na nastoji čim prije povećati crkvu — a dobri puk bit će mu na pomoć i darom i radom.

Na našoj pako občini ide sve po staru. Upravljaju tamo samozvani Taljani, te rade kako njim dobro stoji. Zgorinjim ne daju ništa, već moraju hoditi po kozjih putevih. Tražio se a i odlučilo se u zastupstvu dapače jednoglasno, da se i hrvatski uči kako predmet, ali do toga će se doći teškom mukom, jer smo pušteni samim sebi, a s druge strane kako da nas nije ni zato nimo stalo. Mjesto tu mrvicu neka se iše čisto hrv. školu, pa bi se i ju dobilo. Vidite kako su oni učinili u Nerezinah, te imaju talijansku školu uz hrv. školu, tako imamo i mi veće pravo iskati školu, u kojoj bi se govorilo, kako su nas naši oci i matere naučili, a kako i mi govorimo. s dašom rečem: Plaćamo svi jednako i poreze i štacinal, pa imamo pravo uživati jednake pravice. Ali te pravice mi nećemo dobiti, ako budemo ovako nemarni kako i dosad, kad mirnim okom gledamo, da drugi naš trud troši i jede i s nami po svojoj volji gospodari. Evo do mjeseca dana občinskih izbora, a što mi radimo i pripravljamo li se za nje? Ne, nego mirno čekamo, da opet njekoliko od njih učini, kako je njim dobro, a mi ćemo kako i dosad trpit i mučat.

Dapače još nam i gore misle učinit, jer se govori, da će samoga njihova kapa *Skarpu* izabrati načelnikom. Potom se može već sada sudit, kakovo nas dobro čeka. A da se to nedogodi, koja je dužnost svih dobromislećih! Dužnost je, da se sloge i da ne gledaju u obraz ni plovanu ni komu drugomu, nego delaju, kako Hrvati, neka izaberu izmedju sebe domaće poštene muževe, zauzete za dobro našeg mjesta, a tudjincem neka pokažu vrata. No zato se treba početi micati i pripravljat za izbore — jer su na vratima; — i s malenim trudom u slozi sa vriednimi Ilovčani pobjeda bi bila naša. Govori se ovuda, da neće bit izbora, dok ne otidju gimnazijalci, jer da bi mogli uznemirivat. Koga se naša občina boji, par nezrelih djačića!! Ti djačići uzgojivani na uzor (?!) gimnaziji koparskoj, tako su objestni, da izazivlju mladiće od Zgorinjih, no ovim poručujemo njima i občini, da ih opomene i prikori, jer bi mogli biti i krvavih glava, ali tada neka sebe krive, jer što tko traži, nadje!

Agentura za putovanja. Upozorujemo sl. putujuće občinstvo na oglas g. Mozetića, koji ima agenturu za putovanja i koji je već radi toga vriedan preporuke, što je vrlo čestit naš rodoljub, radi čega stvaraju mu narodni protivnici svakojake neprilike.

Lovranske pačuharije (Konac.) A ti moj puče otvori oči, i znaj, da ti ljudi, ki s tobom vladaju, da se samo s tobom rugaju. Oni te ne mogu ni videt, i srame se, da su i njihovi oci jedanput kopali zemlju. Nedaj Bog, da bi ki od njihove dece samo jednu besedu sprogovoril onako, kako ti govoriš, moj vanjski puče. Pak će to reć štovat i ljubit svoj zajik? Ne, to će reć hitat ga pod nogi. A čovek, ki hita svoj zajik pod nogi, huji je nego zver. Zač ne govore *Batestini, Seletići, Cupari* i drugi neki s decum po slovinski, kada govore, da su Slovinci? Pitajte ih malo, pak znate ča te vam reć? Da oni vade svoju decu talijanski govorit, da moru laglje dobit za *polentu*. I ta je lepa. Pak ča se treba zato vadit talijanski? Ja bim ih raje činel vadit se nemški, da mi se onputa laglje navade ingleški. Inglez? To je čovek! On ti reče: O rajt! veri gut, na ti šterlini, želini, hej. Pune pesti zlata. A Taljan? Va svakem *kantune* ti je kakov — *onbrelaro, štanjaro, gua, Cozot, Kalabrez* z *organetom*, ale z nehom, pak ti zmuze i oni četiri krajcavi, ki imaš. Pak i malo nemški nebi stalo slabo, ako ne drugo *almeno* za soldatinju. Ma taljanski!! Glejte *Cmolića, Šepulića* i *Plovanida*. Ti znaju talijanski govorit franko, pa kade su njim ti kašteli? Zaludo sve — kada njim sirotam vavek fali devedeset i devet i tri kvarti za storit sto. Pak ja nebim svoje dete pustil za vas svet, da se vadi taljanski. I to za dve stvári. Prvo: Ako se dobro navadi govorit svoj materinski, hrvatski zajik, bit će pametan, zač će va škole razumet, ča mu meštar govori, i zač će se moć lahko navadit i drugi zajik. Naš zajik ima svi glasi, ki su potrebiti za navadit se drugi zajiki. Naši ljudi govore lepo i francezki i nemški i inglezki. A Taljani? Čujte *Bartulića*, kako govori va Beče: „*Ik abe ajne kibla cu ause...*“ No, je ti to govor. A naš *Spinčić*, naš *Laginja* kada govore nemški! Kako očenaš. I sam naš dobri cesar njim se je čudil. Drugo pak zač nebim ja otel, da mi se dete navadi taljanski, je to, da bi me bilo strah, da mi ga kade ne ubiju. Ča ja znam. Mogli bi ga zet za Taljana — pak ti ga kade ubit. Brrrr! Ebra me trese! A ja, ja! Taljani ne more ni jedan ni dut, ni videt, zač svagde domaćem judem krade kruh i gusti. Zato ih ne trpe. Koliko bižoh ti dobilo va Francc, va Zvicere, va Amerike i svagde kade su ljudi — ljudi, a ne tribil, kako pri nas.

Nego jo mi gre smeh na ove naše Kalabreze, kako se sirote mute, da se pokažu, da te oni znaju taljanski govoriti. Čujte samo kako je jedanput stari *Tonić* pisal svojoj frajarice list, te se zna, talijanski: „*Chara mija!* Mi Respiko chome il Meho dela mija Kovacija, e de šoto la maja me fa tato pum! pum! cvando ti Pas sara sul na more ju studenaz per akve, mi por Taro Godilizza e te kalaro Tuso co Cala Tonich.“

Sada razlog zašto je to svoje. A još je lepša ova, ka se je dogodila ovi dni. Vi znate dobro, da *Kozlina* ni jušto onako čista i svetla kako nečigovi ukradeni kristali. Doznalo se je, da je va Indije kuge, i da bi lahko mogla storit jedan malu „*vižitu*“ i va Lovran. Dunke *Kozlinu* valja zčistit, pak neka se *Marino* jadi koliko ga volja. Fameja ča će, ča neće: Stavimo na gromaču jednu tabelu, kakovu imaju i Ročani po *kuntradah* — Ja, ma ki bi razumel ono tvrdo taljanski: — *E vietato di lordare!* — rekal je *Blezgamin*. *Bozman* je „*proponil*“, da bi se napisalo „*šćeto e nzto*“ ma ne s pravemi slovi, nego s *lumeri*. — S *lumeri* se pišu „*lettere amorose*“, ma na takove stvari. Ja bim bil za to, da bi se napisalo: — *Non si deve far brutte robe!* rekal je podestà. — Ni to ne valja, skočil je *Bošpo, - že tante brutte robe — — bižogna specificar*. Nato se je zbudil *Kenić*, pak je zavapil: — „*Mi ša, mi ša, kume tir!* — Dunke recite no! — *Špeta, šupito, šupito, mi škopa te kalto ... frah! ... ta noji tulecki no ecer kusi kalto. Težo tir, težo, also kul rešpekto — mi škrifer: — No ši tefe far šmuciger.* — Bravo, bravo, skočila je nato fameja. Pol taljanski a pol nemški, a hrvaski niš — *un figo!* — Ne *disturbujte* se vi za Hrvati, žboknul njim je jedan, ki je onuda paseval, nisu miga Hrvati „*dela patria dele kible*“ kako vaš *Bartulić*.

Dunka Beljamin je hodil va Trst po ime, kako da krsti svoju kćer. Krstili su ju — *Ada*, a mamica njoj već od dragosti govori *Adica*. *Beljamin* se jadi, i pravo ima, koliko je sirota špendal i obašal po Trste dokle je to ime našal, pak da mu ga sada pohrvate. Če njim se dat!! Mala mora bit prava i živa Talijanka, morat će i govorit i lajat se talijanski, a ne kako njija mat, kada se je ono lajala s *Marinovum* ženum sporadi neke *mantelline*. Lajale su se hrvaski. *Beljamin* se je strašno škrandalival i počel je grmet na ženu: a zač se pak ti laješ vavek hrvaski? — — *Ben žmakada!* Istina je prava, *Beljamin* bi puknul, da se nebi malo zilajal onako po — hrvaski. A i *Kavalića* — ša svetu tem, da je de *puro sanguè kalabreze* — to se ona najraje laje hrvaski. I vavek ga ima s Hrvati. Uh! da njoj ih je samlet. Nego sa staremi divojkami valja imat vele pacijence. Ča ćete? Moraju se nekako *sacijat* i *sfogat* i one neboge. Jušto takove su i one Kristalovice. Ča du njim ja? Ja jim nemorem pomoć.

A Minjinjanji?

. . . . . .

Ja sam se sam sekveštral, da nebite mislili, da me je ki drugi. Pak ča bim i napisal, kâda ne znam pravo je on, ale pak šior domine de *Pustimesmirom* . . . .

Barba Tončić.

„Chicago - Slobuda“ zove se novina, koja izlazi u Americi, pisana hrvatskim jezikom. U broju 6. od 10. julija o. god. ima dopis iz Chicaga, u kojemu se dopisnik bavi našimi odnošaji. Taj dopis podpisali da su skoro svi Kastavci sjeverne Amerike, a glasi ovako:

„Chicago, 1. srpnja 1897.

Kastavci se bude.

Molim vas gospodine uredniče, da mi date malo mjesta u vašem i našem cienjenom listu „*Chicago-Sloboda*“. U broju 2. tog hrvatskog glasila u Americi bijaše uvršćen liepi dopis iz Veprinca, isti nas je uprav začarao, pak pošto mi Kastavci smo prvi susjedi Veprinčanom, to nas te okolnosti kao susjede nesamo na veliko zanimaju nego su nam točno poznate.

U občini kastavskoj kod Matulj izašao je nedavno protunarodni listić pod liepim hrvatskim imenom „*Prava naša Sloga*“, nu na žalost svih nas nije taj listić „Prave naše sloge“, nego suprotno. On izlazi za naš razdor, za našu sramotu. Glavna zadaća te male novine je trovati naš narod u Istri, te ga odtudjivati od svoje narodnosti i od svoje mile matere, domovine hrvatske.

Izdavatelj te „*Prave naše Sloge*“ je poznati hrvatski odpadnik *Ivan Krstić*. Zadaća tog hrvatskog izroda je napadati na naše svećenike, u prvom redu na naše prokušane dombrodošle i zaštitnike *Spinčića, Laginju* i urednika „Naše Sloge“ *Mandića*, a zašto Krstić toliko psuje na te naše prokušane domorodce, jer oni su ona stiena, na kojoj se sve je protunarodne navale razbijaju. *Krstić* i naše svećenstvo uviek što više može ruzi, zna taj delija zašto to čini. Svećenstvo u Istri je ona točka, okol koje se cio istarski narod počeo sakupljati; svećenici taj narod uče, da je Hrvat a ne Talijan, od toga tako veliki jal od strane izdajice *Krstića*. Prigodom zadnjih izbora za carevinsko vieće u Kastvu pošlo je za rukom tom narodnom zlotvoru pobuniti narod. Poznato je nam Kastavcem u Americi cielo to njegovo šurovanje, nu prošla su vremena poturice *Krstića*, gdje se može Hrvat i Slaven više gušiti. Hrvat i Slaven danas u svojoj kući traži i hoće, da uživa svoja prava, jeli mu tko zato zamjeriti može?

Gospodo čitatelji *maluljske - lažitorbe*, čitajte i druge novine, pak ćete doći do osvjedočenja, da sve, što taj Krstić piše, je laž i neistina. Jest, čitajte više novinah, pak ćete do istine okrenuti ledja taj *lažitorbi*. Dobro poznati svim Kastavcem *R. Vlah* bio je do nedavno dobar i čestiti Hrvat, u zadnje pako doba prodao se je on za *Judin* groš dušmaninu našem, ljudi kažu, da je to učinio poslie što je profućkao sve dobro, što mu je stric župnik ostavio. Sada taj necarodnjak piše u Krstićevu lažitorbu proti istarskim popom i to sve što gadnije može. Kastavci nehtjeli ga kod zadnjih izborah za načelnika izabrati, pak ndri on sada u *profesora Krstića lažitorbi* proti svemu, što je Kastavcem milo i drago. Proto *Vinko Tišljarić*, rukavački mjernik! Bože moj, ako Rukavčani nemaju boljeg inženira, liepe će im biti ceste. Nu amerikanski Kastavci mu poručuju, da to dugo trajati neće, jer će sve sleparije prije ili poslie doći sve na vidjelo. Reci nam ti odpadniče arbanaški, zašto zaslieplinješ naša narod pod imenom Slavenstva i domaćinstva; jest zato, jer ga na nikakov drugi način nebiš mogao zaslieplivati; što je to tvoje domaćinstvo; ništa drugo nego ti hoćeš naš neuki narod, da ga poitalijančiš; to tvoje Slavenstvo je opet drugi i veći još otrov.

Ti nišnimrve znadeš dobro, da se Italijani u Beču bore, da nam se naš mili hrvatski jezik u naše škole neuvede, jer znadu, da bi se onda cio naš narod osvieštio pak bi svim *lumpom* podpisao *pašu*. Prodanac arbanaški .... Krstić u svojoj lažitorbi laže narodu u Istri, da *Spinčić, Laginja* i *Mandić* hoće istarski narod da prodadu Hrvatom i Hrvatskoj, pak da ako se to dogodi, da Istrani dojdu pod Hrvatsku, da će onda morati kao Hrvati plaćati veliki porez; znade da kako taj prodanac, da ako naša prava zadobijemo, da će onda narod u Istri, kad se tih zlotvora rieši, biti sretan. Jest, vam nije pravo, da u Beču na carevinskom vieću Spinčić i Laginja sva vaša neuljela na vidjelo donašaju. Pripoznamo, da imade u občini kastavskoj još nešto malo slabićah, koji se dadu za nos voditi od arbanasa *Krstića*, nu nije daleko vrieme gdje će svi ti ljudi progledati, pak onda sbogom zlatna vremena smutljivca *Krstića*. Dični naši zastupnici Spinčić, Laginja i Mandić neka samo napried idu na tom putu narodne borbe. Narod je cio uz njih, jest, to im poručuju iz učeni suobćinari Kastavski sada u sjevernoj Americi nastanjeni.

(Opazka nred. „Chicaga - Slobode“. *Ovoj liepi i istiniti dopis podpisali su skorom svi Kastavski občinari nastanjeni u sjevernoj Americi.*“

Natrkivanje „Zveze slovenskih kolesarjev“ iz Trsta u Celje dne 8. t. m. svršilo se je slodećimi uspjesi: Bilo je 8 utrkivača, prvi je došao na cilj g. Gorjanc ob 11. uri 52 m., drugi g. Fr. Gombač ob 12. uri 20·5 m., treti g. Zv. Accetto ob 1. uri 5·5 m., četvrti gosp. Anton Toros ob 1. uri 40 m. Prvi je član „Kluba slov. bic. Ljubljana“, drugi isto, treti „L. kol. društva ljubljanskega, četvrti pa „Kolesarskega kluba Sokol“ u Trstu. Prvi je rabio za svu prugu ura 7·52, drugi ura 8·20, troti ura 9·05, četvrti ura 9·40. Prvi je dakle 183 km. prevalio prvo nego u 8. urah i tim pobio najnovije uspjehe kranjskih nemških kolesara. Put bio jako slab i do Logatca imali su močan protuvjetar. Odbivši početak došao je prvi u 7·33.

Kratka slovnica ruskrga jezika te ručni - rusko-slovenski rječnik. Sestavil M. M. Hostnik. Podužetna „Goriška Ti-

skarna" A. Gaberščeka izdati će pod gornjim naslovom knjigu sa okolo 500 stranica, koju preporučamo i Hrvatom. Ciena neće biti viša od 2 for.

Izkaz

prinosa na ravnateljstvo „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru tekom mjeseca julija tek. god.

Podružnica muška u Sv. Petru u Šumi pripošlječ lanarine . . . f.	13·—
u darovih . . . . . „	19·—
Pop Josip Ptašinski pripošilje sakupljenih u družtvu svećenika i učitelja u Sv. Ivanu od Šterne na proslavu imendana dičnoga zastupnika Istre veleč. gosp. Vjek. Spinčića . . . . . „	8·25
Dr. Franko Potočnjak iz Zagreba pripošilje darovanih od: Dra. Banjavčića . . . . . „	10·—
Jerka Milkovića . . . . . „	2·—
Dr. Mirko Grahovac, odvjetnik u Daruvaru pripošilje svotu, darovanu od predstavljača-dilettanta u Daruvaru i prijatelja Družbe uz želju „bilo blagoslovno" . . . . . „	29·09
Prva hrv. Štedionica u Zagrebu pripošilje votirani dar po jubilarnoj glavnoj skupštini onozavodnih dioničara u prošlej god. „	1000·—
Gdja. M. P. Neureitterova iz Praga pripošilje svoj godišnji dar prinos uz povratnicu: uz vrućn želju djelovati dobrim primjerom, koji neka donese djeci sestarske Istre od godine do godine što moguće sjajniji blagoslov uspjeha u podučavanju materinskog jezika . . . . . „	50·—
R. K. Jeretov iz Zadra pripošilje poštanskim checkom po njem sabranih i putem „Narodnog Lista" unišlih u prošlom mjesecu „	19 25
Gosp. Slavoj Jenko u Podgradu pripošilje putem poštanskog prometa sabranih pri večernjoj zabavi Čitaoničara podgradskih na blagdan sv. Cir. i Met. kao Cir.-Met. dar . . . . . „	14·—
poviše: Cir.-Met. dar od gosp. Ivana Tomšića iz ilirske Bistrice njemu predan . . . . . „	2·—
G. Šime Kvirin Kozulić iz Malog Lošinja pripošilje od razprodanih šest izstisaka pripoviesti „Na uzburkanom moru" iznos od . . . . . „	3·—
sakupljenih u Čitaonici . . . „	7·—
Gdična J-lisava Šepić, tajnica podružnice u Kastvu pripošilje članarine što za ovu što za prošlu god. . . . . „	29 70
Dr. Mirko Grahovac, odvjetnik u Daruvaru pripošilje iznos, sakupljen kod kratitba Zdenka Šandora dne 11/7 s poprutnom željom: „bilo u napredak hrvatske prosvjete . . . . . „	13·—
Pop Ivan Trinajstić iz Nerezinah pripošilje svoticu u prijateljskom družtvu u kući gosp. Ivana Zorovića sabranu . . . „	10·—
Dr. Figatner, odvjetnik na Rieci pripošilja dobivenih uslied oklade . . . . . „	5·—
Emilija Osojnak, blagajnica podružnice u Mihotićih pripošilje „	32·76
Ryšlavý, Rogač, Spinčić, Mikiša, Sebesta i Jenko na Munah na Mandaleninu fotografovani daruju . . . . . „	6·—
Maturanti sušačke gimnazije sakupili i predali po gosp. Manu Perčiću . . . . . „	68·70
Liberat Sloković, župnik u Sv. Petru u Šumi pripošilje sabranih na skupnoj večeri prigodom sastanka sa bivšim obć. liečnikom u Pazinu D.rom Čepelkom . . . . . „	26·—

Listnica uredničtva.

Gosp. X-Y. Vaše „Priposlano" nemožemo na žalost našu niti po cieniku tiskati, jer nije u nikakvom savezu sa našim listom već puki odziv na privatnu uvriedu, što bi spadalo pred sud. Na naše je skromno mnienje, da bi se takve mjestne razmirice imale doma poravnati, jer nesluži na čast ni Vam dvojici ni Vašem mjestu, tako prljavo rublje pred širo iznašati, občinstvo — koje bi Vam se — oprostite na izrazu — samo smijalo. Bez zamjere dakle. Da ste nam zdravo!

Gospoda N. N.: Nesvidja nam se Vaš postupak, da se branite dok niste napadnuti jer bi to značilo, da se priznajete krivcima ili da sami sebe obtužujete. U nekih stranah naše malene Istre jesu ljudi silno občutljivi, pak često nemu za ilo i ono, što bljaše u dobroj nakani izrečeno. Tu, reć bi, pazi se više na osobe nego li na dobru stvar. Za sada dakle svesbći mir. Živili!

Prijatelju u P. Za budući broj. Živio!

Gosp. G. Z. Izvolite se obratiti u onom poslu na koji list u banovini, jer ono nebi naše čitatelje nimalo zanimalo. Zdravo!

Gosp. M. C. u B. Novac za družbu poslali smo blagajniku u Volosko, koji će priobćiti imena darovatelja.

Zahvala.

Kojom se podpisani najsrdačnije zahvaljuje svim onima, koji se ga sjetiše bud pismeno bud brzojavno u onaj dan, kad je priekazao Svevišnjemu prvu nekrvnu žrtvu, te napokom svim ostalim prijateljem i znancem, koji su budi čime nastojali, da se onaj dan što svečanije proslavi.

Bog Vam naplatio Vašu pozrtvovnost dobri prijatelji.

Bilježim se sa zahvalnošću

Josip Pavačić, mladomisnik.

Dobrinj, 6. agusta 1897.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vreda. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2¼	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „ „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v zadanjih bankovcih avstr. volj., stopijo nove obrestne takse v kropost z dnem 24. junija, 28. junija in odnosno 20. avgusta t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V nanoscnih brez obrosti.

Nakaznice

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reka kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — b r e z troška

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku ½% provizije.

nkaso vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

P r e d u j m i.

na lančene listine pogoji po dogovoru. Krodi na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem oursu.

Klesarska radionica.

Podpisani časti se javiti p. n. občinstvu, da je u Voloskom — Černikovica — otvorio

novu klesarsku radionicu.

Isti preuzima naručbe svih u klesarsku struku zasjecajućih radnja iz svakovrstnog kamena i mramora, te obavlja iste na zahtjev po nacrtu točno i sjegurno; izrađuje takodjer na zahtjev crkvene stvari: žrtvenike, spomenike itd. Naručbe obavlja uz najniže ciene brzo i točno, te se preporuča p. n. občinstvu za mnogobrojne naručbe.

Volosko, 26. julija 1897.

Frane Ferlan
Volosko-Černikovica.

Gosp.

Gabrijel Piccoli

ljekarnik

u Ljubljani

Molim Vas, pošaljite mi 20 bocica Vaše čudotvorne želudčane tinkture, koju se doista može nazvati „božjom rukom".

S. P. Fiegar
župnik
Zminj — Istra.

Odkada se je počela moja supruga lječiti Vašim želudčanom tinkturom, poboljšalo se je njezino stanje u toliko, da se čini kao da je pomladjena.

Francesco Patelli
ljekarničar
Vižinada — Istra.

„Želudčanu tinkturu Piccoli-a razprodaje se u ljekarnah po 15 nvč. bočica.

Prave brnske suknene tvari

jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muško odjelo stoji samo

za parve nuje

for. 3·10 iz dobre
„ 4·10 iz dobre
„ 4·50 iz dobre
„ 6·— iz bolje
„ 7·75 iz fino
„ 9·— iz najfinije
„ 10·50 iz još finije

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10.

Tvari za gornje kapute, Boden, Peravlenne, Doskinga, Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviste itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničnog sukna **Kiesel-Amhof u Brnu**

Uzorci badava i franco. Pošiljka vjerne uzorka.

Pozor! P. n. občinstvo upozorujemo se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno narači nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga čuju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugariji i po inozemstvu

ALOJZIJ MOZETIĆ

TRST — Piazza dei Negozianti br. 1. — TRST

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj te inozemstvu, posreduje putovanja u Aziju, Afriku, Ameriku i Australiju, te po cieloj Evropi; zastupa najbolja parobrodarska družtva, posreduje kod osjeguranja proti nezgodama uz bezplatnu poduku toliko pismenu kao ustmenu u svim mogućim putnim prigodama; jamči najniže ciene i najbolju poslužbu.

Sve strojeve za poljodjelstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

PREŠE ZA GROŽDJE, DIFERENCIJALNI SUSTAV.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

IG. HELLER, BEC

II/2 PRATERSTRASSE 49 — Cienike i sviedočbe gratis! — Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafacija!

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2.45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

ška posojilnica in hranilnica"

gistrirana zadruga s ograničenom jamčevinom).

stu Via Molin piccolo br. 1, I. kat

(blizu nove poštanske zgrade.)

Duje posuđ na ukuižbe uz 5½%; na mjenice po 6%; na zaloge po 5½%. — Prima štedne uložke uz 4%. — Uređuje svaki dan od 9—12 sati prije podne i od 3—4 sati poslije podne, a u nedjelju i u praznici od 10—12 sati prije podne. — Izplačuje se svaki ponedjeljak od 11—12 sati prije podne i svaki četvrtak od 3—4 sati poslije podne. Glavne dionice vriede 200 kruna. Zadružne dionice mogu se plaćati u mjesečnih obrocih po 1 for. a vriedi svaka 10 for.

Skladište pokućstva

tvrdke Aleksandra Levi Minzi

Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladište pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladište zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc u Trstu

Broj 33 U Trstu 19. agusta 1897. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju se po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa priloži. Novci se šalju poštarskom napunicom (assegno postale) na Administracija „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for. za seljake 2 for. na godina. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Što smo mi?

Lieno bi bilo, da svi ljudi na ovom svietu govore jedan jezik. Onda bismo se mi i u najdaljih stranah svieta čutili kao kod kuće, kao među rodjenom bracom. Al tomu nije tako. Na svietu živi mnogo ljudi, koji govore prerazlične jezike, da jedan drugoga niti ne razumiju.

Pustimo narode po dalekom svietu, pak pogledajmo malo okolo sebe, da vidimo, kako govore naši susjedi po Europi. I tu nadjemo više različnih jezika i govora. Kad bi mi prispodabljali te govore ili jezike, našli bi možda medju njimi i koje slične. Nu budući nemamo za to vremena, neka nas poduče mudri ljudi, koji su u toj stvari mnogu i mnogu uricu izgubili.

Oni su pronašli, da u Europi živi više različnih naroda, od kojih ipak nekoji govore slične i podobne jezike. Takove narode nazvali su učenjaci i književnici skupnim imenom *jezikovno pleme* ili *stablo*.

Najveća *jezikovna plemena* u Europi jesu: *Germani, Romani i Slaveni*; a manja jesu: *Grci, Cigani, Turci, Židovi, Magjari* itd.

1. *Germanskoga plemena* svi su oni narodi, koji govore slično njemačkomu jeziku. Svih skupa ima ih u Europi do 87 milijuna duša. To su: *Niemci, Englezi, Skandinavci, Holandezi i Danci.*

2. *Romanskoga plemena* jesu svi oni narodi, koji govore slično talijanskomu jeziku. Tih živi u Europi kakova 92 milijuna glava. To su: *Talijani, Furlani, Francezi, Portugizi, Španjolci i Rumunji.*

3. *Slavenskoga plemena* jesu svi oni narodi, koji govore, recimo, slično hrvatskomu jeziku. Njih ima najviše. Računaju ih 95 milijuna duša. Simo spadaju: *Hrvati i Srbi, Slovenci, Česi, Poljaki, Slovaki, Rusi, Rusini, Ruteni i Bugari.* Od ovih je najviše ruskoga naroda a najmanje slovačkoga.

Sada zaustavimo se za čas, pak mozgajmo, u koje pleme i narod spada nas većina u Istri, koji ne govorimo talijanski.

U *germansko pleme* ne spadamo, jer negovorimo slično njemačkomu; istotako ne u talijansko, jer ne govorimo slično talijanskomu jeziku. *Ciganom, Grkom, Turkom, Magjarom, i Židovom* opet ne spadamo, jer niti ne poznamo njihovega jezika. Ostaje nam dakle još jedino slavensko pleme ili stablo, koje se dieli na više grana ili naroda. Možda napokon spadamo k slavenskom plemenu? Tako je! Naš govor je sličan i češkomu i poljskomu i ruskomu i bugarskomu i slovenskomu i hrvatskomu. Budući su pak ovi jezici slavenskoga plemena, a naš jezik je njim sličan, zato smo i mi *slovenskoga plemena*. Sad valja da izmudrimo, kojemu narodu pripadamo, da si glavu dugo ne razbijamo, jer to ćemo i bez muke doznati. Pogledajmo samo s kojim narodom u tom plemenu najsličnije govorimo. Češki razumijemo koju riečˇ, ni poljski nije nam tudje; Slovenca ili Kranjca razumijemo posve lahko, ali Hrvata najlaglje. Mi smo dakle najbliži hrvatskomu narodu, jer govorimo skoro na isti način kako i Hrvati, samo kadgod malo drugačije zavijemo. Ta ne reče se badava: „*Svaka vas ima svoj glas*". Pak smo napokom pomješani sa Talijani, od kojih smo njeke rieči prisvojili. Al to neka nas ne muti. I *Rovinjac* zavija sasma drugačje nego *Tršćan, i Furlan, i Napulitan* govori talijanski, da ga više puta ni rodjeni Talijan ne razumije, pa ipak i Rovinjac i Tršćan i Furlan i Napulitan reć će, da je Talijan i to punim pravom. Tako i mi ako baš ne govorimo čisto i bistro kako Hrvati u Hrvatskoj, Bosni i drugdjo, al ipak govorimo njim jako podobno i posve dobro razumijemo njihov govor, njihove kujige i novine, zato moramo priznat, da i mi govorimo hrvatski i zato da smo po jeziku *Hrvati*. Budući pak mi Hrvati stanujemo u Istri, to smo *istarski Hrvati*. Mnogo ih je, koji kažu, da nisu Hrvati, jer da ne stanuju u Hrvatskoj. Ni naši susjedi u Istri, koji talijanski govore, nisu iz Italije, pak ipak ih mi zovemo i sami se zovu Talijani. A zašto su oni Talijani, kad nisu iz Italije? — Zato, jer govore talijanski, jer je njim talijanski jezik materinski. U Istri ima Niemaca, koji nisu možda ni u snu vidjeli njemačke cesarevine, pak im ipak mi rečemo, da su Niemci. Zašto? — Jer njihov materinski jezik je niemački. Budući je pak naš materinjski jezik, kako smo rekli, hrvatski, zato smo i mi Hrvati ako i ne stanujemo u Hrvatskoj. Neki reku, da je naš jezik domaći, buzetski, lovranski, kastavski itd. To je tako nepromišljeno rečeno, kako da bi rekli, da Talijan iz Poreča ili Pule ne govori talijanski nego porečki ili puljski.

Zašto smo sve ovo napisali? Za ništa drugo, nego zato, da svietu pokažemo, kako je bedasto i glupo, a i zlobno pisanje prodanih ljudi i njihova paklena nauka, kojom tvrde, da mi nismo Hrvati, nego *Slaveni*. Slaveni su, kako smo prije vidjeli: *Hrvati, Srbi, Slovenci, Česi, Poljaci, Rusi* itd. a to sve bogme ne možemo da budemo.

Nauka prodanih duša, da smo mi Slaveni a ne Hrvati, tako je bedasta, kako da njeki rače pšenici, da nije ono pšenica, nego žito; ili slavulju, da nije ono slavulj nego ptica. Istina, mi smo Slaveni, što smo i prije rekli, al još je i drugih Slavena, pak da se od njih razlučimo, moramo reć, da smo Hrvati — kaošto u istinu i jesmo.

Pak napokon i sami Talijani zovu nas Hrvati ili po njihu „croati", pak zašto da se ne bimo i mi sami tako imenovali? Čemu sramovati se toli slavnoga imena?

Tko je protivno osvjedočen, nego je ovdje napisano, neka nam izvoli to razjasnit, pak skinut ćemo mu kapu — ako nas predobije. Nu stalni smo, da bez laži ne će ništa postignut. Ovo je čisto i jasno i razumljivo, da i najprostiji može razumiti.

Dopisi.

Dubašnica dne 14. kolovoza 1897. (konštituiranje novog obć. zastupstva).

Zadnja na otoku Krku, uviek dosada umjetno podržavana talijanaška občina u Dubašnici, danas se je srušila . . . .

Dosadašnji načelnik *Justo Bogovich*, onaj Juštο, koji je imao srca predstavljati našu občinu pred svakim i svagdje kao talijansku, a naš čisto hrvatski narod, u kojem neima niti jednoga Talijana, kao talijanski živalj; onaj *Juštο*, koji je proti očitomu slovu zakona zatezao iza dovršenoga trogodišća s občinskimi izbori, dokle je njega volja bilo, jer smo mi sada u Istri, kako ste vi dobro u „N. Slogi" zadnjoj pisali u vrieme „*zakonitih zloporaba*"; onaj *Juštο*, koji je sa svojimi prijatelji tražio lieka i savjeta u najljućih naših neprijatelja, kako da s neosnovanimi utoci uniš̌te zakonito i mirno dne 17. 18. 19. novembra prošle godine provedene izbore, u kojih, kako smo vam u svoje vrieme javili, ustali su pošteni ljudi i hametom potukli naše izrode i krvopije, koji njim se za ledja krlju; onaj *Juštο*, koji nije uzprkos potvrdi izbora sa strane vis. c. kr. namjestničtva hotio nikako pozvati nove zastupnike, da ustroje občinu, da imenuju načelnika doklegod ga nije trput na to opomenula politička oblast; onaj *Juštο*, koji se u svem držao točno recepta istarskih Talijana „*osare tutto*" kad se radilo na zator našega jezika i naših pravica; onaj *Juštο*, čiji se privatni život niti najmanje nije slagao sa čušću, koju je obnašao, al to budi pokrito velom kršćanske ljubavi — taj je gospodin danas napokon izčeznuo sa vladanja stalno proti svojoj voljiˇ . . . a načelničku stolicu, pokle ju je teplio ne tri, kako je morao, nego skoro pet godina, za nikakovu našu korist, danas ju je morao, ah došo moja, hoćeš, nećeš ostaviti! . . .

Usljed naime njegovoga prisiljenoga poziva dne 20. pr. mjeseca Br. 368, sastalo se danas novo zastupstvo po devetoj uri u občinski ured. Po zakonu na poziv c. kr. izloženog povjerenika zauzeo predsjedničko mjesto najstariji čian, a taj je naš kremen značaj *Ivan Štarpa*, koji si uzeo za pomoćnike *Petra Milčetića-Marijana* i *Mata Kraljića-Brehića*. Tada svi prisutni zastupnici, njih na broju 22, jer dvojica obolila, imenovali su jednoglasno načelnikom naše občine *Ivana Milovčića-Šimovca*. To vam je kmet-posjednik, poštenjak od pete do glave, čovjek staroga dobroga kova, koji u našem puku uživa najbolje mnienje, osobito od onoga doba, kad je veoma dobro vladao ovim občinskim odielom dokle je još Dubašnica s Krkom bila združena. Uza njega imenovani su občinskimi savjetnici isto tako jednoglasno, naime gorerečeni *Milčetić* i *Kraljić*, a za podobćine *Buić* i *Rušia*.

Sve je teklo mirno i u najboljem redu, a zapisnik jevodio prvi put hvala Bogu u *hrvatskom* jeziku, naš vrli i čestiti učitelj gosp. *Petar Matanić*. Iza dovršenoga izbora zamoli rieč zastupnik veleč. gosp. *Mužina*, koji u kratko napomene svim zastupnikom, kako njih sada čeka težka zadaća . . . poglavito ta, da umire, ujedine naše Dubašljane, da pridignu blagostanje občine u svih granah a da o jeziku i negovori, jer drugim mi se služiti nesmjemo izvan potrebe, nego onim, što ga svi doma govorimo, a to je naš mili *hrvatski materinski jezik*. Njega veseli, reče, to, što su u zastupstvo izbrani čestiti i pošteni ljudi, koji će uviek pred očima imati, da je njih puk amo poslao nè da gospodare po svojoj volji, već po volji naroda, da puk zastupaju, brane i štite . . . na to pozvao je na trokratni živio Njegovomu Veličanstvu Franu Josipu cesaru i kralju našemu, njegovomu ovdje predstavniku, novomu načelniku, svemu zastupstvu i svemu našemu hrv. narodu.

Zastupnici se mirno razidju svojim kućam, a vas narod po občini veseo je, što se napokon postignulo, da su zbačeni nedostojni, a što su čestiti ljudi primili u ruke krmilo naše liepe al jako zapuštene občine. (Čestitamo srdačno na dosadašnjem uspjehu. Op. Ur.)

Sutra večer naša mladež, imenito du-

PODLISTAK.

Istarski razgovori.

Preporučeni na razmišljanje svim Istranom, a ponajpače prodancem i njihovim drugovom.

(Ive je izučio mnoge škole i mnogo svieta vidio, a Mate je priprost, ali za to bistar.)

I.

Što je to domovina.

Ive: Dobro jutro, Mate!

Mate: Bog njim daj dobro svako jutro, gospodine!

Ive: A ča ste, Mate, tako podranili, ako se smije znat?

Mate: A nu, ča ćete? Kod nas govore, da „ki rano rani, dve sreće grabi", a osim toga znate dobro, da sam otac obitelji, pak da mi valja za djecu skrbet. Idem tu malo dalje u polje, da ga obdelam.

Ive: Tako valja! Svaki neka se brine za svoje! — Čovjek pak ako i nema posla, mora s veseljem podranit, kad vidi ovako liepi dan, kad vidi, da mu tako divno obasjava sunce domovinu.

Mate: Ne zamjerite, gospodine, ali kad smo već razpreli razgovor i budući je još dugo do moga polja, to Vas molim, da mi čagod protumačite ča je to domovina, zač nisam, moram priznat, a tem sasvim na čistu. Nadam se, da ćete mi to znat raztumačit, jer dosta ste sveta prošli i dosta škol izučili.

Ive: Budući ćemo skupa još dobar komad puta, to ću, u koliko stoji u mojoj moći, gledati, da Vam želji zadovoljim. Počnimo dakle!

Domovina, tako se zove ona zemlja, u kojoj se čovjek rodi. Čovjek ugleda u rodnoj zemlji iliti domovini za prvi put svjetlo božje, ugleda za prvi put ovaj liepi sviet. Čovjek čuje u svojoj domovini za prvi put milozvučni jezik materinji, za prvi put put opazi svoje drage roditelje. Uz svoje predrage roditelje proživi najljepše dane mladenačke, dane nevinosti i veselja. U domovini ga roditelji njeguju, a majka ga tetoši i raduje mu se, te ga uči materinjem jeziku. Najljepše dane života proživi čovjek u svojoj mladosti u domovini. Svaki ima liepu uspomenu iz tih sretnih mladenačkih dana, što ih je proživio među svojima, a u svojoj domovini. Radi svih tih razloga treba, da je svakomu njegova domovina mila.

Mate: Po boštrića, gospodine, imate pravo. Viste ovo naše selo, jur je malo, a i ni baš lepo, al ja volim va njim bivat, nego va carskem Beče.

Ive: Jedna narodna poslovica kaže: „Domovina kakva bila, rodjenom je sinku mila", a to je i prava istina. Čujte malo, Mate!

Tamo daleko na sjeveru stanuju ljudi po imenu „*Eskimos*". Ti ljudi imaju male kućiće, i živu u viečnom ledu. Tu Vam love ribu, i od toga se jedino hrane, jer drugo nemaju. I ovi ljudi, premda im je domovina od leda i sniega, ipak ju ljube iskreno, i ne bi ju promjenili ni za što.

Isto tako i tamo u Africi i drugih zemljah stanuju crnci i drugi narodi. Pak premda im je rodni kraj ili domovina pusta i neplodna ipak ju ljube. Mnogim je od tih domovina samo pustinja, ili goli kamen, ali uza sve to im je ona najmilija na svietu.

Ovi dakle i divlji ljudi ljube domovinu svoju ako je i ružna, a kako pak da mi prosvietljeni ljudi ne uzljubimo naše prekrasne domovine svim žarom srdca svoga?

Mate: Pravo deste, ja se za sen sega s tem slažem.

Ive: Prošao sam dosta svieta, kako i sami znate, vidio sam i dosta toga, ali znajte, da naša domovina ne zaostaje u ničem za drugimi zemljami. Ima i drugih liepih zemalja, ali ih i naša domovina u koječem dostiže, pače i prestiže. Tu eto vidite sjajno sunce na plavetnom i divnom nebu, a po tom se nebu redaju prekrasni srebrni oblačići. Pogledamo li na zemlju, to nam obave doline i plodna polja zamienjuju kršne i visoke gore. Tu nam evo na pogledu bistrih potočića, brzih rieka, milih jezera, a pred nama se evo širi silno i velebno more.

Mate: Imate podpuno pravo. Na, tu vidimo lepu i gustu šumu, a tamo dalje videt ćemo sopeta nebrojene vinograde i poljane. Sve se to tako lepo izmjenjuje, da čovek mora, ako i ne će, zaljubit svoju domovinu.

Ive: Po našoj domovini dižu se od mora do mora visoke gore, velike se ravnice prostiru u nedogled po toj domovini, a rieke-srebrnice protiču i natapljaju naš zavičaj. Eto ti na nebu žarkog sunca, modrog zraka, a na zemlji vina, kruha i svega, što ti srdce želi.

Mate: U istinu, sve je krasno, sve je premilo onom sinu, koji ljubi svoju majku-domovinu.

(Sliedi.)

bašljanski dijaci priredjuju veselicu u selu Bogovidi. Čist prihod namienjuju našoj hrvatskoj Čitaonici . . . Živjeli!

Lošinj Mali. Naš *Bardiveči* uvrh štogod piše u „*Mazličinki*“ ako živaju i bedastoći, ali ipak ćaje komugod popit, da je u nas jako dobro, da smo mi sada u zlatnoj dobi, osobito pod naši milim *Slivićem*, kojemu leži da srcu dobro ovog mjesta. Ali žalibože nije tomu tako, već mi moramo plakat za onim starim vremenom, kada se je doma dobro živilo, a ništmo se potapjali po moru, i po Americi i Africi kosti pušćali, kako moramo dandanas. Za nas vridi ona našeg naroda: „*Oj Todore, Todore, svaki dan to gore*“. Na škverih nima već dela; flotkšera nam je trsi uništila, a adicionali i usta onih, koji bi jeli na lahko naše muku, su sve veća, tako nezna mo kuda ćemo mi kamo; — ni drugo nego bižat put Amerik, da se prehrani sebe, ženu i dicu.

Za vrime izbora u decembru svega su obećivali naši šijori, da ćemo dobit drugog podestu, da će se pametnije trošit na komunu, a *Karstinova* žena govorila odim, kih je nagovarala, da za njih glasuju, da će bit silnoga dela na škverih i da će *Peranović* poć delat koter i još drugo puno toga. A od svega toga ni ništa, jer škveri miruju i po njih trava raste, samo u *Marketa* se učini kakov barka vapor, ili kakov trabakulić. A na tom silnom koteru Peranovića su delali otac i dva sina. To je to silno delo naše *Karstinove*!

Pa našim šijorom ni ni potribno poć na škver, jer oni su se imbarkali na veliki brod, komu vetar puše u krmu, a to je naš komun, koji ima za grb ili štemu jedan veliki brod. I na toga su se imbarkali i zadovoljni su *Teodosije, Tikvić, Karstina, Tričako, Martijica, Stipanov Grubiša, Sabin Cikota, Puhalina*, a Slivića su uzeli za timunijera, ali su mogli imbarkat još i lanternu bez *gaša*, barem bi njim bil kadagod posvitil kada moraju poć spraznit kasu. I tako oni uživaju i hrane se koji s ovim, koji s onim — a ti siromahu, koji njim sve slipo vjeruješ, plaćaj i daj njim ono, što ti krvavo zaslužiš po Americi. Doba bi bilo, da već pogledaš i da nevjeruješ svakoj gospodskoj laži i slipom obećanju.

A kako su naši šijori zauzeti za dobro našega grada, učinise ribarsko društvo (Società di pesca Lusignana), i u proglasu govore, da će to društvo biti od velike koristi (d'inscutibile vantaggio) za naše mjesto. Da Bog dá, ali mi to nevjerujemo, jer vidimo kako se u Lošinju gospodari i upravlja. Mamili su ljude a i Hrvatom su zato hodili, ali se njim nije nijedan dal, jer znaju kako se je učinilo sa družtvom od *bekarije*, od kojeg nisu još ni danas, kako mi se čini, dani računi. Gospoda to rade za svoju korist, a i da potiraju Dalmatince Hrvate, da ne ribare okolo našeg mjesta; a s druge strane će imbarkat na bragoce njihove podrepnice, koji su za njih glasovali, jer da na brodu t. j. na komunu za njih već ni mjesta. Ovih dan su piturali peškariju, valjda ju pripravljaju za ovu zimu, kada se bude prodavalo ribu, koju late naši domaći Čozoti. Pitural ju je Toncule, i ovaj se ruga drugim, da barem on dobiva i da ima koristi za ono, šta je pogrdil jezik matere svoje i glasoval sa šijori. Čujem, da se nudi, da i njega imbarkaju na bragoc, ali kako ni još nikad bil po moru, svitovali su ga šijori, da se imbarka za maloga na kojigod brod, a onda, da će i njemu dati gospodarit bragoc.

Pa kako će brzo počet ribarenje poslala je uprava od društva nikoga *Lionora* kupit bragoce u Čozu. Na to naši kalafati mrmlju i govore, da su je mogli ovdi učiniti, da bi bili štogod dobili, i s tim bi se bili naplatili za ono, što će ovu zimu draže menulice i girice kupovat. Mi želimo svaku sriću tomu društvu naših domaćih Čozota, ali bi nam bilo drago, da kad propade to društvo, a to će bit brzo, da bi se imbarkali na te bragoce, kada se budu vračali u Čozu, i naši *popardili* za onu blaženu zemlju, za kojom toliko uzdišu i plaču, i koja njim je toliko na srcu, a to pokazuju sa *margarticami* i zviezdicami taljanskimi. Našim šijorom ni dosta koliko već do sad plaćamo, nego su nam još veće *adicionali* htili dat, da more kojigod z lahka živit i sa siromahom se rugat. Neki hoće, da se u nas gradi veliki hotel, pa je došao simo i jedan inžinir sa planom toga hotela, koji bi došao po njegovom računu stojat 400.000 for. I po Lošinju su raztrubili, da će dat *Tedeški* 200.000, a drugo naši šijori, pa su računali i na komun, da će i on dat 30.000 for. Ovako smo zaduženi, još se htilo dati na pleća tužnom siromahu novi dug. Valjda ih je Duh sveti nadahnuo, kada nisu na to pristali na sednici; ali se čuje, da će imati drugu sednicu. Neki nastoji, da se to primi, jer bi reć, da nima taj s čim bi platil stečenu imovinu, koji će imati ovdi na ime toga hotela. Ako plaće, da će to biti dobro i sretno po grad, nika mali širi ljubav toga hudu, ter neznaju kako s pinezi, a siromahu neka puste, da sam pojede ovu koricu kruha krvavo stečenu, a ne da to pojde komu se neda zaslužit svagdanji kruh trudom svojih ruku.

Na 11. o. mj. bilo je sto godina, da je umro njeki *Lovrić Haljić*, koji je prvi dobročinac našeg dobrotvornog družtva (beneficence), s kojim upravljaju i nekoji ljudi, kojim smrdi crikva i zapovidi božje. To je baš po framasunski, i ti ljudi, koji neznaju za kršćansku viru i ljubav, postavljeni su za „oce siromah!“ Pa se i vidi tu njihova pravu ljubav do siromaha, ako je pita, koji od Hrvati, tomu se ne daje, a ako je izdal materin jezik, ako je njihov, njemu se daje, ako mu i ni potribno.

Da se pak odnže tomu *Haljiću* proslavit su htjeli na svečan način, stogodišnjicu njegove smrti, ali su izašli smišni jer oni bi ga htili proslavit kako čistog Taljana, a neznaju, da kad je živio taj *Haljić* u Lošinju, se nije drugčije govorilo nego hrvatski. Svjedoči to i ona pravda Lošinjana sa zadnjim biskupom osorskim, kada im je on branil, da se već u crikvi ne misi po glagolski, nego samo po latinski, ali naši stariji su ga tužili papi u Rim i guvernaturu u Zadar, da njim tira iz crikve njihov mili hrvatski jezik. Zato moramo bit njim zahvalni, da se je još do dan danas uzdržal jezik naših starijih u našoj crikvi. Bi mogao *Matijica i compagnia bella od „Uniona“* uzet u ruke štoriju od Lošinjana, pa bi videli, što su bili Lošinjani pred sto godišć, i kako su oni čuvali svoj mili hrvatski jezik, pa nebi onako ludo mrzili ono, što je bilo njihovim ocem najmilije!

Dakle naši *popardili* slave Hrvata! Pa čujte kako su ga dostojno proslavili; tri dana dali su u trih kapelicah po dvie tihe sv. mise, koje su misli popi, njihove podrepnice, a nisu htili dat u plovanskoj crikvi pievanu misu, jer da tamo su *croatazzi* i *Vejani*, koji su njim crikvu prodali, ja bih rekao kupili od nikoga, koji je pustio praznu kasu. I neki od naših šijori su hodili na te mise. Pa sam i ja vidil na putu *presidenta* od „Uniona“ Matijicu obučena u črnem pod kanom. S početka mi ni moglo prit na pamet kamo to gre tako lipo obučen, ja sam bil pomislil na prvi mah, da se valjda misli oženit, pa da gre mladu prosit, a poslie sam se spomenul, da gre i on počastit toga *Haljića* i pomolit se za njegovu dusu. Govori se sada po Lošinju, da se ufa i Matijica, da će tako i njemu na stogodišć iza njegove smrti učinit, jer on nam je jako bogobojeći i hrv. propovidi su mu mile kako črnemu tamjan a i puno daje siromahom, tako da njim da i kožu sa sebe kada pridu k njemu, pa da će i on pustit *beneficenci* okolo 30.000 for., koji mu plisnive va slamnici.

A da se i puk spominje toga *Haljića* davali su po 15 soldi onim, koji su bili u sv. Martina na sv. misi. Puk se tomu veseli, ali već će to on platit po vrimenu. Spravljaju se i tombolu učinit za *beneficencu*, no o tomu ću vam drugi put a i o drugomu koje ćem, jer u našem Lošinju nviek je štogod nova i vriedna, da i drugi ljudi znaju, kako mi ovdje svi sretni živemo i čekamo kad ćemo bit spaseni od male braće preko mora!

Iz Voloskoga pišu nam 12. t. mj. Svake nedelje i blagdana ide iz Rieke jedan parobrod „*Ug. hrvatskog družtva*“ popodne u 3 sata izletom put istarske obale, te na polazku tiče Volosko-Opatiju Iku i Lovran. Pod večer około 7 sata vraća se taj parobrod na Rieku, te na povratku tiče Iku i Opatiju dočim Volosko mimoidje. Ne pojmimo zašto naše Volosko biva tako zapostavljeno od „*Ungaro-croate*“. Mnogi bi se izletnici iz Rieke zaustavili na Voloskom kad bi se mogli nadati, da će moći iz Voloskoga u večer parobrodom na Rieku. Nu pošto se parobrod na svom povratku na Rieku ne svrati u našu luku, niti jedan izletnik se nezaostavi kod nas nego svi idu il u Opatiju il u Iku il u Lovran. Radi toga trpe naši krčmari, trgovci i ostali obrtnici nemalo štete. Osim toga svi se na Voloskom tuže, što taj parobrod u večer mimoidje Volosku luku. Mnogi bi naime radi prikljućio se izletu do Ike ili Lovrana kad bi mogao vratiti se parobrodom kući, nu pošto se mora u Opatiji izkrcati, pa onda klipsati pješke kući, ostaje radje kod kuće, te tako i družtvo trpi znatnu štetu. Radi toga obratilo se više njih na „*Ugarsko hrvatsko društvo*“ molbom, da odredi te bi parobrod koji ide u nedelju i blagdane izletom put Voloskoga-Opatije-Ike-Lovrana, na svom povratku taknuo i našu luku. Uvjereni smo, da će to družtvo uvaziti naše opravdanu molbu.

* * *

Matijski izdajica mačak nema kamo bi se obrnuo. Kamo bi ga pogledao, svaki ga plete. Kad bi mu bar koža toga vredila. — Onomu se zamjenio kotar i kobila, čo je imbent povozak, htjeo, da te stvari prenese, na dok je taj podvornik držao kobilu za uzde s jedne strane a zastupnik ovrhovoditelja s druge strane, skoči prodanac na kripicu, potjera konja pa ode. — To je mimogred rečeno — zločin, nu njemu je sve prosto. On ima, kako ovdje kažu dobroga „*šantula*“. Danas nakon petnaest dana počastio (?) nas je opet sa svojim posjetom. Nege prvi njegov put, prva njegova vizita bila je nämjenjena njegovomu dobromu prijatelju, našemu „*dichomu*“ poglšavaru. Oh, kako su se oni morali negdje ljubili, kako plakati! kad su se opet sastali kao da se nisu godinu dana vidjeli . . . . Šta ćete: krv nije voda! Znatiželjni smo dali će mu taj debeli kum i u ovoj njegovoj zadnjoj Komediji pomoći. Svakako nastojati će, tá za koga će nego za svoga desnog prijatelja, „*Ober-mačka?* Značajno za naše okolnosti je, što se taj prodanac, premda pod istragom radi zločina, i premda u sumnji, da izbjegne rukam pravde, još uvjek slobodno kreće. Da je to onako nesrećom koji od naših? Po noći bi ga valjda spremili u buturnicu. Dan danas možeš biti najvećom propalicom samo budi proti Hrvatima i u obće proti Slavenima, pa si dosti zaštićen.

Doskora javit ću Vam se opet.

Franina i Jurina

Fr. Mačji dà nebi već za živu glavu *hrvatski* zatancali.

Jur. Lego?

Fr. Mofrinu.

Jur. Ča j' to starina al domačina?

Fr. Tr znaš, da su zvišeli.

* * *

Fr. Kada ćemo se to već jedanput razdelit?

Jur. Čekaj, neka Viko cesti podela, Pepić repi odseče, Biser Svetomatejčani talijanski navadi a Slocarić žukvu poreže.

* * *

Fr. Ako mislimo, već bi doba, da te *mažje* pod Hrvatsku prolamo.

Jur. Ala ja ja, ja bin sve skupa dal za jenega turopoljčića.

Fr. Jezero prazi, ki nebi one nemoti i one trubili ciganom za niš dal, samo da jih ni blizu.

* * *

Fr. Ča biš ti ovako rekal, koliko valja jedan Krstićev *mačak?*

Jur. Hm, jednu piščenicu, dve najviše.

Fr. Aj dà pobugnji i jednu stotaču.

Jur. Ta matafun mi ne gre v uho.

Fr. Ča nisi čul, kada je neki svoju ženu miril, da neka se ne boji za življenje, aš da ako jih on za Taliju obrne deset, da mu tisućača ne fali.

Jur. Ako je temu tako, onda verujen, kako se čuje, da ima mačak gotoveh četrdeset i osam tisuć.

Fr. Buzarona! To je sejeno, kako da mu jih je neki z lopatum nahital.

Jur. Varamente za pravo reć, vidi se, da su mu mački uneštahno breja.

* * *

Fr. Čuj Jurinio ovu lipu. U Sovinjaku, u Benecah i Pračani bi teli bit Talijani: Vivode, Černeke, Jermani, Sirotići, Zidarići, Vitolovići itd.

Jur. Varamente njih i imena kažu, da su prišli s Kalabrije.

Fr. Tamo, da se ni u crikvi ni do sada kantevalo ni predikalo ko ne na veli petak ali svaku petnajstu nedilju.

Jur. Ča bi reć?

Fr. Neki Ijnjac, da ne more kantat, ako se prvo nenaji napoletanskih makaruni.

Jur. Ma užata zabugarit pul večernjice: *Vi adoro*.

Fr. Vero ja, ako ni blizko tažo.

Jur. A nauk kršćanski za odraslene?

Fr. Naplace za tumači ticki iz Kostanjovice.

Jur. Imaju i tamo kakovu-mačku?

Fr. Bi reć da ja neka debela, ma se le malo lesice boji.

* * *

Fr. Ma je Jožine prezel tanac.

Jur. Ha, platil je multicu 10 fiurini, ma j' za to našal na mačjoj prijatelja.

Fr. Ki neće za njega multu platit.

* * *

Fr. On mošćenički Krivonošić dê, da ni za piš naš zajik.

Jur. Njegov he zać bi ga trebe dobro ostrgat.

Fr. Da se s našim zajikom nemore po svete.

Jur. Reći mu, da j' trubilo ako nezna, da je na svete sto milijuni duš, ke razumeju nas kako i mi njih.

Različite viesti.

Rodjendan Njeg. Veličanstva cesara i kralja Frana Josipa I. Jučer dne 18. t. mj. proslavili su svi narodi austro-ugarske monarhije po davnom običaju rodjendan premilostivoga našega vladara, cesara i kralja Frana Josipa I. Ta proslava bijaše dapače i svečanija i veličajnija nego li dosadašnje, jerbo sa godinami blage i sretne vlade Njeg. Veličanstva, raste i ljubav i odanost do Njegove vitežke osobe.

Ovdje u Trstu priredila su u predvečer previšnjem rodjendanu patriotička družtva sjajnu bakljadu po glavnih ulicah. Silno množtvo naroda, predvodjeno trimi glasbami i sa više družtvenih zastava, izlilo se poput nabrekle rieke tršćanskimi ulicami kličuć gromovito „Živio!“, „Evviva!“ i „Hoch!“ Njeg. Veličanstvu.

U sriedu bijaše u stolnoj crkvi svečana sv. misa, koju je služio presvj. g. biskup Štark uz mnogobrojnu asistenciju, i kojoj su prisustvovali poglavari civilnih i vojničkih oblastih, konzuli tudjih država i mnogo poštenoga občinstva. Milijunom iskrenih i vjernih podanika Njeg. Veličanstva pridružujemo se i mi kličuć oduševljeno: „Bože živi, čuvaj Bože naše premilostivog cesara i kralja Frana Josipa I.!

Visoki gosti u Trstu. U utorak dne 17. t. mj. stigao je brzovlakom iz Beča amo Njeg. Visost nadvojvoda Oto sa prejasnom suprugom Marijom Josipom. Visoki putnici ukrcali se odmah na cesarsku ladju „*Pelikan*“, koja ih je sa pratnjom odvezla u Pulu, gdje se je na rodjendan Njeg. Veličanstva u more porinula nova vojna ladja „*Zenta*“, kod kojeg svečanog čina zastupao je gosp. nadvojvoda Njeg. Veličanstvo a prejasna nadvojvodkinja bila je kod krštanja nove ladje istoj kumicom.

Občinskim liečnikom u Pazinu bijaše imenovan Dr. *Rutar*, koga hvale kano vrstna mlada liečnika riečke novine i njegovi druguvi na Rieci. Gosp. Dr. Rutar je naše gore list.

Iz Berma, občina Pazin, pišu nam 7. t. mj. Dne 1. agusta slavila se u Bermu riedka svečanost — mlade sv. mise, koju je darovao Svevišnjemu veleč. g. *Simun Červar* — pranečak velikog biskupa *Dobrile*. Ovdješnji narod težko je već čekao na ovu svečanost. A dokaz tomu bijaše izvanredno veliko množtvo naroda, što je dohrlilo s bliza i daleka, da se veseli sa svečarom. Imalo pako se je i čemu radovati. Na 10 sati prije podne spomenutog dana digla se kita svećenika i bogoslova, 15 na broju, da ide u kuću dignuti mladomisnika i svojtu njegovu. Kao duhovni otac bio je g. Dr. *Dinko Trinajstić*, načelnik pazinski, a duhovna majka tetka mladomisnika *Anica Jurković*.

Župna crkva bera ska bijaše napunjena a odasvud obkoljena izvana pobožnim narodom, koji je pomnivo i suznim očima slušao divnu propovjed, što ju držao preč. gosp. dekan buzetski *Antun Kalac*. Propovjed ova — u kojoj je g. govornik iztaknuo uzvišenost svećeničkog stališa i dužnosti njegove napram Bogu — i narodu — neće se tako brzo zaboraviti. Po ovršenoj službi božjoj pozvao je g. mladomisnik u kuću, naresenu zastavami hrvatskimi — mnogobrojne gostove na objed. Kod objeda nazdravio je g. *Dr. Trinajstić* mladomisniku, kao čuvaru sv. vjere, morala, — braniteljU potištenog naroda. Domaći župnik naplo je našim rodoljubom svietskog stališa, koji znadu liepo združi-

vati odaznost iz vjere svoga oca sa zadoljenjem, prečastnomu g. *Orbanića* prvom pazinskom i izvrstnom propovjedniku g. *Al. Kalču*. Župnik Gričaški g. *Gabelića* počastio je svojim nagovorom majku mladomisnika. Poslie sakupili se jesu opet svatovi pod gostoljubivim krovom g. mladomisnika, kamo je došao i tamburaški zbor iz Pazina. Među sviranjem tamburica i pjevanjem rodoljubnih pjesma redale se nazdravice našim dičnim zastupnikom te sabrala se lepa svota (for. 37·71) za družbu sv. Cirila i Metoda. Zbor tamburaša pazinskih pod zborovodjom g. *Jelušićem* pokazao je, da može svuda častno nastupiti. Na večer počeli su odhadjati odaljeni gosti, a bližnji ostali su do kasne noći. Ovako svršio je ovaj dan zaman za mladomisnika, njegovu rodbinu, župu beramsku i čitav narod hrvatski. Bože podielio mu mnogo takovih! Konačno zaželimo još jednom gosp. mladomisniku: Budi vjeran svećenik crkve Isukrstove i neskloniv borilac za prava svojeg hrvatskog naroda!

Za unesrećenoga svećenika g. Josipa Vrbku priposlao nam for. 5 g. G. Ružić, veletržac na Rieci. Bog mu platio!

Za družine zatvorenih u Istri radi izbornih izgreda, priposlao nam je for. 5 g. Gj. Ružić, veletržac na Rieci.

Mjesto učiteljice. U *Vrsaru* novinah čitamo razpis natječaja za mjesto učiteljice za privatnu pučku školu u Karpanu — kod Labina — talijansko-njemačkim učevnim jezikom.

Ovu školu uzdržaje ravnateljstvo rudokopa u Karpanu, koje se nalazi u Beču. Škola je ustrojena za djecu radnika i činovnika a pošto je većina te djece hrvat. materinskoga jezika, pitamo rečenu u pravu: je li pravedno, je li pošteno, je li čovjekoljubno, da se onu djeca muči tudjimi jezici i da se ju na takov bezdušni način raznarodjuje?

Hrvatska molitva — bunjenje! Iz Pule pišu nam dne 8. t. mj. koliko sliedi: U crkvi Majke Božje ovdje u gradu običavao je kapelan c. i kr. ratne mornarice velečastni *David Marinić* moliti običajne 3 zdrave Marije poslie sv. mise hrvatski, i sakupljeni mu je narod ljepo odgovarao. — Neki dan je navalio zato na nj ultra talijanski pop *Buzzetto*, te počeo vikat, da mu on to zabranjuje, jer da je to „*bunjenje*". — Preporučamo toga reverenda za prvo prazno mjesto državnog odvjetnika; zaslužio ga je obogativ kaznen zakonik novom vrsti zločina. Molit Boga hrvatski, bunjenje! Bez tumača!

Iz Račicah — občina Buzet — pišu nam 10. t. mj. Već mnogo vremena nismo se javili iz ovih stranâ u Vašem cienjenom listu „*Naša Sloga*"; nebismo se bili možda ni danas, ali pošto je vela nesreća snašla našeg vrlo dobrog i poštenog prijatelja. 27. prošlog mjeseca o. g. naime Marku Vodopiji iz Briega k. br. 20 župa Račice, užgala se nepoznatim načinom kuća i posvema mu izgorjela, koja do istine bijaše nješto osjegurana kod banke „Slavije", ali siromah spravio si u kuću onu svu pšenicu, fažol i sve sieno, što je posvema izgorjelo tako, da mu bijaše u jednom hipu cielogodišnji trud uništen. Ako se uzme u obzir slabe letine, doistine bačen je u veliku nesreću! Sva šteta nadvisila je 2 tisuće forinti! Koji će tomu siromahu toliku štetu platiti? Toga radi Vas molimo gosp. Urednièe u ime unesrećenog, da to oznanite svietu i svim dobročiniteljem, da imaju priliku otvoriti milosrdnu ruku i dati siromahu milodar u ime božje! Na svakom daru unapried se zahvaljuje unesrećeni!!

Darove ako je moguće nek se šalje ili na ugledniu občinu u Buzet ili u župni ured Račice, pošta Buzet.

Hrvatska čitaonica u Kastvu priredjuje u nedjelju 22. agusta o. g. u prostorijama „Narodnoga Doma" u Kastvu zabavu, sliedećim programom: 1. Deklamacija: „Kod Tegetofova spomenika." Spjevao Dr. Antoh Trešić-Pavičić. 2. „Bojna pjesma." Uglasio F. S. Vilhar. Pjeva muški sbor. 3. „Pod uvjetom I" Vesela igra u jednom činu Napisao J. Šenoa. 4. „Pri zibeli". Uglasio K. Mašek. Pjeva muški sbor. 5. Tombola 6. Ples. Početak točno u 8 sati na večer. Ulaznina za gospodu 2 krune, za gospoje i gospojice 1 krunu. (Dobrovoljni se prinosi primaju sa zahvalnošću.) Odbor.

O žalostnom položaju naših djaka na c. k. državnoj gimnaziji u Puli imala je naša drugarica „Edinost" prošlih dana skoro nevjerojatnih viestih. Na ton zavodu služi se ravnatelj dvojakom mjerom t. j. jednom za Talijane i Niemce a drugom za Slavene. Preporučamo našim zastupnikom, da se u Beču svimi silami zauzmu zato, kako bi ti čudni i žalostni odnošaji na toj gimnaziji čim prije prestali.

Zbor za kapelanije Kastavske. Odbor dašnje „Edinosti" piše, da su talijanaši iz Buzeta dobili od braće u Trstu 2000 for. za kupovanje glasova kod predstojećih občinskih izbora. Za izbore u Trstu i Buzetu, da su ti trgovci sa ljutskim mesom pitali 7000, for., ali pošto su talijanske blagajne radi prošlih izbora za carevinsko vieće, izpražnene, dobili su samo 2000 for. Prodanci na Fazanidini i Bezeldini! Nabrusite si dobro zube, jer će biti *hrvatska kobilina*.

Domoljubni izljevi pravog austrijskog čuvstva u Umagu. Od tamo nam pišu prijatelji, da mu još i danas žmiri iz tuđesih oni dom ljubni povici talijansko-austrijskog oduševljenja, kojimi je odzvanjao slavni *Umag* dne 1. t. mj. kadno su ga svojom prisutnošću počastili talijanski izletnici iz grada Trsta. Kad no se vesela družba na večer ponapila kašto se ljudjanih glava, koje su dale oduška austrijsko-talijanskom čuvstvu oduševljenimi uzklici: *Viva Umberto! Viva Margherita! Viva l'Italia! Viva l'Istria unguarese!* itd. itd. Mjestno redarstva ne bijaše blizu a jedan očuvnik da bijaše malo nagluh. Tako naš izvještitelj, a da ljude sve to istinito, neka izpituje onaj, koga se tiče. Koga svrbi, neka se češe.

Iz Podgrada doznajemo, da je tamošnjem poštenom ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu poručilo, što nije hotio (njegova expeditorica) primiti službenu brzojavku občinskoga načelnika na c. k. kapetanat u Voloskom radi poznatog *mučjeg* plesa dne 25 julija 1897.

Iz Pule pišu nam 9 agusta 1897. Što upada u oči, osobito stranca, koji dodje u Primorje, jest to, da su svi vanjski znaci državnih ureda udešeni tako, da se niebi prepoznala granica medju Austrijom i Italijom. Tako vam je i ovdje u Puli, u c. k vojnoj luci. Uz malo njemštine, koliko je dovoljno, da se dade pepela u oči, sve vam nosi talijanski odoru. Nema se ni malo obzira na to, da je ovaj grad u pokrajini, koja je *većinom* napučena hrvatskim elementom, ne samo to, nego da u ovoj občini žive na hiljade našega naroda, koji danomice dolazi zvan ili ne zvan u te carske ureda.

Osobito se u zanemarivanju našega jezika odlikuju c. k. kotarsko poglavarstvo i c. k. porezni ured.

Ni vani ni unutri tih ureda nema nikakve table, niti napdisa hrvatskoga. Činovnici ne znaju hrvatski. Sve tiskanice, svi spisi, sve je u talijanskom jeziku, a ako imaju na razpolaganje i hrvatskih tiskanica, ne rabe ih, nego samo kad se namjere na koga, koj ih odlučno zahtjeva. I u ovakom slučaju izumiše najnoviji način, kako da izadju iz škripca. Počeli su naime prevadjati talijanski tekst tiskanica, i prevod skalupljen, kako se čini njima, prepišu pod talijanski tiskani tekst, te predadu stranki. Ne pitajmo sada, tko jamči za točan prevod, ali da vidite kako je prevodjeno, zgroziti biste se. U obće ne znamo, kako se usudi c. k. poglavarstvo podpisivati takove prevode i dopise. Prava je grozota kako se tu vriedjaju jezikoslovna i slovnička pravila. Da se osvjedočite o tomu, evo vam nekoliko primjera: „*zakon na dohodke*", „*nazočnim odlukom*", „*u koju kreposti*", „*specialnom zaključka*", „*vriečena godina*", „*uplaćeno za oboji godini*", „*po godinjinih prihoda*", „*taj se ugledna odreka svakoj zahtjevi*" itd., itd. Sve svoje umne sposobnosti valja da čovjek napne, da razumije taj galimatias. Ako ovako pišu seljacima, naravno, da ih neće razumjeti. Nama šalju takove dopise, pa misle valjda, da je to i preveć dobro za nas. Da se komu Talijanu što takova pošalje, sutradan bi ga predstojnici ureda išli molit za oproštenje. Dokle ćemo mi morat sve trpljeti i mučati?

Razprava pred okružnim sudom u Rovinju. Dne 12. t. mj. sliedio je nastavak razprave proti g. Iv. Kušaru i drugovom radi izbornih izgreda u Puli. Razprava je trajala opet tri dana. Prvi put — prošloga mjeseca — bijaše prekinuta, jer branitelji obtuženih, odvjetnici gg. dr. Laginja i Wolf nisu mogli u Rovinju dobiti ni hrane, ni stana, te je dapače dio Rovinjanaca proti njim demonstrirao.

Branitelji zapustili, su naglo Rovinj, podnesli pritužbu na prizivno sudište i molili, da se razprava odroči i da se ju nastavi u Puli. Ovoj posliednjoj želji nebijaše zadovoljeno, već bijaše određena nova razprava opet u Rovinju. Dr. Laginja nije pristupio kao branitelj, već gg. dr. Wolf i odvjetnik dr. Trumbić iz Splita. Razprava je trajala tri dana i odsudjeni bijahu svi obtuženi vrlo strogo — osim trojice — naime Ivančića, Matukina i Svozila. Među ostalim—bijahu—odsudjeni g. Kušar na 10 mjeseca, a g. Fattori na 11 mjeseca tamnice. Odsudjeni prijavili su odmah ništovnicu.

Iz Sanvičenta pišu nam dne 5. agusta 1897. U zadnjoj občinskoj sjednici, na 29. prošloga mjeseca, imalo se vieçat o novi pravku občinske „*Ruže*". — U istinu su htjeli gospoda talijanska, koja sjede u općini, da je svu iz temelja novu sagradimo, ali su se uzprotivili vanjski vlečnici, i tako je taj predlog, koji bi bio mnogo koristio našoj občini, i naprtio joj na ledja veliki dug sretno pao. Zato su u zadnjoj sjednici *ponovo* Kad je to vidio naš sijor Biba, odrekao se načelničke stolice i sio među nas kampadore. Tom prilikom govorio je prvo po talijanski, što nismo mogli razumjet, onda je dovršio hrvatski, ili kako se on izrazio „*u našem jeziku*". — Molili su ga neki, da predsjeda još taj dan, i onda je on liepo lukavo odgovorio: „*ostat ću za podeštata dok se popravi Ruža više ne*". — Na mjesto njega bi upravljao občinom neki lisac sa oštrim zubima. Ali mi se vidi, da je za obojicu grožđje kiselo. Dosta su nas mamili sladkim rečima, ali smo ih već upoznali, nevjerujemo im više. — Dojdućih izbora izadi će naši kmeti u borbu, da občina Sanvičenska dodje posve u kmetske ruke, kako je i pravo, jer gradić živi od kmeta, pa nije pravo, da nam par gradjana zapoviedа i rade kako oni hoće. Imamo i prikladna kandidata za načelničku stolicu, vriedna i bogata kmeta, koji pozna nevolje puka, pak će ih znat i liečit, a neće gledat ni kumstvo, ni prijateljstvo, nego što je pravo. Naša je stvar sveta, pa se nadamo uspjehu.

Pohvaćeni miletački lav od Kaštela. Riečki „ungarezi" i lov u kastavskoj občini. Do sada uživali su lov u kastavskoj občini riečki „ungarezi", članovi „Circolo fiumano di cacciatori" za samih for. 270.

Na zadnjoj dražbi preuzeo je taj lov riečki liečnik-zubar g. Mata Givojić, za 1500 for. S njim u družtvo stupili su nekoja gospoda iz Opatije.

Jedan talijanski zakutni listić riečki pita zdvojno: „Što će sada naš circolo? Lov u riečkoj okolici preuzeti će častni Wallusclining, u Lopači brani loviti Osojnak, a na Grobniku ni da biš nos pokazao. Našim lovcem nepreostaje drugo, nego da se idu vježbati na kokošnjake ili na morske patke".

Mi preporučamo riečkim ungarezom i nespasencem istarskim madjarske puste ili abrucke gudure.

Hvalevriedan predlog. U Karlovcu izlazeće „Svjetlo" predlaže, da bi se blagdan slavenskih apostola sv. braće Cirila i Metoda proglasilo blagdanom po cieloj Hrvatskoj i da ga narod slavi sv. misom, zgodnimi veselicami i zabavami za pouku i u dobrotvorne svrhe.

Nam se čini posve zgodan taj predlog, te ga i mi preporučamo onim, na koje spada, da ga izvole uvažiti. Svi narodi imadu svoje narodne svece i blagdane, pa zašto da nebismo i mi posebnim načinom slavili slavenske svece?

Gospodinu

Alojziju Fabiani

c. k. kot. poglavaru

u

Voloskom.

Veliko je pomanjkanje pitne i druge vode u cielom obsjegu občine Podgrad. Radi toga se je o tom pitanju već mnogo razpravljalo, napose pako od god. 1890. amo, kadno bijaše ona velika suša, te se je moralo dovažati vodu za ljude i za živinju uz najveće potežkoće i velikim trudom po 5 do 6 sati daleko.

Sve to potanko opisano imate u Vaših spisih. Glavarstvo izradilo je tada obširnu spomenicu za cieli obsjeg občine Podgrad, a občinsko zastupstvo razpravljalo je o tomu u prisutnosti tadašnjega c. k. kotarskoga poglavara gosp. viteza Jettmara, koji se je doduše za stvar zauzeo, nu nije ju izveo, jer bijaše premješcen u Trst.

Glede vodovoda za sam Podgrad, za kojega je občinsko zastupstvo već god. 1892. metnulo for. 2000 u proračun, molilo je glavarstvo za strukovnjačku pomoć, te je c. k. ministarstvo poljodjelstva odmah poslalo g. Putička u Podgrad. On nije doduše izradio ni nacrta, ni troškovnika, već je u izvješću izjavio svoje mnienje, na koji bi se dalo način raduju provesti troškom od 8000 for. C. k. ministarstvo poljodjelstva odstupilo je to izvješće občini.

God. 1893. pogovarao sam se s Vama u Opatiji. Kako li bijaste tada prijaznim, kolikim li oduševljenjem bijaste pripravni raditi na korist naroda!! Obećali ste mi, da ćete se, pošto ste u dobrih odnošajih

---

— — — —

bimo onputa videli kako bi sve to finilo. Kapitana je strah, da dobije po nose — i zato se na mojoj „Vile“ lepo lašče svake nedelje dve mile i drage hrvatske bandere. A vi ćikajte kako vas vrag volja. Za druge smradarije, ke si činel napisat proti mane, ja ti odgovaram ovo: — Ti si temu *Menigu* povedal one neke nekadanje kumedije od tvoje stare teti. Vas Lovran zna, koliko ih je ta „babaccia“ ta prava „piazarola“ svoji dni skrojila. Ti si mu povedal, kako se ona opija šnapsom, kako fumà *cigari de kubà*, a nisi mu zatajil ni oneh rožići, keh je prokurala onemu starcu. Povedal si mu sve, kako je živela i ča je delala jedanput s kunjadom a sada s neputom, pak on, da ti stori po volje, napisal je treći del od svega tega proti mane. Sva voda, ka je va Kvarnare nebi bila dosti da vas opere, pak vi ne znajuć ča, ni kako, bite oteli bitit svoje blato va drugeh, ki su pošteni i čisti. Zato metite, perite i čistite najprvo svoj gojusni kalabrežki prag, a mene pušćajte na miru; ako pak nećete, pišite, lažite i črnito koliko vas je volja, a ja ću odgovarat onputa, kada budem videla, da je barbe od Liburna glava *liša, liša*.

Dunke, ala na delo, Liburno, ako si junak za ča, najprvo zlišaj barbe glavu, i komać onda čekaj odgovor od

drage ti
Francike Lenac.

Lovran, 10. agusta 1897.

*) Za članke pod ovim naslovom ne odgovara uredničtvo.

Br. 575.
K. Šk. V.

Natječaj!

Na trorazrednoj ženskoj pučkoj učioni u Kastvu s hrvatskim učevnim jezikom popuniti se ima mjesto učiteljice III. plaćilne vrsti.

Plaće i užitci skopčani s tom službom razvidni su u pokrajinskom zakonu za Istru iz dne 31. decembra 1888 zem zak. br. 1 ex 1889.

Moliteljice neka svoje pravilno obložene molbenice eventualno službenim putem u roku od 14 dana ovamo ulože.

C. kr. kotarsko školsko vieće

Volosko 10 agusta 1897.

Predsjednik:
Fabiani.

Nova radionica

opanaka.

Sl. občinstvu javljam ovim, da sam otvorio dne 1. t. mj.

„Primorsku radionicu opanaka“

svake vrsti, za gospodje, gospodu, djecu, radnike itd. uz najniže ciene te molim za mnogobrojne naručbe.

Čavle (kod Rieke) 5. julija 1897.

Josip Jugović.

Listnica uredničtva.

Gosp. N. N. u V. Već je dulje vremena gotov rukopis ob onom predmetu ali nam vajek nedostaje prostora. I danas morali smo izpustiti jedan gotov članak. Živili!

Listnica uprave.

Veleč. g. J. M. u K. Potvrđujemo ovim primitak. Živili!

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vred. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½	30-dnevni odkaz	2½
8- „	2½	3-mesečni „	2½
30- „	3½	6- „ „	2½

Za pisma, katera se morajo izplačati v nadanjih bankovcih avstr. veljj, stopijo nove obrestne takse v kreposť z dnem 24. junija, 28. junija in odnosno 20. avgušta t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vrednih papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Rekkakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troška.

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.
Inkaso vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na lamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredi na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.
Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.
Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Klesarska radionica.

Podpisani časti se javiti p. n. občinstvu, da je u Voloskom — Černikovica — otvorio

novu klesarsku radionicu.

Isti preuzima naručbe svih u klesarsku struku zasjecajućih radnja iz svakovrstnog kamena i mramora, te obavlja iste na zahtjev po nacrtu točno i sjegurno; izradjuje takodjer na zahtjev crkvene stvari: žrtvenike, spomenike itd. Naručbe obavlja uz najniže ciene brzo i točno, te se preporuča p. n. občinstvu za mnogobrojne naručbe.

Volosko, 26. julija 1897.

Frane Ferlan
Volosko-Černikovica.

Pravo brnske sukrene tvari

jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muško odjelo, stoji samo	for. 3·10 iz dobre „ 4·10 iz dobre „ 4·50 iz dobre „ 6— iz bolje „ 7·75 iz fine „ 9— iz najfinije „ 10·50 iz još finije	barve svieže i trajne

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10.
Tvari za gornje kapute: Boden, Peruvienne, Doskinge. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Chevlate itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna Kiesel-Amhof u Brnu

Uzorci badava i franco. Šalijka vjerne uzorka.

Pozor! P. n. občinstvo upozorujo se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Prsni sirup

Rabi se kod hripavosti kao kašalj žujuće, slez odstranjujuće sredstvo. meli uzimlju 3 do 4 žlice, djeca toliko žličica. Ciena bočici 35 nv

Antirrheumo

Najbolje sredstvo proti trganju. 8 t se tri put na dan oboljele dielove nam Bočica 25 novč.

Živinski pra.

Izvrstna i najbolja pomoć, da se konji, kr i voli zdravi uzču
I omot 25 novč.,
omota 2 for.

Ljekarna Picc
„Pri Angelu“
Ljubljana, Dunajska ce
Šilje se prema poštanskom pouzeć

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj i po inozemstvu

ALOJZIJ MOZETIĆ

TRST — Piazza dei Negozianti br. 1. — TRST

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj te inozemstvu, posreduje putovanja u Aziju, Afriku, Ameriku i Australiju, te po cieloj Evropi, zastupa najbolja parobrodarska družtva, posreduje kod osjeguranja proti nezgodama uz bezplatnu poduku toliko pismenu kao ustmenu u svim mogućim putnim prigodama; jamči najniže ciene i najbolju poslužbu.

Sve strojeve za poljodjeljstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

PREŠE ZA GROŽDJE, DIFERENCIALNI SUSTAV.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd.

tvori u najboljem proizvodu

IG. HELLER, BEC

II/2 PRATERSTRASSE 49 — Cienike i sviedočbe gratis! — Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafacija!

Svećar u GORICI **J. Kopač** **Solkanska cesta broj 9.**

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2.45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000** kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Pravi, čisti, izvrcani med

od cvieća i lipe I. vrsti

za liek i jelo u izvornih bocah 1 kô á 85 nč.

iz svega racij. otnoga pčelinjaka prodaje

Franjo Ryšlavý,

župnik na Munah — Podgrad — (Istra).

U cieloj ovoj okolici nesiju kmeti sasma ništa hajde niti ovdje raste vres; za to je ovaj med izključivo od cvieća i lipe, dakle I. vrsti. Pošto je pako izvrcan, čist je kao kristal, a samo takov med može se bez škode i straha rabiti za liek i jelo.

Skladište pokućstva

tvrdke Aleksandra Levi Minzi

Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladište pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladište zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić.

Tiskara Dolenc u Trstu

Broj 34 U Trstu 26. agusta 1897. Godina XXVII

Neopečatani se dopisi ne šalju. Nepopečatana se pisma, oglasi itd. primaju po običnom ceniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Naš list nadođe na vrieme, neka to javi opravničtva u otvorena pisma, za koje se ne plaća pristojbine, ako se ivana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka [illegible] arka.

Dopisi se nevraćaju ak[illegible] netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farnete br. 14.

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Dragocieno priznanje.

Rimski dopisnik glavnog glasila tršćanskih Talijana poslao je svomu listu prigodom nasilne smrti predsjednika Španjolskoga ministarstva *Canovas del Castillo* vrlo oštar dopis o nesnosnom upravo stanju u kraljevini Italiji. Obazriev se letimice na grozna nedjela, koja počiniše u najnovije doba talijanski anarhiste u Francezkoj, Italiji i Španjolskoj, kaže dopisnik o svojoj domovini doslovce sliedeće:

„Velika nesreća, koja jošte ražalošćuje našu zemlju, jest duboko neznanje (ignoranza), koje vlada u dobrom dielu našega naroda, dapače u ogromnoj većini pučanstva na jugu, odakle upravo potiču zloglasni anarhiste; neznanje, koje je posliedicom onih bezsramnih vlada, žigosanih za uviek od *Gladstona* nazivom *„zatajenje Boga"* i koje bijahu u istinu zatajenje svakog ljudskog čuvstva i svakog napredka. I proti tomu uprapašćujućemu djelovanju vjekova, radi kojeg imade u našoj zemlji još uviek preko 40 po sto nepismenih ljudi, moramo se boriti, da osvjedočimo naše pučanstvo, kako je nemoguće biti narodom jakim i ponosnim, dok se radjamo i dok živimo u neznanju; nasilje bo i oružje nije više izrazom moći i prava, ako ih neprati pravica, razum i osobna odgovornost".

Uvaženi rimski dopisnik nije nam povedao doduše ništa nova, jer je općenito priznata istina, da je neznanje i glupost posliedica svega zla i svih nevolja, koje taru pojedinca, družtva, narode i države, ali za nas je njegovo priznanje u toliko dragocieno, što imade još danas u Italiji preko 40 po sto nepismenih osoba, premda je Italija već proslavila svoju dvadesetpetgodišnjicu *„oslobođjenja"* i ujedinjenja.

Ako su u Italiji do god. sedamdesetih i pričile vlade narod u kulturnom i materijalnom napredku; ako je narodna razciepkanost, nutarnje borbe, slavohlepnost, supariničtvo pojedinih vladara i vladarića otežčavala duševni i tjelesni napredak talijanskoga naroda u današnjoj kraljevini, svi ti pravi il umišljeni uzroci morali su prestati onoga dana, kad je sjeverne talijanske pokrajine ostavio zadnji austrijski vojnik i kadno je u viečni grad silomice prodrla talijanska vojska, otevši ga nasilno prahom i olovom sv. Stolici.

Od tada vladali su ujedinjenom Italijom il vladaju najslobodoumniji vladari; od tada upravljalo je Italijom mnoštvo ministarstva svakojakih političkih boja; od tada šiljao je ujedinjen narod svoja zastupstva u svoje središte, da kroje i stvaraju najslobodoumnije i najnaprednije zakone — pa uzprkos tomu imade još i danas nakon 27 godišnjeg slobodnog i samostalnog državnog života preko 40 po sto nepismenih državljana u zemlji, koju proglasiju zbkom najuzvišenijih proizvoda ljudskog uma i srca.

Oito, što su po navodu dopisnika zanemarile ili prepriečile *„besramne"* vlade u prvoj polovici ovoga vieka u Italiji, imale i morale su davno popraviti vlade naroda samostalnoga i ujedinjenoga. Nova *vladajuća* generacija razvijala se slobodno i samostalno bez tudjeg uticaja i upliva a na temelju novovjekih školskih zakona. Ta generacija nemože se tužiti na nikoga opravdano, ako je toliko zaostala u duševnom napredku za ostalimi narodi, koji su imali i prigodu i sredstva, da se duševno pridignu.

Krivnja, radi tolikog postotka nepismenih osoba u Italiji pada u prvoj vrsti na sve one vlade, koje su stvarale lažilliberalne školske zakone, koje su odstranile svaki upliv svećenstva iz narodne škole, koje su hotomice podržavale narod u gluposti i neznanstvu, da s njim lagje vladaju, da ga uspješnije bune i potiču proti crkvi i njezinim blagotvornim ustanovam, ili konačno one vlade, koje su išle zatim, da u mladeži ugriju srce za nedostizivimi ideali mjesto da njoj oplemene srce i razviju umne krieposti.

Toliki postotak nepismenih osoba u Italiji morao bi zabrinuti svako rodoljubno srce, nu tomu nije tako. Danomice čitamo naime, što sve čini i vlada i pojedina družtva za širenje talijanske tobož prosvjete izvan granica Italije, osobito u susjednih državah. — Mjesto da napnu sve sile i vlada i školska družtva za što bolju i temeljitiju pučku prosvjetu u domovini, oni rasiplju državni novac i narodne milodare izvan granica Italije — u dvojbene i često nedostizive svrhe. Hvataju divlje, a puštaju pitomo — kako bi rekao naš narod.

Medjutim nas neboli ni malo glava radi toga, što se u Italiji toliko zanemaruje najprvi uvjet narodnoga blagostanja. Mi smo napisali ove redke jedino tom namjerom, da pokažemo i prijateljem i protivnikom, kako je na nizkom stepenu pučka prosvjeta u Italiji i kako su smiešni i ludi svi oni, koji tvrde, da je Italija sjelo prave sreće i slobode.

Dopisi.

Nerezine. Mnogo je već vremena proteklo a da Vam se nismo javili i izkazali naše tuge i nevolje, kojih na žalost imamo na daleko, da pišu svakojake laži i klevete proti onima, koji neće, da pušu s njima u isti rog!

Nu konac ovog dogodjaja je najljepši! Poslje njekoliko dana, kako je križ stojao na grobu, nestalo ga! Tko ga je sada uzeo? Ali popardili su brzo našli krivca! Koji je drugi uzrok, da je križa nestalo, nego polag puljskoga Oslića *„quel in tonaca o capuccio"* t. j. pop ili fratar. Ali vam ta nevalja, jer su liepo gosp. *Spinčić* i *Dr. Laginja* pokazali na car. vieću, da Talijani istarski sami sjeku trsja i rade druge škode, pa tada bacaju to na istarske Slavene. Takva *„avita bruttura"* nije nova, nego je već tako bilo i pred 200 godina, kako je to *Dr. Laginja* po povjesti i izvješću talijanskih providura pokazao. Takvu školu reć bi, da su uzeli i naši popardili, jer je nestalo bilo tablice od banke *„Slavije"* iz kapelanske crkve, nestalo je bilo konopa iz „štandarca", napisa talijanskoga iz školske zgrade ili do gode se drugi kakvi slučaji, za koje sve krivce sudbeno našlo se nije, ali su ga našli odmah nerezinski *popardili*, jer to nitko drugi učinio nije, nego koji od hrv. stranke!! Tako i sada nestala križa, tko ga uzeo, ako ne kojigod poslan od kapelana i patra! Na ovakve klevete, što da drugo rečemo, nego da nerezinskim *popardilom* preporučimo, neka promisle malo, tko bi to mogao učiniti od onih vriednih Nerezinaca, koji ne dopuštaju, da im se njihov materinski jezik gazi, jer iza vjere svete, to im je najveće blago. Kako se izmedju njih nije moglo naći takvih, koji bi svetogrdno ruku svoju postavili na redovnika, kako jih se je našlo izmedju Vas, tako još kasnije naći ćete izmedju njih takvoga, koji bi išao izvadit križ sa groba i baciti ga u fratarski *„bošak"*. Čovjek neuk ili kako biste Vi rekli „ignorante" kad izgubi vjeru, a takvih na žalost kod Vas ima, jednak je niemoj i biesnoj zvieri, te kao takav vriedan je učiniti sve.

Sram Vas budi, sami činite, pa tada bacate krivnju na druge! Osvjedočeni smo, da je duševnost ili savjest sviju, koji pripadaju našoj stranki, čista i neokaljana, jer dobro nam je u pameti naša poslovica *„tko zlo dela, zlo ga čeka"*! Vi sada lažite i klevetajte, kako ćete i što ćete, mi se na to osvrćati ne ćemo, jer Vas dobro poznamo, samo molimo i zaklinjemo žandarmerijsku oblast, da nam postavi žandamerijsku postaju, jer se naši *popardili* služe dopuštenimi i nedopuštenimi sredstvi, samo da nas uniše i osramote, a pri tom njim na žalost pomaže i ona oblast, koja na sve naše pritužbe mukom muči.

Još samo ovo! Občina ova spada

PODLISTAK.

Istarski razgovori.

Preporučeni na razmišljanje svim Istranom, a ponajpače prodancem i njihovim drugovom.

(Ive je izučio mnoge škole i mnogo svjeta vidio, a Mate je priprost, ali za to bistar.)

I.

Što je to domovina.

(Nastavak.)

Ive: Čovjek se ne može nagledati prirodnih krasota domovine. Tko pak svoju domovinu zbilja iskreno ljubi, taj radostno promatra ljepotu domovine. Duša mu se tako rekući raztaplja od ganuća, a suze mu rose niz obraz. Ta kako i ne bi, kad se promisli, da su se njegovi pradjedovi rodili u tom kraju, da su se i roditelji njegovi rodili u toj zemlji, a i on sam ugledao svjetlo božje baš tu.

Domovina nam mora biti mila, ne samo što su se naši stari rodili u njoj, nego i za to, što nam se u njoj nalaze i svi naši prijatelji i znanci, koji govore istim jezikom. Što više, tu nam se nalaze i naši rodjaci, naše žene, djeca i svojad naša. Tu nam je porod, tu imanje i kuća, i tu napokon sve, što zovemo samo „svojim". Kako dakle da svoje domovine ne ljubimo?!

Mate: Po majku svita, imate pravo, gospodine! I dosad sam vavek imel rado svoje rodno iliti domovinu, a odsad ću, kad ste mi to tako lepo protumačili, još više.

Ive: Tako je, dragi Mate! Ljubi samo svoju domovinu i svoj jezik, pak rodjake i djecu svoju, a onda znaj, da se no ćeš nikad pokajat. Da ćeš to tako činit, to sam stalan, jer te oddugo poznam kao poštenog i čeličnog čovjeka. Budi uviek pametan, kako si bio dosad, skrbi za djecu i uči ih naš liepi jezik, pak će te svatko cienit. Kad ti pak djeca ponarastu, podpomagat će te u tvojem radu, pak će se i oni ugledati u svog otca, te ljubiti svoju domovinu i braniti ju od svih neprijatelja.

Naša je domovina liepa, pa uprav za to ima sila neprijatelja, koji bi nam ju htjeli silom oteti. No jer je ona bila naša od vazda, to ju moramo štititi i braniti od svih neprijateljskih napadaja, pa makar do zadnje kapi krvi.

Mate: Tako je, na moju grešnu dušu! Kako ne bimo mi branili svoju domovinu i svoju djecu, kad nam iste živine davaju lep primer. Ter sam videl toliko puti kako maćka skoči i na najvećega pasa, da očuva mladi. A i kokoša pazi i brani svoji mladi od svake pogibelji. Samo ako vidi kakovega kokošara, pokupi pilići pod svoje kreljuti i ne da mu blizu. Kad ovakovo nemo blago čuva svoji mladi, kako da to mi ne činimo, ki smo razumni?

Ive: Ta ti valja upravo cekin, Mate! Sad, kad smo promotrili, što je to domovina, i kako ju moramo braniti, to se obraćam na te kao na pametnoga čovjeka, da mi onako, ma baš po duši rečeš, što ti se čini od onih, koji su se za zadnjih izbora onako ružno iznevjerili svojoj miloj majci — domovini?

Mate: A ča da Vam rečem, gospodine? Ja sam ne znam, kako bim to izdajničko delo krstil. Poznam dobro te ljude, a znam i kako su gerdo zagrešili, kad su se odtrgnuli od svoje majki. Al ča ćete? Ni vredno o tomu ni reči trošit, zač nisu ti nesretniki ni dostojni, da čovek za njihu volju hartu mrči.

Ive: To je istina!

Mate: A sad, da ste mi zdravo; ovdje je moje polje, kamo idem radit. Zahvaljujem Vam, ča ste mi tako! po raztumačili, ča je to domovina i kako ju treba ljubit. Kad pridem doma, povedat ću to svojem poznatem, neka i oni to znaju. Svoju ću decu gledat sopet tako odgojit va strahe božjem, i va ljubave domovinskoj, da ne postanu nikad izdajice svoje domovine. Oni pak, ki su svoju domovinu za zadnjeh izbori izdali, ter joj se izneverili, ti su od Boga prokleti, pak ih čeka i zaslužena pedepsa.

Ive: Tako je, da! Neka se smiluje Svemogući Bog ovima, koji su zavedeni i zapeljani, da bi što prije progledali, one pak nemirnjake i izdajice, koji mute i zavaravaju, stigla čim prije kazan Božja!

S Bogom, dragi Mate!

Mate: Bog gospodine! (Sliedi.)

medju najbogatije na otocima, ali sada, pošto je trs uništen, sa drvi slaba trgovina, u Americi slabi dobitci, stavilo je občinsko zastupstvo na porez 75%, te radi toga puk je uznemiren a *šijor Jure* njim govori, neka prodadu komad obć dobra (komunade). Tako Vam je Nerezinci, kad se daste peljati za nos od Vaših narodnih protivnika, koji rade od one čete dužnika što će i kako će, a medju kojima se iztiču Vaši obć. savjetnici *Menežić, Predikač* i *Presempio* a k svima spada i Vaš poglavar. . . . Da ste zdravo!

Rapočani.

Franina i Jurina

Fr. Si čuja Jurina ča da je propunia Premanturski Talijan?

Jur. Ja ne.

Fr. Da nek mu se plaća kreši, da ča će on za niš delat za komun.

Jur. Pravo ima, ter nima još dosta duga komun Premanturski.

Fr. Ima ga ima, ali zato su lani stavili tašu na ovce i tovare, a ovo lito da te ju stavit na dragonske i varošanske kobile . .

Jur. Ali varamente da je valje ostal stari Bodulina, pa da je rekal, da on je prvi za propoštu, da se plaća kreši, osobito kad se trata za pršonu od talijanskog partida, a za njime, da su svi ustali i konfermali.

Fr. Pravo je, neka barem jedan gospodski živi kada nemoremo svi.

* * *

Fr. Su već Izdajić i Kajfa spravili fagotić za poć preko mosta pod Hrvatsku?

Jur. Ča ti se sanja, al si znorel?

Fr. Ter su pred izbori govorili, da ako bude *Spinčić* zibran va Beč, da će nas valje mahom, samo da gore pride, prodat pod Hrvasku.

Jur. Ča neznaš, da njim meće račun lagat, a ki je nem neka njim veruje, ja po svetega tića neću.

* * *

Fr. Tako ti mira božjega, povej mi ti malo Jurino, kolà još Kajfa brageše s tišljarskun kolun?

Jur. Kega zlod-ja?

Fr. Svojni san ga jur videl, da jih je pul Diračića kolal.

Jur. A! — Sada je veli gospodin, pak mu, hvala Bogu, tega ni potreba.

Fr. Namor je, aš mu „mačja“ oneštahno nosi.

* * *

Fr. Si videl Jure, kako su moščenički talijanaši zdugen noson ostali kod zadnjeg izbora va Moščenicah?

Jur. Aj po tićevu dušu te još, ač mi nismo talijani ni nećemo bit, makar ako te nas odret. A oni kad bate za talijansko, neka gredu va Italiju, delat kunpaniju onem bržnem, ki dole deboto umiraju od glada.

Fr. A ona stara mlada, ka ima oni česni v lalokah, da j' sporad tega već sà od jada ožutela.

Jur. Muči no, će ju benj Krivonosić utešit.

* * *

Jur. Si bil ove dni va Porečkoj Novoj vasi?

Fr. Sam bil na samlju za Rokovu.

Jur. Si čul ča novoga?

Fr. Da, da su krnjeli i šarenjaki hodili po komunu krune pobirajući, da te na sv. Mariju veliku na večer činjti popu *alegriju* s muzikom i *coi foghi bengalici*, da Hrvati čikaju.

Jur. A su čuda pak krun nakupili?

Fr. Da nisu jako ne, da su li dali samo neki čuki.

Jur. Bi bili bolje učinili, da su li šparali za ovu zimu, da si s njima kupe kakav kilo muke za kašu, da ne od glada poumiru, ač šjori ove zime beči ne dadu, pošto izbori ne budu.

Fr. Vero imaš pravo.

Jur. A je bila pak lipa *fešta?*

Fr. Bila bi, ma kad su doznali zato mladići iž Antonci, oni su se od veselja smijali, samo drago im nije bilo.

Jur. A pak?

Fr. A pak, kapitanat je zabranil, ač da se je bojal, da na večeri pojidu sve Hrvate i da bi hi mogal trbuh razbolit po toj silnoj vrućini.

Jur. Bi hi benj bila *komare* razstrla.

Fr. Ma je ni već doma.

Jur. Nego kamo je pošla?

Fr. Govore da je pošla u Pulu nogu si dricati.

Jur. Ča pak dela *kampiun* talijanski?

Fr. Neki govore, da je i on od jada poša nekoj nôge dricivati, ač da su mu talijani kmeštinu na *inkanat* vrgli.

Jur. I ta je lipa, da Talijan Talijanu meće k kmeštinu na inkanat.

Fr. Ter ča neznaš, da ki je dužan mora platiti prije il potle.

Jur. Će ga benj „Lega“ pomoći.

Fr. Jur se vidi kako ga pomaže i dobro mu stoji; je mogal imati pamet.

* * *

Fr. Čuj ovu Jurino iz portulanskeh Brd.

Jur. No?

Fr. Petar Pijanac i Tone Lesica, poznati prodanci pošli su u Buje k Venieru, da njim da plaću, ča su svoju kožu prodali i za Talijane delali kod zadnjih izbori.

Jur. Pak?

Fr. Lesica je dobil za vino pak si je kupil postole a Pijanac je šal lačan i žejan doma.

Jur. Dobro mu stoji!

* * *

Fr. Biš viroval Jure, da se klanjska Hrvatica rada z mački paca?

Jur. Je to moguće, ter ju dobro poznan; znan odkuda je i ča je bila!

Fr. Stara piva: *što je bilo to se spominjalo*, ma da je intanto danas mačja.

Jur. Bržni šoldi tako špendani.

* * *

Fr. Biš veroval, da su i Talijanom dobri hrvatski beči?

Jur Ako ti rečeš, ću verovat, ma sakemu nebin.

Fr. Skoči malo do Voloskega, pak češ tamo takoveh više nać.

* * *

Fr. On mačji va Vodicah da se je na 20. agusta kantal,

Jur. Ča se ženi?

Pr. Ne, ne kantal, nego njegova bogatija mu gre pod bubanj, ale na kanat.

Jur, A tako ti meni reci zač su svuda mačji jednako dobri gospodari . . . z lopatom.

* * *

Fr. Černi moro z moščeniške Dragi, da gre va Afriku po dijamanti, pak da će svi istarski Hrvati prekupit i premesit va Talijani.

Jur. Ča misli bržan, da se dijamanti podgrebuju kako j' on kompir uževal va cimare, kada mu j' po trbuhe krulilo.

* * *

Fr. Neki mačići, ki su bili na dele va Dalmacije i va Bistrice, da su dobili fugu.

Jur. Lahko za njih, te poć va Taliju.

Fr. Po šenci.

* * *

Fr. Našen mačkom mora bit za vranića, da njin gredu grunti pod bubanj.

Jur. Ča neće a svet su počeli smućevat, da oni te *starinu i domaćinu* a sada njin gre lepo ta starina i domaćina pod bubanj.

Fr. A la da bi ki otel samo i njih kupit.

Jur. Ča češ kupit ni prodat one propalice, oni fruštamondi i šperlenti.

Fr. Imaš pravo, zač ni jenega pametnega muža mej njimi.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri priposlaše nam:

E. Medeotti župnik u Trojstvu for. 5 sabrane u domu veleč. g. Lukačića u Kapeli, da brani rod i dom.

Andrija Pobor župe upravitelj Kukuljanove for. 21.20 sakupljene na mladoj misi veleč. g. J. Maračića. G. Cuculić st. kum dao sam for. 5 a g. *Frančić* Bašćanin, trgovac na Rieci zlatni dukat; živili!

Mlade mise na otoku Krku. U Dobrinju prikazao je prvu nekrvavu žrtvu dne 25. julija pop *Joso Pavačić.* Veseli Dobrinj - grad vrvio narodom kako malo kad. Vas bio okićen sa preko stotine hrvatskih trobojnica, koje se i po crkvi i po zvoniku i po kućah vijale i milo lepršale. U crkvi dakako sve staroslovenski. Propovjedao je jezgrovito i gromovito župnik Sv. Barbare u Kostreni pop *Antun Polessi.*

Gostba bila izvanredno bogata a pozvanika ni broja se nezna, kažu do dvie stotine. Za objeda zdravice vrcale po običaju.

Po objedu narodni ples na prostranoj placi, a narodna nošnja navlaš ženska da te začara.

Dne 8. tek. opet mlada misa na Korniću. Misio je dakako sve staroslovenski pop *Ivan Kremenić*, kojega izškolali roditelji seljaci velikimi žrtvami bez ikakve pomoći osim nekoliko dobrotvora, koji ga i hranom dielomice obskrbljivali. I na Korniću dražestnom selu bilo sve veselo i radostno, isto sve nakićeno trobojnicami. Propovjedao krasno župnik Mužina. Javljamo Vam, da smo na mladoj misi Pavačićevoj sakupili oko 35 for., a na Kremenićevoj oko 15 for. u dobrotvorne svrhe. Ovakve zgode dokazaju, da med našim narodom ima hvala Bogu žive vjere, da med svima ima požrtvovnosti. K svemu dodajemo, da nas i na jednoj i na drugoj misi zabavljala mladež vrbnička svojimi cilik-tamburicami. Evala jim!

Znak vremena. Službeni list primorske vlade „*L' Osservatore Triestino*“ od dne 25. t. mj. pozivlje klub talijanskih zastupnika na carevinskom vieću u Beču, da on posreduje izmedju Čeha i Njemaca, dotično izmedju ovih posliednih i vlade. Na taj neočekivani i neobični poziv vratiti ćemo se u budućem broju.

Otvorenje čitaonice u Pazinu slieditи će u nedjelju dne 29. tek. mj. u 5 sati za podne.

Čudesa na pošti. Zadnjeg petka imala se obdržavati u Rovinju razprava proti učitelju glasbe *J. Crevato* iz Buja, koji bijaše obtužen radi toga, što je glasba pod njegovim ravnanjem izvadjala prepoviedane kod nas komade. Kotarski sud u Bujah odpremio je službeno poštom taj glasbeni komad c. kr. zemaljskomu sudu u Trst. Ali dogodilo se čudo nečuveno. Ta pošiljka se *izgubila na pošti* izmedju Buja i Trsta, a to je vrlo lahko moguće, ako se uzme, da je iz Buja do Trsta koliko i u Australiju!! Nestalo je dakle inkriminiranog predmeta i evo naše glave, da se ga nenadje više.

Iz Materade pišu nam 20. t. mj. I ovdje smo, g. uredniče, skromno ali pristojno proslavili rodjendan našega premilostivoga cesara i kralja *Frana Josipa I.* Naš dični Toukela, koji je trn u peti gospodi talijanskoj iz Umaga, dao je prirediti velik kries a mužari grmili su u noći da ih je bilo na daleko i široko čuti. Da bijaše u Umagu, Bujah i u drugih talijanskih gnjezdih posve tiho, kao da su svi izumrli, uetreba nam niti izticati. Ej, da je našim talijančićem dozvoljeno javno slaviti rodjendane kakvog Umberta ili kakve Mageritice, to bi bilo slave i veselja, ali ovako muče i čekaju spasenje.

Kako je plemenito srce u našeg seljaka vidi se iz sliedeće viesti. Ivan Vilenik, kmet iz Žbandaja bio je duže vre mena u istražnom zatvoru u Rovinju. Jadna žena htjela ga ići posjetiti, ali odkuda joj novaca? Kmeti joj sami medju sobom sakupili i predali liepu svotica. Darovaše: Tome Vesnaver 1 for, Šime, Tone i Tome Vilenik te Ivan i Stipe Vesnaver po 50 novč., Blaž Hadun 30 novč., a Jure Vilenik, Ivan Radolović, Šime Hadun, Miho i Grgo Vesnaver po 20 novč. Ovi svi iz Žbandaja. — Nadalje darovaše: Luka i Ivan Kosinožić po 1 for., a Lovre, Martin i Frane Kosinožić te Petar Lendić po 50 novč. Ovi svi iz Novevasi. Bog im naplatio!

Svečano otvorenje „Narodnog doma“ u Barkovljah. U susjednih Barkovljah priredjuje tamošnje pjevačko društvo „*Adrija*“ prigodom svečanog otvorenja „*Narodnog doma*“ u nedjelju dne 29. t. mj. veliku narodnu svečanost vrlo biranim programom, koji sastoji iz 3 diela t. j. pjevačkog, glasbenog i dramatičkog Početak svečanosti u 4½ sata popodne i to a) obhod sa glasbom iz *družtvene gostione* u nove prostorije b) otvorenje „*Narodnog doma*“ c) kratak ples d) točno u 6 sati koncert sa igrom i plesom.

Ulaznina 30 nč. po osobi.

Neuljudnost poštarskih činovnika u Puli. Već smo više puta u Vašem cienjenom listu spomenuli i kritizirali razne nepodobštine i uvrede, koje nam se dogadjaju skoro danomice na pošti u Puli. Ali na mjesto da gosp. Frank nastoji sve to više popravljati, on, čini nam se, kao navlaš prkosi svemu tomu. Sada je došlo ovamo k pošti par novih činovnika, po rodu i imenu Slovenci, ali bivši podčastnici misle, da će ugoditi svome gospodaru, ako preziru svoj jezik.

Tako neki Supaj nije htio sa jednim našim prijateljem da govori, vršeći službu, hrvatski, odnosno slovenski, a ovaj nije htio njemački i dapače izjavio, da neznа njemački. Tu bi bila dužnost tog činovničića, da zove jednog druga, koj bi bio tumačem, premda je to posve nepotrebno bilo, budući rečeni Supaj dobro znade slovenski. Ali na mjesto toga on si je dozvolio stranki davati lekcije vičući na nju „zašto ne govorite nemški“ i „žalostno, da neznate nemški“. U svojoj prpošnosti, neznamo dali od jada ili iz neznanja oškodio je stranku uručunav joj porto 12 nvč. više nego je li trebao.

Mi smo htjeli svu neuljudnost odmah na javu iznieti, nu budući se je u toj stvari jedan njegov drug zauzeo, to smo propustili misleći, da će se g. Supaj popraviti, ali smo baš protivno doživjeli. Drugi put bivši na pošti taj se fini gospodin nije udostojao govoriti s nama već je zvao slugu i preko sluge izpitivao „fragen sie ihn“ i „sagen sie ihn“ ovo ili ono, već što je trebao. Neznamo je li je to najnovija dresura gosp. Franka ili što? — jer se i gosp. Frank ne udostoji na pritužbe njemu podnešene odgovarati a niti recepisa priloženа vratiti —

„Schöne Wirtschaft“! Direkciju molimo neka već jednom tomu kraj učini i neka ovakove činovnike kamo u školu pošalje, da budu, ako ništa drugo, a to barem pristojni.

Izložba goveda u Krku. Visoko c. kr. ministarstvo poljodjelstva izvolilo je na molbu krčke gospodarske zadruge doznačiti 250 for. na pet godina i to za izložbu goveda. Ove godine biti će izložba dne 1. rujna (semptembra) počam u 9. ura u jutro. Nagraditi će se samo domaće blago; pobliže o tom u programu, koji je razaslan na dotične občine. Za juri (vještake) odredjeni su: učitelj poljodjelstva g. Trampuš i c. kr. živinar g. Celia.

Nadamo se, da će se gojitelji goveda domaće pasmine na otoku Krku okoristiti ovom liepom prilikom po poslovici: „ki more i vol mu pomore“. Rodoljubi pako neka upozore pučanstvo, da gleda oplemeniti domaće blago n. pr. s bujskom pasminom, kako preporuča visoko ministarstvo.

Iz Šajni na Barbanštini. Javili smo svietu po dičnoj „*Našoj Slogi*“, kako je biskup *Flapp* našemu vriednomu kapelanu *Josipu Vrbki* uzeo sv. misu s jedinog uzroka, što je nam Šajincem dopuštao pjevati kod sv. mise na „*Kyrie*“, „*Gloria*“, „*Credo*“, „*Sanctus*“ i „*Agnus Dei*“ u našem materinskom hrvatskom jeziku. On bi naime zapjevao latinski „*Gloria*“, a mi bismo napred pjevali hrvatski, da razumije vas puk, koj je u crkvi; isto tako on bi zapjevao: „*Credo*“ latinski, a mi bismo napried pjevali hrvatski iz knjige „*Otče budi volja Troja*“, koja je sastavljena i tiskana od nezaboravnog biskupa *Jurja Dobrile.* Na „Prefacionu“ pjevao bi latinski, a mi isto latinski odgovarali i tako do svršetka sv. mise. Na „*Sanctus*“ i „*Agnus Dei*“ pjevali bismo mi hrvatski, dočim bi on sve latinski molio. Nemožemo pojmiti, kako može biskup *Flapp* ovo pučko pjevanje u hrvatskom jeziku držati tolikom zločinom; ta ipak znade vas sviet, da je on kano gimnazijalac u Gorici svaku nedjelju pjevao njemački na sv. misi: „*Hier liegt vor deiner Majestät*“ a u delavne dane bi opet njemački pjevao svaki dan, a više puta na orgulje igrao i pjevao: „*Wier werfen uns darnieder*“. Ako je dakle bilo dopušteno njemački pjevati i igrati na sv. misi u gradu Gorici, zašto nebi nam nenkim i nepismenim Šajincem bilo dopušteno u svojem materinskom hrvatskom jeziku hvaliti i slaviti Boga na sv. misi, koji nemamo ni orgulja ni muzike u našoj siromašnoj crkvi?

Nemožemo shvatiti, kako može g. biskup *Flapp* ubrajati ovo pučko pjevanje u liturgiju, kad o njem neima govora nit u „*Ordo liturgicus*“ strana 6. god. 1897. nit u „*Folium Diocesanum*“ god. 1894. strana 137, o koji bi se bio tobož ogrešio naš gosp. kapelan, kake mu predbaciva biskupski dekret od 31. maja br. 990, tiskan u „*Našoj Slogi*“ 24 junija 1897. broj 25.

Ovo hrvatsko pjevanje pod sv. misom u Šajnih tako je u oči zbadalo njekoje tramasunske krnjele, šarenjačke popove, koji su bili prije 8—10 god. poznati kano čestiti Hrvati, i druge poturice bez Boga i vjere, da su nedužnog kapelana pred biskupom ocrnili i krivo obtužili, da tobož svu sv. misu obavlja u hrvatskom jeziku. A to je krupna laž. On je čitao ili pjevao sva sv. misu od početka do svršetka u latinskom jeziku — osim „*epistole i evangjelja*“, koje bi najprije latinski čitao, a poslie hrvatski pjevao, — a narod bi pjevao hrvatski, kaošto prije navedesmo, kako je pjevao i pod pokojnim *Pobrom, Sansonom, Mogolićem*, pa i prije i potle. Dapače pod pokojnim Pre *Mikulom Bozaićem*, koji je iz Filipane služio Šajince, obavljala se je sva sv. misa u staroslovenskom jeziku, t. j. u glagoljici, kako se još spominju njekoji stari ljudi. Biskup Flapp je gadnim klevetnikom, kojim je vjera i crkva de-

veta briga, sve povjerovao, pa mesto da čini od nepristranih ljudi povesti savjestno iztragu, suspendirao ga i digno od službe i plaće. Sva opravdanja gosp. kapelana i sve opetovane njegove molbe i prošnje kod biskupa Flappa, da mu dozvoli bar tihu sv. misu ili pako premjesti na drugo mjesto, ostaše glas vapijućeg u pustinji. Oj ljubavi krstjanska! gdje si? Najmanje ima tebe u srcu onih, koji te najviše preporučivaju! Jest, oni nose u ustih med, a u srcu jed. Preporučivaju ljubav, a siju mržnju i zavist. Siju vihar, a žeti će oluju.

„Dalina ispoviest“. Rikard Katalinić Jeretov i Viktor Car Emin, koji su u zajednici pod književnim imenom Jeretov-Emin iznieli već nekoliko uspjelih crta, portreta i slika iz Istre, napisali su i monolog *„Dalina ispoviest“*. Taj je monolog izašao u zagrebačkom *„Vienac“* br. 31. U tom je monologu karakter zavedenog Istrana ocrtan živo i istinito, te je vrieđno upozoriti naše diletante, osobito po *Istri, Dalmaciji i hrvatskom primorju*, da posegnu za tim *monologom*, te ga iznesu kod raznih zabava pred šire občinstvo. *Monolog* je upravo zgodan za deklamaciju, a kadar uspaliti rodoljubno čustvo. Krasnom spolu vriedi ovom prigodom preporučiti i uspjeli monolog R. K. Jeretova *„Moja tajna“*, koji je ugledao svjetlo u lanjskom godištu Vienca.

Mlada Hercegovka. Naš dični Rendić izložio je ovdje u trgovini g. Scholiana krasno mramorno poprsje mlade Hercegovke. O tom više drugi put.

„Veliku veselicu“ priredjuje za nedjelju dne 29. t. mj. *„posojilnico in konsumno društvo“* u Pobegih kraj Kopra. Kod veselice sudjeluju domaći pjevači, zatim pjevački zborovi iz Ricmanj, Tinjana i Dekanih. Početak u 4½ sata, ulaznica 25 nvč.

Zabava u hrvatskoj čitaonici u Mihotićih. Naša velevriedna mladež priređuje u nedjelju dne 29. t. mj. u prostorijah hrvatske čitaonice u Mihotićih družtvenu zabavu sliedećim razporedom: 1. Deklamacija *„Munja od Gabele“* od A. Šenoe. 2. Mješoviti zbor pjeva *„Bliedi mjesec“*. 3. Šaloigra *„Tko je sluga“*. 4. Mješoviti zbor pjeva *„Naša zviezda“* od Nedvěda.

Poslije ove zabave slieditiće ples.

Iz Kastva pišu nam 24. t. mj. U ponedeljak udala se gja udova *Kolister*, ovdje nastanjena, za Kinkelu-Lovrinu iz Rukavca, pak je tim povodom obdarila naše mladiće, kako je običnj liepom napojnicom Naši mladići izkazali su i ovom sgodom svoje plemenito srce i rodoljubno čućenje. Pošto se rečena *Kalister* udala za desnu ruku *Dr. Krstića*, niesu htjeli, da se polag navade pogoste skupno darovanim novcem, već su ga odgremili c. kr. kapetanatu u Voloskom, da ga odpošalje pogorelcem u Studenoj gori, občine Podgrad. I mladići iz predgrađja Dukići darovaše u Istu svrhu for. 10. Živili vrli mladići grada Kastva! Dok imamo tako plemenitih mladića, možemo biti zadovoljni.

Zadnja zabava naše čitaonice izpala je nad svako očekivanje. Program izveo se uz povladjivanje pred mnogobrojnim i biranim občinstvom. Ostat će, kako se čuje, liep čisti višak. Dne 19. o. mj. poduzeli opatijski rodoljubi izlet u Rab, a njihovu pozivu odazvalo se preko dvadeset naših gradjana. Kako vele, zabavljali su se izvrstno.

Neka se znade i ovu. Prigodom licitiranja lova u Kastvu, dne 22. julija o. g. izjavio se gosp. *Josip Marotti* iz Spinčići pred svjedoci, da je on Hrvat, iz osvjedočenja i da čuti kao Hrvat dapače nazdravio je *Spinčiću* i *Mandiću*, te pohvalio u obće rad i djelovanje naših zastupnika, a što on radi proti nama, da to čini samo iz — *osvete*.

Samoubojstvo u Pazinu Ne iznašamo ovu viest, da tim načinom stečemo zanimanje občinstva za naš list, nego da pokažemo plodove, koje nosi ta kod nas toli razvikana i od nadležnih činbenika milovana „avita coltura“. Živio je u Pazinu Rikard Richter, mladić od 23 godina, sin živućeg stolara Josipa Richtera. Već za mladih godina uvriežila mu se u srdce mržnja na sve, što je hrvatsko. To ga je učinilo sposobnim, da postane drugom, a po tomu sredstvom pazinske talijanske gospode u svih demonstracijah priredjenih proti Hrvatom. Drugujuć s njima, naučio se lagodnom životu, naime pijači, igri, a zamrazio mu se rad. Dobro je to išlo, dok su račun podmirivala gospoda, ali ta je podpora, kao obično, pokazala se varavom. Medjutim obiteljska stega postala je za tog zalutanca nedostatnom, da ga spravi na dobar put, te otac videć, da mu njegovi naperi nedostaju, pustio ga svomu udesu. Od tada je Rikard Richter došao čestokrat u sukob sa redarstvenimi prepisi i onimi kaznenog zakonika, te su nadležne oblasti imale već krat posla s njime. Napomenuti ćemo samo dva slučaja. Lanjske godine o praznicih, bio je zatečen u hrvatskoj pučkoj školi, gdje je željeznom žicom, izvučenom iz ruskog računala bio pokušao otvoriti ladicu u učiteljičinom stolu. Ta mu je dobro prošla, jer slučajno u stolu nije bilo nikakvih vriednostnih stvari, te sud je smatrao, da nije počinio ništa kažnjiva.

Ove godine prigodom izbora zastupnika bio je medju vodjami onih, koji su priredili demonstraciju pred načelnikovom kućom, te je tom prigodom bio uapšen. Na tomu se je svojta, koja se dići sa svojom „avita coltura“ zgražala, te je dala oduška svojoj nevolji u židovskom „Il Piccolo“ žigošuć redarstvo, što se usudjuje zatvarati *„gli onorati cittadini“* (poštene gradjane). Taj nesretnjak je naravski korakao dalje svojim putem, a svatko se čudio odakle njemu sredstva za lahki život, kad se je znalo, da mu jih roditelji niti daju, niti mogu dati, a svoga da neima ništa. Pokazao se kod njega oso biti dar, da je noću uvjek znao u kojem kraju grada se nalaze redarstvenici. Taj njegov dar znali su upotrebiti i nekoja gospoda činovnici, kojim je služio za stražu, kad bi kadkada zastali za igrom i pljačom u krčmi preko redarstvene dobe. Liepi su to odnošaji zar ne?

Konačno se ipak zagonetka riešila. Dne 16. tek. mj. zatekao je nesretnjaka vlastnik krčme „All' Istria“ pri kradji u svojoj sobi. Predao ga slučajno nadošlom staromu redaru, kojemu je znao izmaknuti se. Onu noć je lutao negdje u okolici grada, te su ga u jutro vidjele pralje kraj potoka. Sumnjalo se, da se kani prokrasti do bližnje željezničke postaje ili pako u Trst. Sumnja ta se nije obistinila, nego ga se našlo dne 20. tek. mj. zadušena u jazu, kamo se u zdvojnosti sunovratio.

Iza njegove smrti čuju se razna tužakanja. Nekoji si naime tumače pomanjkanje novaca u savezu s njime, i to tko for. 40, tko for. 50, a tko i do for. 400 itd. Značajno je kod toga, da su to svi njegovi sumišljenici u narodnom obziru.

Tko je kriv njegovomu žalostnom svršetku? Uzgoj, sistem, po kojem su u Istri štićeni zavadjači puka, te tolikokrat opjevana „avita coltura“. Takvih se plodova još nalazi u Pazinu, pak ćemo njih pobilježiti, kad dozrije.

Pišu nam iz Rovinjskoga sela: Ovdje imademo mladoga svećenika, koji hoće, da naš mili hrvatski jezik u crkvi zamieni sa latinskim. A je li to pravo? U našoj se crkvi od pamtivieka sve crkvene svečanosti, kao što krštenje, sveta pričest, blagoslov grla, preporučenje duše itd. obavljale samo u hrvatskom jeziku. To nam je naše pravo priznato i potvrđjeno od više papa, pa si mi ne damo toga prava vriedjati. Radi toga molimo našega presvjetloga g. biskupa, da ili naloži našemu svećeniku, da poštuje naše pravice ili da nam pošalje svećenika, koji će biti naš pravi pastir i dobri otac.

Iz porečko-puljske biskupije piše nam kmet: Čuo sam u mojoj rodnoj slovanskoj prodiku, da Bog može dopustiti, da čovjek, koji svoga popa proganja, umre na skrajnoj uri bez njega i bez svetih sakramenata, govori bo sv. pismo: tražiti ćete mene, ali nećete me naći, i umrieti ćete u svojih griesih.

Taj riedak slučaj doživio sam u porečkoj-puljskoj biskupiji, gdje se naše svećenike najviše proganja.

U nekom selu življaše imućan naš seljak. On obnašaše nekoje službe. Zato je imao spoznanstvo s raznom gospodom, dapače i s duhovnom. U njihovoj službi i plaći prisiljen bijaše osobito za vrieme izbora zadirkivati u našega dobroga i mirnoga svećenika. Izmišljavao bi stvari nepristojne proti njemu, te bi ga više puta tužio njegovim gospodarom, trčao je i u Poreč presv. biskupu, da ga odtjera odavle. Napokon činio ga osmraditi u nekom smradu, jer tako hotijahu gospodari. Pak i tomu junačini Bog posla bolest. Ležaše mnogo vremena bolestan. Zaman dolažahu gospoda liečnici — i to kumovi i drugi. Dodje, kaošto će za svakoga doći zadnji dan, zadnja ura. Tada pošalje taj bolnik po svoga popa; ali na žalost nebijaše ga doma. Ukučani ga pošalju kočijom tražiti, i kad je svećenik na kočiji u selo došao, navjestiše zvonovi bolestnikovo preminutje i odlazak Bogu na istinu.

Pišu nam iz Lanišća: Ima kod nas neki nemili tudjinac, koji lovi naše ljude u svoju mrežu, kako ih je na žalost dosta ulovio u vrieme izbora za petu kuriju. Tada je on sa svojimi pajdaši ustrojijo i jedan mali klub, koji je u matuljskom smradu još smradnjim dopisom napao na sve, koji ne pušu u njegov rog. Upozorujemo naše ljude, da se čuvaju one družbe, da im se ne dogodi kaošto prigodom zadnjih izbora, kada su naši prodanci bacali kamenjem za njimi, a onda ih još na sud tužili, da su ih naši ljudi htjeli ubiti. Ali, u laži su kratke noge!

Iz Premanture Pišu nam: Istom sam danas dočuo da je pop Matić u jednoj svojoj propovjedi napao hrvatsku stranku i one, koji bezramno lažu šire u onoj gnjusnoj „Slogi“ proti njemu „božjemu namjestniku“. Tako dakle pope Matića! Ja neznam, tko je gnjusniji je li „Sloga“, koja je istinu pisala, da ste u jedan sat po ponoći u Puli na bregu kod špekule zviezde brojio ili Vi, koji ste ovu istinu u božjem hramu lažju pokrili? Ako nije istina, e onda ili dajte izpravak u „Slogu“, a ja ću Vam odgovoriti očitovanjem sa podpisi triju svjedoka, koji su vidjeli Vas i Vaša dva „passepartouta“, ili tužite dopisnika, kog će Vam uredničtvo kazati u slučaju tužbe. Ali u crkvi ovako sramotiti onaj narod, koga Vi služite i za laž Boga u pomoć pozivati — ne to nije svećenički!

Jedan.

Iz Medulina pišu nam 10. t. mj. Mnogo puta čita se o našem barba Mati u cienjenoj „Našoj Slogi“ liepih stvari, ali ova, koja se ima sada dogoditi, jest najljepša. Čujte što on misli sada učiniti. Kad je vidio, da su ga svi pametni ljudi zapustili, on se je jadan sdružio s propalicami i naumio otvoriti u Medulinu talijansku čitaonicu sa naslovom: *„Gabinetto di lettura istriano“*. U ponedeljak duhovski ti pravi kršćani imali su sastanak u vrieme sv. mise kod jednog talijanskog pridošlice, u čigovu kuću naši ljudi ne idu nikad. Prostorije toga družtva biti će u kući nekoga tudjinca, koji je svoju ženu odpravio.

To je sve maslo gospode od *podestarija*. Oni znadu, da su brzo izbori za upravno vieće u Medulinu i izbori za načelnika u Puli, pak zato gledaju smutiti puk, i rada bi, da u Medulinu zapovjedaju njihove podrepnice. Odkad su svršili izbori za carevinsko vieće nema mira u Medulinu ni po danu ni po noći. Tu Vam se po svu noć urliče i izaziva, tu se viče: *Viva Istria italiana m.... ai Croati* itd. i to sve iz ustiju bržnih prodanaca. Šta nebi bilo dobro, da tu kapetanat vrže svoje prste, kako su jednom *„Franina i Jurina“* rekli? Barba Mate im je obećao, da onaj dan kad se to otvori, da će doći gospoda iz Pule s muzikom i da će doći žandari, neka dakle nemaju ništa straha. Ali ovdje ćemo reći od srca mladiću Ivanu Cukonu Matanu, neka zna kamo se je upisao, neka zna da poslovica veli: „Kaži mi s kim se družiš, kazati ću ti kakov si“. Ah Ivane! što ti je bolje družtvo Žuvanić, Prštutov sin i Pere Žurlo, koji nisu nigdje ništa mogli učiniti, pa se skitaju po Medulinu, nego oni vredni mladići s kojimi si prošle godine uvjek drugovao?

Ivane! Otvori oči i vidi kuda griješ. U ostalom nadamo se da Paljuhu ne podje ni ova za rukom, jer će napokon zavedeni uvidjeti gdje su, pak će se vratiti u kolo svoje braće.

* * *

Kad smo jur prije spomenuli naše upravno vieće, reći ćemo gospodi, koja su na čelu, da u *„Gabinetto di lettura“* su se upisali i nekoji *zapriežentanti*, koje kod budućih izbora valja odpraviti.

Već je mnogo vremena, da ovuda kod nas Piranci vade pjesak iz mora. Naša občina nema ništa koristi od njih a i naši siromašni ljudi, koji su prije pjesak vadili i prodavali, i od toga liepog novca dobivali, sada već ne mogu pjesak prodavati. Zašto nebi to oblasti mogle zabraniti?

* * *

Rovinjski ribari svake godine love u našem moru a naši ribari neka to mučke gledaju. Naša *zapriežentanca* im neće ništa učiniti, ako donesu svakomu po kilo ribe. To nebi smjelo biti gospodo medulinska. Zašto ne gredu Rovinjci u ližnjansko more loviti? Odgovorite nam, pak onda činite i vi onako.

* * *

Već se dugo govori, da će u Medulinu graditi novu školu; uvjek se nešto pripravlja a nikad se ništa ne čini. Našoj školi nema para u cieloj Istri. Brižan učitelj mora poginuti u njoj, ako i neće.

Ta škola ima 35 četvornih metara i u taj prostor mora se smjestiti u jutro do 60, a po podne do 90 djece. Oblasti malo za nas mare, pa tako idu stvari kod nas lošo.

Stari Medulinac.

Preporuke vriedna molba U velikoj dvorani na Streljani u Zagrebu izložene žrtvenike i Božji grob imadem samo do 5. rujna 1897 pravo prodati po drugom ugovoru i ako dotle ne prodam propao mi je posao, t. j. imadem uzeti novac na zlato i ostali materijal kao i ličilaca i svieća i ostalo u iznosu od 800 for. a. v., na moj račun platiti uz svoj sedam mjesečni rad sa sinom. Samo pod ovimi okolnostmi uzmogao sam ove žrtvenike i Božji grob izvesti, da pokažem kako se *naši narodni motivi* u ornamentu izvesti mogu na crkvenih predmetih, jer nebi nitko bio naručio ovako, kako sam iz prakse osvjedočen, i nebi mogao ciene kazati jer nisam znao, kako da ove ornamente izvedem, u koju svrhu sam pokuse načinio. Ja sam sirota i ne mogu mjenice platiti i tu se sam propao što držim, da nisam zaslužio zato da predočim ljepotu narodnoga ornamenta na crkvenih predmetih; i zato se obraćam molbom na patriotično svećenstvo, da kupi ove žrtvenike, koje se može dobiti i na odplatu, ili mi pako naručbami omogući, da gornji dug izplatim.

Naj pokorniji

August Posilović
ilica 98.

Zagreb, 21. agusta 1897.

Najdulji ljudski život. Danas su rjedki starci od 100 godina, ali se nadje u svjetu još ovdje ondje pro koji čovjek, koji dotjera do 120, pa i 130 godina. Ali imamo pouzdanih dokaza, da je bilo ljudi, koji su živjeli i preko 150 godina. Tako je Tomas Par rodjen 1483., umro u Londonu 1635. godine, živio je dakle 152 god. Henrik Jankins živio je 169 godina. God. 1513., kad je bila bitka kod Fledena, bilo mu je 10—12 godina, a umro je 1670. god. Po jednom svjedočanstvu vidi se, da je Jankins pet godina pred smrt bio svjedok pred sudom. John Rowin živio je 172 godine, a njegova žena Sara 164. U braku su živjevli 147 godina, najmladji im sin imao je 116 godina. Petar Tortan doživio je 185 godina. Bio je iz Temišvarske okolice rodom. Ali najveću do sad poznatu starost doživio je Toma Keri iz Irske. On je rodjen, kako to svjedoče crkvene knjige 1381., a umro je 1588. godine. Živio je dakle 207 godina i preživio dvanaest engleskih kraljeva i kraljica.

Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču najljepše zahvaljuje velikodušnim darovateljem i sabiraćem na plemenitih darovih, koji su mu stigli u prvom polječu ove godine.

Darovali su: 31 for. 88 novč. veluč. g. dr. Adam Verona, liečnik; po 25 for. slavna občina u Belovaru, slavno poglavarstvo grada Križevaca, slavna štedionica u Križevcih i u Novoj Gradiški; 24 for. 90 novč. slavno poglavarstvo u Djakovu; po 20 for. slavna lička štedionica, slavna štedionica u Samoboru i slavna zemaljska sredotočna štedionica u Osieku; po 10 for. slavna gradska štedionica u Koprivnici; slavna prva zagorska štedionica u Krapini p. n. gg. dr. Milan Amruš, Gjuro grof Jelačić i Gjuro Ružić; po 5 for. P. n. gg. M. Antičević, Juraj Biankini, dr. Vladimir Crnadak, dr. Miroslav pl. Čačković, Karlo Dojković, dr. Mate Laginja, V. Perić i dr. Dinko Vitezić. G. Matej Zuvidić sakupio je na Rieci 34 for., od kojih su darovali: 5 for. p. n. g. M. Glavan; po 2 for. p. n. gg. Andrija Babić, N. Glavan, A. Bačić, Sacchi, D. Seršić i P. E. Sušanj; po 1 for. p. n. gg. Ant. Akačić, Fr. Burić, Vinko Borčić, D. Bakarčić, A. Butković, Vl. Kallay, S. Konajtić, M. Kremsir, jedan Slovenac, A. Smokvina, F. Smokvina, Božo Sović i F. Tomašić; po 50 novč. p. n. gg. Ivan Bakarčić ml., Josip Cibić, V. Lončarić, L. Matković, N. N., Mirko Šafar, Pavao U. i X. J.

Ako nije možda koji dar pometnjom napomenut u tom izkazu, molimo, da nam se to izvoli javiti.

Toplo preporučujući naše družtvo velikodušnosti plemenitih ljudi, kojemu je liepa zadaća, da ublažuje nevolju Hrvata, osobito djaka u hladnoj tudjini, molimo, da se dobrotvorni darovi šalju na adresu: VIII. Piaristengasse, 43.

U Beču, dne 15. srpnja 1897.

Predsjednik:
Mirko Juraj Jahn,
veleposjednik.

Tajnik:
Špiro Perućić,
cand. iur.

Blagajnik:
Don Stipe Bratanić,
svećenik.

Javna zahvala.

Vrativši se kući iz Slatine—Rogatca, gdje dulje boravih, da si oporavim poremećeno zdravlje, red mi je ovim putem izraziti svoju najtopliju zahvalu znancem, prijateljem i različitim družtvom, koji su imali dobrotu sjetiti me se prigodom mojeg imendana.

KRK, dne 22. agusta 1897.

Dr. Dinko Vitezić.

Br. 2474.

Natječaj.

Razpisuju se natječaji:

1. za mjesto **občinskog blagajnika-pisara u Klani** (pridružena porezna občina mjestne občine Kastav) i eventualno mjesto
2. **občinskog blagajnika u Kastvu.**

Poslovanje blagajničko u Klani sastoji u vodjenju blagajničkih dnevnika, glavnih knjiga i utjerivanju pristojba za pridružene porezne občine Klana, Lisac, Škalnica i Studena, a kao pisaru pripada dopisivanje (riešavanje spisa) od strane istih županstva sa občinskim glavarstvom u Kastvu.

Plaća blagajniku-pisaru u Klani ustanovljena je na godišnjih for. 360 (tri stotine šestdeset) izplativa mjesečno posticipatno, a ona blagajnika u Kastvu, na godišnjih forinti 500 (pet stotina) izplativa mjesečno, anticipatno u Kastvu, nu sa izgledom na povećanje, bude li imenovani dokazao svoje podpuno usposobljenje.

Imenovani za oba mjesta moraju položiti kauciju, do iznosa jednogodišnje plaće u gotovom, ili u državnih papirih.

Prednost dati će se moliteljem, koji se izkažu, da su usposobljeni za službu obć. blagajnika, da su služili ili službuju u tom svojstvu kod koje občine. Uredovni jezik jest hrvatski.

Natjecatelji imaju položiti molbe do 10. septembra o. g. podpisatomu, a imenovani imati će nastupiti službu najdalje do konca mjeseca septembra t. g.

Glavarstvo občine

Kastav, dne 18. agusta 1897.

glavar:
Jelušić.

Klesarska radionica.

Podpisani časti se javiti p. n. občinstvu, da je u Voloskom — Černikovica — otvorio

novu klesarsku radionicu.

Isti preuzima naručbe svih u klesarsku struku zasjecajućih radnja iz svakovrstnog kamena i mramora, te obavlja iste na zahtjev po nacrtu točno i sjegurno; izradjuje takodjer na zahtjev crkvene stvari: žrtvenike, spomenike itd. Naručbe obavlja uz najniže ciene brzo i točno, te se preporuča p. n. občinstvu za mnogobrojne naručbe.

Volosko, 26. julija 1897.

Frane Ferlan
Volosko-Černikovica.

Nova radionica

opanaka.

Sl. občinstvu javljam ovim, da sam otvorio dne 1. t. mj.

„Primorsku radionicu opanaka"

svake vrsti, za gospodje, gospodu, djecu, radnike itd. uz najniže ciene te molim za mnogobrojne naručbe.

Čavle (kod Rieke) 5. julija 1897.

Josip Jugović.

Železnato vino

preizkušenega, zanesljivega učinka, ima v sebi lehko probavljiv železnat preparat, kteri učinkuje pri slabotnih, na pomanjkanju krvi in na živcih trpečih osebah, priporočljiv posebno tudi za slabotne, bledo otroke.

Deset gramov tega preparata ima v sebi 25 miligramov železnatega klatika in 10 miligramov izlečka iz skorje kinaškega drevesa.

Lekarnar Piccoli v Ljubljani jamči za označeno, zmeraj jednako sestavo, potrjeno po kemični razkrojbi dr. Hagerja v Frankobrodu na Odri in prof. Balt. Knapitscha, zaprisežemega sodnijskoga komika v Ljubljani.

Steklenica imajoča pol litra velja 1 gld., 4 polliterske steklenice 3 gld. 60 kr., franko s poštnino vred 4 gld.

Prave brnske suknene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za mužko odjelo stoji samo	for. 3·10 iz dobre „ 4·10 iz dobre „ 4·50 iz dobre „ 6·— iz bolje „ 7·75 iz fine „ 9·— iz najfinije „ 10·50 iz još finije	parve ovuje vune

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gornje kapute, Boden, Peruvienne, Doskings. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviots itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna Kiesel-Ambof u Brnu

Uzorci badava i franco. Pošiljka vjerne uzorka.

Pozor! P. n. občinstvo upozorujo se osobito na to, da otoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Ambof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Tko pije Kathreiner-

Hrcippovu sladovu kavu?

Svaki

tko ljubi točnu kavu a prištedi hoče i zdravlje sačuvat.

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ungariji i po inozemstvu

ALOJZIJ MOZETIĆ

TRST — Piazza dei Negozianti br. 1. — TRST

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj te inozemstvu, posreduje putovanja u Aziju, Afriku, Ameriku i Australiju, te po cieloj Evropi, zastupa najbolja parobrodarska družtva, posreduje kod osjeguranja proti nezgodama uz bezplatnu poduku toliko pismenu kao ustmenu u svim mogućim putnim prigodama; jamči najniže ciene i najbolju poslužbu.

Pravi, čisti, izvrcani med

od cvieća i lipe I. vrsti

za liek i jelo u izvornih bocah 1 kō á 85 nč.

iz svoga racijonalnoga pčelinjaka prodaje

Franjo Ryšlavý,

župnik na Munah — Podgrad — (Istra)

U cieloj ovoj okolici nesiju kmeti sasma ništa hajde niti ovdje raste vres; za to je ovaj med izključivo od cvieća i lipe, dakle I. vrsti. Pošto je pako **izvrcan**, čist je kao kristal, a samo takov med može se bez škode i straha rabiti za liek i jelo.

Svi strojeve za poljodjeljstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

Preše za grožđje, diferencialni sustav.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

reše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč
II/2 Praterstrasse 49.

Cienike i sviedočbe gratis!

Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafrakcija!

Svećar u GORICI J. Kopač Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2.45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000 kruna.**

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Opunovlaščena Agencija za putovanja u tu - i inozemstvo

KARLA PIRELLI-a

dozvoljena odlukom namjestničtva br. 6996|3

Via Arsenale 2 — **TRST** — Via Arsenale 2

Izdaje vozne karte za zeljezničke postaje i parobrode za tu - i iznozemstvo.

Poduzimlje izletne vlakove i posebne vlakove, izlete parobrodi i skupna putovanja.

Odašilje putnu prtljagn i trgovačku robu brzimi putevi i u sve krajeve.

Za cienu neboji se natjecanja.

Skladišče pokućstva

tvrdke Aleksandra Levi Minzi

Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladišče pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladišče zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc u Trst u

Broj 35. U Trstu 2. septembra 1897. Godina XXVIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom ceniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom zaputicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpr.vničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se ivana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Ná malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Sjetite se
Družbe sv. Cirila i Metoda
za Istru!

Sveslovenski te istarsko-hrvatski sastanak u Ljubljani.

Stalni odbor, izabran na sastanku državnih zastupnika dne 30. julija t. g. u Ljubljani, zaključio je u svojoj sjednici dne 28. agusta t. g. da se ima vršiti sastanak slovenskih i istarsko hrvatskih zastupnika i pouzdanika u Ljubljani dne 14. septembra t. g. u 9 sati u jutro.

Obzirom na razne želje, izražene sa raznih strana, ustanovio je odbor sliedeći dnevni red:

1. *Občeniti politički položaj*; izviestitelj državni zastupnik *Dr. Šusteršič.*
2. *Jezikovno pitanje*; izviestitelj državni zastupnik *Dr. Ferjančič.*
3. i 4. *Odnošaji u Primorju*; izviestitelji državni zastupnik *Spinčić* i odvjetnik *Dr. Franko*
5. *Odnošaji u Koruškoj*; izvjestitelj zemaljski zastupnik *Grafenauer.*
6. *Odnošaji u Štajerskoj*; izviestitelj zemaljski zastupnik *Dr. Dečko.*
7. *Narodna autonomija i narodno-gospodarski položaj slovenskoga i istarsko-hrvatskoga pučanstva*; izviestitelj državni zastupnik *Povše.*
8. *Zaključivanje* o predloženih resolucijah. —

Sastanak započima u 9 sati u jutro a svršava se najdalje u 2 sata poslije podne. Obzirom na taj ograničeni rok, i pošto su izviestitelji izabrani iz svih slovenskih pokrajina te iz Istre, biti će razprava usljed zaključka stvorenog dne 30. julija t. g. na sastanku zastupnika, na ovom sastanku izključena. Istotako usljed zaključka spomenutoga sastanka biti će sudjelovanje ograničeno na osobe pozvane po imenu. Radi toga izradjuje, te je već djelomice i izradio stalni odbor imenik pouzdanika dogovorno sa izvankranjskimi pododbori.

Obzirom na ograničen prostor sastanka razumije se samo po sebi, da će se morati ograničiti također broj pozvanika. Poslije sastanka u 5 sati po podne biti će banket; tko želi istomu prisustvovati, neka to prijavi najdalje do 10 septembra tajniku stalnoga odbora Dr. Ignacu Žitniku, državnomu zastupniku u Ljubljani.

Pošto se je u javnom listu izjavilo želju, da bi se stalni odbor pomnožilo, ističuje isti, da nije za to opunovlašten, jer ga nije na to opunomoćio sastanak zastupnika.

Zanimiva pravda.

Neće biti neugodno čitateljem dične „*Naše Sloge*“ upoznati se sa sliedećim riedkim ali istinitim događajem, što se je zbio pred kratko u Novakih kraj Pazina, i koji bi mogao do potrebe služiti na ravnanje i poduku koli svećenstvu toli občinstvu.

Doistine mogu se takovi slučajevi riedkimi nazvati kada ni najstariji ljudi ovih krajeva ne pamte, da bi se ikada čulo o kakvoj pravdi u crkvi.

Pod stare dane podigao se na junačke noge nekoji starac iz Novaki kušajuć sreću u pravdi u nadi, da si ovjekovječi ime, kad tamo sreća ga ostavila na pol puta. Župnik tamošnji g. *Anton Ščulac* bijaše kod c. kr. kotarskoga suda u Pazinu tužen od nekog svog župljana *Ivana Mohoricha* radi smetanja posjeda u crkvi. Tužitelj zapleo se time u pravdu sa župnikom za stvar spadajuću strogo u nutarnji obsjeg crkve, koja mu je konačno zadala trista jada.

Župnik držeći se načela: biti gospodarom a neimati vlasti bilo, bi ludo i smješno, uztrajao je do svršetka. A kako i nebi kad je jasno kao svjetlo sunca, da svaka obitelj, družtvo, občina, pokrajina itd. ima svoga poglavara, koji njom vlada i ravna istom, da ju uzdrži u slogi i jedinstvu.

Tako je i sa kapelanijom, plovanijom dekanatom, biskupijom itd. itd.

Što je gospodar u kući, to je župnik u crkvi; njemu pripada pravo i dužnost u crkvi vršiti službu božju, popravljati crkvu, u njoj poredjivati crkvene predmete, premeštivati iste kaošto i nepristojne odstranjivati.

Prelazimo na samu činjenicu. Osvjedočen o svom pravu i svjestan svojih dužnosti dao je župnik prošle godine mjeseca travnja popraviti župnu crkvu iz nutra; tom prigodom odmaklo se od zida crkvene klupe a po dovršenoj radnji smjestilo se ih na svoja prvašnja mjesta. Nesreća je htjela, da se kod tog posla dvie klupe razsipale, čemu se nitko nije čudio jer bijahu iz god. 1781. Naravski nije ih ostalo više toliko, koliko prije, nego očevidno dvie manje. Da se poredi preostale u koliko je bilo moguće simetrično, izvadilo se utuženu klupu iz jedne vrsti i položilo se ju u drugu vrst, da budu vrsti jednake. Evo povod tolikih nemira i pravde 12/5 1896 — 10/6 1897.

Već imenovani seljak *Iv. Mohorich* tobožnji vlastnik premešćene bršljive i stare klupe smatrajuć se smetenim u posjedu u mjesto, da zamoli župnika neka ju dade izgorjeti, stane odlučno zahtjevati prije milom a kasnije silom, da mu se klupa postavi na prvašnje mjesto; ali župnik kao da ga ne boli glava za takovo strahovanje, drži se uvjek svog načela.

Videći *Mohorich*, da je ugrizuno u tvrdu kost i da ima zube preslabe, da ju zgrize, pozove na pomoć pravicu tužeći župnika radi smetanja posjeda i prava vlastničtva spomenutu klupu, promjeniv čudnovato svoj petit tekom iste pravde, znajte i čudite se — *tri puta.*

Tekom pravde bila je na licu mjesta dvakrat sudbena komisija, preslušano bijaše pod prisegom više svjedoka, koji su o pozitivnosti (gdje ima ljudi već, koji su živeli oko g. 1781.) toliko izjavili, koliko bi bili oni, koji nisu nikada vidjeli ni crkvu ni klupe u Novakih. Sudbeno pozvana bijahu iz Pazina dva vještaka, jedan zidar a drugi tesar, kojim se nije posrećilo niti napraviti takav nacrt, iz koga bi bilo razvidno stanje stvari.

C. kr. kotarski sud u Pazinu kao prva molba obzirom na izjavu izpitanih svjedoka, na izjavu zaprisežnih vještaka, i obzirom napokon po svoj prilici na §. 339 C. Z. A. od g. 1849., da je svakomu slobodno i u crkvi tražiti civilnim putem svoja povriedjena prava, pronašao je, da je župnik svojim svojevoljnim postupanjem i premještenjem klupe smetao *Mohoricha* u mirnom posjedu, odsudio ga ne samo na izplatu parbenih troškova, nego pod prietnjom ovrhe položiti utuženu klupu na prvašnje mjesto, priznajuć time *Mohoricha* ne samo gospodarom klupe nego i mjestiša. (Bilo je možda u ono doba, kada su se ljudi zakapali u crkvah, ali prošla su ona vremena) Ta prvomolbena odluka c. k. kot. suda u Pazinu prouzročila je naravski neopisivo veselje u Izraelu, što se je tobož drzovitomu i trdoglavomu župniku podrsnulo. Nego narodna poslovica veli: „tko se odviše smije na početku, taj plaće obično na svršetku“.

Župnik naravski nezadovoljan i otegočen cielim sadržajem prvomolbene odluke c. kr. kot. suda u Pazinu od 31/12 1896. br. 14098 podnese utok na visoki c. kr. prizivni sud u Trstu sa molbom, da isti izvoli ukinuti prvomolbenu odluku i odbiti tužbu. Visoki c. kr. priz. sud prosudio podrobno stvar, uvaži utok, uniši od glave do pete prvomolbenu odluku c. kr. kot. suda u Pazinu priznav župnika, kao jedinoga pozvanoga za uzdržanje mira i reda u crkvi, ovlašćena odredjivati u crkvi mjesta kamo da se postave pojedine klupe, dodjelivati im po volji i drugo mjesto ili ih premještivati dotično odstranjivati.

Vesela do sada lica i vedra čela namrgodila se tom novom odlukom poput vedra neba kad se naoblači, očekujuć još zadnji glas vrhovnog sudišta iz Beča, koji napokon dne 10. lipnja g. 1897. doleti kano munja potvrdjujuć odluku visokoga c. kr. prizivnog suda od 18 ožujka 1897. br. 1089. noseći sobom punu vreću tuge i žalosti, promjeniv prvašnji smieh i veselje u suze i gorki plač.

Tako je svršila ta glasovita pravda, koja je osim jada i nemira stojala preko 200 for. za stvar niti 20 novčića vriednu.

P. S. Tko želi imati obširnija razjašnjenja neka se obrati na župni ured u Novakih kraj Pazina.

Dopisi.

Vrbnik 21. kolovoza 1897. Prošle nedjelje prisustvovasmo u Puntu ljepoj zabavi, štono ju priredili tamošnji djaci uz revno sudjelovanje g. učitelja *A. Fučića*, te nekojih vrbničkih djaka. Možemo reći bez laskanja i svake pretjeranosti, da su nas gg. diletanti zazbilja iznenadili. Tako samo dalje, sokoli mladi!

Sliedećeg dana iza zabave dogovorili se nekoji rodoljubi, da upriliče na sam rodjendan Njeg. Veličanstva, našega prem. cesara i kralja tamburaški koncert na ubavom košljunskom otočiću. I zbilja, u kratko se vrieme — hvala osobitoj susretljivosti i ljubavi čč. oo. Franjevaca, a poimence veleč. Oca predstojnika — priredilo sve potrebito i pozvalo bližnje rodoljube, da prisustvuju.

18. kolovoza oko šeste ure na večer štigoše naši mladi vrbnički tamburaši. Veselje bilo veliko, kad smo ugledali ovdje i našega presvjetloga biskupa dra. *Antona Mahnića*, u pratnji veleč. Oca Stjepana Ivančića i veleč. g. N. Paniletića. A stigli su već bili i okolišni gostovi.

Nakon kratka odmora započe tamburaški zbor, komu su sudjelovali i nekoji puntarski djaci, izvadjati svoje krasne komade.

Počeli su sa carevkom, kojoj usliedi ona divna: „*Liepa naša domovino!*“ I jedan i drugi komad slušali smo stojećke, odkrivene glave. Bio to zazbilja ganutljiv svečani prizor, s kojega se od milinja i veličajnosti topi reć bi srce u grudima. Zatim se odigralo još jedan komad a presvj. se gosp. biskup oprosti sa svimi najljubeznivije. Na obalu pratili ga gostovi

PODLISTAK.

Istarski razgovori.

Preporučeni na razmišljanje svim Istranom, a ponajpače prodancem i njihovim drugovom.

(Ive je izučio mnoge škole i mnogo svieta vidio, a Mate je priprost, ali za to bistar.)

II.

Što je to jezik.

(Konac)

Ive: Dobar dan, Mate!

Mate: Bog njim daj svaki dan, gospodine!

Ive: Što ste tako brzo obdjelali u svojem polju?

Mate: A nisam ne; još mi fali čuda tega za obdelat, nu već je polne, pak treba poć malo obedvat. Kad ste mi pak prije lepo raztumačili, ča je to domovina ili patrija, to Vas najlepše molim, da mi ča progovorite o našem milem zajike.

Ive: Nu, kad me tako ljepo moliš, gledat ću, da ti po svojim slabim silama želji udovoljim. Dakle počmimo!

Bio je jedan veliki i znameniti njemački učenjak po imenu: W. v. Humboldt. Taj je već odavna umro, a slava mu se medju Niemcima i drugima još i danas goji radi njegovih knjiga. Jedna od znamenitih njegovih rečenica jest i ova, koja u njemačkom jeziku glasi: „Die wahre Heimath ist eigentlich die Sprache“, što znači u našem jeziku, da je: *jezik za pravo prava domovina*, to jest, da se po jeziku upozna kakve je tko domotine i kakve narodnosti, ili — kako biste vi rekli po domaću — naroda.

Mate: To je po boštrića živa istina! Zač ja, kad znam da govorim hrvatskim zajikom, ja ću vavek reć, da sam pravi Hrvat.

Ive: Tako i treba! Jedva ugledaš svietlo Božje, već čuješ milozvučne zvukove materinskog jezika. Već kod tvog poroda veselila se tvoja majka nad tobom u tvojem materinskom jeziku. Prve glasove, koje si u obće čuo, bili su glasi miloga nam hrvatskoga jezika. A upravo za to mora nam biti taj jezik mio i drag.

Mate: Znaju, gospodine, da njim pravo kažem, to nam i je. Zač ne samo da je naš zajik lep, nego mi i ne znamo nego njega govorit, pa za ta ga i moramo rado imet.

Ive: Dobro je! Kad si bio još u zibki, pa si plakao, majka te je tješila u tvojem jeziku. Tada te je zibala, i pjevala ti pjesme — uspavanke u tvojem jeziku, samo da te uspava. Kasnije opet nosila te u naručaju i šaptala ti mile rieči u tvom materinskom jeziku. Kad si pak prohodao, te izgovorio za prvi put ime majčino u tvojem jeziku, tko da opiše radost majčinu?!

Mate: Imate podpuno pravo! Ja imam, hvala Bogu, doma dosta drobne dečice. Ali ki je bil kada sretniji u životu od mene, kad mi dete za prvi put reče: ćaćo?!

Ive: Kad diete tako progovori, majka ga sve više uči svojem jeziku. Kad si malko veći, već ti pripovieda pripoviesti u tvojem materinskom jeziku, a ti to slušaš vrlo rado. Osim što se upoznaš s otcem i majkom, upoznaš se i s ostalom rodbinom. Vidiš, da i djed tvoj govori istim jezikom, kojim i ti, a i sa braćom se svojom razumiješ u svojem rodjenom jeziku. Tvoji opet vršnjaci i prijatelji igraju se s tobom, a medju sobom govorite uviek našim jezikom. Tako možda u cielom svojem životu ni ne čuješ drugog jezika, osim svoga materinskog.

Mate: To je i istina. Znam govorit samo u našem hrvatskem zajiku, a samo kadagod sam čuli i kega lačnega Talijana, ki je prišal k nam petljat, al delo iskat, kako govori talijanski.

Ive: Kad si veseo, izrazuješ veselje u materinskom jeziku. Stvojim prijateljem i znancem pripovieda tu veselu viest u svom jeziku. Kad te opet snadje kakva nesreća, tuguješ u svom jeziku, a prijatelji te tvoji u njem gledaju što bolje utješit. Umrie li ti tkogod, plačeš i naričeš za njim u svom jeziku; zadesi li te pako kakva sreća, veseliš se njojzi u tvojem jeziku. Kad češ komu štogod priobćit, služiš se svojim jezikom, u tvojem jeziku i misliš dapače. Kako dakle, da ne ljubimo svoj materinski jezik!?

Mate: Ja, po svetega!

Ive: No ne samo to, nego u tom jeziku

i tamburaški zbor. Kod mora odsviralo se opet jedan komad, a nakon toga se presvj. nadpastir sa svojom pratnjom smjesti u ladju, pa uz oduševljene „Živio!“ uzklike odputi u Krk.

Povratismo se natrag i na otvorenom prostoru pred crkvom pod vedrim nebom nastavismo našu započetu zabavu. Bila nas liepa kita (oko 50).

Pošto se malko okrjepismo, a naši vrli tamburaši odigrali nekoliko komada, počeše su polag naše stare navade leći zanosne nazdravice i desno i lievo. Uz nje se pako oduševljeno pjevalo, odzdravljalo i sviralo. Ponajprije izreče krasni pozdrav i hvalu tamburašem g. dr. *Anton Antončić*. Zatim je bilo nazdravljeno svećenstvu i Franjevcem. Na ovu nazdravicu odgovori veleč. Otac predstojnik *B. Škunca* biranimi riečmi naglašujuć, kako su Franjevci našega naroda bili uvjek dični pobornici hrvatske misli, kako su uviek radili za dobrobit svete one grude, koja ih je rodila i odhranila. Bilo je nadalje nazdravljeno našemu siedomu vođji, našoj perjanici dr. *D. Vitezića* i onim neustrašivim lavovom *Vjek. Spinčiću* i *M. Laginji*, koji uz ostale svoje hrabre sumišljenike toli uzorno, toli požrtvovno brane ona velika prava, koja nam biednim patnikom dodieli vječni Stvorac, te koja nam potvrdi ljudski pečat, a koja nam bezstidno i zlobno gaze zatornici i dušmani imena našega. Nu da bi samo očiti neprijatelji naši navaljivali na nas, lasnije bismo podnosili, lasnije bismo pretrpjeli; ali kada nas vlastita krv izdaje, kada pod krinkom lažnog prijateljstva i mira rodjeni brat nastoji dušmanskom pomoći otudjiti svoga brata miloj mu majci, sapeti ga u lance robstva, učiniti ga biednim Helotom — kada vlastiti sin domovini svojoj biednoj, koja ga je rodila i odhranila, tetošila i uzgojila, paklenskom zlobom opojen riva ubojiti nož u njezino sveto srce, te svimi mogućimi sredstvi nastoji, da sa lica zemlje izgine i zadnja uspomena na njezino slavno ime; može li se pomišljati grozniju pakost, strašniji grieh? Može li se dovoljno žigosati to bezdušno djelo? Ne, i ne može! Jedino što ponekle karakterise ovaj grozni zločin jest, kada to nazovemo najpodlijim izdajstvom. — Na ove rieči čestitoga govornika začuli se medju gostovi poklici ogorčenosti i prezira: „*Pereat izdajica!*“ „*Prošteno je svima, svima, samo nije izdajici!*“ „*Pereat!*“

Tu deklamova dr. *A. Antončić* svoju pjesmu „*Izdajici*“. Osobito nam se svidjao krasni završetak, gdje tužni hrvatski narod ne proklinje svoga izdajnika već uzornom samozatajom zaboravlja zlobu i pakost njegovu, te se oboružava svetom ustrpljivošću na dalnju borbu protiv okrutnim dušmanom svojim.

Nakon toga bilo je nazdravljeno prisutnomu puntarskomu načelniku kao čestitomu i vrlomu hrvatskomu sinu. Na što se on, premda neuk, liepim svojim i jezgrovitim govorom zahvali.

Kako u svih zgodah, tako i ovdje nije se zaboravilo i tvorom pokazati ljubav k našoj miloj „*Družbi sv. Cirila i Metoda*“: sabrala se malena svotica, malena žrtvica, koju prinesosmo na oltar nesretne, ali tim milije nam otačbine.

Ovako ugodno zabavljajuć se prolazili nam letimice časi i sati; primakla se polnoć, koja nas sjetila na rastanak. Rastasmo se veseli i zadovoljni ponievši sobom najljepšu, najugodniju uspomenu na ovaj radostni sastanak, na ovo iskreno zbliženje srdaca, na ovu novo razpaljenu medjusobnu ljubav i novo razplamćelu žarku ljubav prema ovoj našoj dragoj i svetoj zemlji, na kojoj živimo i u čijem krilu želimo, da nam jednom mirno odpočine naše mrtvo tjelo.

A komu imamo za sve ovo najviše zahvaliti?

U prvome redu promicateljnomu odboru i čč. oo. Franjevcem, a na čelu im veleč. Ocu predstojniku, koji su uzornom pripravnosti hitili u susret našim željam. Osobitom pak nas zahvalnošću za ljepi i ugodni užitak zadužili naši vriedni tamburaši, koji su kroz cielu večer skladno odigravali ponajbiranije glasbene komade.

Zaključujuć ove kratke crtice mislimo pogoditi misao svih učestnika ovoga našega minuloga veseloga sastanka izrazujuć želju, da bi vrlo ljepo bilo, ako bismo se još kadgod ovako prijateljski sastali, pak uz čarni zvuk našeg obljubljenog domaćeg glasbila ovako pozabavili i porazgovorili, kako se veli od srca k srcu. Medjutim kličemo čestitim našim Franjevcem srdačni: Živili! Cvao bujno i dugovieko sveti Vaš red! Bili svedjer ko što i dosele pravi otačbenici! A našim mladim tamburašem polažemo na srce, da uviek njeguju narodni instrument, jer je glasba i pjevanje jedan od glavnih uvjeta naobrazbe i gojenja domoljubnog čuvstva, pak želimo, da nas skoromice opet ovako ugodno pozabave. Živili!

Franina i Jurina

Fr. Čuj Jurino ovu lipu. U Sovinjaku, u Benecah i Praćani bi teli bit Talijani: Vivode, Černeko, Jermani, Sirotići, Zidarići, Vitolovići itd.

Jur. Varamente njin i imena kažu, da su prišli s Kalabrije.

Fr. Tamo, da se ni u crikvi ni do sada kantevalo ni predikalo, ko ne na veli petak ali svaku petnajstu nedilju.

Jur. Ča bi reć?

Fr. Neki Cunjac, da nemore kantat ako se prvo nenaji napoletanskeh makaruni.

Jur. Ma užaju zabugarit pul večernjice: „*Vi adoro*“.

Fr. Vero ja ako ni biškup tamo.

Jur. A nauk kršćanski za odrašćene?

Fr. Na place ga tumači neki iz Kostanjovice.

Jur. Imaju i tamo kakovu mačku?

Fr. Bi reć, da je neka debela, ma se le malo lesice boji.

* * *

Fr. Ma se *Ferenčić* oholo drži, da mu je *mačak* sina srećno k soldatom spravil.

Jur. Ala nejadi ga, zač je brižan sam sebe mučan, kako da ni dosti, da j' sina zgubil za tri leta, nego mu j' on dajval i par stotin požeral.

Fr. Dobro mu stoji, ča se vraga z ničeren paća.

* * *

Fr. Ča biš rekal, ki je kriv da j' kasa prazna.

Jur. Mačji, ki bi se teli po sile delit i ki niš va kasu neplaćaju, kako jih to kapi vade.

Fr. Pak još imaju koraja prigovarat.

Jur. A zač su mačji?

* * *

Fr. U Medulin da će doći Kalabrezi s mihom kada budu *leglo* odprli.

Jur. A ki će bit na čelu temu *leglu*?

Fr. Za prešidenta Katram, za šekretara Manzer a barba Mate za kašera.

Jur. Vero nisu mogli bolje zibrat.

* * *

Fr. Ma ona *mačka* pul Mihotić, da se ne more nikako smirit.

Jur. Ča ona Plahutka?

Fr. Ono, ča se okolo Izdajića, Žukvarića i Kajfini liže.

Jur. Dragi ti, ter za s drugen ni, ako ne za šnjimi.

---

i pjesme pjevaš, a i Boga Svevišnjega u njem se moliš. Taj nam je jezik star a i slavan, jer naš pjesnik kaže, da: „Njim carevi carevahu, njim kraljevi kraljevahu“. Kakvu pak možeš potomcima ljepšu baštinu pustit, nego baš ovaj jezik?!

Mate: To je i pravo! Ja sam od varek znal, da je naš zajik star, a i slavan, zač povejte mi jedan zajik na svete — osim mrtvega latinskega — va kem se maša maši osim va našem lepem zajike?! Takovega ni na svete! Pa kad je tomu tako, mi moramo i radi toga ljubiti i braniti naš zajik kako i oko va glavi.

Ive: Ta ti, Mate, valja! Po jeziku te pozna sav sviet, a dok bude našega jezika, bit će još uvjek i nas. I zato nam valja ljubiti jezik, u njem živiti, pa makar i umrieti za njega. Svoga se jezika ne smijemo sramit, nego s njim se ponosit. Svakom zgodom moramo se služiti s našim krasnim jezikom, jer i naš veliki pjesnik pjeva:

„Svaka zviezda svojim svjetlom sjeva,
Svaka ptica svojim glasom spieva,
Ti jezikom svojim zbori!“

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri sabralo se dne 29. o. mj. kod glavne skupštine *Čitaonice* u Puli iznos od fl. 4.50, koji je izručen blagajniku podružnice.

„**Sjetite se družbe Sv. Cirila i Metoda**“. Na čelu današnjega broja naći će naši čitatelji gornji poziv, koj' čemo od sada unapried redovito donašati, da ga budu imali uviek pred očima svi prijatelji našega naroda u Istri i svi pravi hrvatsko-slovenski rodoljubi.

Jamačno je svakomu iole sviestnomu Hrvatu i Slovencu poznato zdvojno stanje, koje vlada u Istri u pogledu hrvatskih odnosno slovenskih pučkih škola. Niti pokrajina niti vlada neće da uslišaju naše vapaje za ustrojenje naših pučkih škola ondje, gdje nam je zakonom zajamčeno pravo na iste. Ni molbe, ni utoci no hasne više! Naši neprijatelji hoće ili da nam djecu odnarode, ili ako im to ne uspije, da puste naš narod lutati u tmini neznanja e da bi onda s njime lagljе obvladali. U Istri imade do 17.000 hrvatsko-slovenske djece bez škole. Naša družba postavila si zadaćom, da tomu zlu po mogućnosti doskoči i da predusretne našoj posvemašnoj propasti — našemu odnarodjenju. Nu sredstva naše družbe nisu ni iz daleka takova a da bi mogla zadovoljiti ogromnim potrebam našega naroda u Istri u pogledu škola.

Svakim danom dolaze na družbu molbe za ustrojenje škole u ovom ili onom kraju Istre, ili za podporu, da naš narod uzmogne ovdje ili ondje graditi svoju narodnu školu. Odkle da družba smogne toliki navac? Dužnost je dakle svakoga Hrvata i Slovenca, da priskoči družbi na pomoć. Svaki i najmanji prinos je dobrodošao, a hrvatsko novinstvo izvršiti će jednu od najrodoljubnijih i najplemenitijih zadaća, kad bude narod bez prestanka podsjećivalo, da imade ogranak hrvatski u Istri, koji nuždno treba izdašne pomoći, da spasi svoj jezik i svoj narodni značaj. — Hrvatsko je novinstvo bez razlike stranaka uvjek uzorno-rodoljubnim žarom zagovaralo i podupiralo našu družbu, te si je tim steklo vječnu zahvalnost istarskog patnika. Ono će bez dvojbe i u buduće vršiti toli plemenitu zadaću dragovoljno i neprestano.

Za istinu i pravo. U broju 30 našega lista donesli smo viest po glavnom glasilu ovdašnjih židova, a pod naslovom „*Biskupov blagoslov*“. U njoj bijaše rečeno, da se je za našu biskupiju ustrojio posebni odbor talijanskih svećenika, komu je na čelu novoimenovani prošt gos. *Petronio*, i komu je svrha sabirati milodare za odgoj talijanskog svećenstva. Taj odbor, da je izdao na Talijane ove biskupije proglas, u kojem traži pomoć, a da ta bude obilatije, pozivlje se na blagoslov, što mu ga je podielio presvj. g. biskup Šterk.

Mi smo naravski uzeli stvar kano istinutu i što se tiče i ustrojenja odbora i biskupova blagoslova, jer nismo mogli niti sanjati, da bi židovsko-lažiliberalno glasilo izmislilo takav odbor ili da bi si talijanski svećenici prisvojili biskupov blagoslov, koj nisu nikad ni dobili. A ipak dogodilo se ovo posliednje.

Čitamo naime u „*Edinosti*“ od dne 31. agusta viest pod naslovom „*Resnici v priloj*“, u kojoj stoji jasno i glasno, da znade iz najpouzdanijega izvora, da je ona viest talijansko-židovskih novina o *blagoslovu posve izmišljena* i da presvj. g. biskup nije nikada onog poduzetja talijanskih svećenika blagoslovio.

Nama je vrlo drago, što ona viest o blagoslovu nije istinita i što možemo ovim javno izpraviti pogrieške, u koju smo zapali krivnjom glasila naših obrezanaca ili krivnjom gg. talijanskih svećenika.

Viest o blagoslovu izmislio si je dakle odbor talijanskih svećenika za sabiranje milodara ili uredničtvo malog židovčeta; ako je prvi tada nesjede u njemu popovi, nego.....; ako je drugi, tada mu valja oprostiti, jer nebi mogao obtsojati da ovako *tusto* nelaže,

Vjenčanje. Dne 6. rujna t. g. vjenčati će se u Malom Lošinju Anton Flego c. kr. porezni eksekutor, rodom iz Štrpeda (Buzeta) sa gospodjicom Marijom Sinčić, kćerkom vriednoga klesara Antona Sinčića rodom iz Rubeši (Kastav). Naše najsrdačnije čestitke novovjenčanim.

Dogovor pouzdanika većine carevinskoga vieća. Dne. 1. t. mj. sastali se u Beču pouzdanici pojedinih klubova većine carevinskoga vieća, da se posavjetuju o položaju i stvore odnosne zaključke. Sastanku predsjedao je vitez Javorski, predsjednik poljskoga kluba; zastupani bijahu sliedeći klubovi: češki, poljski, češki veleposjednici, klub središta, rumunjski klub, klub slavensko-narodno kršćanske sveze i klub katoličko pučki. Za klub slovenskonarodno-kršćanske sveze prisustvovali su zastupnici Barwinski, Vuković Šusteršić, Ferjančić i Gregorčić.

Predsjednik Javoraski očitovao je u ime predsjednika ministarstva, da će se ono od sada oslanjati na većinu carevinskoga vieća, koju sačinjava desnica.

Zaključeno bijaše, da pouzdanici većine carevinskoga vieća primaju do ugodnoga znanja izjavu vlade, da će tražiti oslon u većini, a većina da će nastaviti svoje parlamentarno djelovanje na temelju načelah, ustanovljenih u nacrtu adrese, kao odgovor na priestolni govor.

Pouzdanici izabraše konačno pododbor sastojeći od predsjednikah i podpredsjednikah pojedinih klubova.

Za nesrećnog svećenika g. Josipa Vrhki prisplao nam je R. Katalinić Jeretov for. 2.50

Ustoličenje prošta. Prošloga čedna obavilo se ovdje ustoličenje novoimenovanoga prošta stolnoga kaptola u Trstu preč g. Petronia običajnom svečanošću. Židovsko-liberalni listovi vesele se dolasku novoga prošta, a gdje se oni vesele, taj se nemožemo radovati mi ni kao katolici ni kao Slaveni.

Sastanak talijanskih zastupnika. Utorak dne 31. agušta sastalo se ovdje talijanskih zastupnika, članova talijanskoga kluba na carevinskom vieću. Sastanku, predsjedao je zastupnik d' Angeli kao podpredsjednik. Zastupnici viećali su o političkom položaju, nu što bijaše zaključeno, ostalo je tajno za šire občinstvo.

Godišnjica blagoslovljenja družtvene zastave. U nedjelju dne 5. t. mj. proslaviti će naše „*Delalsko podporno družtvo*“ u Trstu po davnom običaju godišnjicu blagoslovljenja svoje krasne zastave. U jutro u 8 sati biti će pjevana sv. misa u crkvi sv. Antona novoga, kamo će članovi sa glasbom i zastavom na čelu, a poslie podne u 6 sati vršiti će se koncert na vrtu pučke škole sv. Cirila i Metoda kod sv. Jakova.

Iz Kastva pišu nam 31. t. mj. Dne 30. agusta 1897. preminula je gospodja *Tonka* udova *Jurinac* — majka radoljubne obitelji Belčeve u Kastvu u dobi osamdesetih godina. Naša iskrena sućut čestitoj obitelji Jurinac.

Krasna preporuka Kratiću. Iz posve pouzdana vrela doznajemo za sliedeći dogodjaj:

Proti osudi od 18. febrara 1895 br. 399/1643. kojom bje Krstić odsudjen na 60 for. globe bijaše rekurirao koli Krstić sam toli i zastupnik državnog odvjetnika. Usljed ovog rekursa bila je globa od 60 for. promienjena u kaznu zatvora od 3 tjedna.

Državni je odvetnik popratio svoj rekurs medju ostalim i sliedećom liepom preporukom (!) koja talijanski glasi:

Ed ora domando io quali sono le circostanze da rendere l' accusato Dr. Krstić meritevole del benigno disposto del succitato § (261)?

Forse la famiglia dell' accusato?

Questo sicuramente no, perchè il Dr. Krstić vive separato dalla legittima sua moglie ne curasi della stessa. Forse la sua posizione sociale, il grado di dottore? Ciò potrebbe giovare ad una persona d'incensurata condotta ma giammai all' odierno accusato (stato diggià punito) altrimenti la ricchezza, la civiltà e coltura di una persona costituirebbero per esso una specie di palliativo contro ogni pena d'arresto. L' accusato sentendosi mancare il terreno sotto i piedi e non sapendo a che santo votare, riccore a tutti i possibili mezzi di difesa senza punto curarsene della qualità.

Egli eccepisce funzionari del P. M. giudici sporgendo contro gli stessi infondate insinuazioni e denuncie. Escogita circostanze del tutto false introducendo sulle stesse testimoni (Don Vidulich) lai quali pretenderebbe nientemeno che per fargli piacere e trarlo d' impaccio depongono addirittura il falso. Gli stessi atti della presente vertenza penale e lo stesso modo di difesa dell' accusato rispecchiamo così fedelmente il suo carattere che ogni ulteriore parola in proposito apparisce superflua ed onosa“. —

(A sada pitam ja, koje okolnosti čine obtuženika Dr. *Krstića* vriednim blage ustanove gori spomenutog paragrafa (261)?

Možda obitelj obtuženika?

To jamačno ne, jerbo Dr. *Krstić* živi odieljen od svoje zakonite žene niti se za istu brine. Možda njegov družtveni položaj ili čast doktora? To bi moglo koristiti jednoj osobi sa neprikornim ponašanjem, ali nikada današnjemu obtužencu (koji bijaše jurve kažnjen) inače blagostanje, uljudba i naobrazba čine za pojedince neku

vrst obrane proti svakoj kazni zatvora. Obtužnik (Dr. Krstić. Op. prevodioca) pošto čuti, da mu izmiče tlo izpod nogu i neznajući komu bi se svetcu obratio, utiče se svim mogućim sredstvom obrane ne brineći se ni malo za njihovu kakvoću. On izumlje zastupnike državnog odvjetničtva, sudce, čineći proti istim beztemeljne osvade i prijave. Izmišlja sasma lažne činjenice navadjajuć vrhu istih svjedoke (Don Vidulich) od kojih zahtjeva ništa manje, nego da *svjedoče krive njemu za ljubav i da ga izbave iz škripca.*

Sami spisi nazočne kaznene razprave i sam način obtuženikove obrane odraznju tako vjerno njegov značaj, da svaka daljna rieč izrečena u tom pogledu, prikazuje se suvišnom).

Takvo stvorenje uživa protekciju oblasti, takvim se stvorom služe naši neprijatelji u Istri proti našim pravednim aspiracijam, takvomu stvoru podieljuje gradsko **zastupstvo** jednoga talijanskoga gradića u Istri podporu **za izdavanje njegovog** smradnog lističa! A nauka iz toga? Neka si ju čitatelji sami stvore.

„Hrvatska Čitaonica" u Dobrinju obdržavati će dne 5. septembra t. g. na 5. sati po podne svoju godišnju glavnu skupštinu sa sledećim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Izvješće tajnika-blagajnika. 3. Izbor upravljajućeg odbora. 4. Izbor obraničkog suda 5. Razni predlozi. **Odbor.**

Zaslužena pljuska občinskomu glavaru Umagu. Naši će se čitatelji sjećati kako su slavna talijanska gospoda na občini u Umagu po djedovskoj kulturi sbacili sa groblja u Materadi spomenik sa groba M. Tonkole sa hrvatskim napisom, te ga vrgli na ulicu proti svakomu zakonu, pravici i uljudbi. Proti tomu činu nasilja, fanatizma, nepravde i nezakonitosti utekao se naš vriedni Tonkela višim oblastim, koje su pripoznale njegovo pravo davši gospodi talijanskoj u Umagu sliedeću žestoku pljusku:

Br. 6496

Sl. Glavarstvo

u

Umagu.

C. k. kotarsko poglavarstvo rieša vajuć utok Mateja Tonkela iz Materade proti občinskomu dekretu od 1. junija 1897. Br. 15, kojim mu se je zapoviedilo, da odstrani u roku od tri dana spomenik sa slavenskim napisom, postavljen na grob njegove supruge na groblju u Materadi, ukida u smislu §. 93. občinskoga pravilnika rečenu odluku, te zabranjuje dalnju uporabu čl. 48 pravilnika za groblje u Materadi

Proti ovoj odluci može se uložiti u roku od 14 dana utok na visoko c. k. namjestničtvo u Trstu putem podpisanoga.

Razlozi:

Nalog izdan utočniku od občinskoga glavarstva kano i čl. 88. pravilnika za občinsko groblje u Materadi, koji opredjeljuje za naslove, napise itd. latinski i talijanski jezik, kano obvezatan jezik, vriedjaju postojeće zakone.

Polag ustanova dvorskih dekreta od dne 23. agusta i 13. septembra 1784. i 12. agusta 1788. još uviek u krieposti, rodjaci i prijatelji jednog pokojnika mogu mu podignuti na groblju spomenik ljubavi i štovanja.

Vrše ć ovo pravo oni nemogu biti ograničeni ničim nego li obziri na zdravstvenu puliciju i razlozi čudorednosti.

Navedene ustanove nepredvidjaju isključenje bilo kojega jezika na napisih spomenika *a tim manje može biti isključen onaj jezik, koji se govori u pokrajini i u občini.*

Izključenje takovog jezika sadržaje povriedu onih prava, koja su zajamčena temeljnimi zakoni od dne 25. decembra 1867. Br. 142. D. Z. L. čl. XIX.

S ovih razloga moralo se ukinuti navedenu odluku municipija u Umagu.

C. k. kotarsko poglavarstvo

U Poreču 24. agusta 1897.

Dr. Karminski v. r.

Znak vremena. Pod tim naslovom priobćili smo u zadnjem broju viest kako pozivlje službeni list primorske vlade „L' Osservatore Triestino" klub talijanskih zastupnika na carevinskom vieću u Beču, da posreduje u sporu izmedju Čeha i Niemca. Obećali smo tada, da ćemo se na taj neobični poziv službenoga lista vratiti. Činimo to ovim ali izjavljujemo odmah, da ćemo biti vrlo kratki.

Poziv službenoga lista izazvao je odmah spočetka silnu prašinu jer, se je mislilo, da je to maslo bečke vlade i jer su taj poziv talijanski listovi tako tumačili, da je vlada htjela Talijane tim odlikovati i njihov klub učiniti na neki način gospodarom položaja. Kasnije se uvidilo, da je izvor onom pozivu ovdje u Trstu i da neima druge važnosti nam tu, što se je njim izjavila želja nekih Talijanom silno prijaznih krugova.

Rusko-francezki savez. Kao najveći dnevni dogodjaj valja nam zabilježiti rusko-francezki savez, sklopljen izmedju najveće slavenske države i francezke republike, a podpisan po caru Nikoli i predsjednika republike Faure (čitaj For). Za taj savez doznalo se zadnjih dana agusta kad no je car Nikola na francezkoj vojnoj ladji u Kronštatu odgovorio **na** zdravicu predsjednika republike **naglasiv** *prijateljstvo* i *savez* obiju država.

Ova viest udarila je medju neprijatelje Slavena i Franceza — medju Niemce, Talijane i Madjare — kano grom iz vedra neba, te se nemogu nikako osvjestiti od silnog udarca. Savez taj, da je sklopljen na uzajemnu obranu i kano protutez trojnomu savezu. Glavna svrha, da mu je uzdržanje europejskog mira.

Što namjerava „Banca agraria"? Ova novoustrojena talijanska posujilnica namjerava uništiti slavenske kmetove u Istri i u susjednih pokrajinah, te onde naseliti gladne Talijane iz blažene zemlje i na taj način raširiti talijanštinu na austrijskom tlu. To će banki poći za rukom, ako budu naši kmetovi posudjivali od rečene banke. Radi toga opozorujemo naše kmetove, da bježe od te banke, kako od ognja, ako žele očuvati svoj dom za svoju djecu. Talijanska banka posudjavala bi im uz pogodne uvjete, da bi ih samo primamila a onda bi im bez milosti prodala imanja, tako, da bi se na jedan put našli na cesti. Onda bi njihova imanja kupila banka, koja bi ih za mali novac prodala svojim Talijanom. Radi toga upozorujemo iznova naše seljake, da bježe od te banke a da u posljednje vrieme mnogi naši kmetovi, koji trebi potraže novaca u naših posujilnicah u Puli, Pazinu i u Trstu.

Poznata matuljska „zločasta" koje gospodari i prijatelji su same propalice, preporučuju talijansku banku jer znadu, da bi se naš kmet morao prodati dušom da bi se naš kmet morao prodati dušom da bi se naš kmet morao prodati dušom

Listnica uredničtva.

Gosp. M. Z. Radi pomanjkanja prostora ostalo za drugi put; ovo vriedi i za nekoje druge dopisnike.

Listnica uprave.

Gosp. Lacković, u N. Od sada sami ćemo kano i prije; na račun predplate do sada nije ništa ubilježeno; prijateljski odzdrav!

Broj 2551.

Oglas.

U izvršenju § 65 občinskog zakona, daje se do občega znanja, da su zaključni i završni računi za godinu 1896 odnoseći se na Kastavšćinu posebno, kao i na pridružene porezne občine Brgud, Klana, Lisac, Škalnica i Studena, sačinjavajuće mjestnu občinu Kastav, izloženi svakomu javno na uvid u ovom občinskom uredu, u uredovnoj dobi, kroz vrieme od 14 dana računajući od dana 29. agusta 1897. do uključivo 12. septembra o. g.

Prigovori eventualni proti obć. zaključnim računom mogu se predati kod podpisanoga u gori označenoj dobi.

Občinsko glavarstvo

Kastav, 28. agusta 1897.

glavar:

M. Jelušić v. r.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	„ „ „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sodanjih bankovcih avstr. veljі, stopijo nove obrestne takse v krepost z dnem 24. junija, 28. junija in odnosno 20. avgusta t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Rekо kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.
nkaso vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

P r e d u j m i.

na lančevne listine pogoji po dogovoru. Krodi na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.
Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.
Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Nova radionica

opanaka.

Sl. občinstvu javljam ovim, da sam otvorio dne 1. t. mj.

„Primorsku radionicu opanaka“

svake vrsti, za gospodje, gospodu, djecu, radnike itd. uz najniže ciene te molim za mnogobrojne narudžbe.

Čavle (kod Rieke) 5. julija 1897.

Josip Jugović.

Br. 2474.

Natječaj.

Razpisuju se natječaji:

1. za mjesto **občinskog blagajnika-pisara u Klani** (pridružena porezna občina mjestne občine Kastav) i eventualno mjesto
2. **občinskog blagajnika u Kastvu.**

Poslovanje blagajničko u Klani sastoji u vodjenju blagajničkih dnevnika, glavnih knjiga i uljerivanju pristojba za pridružene porezne občine Klana, Lisac, Škalnica i Studena, a kao pisaru pripada dopisivanje (riešavanje spisa) od strane istih županstva sa občinskim glavarstvom u Kastvu.

Plaća blagajniku-pisaru u Klani ustanovljena je na godišnjih for. 360 (tri stotine šestdeset) izplativa mjesečno posticipatno, a ona blagajnika u Kastvu, na godišnjih forinti 500 (pet stotina) izplativa mjesečno, anticipatno u Kastvu, nu sa izgledom na povećanje, bude li imenovani dokazao svoje podpuno usposobljenje.

Imenovani za oba mjesta moraju položiti kauciju, do iznosa jednogodišnje plaće u gotovom, ili u državnih papirih.

Prednost dati će se moliteljem, koji se izkažu, da su usposobljeni za službu obć. blagajnika, da su služili ili službuju u tom svojstvu kod koje občine. Uredovni jezik jest hrvatski.

Natjecatelji imaju položiti molbe do 10. septembra o. g. podpisatomu, a imenovani imati će nastupiti službu najdalje do konca mjeseca septembra t. g.

Glavarstvo občine

Kastav, dne 18. agusta 1897.

glavar:

Jelušić.

Njegova svetost papa Leon XIII.

poručio je po svojem liečniku prof. dru. Lapponiju ljekarniku Piccoliju u Ljubljani najzdačnju zahvalu za Nj. Svetosti odposlatu

tinkturu za želudac.

Spomenuti liečnik, kako i mnogo drugih odličnih profesora medicine iztražili su Piccolijevu tinkturu za želudac, to ju preporučuju kao izvrstno sredstvo za krieplanje želudca, pomnožuje tek, ter pospješuje probavu i čišćenje. Ciena: 1 bočica 10 kr., 12 bočica sa zavitkom 1 for. 36 nč.; pošiljka po pošti od 66 bočica 6 for. 26 nvč.

Najviše priznanje

ljekarniku Piccoliju u Ljubljani kao prirediocu kapljicah za zube, koje je sa zadovoljnim uspjehom Njez. c. i kr. visost prejasna gospodja priestolonasliednica udova nadvojvodkinja

STEFANIJA

ivollila opetovan, uporabiti. — Ciena 1 bočici 20 nvč 10. bočica 1 for. 50. nvč.

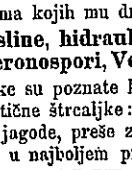

Ljekarna Piccoli

„pri angjelu“

Ljubljana, Dunajska cesta

Pošiljke se šilju prama poštanskom pouzeću.

Prave brnske suknene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muško odjelo stoji samo

for. 3·10 iz dobre
„ 4·10 iz dobre
„ 4·50 iz dobre
„ 6·— iz bolje
„ 7·75 iz fine
„ 9·— iz najfinije
„ 10·50 iz još finije

} parve ovčje vune

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gorje kapute, Boden, Peruvienne, Doskinje, Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviote itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna **Kiesel-Amhof u Brnu**

Uzorci badava i franco. Pošiljke vjerne uzorku.

Pozor I. P. n. občinstvo upozorujo se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči, nego li one, koje se posredovanjem trgovaca zabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje svoje tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Tko pije

Kathreiner-

Kneippovu sladovu kavu?

Svaki

tko ljubi tečnu kavu a prištedit hoće i zdravlje sačuvat.

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj i po inozemstvu

ALOJZIJ MOZETIĆ

TRST — Piazza dei Negozianti br. 1. — TRST

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj te inozemstvu, posreduje putovanja u Aziju, Afriku, Ameriku i Australiju, te po cieloj Evropi, zastupa najbolja parobrodarska družtva, posreduje kod osjeguranja proti nezgodama uz bezplatnu poduku toliko pismenu kao ustmenu u svim mogućim putnim prigodama; jamči najniže ciene i najbolju poslužbu.

Pravi, čisti, izvrcani med

od cvieća i lipe I. vrsti

za liek i jelo u izvornih bocah 1 kö á 85 nč.

iz svoga racijonoga pčelinjaka prodaje

Franjo Ryšlavý,

župnik na Munah — Podgrad — (Istra).

U cieloj ovoj okolici nesiju kmeti sasma ništa hajde niti ovdje raste vres; za to je ovaj med izključivo od cvieća i lipe, dakle I. vrsti. Pošto je pako izvrcan, čist je kao kristal, a samo takov med može se bez škode i straha rabiti za liek i jelo.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2.45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takod er tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Sve strojeve za poljodjeljstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

PREŠE ZA GROŽDJE, DIFERENCIJALNI SUSTAV.

Ovaj sustav preša ima najveću tištnjuću moć od svih drugih, na kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav; ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd.

tvori u najboljem proizvodu

IG. HELLER, BEC

II/2 PRATERSTRASSE 49 — Cienike i sviedočbe gratis! — Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafacija!

Skladišče pokućstva

tvrdke Aleksandra Levi Minzi

Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladišće pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladišće zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavija se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc u Trstu

Broj 36 U Trstu 9. septembra 1897. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilesi. Novci se šalju poštarskom nalogom (assegno postale) na „Amministracija Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja pravilno i točno označiti.

Komu list nedolazi na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, nikor se ivana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za 6 for., za seljake 4 for. na godinu. Razmjerno for. 3½ i 2 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Sjetite se
Družbe sv. Cirila i Metoda
za Istru!

Što smo mi?

II.

U br. 33. našega lista dokazali smo samu razumljivo i jednostavno na temelju jezika, kojim govorimo, da smo mi *istarski Hrvati*. Danas nastojat ćemo to dokazat na temelju „neumoljivo-strogo-pravedne povjesti".

U knjizi „*Opis zemalja u kojih obitavaju Hrvati*" od Vjekoslava Klaića, III. sv. čitamo na str. 9.: „Po narodnosti najjači su brojem Hrvati i Slovenci (govori se naime o Istri). Hrvati prebivaju u cieloj zemlji (naime Istri), nu najviše na okupu nalazimo ih po otocih kvarnerskih i uz istočnu obalu poluotoka istarskoga, dakle u kotaru volosk om i lošinjskom, a zatim u sredini zemlje u kotaru pazinskom". — Nu, da nam se nereče, da su hrvatski povjestničari pisali povjest pristrano, mimoići ćemo ih, pak preći na povjestničare drugih narodnosti.

U knjizi „*Österr. Vaterlandskunde für die höheren classen der Mittelschulen*" von Dr. Emanuel Hannak, nalazimo na str. 134 „Die Kroaten (1,450.000) wohnen in Kroatien und dem dazu gehörigen Grenzgebiete nebst einem Theile von Istrien" (hrvatski znači: Hrvati (1,450.000) obitavaju u Hrvatskoj i k njoj pripadajućoj Krajini, te u jednom dielu Istre). Ovako piše školska knjiga, koja prije nego se u školah rabi, prodje sito i rešeto.

Čujmo napried što piše profesor *Heinrich Noë*, dobar poznavalac nasih strana u svojoj knjizi „*Tagebuch aus Abbazia*" na str. 160 . . . . „gleichwohl sind die Castuaner gesinnungstüchtige Kroaten".) (hrvatski znači: Istotako su Kastavci osvjedočeni Hrvati.)

Nu idimo napried. Otvorimo knjigu „*L' Istria, note storiche*" *di Carlo de Franceschi*. Ovu knjigu napisao je istarski Talijan, koji nije ni malo bio naš prijatelj, nu kao povjestničar morao je pa i ne rado napisat istinu, pa makar i iz daleka. Prije nego predjemo na njegove citate, opazit nam je, da on nas istarske Hrvate zove „Slavi Croati" (što znači: Slaveni Hrvati) kako smo zadnji put dokazali, da smo mi.

Evo nješto iz povjesti toga Talijana:

Str. 81. — „Ritengono alcuni, (Paul. Diac. L. V. c. XVIII—XXII) che nelle incursioni fatte durante i duchi Pemmone e Ratchis, agli Slavi Vendi (Carniolici e Carintiani) s' unissero anche gli Slavi Crobati, i quali avevano occupato la Liburnia" (oko god. 718) — Hrvatski glasi: Nekoji drže (Pavao Djakon L. V. C. XVIII-XXII) da su se za provala, poduzetih za knezova Pemmona i Ratkisa Vendijskim Slavenom (Krajncem i Korušcem) pridružili Slavenom-Hrvati, koji su zaposjednuli Liburniju (okolo god. 718).

Str. 90. — Povjestničar *de Franceschi* pripoviéda, kako je dužd mljetački *Pietro Tradonico* godine 839. vojevao proti Hrvatom, te njihovog bana *Miroslava* prisilio na mir u Sv. Martinu na otoku Cresu, pak nastavlja: „dal che apparisce che le isole del Quarnero erano già allora occupate dai Croati"; (hrvatski: Odakle proizlazi, da bijahu kvarnerski otoci već tada od Hrvata zaposjednuti.)

Str. 353. „Una stirpe slava alquanto differente dall' or indicata (naime morlacchi, albanesi e greci), cioè la croata stabilita al di là del confine orientale della provincia, forniva a ques' tempi (god. 1500 i 1600) e più tardi, un forte contigente per ripopolare l' interno dell' Istria"; (hrvatski znači: Jedno slavensko pleme, ponešto različito od netom spomenutog, to jest hrvatsko, naseljeno preko iztočne granice pokrajine, pružalo je u ono doba (god. 1500 i 1600) i kasnije veliku množinu naroda, kojim se je na novo napučilo unutrašnjost Istre.)

Str. 353. — „Un forte trasporto di slavi croati dovrebbe essere avvenuto appunto intorno al 1262 nella contea d' Istria dove erasi assai diminuita la popolazione per avvenimenti guereschi non ben noti"; (hrvatski: Velik broj slavenskih Hrvata imao se je naseliti baš okolo 1262. u grofoviji Istri, gdje se bijaše pučanstvo vrlo umanjilo radi ratnih dogodjaja, ne dobro poznatih.)

Str. 354 — All' opposto tra la Dragogna e la Lusandra le ville sono popolate da una stirpe, da cui lingua è slovena. Vengono costoro appellati *Savrini*; ed è notevole che non attribuiscono a sè l' appellativo d' istriani, bensi agli slavi croati oltre la Dragogna; locchè sembrerebbe indicare che vennero in Istria più tardi che i croati"; (hrvatski: Nasuprot izmedju Dragonje i Lusandre seoca jesu napučena jednim plemenom, čiji jezik jest slovenski. Ove nazivlju *Savrini*; a poznato je, da sebe nezovu Istrani, već slavenske Hrvate preko Dragonje, što bi imalo značiti, da su došli u Istru kasnije nego li Hrvati.)

Str. 434. — „Il teritorio castuano venne ripopolato pressochè esclusivamente con croati, e diviso a famiglie, le quali poi accrescitutesi originarono le moltissime ville o casali portanti i loro nomi"; (hrvatski: Kastavščina bijaše napučena skoro isključivo sa Hivati, i razdjeljena na obitelji, koje, pomnoživ se, stvoriše mnoga sela i mjestanca, noseća njihova imena.)

Str. 441. — „Verosimilmente anche le isole del Quarnero dovettero assoggettarglisi (a Carlo magno), ma quando i croati si resero indipendenti dai Franchi e cessò il dominio di questi in tutta la Liburnia, esse isole ritornarono in soggezione degl' imperatori bizantini"; (hrvatski: Po svoj prilici moradoše se podložiti i kvarnerski otoci (Karlu velikomu) nu pošto se Hrvati oslobodiše od Franaka i kadno je prestala vlast ovih u čitovoj Liburniji, oni se otoci vratiše pod vlast bizantinskih careva.)

Napokon za sada bit će i to dosta, što smo u hitrini napomenuli, da dokažemo, da ima Hrvata u Istri, jer ako su se oni toliko puta naseljivali u Istru, bogme nisu izumrli niti izrodili se tako hitro. Uhvatili smo se najviše povjestničara *de Franceschia*, koji je bio naš očiti protivnik, pa ipak evo ni on nije mogao zatajit istarskih Hrvata, kako to čine novopečeni Slaveni. Što ćete? — „Neumoljivo — strogo-pravedna" je povjest, pak povjestničar mora i ono da napiše, što bi radje po svojoj volji zamučao ili izvrnuo.

Dopisi.

Mali Lošinj. Evo me, da nastavim predzadnji put občano. Na slavu onoga Hrvata Haljića imali su, kako smo bili javili, mise i tombole. Na mise pozvali su od *beneficenze* c. kr. kapitana, suca i kapitana od porta, a nisu pozvali crkvenu oblast, koja bi morala bit prva, zač se je u crikvi te stvari činilo, a u crikvi zapovida plovan. Ako neki nima malo krijanci, mogal ju je poć posuditi u stare Krijancinke, i ona bi mu bila rekla, da ni lipo, da se nezove gospodara, ki je naš pastir i komu Bog govori: „*pasi jagance, pasi ovce moje*". Ma bi reć, da je u nas puno kozlić, a ti neće za gospodara sveta nego gospodara tmina.

Imali su dakle i sv. misu na groblju u Sv. Martina. Na toj je bilo puno šijori, ma najviše siromašnih žen, zač se je dobivalo 15 soldi. Ovdi se je najlipša dogodila, i po ovom se more spoznat talijanstvo Lošinja. U sv. Martinu je misil njihov pop *Julio* (njih prete e-emplare), i taj njim je rekal kroz misu par riči, (pram ni smil zač ni imal dopusta od plovana), i to čujte kako po našu, *po hrvatski*. Vidi se kakovi smo mi Talijani, ako se hoće s pukom govorit, nesmi se talijanski, nego hrvatski; a onda kad puk nerazumi talijanski već hrvatski, a šijor Matijica e compagni su li Talijani — ali Hrvati? Ja bi rekal, da su od starini Hrvati, a ne kako vi mislite, ako nas činite pomoću škole novopečene Taljane.

Dakle *Don Julijo* njim je rekal hrvatski par riči o tom Haljiću i nagovaral je ljude, da ga slide u dobrih dilih, da i oni puste kigod mijarić fijorni *beneficenci*, pa da će se i njih ovako slavit, kako su naši od komuna učinili ovomu. Tak je rekal, da se neviruje onim, ki govore proti komunistom, zač da oni dobro gospodare i da gledaju koristit puku. Drago nam je čut, da su naši šijori zeti za dobro siromaha, ma samo ako je beneficenca lih za siromaha. . . . Zadnji put smo pisali, da će Matijica pustit 30.000 for., a s ovim diskorsom je se dalo razunit, da će i Don Julijo pustit nikoliko mijarić *beneficenci*, zač on govori a potom mora nam dat izgled, zač on će razumit ono ča govori latin „*verba movent, exempla trahunt*".

Ma s druge strani on će znat i za onu staru lošinjsku, ka se nekim više dopada: „*umrli su davali, ostali su čapali*", a toga se i oni drže, zač da je pravi patriota Lošinjski nismil zet lepu plaću za onu misu, nego ju je moral pustit beneficenci, neka bude za siromahe.

Pa pitamo mi s ovim, kako je smil Don Julio onakov diskors imit va crikvi? On kako pop će znat, da je crikva kuća božja, i da se u njoj smi pridikat samo rič božja, a ne stvari od politike, one stvari je on mogal govorit šijorom na *Unionu*! Sam čul popi reć, da se o takovih stvarih nesmi pridikat, zač da je pisal sv. Paval sv. Timoteju: „*Poganih i babskih priča negovori u crikvi*". Da bi ki *prete croatazzo* štogod takova rekal, tad nebi imal mira presv. biskup od silnih protesti i listi ke bi mu se pisalo. Po koga je hvalil i branil komuniste? Ni dobro ni po njih kada ih Don Julijo brani, zač, to znamo svi ovdi. On kako pop je mogal i to znat, da on nemože hvalit ljude, ki ne poznivaju Boga, ni njegove zapovidi, ki delaju proti crikvi; proti crikvi i proti popom namisnikom božjim svakakove laži govore i hoće, da ih puk zamrazi, i da postane kako i oni dica lože framasunske: *figli d' Italia*. Pa on će znat, kako su nas zadnjili u ova nekoliko godišć, odkad su niki šijori na komunu, da imamo na plećih dug od 30000 for.; on će znat kako se je plaću krešilo potešti, škrivanom i likaru, zač da nima dobitka a ni vrimena za likarski posal, zač mora kako kapo nastat stvari od njihova partida. Puk je to sve siromašnji, a oni daju veće plaći; su to dobri gospodari Don Julijo? Znam, da će to sve znat *Don Julijo*, nego ja mislim, da se on htil s onim diskorsom umilit i preporučit šijorom, da njega zberu za plovana, zač mi nimamo pravoga plovana već ovo 7 godišć. Pa bi bilo dobro, da se ga i nam već da, pa makar i Don Julija, zato se preporučamo presv. biskupu, da otvori konkurs za plovanija. Imali smo, kako sam već rekal i dvi *tomboli*, jednu na Rokovo, i toga dana je učinilo 7 for. 50 nč. Ma ča je to za toliku crikvu? Ča je to za 7 for. 50 nč. kad se ima plaćat 30 for. na godin

nil jedan diskors, kako samo on zna, naš Matijica i on je hvalil Hrvata Haljića. A posli tomboli je bil tanac, pa sam čul, da se je i Matijica par puti obrnul i poskakal, da malo strese svoj trbušić.

Druga tombola je bila na 22. pr. m. na placi, i tu su bili pred *peškarijom*, kako va ono staro vrime rimski konzuli na tribuni, na visoku sve imbandierani naši kapi po krvi Rimljani, a po jeziku Kalabrezi.

Preporučamo našim šijorom, da kada budu imali drugi put tombolu, da stave kako „oggetti preziosi" barem dva popardila, i neka va Italiji prodaću biljeti; da ih tamo kigod dobije; morda bi kogod sričnu učinili, kada ne te nijedne Lošinjke, neka bar va blaženoj zemlji, nekim predragoj Italiji usriće kogagod, zač mi smo već siti njihova usričivanja.

— —

Iz Rieke pišu nam 30. agusta 1897. Kako smo Vam u svoje doba javio, ove su godine Hrvati riečki pomogli autonomašem, da dobiju većinu u gradskoni vieću, te ovi izabrali *Dr. Mailendera* načelnikom.

Ovaj mladi gospodin je znao prije vrlo dobro govoriti i proti vladi, kada bi se malo ćutilo, da bi ova bila voljna mješati se u takozvanu autonomiju grada Rieke.

Dr. Mailender, dobar govornik zadobio je simpatije skoro svega zastupstva ćak i nekojih, koji su proti njemu rovarili do zadnjeg časa. Ali u isto doba je počeo gubiti simpatije onih, koji su ga doveli do načelničtva t. j. skrajni ljevičari, kojim je na čelu radikalac *Walušnik*; počeo je gubiti njihove simpatije, jer sa svimi radikalnimi svojstvi, koja su rešila *Dr. Mailendera*, kada se je u Pešti raspravljalo o promjeni kaznenog zakona, on je onda šutio za ciela dva mjeseca, jer nije hotio, da se i vjerna Rieka složi s obstrukcijonisti proti ministru.

Pošto je jedna i druga kuća u Pešti odobrila rečeni zakon, koji se tiče i Rieke, tekar onda naš načelnik pokupio je četu svojih ljudi, išao u Budapeštu, da protestira il da moli, da se ne protegne taj zakon i na Rieku. Tamo su primili deputaciju kako se obično prima onoga, koji po objedu dodje, kada je sve pojedeno.

Naš *Barčić*, koji je svojim uplivom na to djelovao, da se riečki Hrvati kod izbora sjedine sa autonomaši proti liberalcem, i da njim odluče pobjedu, videći, da načelnik uzmiće i da „se prilagodjuje magjarskim zahtjevom, poslao mu na 25. t. m. otvoreno pismo, u kojem mu spočituje istinite njegove pogrješke ili nesposobnosti, koreći ga, da nije pozvao zastupstvo, da bira dva zastupnika u Zagreb, kako je sam načelnik spoznao, da je ovo riečko pravo jedino spasiteljno sidro za riečku autonomiju, te na svršetku pozivlje načelnika neka ostavi načelničku stolicu, za koju nije sposobam.

Ovo pismo je sve iznenadilo udariv kako grom iz vedra neba. Magjaroni su psovali ali zaludo, jer psovkami se nije moglo uništiti ona činjenica svakom poznata.

Na 27. agusta sakupili se otci u gradsko vieće, kad eto zastupnika *Osojnaka*, da najprvi predloži, da se dade pouzdanicu načelniku sa ustajanjem i sa *Viva* klici. Doduše nisu svi sudjelovali kod te slave, jer nekoji nisu još došli bili, a *Valušnik* sa svojimi pristaši osam na broju, ostali sjedeti i posmiehivali se tomu *„triumphu in mancanza d'argomenti"*. Hotio se dakle iztaknuti gosp. Osojnak, koji na svom položaju neima samo da se zahvali svojoj sposobnosti, koja mu se neporiče, ali treba da se zahvali i protekciji vlade. On vazda vladin, išao u autonomašku stranku, da opet dobije mjesto zastupnika u gradskom vieću, a sada mu se sjajna prilika pružila, da slavi načelnika, koji nije baš toliko proti vladi, kako bi se mislilo.

Odatle se dade zaključiti, da će Dr. *Mailender* i gradsko zastupstvo braniti svoju autonomiju dok magjarski oficijozni krugovi šute, ali da se ovi malo ozbiljnije puste ćuti, kako su se pustili po nekojih novinah, evo ti prvih koji uzmiću.

Naš načelnik je doduše zauzet za riečku autonomiju ali ovdje se nebi mnogo marilo, da nisu Istrani i Tirolci po sriedi, koji potajno uckaju bojeći se vazda, da bi Riečani mogli zapustit nekoliko talijanšćine u prilog magjarštini.

Riečka autonomija se tumači svakako, n. pr. fakinaža misli, da autonomija sastoji u tom, da se može eventualno napadati Hrvate pod okriljem pulicije.

Ima ljudi ovdje, koji u svakoj prigodi ističu *„madre patria Ungaria"*, koji uzdržavaju tjednik *„Vita Fiumana"*, koji se izdaje radi samoga talijanstva, proti Hrvatima; ovi isti ljudi imaju *Umberta* na pisaćem stolu; oni se ističu govorom za nekakav magjarski patriotizam i *„madre patria"* i za autonomiju po njihovom kalupu. Magjarski nekoji listovi su sramotno i prosto napadali na Riečane radi novih zakona, ali sada će se opet umiriti kada je riečko zastupstvo slaveć načelnika, učinilo jednu vrst *mea culpa*, premda Magjari sami nemaju prava izdavati zakone za Rieku.

B.

Franina i Jurina

Jur. Ča se već niš ne čuje od onega palaca va Zagrebe?

Fr. Kakovega palaca?

Jur. Ča si već pozabil, kad nam je Kratić pred izbori govoril od nekakovega velega palaca, kega da va Zagrebe već trejset let zidju, i va kega da te Hrvati zapret sakega, ki bude glasoval za Spinčića.

Fr. Pak?

Jur. Pak još smo svi ovdje.

Fr. Parán da ja! Lego po mojoj nemoj glave, ja bin ovako odlučil z onen palacon: Krstića i Pepinu bin zazidal na prvem pode, Kajfu i staru na drugen, a Žukvarića i taneku na tretén, a va konohu svi mački i mačice, i bog teta Jele.

* * *

Fr. Mačji da se grdo ripe, ča se je županu Zameta štivralo grižu *zgora železnice.*

Jur. Aš njim je žal nekim, da su još to pustili domaćemu, ter ni va sen komune Zameta ni deseti del komunala ostalo, ča su sve razprkali bili.

Fr. I neki ter neki si mastno namazali brke pul tega

Jur. Pak da ćemo jih mi prodat pod Hrvatsku?

Fr. Joh bi nas bili već prodali i pod Ungariju, da bi bili samo još tri leta neki put komuna ostali. —

Različite viesti.

† **Niko Gržinić.** I opet otvorio se novi grob, u koj položisno dne 7. t. mj. mladoga svećenika i rodoljuba, mladomisnika g. *Nikolu Gržinića*, rodom iz Kotla, občina Buzet. Rodio se velevriedni naš Niko god. 1873. a za svećenika redjen bijaše prije 9 mjeseca Gimnazijalne nauke svršio je ovdje u Trstu, boraveći većinom u biskupskom konviktu. Bijaše mladić vrlo vriezan i ozbiljan, plemenita i značajna srca. Ljubio je svom dušom svoj narod i želio iskreno s njime sve jade i nevolje. Za čestitim svećenikom i mladim rodoljubom žali i naviše bliža i dalnja rodbina, osobito njegov praujak preč. gosp. Petar Flego, kanonik stolnoga kaptola u Trstu, koji je mladoga Niku nazio kao zjenicu svoga oka. Žale za njim i mnogobrojni prijatelji i znanci a žaliti mora i sav naš narod, koji gubi u njemu odlična sina, vriedna svećenika i rodoljuba. Kod pokopa sudjelovalo je mnogobrojno svećenstvo, rodjaci, znanci i prijatelji. Plemenitoj duši dobroga *Nike* podielio Svevišnji vječni pokoj a ucviljenoj svojti jakosti, da podnese strpljivo ovaj u istinu težki udarac.

Sastanak u Ljubljani. Preporučujemo našim prijateljem u Istri, koji su se prigласili za sveslovenski i istarsko hrvatski sastanak u Ljubljani, koji će se vršiti tamo dne 14. t. mj. da se upute od domi željeznicom već 13. t. mj. poslije podne, dotično na večer, jer sastanak počimlje u 9. sati u jutro, te se mora iz naših strana na put dan prije.

† **Kazimir Ljubić.** Prošloga čedna preminuo je u Makarskoj (Dalmacija) vrlo čestit hrvatski rodoljub pop Kazimir Ljubić u 64 godini svoga života. *Ljubić* spadao je medju najradinije rodoljube u Dalmaciji, gdje je igrao veliku ulogu u probudjenju hrvatske sviesti u toj kolievci Hrvatstva. Kano zemaljski prisjednik, kano narodni zastupnik i kao novinar stekao si neumrlih zasluga za svoj narod, koji iskreno oplakuje gubitak svog toli vriednog sina. Vječni mu pokoj!

Nove spletke. Iz Voloskoga kotara pišu nam, da je tamo zasnovao novu spletku zloglasni Krstić, koji da pozivlje sve krčmare onoga kotara na dogovore, kako bi prenzeli potrošarinu od vina naši narodni protivnici, kojim bi bila desna ruka sam Krstić. Ovomu prodancu da ide u tom poslu na ruku i tamošnji financijalni komesar. Upozorujemo ćitaoci, da zakonom bunjenja neka u onom kotaru na put pianu. Drugi put više.

Posljednje razoružanje u onom kotaru izvale se najbolje u okružnici občine motovunske 30. agusta t. g. br. 1489, gdje je ona poduzela hnodne mjere proti prodavaocem grozdja, jer se opazilo, da po noći nestaje grozdja u vinogradih, a da ga nose na prodaju oni, koji vinograde nemaju. Kako se u ovoj okružnici ističe kradjam je najviše uzrok obće razoružanje, sbog kojeg vlastnici ne mogu više braniti po noći svojih vinograda. Tjerali se zeca, a izjeralo se vuka! Htjelo se tobože preprieći, da posjednici oružja ga ne zlorabe a kad tamo otvorila se vrata kradjam i šetam.

Iz Pule pišu nam 3. t. mj. Na večer slavnosti 40ljetnice g. *Karla Franka* poštanskoga nadobskrbnika nabralo se 8 for. 10 za češku matici školsku i 3 for. 10 za družbu sv. Ćirila i Metoda za Istru, šta Vas molimo, da priobćite u Vašem cienje nom listu.

Iz Zadra pišu nam 4. t. mj. Dugo je, što Vam se ne javljam više. Danas osvjetlah jatagan, pa eto Vam u pohode ćike. Ovamo u našemu Zadru osjećaš sve to više, da ti je kraljem — *Umberto*. Trobojni talijanski pasovi sve se rumene, biele i zelene, a sad je počela nositi *„mularija"* i nekakove „kordune" talijanske około vrata. Po ulici pjevaju se narodne pjesme o talijanskom ratu, bolje *bježanji* u Africi. Sutra nam dolaze u pohode splitski *bersaljeri*. Ajde de, oni barem dolaze na pogreb splitskog talijanstva. Ovih se dana uče u Splitu talijanski, da uvjere braću kako su i oni baš *pravi Kalabrezi*.

U Arbanasima proganjaju Hrvate, da ne možeš gore. Čestiti otačbenik g. *Ante Vukić*, arbanaški Hrvat, iznio je svojim podpisom već nekoliko ćinjenica. Ipak se Arbanasi Hrvati drže ko klisure. Kad pomislimo, da je iz tog gnjezda prodanac *Krstić*, a vidimo poštenje i priegor arbanaških Hrvata, na svoje oči, čini nam se, da sanjamo. Al dà, on nije više Arbanas — on je *roba od pazara*. Nedavno nas posjetiše tri englezka ratna broda, odploviše put Rieke. Na konac još Vam javljam prežalostnu viest, da je umrô dični hrvatski otačbenik don *Kaže Ljubić* u Makarskoj. Kad je boravio u Zadru, ja sam ga svako malo posjećivao, da ćujem njegovu pametnu i muśku riec. Govorio je krasno kao kakvi prorok, a znao je dati upute i savjeta u svakom najzamršenijem pitanju. Vječna slava Ljubiću Kaži!

Ćika Jatagan.

Iz Pomjanšćine 14. agusta 1897. U uvodnom članku „Naše Sloge" br. 32 ćitamo, o izporabi zakona i navadja se primjere iz Pule. Neka se znade kako se i ovdje po zakonu s nama postupa. Već mjeseca marća birali smo novo občinsko zastupstvo. Izabrali smo si 30 muževa, u koje smo imali povjerenje. Izbore nam se uništilo, da i danas neznamo zašto, jedino nam je znano to, da nam je protivna stranka unapried kazala: „Uzalud Vam je sav trud, naša treba da vriedi." Poslalo nam se občinskoga povjerenika, a taj, bez ikakvoga sudruga upravljao je občinom neobzirući se ni lievo ni desno. To valjda nije bilo po zakonu, pa se njega odpustilo a poslalo drugoga. Ovaj, kao starac, kad bi i bio sposoban, nevjerujemo, da bi ogledno ravnati s obširnom i pretežkom občinom. To su valjda i sa a gospoda uvidjela pa mu dadoše pomoćnike, jednoga od naše stranke, drugoga prefrigunoga nam protivnika. Da družina bude podpuna uzelo se za tajnika poznatoga po cielo Istri mutikašu. Kako su ta gospoda upravljala, o tom nam ćinjenice jasno govore. U podobćinu Karkavce, koja broji do 700 duša, postavio prijašnji povjerenik čovjeka od talijanaške stranke, ali taj glavar, najbrže videći, da se do svrhe ne dolje, ako se svaku krivicu podupire, nehtjede raditi posve po volji pomjanske i koparske gospode. Novi upravitelji pako ne pitajući za volju naroda, odpustiše glavara i štaviše na njegovo mjesto čovjeka, koji je bio kažnjen radi tjelesne ozlede i posvema počudnoga tajniku u Pomjanu.

Stavilo se poljske čuvare sa godišnjom stalnom plaćom, a kad ovi koga škodnika tuže, postupa se s njim tako milostivo, da drugi put i veću škodu napravi. Narod kaže: mi imademo mnogo veću škodu, da imademo čuvare nego da ih nebi imali! Plaćamo ih a koristi nikakve nevidimo ako ne još veću škodu.

Županiku se štala sva zasula. To je već žandarmerija i županički ured občinskoj upravi javio. Ako se štala poruši napraviti će silne škode trim-četirim okolo stanujućim. Mislite da se občinska uprava zato što pobrinula? Ajbo, to valjda nije po zakonu.

Nastaje pitanje: može li istarska raja i nadalje tako trpjeti?

Što nam se misli sabor i okružno sudište premjestiti u Pulu od toga nam malo koristi, ako se bude s nama tako mačuhinski postupalo kako do sada. Zato treba, da se zakon i pravica vrše, jer dokle toga nebude, dotle nije govora ni o miru ni o napredku siromašnoga našega naroda, pa nam dali makar i sto sabora i poslali nam na hiljade vojnika. Nismo već tako gipi, da farizejska obećanja ne uvidjamo.

Iz Kastelira pišu nam: Dne 26. agusta t. g. bijaše u ovoj školi „*Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru*" obavljen na svećani način svršetak prve školske godine 1896/7. Domaći ljudi bijahu se sabrali u velikom broju, a preko stotine iz udaljenih mjesta, da se i oni vesele narodnjem slavlju. — U 9 sata išla su školska djeca u dugoj povorci iz škole u crkvu, koja je već bila dubko napunjena pukom, kao na dan velikog blagdana. Ćitala se je tiha sveta miša, kod koje pjevalu djeca zavalnu pjesmu: *„Tebe Boga hvalimo!"* i druge mile pjesmice pobožnosti, tako, da su sav narod angjeoskim tim pjevanjem začarali. — Poslie sv. mise vratismo se u školu. Djeca su opet stupala u najlepšem redu i zauzela svoja mjesta. Silna se množina naroda kao burno valovje tiskala u školu. Žalibože morao je veći dio ostati vani, jer školska soba, premda veoma prostrana, bila je za onaj dan premalena. Počelo je izpitivanje, i da nisi znao, da se jedva godinu dana u ovoj školi podučaje, ti bi rekao, da se barem tri godine podučaje. Svi su ljudi bili začudjeni i napeto pozorno ćutiše svaki odgovor djece. Bilo je mnogo roditelja, koji su tihe suze radostnice ronili. Kako i nebi! Da si samo ćuo onu drobnu djećicu, kako su jasno i glasno odgovarala, srce bi ti se bilo od miline raztapalo. Poslie izpita bijahu medju učenike razdjeljene školske viesti. Veći dio učio je jako dobro, a svi ostali dobro. Onda bijahu razdjeljene nagrade i to medju trideset učenika i učenica. — Naš veleciejeni g. učitelj Ryšlavy, kojemu budi ovdje izrečena najveća hvala za veliku požrtvovnost i ustrajnu marljivost u vršenju svoje svetu dužnosti prama Bogu i narodu, držao je djećici kratak govor, kojim ih je ponukao, da budu zahvalni Bogu — našoj plemenitoj *„Družbi"* i svojim roditeljem za veliku blagodat, koju su kroz ovu školsku godinu uživali. Na koncu rekao je, da mole za našega milostivoga Vladara, te pozvao sve prisutne, da uskliknu trokratni: *Živio!* Sva dvorana je zagrmila urnebesnim klicanjem.

Djeca zapjevaju dvie krasne pjesme takovom točnošću, da mišljasmo, da se nalazimo negdje na koncertu. Svršilo se sa carevkom, koju su isto veoma lieno pjevali, a svi prisutni stojeći pozorno ju slušali. Narod bijaše odnesevljen kao rijetko kad.

Valja spomenuti i to, da je došlo svećenika iz dalnjih krajeva, koji nisu žalili naporna i daleka puta, nego su dolitili, da se vesele sa dobrim našim narodom. Tom prilikom sabralo se je u veselom družtvu 24 krune za našu *„Družbu"*.

Na javni izpit bijaše pismeno pozvan i župan *Mecchi* (Meki). On se pozivu nije odazvao, jer mu je dobro poznato kolikim prezirom bi ga velika većina Kastelirаca gledala, od kojih nije kod zadnjih izbora ni jednog glasa dobio — što bi mu moralo jedino na sramotu služiti. Valjda mu je nemirna saviest kazala, da nestupa među toliki ćestiti narod, kad se ni njegovo djelovanje neslaže sa težnjami učenstva. Kastelirci, koji nisu zaslijepljeni, mogu lako uviditi, da *Sior Antonio* skrbi za naše najveće svetinje: za crkvu i školu, koliko i za svoje stare postoline.

Iz Pule pišu nam dne 20. agusta 1897. Ovdje su bile velike svećanosti na 18. tek. prigodom porinuća u more ratne ladje *„Zenta"*. — Kod svakoga su ostavile ugodnu uspomenu samo u taboru talijanaškom velika smutnja i poniženje. Nekoliko dana prije porinuća donesle su talijanske novine viest, da će za kumu novoj ladji biti supruga našega načelnika g. *Rizzi*. Nego što se babi htilo, to je babi snilo. Brodu je kumovala nadvojvotkinja Marija Josipa, supruga nadvojvode Otó, a Rizzi ostao na ćedilu. Koliko se nije sirotić sve mučio za tu ćast! Cieli aparat, kojim razpolaže talijanska stranka, bio je u kretnju postavljen; vas upliv talijanski

uparen. Famosni Karletto priskrbio prijatelju i posebnu audijencu kod poznate gospodje. Ova obećala, da će putem svoga vikopolonoga supruga nabaviti za stvar Sternek. U Trstu glasovita zaštitnica skupila u privatnu konferenciju sve vidjenije tamošnje političare i glavne židove. Tu se viećalo, da li se ima poslat posebna deputacija u Beč. Zaštitnica zaklela se raditi za *Rizzija* kao za svoga sina. Svemogući pokrovitelji talijanske klike odpravljao u Beč, sina izvješća, da treba izkazati talijanskoj stranci u Primorju tu počast, inače da bi mogli *sada državi vjerni Talijani uskočiti u iredentu*. Telegrafi i telefon radio bez prestanka ciele dane i noći, pak kad bilo sve gotovo kao u šaki, kad se dalo u „Piccolo" i „Soldiera" itd. kao „fait accompli", najednoć sve izčezlo kao „fata morgana". Sirote moraju se grizti od jada. Kako i nebi kad su stim bile skopčane sve njihove nade. Osim časti, koja mu nije u dio pala, uzdrmanje i njegova načelnička stolica. Sad su brzo občinski izbori, a u kasi nema novaca, otišlo je sve za razne troške, dug ogromni, a nezadovoljstvo u puku raste.

Kod marine i kod našega izvanjskoga puka prigrano povjerenje, a i sam kolega „*Baretus*" proti njemu radi, jer bi htio nasjesti na načelničku stolicu. — Kako bi bilo liepo, da je osnova uspjela i gospodja kumovala „*Zenti*" ! — Kako bi se dalo liepo bacit pepeo narodu u oči, da su oni uvažene osobe i na čarakom dvora i kod marine.

A sada ništa, baš ništa ! Sve osnove raztrgane. Od prijatelstva s marinom nema ni sjene, a ostaje samo neizvjestnost, koja ubija. Da znate kako se smiju visoki krugovi mornarice, toga nebiste skoro vjerovali, a najviše se smiju, što je u ime občine bila donešena velika kita cviećа, na željezničku, da ju poklone nadvojvotkinji, pak da je zakasnila 5 minuta. Smeteni, neznajuć što će cviećem, darovaše kitu gospodji Rosetti de Scander.

Sada se tješe gorespomenuti prijatelji, da će si priskrbit plemstvo. Netko bi htio barunstvo, ali mu toliko ne obećaju, da se opet nebi blamirali. Malo i čedno plemstvo, to će ići — ali se ipak potajno ufaju, da će bit baron i njere, gdje će na kočiji naslikat grb.

Maravine maravole. Milí moj Žiže Žižiću ! Ši mi sporucal, da ti cagod pišeu, bo da ši kurijož cagod cut ž domi. Ja bin ti bil ozdavna pišal, ma pokle šan bil va Franini i Jurini, me je varglo trešo i još mi šada šarce tuce i neda mi špat po noći, pak ti nako šam va šebi mišlin kako šan ja mogal namo prit, bo za bandere ja nišan ž drugogu deškuril ko ne ž onim od nobiltadi. Pak ši videl malo, ah, poj še ti covice fidaj va vraga falšoga ! On me je valja pravil plovanu, a plovani baržo bolje va foljeti. Šriča da je bila druzi dan Jakovlja, pak šan ti pobigal v Rab. Tamo ši, da šu ljudi od edukacijona, altroke u naš. Na vaporu šan marćal po kašaru ži kapinon, a jedan profešor ži Zagreba mi je činil kumplimenti drita ši ništra. Ja šan mu prežental la mija šijora kunšorte i šan ti mu ju žamaravelal, da jiman što tišuć svoga, a on me je onda žmirijoć od glave do pete i mi je obarnul pleća, bo je videl, da nišan magarac kako niki i da valja žnat šmanu deškurit bo recimo ca je pravo, ni ga covika ki jima edukacijona i civiltadi kako ja. Kad šmo prišli pod Rab, prež da šan komu javil da gren, me je cekala na rivi šva rabska šinjorija i škidaj klobuk vamo i delaj kumplimenat namo i štišni ruku šopeta vamo, inšoma meni je šarce rašlo kako ni nikada u Lošinji, bo tamo šu šamo kumplimentali dokle šan njin daval butelje p t, a va Rabi šan njin još žgora kuguol žumaravelal nako po moju i tuštih i debelih. Najviše jih je ponešal doma Mondaujovo, on pop prež. kolarina.

A ovde mi ni vražje neveruju. Ca češ ? grdu po švitu, ma nimaju civiltadi nanki marve. Delan palac za palacom, pak ca biš rekal, ca govore ovi šmradi ? — da delan gajbe ! Ši cul malo, ah, je vrag va njih ali ni ? Ma intanto še va gajbi švaki vecer delaju kuncerti talijanski i kantaju peci ke še nišu nikad culi. Ištešo za reć pravo nemerita niš delat bo u ki nepride slišat. Mene je tukalo šamoga hodit van škuće va tirakah za batit v rake i kricat: *biš, biš* ! A ona prokljeta mularija po nárceh još mu še rugala *biš biš* — da neka bužin ! Jušto neću ; ko njih pijaža ono njihovo trapana, bo nišu kapaci naucit še cagod boljega, ja ću da mi tvoja mala kanta talijanske kancunete: pak kide mica ? Z mladim letom te prit štat va novu gajbu, jendarmi, pak ću njim ja ben reć, da očiste malo šelo od harvaškoga kantanja, a ko nebudu teli, ću njin šubito dat diždetu.

Tvoj Miko je jedan veli tovar, bo je nako nedela. Vidi je da mi ga ekskljona. Ja šan mislel po njegovoj ženitbi prit do Šucije, bo šucu Baru do, dva letanákaljiva, a šada mi je šlo sve tombala barila ! Da je on tovar manko počekal još dva leta ; ma čekaj ; platit ću ga ja ! testamentu meni i štrini. Sve ćemo maloj pustit, bo ona manko žna kantat talijanski peci nošit kikle po talijanski ženi ? Kolenj. Kusjada šan sve prid, bo ti znaš, da šan ga bil impetil, kada mu je bila najveća potriba va bolešti, ma ca ćeš, valja požabit, bo je i on požabil one kumpanije ke šan mu ž Maloga pejal, da šeš u pjaga najidu i napiju ala maka. Ma šakomu ni lišteo ca požabit, bo je šlaba litina, pak te jedan drugoga morat jišt ko te ove žime preživit. Došada šan žimal samo ošan po što na poteku, ma ca odšada navarvo žimat dvahajat. Pak ca mišliš, da te mi bit žato ca žalvalni ? Namki marve, ištešo me nete štimat kako ni došada. Delaj dobro ke ca te žlo dopašt. Ca češ ? karoneu. Više edukacijona jima moja madera, leho ži ovi skupa, bo šu ži injonjuri. A švako kokot sja dal jeno jime od onih š kimi šan maravelal švoje mlade dni, a najlušija je ona, ka nosi jime od one, koj šan ga ti žamaravelal tako, da je bila šubito žlegla piplica za mešto jaje. A šada mi te šaludo de tuto mlju kvore i va okažionu nepozabi mi poklinuti valjaku, a žabi preporučen da ga negres va Ustrine, da nežlamaš šopeta, košti, ko te bude tukalo bižat priko poneštre. Bog dragi ! i daj mi šubito ti špoštu.

Tvoj šardaeni *Marava*.

Lovranske pačunarije. „*Dunke duvalo Torino-Orleans*". *Kekin Rošpo*. Blezgamin i cela fameja bila je in *attesi*, kada je čula, da je *conte di Torino* principa od Orleanza malo po trbuhu ogrobal. „*Bisogna scrivergli, telegrafarghe subito*", vapili su svi na glas. *Kekin Rošpo* moral je *skomponit* list, kega bi pak svi Talijani va Lovrane podpisali. Drugi dan prošteli nim je *Kekin* ča je napisal. — List je počimal ovako : — „Onori vole conte ! Mi Ghe fáro risapere il mijo celento stato de salute, cosi spero, che ....." Onputa se fameja razjadlja i ni ga pustila, da napred šteje : — *Pantalon, cossa se fa kuzi* pisat, da un conte ? nalajali su ga, i šli su od Jeruda do Pilata. Ma sve zaludo zač va sveh talijanskeh tikvah va Lovrane ni bilo moguće nać ča je potreba, da se jedan šestan list *škomponi*. I zato, i samo zato ni *conte di Torino* dobil z Lovrana *gratulacijon*. A pitam vas ja malo, je od potrebe bilo, da se lovranska Talijanarija, ka se hrani š hrvatskim krúhom, tolko glavu razbija za talijanski konti i baroni ? Pak da bi zač ?

Princip od Orleansa, jedan fanjski i učen čovek, putoval je po Abesinije, kade su ono lane Talijani dobili sakrabojskeh palic. I tu mu je povedal kralj *Menelik* svega i svačesa od Talijani, kako su to ljudi prez krijanci i prez kuraja. Pomislite samo to, da se Abisinci nisu udostojali ni tuć s njimi. Poslali su lepo svoje ženi i rekli njim : Mi ćemo ih nekoliko tisuć pobit, a vi ženske čapajte one druge i svežite ih. I ženske su ih čapevale i veževale, a *Menelik* je pucal od smeha, kada je to videl. A i sto druzeh stvari povedal mu je *Menelik*, kako i to. da mu je neki njihov jeneral ukral jednu škatulu z muzikom, a kraljice *Taitu;* da su zeli jednu lepu tabakeru od zlata. Sada princip je to napisal va *foji*, a Talijani se počeli jadit. Ča te, ča nete — počeli su mej sobum iskat jenega najboljega, ki bi imel pač s principom na *duvel*. Najzada je sam kralj poslal va Pariju grofa od *Torina*. Princip je govoril još prvo : — Opravdajte se lepo, kako Bog zapoveda. Neka se cela stvar dobro razvidi, pak, da vidimo ki ima krivo ja ale vi : Ma Talijani, ki su znali, da imaju krivo, su rekli : — Ne, ne — mi ćemo duvel. mi ćemo duvel. *Torino* je od principa dobil jedan dobar kolap, a bi bil i više, da ni imel prsa fadrana s nekakovum stvarom. Princip je pak kako sam već prvo rekal, ostal samo malo ogreben puli trbuha. To je sve. A Talijani ? *Luminacijoni, fešti* — kako da su pol sveta dobili. A ča su dobili ? Nevolju, kako su i sami, zač ono, ča je princip de *Orleans* napisal je napisano, a bilo bi napisano i onputa, kada bi mu *Torinjo* sablja bila i olita znela, a ne ga samo malo ogrebla. A ja — zač recimo, da bil jedan dan ale drugi, našemu *Minjinjanju*, skočilo iva glavu, da me zove na duvel, za ono, ča sam napisal protiva njemu, i recimo, da bi on bil od mane jači, pak da bi me va ko mesto onako dobro piknul, ča mislite, da se nebi po Lovrane isto pivalo :

„Minjinjanji ga una putela,
Bionda e bela — per far amor".

I kako da bi i To su vam dunke duvoli — na. Nego kada smo baš na teh duvelih da vam povedem još ovu. Znate, da je *Kenić* ovi dni strašil, da će moći i *Sveti Otmar* poslat na duvel. Otpo. Da će ga samo čuli : — *Bruto trofeo! kapi škrifer te tulecki ? Ke tulecki šporki in vapor tapeti de kamara. Ke tulecki puta fora, kvanto katifo mar kvanto Mediterano brijago. Pruto trotela, che [illegible] tufolo kul pištola — mi jera serčenle, sakrapuji najner i mi škrifer, bajlukarije in cajlung to tulecki, ke Sjentulini puta fora, kvanto pavimento že brijago, — a no tulecki* ....

I znate, komać, da su ga nekako umirili. A da bite znali, zač se je pak vazgal. Da vam povedem. Brižan *Zventulini*, kega ovike zovu *Menighino* — napisal je jedan libar, va kem je otel dokazat, da smo mi svi Talijani. Nebog fantina ! misleł je, da je to onako lahko, kado va škole reć : — *duve, duve ja kvatro*. Nego kada i popel, valje je videl, da je to vratii posal, pak neznajuć ča bi napisal, čapal se je prez nikakovega razloga s gosp. *Stargerom* na Volesku, s „*Družtvom Unovo Trgotci*", pak s *Ukupom Šterkom*, s mojemi pačunarijami, s nekim litratom od piškupa, s nekum hartum od pet fiorini, s nekemi, ki da se igraju a la mora, a najzad prijel se s dvemi Nemci, ki da su na vapore vanka hitali i oblatili tapeti va kamara. To je vidite *Kenića* opeklo, i kuzi ga je on počel strašit „s tufolo kal pištola". Ma *Zventulin* haje i nehaje za Kenićev jad. On je intanto s tami stvarami dokazal, črno na belom, da smo mi svi Talijani. Pak kemu ni pravo, neka se *apela*. Ja, ja — zač sko pogledáte na Kvarner, ča ćete videt ? Vi ćete reć, da ćete videt puno braceri, trabakuli, brodi i vaport s našum austrijskom banderum, i još drugeh brodi i vapori francuskeh, ruskeh, amerikanskeh, inglezkeh i grčkeh. Ma ja ! — Aj načete videt ni trohi božje, ako ne sve sami „bragozzi chioggiotti" o il leggiadro tricolore (bandera talijanska !) subentrato al fatidico „leone di San Marco" ... No že mal. A pomislit, da upravo tamo, kade *bati taj leggiadro tricolore*, da bati najjače i — bajonete ! Ka ! pegula ! Za šada on samo uzdise ! ... „Oh ! i bei tempi della repubblica veneziana !". Oh ! povero San Marco ! ..." Nego pustimo po strane ča ono brbljo proti gg. *Laginji i Jakiću*, ono smo već sve šteli va „*Jotane Pensiere*". Čujmo raje ča govori taj Menighino od nekeh naših prezimen. I ta su sva talijanska ale latinska. Ime *Jeletić* je prišlo od — *Jelati*. Ta fameja je nekada prišla va Lovran s Puji. Dunke *Jelati*. A viš, kako je to lepo. Šala je dosta poć va poteštarju podešte *Jeteticu* i pitat ga : „Šior Jelati de Puja, la me dija un jelato". A on će na to : — „La vol pana, naranca o limon". Altroche, kada i bil *Turčić* za podestu ! si on puta videl kada kakov jelat ni de Puja ne de Oprić. Ma sada ? .... A Letić ? Ča mislite, da je to ime prišlo od besedi : ja *letim*, ti *letiš* ..." Ke ! nanke za misleť. Letić će talijanski reć : D' allegri. Dunke allegri šiori Letiš ! Fraja popolo, kada vam govore, da ste allegri. A kade su druge bumbi, ke je on naštampal va tem svojem libre : „*Sulla riviera liburnica* ?" A brižan *Meneghino* ! A pomislit, da mu i sam „*Jovane Pensiero*" piše, da mu je libar pun „de inesatezze imperdonabili". Pak tu kumediju imel je nosa posvetit svojoj ženi : — „Alla mija Tonka !" ... I sve to skupa gušta 90 soldi ! *Ah ! povero Meneghino, feroštuchto troteio !* bi rekal Kenić !

Barba Tončić.

Pabirci iz Voloskoga. Dne 21. prošlog mjeseca prodno se *Ljudevitu Dukiću*, mučenu inžiniru iz Trinajstići na javnoj ovršnoj dražbi sav njegov imetak odnosno njegova „starina" i „domaćina", kako bi rekao *Lumbertićina*. Ukniženoga duga bijaše na toj Dukićevoj „domaćini" preko *8000* for. a prodalo se je za 2000 for. premda bijaše procienjena na 5600 for. Kupio ju je notar *Puobich* a javno je mnienje, da ju je kupio za Dukića, koji bi valjda htio, da sa 2000 for. plati 8000 for. duga. Kako se ovo zove, molim ? Najviše duga potiče od god. 1896 ama t. j. odkada se Dukić počeo družiti sa Krstićem, a najveći dio toga duga sastoji iz tražbina siromašnih obrtnika, stolara, kovača, klesara itd. koji su na Dukićev račun radili i mučili se i koji sada moraju svoje krvave žuljeve i svoju muku na ovako *pošten* (?) način izgubiti. Takvi su vidite ti prijatelji puka, koji nisu zadovoljni, dok mu kože ne svuču. I Dukić se može pohvaliti, da ga je Krstić priveo na pravi put. Jednom liepo viđjen i čuven muž i čestit gospodar a sada . . . ? Živila takova „domaćina", koja je išla „fuć".

Na zadnji dan prošloga mjeseca doživili smo u Voloskom liepu *Gratis-komediju*. Taj dan bje uz asistenciju oružnika na javnoj cesti pred kancelarijom notara *Puovicha* u Voloskom zaplenjena *kočija* i konj famoznog Krstića. I njega samoga su osobno plenili na nenadjoše na njem *ni prebijene pare*. Dakle bura ko i Krstića, bura kod Vikota, Pepića i Lumbertićini, buga kod svih mačijh i to jača i silnija bura nego „*senjska*". Sila svjeta bilo se taj dan sgrnulo pred kućom, gdje je *Puovichova* pisarna i gdje je kao obično stojala Krstićeva kripica ; svi pijalu znatželjni, što će se to dogoditi a kad vidješe, da su *ober-mačku* uzeli, naravski, za dug, konja i kočiju, svi prasnuše u smjeh, a Krstić morao pješke k „staroj" gundrajući, pred sobom onu staru „*domaću*" : „*Senza un soldo morettina tu mi lassi* . . . !"

Vele, da kad je kući došao, da ga je njegova „stara" zapitala : „*E indove xe el caval* ?" a on da je na to odgovorio srdito : „*Al diapolo* !".

* * *

Dne 30. t. m. doplovile su ovamo dve ladje englezke ratne mornarice i to torpedinijerke : „*Dracon*" i „*Ardent*" i usidrile se pred našom lukom. Isti dan usidrila se pred Opatijom englezka admiralska Jachta „*Surprise*". Ladja „*Dracon*" odplovila je već drugi dan na Rieku, gdje bijaše ostala englezka eskadra, dočim „*Ardent*" i „*Surprise*" dignuše svoja sidra 2. t. m. u jutro, te se priključiše ostalog eskadri, koja je iz Rieke odplovila u Trst. Ovo je valjda prvi put, što se tudji ratni brodovi zaostavljaju pred našim Voloskom.

* * *

I opet smo prisiljeni potužiti se proti jednomu Krstićevich agenta. — Nalazi se ovdje kod poreznog nadzornika na kotarskom glavarstvu, jedan diurnista, koji imade uvjek pune džepe „*mačijh zloća*" te ih ljudem narivava veleći : to čitajte, ta piše istinu a ne ona iz Trsta itd. Neznamo dali taj delija čini to na svoju ruku ili po nalogu svojih predpostavljenih Znamo samo to, da je pred nekoliko mjeseca „*privandrao*" ovamo iznošenih gaća, pa se jedva ovdje malo pokrpao. — Vele, da je iz Labinšćine i da njegov otac „*šmeveke*" nosi. Ako misli pak, da je došao ovamo, da Krstića pomogne zavadjati ljude, nek se nosi odkud je došao, jer bi mu inače moglo presjesti. —

Doskora javit ću Vam se opet.

Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču razpisuje natječaj za nekoliko bezplatnih stanova i novčanih podpora u školskoj godini 1897/8, namienjenih hrvatskim djakom, koji kane polaziti velike škole u Beču Molbenice valja, da se pošlju na družtvenu adresu : VIII. Piaristengasse 43. najkasnije do 10. listopada o. g., a treba da su podkriepljene : 1) krstnim listom, 2) svjedočbom siromaštva i 3) svjedočbom o izpitu zrelosti ili svjedočbom o dvih kolokvijih iz prošloga polieća.

U Beču, dne 31. kolovoza 1897.

Predsjednik
Marko Juraj Iohn,
veleposjednik.

Tajnik
Špiro Perušić,
cand. iur.

Primorski odnošaji v poslanski zbornici na Dunaju (po brzopisnih zapisnikih) V Gorici tiskarna A. Gabršćeka. Pod ovim naslovom izdala je podpuzetna tiskara g. A. Gabršćeka u Gorici knjižica, koja sadržaje glasovitu razpravu iz carevinskoga vieća o odnošajih u našem Primorju. Knjižica imade preko 60 stranica ; tiskana je u 5000 iztisaka a stoji samo 25 novč. i čisti dobitak pripasti će hrvatsk.m i slovenskim družinam, koja su zapale u nesreću radi izborniih izgreda u Primorju. Preporučamo toplo tu knjižicu.

Izkaz

prinosa na ravnateljstvo „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru tekom mjeseca augusta tek. god.

Gosp. Dr. Dražić iz Dobrinja priposilje sakupljenih na mladoj misi Josipa Payačića u Dobrinju dne 25. Julija . . . . f. 35.—
Gosp. Sime Crvar, svećenik u Bermu priposilje savranih prilikom svoje mlade mise dne 1. agusta . . . . . f. 38—
Hrvoj Istranić polag poziva u 31. br. „N. Sloge" priposilje svoj . f. 1—
Gosp. Mihovil Barbić, duhovn. pomoćnik u Pićnu priposilje na poziv Hrvoja Istranića u br. 31 „N. Sloge" svoj mjesečni . f. 1—
Gosp. Dr. Poščić iz Voloskoga sabrao na koncertu Lovora u Opatiji dne 1. augusta . . . f. 3·44
Na mladoj misi muč. gosp. Josipa Polića u Jelenji na nazdravicu veleč. gosp. Andrije Pobora domovini sabrala gdična Marija

Kružić, koje pak priposlao veležast. gosp. Don Ante Volarić . f. 22·—

Gosp. Matko Mandić, urednik N. Sloge u Trstu šilje:

a) priposlanu mu svotu od g. A. Cirkovića iz Bakra sabranu na predlog gosp. A. Antića pri krstitbi Ane Cirković uz želju „da bi naši apoštoli bili družbini zastupnici i zagovornici kod Boga . . . . . f. 8·—

b) svoj mjesečni prinos na poziv Hrvoje Istranića u 31 br. „N. Sloge“ . . . . . f. 1·—

Gosp. Ant. Rogač, dekan u Hrušici dostavlja od:

a) preč. gosp. Jurja Jana, kanonika u Dolini . . . . . f. 20·—

b) Svatovah i svatica na mladoj misi č. gosp. Josipa Ličana u Ilirskoj Bistrici . . . f. 20·25

c) od svata g. Tomšiće-Ivetova za „prezu tabaka“ . . . . . f. 2·—

Gosp. Josip Mandić iz Pazina pripošilje svote, u više prilikah po njem na Pazinščini sakupljene u ukupnom iznosu od . . . . f. 60·—

Gosp. R. K. Jeretov iz Zadra pripošilje poštanskim checkom po njemu sabranih a putem „Narodnog Lista“ objelodanjenih prinosa u Dalmaciji tekom mjeseca julija . . . . . f. 7·30

Gosp. Ant. Fučić iz Punta pripošilje sakupljenih na zabavici priredjenoj u Košljunu dne 18. agusta . . . . . f. 6.82

Gosp. Franjo Anaković, župnik u Privlaki priključuje se broju „stotine“ želeć da Bog dade „hiljade“ gg. rodoljuba, koji bi se odazvali pozivu Hrvoje Istranića u „Našoj Slogi“ . . . . f. 1·—

Gosp. Mons. Zamlić u Voloskom odazivlje se pozivu Hrvoje Istranića u „N. Slogi“ svojim mjesečnim prinosom od . . . f. 1·—

Gospodin Franjo Butković, radionica opanaka na Rieci predao na ruke g. D.ra Vitezića . . f. 3·—

Gosp. Fran Folnegović i gospodja mu iz Zagreba umjesto vienca na odar blagopokojne Leopoldine Modrušan iz Karlovca pošilju . . . . . f. 10·—

Uprava „Narod. Novina“ Zagreb pripošilje darovane iznose od gosp. Dra. Šilovića f. 10, od Dra. Herzoga f. 2, i od gdje. A. Ožbolđ for. 1 ukupno . . f. 13·—

Gosp. A. Fučić, učitelj na Puntu pripošilje dio prihoda od zabave, priređene dne 15. t. mj. u Puntu . . . . . f. 10·—

Gosp. Ivan Večerina mesar u Voloskom predaje sabranih u družtvu prigodom proslave njegovog imendana u gostioni „Internazional“ . . . . . f. 3·—

Listnica uredničtva.

Veleč. g. J. Ž. u Sv. L.: Izvolite se oglasiti češće kračimi viestmi. Živili!

Ces. kralj. gimnazij u Puli.

Oglas.

Primanje učenika za školsku godinu 1897/1898 biti će 16. i 17. rujna t. g. od 9. do 12. sati u ravnateljskoj pisarni.

Ravnateljstvo c. kr. gimnazija.

Klesarska radionica.

Podpisani časti se javiti p. n. občinstvu, da je u Voloskom — Cernikovica — otvorio

novu klesarsku radionicu.

Isti preuzima naručbe svih u klesarsku struku zasjecajućih radnja iz svakovrstnog kamena i mramora, te obavlja iste na zahtjev po nacrtu točno i sjegurno; izradjuje takodjer na zahtjev crkvene stvari: žrtvenike, spomenike itd. Naručbe obavlja uz najniže ciene brzo i točno, te se preporuča p. n. občinstvu za mnogobrojne naručbe.

Volosko, 26. julija 1897.

Frane Ferlan
Volosko-Cernikovica.

Nova radionica
opanaka.

Sl. občinstvu javljam ovim, da sam otvorio dne 1. t. mj.

„Primorsku radionicu opanaka“

svake vrsti, za gospodje, gospodu, djecu, radnike itd. uz najniže ciene te molim za mnogobrojne naručbe.

Čavle (kod Rieke) 5. julija 1897.

Josip Jugović.

Prave brnske suknene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muško odjele steji samo	for. 3·10 iz dobre „ 4·10 iz dobre „ 4·50 iz dobre „ 6·— iz bolje „ 7·75 iz fine „ 9·— iz najfinije „ 10·50 iz još finije	parve ovčje vune

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gornje kaputе, Boden, Paravisane, Doskinge. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Chevjote itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna Kiesel-Amhof u Brnu

Uzorci badava i franco. Pošiljka vjerne uzorka.

Pozor! P. n. občinstvo upozorne se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se iste izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Gosp.

Gabrijel Piccoli

ljekarnik

u Ljubljani

Molim Vas pošaljite mi 30 bočica Vaše čudotvorne želudačne tinkture, koju se doista može nazvati „božjom rukom“.

S. P. Flegar
župnik
Žminj — Istra.

Odkada se je počela moja supruga ljeciti Vašom želudačnom tinkturom, poboljšalo se je njezino stanje u toliko, da se čini kao da je pomladjena.

Francesco Patelli
ljekarničar
Višnjan — Istra.

„Želudačna tinktura Piccoli-a razprodaje se u ljekarnah po 15 nvč. bočica.

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugariji i po inozemstvu
ALOJZIJ MOZETIĆ

TRST — Piazza dei Negozianti br. 1. — TRST

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj te inozemstvu, posreduje putovanja u Aziju, Afriku, Ameriku i Australiju, te po cieloj Evropi, zastupa najbolja parobrodarska družtva, posreduje kod osiguranja proti nezgodama uz bezplatnu poduku toliko pismenu kao ustmenu u svim mogućim putnim prigodama; jamči najniže ciene i najbolju poslužbu.

Pravi, čisti, izvrcani med

od cvieća i lipe I. vrsti

za liek i jelo u izvornih bocah 1 kć á 85 nč.

iz svoga racijonalnoga pčelinjaka prodaje

Franjo Ryšlavý,

župnik na Munah — Podgrad — (Istra)

U cieloj ovoj okolici nesiju kmeti sasma ništa hajde niti ovdje raste vres; za to je ovaj med izključivo od cvieća i lipe, dakle I. vrsti. Pošto je pako izvrcan, čist je kao kristal, a samo takov med može se bez škode i straha rabiti za liek i jelo.

„Tržaška posojilnica in hranilnica“

(registrirana zadruga s ograničenom jamčevinom).

u Trstu Via Molin piccolo br. 1, I. kat

(blizu nove poštanske zgrade.)

Daje posude na ukujižbe uz 5½%; na mjenice po 6%; na zaloge po 5½%. — Prima štedome uložke uz 4%. — Uređuje svaki dan od 9—12 sati prije podne i od 3—4 satr. poslije podne, a u nedjelju i u praznici od 10—12 sati prije podne. — Izplaćuje se svaki ponedjeljak od 11—12 sati prije podne i svaki četvrtak od 3—4 sata poslije podne. Glavne dionice vriede 200 kruna. Zadružne dionice mogu se plaćati u mjesečnih obrocih po 1 for. a vriedi svaka 10 for.

Svećar u GORICI J. Kopač Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2.45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji . . . . . klgr. po for. 1.20
„ obični . . . . . „ „ „ 1.—
Granis . . . . . „ „ „ —.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Svi strojeve za poljodjeljstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

Preše za grožđje, diferencialni sustav.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč

II/2 Praterstrasse 49.

Cienike i sviedočbe gratis!

Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafrakcija!

Skladište pokućstva

tvrdke Aleksandra Levi Minzi

Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladište pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladište zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc u Trstu

Broj 37 U Trstu 16. septembra 1897. Godina XXV[illegible]

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana ne pisma, oglasi itd. tiskaju po obično[illegible] ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom upravitelju (assegno postale) na „Amministrazione „Naše sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odmah uredničtvu u otvorenom pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka zvečer.

Dopisi se nevraćaju ako se neštampaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji [illegible] for., za seljake [illegible] for. na godinu. Razmjerno for. [illegible] i [illegible] na pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Sjetite se
Družbe sv. Cirila i Metoda
na Kasku!

Godišnjica.

Dne 12. t. mj. prošla je godina dana kadno se je prvi savjetnik našeg uzvišenog vladara ministar predsjednik grof *Kazimir Badeni* provezao našom pokrajinom od *Žavlak* preko *Kopra, Bujah, Vižinade, Višnjana, Poreča, Rovinja* i *Pule*, pak odavle željeznicom sliedećeg dana preko *Pazina, Herpeljah* itd. natrag u Beč.

U predvečerje njegovog dolazka amo u Trst pozdravili smo g. ministra u ovom listu ovako:

„Naviekuć ovdje njegovoj preuzvišenosti iskrenu dobrodošlicu, izrazujemo ujedno vruću želju, da bi njegovo putovanje po ovih naših južnih stranah bilo našemu nevoljnomu narodu od koristi. Bude li se htjela njegova preuzvišenost na vlastite oči uvjeriti o nesnosnom stanju Slavena primorskih u obće, napose onih Istre, imati će tomu bez dvojbe prigode, a uvjeri li se o tomu, tad je on kao prvi savjetnik sviele krune dužan, da tomu stanju u interesu našega naroda i same monarhije na put stane. U to ime kličemo mu oni: Dobro nam došao“.

Danas, nakon godine dana ministrova boravka u Istri, vriedno je, da se osvrnemo na nedavnu prošlost i da vidimo u koliko se izpuniše naše nade glede na poboljšanje *nesnosnog* stanja u Primorju u obće i napose u Istri.

O tadanjem putovanju ministra predsjednika naklapalo se koješta, nu u tom bijahu svi glasovi složni, da se on želi na vlastite oči osvjedočiti, da li su svi oni vapaji primorskih zastupnika na carevinskom vieću o zapuštenosti i zanemarivanju materijalnih probitaka ovih južnih pokrajinah monarhije u istinu opravdani, i da se uvjeri, je su li mnogobrojne pritužbe i jadikovke naših zastupnika temeljite.

Gospodin ministar predsjednik mogao se dostatno uvjeriti o jednom i drugom. On je prošao doduše letimice preko Gorička, Trsta i Istre, ali je lahko mogao opaziti, da su ove zemlje u gospodarskom pogledu najzapuštenije u čitavoj Austriji i da im treba brze i velike pomoći, ako se želi, da se pridignu materijalno na korist svoju i države.

Zemaljska zastupstva, pojedina družtva, načelnici itd. predstavišе mu težnje i želje pokrajinah, gradova, občina itd.

Što se napose Istre tiče, predstavilo mu se ovdje u Trstu među ostalimi predsjedničtvo političkoga družtva *„Edinost“*, koje mu je jasno i glasno kazalo što nas tišti i žalji, osobito u narodno-političkom pogledu. Članovi hrvatsko-slovenskoga kluba na istarskom saboru izjadali se g. ministru u Puli do sita. Koli u Trstu toli u Puli saslušao je on naše jade i nevolje pozorno i prijazno. I' jednim i drugim obećao je g. min'star svoju pomoć uz jedini uvjet, da budu *ustrpljivi i uztrajni*. Svi, koji su čuli utješljive rieči i sladka obećanja g. ministra bijahu osvjedočeni, da će on održati svoju rieč, da će od rieči doći do djela, od obećanja do izvršenja. Pa kako i nebi? Ako se neće vjerovati svečanomu obećanju jednoga ministra predsjednika, prvoga savjetnika presjasnoga cesara i kralja, komu da se više vjeruje? I s tim uvjerenjem pošli su umireni kući i zastupnici i načelnici naši.

Ali jao, koliko doživismo razočaranja tečajem netom minule godine! Od svih krasnih rieči, od svih sladkih obećanja g. min. predsjed. nije nam ostalo drugo do gorke uspomene na — krasne rieči i sladka obećanja. U materijalnom pogledu nije se učinilo za našu Istru od strane vlade upravo ništa, a u narodno-političkom jesmo kud i kamo na gorem. *Nesnosno naše stanje*, orisano g. ministru predsjedniku od predstavnika našega naroda onako živimi ali istinitimi bojami, postalo je od tada još nesnosnijim u svakom obziru. Ono je upravo zdvojno! Mjera naših jada i nevolja je puna do vrha. Ovoga stanja dulje absolutno podnašati nemožemo. Ovako napried nemožemo niti za korak, ako se neće, da izgubimo posve vjeru u zakone i u pravicu.

Skrajni je čas, da se sastanu zastupnici slovenski i istarsko hrvatski na ozbiljan i odlučan pogovor. Dne 14. t. mj. mora se uslišati u bieloj Ljubljani bolni vapaj primorskih Slavena. Tuj će se čuti zdvojni uzklik: *bráco pomozite jer se utapljamo!* Na sastanku u Ljubljani moraju se složiti svi naši zastupnici i pouzdanici u jedno misli, u jednoj želji i u jednom zahtjevu: *bezodvlačna i izdašna pomoć primorskim Slavenom*. Svako zatezanje bilo bi težki grieh, svako omalovaženje naše nesnosnog stanja bila bi crna izdaja na našem narodu. Mi se čvrsto nadamo, da neće nitko od zastupnika naroda htjeti na sebe povući težko prokletstvo umirajuće braće. Nam se radi ovaj par o glavi, o *biti il nebiti*. Tko je za prvo, taj mora sve svoje sile u to uložiti, da budemo, da budemo narod svoj, slobodan, jednakopravan svim ostalim narodom monarhije; tko nije za to, taj nije naš, taj je odpadnik, izdajica.

Dopisi.

Iz Moščenica. Toli željno iščekivani danak napokon nam osvanuo. A svanuo krasan, sjajan, veleban. Nedjelja, 5. rujna — tko da je zaboravi? — I nebo je bilo s nama. U oči veličajnog našeg slavlja od silne zapare i omare niesi mogao ni da odahneš, a u večer pokrili nebo strašni tmurni oblaci. Svako mnijaše: Kiša će, nepogode, zlo vrieme — ode nam slavlje. Dobri se sviet uzbojao, a djavo se vesello u svom kutu, vesello se i čovjek djavolske duše. — Ali Bog, dobri naš stari Bog, koji se za nas još jednako stara, pokvario je djavlju i njegovim prodanim dušama veselje i još jedan put slavilo je svjetlo nad tminom svoje slavlje. — — — Svanuo krasan dan. Popuhnuo i vjetrić, i ugodnim svojim draganjem razavježio znojna lica mnogobrojna naroda, što je sa svih strana dohrlio, da vidi, što nije naša drevna Moščena vidjela već čitav jedan viek.

A naš Fran, dični naš Fran, zdrava i krepka korenika naša, slavio je onoga dne slavlje, što ga još ne doživi ni jedan živući Moščeničanin. Prikazav Svevišnjemu svoju prvu nekrvnu žrtvu, on je u prvom redu uzvisio svoga Gospoda, uzvisio sebe i svoje, uzvisio čitav ovaj naš puk. A naš puk pohrlio, da ga vidi, da ga čuje, da primi od njega blagoslov..... I sve iščekuje napeto, kad će se pojaviti žudjena povorka sa župnoga stana. Još su unutri, jer slušaju malog andjelka, šestgodišnju malicu, nečakinju g. župnika, gdjeno im zvučnim al odvažnim glasom krasnoslovi pjesmicu, što ju prijatelj posvetio dičnomu mladomisniku. I mnogu suzu izvabila dobra malica.

Povorka krenula iz kuće. Mili Bože, koliko li svećenika! I ljudi se tiskaju, guraju se, vrve, dižu se na prste, ele da vide taj divni skup, da vide mladoga misnika, da vide svoga župnika — i eto:

Plovan berseški su tu! zabrujilo u šir. I stotine i stotine pogleda uprlo se u dičnoga Rajmunda Jelušića. Pak onda! Eno mladomisnikove sestre, gdje sa svojim vjerenikom stupa odmah za bratom, koji će ju iza prve svoje svete mise vjenčati. Sliede djeveri i *svatnice* — pa opet se ljudstvo uzbudilo: — Eno g. Spinčića! Da, i tu našu diku imali smo toga dana u svojoj sredini! . . . A zvoni zvone, mužari . . . Ne, ne — mužari niesu pucali Naš glavar Kotešić ima veoma delikatna ušesa, zato nije htio, da dopusti, da se u mjestu pravi takova buka. Pa ni *bandere* nije izvjesio. Zašto? Neka ga pitaju oni, koji su ga izabrali, ja vero neću. Nekoji vele, da je zaboravio to učiniti, jer da je morao mazat dražkoga Afrikanca, komu da je silno pozlilo, kada je vidio onoliko svieta okupljena u gradu. A on je siromah mislio, da će bit sva crkva prazna. Ta koliko se je sirota namučio, nagovarajuć ljude, da neka idu svi na prvu mašu, a ne na misu našega Frana. Bože moj, ti Afrikanci, svi su jednaki, svi koliko ih ima počam od Ičića pa sve do Drage. Pak neka im bude!

U crkvi se sve stisnulo jedno za drugoga. Započe služba božja. Kako je to lepo, govorili ljudi, i čudili se. Eto na propovieđaonici veleč. gosp. Rajmunda Jelušića. Njegova propovied trajala je preko sata, — nu cielo to vrieme minulo je kao munja, tako je živo, žarko i oduševljeno govorio g. propovieđnik. Upravo divan je bio nagovor gosp. mladomisniku. Riedko je bilo oko, što nije u tom trenu zasuzilo. Služba božja se svrši sa „Tebe Boga hvalimo“ i sa vjenčanjem mladomisnikove sestre. Na posliedku podieho je mladomisnik svoj blagoslov ponajprije svojoj rodbini i svećenikom, s kojima se izljubio, a zatim svemu puku u crkvi.

Iza toga krenula povorka natrag u župnikov stan, praćena neizmjernim narodom.

Što ćete, da vam dalje pričam? Kod gosp. župnika čekao je mnogobrojne uzvanike upravo gospodski objed. Palo je liepih nazdravica, od kojih ću spomenuti onu veleč. gosp. župnika gosp. mladomisniku, pa zanosnu zdravicu veleuč. g profesora Vj. Spinčića i razne druge, što ih je živo i vatreno izrekao naš dični gosp. Rajmund. Bilo i pjevanja i krasne i zdrave šale — ta slavio se dvostruki pir. I veselo se družtvo razišlo tek u večer. Liepo je izpala umjetna razsvjeta župnikova vrtića pred kućom, učinjena na čast gosp. Spinčiću, koji se u tom trenu razstajao s nama. Dugo su još orili nad drevnom Moščenicom burni poklici: Živio Spinčić! i dugo je još sakupljeni narod preklapao o današnjem nezaboravnom danu. . .

A izdajice? A poturice? Kano sinje kukavice povukoše se u svoj brlog, jedni da se grizu od jada, a drugi da tješe nebogu frajlu, koju su mučili strašni „convulsi“. Što nebi, sirotu! Ta u piesti je već držala, da naš Frane neće smjesti promisiti, a rekli su joj to njeni „pajdaši“, a ovim su to za stalno obećali neki veli, veli ljudi.

Pa eto! Sada, u tom času, kada nju te misli muče, Peršić s Grabrove blaženo

PODLISTAK.

Istarski razgovori.

Preporučeni na razmišljanje svim Istranom, a ponajpače prodancem i njihovim drugovom.

(Ive je izučio mnogo škole i mnogo svieta vidio, a Mate je priprost, ali za to bistar.)

III.

Što su to Slaveni, pak Hrvati?

(Nastavak.)

Mate: Zahvaljujem Vam, gospodine, ča ste mi malo preja raztumačili, ča je to domovina i naš zajik, i prosim Vas najlepše, da mi poveste čagod i ča su ti Slaveni, zač *„matuljski smrad“* vavek od njih neč naklapa, tako, da mi ni sve onako jasno, kako bi to moralo bit.

Ive: No, dragi Mate, gledat ću, da budeš i s tim na čistu. Prije svega pak ti kažem, da taj malovriedni listić govori o svemu, (kako bi neki po domaću rekli), „prez šuga i šustanci.“ Ajdmo dakle na posao!

U Europi ima, kako i sam znaš, mnogo naroda i mnogo narodnosti. Od tih mnogih narodnosti tri su dela ili grupe najznamenitije, i to: romanska, germanska i slavenska, a ima i finska, tatarska i mongolska, koje su neznatnije, a spadaju medju njih oholi Madjari i Turci.

U romansku ili latinsku grupu narodnosti spadaju:

1. Španjolci i Portugalci.
2. Francezi.
3. Talijani.
4. Rumunji, koji stanuju u današnjoj Rumunjskoj (staroj Vlaškoj i Moldavskoj) i u Ugarskoj, poglavito pak i izključivo u Sedmogradskoj.

U drugu ili germansku grupu narodnosti spadaju ovi, kako sliede:

1. Danci, Švedi i Norvežani.
2. Englezi.
3. Niemci.

U treću, našu slavensku a uz to i najveću grupu narodnosti spadaju ovi Slaveni:

1. *Rusi* (u Ruskoj i Galiciji).
2. *Poljaci* (u ruskoj, njemačkoj i austrijskoj Poljskoj).
3. *Slovaci* (u Ugarskoj, okolo gorja Karpata).
4. *Česi* (u Českoj, Moravskoj i Šleziji).
5. *Slovenci* (u doljnoj Štajerskoj i Koruškoj, pak Kranjskoj, Gorici i Gradiški, u Trstu i okolici, pak napokon u sjevernoj Istri).
6. *Hrvati* (u Istri, Hrvatskoj, Slavoniji, Dalmaciji, Bosni i Hercegovini, Medjumurju, Bačkoj i Banatu, pak napokon i u Srbiji i u Crnojgori, i u velikom dielu sadanje Turske).
7. *Bugari* (u Bugarskoj i dielu Turske).

Mate: Po svetega tića, to nabrajate, kako da iz knjigi čitate, e, vidi se, da niste za niš školi pasali.

Ive: Sad dakle znate za te tri najznamenitije grupe narodnosti u Europi, pak ih pogledajmo malko pobliže. *Romanska* se grupa sastoji, kako ste čuli, od četiri naroda, *germanska* od tri, a najveća *slavenska* grupa, u koju spadamo i mi Hrvati iz Istre, sastoji od 7 naroda. U ovih grupah je velika razlika. Ako se n. pr. razgovaraju medju sobom Talijan i Francez, ili Španjolac i Rumunj ili kako čr-

gačije, budite uvjereni, da biste se Vi s Kinezom prije razumjeli „na moti“, nego oni medju sobom. Isto tako, ako se razgovara Englez i Niemac, budite stalan, da se neće razumjeti.

Mate: Kako je pak sa Slaveni?

Ive: Dragi Mate, to ti je sasma drugačije! Svi Slaveni medju sobom mogu se liepo razumjeti. Tako n. pr. kad dodje kakav Hrvat iz Dalmacije prodavat stvari okolo po Beču, razumjet će se sa svakim Slavenom. Jednom sam baš imao priliku slušati u Beču, kako se jedan Čeh sliši Hrvatom iz Dalmacije razgovara, pak su razumjeli jedan drugoga ma svaku rieč. Kako se može dakle razumjeti Čeh i Hrvat, tako se mogu razumjeti medju sobom bez poteškoće i svi ostali Slaveni.

Mate: Po tičevu dušu, tako je! Zač kada pride Kranjac k nam s lonci, mi se sasvim dobro razumemo, a kad pride i Slovak iz Ugarije kako drotar („lonce, padele vezat“), razumi se ga podpuno.

(Sliedi.)

se smije i gleda sada svoju staru, a sada svoga sina — popa. I ona, i ta dobra starica vesela je i blažena. Ta njeni Frane će se svaki dan molit Bogu za nju, za svoju dobru majku. . . A i naš Frane je veseo i sretan — ta on je s pomoću svojega miloga i sladkoga hrvatskoga jezika — postao svećenik. A Karla govori zapuđenim ljudem, da se s hrvatskim jezikom nemože postat ama ništa. I zapuđeni ljudi su joj poverovali — i sve do danas su misleli, da je to sve laž, zač sada vidu, da s hrvatskim jezikom može čovjek u Istri postat i pop i biskup. I brižnoj Karli srce puca od jada. . .

Meštromo.

Iz Liburnije pišu nam 12. t. mj. Kako ste jur u zadnjem broju dične „*Naše Sloge*“ natuknuli, spletkari matuljski mačak već nekoliko vremena u družtvu sa nekojimi svojimi podrepnicami nebi li ulovio u svoje novo spletene mreže kakovu ludu ribicu. Ovih će naime dana biti u ovom kotaru dražba potrošarine, pak bi *matuljski mačak* htio upotrebiti i tu priliku u svoje nepoštene svrhe. Pozvao je kao *trgovac vinom na veliko* — ali bez vina — sve krčmare kotara k *Bosi* u Voloskom na sastanak i dogovor, kako bi udesili, da svi krčmari složno preuzmu potrošarinu u svoje ruke. Tomu njegovomu pozivu odazvaše se *petorica* krčmara: *Buratin* i četvorica drugih. Kod takvog odziva naravski, da su se njegove nade izjalovile. — On je — kako sa pouzdane strane doznasmo — računao: Pozvati ću kao „*poznati*“ prijatelji puka (Ferenčić svjedok) sve krčmare kotara, nagovarat ću ih, da preuzmu potrošarinu u svoje ruke, pa da će onda plaćati za polovicu manje „rende“ nego sada. Oni pak iz zahvalnosti imenovat će me svojim „kasirom“ (kasa je najme *obermačku* nedostiživi ideal), pa će mi tako sjektra pasti u med . . . Ili ako mi to ne uspije, gledat ću, da dobije potrošarinu onaj Talijan iz Pule, pa mi mito neće izbjeći. . . Nu ovaj put je mačak činio račune bez krčmara. Nekoji naime govore, da za dobro mito radi za jednog Talijana, koji imade u Puli potrošarinu i koji bi htio, da ju u našem kotaru odnzme *Gorupu*, pa da onda naše krčmare pošteno ošiša. *Krstić* bi naravski svoje mito odnio. Drugi opet vele, da bi Krstić htio postati „kasirom“ složnik krčmara (là fondo), koji bi preuzeli potrošarinu u svoje ruke. Mi pako sudimo, da bi *ober-mačak* htio nasamariti i Talijana i naše krčmare samo, da se kod toga njegov vječno prazni džep napuni. — I radi toga vidite naši krčmari kao razboriti ljudi rekoše „*mačku*“: nosi se prodance, mi nećemo, da s tobom imademo posla! Oni će preuzeti potrošarinu u svoje ruke al Krstića, koga dobro poznaju, neće blizu. U ostalom još je svim poznato što bijaše jednom sa pok. starim *Marottijem* radi te potrošarine. Koliko su onda naši krčmari imali štete samo za to, jer nisu paziti komu se bijahu povjerili.

Obermačku se pak još sada sline ciede po odurnom licu iza isplivalom kasom. Siromah pisao je, trčao, klatario se, nagovarao, pa na koncu konca dodje mu od tih njegovih „mnogobrojnih pristaša“ (?) *petorica* na sastanak. Pa da nije to škalonja! —

Naši su ljudi već počeli otvarati oči i upoznali su kakvog su kova mački, naime: „roba od pazara“. tko jim više daje, tomu će služiti, bio makar to i sotona. — Laž, potvora, nepoštenje propalih stvorova može za čas zasliepiti lakovjerna i neuka čovjeka, ali kad mu ušljed laži, potvore i nepoštenja tih stvorova trpi džep, tad se brzo opameti.

* * *

U proljeću t. g. pogodio je poznati *Slocarić*, Krstićev pajdaš, u družtvu sa jednim Talijanom gradnju vodovoda iz Učke u Opatiju. Sada kad se s vodovodom došlo do Ike, odzela su družtva „Quarnero“ i „Južna željeznica“ Slocarića radnju, vodovoda i potjerali ga sa iste. Uzrok toj za njega neugodnoj mjeri vele, da je taj, što je Slocarić baratao sa dinamitom, odredjenim za radnju, na svoj način t. j. da bijaše neoprezljepu, i na kažnjiv način odneseno sa gradnje vodovoda u njegovu kuću na Frančićih nekoliko dinamita. Pošto je Slocarić, počinio i drugih neurednosti, potjeraše ga sa radnje a stvar sa dinamitom prijaviše sudu. Idjemo da vidimo hoće li i ova kažnena prijava spavati vječni san kao što spavaju tolike prijave proti Krstiću. Uslied ovog čudnovatog postupka oblasti, kad se radi o našim narodnim protivnicima, utrnuti će u narodu i žadnji trag i onako već uzdrmane vjere u zakone i pravicu. Vele mnogi dvoje o nepristranosti božice Pravde, pa vele: „*našim neprijateljem je sve dozvoljeno. Gule nas, varaju nas, grope nam se, diraju nam u osobno i obiteljsko poštenje, zavađjaju nam i siluju žene i kćeri, a sve to slobodno i bez kazne*“. Mi pako s naše strane naglašujemo samo ovo: Jao si ga, državi, jao pokrajini, gdje se ulazja u narodu pravne brieži i gdje nastaje dvojba u nepristranost pravice! Zakon i pravo izdezne a na njihovo mjesto dodje šaka! Uvostalom nadamo, da će se ove stvari iztaknuti i na kompetentnijem mjestu.

Ušljed postupka *Slocaričevog* zaostavila se radnja vodovoda a na stotine ljudi ostalo je kroz više vremena t. je dok nebude koji drugi radnju prenzeo, bez zasluzbe. — I opet jedan rukopipateljni dokaz kakovi su *mački* prijatelji puka.

Franina i Jurina

Fr. Si videl, ov put ga ima mačja samo s biškupom?

Jur. Čul san ja, da j' zrigala proti njemu ča ni bilo ni ča neće bit.

Fr. Pak ča se sme tako smradno lagat?

Jur. Pitaj malo onega velega gospuda na Volosken.

Fr. Ča onega, ki se biškupu do črne zemlji klanja?

Jur. Bi reć, da ja.

Fr. A kako se takovemu delu dê?

Jur. Pitaj prijatelja mu Izdajića.

* * *

Fr. Ča se ono vrti Voloski Trpiglad s Krstićem okol naših oštari?

Jur. Bi tal, da bude Krstić oštarski kašijer za rendu, pak da bi onda dobitak delili.

Fr. Ja da bi bili naši oštari čuki, pak da bi dali: vuku ovce past.

Jur. Za ten se gre dragi moj Franino. Dakle te opet Krstić i Trpiglad nos otrt.

Fr. Ako Bog da!

* * *

Fr. Si čuja, da imaju sada za poreško biškupiju dva šeminarija talijanska?

Jur. Vero zná sam do sada samo za onoga u Kopru.

Fr. Borme imaju sada novega u Premanturi.

Jur. A ználi za njega i presvitli biškup?

Fr. Ha! ako će more znat za to i još čagod od tâmo

* * *

Fr. Poreški *Potezulić*, da ni nekako zadovoljan svojim Benjaminom va Svetom Lovreču.

Jur. Ča nebi bia, ter ga nisu mogli donahvalit sva poreška gospoda pred parlit.

Fr. E! ča j' bilo to se spominjalo, ma sada su druga vrimena.

Jur. Imaš pravo, sada su vrimena od talijanske kulture.

Različite viesti.

Imenovanja u sudbenoj struci za Istru. Službeni list bečke vlade donosi slieđeća imenovanja sudbene stranke za Istru: *Savjetnici* kod c. kr. okružnog suda u Rovinju bijahu imenovani gg: Dr. *Sančin And. Dr. Grškovič Io.*; *Rode Ed.*; *Dr. Zendovich J.*; *Kümerlin N.*; *Gandusio S. i Tartaglia pl. J.*

Iz Rovinja premješteni su savjetnici gg. *Jakopig A.*, *Zörrer R.*, prvi u Trst, drugi u Gorica.

Savjetnici bijahu imenovani sudci gg. *Apollonio J.*, *Carabaglia D.* i *Ussai D.* i ostaju na svojih mjestiha i to prvi u Pazinu, drugi u Poreču, treći u Mitrovinu.

Tajnici bijahu imenovani kod okružnog sudai u Rovinju gg. *A Tentor*, *Decescini Dr. G.*, *Calegari P.*, *Martinelli L.*, *Giacomelli Dr. O.*

Sudci bijahu imenovani gg. *Colombis Dr. Ivan* u Labinu; *Budislich Konst.* u Voloskom; *Zotich J.* u Krku; *Tripalo Stj.* u Lošinju; *Orbanich Dr. J.* u Cresu; *Bercellatb Dr. A.* u Buzetu; *Paulin B.* u Podgradu.

Zamjenikom državnog odvjetnika u Rovinju bijaše imenovan g. *Sbisa Dr. A.*

Sudac g. Platzer u Podgradu imenovan je tajnikom zem. suda u Trstu.

Savjetnikom prizivnog suda u Trstu bijaše imenovan g. Bogdan Trnjavec.

Naši zemljaci g. Antovčić Josip sudac i savjetnik u Tolminu premješten je kao savjetnik u Gorici, g. Dukić Fr. sudac u Sežani imenovan je savjetnikom tamo.

Gg. sudci savjetnici Kandussi i Kandussi prenešteni su kao savjetnici prvi u Trst, drugi u Gorica. Predsjednikom c. k. okružnog suda u Gorici imenovan je vitez C. Defacis.

Sveslovenski i istarsko-hrvatski sastanak u Ljubljani. Odkad biela Ljubljana obstoji nije sakupila u jednoj dvorani toliki broj zrelih, ozbiljnih i mudrih glava, koliko prošloga utorka na sveslov. i istarsko-hrvatskom sastanku. Prostrana dvorana „*Sokola*“ u „*Narodnom Domu*“ i sve njezine galerije bijahu dubkom pune. Preko 2000 osoba iz svih slovenskih pokrajina, te iz naše tužne Istre sakupilo se pod jednim krovom, da vieća i zaključuje o boljku duševnom i tjelesnom našega naroda.

Iz susjedne Hrvatske došli su na sastanak kano gosti prvaci stranke prava gg. baron *Rukavina*, *Dr. Starčević D.*, *Dr. Banjavčić*, *Dr. Ružić* i *Dr. Poljočnjak*.

Mladoeski klub poslao je svoga odličnoga člana Dra. *Stransky-a*. Iz Moravske prisustvovao je sastanku zastupnik Dr. *Slojan*, iz Galicije Malorus zast. *Barwinski*.

Naša Istra poslala je, okolo 35 svojih ponajboljih sinova, a Trst sa okolicom bijaše po svojih zastupnicih i prvacih krasno zastupan.

Sastanku je predsjedao, gorički, zastupnik Dr. *Gregorčič* dočim ga je otvorio zast. Dr. Šusteršič. Izrečeno je mnogo vrlo krasnih govora i na sastanku i na banketu. Stvoreno vrlo važnih resolucija, koje se odnose na naše duševne i tjelesne potrebe.

Već danas iztičemo, da bijaše izmedju govornika najviše odlikovan naš zastupnik g. prof. Spinčić, da se ga je najpozornije slušalo i da mu se je najburnije odobravalo.

Sastanak je trajao od 9 u jutro do 2 poslije podne. Započeo je i svršio u uzornom redu.

Na uvodnom mjestu govorimo o tom sastanku u posebnom članku, što ga napisasmo prije sastanka. U budućem broju donieti ćemo važnije točke sastanka, napose one, koje se iz bliza nas tiču. Ovdje spominjemo jošte, da bijahu sve resolucije *jednoglasno* prihvaćene i da nebijaše nigdje ni traga kakvomu strančarenju ili zadirkivanju.

Talijanski zastupnici i grof Badeni. Ovdašnje talijanske novine javljaju, da je pozvao ministar predsjednik grof *Badeni* četvoricu zastupnika, članova talijanskoga kluba na carevinskom vieću na dogovor u Beč. Toliko javljamo bez dalnjeg tumača.

Predsjednik „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru presvjetli gosp. Dr. Dinko Vitezić u Opatiji *nepoznat*!!

Predsjedničtvo „Družbe sv. Cirila i Metoda“ u Ljubljani pisalo je prvih dana mjeseca agusta presvj. g. Dr. Dinku Vitezić predjedniku „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“ — Opatija — Istra, a to pismo bijaše iz Opatije vraćeno u Ljubljanu za opazkom: *Nedignuto, nemože se izručiti* (dakako njemački) Bez tumačenja!

Carevinsko vieće otvara se dne 23. t. mj.

Iz Vrbnika pišu nam 15. t. m. Pisalo se već više puta o namisli, da se ovdje sagradi „*Hrvatski Dom*“, kao hram prosvjete i kao njeki biljeg harnosti i ljubavi zatvalnih sinova starodrevnom frankopanskom gnjezdu, milom nam Vrbniku. Na čelu pokreta bio je naš uviek dušom svjezi, neumorni trudbenik naš, dični starina Dr. *Vitezić*. Spržilo se misao, počeo pogovor, pa sve ž vlje zanimanje za tu namisao, dok se nije sastavio i privremeni odbor, izradio pravila i poslao je još prošle godine na c. kr. namjestničtvo na potvrdu.

Nu pravila bila su vraćena tobož s razloga, da se to družtvo nemože potvrditi, pošto da ono radi za dobit; ono da mišli sazidati zgradu, od koje bi vuklo dobiti! Na takvo čudno riešenje podnio je privremeni odbor utok na Vis. ministarstvo nutrnjih posala, a ovo je utok prihvatilo i dalo privolu družtvu. Nu od te privole proteklo je punih sedam mjeseca, dok je namjestničtvo pravila potvrdilo i javilo privremenom odboru. I u tom vidimo dokaz naklonosti prama svemu, što hrvatski diše! Tužna Istro, kada češ imati dobru majku!

Tako to jšlo i srećno se prodrio trnovite klance, te sada napokon stojimo pred gotovim činjenicom. Pravila su tu a sada nas čeka obilnah rad i rodoljubna požrtvovnost! Dajmo se dakle na djelo. Domorodni sine ovog starodrevnog grada, bio kod kuće ili se desio vani, ti si onaj, koji si podignuo glas Vrbniku. Čuti češ pjevati kud se kreneš na daleko i široko „*Vrbnike nad morem*“. Kud se makneš ori se slava onim neustrašivim borcem, sjajnim sinovom, koje odhranise ove stare zidine! Starni sine, sada ti taj starac upravlja molbu, da položiš darak na žrtvenik njegov. Priskoči u pomoć drevnom gnjezdu, tá to ti nalaže dužnost, to zahtjeva od tebe rodoljublje, to ište od tebe braća željna napredka! Neradi se nami o materijalnoj dobiti već hočemo, da pokažemo svietu, kako vruće ljubimo ovu rodnu grudu, da smo spremni za tu ljubav i žrtvovati nješto! U kolo svi naši sokoli, gdjegod bili. Na vama je sada, svitao Vam obraz, da vam nepotamni! Čim je stigla potvrdba, odma se naš dični *Starina* dao na rad, pripravio sve potrebno, te odlučio zaključio da se drži u nedjelju dana 19. t. mj. glavna skupština sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izbor: predsjednika i ostalih članova upravnoga odbora, kao članova nadzornog vieća i obraničkog suda.

2. Razpravljati i zaključit o položaju, nacrtu te o troškovniku zgrade, koja će služit za „*Hrvatski Dom*“.

3. Ini slučajni predlozi.

Bilo sretno i uspješno!

Tuča u Istri. Sa raznih strana naše tužne Istre dolaze nam vrlo žalostni glasovi o težkih posljedicah, koje je prouzročila neretnia tuča prošle nedjelje.

Nekoje porezne občine mjestne občine Pazin pretrpile su grozni udarac; isto tako i dio občine Tinjan, i dio občine Buzet. I u sudbenom kotaru koparskom naudila je tuča nekojim občinam silne štete.

Zadnji čas doznajemo, da je poraznu občinu Zumesk (občina Motovun) dne 12. t. mj. na 10 sati u večer tako silno tuča potukla, da nije ostalo ni lišća na drvetju. Tamo lebdijaše preko tri mjeseca kiša, a sada, kad se je nadao siromašni seljak, da će spraviti bar malo grozdja, i to mu nesretna tuča pobila. Preporučamo političkim i poreznim oblastim, da učine svoje naprama unesrećenomu puku; občine pako i pojedince upozorujemo, da prijave oblastim mjesta i prediele točom uništene ili oštećene.

Otvorenje „Hrvatske Čitaonice“ u Pomeru. Od tamo pišu nam prvih dana t. mj. Kako bijaše javljeno u dičnoj „*Slogi*“ otvorili smo ovdje hrvatsko ognjište, miln našu *Čitaonicu* na utjehu i veselje svih dobro i pošteno mislećih a na jad i čemer naših neprijatelja talijanaša, šarenjaka, i talijanske gospode. U družtvu nas imade do 30 članova, što mla ijih muževa i čestitih naših mladića. Nemarnici i nekoji neposlušni mladići priredište istog dana ples i to bez dozvole oblasti. Njih kolovodja podučio tu zavedenu mladež, da na izazivlje i napada na ulici il kod plesa, ako bi mu se približili. Bilo bi došlo dostadje i možda do krvi, da nisu naši vriedni mladići oprezni i mirni bili, te se daleko držali šarenjačkih podrepnica.

Naše veselje povećala je prisutnost članova čitaonice iz Medulina i nekojih članova čitaonice u Ližnjanu, napose naš sag dičnog župnika L. Kirca, koji nas je podučio, posavjetovao i konačno koristnimi knjigami podario Bog naplatio tu ljubav stostruko svima!

Iz Poreča pišu nam 10. t. mj. Ovdje je umro nakon dulje bolesti nesretni *Ivan Opassich*, koji si je bio nepoštenim načinom stekao silno imanje. Naši kmetovi u zapadnom dielu Istre, osobito na Poreščini prolili su dosta suza radi njega, jer je mnoge gnavio na prosjački štap. Radi svoga nepoštenoga baratanja sa novci odsiđio je zadnje vrieme više godina u koparskoj tamnici. Premda po rodu i jeziku naš, držao se je uviek poreške gospode i njihovih naputaka i primjera. Svoje bogatstvo ostavio je netjaku Ivanu Stanciu. Bog mu se smiluj duši!

Talijančenje u naših crkvah na Kvarnerskih otocih. U ovdašnjem glasilu i dovu i ložiliberalaca čitamo dne 13. t. mj. viest iz *Velog Sela* sliedećeg sadržaja: „Od godine 1803. kadno je prejasni biskup *Fr. P. Raccamarich* iz Osora, *protjerao* iz naših crkva glagoljicu uvedsi svagdje latinsku liturgiju, pučajući, da se čita epistolu i evandjelje puku slavenski, *nikada sa jošte nije čulo cielu latinsku misu*. Tu zadovoljštinu doživili smo ovih zadnjih dana, a povrh toga čuli smo talijansku prodiku, što i ju je izrekko naš mnogoč. župnik *don Rocco Stupárich*[1]).

Znati valja, da bijahu do sada *vrlo rietke* talijanske propovieđi, i radi toga smo mi, kad nam se je propovieđalo u jeziku nepoznatom čitavomu pučanstvu *cielo*,

[1]) Lisica je on mali Rocco! Op. Ured.

morali izaći iz crkve, jer inače bili bismo Turci na propovijedi*). Ovo do znanja presvj. g. biskupu.

Na znanje i ravnanje svećenicima po Istri. Potuca se kroz njeko vrieme amo po Istri neki skitalica iz Dalmacije, občina Drniš. On, se hvali, da je bio misijonarom u Kini kao laik družbe Isusove, u turskom robstvu da je postao eunuch, te da sada putuje u Rim. Tomu istina nitko razuman neće vjerovati, jer poznaje jole institucije naše crkve. No ipak živi taj varalica od dobročudne lahkovjernosti naše puka i ponajviše svećenstva. Budući svojom vanjštinom i sleparskim govorom škodi ugledu vjere i svećenstva, opozorujemo naše svećenstvo na ladanju, da ga odlučno protjera od svoga praga.

Pišu nam s Ilovika niže Lošinja. Ova dva otočića, sjeverni zvan sv. Petar, a južni Ilovik, gdje leži istoimeno selo, brojeći oko 600 duša, dva su obavna otočića pokrivena zelenilom, osobito gajevima maslina. Sjeverni je mnogo manji od južnoga ali u staro doba važniji. Na njem se nalazio manastir s crkvom jur. god. 1071., te se ga spominja u poveljah hrvatskoga kralja Krešimira. Taj je manastir obstojao sve do god. 1776., kad je mletačka vlada namjestila u samostan svjetovnog svećenika sa naslovom: kraljevski kapelan. Godine 1879. bijaše sagrađena nova crkva na obitavanom južnom otočiću Iloviku, a stara na sv. Petru priugotovljena za groblje. Južni otočić osobito je plodan i prikladan za voćarstvo, koje sve ljepše napreduje, pa kad nam, nebi bila filoksera uništila vinograde, mogli bismo se zvati sretni. Sjeverni i južni otočić zatvaraju među sobom jedan rukav mora u obliku obrnutog „S" te tvore tako krasnu naravsku, duboku i po svakom nevremenu prikladnu luku. I tako nam, koji živemo u malenom selu, nije ništa čudnovata osobito usred zime gledati u luci 30—40 i više brodova svake vrsti i veličine, to iz naše carevine, to turskih, grčkih i talijanskih.

Možda ćete po tom zaključiti, da nam taj doticaj mnogo koristi, donaša. Ali, nije tako. Ta čemu ćete se nadati od tuđinog Turčina, od škrtog Grka, od razderanog Talijana? Osobito od ovih posljednjih, koji su žalibože najčešći naši gosti, te imamo se što dobra naučiti, dapače upravo od njih trpi naše mjesto najveće moralne škode a ne riedko i materijalne.

Kako pak naše mjesto uživa osobito krasan položaj na moru i zdrav zrak, nije čudo, da nas gusto posjećuju to domaći to inostrani gosti. Al mislite, da nam je barem to na uhar? Nije. Čujte ovaj slučaj! Dne 20 prošlog srpnja posjeti ovo naše mjesto desetak, što mladića, što jur zrelih mužev. Došli su barkom iz Velogasela. Među njima nalazio se jedan absolviran gimnazijalac, koji bijaše nedavno radi politike *d' oltre mare* iztjeran iz koparske gimnazije, te je sada pitomac občinske gimnazije u Trstu. Bio je med njima također njeki učitelj iz *patria dei Rossetti*, jedan djak universe i drugih gimnazijalca viših razreda. Čovjek bi kazao cvijet inteligencije barem će nam pokazati lieni primjer svoje naobražbe. Al jok, valja znati: da je ovo mladež *dell' avita coltura* i mora se izkazati: con lor propria bruttura.

Od ranog jutra, kada dodjoše, do pod večer, kada odnše, ta Vam nebijaše čuti no neuredno vikanje, gadne razgovore, kletve i psovke, hulenja na Boga i Bogorodicu; i još štošta. Al ne bijaše ni to dosta. Oni se usudiše ulieti u svetu crkvu, te se i tu najgadnije ponašahu.

Naš duhovni pastir, častni kapelan, koji je tekar nakon više dana doznao da su isti d-lje bili u crkvi i da su njekakvu „*porkariju*" bacili u škrabicu „*Za Papu*", pošao je odmah, a društvu kamerara na lice mjesta, da se o stvari osvjedoči. Otvoriše škrabicu i doista, kako se govoraše, nađoše na veliku sablazan unutri ništo, što je najgadnije, te se niti imenovat ne može među kršćani.

Tužba je sa strane crkvene uprave po dužnosti odmah učinjena na sl. sud — a sada čekamo, da vidimo, što će isti sud na toliku sablazan danu puku, obezčašćenje crkve i na uvriedu indirekte nanešenu glavaru svekolike kršćanske crkve: Papi.

Trgovci sa vinom pozor! Istarsko vino od nekoliko godina ovamo je na dobrom glasu, nu lanjske godine pokidala je Istru velika nesreća, pošto je peronospora bila pokvarila sav proizvod, zato su trgovci iz Kranjske izbjegavali istarsko vino prošle godine, ali ove godine okrenulo je na bolje, tako, da će Istra u obće, imati treći dio vina dobre ljetine, a i kakvoća vina biti će jako dobra, kakove nije bilo već dvadeset godina poprilici. Radi toga upozorujemo gospodu trgovce, za vinom iz Kranjske i Hrvatske, neka dođu, bez obzira na viesti, koje primaju od nekojih istarskih bezdušnih špekulanta, koji su odlučili dobru istarsku kapljicu siroti seljaku skoro badava pograbiti pak sa istom umjetno baratati i izvanjske trgovce varati. Treba dakle da se svatko posluži sam ili izravno s proizvođačem, koji seljaka, ako želi imati izvrstnu kapljicu i biti uvjeren, da je kupio naravsko vino. Gg. trgovci, koji žele kupovati grožđe, neka dođu koliko brže, jerbo će berba ove godine započeti do skoro.

Istarski seljak.

Iz Baderne pišu nam 10. t. mj. Zakasnili smo, g. Uredniče sa izvješćem o našoj školi, ali krivinja nije naša, van onoga gospodina, koji je bio obećao, da će Vas izviestiti, a toga nije učinio. Činimo to dakle sada držeći se one naše: bolje ikad nego li nikad. (Pisao je iz Rom. Op. Ur.)

Konac školske godine obavio se u našoj školi družbe sv. Cirila i Metoda vrlo svečano.

Kod sv. mise, koju je čitao velec. g. *J. Ptašinski* (u nepriustnosti domaćega g. župnika) uz pripomoć svoga brata bogoslova, *H. Ptašinskoga*. Na harmoniju igrao je učitelj *g. Pečarić* i pjevao školskom djecom mješovitoga hrvatskog misu.

Množtvo roditelja bijaše duboko ganuto pobožnim i milozvučnim pjevom.

Pod misom zapjevasmo „Tebe Boga hvalimo" uzdajuć Bogu čast i hvalu, što smo dobrotom plemenite družbe sv. Cirila i Metoda zadobili u poročkoj kotaru za okolo 20.000 duša prvu hrvatsku školu.

Poslije sv. mise pošla su djeca sa g. učiteljem i sa roditelji u školu, gdje je nakon molitve započeo izpit iz pojedinih predmeta. Sa uspjehom bijahu svi prisutni posve zadovoljni. Prisutni ravnatelj istarske vinarske zadruge u Puli, naš dični g. L. Križ darovao je odlikašem 10 kruna, g. Ptašinski 1 krunu i podielio boljim molitvene knjižice nabavljene od same družbe.

Na koncu progovorio je g. Ptašinski prisutnim roditeljem predočiv im važnost i korist škole i preporučio im, da djecu i u buduće marljivo šalju u školu, radi koje imadu biti zahvalni našoj plemenitoj Družbi i svim njezinim dobročiniteljem.

Konačno zapjevaše djeca nekoliko krasnih pjesmica a svečanost završi kano obično u naših školah sa cesarskom pjesmom.

Talijansko političko družtvo za Istru obdržavalo je u nedjelju dne 12. t. mj. u Kopru svoju glavnu skupštinu. Pošto je predsjed. *Dr. Silvestar grof Venier* otvorio skupštinu pozdravi istu načelnik *Cobol* u ime grada Kopra, naglasivši, da svaki mora žrtvovati svoje osobne ambicije poradi „naših zakonitih pravica". Za tim je *Dr. Depiera*, pozvao od predsjednika razložio novi program, iz koga vadimo sliedeće: Dosadanji pravac družtva ne odgovara više potrebam pokrajine; imade se skrbiti za valjanu podlogu, da bude rezultat izbora uviek osjegnan. Ima se nastojati, da ne samo u sabor, već i u sve moguće odbore budu birani Talijani, i to takovi, koji imadu i znanja i sposobnosti. Družtvo se ima brinuti za pobolj šanje radničkog staleža, za podignuće obrta i trgovine, bogoštovja i nastave; imade nadzirati rad javnih oblasti kaošto i učiteljskog osoblja; imade nastojati, da se škole, koje su silom poslavenjene, opet polatinjače, te da se u čitavoj Istri osnuju talijanske paralelke; imade svu moguće poduzeti, da se svećenstvo brine samo za crkvu, te da u Istru ne dolaze svećenici iz drugih slavenskih zemalja. Družtvo ima pripomoći razvoju poljodjelstva, skrbiti se za osnovanje družtava u podporu poljodjelaca; skrbiti se za interese ribara i male plovidbe; da se može izključiti svaku konkurencu (zar i čezotsku? Op. Ured.) Osobito je važno osnovanje novčarskih zavoda, da se njima istarski seljak priveže uz Talijane, te da ne treba tražiti pomoći iz vana. Družtvo mora nastojati, da budu talijanski liečnici i druge inteligentne osobe namještene po Istri, da budu središte, koje će oko sebe sakupljati narod, da se svuda osnuju bjetaonice, odbori, te ćemo onda biti sigurni, da ćemo pobjediti. Ovaj program i razlaganje bilo je jednoglasno prihvaćeno.

Za tim je g. Fran Costantini predložio, da se o sjednicama drže zapisnici, te da se isti u novinama priobćuju. Bude prihvaćeno.

Pri izboru bude predsjednikom izabran zastupnik Dr. Mate Bartoli, a njemu uz bok malne sve mladu sile. Pošto se je novi predsjednik zahvalio a starom se predsjedniku izrekla zahvala, razidje se skupština s velikim nadama, ali koje nade će se razbiti o tvrdu volju, značaj i rodoljublje našega puka širom Istre.

Iz Vrbnika pišu nam 10. t. mj. Mare Gršković'eva, sestra naših prijatelja *Mateja* školskoga nadzornika u Zagrebu i Jure gradskoga viećnika u Karlovcu umrla je dne 7. t. mj. jutrom rano u svom rodnom mjestu Vrbniku u 73. godini svoga života. Bila je žena riedke odvažnosti i požrtvovanosti za svoju braću, a najmladjemu *Juri* bila je prava majka, da bi se mogle u nju ugledati mnoge majke. Njoj je bila lahka zemlja Gruda, koja krije njezine mrtve ostanke, a vrlo bratu i rodbini naše sažalenje (Pridružujemo se i mi ovoj iskrenoj želji Op. Ured.)

Iz Barbanštine pišu nam 12. t. mj. Redko se puta iz ovih zapadnih krajevah naše nesretne Istre išta znade, pa eto mene g. Uredniče, koji nacrtah malo redaka molbom, da je blagoizvolite tiskati i svietu priobćiti, po dičnoj „*Našoj Slogi*". Čude se, po našoj *Brbanštini*, njezini žitelji, da se ne znade po dičnoj „*Našoj Slogi*" što se je dogodilo u ovih stranah kod državnih izbora, pa eto mene neukog kmeta, da Vam u kratko opišem događaje, koji se zbiše u mjesecu marču t. g.

Na 24. marča t. g. skupiše se mladići od sela Manjidvorci i pošli su na brežuljak „*Na vrh Drač*" izmedju sela Perdeci i Manjidvorci, i tu su učinili krieg na čast našim sokolom Splinčiću i Laginji, kako se je vidilo i po drugih miestih osobito po Labinštini. Toga radi išli smo i mi da pokažemo našim zastupnikom izabranim našu zahvalnost, da ne misle naši talijanaši, da smo mi još njihovi robovi kano bili u ono vrieme. Ali hvala onomu, koji se zove „*Vrilo žive vode*" — nije sada kako bje u ona vremena. Pošto bijaše kries gotov, eto ti onog „*telića*", koj je od sto izbornikah naše kapelanije glasova u korist talijanskoj stranki, niti jedan nas nije izdao izim njega; došao je sa hlapcom sa puškom i rankunom kao da ide u boj. Ali budući mi trieznі niti mu bismo htjeli riečі prosloviti, a on sve to više počeo sa puškom nam grozitі, a mi u taj čas odputili smo se u selo nedaleko, naime Prdece. *Mišan* odmah poče je bacati kamenje za nami te žviždajući i psujući grdio nas riečmi „*Hrvatski prasci*". Kada smo došli u dvorište Josipa Prdeca izpalјena bijaše proti nam puška dvojcevka — njekoljko časakah zatim nastane je mir.

Drugog dana poslao je „Mišan" zjutra na 25 marča javiti žendarmerijskoj postaji u Barban mladiće i učinio je tužbu proti njima kao proti kakvim zločincem.

Na 25. marča po svršenoj sv. misi sjele objeda išli su isto mladići naj taj spomenuti bruzuljak kraj Prdeci, i tu su objedali, barjake i pucali sa pištolami, tu je bilo obće veselje, kakvog nismo mi još doživjeli, do tog dneva. I tam veselju nije prisustvovala samo ona trojica obtuženih mladića, nego na stotine ostalih osoba od bližnjih selah. Tom zgodom grozio se je isti sa puškom u ruki i rugajući nam se „*Hrvatski prasci*" i mnogo drugih pogrda. Njemu su pomogli u tom i njegovi ukućani, dapače i ženske. Njegova stara govorila je ovako: *Šok hrvatski prasci, doma na — novista donesi njim zobati.*

Iste večere pak učinili smo novi kries ali te osobe nebijaše blizu sve je prošlo u miru, u veselju, u slogi i ljubavi. Klicalo se je na svih stranah: živio Laginja i Spinčić.

U jutro rano na 26. u petak već istoga mjeseca žandari izpitali mladiće kako je o toj stvari i nahodeći ih nevine pošli su javiti Mišanu, da ih nemogu odpeljati u zatvor.

Na 26. marča okolo 10 sati pred ponoć, poslao je taj Mišan svoga hlapca u žendarmerijsku postaju u Barban — da su ga tobož htjeli ubiti i upaliti mu imanje. — G. postajevodja povierovao mu je sve — ali se je ljuto prevario!

Na 27. marča eto ti žendara! Odmah pošli su sakupljati mladiće po njihovih poljih, gdje su obradjivali zemlju. I uzeli su mladiće, tobož da ih vode samo na izpit. Ali kad tamo pošli su s njima kao sa trima najvećima zločincima na vrh Drač i ondje je ostao kod njih jedan oružnik a drugi je išao pitati informaciju u Prdece k onoj baki. Kad je nazad došao, ljut reče: ala gremo do *Dinjana*. U taj čas došao je gospodin župan sa još njekoliko osoba te svi kao jedan počeli su kazivati, da nije istina ono, što je reka Mišan i da oni su pripravni sto i sto puta priseći proti tužbi, koju je učinio Mišan na nevine mladiće ali ostao je njihov glas vapijućeg u pustinji! Ono što je rekao, porekao nije, sjele fajde pak štap u ruke, put pod noge, pak hajd do *Dinjana*. U Vodnjan došli su okolo 6 sati na večer i tu su ih zatvorili.

Drugi dan na večer naime nedjelju skoro vas puk naše kapelanije kresove je palio po obližnjih bregovih, naime na vrhu „*Gradine*" kraj „*Bratulići*", na „*Gruhu*" kraj „*Kuidi*", na „*Banjin Vrh*" kraj crkve na „*Koradi*" kraj „*Bileti*" na „*Plasini*" i na „*Vrhu Draču*" sva kapelanija Sv. Marije od zdravlja bijaše razsvjetljena kao u srijed podne, a živio klici *Laginji i Spinčiću* i nevinim mladićem, koji su zarad svoga domoljubja onako nemilostivo progonjeni orili se sa svih strana

Mladići bili su u iztražnom zatvoru puna 42 dana t. j. od 27. marča do 6. maja. Odlučena bje razprava proti trojici obtuženika, naime: *Miho Bergic Ivanov, Pave Bergić pok. Pave, Ivan Laginja Martinov*, na 13 agusta t. g. Od ovoga dneva bje prenešena za 6. septembra t. g. ali niti ovaj dan nije se zaključila razprava, da nisu htjeli primiti njihove svjedoke, i stoga bje prenešena razprava. Oni imaju za branitelja g. D.r Rismondo čovjeka poštena i nepristrana. Uspjeh ćemo Vam javiti.

*) Evo naše glave eto nam kažete jednu osobu starinom iz Velog Sela, koja nebi razumjela hrvatsku propovied. Op. Ured.

Našim čč. gg. naručnikom.

Molimo sve svoje dužnike, koji nam duguju predplatu, bilo za prošlo polugodište, bilo za drugo, da svoj dug namire što prije, da ne budemo prisiljeni komu obustaviti novine, jer mi imamo velike troškove oko „Naše Sloge", koje moramo u redu podmirivati. Mi nemožemo drugim plaćati, ako se nam ne plati. Više malih dugova čini za nas veliku svotu. Mi bi rujvoljeli, da ne trebamo nikoga opominjati. Za oglase duguju nam primjenice obće, družtva i pojedinci većih svota pak bi valjalo, da ih podmire, da nebude nami neprilika a njim neugodnosih.

Gospodinu,
Al. Fabiani-u
c. kr. kot. kapetanu
u *Volosk*om.

Vami je doista poznato načelo, da je „*omnis auctoritas a Deo*" (Svaka vlast od Boga). Vi ćete se bezdvojbe i držati toga načela kad se radi o koži Vašoj ili onoj Vaših svjetskih poglavara. Nu ako to vriedi za Vas i za svjetske poglavice u obće, kad i kamo više imalo bi to valjati za crkvene oblasti i crkvene poglavare.

Vi ste najboljim svjedokom kako se neprestano u „*Matuljskom listiću*" bezobrazno laže i bezsramno navaljuje na hrvatsko-koparskog biskupa presvj. g. *Šterka*. Vi ste jednu takovu bezstidnu klevetu izpravili u talijanskom listiću ali istu klevetu pustili ste u bieli svjet putem listića, što ga sami cenzurirate.

Vi ste pogotovo čitali i zadnji broj (11/9) rečenog listića, pak ste morali opaziti, kako se tamo proti biskupu lopovski laže, kleveće i cmi — to je stalno opazio svaki, koji imade samo mrvicu zdrave pameti. Vi ste sve, to propustili u bieli svjet.

Radi toga pitam Vas ovim javno: Smatrate li Vi i presvj. biskupa predstavnikom kakve vlasti? Vriedi li za Vas načelo „*Omnis auctoritas a Deo*" i glede biskupa? Kako ćete pred Bogom i ljudmi opravdati, da spomenute grdobe u bieli svjet propuštate, čim se biskupska čast, ugled i dostojanstvo baca u najsramniju kaljužu.

Volosko, 12.9.97.

Vaš sugradjanin.

Objava.

Upisivanje u ovu c. kr. pripravnicu za učiteljišta slijediti će 29. i 30. o. mj. od 9—12 sata u jutro. Primaju se učenici krepkog zdravlja, koji su dostatno nadareni, dobrim uspjehom dovršili pučku školu i 14. godinu svoje dobe. Kad bi kojemu do 14. godine primanjkovalo manje od šest mjeseci, može dobiti oprost primanjkajućeg vremena.

Svaki, koji želi biti primljen, mora donesti uz posliednju školsku svjedočbu o cijepljenju kozica. Učenici, koji dovrše dobrim uspjehom škol. godinu, dobe državnu potporu.

Redoviti pouk počimlje 1. oktobrom; tko se kasnije prijavi, ne prima se.

Kastav, 12. septembra 1897.

Ravnateljstvo c. kr. pripravnice
Ivan Bunc.

Listnica uprave.

Gosp. J. K. Cetinje. Primismo u redu. Zivili!

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vreds. papirjih za		V napoleonih za	
4-dnevni odkaz	2¼	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½	3-mesečni „	2¼%
30- „	3½	6- „ „	2½%

Za plazila, katera se morajo izplačati v sledanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v krepost z dnem 24. junija, 28. junija in odnosno 20. avgusta t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vreds. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrestí

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sasz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.
nkaze vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

za tamčevne listine pogoji po dogovoru. Krodi na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.
Kreditna pisma za katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.
Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Mašinista.

Vrlo vješt i izkusan mašinistu traži službu kod parobroda, tvornica ili u obće kod industrijalnih poduzeća.

Pobliže obaviesti o njemu podaje naše uredničtvo.

Klesarska radionica.

Podpisani časti se javiti p. n. občinstvu, da je u Voloskom — Černikovica — otvorio

novu klesarsku radionicu.

Isti preuzima naručbe svih u klesarsku struku zasjecajućih radnja iz svakovrstnog kamena i mramora, te obavlja iste na zahtjev po načrtu točno i sjegurno; izradjuje takodjer na zahtjev crkvene stvari: žrtvenike, spomenike itd. Naručbe obavlja uz najniže ciene brzo i točno, te se preporuča p. n. občinstvu za mnogobrojne naručbe.

Volosko, 26. julija 1897.

Frane Ferlan
Volosko-Černikovica.

Prave brnske suknene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muško odjelo stoji samo

for. 3·10 iz dobre		
„ 4·10 iz dobre		
„ 4·50 iz dobre		
„ 6·— iz bolje		parve svěje vune
„ 7·75 iz fine		
„ 9·— iz najfinije		
„ 10·50 iz još finije		

Jedan coupon za crno suknensko odielo for. 10. Tvari za gornje kapute, Boden, Peruvienne, Desklage. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviote itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro pomaste

Skladište tvorničkog sukna **Kiesel-Amhof u Brnu**

Uzorci badava i franco. Pošiljka vjerne uzorku.

Pozor! P. n. občinstvo upozorujemo na osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Prsni sirup.

Rabi se kod hripavosti kao kašalj ublažujuće, slez odstranjujuće sredstvo. Odrasli uzimlju 3 do 4 žlice, djeca isto toliko žličica. Ciena bočici 35 nvč.

Antirrheumon

Najbolje sredstvo proti trganju. S time se tri put na dan oboljele dielove namaže.

Bočica 25 novč.

Živinski prah

Izvrstna i najbolja pripomoć, da se konji, krave i voli zdravi uzčuvaju.

1 omot 25 novč., 10 omota 2 for.

Ljekarna Piccoli
„Pri Angjelu“
Ljubljana, Dunajska cesta

Šilje se prema poštanskom pouzeću.

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj

i po inozemstvu

ALOJZIJ MOZETIĆ

TRST — Piazza dei Negozianti br. 1. — TRST

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj te inozemstvu, posreduje putovanja u Aziju, Afriku, Ameriku i Australiju, te po cieloj Evropi, zastupa najbolja parobrodarska družtva, posreduje kod osjeguranja proti nezgodama uz bezplatnu poduku toliko pismenu kao ustmenu u svim mogućim putnim prigodama; jamči najniže ciene i najbolju poslužbu.

Javna zahvala.

Niže podpisani zahvaljuje se ovim putem svim prijateljem i susjedom, koji su mrtve ostanke našeg milenog sina, dotično brata

Emanuela Kanta

umrvšeg u Račicah (Buzet) dne 2. t. mj. nakon 9 dana težke bolesti u 22. godini svoga vieka, do hladna groba sproveli i tim njemu posliednju čast, a nama sućut i ljubav izkazali.

Osobito se zahvaljuje Velečastitomu svećenstvu, gospod. Josipu Elsnicu, koji je vodio sprovod uz dvorbu gg. Ivana Vranića, Eduarda Gržetića, Ivana Kynčila, Zorka Kluna i Simuna Červara. Spomenutim se isto zahvaljuje za odpjevanje krasnog choralnog „*Requiem*“ i „*Libera me*“. Bog nagradio za taj čin milosrdja, sućuti i ljubavi prama češkoj obitelji obilato svakoga.

U Račicah, dne 8. rujna 1897.

Za raztuženu obitelj
Ivan Nep. Kanta svećenik, brat.

Pravi, čisti, izvrcani med

od cvieća i lipe I. vrsti

za liek i jelo u izvornih bocah 1 kô á 85 nč.

iz svoga racijonoga pčelinjaka prodaje

Franjo Ryšlavý,

župnik na Munah — Podgrad — (Istra).

U cieloj ovoj okolici nesiju kmeti sasma ništa hajda niti ovdje raste vres; za to je ovaj med izključivo od cvieća i lipe, dakle I. vrsti. Pošto je pako izvrcan, čist je kao kristal, a samo takov med može se bez škode i straha rabiti za liek i jelo.

Tiskarna Gutenberg

filjalka ces. kralj. universitetne tiskarne „Styria“

13 Sackstrasse — **GRADEC** — Sackstrasse 13

TOVARNA ZA OBRTNE IN CONTO - KNJIGE

zistem „Patent Workmann Chicago“

Raztrirni zavod — Knjigovezstvo.

priporočuje se za prijazne naročbe se zatrdilom primernih cen in točne postrežbe.

Izdelovanje vsakovrstnih tiskovin kakor: časnikov, rokotvorov v vsakem obsežju, brošur, plakatov, cenikov, računov, memorandov, okrožnic, papirja za listo in zavitkov z napisom, naslovnih listkov, jedilnih list, pavabil itd. itd. — Bogata zaloga glavnih-, Conto-Corrent-knjig, Saldi-Conti, Fakture, Debitoren, Creditoren, Cassa-knjig, Strazza, Memoriale, Journalov, Prima-note, odpravnih, menjičnih, čase-zapadlih in knjig za kopiranje, kakor tudi vseh pomožnih knjig, potem raztrirnega (črtanega) papirja, Conto-Corrent, svilenega papirja za kopiranje, listov iz kavčeka za kopiranje, skledic iz cinka za kopiranje itd.

Za naročbe in nadaljnja pojasnila obrniti se je do glavnega zastopnika

Trst, Via delle Acque 5 — ARNOLDO COEN — Via delle Acque 5 Trst

Svećar u GORICI **J. Kopač** **Solkanska cesta broj 9.**

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2,45

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takod er tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Sve strojeve za poljodjeljstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

PREŠE ZA GROŽDJE, DIFERENCIJALNI SUSTAV.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav; ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd.

tvori u najboljem proizvodu

IG. HELLER, BEC

II/2 PRATERSTRASSE 49 — Cienike i sviedočbe gratis! — Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafacija!

Skladište pokućstva

tvrdke Aleksandra Leni Minzi

Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladište pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladište zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić** — **Tiskara Delene u Trstu**

Broj 38 U Trstu 23. septembra 1897. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripolana se pisma, oglasi itd. tiskaju po obićnom cieniku i po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom nakaznicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Koran list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenom pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se ivana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 3 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1½ za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Sjetite se
Družbe sv. Cirila i Metoda
za Istrani.

Sveslovenski i istarsko-hrvatski sastanak u Ljubljani.

Na poziv središnjega odbora za „Sveslovenski i istarsko-hrvatski sastanak" u Ljubljani sastali se dne 14. toga mjes. u prostranoj dvorani „*Sokola*" u ljubljanskom „*Narodnom Domu*" iz svih slovenskih pokrajina, te iz Istre narodni zastupnici, kolovodje i prvaci, a na čelu im zastupnici na carevinskom vieću.

U dubko punoj dvorani, te na galerijah sakupilo se okolo 2000 duša jedne mieli i jednoga srca, da viećaju i zaključju o koristi, potrebah i zahtjevih slovenskoga naroda i istarskih Hrvata.

Što se Istre tiče zastupana bijaše po svih članovih hrvatsko-slovenskoga kluba na istarskom saboru — izuzam g. Dra. Laginju, koji bijaše bolešću zapriečen doći. Osim zastupnika bijaše na sastanku više občinskih načelnika, savjetnika i drugih rodoljuba iz svih krajeva Istre i kvarnerskih otoka, a na čelu im naš dični starina g. Dr. *Dinko Vitezić*.

Iz banovine bijahu prisutni članovi stranke prava gg. barun *Rukavina*, *Dr. D. Starčević*, *Dr. J. Banjavčić*, *Dr. J. Ružić* i *Dr. Fr. Poločnjak*. Češki klub na carevinskom viću zastupao je član *Dr. Stransky*; došli su i članovi narodno-slavenske sveze, maloruski zastupnik prof. *Barwinski*, češko-moravski zastupnik *Dr. Stojan* i zast. *Vuković* iz Dalmacije. Iz Trsta sa okolicom nadošli su narodni zastupnici i narodni odvjetnici, te više drugih odličnjaka sa velezaslužnim g. *Nabergojem* na čelu.

U urečeni sat otvorio je zborovanje predsjednik odbora g. Dr. Šusteršič, koji pozdravi srdačno sve prisutne, te predloži za predsjednika sastanku zastupnika goričkih Slovenaca g. *Dr. Gregorčiča*.

Ovaj burno pozdravljen zahvali se na tolikom odlikovanju, te predloži da se izaberu kao počastni predsjednici gg. barun *Rukavina*, zemaljski glavar Kranjske gosp. *Detela*, načelnik Ljubljane g. *Hribar*, prof. *Barwinski* i *Dr. Stransky*. Podpredsjednici bijahu na predsjednikov predlog izabrani uzklikom gospoda *Jurtela*, *Einspieler* i *Nabergoj*, a bilježnici gg. *Dr. Gregorin*, *Dr. Medved*, *Dr. Rosina* i *Dr. Žitnik*.

Predsjednik pozdravi na to razne goste i odličjake, te dade riec zemaljskomu glavaru g. *Detelu*, koji pozdravi sastanak u ime Slovenaca iz Kranjske kao sjajni odziv sloge i jedinstva Slovenaca i Hrvata.

Zatim pozdravište sastanak g. *Hribar* u ime biele Ljubljane, u ime središta svih Slovenaca; g. *Barwinski* u ime austrijskih Rusa, koji žele složno raditi sa Slovenci i Hrvati i sa ostalimi Slaveni; g. *Stransky* pozdravi sastanak u ime svoga kluba i u ime svega českoga naroda; g. barun *Rukavina* pozdravi prisutne u ime opozicije na hrvatskom saboru naglasiv prepotrebnu i što tiesniju slogu izmedju Hrvata i Slovenaca; g. Dr. *Stojan* pruža bradi pozdrav sa grobova svetih slavenskih apoštola, sa Velehrada u Moravskoj, te sazivlje njihov blagoslov na rad Slovenaca i Hrvata; g. Vuković pozdravi sastanak kao član narodne stranke u Dalmaciji.

Svim govornikom odobravalo se najživahnije.

Pošto je predsjednik pročitao brzojav, što ga je u ime sastanka odpravio u znak odanosti i vjernosti Njeg. Veličanstvu, prešlo se je na dnevni red.

Prvi dobi riec zastupnik Dr. *Šusteršič*, koji je vrlo obširno i krasno izvieštio o političkom položaju. Za njim su govorili gg. *Dr. Ferjančić*, *Spinčić*, *Dr. Franko*, *Dr. Dečko* i *Povše*.

Pojedinih govora nemožemo priobditi, premda su vrlo važni i temeljiti, ali prostor ista nam nedopušća, da se o tomu obširnije bavimo. Donieti ćemo u cielosti veoma krasan govor zastupnika *Spinčića*, kojim je živimi bojami orisao tužno stanje istarskih Hrvata i Slovenaca.

Sve resolucije, koje su pojedini govornici obrazložili, bijahu jednoglasno prihvaćene.

Što da dodajemo o važnosti ovoga sastanka?

Obzirom na sadašnji položaj u carevinskom viću važan je u prvom redu zaključak ljubljanskog sastanka, po kojem slovenski i hrvatski zastupnici ostaju u svezi dotašnje parlamentarne većine, dok ona bude izvršavala svoj program. Zaključak je važan kako po vladu, koja bez slovenskih i hrvatskih zastupnika ne bi imala većine, tako i po slovenski i hrvatski narod, jer bez sveze sa većinom, u kojoj njegovi zastupnici imadu politički znatan položaj, ne bi se moglo ni misliti na provedenje zahtjeva, što no su sadržani u šest resolucija ljubljanskog sastanka.

Resolucije vrlo su obširne, jer su u njima utvrdjena ne samo glavna načela u narodno-političkom pogledu, nego i svi podrobni zahtjevi na polju kulturnom i gospodarstvenom obzirom na pojedine zemlje, u kojih živu Slovenci i Hrvati. Prema tomu su neke od resolucija samo tumač prvih, u kojih su iznesena glavna načela, što no vode slovenske i hrvatske zastupnike pri njihovu djelovanju u sklopu današnje većine.

Ljubljanski sastanak zahtjeva u prvom redu, da se ostvari narodna ravnopravnost, koja je zajamčena temeljnim zakonom od 21. dečembra 1867. obzirom na jezik, te da prema tomu svi državni činovnici, koji obće s narodom, poznaju jezik slovenski i hrvatski. U tom smislu naročito traže, da se temeljito promiene današnji odnošaji u svih krajevih, gdje ima Slovenaca i Hrvata, te da se u upravi, u školstvu i sudstvu pribavi postovanje pravu slovenskog i hrvatskog jezika. Glede Trsta, Istre i Gorice predlažu resolucije takve promjene u upravi i izbornom redu, koje bi onemogućile, da samovolja talijanaške manjine bude moćnija od pravah faktične većine.

Uz pravo na narodni jezik u svih područjih narodnog života, naglašavaju se u resolucijah potrebe školstva i narodnog gospodarstva u pojedinih krajevih, koji se po mnienju sastanka zanemaruju, te se konačno upozoruje vladu u obće na obrtne, gospodarstvene i socijalne reforme u skladu sa načeli, koja su sadržana u adresi većine. Tako ljubljanske resolucije u istinu obuhvaćaju sav narodni život Slovenca i istarskih Hrvata, te će vlada biti po njima izcrpivo obavješćena o svih težnjah i željah, što no ih Slovenci i Hrvati njezinom pomoći nastoje da ostvare.

Na obranu istine.

Trščanski židovski „*Il Piccolo*" u broju od četvrtka 16. t. m. izrigao je sav svoj jad, koji ga obuzeo usljed krasnog, i istinitog govora zastup. *Spinčića* na sastanku u Ljubljani. U članku spomenutog broja pod naslovom: „*Sveslavenski sastanak u Ljubljani i laži častnog Spinčića*" izrigao je „Il Piccolo" svu svoju zuć na nas Hrvate i Slovene u Primorju, na naše zastupnike a napose na dičnog našeg Spinčića, spočitavajući mu, da nije govorio istine.

Taj do skrajnosti bezobrazan članak počima doslovno ovako: „Gdje je jedan narod usljed žalostnih okolnostih prisiljen, da vodi borbu za izvojštiti svoja narodna prava, tamo je naravski, da uzavrije strast i da se boj često puta vodi bjesnije nego bi to razbor savjetovao. Pravo svoje narodnosti je naravno pravo i nijedan državljanin, koji si je sviestan svoje naravi, nemože trpiti, a da se cielo njegovo biće ne pobuni, da mu drugi hoće narodnost uništiti". Zlatne li istine, velimo mi, nu vi talijanski laži-liberalci htjeli biste, da ta istina, to načelo vriedi samo za Vas, a za Slavene nipošto. Prelazeći zatim taj *banditski* črčkar na sredstva borbe, kojima se služe njegovi istomišljenici i na naša sredstva, veli, da se oni bore školskom podukom, propagandom rieči, zakonitim radom svojih zastupstva, utemeljenim na upravama, dokazanim činjenicama. Slaveni pako, da se bore izključivo silom: „prosti vojnici, bijući se materijalnom silom, izabraše kamen narodnim oružjem; vodje pako napadajući na njih duševnom silom, posvetiše kao sredstva borbe potvoru i laž. Kolike li razlike izmedju nas i njih", kliče židovski črčkar. Koliko li banditske bezobraznosti kličemo mi. Izgubili ste obraz, pokopali poštenje Vaše, kad se usudjujete svemu svietu poznate činjenice na ovaki način izvraćati. Gaditi se morate svakomu poštenomu čovjeku, kao što se gade strancima Vaši *lazaroni* u Napulju, kad vrebaju na ljudski smrad. Mi, da se silom borimo,? Mi, da izabrasmo svojim oružjem kamen i laž? Zar su Vam ishlapili već iz vaše plitke pameti događaji, zbivši se god. 1890 i 1891. za vrieme izbora *Dr. Laginje* u carevinsko vieće na Poreščini?! Kako ste naše fiducijare u Poreču zlostavljali? Kako ste ih onda u Vodnjanu trinaest protuzakonito kasirali ne brineći se ni za pravdu ni za zakon? Tko je iz Pirana naše zastupnike popratio barbarski kamenjem? Tko je u Istri počeo sjeći vinograde, tko paliti seljakom sieno? Amo Vas kukavice, pa odgovarjajte. Svim je znano kakva silovanja i strahovanja su se događjala sa strane Talijana za vrieme ovogodišnjih izbora za carevinsko vieće. Žar su gospoda Talijani zaboravili na Labin, Šijanu, Sv. Lovreć, Oprtalj, Vižinadu, Tar itd. itd.? Nijesu li oni baš ove godine došli do vrhunca strahovanja kod izbora za carevinsko vieće? Nijesu li oni zaprječili u Labinju našim izbornikom pristup na biralište silom! Oj vi harlekini! sve što sami radite, nam drugim spočitavate. Nu samo dalje, istina mora jednom pobjediti. Mi se ne borimo,

PODLISTAK.

Istarski razgovori.

Preporučeni na razmišljanje svim Istranom, a ponajpače prodancem i njihovim drugovom.

(Ive je izučio mnogo škole i mnogo svieta vidio, a Mate je priprost, ali za to bistar.)

III.

Što su to Slaveni, pak Hrvati?

(Nastavak.)

Ive: Medju Slaveni je ova razlika: 1. Što njim je jezik medju sobom malko različan, i što rabi svaki narod svoj jezik kao književni (to će reć, da svaki narod piše svoje knjige svojim jezikom, tako Rus ruski, Čeh češki, Hrvat hrvatski itd.) 2. Što su Rusi, Srbi i Bugari grčko-iztočne ili pravoslavne vjere, a svi drugi, medju njimi i mi, rimo-katoličanske. 3. Što Rusi, Srbi i Bugari rabe za svoje pismo, cirilicu, dok smo mi svi drugi poprimili latinicu ili latinsko pismo. 4 Što jedni živu na iztoku, drugi na sjeveru a treći na jugu, med kojima smo i mi.

Mate: Al ja mislim, da su ovo za razlike jako neznatne. Ču, Vam, gospodine, neč povedet. Moj je otac, Bog mu daj zdravlje, kako i sami znate zidar. Kako zidar šal je tamo valje va Aleksandriju. Tu Vam ima svake vrsti ljudi, i naših i Francezi i Talijani. No, znate, ča mi se je najsmješneje činilo, kad mi je povedal, ča ga je tokalo va Aleksandrije

Navadil se je bil već od prej na dele neč talijanski, dok je doma deleval. Kad je pak šal va Aleksandriju, našal je tamo, to se razume samo po sebe, najviše, Talijani. To ni, niš ni čudno, zač nimaju doma dosta dela, ni dosta kruha, pak gredu drugamo trbuhom za kruhom, inače bi njim doma krulilo po trbuhe. Nu čujte, ča je smešno va toj celoj stvare. Bilo tu Talijanji iz Benecii, iz Lombardije i iz Napulje, pak bite Vi, gospodine, verovali, da se nisu, ako se i zovu svi ovi Talijani, medju sobom razumeli?! Kad su pak oteli jedan drugemu ča reć, zvali su mojga otca, ki njim je bil onda za tumača, ako i ni znal nego malo talijanski. Preko njega Hrvata su se morali Talijani razgovarjat, ako su se oteli razumet, pak da su to Talijani?! Mene je otac to više puti povedal, al ja ne morem ni danas to kapit.

Ive: Ta to je poznata stvar! Tako biste se n. pr Vi, Mate, prije razumjeli s crnim Arapom, nego li Furlan i kakav lazaron iz Napulja, premda obadva govore, da su Talijani. No nije to samo medju Talijani; ni s Niemci nije to bolie. Jedan Niemac iz Njemačke jako će se težko razumjeti s Niemcem iz Austrije, osobito ako govori u dijalektu ili narječju. Jedan Berlinac i Bečan, ili Tirolac jako će se slabo razumjeti, a to je sve kriv njihov izgovor.

Mate: Kako pak je to, da se mi Slaveni, premda smo posebni narodi, bolje razumemo medju sobom, nego Talijani i Nemci, koji su samo jedan narod?

Ive: E, tako je! A budimo zadovoljni s tim, da je tomu tako!

Sad ću Vam pak nešto raztumačit, s čim nisu ni nekoji, koji se: duže za pametnije, na čistu.

Slaveni ili Slovjeni (Česi i Slovenci i drugi kažu: Slovani) su svih onih nabrojenih 7. naroda.

Slovenci su pak oni, koji slovenski govore, ili kako bi rekli kod nas *kranjski*. Kranjcima nazivaju kod nas pogriešno sve Slovence, i to valjda za to, jer Slovenci stanuju u najvećem broju u Kranjskoj.

Slavonci opet jesu oni Hrvati, koji stanuju u Slavoniji, kao što su Hrvati iz Dalmacije Dalmatinci.

Što su pak to *Slovinci*? Slovincima su se zvali u prijašnja doba neki Hrvati, a to se ime zadržalo i dan danas medju našim pukom okolo Poreča. Tako je n. pr. i sam naš narodni pjesnik *Andrija Kačić-Miošić* govorio, da pjeva „*slovinski*", pod čim je mislio hrvatski. Tog je imena sasvim skoro nestalo, a zamjenilo ga drugo starije i slavnije ime: *hrvatsko*. Kao što mi rečemo n. pr. Niemci i Švaba, a Madjaru i Ugrin (Ungarez), a Slovenci opet Talijanu i Lah, tako su se prije neki zvali uz *Hrvate* i *Slovinci*, ali to je izumrlo, a održalo se samo u nekojih stranah zapadne Istre.

Mate: No sad mi je jasno, ča znače sva ta slična imena, zač mi se je prej sve to skupa mešalo. No ne zamerite, ali mane se čini, da oni pul Matulj imaju pravo, kad nam reču, da smo Slaveni, barem kako sudim po Vaših riečih.

(Sliedi.)

da ikomu išta oduzmemo, nego se borimo, da izvojštimo Bogom i zakonom zajamčena nam prava, da očuvamo svoj obstanak. A Vi? Još imate obraza uztvrditi, da nije častni Spinčić na sastanku u Ljubljani govorio istine, pak po svoju izpravljate njegove navode o krivicam, koje nam se po Vam i radi Vas čine. Nije istina, velite, da vaši popovi zabranjuju našemu puku moliti se u svojem jeziku, dok znate, da je 25. agusta 1897. u Piranu jedan Vaš svećenik zabranio slovenskim hodočasnikom pjevati u crkvi litanije slovenski. Nijeste li Vi baš nedavno, (vidi „Il Piccolo" od 11. agusta t. g.) pisali, da je Istra talijanska pokrajina, jer da je u V. kuriji izabran vaš zastupnik, dok znate iz statistike, da imade u Istri 185.000 Hrvata i Slovenaca i dok znadoste kakvimi nezakonitostmi bje vaš zastupnik izabran. Lažete kad pišete, da se u tršćanskom konviktu uzgajaju izključivo slavjanski popovi, dok je znano, da bijahu u tom konviktu *„quelle perle di sacerdoti"* a la don *Jurizza* (kranjski talijan) i don *Janossevich* i don *Valencich* i don *Frausin* i mnogo drugih *„dona"*, koji su baš strastveni italiani i *„promotori"* poduzeća za fabrikaciju talijanskih popova. Naravski, Vi neznate, jer ste u svemu neznalice, što nije talijansko, da su se u Mletcima na troškove republike tiskali glagoljski misali i da su se ti misali rabili po cieloj Istri, a napose na otocima, pa i u samom Kopru — gradu, gdje imade i dan danas glagoljskih spomenika. Lopovski izmudriste, da su se ti glagoljski misali tiskali za to, jer da naši popovi nijesu znali čitati latinski, dok bite morali znati, da su baš naši popovi za vrieme republike bili izobraženiji negoli su danas nekoji vaši *„kurati"*. Vrhunac bezobraznosti postignuo je židovski pisкar, kad tvrdi, da tršćanska občina uzdržava deset slovenskih škola u Trstu. O figura . . . . ! Ne samo, da nema u Trstu nijedne slov. javne škole, nego dapače tršćanski municipij zabranio je slovenskim roditeljem, da ne smiju šiljati svoju djecu u slovenske škole u okolici Trsta. „Il Piccolo" pak tvrdi, da občina tršćanska uzdržava u Trstu 10 slov. škola! Kako bi se krstilo ovako pisanje?

Kod kotarskog glavarstva u Voloskom imade 10 činovnika, od tih su 2 Slovenca, ostali većinom Talijani, kod suda imade 7 činovnika, a samo 4 su Slavena, a to ne možda radi ravnopravnosti, nego toga radi, što jedan Talijan nebi mogao razumjeti se sa strankama. Kod poreznog ureda imade 6 činovnika, svih 6 jesu Talijani, a „Il Piccolo" imade obraza tvrditi, da svi državni uredi u Primorju vrve od slavenskih činovnika na štetu Talijanom.

Tko laže mi ili Talijani? Da, dokazano je bezbrojno puta, da oni šire neistinu samo, da nam naškode; bezbrojno puta utjerale ih se u laž, ali nemare oni za to. — Oni, Talijani, sankcijonirali su princip: *„Osar tutto"* i po tome se ravnaju, a da zasliepe *nižu* i *višu* prostotu, spočitavaju nam Hrvatom i Slovencem u Primorju, da se ravnamo po onoj: *„cilj posvećuje sredstva"*. Mi pako prelazeć bezkrajnim prezirom preko bezobraznih lažih takvih protivnika, uprimo sve sile, složimo se i prikljičimo se jedan drugomu u čvrsti lanac, da tako obranimo ognjište i narod svoj, koji nam je nadasve drag, a protivnici neće nam moći nauditi, jer će se njihovi djavolski zubi okršiti o našu postojanost i uztrajnost.

Dopisi.

Iz Kansas City piše nam 26. agusta 1897. naš čestiti radnik koliko sliedi: Evo od mene niže podpisanoga iz sjeverne Amerike primite jedan dolar za predplatu na list *„Naša Sloga"*, pa ako i jadan u biedi, kada citan dopise u cienjenom listu, svrnem tužnim okom na poteškoće u našoj, Istri što sve ti zlovidjeni Talijani od našega tužnoga naroda delaju, i koliko Vi imate muke oko lista kod obrane a da cenzuri u kliešta ne padate. Kako češ da i zadoji krajcar tajiš a takav trud ne platiš?

Znan dobro gospodine Uredniče, da Van šaljen malo, zato Vas najuljudnije molim počekajte dok me Bog pomože, jer niti nami necvatu ovdje ružice, kako to nekoji misle; mi ovdje imamo dosta uplaćivanja, kako uvidjate u listovih, koji ovdje izlaze, naime udružujemo se a da u slučaju bolesti neginemo u gladu i biedi, te po smrti naše tjelo nebude za paranje i školu dohtorom izvrgnjeno, već po katoličkom obredu ljepo sahranjeno u svetu zemlju. Koliko se ovdje za svoj obstanak mučimo, treba brinuti se dva puta više za obstanak naših roditelja u domovini. Za hranu im toliko netreba, jer to si na gruntiću pribave, već nesretni porezi i gospodska uplaćivanja njim davaju trieta jada, a tim više, kada pomislimo, da se ovdje neuplaćiva od 50 rala zemlje toliko, koliko mi u domovini samo od jednoga rala.

Nu u svoj nevolji, koju nas radnike muči, mi ovdje sinci *Hrvatske majke* se sretnimi smatramo zato, šta vazda krasnu slobodu uživamo. Ovdje ako šta radimo za boljak našega naroda, nitko nam se u stvar neupliće koje kakovim *šepurenjem*, na primjer ala *Krstić* i ono nešto *„hozota"* što se od glada kao brečad oko njega uvija, već mi na slobodnoj zemlji i lipoj slogi sve bez i kakve zapreke radimo.

Naši Kastavci, kako šte i Vi obavješćeni su ljudi dobroga razuma, pa prate krasnu ovu slogu ovdešnjih Hrvata posve budnim okom. Nemislite, da će se oni dati, kada kući dojdu, u *Krstićevu „gangu"* uplesti, već obratno tako, da će mu i najzadnja nada odzvoniti u onomu kraju, jer će po ovih svjet naučiti, šta je sloga i šta znači ljubiti materin jezik, a šta više dokazati će domaćinom koliko se muče *Spinčić, Laginja* sa drugovi za spas našeg naroda od Talijanskog anarhizma i robstva. I ja kao brat *Istarskog Hrvata* preporučam svim Hrvatom diljen Istre: pomažite vašim proslavljenim zastupnikom *Spinčiću Laginji* i drugovom; samo njihova nauka vas na dobro uči, a svi Krstićevi štitnici niesu drugo nego vaši dušmani. Oni vas kao sotona vabe, da sebe tuste a vas opuste i zadnju soldu vam izgule. Tjerajte ih od sebe dok vas neizjedu. Cieli sviet mrzi Talijana, zašto da mu vi pod noge idete? Živili naši zastupnici *Spinčić, Laginja* i drugi, a Vami gospodine uredniče moj pozdrav.

Klesar.

Franina i Jurina

Fr. Ma ča bi reć, da su puljska gospoda prominila delegata u Pomeru?

Jur. Jer je bia prepošten.

Fr. Ali niki prave, da ima sadašnji finiju giavicu nego Martin.

Jur. E, talijanski mu teče lipo kako i Ćozotu a pozivnice šalje: *Petrovu Pavlu a Pavlovu Petru.*

Fr. Kad je tomu tako, on bi još mogâ zasist stolicu poteštata u Puli.

Jur. Nebi falili: njega za poteštata, Mića za delegata a Čube za aministratora.

* * *

Fr. Proto Viko se ripi.

Jur. Će mu benj pasat.

Fr. Ma da j' on pošteneji nego mi dva.

Jur. Ćemo mu verovat kada bude platil one tisuće udovicam i sirotam.

Fr. Bojim se, da ćemo čuda čekat.

* * *

Fr. Mačji kapo se razhituje poštenjem kako da se nebi znalo ča j' bil i ča je.

Jur. Ako j' vredan priseć, da istarski Talijani neplaćaju njega i njegov listić samo da piše proti nam i našemu narodu, bi mu se moglo čagod verovat.

Fr. Ča biš mu ti na prisegu veroval?

Jur. Imaš pravo, zač ki izda sve ča mu je bilo najsveteje, težko mu je nikada više verovat.

Različite viesti.

Zlatomisnik Dne 21. t. mj. slavio je velezaslužni naš svećenik i rodoljub preč. g. Juraj Jan, umirovljeni župnik-dekan i počastni kanonik u Dolini pedesetgodišnjicu svoga misništva. Mnogobrojnim čestitkam dičnomu starcu pridružujemo se i mi najsrdačnije.

Zlatu misu prikazati će u nedjelju dne 26. t. mj. veleč. g. *Ivan Vouk* župnik u Bazovici. Dičnomu svećeniku i rodoljubu naše iskrene čestitke!

Prva gimnazijalka u Primorju. U prvi razred državne gimnazije u Trstu upisao je g. *Dr. Frane Mandić*, liečnik, ovih dana svoju kćerku *Milenu*, koja je dobrim uspjehom položila primateljni izpit. Ovo je, koliko nam je poznato, prva gimnazijalka na našem jugu.

Iz Kastva pišu nam 20. t. mj. Ovdje izabrasmo u komisiju IV. razreda za odmjerivanje dohodarine 55 naših čestitih birača sa preko 300 glasova. Protivnici sjajno propali nedobiv niti 50 glasova u sudbenom kotaru Volosko. Tako valja! Smradna agitacija poznatoga izdajice proti g. *Gorupu* u poslu potrošarine na vino itd. nije uspjela. Izdajici pocrnio samo obraz još više — ako je moguće — i ništa drugo.

Naš velevriedni kapelan g. *Mate Dubrović* pozdravio nas u nedjelju u crkvi, jer polazi na kapelaniju Opatijsku, pošto ide tamošnji kapelan g. *Ljudevit Ćiković* u Beč na visoke bogoslovne nauke. Ovamo dolazi iz Pazina mladi svećenik g. *Ivan Mandić*, koga je pretekao liep glas vrstnoga prodikača. Dobro nam došao kličemo dolazećemu i sretno pošao odlazećemu.

Otvorenje carevinskoga vieća. Danas otvaraju se opet nakon dulje stanka vrata carevinskoga vieća. Neobično dugi praznici nisu, reć bi, ništa doprinieli k razbistrenju položaja. Njemački liberalci i nacijonalci vraćaju se u carevinsko vieće tvrdom nakanom zapriečiti svaki parlamentarni rad. Dugotrajna viečanja ministra predsjednika grofa Badenija sa odborom većine carev. vieća nelmaju do sada pravoga uspjeha, tako da se nezna jeli ili nije Badeni pristao na zahtjeve većine. I s Talijani pokušao je grof Badeni sreću, nu dvojimo, da bi ga ovi mogli iztrgnuti iz škripca, u koj je dospio svojom neodlučnošću. Najbliža budućnost pokazati će nam svakako hoće li grof Badeni vladati iskreno pomoćju sadašnje većine ili će praviti dalnje pokuse na obće nezadovoljstvo. —

Grozna nesreća na Rieci. Od tamo pišu nam koliko sliedi o groznoj nesreći, koja je snašla parobrod „Iku" i njezine putnike: Dne 21. t. mj. plovio je parobrod „Ika" ugarsko-hrvatskoga parobrodarskoga društva iz hrvatskoga primorja put Rieke. Okolo 6½ sati poslije podne sukobio se taj parobrod izvan luke blizu lanterne sa englezkim parobrodom „Thiria". Udarac bijaše tako silan, da je maleni parobrod „Ika" za 2 minute potonuo. Na parobrodu bijaše oko 50 osoba, izmedju kojih spasilo se samo 14 putnika i mornari. Medju potonulimi nalaze se i dva svećenika. Kapetan parobroda „Ika" *Forenbacher* spasio se, nu oblast ga odmah zatvorila. Englezki parobrod odplovio je odmah dalje; te je pomorska oblast brzojavila u Miljetke, da se ga tamo zadrži. Od potonulih nije još nijedan iz mora izvadjen. Putnika bijaše najviše iz Beča, Pešte i Zagreba. Ova grozna nesreća bacila je gradjanstvo Rieke i hrvatskoga primorja u najveću razdraženost i tugu. Još se nezna stalno tko je prouzročio ovu strašnu ne-reću.

Proročanski vid poročke *„babe"*. Porečki listić, govoreć u zadnjem broje od 18. t. mj. o ljubljanskom sastanku, navaljuje po *istarsko-talijanskom* načinu na zastupnika Spinčića, koji da je tobože samo laži i klevete na tom sastanku govorio, te kaže, da je ona već *dva broja natrag*, dakle *4. septembra*, donieta u *izvadku* taj govor. Sastanak u Ljubljani bijaše 14. septembra a porečka baba donaša 10 dana prije izvadak iz govora izrečenoga 14. septembra! Pak da neima *„baba"* proročanskoga vida i duha!

Iz Pule pišu nam 8. t. mj Naše oblasti nasljeduju onim pravcem, koga smo vam opisali u zadnjem našem dopisu. Rekli smo, da ne poznadu drugoga jezika izim talijanskoga, i donekle njemačkoga, kao da upravljaju predielima *Abbruzza* ili *Schwarzlanda*. Ako im tko pokaže, da je voljan ustati na obranu svoje časti i jezika, onda su na dnevnom redu svakojake neprilike. Odlikuje se porezni ured pod upravom nekog novog činovnika — Tu se ignorira hrvatski jezik, gdjegod se može. U čista naša sela Pomer, Medulin, Ližnjan itd., gdje ljudi govore izključivo hrvatski, šalju se spisi i tiskanice sa o njemačko-talijanske. Kmet, obično nepismen, primi takav spis, pak onda traži od nemila do ne draga, da mu ga tko proštije i raztumači, ali težko nadje ikoga u svom selu, koj bi ga točno uputio što je napisano. Dočim da se piše hrvatski, prvi dječak, koga bi na putu sreo, a svršio je seosku pučku školu, sve bi mu liepo raztumačio.

I takova je nemarnost u tim uredim, da niti nemaju hrvatskih tiskanica, te ako tko odbije njemačko-talijansku, onda mu dostave perom pisan hrvatski prevod onako *„alla buona"*. Gdje je tu ravnopravnost? Nema je, a ostaje samo uvrieda i poniženje hrvatskoga jezika. Neki dan su ovdje jednom Hrvatu tako nakažnjenu tiskanicu narivavali, pak kad je nije htio uzeti, pribili ju čavlima na vrata. Čujemo, da je ovaj poslao pritužbu ravno na ministarstvo, i obaviestio o slučaju naše zastupnike, pak čekamo, da vidimo, kako će stvar svršiti i nadamo se, da nas ne budu takovi činovnici dugo vriedjali.

Danas opet čitamo po uglovima ulica priljepljen poziv poreznog ureda, podpisan od istoga činovnika, kojim se poziva usljed ministr. naredbe br. 53522 na izbore odbora za opredielienje obrtarine po novom poreznom zakonu. Taj oglas pisan je jedino talijanski, i koči se pod fiorentinskim nazivom *„Notificazione"*. Tako je u gradu, gdje je ako ne većina, a to sjegurno polovica obrtnika, hrvatske narodnosti. Bravo Šafeuhaner! Želimo nagradu i promaknuće! (Nečudite se više ničemu kod nas. Znajte, da je ovdašnjemu financijalnomu ravnateljstvu podrejeni ured takovu tiskanicu poslao i našemu uredničtvu u *njemačkom* jeziku. Mi ju dakako odmah povratismo onomu c. k. ravnateljstu i podnesosmo pritužbu na visoko c. k. ministarstvo financija radi tako nezakonitog zapostavljanja i zanemarivanja jezika većine pučanstva Primorja. Svaki njemački ili talijanski spis bilo od koje oblasti, neka šalju naši ljudi natrag. Op. Ured.)

Blagoslovljenje zastave ilirsko bistričko-trnovskoga dobrovoljnoga vatrogasnoga društva. Po raznih mjestih naše domovine ustrajaju se sve više dobrovoljna vatrogasna društva. Glavna svrha njim je dakako, ili bi morala biti, priteći u pomoć gdje bukne vatra, dakle svrha čovjekoljubna. Po slovenskih zemljah zauzeo se je za takva društva starac već sad Dobrlet. Bilo stanje stvari onda, kad je poče., bilo njegovo uvjerenje, doprinielo je, da su ta društva po slovenskih zemljah imala obilježje više njemačko. Danas već to na mnogih mjestih nije. Vatrogasna društva su sve više nesamo čovjekoljubna nego i domoljubna. Takvo je stalno i ilirsko-bistričko-trnovsko, koje si je dalo blagosloviti zastavu dne 12. t. m., i tom prilikom priredilo zabavu.

Već večer prije počelo je slavlje. Pjevači i glasba uz množinu puka došli su pred kuću kumice kod blagoslova gospodje *Franjice Pavline Bachman*, udove prez. služnoga liečnika i domoljuba *Frana Bachmana*. Tu su pjevali i svirali domoljubne pjesme i komade i klicali velepoštovanoj gospodji.

Na dan blagoslovljenja primali su se gostovi; o 10. uri prisustvovali su vatrogasci kod svečane sv. mise; o podne bio je banket, kod kojega bilo je izrečeno liepih zdravica, a kod kojega su učestvovali skoro svi poglavari vatrogasaca iz Opatije (Klement, Alešovec, Fenzi, Ćuk), nadzornik vatrogasnih društava za kranjsku Petrič iz Postojne, poglavar vatrogasnoga društva il. bistričko-trnovskoga Urbančič, te mnogi drugi tamošnji vatrogasci i njihovi prijatelji.

Poslie 3. ure po podne bio je sam blagoslov zastave. Usupor zlu vremenu koracali su vatrogasci iz Bistrice u trnovsku crkvu, praćeni „svatnicami" kao i mnogimi drugimi. Zastavu blagoslovio je velečastni gospodin župnik-dekan Ivan Vesel, i zabio u nju prvi čavlić „u čast sv. Florijana". Sliedila je gospodja kumica, koja je pripela na zastavu dragocien slovenski trak. Iza nje zabili su čavliće razni drugi, izričuć svaki primjerene rieči. Povorka je onda išla uz svirku glasbe, uza svu kišu, po Trnovoj te po Bistrici u Jelovšekovu gostionu. Pred njom bile su napravljene liepe prostorije za pučku zabavu, koja se pak žalibože nije mogla vršiti vani radi neprestano ljevajuće kiše. Tim oduševljenija bila je zabava u nutarnjih prostorijah. Tamburaški zbor, pod vještim vodstvom gospodina Furlani odigrao je krasno raznih slovenskih i hrvatskih komada, te zeo obilne pohvale. Izigrala se je zabavna tombola. Izreklo se je primjeranih zdravica, na prvom mjestu gospodji kumici, te se je i sama zahvalila i nazdravila društvu, uz burno odobravanje svih prisutnih. Medju to se je i plesalo. Sva svečanost bila je liepa, oduševljena, u pravom kršćanskom i domoljubnom duhu. Slovenki ipak pristoji ljepše slovenska nego li nje sačka rieč. — Drugi dan pogostila je gospodja kumica razne članove vatrogasnoga društva, čim je sva svečanost svršila.

Izbori komisija za novi porez na industriju biti će tekom ovoga mjeseca. Polovica članova ima biti izabrana od poreznika a polovica će biti izabrana od ministra financija. Svota, koja se ima na ovaj način doprinieti iznaša 17.737·000 for. a u tu svrhu je svaka provincija razdielena u više kotara, a za svaki kotar odredjena posebna komisija. Budući je važno, da bude i naših ljudi u takovih komisijah, to pozivamo naše porezuike, da biraju svoje ljude u te komisije tim radje što nije potrebno, da svaki preda osobno svoju glasovnicu (škedu), već je

dovoljno, da ju po pošti pošalje izbornom komisaru. Ako se izbornici ne posluže svojim pravom izbora, to će i drugu polovicu članova komisije imenovati vlada. Pravo izbora ima svaki poreznik muškog i ženskog spola, podanik austrijski i tudjinac, koji uživa gradjanska politička prava; za malodobne i za osobe pod skrbničtvom (kuratelom) glasuju njihovi zastupnici. Izabrani mogu biti poreznici muškog spola, koji navrše 24 godine.

U jedinstvu poboljšanje stanja. Čujemo, da se nastoji medju naš puk u Istri razširiti predlog Dra. *Davida Starčevića*, postavljen u saboru u Zagrebu radi utjerivanja poreza, i njegov odnosni govor. Tim se hoće, da se ocrta crnimi bojami stanje naroda u Hrvatskoj i Slavoniji, te da se i na taj način odvraća naš narod od sdruženja sa svojom braćom. Dr. David Starčević pozvao je svojim predlogom kraljevsku vladu u Zagrebu, da izposluje obustavu ovršnoga utjerivanja svih poreznih dada, dok se točnimi izvidi neustanovi istinite dužnosti. To će reći, da se netjera dužnoga poreza, nit neprodaje ljudem njihovih imanja, dok se neustanovi točno, koliko koji duguje. U svom govoru navadja zastupnik *Starčević*, da se često dogadja, da se tjera porezne dugove, koje se nije dužno, i da se radi tih dugova, kojih u istinu nije, prodaje ljudem imanja.

Predlog je pravedan i želiti bi bilo, da se provede ne samo u Hrvatskoj i Slavoniji, nego da se prema njemu i po drugih zemljah uzradi, pa i u našoj pokrajini Istri.

Poznati varalice i zavodnici, puka hoće, da prikažu kako je zlo u Hrvatskoj, Slavoniji i kako je tobož dobro u Istri. Nije njim kao izdajicam baš ni zamjeriti. Moraju zagovarati one iz Istre i Trsta, koji jih za njihovo izdajničko djela plaćaju.

Nijedan naših nije nikad zagovorao stanja, kakvo je u Hrvatskoj i Slavoniji. Našemu narodu je zlo tamo kao i u Istri, pa i u drugih zemljah, kuda on živi. I poreze znamo kako se utjeruje. Što se je radilo i kako, dok se nije trudom hrvatskih i slovenskih zastupnika u Istri, osobito Dra. Laginje, ukinulo ezoner, to naš narod u Istri dobro znade, i još gorko ćuti. A ezoner branili su i članili iztjerivati oni isti Talijani, koji plaćaju rečene izdajice našega naroda.

Oni naši, koji žele združenje svih Hrvata i Slovenaca, ne žele stanja, kakvo je u Hrvatskoj i Slavoniji, premda tamo neimaju n. pr. školskih taksa, kakve uvodjaju Talijani u Istri, uzdržavatelji onih varalica i zavodnika. Oni naši, koji žele združenje svih Hrvata i Slovenaca, priznavaju, da je našemu narodu zlo i u Istri, i u Hrvatskoj i Slavoniji, i u Dalmaciji, i u Bosni i Hrcegovini, i u Trščanskoj i Goričkoj, i u Koruškoj, i u Štajerskoj i Kranjskoj; i miste i uvjereni su, da bi našemu narodu u svih tih zemljah bilo bolje, kad bi bio združen, kad bi bio slobodan, kad bi si sam pogaču mjesio, kad bi si sam krojio sreću, kad bi imao svoju kućicu i svoju liepu slobodicu, uz svojega zakonitoga vladara. Samo u sjedinjenju je moguće poboljšati naše stanje. U jedinstvu je moć! Jedino onda, kad nebudu tudjinci s našim imanjem i s nami razpolagali, bit će nam bolje. Jedino kad budemo sami razpolagali sa svojim i sobom, znat ćemo gdje nas tišti, i kako da si pomognemo.

Dakako, da bi onda odzvonilo gospodstvu Talijana nad nami. Dakako, da se već onda izdajice ne bi tovili sa našom mukom, sa našimi novci, kojimi jih Talijani plaćaju. Boje se za svoj trbuh!

Iz Fontane pišu nam, da su tamošnji talijanaši pod konac prošloga mjeseca priredili nekakvu *fraju*, kod koje se je naš puk izazivalo talijanskimi povici: kano *Viva l' Istria italiana!* Naši mladići i muževi odgovorili su izazivačem sa *živioklici*, na što su talijanaši upravo pobiesnili, te počeli se našim ljudem groziti ćak i sa revolveri.

Oblasti morale bi već jednom na rep stati takvomu izazivanju, jer Istra nit je, niti će ikada biti talijanska. Našega naroda, Hrvata i Slovenaca imade u Istri dvie trećine, i ove dvie trećine neće više dopustiti nikada i nikomu, da ih jedina trećina proždere.

Prva sjednica občinskoga zastupstva u Oprtlju. Kako smo jurve javili izabrana bijaše kod prošlih občinskih izbora u Oprtlju većina naših narodnih zastupnika. Izključeni bijahu kod izbora svi bivši talijanski zastupnici.

U subotu dne 4. t. mj. sazvani bijahu novoizabrani zastupnici, da izaberu načelnika i savjetnike.

Većina zastupnika, t. j. 18 njih glasovalo je za načelnika g. Matijašića, čestitoga našega rodoljuba i trgovca iz oprtaljskih Brda. Manjina zastupnika t. j. 12 njih medju koje spadaju gradjani i nekoji izvanjski posjednici, htjela je da bude iz grada načelnik i savjetnici, našto nije većina ni mogla ni htjela pristati. Radi toga se manjina odaljila i nije došlo do izbora. Po zakonu dužan je sada načelnik il njegov zamjenik sazvati u roku od *14 dana* novu sjednicu, na kojoj se ima zastupstvo konštituirati.

Članovi zastupstva, koji ne bi došli k izboru načelnika i savjetnika ili bi se odaljili iz sjednice prije nego li se obavi izbor a da nenavedu valjanih razloga za svoju odsutnost ili za svoje odaljenje, padaju pod globu od for. 50.

Občinski zastupnici biti će dakle u roku od 14 dana (od zadnje sjednice) opet sazvani, da se konštituiraju. Očekujemo od naših zastupnika, da neće nikako pristati na neopravdane i lude zahtjeve talijanske manjine, te da se neće dati ni preplašiti ni zavarati od iste. Načelnik mora svakako biti biran izmedju većine a glede savjetnika mogu se složiti sa manjinom tako, da ne bude polag razmjera zastupnika ni jednomu ni drugomu krivo.

Za družbu sv. Cirila i Metoda uplatili su članarinu muškoj podružnici u Veprincu za god 1897. Poščić Josip utemljiteljnu svotu od for. 100, Bačić Ivan pom. kapet. for. 1; Bačić Ivan mašinist for. 1; Bačić Stipan priprav. for. 1; Peršić Ivan stolar novč. 50; Dobrec Ante novč. 80; Bazg Ivan novč. 30; Tancabel Ivan novč. 30 „Rodoljub", družtvo za podpiranje djaka iz Punta. Ovo mlado družtvo imalo je dne 14. rujna o. g. svoju drugu glavnu skupštinu. Družtvo, ako i čedno, ipak napreduje, te u godinu i pol od svoga osnutka razpolaže s glavnicom od 961 for 77 nvč. To je dakako još sve veoma malo napram velikim potrebam, koje svaki dan rastu, ali, što no rieč: u dobru je lahko dobru biti, al na muci se poznaju junaci, tako će, nadamo se, i članovi *Rodoljuba*, usprkos svim poteškoćam, uztrajati i podići ovo svoje družtvance, koje je nastalo iz ljubavi napram učećoj mladeži i iz vapaja sirotinjskoga. Bilo je odlučeno, da će se već do godine kojom malenom podporom nadariti kojeg vriednog djaka.

F Ž.

Iz Malog Lošinja pišu nam 14. t. mj. 1897. Kad se krvoločna zvier jednom napojila ljudskom krvi, jao si ga čovjeku, koji se kasnije na takvu namjeri, jer će si stalno i njegovom krvlju omastiti brke. Sličnu toj krvoločnoj zvieri jesu naša nesretna nebraća — naši okrutni dušmani. Nedužna krv nezaboravnog *Ostromana* ne može zasititi njihov zvjerinski želudac. Oni još požudnije teže za napojem nove krvi, za smaknućem novih nedužnih žrtava. Iz svog glavnog zverinjaka, kojemu je *framazunsko* leglo u ovom nesretnom gradu, ustrojili oni veće ili manje zverinjake u svih kutićih ovog ubavog otoka Ne znaš, da li ti je glava sjegurnija ovdje, gdje već visi težko prokletstvo rad nedužno prolivene krvi, ili si sjeguraji u kojem od okolišnih mjesta, negda tihih i prijatnih, *Velo Selo*, to ugodno prije utočište blagdanjega mira, taj sveti negda hram bratske ljubavi i iskrenih susretaja, sad je jadno blatom okaljano, što no mu ga navukoše na pošteno čelo nezreli sinovi zadojeni razvratnom kulturom *Čunski*, ta zjenica prirodnih krasotz, milo nekad stjecište sladkih veselica sred ladanjskog mira, divlja je sad špilja nekih pobjesnjelih zveri izškolanih brigom i receptom učitelja gradskog zverinjaka. Ako si nekad u tom selu usred crne noći bio sjeguran kô u svojoj kući, sad se ne možeš pouzdati. nit za prvog večernjega mraka. Tomu ti je svjedok ondješnji svećenik, kojeg je već triput kamenje pratilo. *Nerezine*, to uzorno nekad selo pobožnosti i brige za svakdanju koru, sad je pozorište najgrđnijih bezverskih zločina. Tu se već ovo pune dvie godine nimalo ne štedi nit popa, nit fratra. Tu se očito i bezobzirno na najbjesniji način grdi i napada poslane im božje namjestnike. Eto takove su sada kod nas i oko nas te okrutne zvjeri. A što radi naš krotilac, što li radi naš dični glavar? On je za nas ko da ne bio. Nas u gradu izručio je zaštiti občinskog stražara. Ta kud češ bolje! Sjegurna prošlost mora da nam jamči sretnuju budućnost. Čunski je valjda predao zaštiti kakvog dobrog Kukića, il boljeg Kuezića. Ta i to nije zlo. Oni su obojica čestita i neporočna ponašanja. To gospodin glavar vrlo dobro zna de. Pa ako opet tkogod gospodinu glavaru prigovori, da je sramota, što pop u Čunskom nije sjeguran, jer ga kamenjem pozdravljaju, gospodin će se glavar opet lahko izpričati, da *nije istina*. Nerezine je bez dvojbe predao zaštiti miloga i dragoga Zorovića, — Sula. Ta kud češ bolje! Ako itko, a to će barem pop i fratar modi mirno snivati pod okriljem takva zaštitnika.

I tako ti naš junački glavar liepo razredio svoje zamjenike, koji mu bez dvojbe točno i savjestno doglasuju svaku po istini. Što oni ne smognu, to pomogne puljska *„Mališćinka"*, kojoj on veoma rado vjeruje, jer je personifikacija one, koja je nekoć jednog od njegovih predšastnika pred rovinjskim sudom divno orisala. Sretni pod takvom zaštitom nadamo se, da ćemo doskora, ne bude li drugčije, još miomirisnijim kadilom pokaditi našeg zaštitnika, ako nas medjutim krvoločne zvieri gdjegod ne zakolju. Salve ergo, poglavice, morituri te salutant!

Samo njemački! Iz Kaštelira pišu nam pod gornjim naslovom koliko sliedi: Nije nam dosti mukе, g. uredniče, što nas domaći občinski, zemaljski i c. k. uredi prte talijanskimi dopisi i tiskanicami, nego su nas počeli pitati i c. k. uredi i njemačkimi dopisi.

Jedan naš seljak, koji nezna ni talijanski a još manje njemački, imao je nekakve posla sa financijalnimi oblastmi radi pečenja rakije. Stvar je došla ćak do višeg dohodarstvenog suda u Gracu, koji je izrekao u tom pitanju odsudu. To bijaše priobćeno od rečenog suda našemu kmetu u njemačkom jeziku. Sirota tražio lievo i desno tko bi mu taj spis protumačio pa videć, da traži uzalud, domisli se, da je najbolje ako taj spis natrag vrati. Smišljeno učinjeno sa hrvatskom popratnicom.

Znatiželjni smo što će sada onaj sud i da li će i u buduće sinžiti se njemačkim jezikom dopisujuć sa hrvatskim ili slovenskim pukom Istre.

Donašajuć gornju viest kano ilustraciju k nesnosnim odnošajem preporučamo gg. državnim zastupnikom, da zapitaju g. ministra financija dali on to propisuje, dopušća ili odobrava.

Njemački cesar u Ugarskoj. Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I. pozvao je svoga prijatelja i saveznika njemačkoga cesara Vilima II. na velike vojničke vježbe, koje se obdržavahu prošloga ćeduna kod Totisa u Ugarskoj. Nakon vježba sudjelovali su vladari sa pratnjom na velikaškim posjedih kod lova a dne 21. t. mj. stigao je cesar Vilim u Peštu, gdje su ga svečano dočekali. Na sjajnom objedu izrekoše vladari obične nazdravice iztaknuv obojica, da im je glavna misao sačuvanje europejskoga mira. Cesar Vilim bi jaše i ovaj put nešto odviše razgovorljiv, pak je u svojem govoru dizao viteztvo Madjara do devetoga neba. U svojoj prijaznosti napram Madjarom pošao je tako daleko, da im je prekrstio poznatoga hrvatskoga junaka *Nikolu Zrinjskoga-Sigetskoga* u pravoga i čistoga Madjara.

Promjene u krčkoj biskupiji. U zadnjem konzistoru bišе imenovani: Pop Bartul Gršković upraviteljem kure u sv. Jakovu; Žic Antun kapelanom u Dobrinju; Petris Antun ml. i Carvin Ludoviko kapelani u Krku. Mladomisnici: Oršić Ive kapelanom u Malom Selu; Juranić Andre u Cresu; Pavačić Josip u Dubašnici; Žic Ive u Puntu i Kremenić Ive u Baški.

Poduka u gospodarstvu. Ravnateljstvo poljodjelskoga zavoda u Poreču razpisuje natječaj pod občinimi ovjeti za mladiće koji se žele u raznih granah gospodarstva podučiti ili usavršiti. Natječaj traje do 30. t. mj. Molitelj mora priložiti molbi krstni list, svjedočbu, da je kmetske ruke. svjedočbu liečnika, da je zdrav i čvrst i svjedočbu, da znade čitati, pisati i četiri vrsti računstva.

Občinska sjednica u Pogradu. Dne 18. t. mj. obdržavalo je rodoljubno zastupstvo občine Podgrad svoju redovitu sjednicu, kojoj je prisustvovao i c. kr. kot. kapetan g. *Fabiani*.

Prva točka dnevnoga reda bijaše izvješće:, prinos občinara k troškovom za uzdržavanje konja kapelanu na Pregarijah. *Vladin zastupnik* izjavio se dielomično proti predlogu obć. vieća. nu predlog bijaše prihvaćen *jednoglasno*.

Druga točka: Uvrštenje Sobonjske djece u školsko područje Podgrad, dalo je povoda načelniku da zapita vlad. zastupnika kao presjednika c. k. kot. škol. vieća, gdje li se nalazi riešitba toga pitanja, pokrenutoga dne 24. maja t. g.; gosp. kapetan odgovori, da je to pitanje u rukah kot. škol. nadzornika.

Treća točka: Izvješće o pritužbi radi nedozvoljenoga plesa pred *Vičićevom* gostionom u Podgradu. Načelnik spomene odpor proti obćinskoj oblasti, pošto se je pred rečenom gostionom plesalo uzprkos zabrani. Kaže, da je zatražio brzojavno pomoć, da mu c. kr. pošt. ured nije hotio primiti brzojavke, da je morao brzojaviti iz „Trnovoga i da mu je odgovor stigao kasno t. j. na 9 sati večer. G. kapetan izjavi, da je odmah dozvolio pomoć, da je predao brzojavku u 4 sata po podne i da se ga je krivo u „Edinosti" napalo, jer da on nije kazao nekojim pritužiteljem „kakovoga načelnika ste si izabrali, takovoga imate" jer da ga tada nebijaše na Volskom. Načelnik mu na to odvrati, da je morao postupati proti širiteljem spomenute viesti, na što odgovori: E, kaj hočete! . . .

Nakon toga razprela se je živahna razprava o javnih plesovih, koji su obično povod nemirom i izgredom, što se je osobito pokazalo u vrieme razpuščenoga občinskoga zastupstva. Zastupnik g. *Bogač* naglasio je pri tom, da izgrednici i odpornici nebi imali toliko odvažnosti kad bi se strogo po zakonu proti njima postupalo, a ovako misle, da mogu prkositi i samim občinskim naredbam.

Občinsko zastupstvo zabacilo je pritužbu o tom predmetu *jednoglasno*, odobrilo je postupak načelnika i prihvatilo razne savjete za budućnost.

Nakon toga zaključi načelnik sjednicu te prijavi, da će 4. točku dnevnoga reda občinsko-zajedno sa crkvenim zastupstvom razpravljati pod predsjedničtvom c. kr. kot. kapetana i to u svojstvu *„konkurenčne komisije"*, a to glede popravka crkvenog zvonika u Hrušici.

Tečajem razprave ustanovilo se, da se je tim predmetom zavlačilo već 6 godina, da je zvoznik u pogibeljnom stanju, te se je konačno zaključilo, kako da se zvonik preko zime uzdrži, te da se mora započeti sa popravkom istoga odmah na prolječe.

Sa zahvalnošću primili smo od občinskoga glavarstva u Kastvu tiskano *„Izvješće o sjednici občinskoga zastupstva u Kastvu, obdržavanoj dne 24. junija 1897."*, koje preporučamo tamošnjim zavedenjakom, da ga pomnjivo pročitaju.

Kongres vinogradara u Trientu. Ovih je dana započeo u Trientu VI. kongres vinogradara u prisutnosti mnogobrojnih odaslanika iz svih austrijskih vinogradarskih krajeva kao iz Hrvatske, Istre, Ugarske, Italije, Njemačke, Francezke, Rusije i Amerike pod predsjedanjem zemaljskog kulturnog savjetnika Mersija. Na kongresu su zastupani i poglavar zemlje te ine vrhovne oblasti. Tom zgodom je Trient svečano okićen. Zadaća kongresu je, da vieća o nizu znanstvenih zadaća vinogradarstva uobće, a poimence o suzbijanju trsne uši. Ima ondje i izložba vinove loze i vinogradarskih sprema, u koju je slobodan ulaz svakomu.

Danica. koledar i ljetopis književnoga družtva Svetojeronimskoga za godinu 1898 tiskana u 48.000 eksemplara dogotovljena je, i može se na razprodaju dobiti. „Danice" ne treba hvaliti, jer se sama sobom hvali, i svakomu prodavaocu biti će lako izticati njezine prednosti pred drugimi koledari. Sadržaj je „Danice" sliedeći: Prosta godina 1898. Visoka kraljevska kuća. Koledar. Ljetopis književnoga družtva sv. Jeronima. Izvadak iz pravila družtva svetojeronimskoga. Bratovština hrvatskih ljudi u Istri. Izvadak iz pravila Bratovštine. † Mihovio Pavlinović. † Dr. Bogoslav Šulek. † Radoslav Lopašić. Koprivnica (sa slikom). Liječilište Opatija (sa slikama). Djakovo (sa slikama). Timotija. Branimir Teodozije. Kako je jednostavno liječenje bolesti po Kneippu. Ne ubij. Neke upute iz vinogradarstva. Gospodarske i zdravstvene sitnice. Zmija ljutica (guja). Božić. Smješice. Kakva će biti godina 1898? Sajmovi. Povjerenici i broj članova svetojeronimskoga družtva.

Uvjeti su glede razprodaje „Danice" isti kao i prvašnjih godina, to jest: družtvo nudi razpradavaocem i razpačateljem od svake stotine prodanih komada 20 postotaka i samo plaća poštarinu od pošiljke, nu pojedine naručbe imadu sadržavati najmanje 25 komada. Poznatim trgovcem i razpačateljem, koji su dosele „Danicu" prodavali, a ništa neduguju, pripravno je družtvo poslati i u napredak „Danicu" na komisijonalnu prodaju: ostalim pako neposznatim trgovcem i razpačateljem, kao i onim, koji svoj dug namirili nisu, jedino uz poštovno pouzeće, i to dužnikom pod tim uvjetom, da se i stari dug uz poštovno pouzeće namiri. Komisijonalni trgovci dužni su novac za prodanu „Danicu" družtvu poslati odmah čim ju prodadu, najkašnje pako do sredine mjeseca siečnja buduće godine.

Naručbe prima *„Odpravničtvo družtva Svetojeronimskoga"*, Zagreb, Trenkova ulica kuće br. 14.

„Hrvatska uputa u glasovanje" za djecu i odrasle samouke sastavio Fr. S. Kuhač. II. dio. Cena 3 for. 20 nč. U Zagrebu 1897. Naklada kr. svenčilištne knjižare Fr. Suppana (Rob. Ferd. Auer) Tisak Antuna Scholza.

Preporučamo toplo najnovije djelo na-

šeg zaslužnog i odličnog glasbotvorca svim prijateljem glasbe.

Listnica uredničtva.

G. dopisniku. — Karojba: Ono nije za javnost; pošlite radije blatno rublje doma, da nam se nesmije narodni protivnik: Da ste nam zdravo! G. A. B. u V.; M. J. u F.; A. L. u S. Fr. S. u P. itd. itd. Srdačna Vam hvala na čestitkah. Svevišnji podielio blagoslov, da našu istarsku ladjicu svi složno privedemo u sjegurnu i udobnu luku. Bratski odzdrav svima!

Javna zahvala.

Prigodom moje suspensije od sv. mise, službe i plaće u Porečko-Puljskoj biskupiji, u kapelanji (exposituri) Sajini, pošta Barbana, koja suspensija je trajala od 8. junija 1897. do 30. julija 1897. zbog toga, što sam bio pred 4 godinami dopustio puku na sveobću njegovu želju, ponoviti starinski običaj, obstojeći pred 22 godinami, da naime pjeva pod sv. misom u svojem materinskom jeziku iz molitvenika „*Otče budi volja Tvoja*“, sastavljenog od bivšeg, blage pameti, pokojnog biskupa Porečko-Puljskoga *Jurja Dobrile*, „*Kyrje, Gloria, Credo, Sanctus i Agnus Dei*“, (premda je podpisani intonirao sve latinski i puk „Responsoria“ odgovarao isto latinski);

sjetiše se mnogi prijatelji i rodoljubi moje nesreće, te doprinesoše liepu, putem listova oglašenu svotica novca za mene unesredenog. Uz to primio sam od veg. Ig. P. svotu od for. 6, sakupljenu kod jednog prijateljskog sastanka, i osim toga od jednog mog prijatelja iz Berma (podobćina Pazin), koji radi svoje plemenite duše drži se one: „Neka ne znade lievica, što dade desnica“ for. 5. Ove dvie zadnje svote, osobno meni izručene uporabih za svoje potrebe.

Ostalu pako svotu, označenu po „Našoj Slogi“ i „Pensiero Slavo“, darujem plemenitoj družbi „*Sv. Cirila i Metoda*“ uz gesló: „Nelo se može značaji na temelju sv. katoličanske vjere i domovinske ljubavi!“

Nemogu dakle, a da ne uzdadem hvale svim pojedincem, a napose svoj onoj braći, koja su me tješila sborom i tvorom u onoj nesreći. Nastojati ću svim onim dobročiniteljem odužiti se na budi koji način i sjetiti ću se ih, dok me Bog požlvi, kod sv. mise. Dobrostivi Bog naplatio svima stostruko! A onim, koji prouzročiše moju nesreću, kadno trpih koli materijalno toli moralno, na ugledu i poštenju radi zlobnih jezika, jer svaki nije mogao ili nije se htjeo osvjedočiti o pravom uzroku moje *suspensije*, dovikujem sa sv. Stjepanom: „Oprosti njima *Bože*, jer ne znadu što čine!“

Tinjan, dne 12. sept. 1897.

Josip Vrbka.
kapelan.

Javna zahvala.

Pošto mi je nemoguće, da se svim i svakomu odužim napose činim to putem javnosti, — Najljepše se zahvaljujem domaćemu župniku veleč. g. *Antunu Puču* kano manuduktoru pa veleč. g. *Rajmundi Jelušiću* župniku Berščekom kano propovjedniku, koji je upravo divno orisao uzvišeni svećenički stališ i trnovitu stazu, kojom je svećeniku stupati. — Nadalje se svim i svakomu najsrdačnije zahvaljujem, koji su bud kojim načinom uznastojali, da mi svečanost mlade mise dne 5 rujna čim ljepše izpade, osobito veleč. g. prof. *Spinčića*, koji je iz dalekog puta došlio, da me svojim posjetom počasti. — Izdajicem i dotepencem, koji su mi *nit* budućnosti htjeli prekinuti pa i slavlje tik pred mla dom misom uznastojali umanjiti, što im na njihovu žalost nije pošlo za rukom, predragi Bog oprosti i pamet podieli. —

Ja ću se svih bez razlike u svojih molitvah sjećati. —

Mošćenice, dne 20. rujna 1897.

Franjo Peršić,
mladomisnik.

Železnato vino

preizkušenega, zanesljivega učinka, ima v sebi lehko prebavljiv železnat preparat, kateri učinkuje pri slabotnih, na pomanjkanju krvi in na živcih trpečih osebah, priporočljiv posebno tudi za slabotne, bleđe otroke.

Deset gramov tega preparata ima v sebi 2 miligramov železnatega kislika in 10 miligramov izlečka iz skorje kininskega drevesa.

Lekarnar Piccoli v Ljubljani označeno, zmenaj jednako sestavo, potrjeno po kemični razkrojbi dr. Hagerja v Frankobrodu na Odri in prof. Bolt. Knapitscha, zaprisečenega sodnijskega kemika, v Ljubljani.

Steklenica znašoča pol litra velja 1 gld., 4 polliterske steklenice 3 gld. 60 kr., franko u postnino vred 4 gld.

Oglas.

P. N. gg. članovi „*Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri*“, pozivlju se ovim na *glavnu skupštinu Bratovšćine*, koja će se obdržavati u „Narodnom domu“ u Kastvu nedjelju dne 3. oktobra u 3. sata po podne, sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvješće tajnika.
3. Izvješće blagajnika.
4. Izvješće revizionalnog odbora.
5. Izbor upravnog odbora.
6. Izbor revizionalnog odbora.
7. Možebitni predlozi.

Odbor, „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“.

Ante Turak,
predsjednik.

Poziv!

Častim se pozvati p. n. gg. članove na glavnu skupštinu, koja će se obdržavati dne 15. oktobra t. g. u 10. sati u jutro u Vrbniku sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednikov.
2. Slučajne opazke na zapisnik zadnje glavne skupštine.
3. Izvještaj tajnika o djelovanju zadruge.
4. Izvještaj blagajnikov o obračunu upravne godine 1896—97.
5. Ugovor s novim stalnim nadzirateljem zadružnog vrta.
6. Ini predlozi.
7. Proračun za god. 1898.
8. Izbor jednog odbornika i pregledatelja računa.
9. Zdrebanje gospodarskog orudja.

Za kotarsku gospodarsku zadrugu
U Krku, dne 20. rujna 1897.

Dr. Dinko Vitezić,
predsjednik.

Št. 1638/VIII.

Služba

občinskega tajnika u Jelšanah je razpisana, koju je 1. oktobrom 1897 nastupiti.

Plaća po dogovoru.

Ponudbe podprte z spričevali naj se do 30. septembra t. l. podpisanemu doposlati blagovolijo.

Županstvo občine

JELŠANE, 22. septembra 1897.

Hrabar, župan.

Bika na prodaju

nudja: slavnim občinam, gospodarskim Zadrugam, posjednikom itd. Anton Kalčić — Barela iz Lipe, občina i pošta Jelšane (Istra).

Bik je vrlo dobroga plemena, krasno uzrastao, 17 mjeseci star; najljepše sive, srnaste dlake.

Tko želi pobližih viesti, neka se obrati na vlastnika.

Klesarska radionica.

Podpisani časti se javiti p. n. občinstvu, da je u Voloskom — Cernikovica — otvorio

novu klesarsku radionicu.

Isti preuzima naručbe svih u klesarsku struku zasjecajućih radnja iz svakovrstnog kamena i mramora, te obavlja iste na zahtjev po načrtu točno i sjegurno; izradjuje također na zahtjev crkvene stvari, žrtvenike, spomenike itd. Naručbo obavlja uz najniže ciene brzo i točno, te se preporučuje p. n. občinstvu za mnogobrojne naručbe.

Volosko, 26. julija 1897.

Fране Ferlan
Volosko-Cernikovica.

Pravo brsko suknene tvari.

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muž. ko odjelo, sieći samo	for. 1·10 iz dobre	tvrde vune
	„ 2·10 iz dobre	
	„ 4·50 iz dobre	
	„ 6·— iz bolje	
	„ 7·75 iz fine	
	„ 9·— iz najfinije	
	„ 10·50 iz još finije	

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gornje kapute, Boden, Perlvelour, Doskings. Tvari za državne i željezničke činovnike, uniforme, Kamgarne i Cheviote itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna Kiesel-Amhof u Brnu.

Uzorci badava i franco. Posilke vjerne uzorka.

Pozor! P. n. občinstvo upozoruje se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se pošlovanjem trgovačkim nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju kročačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj i po inozemstvu

ALOJZIJ MOZETIĆ

TRST — Piazza dei Negozianti br. 1. — **TRST**

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj te inozemstvu, posreduje putovanja u Aziju, Afriku, Ameriku i Australiju, te po cieloj Evropi, zastupa najbolja parobrodarska družtva, posreduje kod osjeguranja proti nezgodama uz bezplatnu podnuku toliko pismenu kao ustmenu u svim mogućim putnim prigodama; jamči najniže ciene i najbolju poslužbu.

Pravi, čisti, izvrcani med

od cviećá i lipe I. vrsti

za liek i jelo u izvornih bocah 1 kō á 85 nč.

iz svoga racijonalnoga pčelinjaka prodaje

Franjo Ryšlavý,

župnik na Munah — Podgrad — (Istra).

U cieloj ovoj okolici nesiju kmeti sasma ništa hajdē niti ovdje raste vres; za to je ovaj med izključivo od cviećá i lipe, dakle I. vrsti. Pošto je pako izvrcan, čist je kao kristal, a samo takov med može se bez škode i straha rabiti za liek i jelo.

Tiskarna Gutenberg

dijalka ces. kralj. universitetne tiskarne „Styria“

13 Sackstrasse — GRADEC — Sackstrasse 13

TOVARNA ZA OBRTNE IN CONTO - KNJIGE

sistem „Patent Workmann Chicago“

Razširni zavod — Knjigovezstvo.

priporočuje se za prijazno naročbe se zatrdilom primernih cen in točne postrežbe.

Izdelovanje vsakovrstnih tiskovin kakor: časnikov, rokotvorov v vsakem obsežju, brošur, plakatov, cenikov, računov, memorandov, okrožnic, papirja za lisle in zavitkov z napisom, naslovnih listkov, jedilnih list, pavahli itd. itd. — Bogata zaloga, glavnih-, Conto Correat-knjig, Saldi-Conti, Fakture, Debitoren, Creditoren, Cassa-knjig, Strazza, Memoriale, Journalov, Prima-pole, odpravnih, menjčnih, časo-zapadlih in knjig za kopiranje, kakor tudi vseh pomožnih knjig, potem raztrinega (črtanega) papirja, Conto-Corrent, svilenega papirja za kopiranje, listov iz kavčeka za kopiranje, skledic iz cinka za kopiranje itd.

Za naročbe in nadaljnja pojasnila obrniti se je do glavnega zastopnika

Trst, Via delle Acque 5 — ARNOLDO COEN — Via delle Acque 5 Trst

Skladišče pokućstva

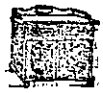

tvrdke Aleksandra Lebi Minzi

Trst, Via Ribergo, 21 i Piazza vecchia br. 1.

Skladišče pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladišče zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc u Trstu

Broj 39 U Trstu 30. septembra 1897. Godina XXVIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom zapuznicom (assegno postale) na 'administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Koga list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka za cielog. arka.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Sjetite se
Družbe sv. Cirila i Metoda
za Istru!

Prešni predlog

zastupnika *Spinčića, Dr. Laginje* i drugova glede nezgoda i državne pomoći u biedi.

Pokrajina Istra imala je jedva kada slabiju ljetinu od ovogodišnje.

U proljeću, za vrieme cvieta grozdja su jake i dugotrajne studene kiše uništile više od polovice zaroda.

Prema koncu ljeta i prve dane jeseni bilo je tuče i skoro dva tjedna trajajuće kiše. Tuča je skoro posve uništila grozdje u mnogih poreznih občinah mjestne občine Dolinske — kao takodjer u okolici tršćanskoj — ; nadalje u mjestnoj občini Motovunskoj, u mnogih poreznih občinah mjestne občine Pazinske i Kastavske. Dugo trajajuća kiša prouzrokovala je, te je ostatak grozdja skoro u cieloj pokrajini gnjio.

Na temelju rečenoga postavljaju podpisani sliedeći prešni predlog:

„Poziva se c. kr. vladu, da povodom raznimi nezgodami prouzrokovanih šteta u Istri, odnosno i u okolici tršćanskoj, poduzme shodne mjere za ublaženje skoro općenite nevolje u Istri, odnosno i u okolici, tršćanskoj, prouzrokovane spomenutimi nezgodami".

U formalnom obziru predlažu podpisani: „Visoka kuća nek izvoli odlučiti, da se ovaj predlog razpravi odmah po svih načinih pospješenja, predvidjenih u §. 42. poslovnika".

U Beču, 24. septembra 1897.

Sliede podpisi zastupnika Spinčića, Dra. Laginje i dvadesetorice njihovih drugova.

* * *

Opažamo ovdje, da je taj predlog, kao i preko 50 sličnih iz ciele polovice monarhije, bio pročitan već u sjednici u kojoj bijaše postavljen. Nije dvojbe, da će biti primljena i prešnost predloga i predlog sam, kad dodje na red. Da nije obstrukcionista, bila bi već prešnost svih predloga skupa primljena, al oni hoće da kod svakoga, i za prešnost, govore, i tim se zateže. Jedan od zastupnika metnuo je prešan predlog, usljed kojega se vladu poziva, da dade 50 milijuna forinti na razpolaganje za oštetjene krajeve. Najveći dio toga išao bi za škode u poplavjenih zemljah.

U ostalom vriedno je pripomenuti, da je i vlada u sjednici dne 25. septembra podastrla kući na razpravu predlog, kojim bi se imalo pomoći na jednoj strani oštećenim po poplavah u stanovitih zemljah, na drugoj strani oštećenim drugimi nezgodami. Nješto će dakle biti. Samo da dodje tamo, gdje je najveća nevolja, i da se s novcem, koji tako dodje, što koristna sagradi!

Državne podpore prilikom raznih nezgoda.

Zastupnici raznih pokrajina postavili su već u prvoj i drugoj sjednici carevinskoga vieća preko 50 prešnih predloga za podieljenje podpora iz državnih sredstava onim, koji su oštetjeni usljed raznih elementarnih nezgoda.

U tretjoj sjednici predložila je c. kr. vlada zakonsku osnovu u istu svrhu. I zastupnici dakle i vlada uvidjaju potrebu, da se podpora dade. Onoliko koliko vlada predlaže bit će stalno dozvoljeno. Hoće li zastupnici na vladu toliko uplivati, da dozvoli i što više, to će se viditi već možda danas četvrtak dne 30. septembra. Za taj dan postavljena je odnosna vladina osnova na dnevni red na prvom mjestu.

Po toj osnovi diele se podpore u glavnom na dvoje. Prvi dio govori o podporah onim kraljevinam i pokrajinam, koje su postradale usljed povodnja mjeseca julija 1897. Tu se dozvoljava 2,640.000 forinti podpore, koja se neima povratiti, a 1,550.000 predujma bezkamatnoga. Jednu i drugu tu svotu dobiti će Češka, Dolnja i Gornja Austrija, Solnogradska, Štajerska, Slezija i Moravska. Osim toga dati će se 650.000 for. za privremene popravke tokova rieka u Češkoj i Gornjoj Austriji.

Drugi dio zakonske osnove govori o podporah, koje se ima dati predjelom gdje bijaše drugih elementarnih nezgoda, kaošto su suša, grad, duge i mrzle kiše itd. Takovih nezgoda bilo je u raznih predjelih mnogih pokrajina, medju ostalimi i u Istri i Trstu.

Povodom tih nezgoda daje se po zakonskoj osnovi za oštetjene predjele svih pokrajina 800.000 forinti podpore, koja se neima povratiti. Ta podpora se daje poglavito za dobavu hrane i sjemenja, te za pomoć občinam i občinarom, da poprave oštetjene predmete. Tu podporu može se dielomice upotrebiti i na to, da se provadi obće koristne javne radnje, te da se tako dade zaslužka biednomu pučanstvu. Tu bi bile na prvom mjestu gradnje cesta i vodnjaka kod nas. U te podpora spadale bi i one, koje bi se dalo pojedinim občinarom za popravak n. pr. oštetjenih vinograda.

Vlada se još ovlašćuje, da potroši najviše 225.000 forinti za nepredvidjene slučajeve biede u svih zemljah, kojim se nebi moglo doskočiti sa svimi prije navedenimi svotami.

Nepovrative podpore diele same c. kr. državne oblasti. Na nje se dakle valja obratiti onim, koji hoće, da dobiju podporu, pri čem je dobro čim točnije dokazati potrebu. — Svi odnosni spisi kod toga, kao n. pr. molbe, su slobodni biljegovine. —

Osim spomenutih iznosa daje se povodom povodnja ministarstvu nutarnjih posala za popravak državnih cesta i mostova 415.000 for., rieka 600.000 for., ministarstvu financija za popravak solina 120.000 for., ministarstvu poljodjelstva za popravak državnih šuma i rudokopa 250.000 for., ministarstvu za željeznice za popravak željeznica 1.250.000 for.

* * *

C. kr. oblastim imale bi biti poznate štete, koje su nanešene usljed raznih nezgoda skoro cieloj Istri i okolici tršćanskoj. U odnosnom prešnom predlogu zastupnika Spinčića, D.ra Laginja i drugova, navedene su sve glavne nezgode, i iztaknute štete, kao i bieda, koja čeka pučanstvo Istre. Njemu treba pomoći, ako se neće, da tako rekuć umre od glada.

I od prije, iz molba raznih občina, iz govora i predloga naših zastupnika, ima biti poznato c. kr. oblastim, gdje bi trebalo što graditi, a tim pučanstvu zaslužka pružiti. Za to može vlada dati podpora i bez obzira na zakonsku osnovu, o kojoj se ovdje govori.

Iz carevinskoga vieća.

Zastup. naroda bili su sazvani poslie puna tri mjeseca i pol opet u carevinsko vieće. Većina došla jih je dan i dva prije opredjeljenoga dana za prvu sjednicu. Već samo to je znak, da smo u neobičnih vremenih. Zastupnici svaki u svojoj skupini želili su znati što je, i odlučiti što će i kako će. I naša *slavenska kršćansko-narodna sveza* zasjedala je dan pred otvorenjem carevinskoga vieća skoro cieli dan. Sve razprave u toj *svezi* i u drugih klubovih većine vrtile su se o tom, kakovo da se zauzme stanovište prema vladi i kako da se omogući većanje proti obstrucionistom. Razlikost mnienja glede postupka proti obstrukcionistom prouzrokovalo je i pitanje, tko da bude predsjednik. Jedva u posliednjem hipu odlučilo se je, da se izabere predsjednikom prvanjega predsjednika Dra. *Kathreina*, kad je i ovaj na to pristao, dočim se je već prije odlučilo bilo, da budu podpredsjednici oni, koji bijahu prije, Poljak *Abrahamović* i Čeh *Kramař*.

Ministar-predsjednik grof *Badeni*, ovlašten Njegovim Veličanstvom, proglasio je carevinsko vieće otvorenim, i pozvao najstarijega zastupnika, da predsjeda, dok se izabere stalnoga predsjednika.

Najstariji zastupnik *Dr. Zurkan*, arhimandrit iz Bukovine, stupio je na predsjedničku stolicu. Častna osamdesetgodišnja osoba. Dosta visok, razmjerno krupan, sa sjedom dugom bradom, u odielu arhimandritskom, sa zlatnim križem i lancem na prsih. Jakim glasom držao je svoj otvorni govor, pozdraviv zastupnike i Njegovo Veličanstvo. U raznih jezicih ozvanjalo je po dvorani „živio".

Obstrukcionisti Niemci kušali su odmah smetati posao, al se starac nije dao. Ni čuti jih nije htjeo, ni gledati cedulje i spise, što su mu jih turali u ruke. On je htjeo, da obavi svoju zadaću odmah, da se izabere stalan predsjednik. I izabrala ga je većina, u osobi Niemca *Dra. Kathreina*. Većina, izabrav ga, burno ga je pozdravila, Niemci obstrukcionisti nabacili su ga svakojakimi pogrdami. Izabralo se je pak i podpredsjednike, dočim se je za drugi dan pustilo izbor perovodja.

Medju tim bilo je prikazano već u prvoj, pak u drugoj sjednici, dne 23. i 24. septembra, predloga na obtužbu ministara, prešnih predloga radi podpore oštećenim kroz razne nezgode, i svakojakih upita. Medju prešnimi predlozi bijaše i onaj naših zastupnika, *Spinčića, Dr. Laginje* i drugova, za podporu oštećenim u Istri i okolici tršćanskoj.

Glavne strelice obstrukcionista Njemaca bile su naperene proti ministru-predsjedniku grofu *Badeniju*. Njega su svakojako vriedjali i kao čovjeka i kao Poljaka i kao ministra. Najviše su to činili *Šenerer* i njegova družbica, a medju ovimi najviše šepavi zastupnik *Wolf*.

Usljed tih nečuvenih uvrieda u prvoj i drugoj sjednici, došlo je subotu dne 25. septembra u 9. uri prije podne do dvoboja na pištole izmed grofa Badenia i zastupnika Wolfa. Badeni je pozvao a Wolf primio. Sreća je poslužila Wolfu. Ranio je Badenia u desnu ruku. Rana nije pogibeljna. Krugla je išla po dugom na ruci u meso, tako da se ju je lahko izvadilo. Badeni da je dobre volje, kao

PODLISTAK.

Istarski razgovori.

Preporučeni na razmišljanje svim Istranom, a ponajpače prodancem i njihovim drugovom.

(Ive je izučio mnogo škole i mnogo svieta vidio, a Mate je priprost, ali za to bistar.)

III.

Što su to Slaveni, pak Hrvati?

(Nastavak.)

Ive: Istina je, Mate, da smo mi Hrvati i Slaveni, ali treba gledati kako i za što to oni iz Matulja pišu. Oni pišu, da smo mi Slaveni, samo za to, da zavaraju neke naše lahkovjerne ljude, pak da ovi ne doznaju i ne kažu, da su Hrvati!

Mi priznajemo, da smo i mi Slaveni, ali prije toga mi jesmo i bili smo i ostat ćemo Hrvati i samo Hrvati. I Rusi su n. pr. Slaveni, al pitaj koga Rusa, što je on, pak će ti odgovorit, da je Rus, a ne će reći da je Slaven, premda je to; jer se to samo po sebi razumije. Isto je tako s Čehom, s Poljakom i s drugimi. Pitaj ti malo Čeha, što je on, pak češ vidjet, kako će ti ponosno odgovorit, da je Čeh, a ne će mu ni na kraj pameti pasti, da kaže, da je Slaven. A za što to? Za to, jer kad kaže, da je Čeh, to se zna samo po sebi, da je i Slaven. Za što pak da mi Hrvati kažemo, da smo Slaveni, kad se onda po tomu imenu „Slaven" ne zna, ni da li smo Rusi, ni da li smo Poljaci, Bugari, Česi, Slovaci, Slovenci, ili napokon Hrvati. Kad pak kažemo: mi smo Hrvati, onda svatko zna što smo, a ujedno zna, da spadamo i u veliku slavensku družinu.

Mate: No, sad mi je, hvala Bogu, to posve jasno. Oće matuljske *niškoristi* bune s timi „Slaveni" naš zapuđeni puk, a to za to, zač se boje slavnega *hrvatskega* imena; a to sve za to dedaju, zač im meće račun.

Ive: Tako će biti, Mate, tako! Da ti to još bolje razjasnim, kazati ću ti na ovom mjestu, za što n. pr. Niemac ili Englez, premda su Germani i spadaju u germansku grupu naroda, za što n. pr. oni ne kažu, da su Germani, već će ti Niemac reć, da je Niemac, a Englez, Englez. Zašto n. pr. Francezi i Talijani ne kažu, kad ih tko pita, što su, da su Romani (Latini), jer spadaju u romansku grupu, već Francez kaže ocito, da je Francez, a Talijan — Talijan. Kad dakle Talijan kaže, da je Talijan, premda je i Roman, za što da se mi sramimo našega slavnoga hrvatskoga imena?! Zašto da ne kažemo ocito, da smo Hrvati, a onda će svaki znat, da spadamo i mi medju Slavene. Slaveni smo i mi, to ne poričemo nit ne ćemo poricat, al za to smo od vazda prije bili Hrvati, a onda tekar Slaveni. Kad nam koji veli, da je Slaven, a Hrvat ne, to nam izgleda upravo tako, kao kad bi rekal Francez, ja sam Roman, a Francez ne, ili Niemac, ja sam German, a Niemac ne, pa kako bi nam se ovo posliednje ludim činilo, tako nam se ludim čini i ono, kad koji Hrvat kaže, ja sam Slaven, a Hrvat ne.

Mate: Ter znamo, da je Slaven, al je prej Hrvat nego Slaven. Tó bi bilo sejeno, kako kad bi Madjar ali Kinez govoril, ja sam čovek a ne Madjar ali Kinez. Ter znamo svi, da si nekakav čovek, ali prej si bil a i sad si po narodnosti samo Madjar ali Kinez; čovek je neč skupnega za svi ljudi, i kad se kaže: ja sam čovek, to se ne zna kakove je narodnosti, taj čovek, baš tako, kad kaže Hrvat da je Slaven, ne zna se ni je li Rus, ni je li Poljak, Čeh, itd. ili Hrvat. Za to treba vavek prej reć: ja sam Hrvat, a s tem se zajedno i samo po sebe razumeva, da i Slaven. No, sad mi je to — hvala Bogu i njihovom tumačenju jasno. Sad, raztumačite mi, prosim Vas, i ono, ča govore oni pul Matulj, da smo mi Istrani.

Ive: I tu imaju podpuno pravo. Ali valja gledati s kojega uzroka to oni čine.

Oni čine to s istoga uzroka, s kojega govore ljudem, da su Slaveni, a ne Hrvati.

Mate: Tako se sopeta boje hrvatskega imena; oj neviro nikad to ne bilo!

(Sliedi.)

obično. Večer prije da se je zabavljao, nit je što svojoj ženi i djeci rekao o dvoboju. Bio je napravio oporuku. Veli se, da je i dozvolu za dvoboj pitao Njegovo Veličanstvo, al se neveli, da bi mu ju bilo dalo. Svakako prije dvoboja položio je u ruke Njegova Veličanstva sve državne časti, naročito predsjedničtvo ministarstva, al ga je pak opet dobio, i uredovao još istoga dana.

Taj dvoboj je izvanredan dogodjaj, kakova još ova polovica monarhije nije doživila. Listovi su puni toga dogodjaja; u Beču se prvih dana tako rekuć nije ni govorilo o drugom. Sud o tom činu je prerazličit. Stalno je, da je dvoboj zabranjen i po crkvenih i po državnih zakonih. O tom neima razprave, da mora i Badeni i Wolf odgovarati pred Bogom vječnim sudcem, i pred ljudmi, svjetskimi sudci za svoj čin. (Sudbeno se neće proti njim postupati. Op. Ur.)

Njegovi protivnici zahtjevaju, da radi toga čina mora odstupiti, da nesmie već na čelu države biti. Židovska *„Neue Freie Presse“* na jednom je postala strога katolikinja. Dok su se magjarski ministri duelovali, ona je to odobravala, nije znala za katoličke zapovjedi. Dapače nazivala je Dra. Luegera kukavicom, jer nije htjeo dvoboja biti. Sad bi htjela radi dvoboja srušiti vlâdu grofa Badenia, koju drži pogibeljnom za židovsko liberalstvo.

Drugi kažu, da se on nebi bio imao duelovati, on, ministar-predsjednik, osobito sa onakvim zastupnikom kakav je Wolf; da je mogao nemariti za sve uvrede ovoga; da nije smio na kocku stavljati svoga života i to još radi onakva čovjeka. Tretji ga izpričavaju, da nije doista smio duelovati se, al da je morao.

Priznavaju svetost i crkvenih i državnih zakona, al dodaju, da čovjek kadkad dođje u takovo razpoloženje, da nemisli na zakone nit na ništa, nego da radi po svojem hipnom čuvstvu. U takovom razpoloženju da je bio i grof Badeni. On je bio ružno vriedjan i kao državnik, i kao Poljak i kao čovjek, i to u carevinskom vieću od zastupnika, gdje neima načina, kako da čovjek uvrede odbije. On da je trpio i snašao već u proljetju, i sada prvi dan, i drugi donekle. Al konačno mu je uzkipilo. Zaboraviv na sve obzire čutio je samo za svoju čast, i učinio što je učinio.

Četvrti vele, da je to stvar njegove savjesti. On je svukao državnika, bar za hip, i učinio ono, na što da ga je tjeralo njegovo osobno čuvstvo, njegova osobna čast Nek sam odgovara pred Božjim i ljudskim zakonom.

Upliva na poslovanje u parlamentu ima taj dogodjaj nekoliko već sad. Već za petak večer, pak za subotu prije podne bila je sazvana sjednica parlamentarne komisije većine, u koju je imao doći i grof Badeni, da se utanači odnošaj izmedj vlade i većine. Te sjednice nebijaše. Grof Badeni htio ju je kod sebe, prem ranjen, nedjelju, al su članovi odbora većine, obzirom na njega, za sad odklonili sjednicu, dok mu naime rana bar ponekle zacieli.

Dva občinska načelnika pred sudom.

Prošle godine negdje u septembru ili oktobru mje-ecu Puljski list *„Il Giovine Pensiero“* napao je na gosp. Dr. *Andrija Stangera*, načelnika občine Volosko, i predstavio ga kano klevetnika Veprinačkoga načelnika g. *Ivana Andrejčića* — pardon... Sig. *Giovanni Andreicich-a.*

Ta napadaj temeljio je Puljski list na očitovanju nekoga *Josipa Andretića* iz Veprinca, izdanom u Veprinačkom občinskom uredu, u kojem očitovanju isti *Josip Andretić* tvrdi, da nije nikada ni uputio ni ovlastio odvjetnika *Dr. Stangera*, da u jednom utoku koj je bio ovaj sastavio, te odpremio u ime njegovo (Andretića) na visoko c. k. namjestničtvo u Trstu u poslu podieljenja obrtne dozvole za krčmarenje uztvrdi, da se je možda občinska oblast Veprinačka na upit c. k. kotarskog poglavarstva izrazila nepovoljno glede te dozvole, jer da *Andretić* nije htio glasovati kod posliednjih izbora za *Andreicich-a*, kako ga je ovaj nagovarao. *Dr. Stanger*, da je dakle to sam od svoje volje pisao, samo da Andreicich-a pred višimi oblastmi ocrni.

Dr. Stanger nije mogao tražiti zadovoljštine od talijanskog lista iz jurve poznatih razloga, ali se ipak obistinila i ovaj put ona poznata: „prisegla je zemlja raju, da se sva otajna znaju“.

Koncem prošle godine tužio je naime g. Giovanni Andreicich Josipa Andretića radi uvriede poštenja. Na razpravi branio je obtuženoga odvjetnik Dr. Stanger i pošto se je dokazalo, da tužba nije bila utemeljena, bio je Andretić riešen obtužbe. Kod te razprave gosp. Giovanni Andreicich, zahtjevajuć kaznu Andretića, izjavio je, da je isti već više puta zlo o njem govorio, pače i u jednom utoku, podnešenom na c. k. namjestničtvo, da ga je ili on ili Dr. Stanger obiedio, da je naime u uredovnom poslu strančarski postupao. Pozvav Dr. Stanger Andreicich-a, da se bolje izrazi odnosno dokaže, što tvrdi, odgovori isti Andreicich, da je istina što je rekao, jer da ga je Dr. Stanger u njekom utoku klevetao, a zato, da ima dokaz u očitovanju, što ga je podpisao isti Josip Andretić.

Odvjetnik Dr. Stanger tužio je usljed toga Ivana Andreicich-a radi uvriede poštenja, a na razpravi obdržanoj dne 24 febrara t. g. u Voloskom izkazao je svjedok Josip Andretić, da je istina, da je Andreicich njega nagovarao, da glasuje za njega kod posliednjih izbora za zemaljski sabor; da je on Andreicichu odgovorio, da neće ni za njega ni za drugoga, da mu je Andreicich na to odgovorio „Ti si tovar kako i on, s kim držiš“, da je on ovlastio i uputio g. odvjetnika Dra. Stangera, da to spomene u utoku, jer je to smatrao jedinim uzrokom slabe informacije u poslu dozvole obrta, i da nije istina, da je to ikada rekao niti podpisao, znajuć što podpisuje, da je to sam Dr. Stanger izmislio i da ga on na to nije ovlastio; on (Andretić) da je doduše bio pozvan lanjske godine dva puta u občinski ured i prvi put, da je pred 4—5 obć. savjetnika bio zapitan, da li je istina, da je on u nekoj krčmi u Poljanah govorio nešto proti načelniku Andreicichu, a on da je odgovorio, da nije, jer da u rečenoj krčmi nije nit bio već više godinah — i na to, da je bio pozvan, neka podpiše, da to nije istina a on, budući da u istinu nije govorio, podpisao je drage volje jedan arak papira, na kojem je bilo nešto napisano.

Nadalje izkazao je na istoj razpravi Josip Andretić, da je drugi put bio pozvan na občinu i da mu je ondje bio pročitan utok od njega podpisan i upravljen na c. k. namjestničtvo, da je bio upitan, tko da mu je utok sastavio, a on da je odgovorio: „Dr. Stanger“; da je nadalje bio pitan, da li je istina, što je ondje pisano, a on da je odgovorio, da je i da je utok pisan po njegovoj volji. Na to da su svi prisutni počeli na njega vikati i pošto su ga naprtili svakovrstnimi magarci, da je pobjegao iz ureda, bojeć se, da ga nebi još tko udario. Taj put — izkazuje nadalje Andretić —, kad se je govorilo o utoku i Dru. Stangeru, da nije ništa podpisao, dapače da nije niti vremena imao štogodj podpisati, jer se je opsovan morao naglo iz ureda odaljiti. Andretić je očitova, da on nije nikada podpisao, znajuć, očitovanje, na koje se je Andreicich pozivao.

Usljed toga bio je Giovanni Andreicich, načelnik Veprinački, kojega je branio tršćanski odvjetnik Dr. Baseggio, osudjen radi prekršaja uvriede poštenja po §. 487 k. z. *na 10 (deset) for. globe odnosno na 2 (dva) dana zatvora, kad nebi globu platio.*

Proti toj osudi uložile su obje stranke utok, na što bje urečena razprava pred zemaljskim sudom u Trstu za dne 28. agusta prošloga. Giovanni Andreicich bio je zastupan po odvj. Dr. Baseggiu a Dr. Stanger po odvj. Dru. Ribaru.

Prizvano sudište uvažilo je utok Dra. Stangera te povisilo kaznu, izrečenu proti *Giovanni-u Andreicich-u, na for. 20: — (dvadeset) globe odnosno 4 (četiri) dana zatvora i na izplatu troškova prve i druge molbe.*

„Il Giovine Pensiero“ ništa ne piše ob ovoj stvari, a zna i zašto; mi pako obzirom na izkaz svjedoka Josipa Andretića opažamo, da se je i ovog puta obistinila narodna poslovica, da „laž gdje ruča ne večera“ i „zaklela se zemlja raju, da se sva otajna znaju“.

Mi smo na ovaj način doznali, kako je bilo podpisano ono očitovanje Josipa Andretića, tiskano u „Giovine Pensiero“ i tko ga je dao u javnost, — što sve nebismo bili možda nikad mogli doznati, da nije Andreicich bez razloga bio tužio Andretića radi uvriede poštenja.

Više o stvari nećemo, da pišemo, jer si o njoj može svatko sam svoj sud stvoriti.

Dopisi.

Iz Poreštine. U Žbandajah (Sbandati) od pamtivieka se je pjevalo kod svete mise hrvatski, nego odkada je došao tamo glasoviti talijan Toto, nije njemu to pravo bilo, pa se je zato pobrinuo, da se pomoću biskupa zabrani. Biskup svojim posebnim ukazom naloži, da se izpodrine kod svete mise hrvatski jezik i da se ga nadomjesti latinskim, na što puk i pjevači nepristanu, zato sada u nedjelje i blagdane se čita tiha misa, kako u delavne dneve, radi toga je nastalo veliko nezadovoljstvo i smućenje u puku. Toto bijaše premaknut u Novu vas sa velikim svojim zadovoljstvom, u nadi, da će mu i tamo liepo cvietati njegove talijanske ružice, al se jadan ljuto vara. Naša biskupija je pravi „Refugium“ za nekoje od onih popovah, protjeranih od drugih biskupah; ona ih sve pobere samo da se zatare naš mili jezik u crkvi i morda da ga mrze. Svuda iz crkve se ga iztiska i se ga nadomješćava latinskim; ali neka znadu gospoda da će njihovi latinizatori izginuti iz lica zemaljskoga, neostaveć za sobom nego poredno ime u pameti naših potomaka, a naš jezik će ostati jači i će preživit njihove mile al srdite latinizatore. Svake kvatre i na velike blagdane se običava pobirati milostinja za djecu Koparskoga konvikta i to u crkvi po nalogu dotičnoga svećenika, koji preporučiva svojim, da se dade obilata milostinja, da se daju domaći sini za svećenike, jer da tuji čine konfusion medju pukom i da dojdu ovamo za živiti. (Razumije se Cehi i Slovenci). Molim Vas, nije li to krvava uvrieda za nas proglašena u crkvi pred oltarom? Dakle oni čine konfusion medju pukom, što govore njegov jezik i ćute s njim, a nebi li bilo pametnije reći, da svećenici iz koparskoga konvikta čine konfusion medju pukom, kada tjeraju naš jezik iz crkve, te već jedan iz misijona čini profesijon samo da živ? Našemu svećenstvu svi vide trn u oku, a svomu nevide gredu. Mi nećemo da nam reku, da smo zlobni da im predbacivamo stvari, za koje mi znamo, i gospodin Flapp to znade, all neće valja da znade. Pa čemu da mi dajemo milostinju za djecu u konviktu, kada djecu naših ljudi unutra se neuzimlje? Da bi barem svake godine jedno na toliko italijana, ma niti toliko ne. Dakle što ćemo mi, crkve i občine davati milostinju, da gojimo s njom svoje neprijatelje, da nas narodnjaju i moralno ubijaju, kada neće da pravo nauče naš jezik nego ga još mrze? Još misijonari, koji gredu u daleku Afriku medju divljake nauče njihov jezik, da laglje s njim šire vjeru kršćansku, a naši konviktorci kako oni poznaju jezik, žalostno je, jer kad se nekoje čuje u crkvi govoriti, čovjek mora si misliti što su oni hotili reći, a ne što su rekli, te naši ljudi kada nebi imali prave vjere, bi se morali iznevjeriti.

Hoćete li primjera? Na mjesto reći; ki te je stvorio, reče: ki te je učinio? Isus se je izlega u jaslicah, na mjesto Isus se je porodio u jaslicah. Sveti Pava je pišâ po svemu, na mjesto je pisa o svemu. Neću dalje da neudarite u smjeh. Neznamo kako se može takove propovjedi u crkvi držati? Kad bi talijanom u takvom liepom jeziku propovjedali, bi s gnjilima limuni i rajčicami u njega bacali, pa bi svi pobjegli iz crkve. Tako izučeni svećenici izadju iz Koparskoga konvikta-kasarne. Ako pa nama nebi povjeravao gospodin biskup, da je tomu tako, mi mu ako želi možemo još i ljepših kazati. A to sve neka bude gospodi na čast i vjekovitu slâvu. — Amen.

Franina i Jurina

Fr. Duhtor fritalja, da je otel doma s koži skočit. da ga ni *Kajfina* umiril.

Jur. Ča mu je dal čagod popit?

Fr. Joh ni ne, zač nima brižan ča dat, lego ga je z lepun besedun ovako miril: Dragi moj d u h t o r f r i t a l j a, niš se nejadi za to, da su te školani dekorali spreda. Mane su va Pule pul marini dekorali zada više lego tovara Belićevega, da mi je i danas kumbasice zada poznat, pak sam sejeno živ.

Jur. Pak?

Fr. Duhtor fritalja se je kisto nasmel i hitil mu *flajdinu*, da malo žutnjaki ostrže, s čem je *Kajfina* gosposki obedval.

Različite viesti.

Zlatnu misu priminuti će u svom rodnom mjestu u Žminju dični starina velečastni *g. Antun Pučić*, umirovljeni kapelan, dne 3. oktobra, u nedjelju prevaznog Ruzarija. Naše iskrene čestitke!

Odbor političkoga družtva „Edinost“ obržavati će u subotu dne 2. oktobra u 7 sati na večer redovitu sjednicu, na koju se gg. odbornici i zamjenici ovim pozivlju.

C. kr. profesor „panslavist“. Ovdašnje glasilo krivonosih židova, govoreć u broju 27. t. mj. o premještenju c. k. profesora na drž. gimnaziji u Puli g. *Kosa* iz Pule u Spljet, gdje je imenovan ravnateljem na tamošnjoj gimnaziji, piše, da se veseli premještenju toga *panslavista*. „Bečko glasilo prolazi kroz cenzuru c. kr. drž. odvjetničtva u Trstu, koje nije našlo ništa kažnjiva u onom nazivu, odakle sudimo, da se može bez ikakve pogibelji nazivati c. k. činovnike *„panslaviste“*.

Izbor delegata u carevinskom vieću. Prošle subote obavio se u carev. vieću izbor delegata za pojedine pokrajine. Za austrijsko Primorje t. j. za Goričku, Trst i Istru izabrani su sami talijanski zastupnici, i tako ogromna većina pučanstva Primorja t. j. Hrvati i Slovenci neimaju nijednoga svoga delegata. To je posliedica zadnjih izbora za carevinsko vieće, kod kojih su Talijani pomoćju izvienstih krugova došli do većine protupravno i nezakonito. Za Goričko izabran je u delegaciju zast. *Verzegnassi*, zamjenik *Lenassi*. Za Trst zast. *Basevi*, zamjenik *Hortis*. Za Istru zast. *Gambini*, zamjenik *Bartoli*. Dalmaciju zastupati će u delegacijah zastupnik dr. *Bulat*, Kranjsku *dr. Šusteršić*.

Po pripadnosti sastavljene su delegacije ovako: *Češkom klubu pripada 9 delegata; poljskom klubu 6 delegata; češkom konservativnom veleposjedu 3; središtu 1; kat. pučkoj stranci 4; slovenskoj krščansko-narodnoj svezi 3; njemačkoj pučkoj stranci 4; krš. socijalisti 2; njem. liberalnoj stranci 1*; ustavovjernom veleposjedu 2; talijanskom klubu 4.

Žalostan odziv. U broju 31. „N. S.“ bijaše tiskan poziv *Istrana Hrvojića* i *Hrvoje Istranića*, da se nadje bar 100 Hrvata, koji će se obvezati, da će plaćat za „Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru“ 1 forint na mjesec dok im to budu sile dopuštale. Što mislite, koliko se tih prinosnika do sada prijavilo? Ciglih 5 (slovom pet)! Priznajemo, da je to znatna žrtva, ne toliko radi iznosa, koga bi se žrtvovalo, koliko radi pažnje, da se te prinose točno šilje. Nu *„omnia vincit voluntas“* pa ti se i tu mogle žrtvovati malo više pažnje i brige za našu „Družbu“, koja zaslužuje svaku žrtvu. Začudno nam je, da se kroz sve ove prazuike nije u nijednom kraju široke hrvatske domovine, osim u Požegi, priredila nijedna zabava na korist naše „Družbe“. Ipak imade u svim krajevima naše mile domovine mnogo mladeži, djaka srednjih i visokih škola, koji bi mogli takvih zabava više i bez ikakve muke prirediti. Žalostno doista! U ostalom još je doba, samo napried, pa će se dati još štogod prirediti, da se nebude reklo, da naša mladež nije požrtvovna ni radina.

Iz Šajini, občina Barban. Javljamo Vam radostnu viest, da je volja puka i naša sveta stvar pobjedila. U nedjelju je naš novi kapelan sa oltara navjestio puku *„da mu je opet slobodno pjevati po slovinsku“*. Veselje u narodu neopisivo! Naš ljubljeni i nezaboravni kapelan g. *Vrbka* tako je najljepše osvećen za sve, što je pravedan pretrpio, a sramota je pala, na njegove i narodne neprijatelje i protivnike našega pjevanja u crkvi.

Iz Kastavske občine pišu nam 28. t. mj.: Dne 6. t. mj. dielio je presvj. gosp. biskup Šterk sv. bermu u susjednom Brgudu. Narod ga srdačno dočekao i pozdravio pod slavolukom, okićenim zastavami i napisom: *„Dobro došao“*. U ime občine dočekao ga i pozdravio naš velevriedni načelnik g. Jelušić. Vraćajuć se iz Brguda u svoje rodno mjesto, posjetio je presvj. g. biskup crkvicu sv. Josipa na Brežcih.

Na Kuzminju blagoslovili su na groblju brgujskom crkvicu sv. Nikole, koju je puk popravio svojim troškom. Bilo je opet zastava i strieljanja iz mužara i veseloga puka.

Ovih dana upisao je ravnatelj pučke škole u Kastvu, veleč. N. *Butkonić Danica Vlah*, sirotu po pok. učitelju *Vlahu*, kao njezin tutor, u prvi razred gimnazije u Senju. Ovo je dakle, g. uredniče, sa Vašom netjakinjom Milenom druga gimnazijalka porieklom iz naše občine.

Ovud je narod potrgao grozdje, ali ga bijaše još manje nego li prošle godine. Vino-

biti će vrlo dobro. Šteta što bijaše nevrieme kad smo trgali; dočim je sada suho i toplo kano usried ljeta.

Iz Opatije pišu nam 20. t. mj. Učitelj talijanske paralelke u Opatiji obišao je prije početka školske godine mnoge Opatijske i Voloske pragove nagovarajuć ljude, da šilju svoju djecu u talijansku paralelku u Opatiji, jer da bi ta škola radi nedostatnog broja djece mogla propasti. Naznamo dali je zadaća učitelja, da ide po kućama agitirati i nagovarati ljude, pa čekamo, da nas o tomu obaviesti sl. c. k. kot. školsko vieće u Voloskom. Znamo samo, da se usudi koji učitelj hrvatske narodnosti onakva šta raditi, što čini taj talijanski učitelj u Opatiji, bio bi već davno dobio *obšid*. Ali ovako? Da, kažu gospoda na Voloskom: *„quod licet Jovi non licet bovi.* Dapače usljed te agitacije talijanskog učitelja u Opatiji poslaše takodjer iz Voloskoga nekoje obitelji svoju djecu u opatijsku talijansku školu, što je po našem sudu protuzakonito. Naši neprijatelji mogu uviršiti zakon gdje i kada im volja, a mi, da nemožemo zahtjevati, da sa zakon vršil

I ta je lepa! Vidjet ćemo dok će to trajat.

* * *

U Opatiji je upraviteljem pošte i brzojava neki *Cheneviere*. Na toga se gospodina njegovi podložnici tuže. Veli se, da je neprijazan i ostar u saobraćaju sa podloženimi činovnici. Preporučamo slav. ravnateljstvu pošta i brzojava u Trstu, da ga malko poduči o prijaznosti. Nije čovjek „fin", koji se liepo nosi, nego je onaj „fin", koji se „fino" ponaša. Za danas o tome dosti, a doskora javit ćemo Vam još koješta.

Glavna skupština „Krčke gospodarske zadruge" neće se obdržavati u Vrbniku dne 15. oktobra, kako bijaše oglašeno, nego 14. oktobra, na što upozorujemo sve gg. članove.

Iz Voloskoga pišu nam 27. t. mj. Drug druga i u crkvi nadje, kaže naša poslovica. Kad se je onomadne radilo o tomu, tko da preuzme potrošarinu, obletali su po kastavšćini *Nino Rožin* i jedan bivši *Gorupov* činovnik. Kad se ih upitalo za koga rade i da li je *Krstić* s njima, stali bi dokazivati, kako neima *Krstić* kod toga ništa, ma baš ništa, kako neima on niti pravo u to se pačati. Rekao je dapače *Nino* kod *Brnas*, da prokleta bila ona ura, kad je došao smutljivac *Krstić* na Kastavšćinu. Na Voloskom se pako vidilo za koga je radio *Nino*! Al su tići ti mački, svi su učinjeni po jednom kopitu. Ne samo to, nego kad su ono neki dan naši djaci *Krstića* na Voloskom pošteno s jaji namazali, tko mu je posudio kaput? Tko se ji onaj isti dan s njim vozio u Opatiju? Onaj isti *Nino Rožin*! Na Halubiju, gdje je *Nino* znao, da nije mačaka, zatajio je *Krstića* kao sv. Petar Isusa, dočim su na Voloskom dobri i dragi prijatelji. Mi njim na tom ni malo ne zavidjamo, već jim nazivljemo dobar tek! Zapamtimo si dobro onu, da ni u moru mire, ni umačku vire. Oni pako naši, koji idu više puta na Volosko, neka dobro drže na pameti ovu: Ne nosi novca onomu, koji s onim novcem kupuje bič, da te s njim tepe i ne hrani na njedrih zmiju, koja će te kasnije ugrizti Držimo se uvjek i posvuda one zlate: Svoj k svomu! *Paće Vica.*

Nesreća na Rieci. Nakon mučne i dugotrajne radnje pošlo je napokon za rukom povrći potonuli parobrod *„Ika"* iz mora. Od 25. utopljenika našlo se je do sada 11 lješina. Kapetan *Forenpocher* biti će puščen na slobodu. Englezki parobrod *Thiria* položio je u Miljetch veliku novčanu kauciju, da je uzmogao dalje ploviti. Sud vodi strogu iztragu.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Prigodom vjenčanja gospodične Antonije Sretličić sa vriednim mladićem Karlom Paušić, c. kr. ključaonićarom iz Idrije, sabralo se na zdravicu g. Fr. Vončine kod svatbenog stola u Juršićih za „družbu sv. Cirila i Metoda" for 7. — Živili takovi svatovi i dao Bog, da bi se množili slični.

Izvješće o sjednici obć. zastupstva u Kastvu, obdržavanoj dne 24. junija 1897.

Sa zahvalom primili smo od sl. glavarstva u Kastvu gornje *„Izvješće"*, koje preporučamo svim občinarom one drevne naše občine.

Nagrade govedom Na izložbi goveda držanoj u Krku dne 1. rujna 1897. bile su podieljene sliedeće nagrade: I. za bikove I.va nagrada Depicolzuane Ivu Nikovom iz Vrha for. 35, II.ga nagrada Malatestinić udovi Jeli p. Iva iz Sužana for. 30 III.ća nagrada Žgaljić Iva pok. Iva iz Žgaljić for. 15. II. za krave I. nagr. Jurasić Fr. pok. Petra iz Linardić for. 25, II. nagrada Žužić Antonu pok. Iva iz S. Fuske for. 20, Dvie III.će nagrade Brautu Niku p. Iva iz Kornića i Sparožić Franu Ivovu iz Vrbnika svaki po for. 10. III. za telice I.va nagrada Hržić Tomu iz Ljutić for. 20, Dvie II.ge nagrade Radić Antonu pok. Antona iz S. Vida i Milčetić Antonu iz Zidarić svaki po for. 15, III. nagrada Prendivoju Matu p. Antona iz Bajčić for. 10. IV. za par volova I.va nagrada Depicolzuane Niku p. Iva iz Vrha for 25 II.ga nagrada Radić Niku pok. Iva iz sv. Vida for. 20. Približili su se nagradi i pohvaljeni su: 1. za bikove: Kvasić Niko p. Nika iz Lakmartina; 2. za krave: Braut Niko pok. Iva iz Lakmartina, Radić Mihovil pok. Mata iz Radić i Buić Ivan Antonov iz Milohnić; 3. za telice: Veljačić Pave iz Ostrobradić, Žic Niko pok. Iva iz Garice, Grdinić Ive p. Iva iz Sv. Vida, Linardić Ive p. Nika iz Linardić i Marinčulić Silvestar iz Škrba. Hvalevriedno je što bijaše izložba obilato posjećena, te se nadamo, da će naš puk potrebu i važnost ovakvih izložba sve to više cieniti.

Hrvatski jezik i častnici vojne mornarice. Iz Pule pišu nam pod gorajim naslovom koliko sliedi: Došao je strogi nalog iz Beča na admiralat, da svi častnici *moraju* što prije naučiti *temeljito hrvatski jezik*. Za olahkotiti učenje ustrojena su dva tečaja; prvi za one častnike, koji malo poznavaju naš jezik, a drugi za one, koji ga prilično dobro znadu. Prve će učit vlč. gosp. *Karlo Pejčić*, a druge vlč. *Emil Dumić*, oba kapelani mornarice. Svi častnici, koji se nalaze u Puli, obvezani su pohadjati te tečaje, i uspjeh učenja uplivat će na njihovo promaknuće. Govori se, da će se malo po malo izključiti iz mornarice talijanski jezik, koji žalibože još vlada, i mjesto toga tudjega jezika, uvesti kao občevni jezik, domaći, hrvatski.

O uvozu svinja u Istru. Poznato je, da nemogu svinje ili krmci radi pošalne već dulje vremena iz Hrvatske, Bosne, Dalmacije, Kranjske, Štajerske itd. u razne krajeve Istre. To je velika neprilika za naš puk, jer ostaje bez smoka i bez gnoja.

Iz Libumije naprosto nas prijatelj, da se popitamo kod c. k. namjestničtva u Trstu kako stoji pitanje sa uvozom svinja u Istru. Evo što smo o tomu doznali.

Iz Hrvatske, Slavonije, Bosne i Ugarske nemogu svinje u naše strane. Iz Dalmacije mogu po moru, ali se moraju izkrcati u Trstu, Puli, Poreču, Rovinju, Malom Lošinju, Krku i Cresu.

Iz Kranjske i Štajerske mogu svinje iz sliedećih kotara: Postojna, Logatec, Radovljica, Bruk na Muri, Feldbach, Grac, Wartberg, Judenburg, Deutsch-Landsberg, Leibnitz, Leoben, Lietzen, Mran i Weitz.

Pošto je u Kastvu dne 8. oktobra veliki sajam, na kojem se obično razproda mnogo krmaka, obaviestiti ćemo se do tada, da li je nastala kakva promjena u prepoviedi uvoza.

Berba ili trgatva u Istri obavljena je prošloga i tekućega mjeseca. Obilate trgatve nebijaše valjda nigdje; negdje srednja a većinom loša, ali ono što je, svuda je izvrstne vrsti. Prijatelje molimo, da nam jave gdje je, koliko i kakva vina na prodaju da to priobćimo našim trgovcem na ravnanje. Tako nam je prijatelj javio iz Kaldirskih Lazi (občina Motovun) da bijaše tamo tako krasno grozdje, da boljega i ljepšega nepamte, pak mora i vino biti izvrstno.

Grom udario u crkvicu! Iz Berseča pišu nam, da je tamo nedavno jedne noći udario grom u crkvicu sv. Križa, razlupao vrata, razrovao nešto zida, razbio kamen od prozora, te iz crkvice odskočio u murvu, a odatle u zemlju. Druge nesreće nije hvala Bogu bilo.

Kastavske pačuharije. No, sada već ni trebe *obermačku* poletovat okol Talijani za dobit ki sold, aš brate moj, mora ih bit kako tući. (A ja tući! Zato nisu mu morda ovi dni šekvestrali kobilicu, prsteni, ura i drugo svo njigovo premoženje. Op. Mateši) Okol česa su se Talijani znoj-li i potili leta i leta i špenđevali i trošili tisuća i tisuća, pak svejeno nisu mogli ništa opravit, to je opravil *matuljski mačak*, lih da je jedno dva puta z repom švrknul. On vam je ljudi moji dragi i srdačni *„šćeto—neto"* dokazal, da v Istroj ni bilo ni da ne će bit nigdar Hrvati. (Aš je za pučen. Ča misli, da su svi troušinu prodali za zdelu leći, kako mi? Op. Kajfe) A mački — to se razume — sve su prijeli za čisto i prekapano zlato, pak da je banderaš *Mateša* od strašnega veselja dal i onu polovicu bradi obrit, ka mu je od nekidan ostala (Ja mu nezameram. Bolje gol bit leg da mu se reče: duga brada, kratka pamet. Op. Žukvarića) Lego pustimo mi *Mateša* na mire, neka guli svoju bradu, pak homo naprvo. Tako mačak je kroz noć *šundral* svi Hrvati u Istroj. To je junak *altroke* Aleksandro Veli, ki je s svojum sabljum odvezal *„salamenski uzalj"*. Takovemu junaku nad junaci bi treba sto rit jedan spomenik da se ovekoveči njegova *peršona* za vazda vavek i vekom, Amen! — Alo zaslepljeni *Rukavčani*, proslavite vašega *obermačka* i spašitalja. Storite mu jedan spomenik od kakovega ni još uho čulo, oko videlo, ni srce čovečje požolelo: — Lego pustite, pustite. Kako se vidi, bi reć, da se on sam zato više skrbi, leg svi vi. Zna benj to dobro mladoženja Lovrinić. San čul, da se boji, da bi ga i pul njega mogal zasadit pak zato da je nejde rekal mačku: kumpare dole, kumpare gore, hote vi z moje smokvi dole. (Paran da ja! Op. Lovrinića)

Ste štali *mačju*, va koj je *obermačak* dokaževal, da ni Hrvati u Istroj. Za istinu reć, to vam je mudra glava vredna *Salamunove* bradi i vela škoda, da se mej nami zgublja. (Mislim da neće dugo. Jer kako se čini, reć bi, da se nešto iza gore valja. Op. Kajfe) To vam je, ljudi moji dragi mudrac nad mudraci, da mu već mudrost na nos kaplje. On je rekal, da njena povest ali storija ne piše, da je u Istroj Hrvati. Na to da mu je *Kajfa* rekal: Ne pišite, toga doktore, jer ćete se osramotit (Bogme rekao sam mu baš tako. Op. Kajfe) I poboštrida se je oparil na vrelu kašu, da mu se je valje levi brk osmudil, aš se vas svet čudi, kako more tako pisat čovek, ki je po školah razdrl više brageš, leg ima vlasi na glave. Ča on da ni nikad čital va štorije, da je v Istroj Hrvati? (Pustite ga molim vas. On je čitao samo *štorije od mačić* i prodanih trbušina. Op. stagara) Sada, kada mu je *„Sloga"* s Trsta dokazala s talijanskum štorijum, da je i danas Hrvati u Istroj, *Kajfa* riblje ruki i smeje se spod brka svojmu gončinu. Sakraboljski *Kajfa*, cibore ga pobrale, ma se zna godit tujoj nesreće.

Potle još neć govori mačak od nekakovega *mašturanega* vina. Ča ćete? Zajik neće, log na škrbinu. Kućeri pogovaraju se od konji, zidari od kuć, a tako i oštari od vina. A *mačak*, ki je *trgovac s vinom na veliko*, ima prvu i glavnu reč od vina. Ava, kakov *trgovac s vinom na veliko!* Neki dan su zašli va konobu, da mu zamu za dug to silno vino na veliko. Mislili su brižni, da će tega bit par vozi, a kada je bilo, nisu našli lego par litar — osta. Pak još se štima, da je trgovac z vinom na veliko. Aj po tićevu dušu bi mu lepše pristalo ime: *trgovac z ostom na malo.*

Va svojem študijanem pisme spominje ta *trgovac z ostom na malo* i nekakovu *baretu*. *Šeša!* On pita nekega, da neka skine baretu ako ju ima, ja pak den njemu, neka pokaže klobuk ako ga ima. —

Ala tristo prazi, kakov *trijatar* je bil neki dan na Voloskem. (Ala sam ja on dan pojil više zuča i čemera, leg celo vreme, kada su me ono motali po pržuneh zarad beči. Op. Mateše) To vam se je zitekło celo Volosko, da se z muhti zabavlja. Brižan *mačak i Mateša* baš su oteli zasest kripicu, kada na jedaunput: halt! Tužni *trgovac z vinom na veliko* ni imel va žepe ni dive šestice, da plati dug, pak je obešene glavi, kako mokar mačak, moral klipat va Tošinu po najvećoj tepline i da ga ni neć *Mateša* mirit, ja ne znam ča bi bil storil. Sigurno nebi mu bilo ni na kraj pameti prišlo, spet senjevat onu cestu, kako je jur svojni.

Ja tako je! Mački su misleli, da te beči kapat do sudujega dana. Dajmo njim muziku, dajmo njim frajat, i verbinije pušit i na kajli vino pit i dečine šestice hitat i vijaji delat i ovo i ono. Aj bi bili bolje storili, da su, kako reku *starci*, šparali beli novci za crni dani. Lego, to se zna da nisu takovi bili, aš su misleli, da te Talijani vavek davat. *Buzarona!* A sada, kada su Talijani stisnuli svoju mošnju, počeli su ti mački nekako z nosom zavijat, još i sam *obermačak* njim neć straši i kriči: krv ni voda. (Ter i taneki ropoće, kad mu je korito prazno. Op. Mateše) Sada ni krv voda, ma dokle su davali, onput ni bila krv samo voda, lego i pomija. Ja, ča mislite? Ja nekem ter nekem ni bili ne zameram. Videli su sirote, da će njim ki ta dan bubanj pred vrati zaroštat, pak su se utekli k onemu svecu, pul kega su misleli pomoći nać. Pak taneki svetac — pustil jih je na cedile, a bubanj je roštal, da se je sve treslo. Hvala Bogu od sveh teh mačjeh kapi, samo dva su lišo pasali, a svem drugem šla je starina al će brzo poć — fuć. Sada sam *kurijož*, kako te drugi put kričat, kada budu izbori. Ja mislim svejeno, da n-te već vikat: *živila starina!* Aš to ne bi šlo od srca ni *Kajfe*, ni *obermačku*, ni *biseru*, ni *gorenjskemu gariću*, ni *inžinjeru*, ni *pepiću* ni *luštrotu* ni tolikem drugem! Ja bim ih svetoval, da drugiput kriče: *Propala profućkana starina!* To bi njim barem srcu godilo.

Još bim samo rad znat, ča je s tum matuljskum školum. (Pitaj ti radje, ča je s lanjskem snegom. Op. Inžinjera) Ter su jur zdavni neč za nju nabirali, pak ja mislim, da se je već barem moglo *fundamenti* skopat. Jedan put, dokle je bilo pineza, obećeval je mačak, da će ju na svoji stroški ozidat, a sada, kada je pavnčina va žepe, sve je to nekako zamuklo. Za poteštarija va Rukavce negovorim. Piani su već storeni — va praznoh tikvah a kamenje pripravno — va Preluke, gredi i daski — va Lisine već rastu na slavu božju!

Bravo! Lisina i Lužina, to vam je voće zabranjeno. Ala ma će se živet, kada budu po njih mački naganjali se za puhi! Lego ja samo pitam, ča te pak dobit oni *mački*, ki su nec dalje od teh šum, n. p. *Vice* s Pehljina, neki Široli, oni s Kantridi, Martin z Brguda, i neki s Klaniga. (Njim ćemo dat svi dolci od Rečini do Lisini. Op. Žukvarića) Ava, mondo tondo! Kako se ti nebog pustiš za nos vuć.

Ča se imaš nadat od ljudi, ki su i svoju starinu profrištali? (Revu opaljenu. Op. bisera) Ja mislim, da niš drugo, lego da te i tvoju *starinu* vreć pod bubanj. Vidite Tišljarića! Ča ni bil on dobrostojeći i od svakega štiman i dobro gledan, dokle ni se spajdašil s mačkom. A sada? — Sirota nemila žive na tujem. (Niš zato. Ter živem i ja. Op. Luštrota) Zato ja svem govorim: Ljudi božji, pogledajte okolo sebe, pak ćete videt, kemu ste v rukah; aš bi moglo prit pokajalište, ma povratilište nikad. *Mačji kašalj.*

Očitovanje*)

glasovitim ulizancem: Krstiću i Kružiću!

Vi protiv mene kuje e svakojake laži, bezsramne klevete i izmisljotine, cega Vam ne zamjeram, jer Vi morate jadni misliti, govoriti i raditi pak i pisati sve onako, kako to zahtjevaju oni stanoviti burzovni izvještaji, što se negdje na Vaš račun sastavljaju; znam i to, da kad biste me hvalili, da bi ti burzovni izvjestaji u mjesto da rastu, naglo padali; a što bi tada bilo s Vas, jadne kukavice? S druge strane uvjeren sam, da klevećuć mene, uživate i nekakovu posebnu nasladu.

Jedan, a to je *Krstić* zato, što mu je donekle mojim uplivom utekla iz ruku *poštarija* u Kastvu, a sada *„Renda"* (Povereto!), a drugi — *Kružić* — što ne može više da na mojem tlu u Opatiji provodi one svoje poznate pikantne zgodice. —

I jednomu i drugomu cilj je osobna osveta, pa im kličem radi toga: samo napried! Lažite, klevetajte, ogovarajte, navaljujte kao najpodlije propalice, jer to mene ne smeta, a narod znade tko i što sam ja; a tko Vas nepozna, neka se potrudi do riečke *policije*, i tu će doznati tko i što ste Vi, — Vi, nekoć vatreni Hrvati, a danas još vatreniji Talijanaši. Kad nebi drugoga bilo već bi samo zato morao da se svaki pošten čovjek odvrati od Vas, od Vaših smradnih izbljuvotina i od gnjusne Vaše *„Krarlje Sloge"*.

U kraj poturice!

Opatija-Volosko 28 sept. 1897.

Mate Kundić

Priposlano*).

Mačjemu črčkaru iz Baderne u matuljskom smradu.

Nisam mario dirati u tvoje *mačje* nazore, nu prijatelji me na to skloniše. Na tvoje ludosti neodgovaram već na lopovske klevete i osvade.

Smradno lažeš, da sam ja hotio *pojisti* Matu Fablu for. 5 i 17½ novč. čega nećeš nikada crni nitkove dokazati.

Što se tiče tvoje gadne klevete, da sam ja nekim do 2 klg. modre galice manje dao, pozivljam te ovim, da mi dopelješ samo jednoga takvoga, pak ću njega i tebe moliti za oproštenje i škodu naplatili.

Ti se srdiš radi vode, ali znaj ništarijo mačja, da ju drugi uprav radi tebe dobili nisu. Pak šta će tebi hrvatska voda, ta ti možeš imati talijanske ili mačje iz Poreča koliko hoćeš. *Hrvatska* voda nije za tvoja talijanško-mačja usta; to vriedi za tebe, za onega tustoga mačka i za onu mršavu mačku.

Ovoliko odgovara za sada ovdašnjim mačićem.

Baderna, 24. sept 1897.

Aug. Mahnić

konobar „Ist. Vinarske Zadruge".

Zahvala.

Prigodom dvadesetpetljetnice mog misničtva i imendana primio sam od mnogobrojnih prijatelja toliko iskrenih čestitaka, da mi je nemoguće posebice svima zahvaliti, toga radi izrazujem njima ovim putem najtopliju zahvalu uz najsrdačniji pozdrav.

Berseč, dne 15. sept. 1897.

Rajmund Jelušić, župnik.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredništvo.

Listnica uredničtva.

Gosp. X. & Y. Ovdje. Mi se nećudimo onomu filozofu, kako ga Vi umjestno nazivljete, već se čudimo urednika „Edinosti“, što je dopustio, da se upliće u ovu polemiku bez ikakva povoda jedno naše narodno društvo, koje vrši svoju težku misiju bar toliko uspješno, koliko ju vrši bilo koje drugo naše društvo, i što je dozvolio, da se zadire kuje u osobu, koja nije — ako se nevaramo — jedna od najstalnijih neplaćenih suradnika. U ostalom svaka glava svoju pamet. Da ste nam zdravo!

Listnica uprave.

Gosp. S. S. Matulje. Stiglo u redu. Veleč gosp. R. J. u B. Također sada i Vaš t. g. Hvala na svemu; šaljemo ono brojeve; bratski odzdrav!

Gosp. I. B. Lazo: primili smo u redu novce. Zdravo!

Učiteljsko društvo „Narodna Posvjeta“ Pazin.

Zahvala.

Milo nam je javiti, da nam je ugledna tiskarna Andreja Gabršček-a u Gorici besplatno tiskala 300 istisaka društvenih pravila.

Dok se što ljepše zahvaljujemo podnzetnoj tiskarni na tolikoj susretljivosti, ne možemo a da istu ne preporučimo čim toplije našoj zvaničnoj braći.

Za učiteljsko društvo „Narodna Prosvjeta“
u Pazinu, dne 25. rujna 1897.

Tajnik: **J. Martinčić** v. r. Predsjednik: **Fr. Jelušić** v. r.

Književni oglas.

Skupio sam nekoliko svojih članaka u knjižicu: *„Rukovet pouke“*. Članki su poučni, a zasjecajti u zdravstveno-uzgojnu struku. Napisah ih popularno, sve da se u njima obrađuje po koja znanstvena stvarca. Zato se i nadam, da će time koristno poslužiti u koječem, što je od preke potrebe, da se upoznadè.

Knjižica opremiće se ukusno, u običnom formatu 16mo. Zapremiće oko pet araka.

Cijena joj je 35 nov. po komadu.

Molim najučtivije sve svoje drugove i prijatelje knjige i naroda, da me u ovom poslu potpomognu pretplatom i da uznastoje, neka bi se ovo djelce što više proširilo u narod i medju odrasliju omladinu, kojoj ga ponajviše namijenih.

Knjižica će izići što prije.

Pretplatu prima: *„Mcđjunarodna knjižarnica Pacher i Kisića u Mostaru“*.

Ko kupi deset komada, dobiva jedanaesti badava.

U Travniku, septembra 1897.

Nikola Marekvić.
direktor trgovačke škole.

Njegova svetost papa Leon XIII.

poručio je po svojem liječniku prof. dru. Lapponiju **ljekarsku Piccoliju u Ljubljani** najsrdačniju zahvalu za Nj. Svetosti odposlatu

tinkturu za želudac.

Spomenuti liječnik, kako i mnogo drugih odličnih profesora medicine iztražili su Piccolijevu tinkturu za želudac, te ju preporučuju kao izvrstno sredstvo za krioćanje želudca, pomnožuje tek, ter pospješuje probavu i čišćenje.

Cieha: 1 bočica 10 kr., 12 bočica sa zavitkom 1 for. 30 nč.; pošiljka po pošti od 66 bočica 6 for. 26 nvč.

I

Najviše priznanje

ljekarniku Piccoliju u Ljubljani kao priređcu kapljicah za zube, koje je sa zadovoljnim uspjehom Njez. c. i kr. visost prejasna gospodja priestolonasljednica udova nadvojvodkinja

STEFANIJA

ivolila opetovan, uporabiti. — Cieha 1 bočici 20 nvč. 10 bočica 1 for. 50. nvč.

Ljekarna Piccoli

„pri angelju“

Ljubljana, Dunajska cesta

Pošiljke se šilju prama poštanskom pouzeću.

Prave brnske sukněne tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muško odjelo stoji samo

for. 3·10 iz dobre
„ 4·10 iz dobre
„ 4·50 iz dobre
„ 6·— iz bolje
„ 7·75 iz fine
„ 9·— iz najfinije
„ 10·50 iz još finije

prve ovčje vune

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gornje kapute, Boden, Peruvienne, Doskinje. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviote itd. razašilje iz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna Kiesel-Amhof u Brnu

Uzorci badava i franco. Pošiljka vjerne uzorka.

Pozor! P. n. občinstvo upozoruje se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Klesarska radionica.

Podpisani časti se javiti p. n. občinstvu, da je u Voloskom — Cernikovica — otvorio

novu klesarsku radionicu.

Isti preuzima naručbe svih u klesarsku struku zasjecajućih radnja iz svakovrstnog kamena i mramora, te obavlja iste na zahtjev po nacrtu točno i sjegurno; izradjuje također na zahtjev crkvene stvari: žrtvenike, spomenike itd. Naručbe obavlja uz najniže cieue brzo i točno, te se preporuča p. n. občinstvu za mnogobrojne naručbe.

Volosko, 26. julija 1897.

Frane Ferlan
Velesko-Cernikovica.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½	30-dnevni odkaz	2½
8- „	2½	3-mesečni „	2½
30- „	3½	6- „	2½

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopilo nove obrestne takso v kropost z dnem 24. junija, 28. junija in odnosno 20. avgusta t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako vrsto.
V napoleonih brez obresti

Nakazuje

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Rokkakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj. Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troška.

Kupuje in prodaja

vrednostnih divizij kakor tudi vnovčuje kuponov proti odbitku 1% provizije.

vsakoršne vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi

na tamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredi na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v poliano.

Sprejemajo se v poliano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakazuje narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Pravi, čisti, izvrcani med

od cvieća i lipe I. vrsti

za liek i jelo u izvornih bocah 1 kó á 85 nč.

iz svoga racijolnoga pčelinjaka prodaje

Franjo Ryšlavý,

župnik na Munah — Podgrad — (Istra).

U cielој ovoj okolici nesiju kmeti sasma ništa hajde niti ovdje raste vrea; za to je ovaj med izključivo od cvieća i lipe, dakle I. vrsti. Pošto je pako izvrcan, čist je kao kristal, a samo takov med može se bez škode i straha rabiti za liek i jelo.

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj

i po inozemstvu

ALOJZIJ MOZETIĆ

TRST — Piazza dei Negozianti br. 1. — TRST

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj te inozemstvu, posreduje putovanja u Aziju, Afriku, Ameriku i Australiju, te po cieloj Evropi, zastupa najbolja parobrodarska društva, posreduje kod osjeguranja proti nezgodama uz bezplatnu poduku toliko pismenu kao ustmenu u svim mogućim putnim prigodama; jamči najniže cieue i najbolju poslužbu.

Svi strojeve za poljodjeljstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

Preše za grožđje, diferencialni sustav.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

preše za masline, hidraulične preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, tviere itd. tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč

II/2 Praterstrasse 49.

Cienike i sviedočbe gratis!

Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafrakcija!

Tiskarna Gutenberg

filjalka ces. kralj. universitetne tiskarne „Styria“

13 Sackstrasse — **GRADEC** — Sackstrasse 13

TOVARNA ZA OBRTNE IN CONTO-KNJIGE

sistem „Patent Workmann Chicago“

Raztrirni zavod — Knjigovezstvo.

priporočuje se za prijazne naročbe se zatrdilom primernih cen in točne postrežbe.

Izdelovanje vsakovrstnih tiskovin kakor: časnikov, rokotvorov v vsakem obsežju, brošur, plakatov, cenikov, računov, memorandov, okrožnic, papirja za liste in zavitkov z napisom, naslovnih listkov, jedilnih list, pavabil itd. itd. — Bogata zaloga glavnih-, Conto-Corrent-knjig, Saldi-Conti, Faktire-Debitoren, Creditoren, Cassa-knjig, Strazza, Memoriale, Journalov, Prima-note, odpravnih, menjičnih, časo-zapadlih in knjig za kopiranje, kakor tudi vseh pomožnih knjig, potem raztirnega (črtanega) papirja, Conto-Corrent, svilenega papirja za kopiranje, listov iz kavčeka za kopiranje, skledlo iz cinka za kopiranje itd.

Za naročbe in nadaljnja pojasnila obrniti se je do glavnega zastopnika

Trst, Via delle Acque 5 — ARNOLDO COEN — Via delle Acque 5 Trst

„Trţiška posojilnica in hranilnica“

(registrirana zadruga s ograničenom jamčevinom).

u Trstu Via Molin piccolo br. 1, I. kat

(blizu nove poštanske zgrade.)

Daje posude na uknjižbe uz 5½%; na mjenice po 6%; na zaloge po 5½%. — Prima štedorne uložke uz 4%. — Uredjuje svaki dan od 9—12 sati prije podne i od 3—4 sati poslije podne, a u nedjelju i u praznici od 10—12 sati prije podne. — Izplaćuje se svaki ponedjeljak od 11—12 sati prije podne i svaki četvrtak od 3—4 sati poslije podne. Glavno dionice vriede 200 kruna. Zadružne dionice mogu se platiti u mjesečnih obrocih po 1 for. a vriedi svaka 10 for.

Skladišče pokućstva

tvrdke Aleksandra Levi Minzi

Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladišče pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladišče zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolene u Trstu

Broj 40 U Trstu 7. oktobra 1897. Godina XXVIII.

Izlazi svakog četvrtka na sjeverni.

Dopisi se nevraćaju ako se ne traže.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za, za seljake for. na godinu. Razmjerno for. za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Kopenjisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cienku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom nalogom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Imo, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Sjetite se
Družbe sv. Cirila i Metoda
— na Kutrue! —

Resolucija

prihvaćena na sastanku sveslovenskih i istarsko-hrvatskih zastupnika i pouzdanika dne 14. pr. mj. nakon govora*) i obrazloženja zastupnika g. prof. *Vjek. Spinčića.*

I. „Sakupljeni na sveslovenskom i istarsko-hrvatskom sastanku u Ljubljani dne 14. septembra 1897. pozivlju svoje zastupnike na državnom saboru, da zajedno sa svojimi savezници zahtjevaju sa svom odlučnošću od c. kr. vlade kano uvjet, da se ista podupire, da se već dugo trajući sustav u pokrajinah Trstu sa okolicom i u Istri, kano i u čitavom Primorju, smjerajući upravo na zator slovenskoga i hrvatskoga naroda, korjenito promjeni; da se zadovolji u temeljnih državnih zakonih utemeljenim zahtjevom Slovenaca i Hrvata u crkvenih, školskih, upravnih, sudbenih i gospodarskih stvarih, te u obće, da već jednom prestane njihovo nesnosno stanje, te da se s njimi postupa po zakonih kano sa ravnopravnimi državljani i kao sa ljudmi:

II. posebice obzirom na Trst sa okolicom:

1. da se urede u gradu Trstu i u okolici pučke škole tako, da se slovenska djeca podučavaju u svojem materinskom slovenskom jeziku;

2. da se za tršćansku okolicu za svih šest kotara — ustanovi posebno c. k. kotarsko poglavarstvo posve neodvisno od tršćanskoga magistrata, a odvisno izravno od c. kr. namjestničtva u Trstu;

3. da se, obzirom na izbore u državni sabor, izluči okolicu od grada, te da okolica bira sama svoga zastupnika:

III. posebice obzirom na pokrajinu Istru:

1. da se pod uplivom činovnika c. k. vlade te također novcima hrvatskih vjernika neodgajaju svećenici skoro izključivo sinovi talijanskih roditelja u talijanskom jeziku i duhu, te nenamješćuju medju hrvatske vjernike svećenici talijanske narodnosti i čuvstva, nevješti hrvatskoga jezika, — kako se to događja napose u jednoj biskupiji — nego da se za hrvatske vjernike uzgaja svećenike vješte hrvatskomu jeziku i zauzete za dobrobit hrvatskoga pučanstva;

2. da se za 17.000 hrvatske odnosno slovenske djece neimajuće nikakve škole, ustroji hrvatske odnosno slovenske pučke škole, te da se također postojeće pučke škole preustroji tako, da budu sva djeca podučavana u materinskom jeziku, i da se zakon o školskih taksah kao protivan razvitku pučkoga školstva ukine;

3. da se za 140.000 Hrvata, uz 44.000 njima posve srodnih Slovenaca ustroji u Pazinu gimnazija sa hrvatskim naukovnim jezikom;

4. da upravne c. k. oblasti rabe sa Hrvati i Slovenci hrvatski odnosno slovenski jezik, da nezatežu i sa najjednostavnijimi stvarmi, niti nedjelaju zaprieka, nego brzo, zakonito i nepristrano riešavaju sva pitanja, te da podupiru hrvatsko i slovensko pučanstvo, zapuščeno nesamo u prošlih vremenih, nego i u novih, novijih i u najnovijih;

5. da c. k. sudbene oblasti rabe sa Hrvati i Slovenci hrvatski odnosno slovenski jezik, i u obće zakonito i po propisih postupaju, te da se već jednom c. k. okružni sud, postojeći za veliki dio Istre, namjesti u takovo mjesto, gdje će moći ljudski boraviti hrvatski tužitelji, obtuženi kano i njihovi svjedoci i branitelji, i gdje će biti omogućena hrvatska porota;

6. da se kod izbora u občinska zastupstva, zemaljski i državni sabor, pazi na to, da se vrše zakoni, da vlada red i da bude biračem zajamčena osobna sjegurnost, te da se stanje u istarskom saboru i odboru, stvoreno i podržavano nezakonitimi i nasilnimi sredstvi, promjeni u zakonito, te da se sabor nesamo premjesti na drugo, najprimitivnijim zahtjevom odgovarajuće mjesto, nego da se poduzme potrebite mjere, da bude bar na tom drugom mjestom hrvatskim i slovenskim zastupnikom zajamčena sloboda i osobno sjegurnost;

7. da se poduzme sve moguće mjere, kojimi bi se podiglo toli zanemareno gospodarsko stanje hrvatskoga i slovenskoga puka u obće, a napose, da mu se pomogne u nevolji, koja ga čeka usljed veoma loše ljetošnje ljetine.

*) Taj govor donieti ćemo u cielosti. Op. ured.

Občinsko zastupstvo u Buzetu.

Ovo zastupstvo imalo je na 20 prošl. mj. svoju posljednju sjednicu. Sastavljeno od jednako mislećih ljudi, od muževa zauzetih za obće dobro, moglo je u ovih trih godinah razviti onoliko djelatnosti, koliko je u današnjih prilikah moguće bilo. Ti ljudi nisu učili visokih škola, niti se nose kako gradska djeca, al nisu tupi ili glupaci, kako jih je jedna talijanska novina bila na početku nazvala, već su ljudi, koji razumiju pučke potrebe, pa njim znaju i doskočiti. To su oni dokazali i točnim vršenjem svoje dužnosti. Ondje se nije nikada dogodilo, kako se po gradovih događja, da se nije mogla sjednica držati, jer nije pristupio dovoljan broj zastupnika. Ne, oni su bili uvlek u podpunom broju i svi zajedno svako pitanje trieznо i bez strasti pretresli prije nego li su odluku stvorili. Za to baš se mogu i ponositi svojim radom. Bolje nego li bi znali taj rad opisati, opisao ga je g. načelnik *Dr. M. Trinajstić* u pozdravu, kojim je zadnju sjednicu zaključio, i koj mi ovdje prenašamo:

Sa današnjim većanjem zaključili smo naš trogodišnji rad kako zastupnici. Na koncu svoje uprave dobar gospodar povuče račun, da vidi je li bio na škodi ili na dobitku. Vriedno je, da se i mi ogledamo nazad, te da vidimo, što smo uradili, je li možemo biti svojim radom zadovoljni i jeli možemo puku, koji nas je odabrao, mirnom dušom povratiti danu nam punomoć.

Svima je poznato u kakvih smo tužnih prilikah stupili u občinsku upravu. Tuča, ta naša nemila pratilica od muogo godina amo, bila je potukla mnoge krajeve naše prostrane občine. Bilo jih je, koji nisu imali ni što da posiju, a kamo li čim da se prehrane. Crna se pisala onim, koji nisu imali dvie krepke ruke, da š njima zasluže po svietu krušac za sebe i za svoju tužnu obitelj.

U tolikoj nevolji občina se obratila na visoku vladu za pripomoć i primila je podporu od for. *4000.* Time se je imalo nabaviti sjemenje za godinu 1895. i popraviti cestu u občini *Svi sveti* i put od *Sočerge* preko *Tuljaka* na kotarsku cestu. Nego, jer nije bilo za ovo nikakova nacrta, moralo se žalibože odustati od toga i potrošiti svih 4000 u nabavu živeža. Velim žalibože, jer da se potrošilo u popravak cesta, bi se bilo pomoglo onima, koji su pomoć trebali i bi bilo ostalo od te pripomoći kakova traga i koristi svima.

Slieđeća godina je bila malo bolja ed prve, te smo izmolili od vlade u istu svrhu opet pripomoć od for. 2500. Posljednja godina je pa bila najgora, jer ne samo, da nam je tuča utukla skoro vas plod, nego nam je velika i nagla voda odnesla i zemlju sa briegova i kuće porušila, a peronospora uništila grožđje. Tu nam je visoka vlada opet priskočila u pomoć sa for. 4000 podpore, koji su bili svi potrošeni u nabavu živeža.

Tako za utišanje nevolja izmolili smo od vlade svega skupa for. 10.500 pripomoći. Nije se sa ovim sve zadovoljilo, pače malo njih se zadovoljilo, ali pomoglo se mnogim.

Držeć se one, da zdrava i čista voda je najpoglavitiji uvjet čovječjem zdravlju trsili smo se, da uredimo bunare i vodovode ondje, gdje se to moglo.

U Dvorih se napravilo vodovod doveđši u selo živu vodu udaljenu do 300 metara i izviruću u nepristupnom mjestu. Pri tom se potrošilo u gotovini for. 1500, a robotom onih marljivih i požrtvovnih seljana privriedilo se najmanje for. 1900. Vlada nam je pri tom priskočila u pomoć sa for. 700 a pokrajinski odbor sa for. 250.

U Brgudcu se je s temelja preuredio i proširio bunar žive vode. Potrošilo se for. 2585·95. Vlada nas je pomogla sa for. 600, a pokrajina sa for. 200. Kad bi se samo uračunalo robote vrlih brgudčana, potrošak bi poskočio barem na 1000 for.

U Račjovasi se uredio vodovod, kojim se dovela u selo živa voda udaljena do 350 metara. Djelo još nije kolaudirano, al proračunano je bilo na for. 1800. I ovdje se uradilo mnogo sa rabotami.

U svih trih ovih selih priredilo se i posebno napajalište sa blago i perilište.

Ove tri radnje nadmašuje kud i kamo vodovod za Buzet, kakovim se ne mogu ponositi mnogo veći gradovi i varoši, nego li je ovaj. Dovela se u grad voda od daljine od tri kilometra. Sgodan položaj grada i trih izvora, koji vodu davaju, upriličilo je, da se može voda dovesti i u najviše stanove. Djelo će biti po svemu gotovo do desetak dana, ali građjani i seljaci, koji dolaze u grad, mogu se već sada po volji nanžiti zdrave i pitke vode iz gorskoga vrela. Ukupni potrošak proračunan je na for. 17.000 a biti će i veći. Obzirom na ograuak na Fontani, koja se nalazi baš na razkrižju puteva, koji vode u Motovun, u Trst, Kopar, na Kras i u Roč, vlada nam je podielila pripomoć od

PODLISTAK.

Istarski razgovori.

Preporučeni na razmišljanje svim Istranom, a ponajpače prodancem i njihovim drugovom.

(Ive je izničio mnogo škola i mnogo svieta vidio, a Mate je priprost, ali za to bistar.)

III.

Što su to Slaveni, pak Hrvati?

(Nastavak.)

Ive: Mi priznajemo, da smo Istrani, ali Istrani samo po zemlji, po pokrajini u kojoj smo se rodili. Tako je i onaj, koji se je u Dalmaciji rodio Dalmatinac, Crnojgori, Crnogorac, Slavoniji Slavonac, Bosni, Bosanac, i. t. d. ali smo svi skupa opet *po narodnosti* Hrvati, a ne ni Istrani, ni Dalmatinci, ni Crnogorci itd.

Mate: K temu još, kad ki reče, da je Istran, se ne zna: je Talijan al Hrvat, zač ima va Istroj i Talijani i Hrvati.

Ive: Pitajte malo kojega, koji se rodio u Moravskoj, što je on? Pak znate, što će Vam odgovorit? Reć će da je Čeh iz Moravske, ili moravski Čeh, a ne će reći da je Moravac, jer takve narodnosti ni jezika nema.

Mate: Ja mislim zopet, da i on, ki se gore va Galicije rodi, ne reče, da je Galičan, nego reče da je Poljak iz Galicije, zač nima na svete galičkega naroda, nego je to poljski.

Ive: Pitajte opet koga iz sjevernoga Tirola, što je on, pak će Vam reći, da je on tirolski Niemac, to će reći, da je po narodnosti Niemac, a da se je rodio u zemlji Tirolskoj. Ako biste pak koga iz sjevrne Štajerske pitali, što je on, odgovorit će Vam, da je Niemac, ili štajerski Niemac, a ne će reći, da je Štajerac. Ako pak to reče, to misli po tom samo, da se je u štajerskoj rodio, a narodnosti, da je njemačke.

Kako dakle ne smiju reći ljudi iz Moravske, Galicije, Tirolske i Štajerske, da su moravske, galičke, tirolske i štajerske narodnosti, bilo bi to bedasto i od nas, da rečemo, da smo „istrijanske" narodnosti, jer takve narodnosti na svietu nema.

Mate: Tako mi, duše, to je i istina! Zač ako ja rečem, da sam istrijanske narodnosti, ne će nijedan znat, ča se pod tom istrijanskom narodnošću razumeva, da li sam naime Talijan al Hrvat, zač oba bivaju va Istroj.

Pa to ne valja reć, barem kako se mojoj glave čini, i za to, zač onput bi i oni okolo Trsta i va njem, mogli s istem pravom reć, da su tršćanskega naroda, pak se opet ne bi znalo, su to Talijani, al Slovenci. Tako bi jednako i va Gorice i Gradiškoj mogli reć, da su goričkega naroda, pak se ne bi onput znalo su ti ljudi goričkega naroda: Furlani al Slovenci.

Ive: Vidiš ti našega Mata, kako dobro i pametno govori, vidi se, da je bistra glava.

Kad bi tako ljudi govorili, da su istarskoga, tršćanskoga, goričkoga i. t. d. naroda, onda bi svaka zemlja ili provincija dobila svoj narod, a tih bi bilo mnogo i mnogo, a ima ih i tako bez toga i danas još previše. Onda bi n. pr. na mjesto njemačkoga naroda, ki se prostire po Njemačkoj i jednom dielu Austrije, dobili čuda malih narodića, naime svaka pokrajina dobila bi svoj narod. A kako bi to upravo ludo i bedasto bilo, može svaki pametan čovjek već iz toga vidjet.

Mate: Ja po svetega! Mane se čini, da još i tako ima čuda narodi na svete, a koliko pak bimo jih dobili noveh, kad bimo tako na vetar govorili i stvarali novi narodi.

Ive: Zapamtite to Mato dobro, a onda kažite to i drugim, da se nikad još nije ravnal narod po zemlji, al provinciji, nego samo po jeziku.

Mate: Ja se pak čudim našim ljudem, kako se daju peljat za nos od oneh pul Matulj.

Ive: Neki znaju, da ih peljaju za nos, al se ipak drže, kako da vjeruju u to, a to za to, jer se boje kakvih zapeljanih susjed. Neki opet čine se, kao da vjeruju, samo da i druge zapeljaju, a to sve samo za to, jer su za to dobro plaćeni. Ima pak i takovih, koji im sliepo vjeruju, a to za to, jer ne znaju svojom glavom mislit.

Mate: Istina je, istina! Naš je čovek dobar, očit i istinit. Kako on vavek svakemu istinu pove va obraz, misli, da tako i drugi delaju. Ja, al temu je malo drugačije. Bržan on misli, da ako je on pošten, da su i svi drugi. Al će ti se dat!

Ive: Mate moj dragi, naši ljudi imaju taj grdi „vicij", da, radje vjeruju tudjem ljudem i kakvim dotepuhom, nego svojim poštenim i dobrim ljudem.

(Još će toga bit.)

for. 8500 t. j. 50% a pokrajina od for. 1000.

Bilo se zaključilo preurediti buvar u Humu i postiglo se bilo od vlade doznaku od for. 100, a od pokrajine for. 50 — ukupno for. 150, na koliko je uprav bio proračunan potrošak, ali oni u Humu odbili su to sve izlikama, da će potražiti vodu u boljem mjestu. Tu se obistinila ona stara rečenica da je „bolji“ neprijatelj od „dobra“ prijatelja, te Humljani još i danas piju vodu iz bunara, gdje se žabe legu!

Danas se je zaključila radnja vodovoda i napajališta u Strani sa proračunanim troškom od for. 1450. Vlada je i ovdje obećala for. 600 podpore, a možemo računati, da će nam i pokrajina priteći u pomoć.

Izvedenje tog djela prepuštamo budućem občinskom zastupstvu. Ovo će trebati da uredi još i bunar u Račicah i šternu u Velom Mlunu, za koje radnje smo izmolili od vlade, da nam po svojem mjerniku priredi shodne nacrte i proračune.

Do sada su u našoj občini obskrbljena uredjenimi zdenci, buari i vodovodi sela: Dvori, Crnica, Rakitovac, Brest, Klenovšćak, Račjavas, Podgore, Lanišće, Brgudac, Dragući, Štrped, Sv Martin i grad Buzet. Buduća zastupstva skrbiti će, da se taj broj znatno pomnoži i da ne bude ni sela, ni zaselka bez zdrave vode!

Uz dobru pitku vodu najpotrebitiji su za kmeta dobri putevi, pa smo mi i tu vršili svoju dužnost.

Sa robotami po zakonu odmjerenimi uredili smo puteve u Svih Svetih, u Malom Mlunu i na Vrhu. Sa radnjom občinskih dužnika na račun interesa uredili smo puteve u Crnici, po buzetščini u Štrpedu, u Sv. Martinu i u Sv. Ivanu. Nadalje uredio se put od Saleža preko Radina i u Kosorigi. I drugdje se nastojalo uzdržati puteve u povoljnom stanju.

Htjelo se je preći na uredjenje svih puteva po nekom planu i u tu svrhu glasovalo namet od 10% u cieloj mjestnoj občini, ali dotični zaključak bio je usljed utoka ukinut od pokrajinskoga odbora, jer da nije bilo odlučeno ni gdje i koliko se ima trošiti, niti da su priredjeni nacrti i troškovnici.

Bilo bi se nastojalo, da se prokrči i popravi kolnik od Krbavčića preko Šantića, Merlića i Sv. Duh na carsku cestu kod Podrečaka, čim bi se bio prikratio za dvie ure put onim, koji idju od buzetske stanice u Crnicu, Sočergu, Salež, Movraž, Smokvicu, Pregaru, Gradinje i Topolovac ili iz Kanala u Kopar i obratno, ali se nije učinilo ništa i to ne našom krivnjom. Nacrt je pripravljen već godine 1893 po zemaljskom mjerniku g. Križmanića, a premda je, da se je izvidi privatnamenoj cesti, što će se tim zauzeti, i da je se preciem. U tu svrhu, i da pregleda gotov nacrt na lieu mj sta, došao je ovamo u mjesecu aprilu 1895 zemaljski pristav g. Ivančić i mjerio je desetak dana. Čekalo se dvie godine, da nam se pošlje njegov operat, za kojega se načelniku reklo, da je gotov, pa nam se prošloga maja odgovorilo, da skrbimo sami za one izvide i za prncjemu, jer da je g. pristav izstupio iz službe pokrajine! — Biti će skrb novoga zastupstva, da izvidi, jer je nama u ovo nekoliko mjeseci, gdje smo imali toliko raznih važn h poslova, nedostajalo za to vremena.

Da bude bolja sveza medju postajom Počekaj i medju gradom, bilo je dobilo dozvolu za postavu telefona, ali jer se bio trošak znatan, jer se imalo drugih mnogo važnijih potreboća, a sredstava malo, i jer grad nije za to pokazao osobita zanimanja, moralo se od toga odustati.

Mjesto toga se izprosilo od c. k. ravnateljstva pošta i brzojava uvedenje ruralne pošte. Tri puta na tiedan obadju dva poštanska teklića sela Strped Crnica, Movraž, Sočerga i Pregara s jedne strane a Sv. Martin, Sv. Ivan, Sv. Donat, Vrh i Rance s druge strane. Opetovanimi molbami postigli smo, da se uzpostavi poštarski ured u Lanišću. To uzpostavljenje mora po obećanju slieditи još ove godine.

Stanovnici občine Hum želili su odavna, da se uredi željeznička stanica u Buraju, izmedju Boruta i Lupoglava. Željezničko ravnateljstvo je na naše molbe pristalo, ako občina preuzme na sebe trošak od for. 2320. Zastupstvo je u tom pogledu stvorilo svoj zaključak*) još u sjednici 26. marca 1896, ali jer je bio trošak prevelik, a občina siromašna, molilo se zemaljski od or, da pošto se rádi o stvari obće koristi, priskoči občini u pomoć sa priličnom podporom. To se molilo dne 7. maja 1896, ali još ni rješitbe nije dobilo.

Usljed lanjskih velikih kiša prodrla je voda nasip kod mosta Sv. Ulderika, te se razlila po njivah i livadah, tako da se nije moglo iz Buzeta u občinu Sv. Sveti ako ne na ledjih čovjeka prevozaća. Jer je bila i kamenita cesta kod mosta sva pod vodom, nije se moglo ni sa vozom preko. Iza ustmenog i pismenog moljakanja kod zemaljskog odbora i kod vlade, primilo se od ove pripomoć od 2000 for., kojimi se je uzpostavio nasip, proširila i očistila se rieka Mirna u daljini od 4—500 metara. Sada čekamo već četiri mjeseca da novi cestovni odbor popravi vodom razdranu cestu, kojom je težko i pogibeljno prolaziti sa vozovi.

Od mnogo godina je visilo uredjenje posjeda občinskoga tla u Račicah i na Vrhu. Danas je to već uredjena stvar. Ono u Račicah je bez velika troška uknjiženo već sve na ime dotičnih vlastnika, a za ono u Vrhu slobodno je, da to uredi svaki pojedini vlastnik, ako ne voli čekati, da se to sa neznatnim troškom uredi onako, kako se je uredilo za Račice.

U Pregari, gdje raždioba občinskog tla visi već preko dvadeset godina, gdje su se kod prve nedovršene diobe počinile velike nepodobštine i nepravice, danas se usljed naših zaključaka i uputa provadja pravednija dioba, a na budućem zastupstvu će biti, da to konačno uredi.

Na njemu će biti takodjer da dovrši diobu u odlomku Smokvici provedbom gruntovne uknjižbe na ime pojedinoga občinara prema današnjem posjedu. To bi bili mi već odavna uredili, kad bi se bilo c. kr. kotarsko poglavarstvo požurilo, da nam riesi zadnji spis u tom pogledu, spis koji čeka već čitavih devet mjeseca svoju rješitbu, premda smo to nekoliko puta požurili, pa jednom i kroz c. k. namjestničtvo.

Budnće zastupstvo morati će takodjer provesti diobu občinskog tla u Trebešah i Butarih, koju smo mi zaključili u prošloj sjednici.

I na Krasu se htjelo dieliti občinsko tlo u Račjojvasi, ali zastupstvo se vrlo temeljitih razloga nije toga dopustilo. Nasuprot izdalo se za svaki odlomak paševne redove, koji se na obće zadovoljstvo i obdržavaju.

Za občinu Brgudac se sklopilo pogodbu sa g. Hans Wildom, kojom mu se dalo u zakup kopanje kamenja i mramora uz povoljne uvjete. Bude li zakupnik vršio pogodbu, nadamo se, da će onaj zabitni kraj imati pri tom dosta zasluge i da će se tim otvoriti novo vrelo dobitka.

U ovih trih godinah naše uprave dogradile su se neke obće zgrade, a neke se započele i dogradjuju. Medju prve spada kapelanija i škola u Pregari. Pregarčani, žilavi, odlučni, požrtvovni i složni ljudi borili su se skoro 30 godina, da postignu svoju vlastitu kapelaniju; tužili se, moljakali da do Beča, ali zalud. U čvrstoj nadi, da će ipak d ći do vlastitog kapelana, ako mu priprave udoban stan, dali se na gradnju i dovršili ju sa troškom od oko 8000 for. sa svim sami, bez ičije pomoći, osim bezkamatnog zajma, što nim ga dala sveta družba Sv. Cirila i Metoda za Istru. Nešto to, nešto petovane molbe i prikazanje velike potrebe jedne kapelanije u onom pitomom kraju pomoglo je, te e danas može smatrati konačno sistemizirano mjesto kapelanije, a mi smo u ovoj godini glasovali odnosno utemeljiteljno pismo.

Ima pedeset i dvie godine što je carskim pismom odlučeno ustrojenje nove plovidbe u Brestu, ali do danas ta plovidba još ustrojena nije. Najvećom zaprekom bilo je što nije bio sagradjen župni stan. Danas je to gotova stvar jer se ove godine dogradilo taj stan i školu sa troškom od 8200 forinta. Nadamo se, da će taj stan dobiti do skora svoga stanara i da će tim biti nagradjen trud okretnih Brešćana i oživotvorena njihova više nego pedesetgodišnja želja!

Slum, vriedan takmac Brestu, nije ni on stao prekršteni ruku. On si je sagradio udoban stan sa svećenika još onda, kada mu se obećavalo, da će se ondje podići plovanija. Sada si je pak sagradio liepu primjerenu školsku zgradu, gdje se već njegova djeca uče u početnih nauci. Tu je on potrošio do 3000 forinta.

Ni Brgudac nije htio biti zadnji, već si je i on sagradio školsku zgradu sa isto tolikim potroškom u nadi, da će dobiti doskora i učitelja. Školske oblasti se nebi smjele ogluhiti ovolikom pregnuću siromašnih Krašan!

Sva ova tri kraška sela dobila su za ove zgrade podporu od družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru.

Jedne od najljepših uspomena, što će jih naša uprava pustiti, biti će, uz buzetski vodovod, svakako buzetski zvonik. Lijepši, viši, širi i čvršći od prijašnjega diže se on na mjestu, gdje je stari stajao. Do koji tjedan biti će sve po domaćih ljudih dovršeno, pa će u selo primiti nova tri liepa zvona, u Ljubljani lievana i novu uru u Beču skovanu.

Za sve ovo i za vodovod buzetski izdati će občina osim 9500 for. podpore još preko 23000 forinta i vas će taj potrošak pokriti, a da ne bude ništa od svoga otudjila, niti se za novčić više obteretila, nego li jest. To se ima zahvaliti mudrim zaključkom občinskoga zastupstva!

To je ono što se učinilo vani u ovih četiri godina, gdje smo se sastali na zadnje viećanje. Ovdje pak, u uredu, nastojali smo, da zadovoljimo svačijoj želji nepristranim postupkom držeći se strogo zakona i da riešavamo naš zadatak sa dužnim obzirom i sa mogućom brzinom, tako da nam nije bilo prikora sa nijedne strane. Tomu se imamo vrlo mnogo zahvaliti našemu činovničkom osoblju, koje je u svako vrieme pokazalo, da znade i da hoće svoju dužnost vršiti.

U jednom se samo nije učinilo onoliko, koliko se htjelo, a to je u uredjenju občinskih glavnicah, gdje ima interesa nepoznatih za mnogo godina. Prizivalo se i tjeralo, mnogo se toga utjeralo što se smatralo izgubljenim, ali obzirom na dobe, vrlo slabe tri godine, moralo se popustiti i potrpiti.

Jednu smo stvar dognali do kraja, a to su računi sa bivšim načelnikom Adolfom Clarici, koji kroz dvanajst godina upravljanja nije računa nikada bio položio, pa je bio od nas prisiljen, da ga sudbeno položi, a jučer baš mi je bila dostavljena osuda, ovoga suda, kojom je on osudjen na platež for. 1500 t. j. onoliko, koliko je manjka našao zemaljski činovnik.

Po ovom što rekoh, i što vam, gg. zastupnici u pamet dozvah, možemo reći, da smo svoju dužnost sdušno vršili i da možemo mirnom savjesti povratiti puku mandat, što nam ga je pred tri godine povjerio. Mi se ne hvalimo i ne ćemo se hvaliti: to sam učinio ja, to je učinio on, niti ćemo jednomu samomu pripisivati zasluge za ovo ili za ono. Mi kažemo i kazati ćemo: svi smo to učinili i svima idje hvala, jer smo bili svi od načelnika pa do župana i požupa u najmanjem selu, kako jedna duša, kako prsten na verigi, baš onako, kako sam, nastupajuć načelničtvo, preporučio da budemo.

To je sve plod sloge naše a ujedno i dokaz, da našemu puku ne treba ničijega ni tutorstva ni skrbničtva već da u svojoj kući može gospodariti najbolje on sam. To je on dokazao dovoljno u ovih posljedujih deset godina od kad ima občinsku upravu u svojih rukah, jer u ovo desot godina uradilo se u občini dobra više nego kroz četrdeset godina gospodskog upravljanja.

Mi smo naš zadatak dovršili i sad se možete vratiti svojoj kući. Kad onamo dodjete, kažite puku što se sve za vašega upravljanja uradilo i recite mu, da prigo dom novih izbora izabere, ako hoće, i nove ljude, ali svakako ljude, koji će poći stazom utrenom od naših vrlih predšastnika u ovih deset god. i stazom od nas nastavljenom. Tako, i samo tako graditi će on svoju sreću i svoj mir, što mu ja, a i vi sa mnom od srca želite!

*) Naknadno javljamo, da je zemaljski odbor ukinuo ovaj zaključak občinskoga zastupstva, jer bi trošak stanice u Buraju bio prevelik jer ka toga bi trebalo skrbiti i za popravak puteva do stanice, što bi također mnogo stojalo i jer za Hum je i ovako dosta providjeno sa željezničkom stanicom u Roču. Op. pisca.

Dopisi.

Iz Voloskoga pišu nam: dne 21. pr. mj. vršilo se u našoj občinskoj dvorani izbor odbora odnosno predsjedničtva družtva za potrošarinu. I odpadnik Krstić bio je pri tome, te je na jedino njemu vlastan bezobrazan način htio, da komisiji propise diktira, premda nije po zakonu imao prava niti biele prosboriti. Sekundirao ga je njemu u svemu sličan junak Slocarić. Taj bezobrazni nastup Krstićev dozlogrdio prisutnim pa stali glasno izražavati svoje negodovanje. Ovo je postalo tim glasnije kad je u popoldašnjoj sjednici Krstić htio pisati zapisnik dočim bijaše za to odredjen posebni zapisničar. Na galeriji sveučilištni djaci i nekoji drugi mladići stali glasnije zahtjevati, da zapisnik imade voditi zapisničar a ne Krstić. Kad je ovaj to protestiranje djaka čuo, obratio se prema galeriji pa im dovikuo: „fakinaža, to je plod hrvatske civilizacije“. Jadnik! sam se uvjek ponaša gore nego nijedan fakin pa drugim fakinstvo spočitava. Do svoga 35 letu ispoviedao se Hrvatom i bio je pripravan boriti se na noževe s onim, koji bi se bio usudio u njegovoj prisutnosti vredjati Hrvatstvo, a sada odkad je za jeftin novac stupio u službu laži i potvore, u službu Talijana, nepriatelja svega, što je slavenskoga, sada psuje na hrvatsku civilizaciju i na cielo Hrvatstvo! Quem deus perdere vult, dementat!

Radi gornjih uvriedа ogorčeni svenučilistni djaci potražiše zadovojštinu. Kad je iza dovršene sjednice u občinskoj dvorani *Krstić* prolazio ulicom, približiše se uvriedjeni djaci istomu, te na prist jan i vrlo uljudan način zahtjevaše od njega, da opozove uvriede, nanešene jim. *Krstić* na to stao vikati: „*ja ne opoziviem ništa*“ te odskočiv nekoliko koračajа od djaka i zasukav rukave izazivao ih na šake vičući: „*Ocamo Vas, koji ima srdca, ali koji me se dotakne, taj se ne digne više sa zemlje*“. Molim Vas, nije li ovo način najprostijega riečkoga fakina? Na javnoj ulici, gdje bijaše sve puno naroda naokolo izazivlje jedan *doktor*, čovjek po godinama zrio mladiće na šake i djaci se nijesu htjeli biti s jednim *Krstićem* na šake, nego ga posiпaše jajima, što je svakako za njega još odveć fino! Sad ga jedno jaje pogodilo po bezsramnom licu, sad drugo po gujuskom vratu, sad treće u pogana usta tako, da je izgledao kao živnča „*fritalja*“. *Krstić* tako počašćen od djaka stao biesniti. Pošao je po ulici pobirati kamenje, te ga ko lud bacati naokolo. Kad to vidješe djaci zaklonili se u jednu bližnju kuću dočim je Krstić na ulici ko obsjednut vikao: „*Hrvatske hulje, hrvatske svinje, hrvatski prasci, hrvatske k...*“; ovamo dodjite, ja ću Vas sam samljeti“ itd. Sablazan bijaše velika a da nisu naši ljudi onako oprezni te da su se *Krstićevim* izazivom odazvali, bilo bi jamačno došlo i do krvi. — Svaki se pristojan čovjek škandalizirao na gujuskim riečima, koje je Krstić na javnoj ulici vičuć bljuvao. —

Nu ni onda nije mirovao kad se djaci bijahu već uklonili u spomenutu kuću, već bacao je naokolo kamenje, te pogodio jednim kamenom mesarskog pomoćnika *Ivana Žele* tako, da ga je znatno ozledio. Proti *Krstiću* podnielo se više tužba i kaznenih prijava radi dogodjaja zbivšeg se toga dne. — Oko 6 sati na večer išli djaci, koji bijaha *Krstića* počastili „fritaljon“ na šetnju u Opatiju. *Krstića* netko to prijavio a on ode kočijom za njima. Vraćajuć se onda iz Opatije sreo ih na Lipovici te kao razbojnik udario ih iz kočije korbačem i pošinio konja. — Kako hajdučki napada u svom listu na poštenje svih čestitih ljudi, tako bi htio napadati i na njihov život, nu naći će se i njemu ljek. — U njegovoj bezgraničnoj bezobraznosti išao je naše djake još tužiti na kazneni sud. Nu neka znade, da se naši djaci njegovih tužba i njegovih svjedoka ne boje. I na kotarsko glavarstvo učinila se proti Krstiću prijava radi javne sablasti. —

Bilo bi već skrajno vrieme, da oblast podjuzme shodne mjere, da se već jednom uči kraj vječnim izazivom sa strane *Krstića*, komu je prosto pisati u njegov gujuski list svakojake nestine, komu je slobodno vriedjati najpoštenije ljude i naša najsvetija čuvstva. Ako se pomisli na njegov značaj, na njegovu prošlost, na njegov do skrajnosti zao glas, kako to proizlazi iz poznate note našega c. k. kotarskog kapetana, ako se pomisli, da taj čovjek ima neprestance posla sa kaznenim sudom, onda se zaista nemože pojmiti, kako to, da ga oblast pušta raditi štogod hoće i da ga pušta bezkaznjeno varati i zavadjati narod. I nehotice moraš pomisliti, da on radi sve to dogovorno, i sporazumno sa stanovitom osobom, samo da naškodi širenju hrvatske sviesti u ovom kotaru. — Nu: *alios jam vidimus ventos*“, gospodo, drugčije smo mi već oluje doživili, pa nam neće niti ovaj vjetrić nahuditi. —

Žalostno je, što se mora konstatirati, da imade ovdje tako zavrženih renegate, koji za volju Krstića, svim dostatno poznata, odsudjuju radi poznatoga događ ja naše mladiće. Dakle radi jednog izdajice, varalice, bezkućnika može odsudjivati pošteno domaće mladiće samo radi toga, jer su Hrvati. Pfui! Bude li *Krstić* i nadalje širio u svojem gujuskom listu potvoru i laž, bude li i nadalje izazivao i vredjao svakoga poštenoga, onda nije izključeno, da dodje i do ozbiljnijih stvari. — „Cavеant consules“! Doskora javit ću Vam se opet. —

Iz Vrbnika pišu nam 25. pr. mj. Kako je u prošastom broju cienjene „*N. S.*“ bilo javljeno, obdržala se u nedjelju dana 19. tek. glavna skupština družtva „*Hrvatski Dom u Vrbniku*“. Rado priznajemo, da je skupština bila zanimiva, te da je ideja

Dalje u prilogu.

da, radili ste s nama po vašoj volji, ali vam kažemo unapred, da će vam „škrokat" vaše gospodarenje. Dakle ljudi neverujte ništa što vam gosgoda i njihove podrepnice govore. Da bi oni sve storili i dali kako obećivaju, dobro bi bilo, ali kad izbori prodju, oni sve zaborave. Na gorispomenutu gradnju došlo je nekoliko njih iz Labina, pa ovdi do kosne noći se deru i izazivlju naš mirni puk, pošto je pošao spavat. Ali ne samo u mjestu nego idu i u bližnja sela vikati i vriedjati naše ljude na svaki način i to na oči oružnika. Na čelu toj „*disperanoj*" čeljadi jest neki kapo kagarin. Čudno nam se vidi, da baren onda kada ih koji oružnik vidi ili čuje, da njim ne zabrani to urlikranje. Da bi koji od naših ljudi tako činio ili samo dahnuo „živio!" odmah bi bili tuženi od oružnika i od šarenjaka na sve oblasti, a za nje jest sve tilo.

Ovdje imade jedan naš poštenjak dućan i krčmu, u koju naši ljudi zalaze. Ta dakako nije po volji prodancem i šarenjakom, pa bi htjeli, da mu se oduzme *patenta*. Ali znajte vi črniteljj, da ste dosta gledali toga poštenjaka ocrniti pred oblastima, ali vam to nije nikada pošlo za rukom, jer laž dodje uvjek na laž. Vi samo tužite a nemožete dokazati uzroke. Staro groblje vam služi za *špionirat* po noći dali drži otvorenu *oštarija* preko dobe. Tu se ističu na osobiti način Kotlarić, i njegova „frajla" sa nekon ženetinom bez zubi, padovanski osal, neki Bradešina, i neki Sopčić, koji njim valjda zasope „mantinjadu". Taj Sopčić jedan dan prije izbora htio je krv svoju proliti radi „živio!", a kada su mu gospoda obećali, da će ga za fiduciara metnuti, tad se je uhvatit u mrežu prodanca i to on i neki bršivi Guštin na svoje sramotu i škodu. Mi gledamo te prodance prezirnim okom, jer onaj, koji se proda kako blago, drugo i ne zasluži. Gosp. uredniče, ako mi dozvolite, još ću vam se javiti s ovih strana. (Izvolite. Op. ur)

Iz sela Rovinjskog pišu nam 5. t. mj. Javljamo Vam ovim, g. uredniče, da smo sretno pobrali grozdje i pripravili nešto vina, koje želimo našim narodnim trgovcem prodati. Vina neima doista mnogo ali je izvrstno. Ovamo mogu trgovci željeznicom i po moru do Rovinja. Preporučamo njim, da se u gradovih neobraćaju na talijansko mešetare (sansale) nego neka idu ravno k seljakom. Ovdje mogu se obratiti pismeno ili ustmeno na naše vriedne rodoljube Antuna Ugrina i Šimuna Šturmara.

Prostao izlazi ti. Čitamo u talijanskih novinah, da je prestalo izlaziti ono talijansko smetište, koje je u Puli zrak kužilo pod naslovom „Giovine Pensiero". Zdravstvena komisija u Puli neka učini svoju, pak onda: vječan mu pokoj!

Golagorica 6. t. mj. Naša porezna občina imade, g. uredniče, na prodaju vrlo dobra vina crna i biela. Želježnička postaja Cerovlje nam je blizu, što olahkoćuje gg. trgovcem izvoz željeznicom na sve strane. Naše trgovce upućujemo na domaćeg župana našeg odličnog rodoljuba g. Antuna Ivića, koji će rado svakomu riečju i činom poslužiti.

Gospodarske štipendije. Upozorujemo naše gospodare na četiri štipendije za gospodarske škole za istarske mladiće Hrvate i Slovence. Vidi „Razpis natječanja".

Za podružnicu sv. Cirila i Metoda na Veprincu uplatiše članarinu tekom godine 1896. slieđeća gg. Bačić Ivan, pom. kap.; Bačić Ivan mašinist, Peršić Andre pom. kap.; Zupan Frane, Žigante Ivan bogoslov, Jeletić Ivan umir. pom. podčastnik i Blagar Ivan po 1 for. Tancabel Mate, Tancabel Ivan, Blagar Mate, Blagar Vinko, Ivanić Josip, Jeletić Niko, Jeletić Josip, Pošćić Anton, Žgulić Ivan, Krstof Josip, Andretić Josip, Andretić Josip sin, Pošćić Ivan, Pošćić Josip, Marelja Anton, Peršić Ivan, Runac Leopold, Stiglić Ante po 1. kruna. Blagar Vjek. 40 novč.; Anđić Ivan, Šepić Ivan, Dobrec Anton, Bazg Ivan, Tancabel Ivan, Stanić Anton, F. F. P. J. po 20 novč. i Hlanuda Ivan 30 novč. Tereza Peršić darovala for. 1. — Milka Pošćić od Ivana 50 novč., Tereza Tancabel 20 novč. Na Miholje sabralo se kod gosp. župnika Laginje na predlog gosp. Ivana Fr. Tancabel for. 13.10. Na predlog istoga na 23/12 pr. for. 12 prigodom mladé mise u Poljanah. Ante Iskra sabrao for. 3.50. — Župnik Laginja za dobru ruku for. 2.10 Isti prigodom blagoslova križnog puta u Klani for. 4.50. — Isti darovao zaprečen zabavi u Mihotićih 50 novč. — Ivan Juraco daruje 10 novč., Ana Šustar sabrala prigodom pakračkih dekreta for. 4. novč. 15 26/11 prigodom glavne. god. sjeduice sakupila se u ime božjeg dara — zdravlja for. 4.15. na predlog Ivana Poščića.

Promaknuća među pomorskim kapelanima. C. i k. pomorski kapelan g. „*David Marinić* bje nedavno imenovan župnikom u *Mrkopilju*, te nas je ovih dana ostavio pošav na svoje novo mjesto. Kod c. k. ratne mornarice bio je malne punih 6 godina. To vrieme sproveo je djelom na pomorskim školama kao vjeroučitelj, djelom u pomorskom župnom uredu, djelom pak bje ukrcan na raznim brodovima. Na pomorskom brodu „*Donau*" imao je čast biti kroz dulje vremena za presumptivnim prestolonasljednikom Njegovom Visosti, nadvojvodom Franjom Ferdinandom od Este. Radi njegovih vrlina obljubi ga Njegova Visost tako, da ga je prigodom izkrcanja počastila svojom vlastitom fotografijom providjenom vlastoručnim podpisom!

U koliko se radujemo tom promaknuću, u toliko žalimo, što nas je ostavio dobar, i vrl svećenik, iskren i vjeran drug te gorljiv i neustrašiv rodoljub!

Vršeći savjestno svećeničke si dužnosti — radi kojih bje od Njeg. Veličanstva premilostivo odlikovan zlatim križićem sa krunom — nije se porad svoga vrućeg rodoljublja bojao ni uličnih demonstracija ni tajnih denuncijacija, ni bijutavog piskaranja puljskog talijanskog lističa.

Bilo na kopnu bilo na moru svagdje je znao — dobro vjerzivan u povjesti hrvatskoj — tako odlučno, tako jezgrovito ustati na obranu hrvatskog nam naroda, da su pred njim i najveći protivnici zaštutili! Bilo mu na čast!

Dragi *Dašo* dozvoli, da Ti i ovom zgodom ponovno iz sve duše čestitamo na Tvom promaknuću! Nadamo se čvrsto, da ćeš i u novom Ti prebivalištu stupati onom starom, kojom si ovdje vavjek tako vjerno stupao! Radi i nadalje svom savjesti prema zlatnim riečima velikog nam biskupa *„za krst častni i slobodu zlatnu"*, pak te nakon ove kratkotrajne borbe nagrada Svevišnjega mimoići neće! Zdravstvuj! (C. i kr. pomorski kapetan g. *Karlo Pejčić* bje jur 26. junija na budimpeštanskom sveučilištu promoviran na čast doktora kanoničkog prava).

Rieči ministra financija o utjerivanje poreza. Iz Pazina pišu nam pod gornjim naslovom dne 3. t. mj. koliko slieđi: U sjednici carevinskog vieća na 1. t. mj. izrazio se je ministar financija, da se postupa od strane c. k. poreznih ureda sa utjerivanjem poreza u ovoj godini veoma blago i susretljivo. Čitajuć ovo morali smo se nasmijati, pošto znademo, da se ovdje nije nikad utjerivalo porez onako strogo, kako baš u ovo vrieme.

Ovdješnji c. k. porezni ured — valjda zato, jer je postao glavnim — daje rubati seljake za svaku malenkost — i to uz kratko vrieme. Nemožemo shvatiti zašto se radi ovako, kad se je ministar baš u protivnom smislu izrazio. Ili sluge hoće da budu viši — nego li gospodar! U ovakoj godini, kad poljodjelcu više vrieli kruna, nego li drugih godina forinta, imalo bi se pokazati malko više obzira, — a ne najvećom bezobzirnošću prama tom jadnom patniku postupati. Dobro bi kad bi koji zastupnik makar privatno obaviestio g. ministra financija o tom, kako se njegove rieči u Istri nesudaraju sa činjenicama njegovih činovnika.

Iz Medulina pišu nam 27. rujna. Jučer su u Medulinu talijanski dotepuhi i naš Paljuh otvorili *legu*. Na nave zadovoljstvo iztičemo, da u tom leglu nije upisan niједan gospodar Medulinski. Ovomu društva pristojalo bi ime patinara, jer i nisu se za drugo upisali nego zato jer znadu, da će im puljska gospoda svako toliko poslati po koju bačvicu talijanske patine.

U družtvu su, kako rekoh, nekoji dotepuhi i par domaćih mladića, koji su zaostili otčinsku kuću da slobodnije i razuzdanije žive, robotare po kamenolomih, a u nedjelju zapiju sav dobitak kod Rela.

Nijedan od družbe ne polazi crkve, u blagdanih su u oštariji, gdje im *Anžeta* maši.

Jučer dakle po podne dovezlo se iz Pule par polugospode, da na legi zastrapaju puljsku gospodu; skupi se rulja sa Paljuhom kod Furianovih, i Barba Mate počme nešto čitati, na što se patinari svako toliko odazivali sa aviva!

Kad su se ovdje okriepili, dignuli se. Prvi izadju Paljuh vodeć pod pazuhom Barbeddgile; pak se u procesiji uputi k Relu, da se i ondje okriepe, što su im gospoda poslala. Na vratih dočeka ih Anžeta sa blagoslovljenom vodom, a Kralj počme lomiti litanije po romanjolsku. Tu se kune, *prešidente*, Paljuh ne može već držati red. Vino i bira teče po stolu, jedni pjevaju, tule, drugi se pravdaju, čuju se dvie tri ružne kletve, pak najednom počmu letjeti žmulji po glavama. Vidi se i krvi, netko bubne Paljuha u bok, a on pograblv kapu bježi uza sveti križ kući, da ga tkogod ne opazi.

Da su se članovi junački ponesli i da im je puljska patina *bon pró* učinila, vidi se i po tom, što danas u prvidan niti jedan nije išao na djelo. Najgore da stoje *Manzer* i *Katram*, toliko su toga pojili i popili, da se cieli dan po brišljanih valjaju.

Barba Mate! Barba Mate! u kakovu kumpaniju si došao pod starost!! Medulinska lega je dakle stvorena za piti, i piti i opet piti, dok budu gospodi patine slali.

Trgovce sa vinom upozorujemo ovim, da je ove godine trgatba ili berba u Istri zaranila za osam dana poprilici prama drugim godinam, zato obavješćujemo gg. trgovce sa vinom iz *Kranjske* i *Hrvatske*, da je već vino gotovo za prodaju, te im preporučujemo istarske seljake, na koje neka se gospoda trgovci izravno obrate, te mogu biti stalni, da će dobiti zdravo, dobro i nepokvareno vino. Talijanaške gospode, njihovih mešetara (sensala) i koje kakvih gospodskih podrepnica neka se naši trgovci sa vinom čuvaju.

Iz Kanfanara pišu nam 6. t. mj. Po starom običaju javljamo Vam, da je u našoj obćini svršila trgatba, koja bijaše u nekojih sellh srednja a u drugih i manja. Oni koji su škropili trsje, hvale se sada, da su očuvali i traje i vino, koje je ljetos prve vrsti. Naš vriedni Ante Mišan iz prosio je od slavne „*Vinarske zadruge*" u Puli i modre galice i strcalika, kojim su se siromašniji obilato poslužili. Ravnatelj *zadruge* g. *L. Kyiž* poslao je amo 250 klgr. galice i to 125 klgr. na dar siromahom a 125 klgr. za plaću, i to po 25 nvč. po klgr. došim su drugi u dućanih plačali mnogo lošiju galicu po 28 30 nvč. Budi ovdje izrečena iskrena hvala i zadrugi i g. *Kyižu*, te in se toplo preporučamo i za buduće.

Naše vino je uviek na dobru glasu, nu ove godine težko mu je naći takmaca i gle te dobrote. U naših selih ove obćine imade na prodaju biela i crna vina najprve vrsti. U selih *Marići*, *Morožini* i *Buriži* imade crna vina dočim je u *Okretih*, *Kurilih* i *Morganih* biela vina.

Narodnim trgovcem preporučamo, da se potrude ovamo, te će koristiti sebi i nam kmetovom, koji čekamo, da prodamo svoja vina pak da platimo poreze i kakov dug.

Naši talijanaši i krnjeli žele, da nebismo mogli prodati vina, jer bi oni isto pod cienu htjeli. Oni bi nam dali za vino štogod živeža, ali koja korist nam odatle kad bi vino uzeli jeftino a mi bismo morali živež platiti skupo. Ljetina bijaše u obće loša pak ćemo kuburiti ove zime nebudemo li mogli prodati ono malo vina. Iznevjerio nas osobito ove godine kukuruz (turkinja) te bi učinio veliko dobro djelo onaj, koji bi se pobrinuo za narod, da dodje do poštene i neskupe hrane. Upozorujemo naše trgovce, da se čuvaju u Kanfanaru talijanaško-krnjelskih mešetara. Ako želi tkogod pomoći ili kakvu obaviest neka se obrati na našega rodoljuba Antuna Mošana br. 87. ovdje u Kanfanaru.

Hrvatska zemlja, opis hrvatskih pokrajinâ u političkom, statističkom, kulturnom i povjestničkom obziru. Pod tim naslovom kani izdati svoje djelo g. Ivan Veljača iz Trogira, te po ivlje hrvatsko obćinstvo na predplatu. Kako piše: djelo je razdieljeno u II. svezka. Svezak I., koji se bavi politikom, statistikom, kulturom i povieśću Istre i Dalmacije, zapremati će, osim predgovora preko 200 strana, te će zapadati for. 1 20 novč., a poštom 5 novč. više.

Djelo je temeljeno na izvorim naših, talijanskih i njemačkih povjestničara; a na mnogim mjestim pozivlje se i na mnienje franceskih pisaca.

Cilj je pako djela: da razbistri pojmove o Talijancim, umiri strasti, pruža primjere, savjetuje, podačava — i da bude rasadnikom čistoga patriotizma i budućem rodoljublja.

Djelo je razdieljeno u XII. poglavja, i to kako slieđi: Pogl. I. o Talijancim; Pogl. II. o nadri-Talijancim; Pogl. III. na koji se način može upoznati komu pripada jedna pokrajina; Pogl. IV. o Istri; Pogl. V. o Rieci; Pogl. VI. o Dalmaciji; Pogl. VII. o Mletačkoj upravi; Pogl. VIII. tko je Vlah iliti Morlacco; Pogl. IX. o glagoljici; X. kako talijanci iz Italije o nami misle i sude; XI o jeziku ili o kulturi; Pogl. XII. o današnjoj talijanskoj politici u Istri i Dalmaciji; i napokon djelo imade preglavak.

U današnje doba, na izmaku XIX. vieka, kada se dogoše zajednički neprijatelji, da nam uzkrate ono, što nas po Božjoj i po ljudskoj pravici ide; kada isti neki naši „tobože" političari drže hrv. državno pravo nuzgrednom stvarju; kada se pojaviše kojekakve „narodne" misli, kojima je prvi i najpreći cilj niekati amanet otaca naših; kada se staroše pokrećati listovi: „Pravi Dalmatinac" (za Dalmaciju); „Prava Naša Sloga" (za Istru), eda lakše neši zajednički neprijatelji zavedu naš mili hrv. narod, te mu iz srdca izkorjene svako hrv. čustvo — tako djelo cienim, a o tomu me razni hrv. otačbenici, i to pismeno, uvjeriše, biti će od velike važnosti za naše odnošaje i od ne male koristi po naše hrvatske interese".

Izkaz

prinosa na ravnateljstvo „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru tekom mjeseca rujna tek. god.

Gosp. Petar Skarpa, blagajnik podružnice muške u Dubašnici priposlje sakupljenih na izvanrednoj skupštini dne 29. agosta f. 4·70

Gosp Ivan Larić, kanonik u Sarajevu šalje obol uz zanosan opazak, da će gg. slati dok bude živ i zdrav svakog mjeseca . f. 1·—

Dr. Ivan Banjavčić, advokat u Karlovcu, dostavlja legat iz ostavštine pok. M. Matešića, dignut pri onom kr. poreznom uredu . . . . . f 500·—

Gosp. Ivan Blagar, blagajnik podružnice u Veprincu predaje:
a) od gosp. Josipa Pošćića, posjednika u Veprincu podpunu svotu kao člana utemeljitelja f. 100·—
b) članarine za tek. godinu 1897 u iznosu od . . . . . f. 4·40
c) darovanih od mnć. gosp. Anta Ellnera, kapelana u Poljanah . . . . . f. 2·—

Gosp Mihovil Barbić, duhovni pomoćnik u Pićnu priposlje svoj mjesečni prinos na poziv Hrvoja Istranića u „N. Slogi" . . . f. 1·—

Gospodin Franjo Peršić, mladomisnik u Mošćenicah priposlje vatrenim pismom sabranih prigodom pira njegove mlade mise dne 5. rujna . . . . . f. 57·30

Gosp. R. K. Jerretov iz Zadra priposlje poštanskom pošiljkom po njemu sabranih a putem „N. Lista" objelodanjenih po Dalmaciji tekom mj. agosta . f. 12·60

Gosp. Ljubomir Činović, kapelan u Opatiji predaje sabranih u veselom družtvu pri „Lovačkom rogu" u Zagrebu . . . . . f. 6·50

Gosp. M. Mandić urednik „N. Sloge" u Trstu priposlje iznos priposlan mu od Ivana Pavačića upravitelja u Čavlih, a sabran na nazdravicu hrv. domovini po kr. kot. predstojniku gosp. Matačiću iz Sušaka . . . . . f. 6.—

povise svoj mjesečni prinos na odziv H. Istranića . . . . . f. 1.—

Gosp. Hrvoj Istranić dostavlja svoj mjesečni prinos polag prieziva u 21 br. „N. Sloge" . . f. 1·—

Gosp. M. Mandić, urednik „N. Sloge" šalje priposlanu mu svotu po gosp. Čargonji pravniku — kao čisti dobitak od zabave, priređene u Požegi od hrv. akadem. mladeži dne 8/9 u korist družbe sv. Cirila i Metoda . . . . . f. 56.50

Gdjica Letiš iz Opatije predaje iznos, sakupljen u reštauraciji Zeitza u Opatiji prigodom danog tamo plesa dne 20/9 od privatnih osoba . . . . . f. 27·30

Gosp. Dr. A. Stanger u Voloskom izručuje prispjele mu iznose od:

a) gosp. A. Akačića iz Rieke, sakupljen među prijatelji . . f. 5·50
b) gosp. Ivana Dobrile iz Hreljina, sabran na predlog g. župnika Urpania u župnom dvoru prigodom klečanja . . . f. 6·85
c) gosp. Drag. Benka iz Petrinje, sabran u veselom društvu . . . . . f. 3·80
Tarokisti u buzetskoj čitaonici za mjesec septembar pripošlju . f. 3.—
Gosp. Zovko Klun, kapelan u Buzetu pripošlje sabranih u prijateljskom krugu na Počekaju f. 8·45
Muška podružnica u Kastvu pripošlje poštanskom položnicom:
a) uplaćenih od veleč. gosp. Rajmunda Jelušića, župnika u Berseču u proslavu 25 godišnjice svoga misnikovanja kao člana utemeljitelja . . . . . f. 100·—
b) sabranih dne 4/7 tek. god. na dan sv. Cirila i Metoda u gostioni Vjek. Jelušića . . . f. 2·65
c) od sinova gosp. Bunca kako je bilo javljenou „N. Slogi“ f. 10.—
d) u korist družbe od N. N. iz Kopra, koji je za prvi put došao u Kastav . . . . . f. 5·—
e) sakupljenih u veselom društvu na Belićih kod Ivana Rubeše krčmara, te darovaše: Andre Blažina, Andre Spinčić Andrejčev, Jerolim Spinčić, Augustin Spinčić iz sela Spinčići, Vjek. Sinčić-Tometići, Ivan Franković iz Dolčića, Andre Rubeša bačvar iz Rubeši i Kacin Paškval iz grada Kastva — svi po jednu krunu . . . f. 4.—
f) sakupljenih u istoj gostioni dne 2/9 . . . . . f. 2.23
Monsig. Zamlić u Voloskom izručuje svoj mjesečni prinos na odziv Hrvoja Istraniča u „N. Slogi“ . . . . . f. 1·—
Na objedu kod veleč. gosp Mihe Laginje, župnika u Veprincu sabrano na Miholju u proslavu njegovog imendana od prijatelja i pozvanika . . . . . f. 11.05

Listnica uredničtva.

Gosp. F. F. Stiglo za ovaj broj prekasno. Prijateljski odzdrav!

Gosp. N. N. Mošćenice: drugi put. Živili!

Gosp. A. N. u Š. Mi smo se privatno zauzeli za ono pitanje ali neznamo jošte za uspjeh. Biti će svakako dobro, da se i Vi oglasite privatno ili javno u „K. L.“ Ovdje neće biti zgrieške. Prijateljski odzdravl

Br. 20739

II.

Razpis natječaja

za gospodarske štipendije.

Visoko c. kr. ministarstvo poljedelstva dozvolilo je odlukom 16. septembra t. g. br. 20406 za dvie školske godine 1897/8 i 1898/9 četiri štipendije godišnjih 120 for. za mladiće hrvatske iliti slovenske narodnosti iz Istre i dvie štipendije u istom iznosu za mladiće slovenske narodnosti iz tržaške okolice, koji hoće da polaze zemaljsku-vinarsku — voćarsku i poljodelsku školu na Grmu kod Novog mjesta (u Kranjskoj). —

Molitelji za ove štipendije imaju podnesti svoje molbenice podpisanomu namjestničtvu do 25. oktobra 1897. —

Molbenicam valja priložiti:

1. Krstni list (za upis u spomenutu školu treba je dovršenih 16 godina — iznimice samih 15 u slučaju osobito čvrstog tiela — te ne prekoračene 24 godine),
2. domovnicu,
3. liječničku svjedočbu o dobrom zdravju i tielesnoj sposobnosti za obavljanje običajnih gospodarskih djela,
4. svjedočbu barem o dovršenoj pučkoj školi sa dobrim uspjehom,
5. svjedočbu o cieplјenju kozica.
6. občinsku svjedočbu o dobrom ponašanju, podpisanu i od župnika,
7. svjedočbu o imetku i o gospodarskih odnošajih molitelja,
8. zbog ustupa u spomenutu školu morat će se mladić podvrći prijamnom izpitu u dokaz svoje pripravnosti za učenje.

Školska godina na Grmu počimlje 1. novembra 1897. O pobližnjih ubavjestih radi polazka škole na Grmu može se popitati kod političkih kotarskih oblastih. —

Od c. kr. namjestničtva.

U Trstu, dne 5. oktobra 1897.

Išće službu

dobrimi svjedočbami oskrbljeni sobar, u svojoj struci sposoban, srednje dobe čovjek. Pobliže doznaje se kod uprave našega lista.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednih papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2¼	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½	3-mesečni „	2½%
30- „	3½	6- „ „	2¾%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v krepost z dnem 24. junija, 28. junija in odnosno 20. avgusta t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vrednih papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrosti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.
nkazo vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na lamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredi na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.
Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.
Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Gosp.

Gabrijel Piccoli

ljekarnik

u Ljubljani

Molim Vas pošaljite mi 30 bočica Vaše čudotvorne želudačne tinkture, koju se doista može nazvati „božjom rukom“.
S. P. Flegar
župnik
Žminj — Istra.

Odkada se je počela moja supruga ljeći Vašom želudačnom tinkturom, poboljšalo se je njezino stanje u toliko, da se čini kao da je pomlađena.
Francesco Patelli
ljekarničar
Vižinada — Istra.

„Želudačnu tinkturu Piccoli-a razprodaje se u ljekarnah po 15 nvč. bočica.

Klesarska radionica.

Podpisani časti se javiti p. n. občinstvu, da je u Voloskom — Cernikovica — otvorio

novu klesarsku radionicu.

Isti preuzima naručbe svih u klesarsku struku zasjecajućih radnja iz svakovrstnog kamena i mramora, te obavlja iste na zahtjev po nacrtu točno i sjegurno; izrađuje također na zahtjev crkvene stvari: žrtvenike, spomenike itd. Naručbe obavlja uz najniže ciene brzo i točno, te se preporuča p. n. občinstvu za mnogobrojne naručbe.

Volosko, 26. julija 1897.

Frane Ferlan
Volosko-Cernikovica.

Prave brnske suknene tvari

jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muško odielo stoji samo	for. 3·10 iz dobre „ 4·10 iz dobre „ 4·50 iz dobre „ 6·— iz bolje „ 7·75 iz fine „ 9·— iz najbolje „ 10·50 iz još finije	parve ovčje vune

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gornje kapute, Boden, Peruvienne, Deskinge. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviote itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna Kiesel-Amhof u Brnu

Uzorci badava i franco. Pošiljka vjerne uzorka.

Pozor! P. n. občinstvo upozoruje se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Tko pije Kathreiner Kneippovu sladovu kavu

Svaki tko ljubi točnu kavu a prištedit hoće i zdravlje sačuvat.

Pravi, čisti, izvrcani med

od cviećа i lipe I. vrsti

za liek i jelo u izvornih bocah 1 kô á 85 nč.

iz svoga racijonoga pčelinjaka prodaje

Franjo Ryšlavý,

župnik na Munah — Podgrad — (Istra).

U cieloj ovoj okolici nesiju kmeti sasma ništa hajde niti ovdje raste vres; za to je ovaj med izključivo od cviećа i lipe, dakle I. vrsti. Pošto je pako izvrcan, čist je kao kristal, a samo takov med može se bez škode i straha rabiti za liek i jelo.

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugariji

i po inozemstvu

ALOJZIJ MOZETIĆ

TRST — Piazza dei Negozianti br. 1. — TRST

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj te inozemstvu, posreduje putovanja u Aziju, Afriku, Ameriku i Australiju, te po cieloj Evropi, zastupa najbolja parobrodarska družtva, posreduje kod osiguranja proti nezgodama uz bezplatnu poduku toliko pismenu kao ustmenu u svim mogućim putnim prigodama; jamči najniže ciene i najbolju poslužbu.

Tiskarna Gutenberg

tiskarna ces. kralj. universitetne tiskarne „Styria“

13 Sackstrasse — GRADEC — Sackstrasse 13

TOVARNA ZA OBRTNE IN CONTO-KNJIGE

zistem „Patent Workmann Chicago“

Razširjeni zavod — Knjigovezstvo.

priporočuje se za prijazne naročbe se zatrdilom primernih cen in točne postrežbe.

Izdelovanje vsakovrstnih tiskovin kakor: časnikov, rokovnikov v vsakem obsežju, brošur, plakatov cenikov, računov, memorandov, okrožnic, papirja za liste in zavitkov z napisom, naslovnih listkov jedilnih list, pavabil itd. itd. — Bogata zaloga glavnih-, Conto-Corrent-knjig, Saldi-Conti, Fakture Debitoren, Creditoren, Cassa-knjig, Strazza, Memoriale, Journalov, Prima-note, ospravnih, menjičnih časo-zapadlih in knjig za kopiranje, kakor tudi vseh pomožnih knjig, potem razširjenega (črtanega papirja, Conto-Corrent, svilenega papirja za kopiranje, listov iz kavčeka za kopiranje, skledic iz cinka za kopiranje itd.

Za naročbe in nadaljnja pojasnila obrniti se je do glavnega zastopnika

Trst, Via delle Acque 5 — ARNOLDO COEN — Via delle Acque 5 Trst

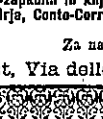

Skladišče pokućstva

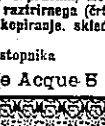

tvrdke Aleksandra Levi Minzi

Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladišče pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladišče zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolene u Trstu

o gradnji „*Doma*“ ovdje dozrela, a i vanjski naši domoljubi njeki se odazvali — samo još se nisu izjavili prvaci naših domorodaca iz vana, koji valjda žele prvo nješto pobliže doznati, te onda tim više razveseliti svoje domare. Take, su i njekoji upisi izvana stigli kao početak pridržajuć si pravo, da pošlje svoj prinos poviše, kako to izjaviše naši dični *D.ri Trinajstići*.

Na toj skupštini razpravljalo se je i radi tla, te se tu odabrao posebni odbor, da u najkraćem roku pronadjo prikladno tlo, koje mu je bilo od skupštine predloženo. Pročitao se i troškovnik, koji je proračunan na 7 200 for.

Na koncu eto Vam izkaz istog dana upisanih članova i njih ov prinos.

1. *Utemeljitelji*: Dr. Dinko Vitezić 100 for.

2. *Podupirajući*: Luka Vitezić p. Iva 30 for.; Dr. Dinko Trinajstić 30 for.; Pop Frane P. Volarić 30 for.; Albert Brozović 30 for.

3. *Redoviti*, koji svake godine plaćaju družtvu 6 for.: Pop Ivan Volarić 6 for.; Pop Ivan Kraljić 6 for.; Ivan Polonijo 6 for.; Pop Mate Gršković 6 for.; Pop Luka Vitezić 6 for.; Niko Volarić 6 for.; Ivan Ivošić 6 for.

4. *Učestnici*: Dr. Dinko Vitezić 10 dionica 400 for.; Luka Vitezić 2 dionice 80 for.; Josip Vitezić 1 dionicu 40 for.; Luka Vitezić ml. 1 dionicu 40 for.; Pop Ant. Volarić 1 dionicu 40 for.; Petar Matanić 1 dionicu 40 for.; Ivan Vitezić 1 dionicu 40 for.; Pop Luka Vitezić 1 dionicu 40 for.; Anton Feretić 1 dionicu 40 for.; Marija Trinajstić 1 dionicu 40 for.; Pop Anton Petriš 1 dionicu 40 for.; Pop Jakov Dminić 2 dionice 80 for.; Pop Joso Brusić 2 dionice 80 for.; Pop Niko Butković 1 dionicu 40 for.; Dr. Mate Trinajstić 1 dionicu 40 for.

5. *Darovatelji*: Dr. Dinko Vitezić 500 for.; Pop Joso Brusić 20 for.; Čist prihod zabave Hrv. čitaonice 54 for. 60 nč.; U veselu družtvu 10 for. Ukupni iznos for. 1972 nč. 60.

Iz Brbanštine na dan Sv. M. od zdravlja. Mnogo se je puta iztok zažario a bliedi mjesec poletio svodom nebeskim odkada nebijaše u dičnoj „Našoj Slogi“ dopisa sa ovih strana jadne nam Istre, odnosno od ove kapelanije, dok Vam se nisam ja počeo javljati. Vrlo žalim, da moram uvjek pisati tužne vieste, ali šta ćete kad znademo, da smo u Istri. — Mislio ste si možda g. uredniče, da je ovdje sve u redu pa da Vam se stoga nitko nije javljao, ali na žalost nije tomu tako. Mnoga bi se ruka utrudila kad bi Vam htjela vjerno opisati, što se sve u ovih stranah dogadja — osobito ako bi Vam tko htio opisati sve ono, što se je dogodilo kod zadnjih državnih izbora.

Uzeh stoga pero, da Vam ja štogod javim u koliko mi slabašne sile dopuštaju.

Prvo svega moram Vam javiti, da je gnjusna prašina, što no ju podiguše izdajnička koa, koja projuriše ovom tvrdjavom, mirnom Brbanštinom, doprla i amo u našu kapelaniju, da i ovdje posije svoje izdaničko zrno, ali je onaj, štono vedri i obaći, drugčije odsudio, Kako došla tako pošla. Mudrih li izdajnika, koji misle, da su još uvjek pokrite oči nas zapuštenih seljaka, „*debelom mrenom*“ i koji misle, da će ih svatko priznati kao spasitelje nesretne nam Istre.

Biti će doskora godina dana, odkada su *izdajice naroda* ovamo počeli šiljati badava na znane osobe onaj mrzki izrod, što ga rodili Talijančići a po framašunsku krstili naši odmetnici tamo negdje u Matuljah.

Ma baš je bilo i *gratiš* (zabadava) jer nismo mi više ni *čuli* ni *papagali*, da idemo izrodom na bisak. Računali su, da ćemo lažim vjerovati, ako ukradu ime „*Našoj Slogi*“ i ako nam budu nekoliko po našu pisali. Ali nebude pogače od tog brašna, tako nam vjere i naroda! Ovdje hvala Bogu nitko ne cieni taj smradni framašunski list izim onog „*patuljka*“ iz Prodola — u koga se žalibože mnogi Prodoljanci pouzdavaju kao u spasitelja. Ah Prodoljanci! žalostna vam majka! komu se pustite za nos peljati: od matuljskih prodanaca.

Kako je poznato, šilju pod talijanskimi naslovi taj framašunski list, kojim lažu širom Istre, da su oni Slaveni. Čuite! Jedan naš čovjek dobiva *badava* taj list, pak čujte kako piše na omotu: *gratis*; *Giovanni Croco tessitore Barbana*“. Dragi moj puče! promisli oliti je to slovensko pismo. Ne, nije, to je pismo talijansko: jer veli naša poslovica: „Čovjeka se pozna po govoru, a ptica po perju“. Koliko pogrda siplju ti prodanci proti našim zastupnikom *Spinčiću, Laginji* i *Mandiću*, koje naš puk cieni, štuje i ljubi. Vječna naša harnost našim zastupnikom a njihovim crniteljem još crniji obraz.

Hajdemo dalje!

Nebih htjeo, g. uredniče, zlorabiti odvise uztrpljivost vaših čitatelja stoga ću, da Vam još nešto u kratko kažem i time završim, a pomoću božjom i Vašom dozvolom javit ću Vam se još kadkada. (Samo izvolite. Op. Ured.)

Kad Vam kažem, g. uredniče, da na poštanskom pečatu ne ima našem jeziku mjesta, mislim, da se nećete ni najmanje začuditi, jer smo u Istri. Isto tako nosi i kočija, koja vozi poštu sledeći nadpis: „*I. R. posta di Barbana*“. Misle valjda, da kad bi bilo pisano hrvatski na kočiji, da konj nebi mogao voziti; jer hrvatski napis bi bio teži, nego li talijanski. — Isto tako su u poštanskom uredu pisane sve talijanski različita pisma kao n. pr.: „*Notificazione*“, „*Tariffa di posta*“ itd. Na svu silu hotjeli bi nas njekoji ter njekoji potalijančiti — ali mi se daleko držimo od tih osobah. Naš puk Brbanski dobro je progledao i uzpoznao prijatelja i neprijatelja, ter se je doskora iz škripca oslobodio, u kojem je bio žalibože dugo vremena t. j. medju batom i nakovalom. Sada kad smo razgledali poštarski ured u kakvom je odnošaju, koraknimo za koračaj napred i dodi ćemo do občiskoga ureda? Eto nas napokon i u obć. uredu. u kojem ne vidiš niti slova pisanog u hrvatskom jeziku; — nije li to žalostno da se u skoro čistoj hrvatskoj občini rabi talijanski jezik! Isto tako imao sam priliku, viditi da kad naši seljaci donesu kakvo pismo hrvatsko na občinu, da ga činovnici občine neuvaže il raztrgaju. Naša mladež u ovoj kapelaniji liepo, hvala Bogu napreduje. Natrag 3 godine u našoj crkvi malo koga se je vidjelo iz knjige moliti — a danas moli preko 30 dječaka i odraslih mladića u crkvi iz molitvene knjige: „Otče budi volja Tvoja“ a naši pastiri, koji čuvaju svoja stada pjevaju svake vrsti hrvatskih piesmah. — Isto tako hvala Bogu ovih dana otišao je jedan dječak u pripravnicu u Kastav. Bog daj da bi jednoć radio za dobrobit svoga naroda.

Talijaniti nas Brbance odnosno kapelance Sv. Marije od zdravlja, nije već moguće. Nas je ljep broj .... pribrojen na „*Našu Slogu*“ a sa novim ljetom nadam se, da će nas se još mnogo predbrojiti na dičnu „*Našu Slogu*“. Oni koji su predbrojeni, ju uzajmljivaju onim, koji ne dolazi. Više mladićah naučilo se je dobro čitati iz „*Naše Sloge*“ te možemo reći, da ona nas je skoro sve kapelance napeljala na pravu stazu Mi mnogi kupujemo i čitamo hrvatski koledar „Danicu“. Nas je i članovah družtva „Sv. Jeronima“. Mi se često nasladjujemo s Kačićem. Mi smo iz knjigah saznali kuda sve naš narod živi. Mi smo štogod i iz hrvatske povjesti saznali .... Mi se dičimo svojim hrvatskim porieklom i svojim hrvatskim jezikom! Zora puca bit će dana!

Izpod Vrha, otok Cres, koncem rujna 1897. Na bezobrazne klevete, sramotne izmišljotine i lažljive potvore naslagane u onom smradu „*Il Giovine Pensiero*“ od dne 11. t. mj. br. 37 „L' assoluzione del Podestà di Cherso“, nije skoro vriedno da se čovjek niti obazre, ali pošto mi baš preostaje vremena, hoću da pobijem nekoje glavnije točke, s kojimi laži-dopisnik napada na nekoje velevriedne svećenike, kojima nije dostojan niti prah sa postola otrti.

U predgovoru laže po svoju izvrćuć činjenice, dočim govori: „Pošao je pop *Sintić Ivo* na konju u Valun i Lubenice praviti onim v. č. dušobrižnikom, sve što je načelnik creski od njih u njegovoj kući rekao“. Ovo je laž i izmišljotina, jer pop Sintić Ivo nije bio u Valunu od godine 1863, a u Lubenicah od god. 1875, pa ako je pisac onog dopisa kadar dokazati protivno svjedocima, koji vjeruju u Boga i koji se drže crkve katoličanske, ou će mu dati, premda siromak, krasan dar. Sram ga bilo, što širi takove potvore medju narodom. Ali pravo kaže poslovica: bačva daje što ima, a tako i dopisnik ovaj, u laži je začet i u lažljivosti treba, da pusti duh svoj.

Dalje kaže od istoga popa Sintića Iva, da je jedan put pripadao talijanskoj stranki, a sada da je biesan Hrvat. Da, pop Sintić Ivo neće nikatri, jer tada bi lagao, da nije bio prijatelj poštenim i pravednim Talijanom, jer to je on još i sada, premda Hrvat dušom i tjelom, kako je bio uviek. Ako treba, moglo bi se za to navesti svjedoke. Istina je živa, da pop Ivo Sintić ne mrzi osobe dobre i poštene, bilo Talijane, bilo Francuze, Niemce itd., već on ljubi sve bez iznimke, samo odurava i mrzi laž, klevetu i zloću. Spasitelj naš govori u sv. evandj.: „Čuvajte se licumirstva Farizejskoga i od onih, koji k vama dolaze u odjeći ovčjoj, a iz nutra jesu vuci grabežljivi“. Ako se dakle čovjek pošten čuva nekojih nesretnika i prodanaca, kojim je svećenstvo trn u oku, a crkva kazalište, mislim, da to nije nikakov grieh ni pred Bogom niti pred ljudima.

Koncem mjeseca veljače ili početkom ožujka godine 1895., biralo se u gradu Cresu novo občinsko zastupstvo. Bila je borba izmedju iste gospode creske, ter po bjedila stranka sadašnjega načelnika. Čim se je sustalo zastupstvo i čim je bio sadašnji načelnik izabran, skoro svi zastupnici od strane gospodske, barem ugledniji učeniji i slobodniji, dali su ostavku, ter u svojih novinah, kano „*L' Istria*“, „*Giovine Pensiero*“ itd bučili, prietili i pisali svega i svačesa proti istomu. Kad eto, na veliko čudo, sada su mu nekoji od tih patres patriae najprvi drugovi, zaštitnici, branitelji!! Sada recite mi, je li ovo dosliedno? jeli ovo muževno? jeli ovo dostojno? Čovjek, koj imade iekrica značaja, ako je osvjedočen, da jedna stvar koja mu drago, je zla takovom treba da ju drži do zadnjega uzdaha svoga. Ovo je pošteno i muževno.

Da se je pop Sintić Ivo u zadnjih izbora nešto više pobrinuo za svoju narodnu ili hrvatsku stranku, na to ga je podtaknula poslanica austrijskih nadbiskupa i biskupa, ter ljubav do svoga biedna i tlačena naroda. Do sada u sjevernoj strani grada Cresa, bo je drugi vodja, koj se je zauzimao za naro lni naš probitak, s kojim se ni pop Sintić Ivo niti dopisnik „Giovine Pensiero“ nemože uzporediti, jer je on ne samo riečima, nego i djelom zasvjedočio, da mu na srdcu leži najvećma spas duša, a s druge strane i materijalna dobrobit svoga naroda, za koj je bio pripravan žrtvovati sve svoje sile dapače isti svoj život. Pošto je providnost božja, radi skrovnih svojih razloga dignula na velku našu štetu, od ovog središta, plemenitu i hvale vriednu onu dušicu, koju narod tramutanski, dok bude ondje naraštaja, neće zaboraviti, red je bio popu Sintiću Ivu, č. popu Blažu Soldatiću, popu Tomi Kraljiću napeti svoje sile za tužno i sirotno ono stado, koje je ostalo bez pomoćnika, bez zagovornika, bez tješitelja i pastira. Kralj David veli: Bog je otac sirotah i sudac udovicah, dakle treba dati pomoć onima, koji nje trebaju.

Dopisnik „Giovine Pensiero“ kaže dalje, da je pop Sintić Ivo sklon izvraćati činjenice i podušati lažljive tužbe. Po lahko mnaće! Lahko je brbljati, ali treba dokazati te. Pronajdite, ako ste kadri i ako imate srčanosti jednu jedinu lažljivu tužbu predanu od popa Sintića Iva! Ali jok! Pop Sintić Ivo, u svih tužbah, uviek je izašo pobjedonosan, dakle znak je, da su bile temeljite i istinite.

Pa ako je pop Sintić Ivo bio sklon izvraćati činjenice, zašto, recite mi, ste se s njim družili? Zašto ste ga do jučer voljeli kano dobro diete? Zašto ste ga kovali u zviezde i dizali s istimi vašimi dopisi? U laži su kratke noge, zato bolje bi Vam bilo mučati nego trubiti proti. S vašima izmišljotinama i potvorama pokazujete, da ste kano i djeca, koja mienjaju svaki čas svoje nazore i svoje misli.

Pop Ivo Sintić nije iz mržnje niti iz zla srdca kazao što je u njegovoj pisani ili uredu rekao načelnik creski proti popu Petru Volariću i proti popu Antonu Ragusinu već iz dužnosti i ljubavi. Sv. Pavao govori: Ljubite sve, a najpače domaće vaše. Naš Spasitelj ljubio je sve narode, ali najvećma židovski narod, tako i naši svećenici su sve ljubili ali najvećma svoju bratju svećenike.

Da je načelnik creski bio od okružnog suda u Rovinju riešen tužbe uzprkos prisegi popa Sintića Iva, nikakvo čudo, da pače to su predvidjali i sami tužitelji i svi, koji poznavaju istrijanske odnošaje!... Ob ovom dakle dosta. *X.*

Razgovor

moj Grgcem i Božom na „Puntice“.

Grgac. Ke nova Božo, kako j' na brode?

Božo. Po vražju, kako i na svaken brode, kade kapitan bordiža brez potrebi.

Grgac. Zač pak bordiža kada more v' rotu hodit?

Božo. Ča češ, ukreal ti je jenega lejištu nekakovoga arbanaša, ki je do sada od svakuda protiran, i po peržuneh se vukal, insoma jiša, pak se ta š njim konšalja i ga fora va kamaru zove!

Grgac. A pod provun ča govore?

Božo. Vavek se kakov čulum i onde najde, ki veruje čakulan i laži, a svi znaju, da je arbanas r.... kapitanov.

Grgac. Ava tužni „*Voloskano*“, kemu si ti v' ruki prišal?

Božo. Ča češ, lipa broda, loša kapitana!

Martin i Mikula.

Martin: Već je i doba, da onako po našu obrnemo kugod čakulu, zašto bi nas ljudi mogli i zaboravit', ter znaš ča su ljudi, ako im nisi uvik pred nosom, nemare za čovika koliko da ga ni.

Mikula: To još nebi bila vela škoda, almeno čovik uživa svoj mir.

Martin: Vidiš, ja ti nisam takov. Ja nisam živ ako ljudi za me nehaju. Kad mi ona *Malzičinka* puljska onako rče svega, kako već ona umi, na meni ti meso raste i onda sam tako zadovoljan i sit, da mi dva dni ni potriba ni obednat ni večerat.

Mikula: A kako ćeš sada, kada ona *Malzičinka* protegne kopita? Sada ćeš morat i ti svaki dan jist, kako i drugi ljudi.

Martin: Što mi to ti govoriš, da će protegnut kopita? A zašto?

Mikula: Nisi još čul? A beči ni. Požerali bi dotu sv. Ane, a kamo li nebi onu mizeriju od *Malzičinke*. A nisi čul, da je nestalo 15 miljari artierom u Pulu, i da ni neka ženska pokrila sramotu, bilo bi vražjega skakanja.

Martin: Veramente ja joj se čudim, da je imala ti škrupuli, budući da ovo ni m prva ni zadnja sramota, dakle jedna više jedna manje, to su male stvari.

Mikula: Ma smo nesrićni. Lani sam mislil, da nas je Bog oslobodil teh Mlečić, ma šiorši, da je već jedan nazad prišal, a brzo će i drugi kad regula tuji posli. Jedan intanto pokle je haministral sestrino blago, bi rad na komun.

Martin: Oslobodi nas Bože i Divica Marija!

Mikula: To je gotovo. Pokle lipo regulalje i svoje i tuje, sada bi rado na komun. zašto i ondi se kadagod kigod fiorin vidi, pak bi dobro da bi i on u njegovo grlo pal.

Martin: A lipo. I sve to vidimo, i sve to gledamo pak još u smo popali metlu, da to malo pometemo. Brzo će nam se i *Olipke* rugat.

Mikula: Pak da nisu ženi. Spominješ se one šedute za on Hotel, kad su otili, da komun da 40 miljari! Ja sam mislil, da ih imaju v kasi, a ovih dan im je bila po kasi paučina. Ma sebe su lipo kaparali. Kapitan *Panadi* toliko stotin, onomu ki ricete dela i njemu nikoliko stotin više, samo siromah nostromo Gladinić dela za niš.

Martin: Povareto!

Mikula: A sada niš drugo nefali nego *oćo štorto*, da dofini. „*Veramente l' Italia si fa grande si fa grande se vincerà le chiavi dell' Oriente.*“

Martin: Ni ti meni stalo za Taliju, jer će ona ostat nevolja, onako je i do sada bila, doklegod budu „*le palle di piombo e non pasticche*“. Mene ti je za nas, da ovako gremo lipo naprida.

Mikula: „*Senza un bor morettina ti me lassi*“, altrochè „*l' Italia si fa grande*“

U PROSLAVU
25.ice misnikovanja
RAJMUNDA JELUŠIĆA*)

Odkad ti si prvu žrtvu
Poslô Višnjem u visinu
I svećenik postô zdušni
Četvrt vieka eto minu.

I od onda uviek radiš
Za krst časni, za slobodu
I u Višnjeg moliš vruće
Svaku sreću tvojem rodu.

Ti si bio uvjek pravi,
Brižni otac svomu puku,
Ti si brisô suze njemu
Lječio mu svaku muku.

Zato danas do sto duša
Do neba mi šalje plava
Vruću molbu, da Te Višnji
Još te dugo živi zdrava!

Na moru, 25. kolovoza 1897.

Štovatelj **R. D.**

*) Na zadnji dan kolovoza t. g. proslavio je svoje. g. Rajmund Jelušić u Berseču 25. godišnjicu svoga misnikovanja. Op. Ured.

a) gosp. A. Akačića iz Rieke, sakupljen među prijatelji . . f. 5·50
b) gosp. Ivana Dobrile iz Hreljina, sabran na predlog g. župnika Urpania u župnom dvoru prigodom klečanja . . . f. 6·85
c) gosp. Drag. Benka iz Petrinje, sabran u veselom društvu . . . . . f. 3·80
Tarokisti u buzetskoj čitaonici za mjesec septembar pripošlju . f. 3.—
Gosp. Zovko Klun, kapelan u Buzetu pripošlje sabranih u prijateljskom krugu na Počekaju f. 8·45
Mužka podružnica u Kastvu pripošlje poštanskom položnicom:
a) uplaćenih od veleč. gosp. Rajmunda Jelušića, župnika u Berseču u proslavu 25 godišnjice svoga misnikovanja kao člana utemeljitelja . . . . . f. 100·—
b) sabranih dne 4|7 tek. god. na dan sv. Cirila i Metoda u gostioni Vjek. Jelušića . . . f. 2·65
c) od sinova gosp. Bunca kako je bilo javljeno u „N. Slogi" f. 10.—
d) u korist družbe od N. N. iz Kopra, koji je za prvi put došao u Kastav . . . . . f. 5·—
e) sakupljenih u veselom društvu na Belićih kod Ivana Rubeše krčmara, te darovaše: Andre Blažina, Andre Spinčić Andrejčev, Jerolim Spinčić, Augustin Spinčić iz sela Spinčići, Vjek. Sinčić-Tometići, Ivan Frankoviċ iz Dolčića, Andre Rubeša bačvar iz Rubeši i Kacin Paškval iz grada Kastva — svi po jednu krunu . . . f. 4.—
f) sakupljenih u istoj gostioni dne 2|9 . . . . . f. 2.93
Monsig. Zamlić u Voloskom izručuje svoj mjesečni prinos na odziv Hrvoja Istranića u „N. Slogi" . . . . . f. 1·—
Na objedu kod veleč. gosp Mihe Laginje, župnika u Veprincu sabrano na Miholju u proslavu njegovog imendana od prijatelja i pozvanika . . . . . f. 11.05

Listnica uredničtva.

Gosp. F. F. Stiglo za ovaj broj prekasno. Prijateljski odzdrav!

Gosp. N. N. Mošćenice: drugi put. Živili!

Gosp. A. N. u Š. Mi smo se privatno zauzeli za ono pitanje ali neznamo jošte za uspjeh. Biti će svakako dobro, da se i Vi oglasite privatno ili javno u „K. L." Ovdje neće biti zgrieke. Prijateljski odzdrav!

Išće službu

dobrimi svjedočbami oskrbljeni sobar, u svojoj struci sposoban, srednje dobe čovjek. Pobliže doznaje se kod uprave našega lista.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino i obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrsti. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2¼	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½	3-mesečni „	2¼%
30- „	3¼	6- „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sodanjih bankovcih avstr. veljo, stopijo nove obrestne takse v krepost z dnem 24. junija, 28. junija in odnosno 20. avgusta t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vrsti. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagrob, Arad, Bielitz, Gaolonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Szaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.

na kaso vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na izmčevne listine pogoji po dogovoru. Kredi na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Br. 20739

II.

Razpis natječaja

za gospodarske štipendije.

Visoko c. kr. ministarstvo poljedelstva dozvolilo je odlukom 16. septembra t. g. br. 20406 za dvie školske godine 1897/8 i 1898/9 četiri štipendije godišnjih 120 for. za mladiće hrvatske iliti slovenske narodnosti iz Istre i dvie štipendije u istom iznosu za mladiće slovenske narodnosti iz tržaške okolice, koji hoće da polaze zemaljsku-vinarsku — voćarsku i poljodelsku školu na Grmu kod Novog mjesta (u Kranjskoj). —

Molitelji za ove štipendije imaju podnesti svoje molbenice podpisanomu namjestničtvu do 25. oktobra 1897. —

Molbenicam valja priložiti:

1. Krstni list (za upis u spomenutu školu treba je dovršenih 16 godina — iznimice samih 15 u slučaju osobito čvrstog tiela — te ne prekoračene 24 godine),
2. domovnicu,
3. lječničku svjedočbu o dobrom zdravju i tielesnoj sposobnosti za obavljanje običajnih gospodarskih djela,
4. svjedočbu barem o dovršenoj pučkoj školi sa dobrim uspjehom,
5. svjedočbu o cieplјenju kozica.
6. občinsku svjedočbu o dobrom ponašanju, podpisanu i od župnika,
7. svjedočbu o imetku i o gospodarskih odnošajih molitelja,
8. zbog ustupa u spomenutu školu morat će se mladić podvrći prijamnom izpitu u dokaz svoje pripravnosti za učenje.

Školska godina na Grmu počimlje 1. novembra 1897. O pobližnjih ubavjestih radi polazka škole na Grmu može se popitati kod političkih kotarskih oblastih. —

Od c. kr. namjestničtva.

U Trstu, dne 5. oktobra 1897.

Klesarska radionica.

Podpisani časti se javiti p. n. občinstvu, da je u Voloskom — Cernikovica — otvorio

novu klesarsku radionicu.

Isti preuzima naručbe svih u klesarsku struku zasjecajućih radnja iz svakovrstnog kamena i mramora, te obavlja iste na zahtjev po nacrtu točno i sjegurno; izradjuje takodjer na zahtjev crkvene stvari: žrtvenike, spomenike itd. Naručbe obavlja uz najniže ciene brzo i točno, te se preporuča p. n. občinstvu za mnogobrojne naručbe.

Volosko, 26. julija 1897.

Frane Ferlan
Volosko-Cernikovica.

Gosp.

Gabrijel Piccoli

ljekarnik

u Ljubljani

Molim Vas pošaljite mi 30 bočica Vaše čudotvorne želudačne tinkture, koju se doista može nazvati „božjom rukom".
S. P. Flegar
župnik
Žminj — Istra.

Odkada se je počela moja supruga lječiti Vašom želudačnom tinkturom, poboljšalo se je njezino stanje u toliko, da se čini kao da je pomladjena.
Francesco Patelli
ljekarničar
Vižinada — Istra.

„Želudačnu tinkturu Piccoli-a razprodaje se u ljekarnah po 15 nvč. bočica.

Prave brnske suknene tvari

Jedan ocupen 3·10 m. dug, dostatan za muško odjelo steji samo	for. 3·10 iz dobre	parve svieže vune
	„ 4·10 iz dobre	
	„ 4·50 iz dobre	
	„ 6·— iz bolje	
	„ 7·75 iz fine	
	„ 9·— iz najfinije	
	„ 10·50 iz još finije	

Jedan ocupen za crno salesko odielo for. 10. Tvari za gorenje kapute, Boden, Perrvienne, Doskinge. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kamgarne i Cheviote itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro postato

Skladište tvorničkog sukna Kiesel-Amhof u Brnu

Uzorci badava i franco. Pošiljka vjerno uzorka.

Pozor! P. n. občinstvo upozoruje se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari za prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Tko pije Kathreiner-
Kneippovu slatkovu kavu?
Svaki
tko ljubi točnu kavu a prištedi hoće i zdravlje sačuvat.

Pravi, čisti, izvrcani med

od cvieća i lipe I. vrsti

za liek i jelo u izvornih bocah 1 kô á 85 nč.

iz svoga racijonalnoga pčelinjaka prodaje

Franjo Ryšlavý,

župnik na Munah — Podgrad — (Istra).

U cieloj ovoj okolici nesiju kmeti sasma ništa hajde niti ovdje raste vres; za to je ovaj med izključivo od cvieća i lipe, dakle I. vrsti. Pošto je pako izvrcan, čist je kao kristal, a samo takov med može se bez škode i straha rabiti za liek i jelo.

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugariji

i po inozemstvu

ALOJZIJ MOZETIĆ

TRST — Piazza dei Negozianti br. 1. — TRST

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj te inozemstvu, posreduje putovanja u Aziju, Afriku, Ameriku i Australiju, te po cieloj Evropi, zastupa najbolja parobrodarska družtva, posreduje kod osjeguranja proti nezgodama uz bezplatnu poduku toliko pismenu kao ustmenu u svim mogućim putnim prigodama; jamči najniže ciene i najbolju poslužbu.

Tiskarna Gutenberg

filjalka ces. kralj. universitetne tiskarne „Styria"

13 Sackstrasse — GRADEC — Sackstrasse 13

TOVARNA ZA OBRTNE IN CONTO-KNJIGE

zistem „Patent Workmann Chicago"

Raztrirni zavod — Knjigovezstvo.

priporočuje se za prijazne naročbe se zatrdilom primernih cen in točne postrežbe.

Izdelovanje vsakovrstnih tiskovin kakor: časnikov, roketvorov v vsakem obsežju, brošur, plakatov cenikov, računov, memorandov, okrožnic, papirja za fiste in zavitkov z napisom, naslovnih pozivov jedilnih list, pavahli itd. itd. — Bogata zaloga glavnih-, Conto-Corrent-knjig, Saldi-Conti, Fakture Debitoren, Creditoren, Cassa-knjig, Strazza, Memoriale, Journalov, Prima-nota, odpravnih, menjičnih časo-zapadlih in knjig za kopiranje, kakor tudi vseh pomožnih knjig, potem razrirnega (črtanega papirja, Conto-Corrent, svilenega papirja za kopiranje, listov iz kavčeka za kopiranje, skledic iz cinka za kopiranje itd.

Za naročbe in nadaljnja pojasnila obrniti se je do glavnega zastopnika

Trst, Via delle Acque 5 — ARNOLDO COEN — Via delle Acque 5 Trst

Skladišče pokućstva

tvrdke Aleksandra Levi Minzi

Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladišče pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladišče zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc u Trstu

Broj 41. U Trstu 14. oktobra 1897. Godina XXVIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom napotnicom (assegno postale) na administracija „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neuzimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake for. na godinu. Razmjerno for. i za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farnete br. 14.

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve poskvari. Nar. pesl.

Sjetite se
Družbe sv. Cirila i Metoda
za Istru!

Istarski odnošaji pred vrhovnim sudištem.

Dne 8 oktobra razpravljalo se je pred vrhovnim sudištem u Beču o ništovnici Ive Vilenika i drugova iz Poreštine proti odsudi c. kr. okružnoga sudišta u Rovinju radi jednoga učina sbivšega se dne 16. marča t. g.

Vrhovnomu sudištu predsjedao je dvorski savjetnik Leitmajer. Branitbu je zastupao odvjetnik Dr. Laginja, generalnu prokuru Dr. Schrott.

Stvar o kojoj se radi obrazložio je kratko predsjednik sudišta. Odsudu samu i obrazloženje c. kr. okružnoga sudišta nije mogao on priobćiti, jer je sastavljena sva *talijanskim jezikom* (u pravdi proti Hrvatom, kod koje su odvjetnici hrvatski govorili), a on talijans i nezna. To je učinio član vrhovnoga sudištag. Budan, čitajuć malo po malo i prevadjajuć na njemački.

Učin je po odsudi i obrazloženju u glavnom ovaj.

Žandar Teichert sa jednim drugom iz Svetlovreča pazenatičkoga odputio se je 16. marča 1897., na dan izbora zastupnika za ladanjske obćine, u Poreč. Putem su sretili ti žandari seljaka Mikoli-a, imajućega sablju. Zanstavili su ga, pitali ga da li ima dozvolu za nositi sablju, pitali ga za ime, i zahtjevali, da ide s njimi u Poreč. Mikoli nije ništa odgovorio, al išao je s njimi bez ikakve protimbe.

Kod Vrvara zapazili su njeki seljaci, da žandari vode Mikoli-a, i počeli su zvati „na pomoć". Došlo je ljudi sa batinami i oružjem. Vikali su „živio", „ubitega ga, da nam negoni našu krv, našega čovika", „deli žandari", „ubite žandare"; i obkolili žandare. Žandari su jih pozvali, da se odalje, al oni nisu htjeli poslušati. Vilenik je tražio od žandara, da puste Mikoli a. Konačno su ga i pustili, videć da nemogu ništa proti onolikim ljudem. Vilenik je na to žandare pratio tobož da njim se ništa nedogodi; i oni su otišli u Poreč.

To je u glavnom učin, usljed kojega bila je učinjena prijava, povedena iztraga, i usljed koje je više ljudi bilo u zatvoru po koji mjesec.

Poglaviti svjedoci su oba žandara, koji su opet naveli svjedoke za jednoga obtuženika n. pr. da je bio prisutan i vikao „živio", za drugoga, da je neposredno kod žandara stojao i slično.

Obtuženici Vilenik i jedan drug izkazali su, da su žandare naprosto pratili; jedan da nije ni bio blizu nego na polju; dvojica da nisu žandara ni vidili; druga dvojica, da su jih jedva onda vidili, kad su išli sami put Poreča. Za svoje izkaze naveli su svjedoke, al ti da nemogu uništiti onoga, što su precizno izkazali žandari.

C. kr. okružno sudište priposnalo je u učinu javno nasilje, pripoznalo je nadalje da su Vilenik i 9 drugova sudjelovali činom kod toga nasilja, da su trinjih imali palice, i da tih deset odgovaraju bez obzira na druge, koji su udionićtvovali kod toga javnoga nasilja. U tom učinu našlo je c. kr. okružno sudište zločin predvidjen u §. 81. kaznenoga zakona i dosudilo njim višu kazan, predvidjenu u §. 82.

Branitelj *Dr. Laginja* zagovarao je ništovnicu prije svega tim, da se nije htjelo saslušati svjedoka. Obtuženici su naime pozvali za svjedoke dvojicu žandara iz Poreča, koji bi bili posvjedočili, u kakvoj pogibelji su bili naši ljudi, izbornici, dne 10. marča. To isto bi mogao posvjedočiti politički komesar, koj je onoga dana imao paziti vani na javni red. Kakvo bijaše pučanstvo osobito ono doba izbora, kaže nadalje slučaj sa g. Gjivićem, koji je došao dne 23. febrara prvi put u Poreč i bio napadnut kamenjem i okrvavljen, i radi česa se nije postupalo; kaže takodjer slučaj sa Markom Pavletićem, koji je dne 14. marča bio usred biela dana na trgu težko ranjen; kaže takodjer postupak s njim tako ranjenim u Poreču, postupak, koji se nemože označiti nego barbarskim.

Usljed divljačtva počinjenih na naših ljudih, smatrali su naši ljudi svojom svetom dužnošću, da se sakupe — a sakupilo se jih je kakvih 3000 sve iz porečkoga kotara —, da prate i čuvaju svoje izbornike; a to su i učinili, odprativ jih do samoga Poreča, i izručiv jih tu zaštiti vojnika, kojih bijaše tamo poslano.

U tom što je Mikoli nosio sablju, nije nikakvo zlo. Bila je stara sablja iz francezkih vremena. Nosio ju je kao uspomenu, kaošto se nosi medalje, i to u svečane dane, kakovim su ljudi onaj dan smatrali. S toga se je ljudem činilo nepravo, da Mikoli-a radi sablje vode, i rekli su žandarom, da ga puste.

Povik „živio" nije nikakav zločin, već radostni pozdrav. Rieči „ubite ga" nemaju se onako razumiti, kako jih je sud uzeo. Nije to zapovjed „ubite ga!", nego je razlog zašto nek puste žandari Mikoli-a „ubit te ga"; isto što „ubit će ga", naime ako bude usiljen ići u Poreč. Žandari ni jedan ni drugi neznaju hrvatski, oni su „dajčbemi", a samo oni su svjedoci za one rieči, svakako zlo razumljene.

Branitelj govori onda o pojedinih obtuženicih, pak nenalazi kod ni jednoga nit rieči nit činova javnoga nasilja; a još manje nasilja za višu kazan, pošto se nitko žandara nije niti taknuo, i pošto nije nitko niti kušao da Mikoli-a žandarom iz ruku iztrgne.

Generalni prokurator Dr. Schrott osvrnu se najprije na obćenite odnošaje u Istri, imenito u Poreču. Reče izričito, *da je obćenito poznato, a da znaju stalno i članovi vrhovnoga sudišta za dogodjaje između 10. i 16. marča u Poreču, dogodjaje, koji kažu očevidno, da Hrvati nisu bili sigurni u Poreču tih dana.* Doda još, *da je poznato, kako nisu nit zemaljski zastupnici sigurni pred napadaji u Poreču.* Al to da nestoji u savezu sa učinom. *Za to što su se ljudi na tisuću sastali da prate i čuvaju izbornike ili fiducijare, nije se postupalo proti njim* (dakle se je pripoznalo potrebu, ili bar se jih je usljed napadaja prošlih dana opravdalo). Ova desetorica bili su odsudjeni s toga, jer su svojim postupkom prisilili žandare, da su pustili Mikoli-a. A to je mnogo; svaki izraz za se da neima mnogo vriednosti, al svi skupa, i cieli postupak, i već sama množina ljudi da je grožnja. I strogu kazan nalazi opravdanom, pošto da se može ta odmjeriti i bez uporabe oružja ili u obće bud kojega nasilnoga čina, samo ako je oružje bilo; jer da po zakonu nije potrebito, da si baš oružje porabio.

Branitelj, uzev ponovno rieč, iztaknu, da obstoji ipak savez izmedju onoga, što se je dogadjalo prije 16. marča, i izmedju učina; da se mora uzeti u obzir u kakvom duševnom razpoloženju bijahu Hrvati osobito onoga kotara; naglasi, da nije pojedincem dokazana krivnja; pozva se na ono, što je prije rekao, i zamoli sudište, da uvaži ništovnicu.

Sudište povuklo se je za tim u svoju tajnu sjednicu, razpravljalo je razmjerno dugo, te se povratilo, a predsjednik *izrekao odsudu, usljed koje nije uvažio ništovnice.* Pozvao se je na razloge navedene po generalnom prokuratoru: da naime neima saveza izmed dogodjaja prije 16. marča i učina radi kojega su ona desetorica sudjeni; a da je učin potvrdjen po žandarih; da su naime ovi bili prisiljeni od ljudi, da puste Mikoli-a.

O visini kazne nije se vrhovno sudište izreklo, jer je to pridržano po zakonu za tajnu sjednicu.

Još jedno nedonošče.

Neugodno je razboritu čovjeku spominjati sebe, jer od svih zaimena najmanje je simpatično zaime *„ja"*. Ipak mislim, da mogu kazati, da sam i ja, kao katolički svećenik, od srca odan katoličkom pokretu. Svaki korak, kojim se napried pomakne kršćanska ideja, nadje iskrena odziva u mome srcu. Radi toga sam već nekoliko puta prionuo, da predplatom poduprem po koje novinarsko poduzeće u našem primorju, jer bi se ta poduzeća oglasivala kao čisto kršćanska, premda su uviek prihodila u taljanskom ruhu, a ja niesam nikad osjetio ni najmanje potežkoće, da se otvoreno prizuam Hrvatom.

Razlika u jeziku izčezla bi pred sjajem kršćanske istine.

Ali koje razočaranje:

Ta poduzeća, koja se nabacuju slavnim imenom *Leona XIII.*, koja si dapače prisvajaju nekakav monopol kršćanskih načela, obično prikrivaju time samo svoju narodnu zagriženost. Kolika profanacija! Stotinu puta sam u sebi rekao: gospodo, ne brkajmo nespretno ono, što je tako liepo razlučeno. Nemojte se vi sakrivati za plaća *Lava XIII.*, jer virite sa sviju strana, i nemojte se toliko pjevčiti, kao da ste samo vi kršćani. I mi znamo tko je *Lav XIII.*, i mi smo kršćani. Ali ako budete vi dohodili k nama križem i slikom *Lava XIII.* u jednoj ruci, a u drugoj čašom žuči, mi ćemo od žuči bježati, a vam će biti slobodno vikati, da mi bježimo od kršćanstva *Lava XIII.* Ovakav postupak vodi do inada a ne da sporazumka. A znadete li vi, što se iz inada izleći može? — Pitali su jednom *Kraljevića Marka*, bi li se on ikad i uz ikoji uvjet poturčio, a on odvrati: Bih, samo iz inada. — A *Kraljević* se je *Marko* cieli svoj viek borio proti Turcima.

Neću sada ovdje pitati, da li je ovakav postupak proračunam, ili je samo plod nesposobnosti i tjesnogrudnosti. Bilo kako bilo, kršćanski nije.

PODLISTAK.

Istarski razgovori.

Preporučeni na razmišljanje svim Istranom, a ponajpače prodancem i njihovim drugovom.

Mate: Po pravice temu je tako! No još ću Vam neč reć. Ako gremo ovdje preko deset vasi, ne ćemo nać nigde nikakovu školu, zač nam ju ne daju Talijani. Naša su deca prez škol, a kad ponarastu, ča znaju, kad se nisu mogli niš va škole vadit. Tako pridu veliki, a čuda od njih prez svoje krivnji, ne znaju mislet svojum glavum, pak vernju i onakovem, kakovi su pul Matulj.

Ive: To i ja, Mate, mislim. Upravo ste mi to iz ustiju uzeo.

Isto nadajmo se, Mate, da će bit s vremenom — ako Bog da — bolje.

Upravo radi toga, što nemamo potrebitih škola, ima i kod nas, kako bimo rekli, „zalupanih" ljudi.

Mate: Mane se čini, da onako moru pisat samo va Istroj, kade je preko 17.000 naše djece prez potrebite školi; Kad bi se našli ovakovi ljudi, stavimo va Gorice, pak bi pisali u slovenskom zajiku, da Slovenci nisu Slovenci, nego Slaveni al Goričani, ča bi jim storili onput Slovenci iz Gorice?

Ive: Ne bi ih, Mate moj, abadali, pak bi tako brzo prestali štampat svoj listić. Ako bi pak i na dalje bunili puk svojim pisanjem, već bi znali s njimi što učinit. Stavili bi ih u *katafić*, al stirali pod šub, al njim stavili *stomanju od munjenih.*

Mate: To bi njim dobro stalo! Al mislim, da tamo ne bi takovem nemirnjakom dale ni oblasti, da puk smućuju, to pak moru pustit samo pul nas.

Ive: Ali tamo se ne bi našlo takovih ljudi, koji bi tako pisali, a još manje koji bi što takova čitali. Ako bi se pak takovih našlo, koji bi tako ružno pisali, već bi jim tamošnji ljudi na put stali, dočim kod nas ima još tako lahkovjernih ljudi, koji onomu smradu i vjernju.

Stavimo još jedan primjer. Recimo, da se nadje nekoliko prodanih duša, pak da počnu štampat list u gornjoj Štajerskoj, u kojem bi pisali Niemcem iz Štajerske, da oni nisu Niemci nego Germani, da oni nisu Niemci nego Štajerci, što bi njim se dogodilo?

Mate: Niš, gospodine, zač takoveh ljudi, ki bi tako pisali se ne bi našlo na svete, a još manje takoveh, ki bi va to verovali. Tako ča sličnega more se na mire pisat samo va Istroj, a takovemu se pisanju opet more verovat samo i samo pul nas va Istroj.

Ive: Tako je, Mate!

Mate: Sad ću pak sve, ča smo govorili opetovat. Tako mi smo i Slaveni i Istrani. Ali ne moremo to prvo ime rabit, zač je to obćenito ime, i pod tem se ne zna, ni da li smo Rusi, ni Poljaci, ni Česi, ni Hrvati. Ako rečemo, da smo Istrani, to smo samo po zemlje, va koj smo se rodili, a pul tega se sopet ne zna, smo Talijani al Hrvati, zač obadva bivaju va Istroj.

Ive: Tako je, Mate! Mi smo dakle *Hrvati, i to istarski Hrvati*, al Hrvati iz Istre.

Mate: Hvala njim lepa na tumačenju! A sad ću ja zakričat, koliko budem jače mogal: „Živila Istra! Živili istarski Hrvati! Živio naš premilostivi cesar i kralj Franjo Josip I.!"

Ive: Živili!!!

IV.

Što su to Izdajice?

Mate: Zahvaljujem Vam, gospodine, ča ste mi raztumačili, najprej ča je to domovina, pak zajik, pak ča su to Slaveni i Hrvati, a sad bim Vas najljepše prosil, da mi raztumačite i ča je to izdajica, zač tu reč zadnje doba više puti čujevam, pak bim rad, da budem i s njum na čistem.

Ive: Gledat ću, da Vam i to s Božjom pomoću razjasnim.

Izdajice su Vam takovi ljudi, pred kojimi moraju drugi bježat, kojim se moraju svi poštenjaci ugibat i uklanjat. Ti Vam stvorovi nisu vriedni, da žive, nit nisu dostojni, da se ljudima nazivaju, jer su gori ili huji od blaga.

I niemo blago brani svoj brlog ili rupu, u kojoj žive, a izdajice prodaju svoju domovinu, u kojoj su svjedo Božje ugledali, svomu najgoremu dušmaninu, svomu najljućemu neprijatelju. I krvoločna zvier brani svom silom svoje mlade, a izdajice ne brinu se ni za svoju djecu, ni za svoj narod. Grabežljiva živina bacit će se na neprijatelja, samo, da se približi njezinim mladim, a izdajice, predavaju na milost i nemilost sve svoje svomu viastitomu neprijatelju.

Što dakle čini sama bezumna živina, samo niemo blago, to ne čine izdajice, premda se broje medju ljude, i to razumom obdarene-ljude.

(Još će toga bit.)

Ima kod nas sada novinara sve u šestnaest, a ja ću se danas malko zabaviti s jednim najnovijim novinarskim poduzećem.

Ovih dana dopale mi ruku jedne novine iz Rovinja pod naslovom: „Il Risorgimento. *Giornale austriaco-istriano. Organo cristiano sociale. Per la verità e giustizia. Viribus unitis*“. — Ne marim zadirkivati u naslov, jer su su to napokon nuzgredne stvari, akoprem neima dvojbe, da će okretan čovjek i tuj znati zgodno i u kratko izreći svoju misao.

Prvi broj tega „*Risorgimento*“ donosi sliedeće članke: „*Il nostro programma*“ (la redazione), „*Il socialismo*“ (Istro), „*Il liberalismo sedizioso*“ (G. Mario), „*Al Clero*“ (la redazione), „*Lotta fraterna*“ (R....), „*Nostra corrispondenza*“ (da Trieste), „*Il gran ritiro*“ (Istro), „*In casa nostra*“, „*La carità*“ (poesia di P. S.), „*Notizie diverse*“, „*Note volanti*“.

Ne poznam žive duše, koja radi oko ovoga lista, ali sam uvjeren, da su oni napeli sve svoje sile već za ovaj prvi broj, jer je čovjeku prirodjeno, pa teži kako bi odmah prvi njegov prikaz bio povoljan. Jesu li uspjeli? Po mojem mnienju *nisu*.

Netko je pod pseudonimom *Istro* napisao dva članka: „*Il socialismo*“ i „*Il gran ritiro*“. Prvi je nekakva grozna kobasica, u kojoj ima istinitih stvari, ali tako obćenitih i tako nepretno izrečenih, da već gore ne može biti. Toj ima izreka od 30 i više redaka, da je i vještu čovjeku težko pratiti do kraja. U najboljem slučaju ovo je nekakva *pareneza*, koja na žalost neće osvistiti nijednoga socialiste i ako ju bude čitao. Ako su gospoda uvjerena, da kod nas ima socializma i anarhizma, neka budu osvjedočena, da se ih ovakvim oružjem neće utući. Drugačije se tuj hoće priprave i drugačijih sposobnosti. — „*Il gran ritiro*“ je magla, kroz koju ne prodire naš pogled. Ovakvo pisanje, gdje nije moguće ni smisla pogoditi, nespretno je i suvišno. I ostali su članci veoma suhi i šuplji, te ne mogu pojmiti, kako se može onakvim *aplombom* iznašati onakvu mizeriju.

Za nas su svakako zanimiviji članci: „*Il nostro programma*“ i „*Lotta fraterna*“. U ovim člancima dalo bi se očekivati jasno i plemenito kršćansko stanovište, izrečeno onom čednošću, koja bi se pristojala listu, koji dva krat na mjesec izlazi u pokrajinskom gradiću. Na žalost u njima ni čednosti, ni plemenštine, ni jasnoće.

Ne, neima čednosti, jer su oba ova članka (kao i ostali) od početka do kouca samo bučna *fraza* uz obične *refrene*. Naveo bih vam koji primjer, ali to nije moguće; pročitajte ih u cielosti. Niti najveći svjetski listovi valjda se niesu prikazali sa ovako gromovitim programom.

Neima plemenštine, jer nije zaista plemenito nazvati ljude, koji predvode narodnu borbu u Istri naprosto: „*un branco di facinorosi, che s'ingrassano a spalle dei due partiti ecc.*“ Ovo je rečeno vodjam i jedne i druge stranke. Mi smo istina u hrvatskih novinah čitali kojekakvih tužba proti talijanskoj stranci i nje vodjam, ali nit smo čitali, nit bi se itko od nas usudio uztvrditi, da su prosti *špekulanti*. Bilo bi odveć prostačko. Koliko se pak ta kleveta protеže na naše ljude, odveć je odurna. Gospoda u Rovinju zaista znadu, da koji ne pokazuje ni toliko odgoja, da osobno poštuje svoga protivnika, ne može zahtjevati ni da njega drugi poštuje.

Neima ni jasnoće, jer oni kao da hoće, da prestane naša borba u pokrajini, ali ne kažu kako. A zar oni vjeruju, da može ova borba prestati tek onako za ljubav gospode oko „*Risorgimenta*“? Neka se gospoda sjete, da je mir obći ideal, a ne samo njihov, jer neima razborita čovjeka, koji nebi mir ljubio, ali bez pravice neima mira: „*Justitia et pax osculatae sunt*“. Najbolji je dakako mir, ali ima časova kad je borba nuždna, kako ljepo kaže sam „*Risorgimento*“ na zadnjoj strani (Note volanti), prenašajuć rieči *Mazzinijeve*: „*Il mondo non è uno spettacolo, ma è un campo di battaglia, sul quale quanti hanno a cuore il Giusto, il Vero, il Bello, „devono“ compiere, soldati o capi vincenti o martiri, la loro parte*“. — Lahko je razmećati se *sentimentalnimi sentencami* o miru onome, koji nije nikad imao razloga, da brani svoju narodnost, ali za nje malo mari onaj, koji je u pogibelji. da izgubi svoju narodnu *individualnost*. Svakako borba u Istri duboko je pružila svoje žile, te se je ne izgubše ovakvim lomatanjem, kakva ima u „*Risorgimentu*“. Kršćanska ideja sa svojim svetim autoritetom može bez dvojbe ublažiti mnogu oprieku, ali za tu se hoće i uma i srca, a nije dosta ovakav *dilettantizam*, koji ni samu ne zna što bi. A da gospoda ne znadu ni sama što bi htjela s ovom našom borbom, navesti ću iz članka „*Lotta fraterna*“ samo par izreka. Na jednom mjestu pišu: „*Checchè ne dicano i turbolenti e ressosi fautori delle dissensioni cittadine, lo slavo istriano è nostro fratello per Patria, per costumanze, per religione ecc.*“ a malo niže: .... „*sarebbero costretti di far rattoppare in modo solido i loro sandali per imprendere la lunga passeggiata di ritorno nella patria croata.*“ Malo niže opet nas nazivlju: „*il sedicente partito slavo*“. A tko bi znao što su htjela kazati ovim riečima: „*Se parliamo ai un regime slavo, noi lo abbiamo da secoli, ed è inutile far contrasti....?*“ Dakle jedan čas smo *braća slovinska*, drugi čas nam to ime porično, nazivljuć nas: *tobožnji slovinci*, zatim nam ljepo svjetuju neka dobro pripnemo opanke i neka selimo, dok napokom ozbiljno ne kažu: „*che in Istria un regime slavo lo abbiamo da secoli*“. I ovakvim brbuzganjem oni misle postići nešto pametna!!

U Istri se bije borba, i ljuta borba. Jedan više: daj mi moje i priznaj mi moja prava, a drugi ni da čuje, nego ga još nazivlje najgadnijim imenima spremajuć se na još veću otimačinu. Koje čudo onda, da se ta dvojica uhvate za vlase? A sad eto gospode u Rovinju, koja hoće, da toj borbi bude kraj, a glavni im je *argumenat*, da nazivlju borioce: „*un branco di facinorosi ecc.*“ Ajte gospodo, nije ovo kruh za vaše zube, barem ne za ove prednjake, koje nam do sada pokazaste.

Kamo sreće, da se nadje kod nas plemenitih ljudi, koji bi na temelju kršćanskih istina uzeli uredjivati javne odnošaje i miriti strasti. Nitko toga ne želi jače od nas, jer bi kršćanska pravda najkraćim putem ispunila naše zahtjeve. Kršćanska pravda poštovala bi naš jezik, i ne bi nas nazivala „*un branco di facinorosi.*“

A što bi naši susjedi od nas tražili na ime kršćanske pravde? Jesmo li ih mi uznemirivali u njihovu zakonitu poredju? Jesmo li im mi nametnuli hrvatske škole u njihovih mjestih? Jesmo li mi uneli pokvarenost i kamatničtvo u njihova mjesta? Jesmo li ih mi priečili u njihovu razvoju? Neka slobodno iznesu svoje tegobe na ime prave kršćanske pravde, da ih čujemo.

Da zaključimo. Od pravoga kršćanskoga pokreta mi ne bježimo, dapače ga od srca želimo, ali odbijamo od sebe sve tjesnogrudne podhvate, pokrenute ovo zadnje vrieme u Istri i u Trstu, pak makar bili pod kršćanskom *firmom*, jer kroz prozirnu kršćansku koprenu vidimo i *fanatizma* i površnosti i podpune nespособnosti.

„*Il Risorgimento ecc, ecc.*“ najbolje bi valjda učinio, da ostane čedno rovinjsko glasilo sa mjestnim smjerom, jer viest, da rovinjski pometači idu kasno u jutro na posao, i druge viesti ovoj slične, ne mogu zanimati ni *austro-istrijanski ni kršćansko-socijalni sviet*.

Ili kuj, il ne mrći gaća!

Dopisi.

Mali Lošinj, 12. oktobra 1897. Evo me opet, da ovim razveselim moje domorodce, koji vrlo rado čitaju u „*Slogi*“, ako biva štogod odovud, a s druge strane, da pukne od jada *Barattieri* i družba, kako su ono, kada smo ih malo osapunali, pa evo mu i treće *prize*, da *žnjofa*.

Barattieri u smradnoj pokojnoj *Mlaži činki* odgovara nam po svoju na ono, ča smo mi pisali. najv še laži i klevete. O svemu piše, ali u htio odgovorit na ono kad smo ga pitali što je bio *Lovrić Haljić?* Kuda smo im dokazali, da je bio Hrvat, sad ga već ni nespominju. Ovo malo šta ću mu odgovorit na njegove laži i klevete. ne činim to radi njega, jer on toga ni dostojan, nego, da puk vidi kadi je istina i pravo. Tako za beneficencu piše, da ima poštene direktore i da su računi čisti. Očuvaj Bog, da bismo rekli, da su nepošteni, nego da se ne gospodari pravo, jer se gleda u oči komu će se koliko dat, pa oni njihovi su prvi; pa se daje i onim, koji s klobuci marćaju i ohole se kako da su kćere kraljeve. Pa se daje i *Benedetini Ivančiću* 15 for. na mjesec a za kakovi posli? Ono što on obavlja mogao bi nastat kojegod impjegat od komuna i onako ih je tamo za ća hitit. I tako bi na godišće ostalo za siromake 180 for., a to bi prišlo va oba oka onim va špitalu, keh se slabo hrani.

A najviše su mu na zubu naši vridni popi, kih pogrdnim imeni naziva, a to jer ne trube s njim u jedan rog, i nisu *liberi pensatori*, ki stišću ruke framazunom i s njimi se kume. Branit naše svećenstvo ni potribno, jer ono nemari za pogrde i laži *Barattieri*, a i sav Lošinj zna kakovi su. Na sve to odgovorit mu se more s onom talijanskom, a on kako čisti Kalabrez će razumit: „*la botte va quel che ha*“, tako i on jer je sam u blatu, hoće, da i druge oblati. Pa da bi se htilo *Barattieri* i kumpaniju osnažit i ostrugat, bi se htilo *spazzacamini* svega svita, i još bi, ostali crni i zapisani vragu, i neki bili časta vri. Najbolje, da gre i *Barattieri*: staroj *Krijesnjaki*, da ga ona nauči, kako se dovrši o zanatu nicih božjih. I ona je prva popova i pane ih taroka, ma to sve reče po krijanci, tako reče, da su crikvu prodali, da su Vejani, vlesi i još tako čagod, a ne onako kako *Leopardo Barattieri* kozaki, samojedi, popasi, spazzacamini. Prit će i tebi Barattieri crni petak za te pogrde, znaj da Bog ne plaća svake subote!

Pa i *Barattieri* hoće, da uči pope šta je ljubav kršćanska, i piše, da se ni smilo pisat o njihovih popi presv. biskupu, nego se njim je moralo oprostit. Ki govori o ljubavi kršćanskoj i uči ju svećenstvo? I Mogal je B.....r naučit šta je ljubav kršćanska, pa ne bi bil tužil jednoga starca od 80 god. i dal ga osudit na 4 dana, a to za stvar od niš, jer mu je rekal, „*da je scova strado*“. Ovdi je trebalo imat ljubavi kršćanske, a ne ondi kadi se je moralo naučit framazune ki zapovida u crkvi za sada, a poseli ako bude plovan *Don Julijo*, neka bude ki će. Ma čujem, da *Don Julijo* neće nikako, da bude plovan, jer da je već prestar. Ah kako nam je žal, da neće da bude kako domaćina naš plovan!?? Kako dava intendit — on sna, da mu je kiselo, pa nima ni merito! Pa i *Barattieri* sa dva oka nevidi, jer piše, da je komunska kasa i od *beneficence* u redu: čista, to se zna kada su prazne moraju bit čiste. No pita kako stoji crikvena i od *konfraterne*? Kako stoji crikvena more se popitat u *Don Jovanina*, ta on je *prete patriota*; pa ako ni još slip more vidit va crikvi (ma on neće znat ni kadi je), kako se troši za polipšat crikvu odkade su tu Vejani; tako se je sad za organije potrošilo do 2000 for., a uz to va kasi je malo više novac, nego ih je naš *patriot* dobro znani pustil. A kako su računi *konfraterne* more pitat kogagod *Batestina*, ta i oni su od komitada i oni moru vidit. A krivi smo mi sami, da nenapriduje jer neplaćamo, pa i oni od komuna čine proti njoj, a to se vidi i potom, jer ako umre ki od konfraterne, za toga mora ona platit tasu, a umre li ki ni va konfraterni, toga se ne pita. Jeli to pravedno?

Ipak su prišli posli toliko dva bragoca za naše družtvo ribarsko. *Patrija* njim se veseli i nemore ih se naglledat. T... se sve okolo njih vrti i veseli, jer da te ga učinit zapovidnikom. Ma da misli najprije ordinat u svoga prijatelja Meniga (da i on čagod dobije) nikoliko jakih sidar, zač da on će gljedat svoj život, pa da će bižat ankorat se va dražicu sv. Gaudenta, ako malo zapuše. I Brodettina ni mogal stat va koži od radosti, kada je zapazil tu našu flotu, pa da je govoril, da će se sada ceno moć najist Brodetta; a drugo godišće se ufa još više, zač da za sada su kupili samo dva bragoca, a do godišća će dobit za dva druga i tako ćemo se dobavit flote, s kojom ćemo braći priko mora na jite i po kapulu hodit. I tako ki želi za niš živit, neka pride k nam, jer ćemo imat ceno ribići, a i meso koje smo dosada plaćali kilo-po 60 i 70, sad ga plaćamo po 48 i 58 šoldi. To nam je priskrbil, moramo istinu reć, naš podešta. To se zna, da šijori to najviše radi sebe čine, pa oni će i deblji kraj dobivat, zač za njih će se pod banak hodit, kako biva i na peškariji — samo zazovu Frane, a moj ti Frane teče zet spravljena zubača ili škarpina, a za nas su mennlice.

Još pitamo ovim našeg lušt ršima, kako more on zabranjivat, da se na groblju nestavlja napise hrvatske? Pred malo vrmena pital je dozvolu na komunu niki *Višić*, da more si postavit spomen ploču u hrvatskom zajiku na raku, koju je on kupil. A naš mili podešta, da mu je rekal „*da mu to nedopušća, zač da on neće*, da hrvatski zajik napriduje“. Neznam po komu pravu i zakonu more on on zabranjivat, da 1600 hrvatskoga puka po zadnjem popisu nesmi se služit sa zajikom, koga su materinim mlikom usisali? Svaki čovjek ima pravo na ono, šta mu je narav dala, tako i mi na naš zajik. Nimac, Madjar, ako bi prišal i cigan, oni moru u svojem zajiku napis dat, a nam se brani zajik naših otaca! Ali sad i mi malo više vidimo, pa se ih već nebojimo, tako i taj *Višić*, kada mu je ono rekal *lustrišimo*, pošal je na kapitanat, i tu se mu je odmah dopustilo. A ni potribno pod ni tamo, jer svaki je gospodar dat napis na svoje kako hoće, samo se mora pazit, da ne bi bilo čagod proti zakonu crikvenom ili kraljevom. Zato bez straha rabimo i govorimo naš mil hrvatski zajik i na *komunu* i na *preturi*, jer oni su za nas, a ne mi za njih. Kad se u nikih kućah naših *nespalenih* Taljana more kričat: *Viva l'Italia e m.... all' Austria*, to je i nam dopušeno govorit onako, kako se u nas vazda govorilo.

Za danas je ovo dosta pa se nadam brzo opet s čim god prit, a dotle da ste mi svi domorodci — zdravo i veselo uz: „*Živila hrvatska Istra!*“ *Barba Martin.*

Iz Opatije pišu nam dne 12. oktobra 1897. — Po nekoj plahosti, potištenosti i bojazni, koju opažamo na naših listonoših, zaključujemo, da bivaju sa stanovite strane napadani i ugrožavani poradi toga, što su se tobože sami drznuli turiti u svijet — i opet tobože — bezočnu laž, koja je proti njihovom poglavaru, pošta upravitelju, svjetlo dana ugledala u broj poznatoj viesti iz Opatije, štampanoj u 39. broju „*Naše Sloge*“ od 30. septembra t. g. — pak se obraćamo na njegovo Uredničtvo s molbom, da u njihovim interesu blagoizvoli onim, kojih se to tiče, svečano izjaviti, da dotične viesti nijedan od c. kr. listonoša nit je inspiriran, nit napisao, a još manje podpisao ili poslao slavnomu tomu Uredničtvu. Takve spomenuta stvar da je na žalost i odviše poznata, pak da se neki još jedino čude, što je tako kasno u našem glasilu na javu izbila.

Mi u ostalom držimo, da se gg. c. kr. listonoša ne bi imali ni najmanje ogrštati na tako nizka i tendenciozna podmetanja, koja bit će da da im se pripisavaju lih za to, što nisu zatajili mljeka, kojim ih je majka Slovenka zadojila, što nisu zatajili svog slovenskog jezika, s kojim ih je ona odnjihala. Budite Vi i dalje samo Slovenci! Dok smo u ustavnoj državi, dok kao vierni vojnici vjerno branimo kralja i dom, dok državi plaćamo poreze, dotle ćemo sa svimi narodnostmi monarkije imati jednako pravo zahtjevati, da se i s nama, u koliko smo sposobni, popunjuju njestni uredi.... Ako to kojemu poštemeštru ne bi bilo pravo, nek se samo dalje kesi, ta nije ni visoki sudac, ni kralj ni Bog; „i njemu se može do repa prit“ — veli naš narod.

* * *

Od otvorenja 14. ljećilišne sezone, od 1. septembra t. g. do 7. oktobra, posjetilo je našu Opatiju 2430 gostova. 7. oktobra bilo je svih 1080. Medju tima je i Njegova visost Ljudevit Viktor. Drugom ćemo Vam zgodom javiti još štošta.

Iz Kastva pišu nam 10. t. mj. Glavna skupština Bratovšćine obdržavala se na bielu Nedjelju, kako bijaše javljeno u „*Slogi*“ oglašeno. O tomu će Vas valjda gospoda od odbora na vrieme izvjestiti. I u ovih stranah zahladilo je na jednom kako da nam je zima pred samimi vrati. Šuma je jošte zelena dočim bijaše prošloga čedna studeno kako u decembru.

Sajmovi na bielu Nedjelju i na Miholju su uspjeli lieno kao što je to kod nas običaj. Na Miholju sakupilo se liepo družtvance naših rodoljuba, koje se nepristiljeno veselilo uz dobru kapljicu. Mačkom nebijaše ni traga. Zima ih potjerala za peć.

Franina i Iurina

Fr. Čuješ Jure, Kajfa mi je neki solad dužan a nemorem tega nikako prijet od njega.

Jur. Ter je sad va dobroj plaće od kada je kožinu Taljanom prodal; oni govore, da ga dobro plaćaju, da znaju, da je „*una figura p ...*“ al da „*lavora per loro partito*“.

Fr. Al sve to mu ni dosta, zač ga kušćencija žari, pak mu ni nikada dosti lokila, da ju pićem ohladi.

Jur. Onda tuži ga.

Fr. Tuži ga, to je lahko reć, al nać?

Izjavljamo svečano, da nije. Op. Ured.

Jur. Ter ima kučinu va grade.
Fr. Ja, da je njegova.
Jur. Lego čigova?
Fr. Najprej mu je kunjado s Sela intavolan na nju za 1916 florini, a potle zgoru tega su i drugi.
Jur. A zač?
Fr. Zač ga je za toliko beči prevaril, kad'a je za njegov račun delal va slavonskeh šumah.
Jur. Kako to prevaril?
Fr. Kako da mu jih je ukral, zač jih je na njegov račun i za njega prijel, a mu jih ni zručil.
Jur. Pak još bi otel drugeh poštenja vadit!
Fr. Ni samo to, leh je otel još svoju buncutariju i prevaru, kako mu je kunjado i sestra pred više svedoki povedala, na brižuega nepuna, ki je onda š njim va šume poslovaj, oprtit.
Jur. Zač mu je pak kunjado oprostil, da ga ni sudu predal?
Fr. Za znč i čemer jur svoj dal, ča češ kada mu je z Nabrežini va Terst telegrafal, da će se obesit ako mu neoprosti.
Jur. Ala ja, ja, ka škoda!
Fr. Djavlu bi bil ugodil samo da onega smrada ni već med poštenimi ljudi.
Jur. Joh ti puku, ki dobiva ovakeh ništ'eti, da ga neč vade.
Fr. Malo će se dobra navadit od njega, zač ga svaki pošten človek pozna već, a za zgubljene duše, kakovi su neki dešperani mački neškodi, akose još više zgube i tako neće bit nikada korist od njih.
Jur. Ča češ pak ti s tvojim dugom?
Fr. Na led ću ga zapisat, zač bi mi se gadilo ni taknut se takovega izroda ljudskog pokolenja, a baš nebim maril, da me sa izdajničkimi beči ni plati.
Jur. Ter češ najbolje tako storit a š njim neka djaval obračuna.

* * *

Fr. Duhtor *fritalja* da k neken gospićinam na Volosken pregusto zahaja.
Jur. Dragi ti, pustimo to Luce i Mare, zač to su ženski posli.
Fr. Po boštrića su i mužki.
Jur. Ča češ njih ti ako je njin pravo.
Fr. Ja, ja, neden drugo.

* * *

Fr. Deju daj' bila fraja pul mačjega kod Spinčić.
Jur. Neč su se tamo shajali mački od Matulj, s Pehljina, Sv. Mateja i s Tinčevega sela.
Fr. Trebeda j' Spinčićev mačak na lot dobil.
Jur. Bora je vero kako i ti; frajali su od veselja, da ni još bilo bubnja.

Različite viesti.

Visoki gost u Pazinu. Prošle nedjelje prenoćio je nadvojvoda Rajner u Pazinu, gdje razsvietlise njemu na počast grad.

† **Jakov Stariha.** U ljubljanskih listovih čitamo, da je ovih dana preminuo u Kranjskoj preč. gosp. *Jakov Stariha*, bivši župnik-dekan i počastni kanonik u Pićnu. Vječni pokoj daruj mu Gospodine!

Imenovanja sudbenih pristava za Istru. Ovih dana proglašen je imenik novoimenovanih sudbenih pristava za Istru.

U svemu imenovano je 16 c. k. sudbenih pristava, od kojih su samo dvojica naše krvi i jezika. Neznamo, da li poznaju ostale gospoda pristavi hrvatski odnosno slovenski jezik, ali to znamo pod izvjestno, da bi morali svi, od prvoga do zadnjega znati taj jezik, jer se taj govori kod svih sudova, kod kojih su rečena gospoda pristavi imenovani.

Govor zastupnika prof. Vjekoslava Spinčića. U sjednici carevinskoga vieća od dne 6. t. mj. izrekao je naš dični zastupnik prof. *Vjekoslav Spinčić* podulji govor, kojim je obrazložio i podupro svoj prošni predlog, da priskoči vlada na pomoć onim krajevom Istre, koji trpe nevolju radi slabe ljetine. U budućem broju donieti ćemo taj govor, pošto ga danas u cielosti ne mogosmo priobćiti radi preobilnosti drugoga gradiva.

Položio mandat. Talijanske novine javljaju, da je položio mandat za istarski saborgr. baron (pardon!) markiz *Benedetto Polesini* jedino radi toga, što je vlada o lučila prenos sabora iz Poreča u Pulu. Govorkalo se, da su to isto učinili i gg zastupnici *Canciani, Cleva i Gambini* uz reć, bi, da su se oni predomislili. Šteta, vječna šteta, što se to nemože i kazati o g. markizu, jer s njim gubi talijanska stranka člana, koji je u saboru vazda junački ... šutio!

Premještenje istarskoga sabora iz Poreča u Pulu. Čitamo u bečkim novinah, da se je nápokom odlučilo ministarstvo za prenos istarskoga sabora iz Poreča u Pulu. O tomu, da je obavješten i zemaljski kapetan g. *Vale Campitelli*, mi smo jurve prošli mjesec o tomu razgovarali ovdje u Trstu za g. kapetanom, nu jer bijaše taj razgovor privatne naravi, nismo ga htjeli dati u javnost.

Pošto je sada došla stvar u novine možemo priobćiti i mi našim čitateljem, da se je g. kapetan već ogledao u Puli nebi li našao prikladne prostorije za buduće saborovanje mjeseca siečna god. 1898. Kakošto smo kazali drugom zgodom, opetujemo i danas, da je prvi uvjet, da se preprieče nemiri na budućoj saborskoj galeriji i da budu naši zastupnici štićeni proti eventualnim navalam od strane paljske *nadobudne mladeži* u saboru i vani. — podržavljenje redarstva grada Pule. Inače nebude mira ni reda ni u saboru ni vani.

Novi ruski konzul u Trstu. Ruska vlada imenovala je ovdje svojim konzulom g. Pavla Melnikova dvorskoga savjetnika itd.

K odnošajem u Istri. U nesretnoj občini Pomjan morala je nedavno vlada skinuti komesara-pijanicu što ga je tamo sama spomenuta razumno imenovala uz poznatoga talijanskoga agitatora Bartolicha. Na mjesto toga komesara imenovala je upraviteljem bivšega tamošnjega načelnika Gunjca (Gugnac) najvećega šarenjaka one občine, koji radi sliepo sve što mu talijanska gospoda u Kopru naloža. Občinari traže pomoć uzalud u Kopru i Trstu, pak ako nepomognu u Beču, propasti će ona občina moralno i materijalno.

Občinski izbori u Velom Selu. Čujemo, da su tamo izložene listine za predstojeće občinske izbore ter preporučamo tamošnjim prijateljem, da učine svoju svetu dužnost.

Nemogu se konstituirati. Iz Oprilja javljaju nam, da nije manjina onoga obć. zastupstva ni drugi put pristupila k izboru načelnika i vjećnika. Da vidimo hoće li se i tamo držati strogo zakona!

Iz Berseča pišu nam 11. t. mj.: Ovih dana priplavalo je pod Berseč mrtvo tjelo Vinka Stanića trgovca iz Bribira, koji je potonuo na Rieci sa nesretnim parobrodom *„Ika“* dne 21. septembra. Pokopasmo nesretnika na našem groblju, gdje neka miruje počiva a Svevišnji neka se smiluje njegovoj duši.

Mlada misa u Malom Lošinju. Kako bijaše u zadnjem broju javljeno, dne 10. o. mj. prikazao je Gospodinu svoju prvu sv. misu veleč. g. *Oktavij Haračić*. Kako se je bilo i nadati, svečanost je izpala prelieno. Zaista g. mladomisnik i sva njegova obitelj mogu biti zadovoljni. Uz rodbinu našla se oko njega onaj dan liepa kita svećenika, a mnogi pozdravi iz vana zasviedočiše, da se je s njime još mnogo srce radovalo i ako odaljeno. Mladomisniče, još malo, i ti ćeš morati započeti svoju uzvišenu službu. Zar, ne, da će se ljuto prevariti sve one malene duše, koje neplemenito računaju, da će s tvojim imenom i s tvojom osobom još žešći boj naviestiti hrvatstvu Malog Lošinja? Tvoj odgoj svećenički, tvoja saviest, tvoje osvjedočenje toga ne shvaćaju, a i ne mogu shvatiti, jer oni misle, da je talijanska kultura ono piskaranje u njihovih nevoljnih listićih. dok je ono samo divlji fanatizam. I u najsvečanijem danu tvoje prve sv. mise oni to pozivlju na borbu, Oktavijane, nego na ljubav te mi pozivljemo, na ljubav svega lienoga, svega plemenitoga, na ljubav do svoga težko iskušanoga naroda hrvatskoga. Ako li se pak budeš morao i boriti za plemenite svoje ideale, ta borba neće biti u p taknuta od žedje za krvlju, nego od uzvišenoga čuvstva pravde. Bez dvojbe može kod nas svećenik, koji se odmetne od svoga naroda, očekivati materijalnih privilegija, ali više vriedi dobar glas nego zlatan pas. U to ime, mladomisniče, dobro došao u kolo svećenika svoje biskupije i bilo ti srećno!

Premještenja gg. svećenika u Krčkoj biskupiji: Č. g. pop Blaž Soldatić ide iz Beloga na Puntu križa zamjeniti č. g. popa Iva Volarića; ovaj će zamjeniti č. g. popa Antona Bonifačića na Lunu; ovaj pako ide u Novalju, odakle ide č. g. pop Pere Zahija u Unlje zamjeniti č. g. popa Iva Sršića, koji je promješten u Beli.

Duhovne vježbe za svećenstvo krške biskupije obdržavat će se u sjemeništu u Kraljevici (Hrvatsko primorje) u dva puta i to prve od 25-29 t. mj. a druga od 8-12. novembra. Dužni su svakako prisustvovati svi svećenici, koji nisu bili na takovih u Košljunu 1895.

Za Bratovštinu hrv. ljudi miposlao nam je veleč. g. pop Ivo Sinčić župe-upravitelj u Predošćici 1 for.

Nova hrvatska gimnazija u Zadru. Početkom tek. mjeseca otvoren je prvi razred novoustrojene hrvatske gimnazije u Zadru. Proti toj gimnaziji digli su tali janaši Dalmacije i njihova braća u našem Primorju nebo i pakao, ali im bijaše sav trud uzaludan. U prvi razred upisalo se do 90 djaka, iz zadarskoga kotara, te iz susjednih kotara. Radi tolika broja djaka dopustilo je ministarstvo, da se stvore paralelke. Ovo je najbolji odgovor dalmatinskim talijanašem, koji su jur davno prije proricali, da će ta gimnazija biti prazna, da je suvišna i da je usrojena samo zaprkos tobožnjim Talijanom. Čestitamo srdačno braći u Dalmaciji na toj pobjedi na prosvjetnom polju!

Rana zima. Iz Rieke pišu, da je tamo bila nastala oštra zima nakon zadnje bure. Zima ta je na žalost pokosila nekoje žrtve. Više radnika vraćalo se iz šume preko Pake (porezna občina Klana, mjestna občina Kastav) te ih je na putu stigla bura i zima tako oštra, da se je nekoliko tih nesretnika smrznulo.

Školske takse. Kolika je bila uzrujanost zavladala u našoj pokrajini pred dvie godine, kad je bio prihvaćen od slavne talijanske saborske većine u Poreču zakon o školskih taksah, dobro još svakomu je poznato. Naše su občine proti tomu sve molile na ministarstvo, da dotični zakon ne stupi u kriepost, jer pogiban za puk i občine. Naši dični zastupnici *Spinčić* i *Laginja* uložili su sve sile proti tomu, nu uzalud. Držalo se ipak, da zakon neće stupiti u kriepost, kad tamo ove je godine naredilo namjestničtvo provedbu tog zakona početkom ove školske godine.

Po tom se vidi, da gospoda u Poreču nisu mirovala, dok nisu to dostigla, jer znaju kamo to cilja, da je to proti našem narodu, ali kako će pako kod svojih postupati? to će nam pokazati najbliža budućnost. Toliko je, stalno, da ih vodi izvjestna svrha k tomu, te računaju, da neće više pitati naša sela škole, i tako će puk ostati u tmini i eto nama gospodstva. Pamet ti mora, stati, kada se promisli, da oni isti, koji su nametnuli takse, još druge za iste bijede, koji su se baš proti istim najviše borili. Ljudski um nije još našao izraza za taj postupak! Još se njekako razumije dok to piše matuljska *„Prava“* izdajica, ta ona je izdala svoj narod, izgubila stid, a naš narod kaže, da će za dobru plaću izdajica ubiti i vlastitog brata, ali kad to govore oni isti, koji su zakon taj zagovarali u saboru i u novinah, i koji osnivaju svoju prevlast na svojoj umišljenoj kulturi, onda se zazbilja mora čovjek zamisliti, te zaključiti, da se s našimi neprijatelji nemože više zakonito boriti, jer oni nas tjeraju u zdvojnost. Dobro je poznato, kako nas ove godine u Istri čeka golema pokora, težka bieda i glad. Tužni seljak neima sada na koncu žetve i berbe što zagristi, a što će biti kad prit sne ljuta zima? Još i u Beču ovih se dana razpravlja kako se ima naredu pomoći; po naših otocih i dielom Istre odpušćen je ove godine dio poreza, radi lanjskih poplava, dà i tamo čuju naš vapaj samo slavna porečka gospoda sa svojim *Slavincem* Bartolićem obdaruju nas li-pom jabukom — *školskom taksom*.

Lovranske pačuharije. Na 28. agusta ona je prijela od njega list ovako napisan: 75867.34! 5896,324.98, 73509.34. To će reć po našu domaću: „Srdačna moja! Jatra rano priđi na vapor s našim malum.“ Drugi dan ona je lepo zela malu i šla je s njim na vapor *Senj*. Malo za njum je prišal i on, vas zakapotan i za vijen va *velade*, s klobuhom na očijami, tako, da mu se je mogal videt samo nos, storen onako malo na — židovsku. On se je posel kraj nje, i počeli su govorit od avega, i svačesa, ma to se zna sve va lumereh. On bi njoj svaki čas pošaptal v uho: 34, 5, 89, 693, 5467! To će reć: na podiće! A ona njemu: 64, 56709, 3564, 289! S tem je otelá reć: *Passato il tempo che la Berta filava!* I tako čakuljajuć prišli su v Reku, pak su ravno šli h kolodricam. Pak su njim zručili malu. *„Baxa il papà“*, rekla je mat maloj. I mala bušnula onega človeka s nosom na židovsku. A on njoj je pošaptal: *„Non sta dir a nisun, ke mi te son papà, ti sa?* I mala je ustala nutre, a čaća i mama su pomalo šli h Tirolezu na — *tripi*... A zapolne kada su prišli s vaporom v Opatiju, on njoj je rekal, da će se skrcat, i da će poć hodeć va Lovran. A ona se je raztužila i zaplakala: *Dunke ti non ti me ami più?* A on njoj je rekal: *Ai, ti amo*, ma ča bi rekla ona gnjada, da nas vidi skupa. A ovako ja ću njoj lahko dat popit ča to, magari ću njoj reć, da sam bil storit *buletin za sol*. A ona je popila tolike stvari, će i to. A sada: 3587, 54 ... *Adijo idolo mijo*. I on se je skrcal, i šal je hodeć va Lovran. A va Lovrane bilo je sve po staru, samo tamo nejde zada Masalinkine kući su deca pohućevala jedan novi rog. Ma za onakovi ljudi jedan rog više ali manje... ča je njim to? Pak to pasa koj ter koj „fameje“ nekako va krv.

Za danas dosti, zač grem malo na Volosko da vidim, ča je to bilo s temi jaji....

Barba Tončić.

Leprinjske pačuharije. Ju mane, ju mane, brižan Izdajić, nebog. Izdajić ča mu se je sirote to najedanput pripetilo! — hukalo je neki dan i muško i žensko va „Vile Rože“. Pustimo ča ženske suze, ter znate i sami, da ženske plaču višeputi i za stvari od niš, ma držimo se mi malo šior Jovanina. On je človek pratičan pak je najprvo šal da pogleda malo va svoji librići, kamo zapisuje one, kem posuđuje beči. I videl je jedan neuštatno velik lumer, i prepal se je brižan človek. Pak se i on čapal za glavu. — Ju mane, ju mane, ako mu se je ča slabega travinjalo, — ni mane za njega, ma.... E, zna šior Jovanin zač je njemu najviše stalo. I naša šiora Jovanina počela tremariola trest, i već je počel mislet ča bi imel storit.... He, to bi još sve lepo i gladko šlo, da bi ona jalovica na Matuljah.... I človek se već počel skončevat, kada ti temu nebeše, vidi ti on jednu kriplcu, ka je stala pred njegov vrt. Šior Jovanin je zapleskal s rukami: — To je on, on — Izdajić.... I šal ga je *inkontrat*. O drago mi je, da ste ostali živi.... mi smo se već svi bali, da su vas, a vi ste lepo tu puli mane. Izdajić se je samo smel, i onako šperlentast kako je, mislel je va svojoj glave, da se *šior Jovanin* zato s njim raduje, da je ostal živ. Siromašina ni ni znal, kako je *šior Jovaninu* koža jenega Izdajića najmanja skrb, a da ono ča je glavno, to su oni lumeri va onem taneken libriće ... he, he. — S Izdajićem bil je neki Vološćak, za koga govore, da je već puti — trezan. Nego znate ča je naše domaće vino? Čoveka lepo razveseli, a zajik naberuši tako, da va takoveh *momenteh* govoriš i brblješ ono, ča ne biš drugda rekal, ma da će te na sohi stavit. Tako se i onemu mladiću već potle druge butiljice odvezal zajik, a on poče: brojat ča nebi ni pas na masle pojil. Valje za tem je Izdajić zaprosil jednu *„Prasu Slogu“*, zač da mora nekamo poć. Kad su *šior Jovanin* i on mladić ostali sami, zapital je *šior Jovanin* onega mladića: Ma recite mi, ča je to hilo danas na Voloskem? On mladić se je nasmel, pak je rekal: Ja ni sam ne znam ča je bilo, ma znam to, da sam se tako nasmel, da nisam tako pokle sam živ. Pridem vam ja na cestu i vidim nebogega Izdajića svega sbalotanega s jaji. S duga mi se je paral kako jedan veli *šnicel*, ki je pripravan za stavit ga va *padelu*. A paral mi se je, kako — proščenja pitam, — nekakova *pisterna*, ka se igrala s malum dečinum od pul leta, pak ih hitala sada na jedno rame, sada na drugo, pak na glavu, a deca ... a ma ter znaju ča su deca... Oni ne pitaju, — nego... a ter znaju proz da njim povedam. I tako je bil vas zamazan blaton, da mi je sirotina smilenje storil. Nego najlepše je bilo onputa, kada njim je zmenil prasci! Uprav je bil otprl usta, da će reć tu besedu, i bil je već rekal: hrvatski pr.... a kada ti ma lepo jeno jaje doleti ravno va usta, i tako je vrišćal, kričal tako, da ga je puno njih zelo za Muzgića.... *Šior Jovanin* je nato zaklimal: Varamente jedan *duhtor* bi se moral ponašat malo drugačije, nego daj... svakako on nam je za sada dobar, i pozrebit. Mane su rekli neki dan va Parenci, da, da ni Izdajića, da bimo svi mi Talijani mogli poć va Talije, svi do vragu tega. Nego samo ako se ne obrne.

Ter znate kakov je bil prvo Hrvat! Zato valja se jako čuvat. He, — *pulitika, ja*.... *pulitika ghe vol*. Vidite mane! Mislita vi, da ja verujem kunjadu *Toninu* i drugem mojem susedom? — Ni nekem drugem mojem susedom? — Ni nekem drugem mojem susedom? — Ni mrvi, — ti ljudi su bili upravo takovi Hrvati, kakov je *Spinčić* i *Laginja*, ni manje ni više, samo je ta *diferenca*, da su *Spinčić* i *Laginja* ostali ono, ča su bili, a

oni su obrnuli *banderu* zač su mi dužni svi, do jednega. Ja ib, istina, mažem i ližem, he, od potrebi su mi, ma prave *kunfidenci* brate moj, oni nimaju ni nete je od mane nikada ni imet.

Nato je prišal Izdajić. Bil je malo bled. *Fritalja* mu je na *štumike* ostala. Kada se je posel, prišal je vanka s nekemi palagrafi. — Ja znam sve, počel se je hvalit, ni stvari ke ja ne bim znal. Vidite, sade va onem meste, kade sam bil, pal mi je na pamet jedan zakon od 1854. leta. Nekakova patenta — *inšoma*. Ta zakon se more svakako obrnut. Na Poreščine su na priliku ovo leto ljudem zeli i žlice i pirunj, svaku stvar, s kom bi se moglo kega ranit. Ja pitam sada — rekal je Izdajić onako dostojanstveno, kako da sedi na onem tanekem meste, — ja pitam sada, zač ta zakon nebi valjal i za ovaj naš dištret? Neka se ovudnjim ljudem zamu jaja.... pa eto mira.

Bella idea! rekal je *šior Jovanin*, ma to će poć malo teško. — He, *corpo de zbio!* Vi govorite — teško... skočil je nato Izdajić.... teško — ni ne teško.... ma ja bim vas otel malo videt, ča bite rekli, da Vas jedan dan ale drugi počnpaju s jaji kako su mane danas, bim vas otel malo videt, ako bi te onputa rekli: teško. Ja, ma ča bim ja moral storit? rekal je *šior Jovanin* nekako plaho. — Složite se rekal je Izdajić s lovranskim i moščeničkim podeštom, pak storite *supliku* na kapitanu, neka se svim Hrvatom *šekvestraju* — jaja. — Benj, ja ću reć Toninu, neka valje piše lovranskemu podešte.

Nato je Izdajić šal ća s onem svojem pajdašem, a *šior Jovanin* je valje prizval *Tonina* i rekal mu, ča ima storit. Bi *šior Jovanin* i sam, ma ča će kada, taljanski ne zna pisat. Ne ume ni *Tonin*, ma on voli, da se svet s *Toninom* ruga nego š njim. *Tonin* je još isti večer povedal, kako će se Hrvatom *šekvestrat* — jaja, — to da će benj opravit Izdajić puli ka pitana. Kapitan da mu je veli prijatelj, pa da će mu to moć storit.

Svakako ja mislim, da još ni rečena zadnja beseda. Gremo — dunke, da vidimo, ča će se još od teh jaj — zleć.

Tonin.

Iz blažene zemlje. Prijatelj našega lista, koji je bio pred par mjeseci sa brodom usidren u luci grada Napulja, piše nam o nečuvenoj siromaštini u onom gradu koliko sliedi: Naš brod bijaše uvjek obkoljen ladjami krcatimi gladnih ljudi, koji su molili i vapili, da im sa broda dobacimo koricu kruha ili bilo kakve hrane. Koji put uznemirivali su tako dugo naše vojnike, da su isti bili prisiljeni sa vodom iz štrcaljka odalečiti ih od broda. U vrieme ručka, objeda ili večere obkolili bi Napulitanci brod, te bi tuj mnogobrojni čekali, dok bi vojnici *kroz zahod* bacili u more pomije (voda, kojom bi oprali lonce, tanjure itd.), u kojoj bi se našlo komadić blatne i smradne hrane, koju bi požudno onako zamazanu odmah pojeli.

Da nisam to vidio na svoje oči — zaključuje prijatelj — jedva bih bio mogao vjerovati, da ima toliko nevolje i glada u toj blaženoj zemlji, za kojom toliko teže istarski nespašenci, za koje se tako ludo bore Vaši *Krstići*, *Vlahi*, *Slocarići* itd. U samom gradu Napulju da imade do 40.000 ljudi bez ognjišča i krova. (Tamo bi valjalo poslati *Izdajića*, *Kojfu* i njihove Op. slagara.)

Listnica uredničtva.

Gosp. I. O. u M. S. Uvrstismo Vas medju predplatnike od 1/10. t. g., šaljemo Vam i br. 39. Jošte nam nisu poznata ona namještenja. Živili!

Veleč. g. R. J. u B. Šaljemo one brojeve po drugi put. Brataki odzdrav!

Gosp. dopisniku iz Malinske. Javite nam kad svrši pravda, jer se neufamo izricati suda o prvoj odsudi. Zdravo!

Listnica uprave.

Veleč. g. A. P. Kukuljanovo for. 7.50 poslali smo blagajniku družbe, koj će je neknadno oglasiti. Lieps hvala!

Veleč. g. I. S. Predoščica: isto Vaš 1 for. Živio!

Veleč. g. I. K. Račice. Primili smo u redu for. 14 pa predplatu i zahvalu. Zdravo!

Priposlano*).

Javna zahvala.

Svim Baščanom, koji podpisaše molbu, da dodjem za kapelana u svoje, rodno mjesto, naročito g. Baru Pajaliću, občinskom načelniku i Juru Čubraniću, obć. savjetniku, koji su istu osobno predali, ovim od srca zahvaljujem.

Bašćani! Premda ta molba nije imala uspjeha — dočim za druge ima iznimaka — ja sam vam i biti ću do smrti haran. Nisam vas za to ni najidao ni napijao, a znam, da bi bili i toliki drugi podpisali, koštо i jeste malom iznimkom. Niti sam vas tim proti komu bunio. Ja se sa svim tim tješim, da i glas puka nešto vriedi;

Krk, koncem rujna 1897.

Pop Vinko Premuda
kapelan.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Išće službu

dobrimi svjedočbami oskrbljeni sobar, u svojoj struci sposoban, srednje dobe čovjek. Pobliže doznaje se kod uprave našega lista.

Prsni sirup.

Rabi se kod hripavosti kao kašalj ublažujuće, slez odstranjujuće sredstvo. Odrasli uzimlju 3 do 4 žlice, djeca isto toliko žličica. Cieua bočici 35 nvč.

Antirrheumon

Najbolje sredstvo proti trganju. S time se tri put na dan oboljele dielove namaže.
Bočica 25 novč. III

Živinski prah

Izvrstna i najbolja pripomoć, da se konji, krave i voli zdravi uzčuvaju
1 omot 25 novč., 10 omota 2 for.

Ljekarna Piccoli
„Pri Angielu"
Ljubljana, Dunajska cesta
Šilje se prema poštanskom pouzeću.

Klesarska radionica.

Podpisani časti se javiti p. n. občinstvu, da je u Voloskom — Černikovica — otvorio

novu klesarsku radionicu.

Isti preuzima naručbe svih u klesarsku struku zasjecajućih radnja iz svakovrstnog kamena i mramora, te obavlja iste na zahtjev po nacrtu točno i sjegurno; izradjuje takodjer na zahtjev crkvene stvari: žrtvenike, spomenike itd. Naručbe obavlja uz najniže ciene brzo i točno, te se preporuča p. n. občinstvu za mnogobrojne naručbe.

Volosko, 26. julija 1897.

Frane Ferlan
Volosko-Černikovica.

Prave bruske sukneno tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muško odjelo stoji samo	for. 3·10 iz dobre „ 4·10 iz dobre „ 4·50 iz dobre „ 6·— iz bolje „ 7·75 iz fino „ 9·— iz najfinije „ 10·50 iz još finije	tvari svieže vune

Jedan coupon za orno salonsko odielo for. 10. Tvari za gornje kapute, Boden, Peruvienne, Doekinge. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviote itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna Kiesel-Amhof u Brnu

Uzorci badava i franco. Pošiljke vjerne uzorku.

Pozor! P. n. občinstvo upozoruje se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Tko pije
Kathreiner-
Hrnippovu sladovu kavu?
Svaki
tko ljubi tečnu kavu a prištedit hoće i zdravlje sačuvat.

Pravi, čisti, izvrcani med

od cvieća i lipe I. vrsti

za liek i jelo u izvornih bocah 1 kö á 85 nč.

iz svoga racijelnoga pčelinjaka prodaje

Franjo Ryšlavý,

župnik na Munah — Podgrad — (Istra)

U cieloj ovoj okolici nesiju kmeti sasma ništa hajde niti ovdje raste vres; za to je ovaj med isključivo od cvieća i lipe, dakle I. vrsti. Pošto je pako izvrcan, čist je kao kristal, a samo takov med može se bez škode i straha rabiti za liek i jelo.

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugariji
i po inozemstvu
ALOJZIJ MOZETIĆ
TRST — Piazza dei Negozianti br. 1. — TRST

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj te inozemstvu, posreduje putovanja u Aziju, Afriku, Ameriku i Australiju, te po cieloj Evropi, zastupa najbolja parobrodarska družtva, posreduje kod osjeguranja proti nezgodama uz bezplatnu poduku toliko pismenu kao ustmenu u svim mogućim putnim prigodama; jamči najniže ciene i najbolju poslužbu.

Tiskarna Gutenberg

dijaška ces. kralj. universitetne tiskarne „Styria"
13 Sackstrasse — GRADEC — Sackstrasse 13

TOVARNA ZA OBRTNE IN CONTO - KNJIGE

zistem „Patent Workmann Chicago"
Raztrirni zavod — Knjigovezstvo.

priporočujo se za prijazne naročbe se zatrdilom primernih cen in točne postrežbe.

Izdelovanje vsakovrstnih tiskovin kakor: časnikov, roketverov v vsakem obsežju, brošur, plakatov cenikov, računov, memorandov, okrožnic, papirja za liste in zavitkov z napisom, naslovali listkov jedilnih list, pavahir itd. itd. — Bogata zaloga glavnih-, Conto-Correut-knjig. Saldi-Conti, Fakture Debitoren, Creditoren, Cassa-knjig, Strazza, Memoriale, Journalov, Prima-note, odpravnih. menjšanih časo-zapadlih in knjig za kopiranje, kakor tudi vseh pomožnih knjig, potem raztrirnega (črtanega papirja, Conto-Correut, svilenega papirja za kopiranje, ljstov iz kavčeka za kopiranje, skledic iz cinka za kopiranje itd.

Za naročbe in nadaljnja pojasnila obrniti se je do glavnega zastopnika

Trst, Via delle Acque 5 — ARNOLDO COEN — Via delle Acque 5 Trst

Sve strojeve za poljodjeljstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova sniženo

PREŠE ZA GROŽDJE, DIFERENCIALNI SUSTAV.

Ovaj sustav preša ima najveću tištnjuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav; ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd.

tvori u najboljem proizvodu

IG. HELLER, BEC

II/2 PRATERSTRASSE 49 — Cienike i sviedočbe gratis! — Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafacija!

Skladišče pokućstva

tvrdke Aleksandra Levi Minzi

Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladišče pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladišče zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

Tiskara Dolenc u Trstu

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Broj 42 U Trstu 21. oktobra 1897. Godina XX

Izlazi svakog četvrtka ujutro.

Dopisi se nevraćaju ako se neiskažu.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za 6 for. za šestjake 3 for. za godinu. Razmjerno for. 2.50 i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Sjetite se
Družbe sv. Cirila i Metoda
— za Istru! —

Pomoć Primorju.

Govor zastupnika prof. *Vjekoslava Spinčića* izrečen u sjednici carevinskoga vieća dne 6. oktobra 1897.

Govornik započeo je hrvatski a zatim nastavio njemački.

Visoko vieće! Dne 24. pr. mj. stavio sam sa drugovi prešni predlog. Isti se odnosi na nevolju u Istri. Istra je, kako je poznato, jedna između najsiromašnijih, ako ne najsiromašnija pokrajina monarkije. Tomu pripomognu takodjer razni prirodni dogodjaji. Prijašnjih stoljeća vladale su tamo različite bolesti, dapače i kuga, tako da bijaše pučanstvo skoro uništeno. te da nian došli novi naseljenici, i to pozvani od tadašnjih vlada, tada se nebi bilo moglo a obće niti govoriti o poljodjeljstvu. U ovom stoljeću, i to polovicom istoga, napao je trsje pepeo (oidium) — grozdje je tako glavni proizvod Istre — te je uništio skoro posve taj proizvod. Pronašlo se je sredstvo proti toj bolesti. Narod se je ponešto osviestio, te se je ponešto i dobrostanje podiglo. Nu tada su nadošle druge bolesti na trsje, kano trsni ušenac (philloxera) na više strana polunotoka kano i na kvarnerskih otocih, koji pripadaju pokrajini. Zatim se pojavila i peronospora, i to po čitavoj zemlji. Pronašlo se je sredstvo i proti njoj, nu to sredstvo nije se moglo zadnjih dvih godina skoro ni upotrebiti, i to s razloga, jer je upravo u vrieme cvatnje u proljeću, kad no se je imalo škropiti, vazda dažd dilo, tako da škropljenje nije mnogo koristilo, dotično nebi bilo moglo koristiti. Tako bijaše i ove godine. Zatim je zavladala mjeseca julija, agusta sve do 12. septembra trajna suša, te neimádosmo dva, skoro dva i pol mjeseca nikakve kiše. Ova suša uništila je opet ostalu ljetinu. Dne 12. septembra počela je kiša ali s njom ujedno i tuča u raznih krajevih, dočim je kiša sama odviše trajala. Tuča je uništila u občinah *Dolina, Buzet, Motovun, Pazin, Kastav*, kano i u okolici Trsta polovicu dapače i dvie trećine preostalog grozdja. Posliedica dugotrajne kiše, koja je trajala okolo deset dana, bijaše ta, da je grozdje gnjilo. Ovi dogodjaji prirode jesu takovi, da nas dolje čeka upravo gladna godina.

Tamo je neobhodno potrebita državna pomoć, a tu se može pružiti na različite načine. Prvo podporami za dobavu hrane i sjemenja onim, koji nisu sposobni za radnju, napose onim družinam, koje nemadu nijednoga člana sposobnoga za radnju. Inače moralo bi se pružiti drugih podpora napose za provedbu raznih radnja. Koje bi radnje bile potrebite i korisne, i da neimamo slabe ljetine, o tomu sam kod različitih prigoda govorio, osobito kod rasprave o proračunu ministarstva unutarnjih posala god. 1895. i 1896., kadno bijahu prihvaćene i nekoje resolucije i predlozi od proračunskoga odbora i od visokoga vieća, tako da bi bila jedino dužnost vlade te predloge provesti. Tako bijahu god. 1895. stavljeni i od vieća prihvaćeni predlozi za podignuće gospodarskih pobitaka Istre, god. 1896. dvie resolucije o cestovnih gradnjah. O potrebi cesta — i vodogradnja i o pomanjkanju vode govorio sam dne 16. decembra 1896. Onđje mogu vladini činovnici naći dosta gradiva i naputaka o načinu, kako bi se pučanstvu pomoglo.

Stiglo je i mnogo molba od raznih občina, tako od občine Kastav za pregradnju nekojih vodnjaka. Dotičnim činovnikom nije valjda lazno na to misliti, oni imaju po svoj prilici drugoga posla. Molba ta bijaše naimo predložena već prije osam ili deset mjeseca, nu do sada nije se ništa učinilo. Ovdje mi je otvoreno priznati, da je isti zemaljski odbor Istre, bar u ovom slučaju, mnogo povoljnije za občinu postupao, nego li činovnici visoke vlade. On je obećao već prije osam ili deset mjeseca 900 for. za dva vodnjaka, dočim šute do sada vladini činovnici i tako nemože občina svojom radnjom napried. Ista občina Kastav upravila je nadalje molbu na državne oblasti radi popravka i gradnje više cesta u občini, ali do sada žalbože uzalud.

Ovakvih molba podnesle su i občine Jelšane, Podgrad i porezna občina Jelovice u mjestnoj občini Materija, te mi je ovdje spomenuti, da je u proračun za god. 1898. baš za tu cestu iz Jelovica u i odgorje uvrštena, jedna svota, te da će se u občini Jelšane jedan komad ceste popraviti.

Nove molbe podnesoše u najnovije doba, nakon mnogo žalostnih dogodjaja, koliko mi je poznato, občine Pazin, Buzet i Žminj. U molbi občine Buzet, upravljenoj visokomu c. kr. ministarstvu unutarnjih posala stoji, da tamo nije bilo tako slabe godine kao što je ova, od godine 1888. Jednom peronospora, drugi put suša, treći put poplava, četvrti put tuča. Prošle godine uništila je tuča jedan dio občine, a ove godine dne 12. septembra u drugom dielu občine; ova občina moli za podporu osobito za gradnju i pregradnju cesta, a koliko je potrebita gradnja i pregradnja cesta upravo u toj občini, to može znati onaj, koji bijaše samo jednom u toj občini. Na sjeveru, na krasu i u južnom dielu ove občine jest skoro uobće nemoguće voziti se i u veća mjesta. — U molbi občine Pazin stoji, da je peronospora i tuča grozdje skoro uništila, dočim su ostali nasadi od suše silno stradali. Narod je tuj već od prije težko zadužen, te mu vjerovnici posudjuju novac samo uz vrlo težke uvjete. Oni žele radnje u svojoj občini. Oni bi rado obdjelali svoja polja a s druge strane žele štogod kod cesta i drugih radnja zasluziti. Radi toga mole, da njim se pruži podporu za cestogradnje i jeftina zajma i konačno, da se kod utjerivanja poreza blago postupa.

Meni pišu nadalje baš iz občine Pazin, da se boje gladne godine i da nisu imali tamo tako slabe ljetine od g. 1879. kao što je ova.

Jednaka molba stigla je, kako mi se javlja, ministarstvu unutarnjih posala, iz občine Žminj, u kojoj su ocrtani tamošnji žalostni odnošaji i kojom mole podporu za potrebite i korisne cestogradnje.

Takove odnošaje nalazimo, gospodo moja, ne samo u spomenutih, nego skoro u svih občinah Istre, napose u seoskih občinah vlada velika nevolja.

Kao što je spomenuto, moglo bi se ovdje pružiti pomoć prvo podporami za dobavu hrane i sjemenja, drugo podporami za provedbu raznih radnja, osim spomenutih, i onih za izsušenje močvara, treće bezkamatnimi zajmovi, kašto se dogadja u drugih pokrajinah, koje dobiju zajmove izplative kroz više godina, i konačno jeftinimi zajmovi.

Narod mora plaćati 20 do 30 godina stare dugove, a sada bi morao praviti nove dugove, i to kod (Uzklik: talijanskih lihvara!), recimo kod lihvara, jer imade na žalost i drugih lihvara.

Narodu moglo bi se nadalje pomoći i pravednim i blagim utjerivanjem poreza. Opetujem, gospodo moja, pravednim utjerivanjem, jer se kod nas u Istri često dogadja, da se utjerivanje poreza provadja polag političkih obzira. (Čujte! Čujte!) Moglo bi mu se takodjer, pomoći obustavljenjem zakona o školskih taksah.

Ova zakonska osnova bijaše stvorena uzprkos protimbi slavenskih zastupnika u zemaljskom saboru, koji poznaju odnošaje seoskog pučanstva, uzprkos molbam slavenskih občinah upravljenim ministarstvu nauke proti toj zakonskoj osnovi i akoprem je dvojica slavenskih zastupnika iz Istre ovdje u vieću, bila kod njeg. preuzvišenosti gosp. ministra nauke da se nebi onaj zakon predložilo na potvrdu.

Mi nebijasmo niti onom prigodom kao što skoro ni nijednom drugom od njegove preuzvišenosti uslišani. (Čujte!)

Zakonska osnova o školskih taksah bijaše u obće zlo, a provedba odnosnoga zakona u ovoj godini bila bi upravo zločin. (Odobravanje.)

Odakle da uzme otac 6, 12, 18, 24 i 30 kruna — imade otaca takodjer, koji šalju do petero djece u školu — ako neima za sol, kruh i polentu i za najjednostavnija odjela djeci dostatnog novca? (Čujte!) Preporučam njegovoj preuzvišenosti gospodinu ministru unutarnjih posala, da bi se zauzeo zato, da se za neko vrieme provedbu toga zakona obustavi (Posve pravo!); jer to bi bilo takodjer jedno sredstvo za ublaženje nevolje u Istri. (Posve pravo!).

Neka mi bude dozvoljeno ovdje jošte spomenuti, da se je priznalo čak sa ministarske klupe, da su južne pokrajine, na-

PODLISTAK.

Istarski razgovori.

Preporučeni na razmišljanje svim Istranom, a ponajpače prodancem i njihovim drugovom.

Mate: Po križ Boga, to moraju onda biti najhuji ljudi, ča se moru samo i zamislet!

Ive: Pak najhuji ljudi na svietu i jesu izdajice. Ili zar nije najhuji onakav čovjek, koji zatajiva svoju domovinu, svoju zemlju, u kojoj je svjetlo Božje za prvi put ugledao?! Zar nije najhuji čovjek na svietu, koji ne priznava svoga sladkoga materinskoga jezika, već se drugim služi?! Nije li najhuji čovjek onaj, koji radi proti svomu vlastitomu narodu, te koji ga izdaje svomu neprijatelju?! Zar nije najhuji čovjek, koji zatajiva svoju rodjenu majku, s nogama gazi mleko, kojim ga je u mlade dane dojila?! Nije li onaj najhuji, koji za šaku srebrnjaka prodaje svoje, poštenje, svoj gram, svoju narodnost, svoju majku, svoju rodbinu i napokon cielu svoju domovinu?!

Mate: Gospodine, hujega se, čoveka od tega ne more, na moju dušu, pomislet.

Ive: Pak što misliš, kako dodju ljudi do ovakove pokvarenosti?! Evo ovako: U mladosti nisu roditelji dosta na njih pazili. Već onda su se pokazivali kao zločesta djeca. Nisu bili odgojeni u strahu božjemu i u duhu naše svete vjere. Kad su porasli, gubili su sve više sram med ljudima, a poštenje bivalo kod njih sve slabije. Vidili su, da ih drugi radi njihovoga slaboga života ne poštuju, i onda, ala; budimo izdajice, prodajmo i vragu svoju dušu i svoje poštenje, koje im je još preostalo. Takvi ljudi postanu „*dešperani*“, a u svojoj sdvojnosti, iz svoje dešperije, dadu se napokon u podpunu vlast djavolsku. Kad su zapisali vragu dušu, što se oni brinu onda za cieli svjet, za rod svoj i domovinu svoju?

Mate: Mene se pari, da njim je onput njihov Bog — trbuh, a njihova domovina i rod — žep.

Ive: Tako i je! Oni ne znaju ni što je to prijateljstvo, ni što je to obitelj. Aku su prije bili s kim prijatelji postanu odmah neprijatelji, što možeš vjerovati. Ako su pak imali tu nesreću, da su stupili u ženitbu, jao si ga ženi i djeci. Ženu će protjerati, a i djecu skupa s njom. Tim stvorom nije više ništa na svietu sveto. Sve, što je dobro, crne, a ono, što je zlo, hvale. Rade protivno nego li sav ostali svjet.

Iz jednoga zla padaju u drugo. Jedva su zakonitu ženu protjerali, već žive s drugom nezakonito, na sablazan cielog svieta.

Kako neimaju mirnu svoju crnu savjest i dušu, ne daju ni drugim mira. Jedne ogovaraju, druge klevećn, na jedne lažu, o drugima izmišljaju svakakove stvari.

Djavao im ne da mira, nego svadjaju i brata s bratom, otca sa sinom, kćer sa majkom, muža sa ženom. Nemaju sami mira, pak nedaju ni drugim, da ga uživaju.

Kad vide, da puk vjeruje u svemogućega Boga, i da mu se moli, oni gledaju, da mu tu vjeru u Svevišnjega oduzmu. Najprije mu crne svećenički stališ i svako zlo proti njemu govore i pišu. Oni hoće, da ljudem uzmu vjeru u svećenika, namjestnika i službenika božjeg na zemlji, pak ako bi im to pošlo za rukom, znaju, da imaju ljude u svojih mrežah.

Mate: Već po temu se more videt, da delaju jako krivo, kad govore proti svećenikom. A ki će te odrešit od tvojeh silneh grehi, ako ne svećenik?! Ki ti dava na blagovanje samo tielo Gospodina našega Isusa Krsta?! Ki ti dava na čas smrti posljednje sv. ulje, ki te onda tješi i pripravlja na račun Bogu, ako ne i opet svećenik?!

Svećenik opominje uviek pobožni puk na sveto i bogoljubno življenje. Kaže mu put, kako da dodje do kraljevstva nebeskega, a ki proti takovemu svećeniku dela, za tega moremo biti sigurni, da pravo ne dela.

Ive: Tako je, Mate moj dragi, i nikako drugačije! Takovi ljudi i varaju onda, ako samo mogu, a žaj njim je jedino oružje, kim se služe. Njim nije ni tudja obitelj sveta, već ju skvrnu samo, ako mogu. Takovi ljudi znaju i milo govorit, obećavat mnogo toga, samo da ljude napelju na tanak led, od svojih pak obećanja nikad ništa ne izvrše.

Takovi se ljudi ponude u službe neprijateljem svoga roda. Kako je *Juda* za 30 srebrnjaka izdao našega *Spasitelja*, tako i ovi izdaju za novac i Boga, i vjeru, i narod, i domovinu, i jezik, bilo to i ljutom neprijatelju svomu.

Takove stvorove ne može čovjek a da ne prezire, i da im ne bježi s puta. Ljudi se takvih stvorova moraju plašit i bojat kao kakovih strašila. Prokletstvo je na njima, jer smećuju i bune *puk*, a sveto pismo kaže: „Jao si ga onomu, od koga proizlazi sablazan. Bolje bi bilo, da si objesi mlinsko kolo o vrat i da se sumovrati u moresku dubinu“.

Nisu sami takvi stvorovi prokleti od sada živućih, nego i daleko potomstvo proklinje te nesretne stvorove. Ne veli za badava naša pjesnika: „*Bio proklet izdajica svaki domovine!*“

Jest, on je proklet, za vazda proklet. Prokletstva ne skine s njega nikad nitko! Kako je pak prije oprošteno najvećemu lopovu i hajduku, kaže nam naš pjesnik s ovimi riečmi: „*Prošteno je razbojniku, sakupčaru, ubojici, oprošteno svima: svima, samo nije izdajici!*“ (Još će toga biti)

pose Dalmacija i Istra, bile od svih vlada zanemorane, da bi se imalo za te pokrajine koješta učiniti.

Sa ministarske klupe bijaše takodjer priznato, da je vinska klauzule u trgovačkom ugovoru sa Italijom ovim pokrajinam mnogo štete namjela, da bi bila dakle vlada, koja je činaj ugovor sklopila, dužna odnosnu škodu nadoknaditi.

Poznato je, da su ustanove o morskom ribolovu povoljnije za tudjince nego li za domaće (Odobrovanje), i da se te ustanove ćak na teret domaćih ribara provadja.

O tomu mogli bi mnogo pripovjedati ribari iz moščeničke Drage te iz ostalih mjesta istarske obale.

Oni se tuže dotičnim činovnikom oblastih, ali čini se, da su oni tuj samo zato, da zastupaju probitke tudjinca.

Dogadja se takodjer, da se kod mnogih radnja u Trstu i Istri prije upotrebi tudjince, nego li domaće. Već bi ipak jednom morala prestati ta ljubav do tudjinaca.

Prva dužnost vladah jest, da se brinu za domaće, pa ako već imaju neku ljubav za tudjince, neka čine za iste nješto, pošto bijahu domaći udovoljeni.

Što se tiče vladine osnove o nevolji hotio bih još nješto malo k istoj opaziti.

Ovdje je predvidjeno u svemu 8.000,000 forinti. Istra ima pravo samo na jedan dio od 300.000 forinti, koji su predvidjeni u § 3., i možda na jedan dio od 225·000 forinti, koji su predvidjeni u § 5.

Ja suglasim sa svom gospodom, koja su ovdje u vieću o tomu govorila i kazala, da je ova svota premalena i moram dodati, da bi ono 300,000 for. jedva Istri dostatno bilo.

Nebi bilo mnogo, ako se napose u obzir uzme, da su vlade tu pokrajinu zanemarile, da bijaše vinskom klauzulom oštećena; to nebi bilo jedan forint na stanovnika.

Ja sam pročitao takodjer financialni zakon za godinu 1898; te sam naša , da se je radnja, koje se je ovdje u vieću za govaralo i zahtjevalo, vrlo malo u obzir uzelo.

Nješto se je uvratilo za cestogradnje, i to u jednom kotaru, najme Volosko; nu o vodogradnjah, o izsušenju močvarah, o brigi za potrebu vode itd. nisam u financialnom zakonu ništa opazio.

Hoću da svršim. Neću, da ikoga uvriedim, ali ja mislim, da se u mnogo slučajeva u sjevernih pokrajinah radi o tomu postojeće dobrostanje uzdržati, dočim se radi dolje kod nas o tom, da već prije postojeća nevolja ne bude veća, da narod od gladi ne izumre.

Ovimi riečmi preporučam moj i mojih drugova prešni predlog (Odobravanje od strane istomišljenika; govorniku čestitaju).

Novi zakon o postupku na sudu.

Našim će čitaocem biti znano, da s novom godinom stupa u kriepost novi gradjanski postupnik, koji je u mnogo čem bolji od staroga, premda nije ni sam savršen. Hrvatski kmeti po Istri znadu koliko su vremena trajale i koliko novca stojale pravde, što su ih čestokrat bez potrebe vodili jedan protu drugomu. Ima kotara u Istri, kao što su n. pr. porečki, vodnjanski, pazinski, motovunski i drugi, gdje se dogodilo, da pravda nije svršila ni u dva pokolenja. Uvjek „*prolonge*“ (odgode) pa opet „*škriture*“, odvietnikovo odricanje punomoći i slične stvari nisu dale nikad, da pravda dodje kraju. Pa da bi zašto? Za jedan krživi briest na „kunfinu“, za bezkoristno pravo pobiranja divljih kruškaa na tudjem stablu, za kakav neudoban put, često se može reći samo za „dešpet“ (inad).

Krivnja toga zatezanja po starom zakonu pada bez dvojbe u prvomu redu na odvjetnike a tek u drugom na sudce, jer u istinu samovolja prvih nije imala granica. Sada po novom zakonu, ako ga sudci budu znali rukovoditi nuždnom energijom i na občenitu korist, neće više toga biti. U dva ročišta može biti svršena skoro svaka pravda, a računajući saslušanje svjedoka, ništovnice, utoke, prizive i previde, nijedna nebi smjela trajati više od godine dana. Kako novi zakon ustupa sudcu najveću oblast, po tom je jasno, da će krivnja zatezanje, ako ga bude, padati u prvomu redu na sudce.

Ciela zagonetka leži dakle u tom, hoće li sudci, osobito u nas, pojmiti važnost svoga položaja i upotrebiti na svedobro dobro oblast, koju im daje u pravdanju novi zakon. To će pokazati budućnost, ali jedno moramo već sada iztaknuti, a to se tiče jezika.

Novi zakon nesadržaje nikakve ustanove u pogledu jezika, u kojem će se imati voditi razprave i pisati zapisnike, s ministar pravosudja zapitan u carevinskom vieću izjavio je, da što se jezika tiče, ostaju u vriednosti ustanove staroga zakona. Za nas će to reći, da nam je slobodno podnesti svaki naš zahtjev na sud u *hrvatskom* jeziku, i kad to učinimo, tad je sudac obvezan, da u tom jeziku vodi razpravu i drži zapisnik: ako toga neučini, on radi proti zakonu, pa ako naši ljudi šute na to, onda odobravaju njegov postupak.

U obće naši ljudi po Istri su vrlo nemarni u pitanju jezika: oni će podpisati protokol, makar bio kinezki pisan. *Jezikovno pitanje će biti za nas riešeno, kad svi, svagdje, u svakoj prilici i pred svakom oblasti budemo zahtjevali, da se s nama govori i piše u našem jeziku*: dok toga nebudemo učinili, dok budemo mislili, da s gospodom od oblasti valja govoriti italijanski, dok budemo primali bez prigovora talijanske pozivnice, platežne naloge, opomene, porezne knjižice, sudbene odluke itd. dok se budemo pokoravali talijančarenju sudaca, do tada neimamo pravo tužiti se na nezakonit postupak s nama.

Toj nemarnosti puka kriva je stara nepravda, što nam se od davnine čini, ali nemalo su tomu krivi i oni malobrojni sudci našega naroda, koji u strahu nezna se pred kim, zanemaruju narodni jezik pred sudom i nezacrvene od srama kad s našimi ljudi razpravljaju talijanski. Oni znadu zakon, oni znadu, da su slobodni, oni znadu što je dužnost, — ali na sudu neće im se nego talijanski, dočim će medju prijatelji, u kavani na kojem sastanku, u čitaonicah i drugdje pokazati, da su najveći rodoljubi.

U tom pogledu inteligencija hrvatska, gdje je ima, mora biti nepopustljiva, a seljaci se moraju podučiti, da zahtjevaju na sudu, neka se razpravlja u njihovom jeziku.

Netreba se varati: staro načelo, da je čovjek sam kovač svoje sreće vriedi i danas, pa ako ne prigovaramo u svakoj prilici nepravdam, što nam se čine u pogledu jezika, tad smo i sami sukrivci tih nepravda.

Na nogle dakle, braćo po Istri; budimo sami ljudi, ako ćemo, da nas i drugi drže za ljude; ako li pak nećemo, tad se nemojmo tužiti, što nam kažu, da smo „šćavi“.

* * *

Novi gradjanski postupnik ima jednu ustanovu važnu osobito za trgovce. Po starom zakonu bila je ustanovljena nadležnost suda, ako je u fakturi ili drugom pismu bila zabilježena klauzula: „plativo u .....“. Po novom zakonu to nije dosta; uz „plativo“ treba nadodati na fakturi i „utuživo“; tek onda će biti ustanovljena nadležnost suda u mjestu u kojem se želi.

---

† Ante Turak.

Naša velika nevolja sastoji i u tom, što nam nanjka ljudi u svih strukah javnoga življenja, i što nam mnogo od onih, što jih je, prerano grabi neusmiljena smrt. Ovo poslednje valja osobito za Libarnuju u obće, osobito pako za Kastavščinu. Njegda, i nije tomu davno, imala je ova nesamo za se dovoljno svećenika, nego iz nje jih bijaše namještenih po drugih mjestih Istre, od skrajnega iztoka do skrajnega zapada. Bar naši postarији se sjećaju, da bijaše pokojni *Vjekoslav Vlah* proštom najprije u Pazinu pak u Kopru te župnikom-dekanom u Kastvu; njegov brat *Evgenij Vlah* kanonikom, a *Srečko Sikić* kanonikom-župnikom u Piranu; *Ivan Dukić* župnikom-dekanom u Buzetu, pak nadpopom u Novigradu (Cittanova) te kanonikom u Trstu; *Josip Dukić* župnikom u Sv. Petru u Šumi; *Vjekoslav Kranjec* župnikom na Voloskom; *Viktor Bačić* župnikom-dekanom u Oprtlju pak župnikom na Veprincu; *Anton Jačić* bivši župnik u Sandriji; *Matija Dulrović* župnikom u Trstu. Nego ti svi jesu ili bi bili sad već prošli onu dobu, koju već po prirodi ljudi neprekoračuju, te nije ni moguće, da njim kličemo drugo do: vječna Vam uspomena, Bog Vas pomiluj! Al što da rečemo ob onih mnogih, koji po prirodnih zakonih nisu još mogli seliti se na drugi svjet, koji su po njih mogli još danas živiti?! Nemožemo govoriti, suze ronimo, kad se sjećamo one častne družbe vrstnjaka, kojoj bijaše po starosti na čelu *Mate Jugo*, najposlije župnik u Materadi, a od koje danas neima medju nami već nijednoga, do presvjetloga našega biskupa *Andrije Marije Štrka*, koga Bog tješi i krepi i još dugo zdrava i krapka uzdrži. Suze ronimo nad preranimi grobovi spomenutoga *Mata Jugo*; proslavljenih blizanaca *Mata* i *Ivana Bašljana*, bivših vjeroučitelja u Trstu, prvoga pjesnika i političara, drugoga slikara; slavljenoga *Antuna Spinčića*, bivšega župnika-dekana u Umagu, zatim župnika u Moščenicah, te župnika-dekana u Kastvu; svuda obljubljenoga *Vinka Dubrovića*, bivšega kapelana u Sovinjaku, Moščenicah, na Zvonečoj te v Sv. Mateju. Suze ronimo od prekjučer nad najnovijim grobom te častne družbe, nad vriednim i vjernim njihovim drugom *Antom Turkom*: a pri tom se ako je moguće još bolnjim srcem sjećamo onih, koji su nas prilično mladji od prvih već davno zapustili: *Josipa Dukića* bivšega kapelana u Opatiji, *Ernesta Jelušića* nezaboravnoga ravnatelja škole u Kastvu, *Aleksandra Zamlića* bivšega župnika u Boljunu, i *Roberta Jelušića*, bivšega kapelana u Kastvu.

* * *

Ante Turak rodio se je dne 13. maja 1830. u području kapelanije Sv. Matejske u občini kastavskoj. Gimnaziju je učio na Rieci i u Senju, filozofiju i bogoslovje u Gorici. Za svećenika bijaše redjen dne 22. aprila 1856. Njegova prva služba bila je u našoj čvrstoj tvrdjavi Lindaru, druga u uvjek ubavoj al onda još svietu nepoznatoj Opatiji. U obih tih mjestih služio je kao kapelan, a već mlad, godine 1858. nastupio je častnu službu župnika-dekana, najprije privremeno pak na skoro stalno u Oprtlju, u onom Oprtlju, u kojem ima i danas kamenih spomenika, dokazujućih hrvatstvo onoga mjesta; u onom Oprtlju, koje su protivnici našega naroda proglašivali tvrdjavom italijanstva Istre, u onom Oprtlju, gdje se italijanstvo još samo umjetno po naših zvanih i nezvanih protivnicih podržaje, ali gdje se je narod u najposlednje doba probudio, i neće, da već pod tudjinskim jarmom stenje. Današnji plod je stalno sijao i blagi pokojnik u dugom nizu godina, što je tamo službovao, od 1858—1884., čuteć se uvjek vjernim sinom svojega hrvatskoga naroda, i propovjedajuć marljivo hrvatskim ogromnoj većini puka jedino poznatim jezikom riec Božju. Njega se ugodno spominju župljani one župe i danas, spominju se ga i mole Boga, da bude u njihovih crkvah opet onako, kako bijaše pod njim. Iza nagle i nikad dovoljno oplakane smrti *Antuna Spinčića*, i poslie kratkih privremenih uprava zaprosi, da dodje u svoju rodnu župu, i molba bi mu uslišana. Župnikom dekanom u Kastvu bijaše on punih 13 godina. Tu je on savjestno obavljao službu Božju: podučavao, izpovjedao i propovjedao onom razgovetnoćju, kojom se je odlikovao. Tu je on marljivo obavljao mnoge i težke upravne poslove u svojem uredu. Njeke ure dana prinašio si je zraka, te zažao najradje u vinograde, za koje je gojio osobitu ljubav. Koliko put bi on rekao: što si ljudi dnevnica privriede upotrebe sprotu; oni što lozu nasade, rade za se i za svoja potomke! Neki su ga u tom njegovom nastojanju možda i zlo razumjeli, al je on stalno dobro mislio. Bio je najme uvjeren, da može puk to jače prijanjati uz svoju vjeru, to više ljubiti svoj narod, to neodvisniji biti od svakojakih tudjinskih nametnika, što materijalno bolje stoji; — pak je prema tomu savjetovao ono što mu se je u tu svrhu najzgodnijim činilo. Svoje roditelje, dok bijahu živi, njegovao je kao pravi sin; svoju bratju i sestre, i njihovu mnogobrojnu djecu pomagao je koliko je mogao. Za vrieme raznih spletaka u občini uvjek bijaše najodlučnije protiva spletkarom i njihovim uzdržavateljem, uvjek uz one, koji hoće što je pravo i pošteno. Zgodno je ljude i u tom podučavao, i tumačio njim što je i kako. Nije ni čudno, kad se pomisli, da je potekao iz onoga diela Kastavščine, koji se je pokazao uvjek čvrst u svih borbah, što jih je imala kastavščina izvojevati posliednja desetja proti svojim raznim i mogućim protivnikom — ne onim možda, što jih vidimo i čujemo kao takove, nego onim, koji za njimi stoje, koji jih plaćaju odnosno zaštitjuju. A kako je ljubio svoju kastavščinu, tako je ljubio i svoj dom i rod hrvatski. Od svoje mladosti do svoje smrti uvjek se je jako zanimao za javne odnošaje našega naroda. Svaka nepravda nanešena mu, bolila ga je; svaki i najmanji dobitak razveselio ga je. Odgoj naše mladeži bijaše mu osobito na srcu. To si osobito opazio, ako si ga samo jednom čuo govoriti kao predsjednika „*Bratovščine hrvatskih ljudi u Istri*“ u njezinih godišnjih skupštinah. Ta tko takovih se nesjeća one ognjevitosti pune plemenitih namjera, kojimi je prcgovarao u skupštinah, te izticao potrebu naših izobraženih ljudi, izravno ili neizravno pozivao sve hrvatske domoljube, da „*Bratovščini*“ priteku na pomoć, da uzmogne čim uspješnije vršiti svoju zadaću.

Kao čovjek bio je odrješit. Jako jak nikad, srčan uvjek. Njegova bol, rak, zametnula se je već prije kakve dvie godine, al do prije par mjeseci nije je jako nit ćatio, nit je mnogo za to mario. Prije par mjeseci navjestili su mu lječnici težku, preteśku operaciju, spojenu ne samo sa preteškimi nego i neugodnimi posljedicami, makar uz najpovoljniji uspjeh. Otezao je misleć uvjek, da će bit pomoći i bez operacije, al konačno bijahu mu make takove, da se je već posve slab podvrgao toj operaciji pred kakvih dvadeset dana. Svi su se čudili njegovoj srčanosti. Operaciju, uz 4 lječnika, prestao je, al ju i kratko prezivio. Oporaviti se bilo je tako rekuć nemoguće. Naprezao se je, i to naprezanje je po svoj prilici pospješilo za koji dan njegovu smrt. Ustao je i išao iz sobe u kuhinju, gdje još nedi bio smjeo hoditi. Legao je, legao za posliedni put, dva dana prije svoje smrti. Nedjelju dne 17. u večer izpovjedio se je i pričestio; ponedjeljak dne 18., na dan *Sv. Luka*, upravo o podne izdahnuo je svoju čestitu dušu. Nekoliko minuta iza podneva oglasili su zvonovi žalostnu vlest po Kastavščini; a skoro za tim ju je brzojav i pošta oglasila i dalje, prijateljem i znancem.

Pogreb bio je jučer. O njem drugi put.

Medju tim pridružujemo se mnogobrojnim znancem i prijateljem pokojnikovim, kličuć mu:

Pokoj duši i slavna uspomena dičnomu *Antunu Turku*!

Razgovor

medju lošinjskim Hrvatom i ćuškim popdilom.

Lošinjan: Čuješ prodanče ćuški, nije te sram, da te zovu *popdilo*?

Ćuk: Aj je, za pravo ti reć, sila nas je sram, kad čujemo, da nam reku popdili.

Lošinjan: Če će reć, da Vas toliko muči ta beseda?

Ćuk: Ač nam pride na misel, da v Ameriki nijedna nacjon ne more trpit tih popdili, ni Amerikanci, ni Dalmatinci, ni Hrvati, ni Boemci, i za pravo reć ni mi Čunšćaci, i nam su omarzli.

Lošinjan: Boh te blagoslovil brate, kad pridete doma postanete protivnici naše domovine, i najgori popdili.

Ćuk: Nebihmo bili takovi, ma nas nagovaraju apena doma pridemo.

Lošinjan: Ma opet ti govorim, da si ćuk, i da ste slipi, i bez pameti; reci mi malo, ki Vas nagovara?

Ćuk: Najviše on Vlah, ki sila od lahka živi kako jedan šior, a ni nanka Gibilteru pasal, ma drugi put ću Vam povit još čegod od njega.

Lošinjan: Ma če je samo Vlah, ki Vas na to nagovara?

Ćuk: Aj ni ne samo on, i neki Nerezinac, ki je k nam prišal prez barges, i još jedan treti, ki je od Afrike ća utekal, ač da je nič popal onim črnim afrikanom i još danas ga išću. Znam još čegod lipoga, ma za drugi put.

Lošinjan: Če će reć, da Vlah ne nagovara Markantonia, Jakina, Kruzića, Fabića, ki je doma prišal, i Toneva Sarića, i toliki drugi, i svi Brakovi?

Ćuk: Ej moj dragi ono, su ribe mudre, ke se nepuste lovit u vlašku mrižu, oni znaju, da ona beseda *Istrijani*, je sliparija.

(Drugi put dalje.)

Franina i Jurina

Jur. Ke nova Frane, na Voloskem?

Fr. Na Voloskem ti je ta nova, da je Mazzapadre postal jornališta i da je nekidan pisal va maču.

Jur. Viš vraga, ke progrešo!

Fr. A ja, je hodil dva meseca z Buratinom k „*duhtoru fritalja*“ va šćolu, pak sada već va njigov foj piše.

Jur. Dunke sada je „tarno“ skupa: duhtor fritalja, Kajfa i Mazzapadre. I tu

se more reć, da par para i va crekve najde. —

* * *

Fr. Va mačjoj da se tuži merčin, da smo mu krivi, da mu je šlo pod bubanj.

Jur. Beše mu nastat svoji posli a nepačat se va tuji.

Fr. Njegov derehtur i prijatelj Izdajić da je Bože dobrega srca.

Jur. Mora bit, zač je svoju ženu stiral, tuju zel a ono pišće pul Turak poginut će mu ed glada.

Fr. Maj' s Kajfini storil pod stare dni muža.

Jur. Varamente onakega ni pod zvonom Sv. Jeleni.

* * *

Fr. Ma ča biš rekal, ča išće voloski mačak tako gusto va Pazine?

Jur. Valjda kakovu mačku?

Fr. Vero na 14 ovega meseca je šal najprvo va specijarije *k našemu Fedelu*, pak va *Ciborovu* butigu, pak *Leandru*, *Macarelu* i najzada *k zlataru*.

Jur. Ča su to morda Slovinci?

Fr. Su, su, kakove je mačak zmislel.

Različite viesti.

Našim dužnikom!

Upozorujemo ovim sve naše stare dužnike, da smo jih izručili odvjetniku, koji će jih prisiliti milom, il silom, da učine svoju dužnost napram našoj upravi. Stari i tvrdokerni dužnici imati će tako od sada posla sa odvjetnikom dok neurede svoje račune. Mnogi su već dobili pozive i opomene, da poravnaju svoje račune, a tko to neučini u najkraćem roku, imati će posla sa sudom, koji će ga prisiliti, da namiri dug našoj upravi i da plati sudbene troškove. Tko želi dakle izbjeći suvišnu trošku i sramoti, neka nam pošalje odmah na poziv g. odvjetnika dužnu svotu za predplatu, oglase itd.

Dočak Njeg. c kr. Visosti nadvojvode Rajnera na Livadah (občina Oprtalj). Od tamo pišu nam, da je prošlih dana imao onuda p oći nadvojvoda Rajner u vojničkom poslu. Visoki putnik prošao je preko Oprtlja put Motovuna. Kad su naši čestiti občinari na Livadah i sa susjednih Brda za to doznali, priredili su na brzu ruku na Livadah slavoluk, okitiv ga zelenilom zastavami, svakojakim cvietjem i slikami Njih. Veličanstva. Prolazeći tuda nadvojvoda bijaše veoma ugodno iznenađen tim priprostim doduše ali iskrenim dočekom i pozdravom našega dobroga puka. Uz slavoluk sakupilo se do 200 osoba jednoga i drugoga spola, koji su pozdravljali visokoga putnika burnimi živio-klici sve dok njim je kočija izčezla oku. Njeg. Visost odzdravljala je puku najprijaznije po vojnički a zatim mašuć bielim rubcem sve dok bijaše uzklike čuti. Kako čujemo prenoćio istoga dana visoki putnik u Motovunu, u kući vriednoga odvjetnika gosp. *Dra Šurana*.

Sprovod Antuna Turka. Naknadno doznajemo: Sprovod bio je upravo veličanstven. Vodio ga je preč. *V. Zamlić*, koj je i krasno slovo izrekao. Veliku misu misio je preč. kanonik stolnoga kaptola *Petar Flego*. Tihih misa čitalo se je za obreda 10. Sprovadjalo ga je u sve preko 30 svećenika i 2 čč. oo. kapucina iz Rieke. Medju sve ćenici i zast naroda *Vjek. Spinčić*. Kod sprovoda bijaše činovnika c. kr. oblasti iz Voloskoga; ohć. glavar sa savjetnici i zastupnici; gg. učitelji i učiteljice svih škola kao i učenici i učenice! Pobožnoga i tugujućega puka iz ciele kastavšćine množina; a bilo jih iz Vol. Opatije uz načelnika i razne savjetnike, nadalje iz Veprinca i drugud. Iz Oprtlja svak pokojnikov.

Slava Veloselcem! Bez vike i buke pripravljali se naši dični Veloselci k predstojećim izborom, da već jednom odprave sa občine Šaku pridošlica ili domaćih odpadnika. Jošte u zadnjem broju pisali smo, da su izborne listine izložene, te smo pre poručili tamošnjim prijateljem, da se dadu na djelo. Naša pobuda bijaše ovaj put suvišna, jer su Veloselci učinili domoljubnu dužnost iz vlastitog nagona, iz vlastite inicijative. Dok smo mi pisali, da su listine izložene, već bijahu izbori određeni i to za treće tjelo dne 15. t. mj., za drugo dne 16. prije podne a za prvo istog dana poslije podne. U trećem tjelu pobjediše naši sa 45 proti 5 glasova, a u drugom ogromnom većinom, jer su protivnici dobili opet samo pet glasova. U prvom tjelu bijaše žestoka borba, ali nam uspjeh nije jošte poznat, jer dok nam je prijatelj pisao je trajao jošte izbor u prvom tjelu. Kakav mu drago bio uspjeh u I. tjelu, istarsko-hrvatska stranka imati će u novom zastupstvu bar dva tjela, a to je većina, što odlučuje.

I ovaj put odlikovaše se u izbornoj borbi dični naši Ilovčani sa svojim velevriednim pastirom, koji je došao na dan izbora u Veloselce sa svojom četom nemareć za trud i neplašeć se veoma neugodna vremena.

Ovdašnje *židovče* pisalo je prošloga čedna, da treba uvesti u Velomselu talijanske propoviedi, a naš puk odgovorio je njemu i svim istarskim talijanašem, da on neće ni talijanskih propoviedi ni talijanskog zastupstva. Evala mu!

Živili naši dični občinari Velogselá i Slavu njima i njihovim prvakom!

Iz Buzeta nam javljaju: Naše občinsko glavarstvo je razpisalo nove občinske izbore, jer je današnjemu zastupstvu izteklo trogodište na 1. septembra tek. god. Kako vidite, kod nas se i u tom vrši točno zakon i ne zateže se sa izbori za mjesece i za godine, kako se to kod naših prijatelja Talijana često dogadja. Izbori će trajati od 25 do 30. Prva tri dana će birati treće tjelo, druga dva drugo, a zadnji dan prvo. Bi reć, da se naši tobožnji Talijani neće ni upustiti u borbu, jer se još sjećaju poraza, što su ga pred tri godine pretrpili, premda su još onda prilike za njih bile bolje nego li su danas. Ipak se naši ljudi ne smiju i neće na to zanašati, već moraju i hoće priteći k izborom onako, kako i do sada.

Ovih dana nas ostavlja naš vriedni kapelan g. *Zorko Klus*. U ovih svih godinah, što je medju nama proživio, znao si je svojim uzornim ponašanjem, svojim žarkim rodoljubjem, svojim značajem i svojim zanimanjem za sve, što se puka tiče, steći sveobću ljubav, te je žalost zbog njegova odlazka sveobća. Čestitamo Hrašći, koja ga prima i tješimo se nadom, da će njegovi nasljednici gg. *Skalsky* i *Červar* poći njegovimi stopami!

Občinski izbori u Miljah. Kako nam prijatelj javlja uređeni su napokom i tamo občinski izbori. Izbornici III. tjela pozvani su za dne 8, 9, i 10 budućega mjeseca novembra; II. i I. tjelo birati će dne 11. istoga mjeseca i to jedno (II.) do podne a drugo (I) poslije podne.

Taljanaška stranka podupirana od koparske gospode radi javno i tajno kako bi se i nadalje njezini pristaše održali na kormilu občine. Ogromna većina občinarah jest slovenskoga jezika i narodnosti. Osim stanovnika u gradiću Milje, jest sve što je izvan grada našega jezika. Pravednost zahtjeva dakle, da zadobije i ta većina odlučujući glas u upravi one občine. Naši prvaci nedrže ruke prekrižene pak se nadamo, da će njihovo rodoljubno nastojanje uroditi dobrim plodom. Svaki neka učini svoju užnost, pa eto nam gotove pobjede. Dao Bog bilo tako!

Iz Oprtlja pišu nam 19. t. mj. Naše novoizabrano zastupstvo sastalo se i treći put ali manjina nepristupi k izboru načelnika i tako nije se moglo konštituirati. Jošte neznamo je suli bili već globljeni zastupnici manjine, *kako* to zakon zahtjeva. Sada nepreostaje vladi drugo nego poslati amo poštenoga komesara, da uvede občinsku upravu u pravu kolotečinu, da razvidi stare račune, u obće da upelje svuda red.

Da znate kako su talijanaši naše ljude na občini podupirali, javljamo Vam, da je jedan izmedju naših najboljih posjednika molio preko 5 mjeseca dozvolu za krčmarenje ali mu ju nehtjedoše dati, jer bi bili tim naškodili talijanašu. Nu naš čovjek je tu dozvolu ipak dobio uzprkos protimbi velike oprtaljske gospode.

Iz Buzeštine pišu nam 20. t. mj. Samo malo prostora molim u dragoj „Našoj Slogi". Radi slabih godina i nerodice vina u nekim selima, težko našim ljudem na Buzeštini. Naš *Tončić* iz Štrpeda često uzdahne: „Kamo su one bačve pune vina, što smo je pred godinami imali". Nekoja sela pohadja redovito tuča svake godine, a siromah kmet kuka i kuka. Ipak uz svu tu biedu nisu naši čestiti kmetovi malaksali, već reć bi, da im duh sve bodriji biva, a srce sve to plemenitije. — Mislili smo da će naši „dobri" gradjani, kojim smo vodovod načinili, malo bolji postati ne u političkom mišljenju, jer nam toga ne treba, al barem u kršćanskom duhu, kad al tamo oni sve divlji postaju. Nabacivaju se kamenjem iz busije noću i danju na nas, baš kao banditi u Kalabriji. Naši „*proti*" će nam brzo postaviti kamen na višak zvoniku, al se sirote neće moći s dobitkom pohvaliti, pa još su im „*dobri*" gradjani zabranili bili kamenje kopat u „kavi Sv. Jurja u Buzetu. Nije bilo druge nego poći tražiti drugi kamenolom, a odkud smaći novaca za dovoz kamenja? Talijani su se veselili da su Hrvatom „*dešpet*" načinili; a zvonika da neće moći ni do polovice načinit. Al su ostali osramoćeni! Naši ljudi s vana natjecahu su tko će prvi badava ići dovažati kamenje. To je ljepo, tako valja!

Drugim za primjer zabilježite, velenučeni i ovo: Velevriedna gospoja našega načelnika veleuč. dr. M. Trinajstića sakupila je od dobrih ljudi liepu svotu novaca, kojim je nabavila razne odjeće za siromašnu djecu naše hrv. škole. Dolazila je sama šivati svaki dan uz druge naše odavle. Neka Bog plati njoj i drugim. Još Vam javljam, da nam odlazi obljubljeni kapelan veleč. g. Kiun u Hrušicu. U svakom kutu naše plovanije žali za njim mlado i staro. Bio je predsjednik naše Čitaone, dobar tamburaš i svagdje prvi, gdje je trebalo što plemenita za narod učiniti. Da se s njim liepo oprostimo, sakupilo se nas dvadeset i pet na „*Česmi*" pod Buzetom kod Slovenca na maloj večeri na koju ga pozvasmo. Sabrala se i svotica za C. i M. I ovim putem kličemo: Sretan put! Očuvao te Bog!

Iz Boljuna pišu nam 20. t. mj. Dne 10. t. mj. preminuo je providjen svetotajstvi za umiruće *Fran Francetić* posjednik na boljunskom polju u 77. godini dobe svoje. Pokojnik bio je pravi rodoljub, medju prvimi u našoj stranki. On je bio više godina občinski zastupnik i član mjestnoga školskoga vieća; njegova je zasluga, da je u Boljunu hrvatska škola. Naš Frane bijaše trieznan u jedi i u piću, radin i štedljiv tako, da se je iz velikoga siromaštva svojim marom znao dovinuti do liepoga blagostanja. On je školao sina svoga Ivana, koji je umro god. 1886. u 8. razredu na hrvatskoj gimnaziji na Rieci. Sada ima dva unuka u hrvatskoj gimnaziji na Sušaku. Prištedio je ljepoga imanja za svoje mladje i oporučio je zakladu za jedan štipendij za siromašne učenike. Do smrti bio je predbrojnik „*Naše Sloge*". On je bio čovjek tih u govoru a pošten u djelovanju!

Bog mu dao pokoj vječni!

K nesnosnim odnošajem u občini Pomjan. Medju najzapuštenije občine Istre spada bez dvojbe nesretna občina Pomjan. Njom su upravljali dugi niz godina pristaše talijanske stranke u Kopru, napose glasoviti Gugnac (Gunjac), koji je občinu spravio na rub propasti. Bez škola, bez cesta i puteva, bez valjanih vodnjaka čami ono ubogo pučanstvo u tmini neznanstva. Ako je štogod naučilo, to je većinom zlo od italjanaške gospode u Kopru, koji su svakom prigodom, osobito kod raznih izbora nastojali, da ono pučanstvo duševno pokvare strahovanjem, mitom i varkom.

Zadnje tri godine bijaše na upravi domaća, slovenska stranka, kojoj su narodni protivnici stavljali svakojake zaprieke tako, da uz nevještinu i nemar pojedinaca nije mogla sa upravom ni napried ni natrag. Pošto njoj je iztekao prije pol godine rok vladavine, razpisala je občinske izbore i pobjedila opet protivnike u sva tri tjela. Nu to nebijaše pravo ni zemaljskomu odboru, ni domaćim odpadnikom a ni političkoj oblasti, te su svi zajedno izposlovali, da se zastupstvo razpusti, nove izbore uniši, te imenuje vladinoga komesara. Takovim bijaše imenovan neki umirovljeni niži financijalni činovnik, koj je radje zalazio u krčme nego li u občinski ured i koj si izabra za pomoćnika najljućeg narodnog protivnika u onoj občini, poznatoga odpadnika Bartolich-a. Na mnogobrojne pritužbe ustmene i pismene kod političke oblasti u Kopru i kod samog namjestničtva u Trstu odpraviše napokon rečenoga komesara, te imenovaše predsjednikom upravnog vieća poznatoga Gunjca, koj je bio, kako rekosmo, jur prije občinu spravio na rub propasti. Sada su dakle na občini neograničeni gospodari *Gunjac* i *Bartolich*, koji pripravljaju po *svoju* listine za nove izbore. Kako se čuje predložili su jurve odbor za reklame proti listinam, koje su na sve moguće načine sastavljene. U taj odbor metnuše same narodne protivnike.

Proti takovomu pristranomu, nepravednomu i protizakonitomu postupanju diže se sve što je u občini pošteno i neodvisno. Do 30 najvriednijih občinara sastavilo je na c. k. namjestničtvo utok proti ocrtanomu postupanju rečenog vieća. Dvojica izmedju njih ponesoše dne 19. t. mj. taj utok na c. k kotarsko poglavarstvo u Kopru. Gosp. c. k. savjetnik *Schaffenhauer*, čim je uvidio o čemu se u otoku radi, nije htio niti govoriti sa onom dvojicom, već ih srdito odpravi, dapače odtjera. Taj utok bijaše jučer predan na namjestničtvu. Od kojega očekujemo, da će već jednom učiniti kraj nesnosnim odnošajem u onoj nesretnoj občini. Ostanu li na upravi sadašnji upravitelji i bude li se njim dopustilo, da provadjaju nove izbore, bojimo se, da će doći u onoj občini do nemira i izgreda, kakvih nismo jošte imali u Istri. Mi činimo već sada odgovornimi one, koji podržavaju ono stanje u Pomjanu, a naše zastupnike u Beču molimo, da traže od ministarstva neka se dade točno obaviestiti o činjenicah, navedenih proti sadašnjim upraviteljem u spomenutom utoku i neka naloži podredjenoj vlasti, da uredi nesnosne odnošaje u Pomjanu. Tamo vrije silno i nedao Bog da započme kipiti.

Izjava. „Slavensko kršć. narodne sveze."

I. Mi hoćemo ustrajati u parlamentarnoj većini, sudjelujući da se uspostave redovite parlamentarne prilike, te ćemo takodjer pristupiti u jednu statutarnu organizaciju desnice, osnovanu na temelju ravnopravnosti, u sjegurnomu očekivanju, da će nas ista pomagati pri praktičnomu izvedenju temeljnih načela, sadržanih u programu „slav. kršć. nar. sveze", koja se ne kose s osnovom adrese.

II. Namjerni smo takodjer pogamati vladu, ali ipak možemo to jedino pod uslovom, da se ista vlada izjavi, da će vladati u duhu većine, te da će, bez obzirenja, obzirom na aktualne potrebe naroda od nas zastupanih, na administrativnomu polju preduzeti mjere, koje bi bile kadre stvoriti u nami uvjerenje, da je vlada došla do jake odluke, da će na svakomu polju javnoga rada ostraniti dosadanje nedostatke.

Beč, 1. oktobra 1897.

Glavna skupština Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri. Prekasno za današnji broj stiglo nam je iz Kastva izvješće zadnje glavne skupštine naše „*Bratovšćine*" koje ćemo po mogućnosti u cielosti priobćiti u broju od danas osam dana.

Popravak. U zadnjem broju priobćili smo viest o promjeni svećenstva u krčkoj biskupiji, gdje je glasilo, da ide č. g. Bonifačić u Novalju, dočim bi moralo glasiti, da ide u Supetarsku na Rabu a č. g. M. Maračić u Novalju, što ovim izpravljamo.

Osjeguravajuće družtvo proti nezgodam sa sjelom u Trstu pripravlja se k izboru novoga predstojničtva. Dotični odbor razpošilje jurve glasovnice po pošti. Ove valja izpuniti i poštom natrag poslati. Gospodari i radnici, koj su podvrženi osjeguranju proti nezgodam i imadu pravo izbora, ako nedobiju glasovnice neka je najdalje do 23. t. mj. reklamiraju. Talijani Primorja, osobito oni Trsta napinju sve sile, da dodje što više njihovih u predstojničtvo dočim preporučamo mi naše muževe, koji će imati i srca i ljubavi za naše ljude u slučaju kakve nesreće ili nezgode.

Preporučamo osobito našim drugovom, hrvatskim novinam u Dalmaciji, da bi se ozbiljno i bezodvlačno latile ovoga posla.

Izvješće kotarske gospodars e zadruge u Krku. Jučer primili smo obširno izvješće o djelovanju kotarske gospodarske zadruge u Krku, koje ćemo u budućem broju priobćiti kano prilog.

Izpravak. Pometnjom slagara nosi zadnji broj našega lista brojku 42, a moral bi biti 41, što ovim izpravljamo.

Prenos mrtvih ostanaka dvojice slavenskih velikana iz Beča u Biograd odnosno u Ljubljanu. Dne 10. t. mj. u 2 sata poslje podne izkopani su na groblju sv. Marksa, iz grobova smrtni ostatci Vuka Stefanovića Karadžića i Bartolomeja Kopitara. Pri tom svetčanom činu zastupali su: srbsku vladu poslanik Mihajlović sa svojim osobljem; srbsku akademiju nauka bivši ministar predsjednik Stojan Novaković, drž. savjetnik u miru Gjorgjević i drž. savjetnik Nešić; visoku školu dekan filozofkog odjela prof. Stanojević; grad Biograd podnačelnik Rajić; austrijsko ministarstvo nastave dvorski savjetnik dr. Rezek; grad Beč načelnik dr. Lueger; Čehe poslanik sjednik dr. Kramař; Slovence dvorski savjetnik Šuklje i zastupnici Einspieler, Krek, Žičkar i Žitnik; bečku akademiju znanosti dr. Jagić; a mnogobrojna ina slavenska družtva njihovi zastupnici. Pošto su se odličnici sakupili na groblju, blagoslovljeni su liesovi s ostancima. Blagoslov smrtnih ostanaka Kopitarovih obavio je slovenski zastupnik Einspieler uz asistenciju zastupnika Kreka, Žičkara i Žitnika, a ostanke Vukove opojao je sveštenik srbske pravoslavne obćine. Iza toga pozdravio je zast. Šuklje sve prisutne oficielne zastupnike razunih korporacija, a za tim je Stojan Novaković rekao spomen-slovo u čast Kopitaru, a docent na bečkom sveučilištu dr. Matej Murko u čast Vuku Karadžiću.

Pošto je slavensko pjevačko družtvo odpjevalo dva žalobna zbora, digneti su dragocieni liesovi na mrtvačka kola, te su u pratnji mnogobrojnih kočija odvezeni na

južni, odnosno državni kolodvor, od kuda su večernjim vlakom pokojnici preveženi i. to Kopitar u Ljubljanu, a Karadžić u Biograd.

Poziv na pretplatu!

Složio sam opet u rukopisu toliko gradiva, da se lijepa knjiga i obsegom i sadržajem opremiti i u svijet poslati možo.

Knjiga će nositi naslov: *„Duhovni govori o djelu našega otkupljenja"*. Djelo to našega otkupljenja i spasa bilo je svrhom utjelovljenja Sina Božjega a naš konačni cilj, pa je stoga svakomu potrebito, da čim više o tomu razmišlja ter na svoju vjekovitu sreću i spas upotrijebi. Ja sam to djelo našega otkupljenja obradio u formi prikladnih predika za nedjelje i blagdane. Niz tih predika vuče se od *prve nedjelje Adventa do Spasova*, odnosno do Duhova i presv. Trojstva; obuhvaća dakle vrieme *božično, korizmeno i uskrsno*. Osim toga imaće knjiga „Dodatak", u kojem je nanizano nekoliko Marijinih prigodnih predika, pa sam uvjeren, da će mnogima dobro poslužiti. Svih ukupno govora ima 55.

Buduć će knjiga obsegom svojim biti veća od svih do sad po meni izdanih knjiga naime *28 tiskanih araka* to će i troškovi biti znatno veći, pa zato nek se nitko ne čudi, što će i cijena biti veća, naime 1 for. 80 novč. zajedno sa poštarinom, dakle 6 novčića po arku, a to sigurno nije mnogo. Da li će pako sadržaj knjige odgovarati toj prividno većoj cijeni, nek bude *za sada* preporukom pretpostavljena mi duhovna oblast, koja je djelo odobrila.

Pošto se troškovi imaju djelomice namiriti prije raspačavanja knjige, a ja gotovoga novca nemam, zato sam slobodan ovim putem zamoliti gospodu i braću, da me blagoizvole pretplatom ili bar. predbrojkom u tom poslu potpomoći. Knjiga će pravovremeno, bez daljnih troškova, prispjeti u ruke mojim pretplatnicima i predbrojnicima.

S tim otvaram predplatu na *„Duhovne govore o djelu našega otkupljenja"*.

Ivan Becić,
župnik u Aljmašu i prisjednik duh. stola. z. p. Dalj u Slavoniji.

Priposlano.*)

Častnomu gospodinu

don Čedomilu Korbaru

kapelanu kod
Sv. Marije od Zdravlja.

Vi se, gospodine, već odavna titrate našim poštenjem i izrabljivate našu uztrpljivost.

Vi ste ono neke večeri — valjda u mutnoj hori — rekli, da nema u našoj četi niti jednoga poštenoga čovjeka, niti jedne poštene žene; župani da su *„hulje, lopori, tatovi"*.

Pred dvie nedjelje rekli ste ispred oltara, da smo mi podpisani sinovi županah i ključarah crkve Sv. Marije od zdravlja ukrali crkvenu vunu, te ju prodali i kao da Vam to nije bilo dosta, ocrnili ste nas pred g. župeupraviteljem kao najveće lopove.

Čini se, da Vam je klevetanje prešlo u krv!

Sada, kad nema više, ovdje velezaslužnog i obljubljenog g. *Vrbke*, da se i nadalje blatom na njega nabacivate; sada kad ste pred presvjetlim biškupom — na veliku radost prisutnih šarenjaka — denuncirali zaslužnog kapelana g. *Meglića*, da drži u sobi sliku *Strossmajerovu* (velikog li zločina! po Vas bivšeg Magjarona a sada šarenjaka dakako!); sada Vam se prohtjelo izrigati svoj jed i na ovo mirno pučanstvo.

Gospodine! ako Vam Vaše poštenje nije šala — kao što Vam je žalibože tudje — imat ćete doskora prilike, da pred sudom dokažete koliko je temeljito ono, što ste Vi tolikom sigurnošću *ispred oltara božjega* tvrdili.

Vi ste, se, gospodine, onomadne hvalili, da sva zasluga ide Vas, što je sva naša četa glasovala za dičnog *Laginju*. Kazali ste dapače, da pošto *„Naša Sloga"* nije proslavila to, tobože Vaše junaštvo, *a Vi ćete u drugi tabor*. Tako, dakle P.

Vi ste dakle onda samo iz **interesa** za nas glasovali! Dobro je, da se i to znade!

Gospodine! ako Vi mislite, da ćete ma i jednog od nas u svoje zamke uplesti, kruto se varate; to Vam po nama poručuje ova hrvatska četa! Sveta Marija *nije Kanfanar!*

Sv. Marija od Zdravlja dne 8 oktobra 1897.

Ante Berglé
občinski poslužnik.

Ante Lupetina.

*) Tiskamo po cieniku i bez kakve odgovornosti. Op. Ured.

Na prodaju
grede i dužice.

Podpisani javlja ovim sl. občinstvu, osobito graditeljem i bačvarom, da ima na prodaju:

1) **1000 komada gredah**
svake debljine i duljine uz veoma nizke ciene. Grede jesu jelove i smrikove

2) **Dužica za bačvare**
smrikovih i jelovih svake vrsti.

Naručbe prima ustmene i pismene

Anton Medvedić
trgovac lesom
Klana (Istra).

Železnato vino

preizkušenega, zanesljivega učinka, ima v sebi lehko prebavljiv železnat preparat, kateri učinkuje pri slabotnih, na pomanjkanju krvi in na živcih trpečih osebah, priporočljiv posebno tudi za slabotne, bledo otroke.

Deset gramov tega preparata ima v sebi 25 miligramov železnatega klinka in 10 miligramov izločka iz skorje kinakinega drevesa.

Lekarnar Piccoli v Ljubljani (jamči za označeno, smeraj jednako sestavo, potrjeno po kemični raskrojbi dr. Hagerja v Frankobrodu na Odri in prof. Balt. Knapitscha, zaprisiženega sodnijskega kemika v Ljubljani.

Steklenica imajoča pol litra velja 1 gld., 4 politerske steklenice 3 gld. 60 kr., franko s poštnino vred 4 gld.

Klesarska radionica.

Podpisani časti se javiti p. n. občinstvu, da je u Voloskom — Cernikovica — otvorio

novu klesarsku radionicu.

Isti preuzima naručbe svih u klesarsku struku zasjecajućih radnja iz svakovrstnog kamena i mramora, te obavlja iste na zahtjev po nacrtu točno i sjegurno; izrađuje takodjer na zahtjev crkvene stvari: žrtvenike, spomenike itd. Naručbe obavlja uz najniže ciene brzo i točno, te se preporuča p. n. občinstvu za mnogobrojne naručbe.

Volosko, 26. julija 1897.

Franè Ferlan
Volòske-Cernikovica.

Prave brnske suknene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muške odjele sleji samo	for. 3·10 iz dobre „ 4·10 iz dobre „ 4·50 iz dobre „ 6·— iz bolje „ 7·75 iz fine „ 9·— iz najfinije „ 10·50 iz još finije	jarve ovčje vune

Jedan coupon za orne salonske odjele for. 10. Tvari za gornje kapute, Hoses, Peruvienne, Doskinge. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kamgarne i Cheviote itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna Kiesel-Amhof u Brnu

Uzorci badava i franco. Pošiljka vjerne uzorka.

Pozor! P. n. občinstvo upozorje se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se iz izravne narudžbe nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Tko pije
Kathreiner-
Kneippovu sladovu kavu?

Svaki

tko ljubi točnu kavu a prištedit hoće i zdravlje sačuvat.

Pravi, čisti, izvrcani med
od cvieća i lipe I. vrsti

za liek i jelo u izvornih bocah 1 kô á 85 nč.

iz svoga racijelnoga pčelinjaka prodaje

Franjo Ryšlavy,
župnik na Munah — Podgrad — (Istra)

U cieloj ovoj okolici nesiju kmeti sasma ništa, najde niti ovdje raste vres; za to je ovaj med isključivo od cvieća i lipe, dakle I. vrsti. Pošto je pako izvrcan, čist je kao kristal, a samo takov med može se bez škode i straha rabiti za liek i jelo.

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugariji
i po inozemstvu
ALOJZIJ MOŽETIĆ
TRST — Piazza dei Negozianti br. 1. — TRST

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj te inozemstvu, posreduje putovanja u Aziju, Afriku, Ameriku i Australiju, te po cieloj Evropi, zastupa najbolja parobrodarska družtva, posreduje kod osjeguranja proti nezgodama uz bezplatnu poduku toliko pismenu kao ustmenu u svim mogućim putnim prigodama; jamči najniže ciene i najbolju poslužbu.

Tiskarna Gutenberg
tiskarska ces. kralj. univerzitetne tiskarne „Styria"
13 Sackstrasse — GRADEC — Sackstrasse 13
TOVARNA ZA OBRTNE IN CONTO - KNJIGE
zistem „Patent Workmann Chicago"
Razširjeni zavod — Knjigovezstvo.

priporoča se za prijazne naročbe so zatrdilom primernih cen in točne postrežbe.

Izdelovanje vsakovrstnih tiskovin kakor: časnikov, rokovnikov v vsakem obsežju, urnikov, plakatov cenikov, računov, memorandov, okrožnic, papirja za listo in zavitkov z napisom, naslovnih listkov jedilnih listov pavabil itd. itd. — Bogata zaloga glavnih-, Conto-Corrent-knjig, Saldi-Conti, Fakture Debitoren, Creditoren, Cassa-knjig, Strazza, Memorialo, Journalov, Prima-nota, odpravnih, menjičnih časo-zapadnih in knjig za kopiranje, kakor tudi vseh pomožnih knjig, potem raztirnega (črtanega papirja, Conto-Corrent, svilenega papirja za kopiranje, flatov iz kavčeka za kopiranje, skledic iz cinka za kopiranje itd.

Za naročbe in nadaljnja pojasnila obrniti se je do glavnega zastopnika

Trst, Via delle Acque 6 — ARNOLDO COEN — Via delle Acque 5 Trst

Sve strojeve za poljodjeljstvo i vinogradarstvo
Ciene iznova snižene
PREŠE ZA GROŽDJE, DIFERENCIALNI SUSTAV.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav; ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

IG. HELLER, BEC
II/2 PRATERSTRASSE 49 — Cienike i svjedočbe gratis! — Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafakcija!

Skladište pokućstva

tvrdke Aleksandra Levi Minzi
Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladište pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladište zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolene u Tratu

Broj 43 U Trstu 28. oktobra 1897. Godina XXVII.

Nefrankirani se dopisi ne tiskaju. Priobćena se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše sloge". Ime, prisime i najbliže pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za 85 for., za sciljko 2⁵ for. na godinu. Razmjerno for. 2⁵/₂ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na male jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farnete br. 14.

Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Sjetite se
Družbe sv. Cirila i Metoda
u Kastvu!

Glavna skupščina

„Bratovščine hrvatskih ljudi u Istri" obćinvana u Kastvu dne 3 oktobra 1897.

I. Pozdrav predsjednika.

Pošto bijaše ustanovljen dostatan broj pristatnih članova, otvori podpredsjednik veleučeni gosp. Vjekoslav Spinčić skupščinu sa sliedećim po prilici nagovorom:

Slavna skupščino! Žalim, što evo već treći put moram kao podpredsjednik otvoriti skupščinu „Bratovščine hrvatskih ljudi u Istri"; ovaj put radi toga, što je bolestan družtveni predsjednik, dični naš sbćina, veleč. gosp. Ante Turak. Siguran sam, da govorim od srdca svijuh vas, ako predlažem, da u znak harnosti i poštovanja uzpram njemu, odaberemo odbor, koji bi imao odmah iza zaključka ove skupščine pozdraviti ga i izraziti mu sučut svih skupščinara. (Predlog se prima, te bi za to odlučen upravni odbor).

Kako ćete kasnije čuti iz izvješća tajnika i blagajnika, nije Bratovščina ni ove godine nazadovala, al nije napredovala kako bi morala i mogla. Revnijim nastojanjem rodoljuba oko sabiranja članarine i inih prinosa, i uz dobru volju svih prijatelja naroda, moglo bi se mnogo više postići, nego li se faktično postiže.

Ove upravne godine razdielio je odbor u podpore siromašnim učenikom 630 for. Moje je mnienje, da u ovih žalostnih prilikah, u kojih živimo, nesmijemo stvarati glavnica za kasnija vremena, nego da moramo od uniśloga prihoda razdielfti u podpore, koliko najviše možemo. Gospodo moja! potrebe su velike, nečekajmo veće. Narod nam propada, potišten je neuk i prezren. Led ga bije, odkud bi ga imalo sunce grijati. Većinom tuđje činovničtvo nemari za njegove tegobe, jer nije njegova krv. Nam treba uzgojiti ljudi naše krvi: činovnika, svećenika, učitelja itd.; radi toga podupirajmo naše siromašne mladiće na naukah, pak će oni jednom kad svrše nauke i stupe u službe, čutiti i raditi na korist naroda iz kog su nikli.

U nadi, da će naša „*Bratovščina*" bolje napredovati i uspješnije podupirati siromašnu, našu učeću se mladež, pozdravljam Vas veleštovane gospodo, kličuć vam: Bog vas poživio!

Na poziv predsjednika čita tajnik sliedeće:

II. Izvješće tajnika

o djelovanju odbora od 24. septembra 1896. do 3. oktobra 1897.

Slavna skupščino!

Napredak „*Bratovščine*" u ovo posliedoje doba, odkad uz nju obstoji za napredak našeg naroda isto hvalevriedna „*Družba Sv. Cirila i Metoda za Istru*", nije više onakav, kakav je bio u prijašnje vrieme. Družtvo nenazaduje ni sada, al nenapreduje kako bismo željili i kako bi moglo napredovati.

Ovogodišnji prihod „Bratovščine" sastoji iz:

1.	Članarine	f. 97·80 nč.
2.	Prinosa članova utemeljitelja . .	f. 75·— „
3.	Darova u gotovom	f. 311·45 „
4.	Darova u nominalnoj vriednosti	300 f.
5.	Oprosta čestitanja	f. 15·— „
6.	Uplaćenih interesa	f. 118·30 „
	Ukupno u gotovom	f. 617.55 „
	i nom. vr.	300 f.

Najlože stojimo sa upladivanjem interesa. Vjerovnici nisu još nikad tako nemarno zadovoljivali svojim dužnostim kako ljetos. Odbor biti će najzad prisiljen sudbeno postupati proti nemarnikom, kako je na taj korak od glavne skupščine već ovlašten bio.

Oprost od čestitanja i članarina isto su se umanjili, dočim su darovi u raznih prigodah još uvjek najnunosniji prihod.

Od družtava i pojedinaca, koji se tekom ove godine sjetiše „Bratovščine" i priteköše njoj u pomoć svojom rukom darovnicom, vriedno je, da ovdje spomenem barem sliedeće:

1. Presvjetli *Dr. Dinko Vitezić*, pokrovitelj družtva, pismom od 31. maja t. g. upravljenim na predsjednika „Bratovščine" moli, da isti bude tumačen njegove najtoplije harnosti prama našemu družtvu na odlikovanju, što ga je skupščina obdržavana dne 24. septembra 1896. jednoglasno imenovala svojim pokroviteljem, te u znak zahvalnosti dostavlja kao maleni prinos velikim potrebam družtva svotu od 100 for. žaleć, da mu njegove ekonomske okolnosti nedopuštaju izdašnijom svotom pripomoći plemenitomu cilju, koji našem družtvu lebdi pred očima.

2. Česi, svećenici i dva doktora, da proslave uspomenu prerano preminulih svojih zemljaka u Istri sakupiše 100 for. za „Bratovščinu".

3. Blagopokojni *Franc Zupan*, kapelan u Poljanah, bivši za života uvjek revni podupirateli „Bratovščine, sjetio se iste u smrtnom času ostaviv joj opornikom 30 f.

4. Slavna „*Posujilnica*" u Kopru sjetila se i ove godine „Bratovščine" doposlav njoj svotu od 25 for.

5. Članovi „*Čitaonice*" u Vrbniku mjesto vienca na odar svoga sučlana *Bozanića* sakupiše i darovaše 24 for. 75 novč.

6. Rodoljubna „*Tiskara Gabršček*" u Gorici nije „Bratovščini" za izradnju dvih diploma družtvenim pokrovitelju *Dr. Dinku Vitezića* ništa računala obzirom na njezin plemeniti cilj, premda je radnja bila vriedna preko 15 for.

7. Gosp. *Slavoj Jenko* narodni zastupnik sakupio je prigodom pira *Ane i Cirila Kumar* 11 for. 50 novč.

8. Gosp. *Sterk Anton* posjednik i pomorski kapetan darovao je družtvu 5 for.

9. Gosp. *Mate Kundić*, posjednik, mjesto vienca na odar pok. Albertinija 5 for.

Osim toga darovali su družtvu:

1. Monsignor *Vinko Zamlić* 1 akciju „*Narodnoga doma*" u Kastvu nominalne vriednosti 100 for.

2 Veleučeni gosp. *Vjekoslav Spinčić* 2 akcije „*Narodnoga doma*" u Kastvu nominalne vriednosti 200 for.

Svim ovim i ostalim ovdje nenavedenim prijateljem i podupirateljem našeg družtva, koji su se kojom god prigodom većim ili manjim darom sjetili „*Bratovščine*", budi ovdje izrečena najsrdačnija hvala.

Među članove utemeljitelje pristupili su ove upravne godine uplativ svotu od 25 for. sliedeća gospoda:

Fiamin Ivan posjednik u Opatiji, *Čikovič Ljudevit* kapelan u Opatiji i *Mate Šepić*, učitelj u Kastvu. Od povjerenika iztaknuli su se ljetos gg.: *Anton Andrijčić* župnik u Baški, *Brozović Albert* naučitelj u Vrbniku i *Rajmund Jelušić* župnik u Berseču.

Usljed razpisa natječaja na podpore „*Bratovščine*" prispjela je ukupno 61 molba. Podporu je molilo:

a)	Sveučilištnih djaka		5
b)	Gimnazijalaca		27
c)	Učiteljskih kandidata i kandid.		18
d)	Učenika c. k. pripravnice . . .		10
e)	Učenika delavske škole		1
	Ukupno molitelj		61

U svojoj sjednici od 19. maja t. g. odlučio je odbor sliedeće podpore:

a) Sveučilištnim djakom:

1.	G. A. (Poreč-Beč)	50 for.
2.	Ž. J. (Poljane-Beč)	50 „
3.	M. A. (Poljica-Beč)	50 „
4.	C. M. (Karnica-Beč)	50 „

b) Gimnazijalcem:

1.	P. M. (Vrbnik-Sušak) . . .	10 for.
2.	B. J. (Vrbnik-Sušak) . . .	10 „
3.	B. A. (Beli-Sušak)	30 „
4.	B. M. (Vrbnik-Sušak) . . .	30 „
5.	J. R. (Trst-Sušak)	10 „
6.	T. M. (Cres-Sušak)	30 „
7.	J. M. (Lisac-Sušak)	30 „
8.	G. J. (Srdoči-Sušak) . . .	30 „
9.	F. M. (Omišalj-Sušak) . . .	30 „
10.	Ž. V. (Veprinac-Sušak) . .	25 „
11.	B. A. (Spinčići-Sušak) . . .	25 „
12.	Ž. P. (Bačve-Senj)	30 „
13.	S. J. (Pićan-Pula)	30 „

c) Učiteljskim kandidatom i kandidatkinjam:

1.	B. F. (Baška-Kopar) . . .	30 for.
2.	M. J. (Pazin-Arbanasi) . .	30 „
3.	Š. L. (Perenići-Gorica) . .	30 „

d) Učenikom c. kr. pripravnice:

1.	C. M. (Medulin-Kastav) . .	7 for.
2.	G. J. (Kosariga-Kastav) . .	8 „

e) Učenikom delavske škole:

1.	L. S. (Kastav-Kastav) . .	5 for.

Po tom je dobilo:

a)	4 sveučilištna djaka . . .	200	for.
b)	13 gimnazijalaca	320	„
c)	3 učiteljska kandidata i kandid.	90	„
d)	2 učenika c. k. pripravnice	15	„
e)	1 učenik delavske škole .	5	„
	23 djaka Ukupno	630	„

Od toga odpada na:

a)	Kvarnerske otoke	8 djaka,	220 for.
b)	Liburniju, . . .	8 „	205 „
c)	Ostalu Istru, . .	7 „	205 „
	Na cielu Istru . .	23 „	630 „

Od svog postanka do danas razdielila je „*Bratovščina*" u podpore 11·517 for.

PODLISTAK.

Istarski razgovori.

Preporučeni na razmišljanje svim Istranom, a poznajuće predancem i njihovim drugovom.

Mate: Pa i pravo mu stoji!

Ive: Gledaj ovu knjigu! Ovo su pjesme našega najboljega pjesnika *Petra Preradovića*. Taj neumrli naš pjesnik izpjevao je još god. 1845. jednu pjesmu pod naslovom „*Izdajica*". Kad bi bio znao, kakove će se nać izdajice dan danas u Istri, bi bio malo veću i strožu pjesmu izpjevao.

Mislim, da neće škoditi, akc ti na glas pročitam tu pjesmu. Dakle da čujemo.

„Izdajica.

Tko to mene vjek s otražka —
Kud se godjer kreniem — sliedi?
Na čelu mu klobuk sjedi,
Nit haljina nije naška.
Po perju te poznam, ptico,
Sram te budi, *izdajico!*

Digni glavu, napried skoči,
Nek se čelo čela tica,
Kad si čovjek božjeg lica,
Šta po zemlji vučeš oči?
Gdje t'je obraz kukavico?
Sram te budi, *izdajico!*

Zašto i ti tad ne stojiš,
Kad ja stanem i žestoko
U te uprem bistro oko?
Zašto bježiš, šta se bojiš?
Srce gdje t'je, kukavico?
Sram te budi, *izdajico!*

Kad te j' moje krvi žedja,
Trgni sablju od pojasa,
Prsimice daj mi glasa,
Al se koji iza ledja,
Razbojnička potajnico!
Sram te budi, *izdajico!*

Nemaš snage, nemaš srca,
Slab po duhu i po tielu,
Što će t' ostat spomen djelu,
Kad te smrt u zemlju skrca?
Oj spomeni bit će dosti
Za prevraćat tvoje kosti!"

Mate: Po svetega tića, to je strašna pisma! Znate ča gospodine?! Ja ću Vas neč prosit. Budite tako dobri, pak mi posudite na jedno tjedan dan tu knjigu. Svaki bim dan navadil se jednu kitičn, onako u večer, kad mi je lazno, dok se ne bim celu navadil.

Ive: Drage ću Vam ju volje posudit makar i na više tjedana. Pak čitajte malko divne pjesme našega velikoga pjesnika, a ujedno naučite i spomenutu pjesmu. Kasnije opet naučite i djecu svoju toj pjesmi, neka ju svi znaju. Pak će bit onput manje izdajica i manje zavedenih i zapeljanih ljudi, nego ih je sada.

Mate: Bit ćet služeni, gospodine! Bog Vam plati za to delo. Bože daj, da progledaju neki naši lahkovjerni ljudi, pak će bit onput slabo izdajicam, a našemu narodu bolje.

Ive: Tako je, tako, Mate!

Mate: S Bogom, gospodine!

Ive: Bog, Mate, Bog!

V.

Kakovi su talijanski zastupnici doma i u Beču?

Mate: Povejte mi čagod i od talijanskeh deputati va Beče, zač sam čul, da ta gospoda tamo gore ne delaju baš najlepšu *figuru*.

Ive: Dragi Mate, da je bečki parlament va Poreče, Rovinje, Trste, al gdje god drugdje, biš videl, da bi oni delali i prelijepu *figuru*, ali ja, tamo gore va Beče ne bivaju Talijani, pa se ne more kričat po cestah, nabacivat se s kamenjem i z limuni i krompirom. Vide oni tamo, da ni talijanske mularije i fakinaže, koja bi kričala „porchi croati" i „eviva Italija", pak onput nimaju ni oni dosti koraja va Beče.

Mate: Ej, znam ja dobro; da je Beč neč drugo, nego talijanski gradići u Istroj, pak se onput ni talijanski deputati ne ćute va Beče tako dobro, kako doma, kade moru delat, ča te, pa još ih i goveran pomaže.

Ive: Lahko je va Istroj priredjivat nemire, al tamo gore ni tako lahko, kako se to pari. Va Istroj imaju slobodne ruke, i tu njim je na volju, ča će delat, ali va Beče treba bit mirno i krotko kako i janje. Ki bi videl talijanske zastupnike va dijete u Poreču, al Trstu, a onput va Beču, moral bi se jako čudit, kako se ti menjaju. Va Poreču i Trstu sve je njiho, tu oni gospodare po volje, njiha je većina va dijete, pa s našemi deputati delaju ča te. Tako su bili storili i one proklete *školske taksi* prez volje i proti želji naših deputati. Talijani — mi se pari — ima va Poreču do 21, a naših samo 9, premda je nas va Istroj dva puti više nego Talijani.

Mate: Ali znate, gospodine, da je to vela, vela nepravda.

Ive: Po pravice bi moralo naših bit 20, a njiheh 10, a kad tamo, to je sve nopak. Njihi, to jest talijanski deputati moru storit ča te, zač jih je preko dvaputa više nego naših. Tako su preko volje naših deputati storili one *nesrećne taksi*, a još su neprijatelji oteli to hitit na naši, samo, da jih puku omraze.

Mate: Sram jih bilo tako gerdo lagat!

(Još će toga biti.)

Cielokupna glavnica „*Bratovščine*“ iznaša 11·964 for. 02 novč. prema tomu povećala se je ove godine uz sav skromni prihod kakav je bio za 372 for. 49 novč.

Nova družtvena pravila potvrdila je visoka c. k. vlada, te će se već danas razdieliti medju prisutne članove a ostalim poslati kroz povjerenike.

Odbor nije uvidio potrebu, da u današnjih okolnostih pristupi u Clearinov promet, kako je zaključeno na lanjskoj glavnoj skupščini, jer taj blaženi novac tako na riedko pritiče u družtvenu blagajnu, da bi većina čeka ostala neupotrebljena i družtvo imalo bi za gotovo više štete nego koristi.

Zaključujem ovo kratko izvješće u čvrstoj nadi, da će „*Bratovščina*“ još ljepo napredovati na korist i napredak istarskog Hrvata.

M. Špičić, tajnik.

Skupščina prima izvješće tajnika do znanja, na što predsjednik pozove blagajnika, da dade izvješće o gospodarenju sa družtvenim imetkom u ovoj godini.

III. Izvješće blagajnika.

Gospodarenje

blagajnom družtva „Bratovščina hrvatskih ljudi u Istri“ u Kastvu, za dobu od 24. septembra 1896. do 30. septembra 1897.

Naslov:

A. Prihod iznašao je:

I.	U godišnjih prinosih . . f.	97.30
II.	Interesa . . . . . „	118.30
III.	Od čestitanja prigodom promjene godine . . . . „	15.—
IV.	U darovih . . . . . „	311.45
V.	Od članova utemeljitelja „	75.—
VI.	Povratjenih kapitala . . „	150.—
VII.	Preostatak blagajne od dne 24. sept. 1896. . . . . „	474.65
VIII.	Tri akcije „Nar. Doma“ u Kastvu nom. vred. à 100 fr. je 300 fr.	
	Iznaša ukupna svota prihoda f. i 300 for. nom. vried.	1241.70
	Od ukupne svote prihoda u iznosu od f.	1241.70
	Odbiv svotu razhoda u iznosu od „	1047.86
	Preostaje gotovine u blagajni „	193.84

B. Razhod bio je sliedeći:

I.	Podporu podielilo se iznosu od . . . . . f.	630.—
II.	Na jednu privatnu zadužnicu uzajmilo se . . . . „	200.—
III.	Uložilo se u „Posujilnicu“ u Kopru . . . . . „	25.—
IV.	Za odkup jedne akcije „Nar. Doma“ izdalo se . . . . „	125.—
V.	Pristojba na tri darovane akcije „Nar. Doma“ izplatilo se c. k. poreznom uredu u Volosku. . . . . „	35.75
VI.	Ostali pomanji troškovi kao poštarina, pisarnički rekviziti, dva okvira, tiskanje pravila itd. iznašahu . . „	32.11
	Iznašala ukupna svota razhoda „	1047.86

Stanje imovine

družtva „Bratovščina hrv. ljudi u Istri“ u Kastvu dne 30. sept. 1897.

Naslov:

I.	U hranilnicah, posujilnicah, štedionicah ima uloženih . . . . . f.	4279.98
II.	Na privatne zadužnice-obveznice ima uzajmljenih . . . . . „	3840.—
III.	U državnih obveznicah, založnicah kreditnog zavoda, akcijah i srećkah „	2790.—
IV.	U zaostalih interesa, vried. družtvenih stvari, gotovine u blagajni . . „	1054.04
	Iznaša ukupna imovina „Bratovščine“ . . . . . „	11964.02
	Uzpor-div ovogodišnju ukupnu imovinu „Bratovščine“ u iznosu . . . . . f.	11964.02
	Sa prošlogodišnjom u iznosu od „	11591.53
	Povećala se imovina „Bratovščine“ za . . . . . „	372 49

U Kastvu, 30. sept. 1897.

M. Grosman, blagajnik.

IV. Izvješće revizijonalnog odbora.

Računanje god. 1896-97 pregledano je i u redu pronadjeno, zato predlažemo da se upravi družtva absolutorij podieli i g. blagajniku zahvalu izrazi.

U Kastvu, dne 2. oktobra 1897.

Censuralni odbor:

Ante Dukić v. r. — *M. Jelušić* v. r. obć. načelnik.

V. Izbor upravnog odbora.

Predsjednik bude imenovan jednoglasno dosadanji predsjednik velečastni gosp. *Ante Turak*, župnik-dekan, a zatim bi aklamacijom izabran ostali stari odbor, koji se sastoji iz sliedećih članova: *Vjekoslav Spinčić*, podpredsjednik — *Miroslav Grosman*, blagajnik — *Mate Špičić*, tajnik — *Nikola Butković*, odbornik — *Vinko Zamlić*, odbornik — *Mijo Laginja*, odbornik.

Podpredsjednik zahvali se u kratko u ime odbora na povjerenju, koje skupščina ima napram odboru i obeća u ime istoga, da će po svojih silah raditi na korist i prospjeh družtva.

VI. Izbor revizijonalnog odbor.

Za pregledavanje računa izabrani su dosadanji članovi: gg. *Kazimir Jelušić*, *Ante Dukić* i *Božo Dubrović*.

VII. Različiti predlozi.

G. podpredsjednik javlja skupščini, da je prečastni gosp. *Petar Flego* kanonik u Trstu, koji ima pravo tiskati i razprodavati molitvenik „*Oče budi volja tvoja*“ isto pravo ponudio „*Bratovščini*“. Odbor je njegovu ponudu primio sa zahvalnošću u svojoj sjednici, ali da u tom bude riešen svake odgovornosti, predlaže tu stvar na potvrdu glavnoj skupščini. Skupščina je jednoglasno usvojila taj predlog i zaključila, da se prečastnomu gosp. *Petru Flegu* izrazi zahvala a odboru dala sloboda, da u potrebi nadje sposobnu osobu, koja bi uz odštetu opravljala posao glede razpošiljanja knjiga.

Gosp. *K. Jelušić* predlaže, da se tom prigodom dade tiskati checke. Prima se.

Pošto se nitko više nejavi za rieč zaključi podpredsjednik skupščinu, zahvalio na uzornom redu i pozvao skupčinare, da Njegovomu Veličanstvu našemu premilostivomu cesaru i kralju *Franu Josipu I.* uzkliknu trokratni živio, čemu se jednoglasno odazovu.

Izvještaj

o XII. glavnoj skupštini krčke gospodarske zadruge, držanoj u Vrbniku, dne 14. listopada 1897.

Usljed poziva, objavljenog članovom u 38. br. ovogodišnje „Naše Sloge“ sastalo se u Vrbniku 20 članova i više gostova.

U 10 ura prije podne predsjednik dr. Dinko Vitezić otvara skupštinu, te prelazi na dnevni red.

TOČKA I.

Pozdrav predsjednikov.

Raduje se što može pozdraviti nadošlu gg. članove i gostove u rodnom mjestu, al ipak mora konstatirati, da vidi puno manje njih nego na lanjskoj skupštini, prem je onda bilo slabije vrieme. Za to ponovno preporuča članovom što toplije, da dolaze na glavnu skupštinu u većem broju, gdje će i nečlanovi štogod koristna naučiti.

Ni ove godine, kao ni prijašnjih dvih godina, ne može javiti o zaključcih glavne skupštine pokraj. gospod. vieća. Uzroci, koje je naveo on kao predsjednik naše zadruge te ostali predsjednici hrvatskih i slovenskih zadruga u Istri u skupnom prosvjedu, bijahu najprvo osobna nesigurnost, a onda što ih i onako ne slušaju, došli ili ne došli i ako im talijanski govore. U glavnoj skupštini tog vieća od 1. veljače 1896. predsjednik pobijaše navedene razloge, tvrdeći, da odsutni imaju krivo, a skupština prosvjedova proti takovoj izjavi. Ove godine bijaše glavna skupština istog vieća na 23. siečnja t. g., a 22. siečnja sakupiše se naši predsjednici u Trstu, gdje zaključiše, da neće poći ni ljetos u Poreč, opravdav svoju odsutnost sliedećim očitovanjem, koje moli gosp. tajnika, da ga pročita:

Slavnom predsjedničtvu pokrajinskog gospodarskog vieća

u Poreču.

Pošto okolnosti navedene u našem *Očitovanju* od 31. siečnja 1896, koje su dale povoda, da mi niesmo prisustvovali glavnoj skupštini pokrajinskog gospodarskog vieća, obdržavanoj dne 1. veljače 1896, niesu se ni najmanje poboljšale, već, da u cieloj mjeri traju: to očitujemo, da nećemo prisustvovati ni glavnoj skupštini istoga vieća, koja će se držati dne 23. t. mj. ni ikojoj drugoj, dok se nebudu one protisustavne okolnosti promienile.

Dvie rieči samo na uztuk onoga, što bijaše izrečeno o pomenutom našem *Očitovanju* u gori navedenoj sjednici pokrajinskog vieća.

Mirno duše popuštamo i mi sudu poštenih ljudi — ali ne zanešenjaka i šovinista, jeli je dolikovalo jednomu zakonodavnomu tielu ono nečuveno ponašanje zastupnika talijanske manjine prama zastupnikom hrvatsko-slovenske većine naroda naše pokrajine.

Kad pak presvietli gospod predsjednik energično odbija od sebe ukor, da gospodarsko vieće upliće politička u gospodarska pitanja, te će mu se navesti samo jedan markantni slučaj, mjesto sto drugih, koje bi se moglo dokazati, a taj slučaj karakterizuje tužne naše političke prilike u ovoj pokrajini, — dočim polag odsude od 3. srpnja 1888 Visokog c. kr. carevinskog sudišta u Beču, svi podnesci bud državnim bud autonomnim uredom, moraju biti riešeni u onom jeziku, u kojem su sastavljeni, pokrajinsko gospodarsko vieće ne samo da podneske sastavljene u hrvatskom ili slovenskom ne riešava u istom jeziku, nego je u obće ne riešava, dapače naprosto ignorira.

Jeli ili nijeli to istina presvietli gospodine predsjedniče? Nezove li se to politiku mješati sa gospodarskim pitanjima? Jeli se smije na taj način prezirati jezik većine pučanstva ove pokrajine?

Sudite presvjetli gospodine predsjedniče, ako Vam se rači, da odsutni imaju krivo; ali spomenite se, da ima pravednog Boga, koji zna poniziti oholè, te da će — mi to čvrstvo vjerujemo — Vam i Vašim pristašem doći *dies reddendæ rationis*.

U prosvjedu g. predsjednika sadržani su u bitnosti isti nazori, te za tog vriede iste opazke.

Sažaljenje od njegove strane hrvatsko-slovenskog pučanstva Istre pravi je sarkazam, budući je svakomu poznato, koliko njemu leži na srcu napredak i dobrobit ovoga pučanstva.

Mi podpisani prosvjedujemo po tom u ime cielog hrvatsko-slovenskog pučanstva Istre proti zaključkom poprimljenim u onoj sjednici od strane skupštine, očitujuć, da nećemo prestati braniti sveta prava našega naroda, ma pokušalo se od koje god strane ista mu oteti ili okrnjiti.

U Trstu dne 22. siečnja 1897.

Dr. Dinko Vitezić, predsjednik kotarske gospodarske zadruge u Krku v. r. — *Frane Flego*, predsjednik kotarske gospodarske zadruge u Buzetu v. r. — *Viktor Tomičić*, predsjednik kotarske gospodarske zadruge u Opatiji v. r. — *Ivan Sancin*, predsjednik kotarske gospodarske zadruge u Dolini v. r. — Odsutna gospoda *Dr. Matko Laginja*, predsjednik kotarske gospodarske zadruge u Kastvu v. r. — *Bogač*, predsjednik kotarske gospodarske zadruge u Podgradu v. r. izjavili su svojim pismima od 21. siečnja 1897, da pristaju na ovo očitovanje“.

Kako ste ovdje čuli i odsutni predsjednici hrvatsko-slovenskih zadruga izjaviše u pismu suglasno s našim očitovanjem. Isto je bilo na glavnoj skupštini gospod. vieća pročitano u provedu, na što su se predsjednik i podpredsjednik istog gledali opravdati, završiv običnimi navalami na pojedine podpisane, a napokon štaviše ga ad acta. Mi pako poslasmo prepis našeg prosvjeda namjestništvu u Trst za ministarstvo poljodjelstva, molbom da Ono „izvoli poduzeti shodne korake, da bude podpisanim pružena mogućnost koli gledom na uporabu razprava u njihovom materinskom jeziku, toli gledom na njihovu osobnu sigurnost — da unapriedi prisustvuju glavnim skupštinam pokr. gosp. vieća“.

Skupštinari popratiše predsjednikov govor i očitovanje sa živio-klici.

Iza toga pozva prisutne, da ustanu u znak žalosti za pokojnim članovima: Ivom Volarićem iz Vrbnika i Jurom Kosom iz Baške, što ovi učiniše.

Po tom predsjednik prelazi na:

II. TOČKU

Slučajne opazke na zapisnik zadnje glavne skupštine.

Predsjednik izjavlja, da je svaki član dobio lanjsko izvješće, za to radi prištednje vremena ne će dati pročitati, ako to skupština ne zahtjeva. Pošto nema prigovora, predsjednik prelazeć na 3. točku dnevnoga reda, pozivlje tajnika, da izvieste o radu zadružnog odbora.

III. TOČKU

Tajnik pop V. Premuda pročita sliedeći svoj izvještaj:

Štovana gospodo! Prije nego li vas izviestim o radu zadružnog odbora od zadnje glavne skupštine, t. j. je bila u Omišlju 29. listopada prošle godine pa do danas, dopustiti ćete mi, da rečem štogod o tom, kako je minulo razdoblje poniešlo našemu mukotrpnomu kmetu. On se na žalost ne može hvaliti minulom ljetinom. Prošle zime neprestana kiša naniela mu silnu štetu; razrovala zemlju, poimence u Vrbniku i u Baški, te ako i nije svadgdje posve uništila usjeve, ti nisu bili odveć izdašni. Istina je, da su oblasti obalile nešto poreza, ali tko da nadoknadi taj znatni gubitak tužnom kmetu? A onaj strašni bič — filoksera — nije izginuo, već se sve to više širi. I tako sada mnogi nevjerovani Tome, koji se tješili, da je to samo bolest, koja kako dodje tako i prodje, uvidjaju vlastitim očima teške joj posljedice, kad prodju mimo uništenih vinograda. Nije druge uvjeravaju se svakim danom — valja saditi amerikansku lozu. Al tu se koće dakako mnogo troška, a odkud kmetu novca, kad ga izdade ljetina? Nema blizu posujilnica, ne može namaknuti novaca bez kamata, a kamatnici mnogi put nemaju duše. Ipak nama nije sustati, po onoj: pomozimo si sami, pa će nam i Bog pomoći. Druguda razumni vinogradari goje amerikansku lozu, jer ona odolieva filokseri; to valja da i mi činimo. Ali nisve vrsti tih loza za naše tlo, valja upoznati, koja kod nas bolje uspieva, pa na amerikansku cieplti domaću vrst, ako kmet hoće, da mu ne bude sav trud uzaludan. A iz vana često nam pošalju nevaljalu vrst, pa tako mnogi ljudi budu uz najbolju volju razočarani. I tu će zadruga biti našem kmetu na ruku, koliko bude mogla.

Bilo se je bojati, da će zimske i proljetne kiše pospješiti širenje peronospore, ali toga hvala Bogu nije bilo i radi toga, što su se mnogi pametni vinogradari proti istoj na vrieme oboružali, škropljenjem. Ondje, gdje još nije vinograde zarazila filoksera, bili su njime potjerali ts da ih nije ovatnji hura opržila, bila bi ovogodišnja berba jedna od najboljih i što se uče kakvoće i količine. U zadnje doba pred berbu išlo je grožđje na manje radi suše. Sa svim tim je i ako malo vina, što ga je, posve dobro, kako ne bijaše jur mnogo godina.

Ali ako se mi tužimo, ni drugdje se ne hvale. Čitali ste u novinah o prošnih predlozih naših dičnih zastupnika u Beču glede nezgoda i državne pomoći postradalom pučanstvu u Istri. U čitavih predjelih pobarala je vinograde što tuča, što dugotrajna kiša. A dok je kod nas vladala strašna sparine, umanjio je povodanj u drugih pokrajinah prihod usjeva, čega radi poskočila je ciena žitaricam, što smo i kod nas osjetili. Budući je vlada na toliko prošnih predloga predložila carevinskom vieću osnovu u pripomoć postradalim od povodnja te od elementarnih nezgoda, kao od suše, gradа itd. — a ovih potonjih bijaše dosta i u Istri — nade je, da će odtada biti pomoći i našem pučanstvu, gdje treba nabaviti hrane i sjemenja, izvesti javnih radnja, kao ceste, bunare itd.

Vratimo se sada na rad naše zadruge. Poznato će vam biti, da smo nakon zadnje glavne skupštine obdržavali izvanrednu 3. aprila t. g. u Krku za to, jer se je bilo na glavnoj skupštini nepažnjom propustilo izabrati zadružni odbor za buduće trogodište. S toga su na toj izvanrednoj skupštini izabrani bili sliedeći odbornici: Dr. Dinko Vitezić, Miroslav Celebrini, pop V. Premuda, Antun Carabaich; za Vrbnik: Antun Feretić; za Baška: Juraj Čubranić; za Punat: Josip Žic Kancelarić; za Dobrinicu: Toma Kraljić: za Dobrinj: pop A. Kirinčić; za Omišalj: Luka Turato. Ovi si izabraše predsjednikom dr. Dinka Vitezića, a podpredsjednikom M. Celebrania, koji izbor potvrdilo je viš. namjestničtvo. Blagajnikom pako bude izabran Antun Carabaich, a za tajnika potvrdjen pop V. Premuda.

Još je zadružni odbor tiekom godine držao dvie odborske sjednice, u kojih su se pretresala razna pitanja, tičuća se većinom zaključaka prošle glavne skupštine, što ću vam u glavnom niže navesti.

Izpunila nam se je lani izražena nada, da će uspjeh prošlogodišnje izložbe goveda sklonuti visoko ministarstvo poljodjelstva, da dozvoli na više godina takovu državnu podporu. Na molbu ovo zadruge odredilo je višehvaljeno ministarstvo 250 for. godišnje podpore, tečajem pet godina za izložbu goveda u Krku. Ovogodišnja izložba držala se je 1. rujna t. g., te je uspjela na obće zadovoljstvo. Izložba se je dielila u četiri odjela, a nagrada bijaše u sve 13. Nećemo navadjati imena nagradjenih, jer su bila priobćena i oglašena posebnim oglasom u svakoj občini. Hvale vriedno je, što bijaše izložba obilato posjećena, te se nadamo, da će naš puk sve to većma sleniti potrebu i važnost ovakvih izložba.

Kad već govorimo o govedih, spomenuti nam je, da se je ljetos u Garici otvorilo postaju s bikom bujske pasmine, koga je nabavilo za ovu zadrugu pokr. gospod. vieće iz ministarske podpore. Nastojnikom iste jest Niko Žic pok. Iva, koji je jur bio takovim tiekom 1894. i 1895. godine.

Dalje u prilogu.

Naklonošća visokog ministarstva poljodjelstva, koje je udjelilo našoj zadrugi 200 for. podpore za jednog oslajemenjaka za križanje s kobilami, nabavilo se je takvog u Rimini-u. Vodstvo iste postaje preuzeo je Mate Sparožić iz Vrbnika.

Više hvaljeno ministarstvo doznačilo je također ovoj zadrugi 100 for. podpore za dobavu prazova in mjesta Ubrić u Korunkoj, prem kotarski živinar ne bijaše istog mnienja. U istu svrhu primili smo bili 60 for. od pokraj. gospod. vieća iz vanredne dotacije rečenog ministarstva. Tako je zadruga mogla poslati u Ubrić po prazove spomenutog Mata Sparožića. Ovaj je doveo pet prazova za niže navedene občine našeg otoka i dvie ovce za posebnike, a za ove je zadruga platila samo trošak prenosa. Potom se je izručilo prasa u Vrbniku: Ivu Gršković; u Baški: Juru Magnšću p. Jura; na Puntu: Franu Orlića; u Omišlju: Niku Albanezu; u Krku: Niku Morichu. Mislilo se je, da će sve občine pitati praza, ali nisu Dubašnice i Dobrinj. — Živo je u obće izvrstno te je nade, da će se naša domaća ovčja pasmina znatno poboljšati.

Na pitanja o podignuću konjogojstva u Istri i primorju, što se imala pretresati na sastanku u Trstu na ponuku namjestničtva, preporučila je naša zadruga, da bi država nabavila za otok pastuha domaće pasmine, oplemenjenom po bosanskom pastuhu. Medjutim je, kako čitasmo u novinah, prihvaćeno, da se za Istru dobave arapski pastusi.

Kako je bilo jur lani rečeno, natjecaše se mladić Ive Kirinčić iz Dobrinja za podporu vis. ministarstva poljodjelstva u iznosu od 150 for. da može izučiti košaračku školu u Žagi kod Bovca. Molba mu bijaše uslišana te je svršio prvi tečaj izvrstnim uspjehom i dobrim ponašanjem prvu godinu. On je ovih praznika ponovio molbu, ali još nije dobio odgovora.

Ljetos bijaše pripušten pouci u cieplienju loze, koja se obdržavala na gospodarskom pokušalištu u Poreču dne 17, 18 i 19. svibnja, samo jedan mladić sa našeg otoka i to Ive Mrakovčić Nikov iz Kornića. I putujući učitelj poljodjelstva ovdje prisutni g. Trampuž poučavaše praktičnim načinom u cieplienju američanske loze u zadružnom vrtu dne 8, 9 i 10. ožujka t. g., što se je bilo oglasilo občinam. Toj pouci odazva se dovoljan broj zanimanika.

Klaštrilac maslina boravio je ove godine samo tri dana na otoku, ne računajuć njegov dolazak i odlazak i to dne 4, 5. i 6. ožujka. Ovog puta obavio je po odredbi našeg predsjedničtva svoju obhodnu radnju u Vrbniku. Pokraj. gospod. vieće bilo nam je prijavilo također program 3. obhodnje čistilca voćaka u Istri; ali našeg otoka nema u tom programu, kao da kod nas nema voćaka.

I ove godine primila je zadruga za voćnjak 100 for. podpore od visokog ministarstva poljodjelstva. Iz navedenog voćnjaka prodalo se je više dobrih voćaka, što dokazuje, da su se naši otočani počeli baviti i voćarstvom, tom do sele kod nas dosta zanemarenom granom gospodarstva.

I za rasadnik amerikanskih loza primili smo preko pokraj. gosp. vieća 100 for. iz izvanredne dotacije vis. ministarstva poljodjelstva, od 4·800 for., i drugih 100 for. iz pokrajinske dotacije. Za ovaj se je nabavilo kolaca i drugih potreboća, te se je iz njega prodalo preko 30 tisuća loza, dočim će se dojduće godine mnogo više.

Ovdje upozorujemo g. članove i prijatelje puka na natječaj, kojim je razpisalo namjestničtvo 4 štipendije ministarstva poljodjelstva od godišnjih 120 for. za školske godine 1897-98 i 1898-99 za mladiće hrvatske ili slovenske narodnosti iz Istre, koji bi htjeli polaziti zemaljsku vinarsku-voćarsku i poljodjelsku školu u Grmu kod Novog mjesta u Kranjskoj.

Iz niže navedenih izkaza možete se, gospodo, potanje uputiti koli o prodaji loza i voćaka, toli o uspjesih polučenih u obih gojilištih.

Izkaz

amerikanskih loza u gojilištu krčke gospodarske zadruge do dana 14. listop. 1897.

I. Necieplјenih

1. matica i to ovih vrsti:		
a) Rupestris monticola		104
b) „ metallica		208
c) Vitis solonis		181
d) Riparia portalis		243
e) „ comunis		180
f) „ sales		190
g) „ grant glabre		26
Ukupno matica		1132
2. položnica oko		56 tisuća
3. „ „		5 „
Ukupno necieplj. izuzev matice		61 tisuća

II. Cieplјenih.

1. na stalno posadjenih položnica Riparia, Rupestris, Solonis, Jacques i Vialla sa ciepovima pretežno domaćih vrsti:		
a) dvogodišnjih	160	290
b) tro „	180	
2. na presadnicah Rupestris monticula i Riparia portalis sa ciepovima domaćih vrsti		412
Ukupno cieplјenih		702

III. Za prodaju.

1. necieplјenih položnica oko	50 tisuća
2. necieplјenih presadnica	4 tisuće
3. cieplјenih	160
Ukupno za prodaju loza oko	54·160

Izkaz

voćaka u gojilištu iste zadruge do dana 14. listopada 1897.

I. Necieplјenih.

1. trešanja		27
2. jabuka		240
3. krušaka		353
4. kunja		35
5. natiperka (armelina)		9
6. kostanja (2godišnjih 98, 3godišnjih 165)		263
7. oraha (2godišnjih 23, 3godisnjih 74)		97
8. badema		26
9. šljiva		96
Ukupno necieplјenih voćaka		1146

II. Cieplјenih.

1. trešanja		16
2. krušaka i to:		
a) dilova maslača	56	
b) spomen na kongres	31	
c) angulemska	69	261
d) klaržo	54	
e)	51	
3. jabuka i to:		
a) kanada	52	
b) carevka Harbetova	20	101
c) rebraća biela ozimna	29	
4. armelina		15
5. kostanja		4
Ukupno cieplјenih voćaka		417
S necieplјenim		1146
Svih voćaka		1563

III. Za prodaju ima:

1. cieplјenih sve navedene pod II) ovog izkaza izim kostanja od kojih će se prodati samo tri, dakle u sve	416
2. od necieplјenih:	
kostanja	263
oraha	97
Ukupno voćaka za prodaju	776

Zadruga je nabavila i prodavala članovom uz kupovnu cienu znatnu zalihu modre galice i sumpora, koja se je sva razpačala. Osim toga kupila je od pokraj. gospod. vieća uz sniženu cienu od 40 f. 80 n². četiri štrcaljke sustava Vermorel.

Zadruga je i ljetos držala zagrebački „Gospodarski list“, osiečku „Hrvatsku pčelu“ i „Našu Slogu“. Osim toga je i ove godine nabavila iz vlastite blagajne za svoje članove više od sto iztiska knjiga, što ih je izdalo „Družtvo sv. Jeronima“ u Zagrebu, koje će se do malo dana razdieliti. S pohvalom nam je iztaknuti, da nam isto družtvo dalo 25% popusta od njihove ciene, na čemu mu i ovim putem najusrdnije blagodarimo.

Usljed odborova zaključka izždrlebati će se ove godine prije zaključka današnje skupštine 6 škara za rezanje voćaka, 2 pile, dvoja klješta za stiskanje pluta i 11 nožava za cieplјenje loza. Darove mogu ždrebanjem dobiti samo oni članovi, koji su uplatili godišnji prinos.

Zadruga je u tekućoj godini narasla za 12 članova, ali budući se je usljed zaključka lanjske skupštine moralo brisati stare dužnike, ostaje samo 122 člana. Zaista nije nimalo častno dugovati tako malu svotu, dočim zadruga treba točnih a ne nemarnih članova.

Za zadružnu knjižnicu nabavilo se je: Walther's-Landwirtschaftliche Thierheilkunde.

I tim sam, ufam, štovana gospodo ocrtao u glavnom stanje zadruge i njezina odbora u minuloj godini, što izvolite primiti do znanja.

Skupštinari odobriše bez primjetbe tajnikovo izvješće. Predsjednik također preporuči štipendije za poljodjelsku školu u Grmu. Moli prisutnog načelnika vrbničkoga, da se to puku oglasi i želi, da se to učini i u ostalih občinah.

Prelazi se za tim na:

IV. TOČKU

Izvještaj blagajnika o obračunu upravnih god. 1896-97.

Blagajnik Antun Carabaich pročita na to, kako slledi:

OBRAČUN ZA GODINU 1896-97.

A.) Račun zadruge

PRIHOD. *od 29. listopada 1896. do 14. listopada 1897.* RAZHOD.

PRIHOD.	for.	nč.	RAZHOD.	for.	nč.
1. Ostatak u blagajni dnevom 28./10. 1896.	351	70	1. Tajniku za pisarske troškove	80	—
2. Članarina za god. 1894./95.	1	20	2. Tisak izvješća za god. 1896.	23	15
3. „ „ „ 1895./96.	51	50	3. Nabava novina i tiskanica	10	16
4. „ „ „ 1896./97.	13	20	4. „ četirih štrcaljka Vermorel	40	80
5. Podpora Ministarstva poljodjelstva za omove	100	—	5. „ osla ojemenjaka	200	—
6. Podpora za loznjak iz pokrajinske dotacije	100	—	6. „ prazova	111	56
7. Podpora Ministarstva poljodjelstva za izložbu goveda	250	—	7. „ sumpora i modre galice	127	75
8. Zemaljski odbor za lovne takse i globe za 1896.	124	97	8. „ sisaljke	127	85
9. Uzajmljeno od predsjednika	100	—	9. „ gospodar. orudja i sprava za vrt i popravak	14	65
10. Iz taksa i globa	6	53	10. Nagrade pri izložbi goveda od minist. podpore	250	—
11. Od prodaje modre galice i sumpora	157	72	11. Troškovi kod iste izložbe	29	45
12. Ini dohodci	2	75	12. Vraćen predsedniku, uzajmljeni iznos	100	92
	1259	57	13. Nabava darova za ždriebanje	13	85
Odbiva od prihoda razhod	1170	40	14. „ žice i ini troškovi	35	96
Ostano viška	89	17		1170	40

B.) Račun rasadnika ameŕ. loza

PRIHOD. *od 29. listopada 1896. do 14. listopada 1897.* RAZHOD.

PRIHOD.	for.	nč.	RAZHOD.	for.	nč.
1. Posudjeno iz blagajne voćnjaka	28	60	1. Za pokriće manjka	60	08½
2. Od prodaje amerik. loza	150	—	2. Plaća nadziratelju vrta za polgodine	67	50
3. Podpora iz izvanredne dotacije Ministarstva poljodjelstva za 1896	100	—	3. Nabava kolaca	39	40
4. Ini prihod	2	17	4. „ žice i klješta	23	02
			5. Nadničarom dnevnice	21	74
			7. Ini troškovi	3	69
	278	77		270	54½
Odbiv od prihoda razhod	270	54½			
Ostane viška	8	22½			

C.) Račun voćnjaka

PRIHOD. *od 29. listopada 1896. do 14. listopada 1897.* RAZHOD.

PRIHOD.	for.	nč.	RAZHOD.	for.	nč.
1. Ostatak u blagajni dnevom 28./10. 1896.	189	95	1. Posudjeno blagajni rasadnika	28	60
2. Podpora Ministarstva poljodjelstva za 1897.	100	—	2. Nabava raznog orudja	9	94
3. Od prodaje voćaka	23	65	3. Plaća nadziratelja	75	—
4. „ „ inih prirodnina	1	72	4. Ini troškovi	12	40
	315	32		125	94
	123	94			
Ostane viška	191	38			

	for.	nč.
Višak u računu zadruge	89	17
„ rasadnika	8	22½
„ voćnjaka	191	38
Ostaje u blagajni viška	288	77½

U Krku, dne 13. listopada 1897.

Antun Carabaich, v. r.

Na upit predsjednikov, da li se pročitano blagajnikovo izvješće prima s odobrenjem do znanja, skupština odobri jednoglasno pročitane račune. Iza toga bude pročitan pripis pregledatelja računa za 1896-97, koji glasi:

Izvješće

kojim podpisani kao pregledaoci računa kot. gospodarske zadruge u Krku izjavljaju, da su račune iste zadruge, voćnjaka i rasadnika za upravnu godinu 1896-97 pregledali i pronašli ih u redu, te dotične namire odgovarajuće izdanim iznosom. — Preporučuju pako podpisani ugledom predsjedničtvu zadruge, da u napred izvoli dati priložiti računom za druge i protunamire primitka, kao n. pr. dotacija, taksa i globa.

U Krku, dne 13. listopada 1897.

Matija Oršić v. r. — **M. Žic**
pregledavci računa.

Na temelju ove izjave bude zadružnom odboru i blagajniku glede godišnjih računa za spomenuto vrieme podjeljen podpuni absolutorij.

V. TOČKA

Ugovor s novim stalnim nadziratelјem zadružnog vrta.

Predsjednik saobćuje, da je odbor odpustio dosadanjeg nadziratelja Iva Strilića, inače poštena, poglavito s toga, što bijaše nepismen i što nije stanovao u mjestu, našavši u Krku mladića Antuna Maracicha, pismena i vriedna, koga predstavlja, budući je prisutan i s kojim je odbor dosada zadovoljan. Skupština odobrava taj odborov korak.

Prelazi se za tim na:

VI. TOČKU

Ini predlozi.

Predsjednik stavlja na razpravljanje odborov predlog glede ciene amer. loza i o voćkah uz 15% popusta kao i lani.

Iza toga tajnik pročita sljedeći cjenik.

Loze:

1. položnice za 1000 komada 4 f.
2. presadnice:
   a) necepljene za 1000 kom. 12 f.
   b) cieplјene, kojih ima 160, po komadu 6 nč.

Učitelj Fučić predlaže 25% mjesto 15% popusta, da se tako pomogne jadnom puku Š njim se slaže pop N. Turato. Podpredsjednik Celebrini je za popust 15% svakom članu, koj uzme tisuću loza, a uzmeli više, svaku tisuću po 4 for. bez popusta. Predsjednik opaža, da obstanak družtva za sada ne dopušta, da se ciena snizi, pošto je već odbor snizio lanjsku cienu od 5 for. za izabrane na 4 for. za sve položnice bez razlike. Pri glasovanju pada predlog Fučićev, a prihvaćen je od većine Celebrinićev. Primljena je ujedno ciena za presadnice necieplјene i cieplјene, kako je predložio odbor.

Voćkam pako obaljena je ciena od lanjske ovako:

za orahe, trešnje i mandule	6 nč.	komad
„ jabuke	7 „	„
„ kruške	8 „	„
„ natiperke (armeline)	10 „	„

Kostanji i kunje neće se prodati.

Nakon toga predsjednik Dr. Vitezić predlaže, da zadruga zamoli vladu, da iz svoje predložene osnove za postradale i izvedenje javnih zadnja, doznači podpore: 1.) za popravak ceste iz Vrbnika do Sv. Nedelje; 2.) za prosušenje vrbničkog polja. Budući je predlog obširan, moli tajnika da ga pročita, što ovaj učini:

„Kao što u cieloj pokrajini Istri tako je i na otoku Krku ovogodišnja ljetina izpala izvanredno loše. Radi toga naši zastupnici na carevinskom vieću stavili su prešni predlog, da se postradalim u onih predjelih podieli iždašna podpora iz državnih sredstava.

Preko pedeset sličnih predloga postavili su i zastupniti ostalih pokrajina, koje su postradale usljed povodnje, suše, tuče itd.

I sama visoka vlada u sjednici 30. rujna t. g. podnjela je na prešno razpravljanje zakonsku osnovu za podjeljenje podpore zbog elementarnih nezgoda.“

I zastupnici dakle i sama vlada priznavaju, da je potrebito priskočiti u pomoć tužnom pučanstvu.

Carevinsko vieće primilo je prešnost ovih predloga, dotično zakonske osnove, i uputilo jih je financialnom odboru za neodgodno razpravljanje i za izvješće.

Nelma dakle dvojbe, da će biti dozvoljeno barem onoliko, koliko vlada predlaže.

U drugom dielu navedene zakonske osnove predložila je visoka vlada, da se daje oštećenikom južnih pokrajina naše države, medju koje spada i Istra, for. 300.000 podpore. Ta podpora imala bi se dati osobito za dobavu hrane i sjemenja, *te za pomoć občinam i občinarom da poprave oštećene predmete. Tu podporu može se dielomice upotrebiti i na to da se provedu obće korisne javne radnje, te da se tako dade zaslužbe biednome pučanstvu.* Tu bi bila na prvom mjestu gradnje cesta i vodnjaka.

Vlada se još ovlašćuje, da potroši najviše 225.001 for. za nepredvidjene slučajeve u svih zemljah, kojim se ne bi moglo doskočiti sa svimi u osnovi navedenimi svotami.

Kako je jur naveo g. tajnik u svojem izvješću najviše su postradale na ovome otoku usljed povodnja obćine Baška i Vrbnik, te bi trebalo da se u ovih kako i u drugih mjestih, poduzme radnje obćenite koristi, da se kako kaže sama vladina osnova, dade zaslužbe biednome pučanstvu.

Što se Vrbnika tiče, to su osobito dvie radnje, koje bi se imale što prije izvesti, budući su od najveće potrebe.

Prva jest *popravak i uredjenje komada ceste, koja vodi iz Vrbnika u Krk, i to komade od Sv. Nedjelje do sama mjesta. Druga* pako radnja *jest prosušenje vrbničkog polja.*

Za prvu radnju traje dopisivanje preko 10 godina. Učinjen je dotični nacrt i troškovnik u iznosu od preko 21.000 for., i c. kr. namjestničtvo u Trstu obećalo je preporučiti visokomu c. kr. ministarstvu nutarnjih posala, da se podieli obćini podporu za takovu radnju samo da se u nekojih točkah popravi dotični nacrt. Obćina je predala u tu svrhu navedeni nacrt mjerniku kod c. kr. pomorske vlade gosp. Ferdinandu Bächeru.

Slavni zemaljski odbor obećao je 2000 for., iz zemaljskih sredstva za naznačenu radnju.

Što se druge još važnije radnje tiče visoko c. kr. ministarstvo poljodjeljstva odlukom 1. lipnja 1893, br. 3194, blagoizvolilo je obećati, da će priskočiti sa svotom od 6000 for., u pripomoć da se izvedu osnovane radnje za prosušenje vrbničkog polja, pod uvjetom da drugu polovicu podnaša u jednakih djelovih pokrajina i zadruga. Slavni zemaljski odbor odpisom od 22. prosinca 1893, br. 6183, u ime pokrajine pokaza se također pripravnim pripomoći svojim dielom kad budu radnje dokončane. U glavnoj skupštini zadruge za odvodnju vrbničkog polja od dne 26. veljače 1894, odlučilo se pak, da zadruga prima na se obvezu, da će podmiriti dio koji ju ide za proizvedenje naznačenih radnja u iznosu od for. 3000, i ovlašćuje da odbor to što prije vis. c. kr. vladi obznani, prosec istodobno istu, da bi zadruga mogla ako ne cio, barem veći dio naznačene svote u radnji podmiriti.

I doista prosušenje vrbničkog polja bilo je od davnih vremena vruća želja onoga puka. Ta se želja bila gotovo primakla posvema svom ostvarenju nu kako proizlazi iz brošure parbenih spisa u prieporu Nika Hriljca proti odvjetniku dr.u Dinku Vitezića, kad je već sve pripravno bilo, da se odpočme radnja polag osnove izradjene po nalogu vis. c. kr. ministarstva poljodjelstva i uz najpovoljnije uvjete po pučanstvo samo, nekoliko smutljivaca zavede i smuti puk na takov način, da se je svaka radnja morala obustaviti.

Ali je pučanstvo medjutim otvorilo oči te želi navlastito u sadanjih nevoljnih okolnostih, da bi se navedena radnja podpuzela. I doista neizmjerna bi to po nj bila blagodat, jer ne samo da bi se time toli koristno djelo dovršilo, već bi si k tomu siromašniji puk svojim radom prisužilo toliko novaca, da bi mogao prehranit sebe i svoje obitelji.

Obzirom na vse to, i uvaživ nadalje, da u smislu § 10 društvenih pravila spada u djelokrug gospodarske zadruge podupirati vladu u pospješivanju gospodarstva, i brinut se za napredak kmetstva a i drugih gospodarskih struka; glavna skupština krčke gospodarske zadruge, držana dne 14. listopada 1897 u Vrbniku zaključila je:

1.) Da družtveni odbor podnese spomenicu visokomu c. kr. ministarstvu nutarnjih posala molbom, da isto blagoizvoli doznačit iznos od 4000 for. od svote, koja će biti dozvoljena iz državnih sredstava za podpore postradalim prilikom raznih nezgoda, i to za popravak i uredjenje gori navedenog komada ceste

2.) Da isti družtveni odbor podnese spomenicu visokomu c. kr. ministarstvu poljodjelstva molbom, da isto blagoizvoli sbodna narediti, da se započme i nastavi radnja prosušenja vrbničkog polja na temelju jur izradjena nacrta te radnje i polag načela navedenih u naredbi 1. lipnja 1893. br. 3194, istog c. kr. ministarstva."

Primljeno jednoglasno.

Član Ive Kirinčić iz Dobrinja predlaže isto za popravak ceste iz Dobrinja u Krk. Predsjednik opaža, da prije svega treba za to nacrt i troškovnik. Pošto je predsednik cestovnog odbora A. Carabaich obećao priskrbiti, što treba, skupština prihvati i ovaj predlog jednoglasno.

Pošto nema inih predloga, prelazi se na:

VII. TOČKU

Proračun za god. 1898.

Blagajnik pročita cieli proračun:

PRORAČUN ZA GODINU 1898.

PRIHOD.

	for.	nč.
1. Ostatak u blagajni dnevom 13./10. 1897.	288	77½
2. Zaostale članarine	40	—
3. Članarina za 1897-98.	150	—
4. Globe te ini neprevidjeni dohodci	15	—
5. Dohodak od prodaje loza i voćaka	140	—
6. Ministarska podpora voćnjaku za 1898.	100	—
7. Dohodak od pokraj. taksa i globa	130	—
	863	77½

RAZGOD.

	for.	nč.
1. Troškovi pisarne	30	—
2. Dobava knjiga	30	—
3. „ 10 štrcaljka á 14 f.	140	—
4. „ ostalog orudja	90	—
5. Plaća nadziratelju zadružnog vrta	150	—
6. Zakupnina za 1897 i 1898 á 50 f.	100	—
7. Ini troškovi	20	—
	560	—

Pri razpravi odobren je proračun izim stavke u razhodu od 200 for., koja se briše, pošto je većina za predlog učitelja Matenića, da se baras ostavi za napred, jer još nisu sve loze posadjene i porasle.

Pri stavci 3. u razhodu proračuna predsjednik javlja, da je odbor odlučio kupiti toliko štrcaljka, da na svakih 5 članova dodje jedna. Pop N. Turato bi htio da ostane pri starom.

Učitelj Matanić je za odborov predlog, ali da zadruga opredjeli članove, kojim će se izručiti štrcaljka, za koju su onda oni odgovorni te ju imaju dati popraviti. Primljeno od većine, a Turatov predlog pada.

Prelazi se na:

TOČKA VIII.

Izbor dvojice révizora i odhornika.

Predsjednik saobćuje, da se je Jure Čubranić, povjerenik, bačanski zahvalio na časti radi inih posala, radi čega treba imenovati drugog. On predlaže popa A. Andrijčića, župnika u Baški. Primljeno.

Pošto se je pop V. Premuda zahvalio na časti tajnika, nuždan je i ta izbor. Nakon duže razprave prihvaćeno je, da odbor uredi stvar sa g. Mužinom, ravnateljem pisarne Dr. Vitezića.

Révizorima računa izabrani su jednoglasno kanonik M. Oršić i gvardijan O. Ljudevit Brusić.

Kod točke IX. izždrebalo se je darove, kako sliedi:

1. Pile dobiše: Kirinčić Ive pok. Antona Subotić iz Dobrinja i Celebrini Antun iz Dubašnice.
2. Kljeća za stiskanje pluta dobiše: Frančić Marko iz Baške i Kirinčić Niko iz Dobrinja.
3. Nožove za cieplienje amer. loza dobiše: Kraljić pop Ive u sv. Fuski; Kirinčić pop Antun i Sučić Mate iz Dobrinja; Oršić Ive iz Vrbnika; Samostan u Košljunu; Žic Luce, Matičićka iz Punta; Dr. Volarić Frane i Oršić Matija, kanonici u Krku; Barbirić pop Marko i Čubranić Jure iz Baške i Vitezić Luka ml. iz Vrbnika.
4. Škare za rezanje voćaka dobiše: Pajalić Julijan; Pajalić Dinko i Matejčić Fran — svi u Baški; Volarić Anton u Vrbniku te Gandusio Laura i pop V. Premuda u Krku.

Pošto je tim izcrpljen dnevni red, predsjednik zahvali prisutnim, što se potrudiše na skupštinu te zatvori istu u 2 sata po podne.

Predsjednik: Dr. Dinko Vitezić.
Tajnik: pop Vinko Premuda.

Dopisi.

Iz **Voloskoga** pišu nam 26. t. mj. Na *„Bielu Nedjelju"* dne 1. oktobra t. g. u večer okolo 8 sati vraćao se lučki stražar iz Voloskoga gospodin *Ivan Baka* iz Kastavskog sajma kući. Izpod Matulja napadoše ga razbojnički tri nitkovića, te ga htjedoše izprebijati. — Nu *Baka*, koji je slučajno imao pri sebi samokres, utjerao je istim nitkovićem u bieg. Drugi dan išao se potužiti našemu kotarskom poglavara radi toga napadaja. Znate što mu je poglavara odvratio? *„E, ža ćete, valjda su Vas na Matuljih uzeli za jednoga od onih, koji su na Krstića dne 21. septembra bacali jaja".* Po sudu gospodina poglavara bilo bi dakle na Matuljih slobodno izprebijati djake, koji su njegovoga desnoga prijatelja jajima opčastili, samo ako dospiju u ruke *Krstićevih* mameluka. Znali smo već davno, da jedna oblast neće naše ljudi braniti proti napadajima mačjih *desperadosa*, nu nismo mislili da bi se ih indirektno moglo poticati, da na naše ljude napadaju. — Ako jedan pošten, pristojan i neporočan čovjek dodje k Vam, te za muždu moli dozvolu, da smije nositi samokres, tomu se je nedaje a *Krstiću*, koji je kako sami tvrdite, na *vrlo zlu glasu* i koji je od svakud potjeran, je prosto nositi revolver i s njim groziti se ljudem, košto je to učinio na Telovu kod Belići. Vam bijaše prijavljeno, da je Krstić toga dneva povukao samokres i grozio se ljudem, nu jeste li Vi zato *Krstića* kaznili?

Nieste ni nećete jer vi znate zašto, nu znajte, da svemu dodje kraj pa će i mačjoj vlasti. Doznali smo i drugih zanimivih stvari, koje ćemo Vam doskora priobćiti.

Iz **Kastva** pišu nam: Kratkoj viesti o sprovodu našeg obljubljenog dekana Antuna Turka, što ste ju donesli u zadnjem broju, evo još nekoliko rieči.

Kroz cielo vrieme, dok je pokojnik ležao na urtvačkom odru, navještali su zvonovi sa tornja župne cerkve puku kastavskomu žalostnu viest o smrti njegovoga duhovnoga pastira, sjećajuć ga ujedno, da se za pokojnikovu dušu pomoli. Narod hrlio je sa svilu strana, da za zadnji put vidi zemaljske ostanke svoga župnika. Vidjesmo jih dolaziti i sa najodaljenijih strana naše Kastavštine. U sriedu na dan pokopa već u zoru stalo zvoniti na pogreb, a narod malo po malo stao se sakupljati, da izkaže zadnju svoju čast duhovnomu pastiru. Došlo takodjer ljudi iz drugih plovanija kao iz Voloske, Veprinačke, Klanjske, Jelšanske itd. Od oblasti došao je c. k. kot. kapetan pogl. gospodin Fabiani, sa prvim c. kr. komisarom barunom Reinlein, te c. kr. kot. školskim nadzornikom gosp. Uršićem. Na poziv predsjedničtva mjestnog školskog vieća u Kastvu došlo je cielokupno učiteljstvo kastavske obćine, zatim učitelji iz Veprinca i Poljanah. Došao je takodjer voloski obć. glavar sa savjetnici i drugimi vidjenijimi sumještani. Oučinu Kastav zastupao je obćin. glavar sa savjetnici, zastupnici i župani. Prisustvovala je kod sprovoda i školska mladež svih mjestnih škola, zatim nekoliko sestara milosrdnica sa učenicami iz Voloskoga. Gospode svećenika došlo je takodjer u velikom broju, da odprate do hladna groba svoga druga, prijatelja ili poglavara. Iz Trsta došao monsignor Flego Petar, kanonik stolne cerkve; iz Voloskoga mons. Zamlić, koji je takodjer vodio sprovod uz asistencu gospode: dekana iz Hrušice, župnika iz Jelšana, Veprinca, Mošćenica, Brseča, Muna, Klane, te dvaju čč. otaca kapucina iz Rieke i kapelana iz Kastva, Sv. Mateja, Rukavca, Zvoneće, Poljana, Lovrana, Opatije, Podgrada, jednoga svećenika iz sanatoriuma u Iki. prof. Spinčića i mjestnog nadučitelja. Na lies položiše vience braća, šurjak iz Oprtlja, „Bratovšćina" i gradjani kastavski, dočim „čitaonica" darovala je mjesto vienca „Bratovšćini" 10 for., a obćina Kastav svotu od 15 for. Iza što su se u župnoj cerkvi sv. Jelene obavile svečane zadušnice i misa, koju je čitao mons. Flego, stupi na predikaonicu mons. Zamlić, pa jezgrovitom u srce dirajućom besedom oriše život pokojnikov, da je riedko koje oko ostalo suho. Zatim krene veličanstveni sprovod, kakvih riedko Kastav vidje, na groblje sv. Lucije, da se ondje predade majci zemlji smrtne ostanke našeg dekana.

Za vrieme sprovoda u znak počasti gorile su obć. svjetiljke po ulicah zaogrnute crnim velom a zastave na obć. zgradi, Fortici i na čitaoničkom stiegu, koje su izvješene bile čim se je doznalo za njegovu smrt, niemi su bili svjedoci žalosti, koja je zadesila Kastavščinu.

Uz rečene milodare ovom sgodom dobila je „Bratovšćina", kojoj je bio pokojnik od kad je službovao u Kastvu, požrtvovan predsjednik, još liepu svetiću od 13 for. sakupljenu pri objedu medju častnim svećenstvom, koje je istoj darovalo također svieće, iz kojih će se opet koja desetća utržit; nadalje nabrala se medju gospodom svetovnjaci opet svotica za družbu „sv. Cirila i Metoda". Liepo bi bilo kad bi se ovom sgodom, naime smrti predsjednika „Bratovšćine", nastojalo barem prikupit već sakupljenoj svoti, da izta naraste do jedne stotine for. U tom doista nebi smjeli zaostati djaci, kojim je pokojnik bio uviek odaševljen zagovornik i pomoćnik.

Da je pokojniku ležala na srcu učeća se mladež odnosno „Bratovšćina", pokazao je također svojom zadnjom voljom, ostaviv joj dvie dionice „Narodnoga doma" u Kastvu ukupne vriednosti 200 for. Više nije mogao, jer nije posjedovao zlata ni srebra, niti je svoje dohodke na kup sgrtao, već rado pomogao sirotinju, rodbinu i ostale, a uz te mnogu krajcaru bacio u plovanske vinograde, koji slove danas kao jedni izmed najljepših.

Zaključujuć, kličemo mu iz dna srca: Lahka ti bila kastavska zemljica, koja te rodila, odgojila a sada primila u svoj naručaj. Počivao u miru!

Franina i Jurina

Fr. Pak da nepuknes od smeha!

Jur. Zač, čemu?

Fr. Izdajić se hvali va svojoj mačjoj, da je fin.

Jur. Namor je kako i hrastova kora.

Fr. Al kako i žejanske gaće.

* * *

Fr. Ma j' moral nejde Pepić čuda à maka davat!

Jur. Po čen to sudiš?

Fr. Da j' spal na ono ča je.

* * *

Fr. Čuješ Jure, jas bin stavil jeno pitanje Izdajiću i Kajfini.

Jur. No?

Fr. Ki j' va Istroj pred par let batil za Hrvatsku više od njih?

Jur. Ter to znamo svi; napuni njim jasla pak te oni obadva još batit onako.

Fr. Ja, da iman talijanski beći.

* * *

Jur. Dragi ti, Franino, ča su ono nekidan pohajali opatijski kažinaši? Ča su morda slavili *„apertura"* od kažina?

Fr. Su sotonu slavili; oni su imali *šedutu* za razdelit *„dividendu"* od kažina.

Jur. Ne čakulaj, Franino ne, kakova vražja *„dividenda"* kad njim je kuća vavek prazna?

Fr. Trubilo, to i ja znam, da njim je baraka prazna, zato su morali razdelit dugi, a ča ni merda i to jena *„dividenda?"*

Jur. Je, je sakraboljska, će ih sama vanka znet, bi rekal Muzge. —

Različite viesti.

Vienčanje. U subotu dne 23. t. mj. vjenčao se ovdje u crkvi sv. Antuna novoga g. Kornel Gorup, sin odličnoga slovenskoga rodoljuba g. Josipa Gorupa veleposjednika na Rieci sa dražestnom gdjicom Albertinom de Volpi, kćerkom udove Emilije de Volpi. Sveti čin obavio je naš dični zastupnik g. prof. Spinčić. Najsrdačnije čestitke novovjenčanim!

Ružalija Mrakovčić, milosrdnica reda sv. Križa Slavonske države, rodom iz Punta na Otoku Krku, preminu u Malomselu dne 6. t. mj.

Vriedna pokojnica, akoprem mlada (bijaše joj 24 godine), zdrava i kriepka radi neumorna i dugotrajna truda oko bolnika od kozica, koje su no lani harale u Lošinju, oboli od zapale pluća, dok eto i podlegne toj ljutoj bolesti. Lošinjani žale mnogo nje gubitak, jer znadu dobro, da

se je za njih žrtvovala. Bila joj zato blaćena uspomena med ljudi, a od Boga vječna slava!

Političko družtvo „Edinost“. Predsjedničtvo političkoga družtva „Edinost“ pozivlje gg. odbornike i zamjenike za subotu u večer u 7 i pol sati u družtvenoj prostorije na redovitu odborsku sjednicu.

Nekadašnji izbor. Kako smo jurve javili položio je zastupnički mandat na istarskom saboru markiz Benedetto Polesini radi nanmljenog prenosa sabora iz Poreča u Pulu. Za taj mandat razpisan je izbor za dne 17. novembra 1897.

Iz carevinskoga vieća. Prvi uspjeh njemačkih vikača u carevinskom vieću jest ostavka predsjednika *D-ra Kathreina*, koji nije mogao sviadati nemire i obstrukciju, koje provadjaju rečeni zastupnici u svakoj sjednici. Bivši predsjednik došao je naime radi svojeg prevelikog obzira napram nemirnjakom i zakoh sa ministrom predsjedništvom, koji da je od predsjednika vieća zahtjevao, da se proti obstrukcijonistom odlučnije postupa. Predsjednik vieća dao je radje ostavku nego li pokoriti se želji ministra predsjednika. Sada traže drugog zastupnika, koji bi preuzeo vrlo važnu i vrlo težku službu predsjednika. Medju kandidati spominje se ime i zastupnika *Ferjančića*, al nevjerujemo, da će se to obistiniti.

U sjednici verifikacijonalnoga odbora od dne 27. t. mj. razdieljena bijahu medju pojedine članove izvješćao dvojbenih izborih zastupnika. Dr. Ferjančića predaše izvješće o izboru tal. zastup. iz Istre *Bartoli-ća*, *Dru Laginji* izvješće o izboru talijanskoga zastupnika Trsta *L. Mauronera*, češkomu zastupniku *D-ru Dyku* izvješće o izboru talijanskoga zastupnika Goričke *Verzegnassi-ca*, a njemačkomu zastupniku *Schücar-u* izbor talijanskoga zastupnika *Hortisa* iz Trsta. Proti izvjestiteljem Ferjančiću i Laginji prosvjedovali su talijanski članovi *Cambon* i *Campi*, nu njihovi prosvjedi ostaše bez uspjeha.

Svojim bezobzirnim postupanjem u carevinskom vieću prouzročiti će njemački ljevičari, da će vlada biti prisiljena opet odgoditi ili razpustiti carevinsko vieće, jer se ovako nemože dalje. Govori se, da bi mogla vlada i obustaviti ustav ili da bi mogao odstupiti ministar predsjednik grof *Badeni*.

Sastanak polit. družtva „Edinost“ obdržavan prošle nedjelje, bijaše vrlo dobro posjećen uzprkos veoma neugodnu vremenu. Predsjednik polit. družtva izviestio je o političkom položaju dočim su odbornici gg. dr. Rybař i dr. Gregorin obrazložili i stavili resolucije, koje zasjecaju u javni život naše okolice. Obzirom na postupanje naših zastupnika u carev. vieću stavio je predsjednik ovu resoluciju, koja bijaše jednoglasno prihvaćena:

„Javni shod zbran dne 24. oktobra pri sv. Ivanu, zahvaljuje se našim državnim poslancem za njih dosadanje požrtvovalno djelovanje, prosi ih, da vatrajajo v dosedanjem postopanju, da se nasproti ministerstvu ne vežejo v nobenem pogledu, dokler ne dobe trdnega jamstva, da se izpolnijo vse točke, sprejete v resoluciji ljubljanskega shoda, od dne 14. septembra t. l. glede Primorja, ter da ustrajajo v večini le tako dolgo, dokler tudi ona vsvaja to stališče“.

Občinski izbori u Buzetu. Od tamo pišu nam 27. t. mj. koliko sliedi. Upravo ovaj čas zaključismo izbor u III. tielu bez protuliste. Naši izabrani jednoglasno; talijanašem i šarenjakom ni traga.

Iz Pule pišu nam 23. oktobra 1897. (Hrvatski jezik i naša mornarica) Viest o hrvatskom jeziku u mornarici, koju je „*N. S.*“ prva doniela, proputovala je cielom Austro-Ugarskom nsokolo. Sve su ju novine pretiskale, a imala je čast biti izpravljana, izpravcima dakako smjerajućim, da se ublaži uzrujane živce njeke gospode. Znajući kako stvar stoji, mi smo se samo smijali tim izhitrenim izpravcima, u kojim se izpravljalo što „*N. S.*“ nije doniela, ako nije možda „*Nesloga*“ matuljska, što neznamo, jer ju ne čitamo. Ele sad je stvar gotova, i u brk svim izpravcima imamo crno na bielom takozvani „*Hafen-Admirals-Tags-Befell*“ *br. 293 od 20/10 1897.*, u kojem je izvadak „*Admiralskog Befehl-a*“ *br. 37*, gdje se veli u čl. 6., da se ustanavljaju 2 tečaja za *hrvatski* jezik, na kojima će predavat *Dr. Pejčić* i *Emil Dumić*. U posebnom prilogu čita se, da će trajati od 1/10 do 15/3 dakle 5½ mjeseca, a izričito je naglašena potreba hrvatskoga jezika riečima: „*Jeder See-Offizier muss anstreben, diese Sprache zum Dienstgebrauche genügend zu beherrschen*“.

Ovim, kako smo Vam jurve javili, odbrojeni su dani gospodstvu-talijanskoga jezika kao obćevnoga u avstrijskoj mornarici, jer kad budu svi častnici poznavali hrvatski jezik, neće im biti potreba, da do zivaju podčastnike, za tumače medju njima i momčadi; prestati će grdoba, da se častnik nije s momkom razumio, na veliku štetu vojnog napredka. Ne bilježimo ovu viest, da pjevamo *hosanna* austrijskoj vladi, što bi nas tobože sneđila ovom naredbom, nego zato, što se po njoj vidi, da napredujemo u narodnom životu. Nije naredba izašla radi naših „liepih“ očiju, nego zato, što je to skrajna nužda zahtjevala. Toliko do znanja našim neprijateljem, koji trde, da nas neima il da nas do mala neće biti.

Porotne zasjedanje u Rovinju. Buduće porotno zasjedanje u Rovinju započeti će 9. decembra t. g. Predsjednikom poroti imenovan je predsjednik okružnog suda tamo g. Dr. Tušar a njegovimi zamjenici gg. Dr. Sančin i Dr. Zencovich, savjetnici istoga suda.

Iz Tisjane pišu nam, da je prvih dana tek mjeseca ležao težko bolestan tamošnji velezaslužni občinski načelnik g. *Šime Defor*, nu da mu je Bogu hvala bolest krenula na bolje, te se je polovicom mjeseca pridigano nakon što je čitav mjesec dana postelju čuvao. G. načelnik počeo je opet obavljati svoje službene poslove ali se još nećuti niti izdaleka onako čvrstim i žilavim kao što bijaše prije bolesti. Dobri Bog neka ga sačuva još dugo zdrava i krepka mnogobrojnoj obitelji, onoj obćini i narodu!

Slavnomu predsjedničtvu c. k. zemaljskoga školskoga vieća za Istru u Trstu. Roditelji školske djece u Nerezinah, koji polaze tamo hrvatsku pučku školu, zamoliše nas, da spitamo sl. predsjedničtvo c. k. zemaljskoga školskoga vieća za Istru, hoćeli slavno:sto već jednom riešiti njihov utok glede premještenja hrvatske pučke škole u nezdravu kuću, preodaljenu za 50 djece, radi česa roditelji nešalju svoju djecu u školu, te je ista zatvorena.

U ime spomenutih roditelja, molimo odgovor sl. predsjedničtvo c. k. zem. škol. vieća. Uredničtvo „*Naše Sloge*“.

Odkriće spomenika. U nedjelju dne 30. t. mj. odkriti će se u susjednih Barkovljah spomenik prerano umršemu slovenskomu rodoljubu blagopokojnomu Dragutinu Martelancu.

Ujedinena na blagopokojne svećenika. U posliednjem broju oglašujuć preranu smrt blagopokojnoga župnika-dekana u Kastvu *Antuna Turka* spomenuli smo se nesamo častne družbe njegovih vrstnjaka iz Kastva i Liburnije, nego i starijih od njih, koje su poznali ostariji živući ljudi. Bili smo upozoreni, da smo nekoliko tih najstarijih izpustili, te ovim njihovo ćislo upodpunjujemo. Medju nje spadaju: *Andre Morolti* bivši nadarbenik i kapelan u Kastvu, čovjek obsežnoga znanja i vanrednoga umjeća, bivši jedno doba takodjer kastavski glavar: *Josip Rubeša* bivši župnik na Vremah; *Marot*, bivši župnik u Klanoj; *Marčelja* župnik u Lanišću; *Perčić* bivši župnik u Brtonigli; *Rajčić* bivši nadpop u Novigradu (Cittanova); *Jurinac* bivši župnik u Moščenicah.

Hrvatski jezik kod c. kr mornarice. U br. 39 našega lista doniteli smo viest iz Pule, da je došao na admirat u Pulu strogi nalog, da moraju svi častnici što prije naučiti temeljito hrvatski.

Ta viest prešla je u druge novine a ovdašnjemu židovskomu glasilu brzojavili su iz Graca, da je tu viest doniela „*Naša Sloga*“ *iz Matulja*, č-mu smo se mi dakako srdačno nasmijali znajuć, da nebi *matuljska lažitorba* nikada doniela viesti, koja se tiče *hrvatskoga* jezika u Istri. Viest ta došla je i u bečke novine, izmedju kojih piše o njoj glasilo bečkih židova „*Nora Pressa*“, da nije istinita, nego da se je samo savjetovalo častnikom neka uče hrvatski jezik, jer da se istim služi skoro izključivo sva momčad c. i kr. mornarice. Prepuštamo našemu dopisniku iz Pule, da ove bolje podući koja li je viest istinita.

Ova Krstića. U hrvatskih novinah Dalmacije čitamo proviest čestitih Hrvata iz Arbanasa kraj Zadra proti novoustrojenoj talijanaškoj školi u Arbanasih, podignutoj po zlosretnom družtvu „*Lega*“. Taj prosvjed podpisao je i Arbanaški Hrvat g. *Bore Krstić*.

Čitajuć tu viest sjetismo se nesretnog *Ivana Krstića*, koji je takodjer rodom iz Arbanasa i koji je još prije par godina onako odlučno branio i zagovarao Hrvatstvo kao što ga danas brani i zagovara njegov imenjak g. B. Krstić. Žalostne li sudbine odpadnika. Tamo ustaje na obranu svoje i narodne svetinje, najodlučnije suzemljak, sumenjak a možda i rodjak onoga, koji nastoji kod nas u Istri zadati smrtni udarac toj svetinji!

Tko će biti imenovan nadbiskupom u Gorici. Talijanski listovi Primorja turili su najprije u sviet viest, da će biti imenovan nadbiskupom u Gorici preč. g. *Jordan* prošt tamošnjega kaptola. Sada izpravljaju tu viest u tom smislu, da će biti imenovan nadbiskupom u Gorici presvj. g. Dr. Flap biskup u Poreču a na njegovo mjesto u Poreč, da će doći preč. g. Jordan. Idemo da vidimo jesu li pogodili prvi ili drugi put.

Petdesetgodišnjica. Dne 24. oktobra 1847 — upravo dakle prije 50 godina — proglašen je u hrvatskom saboru hrvatski jezik diplomatičkim, uredovnim jezikom. Od godine 1805., do tada bijaše latinski jezik u Hrvatskoj diplomatičkim jezikom.

O osobnoj dohodarini. C. kr. financijalne oblasti izdale su oglase ili obznane, kako se imadu podati poreznim uredom prijave o plaćah, nadnicah itd. što ih djelodavaoci plaćaju svojim podložnim, kano i o tom kako valja istim uredom podati popise posjednika kuća, najmodavca, podnajmodavca itd. uslied novog zakona o osobnoj dohodarini.

Dotične tiskovine (formulare) dobiva se kod poreznih ureda, od kojih neka naši ljudi zahtjevaju take tiskovine u hrvatskom ili slovenskom jeziku.

Matica Hrvatska. Povjereništvo „Matice Hrvatske“ za Trst i okolicu preuzeo je gosp. Ante Bogdanović, na kojega neka se izvole obratiti stari i novi članovi. Od lanjske godine (1896) preostala su tri izliska običnog izdanja Matičina i četiri izliska „Hrvatske narodne pjesme“ I. knjiga.

O valjanosti izpita na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu za sveučilišne dijake Istre i Dalmacije U sjednici carevinskoga vieća dne 22. t. mj. upitao je dalmatinski zastupnik g. Perić sa drugovi cesarsku vladu, hoće li pripoznati sveučilišnim djakom iz Dalmacije i Istre valjanost izpita položenih na sveučilištu Frana Josipa I. u Zagrebu. Taj upit podpisali su i naši zastupnici gg. dr. Laginja i prof. Spinčić.

Davnoj želji Hrvata iz Dalmacije i Istre imalo bi ministarstvo već jednom zadovoljiti jer je inače nemoguće našim mladićem, da svrše sveučilišne nauke u materinskom hrvatskom jeziku.

Pisme Kastavca iz Barbertona u južnoj Afriki i odgovor nanj. Zastupnik naroda poglaviti gospodin *Vjekoslav Spinčić* dobio je dne 9. oktobra ovo pismo: „Veleučeni gospodine! Ja pišući *Josip Varljen* i moji prijatelji čitali smo u „*Našoj Slogi*“ iz Trsta dne 10. septembra t. g. kako Vas je neki *Dešković* napao u Dragi Moščenički kad ste onuda prolazili. Toga Deškovića ja dobro poznam. On je chol što ima nekoliko para. Neka za to zahvali Bogu. Prema našemu narodu bio je uvjek nezljuban. On nije bio naš brat. Nebi nas bio pomogao niti na radnji niti drugaće ni za najmanju stvar. Bio je sam svoj. On je želio, da nijedan naš čovjek nedodjonamo, gdje on radi. Da Vam rečem veleštovani gospodine kakov je taj *Dešković* sa mnom bio. Radio sam na istom mjestu, na kojem je i on radio. Cielo vrieme što sam tamo radio, to jest u sva četiri mjeseca, bio je suprot mene nenavistan samo za to, jer sam služio koju paru više od njega. Sborio je proti meni samo da izgubim radnju. On nije bio zljuban s nikim od našega naroda, a ni njega nije nitko ljubio. Pak nesamo da je bio proti svim našega naroda, nego i proti svemu, što hrvatsko ime nosi. Dakle mili gospodine *Spinčiću*, nemarite za to, što Vas je takov čovjek napao. Ovdje nas ima 150 Hrvata, koji smo svi proti njemu, jer nije pokazao nikakve ljubavi napram našemu narodu. Neka za Boga nedodje već simo, jer svih nas 150 Hrvata ovdje smo proti tomu čovjeku, i to samo radi njegove mržnje proti svemu što je hrvatsko. Sada mi neostaje drugo nego da Vam pošaljem srdačan pozdrav. *Josip Varljen* rodjen u selu Jankovići. Barberton na 11. septembra 1897.“. U dodatku piše isti čestiti Josip Varljen još ovo: „Mili gospodine! Ja i mojih 150 drugova ovdje smo Vam jako zahvalni što zagovarate naš mili hrvatski jezik i narod do sada tako zanemaren. Neka se probudi naš hrvatski narod, neka sviet saznade za njega! Nadajte se primiti i drugih pisama od naše bratje. A ako dozvolite, metnite ovo moje pismo u naš hrvatski list u Trstu, ja sam pripravan za to i platiti, i dajte mi poslati broj, u kojem bude to tiskano. Moj naslov je ovaj: Gospodin *Josip Varljen P. O. Barberton Bon 83 Pretoria. Transvaal. Z. A. R.*“ —

* * *

Naš zastupnik gosp. *Vjekoslav Spinčić* dobio je to pismo čestitoga Kastavca i vriednoga hrvatskoga domoljuba u Beču, gdje se sad nalazi u carevinskom vieću. Poslao nam ga je, molbom, da ga priobćimo, kako to želi sam naš suobćinar *Josip Varljen*, i da mu dotični broj našega lista pošaljemo. Mi to jedno i drugo drage volje i veselim srdcem činimo. Proobćujemo takodjer ovo nekoliko riečí, što jih javno upravlja gospodin zastupnik *Spinčić* na gospodina *Josipa Varljena*.

„Dragi prijatelji i domorodci! Primio sam Vaše pismo pisano dne 11. septembra u dalekoj Africi, u državi Transvaal, pokrajini Pretoria, a gradu Barbertonu. Kako je to daleko, vidi se s toga, što sam ja to pismo dobio dne 9. oktobra ovdje u Beču, dakle skoro mjesec dana poslie što ste ga pisali. Ta daljina ipak nije nikakvom zaprekom našim čuvstvom. Naše duše su zajedno, naša srca jednako biju — za naš hrvatski jezik, za naš hrvatski narod. Sva mora, sve gore i doline, sve poljane i pustare, sve riske i jezera, koja nas luče; svi prerazni ljudi što borave na tom ogromnom prostoru, ni oni medju kojimi živite Vi sa svojimi poštovanimi drugovi na jugu iztoku Afrike, ni oni medju kojimi ja živim u sredini Evrope, nisu kadri lučiti nas u ćućenju za naš miloglasni jezik hrvatski, za naš slavni i junački narod hrvatski, za našu krasnu domovinu Hrvatsku. I u tom vidi se jakost one ljubavi, koja je iza ljubavi do Boga najjača, ljubavi do domovine, domoljublja, otačbeničtva. Svi pravi nepokvareni ljudi goje tu ljubav. Samo slab uzgoj, lični probitci, osobne koristi, mogu odvratiti pojedinca od te ljubavi. Kod svih naroda ukorenjena je ta ljubav, i smatra se ju jednom najljepšim kreposti, što mogu čovjeka riesiti. I Talijani cienе visoko tu krepost, pače upravo i talijanski narod može se ponositi uzor — domoljubi. A kod nas Hrvata, da bude domoljubje zlo, grieh, opačina? ! Ne, i ne!! Da nas hrvatski narod i neima tako slavne prošlosti, da i nije dao krasnih primjera učenosti, umjetnosti, junaćtva, da i neima tolikih za-luga za svoju vladajuću kuću, za evropejske narode, za kršćanstvo, za ljudsku uljudbu; da mu i nije domovina tako liepa i bogata svimi prirodnimi krasotami; da svega toga i nije, kako hvala Bogu jest — i onda bi njegovi sinovi imali ljubiti svoju domovinu i sve što je njezino. Domovina koja bila, pravom sinu uvjek mila! I koliko je koja domovina zauemarenija, toliko valja da ju svaki njezi pravi sin više ljubi, da za nju to više radi, da se digne, da proćvieti, da se proslavi. Ljudskom zlobom i nemarom vlastitih sinova hrvatska je domovina raztrgana i tlačena. Upremo li svi svoje sile, zauzmemo li se za nju kao pravi njezini sinovi, ona će bit opet jedna, ona će se dignuti i proslaviti. Nemarimo što nas proganjaju — trnjevi su putevi do dobra, do uzvišena! Neobazirajmo se na one Talijane i njihove pomoćnike, što nas radi našega hrvatskoga otačbeničtva grde i mraze i plaćaju druge, da to za njih čine — ono nisu nit pravi Talijani nit pravi ljudi; oni psuju na nas radi onoga, što kod drugih i sebe hvale; oni imadu nećistih, nepoštenih, neljudskih namjera s našim narodom imenito u Istri; oni bi ga htjeli otudjiti samu sebi, i pridobiti za povećanje talijanske otačbine. Pomilujmo one naše, koji se daju zavadjati varavimi riečmi ili sredstvi, koji zaniču ono, što ljubi svaki pravi čovjek, koji su sliepi i koji nevide kamo jih zlobnici vode. Zlobnike pako, plaćenike tudjih misli, tudjih nazora, tudjih namjera; moralne propalice, izdajice svoga naroda, krvi, jezika, imena, najviše put i odpadnike od svoje vjere — odbijajmo prezirom, odvraćajmo se od njih, kako se sviet odvraća već skoro 2000 godina od *Jude Iškarjota* i od svih izdajica!

Hvala Bogu, ogromna većina našega puka u Kastavćini, u Liburniji u cieloj Istri i na otocih, čini tako. A i mnogi koji su se bili dali zavesti, progledali su, upoznaju zavodnike varalice, tudjinske plaćenike; uvidjaju tko u istinu brani i zagovara *starinu, domaćiju*, bratsku slogu i u obće probitke i koristi našega naroda, a tko u službi tudjinaca proti svemu tomu radi i njim ne samo sam sebe prodaje, nego bi htjeo prodati i naš narod i našu zemlju; vide gdje je vjera a gdje nevjera.

Radujem se, da se Vi dragi prijatelju ćutite čestitim Hrvatom. Radujem se, da ste svi tamo u dalekoj tudjini, Vas 150, vriedni hrvatski domoljubi. Niste ni prvi a stalno ni posliednji naši, koji su se medju tudjim svietom naučili jače ljubiti svoju krv, svoj jezik svoju domovinu.

Dobri Bog živio Vas i sve Vaše drugove, i uzdržao Vas u zdravlju, da uzmognete privrediti čim više za se i za svoje, da se pak Božjom pomoći vratite zdravi i zadovoljni u svoj zavičaj, te da pomognete braniti naš narod od sotonskih varka i paklenskih spletaka, dizati ga iz zanemarenosti, u kojoj se još uvjek nalazi, i graditi mu bolju, slavnu budućnost!

Tom vrućom željom i molbom završujem, i bilježim se Vaš prijatelj — domorodac *Vjekoslav Spinčić* iz Spinčići u Kastavščini, zastupnik naroda.

U Beču, 14. oktobra 1897.“

Listnica uredničtva.

Gosp. N. K. u S. Izvolite se obratiti na veleč. g. Frana Žica u Malomselu. Zdravo!

Prijatelju u Nerezinah molimo, da nam točno javc, je li istina, da jedan učitelj na onih stranah ima u kući na odličnom mjestu sliku kralja Umberta? On doduše može i uz to biti „un bravo maestro“, ali to bi nas ipak zanimalo točno znati.

Gosp. V. B. Berqobidi: Nezamo Vam drugo savjetovati, nego da tužite toga Vašega kulturonosca, koji si ja neovlašteno pridržao krez toliko vrieme Vaš list. Recite mu ujedno, da piše kako ga je majka učila govoriti, jer se samo sramoti onom svojom talijanštinom. Da ste nam zdravo!

Gosp. N. Liepa Vam hvala na priposlanom; upotrebiti ćemo ga; preporučamo Vam se i za buduće. Prijateljski Vam oddrav!

Gosp. X+Y u Z. Mi nemamo cara i kralja, nego cesara i kralja. Da ste nam zdravo!

Gosp. Č. K. u Sv. M. Izostalo radi preobilnosti gradiva; drugi put. Zdravo!

Listnica uprave.

Gosp. G. S. M. u K. Plaćeno do konca tek. godine; ispravili ćemo. Živili!

Gosp. K. A. Rieka. Plaćeno do konca tek. godine. Živili!

Gosp. L. H. u S. Za podpunu podmiru do konca tek. god. hoće se još for. 2.50. Živili!

Javna zahvala.

Podpisani ižrice ovim najtopliju zahvalu veleč. gospodinu

Rajmundu Jelušiću

velezaslužnom župniku u Berseču, što je njegova zeta, pokojnog **Vinka Stanića** opančarskog rukovoditelja iz Bribira, utopljenika parobroda *Ike*, najvećom pripravom i brižljivošću uz sudjelovanje školske djece i tamošnjeg pučanstva do hladna groba izpratio i tuj ga sahranio. Bog platio svima!

Na Sušaku 14 oktobra 1897.

Kuzman Paravić
kuhar na parobrodu „Ilirat“.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednih papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2¼	30-dnevni odkaz	2%
6- „	2½	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „ „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. volj., stopijo nove obrestne takse v kropost s dnem 24. junija, 28. junija in odnosno 20. avgusta t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vrednih papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Šibinj, Inomost, Celoveo, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.
Nakaz vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na tamošnje listine pogoji po dogovoru. Kredi na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.
Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.
Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Oglas.

Pošto smo mi podpisani preuzeli Kastavski lov dajemo ovime na znanje da tko bi želio od nas dobiti odnosne lovske dozvole, neka se izvoli oglasiti čim prije podpisanim poduzetnikom.

Rukavac, 28 Listopada 1897.

Josip Grgurina — Rukavac Jušići —
Ivan Vlah

Na prodaju
grede i dužice.

Podpisani javlja ovim sl. občinstvu, osobito graditeljem i bačvarom, da ima na prodaju:

1) **1000 komada gredah** svake debljine i duljine uz veoma niske ciene. Grede jesu jelove i smrikove.

2) **Dužica za bačvare** smrikovih i jelovih svake vrsti.

Naručbe prima ustmene i pismene

Anton Medvedić
trgovac lesom
Hlana (Istra).

Njegova svetost papa Leon XIII, poručio je po svojem liečniku prof. dru. Lapponiju ljekarniku Piccoliju u Ljubljani najzadnjiju zahvalu za Nj. Svetstvo odposlatu

tinkturu za želudac.

Spomenuti liečnik, kako i mnogo drugih odličnih profesora medicine istraživali su Piccolijevu tinkturu za želudac, te ju preporučuju kao izvrstno sredstvo za kriepčanje želudca, pomnožuje tek. ter pospješuje probavu i čišćenje. Ciena: 1 bočica 10 kr., 12 bočica za zavitkom 1 for. 26 nč.; pošiljka po pošti od 66 bočica 6 for. 26 nvč.

Najviše priznanje

ljekarniku Piccoliju u Ljubljani kao prirediocu **kapljicah za zube**, koje je sa zadovoljnim napjehom Njez. c. i kr. visost prejasna gospodja prestolonasliednica udova nadvojvodkinja

STEFANIJA

ivolila opetovan, uporabiti. — Ciena 1 bočici 20 nvč, 10 bočica 1 for. 50. nvč.

Ljekarna Piccoli

„pri angelu“
Ljubljana, Gosjska cesta

Pošiljke se šilju prama pos tanskom povzeču.

Klesarska radionica.

Podpisani časti se javiti p. n. občinstvu, da je u Voloskom — Cernikovica — otvorio

novu klesarsku radionicu.

Isti preuzima naručbe svih u klesarsku struku zasjecajućih radnja iz svakovrstnog kamena i mramora, te obavlja iste na zahtjev po načrtu točno i sjegurno; izrađuje takodjer na zahtjev crkvene stvari: žrtvenike, spomenike itd. Naručbe obavlja uz najniže ciene brzo i točno, te se preporuča p. n. občinstvu za mnogobrojne naručbe.

Volosko, 26. julija 1897.

Frane Ferlan
Volosko-Cernikovica.

Prave bruske sukmene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muško odielo steji samo

for. 3·10 iz dobre		
„ 4·10 iz dobre		
„ 4·50 iz dobre		
„ 6·— iz bolje		
„ 7·75 iz fine		
„ 9·— iz najfinije		
„ 10·50 iz još finije		

} jarvi ovčje vune

jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gorsje kapute, Bedea, Paravienne, Oeskine. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviote itd. razašilje iz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničke zaloge Kiesel-Amhof u Brnu

Uzorci badava i franko. Pošiljka vjerno uzorka.

Pozor! P. n. občinstvo upozorije se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li ono, koje se perrodovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari iz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Tko pije
Kathreiner-
Kneippovu sladovu kavu?
Svaki
tko ljubi tečnu kavu a prijatelji kuće i ukućnje svoje.

Pravi, čisti, izvrcani med
od cvieća i lipe I. vrsti

za liek i jelo u izvornih bocah 1 kó á 85 nč.

iz svoga racijalnoga pčelinjaka prodaje

Franjo Ryšlavý,
župnik na Munah — Podgrad — (Istra).

U cieloj ovoj okolici nesiju kmeti sasma ništa hajde niti ovdje raste vres; za to je ovaj med isključivo od cvieća i lipe, dakle I. vrsti. Pošto je pako izvrcan, čist je kao kristal, a samo takov med može se bez škode i straha rabiti za liek i jelo.

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj
i po inozemstvu
ALOJZIJ MOZETIĆ
TRST — Piazza dei Negozianti br. 1. — TRST

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj te inozemstvu, posreduje putovanja u Aziju, Afriku, Ameriku i Australiju, te po cieloj Evropi, zastupa najbolja parobrodarska družtva, posreduje kod osjeguranja proti nezgodama uz bezplatnu podnuku toliko pismenu kao ustmenu u svim mogućim putnim prigodama; jamči najniže ciene i najbolju poslužbu.

Tiskarna Gutenberg
dijalka ces. kralj. univerzitetne tiskarne „Styria“
13 Sackstrasse — GRADEC — Sackstrasse 13
TOVARNA ZA OBRTNE IN CONTO - KNJIGE
sistem „Patent Workmann Chicago“.
Rastrirni zavod — Knjigovezstvo.
priporočuje se za prijazne naročbe se zatrdilom primernih cen in točne postrežbe.

Izdelovanje vsakovrstnih tiskovin kakor: časalkov, reketvarov v vsakem obsegu, bruher, plakatov cenikov, računov, memorandov, okrožnic, papirja za listo in zavitkov z napisom, naslovnih listkov jedilnih listov, pavahli itd. itd. — Bogata zaloga glavnih-, Conto-Corrent-knjig, Salei-Conti, Faktura Debiteren, Creditoren, Cassa-knjig, Strazza, Memoriale, Journalov, Prima-nota, odpravnih, mesečnih časo-zapadlih in knjig za kopiranje, kakor tudi vseh pomožnih knjig, potem razrtrisega (črtanega papirja, Conto-Corrent, svilenega papirja za kopiranje, listov iz kavčeka za kopiranje, skledic in cinka za kopiranje itd.

Za naročbe in nadaljnja pojasnila obrniti se je do glavnega zastopnika

Trst, Via delle Acque 8 — ARNOLDO COEN — Via delle Acque 8 Trst.

Sve strojeve za poljodjelstvo i vinogradarstvo
Ciene iznova snižene
PRIEŠE ZA GROŽDJE, DIFERENCIALNI SUSTAV.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav; ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke; mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

IG. HELLER, BEC
II/2 PRATERSTRASSE 49 — Cienike i sviedočbe gratis! — Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafacija!

Skladište pokućstva

tvrdke Aleksandra Levi Minzi
Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladište pokućstva i tapetarije svakojakih načrta iz vlastite radionice. Bogato skladište zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc v Trstu

Broj 44 U Trstu 4. novembra 1897. Godina X

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cienku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka [illegible] arka.

Dopisi se nerazdaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom: steji za fer., za seljake fer. na godinu. Razmjerno fer. i 1 za pol godina. Izvan carevine više poštarine

Na malo jedan broj 5 novi.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Sjetite se
Družbe sv. Cirila i Metoda
— ove Istre! —

Iz carevinskoga vieća.

(33 ure trajajuća sjednica.)

Iz carevinskoga vieća, koje traje već preko mjesec dana, pišemo malo. U njem traje neprestano borba onakva, kakva bijaše još proljeća. Stranke, koje su imale i još imadu nadvladje u ovoj polovici monarkije, i koje kao da ćute, da će to nadvladje izgubiti, prieče svaki redoviti rad u parlamentu. Dopustile su jedino, da se razprave prešni predlozi za pomoć postradalim. A valjda nebi bile ni to dozvolile, da se nisu pobojale, da će izgubiti svaki ugled pred svojimi biraći. Razprava o drugih potrebitih predmetih nedopuštaju. Postavljaju predloge, da se stave pod obtužbu razni ministri, osobito ministar predsjednik grof *Badeni*, al neće, da se nit o tih razpravlja već iščr trice i kučine i zahtjevaju glasovanja po imenih, samo da vrieme prolazi, da se ništa pametna, korisna i potrebita neučini. Poštena čovjeka upravo srce boli, kad vidi, kako se vrieme i novac trati, kad prolaze ure i dani, a da se skoro ništa drugo neuradi, nego proziva imena zastupnika, i čuje nje odgovarati *da* ili *ne*. Već predprošloga tjedna zategnula se jedna sjednica do kasno u noć, do poslje polnoći. Prošloga tjedna pak dogodilo se je nešto, što se nije dogodilo još nikad u carevinskom vieću, česa se u obće nedogadja ni drugdje po svietu. *Sjednica jedna*, uz pretrgnutje nekoliko ura, *trajala je 33 ure*. Počela je naime četvrtak dne 28. oktobra o 12. uri, o podne; pretrgnula, ne zaključila, od 3. do 6. po podne; i onda trajala cielu noć do četvrtka na petak dne 29. oktobra. i petak do 9. ure večer. U to vrieme dogodilo se je još nješto drugo osobita, izvanredna, nješto česa još nebijaše u našem parlamentu nit u jednom drugom na svietu, osim englezkoga. Zastupnik jedan Niemac, imenom *Dr. Lecher*, tajnik trgovačke komore u Brnu u Moravskoj, govorio je, uz mala pretrgnutja, *12 ura* zajedno. Do sada bio je poznat Čeh *Dr. Dyck*, koj je jednom u carevinskom vieću govorio 5 ura zajedno, i Hrvat *Biankini*, koji je u dalmatinskom saboru jednoga dana govorio 9 ura. Sad je obojicu prilično nadmašio *Dr. Lecher*. Za govora je nekoliko puta počinuo po pet i više minuta, bilo da mu je to dozvolio predsjedatelj, bilo da su njegovi prijatelji mu toliko pljeskali i klicali, da je mogao odahnuti, odnosno i pokriepiti se. I pokrepio se je više puta pomoćiv grlo vodom, pivom, vinom, kavom, konjakom itd. A nije govorio, da koga osvjedoči o stvari, o kojoj je govorio, nego samo za to, da prodje više vremena, da se nezaključi onoga, što je htjela većina. I za njegova govora bilo je opet prepiraka radi poslovnika, sliedilo je glasovanje na glasovanjem, a za ništa, u javnoj i tajnoj sjednici. Prošlo je vriome do 9. večer petak, i nije se zaključilo onoga, što je htjela većina, odnosno što bi žellla vlada kao državnu potrebu. Težko bi bilo i uzdržati drugu noć. Već prva bila je za mnoge mučna, a k tomu jako čudna. Njeko doba noći su zastupnici jeli i pili, al je mnoge pak i san svladao. Po svih prostorijah parlamenta vidilo se je zastupnike, gdje spavaju na stolicah, na divanih, naslonjačah, u obće, gdjegod je koji mogao uloviti prostorčić. I još nješto u parlamentih nečuvena se je dogodilo. Kad je *Dr Lecher* govorio, mnogo put su govorili i njeki drugi njemački zastupnici, dakle više govornika na jednom. Zastupnik *Wolf* bučio je tečajem govora *Dr. Lechera* kakve dvie ure, psujuć svakojako na vladu i na predsjedničtvo, udarajuć dašćicom po klupi.

Tomu istomu *Wolfu*, koj je nedavno u jednoj sjednici rekao, da nebi bilo nikakvo zlo, kad bi naše cesarstvo bilo pod prusko-njemačkim cesarstvom, kako je Bavarska, Saska i druge, kad bi dakle izgubilo svoju samostojnost, i spalo pod tudje cesarstvo, čestitalo je uredničtvo lista *„L'Indipendente"* iz Trsta na njegovom držanju. Ujedno je isto uredničtvo talijanskoga lista prigovorilo talijanskim zastupnikom, medju njimi i *Bartoliću*, na njihovom držanju.

Ti talijanski zastupnici naime članovi *„del club italiano"*, u kojem je dakako i *Bartolić*, igraju čudnu ulogu. Njihovo srce kao da je uz židovske liberalce i druge slične njim Niemce, njihove davne prijatelje i saveznike; al se ipak neuzmaknu ići s Niemci, jer se boje, da bi se zamjerili vladi. a oni znaju, što je za njih vlada na štetu imenito Hrvata i Slovenaca učinila. Glasuju danas ovako, sutra drugako, danas za manjinom, sutra za većinom, ili u obće neglasuju, i postaju sve to smješnji u očiju svakoga ozbiljnoga politika. Ljudi, koji drže doli visoko glavu pred svakim našim, u Beču pred svakim puzaju i liže se.

Usuprot drže se naši zastupnici, hrvatski i slovenski, medju njimi *Spinčić* i *Laginja*, kao pravi muževi. Što su mogli poduzeli su i poduzimlju još, privatno, za ublaženje biede u narodu; i idu postojano uz svoje saveznike, uz Čehe, Poljake i Rusine, dakle uz svoju slovinsku braću, za zakon i jednako pravo za sve, imenito za to, da se dadu uzakonjena prava Hrvatom i Slovencem, kao i svim ostalim slovinskim narodom.

Za četvrtak dne 4 decembra urečena je opet sjednica, i onaj dan očekuje se velika bitka izmed onih, koji bi htjeli vladati nad drugimi narodi, i izmed naroda, koji neće, da drugi imadu većih prava nego oni.

Občinskomu zastupstvu u Kastvu na dušu.

I.

Poznato je, da je na iztočnoj strani Istre susjedna nam Rieka duhom talijanaška, akopren Riečani još javno neizpovjedaju, da su Talijani; nu sudeć po jeziku, koj rabe kod kuće, u školi i u javnosti, to moramo priznati, da su *„pravi"* Talijani, ako i ne od starine, već samo od nekoliko godina natrag. Rieka nije u tom obziru drugo, nego fabrika, u kojoj se miese Talijani. Riečke škole sve su čisto talijanske, dapače i one, koje polaze djeca, koja isključivo samo hrvatski govore (Toreta), te su tu učitelji prisiljeni sa djecom govoriti samo hrvatski. Dakako da predpostavljene školske oblasti preporučaju učiteljem, da rabe čim manje hrvatski, a čim više talijanski jezik (početak fabrikacije Talijana). Na ljude hrvatske narodnosti čine takov pritisak, da moraju zatajiti svoju narodnost, ili barem, da ju nesmiju izticati, jer onda zlo i naopako po njih. Hoćeš li, da ti tamo ruže cvatu, ti samo zataji majčino mljeko (Battestini i dr.) Na žalost moramo priznati, da su riečki Hrvati prevećmljohavi, puštaju nehajno, da hrvatska narodnost propada, a da se samo tudjinština širi.

Rieka, *taj biser krune ugarske*, danomice napreduje; tu se gradi sgrada za sgradom, a to najviše kod mora; nu ta *„mađjarska obala"* premalena je, trebalo bi ju proširiti, ali kako? S jedne strane je hrvatsk i Sušak pak more, tu neima faide, s druge pako je istarsko, kastavsko i tu je težko.

Liep je taj predjel kastavske občine, što ga oblieva to naše more, pak zato otimlju se za njim oči susjeda Madjara, ta već i kupili su ga htjeli u nadi, da će se proširiti madjarsko tlo, mađjarsko more a tim i riečku politiku, te se s vremenom združiti sa *braćom* istarskimi Talijani i tako združeni pripraviti se za blaženu Italiju, tu domovinu glada. Prvi pokus izjalovio im se; ali što se nije dogodilo onda, posrećiti će im se drugom kojom sgodom, samo treba pripraviti tlo. Tako umuju riečki i istarski Talijani i tom nadom dali se na posao. Riečani s jedne strane, a razni k nam doseljeni tudjinci i domaći prodanci s druge strane, nastoje, da naš puk odnarode psujuć na njegove svjetinje: jezik, vjeru, njegove prvake, u obće na sve, što 'e naše, da ga tako moralno i politički pokvare, pak onda kad bude hora, da bude pripravan na sve, što mu budu oni naložili.

Najprije su uzeli na nišan Kantridu, tu prvu tvrdju na morskoj obali. Kantrida je ubavo selo u zametskoj županiji ležeće na erarskoj cesti Rieka-Volosko tik riečke medje. Krasan položaj primamio je mnoge tudjince, da su si tamo pcsagradili kuće, djeloma na privatnom, djeloma na občinskom zemljištu. Ovdje moramo sa negodovanjem spomenuti, da je neko doba občina prodavala obć. zemljište tudjincem, našim ljutim protivnikom; na srce postavljamo sadanjoj, kao što i budućoj občinskoj upravi, neka se za Boga opremo postupa pri prodaji občinskoga tla tudjincem, jer nas gorko izkustvo uči, da će odgojiti guje u svojih njedrih, dapače, da ih je već i odgojila. Neki amo dotepeni tudjinci bosi i gladni, kopajuć i prodavajuć naše kamenje, prilično se podkožili, pak sada iz zahvalnosti do občine, koja ih je primila, rade sa domaćimi izrodi proti svemu, što je naše, zavadjajuć pri tom neuki puk. U tom se osobito odlikuje jedan Piranac i trbušasti mu drug Napolitanac, patriot one gladne čeljadi, koja u pomijah traži zalogaje, da si glad utaži. Dakako, da im pomaže trovati narod i onaj odpadnik, štono ga zovu *doktor fritalja* i desna mu ruka propalica Kajfa. Svim ovim osobito su na putu naši dični zastupnici gg. *Spinčić*, *Laginja* i *Mandić* tako, da se je jedan od onih izrazio, da kad bi se ovu trojicu smaknulo, da bi bio mir. Da im ide izdajnički posao od ruke,

PODLISTAK.

Istarski razgovori.

Preporučeni na razmišljanje svim Istranom, a ponajpače prodavcem i njihovim drugovom.

Ive: Kad bi pak oteli ča naši va našem zajke povedet, ne daju jim, a na galerijah kriče, ficu, zijaju, a njihem pljeskaju — mulci talijanski. Kad bi va Beče na galerijah ki samo ča zakričal, bi ga valje spudili i va pržun stavili, al va Trste i Poreče moru talijanski fakini delat ča jih volja, još ih i njihi deputati pomažu.

Mate: A ju, ča ćete va Istroj je sve moguće!

Ive: Ča je još huje, naši deputati nisu ni za život sigurni. Ča se ne spamećujete, kad su se ono naši s vaporom vozili, pak je bila vela bura i su se morali zikrcat va Pirane. Po najvećoj zime i bure morali su poć naši iz Pirana va Kopar 4 ure hodeć i noseć svoje stvari. Nisu mogli nać nijednega, ki bi njim to uosil za novce, zač onput bi tega Talijani ubili bili. Ni karoce nisu mogli nigdere dobit, zač se je svaki bal, da bi ga drugi mogli ubit, ako bi peljal naši deputati. Najhuje je još, ča su išli čekat naše izvan grada Pirana, pak su bacali kamenje za njimi.

Mate: A ča ćete, gospodine, to je ta talijanska *„avita coltura"*, s kum se vavek diče.

Ive: Kad je pak ono lane ministar-predsjednik *Badeni* prolazil, da vidi malo Istru, bil je prišal i va Pul, pa znate ča se je dogodilo?

Mate: Mane se pari, da su jušto onda pred njim hitali Talijani na naši zastupniki gnjilu kapulu kumpir jaja i ča ti ja znam ča. Onda su upravo temu ministru pokazali, s kakovemi ljudi imamo mi posla, pak su mu dali tako priliku, da vidi tu njihu *„kulturu"*. Tako je mogal i naš premilostivi cesar doznat preko svojga ministra, kakovi su to Talijani.

Ive: Ja, ja, takovi su Talijani! Onda lahko delat i njihem deputatom, ča jih volja, al va Beče je neč drugo, tamo se oni va parlamente upravo zgube va silnem moru od deputati drugeh nacijoni, pa za to su oni tamo krotki, i ss ne čuje ni glasa od njih. Sveh skupa deputi va Beče ima 425, od kojeh je talijanskeh 19 Hrvati je i Slovenac va austrijskem Primorju 60—70 tisuć više nego Talijani, pak znate ča, Talijani imaju, ako jih je i čuda manje nego nas, il deputati, a mi, keh je čuda više, samo cigla 4.

Mate: Pak da nije to za Bogu plakat!

Ive: Ali ni ta njim nepravica niš ne koristi. Jer tješimo se, jedan od naših valja više nego svi njihi!

Neki su od talijanskeh deputati sasma novi. Naime dali su se birat nekoji, ki su prej vavek želeli, da gredu va parlament va Italiju — va Rim, a ne va Beč, kamo nisu oteli noć do ovega leta. Kad su prišli va Beč, su se složili va *„club italiano"*. Tu su svi skupa i svećenici talijanski i liberalci i framasoni. Naime svećenici i oni, ki daju pravo, da je talijanski kralj ukral pape Rim i njegove zemlji. ke su pripadale sv. otcu papi do tad.

Va tem se klube ne brinu dosti za veru, ni za gospodarski napredak. Prva i glavna jim je stvar: *talijanstvo ter talijanstvo*. Narod nek se hrani samo s talijanskim jezikom, a drugo njim je deveta briga.

Kad su tako storili svoj klub va parlamente, misleli su, da će oni samo na njih gledat, a kad tamo nijedan za njih ni ne mari, nijedan ih ni ne pogljeda.

Mate: Ja jih na moju dušu žalim!

Ive: Sad su ministri bili pred nekoliko mjeseci odlučili, da svi činovnici iz Češke i Moravske, kade je velika većina puka češke narodnosti, da moraju znat i nemški i češki zajik, kako zajik tamošnjeg puka. To ni nekem Nemcom u tih zemljah pravo, jer bi oteli, da se drugi vade njihemu zajiku oneh ljudi, va čijoj zemlje živu. Tako su nemški deputati va bečkem parlamente oteli stavit pod obtužbu radi teh naredb austrijske ministre, ki su te naredbe izdali i podpisali.

Pa znate ča, ti šarenjaki od talijanskeh deputati glasovali su, da se radi tega tuži ministre.

Mate: E, vidi se, kako pravicu ljube!

Ive: Radi tega su se guvernu zamerili, pak su kasnije kod druge prilike opet drugačije glasovali, samo da se nlaste vladi. Znaju oni, da ako njim guveran obrne pleća, da ne bi dobro stali, za to su gledali, da poprave svoje pogrešku.

Mate: Dunke va Istroj straše, kade jih oblasti pomažu, a va Beče se laste vladi! E, to je talijansko junačtvo.

(Još će toga bit.)

na žalost mora se priznati; a kako i nebi! Kantridari neuki su ljudi, jer u svoje doba nisu imali prilike polaziti školu; s Kastvom malo obće, jer prilično odaljeni i tako neimadjahu prilike osvjestiti se, pak radje slušaju kojekakvog doklačenog tudjinca, nego li najpametnijega domaćega čovjeka a. Ali ljudi božji, recite nam, je li kada kakov Talijanac za nas što dobra učinio? Mislite li, da ono, što vas on uči, ide za vaše dobro? On to radi, da vas pripravi za onu blaženu Italiju, za koju vi sigurno malo marite, jer zaista vi nećete ići tamo tražiti nikakvu zaslužbu. Neka nam nitko ne reče, da se Kantridari ne pripravljaju za Italiju, ta čujte ih samo, kako se medjusobno talijanski razgovaraju, osobito onaj, koji je ono raznašao buletine za *starinu* i *dodomaćinu*. Kako sirota sam sebe i druge vara! Je li *starina* kad talijanski govorite? Jesu li tako naši *stariji* govorili? Je li talijanski govor naša *domaćina*? Ala *fritalja* i *Kajfo*, ali ste nasjeli s vašom *starinom* i *domaćinom*!

Na Kantridi ima obitelji, koje su za *domaćinu*, pak sa svim tim govore sa djecom, ne po domaću, već talijanski. Osobito se u tom ističu neke žene, koje se ne boje za „*svoju*“ talijansku *domaćinu* ni pred samoga cara stupiti. Oprostit im moramo, jer su tamo negdje od rukavačke strane. Ne možemo, da ovdje nepohvalimo ono par naših muževa na Kantridi, koji se drže one *prave* naše domaćine, akoprem danomice izloženi napadajem naših narodnih protivnika. Držite se, ta nije vam, hvala Bogu, potreba klanjati se „*gospodi*“, kako komu drugomu.

(Konac sliedi.)

Dopisi.

Iz Voloskoga kotara pišu nam dne 25. listopada tek. god. Koji se od nas, dragi čitatelju, živo ne sjeća, kako je matuljska „Kriva Sloga“ svagdje i u svačem nastojala pomutiti pamet i zavesti naše neuke ljude. Danas nije već to ništa neobična, nije već nikakva tajna. To već i vrabci na krovu znaju. Kako se je liepo i sladko varalo i sliepilo ljude za vrieme izbora, kako bi nas, ako budu izabrani dični Spinčić i Laginja prodali pod Hrvatsku, kako bi tamo morali plaćati na ženu, djecu, kokoše i prozore; kako su oni krivi, da su upeljane školske takse, i kako su oni za sve to mastno plaćeni itd. S druge se je strane najružnije napadalo, ocrnjivalo i klevetalo druge vriedne i poštene rodoljube, samo da se ih prikaže puku kao nevriedne i nepoštene i da se ih tim od njih odvrati. A da se još lakše predobije neuki puk na svoju stranu, obećivalo mu se svašta; tako je Matuljcem „Kriva“ obećivala školu i crkvu, Rukavčanom glavarstvo, ceste i Lisinu i svakomu nješto, koji je htio povjerovati. Nu sad mislim, da i slepci vide, da je to bila debela i krupna laž. Spinčić i Laginja nas nisu prodali nikomu, već nas muzki brane i zagovaraju naše potrebe u cesarskom Beču. Brate, u laži su kratke noge. Tužni su Matuljci, Rukavčani i drugi ostali dugih nosova jer imaju jadni školu gdje i prije, crkvu gdje i prije, a Lisina i ceste stoje kako i prije. Taj njihov prehvaljeni Bartolić, za koga su toliko radili i za njega glasovali, nije još za njihovo dobro i korist niti besedice progovorio. Njemu mogu bit zahvalni samo za to, što njim je on kao zastupnik i član škol. odbora u Poreču, pomogao učiniti, da se ne školskih taksa, po kojem će svako dieta, koje ide u školu, morati plaćati 6 kruna. A druga obećanja ostala su, brate, ludom radovanja. Iz svega toga vidimo i smo se naučili, da su njeke crne izdajice i krivi proroci bili od naših narodnih neprijatelja dobro plaćeni, i da su za tu plaću debelo lagali, ružno crnili i sladko obećivali. Sad se dobro vidi, da je sviha tomu bila njihova trbušina, a ne ljubav do siromašnog puka, kako su to oni govorili i pisali. Najzadnji pokušaj bio je sa potrošarinom. I tu su se ltjele njekoje prodane duše okoristiti. Pod izlikom, da rade za domaće oštare i njihovu korist radili su za sebe i za svoj žep. E, kako bi to liepo bilo, kad bi čovjek mogao postati predsjednik ili blagajnik odbora za potrošarinu — što ne? Kako bi to unašalo?! Ili kad bi se sve oštare izručilo komu tudjincu na milost i nemilost, samo da ti je pri tom trbušina puna? Nu tužni ostali su kratkih rukava kao i svuda do sad, jer narodna poslovica veli, gdje laž ruča, tamo ne večera. Samo je škoda, što su se i njekoji naši oštari dali zavesti od tih lahkokrušina. Ljudi božji, budite već jedanput pametni. Gledajte s kim imate posla. Oni neće radit nit za korist našu nit za korist puka, jer ga ne ljube; oni su za njega tartvi. — Kakve koristi može očekivati narod od onoga, koji ga je pred kratko izdao i na vjeri prevario? Tako su se pustili zavesti njekoji oštari i oštarice u Zametu i Kantridi, u Marinčićih i drugdje. Ali pitam ja vas, kakve koristi bi vi imali od toga, kad bi liepo potrošarina bila došla u ruke onih ljudi. Oni su vam gladni vuci, nikad siti tudje muke. Moglo bi se reći: „dali smo pasti ovce vuku“. Kako je „Kriva“ pred njekoliko vremena tudo-lukavo pissla, da je za podpredsjednika biran njeki Silberhuber iz Opatije, a prešutjela je tužna, da je predsjednikom biran gosp. Gorup i da je stvar ostala pri starom. Onako piše i izkrivljuje činjenice samo da vara već dosta izmučeni narod. Mi smo uviek za korist i dobrobit naših oštara, al je ovako bolje i korisnije nego da dodje u ruke onih, koji bi se kod toga podkožili. Puče moj, budi već jednom pametan, otvori oči i ne vjeruj onomu, koji bi ti za svoju korist i kožu prodao. Većina oštara u kotaru, koji su sve znali i vidjeli, se tomu vesele, znajuć dobro, da se s gosp. Gorupom dobro izlazi. Samo još njekoji misle, da će bit doskora imenovani direktori, revidenti, blagajnici i što ja znam što? Tako da je rekao matuljski prorok! Žalostni moj proroče! Iz muke što melje „Kriva“ nikad, brate, dobra i korisna kruha za nas! Zapamti si to!

Iz Nerezinah pišu nam 25. pr. mj.: Velečćeni gosp. Uredniče! Ne imamo te sreće, da Vam možemo javiti vesele stvari iz ovoga mirnoga mjesta; sve nas pohadja nesreća za nesrećom. Ovih dana ostavio nas je veleč. *otac Fr. Smolje*, koji je bio gvardijanom našega samostana do pet godina i jedno našim kapelanom do tri godine. Sve ovo vrieme pokazao je on, da je dobar i vriedan redovnik reda svoga, koji je svojom štedljivošću tako uredio naš samostan, da ga takvoga neima u njihovoj pokrajini, a bio je, kad je on došao, za propasti. Kako naš kapelan bio nam je dobar i vjeran pastir, te je uvjek točan u vršenju svoje dužnosti. Nu nada sve je čovjek značajan, te se nije micijao svakim mje-ecom ili vjetrom, bio baš za to bio je štovan i čašćen i od svojih protivnika. Koliko li je on pretrpio u ovih pet godina za sv. vjeru i dobro ovoga puka, to Vaš velecienjeni list bio bi premalen, da se opišu sve one uvriede, laži i klevete, nu dosta je reći, da ga je pokojna *Mališćinka* spominjala skoro u svakom broju, te je baš s njim i izdahnula. Dá, dragi otče *Frane*, trpio si, te strpljivo nosio si križ svoj i kad je bila najviše povriedjena tvoja redovnička čast, jer si bio svetogrdno napadnut radi vršenja dužnosti svoje, i tada rekao si sa Spasiteljem: „oprosti njim Bože, jer ne znaju, što čine“. Prostio si njim, jer je u Tebe srce, koje gori ljubavlju za naš siromašni puk zaveden od njekoliko bezvjeraca. Ali sada uživati hoćeš u tvojoj mil j Dalmaciji mir, što si ga i zaslužio; nu ako i jesi tjelom daleko od nas, sjegurni smo, da nas tvoje dobro srce zaboraviti neće. Stoj nam zdravo i sretno mjesto koje te ima!

U žalosti ovoj tješili smo se, da nam dolazi kako zamjenik našega Otca *Frana* veleč. O *Bonaventura Sokolić* naš domorodac, o kojem smo čuli, da dok je bio u Dalmaciji kako redovnik i pučki učitelj, da je bio na glasu rodoljub tako, da je ljubio svoj materinski jezik, te da nije dopustio nikomu, da ga gazi, nego da je dapače u nepokvarena srca svojih učenika usadjivao ovu ljubav. Ali s dolazkom njegovim smo se prevarili u našoj nadi. Biti će već već kakvih 20—30 godina, da se u našoj samostanskoj crkvi pjeva mrtvačka služba iz hrv. bogoslužbenika, ali naš otac *Bone* okrenuo to odmah na latinski i kako se čuje, da će sve okrenuti na latinski, dočim je bila samo misa latinska. Da će ovo učiniti, tomu se nit najmanje ne čudimo, kada ga vidimo, gdje sa svojim vikarom posjećuje našega sucijana Šula, a kako li ovaj misli glede naših svetinja, poznato je to na daleko i na široko, i opet kad se druži sa onima, koji su, da pogrde red sv. Frana, dali se fotografirati, kako redovnici istoga reda. Na čast ti bilo otče *Bonaventura*! Krasnu li bacaš sjenu na red svoj! Nu nadamo se, da nisi ti jedini gospodar samostana, nego da je i nad tobom kojigod, koji će reći: *sit sam već u početku tvoje svojeglavosti!*

Još imamo da javimo, da nam je kobna smrt pokosila *Dominika Braka* p. Dom. crkovinara i podpredsjednika „*Hrv. čitaonice*“. Čovjek je ovo bio na svojem mjestu, te radi poštenja i značaja svojega bio je štovan u cielom mjestu; bio je to muž, o kojem se u istinu može reći, da nebi bio mravu zlo učinio. Ali protivnikom našim *poparilom* nije se mililo, da on ljubi materinski jezik i da kako crkovinar kapelanske crkve ne sluša *kapricije* njekojih bezvjeraca, nego zapovjedi biskupa. Dá mili naš Dumiće višeputa gorku pilulu si ti pogutnuo, ali ti si se tješio, da smo na ovom svietu za to, da trpimo. Smrt tvoja nemilo je razžalostila tvoje obitelj, ali vjeruj raztužila je i članove „*Hrvatske čitaonice*“, kojoj si bio dičnim podpredsjednikom. Tvoja čista i poštena duša neka se moli pred prestoljem božjim za nas! Počivaj nam sladko! Lahka ti bila ona gruda zemlje, koju si ljubio toli žarko!

Rapodami.

Iz Malog Lošinja pišu nam 26. pr. mj. Kod nas ide sve liepo po redu. Nikad dva posla na jedan put. Najprije se je raztrovalo Susak, onda Čunski, zatim Nerezine, a sada se ide za tim, da se zametne smutnju i na Unijah. Kako se vidi ovaj centralni ured, kako bijaše opisan u br. 41. „*Naše Sloge*“, radi po sustavu. — Nereda je doduše bilo na svietu i prije a biti će ga i unapried, ali je ipak karakteristično, da u jednom kotaru sve miruje, samo u najbližoj blizini središta sve vrije. Kad bi se dogadjalo neredi na periferiji, recimo u Baški, u Omišlju, u Belom, eh, moglo bi se reći, daleko je, pak tamo nedopire pogled gospode od oblasti, ali kako rekosmo svuda najlepši mir samo u srcu vrije. Eh, zaludu, centrala je centrala! Medjutim pustimo to, pak govorimo o drugom.

Gospodin je Bog dao čovjeku dva oka, valjda zato, da može jednim namigivati svojim prijateljem, a drugim motriti svoje neprijatelje. Tako barem radi naš dragi i mili poglavar. Mi mu od srca želimo, da mu Bog još dugo i dugo sačuva oba oka zdrava, pak makar bio i nešto dalje od nas. Medjutim drugi put ćemo se pobliže zabaviti njegovim zdravim i liepim očima, a danas imamo drugoga razgovora.

Odluka je gotova: hrvatske škole u Nerezinah mora nestati, pak bilo što bilo! Korak po korak već se o tom liepo i sustavno radi. Sada se ju je napokon izbacilo iz občinske školske zgrade (koja se je sagradila na troškove svih občinara) i namješta se ju u jednu kuću nizku, tamnu, nezdravu i na kraj mjesta, jer se misli, eh tako će je prije nestati. Kotarsko školsko vieće izjavlja, da ona kuća nikako nije za školu i da se onamo neima smjestiti. Ali znade *Salata* u koje doba mi živemo, pak mari on za zakljućak kot. školskoga vieća, već naprosto kao da ništa nebi, prenosi sve što spada na hrvatsku školu u onu kudu. *Zvek* sve to vidi, sve to znade i nikomu ni ćuš! Odluku valja izvesti: hrvatske škole u Nerezinah mora nestati. K tomu je kuća, u koju se je samovoljno smjestilo hrv. školu, *Dinka Zorovića Sula*, bogatoga seljaka nerezinskoga, a g. poglavar se još valjda sjeća tečnih makaruna pojedenih konca rujna 1895, kad bi ga svaki obzir bio morao navesti, da ide u koju gostionu, kojih ima u Nerezinah. Nebore moj, nedaje ni *Sule* makarune mukte!

Ljudi se uzbuniše i vapiju: smještaste nam djecu u nepristojnu kuću, a sami ste priznali, da ova nije za školu. Poštujte barem svoje odluke. Ali pomoći ni odkle. Brzojavljaju i prosvjedinju kod zemaljskoga školskoga vieća, brzojavljaju ministarstvu, ali odnikle ni glasa ni glasnika.

Drugdje se desetak puta pregledaju kuće, prije nego se otvori škola, pak ako su podovi koji milimetar niži nego na bečkuj univerzi, ili ako zahodi nisu kao u kojem *Hotel Imperial*, ne otvara se škole. U Nerezinah nejreba svega toga, gospoda su liberalnija, jer ovaj put ta liberalnost (po njihovom računu) pospješuje propast hrvatske škole.

Ufamo se u Boga da će i ova bura proći, a nadamo se, da će hrvatska škola u Nerezinah još i onda obstojati, kad se bude s prezirom spominjalo one, koji su pravdu gazili a kruhom se pravde hranili.

Ne, neradi to ni *Salata* ni *Sule*, kaošto neradi po sebi ništa ni Vlah u Čunskom ni *mali Toni* na Susku, ni drugi odpadnici; sve su to samo igračke onoga stranca, koji je toli bistar, da u deset godina nije bio sposoban da nauči ni deset hrvatskih riečii Stisnimo se u jednu falangu, i nedajmo se gaziti. Da nebude samo kasno, kad budemo uvidjeli koliko nam zla želi i čini.

Franina i Jurina

Fr. Ča će reć Jovanin z Vedeža, da su ga žbankali?

Jur. On će to još kako-tako pogutnut, ma neznam kako će njegov ženso *Maški*, i on njih prijatelj — šior Ližio z Voloskega.

* * *

Fr. Ala ti se Bartolić va Beče silno muči, a sve za dobro slovinskoga puka.

Jur. Ter ni još poboštrića ni ust odprl. Njemu j' najviše za samega sebe, zač nezna siromašina još kako će njegov izbor prod. Otel je on i njegovi, da se zruči sve harti o njegovem izboru kakovemu Talijanu, ma mu j' škrokalo i ov put. Pregledati će te harti, ako bude vremena, pravični muž. A pravice se boje naši Talijani kako i nečisti svete vodi.

* * *

Fr. Svetomatejskega *mačka*, da jako mi bole kad čuje pevat: *Živio Spinčić*!

Jur. Ki bi bil to jedanput rekal, a ča se pak razume va muziku?

Fr. Govore da ja, već daj postal i *mački kapelmajstor*, da vadi dečinu doma pevat: *Živili Kaifa i Fritalja*!

Jur. More, more nebore baš pevat, potla gaj onako lepo na taneku posel!

Fr. Neka peva, neka slobodno — samo neka nezmera mladićem muci, zač muci rado petasnu.

* * *

Fr. Bartolića da j' bak zgorel.

Jur. Ča onemu „slovinskemu“ deputata z Rovinja?

Fr. Po pravice neznan, lego ako j' njemu, će on lahko drugega dobavit.

Jur. Mačji kapo da zna valje za sakrabojsku racu.

Različite viesti.

Svi sveti. Uz neobično ugodno vrieme u ovo doba godine proslavili smo veliki blagdan Svih svetih. Svaki, koji žali za kojim milim pokojnikom — a tko ga nije izgubio — dao je izraza svomu bolnom osjećaju vrućom molitvom ili kojim izvanjskim dokazom ljubavi do svojih milih, koji su možda još nedavno dielili s nami slasti i brige ovog privremenog boravka na zemlji. Sa svojimi pokojnici želi se sastati svatko u boljem životu, na nebosih, kadno se bude Svevišnjemu svidjelo, da nas pozove k sebi na račun, a o tomu promišljasmo ovih dana više, nego ikad u godini.

Odlikovan. Kapetan austro-ugarskog Lloyda i vrlo čestiti Hrvat gosp. Petar Harlović bijaše odlikovan od crnogorskoga kneza Danilovim redom 4 razreda. Čestitamo zaslužnomu kap-tanu i rodoljubu!

Vjenčali se. Dne 4. t. mj. vjenčao se u Lupoglavu g. Josip Vidošić, občinski tajnik u Boljunu, sa gčnom Matildom Ribarić-Revelante. Bilo sretno!

Zlatni pir. U nedelju 31. oktobra slavili su Ivan Jurdana bačvar iz Trinajstićeve i Jelena rodj. Kinkela iz Kućelove zlatni pir, ožanja u dobi od 79 a nevjestica u 75 godini svoga života. Obojica Kastavci, prebivaju preko 50 godina, obkoljeni družinom, na Rieci. Jurdana radi već više godina u tvornici petroleja. Jer siromašina, složili se njegovi kolege u istoj tvornici radeći, bačvari Kastavci do 30 njih na broju i na svoj trošak priredili gospodski pir starini Jurdani. Svečani čin ženitbe obavio se na 2 sata popodne u župnoj crkvi na Rieci, dubkom punoj obćinstva. Kumovali nadzornici iste tvornice g. Kubiček rodom Čeh i g. Pirjavec rodom Slovenac. Svatje bilo je punih 13 kočija većinom naših Kastavaca. Iza svečanog čina u crkvi odvozli se svatovi sa ženji preko medje u Pilepiće, županija Zamet na kastavskoj strani i u kući g. Frana Monjac obć. savjetnika obdržavali pir uz svirku narodnih sopela „tororo“. Za ta redak slučaj viditi sabralo se kod Pilepića liepi broj puka iz okolice. Ožanjam

bilo je izrečeno liepih zdravica, na kojih su oni veseo zahvaljivali. Izticalo se osobito, kako starci nisu zaboravili svog materinskog jezika i kako su i onako već stari znali zapjevati narodni „hrvatski“ tanac. Uz pjesmu narodno hrvatsku zabavljalo se društvo do 10 ure večer i sjetilo se siromašne djece naše tužne Istre, te na predlog vrlog domorodca g. Ivana Rubeša radnika iz Rubeši sabralo 6 for. za družbu sv. Cirila i Metoda, a da i time bude ljepog spomena ovoj redkoj svečanosti.

Krepalne „mačje“ kako vidite nije bilo blizu. Tako valja! Tko će bit „mačak“, izdajica svog roda i plemena, neka neide med poštene ljude. Pohvale je vriedna sloga radnika bačvara kastavskih i ljubav njihovih nadzornika, koji ih očinski i bratski susretaju. Mladoženjam želimo, da dočekaju diamantni pir!

Imenovanja u kulturno vieće za Istru. Prošloga tjedna doniela je službena novina, izlazeća u Beču, imenovanja predsjednika i dvojice prisjednika kulturnoga vieća za Istru. Ta novina objavila je, da je Njegovo Veličanstvo naš premilostivi cesar i kralj blagoizvolio imenovati za predsjednika kulturnoga vieća dra. Mata Campitelli, saborskoga predsjednika i zemaljskoga kapetana za Istru, a za prisjednike Frana Skalamera, posjednika u Berseču, občinskoga zastupnika i savjetnika Moščeničke mjestne občine, i dra. Matka Trinajstića, odvjetnika i občinskoga načelnika u Buzetu.

Mi se radujemo tomu imenovanju, jer ga smatramo pravednim u razmjeru sa razmjerjem pučanstva obiju narodnosti u Istri. Talijana ima naime u Istri po prilici jedna tretjina, Hrvata i Slovenaca dvie tretjine.

Mi se radujemo tomu imenovanju, jer vidimo, da se sad uzima dužni obzir i na naš hrvatski narod u Istri. Prošlih 6 godina bio je predsjednikom kulturnoga vieća isti Campitelli, a prisjednici imenovani bijahu Talijani Giovanni Andreicich, podestà di Veprinaz, i Talijan Corva-Spinotti iz Grižnjana, obojica pristaše talijanske stranke u Istri. Sada su obojica prisjednika rodjeni i čuvstvom Hrvati, poznati pristaše hrvatsko-slovenske stranke u Istri To nam je osobitom utjehom u današnjih vremenih, gdje se s preraznih strana diže nebo i pakao proti Hrvatom, proti onim, koji hrvatski čute, gdje bi se htjelo, da Hrvati u Istri neimaju nikakva prava, gdje bi se ih htjelo posve zatrieti. Naš premilostivi cesar i kralj pokazao je rečenim imenovanjem, da su mu na srcu i Hrvati, i uputio razne krugove kakovi bi i oni imeli biti prema Hrvatom i Slovencem u Istri.

Mi se radujemo tomu imenovanju, jer i jedan i drugi novoimenovani prisjednik pozna nevolje našega naroda. Prvi, Skalamera, pozna jih, kao sin poljodjelca i poljodjelac sam, koji si je znao svojim trudom i marljivostju nesamo urediti svoje gospodarstvo, nego i steći ljubav i priznanje svojih susobćinara kao i svakoga, koji ga pozna, a sada eto i od Njegovoga Veličanstva. Drugi, dr. M. Trinajstić, je također sin poljodjelskih roditelja, izučen pravnik, odvjetnik, al pri tom muž, koj se nije nikad stidio svoga poljodjelskoga porjekla, koj se je uvjek zauzimao za napredak poljodjelaca, koj si je i za to stekao toliku ljubav i toliko priznanje u občini, u koju se je prije nekoliko godina naselio, da bijaše izabran prije tri godine občinskim načelnikom, a skoro za tim također zemaljskim zastupnikom. Sad eto dopalo je i njemu u čast priznanje Njegovoga Veličanstva.

Naše obćinosti u pokrajini su još uvjek takove, da se sa stanovitih mjesta zaštitjuje propalice i varalice, a da se poduzima sve moguće proti onim našim, koji pošteno misle i rade, i koji bi htjeli što dobra učiniti.

Zadj-vica moglo bi se stavljati u njihovom poslovanju također obojici gospode prisjednika. U tom slučaju znat će se oni kamo za zaštitu obratiti. Mi smo uvjereni, da će obojica prisjednika svoje sile upotriebiti za to, da zajedno sa drugovi u kulturnom vieću, sa predsjednici naših zadruga, pridignu gospodarsko stanje našega naroda.

U tom uvjerenju izričemo najsmierniju hvalu Njegovomu Veličanstvu, koje je blagoizvolilo imenovati jih; čestitamo najiskrenije obojici imenovanim prisjednikom, puku medju kojim živu, i cielomu našemu hrvatskomu i slovenskomu narodu u Istri.

K prenosu istarskoga sabora iz Poreča u Pulu. U talijanskih novinah čitamo, da je sazvao prošle subote zemaljski kapetan g. *M Campitelli* svoje saborske drugove, t. j. talijanske članove istarskoga sabora na pogovor u Poreč. Tuj da bijaše nakon dulje i živahne razprave zaključeno, da će talijanski zastupnici prisustvovali saborskim sjednicam i onda, ako bude sabor preuešen iz Poreča u Pulu.

Kako je razvidno iz toga zaključka, sprijatelili su se naši *mili* susjedi odmah sa pitanjem o prenosu Obistinila se dakle i ovdje naša poslovica: „Čim više grmi, tim manje daždi!“

Utisak prilikom pogreba župnika-dekana Turka u Kastvu. O tom pogrebu bilo je već pisano u *„Našoj Slogi“*. Bio je veličanstven. Puk kastavski pokazao je, kako zna izkazati počast zaslužnim svojim mužem. Uz mnogobrojnu čč. gospodu svećenike i sve učitelje občine bio je tu občinski načelnik skoro sa svimi občinskimi savjetnici, zastupnici, župani, činovnici, kao i velika množina ostaloga pučanstva, mužkoga i ženskoga. Uz kastavske občinare bilo je, kako bijaše već spomenuto, ljudi i iz Veprinačke, osobito pak iz Volosko-Opatijske občine, medju ostalim i občinski načelnik i občinski savjetnici, i drugih više. Jednomu kastavskom občinaru rekao je jedan čestit i zaslužan rodoljub iz Volosko-Opatijske občine: Bio sam ovdje u Kastvu prije još ne dvie godine, također prilikom jednoga pogreba. Koja razlika od onda i sada?! Sad se vidi, da ima kuća, da ima občina gospodara! Onda sve nekako zapušteno, zanemareno; sad sve tako lieporavljeno, uredjeno: kod crkava, kod gjavarstva, po putevih, svuda! Sve kao obnovljeno!... Kako mora bit pri srcu gospodinu kapetanu kad vidi sve to tako uredjeno, kad vidi takovo čestito pučanstvu složno, i kad pomisli, da on nije ništa tomu doprinesao, da dapače prijateljuje i šuruje sa onimi, koji svaki dan ruju proti tomu pučanstvu, i njegovomu zakonitomu zastupstvu i poglavarstvu!

Tim riečim, tomu utisku bistrega muža dodajemo samo za one, koji neznadu, da je u ovo još ne dvie godine drugo zastupstvo i drugo poglavarstvo, koje je učinilo nesamo ono, što svaki na prvi pogled može viditi, nego i mnogo drugoga dobra i korisna za občinu i občinare, i sve to samo, bez nikakve pomoći od ijedne strane, pače uza sve neprilike koje mu se postavljaju sa raznih strana, i sa strane nekih oblasti. S tim dodatkom izrazujemo želju i gojimo čvrstu nadu, da će zastupstvo i poglavarstvo i nadalje stupati odarenom stazom za čast i korist ciele občine kastavske i njegovih čestitih občinara, nemareć za zadjevice bilo s koje strane, i čekajuć mirnom savjesti sud svih nepristrajnih poštenih ljudi.

Sti e' ciavi ga de esser dapertuto i primi! Pod tim naslovom piše ovdašnjoj *„Edinosti“*, da je prigodom imenovanja presvj. g. *A. M. Sterka* biskupom u Trstu ta vlest tako silno razsrdila jednoga mladoga svećenika — duh. pomoćnika u jednoj župi u Trstu (gdje ima još dva druga ljuta Talijana) da je od jada bacio u kut svećeničku kapu zabrusiv pri tom gorespomenutu talijansku izreku. Ovo je jedan od mladih svećenika, koji hoće, da zapovjedaju u cieloj biskupiji i kakvih imade danas i tamo, gdje nebi smjeli biti.

Iz sela Bokordići, občina Sanvinčenti pišu nam 28. pr. mj.: Proti staromu običaju, nismo g. uredničke letos prodali grozdje talijanaškoj gospodi iz Sanvinčente, Rovinja, Vodnjana i Pule, već smo sami trgali, naštili, otočili i spravili u svoje bačve. Vino naše je obično najbolje vrsti ali ove godine je upravo izvrstno. Preporučite nas našim trgovcem iz Hrvatske, Goričke i Kranjske neka se do nas potrude i toga neće žaliti. Koristiti će sebi i nam, a uz to će nas izbaviti iz nemilosrdnih šaka talijanaša, šarenjaka i karnjolskih pijavica. U našem selu imade do 350 bekt. jako dobra vina. Željeznička postaja je blizu. Tko želi pobližih viestih neka se obrati na tamošnje rodoljube Martina i Božu Mišana pok. Mihe.

Javni sastanak političkoga družtva „Edinost“. Odbor političkoga družtva „Edinost“ zaključio je u svojoj zadnjoj sjednici sazvati svoje članove, prijatelje i jednomišljenike na javni sastanak na susjednom Prcseku. Sastanak je uređen okolo 3 sata po podne u gostioni Marina Lukše.

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Ciriteži držati će, due 7. tek, mjes. to jest. u nedjelju u kući, Iv. Čeha blizu želježničke postaje svoju glavnu skupštinu na 4 sata poslje podne sa sliedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednika; 2. Izvješće tajnika; 3. Izvješće blagajnika; 4. Izbor novoga odbora; 5. Izbor dvaju odsalanika na glavnu skupštinu družbe; 6. Možebitni predlozi. — oslje izcrpljenog dnevnog reda po mogućnosti zabavna večer. Pozivlju se gg. članovi, da u što većem broju pristupe na skupštinu.

Ciritež, 1. novembra 1897.

ODBOR.

„Vandali“ u Piranu. U ovdašnjih novinah čitamo, da je netko poganom rukom oštetio spomenik glasbotvorca *Tartini-a* u Piranu, što ga podigoša prošle godine Talijani Istre. Taj divljački čin opisuje glasilo ovdašnjih židova pod naslovom *„Vandali u Piranu“*, čemu neimamo mi drugo dodati van to, da su te *divljake* sami piranski *sinori* odgojili te izškolali, u nadi dakako, da će ti *vandali* izkaliti svoj *vandalizam* proti nekom drugom, ne baš proti spomeniku Tartini-a.

Občinski izbori u Buzetu obavili se kako si pred toga deset godina ne bi bio nitko predstavio. Onda, kad su ovdje pašovali gospoda Talijani, značilo je poći na izbore kao poći u boj, odkle ne znaš hoćeš li iznieti glavu na ramenu; onda su naši morali sedam noći obsjedati grad i izborna dvoranu, da do glasa dodju; onda su njim morale žene iz kuće nositi hranu, jer u gradu nije bilo ni kusa kruha ni kapljice vode. A danas? Danas Hrvat i Slovenac idu na izbore kao da idju na pir; danas oni biraju bez protivnika. Pet se je dana biralo, a njedan Talijan ili prodanac ni da bi zavirio u izbornu dvoranu. Sve je teklo lepo i mirno, tako, da se izvan dvorane nije ni znalo, da se izbori vrše. Tu nije bilo ni vike, ni krike, ni pijanke, ni strke. Trieznі bi ljudi dolazili i trieznі odlazili.

Odkad je občinska uprava došla u hrvatske ruke jedan su samo put Talijani i njihove pripremne pokušal, da svom silom navale, ne bi li opet sjeli u občini kako gospodari. To je bilo godine 1890. Zle su sreće bili. Dvie godine iza toga došao njim je spasitelj dr. Sandrin i bili se osokolili misleć, da će pod njegovim vodstvom obnoviti staru slavu — ili staru sramotu. Godine 1893. povratio se u njihovo krilo odpadnik Negri, priskočio njim živo u pomoć i novi mladi notar, te su računali, da njim kod izbora od one godine neće pobjeda izmaknuti. Nego žalibože kad su se počeli brojiti i kad su uvidjeli, da se i s novci ne može ništa poluciti, nisu imali srca da sadju u borbu ni u trećem ni u drugom tielu. U prvom tielu mislili su, pobjeda mora biti svakako njihova, jer inteligencija i blagostanje ne može biti nego na njihovoj strani. I stali se vrst boriti. Letili su telali na sve strane. Pisalo se, molilo, zaklinjalo i prietilo, a sve zaman. Kod izbora su ostali sa preko petdeset glasova u manjini. Danas tri godina iza toga, sjetili se onog izbora i nisu se pokazali niti u prvom tielu. To je velika i znatna pobjeda narodne svjesti. Gdje je ta svjest jaka i budna, gdje sloga vlada i gdje se složnim voljom radi za dobro svega puka i svakoga sela bez razlike, tu ne može biti drugačije. Tako je bilo u buzeštini u posliednjih deset godina. Današnji izbori, jesu plod one divne sloge, koja u buzeštini vlada. Puk uvidja kolika mu je odtuda korist i hoće, da i napried složno radi. Jao si ga onomu, koji bi pokušao da o neslogi radi!

Iz Veloga Lošinja nam javljaju, da u njihovoj školi podučaje u jednom razredu jedan dečko od kojih 12 godina. Bilo bi zanimivo znati ima li izpit zrelosti. Ili možda *paedagogus nascitur*, pak su sinovi učitelja oprošteni od izpita i nauka? Gosp. nadzornik Lungo i g. predsjednik kot. šk. vieća reći će, da za ovo ne znaju. A kako bi i znali, kad je od Malog sela do Veloga čitavi četvrt ure hoda?

Željeznica Trst Poreč Kanfanar. U državnom proračunu za god. 1893. predvidjena je izgradnja pruge Trst Buje na željeznici, koja bi imala spojiti Trst sa Porečom i Kanfanarom. Buduće godine imao bi se sagraditi dio te pruge i to od Trsta do Bujah. Ta gradnja bi bila predstojeće zime siromašnomu pučanstvu Istre od velike podpore i utjehe.

Ilustrovane slovenske dopisnice. Čestita Slovenka gdja S. M. Škrinjar u Trstu izdala je svojom nakladom slovenske ilustrovane dopisnice u vriednosti 5 novč Čisti prihod namienjen je na korist družbe sv. Cirila i Metoda. Dopisnice te nose sliku odličnoga slovenskoga rodoljuba g. Ivana viteza Nabergoja i važnje dielove grada Trsta sa okolicom. Uz to imadu dopisnice vrlo zgodnih izreka, stihova, lozinka itd. KALČIK

Iz Kandera (občina Motovun) pišu nam, da ima tamo naš puk izvrstna vina, kakva nije imao 50 godina. Pošto neima za tamo valjanih puteva, pripravni su oni občinari odvezti vino kamo budu trgovci sami htjeli. Tko želi pobližih viesti, neka se obrati na tamošnjega rodoljuba Antuna Bertošu (Motovun-Kander-Istra).

Parbeni spisi u prieporu Nika Hriljca proti odvjetniku dr.u Dinku Vitezicu (radi naknade štete). Sa zahvalnošću primili smo od g. pisca ugledne knjižicu od 66 stranica osmine, koja sadržaje sve spise u parbi izmedju vrbničkih zavedenjaka i presvj. g. dra. Dinka Vitezića u poslu prosušenja vrbničkoga polja.

Vrbničkim prvakom preporučamo, da knjižicu pomno pročitaju i protumače svim onim, koji su pronzročili odustavu radnje oko onog toli koristnog i potrebitog prosušenja.

Sveobći sastanak austrijskih poljodjelaca u Beču. Dolnjoaustrijski poljodjelci odlučili su sazvati sve austrijske poljodjelce za dne 14. t. mj. na sveobći sastanak, na kojem bi se imalo razpravljati, kako da država mudrimi zakoni pomogne poljodjelskomu staležu, koji danomice sve to više propada usljed raznih nevolja. Na sastanak pozvani su poljodjelci svih naroda Austrije. Svako poljodjelsko družtvo može poslati svoje odaslanike ili zastupnike. Tako isto i sve gospodarske zadruge. Nu, pošto je Beč daleko a troškovi za tamo veliki, preporučamo našim zadrugam, da pismeno zamole narodne zastupnike gg. dra. Laginju ili prof. Spinčića, da ih na tom sastanku zastupaju, pa neka oni dignu na tom sastanku glas za poboljšanje poljodjelskoga staleža u našoj Istri, koja ima više razloga tužiti se na propadanje gospodarstva negoli ikoja druga pokrajina Austrije.

Kako da se pomogne družtvu sv. Cirila i Metoda za Istru? Gosp. odvjetnik Belošević stavlja u „Hrv. Domovini“ ovaj predlog, što ga i mi od srca preporučamo: Bolni vapaji stižu nam iz posestrime Istre! Upravo nadnaravnim naprezanjem tamošnji se Hrvati i Slovenci otimlju barbarskom nasilju. Talijanska sadanja premoć ne pozna obzira ni naprama mrtvim, a kamo li napram živim. Kucnuo je čas, da se jednom za uviek odluči, da li je u 19. vieku, u vieku prosvjete, moguće, da jedan ogranak našega naroda, koji je po statistici, po historijskom pravu i po osjećajih sustavni dio našega naroda, može i smije propasti. Simpatije... one pružaju moralnu snagu, ali goloruku se težko boriti proti dobro uvježbanoj časovitoj sili, koja podpiru svi vlastodržci. Tu treba izdašnje pomoći, tu treba oružja, a to su škole. Družtvo sv. Cirila i Metoda postavivši si zadaćom podizati hrvatske odnosno slovenske škole, stvorilo je čudesa. Ali uprav tim uspjesima podjareni Talijani nežacaju se najkrupnijih bezzakonja, da paralizuju te uspjehe. — Nastala je kriza. Predlažen s toga, da se svaki Hrvat, gdje mu drago obitavao, ako mu sile dopuste, obvuče na stanoviti mjesečni prinos, — koji bi barem dosizao 30 novč. U tu svrhu, ne bi li se u svakom povećem mjestancu stavio na čelo koji čestiti žitelj, koji bi sabirao prinosnike, a zatim sakupio mjesečne prinose i svakog ih mjeseca odpošiljao bud „Hrvatskoj Domovini“ bud drugom kojem listu. Takovi prinosi pojedince netiše, — a istarskom narodu dobro dodju. To je predlog tako uzvišen nad svakom politikom, da tu nijedan činovnik zazirati ne može. Da sve to ne izgleda kao puka rieč bez sustine, to se sa svoje strane obvezujem, da ću kroz 5 godina dana davati mjesečno po 50 nvč., a moj se solicitator Ante Matoušek obvezuje na prinos od 30 nvč., pa oba ta prinosa za razdoblje od 1 listopada do 31. prosinca 1897. šiljam podjedno slavnoj upravi tog lista u ukupnom iznosu od 2 for. 40 novč uz molbu, da ovaj predlog obnarodi, pa ako scieni, da bi to bilo od koristi da se obnarodovanje ponovi. Podjedno molim i sve hrvatske listove da to isto učine.

Belošević, odvjetnik

Listnica uprave.

Uplatili su za naš list sliedeći čitatelji: F. S. Sisak for. 15.—; A. P. Trst for. 1.50; I. P. Baderna for. 2. ; V. S. Matulje for. 4.—; V. S. Beč for. 10.—. Dr. Otokar Rybář.

Gosp. K. R., A. Z. i F. B. sri u Kopru: Izvolite nam javiti kamo da Vam šaljemo list, jer nam biljaše povraćen iz Kopra sa opazkom, da ste zapustili ono mjesto.

Priposlano.*)

Antunu Lupetini i Antunu Brgiću

kod sv. Marije od Zdradja.

Sjetite se mojih rieči, koje sam Vam više puta govorio: da je nezahvalnost svieta plaća

Kada sam Vami štogod na žao učinio? Da sam pitao za vunu i novce, to je moja dužnost bila, a jeli sam Vas imenovao?!

A sada Vam javno odgovaram: da sie pobrali vunu na ime crkve nepovlašteno, i da ste dio od iste prodali VI dva

*) Za članke pod ovim naslovom nodgovaramo; priobćujemo ga radi nepristranosti i po cionku, ali ujedno izjavljamo, da je za nas ova polemika svršena s jedne i druge strane. Op. Ured.

sami, a da Vaši otci nisu znali zato, a još manje veleč. g. župe-upravitelj u Barbanu, i još danas, dok to pišem, neznam za račun o crkvenoj vuni.

Da ste ju prodali svjedoče: Jure Zuban, Vice Rojnić, i Ivana Rojnić-Smolića. —

Što buncate o nekoj večeri, Vam odgovaram, da lažete. Polag Vas bilo nije, već ste čuli od vječnog djaka, a da on istine ne govori, znate i sami.

Šta se tiče g. Meglića, bio je polag, kad se je govorilo pred biskupom o sliki slavnog Strossmayera, kog i naš biskup štuje, ali vječni djak čuo je negdje zvonit, ali Vam nije znao povedati gdje.

Sudom mi atražite. — Zašto ste povukli tužbu natrag?

Tko je za interes glasovao, znadu bolje Vaši otci i vječni djak, koji je izim drugog i u vrieme izbora bio u mojoj kući nepozvani gost kroz ciela dva mjeseca. Dakle, mogao je gledati.

Ne hvalim se ničim. U vrieme izbora vršio sam samo svoju dužnost, a zato netražim priznanja niti u „Našoj Slogi“, niti drugdje.

Zamke nenastavljam nikomu, a mogli bi se uloviti u iste, na našoj mrtvačnici, sagradjenoj na dug, a ipak nesgotovljenoj, akoprem su siromašni kmeti-platili svoj prinos.

Do sada ste pisali u „matuljskom smradu“ — dakle Vi služite Bogu i vragu?!

Zaista, u Kanfanaru nema vječnih djaka, kao što ovdje. Nije li Vam to dosta, nastaviti ću.

Vaš učitelj i kapelan

Čedomil Korbar.

Učiteljsko društvo „Narodna Prosvjeta“

Pazin.

POZIV!

Cijenimo se pozvati p. n. gg. članove na prvu redovitu glavnu skupštinu, koja će se obdržavati u *srijedu dne 10. studenoga* o. g. u Pazinu, u prostorijama „Hrvatske Čitaonice“ na 2 sata poslije podne uz slijedeći

DNEVNI RED:

1. Nagovor predsjednika.
2. Čitanje zapisnika sjednice konstituiranja.
3. Izvješće društvenog predsjednika.
4. Zapt u pučkoj školu — predaje J. Bačić
5. Ustanovljenje društvenog proračuna.
6. Nabava glazbala i izb. kajdovnika
7. Pristup k „Zavezi“ i izbor delegata za glavnu skupštinu.
8. Predlozi.

Za odb. učit. društva „Narodna Prosvjeta“

U Pazinu, dne 29. listopada 1897.

Tajnik: Ivan Martinčić v. r. Predsjednik: Ernest Jelušić v. r.

Na prodaju

grede i dužice.

Podpisani javlja ovim sl. občinstvu, osobito graditeljem i bačvarom, da ima na prodaju:

1) **1000 komada gredah** svake debljine i duljine uz veoma nizke ciene. Grede jesu jelove i smrikove

2) **Dužica za bačvare** smrikovih i jelovih svake vrsti.

Naručbe prima ustmene i pismene

Anton Medvedić
trgovac lesom

Klana (Istra).

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino i obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednih papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni odkaz 2½%	30-dnevni odkaz 3%
8- „ 2½%	8-mesečni „ 3½%
30- „ 3½%	6- „ 2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj, stopijo nove obresine takse v kropost z dnem 24. junija, 28. junija in odnosno 20. avgusta t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vrednih papirjih 2% za vsako sveto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.

akase vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi

na lamčevne listine pogoji po dogovoru. Krediti za dokumente v Londonu, Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, slat, all srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po „pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem „ curzu.

Gosp.

Gabrijel Piccoli

ljekarnik

u Ljubljani

Molim Vas pošaljite mi 30 bočica. Vaše čudotvorne želudačne tinkture, koju se doista može nazvati: „božjom rukom“.

S. P. Fiegar
župnik
Žminj — Istra.

Odkada se je počela moja supruga lječiti Vašom želudačnom tinkturom, poboljšalo se je njezino stanje u toliko, da se čini kao da je pomladjena.

Francesco Patelli
ljekarničar
Višnada — Istra.

„Želudačnu tinkturu Piccoli-a razprodaje se u ljekarnah po 15 novč. bočica.“

Klesarska radionica.

Podpisani časti se javiti p. n. občinstvu, da je u Voloskom — Černikovica — otvorio

novu klesarsku radionicu.

Isti preuzima naručbe svih u klesarsku struku zasjecajućih radnja iz svakovrstnog kamena i mramora, te obavlja iste na zahtjev po nacrtu točno i sjegurno; izradjuje takodjer na zahtjev crkvene stvari: žrtvenike, spomenike itd. Naručbe obavlja uz najniže ciene brzo i točno, te se preporuča p. n. občinstvu za mnogobrojne naručbe.

Volosko, 26. julija 1897.

Frane Ferlan
Volosko-Černikovica.

Prave brnske suknene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za mušku odjelo stoji samo	for. 3·10 iz dobre „ 4·10 iz dobre „ 4·50 iz dobre „ 6·— iz šolje „ 7·75 iz fine „ 9·— iz najfinije „ 10·50 iz još finije	parve svčje vune

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gornje kapute, Rodon, Perrywienne, Double: Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviote itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro pomato

Skladište tvorničkog sukna Kiesel-Amhof u Brnu

Uzorci badava i franco. Pošiljka vjerne uzorka.

Pozor! P. n. občinstvo upozoruje se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Tko pije **Kathreiner-**

Kneippovu sladovu kavu?

Svaki

tko ljubi točnu kavu a prištedit hoće i zdravlje sačuvat.

Pravi, čisti, izvrcani med

od cvieća i lipe I. vrsti

za liek i jelo u izvornih bocah 1 kö á 85 nč

iz svoga racijonalnog pčelinjaka prodaje

Franjo Ryšlavý,

župnik na Munah — Podgrad — (Istra).

U cieloj ovoj okolici nesiju kmeti sasma ništa hajde niti ovdje raste vres; za to je ovaj med izključivo od cvieća i lipe, dakle I. vrsti. Pošto je pako izvrcan, čist je kao kristal, a samo takov med može se bez škode i straha rabiti za liek i jelo.

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj

i po inozemstvu

ALOJZIJ MOZETIĆ

TRST — Piazza dei Negozianti br. 1. — TRST

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj te inozemstvu, posreduje putovanja u Aziju, Afriku, Ameriku i Australiju, te po cieloj Evropi, zastupa najbolja parobrodarska družtva, posreduje kod osjeguranja proti nezgodama uz bezplatnu poduku toliko pismenu kao ustmenu u svim mogućim putnim prigodama; jamči najniže ciene i najbolju poslužbu.

Tiskarna Gutenberg

dijalka ces. kralj. univerzitetne tiskarne „Styria“

13 Sackstrasse — GRADEC — Sackstrasse 13

TOVARNA ZA OBRTNE IN CONTO-KNJIGE

sistem „Patent Workmann Chicago“

Kaztrirni zavod — Knjigovezstvo.

priporočuje se za prijazne naročbe, se zatrdilom primernih cen in točne postrežbe.

Izdelovanje vsakovrstnih tiskovin kakor: časnikov, rakelverov v vsakem obsežju, brošur, plakatov cenikov, računov, memorandov, okrožnic, papirja za listo in zavitkov z napisom, vizitnih listkov jedilnih list, pavahil itd. itd. — Bogata zaloga glavnih-, Conto-Current-knjig, Saldi-Conti, Faktura Debitoren, Creditoren, Cassa-knjig, Strazza, Memorialo, Journalov, Prima-note, odpravnih, menjičnih časa-zapadlih in knjig za kopiranje, kakor tudi vseh po možnih knjig, potem razrisanega črtanega papirja, Conto-Current, svilenega papirja za kopiranje, listov iz kavčuka za kopiranje, skledic iz cinka za kopiranje itd.

Za naročbe in nadaljnja pojasnila obrniti se je do glavnega zastopnika

Trst, Via delle Acque 5 — ARNOLDO COEN — Via delle Acque 5 Trst

---

Sve strojeve za poljodjelstvo i vinogradarstvo

Cienè iznova snižene

PREŠE ZA GROŽDJE, DIFERENCIALNI SUSTAV.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav; ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, prešo za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

IG. HELLER, BEC

II/2 PRATERSTRASSE 49 — Cienike i sviedočbe gratis! — Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafacija!

Skladišče pokućstva

tvrdke Aleksandra Levi Minzi

Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladišče pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladišče zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimije za Istru i Dalmaciju.

Tiskara Volone u Trstu

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Broj 45. U Trstu 11. novembra 1897. Godina XXVIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cienku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom zapuštirom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja dobro označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, na koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka za cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 2 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedna brej 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Sjetite se
Družbe sv. Cirila i Metoda
za Istru!

Druga velika bitka.

(Iz carevinskoga vieća u Beču.)

Već prošloga čedna bila se je velika bitka izmed desnice i njezinih protivnika, izmed pravice i nepravice, izmed ravnopravnosti i nadvladja, u izboru zastupnika naroda ove polovice monarhije.

Kao jabuka, za koju se biju dvie velike skupine parlamenta, jest privremena nagoda, na jednu godinu, izmed ove polovice i druge polovice monarhije; — nagoda glede prinosa jedne i druge za skupne poslove, glede bankovnih pitanja i glede trgovačkih sveza. Nego to nije glavni razlog borbe. Ima stranaka u desnici, koje su neprijazne nagodi, a ipak se zauzimaju za nju; i ima jih u protivnoj skupini, koje su zauzete za nagodu, a ipak rade kao da su proti njoj. Glavni razlog, koj je poredao stranke u dvie velike skupine, jest u tom, što su u jednoj, u desnici, stranke, koje zastupaju narode neimajuće svoje pravice; a u drugoj, stranke zastupajuće narode, koji imadu više nego njim po pravu i zakonu ide: prvi hoće, da dobiju svoje pravice, drugim neda se napustiti svojih povlastica.

Prva velika bitka od 28. i 29. prošloga mjeseca bila je za deset ura dulja, i izpala je više u prilog protivnikom desnice nego desnici. Nasilja obstrukcionista kao da su slavila pobjedu, pače oni su i slavili pobjedu u Brnu, slaveć Lechera, u Gracu, i na više drugih mjesta, kno i u novinah, i sa raznimi izjavami. Druga velika bitka bila je za 10 ura kraća, al je za to bogatija sa dogodjaji, i svršila je sa pobjedom desnice.

Sjednica, u kojoj se je ta druga bitka bila, počela je dne 4. novembra o 11. uri prije podne, a svršila, uz kratko pretrgnuće, dne 5. novembra o 10. uri prije podne. Trajala je dakle 23. ure, dan i noć, samo jednu uru manje. Može se razdieliti u tri diela: 1. Javna dnevna sjednica. 2. Tajna dnevna sjednica. 3. Noćna sjednica.

Javna dnevna sjednica.

Trajala je od 11. pr. p. do 2. po podne. Na dnevnom redu bijahu razprave o tajnih ukinjenju na tom mjestu radi jezikovnih naredaba u Českoj i Moravskoj. Te naredbe pěku najlače razne Niemce, osobito Niemce lječičare, koji bi inače bili za nagodu; a radi njih htjeli su u živo zadjeti vladu, kojoj je glavno stalo do toga, da do nagode dodje. Zatužbe proti ministrom su postavili, al nemaće o njih razpravljati. Htjeli su jih imati na dnevnom redu, i imadu jih, da pak prigodom njih postavljaju svakojake izprazne predloge sa svrhom, da dani prolaze, i ne toliko da nebude nagoda primljena, nego da vladu prisile, da njim popusti, da opozove naredbe, ili da odstupi, pa da druga učini što oni hoće.

Raznimi pomeničnimi glasovanji prošle su tri ure.

Onda je predsjedatelj zahtjevao, da bude:

Tajna sjednica,

i bila je. Zatjevao je to za to, jer je želio i sam, da se popravi nješto zapisnik prošle tajne sjednice, a to se nije moglo razpravljati nego opet u tajnoj sjednici.

Obstrukcionisti su se tomu protivili, ali većina odglasovala je za tajnu sjednicu.

U ovoj je predsjedatelj pristao na popravak zapisnika predložen po jednom oporbeniku. Al su ovi i njegovi dobili onda to veću volju za postavljanje svakojakih izpraznih predloga.

Prepiralo se je izmed predsjedatelja i oporbenjaka, glasovalo njekoliko puta po imenih, al još davno nisu bili izcrpljeni svi predlozi oporbenjaka. Predsjedatelj je vidio kamo namjeravaju, da naime hoće, da toliko pritegnu tajnu sjednicu, da osujete noćnu sjednicu, u kojoj bijaše na dnevnom redu nagodbeni provizorij. Za izbjeći neprilikam, predsjedatelj je o 5. uri po p. proglasio tajnu sjednicu pretrganom, i rekao, da će se ju za drugi koji dan sazvati. a o 7. uri, da će početi večernja ili noćna javna sjednica, kako bijaše već prije ustanovljeno.

Noćna sjednica.

U toj sjednici bio je prisutan velik broj zastupnika već na početku. Obie galerije bijahu takodjer pune puncate ljudi, muških i ženskih, svih narodnosti, svih stranaka. Već tri četiri dana prije bijahu razdane sve ulaznice. Na sva vrata parlamenta tiskali su se ljudi, i gledali nebi li kako gdje izmamili kakvu ulaznicu. Pred samimi vrati bilo jih je cielu noć, pod vedrim nebom, u cičoj zimi, nebi li se kako posrećilo unići u parlament.

Obstrukcionisti zahtjevali su, da se nadaljuje tajna sjednica; u tom slučaju bi se bile galerije morale izprazniti. Predsjedatelj rekao je, da će se tajna sjednica nadaljevati, al ne te večeri, jer je za večer već prije ustanovljen dnevni red. Tomu su se obstrukcionisti usprotivili i vikali, da mora biti tajna sjednica, pozivajuć se na poslovnik. Predsjedatelj njim odgovori, da mora mnogo kao takav progutati, al ipak nemože dopustiti, da se tobož na temelju poslovnika uniši svako poslovanje parlamenta. Za tim dade na glasovanje dnevni red večernje sjednice sa razpravom o prizemenoj nagodi, i većina ga prihvati. Predsjedatelj dade na to rieč *D.ru Lueger*, kao govorniku upisanom proti nagodi.

Nego Dr. Lueger nije mogao govoriti. *Buka* bila je tolika proti predsjedatelju, da Lueger nije mogao ni započeti. Njekoliko puta je rekao „Gospodo moja . . .", al dalje nije mogao. Bio je zapriečen bukom i vikom: „nesmie govoriti", najprije mora biti tajna sjednica, a kasnije nek se zaključi. Jako mnogo su vikali njeki profesori kao Steinwender, Kaiser, Pommer; a najviše Wolf i Šenerer: onaj kao da je izvan sebe, ovaj kao da je pijan. Imao je dopust, koji mu još nije iztekao, al je ipak došao; nije htjeo da bez njega i drugi put sablazni prodju. Zahtjevao je rieč, vićuć, i pokazao jednom debelo na papiru tiskano „molim za rieč". Počeo je i govoriti, bez da je rieči imao, i molio kao na porugu predsjedatelja, da mu mir učini. Predsjedatelj morao je pretrgnuti sjednicu na nekoliko minuta. Vratio se i podielio opet rieč *D.ru Lueger*u, preuzeo je glavnu ulogu buke Wolf. Imao je u ruci novinu, i čitao ju vićuć, i razglabao. Predsjedatelj se je više put obratio naprama D.ru Luegeru, da govori, molili su ga, da počme i mnogi drugi, al je Lueger sa svoje strane rekao, da će rado govoriti, da upravo želi, al nek se napravi mir.

Kad je konačno ipak počeo i nekoliko rieči rekao, onda mu je Wolf doviknuo „izdajica domovine", i bučio dalje. Lueger je predsjedniku doviknuo, zar neima moći da iztjera nemirnjaka. Antisemiti su se na to razdražili, pak počeli psovati Šenererijance. Kakvih je izraza sve tu palo, to nije vriedno opisivati, a naš hrvatski jezik jih hvala Bogu nit neima Dr. Lueger je Wolfu još doviknuo „uličnjak", dočim su drugi vikali da bi ga trebalo opljuskati, a drugi opet, da nije za drugo nego za ludnicu.

Malo po malo ipak se je umirilo. Šenererijanci išli su piti pivo, da se okriepe za kasnije. *Dr. Lueger mogao je govoriti*, i bio je slušan pozorno kao uvjek.

Udarao je proti Judeo-Madjarom. Magjari pravi da tako već svoga skoro ništa nemaju, sve je u rukah Judeo-Madjara. Izrazio se je jako nepovoljno o zdravici njemačkoga cara u Budapešti, kao takodjer o nekih spomenicih, koje se ima tamo nekim junakom postaviti. Pozivao je stranke, da budu proti provizoriju, da nedopuste da imadu Madjari i na dalje 70% pravica a samo 30% dužnosti. — Tri ure je trajalo prije nego je Lueger mogao govoriti.

Poslje govora predložili su obstrukcionisti konac sjednice i za to predložili dvoje poimenično glasovanja. Glasovalo se je, al i glasovanje htjeo je Wolf zaprečiti *Uzeo je dačicu svoga pisaćega stola i počeo lupati po klupi.* Lupao je tako da se nije moglo skoro ništa čuti. Većina približila se je predsjedničtvu da može čuti prozive. Kod drugoga glasovanja skočio je k Wolfu jedan zastupnik većine, da mu uzme dačicu, a možda i da ga van baci. U tren oka bilo je oko Wolfa kup zastupnika jedne i druge strane. Tu se je pretilo i hvatalo. Da se nije stari i debeli Šenerer postavio pred Wolfa i da se nije imalo obzira, nezna se kako bi bio prošao. To bijaše svakako vrhunac sablazni. Toliko da se nisu počupali i pobacali.

Oni naslovi što je Wolfu dao Dr. Lueger i antisemiti, pak ovo obkoljenje, reć bi da je na njega, prem drzovita i smjela, ipak ponekle djelovalo. Lupali su onda neko vreme levičari, pak i oni prestali.

Oko dva sata se je odglasovalo konac razprave, i bili su izabrani glavni govornici.

Mladočeh *Dr. Engel* govorio je za izručenje osnove provizorne nagode proračunskom odboru; njemački nacionalac Prade proti. Prvi kratko, drugi po pilici 4. ure. Svršio je poslie 6. ura u jutro. Onda su sliedili razni „stvarni izpravci". Jedan značajan učinio je i Šenerer. Rekao je, da se je reklo, da je on „komandant" obstrukcionista. On to izpravlja i veli: kad bih ja bio komandant, onda bi već bio srušio i parlament i vladu, i sve!

Sliedila su pak glasovanja po imenih, dok nije glasovanje o glavnoj stvari, glede izručenja osnove proračunskomu odboru, bilo primljeno po većini običnim glasovanjem, sa kakvih 50 glasova većine.

PODLISTAK.

Istarski razgovori.

Preporučeni na razmišljanje svim Istranom, a ponajpače prodancem i njihovim drugovom.

Ive: Više puti pak se i osmude iz parlamenta, samo da se ne zamere glasujuć, al vladi, al Nemcem. Znaju, da bez vlade nemoru niš, a opet ne bi oteli ni staro prijateljstvo židovskih Nemaca izgubit. Ako se vladi zamere, onda jao i pomagaj, brzo bi jih nestalo sa lica zemlje, jer ih ona jedina podržava i pomaže, a opet ako se zamere Nemcem, onda bi zgubili još jedine i zadnje prijatelje, što ih imaju va bečkem parlamente.

Mate: Dunke se Talijani pačaju sa židovskemi Nemci?

Ive: Tako ča, to su najbolji prijatelji.

Mate: E, ne kaže naša narodna poslovica za niš: Par para i u crekvi nadje. Ala su ti to junački delije!

Ive: Osim teh židovskeh Nemac, ima jih još, pet na broju, tako zvanih Šenerianci, ki bi oteli, da se austrijski Nemci slože s Nemci iz nemškega cesarstva. Ti bi dakle oteli, da se razpade naša država Austrija, pak da Nemci spadu pod Nemačku, jušto tako, kako bi naši Talijančići oteli spast pod talijanskega kralja Umberta. Ki tako zlo misle za našu državu, zovu se „iredentiste". Tako su se dakle talijanski deputati složili s nemškemi židovi i s nemškemi iredentisti.

Mate: E, moj gospodine! Našla slika priliku!

Ive: Kad je pak bila na 13. maja ovega leta sjednica va bečkem parlamente, kako su naši zastupniki jasno i glasno branili naš puk i dokazivali krivce nam se sve nepravice va Istroj dogadjaju. A ča su Talijani delali?! Neć su mrmljali i govorili, ča su se bili na pamet navadili, neki su pače i napisani govor čitali.

Mate: E, to je najlagje, to bim i ja znal. Onda neka i mane slobodno biraju za deputata.

Ive: Nisu se znali ni branit, ni govorit, pak njim je moral pohitit u pomoć jedan nemški žid, no ni taj im nije niš opravil.

Mate: Da mi je bilo onput Talijani videt, kako cvile poput miša va trapulo.

Ive: Ni gospodin deputat „Bartulić" ni imel koraja, da ča sprogovori, zač se bal, da ne bi učinil „fiasco".

Mate: A ter su se i prez „Bartulića" dosta osramotili Talijani, ča bi pak bilo onput, kad bi i on ča s karti pročital?!

Ive: A niš, nego malo sramoti! Još ću Vam neć reć! Taj slavni „Bartulić" javil se je bil jedanput, da će govorit. A znate, ča je stor.l. Ne samo, da ga ni bilo taj dan va parlamente, nego mi se pari, da ga ni bilo ni u Gorice va Beče. Pa da nije to delija?

Mate: A je, je, veramente veći, nego oni njegovi prijatelji iz blažene Italije, ki su bežali, ča su jače mogli, pred Menelikom va Afrike.

Ive: Još ću ti neć za jednega drugega povedet. Va Trste su zibrali za deputata va Beč za drugi kolegij, nekakovega „Angeli". Taj Vam je jedan od najhujeh Talijani. A znate, da mu je mat njegova rodjena: Dragičević iz Kotora, to jest va Dalmacije, žena pak mu je Hrvatica, a zove se Sirović. pak još ima on koraja bit naš najveći neprijatelj.

Mate: A ča dete, to Vam je „puro sangue taliano".

Ive: No još imamo govorit malo za nekakovega Maaronera, ki je bil išteso va Trste izabran za deputata.

Mate: Ako se ne varam, to je onisti „ex — garibaldinac", ki se je leta 1866. boril va talijanskoj vojske proti našemu cesaru.

Ive: Da, Mate! On kao Austrijanac pobegal je va talijansku vojsku, i navaljeval na našu državu Austrij, i na našu vojsku leta 1866., a leta 1897. izabran je za deputata va Beč u Trstu!

Mate: Ni su bili tako nemi, pa izbrat za deputata onega, ki se je boril proti svem nam!?

Ive: I bilo je ljudi, ki su voleli glasovat za ovakovi talijanski garibaldinci, nego za pošteni naši ljudi, ki su našega roda, ki govore naš zajik, keh je naša majka rodila, ki su kmetskega roda, ki su odgojeni med nami, kem je prva i glavna zadaća, da pomognu i brane naš zapušteni narod.

Mate: Ja, ja, tako žalostneh se je ljudi našlo, al ti ne uživaju nikakovega poštovanja med nami, a za svoje izdajničko delo ih i naš neprijatelj mrzi i prezire. Kad su najnoveji Kalabrezi s Kastavščini šli va Poreč, bil sam i ja tamo po posle. Pa znate ča sam na svoje uši čul, ča za njimi govore: „Moštri de ščavi, figure porche, carne venduda, sè con noi, perchè ve rende il conto" i ča ti ja znam ča.

(Još će toga bit.)

Poslie bilo je i drugih upita, i odgovora i glasovanja.

Oko 10. ura pr. p. dne 5. novembra moglo se je svršiti, kad predsjedatelj nije htjeo dati na glasovanje nekih bezpredmetih predloga.

* * *

Talijančići igrali su svoju ulogu. Kod prvoga glasovanja u večernjoj sjednici glasovali su sa obstrukcionisti a proti većini. Kasnije glasovali su bar neki proti obstrukcionistom a sa većinom; svakomu malo; udrabljaju. Kad je imao rieč Dr. Lueger, a govorio Šenerer, početkom večernje sjednice, palo je u oči, kako su pod njim, na svojih mjestih inače, sjedili i slušali ga pobožno katolički svećenici Gnetti i Zanetti. Drugih zastupnika nebijaše neposredno blizu. Nješto niže bila su trščanska i istarsko-talijanska gospoda, i slušala Šenerera i ona.

Prema jutru i u jutro, kod glasovanja, ne bijaše ni jednoga talijanskoga zastupnika.

Još se nadaju valjda, kako je „L'Indipendente" pisao, da će svojim sišmišjim ponašanjem i držanjem iztisnuti svoje „političke protivnike", Hrvate i Slovence, iz većine.

Baš su lipi! A još lipši oni, koji njim vjeruju.

Općinskomu zastupstvu u Kastvu na dušu.

II.

Poznato je, da u Zametu obstoji škola, u koju su uškolana i djeca iz Kantride. Od neko doba, dakako uslied protivničke agitacije, polazi nekoliko djece riečke škole, jer da je bolje i ljepše uciti se talijanski nego li hrvatski.

Doznajemo od pouzdane strane, da je bila izdana neka naredba više školske oblasti, da djeca, koja su uškolana u školu Zamet, ne smiju polaziti riečke škole. Ako je tomu tako, što radi ravnateljstvo one škole, što općina, što školske oblasti, da tomu na put ne stanu? I sami neki riečki učitelji nastoje, da naši ljudi šilju svoju djecu u riečku školu; u tom se osobito odlikuje ravnatelj škole na Plase. Kako se to slaže sa tužakanjem riečkih zastupnika, da polazi previše kastavske djece u njihove škole, dočim neima dostatno mjesta ni za njihovu djecu?!

U zadnje doba su osobito porasla krila našim Talijanom na Kantridi, jer uvidješe, da im i neke oblasti idu na ruku, što je razvidno iz sliedećega:

Zamećani, uvidiv potrebu oružničke postaje, umoliše dotičnu oblast, da bi istu ustanovila u sredini Zameta na eraraskoj cesti Rieka-Trst u selu Rude. Molba bijaše uvažena. Nu rodja talijanske stranke na Kantridi dao ponudu za stan, koju je dotična oblast obćeručke primila smjestiv oruž. postaju u njegovu kuću, dakle na sami okrajak porezne obćine Zamet. Stan bi se bio i u Zametu našao i to mnogo udobniji, nego onaj na Kantridi, ali — ponudio ga naš čovjek.

Doznavši to obć. zastupstvo, zaključilo je jednoglasno, da se umoli zapovjedničtvo oružničtva, neka uvaži želju većine obćinara i neka smjesti postaju kako bijaše prije odlučeno, naime u sredinu Zameta u selo Rude. Obć. glavarstvo u Kastvu čeka i danas odgovor.

Promotrimo li sve to, to ćemo uviditi, da se je radje uvažilo želju pojedinca (muždi za to, jer je naš protivnik), nego li želju većine obćinara, pa i cielega zastupstva. Nam se sve to čini igra s oblastima. Pripovjedaju, da je napos nad ulazom žandi postaje na Kantridi samo *njemački i talijanski* Značajno!

Kako je već bilo jednom javljeno u „*N. Sl.*", bijaše na molbu Zamećana a zagovor dičnih nam zastupnika, gg. prof. *Spinčića* i *Laginje* dozvoljen poštni ured u Zametu, radi česa im se ovim putem Zamećani najsrdačnije zahvaljuju i preporučaju za buduće, kad ih budu njihove pomoći trebali. Upravo radi toga, jer će tamo dobiti poštu posredovanjem naših vrlih zastupnika, hoće poznati naši prijatelji iz Kantride, da omalovaže njihovu zaslugu tim, da Zametu pošta ugrabe. U tu svrhu umoliše i oni za poštu na Kantridi — nu srećom prekasno — jer bijaše tada, ustanovljenje pošte u Zametu već gotovo, nu sa svim tim uvjeravaju nas, da je i namještenje pošte na Kantridi stvar skoro sigurna i da će ju preuzeti grof *Somich*.

Predpostavljajuć, da je ova viest istinita, te uzev u obzir, koliko je trebalo moljakanja, preporuka i zagovora dok se našim dozvolilo toli potrebitu poštu u Zametu, a s druge strane kako će nu lahku ruku dobiti sasvim suvišnu poštu na Kantridi, moramo opet doći do zaključka, da se neke oblasti više obaziru na želju nekolicine naših protivnika, nego li na opravdane molbe većine obćinara.

Pomisliv pako, da do sada tamo nebijaše ni jedne pošte, a od sada će biti na jednom dvie u odaljenosti najviše od četvrt sata, čemu se mora svatko pametan čuditi, to moramo i ovo smatrati igrom sa oblastima.

Mi bi preporučili slavnom ravnateljstvu pošta i brzojava, neka si ne bieli glave za poštu na Kantridi, jer nije potrebita, pošto je pitanje o ustanovljenju ove potakla samo stranačka i osobna mržnja naših narodnih protivnika u svrhu, da se uniši poštu u Zametu. Ako bi se ove baš htjelo u čemu zadovoljiti, bilo bi jedino to, da im se na Kantridi namjesti škrinjica za sabiranje pisama i prodaju listovnih maraka.

Zadnji čas doznajemo od pouzdane strane, da se je 1. novembra t. g. nakonom otvorio poštni ured u Zametu, pod koji će spadati sva sela župnije Zamet, Srdočeve i Hostove, te će biti dadnomice u savezi sa Kastvom.

(Konac.)

Dopisi.

Pula 8. nov. 1897. (*Zviezda odpadnika.*) U subotu pronio se ovdje glas, da je policija u Trstu zatvorila nekoga predmalo izdahnulog puljskog „Oslića" *Carla Martinolicha*, i to radi velikog pronevjerenja, a njekoji listovi potvrdjuju tu viest.

Da se nešto iza brda valja, to je ovdje skoro svaki znao, kao i to, da je u rodbini, kojoj je rečeni Martinolich nesrećom članom postao, veliki kaos, a očekivalo se dan na dan, kako će pravica zahtjevati od tog poštenjakovića, da položi račune.

Tko danas nezna u Puli za nesretno i upravo zdvojno stanje jadnog *E. Rossi-a*, kojemu je *Martinolich* bio tutorom? Svaki čovjek mora upravo, da iz duše žali nesretnog mladića, koji danas, ako hoće, da živi, ili mora da prosjači ili da kopa zemlju.

Za Rossijem dolaze na vrstu malodobni *Fabbro*, kojim je takodjer bio tutorom. Za ovimi dolaze privatnici, koji za veće, koji za manje svote. Iza ovih dolazi revizija blagajne družtva „*Società operaia*", kojoj je bio predsjednikom.

Neznamo kakvih je razlika u računima, jer je to stvar suda, ali kako smo mogli čuti, radi se tu o samoj malenkosti od 80 hiljada forinti, koji iznos se nije mogao zamučati uz najbolju preporuku *Carlovih* prijatelja, jer najposlije novac je novac, koji nepoznaje ni brata ni prijatelja, nego *tvoje* i *moje*. Tako su i štićenici Martinolichevi, kad su čuli, da je pošao u Trst i da misli odavle pobjeći u Italiju, zamolili policiju, da ga malo pridrži dok nepoda točne račune i da se vidi što je njegovo, a što njihovo. Slučajno imali smo sreću vidjeti *Martinolicha* u Herpeljah, kad se je doveo iz Pule subotu jutro i ukrcao u vlak za Trst. Taj odvažni borioc za „*sveta talijanaška prava*" bio je tako potišten, zguren i plah, da si ga jedva prepoznao. Oči letile su mu kao bliesak, sad amo sad tamo, slutedi valjda, da bi ga sudbina, koja ga je u Trstu zadesila, mogla i na putu već zadesiti.

Sada dolaze nam na um oni njegovi *gnjusni*, upravo *banditski* napadaji na naše prvake i na sve ono, što je bilo pravedno i plemenito. Koliko puta nije izrigao svoju grješnu dušu u svom smradnom listu na one apostole mira i ljubavi, koji se zovu dr. *Laginja* i drugovi? — „Farabutti", „ciarlatani", „manigoldi", „imbroglioni" itd. itd., tko bi znao sada kakove je sve izraze rabio za počastiti naše prvake. Dr. Laginja je mučao i uvjek nam govorio: „Dieco, Bog ne plaća svake subote; ako je Boga i pravice, doć će red i na njega!" I došao je!

„*Posujilnicu*" i „*Vinarsku zadrugu*" nazvao je „*Società imbroglione*", a svakoga, koji nije puhao u njegov rog, počastio bi izrazi, kakovimi se jedino njegov list dičiti mogao. Za svoja nedjela, izvedena u Rimu, nije hotio znati, ali znali su to drugi.

Čudom se čudimo kako je ovaj čovjek mogao voditi glavnu rieč u Puli, a prvi ljudi talijanske klike ubrajati se med njegove prijatelje! Dapače kod barunice Mat. *Pitner* dozvoljen mu je bio u svaki čas slobodan ulaz. Ona je bila predsjednica dobrotvornog družtva, a on tajnikom!

U jutro bijaše ona „*in bella compagnia*"! Bog zna, da li će se „*nostra illustrissima baronessa Matilde*" — kako ju je on familijarno zvao — sada ponositi sa svojim miljenikom?

Čudimo se nadalje, kako se je moglo dati ovakovomu čovjeku tolika vodstva, administracije i skrbničtva, kad se moralo znati, kakvih je pratilja u tamnicu pošao. Ali što, on dandanas u Istri vrijedi?

Ovo je najbolja ilustracija [illegible] Dakako će se sada [illegible] toga, ali ako dođe prvi put na vidjelo ova stvar, čuda će moći nadati i vrhunca ove ilustracije, na naše *Martinolich* izađe čiat kao jutro izpred porote, kao što je lani izašao jedan svećenik iz Lošinja.

Čekajmo i vidjet ćemo!

5+5=10.

NA GROBU

NIKOLE GRŽINIĆA

svećenika.

(r. 2. dec. 1873., umr. u Trstu 5 sept. 1897).

U onom kraju drage Istre naše,
Gdje rodoljublje ješte tvrdo spava
Za svoja sveta nemarečí prava,
Gdje mnogi s prava puta zalutaše,

Nebesa tebe, Niko, nama daše....
A dalek vid tvoj — pamet tvoja zdrava —
Upozna hitro proždrljiva lava
I s njime gorde istrijanske paše.

I rieč ti živa probodljivat uze
Pospanu čeljad i otirat suze....
Nad Humom nebo već se vedrit stalo,
I robstva teška bilo bi nestalo,
Da tako rano u grob nam ne pade
Uvaliv nas sve u velike jade. —

A. K.

Franina i Jurina

Fr. Si jih videl pasani čedan?
Jur. Kega?
Fr. Ližičinu, duhtora fritalju i Mariju longu.
Jur. Kade to?
Fr. Va Trste.
Jur. Bog jih plentaj!

* * *

Fr. Va Opatije, da imaju novega albukata.
Jur. Kega zlodeja!
Fr. Nejde sam borme čital, da se, mačji po Trste hvali, da j' on albukat z Opatije.
Jur. Če bit, ma albukat „*delle cause perse*" — Kako bi rekli njegovi talijanski gospodari.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri sabralo je veselo družtvo u rodoljubnoj kući čestitog Ivana Persića u Kranjčićih for. 6.35 i predalo isti iznos podružnici u Puli. — Sakupilo se dne 19. okt. u hajdučkih dvorih u Juršićih prigodom posjeta vinskih trgovaca iz Kranjske *for sedam* (for. 7); živili takovi trgovci! Živili Martin Dežela i Jakov Likar! Novac je odpremljen u Pulu. — Sakupilo se kod prijateljskog stola u Juršićih dne 27. oktobra for. 15. Živio dični Valentin Klinar sa čest tim pajdašima! Živio Teran i koj nije pospan! Novce izručiti će se u Puli.

Imenovanje. Podtajnik u ministarstvu unutarnjih posala u Beču g. Dr. Petar Laharnar imenovan bijaše c. kr. kotarskim poglavarom u Sežani. Gosp. Laharnar poznat je i u Istri kano jedan od najboljih političkih činovnika, što ih je do sada u Istri služilo.

† **Dr Antun vitez Vicco** Iz Podgrada stiže nam tužna viest, da je tamo preminuo dne 8. tek. mj. nakon duše i težke bolesti providjen sv. Otajstvi g. dr. Antun vitez Vicco, posjednik, bivši c. kr. sudbeni pristav i bivši c. i kr. domobranski nadporučnik.

Pokojnik bijaše zadnji muški potomak [illegible] patricijske obitelji pl. Vicco. [illegible] rodjen Tršćan od talijanske obitelji, [illegible]stajao je u Podgradu uvjek uz naše [illegible] stranku, koja ga je s velike cienila i štovala. Bio je vrlo dobra i plemenita srca, pravi prijatelj puka, osobito velik dobročinitelj siromaha. Vječni pokoj njegovoj plemenitoj duši!

Pamet siromahom Istre. U zadnjoj sjednici carevinskoga vieća interpelirali su naši dični zastupnici gg. dr. *Laginja* i prof. *Spinčić* predsjednika ministarstva, ministra financija i ministra željeznicah, da li kane odrediti potrebito, da budu dobili posla ili djela za zaljenjene prazi, koja se imaju graditi ove zime izmedju Trsta i Rujah, na prvom mjestu domaći, istarski radnici.

Bude li tako, imati će siromašni pak zaslužbe.

„Spomenar Istre". Pod. ovim naslovom čitamo u zagrebačkom „Obzoru" od dne 6. t. mj. vrlo krasan uvodni članak, kojim preporuča vrače Hrvatom iz kraljevine, da priskoče istarskim Hrvatom u pomoć novčanim milodari na korist „Družbe sv. Cirila i Metoda". Povod tomu doista rodoljubnomu pozivu dalo je talijansko školsko družtvo „*Dante Alighieri*" u kraljevini, kojemu je svrha širiti i podupirati talijanstvo izvan kraljevine Italije, osobito u našoj tužnoj Istri. Ovo družtvo podupire već više godina Talijane izvan Italije obilatimi novčanimi sredstvi, kojimi se širi talijanstvo na štetu Slavena, osobito nas istarskih Slavena. Članova imade ovo družtvo velik broj u svih razredih pučanstva kraljevine. Članovi su mu pripadnici svih mnogobrojnih političkih stranaka kao radikalci, liberalci, konservativci, republikanci itd. itd. Od uboga zanatlije pak do kraljice Margarite, od najnižega činovnika pak sve do ministra — svi podupiru družtvo „*Dante Alighieri*" koje šalje sakupljeni novac ponajviše u naše krajeve, da se ovdje tim novce potalijanče hrvatska i slovenska djetica.

Zaista je hvalevriedan i plemenit „Obzorov" poziv, te ga i mi najtoplije preporučamo svim prijateljem naše sirotinje, svim Hrvatom bez razlike stranaka, kojim je u istinu do toga stalo, da se hrvatska grana u Istri što prije neosuši nalied pomanjkanja neobhodno potrebitih njoj životnih sokova.

Ješte k prenosu istarskoga sabora. U ovdašnjih talijanskih novinah čitamo, da se je talijanska saborska većina smirila za miseli o prenosu istarskoga sabora iz Poreča u Pulu. Većina ta da smatra prenos samo privremenim i da će u njezino ime poduzeti korake proti prenosu talijansko političko družtvo za Istru. Kako se odatle zaključiti dade, igrati će naši Talijani i u ovom pitanju istu ulogu, što ju igraju njihovi zastupnici u Beču. Njihova većina poći će u sabor u Pulu, ali da se nereče, da su oni tim prenosom zadovoljni, prosvjedovati će proti istomu: — na oko — njihovo političko družtvo. Tako kane naime spasiti i kozu i zelje; zadobiti će vladi i onim svojim vikačem, koji su proti prenosu.

Iz istog vrela doznajemo, da se u Puli već čine priprave za prvo buduće saborsko zasjedanje. Sabor će se otvoriti privremeno u gradskoj palači, i to u dvorani gradskoga zastupstva. Pojedini saborski odbori, da će vječati u palači, u kojoj se nalazi družtvo „*Pro Concordia*" i talijansko čitalačko družtvo.

Sv. Otac hrvatskomu narodu. Kadno se je nedavno dielo preuzv. g. *Posilović*, zagrebački nadbiskup sa Sv. Otcem Lavom XIII., odpustio ga je ovaj vrlo ljubezno stisnuv mu opetovno ruku i rekav mu: *pozdravi mi moj mili hrvatski narod!*

Zabava u čitaonici u Mihotićih: Ženska podružnica sv. Cirila i Metoda za Istru priredjuje dne 23. t. mj. u čitaonici u Mihotićih zabavu, na koju se najuljudnije pozivlje sve članice, prijatelje i druge rodoljube.

U ime odbora
Ivanka Spinčić, tajnica.

K promještanju hrvatske pučke škole u Nerezinah. Od tamo nas mole, roditelji djece, polazeće hrvatsku školu, da ponovimo upit na sl. c. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru: hoćeli Ono već jednom riešiti njihov utok proti promještanju one pučke škole u nezdravu kuću.

Mi se odazivljemo ovim molbi naših velevriednih Nerežinaca, ali im ujedno preporučamo, da ne zaboravе, da vode rieč u tom vieću naši narodni protivnici.

Iz Ciriteža (občina Roč) pišu nam 8. t. mj.: Podružnica sv. Cirila i Metoda u Ciritežu izabrala je na svojoj glavnoj skupštini, obdržavanoj 7. tek. mj. novi odbor sliedećim redom. Predsjednikom je izabran častni g. Rihard Ružička, duh. pom. u Roču, tajnikom g. Petar Pavletić posjednik, a blagajnikom g. Mate Greblo posjednik.

Članovi su u liepom broju skupštini pristupili, dapače ih bijaše iz susjednog Huma, Sluma i Buzešćine. Osobita nam je dužnost spomenuti ovdje u obće štovanog gospodina Franu Flega, bivšeg zemaljskog zastupnika, koji je svojom rodoljubnom i svonkom rieči naše članove na liepi način upravo uzneso. Zabavljasmo se u bratskom družtvu do kasna vrlo liepo, a našim narodnim protivnikom, koji kanjaju, da nas svakojakim pogrdama i klevetami crne, neka bude prošteno, jer kavadjaci, zavedeni i kroz tmine tamarajući, ne znadu što čine.

Desetdnevna interpelanta sa kvarnerskih otoka, koji pita „*Prijatelja s Nerezinah*“, da li je istina, da jedan učitelj na onih stranah ima u kući na odličnom mjestu sliku kralja *Umberta*, odgovaram, da je to sveta istina, pa ako želi još više znati, kažem mu, da imadu djeca jedne škole u onih stranah na pisankah geografičku kartu *Italije*, kojoj smo dobrovoljno odstupili južni Tirol, Gorička, Trst, Istru itd. Cvek.

Iz Huma (občina Buzet) piše nam prijatelj, da tamošnja zlosretna „*Legina*“ škola nema vjeroučitelja, što da je poznato i školskim i crkvenim oblastim, pak da ipak na sve to šute. Upozorujuć ovim rečene oblasti na spomenutu nezakonitost, tražimo od njih neka bezodvlačno učine svoju dužnost.

Iz Graca pišu nam: U noći između 30. i 31. pr. mj. bila je ulica Lichtenfeldgasse pozorištem burnog prizora, pozorištem borbe dvadeset njemačkih burševa protiv njekoliko Slovenaca. Njemačići djaci, pijani kao čep, namjerili se, na svoju nesreću, na cigla tri Slovenca, pa želeći pokazati svoje germansku ćud i junaštvo, stali ih ružiti i izazivati riečima: „windische Hunde (slovenski psi), vi ste u njemačkom gradu, pa morate njemački govoriti, vi ste barbari itd.“ Pala je rieč, na rieč — eto ti gotove borbe, u kojoj su burševi u istinu pokazali svoja junaštva i okretnost uz svoje neprestano dueliranje. Šestorica ih je dobro izbatinana pa su odmah preneseni u bolnicu, a njekoliko ih je zatvoreno. Od Slovenaca je samo jedan lahko ranjen. Ovi su učinili svoju dužnost, jer braniti se u pogibelji dužan je svakog kršćanina. Njemačići su burševi od svojih prijatelja ismišljivani, pa da sakriju svoju sramotu, razrubili su sutradan u njemačkih novinah, da je ciela četa Slovenaca na njih navalila. To su dakako Slovenci svojim protudokazom pobili.

Napetost između slavenskih i njemačkih djaka sveto rieše raste, te se, kako njemo, jedni i drugi spremaju na osvietu.

Pišu nam iz Kaštavštine: Pozneti propalice i varalice dižu silom prasnu skačuć od veselja, što je zemaljski odbor iz Poreča uništo dvie odluke občinskoga zastupstva, kojimi bijaše imenovalo sa županstva četvoricu muževa, a imenovalo na predlog glavara drugu četvoricu.

Mi držimo stalno, da će občinsko glavarstvo, odnosno občinsko zastupstvo učiniti i u ovoj stvari, kako i u svakoj drugoj, ono, što je po zakonu dužno, t. ujedno poduzeti sva u zakonu utemeljena sredstva, da se konačno saznade gdje je pravica i zakon.

Hipso naime treba smatrati formalne valjan m odluku zemaljskoga odbora ili junte, pošto ona kaže, da smatra, da ima pravo odlučiti u utocih imenutih župana, i pošto je te utoke riešila u prilog tih župana.

Da li je pak u istinu po pravu i zakonu odlučio zemaljski odbor, o tom će suditi druga, viša oblast.

Ima naime oblasti, koje imadu pravo kazati svoju i o tom, da li je zemaljski odbor radio u pojedinih slučajih po zakonu il je zakon povriedio. Te oblasti su *upravno sudište i carevinski sud*, obie sa sielom u Beču. *I jedna i druga su već često izreke, da je pojedinimi odlukami zemaljskoga odbora za Istru, ili junte povriedjen zakon.*

Vidit ćemo, što će odlučiti upravno sudište u ovoj stvari, da li je naime zemaljski odbor povriedio zakon ili nije kad je ukinuo odluke občinskoga zastupstva glede župana.

Preuranjeno je s toga veselje od nekih, kako bi bila i žalost drugih.

Čekajmo da izreku svoju oni, koji su po zakonu zvani, da konačnu odluku izreku. Opažamo samo, da nemožemo nikako pojmiti, da občinsko zastupstvo, koje na predlog glavarev imenuje župane, i to bez zakonitoga uticaja od njedne strane posve neodvisno i samostojno, nebi moglo smetnuti župana. Župana se *može* po zakonu odreditи i imenovati, da bude na ruku občinskomu glavaru u obavljanju občinskih redarstvenih i drugih mjestnih poslova, i on se mora držati naputaka občinskoga glavara. Ako se župan nedrži tih zakonitih propisa, onda je razumljivo samo po sebi, da već nemože biti župan; onda je i sam odrieče županstva. On može biti u toliko župan, u koliko je na ruku občinskomu glavaru u rečenih poslovih, i u koliko se drži njegovih naputaka. To je razvidno iz zakona potvrdjena od Njegovoga Veličanstva. Župan je muž povjerenja glavarevа, a ako nema povjerenja u njega, onda ga ne može ni držati svojim pomoćnikom županom. To je tako jasno, da što jasnijega nemože biti.

Na oblasti kod nas ni ne kopiti uticati se. Zato razum svakoga poštenoga, imenito svih čestitih naših občinara, nek sudi, kamo bi došao red i poredak s naše strane, kad bi svaki župan radio na svoj način, bilo po naputcih kojekakvih mišljenika bilo po svojoj glavi, a bez obzira na naputke občinskoga glavara, dapače nit nepriponavajuć glavara, i prkoseć mu u svem što može? Među tim u takovom stanju stvari ima bit za možebitne nerede u odnošnih županijah odgovoran svatko više nego li občinski glavar ili občinsko zastupstvo. A s hekih strana hoće se baš, da se nerede u občini izazove.

Odkritje spomenika pokojnomu Dragutinu Martelancu nije se moglo obaviti po programu, jer je mjestni magistrat, dotično ravnateljstvo redarstva zabranilo sve ono odkritje t. j. blagoslov sa nagovorom jer da nije grobije mjesto za narodne demonstracije i da se boje, da bi mnoštvo naroda moglo oškoditi grobije. Uzprkos tomu položila su pjevačka družtva vience na grob pokojnikov, te izpievala tri pjesme žalostinke. Naroda bijaše veliko množtvo na grobiju u Barkovljah. Proti spomenutoj zabrani podnesti će odnosni odbor utok na višu oblast.

Gosp. Saleta srdi se u poročkom listiću, što bijaše nemilosrdno operušan od pisca: „Pitanje o glagolici“, te obećaje, da će se on opet oglasiti. Mi čekamo na junačkom mejdanu toga mladoga delija, al mu poručajemo ujedno, da nije sedlo . . .

Postalia. Jučer u 8 sat. 20 čas. bio sam na c. kr. pošti u Labinčih (S. Domenica di Visinada) dva kilometra odaljenoj od mojeg stana. Ured našao sam zatvoren. Pošto m. se je to opetovano dogodilo javljam na znanje slav. c. kr. ravnateljstvu pošta i brzojava u Trstu, da shodne korake poduzme, da bude u propisano doba uvjek otvoren gori spomenuti c. kr. ured.

Kaštelir 4. studena 1897.

Ante Legović
um. c. kr. dužobrižnik

Talijan iz Brguda odsudjen. U ovdašnjem židovskom listiću čitamo, da je bio odsudjen na 4 mjeseca težke tamnice neki *M. Gregorich* iz Brguda, pristaša „*talijanske stranke*“ radi težke tjelesne ozlede, nanešene našemu rodoljubu *Africu* iz istoga mjesta. Eto, hvala Bogu i naši Brgujci mogu se podičiti, da imadu u svojoj sredini Talijana čiste krvi, kao što je taj *Gregorich* po sudu rečenog listića.

Slavnomu ravnateljstvu pošta i brzojava u Trstu do znanja. Dne 18. pr. mj. pisao sam prijatelju u Grac vrlo važno i prešno pismo. Čudom se čudih, što mi prijatelj osam dana ništa neodgovara, kad napokom dobim odgovor dne 28. pr. mj. s opazkom, da je pismo moje primio tekar na 26 pr. mj. Priložio je pismu i kovertu mojeg pisma, iz koje se je točno moglo izabrati, da je moje pismo putovalo punih 8 d a n a iz Trsta u Grac. Htio sam se potužiti, ali mi-lio sam, da je pometnjom moje pismo negdje zakasnilo. Istog dana (28) pisah opet istomu prijatelju u Grac, a pismo je stiglo u Grac tekar na 4. tek. mj. dakle nakon 6 d a n a. Dotične koverte stoje na uvid kod uredničtva. Pitam ovim to slavno ravnateljstvo, da mi stvar razjasni t. j. gdje su moja pisma toliko vremena ležala, ili zar se ih nije moglo odaslati radi velikog prometa, ili radi mučica kakovog činovničića, kojemu nije prijao onaj hrvatski naslov i ime „G r a d a c“ mjesto Grac? *F. B.*

Tri nova generala Hrvata. Prigodom najnovijeg promakuća u c. i kr. vojsci bijahu promaknuti na generale među ostalimi i tri Hrvati t. j. gg. pukovnici Čanić, Klobučar i Dragojlović.

Kršćanska ljubav popa premanturskoga. Nekoji pobožni seljaci u Premanturi već su više godina naručeni na „Glasnik presv. srca Isusova“, koji u Zagrebu izlazi a stoji na godinu jedan forint. Svi brojevi pojedinih predplatnika dolazili bi na „*župni ured*“ u Premanturi, a dotični župnik izdielio bi svakomu svoj broj i tako bogoljubno djelo učinio.

Nu odkada je u Premanturi poznati *xvezdoznanac* pop Matić, najedanom nijedan od predplatnika nije dobio ma ni jednoga broja. Pitali su višeputa svog pastira jeli došao „Glasnik“ ili koji je uzrok, da nedolazi, a on bi njim svjek osorno odgovorio, da on nezna ništa i da nije ništa došlo.

Sada se oni popitaše na ime poštenog i častivriednog starine Josipa *Jurline* izravno u Zagrebu kod uredničtva, što je uzrok ili koja je zaprieka, da im ne dolazi „Glasnik presv. srca Isusova“ budući su oni predbrojbu unaprieda za cielu godinu platili. Na ovo pitanje došao je ovaj značajan odgovor:

Gospodin

Josip Jurlina

Premanturu.

Primili smo Vaše cienjeno pismo od 4. o. mj., na koje Vam imamo priobćiti, da nije naša krivnja što nedobivate „Glasnike“, jer su nam po smrti bivšeg župnika bili povraćeni natrag.

Molimo Vas javite nam točno koliko iztisaka imate dobivati i od kojeg broja Vam manjka, pa ćemo Vam točno dostaviti itd.

Sada smo dakle na čistu! Jerbo je ta nedužna knjižica iz Zagreba došla, to je ubolo u dušu taljanaša popa *Matića* tako, da ju je odmah nazad poslao. Ovaj neplemeniti čin mogao bi se mnogimi izrazi okrstiti, a koji je najprikladniji, to će pop *Matić* najbolje znati.

Još jedno: Svećenik je pastir, koji se ima brigati za duševno i tjelesno dobro svojeg stada, koji ima liepimi primjeri, da prednjači, dobrimi čini i dieli, da pobudi ljubav do sebe i do bližnjega svoga. A jeli Vi pope Matić, vrlo ovo poslanstvo?

Jako smo znatiželjni jeli će i što će naš presv. biskup, jer da mu je dozvoljeno, dolaziti o ponoći u Pulu na *špekulu*, dolaziti o ponoći i kući i još nešto. (ali se ne smije pogađati) to je već više nego sjegurno.

Anica & Jagunina.

Hrvatsko akad. družtvo „Hrvatska“ u Gracu izabralo je na svom prvom glavnom zasjedanju, sliedeći odbor: Predsjednik: med. Hercog Rudolf; podpredsjednik: med. Tkalčić Zlatko; tajnik: phil. Bellotti Ivan Nep.; biljeznik: med. Montana Dragomir; blagajnik: iur. Oštrić Ferdinand; knjižničar: phil. Lozovina Vinko; gospodar: med. Buradović Ante; odborski zamjenici: iur. Stanger Josip, Rajčić Ernest, revizori: pharm. Orebić Josip, med. Franceković Gjuro, iur. Afrić Petar; častni sudci: Radović Josip med., Brašić Ante med., Korsano Fran med.

Hrvatsko akad. družtvo „Zvonimir“ izabralo je na svojoj prvoj izvanrednoj glavnoj skupštini dne 23. okt. mj. za škol. god. 1897-98 ovaj odbor: Predjednik: cand. med. Dragan Altman; podpredsjednik: cand. phil. Krsto Krile; I. tajnik: stud. med. Milan Bechtdli; II. tajnik: stud. techn. Viktor Setiški; blagajnik: stud. med. Curtius Hühn; knjižničar: cand. farm. Vladoje Schmidt Jugović; novinar: stud. med. Nikodem Grtetić; odborski zamjenici: stud. phil. Lovro Ćurlica, stud. jur. Milan Matić; revizijonalni odbor: med. ing. Josip Brozović, cand. phil. Bogdan Petrović, stud. med. Josip Štajduhar; Častni sud: stud. tech. Josip Costa-Perraria, stud. med. Milivoj Javand, stud. med. Mij. Kosić, stud med. Radoslav Marković, stud. com. acad. Dušan N. Plavšić

„Prosvjeta“, list za zabavu i znanost i umjetnost imade u svojem 21. broju o. g. sliedeći sadržaj: Ladislav Ladanjski: „Razbor i ljubav“, izborna pripovjest (svršetak); Rikard Katalinić Jeretov: „Moje evanjelije“, pjesma; Josip Lovretić: „Ruka i rukavi“, izvorna crtica; Velimir Deželić: „Proljetni zvuci“. izvorna pripovjest (nastavak); Knez V. V. Meščerski: „Peća Skuratov“, pohrvatila Zlatica Belohlavek; Korač (nastavak); Enrico Castelnuovo: „Klarina“, preveo A. Š. (svršetak); Ivan Derkos: „Genius patriae super dormientibus suis filiis — (Duh domovine na svojim sinovima, koji spavaju), preveo dr Stjepan Crtner (svršetak). E. Laszowsky: „Brezovica“ (svršetak); Fr. Kuhač: „Porin“, hrvatska heroička opera u pet činova, rieči od dra. Dimitrije Demetra, glazba od Vatroslava Lisinskoga; Iv. pl. Zajc: „Mletačka marinareska iz opere „Armide“, za glasovir.

Slike: E. K. Liška: Udovac. A. H. Schram: Listopad. A. H. Schram: Studeni. Ivan Kukuljević Sakcinski. Dvokolica za šest osoba.

Prosvjeta izlazi svakoga 1. i 19. na 4. arka. Godišnja cieua poštom ili dostavom u kuću 7. for. inače samo 6 for. Predplatu prima: Uprava „Prosvjete“ Zagreb, Gajeva ulica br. 7.

Opatijsko pačuharije. Niščar se ja miga začudil, kako sam doznal, da je stari *Matić* dal svoju polovicu va talijansku školu još prvo lego mu je stekla *luna de mijele*, a nisam se začudil ni onputa, kad sam doznal, da stari *Matić* za tu školu plaća *Čarlatinu* dvajset fiorini na mesec, ma začudil sam se strahovito, kada sam čul, da stari *Matić* puška, da ga *Čarlatin* zove: — *Co kapitano de qua, co kopitano de là.* — To me je vidite začudilo: — Duuke stari *Matić kapitano!* To je isto, kako da bim ja rekal, da sam *inžinjer od placa*. Nego da ja to rečem, ljudi bi mi se rugali, zač svi dobro znaju, ča sam i ča nisam. Neću reć, da nebim mogal i danas imet ku tinćin va žepe, ter znate, kako je ono bilo nazad nekoliko let — Bil sam ja već na vrateh od sreći — ma pustimo ća da je bilo, hvala Bogu, da smo tui živi i zdravi — *non ce mal.* Hitil sam ja već i oko — he, he! — ma neću bit onakov tarlulić, da ću svoju ženu davat taljanskem profesurom va školu. Ma ja, — *de kos se kava sangue!* Ako je tako staranu *Matića* pravo — *parón špotiko*, ma ja? — he, he! — *La so lunga mi!* Kad sam bil va Carigrade — Ma kamo sam to sada zabordižal, vavek bim otel govorit od sebe. A má — navadbica — pak Bog. Nego vrnimo se k staremu Matiću. Dunke kapitano! — Vi se smejete, a mene gre za plakat. Opatijac sam — *korpo de la veća*, — pak mi je žal, da se furešt z našemi ljudi ruga. Nisam ja mogal tega potrpet i nisam imel mira ni pokoja, dokle ga nisam na place *atrapal*; — Che nova kapitan Mattio! rekal sem mu smejuć se, pokaži mi malo tvoj *brevet!* On me škuro pogleda, kako da će me z očijami probost. — Ča će tebe moj *brevet*? rekal mi je jadno — Čo, rekal sam mu ja, čujem, da si preko noći avancal za kapitana. — To je moj „posal“ zboknul mi je on, pak znaš ča ti je, ne misli, da mora svaki poć v R-ku, ako će storit *zamen* od kapitana. — E, trebeda neće poć *Čarlatinu* na zamen, nasmel sam se ja. A *Matić* mane: A ki ti govori, da se puli *Čarlatina* ne more pasat zamen za kapitana? A ja Matiću: — Ča si morda ti pul njega pasal za kapitana, puli onega detini, ki još hojeva va bragešah kako mala dečica? — To se zna, da sam, ja i *Krsnik* oba smo sada kapitani, a s *Čarlatinom* smo će mi, će ti. Sada smo va večoj *konfidenci*, pokle imamo i mi nekakav grad. Ča će, do sada smo bili *baharija*, ma sada, he! — sada. — — Nego da ti povedem, kako je to bilo. Ti znaš, da ja davam *Čarlatinu* 20 fijurini na mesec. Ali smo zato dobri prijatelji. Ale ća ćeš da ti rečem, njegova polovica — ter znaš kakove su — ženi počela je govorit, da' — hm — da, ne kako njoj ni drago, da smo ja i Krsnik vavek s njijim mužem zač, da njiji muž je študijan, ih *šoma*, nagovorila nas je, mane i *Krsnika*, da gremo Čarlatinu pod zamen, on da je dobar, i da će nas pustit pasat pak da ćemo i mi bit počašćeni i vrli ljudi. Grèmo mi na zamen. Kada ti me je on počel zaminevat, ja sam se vas prečudil. To ti ni brate moj potreba nikakovega študija. Najprvo me je pital za neku „oštrolomiju“, to će reć da, ako poznam zvezdi same i mesec, kakc je ka duga i široka, *inšoma* — kako bimo mi rekli u „štroloriju“: Pak me je pital, da ako z-am računat. Kako ne bi — justo *abak* mi na gre bog zna kako lahko, ma drugo sve mi gre, kako i po loju. Od večeh računi povedal nam je, da trebe znat samo „glogvariti“ i „trigo . . trigo . . .“ a vragaajik mi se zepleta, a ja: „trigovnomejija“ . . . . no ja znam, da ti ne moreš znat te stvari . . . . Pital me je pak, da ako se razumem va „R-špondenca“. Zlodeja se ne razumem ter za deset šoldi imam pet „respondenci“ na poste. On puta me je pital, da ako se ča razumem va *lekarija*. zač da i to moraju znat kap tani, i ča bim dal mornarom, ako bi mi oboleli. — Bože moj, rekal sam ja, ča drugo, ako ne *ulje od tičini* ale *salsmar*, ale pak kakov *pulaštar de Brešica*. — *Benissimo*, rekal je na to Čarlatin, *va benissimo!* Varamente, *Krsnik* ni odgovaral onako dobro kako ja, najviše ga je *konfondilo* ono glogvarit i trigovnomejija. Ja mu se čudim, da mi tega znal, mane je to sve va malem prste, ma za svem tem on je *isto* kapitanić i ja, — *kapitanio de lungo corso*. Ala ma te čikat oni va „Zori“. Onputa me je pital, ako se ča razumem va jadra, i da

ako bim znal *„tarcaroli lovit i kacevat trinkati“*. Ja sam varamento malo tužno z glavum poklimal, ča češ, starost, a, ma on me je valje utešil, i rekal, da neka se ja zato ne skrbim, da to će moć i drugi storit, da će mi magari on pomoć — Bože moj — ča ne bi va potrebe prijatelj prijateju storil? Još mi je obećal, da će mi on sam *nolejat nav* — — s a *Krsničovu* nav, da će nolejat *Krstić*, ki gusto zalaja va Skrbići. Prvi *karag* će bit — bob — a *destination* — Roma. — Tako mane *Matić*, a ja *Matiću*: — Viš zlodeja, a drugi *karag* mogli bi bit i rogi — zač ne!? Nego, da obrnemo *diškurs*, kapitan Mattio, da te ja malo pitam, ča me ne biš ti zel za *pesternu*, znaš, ja sam va Bonižajereh i taj art nastal, he, he, he! Stari Matić se je malo zacrljenil, dal mi je ruku — *a via lu*.... — Nikad većega *gušta* nego kada na placu pridu *Bova* i *Borduleza*; da ih čujete govorit taljanski!? Neki dan su se *jušto* pred manum našle: — *O, šiora Borduleza, la krompa pessi? Ši šiora Bova.* — *Uh! šiora Borduleza, kossa non ghe si fa stumeh nazdigat, kvando le la fa stergat i pessi?* — *La sa kossa ge že šiora Bova, mi že dura, mi že bon stomigo* — *Ju mane, bejata lej šiora Borduleza, uh! mi son previše delikata. La vedi, jeri go fatto olupit un rako, e — e — me veniva ke butarò fori creva e olita. Kossa la vol, ze tanti kadaveri morti de „Ika“ in mar.* — *La ga rajon šiora Bova, anca a mi me fa smutit i rakuli.* Onputa su šle ča. Ja sam za njimi gledal i gledal, i *študijal* sam kolika je *circonferenza* njihovega tela, i bilo mi je čudno, kako da va onoj veloj *cirkonferenci* imaju onako malo soli.... I pale su mi na pamet neke žabi, ke su po sile otele pivat kako i slavić, pak su odprle usta i sirotine mesto *cin, cin, cin*, zakreketale su *kra, kra, kra*. Tako i *Bova* i *Borduleza*. A ne znaju one siroti, kako se pravi Taljani za njimi rugaju. Neki se i jade, da ča im trebe onako ražit zajik. Bog blagoslovi *Gobicu*. Vidite to je prava Taljanka spod Vedeža, zač nju je Čarlatin pohvalil *„che la gobetta è una cara donetta“*, ma za svem tem ona najraje hrvatski govori. Čul sam ju neki dan govorit s Matićevum polovicun. Tužila se je *Gobica* na kažin. — Sakrabojt na rame ča delaju, da ga ne odpru. A ja, ka sam već od kada storila svilne sviti, da ću ih obnovit, kada se kažin odpre. Čekaj ja, i čekaj i čekaj, a ši, kako da su za vavek zakračunali. A mane sirote nemiloj već i sviti zaplesnivele, i ki zna, ča će mi još zaplesnivet prvo nego se on zlodej opre. Ma, moram valje tako reć. Ča bi te vi rekli, a? Matićeva polovica, sva *šeria*, otela je, da pokaže, koliko se je već pul *Čarlatina* navadila talijanski, pak je sve mljaskala: — *Io amo, tu ami, egli ama*.... *Gobica* se je još i napred jadila na kažin i vrištala: — Brižan moj muž, ki mora sirota more mlatit, pak za ku viru? Sve za ta nesrećni kažin. Koliko me već do sada *gušta*, a koliko ću još morat za njega *sboršat*. I'a ni samo strel va njega.... ah ma čovek se mora jadit, je tako? Matićeva je polovica, da još pokaže svoje znanje, zamljaskala na novo: — *Il bue è grande, la mosca è piccola. Gobice* je već počelo po malo vrt. Ma se je zdržala, i opeta udrila na kažin: — Da bi mi *almeno* dali oni beči nazad: Bi ih ja benj znala kamo stavit, da su mi samo v rake. Ma ovako! Ma ča bi te vi rekli? A Matićeva polovica kako i prvo: — *„Io sono una donna, e tu sei un uomo....“ Gobice* je nato skočil *trentaun*; — *Rogi te son mi un omo!* pogledala ju kako mačka i frknula ča. A Matićeva polovica šla je po malo put Čarlatina, s librom i s tekun pod pazuhom a ja sam po tiho zamrmljal: — *A poveri beci mal spèzi*....

Koserica.

Listnica uredničtva.

Gosp. I. V. u J. Izvolite nam javiti o čemu se je radilo, jer se više rezjećamo. Prijateljski odzdrav!

Gosp. F. P. itd. Radi pomanjkanje prostora izostalo. all čoći će svakako u list. Zdravo!

Gosp. M. B. u Sv. M. Ono Vaša može se priobćiti samo kano pripošlano. Živili!

Listnica uprave.

Gosp. F. B. u P. Obnašamo naslov; do konca tek. god. hoće se 1 for. Zdravo!

Gosp. L. H. u S. Za podpunu naplatu do konca tek. god. hoće se još for. 2.50. Živili!

Uplatili su za naš list sledeći čitatelji: Sl. obć. P. for. 20.— ; I. S. iz M. for. 2.— ; I. M. iz K. for. 3.50; N. S. iz S. for. 10.—

Dr. Otokar Rybář.

Na prodaju
grede i dužice.

Podpisani javlja ovim sl. občinstvu, osobito graditeljem i bačvarom, da ima na prodaju:

1) **1000 komada gredah** svake debljine i duljine uz veoma nizke ciene. Grede jesu jelove i smrikove

2) **Dužica za bačvare** smrikovih i jelovih svake vrsti.

Naručbe prima ustmene i pismene

Anton Medvedić
trgovac lesom

Klana (Istra).

Prsni sirup.

Rabi se kod hripavosti kao kašalj ublažujuće, slez odstranjujuće sredstvo. Odrasli uzimlju 3 do 4 žlice, djeca isto toliko žličica. Ciena bočici 35 nvč.

Antirrheumon

Najbolju sredstvo proti trganju. S time se tri put na dan oboljele dielove namaže.

Bočica 25 novč. III

Živinski prah

Izvrstna i najbolja pripomoć, da se konji, krave i voli zdravi uzčuvaju

1 omot 25 novč., 10 omota 2 for.

Ljekarna Piccoli
„Pri Angjelu“
Ljubljana, Dunajska cesta

Šilje se prema poštanskom pouzeću.

Klesarska radionica.

Podpisani časti se javiti p. n. občinstvu, da je u Voloskom — Černikovica — otvorio

novu klesarsku radionicu.

Isti preuzima naručbe svih u klesarsku struku zasjecajućih radnja iz svakovrstnog kamena i mramora, te obavlja iste na zahtjev po nacrtu točno i sjegurno; izradjuje takodjer na zahtjev crkvene stvari: žrtvenike, spomenike itd. Naručbe obavlja uz najniže ciene brzo i točno, te se preporuča p. n. občinstvu za mnogobrojne naručbe.

Volosko, 26. julija 1897.

Frane Ferlan
Volosko-Černikovica.

Prave bruske suknene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muške odjelo stoji samo	for. 3·10 iz dobre „ 4·10 iz dobre „ 4·50 iz dobre „ 6·— iz bolje „ 7·75 iz fine „ 9·— iz najfinije „ 10·50 iz još finije	parve svieže vune

Jedan coupon za crno salonske odielo for. 10. Tvari za gerade kapute, Rodon, Pervisune, Dasklage, Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviote itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznate

Skladište tvorničkog sukna Kiesel-Amhof u Brnu

Uzorci badava i franco. Pošiljke vjerne uzorku.

Pozor! P. n. občinstvo upozoruje se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se je izravno naručuje nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Tko pije
Kathreiner-
Kneippovu sladovu kavu?
Svaki
tko ljubi točnu kavu a prištedi hoće i zdravlje očuvat.

Pravi, čisti, izvrcani med
od cvieća i lipe I. vrsti

za liek i jelo u izvornih bocah 1 kó á 85 nč

iz svoga racijonalnoga pčelinjaka prodaje

Franjo Ryšlavý,
župnik na Munah — Podgrad — (Istra).

U cieloj ovoj okolici nesiju kmeti sasma ništa hajde niti svdje raste vres; za to je ovaj med izključivo od cvieća i lipe, dakle I. vrsti. Pošto je pako izvrcan, čist je kao kristal, a samo takov med može se bez škode i straha rabiti za liek i jelo.

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugariji
i po inozemstvu
ALOJZIJ MOZETIĆ
TRST — Piazza dei Negozianti br. 1. — TRST

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj te inozemstvu, posreduje putovanja u Aziju, Afriku, Ameriku i Australiju, te po cieloj Evropi, zastupa najbolja parobrodarska družtva, posreduje kod osjeguranja proti nezgodama uz bezplatnu poduku toliko pismenu kao ustmenu u svim mogućim putnim prigodama; jamči najniže ciene i najbolju poslužbu.

Tiskarna Gutenberg
uljalka ces. kralj. univerzitetne tiskarne „Styria“
13 Sackstrasse — GRADEC — Sackstrasse 13

TOVARNA ZA OBRTNE IN CONTO-KNJIGE
sistem „Patent Workmann Chicago“
Raztrirni zavod — Knjigovezstvo.

priporočuje se za prijazne naročbe se zatrdilom primernih cen in točne postrežbe.

Izdelovanje vsakovrstnih tiskovin kakor: časnikov, raketverov v vsakem obsežju, tražnic, plakatov cenikov, računov, memorandov, okrožnic, papirjc za listo in zavitkov z napisom, naslovnih listkov jedilnih list, pavabil itd. itd. — Bogata zaloga glavnih-, Conto-Current-knjig, Saldi-Conti, Fakture Debiteren, Creditoren, Cassa-knjig, Strazza, Memoriale, Journalov, Prima-note, odpravnih, mezjičnih časo-zapadnih-in knjig za kopiranje, kakor tudi vseh po možnih knjig, potem raztrirnega črtanega papirja, Conto-Corrent, svilenega papirja za kopiranje, listev iz kavčeka za kopiranje, skledic iz cinka za kopiranje itd.

Za naročbe in nadaljnja pojasnila obrniti se je do glavnega zastopnika

Trst, Via delle Acque 5 — ARNOLDO COEN — Via delle Acque 5 Trst

Sve strojeve za poljodjeljstvo i vinogradarstvo
Ciene iznova snižene

PREŠE ZA GROŽDJE, DIFERENCIALNI SUSTAV.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcalike proti peronospori, Vermorelov sustav; ove mojo štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd.

tvori u najboljem proizvodu

IG. HELLER, BEC
II/2 PRATERSTRASSE 49 — Cienike i sviedočbe gratis! — Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafacija!

Skladišče pokućstva
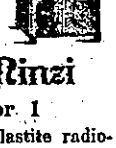

tvrdke Aleksandra Lenji Minzi
Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladišče pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladišče zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc u Trstu

Broj 46. U Trstu 18. novembra 1897. Godina XXVIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po obično ciennku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskim napučnicam (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedolazi na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koje su ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 2 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farnese br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pesl.

Sjetite se
Družbe sv. Cirila i Metoda
— na Katru! —

Napeta bitka.

(Iz carevinskoga vieća u Beču.)

U carevinskom vieću bija se ovaj put zbilja bitke, velike, dugotrajne, napete, kako još nikad.

Radi se o dvih velikih načelih: o nadvladju i ravnopravnosti. Jedna skupina zastupnika hoće, da se uzdrži nadvladje jednoga naroda nad drugimi u cieloj ovostranoj polovici monarhije — i to usuprot svim zakonom o ravnopravnosti svih naroda. Druga skupina zastupnika hoće, da budu svi narodi ravnopravni, jednako valjani u svem i svačem, kako to temeljni državni zakoni propisuju i zahtjevaju.

Povoda bitkam davaju razni predmeti.

Kod dvih prošlih velikih bitka, od 28. i 29. prošloga oktobra, i 4. i 5. tekućega novembra, dala je povod privremena nagoda ove polovice monarhije sa onom.

Kod treće velike, dale su povoda jezikovne naredbe za Češku i Moravsku.

Bila se je glavno dne 12. novembra t. g., od 11. ure prije podne do 8. u večer. Nebijaše dakle duga kao one prve dvie. Al za to bijaše napetije od onih dvih prvih, i radi načina kako se je bila, i kako se je očekivalo njezin uspjeh.

Eto o čem se radi, i kako je išlo.

Još proljetja tekuće godine izdala je c. kr. vlada naredbe o tom, kako se imade rabiti češki i njemački jezik u Českoj i Moravskoj, u dvih krunovinah, u kojih živi češki i njemački narod, i to u obih u velikoj većini češki.

C. kr. vlada nije još do toga došla, da bi takove naredbe izdala za sve krunovine, u kojih živi po dvie narodnosti, kako bi to bila Slezija, Štajerska, Koruška, Gorička, Trst, Istra. Izdala je naredbe samo za dvie krunovine, i ustanovila za nje potanko, da se imade rabiti u njih jednako češki i njemački jezik kod svih upravnih i kod sudbenih oblasti.

Nije učinila ništa drugo, nego što pravica i temeljni državni zakoni zahtjevaju.

Al za neke, tko je gore učinio nego ona kad je to učinila:

Već u proljeću stavili su razni Niemci predlog, da se postavi gospodu ministre na zatuženičku klupu, i digli toliku viku i buku, da se je moralo pretrgati svaki rad u parlamentu.

Premda je onda njihov predlog bio zabačen, ipak su isti Niemci postavili u jeseni opet predlog, da se gospodu ministre tuži. Razprava o tomu vukla se je nekoliko vremena, a odlučan dan u njoj bie je dan 12. novembra.

Svaka stranka parlamenta pozvala je svoje članove, koji nebijahu u Beču, da za taj dan dodju, i došli su svi, koji su ikako mogli.

Najprvi govorio je toga dana ministar predsjednik grof Badeni, proti kojemu bijaše glavno naperen predlog, da se gospodu ministre tuži. O naredbah samih malo je govorio. Pozvao se je na ono, što je rekao već u proljeću, kad je dokazeo, da su naredbe nesamo pravične i u zakonih osnovane, nego i da jih c. kr. vlada može izdati. Dodao je u ostalom, da nije protivan tomu, da se jezikovna pitanja urede putem zakona; da naime parlamenat i Njeg. Veličanstvo atvore zakon mjesto naredbe. Uza sve napadaje, kojimi su razni Niemci njega i njegove drugove gospodu ministre obsipali, on je prema njim bio jako blag. Rekao je, da misli i na dalje ostati na vladi, premda zna, da bi oni Niemci htjeli, da neostane; al jih je ujedno pozvao nek se umire, i rekao njim, da će vlada uznastojati, da se narodi medju sobom nagode i primire.

Na Niemce je to porazno djelovalo; njeki su ipak odbili poziv ministra predsjednika, i odvratili mu, da je prekasno taj poziv došao.

Glavni govornik za Čehe, Dr. Herold, branio je opravdanost naredaba, i izjavio, da su Česi uvjek pripravni, da se s Niemci izmire i nagode, *ali dakako na temelju podpune ravnopravnosti i ravnovaljanosti.* I najžešće Niemce je porazio, i prisilio, da ili žute, ili da reku ono što čute, naime da oni neće ravnopravnosti. A to je upravo ono radi česa se bori. Ravnopravnost hoće osobito slavenski narodi, i to na temelju zakona. Proti njoj su Niemci, i neki drugi, krivica je na strani ovih posljednjih. Prije ili kasnije moradu propasti, jer su proti pravici i zakonu.

Negdje okolo 7¼ u večer došlo je do glasovanja po imenih. Glasovalo se za ili proti predlogu D ra Pacaka, koji je predložio, da se preko predloga na zatužbu gospode ministra radi jezikovnih naredaba za Češku i Moravsku predje na dnevni red, to jest, da se jih ne zatuži radi toga. Koji bijahu za taj predlog, glasovali su sa *da*, koji proti njemu, sa *ne*.

Zastupnici sjedili su na svojih mjestih, njihova imena su se prozivala, i svaki *da* i *ne* točno bilježio i pribrajao k prvanjim. Činilo je to nesamo predsjedničtvo kao obično, nego i mnogi zastupnici. Do same svrhe glasovanja nije se znalo, hoće li biti više *da* ili *ne*. Sad nekoliko *da* bilo više, sad nekoliko *ne*, nekoliko puta bilo je jednako jednih i drugih. Negdje okolo polovice pozvanih imena bilo je deset *ne* više nego li *da*, i onda se na desnici i kod ministara bile prilično uzrujano. Kasnije se je promjenilo na bolje, i konačno bilo je 177 *da*, a 171 *ne*. Dakle šest više *da* nego *ne*.

Proglašenje toga uspjeha popratila je desnica sa velikim veseljem, s uzklici i pljeskanjem.

Da bijaše i više *ne* nego li *da*, još ne bi bili ministri postavljeni pod obtužbu, jer prvo hoće se za to dvie tretjine većine, a drugo bilo je stranaka u parlamentu, koje su postavile predloge, da se preko obtužbe predje na dnevni red, all sa riečmi ukora na ministre, ili tako, da već nesmie vlada izdavati naredaba. Uspjehom prvoga glasovanja pali su svi ti predlozi — nije se o njih niti glasovalo.

* * *

Takav jedan predlog postavio je i zastupnik tršćanski *Hortis* u ime talijanskoga kluba. Gospoda Talijani hoće, da igraju veliku ulogu. Kod toga i nehotice pada na pamet priča o konju i žabi, koja je dizala nogu, da se i nju podkuje.

Talijan Hortis nije došao do rieči u razpravi. Al je bio napisao govorić, pak je svakako htjeo, da ga pročita. Priglasio se je za rieč kod stvarnih izpravaka. Stvarno nije izpravio ništa — pročitao je svoj govorić. I to tako tiho i naglo, da nit najbliži nisu mogli razumjeti što čita. Malo tko je za to nit mario. Najviše još predsjednik, koji je neko doba uztrpljiv bio, prem je doznao, da čita i da neizpravlja. Konačno htjeo je Hortisu uzeti rieč, kad al je ipak bio ovaj dopročitao. Ako već nije inače smješan, pokazao se je dovoljno te večeri; a s njim i drugovi mu sa svim njihovim postupkom?

Predlog talijanskoga kluba išao je na to, da se prima na znanje dosadanje jezikovne naredbe svih ministarstva, al da unapried nesmiju izdavati naredaba u pitanjih jezika. Zna se gdje jih žuli. Njim nije stalo kako je gdje, oni bi htjeli, da u našem Primorju gospodari talijanski jezik.

Da su svi u Beču, kako nisu bili, bili bi imali za svoj predlog 19 glasova, i to izmed kakovih 370, koliko po prilici je zastupnika onu večer u parlamentu bilo.

Neki su se naime zastupnici od prvoga glasovanja odtegnuli, izašli su iz dvorane; medju timi bili su i neki talijanski zastupnici.

Primorski zastupnici, osim odaljivšega se župnika Zanetti-a, koji su bili u Beču onaj dan, glasovali su sa *ne*. A to su iz Trsta D' Angeli, Basevi i Mauroner, iz Gorice Lenassi, iz Istre Rizzi i Bartoli; k tomu Malfatti iz Tirola.

Dakle ni slavinski zastupnik Bartoli nije ni ovdje kako ni nigdje drugdje za pravicu slavinsku. I on je glasovao skupa sa najzagriženijimi protivnici Slavena.

* * *

Svi u istinu slavenski zastupnici, Poljaci, Česi, Rusini, Slovenci i Hrvati, glasovali su sa *da*; i oni Poljaci, koji su inače proti vladi. Dva Rusina protivna inače vladi, odaljili su se od glasovanja; samo jedan je glasovao sa *ne*. Sa *ne* glasovali su i slavenski socijalisti, oni naime, koji hoće jednaka prava za sve narode — samo toga nesmiju uživati Slaveni. Njemaca, koji su glasovali sa *da*, za pravednu stvar, bilo je pet, šest. Talijana nijednoga.

Dopisi.

Iz Pule pišu nam 15. t. mj. Čuli smo još dana 18. agusta, kad se je porinulo u more ladju *Zenta*, od službičadi presv. biskupa *Flappa*, da oni neće ovamo putovati. Svi ljudi, dakle i biskupi, teže za boljim mirom, te pravo imadu na premještenja i na promaknuća. Ali toga prava neka ne nieče niti svojim službenikom božjim, kad žele povratak u svoje rodne biskupije, odgovarajući im: „non si può in coscienza accogliere la fatta domanda senza tradire il proprio officio".

Rečenoga dana peklo nas je u srdcu, kad smo opazili, da blagoslovi spomenutu vojnu ladju prosti svećenik, a ne presv. biskup Flapp. Mi smo bili navadni vidjeti presv. biskupa, da čini sv. obred, a ne da se ih čini doći samo za figuru, osobito kad je tomu sv. činu prisutan kakav član naše prejasne cesarske kuće.

Niti drugi dan, kad je presv. biskup Flapp odputovao u svoj Poreč, nije ublažio našega srdca. Bilo u jutro oko sedam urah pak eto vidismo koracati sama presv. te se u parobrod ukrcati. Zapitali smo se: gdje je tuj preč. kaptol, kako je to uvjek bivalo, da prati svoga glavara; gdje barem i jedan svećenik? ta, biskup nije prosta već... historična osoba! Je da li se tuj krije kakva demonstracija! Kakvi su tuj nezdravi odnošaji? Zar da li je pao ugled presv. biskupa na ništicu i kod talijanskoga svećenstva?

Ako nas i ostavi presv. Flapp, mi mu od srdca oprštamo, što nam nije dopustio, kako su to učinili ostali biskupi, da se barem za svete tihe mise moli u našem jeziku, napisane ili naštampane molitvice... već mu želimo, da nadje u ljepoj Gorici većega obzira radi osobe, koju predstavlja, budi s visoka, budi s nizka.

Iz Puljske okolice. Bio sam onomadne u Štinjanu, te sam se začudio, opazivši mnoge pridošle obitelji. Zapitah ih: odkud i zašto su ovamo došli? Odgovoriše: „*na božju providencu*" jer na otoku Veljî (Krku) nije već živiljenja — filoksera sve uništila — oh! žalosti...! To su radini ljudi, pak su uzeli na zakup (*a fit*) i to šest obiteljih jednu štanciju, a drugu opet tri obitelji. Neznam odkuda će smoći prvi plaćati na godinu 900 fr.; drugi 700 fr.; kako će prva zadruga trideset dušah, a kako druga od 20 dušah bez karanja i u miru sprovesti deset godinah! I drugi ljudi, izkusniji u gospodarstvu, pokušaše raditi na istih zaselcih (štancijah), ali radi nikakva dobitka, moradoše ih zapustiti. Ima doduše u Štinjanu i oko njega, naime na brionskih otocih zaslužbe, gdje se ukupno djelaju dvie baterije i jedna trdjava, na kojima radi preko 1000 ljudih — ali došljaci niti na njih ne traže radnje. Nebi li tko znao savjetovati Puntare kao i Laniščare, od kojih zadnjih od malo vremena simo doseliše se četiri obitelji kao u obće i ostale. Kad se tužni od svoje rodne zemlje seliti imaju, da se barem sele kao n. pr. u Bosnu ili kamo drugamo? Tko je navadan na zdravu, pitku vodu, kako da ne podlegne prije ili kasnije neimajući je ovdje?

Štinjan nemože imati upravna vieća kao ostala sela u Istri — treba, da odvisi od grada Pule. Mnogo se je govorilo i pisalo za vodu; ta Štinjan ima do for. 20.000 gotova novca, pak jur toliko vremena se ništa nevidi i ništa nečini. Govore, da Štinjan je samo jedan put dobro stao kao i sva puljščina, a to vrieme je bilo kad je bio na čelu ovdje cieloj administrativnoj upravi c. k. politički komisar: gosp. *Csermac*.

Izpod Učke, mjeseca listopada 1897. Jedan učitelj jedne talijanske škole u Liburniji je učiteljevao kao ravnatelj u L. pred 15 godinah. On imadjaše onda svoju zakonitu suprugu, Rovinjku, dobra ponašanja. U L. stanovala je i još stanuje rovinjska obitelj B. Rovinjci se medju sobom tjesno sprijatelj[illegible]. Učitelj poznao češku svoga prijana, osobito kad mu preostajalo vremena. A zašto je on rado k njemu trčao? Imao je prilično kćer, ponaralu za udaju; a moj učitelj namješćuje se, vrti se kao lutka, da će ju on učiti i to badava u talijanštini; da, posudjivao, te nosio joj svakojakih knjiga za čitanje. Ali tužna djevojka zanosila te napokon porodila mužko čedo daleko od očinske kuće, u P. Pravica prisilila učitelja, da je nešto davao za živiljenje sinčića, a školska oblast ga je radi toga nedjela premještila za učitelja u P., odkud je došao u Liburniju, da sada učiteljuje u talijanskoj školi. A djevojka, koja je na njegove medene rieči i na njegova obećanja — a koliko mu nije pretrpljela njegova prava žena! — posrnula te izgubila svoje poštenje, umrie poslje nekoliko godinah od tuge i sramote. Zato, dične naše žene, pozor i bjeg od takva učitelja! To Vam piše siedi starac.

Rukavac (občina Kastav) pišu nam 10. t. mj. — Konštituiranje muške podružnice sv. Cirila i Metoda u Rukavcu. — Da je Rukavaščina postala od posljednjih izbora za V. kuriju gnjezdo prepira i smutnje, to je čitateljem dične „*N. Sl.*" dobro poznato. Lipde od toga posla nazivlje se obćim imenom „*mačjaki*". Nek ne misle cienjeni čitatelji, da su svi takovi? Znadete li koji su „*mačjaki*"? Glavni su vam oni, koji puk varaju, jer su za to plaćeni; onda oni, koj rade proti hrvatskoj istarskoj stranci iz osvete, što su izgubili časti, koje nisu bili dostojni nositi, i napokon oni — a tih ima najviše — koji ne misle svojom glavom, već drže bolje nego sv. pismo, s „*vrobom od pazara*" niti ne misleći, da sami sebi kopaju grob i duševno i tjelesno. Svi, koji svojom glavom misle, svi materijalno neodvisni, jednom rieči: svi bolji pripadaju narodnoj istarsko-hrvatskoj stranci. Tih ima također liep broj, kako se je mogao svatko osvjedočiti dne 24. pr. mj. prilikom ustrojenja muške podružnice sv. Cirila i Metoda za Istru. Da Vam je bilo vidjeti osobito naše mladiće! Kako vesela lica stupahu u liepe prostorije hrvatske čitaonice u Mihotićih! Svatko mogao im čitati na licu radost, što im se pružila prilika učiniti nješto

dobra i plemenita. Pozorno oko čitalo bi im bilo na licu takodjer jad i ogorčenje, nad mačuhinskim gospodarenjem naših protivnika, koji nam ne dadu ono, što bi nam morali dati i što nam po pravu pripada. Osobito kad su čuli — njekoji po prvi put — kako nas neprijatelji tlače, varaju i sliepe, njihov je jad još više rasplamtio, što isti zavedeni Rukavčani podpomažu te tlačitelje naše.

Sabrala se liepa kita članova: cviet Rukavašćine! Otvorni govor držao gosp. naš nadučitelj, ocrtao potrebu i svrhu ovakovih društva i pozvao skupštinare, da svi složno rade za korist istarskog patnika. Govornika poprati skupština sa burnim „živio"! Na predlog jednog člana izabran bi odbor od tri lica. Članovi se odbora najsrdačnije zahvališe na podjeljenih časti, a gosp. predsjednik pozove skupštinare, da i oni uznastoje svagdje i svakoga pošteno mislećega čovjeka dovesti u našu sveta družbu, da se nesmiju bojati nikoga, jer je naša družba zakonito odobrena, jer imade uzvišenu svrhu.

„Pod okriljem Njegovoga Veličanstva našega premilostivoga cesara i kralja" — završio je gosp. predsjednik — „radimo mi, ne da zapeljujemo i varamo narod, ili da budemo prosto orudje kojekakvih dotepanaca, odmetnika i naših zakletih neprijatelja, već da pomožemo našemu tužnomu narodu, koj će dizati Bogu vrućemolitve za svoje dobročinitelje. Takav rad vriedan je, da bude pod okriljem našeg slavno vladajućeg cesara i kralja komu iz srca zaorimo trokratni „živio!" Gromoviti trokratni „živio-klik" orio se cielom dvoranom. Sabrala se za tim liepa svotica, koju su članovi darovali u ime članarine. Do sada upisanih članova imade okolo 80. Ako pomislimo na okolnosti, koje kod nas vladaju, moramo iskreno priznati, da je to krasan početak, velim početak, jer se ufamo, da će se do godine, ako Bog da, broj podvostručiti. Paklenske mreže počele su pucati. Ljudi su počeli uvidjati, da im nije prijatelj onaj, koji smišlja svakojaka sredstva, da ih uništi Uvidjaju, da se valja dati pod okrilje drugih ljudi nego je *Bartolić*, koji im je zadao zadnji udarac sa školskom taksom, za plaću, što su radi njega postali *„ljudi"* mjesto *„ljudi"*.

Poslie dovršene skupštine članovi se veselo razišli, tko na čašu vina, tko opet po svom poslu. Čitajuć m na licu ugodno zadovoljstvo, koje su odnesli sa osnovateljne skupštine, ne dvojimo, da će u njima ugasniti želja i mar za napredak naše podružnice. Neka bude i ovim putem izrečena srdačna hvala svim i svakomu, koji se je ikoliko skrbio i radio za našu podružnicu. Rukavčani! Vi ste pokazali s one, da Vam ne treba niti *Jožine* niti *Lovrine*, niti ikoga, koji bi vas za nos vudio; vi ste tim pokazali svietu, da nepušete u izdajnički rog, u koji pušu prodanci i odpadnici. Vi ste pokazali, da vas vodi razum i živa želja za sve, što je dobro i plemenito! Vi ste izabrali plemenito oružje: raditi pošteno i podpomagati, po mogućnosti tužnu istarsku braću, koju stradaju krivnjom drugih. O tako čvrsto oružje razbiti će si nos sve *„maćje"* glave, koje na vas vrebaju.

Iz občine Pazin. Često čujemo jadikovku, da nam je slabo, da nas biju svakojake nevolje da nenapredujemo itd itd., ali priznati moramo na našu sramotu, da smo mnogo i sami krivi, što nenapredujemo kako bi trebalo. Mnogo bi se nabrojilo sijaset slučajeva, gdje se veoma malo mari za narodni napredak, a mnogo za osobnu korist.

Poznato je, da Pazin grad nije od starine talijanski. O tomu imamo na pretek dokaza. Živa i danas ljudi, koji mogu posvjedočiti, da pred četrdeset godina nije govorilo talijanski izuzev dvie-tri obiteji, koje se naselile iz furlanije. A danas! Danas je drugčije. Naših je ljudi, koji, nastaniv se od njekoliko godina ovdje nemare, kako bi trebalo, za svoj materinski jezik, već se sile govoriti radje tudji talijanski nego li svoj hrvatski jezik; svojom djecom srame se il neće, da govore svojim jezikom.

Posliedica tomu je, da se djeca takvim načinom uzgojena iznevjere, otudje narodu iz kojeg su nikli i postanu najljući dušmani naše narodnosti, pogibeljniji nego Talijani, jer postanu izrodi.

Istina, da su doujekle zavedeni od šarenjačke stranke, al su najviše sami roilitelji krivi.

Medju timi je na žalost još sada mnogo njih, koji se sa svojom djecom još sada sile govoriti talijanski radje nego li svoj jezik s razloga tobože, da se djeca nauče talijanski. Ali to nevriedi. Prvo treba govoriti i učiti svoj jezik a tek onda, kada se ovog dobro poznaje, učiti tudjeg.

Mi poznamo obitelji, koje svojom djecom govore izključivo svojim hrvatskim jezikom, a djeca se unatoč tomu naučila kasnije takodjer i talijanski.

Nije zlo znati i jedno i drugo, al *dužnost* je sveta roditelja, da svojom djecom govore izključivo svoj hrvatski, nipošto tudji, talijanski jezik.

Da je do takvih okolnostih najviše dopriniela nesretna talijanska škola, koju uzdržava ovdje većim djelom hrvatski narod, nema dvojbe.

Istina je, da o! njekoliko godina imamo ovdje i hrvatsku školu, al za ovu reć bi, da malo mare stanoviti faktori, već nastoje, da i ovu unište.

Dokazano je zakonom i propisanim načinom, da za 15—20 učenika talijanaške škole obstoji učiteljska sila već preko tri-četiri godine, a za hrvatsku školu se nedaje treća sila premda je dokazano, da dvie učiteljske sile već preko pet godina imaju u školi više od 160 djaka. Ali to prepušćamo onim, kojih se tiče, da već jednom učine svoju.

Što je rečeno glede roditelja hrvatske, to vriedi i za njekoje roditelje slovenske narodnosti, što se ovdje nalaze.

Nemojmo se sramiti svojeg jezika, kojeg razumije preko 100 milijuna duša. — Izgled nam daje neprestano šačica talijanske stranke. Ona neće, da se u obitelji služi našim jezikom; a zašto da se mi toga nedržimo?

Kod svake oblasti treba, da se služimo svojim jezikom, pa ćemo i mi doći do svojih prava. Radi toga se roditeljem osobito preporučuje, da govore svojom djecom izključivo svojim materinskim hrvatskim jezikom, jer samo na ovaj način je moguće polučiti, da se neuzgaja narodne dušmane, izrode i izdajice.

Skrajno je vrieme, da se sasvim otresemo tudjeg jarma. A to ćemo postignuti, budemo li se strogo držali takvog načela. Kako može čovjek tvrditi, da je narodnjak, ako u svojoj kući daje prednost talijanskom jeziku? Njegova djeca nemogu inače neg da postanu izrodi. Nek nas izkustvo uči.

Izpod Barbina, otok Cres Dne 10. pr. mj. obavila se je ovdje riedka i do sada nevidjena svečanost. Buduć da ova kuracija nebroji nego 108 duša, ter pošto je veći dio pučanstva siromašna staleža, a godišnja crkvena dobit neprekoračuje 20 f., niti sadašnji g. kurat n njegovi predšastnici nisu nikada niti na kraj pameti imali uvesti pobožnost, koja, s pomoći božjom bi spomenuta dana uvedena.

Godine 1895, dne 24. listopada u kanoničkom pohodu preuv. Andrija Marija Strk bivši biskup naš izrazio je želju, da bi dobro bilo uvesti i ovdje pobožnost Putna križa! Kad eto ove godine, premda veoma loša za naše kućne gospodare, dao se naš g. kurat na rad, i sbilja na tri puta sakupi liepu svotu od 66 f. i 86 nč. za rečenu svrhu. Čim bi sakupljena ova svotica, s pomoću veleč. o. Ljudevita Brusića III. Reda Sv. Frančiska u Krku, dobi kod *Ljudevita Smolarsa* u Trstu slike i okvire Putna križa, uz nizku cienu od 51 f. i 76 nč. Kuliko slike toli okviri odgovaraju podpunoma pristojnosti, dapače svi se dive kako je uz tako malenu cienu, dobio tako liepi Putni križ. Dragi Bog nek poživi mnoge godine g. dobrotvorca, ter mnogočastnog o. Ljudevita Brusića, koj se junački zauzeo za ovaj sveti čin. Živili!

Dne 10. pr. mj. kako rekoh, odredi g. kurat Putni križ namjestiti i blagosloviti, i tako bi učinjeno. Brže bolje obrati se veleč. guardijanu u Košljun mnč. otcu Bone Škuncu, budući da samo ovaj Red imade povlasticu za obaviti ovo bogosluže, nek dojde, ako je moguće amo, ili nek ovlasti koga drugoga veleč. otca onog samostana. I doista, ona velečena i dobra duša, osvjedočen o obilatih plodovih ove pobožnosti, odmah g. kuratu odgovori, da je ovlastio veleč. otca Filipa Jurića, ter da će doći dne 9 pr. mj. u jutro u našu sredinu, i kako obeća, tako i učini Pa dne 9. došao je mnč. otac Filip Jurić, a dne 10. na 10 sati obavio bogoslužje. Prije blagoslova držao je spomenuti otac krasnu propovied, u kojoj je iztaknuo važnost i korist ove pobožnosti. Mnogi i mnogi prisutni na ganutljive rieči vješta propovie laoca jesu lica svoja natopili suzama ter u očih svih čitala se je izvanredna radost i veselje. Doista ovaj dan će ostati zabilježen u grudih ovoga dobroga i pobožnoga pučanstva i njihovih sinova za buduće naraštaje. Nek Bog da na spas duše i tjela! Eto koliko se može slogom i dobrom voljom. Da, moji dragi Predošćani, naši pradjedovi uviek izkazali su se kano pravi i vatreni katolici, zato nastojte i vi biti im dostojni nasljednici. Znadem, da Vas je sveta, koju ste sakupili, premda malena, stala znamozataja i žrtve, ali ipak sada možete se ponositi kano vriedni potomci vaših dobrih otaca.

Bog dragi nek Vam plati trud i žrtvu, ter neka vam udieli sve one blagodati, koje su vam potrebite i koje želi vaše plemenite i rodoljubne srdašce. Živili!

X.

ČASTNOM GOSPODINU

FRANU PERŠIĆU

mladomisniku

deklamirala učenica Marija Puž.

Kano suza što se bistra eto
Sjedoj majci pod zjenama njiše,
Tako ljubav i blaženstvo sveto
Nad Mošćenom krila razkriše

More sinje srebrom odsijeva,
Čuti nebo nada sirotinje
Blaga j' narav s nje se ljubko ljeva,
Poput slapa sladjano milinje.

S divna čuda davno nevidjena
Gle, Mošćena tajnim srhom trne, —
Grud joj drške milo ranjenjena,
Plamom siju zidine joj crne....

....U povorci s očinskoga stana
Lomnim putem Tebe Frane vode;
Već Te gledim nježno uzigrana
Gdje pod svete sad nastupaš svode.

S dravnog tornja zvonjava se lije
Sa svih strana sviet se u hram sliječe,
Rajska pjesma pod svodima plije
Kano miris što ga širi cvijeće

Sve je njemo.... Tek se uzdah čuje
Što ti grudi majčine probija,
Pa i šapat, što uz tajne struje
Tihano se k nebesim uzvija

Ali žarom sve je nadkrilila
Tvoja molba hrlec u vedrine,
Tako žarka tako j' vruća bila
Tvoja molba za spas otačbine.

Moli Frane, Višnjeg moli Boga
Za to tužno, rodjeno nam mjesto,
Medju braćom da se vrne sloga
Boga moli — moli — moli često.

A sad brate na koljena nice
Da se moliš i za izdajice....
Težka molba — jere nema nade
Da Bog za nje milosti imade.

Emin.

Franina i Jurina

Fr. Koliko će imet sada Kajfa penziona?

Jur. Zač?

Fr. Aš da su mačjemu smradu pul Matulj s vratom zavili.

Jur. A ja penzijona. Kada krava krepa, spolovina pasa. Sada da te ga Taljani stavit za kapo-kelnera va jednoj *„kucina in konobina"* va Trste.

Fr. Blaze njemu i njegoven.

Različite viesti.

Interpelaciju gg. zastupnika D.ra Laginje i prof. Spinčića. stavljenu u car. vieću dne 8. t. mj. u progledu gradnje željezničke pruge Trst-Buje morali smo izpustiti radi preobilnoga gradiva, koje nam je zadnji čas stiglo; istotako izpustili smo i podlistak, nekoje dopise i viesti, te molimo gg. dopisnike, da se izvole ustrpiti do budućeg broja.

Zastupnikom na istarskom saboru za veleposjed bijaše izabrani talijanski kandidat Dr. U. Scampicchio sa 31. glasom dne 17. t. mj. u Poreču.

Občinski izbori u Miljah izpali su u prilog talijanske stranke usljed svakojakih nepravilnosti i nezakonitosti.

Tako su primjerice Talijanaši uvrstili medju birače zadnji čas do stotine patentaša. Proti izboru uložili su naši prvaci iz one občine utok.

Iz Hrušiće (občina Podgrad) pišu nam, da je tamo preminula ovih dana nakon dulje i težke bolesti providjena Sv. Otajstvi čestita gospodja *Marija Vaišel*, vriedna supruga tamošnjega nadučitelja gosp. *Frana Vaišela*, i bivša učiteljica na *„Slogino"* školi u Gorici.

Vječni pokoj dobroj duši čestite gospodje i rodoljubke!

Slavensko-kršćanska narodna sveza i vlada. Bečki listovi od petka priobćaju, da bijaše dne 11 t. mj. više članova rečenoga kluba kod ministra predsjednika. Tom prigodom govorilo se obširno o odnošajih u onih pokrajinah, koje zastupaju članovi sveze. Njegova prenzvišenost, da se je pokazala najlojalnije prijaznom naprama željam, izraženim od zastupnika sveze.

Nekoji talijanski listovi, medju timi i porečka L' „Istria" nastojali su pobiti gornju viest, a mi idemo, da vidimo tko je imao pravo.

Delegacije. Prekjučer sastale se delegacije v Beču. Dne 17. t. mj. primio je cesar i kralj najprije ugarsku a zatim austrijsku delegaciju. Na nagovore predsjednikah delegacije odgovorio je prejasni vladar duljim govorom, u kojem spomenu tursko-grčki rat, sretno riešenje zamršaja na iztoku, a vrlo dobre odnošaje monarhije sa ostalimi državami; čvrstoću trojnoga saveza, o prijateljskih odnošajih sa Rusijom, o posjetih cesara Vilima njemačkoga i kralja Karola rumunjskoga, o redovitom razvoju Bosne-Hercegovine. Delegacije su vladara burno pozdravile.

Što to znači? Pišu nam iz Podgradskoga kotara Kod pogreba blagopokojnoga viteza *Antona Vico* dogodilo se je nješto, što je vriedno zabilježiti. K pogrebu došao je s prvim vlakom c. kr. kotarski liečnik *Dr. Tamaro* na dnu; c. kr. kotarski poglavar *Alojzij Fabiani* i c. kr. nadkomesar baron *Reinlein*, kad su već svete mise u Hrušici skoro svršene bile. Poslie obavljenoga čina u crkvi, postavilo se je škrinju sa truplom pokojnika na voz, svećenici su ju još blagoslovili, a pučanstvo je išlo za njom po Hrušici. Medju ovim bio je i občinski glavar podgradski *Slavoj Jenko* sa svojom sestrom, te sa još jednim gospodinom i gospodjom.

Kod školske zgrade u Hrušici zaklicao je rečeni c. kr. kotarski poglavar gospodina *Slavoja Jenka* i rekao mu: *„Ali nevieste, da je okrajni glavar tukaj? Ali niste vi župan tukaj?"*

Gospodin Slavoj Jenko odgovorio je na to: *„Ja sem pri pogrebu!"* A gospodin c. kr. kotarski glavar *Alojzij Fabiani* će na to: *„Ali nevieste kaj je vaša dolžnost?!"*

Gospodin Slavoj Jenko je na to mahnuo rukom, pak išao svojim putem dalje, rekav: *„A, kaj!"*.

Jako značajna je ta dogodbica.

Prije svega: moguće, da bijaše nezgodno gospodinu c. kr. kotarskomu glavaru, *Alojziju Fabiani-u*, što je prekasno došao na pogreb, al za to nije gospodin *Slavoj Jenko* ni malo kriv. Pogreb je išao iz Podgrada ob onoj uri, koja bijaše za to ustanovljena. Da je gospodin c. kr. kotarski glavar na dobu došao, možda bi se bila pružila prilika neposredno pred pogrebom, da ga gospodin *Slavoj Jenko*, ako bi bio hotio, pozdravi. Nadalje, kad je onoc. kr. kotarski poglavar zaklicao gospodina *Slavoja Jenka* još se može uzeti, da je pogreb trajao. Pučanstvo išlo je za vozom, na kojem bijaše pokojnik, a medju njim i gospodin Slavoj Jenko. Da toga i nije, ovaj bio je sa damami. U ljudskom družtvu pak je običaj, da muški pozdravljaju prije dame, a tim i one, koji su s njimi, a ove i ovi odzdravljaju

Je li se toga držao gospodin c. kr. kotarski poglavar gospodin *Alojzij Fabiani*, sa svojim drugom, a bez družice, toga u ljudskom družtvu valjanoga običaja, to najbolje sam znade. Ili možda misli, da nije on dužan držati se toga pravila? Ai onda nek mu nebude žao, ako se ga drugi drže.

Nego, on bi reći, da je išao s nekoga drugoga stanovišta, sa službenoga. On, kao da bi bio hotio, da skoči gospodin *Slavoj Jenko* iz povorke kao občinski glavar, onako po prilici, kako mu to čine n. pr. c. kr. žandari, kad ga opaze, pak ga salutiraju i davaju mu se na službu: *„Ali ne veste, da je okrajni glavar tukaj?" „Ali niste vi župan tukaj?" „Ali ne veste kaj je vaša dolžnost?"*. To su takove rieči,

da čovjek zbilja nezna, kako će sudbenu razpoloženje c. kr. kotarskoga poglavara gospodina *Alojzija Fabiana*.

I bez obzira na povorku, u kojoj se je nalazio gospodin *Slavoj Jenko*, i bez obzira na one, s kojimi je bio u povorci, gdje je kakav zakon, gdje je makar kakova naredba, koja bi *Slavoja Jenka* nesamo kao slobodnoga državljana, nego i kao „*župana*“, kao občinskoga glavara, obvezala, da pozdravlja kotarskoga poglavara? U ustanovah občinske autonomije nemože takove biti, jer upravo za to, jer je občina, a s njom i občinski gavar, autonomna. U ustanovah prenešenoga djelokruga, u onih naime, koje propisuju, što je občina, a s njom i občinski glavar, dužna činiti naprama državi i njezinim oblastim, ima mnogo toga, što je občinski glavar, občinski odbor, občinsko zastupstvo, dužno činiti, al ustanove, da bi občinski glavar, „*župan*“, morao salutirati c. kr. kotarskoga poglavara, *neima i neima*, pa makar se prevrne sve knjige zakona i narebaba. Dakle onom prilikom nije gospodin *Slavoj Jenko*, ni kao župan imao nikakve *dužnosti* naprama g. *Alojziji Fabiani u*, makar on bio i deset puta c. kr. kot. poglavar. Ili ako ovaj misli, da jest, pitamo ga ovim javno: *koja dužnost, bijaše onda župana Slavoja Jenka naprama c. kr. kotarskom poglavaru Alojziju Fabiani-u?* ! Bar će on to znati za drugi put, kad dodje u sličnu priliku. A znati će to i drugi občinski glavari.

Al je neima gosp. c. kr. kotarski glavaru *Alojziju Fabiani*!!

One Vaše klicaje mi nemožemo svesti na drugo, nego na neko osobito Vaše duševno razpoloženje.

Mi znamo što i kako ste postupali u pojedinih občinah kotara Voloskoga i kako još postupate; mi znamo s kojimi ljudmi ste Vi stojali i još više manje stojite u sloticaju, i koje ljude Vi zaštitujete; a proti kojim ste govorili i radili. Mi znamo možda toga i više, nego li valjda i mislite, da znamo.

Mi se nebi čudili, kad bi Vam gospodin Slavoj Jenko, i kad nebi bio u pogrebnoj povorci i u družtvu dama, obrnuo pleća; kao što, se nečudimo onim, koji Vas već ni nepozdravljaju u obće, ili, koji Vas inače.....

Mi se nečudimo ni Vašemu duševnomu razpoloženju jer valjda slutite a možda i znate, da se i dalje sve više Vaš postupak upoznaje.

Kako tko sije, tako i žanje.

Poznaju ga još bolje nego li mi. U zadnjem broju glasila ovdašnjih socijalista „Il Lavoratore“ čitamo životopis zloglasnoga *Carla Martinolicha*, bivšega urednika „još zloglasnijega revolver-lista „Il Giovine Pensiero“, koji sjedi sada u hladu čekajuć ruku pravde, da ga nagradi za njegova nedjela. Taj životopis je silno smradan ali toli zanimiv, da bismo ga i mi vrlo rado donieli, da nam to prostor lista dopušća, al pošto nam je to nemoguće, preporučamo ga u rečenom listu. Značajno je medjutim, da talijanski listovi Primorja ćak i vladini šute o uapšenju *Carla Martinolicha*. Znatiželjni smo kamo će sada naši poturice i šarenjaci izpraznjivati svoje smetje.

Iz Voloskoga pišu nam dne 15. o. mj. Negdje pred tri, četiri godine došla je odluka c. k. zemaljskog školskog vieća u Trstu na c. k kotarsko školsko vieće u Voloskom, na temelju koje strogo je zabranjeno djeci iz Zameta polaziti riečke škole koje se za ova stranu smatraju inozemnimi. Ne dugo *Krstić* pisao je u svojoj „mačjoj“ proti ovoj odluci i rugao se s njom, jer da ju je tobože občinsko glavarstvo u Kastvu sastavilo i poslalo na pučku školu u Zametu. Nadalje je *Krstić* javno upućivao zametske občinare, da oni mogu šljati svoju djecu kamo ih volja u školu, pa makar i na Rieku, dapače na ovo zadnje ih nagovarao. On je dakle u svojoj novini očito pisao proti odluci i naredbi c. kr. namjestničtva u Trstu, a to je dopustio c. k. kotarski kapetan u Voloskom, koji obavlja cenzuru nad istim listom, i koji je morao znati za odluku više svoje oblasti. Kako da se ovo krsti poglaviti gospodine kapetane?

Isti *Krstić* sakupljao je u svoje doba prinose od občinara zavedenih županija za gradnju talijanske škole u Matuljah, kako je to bilo već spomenuto u „*Našoj Slogi*“; taj isti *Krstić* izmuzao je od njekojih ljudi predujmove, kako se čuje, preko 20 for., da im izposluje posadu novaca kod kreditnog zavoda u Poreču; nu do danas nije ništa učinjeno za matuljsku školu, ni ljudi nisu do danas dobili posude iz Poreča. Kako da se ovo krsti poglaviti gospodine? Jeli sbilja. Vi za ništa nedoznajete ili ste pustili Krstiću, čovjeku vrlo na zlu glasu, kako sami velite, slobodne ruke?

16. Kastva pod dan 16. o. mj. — Rieđki su slučajevi, da pučki učitelj doživi težko zaslužen mirovinu, tko ju doživi, može se smatrati medja vecma rieđke. U našem kotaru imamo ipak jednog takovog. To je nadučitelj u Klani, gosp. *Jakov Lasnik*, koji je ovih dana na svoju vlastitu molbu umirovljen. Čujemo, da mu kane u četvrtak dne 18. o. mj. prirediti njegovi drugovi i prijatelji oprostni sastanak, prije nego otidje iz Klane, gdje je službovao preko trideset godina, k svojoj gospoji kćeri nekamo u Prusku. Mi mu ovom zgodom čestitamo na doživljenom i zaslužnom miru, želeć, da još dugo uživa plod svoga truda. (Pridružujemo se iskreno i mi. Op. Ur.)

Talijanski kandidat za veliki posjed na istarskom saboru. Talijansko političko družtvo za Istru preporuča biračem iz velikog posjeda kao kandidata za jedno izpražnjeno mjesto na istarskom saboru g. Dr. *Ubalda Scampicchio* iz Labina. Izbor će se obaviti dne 17. novembra u Poreču. Ovo je mjesto izpražnjeno — kako je poznato usljed odreknutja markeza *B. Polesini* (*kolika ga škoda! Op. slav.*) koji je jedno zasjedanje sjedio u istarskom saboru i kojemu se neće seliti sa drugovi iz Poreča u Pulu.

Hrvatska čitaonica u Buzetu priredjuje u Sv. Ivanu kod Buzeta u nedjelju dne 21. novembra, zabavu sliedećim programom: 1. Tamburanje: „Ljepa naša domovina“ (polka francè), Perka; 2. Pjevanje: „Lipa“, Davorin Jenko-Vilhar; 3. Tamburanje: „Vijenac hrv. nar. popj.“; 4. Pjevanje: „Bog I Hrvati“, Vilhar; 5. Tamburanje: „Valse elegant“; 6. Šaloigra: „Tko će biti hajduk“; 7. Ples. Zabava počinja točno u 7. sati na večer. Čisti prihod namijenjen je u dobrotvornu svrhu. Darovi se primaju sa zahvalnošću.

Talijanska škola u Materadi (občina Umag). Naši će se čitatelji još sjećati kako je prošle godine okolo 70 naših posjednika, roditelja djece u Materadi upravilo molbu na školske oblasti, da bi se u tamošnjoj otvorit se imajućoj školi uveo hrvatski jezik kao naukovni jezik, jer da djeca drugoga jezika negovore i nerazumiju. C. k. kotarska školska oblast povela je na licu mjesta nekakve izvide, da se uvjeri kojim se jezikom roditelji i djeca služe i koji da bude jezik naukovni. Dotičnoj komisiji pridružili se prvaci talijanske stranke iz Umaga i nekoji članovi zem. školskoga vieća. Pozvano bijaše nekoliko roditelja, za koje se je znalo, da će iz neukosti ili jer bijahu na to nagovoreni izjaviti, da žele talijansku školu. Od naših posjednika izjavio je čestiti naš prijatelj *M. Tonkela*, da on sa svojimi prijatelji stoji čvrsto za ono, što bijaše u njihovoj molbi rečeno i da neka se čeka odgovor od visok. c. k. ministarstva.

Komisija je učinila svoju, otišla nepopitav se kod kompetentne oblasti, kod župnika naime, kojim se jezikom puk služi, kojim jezikom on propovieda, u crkvi podučaje, sv. sakramente dieli itd. itd.

Polovicom prošloga mjeseca dobili su roditelji školske djece iznenada poziv od občine u Umagu, da moraju toga i toga dne poslati svoju djecu u školu, u kojoj se, kako nam se od tamo naknadno javlja, *jedino talijanski* poučaje. Škola ta otvorena je naglo, i koliko je nam poznato, nebijaše niti razpisan natječaj za učitelja. Takovim se je valjda privremeno, imenovalo nekog Tirolca, koji nezna ni rieči hrvatske.

Za hrvatsku dakle djecu otvorili su u Materadi talijansku školu proti svakom pedagogičkom načelu i proti volji ogromne većine roditelja. Od djece, koja tu školu prisilno polaze znati će ih možda 4—5 koju talijansku rieč, a svi ostali neznaju ni kruha talijanski pitati, pak će ih smučiti u toj školi tako dugo, dok se ih duševno neubije. Nije dosta, da nam u Istri zlosretna „*Lega*“ ubija dječicu, već se eto i u javnih pučkih školah stvaraju tvornice, u koje ulaze hrvatska ili slovenska djeca, iz kojih imadu izaći sve čisti Talijani. Oj nepravdo nigdje te nebilo!

Žensko podružnico sv. Cirila i Metoda u Voloskom platile su članarinu sliedeće članice za godinu 1896.: Po for. 1 uplatile su gospodje: Santina Jurković Petra Tomičić, Anastazija Vladišković, Marija Konrad, Marija ud. Stanger, Franka Blečić, Marija ud. pl Märzthal, Marija Cacanić, Bekar Josipa. Marija Jobbi. Perčić Julijana. Stanger Marija, Stanger Jakobina, Simunić Marija, Fabianić Avelina, Ana Simunić, Štrcaj Margareta, Marija Tomičić, Ana Trinajstić, Vinka ud. Milić, Katica Stanger, Šabec ud. Sofija, Eva Inzl, Fanny Stanger, Emma Car. Gospodjice: Amelija Rauch, Benjamina-Rauch, Rajčić-Marija, Poščić Marija, Spinčić Ivka, Pascucci Kamila, Amalija Fiala, Perko Ana, Grašković Sidonija, Jobbi Anka, Perčić Pija, Stanger Olga, Rajčić Matilda, Zora Stanger, Rajčić Dragutina, Jenko Pavica, Sušić Marija, Mohovič Marija. Po 50 nv.: Rajčić Marija, Timotea Tomažić. Ukupno 47 for. Sakupljeno kod Igre u kući gospodje Marije ud. pl. Märzthal nv. 60.

Marija ud. pl. Märzthal
blagajnica podružnice.

Izkaz

prinosa na ravnateljstvo „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru tekom mjeseca oktobra tek. god.

Gosp. Franjo Anaković, župnik u Privlaki pripošilje svoj prinos za mjesec listopad . . . . . f. 1.—
Gosp. Ante Belanić u Voloskom izručuje sakupljenih u veselom družtvu u kući gosp. Andrije Kundića u Ketini u bakarskoj občini na poklik „živila velika Hrvatska“ . . . . . f. 4.—
Isti gospodin Ante Belanić izručuje u mjesto čestitke za imendan njegovom dobročincu gosp. Franu Žicu, vjeroučitelju u Malom Lošinju . . . . . f. —.50
Gosp. Ante Volarić iz Rieke pripošlje sakupljenih u veselom družtvu u „Hotel Lovre“ . . f. 5.30
Gosp. Ivan Šarić, kanonik u Sarajevu pripošlje uz pozdrav družbi svoj mjesečni prinos . f. 1.—
Mnč. gosp. Šime, čevar svećenik u Bermu pripošlje sakupljenih prigodom zlatne mise preč. g. Antuna Pučića . . . f. 8.50
Gosp. Zorko Klun, kapelan u Buzetu pripošlje u ime tarokista u buzetskoj čitaonici . . . . f. 3.—
Tim pridodao č. gosp. Kunčil iz Grimalde . . . . . f. 1.—
Gosp. R. K. Jeretov iz Zadra pripošlje poštanskom položnicom po njem sabranih a putem „N. Lista“ objavljenih iznosa po Dalmaciji tekom mj. rujna . . f. 31.50
Gosp. Mihovil Barbić kapelan u Pićnu prinaša svoj mjesečni . f. 1.—
Gosp. Dr. Sebešta, obć. liečnik u Kastvu pripošlje na poziv Hrvoja Istranića svoje mjesečne prinose za okt., novem. i dec. f. 3 —
Gosp. M. Mandić, urednik „N. Sloge“ u Trstu šalje priposlanih mu od:
a) gosp. Mira Babića, svećenika u Fužinah pod geslom prijatelji Lojza i Mira svoj prinos za svibanj. lipanj, srpanj kolovoz i rujan . . . . . f. 10.—
b) veleč. gosp. Andrije Pobora iz Kukuljanova, sabranih u župnom stanu na Frančiskovo f. 7.50
c) gosp. popa Iva Šintića iz Predošćice . . . . . f. 1.—
i napokon:
d) svoj mjesečni prinos za listopad . . . . . f. 1.—
G.dična Lina Jenko iz Podgrada pripošlje sabranih pri crnoj kavi . . . . . f. 1.55
Gosp. Toma Krzičić, pomorski kapetan pripošlje sabranih kod mnč. župnika Ant. Polessia u sv. Luciji u Kostrenoj dne 8|10 f. 4.40
Mnč. gosp. Josip Mikulčić, vjeroučitelj na Rieci pripošlje sakupljenih u kući mnč. gosp. Grašića, župnika u Bermu . f. 5.—
Gosp. Ivan Galović-Perišić iz Berseča daruje za god. 1896. f. —.50
Gosp. Josip Grabrovac iz Drage Mošćeničke daruje . . . . . f. 1.—
Mnč. gosp. pop Frane Volarić, kurat na Korniću pripošlje kao ravnatelj vrbničke muške podružnice sakupljenih prigodom mlade mise popa Iva Kremenića na Korniću dne 8|8 . . f. 15.—
Prigodom koncerta gdje. Eveline Suknić u Zorin-Domu u Opatiji dne 23|10 izručuju gosp. blagajniku: Jedan liečnik primljenu kompetenciju od jedne svoje komisije . . . . . f. 5.—
Isti u družtvu drugih dvajuh gospodina . . . . . f. 2.50
Gosp. Dr. Ivan Poščić u Voloskom predaje sakupljenih dne 20|10 u Kastvu u družtvu, slavećem uspomenu blagopokoj. dekana Antona Turka . . . . . f. 8.95
Podružnica u Sv. Ivana kod Buzeta pripošlje primljenih od:
a) gdje Anke Trinajstić, sabranih u njezinoj kući . . . f. 5.—
b) gosp. Dr. M Trinajstića prodanih fotografija . . . . . f. 2.—
c) štovatelja gosp. Z. Kluna, sabranih na oprostnoj večeri . f. 10.06
d) N. N. plaćenih od gdjice Treben Tomažine što nije izpila času vina . . . . . f. —.50
Hrvoj Istranić doprinaša svoj mjesečni . . . . . f. 1.—
Gosp. M. Mandić, urednik „N. Sloge“ u Trstu pripošilje:
a) oglašenih u br. 34 „N. Sloge“ . . . . . f. 26.20
b) primljenih od gosp. Gjura Deželića, senatora u Zagrebu sakupljenih dne 20|10 u kući gosp. Gasparinića kod časti graditelja i radnika kod dogradnje nove kuće . . . . . f. 16.87
c) primljenih od gg.: Micnlinića i Richtmanna iz Rieke . f. 2.—

Na znanje.

Dr. Ivan Krstić, urednik „*Prave Naše Sloge*“ došao je ovih dana u Zadar i posjetio rodne Arbanase. Naravski, da čestiti arbanaški Hrvati nebi bili primili liepo dr. *Krstića* iza njegovog protuhrvatskog rada u Istri, al se je on izjavio pred više Arbanasa, da je *Hrvat*, da *žali* svoje dosadašnje postupanje, koje je učinio samo iz osobnog inata u *besvijesti*, te da je već i obračunao sa svojom prošlosti. Sinoć na 14. tek. mjeseca po sastanku mjestnog sbora zadarskog stranke prava u Arbanasima ponovio je svoje pokajanje suznim očima pred gg. *Gj. I. Marušićem*, predsjednikom „*Arbanaške Čitaonice*“, L. P. *Reljem*, *Antunom Vukićem* i *Lešom Zanovem*, te pred mnogobrojnim narodom iz Arbanasa i Sukošana. Dakle iza izjave dr. *Krstića*, da je *Hrvat* prestat će isti stalno objelodanjivati onaj nagrdni list „*Pravu Našu Slogu*“ (on kaže, da je jur prestao) i neće više mutiti hrvatski usrod u Istri, te neće šurovati više sa neprijateljima hrvatskog naroda, dapače on će sigurno i *javno* požaliti svoje dosadanje postupanje. Učini li to, neće mu biti na sramotu, već na diku, jer se više veseli dobar pastir, kad nadje izgubljenu ovcu, nego kad vidi cielo stado na okupu. Ne dade li i javno takvu izjavu i bude li i dalje objelodanjivao „*Pravu Našu Slogu*“, i šurovao sa našim dušmanima na uštrb hrvatstva, neka znada sav hrvatski narod, da se je on samo proglasio za čas opet Hrvatom, da ga braća u Arbanasima liepo primu i susretnu, i da se kao *izrod*, kao *odmetnik hrvatskog imena* nebi bio nikada mogao pojaviti u Arbanasima!

Kao *istarski Hrvat* smatrao sam potrebitim, da ovo iznesem na javu do znanja mome narodu u Istri, a da je ovo gola istina, pozivljem se na svjedočanstvo gg. *Gj. I. Marušića*, *L. P. Relje*. *Ante Vukića* i *Leše Zanova*.

Zadar 15. studenoga 1897.

Rikard Katalinić Jeretov.

Mnogo spoštovani Gospodine!

U smislu § 19. tiskarnog zakona, a osobito istini na čast, izvolite Gospodine Uredniče tiskati u dojdućem broju cienjenog lista „*Naše Sloge*“ sliedeći:

Izpravak.[1])

Nije istina — kako se tvrdi u „*Našoj Slogi*“ od 11 novembra t. g. br. 45. u članku: „Križanska ljubav popa premanturskoga“, — da odkada je u Premanturi pop Matić. da najednom nijedan od predplatnika nije dobio ma nijednoga broja „Glasnika presv. Srdca Jesusova“; — dočim je istina, da smo barem mi podpisani primili redovito sve brojeve i to od marča g. 1896. pak sve do aprila g. 1897.. od samoga veleučenog gospodina Matića.

Nije istina, da su (predbrojnici) pitali više puta svog pastira jeli došao „Glasnik“ ili koji je uzrok da nedolazi, — već je istina, da osim nas dvojice podpisanih nitko se nije prijavio za „Glasnike“, a to, i akoprem je gosp. Matić više puta pitao i razpitao za predbrojnike, i u istoj crkvi poslie propovjedi preporučio, da ko želi dobiti „Glasnike“ nek mu se prijavi, budući ih on sam nezna komu poslati, neimajući ikakvog imenika dotičnih predplatnika.

Nije istina, da bi on osorno odgovorio, da nezna ništa za „Glasnike“ i da nije ništa došlo, — dočim je istina, da bi nam on isti najprijaznijim načinom poslao „Glasnike“ i uvjek nas pitao za ostale predbrojnike.

Nije istina, da je gosp. Matić po smrti bivšeg župo upravitelja odmah nazad poslao „Glasnike“ — dočim je istinito, da smo mi naše brojeve od gosp. Matića u podpunom redu primili, a ostali se brojevi

[1]) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredništvo.

i dandanas nalaze u župnom uredu na razpoloženje jošter neprijavljenih predplatnika.

Nije istina napokon, da mnogo poštovani gosp. Matić nema zato kršćanske ljubavi, dočim nam on u svakoj svojoj propovjedi najtoplije preporučuje mir i kršćansku bratsku ljubav, te on isti svakim živi u miru; u crkvi, kao još nitko od njegovih predšastnika, rabi zaš mili jezik, i drži naše stare običaje, tako, da smo i mi, kao i svi do jednog župljani, s njim podpuno zadovoljni, i želimo, da nam ga Bog uzdrži kod nas za mnogo i mnogo godina.

To smo cienili našom dužnostju izjaviti, jer ko istinu kaže, Boga hvali!

Najdubljim počitanjem odani

Josip Jurlina v. r.
Luka Bogetić v. r.

U Premanturi, dne 15. nov. 1897.[1])

Očitovanje.[2])

Kojim očitujem, da sve ono, što je bilo u *„Našoj Slogi“* od 21. okt. 1897, br. 42., u *„Priposlanom“* proti našem velevriednom g. *Čedomilu Korbaru*, kapelanu, tiskano sa mojim supodpisom, jest prosta kleveta.

Podpisno sam, da nisam ni čitao, jer me je *Antun Brgić* nasamario, govoreć mi, da se radi samo o vuni, a o **ničem drugom.**

Toliko za volju istine i pravednosti.

Sv. Marija, dne 1. nov. 1897.

Anton Lupetina.

[1]) Priobćili smo gornji *izpravak* radi nepristranosti, koje smo su mi uvjek držali a želimo, da takovimi budu i svi naši dopisnici, jer nam je težko i neugodno kano i svakomu čestitomu uredničtvu, ovakve izpravke donašati. Op. ured

[2]) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Kao nove piće grativ groznice (zimnice) t. j. kao napitak, koji izvrstno djeluje proti zimnici, pronašao je Dr. medicine Prager u Elberfeldu Kathreinerovu sladnu kavu, što je puk inače u kratko zove „Kneippova kava“. On je najme opazio, da kod mnogih groznićavih bolestnika koji kod djece toli kod odraslih ne može užitak čiste vode ili pomješane sa malinovim ili limunovim sokom žeđju podnje utišati, ako groznica duže vrieme potraje. Mnogi tada zaželiše gucaj kave, koji im ali radi povišene temperature krvi nije mogao pomoći, pošto je poznato, da bobova kava spada medju uzrujavajuća pića. Dr. Prager uteče se s toga jednom neškodljivom i bobovoj kavi u teku vrlo sličnom napitku, i odredi, da se pije Kathreinerova kava, nu hladna. Tim je u svim slučajevima kod groznićavih bolestnika ne samo utišana žeđja, već su se isti nekako i bolje čutili; jer im je ovaj napitak nadomještao kavu, koja im je za vrieme bolesti bila zabranjena. Ovako se sladnom kavom djeluje i na dušovno razpoloženje bolestnika, koji se rasveseli zbog izpunjene mu želje, a to je veoma važan činbenik, na koji valja paziti, budući mnogo doprinaša brzomu ozdravljenju. Daje li se pako sladna kava kao napitak bolestniku, koji ima višu temperaturu, tada se hladnoj sladnoj kavi primješa jedna ili više žlićica limunova soka. Ovaj je napitak izvrstno djelovao i kod upale pluća, influence, pošaline (difterije), upale gušterа i žlezda, reumatizma mišićja i zglobova, groznice od rane i čira na želudcu. Budno je Kathreinerova kava vrlo jeftina, to je i najsiromašnijim moguće, da si prirave ovaj napitak protiv groznice; izmučiji pako nalaze u njoj naknadu za po zdravlje štetnu bobovu kavu, te im je ujedno pružena prilika, da se za bolesti nauče na Kathreinerovu kavu, pa da ju i tada kada su zdravi piju čistu ili pomješanu sa bobovom kavom, što je od osobito ugodnog okusa.

Dobro vino.

Lanjske godine kad je bio prvi tečaj za konobare i vinogradare pri c. kr. kemično-gospodarstvenoj pokusnoj postaji u Spljetu, uhvatio sam zgodu, da mu prisustvujem željom, da upoznam raznovrstna vina, i da ih znadem analizirati, i čista u trgovinu turiti, te time koristiti trgovcu a osobito dalmatinskom vinogradaru.

Dakle tko želi nabaviti dobrog vina neka se obrati pouzdano na

Stjepana Dulčića
Brusje na Hvaru (Dalmacija).

Na prodaju 5
grede i dužice.

Podpisani javlja ovim sl. občinstvu, osobito graditeljem i bačvarom, da ima na prodaju:

1) **1000 komada gredah** svake debljine i duljine uz veoma nizke ciene. Grede jesu jelove i smrikove

2) **Dužica za bačvare** smrikovih i jelovih svake vrsti.

Naručbe prima ustmene i pismene

Anton Medvedić
trgovac lesom

Kiana (Istra).

Klesarska radionica.

Podpisani časti se javiti p. n. občinstvu, da je u Voloskom — Cernikovica — otvorio

novu klesarsku radionicu.

Isti preuzima naručbe svih u klesarsku struku zasjecajućih radnja iz svakovrstnog kamena i mramora, te obavlja iste na zahtjev po nacrtu točno i sjegurno; izradjuje takodjer na zahtjev crkvene stvari: žrtvenike, spomenike itd. Naručbe obavlja uz najniže ciene brzo i točno, te se preporuča p. n. občinstvu za mnogobrojne naručbe.

Volosko, 26. julija 1897.

Frane Ferlan
Volosko-Cernikovica.

Železnato vino

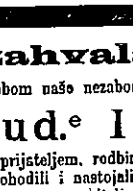

preizkušenega, zanesljivega učinka, ima v sebi lehko prebavljiv železnat preparat, kateri učinkuje pri slabotnih, na romanjkanju krvi in na živcih trpečih osebah, priporočljiv posebno tudi za slabotne, bledе otroke.

Deset gramov tega preparata ima v sebi 25 miligramov železnatega klešika in 10 miligramov izlečka iz skorje kinečnega drevesa.

Lekarnar Piccoli v Ljubljani jamči za označeno, zmeraj jednako sestavo, potrjeno po kemični razkrojbi dr. Hagerja v Frankobrodu na Odri in prof. Balt. Knapitscha, zaprisečenega sodnijskega kemika v Ljubljani.

Steklenica imajoča pol litra velja 1 gld., 4 polliterska steklenica 3 gld. 60 kr., franko s poštnino vred 4 gld.

Prave brnske sukncne tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muške odjele stoji samo

fer. 3·10 iz dobre		
„ 4·10 iz dobre		
„ 4·50 iz dobre		
„ 6·— iz bolje		
„ 7·75 iz fine		
„ 9·— iz najfinije		
„ 10·50 iz još finije)		

jarve svieže vune

Jedan coupon za orno salonsko odielo fer. IC. Tvari za gornje kapute, Bodes, Peruvienne, Beskiege. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviote itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrste, solidno i vrlo dobro posnato

Skladište tvorničkog sukna Kiesel-Ambof u Brnu

Uzorci badava i franco. Pošiljka vjerno uzorka.

Pozor! P. n. občinstvo upozoruje se osobito na to, da staje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči kod njega li ene, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Ambof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačom, koji škodi silno privatnim strankam.

Tko pije Kathreiner-
Kneippovu sladovu kavu?
Svaki
tko ljubi točnu kavu a priključi bode i zdravlje sačuvat.

Sve strojeve za poljodjeljstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

PREŠE ZA GROŽDJE, DIFERENCIALNI SUSTAV.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujućm moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav; ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i mjjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

IG. HELLER, BEC

II/2 PRATERSTRASSE 49 — Cienike i sviedočbe gratis! — Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafacija!

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj
i po inozemstvu
ALOJZIJ MOZETIĆ
TRST — Piazza dei Negozianti br. 1. — **TRST**

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj te inozemstvu, posreduje putovanja u Aziju, Afriku, Ameriku i Australiju, te po cieloj Evropi, zastupa najbolja parobrodarska družtva, posreduje kod osjeguranja proti nezgodama uz bezplatnu poduku toliko pismenu kao ustmenu u svim mogućim putnim prigodama; jamči najniže ciene i najbolju poslužbu.

Tiskarna Gutenberg

Nijalka ces. kralj. universitetne tiskarne „Styria“
13 Sackstrasse — **GRADEC** — Sackstrasse 13
TOVARNA ZA OBRTNE IN CONTO - KNJIGE
sistem „Patent Workmann Chicago“
Rastrirni zavod — Knjigovezstvo.

priporočuje se za prijazne naročbe se zatrdilom primernih cen in točne postrebe.

Izdelovanje vsakovrstnih tiskovin kakor: časnikov, reklamov v vsakem obsežju, brošur, plakatov cenikov, računov, memorandov, okrožnic, papirja za listе in zavitkov z napisom, naslovnih listkov jedilnih list, pavahi itd. itd. — Bogata zaloga glavnih-, Conto-Current-knjig, Saldi-Conti, Fakture Debitoren, Creditoren, Cassa-knjig, Strazze, Memoriale, Journalov, Prima-nota, odpravnih, senzijčnih časo-zapadlih in knjig za kopiranje, kakor tudi vseh pomožnih knjig, potem raztrirarega (črtanega papirja, Conto-Correnat, svilenega papirja za kopiranje, listov iz kavčeka za kopiranje. skledic iz cinka za kopiranje itd.

Za naročbe in nadaljnja pojasnila obrniti se je do glavnega zastopnika

Trst, Via delle Acque 5 — ARNOLDO COEN — Via delle Acque 5 Trst.

Skladišče pokućstva

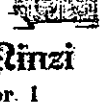

tvrdke Aleksandra Levi Rinzi

Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladišče pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladišče zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimalje za Istru i Dalmaciju.

Javna zahvala.

Razcviljenim srcem nad svježim grobom naše nezaboravne majke

MARIJE ud.e IVIĆ

Najsrdačnije zahvaljujemo se svim prijateljem, rodbini, znancem i susjedom, koji su ju u kratkoj ali težkoj bolesti pohodili i nastojali, da utješljivom rieči ublaže težku bolest mile pokojnice, te da rastuženu ohrabrij utješe.

Iskrena i duboka hvala veleučenom g. *I. pl. Bedenu* kot. liečniku u Pzainu, koji je svom snagom nastojao, da otme nemiloj kosi milu pokojnicu.

Neizrecliva hvala Velečastnim župnikom gg. *Luji Žvačku* mjestnom župniku i *Josipu Vaniku* iz Krbuna kao i dušovnom pomoćniku *Luku* iz Gračišća.

Osobita pak hvala Veleč g. *Ivanu Makaru* župniku, koji se je udostojao iz daleka Brda, kao priiatelj s misom amo doći, te sa odra u svečeničkom rubu izpratiti mile ostanke do hladnog groba, ne žaleć ni truda ni muke, da sprovod čim liepše izpade.

Hvala najardačnija svom mnogobrojnom i pobožnom puku, koji se je iz ciele ove župe i odaljenih strana sakupio dne 13. t. m. oko odra od kud je izpratio mile ostanke do tamnog groba, da izkaže najposliednju počast nezaboravnoj pokojnici.

Napokon budi izrečena javna zahvala svim onim, koj se nas sjetiše bud ustmeno bud pismeno u našoj najvećoj boli. Svim zajedno Bog platio na nebeskih vrati.

U Gologoričkom Dolu, dne 14. studenoga 1897.

Katarina Ivić, Franciska Šestan, Marija Mogorović, Tereza Rabar } kćeri

Ante Ivić, Ivan Ivić } sinovi

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenz u Trstu

Broj 47. U Trstu 25. novembra 1897. Godina XXVIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priložena se pisma, oglasi itd. šalju po običnom cienika il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Koga list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za 6 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 3½, i 1 za pol godine. Izvan carstvine više poštarine.

Na malo jedan krcj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Sjetite se
Družbe sv. Cirila i Metoda
za Istru!

Državna pomoć.

Čitatelji *„Naše Sloge"* znaju, kako je pod konac julija ove godine u gornjih krajevih naše države bilo velikih proloma oblaka i povodnja. Znaju i to, jer se je žalibože i kod nas dogadjalo, da su veliki nalivi, pak suša, pak grad uništili prirod, negdje dobrim dielom, negdje posvema.

Škodu, što je učinila voda tvornicam iliti fabrikam, kućam, zemljam, mostom i drugim gradnjam, proračunalo se je na ovo veliko oblo: u Českoj 18 milijuna, u gornjoj Austriji *5* milijuna, u dolnjoj Austriji 6 milijuna, u Salisburgu pôl milijuna, u Šleziji toliko.

Škoda, koju je naneslo drugo zlo, na primjer neprestane kiše ako i bez povodnje, pak suša, pak tuča ili grad, ta škoda nije posebice izkazana, jer je to mučna rabota; dapače bilo je tužbe, da od naših strana namjestničtvo u Trstu nije dalo podpunih podataka, a dalmatinsko u Zadru još manje. Žalostno!

Vlada je predložila zakonsku osnovu, koliko da joj bude dozvoljeno potrošiti izvanredno za ublaženje nevolje i za namirenje štete, koju su občine, družtva i pojedinci imali. Taj vladin predlog izručen je jednomu odboru, kako je zakon, i to proračunskomu, da pregleda i razpravi i popuni, pak da predloži cielomu saboru, to jest zastupničkoj kući carevinskoga vieća sa svojimi opazkami, kojim se reče izvješće.

U tom proračunskom odboru sjede četiri odabranika naše parlamentarne „slavenske kršćansko-narodne sveze", i to: zastupnici *Borčić, Dr. Gregorčić, Dr. Krek* i *Barwinski*, prva trojica za Hrvate i Slovence, a posledni ze Galičane. Ta su četvorica u većini odbora sa Česi, Poljaci i katoličkimi Niemci. Manjina su ljuti Niemci i Talijani.

* * *

Nakon razprave u proračunskom odboru, predložen je ovakov zakon, koj se je ovih dana razpravljao u zastupničkoj kući. Mi ga dakako navadjamo samo u kratko:

1. Za dobavu hrane, sjemenja, krme itd., pak za obnove stvarih, koje je poplava od julija 1897 uništila ili oštetila, može vlada dati potrebnim pojedincem i občinam dva miljuna, šesto četrdeset tisuća forintih *za sada*, nešto u nepovrat, a nešto uz povratak. Tu su nabrojene zemlje, kojim i iznosi, koliko će se kojoj dati, a to je samo: Češka, dolnja i gornja Austrija, Salzburg, Štajerska, Šlezija i Moravska.

2. Za privremeni popravak mostova i drugih prelaza, koje je poplava odnesla može vlada potrošiti u Českoj i gornjoj Austriji do šesto petdeset tisuća forintih.

3. Daje se vladi, da potroši do *pol milijuna* forintih za pomoć proti nevolji od drugih nezgoda, nego li je poplava, naročito za dobavu hrane i sjemenja.

4. Ti novci mogu se porabiti i tako, da se izvrše javne potrebite gradnje.

5. Bude li se ta pomoć pokazala nedostatna, onda se vladi daje dozvola, da može potrošiti još *jedan milijun* forintih.

6. Podpore dieli vlada; one koje daje uz povratak, daje jih sporazumno sa zemaljskimi odbori, a koliko se tiče pojedinaca, takodjer uz sudjelovanje občine.

7. Svi spisi, ukujižbe za osjeguranje itd., prosti su od biljege i drugih pristojba.

8. Povratni obroci mogu se utjerivati političkom ovrhom (eksekucijon).

9. Ministarstvo nutarnjih poslova može povrh toga potrošiti 415 tisuća forintih za popravak državnih cesta, a 600 tisuća forintih za vode, propuste na njih itd.

Ministarstvo poljodjelstva može potrošiti do 250 tisuća forintih za popravak škode na državnih dobrih, u rudokopih itd.

Ministarstvo željeznica za popravke na državnih željeznicah 1 milijun dviesto pedeset tisuća.

* * *

Pita se, hoće li od toga pustoga novca budi koliko biti pomoženo Istri, Dalmaciji, Goričkomu, Kranjskoj, dolnjoj Štajerskoj i Koruškoj, kuda sve žive naš hrvatski i slovenski puk?

Hoće za stalno nešto poći i ovamo, ali ni iz daleka, koliko bi trebalo, da se odstrani pusta nevolja. Valja reći istinu, da je već u redoviti proračun za godinu 1898 prilično toga proračunano za ceste i druge potrebe više, nego li je bivalo do sada. Ali i iz gore spomenute izvanredne pripomoći tvrda je nada, da će naročito Istra biti na umu vladi, jer su mnogi molili i občine i zastupnici.

Bio bi neoprostivi grieh, da vlada ove godine zapusti Istru, kad je dobro znano, da skoro u cielој pokrajini narod nije od žita i sočiva dobio natrag niti sjemena, da po zapadnoj Istri nije bilo krme, i da je osobito nekim občinam posvema grâd uzeo vino, a ciela pokrajina priradila ga je najmanje sto tisuća hekti manje, nego li u srednoj i dobroj godini. Tih sto tisuća hekti samoga pomanjka na vinu, nosi barem milijun i dvjesto tisuća škode u jednoj jedinoj godini. A gdje je drugo?! Dakle pogledom samo na to, ima se sveto pravo pitati, da Istra nebude tužna zapuštena pepeljuga, nego da narod dobije bud koliko odškodnine i prilike, da štogod zasluži.

Govor našega zastupnika prof. *Spinčića*, koj je već čitateljem našega lista poznat, pak govor zastupnika Dra. *Gregorčića* u proračunskom odboru, privatni zagovor naših zastupnika kod pojedinih ministarstva i ono, što bijaše još rečeno prigodom razprave zakona, što smo gore spomenuli, — sva ta jaukanja i tugovanja bez dvojbeno će vlada morati uslišati, inače bi narod morao izgubiti svaku vjeru do nje. Znamo i sami, da nam sve, što je vrieme oduzelo, neće vlada povratiti, ali bar nešto pomoći, to je pravedno, to je dužnost prema Bogu i kruni i ubogomu narodu.

Pripomoć Istri.

Interpelacija

zastupnika *Dra. Laginje, Spinčića* i drugova na njih. preuzvišenosti gosp. ministra predsjednika, kano upravitelja ministarstva unutarnjih posala, gosp. ministra financija, gosp. ministra za željeznice.

Početak gradnje miestne željeznice Trst-Poreč-Kanfanar, i to za sada pruge Trst-Buje, predstoji neposredno.

Takovu gradnju moralo bi se smatrati obzirom na izvanredno slabu ovogodišnju ljetinu i na predstojeći glad u njekojih krajevih Istre, kano i obzirom na to, da se željeznicu gradi samo na troškove države i poreznika Istre, kano razdnju za pripomoć u nevolji u pravom smislu rieči, te domaćemu pučanstvu, koje je za takve radnje vrlo sposobno, istu prepustiti.

Mjesto toga da su si polag vjerodostojnih obaviesti podnzetnici spomenute djelomične pruge osjegurali talijanske radnike iz Friula i drugih krajeva kao tobož „jeftiniji radnički materijal", čim bi se oduzelo domaćemu pučanstvu nesamo gotov komad kruha od ustiju, već bi se radilo upravo proti nakani državne vlade, koja je u proračun uvrstila državni prinos za gradnju rečene pruge već u ovoj godini, da tako ublaži nevolju u Istri.

Podpisani smatraju se obzirom na to obvezanimi, postaviti na gosp. ministra predsjednika, kano upravitelja ministarstva unutarnjih posala, na gosp. ministra financija i na gosp. ministra za željeznice sliedeći upit:

„Jesu li njih. preuzvišenosti pripravne prigodom neposredno predstojeće gradnje željezničke pruge Trst-Buje najvažnije probitke radnika, te osobito ljetos težko stradajućeg pučanstva Istre bez razlike narodnosti što odlučnije štititi, te skodna poduzeti, da se upotriebi za sve one radnje, koje je kadro izvesti domaće pučanstvo, samo ovo posliednje.

Beč, 8. novembra 1897. *Dr. Laginja, Spinčić*, Biankini. W. Pfeifer, Coronini, Pogačnik. Dr. Gregorec, Dr. Krek, Povše, Zore, Dr. Klaić, Dr. Žitnik. Dr. Trumbić, Dr. Stojan, Vuković, Dr. Ferjančić, Einspiler, Karatnicki, Dr. Šusteršić.

Prva glavna skupština

učit. družtva „Narodna Prosvjeta".

„Prosvjetom k slobodi"
Udrugarstvom k moći,
a moćju k napredku."

Kod otvorenja „Narodne Prosvjete" u Pazinu dana 7. junija t. g. usvojen bi predlog, da se ima buduća prva redovita glavna skupština „Narodne Prosvjete" obdržavati negdje oktobra u *školski dan* u gradu Pazinu. Školskog dana naime s toga, da se uznogun držati uzorna praktična školska predavanja. Dobro, al dneva školskog svatko od učitelja mora biti kod kuće u svojoj školi. Dakle? Eto i tomu lieka. Presjedničtvo ovoga družtva izravno zamolilo je visoko c. kr zemaljsko školsko vieće u Trstu, kano najvišu primorsku škol. oblast, da ono blagoizvoli podieliti dopust svim učiteljem, koji budu učestvovali skupštini „Narodne Prosvjete". Odgovor-rješenje? Čuti ćemo ga poslie iz ustiju družtvenog predsjednika, zašto naime ono visoko c. kr. zen. šk. vieće nije uvažilo molbe. E pa mi ćemo svak na svoju ruku sebi izposlovati dozvolu, rekosmo u sebi, uloženjem molbe na svoje niže školske oblasti.

PODLISTAK.

Istarski razgovori.

Preporučeni na razmišljanje svim Istranom, a ponajpače prodancem i njihovim drugovom.

Ive: Pravo njim stoji! Mi jih preziremo, jer su nam se iznevjerili, a Talijani ih ni najmanje radi njihove izdaje ne poštuju već ih zovu „prodano meso".

Drugi te put trebeda znat i sadašnji zapeljani ljudi, da li te glasovat za svojga rodjenoga čovjeka, ki jih uvek zagovara i brani, interpelacije piše i gleda pomoć, al pak za tudje talijanske komedijante, ki nisu ni svojem Talijanom nikad niš dobrega storili, kad su to i mogli, a kako bi to nam storili, keh bi utopili u žlici vode, samo ako bi mogli.

Mate: Drugi put te trebeda i drugi proglečat, te ne kričat: Živio Bartulić, zač on se zove Bartoli, i ne more: „Živio" ni čut, nego bi rad, da mu se kriči: Eviva Bartoli. Većega Talijana i većega našega protivnika ne bi se našlo pod kapom nebeskom, a ja mislim, da te ljudi videt, koliko njim je dobra storil za celo vreme, ča je bil oveh 6 let va Beče. A ako bi ostal i oveh budućeh 6 let, ča ne će bit, ako Bog da i Božja pravica, bimo videli, ča bi storil za naš puk!

Ive: A niš, kako ni ni, do sad! Čemo videt, hoće li narod opazit ki mu je prijatelj, a ki neprijatelj!

Mate: Bože daj, da progledaju svi, a ja Vam kažem: S Bogom, gospodine!

Ive: Bog, Mate, Bog!

VI.

Talijansko junačtvo u zadnjem grčko-turskom ratu.

Mate: Neka ne zamere, ću jih opet neč pitat. Moj mi je sused neč povedal, da je bilo va tojeh, kako su talijanski dobrovoljci al volontariji, ki su oteli Grkom pomoć, pred Turki bežali kako i miši. Pak bim jih prosil, da mi o temu ča malo obširneje povedu, zač moj sused je samo neč malo o temu načul, pak mi ni znal to dobro špiegat.

Ive: A čital sam, čital i previše od tega talijanskega junačtva, pak ću Vam i to gledat malo stumačit da vidite, da su kako i talijanski deputati va Beče. Počnimo dunke!

Va Italije ima dosta ljudi prez dela i prez kruha, za to su se spravili neki „gladuhi" iz talijanskega kraljevstva, da podju u pomoć Grkom, a samo va toj misle, da kakovu korist iz tega znamu.

Više se je takoveh mladeh ljudi našlo, ki su iz Italije pošli u Grčku, da „smrve" tobože Turka. Vodili su nekoje nekakav Riciotti Garibaldi (sin onega Garibaldia, ki je ratoval proti Austrije), pak njegov brat, za tim nekakov Berthet i neki drugi.

Mate: Dunke toliki od njih su komandirali, pak su morali barem neč pomoć tužnemu i nesrećnemu Grku!

Ive: Kod nekakovega mesta „Mati", sastalo se 12 tisuć Grki s 12 tisuć Turki. Turki su nadjačali, a Grki su bežali dugo, dugo sve do glavnega mesta va Tesalje — do Larise. Tu bitku opisuje na tanko jedan foj, ki izlazi va Kopenhagenu, glavnom gradu Danske, pa onda piše medju ostalim i ovo: *Najbrže su bežali talijanski dobrovoljci. Oni su rivali i hitali na stra niste žene i djecu, samo da mogu ča prej prit va pripravljenu željeznicu. Radi toga se je razjarilo ljudstvo i pucalo na Talijane, ki su onda odgovarali pucanjem.* ..

Mate: Znam i ja dobro još od šestdesetsiestega, da su plašljivice, al da su takovi, pak da bi pred neprijateljem bežali va željeznice, to si nisam mogal misleti! A ča ćemo, junaci kako i njihi deputati va Beče.

Ive: Vidite tako su se izkazali Talijani pul mesta Mati. Šli su u Grčku, da oslobode Grka, a staru turka, a kad tamo prvi su počeli bežat pred Turkom, i to još va brzovlake.

Mate: Pa da nisu to lepi „junaki!" Kako su ono lane bežali pred Menelikovemi četami pul mesta Massaua, Abba-Karima i ča ti ja znam kako se sve ona mesta zovu, tako su i ovo leto pred Turki pul Matija. Dakle vavek ostaju isteši!

Ive: Po pravice znali su od vavek bežat. A da njim bude lakše bežat, hitali su ovo leto i puški od sebe.

Mate: Imeli su pravo, ter ki bi brzo bežal s težkom puškom na ramenu?

(Još će toga bit.)

Da vidimo kako uspjesmo. Govorit ću ponajprije sam o sebi prema onoj našoj, da je „Bog najprije sebi stvorio bradu“. Ja uložio pravodobno molbu na svoje mjestno škol. vieće, ne bi li mi podielilo dozvolu držati školsku obuku u prosti dan četvrtak, mjesto sriedu 10. t mj. Rečeno onako mimogred, ovo je vieće u talijanskih rukuh. S toga bijah na čistacu glede rješenja moje molbe: bit će zaista nepovoljno.

Radi toga javih jednostavno na svoje c. kr. kotarsko škol. vieće, da kanim 10. t. m. u Pazinu učestvovati skupštini „Narodne Prosvjete“, a za naknadu ovoga izgubljenog dana da ću — dopusti li dobri Bog — držati školu budućeg četvrtka. Al nà, čudite se nevesa! stigne mi službena dopisnica c kr. kot. škol. nadzornika, da mi je mjestno škol. vieće podielilo umoljeni dopust. Nemogu si protumačiti ipak, kako je g. nadzornik postao posredovateljem u ovom pitanju, jer bi mjestno škol. vieće moralo po dužnosti poslati rješenje na moje škol. ravnateljstvo. Mali nkor, mnijem, ne bi bio ovdje izvan mjesta. Da nisam ja stvar javio na svoje c. kr. kotarsko škol. vieće, dotično da mi nije c. kr. nadzornik dobrotom objavio tudje rješenje, stojao bi bio ko junak na razkrižju! lievo il desno: h-ću li — neću li u Pazin. Međutim stigne mi privatna pisma od suzvanika jednoga — drugoga, koji mi se tuže, da ne dobiše rješenja na svoju molbu u stvari dopusta od svojih (talijanskih) školskih vieća, stoga da ne mogu na učiteljsku skupštinu. Tko tu ne opaža tajnu namjeru? Hoće se „Narodnoj Prosvjeti“ bacati klipove med noge. Je li ovo u redu? Ne obstoji li ono zakonito? Vlada li dakle iskrenost i disciplina, kada znademo, da niža školska vieća zabranjuju javno ili tajno ono, što je više vieće shodnim ponašlo i potvrdilo? Rad družtva zar teži izvan granica probitaka škole? Nipošto; ono je uzgojno i humanitarno, pa ne bi bilo zanjerno, da se učlane u „Narodnu Prosvjetu“ svi c. kr. škol. nadzornici Istre, te da uznastoje, da budu školske oblasti družtvu na ruku, pružajuć mu pomoć materijalno i moralno. Idemo dapače korak dalje, te ovim molimo vis. c. kr. zemaljsko školsko vieće u Trstu, da izvoli shodna odlučiti, da skupštine „Narodne Prosvjete“ zamjenjuju, nadomještaju zakonom osnovane kotarske učit. sjednice, uzevši u obzir, da se ove vrlo redko, (jedan put u 3-5 godina) upriličuju s razloga pomanjkanja — kako kažu — novaca.

Sbudne li se to, školstvo bi zamašnijimi koraci napredovalo, a školskoj zakladi odatle samo korist. Gospoda dakako škol. nadzornici valja da svoje učine Učiteljske kotarske konferencije nejake su i od male koristi, a „Narodna Prosvjeta“, ne valja smetnuti s uma, učiteljsko je družtvo za sada sredoje Istre. — Sve ovo što dodjie spomenusmo neka uvaži onaj, koji želi da napredujemo. Bilo pako kako mu drago, shodno nam se čini već ovdje glasno iztaknuti, da družtvo, neglededi lievo nit desno, imaju biti i biti će slobodni izljev srca i uma učitelja Istre.

Sada da predjemo na samu stvar. Predsjedničtvo „Narodne Prosvjete“ odaslalo pozive na sve svoje članove na prvu glavnu redovitu skupštinu, koja se obdržavala 10. tek. novembra u prostorijah „Hrvatske čitaonice“ u Pazin-gradu uz sliedeći dnevni red: 1. Nagovor predsjednika; 2. čitanje zapisnika sjednice konstituiranja; 3. izvješće družtvenog predsjednika; 4. zapt u pučkoj školi; 5. ustanovljenje družtv. proračuna; 6. nabava glasbala; 7. pristup k „Zavezi“ i izbor delegata za glavnu skupštinu, 8. predlozi.

Izvjestit ćemo o svakoj točki naposeb. Prije svega pako red nam je kazati, da ne koji gostovi već jutrom u 7. sata prispješe i to vlakom iz Pule.

Ovi sa učitelji okolice Pazina podjoše da dočekaju sudrugove, koji su imali prispjeti u 11 vlakom iz Divače. Kita ih liepa. Skupno objedovasmo kod g. Šepuke. Već tu bio nam poznat broj članova, 2: na broju. Izostaše svi učitelji skoro, koji su pod taljanskimi škol. vieći. Kotar puljski bijaše jedino po dvojici zastupan. U dva sata točno eto nas u prostorijah „Hrvatske čitaonice“. Družtveni predsjednik g. *E. Jelušić* konstatirav dostatan broj članova, proglasi skupštinu otvorenom. Predstavio predsjednika mjest. škol. vieća u osobi vel. g. Dr. *D. Trinajstića*, odjetnika i načelnika u Pazinu, pa dalje prozbori: Što nas amo dovelo? Sjaj, gizda, gostbe želja za plandovanjem?

Svemu tomu ni slieda. Dovelo nas, da prema plemenitoj svrsi naše družbe, rabeć plemenita sredstva, postignemo ono, za čim težimo. Naše težnje nisu tako nizke, da bi puzkom puzale i zemljicu uživale. Uzvišene su one nasuprot, jer im je za predmet prosvjeta, za sredstvo-škola. Duša i srce škole jest učitelj; i plima i osjeka njena odvisi od njega jedinog. Škola se odnosi prema učitelju, kano parni stroj prema sili pare, što ga tjera. Čvrsto osvjedočeni o tomu, uznastojati je nama svima, da se što više putem „Narodne Prosvjete“ naobrazimo, da opet naobrazbu što intenzivnije razširivati uzmognemo. Nema učitelja, koj bi se smatrao i bio vrstan u svojemu zvanju, prezirajuć tudje izkustvo. Jedan od drugog valja da se učimo asimiliranjem izkustva drugoga; jedan drugog bratski, da potičemo na napredni život, nesmetnuvši nikada s uma, da učiteljsko zvanje je sveto, plemenitije od svih ostalih.

Ove krasne predsjednikove rieči skupština je popratila najburnijim povladjivanjem.

Dopisi.

Iz Riske pišu nam 15. t. mj. Jaz između Riske i Madjarske otvorio se javno i svečano. Videći Madjari, da službeni i ponižni Hrvati ostavljaju Rieku na milost i nemilost svojim gospodarom, ovi se osokolili te odlučili zakonito osvojiti ovaj naš grad. U to ime ministar *Banffy* je odlučio, da uvede nove zakone za Rieku nemareć nimalo za onaj toliko proslavljeni *„Corpus separatum“*. Usljed tih zakona nastao bi ovdje njeki upravni odbor, koji bi vršio kontrolu nad gradskim zastupstvom. Na taj način postalo bi zastupstvo suvišnim.

Radi toga se u prošli petak zastupstvo riečko sa načelnikom svečano zahvalilo i to svi osim četvorice il petorice zastupnika. Nu to nije smetalo da je svietina glasbon u paradi bersalješkoj obišla grad svieteć bengaličkim svjetlom te pošla pred načelnikov stan, da mu pravi ovacije i da demonstrira proti vladi. Tu se je sviralo onu poznatu *„Nella patria dei Rossetti“*, ali ovaj put nije bila naperena proti nama, nego baš proti Madjarima; ipak smo i to doživljeli, kako smo doživljeli, i to da je skoro pogibeljno vikati: *Eljen* i svatko se toga čuva.

To se sve naglo dogodilo, ali mi, koji imamo toliko godina gorka izkustva, držimo, da taj razdor neće mnogo trajati. Vlada će pozvati ljude, ili poslat svoje ljude da izposluju da se Riečani umire; možda će *Banffy* i nešto popustiti, pak će se nagoditi. Da pokriju koprenom taj nenadani odpor *vjernog madjarskog bisera*, skovati će braća i kakvu laž, pa će na koncu svega toga biti krivi Hrvati.

Otvoreni jaz će se zasuti ali će nam ipak ostati duga uspomena. Prividno će nastati mir i to provizoran, jer uspomena će vazda neugodno djelovati; takve stvari nezaboravljaju Madjari lahko. Bilo kako mu drago budućnost ne spravlja ovdje Bog zna kakve simpatije Arpadovcem. — Madjari su na štetu i valjda na prkos Hrvata pozvali amo samo Talijane u razne službe a ovi su silno potalijančili grad. te se Madjarom to sada gorko osvećuje. Ont kao da nisu znali za onu našu, da tko sije vjetar, žanje buru. Do brza Vidova

Rokac.

Iz Veprinca pišu nam 20. t. mj.: U jeseni lanjske godine nestalo je na jednom u našoj občinskoj šumi mnogo drva, za koja se nije znalo kamo su dospjela. — Bijaše izvan svake sumnje, da su nečiji dugi prsti u našoj občinskoj šumi gospodarili. Nu svatko se pitao: tko je taj lopov, koji su ti nepoštenjakovići? Naš načelnik *Gioranni Andreicich, detto Golac*, mislio i mislio kad se najedanput domislio, da kradljivac u občinskoj šumi nemože biti nitko drugi, nego *c. k. šumski asistent* kod c. k. kotarskog glavarstva u Volosku. Andreicich prijavio toga gospodina bez uvjeriti i osvjedočiti se o temeljitosti svoje osvade, predpostavljenoj mu oblasti, koja je usljed te prijave, odmah povela proti tomu asistentu disciplinarnu istragu. Dok je još ova tekla odkrio je taj gospodin asistent prave krivce, koji bijahu onda na kaznenoj razpravi u Trstu odsudjen. Nedužno okrivljeni činovnik, da zadobije zadovoljštinu radi krivog osumnjičenja sa strane Andrejcich, tužio je ovoga na kazneni sud radi uvrede poštenja, što ga isti bijaše bez najmanjeg temelja i bez sjene opravdane sumnje krivo osumnjičio. — Sad bijaše red na Andreicichu, da se brani i Golac utekao se g. *Alojziju Fabiani-u* na Volosku, da mu ovaj iz škripca pomogne, jer da bi za njega bila velika nesreća kad bi morao za nekoliko dana u hlad. Zaklinjao je g.: *Fabiani-a* neka prisili spomenutoga asistenta, da odustane od tužbe proti njemu podnešene. — G. Fabiani mu na to — kako pripovjedaju odvratio: *„la lassi far a mi e la se quieti“*. I zbilja naš g. Fabiani dao se na taj posao. Pozvao k sebi spomenutog asistenta, pa ga stao moliti, zaklinjati, nagovarati, da povuče natrag tužbu proti Andreicichu, jer da bi ista ovomu mogla jako škoditi — Asistent pako, kao čovjek, koji nešto drži do svoga poštenja, nije htio o tome niti čuti, već postojao na tome, da bude krivac kažnjen — nu g. Fabiani pozvao svoje istomišljenike na pomoć i političke i šumske i financijalne pa svi *„in coro“* stali nagovarati asistenta, da odustane od tužbe proti Andrejcichu, zaklinjati ga a reć bi i groziti mu se dok nije napokon moralno prisiljen pristao na zahtjev g. Fabiani-a izjaviv ujedno, da on neće podnipošto povući tužbu osobno natrag, neka to čini tko hoće. Gospodin Fabiani išao je zatim slavodobitno osobno na kazneni sud i zahtjevao u ime asistenta, da mu si preda natrag zasebna obtužbe proti Andrejcichu, srećan, da je tako spasio vjernog saveznika, prijatelja od sramote. — I tako, vidite da nije biednomu podložniku n'ti dozvoljeno, da svoje na najružniji način napadnuto poštenje brani i opere, a to samo radi toga, da se spasi desnog prijatelja Slovenca g. Fabiani-a a moćnoga neprijatelja svega što je slavenskog u Istri. — Takovu moć imade Vam njegova ljubav (!?) u Golčeve krasne oči!.

Iz Nerezina pišu nam 18. t. mj.: Na 1. rujna imala se je otvorit naša hrvatska škola, ali još učitelja nismo imali i tako je bila zatvorena sve do 15 pr. mj. kad nam je došao učitelj g. *Fran Katarinić*. Naše mjestno školsko vieće, koje sastoji od muževa, koji mrze na svoj materinski jezik, nastoji, trudi se i č ni sva mogoća, da uništi hrvatsku školu, kao da se hoće, da tada postanu lakše po talijanskoj školi Nerezinci pripadnici blažene zemlje. Ali se jako varate gospodo talijanaška! Budući su Nerezine naseljene stanovnici, koji nisu došli tamo od Furlanije ili Čoze, nego jesu sinci hrvatskoga naroda, kako im to jezik, običaji, nošnja i prezimena svjedoče, ta kud ćeš ljepše hrvatsko prezime, nego što ga ima naš ancijan *„Zorović“*, da ne napominjemo prezimena ostalih novopečenih talijanaša. Za uništiti sasma hrvatski značaj ovoga mjesta, hoće se truda, hoće se godina, a nadamo se, da naša stranka, ako nas i jako mnogo neima, dopustiti neće gaziti naša prava, nego ćemo činiti korake, koje nam zakon i pravica dopuštaju, te ne dati se pod noge rovinješkomu ribaru i njekojim občinskim zastupnikom, od kojih današnji dan nekoji ne imaju kamo nlti nogom stupiti a da im ne bi bilo zaduženo. Dà, bolje bi učinili, da urede stvari sa Šulom i Porečom, nego da sebi i nama sramotu čine.

Nu predjimo na hrvatsku školu, koja je trn u peti našim *popardilom*. Odmah koncem školske godine govorilo se je, da je mjestno školsko vieće zaključilo, da premjesti hrv. školu u kuću našega *ancijana* Šula i to zato, jer da će se kako ove školske godine otvoriti drugi razred talijanske škole, te kojoj da mora hrv. škola ustupiti svoje mjesto.

Nu učiteljice ne ima niti danas a talijanski učitelj drži školu sad u jednoj, sad u drugoj sobi. Ali u istoj kući moglo bi biti mjesta i za talijansku školu i za hrvatsku, ali kad gospodin *Negri* ne će da bude hrvatska u kući, za koju smo i mi trošili, mora se njemu zadovoljiti a hrvatsku školu van! Došli bućani pa iztjerali kućane, govori poslovica! Čim su roditelji hrvatske djece dočuli za ovaj zaključak, učinili su utok preko pokr. šk. vieća na kot. šk. vieće, išli su ovim putem, jer su znali, da za naše jade i nevolje poglaviti *Zveck* haje i nehaje, ali više nehaje, nego haje. U utoku bilo je naglašeno; 1. da se je školsku kuću gradilo jedino za školu, dočim da će se za stan skrbiti; 2. da kuća ista je nezdrava radi vlažnosti; 3. da je izvan mjesta, te po nevremenu i u zimi djeci bilo bi nemoguće ju pohadjati; 4. da se premještа hrv. školu jedino s toga uzroka, da ju unište; 5. da je kuća ta bila prosta seljačka, te da njoj manjka sve što školski zakoni zahtievaju glede škole. Utok ovaj, kako je i pravo bilo, bio je uvažen u sjednici kot. škol. vieća, što je nemalo iznenadilo naše popardile, da su isti poglaviti sa generalom i drugovi ustali proti njima. Ali onaj jednoglasni zaključak kot. škol. vieća za našega Salatu nije od nikakve važnosti, jer on je isto naredio, da se pokućstvo hrv. škole premjesti u kuću našega dobroga ancijana. To se zna, na ovaj čudni korak našega šijor Jura roditelji naši uložili utok na pokrajinsko šk. vieće, a da je utok poslan, prošlo je već 20 dana a još ne ima nikakve riešenja, premda se je već brzojavilo na isto vieće i na samo ministarstvo, budući roditelji neće, da šalju djecu u kuću nezdravu i neprikladnu i malenu za 50 djece, ali ipak odgovora ne ima.

Nu da naše školske oblasti muče i neće da se miču, da urede ovu stvar, tomu se neimamo čuditi, jer mi smo u Istri, a radi se za jednu hrv. školu, dakle netreba se micati. Na koncu smo 19 vieka, pa ovaj viek se još zove viek prosvjete, nu nije nego viek barbarizma u Istri.

Rapočani.

Iz sitnica i bodljika.

Momsenova odkrića.

Prevrćuć starine
Od davne davnine
Nadjoh vam tri greba:
Jedan rimskog doba,
Drugi grob primjerih
Tevtonskoj eri.
U treći sam pravo
Strpat namjeravo
Barbare Slovene,
Kad me taj podsjeti
Da smrt izuzeti
Neće niti mene.

Wiching redivivus.

Liturgia slava. Parenz.

Lepa moja knjigo,
Moja težka brigo!
Za te noći tratih
I odmor si kratih.
Liepo! svi govore,
Ali sobom zbore:
Da i tri napisa,
Glagoljice ne izbrisa.
Valjda 'e u njoj pleve,
Kad ne dobih breve
Kô ufah iz Rima,
Al još nade ima
Za vladički priesto,
Izprazne li mjesto,
Pa se neću ljenit
Glagoljicu izkorjenit.

Mlada šalata.

Nomen omen.

Ja osorske šalate
Izmišah za Hrvate,
Jako soli malo,
Bar papra mi izpalo
A patriji je dika
Pa bila i ločika.

Puljski oslić.

Gdje sta moji plačidruzi? *Carletto.*

Trubio sam i-a, i-a — na sve četri strane,
Jasla bila vazda puna — do u zadnje dane.
Kopiti sam ričat znao — batine me bile
Nisu, nit je težko breme — tićalo mi žile.
Sad korito mi presahnu — za čim da po-
[segnem?
I ko znade, što me čeka — papke da
[protegnem!
Izdajicam, poturicam — još i tad će dosti
Straha zadat proklinjane—oslske mi kosti.

V. P. Brščjanski.

Franina i Jurina

Fr. Tako nebogega brgujskega Talijana da su spravili na četiri meseci va hlad.
Jur. Ča ga nisu mogli kalabrezi preporučit svojem prijateljem va Trste?
Fr. Ja, da bi ki za njih mariI.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri sabralo se u kući Ivana Peršića u Kranjčićih kad je točio vino fr. 4.— te isti iznos izručio podružnici puljskoj.

Naš svačanik promaknut na čast doktora prava. Iz Graca pišu nam, da bijaše dne 20. t. mj. na tamošnjem sveučilištu promaknut na čast doktora prava veleč. g. *Ante Požar*, kapelan u Pregarju, občina Podgrad. Naše srdačne čestitke g. doktoru!

Značaj i naslov kotarskoga kapetana Njeg. Velič. cesar i kralj Fran Josip I. podielio je namjestničkomu tajniku i upravitelju c. k. kotarskoga poglavarstva u Pazinu g. Ivanu Šorli-u značaj i naslov c. k. kotarskoga poglavara.

Biskupske konferencije. U Beču sastali su se austrijski biskupi, koji viečaju pod predsjedničtvom kardinala nadbiskupa grofa Schönborna o raznih pitanjih katoličke crkve. Na tu konferenciju pošao je i tršćansko-koparski biskup presvj. g. *Andrija Marija Šterk*.

Prva sjednica novoizabranoga občinskoga zastupstva u Velomselu bijaše prošloga čedna. Na toj sjednici konstituiralo se novo zastupstvo izabrav načelnikom sa 11 glasova istarsko hrvatskih zastupnika g. *Ivana Leva*, dočim je talijanaška manjina dala svojih 7 glasova svomu kandidatu. Občinskimi savjetnici bijahu izabrani čestiti naši pripadnici gg. zastupnici Ivan Lazarić iz grada i trojica poštenih naših izvanskih posjednika.

Uspjeh taj srdi silno talijanašku gospodu, koja su još prije par mjeseca bunjala na sve četiri strane svieta, da velosel-ka občina nesmije nikada doći u hrvatske ruke. Čestitamo srdačno izabranim i čitavoj občini!

Karlo Martinolich premješten u Rovinj. Kako nam od tamo pišu bijaše pod pratnjom iz tršćanske tamnice tamo doveden glasoviti Karlo Martinolich, kojega zatvoriše ovdje — kako je poznato — radi pronevjerenja. Pošto je počinio zločin pronevjerenja u gradu Puli, koj spada pod rovinjsko okružno sudište, doći će *Sijor Carletto* pred rovinjsku porotu.

Molba talijanskoga političkoga družtva za Istru. Predsjedničtvo toga družtva podastrlo je putem zastupnika *Bartoli-a* na carevinsko viće molbu — prosvjed proti prenosu istarskoga sabora iz Poreča u Pulu. Ova molba-prosvjed naći će bez dvojbe ono vrieme, koje je zapustila kadno bijaše odaslana iz Pazina.

Tko se brine za pučanstvo? Gorički „Primorski List" govoreć o djelovanju naših zastupnika u carevinskom viću, piše: Zastupnici *Spinčić* i *Laginja* podnesli su interpelaciju na vladu, u kojoj zahtjevaju od ministara, da učine potrebite korake — da budu domaći — Istrani — imali zaslužbe kod gradnje nove želj-znice Trst-Poreč-Kanfanar. Talijanski poduzetnici kane uzeti za radnike Furlane, koji rade jeftinije. Domaći motrili bi praznim trbuhom kako tudjinci služe novac u njihovoj domovini. Svaka čast skrbnim zastupnikom! Oni Slaveni pako, koji su glasovali za *Bartolija* neka bar sada razvide, koga su birali. Dà, dà, talijanska gospoda su prigodom izbora bogata obećanji — a kasnije pletu svojim biračem samo — bič.

Iz Umaga pišu nam, da je tamo preminuo dne 23. t. mj. naglom smrti občinski načelnik g. J. K. *de Franceschi*, zastupnik na istarskom saboru, bivši zastupnik na carev. viću i predsjednik talijanskog kluba na istarskom saboru. Pokojnik je uživao velik ugled u svojoj stranci i u narodu kano požrtvovan i odličan talijanski rodoljub. U javnosti nije se nikada izticao a u saborih nikada progovorio. Bijaše žestok naš narodni protivnik. Počivao u miru!

Sa zahvalnošću primili smo *„Izvješće o sjednici občinskoga zastupstva u Kastvu"*, obdržavanoj dne 16 septembra 1897., koje preporučamo tamošnjim občinarom.

Izpite usposobljenja svršili su na učit. u Kopru dobrim uspjehom sliedeća gospoda učitelji: *Ciolja Franjo*, uč. Podlaki u kod Gorice *Širca Ernest* uč. Podgorje kod Gorice, *Urbančič Vjekoslav* uč. u Dornbergu, *Zgajner Mate* uč. u Velikom Dolu na Krasu, svi sa slovenskim učev. jezikom. *Haidinger Mijo* učit. u Veprincu, *Hinko Jelušić* učit. u Buzetu i *Sladogna Jakov* učitelj u Labinju sa hrvatskim učev. jezikom. Zadnji i sa talijanskim učev. jezikom.

Svi gori spomenuti učinili su izpit i njemački kao predmet, te iz vjeronauka. Najsretnjili uspjeh u budućnosti svim našim učiteljima.

Radi nepoštivanja hrvatskoga i slovenskoga jezika od strane c. k. financijalnoga ravnateljstva u Trstu podneslo je iznova naše uredničtvo pritužbu na visoko c. kr. ministarstvo financijah u Beču. Ovo ravnateljstvo, dotične podredjene mu oblasti razasilju još uvjek hrvatskim i slovenskim porezovnikom njemačko-taljanske tiskovine i spise, što dajemo do znanja i našim državnim zastupnikom.

Iz carevinskoga viesa. Od posliednje burne sjednice prigodom razprave i glasovanja o provizornoj nagodbi izmedju Austrije i Ugarske, pomirili se bili prilično duhovi zastupnika carevinskoga vieća. Tako se je moglo nakon dugotrajne ali triezne razprave prihvatiti zakonsku osnovu o podpori postradalom pučanstva razuih pokrajinah premda odborovom predlogu. Izabran bijaše drugim podpredsjednikom carevinskoga vieća *Dr. Fuchs*, član njemačko-katoličkog kluba.

Proračanski odbor podnio je svoje izvješće o privremenoj nagodbi, u kojem ističe u prvom redu, da bijaše nagodba, sklopljena god. 1887. sa Ugarskom, za Austriju nepovoljna. Na dnevnom redu sjednice od jučer bijaše razprava o provizornoj nagodbi. Odmah na početku sjednice bijaše upisano do 100 govornika za i proti provizoriju. Njemačka manjina pre ložila je opet množtvo molba, o kojih se je imalo poimence glasovati, i to o svakoj posebice. Pošto je mladočeski zastupnik Dr. Dyk predložio, da se sve molbe jedna za drugom pročitaju, te o svih najednom glasuje, nastala je u vieću takova buka i vika, kakve jošte nebijaše valjda u nijednom parlamentu. Došlo je čak izmedju Niemaca, Čeha i Poljaka i do šaka, te je dapače i krv tekla. Nekoji zastupnici grozili se i sa noževi. Usljed nečuvene gungule dignuo je predsjednik sjednicu. O toj burnoj sjednici izviestiti ćemo pobliže u budućem broju.

Iz delegacijah. U sjednici od petka izvjestio je ministar izvanjskih posala o općenitom položaju. Ministar je naglasio općenito nastojanje velevlastih za uzdržanje europejskog mira. Austro-Ugarska da se nalazi u prijateljskih odnošajih sa svimi vlastmi. Slavenski delegati odobravali su osobito onomu dielu izvješća, u kojem je ministar naglasio vrlo prijateljske odnošaje sa Rusijom. Na taj dio govora osvrnuli su se kasnije i nekoji slavenski delegati odobriv tu politiku

Nove uružničke postaje u Istri. Oružničko zapovjedničtvo u Trstu ustanovilo je dvie nove uružničke postaje u Istri i to u sv. Nedelji (kod Labina) i u Višnjanu.

Tko je predložio Gunjca (Gugnaz) za člana upravnoga odbora u Pomjanu? Mnogi od naših čitatelja, koji se brinu za sudbinu nesretne občine Pomjan, misle bez dvojbe, da su sve spletke, sve nemire i nerede u onoj občini izazvali ili prouzročili sami Taljani iz Kopra i ostalih krajeva Istre bez znanja ili proti volji vlade i njezinih činovnika. Nema dvojbe, da je većinom tomu tako, nu kad im kažemo, da je c. kr. namjestničtvo u Trstu predložilo zemaljskomu odboru u Poreču poznatoga *Gunjca* kao člana upravnoga odbora u Pomjanu, zaključiti će s nama zajedno, da istarski Taljani nebi tako postupali kad bi znali, da neimaju pomoćnika i zaštitnika.

Novi časopis. Hrvatske novine javljaju, da kane novom godinom hrvatski rodoljubi gg. Erazmo Barčić odvjetnik na Reci i Dr Franko Potočnjak izdavati novi list pod naslovom *„Narodna misao"*, kojemu će biti glavna točka programa u narodno-političkom pogledu narodno: ujedinjenje Slovenaca, Hrvata i Srba.

Barbana - Pornjana. (Poziv za granju nove crkve sv. Josipa.) Mnogo godina trsimo se mi Pornjanci, e da bi si mogli pomoću božjom i dobrih kršćana sagraditi novu crkvu na čast sv. Josipa, a to u sriedini naše kuracije. Presvj. biskup je dao k tomu dozvolu jur dne 5. jan. 1892., visoko namjestničtvo dne 12. ag. 1897.

Sad je hvala Bogu ista gradnja dozvoljena.

Naša Pornjana je najveća kuracija ili kapelanija ciele porečko-puljske biskupije, brojeća okolo 1.500 duša. Stara crkvica pornjanska leži u pustinji nad uezdravom Rašom na samoj medji, na najoeprikladnijem mjestu, tako da na nedjeljno dane dolazi k sv. misli jedva jedvice kakvih 20-60 osoba. Na kršćanski nauk malo dohadja djece, pošto smo na medji i u samini.

Sve to mora jako da boli savjestnoga dušobrižnika. Stoga — i radi mnogoljetne želje pobožnoga puka odvažio se sadašnji kurat veleč. *Josip Meglić* sabirati milodarove u ovu nabožnu svrhu. Tako odlučismo dozvolom presvj. biskupa, izvršujuć zajedno plemenitu želju blagopokojnoga biskupa Dobrile, postaviti novu crkvu, koliko moguće u sriedištu kurac je medju selima Dragozeti i Petehi, gdje se vije na okolo liep vienac najvećih sela Pornjane, a posebice podobćine Gočane. Istina je, da bi svako selo imalo rado svoju posebnu crkvu, zato bi reć, da njakojim crkva u sriedini nije po ćudi, no braćo draga, u svakom selu crkva ne može biti, — kad je samo jedna.

Uspjeh toga sabiranja jest taj, da ćemo, ako će Bog, zadnje dune ovog mjeseca (valjda na dan sv. Klimenta) ili bar koji dan još ove godine položiti temelj novoj crkvi, ali veliku graduju ćemo početi stopram u novoj godini 1898. Naša crkva je zavjetna crkva na slavu Njeg. Veličanstva Frana Josipa I.

Nu ovim pak naša stvar nije još svršena, nego pošto nam treba mnogo novca, to liepo molimo sve P. T. dobročinitelje naroda i sve plemenite osobe za oblate milodare na čast velikomu ugodniku Božjemu, velikomu posredniku našemu — sv. Josipu. Za sve dobrotvorce naše crkve moli se svaki dan kod sv. mise, te se čine i druge bogoljubnosti.

Mili Bože plati svima obilato!

Gradnja crkve doći će na javnu dražbu.

Kršćanska ljubav popa premanturskoga. Čitali smo zadnji *„Izpravak"* na dopis pod gornjim naslovom u cienjenoj *„Slogi"* od 11. o. mj. sastavljen i napisam po samom svećeniku *Matiću* i nemalo se začudismo, da ste, taj takozvani *„Izpravak"*, uvratili [1]), jer:

1. ono nije bio *„Izpravak"*, nego hvalospjev svećeniku *Matiću* napisan po samomu njemu i

2. jer na tom takozvanom *„Izpravku"* nije vlastoručno podpisan ni *Jurlina* ni *Bogetić*.

Nu bilo kako mu drago ipak neka ne misli g. *Matić*, da se je time oprao. Šaljemo Vam g. uredniče originalno pismo tiskare u Zagrebu, kako smo ga već u broju od 11. o. mj objelodanili i molimo, da ga za svaki slučaj sačuvate ili nam amo povratite.

Po ovome pismu jasno se dade, bistro i nepobitno razabrati:

1. da *Jurlina* i još nekoji nisu dobivali *„Glasnike presv. srca Jsusova"* (od kadà to je sada svejedno);

2. da je *Jurlina* u ime svoje i drugih pitao tiskaru u Zagrebu za uzrok radi kojeg nedobivaju *„Glasnike"* i

3. da je tiskara odgovorila zato *„jer su nam po smrti bivšeg g. župnika bili povraćeni natrag.*

U izpravku veli g. *Matiću*: *„dočim je istina, da smo mi* (t. j. Jurlina i Bogetić) *primili sve brojeve od Marča god. 1896. do Aprila 1897."* Sada Vas molimo, da nam kažete: a od aprila 1897. napried? — Nisu ih primili, i to zato, jer su bili nazad povraćeni, kako veli dopis tiskare od 6. okt. 1897. bistro i jasno. Dakle kada ste došao u Premanturu primao ste i davao *„Glasnike"* i dapače u crkvi razglasio neka svaki dodje po svoj broj. Tako ste činio jer ste istom došao na Vaše mjesto i jer ste još nevješt i bojazljiv činio sve onako, kako i Vaš blagopokojni predšastnik, da ne svalite mržnju naroda na sebe. Ali u aprilu ove godine, pamtite gospodine *Matiću*, u aprilu dakle poslje *izborah*, prigodom kojih ste pokazao svoje srce i misao glasujuć izzivno za naše klete dušmane, od onda Vam je dakle uzavriela krv i na ovu jadnu knjižicu.vrativ ju kako to tiskara tvrdi, nazad u Zagreb

Tako je ovim onaj Vaš *„Izpravak"* gosp *Matiću* posve izcrpljen i istoga su mogli podpisati i gosp. *Jurlina* i gosp. *Bogetić*, ali onaj Vaš hvalospjev, što ste ga napisali sami sebi, onaj hvalospjev nebi bili sjegurno podpisali ni *Bogetić* ni *Jurlina*, da su ga točno pročitali i promislili.

Mi to dobro znademo, jer smo bili prisutni, kad je došao zvonar sa Vašim *„Izpravkom"* u *butigu* k *Jurlini* i zahtjevao u *svoj sili i preši* podpise, a oni su Vam ih dali u najboljoj vjeri, pa jadnici sada moraju da čuju na svakom *kantunu smiha i posmihivanja*, a najviše im se smiju

Anica i Jagurina.

Oprostni sastanak u Klani.

„Oj dični mužu Sretnog danka cto
Koj tisuć naših čuvstva Ti odkriva
Al' ponajdraže jošte čuvstvo sveto:
Da vidimo Te medju nami živa."

Mila i dična *„Naša Sloga"*! Akoprem se sa stanovite strane iz petnih žila na stojalo, da ti se podkopa obstanak, da te se omrazi u puku. to ti ne samo, da si visoko uzdržala barjak, no ti ostade i biti češ i od sada, ko što i do sada jedino glasilo, u kojem si mi počam do seljačkoga stališa dalje galimo i vidamo rane. Ti nas bodriš na uztrajni rad, u tebi odsjeva cio narodni život istarskoga hrvatskoga naroda.

Do sada rado se ostupalo prostora i zvanju našemu, da kroz tebe iznaša u javnost tegobe i veselja, pa se nadam, da će i ovi redci naći mjesta.

Jurve u broju od 18. t. mj. bilo je objelodanjeno, da je nadučitelj u Klani gosp. *Jakov Lusnik* umirovljen i da mu prijatelji i njegovi drugovi kane prirediti oprostni sastanak. Da se nebi u širem krugu mislilo, da je to bilo pako govorenje, a ne samo to, no i ini me važni razlozi nukaju, kojih ovdje neću da nabrajam. a imenito potaknut sa stanovite, strane, odlučio sam, da koju u tom sastanku rečem.

Dulje se već vremena govorilo o umirovljenju gosp. *Jakova Lusnika*, koje je sam zatražio izmučen dugoljetnim težkim i napornim radom na polju pučke presvjete. Čim se je doznalo, da su je molba za umirovljenje uslišana. razaslan bijaše poziv na svu p. n. gg. kolege. kolegice i prijatelje iz koga vadimo sliedeće:

„Istina je, da se pojedinac Vas može— i pismeno i osobno i srdačno i liepo oprostiti od odlazećega našega kolege i prijatelja g. *Lusnika*, nu častnije i liepše jest po nas, a i po njega sama, ako se mi u čim većem broju podamo u Klanu i od njega oprostimo."

Dan taj određen bio za dne 18. t. mj.

Dan 18. t. mj. osvanuo liep — ugodan za putovanje, da si liepšeg nismo mogli zaželjeti. Zadahnuto osobitom ljubavlju i velikim štovanjem prema milom drugu i prijatelju viditi biš bio mogao kako hrlim korakom već ranim jutrom spješi liepo družtvance cestom put Klane. Izpočetka u živahnu razgovoru, šaleć se i pjevajuć nu sve što dalje opaziti se moglo. da živahnosti medju družtvancem sve to manje biva — nu radost, koja je svim na licih odsjevala ona se lje nije izgubila. Kad i kad čuo si upit: „Koliko ima još do Klane? Gdje je ta Klana?" itd.

Prilično umoreni upadnemo oko 9½ sata u mjesto

Školska se zgrada nalazi odmah na ulazu u mjesto, zato se svi odpustismo, da pozdravimo g. svečara i njegovu vri-dnu gospodju. Ve-elim i radostnim nas licem primiše. Pozdravismo se redomice, a iza toga svratismo se u krčmu gosp. Mata Simčića, kod koga bio sastanak određen. Tuj smo našli već njekoje drugove, dočim su ostali stigli malko kasnije. Mrvičak založismo, a tada se razidjemo selom, da brže i lakše dočekamo objed. Klana je pridružena občina občini Kastav. Pod školsku okružje Klane, koja ima sada svoje mjestno školsko vieće, spadaju jošte pridružene občine Lisac, Škalnica i Studena.

Prošav selom, razgledav zgrade c. kr. šumskog upravitelja i kneževske gospoštije Turn-Taxis, popesmo se na briežuljak, štono se diže ravno nad selom, na vrhu koga se vide razvaline negdašnjeg kaštela zvanog „Gradina". Podno tog nalazi se sbijeno selo Klana. Liep i čarobno pogled se od tud širi na ubavo klanjsko polje, na državnu šumu „Dleto" bližnje kranjske i hrvatske gore i šume i na šume gospoštije sniežničke. Nauživ se vidika, spustimo se nizbrdice natrag u selo. Kako se može razabrati selo u čisto šumskom priedjelu al doista svakom istarskom Hrvatu milo, jer je u njemu ugledao svietlo dana naš prvak, naš miljenac, veleučeni gosp. Dr. *Matko Laginja*, što se i kod objeda zgodno izticalo.

Banka „Slavija". Od 1. jenara do 30. septembra 1897. priglasio se je kod banke *„Slavije"* za osiguranje 3101 član osiguranim kapitalom 4.367.500 for. U to doba uniišlo je kod banke za 833 for. 57 nvč., više osigurane premije nego li prošle godine. Od 1 jenara do 30. septembra 185 izplatila je banka *„Slavija"* uslied smrti članova osiguranoga kapitala 249.894 for. 4 nvč. Za čitavo vrieme svoga obstanka izplatila je banka za štete i nagrade u svih odielih 27,193.723 for. i 10 nvč. Imetak banke, uložen na pupilarno sjegurnost iznaša dne 31. decembra 1896. for. 7 800.758 i 8 nvč. Posliedujih godina, kano i za god. 1896. izplatila je banka svim članovom odjela za život 10% dividende. Na zahtjev razašilju se osiguravajući cienici badava i franco.

Odpust na zemljarini i kućarini u Istri. Službeni bečki list *„Wiener Abendpost"* priobćuje tabelu o odpustcih na zemljarini i kućarini, koje će se dozvoliti pokrajnam za to, što neće dobivati zemaljskih nameta na porez u osobnoj dohodarini. K tim svotam valja pribrojiti jošte 3 milijuna for., koji pripadaju pokrajinam polag proračuna od god. 1895.

[1]) Grozio nam se sudom. Op. ured.

Na Istru odpada usljed tog proračuna:

Odpust na zemljarini . . .	for.	1.768
„ na kućarini	„	23.385
Dio onih 3 milij. for. . . .	„	21.711
Ukupno for.		46.864

Listnica uredničtva.

Gosp. C. M. otok Cres. Župan mora da ide na ruku načelniku dok ovaj vlada po zakonu i za obće dobro. U Vašem slučaju nisu župani dužni pokoriti se, jer tu se radi o zatoru našega naroda, što je protizakonito, nemoralno. Razumljivo je, da će bezdušan načelnik svrgnuti župana, koji se nepokorava njegovim nečistim nakanam. Izvolite nam se obširnije oglasiti. Onog zakona nema u hrv. jeziku. Živili!

Gosp. S. D. u Z., F. M. itd. Novac za družbu poslali smo blagajniku, koji će ga sam oglasiti. Živili!

Gosp. N. M. u P. Za Vas je plaćao gosp. J. Ž. K. čega nije svagda označio; Vaš račun je u redu. Zdravo!

Gosp. M. B. u Sr. M. Pošto je Vaša stvar posvema pučanjo privatne i lokalne naravi, ne može se ista u listu priobćiti već kano priposlano, pa da je stvar, makar i rodjena brata. Ako želite kao priposlano, oglasite se Vašemu g. načelniku.

Gosp. Kozjavuna. Prijatelj povratio nam Vaše stvari s poznatog Vam uzroka; ovdje nema osobe, koja bi se uspješno latila onoga posla. Izvolite nam javiti što da činimo. Zdrito!

Listnica uprave.

Pop Dinko Pindulić Barban. 15 for.; *Marki Marijan* Iž Veliki 4 for.; *Niko Bode* Baška 4 for.; *Liberat Stanić* Buzet 6 for.; *Mate Sorić*, Kukuljanovo 5 for.; *Hrvatska čitaonica kod Trogira* za kašt. Slogu — koja ne obstoji — 10·60 for.; *Grgo Ritoša*, Sv, Vital 5·60 for. Dr. O. R.

Sbogom!

Svim onim znancem i prijateljem, s kojima se na mom odlazku iz Klane u Bavarsku, nisam mogao oprostiti osobno, kličem ovim putem zadnji: „Sbogom!“.

Jakov Lusnik
umir. nadučitelj u Klani.

Javna zahvala.

Svim onim, koji nas se bud brzojavnim bud pismenim ili ustmenim čestitkama sjetiše prigodom našega vjenčanja — ovim se putem najsrdačnije zahvaljujemo.

Boljun, 21. nov. 1897.

Matilde i Josip Vidošić.

Kao novo piće protiv groznice (zimnice) t. j. kao napitak, koji izvrstno djeluje proti zimnici, pronašao je Dr. medicine Prager u Elberfeldu Kathreinerovu sladnu kavu, što je puk inače u kratko zove „Kneippova kava“. On je najme opazio, da kod mnogih grozničavih bolestnika koli kod djece toli kod odraslih ne može uživat čiste vode ili pomješane sa malinovim ili limunovim sokom žeđu podulje utišati, ako groznica duže vrieme potraje. Mnogi tada zaželiše gucaj kave, koji im ali radi povišene temperature krvi nije mogao pomoći, pošto je poznato, da bobova kava spada medju uzrujavajuća pića. Dr. Prager uteče se s toga jednom neškodljivom i bobovoj kavi u teku vrlo sličnom napitku, i odredi, da se pije Kathreinerova kava, nu hladna. Tim je u svim slučajevima kod grozničavih bolestnika ne samo utišana žeđa, već su se isti nekako i bolje čutili; jer im je ovaj napitak nadomještao kavu, koja im je za vrieme bolesti bila zabranjena. Ovako se sladnom kavom djeluje i na duševno razpoloženje bolestnika, koji se razveseli zbog ispunjene mu želje, a to je veoma važan činbenik, na koji valja paziti, budući mnogo doprinaša brzomu ozdravljenju. Daje li se pako sladna kava kao napitak bolestniku, koji ima višu tempera turu, tada se hladnoj sladnoj kavi primješa jedna ili više žlicica limunova soka. Ovaj je napitak izvrstno djelovao i kod upale pluća, influence, pošaline (difterije), upale gušterа i žlizda, reumatizma mišićja i zglobova, groznice od rane i čira na želudcu. Budući je Kathreinerova kava vrlo jeftina, to je i najsiromašnijim moguće, da si pripravе ovaj napitak protiv groznice; izmučeniji pako nalaze u njoj naknadu za po zdravlje štetnu bobovu kavu, te im je ujedno pružena prilika, da se za bolesti nauče na Kathreinerovu kavu, pa da ju i tada kada su zdravi piju čista ili pomješanu sa bobovom kavom, što je od osobito ugodnog okusa.

Klesarska radionica.

Podpisani časti se javiti p. n. občinstvu, da je u Voloskom — Cernikovica — otvorio

novu klesarsku radionicu.

Isti preuzima naručbe svih u klesarsku struku zasjecajućih radnja iz svakovrstnog kamena i mramora, te obavlja iste na zahtjev po nacrtu točno i sjegurno; izradjuje takodjer na zahtjev crkvene stvari: žrtvenike, spomenike itd. Naručbe obavlja uz najniže cene brzo i točno, te se preporuča p. n. občinstvu za mnogobrojne naručbe.

Volosko, 26. julija 1897.

Frane Ferlan
Volosko-Cernikovica.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda
za trgovino i obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vred. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½	30-dnevni odkaz	2½
8- „	2½	3-mesečni „	2½
30- „	3½	6- „ „	2½

Za plama, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v kropost z dnem 24. junija, 28. junija in odnosno 20. avgusta t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vred. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.
vkase vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na lamšovne listine pogoji po dogovoru. Kredi na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.
Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

prejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.
Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Nudja se pošiljke pet kilograma po pošti: **kava, ulično ulje** najbolje vrsti i svakojaka kolonijalna roba. Prodaja se takodjer na debelo. **Kava** od 1 for. do for. 1.80.

Giovanni Battistella
1 **Trst.**

Na prodaju
6
grede i dužice.

Podpisani javlja ovim sl. občinstvu, osobito graditeljem i bačvarom, da ima na prodaju:

1) **1000 komada gredah**
svake debljine i duljine uz veoma nizke ciene. Grede jesu jelove i smrikove

2) **Dužica za bačvare**
smrikovih i jelovih svake vrsti.

Naručbe prima ustmene i pismene
Anton Medvedić
trgovac lesom
Klana (Istra).

Dobro vino.

Lanjske godine kad je bio prvi tečaj za konobare i vinogradare pri c. kr. kemično-gospodarstvenoj pokusnoj postaji u Spljetu, uhvatio sam zgodu, da mu prisustvujem željom, da upoznam raznovrstna vina, i da ih znadem analizirati, i čista u trgovinu turiti, te time koristiti trgovcu a osobito dalmatinskom vinogradaru.

Dakle tko želi nabaviti dobrog vina neka se obrati pouzdano na

Stjepana Dulčića
Brusje na Hvaru (Dalmacija).

Njegova svetost papa Leon XIII. poručio je po svojem liečniku prof. dru. Lapponiju ljekarniku Piccoliju u Ljubljani najsrdačniju zahvalu za Nj. Svetosti odposlatu

tinkturu za želudac.

Spomenuti liečnik, kako i mnogo drugih odličnih profesora medicine iztražili su Piccolijevu tinkturu za želudac, te ju preporučuju kao izvrstno sredstvo za kriepčanje želudca, pomoćuje tek ter pospješuje probavu i čišćenje. Ciena: 1 bočica 10 kr., 12 bočica sa zavitkom 1 for. 36 nč.; pošiljka po pošti od 6 bočica 6 for. 26 nvč.

Najviše priznanje

ljekarniku Piccoliju u Ljubljani kao prirodiocu kapljicah za zube, koje je za zadovoljnim uspjehom Njez. c. i kr. visost prejasna gospodja priestolonasliednica udova nadvojvodkinja

STEFANIJA

svoliła opetovan, uporabiti. — Ciena 1 bočici 20 nvč. 12 bočica 1 for. 50 nvč.

Ljekarna Piccoli
„pri angjelu“
Ljubljana, Dunajska cesta

Pošiljke se šilju prama poštanskom pouzeću.

Prave brnske suknene tvari

Jedan cesper 3·10 m. dug, dostatan za mužko odjelo stoji samo	for. 3·10 iz dobre	barve
	„ 4·10 iz dobre	
	„ 4·50 iz dobre	
	„ 6·— iz bolje	svieje
	„ 7·75 iz fine	vune
	„ 9·— iz najfinije	
	„ 10·50 iz još finije	

Jedan cesper za crno salonske odiele, for. 10. Tvari za gornje kapute, Beden, Peruvienne, Deskings. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviote itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna Kiesel-Amhof u Brnu

Uzorci badava i franco. Pošiljka vjerno uzorka.

Pozor! P. n. občinstvo upozoruje se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno narudi nego li ene, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Tko pije **Kathreiner-** Kneippovu sladovu kavu?

Svaki tko ljubi točnu kavu a prištedit hoće i zdravlje sačuvat.

Sve strojeve za poljodjeljstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

PREŠE ZA GROŽDJE, DIFERENCIALNI SUSTAV.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove mojo štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd.

tvori u najboljem proizvodu

IG. HELLER, BEC

II/2 PRATERSTRASSE 49 — Cienike i sviedočbe gratis! — Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafacija!

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarij i po inozemstvu

ALOJZIJ MOZETIĆ

TRST — Piazza dei Negozianti br. 1. — TRST

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj te inozemstvu, posreduje putovanja u Aziju, Afriku, Ameriku i Australiju, te po cieloj Evropi, zastupa najbolja parobrodarska družtva, posreduje kod osjeguranja proti nezgodama uz bezplatnu poduku toliko pismenu kao ustmenu u svim mogućim putnim prigodama; jamči najniže ciene i najbolju poslužbu.

Tiskarna Gutenberg

dijalka ces. kralj. universitetne tiskarne „Styria“
13 Sackstrasse — **GRADEC** — Sackstrasse 13
TOVARNA ZA OBRTNE IN CONTO-KNJIGE
sistem „Patent Workmann Chicago“
Razširni zavod — Knjigovezstvo.
priporočuje se za prijazne naročbe se zatrdilom primernih cen in točne postrežbe.

Izdelovanje vsakovrstnih tiskovin kakor: časnikov, roketvorov v vsakem obsežju, brošur, plakatov cenikov, računov, memorandov, okrožnic, papirja za liste in zavitkev z napisom, naslovnih listkov jedilnih list, pavahi itd. itd. — Bogata zaloga glavnih-, Conto-Corrent-knjig, Saldi-Conti, Faktura Debitoren, Creditoren, Cassa-knjig, Strazza, Memoriale, Journalov, Prima-nota, odpravnih, mezdnih časo-zapadlih in knjig za kopiranje, kakor tudi vseh pomožnih knjig, potem razrirnega (črtanega papirja, Conto-Corrent, svilenega papirja za kopiranje, listov iz kavčeka za kopiranje skledic iz cinka za kopiranje itd.

Za naročbe in nadaljnja pojasnila obrniti se je do glavnega zastopnika

Trst, Via delle Acque 5 — ARNOLDO COEN — Via delle Acque 5 Trst

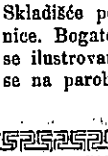

Skladišče pokućstva

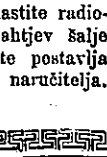

tvrdke Aleksandra Levi Minzi

Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladište pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladište zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

Odgovorni u[redn]ik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolenc u Trstu

Broj 48. U Trstu 2. decembra 1897. Godina XXVIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po obično cieniku ili po dogovoru. Listo tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Neobljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 2 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za po' godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Sjetite se
Družbe sv. Cirila i Metoda
— za Istru! —

Grozni prizori.

(Carevinsko vieće).

U par prošlih brojeva opisali smo u kratko dogodjaje posliednjih tjedana u carevinskom vieću pod naslovom „*Bitke*". Zadnjih osam dana dogodilo se je takovih stvari, da nam se nečini rieč „bitka" zgodnom, da jih označimo. Imali bi čim napuniti ne jedan, nego više brojeva našega lista Zabilježiti ćemo samo glavno u pojedinih crticah, a pod skupnim naslovom „*Grozni prizori*".

* * *

Ugrabljenje predsjednikovoga zvonca.

Češki zastupnik *Dr. Dyck* postavio je dne 24. novembra predlog, usljed kojega se je imalo *podjedno* glasovati, da se sve molbe, posve jednake, od rieči do rieči, uvrste u stenografički zapisnik. To nebijaše pravo Niemcem obstrukcionistom, te se ih je više oglasilo za rieč. Medju njimi i poznati prajzovac *Šenerer*. Predsjednik *Abrahamović* ga je pitao, da li želi govoriti k glasovanju o tom predlogu *Dra Dycka*, a kad mu *Šenerer* na to nije glasno odgovorio, izjavio je, da mu nemože dati rieči, i dao ju je jednomu drugomu Niemcu obstrukcionisti. Na to je počela ljevica bučiti. *Šenerer* zapustio je svoje mjesto, debeo kako je, koracao je prema predsjedničtvu i postavio se pred samoga predsjednika. Tu je opet vičuć zahtjevao za rieč i mahao žestoko, a kad mu je predsjednik rekao, da je već rieč dao drugomu, ugrabio je Šenerer predsjedniku zvonac, okretao s njim i vikao nješto prema zastupnikom. Poljski zastupnik *Potoček* uzeo mu je zvonac i postavio ga gdje mu je mjesto.

* * *

Tučnjava medju zastupnici.

Predsjednik je na to pretrgao sjednicu. Pred predsjedničtvo postavili su se neki *Šenererovi* drugovi, a usljed toga i neki poljski i češki zastupnici. Kad je predsjednik opet došao, i imao u ruci jedne drugo zvonce, pograbio mu ga je, iz ruke, zastupnik *Wolf*, govorio i klicao predsjedniku: *imate li još jedno treće zvonce?* Predsjednik morao je po drugi put pretrgati sjednicu, pri čem je molio rednika i bilježnike, da odprave od predsjedničtva spomenute zastupnike i pošalju na njihova mjesta. Rednik *Dr. Lang* pozvao jih je da se odalje al se drugovi *Šenererovi* nisu dali, pače su se najžešće usprotivili. Njeki članovi desnice došli su rediku na pomoć proti drugovom Šenererovim, članovi ljevice ovim teje nastala prava tučnjava izmedju zastupnika, i to baš na prostorijah predsjedničtva. U toj tučnjavi je medju ostalimi, jedan njemački zastupnik, i to profesor na visokih školah, izvadio iz žepa nožić i prietio s njim; dočim je zastupnik Šenerer dignuo dvie ministarske stolice jednu za drugom, da je baci na slavenske zastupnike.

* * *

Lex Falkenhayn.

Poslje raznih nečuvenih dogodjaja pr vanjih dana, i osobito poslje groznih prizora u sjednici dne 24. novembra, kad se je predsjedniku po dva put zvonce uzelo, i kad se ga na njegovom mjestu nije slobodno pustilo, te kad su se zastupnici medju sobom tukli, moralo se misliti na način, kako da se stane na put nekolicini zastupnika, da i nadalje slično nečine i da se omogući rad u carevinskom vieću.

Članovi komisije parlamentarne većine su sporazumno sastavili predlog, po kojem može predsjednik na tri dana a zastupnička kuća na 30 dana izključiti iz sjednice one zastupnike, koji bi htjeli silom prečiti parlamentarni rad i po kojem bi izključeni zastupnici izgubili za vrieme izključenja dnevnice. Za slučaj, da izključeni zastupnik nebi htjeo iz parlamenta izaći, dati će vlada potrebitu silu, da se izključenje izvrši. To nije ništa nova u parlamentih drugih evropejskih država, novo je samo to, da su se oporbeni zastupnici austrijskoga parlamenta i sili silom protivili, kako ćemo dalje viditi.

Da postavi ovaj predlog bio je odlučen bivši ministar poljodjelstva grof *Falkenhayn*, pak su ga s toga prozvali Niemci „*Lex Falkenhayn*", što bi mi rekli Falkenhaynov zakon.

Čim je predsjednik *Abrahamović* dne 25. novembra otvorio sjednicu, nastala je velika buka i galana najviše proti njemu, tako, da je morao dignuti sjednicu. Kad ju je opet otvorio mogao je dati rieč zastupniku grofu *Falkenhaynu*, koji se je dao na čitanje ročenoga predloga. Zastupnici većine su se sakupili oko njega, a i oni manjine turali se čini bliže, da ga bolje čuju. Čim su čuli, da se predlog ima primiti bez razprave, a to je nuždа, da se uzmogne napried, digli su groznu buku i psovali najružnije na predlagatelja. Ipak je mogao Falkenhayn dopročitati predlog, te ga poslati predsjedniku, koji je predlog dao odmah na glasovanje, i proglasio uza svu viku i buku primljenim. Točno uztvrditi, koji je zanj glasovao, a koji nije, se nemože, pošto je većina zastupnika stojala na noguh. Svakako većina, natjerana silom dogodjaja, bila je odlučila zanj glasovati, i glasovala je.

Na to su se razni oporbenjaci oglasili za rieč, al do rieči nisu mogli doći, jer su bili zapriečeni halabukom svojih drugova.

U toj sjednici nebijaše već nit govora, da se što razpravlja.

* * *

Navala na predsjedničtvo.

Sjednica dne 26. novembra bila je po dogodjajih u njoj najgroznija, što je ikad u ikojem parlamentu bilo. Već sam početak bio je grozan. Pošto je kuća bila puna zastupnika, i pošto su došli ministri u punom broju, došao je i predsjednik sa drugim podpredsjednikom pak i prvi. Čim se je predsjednik prikazao, bio je pozdravljen najodurnijimi psovkami. Razni socialni demokratski zastupnici skočili su u tren oka preko stolica ministarskih i onih izvjestitelja k presjedničtvu. Neki su mu pograbili spise i porazbacali jih, drugi su položili ruke i na samoga predsjednika, i drugoga podpredsjednika i turali jih s njihovih mjesta. Tako i prvoga podpredsjednika, koj je u to došao. Njim su došli na pomoć neki zastupnici većine, te tjerali i lupali po onih njekih buntovničkih zastupnicih. Predsjednik bio je prisiljen pretrgnuti sjednicu. Bježao je on ujedno sa podpredsjednici, dočim su ministri već prije pobjegli bili. Oni socijalno demokratički zastupnici zauzeli su predsjedničtvo. Jedan je čak i zvonio i nekakov govor držao, što se je pak samo vidilo na ustih, dočim se u balabuci nije čulo što govori.

* * *

Redari u dvorani zastupničke kuće.

Sva nagovaranja, da socialni demokrati zapuste prostorije predsjedničtva nisu ništa koristila. Koliko se jih je jače molilo, toliko su bili tvrdji. Na jednom opazi se, kako s desne strane ulaze redari sa dva zapovjednika. Šestdeset jih je na broju. Do sad nikad nisu bili nit u prostorijah parlamenta, danas eto jih u samoj dvorani, da vrše svoju službu proti nekim izabranikom puka. Obkružili su predsjedničtvo i ministarske stolice. Okolo odnosnih prostorija napravili su kordon. Redarstveni častnici molili su one zastupnike, da zapuste prostorije predsjedničtva, al sve uzalud. Oni su njim se samo smijali. Na to došli su redari. Ni tad nisu se dali. Vući, nesti skoro, su jih morali. Njeki su se i šakami borili sa redari, drugi, šegavji, držali su ruke na križ. Bili su izvučeni iz dvorane, u koju su se pak skoro vratili. Na predsjedničke prostorije nisu već mogli. U dvorani nastala je dakako buka. Svi ikoliko razboriti zgražali su se, do česa je moralo doći. Galerije su digle groznu buku; sveza izmed njih i zastupnika ljevice bila je vidljiva. Pozdravljali su se, mahali rubci, klicali. Predsjedničtvo dalo je drugu galeriju izprazniti.

* * *

Prvi izključeni i silom odvedeni zastupnik — Wolf.

Okolo 12. ure zasjedala je parlamentarna komisija. O 12. i pol došli su ministri i predsjednik, dočim je ono 60 redara još uvjek kordon činilo. Predsjednik bio je pozdravljen najružnijimi psovkami. Bučilo se i lupalo po pultih, i klicalo: „Van s policijom!" Predsjednik izjavlja, da je pripravan odstraniti policiju, al nek mu se zada rieč, da će sve mirno proći. Ne koristi. Lupa se i više i dalje. Zastupnik Wolf žvižda žviždalicom koliko mu sapa daje. Predsjednik ga poziva na red, prvi, drugi put. Nekoristi. Izključuje ga na tri dana. Poziva ga, da izadje; on na dalje žvižda; poziva ga rednik, on se nanj neobazire. Predsjednik pretrgava sjednicu, dok se odstrani Wolfa. Odstranjuju ga redari.

* * *

Redari izlaze iz dvorane — drugi zastupnik izključen.

Nješto prije 2. ure dolazi predsjednik i opet, i opet je primljen psovkami i sa „Abzug". On veli: ne, poziva redare, da izadju, što oni i čine, i dodaje, da postavlja svoju osobu na razpolaganje zastupnikom. Najviše vredja i psuje socialni demokrat Dašinski, a lupa po svojem pultu neprestano Šenerer. Obojica zove predsjednik prvi put na red, Dašinskoga i drugi put. Pošto ni to nekoristi, izključuje ga za tri sjednice. Neće da izlazi, predsjednik pretrgava sjednicu, redari odaljuju iz dvorane Dašinskoga.

* * *

Treći zastupnik izključen — Šenerer.

Medju Šenererom i njegovim učenikom Wolfom vlada već neko doba jal. Učenik je nadmašio svoga učitelja, pak mu ovaj, starac, to zavidja. Čim je vidio da je izključen Wolf, zavidio mu je tu slavu, pak je počeo lupati s nekakvim komadom, valjda željeznim, po svojem pultu. Pult je i drugi dan kazao, kakov je divjak morao biti kod njega. Tvrdi ljes sav je razlupan, pokrivala niti neima.

Šenerer je lupao i lupao, i jedva čekao da bude izključen. I bio je. I pošto nije ipak htjeo sam izaći, jer bi slava bila manja, čekao je dok su redari po njega došli. Njeki, i jedan talijanski zastupnik, prijazno su ga pozdravljali, a on, vičuć kao lud ili pijan i „komandirajuć" redarom, koji su ga vodili, koracao van.

* * *

Izključen i odveden četvrti zastupnik, pak njih 4, i konačno još 5.

Po tri put još bili su izključeni zastupnici, jedan, pak četiri, pak pet skupa. Uvjek jednaki ili slični prizori, lupanje, psovke, uvriede, nečuvene; uvjek isti postupak. Ni jedan se nije sam dao, sve su morali vući ili turati redari. I predsjedatelj se je promjenio. Nastupio je Dr. Kramař, dao je rieč njemačkomu veleposjedniku iz Štajerske grofu Stürghku, al ovaj nije mogao do rieči; prečili su ga njegovi drugovi u opoziciji.

* * *

Konac najgroznije sjednice.

Kad je prvi podpredsjednik izključio posliednjih pet, izjavio je, da je nemoguće razpravljati, te da zaključuje sjednicu, i da će buduću oglasiti pismeno. Kod prizora, kakve se je doživilo u toj sjednici nije čudo, da su svi zastupnici bili do skrajnosti razdraženi. A da je razdraženost i izvan parlamenta to jača postala, za to su se brinule skoro sve novine, izlazeće u Beču, kao i u obće njemačke. Strastno i pristrano prikazivale su stvar tako, da su proslavljale postupak opozicionalaca, i bacale svu krivjnu na ministra-predsjednika grofa Badeni-a, na predsjedatelje sabornice, i na vičnu. Što se jako riedko dogadja u Beču, bile su neke na njekih mjestih i zaplienjene. Tako su lagale, klevetale, — proslavljale revoluciju i anarhizam u parlamentu.

* * *

Revolti pridružuju se i antisemiti.

Sljedeću sjednicu ureklo je predsjedničtvo pismeno za sliedeći dan, 27. nov.

Čim se je prikazao predsjednik, nastala je takova buka, da nije mogao progovoriti nit rieči. U prvanjih sjednicah bučili su Šenererijanci, socijalni demokrati, njeki njemački nacionalci i njeki ljevičari. U ovoj sjednici bučili su svi njemački nacionalci, svi ljevičari raznih imena, i pridružili njim se antisemiti ili kršćanski socijalisti, kojim je glava bečki načelnik dr. Lueger. Svi ti preuzeli su dne 27. novembra ulogu socijalnih demokrata i Šenererovaca prvih dana. Njeki su potezali pokrivala pulta, kao da su izvan sebe, medju timi i dr. Menger, već star odvokat; drugi su lupali koliko su mogli; mnogi su žviždalicami žviždali. Upravo paklenska buka. Predsjednik, sa dvimi podpredsjednici sjedio je mirno na svojem mjestu, nit se miče nit što komu kaže. Ustajajuć se poslie nekoliko minuta, da otide, opazi, da lete prema njemu sa raznih strana klupci papira. Prema njemu leti i crnilnik, on to vidi, i umakne glavom, tako da ga nepogodi. Opaziv to, ustane, kao da će reći: evo me, bacajte, ubijte me makar. I osta još koji minut, pa kad vidi, da se nemože ništa razpravljati, oće zajedno sa podpredsjednici,

* * *

Wolf se ušuljava u parlament.

„Wolf je opet ovdje!" čuje se na jednom glas. Prem izključen, prem nesmie niti u zgradu parlamenta, on je eto u sabornici. Dolazi s ogrtačem, cilindrom na glavi, batinom u ruci, i ne sjede se na svoje mjesto, nego medju ljevičare. Njeki se okupe oko njega. On njim nješto pripovjeda. Lueger mu dovikuje: Vi ste nam svojim dolazkom sve pokvarili! Ljevičari i nacionalci utišaju, i većina jih malo po malo izadje. Glasoviti Lecher, koj je ono čitao 12 ura, i bacio crnilnik proti predsjedniku, poziva galeriju da kliče, al ostaje dugim nosom. Redari dolaze, da Wolfa odvedu. Redarstveni častnik ga moli s liepa, da izadje, on nesluša, već se čvrsto sjede i prihvati. Redari ga hvataju, al se on brani; oni ga nose, a on jih slobodnom rukom lupa. Zatvore ga u jednu dvoranu, pak vode u sudbene uze, jer se je protivio redarom.

* * *

Uzmak.

Zasjedala je parlamentarna komisija. U njoj bio je i ministar predsjednik, i tu, kako se veli, izjavio, da je mislio, da će nastati mir kad se najveće vikače odstrani, sad vidi, da to nije, pak izjavlja, u ime ministarskoga vieća, da vlada nije već voljna dati sile za dalnje odstranjivaje zastupnika. Prvi podpredsjednik dr. Kramař dolazi u sabornicu, izjavlja sjednicu zaklju-

čenom i najavlja, da će drugu oglasiti pismeno.

* * *

Sliedeći dan, nedjelju 28., po podne oglasilo se je službeno najprije, da je carovinsko vieće odročeno, a kasnije, da je Njegovo Veličanstvo primilo ostavku Badenija i povjerilo sastav ministarstva barunu Gautschu. O tom možda koju više drugi put.

Dopisi.

Iz Buzeta pišu nam 29[11. t. g. Do pustite da u kratko obaviestim čitatelje „*Naše sloge*“ o veselici, što ju je upriličio odbor „*Hrv. Čitaonice*“ u Sv. Ivanu kod Buzeta dne 21. studenoga. Dan je bio krasan. Već od rana lepršala je naša trobojnica na orahu pred kućom rodoljuba *Petra Flego*, u čigovoj dvorani obdržavala se zabava, te pozivljaše narod, da dodje na večer, da se ugodno pozabavi, a ujedno štogod koristna čuje i nauči. I zbilja, na večer se sakupi množtvo svieta iz bliza i daleka; čak iz Skopa bio je veleposjednik i oduševljeni narodnjak g. *Živic* sa svojom gdjicom kćerkom. Rodoljubno sveđenstvo bilo brojno zastupano, a počastio nas takodjer i veleuč. g. *Dr. M. Trinajstić* i bivši predsjednik čitaonice, veleč. g. *Albin Klun* iz Hrušice. Prostrana dvorana bila je krasno urešena, osobito pozornica, na čemu liepa hvala gospodjici *Marijici Flego* i drugim Svetoivančanom, koji su se trudili više dana za nakit dvorane. U sedam sati digne se zastor i predsjed. čitaonice g. *Perojević* stane pjesničkim riečima i oduševljeno govoriti o „slogi“. Narod ga slušaše pomnjivo, da mu nijedna ne izbjegne od liepih misli, što ih je izrekao. Pošto svrši, stane cilik tamburica, onda pjevanje, pa opet tamburanje. Pjevači, ponajviše seljaci iz okolice, odpjevali su veoma skladno obje pjesme, a „*Planula zora*“, morali su opetovati po dva puta.

Veoma liepo je izpala šaloigra: „*Tko će biti hajduk*“. Osobito se odlikovaše gg. *Janko Gregorec* i *Ivan Klarić*, koji su za prvi put predstavljali. Poslje igre zaèeo ples. Prvi se je licitirao, te se dobilo zanj do preko 5 for.; mejdan odnesoše Svetoivančani. Ples se nastavi, a liepo se družtvo uputi u bližnju gostionu, da se na sastanku pogovore i malo vremena pjevanjem potrate. Tajnik Čitaonice pozdravi gg. gostove, na čem se liepim riečima zahvalio veleuč. gosp. *Dr. M. Trinajstić*. — I liepim dohodkom se možemo poliva-liti, što će se u plemenitu svrhu uporabiti. Doposlaše veleuč. g. *Dr. Dinko Vitezić* for. 2, veleč. gg. Andrija *Mikša*, Ante *Kalac*, i Albin *Klun* svaki po 1 for. Srdačna im hvala i Bog im platio! Ne mogu, a da ovim putem ne preporučim našoj *čitaonici* i svim drugim našim rodoljubom nek se sve češće „*prenašaju*“ u narod.

— —

Klana 30. novembra 1897. *Oprostni sastanak u Klani.*

„Oj dični mužu! srotnog danka eto
Koj tisuć naših čuvstva Ti odkriva
Al' ponajdraže još'te čuvstvo sveto:
Da vidimo Te medju nami živa.“

(Konac.)

Sakupiv se svi u prije spomenutoj gostioni nješto malo iza 12 sata, pošli smo u povorci dignuti g. svečara i njegovu mi-lostivu gospodju. U povorci dopratismo je u gostionu, gdjeno odmah posjednemo za stolove. Bilo nas ukupno 24.

U onako krasnom družtvu uz dobro zaklonište, pa neka vami bura i staro drma sleme, i stari drma dub, ti za to ne haješ. I niesi li riečit, razveže ti se jezik sam po sebi.

Prvu zdravicu izreče svečaru g. *Božo Dubrović*, nadučitelj u imenu učiteljskoga družtva kotara Volosko, sa stanovišta pedagogičkoga. Svečar duboko tronut i dinnut do suza, nije mogao da se na toj zdravici zahvali, no jedva što izreče par rieči bio je prisiljen umoliti tu prisutnoga najstarijega svoga učenika g. *Frana Simčića*, pravnika da se u njegovo ime zahvali. Isti svom pripravnošću tu čast primi i liepom se riečju zahvali, nadovezav svečaru krasnu nazdravicu, kao svomu vrlomu i dobromu učitelju. Zatim se digne g. *Kaš. Jelušić*, obć. glavar i liepu mu napije zdravicu, kao dobromu prijatelju i vrlomu rodoljubu, a *Ante Iskra*, učitelj zahvali mu se kao svomu najvećemu dobročinitelju i nazdravi mu kao svomu učitelju. Gosp. *Bunc* nazdravi gospodji svečarevoj. Nazdravljalo se na dalje: domovini, prvakom gg *Laginji* i *Spinčiću*, g. glavaru, krasnom spolu i. t. d. Na pojedine se nazdravice svečar liepo zahvaljivao, a ujedno i odzdravljao. Pjevalo se rodoljubne pjesme i tako se u bratimskoj ljubavi pozabavismo do u tamnu noć. Na uspomenu toga dana medju sakupljenimi liepa se svotica sakupila i za našu družbu „*sv. Ćirila in Metoda*“. Dan to bio radosti, jer riedak, al ujedno i žalosti, budući pri rastanku mnoga se suza zasjala u oku. Dionikom ostati će dugo u pameti, o ta bratska ljubav mnoga!

Preostaje mi još nješto, čemu mi se široko polje, širok put otvara. Polje zaraslo šarnim cviećem, put ne zarasao trnjem i pelinom no miomirismim smiljem i koviljem. Milovidno i mlodahno to cviećе brižno je gojeno,, zalievano, okapano; čuvano od mraza, žege, tuče i bure. Samo mi se namiće, da ga uberem i složim u liep rukovet. Odnosno namiće mi se peru, da štovanim čitateljem predočim rad na polju pučke prosvjete umirovljenoga nadučitelja g. *Lvsnika*. Kad bih htjeo, da potanko ocrtam, ono što je on učinio službujući u Klani, predugo bi me zavelo, pa taj si zadatak nisam niti postavio.

Ni danas nije u Istri naroda hrvatskoga narodni život obezhrabljen, radostan i prepleten ružicami; ni danas nije prosvjeta prodrla u sve kolibice njegove (a to nam sviedoči kruti statistički broj djece koja ne uživaju pouke, sedamnaest tisuća), al kud i kamo bijaše to stanje crnje, i žalostnije one godine, kad je on došao u Klanu. To je bilo god. 1866. Škole u našem kotaru moglo se prebrojiti na prste jedne ruke, a školskim zgradam nije bilo ni traga. Tekar nazad 10-15 godina stala se širom Istre ustrajati hrvatske pučke škole i dizati udobnije i svrsi shodnije školske zgrade. U najnovije doba i pastojanjem plemenite naše družbe „*sv. Ćirila i Metoda*.

Od njegova dolazka u Klanu do danas protekla je puna 31 godina. Uspješno raditi toliko godina na trnjem i kamenjem posutom polju, toliko godina kršiti i ravnati narodu puteve do prosvjete, to je posao velik i ogroman. Nije to pusta fraza, nije to njemu u hvalu rečeno, jer tuj djela govore, a gdje ona govore, tuj hvali mjesta nije. Glas je to puka klanjskoga, a o bok mu pohvale, priznanja i razne nagrade. Nu nije on samo s velikom požrtvovnošću, sbiljskom voljom i trudom radio u mukotrpnom svojem zvanju, no svim zanosom i marljivošću oba vijao i ine poslove. Više puta pop tao sam se: „Bože dragi, gdje on smogne i vremena i uztrajnosti, da može obavljati toliko poslova? Ipak bijaše tomu tako. Jest, bacimo li pogled kud hoćemo na njegov rad i trud, bilo u školi, bilo u crkvi kao orguljaša: na njegov trud i rad kao c. k. pošte meštra; na njegov trud i rad kao občinskog blagajn ka-pisara; na rad njegov kao c. k. sud. povjerenika i napokon kao radnika u školskom vrtu i u kotarskom voćnjaku, pati nehotice ti se gornje pitanje nametne. Sve mu se te službe povjerilo, jer se znalo komu se je povjerava.

A što da rečemo o njemu kao rodoljubu? Sin bratskoga nam slovenskoga naroda svim je žarom zamilovao hrvatski narod i hrvatske svoje drugove i prijatelje, medju kojima je živio. Kao rodoljub u svakom je družtvu bio uvažen, ljubljen i osobito cienjen.

Je li učiteljstvo častno i liepo učinilo kad se je onako od njega oprostilo? Tomu ne treba dokazivanja.

Gospodo i braćo učitelji! Eto od nas se odielio učitelj, ne samo naistariji po godinama života i službe, no učitelj, komu bez zamjere budi rečeno, medju nama težke da premca nadjemo. Vriedno je da mu s pjesnikom kliknemo:

„Hvala bit' će trudu
Do zadnjih svieta ljet,
Da niši baš za ludu
Na ovaj došò svieт“.

Čujte što mi on svojedobno pisao: „Od 1. o. m. sam umirovljen, što ti je već možda znano. U teku budućeg đednа ostaviti ću Klanu *mirnom savješću*, jer učinio sam svoju *dužnost*“.

On nam budi uzorom, u njega se ugledajmo. Budimo na diku i ponos učiteljskomu stališu, a na korist mile nam domovine i naroda. Jakove! Na koncu konca drugo ne mogu Ti željeti nego, Bog nam podao snage i vrline, da i nama rad bude priznan i blago-lovljen, kao što je Tvoj. U gnjezdašcu novom, koga si saviti kaniš daleko od otačbine, od domovine, dá, tamo daleko, čak u drugom carstvu (Bavarskoj) budi zdrav, veseo i zadovoljan; tielo i duh Tvoj našao odmora. Tvoje obilate suze prolivene na grobovih Tvoje mile dječice, nek se pretvore u potok suza radostnica u zagrljaju Tvoje mile jedinice! To su srdačne želje Tvoga iskrenoga prijatelja, Tvoga najbližega po zvanju druga Boža.

Franina i Jurina

Jur.: Zašto je bia ono prognan pop Vrbka?

Fr.: A zato, jer nam je dopušta, da falimo Boga u našem jeziku

Jur.: Ma ter to ni grih!

Fr.: E, kako se komu čini.

Jur.: Pur niki popi u puljskoj biskupiji su stoputa guri od Vrbke, komu nisu mogli naći ni dlake u jaju.

Fr.: Ja, ter znamo svi da, kako ono? da gustibus. —

Jur.: Viš vraga: one pope, ča paste, da molimo Boga po našu, one proganjaju, a onim, ki broje zvizde u ponoći na špekuli puljskoj, one ki gredu na kavalarice, one za kim dica itd. itd. svim ovim se niš nedogodi!

Fr.: Ala si šegav: neka naši popi drže s Talijani pa ća moć svašta činiti vani i va crikvi.

Različite viesti.

Pozivljemo sve naše dosadašnje predplatnike i sve prijatelje hrvatske stvari u Istri, da se čim prije na naš list za god. 1898. predplatiti izvole.

† **Pop Ivan Brusić.** Iz Krka pišu nam, da je tamo preminuo nakon podulje bolesti providjen sv. Otajstvi konzistorijalni kancelista veleč. g. pop Ivan Brusić. Pokojnik rodio se u drevnom Vrbniku dne 9 septembra 1832. a umro u Krku dne 15. oktobra 1897. svršiv 40 godina službe. Bio je uzoran svećenik i značajan rodoljub. U svojoj skromnosti nije se nikada izticao ali je za to iskreno čuto, snovao i radio sve, što je mogao za duševno i tjelesno dobro našega puka. Svevišnji udielio vječni pokoj njegovoj plemenitoj dušil!

Premještenje. Veleč. g. Josip Vrbka, dosadašnji duh. pomoćnik u Tinjanu, premješten bijaše kano župe-upravitelj iz Tinjana u Račice, dekanat Buzet.

Pad ministarstva Badenija-a. Pod ovim naslovom napisali smo članak za današnji broj, al ga moradosmo izpustiti pošto nam je danas stiglo iz Beča odviše gradiva. Za danas dakle javljamo samo toliko, da ju odstupio grof Badeni sa čitavim ministarstvom i da je sastavio novo *činovničko* ministarstvo barun *Gautsch* bivši minister bogoštovja i nastave u odstupivšem ministarstvu.

Novo ministarstvo. Čim je Njeg. Veličanstvo prihvatilo ostavku ministarstva Badenijeva, povjerilo je sastav novoga ministarstva barunu Gautschu, bivšem ministru nastave i bogoštovja u netom odstupivšem ministarstvu. Baron Gautsch preuzeo je težku ulogu, da sastavi novo ministarstvo. U sadašnjih razstrovanih odnošajih u carevinskom vieću nije se mogao ostaniti na nijednu stranku, iz koje da uzme drugove za novo ministarstvo. Radi toga posegnuo je za razaimi činovci razних ministarstva. On je sastavio takozvano činovničko ministarstvo, koje bi imalo da rieši najvažnija pitanja, koja se nalaze na dnevnom redu carevinskoga vieća.

Novo ministarstvo nije dakle parlamentarno, ili uzeto iz parlamenta, te kao takovo nepripada ni jednoj stranci. Nu jer nepripada nijednoj stranci nastaje pitanje, hoće li ono imati za sebe koju stranku ili većinu carevinskoga vieća. Skoro svi ministri jesu po rodu i čuvstvu Niemci, pa premda činovnici, oni će uviek biti više skloni Niemcem nego li Slavenom. Neima dakle dvojbe o tom, da takovo ministarstvo nebi moglo podupirati slavenski zastupnici car. vieća ako nebi prije zadobili najčvršće jamstvo, da će nova vlada posve nepristrano i pravedno vladati. U ostalom može se već unaprieđ sa stalnošću uztvrditi, da novo ministarstvo neće biti duga vieka. Ono će nastojati, da rieši najvažnije viseće pitanje t. j. da se pribvati u carevinskom vieću privremena nagodba sa Ugarskom i još koješta manje važna, pak će dati mjesto novomu ministarstvu, koje će poteći iz sadašnje ili budućе većine carevinskoga vieća.

Carevinsko vieće biti će za koji dan sazvano, da sasluša program novoga ministarsta i da nastavi svoj rad. Sadašnje predsjedničtvo imalo bi ostati i nadalje na svom mjesto premda se tomu Niemci zubi i nokti protive. Opozvan će biti po svoj prilici takozvani zakon Falkenhaynov, koji je toliko razdražio Niemce.

Glasovi o umirovljenju c. kr. namjestnika g. viteza Rinaldinija. Mjestni talijanski listovi donieli su jučer na večer brzojavnu viest o premještenju i umirovljenju nekojih c. kr. namjestnika, zemaljskih predsjednika itd. Medju timi spomenuli su i umirovljenje c. kr. namjestnika u Trstu. Istu viest donaša danas i poluslužbeni „Il Mattino“ bez ikakva tumača. Bilježeć ove glasove, kažemo samo to: bit će gaće, ali kad će?

Mikulašova večer. Odbor našega „*Sokola*“ priredjuje dne 4. decembra u dvorani *Maly* svojim članovom i prijateljem običnu Mikulašovu večer.

Sjednica političkoga družtva „Edinost“. Predsjedničtvo političkoga družtva „Edinost“ sazivlje u subotu večer u obični sat odborsku sjednicu.

Dieca učitelj. Iz Nerezina pišu nam, da su i tamo sretna školska djeca kano i ona u Velomjelu. Tamo da podučaje naime neki dečko od 18 godina (E. B.) školsku djecu u jutro i poslie podne. Toliko do znanja g. nadzorniku i g. predsjedniku kot. školskoga vieća. (Zar mislite Vi, da ima g. učitelj svoja pluća za školsku djecu? Op. slag.)

Sl. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu do znanja. Pod tim naslovom pišu nam iz Matulja koliko sliedi. Sa raznih strana svieta dolaze na ovdašnju poštu pisma, koja šalju naši rodjaci i prijatelji svojim milim i dragim iz daleka svieta. Dolaze amo pisma iz raznih gradova Amerike i Afrike, ali se s nekojih gube poštanske marke. Jednomu našemu prijatelju dogodilo se to opetovno na pismu, što mu je došlo iz Afrike. U ime njegovo pošao sam na poštu, ter tuj uljudno zapitao jednog mladog gospodičića kako to, da dolaze pisma iz Afrike bez poštanskih maraka — premda bijahu frankirana. Mladi gospodin — mjesto da mi je istotako uljudno odgovorio, što je znao i mogao, nagrdio me kao da smo zajedno negdje izpod Učke koze pasli. Nebi li sl. ravnateljstvo poslalo tomu gospodičiću kratak napuтak kako da u buduće sa strankami obći?

Prijatelji Karla Martinolicha. Da je zloglasni Carletto imao dobrih, iskrenih a i uplivnih prijatelja, to je svebolje znano, a u Puli veoma dobro poznata stvar. Uz baronesu Matildu on je bio kao anđeo čuvar. Svaka svečanost, koju je ona priredila, il' osobom i imenom figurirala, tamo je i *Sijor Carletto* bio prvi uz nju. Ona predsjednica, on tajnik; ona pokroviteljica, on odbornik itd. Kad je Carletto otvorio trgovinu papira i pisaćih sprava, onda je arsenal najednom počeo kod Carletta kupovati sve pisaroće potrebnoće. Ljudi se tomu nemalo začudili, a svebolje je bilo mnenje, da mu je to baronessa priskrbila. —

Za baronessom svakako dolazi prvi na red naš načelnik *Rizzi*, koji ga je svagdje i svagda protežirao. Pop *Scarpa* bio mu je savjetnik i njegov patrioc. Dapače govori se, da je pomoću njekojih talijanskih popova i do bogate žene došao. Dakako, da se to samo govori, ali Bog zna, koji je tu kašu skuhao!

Narod pripovieda, da je i kod poreznog ureda imao velikih prijatelja, jer kako se govori, nije ga mitko više godina pitao, da plati poreze i kako se veli, da je velika — velika vrsta tih poreza. Nećemo pogriešiti, uztvrdimo li, da je i sam gosp. kotarski glavar bio Carlettov štićenik, jer bi bilo inače nepojmivo, kako se je moglo dozvoliti, da *Martinolich* vodi poslove dvijuh tiskara na svoje ime, dočim znamo, da on nije imao takove koncesije, već jedino tiskara *Bontempo i Sgraschin*.

Za vrieme zadnjih državnih izbora bio je Carletto takodjer izabran fiducijarom i to u S. Policarpo, gdje su činovnici i radnici mornarice odlučivali. S njim zajedno bili su na istoj listi još: Glezer Dr Felice, Padovani Dr. Giovanni, Peschle Dr. Cesare, Rizzi avvocato Lodovico, Zadro avvocato Ferdinando itd.

U istinu cviet talijanske inteligencije mogao je s njim već onda ponosan biti, a kamo li ne danas. — Moguće i to!

5+5=10

Novi namjestnik na Rieci. Po najnovijih viestih doznajemo, da bijaše imenovan kraljevskim namjestnikom ili guvernerom na Rieci grof Julije Szapary.

Prvi istarski Sokol u Puli. Pred mjesec i pol ustrojilo se u Puli društvo za tjelovježbu pod gornjim imenom, kojeg pravila je visoko namiestničtvo u Trstu jurve potvrdilo i potvrdjena odboru povratilo. Društvo već sada broji blizu sto članova, a kako je sveobće zanimanje za ovo novo društvo, te je nade, da će društvo iznajmiti dvorani, koja je jedna od najvećih i najljepših grada Pule, pa će i tom nogo doprinjesti, da bude društvo liepo napred ovalo i rastlo. Društvo priskrbilo si je i dva izvrstna diplomirana učitelja.

Prva redovita glavna skupština sazvana će biti u sriedu dne 8. decembra o. g. popodne u dvorani *Čitaonice*, pa se na to već sada upozoruju svi Hrvati i u obće Slaveni u Puli.

Napomenuti nam je još, da su puljski talijančići već tri puta pokušali ustrojiti svoju „Ginasticu", nu nijedanput nisu mogli toliko ljudi skupa spraviti, da bi bili mogli pravila barem podpisati. I to je značajno! *Sokolaš.*

Skrajno je vrieme, da se policija u Puli promjeni ili bolje rekuć podržavi. Što smo do sada doživjeli od puljske policije? Nipošto ono, što se očekivalo. Zna se da je više bivših stražara u zatvoru radi raznih prekršaja. Bivši stražar i sluga načelnika odsudjen je lani na 11 mjeseci tamnice radi gadnog nasilja na dvima djevojčicama. Prvak policije bio je za vrieme Badenijeva posjeta vodja demonstracijah proti Dr. Laginji — kako se u parlamentu iztaklo.

Tako je radila policija dok su se zadjima nje dogadjala razbojničtva, umorstva, kradje itd. Najbolji dokaz je tomu sada pomnožena tajna policija pod vodstvom M. Neima dana, da ova nezatvori po koju osobu. Oni su pronašli jedno anarhističko gnjezdo, koje se valjda pripravljalo da sa dvie skrinje dinamita proslavi carev jubilej. Pronašli su 4—5 lupeža i tata; ovih dana odkrili veću kradju itd. Jel dakle kod ovakih okolnosti puljska policija odgovara svojim dužnostim, svaki će lahko razumjeti. *Jeretagin.*

Sukob vladinoga zastupnika u Piranu sa občinskom zastupstvom. Od tamo nam javljaju, da je došlo dne 30. pr. mj. do sukoba izmedju vladinoga zastupnika, političkoga komesara g. Jakova Rubelli-a s jedne strane te občinskoga zastupstva s druge strane. Tečajem sjednice gradskoga zastupstva napao je obć. zastupnik Trevisini rečenoga činovnika, koji da je tobož škodio gradskim probitkom prigodom obhoda komisije za gradnju istarske željeznice. Prisutni komesar zahtjevao je od načelnika, da pozove na red zastupnika, jer da on neće, da trpi uvrieda jednoga obć. zastupnika.

Kod predloga zastupnika dra. Fragiacomo, da se zastupstvo priključi molbi presvjedu talijanskoga političkoga društva proti prenosu sabora iz Poreča u Pulu prosv edovao je politički komesar proti predlogu, jer da tim prekoračuje zastupstvo svoj djelokrug. Uzprkos tomu prihvati zastupstvo jednoglasno spomenuti predlog, na što je izjavio komesar, da ulaže prosvjed proti zaključku.

Viching redivivus.

Rešetajuć zadnjič Salatinu: „La liturgia slava nella diocesi di Ossero" dotaknuli smo se samo *mimogredce* kanonika *Pesante*, te on utvarajuć si, da nismo imali *ništa više* nego samo ono, opaziti proti njegovom nedoumošćetu od g. 1893. „*La liturgia slava con particolare riflesso all' Istria*", javio nam se vas veseo u „*Eco del Litorale*", koji mu je dragovoljno otvorio svoje stupce računajuć valjda još uvjek „sulle ombre e pregiudizî di certi lettori". Kako je očevidno iz našega priloga od 30. septembra t. g. mi se nismo ni iz daleka upuštali *ex professo* u potanje izticanje svijuh *mana*, netočnosti itd. *Pesantove* knjige, jer kako može svatko saditi, koji je i na brzu ruku prolistao njegovo tobožnje remek-dielo, trebalo bi bar tri put obsežnije knjige, da izneseš na vidjelo sva golotinju ondje nagomilanih zastarjelih napadaja i šeprtljarija, što ih on prirodjenom si smionošću navadja, a koje je učeni sviet već davno zaboravio. On se ljuto vara, misleći, da je oborio sve oslone glagolici i sva pravna načela, koja mi razložito svojatamo za obstanak staroslovenskoga a donekle i živućega jezika (Ritual) *u naših crkvah ove pokrajine*. I on je dakako doprinesao, što mu mi ne nie*mo*, da su se u nekih krugovih pomutili pojmovi o toj našoj starodavnoj povlastici, al nek se tomu ne veseli, jer nije uvjek častno, hvalevriedno ni kršćanski prieći braću u uživanju drevnih i po crkvi opetovano zajamčenih svetih prava. Nadalje neka si ne laska, da nam je tobož naprtio posla i truda, kojim nam je razpršiti sve one njegove navode i napadaje, jer u tom ne sastoji uvjek svetinja i vriednota zanimanja. Sve toma Metodu zadali su mnogo jada god. 870. proti njemu sakupljeni njemački biskupi te su ga prekomjerno izmučili svojimi napadaji pa kad je kralj pri koncu živahne razprave i vatrene prepirke opazio: „Ne fatigetis Methodium meum, jam enim sudare coepit, ac si esset prope fornacem!" — ovaj sasma prostodušno odgovori: "Nae domine, philosopho sudanti quondam facti homines dixerant ei: Quid sudas? Ille: Cum idiotis, inquit, disceptavi." [1])

To budi obćenito rečeno i mi mislimo tim navodom rieči sv. Metoda samo to iztaknuti, da zasluga ne sastoji u većoj ili manjoj mjeri truda i posla, koji se drugim zadaje navadjajuć poteškoće, jer je lakše zamrsiti pitanja nego li razmrsiti, izticati prividna protuslovja nego li raztumačiti, napadati nego li braniti, nekati zatvarajuć oči istini, nego li osvjedočiti onoga, koji ne će ništa čuje i da vidi.

Prije no predjemo na ocjenu pojedinih odgovora Mgr. *Pesanta*, budi nam dopušteno *nekoliko* obćenitih opazaka njegovom načinu pisanja i njegovoj polemici. U predgovoru navedene knjige on nam onako ravnodušno i nedužno pripovieda, kako su 1892 slavenski zastupnici na poreškom saboru interpelovali c. kr. vladu glede glagolice, kako je proti tomu ustao „*Eco del Litorale*", a iza toga bio u istom listu proti odgovor, što da je njega potaknulo proučiti to pitanje, te da je on tražeći samo istinu i pravicu „occasionato dalle accennate pubblicazioni" ustao da stvarno i bez osvade stvar razjasni i podade „un lavoro di coscienza". Tim on hoće zamučati, e je on pisac onoga priloga „*Eco del Litorale*" u br 40. od 3. aprila 1892., nu „*L' Istria*" dobro obaviještena o svemu i koja je znala pripoviedati sve potankosti o predmetu, javlja u br. 608. od 5. agusta 1893.: "E poichè alla prima (cioè interpellanza) si consigliò di rispondere, diremmo *a tamburo battente*, in un lungo articolo di giornale il prefato mons. Pesante (eto ti napadača u „*Eco*" br. 40) sorse da capo il militante mons. Volarich a replicare (eto ti replike u br. 136. „*Eco*" 1892.) Prečastni *Pesante* se je valjda sramio javnosti onim napadajem i to punim pravom, al eto ti *babe na rodjenju*, koja ga izdade. Mi ne pitamo tko piše, nego što piše, al svakako prenavljat se i mienjati uloge, to je komedijaški i nije liepo poricati istine i to tim manje kad te nitko ne pita. Kad je vidio preč. *Pesante*, kako je nepripravan stupio na bojno polje, kako je pokazao svoju protivštinu proti braći Hrvatom u pokrajini, kad je vidio, da ga se uči rabit corpus juris canonici (jer ondje je pokazao da ne zna s njim baratati); pisl on brže bolje na okolo pa svomu kolegi pl. od „*Lavske zvezde*" u Zadru i taj se potrudio do sv. Mihovila i tu mu pribavio neko liko knjiga (a mogli bi mu je i nabrojiti) upravo kod glagoljaša, da pooštri oružja, kojim da obori glagolicu. On je dakako pošteno knjige i povratio, netaješ, kako nam bi rečeno, svoje nenadano *začudjenje*, da glagolica ima toli *obsežnu literaturu*. premda nije tko zna koliko toga imao pri ruci.

Kako je preč. *Pesante* porabio te knjige? On je svimi silami tražio sve što se dade pokupiti protiva glagolici. Prije svega oslonio se je na Ginzela, jer ovaj u dobroj namjeri najviše iztiče poteškoće i neke sumnje u životu svetih naših apostola, al ga dakako nije sliedio *do konačnog zaključka*. Dobio je i „Vjek i djelovanje sv. Cyrila i Methoda" od Račkoga, al na protudokaze i na njegova razglabanja proti Ginzelu on se ne obazire. Njemu je dosta izticati stare poteškoće i sumnje, al ga nije briga, kako se stvar kasnije riešila i dokazala. Mi ako i štujemo i hvalimo dobre namjere Ginzelove, ipak znamo, da nije poznivao staroslovenskog jezika i pisma pa nije mogao zaviriti i razpitati starodavne izvore. Sam protivnik Goetz o njemu veli: „Hegte er gegen die slavischen Urkunden ein übertriebenes Misstrauen." Nadalje veli: „Seine Geringschätzung der slavischen Quellen ist daran Schuld, das eine wichtige Epoche im Leben des Methodius gar nicht bei ihm zur Darstellung gekommen ist... und erlebte es allerd ngs nicht mehr, dass diese Quellen durch Auffindung neuer Papstbriefe voll auf bestätigt wurden (a preč. *Pesante* on je praktičniji, on zna i tim izvorom usprosto zanjekati valjanost. str. 26). So kommt seine Arbeit für den heutigen Stand der Forschung wenig mehr in Betracht." [2]) Preč. Pesante zna, da naše liturgičke knjige slieđe strogo rimski obred, dapače da su prevod istih latinskih knjiga, pak udaraj po Romano, kako da je to nešto drugoga, izuzam puke razlike u jeziku. U tumačenju rieči Oglajskoga sabora (str. 13) neće da se obazre i spomene okolnost è se je ondje košto i u drugih istarskih biskupijah prije rabio drugčiji obred (Romanam Ecclesiam ... modo sequimur). Zna da imamo odobren Ritual u našem živućem jeziku, pak nabrajaj (str. 16 l. 2.) odluke sv. Sbora, koje zabranjuju dakako onim, koji se služe latinskim Ritualom, rabiti živući jezik kod pričešćivanja i kršćenja. Kad ne može oboriti protudokaza, onda se ni ne upušća u borbu, već radje navadja pisce, koji o tom mučć, premda u ostalom pripuštaju glagolicu kao od crkve odobrenu (str. 21). Kako se obično veli za svaki članak vjere naći ćeš, ko ga nječe ili ne pripoznaje, pa tako lahki posao oboriti cieli katekizam. — Pri tuci ima knjige, koje oprovrgavaju poteškoće od drugih iztaknute proti jednoj historičkoj činjenici n. pr Račkoga i kardinala Bartolini proti Ginzelu, ali se zadovolji navesti same poteškoće (str. 22) pak rabi dokaze i rieči istih oprovrgavatelja (str. 24. Račkoga i Bartolini), kojima ovi dokazuju upravo protivno. Za pravilo: „*distingue tempora et concordabunt jura*" on nezna. On ne pozna „evolutio juris", da prosudi stvari devetoga stoljeća on navadja ustanove, koje vriede u današnjem kanoničkom pravu. Tako on ne zna, što su bili „legati pontificii" i „legati a latere" u IX. stoljeću, već on zna što danas vriedi. Proti onomu, što tvrdi o tih legatih na strani 23. neka čita Scheukl-ove: „Institutiones juris ecclesiastici", [3]) što veli o legatih *olim et hodie*, pa će se osvjedočiti, da je u tom pitanju dosta razlike od prije i do danas, isto tako Phillipsa, [4]) Santi [5]) itd.

Da je sv. Metod bio papinski legat, to današnji učenjaci priznavaju upravo radi pisama Ivana VIII., spomenutih i zabačenih od Pesante na str. 25 i 26. koje drže za vierodostjne. Da obstoje „le lettere credenziali" to baš dokazuje Bartolini po Račkomu na onom mjestu, koje *Pesante* navadja (str. 24.) kao „principio del cardinale Bartolini", a svakako mu ne bi škodilo da pročita, što veli isti kardinal na strani 112 i sled. Sv. Metodije bijaše iz prvice „episcopus regionarius" po analogiji biskupa Bonifacija za Njemačku, što i protivnik Goetz dopušta [6]). Krivo tumači (str. 31.) sadržaj pisma Ivana VIII na Svatopluka 880 i ovdje mu budi samo rečeno, da O. Edmund Martene veli o danoj povlastici: „*Joannes VIII. non permisit modo, sed quam maxime laudavit.*" [7]) Ono, što govori u opazki 3 za Dubrovnik, proteže se na *živući* jezik a ne na staroslavenski Isto tako ima toga *sine fine dicentes* širom cielo knjige pa još da spomenemo ono, što kaže o Enciklici „Grande munus" slavno vladajućega pape Lava XIII. na str. 53., jer nam je još svima u pameti. Preč. *Pesante* navadja ondje, što sve sadržaje ta papinska odluka, al ono, gdje spominje našu pavlastcu, to izpušta, dapače završuje „ma un nuovo argomento a premunmento e difesa del sacrosanto diritto della liturgia slava, come d'un privilegio accordato e riconfermato dal pontefice a tutta la nazione, non lo si avrà punto da essa, perchè no, vivadio, non vi è." Proti tomu nek se čitaju rieči o dogodjajih pod Hadrianom II. gdje veli sv. otac: „arguebantur, quod sermonem Slavonicum in perfunctione munerum sacrorum usurpavissent, causam dixere rationibus, eam certis tamque illustribus, ut Pontifex totusque Clerus *et laudarint homines et probarint*", a dalje navadja od Ivana VIII. „Demum hinc (Roma) est usus slavonici sermonis in ritibus sanctissimis *impetratus*; atque hoc anno decimum expletur saeculum, ex quo Joannes VIII. P. M. ad Sventopolcum Moraviae principem ita scripsit: Litteras sclavonicas ... *jure laudamus*, et in eadem lingua Christi Domini N stri praeconia et opera ut enarrentur jubemus. Nec sanae fidei vel doctrinae aliquid obstat, sive missas in eadem sclavonica lingua ca-

[1]) Geschichte der Slavenapostel Konstantinus (Kyrillus) und Methodius. Gotha 1897. pag. 3—4. Usuprot Pesante str. 21 budući mu ondje Ginzel dobro dolazi nazivlje njegovu knjigu „*come testo cui tutti fan capo.*"

[2]) Ratisbonae 1853. I. § 196-208, str. 276-990.

[3]) Lehrbuch des Kirchenrechts, Regensburg 1859 I. str. 268-272.

[4]) Praelectiones Juri: Canonici. Ratisbonae 1886. Lib. I. tit 28 n. 69, te lit. 30 str. 239 pak 257-262.

[5]) l. c. pag. 177.

[6]) „De antiquis Ecclesiae ritibus" Libri Quatuor. Romae gi L. I. art. II. n. 5. pag. 275.

nere ... et alia horarum officia omnia psalere," i onda zaključuje: „Quam consuetudinem *multas post vices sanxit* Benedictus XIV. per Apostolicas Litteras anno 1754, die 15 Augusti datas". Tu sv. otac dakako naprosto navadja ai nekim zadovoljstvom, kako se razabire iz sloga cielog pisma ne samo ono, što se je zbilo, nego što *vriedi* u crkvi i što su papo u više zgoda *potvrdili*. Svakako dvoljno je, da se stare povlastice spomenu kao obstojeće pa dok specialiter et expresse ne opozovu, one ostaju u svojoj cielosti te nije potrebito, da se izrično na novo odobre.

Nu što bi dalje o tom govorili, kada sam g. *Pesante* (str. 30) veli: „Se adunque dalla pratica di san Metodio autorizzata dal Pontefice si vinol desumere, che di la ebbe origine in principio l'uso della liturgia slava, questo è un fatto certo e incontrastabile, e concorda colle parole di sua santità Leone XIII. hinc (ex urbe Roma) est usus slavonici sermonis in ritibus sanctissimis impetratus."

Što se tiče pravnoga obstanka glagolice u pojedinih naših zemljah, to on polazi iz načela naprosto uzeta i *ne dokazana*, da je u naših stranah obćenito vriedila liturgija latinska, a to nije istina za deveto stoljeće. Imamo protivnih dokaza od Anastasia bibliotekara, koje ovdje i za sada ne možemo radi prostora navesti. Mi znademo, da je tada u pokrajinah, koje pripadahu bizatinskom carstvu, u južnoj Istri, u eksarhatu ravenskomu i u iztočnom Iliriku, te na iztočnih obalah Adrije, još bila u porabi grčka liturgija.

Njegovom razglabanju „de privilegio et consuetudine" ima se *koješta* prigovoriti i samo tu riečmi obiluje. Potrebito jest, da se točno ustanove pojmovi te prilagode okolnostim *one* dobe. Tu ne vriede „magistri prurientes auribus". Posebice za Istru navele su se u „*Eco del Litorale* 1892. br. 136. relacije biskupa na svetu Stolicu o stanju biskupija od 16. stoljeća napred, a imamo ih u pohrani i više; za prvu pako polovicu 18. stoljeća jasne i bistre su rieči Ferdinand Ughello u svojoj „Italia Sacra" za pojedine biskupije Istre, kao što i ono koje nam spominje O. Irineo della Croce u svojih „Cronache ossia Memorie storiche" pak „contra factum non valet probatio". Može se navesti protivština, silenja da se ljetinština uvede, zloporabe itd., al tim se ne može srušiti pravnu obstojnost glagolice, a bogme župnici, koji su vodili matice glagolskimi slovi (str. 93) ti su i misili staroslovenski. „Illyricum ecclesiasticum" (str. 103) taj nije ni obstojao, ali je bilo Ilirika ili Slavena u raznih pokrajinah pa i u Istri.

Ove obćenite opazke o knjizi g. *Pesante* dovoljan su dokaz, da još nije bilo niti iz daleka sve rečeno, što je netočna i neistinita napisao i da da našim zadnjim prilogom nismo izcrpili stvar, već smo samo slučajno koju ter koju naveli.

(Dalje.)

Kratić svojim jednomišljenikom. Iz Voloskoga kotara primili smo više jednakih tiskanica, koje da Krstićevi agenti diele medju puk u onih stranah. Te tiskanice zadržaju najavljenu „Izjavu Krstićevu, koju eto niže tiskamo za danas bez tumača i koju *šaljemo* arbanaškim Hrvatom" na razmišljanje. Ona glasi:

Na znanje mojim jednomišljenikom!

Razne okolnosti, izmedju kojih i pomanjkanje novčanih sredstava, prinukaše mene, da prestanem sa izdavanjem mojeg lista „*Prava naša Sloga*". Moja odluka veže me i na buduće, t j., ja neću da se bavim sličnim poduzećem. Siromah sam bio, braćo, a uz Vas postadoh još veći; dalnjih žrtava uz najbolju moju volju nebi bio kadar, da učinim.

Nego, kita mojih dobrih prijatelja odluči stvaranje društva, kojemu bi bila svrha naći potrebita sredstva za daljnje izdavanje lista „*Prava naša Sloga*".

Nastale su braćo Istrani, takove okolnosti uslied kojih prieka je nužda da se posto poto uzdrži stranka, kojoj jeste sveta zadaća, uz gojenje *bratske* sloge i ljubavi, postojano braniti domaći svoj pragte slavno ime Istarskog Slavena.

Ja želim iz dna duše da takovo poduzeće bude čim prije oživotvoreno na Vašu diku i ponos, a na korist i slavu majke Istre; ali zaoto trebaju izdašna sredstva, a do Vas je sa la, da se obće željeno omogući. Jeli vam do naše stranke, do Vašeg imena, do Vaše časti? Mora tada svaki od Vas da priskoči u pomoć rečenom društvu, koje će se čim prije ustrojiti i kano takovo narodu prikazati.

Opraštajuć se od Vas kano vlastnik i izdavatelj lista „*Prava naša Sloga*," dužnost mi je, da obzirom na svakojake glasine, koje su se širile zadnje dneve, najme, da bi se ja bio prodao Hrvatom, očitujem, da je to glupost i gola laž. Isto tako obzirom na razne kombinacije, koje se stvaraju iz činjenice, što sam ja bio kod g. Dr. Stangera, odgovaram, da sam ja kod rečenog gospodina bio ili u privatnom poslu, što mi i on potvrdite može.

Braćo! Ostajuć onakav, kakovog me je majka na svieт dala, biti ću uz Vas do božje volje dušom i tjelom uz naše geslo: vjera svets, nevjera prokleta.

Dakle na posao braćo! Neka svaki po mogućnosti žrtvuje, a te žrtve očekuje od svakog od Vas Vaša majka Istra.

ŽIVILA ISTRA.

Matulji, 17/11/97.

Ivan Dr. Krstić

Potvrda.

Potvrdjujem moje „Na znanje" o dr. I. Krstiću objelodanjeno u „Našoj Slogi" i to od rieči do rieči. Na veliko moje čudo primih jutros nekakovu izjavu dr. Krstića, u kojoj isti tvrdi, da je **glupost i gola laž** sve ono, što se o njemu glasalo. Po tomu bi bila lažna i moja izjava. Ja mrzim laž, ljubim istinu. Laž dolikuje samo Judama. Ono moje „Na znanje" gola je istina, dapače dr. Krstić (bio sam tada jur odpremio izjavu „Našoj Slogi") priznao se i preda mnom Hrvatom. Kao takav i kao pokajnik **samo** ušao je u moju pisarnu u Zadru, inače ne bih ga bio primio. Bila su prisutna gospoda Ante Vukić i Čupković. Ja se neću, da natežem sa jednim takogovićem. To je moje zadnje slovo u toj stvari, te prepuštam poštenom občinstvu, da okrsti tog čovjeka, a reći će stalno svoju i oni čestiti arbanaški rodoljubi, na koje sam se ja pozvao.

Zadar, 30. studenoga 1897.

Rikard Katalinić Jeretov.

Javna zahvala.

Prečastni i velečeni gospodin Dr. Martin Štiglić kr. sveučilištni profesor, začastni kanonik sv. Jerolima u Rimu, prisjednik duhovnoga stola biskupskoga senjskoga i modruškoga, te velecienjeni gospodin Stanko Mikulčić trgovac i posjednik na Sušaku darovali su svaki po jedno veliko zvono crkvi u Krasici. Suze, što no ih je pobožni puk krasičarski prolio na prvi glas skladnih zvonova, neka budu veledušnim darovateljem najboljim tumačem narodne sreće i haraosti.

Podpisani se crkveni odbor pako ovim putem svojim dobročiniteljem najljepše zahvaljuje

Bog vam blagodarje naplatio?

U KRASICI, dne 17. studena 1897.

Crkveni Odbor

Listnica uredničtva.

Gosp. dopisnikom: Selo rovinjsko, Škrljevo, Zrenj, Golorica, Sovinjak, Buzet itd. ustrpite se — sve će doći na red.

Listnica uprave.

Gosp. V. B. Roč-Bernobići. Zadnji broj Vašega lista bijaše nam povraćen sa pošte Roč.

Kiesarska radionica.

Podpisani časti se javiti p. n. občinstvu, da je u Voloskom — Cernikovica — otvorio

novu kiesarsku radionicu.

Isti preuzima naručbe svih u kiesarsku struku zasjecajućih radnja iz svakovrstnog kamena i mramora, te obavlja iste na zahtjev po nacrtu točno i sjegurno; izradjuje takodjer na zahtjev crkvene stvari: žrtvenike, spomenike itd. Naručbe obavlja uz najniže ciene brzo i točno, te se preporuča p. n. občinstvu za mnogobrojne naručbe.

Volosko, 26. julija 1897.

Frane Ferlan
Volesko-Cernikovica.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda
za trgovino i obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na
4-dnevni odkaz 2½
8- „ 2½
30- „ 3½

V napoleonih na
30-dnevni odkaz 2½
3-mesečni „ 2½
6- „ 2½

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v krepost s dnem 24. junija, 28. junija in odnosno 30. avgusta t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako sveto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Šibinj, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.

akase vsake vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na izmenjane listine pogoji po dogovoru. Kredi na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Nudja se pošiljke pet kilograma po pošti: **kava, ulično ulje** najbolje vrsti i svakojaka kolonijalna roba. Prodaja se takodjer na debelo. **Kava** od 1 for. do for. 1.80.

Giovanni Battistella
2 **Trst.**

Na prodaju
7

grede i dužice.

Podpisani javlja ovim sl. občinstvu, osobito graditeljem i bačvarom, da ima na prodaju:

1) **1000 komada gredah** svake debljine i duljine uz veoma nizke ciene. Grede jesu jelove i smrikove

2) **Dužica za bačvare** smrikovih i jelovih svake vrsti.

Naručbe prima ustmene i pismene

Anton Medvedić
trgovac lesom

Hlana (Istra).

Dobro vino.

Lanjske godine kad je bio prvi tečaj za konobare i vinogradare pri c. kr. kemično-gospodarstvenoj pokusnoj postaji u Spljetu, uhvatio sam zgodu, da mu prisustvujem željom, da upoznam raznovrstna vina, i da ih znadem analizirati, i čista u trgovinu turiti, te time koristiti trgovcu a osobito dalmatinskom vinogradaru.

Dakle tko želi nabaviti dobrog vina neka se obrati pouzdano na

Stjepana Dulčića
Brusje na Hvaru (Dalmacija).

Gosp.

Gabrijel Piccoli

ljekarnik

u Ljubljani

Molim Vas pošaljite mi 30 bočica Vaše čudotvorne želudačne tinkture, koju se doista može nazvati „božjem rukom".
S. P. Flegar
župnik
Žminj — Istra.

Odkada se je počela moja supruga lječiti Vašom želudačnom tinkturom, poboljšalo se je njezino stanje u toliko, da se čini kao da je pomladjena.
Francesco Fatelli
Ljekarničar
Vižinada — Istra.

11 „Želudačnu tinkturu Piccoli-a razprodaje se u ljekarnah po 15 nvč. bočica.

Prave brusko suknene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muško odjelo stoji samo

for. 3·10 iz dobre
„ 4·10 iz dobre
„ 4·50 iz dobre
„ 6·— iz bolje
„ 7·75 iz fine
„ 9·— iz najfinije
„ 10·50 iz još finije

} prave svijetle vune

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gornje kapute, Boden, Pernvienne, Doskleje. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviots itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznate

Skladište tvorničkog sukna Kiesel-Amhof u Brnu

Uzorci badava i franco. Pošiljke vjerne uzorka.

Pozor! P. n. občinstvo upozoruje se ezobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li ona, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silne privatnim strankam.

Tko pije
Kathreiner-
Kneippovu sladcvu kavu?
Svaki
tko ljubi točnu kavu a prištedit hoće i zdravlje sačuvat.

Sve strojeve za poljodjelstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

PREŠE ZA GROŽDJE, DIFERENCIJALNI SUSTAV.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav; ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

IG. HELLER, BEC

II/2 PRATERSTRASSE 49 — Cienike i sviedočbe gratis! — Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafacija!

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj i po inozemstvu

ALOJZIJ MOZETIĆ

TRST — Piazza dei Negozianti br. 1. — **TRST**

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj te inozemstvu, posreduje putovanja u Aziju, Afriku, Ameriku i Australiju, te po cieloj Evropi, zastupa najbolja parobrodarska družtva, posreduje kod osjeguranja proti nezgodama uz bezplatnu poduku toliko pismenu kao ustmenu u svim mogućim putnim prigodama; jamči najniže ciene i najbolju poslužbu.

Tiskarna Gutenberg

filjalka ces. kralj. universitetne tiskarne „Styria"
13 Sackstrasse — GRADEC — Sackstrasse 13

TOVARNA ZA OBRTNE IN CONTO - KNJIGE

sistem „Patent Workmann Chicago"
Rastrirni zavod — Knjigovezstvo.

priporočuje se za prijazne naročbe se zatrdilom primernih cen in točne postrežbe.

Izdelovanje vsakovrstnih tiskovin kakor: časnikov, rokstverov v vsakem obsegu, brošur, plakatov cenikov, računov, memorandov, okrožnic, papirja zaglave in zavitkov z napisom, zasilnih listkov jedilnih list, pavahil itd. itd. — Bogata zaloga glavnih-, Conto-Corrent-knjig, Saldi-Conti, Faktura Debitoren, Creditoren, Cassa-knjig, Strazza, Memoriale, Journalov, Prima-nota, odpravnih, menjičnih čase-zapadlih in knjig za kopiranje, kakor tudi vseh pomožnih knjig, potem razrisanega (črtanega papirja, Conto-Corrent, avilenega papirja za kopiranje, listov iz kavčeka za kopirnje skledo iz cinka za kopiranje itd.

Za naročbe in nadaljnja pojasnila obrniti se je do glavnega zastopnika

Trst, Via delle Acque 6 — ARNOLDO COEN — Via delle Acque 6 Trst

Skladišče pokućstva

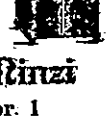

tvrdke Aleksandra Lebi Minzi

Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladišće pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladišće zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

Izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolenc u Trstu

Broj 49. U Trstu 9. decembra 1897. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je da prileži. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Koga list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenom pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 ½ za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan kraj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Sjetite se
Družbe sv. Cirila i Metoda
na Kranjskem!

Poziv na predplatu.

Koncem ovoga mjeseca ističe našim predplatnikom predplata za ovu godinu. Radi toga pozivljemo ih ovim, da na vrieme predplatu obnoviti izvole. Nemarne i okorjele dužnike izručili smo odvjetniku, koji će postupati proti svakomu bez obzira.

Predplata na naš list stoji na godinu za imućnije for. 5, za seljake, djake, itd. for. 2; za pol godine polovica gornjih ciena.

Novce neka se šalje na podpisanu poštarskom doznačnicom. Ujedno neka svatko naznači, da li je dotični iznos za novu predplatu, za stari dug, za oglase itd.

Uprava „Naše Sloge".

Poslie groznih prizora.

Ocrtali smo posve kratko prizore u carevinskom vieću dne 24., 25., 26. i 27. prošloga novembra. Iz onoga će si naši čitatelji moći stvoriti bar ponekle sud o grozotah, koje su u tih sjednicah vladale. Sramotne bi bile za svaku skupčinu najneizobraženijih ljudi, a kamo li da nisu za carevinsko vieće. Vikalo se je, psovalo, grozilo, zviždalo, urlikalo, lupalo, tuklo su se zastupnici medju sobom; jedan je i nožić izvadio i s njim grozio; bacalo se prema predsjedniku klubčiće papira, dà i teško crnilnik, koj bi ga bio mogao ubiti, da se ne umakne; položilo se je ruke čak i na predsjednika i na podpredsjednike, i turalo ih sa njihovih stolicah. I to su činili socijalni demokrati raznih narodnosti, i tomu su učestovali Niemci svih mogućih kategorija osim njemačkih konservativaca. I ti svi Niemci kao i njihova glasila krive s tih dogodjaja vladu grofa Badenija, predsjedničtvo od većine izabrano i većinu samu. Kriva je vlada grofa Badenija, jer je dala nješto pravice češkomu narodu. Kriva je većina, i po njoj izabrano predsjedničtvo, jer je konačno, pošto je vidila da drugače neide, htjela silu silom suzbiti — i to ne toliko radi sebe, koliko za to, da se rieši neke stvari, koje se drži nuždnimi za državljane, monarhiju i monarha. Za to glavno se je dala u borbu većina, za to izvrgli su sami sebe predsjednik i podpredsjednici najvećim porugam pak i navalam, za to je Badeni postavljao čak svoj život u pogibelj. To još dne 27. novembra.

Pojavi izvan parlamenta.

Odkad su izašle jezikovne naredbe za Češku i Moravsku, naredbe, kojimi se je dalo Čehom nešto prava na temelju zakona, koji obstoje već 30 godina; odkad se je te naredbe izdalo, drušlo se je njemačko pučanstvo umjetno proti vladi grofa Badenija u svakojakih sastancih i po novinah; zvalo na pomoć i Niemce izvan monarhije; njeki zastupnici, — Niemci išli su se čak javno tužiti i zvati na pomoć u samo njemačko carstvo. Čim su njemački zastupnici veće nepodobštine u parlamentu počinjali, tim su jih novine jače slavile. Od početka bilo jih je malo, koji su izgrede u parlamentu činili. Broj njihov se je sve to više množio. Za Šenerera, Wolfa i druge prajzovce i vikače početkom nije nitko mario. Al kad su drugi Niemci vidili, kako se one slavi, poželili su i drugi njihove „slave", i počelo jih sve to više izvadjati nepodebštine. Konačno dne 27. novembra bili su skoro svi na djelu te „slave", na galerijah parlamenta bilo je uvjek natlačeno ljudi. Svaki, i koji nije prije mario zanj, htjeo je sad viditi što se to u njem dogadja. A mnogi i mnogi stojali su ure i ure pred raznimi vrati parlamenta. Dogodjaji su se pripovjedali vani; novine pisale su strančarski, razdražljivo. Wolfovu ženu slikale su kao mučenicu. Ljudi se je razdražilo, a da i nezna za što, nit se za to pita. Po dva put priredili su sveučilišni djaci obhode, klicali Šenereru i Wolfu, a proti vladi, pievali prajzovske pjesme. Tako i subotu dne 27. novembra, i nedjelju dne 28. Taj dan, nedjelju, pridružili su ujim se i radnici. sve nagovoreni. Na tisuća bilo jih je okolo podne pred parlamentom. Ono što su klicali zastupnici — Niemci u parlamentu, klicala je svjetina pred parlamentom. Glavni klicaj bio je: „Abzug Badeni!" — „Doli s Badenijem!" Svjetina se nije htjela razići, pače se je i suprotstavljala redarom. Morali su doći na pomoć vojnici. Došli su husari na konjih, i raztjerali sviet, tako da se je većinom pobrao na objed. Poslie objeda bilo jih je opet, al nebijahu tako kompaktni kao okolo podne. Kao odziv tim pojavom na ulici u Beču ima se smatrati pojave, mnogo groznije, na ulicah u Pragu.

Pad Badenijev.

Njegovo Veličanstvo cesar i kralj nebijaše u Beču za groznih dana. Obaviešten o dogodjajih došao je subotu u večer. Već te večeri izvjestio ga je ministar-predsjednik Badeni o svem, što se je dogodilo. Već tom prilikom da je dao ostavku, to jest molio svoga gospodara, da ga digne sa časti i službe. Tako je već i drugda učinio, al cesar i kralj nije primio ostavke, nego htjeo da bude i dalje ministar-predsjednik. Reć bi, da je Badeni držao, da će i sada tako biti, ne da bi želio, da bude ministar-predsjednik i na dalje, nego da se žrtvuje i na dalje. To jasno kaže uvodni članak u njegovom listu „Reichswehr" od nedjelje u jutro. Malo je kad koji službeni članak onako odlučno napisan kao onaj. *Skusio sam sve moguće načine da vladam s parlamentom — neda se — vladat ću bez njega!* To je po prilici smisao članka. A tomu odgovara i previšnje pismo, supodpisano od Badenija, a izašlo već nedjelju prije podneva, i oglašeno u parlamentu.

Medju tim sbili su se oni izgredi pred parlamentom, kod kojih je trebalo i husara. Zasjedalo je ministarsko vieće. Badeni priobćio je svojim drugovom ministrom, da je dao ostavku za svoju osobu. Nedjelju već večer raznašalo se je po cielom Beču izvanredno izdanje strogo službenoga lista „Wiener Zeitung", u kojem je debelo tiskano stojalo, da je ostavka Badenijeva primljena, a Gautschu povjeren sastav ministarstva. Ta viest u službenih novinah imala je vidljivo namjeru, da umiri njemačko pučanstvo Beča.

Na to je nastalo silno veselje u Izraelu i kod svih, koji mu hotice ili nehotice duže. Drugi dan se je u posebnih izdanjih novina slavilo, kako su Niemci pobjedili, kako je manjina parlamenta porazila većinu, kako je pao Badeni, koj nije htjeo plesati kako Niemci svire — a kako sviraju i kako su svirali za groznih dana, to smo vidili.

Badeni je zbilja pao! Proti njemu činili su izgrede najprije prajzovci Šenerer, Wolf i drugovi, te socijalni demokrati. Od drugih Njemaca bili su mu protivni radi jezikovnih naredaba najprije Niemci iz Češke, pak iz drugih zemalja, što dalje to više njih. Gungula nisu drugi činili osim štogod pojedinci. Do zadnjega dana ostavili su to prajzevcem i socialnim demokratom. Zadnji dan, kad je većina ovih bila izključena, onda su preuzeli zadaću gungule svi ostali Niemci, osim konservativnih. Drži se njekom stalnostju, da su to činili sporazumno s najbližimi samoga Badenija. On njim je izdao svoju misao, da se nada da će bit mir, kad se dotadanje vikače odstrani, da će se moći razpraviti osnove, koje je smatrao nuždnimi, da će izvršiti svoju najtežu zadaću, te tako uzdržati se. Onim njegovim najbližim kao da to nebijaše drago, jer nebijahu nikad iskreno uz njega, jer su drugih nazora, jer neće pravednosti; pak kao da su oni do zadnjega dana razmjerno mirne Niemci nagovorili, da čine gungulu, pak da će tako srušiti Badenija.

Valjda radi vanjske politike ministar vanjskih posala Goluchowski da nebijaše prijatelj Badenijeve nutarnje politike. Često da su si bili u sukobu sa nazori. Već nekoliko dana prije pada pisao je polusužbeni list ministra vanjskih posala „Fremdenblatt" nepovoljno o postupku Badenija.

Zadnji udarac, već nedjelju, kao da je dao Badeniju magjarski ministar-predsjednik Banffy. Vidio je, da neće doći ni do provizorija nagode, i da bi moglo doći do odnošaja, koji nebi prijali Magjarom. Oni svi rade na svoju posvemašnju neodvisnost, al njihovi ljudi na vladi znadu, da za to nisu dovoljno pripravni, oni se hoće još jačati na račun ove polovice monarhije; njim stoji dobro imati glavnu riječ u cieloj monarhiji — a to jedno i drugo imadu uz nagodu sa ovom polovicom monarhije.

Čavao u lies Badenija kao ministra predsjednika zabio je i bečki načelnik Dr. Lueger. Već dan prije združio se je sa izgrednici u parlamentu. Rekao je, da ne može jamčiti za mir u gradu. Molio je za audijenciju kod cara, da mu to reče. Je li bio kod njega ili ne, to se nezna.

Sve skupa, koji su kopali grob Badeniju, vodila je glavno njihova mržnja proti slavenskim narodom.

Badeni.

Bivši ministar predsjednik grof Kazimir Badeni je talijanskoga porjekla. Prije

PODLISTAK.

Istarski razgovori.

Preporučeni na razmišljanje svim Istranom, a ponajpače prodancem i njihovim drugovom.

Ive: Sad ću vam, dragi moj Mate, povedet, ča je povedal jedan austrijski oficir-očevidac — o junačtvu talijanskeh dobrovoljci, ki su šli va Grčku pod vodstvom deputata Ciprianija Tisti se je oficir upravo vrnul iz Grčke i povedal ovo:

Bili smo na grčko-turskoj meje. Bilo je mnogo Grki i do 70 talijanskeh dobrovoljci. Talijančići su bili svi va crljeneh garibaldinskeh majah, a mnogi od njih imeli su sa sobom i mandoline i kitare. Bili su dobre volje. Kantali su i sopli na kitarah; oduševljenje bilo je veliko.

Jednega dana čital jim je Cipriani zapoved. Oduševljeval je svoje hrabre soldate, i opjeval talijansku „hrabrost i oduševljenje", s kojim se tučn Talijani za grčku slobodu. Al na jedanput prileteli su Turci. Pa da vidiš — talijansko junačtvo! Počeli su bežat, čim su počele kruglji zviždat — i viš ti hrabrosti talijanskeh dobrovoljci: na jedanput su se našli na trbuheh i *su se bili skrili!!!*

Mate: Ma, viš ti njih, to su se oni već bali Turak, nego se zajec boji čoveka.

Ive: Homo dalje! Drugi dan morali su maršírati dalje. Austrijski oficir je bil kod „prednje patrole", a Talijani su bili kako glavna trupa. Na jednom su jih pozdravili Turci s kruglјami. Oficir je gledal s kanočalom, od kuda prihajaju krulje, kade su Turci? Obrnul se je na to, da bi dal zapovedi talijanskoj čete, ali za badava: Talijani ni više bilo. Gledal je na okolo, gledal s kanočalom. *al crljeneh maj ni bilo videt. Poskrili su se bili opet.* Još treba spomenut, da je pucala samo mala četica Turci, ka je bila poslana, da vidi, kade su neprijatelji.

Mate: Oštrgon, al se znaju na „skrivalca" igrat Talijani!

Ive: Jutra dan pital je spomenuti oficir Ciprianija, koliko je imel mrtveh med svojemi. A ovaj mu je ponosno odgovoril: ni jednega. — Na to mu je oficir rekal: znam, mrtvega ni jednega, al koliko od njih jih je trbuhi razbilo, to mi ne bite za stalno znali povedet

Kad je bila ta Cipranijeva četa talijanska pokazala takovu svoju hrabrost, — razpustili su ju bili Grki. Va toj čete bilo je najviše takovih ljudi, ki nimaju od čega živet, i to guslari i pjevači, ki su oteli čagod svojom „hrabrošću" zaslužit.

Mate: Dakle i tom prilikom su pokazali, kako znaju Talijani teć, zač su na to vavek navajn.

Ive: Kad su se ti junaki vračali iz Epira, grčka vlada je komaš čekala, da se rieši teh Talijani. Kad je pak ča šla talijanska legija, došlo je i do krvavih tučnjava.

Grčka je vlada gledala, da se čim prije oslobodi od teh talijanskeh junaki, pa im zapovedela, da se moraju valje ukrcat va Epire Ali ti „junaki", ki su šli va Grčku za neč sasma drugega, nego borit se za slobodu i kršćanstvo, nisu oteli ni čut o takovem odlazku. nego su zahtevali, da ih se prej odpelje va glavni grad Grčke, va — Atenu. Vlada je mislela, da ima i prez Talijani va Atene preveć nesigurnih i sumnjivih ljudi, pak je razoružala Talijane. Va porte je prišlo do boja med Talijani i gradjani. U tom boju bili su ubijeni dva od Talijani, a šest ih je bilo ranjeno

Brod, ki je odpeljal Talijane va Brindisi, pratili su dva ratna broda. Ča su se Talijani tako branili poć va „zlatnu" domovinu, bil je razlog i to; da su mnogi od njih bili prosti bjegunci.

Lepi su to fakini morali biti, kad je grčka vlada smatrala za potrebno, da ih dva ratna broda odpelju iz grčke zemlje! Upravo kako junake!

Mate: Pa još sam čul, da se je našlo nekoliko listi talijanskeh va Trste, ki su slavili to talijansko junačtvo!

Ive: A imeli su po pravice i ča hvalit! No još ću vam neć reć. Iz Ateni su još neč po telegrafe bili sporučili o nesramnosti te talijanske rulje, ka je šla va Grčku, da upotrebi priliku ne srećne vojne, pak da bi tu opravljala svoje „posle". Već sam vam poveć, kako je te svoje „spasitelje" spudila grčka vlada iz svoje zemlje, a sad ću vam povedet ča se je dogodilo med vodjom talijanskeh junaki *de Felicejem* i ministrom predsjednikom grčkim Rallijem. Taj Talijan počel je na ministra kričat i pozivat ga na odgovornost, zač da su talijanski junaki bili — okradeni od Grki. Istina pak je to, da su neki Talijani krali, kade su samo mogli. Za to su i šli tamo! Kad je pak taj špekulativni vodja talijanskeh junaki postajal sve nesramneji i nesramneji, pozval je ministarski predsjednik Ralli policiju, ter joj zapovedel, da tega talijanskega junaka odpelje valje na talijanski ratni brod i neka tamo prose, da ne pusite temu de Felice-u, stupiti opet na grčko tlo.

(Još će toga biti.)

par stotina godina naselio se u Galiciji, u negdanjem poljskom kraljestvu, jedan njegovih predja, od kojega je on potekao. U njegovom značaju je svakako štogod talijanskoga ostalo. Njegovo srce, njegovo čustvovanje, bilo je svakako slavensko. I po svojoj sklonosti je on želio, da štogod dobra učini za slavenske narode, koji neimajusvojih zakoninjim zajamčenih prava. Negriešimo, ako rečemo, da mu se je takovu zadaću i dalo. Već kao namjestnik u Galiciji on je sličnu zadaću imao. On je naime kao takav imao bar poneke zadovoljiti Rusine, stanujuće u Galiciji. Pred njim nisu htjeli Poljaci dati nikakvih prava Rusinom. Pod njim dalo njim se je koješta. Kao specifično Poljak možda nebi bio toga učinio, al učinio je kao vjeran službenik svoga gospodara. Zahtjevali su to probitci ovoga i cielokupne monarhije. Rusinom imalo se je dati prava, da se jih tako odvrati od težnje za drugom njim susjednom i po krvi srodnom državom.

Sličnu zadaću i sa sličnih razloga imao je Badeni u većem obsegu kao ministar-predsjednik. Nije uspjeo. Mnogi su uzroci izvan njega samoga da toga nije dosegao; štogod jih ima i u njem samom. Glavni takav uzrok jest njegova neodlučnost. Dobra je srca, pak se nebi bio rad nikomu zamjerio. Odlučio se je na nješto, došli su oni, kojim nebijaše to povoljno, pak je kolebao, čekao zgodu, način, kako da provede što je naumio, a da neprevrieli ni onih, koji su mislili, da je ono, što je namislio, proti njim. Njegovo oklijevanje uzelo se je za slabost, za popuštanje, pak su oni, koji su se smatrali zapostavljeni njegovimi namjerami, postajali sve to drzovitiji. Već prije zaključenja carevinskoga vieća u proljetju, a svakako izmed zaključenja i opetnoga otvorenja, mogao je koješta poduzeti, čim bi se bio mogao uzdržati. Do zadnjega hipa nije se htjeo na desnicu osloniti, a onda bilo je već prekrasno. Očijukao je s ljevičari, ili bar s jednim dielom njih, htjeo jih je svakako bar nekoliko dobiti, gladio jih je i mazio, a što je to on više činio, to su ga oni slabijim smatrali, to su drzovitiji postajali. Dogodilo mu se je po prilici onako, kako se dogadja majkam, koje preveć mažu svoju pokvarenu djecu, koje joj, mjesto ju kazniti rad njihove razkalašenosti, sve to više popuštaju, te koja pak majku prije il kasnije tuku, mjesto da je ona njih.

Dobrih namjera, dobre volje, za pomoći potištenim, nemože mu se odreći. I nam Hrvatom i Slovencem htjeo je pomoći. Do njega nije nijedan ministar, a kamo li ministar-predsjednik proputovao onako Primorje, kako je to on učinio. Nije se žacao umornoga puta, htjeo je na svoje oči bar štogod viditi. Ako nije više vidio, krivi su više drugi nego li on. Ako nije svojih namjera izvršio, krivi su opet drugi, a kriva je i kratkoća vremena, u kojem bijaše na čelu ove polovice monarhije. Štogod je ipak pripravio.

Njegovih namjera nepripisujemo samo njemu, pače jih glavno pripisujemo onomu, u ime koga je radio. Ovaj ostaje i iza pada Badenijeva, pak s toga držimo, da nam netreba ni malo zdvajati. Paće možda budu njegovi nasliednici spretniji u izvršivanju namjera onoga, u ime koga rade nego li bijaše grof Badeni.

Barun Gautsch — ministar predsjednik.

Pavao Dr. barun Gautsch nije nova osoba u javnom življenju ove polovice monarhije. Kako malo koji, ili nijedan, učinio je mlad visoku karieru. Već sa 34 godine svoje dobe bio je ministar bogoštovja i nastave. Sa Taaffe-jem bio je pao, za Badenija bio se je opet digao na isto mjesto, na kojem bijaše prije. Sad je eto sa 46 godina dobe svoje ministar predsjednik i upravitelj nutarnjih posala. Po sastavu ministarstva on je tako rekuć sve. Pet odjelnih predstojnika, medju njimi dva iz njegovoga prvanjega ministarstva, su sada ministri. K tomu jedan drugi viši činovnik, i samo jedan stari ministar, grof Welsersheimb. Viši činovnici kao da se došli još na više mjesto. Takav sastav odgovara položaju. Da nebude jala medju strankami, i za slučaj da se nebude moglo s parlamentom dalje, nek vlada osob ti pouzdanik krune ujedno sa bivšimi činovnici, podložnimi prvomu, i kako se predpostavlja nejednostrani.

Njegova preuzvišenost barun Gautsch nije kod našega naroda na najboljem glasu. Za njegova prvoga ministrovanja počinio je koješta, što opravdava taj glas. Koji su ga prije poznali i koji ga danas poznaju, kazuju, da se je znatno promjenio, i to na bolje. Odnošaji su drugi.

Čovjek kao čovjek netreba da se mienja po odnošajih, premda može, upoznav bolje odnošaje, promjeniti i svoje nazore. Ministri pak i moraju računati sa promjenjenimi odnošaji. Kad barun Gautsch kao čovjek i nebi bio promjenio svojih nazora, on kao ministar predsjednik valja da računa sa obstojećimi okolnostmi. Njemu bijaše jako lahko sastaviti ministarstvo, jer ljudi, i sposobnih, se uvjek nadje, koji su voljni biti ministri. Činovnici rado su ministri, a kad i nebi rado, oni valja, po svojem činovničkom značaju, da se odazovu kad to zahtjevaju od njih oni, koji imadu upravljati državom.

I koliko bijaše Gautschu lahko sastaviti ministarstvo, toliko mu je težko zadobiti za se parlamentarne stranke ili većinu njih, izgladiti opreke, koje medju njim postaje, omugućiti poslie groznih dogodjaja parlamentarno djelovanje. To je sad glavna zadaća ministra predsjednika barona Gautscha. Do sad — a pišemo ovo nedjelju — nagadjao se je sa strankami desnice i ljevice, odnosno kušao je da dobije prvu i bar njeke drugih, al do kakvoga stalnoga uspjeha nije došlo.

Dok desnica, u kojoj su i naši zastupnici, stoji čvrsto, dotle se neimamo bojati. U ostalom razvile se stvari kako on drago naša stvar mora prije ili kasnije, s Gauschem ili bez Gautscha, pobjediti, jer je naša stvar pravedna, jer probitci i dinastije i monarhije zahtjevaju, da se i nam bude pravedno. I jer se to na odlučnom mjestu stalno takodjer uvidja.

Dopisi.

Iz Kastavščine dne 30. novembra pišu nam: Nas ovdje nije ni malo iznenadila poruka našeg velevriednog zemljaka gosp. *Jurstova*, kojom nam javlja, da se je u Arbanasih *Krstić* očitovao Hrvatom, žaleć svoje dosadašnje protunarodno djelovanje, tek nam je začudno, da su mu čestiti arbanaski prvaci povjerovali na lahku ruku. Mi bi ovdje slične njegove opazke bacili u zapećak, pa ni o ovoj nije se ovdje ni najmanje komentiralo.

Da je on ponovio svoje pokajanje pred množinom puka u Arbanasih i to suzna oka, za nas nije i opet ništa osobita, kad znademo, da Krtić običaje za kojekakve malenkosti plakati, da jošte suzna oka veselo zapjeva.

U koliko smo imali pravo nevjerovati *Krstićevoj* pokori najbolji nam je dokaz sama njegova izjava na svoje jednomišljenike, koju je kao otvoreno pismo pisao dne 17. novembra o. g. (Donesosmo ju u zadnjem broju u cielosti. Opazka uredničtva.) Evo nekoliko opazaka o toj izjavi:

Odmah na početku spominje, da su ga razne okolnosti, izmedju kojih i pomanjkanje novčanih sredstava (?) prisilile, da prestane sa izdavanjem svoga lista, dočim kod nas je javna tajna, da su drugi trošili na list i da ga je politička oblast (Dvojimo. Op. Ured.) zaustavila. Napried veli, da ga njegova odluka veže, da se neće više bavit izdavanjem kakvog lista, dok niže živo nagovara svoje jednomišljenike, da čim prije ustroje družtvo, koje bi opet imalo izdavat *„Pravu Našu Slogu“*. Nadalje veli, da je prieka potreba, da se pošto po to uzdrži stranka kojoj je sveta zadaća, uz gojenje *bratske* sloge i ljubavi postojano braniti domaći prag, te slavno ime „Istarskog Slavena“. Opraštajuć se od svojih prijatelja kao vlastnik i izdavatelj *„Prave Naše Sloge“* ocituje, da je glupost i gola laž, da se je on tobože prodao Hrvatom, ili da je u sličnom poslu bio kod gosp. Dr. Staugera.

Svoj list zaključuje ovako: Braćo! „Ostajuć onakav, kakvog me je majka na svjet dala, biti ću uz Vas do božje volje dušom i tielom uz naše geslo: vjera sveta, nevjera prokleta. Dakle na posao braćo! Neka svaki po mogućnosti žrtvuje, a te žrtve očekuje od svakog od Vas Vaša majka Istra“.

Kod nas riedki su oni, koji razumiju ovo njegovo dvolično pismo, u kojem se Krstić koprca kao sišmiš u zraku. I takvo pismo imalo bi valjda njemu služiti kao javno očitovanje na riječi, koje je zadao čestitim arbanaskim Hrvatom, i koje oni valjda očekuju.

—

Iz Arbanasa kod Zadra. Na 21. pr. mj. u 3 sata u jutro pokosi neumoljiva smrt mladu silu, Frana Semerčića iz Baške-Nove*), u proljeću života svoga, u 19 godini. Tužna ova viest potresla je sve one, koji su ga poznavali, a osobito njegove gg. učitelje i drugove, koji su njime izgubili vrlog druga, vjerna prijatelja i uzorna rodoljuba. Frane je bio veoma marljiv i vriedan učenik. Bolovao je od sušice. Do 11. o. mj., polazio je marljivo školu. Na 12. o. mj. legao je u krevet, iz kog se nije više digao. Pokojnik ostavlja za sobom ucviljenu majku, dvoje sestara i oca, koji je takodjer težko bolestan.

U ponedjelak 22. pr. mj. u četiri sata poslie podne obavljen bi svečan pokop.

Njegove ostanke pratilo je učiteljsko osoblje ovog zavoda, njegovi drugovi, te mnogo raztuženih njegovih prijatelja. Pogrebu prisustvovala su i djeca c. k. vježbaonice, koje je pokojnik vele ljubio.

Pitomci III. raz. položili su mu na grob liep vienac napisom: „Učvijeljeni drugovi Franu Semerčiću“. Drugi je vijenac bio s napisom: „Nezaboravnomu prijatelju Frani Semerčiću šalje Anka Vukić“.

Na otvorenom ga grobu pozdravi drug mu ovim riečima: „Kao braća brata svoga dopratismo tebe do posljednjeg zemaljskog stana. Svima nama tuga muči grudi, al' nemože tebe da probudi.

U velikoj tuzi tješi nas samo ono, što je u bolesti bez prebola i tebe tješilo... vjera. Ona nam, dobri Semerčiću, kaže, da će tvoja čista duša biti stigla do uzora svoga — do Boga pravednoga. —

Svaki dan si, druže mili — zdrava duha u nezdravu tjelu — dolazio k nama u zajednički dom, da priberež nove duševne hrane i okrjepe plemenitoj želji svojoj, da nam budeš izgled marljivoga rada, da nam pokažeš kako se za rana treba pripravljati na borbu proti tminama neznanstva i pregarati sama sebe radi najplemenitijih dužnosti — prosvjete svoga naroda. —

U ime našeg doma zajedničkoga, u ime doma tvoga rodjenoga, u ime tužne Istre tvoje, i u ime naše domovine ciele, primi na usta moja kako su nam tvoji na srcu jadi tri, oprostajna uskrika, isto kroz plač kazujem tebi:

Hvala tebi učeniče dobri, Semerčiću mili, na poniznosti, ljubavi i zahvalnosti naprama gojiteljima tvojima, hvala tebi druže vjerni, prijatelju iskreni, na srdačnom milovanju sudrugova tvojih; hvala tebi mladiću plemeniti, na prjegoru mladosti tvoje u zamašnoj želji, da budeš na diku naroda našega, na korist zavičaja svoga i domovine svoje!

Tvoje tjelo neka počiva u rodnoj zemlji, tvoja uspomena neka žive u našim srcima, tvoja duša neka uživa na nebesima. Amen!“

Dragi Frane, tebe već nema medju nama, ti si u luci mira, — gdje nema nepravde, gdje pravda stoluje. O dragi Frane moli tamo, moli Vječnog, da dade Tvojim raztuženim snage, eda prebole težku ranu! Moli takodjer vječnog Oca, da jednom sunce sine i tvojoj domovini, koju si toli žarko ljubio!

*) Pitomac III. razreda c. k. učiteljišta.

Franina i Jurina

Fr. Ma da su kapitan Cvek onemu meštrićine, če ima ono figuru kralja Lumberta, dali dobru salatu.

Jur. Če s praven?

Fr. Če misliš, da nima drugega posla, to sen rekal samo za šulac.

Jur. Tako ja tako, sen komać malo odahnul od straha.

—

Različite viesti.

† **Antun Kurelić**, posjednik i trgovac u Pićnu, umro je naglom smrću dne 5 tek. u 60 godini života svoga. Uz sve uzke rodbinske sveze, koje su vrlog pokojnika spajale sa najmoćnijimi otudjenimi nam življi u paziuskoj občini, znao je on uzdržati hrvatski značaj svoje obitelji i u tom duhu uzgojiti ju, čemu je najbolji dokaz uzgoj podjeljen sinu si Dr. Šimu. Skroman i blag nije se htjeo izticati, ali je znao u potrebi priskočiti u pomoć tužnom seljaku, a da ga ne izrabljuje. Haran narod mu opetovano zasvjedočio svoju ljubav i štovanje, hirajuć ga u upravne vieće porezne občine Pićan, a nije uzmanjkao, da mu izkaže i zadnju počast, dohrliv mnogogrojan na sprovod, koji se obavio 7. tek. Pokoj i mir njegovoj blagoj duši, a naša iskrena sućut njegovoj čestitoj obitelji!

Novi nadbiskup za Goričku. Ovih dana bijaše imenovan knezom nadbiskupom za Goričku preuzv. g. Dr. Jakov Missia, sadašnji knez nadbiskup u Ljubljani. Talijani nisu zadovoljni s tim imenovanjem, s koliko mogu biti Slovenci, pokazati će nam budućnost.

Baron Sterneck. U ponedjeljak preminuo je u Beču naglom smrti zapovjednik vojne mornarice, admiral baron Dobleski pl. Sterneck. Počivao u miru! Zapovjedničtvo c. i kr. vojne mornarice preuzme — kako se glasa — nadvojvoda Karlo Stjepan.

Kako se koprcaju Talijani u Beču. Zna se kojim su načinom Talijani došli u parlamenat. Zna se kakvo bijaše njihovo držanje u njem. Zna se, da su čak htjeli biti posrednici između Čeha i Niemaca, i to oni, koji nedaju Hrvatom i Slovencem u Primorju nikakvih prava. Radi bi bili s desnicom u koliko se je vlada na nju oslanjala. Srce jih je vuklo k ljevičarom. Kad je već svršilo kakvo glasovanje, onda su javili u novinah, da su mislili izdati tu i tu izjavu. Svakom prilikom turali su se u novine a za to, da dodje na znanje, da su tu i oni, kad jih nitko drugi nije htjeo spominjati. I sad, odkad je pao Badeni, a nastupio Gautsch, igraju istu ulogu. Gautsch se dogovara s desnicom i ljevicom, Talijane ne zove. Da ipak svrnu neku pozornost na se, i u toj dobi razprava, diču nogu, javljaju u novine, kako su imali dogovor sa njemačkimi veleposjednici, koje bi vlada svakako htjela dobiti na svoju stranu, i dodaju, da ima izmedju njih i tih veleposjednika dodirnih točaka. Koprcanje!

Njihove novine javile su već subotu, da će oni nedjelju u deputaciji k ministru predsjedniku. Kad jih on nije htjeo zvati, da dodju k njemu, a kamo li da bi se potrudio do njih, onda su se nudjali sami! Takvi su u Beču oni, koji su doli poznati kao oholi i samovlastni! U ostalom jesu li bili kod ministra-predsjednika, i što su opravili, o tom neima viesti.

Činovničko ministarstvo. Za ovo doba, barem kao prelaz bijaše valjda naizgodnije, da se ministarstvo sastavi iz činovnika. Oni mogu biti vrstni, sposobni, nejednostrani, mogu imati najbolje vlastitosti. Al jedno je jako značajno kod svega toga. Svi ti ministri, bivši činovnici, su Niemci. Svi bijahu visoki činovnici, većina desne ruke ministara, odjelni predstojnici, najviši činovnici. Još jih je i drugih, na sličnih mjestih, u raznih mjestih, skoro svi su Niemci. Sam sastav činovničkoga ministarstva kaže, da su visoki i najviši činovnici u Austriji Niemci, i da smo još daleko od provedenja ravnopravnosti u svih mogućih posljedcih

Jedna značajna crtica iz posliednje sjednice parlamenta. U kratkom opisu dogodjaja u posliednjih sjednicah izbjegao nam je jedan, koj ovdje naknadno priobćujemo. Početkom sjednice dne 27. novembra, pritiskao je jedan poslužnik, i to Slovenac, na puce električnoga zvonca, u znak, da će na skoro početi sjednica, i zovuć tako po parlamentarno zgradi raztršene zastupnike. Tako se čini prije svake sjednice, tako je činio onaj poslužnik već sto i sto puta, po nalogu predsjednictva a bez prigovora s bud koje strane. Taj dan je morao bježati. Čim se je pokazao i počeo zvoniti, zavikao je zastupnik Dr. Steinwender, inače profesor srednjih škola, a za njim i razni kulturni Niemci: Dolje s njim! Poslužnik je ipak zvonio, vršeć svoju dužnost. Al je na to vičuć potrcao prema njemu, kroz ministarske i bilježničke stolice, isti Dr. Steinwender, i kad e poslužnik bježao, Steinwender za njim. Kad su to junačtvo toga profesora vidili njeki drugi njemački zastupnici, trčali su i oni za poslužnikom, koji nim je pak svim pobjegao. Valjda će Steinwender, kao uvjet, za ponovne razprave parlamenta, postaviti, da se onoga poslužnika odstrani!

Dr. Krstić proti D.ru Janežiću. Poznati Dr. Krstić prijavio je odvjetnika g. D.ra Janežića iz Voloskog ovdašnjoj odvjetničkoj komori dalje on tobož priobćio glasovitu notu c. k. kotarskoga poglavarstva u Voloskom o ponašanju i djelovanju D.ra Krstića, priobćenu u „Našoj Slogi“ br. 26. od dne 2. julija t. g. Odvjetnička komora imenovala je ovdašnjeg odvjetnika g. D.ra Fleischera da iztraživ u tom poslu, na što se je ovaj obratio pismenim upitom na našega urednika, da li je istinito što tvrdi g. Dr. Janežić, da nam on nije poslao spomenutu notu, što je naš urednik pritvrdio izjaviv, da je na to pripravan i prisedi.

Čudno nam se čini kako može odvjetnička komora u ovom poslu iztraživat pošto bijaše rečena nota na javnoj razpravi proti D.ru Krstiću na sudu pročitana.

Članovom „Matice Hrvatske“ u naših stranah, koji žele imati čvrsto i ukusno vezane krasne knjige naše „Matice“ preporučamo knjigovežu g. *Ivana Schneider a* u Zagrebu (Vidi oglas).

Hrvatsko akademičko družtvo „Zvonimir“ izvanrednoj skupštini dne 12. tek. sljedeći odbor; Predsjednik: cand. med. Dragutin Ciotti; podpresjednik: cand. med. Ante Gržinić; I. tajnik: cand. jur. Vladislav Vranjican; II. tajnik: stud. med. Ureš Masovčić; blagajnik: stud. med. Emil Katić; knjižničar: stud. phil. Rajmund Peručić; novinar: stud. jur. Rinaldo Čalić; odborski zamjenici: stud. med. Miho Jerinić, cand. ing. Petar Senjanović.

Nakadni izbori za hrvatski sabor u Zagrebu obavili se prošloga četvrtka. Združena opozicija pobjedila je u tri kotara, u kojih bijahu izabrani njezini kandidati gg. Dr. Vrbanić, Dr. Zahar i Bedeković.

Posljedice ubojstva Ostromana. Dne 27. novembra razpravljala se je pri vrhovnom sudištu u Beču zanimiva razprava, a to na ništovnu pritužbu dvojice Lošinjana, koji su dne 24. junija 1897 od rovinjskoga sudišta bili osudjeni jedan na pet, a drugi na 4 mjeseca težke pooštrene tamnice za javno nasilje tobože počinjeno proti občinskim stražarom Radoslavichu i Scopinichu one večeri, kad je ostao mrtav sirota Ostroman, kako naši čitatelji znadu.

Prvi sud spoznao je krivimi oba obtuženika, to jest Jakova Vidulića pok. Ivana i Ivana Picinića, jer da su silom htjeli nagnati stražare, da puste Ostromana. Jedan od najglavnijih i najtežih svjedoka proti njima bio je upravo stražar Scopinich, zaprisežen u Rovinju, proti predlogu branitelja Dra. Trinajstića iz Pazina; ali taj isti Scopinich bio je malo mjesecih prije spoznan krivim i osudjen u Gracu što je prekoračio nuždnu obranu prema Ostromanu.

Razprava pri vrhovnom kasacionom dvoru bila je javna. Obtužnike Vidulića i Picinića zastupao je odvjetnik Dr. Laginja, kao zamjenik Dra. Dinka Trinajstića. Predsjedao je bivši ministar Dr. Steinbach.

Kad se je čitalo izvješće o činu i kako je Ostroman poginuo od udaraca i bodeža od občinskih straža dobljenih, vidilo se je veliki dojam, koj je na vrhovne suce učinio ovaj grozan čin.

Dr. Laginja ovračao je rovinjsku osudu tim, da nije smjeo biti zapriseguut svjedok Scopinich, jer je njegovo neprijateljstvo prema Ostromanu i svim, koji su se za njega zauzimali, više nego očito, nadalje tim, da Picinić i drug nisu činili silu kakvu zakon predvidja za kaznu, napokom tim, da ako jesu i silom htjeli oteti Ostromana stražarom, još nebi imali biti kažnjeni, jer su mislili, da moraju obraniti mladića, za kojega se je brusila sablja, kako je od prilike jedan svjedok izkazao. Vrhovno kasaciono sudište *ukinulo* je osudu s prvoga razloga i odputilo stvar za novu razpravu na isto prvo sudište u Rovinju.

Prieki sud. Danas osam dana proglašen bijaše za Prag i okolicu prieki sud usljed nemira, izazvanih u Beču i po sjevernih gradovih Češke od Njemaca. Posebni sud sudi svim onim, koji se ogriješe proti zakonu radi izgreda, navala na osobe i tudji imetak, itd. itd.

Iz Trsta do Francišć! 7. dana. Težko nam je uznemirivati veliku gospodu kod sl. ravnateljstva pošta i brzojava u Trstu ovakimi trivcmi, ali ono će nam oprostiti kad mu kažemo, da su naši predplatnici i čitatelji ovdje čutljivi pak nam svaku nevoljicu odmah priobće, da ju tobož s njima podielimo.

Tako nam šalje jedan od tih čutljivaca dopisnicu, koja je putovala iz Trsta do c. k. pošte Francišći punih 7 dana, dočim putuju druge sretnije dopisnice odavle do tamo 4—5 sata.

Ta *potepuha* nosi na sebi poštanski pečat Trieste (Triest) od dne 23|11, onaj iz *Vukovar* od dne 25|11, onaj iz *Abbazie* od dne 29|11 onaj iz Francišći istoga dne a adresatu je sretno stigla u ruke dne 30|11 u 7 sati u jutro.

Zadovoljujuć ovim spomenutom čutljivcu, molimo gg. kod sl. ravnateljstva u Trstu, da si nebi ovakvu — i slične malenkosti odviše k srcu uzeli.

Iz Rieke pišu nam 28. pr. mj. Danas imali smo u stolnoj crkvi riedku crkvenu svečanost. Ustoličen bijaše za prošta, arcidjakona i opata preč. g. Fulvi a za župnika, veleč. g. Dr. Kukanić. Senjski ordinarijat zastupao je kod te svečanosti prof. Dr. Roko Vučić. Sv. obredu prisustvovao je jedan činovnik kao zastupnik kraljevske vlade, te deputacija gradskoga poglavarstva i veliko množtvo puka iz grada i okolice. Preč. g. Fulvi dobio je najprije čast prošta, zatim arcidjakona i napokon čast opata sv. Jakova u Vašoj Opatiji. Zatim je sliedilo ustoličenje župnika veleč. g. Kukanića. Obojica izrekoše vjerovanje i položiše svečano obećanje dotaknuvši se rukom misne knjige. Prof. Dr. Vučić podielio je zatim obojici kanoničke znakove nagovorivši ih ujedno u latinskom jeziku. Sv. misom, koju je odpjevao novoustoličeni župnik g. Kukanić, svrši sv. čin.

Potonuo parobrod. Ugarsko pomorsko — parobrodarsko družtvo „*Adria*“ na Rieci primilo je brzojavnu viest od svoga kapetana F. Vlašića iz luke Dengenes, kojom mu javlja, da je usljed nesreće potonuo družtveni parobrod „*Jokay*“ te da se je čudom spasilo sedamnaest osoba, dočim su ostali u moru našli smrt.

Pošto je čitavo osoblje potonulog parobroda, većinom iz naših krajeva priobćujemo niže podatke o nesreći, kako ju donesoše riečke novine:

Zapovjednik parobroda F. Vlašić Vinkov brzojavlja svomu družtvu, da je pošao odmah iza sudara u London, da izviesti tamošnju oblast o nesreći i njezinih žalostnih posliedicah. A sada eto imena onih, koji nadjoše smrt u morskih valovih, kao i onih, koji se spasiše. Kako se izvjestno znade, utopiše se ovi: Augustin Batistić, pomorski kapetan (treći na parobrodu „Jokayu“) duge plovitbe, 27 godina star iz Rieke; Josip A. Tonetti Lovrin, kuhar, 46 godina star iz Plomina u Istri; Franjo Haramija Kuzmin, grijač, 30 godina star iz Grobnika; Vzamoslav Subotinčić Franjin, ugljenar, 18 godina star iz Crnika. Spasili su se: Fridrik Vlašić Vinkov, pomorski kapetan iz Drage doljeje; Antun Sepić pok. Sveteljuba, pomor. kapetan (drugi na „Jokayu“) iz Ike; Ivan Zeleznik Antunov, prvi mašinista iz Prevoja; Artur Schwarz Josipov, drugi mašinista iz Zaprešića; Julijo F. Lenac Ivanov, treći mašinista iz Rieke; Franjo Subotinčić Pavlov, mašinista-pomagač iz Crnika obć Grobnik u Primorju; Tomo Ljubičić Tomov, ugljenar iz Istre; Dragutin Ferrara Filomelin, kormilar iz Silbe u Dalmaciji; Gašpar Galović Franjin, mali iz Berščca; Bartul Belloni Bartulov, kolar iz Rieke; Ivan Mavrinac Ivanov, grijač iz Grobnika; Josip Motušić Šimunov, kormilar iz Silbe; Ivan Žic Jakovljev, konobar iz Dobrinja na Krku; Matija Burić Leonardov, nostromo iz Rieke; Dominik Žabović Adelin, grijač iz Ripende; Ervin Müller Otonov, kormilar iz Budimpešte: Gjuraj Struselj Stjepanov, kormilar iz Podvežice: Josip Filipas iz Berščca (Istra).

Viching redivivus.

(Sliedi.)

A sada predjimo na pojedine odgovore g. dakana *Pesante* na naše zadnje opazke.

1. Rekli smo, da kanonik *Pesante* u svojem djelu: „La liturgia slava“ da se pokaže tobož nepristranim, hoće citirati samo neke ulomke (dočim je u istinu sve osim 51. redka, tiskana na stupac, uzeo) iz članka čeha Borowy, napisanog nota bene za teologijska Enciklopediju Wetzer und Welte — u kojoj dakle pisac nije mogao potanko i savršeno opisati život sv. Cirila in Metoda — pak iza toga da on nekim oduševljenjem zaključuje i iztiče na dokaz svoje tvrdnje kako ni taj Čeh ne spominje dozvole Hadrijana II. glede porabe slavenskog jezika u liturgiji.

Nasuprot tomu on nas biedi u „*L'Eco del Litorale*“ br. 125 i 126 t. g., da smo njegovim besjedam prikrpiii riečcu *samo* koja da nije njegova. I nije njegova. Ali mi nit smo kazali, da je njegova ta nedužna riečca, nit smo ju tobož kao njegovu naveli pod navodnim znakom; nit smo se ogriešili sa podmetavanja. Preč. *Pesante* prije nego li će započeti da brani svoju tezu, hćede da upozna svoje čitatelje sa sv. Cirilom i Metodom, a da se pokaže nepristranim i vjerodostojnijim „per essere più creduti“ kaže, da će doslovno prenesti nekoja mjesta, neke ulomke iz članka Borowy-eva u „Kirchenlexikon od Wetzer-Welte-a („traducendo alla lettera alcuni brani . . .“)

Štijući na prvi mah riči „*alcuni brani*“, morali smo da borme pomislimo, da je to manji, mnogo manji dio Borowy-eva, s kojim u ostalom, kako smo jur natuknuli ne dokazuje g. *Pesante* a ma ništa, manje nego ništa, jer i iz ovoga navoda enciklopedičkoga članka uvjeriti će se pomnjivi čitalac, da su sveta braća ipak rabila slavenski jezik u liturgiji uz izričiti „nihil obstat“ Sv. Stolice. Riec nekoji, „*alcuni*“ znamenuje i u navedenom mjestu mnogomanji dio cjeline. Kad ali sravnismo prevedene ulomke sa upitnim člankom, našli smo, da je g. *Pesante* preveo čitav članak izuzev 51 redak i to je učinio košto sam tvrdi, samo da se pokaže vjerodostojnijim, „per essere più creduti“ te da je slobodno njemu kao historiku „per excellentiam“, kada „il più recente dei scritti“ ne spominje povlastice dane po Hadrijanu II., naprosto zanjekati tu činjenicu. Mi smo uporabili ovu obtuženu riečcu, jeda bolje iztaknemo razliku izmed obećanja i izvršenja *Pesantova*. Mogli smo to postići i rabeć pod navodnim znakom iste auktorove riči n. p. G. *Pesante* kaže, da će citirati (pozor!) „nekoje ulomke“, dočim je u istinu . . . Naše čitalačko občinstvo bilo bi se i na ovaj način osvjedočilo, da je g. *Pesante* kao uvjek nepristran i da mu vjeruje onaj, koji mu još vjerovati . . . može i hoće.

Dakle u kratko, mi smo samo nastojali natuknuti, da smo se čitajuć str. 17. do okljućno 21. *Pesantove* knjige uvjerili, da je on navedeć tobož samo neke ulomke iz pomenutog članka — „traducendo alla lettera *alcuni* brani“ — hto dat razumit, da je to *Bog zna kako obsežan i točan životopis* sv. braće, da sadržaje *sve, što se do danas* — „il più recente“ — moglo dokazati iz njihova života, pak da on oslanjajuć se na pisca Slavena — „czeco Borowy“ — može naprosto njekati sve ono, što taj nije naveo; dočim obratno taj članak nije nego *kratak životopis* sv. braće, koga je g. *Pesante* preveo svega izuzev 51 redak tiskani na stupac, te pošto je napisan za jednu teol. enciklopediju, to njegov pisac *nije ni mogao*, a stalno *ni namjeravao*, u njem *prikazati potanko cieli život sv. braće*, odakle sliedi, da ako on nije česagod naveo, ne smije za to jedan historik reći, da to nije dokazano, da ne obstoji, kada to nasuprot drugi historici iznesoše i dokazaše. Takove zaključke i dokaze prave nekoji u kakovom političkom časopisu „per darla ad intender,“ iti oni, koji računaju „sulle ombre e sui pregiudizi di certi lettori,“ ali jedan *historik*, preč. g. dekane, toga nesmije činiti. Dobro je navesti više toga, kako velite, nego manje, ali citatom se ne smije *zavarati* čitatelja. Mi puštamo, da svaki, tkogod hoće, sravni članak u *Wetzer* i *Welte* i stranice 17-21 Vaše kritične knjige, pa neć reče po duši, imamo li pravo mi ili g. dekan *Pesante*.

2. Sada možemo preći na drugi izgovor preč. *Pesante*, kojim nastoji, da se opravda od našeg prigovora, koji do istine ne osvjetljuje najpovoljnije njegovu nepristranost i vjerodostojnost, koju nastoji predobiti od svoje čitalačke publike — „per essere più creduti“. Mi mu prigovorismo, da je rabio osakaćeni, okrnjeni navod uzoritog *Bartolini-a*, koji navod pak u istinu nije *Bartolini ev*, već su to doslovno prevedene riči slavnoga *Račkoga*, na kojih se temelji priznata povjestna činjenica, pak smo rekli, da je preč. *Pesante* uporabio te riči, tu sentenciju *Račkoga*, koju jóš izdaje pod firmom kardinala *Bartolini* krsteći ju speciozním imenom „il principio del Bartolini“ i podmetavajuć ju za temelj, na kome uzdiže babilonski toranj svoga *War-wara*, dakako „per essere più creduti“.

Uzoriti *Bartolini* naglasuje odmah u predgovoru, da nije u svojoj knjizi ništa uztvrdio „nulla affermammo“ što ne bi već bilo „con sode ed incontrastabili testimonianze provato“. U svomu tekstu iznaša *Bartolini* kao dokazanu činjenicu, da *je Hadrijan u istinu upravio na Rastislava i Kocela pismo*, koje *se sačuvalo samo u staroslavenskom prevodu* i da im je poslao s. Metodija kao apostolskog legata i pastira sviju Slavena.*) Prehvaljeni uzoriti povjestničar obazire se u svojoj knjizi na posljedke znastvenih iztraživanja *Ginzela*, *Račkoga* i ostalih te navadja njihova mnienja ili u posebnim bilješkam (note), ili pod navodnim znakom. Takove prakse drži se i u ovom pitanju. U opazci navadja prigovore, objekcije *Ginzelove* proti pismu Hadrijanovu, nu lakonički iznaša i razloge, kojimi *Rački* brani protivno mnenje i tu dolazi u talij. prevodu reproducirana gori spomenuta sentencija hrvatskoga povjestničara.

Iz odgovora *Račkoga* na treći naime prigovor izmedju *Ginzelovih* — „argomenti intrinseci“ — donaša u opazci (str. 84) sliedeće: „Ma mettendo da parte ogni critica e filologica questione su la lettera in discorso *anche il buon criterio di chi è versato nella prassi della S. Sede sa giudicare, che questa lo accompogna con le sue lettere credenziali. E questa prassi doveva aver luogo specialmente nell' attuale circostanza*; conciosiachè Cirillo e Metodio erano stati spediti per la prima volta nella Moravia dall' Imperatore Michele, essendo insigniti del solo carattero sacerdotale; dalla Moravia erano stati chiamati in Roma da Sommo Pontefice s Nicola I.; venuti in Roma Adriano II. successore di Nicola I gli aveva consecrati Vescovi; Cirlio era morto in Roma; Metodio tornava nella Moravia e nella Pannonia con la qualifica di Arcivescovo di quei principati non solo ma bensì di *Legato Apostolico e di Pastore a tutti gli Slavi*; *quando dunque era necessario che lo accompagnasse Adriano II. con una lettera* diretta a quei principi, che avevano ad esso richiesto il loro Dottore e Maestro Metodio?“

Sad što će preč g. *Pesante*, on na str. 24. dajuć po svoju pojam o „legati a latere“ *ne od dobe IX. stoljeća*, nego kako se je tiekom vremena usavršio i *danas vriedi*, veli: „Però osserviamo prima di tutto ch- se i veri legati a latere, appunto perchè Cardinali (načelno danas, a *ne onda*), non abbisognano di legittimarsi colle lettere del loro mandato (can. Nobilissimus 3. D. 97) anche il buon criterio di chi è versato nella prassi della S. Sede sa giudicare, che questa, quando spedisce un suo rappresentante a qualunque Sovrano, sempre lo accompagna con le Lettere credenziali. (Bartolini: I Ss. Cirillo e Metodio. Roma 1881. p. 84). Ora queste lettere *non esistono*, esistono bensì quelle di Giovanni VII. . . .“ i tu navadja *Pesante* više drugih pisama, a na str. 27. to zove: „principio che sopra ci fu ricordato dal Card. Bartolini“. Neka se ne zaboravi još, da tuj preč. *Pesante* takodjer veli, *da ne obstoji ono pismo Hadrijana II.*, prem je na str. 22. domo proti istomu neke prigovore *Ginzelove*, koje je jur *Rački* oprovrgao te je navadja i kard. *Bartolini* u opazci na str. 81. napred, i premda ovaj u predgovoru (XXIII.) veli, da se to pismo (lettera) nalazi: „riportata nella Leggenda Pannonica (n. 8.) come vedemmo, fu riprodotta in varie collezioni di documenti Slavi, ed inserita in secondo luogo dal *Ginzel* nel titolo: „Monumenta epistolaria de ss. Cyrillo et Methodio agentia (n. II. pagg. 44, 45)“ i premda tu činjenicu osim ovih mjesta opetuje na str. 127 (što i *Pesante* donaša na st. 32, 3, jer se veli, da je povlastica bila dana i obzirom, „non trovandosi quelle genti *alla portata di conoscere nè la lingua greca nè la latina*“, što je on okrstio onako fino i dobrom nakanom: *la rozzeza del popolo*,) te na str. 126 i 129. Sad neka svaki sudi, je li naša opazka bila na mjestu i od kakve važnosti mogu se smatrati ovako točni citati preč. *Pesante*. Slobodno je dà pobijati historičke navode kard. *Bartolini-a*, ali historičkimi činjenicami i kritičkim oprovrgavanjem navoda, a ne pobirati samo prigovore i poteškoće po njegovoj knjizi i rabiti radje auktoritet kardinala nego „d'un academico di Zagabria“ za poricati jednu stvar, koju oni *oba tvrde*.

3. U trećem prigovoru nam preč. *Pesanto* predbacuje, da smo krivo shvatili i predočili nalog, što ga imao obaviti kard. *Bartolini*. Uzoriti pisac imaše po mnemu „autorevole incarico“ nek nastoji da rastumači vjek i život dvaju svetaca, a ne da autoritativno tumači encikliku „*Grande Munus*“. Onaj „la“ u „esporla“ da se protežе na vrh. Svaka mu kvačica dobro došla. Mi molimo g. *Pesante*, da nam sam kaže sadržaj te znamenite enciklike. U „*Supplemento*“ 40. br. „*L'Eco del Litorale*“ t. g.*) stoji cruo na bielu: „L' Enciclica „Grande Munus“ ha due parti: l' una narrativa, l' altra dispositiva. Nella prima ricorda la vita e le gesta dei Ss. Cirillo e Metodio . . . Nella seconda parte il Sommo Pontefice ordina, che in tutto l' orbe cattolico ai 5 Luglio si celebri ogni anno con rito doppio minore la festa dei Ss. Cirillo e Metodio. . . .“

Da je *Bartolini-evo* djelo uzko skopčano s pohvaljenom enciklikom, vidi se upravo iz predgovora njegovih „Memorie“, gdje piše doslovno: „Or dopo che il Sommo Pontefice Leone XIII. Nostro Signore volle estendere il loro culto a tutta la Chiesa Cattolica (što je *učinjeno upravo enciklikom „Grande Munus“* — to je g.

*) Medju ostalimi u predgovoru str. XVI, XXIII. i onda u samoj razpravi od str. 77 unapred.

Pesanie-u „la parte dispositiva") — essendo stati noi mossi da autorevole incarico ad esporla — (t. j. život sv. braće, koga se je sv. Otac kratkimi potezi dotaknuo u „Grande Munus", g. *Pesante*-u „la parte narrativa") — stimiamo necessario di far note le autentiche fonti . . .". Čitalac može si sada misliti, da su jur pouzdani ti izvori, iz kojih crpa, i pouzdane „Memorie", koje je jedan kardinal, prefekt sv. Zbora za obrede po višem nalogu svietu podao. Onaj „la" u „esporla" odnosi se doista na „vita", ali vita, *koja je predmetom enciclici „Grande Munus"*. A da ne bi tko posumnjao, kao da mi natežemo rieči, izvraćamo smisao ili shvaćamo stvar, kao nijedan drugi, pozivljemo svakoga, neka sravni s upitnom enciklikom *Bartolini-evo* djelo, te prispodobi pojedine misli, njihov tek i objam, pa će se na prvi mah osvjedočiti, da to djelo jest prava parafraza enciklike „Grande Munus". Godine 1885. preveo je na hrvatski to *Bartolini-evo* djelo profesor *Ivan* pop *Danilo*. Evo što veli prevoditelj u pripomeni (str. XXIII.): „Ova je knjiga, kako to sam uzoriti pisac u svom predgovoru nahrciva, sastavljena po višem nalogu, da obšire na svjetlo iznese povjestne dokaze o činima svetih slavenskih apostola Cirila i Metoda, u znamenitoj okružnici Grande Munus neumrloga S. O. Pape Lava XIII. spomenutim. *Okružnici je dakle knjiga ova podpovjestnim vidom, kao tumač*; te iz toga obzira učestvuje u neizmjernoj cieni, koju okružnica ima po cio kristjanski svieta, navlastito po Slavene . . .* U ovoj pripomeni ima što šta poučnoga i za g. *Pesanta*. Mi mu samo ovaj mali navod pružamo na skrušeno razmišljanje. Mi nećemo, da sumnjičimo njegovu ortodoksiju, mi znademo poštivati slobodu iskrenog iztraživanja povjestnih istina, ali koga vode predsude, koji boluje rek bi od stanovitog *daltonizma* — neka se i ne mrči.

*) I u njegovoj knjizi str. 53.

Listnica uredničtva.

Gosp. N. N. Kopar. Novac za „Družbu sv. Cirila i Metoda" šaljemo blagajniku u Volosko, koji ga mjesečno u našem listu oglasi. Oro vriedi i za ostalu gg. koji nam poslaše zadnjih dana nešto prinosa. Prijateljski odzdrav!

Gosp. dopisnikom: iz Lanišća, Voloskoga, Jurišići, Iz stanovitoga kotara, Gologorice, Rieke, blagajniku družbe sv. C. i M. itd. itd. Ustrpite se do budućeg broja.

Listnica uprave.

Uplatili su za „Našu Slogu"

G. Andrija Sfrčić, Milna - Brač	for.	2
„ Anton Matetić - Brešca - Kastav	„	4
„ Gavro Pavletić - Sušak	„	10
„ Josip Šepić Mrkopalj	„	4
„ Ivan Malovec - Šipanjska luka (Dalm.)	„	7
„ Lovro Tomašić - Novaki (Pazin)	„	5
„ Ante Šculac - župn. Novaki	„	5

Dr. Ribar.

Javna zahvala.

Prigodom zabave ženske podružnice „Družbe sv. Cirila i Metoda" u Mihotićih ostalo je čistoga dohodka for. 40. K tomu priposlaše kao ulazninu presvj. gosp. Dr. Dinko Vitezić iz Krka for. 2; veleč. g. Ante Puž iz Moščenica for. 2; g. Ante Širola for. 2; N. N. darovao for. 1. Ukupno for. 47, koju svotu odposla odbor g. blagajniku družbe na Volosko.

Svim, koji su kod zabave sudjelovali ili bilo što darovali, izriče iskrenu zahvalu

Odbor.

Očitovanje.[1])

Očitujem ovim javno, da sam bio krivo obrečen, da sam naime ja počinio štetu F. i A. Širola-Kovaću i M. Maretiću. To moje očitovanje temeljim na odluci c. k. suda u Voloskom koju na zahtjev mogu dati na uvid. Pošto ja nemogu potrpiti tu sramotu, tražiti ću one, koji su mene nedužna obrekli.

Sv. Matej, 6. dec. 1897.

Baštjan Mate.

[1]) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Nudja se pošiljke pol kilograma po pošti.: **kava, ulično ulje** najbolje vrsti i svakojaka kolonijalna roba. Prodaja se takodjer na debalo. **Kava** od 1 for. do for. 1·80.

Giovanni Battistella

Trst.

8

P. n. gg. članovom „Matice Hrvatske".

Čast mi je, da upozorim p. n. gg. povjerenike i članove „Matice Hrvatske", da će knjige „Matičine" za god. 1897. biti deskera gotove i da se iste ukusno vezane mogu i ove godine u mene naručiti.

Vezovi „Matičinih", knjiga vrlo su ukusni i originalni te odgovaraju svim zahtjevima moderne knjigovežke vještine.

Cieneveznih knjiga:

1.	Kačera: „Vrieme"	for.	70 nč.
2.	Klaić: „Bribirski knezovi"	„	50 „
3.	Plater: „Njemačka književnost" (Slike iz svjet. književ. V.)	„	50 „
4.	Turgenjev: „Lovčeve bilješke" (Slaven. knjiž. V.)	„	40 „
5.	Šenoa: „Sabrane pripovjesti". Svezak četvrti	„	40 „
6.	Fürst: „Kraljević Radovan"	„	30 „
7.	Gamas-Aziz: „Bez svrhe"	„	30 „
8.	Tresić-Pavičić: „Car Simeon"	„	30 „
9.	Novak: „Dvie pripovieti"	„	30 „
10.	Leskovar: „Sjeme ljubavi"	„	30 „

Ukupno 4 for. — „

Prievodi grčkih i rimskih klasika:

1. Cezar: „Galski i gradjanski rat" — for. 80 nč.
2. Platon i Xenophon: „Symposion" — „ 80 „

Hrvatske narodne pjesme:

„Junačke pjesme". knjiga II. . . — for. 80 nč.

Pošto mi je slavni odbor „Matice Hrvatske" povjerio i ove godine odpremu „Matičinih" knjiga, te ću uvezane knjige zajedno s drugim knjigama priposlati p. n. gg. povjerenicima „Matice Hrvatske".

Budući da je uprava „Matičina" zabavljena mnogim drugim poslovima, ne može da preuzme još i naručbe veznanih knjiga, upozorujem p. n. gg. članove „Matičine", da se vezane knjige mogu samo u mene naručiti.

Umoljavam najuljudnije ovim putem p. n. gg. članove, da mi što prije izvole priposlati svoju cijenjenu naručbu kao što i prijašnjih godina svotu poštanskom doznačnicom, jer u inakom slučaju neću moći naručbu efekturati.

U Zagrebu, mjeseca prosinca, 1897.

Ivan Schneider
knjigovežа „Matice Hrvatske"
Frankopanska ulica br. 4.

Na prodaju. 8

grede i dužice.

Podpisani javlja ovim sl. občinstvu, osobito graditeljem i bačvarom, da ima na prodaju:

1) **1000 komada gredah** svake debljine i duljine uz veoma nizke ciene. Grede jesu jelove i smrikove

2) **Dužica za bačvare** smrikovih i jelovih svake vrsti.

Naručbe prima ustmene i pismene

Anton Medvedić
trgovac lesom

Klana (Istra).

Dobro vino.

Lanjske godine kad je bio prvi tečaj za konobare i vinogradare pri c. kr. kemično-gospodarstvenoj pokusnoj postaji u Spljetu, uhvatio sam zgodu, da mu prisustvujem željom, da upoznam raznovrstna vina, i da ih znadem analizirati, i čista u trgovinu turiti, te time koristiti trgovcu a osobito dalmatinskom vinogradaru.

Dakle tko želi nabaviti dobrog vina neka se obrati pouzdano na

Stjepana Dulčića

Brusje na Hvaru (Dalmacija)

Prsni sirup.

Rabi se kod hripavosti kao kašalj ublažujuće, slez odstranjujuće sredstvo Odrasli uzimlju 3 do 4 žlice, djeca isto toliko žličica. Ciena bočici 35 nvč.

Antirrheumon

Najbolju sredstvo proti trganju. S time se tri put na dan oboljele dielove namaže.

Boč ca 25 novč. III

Živinski prah

Izvrstna i najbolja pripomoć, da se konji, krave i voli zdravi uzčuvaju

1 omot 25 novč., 10 omota 2 for.

Ljekarna Piccoli

„Pri Angjelu"

Ljubljana, Dunajska cesta

Šilje se prema poštanskom pouzdou.

Prave brnske sukrene tvari

Jedan cesper 3·10 m. dug, dostatan za muško odjelo stoji samo	for. 3·10 iz dobre „ 4·10 iz dobre „ 4·50 iz dobre „ 6·— iz bolje „ 7·75 iz fine „ 9·— iz najfinije „ 10·50 iz još finije	prvi svrše vuna

Jedan cesper za crno salonsko odielo for. 10; Tvari za gornje kapute, Raden, Perzvienne, Doeklage. Tvari za državne, i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviote itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznato

Skladište tvorničkog sukna Kiesel-Amhof u Brnu

Uzorci badava i franco. Pošiljke vjerne uzorka.

Pozor! P. n. občinstvo upozorujemo se osobito na to, da ove tvari mnogo manje, ako se ih izravno naručuje nego li one, koje se preprodavanjem trgovack nabavl. Tvrdka **Kiesel-Amhof** u Brnu razašilje sve tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Tko pije **Kathreiner-**

Kneippovu sladovu kavu?

Svaki

tko ljubi točnu kavu a prištedit hoće i zdravlje sačuvat.

Sve strojeve za poljodjeljstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova sniženo.

PREŠE ZA GROŽDJE, DIFERENCIJALNI SUSTAV.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav; ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

IG. HELLER, BEC

II/2 PRATERSTRASSE 49 — Cienike i svjedočbe gratis! — Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafacija!

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj i po inozemstvu

ALOJZIJ MOŽETIĆ

TRST — Piazza dei Negozianti br. 1. — TRST

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj te inozemstvu, posreduje putovanja u Aziju, Afriku, Ameriku i Australiju, te po cieloj Evropi, zastupa najbolja parobrodarska družtva, posreduje kod osiguranja proti nezgodama uz bezplatnu podnku toliko pismenu kao ustmenu u svim mogućim putnim prigodama; jamči najniže ciene i najbolju poslužbu.

Tiskarna Gutenberg

filjalka ces. kralj. universitetne tiskarne „Styria"

13 Sackstrasse — GRADEC — Sackstrasse 13

TOVARNA ZA OBRTNE IN CONTO - KNJIGE

sistem „Patent Workmann Chicago"

Rastrimi zavod — Knjigovezstvo.

priporočuje se za prijazne naročbe se zatrdilom primernih cen in točne postrežbe.

Izdelovanje vsakovrstnih tiskovin kakor: časnikov, rekestverov v vsakem obsežju, srečk, plakatov cenikov, računov, memorandov, okrožnic, papirja za pisto in zavitkov z napisom, uzslovnih listkov jedilnih list, pavabil itd. itd. — Bogata zaloga glavnih-, Conto-Corrent-knjig, Saldi-Conti, Fakturen Debitoren, Creditoren, Cassa-knjig, Strazza, Memoriale, Journalov, Prima-nota, odpravnih, menjalnih časo-zapadnih in knjig za kopiranje, kakor tudi vseh pomožnih knjig, potem raztrirnega (črtanega papirja, Conto-Corrent, svilenega papirja za kopiranje, listov iz kavčeka za kopiranje skledic iz cinka za kopiranje itd.

Za naročbe in nadaljnja pojasnila obrniti se je do glavnega zastopnika

Trst, Via delle Acque 5 — ARNOLDO COEN — Via delle Acque 5 Trst

Skladišče pokućstva

tvrdke Aleksandra Levi Minzi

Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladište pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladište zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc u Trstu

Broj 50. U Trstu 16. decembra 1897. Godina XXVIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom ceniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Inse, pismine i najbliže pošte valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenom pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka na ... arka.

Dopisi se nevraćaju ako se ... netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji ... for., za seljake ... for. na godinu. Razmjerno for. ...½ i z za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Mar. pos.

Sjetite se
Družbe sv. Cirila i Metoda
za Istru!

Izbor
za upravno vieće u Pazinu.

Početkom mjeseca maja 1894 obavili se zadnji izbori za upravno vieće porezne občine Pazin. Pomoćju glasovitih *patentaša* došli su pazinski talijanaši do većine u tom vieću. Tomu vieću iztekao je zakoniti rok vlasti, te se čine priprave za obnovu vieća.

Kako je poznato upravna vieća neimaju po zakonu kakve političke važnosti, jer se njihovo djelovanje ograničuje jedino na upravu, sa imetkom dotične porezne občine, i da skrbe, kako da namaknu potrebita sredstva za svoje potrebe i za onaj dio troškova, koje doprinašaju mjestnoj občini za skupne izdatke.

Uzprkos tomu ograničenomu djelokrugu upravnih vieća uložili su naši narodni protivnici u poreznoj občini Pazinu sve svoje sile, da prodru prigodom poslednjih izbora sa svojimi predloženici. To njim se posrećilo poznatim načinom. Nu trogodišnja vlast talijanaške većine u tom vieću nije njoj — reć bi — u toliko otvrstila položaja, a da bi mogla mirne duše čekati izbor za novu upravu. Odatle sliedi, da većina odstupajućeg vieća nije zadovoljila očekivanju svojih birača, ili da je ona došla nezakonitim načinom do vlasti, koju bi joj mogla oduzeti većina birača one občine kod predstojećeg izbora.

Bilo jedno ili drugo, ili oboje, položaj većine odstupajućeg vieća postao je vrlo kritičan, što zaključujemo iz priprava naših narodnih protivnika u gradu Pazinu za obnovu rečenoga vieća.

Evo što doznajemo iz najpouzdanijega izvora u tom poslu.

Nedavno smo priobćili kako je bio postavio zahtjev predsjednik upravnog vieća u Pazinu, da pripada njemu pravo provedenja izbora novoga upravnoga vieća.

C. kr. kot. poglavarstvo bilo je taj zahtjev odbilo, ali ujedno obustavilo provedbu izbora, dok nebude konačnom odlukom riešen taj priepor. Dalo se tim načinom prilike poznatim jurve *patentašem* od zadnjih izbora, da iznova prijave tobožnje obrte, te da dodju u izborne listine. Proti pomenutoj odluci uložili su utok: občinsko glavarstvo radi zadnjeg stavka, a predsjednik upravnog vieća radi nepriznatog mu zahtjeva. C. kr. namjestničtvo odbilo je oba utoka i to predsjednika upravnog vieća, jer neopravdan, a onaj občinskog glavarstva, jer da istomu kao podredjenoj oblasti *ne pripada pravo utoka* proti odredbam c. kr. poglavarstva u onakvom poslu. Istom riešitbom ipak se opredielilo občinskom odboru dalnji *rok od 14 dana za utok na ministarstvo*. Proti toj riešitbi podnesle su obje zanimane stranke utok, koji bje od ministarstva odbit bez navedenja razloga. Odlukom, kojom bje ta riešitba priobćena obć. glavarstvu, bilo je takodjer odredjeno u ime c. kr. namjestničtva, da se na temelju § 56. občinskog reda oduzimlje provedenje izbornog čina občinskomu načelniku i povjerava isti c. kr. namjestničtvenom koncepisti *Galli*, i to s razloga, *„da se već unapreć ukloni eventualnim pritužbam razpotne stranke radi tobožnjeg jednostranskog postupanja."*

Proti toj naredbi podnio je g. *Dr. Dinko Trinajstić*, kao načelnik, utok na ministarstvo putem c. kr. namjestničtva. U tom utoku je bilo iztaknuto izmedju ostalog, kako je on kao načelnik proveo *desetak izbora*, a proti njednom nije bilo uloženo utoka ili kakve pritužbe radi pristranosti ili bud kojeg drugog uzroka. Za tim je utok doslovno sadržavao i ovo: „Dà, pisalo se u zakutnom i blatnom revolverlistu *„Il Giovine pensiero"* proti provedenju izbora, da se obajeni prostotu; ali ako na upravne oblasti djeluje takva novina, koje vlastnik čami sada u iztražnom zatvoru radi pronevjerenja kakvih 80.000 for., tada je red priznati, da ovdje zapovjedaju lopovi.

Taj utok bio je poslan od namjestničtva c. kr. kot. poglavarstvu, koje je radi više navedenog stavka kaznilo načelnika g. *Dr. Dinka Trinajstića* na for. 80 globe i to iz razloga, što — rieči: *ovdje zapovjedaju lopovi* — mogu se smatrati, kao da se iste indirektno nanašaju *na c. kr. namjestničtvo, koje je u utoku napadnulo odluku* izdalo.

Istodobno je občinskomu glavarstvu bila dostavljena poglavarstvena odluka sa obznanom, da je bio razlog, naveden u prvanjoj odluci glede oduzeća provedbe izbornog čina načelniku umetnut od c. kr. poglavarstva, a nije bio sadržan u namjestničtvenoj naredbi, te je usljed toga bila povućena natrag prva intimacija i dostavljena druga, u kojoj *nema nikakva obrazloženja*.

To je sada stanje priprava za izbor upravnog vieća u Pazinu.

Tumeća tomu netreba, nego ćemo samo navesti konačno nekoja činjenice, koje razsvietljuju dosta jasno postupanje nekojih oblasti. Pazinski načelnik naše stranke je uvjek dopuštao svakoj stranci, *da* si slobodno uzme prepis listina, a ne samo uvid; *da* prisustvuje u neomedjašenom broju izbornom činu, i *da* iznaša budi tko prigovore izbornoj komisiji.

Usuprot tomu talijanski načelnici ne dopuštaju protustranci prepis listina, ne dazvoljavaju njoj, da niti po dvojici trojici sastavljenim u izborni odbor prisustvuje izbornom činu, a kamo li da budi koji izvan komisije iznaša prigovore proti kojemu izborniku.

Pak uz sve to njima se pušta posve slobodne ruke. Da drugih ne napomenemo, eto dokaza u Plominu, Lablnu, Oprtlju itd.

Da ne bude kakve pometnje, opazit ćemo napokom samo to, da namjestničtvena naredba je bila izdana još za vladanja ministra grofa *Badenija*, pod namjestnikom g. vitez. *Rinaldinijem* i za uprave sa onim kotarom po g. *Ivanu Šorli u.*

Dopisi.

Iz Kastavšćine. — *K pitanju o školskih taksah.* — Slučajno mi došao u ruke jedan broj pokojne matuljske *„Nesloge"*, u kojoj se na uvodnom mjestu govori o *„školskih stvarih"*. Najprije spominje škol. takse, ali nekaže, da su ih uvrtili Talijani, već, da će tu *„gorku pilulu* morati *progutati naše pučanstvo"* te onako lisičavo, kako to već *Kajfa* znade, opominje isto, neka se mirno i ustrpljivo podvrže tomu zakonu. Spominje takodjer kako će kastavsko občinsko glavarstvo kod utjerivanja taksa pristrano postupati proti pristašam „narodno-istarske" stranke, a zaboravio je reći, kako će pak postupati talijanske občine sa našim narodom. Radi toga pripravan je uzeti u svoju „možnu" zaštitu svakoga siromaka iz Kastavšćine, kojemu bude štogod krivo. Nezna se pako, da li bi bio pripravan izkazati tu dobrotu našim ljudem i u drugih občinah, kojimi Talijani upravljaju. (Težko, jer bi im se zamjerio, a onda s Bogom plaća. Op. sl.).

Dalje tješi „istarski narod" nadom u bolje dane, koji će osvanuti kad bude odbacio sadanje zastupnike i poslao u sabor muževe, koji misle samo za svoj nezasitni žep. Med redci se čita, da bi to imali biti on i još koji njegov.

Onda se obara na naše dične muževe prof. *Spinčića* i glavara *Jelušića*, što su se zauzeli za to, da se na Pehljinu stvori nova „hrvatska" škola (dakako, vollo bi on, da bude talijanska) samo, da se onoj djeci onemogući pohadjati riečke škole; za djecu, da je koristnije učiti se više jezika, jer da se sa hrvatskim nemože ni u Opatiju. Tako umuje Robert Vlah.

I mi znamo, da je koristnije znati više jezika, ta i naša poslovica veli: koliko jezik znaš, za toliko ljudi valjaš; ali pitamo, je li moguće u naših školah na selu kod tolikih predmeta i tolikoga broja djece učiti više jezika, kako bi to *Kajfa* htio? Možda bi on mogao činiti takova čudesa? A recite nam koliko se jezika uče djeca u vaših talijanskih školah u Istri?

Zna to sve dobro Robert Vlah, ta on je fina glava, ali to mu se je samo tako zareklo. Jedno je mislio, a drugo pisao. Evo naše glave, ako nije on ovako mislio: u riečkih školah uči se *samo* talijanski, ako ih budu naša djeca pohadjala slabo će napredovati, jer se podučavaju u tudjem jeziku, pak će ostati neuki ili odnaroditi će se i tim postigao sam svoju svrhu, ugodio sam svojim gospodarom. Zaslužena plaća neće mi manjkati. To će se lahko postići, ta već i do sada polazi mnogo djece iz Hostove županije riečke škole, gdje su ih liepo naučili pozdravljati: *bon jorno! bona šera!* i pjevati onu *„nella patria* itd.". Kad ih *Kajfa* čuje od miline mu se srce topi.

Robert Vlah se nadalje grozi, da će zemaljski odbor u Poreču drugčije odlučiti kako će biti koristnije za pučanstvo (Kako to, ta odaslanik zemaljskog odbora pristao je na zaključak komisije?) i da će zem. odbor stupiti u ravni dogovor sa riečkim magistratom kako bi se olahkotilo kastavskoj djeci na „konfinu" pohadjanje riečkih škola. To sve on doznaje iz *sasma vjerodostojna izvora.* (Lahko mu doznati kad je u njihovoj službi. Op. sl.)

Što se tiče dogovora izmedju zem. odbora i riečkog magistrata glede pohadjanja riečkih škola, mi možemo one okolo rečenog listića uvjeriti, da to nespada u djelokrug zem. odbora, već u djelokrug c. k. školskih oblasti i ako su ove posljedjuje muž-besjeda, uzaludan bit će trud spomenutog odbora.

Napokom bunca Vlah nešto o zametskoj školi, spominje nekakov zakon, nekakvo nasilje i nekakav dekret obć. glavarstva i savjetuje „zametskim roditeljem" neka se obrate na zemaljski odbor u Poreču (Lubertotov Bog) prosvjedom proti „onem dekretu glavarstva, kojim se zabranjuje zametskoj djeci pohadjanje vanjskih škola" iz česa je razvidno, da *Bertićina* nije o svem, pače o ničem dobro obavješten, pak po svojoj staroj navadi brbije štogod mu na jezik dodje. Nu to nije ništa osobita za njega, ta šta bi on pisao ako nebi lagao.

Glede našega škol. zak. morao bi znati, da on obstoji za ovu polu države i da više škol. oblasti smatraju zemlje ugarske krune (dakle i Rieku) inozemstvom, pak su radi toga jednom svojom odlukom zabranili polazak riečkih škola. To nije dakle dekret obć. glavarstva, nego odluka više škol. oblasti. Da se o tom osvjedoči, neka se dotični pisac popita na Voloskom kod c. k. poglavara.

Ako je istina, da je gosp. školski nadzornik *javno* izrazio svoje negodovanje proti učitelju *Caru*, kako to Vlah u spomenutom članku tvrdi, onda moramo nazvati taj postupak gosp. nadzornika *nekorektnim*, pošto on ima druga sredstva na razpolaganje proti nemarnim učiteljem.

Iz cieloga članka vidi se kakov je *Kajfa* zagovornik *starine* i *domaćine* kad hoće, da naša djeca zaborave svoj jezik i da se potaljanče. Koliko je pak dosljedan vidi se iz toga, što na početku spomenutoga članka opominje pučanstvo, da poštuje zakone, dočim ga kasnije huška proti zakonu misleć nebog, da jo nekakav zakon stvorilo obć. glavarstvo.

Iz Voloskoga pišu nam 8. t. mj. Dne 1. t. mj. preminuo je ovdje naglom smrti Frane Ferlan u zelenoj još dobi od 46 godina. Pokojnik rodio se u Matuljah, iančio je klesarski zanat i pred više godina bijaše otvorio u Voloskom klesarsku radionicu, koja je prilično dobro uspjevala. Frane Ferlan zaveden glasovi. koji su se ovdje pred nekolike godina širili, da naime čovjek u sjevernoj Americi može u kratko doba marljivim radom doći do blagostanja, preselio se sa cielom obitelju u sjevernu Ameriku, u Chicago, i tamo ostao punih 6 godina, da se razočaran i za koju hiljadu oštećen povrati ovamo. Vratio se pred godinu dana u Volosko, otvorio je iznova klesarsku radionicu u Crnikovici, te mu baš posao počeo uspjevati kad ga ugrabi nagla smrt. Srdčana mu kap prekinu nit života. Ostavio je iza sebe udovicu i jednu devetgodišnju kćerku. Bijaše u svojoj struci izvrstan, u dnu duše pošten, vrlo marljiv i inteligentan a u narodnom pogledu oduševljeni i požrtvovni Hrvat. Čutio se već dulje vremena slabim i bolestnim i često se savjetovao sa ovdješnjimi liečnici, dok ga napokon nagla smrt ne svali u grob. Pri otvorenom mu grobu kličemu mu: Lahka mu bila hrvatska zemljica!

* * *

Pripovedaju djaci, koji dodjoše iz Graca na praznike kući, da su ovih dana Niemci u Gracu bacili jednog bosanskog vojnika preko mosta u Muru, gdje je zaglavio. Bilo bi možda umjestno, da Vi tu viest donesete pa da se onda razglasi, jer Niemci nastoje premučati i zabašuriti cielu stvar. Na slavenske se djake u Gracu danomice sve to više napada, te nebi bilo s gorega kad bi svi jednodušno odlučili, da se imade gradačka univerza zapustiti i preseliti se u Prag. Tim bi se samomu gradu dalo težak udarac: šilo za ognjilo.

Iz Laništa pišu nam: 6. t. mj. snašla je veleč. gosp. *A. Mikšu*, župnika u Laništu grdna nesreća. Umro mu u kući naglom smrti rodjak, učitelj *Jeranko*. Iz zelene Štajerske došao je sa svojom sestrom u Lanište i dne 24. pr. mj. vjenčao se s gospodjicom *Dragutinom*, nećakinjom veleč. g. župnika. U malom, ali srdačnom i prijateljskom krugu slavio je svoj pir veseo i zadovoljan — Al kosto ljeti naskoči iznenada silni vihar, te drma kućama, ruši stijene, obara drveće, tako i nanj navali iznenada ljuta bol i učini kraj njegovu još mladu životu. Osta bjedna gospa, koja je jedva dva dana uživala bračnu sreću, osta kukavicom-udovicom; a sestrica, što ga dopratila u Lanište, morat će bez njega gorko ucvijena vratiti se domu svojem i sa staricom majkom tugovati za milim sinom i bratom. Tko će utješiti pako srce gosp. župnika nad tako grdnom nesrećom, što je snašla njegovu rodbinu, koju on žarko ljubi?

Pokojnik bijaše dobar učitelj i rodoljub, te veseljak u družtvu. Još nije bio navršio ni tridesetu. Na dan pokopa sakupilo se u Laništu više gg. svećenika i učitelja, te sva sila naroda. Sprovod, pred kojim idjaše gosp. J. Jakac sa školskom djecom, vodjaše veleč. gosp. Dolžan, župnik iz Vodica uz azistenciju častne gg. Kanta, Ružičke i Črvara. Na grobu reče kratko, žalobito slovo g. Josip Bačić, nadučitelj iz Buzeta. One suze žalostnice množtva naroda, ono glasno jecanje ljudi, neka bar donekle utaže tezku bol gospi udovi, g. župniku i svoji rodbini! Pokoj duši pokojnikovoj!

Franina i Jurina

Fr. Halubaljki dec., da su rečki Ungarezi glavu zgubili.

Jur. Ter ča su ju kada imeli?

Fr. Na to pak ti po pravice ne morem odgovorit.

* * *

Fr. Ča bi reć, da su premanturaki šarenjaci stavili svirala za pas?

Jur. Zač pošteni ljudi ne mare za njihovu talijanašku muziku.

* * *

Fr. U Kašteliru, da ni više ni žive duše našega zajika.

Jur. Tako?

Fr. Sve goli Talijan.

Jur. Nebudi smišan kako su i porečki jaslari.

Različite viesti.

Poziv na predplatu.

Koncem ovoga mjeseca ističe našim predplatnikom predplata za ovu godinu. Radi toga pozivljemo ih ovim, da na vrieme predplatu obnoviti izvole. Nemarne i okorjele dužnike izručili smo odvjetniku, koji će postupati proti svakomu bez obzira.

Predplata na naš list stoji na godinu za imućnije for. 5, za seljake, djake itd. for. 2; za pol godine polovica gornjih ciena.

Novce neka se šalje na podpisanu poštarskom doznačnicom. Ujedno neka svatko naznači, da li je dotični iznos za novu predplatu, za stari dug, za oglase itd.

Uprava „Naše Sloge".

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri sabralo se dne 18. novembra u hajdučkih dvorih u Juršićih u krugu čestih prijateljah fr. 10 novč. 10. Živili! — Sabralo se je u kući veleč. g. A. Mikiše župnika u Lanišću dne 24. pr. mj. prigodom vjenčanja njegove nećakinje gospodjice Dragutine sa g. D. Jerankijem, učiteljem, od prsutnih gostova for. 8 novč. 10, koja svota bijaše predana prisutnome ravnatelju podružnice u Ciritežu. Živili! — Sakupljeno bijaše prigodom vjenčanja g. Josipa Vidošića, obć. tajnika u Buzetu na poziv kuma g. Dr. Š. Kurelića 32 krune i 10 filira. Novac predaše domaćoj podružnici.

Umirovljenje. C. k. namjestnik u Trstu g. Teodor vitez Rinaldini bijaše umirovljen, te mu je tom prigodom podielilo Njegovo Veličanstvo red željezne krune I. razreda.

Novi namjestnik za Primorje. Usljed umirovljenja c. k. namjestnika g. viteza Rinaldini-a, imenovan bijaše namjestnikom za Primorje sa sjelom u Trstu zemaljski predsjednik u Bukovini g. grof Leopold Goëss. Novi namjestnik u Trstu grof Goëss rodio se u Gracu god. 1848. Služio je u Primorju i to u Trstu god. 1877. kano namjestnički tajnik; god. 1878. kano upravitelj c. k. poglavarstva u Pazinu; god. 1880. kano c. k. upravitelj kot. poglavarstva u Kopru a god. 1881. bijaše imenovan c. k. kot. poglavarom u Puli, gdje je ostao do 1884., kadno bijaše imenovan vladinim savjetnikom u Celovcu, odakle je posao kasnije u Bukovinu za zemaljskoga predsjednika.

Odjelni predstojnik u ministarstvu pravosudja presvj. g. *Dr. Ferdinand Schrott*, generalni odvjetnik kod najvišega suda u Beču bijaše imenovan odjelnim predstojnikom u ministarstvu pravosudja. Novi g. odjelni predstojnik služio je i u našem Primorju, gdje je ostavio za sobom glas uzornoga činovnika.

Krčki biskup presvj. gosp. Dr. *Anton Mahnič* imao bi biti imenovan ljubljanskim knezom nadbiskupom — kako doznaje ljubljanski *„Slovenski Narod"*. Biskupa Mahnića, da je preporučio za to odlično mjesto sam ljubljanski nadbiskup Dr. *Missia*, koji ide, kako je poznato, u Goricu.

Novi zapovjednik c. i k. vojne mornarice. Iz Beča javljaju, da je podadmiral Hermann baron Spaun imenovan zapovjednikom vojne mornarice i predstojnikom pomorskoga odsjeka u zajedničkom ratnom ministarstvu. Novi zapovjednik naše mornarice rodjen je god. 1838. u Beču; služi u mornarici od god. 1850, a podadmiralom imenovan bijaše god. 1892. Sudjelovao je sa pokojnim admiralom Sterneckom u pomorskoj bitci kod Visa.

Slavenski sastanak u Krakovu. Dne 12. r. mj. priredili su poljački zastupnici u Krakovu sastanak slavenskih zastupnika, koji je podpuno udovoljio očekivanju. Prisustvovalo je dvanaest čeških i hrvatskih, te 20 poljačkih zastupnika u car. vieću. Na kolodvoru dočekalo je goste više tisuća naroda, a načelnik Friedlein pozdravio ih je u ime grada, pravnik Riedel u ime poljačkog djačtva. Dr. Pacak zahvalio je na dočeku.

Zastupnici se za tim sastaše u velikoj dvorani Sokola, gdje se je medjutim bilo sakupilo mnoštvo občinstva. Skupštini je predsjedao dr. Weigel, a počastnimi predsjednici bijahu izabrani Česi dr. Stránsky i dr. Pacak, te Hrvati Biankini i Vuković. Iza pozdrava izviestio je dr. Sokolowski o političkom položaju, ističuć potrebu, da se na prema njemačkoj hegemoniji stvori slavenska protuteža. Predsjednik Stojalowskove grupe u rajhsratu, dr Danielak, ocrtao je u poduljem govoru prednost i važnost slavenske solidarnosti.

Skupština je zaključila, da se brzojavno izjavi grofu Badeniju, dr. Ebenhochu, grofu Falkenhaynu i dr. Fuchsu počitanje.

Za tim je jednoglasno prihvaćeno šest resolucija, koje traže: podpunu ravnopravnost svih naroda na osnovu temeljnih drž. zakona; proširenje ustavnih prava; proširenje zemaljske autonomije i izbornog prava; izriču poljačkim zastupnikom, koji su u parlamentu branili prava i slavensku solidarnost, priznanje, a najdublje negodovanje onim, koji su izdali izbornike i one mogućili parlamentarni rad; napokon se izriče težnja za obranom prava poljačkog naroda u Šlezkoj i zaključuje saziv obćeg slavenskog sastanka.

Poslije skupštine pjevane su poljačke narodne pjesme a na večer bio je u „Hotelu de Saxe" banket. Predsjedali su mu knez Pavao Sapiecha, dr. Stransky i vitez Vuković. Prisustvovalo je 300 osoba. Kod banketa izrečeno je mnogo zdravica i pročitano mnoštvo brzojavnih pozdrava.

Koncert u dobrotvornu svrhu. Odbor naše čitaonice poziva na koncert, što ga priređuje u subotu dne 18. decembra t. g. u vlastitih prostorijah (Via S. Francesco br. 2) na korist djačke kuhinje u Trstu. Kod koncerta sudjelovati će i operna pjevačica gčna Gabrijela Mrakova.

Početak točno u 8¼ sati na večer; ulaznina za osobu 1 kruna, za družine 3 krune.

Uvedeni slavenski gosti dobro su došli.

Zabava u „Slovensk. čitalnici" u Trstu. Odbor čitaonice javlja gg. članovom, da će prirediti ovogodišnjeg predpusta sliedeće zabave:

1. u subotu dne 8. jenara plesna zabava; 2. u subotu dne 22. jenara plesna zabava; 3. u utorak dne 1 febrara tombola i ples; 4. u subotu dne 12. febrara plesna zabava.

Kod tih zabava igrati će odlio vojničkega orkestra.

Članovi društva mogu upeljati goste.

Osim ovih zabava imati će mladež svakog četvrtka plesne vježbe.

Uznemirivanje puka. Naši narodni protivnici daju se obično na nemire i izgrede kad nešto nepravedna il nezakonita lahkim načinom zadobiti nemogu. Tomu nam je novim dokazom nesretna obćina Pomjan. Radi izazivanja i uznemirivanja koparskih talijanaša i domaćih izroda čamilo je naših ljudi u tamnicah u Kopru i u Trstu, dočim su pravi krivci, izazivači i buniteljі slobodno šetali koparskimi ulicami.

Prigodom svakih izbora u Pomjanu u zadnjih ovo 4-5 godina bijaše nemira i izgreda, koje izazivaše koparski nemirnjaci ili njihovi plaćenici. Kad nemogoše naime većinu obćinara predobiti za sebe mitom i pijačom, izazvali bi smutnju pak se tada junački pobrali kući. Nu ni timi smradnimi sredstvi nemogoše predobiti ogromnu većinu obćinara za sebe. Valjalo je pronaći nešto nova, jer su pred vratmi obćinski zbori, koj bi mogli za talijanaše i predance loše proći. Pronadjoše novi kamen smutnje.

Hoće da diele mjestnu obćinu Pomjan u dvoje, i to tako, da bi pomoću novca i varke vremenom zavladali u čitavoj današnjoj obćini.

U svrhu dielitbe razaslaše svoje plaćenike po obćini, da sabiru podpise obćinara za dielitbu. Ako smo dobro obaviešćeni sakupljali su jur podpise u selih Garžon, Sergaši i Šmarje, pa će valjda obaći čitavu obćinu. Ti smutljivci varaju puk time, ga će obćinu odmah dieliti, dapače i prije predstojećih obćinskih izbora, da će plaćati manje poreza, itd.

Mi upozorujemo na ovu najnoviju spletku sve sviestnije osobe u onoj obćini.

Napose gg. svećenici i učitelji morali bi puku otvoriti oči i pokazati mu, da je nemoguće dieliti obćine bez privole sabora, bez posebnog zakona, koga valja da Njeg. Veličanstvo potvrdi i da je cesarska vlada u načelu protivna komadanju obćina.

I političku oblast u Kopru upozorujemo na nemirnjake i buniteljе puka, kojim bi ona morala paziti na prste, ta valjda nije ni častno ni koristno, ni po narod ni po državu, da se pučanstvo ovako nemoralnim načinom i u ovako nečastne svrhe buni i potiče.

Razstajuć se s ministrom predsjednikom grofom Kazimirom Badenijem, ističemo i naglasujemo još ovo. Za njegove vladavine, i ne bez njegova upliva, sjedinili su se zastupnici pojedinih slavenskih naroda medju sobom, i opet skupine zastupnika pojedinih tih naroda medju sobom. Solidarnost, složnost, izmedju zastupnika slavenskih naroda ove polovice monarhije, nebijaše stalno još nikad tako jaka, kakova je postala za vladavine Badenijeve, i imenito kakovu je pustio. Pod njim su osobito Poljaci počeli čutiti jače slavenski; o pošto je Badeni otišao, čute potrebu slavenskoga čuvstvovanja još jače. I Poljaci, kao i drugi Slaveni ove polovice monarhije uvjereni su sada jače nego li kada, da su jedni na druge navezani, da jedni drugim mogu najviše pomoći, da mogu samo u medjusobnoj slogi i uzajemnom podupiranju dosizati odnosno braniti svoja prava. Toj slogi i složnosti pomogle su i psovke Njemaca na Poljake, al je pomogao direktno ili indirektno mnogo takodjer grof Kazimir Badeni.

Obćinski izbori u Puli. Kako čitamo u talijanskih novinah dogovorili su se puljski Talijani sa s. k. činovničtvom i sa birači vojne mornarice glede kandidata za gradsko, dotično obćinsko zastupstvo u Puli. U prva dva tjela postavili su za kandidate i nekoje civilne i vojničke činovnike, skoro sve Talijane i Niemca. U trećem tjelu postavili su za kandidate i nekoje izvanjske obćinare, sve same pripadnike talijanske stranke. Sva puljska okolica, koja je ogromnom većinom hrvatske narodnosti, nebi imala po toj listi kandidata niti *jednoga* zastupnika. Znatiželjni smo, da li su se gg. civilni i vojnički činovnici ili birači sporazumjeli sa talijanskimi prvaci i glede kandidata za izvanjske poreze obćine grada Pule.

Iz stanovitoga kotara Istre. Čitamo u jednoj okružnici našega c. k. kot. poglavarstva: „In base itd. si partecipa itd. che un certo: Nome — incolato — età — itd. accatta nei diversi anni dell' Austria". Oh! ti anni dell' Austria! Što bismo platili, da sazuamo, koliko dana ima un anno dell' Austria! — Al gdje bismo mi to mogli znati, kad je to znano samo stanovitim c. kr. glavicam... Pa još nešto: „Invito codesta" itd. „d' accordare al medesimo nessun sussidio...." U ostalom ovo posljednje dalo bi se tim protumačiti, što je možda koga c. k. *orden romanjolski* tako obsjenio, da hoće, da u Istri čini rumunjsku propagandu! I zbilja: sussidiu što bi moglo da bude drugo van kakova rumunjska rieč na *iu*? O stilizaciji ote talijanske okružnice nećemo da govorimo, pa predjimo radje na njezin hrvatski (?) prevod, razaslan po istom c. kr. kapetanatu. Ali tuj počinju tek *„le dolenti note..."* Čujte pa se divite: „Uslied odluke v. c. k. Namjestničtva u Trstu od dne — *klati se okoli bez posla osoba*: ime itd.... Pozivlje se Glavarstvo obćine da ne dade toj osobi nikakve podpore, temveć se ima isto u potrebitom slučaju ravnati po zakonu določenom za odganike..." Ostavimo za danas: odganike, določenom i temveć, to su za prevučene glave stanovitih c. k. — tek trice pa se zaustavimo radje kod prvih rieči glasovite ote okružnice; zaustavimo se tuj i zamislimo se časak. Neka osoba klati se okoli bez posla. To ona čini uslied odluke V. c. kr. Namjestničtva u Trstu. Pita se sada: Kojim pravom može jedan c. k. kapetanat zahtjevati od obćinah, da one ne dadu nikakove podpore osobi, koja je usljed odluke c. kr. namjestničtva poslana, da se klati okoli bez posla? Kako može c. k. kapetanat biti tako drzak, i misliti, da bi jedno V. c. k. namjestničtvo u Trstu moglo poslati neku osobu, da se klati okoli i to bez posla, a da isto V. c. k. namjestničtvo nebi toj osobi dalo i primjereni honorar za klatarenje? Svakako vidi se, da je dotični c. kr. kapetanat hotio, da se umješa u poslove c. k. namjestničtva, što po našem sudu nije ni lojalno. Kao podčinjena oblast, c. k. kapetanat morao bi dapače jerp primiti i pogostiti osobu, koja se usljed odluke c. k. namjestničtva u Trstu klati okoli bez posla, a napošto puntati podredjene si obćine, da toj osobi ne dadu nikakve podpore. Toliko smo mislili, da moramo iznesti u javnost na obranu c. k. namjestničtva, koje je usliedodluke od dne... poslalo osobu, da se klati okoli bez posla. Dodajemo jošte, da smo prepis obiju okružnica poslali d.ru Lombrozu, da o istima izrazi svoje mnjenje.

Mjesto občinskega kanceliste razpisuje občinsko glavarstvo u Volosku, na što upozorujemo one osobe, koje bi eventualno htjele za to mjesto moliti. Vidi pobliže o tomu u oglasu na četvrtoj stranici.

Muška podružnica sv. Cirila i Metoda u Baški držati će svoju prvu ustanoviteljnu skupštinu, kako nam odanle javljaju, na Stjepanje dne 26. t. mj. u občinskoj dvorani na 6 i pol sati popodne sa običnim dnevnim redom. Vanjski članovi kašto i rodoljubi iz Baške, koji su odsutni umoljavaju se, da na mjesto brzojavnoz pozdrava, izvole dostaviti odnosni potrošak onamošnjem odboru podružnice na pokriće prvih troškova, dotično na korist same družbe.

Iz Opatije. P. n. Gospoči članovima čitalačkoga društva „Zora" u Opatiji naznanjuje se ovime, da će se redovita godišnja glavna skupština obdržavati u svojim prostorijama nedjelju dne 19. decembra 1897 u 3½ sata poslije podne sa običajnim dnevnim redom. Odbor.

Hrvatska čitaonica u Lindaru pozivlje dne 27. decembra o. g u 2 sata po podne svoje članove na glavnu skupštinu sa dnevnim redom: 1. Izvješće odbora; 2. Većanje o nabavi društvenih prostorija; 3. Imenovanje novog odbora; 4. Predlozi.

U Lindaru dne 10. dec. 1897.

Odbor.

K izboru načelnika i savjetnika u Velomselu dobismo još sliedeće podatke. Kako već javiste obavljeno je imenovanje i svečano obećanje sa strane novog občinskoga zastupstva u velom Lošinju. Većinom glasova bi izabran načelnikom vrli i čestiti rodoljub mladi gosp. Ivan Leva pok. Petra, naše gore list, bivši član slavjanskog amerikanskog družtva. Savjetnici čč. gg. Ivan Lazarić, Ivan Berečić, Šimun Vukošić i Filip Letić, sve dobri Hrvati. Čast svima a osobito Monsignoru Dr. Anti Petrini, dičnom hrvatskom prvaku, koji se je tuženo starao, da svaka u najboljem redu i u hrvatskom smislu izpade. Živili!

Odlikovanje. Sv. Otac papa Lav XIII odlikovao je diplomom od dne 27. nov. t. g. ljubljanskoga ljekara gosp. *Gabrijela Piccoli-ja* tim, da mu je podielio za njegovu osobu naslov *„založnika Njeg. svetlosti"* dozvolivši mu ujedno, da može kod svoje tvrdke imati papinski grb. G. *Piccoli* zaslužio je ovo odlikovanje tim, što daje kroz godine i godine dobrotvornim zavodom u Ljubljani, kao što je Marijanišče, Lichtenturnovo djevojačko sirotište itd. ljekove badava.

Blagoslov nove škole u Gologorici. U nedjelju dne 28. pr. mj. bijaše svečano blagoslovljena nova zgrada hrvatske pučke učione u Gologorici. Blagoslov obavio je mjestni župnik veleč. g. Ljudevit Zvaček uz azistenciju veleč. gg. Frana Stefanutti-a, župnika iz Paza i Josipa Vanika, župnika iz Kerbuna.

Svečanosti prisustvovahu medju ostalimi i gg. Ivan Šorli, c. k. kotarski glavar kao predsjednik, c. k. kotarskoga školskoga vieća, i veleuč. Dr. Dinko Trinajstić, načelnik iz Pazina kao predsjednik mjestnoga školskoga vieća. Ovaj je zadnji poslje svršenog blagoslova kratkimi i jezgrovitimi riečima stavio na srce prisutnomu

mnogobrojnomu puku važnost škole u sadašnje doba, te osobito djeci peporučio redoviti polazak škole, ako žele vremenom od škole korist imati.

Na svršetku pozvao je prisutne, da pozdrave premilostivoga vladara Franu Josipa, u kojeg ime bje škola otvorena. U trien oko iz grla stotina prisutnih zagrmi oduševljeno trokratni „živio!“

Zatim se puk u precesiji, pjevajuć: „Tebe Boga hvalimo“, povratio u crkvu svečano nakićenu, gdje bijaše svečana sv. misa, za koje, poslje Evendjelja uzpeo se na propoviedaonicu poznati propovjednik velečasni g. Ivan Mlakar, župnik iz Brda te je u podnljem i uzvišenom govoru liepo orisao, što je škola i kakav upliv ima na materijalno i moralno stanje čovjeka. Još sada nam zvone u ušijuh njegove krasne besjede i dao Bog, da ga čujemo čim brže u sličnoj prigodi i da budemo prisutni i drugdje ovako riedkoj ali zato tim važnijoj svečanosti: blagoslovu naime potrebitih narodnih škola. — Opaziti nam još treba, da njekoje domaće propalice, poznate svojimi izgredi, pokazaše i ovaj put svoje junaštvo, ali ne kod blagoslova škole, kada su bili zatvoreni u kućah, već kad je sunce zapalo. Hotjeli su i ovaj put demonstrirati, ali videć, da su njihove demonstracije jur iz mode prišle, jedan po jedan zasutiše.

Podružnica „Lege“ u Kaštelirn. Talijanske novine Istre i Trata diže nekoje zavedene Kaštelirce do devetoga neba, što su tamo pomogli ustrojiti podr. zloretne „Lege“. Na prvoj glavnoj skupštini da bijaše silnoga veselja i da broji već sada ta podr. preko 220 članova. U odboru podružnice nalaze se sve sami potomci starih Rimljana, sve sami čisti Talijani, kojim su otci ili djelovi nosili *bunevreke*. Tamo da kane ustrojiti talijansku školu, jer da Kaštelirci nemare za obstojeću hrvatsku, koja da broji jedva 40 djaka. Nećemo da izpitujemo koliko je istine na ovoj talijanskoj pisanji, već molimo prijatelje u Kaštelira, da nas o svemu tomu potanje obaviestiti izvole.

Monsignor Parčić, kanonik u zavodu sv. Jerooima u Rimu i naš slavni zemljak stupio je na vlastitu molbu u stanje mira pošto je onako častno riešio težku sadaću o glagolskom misalu.

Poljaci Badeniju. Dne 8. o. m. Badeniju su Poljaci, kad se vraćao iz Varšave u Krakov, priredili velikih ovacija i to na cieloj pruzi. U Krakovu ga je dočekalo nepregledno množtvo kliojući njemu i Abrahamoviću. Omladina je osobito predjačila. Jedan od omladinaca, uz burno odobravanje završio svoj govor: Za braću ginimo, s braćom padajmo ili uskrsnimo pod lepršanjem poljsko-rusinske (ovo je znamenito!) česko-slov. hrvatskih trobojnica. Hurra Slavia!!

Novi brzojavni ured. Prekjučer otvoren bijaše novi brzojavni ured u Rabcu (polit. kot. Pazin) sa dnevnom službom.

Izjava desnice. Desnica je objelodanila svoju izjavu, a podpisaše ju članovi izvršnog odbora iste. U njoj kaže, da i za dalnje djelovanje ostaje na adresnome nacrtu, te da će se boriti za ravnopravnost i političko historička prava sviju zemalja, kao i za autonomiju istih, a svu snagu uprieti oko gospodarstvenog napredka sviju naroda, u uvjerenju, da time ide na susret interesom ciele monarhije. U pogadjanju da se dodje do parlam. rada desnica je pokazala najveću predusretljivost; ako se do toga nije došlo, stranke većine to žale, ali odgovornost ostavljaju opoziciji za sve posliedice.

Iz blažene zemlje. Kolika pokvarenost vlada u Italiji, za kojom toliko teže istarski nespasenci, svjedoče sledeći podatci, koje vadimo iz talijanskih novina. U tom pogledu čitamo u Milanskoj „La Lega Lombarda“ sliedeće podatke: U Novari je gradski blagajnik Beretta pod obtužbom, da je prisvojio 450.000 lira. U Mantovi, kako se tvrdi, carinarski ravnatelj L. Visconti bio bi nezakonito pridržao 12.000 lira. U Massa Carrari tajnik poglavarstva Cardottili bijaše sudom pozvan, da odgovara za njeke debele neredosti. U Palermu visi nad glavom bivšeg računara Martinez-a parnica, radi „male“ pogreške od 2,600.000 lira. U Forli upravitelji pučke banke morat će brzo odgovarati pred sudom radi hinbene propasti. Rukovoditelj područne banke d'Italia u Kremoni, bio je obtužen da je oteo 20.000 lira. Zastupnik Cavallini, koji bijaše za težke prevare okrivljen, bregom izmakne sudbenomu progonstvu Bivši zastupnik Sigismondi, čuvar arkiva državne odvjetničke komore, i druge visokopoloženе osobe u Firenzi biše osuđjene radi patvarenja mjenica i izkrivljenja jedne dokaznice. Tekom je dne same godine tri zastupnika Colocci, Sigismondi i Pavallini zamjeniše zastupničku stolicu za

obtuženičkom klupom. A ovim nije sve svršeno; jerbo u Luci bivši zastupnik Modiglioni stoji pod obtužbom, da je podmićivao kod izbora; a u Teramu je kotarski predstojnik Penal obtužen s ubojstva. U Milanu pako zapleteno je u raznih postupcima mnogo rodoljuba i svojte rodoljuba.

Viching redivivus.

(Sliedi.)

Dokazasmo mu evo, da smo shvatili kako i svi, koji su dobre volje, smisao, duh *Bartolini*-ev i opetujemo, da nije častno osobito ne po jednog svećenika ne osvrtati se na *dokaze* i rieči kardinala, prefekta sv. Zbora za obrede, koji piše, da po višem nalogu razjasni jednu javnu poveljn sv. Otca. Slobodno je svakomu izniesti nove *protudokaze* u jednom historičkom pitanju, ali ne smije zloraditi njegovo ime, da brani kakvu tezu, o kojoj se znade, da je *u opreci s mnjenjem*, koje je on usvojio na podlozi najnovijih znanstvenih rezultata. Gori navedene rieči u drugom prigovoru, jesu rieči Hrvate *Račkoga* i premda ih je *Bartolini* na talijanski preveo, te ih prisvaja, one ostaju uvjek poroć *Račkijeva* uma. Vi ste pako „per essere più creduti“ učinili iz njih *paripa od mejdana* („cavallo di battaglia“), okitiv ga šarenimi čapraci, svjetlimi uzdami i crljenim sedlom sa laštećim se grbom kardinalskim, te nudjate pod cimerom kardinalskog klobuka neopreznom čitateljstva zastarjelu robu, koja je dandanas izgubila svaku vriednost. Vaš „studioso e coltissimo giovane“ iztiočat će i to danas sutra kao „principio del decano Pesante“, ali ozbiljni kritici će znati, kamo spada staro, otupljelo i zardjalo oružje t. j. u ropotarnicu medj „ferro vecchio“.

4 Nadalje, što se tiče činjenice, da je sada već pokojni kolega *Pesantov* bio upozorio jednog od naših, kako g. *Pesante* navadja, dotičnu izvraća stare izprave i da je poručio istomu po jednom živućem plovanu porečke biskupije onda, kada je izašla njegova „Liturgia Slava“, neka ne povjeruje sliepo onim njegovim citatom, nego neka svaki sravni sa izvornikom, *to je bez osvade živa istina*. Tu se mi ne pozivljemo na „testes dormientes“, nego *na dva još hvala Bogu živa svećenika*, pa uzhtije li g. *Pesante*, moglo bi jih se još izpitati „ad perpetuam rei memoriam“. Da bude jasnije reći ćemo, da je jedan od ovih bio pohodio toga *Pesantova* kolegu, te ga našao, gdje se bavi pitanjem o sv. Mavru. Ovaj mu pročita, kako je g. *Pesante* navadjao jednu staru povelju, a onda mu pokaza izvornik, te ga upozori recimo na netočne navode, ali da ne može s tim u javnost po želji svoga poglavara, koji je dakako imao svojih dobrih razloga, da se za stvar zauzme. I mi ne bismo bili s ovim na bubanj, da *nismo izazvani* i da nismo osvjedočeni, da jesu za neke neobhodno potrebita „argumenta ad hominem.“

5. U petom prigovoru br. 126. „*Eco del Litorale*“ tuži se g. *Pesante*, da se mi pozivljemo nanj kao bivšeg biskupskog kancelara glede dopisivanja blage uspomene biskupa *Dobrile* o pretiskauju hrvatskog rituala, jer da to ne spada u njegov „assunto del 1893.“ i da „dal 1857 in poi per parte degli organi competenti non venne fatto alcun passo per rendere gli golilita la liturgia nelle chiese dell' Istria“. To će reći natezati rieči i stvar izvraćati, jer se mi ondje nismo nipošto osvrnuli na njegovo djelo „di coscienza“ „La Liturgia Slava“ od g. 1893, nego začudjeni, *da se u porečkoj biskupiji danas zabranjuje hrvatski ritual u obće* stari i na novo izdani po *Propagandi*, mi se pozvasmo *na njegovo svjedočanstvo*, kako se stvar *uzimala u Poreču prije nekoliko godina*. Ondje smo iztaknuli, kako je i u onoj biskupiji bio od vajkada u porabi hrvatski ritual i kako je dekan kaptola puljskoga *Juraj Maračić* još g. 1852. uvidio potrebu, da za porabu dušobrižnoga svećenstva *one* i *mejašnih nami Biskupijah Harvatskih, Slovinskih i Italianskih*“ tiska u Bnecih odobrenjem crkvenoe oblasti svoj „Conforto degli agonizzanti in due volumi il primo cioè in lingua latina (pretiskano iz Rimskog ritual-) od italiana ed il secondo in lingua Illirica“, ili pravo: „*Pokripglenje umirajuchich . . . . u zaglik harvatski, illiti slovinski*“. Ni *g. 1857. nije trebalo a ni danas* ne treba, da se ondje tobož na novo uvede liturgija u staroslavenskom jeziku, nego samo, da se po naredbi *Benedikta XIV.* „*Ex pastorali munere*“ *od 15. kolovoza 1754.* odstrane zloporabe i uzčuva jur od starodavnosti uvedeni i obstojeći jezik u naših crkvah. Mi smo se uvjerili iz pomenutog djela g. *Pesanta*, što on *danas* o stvari drži, al dvojimo jako, da li zbilja „i ricordi del cancelliere vescovile di 23 anni addietro non sono tali da poter impressionare l'attuale decano capitolare.“ Doživjesmo žalostnih primjera i iz izvješća porečkoga sabora znamo, da je jedan plovan porečke biskupije pod pokojnim *Dobrilom*, dokle bijaše u jednoj župi, pisao naša imena, kako treba hrvatskim pravopisom, ili kako se veli „colle pipe“, dočim je kasnije kad je postao kanonikom svagdje precrtao „pipe“ drugim crnilom i svakomu *é* na svršetku dodao talijanski *h* (ch).

Mi dakako ne kažemo, da je i g. *Pesante* preživio sličnih metamorfoza i da je on kao „arundo vento agitata“, ili barometar, koji sada kaže vedro, sad maglovito vrieme uslied vanjskog tlaka, nego samo ipak željeli, *da od njega čujemo*, kako se je ondje *prije* sudilo o stvari, al *on nam ostao dužan odgovor*. Što se njega samoga tiče, iztaknuli smo mu u obćenitom djelu njekoje, ali ne sve netočnosti u tom pogledu.

6. U zadnjem prigovoru na naše opazke pokazao se je upravo g. *Pesante* ono, što jest: Na našu opazku, da on premda imaše pri ruci barem *Račkoga* (str. 419) sledeći po svoju, kad mu bijaše u prilog *Ginzela*, koga je zaveo *Assemani*, nekim osobitim zadovoljstvom kudi i udara po sv. *Gorazdu* kao šizmatiku, ne poznavajuć ili ne obazirnć se na historiju. (Cf. Vascotti-Hrast: Hist. Eccl. Edit. III. Goritiae 1873. T. I. pag. 400 et seq.)

Tu sam g. *Pesante* velikodušno izpovieda, da se je dao *zavesti* od *Ginzela*, uzev *Gorazda* i *Klementa* za jednu, mjesto za *dvie* različite osobe, te bi hotio, da popravi onu svoju izjavu od 1893 (str. 33) „ma adattandosi . . . e alla *negazione* del Filioque,“ kojom je sv. *Gorazda* i ostale učenike sv *Metoda* htio krstiti šizmatici, jer sam navadja, da je tu rieč dodala vjeroizpovjedi i sama rimska crkva tekar u XI. vieku. Mi primamo do znanja ovu njegovu izjavu, ali mu samo opažamo, da ne bi bio ni g. 1893. pogriešio, kad bi bio prolistao *Račkoga*. Što vèli, da nije našao na navedenom mjestu u *Vascotti-Hrastu* na ime sv. *Gorazda*, to je, recimo tako, jako naivan izgovor, jer smo mu mi onim citatom, kako se vidi samo natuknuli, da *ne pozna historije*, pa nek ju prouči, budnć da još *u ono doba*, kad su bili protjerani iz Moravske učenici sv. *Metoda*, *nebijaše došlo do podpuna razkola* medju iztočnom i zapadnom crkvom, već da je bio „extinctum funestum ecclesiae schisma“, koji bijaše tekar u XI. stoljeću „resuscitatum“ pod „Mihovilom Caerularijem“, pa da s toga pravi historik nije smio ni pomisliti, da bi bio onda sv. *Gorazd* postao šizmatikom. Naša opazka, da pogleda takodjer o istoj stvari „Nic Nilles S. J. Kalendarium manuale, Oeniponti 1896. T. I. p. 458.“ opeta je zavela temeljitog historika g. *Pesanta*, koj *ima* još „altri testi di storia ecclesiastica, nè sono pochi, da me conosciuti“, jer ne bi znali čemu se u našem pitanju pozivlje na rieči *Tosti-a*: „Il papa (Adriano II) gridò invano: la Bulgaria rimase sotto la *giurisdizione* del Bizantino“. Da je pročitao i samo blaženoga *Račkoga* (str. 253.), znao bi, da se onda nije radilo o kakvoj *šizmi* nego jednostavno a toro, dali crkva Bugarska *podpada pod jurisdikciju* patrijarke carigradskoga ili zapadnoga (rimskog pape) i tko da po tom imenuje pastire onoj crkvi. Nu g. *Pesante* dosljedan kako uvjek (naturam si vis expellere furca etc.) hvata se i tuj za kvačice, te protiva poznatoj istini raztežuć i izvraćajuć rieči prof *Nilles*-a „schismate post mortem Photii extincto (891) universa ecclesia graeca deinceps latinae ecclesiae unita mansit usque ad Nicolaum Caerularium, et nominatim ecclesia bulgara cum latina adeo arcte conjuncta, ut reges seu Tsari Bulgariae hujus periodi *omnes* fuerint auctoritate Romani Pontificis coronati“ — htio bi na svu silu od *svetca Gorazda* i drugova napraviti šizmatike ili bar potamniti njihovu ortodoksiju, veleć: „ma fra l' 885, o al più l' 886, in cui *Gorazo* riparò tra Bulgari e l' 891 ci corrono alcuni anni“, a ne zna kao historik, da je kako ga uči *Vascotti-Hrast* (l. c.) car Lav VI. jur g. 886. „*Photium* e sede Constantinopolitana *protinus exturbavit* et in monasterium Armeniae Bodri relegavit, ubi a. 891 obiit;“ pa da su padom *Focija* namah osvanula crkvi bolja vremena i da Bugarska nije te nije podnipošto bila u oto doba razkolnička, a ako vi znate bolje — „fuori colle prove!“

Da je preć. *Pesante* 1893. nekim zadovoljstvom udarao po učenicih sv. *Metoda* kao šizmaticih, to odaje onaj osobiti ton, kojim piše na navedenom mjestu, svrhujuć riečima onako na vjetar bačenim i ne osnovanim: „e donde si bandi la latina ivi subentrò in gran parte col rito greco lo scisma“. Na str. 99. gdje govori „di conquiste gorazdiane“, podsjeća nas na onaj posebni naziv, koji je neki bezbožac rabio proti katolikom „*Paulini, Petrini!*“

U iste diple sa *Pesantom* gudi *Dr. Benussi*, na koga se oslanja njihov vriedni učenik *Salata*, koji u svom remek-djelu (str. 24.) veli o učenicih *Metodijevih*, prirodjenom mu točnošću u teologičkih stvarih: „cacciati dal paese, dove tero rifugiarsi in gran parte fra i Bulgari, dove *con sorprendente facilità* (sic!) abbracciarono lo scisma greco *intorno* alla processione dello Spirito Santo“.

Pertć se od ljage g. *Pesante* upada nadalje u drugu netočnost, te nam dokazuje opeta svoj *testemonium* o dubokom teologičkom znanju.

On veli pozivljuć se na *Hurtercu* dogmatiku: „ognuno sa che soltanto le canonizzazioni *solenni* della Chiesa appartengono al campo della fede“ a ne zna da „non semper observantum fuit *idem ritus et forma solemnitatis*“ te da „*antiquitus* plurimi sancti comuni Episcoporum et populorum consensu tales declarabantur et colebantur“, kao što ni *svi apoštolski ni drugi sveti od starine* nisu bili „solemniter“ kanonizirani, kako bi htio g. *Pesante*. Preporučamo mu, da pročita u tom pogledu *Ferraris*: „Bibliotheca Canonica sub voce: *Cultus Sanctorum*“.[1])

Nada sve njegov „finis coronat opus“ kad veli „ma un libro *del Rački* di per lo meno 419 pagine *io non l' ebbi* nè l' ho tra mano e se pur a pag. 35 del mio libro e forse altrove lo nominai, lo feci citando altri, p. es. *il Ginzel, di cui rilevai ciò che esso afferma e sostiene.*“ U istinu na str. 35, razpravlja o dviema listinoma popa Stjepana pak na str. 36, donosa jedan navod *Račkoga* bez dalnje oznake, pozivljuć se na Ginzela str. 9 i 63-67, rek bi *kao da to on donaša*. Al g. dekane *Pesante*! *Ginzel* je izdao svoje djelo u Ljutomjericl 1857, koje bi *jednostavno* pretiskano g. 1861. u Beču kod *Braumüllera*, tako da on nije mogao spominjati „*Vieк i djelovanje sv. Cirila i Metoda*“ od Račkoga iz g 1859. dočim se ovaj sam više puta osvrće na *Ginzela*, te ga pobija, a pak u cieloj knjizi *Ginzelovoj* mi nismo naišli, da bi on gdje i spomenuo *Račkoga*. Onaj vaš navod *Račkoga* znate od kuda je gosp. *Pesante*? Vi ga uzeste iz razprave *Račkoga* u XII. knjizi „Starine“ od g. 1880 str. 210, koju ste bili dobili iz Zadra na posudu.

Kad velite, da *niste imali pri ruci* Račkoga: „*Vieк i djelovanje sv. Cirila i Metoda*“, mi *Vas pitamo*, ne poznate li onu knjigu u pol platna vezanu što vam ju bio poslao vaš pl. kolega ad Lavske zviezde iz Zadra, koja ima na naslovnoj stranici modrom olovkom zabilježen br. 33 i pečatom od gume modrasto utisnuto ime „*P. Hieronymus Joannes Malešić Tertiarius Regularis?*“ Á! g dekane *Pesante*! „non uovi hominem! non l' ebbi tra mano!“ Vi sam znate i čitateljstvo neka sudi kako se nazivlje i za kakova se drži onoga čovjeka, koj porče, nieče jednu činjenicu, za koju mora da zna!.., mi Vam toga nećemo kazati, već vam šaljemo naš s Bogom!

[1]) Romae ex Typ. Polygl. S. C. de Prop. Fide 1885-1892 T. II. p. 611 et seq.

Izkaz

prinosa na ravnateljstvo „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru tekom mjeseca novembra tek. god.

Uprava „Narodnih Novina“. Zagreb pripošilje svotu od . . .	f.	43.40
Velečastni gosp. Fran Anaković, župnik u Privlaci pripošilje svoj mjesečn. pr nos za studeni	f.	1.—
Mnč. gosp. Don Ante Vidarić — Rieka, pripošilje sakupljenih podjčini: Slavi Stipanović u kući gosp. Vicka Večerine pomor. kapetana u Dragi-Sporerovo .	f.	6.45
Gosp. R. K. Jeretov — Zadar pripošilje chekovnom doznačnicom po njem sakupljenih a putem „Narodn. Lista“ unišlih tokom mjeseca listopada u Dalmaciji	f.	70.27
Gosp. Dr. Andre Stanger — Volosko predaje primljenih od:		
a) D. Benka iz Petrinje sabranih u družtvu	f.	1.—
b) gosp. Nikole Dončevića, učitelja u Križišću, sabranih u veselobi družtvu [illegible] . .	f.	3.21
c) vlč. gosp. K. Modrčina, župnika u Dolu — hrv. primorje, sabranih kod njegova		

stola uz poklik „jednokrvnoj braći iz ljubavi u pomoć“ . . . . . f. 6.90

Gosp. R. K. Jeretov — Zadar, dostavlja checkovnom položnicom svoj mjesečni prinos . f. 1.—

Gosp. Dr. Dinko Vitezić predaje iznos legata blagopok. župnika Stj. Srkulje . . . . . f. 100.—

Te nadošlih mu od:

Gosp. R. Milovčića iz Beča . . f. 10.—

Gosp. M. Mandić, urednik „N. Sloge“ — Trst, pripošilje dobivenih od:

a) gosp. K. Petrića u Dragi, sabranih u njegoj kući . . f. 8.62

b) gosp. Fr. Steidle iz Siska, sabranih među prijatelji . f. 4.—

c) preostavših od prinosa za gosp. Vrbku . . . . . f. 8.50

d) svoj mjesečni prinos za Studeni . . . . . f. 1.—

Gosp. M. Mandić, urednik „N. Sloge“ — Trst, pripošilje primljenih od gosp. And. Babića na Rieci a darovanih od dvojice zavadjenih drugova prigodom pomirbe . . . . . f. 2.—

Gosp. Sime Kvirin Kozulić — Mafilošinj, pripošilje sakupljenih u Čitaonici . . . . . f. 8.—

Darovanih od gosp. Marka Jadrošića sina Petrova . . . . f. 2.15

Pri gostoljubivom stolu prigodom ovogodišnjeg užjeg zbora kod gosp. Antona Sterka u Varljenih na počast „da bimo i opet — prvo leta — svi zdravi i veseli“, sabralo se . . . . . f. 10.—

Gosp. Josip Stanger, pravnik u Gracu pripošilje svotu, sabranu dne 20. nov. prigodom obdržavanja druge redovite sjednice hrv. akad. družtva „Hrvatska“ f. 4.50

Gosp. Mihovil Barbić duhovn. pomoćnik u Pićnu pripošilje svoj mjesečni prinos . . . . . f. 1.—

Gdična Šepić Jelisava, učiteljica u Kastvu pripošilje sabranih prigodom imendana g.djice Katinke Košak u veselom družtvu f. 4.20

Gosp. Dr. Ivan Poščić — Volosko, predaje:

a) sakupljenih dne 20. nov. kod „Labinjana“ na predlog gosp. M. Brajše, prigodom proslave imendana gosp. Feliksa Stangera . . . . . f. 6.56

b) mjesečni prinos za Studeni od:

gosp. Matka Brajše . . . f. —.50
„ I. T. Tancabela . f. —.50
„ Hrvoje Istranića . f. 1.—

Gdjica Emilija Osojnak, blagajnica podružnice ženske u Mihotićih pripošilje . . . . . f. 47.—*)

*) Moli se gg. blagajnike i blagajnice podružnica naznačivati po mogućnosti točnije pojedine iznose pripošiljajućih svota, da se je uzmogne tim urednije unesti u razne rubrike voditeljnih knjiga.

Listnica uredničtva.

Prijatelju J. L. Sv. G. Onaj rukopis zametnuli nam a sada nema više vriednosti. Srdačan pozdrav!

Listnica uprave.

Veleč. g. V. K. u Sv. M. Još za tekuću godinu; živili!

Veleč. g. L. H. u S. do konca tek. god. hoće se još for. 2.50.

— Gosp. R. B. Podvezica: g. M. S. H. duguje do 31/12/97 for. 2.

Oglas natječaja.

Na mjesto občinskoga kanceliste kod glavarstva u Voloskom. Plaća iznaša for. 45 mjesečno posticipatno plativih. Zahtjeva se poznanje jezika hrvatskoga kano uredovnoga i uz to njemačkoga i talijanskoga. Molbe imaju se poslati ravno občinskomu glavarstvu u Voloskom do 31 tekućega mjeseca.

Glavarstvo občine.

Volosko, dne 12. decembra 1897.

Dr. Stanger
načelnik.

Nudja se pošiljke pet kilograma po pošti: **kava, ulično ulje** najbolje vrsti i svakojaka kolonijalna roba. Prodaja se takodjer na debelo. **Kava** od 1 for. do for. 1.80.

Giovanni Battistella
Trst.

P. n. gg. članovom „Matice Hrvatske“.

Čast mi je, da upozorim p. n. gg. povjerenike i članove „Matice Hrvatske“, da će knjige „Matičine“ za god. 1897. biti deskera gotove i da se iste ukusno vezane mogu i ove godine u mene naručiti.

Vezovi „Matičinih“ knjiga vrlo su ukusni i originalni te odgovaraju svim zahtjevima moderne knjigovežke vještine.

Ciene vezanih knjiga:

1. Kučera: „Vrieme“ . . . . . — for. 70 nč.
2. Kislé: „Bribirski knezovi“ . . — „ 50 „
3. Plater: „Njemačka književnost“ (Slike iz svjet. književ. V.) . — „ 50 „
4. Tergeljev: „Lovčeve bilješke“ (Slaven. književ. V.) . . — „ 40 „
5. Šenoa: „Sabrane pripovjesti“. Svezak osmi . . . . . — „ 40 „
6. Fürst: „Kraljević Radovan“ . . — „ 80 „
7. Osman-Aziz: „Bez svrhe“ . . — „ 80 „
8. Tresić-Pavičić: „Car Simeon“ . — „ 80 „
9. Novak: „Dvie pripovieti“ . . — „ 80 „
10. Leskovar: „Sjeme ljubavi“ . . — „ 30 „

Ukupno 4 for. — „

Prievodi grčkih i rimskih klasika:

1. Cezar: „Galski i gradjanski rat“ — for. 30 nč.
2. Platon i Xenophon: „Symposion“ — „ 80 „

Hrvatske narodne pjesme:

„Junačke pjesme“. knjiga II. . . — for. 80 nč.

Pošto mi je slavni odbor „Matice Hrvatske“ povjerio i ove godine odpremu „Matičinih“ knjiga, to ću uvezane knjige zajedno s drugim knjigama priposlati p. n. gg. povjerenicima „Matice Hrvatske“.

Budući da je uprava „Matična“ zabavljena mnogim drugim poslovima, ne može da preuzme još i naručbe vezanih knjiga, upozorujem p. n. gg. članove, da mi što prije izvole priposlati svoju cijenjenu naručbu kao što i pripadajuću svotu poštanskom doznačnicom jer u inakom slučaju neću moći naručbu efektuirati.

U Zagrebu, mjeseca prosinca 1897.

Ivan Schneider
knjigoveža „Matice Hrvatske“
Frankopanska ulica br. 4.

Na prodaju 9
grede i dužice.

Podpisani javlja ovim sl. občinstvu, osobito graditeljem i bačvarom, da ima na prodaju:

1) **1000 komada gredah**

svake debljine i duljine uz veoma nizke ciene. Grede jesu jelove i smrikove

2) **Dužica za bačvare**

smrikovih i jelovih svake vrsti.

Naručbe prima ustmene i pismene

Anton Medvedić
trgovac lesom
Klana (Istra).

Dobro vino.

Lanjske godine kad je bio prvi tečaj za konobare i vinogradare pri c. kr. kemično-gospodarstvenoj pokusnoj postaji u Spljetu, uhvatio sam zgodu, da mu prisustvujem željom, da upoznam raznovrstna vina, i da ih znadem analizirati, i čista u trgovinu turiti, te time koristiti trgovcu a osobito dalmatinskom vinogradaru.

Dakle tko želi nabaviti dobrog vina neka se obrati pouzdano na

Stjepana Dulčića
Brusje na Hvaru (Dalmacija).

Železnato vino

preizkušenega, zanesljivega učinka, ima v sebi lehko prebavljiv železnat preparat, kateri učinkuje pri slabotnih, na pomanjkanju krvi in na živcih trpečih osebah. priporočljiv posebno tudi za slabotne, blede otroke.

Deset gramov tega preparata ima v sebi 25 miligramov železnatega kisika in 10 miligramov izlečka iz skorje kinakega drevesa.

Lekarnar Piccoli v Ljubljani jamči za označeno, zmeraj jednako sestavo, potrjeno po kemični razkrojbi dr. Hagerja v Frankobrodu na Odri in prof. Balt. Knapitscha, zaprisečenega sodnijskega kemika v Ljubljani

Steklenica Lunjoša pol litra velja 1 gld., 4 polliterske steklenice 3 gld. 50 kr., franko s poštnino vred 4 gld.

Prave brnske sukrene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muško odjelo stoji samo

for. 3·10	iz dobre	
„ 4·10	iz dobre	
„ 4·50	iz dobre	
„ 6·—	iz bolje	
„ 7·75	iz fine	
„ 9·—	iz najfinije	
„ 10·50	iz još finije	

} parve svčje vune

Jedan coupon za crno salonsko odielo for. 10. Tvari za gornje kapute, Boden, Peruviense. Doskings. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviote itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznate

Skladište tvorničkog sukna Kiesel-Amhof u Brnu

Uzorci badava i franco. Pošiljka vjerne uzorka.

Pozor! P. n. občinstvo upozoruje se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Tko pije *Kathreiner-*
Kneippovu sladovu kavu?
Svaki
tko ljubi točnu kavu s priličnim hoće i zdravlje ojačavat.

Sve strojeve za poljodjelstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

PREŠE ZA GROŽDJE, DIFERENCIJALNI SUSTAV.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav; ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

IG. HELLER, BEC
II/2 PRATERSTRASSE 49 — Cienike i sviedočbe gratis! — Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafacija!

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarији i po inozemstvu

ALOJZIJ MOZETIĆ

TRST — Piazza dei Negozianti br. 1. — TRST

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj te inozemstvu, posreduje putovanja u Aziju, Afriku, Ameriku i Australiju, te po cieloj Evropi, zastupa najbolja parobrodarska družtva, posreduje kod osjeguranja proti nezgodama uz bezplatnu poduku toliko pismenu kao ustmenu u svim mogućim putnim prigodama; jamči najniže ciene i najbolju poslužbu.

Tiskarna Gutenberg

dijalka cesarsko kralj. universitetne tiskarne „Styria“
13 Sackstrasse — GRADEC — Sackstrasse 13

TOVARNA ZA OBRTNE IN CONTO-KNJIGE

sistem „Patent Workmans Chicago“

Razširjeni zavod — Knjigovezstvo.

priporočuje se za prijazne naročbe se zatrdilom primernih cen in točno postrežbe.

Izdelovanje vsakovrstnih tiskovin kakor: časnikov, raketverov v vsakem obsežju, brošur, plakatov cenikov, računov, memorandov, okrožnic, papirja za liste in zavitkev z napisom, naslovnih listkev jedilnih list, pavabli itd. itd. — Bogata zaloga glavnih-, Conto-Corrent-knjig, Caldi-Conti, Fakturne Debitoren, Creditoren, Cassa-knjig, Strazza, Memoriale, Journalov, Prima-nota, odpravnih, mesečnih časo-zapadlih in knjig za kopiranje, kakor tudi vseh pomožnih knjig, potem razširjenega črtanega papirja, Conto-Corrent, svilenega papirja za kopiranje, listev iz kavčeka za kopiranje. skledo iz ciska za kopiranje itd.

Za naročbe in nadaljnja pojasnila obrniti se je do glavnega zastopnika

Trst, Via delle Acque 5 — ARNOLDO COEN — Via delle Acque 5 Trst

Skladišče pokućstva

tvrdke Aleksandra Levi Minzi

Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladište pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladište zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolene u Trstu

Broj 51. U Trstu 23. decembra 1897. Godina XXVI

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom napotnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se ovako napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na ... arku.

Dopisi se nevraćaju ako se neobjave.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za seljake ... for., za ostale ... for. na godinu. Razmjerno for. ..., i za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na male jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom raste mala stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Sjetite se
Družbe sv. Cirila i Metoda
za Istru!

Poziv na predplatu.

Koncem ovoga mjeseca iztiče našim predplatnikom predplata za ovu godinu. Radi toga pozivljemo ih ovim, da na vrieme predplatu obnoviti izvole. Nemarne i okorjele dužnike izručili smo odvjetniku, koji će postupati proti svakomu bez obzira.

Predplata na naš list stoji na godinu za imućnije for. 5, za seljake, djake itd. for. 2; za pol godine polovica gornjih ciena.

Novce neka se šalje na podpisanu poštarskom doznačnicom. Ujedno neka svatko naznači, da li je dotični iznos za novu predplatu, za stari dug, za oglase itd.

Uprava „Naše Sloge".

Čestit Božić!

Usred obumrle prirode nadošla nam je opet najliepša i najnilija crkvena svečanost, sveti božični blagdani.

„Slava Bogu na visini, a mir dobrim ljudem na zemlji" orit će se ovih dana iz stotine i stotine milijuna grla pobožnih kršćana, koji će slaviti uspomenu na dolazak Sina božjega na ovaj sviet, da sama sebe žrtvuje za spas čovječanstva.

Danas nakon devetnaest stoljeća bacaju u duhu katoličanski narodi željno svoj pogled na skromnu štalicu u Betlehemu, nad kojom je kod poroda Spasa zasjala sjajna nebeska zviezda.

Ova je dovela iztočne mudrace k njihovomu cilju, pred lice novorodjenoga djetešca, Boga-čovjeka, da mu se prvi poklone i da ga prvi obdare kao kralja kraljeva bogatimi darovi. Ta zviezda predhodnica sjaje i danas narodom, koji vjeruju u svoga Odkupitelja i koji žive polag njegove svete nauke. Ona će i njih dovesti do pravoga cilja — kao što je dovela mudrace sa daleka iztoka — budu li se čista i pravedna srca klanjali Onomu, kojemu su kod poroda andjeli pjevali „Slava Bogu na visini, a mir dobrim ljudem na zemlji."

Ako imade itko razloga, da se iskreno veseli uspomeni narodjenja Sina božjega, to ga imadu po gotovo zanemareni, potišteni i zapostavljeni narodi, koj se bore proti nasilnikom i mogućnikom, da spase svoj narodni obstanak.

Medju takove narode ubrajamo i naš hrvatski narod, osobito njegovu zelenu granu u Istri i na kvarnerskih otocih. Njega se je smatralo još nedavna mrtvim, bezpravnim. Njegovi narodni neprijatelji držali su, neima tomu dugo, da će do mala zaplesati nad njegovim grobom. Pa kad se on lagano počeo buditi i osviešćivati, skočili oni na njega sa svih strana, da ga još čvršće sapnu u verige robstva, da ga utuku, da ga unište.

Nu providnost Onoga, kojeg uspomenu narodjenja ovih dana slavimo, nije dopustila, da se oživotvore paklenske osnove naših din-dušmana. Ta providnost bdije i danas nad našim narodom i ona neće dopustiti, da propadne, da ga nestane sa lica zemlje, koju je kroz viekove natapljao svojom dragocienom krvi za *krst častni i slobodu zlatu.*

U tu providnost polaže naš narod sve svoje nade, jer znade, da će vjera spasiti svakoga, koji bude iskreno vjerovao. Naš narod vjeruje u bolju budućnost svoju i svega čovječanstva, u posvemašnju pobjedu prave kršćanske sloge i ljubavi.

U prirodi sliedi po božjih zakonih zimu proljeće, a kao što je u naravi, tako je i u sudbini pojedinaca i naroda. I oni imadu svoju zimu i svoju noć, za kojima sliedi rujna zora i milo proljeće. Mi se čvrsto nadamo, da će i nama granuti blago proljeće, jer ako nas svi znakovi nevaraju, počelo je ruditi od tamo, odakle su nas do sada tlačile crne maglušine.

U toj nadi proslaviti ćemo vedrijeg čela i radostnijeg srca svete božićne blagdane.

Želeći svemu hrvatskomu narodu, da bi do mala slavio uspomenu na porodjenje Spasitelja u punoj slogi, slobodi i judinstvu, kličemo mu k predstojećim božičnim blagdanom iz dna duše: *Čestit Ti rode Božić!*

Umirovljenje viteza Rinaldini-a.

Mjeseca julija 1889. bijaše postavljen u stanje mira baron *Pretis*, tadašnji c. k. namjestnik u Primorju. Poslovi namjestnički u Primorju uručeni bijahu medjutim dvorskomu savjetniku vitezu *Rinaldini-u.* Te poslove obavljao je kano upravitelj namjestničtva do novembra iste godine, kadno bijaše naime imenovan c. k. namjestnikom za Primorje.

Vitez *Rinaldini* bio je do tada ne samo prvi savjetnik, nego duša ovoga namjestničtva. Njemu valja pripisati glavni dio krivnje na nesretnom sustavu, što se ga je već do tada u ovih naših trih pokrajinah provadjalo.

Prigodom nastupa službe c. kr. namjestnika očekivalo se, da će vitez *Rinaldini* upravljati drugačije nego li njegov predšastnik, da će biti napram većini pučanstva Primorja obzirniji, te da će kano vrstan upravni činovnik imati pred očima jedino probitke monarhije i dobro povjerena mu pučanstva bez razlike narodnosti. Znalo se je, da je po rodu Talijan, ali uprav za to mislili su mnogi, da će biti prema našemu narodu pravedniji. U toj nadi pozdravismo ga i mi kod nastupa njegove vlade ovako:

„Što je do sad bilo kod namjestničtva u Trstu, bilo je. Mi bacamo velikodušno zastor vrhu svih crnih dana, koje je posliednjih desetak godina doživio slovensko-hrvatski puk ovoga austro ilirskoga Primorja."

Ali na žalost kratkotrajne bijahu naše nade. Do mala bo moradosmo se osvjedočiti, da smo pali sa zla na gore.

Ako preletimo mišlju ovo posledniih osam godina vlade c. k. namjestnika viteza *Rinaldini-a*, niže nam se pred očima dugi niz crnih slika, koje su pratile i progonile hrvatsko-slovenski puk Primorja na svakom njegovom koraku, u svakom njegovom poduzetju. Nigdje nenalazimo u našoj narodnoj borbi tečajem ovih godina svietle točke, koju bismo mogli upisati u zasluge odstupajućega c. k. namjestnika. Svaka i najmanja naša stečevina stojala nas je silnih muka, napora i žrtva, jer se je vladalo u Primorju na temelju pogrešnih i nepravednih nazora, baštinjenih od pok. barona *Pretisa*, da nas imade naime *umjerenih* i *radikalnih*, da imade u Primorju Hrvato-Slovenaca nemirnih, nezasitnih i nasilnih, kojim valja svimi silami i svimi sredstvi na put stati. Pa dočim se je *umjerene* Slavene — a u istinu narodne odpadnike i izdajice — svigdje i svakako u protunarodnoj borbi popupiralo, priečilo se je pošteno misleće i radeće naše redoljube svakom prigodom i u svakom poslu.

O pravom narodnom napredku nebijaše dakle govora za namjestnikovanja g. viteza *Rinaldini-a*. Dapače, ako pravo računamo, koliko bismo u to doba bili imali napredovati, da se je u Primorju vladalo po zdravih načelih i po državnih temeljnih zakonih, moramo zaključiti, da smo nazadovali, dočim su naši susjedi Talijani na račun naš i na štetu našu daleko napried pokročili.

Obzirom na sve te nepobitne činjenice morali bismo sa veseljem pozdraviti

PODLISTAK.

Istarski razgovori.

Preporučeni na razmišljanje svim Istranom, a ponajpače prodancem i njihovim dragovom.

Mate: Al ja ne morem verovat, da su išli va Grčku za krast; ako i su zločesti, al jih ne morem držat za takove lopove.

Ive: Al dragi Mate, trebeda ćete mane verovat. Čekaj, čekaj, pače se spamećujem i ime od jednega Talijana, ki je bil radi kradji tužen. Ako se ne varam, rodjen je va Verone, a zove se Dionisi Za tega se sjećam, a ki bi sve druge zapametil.

Mate: Nisam nikad jako dobro mislel od Talijani, još od one šestdeset i šeste, al sada ne ću ni toliko.

Ive: Dakle justo onako, kako su se svi ti Garibaldi, Cipriani, Fel ce-i, Berthet i Dionisi izkazali va grčko-turskem rate i ubrali velike vence od lovorik, tako se baš dogodilo i Bartoli u, Rizzi-u, Mauroneru i kompanije va Brče.

Mate: A ča ćete, svi Talijani su „tutto una roba", svi su junaki, kad treba na bojištu bežat, a va bečkem parlamente mučat.

Ive: Lepe su uspomene morali pustit talijanski junaci va Grčkoj! Pa kako su jih još Grki morali ekspedirat iz svoje zemlji, da ni to lepo?

Mate: A je po pravice lepa komedija, je!

Ive: Iz svega se jasno vidi, da su Talijani svuda jednaki junaki, i onda kad se bore proti Austriji pul Visa, al proti Meneliku va Afrike, al proti Turkom va Grčkoj, ma po svuda baš *„pravi junaki"*. Po svuda su prvi kade treba — bežat! Ov put su se uvjerili da je neč drugo tuć se s Turkom, al delat komedije, recimo va Trste, kad odilazi kakov čarlatan va garibaldinskoj moje na grčko-tursko bojište!

Mate: A, gospodine, veselimo se, ča imamo va Istroj za neprijatelje takove „junake!"

Ive: Ja, ja, pa još se je našlo va Istroj naših ljudi, ki su voleli glasovat za takovi tuji talijanski „junaki", nego za svojga čoveka, ki njim vavek korist gleda.

Mate; A ja, ča ćemo? Bog ih Svemogući šentaj i neka njim da, ča prej pogladat! S Bogom, gospodine!

Ive: S Bogom, Mate, s Bogom!

VII.

Kako je to va blaženoj Italije.

Mate: Bin jih malo prosil, da mi čagod povedu od te blažene Italije, pod ku bi nas oteli spravit naši istarski nespašenci.

Ive: Znaš, ki bi ti utel to na tanko opisevat, ne bi brzo na kraj prišal. Prej bi mogal celu knjigu napisat od tega nego ti sve to lepo povedet, kako bi trebalo. Al ja ću ti to kratko gledat povedet, a znajuć da si pametan, stalan sam, da ćeš i iz toga maloga moć storit sliku od talijanske mizerije.

Mate: Bin jih dakle prosil, da počnu!

Ive: Dobro, evo me!

Prije svega ću vam reć, da je va Italije glad i glad. Ljudi lačni, budući nimaju nikakovega dela, ni nikakovega zaslužka, gredu okolo po svetu, kade bi mogli ča zaslužit.

Mate: Ja ne bin imel niš proti temu, zač — Bože moj — mora svaki živet. Al to ni pravo, da oni semo pridu, pak zimlju našem kruh.

Ive: Tako i ja mislim. A sada dalje! Da se uvjerite u istinu, da je va Italije veliki glad, to ću vam ovdje povedet koliko se ih preseli iz Italije drugamo, zač nimaju doma od čega živet.

Službeni list talijanske vlade „Gazzetta ufficiale" pisal je o temu pred neko vreme, a ja sam to va notes zapisal.

Leta 1895. ostavilo je blaženu Italiju 293.181 ljudi, a l. 1896. pak 306.093 duš. Kako dakle iz oveh broji vidite ostavlja svako leto neizmjerno mnogo duš svoju zlatnu domovinu.

Mate: Po svetega tića, ne mora njim bit jako dobro, kad jih toliko tisuć ni zadovoljno sa svojom domovinom.

Ive: Najveći broj se ljudi iz cele Evrope seli baš iz te blažene Italije. I to se još u najvećem broju sele iz južne Italije i iz Ižul. Ovi broji najbolje dokazuju, kako je zlo stanje va toj blaženoj zemlji.

Mate: Ovi broji govore, na moju dušu, najbolje!

Ive: Sad ću vam spomenut, kakova je talijanska policija, i ča se dela sve od kažnjenika va talijanskeh peržuneh.

Zadnjeh deset let dogadjaju se va pržuneh uprav grozna zločinstva. Koliko put se dogadja, da se ubiju va zatvore politički osudjenici i kažnjenici. A to se sve dogadja, zač je vlada pokvarena, da ne more bit više.

Ni temu dugo, da je talijanska policija zaprla nekakovega socijalista Frezzi-ja prez uzroka. A valje tjedan dan iza tega je Frezzi umrl. Policija je rekla najprej, da mu je kap pala, a posle tega, da se je obesil. No komisija, ka se je sastojala od profesori medicini na univerze, je dokazala, da su Frezzi ja nemilosrdno mučili, zač su mu našli čuda polomjeneh kosti, a na glave mu se poznaju 22 udarca, kako su ga ubili. Sad je poč-la iztraga proti ubojicam, a ne će njim bit niš, zač se ovakove stvari već put dogadjaju. O temu se već i va parlamente v Rime govorilo, al težko da će uza sve to ubojice stić kazne, kakova bi morala.

(Još će toga bit.)

odstup viteza *Rinaldini*-a. Nu mi se ničijoj nesreći neveselimo, a tako ni padu nosioca nesretnog do sada vladajućeg sustava u Primorju i podržavatelja nesnosnog stanja našega naroda, na jegu monarhije. Ali ako se tomu i neveselimo, primamo ga do znanja sa zadovoljstvom, jer vidimo u tomu opet jedanom obistinjenu onu veliku istinu, da je svaka sila do vremena a samo Bog do vieka, da se ruše države i prestolja, da padaju carevi i kraljevi, da nestaje nasilnika i mogućnika, a da ostaju narodi, koji vieruju u Boga, koji žive po Njegovoj nauci i koji temelje svoj obstanak na zdravih načelih, na zakonu i moralu.

Rastajući se ovim sa njeg. preuzvišenošću g. vitezom *Rinaldini*-em kao c. k. namjestnikom u Primorju, mi mu iskreno želimo, da dugo uživa zaslużenu mirovinu, ali neka u zasebnom životu uznastoji, da s vremenom naš možda strogi ali svakako pravedni sud o njegovoj vladavini ublažimo, il da nam prži priliku, da uzmognemo jednom o njemu kazati: „Mi bacamo velikodušno zastor, vrhu svih onih crnih dana, koje je posliednjih osam godina doživio hrvatsko-slovenski puk ovoga austro-ilirskoga Primorja.“

Dopisi.

Iz Rieke pišu nam 15. t. mj. Iza oluje nastala je nekakva tišina. Kako sam vam javio, Riečani su demonstrirali proti vladi, ali onda bi bilo reći, da se vlada nije radi toga nimalo prestrašila. Sve je sada bar prividno u miru. Bivši zastupnici se privatno sakupljaju i pripravljaju za buduće izbore, a valjda ni vlada nestoji prekrštenih rukuh. Opaža se, da još kad kad kojigod u krčmi kod čaše domaćega navali na vladu nu to su ljudi, koji imaju što više što manje iredentizma u sebi, a ti ljudi su podupirani od talijanskih podanika ovdje nastanjenih i nekojih i urodjenih.

Vlada pušta pod plaštom obrane talijanskog jezika još nekoliko vrata otvorena, a timi vrati može talijanska struja još mnogo demonstrirati.

Madjari bi mogli jednostavno ta vrata zatvoriti, ali žalbože protuslavenska politika njim to nedopušta. Oni radi svog obstanka simpatiziraju sa svimi dušmani slavenstva. Za njih *Wolf* i drugovi u Beču su veliki junaci. Radi toga, i samo radi toga talijanska struja ovdje na svršetku će imati valjda bolji uspjeh nego li sama vlada u ovom riečkom sukobu.

Za guvernera ovdje je imenovan grof Ladislav Szapary, sin bivšega guvernera ovdje. Ako bude opet izabran isti načelnik Mailender, onda ćemo imati tri mlada dostojanstvenika na čelu ovog grada t. j. guvernera, župnika i načelnika. Ovi će se moći med sobom razgovarati milozvučnom madjarštinom, nemareć što jih gradjani slušaju, jer sa najboljom željom razumjeli jih nebi.

Što se tog madjarskog jezika tiče, koga bi Madjari svakako htjeli uvesti na Rieku, moramo konstatovati, da njima to jako sporo ide ili za bolje reći, nikako neide. Značajna je činjenica, da ima dosta riečkih mladića, koji su izučili gimnaziju usred madjarskog *orszaga*, ipak nigdje i nikada da bi se ih čulo na javi, da se medsobom madjarski pogovaraju, dočim mi dobro pametimo, kako je bilo kada je opet bila Rieka predana Madjarom. Onda se demonstriralo proti nama Hrvatom, vikalo se *Eljen* na svaki napjev, i da je bio koji i najmanje vješt u tom jeziku, bio bi se okolo derao madjarski, dočim sada svi šute na veliku žalost ovdje nastanjenih Madjara.

Zaveđeni Riečani sada ne vole ni nas ni Madjare; talijanska ideja po iredenštini se prilično širi, dočim pravi Riečani, koje je raztreznila madjarština, zabrinuto promišljaju o nejasnoj budućnosti, za koju nenalaze izlaza povoljna, a tko zna, da li i njima ne dođe na pamet ona naša poslovica, koja veli, da tko neće brata za brata, mora tudjinca za gospodara. Do vidova!

Rokac.

Škrljevo (Hrvatsko Primorje) 7. prosinca 1897. — *Dogradnja crkve „Presv. Srdca Isusova“ i svečani dolazak novih zvonova za istu.* U dičnoj *„Našoj Slogi“* od 29. srpnja t. g. broj 30. opisali smo u kratko, kako smo ovoga proljeća započeli graditi u sredini našega sela novu crkvu namjenjenu *„Presvetom Srdcu Isusovu“*, i da će to biti prva crkva u našoj miloj Hrvatskoj domovini, a treća u cielej monarhiji, koja će se tim *„Presvetim Imenom“* dičiti i ponositi. Znajući, da dičnu *„Našu Slogu“* rado čitaju hrvatski rodoljubi, medju koje se ubraja i naše domaće sinove — nalazeće se u c. i k. arsenalu u Puli kao radnici očekivali smo, da će njih ona viest obradovati, kako i bi, jer su nam i oni novčano pritekli u pomoć, na čem njim mi mnogo zahvaljujemo.

Početkom mjeseca listopada bijaše crkva sasvim gotova i u red postavljena, jedino su nam manjkali zvonovi, koje smo naručili u Spljetu kod zvonoljevca Cukrova, s toga smo sa velikim veseljem očekivali onaj dan, kada će nam zvonovi doći. Dne 30. listopada dobismo iz Spljeta brzojav, da nam zvonovi 2 studena dolaze sa parobrodom na Rieku.

Kod te sgode nismo propustili, da neobavjestimo našeg vrlo obljubljenog bivšega župenpravitelja, a sada Tribaljskoga župnika, veleèastnog gosp. Andrju Pobora — da nam zvonovi dolaze, i da ga mi pri našoj svečanosti želimo imati.

Dne 3. tek. mj. osvanuo je prekrasan dan, a za rana u jutro počeše mužari gruvati, da se je na daleko orilo i trešto, a puk je sav u svečanom ruhu i veselog izraza pohrlio na kićenim kolima sa cvjećem i zastavama, sa kojima je krenuo u povorci put Rieke. Kada dodjosmo sa kolima pred parobrodarsku stanicu, opazismo na parobrodu na mjestu tri naručena zvona i još jedno četvrto veliko (zvono) od 800 kgr., sa kojim nas je jedna dobra ali nepoznata osoba iznenadila, kao za spomen našemu nezaboravnomu blagopokojnomu župniku Nikoli Poboru, koji je mnogo za nas dobra učinio, a mi smo njoj na tom plemenitom daru mnogo zahvalni. Sva četiri zvona jesu jedno od drugoga ljepše izradjena, da njim nema para u ovoj okolici, a nadamo se, da će i njihovi harmonični glasovi svoga tvorničara lica pred cielim hrvatskim narodom osvjetlati. I kada smo sva četiri zvona na kola natovorili, djevojčice u bjelini, obsipale sa cvjećem i držeći hrvatske zastave u rukah sjedoše u kola medju zvonove i vjence. Preko mosta na Sušaku dočekala nas je i glasba, i tu se pred kralj. kotarskom oblasti na par časaka obustavismo. Na to dodje sa svim činovništvom kralj. kot. oblasti prosvjetli Dr. Vinko barun Zmajić kr. kot. prostav, da pregledaju zvonove, o kojih su se najljepše izrazili. Dalje iduć kroz sav Sušak, Vežicu i Drago narod nas je liepo pozdravljao i svaguje nas je prijazno susretao. U obim crkvama u Dragi sva zvona jesu zvonila, na čemu smo mnogo Dražanima i njihovomu vrednomu župniku zahvalni.

Čim smo opazili zvonik od naše novo sagradjene crkve počeše mužari gruvati, a staro i mlado, što je kod kuće ostalo, pohrlilo nam u susret i sa birnim živio klici nas pozdravljalo. I tako sretno prispjesmo sa zvonovima pred crkvu, gdje je iztovarismo.

Kada se je sve uredilo i u red postavilo nas lepa četa od 60 osoba podjosmo na zajednički banket, kojemu je prisustvovao uz V. gosp. župnika A. Pobora i naš krasički načelnik gosp. Paval Potrata i naše mjestno starešinstvo. Za vrieme banketa je glasba svirala, a prigodom toga liepih i značajnih nazdravica se je izgovorilo. Družtvo se je već u kasno doba u noći rastalo.

Čim zvonove u turanj na svoja mjesta postavimo i čim stigne tozvola od našeg presvjetlog g. spodina biskupa za blagosloviti crkvu — slaviti ćemo ponovno još veću sveèanost, jer od onoga dana biti će i naš hram ubrojen medju svoje drugove u katoličkoj crkvi, gdje će moći ovaj pobožni puk svoje vruće molitve slati Svevišnjemu. A to će biti možda još prije od 14 dana, što i mi željno očekujemo.

Škrljevčanin.

Iz Pule pišu nam 20 decembra 1897. Mnogo vike ni zašto. Usred smo izborne dobe, za obnovu občinskog vieća, a grad nije ni najmanje promjenio svoj svakdašnji dosadni i tromi izgled. Po ničemu nebi rekao, da su izbori, Koje li su se priprave činile, kakovi li se nisu sve dogovori i pregovori vodili medju talijanskom klikom koja gospoduje, i izbornicima pripadajućim arsenalu, mornarici, dok se nije *urbi et orbi* proglasilo, da je savez medju tim elementima stvoren. Nekoliko gospode pripadajućih arsenalu u svojstvu makinista ili *Werkführera* zajesti će na mehke stolice gradske viećnice, gdje će nastaviti glasovitu djelatnost, koja se sva sastoji u marionetskom glasovanju u prilog svake voljice, poznatih, vodja nespašenih koji u ovom gradu licumjerno znadu sakrivati svoje težnje, ali ipak ne tako vješto, a dage nebi kad i kad odali. Nije nam žao, da mornarica kompromise stvara sa radikalcima, ne strašimo se radi toga za budućnost, jer je naša budućnost drugčije osjegurana, te će se prije ili poslje naši zahtjevi sjegurno izpuniti, ali nas boli, da se sinovi našega naroda sa takovim elementima, sdružuje. I u starcm ih je vieću bilo, pak nisu imali srdca ni odvažnosti, da barem jedan od njih ustane na obranu našega naroda a proti nepravdama, što je činila občina za zadnjih izbora. Vladislovi, Čermaki, Jurkotići, Molitori i dr ostat će kakvi su i bili, a Slaveni u Puli spominjat će njihova imena onako, kako se spominju imena mnogih zalutalih sinova našega naroda. U novoj upravi biti će i Grga Lorenzin iz Medulina, sin starca Pere, vriednoga rodoljuba hrvatskoga. Kako se on pustio birat u družtvu najbjesnijih Talijana, ne znamo. Vidjet ćemo kako će opravdat pred bracom svoj korak, a vidjet ćemo ga i na djelu, te neka zapamti, da tko s vragom tikve sadi, o glavu mu se razbijaju. Nu bilo što bilo, novo vieće ne će se moći pohvalit, da je bilo izabrano sa mnogo glasova. Prvi dan je glasovalo 50 — slovom pedeset — ljudi, sve samo arsenalaca pod moras, a tako i sliedećih dana. Danas se je vidio po koji riedki seljak, a samo Kavralici bili su tako nesmotreni, da ih je došao čitav jedan vozić. Da je naša stranka ušla u borbu, bio bi naravno drugčiji život, ali za ovaj put pustili smo Talijanom, da čine što hoće, i da gaze u blato što dublje. Zagazit će bez dvojbe duboko, jer su već navjestili, da će sklapat zajmove od toliko milijuna, i tako oprtiti na siromahe još veću nevolju. Kad se misli upropašćivat občinu ne treba, da se mi u borbu upuštamo. Kad se bude radilo spašavat občinu od propasti, onda će se pokazat, što je naš elemenat.

II.

Jučer smo imali socialistički kongres u ovdješnjem kazalištu. Već oglasi, sastavljeni u 3 jezika, navještivali su, da su pokretači i vodje te stranke neiskreni i licumjerni ljudi, jer u talijanskom njemačkom oglasu govorilo se o kongresu talijanskih socialista Dalmacije i Primorja, a u hrvatskom tekstu bila je riec „talijanski“ izpuščena, tobože za obsjenit prostor. Da je tome tako, uvjerili smo se i iz govora njihova vodje *Učekara*, koji ima srčanosti igrati se socializma još internacijonalnoga i demokratičkoga, a u sred skupštine kazao je, da su Dalmacija i Istra „provincie italiane“! — Tu ga je čulo do 1000 ljudi, pak je i to dokaz, da je istina, što o njemu pripovjedaju, da mu je svaka treća rieč „p..... de šjavi“. — Iz toga se vidi, da su ta gospoda u tajnoj službi tršćanske vladajuće klike i židovskoga kapitala, proti kojemu toliko viču, svejedno kao i njihova braća u sjevernih pokrajinah monarhije, koja su u parlamentu zato i popunjala njemačko-židovsku obstrukciju. Na skupštini su govorili *Učekar*, *Gerin*, *Kristan*, *Benussi* i *Košuta*. *Učekar* je dosta fini tip i vidi mu se, da bi rada postao ono, što francezi „petit maître à bourgeois zovu“. Govori dosta gladko i vidi se, da je isti govor mnogo puta izrekao. Uza nj je najbolji govornik na skupštini bio *Kristan* iz Ljubljana, govorio njemački i hrvatski — i to hrvatski posve dobro. Čovjek jak i liepe vanjštine, te krasnog organa. Učinio nam je utisak propaloga študenta, koji se vrgao na politiku. A bilo je vidjeti, da mu je politiziranje zanat, jer je zajedrio bio niz širuko more same visoke politike, te je proresetao sve od Badena i Abrahamovića do krakovskog kongresa. Govor mu je bio pun samih fraza, izvadjenih iz uvodnih članaka obstrukcionističkih novina, a pun pogrda proti slavenskim zastupnikom, osobito mladočeske stranke. Oborio se i na klerikalizam i kazao, da socialisti imaju, zadaću uništiti kršćanski moral, sasvim protivno od rovinjskoga stolara *Benussi*, koj se sav topio od kršćanske ljubavi prama Slavenima. Najviše je govorio *Gerin*, podsjećajuć kadšto dosta živo na napuljitanskoga pagliazza. *Košuti* je bila svaka druga rieč *„in somma“* i *„diremo“*. A taj *„in Somma“* njegov i njegovih drugova vaskolik vrti se oko toga, da radnici neka kupuju socialističke novine i da se začlane u nekakvo novo društvo.

Odobravanja bilo je puno, ali da će bit i novaca društvu od onih, što su pljekali, veoma dvojimo. Dvojimo i zato, što ovdje radnik, ako je i malo radin i štedljiv, živo dobro si ogradi si kućicu. Postane dakle posjednik. Osobito su naši hrvatski radnici zato pravi, i njihove kućice zove *Kroaciju* i *Sijanu*. Odkad je naš *d-r Laginja*, koji se zat ipak ne ističe spasiteljem, osnovao posujilnicu, još im je lakše, jer im ova daje posude na mjesečnu odplatu od 10 forinta. To sve neznaju novi spasitelji radničtva, kao ni to, da ovdje erarski radnici i penziju imadu. Nu to ih nimalo nije smetalo, da ostave Pulu uvjereni, da su otvorili oči svietu, koji bi bez njih još u tami ćamio. Neka ih naši radnici puste u tom nedužnom njihovom uvjerenju, a za svoj boljak neka rade i štede, pak će čestito živjeti i napredovati, i bit ugledan dio našega naroda, koj se evo već liepo budi i ište svoja prava, vjerno sliedeć pametne vodje, koji nisu nikakovi kapitalisti, već iz narodnoga krila potekli i dokazali djelima, a ne riečima, da se za čitav narod brigaju i za napredak čitavoga naroda rade. Kad bude naš hrvatski narod imao sva prava, koja sad uživaju na njegovu škodu drugi narodi, onda ćemo se i mi dielit na kapitaliste i socialiste, ali dok smo kak, danas tudje roblje, držimo se čvrsto jedan s drugim i bogati i siromasi — na narodnoga temelju, pak ćemo doći do svojih prava.

Franina i Jurina

Fr. Čujem, da su naši va Pazine nekomu podpisali pašaport, a on da je silni Hrvat.

Jur. Po pravice nezuzn je ali ni, ma ka nas istrane ča mi.

Fr. Vero, da je tamo još takovih, ki bi oteli bit s nami i skrnjeli, šarenjaki i talijanaši.

Jur. Bi jih dobro spametit na ono, kakovi su prišli va Pazin.

Fr. Aj vero bi!

Različite viesti.

Novi namjestnik na putu. Najnovjie brzojavne viesti javljaju, da je novi namjestnik za Primorje g. grof Goes odputovao iz Černovice u rodno mjesto Gries u Štajerskoj, odakle da će odmah poslije božićnih blagdana na svoja novo mjestno u Trst.

Istarski sabor u Puli. Kako izvješćujemo na drugom mjetu sazvani su zemaljski sabori ove pole monarhije na godišnje zasjedanje što pod konac ove, što početkom buduće godine. Istarski sabor sazvan je za dne 20. jenara 1898. i to za prvi put u Puli.

Odatle sliedi, da se je napokon obistinilo ono, što se je davno prije proricalo i proti čemu se istarski Talijani na oko protive.

Ali ćemo se još vratiti na pitanje oprenosu istarskoga sabora iz Poreča u Pulu a za danas izrazujemo samo svoje zadovoljstvo, da se je sa najvećeg mjesta zadovoljilo želji ogromnog diela pučanstva Istre.

Sazov zemaljskih sabora. Službeni list bečke vlade donio je jučer dekrete, kojimi se sazivlje zemaljske sabore. Dne 28. t. mj. sastati će se sabori Galicije, dolnje Austrije, Štajerske, Kranjske, Slezije i Gorička. Dne 10. jenara 1899. sastaju se sabori Češke, gornje Austrije, Solnograda, Koruške, Bukovine, Moravske, Tirola, Vorarlberga i Trsta. Dne 17 jenara sabor Dalmacije a dne 20. jenara 1898. sabor Istre u Puli.

Sazov carevinskoga vieća. Iz Praga dolazi viest, da se u tamošnjih mladočeskih krugovih pronosi glas, da će biti sazvano carevinsko vieće pod konac mjeseca febrara 1898.

Konstituiranje, novoizabranog občinskog zastupstva u Buzetu. Od tamo pišu nam 21. t. mj. Danas sastalo se na prvoj sjednici naše novoizabrano zastupstvo, da izabere izmedju sebe najdostojnijega načelnikom i njemu uz bok ponajbolje savjetnike. Odabran bijaše jednoglasno na novo naš svećbe obljubljeni bivši načelnik veleč. g. Dr. Mate Trinajstić, premda se je on tomu svakojako protivio, morao se žrtvovati občim interesom bar za koju godinu. Isto tako jedn glasno bijahu izabrani bivši savjetnici, koj će svoga načelnika podupirati u njegovom težkom položaju — složno i svestrano.

Novomu zastupstvu osobito, prevriednomu načelniku želimo vruće, da bi si novim radom za sveobće dobro one prostrane obćine stekli novih zasluga.

Sastanak. „Katoličkog političkog društva u Ljubljani“. U nedjelju obdržavala je konservativna slovenska stranka sastanak katoličkog političkog društva, na kojem su govorili medju ostalimi i državni zastupnici gg. Dr. Šušteršič i Dr. Žitnik vrlo obširno i temeljito o političkom položaju — osobito obzirom na stanje slovenskoga naroda u raznih pokrajinah. Prihvaćeno bijaše više vrlo temeljitih i važnih resolucijah, koje bi morao ne samo svaki Slovenac, nego dapače i svaki austrijski Slaven obje ručke podpisati.

Obavieat. Uvjerenje o narodnom jedinstvu Srba i Hrvata proniklo je danas sve bolje elemente i duhove tako, da to poriču i taje jedino oni, kojim su još oči razuma zaslijepljene i prekrivene mrenom, ili takovi, koji medju nama, bili naši urodjenici, bili tudjinski doseljenci, služe interesima onih kojima je od koristi, da da se mi ili nigda, ili što poznije, opametimo.

U jedinstveno kolo s nama pripadaju i braća Slovenci, koji su put od puti naše, krv od krvi naše.

Tri plemena, tri imena — jedan narod, jedinstven jezikom, jedinstven krvi, a jedinstveno mu imadu biti i težnje i nastojanja.

Prošlost naša i previše nam dokazuje kako je štetno i ubitačno ogradjivati se zidom separatizma, umjesto nastojati da jedan jedinstveni narod i uzživi životom jednim i jedinstvenim u svakom pogledu, toli kulturnom i gospodarstvenom, koli družtvenom i narodnom.

Uvjeta tomu i sredstava imade, a imade i liepe i dobre volje, koja se na svim stranama u najboljim silama manifestira, samo što nema jedinstvenoga, svrhovodećega rada. Rad ponajboljih našihljudi ne da se gubi, nego ne polučuje onoga uspjeha, kojim bi se zajata potičio, kada bi svi znali i imali jedan centar, oko kojega bi se skupljali i koji bi bio kao neka smotra srega, što se u nas sliva, a bitno djeluje na obći naš zajednički život.

Da tomu doskočimo, naumismo od mladoga ljeta izdavati trikrat nedjeljno časopis „Narodna Misao“, koji će — tiskan ćirilicom i latinicom — a polazeći od temeljnoga načela, da su Slovenci, Srbi i Hrvati jedan jedinstveni narod, jednakom ljubavi, zanosom i brigom, jednakim okom, strahom i veseljem motriti sve pojave nagega narodnoga života, izbijali oni u skromnoj kolibici slovenskoga težaka, u kući hrvatskoga obrtnika, u domu srbskoga trgovca, ili u dvorovima velike i male gospode naše.

Uza to će „*Narodna Misao*“ jednakom ljubavi i pažnjom pratiti sve znatnije i važnije pojave ostaloga slavenskoga svieta, poklanjajući osobitu pozornost životu bratskoga brate, kano i vjerno i točno motriti sve pojave u inorodnom svietu.

„*Narodnu Misao*“ radja čista ljubav prema jednom jedinstvenom narodu, koji doslie samo u toga jedinstvenog nije proživio, jer sam bio nalvan i lakovjeran, a drugi ga znali svakom zgodom i prilikom za sebe, a uvjek na njegovu štetu, izrabiti.

„*Narodnoj misli*“ bit će svetom zadaćom ut rati stazu narodnomu jedinstvu osjećajem svjesti, kulturom, gospodarstvenim i družtvenim prilikama, da se ne budu mladji naši na nas tužili, kao što se mi na naše stare žalimo.

Narod neka bude svoj i za se, a nigda i nigdje tudji i za drugoga. To je naša misao, naš ideal, a tome će služiti i naša „Narodna Misao“.

„*Narodna Misao*“ izlazit će ponedjelkom, srjedom i petkom u 11 sati prije podne. Tiskat će se na četiri lista. Cena će joj biti *1 for. mjesečno, na po godine 6 for., a na čitavu godinu 12 for. za Austro-Ugarsku*, dočim za ostale zemlje *30 franaka u zlatu*.

Predplata se šalje na upravu „NARODNE MISLI“ Gajeva ulica broj 45. — Uredničtvo nalazi se također u Gajevoj ulici br. 45 II. kat.

U Zagrebu, 10. prosinca 1897.

Erazmo Barčić, Dr. Franko Potočnjak.

Oprost od čestitanja. Eto imademo pred vrati sv. božićne blagdane i početak nove godine, kadno se više nego igda sjeća brat brata, prijatelj prijatelja itd. te jedan drugomu čestitaju i dobre blagdane i sretan početak nove godine, što je često skopčano sa većim ili manjim troškom, sa nešto posla, a vrlo će-to i kojekakvih neprilika. Da se svemu tomu izbjegne, a uz to izkaže narodu zahvalnost i ljubav preporučamo našim istomišljenikom, da se mjesto čestitanja sjete naših plemenitih družtva „Družbe sv. Cirila i Metoda“ i „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri“.

Oprost od čestitanja. Uredniк *M. Mandić* u Trstu podario je „Družbi sv. Cirila i Metoda“ za Istru mjesto čestitanja prijateljem i znancem prigodom božićnih blagdana i nove godine, for. 2.

Glavnu skupštinu obdržavati će „Hrvatska čitaonica“ u Nereziniah dne 26. t. mj. sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika; 2. izvješće tajnika i blagajnika; 3. izbor novoga odbora i 2 revizora; 4. predlozi; 4. tombola.

Piše nam sa otoka Krka. Po otoku pukne je glas, da je vječni bilježnički kandidat Silvano Sinčovich (rečte Sinković) imenovan prisiežnikom za kotarski sud u Krku, i to uz obećanje, da će postati i pristavom. Taj nas je glas sve ovdje neugodno iznenadio, jer znamo, da taj gospodin ne samo, da ne pozna hrvatskog jezika, već mu je i odlučni dušmanin. K tomu nepojmimo, kako bi se moglo primiti u sudbenu struku čovieka, koji je bio osudjen radi zakutnog pisarstva. Idemo da vidimo, koliko je na toj glasini istine.

Istarski Talijani se groze. Naši mili suzemljaci Talijani u Istri uvidiše napokon, da moraju računati sa prenosom sabora iz Poreča u Pulu kano sa gotovom činjenicom. Oni su dapače već počeli i sami priznavati, da su uzaludne sve njihove molbe i svi prosvjedi proti nakanjenom prenosu. Nu da njim ta tobož gorka pilula laglje posklizne u želudac, junače jedan drugoga tim, da će se sa prenosom sabora talijanstvo grada Pule samo učvrstiti, dočim neće ono Poreča nimalo malaksati.

Nama, Hrvatom i Slovencem, napose našim zastupnikom pako poručuju, da se uopšte nevaramo misliti, da će našim zastupnikom u Puli biti bolje bilo. Građjanstvo Pule, da će pokazati odlučno i neprekriveno svoje talijanstvo nebojeći se uimalo onih, koji dolaze Talijane u talijanske građove izazivati. Kano u Poreču vladati će sb naprama slavenskim zastupnikom talijansko građjanstvo i u Puli, koje neće nikada zaboraviti na svoje talijansko kolino, i na slavne latinske spomenike grada Pule.

Tko znade čitati izmedju redaka, lako će odatle zaključiti, da kane talijanski poglavica i u Puli niže pučanstvo uzpaliti proti hrvatsko-slovenskim zastup., kaošto su to činili vazda njihovi istomišljenici u Poreču u saborniei i na ulici.

Naši zastupnici neće se stalno preplašiti prazne puške talijanskih vikača u Puli kao što se je nisu prestrašili niti u Poreču, nu oni će znati koga da čine odgovornim za svaki mogući izgred ili de monstraciju, bilo u saborniei bilo na ulici — proti njim naperenu.

Građski izbori na Rieci obavili se ovih dana podpunom pobjedom takozvane autonomne stranke. Izabrani su opet svi bivši zastupnici, koji bijahu dali nedavno ostavku radi spora sa madjarskom vladom, koja hoće, da uvede na Rieci svoje zakone. Riečanom nepoćudne. Novo zastupstvo izabrati će opet svojim načelnikom bivšega načelnika Mailendera, a da li će on sada izravnati stari spor sa madjarskom vladom pokazati će nam nedaleka budućnost.

Iz Pazina, 20. prosinca. Na rastan u stare godinice a dana 31. prosinca o. g. priredjuje „Hrvatska čitaonica“ u Pazinu *Koncert* što no ga izvadja *„Prvi istarski tamburaški zbor“* u Pazinu uz ovaj raspored: 1. Runjanin-Farkaš: „Lijepa naša domovino!“ hrv. himna; 2. Šviglin: „Bugarski nápjevi“; 3. Rožić-Farkaš: „La belle Parisienne“, mazurka; 4. Smetana: „Narodna koračnica“ iz opera „Prodana nevjesta“; 5. „ Farkaš: „Estudiantina“, španjolski valcer; 6. „Ruski narodni napjevi; 7. Mascagni-Jelušić: „Cavalleria rusticana“: — Aria Lole i intermezzo sinfonico; 8. E. Jelušić: „Sa Tihoraja“. Početak u osam ura.

Onu osobu, koja je tražila putem našega lista službu sobara, pozivljemo ovim, da se potrudi što prije u naše uredničtvo.

Viching redivivus.

(Sliedi.)

Kad se ne traži istina, već ju se nestoji samo potamniti i iztisnuti, tada nije čudo da se ljudi ne osvrću, nego dapače nekako preziru pisce, koji trieznorazpravljaju historička fakta na temelju dovelja i izpravā. Sve poteškoće i prividna protuslovlja o životu i radu sv. solunske braće, te je poglavito blagopokojni Rački svojim dubokim povjestnim znanjem i kritičkim iztraživanjem svladao i razmrsio tako, da će svaki, koji ima iole dobre volje i namjere, naći u njegovih spisih dosta gradiva, da upozna istinu, u koliko je na podlozi do danas poznatih izprava do nas doprla. Njegov: „Vjek i djelovanje sv. Cirila i Metoda“ jest, kako tvrdi O. Martinov [1]: „caeteris omnibus, quodquod de hac materia agunt, facile antegrediendis, adeoque dignissimus, qui e lingua illyrica in aliam vulgatiorem convertatur, et ita apud alienigenas [2] quoque quam maxime innotescat“, a sam bečki „Vaterland“ tvrdio je nekad [3], da je to djelo „in welchem er (Dr. Racki) sich als ein Historiker von tiefer und umfassender Gelehrsamkeit und als ein strenger und kritischer Forscher in den slawischen Älterthümern zeigte“.

Kao zaključak ovomu našemu protuopgovoru dodati ćemo još par riečî o obrani, koju je doniela baba „L' Istria“ od 20 studenoga g. za svog unučića g. Salatu. Tu ne poriče onoga, što mi rekosmo, da je mladi Salata došao do podataka, koje mu posla g. kancelar pop Marko de Petris *izričnom dozvolom* Dr. Volarića, već samo veli da se je nanj potužio, što mu toga nije dozvolio, nu „con ogni maggior gentilezza“. Još bi ljepše bilo tužiti se neosnovano i k tomu osorno zar ne, bako? Svakako mi se tu pozivljemo na svjedočanstvo istoga kancelara g. Marka de Petris, koji zna potanko, kako je stvar tekla, i koji će modi posvjedočiti, da je sasvim protivnita izjava Salatina, kao da mu je Dr. Volarić zanjekao, da bi njegovim putem uporabi arhiv osorske biskupije. Isti kancelar pop M. de Petris može mu kazati, kako nije istina, *da dva naša svećenika nisu znala podpisati zapisnika*, na koji mu je zbilja on to javio, učinio je to valjda iz pometnje i u bitnji, jer ga se sililo, da štogod napiše i najavi. Neka se natežn i razteže riečî, kako se hoće to stoji, da biskup Rukamarić piše 1803.: „In Lubenizze di questa Diocesi *è da 20 anni*, che assentienti il Ordinariato que' tre officiatori celebrano et officiano in latino“, pa s toga nije istina, da je ondje jur god. 1647. i 1649., kad je pohadjao ono biskupiju Valerio de Ponte, vladala latinica a i to stoji, što jur dokazasmo, *da su u cielој osorskoj biskupiji do pod konac 18. stoljeća samo kaptol osorski i zborni kaptol creski rabili latinicu, dočim se je drugdje posvuda glagolalo, glagolalo i glagolalo.*

Kad se hoće da kudi glagoljaše onako neosnovano tobož s neznanstva, a da se od tuda pokaže nuždno uvedenje latinice i kod ovih bolje naobrazbe radi, onda bi se bilo da borme moralo dokazati, da su latinci u to doba bili „lumen mundi“ i mudroznanci prema njima, jer bi se tada i samo tada mogle *logički* uztvrditi da bi bili glagoljaši polatinjeni postali naobraženiji. Kuditi glagoljaše, a premučati stupanj naobrazbe latinaca to znači *strančarski* pisati historiju i mahati po zraku. Kad bi pako valjala ona mletačkog providura, navedena po Salati na str. 62., da su se glagoljaši redili „per un agnello“, onda se može reći, da su latince redili „per un zecchino veneto“, jer su borme isti biskupi redili, pred biskupom morali isti izpit polagati itd. Zar ne, bako, danas ne bi vriedila takova argumentacija, pa čemu onda i tvoji danas kudite i ponizujete pred vašimi naše svećenike, koji su proili iste škole i pod istimi profesori košto i vaši?

Smiešno je kad baba hoće da izpriča svoga unučića Salatu, što se je usudio onako okrnjiti i izvrnuti odluku sv. Zbora za obrede od 13. veljače 1892. kao da bi bilo savršeno donesti za ove naše strane — „quod est demonstrandum“ — onaj dio, koji govori u prilog glagolici. Kad ju mladenac u svojoj zanesenosti navadja, da dokaže tobož nekakvu *obćenitu* zabranu ili bar poniženje glagolice pred latinicom: kad je obćenito rekao, da svećenici glagoljaši moraju „si addicti sunt Ecclesiae, ubi lingua latina adhibetur, Missam *solemnen* celebrare et Horas *latino sermone* cantare“, za što izpušta ono, što se isto tako navadja *kao obćenito* pravilo da „*Idem* dicatur de Sacerdotibus qui *latine* Missam celebrantes et Horas persolventes, ministrant Ecclesiae *ubi slavica* lingua legitime introducta est?“ Neka svaki razboriti čovjek pročita Salatu na str. 35. te sravni cielu odluku sv. Zbora za obrede, pa nek otvoreno reče, da li je iriedi umoćiti pero za ovakove ljude i da li je dostojno š njima razpravljati trieznoi pametno o jednom pitanju?

Mi smo nadalje rekli, da Salata (str. 31.) navadja kao predaju, kojom se sv. Gaudenciju, osorskom biskupu, (1042) „attribuisce una lunga lotta combattuta e vinta contro la liturgia slava, adombrata nella proibizione del matrimonio di un nobile con una consanguinea“ pa rekosmo, da kako je mogao to on uztvrditi kao oštrouman i kritičan historik, kada na str. 36. veli: „che fino alla metà del XIII. secolo nessuno da noi si sognava di usare la lingua barbara (!) nelle chiese“ i da toga nije sigurno našao ubilježena u Farlatu, iz koga je crpio svoje crtice o svetčevom životu. Osim toga smo pokazali, kako taj mladi delija, pokle je obećao dati čitaocem životopis istoga svetoga biskupa, *prevaden od riečî do riečî* „ecco tradotto ad literam“ po Farlatu, *sustavno izpušta* riečî, koje se odnose upravo na taj dogodjaj iz svetčeva života, da tako prikaže vjerojatnijim svoj navod i da bude prostijim slobodnije o tom gatati. A znate, što baba na to odgovara: „Ma chi vi dice mai che S. Gaudenzio abbia combattuto e vinto entro i confini della sua diocesi, osserina?“ pak da je mogao imat prilike pobijati i nadvladiti u Dalmaciji na provincijalnih saborih, koji su se držali pro i glagolici. Ali, bako, gdje navodi životopisac istoga svetoga biskupa, *da se je dogodio onaj slučaj*, u komu vi hoćete da je tobož adombrata ona umišljena „lotta combattuta e vinta contro la liturgia slava? U Dalmaciji ne, *nego u Osoru*, dakle? Salata piše o osorskoj biskupiji i pripovjedajuć ono o biskupu sv. Gaudenc ju, govori *izrično za Osor* a ne za Dalmaciju. Na str. 31. veli: „ritornando alla nostra diocesi . . . i nostri vescovi non avrebbero lasciato viver neppur un momento quest' uso“, a za tim nastavlja: „Per soprasello basterebbe rilevare che dopo la morte di Martino fu eletto a vescovo (1018-1042) quel San Gaudenzio benedettino cittadino di Ossero, al quale la tradizione attribuisce una lunga lotta combattuta e vinta contro la liturgia slava, adombrata nel fatto della proibizione del matrimonio di un nobile con una consanguinea.“ Ovaj se je slučaj dogodio u *Osoru*, gdje se je slavio i pir i gdje je grom ubio onog istog rodoskvrnika.

Stara bi baka litjela iz ljubavi da obrani svog unučica, al njoj to ne ide. Pa to i nije prava ljubav; bolje bi baka učinila da primi za ušesa svog unučića te da ga povali na koljena i da mu ih odmjeri nekoliko, e da ga povali na koljena i da mu ih odmjeri nekoliko, eda ga tako nauči, da se pišuć povjestnica ne smiju izvraćati činjenice, a još manje navodi krnjiti ili izkrivljivati, da se prikrije istina. „Ex ore tuo te judico, babo!

Mi ne znamo napokon, što je *našim talijanom* do toga, *kako i kojim jezikom mi Boga molimo i častimo u našin crkvah*. Prava ih namjera jur ne vodi, kad se evo zadnje doba iz očaja počeše oslanjati — in „capite g. Salata, lo studioso è coltissimo giovane“, kakoga nazivlje g. dekan *Pesante* a u zvjezde kuje bečki „Vaterland“ *u naših starokatolika*, kad se već love *starokatoličkog plovana Goetza*, komu *dakako ne zvuči dobro* „rümisch kirchlicher Standpunkt“ [1] i koji dosljedno iz „Vita s. Methodii“ briše *sve*, što po njegovu sada zaudara *tim duhom* pa je s toga neće da ubraja „als primäre Quelle“, jer da tobože tu „kirchenpolitische Tendenz deutlich verfolgt“ [2]. Mi samo konstatujemo fakat.

Baba „L' Istria, koja jur po svojoj naravi ne može nego da brblje, i što je više tučeš, to više laje po onoj: *tko jače viče, taj dobiva*, javila je opet u br. 826 na obranu svog nedonošćeta *Salate*, da mu tako izvida „pane, što mu ih zadala „tortura severa e crudèle“, kojoj ga podvrgoše nemilosrdni „slavi“.

Da joj bude lakši posao, oslonila se je ovaj put na auktoritet prof. *Benussi*, od koga (str. 175) da je *Salata* uzajmio onaj točni bogoslovni izraz: „*lo scisma greco, intorno* alla processione dello spirito santo“, rabeć ga „pag. 25 e non pag. 24“, i na kog da se toliko srdi „Katol. Dalmacija.“ Svakako taj izraz upotrebio je *Salata* baš na str. 24. a ne 25. pa bio taj i od veleuč. *Benussi*, teologički je ne samo netočan, nego upravo kriv. Narav i pojam šizme jest ne priposnati *primata* sv. Otca u crkvi, a ne njekati koji *drugi članak vjere*. Da šizma, po sebi ne ostaje čist, nego da dosljedno nastaje „mixtum sive conjunctum cum haeresi“, to stoji, jer ubo

---

[1] Annus Ecclesiasticus Graeco-Slavicus. Bruxellis 1863, Elenchus auctorum et operum pag. 19.

[2] Za g. dekana Pesanta kao nadzornika i za hrvatske škole moramo predmjerati, da ga je mogao razumjeti

[3] 14 veljače 1894 br. 48.

[1] Goetz: „Geschichte der Slavenapostel“, Gotha 1897., str. 80.

[2] l. c. str. 67.

rastavljeno od glave Isusove crkve mora, da trune i okriljavi; ali jedan, ne velimo teolog, nego u obće naobražen čovjek ne će nikad *mutiti pojmove*, a još manje takovo brkanje opravdavati. Dakako *babi* kao *babi* jest to prosto, i mi joj to dopuštamo. Jedan *Gfrörer* [1]) zna to razlikovati, pa govoreć, kako je *Focij* potegnuo u svoje zamke i oglajskoga patriarhu *Walperta* (877). nadovezuje: „und ihn verleitete, die Glaubenslehre Roms in der damals strittigen Formel ex patre filioque zu verwerfen."

Nadalje *baba* očajno brani ondje *Sa latu* od napadaja „Katoličke Dalmacije", za ono, što je napisao na str. 25 napred, gdje hoće, da izbriše običnim i jednostavnim riekanjem svaku spomen o djelatnosti sv. Metoda u Dalmaciji a navlastito u Istri, te uticaj njegova rada na naših otocih i to tobož u obranu njihovoj „romanità" i italskom karakteru. Što ondje *Salata* bunca, to nije drugo nego kratko i više put nejasno naklapanje onoga, što čitasmo u „La Liturgia Slava nell'Istria" od 16 str. napred od prof. *Benussi*-a. Oba gospodina polaze sa krivog nazora, da je sv. Metod bio jednostavno nadbiskup moravsko-panonske metropolije, a zaboravljaju i ne će da čuju, kako ga bijaše *Hadrijan II.* poslao „non tibi (Kocelo) tantum, sed *omnibus partibus illis Slovenicis* mitto illum magistrum" [2]) i to u svojstvu „legati a latere". Stoga i veli kardinal *Bartolini* „Metodio continuando la missione affidatagli dal Sommo Pontefice Adriano II. *di tutti gli Slavi* si fece a visitare le regioni della Carinzia ed altre che stavano fra la Drava e la Sava e *soggette* in gran parte alla Metropoli di Salisburgo" [3]). Neka gospoda čitaju onekliku „Grande Munus" pa će se osvjedočiti, da je Metod raširio svoju djelatnost kod Slavena u obće ne gledeć *na obseg* biskupija. „Sicut Augustinum" — kako veli sv. Otac — „ad Britannos in cultoram animorum legaverat, Patritium ad Hibernos, Bonifacium ad Germanos, Willebrordum ad Phrisios, Batavos, Belgas, alliosque persaepe ad alios; sic etiam apostolici muneris *apud Slavonias populos obeundi facultatem* Cyrillo et Methodio viris sanctissimis concesserunt...."

[1]) „Byzantinische Geschichten" von Dr. J. Weiss. Graz 1873. II. pag. 113.
[2]) Vita s. Methodii c. 8.
[3]) l. c. pag. 96.

Zahvala.

Ove godine je buzetska občina u ime buzetske plovanije nabavila tri nova zvona od ukupne težine 1941 Kgr. kod zvonolievca g. A. Samassa u Ljubljani. Ovaj jih je gospodin izlio i postao još prije pogodjenog doba i to sva tri ukusna oblika, mila zvuka i perfektna akorda, tako da cio puk ne žali ni malo stara omiljela zvona. Podpisani smatraju svojom dužnosti da se na tom djelu g. A. Samassi javno zahvalo i njegovu ljevarnu ostalim plovanijam i crkvam toplo preporuče. —

Buzet, 18 prosinca 1897.

A. Kalac, nadžupnik — Dr. M. Trinajstić, obć. glavar

Poziv na predplatu.

Hrvatskom občinstvu poznatu razpravu, štampanu u podlistku „Hrvatske Domovine" i „Posavske Hrvatske" pod naslovom:

Bosna i hrvatsko državno pravo.

naumio sam izdati u posebnom izpravljenom i sa državnopravnog gledišta upotpunjenom izdanju.

Da djelo bude pristupno i širim krugovom izvan granica naše domovine, napose pak onim, kojim je odlučivati o sudbini ovih dviju hrvatskih pokrajina: Posne i Hercegovine, odlučio sam djelo štampati u njemačkom jeziku.

S toga se ovim obraćam na sve rodoljube, da se izvole predplatiti na ovo djelo i nastojati sabrati što više predbrojnika. To je nuždno za to, da se omogući tisak ovoga djela, a i za to, da uzmognemo opredieliti nakladu.

Cielo djelo zapremat će oko 20 tiskanih araka u osmini, a ciena je za predplatnike **1 for.**, a knjižarska ciena bit će **1 for 50 nč.**

Djelo će se predbrojnikom — odnosno predplatnikom — početi razašiljati u mjesecu siečnju 1898.

Predbrojni arci i predplata neka se šalju na adresu:

Dr. Petrinjensis,
Zagreb, Markov trg br. 5.

Listnica uredničtva.

Veleč. g. J. V. u R. Izvolite se obratiti u poslu one knjige na župni urod u Kastav. Živili!

Veleč. O. F. D. Sve stiglo u redu; lieps Vam hvala i sretan Božić!

Gosp. dopisniku „Iz občine Bačva": od nepoznatih osoba stigle nam nepodpisane dopise bacamo u koš.

Gosp. dop. „Rapočani" radi preobilnosti ostavismo za budući broj. Zdravo!

Oglas natječaja.

Na mjesto občinskoga kanceliste kod glavarstva u Voloskom. Plaća iznaša for. 45 mjesečno posticipatno plativih. Zahtjeva se poznanje jezika hrvatskoga kano uredovnoga i uz to njemačkoga i talijanskoga. Molbe imaju se poslati ravno občinskomu glavarstvu u Voloskom do 31 tekućega mjeseca.

Glavarstvo občine.

Volosko, dne 12. decembra 1897.

Dr. Staeger
načelnik.

Nudja se pošiljke pet kilograma po pošti: **kava, ulično ulje** najbolje vrsti i svakojaka kolonijalna roba. Prodaja se takodjer na debelo. **Kava** od 1 for. do for. 1.80.

Giovanni Battistella
5 **Trst.**

10
Na prodaju
grede i dužice.

Podpisani javlja ovim si. občinstvu, osobito graditeljem i bačvarom, da ima na prodaju:

1) **1000 komada gredah**

svake debljine i duljine uz veoma nizke ciene. Grede jesu jelove i smrikove.

2) **Dužica za bačvare**

smrikovih i jelovih svake vrsti.

Naručbe prima ustmene i pismene

Anton Medvedić
trgovac lesom
Klana (Istra).

Dobro vino.

Lanjske godine kad je bio prvi tečaj za konobare i vinogradare pri c. kr. kemično-gospodarstvenoj pokusnoj postaji u Spljetu, uhvatio sam zgodu, da mu prisustvujem željom, da upoznam raznovrstna vina, i da ih znadem analizirati, i čista u trgovinu turiti, te time koristiti trgovcu a osobito dalmatinskom vinogradaru.

Dakle tko želi nabaviti dobrog vina neka se obrati pouzdano na

Stjepana Dulčića
Brusje na Hvaru (Dalmacija).

Njegova svetost papa Leon XIII. poručio je po svojem liečniku prof. dru. Lapponiju **ljekarniku Piccoliju u Ljubljani** najzadaćniju zahvalu za Nj. Svetosti odposlatu **tinkturu za želudac.**

Spomenuti liečnik, kako i mnogo drugih odličnih profesora medicine istražili su Piccolijevu **tinkturu za želudac**, te ju preporučuju kao izvratno sredstvo za krieplanje želudca, pomaganje tek. ter pospješuje probavu i čišćenje. Ciena: 1 bočica 10 kr., 12 bočica sa zazitkom 1 for. 26 nč.; pošiljka po pošti od 66 bočica 6 for. 26 nvč.

I **Najviše priznanje**

ljekarniku Piccoliju u Ljubljani kao priredioca **kapljica za zube**, koje je sa zadovoljnim uspjehom Njez. c. i kr. visost prejasna gospodja prisestolonasliednica udova nadvojvodkinja

STEFANIJA

izvolila opetovan, uporabiti. — Ciena 1 bočici 20 nvč. 10 bočica 1 for. 50. nvč.

Ljekarna Piccoli
„pri angjelu"
Ljubljana, Dunajska cesta

Pošiljke se šilju prama poštanskom pouzeću.

Prave brnske suknene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za mušku odjelo stoji same

for. 3·10	iz dobre	parve
„ 4·10	iz dobre	svrše
„ 4·50	iz dobre	vune
„ 6·—	iz bolje	
„ 7·75	iz fine	
„ 9·—	iz najfinije	
„ 10·50	iz još finije	

Jedan coupon za crno salonske odiele for. 10. Tvari za gerzje kapute, Boden, Peruvienne, Doskinge. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kamengarne i Cheviote itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro poznate

Skladište tvorničkog sukna Kiesel-Ambof u Brnu

Uzorci badava i franco. Pošiljka vjerno uzorka.

Pozor! P. n. občinstvo upozorje se osobito na to, da stoje tvari mnogo manje, ako se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Ambof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škedi silno privatnim strankam.

Tko pije **Kathreiner-** Kneippovu sladovu kavu?

Svaki

tko ljubi tečnu kavu a prištedit hoće i zdravlje očuvat.

Sve strojeve za poljodjelstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova sniženo

PREŠE ZA GROŽDJE, DIFERENCIALNI SUSTAV.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav; ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

IG. HELLER, BEC

II/2 PRATERSTRASSE 49 — Cienike i sviedočbe gratis! — Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafacija!

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarij i

i po inozemstvu

ALOJZIJ MOZETIĆ

TRST — Piazza dei Negozianti br. 1. — **TRST**

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj te inozemstvu, posreduje putovanja u Aziju, Afriku, Ameriku i Australiju, te po cieloj Evropi, zastupa najbolja parobrodarska družtva, posreduje kod osjeguranja proti nezgodama uz bezplatnu poduku toliko pismenu kao ustmenu u svim mogućim putnim prigodama; jamči najniže ciene i najbolju poslužbu.

Tiskarna Gutenberg

filijalka ces. kralj. universitetne tiskarne „Styria"
13 Sackstrasse — GRADEC — Sackstrasse 13

TOVARNA ZA OBRTNE IN CONTO - KNJIGE

sistem „Patent Workmann Chicago"

Rastrirni zavod — Knjigovezstvo.

priporočuje se za prijazne naročbe se zatrdilom primernih cen in točne postrežbe.

Izdelovanje vsakovrstnih tiskovin kakor: časnikov, rokovnikov v vsakem obsegu, brošur, plakatov cenikov, računov, memorandov, okrožnic, papirja za listo in zavitkov z napisom, naslovnih listkov jedilnih list, pavabil itd. itd. — Bogata zaloga glavnik-, Conto-Corrent-knjig, Saldi-Conti, Faktura Debitores, Creditores, Cassa-knjig, Strazza, Memoriale, Journalov, Prima-nota, odpravnik, menjalnih časo-zapadlih in knjig za kopiranje, kakor tudi vseh pomožnih knjig, potem raztrirnega (črtanega papirja, Conto-Corrent, svilenega papirja za kopiranje, listov iz kavčeka za kopiranje, skladic iz cinka za kopiranje itd.

Za naročbe in nadaljnja pojasnila obrniti se je do glavnega zastopnika

Trst, Via delle Acque 6 — ARNOLDO COEN — Via delle Acque 6 Trst

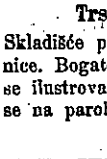

Skladišče pokućstva

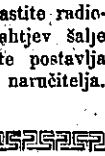

tvrdke Aleksandra Levi Minzi

Trst, Via Riborgo, 21 i Piazza vecchia br. 1

Skladišče pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladišče zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.

Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Gotenc u Trstu

Broj 52. U Trstu 30. decembra 1897. Godina XXVIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa priloži. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka za cielom godinu.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za seljake for., za seljake for. na godinu. Razmjerno for. i za pol godine. Izvan carovine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Sjetite se
Družbe sv. Cirila i Metoda
za Istru

Poziv na predplatu.

Koncem ovoga mjeseca iztiče našim predplatnikom predplata za ovu godinu. Radi toga pozivljemo ih ovim, da na vrieme predplatu obnoviti izvole. Nemarne i okorjele dužnike izručili smo odvjetniku, koji će postupati proti svakomu bez obzira.

Predplata na naš list stoji na godinu za imućnije for. 5, za seljake, djake itd. for. 2; za pol godine polovica gornjih ciena.

Novce neka se šalje na podpisanu poštarskom doznačnicom. Ujedno neka svatko naznači, da li je dotični iznos za novu predplatu, za stari dug, za oglase itd.

Uprava „Naše Sloge".

Na koncu godine!

Tromim i težkim korakom primiče se god. 1897. svojoj smrti. Još par dana i ona će se brojiti medju pokojne, ona će pripadati poviesti, pasti će u grob, iz kojega neima uskrsnutja.

I tako prolazi godina za godinom u vječnost, iz koje neima povratka. Za njima nam nepreostaje nego spominjanje, komu gorko, komu sladko. Pa kao što je sa pojedinim čovjekom, tako je i sa plemeni, narodi, i sa čitavim čovječanstvom.

Konac godine sjeća nas na neizbježivu promjenu svega, što je na svietu; na neoporecivi svršetak svega, što je umrlo, na zajedničku sudbinu čitavoga čovječanstva.

Svršetak godine opominje nas, da bacimo pogled na prošlost, da ju izpitamo, da položimo računu o svojem djelovanju težajem iztičuće godine, da vidimo što smo dobra i koristna učinili za sebe i bližnjega svoga; da razvidimo koliko smo napredovali umom i srcem i koliko smo se dušom približili uzoru svomu, Stvoritelju našemu.

Koncem godine valja, da se osvrnemo i na važnije svietske i domaće dogodjaje. U iztičućoj godini spominjati će se kano najvažniji dogodjaj u našem dielu svieta Grčko-turski rat, koji je progutao potoke ljudske krvi i osušio i onako mršave blagajne borečih se naroda. Malena, nekoć slavna Grčka, ustala je proti staromu neprijatelju kršćanstva, da oslobodi braću svoju i da proširi granice domovine svoje. Ona bijaše loše sreće, te je skupo platila svoje nesmotreno poduzetje. Previše se pouzdala u svoje slabašne sile, u tromost i raztrovanost svoje protivnice i u naklonost europejske diplomacije, koja ju je u odlučnom času ostavila na cjedilu.

Prolievala se ljudska krv i u drugih dielovih svieta, gdje razložno il bar opravdano, negdje pako lahkoumno, iz prkosa, iz inata.

Težajem umiruće godine sastale se krunjene glave i drugi predstavnici naroda, da stvore nove saveze, da obnove stare i da viečaju, kako bi se uzčuvao dragocieni mir narodom.

Konac godine 1897. zatekao je narode austro-ugarske monarhije u ljutom neprijateljstvu u žestokoj borbi za prevlast s jedne strane, a s druge za slobodu i za ravnopravnost. Stroga i nepristrana povjest naše monarhije izpisati će jednu stranicu svoju najcrnjimi slovi o dogodjajih iztičuće godine. U obih polah monarhije vodila se žestoka borba težajem čitave godine. S jedne strane borila se jedna pola proti drugoj, s druge pako udarili su pojedini narodi u obih polah najžešće jedan proti drugomu. Tamo hoće Mađjari, da silom uzdrže svoje gospodstvo nad većinom pučanstva Ungarije, a ovdje Niemci, ti stari dušmani Slavena, upotrebljuju dopuštena i nedopuštena sredstva za prevlast nad većinom nenjemačkih naroda — nad Slaveni.

Ljuta borba vodila se osobito posliednjih mjeseca u carevinskom vieću izmedju oholih i nezasitnih Niemaca te izmedju složnih zastupnikah raznih slavenskih plemena ove pole monarhije. Borba ta nije svršena, ona će se po svoj prilici nastaviti i težajem buduće godine, ali se nadamo da će se voditi pristojnije i da će napokon pobjediti pravedna slavenska stvar.

I kod nas u Istri bijaše žestoke borbe za posliednjih skupnih izbora za carevinsko vieće. Hrvati i Slovenci Istre pograbili izborno oružje, ne da pale il grabe, već da osvoje ono, što ih po božjem i ljudskom zakonu ide — svoje sveto pravo. Do pobjede nisu mogli, jer uz mogućna protivnika stajao je nesretni sustav, koji je išao za tim, da još većma oslabi naše sile na štetu našu i države. Uzprkos tomu mi smo sačuvali svoje stare pozicije, iz kojih nas neće maknuti nitko budemo li nadalje složni i radili.

Našu Istru bile su umiruće godine i druge nevolje, a medju ovimi ponajljuća velika neredica. Velike i guste kiše u proljeću oštetile su sjenokoše, polja i vinograde, a što je preostalo vodi, to je kasnije uništila suša il njezina za nevolju drugarica tuča. Riedki su krajevi naše pokrajine, koji će moći siromašno prezimiti nebude li im pomoći od pokrajine ili od države.

Nu sve te nevolje prokuburiti ćemo božjom pomoći bude li u nas samo bratske sloge, iskrenoga prijateljstva i željezne volje za uztrajan, nesebičan rad.

Borbe nas čekaju bez dvojbe i u nastajućoj godini, pa valja, da se na vrieme na iste pripravimo. Pobjede il porazi odvisiti će ponajviše od nas samih. Svatko neka bude u odlučnom času čitav muž na svojem mjestu pak će te pobjede biti naše.

U tu svrhu želimo našemu narodu kod nastupa nove godine da bude složan, da se neda varati ni sladkimi obećanji, ni ludom grožnjom.

Uz to treba da radimo neprestrano za duševni naš napredak i za tjelesni boljak. Radimo kao da ćemo uvjek živjeti i molimo kao da ćemo odmah umrieti. Sloga ljubav i rod te čvrsta vjera u providnost božju i u naša sveta prava dati će nam toliko krieposti, da ćemo nadvladati sve neprijatelje naše.

Koncem god. 1897. zahvalimo se Svevišnjemu na svih dobročinstvih, koja od njega težajem godine prismismo te mu se vruće preporučimo neka neuzkrati svoju sv. milost našoj Istri i čitavomu hrvatskomu narodu. U to ime: *sretna nova godina!*

Dopisi.

Nerezine 23. prosinca. Pustili bismo i mi pero na stolu, neka zardja, te ne bismo dosadjivali Vaše cienjene čitatelje sa našom tugom i nevoljom, ali kad šijor Jure svako toliko učini takva šta, zašto mislimo, da je vriedno, da saznа i šire občinstvo, a da ne ostane zakopano za uvjek medju ruševinami starodrevnoga i grozničavoga grada Osora, kojega, čujte! pa nam zavidjajte, što smo tako sretni, slavni (!) povjestničar, Salata nazivlje rajem zemaljskim. Sretnih li nas, da već na ovom svietu uživamo raj! Dà proslavio se je isti povjestničar, kako dopisnik pokojne i nikad nezaboravne Malčičinke, u kojoj je pomagac propalomu Charletu ocrnjivati, klevetati svakoga onoga, koji ne će, da pleše, kako njigov *šijor papà* svira; nu vječnu slavu stekao si je sa djelom „*La liturgia slava*", radi kojega su dolazile čestitke sa svih strana što je zasliepilo mnogoga, a da ne spominjemo

PODLISTAK.

Istarski razgovori.

Preporučeni na razmišljanje svim Istranom, a ponajpače prodancem i njihovim drugovom.

Mate: Dakle od državne policije se va državnem zatvoreh dogadjaju takova nimerstva! Bog nas očuvaj i takove lepe policije i takove srećne države, va koj se takove stvari dogadjaju. A ne morem se načudit nego našem istarskem Talijančićem, ki bi oteli pod takovu državu spast.

Ive: Čekajte Mate, sad ću vam još jednu lepšu povedet. Pred nekoliko meseci morali su va Trigiane, meste blizu Barija va Italije, stražari od financi pregledat oštarije, zač njim je bilo prišlo čuda pritužab, da se na mu ogeh mesteh toči nenaravno vino. Va jednoj oštarije je prišlo do prepira.

Stražari od financi su našli va njoj mišturanega vina, ter su oteli oštara preslušat na zapisnik. No to je razsrdilo neke, ki su bili va oštarije, ter su oteli, da to zapreče i da sprave van iz oštarije te financijere. Na to je prišlo do pravega boja.

Kad su navalili s noži na stražara vrućokrvni oštarevi prijatelji, branil se je jedan od njih s revolverom. Puknul je dva puta i ubil dva napadača, a za tim junački pobegal, i postil svojga druga i prijatelja samega u boju s bjesnimi ljudi!

Ova rulja je lahko svladala financijskoga stražara. Kad su ga bili srušili na tla, svezali su ga, *polili s petrolejem i — vatgali!!!* Brižan čovjek izdahnul je svoju dušu va velikeh mukah, a te živini su mu se još rugale za to vreme.

Mate Ali za miloga Boga, je li to moguće?

Ive: Jest; trebeda Vam ne ću ja lagat. Još me niste — hvala Bogu — nikad čuli.

Mate: Ali kakove se sve stvari va toj Italije dogadjaju! Talijanom ne mora bit to baš na čast. Pa još nam se neć prče naši domaći Talijančići sa svojum *„avitum kulturum!?"* Bome, to je jako fina „kultura", od koje neka nas Bog očuva!

Ive: Homo malo dalje!

Va grade Napulje u Italije, je jedno sirotište po imenom *„Sant' Anunciata"*. Tu dolaze djeca, kojim se nezna za oca ni za mater. Tu ima mnogo teh nahodi. Pak znate ča se je dogodilo? Pasanega leta je iz tega sirotišta zginulo ni više ni manje nego 900 djece. Ovo leto bilo je zadnje vreme nutri 856 djece, pak od oveh ih je za poslednija 4 meseca umrlo ni više ni manje nego 153. Umrli su pak, jer su ih mučili, grdo postupali s njimi i tukli jih, koliko su samo jače mogli. A više djece opet odveli su iz svakakoveh razlogi nepoštenehi.

Mate: Po moju puru, ne bim za živu glavu otel spast pod takovu državu, kade se ča takovega dogadja. Bog nas očuvaj za vavek takove zemlje!

Ive: Kakova pak je mizerija va toj zemlji, doznat ćete osim onega, ča sam Vam povedal, kako se drugamo sele ljudi iz nje, i iz oveh primjeri:

Kad je prišal talijanski princip i priestolonasljednik Viktor Emanuel sa svojom supragom Jelenom, princesom crnogorskom, va Veneciju, ni imel mira od siromahi i petljari. Do risuće takoveh petljari je sliedilo va gondolah talijanski principski par sa svojemi molbami. Petljari su ih progonili i dosadjivali im, da nisu mogli nikada mira imet. A to su sve pisale i talijanske gazeti.

Drugi primjer, iz kega se vidi kako je out naših nesudjeneh susedi! Palermo je najveći grad na ižule Siciliji. A va tem se grade, i je u južnoj Italiji dogodilo pred nekoliko vremena ovo: Tamošnji talijanski advokati su se jedanput skupili, i navalili svi skupa na jedan tribunal. Tu su kričali i larmali i vikali na sudca, zač da nemaju dosta zaslužbe, i da nemaju od čega živet.

Mate: Po svetega Kirina, ako nimaju advokati tamo ča jist dosta, ča će vlih bit s drugemi ljudi.

Ive: Više advokati iz potrebe idu tamo za proste pisare, samo da dobiju čagod, a koliki se od njih ubiju, zač nimaju kruha, s kem bi sebe i familiju prehranili!?

Va Italije je čuda glada i čuda smrada! Čovjek ne sme poć va lokandu jist, zač će valje prit dužina ljudi, ki će Vam tako dugo šnekat, dokle mu ne daste ča.

Jedanput sam tako bil va Napulje. Grem malo s prijateljem va jednu kafetarija, da popijemo jedno kafe, zač je bilo jutro. Jedva se sedemo, već prileti jedan odrapani mali k kam iz vana, plače i kriči: *„dà pane, dà pane!"* i sam zimlje kruh, ki stoji na stolu. Tega sliede i drugi gladni mališi.

(Još će toga bit.)

naše mudrace Šula, Predikača, Prešempia, Menežića i kumpanje, kojim je dao rog za svieću, jer što smo vidjeli čitajuć *„Našu Slogu“*, da mladi gospodičić, ta učena glava, znade preokretati rieči istih poslanica svetih otaca papa. Na čast ti budi mladi delijo, e to si valjda naučio se kako tajnik tvojega otca! Uzalud ne govori naša poslovica, da jabuka ne pada daleko od stabla.

Ali pustimo mi našega *dotora*, neka se on trudi, kako da pokrije svoju sramotu, nu običaje se reći, ma neka nam se prosti, da ni sedlo za ačetinsra; nego predjimo na našu školu, radi koje *šijor Jure* i njegovi savjetnici sjegurno mnogu noć ne mogu spati.

Poslije toliko utoka i brzojava, bili smo napokon sretni, da je došlo povjerenstvo iz Lošinja, da vidi kuću hrvatske škole, ili kako ju isti anoijan i gospoda zovu *„štaja staroga Jedra“*. Koji su bili u tom povjerenstvu i što je koji govorio, ne ćemo da napomenemo, jer bi to na dugo išlo. Za *šijor Jura* n. pr. svatko već unapred znade, da neće reći ništa u prilog hrv. školi, nego da će biti u njegovoj izjavi i doskočica i neistina. Neka mu Bog prosti! A da je mogao takva šta govoriti, tomu se ne treba čuditi, ta predsjednikom povjerenstva bio jest *nepristrani* Zvek, koji je imao odvažnosti još rugati se ondje sabranim otcem. Nu nada sve iznenadila nas izjava c. kr. kotarskoga liečnika, koji je istu kuću našao shodnu i prikladnu za školu, jer čujte, *da mnoga i mnoga mjesta imadu još i goru.* Dobra je dakle ova kuća za školu, koja, jer ne ima odvodnih cievi, je sva vlažna; koja ne ima zahoda; koja ima u školskoj sobi tri malena prozora, koji mjere u štrini 66 cm. a u višini 87 cm? Koja soba mjeri u visini 2·40 m. u širini 4 m. a u duljini 6 m.? i soba ova jest za 55 djece, a imade samo 8 klupa, a u jednoj klupi može stojati samo četvero djece! U istinu c. kr. kot. liečniku ne može se poreći njegova vještina i znanje, ali da se on razumije u školske zakone, tim se pohvaliti ne može; za to preporučamo mu, da u drugoj prilici bude nepristran i da pogleda prvo školske propise! Proti izjavi c. kr. k. t. liečnika, kako i proti izjavi *šijor Jura*, učinili su roditelji djece hrv škole utok na ministarstvo, na koji utok stigao je nalog da se premjesti hrv. školu u občinsku zgradu; to doduše *šijor Jure* nam javio nije, premda je bio i pitan, ali njemu je pod dobrim *Zvekom* sve slobodno! Kad ovakva šta ministarstvo zapovjeda, svaki će si pomisliti, da naš *šijor paron*, koji se ne pokorava naredbi poglavitoga *Zveka*, hoće barem (stisnuti rep) prignuti glavu pred naredbom ministarstva. Tko tako misli, taj se vara, jer *šijor Jure* ne popušta, nego hoće, da ministarstvo čuje i njegov zvon. Uzalud ti *Jure* taj korak, jer ti ćeš morati zapovjedit, da se nose klupe iz *štaje Jedrove*. U istinu, koliko biš bio *Jure* sretniji, da si se premjestio kako rovinježki ribar, gol i bos, u Beč a ne u Osor; tamo biš bio sjegurno zamjenio *Badenija*, da umiriš njemačke nemirnjake u carevinskom vieću. Dopustiti nam hoćeš *Jure*, da ti ovim putem poručimo, da sve tvoje nepravednosti, pretjeranosti i neistine pomoći neće, da nas Hrvate u Nerezini uništiš, jer ti kažemo otvoreno: mi se ne predajemo živi, nego boriti ćemo se za naša sveta prava, do posljednje kapi krvi. U borbi je život! Do vidjenja!

Rapočani.

Iz porečkoga kotara pišu nam 24. t. mj U talijanskom se listu *„Il Risorgimento“* br. 5., koji izlazi u Rovinju, piše kako slieđi: „Educare un giovanetto con una lingua che non è la sua è come coltivare una pianta con metodo ch' è proprio di una pianta diversa.“ (Uzgajati mladića u tudjem jeziku je isto, što gojiti bilinu načinom, kojim se goji druga bilina). Kraće da rečemo: Uzgajaj diete u materinskom jeziku! Ovo načelo pedagogičko su znali učeni ljudi već u 11. stoljeću i polag njega su postupali i postupaju još danas svi pravi prijatelji djece i škole, napredka i znanosti. Kako se vidi, znaju ovo načelo u Rovinju i u zapadnom dielu Istre, ali kako se ravnaju isti ljudi, koji se drže za učenjake, pedagoge, historike! Neka govore činjenice. Ajdmo po porečkom školskom kotaru pa ćemo viditi, kako to pedagogičko načelo ovdje nosi plodove.

U nainovije vrieme otvorena je nova škola u Materadi, gdje se podučava izključivo talijanski — učitelj je Tirolac, koji nezna ni rieči hrvatske.

Malo godina prije bijaše sagradjena škola u Krašici, gdje od 160 kuća samo dvije govore talijanski. U istoj školi podučava se izključivo talijanski — učitelj Tirolac.

U Tribanu, gdje je još prvo 7 godina u školi i u crkvi podučavao svećenik u hrvatskom jeziku, danas podučava izključivo talijanski — učitelj Tirolac.

U Montenu je škola izključivo italijanska. — učitelj Tirolac.

U Oprtlju, gdje se je prije 30 godina podučavalo u našem jeziku, danas jedino talijanski. Valjda nema više naših ljudi tamo!?

U Završju je škola talijanska, učitelj Tirolac.

Kakov može biti napredak u ovih školah? Dieto nerazumije učitelja a učitelj djeteta. Napredak? Malo ih ima, koji znadu dobro čitati i pisati kad svrši školu i još manje onih, koji razumiju što čitaju. Ali talijanska gospoda učena, nemare zato, samo da napreduje potalijančivanje naroda.

Škola u Istri, osobito u porečkom kotaru, nije pedagogičko sredstvo, nego da se potalijanči naš narod.

Drzovitost i oholost učiteljah, već je zašla tako daleko, da brane djeci govoriti u materinskom jeziku, ne samo u školi nego i po putu i u očevoj kući!!! Kamo je ta vaša pedagogika?! Polag vaše pedagogike je dieto radi škole i radi učitelja, polag stare prave pedagogike jesu učitelji radi djece, i roditelja, koji ih plaćaju. Sad kane ustrojiti nove škole u Višnjanu, Šterni itd.. Valjda će biti opet polag vaše pedagogike, porečki pedagogi?!

Nebi Vam škodilo da čitate i polag toga se ravnate što piše *„Il Risorgimento“*: di quel giovanetto con una lingua.

Ovo našim dičnim zastupnikom do znanja.

* * *

Kako je bilo nedavno i kako je sada? U Bujah, gradiću na Malu i Velu Gospu je bila propovjed u našem jeziku. Tomu je svjedok mgč. g. župnik u Roču, *A. Mičetić*, koji je u Bujah propovjedao u hrvatskom jeziku. Sada tomu ni traga. U crkvi M. Božje na Krasu do prije 4 godine nije bilo nikada propovjedi talijanske a sada svaku drugu nedjelju propovjeda mgč. g. Kociper talijanski. U Tribanu, prvo malo godine bilo je sve u crkvi kako u Krasici. Propovjed hrvatska, nauk ista, večernja isto ali ovih dana dobili su svećenika, koji je sve potalijančio. Kujiga u našem jeziku crkvene su izčeznule ovih dana što dajemo do znanja preč. bisk. ordinarijatu.

Propovjed i večernja sve je to talijansko. Kako je nedavno bilo i kako je sada?! Nihil innovetur, ništa se nesmije mienjati!!

Iz Opatije. Dne 12. agusta odpremio je neki I. A. iz Opatije svoga desetmjesečnoga sinčića u riečku bolnicu, da bude tamo operiran. Roditelji skoro danomice posjećivali bolestno diete. Slučaj htjede, da okolo 20. agusta bijahu zapriečeni poći na Rieku, da vide svoje diete. Pošto isto bijaše već 19. agusta posvema zdravo, a njegovih roditelja toga dneva ne bijaše u bolnici, zamolilo je ravnateljstvo iste dopisom od 20/8/97. br. 6639/97. c. k. ketarsko glavarstvo u Voloskom, da pozove roditelje spomenutog djeteta, da isto čim prije iz bolnice odvedu. Premda bijaše taj dopis prispio na c. k. kotarsko Glavarstvo u Voloskom već 22/8/97. pod br. 1174. ipak je kotarsko glavarstvo taj dopis riešilo tek — nečudite se — *20/10/97* — i tim riešenjem zamolilo občinu, da obavjesti roditelje gori spomenutog djeteta o dopisu ravnateljstva riečke bolnice od 20/8/97. To je zbilja *amerikanska brzina*!! Da nije srećom majka toga djeteta išla 22 agusta na Rieku i poniela sobom isto kući, ili da je iz bud kojeg uzroka bila zapriečena i nekoliko dana ili nekoliko tjedana kasnije pošla na Rieku do djeteta, isto bi bilo moralo ostati u bolnici sve dok se nebi bilo prohtjelo g. c. k. kotarskomu kapetanu u Voloskom riešiti gori navedeni dopis ravnateljstva bolnice na Rieci. Kad bi pak to riešenje bilo težko, obširno, zamršeno: neka bude, ali isto ne sadržaje nego ciglih šest rieči! Pa da se čovjek nesnebiva od čuda? Pojmljivo je, da na kapetanatu nemaju vremena riešavat pojedine podnaske, pošto konferencije sa „duhtorom fritalja“ pozobiju dosti vremena. Ali mi ipak kažemo sa našim pjesnikom: *„Vriedan sluga boljeg gospodara“* ili kako je ono nedavno u *„Našoj Slogi“* Grgac Božu rekao: „Lipa broda loša kapitana.“

* * *

Gori navedeni slučaj nije možda jedini te vrsti. Kod c. k. kotarskog glavarstva bilo je pred 8 i više mjeseca podnešeno više pritužaba proti nezakonitom postupku predstojničtva kotarske bolestničke blagajne. Mislite, da su te pritužbe do sada riešene? Jok valaj! Nemaju zato gospoda vremena. Nego, u taj odsjek dirnuti ćemo u buduće malko čuljivije i dublje.

* * *

„Kalabrežko-njemački“ kašić ide na *bubanj*. Svi su zadrugari jednodušno zamolili sud, da bude dozvoljena dobrovoljna, javna dražba (inkant) toga njihovog nedonoščeta. Težko, da će se naći koji bi taj porod iz *kalabrežko-njemačkog* civilnog braka kupio na javnoj dražbi za više nego 60.000 for. Ako pomislite, da je na toj zgradi do 90. hiljada što ukniženog što neukniženog duga, i da se na istu potrošilo do. 150.000 for., onda ćete pojmiti kako su *„briljantan Gješt“* učinili pojedini zadrugari. Nećamo da će izgubiti uloženi novac, nego će još morat iz svoga posebnoga imanja dolagati svaki prama svojem, zadružnom dielu, za pokriće pasiva. Nije nam stalo za one bogataše talijanske krvi (!): *Polčiće, Rajčiće, Perčiće, Jačiće*, itd. ali žalimo one biedne barkariole i druge siromake, koji bijahu od nekoliko bezdušnih renegata zavedeni glupim obećanjem, da svoju jedinu stotinicu, uloža u takovo pustolovno poduzeće. „Sic transit gloria mundi!“

Hrvoj, Istranić.

Iz Kaštelira, pišu nam 20. decembra 1897. Naši talijančići ili bolje rekuć, talijanske podrepnice i zasljepljene propalice raztrubiše velikom trubljom na sve četiri strane svieta, da će se na 5 ovoga mjeseca sakupiti u Kaštelira sva istarsko-italijanska inteligencija uz nekoliko advokata iz Beča — ukupno šestdeset osoba i dvadeset i pet oružnika za uzdržati mir i red. Na tom sastanku imalo se opredielit mjesto, i odmah započeti veličanstvenu zgradu, u koju se ima smjestiti talijansku školu-kažin-restaurant i kavanu. O podružnici za „Legu“ niti govora; znadu dobro, da se nebi desetorica ni upisala a kamo li plaćala opredieljenu svotu, kad su ti njihovi glasoviti *legaši* u najvećoj nepril ci za svakidanji hljeb.

Velikom nestrpljivošću očekivali smo dolazak tolike i tako velike gospode; kad eno u dva sata popodne dvie kočije: jedna iz Poreča, sa *Kamalićem* i sa par gospodja, druga iz Vižinade sa načelnikom, ljekarom i jednim trgovcem. Došlo je i nekoliko vidara nadom, da će odmah zadobiti radnje. — Gospodje podjoše u Labince u prijateljsku (?) kuću misleći, da će ih tamo pečene, klobase čekati; kad tamo nadjoše zatvorena vrata, te vratile se dugim nosom u Brnase do svoje kočije.

Onaj pako cviet talijanske gospode uz kaštelirske odmetnike podje ravno (ne Mekišu) nego glasovitoj Cakonjki, Kamaličevoj kumi, gdje se je bez ceremonija pojelo malo šunke te izpilo čašu vina, što su kaštelirski šarenjaci naprosjačili ciganeć od kuće do kuće. U četiri sata digla su gospoda pete; a šačica njihovih gladnih podrepnica oslamljeni te izživljani od prisutne dječurlije pobrali se u svoje brloge; gdje još danas čekaju inženira i Kamalića da novaca donese.

Pametni si ljudi držali trbuhe, da im od smjeha ne puknu, znajući, da je to sva komedija, koju znadu talijanski *čačaroni* zbijati, da bune i izazivlju miran narod. Talijanske novine trube i vesele se, da nemarimo za našu hrvatsku školu, i da ju polazi samo 40 djece. Ta njihova paklena laž ne zadaje nami straha, niti može uništiti našu općenito obljubljenu školu, koju polazi marljivo 106 djece; i to: 47 iz jutra a 59 popodne — *altrochè 40*. Kad bi pravednost vladala, morala bi se javnom proglasiti i dvie sile imati. Početkom školske godine polazilo ih je više: Kad tamo dodje *komando* od poznatoga motovunskoga kapitaliste: da svaki njegov dužnik *mora* svoju djecu šiljati u *Leginu* školu u Labince, ili odmah izplatiti dug. Tu je bilo plača od tužne djece; a nekoji već odrasli ćak proklinjali svoje roditelje, što ih sile u talijansku školu, gdje se sa učiteljem ne razumiju.

Gospoda latini znadu dobro, da bi njihova škola od sušice poginula, da nije toliko nasilja i da se ne kupuju djeca kao crnci u Africi. Nu mnogi su već progledali, i u nedaleke vrieme progledati će i svi ostali. Svaka sila će vremena!

Pjesnik Istri.

Istrani junaci,
Istranke junakinje,
Častni poštenjaci,
Častne poštenjakinje!

Vaša pjesma ječi
S Učke po svim gorama,
Moru po daleči,
Po svim našim lukama.

Hrvatska imena
Svim su kršćim vrsima,
Gradićem vrh stiena,
Vašim liepim selima!

Tja u šarenjaka
Našinstvo im imena
Poluga je jaka
Pravu našeg plemena.

Sto ga ko i dosljed
Brante pravo rôdjeno!
Roda svoga posle
Nastavite srćano!

Pomoć dragog Boga
Pjesmica izmolila,—
A ta nova sloga
Slávaka Vas sokolila!

I. T.

Franina i Jurina

Fr. Si čul, kume Jure, da će Nerezinski bogataš oprostit ono, će su mu dalžne njegove podrepnice?

Jur. Će su ga morda opile one damjane vina.

Fr. Nisu ne, zač da će njim dat još nikoliko mijari, će ga virno služe.

Jur. E, onda je on drugi Mikić.

* * *

Fr. Biš mi morda ti znal reć, za koga pobira oni soldi leprinački albukat *Poropanja?*

Jur. Neć san čul kaupanat, ma baš neznam ako j' temu tako.

Fr. No?

Jur. Da te dat na novo leto maštnu *dobru ruku* suca-konšiljeru, ki njin čuva onako lepo goru ale bošku.

Fr. Oprosti Jurino, ma to su ti treheda čuli popit na *„Mulić“*, zač ovamo z gornje bandi i deca znaju, da ni ta vaš lepi konšiljer stražil goru, lego njegovi sini, ki su pod kuntrabant drevo sekli.

Jur. Je l' to moguće?

Fr. Ako neveruješ, pitaj Golca.

Jur. Ala to j' sramotno!

Fr. Neka je, ma j' koristno.

* * *

Fr. Ča biš Jurino rekal, su bili pametniji stari Leprinčani, ki nisu oteli imet lepih cest, aš da nimaju vozi, i da bi k njim hodil laudrovci, al današnji, ki nepuste stavit pokojnemu kapelanu poljanskemu na grob spomenik aš da njim ni pustil beći za cesti.

Jur. Ala Franino moj, tu ti j' malo ča zibirat; stari su bili prenemi a novi su premalo šegavi.

Fr. Bit će tako najbrže.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda sabrali su muži i mladići iz Spinčićeve županije i neki iz drugih, na Božić poslie večernje u gostioni „kod Tereze“ u Kastvu for. 4 i 8 novč. Nije to velika svota al je dobar znak i liep primjer. Svieat narodnja se širi u sve to šire slojeve našega hrvatskoga pučanstva u Istri. Naši se ljudi zakupljaju u blagdanih i nedjeljah u gostionah. Kad bi svaki put i svagdje sabrali koji

malenu svoticu, mnogo bi se toga tečaem ciele godine sabralo. Kamen do kamena palača, zrno do zrna pogača. Nam o Istri treba još mnogo, ako ne palača one zgrade školskih, kao i pogača znaa za mnogobrojnu djecu, koja su još avjek bez školske poduke. Za to: živili ni, koji su sabrali i Nezaboravite ni drugda a Družbu! Sliedili njihov primjer drugi! Novac je izračen odboru mužke podružnice u Kastvu.

† **Karlo Peschich** (čitaj Pošćić). Na Voloskom na Stjepanju preminuo je poslie duge i teške bolesti pomorski kapetan brodovlastnik i posjednik *Karlo Pošćić* u 78. godini dobe svoje. Pokojnik bio je jedna od najpoznatijih ličnosti u svojem rodnom mjestu. Bio je jedan od utemeljitelja hrvatskoga društva „*Bratovstvo*“, u kojem pak nije dugo ostao. Možda štogod uzgoj, svakako pak prilike i stanoviti ljudi odvraćali su ga od onoga, što bi na Voloskom svaki morao biti, naime istarski hrvatski rodoljub. Oni koji kriju pod istarstvom talijanstvo, znali su ga kadkad zavući za sobom, al Talijan on nije nikad bio nit se takavim prikazivao. Radje govorio jezikom, koj ga je majka naučila, naime hrvatskim. Bio je dobre, prave hrvatske ćudi, i na njem nisi našao nit traga talijanske zasukanosti ni prevrtljivosti. Štovanje do njega i do njegovih pokazalo se je kod pogreba. Prvi iza lieša stupali su njegovi četiri zeti: pom. kap. i posjednici Kazimir Perčić, Kajat Rajčić i poznati obće obljubljeni Niko Perčić, te živinar na Rieci Munić. Za njimi išli su mnogobrojni unuci. Krasne vience nosili su sinovi čestitih Volosk h obitelji, medju njimi razni sveučilištni djaci. Sprovod je vodio prečastni gospodin Vinko Zamlić uz azistenciju čč. svećenika i čč. oo. kapucina na Rieci. Jedna sv. misa se je pjevala i to sva narodnim jezikom, koli pred oltarom toli na orguljah. Milina bilo je to slušati. Osim spomenutih bili su kod pogreba predstavnik c. kr. političke oblasti barun Schmidt, c. kr. kotarski sudac Budinić, načelnik obćine Volosko-Opatijske Dr. Stanger sa svimi obćinskimi savjetnici i skoro svimi zastupnici, zastupnici naroda Vjekoslav Spinčić i M. Mandić, odvjetnici Dr. Minak i Dr. Jauežić, predstavnici obćina kastavske, lovranske i veprinačke, kao i mnogi drugih iz tih obćina, te iz Rieke. Medju ovimi opazili smo poznate domoljube Anta Strka i Rajmunda Badića. i ti i mnogi drugi došli su da izkažu sliednju počast blagomu pokojniku, i da s zaključu, kako mu i mi kličemo: Poj Ti vječni!

Božični blagdani. Vrieme prošlih božićnih blagdana nije moglo ljepše biti u o doba godine. Mjesto snjega i mraza, mjesto kiše i blata imali smo doduše nešto hladnije, ali vrlo ugodno i suho vrieme. To je i doprinielo još više k sjaju svetih božićnih blagdana, koje naš hrvatski narod svuda najvećom pobožnošću slavi. Ljetos je i sama priroda uzveličala uspomenu na porodjenje Stvoritelja neba i zemlje tim, što nas je podarila za ovo doba godine neobično krasnim vremenom.

Oprost od čestitanja. Za „Bratovšćinu hrvatskih ljudi u Istri“ podarili su mjesto čestitanja prigodom božićnih blagdana veleč. gg Mijo Laginja na Veprincu for. 1.50 i Antonin Ellner iz Poljana for. 1.50. Veleuč. g. prof. Vjek. Spinčić zastupnik - Opatija 5 for. Veleuč. g. dr. Niko Fabianić - Volosko 1 for. Bratovšćini 1 for., 1 for. družbi sv. C. i Met. Mousigr. Vinko Zamlić 2 for. za „Bratovšćinu“ a for. 2 za družbu sv. C. i M. Veleč. g. Josip Vodička u Rukavcu 1 for. „Bratovšćini“ a 1 for. za družbu sv. C. i M. G. Ante Šterk - Rieka for. 2.50 „Bratovšćini“ a for. 2.50 za družbu sv. C. i M.

U proslavu 10-godišnjice obstanka „Čitaonice“ u Malom Lošinju priredjuje ista večernju zabavu sa vrlo biranim i ukusnim programom dne 1. siječnja 1898. u Malom Lošinju u dvorani gosp. Josipa Premuda uz sudjelovanje djač. tamb. i pjevač. zbora „Domoljub“ sa Sušaka pod ravnanjem kapelnika gosp. V. G. Broža. Dobrovoljni prinosi primaju se sa zahvalnošću. Čisti prihod namjenjuje se Bratovštini hrv. ljudi u Istri. Početak točno u 7 i ½ sati.

Prvi istarski nekol u Puli priredjuje dne 31. decembra 1897 u velikoj dvorani hotela „Stadt Pola“ *Silvestrov večer* i sjajni ples sa sliedećim programom: 1. Češka šaljiva predstava; 2. Prikaz stare i nove godine; 3. Tombola; 4. Pošta za pozdrave; 5. Ples. Program se p punjuje tamb. zborom i vojničkim orkestrom.

Ulaznina za članove 20 nvč., za nečlanove 50 nvč.

Pozdrav obćine Kastav na slavenski sastanak u Krakovu. Prigodom sastanka predstavnika slavenskih plemena u Krakovu odaslala je također obćina Kastav brzojavni pozdrav i čestitku. Iz Kastva odaslao je brzojavni pozdrav i obćinski liečnik G. Dr. Šebesta.

Hrv. skad. mladež iz Voloskoga-Opatije priredjuje u subotu dne 8. siečnja 1898. u prostorijama „Zore“ u Opatiji pod pokroviteljstvom Velečenog Gospodina *Vjekoslava Spinčića*, zastupnika naroda, *Sjajnu zabavu sa plesom*. Ulazmina: za osobu 2 krune, za obitelj 4 krune. Igra odio liečilištne glasbe iz Opatije. Početak točno u 8 i ½ sati na večer.

Protunarodna agitacija u obćini Pomjan. Mnogomu će dosaditi, što se opet i opet svraćamo na žalostne odnošaje u nesretnoj obćini Pomjan, nu tko znade od koliko je važnosti upravo ova obćina u našoj narodnoj borbi, pojmiti će naše nastojanje i našu skrb za konačno i valjano uredjenje tamošnjih nezdravih odnošaja.

Nedavno smo javili kako se tamo sada agitira za diobu one obćine na dvoje ili možda čak na troje. Koparski nemirnjaci i njihovi plaćenici polaze od sela do sela te mute i varaju onaj puk ludimi obećanji i smješnimi varkami o sreći i blagostanju obćinara nakon diobe obćine.

Naša vriedna drugarica „*Edinost*“ piše, govoreć o taj sramotnoj agitaciji, da se po obćini agitira sa imenom c. kr. kotarskoga poglavara g. *Schaffenhauera*, koji da želi, koj da hoće tu diobu, a naši rodoljubi u onoj obćini, koji su domaći, da se je g. kot. poglavar nekom prigodom izjavio nekoj osobi, *da će se morati pristupiti onoj obćinu razdieliti*, vjerujući, da je zbilja želja g. poglavara, da se radi o tomu kako bi se onu obćinu razdielilo.

U interesu mira i reda a ponajpače u interesu svoje časti i ugleda morao bi se g. poglavar *Schaffenhauer* jasno izraziti što je istine na glasu, da on želi i zagovara diobu obćine Pomjan.

Zabava u „Čitaonici“ u Mihotićih. U nedjelju poslije podne razaslao je odbor tamošnje čitaonice nekojim članovom poziv na zabavu, koju da priredjuje istoga dana na večer glumac g. *Ivan N. Prikril*, bivši član hrvatskoga kazališta u Zagrebu.

Na večer u urečeni sat sabralo se mnogo više obćinstva, negoli se je to i pomisliti moglo. Uvažiti se bo mora, da istoga dana do 2 sata poslije podne za zabavu još nitko ni zuao nije i da je na selu težko sakupiti u ovako kratkom roku veće množtvo osoba. Nu kako rekosmo sakupio se tolik broj slušatelja, da bijaše prostrana dvorana čitaonice skoro posve puna. Nadošlo je i nešto gg. gostova iz Kastva, Voloskoga, Pehljina itd.

G. *Prikril* izveo je u svemu pet komada i to što solo-prizore što deklamacije. Najveći uspjeh postigao je prvom točkom t. j. „*Poludio*“ od *I. P.* i deklamacijom „*Grob izdajice*“ od D.ra *A. Harambašića*, koju je većina obćinstva tako tumačila, da se dade vrlo shodno upotrebiti na poznate nesretnjake u onoj obćini.

Gosp. *Prikril* može biti posve zadovoljan moralnim i materijalnim uspjehom, a da je svoj dolazak bar 24 sata prije najavio, bio bi imao i više odobravanja i puniju kesu.

Glede potrošarine u Voloskom sudbenom kotaru. Osim poreza, što jih ljudi plaćaju za svoje posjede i zgrade, plaća se i potrošarina na vino, pivo, rakiju i meso. Tu potrošarinu imadu plaćati gostioničari, mesari, svi oni koji prodavaju pića i meso. Plaćaju ju državi, pokrajini i obćinam. Gostioničari i mesari imadu pravo sami preuzeti upravljanje s potrošarinom, to jest obvezati se plaćati toliko državi, toliko pokrajini, toliko obćinam, i tjerati za to odnosne prinose od svojih drugova.

U nekih obćinah Voloskoga kotara se je prije nekoliko godina kušalo, te su krčmari i mesari uzeli upravu potrošarine u svoje ruke, ali nije se najbolje obnesło. Kad bi svi krčmari i mesari savjestno rekli koliko po prilici prodavaju, kad bi se po tom ustanovila pravedna svota, koju ima svaki plaćati, te kad bi uprave povjerili vještim i poštenim rukam, onda bi to bilo najkorisnije za krčmare i mesare. Žalibože toga svega nema uvjek pak se dogadja, da potrošarinu preuzimaju pojedini poduzetnici, koji se obvežu naprama državi, odnosno i pokrajini i obćinam plaćati dotičnu svotu, i onda tjerati od gostioničara i mesara. Mogli bi kadgod i gdjegod biva, al obično dakako dobiju, jer se inače nebi u to pačali.

U najvećem dielu Istre je glavni takav poduzetnik g. Josip Gorup veletržac na Rieci, koj je taj dio svojih poslova izručio svomu sinu g. Kornelu Gorupu, nastanjenom u Trstu.

Koncem ove godine ističe njegova odnosna pogodba sa državom i sa mnogimi obćinami. Već prije tri godine, kad se je imala državna potrošarina dati u zakup, trčali su neki gostioničari kotara, da oni svi skupa uzmu to u zakup. Kad je došao hip za to, onda njih ni blizu. Uzeo ju je gospodin Gorup.

Ljetos već nekoliko mjeseci ima po cielom Voloskom sudbenom kotaru, osobito po obćini kastavskoj, komešanja radi potrošarine. Kao glavnoga pokretača u tom smatraju mnogi komesara c. kr. financijalne straže na Voloskom, za kojim vele da stoji c. kr. financijalni nadzornik u Puli. Vele još dalje da se tim, hotice ili nehotice, radilo proti Gorupu a u ruke nekoga Trezze, talijanskog podanika, koj bijaše prije tri godine uzeo potrošarinu u nekih predjelih Istre. Bilo kako mu drago stalno je, da je rečeni komisar financijalne straže u ime nekakvoga odbora, razpošiljao pozivnice u hrvatskom, talijanskom i njemačkom jeziku na krčmare u Voloskom kotaru. Da li se je tako radilo i po drugih kotarih, nije nam poznato. Svakako držimo, da nije stvar predstavnika financijalnih oblasti, da oni stupaju u kakve takve odbore, a još manje, da u ime takovih odbora pozive razašilju. Njihova glavna je dužnost gledati na to, da država dobije što je njezino.

Medjutim, za ovaj put nije uspjeo gospodin komisar financijalne straže niti koji bijahu za njim i s njim. Velika većina gostioničara sudbenega kotora Voloskoga dala je punomoć g. Gorupu, da on preuzme državnu potrošarinu. Bila je obdržavana na Voloskom i jedna skupština gostioničara i mesara u kojoj su si izabrali odbor, sastojeći od predsjednika g. Kornelija Gorupa, i dviju podpredsjednika gg. Karla Silberhnbera i Mata Kundića. C. kr. vlada prihvatila je ponudu Kornelija Gorupa za državnu potrošarinu privrememo za godinu 1898. i on je u to ime položio kauciju od 3000 forinti. Za dalnje dvie godine može odkazati ugovor i Gorup državi i država Gorupu.

To je eto na stvari. To je glavno što dajemo na znanje i ravnanje našim gostioničarom i mesarom u sudbenom kotaru Vološkom. Gospodin Kornelij Gorup, odnosno spomenuti odbor, ima državnu potrošarinu na pića i meso za godinu 1898 i u Voloskom kotaru. Svaki gostioničar toga kotara mora se radi potrošarine za tu godinu ili nagoditi s njim, ili pako mora točiti pod njegov pečat.

Mi to naglasujemo zato, da odvratimo gostioničare od kojekakvih mutikaša. Jednoga dana obdržavala se je skupština gostioničara u Opatiji pod predsjedanjem g. Mata Kundića. Svrha toj skupštini bila je, da se gostioničari nagode sa rečenim odborom. Došlo je pak do takove vike i buke, da su morali posredovati i redari i žandari. Skupština se je razišla, a da se svrhe nije postiglo. Tad ne preostaje drugo nego da se svaki gostioničar i mesar za se bilo nagodi sa onim odborom, bilo da toči pod njegov pečat za državnu i pokrajinsku potrošarinu, a u većih obćinah kotara, možda i u svih, i za obćinsku — to sve za godinu 1898.

Obzirom na sve to neznamo za svrhu onoga sastanka nekih krčmara kod Josipa Marota u Spinčićih dne 21. decembra. Oni su izabrali i predsjednika u osobi posjednika, trgovca i obćinskoga zastupnika Frana Osojnaka Gajanića, al njim je on pravo reko, da bi on bio voljan biti predsjednik, kad bi bili svi krčmari kotara složni i svi savjestno naznačili količinu vina, koju iztoče na godinu; pa bi samo u tom slučaju bilo moguće, da preuzmu potrošarinu sami krčmari. A ni to da nije već sada moguće za godinu 1898.

Neznamo kako da označimo one neke propalice u Kastavšćini, koji da truba ljudem, da će se sad vino točiti pod njihovim nadzorom, kad znamo da nisu u družbi nit gosp. Gorupa nit onoga odbora. Htjeli bi u mutnu loviti. Narod ih pozna, pak zna kako mu je s takovimi stvorovi postupati. Za što bolje ravnanje spominjamo, da ima g. Kornelij Gorup potrošarinu državnu u svih sudbenih kotarih Istre osim dvju; i da su krčmari poročkoga kotara preuzeli potrošarinu, pak ju izručili gosp. Gorupu. Zasitili su se Trezze i njegovih činovnika u posljednjih trih godinah. Radi svojega vlastitoga interesa vole Slavena Gorupa, nego li Talijana Trezzu.

„**Mali pripovjedač**“ zbirka priča za djecu, iz engleskih pisaca preveo Nikola T. Gjurić, sčiteli. Drugo popravljeno izdanje) u komisijonalnoj zakladi knjižare Vilima Lerschy-a u Brodu na S. Cieni 40 novč.

Promjene na dosadašnjoj pješ. pošti medju Sušnjevicom-Belajem Pazom te Cerovljem u redovitu voznu poštu. Dne 1. jenara 1898. stupa mjesto dosadašnje pješpošte medju poštanskim uredom u Sušnjevici, sabiraonicami za pisma na Belaju i Pazu te poštanskim uredom u Cerovlju svakdanja vozna pošta, koja će se držati sliedećeg voznog reda:

Odlazak iz Cerovlja preko Paza, Belaja u Sušnjevicu o podne, a dolazak u Sušnjevicu u 2 po podne. Odlazak iz Sušnjevice preko Belaja, Paza u Cerovlje u 8 sati u jutro.; a dolazak u Cerovlje u 10 sata 45 minuta prije podne.

„**Sukačička Danica**“ ili bunjevačko-šokački kaledar sa slikama, za godinu 1898 (XV. godina), već u prvoj polovini mjeseca ugledala je svjetlo te se širi mnogobrojno medju Hrvati u Ugarskoj, kako to izvieščuje velezaslužno glasilo naše braće u Ugarskoj „Neven.“

Ovo je izmedju svih koledara, što su izašli u hrvatskom jeziku, jedini, što nam ga posla izdavatelj „*Subotičke Danice*“.

Viching redivivus.

(Sliedi.)

Neka vide ondje i kod *Bartolini-a*, gdje je sve sv. Metod propovieđao nauk Hristov, pa onda neka govore o „lex diocesana“. Od starokatoličkog plovana *Goetza* naučiti će gospoda, ako ništa drugo barem to dobra, što će u njem naći čisto i bistro zabilježenu povjestnu činjenicu, da je sv. Metod bio rašireo *na ime sv. otca Pape* svoj djelokrug kod Slavena i kao „legatus a latere.“ [1]) Po tomu pada takodjer tvrdnja *Dümmlerova*, koga *Salata* zove u pomoć, da ne razumjeti, kako slavenska liturgija ne mogaše biti unešena u Dalmaciju „per l'immediata personale influenza di san Metodio:.... perchè i Croati non appartenevano per null' affatto alla sua diocesi“, nego da su to učinili po Metodovoj smrti njegovi iz Moravske protjerani učenici. Svakako dakle u prvom početku prenesla se „liturgia slava“ u Dalmaciju, pak je morala utjecati i na odnošaje osorske biskupije, koja tada spadaše košto i krčka i rabska i politički i *crkveno* pod Dalmaciju. Nu mi idemo i dalje pak velimo, da je staroslovjenski jezik bio *za života Metodova* u Dalmaciji pravno uveden u sv. liturgiji. *Gfrörer* pripovjeda: „Die genauere Erforschung der auf uns gekommenen Urkunden, welche von der Geschichte der Länder Bulgarien, Dalmatien, Mähren in dem Zeitraume zwischen 860 und 890 Zeugniss ablegen, hat zu dem Ergebniss geführt, dass allerdings *die Bekehrung* und *kirchliche Organisation, aller drei* auf's engste zusammen hänge.“ [2]) Ako je, košto tvrdi *Gfrörer*, svećenik *Ivan de Venetiis*, ili kako drži *Rački* (str. 320) de Venedis ili Vendis, poslan od *Svatopluka* i bana *Branimira* k papi *Ivanu VIII.* g. 879. prispio u Rim iz Moravske preko Dalmacije, jer da „muss man *nothgedrungen* voraus setzen, derselbe habe seine Reise *aus ersterem Lande* nach Rom *über Dalmatien* angetreten, was allerdings für *ihn der kürzeste* Weg war“ [3]). Za što ne bi bilo posve opravdano držati i zašto se ne bi moralo isto tako dosljedno predpostaviti, da je godinu iza toga (880) sv. Metod, sa svojim pratiocem *Šišmanom*, što mu ga dao *Svatopluk*, a istoga razloga i tim više što je u Panoniji iza *Kocelove* smrti zapovjedao *Arnulf*, krenuo *preko Dalmacije* u Rim? Nadalje *Gfrörer* [4]) sam mnlje, da su Hrvati jur u ono doba, napose oni u Ninu pod banom *Branimirom* i biskupom *Teodozijem* ravili staroslovjensko pismo i jezik u liturgiji, pak su s toga mogli dobiti iste knjige *jedin.* iz Moravske i, kako naši izvori tvrde, od sv. Metoda, koji je ondje bio, jer drugdje ih nije ni bilo. *Gfrörer* doduše drži, da sv. Metod nije bio u Dalmaciji „wie die slavische Quelle des Presbyters von Dioclea andeutet .. denn keine sichere Urkunde weiss etwas hievon“; ali tu zaboravlja ono, što je tri stranice iza toga uztvrdio i „nothgedrungen“ predpostavio o poslaniku svećeniku Ivanu, koji je kako gori navedosmo, krenuo iz Moravske preko Dalmacije u Rim, jer da je to krađi put bio za njega pak za što *to isto ne bi vriedilo godinu kasnije i za sv. Metoda?* Nipošto pako ne možemo dopustiti, da su tobož Hrvati, kašto on tvrdi, a navlastito Nin, dobili te knjige iz Carigrada i od *Focija*, jer ondje se je *onda isključivo rabio i liturgiji grčki jezik*, a staroslovjenskih knjiga

[1]) l. c. pag. 187 et seqq.
[2]) l. c. pag. 149 et seqq.
[3]) l. c. pag. 158.
[4]) l. c. pag. 160.

ondje nisu imali, pa k tomu nam prije (str. 115) sam kazao, kao što je općenito znano i dokazano „im Jahre 879 stand wenigstens wieder ein Bischof Dalmatien — und zwar ein kroatischer (Teodozij, biskup Ninski) — mit Rom in Gemeinschaft", pak za to nije vjerojatno, da bi bio od *Focija* nadaren on, koji je *jedini* bio naklonjen i združen s Rimom i to u doba, kad su *svi ostali dalmatinski biskupi* s osorskim biskupom *Dominikom* i oglajskim patriarkom *Walpertom* držali uz Focija i s Carigradom. Eto *latinski* biskupi, (a ti su onda rabili po svoj prilici grčki jezik u liturgiji) bijahu *združeni s Focijem*, dok je Ninski biskup Teodozije, *glagoljaš*, bio *u svezi s Rimom*. To si nek zapamte naši protivnici! Za sv. Metoda je dakle bio kraći i sjegurniji put u Rim iz Moravske preko Dalmacije, a iz Dalmacije hoćeš po moru hoćeš po suhu zar nije moguće i posve vjerojatno, da se je dotaknuo i Istre? Idući u Rim ili na povratku odanle lahko, da se zaustavše i u Istri, kad su se sv. braća, kako veli život *Konstantinov* [1], zadržala jur na prvom putovanju u Mletcih i tuj zagovarahu staroslovjenski jezik u liturgiji. Da je sv. Metod bio u Koruškoj i ondje raširio staroslovjenštinu, to nam svjedoči „Historia Conversionis Carantanorum", pisana kako sav učeni sviet drži [2] za života sv Metoda g. 873. i to od njegova protivnika, gdje se veli, da je ondje nadplovan *Rikbald* obavljao svoju svetu službu „usque dum quidam graecus Methodius nomine, noviter inventis sclavinis litteris, linguam latinam doctrinamque romanam atque literas auctorales latinas philosophice superducens, villescere fecit cuncto populo ex parte missas et evangelia ecclesiasticumque officium illorum, qui hoc latine celebraverunt. Quod ille ferre non valens sedem repetivit Juvaviensem" [3]

Što se je u ono doba dogadjalo u Koruškoj, to nije bilo bez uticaja na Istru, jer je ova bila tada u odnošaju i svezi s Koruškom. Godine 828. nastade promjena u furlanskoj marki, koja bi razdieljena na četiri grofije ili kneževine: na Furlansku, Istru, Koruško i gornju Podravinu, podčinjene jedino bavarskoj kraljevini; a g. 843. kada *Ljudevit* bavarski posta i njemačkim kraljem, tada bude Furlanska združena s talijanskom kraljevinom, a Istra s Kranjskom, Koruška i Podravina ostale su s Niemačkom u svezi. Istra, košto veli *Gfrörer*, u to doba „ein Anhängsel der Mark Verona und des Herzogtums Kärnthen war, demnach unter kaiserlich deutscher Hoheit staud." [4]

[1] Vita Constantini c. 17.
[2] Gfrörer l. c. pag. 99 i Goetz l. c. pag. 72.
[3] Glagolita Clozianus ed. Kopitar Vindobonae 1836. Praef. pag. 75; Ginzel l. c. B. str. 55.
[4] l. c. I. pag. 315 et 438.

Listnica uprave.

Za god. 1893. uplatili su: G. M. A. Rieka for. 2; g. D. J. Zadar for. 2; g. D. K. Varaždin for. 5; g. S. J. Trnovo for. 2; g. K. J. Zadar for. 5; g. M. K. Umag za I. t. 1898 for. 2.65; g. Lj. Č. Beč for. 5; g. J. B. Gračišće for. 2; g. F. R. Rovinj for. 5; g. P. V. Karlovac for. 5; g. V. A. Malinska-Dobrinj for. 2; Sl. N. Č. Dubrovnik za I. t. 1898 for. 2.50; g. G. R. Malo Selo for. 2; Sl. N Č. Zadar za I. t. 1898 for. 2.50; g. I. B. Baška for. 2; g. A. B. Teschen for. 2.50; g. I. M. Varaždin for. 5; Sl. H. c. B. Zagreb for. 2.50; g. M. P. Kraljevica I. t. 1898 for. 1; Sl. N. Č. Budolfovo I. t. 1898. for. 2.50; g. F. J. Šušnjevica for. 5; g. I. B. Pićan for 5; g. V. A. Rieka for. 5; g. F. S. Dubrovačak for. 2; Sl. N. . Spljet for. 5; Sl. D. Varaždin I. t. 1898. for. 1.50; g. I. V. Zagreb for. 15; g. Dr. I. F. Poreč za I. t. 1898. for. 2.50; g. K. M. Trboje za I. I. 1898. for. 2.50; g. A. M. Rieka-Plase for. 2; g. A. M. Rieka-Pod Murvice for. 2; g. I. O. Pazin for. 2.50; g. O. V. Bakotole for. 5; g. E. I. Kotor za I. t. 1898 for. 1; g. P. I. Kotor za I. t. 1898. for. 1; Sl. hrv. čit. Trpanj for. 3; Sl. Trg. o, k. Zagreb for. 6; Ugl. Sam. Fr Košljun for. 2.

* * *

Nadalje uplatiše bilo za zaostatak bilo za tekoću godinu. Gospodi: Š. A. Novaki for. 5; S. I. Bakar for. 10; S. A. Frančići for. 6; Y. I. Krk for. 5; B. L. Križišće for. 2; A. D. Krk for. 2; I. N. G. Škedenj for. 5; I. P. Zronegća for. 2.50; B. A. Kršan for 2; P. R. Rovik for. 2; P. U. Sv. Matija for. 6; T. G. Slano-Dalmacija for. 2.50; T. I. Zagreb for. 5; V. I. Račice for. 5; M. A. Kringa for. 1.50; M. M. Barban for. 2; I. D. Rieka for. 1; O. F. Punat for. 2; L. I. Vergorac for.; V. M. Oskorunno-Kuna for. 2; R. I. Meja for. 2; P. E. Poreč for. 2.50; B. M. Bistrica for. 2.50; K. Vj. Sv. Matej for. 5; M. I. Pula for. 2; B. N. Knatar for. 7; I. D. Labinj for. 1; V. M. Črnilug for. 3; S. B. Osor for. 5; D. Š. Tinjan for. 3; A. R. Lubenice-Cres for. 5; K. M. Sv. P. u Šumi for. 1.35; M. F. Kopar for. 5; M. A. Pazin for. 2; U. A. Rovinjsko selo for. 2; G. M. Medulin for. 2; P. braća Rieka for. 5; B. A. Divača for. 2; S. I. Sv. Lovreč paz for. 3.50; I. B. Sbandati (Poreč) for. 2; E. J. Gračišće for. 2; B. A. Veli Brgud for. 1; Dr. Fr. P. Zagreb for. 10;

Uprava „Naše Sloge".

Nudja se pošiljke pet kilograma po pošti: **kava, ulične uije** najbolje vrsti i svakojaka kolonijalna roba. Prodaja se takodjer na debelo. **Kava** od 1 for. do for. 1.80.

Giovanni Battistella
5 **Trst.**

Na prodaju 10
grede i dužice.

Podpisani javlja ovim sl. občinstvu, osobito graditeljem i bačvarom, da ima na prodaju:

1) **1000 komada gredah**

svake debljine i duljine uz veoma niske ciene. Grede jesu jelove i smrikove

2) **Dužica za bačvare**

smrikovih i jelovih svake vrsti.

Naručbe prima ustmene i pismene

Anton Medvedić
trgovac lesom
Klana (Istra).

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda
za trgovino i obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrsted. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½	3-mesečni „	2½%
10- „	3%	6- „ „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v krepost z dnem 24. junija, 28. junija in odnosno 30. avgusta t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.
V vrsted. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice
za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Rekkakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja
vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.
Inkase vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.
Kredi
amčevse listine pogoji po dogovoru.
na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.
Kreditna pisma za katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.
Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati in srebrni denar inozemski bankovci itd. — po pogodbi.
Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Dobro vino.

Lanjske godine kad je bio prvi tečaj za konobare i vinogradare pri c. kr. kemično-gospodarstvenoj pokusnoj postaji u Spljetu, uhvatio sam zgodu, da mu prisustvujem željom, da upoznam raznovrstna vina, i da ih znadem analizirati, i čista u trgovinu turiti, te time koristiti trgovcu a osobito dalmatinskom vinogradaru.

Dakle tko želi nabaviti dobrog vina neka se obrati pouzdano na

Stjepana Dulčića
Brusje na Hvaru (Dalmacija).

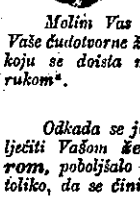

Gosp.
Gabrijel Piccoli
ljekarnik
u Ljubljani

Molim Vas pošaljite mi 30 bočica Vaše čudotvorne želudačne tinkture, koju se doista može nazvati „božjom rukom".
S. P. Flegar
župnik
Žminj — Istra.

Odkada se je počela moja supruga ljeciti Vašom želudačnom tinkturom, poboljšalo se je njezino stanje u toliko, da se čini kao da je pomladjena.
Francesco Patelli
ljekarnički
Višnjan — Istra.

„Želudačnu tinkturu Piccoli-a razprodaje se u ljekarnah po 15 nvć. bočica.

Prave brnske suknene tvari

Jedan coupon 3·10 m. dug, dostatan za muške odjele stoji samo
for. 3·10 iz dobre
„ 4·10 iz dobre
„ 6·— iz bolje
„ 7·75 iz fine
„ 9·— iz najfinije
„ 10·50 iz još finije
} prve svije vune

Jedan coupon za crno salonske odjele for. 10. Tvari za gornje kapute, Boden, Perzvienne, Doeskins. Tvari za državne i željezničke činovnike, najfinije Kammgarne i Cheviots itd. razašilje uz tvorničke ciene kao čvrsto, solidno i vrlo dobro pomate

Skladište tvorničkog sukna Kiesel-Amhof u Brnu

Uzorci badava i franco. Pošiljke vjerne uzorku.

Pozor! P. n. občinstvo upozorje se osobito na to, da stoje tvari znogo manje, ake se ih izravno naruči nego li one, koje se posredovanjem trgovaca nabavi. Tvrdka **Kiesel-Amhof u Brnu** razašilje sve tvari uz prave tvorničke ciene bez odbitka, što ga daju krojačem, koji škodi silno privatnim strankam.

Tko pije
Kathreiner
Kneippovu sladovu kavu?
Svaki
tko ljubi točan kavu a prištedit hoće i zdravlje očuvat.

Sve strojeve za poljodjelstvo i vinogradarstvo
Ciene iznova snižene
PREŠE ZA GROŽDJE, DIFERENCIJALNI SUSTAV.

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.
Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav; ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu
IG. HELLER, BEC
II/2 PRATERSTRASSE 49 — Cienike i sviedočbe gratis! — Traže se zastupnici! Čuvati se kontrafacija!

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj i po inozemstvu
ALOJZIJ MOZETIĆ
TRST — Piazza dei Negozianti br. 1. — **TRST**

Povlašteni ured za putovanje po Austro-Ugarskoj te inozemstvu, posreduje putovanja u Aziju, Afriku, Ameriku i Australiju, te po cieloj Evropi, zastupa najbolja parobrodarska družtva, posreduje kod osjeguranja proti nezgodama uz bezplatnu poduku toliko pismenu kao ustmenu, u svim mogućim putnim prigodama; jamči najniže ciene i najbolju poslužbu.

Tiskarna Gutenberg
nijalka ces. kralj. universitetne tiskarne „Styria"
13 Sackstrasse — GRADEC — Sackstrasse 13
TOVARNA ZA OBRTNE IN CONTO - KNJIGE
sistem „Patent Workmann Chicago"
Rastrirni zavod — Knjigovezstvo.
priporočuje se za prijazne naročbe se zatrdilom primernih cen in točne postrežbe.
Izdelovanje vsakovrstnih tiskovin kakor: časnikov, reketverov v vsakem obsegu, bročur, plakatov cenikov, računov, memorandov, okrožnic, papirja za liste in zavitkov z napisom, zastavnih listkov jedilnih list, pavahi itd. itd. — Bogata zaloga glavnih-, Conto-Corrent-knjig, Saldi-Conti, Fakturi Debitoren, Creditoren, Cassa-knjig, Strazza, Memoriale, Journalov, Prima-nale, odgravalh, menjičnih časa-zapadlih in knjig za kopiranje, kakor tudi vseh pomožnih knjig, potem raztriraega (črtanega papirja, Conto-Corrent, svilenega papirja za kopiranje, listov iz kavčeka za kopiranje. skledlo iz cinka za kopiranje itd.
Za naročbe in nadaljnja pojasnila obrniti se je do glavnega zastopnika
Trst, Via delle Acque 5 — ARNOLDO COEN — Via delle Acque 5 Trst

Skladište pokućstva

tvrdke Aleksandra Levi Minzi
Trst, Via Ribergo, 21 i Piazza vecchia br. 1
Skladište pokućstva i tapetarije svakojakih nacrta iz vlastite radionice. Bogato skladište zrcala i svakojakih slika. Na zahtjev šalje se ilustrovan cienik badava i franko. Naručene predmete postavlja se na parobrod ili na željezničku postaju bez troškova naručitelja.
Naručbe preuzimlje za Istru i Dalmaciju.

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić
Tiskara Dolenc u Trstu